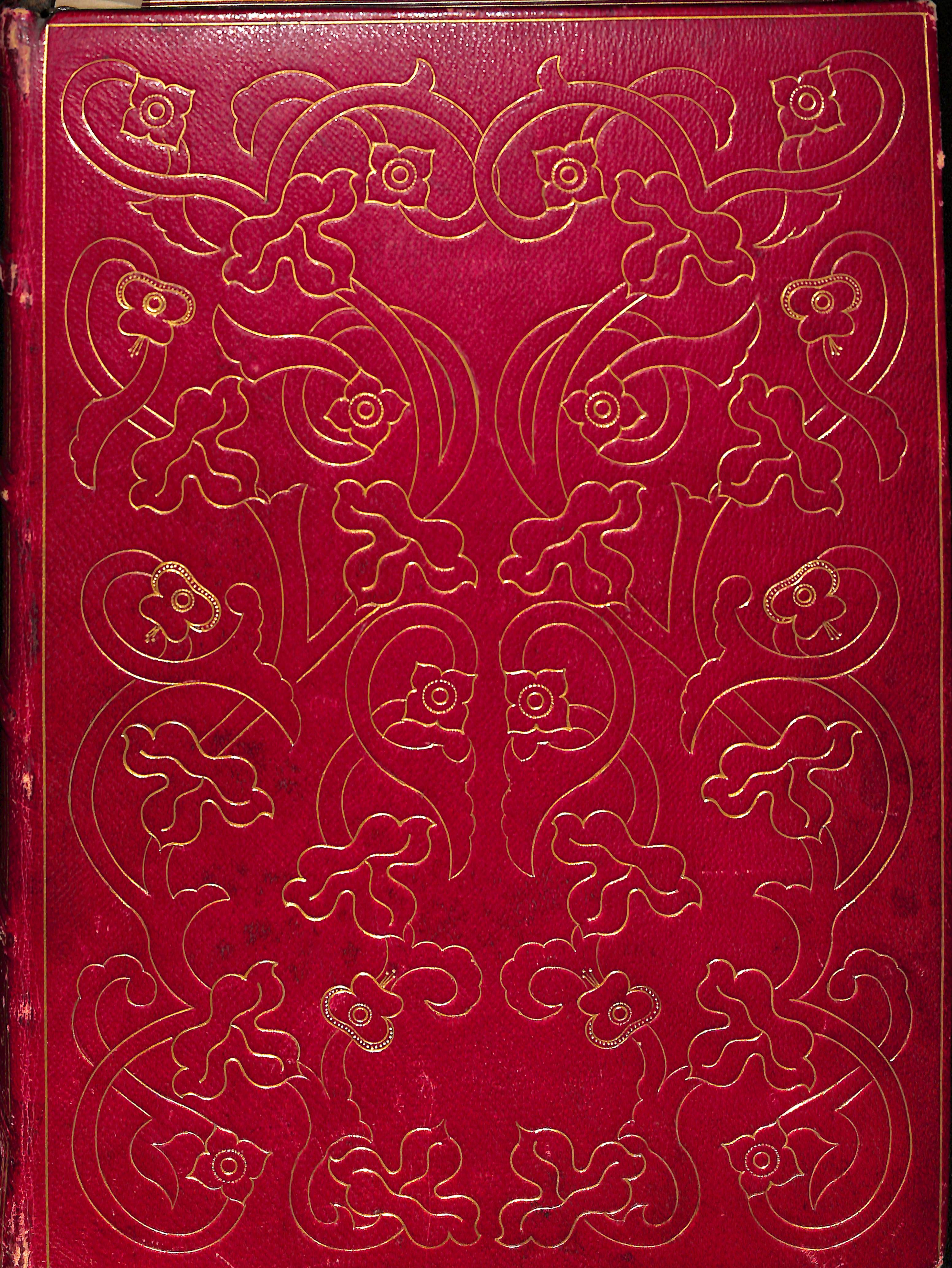

¶ INCIPIT PROLOGVS IN LIBRVM QVI INTITVLATVR ARBOR VITE CRVCIFIXE IESV. ET DICITVR OPVS VBERTINI DE CASALI. QVI FVIT FRATER PROFESSVS ORDINIS MINORVM BEATI FRANCISCI.

VNiuersis christi iesu uere fide-
libus & sancte paupertatis a-
micis: maxie gementibus: &
dolẽtibus sup malis iundãti-
bus ecclesie deformate: & be-
nedicti iesu uite ĩpietate sacri
lega mortue & sepulte. Pau-
perculus & indigniss mus iesu
christi: & sue sciss ime mris & oium uestrũ inutilis
seruus Frater Vbertinus magis noie q̃ re: ordinis
bti francisci ꝑfessus: ac ꝑ hoc ꝑ uero cognoie maxi
mus petõꝝ: oibus ꝓponit ꝙ sacrilegus ipse cõtem
nit christũ iesũ .s. eterni dei filiũ & iuiolabilẽ uirgi
nẽ mariã ipsius eterni dei iesu dignissimã matrẽ ꝓ
nobis ĩ hoc mũdo crucifixos paupes & despectos
fidelit̃ imitari. ¶ Iesus xp̃s dei filius heri & hodie
ipse & in secula: iuxta apostoli sententiam: secun-
dũ propriũ uerbum Apocalipsis primo Ipse & ulti
mo: alpha & o prĩcipiũ & finis primus & nouissi
mus: q fuit mortuus & nũc ẽ uiuẽs ĩ secl'a seculoꝝ.
Ip̃e ẽ mediator dei & hoium hõ xp̃s iesus. Ipse me
dius nr̃m stãs quẽ ĩpie nos nescimus. Ipse p̃ncipiũ
mediũ & finis nr̃e salutis. Similiter ipse se fecit prĩ
cipiũ mediũ & finẽ libri sequẽtis. Nã huius libri
ipse ẽ singulariter actor & materia finis & forma.
Nihil enĩ in hoc libro intendit̃ nisi iesu christi no-
ticia & dilectio uiscerosa & imitatoria uita. Hic est
speciose mirre fasciculus q a primeuo nouitiatus
mei inter ubera mea se collocare studuit: a quibus
millesies milies ꝑ meã ĩpuritatẽ sacrilegã crudeli-
ter ẽ eiectus. Nã a prĩcipio spũs eius ex quo in me
stat: memoria satagebat hunc mirre fasciculũ colli
gere de tota silua latissima sue uirtuose uite quasi
ab uberibus mr̃is mee ĩpellẽs eius uestigia imitari.
Et ex decimoquarto ãno uite mee cũ multis pre-
ambulis desideriis ad sue uite sacratissimũ ordinẽ
ꝑ seraphicũ uirũ frãciscũ ab ipso iesu mire ĩstitutũ
mirabilit̃ me adduxit: a p̃re & mr̃e oblatũ: quẽ usq;
hodie miser magis cõmaculare q̃ excolere: dũ in
medio flumĩs uite relaxate positus cũ labẽtibus
labor. quibus & ego facto non uerbo, sepe sũ occa
sio labendi. ¶ Licet aũt inter uanos studentiũ cu
neos secũdũ huius tp̃is maliciã fueri cõuersatus: ac
sepe philosophicis studiis deditus: spũs tamẽ bene
dicti iesu sup me ĩpulit ista cõtẽnere. O quotiẽs
reieci: quotiẽs ꝓposui nudus nudum iesũ seq & sa
cre regule lr̃e q̃ uere spũs ẽ: ĩmobilit̃ adherere. Illud
tamẽ ꝓpositũ retardãte malitia sepe peius feci ĩ re-
laxatiõe uite & aliis miseriis huius tp̃is: q̃ hi quos
nõ sic spũs iesu interius agitabat. Et iõ uita mea q̃si
sep̃ fuit sacrilega: spiritũ iesu cõtinue uiolãs q forti

tudĩs conatibus mẽtẽ meã rebellẽ cõstrigebat interi
us seipsũ ingerens stabiliter ꝑmansurum: Sicq; mi
hi indigno tã fortiter se ĩmisit. ꝙ a nouitiatus prin
cipio in totũ cor meũ occupare uellet in artibus ui
te sue. quã & mihi distinxit septenario: iuxta nume
rũ dieꝝ septimane: ut sic cũ in orbẽ trãsissent dies
totius uite iesu & reuerendissime mr̃is sue in corde
meo uolueret̃ decursus. Fateor ꝙ tãta me uniõe iũ
gebat sibi: ut nõ tã p̃terita recolere q̃ presentia iugi
ter mihi uideret̃ ĩspicere. Et nũc me asinũ: nũc bo-
uẽ: nũc presepiũ: nũc fenũ sup quod iacebat: nũc
sibi assistẽtẽ famulũ: nũc sibi cõgenitũ uterinũ: nũc
ipsũ puulũ iesum faciebat me mira trãsformatiõe
sentire in oibus actibus uite sue. Me quoq; duce-
bat secũ ĩ ægyptũ fugiẽs: & rediẽs in tẽplo: cũ mr̃e
ĩgrediẽs in nazareth: uiuẽs in baptismo: in deserto
in sue predicatiõis decursu: cõtinuo in ĩsidiis: fugis
& cõtumeliis: & iniuriis: miris modis me q̃si sibi
assistere faciebat Tandẽ iuxta sue passionis suppli
cia sic me transformatiue sibi faciebat assistere: ut
nũc mihi uiderer magdalena peccatrix: nũc quedã
ab ipso electa sponsa: nũc frat̃ & discipulus electus
ioannes ille: nũc pia mr̃ lamentãs que ipsũ genuit
nũc latro dexter sibi cõfixus: nũc ip̃e purus iesus ĩ li
gno crucis clamãs: et in dolore expirãs. Sic & ĩ se-
pulture eius clausurã & in inferno habitã uictoriã
ac post in resurrectiõis & ascensionis sue gloriam
& cõfessionẽ paternã miris modis me spiritus iesu
faciebat intrare. ¶ Et enim die lune faciebat me
reuoluere humãi generis calamitatẽ: & lapsũ ade
& sue incarnatiõis mysteriũ & quicquid se offert ĩ
euangeliis usq; ad gloriosũ ortũ iesu ex utero ma
tris. ¶ Die martis sp mihi oriebat̃ in media nocte
iesus: & illa dies extendebat̃ usq; ad fugã & reuer
sionẽ iesu de egypto. ¶ Die mercurii ĩ nocte ꝑde
bam reiueniebãq; iesum cũ mr̃e. Mane uero bapti
zabar cũ ipso: desertũ quoq; solitudinis intrabã: &
hospes erã cũ iesu p̃dicãte: & discipulos eligẽte: &
ĩ sero solus cũ ipso remanebã ĩ mõte. ¶ Die iouis
primo trãsfiguratũ iesũ cernebã: & diẽ palmaꝝ ce
lebrabam. Ascendẽs etiã cũ iesu ĩ hierusalẽ. sepe ip
sius accessus & oẽs cõflictus cũ iudeis cernebã. ita
ꝙ ĩ sero cũ iesu pasca deo celebrabã. ¶ Oẽs dies ue
neris uidebãt̃ mihi nõ memoria: sed presentia iesu
passiõis & mortis. ¶ Die sabbati sp erat mihi sab
batũ sepulture & descensus ad inferos iesu christi.
¶ Die dominico cũ ad matutinũ surgerẽ uidebat̃
mihi ꝙ celũ & t̃ra cãtarẽt: Surrexit deus uere alle-
luia. Et illa die oĩa mysteria resurrectiõis ascensiõis
& pentecostẽ me faciebat spũs iesu q̃si uisibilit̃ &
sẽsibiliter expiri. ¶ Comestiões oĩum dieꝝ ad ali
quod cõuiuiolũ mr̃is et filii ul' scriptũ uel imagina
tũ referebã: et noctibus dormiebã cũ eisdẽ similit̃.
¶ Die nãq; lune comedebã cũ uirgine mr̃e in do
mo zacharie ĩ medio iesu & ioãnis: & nocte cũ pe-
grina uirgine recolligebar ĩ stabulo. ¶ Die martis
cõuiuiũ erat cũ paruulo rege tenẽte curiã ĩ paruu-
lo stabulo cũ tribus magis: ubi mr̃is ubera & mĩ'ta

fercula propinabat. Nocte fugiebã in egyptũ cum m̃re & paruulo & scõ Ioseph p desertũ. Die mercurii comedebã cũ famelico iesu ministrãtibus sibi angelis post uictoriã hostis: & nocte discipulis in mare laborantibus cum solo iesu stabã iu mõte Die iouis uel comedebam cum iesu in domo pharisei magdalena plorãte ad pedes: uel in domo marthe resuscitato lazaro cũ iesu discũbẽte. In sero interẽrã cene iesu & capiebar cũ ipso. Die ueneris comedebã panẽ doloris cũ ipso: miscẽdo spinas clauos & lãceam & sanguinem morientis iesu & bibebam aquam de aperta uena cordis ipsius. Nocte uel erã cum m̃re ipsa lamẽtans: uel in sepulchro inclusus cũ mortuo iesu: uel descẽdebã ad ĩferos cum uictore. Sic & ĩ sabbato predictis tribus respectibus diuersa mihi formabã cõuiuia & nocte sequẽti resurgebã a mortuis cũ iesu glorioso & iubilosa m̃re. Die dominico cũ iesu benedicto ĩ medio discipulorum comedebã: & dulciter cum thoma palpabã uulnera resurgẽtis. Et post prãdiũ cũ ascẽdẽte iesu ascẽdebã in dexterã dei p̃ris. Aliquãdo cũ orantibus discipulis una cũ m̃re expectabã & recipiebã ut mihi uidebat̃ pacitũ repromissũ. Nõ possunt exp̃mi uarietates cõceptuũ & modorum cogitãdi quos pius iesus in illis primordiis nouitatibus in me formabat cõtinue. Et licet nũc ineffabiliter alterius cõditiõis ĩ me formet cõceptus: de quibus ĩfra dr̃ libro. iiii. cap. Iesus ex cruciatus ĩ tertia cruce de qua aliquid in me format: tamẽ nullatenus sũt paruipendẽdi prefati modi cõcipiẽdi iesũ ĩ sue uite decursu. Cõsulo aũt fideliter oĩ mẽti quod licet cognoscat p intellectũ supiorẽ gradũ ad quẽ tamẽ nõ bene ĩpellit̃ p affectũ: excitet nũc se ad inferiora ad que sentit se ĩpellere spm̃: & nunq̃ reputet se dignũ cogitare minimũ actũ uite xp̃i. Vnde & nũc ut uerum fatear nullus ẽ ita minimus qui mihi occurrat de iesu: q sicut uere infinitus meũ nõ satiet appetitũ. Et nitit̃ spũs iesu meã ĩ illo stabilire mẽtẽ. licet mea repudiãte malitia nõdũ recepim mẽtis stabilẽ fixionẽ. Sed nũc neq; huius neq; alterius cuiuscũq; me recognosco nisi ĩpiũ destructorẽ. Relegi enim postq̃ hec scripserã tertiã crucẽ prefati capituli & uere me ꝓfiteor in illius pfectiõe nõ etiã eẽ dignus osculari pedes eorum p quos gr̃a iesu ĩ illo me posuit statu. In primis quoq; exercitiis sic quasi p. xiiii. ãnos circa foriseca iesu me suus spũs occupabat nõdum me introducẽs ad altas su mẽtis pfectiones & inestimabiles cordis sui doloris. Sed tũc romana scũaria uisitãs & ad angelũ faciei iesu uere scissimũ ioãnẽ de parma ad rupẽ deueniens letus & ab ipso cõfortatus absolutus & instructus ĩ die indulgẽtie secũde diei augusti intraui ecclesiã btẽ marie de portiũcula de assisio: & iuxta eã pnoctaui. In q gloriosa uirgo maria que primo christi psonam in bethleẽ peperat in francisco & clara & eorum ordinibus pepit eius uitã: ubi tãtã ĩmutationẽ accepi & nomẽ uite: spm̃ christi & scẽ regule ĩtellectũ q tũc frustra credidi me unq̃ cõibus relaxationibus ĩquinari. Sic de nouo genitũ alũnis fidelibus spũ iesu tradidit nutriendũ. Nã ad ꝓuintiã tuscie ueniẽs sub titulo studii inueni in multis uiris uirtutis spiritũ iesu fortiter ebulire. Inter quos uir deo plenus petrus de senis pectenarius & deuotissima uirgo cecilia de florẽtia sic me ĩtroduxerũt ad arcana iesu q stupẽdũ eẽt si scriberet̃ pspicacitas spũs eorũdẽ. Nã pfata uirgo q̃ nunc simul cũ pfato petro regnat in celis totũ ꝓcessum supioris cõtẽplatiõis de uita iesu & arcana cordis mei & alia multa de puulo iesu sepissime me ĩstruxit: & tẽtatiões m̃ltas circa p̃dicta a me ex ore scissimi uel puuli iesu & sue scissime m̃ris amouit. Affuit tũc cũ p̃dictis mag̃ris p̃cticis seraphice sapie doctor speculatiuus & christi uite defẽsor precipuus deo kharissimus frater ioannes oliui qui nũc felici trãsitu ut spo regnat in celis: Qui me modico tp̃e spũ iesu preueniẽte sic introduxit ad altas pfectiões aĩe dilecti iesu & sue dilectissime m̃ris & ad ꝓfũda scripture & ad intima tertii status mũdi & renouatiõis uite christi: ut iã ex tũc in nouũ hoiem mẽte trãsiuerim. Sed & exteriori uita satis uidebar aliqualiter reformatus. Nã docuit me: prius interius docẽte iesu: in oĩ luĩe cuiuscũq; sciẽ q̃ maxime in altis ueritatibus theologie & in oĩ aspectu cuiuscunq; create nature quasi ubiq; intueri dilectum: & meipsũ sp sentire cũ iesu mẽte & corpore crucifixũ. Et tũc tota christi uita nõ sparsim sed sil̃ colligebat̃ in eius passiõe & cruce: & in oĩ actu uite sue mihi occurrebat iesus semper cruce trãsfixus: & quasi ĩter abyssales cordis sui dolores sepius submergabar. Nõ tamẽ hũc pfectũ doctorẽ: quẽ rõnabiliter tãtũ comẽdo in aliquibus dictis suis sequor: quia aliquãdo bonus dormitat homerus: nec oĩa oĩbus data sũt. Et licet ĩpississimis distractionibus mei ordinis in quo uixi: sepe peius aliis inuolutus benignum iesũ maligne a corde reiecerim: noluit tamẽ ipse pius iesus a corde discedere: sed quasi sp legẽdo colloquẽdo & predicãdo nouis modis & deuote sepe in admirationem ĩducẽtibus: audiẽtes se mihi mõ uni indigno dignabat̃ inserere. Sciũt qui me audierũt quia benignus iesus nõ me permisit in legẽdo & predicãdo friuola & curiosa sectari. Vnde & in audiẽtibus qui malã uitã meã nouerant sepe inerat puerbiũ q si uita mea aduersa cõsonaret doctrine q deberẽ conuertere totũ mundũ. Sic me trãsgressorẽ merito iudicabãt: qa me uidebãt talia p̃dicãtẽ tunicis libris cibis & rebus tẽporalibus & sepe uanis honoribus abũdare: cõtra q̃ oĩa doctrina mea cõtinue fulmiabat. Et ut uerũ fatear quasi cõtinue cũ m̃tis cruciatibus cõscie his utebar. Pretendebat̃ tamẽ in ocul aliquorum multarum mearum ĩfirmitatũ & q̃si lãguoris cõtinui excusaminis uelamẽ: cũ tamẽ me sepe supfluitas cibi & potus tanq̃ infirmatũ hoiem fecerit ĩfirmari. Et si quis sciret abscõsas meas malicias & abominatiões horrendas quibus iesum pulsantem ĩmo ĩfringẽtẽ cordis mei fores abhoĩabiliter ipsũ iesũ reieci: & fortit̃ ĩ malo bonitatẽ ipsius cõ-

fregi: & usq3 ad hanc diem non cesso confringere: non uidetur mihi ꝙ dubitare deberet: quin uerū sit mihi cognomen: esse maximū peccatorum. Sed oipotens iesus qui diues est i misericordia uincit & uincet ut spero per omnia malū meum. Obsecro tamen illos qui lecturi sunt hec scripta & qui meos defectus horrendos cognoscunt ꝙ malo meo exēplo non retrahantur a sequela christi: nec me uelint sequi in his quibus meipsū ipse non sequor. Nam non operor ego illa: sed quod inhabitat i me peccatum. Ego mente seruio legi dei: & credo que dico & ea facere licet semiplene desidero. carne aūt seruio legi peccati: que ex malitia mea super oēs alios quantum sentio crucior continuo dolore: mihi ipsi displiceo: & contra meipsum ago. Armor cōtra dilectum iesum qui me indignum in terra per spiritum suum inhabitare dignatur. Si quid uero i me uel per me boni uult facere. hec ut arbitror maxima est causa ut suā honoret omnipotentiā uel oipotētē misericordiā & patientiā non solum suppottātem sed & perfecte conuertentem malos: quia ut puto in omnium electorum suorum numero & ut sentio forsitan etiam omnium reproborum nō inuenit mentium cōuersorum iesus malignā creaturam quantum me: & magis improbe suo suauissimo & fortissimo spiritui rebellātē. utinā sibi placeret ꝙ omnia mala mea occulta hic subscriberē: sicut ipse quod expecto cum gaudio omnibus in iudicio reuelabit: quia non dubito ꝙ me sceleratissimū omnium omnis intellectus alius tāto me iudicaret uerius quanto ego adhuc proprio amore infectus nescio secundū puram ueritatem malorum meorum ponderare excessus. nā nouē annorū spacio quibus legi & parisius fui: sic totā primā reformationem fedauerā ꝙ piissimi iesu mihi per sōniū terribiliter apparentis dure iusticiam prouocaui: q semper inuenit & facit causas miserendi mihi. Vigesimoquinto autem anno etatis mee: & modo quem pretereo ad reuerende matris & sanctissime angele de fulgineo uere angelice uite in terris me adduxit noticiam. Cui sic cordis mei defectus: & sua secreta beneficia reuelauit iesus: ut dubitare nō possem ipsum esse qui loquebatur in illa: & sic oia dona propria per meā malitiam perdita in imensum multiplicata restituit: ut iam ex tunc non fuerim ille qui fui. Et in exptis prius sue uirtutis inflamantis splendoribus totam mētis mee faciem imutauit: & infirmitates & languores ab anima & corpore sic repulit: & priores distractiones renouauit: ut nullus sane mentis qui me prius cognouerit habeat dubitare quin spiritus christi in me sit de nouo genitus. Ac per hoc uelint nolint emuli detrahentes sanctitati irreprehensibilis uite illius sanctissime anime: & mutatiōi diuine: que ad eius uerbum & meritum oritur in uita multorum spiritualium filiorum: fit mater pulchre dilectionis timoris & maguitudinis & sancte spei: quia ueniunt eis omnia bona pariter cum illa: & innumerabilis honestas per manus illius: etiam multis qui fuerant prioribus temporibus dissoluti. Et circa quadriennium tm̄ legi: & post hec omnia ꝑora relinquens soli iesu predicationi intendi. In qua super admirādo dei beneficio propter testimoniū ueritatis quā corā clero & popul multitudine perusina pluries predicando exposui semiplene quā i hoc libro plenius expressi sub cuiusdā persecutionis titulo predicationis īposito silentio ad solitudinis locū deductus sum sacrum qui dicitur mons aluerne: quē nunc adhuc idignus habitator cōmaculo sicut oia dei beneficia maculaui. Et licet horribiliores ruinas ibi q̄ alibi unq̄ exceperim: tamē & sublimiores & ineffabiliores trāsformatiōes in iesū a sua largiflua pietate suscepi: & in nouum statum quasi continue transferor. Sed hoc est stupendū meum malefactum: quia semper eo peior fio quo melior esse debeo. Ibi ineffabilibus modis tota simul & gloria christi crux & passio: simul & uita dei hominis mihi imittitur: & inestimabilis fletus super destructione christi uite & adulterate ecclesie tota cordis reliquatione quasi cōtinue imissus est mihi: & a proprio amore me iesus exclusit: ut nesciā flere uel petere nisi honorem iesu in reformatione ecclesie & uite sue: & conuersione omnium electorum. In hiis uarietatibus totum annum primum in sacro monte transegi: multotiens molestatus a diuersis ꝙ aliqua sciptturarum exponerem. aliis petentibus ꝙ ꝑdicabilia cōponerem. aliis ꝙ apocalypsim exponerem. aliis deuotius flagitantibus ꝙ christi iesu uitam & cordiales eius passiones describerem. Sed nouit iesus qui librum istum ut arbitror ipe cōplebit: ꝙ tantum erā extraneus a predictis i corde meo: licet uerbis transirem cum postulantibus hec. q̄si sicut modo uideor mihi extraneus ab edificio manuali. Huius autē difficultatis ratio mihi ab infātia infuit: quia uix unq̄ potui unam modicam distinctiunculam uel aliquid aliud scriptitare uel cuicunq3 scribenti dictare quantūcunq3 utile uel deuotum etiam īportunis non tam precibus q̄ conatibus a pluribus molestatus: de quibus plenā expientiā habuit qui mihi ꝑerat guardianus cuius importunis molestiis sepius iteratis illius manu hoc modo liber iste incepit. Nam uterinus frater & mihi cura filius quem ad ordinem sanctum adduxi q minor tempore supra me uirtute senescit. me molestabat continue precibus dum presens esset: litteris absens: & guardianum predictum: ut me propulsaret ꝙ saltem uersiculos qui sunt huius uite capitula cnm eo quod sentiebam de cordiali passiōe iesu scribēti gnardiano loquendo edicerem: quia neuter eorum sperabat meam adhuc nimiam duriciam ad amplius emolliri. Qui magis motus molestia q̄ complacentia acceptaui solū uersiculos intēdens transcurrere. nam eos ex aliorum dictis & a christo iesu mihi imissis cōperera ad christi uite faciliorem recolligendo memoriam: & presentis status miseriam cordialiter deplorandam. Suadente

uero mihi predicto scriptore ꝙ breuiter uel eorum intellectum exponerē: illud intēdi: uix alicubi mediam lineā pro expositione uersiculi ponens. Cū uenissem autem ad primum uersiculum: Iesus futura preuidens: fortissime fuit mihi īmissum a spiritu iesu: ut cordiales dolores iesu exponerem tam pro predicto fratre Iohannino paruulo fratre q̄ȝ pro omnibus uolentibus in christi passionibus exercitari. Quo facto instigabar a iesu ꝙ sue passionis describerem totum cursum: & dum in his procederē: īmissum est mihi ꝙ totam uitā iesu transcurrerē: & paruulum libellum ex euangelica silua trāscriberē: quē dilecti iesu myrrhe fasciculū appellarē. Sed cum perseuerarem in gemitibus fetulentie status huius modi īmissum est mihi fortissimo īpulsu spiritus iesu: ut presentis ecclesie mala describerem: & uite christi ueritatē impugnantium uitia cōfutarem: & ab eternitate iesu inchoando usq; ad suam & suoꝝ gloriam mēbrorum per medium decursum totius uite transiens: explicarem fideliter qdqd ipse iesus de quo scribebam īmitteret: & de ipso cogitare uolentibus prestarem cōtēplationis formam. Et in quinto libro aliquantulū apparet Apocalipsis intelligentia littere: propter quod liber incōparabilit̄ plus excessit in longitudine q̄ ipse estimaueram. Nec miretur lector si diuersis modis uilia huius tēporis prolixius repetantur: quia uix credet futura natio quātū in his diebus malis submersa fuerit ueritas ecclesie: & adulterata ueritas christi uite. Et qa singularit̄ paupertas christi uite: & eius paup usus uersutis machinationibus multipliciter dissipatur: Idcirco ubiq; pungit spiritus iesu in hoc libro pauperes falsos: & capitulum illud libri tertii: Iesus ꝓ nobis indigens: prolixius ampliauit: quod etiā in pluribus aliis capitulis idem spiritus iesu christi fecisse mōstratur: quoꝝ tamen capitulorum prolixitas: ut spero in ipsis primordiis capitulorum ad certa mēbra reducent̄: ut lectori possit occurrere quod intēdit. ¶ Vix etiā credet quicūq; hec leget nisi spiritus iesu suo cordi imittat: cū quanta īpulsiōe spiritus iesu ipse ut indubie teneo mihi imittebat detestationem presentis tēporis & preteriti: & ad scribendū ipse sine cogitatiōe preābula īpellebat: nā in more solitudinis: cum librorum penuria ubi possem dubia reuidere: non plus q̄ triū mēsiū & septem dierum uel circa spacium tēporis in scribendo totum hunc librum: de quo scribendo uix unq̄ cogitaueram: occupare permisit: & tunc etiam nisi quando dictabam: uel ab aliis libris accipiebā: ualde parum cogitare sinebat. Quod si precogitabā aliquando dum postea dictarē scriptori: ut sepius iesus totalit̄ alterabat: & nullo modo formabat cōceptū. Nec quod scriptum ē adhuc potui uel cursorie reuidere: propter quod habeat me lector excusatum de ordinatione multiplici: & repetitione plurima quod ī decursu libri forsitā apparebit: si me cōtingeret sine debita correctione libri nimium impediri: quia multas impugnationes patet̄ ab illis quorum uitia uellet iesus corrigere & consūmi: & quod alicui uidet̄ dubium in aliquo loco ut spero inuenietur expositum. ¶ Licet autem multis oraculis me iesus cōfortauerit: & internis īmissionibus & facilitatibus īnumeris memorādi hactenus ī expertis: tamen potissimum adiutorium & confortamentū in scribendo secure fuit uere dicate amori iesu duce prudentissime uirginis uere spōse christi de ciuitate castelli: cuius uita in omni sanctitate insignis: & sanctitate probata: ita dudum uolitat per ora populorū nō solum ciuitatis predicte: sed etiā longe distantium: & maxime ab omnibus in uita iesu expertis ipsius sponsa excellentissima predicat̄. Hec ī medio distorte familie: licet nobilis & diuitis: sed tamē multū peruerse & a uia christi aliene a tenera sua etate iam per. xv. annos luxit ut splendidissimū luminare. Hec ab omnibus se claudens in una uili camerula carcerauit. Cuius uita ī austeritate cibi & potus: in modestia silentii: & contēplatione sponsi: in patientia continue infirmitatis terribilis: magis admirabilis q̄ imitabilis a cognoscētibus iudicat̄. nā sepe ml̄tis diebus nihil comedisse ꝓbatur: & continue quasi nihil comedit: & ī tanta contēplatione rapitur ut sepe sit uisa a fratribus & personis fidelibus rapta & splēdēs toto corpore subleuata a terra: cuius si per singula scribantur uirtutes & gratie: magnus componendus ē liber. Hec igit̄ talis & tanta quā sepe in aliis certitudinaliter comprobaui diuinis interfuisse consiliis sic de ciuitate castellana q̄si continue īspirabar in lumine christi iesu ꝙ in monte sacro consistens faciebat me facere iesum in huius libri scriptura luculenter ipsa mihi aperiret secretissima huius libri: q̄ nulla potuit hūana rōe cognoscere. Nā ut itelligi dat̄ apparet: quia in corde iesu & doloribus eius fuit. Et dū uix tertiā libri partē fecissem: mihi predixit q̄ eram positurus in alia. Et dum infirmarer de febre & crederem libri per hec īpediri scripturā: sic ad eius promissionem ex parte iesu conualui subito ꝙ mihi statim preparato optimi fratris & nūcii auxilio fere medietatem huius libri: & q̄si totā difficultatē ī ultimo triū predictorū mēsiū cōpilauit spiritus iesu christi. Et iuxta ꝙ ipsa ꝓdixit dās mihi t̄minū mēsis septēbris: illo mēse t̄minaui in uigilia Michaelis archāgeli anni presentis. M. ccc. v. a felicissimo ortu ueri solis iesu. A mea uero uili conuersione anno. xxxii. ¶ Si exprimerem q̄ mihi ītimabat de cōtentis ī libro thymeo: quasi incredibile foret legētibus: nam septem mensiū tēpore durauit huius libri tractatus: & fuit quattuor uicibus īpedimentis notabilibus lōgo dierū spacio interruptus: ita ꝙ a ix. die martii in quadragesima in festo. xl. martyrū q̄ dies fuit feria. iii. post dominicā q̄dragesime quā do legit̄ euāgeliū secūdū matheū in quo dicit̄: ꝙ intrauit iesus in templū & eiecit emētes & uendentes de tēplo. Inchoatus est iste liber ꝓdicto dierum numero cū ml̄to cordis mei stupore: cū recogito fuit die ꝓdicta finitus. Que iō sic seriose hic posui

Prologus secūdus libri primi

ut propter generalē modū quo oīum bonorū auctor singulariter est ipse iesus in his que bona sūt: in hoc libro singulariter ipsi iesu reddat' gloria: mihi autē omnis imputetur defectus: qui ipsum ut ē cognoscere non ualeo: & quātū imittere se uult: ex mea malitia non recipio. Et illud quod imisit: & sētire me fecit: sentire nō potui: & ꝙ potuissem sepe quod exprimere nō possum impediente deordinatiōe omisi ita ꝙ apte cognosco ꝙ cū defectibus mltis protuli quod iesus ipse sine defectu suggessit: & ex malitia uasis multū infeci quod mens imisit. Et ego miser instrumentū multū icōpetēs multam contumeliā feci spiritui iesu pncipali auctori. unde sicut de aliis beneficiis suis magis timeo me sibi facere contumeliā q̄ eius gloriam manifestare presumā. Idcirco āt mee ifelicitatis historiā ī repugnando beneficiis iesu & sanctoꝝ adiutorio personarum & aliorū spiritualia nō tacuerim beneficia mihi indubitāter experta ut omnis p̄sens & futura natio recognoscat apte ꝙ nunq̄ fui nisi ipugnator gratie iesu christi. Et ꝙ aliorum sanctitate post suum meritū pius iesus uidens me ex malis meis suam prouocare iustitiā: occasionē sup me misericordiam suā effūdēdi prouidit: pp quod nunq̄ aliquā suam cognitionē & imutationem uirtuosā ac mirabilem in me facere uoluit nisi p̄us me faceret subiici per meritum & sui spiritus sentimentū alicui persone despecte. Et quidē iuste. nā illud modicum quod mihi uidet' maximum quo imixtus fui uanitati scientie huius status: monuit me nō illustrari debere a iesu: cuius ē cū simplicibus sermo: nisi prius sanctā simplicitatē xp̄iane sapientie cum uerissimis discipulis colūbine simplicitatis spiritus iesu xp̄i addiscerē. maxime cum in erroribus huis tēporis ut īfra patet stultū faceret iesus phariseorū pestifere hodie cathedre pricipatū. Protestor autē ꝙ multa que me fecit sentire uerissima fore spiritus piissimi iesu christi maxime de excellentiis sue humanitatis & sue mr̄is sanctissime & de imensis doloribus tā sui sanctissimi cordis q̄ corporis q̄ etiam de icognita mūdo intimatiōe sui ad nos: & nostri ad ipsū: & de cōnexiōe operū nostrorū ad sue charitatis iestmabilē actū & hītū: & de multis similibus nō fui ausus scribere ī illa altitudine ī qua ipse benedictus iesus me faciebat sētire: timēs ne erronice caperētur ab ingeniis igrossatis nimia ibuitione paganice uanitatis: q̄ fortissime claudit ostiū intellectus ad sublimia nr̄e fidei sacramēta: & affectū reddit īsipidū ad ipsa mādata: & effectū facit quasi nullū ad debite imitāda ī studētibus circa talia ēt uiris religiosis: quod sepe cū multo gemitu experimur. Vbi ergo lector p̄spexerit pulchritudinē iesu in docta manu depingi. nō mihi irascatur malo pictori sed oret candorē lucis eterne iesū suā clarificare & decorare sentētiā: & mihi peccatori concedere ueniā culpā ueraciter cōfitēri. Hūc āt librū arborem crucifixe uite iesu cēsui nominādū. quē ī qnq; libris siue uoluminibus isto mō distixi. ut p̄mus liber radicē arboris cōtineat: icipiēs ab eterna generatiōe iesu de p̄re. usq; ad gaudiosā nobis tēporalē natiuitatē ex mr̄e. Secūdus liber erigit huius sacre arboris stipitē: incipiēs a circūcisione iesu usq; ad māifestationē ipius p testimoniū p̄cursoris. Tertius explicat huius arboris ramos ī uirtuosa p̄dicatiōis decursu iesu & electo discipuloꝝ cetu: īcipiēs a Ioāne baptista usq; ad īgressū ipsius ī scām ciuitatem hierusalē ī die palmaꝝ: ī qua ꝓ nobis se deo p̄ri obtulit holocaustū. Quartus cōsūmat huius felicis arboris sūmū: ponēs iesu & sue reuerendissime mr̄is uirtuosū passiōis cōflictū & gloriosissimū regnū: icipiēs a regio īgressu iesu ī hierusalē usq; ad gloriosā assūptiōem regine celi ī hierusalē sup̄nā. Quintus & ultimus est de multiplici huius sacre arboris fructu ī mltitudine fidelis prolis ex gētili ecclesia sibi de nouo martyrio copulata. & ptēdit' usq; ad eternū spōsalitium beatificate uniuersalit' hūane nature. Attēde nūc lector ꝙ qa hos uersiculos mihi mltiplicauerim: ut sepe idem opus sub diuersis rōnibus saporarē: idcirco ī cōponēdo librū pl'es ī unū cap̄l'm coartaui: maxime in quarto libro q fuit p̄mo scriptus quo ad passionis tractatū: qn̄ me credebā ut dictum est paruulum fasciculū cōpilare ut ibi patet. adhuc: qa quasi p modū expositiōis breuis sic īcipiūt plura cap̄l'a passionis: hoc fuit qn̄ &cetera. Similit' & ī secūdo libro in duobus ultimis cap̄l'is octo inchoaui uersiculos quattuor ī quolibet eoꝝ. Oīa āt cap̄l'a & uersiculi īferius describuntur. Et ubi pl'es uersiculi uirgulis cōiūgunt': signū ē ꝙ ī unū capitulū sūt refecti. Et ubi uidet' mihi ꝙ artic'l'i fidei rn̄deat materie cap̄l'orum: eos declaro cū erroribus reprobatis breui uerbo scripture. In secūdo cap̄l'o p̄mi libri iuenies ubi sūt oēs artic'l'i diuitatis: & ī ultimo eiusdē libri ubi sūt oēs hūanitatis. Si qd ī isto libro ui' dictū quod appareat repugnare ueritatibus quas ī explanatiōe articuloꝝ & cōfutatiōe erroꝝ cōtrarioꝝ edixerim: sciat qcūq; legerit ul' ab alio hic fuisse appositū: uel a me p īaduertētiā: & p defectū debite examinationis pp breuitatē tēporis fuisse p̄latū. Et iō ex nūc plene reuoco oē illud quod scā romana eccl'ia p̄dictis repugnare iudicauerit. Cuius correctiōi solius tm̄ me & libꝝ submitto: & pleno corde & aperto ore ꝓfiteor fidē eius & ꝓ eius zelo huius libri laborē me fecit assumer' sp̄us iesu xp̄i. Et nullus p̄sumat ī hoc libro aliqd imutare: uel ipsū occultare: ul' quomōlibet ipedire: qn pure & itegre sacrosācte sedi ap̄l'ice emēdādus ul' approbādus celerit' p̄ntet'. In quā plene & itegre suā scīssimā auctoritatē trāsfūdit oīpotēs redēptor deus hō xp̄s iesus cui librum cōmitto: qui de seipso ipsum ut spero cōpilabit p spiritum suū dictū.

Explicit p̄mus ꝓlogus. Incipit secūdus.

Uiuo ego iā nō ego: uiuit uero in me xp̄s. Quod āt uiuo ī carne. ī fide uiuo filii dei q dilexit me & tradidit semetipsum ꝓ me Nō abiicio grām dei. Paulus ap̄l'us uerus xp̄i imitator ī mo iā p grām q̄si xp̄s factus ad Gala. xi. premissa uerba de se scribit: q̄ utinā nos uerificaremus

dimisso lib.

in nobis:ut p amorē xp̄s eēmus. Que uerba btūs Dionysius de dīnis noībus capl'o de amore adducēs ait sic. Est āt amor dīnus extasim faciens & nō sinēs sui ipsoꝝ eē amatores sed amādoꝝ. pp quod paulus magnus ī cōtinentia dico charitatis diuini amoris fcūs participās ait: Viuo ego &cetera. tanq̄ ſi amati uiuēs uita ualde diligibili. hec Dionysius. Extasis āt ē dicta extra se faciēs: unū uiri spūales dicūt extatici. i. extra se fci deū cōsiderātes ī oībus & n̄ semet ipsos. Et hec dicit ipse Dyonisius facere amorē diuinū ī aīa cū dicit: & nō sinit suiipsorum eē amatores sed amādoꝝ. Amāde āt amore extatico sūt solum psone dīne: pr̄: filius: & spūs sactus: Que tres pn̄r īcludi ī hoc noīe: xp̄s q̄ īterptat' unctus. In quo intelligit' ungēs pr̄: unctio spūs scūs: unctus xp̄s hō Et iō qcqd ē amādū ī xp̄o īcludit'. Quod dionisius attribuit paulo dicēs eū factū magnū ī cōtinētia diuini amoris. Et oñdit eū extra se factū cū dicit. dico charitate participās: q̄si diceret totus trāsformatus ī deū: Viuo ait ego iā nō ego. i. deus factus per amorem loquor ut deus. Quod ēt dicit paulus corīthiis. An expimētū q̄ritis eius q ī me loqtur xp̄s? ❡ Vide ergo ꝙ amor extaticus duo supponit. i. eē nature mere: qa q̄ īfecta ē ab hoc extrahit: & eē grē īquātū ītroducit ī tāto gradu: ut aīa potius xp̄m se tiat q̄ seipsā. Et ut possis cognoscere quale ē illud eē quo efficimur xp̄s: cōsidera tuū eē natute quo cognoscis te: ipsum quod quantū ad pn̄s ex quattuor cognoscit' & oñdit'. Via Generatiōis. Nutritiōis Familiaris allocutiōis ❡ Et uitalis habitationis. ❡ His q̄ttuor mōis oñdo tibi ītimitatē tui eē ī xp̄o Nā ī generatiōe tuū eē ex gēitoribus ē ex eo quod ē eis supfluū: proli āt necessariū. Isto mō uerius te genuit xp̄s q̄ pr̄ tuus. Nā pr̄ tuus genuit te ex suo semine quod ē ī eo ex supfluo nutrimēti ad minus secūdū partē: sed xp̄s nō genuit te ex suo super fluo: sed ex toto semetipso: qa ex morte eius ī qua seipsū totū dedit: generatus in esse grē xp̄ianus factus es: dicēte paulo. Quicūq; baptizati estis ī xp̄o iesu in morte eius baptizati estis. Et ad Colo. Con sepulti estis xp̄o p baptismū eius ī morte. Et iterū Quicūq; baptizati estis: christum induistis. Et. ii. ad Corith. v. Xp̄s p oībus mortuus ē: ut q uiuūt iā nō sibi uiuāt: sed ei q p oībus mortuus ē. ❡ Vides ergo ꝙ ex toto xp̄o nō ex eius supfluo generaris ī baptismo. Si āt totus xp̄s ī te trāiit ut sis xp̄ianus: ergo pfectus xp̄ianus ī eē grē ē uere xp̄s. Obliuiscere igit' uilitatē illius eē quod a parētibus accepisti: & trāsi ī illud diuinū eē quod ī xp̄o meruisti. immo uerius xp̄s tibi meruit. ❡ Secūda uia ē ex nutritiōe: qm̄ ex eisdem sumus ex qbus nutrimur. unde qa de terrenis nutrit' nr̄m eē: cōcludit' ꝙ de terra sumus. Sed nota ꝙ postq̄ xp̄s ī baptismo te genuit: nutrire te uoluit: & uere de illo te nutrit: & nō de alio de quo te genuit: q de ipso te nutrit. Ego inqt sū panis uiuus q de celo descēdi: ad nutriēdū s. illud quod genuit: qa caro mea uere ē cibus: & sāguis meus uere ē potus. Ioā. vi. O q̄tū ē hec cogitare. nā ut dictū ē tu ī baptismo p grām generaris nouus xp̄s. Ita in altaris sacrificio reficeris & crescis nouus xp̄s: ut cibus uere cōueniat grē. O aīa deuota plōga tibi istū gustū xp̄i cōuiuii: & crescas magnus xp̄s: sicut peccatores plōgat iniqtatē sibi & fiūt magnus diabolus. Quod ut in te nō sit gusta & uide q̄ suauis est xp̄s. nā dicit de sui cibi suauitate: Qui edūt me adhuc esurēt: Et q bibūt me adhuc sitiēt. ❡ Ex t'tia uia. s. ex familiari allocutiōe cognoscis genus tuū: qa alias nescires qs eēs ul' unde esses nisi crederes aliis: q sepe sūt mēdaces. Isti dicūt tibi. s. pr̄ filius meus es tu: & mr̄. ego gēui te. Et alii latales: tantū attines mihi: & eis credis. Crede ergo ueritati xp̄o q nec fallit nec fallit'. Et licet ī familiaribus locutionibus xp̄s noīet se tibi oī mō parētele & amicitie nūc pr̄em: nūc matrē: filiū: frēm: sororē: amicū: spōsū regē: dominū: thesauꝝ tuū: & multis talibus. attēde tn̄ ubi supius pfectis loqt': q̄tū plus q̄ predicta oīa sonet inestimabilit' cū dicit. Ego sum uitis uera & uos palmites. Ioānis. xv. Et nota que differētia ē īter uitē & palmitē: & q̄ta ītimitas utriusq;: & uidebis clare ꝙ xp̄s dicit tibi ꝙ ipse est magnus xp̄s: & tu es paruus xp̄s ī ipso uiuēs & īsertus & ab ipso abscisus cōburēdus. Itē dicit Mat. xiii. Simile factū ē regnū celoꝝ fermēto quod acceptum mulier abscōdit ī farine satis tribus donec fermētatū ē totū. Ista mulier ē dīna scriptura. tria sata sūt tres populi. s. hebrei: greci: & latini. cōparādo ad totam ecclesiā quā ipse quo ad electos totā ī se conuertit. Cōparādo uero ad quālibet animā: tria sata sunt tres potētie aīe: siue tres modi uite ī hoīe. s. rōnabilis: sēsibilis: & uegetabil'. Ipa xp̄i psona īcarnata hic ab ipso uocat' fermētū quod ī hoīe mittit' qn̄ per baptismū regenerat'. Et si tu dimittas eum facere istud bn̄dictū fermētū totū te uult fermētare: ut sicut tu fuisti aīal de t'ra t'renus: sic fias xp̄s spūal' de celo celestis. Mō naturā fermēti nota ī pasta: qa calor fermēti totā pastā sic ī naturā suā cōuertit ut tota dici possit & uere sit fermētū: qa de q̄libet ptic'la illius paste pōt fieri fermētū ad aliā pastā fermētādā Nescio quod aliud ī sil'itudibus corpalibus exp̄ssius possit dici ad oñdēdū quō tu totus trāsis ī xp̄m & ipse ē tu si uere diligis eū p amorē extaticū ut a teipso trāseas in ipsū. ❡ Quā familiarit' & exp̄sse loquat' de uniōe nr̄i ad ipsū: & ipsius ad nos lege sermonē diei iouis post cenā. Io. xiii. capl'o. & ultra & si spūs scūs te duxerit ad itellectum xp̄i ī illo sermone uere amor ipsius ī te erit extaticus siue extasim faciēs sic̄ supra ī auctoritate dionysii audisti de paulo. De q̄rta uia. s. de hītatiōe attēde ꝙ qa sumus de t'ra: iō ī t'ra salubrit' hītamus. nā ī aq̄ submergimur ī aere suspendimur: ī igne cōburimur. ī sola t'ra natural'r uiuimus: & q̄re? qa de t'ra sumus. Sic atēde aīa ꝙ qa a xp̄o es gēita: & de xp̄o nutrita: & suis itimis locutionibus te esse xp̄m docta: ī solo iesu hītа: qa ē t'ra cui bn̄dixit dn̄s q̄ dat fructū cētesimū. Sit ergo requies tua & portio tua ī xp̄o: & dic. Hec requies mea ī scl'm seculi. hic habitabo quoniā elegi eā. Sicut ergo uiuis naturalit' nō ī igne: nō ī aqua nō ī aere: sed ī illis peris: sic si nō uis spiritualiter mori nō

et habitatio tua & cogitatio in aqua lasciuie: non i aere uel fumo supbie: nec i igne ardetis auaricie: sed i tra pmissiois optia: q lacte & melle manat & cuctis generis fructibus. Hec e igit gnatio eius uita & couersatio: suscepta passio: mors: sepultura: & ad iferos descesio: resurrectio & ascesio: & p spm scm i ecclesia plebis multiplicatio. In qbus meditado erit sep i xpo tua secura hitatio. Et cogitare de istis i qbus solu e redeptio tua e Iesus cosumatus: ut possis dicere cu ppha Meditatio cordis mei i cospectu tuo sep: dne adiutor meus & redeptor meus. Ad hac ut ici as te p amore a xpo geitu nutritu & iformatu: & ut sep possis hitare i xpo: cpositus e libellus iste: Que si uis te xpm setire: iugit cogita cor tuu tenere fixu & hitare i aliquo ramo huius arboris uite crucifixe iesu. Et pmitto tibi p uerissima luce fidei xpiae: q nihil gratius potes facere pri & filio & spui sco: q i ipo bndco iesu deo hoie totu expedere tps tuu. Et fac de eo unu myrrhe fasciculu q sep int ubera tua comoret. Et sicut patet i ifrascriptis uersicul: q pleius sunt digesti i tractatu libri: q i isto breui epitaphio & mauali libello totus decursus oim creatore a iesu icipit: p iesu trasit & i bndcm iesu finit taq in illu q de se dic Ap. i. & ult. Ego alpha & o. pncipiu & finis. Et io de isto bndco iesu toto facio tibi una arbore imagiatiua: cuius radix e etna & tpalis origo. i pmo li. q durat a pncipio usq ad illu uersiculu Ihs cformis pribus. Stipes & erectio huius arboris durat a pdco uersi. usq ad illu uer. Iesus pcone audies Et e scds liber. Ramificatio huius arboris icipit a baptismo xpi p totu decursu uite & pdicatois eius: usq ad illu uersi. Iesus ugetis redoles. Et e ttius lib. Reductio huius arboris i coi & i arboris sumitate e de xpi exitu de hoc mudo p passione & morte: & de ipius glificatoe: & resurrectoe: ascesioe: & sps sci missioe: & gliose uirgis assuptoe. Et icipit ab ultio aduetu ihu i bethania. Io. xii. & a die palmare i illo uersi. Ihs asello latus. Et finit in illo uersiculo: Ihs fons reseratus. Et e qrtus liber. Post cplemtum arboris e. v. ps: siue qntus liber de fructu huius arboris q e i ppagatoe eccl'ie i q xps i suis membris multiplicat & icipit ab illo uersi. Ihs ple multiplicas Et finit post die iudicii i etna glia i ult. uersi. q est: Ihs finis optatus. Si igit i pdcis cor tuu bn & plene occupaueris potis dicere cu paulo. Viuo ergo: ia n ego. i. no su i me: sed i xpo: & q nuc uiuo i carne i ocul mudi: i fide uiuo filii dei. Si at deus dederit tibi gram i his occupadi cor tuu & no i uanu gram dei recepis felix tu q cu eode aplo letar dices: No abiicio gram dei. Vnu aut hic notat: q qa p exercitiu huiusmoi studii total trasformaris i xpm sathanas hoc sume odies tibi tedet isidias: ut cu accidia & tedio sepe icipias huiusmoi uersiculos ruminare. Sed hoc p certo cognoscas: q licet ex nra ifirmitate ad bonu: aliu cu tristicia & tedio icepis: pmitto tibi q si te uincas & cotiues: tristitia tua uertet i gaudiu: ill d' sapie. vi. dnte ihu d' se ipo q e sapia pris cogitar d illa sesus e cosumato: & q uigilauerit p illa cato erit securus qm dignos seipa circuit qres etia i uiis suis ondet se illis hilarit & i oi prudetia occurret illis. Quattuor at pmi uersicli q icipiut. O crux frutex saluificus toties pnt repeti: quoties i medio alior uersiculor setes gustu sup oia desiderande crucis: ut possis dicere cu sposa i caticis iebriata amore sposi. Sub umbra illius que desiderauera sedi & fructus eius dulcis gutturi meo. qd' tibi & mihi cocedat bndcus fructus uirgis gloriose iesus. Amen.

Explicit plogus secundus. Incipit liber primus.

Iesus ex patre genitus. Capitulu primu

Cum ihm audis ex pre geitu. s. omipotete deo etno: & ipse deus oipotes & etnus sit caue ne metis tue oculis aliqd carnalis cotagiois occurrat: qn potius colubino & aqlino ituitu simpl'r crede: ac pspicacit cotéplare: q i illa supsuma supifinita & supieffabili diuitate e unitas ecntie & sube: & trinitas psonare & suppositore: q psone his noibus pprus exprimut: pr: filius sps scus quare pma a nullo e. s. pr. scda a sola pma p generatione. s. filius. tertia a pma & scda p spiratione siue pcessione. s. spus scus. Ita q trinitas psoare n excludit ab essetia diua suma unitate: simplicitate: imesitatem: etnitate: incomutabilitate: & etia ptate: qn potius icludit suma fecuditate: charitate: libertate: equalitate: germanitate: coformitate: & iseparabilitate. Et io potes uidere si subleuaris & illuiaris fide q ad suma nobilitate istius bndce & supieffabilis diue nature ptiet ipsa credere & cofiteri & i tribus psois pdcis ee una & idiuisibile essetia: & ipsas tres psonas sibi ee coetnas & coequales. Licet at simpliciter istud oporteat credere & cofiteri: tn scriptura diua q e fundametu huius fidei: satis te nisi sis cecus ad huius rei itelligentia manuducit. Dictat n. de deo setiedu ee altissime & piissime. Et huic et cordat oe lume create nat e. No at setires altissime si no crederes q deus se sume posset coicare: remanete eentie unitate. No setires piissime si crederes q deus posset & nollet. log ut altissime & piissime setias dic deu se sume coicare eentialr habedo dilectu & codilcm: ac p hoc deu trinu & unu. Decet etia i sumo pncipio eo ipo quo sumu e q sit pfcissimu: & io se pfcissime pot coicare. Decet et eoipso quo pmu e q sit simplicissimu & i coicatione idiuisione oimoda seruare. Et io salua unitate nature: st illi moi emanadi pfecte. Modi aut emanadi pfecte st tm duo. s. p modu nat e: & uolutatis. pmus e generatio: secudus spiratio siue pcessio. Et io hi duo moi st i diuis. Et qa i duabo emanatoibus sbstatificis necesse e duas emanar psoas: necesse e et poere psona pma pmo pducete ab alio n emanar: ne sit i ifinitu abire. & io st ibi tm tres psoe. Et qa cuilibet emanatioi rndet duplex hitudo relatiua: ideo sunt ibi quattuor relationes. s. pnitas: filiatio: cois spiratio: & pcessio. Et quia p has hitudies inotescut nobis diue psone: io iste quattuor relatoes uocat etia notiones: quasi psonare notificatioes. Quia uero psona pris i qua e pma ro pducendi inotescit etia nobis p hoc q no pducit: quia hoc e nobilitatis i ideo ipsa quinta notio addit siue notificatio ad p-

dictas quattuor relationes.s.innascibilitas:que licet sit notio quia notificat ipsam personam patris p modũ negatiõis:quia nõ ab alio:tñ ex cõsequẽti eũ mãifestat p modũ positiõis:quia põit in eo fontalẽ plenitudinẽ.Eo.n.ipo quo illa psõa ab alio nõ ẽ hẽt fontalẽ plenitudinẽ:ut sit attẽdere pncipium utriusq; mo di emanandi pdci:licet inq̃ isto mõ sit notio:nõ tñ dr relatio eo mõ quo pdcẽ quattuor quia directe nõ refert psonã pris ad filiũ & spm sanctũ. Ista igit psona pris ppriissime dr pr:quia cũ pma rõ emanãdi sit p modũ nature:cõuẽiẽtissime denoiat ab illa ppetate q̃ dicit actũ cõpletissimum generatiõis filii.Et iõ ppetas psonalis pris ẽ prnitas:uñ bñ i cognitiõe diuinitatis iesu dr: Iesus ex pre genitus. Quia uero emanatio p modũ nature ẽ plena rõ assimilatiõis geniti ad generantẽ: iõ psõa emanãs p istũ modũ dr imago:uerbum & filius. Imago noiat illã psonã filii ut silitudinẽ expssam: uerbũ ut silitudinẽ expssiuã & spũalissimã. Filius ut silitudinẽ hypostaticã siue psonalẽ. Rursus imago noiat filiũ ut silitudinẽ p oĩa pri cõformẽ & coequalẽ:Verbũ ut silitudinẽ intellectualẽ & sapialẽ Filius ut silitudinem coequalẽ cõsubalẽ & consequẽtialẽ.Et sic potes uidere q ista tria sũt ppa scde psõe.s.imago:uerbũ & filius. Sũt aũt alia appropriata:sicut splẽdor:lumẽ:radius:sapia:& mlta alia huiusmodi. Cõtẽplare ergo iesũ dilectum tuũ q ab eterna illa luce fecũdissima sil imensa ac simplicissima:fulgẽtissima & sũme arcana natura coeternus & coequal & cõsubalis splẽdor exorit:qui est ueritas & sapientia generantis. cap.ii.

Huius igit supsũme ueritatis q̃ i se ẽ sũma oium ueritatũ certitudo euidẽter claret ex pura acceptõe termiorũ eo mõ quo catholica fides põit i deo generationẽ & pcessionẽ:ac p hoc psoarũ supbtissimã trinitatẽ i diuẽ substantie unitate..Nã oĩa sophistica appetiũ rõnũ q̃ hũana cecitas cõtra hãc ueritatẽ etnã semetipsã palogizãdo cõfingit:pcedũt ex cõditõibus defectiuis quas i generatõibus & pcessiõibus creatis cõtinue expitur:a qbus se nescit excutere ppis fãtasmatibus inuolutã:dũ ad diuĩã uirtutẽ nitit cõtẽplatõe rõnis assurgere:a qbus oĩbus imaculata fides p spm iesu i fideliũ corde diffusa:plene ẽ libera.Et clare uidet q licet nõ possit apphẽdere iaccessibile lumẽ ueritatis diuẽ:p illud tñ qd de icõprehẽsibili sibi imitit:fugat pfecte totũ nubilũ rõnis cõtrarie. Que duo mẽs deuota a fidei luie clare speculat i oĩ claritate diuĩa:ut.s.eã creato itellcũ ex seipo iattingibilẽ cernat & tñ cõfictũ apto itellectu sophisma: ipsam cõtigeri posse clare cognoscat.Et hoc ẽscdm doctrinã pncipis aplorũ patũ eẽ rddere rõnẽ de ea q̃ i nobis ẽ fide & spe.Nõ.s.rõe hũana q̃ i multis ẽ ceca: uelle oĩa fidei documẽta pbare:sed mere fidei ueritate q̃ de deo sũmo ẽ ex ifirmitate ifimi itellcũs uires excecare & eius aciẽ obũbrare:& eo ipo magis eẽ unã quo magis hoc facit.Et ne sibi ipi sapiẽs eẽ uideat cõtra sũmũ lumẽ hũana stoliditas falsas rõnes adducẽs ipas ex pura & debita acceptõe termi norũ quos spũs scũs i ipsis articulis explanãdis cõposuit:tãq̃ ex pleitudis lumĩe effugare. Et hoc est rdigeri altitudinẽ sathãe sub pedibus iesu xpi & cẽdoctũ fi di nrẽ magĩm. Iesus spirator natus.ca.iii.

Ut aũt itelligas quomodo iesus tuus dei filius a pre uirtutẽ spiratiuã accepit ut simlcũ pre spiratõe cõi spiret spm scm: intelligas q diuĩa natura fecũdissima i se i qualibet psõa ẽ pleissime & cõplete tota.Sed scdm illũ modũ emanãdi scdm quẽ psõa ẽ pducta nullo mõ põt psonã pducere:qa ul pduceret seipam :qd nullo mõ ẽ itelligibile:ul seqret q ipsa psõa eẽt i se ipfecta :qa s. totũ eẽ psõale qd põt p illã emanationẽ hẽri nõ eẽt i se:qd ẽ ipossibile i diuĩis:uñ ex pfectõe psone pducte ẽ q p eũdẽ modũ emanãdi p quẽ illa psõa pcedit:nulla alia possit psona pduci.Ex pfectõe.n. filii ẽ q nõ possint eẽ pl es filii i trinitate:qa qcqd põt ibi p generationẽ pduci totũ i psona filii p generationẽ ẽ gẽitũ:ita q si diceret duo filii in diuĩis ul utq; eẽt ipfcũs:uel idẽ eẽt bis genitus:quod ẽ icõueniẽs dicere. Quia ergo psona pris a nullo ẽ iõ diuĩa natura i pre ẽ cũ pleissima fecũditate rspcũ utriusq; mõi emanãdi:iõ pr sil ẽ spirãs & generãs. qa uero scdm rõnẽ itelligẽdi emanatio scdm modũ nature:pcedit emanationẽ scdm modũ uolũtatis:iõ i filio q pcedit p modũ nature ẽ ipa diuĩa natura cũ illa eadẽ fecũditate ad spirãdũ spm scm:cũ q̃ ẽ i pre.Et iõ sicut filius diuĩã naturã accipit i idẽptitate:ita ipam accipit fecũdã respectu spiratiõis sps sci.Et sic accipit uirtutẽ spiratiuã a pre natus de pre Et licet pr & filius rõnabiliter & ppe unũ sint pncipiũ spiratiuũ spũs sci:ñ tñ dici pñt unus spirator:qa pncipiũ spiratiuũ dicit fecũditatẽ nature rspcũ mõi spirãdi & unã & eadẽ i pre & filio:licet i pre a nllo sit:& i filio p generationẽ cõicet:unus uero spirator dicẽt unitatẽ psõe:qd falsũ ẽ.qa licet pr & filius i cõi spiratõe sint unũ pncipiũ:ñ tñ sc una psõa:qd tñ iportaret si masculine dicerentur unus spirator. Quia uero i spũ scõ ẽ cõpletissime diuĩa natura p pcessionẽ q̃ suppõit generationẽ iã factã:hĩc est q spũs scũs ñ generat nec spirat.Et si itelligat in ueritatis luie:appet q sicut pfectõis i pre ẽ generare & spirare:ita i filio pfectõis ẽ generare ñ posse:tñ ñ eẽt pfectõis i eo nõ posse spirare.imo magis defectus : quia cũ emanatio filii nõ supponat emanationẽ spũs sci ut iã factã:pfecta eẽt diuĩa natura in eo nisi eẽt cũ fecũditate spiratiua.Et qa diuĩa natura in nullo põt esse imperfecta.iõ sequitur q si ñ ẽ ibi .s.filio cũ fecũditate spiratiua:nullo mõ ẽ ibi. Propter qd appet q ipia blasphemia i deũ filiũ est dicere spm scm ab eo nõ pcedere sicut a pre:quia idẽ est dicere ac si diceret:ipsũ filiũ deũ nõ esse.Et licet greci nõ intendant tãtũ malũ dicere:potes tñ uidere quõ & quãtũ hoc dictũ est ipiissimũ:ex eo q expresse dicũt spm scm nõ pcedere a filio:uñ piculosissimum est in ista btissima trinitate errare:quia id quod i supficie uidet modicũ diligenter exaĩatũ apparet errorẽ esse maximũ impiũ & blasphemũ. Potes etiã uidere q nõ est imperfectionis in spũ

scō ꝙ nō spiret aliū spm̄ scm̄:uel ꝙ nō generet filiū imo id spectat ad nobilitatē spūs sci secundū modū secundū quē emanat:nullā psonā posse ꝓducere:sicut ad nobilitatē pr̄is secundū rōnem sue inascibilitatis generare filiū & simul cū eo spirare spūm scm̄:ac p hoc sequit̄ ꝙ tres psone dīne eque nobiles & eque pfecte sunt. Potes etiā uidere ꝙ spūs scūs non ꝓcedit plenius nec pfectius a pr̄e q̄ a filio sed eque plene & eque pfecte:quia ꝓcedit ab eis secundū unā & eandē fecunditatē uirtutis spiratiue. Quia uero filius totū suū esse & ipsam uirtutē spiratiuā habet a pr̄e:pr̄ uero a nullo hēt:ideo potest cōcedi & debet ꝙ principalius & ꝓpus ꝓcedit a patre:ita tn̄ ꝙ per hoc nulla iequalitas aut diuersibilitas in spiratiua uirtute quōlibet ponat̄ uel intelligat̄ in ipsis. Licet aūt secundū ꝙ spūs sāctus dr̄ a spūalitate sit nomē cōe triū psonaꝝ:scd̄m quē modū dr̄ Io.v.Spūs est deus.Secundū tn̄ ꝙ spūs scūs dr̄ a spiratiōe passiua est ꝓprie nomē psone spūs sācti. Donū uero noiat ipsū spm̄ scm̄ hitual'r quia ꝓcedit ut dōabilis. Datū aūt noiat eū ut actu datur creature p scificationis bn̄ficiū.Charitas siue nexus uel amor noiat spm̄ scm̄ ut datū uolūtariū precipuumq; mulsi & hypostaticū.Dicit̄ autē spūs sāctus dari p gr̄am gratū facientē:quia p ipsam inhabitat aīam:& licet appropriet̄ spūi sancto qui ē opus sūme bonitatis:tn̄ una scificatione & hitatione dr̄ hitare & scificare aīam pr̄ & filius:& spiritus sanctus. Quo ad gratias autem gratis datas dr̄ spūs sāctus dari:quia in ipsis appet spūs sci influxus & ab ipso sunt:licet nō sequat̄ semp in hēnte talia dona hitatio spūs sancti:nec gratificatio eius qui hēt: quia sepe talia dona dant̄ reprobis ꝓpter cōem utilitatē coporis electoꝝ.Dicitur etiā ipse spūs sāctus paclytus:qa cōsolatur mētes fideliū.Fōs uiuus:qa nr̄am extinguit siccitatē.Ignis:quia nr̄am inflāmat frigiditatē.Dicit̄ etiam spūalis unctō:quia nr̄am ungit & dulcorat ideuotā multipliciter uolūtatē.Et quia ista sunt dei dona i nobis ex magno amore sue bonitatis ad nos nr̄am uoluntatē sibi cōnectētia:ideo appropriatur spūi scō qui ꝓcedit a pr̄e & filio ut donū & nexus amboꝝ p uiā liberalis amoris.Et sic intelligas ꝙ oīa appropriata siue attributa semp conueniūt cum ꝓprietatibus psonaꝝ. Ad intelligēdum aūt altitudinē diuinitatis iesu debes intelligere ꝙ oīs nobilitas pfectio & optimitas debet diuinitati attribui:que uidelicet sit nobilitas simpliciē & extra genus:quia aliq̄ nobilitas in aliquo genere creature:quod nō est nobilitas simpliciter: & ideo scd̄m regulā Anselmi:oē illud quod melius ē esse ipsum:q̄ nō ipsum est deo attribuēdū. Et hoc ualde bn̄ deducit Aug.v.de trinitate ca.iiii.ubi ondit ꝙ altitudo diuini esse & nobilitas i oī creatura est scripta:dicēs sic,Nec eni diuinoꝝ libroꝝ tm̄ auctoritas deū esse predicat:sed oīs que nos circūstat creatura ad quā nos ēt ptinemus.Vniuersa eni rerū natura ꝓclamat se hr̄e prestantissimū conditorē qui nobis mētem & rōnem dedit:qua uiuētia nō uiuentibus:sensu predita nō sentientibus:itelligētia nō intelligētibus:imortalia mortalibus: impotentibus potentia:iniustis iusta:speciosa deformibus:bona malis:incorruptibilia corruptibilibus:imutabilia mutabilibus : inuisibilia uisibilibus: incorporalia corporalibus:btā miseris p̄ferēda iudicamus. Ac p hoc quāto rebus creatis creatorē:sine dubitatōe p̄ponimus : oportet ut credamus eū & sūme uiuere:& cūcta scire ac itelligere: & mori & corrūpi:mutariq; nō posse:nec corpus esse:sed spm̄ potētissimū:iustissimū:speciosissimū:optimissimū btissimūq; fateamur.hec Aug. In his.xii. icludūt̄ altissime nobilitates dīni eē ut ipē Aug.plene deducit.Et istas.xii.nobilitates deducit ad ista tria.s.eternitatē: sapientiā & bonitatē uel btitudinē : & ista tria reducit ad unū.s.sapiam:in qua includūt̄ mēs generās uerbū:ples:& amor utrūq; cōnectens: in quibus fides dictat btissimā consistere trinitatem. Et qm̄ sūma sapia ponit trinitatē:ponit nihilominus oēs prius hitas nobilissimas cōditōes:ideo necesse est nobilitates p̄dictas diuini esse simul stare cū btissima trinitate.Et quia qui cognoscit unā psonā oēs cognoscit:cū una triū sit cognitio: dicēte iesu Io.xv. Qui uidet me uidet & pr̄em meū.Io ut tibi possim aliq̄liter ostendere fidē tuā:imo dn̄i nr̄i iesu xp̄i:& te p cōtēplationē manuducēdo sublevare:de tota btissima trinitate modicū tibi licet iperfecte dixi:ut aliqualiter capias quod dr̄ in duobus primis uersiculis: Iesus ex pr̄e gēitus:Iesus spirator natus. Ipse eni natus de pr̄e p cōmunem fecunditatē pr̄is & filii spiratiōe actiua spm̄ scm̄ spirat sicut & pater.

De articulis fidei. cap.iiii.

Ntendo autē ubi est articulus fidei errores contrarios exp̄mēdo cōfūdere aliquo uerbo scripture sacre. Circa materiā autē trinitatis sunt duo articuli:secundū unū modū distinguēdi.unus est de essentie unitate secūdū illud Deuteronomii.vi. Audi isrl̄:dn̄s deus tuus deus unus est.Circa quē articulū plures errores euitandi occurrūt.Primo quidē gentiliū siue paganoꝝ ponentiū plures deos.Cōtra quos dr̄.Exo.xx. Nō habebis deos alienos corā me. Secūdus error est māicheorū ponētiū dno p̄ncipia:unū a quo sunt oīa bona: aliud a quo sunt oīa mala.Contra quos dr̄ Isa.xlv. Ego dominus & non est alter:formans lucem & creans tenebras:faciēs pacē & creans malum: ego dominus faciens oīa hec.dr̄ autē deus creare malū quia scd̄m suā iustitiā infligit malū pene:cū esse cōspicit in sua creatura malum culpe quod solū ꝓcedit a defectu uolūtatis create deo pmittēte & ipso malo pene bene utēte. Tertius error ē ātropomorphitaꝝ ponētiū quidē unū deū:sed dicentiū eum esse corporeū ad modū corporis humani formatū Contra quos dr̄ Ioā iiii.Spiritus ē deus.Et isaie.xl. Cui similē fecistis deū?aut quā imaginē ponetis ei? Quartus est error epicureoꝝ dn̄tiū deū non hēre sciam neq; ꝓuidētiam de rebus hūanis . Cōtra quos dr̄.i.Pe.ult.Omnē sollicitudinē uestrā p-

iicietes in eũ: qm̃ ipsi cura est de uobis. Et iesus ait: Capilli capitis uñi omnes numerati sũt Matth. x. ¶ Quintus est error quorũdã gentiliũ paganorꝝ philosophorꝝ dicẽtiũ deũ nõ esse oĩpotẽtẽ: sed solũ ꝙ ea põt que naturaliter sunt: & ꝙ necessario facit q̃cũq3 agit. Contra quos dr̃ ĩ psalmo. cxiii. Oĩa quecũq3 uoluit dominus fecit. ¶ Omnes hi errores uel derogant unitati essentie: uel nobilitati diuini esse: unde contra oẽs ponitur in symbolo. Credo in unum deũ p̃rem omĩpotẽtẽ. Et est primus articulus. ¶ Secũdus articulus est. ꝙ tres sunt p̃sõe diuine in una essentia: scd̃m illud. Io. ult. Tres sũt q testimoniũ dant in celo: pater uerbũ & sp̃us sc̃us: & hi tres unũ sunt. Cõtra quẽ articulũ sunt plures errores. Primus est sabellii ponentis unã essẽtiam in deo & negãtis p̃soꝝ pluralitatẽ. s. ꝙ una p̃sõa q̃nq3 dr̃ p̃r: q̃nq3 filius: q̃nq3 sp̃us sc̃us. ¶ Secundus error ẽ Arrii ponẽtis tres p̃sonas: sed negãtis essentie unitatẽ. s. filiũ esse alterius substantie a p̃re: & esse creaturã & minorẽ p̃re & nõ ei equalẽ: & ꝙ incepit esse postq̃ non fuerat: contra hos duos errores dicit iesus. Io. iiii. Ego & p̃r unũ sumus. Quia ut dicit Aug. In eo ꝙ dicit: unũ. liberat te ab Arrio: ꝙ dicit: sumus. pluraliter illud te liberat a Sabellio. ¶ Tertius error est Eunomii ponentis filium dissimilem p̃ri. Contra quẽ dr̃ ad Colo. i. Qui est imago dei inuisibilis. ¶ Quartus error est Macedonii ponẽtis sp̃m sc̃m esse creaturã. Cõtra quẽ dr̃. i. ad Corin. iii. Dñs aũt sp̃us ẽ. ¶ Quintus error ẽ grecoꝝ dicẽtiũ sp̃m sc̃m ꝑcedere a p̃re & nõ a filio. Cõtra quos dr̃ Io. ix. Paraclytus aũt sp̃us sc̃us quẽ mittet p̃r in noĩe meo. quia eũ mittit p̃r tãq3 sp̃um filii & a filio ꝑcedẽtẽ: iõ dr̃ Io. xvi. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet. Contra oẽs hos errores dr̃ in symbolo. Credo ĩ unũ deũ p̃rem. & seq̃t: & ĩ filiũ eius dñm nr̃m iesũ xp̃m gẽitũ. ñ factũ: cõsubstantialẽ p̃ri: & ultra seq̃t: & ĩ sp̃m sc̃m dñm & uiuificantẽ: qui ex p̃re filioq3 ꝑcedit. ¶ Preter autẽ predictos duos articulos sunt alii quattuor articuli diuinitatis q ꝑtinẽt ad effectus diuine ueritatis: quorũ p̄mus qui est tertius ꝑtinet ad creationẽ reꝝ in esse nature & de hoc ĩ sequẽti cap̃lo uidebit: Quartus ꝑtinet ad effcm̃ gr̃e ꝑ q̃ iustificamur a deo: & de hoc uidebit ĩfra: Iesus spirãs afflatibus: Quĩtus est de resurrectione mortuoꝝ de quo ĩfra libro. v. Iesus testis ueridicus. Sextus ꝑtinet ad ultĩos effectus diuinitatis qui sũt remuneratio bonoꝝ: & punitio maloꝝ de quo lib. v. Iesus uictor magnificus Et sic habes sex articulos diuinitatis. Alii uero qui septimum circa fidem diuinitatis assignant: sic eos distingunt: ut

Primus sit de essentie unitate
Secundus de persona patris
Tertius de persona filii
Quartus de persona spiritus sancti
Quintus de effectu creationis
Sextus de effectu iustificationis
Septimus de effectu remunerationis

¶ In quo cõprehẽdũt resurrectionẽ & uitã eternã Et sic de p̄dictis sex articulis unum diuidunt in tres: quintum uero & sextum compigunt in unũ. Ex quo fiunt secundũ eos articuli septẽ. Nec refert quantum ad unitatẽ seu ueritatẽ fi dei aut erroꝝ uitationẽ qualiter distinguantur. Articulos autẽ qui ꝑtinent ad humanitatẽ christi quere in capitulo: Iesus maria natus. ¶ Iesus creator ĩclytus. cap. v.

Attẽde aĩa quantus est iste tuus dilectus iesus qui sicut est uere dei filius ita omniũ creator est totaliter ꝑductiuus: uniuersitas enim machine mundialis ab ipso dilecto iesu. dei filio simul cum patre & sp̃u sancto ꝑducta est ex tẽpore in esse de nouo: ab his tribus tãq3 ab uno p̄ncipio primo solo & sũmo: cuius potẽtia licet sit ĩmensa: disponit tamẽ oĩa in certo numero pondere & mensura. Et hec generaliter intelligenda sunt circa eoꝝ ꝑductionẽ: ex quibus ueritas colitur & error repudiat. Per hoc enim ꝙ dr̃: ex tẽpore. excluditur error ponentium mundũ eternũ. Error autẽ est antique stoliditatis philosophoꝝ & noue philosophantiũ modernoꝝ: siue ponat mundus eternus: siue ponat ꝙ potuerit esse eternus. Nõ enim est ponere aliquid factum uel creatũ factori suo esse coeternũ. Sicut Augu. expresse asserit. xii. de ci. dei. Et uide exemplũ quod adducit ipse de pede & uestigio in. x. c. ¶ Non est rõ Aug. sed quedã fuga platõicoꝝ quã Aug. non approbat: & licet ibi nõ reprobetur expresse: reprobat t̃n in asserẽdo contrariũ in. xii. li. capi. xvi. ubi licet dicat se cognoscere que secula fuerint ante generationis humane iustificationem: t̃n dubitat asserere non oĩno creature creatorem esse coeternum. Nec ualet si exponat: ꝙ habeant durationem creaturaꝝ sine inicio sine fine: nõ tamen habent esse suũ simul ĩuariabiliter sicut habet creator: ac ꝑ hoc nõ erit ei coeterna. quia si quis mentẽ Augu. inspiciat nullo modo ĩtendit sic dicere: sed potius quantũcũq3 dicatur ꝙ antiqua fuerit creatura ꝙ nullo mõ põt dici: non hẽre durationis iniciũ: esto etiam ꝙ dicatur fuisse semper & omni tempore: quia hoc solum dicitur ꝙ nunq̃ fuit tempus uel mensura creata nisi fuerit creatura hoc autem. s. non posse creaturã fieri sine durationis inicio non dicit defectũ potentie creatoris: sed dicit excessũ quia. s. tante est immensitatis ꝙ nullo modo potest sibi creatura coequari. Sicut non est defectus potentie creatoris ꝙ non potest facere ĩfinita: unde sicut nec infinitas potest fieri sic nec infinita duratio. quia nullius rationis nature & nobilitatis & ĩfinitatis creatura capabilis ẽ: sicut nec diuinitatis: unde solus deus est & esse potest sine duratiõis inicio: sicut & sine creato termino. ¶ Exemplũ autem platõicoꝝ non ualet: sed impossibile ꝑponitur ubi faciens agit de materia diuersam a se naturã: ubi aũt ꝑducẽs & ꝑductũ habent eãdẽ naturam simplicem & indiuisibilem & inuariabilem: impossibile est eam non esse coeternam: sicut sana fides dicit & tenet de diuinis personis

in trinitate. Regrediendo uero ad principa-le: per hoc quod dicitur: de nihilo: excluditur er-ror ponentium pluralitatem principiorum: p hoc ꝙ dicit᷑: solo & summo. excluditur error ponētiū eter nitatē circa materiale ꝑncipiū: per hoc ꝙ dicitur: ab uno principio: excluditur error manicheorum po-nentium pluralitatē principioꝝ: per hoc ꝙ dicit᷑ so lo & summo. excluditur error ponentiū deum crea-turas inferiores produxisse per ministeriū intelligē tiarū siue angelorum. per hoc āt ꝙ addit᷑: i certo nu mero pondere & mēsura. ostēditur ꝙ creatura ē ef fectus trinitatis causātis sub triplici genere. s. efficiē tis a qua ē increata unitas: modus & mensura: Exē plaris a qua ē increata ueritas: species & numerus: Finalis a qua est bonitas: ordo & pondus: que quidem reperiuntur in oībus creaturis tanquam uestigium creatoris: siue corporalibus siue spiritua libus: siue ex utrisqꝫ compositis. Corporea uero creatura est sex diebus in esse cōposita seu produ-cta. ita ꝙ ī ꝑncipio ante oēm diem creauit deus ce lum & terrā. Prima die formata est lux. Secunda fir mamentū in medio aquarum factū ē. Tertia sepa-rate sunt aque a terra & congregate in locū unū. Et tribus his diebus facta est distinctio. Quarta celū ornatum luminaribus. Quinta aer & aqua uolati libus & piscibus. Sexta terra animalibus & homini bus. Et his tribus diebus consistit operis ornatus. Septima requieuit dominus nō a labore nec opere cum nūc usqꝫ operet᷑: sed a nouarū specierū condi tione: quia oīa fecerat uel in similitudine sicut illa que propagantur: uel in seminali ratione sicut illa que aliis modis introducuntur in esse. Hec aūt omnia licet dominus potuerit facere in instāti: ma luit tamē per successionē temporꝫ. tum ꝑpter di-stinctā & clarā representationem potentie sapiētie & bonitatis que ibi plurimū refulgent: tum etiā ut sicut in ꝑma mūdi cōstitutiōe fieri debebant se-minaria operū fiendorum: sic fierent etiā prefigu-rationes tēporū futuroꝝ: unde in illis septem die-bus quasi seminalit᷑ processit distinctio oīum tem porum que explicantur p decursū septē etatum. Et hinc est ꝙ sex diebus operū additur septimus quietis: qui dies nō scribitur habere uesperam nō quia non habuit subsequētē noctē: sed ad prefigu-randā quietē beatitudinis sēpiterne: que licet hēat principium: semper tamē fine carebit. In productio-ne autem omnium intelligas productionē super-norum spirituum: quia tuus iesus creator est omni um angelorum quos creauit

In essentie simplicitate

In personali distinctione: propter rationem insitā in memoria intelligentia & uoluntate: In arbitrii libertate: ad eligēda bona & reprobāda mala: pro-pter quod ipsi spiritus angelici sunt

Virtuosi in operando

Officiosi in ministrando

Perspicaces in cognoscendo.

Immutabiles post electionē: siue in bono siue in malo. Horum autem celestium spirituum crea-tio facta fuit in principio ante omnem diem. Si-mul enim quattuor sunt creata. s. angeli: celum empyreum: tempus: & materia omnium corpo-ralium. Distinctio uero corporalis nature facta est sex diebus. Itaqꝫ omnibus distinctis & ordinatis in speciebus suis: sexta die post omnia factus ē homo tanq̄ complemētū omnis corporalis nature: & do minus ceterorū animaliū. Factus āt fuit homo cō pletus & perfectus quātum ad animam & corpus ita ꝙ anima ē eius forma: ens uiuēs intelligēs & li bertate utēs: forma quidem ens non de seipsa nec de diuina natura: sed a deo de nihilo in esse per crea tionem educta: uiuens seipsa non uita mortali sed perpetua. Intelligens non tm̄ creaturam sed etiā creatricem essentiam. Ad cuius imaginē facta ē per memoriam intelligentiam & uoluntatem: liberta te utens dicitur: quia semper libera est a coactione: a miseria uero & a culpa libera fuit in statu innocē tie. licet non in statu nature lapse. Corpus uero pri mi hominis sic cōditū fuit & de limo terre forma-tum: ut tamen esset anime subiectū & suo modo proportionabile quantum ad cōplexionem equa lem: quantum ad organizationem pulcherrimam & multiformem: & quantum ad stature rectitudi-nem. Subiectum autem factum est corpus anime ut esset obtēperans sine rebellione: propagans & propagabile sine libidine. uegetabile sine defectio ne & immutabile ab omnimoda corruptione non interueniente morte. Et secundū hoc datus ē sibi locus terrestris paradisi in habitationem tranquillā. Formata est etiam mulier de latere uiri in cōsor tium & adiutorium & ad propagationē immacula tam. Datum est etiam lignum uite ad uegetatio-nem continuā ut tandem assumerētur ad immor-talitatē perfectā. Datus ē etiā ipsi homini duplex sensus. s. interior & exterior: mētis & carnis. Datus ē ei etiam duplex motus. s. imperatiuus in uolūta te: & executiuus in corpore. Datum est ei etiam du plex lumen. s. uisibile & inuisibile. Datum est ei du plex preceptum. s. nature & discipline. preceptū na ture: Crescite & multiplicamini. preceptū discipline de ligno scientie boni & mali ne comedatis. Iuxta quod datum ē ei quadruplex adiutorium. s. sciētie conscientie: gratie: & protectionis angelice custo-die. Ex quibus habuit sufficientiam ut posset in bo no stare & proficere: & a malo cauere & declinare. Et sic potes uidere quomodo omnipotens iesus tuus potenter: sapienter: & optime omnia produ-xit in esse.

Rationes creatiōis & errores cap. vi.

Circa creationem uero & infra: Licet autē creationis ratio omnium sit diuine potē tie: sapiētie. et bonitatis manifestatio. pro-pter quod creauit non entia: distinxit creata: orna uit distīcta. primū rn̄det potentie: approp̄ate loquē do: secūdū sapiētie: t̄tiū bonitati. Et creatio fuit āte oēm diē: distinctio ī triduo facta ē secūdū triplicē

distin[illegible]ionē nature. Similiť & ornatus. Tamē sin gularit tria refulgēt i creatiōe rōnalis nature: quā creauit ī tāta altitudīe dignitatis: & distinxit ī tāta multiplicitate potētiaꝝ: & ornauit in tāto decore habituū. Fuit. n. maxīa potētia tā altū esse creare de nihilo. Maxīa sapientia creaturā suo lumīe illu strare ad oīa cognoscēda. Maxima bonitas creatu rā ordinare ad fruēdū seipso summo bono trino & uno. Ac per hoc pōt pncipalis rō creationis reddi: manifestatio & cōmunicatio sūmi boni: quia natu ra boni ē seipsū cōicare. Licet inq̄ hec sit pncipa lis rō. tamē cū hac pōt reddi secūda. s. ꝙ deus oīa creauit: ut cōuenięti ratione produceretur illa natu ra hūana quā deus īfinitus supexcelleti dono sue bonitatis sibi ītēdebat unire uniōe hypostatica & psonali. Et ut illa assūpta natura siue ipē deus & hō iesus hēret decētē cōcōitatū create nature: & oēm creaturā rōnalē in seipso & per seipsū faceret gusta re inestimabilē gloriā unionis personalis: & ineffa biles gratias diffūderet in sua mēbra: sicut ipse in effabiles pro oībus suscepit gratias a sibi unita dei persona. Et ex hoc sequitur tertia rō: ut sic ipsa natura assūpta fidelissime seruiat: & hoīum diuinita tē: & diuinas operationes excellēter pcipiat sic hāc rationalem naturā in angelis & hoībus ipsum deū hominē singulariter honorantē: & sibi seruiētem: in quibus ipse deus hō suā perfectionē infūdat in multitudine numerosa. Principalis ergo natura in tēta a deo eterno fuit: quā predestinauit ad persona lem unionē. & cum ipsa sit oīum sūma i ordinatio ne gratie: que superat ordinationē nature: ad ipsam deus eternus posset qui i oībus pncipatū tenet: & ad eius honorē & gloriam omnia ordinauit: & ex oībus malis & bonis honor accrescit deo hōi iesu xpo. Circa hoc capitulū est articulus quartusde cimus fidei. s. ꝙ deus oīa creauit de nihilo ut dictū ē. Contra hūc articulū pmo errauit Democritus & Epicurus ponētes ꝙ nec ipsa materia mundi nec ipsa mūdi cōpositio a deo ē: Sed ꝙ mūdus ē a casu factus per cōcursū corporꝝ indiuisibiliū q̄ rerum principia extiterunt. Contra quos dicit in psalmo. Verbo domini celi firmati sūt. i. nō a casu sed secū dū rationē eternā. Secūdus ē error Platonis & Anaxagore ponētiū mundū a deo factum nō ex nihilo sed ex materia preiacenti. Cōtra quos dicit in psalmo: Ipse mandauit: & creata sunt. Terti us error ē Aristotelis ponentis mūdū eternum: cū multis aliis erroribus quibus respersi sunt libri sui: & multos habet sequaces non solum paganos sed ēt falsos christianos. Contra quē dicitur Gen. pri mo: In pncipio creauit deus celum & terrā & cęta. Quartus est error manicheorum ponentiū de um creatorem inuisibilium: sed uisibilia a diabolo esse facta. Cōtra quos dicitur ad Hebre. xi. Fide intelligimus aptata esse secula uerbo dei: ut ex in uisibilibus uisibilia fierent. Quintus est error Si monis magi & Menādri sui discipuli: & multorꝝ aliorum hereticorum ipsum sequentium: qui crea tionem mundi nō deo sed angelis attribuunt. Cō tra quos loquitur Paulus Act. xvii. Deus qui fecit hūc mūdū & ea q̄ i ipso sūt & cęta. Sextus error est eorū qui dixerunt deū nō per se gubernare mū dum sed per quedā sibi subiecta. Contra quos di citur Iob: Quem cōstituit alium super terram: aut quē posuit super orbem quem fabricatus est: Con tra quos omnes errores dicitur i symbolo: Credo in unum deum patrem omnipotētem factorem ce li & terrae uisibilium omnium & inuisibilium.

Iesus gubernans status. cap. vii.

NOn solum tuus dilectus iesus omnia crea uit in sapientia: sed omnia multa prouidē tia & pietate gubernat. Ipsius enim puidē tia licet omnia posset per se gubernare sine admini culo creaturae. uoluit tamen ꝙ superiora influerent in inferiora & nobiliora in minus nobilia: ut sic to tus iste mundus cōnexus miris proportionibus si bi iuicē ligaretur: ppter quod celestia influūt i ter rena & elementaria quantū ad distinctiuā significa tionē tēporum: mēsium: dierum: & annorū. Sic eni dicit scriptura: ꝙ sint in tēpora dies & annos. In fluūt etiā quantū ad effectiuā productionē rerū ge nerabilium & corruptibilium: ut. s. mineralium ue getabilium & sensibilium ac corporꝝ humanorum Sic tamē sunt i signa tēporꝝ & regimē operationū: ut nō sint oīo certa signa futurorꝝ cōtigētium: nec influāt sup liberū arbitriū p uim cōstellationū quā aliq philosophi fatū eē dixerūt. Secūdū āt itelli gentiā doctorꝝ hoc ē ꝗa in corporibus celestibus ab ipso oīum rerum pncipio iesu sit lux: motus: ca lor: uirtus. Lux rōne sue forme & speciei. Motus ra tiōe supioris influetis ipsū. Calor respectu iferioris suscipiētis nature. Virtus omnibus mōis predictis. Cū inq̄ ita sint celestia corpora: per lumē & mo tū in distinctiones temporum. s. diei secūdum lu cem solis & motū firmamēti. Mensium secūdū lu cem lune & motum in luce: obliquo autem circu lo. Temporum uero secūdū naturalium planetaꝝ motū per distantiam cursū ascensū & descēsum re trogradationē & statū diuersū. ex qbus oībus ori tur diuersitas in tēporibus. Per uirtutem āt & calo rem influunt ad pductionem eorꝝ que generant ex elemētis alterādo excitādo pmouendo & cōci liando ita ꝙ secundū conciliationes contrariorꝝ ad equalitatē remotā influūt in mineralia. s. in gene ratiōe lapidū pciosorꝝ & metallorꝝ. Secūdū cōcilia tionē minus ab equalitate lōginquā influūt in ue getabilia. Secundū conciliationem equalitati pxi mā influūt in sensibilia. Secūdū uero cōciliatiōem equalem influūt in corpora humana que disposita sunt ad nobilissimā formā que ē anima rōnalis ad quā terminatur & ordinatur oīs creature appetitus uel naturae sensibilis & corporalis: ut per eam que ē forma ens uiuens & intelligens quasi ad modū circuli intelligibilis reducatur ad suū principium i quo perficiatur & beneficietur. Et quoniam in id tēdit p liberū arbitriū: ideo ꝗtū ad arbitrii libertatē

precellit omnem uirtutem corporalē:ac p hoc cūcta nata sunt sibi seruire:nihil autē illi dominari habet nisi solus deus:non fatū seu uis dispositionis syderum. Et propterea indubitāter uerum est ꝙ finis sumus oīum & ꝙ oīa corpora sunt facta ad obsequia humana:ut ex illis omnibus accendatur homo ad amandum & laudandū & benedicendū iesum factorem & gubernatorem uniuersorum: cuius prouidentia omnia disponuntur. Hec igitur sensibilis corporalium machina est tanq̄ domus quedam ab ipso iesu sūmo opifice homini fabricata donec transferatur ad domum nō manufactam in celis ut sicut aīa rōnalis mō ratione corporis & status uiatici conuersatur in terris:sic aliquādo corpus ratione aīe & status beatitudinis sit in celis.

De casu angelorum

Quia uero spiritus rationales fuerūt conditi ab ipso bono iesu boni: & in libertate arbitrii: & fuerunt medii inter summū bonum quod est ipse iesus: & bonum cōmutabile ꝙ ē ipsa creatura:ita ꝙ si cōuerterentur ad amandum quod ē supra ascenderent ad cōfirmationē gratie & beatitudinis glorie. Si uero ad bonum cōmutabile quod est infra:hoc ipso irruerent in malū culpe & pene:quia non est dedecus peccati sine dedecore iustitie. Ideo primus angelus lucifer presumēs de bono priuato priuatā appetiit excellentiam uolēs aliis preferri:ac per hoc totus peruersus presumendo constituit sibiipsi se principiū gloriando & abiēdo quod suum erat:non quod dei constituebat se sibi sūmum bonū, uoluit seipso beatus esse: & sine dei auctoritate aliis preesse. Cum āt hoc eēt falsissimū quia nec ipse fuit sibi ꝓncipiū nec est summum bonum in quo quiescere debeat:necesse fuit exigente iustitia ex tā peruerso affectu ipsum cum omnibus sibi consentientibus ruere: & non solum loco qa descendit ad istum aerem caliginosum descensurus etiam cum oībus suis aliquādo ad infernū:sed etiam sue mentis statu pessimo ita ꝙ per suam culpam cadens factus ē ipenitens obstinatus & obcecatus a deiq̧ cōtēplatione exclusus & deordinatus in omni sua operatione. Et quia uidet hominem posse ascēdere ad statum quē perdidit:toto suo conamine nitit̄ ad hominē subuertēndū per tētationē multiplicem. sensus enim humanos sepe illudit:cogitationes malas suggerit: & affectiones incendit. Casus igitur luciferi in culpam fuit propter defectum sui liberi arbitrii. lapsus uero & demersio in penam per iustam punitionem diuini iudicii: peruersio enim ipsius & tā ualidus conatus ad hominē ipugnandam a diuina sapientia moderat̄ ad electorum coronam & peruersorum uindictam iustam:sicut finale iudiciū declarabit.

De cōfirmatione omniū bonoꝝ āgeloꝝ.

Sicut ergo lucifer cū sua cat̄ua ē a deo auersus:sic sanctorum āgeloꝝ benedictus exercitus abhorrens & expugnās lucifer & suorum malitiam ē per beneficium gratie toto conuersus ad amorem & laudem diuinitatis iesu: & statim fuit confirmatus in gloria uoluntate perfecte fruente deo & ratione eorum siue intellectu plena luce cognoscente deum & omne creatum secundum cognitionem matutinam & uespertinam uirtute eorum plene fortificata siue motiua:siue operatiua:siue administratiua:siue cōtemplatiua. Cūq̧ ille benedictus exercitus fuit in distinctione triplicis hierarchie consumatus. s. supreme:medie & infime. Ad supremam spectant throni cherubin & seraphin:ad mediā dominationes uirtutes & potestates:ad infimam principatus archangeli & angeli secundum distinctionem Dionysii. Et licet oēs īfluāt ad adiutorium electorū: tamē plurimi ex ipsis extra mittuntur in ministerium ad custodiam hominum deputati:quibus ministrauit purgando:illustrando: & perficiendo secundū īperium uoluntatis dei ut non habeat humana malitia in quo de bonitate iesu conqueratur si hominem permittit a diabolo tentari:cū multo maius sit adiutorium angelorum bonorum ad resistendum malo & faciendum bonū:q̄ sit expugnatio demonum: nisi ipse ipius hō eis se subderet ex malitia propria per libere sue uoluntatis consensum.

De lapsu primorum parentum

Sicut autem benedictus iesus naturam angelicam per suas rectissimas uias misericordiam & ueritatem sapientissime gubernat & regit :sic & humanā naturā in primis parentibus constitutam & ex eis in posteros propagatā. Quia uero totum malum quod in humana natura apparet eis lapsu ipsoꝝ & propagatione ipsorū in posteros habet ortum: & omnia ista ex tētatiōe diaboli sumpserunt initium: Ideo ut ibi pateat modus huius generalis ruine & iuste. simul & misericordis dei prouidentie:scire debes ꝙ cum deus hominem condidisset in felicitate paradisi in duplici sexu uirili & muliebri. diabolus inuidens homini assumpta specie serpentina aggressus est mulierem infirmiorem ut per illam postea subuerteret sexū uirilem : quod & fecit deo permittente qui oīa iuste disponit & misericordia sua in electorum suorum maiorem coronam facit finaliter euenire. Et uide quomodo benedictus iesus ipsam tentationem sua sapientia temperauit. Quod etiam in tētando speciem serpentinam assumpsit: hoc fuit dispensationis diuine:ut non solum deprehendi posset eius uersutia ab ipsa muliere in statu claritatis & rectitudinis innocentie uerum etiā ex illa effigie calliditatis diaboli ītētādo īnotescere posset cūctis filiis Eue. Rursus ꝙ tētauit de ꝑcepto discipline:hoc similit̄ fuit dispēsatiōis dīne ut siue uinceret̄ siue uinceret cūctis īnotesceret meritū obedientie: & inobediētie detrimentum. Quod autē incepit a muliere:hoc fuit sue uersutie:quia uersutia hostis ex infirmiori pte nr̄am ē aggressus expugnare naturā: & i tētatione experiendo per inter-

rogationē: implēdo p assecurationē: alliciēdo per pmissionē idem serpens cū multa uersutia & mali gnitate pcessit. Ipsa uero mulier fatua consentiens tentatiōi diabolice appetiit sciam & excellentiam ad modū dei sibi a serpente pmissā. Appetiit nihi lominus suauitatē expiri ligni uetiti: & tandē īcidit in transgressionē precepti. Nec hoc contenta: offerendo fructū uetitū induxit uirū: qui nolēs suas delicias contristare: mulierē non corripuit quā corripere debuit: pter quod mulieris peccatū ei imputatum fuit: & quod peius ē cōsensū pbuit male suadenti: & oblatū pomū gustando factus est trāsgressor diuini mandati. Dū enim nimis appreciatus fuit adam mulieris consortiū & sue societatis solatiū: nec mulierē uoluit corripere: nec delicias quas cum ea hēbat pdere: & cū nollet mulierē peccatricē a se repellere: incepit seipsum nimiū diligere: dū seipsū noluit in pdendo mulieris consortiū contristare: & ex hoc deuenit in diuini amoris contēptū. Propter quod clare patet tā in peccato ade: q̄ in peccato luciferi q pessima radix omnis mali est nimius timor sui. Attende autē q adā fortius fuit tentatus q̄ mulier: quia non solū in gustu ligni: sed etiā in turbatione uel delectatione consortii mulieris. Potes etiam uidere q sicut dicit apl's. Mulier seducta est: quia manducando credidit assimilari deo in aliquo mō scie. In hoc autē nō est seductus adā sed in alio: quia nō credidit sic grauiter puniri a deo existimans se aliqd magnū esse & deo charū: unde credidit illud serpēti. Nequaq̄ moriemini. qđ forte mulier sibi dixit. Non. n. exptus fuerat diue seueritatis rigorē. Et sic uterq dū se inordinate dilexit: & erexit se supra se: cecidit miserabiliter infra se a statu īnocentie & grē ad statū culpe & miserabilis pene. Nā uir & mulier statim post culpam senserūt penā rebellionis & erubescētie in carne in locis uerecundie. Et ideo ad coopienda uerecunda fecerunt sibi pizomata. Quia eni non obedierant deo: sui corporis obediētiam pdiderunt: post autē diuino iudicio uir incurrit in penas laboris & angustie famis & indigentie: mortis & resolutionis in cinerem: uū & terra maledicta est in ope suo. Mulieri autem duplicata est pena: quia inflicta est ei pena multiplicium erūnaꝝ in cōceptu: pena doloris ī partu: pena subiectionis ad uirū in conuictu. Ac p hoc secundū q apparet satis grauiter punitū fuit illud peccatū. s. inobedientie primoꝝ parentū: sed fuit leuiter perpetratum. Hoc aūt peccatū ad posteros transducit quia quilibet per coucubitū generatus nascitur natura filius ire: quia priuatus rectitudine origīalis iustitie: Propter cuius absentiam incurrimus quantū ad aīam quadruplicē penam. s. infirmitatē: maliciā: ignorantiam: & concupiscentiam: quas sane penas spūales cōcomitat' in corpore multiplex pēalitas multiplex defectus: multiplex labor: multiplex morbus: multiplex dolor: & quod durius est subsequit' pena mortis & incinerationis: & pena tormenti infernalis. Non eni secundū doctrinam scōꝝ ātiquorum peccatū originale punitur sola carentia uisiōis dei: sed etiam pena ignis & sensus: sicut expresse dicit Aug. in multis locis. Et Gregorius ī moralibus sup illo uerbo. Multiplicabit uulnera mea etiā sine cā: licet magistri moderni in hāc scōꝝ sententiam non consentiant. Sed de hoc alias. Traducit' aūt peccatum istud in aīa per unionem sui cum carne fecta: ipa tñ caro p cōcupiscētiā generata totā aīam inficit in ipsa sui unione ad ipsam: ita q sicut ab aīa peccante infecta fuit caro ade: sic a carne per libidinem seminata inficit' aīa: que quidem infectio non tm̄ est pena ipsi aīe: uerum etiā imputat' ad culpam Et sicut persona corrupit naturā in adam: sic & natura corrupta corrupit personā: salua in omibus diuina iusticia: cui nullo modo pōt imputari īfectio aīe: licet eam creando infundat: & infundendo uniat cum carne infecta. Cuius ratio esse pōt: quia cum deus hoiem fecerit ad suā imaginē: pter sui ipsius expssionem: sic condidit eum ex pte corporis ut omnes hoīes ppagarētur a pmo hoīe tāq̄ ab uno radicali pncipio. Sic cōdidit eum ex parte aīe ut propter expressam similitudinē quam habet ipsius dei tā in essendo & durando: q̄ in intelligendo & amādo: immediate emanarent oēs spūs rōnales ab ipo deo tāq̄ a primo principio & īmediatissimo creatore ipsoꝝ. Et qm̄ spūs tāq̄ excellentior magis accedit ad primum principiū: q̄ ipsum corpus: sic cōdidit deus hoiem ut spūs corpori preesset: & corpus subesset spiritui creato. s. ipsi aīe: q̄diu ipa anima subiaceret spiritui increato. s. summo deo. Ecōtra si spiritus nō obediret deo: iusto dei iudicio corpus suū sibi inciperet rebellare: quod & factū est. Sicut igit' si adam stetisset: corpus suū obediens fuisset & tale ad posteros transmitteret': & deus animam illi infunderet: ita q unita corpi īmortali & sibi obedienti hēret ordinē iustitie & īmunitatis omnis pene. Sic adam ex quo peccauit & caro facta est rebellis spūi oportet q tale ad posteros transmittat corpus quale habet: & q deus animam infundat secūdum institutionē pmariam. Et qa aīa carni iuncta ē: oportet q ipsam trahat uel trahat' ab ipsa: & quia ipsam non potest trahere tāq̄ rebellem: necesse ē ut ab ipsa trahatur & īcurrat morbū cōcupiscētie. Ex qbus duobus tanq̄ ex auersione & couuersione dr integrari originale peccatum. Quoniā ergo ordinatissimū ē ut nat' a hūaua ita cōderet': & q cōdita ita purgaret': & q peccās ita pūiret': ita q ī cōditōe seruat' ordo sapiētie. ī purgatōe ordo nature. in punitione ordo iustitie: patet. quia non est contra diuinam iustitiam si ad posteros transmittatur culpa. Rursus quia culpa originalis in aīam transfundi non posset: nisi pena rebelliōis ī catne pcederet: & pena nō esset nisi culpa precessisset: q̄ precessit ex defectu uoluntatis ade: patet q origīalis culpe trāsgressio & transfusio est a peccato pmi hoīs: non a deo: non a natura condita: sed a culpa commissa. Et sic patet uerum esse quod Aug. dicit q peccatum originale transmittit ad posteros: non propaga-

tio:sed libido. Quia uero per grãm christi iesu omnibus uolentibus sue sciss. me uite conformari: omnia hec mala multipliciter cooperantur in bonum:dum & in bello uirtuosius pugnat & i uictoria electus uictor honorabilius coronatur:patet ꝙ benedictus iesus sic bene omnia fecit in conditiõe Sic bene & utiliter omnia gubernat ꝑmittendo:ꝑmouendo : puniendo:& adiuuando:& aliis miris modis quibus quantum ex se est sicut optimus ẽ: omnibus optime ꝓuidet:licet solis electis ex dĩne grẽ mũere talis ordo cõseruatõis & ꝓuidentie uertatur in bonum:reprobis uero ex defectu sue malitie qua dei opera calũniare nituntur:iusto & occulto dei iudicio eis in malum conuertitur quia ex hoc i eternũ suppliciũ ꝓfũdãt. Vñ anima que es xp̄o deuota noli querere scrutari eius iudicia : que licet semper sint iustissima:sũt tñ sicut abyssus multa.Et ea possumus humilit̃ reuereri:sed nõ nisi dãnabiliter pscrutari:ꝓpter quod nihil querẽs reuereris humiliter:quia pro reuerentia accedet tibi bona gr̃a. Iesus ꝓmissus patribus . cap.v.

Benignissimus auctor hũani generis ipsũ sicut arundinem instabilẽ multiplici quassatum miseria:nequaq̃ despatione cõfregit:sed misericorditer erexit ad spẽ:suũ multipharie multisq; modis ꝓmittendo aduentum . Cũ enim signanter gr̃a & ueritas per iesum xp̄m facta sit:oportet te indubitanter tenere ꝙ nihil gratie factum est in natura corrupta nisi p deum hoĩem & in ipso:propter quod quicũq; quõlibet beneficiũ salutis accepit:non nisi in fide iesu explicita uel implicita eam unq̃ habere potuit.Et quia sancta cõit̃ tenet ecclesia:ꝙ adã & eua ad numerũ electoꝝ pertinent:non oportet hesitare quin eis facta fuerit reuelatio de xp̄o de suo semine nascituro:unde & sci patres ambos ꝓthoplastos diuturnã penitentiam fecisse testantur. Et sicut satis Geñ. testatur historia:si quis sciat bene & subtiliter põderare uerba ibi posita:ipse primus pr̃ adam electũ semen in filios seth:quem ꝓ abel occiso sibi suscitatũ pater habebat:sepauit a reproba generatione caym:qui p̄mus reprobus principalitatẽ magnam tenet in exercitu reproboꝝ:cuiusq; semen iniquũ totum in diluuio periit:licet in filio noe cham maledicto a pr̃e reproba generatio malum stipitem de nouo acceperit. Vtraq; eñi generatio uel natio filioꝝ dei & membroꝝ diaboli mixti currit usq; ad finem . Propter quod nec illa archa modicum inter aquas humane nature uehiculum a continentia ipii usq;quaq; munda est reddita . Potes etiam rõnabiliter credere ꝙ primus pr̃ adam qui in tanta sapiẽtia a deo conditus fuerat:post lamentum penitentie & recognitionem salutis sue in dei filio nascituro de carne sua:magna & mira reuerẽtia deum coluit & colendum generationi electoꝝ mandauit: & ad iesũ in carne uenturum & ꝓ salute sua morituꝝ ardentissimo suspirauit affectu:& alios docuit suspirare: unde & ab ipso credendum est habuisse ortum sacrificia & oblationes:in quibus ante circumcisionis signum datum abrahe fiebat originalis peccati remedium:quia per illas oblationes & sacrificia colebatur deus in filio: quia una oblatione mortis sue in cruce facta:consũmauit in eternum sãctificatos. Cum enim adam nongentis & triginta ãnis uixerit:quãta putas documenta salutis de fide mediatoris dedit posteris:& de cultu dei: & de his q̃ spectant ad regimen uirtutum:& ad rectitudinem nature: maxĩe cum ille sanctus & pius enoch qui propter sanctitatem suam a deo translatus est septimus ab adam:quasi trecentis annis simul ade uixerit:quomodoputas eum sollicite iterrogasse de oĩbus? Cuius.s.enoch mathusalem filius usq; ad annum quo mãdauit diluuiũ uixisse ꝓbatur . Noe igit̃ uir iustus atq; perfectus cũ mathusalem : qui & adam & enoch patrem suũ multo tempore uiderat:& ab eis eruditus fuerat: sanctum noe & filios eius erudire poterat.Vnde & Sem patriarcha filius noe centum annis uel quasi cum ipso mathusalem uixit ante diluuium.Multa igitur documenta potuit ipse recipere ab ipso mathusalẽ:& ab aliis qui diu fuerant cũ primo creato adam tam de creatione:q̃ de expectatione & fide restaurationis hũane p aduentum mediatoris iesu. Non eñi oportet dubitare ꝙ enoch qui sic placuit deo:& noe uir iustus atq; perfectus qui tã in fabricatione arche:q̃ in plantatione uinee figura extitit saluatoris in fide mediatoris iustus fuit:& de ipso mediatore mł̃ta cognouit:& aliis cognoscenda & tenenda docuit & obseruanda mandauit. Ipsum etiam abrahã qui est pater fidei:quia in ipso primo apte scribit̃ facta de xp̄o repromissio:potuit docere sem pr̃iarcha qui etiam post ipsum uixit secundũ computationem hebraicã:& secundũ computationẽ Hieronymi.Secundũ enim hebraicam ueritatem a diluuio usq; ad abrahã fuerunt.ccxxii. anni.Sed secundum computationem que scripta est in nr̃a biblia fuerunt anni.ccxx.Et cũ noe uixerit.ccc.ãnis post diluuium:secundum istum modum cõuixit.x. annis abrahe.Secundum autem aliũ modũ conuixit ei.lxxviii.ãnis ad minus:cum Sem uixerit quingẽtis annis post diluuium non solum potuit uidere & instruere abraham:sed etiam uidere ysaac & iacob:&.xii.patriarchas & eorum filios . uixit enim post natiuitatem abrahe.ccx.annis secũdum unã computationem.Secundum aliam.cclxxviii.ãnis. Secundum uero alias historias multo plures fuerunt anni a diluuio usq; ad abraham:quia secundũ translationem.lxx.interpretum fuerũt . M.lxxii. ãni a diluuio usq; ad abraham:hanc uidet̃ Aug.approbare.xv.de ciuitate dei.Sed Hierony.non approbat:cui magis in historialibus creditur.Est tamen tanta diuersitas computationis annorum & falsitas cronicarum ꝙ male dici potest ueritas:nisi ꝙ in his est remedium quia nihil ex hoc depit humane saluti . Quicquid sit de hoc in omnibus dei cultoribus semper fuit fdes mediatoris iesu: & in

simplicibus erat implicata. Vnde sicut nunc dicūt
simplices: ꝙ credunt quod credit ecclesia: & sufficit
eis quo ad aliquos articulos. Ita credendum est tūc
fore aliquid sit .i. ꝙ credebant illud qđ credebant
sancti patres eorum: qui quidem patres diuersi fue
runt secundum dñas temporum & etatū. Ele-
cto autem abraham patriarcha iam ex tunc apertio
ra facta sunt oracula & promissa tam sibi abrahe: ꝙ
isaac & iacob nepoti suo. Et tñ moyses legislator ī
multis figuris & sacrificiis & aliis quasi īnumeris:
saluatoris prefigurauit aduentum. Quicqd enim
sacrificiorum datum est illi populo ī aīalium occisio
ne: totum figurabat illud benedictum sacrificium:
quo caro eterni uerbi debebat ꝓ nobis ī crucis pa-
tibulo imolari. Sacrificium autem thymiamatis
& cuiuscūq; odoriferi ī igne cremati figurabat cor
diales concremationes oīum uirtutum mētis iesu
in amore charitatis: in quo tāq in igne ardētissimo
p̄rno olfatui odor suauissimus ascēdebat placatōis
sue iracundie & reconciliatōis humane. Sic sub
dauid & salomone magno facto templo renouata
sunt ꝓmissa & clarificata oracula. Postmodū sub oī
bus prophetis tā multiplicia sunt multiplicata di-
uina ꝓmissa: & expresse ꝓphie de xp̄o: quod expres
se patet: ꝙ in quinq; huius seculi etatibus per pri-
archas: iudices: reges: sacerdotes: & ꝓphas ab abel iu
sto & adam ꝓthoplasto: usq; ad Ioannē baptistam
suum aduentū prenūciare: ꝓmittere: ac prefigurare
non destitit. Et hoc pietas benigna iesu hūano ge
neri contulit: ne p ignorantiam & ingratitudinem
tanta dei dignatio nr̄e saluti foret inefficax: ꝓpter
quod per multa mala tēporū & ānorum miris & ma
gnis multiplicatis oraculis electorum ītelligētias ere
xit ad fidem: & affectus p uiua desideria inflamma
uit. Tantū autem fuit desideriū istorum sanctorum pa-
trū uidere benedicti iesu in carne p̄ntiā: ꝙ aliqui eo
rū optabāt celos dirūpi & frangi: ut uel sic deside-
rati iesu in carne p̄ntia adueniret. Pudeat igitur
deuotam aīam iam xp̄i morte redēpta & totā ī suo
sanguine lotā: non delectari & non quiescere in re-
cepto munere: & non toto desiderio ferri ī dilectū.
Iam post cōuersationis sue insigne exēplū: & post
mortis uictoriam ad dexterā p̄ris assumptū: in quē
ex sola ꝓmissione tantorum sanctorum p̄rm ferebatur
desiderium: ut nihil aliud uideret nec cupe nec uel
le nisi solū exhiberi sibi iesum dilectū: sola dei mi-
seratione ꝓmissū. De hoc Ber. sermone secūdo sup
Cantica: Ardorē desiderii patrū suspirātium in xp̄i
carne p̄ntiam frequentissime cogitans cōpungor
& cōfūdor ī memetipso & uix cōtineo lachrymas:
ita pudet tēporis torporisq; miserabiliū tēporum ho
rum. Cui nāq; nr̄m tantum ingerat gaudium gr̄e
huius exhibitio: quantū sanctis ueteribus accende
rat desiderata ꝓmissio? Ecce enī ꝙ multi in hac eius
q̄ ꝓxime celebranda est natiuitate gaudebunt: sed
utinā de natiuitate. Illorum ergo desiderium flagrās
& pie expectatiōis affectū spirat mihi uox ista. Os
culetur me osculo oris sui. Non solū autē sanctis
patribus dei filius est ꝓmissus: sed etiā preuiderūt
& predixerunt ꝙ esset de uirgine nasciturus: unde
omnes quasi figure in quibus saluatoris prefigura
batur aduentus etiam preparationi & p̄figurationi
aptant sanctissime matris eius: de cuius formatiōe
sequenti capitulo est agendum.

Iesus faber uirgineus. cap. vi.

SAne iesus bn̄dictus sicut oīa mira creauit
sapiā: sic illā bn̄dictam uirginem matrem
suam talem cōdidit ī tēpore: qualem eam
elegit in sua sacratissima eternitate. Et talem tā no
bilitate nature: ꝙ pfectione gr̄e condidit matrem:
qualē decebat habere suam infinitissimam maiesta
tem: quia in ea & de ea debebat sumere: quod ī eter
num sibi esset unitū unitate persone: & de quo exi
ret p̄cium totius liberationis & iustificatiōis & btī
ficationis humane: propter quod iste benedictus
iesus hanc sublimissimam uirginem tanta perfecti
one produxit ut istius sacratissime uirginis pfectio
soli deo cognoscenda seruetur: ut de illa uerificetur
illud ecclesiastici primo. Ipse creauit illam in spū sā
cto & uidit & dinumerauit & mensus est. Hanc
autem beatissimam uirginem licet in auctētica nō
reperiatur scriptura sub narratione historie: non tñ
dubitat sancta mr̄ ecclesia eam sanctificatam ī ute-
ro matris: & ante fuisse scificatam ꝙ natā. In hac au
tem sanctificatione datum fuit sibi tantū gr̄e mu-
nus ad uincendum ex omni p̄te pctm̄: ut nullum
nec ueniale nec mortale peccatum in perpetuū cō-
miserit: sed solū oīum uirtutum gratia ex tunc ple
nissime abundauit. Sanctificata autem fuit per spi-
ritum scm̄ ī matris utero: ꝙ cito decuit & potuit fie
ri: & quantum decuit honori filii: cum ipsa uirgo
electa genitrix ei uniatur sicut mēbrum principalissi-
mum capiti: & sicut redēpta suo redemptori: unde
oportet firmiter tenere: ꝙ quicquid honoris decu
it fieri matri: factum est sibi in hac sanctificatione ī
dispositiōe ad secundā sanctificationem. Ita tamē
ꝙ nihil attribuebatur uirgini sub titulo honoris fal-
si: quod deroget gratie capitis filii sui iesu: & p qđ
excludatur a beneficio redemptionis. Totus autē
impetus istius sanctificationis p̄marie impellebat
mentem huius sacratissime uirginis ad desiderium
incarnationis filii dei & salutis oīum electorum. Vñ
omnes uirtutes sue mentis in id quod postea ī ea
factum fuit toto conatu pendebat. Hec enim fuit
felix clausula totius expectationis & desiderii & po
stulationis aduentus boni iesu in qua sicut in cono
omnia desideria sanctorum patrum precedentium
consumari & terminari uidetur. Propter quod oino
inexpressibile est nobis illud feruidum desiderium
& orationis uirtuose suspirium quo suspirabat: ad
deum ut filium suum mittere dignaretur ad nostrā
assumendam naturam. Non credas autem ꝙ ad ip
sum recipiendum ī carne sua reputaret se dignam:
quia gratiam sanctificationis que eam omni uirtu
te repleuit sic a principio ipsam mentem uirginis
in omnium uirtutum radice .i. sancta humilitate in

habitauit profunde: q sicut nulla post filium crea-
tura tantum ascendit i dignitate gratie: sic nulla tā
tum descendit i humilitatis perfectissime recogni-
tione: nec alicui pure creature datum est in uia tātū
gustare nihilū creature: nec tantum se anihilare sub
uolito maiestatis diue. Propter quod nimirū si orō
talis humilis non solum penetrabat nubes: sed ēt
omnes angelicas cohortes: & continue sistebatur
ante acceptabilissimum consistorium btissime tri-
nitatis. Quantis autem oraculis pnnnciata fue
rit: & quantis uirtutibus predita: multi scōrū patrū
in tractatibus & sermonibus multa dixerunt: de q
bus non nulla subnectimus. Sic enim dicit Hiero.
Diuinis & angelicis est laudata ac predicata preco
niis. A patriarchis quidem pfigurata: a pphis autē
prenunciata: ab euangelistis exhibita & mōstrata.
Bernardus etiam multa dicit super Missus est. Di-
cit enī sic. Scrutare scripturas & pba que dicta sūt
esse uera. Vt enim pauca de pluribus loquar. Hec ē
mulier que caput contriuit uenenati serpentis: dū
oīmodā maligni suggestionē tam de carnis illece
bra: q̄ de mentis supbia duxit ad nihilū. Et ut cur-
su quodā pcurrā figuras: hec est illa lux quam di-
xit deus ut fieret: de qua factus est sol: hec est uera
uirago sūpta de uiro suo iesu xpo quantum ad ple
nitudinē gratie: quē iesum ipsa uirgo habuit dile-
ctum filium generando ipsum p spm sanctum &
gratiosissimum sponsū ab eius merito recipiendo
redemptionis bñficiū: & copiosissime grē donum
& sublimissimū per eandem grām materne digni
tatis statū: ppter quod nec eua dicenda est mater
oīum uiuētiū: que mr est oīum morientiū tā i suo
peccato q̄ in mortis supplicio. Sed ipsa sacratissima
uirgo oīum uiuentium est sacratissima mr: que illū
parere meruit: qui oīum redemptorū est uita. Hec ē
illa benedicta archa noe de lignis leuigatis & ipu-
tribilibus fabricata ab illo uero noe iesu: qui solus
inuentus est iustus atq; perfectus in generatōe hu
mana. Hec est etiam illa benedicta sara. i. pnceps: n̄
solū hoīum sed etiam angelorū de qua risus huma
ne letitie iesus quasi alter isaac est ortus. Hec est illa
scā Rebecca que filio luctatori iacob per grāde my
sterium omnibus electis luctantibus contra diabo
lum benedictionem pcurat paternam. Hec est bñ
dicta scala quam uidit Iacob: cui singulariter domi
nus est inixus & ad cuius obsequium angeli ascen
dunt & descendunt. Hec ē illa benedicta rachel cu-
ius spē: & pulchritudie inamoratus noster iesus q̄si
alter iacob descēdēs in ipsam per carnis assumpti
onem multiplici nr̄i laboris seruitō se subiecit. Hec
ē etiam illa felix Rachel que uerum ioseph pepit:
qui non solum pnceps factus est fr̄m & dominus
egypti: sed princeps āgelorū & dominus oīs creatu
re. Hec est rubus ille moysi flāmas quidē emittēs
sed non ardens: quia maria filium concepit & pepe
rit: sed pudorem in conceptu: & dolorem in partu
non sensit. Et etiam dici pōt q hec ē illa uirga aarō
florida: nō tn̄ humectata: quia benedicta uirgo si-
ne uiri consortio peperit xpm dnm. Virga illa aarō
florens fructus & flores simul habuit: quia benedi
cta uirgo iesum peperit: qui & in flore flagrantiam
habuit suauissimi odoris ad prem: & in fructu sapo
ris dulcedinem ad reficiendam animam: & in fron
dibus paruulorum ad se confugientium protectio
nem sedulam: siue ab estu carnalium desideriorum
siue a facie persequentium impiorū: bona quidem
& desiderabilis umbra est sub alis iesu: in qua tu-
tum est fugientibus refugium: & gratum fessis tri
buitur refrigerium. Quid etiā illud uellus Gedeo-
nis: quod utiq; de carne sed sine contagione tonsū
ponitur in area: & nunc quidem lana: nunc quidē
area rore perfūditur: significat: nisi carnē assumptā
de carne uirginis: & sine detrimento uirginitatis:
cui utiq; distillantibus celis tota se infundit pleni-
tudo deitatis a deo: ut de hac plenitudine omnes
accipemus: qui tamen sine ipsa nihil aliud q̄ arida
terra sumus. Hec est illa uirga moysi que mare di-
uisit transituris sue conuersationis exēplo: & aquā
gratie de petra xpo bibituris eduxit sue orationis
suffragio uirtuoso. Hec est scutum ueri iesu: quasi
alterius Iosue: quod cōtra ciuitatem hay eleuauit:
quia per scutum fidei huius sacratissime uirgis om
nem contriuit hereticam prauitatem. Hec est bene
dicti dauid & sublimis rgis mr & filia: que uere po
pulum suum oblita in decore suo regis prouoca-
uit amorem: cuius uultum deprecantur omnes di
uites plebis: quam etiam inumere uirgines imita
ri nituntur in uirginitatis mundicia: & post ipsam
gradu ipari regi filio adducūt. Hec ē thronus ueri
salomōis & soliū grāde de ebore qr de imaclata uir
ginitate sua pacifico nostro iesu solium preparat.
Que & ferculū dicit ipsius Salomonis: qa uarios
gustus repperit dei filius in mēte uirginis. Sed ue-
re ascensum purpureū fecit in huius uirginis men
te & carne: quia eius uirginitas & innocentia cru-
ciata est & rubricata ad modū purpure in eius pau
pertate & uite austeritate: & q̄ maxime in filii passi
one. Vere reclinatorium aureum fecit in ea uerus sa
lomon: quia sapientie uirginalis splēdorem & the
saurum uix sufficit: imo non sufficit exprimere sub
limitas angelorum. Sed & media charitate constra
uit propter filias hierusalem: ut in eius amore ar-
dentissimo omnes deuote mentes distant amare.
Hec est illud templum magnum & famosum cū
tot sculpturis & columnis & mirabilibus figuris: i
quo malleus & ferrum non sunt audita: cum edifi
caretur: quia quando christum concepit nihil est
auditum de operatione uirili: sed totum comple-
tum est in silentio spiritus sancti. Et parum fuit mi
rificentia huius templi ad prefigurandam perfecti
onem huius uirginis sacratissime: que est uere tē-
plum spiritus sancti: & palacium filii dei: & tha-
lamus sponsalis patris eterni. Hec est illa benedi-
cta uirgo de quo sibi mutuo concinunt & conue-
niunt Esaias & Hieremias. Nouum inquā faci-
et dominus super terram: mulier circundabit ui-

rum. Si dixisset infantem uel paruulum: nec nouū uideretur nec mirum. Sed uir erat iesus: nec dū etiā natus: sapiā quidem nō etate nec corporis sed anime uigore. Hanc quoq; Ieremie nouitatem esaias lucidissime aperuit cum dixit. Dabit ipse dominus uobis signum: Ecce uirgo concipiet & pariet filiū. Hic est ille filius uirginis quem Ieremias nomiat uirum quem nouo signo mulier in utero circundedit. Hec etiam apud eundem Esaiam: Est uirga de radice iesse de qua flos iesus ascendit ad personalē filii dei unionem: super quem septē dona spiritus sancti plenissime requiescunt. Hec est ille mons pfectionis sublimis de quo sine māibus humāi operis lapis christus absciditur qui factus est ī caput anguli: qui & percussit suo potēti conuersationis exēplo totam statuam ambitōnis humane: ut eius humilitas in electis suis accrescat in montem magnū & repleat uniuersam terram ecclesie sancte & uirtualis perfectionis omnium electorum. Hec ē illa bñdicta porta Ezechielis: per quā solus dominus intrat & egreditur: & clausa est in eternum: quia uirgo benedicta fuit integra in conceptu & in partu: & post partum. Hec est ut uult ostendere ezechiel porta illa orientalis de qua dr̄. Ecce gloria dei israel ingrediebatur per limen parte orientalis. i. per beatam uirginē: de qua oritur nobis ille de quo dicit in Zacharia. Ecce uir oriens nomē eius & terra splēdebat a maiestate eius. i. caro uirginis tota resplendebat gratia diuinitatis iesu: corporaliter habitatis in ea. Hec est cādelabrum aureum totum quod uidit Zacharias super quod sūt septem lucerne. i. oēs splendores illustrantis sapiē & exempla lucida uite uirtuose. Vides q̄ stupendum sit hoc unū de uirgiē factum miraculum: quod tot miracula preuenerūt tot oracula promiserūt: unus quippe fuit spiritus pphetarum: licet diuersis modis signis & temporibus eandem rem diuersi non diuerso spiritu preuiderunt & predixerunt. Quod ergo primo dictū est de luce splendida: hoc figuratum est noe in archa: quod pmissum est abrahe in benedictione seminis: hoc repromissum est dauid in fructu uētris super solio sedentis regni sui. Hec ergo uirgo sola fuit ille uenter regis dauid: de cuius fructu super solium ipsius sedit rex noster iesus ut illud corroboret in eternum. Quod etiam moysi monstratum ē in rubo & igne. Aaron in flore: Gedeoni in uellere & rore: hoc aperte uidit Salomon in forti muliere & eius precio: apertius Ieremias percipit de femia & uiro: apertissime uero esaias declarat de uirgiē & de emanuele deo. Et tandem gabriel exhibuit ipsā uirginem salutando. ¶ Nō sine causa autem nom̄ uirginis est maria: hoc enim sacratissimum nomē non fortuitu nec solo parentum placito: sed diuina dispensatōe accepit: ut hoc uocabulo exp̄meret nobis tam uirtutum eius fastigium q̄ nostre directionis & protectionis patrocinium. Interpretatur enī maris stella. Nocte siquidem per mare transeuntibus opus est notare hāc stellam: que cardini celi iesu propinquissima est tam dignitate materna: q̄ dignissima uita: ut ex illius chorusco splendore estimare ac dirigere cursum suum possint: salutaremq; apprehendere portum. Ipā quoq; proprietas stelle perfectioni uirginis conuenit ualde: quia sicut stella sine sui corruptione suum emittit radiū. Sic absq; sui lesione uirgo peperit filium. Maria maris stella xp̄s sol in anima figuratur. Ideo peccatores in nocte ualde a maria consolantur. Iusti uero tāq̄ in die a christo illuminantur. Licet & ipsi stelle huius radio dirigantur & adiuuentur: ut ad ipsum solē chrīstum ualeant peruenire. Itaq; si pertimescis propē supplicium ad christum accedere: ad mariam respice confidenter: nec illic quod timeas inuenies: qa hec est propria proprietas misericordissime matris qua tibi adhuc trepidanti excelsior temperatur maiestas. In christo uero est pietas ex comparatiōe generis: & maiestas ex excellentia diuinitatis. ¶ Qualis autem in uirtutibus fuerit ista persona que sit oībus spectanda proponitur & imitanda confident: asserendum est: q̄ nullo uirtutis genere uacabat: cui gratie plenitudinem in esse dei nuncius asserebat. De hoc Ambrosius in libro de uirginitate. Sic inquit nobis tanq̄ in imagine descripta uirginitate qua uelut in speculo refulgebat species castitatis & forma uirtutis: uirgo erat & corpore & mente. Corde humilis uerbis grauis: animo prudens: loquendi parcior: legendi studiosior: intenta operi: uerecunda sermoni: non in incerto diuitiarum: sed in precio paupertatis spem reponens. Arbitrū mētis deum non hominem: querens nullum ledere: cunctis bene uelle: maioribus assurgere: equalibus non inuidere: iactantiam fugere: quando illa uel uultu lesit parentes: quando fastidiuit humiles: q̄n irrisit debilem: quando uitauit inopem: nihil torui in oculis: nihil procax in uerbis: nihil in actu incultum: non gestus fractior: non incessus solutior: non uox petulantior: ut ipsa species corporis fieret simulacrum mentis & figura probitatis: hec Ambrosius. ¶ De matrimonio uirginis marie.

Hec autem uirgo tanta perfectōne predita: ioseph uiro uirtuoso de domo dauid ordinatione spiritus sancti despōsata fuit: que nunq̄ in carnis actum consentiens propter preceptum legis & instantiam principis sacerdotum cōsensit in ioseph tanq̄ in uirum sibi diuina prouidētia: datum in uirginitatis custodem & socium: & non in uirginitatis damnum. ¶ Fuit autem uerum matrimonium sanctissimum inter illas duas personas sublimes: mariā & ioseph. Ad quod uidendum nota: q̄ in matrimonio potest intelligi duplex perfectio: sicut & ī qualibet alia re perfecta: perfectio prima. s. & secunda. Prima autem perfectio cuiuslibet rei consistit ī forma ipsius rei ex qua sortitur speciem & naturam. Et quantum ad hanc perfectionem matrimonium dicitur esse perfectū per mutuum consensum contrahentium quo cōsentiunt in copulam cōiugalem: que nullo modo

hic dici debet copula carnalis. Quia credendum ē q̄ uirgo que in omnibus agebatur a spiritu sancto fuit certificata de sanctitate ioseph & de diuina ꝓtectione: ita q̄ nō dubitabat q̄ unq̄ carnalis actus requireretur ab ea. Et ideo hoc supposito non mirū si plene in ioseph consensit ut uerum matrimoniū fuerit: & tñ ad actum carnis nūq̄ respectum habuerit. Vnde dicit Aug. in libro de consensu euangelistarum. Non est fas q̄ ioseph ab hoc cōiugio marie sepandum euāgelista putaret: cum dicit Ioseph uirum marie: q̄ nō ex eius concubitu sed uirgo peperit xp̄m. Hoc enī exēplo insinuatur manifeste fidelibus coniugatis etiam seruata pari cōsensu cōtinentia rationabiliter uocari coniugium non permixto corporis sexu: hec Aug. Sic ergo fuit uerum matrimonium quo ad primam perfectionem. Secunda autem rei pfectio consistit in operatōe eius per quam res suum finem attingit: finis autē matrimonii est proles generanda & educanda: ad quorum primum in aliis peruenitur per cōcubitum cōiugalem: ad educationem uero ꝑ alia opera uiri & uxoris quibus inuicem sibi obsequuntur ad prolē nutriendam. Prolem igitur deus dedit uirgini per opus spiritus sancti: sine opere ioseph. Ipsi autē ioseph data est ista ꝓles ex spāli munere gratie: quo ipsi primo data est uirgo in coniugium: & per mutuum consensum sibi est datum quicquid intendebat in coniuge sua dominus facere per spiritum sānctum: unde merito dictus est pater iesu multo melius q̄ illi qui secundū humanas leges sibi alienos filios adoptant. Vnde hoc matrimonium: licet nō habuerit prolem naturaliter gēitam per actum matrimonii: habuit tamen prolem ex sola uirgine generatam opere spiritus sancti: propter quod dicit Aug. in libro de nuptiis & concupiscentiis. Omne nuptiarum bonum impletum est in illis parētibus xp̄i: proles: fides: & sacramētum. Quia nullum diuortium solus ibi nuptiarum concubitus non fuit hec Aug. Sic igitur potes uidere q̄ purissimum & sanctissimum fuit illud matrimonium. ¶ Quanta autem fuerit excellentia istius ioseph infra tibi dicetur in primo capitulo: Iesus infans fugatus. ¶ Cōuenientissimum ergo fuit q̄ ista beatissima uirgo disponsaretur anteq̄ conciperet saluatorem: & hoc tam ex parte christi q̄ ex parte uirginis: q̄ etiam ex parte nostri. Ex parte christi primo: ne ab infidelibus abiiceretur tanq̄ non legitime natus: unde dicit Ambrosius sup lucam. Quid iudeis quid herodi posset ascribi si natum ui[...]ceretur ex adulterio ꝑsequi. Secundo ut consueto modo genealogia per uirū describeretur ī scriptura: unde Ambrosius ubi supra. Qui in seculum uenit: seculi more debuit describi: uiri autem persona queritur que in senatu & reliquis curiis ciuitatum generis asserit dignitatem Consuetudo etiam nos instruit scripturarum: que semper uiri querit originem. Tertio ad tutelā pueri nati diabolus contra eum nocumenta procurasset. Et ideo ignatius dicit: ipsam fuisse despōsatam ut partus eius diabolo celaretur. Licet enim dominus aliter posset diabolum impedire & contra eum pugnare: sicut postmodum fecit: oportuit tam̄ impediri eius malitia in infantia: ne eum acrius persequeretur puerum quando nec pati xp̄s disposuerat nec suam uirtutem ostendere: que forsitā fuisset preuēta a psecutoribus excitatis. Licet āt diabolus m̄lta posset scire per uirtutem nature: a quibusdam tam̄ ꝓhibetur per uirtutem diuinam: & hoc modo potest forte dici circa uirginem fore factum. Quarto etiam ut a ioseph nutriretur: unde & pater eius dr̄: quasi nutricius. Ex parte etiam uirginis fuit conueniens ut ab infamia seruaret̄: & pena persecutionis iudeorum cum partus innupte lege damnaretur. Quinto etiam ut ipsi uirgini a ioseph exhiberetur ministerium oportunum. Ex parte etiam nostra fuit conueniens: quia ex testimonio ioseph comprobatum est christum de uirgine natum. Vnde Ambro. Locupletior testis pudoris maritus adhibet̄ qui possit & dolere iniuriā: & uindicare oprobriū si non ꝯgnosceret sacramentum. Sexto quia ipsa uirginis uerba suam uirginitatem asserētis magis credibilia reddebātur sicut dicit Ambrosius. Fides marie magis uerbis asseritur & mendacii causa remouetur: uidetur enim culpam obumbrare mendatio uoluisse innupta pregnans: causam autem mentiēdi desponsata non habuit: cum coniugii primum & gratia nuptiarum partus sit femiarum. Septimo ut tolleretur excusatio sinistre uiuentibus: sicut dicit Ambrosius. Nō decuit uirginibus sinistra opinione uiuentibus uelamen excusationis relinqui: q̄ infamata quoq; mater domini uideretur. Octauo ut per hoc designaretur ecclesia uniuersa que cū sit uirgo: desponsata est uni uiro christo. Potest etiam ix. addi ut simul in uirgine contra hereticos & matrimonium & uirginitas suo exemplo comendaretur. ¶ Nec obstat si diceretur q̄ despōsatio erat occasio fidelibus: ne matrem christi uirginem crederēt: & quia oporteret christum credi miraculose de uirgine natum: & q̄ miracula manifesta esse debeant non occulta. Miraculorum enim xp̄i iesu quedam sunt de quibus est fides: sicut miraculum partus uirginis: dominice resurrectionis: & sacramentum altaris. Et ista uoluit deus occultiora esse ut magis meritoria esset fides. Miracula uero illa que sūt ad fidei coprobationem debent manifeste fieri nō occulte: sicut fuit suscitatio lazari: illuminatio ceci: & similia. ¶ Non solum autem desponsata debuit esse mater dei: sed & uirgo: primo cum ipsa conceperit uerbum patris: qui est filius dei naturalis: propter patris dignitatem conseruandam non fuit cōueniens ut alium patrem haberet q̄ deum. Secundo quia proprietas ipsius filii qui mittitur est esse uerbum dei: uerbum autem ab sq; omni corruptione mente concipitur: quinimo cordis corruptio ꝑcepti uerbi corruptionem non patitur. Quia ergo caro fuit sic a uerbo dei assumpta ut esset caro uerbi dei: conueniens fuit ut ipsa sine corruptione mētis

conciperetur. Tertio fuit conueniens dignitati humanitatis xpi: in quā locum peccatum habere non debuit: per quā pctm̄ mundi tollere uenit: quod fieri non posset si non ex incorruptione nasceretur: ꝓpter quod etiam congruum fuit ꝙ sicut resurrectō gloriosa non fuit in humana carne: donec caro fuit glorificata: sic etiam de humana carne nō fuit fomes peccati concupiscentia eradicata: donec xp̄s uenit in carne. Et ideo solum in secūda sanctificatiōe per supuentionem spūs sancti credit̄ uirgo mundata: ut eiusdem mundicie & similitudinis: licet impari gradu fuit caro xp̄i & uirginis in ipsius uerbi dei conceptu. Quarto propter finē incarnationis xp̄i fuit conueniens ipsum de uirgīe nasci. Ad hoc enim nascebatur ut electi nascerentur in filios dei: qui non ex uoluptate carnis sicut euangeliū testat̄: neq̧ ex uoluntate uiri sed ex deo .i. dei uirtute nascuntur. Cuius exemplum apparere debuit in conceptione illius benedicte carnis: in cuius merito est uirtus nostre redemptionis. Vnde Aug. in libro de sancta uirginitate. Oportebat caput nr̄m īsigni miraculo secundū corpus nasci de uirgine: ut significaret sua membra de uirgine ecclesia secundum spm̄ nascitura. Non solū autem in conceptu fuit uirgo: sed etiam in partu: quia hoc competebat ꝓprietati ipsiusmet uerbi dei. Nam uerbum non solum in corde absq̧ corruptione concipitur: sed etiam absq̧ corruptione ex corde ꝓcedit: unde ut ostēderet̄ ꝙ illud corpus esset uerbi dei: conueniens fuit ut de ī corrupto uirginis utero nasceretur. Et hec est quedam ratio ephesim concilii: ubi sic legitur. Quod natum est in carne uerbum dei: matris custodit uirginitatem: seipsum ostendēs per hoc uerbum. Neq̧ enim uerbum nostrum cum paritur corrumpit mentem: neq̧ dei uerbū substātialē partum eligēs pemit uirginitatem. ¶ Secundo fuit conueniens quantum ad effectum incarnationis xp̄i & natiuitas: nam ad hoc uenit ut nostram corruptionē tolleret: unde non fuit conueniens ut uirginitatē matris nascendo corrumperet. Nec debuit incipere a matris iniuria: ut sibi honorem nascēdo minueret: qui parentes honorare preceperat. Exiit ergo xp̄s de utero uirginis clauso: nō per dotem subtilitatis: quam ante resurrectionem non habuit: sed per potentiam diuinitatis: quia hoc miraculum & alia fecit: permansit ergo uirgo mundissima in eternum. Nec spurcitiā illius demoniaci Eluidii contra quē eleganter scribit Hierony. nominare est dignum. Quomō ergo diceret hoc honorem xp̄i iesu: qui est unicus patris eterni: ꝙ nō esset unicus uteri uirginei impolluti? Multum ergo iniuriatus est ille īpius dignitati xp̄i. Iniuriatur etiam bonitati spiritus sancti: cuius sacrarium fuit uirginalis uterus: ī quo cum maxima puritate xp̄i carnem formauit: unde non est decens cogitare imo impiissimum: ꝙ illud benedictum sacrariū possit decetero uiolari. Quomodo etiam conueniens est ꝙ illa que uirginitatem allegauerat angelo dei filiū promittēti: ꝙ iam dei concepto filio quasi de ipso non contēta uirginitatem: que in illa miraculose conseruata fuerat: spōte ꝑdere uellet: & alios filios ꝓcreare? Ipse etiam ioseph qui se non reputabat dignum intueri illam quam sciebat spūs sancti habitaculum: quomodo post conceptum diuinum quem cognouerat per angelum de spiritu sancto factū auderet cōtra uirginem īmeratam aliquid attētare? Et quia illius impiissimi eluidi error oīno abominandus erat: ideo euangelium nec dignum nominatione censuit quando solum illud tempus excludit a cōiunctione ioseph cum uirgine: ꝓ quo usq̧ ad partum uirginis & conceptum poterat dubitari cum dicit. Et non cognouit eam donec peperit filium suum primogenitum relinquens certissimum: ꝙ ex quo spūs sanctus illum sāctificauerat uterum & in ip̄o formauerat: per ipsumq̧ ediderat dei filium: infernale & non humanum fuit postea de illa uirgine aliquid cogitare sinistrum. ¶ Virginitas igit̄ gloriosissime matris dei ita fuit purissima: ꝙ etiam uoto firmata est: & non solum ipsius uirgīs: sed ēt ipsius ioseph uirginitas creditur uoto firmata. Vn̄ ipse Hierony. cōtra illum impium Eluidiū: ioseph uirginem dicit. Grata igitur & florida fuit uirginis matris & ioseph societas: & sicut amatores puritatis in matrimonio uirginitatis fuerunt a spū sācto electi: unde post uirginem matrem istum ioseph sāctissimum credo fuisse puritatis maximum amatorem. ¶ Sic ergo de dicta uirgine gloriosa usq̧ ad despōsationem potes uidere: ꝙ iesus noster qui fabricatus est auroram & solem puriorem utroq̧: suā matrem uirginem fabricauit & sibi decentissimum thalamum preparauit.

¶ Iesus annunciatus. ¶ cap. vii.

Cum igitur tota uirginee perfectio tenderet in desiderium nostre salutis: adueniente plenitudine temporum secundum diuine dispensationis archanum: missus est gabriel angelus a deo ad uirginem desponsatam: que in ciuitate nazareth reclusa in camera orationi intenta & tota in deo leuata ut pie creditur morabatur: ¶ Potes autem hic cogitare deuote piam examinationem factam in diuino consistorio mīa allegante ꝓ nobis: & seueritate iusticie resistente: sapiētia quo ꝙ que xp̄s est temperante ꝓ utrunq̧: qui & misericorditer se pro nobis morti exhibuit: & diuine iusticie quicquid homo rapuit plene soluit. Sic & misericordia & ueritas simul in uno iesu in pacis osculo conuenerunt: dum nihil misericordius q̄ se pro reo morti exponere: nihil iustius q̄ integralit̄ & plene: imo supaffluenter soluere quod debet̄. De hoc autem Bernar. longo & pulchro sermone primo de annunciatione pulchram & longam disputatōnem contexuit: ubi debes notare: ꝙ licet ī diuinis non sint tales disputationes nel consultationes: tn̄ mens nostra que diuina intelligit: suo modo intelligit: & potest isto modo cogitare rationabiliter: & cōtemplationis sue dilatare affectum. ¶ Diffinito

ergo in sancte trinitatis consilio potes intueri mē
taliter q̄ dū illa sacra puella oraret in camera: odor
uirtutum illius gratissime mentis ad illius btē tri-
nitatis maiestatem inclinandam ascendit. Nā qua
si potes intelligere patrem loquentem: Que ē ista
que ascendit ante conspectum nostrum tāq̄ uirgu
la fumi ex aromatibus myrrhe & thuris & uniuer-
si pulueris pigmentarii: uere spē sua & pulchritu-
dine sua meum attrahit aīum: ut concupiscētia de-
corē suum. Filius uero iam supplicans prī: descen-
dam inquit pr̄ si placet in hortum huius sacratissi-
me uirginis ut colligam lilia sue puritatis: nam ipa
est hortus conclusus: fons signatus: fons hortorꝫ:
puteus aquarum uiuentium. Nardusq̄ sue humili
tatis me ꝓuocat ut in eius mente recumbā: & de
eius carne mihi tunicam faciam gratiosam: qua in
dutus tāq̄ decore regnabo ī mīa pie redemptis ele
ctis: & prauis demonibus supatis: ad nr̄e maiestā-
tis honorem. Spūs sanctus ait. Nonne uidetis quā
ta charitatis dilatatione mens huius uirginis am-
pliatur? Nunquid etiam non attēditis q̄ thalamus
eius uirtutis uacat nitore? uidetis miraculum stu-
pendius q̄ in tanta uirtutum plenitudine ipsa ui-
detur humilitatis abyssus. Nempe sic ꝓphatum est
q̄ super humilem debeo requiescere: & orbem ter
re replere: uere uolo q̄ in hac uirgine ille compleat̄
uersiculus que per humilitatem est terra: & per me
am irrigationem erit fecunda: Domini est terra &
plenitudo eius: orbis terrarum & uniuersi qui habi
tant in eo. Replebo ergo huius sacre uirginis tam
mentem q̄ uentrem & erit requies mea in seculum
seculi: hic habitabo: quoniam elegi eā. Sic ergo ui-
detur dicere pr̄. Et ego hanc amaui & exquisiui: &
proposui nihil spōsā assumerē: & amator fcūs sū for
me illius: unigēitus meus sit unigēitus suus: & tu spūs
scē sis ī ea habitator iocūdus. Precedat ergo nr̄e nū
cius maiestatis & roboret aīam uirginis: ipam subli
mando nouo salutationis munere: & sibi nuncian
do nr̄e uoluntatis decretum: q̄ nosipsos plenarie si
bi damus. Ego quidem pr̄ do me sibi in suum uni
cum & indiuiduū & amorosum sponsum: & filius
dat se sibi i suum filiū unigēitū: & tu spūs sācte nr̄
das te sibi ī ꝑpetuū habitatorē gratiosissimum. Igi
tur non tantum mētē uirtutibus sed utrūq̄ fecun-
des: formando filio meo de suis purissimis sangui
nibus corpus humanum: ut sicut ipse desiderat pa
scatur in liliis uirginitatis sue. ❡ Vocetur ergo ga
briel qui est fortitudo dei: ad quē pater: audi ga-
briel qui fortitudo nostra interpretaris: ut adimple
as que tibi īponuntur. Vides inquit pater illam uir
ginem: cuius odor suauissimus corā nobis flagrat:
uides illum hortum plātationis omnium uirtutū
pulchritudine germīare: uides paradisum uolupta
tis quem plantauimus a principio: ut sit nostre di-
uinitatis habitaculum gratiosum: uides fontem sū
me pietatis quomodo irigat uniuersam terram: fe
stina: accelera: progredere & curre cito nuncia eidē
nostrum beneplacitum: nuncia ei diuinitatis consi
lium: dic sibi dilecte filie syon. Aue gratia plena do
minus tecum: benedicta tu in mulieribus: Ecce rex
tuus: ecce dominus tuus: ecce creator & cōditor tu
us uenit tibi ut sit dilectissimus filius uteri tui: simꝉ
deus homo redemptor tui & omnium suorum ita
ut ipse idē deus homo sit filius tuus: & sis & dicaris
mater dei & genitrix dei: ut simul parias & uirgo ꝑ
maneas: & deum dominum tuum immaculata cō
cipias omium electorū redemptorem. Ade: noe:
abrahe: dauid: ceterisq̄ pr̄ibus & prophetis reuela
tum nunciatum & promissum. ❡ Hec autem oīa
predicta multum in contemplatione a deuota mē
te pie dulciter & deuote distendi possunt secundū
dulcedinem iesu infusam a spiritu sancto itrinseco
deuote mentis. Attende autem q̄ conuenientissi-
mum fuit ut beate uirgini nunciaretur per angelū
tantum beneficium. Primo ex parte uirginis: ut ex
tali nuncio eleuaretur mens eius in deum: & sic ar-
denti charitate flammesceret: & prius per amorem
ipsum conciperet mente q̄ carne. Vnde Aug. i lib.
de uirginitate. Beatior maria erat concipiendo fidē
xp̄i q̄ carnem christi. Et postea subdit: materna pro
piquitas nihil marie ꝓfuisset: nisi felicius christum
corde q̄ carne gestasset. Secundo ut uoluntaria ob-
sequii sui munera deo offerret totam se exponens
& subdens obediētie requirentis dei. Tertio ut ostē
deretur esse quoddam spūale matrimonium inter
dei filium & humanam naturam. Et ideo per ānū-
ciationem expectabatur cōsensus uirginis loco to
tius humane nature. Et hoc bene deducit Aug. in
quodam sermone de natiuitate dominica. Requi-
rebatur etiam consensus uirginis in spāli pro suo
matrimonio quo deus pater eam desponsabat: ut
esset unigeniti sui mater & non solum sui unigeni
ti filii: sed in ipso omnium redemptorum. Cōgrue
bat etiam uirgītati matris dei & sue puritati ut hoc
sibi angelus nunciaret: quia ut dicit Hiero. Semp ē
angelis cognata uirginitas: & ideo bene angelus
ad uirginem mittitur. Fuit etiam decens ex parte
dei ut seruaretur ordo quem statuit: quo medianti
bus angelis diuina hominibus nunciantur. Et hec
est ratio dionysii cap. iiii. angelice Hierarchie q̄ di-
uinum iesu benignitatis mysteriū angeli prius edo
cti sunt: postea per ipsos ad nos cognitionis gra-
tia transiuit. Sic ergo dei missus gabriel zachariam
quōdam prophetam docebat esse futurum ex ipo:
Mariam autem quomodo in ipsam fieret thearti-
cum ineffabilis dei mysterium formationis. Con-
ueniens etiam fuit ex parte angeli ut ostenderet se
adiuuare humanam salutem: sicut diabolus im-
pulerat ad perditionem: propter quod sicut prima
suggestio fuit a diabolo: sic annunciatio saluatoris
iesu xp̄i ipsi uirgini debuit esse ab āgelo. ❡ Quod
autem aliqui dicunt angelos mysterium incarna-
tionis ignorasse: sicut patet ex auctoritate dionysii
superius allegata: angeli primo edocti sunt. Nec.n.
decuit ignorare angelos beatos quod deus facie-
bat scire homines miseros. Nec aliquid necessariū

habent angeli beati ab homine cognoscere ad sue
cognitionis claritatem. Potest tamen dici si sic ex-
ponatur: eis innotescere per ecclesiam multiformis
sapientia dei in cōuersionem populoꝝ: quia quod
prius uident in deo per contemplationem: uident
in opibus nostris compleri per experimētalem co
gnitionem. ¶ Quod etiam diony. introducit an-
gelos summos xp̄m interrogantes in ascensione.
Quare ergo rubrū est indumentū tuū: non est in-
telligendū ꝙ angeli sūmi uel infimi ignorauerint
xp̄m passum: que etiam lapides insensibiles: quasi
fractura compassionis cognouisse uidentur. Sed di
cuntur querere admiratiue & congratulatiue: & ista
ponuntur in scriptura ut eleuent mētem nr̄am ad
concipiendum cum quanta reuerentia & iocundi-
tate ac admiratione inestimabilis charitatis & sapiē
& triumphalis uictorie xp̄i ipsum tanq̄ dominum
suū & regem glorie receperunt. Nihilominus ista
alia ratio melius soluit: ꝙ. s. sancti ostendentes in-
cōprehensibilitatem mysterii sapientie dei ī opere
nostre redemptionis: dicunt ipsum ignorasse. i. nō
plene comprehendisse. Et aliqua luīa huius myste
rii reseruata sunt xp̄o homini ipsis summis āgelis
reuelanda: propter quod querere dicuntur: & ab ip
so responsionem accipere ut in qōne intelligat᷑ eo
rum humile & feruidū desiderium: & in responsio
ne xp̄i clarificatiuum lumen: quo seipsum quo ad
aliquas rationes prius incognitas angelis manife-
stat: propter quod dicit maximus: ꝙ utrum angeli
cognouerint futurā christi incarnationem ambige
re nō oportet. Latuit autem eos inuestigabilis do
mini conceptio atq; modus qualiter totus in ge-
nitore totus manebat in omnibus: necnon & ī uir
ginis cellula clausus. Vnde & angelus gabriel cum
uirgo quesisset: Quomodo fiet istud ī generali tā
tum respondit uirgini: ꝙ spiritus sanctus superue-
niet in te: de specialibus conditionibus illius ieffa
bilis modi quo uerbum caro factum est illum reli
quens doctorem quem solum nunciabat auctorē.
¶ Vtrum autem iste gabriel angelus fuerit de sū
mo ordine non facile dixerim: nihil enim inconue
niens si aliquid spāle fieret in missionibus angelo
rum: ut summus angelus mitteretur ad uirginem
quando summus deus & dei filius ueniebat ī ipsā
ad sumendā carnem: propter quod dicit Grego. sū
mum angelum uenire dignum fuerat: qui summum
omnium nunciabat. ¶ Et si dicas ꝙ ecclesia uocat
eum archangelum: posset dici ꝙ licet archangelus
sit hic nomen secūdi ordinis: interpretatio tamen
nominis potest ualde congrue summo āgelo ada
ptari: ut dicatur princeps omnium angelorum: un
de gabriel fortitudo dei dicitur: quia dominum uir
tutum & potentem in prelio nunciabat: & omipo
tentie dei summum effectum ꝙ creatura. s. unione
personali suo uniretur auctori: & mulier dignita-
te maternali preferetur angelico statui. ¶ Nec ob-
stat si hoc uis sustinere ꝙ in aliis locis scripture ga

briel mitti asseritur: sicut enim opera ueteris testa-
menti fuerunt prefiguratiua christi uenturi: unde
etiam aliqui uocantur iesus uerum iesum prefigu-
rantes. Sic potest dici ꝙ si hoc nomen secundū ali-
quam rationem in diuino occulto iudicio alicui in
ferioři angelo est accōmodatum: sicut dicit diony.
de seraphim qui purgauit labia esaie. ¶ Si autē dio
nysii doctrinam uelis examinare subtiliter & sequī
ad unguem: non solum nō erit seraphin iste ange-
lus: sed forsan compelleris dicere ꝙ nec erit archan
gelus. Ipse enim uidetur uelle secundum ꝙ aliquī
exponunt ipsum: ꝙ sic ordo Hierarchicus inuiola-
biliter obseruatur ut solum infimus ordo nobis ui
sibili apparitione iungatur: & fiant intermissiones
intranee infirmorum a superioribus: donec ad infi
mum ueiatur ordinem: de quo solo ordine imme-
diato dicantur nobis angeli apparere. Et hoc pro-
pter sufficientiam illorum summorum spūum btō
rum quia minimus inter eos ex quo beatus est suf
ficit mentem quantumcunq; uiatricem eleuare ad
omnia lumina: que huic nostre peregrinationi di-
uina sapientia dignatur concedere. ¶ Quicquid
autem sit de hoc utrum de maiori uel minori: uel
de secundo ordine sit ille qui missus sit. Sed ratiō
biliter credere possumus ꝙ iste est summus omni-
um qui unq̄ uisibiliter apparuerunt ad aliquid nun
ciandum. Apparuit autem corporali aspectu uirgi-
ni in forma uiri: quod quidem congruum fuit pri
mo quia annunciabat aduentum inuisibilis dei ad
uisibilem carnem: congruum fuit ꝙ uirgini demō
straret uisibilem spēm. Secundo congruum fuit di
gnitati matris: que non solum in mente sed in cor
pore uentreq; erat dei filium receptura. Et ideo nō
solum mens eius: sed & sensus corporei debuerūt
uisione angelica refoueri. Tertio congruit certitu-
dini eius quod ānūciabatur. Et enim que sunt ocu
lis subiecta certius apphēdimus: q̄ solū imagiata.
¶ Nec est contra ista si dicatur ꝙ uisio corporalis ē
infima: licet enim sit infima: est tamen certissima: &
tunc potest dici infima quando solum est exterius
sed tunc est excelsior uisio quādo & iterius & exte
rius anima illuminatur & reficit᷑: quod nō ē dubiū
tunc fuisse: unde quantum ē couēiēs alicui dari an
gelo ad hūanā mētē illūinādā excitādā & iflaman
dā: & imagiatioē formādā & purgādā & festiuā
cōsolādā & letificandā & certificandā: tantū ē credi
bile huic summo nuncio fore datum ad sacratissi-
me uirgini seruiendum: diuinitus tāq̄ domini sui
matri. ¶ Si autem dicas alius fuisset si nudā an-
geli uidisset substantiam. Respondetur ꝙ hoc nō
patitur status hominis uiatoris. ¶ Conuenienti
autem ordine ambasiatam sibi impositam ange-
gelus sacer uirtuose compleuit. ¶ Tria enim an-
gelus intendebat circa uirginem operari. ¶ Pri-
mo mentem uirginis attentam reddere ad tante
promissionis cōsiderationem: quod quidem fe-
cit eam noua & insolita salutatione inestimabili-

ter collaudando: unde dicit Origenes super lucam Quod si sciuisset uirgo ad aliũ quẽpiam factum eẽ sermonem similem. utpote que habebat legis sciẽtiã nunq̃ eam quantũcũq; peregrina talis salutatio terruisset: in hac autẽ salutatione premittit idoneitatem uirginis ad conceptum in eo ꝙ dixit: Gratia plena expressit ipsum conceptum & concipiendũ dominum: in eo quod dixit dominus tecum: per hoc enim intendebat exprimere uirgini illum ineffabilem modum ꝙ deus cum ipse erat per eternã electionem sicut. cum sua dignissima matre. Tertio prenunciauit honorem conuenientẽ ad filii dei conceptum cum dicit. Benedicta tu in mulieribus Et ut ipsam ostenderet in tali cõceptu ab omni maledictione mulierum plenissime separatam his tribus premisit. Aue: quasi dicat. Talem ambasiatam tibi a deo porto ꝙ a te excluditur & in te punitur omne Eue maledictionis corrupte nature: uides ergo q̃ plenissime fecit angelus primum ꝙ intendebat. i. mentem uirginis attentam reddere & reuerentẽ promissa considerare. Nescio autẽ modũ quo potuisset uirginem tam attentam & sollicitam reddere: q̃ eam sic laudando & talia promittendo salutare. Animo enim humili nihil est mirabilius nec magis nouum q̃ auditus sue excellentie. Admiratio enim maxime attentionem animo causat. Et ideo angelus uolens attentam reddere uirginem ad auditum tanti mysterii congrue ab eius laude incepit: propter quod scribitur ꝙ sapientissima uirgo que se totam nihil sentiebat sub deo admirans: turbata est in sermone eius non cum turbatione ire: sed admirationis permaxime in promissione taliũ magnalium utilitati sue. Et ideo cogitabat qualis esset ista salutatio. Secundum quod tendebat angelus erat uirginem instruere de mysterio incarnationis: quod in ea erat implendum. quod quidem fecit prenunciando conceptum & partum dicens. Ecce concipies & paries. Et ostendendo prolis dignitatem dicit. Hic erit magnus & filius altissimi uocabitur & cet̃a. Et demostrando modum conceptionis supernalem & ineffabilem: de quo eã etiã remisit specialius & singularius per experientiam instruendam ad superiorem magistrum spiritũ sanctum cum dicit. Spiritus sanctus superueniet in te Quid. n. tibi uidetur angelus dixisse cum dixit: uirtus altissimi obumbrabit tibi: nisi seipsum insufficientem & impotentẽ ostendere & exprimere id quod ipsa singulariter per spiritum sanctum cognosceret Quis sibi umbram talem faceret occultationis istius secreti a qualibet alia creatura ꝙ istius ineffabilis occulti experientia esset soli spiritui sãcto: & ipsi uirgini nota. q. etiam aliter dicat. Tu habebis plenitudinem diuinitatis corporaliter in te: cui omnis alia cognitio comparata potest merito umbra dici. In hoc etiam uerbo ostẽdit ꝙ spiritus sanctus umbrã refrigerantis concupiscentie & totalis eradicatiõis fomitis fecit purissime uirgini. In hoc etiam ostendit ꝙ ineffabile lumen diuinitatis quasi umbram sibi condescendit & se capabile pro modo uirgini tribuit. In hoc etiam ostendit ꝙ ad tantam nobilitatem matrem uirginem substulit: ꝙ nulla creatura plene: & cõprehendere & cogitare sufficit: sicut illud quod est obũbratum & aliis occultum. Dicitur autẽ obumbratum incertum: quia non solum uirginis fecunditas propter suam icõprehensibilitatẽ obumbratur a nobis: sed ipsa uirgo in omni sua uirtute circũquaq; nobis est incõprehensibil' & inexpressibilis: quia in isto actu omnes uirtutes fuerũt ad tantam perfectionem adducte ꝙ omnibus aliis sunt incognite: & ideo obũbrate: propter quod sũt bene fatui qui perfectiones mentis uirginis & ineffabiles status sibi datos ex tunc uolunt secũdum suam miserabilem mensuram taxare: & quibusdã friuolis: & stultissimis cauillare rationibus. Ultra hoc etiam in isto uerbo obumbrabit tibi continet' ꝙ illud obũbrabit. i. circũquaq; exprimit ꝙ ñ solũ uirgo in se purgabitur a radice fomitis & in omni uirtute perficietur' ineffabiliter: sed etiam in circuitu omnium electorum: & filiorum dei extendetur ista umbra: ut omnes purgentur & perficiantur secundum illam mensuram secundum quã inuiscerantur christo & concipiuntur a carne materna.

Et quia ista sũt sublimia: imo ĩ intellectũ omnẽ creatũ sup̃ineffabilit' sũt excedẽtia: ideo ñ alicuius alterius uirtus exp̃mit': sed sigl'arit' uirtus altissimi obũ. tibi. Tertio itẽdebat ãgelus aĩam beatissime uirginis inducere ad consensum: ut illud quod erat sũmum beneficium fieret uirginis meritum p cõsensum: quod & fecit exẽplo Elisabeth sterilis: ubi nõ dubitatio uirginis firmatur: sed eius fides ex cõsortio sterilis pariture letificatur. Ambro. n. expresse dicit ꝙ beata uirgo de uerbis angeli nõ dubitauit. Dicit enim super lucam. Temperatior ẽ marie responsio q̃ uerba sacerdotis. Hec ait. Quomõ fiet istud. Ille respondit. Unde hoc sciã. Negat ille se credere quoniam negat se scire. Ista non dubitauit esse faciendum: quod quomodo posset fieri iquirit. Quia uero Augustinus uidetur dicere ꝙ dubitauit & ipse & ẽs alii exponendi sunt ꝙ talis dubitatio magis erat admĩstratiõis q̃ icredulitatis: pp quod ad admirationẽ ãmouẽdã qa de tãta admirabat' dignatiõe dei ad se oñdit' ei magna dignatio dei ad ipsã Elisabet sterilẽ & senẽ: licet ipari gdu. Et ut oñdat hoc sub nullo cadere merito: plenissimã rõem tal' icarnatiõis oñdit cũ p̃ncipiũ eius dei oĩpotẽtiã noĩauit cũ diceret: qa ñ erat ipossibile apud deũ oẽ uerbũ q. d. nõ mireris si talia tibi p̃mitto: nec pauescas tue uilitatis consideratiõe: quia quãto es uerior & creatura inferior: puta mulier iuuencula & uirgo tinella: tanto in te dei omnipotentia magis honorabit' & magnificabitur: & ostendetur omni creature ꝙ ipse potest suum effectum producere de tua uilitate. Et ideo benedicta uirgo consensit: quia in tue uilitatis reputatione debet dei omnipotentia sume

honorari. ¶ Potes ergo uidere q̄ eleganter benedi
ctus gabriel suam ābasiatam cōpleuit. Et ideo nūc
cum reuerentia audias uocem turturis nostre: & si
bi dicas. Que habitas in hortis tue excellentissi
me puritatis & plenitudinis uirtualis amici ascul
tant te tam angeli restaurandi q̄ sancti patres de i
ferno liberandi: q̄ exules filii Adam per te redimen
di: q̄ etiam ōes status creature in te consumandi:
fac ergo nos audire uocem tuam: sonet uox tua in
auribus nostris: uox tua dulcis & facies tua decora
Responde uerbum benedicta uirgo
Quod optant superi. s. angeli:
Quod expectant inferi. s. patres inclusi:
Quod desiderant posteri. s. per filiū tuū redimēdi:
Quod appetunt exteri. s. appetitus creature in te
consūmandi. ¶ Da ergo benedicta uerbū dignissi
mi: & uirtuosissimi consensus & suscipe uerbum
paternum tui diuinissimi & uirginalis conceptus.
Ecce inquit uirgo gloriosa ancilla domini: fac mi
hi secundum uerbum tuum: ubi experimur.
Munus uirginalis consensus in pronomine demō
stratiuo. Ecce sinus uirtualis apparatus in nomine
humiliatiuo: ancilla domini. Zelus precordialis ap
petitus in uerbo optatiuo. Fiat pignus celestis pro
missionis & angelici affatus: uerbum tuum. Ad
exprimendum autem perfectionem uirginis i isto
consensu puto q̄ deficit omnis lingua: sed ne hāc
perfectionem preterire uideamur: ad aliqualem cō
mendationem ipsius magis balbuciando q̄ expri
mendo aliquid uel tenuiter ponam. Attendendū
āt q̄ iste consensus apparet mirabil' si cōsideretur.

¶ Iesus emissus celitus. cap. viii

Hec missio fuit per incarnationis benignis
simam condescensionem: qua deus pater
propter nimiā charitatem qua dilexit nos
cum uenit plenitudo tēporis secundum diuine di
spositionis archanum filiū suum misit in uterum
uirginis per assumptionem nostre humanitatis.
Ad cuius explicationem uidendum est q̄ conueni
ens fuit & necessariū: quomodo christus seruauit
tempus acceptabile & gratum: quomodo in assū
ptione fuit diuine uirtutis opus perfectum: & quō
in assumendo seruauit congruentissimum modū.
¶ Quomodo autem fuit conueniens: & necessa
rium christū carnē assumere satis patet: si quis uel
let attendere q̄ per istam incarnationem facta est re
paratio generis humani. Non sicut dicit Augusti
nus. xiii. de trinitate: ut ostendamus alium mo
dum deo possibilem defuisse: cui potestati omnia
equaliter subiacent: sed sanande nostre miserie con
sequentiorē alium modū non fuisse. Et hoc idem
apparet tam ex parte reparantis dei: q̄ ex parte repa
rati hominis: q̄ etiam ex parte ipsius reparationis
siue modi. Quorum omnium ratio est: quia non
minus est res conditas reparare q̄ in esse producere
& ideo sicut effectus rerum principium non potu
it esse nisi deus: ut sicut omnia creauerat per uerbū
increatum: sic omnia crearet & recrearet per uerbū
incarnatum. Quoniam ergo deus omnia fecit: po
tenter: sapienter: & optime: decuit ut sic repararet q̄
ista tria ostenderet: & simul cum ipsis suam iustitiā
declararet. Quid ergo potentius q̄ coniungere ex
trema summe distantia in unam personā? Quid sa
pientius? quid congruentius? q̄ q̄ ad perfectionem
totius uniuersi cōiunctio fieret primi & ultimi uer
bi. s. dei: quod est omnium principium: & huma
ne nature que ultima est creaturarum. Quid beni
uolentius q̄ q̄ dominus propter serui salutem acci
piat formam serui? Et hic modus tante benignita
tis est: ut nihil clementius: nihil benignius: nihil
amicabilius cogitari possit. ¶ Multum igitur con
ueniens est ipsi dei nature: cuius natura est bonitas
ut sic in sūmo se diffunderet: seq̄ manifestaret no
stram assumendo naturam. Iustitia uero in hoc ple
ne patuit: quia in ea natura in qua diabolus uicerat
primum hominem: in eadem deus in secūdo hoīe
ipsum iuste deiecit. Et hoc est quod dicit Damasce
nus in principio. iii. libri. Per incarnationis mysteri
um monstratur simul bonitas sapientia: & iustitia:
& potentia dei uel uirtus. Bonitas quidem quia nō
despexit proprii plasmatoris infirmitatē. Sapientia:
quoniam īuenit difficillimam & decentissimam so
lutionē. Iustitia uero: quoniam merito non aliud fa
cit uincere tyrānum: neq̄ ui eripi a morte cōmuni
hominum q̄ q̄ homo pro hominibus moreretur:
potentia uero siue uirtus infinita: quia nihil est ma
ius q̄ deum hominem fieri. Conuenientissimus er
go erat hic modus ex parte dei. Rursus quia homo
cadens in culpam auerterat se: & recesserat a primo
principio potentissimo: sapientissimo: & benignis
simo: & ideo corruerat in infirmitatem: ignorantiā
& malitiam: ac per hoc factus est carnalis: animalis
sensualis: & ideo ineptus ad diuinam uirtutē imitā
dam: ad lucem cognoscendam: ad bonitatem dili
gendā. Ad hoc ergo q̄ homo ab isto statu repara
retur: congruentissimū fuit ut ei condescenderet be
nignus deus reddendo se illi noscibilem: amabilē:
& imutabilem. Et quia homo carnalis: sēsualis: ani
malis: non nouerat: nec amabat: nec sequebatur ni
si sibi proportionabilia & consimilia: ideo ad eripi
endū ipsū hominē de illo statu pessimo uerbū ca
ro factū ē: ut ab hoīe q̄ caro erat: & cognosci posset
& delectabiliter amari: ac per hoc ipse homo obli
garetur ipsū dulciter imitari. Propter hoc dicit Au
gustinus i sermone de natiuitate. Homo sequen
dus nō erat q̄ uideri poterat: deus sequendus erat:
qui uideri nō poterat: ut ex hoc exhiberetur homi
ni. & q̄ ab hoīe uideret': & quē hō sequeret': deus
factus ē hō. Et in libro de cathetizandis rudibus.
Que maior est causa de aduentu domini nostri ni
si ut ostenderet deus dilectionem suam in nobis.
Et postea subdit. Si amare piget: saltem reamare nō
pigeat. Postremo quia homo reparari non poterat
nisi repararetur
Mentis innocentia
Dei amicitia

Et sui excellentia
que soli deo suberant. Et hoc non poterat nisi per deum in forma serui: & ideo congruum fuit uerbũ incarnari. Excellentiam nostram recuperare nõ poterat nisi reparator esset deus: quia si mera creatura tunc homo subiectus esset mere creature & sic non recuperaret statum excellentie. Amicitiã dei recuperare non poterat nisi per mediatorem conueniẽtem: qui manus mittere posset in utrosqȝ: & utriqȝ parti conformis: utriqȝ parti esset amicus: ac ꝑ hoc simul esset deus & homo. Innocentiam recuperare non poterat nisi dimissa culpa: quam dimittere non decebat diuinam iustitiam nisi per satisfactionem condignam. Et quia satisfacere non poterat nisi deus ꝓ toto hũano genere: nec debebat nisi hõ qui peccauerat: ideo congruentissimum fuit genus humanum reparari ꝑ deum hominem natum de genere Ade. Quoniam ergo excellentiã recuperare non poterat nisi per reparatorem excelsũ: nec amicitia reformari poterat nisi per mediatorẽ amicabilissimum: nec innocentia reacquiri poterat nisi per satisfactorem sufficientissimum. Excellentissimus autẽ reparator non est nisi solus deus. Amẽbilissimus mediator non est nisi sit homo. Sufficientissimus satisfactor non est nisi sit pariter deus & homo. Congruentissimum fuit nostre reparationi incarnatio uerbi: ut sicut genus humanum in esse exierat per uerbum increatum: & culpa ceciderat deserendo uerbum inspiratum: sic a culpa resurgeret per uerbum decentissime & misericordissime incarnatum. Aduidendum autem quomodo seruauit tempus acceptabile: & quomodo aduentus tempus eius dicitur tẽporis plenitudo debes scire: ꝙ a principio temporis deus potuerit incarnari: noluit nisi a prĩcipio sexte etatis precedẽte lege nature & lege scripture post patriarchas & ꝓphetas: quibus & per quos fuerat incarnatio repromissa: & per ipsos multipliciť predicta & prefinita: Horũ autem ratio est: quia incarnatio ẽ opus dei reparantis. Iuxta quod dictũ est: & cõuenit secũdũ
Libertatem arbitrii.
Sublimitatem remedii
Integritatem uniuersi.

Nam sapientissimus artifex hec omnia in agendo attendit. Quoniã ergo libertas arbitrii hoc requirit ut ad nihil trahatur in uita: sic debuit dominus genus humanum reparare ut saltem inueniret qui querere uellet saluatorem: & qui nollet querere in sua malitia iuste periret. Nullus autem querit remedium nisi cognoscat morbũ. Nullus querit doctorem: nisi se ignorãtem cognoscat. Nullus querit adiutorem nisi se cognoscat ĩpotentẽ. Quia ergo hõ ĩ prima parẽte lapsus adhuc supbiebat in scientia & uirtute: ideo premisit dominus tempus legis nature ĩ quo cõuinceret de ignorãtia: & post recognitam ignorãtiam: sed permanente superbia de uirtute qua dicebať: non deest qui impleat. Addit deus legem preceptis moralibus erudientẽ & cerimonialibus simul & iudicialibus aggrauantem. Et tunc ut dicit apostolus peccatum occasione accepta per mãdatum factum est supra modum peccans peccatum. Quia adueniente lege prohibente concupiscentia & libido creuit trãsgrediendi uitia non legis sed hominis: propter quod habita scientia & cognita ĩpotentia propria cõpulsus est homo surgere ad diuinam misericordiam: & gratiam postulandam: que solum datur per dominum nostrum iesum christum: ideoqȝ post legem nature & scripture: & non ante subsequi debuit ĩcarnatio uerbi dei. Rursus quia sublimitas remedii requiriť ut credatur fide firmissima: & ametur charitate feruentissima tanq̃ mysterium feruentissimum & saluberrimum: ideoqȝ congruentissimum fuit ut ante christi aduentum preirent multa testimonia prophetarum tam explicita in uerbis q̃ ĩplicita in figuris: & multis firmis testimoniis quod erat secretũ & altum: fieret certum & ĩdubitabile ad credendũ: preirent multiplicia promissa & ardentissima desideria ut promissum expectaretur: expectatum differetur: dilatum amplius desideraretur: desideratũ tandem gratissimum: exhibitum feruentius amaretur: gratius susciperetur: & solicitius seruaretur. Postremo quoniam integritas & perfectio uniuersi requirebat ut uniuersa essent ordinata quantum ad loca & tempora: & hoc opus incarnationis perfectissimum erat inter omnia opera diuina: & processus debet esse ab ĩperfecto ad perfectum: & non econuerso: hinc est ꝙ hoc opus debuit fieri in fine temporũ. Et sicut primus homo q erat totius mũdi sensibilis ornamentum: ultimo fuerat conditus s. sexta die ad totius mundi cõplementum: sic secũdus homo ad totius mundi reparationis cõplemẽtum: in quo primum principium cõiungitur cum ultimo. s. deus cum nostro limo fieret in fine tẽporũ. s. in sexta etate que etas est apta ad exercitium sapientie: quia multa transierant experimenta: & ad eneruationem concupiscentie: quia multa apparuerant indicia: & ad transitum a statu turbinis ad quietem mentis: quia tunc promittunt celestia premia que omia conueniunt illi sexte etati decursus mũdi tam per experientiam preteritorum tẽporum q̃ per effusionem charismatum q̃ christus in suo aduentu largissima pietate portauit. Quoniam ergo aduentus christi dicitur tempus legis gratie & exhibitionis gratie repromisse: & ẽ principiũ sexte etatis: & omnia ista dicũt plenitudinem: quia lex gratie implet legem scripture. Nõ enim uenit christus soluere legem sed implere: & solutio promissi implet promissionem: sicut dicit apostolus ĩ actibus. Annunciamus uero eam que ad patres nostros facta est repromissio: quoniam hanc adimpleuit deus filiis uestris resuscitans iesum. Et sexta etas ratione perfectionis senarii sonat plenitudinem: hinc est ꝙ in aduentu filii dei dicitur plenitudo tẽporis: non ꝑꝑ hoc ꝙ in principio aduẽtus finiatur tẽpus: sed q̃ spũalia mysteria impleantur.

¶ Sicut autem christus non debuit uenire in prin
cipio temporis: quia aduentus eius nimis fuisset
festinus: sic nec differre usq; ad finem ultimum: qa
tunc nimis esset tardus. Decebat enim saluatorem
incarnari post debitam cognitionem morbi: & an
te tempus iudicii introducere tempus remedii. De
cebat etiam mediatorem habere quedam membra
sua precedentia: quedam subsequentia. Decebat et
perfectum ductorem tunc se ostendere: cum esset
oportunitas currendi ad brauium: & hoc est in fi
ne temporis post probatum multiplicem lapsum
& mortis & mundi defectum: & iam apparente ali
qua approximatione ad iudicium finale: ut per ti
morem iudicii stimulati: & spe premii accensi & p
perfectionem iesu christi cum tanta charitate & uir
tute animemur & uigoremur ad perfecte sequen
dum ducem uirtutum iesum: quousq; perueniamus ad brauiũ beatitudinis sue. ¶ Quomodo aũt
fuerit incarnationis sue opus perfectum: debes sci
re ꝙ incarnatio est opus totius trinitatis. Cũ enim
sit quidam effectus & summus ab omnipotentia
dei productus: & omne id quod dicit effectum in
creatura sit cõmune tribus: necesse est a tota trinita
te procedere. Et hoc satis ostendit angelus cum di
cit. Spiritus sanctus superueniet in te: & uirtus altis
simi obumbrabit tibi. Nomine altissimi intelligit
pater cuius est illud opus per auctoritatẽ: quia eius
fuit proprie mittere filium suum. Nomine uirtutis
intelligitur filius: cuius est illud opus tãq̃ suppositi: persona autem spiritus sancti proprio nomine
nuncupatur: cum dicitur. Spiritus sanctus superue
niet in te. ¶ Attribuitur autem spiritui sãcto opus
incarnationis triplici ratione: primo quia hoc con
gruit cause incarnationis: que si consideretur ex par
te dei est mera charitas & amor: unde Io. iii. Sic de
us dilexit mundum ut filium suum daret. Spiritus
autem sanctus est amor patris & filii. Secundo si cõ
sideretur ex parte nature assumpte. per hoc enim
datur intelligi ꝙ natura humana est assumpta a fi
lio dei in unitate persone: non ex aliquibus me
ritis: sed ex sola gratia que spiritui sancto attribuit
secundum illud Cor. xii. diuisiones gratiarum sũt:
idem autem spiritus: unde dicit Augustinus. Iste
modus quo natus est christus de spiritu sancto in
sinuat nobis gratiam dei: qua homo nullis pre
cedentibus meritis ex ipso primo exordio nature
sue quo esse cepit: uerbo dei copulatus in tanta uni
one persone: ut idem ipse esset filius dei. Dicit etiã
in libro de predestinatione sanctorum. Ea gratia fit
ab initio fidei sue quicunq; christianus: qua gratia
homo ille ab initio suo factus est christus. Mo
do glorietur quicunq; uult ꝙ aliquid precesserit
unde primam a deo meruit gratiam: & tunc fal
sificabat argumentum in auctoritate prefacta. Ter
tio etiã hoc cõuenit termio incarnationis. Ad hoc
enĩ terminatur incarnatio: ut ille qui concipiebatur
esset sanctus & filius dei: utrũq; autem horum at
tribuitur spiritui sancto: nã per gratiam efficimur fi
lii dei secundum illud. Ad Gal. iiii. Quoniam estis
filii dei: misit deus spiritum filii sui clamantem ab
ba pater. Ipse etiam spiritus sanctus dicitur spiritus
sanctificationis. Ad Roma. i. Sicut ergo alii qui per
spiritum sanctum sanctificatur spiritualiter ut sint fi
lii dei adoptiui. Ita per spiritum sanctum est iesus
in sanctitate conceptus ut esset filius dei naturalis
propter quod conclusit angelus beate uirgini cũ
dixisset. Spiritus sanctus superueniet in te. Ideoq;
quod nascetur ex te scũm: uocabitur filius dei. Per
illam autem assumptionem facta est unio diuinita
tis cum humanitate: ita ꝙ diuina natura non tantũ
sibi uniuit carnẽ sensibilem: sed & spiritum rationa
lem secundum potentiam: uegetandi: sentiendi: &
intelligendi. ¶ Quia ergo homo corruptus fue
rat secũdũ oẽm sui partem: totũ debuit assumere ĩ
aĩa & in corpore ut totum curaretur. Quia uero
pars carnis magis est nota nostre sensualitati: & ca
ro magis distat a deo: ut expressior fiat denomina
tio: & magis exprimatur dei humiliatio: & profun
dior ostendatur dignatio: hic est ꝙ opus illud nõ
dicitur animatio: licet assumpserit animam. Sed ma
gis propter assumptionem carnis nominatur icar
natio. ¶ Attende ergo miser homo cum quanta
reuerentia debes te totum deo in holocaustum sa
crificii perfecte offerre: qui totus es in christo assũ
ptus: & erubesce aliquid imũdum in tua mente cõ
mittere uel carne: que filio dei in christo unita est
unitate persone. Hec autem unio non potest fieri ĩ
unitate nature: quia dĩna natura cum sit simplex &
inalterabilis non potest: sicut pars concurrere ad cõ
stitutionem tertii: nec potest in aliquam aliam na
turam ĩmutari: nec aliquid aliud in ipsam conuerti:
ideo necesse fuit hanc unionem fieri in unitate per
sone & suppositi. Et quoniam diuina natura in nul
lo supposito potest subsistere nisi in proprio: ideo
illa unio non potuit esse in supposito uel persona
hominis: sed dei. Ac per hoc diuinum suppositum
se fecit humane nature suppositũ in christo: & ita
est ibi tanta unitas personalis & unitas suppositi. s.
ex parte assumentis dei. ¶ Attende autem ꝙ hu
mana natura in christo nũq̃ habuit aliquod esse
personale uel suppositi: nisi solum suppositum uer
bi. Ex unione enim anime: & carnis christi non re
sultauit esse subsistẽs per se suppositi uel psone cre
ate: quia simul tempore ut infra patebit: fuit unio
anime & carnis in christo iesu: q̃uis in aliis homini
bus ex tali unione resultet esse personale creatum:
quia hoc fuit ut ad maiorem nobilitatem ĩ ifinitũ
illa unio tenderet. s. ad esse persone increate: unde ĩ
infinitum melius fuit christi humanitati non ha
bere esse creatum per se subsistens: ut ex hoc cõmu
nicaretur sibi esse personale diuine nature. Exem
plum autem est in omnibus formis gradatim or
dinatis ad ulteriorem formam magis perfectam:
licet enim sensitiuum in homine non constitu
at esse per se subsistens: quia tamen ordinatur
ad nobilissimam formam incorruptibilem: &

intellectualem. s. animam rationalem multo melius est in ipso homine q̄ in brutis: in quibus consistit suppositū. Attēde āt q̄ unio humane nature in persona filii dei non debet dici accidentalis: sed substantialis. Licet enim humana natura aduenerit persone filii dei cōplete: quia tamen persona filii dei suum eē personale cōmunicat: quod non fit in alteratione accidentium: hinc ē q̄ illa unio debet dici substantialis & non accidentalis. Substantia enim non solum dicitur materia & forma: sed etiam suppositum: & ideo unio in supposito merito dicitur substantialis. Sic igitur patet q̄ illa unio anime & carnis ulterius terminata fuit ad nobilius esse. s. persone filii dei quā si constituisset proprium eē ꝑsonale: ita ꝙ assumptio nullam dignitatem ademit humanitati: sed auxit: felix tamē ille proprie substātie uel subsistentie defectus: licet nullo modo possit dici defectus: sed sic pro deuotione liceat loqui: qui in tantum perfectum ascēdit: ut ex hoc homo esset super omnia benedictus deus. Sic & anima mea neq̄ & impia deficiat tuum per te exilire in ꝓprio uelle: ut possit persistere plenissime in dei uoluntate: ut illud Apostoli in te uerificetur. Adherere deo & cetera. Et illud. Viuo ego & cetera. Sicut igitur unio naturarum in christo non poterat fieri humanitate habente propriam personalitatem: nisi ipsa non existente persona assumeretur in diuinam: sic nunq̄ fiet in te cum dei unio uoluntatū per gratiā: nisi tua uoluntas propria totaliter deficiat: imo uerius proficiat ut sit diuina non tua. O q̄ felicius tua uoluntas est diuina q̄m tua. Sicut felicius est deum esse q̄ malum hominem. Malus enim semper eris in te: sed deus in deo: quia talibus qui a sua uoluntate deficiunt & in deo proficiunt dicitur. Ego dixi dii estis. Et propter hanc felicē sincopam dicit sentiēs. Deficit cor meū & caro mea: deus cordis mei & pars mea deus in eternū: uere qui se elongāt ab hac unione peribunt: sicut sequitur. Ecce qui se elōgant a te peribunt. Sicut autem in corpore christi mystico non est nisi christus iesus cum mēbris suis non habēs aliud eē nisi diuinū: sic & in inferno non est nisi lucifer cum sua uolūtate pessima & infelicia sua mēbra que noluerunt diuine uolūtati subiici: sed ꝓpria uoluerūt uolūtate abuti. Ista āt personalis unio licet de potentia absoluta potuerit fieri a qualibet persona diuina: congruentissimum tamen fuit ut fieret in uerbi persona. Ad hoc enim fiebat incarnatio ut fieret humane nature reconciliatio. Reconcilians autem mediatoris habet officium. Mediatio autem proprie cōpetit ipsi filio: q̄ ē media in trinitate persona. Ipse etiā mediator & reconciliator debuit humanam naturā in omnibus suis mēbris adducere

Ad diuinam cognitionem
Ad diuinam conformitatem
Ad diuinam filiationem

ut sit quod benefuerat conditum: & per peccatum destructum: tandem per dei sapientiam esset artificiosissime reparatum. Nullum autem magis decet ad diuinam cognitionem q̄ ipsum uerbū quo pater se dedit: quod etiam rationabiliter ē uisibile carni sicut uerbum uoci. Nullum etiam magis decet reducere ad dei conformitatem q̄ filium qui est imago patris. Nullum etiam decet magis cōicare similitudinem diuinam per adoptionem q̄ naturalem filiū. Et quia artifex per eādem artem restaurat destructum: per quam primo benefecit conditum. Et filius dei est ars plena omnium rationalium uiuentium. Nullum magis decuit fieri filium hominis ad restauratiōnē nature q̄ ipsū filium dei uerbum imaginem & artem eternam. Quia uero ut dictum est unio est personalis: ac per hoc sūma unionū post illā ineffabilē unionē diuinarū personarum in unitate nature. hinc est q̄ rationabiliter est necessario sit cōmunicatio idiomatū. Cum igitur actus & operationes ac passiones sint suppositorum: quicquid agit homo iesus uel patitur totū agit: uel patitur suppositum uerbi: & quicq̄d dicitur de filio dei potest dici de filio hominis: & ecōuerso: nisi sit uocabulum in quo aliqua repugnātia includatur: sicut sunt illa in quibus includitur respectus unionis nature unius ad alterum. Sicut uniri incarnari: assumere: assumi: uel negatio alicuius: cuius oppositum alteri cōpetit: sicut incipere esse creari: & similia in quibus non ē cōmunicatio idiomatum: quia per tales locutiones datur occasio erroris: unde non est ita concedenda homo assumit diuinam naturam uel uniuit eam sibi: uel q̄ est incarnatus & similia. Et similiter non est concedendum q̄ iste homo demōstrato christo sit creatura: uel incepit esse: uel sit minor patre: nisi specificaretur secūdum humanam naturam. Et hoc quia Arriani & manichei in hoc dei filiū impie blasphemantes dicunt ipsū uerbum esse creaturam: incepisse minorem esse patre. Quomodo autem modus congruentissimus fuerit patet: si attendas que dicta sūt & alia que dicentur. Modus autem hic fuit: q̄a angelo nunciāte uirgini uirgo beatissima credidit appetiit & consensit. Spiritus sanctus super eam uenit q̄ eam sāctificauit & fecundauit: cuius uirtute in instanti uirgo concepit iesum christum uerum deū & dei filiū & hominem perfectum factum & immaculatum: ipsa beatissima uirgine remanente uirgine & integra in eternum. Vide ergo cū quanta ratione in incarnationis opere talis modus est habitus: decuit enim ipsum deum in opere tam sublimi agere congruentissime cōmunissime completissime. Congruentissimus autem modus est: ut medicus ex opposito respondeat morbo: & reparatiō lapsui: & remedium nocumento. Quia igitur humanum genus lapsum fuerat per diaboli suggestionem: & per consensum mulieris decepte scilicet Eue: & per generationem concupiscentialiter transfundentem originale in prolem: cōgruum fuit q̄ econtrario hic esset angelus bonus annūcians & suadens bonū: & uirgo credens & consentiens

in bonum suasũ: & charitas spiritus sancti sanctificans & fecundans ad conceptum ĩmaculatum: ut sic contraria contrariis curẽtur. Ac per hoc sicut mulier decepta per diabolum: & per uirũ peccatorem cõcupiscentialiter cognita & corrupta: transfudit ĩ omnes culpam: morbum: & mortẽ: sic mulier per angelum erudita: & per spiritum sanctum sanctificata & fecundata absq; omni corruptione tam mẽtis q̃ corporis prolẽ generaret: que oĩbus ad ipsam uenientibus daret gratiam sanctitatem & uitam.

Attende autem ꝙ hec beatissima uirgo huic cõceptioni materiá purissimam ministrauit spiritu sácto super eam ueniente & in ea eradicante totaliter fomitẽ & eam supernaturaliter fecundante: ita ꝙ actionẽ spiritus sancti illa materia de qua formatũ ẽ corpus iesu digesta & ad uterum uirginis absq; aliqua sui corruptione & libidine aducta fuit & formata & organizata: ita ꝙ totũ illud quod actiue facit semen uiri in formatione humani corporis: totum suppleuit & fecit in uirgine uirtus spiritus sáncti cum inestimabili mundicia & puritate: sicut ipse deus est mundus: propter ꝙ christus dicitur cõceptus de spiritu sancto: ut ista prepositio de ĩportet habitudinẽ cause efficiẽtis respectu corporis per appropriationẽ ut dictũ ẽ. Respectu át suppositi xp̃i ꝙ est persona diuina habet hĩtudinẽ cõsubstantialitatis. Et ideo hoc ipso ꝙ credit᷑ xp̃s cõceptus de spiritu sancto habet habitudinẽ propriá respectu corporis per ipsũ formati: habitudinẽ autẽ cõsubstantialitatis habet ad personam assũmentem.

Licet autẽ Crisostomus super Mat. & Dam̃. li. iii. uideátur dicere ꝙ. s. s. siue ipsa diuina sapientia & uirtus fuerint uelud semen in conceptione iesu. Et Hieronymus multũ uideatur hoc detestari: tamẽ facilis ẽ concordia utrorũq;: quia cum sancti sint: idem oĩno intendunt. In semine. n. intelligitur uirtus actiua. Et secũdũ hoc Criso. & Dam̃. cõparant semini spiritum sanctũ uel filiũ qui ẽ uirtus altissimi. In semine etiá intelligitur substantia corporalis decisa a patre: que in cõceptiõe trásmittitur. Et hoc modo sanctissime Hieronymus negat spiritum sanctũ fuisse pro semine. hoc enim dicere ĩmũdissimum est & blasphemũ.

Licet át christus dicat᷑ cõceptus de spiritu sancto & de maria uirgine: ꝓprie tamen beata uirgo dicit᷑ mater xp̃i: quia ipsũ uere genuit sicut uera mater ĩ ydẽptitate sue speciei & ĩ natura uiuẽte: & secundum generationẽ edita: & hoc sufficit ad rationem maternitatis.

Spiritus sanctus át licet sit principiũ actiuum in generatione christi: non tamẽ dicitur pater christi: quia ipse non genuit christũ similẽ sue speciei: sicut pater generat filiũ Nec de substantia spiritus sancti aliquid est trásmutatum in formatione christi: quod tamen requiritur ad rationem paternitatis in productione oĩum hominum.

Nec etiá ipse christus dici debet᷑ adoptiuus filius spiritus sancti: nec dei patris nec totius trinitatis: quia illud quod dicitur de aliquo secũdũ perfectam rationẽ filiationis: unde q̃uis secũdũ naturam humaná sit creatus & iustificatus: non tamen debet dici filius dei nec ratione creationis nec ratione iustificationis: sed solum eterne generationis secundũ quá ẽ filius solius patris. Et quia filiatio est proprietas personalis filii dei: & homini xp̃o est cũmunicatũ eẽ personale ex mera gratia: & nec est singularissima dignitas humanitatis xp̃i. ideo christus ẽt secũdũ ꝙ homo nõ debet dici filius adoptíus nec filius. s. s. nec etiá totius trinitatis sed solum uerus & naturalis filius dei patris: ut per hoc exprimatur illius excellentissime humanitatis dignitas personalis.

Quia uero illud opus a deo processit modo cõissimo: per uerbum enim incarnatum reparatur lapsus hominum et ruina angelorum & lapsus hominum reparatur secundum utrunq; sexum: ut medicamentum sit cõe oĩbus decentissimum fuit ꝙ ad incarnationis mysterium fieret concursus angeli: mulieris: & uiri. Angeli: ut denunciátis & cõgaudẽtis. Mulieris. s. uirginis: ut cõcipientis ĩ utero: uiri uero ut cõcepte prolis in eẽ perfecto: ut sic Gabriel angelus eẽt nuncius patris eterni: uirgo ĩmaculata eẽt templum spiritus sancti proles concepta eẽt ipsa persona uerbi. Ac per hoc in cõmuni reparatione omniũ cõmunis fieret concursus trium de triplici hierarchia dilatato nomine hierarchie diuina. s. angelica & humana.

Licet át filius dei carnẽ assumere potuisset de quacũq; materia uoluisset: consequentissimum tamẽ fuit: ut de beatissima uirgine carnem acciperet.

Primo quidem tota natura hũana nobilitata est: unde Augu. in libro. lxxxiii. q. dicit hominis liberatio in utroq; sexu debuit apparere. ergo quia uirũ oportebat suscipere qui sexus honoratior est: cõueniẽs erat ut feminei sexus liberatio hinc appareret: q̃a ille uir de femina natus est.

Secundo quia per hoc ueritas incarnationis astruitur: unde Ambrosius libro de incarnatione. Multa secundum naturam inuenies & ultra naturam: secundum conditionem & enim nature in utero femine corporalis fuit: sed supra cõditionem uirgo concepit & genuit: ut crederes q̃a deus erat qui innouabat naturam: & homo erat q̃ secundum naturam nascebatur ex homine. Et Augustinus dicit in epistola ad uolusianum. Si omnipotẽs deus hominẽ undecunq; formatum: nõ ex materno utero crearet sed repentine inferret aspectibus nouam opinionem cõfirmaret erroris: nec hominem uerum suscepisse ullo modo crederetur & dũ omnia mirabiliter facit: aufert ꝙ misericorditer fecit. Nunc uero inter deum & hominem mediator apparuit: ut in unitate ꝑsõe copulans utrãq; naturam: & solita sublimaret insolitis: & insolita solitis repararet. Tertio quia hunc modum cõplectitur omnis diuersitas generationis humane. Ná primus homo productus est de limo terre sine uiro & femina: Eua producta est ex uiro sine femina ceteri uero homines producuntur ex uiro & femina: ũde hoc extremũ q̃si xp̃o cõueniẽtissime relictũ ẽ ut p spũm scũm ꝓduceret᷑ de femiá sine uiro. Põt

etiam ratio quarta addi: quia per hoc predestinatio eterna: que beatam mariam ad dignitatem maternitatis cum uirginitate elegerat: per hunc modum hoc ipsum cópleuit: ipsam super omnem purá creaturam inestimabiliter exaltando. Habuit auté hec cóceptio tria nobilissima priuilegia. s. q esset sine peccato originali: q esset nó puri hominis: sed dei & hominis: q eét conceptio matris & uirginis Ista tria a natura non habuit: sed a spiritu sancto. Et ideo dicit Dam. quantum ad primnm: q spiritus sanctus superueniés uirgini purgans ipsam. i. preseruans ne cú peccato originali conciperet: fomitem totaliter extirpando. Quantum ad secúdú dicit: & uirtuté uerbi dei susceptiuam tribuens. i. ut cóciperet uerbú dei. Quantú ad tertium dicit. Simul autem & generatiuá: ut. s. manens uirgo posset generare. Attéde autem q caro xpi semper dicitur a peccato fuisse imunis. Et quando caro xpi comparatur ad Adam & ad alios patres: dupliciter contingit errare in hac cóparatione. uno modo si attribuatur christo uel eius carni conditio peccati. puta si dicatur q christus in adam peccauit: uel q in Abraham decimatus fuit. Istud enim falsum é: qa non eo modo fuit in patribus ut peccatum posset ad ipsum deriuari: quia nó fuit in eis secundum legem concupiscentie siue secundú rationem seminalem: sed solum secúdú corpulentá substantiam. Alio modo cótingit errare si attribuamus ei quod actu fuerit in patribus primis: ut si dicatur q caro christi secundú q in christo fuit sine peccato: ita ét in Adam actu fuit sine peccato. per hoc dantes intelligere q in Adá & in aliis patribus fuit aliq pars eius que peccato non fuit obnoxia & sic traduceretur munda usq; ad uirginé: ex qua corpus xpi postea formaretur: quod falsum é: quia caro christi nó fuit secúdú aliquid signatum quod posset distingui a reliqua carne: sicut purú ab ípuro in Adam & in aliis patribus. Caro etiam humana peccato inficitur: quia per concupiscentiam concipitur: nihil át est in prole q non concupiscentia trahatur a parente: & ideo in eis nihil fuit mundum: sed in beata uirgine totum é múdatum per spiritum sanctú. Postmodum autem quia incarnatio processit modo cópletiuo. hinc é q in cóceptione cópletio debita fuit in prole: in conceptu: & in modo concipiendi: quia uero completio debuit esse in prole hinc est q in instanti facto conceptu uirgineo non solum facta fuit totalis uirginis sanctificatio: sed etiá ipsius benedicte particule de qua debuit benedictú christi corpus formari distinctio: & ad locum uteri uirginalis mundissima

Deductio

Consolidatio

Confrmatio

Animatio illius carnis

& per unionem anime ad carnem uiuificatio: & totius hoís plena & perfecta ad psoná filii dei unio: ut sic uirgo uere dei filiú cócipet per unioné carnis ad diuinitaté: mediante spiritu rationali: per quem taq per mediú caro idonea erat ad unioné. Quia uero completio debuit esse in conceptu: ideo completus é ille qrtus modus pducédi humaná naturá de muliere sine uiro de quo dictum est supra. Quia ét cópletio debuit esse in uirtute concipiente. hinc est: q in cóceptione filii dei simul cócurrit

Virtus innata

Virtus infusa

Virtus etiam increata

Prima materiá preparauit. secúda segregádo purificauit. tertia subito perfecit. Et sic beatissima uirgo maria fuit cópletissimo mó mí filii dei spú sco

Purgante

Excitante

Adiuuante

Eleuante

naturam ipsius sanctissime uirginis: & cóplete faciente etiá cóceptú illius diuinissime prolis. O qs sufficiés é itelligere quale fuit illud de celo imissú icendiú: collatú refrigeriú: infusú solatiú: tá in sacratissime uirginis mente q carne? Quáta fuerit nobilitatio generis humani in cócepta prole: quátaq; descensio maiestatis: & q inestimabilis sublimatio uirginis matris: uere nullus deuotus & uere catholicus debet negare: quin tunc tanta perfectio gratie tanta abundántia carismatum diuinorum: & tanta uirtutum omniú cósumatio fuerit beatissime uirgini matri dei í illo cóceptu data: quanta pót recipere uiatrix creatura sine unione personali. Et sic in oíbus post filiú sanctissima mať habuit perfectissimum & ineffabilissimú statú cósumatú í omni pfectione actiue & cóteplatiue absq; aliq diminutione & defectu. Opinor auté pie erigendo mentem ad uirginis matris excellentiam: q ex túc més eius taliter fuit stabilita q sine aliqua interruptióe fuerit summe in contemplationis actu & gustu: & hoc supra omnem modum alterius creature. citra tamen beatificá uisionem. Et puto q oís ignorantia non solum culpabilis: quia de illa non é dubiú. nunq. n. habuit: sed ét oís ignorátia quomodolibet dicés defectú ex peccato originali tñ fuit sibi ex túc ablata & plenissimus hítus sapiétie totá ipsius mété pficiés fuerit sibi a spú scó infusus: maxime q suffragatur ad uirtutú perfectóem: Et q occupatióes exterioꝝ sensuú núq recollectioné mentis & cóteplatióis actú ipedirent í ea: & ipse cóteplatióis actus méte plenissime í deú recolligés nó ipediuit debitú & uirtuosi officiú administratiue partis inferiorú sensuum: quin & se dulcissime ministrauerit dilectissimo iesu filio humilitatis sue tá í infantilibus necessitatibus corporis sui: q in aliis q í decursu uite sue circa ipsú é sensibilit opata: q etiá í oíbus aliis q ad instructioné & utilitaté proximi siue apostolorum: siue quorúcúq; alioꝝ necessaria uidebátur: imo iste due pfectióes actio & cóteplatio puto q in ipsa ex inestimabilitate glorie sue & uirtutum se mutuis respectibus in.endebat.

Nec puto ꝙ somnus qui nobis inabyssat & sepelit actus rationis & liberi arbitrii: & per consequens actum meriti & demeriti in illa habuit hunc effectum immo puto ꝙ liberum arbitrium suum ĩ ipsa non fuerit ex sõno submersum: sed anima sua libere & actu meritorio simul & cõteplatiuo nõ obstante somno tendebat in deum. Et alias multas perfectiones reputo ipsam tunc consecutam nobis ineffabiles & ĩcõprehẽsibiles. Que etiam secũdum experimenta nostre infirmitatis & corruptionis ĩpossibiles uiderentur. ⸿ Ad ista autẽ sentiendũ de uirgine matre dei reuerẽdissima mouent me illa q̃ ĩdubitanť tenemus de ipsa. Ex quibus supradicta uere possunt concludi .s. Plena expurgatio & fomitis eradicatio: & omnis originalis infectiõis Plena assimilatio totius carnis uirginis & sue sanctissime prolis. Plena participatio plenitudinis grẽ christi mentis & Plena diffusio gratie in ipsa manans ad filii dei personã conceptam in ipsa & per ipsam: & eminentia dignitatis & status materni principii in quo sibi non cõmunicat aliqua creatura. ⸿ Et primo sic arguo. Si fuit plene purgata a fomite: ergo ab omni infectione in humana natura ex fomite causata: sed impedimentum omniũ predictorum ẽ ĩpedimẽtũ ĩperfectionis magne sicut patet deducenti: & maxime ĩpedimẽtum somni & destructio actus cõteplatiui. ergo nullo mõ uideť ꝙ fuerit in ea. Cum igitur omnis hebetudo mentis & alii defectus quos in nobis experimur. etiam in expergiscẽtibus non sinant statim & libere mentẽ ferri in deum. Sed quasi experimento cognoscimus ꝙ ac si sõnus eẽt interruptio nostri esse & influxus gratie dei ĩ nobis uideť quasi de nouo fieri & cũ nouo conatu oportere nos redire ad mẽtis claritatem & subtilitatẽ: quã ꝑmo fueramus experti: ac si mens resurgeret: sicut facit a magna prostratione & sepultura sue libertatis & cognitionis. ⸿ Nec ualet si diceres ꝙ ista est cõditio nostre mẽtis & corporis: & ipsa nõ fuit educta de statu corporis animalis. Non enim est uerũ ꝙ ista sit cõditio nature: sed ẽ magis nature per peccatũ infectio: prostratio: & infirmatio: a quibus plena purgatio a fomite debuit eam plene liberam reddere. ⸿ Et ꝙ hoc non sit nature cõditio expresse dicit Augu. ꝙ in statu innocẽtie fuisset clarior cõteplatio dormientium: q̃ sit modo uisio uigilantiũ. ⸿ Comuniter enim magis uidentur sentire doctores ꝙ in statu innocentie nõ perdidisset homo liberum arbitrium siue rationis usũ propter sõnũ. nec nati fuissẽt filii subiecti ignorantie. Dicit enim Augustinus ꝙ approbare falsa pro ueris nõ est natura hominis cõditi: sed pena damnati. Item in Enchiridion. cap. viii. satis expresse uocat errorem omnẽ deceptõem & hoc dicit indecorũ & indecens & ad huius uite miseriam pertinere. nihil autem tale uidetur conueniens matri dei. Puto enim ꝙ in ea ex tunc fuerit altior & ĩestimabiliť dulcior cõteplatio: q̃ fuerit in Adam. nec mirum quia gustabat deum ut filiũ uteri sui. Et uirtus regitiua corporis ĩpleto dei obsequio sine aliquo uitio tanto fuit in ea perfectior quanto in maiori altitudine uirtutum regebat: cũ & dolores & penas tã mẽtis q̃ corporis plene sublimabat & inferebat in deum: ab eis nec in minimo ĩpedita. O felix reformatio & paradisi status maior: q̃ illa fuerat quam nobis ademit cõgressio peccati. propterea quomodo tibi uidetur conueniens ꝙ in summa plenitudine gratie que debetur statui materno magna pars tẽporis que occupatur in sõno trãsiuerit sine actuali relatione ad deum: uel etiã sine plena ratione merendi? Licet enim uoluntas qua uolo dormire ut possim uiuere ad honorẽ dei sit actus meritorius in quo actu possit sõnus aliqualiter dici meritorius: tamẽ in sõno sic ligante liberũ arbitrium sicut sõnus ligat nos. nec actus meriti a mente procedit. Quod autem deceat summũ gradum pure creature gratie que fuit in matre deuota mens penset. ⸿ Nec etiam est contra hoc si diceres ꝙ hec est pena peccati: & pene non fuerunt sibi ablate: sicut nec filius suus carere uoluit: quia licet pene que sunt pure pene & materia uirtutis & adiutorium perfectionis merendi & nullum impedimentum uirtutis perfecte: & que totam naturã cõmuniter consequuntur: remanserint tam ĩ xp̃o q̃ in ea: sicut fames: sitis: tristitia de malo tam suo q̃ alieno. tamen ille pene que sunt impedimenta pfectionum: sicut ignorantia: concupiscentia: ligatio liberi arbitrii: & distractio actus contemplatiui non debuerunt in ipsa remanere: sicut nec a christo fuerunt assumpte. ⸿ Ex secũdo. Caro uirginis & prolis est eadem caro & similis puritatis: Sed in christo non fecit caro christi sue matri defectus predictos: igitur uidetur ꝙ nec sue matri: Secundum apostolum Si delibatio sancta est & massa & cetera. Et Augustinus dicit in sermone de assumptiõe domine: ꝙ caro uirginis & caro prolis sunt eiusdem puritatis: unde uidetur ꝙ nullum defectum quem non assumpserit benedictus iesus in carnis assumptione: dimiserit in sua sanctissima matre. ⸿ Ex tertio sic arguo. Dicit eni Heronymus ĩ sermõe assũptionis domine ꝙ totius gratie plenitudo que est in christo: in mariam uenit q̃q̃ aliter. Aliter inquã ut mihi uidetur: quia in christo sicut in homine ꝑsonaliter deificato & in maria sicut in templo ipsi uerbo singulariter dedicato. In christo ut in capite influente. In maria ut in collo quasi toti corpori ecclesie transfundente. In christo fuit ut in supposito sustinente & influente ex uniuersali fonte oĩs gratie lumen. In maria sicut felicius hec omnia in mẽte concipiente q̃ carne: sicut dicit Augustinus. Si ergo tota plenitudo gratie que in christo est uenit in mariam. ergo ille plenitudines supius dicte: & aliе multe maiores & ineffabiles nobis. ⸿ Nec ualet istantia si diceres ꝙ in christo fuerit beatifica uisio ab instanti sue conceptionis: nec ista prerogatiua fuit tunc data uirgini. igitur similiter nec iste alie. Non enim est simile. Gratia enim uisionis beate

omnino competit christi humanitati:& est decēs ex unione psonali uerbi. Nō enim ē decēs ut uniatur uerbo ut supposito:& nō fruat' ipso. Sed perfectiones que cōpetūt xp̄o secūdū pfectionē uie debent diffundi i sua beatissima matre. Vnde puto ꝙ oēs gratie substātialiť mentē perficiūt:& que nō repugnāt statui creature:& q̄ sunt citra beatitudinem patrie debent sibi cōmunicari:sed pdicta nō repugnāt. ergo etcetera. Et si diceres nō habuit omnem grām:qr nō fuit sacerdos nec pdicator:&c. friuola ē istātia:qa nō sūt substātialiter pficiētes mentē:sed qdam gratie gratis date secūdū exigentiam singulariū personaꝝ. Ex dignitate autē materni principii:sic potest argui efficaciter ꝙ decuit filiū suū in oībus q̄ ñ repugnāt statui creature uiatricis:& humane nature supplene perficere:& omnem defectū q pfectionē diminuat actu uel habitu ab ipsa remouere:sicut sunt defectus oppositi pfectionibus memoratis. Cū enim nullus dubitet filiū potuisse ista in matre pficere:minus debet dubitare ipsum hoc facere uoluisse:& p consequens fecisse:qa hoc filialem reuerentiam decuit. Item si in generatiōe filii dei ex ipsa uirgīe plus potuit grā q̄ natura:nō est mirandum filiū i mente uirginis sup id quod natura nr̄a infirma apprehēdit:ieffabilia fecisse. & quo ad donū sapientie & quo ad cōsumationem grē. Vnde puto ꝙ stupendo mō dilatatus fuerit sinus mr̄ne mētis ad respectus & actus ieffabiles:tā respectu dīnarū pfectionū:q̄ ēt respectu affectual' dilectiōis ul' deuotiōis & mľtiplicate relatiōis oīum saluādoꝝ:quos ipsa sicut uera mr̄ genuit i xp̄o:& simul cū xp̄o portauit itra sue uiscera charitatis. Et si aliqua i scriptura uident' ostēdere imperfectionē in matre:multipliciter possunt exponi:ita ꝙ suffragabunt' ad ista:sicut ex pte dictum est supra in precedēti capitulo. cū ageretur de pfectione mutui cōsensus. Attēde autē ꝙ quātūcunq; dicatur p Hieronymū: siue per quēcunq;:ꝙ tota plenitudo gratie q̄ est i xp̄o: requieuit in Maria:et licet nos dixerimus ꝙ p oīa debuit filio assimilari i perfectiōe tā mentis q̄ corporis:oportet semp itelligi ꝙ ista plēitudo & assimilatio ē intelligēda scd'm gradum: ut q̄tum dignitas materni pricipii distat a dignitate unionis suppositi:tantū distet utriusq; pfectio. Nec p hoc mēs infirma aliquid arguat cōtra predicta:qa oēs suprapositę pfectiones & alie incōparabiliter maiores icludūtur in dignitate materna:nec per hoc adequatur xp̄o &c. Attēde similiter ꝙ menti paꝝ se exquirēti calūniari possent ista uerba marie interpretari calūniando uocabula uel modum loquendi. Sciat tamen illa mens quecūq; sit:ꝙ illud non est officiū studiosi nec deuoti iesu & sue scissime mr̄is:qn potius sicut pure circa hoc scribētis negociat' deuotio:sic & pii lectoris iterptatio referatur. Et ut ad omnia supradicta utar argumēto Augustini & uerbis:audi ipsum loquentem in sermone assumptionis dn̄e. dicit enim sic. Est solium nostri pacifici salomōis:& licet ponatur thronus matris ad dexterā eius:tamen ē inestimabilis gradus:qui qdem gradus i oībus celestis ordinibus hierarchie obseruatur:de qbus ifra magis dicetur: dū aget' de assumptiōe huius sacratissime matris. Suscipiat hūc sensum fraťna charitas:,put xp̄i spiritus ispirauerit:& si refragare his elegerit:cum nō uult dicere hoc:xp̄m non posse proferat:quasi nō conueniat uelle. Et si dei filiū nosce ueraciter ostenderit:incipiā ei credere:de quibus aliter nō presūpsi sentire. Si ergo uera sunt que dixi:tibi grās xp̄e: quia de scā uirgine matre tua:nisi quod piū est aut dignum sentire nō potui. Si ergo dixi ut debui:approba christe obsecro tu & tui:hec Augustinus. In quo sensu etiam predicta descripsi.

Iesus plene dotatus Cap.ix.

Attendēdum ē anima xp̄o deuota cū quāta perfectionis dote tuus iesus intrauerit mūdum:& ut ista tibi magis distīcte pateant:secūdum ꝙ balbuciendo possumus dicere: scias ꝙ fuit perfectissimus plenitudīe
Gratie in effectu
Sapientie in intellectu
Meriti in exteriori opere & effectu.

De plenitudine gratie i affectu debes scire: ꝙ i ipso a sui cōceptione fuit plenitudo oīs grē:quantum ad gratiā singularis persone:& quātū ad gratiam capitis:& quātum ad gratiam uniōis:ita ꝙ p gratiā singularis persone habuit oīs culpe imunitatē:& quātum ad actum & quātum ad possibilitatē:qa nec peccatum habuit:nec peccare potuit. Per gratiā unionis. ipse est dignus non tm̄ cōmuni felicitate glorie:uel cuiuscūq; create excellentie: uerūetiam adoratiōe latrie:que ē cultus reuerentie soli deo debitus. Et ut tibi manifestē que ē gratia unionis:scias ꝙ ipsa grā unionis nō ē aliud q̄ ip̄m esse personale:,put intelligit' gratuito ex mera dei bonitate nullis precedētibus meritis: datum hūanitati assūpte:p quod donū ipse homo uerus est deus unitate suppositi. Et ideo dico ꝙ ille homo p hanc gratiam ē adorandus ut summus deus: qa ipse est super omnes benedictus deus. Hec aūt unio est quedā relatio que habet esse suū regale sicut in subiecto i humana natura:secūdū rōnem autem in diuina psona:& ideo secundū aliquid dicit quid increatū:& secundum aliquid quid creatum. Mutatio enim ad quā sequit' relatio facta ē in natura humana: dū est assumpta a uerbo:ipso uerbo non mutato:sed ex mutatiōe assumpte humanitatis dicitur uerbo relatio aduenire psonalis uniōis actiue. Et ipsum diuinum suppositum iportat: ut unitū humane nature:& ipsius suppositum que ē dignitas benedicti iesu:que facit eum secūdū apostolū benedictū deū. Hanc etiam unionē sequitur habitualis gratia ipsius iesu.:secūdum habitualem rōnem intelligendi:q habitus dicitur gratia habitualis persone. Quod autē sequitur:& nullo modo possit precedere ordinē intelligendi :nam

ordīe tp̄is simul sunt:pōt patere ex tribus.Primo quidē secūdū ordinē p̄ncipiorū utriusq̧:p̄ncipium enim unionis est p̄sona filii assumēs humanā naturam:que secūdū hec dicit̄ missa in mūdū:qr naturam humanā asunpsit:p̄ncipiū autē gratie hītualis ꝗ cū caritate datur est spiritus scūs:q secūdū hoc dicitur mitti:qr ꝑ caritatē mētem in hītat.Missio autem filii secūdū ordinē nature p̄or est missione spiritus sancti sicut generatio filii preintelligit spirationi spiritus sancti:qui a pate filioq̧ ꝓcedit:unde unio p̄sonalis secūdū quā ītelligit̄ missio filii ē prior ordīe nature gratia hītuali secūdū quā ītelligit̄ gratia spiritus sancti:in natura autē humana corupta nūꝗ̄ fuit facta missio spiritus sancti ꝑ in hītantē gratiā in qbuscūq̧ patribus:precedētibus xp̄m:nisi presupposita & preintellecta diuino cōcepto missione filii dei in carnē:unde omnes iustificati ꝑus fide īplicite uł explicite uniti xp̄o :qr in eis fuit spiritus sancti adoptio. ¶ Secūda cā accipit̄ huius ordinis ex hītudine hītualis gratie ad suā cām:gratia enim creat̄ in homine ex p̄n̄cia diuinitatis:sicut lumen in aere ex p̄n̄cia solis:unde dicit̄. Ezechiels capitulo xxxxiii.Gloria domini israel ingrediebat̄ ꝑ uiā oriētalē:& terra splēdebat a maiestate eius:splētia aūt dei ī xp̄o ītelligit̄: secūdū unionē hūane nature ad diuinā p̄sonā. Hec autem singulari unione solū p̄n̄s ē deus xp̄i hūanitati:gratia hītualis ergo intelligit̄ ut consequēs hāc unionē:sicut splendor solē. ¶ Tertia huius ordinis ratio assumi pōt ex fine gratie.Oritur enī gratia ad reddēdū subiectum gratū:& ad expediēdū ad bene agēdū per sui ramificationē ī hītus uirtutū & donoꝝ.Gratificatio autem & actio ē suppositi ut iā entis:unde p̄suppōit hipostasim opantē & gratā:ypostasis autē p̄supponit in hūana natura xp̄i unione.Et ideo gratia unionis secūdū intellectū precedit gratiā hītualē:unde licet gratia hitualis siue unionis nō possit dici xp̄o homini naturalis. q.fit cāta ex principis hūane nature:dici tamē potest naturalis tāꝗ̄ ꝓueniens in humanā naturā causante diuina natura ipsius & eius p̄sona:qr etiā uno modo naturale dr̄ hoi illud quod ab ip̄a natiuitate hēt secūdum illud.Eph̄.xx. Eramus natura filii ire.Et.Sap.xii.Neq̧ ē narratio illorum & naturalis eoꝝ malitia .Idcirco qr utraq̧ gratia in xp̄o est ab instāti in cōceptionis & natiuitatis:pōt dici isto modo xp̄o naturalis:uñ Augustinus dicit in enchiridiō. In nature hūane susceptiōe fit quodā mō ip̄a gratia illi homini naturalis:quasi nullū possit peccatū admittere. ¶ Attēde autē ꝙ necesse fuit ponere gratiā hītualē ī xp̄o ꝓpter tria. Primo ꝓpter unionē aīe illius ad uerbū dei. Quanto enī aliquid receptiuū ꝓpinqus ē cause influēti: tāto magis participat influētiā eius.Influxus autē gratie est a deo:secundū illud.Gratiā & gloriam dabit dominus .Et ideo magis fuit conueniēs ut aīa illa nō solū recipet influxū diuine gratie coitur sed sūme ex tā ineffabili unione. ¶ Secūdo ꝓpter nobilitatē illius aīe cuius opationes oportebat ꝓpinqsime attingere ad deū ꝑ cognitionē & amorē.Et qr licet hūana natura assumeret̄ ad esse p̄sonale filii dei : q filius dei cognoscit & fruit̄ se actu essentiali cum patre & spiritu sancto.Cuius aīa capax non fuit ꝑꝑ differētiā nature ideo oportuit ꝙ suā cognitionē & fruictionē hrēt hītū gratie qui hūanā naturam eleuaret quā recepit secūdū ꝙ decebat ī sūma plenitudīe:hr̄e naturā assūptā .Et ex ista gratia hituali ꝓcessit ī potētiis aīe xp̄i oīs p̄fectio uirtualis tam uirtutū ꝗ donoꝝ:tā p̄fectionis gratie gratum faciētis:ꝗ gratie gratis date . ¶ Tertio etiā fuit cōueniēs ponere hītū gratie in xp̄o ꝓpter hītudinem ipsius xp̄i ad genus humanū:xp̄s enim inqn̄tū hō mediator est dei & hominū:ut dicit̄ .I.thy.secūdo: & ideo optebat ꝙ hrēt gratiā in alios redundātem secūdū illud.Ioānis p̄mo de plenitudine eius oēs accepimus gratiā ꝑ gratia. ¶ Attēde autē ꝙ ī xp̄o pōt attēdi duplex gr̄e plenitudo:uno modo:
Ex parte ī p̄sius gratie:
Alio modo ex parte hentis grām
Ex parte quidē ip̄ius gratie dicit̄ esse gratie plenitudo ex eo ꝙ aliquid attingit adsūmū gratie & qn̄tū ad essētiā : & ꝗtū ad uirtutē qr.s.hēt gratiā in oī excellētia qua pōt hēri:& in maxima extēsiōe ad oēs grē effectus:talis plenitudo est solius xp̄i.Secunda pleitudo ex pte hēntis gratiā & tūc dicit̄ subiectū hēre plenitudinē grē qn̄ hēt gratiā secūdū ꝙ cōpetit statui suo & officio:put in eo est intēsa gr̄a:usq̧ ad terminū ei p̄fixū a diuia boītate ī merito xp̄i hominis.Secūdum illud eph̄.qto.Vnicuiq̧ ueste do nata est gratia secūdū mēsurā & cetera.Secūdū hoc etiā apostolus dicebat:ut inpleamini ī oēm plenitudinē dei. ¶ Talis ergo gratie plēitudo fuit ī christo plenissime:sicut decuit hoiēm talē sic sublatum ut esset deus.Et talis grē plenitudo secūdū gradū sibi debitū conuenit omnibus electis.ita ꝙ beata uirgo est plena gr̄a :sicut decet excellentissimā matrem xp̄.Stephanus in fieriori gradu sicut decet strenuissimū pugilē.Et secūdū istū modū pleitudinis licet sint oēs electi plēi:qr oēs ꝑueniūt ad illud qd̄ nus ē modius:aliter plena:ē celi capacitas dilatata. Sic aūt xp̄us est p̄fectissimus in pleuitudine gratie oī modo:sic beatissima uirgo hēt plenissimā grām scd̄m ꝙ decet matris dignitatē.Et ꝗtū pōt cape secundū ordinē quē fecit deus capacitas creature nō unite.Et sic omnes alii secundum illum statum & gradū ad quē p̄destiati sūt.ī christo iesu:ī quo solū gratificati sunt ab eterno.Sicut dicitur eph̄.primo Et electi fieri conformes imagini filii benedicti ie su habent gratie plenitudinem secundum mēsurā donatiōis christi:quam eis in semetipso liberaliter donauit & in eorum iustificatione temporaliter tribuit. ¶ Potes igit̄ uidere quante īmensitatis fuerit ista gratia que ꝓprie dicit̄ gratia unionis:nā sic est infinita.Sicut ipsa persoua uerbi.Si autem consideretur gratia christi prout ē quidā habitus causatus et receptus ī christi anima sicut ī subiecto:& sic nō

est dubiū q oportet dicere q sit quid finitū. Dicūt tñ aliqui q si consideret secundum ppriā rationem gratie quia illa gratia illuminat quia. s. habet quicquid potest ptinere ad rationem gratie: & nō datur ei secundū aliq certā mensuram illud qd ad rationem gratie pertinet: eo q scd̄m propositū dei cuius est gratiā mensurare: gratia confertur anime christi. Sic cuidam ul'i principio gr̄ificationis in humana natura: secūdum illiud ad eph. i. Gratificauit nos in dilecto filio suo. Sicut si dicamus lucem sol' esse infinitam: non quidem secundū suum esse: sed secūdū rationē lucis qr habet quicquid ad rationē lucis potest pertinere: licet bene dicatur q isto mō datur gratia xp̄o: non tamē sequitur q sit simplicit̄ infinita: qr totum qd est de ratione gr̄ie ut creata ē finitum est: licet autem gratia xp̄i habeat ifinitum effectum: qr extendit se sufficienter ad salutem humani generis & eciā infinitorum electorum si possibille: esset eos fore infinitos: nō ppter hoc simpliciter infinitus est habitus gr̄ie eius: sed bene infinita est gratia unionis: ratione cuius plene potest saluari. Quod autem dicitur Ioan. iii. Nō ad mensuram dat deus spiritum sanctum christo. non est contra hoc quomodocunq accipiatur: uno enim modo exponitur de dono quod deus pat' ab eterno dedit filio diuine nature: unde quedā glosa dicit ibidem. Tantus est filius quātus est pater: Alio modo potest referri ad donum unionis humane nature: quod sic dictum est infinitum. unde dicit glo. Sicut pater plenum & perfectū genuit uerbum: sic plenum ac perfectum est humane unitū nature: Alio modo potest referri ad gratiam habitualem: inquantum gratia christi se extēdit ad oīa que sunt gratie: Vnde augustinus hoc exponēs dicit. Mensura quedam donorum diuisio est. Alii. n. datur sermo per spiritum sapiētie: alii sermo scientie: sed christo plene dant' omnia: quia non ad mēsuram accepit supple alicuius doni. Per hanc aūt tam abundantissimam gratiam christo datum est secundum q homo ut sit caput ecclesie. Ecclesia enim unum corpus misticum dicit' secundum similitudinem ad naturale corpus hominis secundum diuersa membra que habent diuersos actus. Sicut docet Apostolus ad Roma. xii. Et ptime ad. Corinth. xii. In hoc quidem corpore christus ē caput secundum similitudinē humani capitis. In quo tria possumus considerare. s.

Ordinem
Perfectionem
Et uirtutem

Ordinem quia caput est prima pars hominis incipiendo a superiori: et inde est q omne principium consueuit nominari caput: secūdum illud Ezechielis. xxvi. Ad omne caput posuisti me lupanar tibi. Perfectionem autem: qr in capite uigent omnes sensus interiores & exteriores: cum in ceteris membris sit solum tactus: propter quod uiri perfecti uocantur capita in scriptura: secūdum illud Esaie. xv. Senex & honorabilis ipse est caput & ppheta: docens mendacium ipse est cauda: uirtutem quoq: quia uirtus ceterorum membrorum & gubernatio eorum in suis actibus est a capite propter uim sensitiuam ibi dominantem & influxiuam in inferiora: unde etiā rector dicitur caput populi: iuxta illud. I. Roma. xiii. Cum esses paruulus in oculis tuis: caput in tribubus israel factus es: hec autē tria plene cōpetunt christo spiritualiter. Primo. n. secundum propinquitatem ad deū gratia eius nō solū est principalior & prior: sed est summa & pricipalissima & prima: & si non tempore: tamen dignitate & dei intentione: nam omnes alii acceperunt gratiam: & per ipsum & per respectum ad gratiam suam: immo quod plus est: nihil acceperunt nisi quod pro eis christus accepit: & eis liberaliter dispensauit: secundum illud ad Romanos viii. Quos presciuit: hos & predestinauit conformes fieri imagini filii dei: ut sit ipse primogenitus i multis fr̄ibus. Secundo uero perfectionem habet quātum ad plenitudinem oīum gr̄az: secūdū illud. Vidimus gl'iam eius &c. Io. i. Tertio uirtutē hūit ifluēdi pp sue gr̄e excessū i oīa membra ecclesie. Secundū illud Io. primo. De plenitudine eius & cetera. Et qr humanitas xp̄i tota dei uerbo coniuncta cui corpus per animā unitur ut supra dictum est: ideo toa xp̄i humanitas secūdū animā & secundū corpus influit in oēs homines & q̄tū ad animā: & quātū ad corpus uno modo inquātum mēbra corporis nostri per gratiā xp̄i exhibent' arma iustitie: que iustitia: in anima existit p xp̄m. Iuxta illud ad. Roma. vi. Iustificati gratis p gratiā ipsius. Alio modo influit i corpus: inquātū nitor glorie ab anima deriuat' ad corpus. Secundum illud ad Romanos. ii. Qui suscitauit iesum a mortuis: uiuificauit corpora nostra per inhabitantem spiritū eius in nob s. Secundum igitur hanc plenitudinē gratie capitis ipse est caput omnium hominum: Attendendum autem est q differentia ē inter mēbra corporis naturalis: & inter membra corporis mistici. Membra corporis natutalis sunt omnia simul: sed non corporis mistici: nec quantum ad eē nature pprie: qr corpus ecclesie constituit' ex omnibus qui fuerunt a pncipio mondi usq ad finem. nec quantū ad esse gratie: qr & eoz qui sunt i uno tempore quidā carent gratia post modū habituri: aliis autē iā habentibus. Sic ergo membra corporis mistici non solum accipiunt' secūdū q sunt in actu sed secūdū q sunt in potentia: qr nuq reducentur ad actū oculto dei iudicio: pp eoz maliciā repugnātem. Quedā autē qnq reducunt' ad actū non ex ppriis meritis: sed ex sola misericordia dei: ut hii solū habeant unde gratias agant: p̄mi non habeant qd rephendant. Sic igitur accipiendo generaliter secūdū totū tempus mondi iesus est caput omnium hominū secundum diuersos gradus. Primo & principaliter est caput eoz qui sibi uniūtur per deiformitatē glorie. Secundo eoz qui sibi uuunt'

per caritatē que est uolūtatis. ¶ Tertio eorū qui ac
tu sibi uniunt per fidem que est captiuatio intelle
ctus sub christo: & quedam unio in eius uirtute.
Quarto eorꝝ qui uniuntur potētie: q̄ tamen non
est ad actum reducenda secundū ꝓpositū dilectio
nis diuine. ¶ Quinto eorū qui in potestate uni
ti sūt: que nunq̄ tamen reducētur ad actum eorꝝ fi
nali malicia resistente: qui cum de mundo exeunt
cum tali malicia esse simpliciter desinunt xp̄i mē
bra: qr iā non sunt in potestate ut christo uniantur
sed actu in eternum ut membra diabolo coniungā
tur. ¶ Diabolus uero dicitur caput omnium impi
orum: dictum est supra: ꝙ caput non solum influit
in membris interioribus: quod quidem nō potest
facere diabolus: sed exterius gubernat mēbrorum
actus dirigendo ad aliquē finē. Et sic eciā quilibet
princeps uel p̄latus potest dici caput multitudinis
sibi subiecte: ꝑ hunc modum diabolus dicitur ma
lorꝝ caput: qr ut dicitur. Iob. xli. Ipse est rex sup oēs
filios superbie pertinet autem ad gubernatorē qui
dicitur caput: ut eos quos gubernat: ad suum finē
perducat: finis autem diaboli est auersio rationalis
creature a deo: unde a principio hominē ab obediē
tia: diuini precepti remouere tentauit. Ipsa autem
auersio a deo habet rationē finis inquātū appetitur
sub specie libertatis: secundū illud. Iere. ii. A seculo
confregisti iugū: rupisti uincula: dixisti non seruiā.
Inquantum igitur ad hunc finē aliqui dicūtur pec
cando sub diaboli regimine: & sub eius guberna-
tione cadunt & ex hoc dicitur eorū caput. Ad cuius
sequelam aliqui excitantur inducti per suggestio-
nē: aliqui ꝓpria sponte eius malicia imitantur: ui
dentes uexillū sue p̄me auersionis adeo. Sicut sub
uexillo ducis quidā citati militāt: quidā ꝓpria uo
luntate electi. Et secundū hoc diabolus omnium
malorꝝ dicitur esse caput inq̄tū illum imitantur: se-
cundum illud: Sap̄. Secūdo Inuidia diaboli mors
introiuit & cetera. Sequitur. Imitantur autē ip̄m q
sunt ex parte ipsius. ¶ Attende autem ꝙ sic anti
xp̄us non dicitur caput omniū malorꝝ: sed aliquo-
rum quos sua malicia in suo tēpore ducet ad malū.
¶ Dicitur autē caput omnium malorꝝ propter ma
licie plenitudinē & perfectionē: secundū ꝙ ꝑfectio
est in malis: unde dicit glosa: super illud. ii. Thesal.
Secundo ostendens se tamq̄ sit deus. Sicut in xp̄o
omnis diuinitatis plenitudo inhabitat: ita & i anti-
christo plenitudo ominis malicie. Quod quidem
non est unione personali cū demone: sicut quedā
errando dicunt: sed abundantia influxus in eum
sue malicie. Et quantum ad hoc omnes mali qui p̄
cedūt sunt quasi quedā eius figura secūdū illud. ii.
ad thes. tertio. Mysteriū operat iniqtatis. Licet autē
mēbra christi i ꝓpriis naturis sic successiue generēt
& sic sucessiue iustificēt i seipsis: & ad gl'ia trāsferā-
tur. Et ideo in capite nostro sublimissimo iesu oēs
sim sumus ab instanti sue conceptionis in suo com
p̄hensibili actu sue fruictionis: beatificus est tā ꝑ se.

q̄ ꝑ omnibus beatificatis laudes reddens sue infi-
nitissime maiestati. ¶ Inquantum autē uiator fuit
per inestimabilē habitū sue gratie omnibus mem
bris suis fuit coniunctus ut seipso omnia faciēs &
ipse suos electos omnia in se faciens secundum oēs
actus & status quos unq̄ in ipsis electis acceptauit
con descensio pietatis paterne: & omnes ip̄orꝝ gra
tias tamq̄ suas a patre recipiens: & ipsos electos fa
ciens recipere in semetipso: impedimenta nostra
rū resistentiarꝝ expectans iestimabilibus lamentis
supplicatiōis electorꝝ in seipsum trāsformās i ipsis
patiebat moriebatur ieiunabat: orabat & i ipsis oīa
bona faciebat. Et ea quoqꝫ christus in se fecit de no
bis cui mittit tanq̄ fundamento: & speciali radici
nostri meriti: quicquid hodie per gratiā suam facit
in nobis: unde i christo iesu comp̄hensore fuimus
& sumus quicquid erimus in gloria beatitudinis.
Et i ip̄o uiatore fuimus & sumus quicqd erimus ul
sumus in participatione sue caritatis. ¶ O quantū
tenentur membra tali capiti: qui nec ad modicum
sua membra dimittit q uniretur eis inexstimabili
effectu charitatis sue & sollicitudine ꝓuidentie in
fluentie: & defensionis ꝑpetue: hoc ostendēs apo-
stolus i xp̄o esse completum: quod in seipso adhuc
erat fiendū: dicebat ad eph̄. Secundo. Conresuscita
uit in celestibus & cōsedere nos fecit i iesu christo.
Super quo dicit. Gregorius ꝙ tunc paulus in cathe
nis & in carcerem tenebatur: & tamen consedere cū
christo in celestibus gloriatur. Et secundum hunc
sensum dicit apstol. primo. Omnia per ipsum & in
ipso creata sunt: & ipse est caput corporis ecclesie: qr
in ipso complacuit omnē plenitudinē ihabitare: &
per eū reconciliare omnia in ipsum. ¶ Et breuiter
iste reduplicationes quas totiens facit idem: apo-
stolus de membris xp̄i loquitur i aliquo loco quā
do superaddit in christo iesu uel in ipso uoluit ostē
dere istam inestimabilē coniunctionē quam habui
mus & habemus in actibus & habitibus & perfecti
onibus mentis iesu tam uiatores q̄ comprensores i
quo sumus quicqd sumus i esse gratie: non secūdū
solam diuinam personam: sed secundum asumptā
naturam. Hoc enim modo potest exponi illud ner
bum. Gaudium meum meum in uobis sit: idest il-
lud de quo gaudeo iam de uestra salute sit uobis in
uestra beatitudine. ¶ Attende autem ꝙ plene & p
fecte esse caput ecclesie est proprium christo. sed q̄-
tum ad exteriorem gubernationem potest aliis cō
uenire sicut prelatus dicitur caput ecclesie: secundū
illud Amos sesto. Optimates capita populorꝝ: diffe
rēter tamen a christo: quia christus est caput omni
um qui ad ecclesiam pertinent secundum omnem
locum tempus & statum. Alii autem homines di-
cuntur capita secundum quedam specialia loca: ut
episcopi suarum ecclesiarum: uel secundum tēpus
determinatum: sicut papa est caput ecclesie totius
tempore sui pontificatus: & secundum determina
tum: statum: quia solū uiator. ¶ Alio modo etiam

differunt quia christus est caput ecclesie propria uirtute & auctoritate. Alii inquantum uices christi gerunt: secundum illud secunde ad. Corinthios secūdo: nam ego quod donaui si quid donaui propter uos in persona christi. Et capitulo quinto pro christo legatione fungimur: tanquam deo exhortāte per nos. ¶ Plenitudo autem huius gratie capitis ī christo iesu: licet secundum aliquam conditionem uel distinctionem sic refertur homini secundum quam non est caput angelorum. Sicut secundum uere conformitatem & spiritus: & secundum beneficium redemptionis adaptatione tamen ad illum respectū christus ē caput omniū: btōꝝ angeloꝝ & hominum: ubi enim est unum corpus: necesse est ponere unum caput: unum autem corpus similitudine dicitur una multitudo ordinata secundum distinctos actus & officia. Manifestum est autem ꝙ ad unum finem. s. gloriam diuine fruictionis ordinātur & hoīes & angeli. Et ideo ista benedicta ecclesia triumphans est unum corpus ex hominibus & angelis constitutum. Totius autem istius multitudinis christus ē caput & conformitate nature generis quia omnes sunt intellectuales & principalitate: puritatis quia propinquius & īmediacius heret deo & plenitudine pfectionis & uirtutis & plenissime fruictionis glorie. ¶ Participat enim gloria beatissime trinitatis non solum plus quam homines sed etiam plus q̄ angeli summi: immo plus quā omnes alii simul sumpti. Et ideo de eius influentia non solum homines sed eciam angeli suscipiunt excellentissimū diuine bonitatis gustū: quia in ipso & per ipsum gustant deum ut suppositum personale. Et non solum a christo suscipiunt āgeli gustum nouum: sed etiam a reuerēdissima matre eius: in qua & per quam omnes beati gustāt deum ut filium naturalem. ¶ Non autem tibi uideatur modi cum accreuisse illi superne ciuitati ex matre & filio: quia si bene pōderabis: non solum christus est summa hierachia: sed plenissimus omniū aliorum. Ex ista autem exaltatione christi iesu dicit̄ ad eph. primo constituit eum deus pater ad dexteram suam in celestibus supra omnem potestatem principatum: & uirtutem: & dominationē: & omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo: sed etiam in futuro. Et primo subnectit ꝙ ipsum dedit caput super omnem ecclesiam: non tantum militantem: sed etiam triumphantem. Ex premissis satis claret ꝙ gatia capitis iesu influxit ī omnes tam precedentes quam sequentes. Cum enim fides & ueritas uniant mēbra capiti: secūdum illud ad. Romanos tertio. Iustificati g̃tis per gratiam ipsius. Et eadem sit fides & caritas precedentium & sequentium: in omnes ē huiusmōi bn̄dicti capitis influentia ut merito dicatur: Qui preibant & q̄ sequebantur clamabant. Osanna filio dauid. ¶ Hic autem modus gratie habitualis unionis siue personalis & capitis maxime distribuitur. Ioannis. p̄mo cum benedicto iesu dicitur: Vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre. Ecce gratia unionis: plenum gratie & ueritatis. Ecce gratia habitualis siue psonalis. Et de plenitudine eius omnes accepimus. Ecce gratia capitis nostri benedicti iesu. ¶ De plenitudine autem sapiētie istius benedicti iesu scias ꝙ in ipso est omnis plenitudo sapientie: non solum quātum ad cognita: uerumetiam quātum ad modum & differentias cognoscēdi. In christo nostro iesu fuit

Cognitio eterna ex parte diuinitatis
Cognitio sensibilis ex pte sēsualitatis & carnis
Cognitio essentialis ex parte spiritus & mentis

¶ Et hec fuit triplex silicet quedam perfectio nature: quedā complementum gratie: quedam consumatio glorie: unde sapientiam habuit & ut deus: & ut homo: & ut conprehensor & ut uiator: & ut illuminatus per gratiā: & ut complectus per naturam Et ideo in uniuerso in christo fuerunt quatuor modi cognoscendi. ¶ Primus est per diuinam naturā & hoc cognouit omnia actualia possibilia finita cognictione actuali & conprehensiua. Cognouit enim quicquid dicitur deus cognoscere noticia uisionis: non tamen omnia que deus cognouit notitia simplicis intelligentie. Et ideo cognouit non solum omnia quecunque tempore actu erant: sed etiam omnia possibilia fieri: non quidem solum secundum potentiam dei sed secūdum potentiam creature: ¶ Secūdus modus cognoscendi est per gratiam & hoc cognouit omnia spectantia ad redemptionē generis humani. ¶ Tertius modus est secundum naturam cuiusmodi fuit in adā: & hoc cognouit omnia q̄ spectant ad uninersi constitutionem. ¶ Quartus est secundum sensibilem experientiam: & hoc cognouit quecunq; ueniunt ad animam quocunque modo per organa sensuū. Secundum quem modum dicit. Apostolus ꝙ didicit per ea que passus est obedientiam. ¶ Ratio autem huius plenitudiuis christi est quia sicut christus immunis debuit esse ab omni culpa: sic etiam debuit esse elongatus ab oī ignorantia: & cū ipse fuerit nō solū diuina persona: sed etiam rationalis anima & sensitiua: ideo necesse fuit ꝙ secūdū utrāque naturā & secundum omnem anim potentiā esset totaliter repletus luce sapientie. Et ideo in ipso fuit plena cognitio secundum omnem rerū existentiam. Et quia res habent esse in eterna arte & in humana mēte & ī ꝓprio genere: necesse fuit xp̄m habere hanc triformen sapientie lucem. Ideo res in eterna arte cognonit ipse sicut eternus artifex per diuinam sapientiam & sicut comprehensor uerbo fruens: & in ipso tanquam in arte omnia creata cognoscens cognictione beata: qua non solum res ī uerbo cognoscit sed etiam ipsum uerbum tāta plenitudine cognoscit ꝙ in ista cognictiōe & fruictio

ne inestimabiliter omnem cognitionem cuiuscū-
que beati transcendit. ¶ Licet autem ipsum uerbū
se plenissime cognoscendum ostendat ipsi anime
beate christi iesu: est tamen īpossibile ꝙ ipsum cō
prehendat: licet autem dicant aliqui ꝙ cognoscant
infinita: nullo tamen modo potest intelligi ꝙ ali-
quid creatum quātumcunque beatum cognoscat
infinitum simpliciter propt limitationem nature.
Illam autem infinitatem que dicit esse in potētia
creature: non est dubium ꝙ anima christi cogno-
scit: quia talis infinitas nunquam est actu: nec co-
gnoscitur per modum infiniti. Sed sicut mirabilia
possunt accipi ab intellectu immaterialiter: ita infi-
nita accipi possunt ab intellectu: non per NoduN
infiniti sed quasi finite: ut sic illa que sunt seipsis in
finita sint intellectui cognoscentis finita. Et hoc
modo & alio ineffabili nobis non est conueniens
dicere ꝙ anima christi cognitione beata infinita co
gnoscat in uerbo. ¶ Breuiter concludo ꝙ quantū
cunq; potest intelligi a quocumque intellectu po
sse dari anime christi ex unione uerbi: tantum est si
bi datum de cognitione beata & fruictiōe: ut extē-
datur intellectus quantum potest extendi: dū mo
do non trāseat limitem creature: que gratia uniōis
pfecit hūanā naturam in christo quātū pfectibilis
est. ¶ Quia eciam res dupliciť in mente habent co
gnosci preter cognitionem acquisitam exercitio i-
tellectus: quam non credo christo cōpetere pro-
pter imperfectionem suam scilicet uel secūdum lu
men gratie nature integre: uel secundum habitum
infuxum reuelationis diuine: hinc est ꝙ necessariū
fuit ad perfectam plenitudinē sapientie christi hos
duos modos esse in christi mēte uel ratione. Primū
scilicet per habitum innatum: sicut cognouerunt
adam & angeli. Quia enim ratio christi & intelle-
ctus eius perfici debuit cognitione naturali & na-
tura hominis bene instituta nata erat omnibus cre
aturis preesse & ipsas noscere tāq̄ eas que sibi de-
berent seruire: sicut patuit in primi hominis condi
tione: hinc est ꝙ quantum ad istum primum mo
dum cognoscendi cognouit omnia plene que sūt
de constitutione mundi excellentius longe q̄ adā
¶ Rursus quia gratia magis respicit opus reparati
onis: ideo secundum istum modum cognoscendi
quem dicimus esse per gratiam in christo & in quā
tum erat uiator cognouit omnia perfectissime que
spectant ad perfectam reparationem nostram. Et
quia ipse fuit excellentissimus excellentissime pri-
mo modo cognouit. Hoc est supra omnem cogni
tionem christi inquantum uiator. ¶ Attende autē
quantam immensitatem habuit ista sapientia: quia
ī quātum reddemptor habuit omnia peccata expi
are. & magna & parua habuit omnia cognoscere &
omnes modos quibus peccatur: uel quibus fit in
ductio ad peccandum. Non solum illa ad que redē
ptio sua applicata est efficaciter: aut illa que dele-
uit: sed etiam illa ad que applicari potuit efficacit
Cognouit enim totam uirtutem sue gratie. Quod
cunque bonum fit in humana natura acceptatur
adeo ideo oīa hūit cognoscere: Et si bene deduxe
ris cum per ipsum instaurata sint omnia & que in
celo & interra: per hanc scientiam habuit omnia co
gnoscere que possunt quocunque fieri in humana
natura: siue in malis culpe: siue in beneficiis gratie
tam in operibus actiue: q̄ in gustibus contemplati
ue: & omne quod mouere potest humanam men
tem bene uel male. ¶ Attendendū autem ꝙ ī hac
scientia & in aliis conditionibus mentis: sue anima
christi fuit eleuata sublimissime supra modum &
statū q possit cognosci & determinari a q̄cunque a
lia mente: Et ideo multum friuole sunt rationes
ad cōcludendum in ista parte que trahuntur ex prī
cipiis paganorum: secundum experimenta que tra
xerunt de sentimentis defectibilitatis sue: Ac si to
tus status excellentie humane nature fuisset cōp
hensus a stoliditate deteriationis paganice: unde
stupeo de deductiōibus rationum quas aliqui ma
gistri qui dicuutur theologi ad perfectiones men-
tis christi probandas & ad eius excellētias diminu-
endas adducunt: quas propter detestationē & hor
torem nec nominare intendo. Caueat autem sibi
mens deuota: ut sicut dicit apostolus ad col. secun
do. Ne quis eam decipiat per prophetiam & inanē
fallatiam secundum elementa huius mundi idest
secundum principia proprii experimenti: & non se
cundum christum idest non secuudum altitudinē
beneficiorum factorum christo & humane nature
ultra comunem apprehensionem hominum. Ve-
rum in tali materia optime apostolus illorum pro
phetiam uocat inanem fallatiam: idest nullam ha-
bentem apparentiam. ¶ Cum enim principia no
stre fidei ab inuisibilibus ueniant iuxta apostolum
secunde ad. Corinthios quarto. Contenplantibus
nobis non que uidentur: sed que non uidentur &
principia huius terrene philosophie ortum habe-
ant ab experientia cecitatis nostre: manifesta est fal
lacia a regulis paganicis sepe a tali cecitate forma-
tis uelle arguere contra excellentias status iesu tam
in se q̄ in suis membris: tam in gratiis in ipso con
tentis: q̄ in his que per ipsum continue infra cor-
pus ecclesie diffunduntur: Hoc sit dictum pro des-
pectu argumentationis paganice in toto decursu
istius scripture modice. In q̄ loquimur de benedi
cti iesu ortu: decursu: exitu: statu: fructu. ¶ In hac
autem scientia sic fuit christus perfectus & sic ime-
diate ab ipsa diuinitate edoctus ꝙ non fuit neces
se ipsum aliqua adiscere: nec ab angelo nec ab ho
mine: propter quod dicitur. Ioannis primo ꝙ non
erat necesse ꝙ aliquis perhiberet ei testimonium
de homine: ipse enim sciebat quid erat in homine
non solum ut deus: sed etiam ut homo in diuino lu
mine. Et sic de hoc non fuit necessatiū: multo mi-

nus de quocunque alio simili. Cum enim ipse esset fons nature humane & diuine: & testimoniũ in quo fit resolutio ueritatis: non fuit conueniens ꝙ eius ueritas esset ab alio q̄ adeo accepta. Licet autem dicatur angelus apparuisse cõfortans eum luce. xxii. non tamen illa confortatio fuit ex christi necessitate: quantum ad suam mentem: nec per modum instructionis: sed ad demirandam proprietatem humane nature: & ãgeli dicuntur ei ministrasse: sed sic propter nos confortatur: ut in nobis scilicet fides ipsius incarnatiõis firmetur. Quomodo etiam dionysius dicit capitulo quarto celestis hierarchie: uideo ꝙ ipse iesus supercelestium substantiarum supersubstantialis substantia ad nostra ueniens itrãsmutabiliter obedienter subiicitur patris & dei per angelos formationibus non intelligitur subiectũ fuisse christum angelicis illustrationibus ratiõe sui ipsius: quantum ad potentias mentis sue: sed ratione eorum que circa incarnationem agebãtur & circa administrationem sue infantilis etatis & passibilis carnis: unde ibidem subdit ꝙ per angelum nunciatur ioseph ad egyptum recedere: & rursum de egypto ad iudeam reductio. Quantum autem ad scientiam experientie per organa sesuum qui est quartus modus cognitõis iesu: debes scire: ꝙ quia sensus non est perceptiuus nisi ad instãtis presentiam. Hinc est ꝙ secundum cognitionem sensitiuã: non simul cognoscebat omnia: sed modo hec: & modo illa: iuxta ꝙ oportunum erat ad redemptionem humani generis faciendam: & iuxta ꝙ diuersa diuersis temporibus sensibus suis fuerunt presẽtia. De perfectione autem meriti christi hoc scias ꝙ in christo fuit omnis perfectio & plenitudo meriti. Primo quantum ad deum qui merebatur: quia non tantum erat homo: immo deus. Secundo quantum ad tempus in quo merebatur: quia ab instanti conceptionis usq; ad mortem. Tertio quantum ad id per quod merebatur: quia per perfectissimum exercitium uirtutis in agendo & patiẽdo semper quidem hec interius intra seipsum: exterius autem quantum decuit. Quarto quantum ad deum cui merebatur: quia non tantum sibi: sed q̄ maxime nobis & omnibus electis. Quinto quantum ad illud quod merebatur nobis: quia non tantum gloriam: uerum etiam gratiam & ueniam: nõ tantum gloriam spiritus: sed eciam stolam carnis & apertionem ianue celestis. Sexto quantum ad id quod merebatur sibi: quia licet non mereretur glorificationem mentis quam iam habebat: merebatur tamen glorificationem sui corporis & accelerationem resurrectionis & claritatem sui nominis & dignitatem iudiciarie potestatis. Septimo quantum ad modum quo merebatur. Cum enim dicatur aliquis tripliciter mereri: uel de indebito faciendo debitum: uel de debito maius debitum: uel de debito uno modo faciendo debitum alio modo. Omnibus istis modis meruit nobis. Et ita ꝓpriissime saluat ratio meriti nostri iesu. Octauo tãtum modo meruit sibi faciente hoc plenissime gratia spiritus sancti per quam christus similis erat beatis: & in statu merendi: ita ꝙ super eius meritũ omnia alia merita nature humane habent fundari: & ab ipso procedunt sicut pullulatiões a radice. Ad intelligendum autem rationem merẽdi in christo: debes attendere ꝙ quia fuit in ipso omnis plenitudo sapientie & omnis gratie: & ista sũt radix & origo recte & sancte uiuendi ac per consequens merẽdi: necesse est ꝙ in christo fuerit plenitudo perfectionis meriti secundum omnem modum plenius merendi. Quia igitur in christo fuit plenitudo gratie unionis per quam erat deus ab instanti conceptionis habens omnem gratiam & motum liberi arbitri. Hinc est ꝙ necessarium fuit in christo esse perfectionem meriti: & quantum ad excellentissimam dignitatem merendi: & quantum ad celerimam oportunitatem temporis. Et ideo dictum ẽ ꝙ ab instanti conceptionis meruit: & quod excellẽtissime omnino meruit. Rursus quia in ipso fuit plenitudo gratie singularis persone: per quã habuit firmam charitatem & omnes uirtutes perfectas: & quantum ad exercitia: & quantum ad habitum: ideo dictum est ꝙ in eo erat plenitudo meriti ad illud per quod conuenit mereri: uel cuius ẽ radix charitas & actus multiplicis uirtutis. Amplius quia in eo fuit plenitudo gratie capitis per quã in eo fuit gratia non solum sicut in quodam homine: sed sicut in quodam principio omnis gratie & sicut in quodam plenissimo fonte qui habebat in omnes electos refundere: cui omnes uniuntur: sicut membra capiti: & sicut riuuli fonti: ex quibus omnibus constituuntur mystice una persona: hinc est ꝙ meriti plenitudinem habuit non tantum respectu sui: uerum etiam respectu nostri quibus meruit: sicut membris suis: & sicut omnia spiritualia q̄ habens influit & dat ratione summe dignitatis uł diuinitatis: sic omnia nobis ratione assumpte humanitatis siue sint bona status presentis siue eterne felicitatis. Postremo quia tantorum carismatum plenitudo necessario ponebat in christo summam & perfectam felicitatem secundum sui partem superiorem licet dispensatiue propter nos esset in statu uie. Hinc est ꝙ nõ sibi meruit gloriam & beatitudinem anime concreatã: nec ipsam unionem personalem: quia ista naturaliter in christo oẽ meritum precedebant: sed illa sibi meruit cum quibus status uie stare non poterat: sicut stolã carnis cum clarificatione sue excellentissime dignitatis. Quia uero in ipso ab instanti conceptionis fu

it perfectissima plenitudo tam omnium habituũ q̃ actuum interiorũ statim omnia meruit que potuit mereri respectu sui. Ac per hoc de debito uno modo facere potuit alio modo debitum: de indebito autem debitum uel de debito magis debitũ sibi facere non potuit quia nullo modo potuit in sanctitate proficere: cum a principio esset sanctissimus fecit tamen hoc nobis :& omnibus istis modis nobis propriissime meruit:quia merito ipsius

Iustificamur a culpa

Proficimus in gratia

Coronamur per eternã gloriam in beatitudine sua

Quia uero eo ipso quo deus erat & sãctissimus erat plenus omni sapientia & omni gratia. Que oĩa etiam habuit absque merito ex dono psonalis unionis gratuite sibi:ideo potes uidere:ꝙ ad ista necessario sequebatur:corpus suũ debere glorificari & omnem creaturam sibi subdi:tam ad sue uoluntatis imperium:q̃ ad recipiendum sententie iudicium. Et ideo potes uidere ꝙ ad ista necessario sequebatur:ꝙ status merendi in nullo habuit necessitatẽ respectu sui:sed summam necessitatem respectu nostri:qui eramus

Peccato fedati

Supplicio captiuati

Ad malum prompti

Ad malum difficillimi

Ab omni regno gratie & glorie exclusi

Et dei horribiles inimici.

A quibus omnibus impossibile fuit per nos liberari:stante ordine quem deus pro meliori elegit: nisi per meritum christi plene & integre:immo superabunde satisfaciens diuine iustitie: non solum pro toto humano genere in communi : sed pro quolibet homine in singulari:& non in quolibet homine singulari maliciam uite sue: quasi ĩ quodã aceruo emendauit: sed ꝓ pcõ quolibet a singulari malitia luit & defluit :penã soluit : & ꝑtulit:& ab ipa ipm absoluit:ueniã & grãm ĩpetrauit:ipsũ ĩ oĩ ope suo meritorio adiuuit & assotiauit ĩmo ĩ ipso exñs sicut radix ĩ ramo ipsũ ĩ seipso acceptabilem deo reddidit :& ab omni temptatione in nobis uincendo nos liberauit :& per eum omne augmẽtum boni in nobis creuit & pro omni bono ĩ singulari & spirituali ꝙ unquam habebimus siue in hac uita siue in beatitudine eterna prius ipse pro nobis accepit : & pro ipso in eternum patri sesubiecit :laudat & benedicit & sibi in eterunum de oĩbus bonis nostris gratus extitit. Quid ergo deficit ad plenissimam rationem meriti christi in nobis :nos enim filii mortis :ex nobis nihil nisi eternam mortem meremur:nisi in quantum christus existens in nobis non ex nobis sed ex ipso q̃ ipse nobis meruit in seipso unde sibi possumus dicere & debemus . Omnia opera nostra in nobis operatus es domine. Ad ista autem in nobis merẽda nõ assũpsit humana solatia :sed tãtũ assũpsit de dolore & pena : tam interius in corde: q̃ exterius in corpore :quod omnino nobis est inexpressibile. Sed quia de his dicetur infra in tractatu de passione :ideo de his transeo. Hoc unũ solum pono :ꝙ ideo eterna sapientia uoluit eundem diem esse incarnationis & mortis iesu:ut uno facto intellectuali circulo ab eodem puncto in idẽ sicut sensibiliter in uita christi circulariter uoluitur tempus : ut simul iungatur dies incarnationis & mortis : sic intelligatur ut totus decursus uite christi passibilis fuit : una ineffabilis mors continuati doloris : tam pro diuina offensa : q̃ pro redemptione nostra . & ꝙ mortem quam assumpsit in utero uirginis continue portauit in decursu temporis : in fine in carne expressit : Ad uidendum autem quomodo ueri dolores fuerint in mente christi & carne : attendendum ꝙ quosdam defectus nostre nature passibilis dilectus emanuel noster assummere uoluit : & quosdam tanquam inutiles & inexpedientes reiecit. Assumpsit igitur corporales penalitates :ut famem:sitim . lassitudinem : & dolores carnis: ac mortem. Assumpsit & spirituales . tristitiam : gemitum & timorem . Nec tamen omnes corporales assumpsit: sicut sunt defectus egritudinum multiformium: neque omnes spirituales : sicut sunt ignorantia: & rebelliones carnis ad spiritum. Nec qualitercunque assumpsit : quia non contraxit : immo sic necessitatem patiendi suscepit : ut nihil pati posset inuite : nec secundum uoluntatem diuinitatis: nec secundum uoluntatem rationis : licet passio fuerit contra uoluntatem sensualitatis & carnis: sicut exprimit oratio eius que dicit. Non mea uoluntas sed tua fiat. Vide igitur q̃ rationalis fuit iste modus assumendi : quia iesus benedictus qui habebat officium mediatoris debuit habere conuenientiam cum extremis : non solum utro-

runque habendo naturam: sed etiam in natura assumpta: accipiendo circunstantias & proprietates correspondentes extremis. Quoniam ergo deus est iustus: beatus & immortalis: necesse fuit mediatorem dei & hominum: ut hominem reducere posset ad eum commũicare cum deo in iusticia et beatitudine: cum homine uero in passibilitate & morte: ut sic habendo mortalitatem transeuntem et beatitudinem permanentem hominem de presenti miseria liberaret: destruendo eius eternam mortem & ipsum reducendo ad suam beatitudinem. Sicut et econtrario angelus diabolus qui habens immortalitatem cum miseria & iniusticia: fuit mediator faciens hominem cadere in culpam & in miseriam per suggestionem suam: ac per mortis dolorosum supplicium. In quo quia mors nunq̃ moritur: mors in eo sicut & in diabolo habet immortalitatem interminabilium tormentorum.

Quoniam igitur christus mediator debuit habere innocentiam & beatitudinem fruitionis cum mortalitate & passibilitate: hinc est ꝙ simul debuit esse uiator & comprehensor: & de omni statu in se aliquid habuit secundum ꝙ dicitur assumpsisse.

De statu innocentie: peccati ĩmunitatem.
De statu nature lapse: penalitatem & mortem.
De statu glorie: fruitionis beatitudinem.

Rursus quoniam penalitates uitiose sicut sunt ista quattuor: propter peccatum originale inflicta: scilicet Ignorantia: Infirmitas ad bonum: Malitia & concupiscentia: que sunt impeditiue: et ad malum inclinatiue: hinc est ꝙ has nec assumere debuit nec assumpsit: nec in sua benedicta matre reliquit. Quia uero pene que sunt exercitatiue uite perfecte: et testificatiue nature humane: non simulate: potissime ille que respiciunt naturam in communi: sicut fames & sitis in absentia alimenti: & tristitia et timor in presentia nocumenti: & alie pene his similes: hinc est ꝙ illa assummere debuit & assumpsit: Et hos defectus Damasce. uocat naturales & intractabiles passiones. Naturales quidem quia sequuntur naturaliter secundum rationem humanam naturam. Intractabiles quidem: quia defectum gratie & scientie non important. & solos tales defectus credo benedictum iesum reliquisse in sua sanctissima matre: ut esset sibi plene conformis tam in innocentia q̃ in pena. Febres autem & lepras & morbos caducos: & alias huiusmodi penas: que in diuersis reperiuntur hominibus assummere iesus non debuit: quia tales defectus quandoque causantur ex culpa hominis: puta ex inordinatione uictus: quandoque ex defectu formatiue uirtutis: & immunde materie in utero matris: quorum neutrum fuit in christo: quia caro eius de spiritu sancto concepta ex purissimis sanguinibus uirginis non potuit inde tales accipere defectus: quia spiritus sanctus est infinite sapientie & uirtutis: errare & deficere non ualens in illa benedicta formatione: & in expurgatione uirginis sacre. Item nota ꝙ benedictus iesus nihil inordinatum exercuit in regimine uite sue quo ad aliquid superfluum. Si autem aliquid fecerit quod uideatur diminutum .s. parum dormire: uel parum comedere: uel quod uideatur in excessu naturam affligere: sicut laborare in itinere: sic permisit ista naturam affligere per dolorem pene: ꝙ non permisit per ista aliquam corruptionem in humoribus fieri: que possent predictas infirmitates causare. Non enim fuit conueniens ꝙ in christo fieret ab interiori corruptio: quia non penas proprias idest sibi debitas: sed aliorum sustinebat: nec debuit habere mortem tali modo causatam: sed ab extrinseco uiolenter illatam: qui nobis uiolentiam mortis tam culpe q̃ pene uenerat sua morte auferre. Sic igitur pores uidere quid assumpsit & quid non assumpsit in defectibus nostris. Postremo quia nullus innocens debet inuitus penam aliquam sustinere: quia hoc esset contra ordinem diuine iustitie: nullus etiam mortalis uult mori & pati secundum appetitum nature: qui naturaliter refugit mortem: hinc est ꝙ christus debuit huiusmodi penalitates habere: ut nihil pati posset inuite secundum rationem: non solum propter beatitudinem & diuinitatem sibi unitam: per quam poterat repellere omnia: sed etiam propter perfectissimã innocenriam: quam secundum ordinem naturalis iusticie nihil permittit pati inuite. Et ideo sicut a pricipio defectus nõ dicitur cõtraxisse sed assumpsisse uoluntarie: sic & in toto decursu uite sue non debet dici aliquid pati inuite: quia iusticia diuina nullo modo sibi permisisset aliquid penale infligi: nisi ipse ex amore

cordis sui hoc postulasset sibi pro munere pro honore dei & salute nostra: unde semper in tota uita sua liberaliter & uoluntarie se nobis dabat i penis.

Quia uero iste non essent pene: nisi essent contra naturalem inclinationem & appetitum sensualis nature: hic est q̄ ista dicitur pati contra naturā sensualitatis & carnis. Et hinc est etiam q̄ christus orans secundum rationem: uoluntatem carnis exprimebat: quia passionem refugiebat: cum dicebat: Transeat a me calix iste: uoluntatem tamen rationis uoluntati patris conformans appetitui carnis pie ponebat cum dicebat. Non mea uoluntas: sed tua fiat. Vbi notatur q̄ fiat est uerbum optatiuū ut per hoc scias q̄ amore tuo ebrius petebat & optabat suas passiones & mortis supplicium. Et sic patet q̄ in christo non fuit contrarietas uoluntatis: quia secundum diuinam uoluntatem quod iustum erat uoluit & secundū uoluntatem rationis non solum iustitie consensit: sed etiam totis precordiis sitiuit & uoluit. Secundum uoluntatem carnis penam recusauit: sed tamen iustitiam nō accreauit. Et sic unaqueq; uoluntas quod suum erat operabatur & quod ad se pertinebat exequebatur.

Voluntas diuina iustitiam
Voluntas carnis naturam
Voluntas rationis obedientiam.

Ac per hoc non erat in christo colluctatio & pugna uitiosa: sed pacata oratio: & tranquillitas ordinata: & ista nunq̄ minuūt de pena & dolore mentali: sed tanto magis augent: quanto magis a uitio sa discordia separantur. Et sic patet de assumptione penalitatum benedicti domini nostri iesu. Vt at possimus uidere q̄ perfecta operatio uirtutis fuit i christo homine: attende cum quanta similitudine est imitatus actum perfectionis diuine in unione assumpte nature: licet enim fuerit unicus actus & simplex ille quo diuina persona humanam sibi uniuit naturam: considero tamen ibi triplicem circunstantiam maxime perfectionis. Et ut de hoc metha forice loquamur considero ibi

Velocissimum cursum in suum oppositum.
Admirabilis agilitatis saltum: quasi ab extremo in extremum
Immobilem & interruptum firmitatis statum i eo q̄ non reliquit hominem assūptū.

Opposita enim erat humana natura deo & inimica & licet nunq̄ fuerit inimica in christo: tamen inimica erat tota anteq̄ assumeretur: unde nec modica amicitia dei fuit unq̄ cōmissa alicui p̄sone istius nature nisi presupposita tali assumptione tanq̄ radice. Ad hanc igitur suam capitalem inimicā tam uelocissimo cursu: & cum tanto amore ad ipsā amplexandam & sibi uniendam peruenit ut i istā ti sic eam sibi pacificauerit & coniunxerit ni unitate persone: ut idem sit deus & homo: & in illa natura quondam sibi inimica sit sūmus amicitie & unionis gradus qui dari possit etiam per uirtutem diuinam. Ita q̄ uidetur benedictus deus totas suas uires conflasse in unione sibi inimice nature. Quam perfectionem superexcessiuam & nobis sūme imitandam & desiderandam ipse iesus exprimens cū exhortaretur nos ad inimicorum dilectionem ait. Estote ergo perfecti: sicut pater uester celestis perfectus est. Si etiam secundo consideres saltus mirabiles quos fecit diuina persona a suo extremo in extremum nostrum: uidebis q̄ deus saltat ad humanitatem in quo preterea includitur.

Excelsus ad infirmitatem
Eternus ad tēporalitatē
Liber ad seruitutē
Diues ad paupertatē
Speciosus ad deformitatem
Gloriosus ad contēptū
Virtus ad infirmitatē
Salus ad penalitatē
Vita per eēntiam ad mortē acerbā.

Si tertio considero. s. imobilitatis statum cum quāta formatione huius unionis facta est ligatura: uidebis q̄ impiissimum anathema ē dicere deū unq̄ dimisisse quod semel assumpsit: plene autē iesus secūdum q̄ homo obseruauit quod scriptum est. Si steteris sedere ad mensā potentis: diligenter attēde que tibi apponuntur: sciens quoniam oportet te talia preparare. Ad hanc igitur mensā sedens diuine unionis homo assūptus diligenter appositionem huius triplicis ferculi attendit & efficaciter similia preparauit: dum superineffabili modo & inestimabili perfectione uirtutis: in tali tibi etiā operatione sua est imitatus personam. Sic enim ipse de natura inimica gratie unitus est persone filii dei tāta uelocitate ut in primo instanti esset deus homo. Sic & ipse iesus benedictus in eodem instanti sibi uniuit: & unitos habuit omnes electos: qui erant natura filii ire: & deo & sibi inimici: non solum īfectione originali: sed multiplici superaddita malitia eorꝝ actuali. Quibus nō obstātibus sic eos sibi perfecte uniuit ut mēbra capiti: ut eorum omnia peccata acceperit ad diluendum & lamētandum & destruendum. Et ideo pro eis satisfaciendo eorū tormenta acceperit ad sustinendum & ad eos liberandum gratias a diuinitate acceptas fecerit suas p̄ cōmunem influxum: ut quicqd eis fit sibi reputet fieri. Et qcquid a deo recipit sibi liberali charitate lcon tribuat. Mirabilis fuit iste cursus quo in primo instanti se sensit bonus iesus: & caput & membra: hac dilectione maior haberi non potest: qua pro inimicis dedit animam suā. Cū. n. inimici essemus do: recōciliati sumus p̄ mortē filii sui qm̄ deus

erat in christo mundum reconcilians sibi. Vere nō tardauit sue diuinitati rn̄dere: imo tā cito sibi uniuit ut mēbra illos q̄ sibi erant tātum contrarii q̄cito ipse unitus ē ypostasi uerbi: ūde uere de utroq; cursu tam dei in hominem assumendum q̄ ipsius dei hominis in totam multitudinem electorum: potest dici illud dauiticum. Exultauit ut gigas ad currendam uiam & cetera. Attende autem q̄ sicut natura humana non considerata ut christi dei inimica: in christo uero sic est unita: ut ipse homo sit deus. Sic & ipsi electi si considerentur in suis originalibus naturaliter infectis: & in suis actibus malis sunt impii hostes dei & christi eius: ab ipso autem in seipso transformati & reformati & uniti sicut membra capiti sunt: ipse iesus per unionem amoris & ipse est ipsi. Quanta autem unione christus connectatur membris suis quere in libro quarto capitulo illo: Iesus panis sacratus: ubi agitur de christi sacerdotio: & quomodo de ipso sumus: & de ipso nutrimur. Rursus attende illos amorosos saltus quos iste dilectus iesus ad similitudinē sue persone: & pro nobis uoluntarie fecit a sue sublimitatis extremo in nostra infirma & nostre saluti accommoda. Deliciosissimus enim in sua beatitudine saltauit in immensos dolores pro nostra redemptione: ut uere dicatur deo: Vere dolores nostros ipse portauit. Gloriosissimus super omnē creaturam innumera obprobria & uituperia: propter quod in psalmo dicitur. Factus sum obprobrium hominum & abiectio plebis. Benedictissimus ab omnibus angelis in peccatorum blasphemias et innumeras maledictiones. ut in eo compleatur illud Hieremie: Omnes maledicunt mihi: Innocentissimus saltauit super omnes culpas: nullam communicando: sed quantum est ex se omnes delendo: propter quod dicit apostolus: q̄ ipsum deus pater pro nobis peccatum fecit. Et pro isto saltu q̄ immediate precedit dicit q̄ factus est pro nobis maledictum. Speciosus forma pre filiis hominum saltauit ad tantam deformitatem ex penis sibi illatis & impiorum sputis: ut Esaias gemens talem aspectum dicat. Vidimus eum & non erat ei aspectus: & considerauimus eum quasi leprosum & a deo percussum. Sublimissimus qui erat omnium creaturarum dominus: & secundum q̄ homo ab instanti sue conceptionis factus est omnium seruus & omnium nouissimus: & non solum subiectus sue reuerendissime matri & sancto ioseph: sed fuit subiectus multis modis aliis hominibus: imo & uoluntarie diuinissimum corpus suum subiecit insensibilibus creaturis & dolorose afflictioni crucis: clauorum: spinarum: & transfixioni lancee: ut merito posset dicere. Ego autem humiliatus sum nimis. Et illud secundum aliam translationem. Seruire me fecistis in peccatis uestris. Virtuosissimus & fortissimus super omnem creaturā ad tantam infirmitatem & debilitatem uoluit descendere: ut baiularetur matris manibus: & quod plus est q̄ sic conclauaretur manibus & pedibus: ut quātum ad uirtutem corpoream se mouere nō posset: uere potuit ipse dicere. Infirmata est in paupertate uirtus mea. Ditissimus cuius erat possessio omnis creati: ad tantam saltauit penuriam paupertatis: ut nascens a bestiis mutuo acceperit presepium: uiuens non habuit ubi reclinaret caput suum. moriens non habuerit aque modicum: mortuus etiam mutuo acceperit alienum sepulchrum: ut uere dicere potuit. Pauper sum ego: & in laboribus a iuuentute mea. Sapientissimus propter nos ad tāte deuenit stultitie apparentiam in occulis fatuorum ut ipsum sicut fatuum diffamarent: ideo dicebat mater. Quid eū auditis: furit enī & insanit: et qui erat uerbum patris & secundum q̄ homo lingua eucharis & eloquentia gratiosa tacuit & obmutuit tam paruulus in cunabulis q̄ etiam magnus in accusationibus falsis: unde poterat dicere illud Hieremie: Stultissimus sum uirorum. Iocundissimus uita & qui omnes celos implet letitia: saltauit in lachrymosam & flebilem mortem: quando cum clamore ualido & lachrymis tradidit in morte animā suam. Vides tu saltus amorosos benedicti iesu: quomodo pro nobis saltauit ad similitudinem saltuum diuinorum. Et ī his saltibus tam deus q̄ homo assumptus nobis benignissime condescendit: quando exinanitus pro nobis nostra sic abunde dignatus est pati: sed consūmata nostra salute per gradus per quos descenderat retrocessit resaltando usq; ad dexteram dei patris.

Mors ei transiuit in īmortalitatem:
Penalitas in salutem:
Infirmitas in uirtutem:
Contemptus in honorem:
Deformitas in decorem:
Paupertas locupleratur:
Seruitus emancipatur:
Infirmitas exaltatur:
Temporalitas perpetuatur:
Humanitas deificatur:
Et blasphematus ab omni creatura laudatur.

Que quidem figurata fuerunt in illo famoso horologio Achaz. O q̄ armoniace istud horologiū sonare debet in auribus sponse anime deuote: que tales saltus ascendentes & descendenres audit et uidet in dulcissimo sponso suo. An non tibi uidetur sponsa hos saltus cōsiderare: cū dicit. En ipse ueniet saliēs in mōtibus trāsiliens colles. Nōquid nō resaltū p̄dictarum pfectionum exoptat spōsa dilecto suo: cū in fine libri concludit. Fuge dilecte mi assimilare capre: hinnuloq; ceruorum: super montes aromatū: que sunt rōnes eminētes & odorifere superius nominate: quas reassumpsit iesus exeundo de mundo: cum resurrexit & ascendit in celum

Sic igitur uides saltus tui amatoris iesu p quos ad te descendit: & in suam diuinitatem te assumpsit. Si consideres tertiam. s. immobilitatem & stabilitatem uirtutis: uidebis hoc stupẽdum & mirabilem ifirmitatis amorem: quo in omnibus predictis quantum ad perfectionem actus in tantum mentis sue se tenuit immobili & non interrupto actu ab instanti conceptionis sue usq; ad transitũ sue mortis: donec totum malum assumpte nature pro quo excludendo uenerat reliquit affixum i cruce dum dixit. Consumatum est. q. dicat licet non interrumpatur actus doloris finito mysterio humane redemptionis: & ideo tam me q̃ omnes in beatificas manus patris redemptos expirando cõmendo. Ista fixio & immobilitas dei amoris figurata fuit in illo stupendo prodigio Iosue: quando dixit. Sol ne mouearis contra Gabaon: & luna contra uallem haylon: & infra. Stetitq; sol in medio celi: & non festinauit occũbere spacio diei uniuus. Sol iste est benedictus Iesus de quo prophetauit Malachias. Vobis timentibus nomen meum orietur sol iusticie: cuius radius magis splendens hominibus cum euisceratus amor quem super inimicos effudit: dum eorum dolores & iniquitates portauit. Huic actui boni Iesu dicitur: Sol contra Gabaon ne mouearis. Gabaon interpretatur uallis tristitie: & significat illam dolorosam tristitiam quam pro nostra satisfatione semper in corde portauit. Sol ergo contra Gabaon non est motus: qr amorosus dolor cordis Iesu non est interruptus: Luna uero que significat defectus: quos pro nobis assumpsit in carne sua contra uallem Haylon non est mota. Haylon interpretatur ubi sunt ursi: & significat concupiscentiam humane carnis: ubi sunt multiplices ursi. s. motuum immundorum & insatiabilium appetituum: cõtra quos expugnandos carnis christi passibilitas stetit infirma: douec esset tota nostra cõcupiscentia expurgata. Stetitq; iste benedictus sol in medio celi. i. in immensa capacitate cordis iesu: & inestimabilis amoris sui: & non festinauit occumbere spacio diei unius: quia benedictus iesus hunc actum mentis sue noluit interrumpere in toto decursu sue luminose uite. Vere non fuit ante & postea tam longa dies: quia in toto rxercitu creature non potest inuenri dolor & amor tante immensitatis & tanti luminis & uirtutis. Hec autem fecit benignissimus deus pater exaudiens preces & gemitus pauperum suorum: quibus clamabant ad ipsum. Redime me domine & miserere mei: propter quod sequitur q̃ ista dies fuit ita longa obediente deo uoci hominis: & pugnante pro israel. Firmitas autem istius amoris & doloris figurata fuit in opere secũde diei cum dictum est. Fiat firmamentũ in medio aquarum: quia firmamentum immobile est cor suum i medio illarum aquarum: que intrauerunt usq; ad animam eius. Vides ergo q̃ perfectissime anima christi in operatione uirtutis fuit sue diuinitati assimilata. O q̃ perfectus equus diuinitatis fuit homo iste Iesus ad omnem hostilem exercitum proferendum: uelocissime enim cucurrit ut dictum ẽ: Agilissime saltauit: & in bello usq; ad perfectam uictoriam perdurauit. Hic est ille equus in tanta perfectione descriptus ipsi Iob cum dicit. Nnnq̃ prebebis equo fortitudinem & cetera mira que ibi dicuntur. Exulta igitur anima mea in bono iesu: in quo es quicquid es: & extra quem non nisi male es: qui tibi est omnia: Ipse est celum latissime capacitatis & eminẽtissime dignitatis. Ipse est terra: non quidem in opere suo maledicta: que spinas & tribulos germinat. sed terra benedicta: & hortus & paradisus uoluptatis: que tibi dat fructum cẽtesimum pleni participii diuinitatis: in quo est omne lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum. O benedictum genus fructus & dulcissimum ad gustandũ: in quo gustans a suo malo deficiens sentit se per amorem beatissimum domini.

Ipse est tibi aqua omnem sitim refrigerans cupiditatis mundane.

Ipse est tibi aer uitalis respirationis: in cuius afflatu uiuis uita diuina.

Ipse est tibi ignis ardens qui nunquã dicit sufficit in amando.

Ipse est tibi angelus salutaris consilii: & continue custodie & protectionis eterne.

Ipse est tibi thesaurus: cibus: lectus: sponsus: lux pater.

Ipse est tibi omnia que potes desiderare ut sis plena.

Ingredere ergo anima mea benedicta domũ: cur foris stas? ingredere in locum tabernaculi admirabilis. Intra paradisum tue reformationis: quia multo melius es reformata q̃ condita. Et quia in christo plene dotato plene dotata es: gaudeas i mensa quam gaudens deus tibi distribuit in funiculo distributionis sue. In hac benedicta terra repromissionis cordis boni iesu: que non solum fluit lacte & melle sed dei dulcore & pietate: uel etiam puritate. Hoc igitur scias & nihil ultra queras: sed tali portione contenta cantes cum propheta. Funes ceciderunt mihi in preclaris & cetera. Et si bene intelligis hanc claritatem domini: quam tibi deus donauit: letanter subiungas. Benedicam dominum qui tribuit mihi intellectum. Intra ergo i istum tuum benedictum iesum: qui tibi est omnia: & inclusa permaneas: nec cum dina egrediaris ad uidendum mulieres regionis: idest uarias curiositates distractionis: quia simul cum ipsa corrumperis a malo emor filio Sichen: nec cum sene Semei de Hierusalem idest de tranquilla pace cordis iesu egrediaris ad querendos seruos per ambitionem

temporalis honoris: quia simul cum illis occideris per indignationem ueri salomonis. Nec cū filio illo prodigo egrediaris a plena suggestione in paterna prouisione tui benedicti iesu per tue ꝓprie uoluntatis abusum: quia cum ipso omnia dissipabis: & in horrendam famem porcinā decides: nec satiaberis malis tuis. ¶ Clauso itaqꝫ ostio cordis Iesu nihil nisi ipsum senties: in illo quietissimo cubiculo altissimū patrem exora: & dic. Hec requies mea in seculum &c. ¶ Vt autem solēnitatem sacratissime diei incarnationis filii dei: de qua iam tribus diffuse capitulis est tractatum: breuiter epilogando concludam. attende: admirare. & obstupesce diem magnificum super omnem diem. Hodie nanqꝫ est solēnitas patris eterni: in qua fecit nuptias non solum filio suo sibi indissolubili copula humanam uniendo naturam: sed & sibiipsi dum sacratissimam uirginem mariam suam accepit ī spōsam. & suam paternam fecunditatem sibi communicauit: dum eam uerissimam filii sui matrem effecit: & sibi sponsali munere tantam fecunditatē tribuit: ut illum eundem generaret in tempore: sicut uera mater in assumpta natura: quem ipse genuerat in eternitate in sue uirtute nature. Et sicut in celo non habet sociam in generatione eterna: sic & ipsa nullum haberet socium in mundissima generatione humana. ¶ Aliter est etiam ista dies omnipotentissimi patris. Quia sicut ipse eternaliter & plene se dicit ī creato uerbo filium generando: sic & nunc sublime se dixit ipsum ostendere incarnādo: dum se summe manifestauit quantum est possibile in natura creata. Vnde & soli uerbo incarnato reseruatum est paternam fecunditatem & summam trinitatem explicite hominibus nunciare. Licet autem primum dicere quo filium generat sit patris proprium: tamē istud secundū dicere quod est commune tribus personis diuinis est dicere sibi ualde conuenienter appropriatū: ut merito hec sit dies sua qua se summe dixit in tempore. ¶ Est etiam ista solēnitas singulariter filii: quo ab eterno dilectam naturam in dilectione hodie consumauit: dum eam indissolubili intimissimo in uinculo personalis unionis assumpsit. O q̄ mira per filiationem suam eternā fecit hodie iste benedictus filius dei: dum & assumptum hominem uere ī semetipso fecit filium dei. & in eius sublimi merito omnes electos tanquā membra corporis sui fecit patris filios adoptiuos: uere igitur hec dies est filii sigularis & propria. ¶ Hodie etiam est singularissima solēnitas spiritus sancti: cum enim ipse mittatur ad sanctificandum creaturam hodie plene & perfecte hanc sanctificationem cōfecit: cum absqꝫ possibilitate peccati & in plenissima mundicia & gratia summa humanitatem filii dei & summe sue reuerendissime matris plenissime habitauit. Hodie illam benedictam humanitatē omni repleuit gratia: omni illustrauit sapientia: omni dotauit meritorum efficacia: non solum pro se: sed pro tota natura. Hodie uirginem expurgauit: fecundauit: dei genitricem effecit: dum corpus in eius utero formauit: quod per spiritum rationalem persone filii est unitum. Hodie eam fecit matrem omnium electorum: hodie ergo summa diffusiōe spiritus sancti summam bonitatem ostendit: dum tantum naturam eleuauit creatam: ut ipsa fieret deus: non immerito ergo est hec dies sua. ¶ Hodie etiam est festum beatissime trinitatis: cuius est actu essentiali omnipotentie sue effectus in creatura producere. Hodie enim summum effectū in natura produxit: dū eā sue diuinitati ī filii persona uniuit: ut sic q̄si ultimū de potentia quo ad effectū unionis & gratiam in effectum conflauerit ad huius diei superinestimabilem solēnitatem sacrandam. ¶ Hodie est principalissime solēnitas assumpti hominis Iesu christi: quia hodie de spiritu sancto cōceptus quantum ad corpus: & quantum ad animam creatus: & plenissime diuinitati unitus: & dei fruitione summe beatus: & in omni perfectione consumatus: ut hominem totum acceperit in plenitudinē meriti & īmobili defixione dominum decreti: & in perfectione sui actus interni & plene possessionis intra secretum cordis sui: tam pro se q̄ pro mēbris omnibus electis: quicquid postea accidēdum fuit in exteriori executione omnium fiendorum: que omnia manabant ab eo quod hodie accepit tāquam ab efficaci radice: & sicut actus exterior ab ab interno merito: ergo est sua hec dies. ¶ Hodie etiam est solēnitas principalissima uirginis matris dei: in qua facta est sponsa dei patris: & socia genitrix filii dei: officina mirabilis sancti spiritus: totius trinitatis sacrarium: & speciosissimum templum: regina & domina angellorum: genitrix omnium electorum: & sic plena thesauraria carismatum beatissime trinitatis: ut nec stila alicuius uel modice gratie sit donanda: nisi per dispensationem marie transiuerit. ¶ Hodie ipsa impeccabilis effecta: et omni bono repleta: ad tantum contemplationis sublimata est uerticem: ut nullam puram creaturam in passibili carne uiuentem nunquā possim credere sibi quomodolibet adequatā. Et sicut uidetur Augustinus dicere: Concessa est uisio dei ꝑ essentiam Paulo: moysi: uel cuicunqꝫ alteri: de quo tamen Dionysius qui fuit secretus Pauli discipulus nihil dicit: imm[o] magis contrarium ex rationibus suis potest deduci: si unquā ipsi uel alicui alteri ista gratia est concessa: uere credo ꝙ non hodie est uirgiui denegata: dum tantum fuit spiritu sancto repleta: ut dei filium conciperet: & hominē summe beatum in utero suo portaret. Et attendat quicunque uult deuote concludere: si omnes rationes que adducuntur pro congruitate: q, Paulo uel Moysi debet gratia fieri: non multo magis generanti deū cōgrue adaptant᷑: propter quod pie sētio cum linconiensi: qui deducēs rōnes dionysii q̄bus

ipse distinguit statum hierarchie angelice & ecclesie per nudam contemplationem diuine essentie: & per contemplationem que est per fidem: unde etiã uidet̃ dicere q nulla psõa istius medie hierarchie deducitur ad statum istius dum est in ista: dicit concludendo. Auctor iste nõ uidetur cõcedere uelle: q alicui uiuenti in nostra carne sit cõcessum deum in essentia uidere illa uisione qua uidẽt beati. Si tamen alicui est cõcessum: credo matri dei nõ semel sed pluries etiam fuisse donatum. Quicqd autem sit de hoc: quia hic nihil assero: certum ẽ diem istum esse singulariter uirginis matris. Hodie est etiam solẽnitas omnium angelorum: & nõ solũ quia hodie est eorũ restaurata ruina ĩ pleno accepto munere glorie & gratie ab ipso iesu pro se & pro omnibus membris: qui angelicam debent restaurar̃ ruinam: sed etiam quia altissimũ & nouum gustum dei: quantum pie creditur: omnes angeli acceperunt: dum beatitudinem anime christi uiderunt: & suam unionem in diuina persona. O quãtum est hoc: penset per deuotionem qui illuc mẽte conscendit: Quanta est hec magnificentia intellectualis nature gustare deum ut suprapositum proprium in eo quod quilibet plus diligit q̃ seipsum.

Licet autem hec dies sit omnium angelorum ĩ communi: est tamen singulariter gabrielis: qui singulariter a deo missus: forsitam est omnium summus: uel adminus eorum qui ad exteriora mittuntur. Huius inquã beati spiritus gabrielis non ĩmerito dixerim: q hec est solẽnitas singularis: dũ tanto meruit dotari priuilegio: ut cõmercium dei cũ uirgine: & mysterium unionis diuine nature & humane meruit singulariter nosce per excellentiam: & annũciare uirgini: & eam ad cõsensum inducere: & sacra mysteria dei & domini sui sua fideli obsequiositate tractare. Est etiam iterum hodie solẽnitas totius humane nature: que a iugo sue seruitutis erepta: & ab antiqua infectiõe purgata in matre & in christo iesu est omni gratia repleta & beatificata & deo iuncta: & ideo totus eius appetitus ẽ ĩ suo summo uertice consumatus: et ut nõ sit q se abscondat ab huius sancte diei claritate. Est & hodie festum totius uniuersi: quia dum corporalia & spiritualia in christo: hodie sunt deo unita: omnis est consumata natura: dum tanta unione ẽ suo auctori coniuncta: unde hodie & ipsum uniuersum in christo meruit: siue christus p toto uniuerso meruit totam renouationem & meliorationem mundi: que postea manifestabitur in effectu.

Hodie ergo omnis solẽnitas: quia non est aliquid solẽnizabile de humana natura nec de hoc seculo nec in futuro: nisi hauriat in hac die: unde et omnes alie solẽnitates sunt quasi quedam explicationes ĩ exteriori opere: quod hodie factum est in completa radice: Quod autem omnes alie solẽnitates aliquam super istam prerogatiuam uideantur habere: hoc est: quia istam continẽt tanquã radicem & fundamentum sui substantialis boni. Et aliqui plus addunt q respectu btitudinis xpi .q. accipit ratiõẽ accidentis. Tota enim substãtialis beatitudo christi hodie facta est in unione sui cum diuina persona & fruitione beata. Natiuitas ergo istum benedictum christum ita perfectũ: ut est hodie extra uterum manifestat: unde & hec est nobis circunstantia & conditio solẽnizandi: q: benedictus iesus qui prius erat datus in utero matris: datus est per natiuitatem uisibilis mundo.

Resurrectio gloriosa corporis iesu dicit notabilem causam letitie: sed si bene attendas: gloria istius beati corporis deriuatur a gloria mentis quam hodie plene christus accepit. Ascensio corporalis adcelum & itronizatio ĩ sedem regni dicit quãdam notabilem iocunditatis & leticie materiam. Sed quid ẽ quod addidit diei hodierne. Si uelis subtilitr considerare: magnum quidã per omnem modum: quia caro nostra in beatitudinis gloria est super omnes angelos exaltata. Sed multo magis ẽ si cõsideretur precise q hodie anima christi fructione beata ad dexteram dei patris sedet: & in medio trinitatis suam accepit sedem dignitatis: dum est unita tam ipsa quam caro in filii dei persona. Magna erit unio & glorificatio corporis xpi quando impii per sententiam iuste damnationis profondatis in pena con triunpho uniuersalis uictorie christus integer caput & membra gloriosus ciuitatem intrabit supernam: sed quod tunc fiet: hodie ĩ christo factum est. Si etiam addas q hodie corporaliter passus est christus in cruce ea q̃ mentaliter acceperat hodie in utero matris sue: non paruum addidisti preconium ut isti dies merito ceteris preponatur. Propter quod ad uidendum magnitudinẽ huius diei: cõsidera q si precise coperatur illud qd factum est hodie ei quod faciendum erat in omni alio temporali decursu: uidebis q illud ẽ maximũ omnium non solum fiendorum: sed possibiliũ feri: & q omnium aliorum perfectio ab huius perfectiõe procedit. Vnde hec est dies quam fecit dominus singularit̃ & ex cellenter super omnem diem: que tantis est exaltata mysteriis ut merito soli deo sit nota: ut sibi uere aptetur illud quod dicit pphetã zach. Est dies una que nota est domino. O dies ĩmensi luminis absorbe me indignum famulũ tuum & propriis teuebris excecatum in tui infinitam & desiderabilem claritatem: in qua est omnis anime beatitudo & requies sẽpiterna. Sed & tu benedicte & beate iesu q huius diei mysteria solus plene cognoscis: agnosce me indignum famulum tuum in huius diei participio & fac me membrum tuum illam gratiam plene perciper̃: quam pro me hodie in te ipso accepisti a patre: ut mea conuersatio nũquam deuiet in exteriori ope ab eo q de me hodie in teipso efficere uoluisti g̃tuito munere bonitatis tue.

Iesus Ioãni intimus. capitulo .x.

Acceptum ut dictum est in consensu uirgineo ut sine uirili semine dei filium

cōciperet: & benedicto iesu in eiusdē sacratissime uirginis utero in charitate discessit angelus ab ea: se corporaliter subtrahendo: non omittendo debitū famulatum: Ipsaq; uirgo celestia petit: & quasi angelum ad celestia regna reuertentem sequitur: dū in montana conscendit: nec incredula poterat esse de oraculo: nec incerta de nuntio: nec dubitans de exemplo: que tam mente q̄ carne filio dei replebatur. Festinanter itaque abiit: Zacharie domū intrauit: ut elisabeth uisitaret: ac pregnanti grauida seni iuuēcula ministraret. Sed pncipalissima cā fuit ut dicit Origenes: qr iesus q̄ i utero suo erat: ioānē adhuc i utero mřis positū scificar festiabat. Sed & ipsa uirgo etiam ipsum Ioānem tāq̄ inter adoptiuos primogenitum post suū cōceptum naturalem filiū festinabat spūaliter generare. Vnde cū prior salutasset uirgo elisabet simul cum humilitatis signo: beneficiū dedit cū uerbo: & qui prius uerbi dei ifluētiā recepit: prius uirtutē salutationis agnouit. Vnde & paruulus ioānes statim i matris utero saltādo exultauit. Et quia lingua nō poterat respōdere: de utero matris i occursum illius gestiebat erūpere. Attēde quāta fuerit plenitudo gratie data ioāni ad pñtiam uerbi diuini p os affatus uirginei. Nā & meritis eius mater spū sācto repletur: & datur sibi mysteriū incarnatiōis agnoscere: fidē matris cōmēdare: & eius dignitatē intelligere & eā beatā predicare: & se indignā tali uisitatione reputare. Quā enim spūs scūs repleuit humilitate uacuā non reliquit. Tūc autē ut scōȝ auctoritates uident dicere: pmo sanctificatus ē ioannes: & repletus spiritu sācto: accepit pphetie donū: quo uicinius lucerna dei fieret: & uox ut uerbū dei qd se occultauerat carnē assumēdo per istū tanq̄ p lucernā suā: & uocē sonoram inotesceret mūdo: unde & quod in ppria uoce nō potuit: per suam matrē impleuit: dū meritis eius sic exclamādo uirginem cōmendauit: & uerbi icarnati pñtiam predicauit: unde iā tunc i utero suum ichoauit officium felix uox manifestādo magnifice uerbū dei. Licet autē quedā beneficia dei quidā artātes dicāt q ioānes tunc accepit grām in habitu solū: & nō ali quo actu mētis interne: qa nec usum rōnis hūit: uolūtatis: & illa exultatio nō itelligit actualis mētis iocunditas: sed q̄dā corporis ptēsio & motus: ex quo mater pcepit immutationē factam in filio. Ego uero hoc dictum ualde irrationabile fore arbitrans: & diminutiuū doni spūs sācti: quod facer textus euāgelii: si nō peruertat: dicit copiosius da tum fore Ioāni cum dicit. Ex quo fcā est uox salutatiōis tue in auribus meis: exultauit ifans in utero meo. Credo tñ dictis scōrum exponētium istū textum q ioānes in sua mēte exultauit: & q istud fuit gaudiū rōnis: & q actu Ioānes saluatorem cognouit: ac plenitudie grē & meriti i ioāne actualr existētis: nūc mř & postmōm př accepit. Intelligere sane: sicut unus scūs meret alteri: & q tūc miracu lose sibi datus fuerit usus liberi arbitrii. Si.n. istud gaudiū dicatur aliqs motus scūs i corpore ioānis aliquā ptēsionē faciēs i utero matris: ac p hoc im pulsum: magis debuit exclamare elisabet dolore quassata i utero q̄ gaudio repleta ex filio: unde nō intendo falsificare dicta sanctoȝ pp iniuriam precursoris. Dicit enim maximus i sermone de ioāne baptista: In tātū āt i eo pfulsit spiritualis electio: ut ante mereret ānunciare deum: q̄ nascendi sumeret initium: uel linguā qua ānunciare posset acciperet. Quid est hoc mirabile fratres? Que tantorum nouitas gaudiorum: ut elisabeth illa uetus mulier: & noua mater: uenienti ad se beate marie testaretur ifantem in utero se habere: qui necdum sentiens semetipsum: dominicum sentiret aduentum. Nullus ignorat carissimi paruulū omnem ab utero materno prodeuntem inter ipsa lucis exordia mestis cōcrepare uagitibus. Solus baptista domini ultra legem nascētium: natiuitatē suā letitia & exultatiōe preuenit: ipsumq; mūdi saluatorem: quia nec dū sermone poterat: prophetico gaudio reuelauit: & quem decuit ut de matre sterili nasceretur: qui fecunditatem uirginis reuelaret: quatenus mirabilem partum mirabiliter natus ostenderet. Quid hac reuelatione gloriosius? Quid hac fide dignius? Sterilis cōcipit: uirgo parturit. Mutus loquitur: & in secreto maternorum uiscerum paruuli totius mundi gaudia preludūt. Ecce Maxius in auctoritate prefacta tria de Ioāne dicit. Primum q nondū sentiēs semetipsum: dominicum iā sentiebat aduētum: sed seipsum bene sentiebat actu: ergo uult dicere q ultra hoc dominum sentiebat nunc actu: & istud non potuit tunc esse nisi rationis: & per consequens illud gaudium fuit uoluntatis. Secundum dicit: q ipsum mūdi saluatorem tali gaudio reuelauit: quod quidem fuit: quia mater meruit hāc reuelationem: pp hoc p ipsam dicitur filium dei reuelasse. Dicit etiam tertio: q paruuli in uteris maternis. s. Iesus & Ioannes: totius mundi gaudia preludunt. Ex quo uidetur dicere q ille due benedicte anime uirtuose cognoscebāt & de se inuicem gaudebant: & de totius mundi salute iesus gaudium influendo: Ioannes receptando: In hoc enim q Ioannes associatur christo in gaudio: uidetur dicere q simili modo: licet impari gradu Ioannes & Iesus gauisi fuerunt. Sed non est dubium q Iesus gauisus est gaudio mentis: ergo & Ioānes: August. ēt i quadā omelia loquēs de Ioāne dicit. Sustine personā uetustatis: per quam de senibus nascitur: & preconium nouitatis ppter quod in uisceribus matris nōdum natus propheta declaratur: fuerat quidem diuina dispositio: ut hoc tante gratie testimonium christo periberet: q etiam christus putari posset. Nam inter natos mulierum non surrexit ut ipse ait maior ioanne baptista. Itaq; si nullus eo maior erat: ideo qui maior est illo: plus est q̄ homo. Ambrosius etiam super lucam dicit expresse q tempus siletur ifantie: q prefētia domini matris in utero roboratur quū

 Iesus ioanni intimus

infantie ĩpedimenta nesciuet: Et deo in euangelio nihil sup eo legimus nisi io itn & oraculum in utero: exultationẽ & uocẽ in desetto. Neq3 enim ullã infantie sensit etatem: qui supra naturam supra etatem ĩ utero situs matris a mẽsura cepit etatis perfecte plenitudis xp̃i. Nescio qd expssius dici posset: q̃ dicere ꝙ infantie ĩpedimenta nesciuit: & ꝙ nullã infantie sensit etatẽ: quod nullo modo est uerum: si ĩfatilitas corporis impediuit usum rõnis. Quod etiam dicit a mensura cepit pfecte etatis plenitudinis christi: hoc nõ est uerum quãtum ad robur & perfectionẽ corporis: qa tũc paruulus fuit. Et ideo uerificatur ĩ eo q̃tum ad plenitudinẽ meriti p actũ & usum liberi arbitrii. ut in hoc assimiletur christo ipsum sanctificãti: qui tunc in utero matris pleno usu liberi arbitrii merebatur: sicut plenus uir mente: quod & uidetut tunc ioanni donasse. Btũs etiã Odilo cluniaceñ qui fuit magnus doctor & scũs: idem omnino uidet̃ dicere. Videtur autem esse snia Ambrosii: ꝙ nõ solum tunc impedimẽta ĩfantie non sensit in usu rõnis: sed etiam nũq̃ sensit postea: quod satis uidetur rõnabile: qa altissimus datas gratias non subtrahit sine culpa. Istud autẽ dicere ultra hoc: ꝙ est scõs imitari: ẽ honotare deum ĩ opibus suis supnaturalibus: & scõꝝ dona nõ diminuere sua fantastica rõne: & sacrũ textum reuereti & nolle artare eius uerba ad nostre infectionis debilia expimenta: ppter qđ credo sicut dixi ĩ dei precone Ioãne. Si autẽ fuit ioãni cõcessum ĩ sua sãctificatiõe: nõ mireris ergo si tibi supradixi. ꝙ ĩ cõceptu filii dei fuit datum uirgini suũ libeꝝ arbitriũ sõno nõ ĩpediri: qa maius miraculũ uidet̃ nõ ĩpediri usũ liberi arbitrii in ut̃o: q̃ nõ ĩpediri in sõno.

Attende autẽ quot sũt p̃uilegia istius benedicti p̃cursoris. Quia primo uidetur fuisse p̃mo genitus q meritũ christi in utero matris p̃mo pticipauit. Et ut dignissimũ membroꝝ xp̃i p̃mus influentiã recepit capitis xp̃i. Nota ꝙ magnificẽtia huius matris xp̃i oñditur ꝙ xp̃us noluit regenerare ioãnem nec sanctificare nisi per uerbũ & in presentia matris sue: licet in absentia posset: ut p hoc monstraret: ꝙ sicut ab ipso fluit oĩs gratie plenitudo: sic per gloriose matris manus transit omnis gratie dispẽsatio

Secũdũ p̃uilegiũ ioãnis fuit: qr sicut supra dictũ ẽ p̃mus adoptatus fuit post ɔceptũ filii dei a uirgĩe matre: unde fuit sibi singulariter p̃dilectus unde & Ber. dicit ꝙ festinabat maria non tantũ elisabeth uisitare. q̃ ioannem sanctificare & ppter amorẽ ioannis seni elisabeth sedule ministrabat & puulũ natũ ioannẽ uid[e]re festinabat unde & creditur ꝙ ipsum in ortu leuauerit & in manibus suis sanctis accepit. Si ioannes usum rõnis habuit: imo qr satis pbatũ est ꝙ habuit: qua putas hilaritate matrem oĩs gratie reuerebatur? O q̃ felicius cum ipsa q̃ cum elisabeth iocunde morabatur: ꝙ si tantũ pficit in p̃mo auditu salutationis marie: quãtũ putas pfecit ĩ triũ mensiũ mora: maxie cũ ibi eẽt cũ carne diuina psoua. O q̃ copiosã sibi dedit benedictiõnẽ mater g̃re quãdo ipsum erũpentẽ in lucẽ accepit quẽ p̃mo in suã gratiã adoptauit. Et si de plenitudine marie accipiunt peccatores: quãtũ putas accepisse hũc dilectũ filiũ suũ ut digne p̃curreret & p̃nũciaret illum quẽ maria cõcepat dñm iesũ xp̃m:

Tertiũ p̃uilegium & sũmũ omniũ est uicinitas sui ad dei uerbũ quã uicinitatẽ in seipso cognoscẽs humiliter simul et ueraciter dicit se uocẽ ipsius. O quãtũ est hoc dicere? uox enim ex tota se est manifestatio uerbi et ad uerbũ mãifestũ fit. & nihil in se cõtinet nisi articulatũ sonũ & uerbi significatiuũ. Per hoc igit̃ dat̃ intelligi: ꝙ Io. erat quasi totaliter ipse iesus per gratiam: et ꝙ quicquid fuit in eo tam mentis q̃ corporis ꝙ etiã gestus siue conuersationis totum fuit xp̃i manifestatio & xp̃i predicatio. Et quis posset hoc p̃uilegiũ sufficienter exp̃mere. Sicut enim nihil similius uel intimius uerbo q̃ uox: sicut nihil uidetur similius uel intimius xp̃o ipso benedicto ioanne. Intelligas autem in omnibus ꝙ uirgo mater fuit realiter uerior & pleior: & maior uox uerbi: q̃ Io. Licet non quãtũ ad actũ exterioris officii ipsum predicãdo mũdo: sed ad alios hec prerogatiua refertur. Quãtũ ergo ad illud p̃uilegiũ hẽt plura noĩa: qr non solũ uox: sed lucerna: ãgelus: spõsi amicus: helias in zelo feruoris: preco in uirtute clamoris: precursor in prerogatiua prepationis: baptista in dignitate mirabilis honoris: de quo infra dicet̃. Nõ deduco autẽ quomodo secũdũ diuersas pprietates hec noĩa ioanni conueniũt.

Quartũ priuilegiũ ꝙ idẽ angelus q dominũ ipsũ nũtiauit. & sicut. Ber. dicit quo ad aliquid solẽnius quia

In loco sacri templi
Tempore sacrificii
Et magno sacerdoti.

Sed aduerte ꝙ illud fuit templũ solẽnius ubi mater dei orauit feruẽtius: imo locus uirginis fuit sãcta sanctoꝝ: qa solũ ibi regina orabat oĩum angeloꝝ. Et eius orõ fuit tempore sũmi sacrificii: qđ satis patet si supiora recorderis. Ipsa etiã uirgo beata in oblatione mẽtali fuit sũmus post iesum omnium sacerdotum: sed tam magnã dignitatẽ ostẽdunt in ioãne superiora: & maxime magnã similitudinẽ ad iesum ꝙ nũciatur per eũdem angelũ.

Quintum priuilegiũ: quia fuit xp̃i uoce laudatus: uere magna gloria ioãnis in christo saluatore: qui & ipsum similiter repleuit cõformitate gratie sue: & super oẽs ipsum magnificauit testimonio uocis sue. Et si discurras per illa q̃ christus dicit in euãgelio: uidebis mirabilem ioanem in plenitudine graꝝ. Et q̃tũ est illud Inter natos mulieꝝ &c. Certe si uerũ est quod m̃lti opinãt̃: ꝙ ĩ gratia nõ inueniunt̃ duo per oĩa pares: necesse ẽ ut si nullus eo maior in his: qui tunc tẽporis erãt uel fuerant eo sit oĩs ĩferior. Omitto alia enumerar̃ p̃uilegia: que in eius cõceptu & ortu: & in utroq3 parente: & in gaudẽte multitudine facta narrãtur.

Quãtũ autẽ fuerit estimãda testificatio huius bñdicti p̃conis de iesu: satis ei similis euãgelista Ioan. oñdit

primo capitulo: qui enunciata diuinitate iesu & incarnatione eius: statim annectit Ioannis testimonium tanq̃ summe auctenticũ. Vides q̃ proprium fuerit huius benedicte uocis manifestare iesum. Ipsa uirgo mater que in tota silua euãgelii nisi paucula uerba dixisse narratur in sanctificatione huius preconis: ad manifestandum dei conceptum in se factũ eructauit sũmum canticum omnium canticorum: immo que semper in euangeliis fuit breuiloqua: quia uix unam enunciationem simplicem protulit in hoc cantico decem clausulas decantando coniũxit: ut per hoc ostendatur ꝙ totius legis plenitudo que figuratur denario in hoc cantico continet. Audi ãt qd dicit Hugo. de huius cantici laude. Nemo huius cãtici uerba putet leuit estimãda: q̃ nimirũ de tã profũda contẽplatione prolata sũt ut inuestigatiõe digne penetrari nõ possint. Et omne quod dictum est ab illa summe ueritatis intima luce: cui mens uirginis excellenter inheserat emanauit. Nec alius qcũq; dicere potuit: que meditãdo locuta ñ ẽ sed gustando. Quam non docuit per uaria discurrens cogitatio: sed riui sapientie fontis per contemplationem mentis inherentis deuotio. Attẽde q̃ magnifice in sublimitate contemplationis uirgo inchoat. Dum enim eius fides magnificaretur ab Elisabeth: & benedictus fructus uentris sui beatificaretur: totum in deum refundens. Magnificat inquit anima mea dominum: quasi. d. Magnificauit dominus facere mecũ: dum seipsum per me intra meum se fecit uterum: & sic me magnificã reddidit: etiam supra sublimitatẽ omniũ angelorum. Sed hoc est omnino sũmum: & non mediũ: & iõ non meipsam magnifico iactãdo inaniter: sed magnificat anima mea dominũ: donum suũ in ipsũ refundendo totaliter. Dicit autem Beda sup magnificat: ꝙ beata uirgo magnificentiam suã plene cognouit: sed totum in deum refudit. Dicit enim sic loquens in persona uirginis. Magnificat ergo dominum uoce: opere affectu. Magnificat quidem dominum omnis creatura: sed anima mea sup oĩa inter omnem quippe creaturam nihil tam magnifice fecit dominus sicut animam meam: & iõ magnificat anima mea dominum. Et exultauit spiritus meus in deo salutari meo: ac si dicat secundum spiritum meum extra omnem creaturam: & extra memetipsum: & iam prẽ imẽsitate gaudii salutauit ĩ deo salutari meo: uidelicet in iesu singulariter meo. In quo totum: ꝙ uiuo: totum quo discerno: totum quod sentio: in eius magnitudine contemplanda: & preceptis obseruandis impẽdo. Nulla proprietas me extollit: nulla aduersitas frangit: sed illius solius memoria delectatur spiritus meus: in illius perpetua diuinitate cuius caro mea fecũdatur temporali conceptione. Quantam autem plenitudinem ista uerba contineant: audi non mea sed Hugo. uerba. De salute quoq; quã humano generi preparari uideo totis precordiis exulto: uideo nanq; de me assumi: quod & credo ꝓ me debere offerri. Veni dilecta uirgo maria in cellam uinariam ad regem sponsum tuum introducta: ab ubertate domus eius inebriata: memoriam suauitatis illius eructasti: & iustitia illius exultasti: uidisti qppe maiestatem: gustasti suauitatem: ideoq; quod intus hausisti: foris propinasti. Duo. n. bona sunt que angelorum & hominum spiritus in illo fonte boni eterna contemplatione hauriunt: uidelicet incõprehensibilis dei maiestas: & ieffabilis bonitas quorum alterum castum timorẽ gignit. alterũ uero dilectionem pariter: pro maiestate nãq; uenerantur deum: pro bonitate diligunt eum: ne uel dilectio sine reuerentia dissoluta sit: uel reuerentia sine dilectione penalis. Ad hanc contẽplationem mẽs marie subuecta fuit: que celestis patrie dulcedinem in uerbis suis tam mirabiliter expressit: quam ineffabiliter cõprehendit. Cum enim magnificare dominum se perhibuit: uenerandã maiestatẽ interna uisione contuita fuisse manifeste declarauit. Cũ uero se in salutari suo exultasse asseruit: gustum iterne dulcedinis se percipisse ostendit. Hec Hugo. Que autem tantum ascendit maiestatem dei cognoscens: & omne bonum quod ĩ ea erat in ipso refundens: uide quantum in sũma uilitate resiliuit profunde dicens. Quia respexit humilitatem ancille sue: ecce q̃ uilia de se sentit: & totũ dei gratie tribuit: iuditio suo monstrat se humilem. sed respectu superne gratie sublimem: ut quod natura ĩ primis patribus per superbiam perdiderat: in maria per humilitatem acciperet: ideoq; uerbum patris in ea ꝓ humilitatis sue meritũ carnis substãtiã quã sibi uniret assũpsit: & tunc ad eam quã prius abiecerat naturam sublimandã per misericordiam respexit. Quia uero quod erat humiliter recognouit se dicẽdo ancillam: ideo sublimatur: quod non erat: mater esse promeruit. Ideo Hieronymus. Beata uirgo nõ a filio suo domino nostro celos didicit fabricare non angelos creare: non mirabilia: nec diuinitatis insignia perpetrare: sed se humiliare: ceteraq; documẽta uirtutũ intra humilitatis custodia aggregare: unde & in se solam humilitatem respexisse fatetur dominum: que custos est ceterarum uirtutum. Collocauerat enim in tuto stationis portu sublimia meritorum suorum exercitia: & ideo sic est diuinitus illustrata. Hec Hiero. Circa istã materiam humilitatis uirginis omnes sancti dicunt mira: quia mirabilissima fuit huius sacre uirginis humilitas: quam nequaquã inaniter extollere potuit omnium gratiarum uniuersitas & in uniuersalitate cõmunicata sublimitas: pro tanta nãq; plenitudine gratiarũ beatam me dicunt omnes gentes: quod & ipsa plenissime intellexit: cum hoc uerbum in cantico expressit. Sic enim domus respexit eius humilitatem ꝙ ei maternum tribuit meritum & statum: propẽ quod & sic eius exaltauit humilitatẽ: ut sibi sit par in generatione preterita sterilitatis opprobriũ sustinuisse in sua uirginitate per quam humiliabatur in lege: quia iam uidet futurum ut beata uocetur

in omnem generationem pro fructu fecunditatis diuine sicut dicit Ber. Quod autē supradixi plenitudinem sapientie datam uirgini in conceptu filii dei satis ostendit huius cantici plenitudo & sanctorum de hoc expō: unde Ber. hoc uerbum super magnificat exponens dicit. O dilatatum cor marie genitricis dei q̄ perlucidis oculis omnem creaturam in uera beatitudine collocandam simul aspexisti. Ecce inq̄ intuentis est uerbum & demonstrantis. Ecce iam uideo quid futurum sit de me: qs fructus procedit ex me: quot & quanta bona non mihi soli: sed omnibus generationibus proueniunt p me. Nam & angelicarum ruinarum numerus p meum genitum reintegrabitur: & hominum generatio in adam maledicta: per benedictum uētris mei fructum ad eternam benedictionem regenerabit: hec Ber. Et cum tantum benedictionis in omnes generationes bonum diffundendum ē: quia fecit mihi magna dominus qui. po. e. n. s. eius: hoc ipsū ꝙ me benedicant omnes generationes non mihi attribuo: non meis meritis ascribo: sed potius ei q fecit mihi magna. Magnum quippe per se est ꝙ uirgo sum: magnum ꝙ mater sum. Maius ꝙ siml' utrūq; mater & uirgo: sed maximum si cuius mat' sum attendatur: quia unigeniti dei & omniū saluatoris. Et quia hec omnia sunt: magna que licet oībus sint facta: generaliter tamē mihi sunt facta singulariter. Et ad meam inestimabilem gloriam in me: & de me per spiritum sanctum cōpleta potenter. Et ideo magnificat anima mea dominum: q̄a fecit mihi magna que sentio qualia sunt non exp̄mo: quia nec plenitudine angelica auris intelligere sufficit. Ista igitur magna non solum creaturis sunt maxima: sed maximum illi & insuperabile qui potens est immo omnipotens est & sanctum nomē eius. Et tamen nec potentiora nec sanctiora ille facere potuit: q̄ que in me fecit: dum hominem uerbo uniuit: ut idem sit factor qui factura: filius meus iesus super omnia benedictus deus qui ad omnium factus est salutem: sed eterna dispositione: & īmensa mea dulcedine factus est ad meam gloriā singularem. Attende autem ꝙ sic subtiliter loquendo beatissima uirgo summam humilitatem tenuit. Quod enim ipsa fuerit potens dei filiū generare: & alia magna recipere: non sue uirtuti attribuit: sed ei qui potens ē: qui summā potentiā in humilitate uirginis uoluit honorare. Et ꝙ ipsa sic fuerit sanctissima: ut sanctum sanctorū genuerit: non sue uirginitati attribuit: dum mulierem que fuerat caput peccati sic plenissime expurgauit ut genitrix fieret sanctitatis in omnia uasa gratie diffundende Et hoc totum īportatur cū dicit: qui potens est & sanctum nomē eius: quasi dicat. Cum femina sit omniū creaturarū rationabiliū uilissima & tota īfecta īmunditia: qualis ex me fuissem nisi ipsius gratia me preuenisset: quia nunq̄ ista magis decenter manifestare potuit q̄ quando mulierem super oēm creaturam exaltauit: & ipsam matrē omnis gratie & munditie per suam sanctitatem effecit. Ex istis ergo magnis in me factis: nec sup̄ba nec auara existo: sed cum iubilo exprimo ꝙ genitrix gratie eam omnibus electis dispēso: & propterea ex hoc meo beneficio fit tam copiosa deriuatio: ꝙ misericordia eius a progenie in progenies plenissime deriuatur a Iudea in gentes: & ab initio seculi usq; ad terminum eius misericordia domini magna diffunditur ab eterno: & usq; in eternum: non passim quidem sed timentibus eum. Quia spiritus sāctus fugit superbum & requiescit super humilem & māsuetū: & domini trementē sermones. Attende autem ꝙ benedicta uirgo sapientia dei plena uidet ꝙ diuina dona sic electos illuminant: iustificant: & in deum transformant: & reprobi ex eis maiora iuditia sibi ex sua induratione: obstinatione atq; ingratitudine diuine seueritatis accumulant: unde magna dona electorum: utplurimum sunt excecatio reproborum: maxime illorum qui de sua presumētes iustitia in suis operibus gloriātur: ꝓpter quod christus dicit Ioan. ix. in iudicium in hunc mundū ueni: ut qui non uiderunt uideant: & qui uident ceci fiant. Et Simeon dicit luce. ii. Ecce positus est hic in ruinam & in resurrectione multorum. Hunc ergo processum sacra uirgo dei sapientia plena attēdens postq̄ sublimia dona misericordie dei in electos timentes eum diffūdenda expressit: ad dei generalia iuditia super reprobos se conuertit: & cursum diuine prouideutie in regimine creature rationalis describens: quid superbi demones uel homines: quidue humiles electi mereantur exponit. Et quia christus per strenuitatē uirtutum supra q̄ pōt dici operatus est dei honorem: tamen sanctificando electos q̄ expellendo reprobos: ideo hoc exprimens pro uniuersalis iuditii fundamento dicit: fecit potentiā in brachio suo. i. in suo opere strenuissimo non solum potenter sed emphatice potētiā fecit: dispersit superbos mente cordis sui: ubi superbiam reproborum ostendit presūptuosissimā noīe mentis qua se ceteris excellentiores existimant: & se deo per humilitatis reuerentiam non inclinant. Ostendit etiam affectuosissimam: ac per hoc maliciosissimā: quia ex precordiali affectu honoris proprii seipsos contra dei preceptū extollunt cū dicit cordis sui. In corde enim est sedes sanguinis & caloris: per hoc affectualis amoris. Ac per hoc ostenditur ꝙ sunt proprii honoris maxime amatores Ad altam autem iustitiam celestium spirituum mētem uirgo attollens demonibus subdit: deposuit potentes de sede. Sed ne crederes uacuas remansisse: subiungit. Et exaltauit humiles homines christo conformes in illis dicit locandos sedibus spirituum reproborum. Quales autē sint humiles describit cum subdit. Esurientes īpleuit bonis: humilitas enim que ex charitate causatur mentē sub deo incuruat: & quia semper seipsam mente euacuat: sanctā dei esuriē in mente prouocat que sola diuinis bonis repleri meruit. E contra autem qualis sit su-

perbia reproborum e regione ostendit cum dicit. Et diuites dimisit inanes: hi enim sunt qui dicunt cũ ãgelo laodicie. Apoc. iii. qr diues sũ & locupletatus & nullius egeo: & nesciunt in sua malitia obstinati: quia miseri sunt & miserabiles: & pauperes & ceci: & nudi. Tales igitur diuites in sua reputatiõe dimisit inanes: non fecit: quia ex quo dederunt obicem gratie eorum animas non intrat neq; ipsũ posset continere: quia plene sunt ipsis. Hi diuites sunt falsi: iniusti: & pessimi pharisei: qbus dicit dñs Mat. ix. Non est opus ualentibus medicus & ceťa. Et nõ ueni uocare iustos. Attende autem quantũ deo & sue matri sanctissime placuit sui exinanitiõis humilitas per quam causatur sacra esuries sũmi boni: quia hanc solam eodem bono dicit repleri quãtũcunq; etiam aspernetur confidentiam de propria iustitia pondera: quia ista sola dicitur remanere inanis ab illa infinita misericordia que a progenie in progenies est diffusa. Expresso igitur diuine prouidentie cursu per rigorem iustitie in reprobos: & pietatem misericordie in electos: tandem ad singula rem incarnationis gratiam in dilectum iesum sua uerba reducit. Suscepit israel puerum suum: assumptum hominem puerum iesum diuinitatis appellans eo q̧ ei in sũma humilitatis obsequiositate seruiuit: quem & suscepisse dicit deum cum sibi personaliter uniuit: & tunc uere israel fecit: quia uere diuinitatem uidit & ea fruitus est. Potest etiam dici tota multitudo electorum unus puer dei propter reuerentiam humilitatis & unionẽ charitatis que ĩ ipso iesu suscipitur per adoptiõis gratiam: & fit israel per uisionem beatam. Quod quidem sacra uirgo intelligens iam factum in christi merito immobiliter: quod tamen futurum erat in iustorum populo: iubilans iam intuetur cõpleta: & dicit. Suscepit israel puerum suum: quia ĩ gratia mei cõceptus iam est electorum numerus adoptatus. Et hoc fecit: recordatus misericordie sue: non iustitie nostre: quia q̧ hominem redemit: non fuit ex merito hominis: sed ex dono diuine pietatis. Suscepit ergo naturam bonus iesus: suscepit & causam nostram: & per misericordiam determinauit sententiam: & per deuotissimam mortẽ suam plenam dei iustitie fecit emendam. Et quia tamen expectauit usq; ad plenitudinem temporum: uidebatur pater oblitus mittere filium suum: sed recordatus est misericordie sue per effectum operis: dum me suam spõsam & filii matrẽ elegit: cuius tamen nunq̃ fuerat oblitus: secundum actum sue eterne dispositionis qua me semper in conspectu suo tanq̃ omniũ creaturarum reginam misericorditer statuit. Et quia hoc tantum beneficium fuit sanctis patribus repromissum: maxime per Abraham & per prophetas predictum ad salutem seminis electorum per omnia secula seculorum cum dicit. Sicut locutus ẽ ad patres nostros & ceťa. usq; in secula. Attende autem q̃ ordinatissime sacra uirgo procedit: incipiens a magnificentia maiestatis: & ex suaui gustu dulcedinis bonitatis dei in suam humilitatem resiliens & ex mera dei bonitate nullo suo merito sic magna & ineffabilia per dei potentiam & sanctitatẽ: trãsiẽs per fluuiũ oñdẽs minime electorum exp̃imens differentiam effectuum gratie christi in reprobis & electis ad suum dilectum iesum reducit canticum: in cuius assumptione in unitate persone dicit omnia patrum promissa quidem completa in omnes generationes seculorum semini abrahe electo ex iustificationis gratia & gloria plene diffusa. Totum autem preconium huius sacratissimi cantici uirginis matris: in quo tam clare eiusdem exprimuntur beneficia illius quem portabat in suo sanctissimo uentre ad magnam redundabat gloriam precursoris. Quia enim ipse erat uox & manifestatio saluatoris: ideo omnia que circa ipsum fiunt uidentur manifestatiua filii dei in carne uiuentis. Nã & elisabet hoc sacrum mysterium multipliciter declarauit uirgo beatissima. Nunc in presentia Ioannis plus locuta est ad declarationem huius sacri beneficii q̃ in toto decursu uite sue locuta fuisse scribatur. Adauget autem preconium q̧ patri ẽ reddita lingua postq̃ sacrum nomẽ precursoris descripserat: & canticum iubilationis & prophetie uocẽ lassauit in suauissima melodia: ubi singulariter descripsit beneficia uerbi incarnati: quia per ipsum redimimur & saluamur: & ab hostibus liberamur: & libere reformamur in sanctitate uirtuose uite: & dei cultum perfectum: que omnia dicit esse cõpleta secundum immobilia promissa cum iuramento facto patribus: & sic per ora prophetarum predictũ fuerat: quibus a seculo de hoc alto sacramento fuerat inspiratum. Ad filium quoq; paruum tanq̃ ad intelligentem & capacem rationis cantici uerba cõuertit & precursoris officium in eo eleganter describit cum dicit. Et tu puer & ceťa. Tandem in oratione uerba concludens filium dei qui splendor ẽ paterne glorie & in mundum uenerat petit illuminare nostre cecitatis tenebras: & in uiam pacis perfecte sequele dirigere gressus nostros. Vide ergo q̃ manifeste est uerum quod tibi pro regula superius dixi. Siquidem quando deus aliquam personã eligit ad aliquod officiũ & sublimẽ statũ: totus impetus gratie datus illi persone ad illud officium cõplendum impellit: unde & gratia ioannis in se & ĩ utroq; parente sic abunde influit: ut audisti ad dãdum mundo noticiam christi nati: & ipsamet uirgo a spiritu sancto impulsa in precursoris presentia que prius occultauerat manifestat: nec est modica laus Ioanni q̧ in eius presẽtia illa duo formata sint cantica in quibus quottidie per uniuersum orbem laudatur gratia saluatoris. Magnifice nãq; completis precursoris mysteriis & cõsũmatis pro quibus gloriosa domina uenerat ad domum Zachatie rediit nazareth: & tunc crescentibus signis grauidationis filii dei: quem in sua carne gestabat inuẽta est a Ioseph habens de spiritu sancto. De q̃litate autem cordis Ioseph circa uirginem diuersa ẽ

sanctorum sententia. Quidam autem sicut Origenes & Ioannes os auri aperte ostendunt: ꝙ Ioseph ex humilitate reputans se indignum illius consorcio: quam sentiebat plenam deo: uoluit occulte eā dimittere: timens ne ex presumptione ostenderet si tante uirgini cohabitaret. Et ponentes exēplum de petro qui in eadem reuerentia dixit christo. Exi a me: quia homo peccator sum domine. Et de centurione qui dixit. Nō sum dignus ut intres & cetera. Dicunt ꝙ nullo modo de beata uirgine est suspicandum sinistrum. Vnde Ioannes os auri sup mat. libro. i. O inestimabilis laus marie uirginis: magis credebat ioseph castitati eius: q̄ utero eius: plus gratie q̄ nature: conceptionē manifeste uidebat: & formationem suspicari non poterat: possibilius eē credebat mulierem sine uiro concipere q̄ mariā posse peccare. Huic sententie satis concordat Ber. super Missus est. Et respondit ꝙ ideo uoluit eam occulte dimittere: quia si manifeste dimitteret causa diuortii quereretur & exigeretur. Quid autem diceret populus dure ceruicis: si diceret quod sentiebat: & ꝙ de illius puritate probauerat. mox increduli & crudeles iudei: & illā subsanarent: & illam lapidarent? Quomodo ergo crederent tacenti in utero: quem postea crucifixerunt mira facientem: & in tēplo docentem? Ideo uoluit eam occulte dimittere ne conculcaretur sanctum: & margaritas daret porcis & canibus. Ecce ꝙ Ber. concordat cum primis. Nec uidetur eis resistere cum angelus dixit ioseph. Noli timere accipere mariam coniugem tuam. q. d. angelus. Recordare promissa dauit patri tuo: & scias ita cōpleri in sancto matrimonio tuo: & ideo noli timere accipere mariam coniugem tuam: quia ex maximo beneficio a deo est tibi data in sociam: nec expauescas cū illa habitare & sibi seruire: cuius deus te socium fecit in sancta puritate: nec timeas altitudinem sui conceptus: quia licet sit dei uirtus & altissimi filius: propter cuius eminentiā sanctitatis posses formidare: scias tamen ꝙ est de spiritu sancto: quia illud opus est sūme pietatis: benignitatis: charitatis: & miserationis ad mundum saluandum: & ista appropriantur spiritui sancto: unde noli timere tantam eius altitudinem quin secure accedas ꝑ pietatis plenitudinem. Ipse enim non uenit nec ꝑcutere: sed saluare: & ideo gaudens accipe quia cōiugi tue sacratissime uirgini data est generatio de spiritu sancto. Tibi uero comunicata ē nutritio: & adoptatio tanti doni: unde licet fueris omnino extraneus a conceptu: eris tamen necessarius in conuictu: & ideo reuerēter ministra tam matri q̄ proli: & uocabis nomen eius iesum: quia nō tantum te sed totum populum suum saluum faciet a peccatis eorū. Exponitur etiam illud traducere: idest per solēnitatem nuptiarum sibi indissolubiliter ad cohabitandum strictius q̄ primo ligare: hanc credo bonā ueram: & sanctam opinionē. Aliorum autē uidetur esse opinio ꝙ de ipsa dubitauerit. Quod licet diuersis modis etiam redundet in gloria uirginis: sicut etiam beatus Ber. ostendit super missus est: tamen nullo modo credo ꝙ dubitatio illa fuerit firma in mente ioseph de nephario opere. Licet autē aliqui hoc attribuant Augustino in sactū castissimū marie uirginis uterum: uel uidi portam. Tamen uidi magnos uiros & solēnes asserētes ꝙ ille sermo nūquā fuit Augu. sed nescio cuius alterius: & fuit sibi per errorē attributus: unde in illo sermone aliquod continetur: quod nisi pie exponatur propter reuerentiam: falsitatē magnā cōtinet istud. s. Postremo quia uidet gressibus grauari: intelligit eius uterum grauidari: hoc enim est falsum: quia sicut ipsa fuit sine dolore puerpera: & sine pudore mater effecta: sic semper fuit sine grauatione grauida: nec matrē grauauit sue carnis pondere: qui in sua carne oīum peccatorum onera uenerat portare. Et si consideret illius sermonis latinum: satis uidetur incultū & ineptum: & contra usitatum modum loquēdi ipsius Augu. Quicqd sit de illo sermone non est dubiū ꝙ magistrorum fuit opinio ꝙ ioseph dubitauerit. Aliqui procedunt uia media que est tertia. s. ꝙ ioseph admiratione repletus ex plenitudine sanctitatis quā probauerat in uirgine nullo modo uolebat inclinari ad credendū de uirgine aliquid sinistrum: & uidens uirginem concepisse stupebat qd hoc esset: & in isto stupore partim ex reuerentia uirginis: partim ex incōprehensione operis: cogitabat sepsum absentare: & sic occulte eam dimittere: & totum deo cōmittere donec deus aliter diffiniret: & ideo dicunt ꝙ nec de uirgine aliquid mali sensit: nec mysteriū apprehendit: & ideo angelus sibi reuelauit. Hanc ultimā sententiā nō credo de facili posse impugnari: & tamen undiq; magnum uirginis testimonium: quia si ioseph dubitauit certum est ꝙ ab ipso non fuit conceptus sacratissime uirginis. Sic ergo certificatus reuerendissime & iocundissime stetit cum sacratissima uirgine donec aduenit tempus quo ad bethleem oportuit ire ad ꝓfitēdū secūdum imperiale edictū.

Iesus maria natus. Cap.xi.

Sacramentum sublimissimum natiuitatis dominice ad reuerendum: sanctissimum ad imitandum: dulcissimum ad recogitandum: suauissimū: ad predicandū fructuosissimum: ad recipiēdum: nunc proponitur nobis. Post aduētum sacratissime uirginis cū uirgineo sponso suo ioseph ad bethleem ciuitatē dauid: ad quā necessitate professionis & descriptionis uniuersi orbis ꝑ imperium cesaris augusti adducti sunt: illi pauperes & uirginei coniuges non inuento hospitio pre sua paupertate: & populorum multitudine: cōpulsi sunt in diuersorio declinare: ac pernoctare ī medio bestiarum. Factum est autem dum esset ibi cōpleti sunt dies sacratissime uirginis & peperit primogenitū filiū suū dei patris & ipsius matris uirginis ante quē nullus: & post quē nullus &c. Nota que euā gelica describit historia. O anima mea euiscerare tota in occursu uirginis matris portantis in utero sal

natorem & quam uides errabundam & ab omni officio seclusam: benigne niteris introducere in hospitium cordis tui: non enim horrebit ad te diuertere qui pro te ad tantã penuriã uoluit deuenire: nec etiã in te decrit stabulum iumentorum propẽ tuos bestiales defectus: quos tamẽ excludes si deuota fueris tam benigna influentia nati regis: q̃ misericors aduocatio pro te uirginis matris. Attẽde ãt circa istius natiuitatis cõsiderãda solẽnia

Tempus:
Locum
Modum
Suppositum
Naturam uisibilẽ
patientem uirginẽ
Angelorũ obsequiũ
Pastorum beneficiũ
Vniuerse creature testimoniũ.

De his singulis considerandũ est: licet non intẽdã sic ea distinguere: quin adinuicem mutuo repetantur tã pro deuotionis replicanda efficatia: q̃ etiã p huius beati festi conuertẽda materia. Tẽpus aũt fuit medie noctis qua hora natus eẽ creditur: & descriptionis uniuersalis sub imperatore romane orbis. Vt autem dem materiã cõtẽplandi simul & pdicandi introduco auctoritatẽ Mat. xxv. Media nocte clamor factus est: Ecce sponsus uenit: ubi diuine dispensationis archanũ circa natiuitatis mysterium declaratur: & signatur tempus ne in certa expectatione languescat anima sponsa uerbi. Media inquit nocte fuerat enim ãxiata spõsa diuersis prophetarum oraculis admonita clamauerat. Aggeus secũdo. Veniet desideratus cunctis gentibus. Addiderat Abacuc. ii. Adhuc uisus est: procul apparebit in finem: & non mẽtietur si moram fecerit &c. Adiunxerat autem deus Apoc. ultimo. Ecce uenio cito: quod sepe cantatum est in ecclesia his diebus Adhuc tamẽ sponsa lassatur desiderio: obsecrat: postulat: ueni domine & noli tardare: lachrymatur: interrogat ubi ẽ uerbũ domini: ueniat. Hiero. xvii. Et illud Cant. v. Nunciate dilecto meo: quia amore lãgueo. Et illud Cant. viii. Quis mihi det te fratrem meũ suggentem ubera matris mee ut inueniam te solum fons & deosculer. q. d. Gaudeo te clausum incarceratũ in utero matris mee: sed desidero te uidere foris cum iocunda parturitione natiuitatis tue Vbi notatur ꝙ quicqd dictum est supra de mysterio incarnationis põt adduci ad iubilum natiuitatis. Id enim quod tunc factum est in utero: nũc manifestatum est in mundo. Talibus ergo suspiriis anime desiderantis ac postulantis satisfacit uerbũ propositum ne diutius prestolatione languescat. Et est quidem.

Expletiuum mysterii propter congruentiam tẽporis: quia tempore acceptabile: media nocte: tũc quidem fuit tẽpus acceptabile ad occidendos egyptios: & liberãdos hebreos. Media nocte ingrediar egyptum. Exo. xi.

a Expressiuum magisterii propter industriam operis: quia opus inexẽplabile cum dicit: factus ẽ. Zelus domini exercituũ faciet: hoc dicit Esaias. ix. c. de paruulo nato: & filio dato.

b Impensiuum adiutorii propter excellentiã muneris: quia munus inestimabile. Clamor inquit factus est: & ideo prosternentur hostes a uoce clamãtis primi Ro. iii. Ecce ego facio uerbũ ĩ israel quod quicunq; audierit: tinnient ambe aures eius. Et esa. vi. Cõmota sunt superliminaria cardinum a uoce clamantis.

c Quietatiuum desiderii propter attinentiam generis: quia genus insolubile. Ecce inqd sponsus uenit Apoc. ultimo. Sponsus & sponsa dicunt ueni.

d Attende autem ꝙ media nox fuit hora cõgrua huius sacre natiuitatis pp triplicẽ significantiam. s.

Trã gressionis culpe
Passionis assumpte
Contẽplationis extatice.

Primo quidem trangressionis culpe: quia tunc uenit magnus medicus: quando magnus ubiq; iacebat egrotus Quod optime fuit figuratũ in illa descriptiõe facta sub rege idolatra & ĩ uniuersali pace ĩperii totius orbis sub dominio sacrilege ciuitatis: per hoc enim ostendebatur diabolus regnare ĩ mũdo: quia omnes scribebãtur sub idolatrie cultu: unde etiam noster emanuel qui sciuit reprobare malũ & eligere bonum excluso de ciuitate romana ritu cultus sacrilegi ibi statuit sedem regni sui & totius cultus diuini: in cuius signum in hora natiuitatis sue prostrauit templum pacis: quia pacem idolatrie: & regni carnis uenerat destructurus: licet autẽ nox tam tenebrose culpe accipiat maledictionem a iob. iii. & sapiens dicit in sapientia. xvii. Sidera limpide flãme illuminare nõ poterunt noctem illam horrendam. In huius igitur noctis medio debuit oriri lux gratie in iesu ad ipsam expurgandam: qa habitantibus in regione umbre mortis: lux orta ẽ eis Esa. xi. In signum etiam ꝙ recognoscentibus se plene uitiosos & tenebrosos oritur iesus. s. gratia quia lux in tenebris lucet. Io. primo. Secundo in significationem afflictionis assumpte. Ipse enĩ rex glorie omnia signa maiestatis & claritatis abscondit & se paupertate uilitate & multiplici cruce obscurauit. Quod bene iob luget in eius persona. d. Noctes laboriosas numeraui mihi. Vere tu bone iesu enumerasti & non alius: quia tuorum laborum & dolorum: & noctuum te obscurantium: non est nisi apud te numerus: cuius sapientie non est numerus: propter quod etiam oĩa fuit obscura. s. tẽpus locus: uagitus: humilitas: diuersoriũ: stabulum: presepiũ: consortiũ: ut oĩa clamẽt: quia semetipsũ exinaniuit personã serui accipiens. Tertio ĩ signũ cõtẽplationis extatice. Saluatoris enim ortus insup mũdanos contẽplationis excessus non uidetur nisi ab illis quibus sol mundane prosperitatis occubuit: & quibus oẽ creatũ nigrescit: ut sic nox illorum illuminetur: sicut dies claritatis diuine. Et tunc uere si

aut tenebre eius:ita & lumen eius:quia tanto illuminatur limpidius:quanto in mundanis passionibus plenius obscuratur:& tunc etiam talis nox est illuminatio eorum in delitiis suis. O deus oipotēs qui hanc sacratissimā noctem fecisti ueri luminis illustratione clarescere:duc nos cum Dionysio ad diuinarum tenebrarū radiū:ut in ipsis tuam lucē īaccessibilem in splendoribus sanctorū possimus dulciter intueri. He sunt tenebre latibulum domini secundū p̄s.& caligo quā deus inhabitat apud Salamonē & caliginosa nubes quā moyses intrat ut sibi appeat gloria domini:uel uisio similis glorie domini in uertice mōtis:postq̄ ignis ardens propter experientiam caloris:quā quasi claritas refulgens propter priuationem immediate uisionis dum sumus in nocte presentis peregrinationis. Circa clamorē uero notatur q̄ hec benedicta natiuitas dicitur clamor propter tria.s.

Prostrationē hostilis exercitus
Magnificationem effectus
Diffusionem sonitus

Nam aggredientes pugnare uociferātur & clamāt sicut patet in gedeone Iudi.vii.qui trecentis assumptis datis eis lanceis cum facculis occultis : & tubis in manibus dicit eis. Quod me facere uidebitis id facite:& quod fecero sequamini:& clamate domino & gedeom. O q̄ pulchrum mysteriū:quod exponendum dimitto menti deuote:propter breuitatem. Fuit etiam figuratus iste clamor p̄mi Ro. iiii.quādo archa dei uenit in castra:& uociferātibus filiis israel clamauerunt phylistei:ue nobis qs nos liberabit de manu deorum sublimium istorum uere ululauerunt demones quando archa humilitatis iesu uenit in castra fideliter:nam ipsos & omniū uitiorum exercitum dux noster hodie captiuauit Nonne natiuitas uirginea captiuauit luxuriā? Nati humilitas & paruulitas deiecit superbiam? Paupertas auaritiam? Charitas īuidiam? Pueri mitiitas irā? Societas laboriosorum animalium accidiam? Tenuitas uictus gulam? quia paruo lacte pastus ē per quem nec ales esurit. Et nonne presepis & stabuli bouis & asini uilitas & paupertas omnem mundi uanitatem deiecit? Adiscant prelati ecclesie pompam fugere:quia pastor israel & angelorū rex? mutato habitu ingressus est bellum cū paniculis paupertatis:& uagitibus paruulitatis. Et tamen cōtra superbiam luciferi & alia uitia sic nascendo clamauit:quēadmodum cum leo rugit: & cū clamasset locuta sunt septem tonitrua uoces suas. Apoc. iiii. sub sexto angelo tuba canente. Quia ī clamore huius natiuitatis septenarius uirtutum contra uitiorum acies more tonitrui ipsa confringendo intonuit. Quia dux noster in prima acie cōmisit cum nichanore:& ipsum deiecit.ii.mach.ultimo. Exultemus igitur & letemur coram presepio regis nati:sicut exultant uictores qui diuidunt sua spolia: quia sedes celestis quibus expoliati sunt demones nobis per uictoriam nati paruuli diuidentur. Secundo dicitur amor propter magnificationem effectus. Clamor enim uehemens est ultimum de potentia in uoce. Et quia de omnibus dixit deus & facta sunt: omnia comuniter comunia facere fuit quasi loqui de eis submisse. Quando autem fecit deum hominem & hominem deū:& quādo natū deū paruulū hodie demonstrauit tunc.q.clamauit ex toto se:nihil enim magis īpossibile est in creata natura fieri: quasi mulierem effici matrem dei:& naturam hominis deo in persona uniri:propter quod potest dici tempus talis operis & dominice natiuitatis tempus plenitudinis:quia tunc uterus uirginis fuit.

Vterus plenus gratia fecundante
Intellectus fide illustrante
Affectus charitate feruente
Aspectus gaudio affluente.

Dum eundem conspiciebat natum uteri sui quem indubitanter tenebat filium dei. Effectus fuit plenns solitudine ministrante. Satagebat autem sacratissima uirgo circa frequens ministerium tam uagientis paruuli:q̄ omnium infantilium necessitatum christi:& non solum nunc ī paruulo:sed in tota uita secum conuersantis in mundo. Aue inquit angelus ad eam gratia plena. Tunc etiam adimpleta est quarta generatio de qua dictū ē supra:quia de muliere sine uiro:generatione q̄rta reuertētur huc dixit deus ad abrahā Gen̄.xv. Quia hac ultima christi generatione est homo reductus ad dei unionem:Plenus etiam fuit dei filius gratia consumante de plenitudine cuius accipimus oēs. Io.primo:quia uidimus gloriam eius gloriam quasi &c. Cōpleta est mundi fabricatio. Ante sicut uas semiplenum agitabatur mundus superstitiōe idolorum:& distractione amoris temporalium:at ubi super omnes ordines angelorum facti sūt grauius qui deerant .s.maternitatis dei:& personalis unionis:debet esse firma & sana omnis creatura in cultu illius dei qui eam ex amore fabricauit creādo:& eam ex amoris excessu sibi uniēdo redemit. Et hoc etiam uniuersum fuit plenū gratia restaurante:quādo in dispositione plenitudinis temporum placuit deo restaurare omnia. Ad Eph.i. Et tunc impleta ē dei dispositio:quando de genere humano angelica restauratur ruina. Vere tēpus plenitudinis quod sic omnia adimpleuit:propter quod apo. ad gala. iiii. At ubi uenit plenitudo temporis. Iam non pōt insultari deo nostro nec ministris eius:sicut Helias .iii.Ro.insultabat sacerdotibus baal.d. Clamate uoce maiore. Non enim potest in creaturis aliquid altius intonari:q̄ deum hominem fieri. Et hic ē ille clamor qui ad aures domini peruenit ut iam humana natura non formidet in suis desideriis exaudiri:& secure dicat de iesu suo. Domine exaudi orationem meam &c. Tertio dicitur clamor propter diffusionem sonitus. In clamore enim cito uox diffunditur. Sed nunquid non omnino mundus audiuit clamorem qui factus est. Hodie equidem in omnem terram exiuit sonus eorum &c. Perscrute-

Iesus maria natus

mus ab omnibus creaturis & nobis oẽs una uoce respondent: quia uerum est quod audierunt: & miraculorum signis angelice iubilationi concordant & nobis simul cum angelo triũphanter predicant: quia natus est nobis hodie saluator.
Angeli audierunt: quia exercitum miserunt ad obsequium nati regis.
Celi nouerunt: quia stellam protinus miserunt.
Aer audiuit: quia media nocte resplenduit.
Aqua audiuit: quia in oleum conuersa de taberna emeritoria in tyberim defluxit.
Arbores audierunt: quia uinee engaddi balsamum produxerunt.
Bestie cognouerunt: quia paruulum adorauerunt.
Lapides cognouerunt: quia in templo pacis ruentes: uictorie regis nostri testimonium reddiderunt.
Infernus agnouit: quia inimicos regis nati ut corruptores nature quam assumpserat puniendos absorbuit. Et sic solus homo peccator est: pro quo solo surdus clamor factus est: felix ille de quo potest dicere: clamans paruulus noster natus. Clamor meus intonuit in aures eius. Et tunc ergo & nos clamemus i celum: & miserebitur nostri deus noster. Quia clamauerũt iusti & dominus exaudiuit eos. Nec dubium: quia isto clamore clamat qui est factus hodie: qui est christus iesus qui est clamor noster & omnia nostra. Circa tertium. s. expressionem magisterii per industriam operis debes notare ꝙ hic considero.

Factionem	Est ãt factio potẽtie operantis
Defectionem	Defectio excellẽtie hũiliantis
Refectionem	Refectio misericordie remittẽtis
Confectionem	Confectio sapiẽtie tẽperãtis
Perfectionem	Perfectio glorie cõsumãtis

Mira est ergo hec factura: quia uerbum caro factũ est. Quietationem autem desiderii propter attinentiam generis notat demonstratio sponsi: cum dicitur. Ecce sponsus uenit. Iste sponsus est formosus pulchritudine: amorosus teneritudine: & dulcedine & nostre charitatis plenitudine. Assũpta similitudine nobis est cõformis: & eterna altitudine deiformis. Beate sponse uigilantes que ueniuntur occurrere sponso nato: Tunc enim erunt parate si fuerint ornate bysso splendenti & candido. Byssinum sunt iustificationes sanctorũ. Apoc. xix. Puer autem iesus magister fidei nos quasi in omnibus factis suis ad inuisibilia sustollit prophetatum enim erat de ipso: quia auferret regnum captiuitatis nostre: iuxta illud. Ecce rex uenit dominus uniuerse terre: & ipse auferret iugum captiuitatis nostre: quia ipse in populo iudeorum & in domo dauid esset reformator regie potestatis. Dauit inquit Ezechiel. xxxiiii. Seruus meus princeps in medio eorum. Et Esa. ix. Super solium Dauid sedebit: & super regnum eius ut corroboret illud: & in ps. lxxi. Dominabitur a mari usq; ad mare. Quod in eius aduentu esset resplendentia luminis. Surge inquit Esa. & illuminare hierusalem. Quod etiã esset iustitia regiminis & abundãtia pacis ps. Orietur i diebus eius iustitia &c. In omnibus his si bene attendas nos ad inuisibilia rapuit: ut uisibilia cõtemnere doceat: nam sensibiliter apparent contraria: ipse enim mox natus factus est seruus: unde dicit Beda. Eo tempore dignatus est nasci: quo pro eo census cesari daretur: ascriberetur: & ob nostri liberationem ipse seruitio subderetur. Eo etiam tempore quo natus est regnum dauid sensibiliter erat destructum: & alienigena herodes regnabat: origine ydumeus: ut ipleretur prophetia iacob. geñ. penultimo: Non auferetur sceptrũ de iuda &c. Quia ut dicit Criso. super Mat: Quãdiu iudaica gens iudicibus & regibus quãuis peccatoribus tenebatur prophete mittebantur ad remedium eius. Nũc aũt quando lex dei sub potestate regis iniqui tenebaẽ nascitur christus: quia magis desperabilis infirmitas medicum artificiosiorem requirebat. Reformatio ergo regni dauid per iesum est in robore gratie per solium crucis eius: in quo dominatur amari culpe quam expulit usq; ad mare pene quã assũpsit a mari mortis quam deglutiuit usq; ad mare gloriose uite in quam transuexit. Sic & lumen promissum est spiritualis illustrationis mentis nõ corporalis fulgor corporeis oculis: quod comune est muscis in quo hierusalem. i. ecclesia illustratur. Iuxta illud luce. i. Illuminare his qui in tenebris &c. propter quod media nocte nascitur: tempore quo nox ẽ longa & dies minima: iuxta illud Hieremie. Diem hominis non desideraui tu scis: quia in tota uita sua satis fuit obscurus opprobrio. Sicut ergo mortem nostram suscepit: ut nos ad uitam reduceret: ita etiam seruitutem: & alia nostra penalia: ut in nobis effugaret contraria: & doceret nos artem cõsequendi spiritualem uictoriam ut ifra dicetur. Cõgruum igitur tempus elegit sapiens iesus ut nasceretur in mundo. Attende autem ꝙ tẽpus natiuitatis non solum dicitur nox propter predicta: sed & dies splendida & lucida propter nati regis splendida lumina: & propter sue natiuitatis solẽnia: unde angelus qui media nocte pastoribus apparuit: & gaudium magnum euangelizauit dicit. Natus ẽ uobis hodie saluator. Quia eius natiuitas licet sit facta in nocte: & tamen dies sanctificatus qui nobis illuxit ab inaccessibili luce beatissime trinitatis: ubi notatur ꝙ hoc benedictum hodie non solum est eternum propter paternam generationem: de qua dicitur in ps. Filius meus es tu & cetera: sed etiã temporale propter maternam natiuitatem: qua natus est hodie ex semine Dauid secundum carnem per participationem uirginis matris. Est autẽ ista benedicta dies

Votiuis desideriis expectata
Figuris mysticis presignata
Beneficiis uberrimis exhibita
Deuotis obsequiis celebrata

Primo est uotiuis desideriis expectata
Ab angelo in celo pro ruina reparanda
A sanctis in mundo pro redemptione facienda
A iustis in limbo pro gloria uisionis habenda.

a Desiderabant angeli suam ruinam restaurari & de hominibus sedes uacuas repleri: propter quod in ortu saluatoris gaudenter clamant & annunciant gaudium magnum: & cantant gloriam deo: & hominibus pacem. Facti sunt enim hodie homines & angeli celestis patrie conciues: & completur in hominibus illud Deutero. xxvii. Hodie factus est populus domini dei tui. Desiderabant etiam sancti in mundo infirmi languore fomitis oppressione legis inuoluti cecitate & tenebris. Quid enim desiderabilius quam sanitas infirmo: claritas ceco: & libertas seruo? Ortus autem saluatoris superat tyrannidem fomitis ne regnet peccatum in nostro mortali corpore: quia de peccato damnauit peccatum in carne: ad Roma. viii. Superauit iugum legis & sceptrum diaboli exactoris. Esa. ix. Iugum enim humeri eius & cetera. Hodie etiam exortum est in tenebris lumen rectis. Ego inquit saluator lux ueni in mundum Ioannis. iii. Oriente autem hac luce immo sole iustitie: Malachie. iiii. Facta est
Via inerrabilis
Veritas infallibilis
Vita interminabilis.

Quia ipse est uia ueritas & uita. Ioan. xiiii. Quid autem desiderabat Dauid clamans. Ostende faciem tuam: nisi sanitatem infirmitatis. Excita potentiam tuam & ueni: nisi redditionem libertatis huiusmodi desiderio tractus Ioel. ult. d. In illa die stillabunt montes dulcedinem. Desiderabant etiam captiui in limbo
Vt incarcerati liberationem
Vt exheredati possessionem
Vt spoliati restitutionem
Detinebat enim diabolus carceratos sanctos pres
Allegans lapsum prime transgressionis
Cyrographum obliuionis
Titulum prescriptionis.

Et ideo expectabant beatam spem & aduentum domini. Natus est saluator. Reparauit lapsum: deleuit cyrographum: & soluit precium: anulauit titulum: aperuit ianuam beate uisionis: lapsus non obligauit quem dominus indulsit. Nec cyrographum ualuit: cuius deus pretium soluit: nec prescriptio cucurrit: semper enim iniusta fuit. Huius igitur diei desiderio clamant sancti patres in limbo. En hec est dies quam expectabamus: inuenimus: uidimus. Tre. tertio. Hanc Abraham ut uideret exultauit: uidit: & gauisus est. Io. secundo: dies desiderabilis: dies amabilis: dies iocunditatis & letitie: dies suauitatis & misericordie: in qua
Celum reparatur
Mundus illuminatur
Limbus expoliatur.

De hac scriptum est singulariter prime. Ro. viiii. Hodie Samuel uenit in ciuitatem: & sacrificium est populo in excelsis. Samuel a deo nominatus a deo postulatus est dei filius qui est desideratus cunctis gentibus. Aggei. ii. Et hic uenit hodie in mundi ciuitatem: dum nobis apparuit natus de sacratissima uirgine: & ideo sacrificium est magnum populo in excelsis: dum gloria in altissimis decantatur ab angelis: & annunciatur in terra pax hominibus bone uoluntatis. Hodie per totum mundum melliflui facti sunt celi: & in omnibns plateis ecclesie resonat gratiarum actio: & uox laudis: & magnum cantatur alleluia: dum cantat ecclesia. Hodie christus nouus natus est. Hodie

b christus nobis apparuit. Secundo fuit hec dies mysticis figuris prefigurata: preuidens enim diuina sapientia lapsum transgressionis: & modum reparationis sicut ab eterno disposuit de incarnationis sacramento: sic in scripturis digessit: sigillauit: & clausit mysteriis: & figuris: quia hodie agnus qui natus est de uirgine maria apparuit: ut dicitnr Apoc. v. Librum signatum sigillis septem: figure autem sunt iste.

Virge sicce floratio	Numeri. xviii.
Vellens irrigatio	Iudicum. vi.
Rubi incombustio	Exodi. iii.
Porte perpetue clausio	Ezechielis. xliii.
Lapidis sine manibus abscisio	Dan. ii.

Solis ascensio & descensio in horolo. Esaie trigesimoquarto.
Et preter hec multiplex prophetie predicatio.

Que omnia adimpleta sunt & aperta. primi Roma. decimo. Venerunt omnia signa pariter in illa die. Vnde saluator omnia dicit in se esse completa: luce quarto. Quia hodie impleta est scriptu

c ra hec in auribus nostris. Tertio fuit uberrimis beneficiis exhibita. Hodie enim homo in deum exaltatur: lex innouatur: libertas datur: ueritas declaratur: humanum genus ab infirmitate curatur: luce. decimo tertio. Sanitates perficio hodie & cras: & tertia die consumor hodie dies natiuitatis: cras tempus conuersationis: & passionis: tertia dies resurrectionis propter quod dicitur Iosue. v. Hodie auferam a uobis oprobrium egy

d pti. Quarto deuotis obsequiis celebrata: quia hodie datum est homini summum honoris priuilegium: quia hodie.

Letati sunt angeli
Gratulati sunt celi
Iocundati pastores
Inuitati magi.

Qui nusq angelos apprehendit: sed semē abrahe. Gaudeamus igitur & letemur quia hodie restituit deus israel mihi regnum patris mei: secundi Romano. decimosexto. Et ideo deus paruulus in presepio hodie offertur pro nobis: Leuiti. Oblata est hodie uictima pro peccato & holocaustum domino: & ideo exaltata est humana natura coram angelis: quia ipsam quam supra se regnare conspiciunt: de cetero coram se prostratam uidere pertimescunt: ut merito dicatur homini hodie incipiam te exaltare coram omni israel: Iudi. tertio. Et sic patet quam congruenti tempore christus nasci elegit. Descriptio autem superius posita in malum potest aliquid significare in bonum. Ipse enim cesar qui interpretatur possessor principatus aut stans solenniter: signat iesum christum: de quo cantamus: quod factus est principatus super humerum eius: qui stat solenniter in eternitate: quia milia milium ministrant ei: Dan. septimo. Ab isto exit edictum: ut describatur uniuersus orbis. Orbis enim ratione rotunditatis est uita hominis: que circulariter a deo: per deum: in deum debet moueri: debet ergo uniuersus describi: quia tota uita nostra debet recogitari ante oculos huius paruuli: quia ipse est liber uite: in quo scribuntur omnes electi. Circa locum debes attendere quod puer iesus bethleem elegit natiuitati in signum humilitatis originis: hierusalem passioni ad augmentum dedecoris. Nihilominus uoluit in bethleem nasci ut ostenderetur filius dauid qui de bethleem fuit: & ostenderet se regem secundum utranqȝ naturam. Nō auferetur septrum de iuda: Gen. quadragesimonono. Et ut ostenderet in se compleri quod promissum erat dauid de eternitate regis. Vnde de ipso prophetauit: Esa. Super solium dauid & super regnum eius sedebit: & Luce primo. Dabit ei dominus & cetera. Quod iudei intelligentes dixerunt. Nonne de semine dauid christus uenit: & de bethlem castello. Ideo & Michee .v. Effrata Bethleē paruulus es in milibus iuda: ex te enim exiet dux: qui regat populum meum israel. Sed ut ostendat quod regnum eius non est de hoc mundo quantum ad pompam: hoc bene declarat diuersorium: stabulum: presepium: & iumentorum consortium. Subinfert quod iste paruulus qui sic est despectus apparens in carne est deus regnans in eternitate cum dicit. Et egressus eius sicut a principio dierum eternitatis. Transeamus ergo carissimi ad hanc bethlem cum sanctis pastoribus: & uideamus hoc uerbum quod factum: est quod dominus ostendit nobis: Luce secundo. Sed prius oportet transire si uis ad uisionem peruenire. Transire est in bona operatione proficere: uidere est in contemplatione gustare. Gustate inquit propheta & uidete: quoniam suauis ē dominus. Primo ergo est profectus bone operationis: post sequitur gustus contemplationis: unde & pastores dicunt. Transeamus & uideamus uerbum & cetera. Verbum enim quod est eternaliter genitum audiuimus: cum dictum est. In principio erat uerbum & cetera: sed uidere nequiuimus: quia lucem habitat inaccessibilem. Sed transeamus usqȝ bethleem & uideamus uerbum factum: quia uerbum caro factum est & cetera. O quam delectabiliter debemus transire ad hanc bethleem: omnia enim nos debent mouere que mouent ciues de ciuitate in ciuitatem transire. Trāseunt enim homines.

Ad emendum necessaria
Ad discendum utilia
Ad experiendum solacia
Ad uidendum mirabilia:

Primo ad emendum necessaria propter hoc trāseas ad bethleem presepium: & eme panem angelorum pro precio: immo reiecto cuncto affectu mundano. Inuitat enim Esa. qunquagesimoquinto. Omnes sitientes uenite ad aquas: & qui non habetis argentum & cetera. Vbi ostendit quod emere est proiicere ex affectu: & quod istud precium est reiectio uilitatis: non donatio preciositatis: unde iste paruulus noster non uult nostra temporalia: nisi forsan in suis pauperibus: sed uult nos ipsa relinquere: uenite inquit emite absqȝ argento: & absqȝ ulla commutatione uinum & lac: quasi dicat. Nullo modo uestra uilia uolo: sed gratis do uobis preciosa. Sed reputo emptionem uestre miserie eiectionem. Relinquite tristiciam accidie: & dabo uobis uinum iocunditatis. Relinquite immundiciam concupiscentie & dabo uobis lac puritatis. Audite ergo audientes me & comedite bonum: qui usqȝ nunc comedistis malum: & delectabitur in crassitudine anima uestra. O q̄ necessaria sunt hec. Ipse est cibus noster: unde & in presepio reclinatur: quia caro eius uere est cibus: Io. vi. Ipse est uestimentum de quo apostolus induimini dominum iesum christum. Secundo ad discendum utilia. Que autem utiliora possunt addisci: q̄ que in scolis bethleem docetur. Ibi enim doce

tur.
Vnde fugetur ignorantia
Vnde excludatur inopia
Vnde acquiratur sanitas
Vnde percipiatur glorie sublimitas.

Ibi enim natus est dominus tuus qui te docet utilia: cuius presepium est doctrine magne magisterium. ¶ Tertio ad experiendum solatia. O q̃ suauia solatia ibi inueniuntur dum sacra oscula uirginis matris dei & hominis intuemur. O dulcis armonia mutui iubili: amplexus uirginei: & cantus angelici. O q̃ gratiosum solacium reor uidere regem: uidere gratiosissimam matrem aduocatam pro uenia: uidere iudicem factum paruulum infantem obmutescentem in sentẽtia: uidere paruulum liberalissimum omnia condonantem: donãtem: arridentem: amplexantem: osculantem: & peccatorẽ conuersum secum ad matris ubera applicantem: si tamen conuersus fuerit efficaciter & efficiatur sicut paruulus iste. ¶ Quarto ad uidendum mirabilia. Vis uidere mirabilia & stupenda: nam ibi apparent si consideretur.

Virtus operans
Virgo generans
Creatura obtemperans
Iunctura confederans.

¶ Virtus fuit: non angelica: sed diuina non successiua: sed instantanea: bonitati spiritus sancti attributa. Nec secundum naturam: ut generatio communis. Nec preter naturam ut serpens de uirga. Nec ɔtra naturã: ut status uel retrocessio solis: sed supra naturam ubi non attingit influentia create uirtutis: Matth. pmo. Quod enim in ea natum est de spiritu sancto est. ¶ Virgo generans concepit sine semine: sine libidine: portauit sine labore: sine grauedine: peperit sine dolore: sine corruptõne peperit inq̃ uirgo manens & patrem & filium: & hominem & deum: temporalem & eternũ: unde non queratur hic naturalis cursus: ubi est diuine admirabilitatis & sanctitatis influxus: Luce primo. ideo qꝫ & quod nascetur ex te scm̃ uocabitur filius dei. Nascitur enim humilis paruulus.

Cuius domus diuersorium
Cuius lectus presepium
Cuius seruientes bos & asinus
Cuius solacium amplexus uirgineus.

¶ Nam si consideretur creatura obtemperans siue contestans: uidentur hic mirabilia: quia celi chorus cant: angeli cantant: stella oritur: fons olei prolabitur. Mala pax corruit. Odor celestis figuratus ĩ balsamo de uineis pululauit. Vides ergo quot mirabilia: quot solacia q̃ necessaria: q̃ utilia tibi in ista bethleem proponuntur. Bene alio nomine uocatur effrata. i. fructifera in qua tibi tot proueniunt fructuosa. Canta ergo & iubila bethleem ciuitas dei summi & cetera. ¶ Et ista suauia mirabilia tibi ostẽdere uolo ut possis cantare canticum nouum isti deo paruulo: quia mirabilia fecit: non quidem illa antiqua mirabilia maiestatis que fecit in egypto: & in mari rubro: sed mirabilia charitatis que fecit in p̃sepio: hoc desiderarunt sancti patres: Ecclesiastici. trigesimoquarto. Innoua signa: & immuta mirabilia: quasi dicat: fecisti mirabilia potentie: ostendisti signa iustitie hec uidimus & timuimus: dum fulmigaret mons & audirentur tonitrua in monte synai & uiderentur fulgura: unde diximus. Non loquatur nobis dominus: Exo. xx. Tonitruum enim ipsius quis poterit sustinere. Sed innoua signa & immuta mirabilia: fac mirabilia clementie & charitatis feruide in deo paruulo: in humili presepio: que uideamus & diligamus. Hec autem facta sunt ĩ uerbo quod fecit dominus in bethleem & ostẽdit nobis. ¶ Audiuimus de uerbo eterno: sed non comprehendimus: longitudinem eternitatis: latitudinem immensitatis: plenitudinem glorie: celsitudinem maiestatis: fortitudinem potestatis: plenitudinem sapientie: rectitudinem iustitie: opulentiam bonitatis. ¶ Sed uide anima mea innouata signa charitatis & mirabilia: quia propter nos: & inter nos admittit.

Eternitas nouitatem
Immensitas bonitatem
Pulchritudo obscuritatem
Celsitudo abiectionem
Fortitudo infirmitatem
Sapientia infantiam
Iustitia reatum
Opulentia egestatem.

¶ Et quis audiuit unq̃ tale: uel quis uidit huic simile. Hec sunt signa & mirabilia que nusq̃ alibi uisa sunt in terra: nisi ĩ bethleem nostra: ubi eternitas facta est noua. Immensitas parua: pulchritudo deformis: maiestas abiecta: sapientia muta: fortitudo infirma: iustitia rea: opulentia egena. Nonne uidẽtur tibi ista mirabilia: hec omnia uidere possumus que fecit iunctura confederans deum & hominem in uerbo quod factum est: quod fecit dominus & ostẽdit nobis. ¶ Primo uis uidere eternitatem nouam: quia filius dei est factus tẽporalis caro: & hodie temporaliter natus: qui est in sua natura eternus Ad Gala. quarto. At ubi uenit plenitudo temporis misit deus & cetera. Audi dubium quia eternum. Eternus enim pater: eternus filius eternus spiritus sanctus: factum ex muliere: ecce initium generationis ex matre: factum sub lege: ecce initium dominationis ex tempore. Est ergo idem factus & eternus: sed ad quid: ut eos qui sub lege erant redimeret. Vide anima mea: non poterat te redimere nisi precium haberet: nec debebat secundum legem nisi esset propinquus homo: propinquus erat: sed precium non habebat: deus precium habebat: sed propinquus non erat: non debebat nisi

homo nec poterat nisi deus: factus est igitur deus propinquus homo: factus est noster iesus preciosi or auro mundo obrico: Esa. decimotertio. Sacculum pecunie secum tulit: quia deus homo in carne apparuit: & uerbum in carne quasi pecuniam in sacco abscondit: & hominem reum redemit. Secundo admittit immensitas bonitatem: quia uerbum abbreuiatum fecit dominus super terram. Ad Roma. nono. Verbum inquam diuinitatem immensum: sed positione presepii abbreuiatum. Vnde dicit Bernar. uerbum illud naturaliter productum est: positione abbreuiatum super terram: contra modernorum grāmaticam: que naturaliter correpta positione producit. Hanc nouam grāmaticā tenet qui naturaliter breues producunt positione ī solita: dum homines despecti conditione propria grandescunt superbia si ponantur in pastorali cura. Sed noster paruulus iesus eos qui se producunt in fastuosa pompa producit in longum tormentum & despectum eternum in infernali pena. Ipse enim iesus benedictus hodie factus est pastor: & pastus simplicium iumentorum: contra morem talium superborum: uagit inquit inter arta conditus presepia. Vnde anima mea dulcia mirabilia: & ideo tibi necessaria: tua necessitas non minus q̄ dei filio supplebatur: sed tua possibilitas non capiebat immensum. Et ideo maior erat necessitas q̄ capacitas: & ideo mirabilis dispensatio consilii charitatis diuine utriq; prouidet: ut scilicet nobis daret filium quo indigebamus: & paruulum quem capere poteramus. Ideoq; paruulus natus est nobis: & filius datus est nobis. Tertio admittit pulchritudo obscuritatē: qa quid iocunditatis hēo si non possum uidere immense charitatis donum: Ecclesiastici quinto. Quid prodest possessori nisi quod cernit diuitias oculis suis? Si uenerit ad me: ait Iob nono: non uidebo eum. Et ideo oportuit q̄ noster moyses faciem uelaret: quia non poterant intendere in eum filii israel propter claritatem uultus eius: unde & in nostro iesu operta est illa benedicta facies: in quam desiderant angeli prospicere. prime: Pe. primo. Sacco mortalitatis nostre: ut nō solum inuisibilem uideremus uisibili specie: sed nobis similem amaremus in nostra carne. Et sic admisit pulchritudo obscuritatem: ut sic uideremus solem obumbratum nube: scilicet illa columnari que precedebat filios israel in uie ducatu. Obumbrauit solem in die: quem uidere non poterant in suo fulgore: Apocalypsis septimo. Sol factus est niger sicut saccus cilicinus. Sol iustitie christus deus noster: qui est splendor glorie & figura substantie dei patris. Ad Hebreos primo. Speciosior plane sole & super omnem dispositionem stellarum luci comparatus inuenitur prior: Sapientie quarto. Et tamen propter nos factus est quasi saccus cilicinus Saccus est nostra mortalitas propter uilitatem: cilicinus propter asperitatem. Quarto admittit celsitudo abiectionē: qa si deus hūc iesū mihi fecisset uisibilē & tn̄ iaccessibilē: qd mihi cōsolatōis afferret Si enim sursum collocasset in celo: non possum ascendere: quia non habeo alas aquile. Quis ascendet in celum & educet eum de nubibus? Nemo inquit Ioannes ascendit in celum: Ioannis tertio. Ideo dispensatio fecit illud deorsum: quod erat sūmum: fecit abiectum quod erat excelsum: immo ipsemet christus curialissimus cum ī forma dei esset semetipsum exinaniuit formam serui accipiens in similitudinem hominum factus. Et sic admisit celsitudo abiectionem: imperium seruitutem: quia non solum ad me: sed infra me descendit: quando hodie iacuit ad pedes animalium: ille cuius gloriosi pedes uix erāt accessibiles altissimis angelorum Et hoc est illud uerbū quod fecit dominus & ostēdit nobis. Ecce iste deus benedictus fecit oia ex pte sua: ut eum habeamus.

Sit homo ut ei attineam
Sit paruus ut eum accipiam
Sit uisibilis ut eum cognoscam
Sit humilis ut eum attingam.

Quinto fortitudo admittit infirmitatem quia dices heu me miserum: ex parte mea obstat ne ad illum accedam: quia sapiens corde est & fortis robore: Iob nono. Ego sum reus: & ideo coram sua sapientia uenire erubesco: ego aduersarius: & ideo eius potentiam contremisco: commissa mea pauesco: & ante te erubesco. Ideo mira benignitas que semper magnificauit bene facere nobis: suam abscondit sapientiam in simplicitate ne erubescam comparere: fortitudinem in infirmitate: ne pertimescam accedere. Simplicitatem dico in qua absconditur sapientia: non adolescentis: non pueri: sed infantuli: & ideo factus est prudentia simplex sapientia infans: quia inuenietis inquit angelus infantem. Et factus sum ut ait psalmista sicut homo non audiens: & non habens in ore suo redargutionem quasi dicat. Infans factus sum: ne timeatis agnosci si estis ignari: quia factus sum sicut homo non audiens. Non timeatis reprehendi si estis rei: quia non habeo in ore meo redargutiones. Et ne timeas ab eius fortitudine comprehendi: sicut Iob decimotertio dicit. Manum tuam longe fac a me: & formido tua non me terreat. Abscondit iesus benedictus fortitudinem suam in infirmitate & factus est debilis qui erat fortissimus: Iob nono Si fortitudo queritur robustissimus est: & ipse est qui portat omnia uerbo uirtutis sue: ad Hebreos primo. ipsum inquam tale uerbum factum est caro: & non solum homo passibilis: sed etiam mihi in paruulitate similis: & carne mortalis. Sic ergo fortitudo admittit infirmitatem: ut securus accedam. Sexto iustitia subiit reatum: quia ne dicas quid proderit accedere nisi negocium

meum contingat complere. Est autem hec mea necessitas quia circumseptus sum omni malo: qa priuatus sum omni bono propter culpam meam & debitam penam: & ideo indigeo a malo releuari: & in bono restitui: & hec sunt que desunt mihi. Sed nec sic diuina largitas contrahet manum suam: sed miserans mirabili charitate succurret: & ideo stupendo cõsilio iustitie subit reatum ut iustificemur a malo: opulentia defectum ut locupletemur in bono. Eum eni qui non nouerant oino peccatum: sed innocentem iesum qui peccatũ non fecit: nec est inuentus dolus ĩ ore eius. prima pe. ii. Fecit deus peccatum ꝓ nobis. i. peccati reatũ sibi ĩposuit. Esa. liii. dominus posuit in eo iniquitates omnium nostrum & hoc ut efficeremur iustitia dei in illo. O uere felicẽ necessitatem: quia ex quo deus homo iesus nostrũ reatum assumpsit soluendũ uel necesse fuit deum odire seipsum: quod est impossibile uel reconsiliari hominem reum: quod quidem est deo acceptabile & ab ipso intentum. Septio subiit opulentia egestatem ut locupletaremur ĩ regno. Scitis enim gratiam domini nostri iesu christi: quoniam cum eet diues: propter nos egenus factus est: ut illius ĩopia diuites essemus. ii. ad Cor. viii. O q̃ deberemus esse locupletati: quibus deus tantum dedit ꝙ pauper remansit? Vide felicem necessitatem: in qua se posuit obicẽ pro nobis: amore ebrius bonus iesus: qa necesse est hominem restitui in regnum uel regem iesum exulare a regno postq̃ assumpsit nostram inopiam: & simul in unum conueniunt diues & pauper. Sic igitur aia mea tuus eternus dilectus iesus: quia.

Eternus assumit nouitatem ut ei attineas
Immensus bonitatem ut eum accipias
Pulcherrimus obscuritatem ut eum uideas
Altissimus abiectionẽ: ut ad eũ attingas
Sapiẽtissimus simplicitatẽ: ne erubescas
Fortissimus ĩfirmitatẽ: ne contremiscas
Iustissimus reatũ ut iustificeris a malo
Opulentissimus defectum: ut locupleteris ĩ bono
ut mirabili confectione temperantis sapie idẽ tuus benedictus iesus sit.

Factus & eternus
Breuis & immensus
Pulcher & obscurus
Imus & excelsus
Sapiens & mutus
Fortis & infirmus
Iustus & reus
Diues & egenus

Et hoc est uerbum quod fecit dominus in bethleẽ & ostendit nobis. Vides ergo q̃ festinanter debes uenire cũ pastoribus ad benedictã bethleẽ.

Vt emas necessaria
Vt discas utilia
Vt experiaris solatia
Vt uideas mirabilia.

Nec mireris si mirabilia sunt in uerbo quod factũ est: quia ipse est qui fecit magna & mirabilia & inscrutabilia: quorum non est numerus. Quantũ ad tertium. s. quantum ad modum licet & illa que nunc dicta sunt ad aliud pertineant: tamen subiungẽdo possumus aliqua dicere. s. ꝙ bonus iesus qui prius in creatione non fuerat cognitus ab apostata angelo & ꝑmo parente: mutauit modum in redemptione gratie: ut in alieno nascatur: qui in proprio contemnebatur: & de alieno expugnetur uiriliter qui repugnabat in proprio nequiter. In propa inquit io. i. uenit: & sui eum non receperunt: quia ĩ conditione nature seipsum manifestauit in propa sue maiestatis: & sui tam angeli: q̃ primi parentes conditione nature non cognouerunt eum subiectione culpe: ideo mutauit propria & sumpsit aliena: unde & in uia nascitur non in domo propria: ꝑ hoc ostendens ꝙ in alieno nascebatur. Conueniit igitur huic quod scribitur. iii. Ro. ultimo. Rex isrl mutauit habitum & ingressus est bellum: ubi quãtum ad quattuor describitur hodierna solennitas: ostenditur enim.

Quis assumens
Qualis assumptio
Quid assumptibile
Cur assumptum

Ad primum pertinet persona substãtiua. Ad secundum unitas distinctiua. Ad tertium natura abiectiua. Ad quartum pugna triumphatiua. Stipitem substantiuum declarat sumptio regalis. Rex inquit israel. Io. primo. Rabi tu es filius dei tu es rex israel. Et in psalmo. Domini est assumptio nostra & sancti israel regis nostri: gloriosa assumptio: uidelicet nostre carnis. Flexum federatiuum: quod declarat mutatio supernalis. Mutauit inquit: hec mutatio fuit totius humanitatis assumptio a diuino supposito. prime Ro. x. Insiliet in te spiritus domini: & mutaberis in uirum alterni: ut sint uerba totius trinitatis ad hominem christum palmitem adiectiuum declarat conditio habitual cum dicit habitum prime Romanorum. xxviii. Mutauit Saul habitum suum. Finem reparatiuum declarat uictorialis congressio: cum dicitur. Ingressus est bellum. Hiere. xx. Dominus est mecum tanq̃ bellator fortis. Quia hic ẽ rex glorie dominus fortis & potẽs dñs potẽs ĩ ꝑlio. ii. pali. xxi. Nõ ẽ nostra pugna sed dei. Vis uidere iocundam mutationem attende huius regis propria: & uidebis habitus mutationem sumendo aliena: propria regis regum & domini dominatiuum sunt: potentia: opulentia: sapientia: gloria: magnificentia: iustitia. Quies pacifica. Potentia: hester. xiii. Domie rex uniuerse potestatis in ditione tua cũcta sunt posita. Hãc mutauit & abscondit in paruulo: quia paruulus natus ẽ nobis: Esaias. ix. De sapientia: Ecclesiastici primo. Vnus est altissimus creator omnium rex potens & metuendus nimis sedens super thronum il-

lius & dominans deus. Ipse creauit illam in spiritu sancto: & uidit & dinumerauit & mēsus: & effudit illam super omnia opera sua. Mutauit habitum qa hanc abscondit in infantulo. Tacet enim & uerbū est. Inuenietis infantem iquit angelus. Luce scdo. De epulētia. Prouerbiorū. Mecū sūt diuitie &c. gloria & opes superbe amictum. Mutauit & iustitia: quia uestitus est panniculis paupertatis: pannis eum inuoluit. Luce. ii. De gloria: quia regi scl'orꝫ soli deo honor & gloria. pme Thy. i. Sed mutauit fastum: intrauit diuersoriū: elegit presepium. Luce. ii. Reclinauit eum in presepio. De magnificentia. iii. Ro. xxii. dixit micheas Vidi dominū sedentem super solium excelsum: & omnem exercitum celi assistentem ei a dextris & a sinistris. Et dan. Milia milium &c. hec abscondit paruulus sub stabulo & animalium consortio. O quanta mutatio: palatium in stabulum: solium in presepium: principū frequentia ioseph & maria: Multitudo ministrorū reuerentia iumentorum. De iustitia clamat i ueteri testamēto. Reddam ultionem hostibus meis. Et uocatur dominus exercituum ad faciendam uindictam in nationibus increpationes in populis: unā & Esa. ii. Post multam punitionem dicit. In omnibus his non est auersus furor eius sed adhuc manus eius extenta: furor hic non ai dicitur perturbatio: sed domini zelus. Iustitie rectitudo. Iustitia indutus sum ait. Iob. sed muta domine: muta habitum: ne exterreas reum. Mutabo inquit habitum: & sic ad pugnam pergam. Vis uider mutationem: abscōsa est iustitia sub fascia & uinculo ligata est: ne possit percutere: quia filius hominis non uenit animas perdere: sed saluare: Luce. ix. Nam membra pannis &c. fascia. Vere tenent hanc manum extentam ad ulciscendum: sed de hostibus suis nihil potuit ligare: nisi uirgīs mrīs patrociniū. Ipsa ē mater regis & exulis: mater rei & iudicis. Nec potuit natorum discordiam sustiere: sed regem exulare fecit & exulem reuocauit ad regnum: dum regem attraxit ad nostre nature habitum: peregrinum ligauit iudicem: & liberauit peccatorem: dū sibi ad pacem deum paruulum in pacis osculum dat ligatū. De quiete pacifica: quia aulam assueri nullus intrare presumit nisi uocatus: lectulum salomōis pacifici nemo audet intrare: quia ipsum. lx. fortes ambiunt ex fortissimis israel omnes tenentes gladios: & ad bella doctissimi Canticorū. iii. Quia i pace factus est locus eius. Sed turbauit seipsum bonus iesus: cum pro nobis assumpsit bellum: uere bellum: quia militia est uita hominis super terram Iob. vii. Sed bellum triumphale & uictoriosum: nam hostes non poterunt sustinere post eius insultum: unde & hodie hostium corruit pax mala: dū corruit templum pacis: hodie inchoatum est bellum sanctum: ut rumpetur pax mala. Non ueni inquit noster iesus pacem mittere: sed gladiū Math. decimo. Nā bellamus ut pacē uincamus: & hostis pacem turbamus ut meritum consequamur: unde hodie corruit pax mundi falsa & presumptuosa: qa tot & tanta mala pacem appellant: & ad nos hodie pax uera descendit que exuperat omnem sensum: pacem inquit iesus relinquo uobis: pacem meam do uobis. Io. xvi. Et ideo ruente pace sacrilega i ciuitate carnis: hodie ad nos descendit pax diuina cātantibus angelis in bethleem. In terra pax hominibus bone uoluntatis. Sic ergo pugil noster ingressus est bellum. Sed quid est? uideo paruulum fasciatum ligatum: i presepio reclusum: hiccine est fortis in prelio: utiqꝫ anima mea stolida noli iudicare secundum faciem: quia non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem: sed aduersus principes & potestates: aduersus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritalia nequitie ad Ephe. vi. in celestibus. Et ideo arma militie huius paruuli nō sūt carnalia: sed potētia deo. ii. Cor. x. Ipse enī nouit artem pugnandi: & nouit decipientem & eū qui decipitur: quia uir bellator est ab īfantia. Et ut discas a paruulo modos preliandi: in hac pugna est ligatus panno: unde & ligatus uenit. Surditas i iudicio: unde īfans est: Matth. xxvi. Iesus autem tacebat. Sequitur. Et non respondit ei ad ullum uerbū ita ut miraretur preses uehemēter: Matth. xxvii. Cū tamen contra ipsum darent mortis falsum testimonium. Ploratus orationis deuote: contra obstinationem hostilis nequitie: unde uagit infans noster iesus: & talis ploratus nō est auditus dum plorat leticia: unde & lachryme orantis ab eius maxilla ascendunt usqꝫ ad dei sublimia. Paupertas cōquirit regnum: & prostrauit aduersarium. Qui enī uolunt diuites fieri incidunt in laqueum: sed beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum: Matth. v. Simplicitas uulpes decipit īfernales: Matth. x. Simplices sicut columbe & abscondimur alta sapientie & scientie dei a sapientibus & prudentibus scientia inflatis: reuelaturqꝫ paruulis Humilitas exterminat arrogantes: unde paruulus noster corda regens humilium prostrator est omnium superborum. Videbam inquit sathanam sicut fulgur de celo cadentem Luce. x. unde pugil noster uenit ligatus: flens: pius: pauperculus: despectus simplex: & paruulus: hoc est armamentum domus saltus: quod edificauit nobis filius dauid: qui pro sua solēni uictoria pacificus uocatur. Nec mirum: quia pati est agere non qualitercunqꝫ: sed perfecte: pacientia autem opus perfectū habeat ut sitis perfecti & integri: iaco. Et ideo melior est patientia uiro forti & qui dominatur aīo suo: expugnatore urbium. Prouer. xvi. Et ideo patienti datur uictoria triumphalis que est quieta possessio mentis. In patiētia uestra ait bonus iesus possidebitis animas uestras. Sic ergo rex noster iesus loquitur militibus suis: ut omnibus persequētibus scutum carnis apponant: & sic docuit nos bellare: carnem patiendo confringere: & hoc est malum excludere uincere & superare. Ipsa enim caro hostis est: quia caro concupiscit ad-

uersus spiritum: & spūs aduersus carnem: & ideo pdere est uincere: quia non habitat in ea bonum secundum apl'm ad Gal'.v. Quod ut tibi non eēt graue paruulus noster iesus uoluit suam dignissimam & uirgineam innocētiam affligere & cruciare ut tu miser tuam disceres castigare: quia qui sunt christi carnem suam crucifixerunt cum uitiis & cōcupiscentiis: ad Gal'.v. ¶ Non sic ipii nō sic qbus mūdus loqt'. Cōedite amici mei & bibite & iebriami. Coronemus nos rosis anteq̄ marcescāt: nullū pratum sit quod non ptranseat luxuria nostra. Et tamen sic in bonis lasciuie que eis fiunt mala culpe ducentes dies suos in bonis: & in pūcto ad inferna descendunt. Isti sunt uiri belligeri impugnatores dei apud quos dr̄ q̄ uictus dicit' uictor occisus: Qui.n. occidit' p mundo: uincitur cū occiditur: qa mortuo impio homine non erit ultra spes. Qui āt occiditur p xpo: non dicitur uictus q̄uis occidatur Sed reuera uictor occiditur: quia dum occiditur uictor efficitur. Quomodo enim occisus uictor ille negatur: qui pro eo q̄ occiditur a iusto iudice coronatur? Corona igitur uictoribus datur. O q̄ felicius est pugnare p xpo: q̄ impie p mundo pugnare: cū deo a quo semel confractus & uictus impius hereditat serpentes bestias & uermes. Et in his cruciatibus taliter cadendo submergitur: ut in perpetuum non emergat: sed pro xpo bellando pugnamus ad certum imo ad centuplum: quia qui p ipso perdidit asinum.i. corpus assumptum: resumit electissimum dextrerium & uictoriosissimum: quia exercitus qui sunt in celis sequuntur agnum in equis albis.i. in corporibus glorificatis. ¶ Et ideo ad illud desiderabile soldum cucurrit die crastina beatus Stephanus miles pthomartyr: quasi alter ruben pmogenitus nostri iacob fortitudo ipsius & principium doloris comparaui ad suos milites. morientes in campo. Recepit autem magnum soldum: q prior in donis maior est imperio: unde nec potest i bello deficere: quia apertis celis uidit iesum nostrū stantem a dextris uirtutis dei patissimum iuuare in pugna: potentissimum coronare in gloria. Et ideo lapides torrentes illi dulces fuerunt: quia sibi uertūtur in lapides preciosos: in lapides sapphiros in honores celicos: posuerunt inqt ps. in capite eius coronam de lapide precioso. Sic ergo dux noster ih̄s in prima acie commisit cum nichanore.i. cum bestiali demone. Et licet sint multa arma istius uictoriosissimi regis: quibus bestiam impiam eiecit: singulariter accipimus tres eius armaturas: que hodie in eius aduentu specialiter refulserunt. Vnde &.iiii. bestia habebat capita septē: & cornua.x. quibus cū agno pugnat septenario uitiorum tanq̄ capitum contra septenarium nostri agni uirtutum donorū & beatitudinum. Et denario cornuum tanq̄ presūptarum transgressionum contra decologū preceptorum: unde in dan. singulariter dr̄ q̄ erāt tres ordines dentium in ore eius: & dicebant ei haud dubium ignari & impii sibi subtractione subiecti: surge comede carnes plurimas: quia istis tribus ordinibus dentium multos carnales deiecit & cōtriuit: & masticando per impiam repletionem scelerum suū impia depastione trāsient quorum.

Primus ordo est acies superbie
Secundus est acies auaricie
Tertius est impetus lasciuie

Excellētiis enim delitiis & diuitiis iste impius draco trahit tertiam partem stellarum celi.i. homines factos ad gloriam celi: illos iquam qui cōtemplatiui non sunt: nec actiui. ¶ Contra hanc impiam bestiam agnus noster armatur quia & hodie nascitur

Amictus humilitate
Accinctus paupertate
Circumseptus austeritate

Et iō humilitas deiecit aciem primam.s. superbiā: imo discooperuit eā esse pseudo pphām: sic enim uocat' alio nomine hec bestia siue forte in respectu alia: quia loquebat' sicut draco. Et ideo dr̄ pseudo ppheta: quia in mundanis honoribus mētitur excellentia: cū ibi sit uilitas & miseria. Hanc discoopuit pugil noster iesus: qui humilitatem ostendit honorabilem quam elegit. Sic & paupertatem ostendit exuberabilem dum paupertatem accepit: diuitias recusauit: unde & mundi diuitie se mentiuntur: cū sint uera pēuria. Sic & austeritatē dulcorauit dū eam in suo corpore portauit. Dulce enim est quicquid dulci in amaribili cōmiscetur: dulcis autē nostri iēsu persona: dulcis uita: dulcis memoria: qa nō habet amaritudinem conuersatio illius. In quo & & mundi lasciuias amaricauit: quas sic deiiciēdo dānauit: unde & ille lasciuie se mentiuntur delicias cū sint uere angustie: ignis enim grando nix glacies spiritus procellarum & pars calicis eorum. ¶ Contra hanc bestiam & pseudo prophetam pugnat agnus noster in gladio oris sui reprobando per doctrinā & damnando per sententiam: & ista claua eius exacerbando per humilem pauperem & austeram uitam. Et idcirco sic sunt eiecti ut iam nihil possideant in electis. Viui enim missi sunt hi duo i stagnū ignis ardentis & sulphuris. Qui tunc uiui concremantur: quando ab electis dum uiuūt in carne passibili repudiantur & reprobantur. De electis dicitur singulariter. Qui potuit transgredi: & non est transgressus. Sed ab impiis non mittuntur in stagnum ignis uiui: quia quandiu possunt honores diuitias & delectationes habere: nolunt eas igne diuini amoris cremare. Sed hi cum eis mittuntur mortui i stagnū ignis.i. in cruciatu eterne afflictionis: ubi uelint nolint cognoscunt falsam prophetiam & tenent ueram sententiam: quia sunt ibi uilissimi & mendacissimi: unde & ibi merces impie ciuitatis nullus emit: quia uexatio ibi intellectum dat auditui: & cognoscunt ueram sentētiam agni: sicut dicitur Apocalypsis.xviii. In damnatione meretricis magne & pseudo pphe. ¶ Sed attendamus ad intuendum pugilem nostrum & attendamus eum amictum: quia natus est humillime ad

confusionem arrogantie: quia deus maiestatis & glorie dignatus est fieri filius ācille sue. Vnde Ambro.in sermone humilis uēit ad superbos: ut ex superbis faceret humiles. Cuius humilitatem preter corporis paruulitatem tria describunt.
Matris paupertas: de qua nascitur
Loci uilitas. in quo recluditur
Pannoꝝ tenuitas: quibus inuoluitur
Et sic nos excitat ad humilitatis amorem
Ostensione exempli: Discite a me quia mitis sum & humilis corde. Matth.xi.
Promissione premii: Qui humiliatus fuerit: erit in gloria. Iob.xxii.
Cōminatiōe supplicii. Eccle.vii. Humilia ualde spiritum tuum: quoniam uindicta carnis impii ignis & uermis est. Ab hac doctrina declinare xpi discipulos. Ber. conqueritur super Missus est. uideo inquit quod magis doleo post spretam seculi pompam nonnullos ī scola humilitatis superbiam magis addiscere: atq; sub alis mitis humilisq; magistri grauius insolescere: & impatientes amplius fieri in claustro: q̄ si fuissent in seculo: quodq; magis peruersum est plerūq; in domo dei non se patiuntur haberi contemptui: qui in sua non nisi contemptibiles paruerunt. Absit frēs a uobis talis superbia: quia superbis deus resistit: humilibus autem dat gratiam. Sed uideo quod magis doleo: sepe humilitatem fingi: non haberi: uel occasiōe uiolente coactionis quando aliter consequi nō possunt quod uolunt. Si humiliatus uadat & curuus ne credas ei quia septem nequitie sunt in corde illius. Eccle.xii. uel spe promissionis donec accipiat & osculentur manum dantis. Ecclē.xxix. Et in promissionibus humiliat uocem suam: uel timore punitionis. Eccle.xviiii. Est qui nequiter se humiliat: & interiora eius plena sunt dolo: exemplum de Achab.iii.Ro.xxi. Nonne uidisti achab humilem corā me? Secundo attende: quia pugil noster accinctus ē paupertate. Natus est enim pauperrime in confusione mundane affluentie: hanc nascendo inchoauit: cōuersando continuauit: moriendo consūmauit. O quanta fuit paupertas: ubi fuit defectus operimenti: lecti: & habitaculi? Operimenti: quia secundū Griso. super Matth. omelia secunda. Mater xpi nō habuit nisi unam tunicam: & qualem habere carpentarii uxor? & hoc ī peregrinatione cōstituta: unī aliquando sanctis personis quibus in spiritu repñtatur paupertas natiuitatis saluatoris ostēditur matres puerum inuoluere accepta una petia sui uestimēti & facta fascia de capitis sui uelo. O prelati impii qui pticas operitis uestibus curiosis & preciosis pellibus & lintheaminibus de xpi sanguine conquisitis: uere non prelati: sed pylati: xpm in suis paupertatibus uestibus propriis spoliantes: pauperum.n. sunt ecclesiastica bona ad cultum dei temperatum & subuentionem egenorum: diuitum fidelium deuotione collata: quicq̄ ultra usurpatur: furtum est: rapina est: sacrilegium est. Nudatis enim sanctorum in membris suis dilectis: nudos dimittunt homines: ait Iob. uestimenta tollentes: quibus non est operimentum a frigore: gemitus pauperum: tremores membrorum: nuditates carnium infirmitates debilium uos accusant ante iustum iudicem. Conqueruntur q̄ uestra superflua eis impie subtrahuntur: quia optimo unguento delibuti: & more mulierum magis ornati: imo more idoloꝝ magis culti: q̄ uestiti: & more peccatorum diuersis ferculis uentre repleti: nihil cōpatimini super contritione ioseph. Defectus ergo uestimenti deprehenditur in cultu uestium: defectus lecti de stratu molli: lac paruuli in multitudine ferculorum: defectus habitaculi ī superfluitate edificiorū. Quid dicitis uos ridiculosi. s. paupertatem promittentes super alios transgredientes: qui in contumeliā exēplaritatis paruuli iesu habetis uestimētoꝝ.
Curiositatem
Preciositatem
Multiplicitatem
Et cum his tenacitatem
Cōuiuiorum superfluitatem
In uinis. i carnibus: in piscibus: in confectōibus: ut ora uestra que debent esse mortificata pallore exhalent specierum fetore: uere uenter uester insatiabilis: qui quasi sibi de paupertate blanditur ut secure accipiat abundantiam quando habet: quia sibi nō occurrūt quando uult. Nec mirum: quia gulose sēper quasi uult. Quid dicitis de dormitoriis que sūt palacia alta: ampla: curiosa: quorum refectoria sunt cenacula regalia: quorum claustra sunt populorum spectacula? Ad hoc misit uos pauper iesus in mundum: ut illa que prostrauit: rursus extrueret: dū adhuc esset in presepio reclinatus: nam templum pacis amplum altum & curiosum hodie ipse prostrauit ut doceret se guerram habere cum mundo: & non uelle edificare cum ipso. Vere contra uos clamat lapis de piete: lapis inq̄ sculptus: politus: eleuatus: dilatatus: tanta superfluitate tanta curiositate: ut mundi ciues barones & reges a uobis edificare addiscant: qui debetis esse aduene & peregrini super terram. Vos inq̄ singulariter pauperes spoliatis: qui panes pauperū lapides facitis usurū curiositatum: in hoc peiores diabolo qui lapides per dei filiū petiit panes fieri ad necessariū uictū: dic iquit diabolus ut lapides isti panes fiāt: dic inqt religiosus ipius & panes elemosynaꝝ paupeꝝ lapides fiant suppluitatum in edificiis excessiuis: & ut mutēt quadrata rotundis: munus autem more phariseoꝝ quodcūq; est ex me tibi pderit: qa hec fiūt ad diuinum cultum ut fingit per impium mēdacium: qa magis sunt ad nascentis iesu pauperis uituperium & sic deludit diuinum mandatum: & non honorificauerit patrem celestem qui precepit pauperē reficí: nec matrem ecclesiam que genuit in penuriam cetus sui. Miseri paupertatis apostate: non solum in nostro fastu: sed etiam in suo cultu uellet paruulus noster iesus in paupertate ostendi.

Vt non tanta immensitas ecclesiarum
Non tanta preciositas paramentorum
Non tanta ponderositas calicum.

Quia magis student aliq ex uobis apparere ornati hominibus in paramentis aureis: q̄ splendentes diuinis aspectibus & angelicis spiritibus ī uerbis & donis. Sed h̄ inquiunt sunt illorum figura: uerum est: sed miseri non habetis figurata: quia nō sequimini xp̄i exempla: non seruatis documenta.

Sed esto ꝙ hec essent licita: non estis seduli operarii: qui tantum uos occupatis circa figuram ut perdatis figurata quottidie insudantes ad hec euntes procurantes: deuorantes domos uiduarum sub p̄textu longe orationis: magis rapientes importune & subdola allegationis falsitate q̄ pietate postulantes: uel necessitate recipientes extorta. Redite re dite ad cor p̄uaricatores: attendite ad abraham patrem uestrum iesum paupertatis spiritus genitorē: & suos educatores ueraces repetitores fideles: & obseruatores eximium doctorem aurelium Augꝰstinū Dominicum Frācisсum Bernardum Benedictum Basilium. Et attendite ad saram que genuit uos. i. ad regulam que obligat uos: uoluntarie enim genuit uos regule promissio: uerbo ueritatis instituta ut sitis initium aliquod creature dei. Iste enim paruulus noster mundum ruina concutiens unūquēꝙ nostrum alloquitur. Ecce que edificaui ego destruam. Et tu queris tibi grādia &c. Audite eum loquentem: praua intentione ipsum sectari uolenti: uulpes foueas habent: & uolucres celi nidos: filius autem hoīs non habet ubi caput suū r̄clinet. Mat. vi. ubi dicit glo. Quid me per lucra seculi uis sequi cum ita pauper sim: ut nec hospitium habeā quod meum sit. Ideo monet Griso. super lucam. Aspicite inquit quomodo paupertatem dominus quā docuerat per opera demonstrat: non erat ei mensa nec cādelabrum: non domus: nō quicq̄ talium: sed uos in nullo utensilium & curiositatum uultis pati defectum: Si inquiunt est ordinata charitas in religione: ideo sic est quieta carnalitas ī superfluitatum delectatione: que uult austeritatem habere uerbo: nō facto: paupertatem sine defectu: & humilitatem cū fastu.

Sed hec inquiunt non sunt nobis propria: sed omnium communia. Et esto ꝙ sic esset adhuc sunt reprehensibilia: quia omne commune & proprium debet iesum pauperem imitari. Sed non sic est immo est rixa & pugna: seditio & discordia pro p̄ter apropriationem locorum. Et sepe qui ī domo matris sue nō poterat sibi appropriare breue tugurium: modo sibi appropriat totius ciuitatis comitatum: ut dicat illa trahi & distrahi: quando alicui bono pauperi: & extraneo deuotione fidelium cōtigat aliquid dari: hoc enim est exemplum christi: qui nec tectum habuit proprium nascens: sed a bestiis mutuatum: & moriēs sepulchrum accepit alienum. Nec minus reprehendendi sunt qui de pauperculis uillis nati loca solēnia ciuitatum sibi appropriare satagunt & oriūdos expellere: quia perniciosus est tibi appropriare quod non dedit origo: q̄ carnaliter affici solo natiuo. Vtriq; ergo si uolunt effici dilectissimi xp̄i discipuli & obseruatores euangelii: debent esse priuati locali affectu: & peregrini & aduene super terram. Approbationem hanc plane experiuntur prelati: aut te inde remouere uolentes: aut tectum extraneos nolentes habitare. Sed nec istud templum idolatrie tempore pacis que te colis in carnis quiete: sine ruina dimittit paruulus noster natus. Nam & in te ruūt uirtutum edificia: in te tota perscinditur remordente conscientia: cōtinue conquassatur tuorum fratrum concordia. Et sentis uelis nolis quod malum & amarum est tibi dereliquisse dominum deum tuum. Quod si ita non sentis: quod non credo: iam tua insensibilitas peior est ruina qua cum ruinoso demone effectus incorporalis ei sociaris. Hanc paupertatem non solum continuauit conuersando iesus noster: sed cōsumauit crucifixus moriendo. Vnde Anselmus in quadam epistola de sacramentis ecclesie. Christus ita pauper fuit ut ueniens in mundum: non in sua sed in aliena domo nasceretur: & natus propter inopiam lecti in presepio poneretur: & uiuens non haberet unde caput suum reclinaret: nec moriens unde nuditatem tegeret: nec mortuus uude inuolueretur: sed nec sepulchrum ubi corpus mortuum sepeliretur. Erubescat ergo religiosus uelle abundare deliciis: propter quem pauper fieri uoluit deus sabaoth: & deus maiestatis. Sed quid dicitis uos seculares populi plus polluti? una enim etimologia sic accipitur: populus quasi plus pollutus & polluens populus: quia generalis infectio magis ē nociua. Et uos etiam a predictis statibus faciliter accipitis transgressionis exemplum: que tanto in uobis deficiunt peius: quanto minus estis radicati in bono. Sed & si clericorum & religiosorum uos deformāt exempla: interrogate iumenta & docebunt uos.

Attendite bouem & asinum in obsequium domini orientis arguentes in uobis. s.
Ariditatem uestre indeuotionis
Crudelitatem uestre compassionis
Impietatem uestre expoliationis
& tenacis auaricie. Cognouit bos possessorem suū & asinus presepe domini sui: populus autem meus non intellexit. Esa. i. Qui reuerenter adorant p̄uulum & genuflectunt ante presepium. Et uos ad ecclesiam non uenitis: & uenientes indeuote statis & sepe diuina mysteria uestro tumultu & irreuerentia maculatis. Audite liberalitatem hospitii: q̄a peregrinam dominā sacratissimā mr̄em uirginē a uobis repulsā in ur̄is domibus n̄ receptā ipsi recipiunt in stabulo & paruulum natum deum suum a domibus uestris exclusum: ipsi recipiunt ī suo presepio. O crudeles gentes: quare non attenditis bestiarum exempla? Nonne uidetis q̄ sit necessarium iumentis presepium: & tamen illud paruulo nostro liberali pietate dimittunt? Quid uos impii iesum paruulum in suis minimis fratribus & pau-

culis filiis tremētem in corpore:uel frigore nutantem pre fame non recreatis:nudū sine ueste? Quare crudeles ipsum non recipitis:non dico in lectis uestris & cameris adornatis: quod quidem facere deberetis:sed ad minus in amplis aulis & palatiis superfluis:uel quid nequius est in casulis uris sepe uacuis ipsum nec permittitis quiescere in hoc festo. Certe in iudicio uos condēnabit puulus noster iesus grādis effectus.d. Hospes fui & non recepistis me. Attendite o crudeles auari:quia deuote bestie pastum suum distribuunt ipsi iesu. Nā feno iacere pertulit &c. Et anhelitu respirationis sue paruulo frigescenti calefaciunt aerem circunstantē: & tu impie xp̄iane iesum in puulis suis non uis reficere supfluo tuo:nec ipsū hyspidū & sepe niuibus & imbribus gelidū non uis calefacere igne tuo:immo suo:quia hec tua temporalia sua sunt tibi dispensanda cōmissa:sepe in tuam dānationē & mortem. Quid dicitis palatini canes:quid cōites spoliatis? quid usurarii crudeles qui cōciues uros exheredatis? Quid uos nobiles aues rapaces qui rapinas & spoliationes in minoribus exercitis? Pudeat iumentorum exempla non sequi creaturā rōnalē: quam ex nobilitate uirtutis possidendā & regendam accipit ab illo paruulo iesu cui crudeles existitis. ¶ Si ergo te homo ignoras creaturaꝝ corporalium pulcherrima:egredere tuā crudelitatē dimittēdo:& abi post uestigia gregū eoꝝ exēpla sectando:ut more animaliū deuotorum paruulū iesum & uirginē eius matrē recipias in hospitio & refoueas cibo tuo:non tm̄ superfluo:sed sibi condiuide de necessario:quia centuplū accipietis & uitam eternā possidebitis. ¶ Vidisti ergo quantū dimicauit fortissime pugil noster puulus cōtra opulentiā diuitum & superfluitatē temporaliū. Audi de hoc Ber.i quodā.ser. Parum tibi uisū est pr̄em te nobis esse ēr dn̄e frater noster esse dignatus es: & tu dn̄e uniuersoꝝ q nullam habes indigentiā intra ipsa natiuitatis initia non abhorruisti abiectissime paupertatis degustare incōmoda:ut enim ait scriptura Tibi cū nascereris non erat locus in diuersorio:neq͂ cunabula que tuā teneritudinem exciperent habuisti:sed in uili p̄sepio sordentis stabuli tu qui terram palmo cōcludis inuolutus pāniculis reclinatus es:& hoc ipsum a brutis aīalibus mutuo mat̄ tua accepit:Consolamini consolamini pusillanimes:qui in sordibus paupertatis enutrimini:quia uobiscum deus in paupertate non cubat in deliciis splendentis lecti:nec inuenit̄ in terra suauiter uiuētium. Quid ultra gloriaris o diues:lutea labes ī uolutabro lecti picti delicati:cum rex regum suo recubitu pauperū stramēta honorare maluerit? Quid dura stramenta detestaris cū tener infantulus in cuius manus sūt oīa:tuis sericis tuis plumis:duras iumentoꝝ stipulas p̄elegerit:hec Ber. ¶ Tertio pugil noster iesus tertium ordinē dentium bestialis caterue.s.delicias cōcupiscentie contriuit ualide: qa natus est penalissime ad repulsionem uane inſolētie:quod tria ostendunt.

Aeris inclementia
Presepii duritia
Complexio sua tenerrima.

¶ Vnde Bernar. in sermōe tertio natiuitatis: duo genera agnosco:materiam huius natiuitatis:tempus & locum:& infantilis corporis teneritudinem puuli lachrymas:& uagitus infantis & infra. Nascitur dei filius in cuius arbitrio erat quodcūq͂ uellet tempus eligere. Elegit quod molestius est presertim puulo & pauperis m̄ris filio que pānos haberet ad inuoluendū:presepe ad reclinandum. Et cū tanta esset necessitas: nullam audio pellium fieri mentionem. Et īfra xp̄s utiq͂ qui non fallit̄ elegit quod carni molestius est:illud ergo melius: illud utilius illud potius eligendum. Et quisquis aliud doceat uel suadeat ab eo:tanq͂ a seductore cauendū Et infra & tn̄ frēs olim ipse est ꝓmissus per Esaiā. Paruulus nr̄ emanuel sciens reprobare malū & eligere bonum. Malum ergo uoluptas carnis. Bonū uero afflictio est. Siquidem & hanc elegit:& illam reprobauit puer sapiens uerbum infans: hucusq͂ Ber. Vade ergo & tu fac simil̄r:quia ipse iesus tibi hec ꝓ ueritate dicit:quia ipse est deus docens te utilia. In hoc ait natus sum:ut testimonium phibeam ueritati:Io.xviii. Quod & plene fecisti bone iesu non solū doctor p̄dicans:sed uerbum infans. Audi anima mea neq͂ & impia uerba īfantis uerbi: & considera exēpla puuli:quia quicqd in uerbo factū est totum est uerbū:immo & eius silentiū est tibi magnū uerbum:ut ponas custodiā ori tuo. Quid dicitis uacce pingues que hītatis in mōte samarie dormitantes & dormiētes q̄ debetis israelē custodire & lasciuitis in stratis uris negligentes prelati: qui crassū de grege comeditis:& quod periit non requiritis:& quod forte est & pingue non custoditis:nisi ad uentrem uestrū:& quod fractū est nō cōsolidatis:quoꝝ deus uent̄ est & gl'ia ī cōcupiscētia carnis ure. Quid inq͂ dicitis attendentes puulum qui pastores adducit ad suū contemplandum presepium:utinā cum pastoribus ueniretis festinant̄ & ad confusionem urām inueniretis infantē pannis īuolutum & positū in presepio:forsitan imutaretis uitam & haberetis efficacē doctrinam:& tunc omnes qui uos audirent mirarent̄:letarent̄ & seq͂rentur:quia scriptū est. Et omnes qui audierūt mirati sunt de his que dicta erant de illo a pastoribus ad ipsos. Maria etiā sedula mr̄ & pia.s.eccl'ia sancta que uerbū generat in electis:conseruaret oīa uerba hec conferens in corde suo. Conferens inq͂ & letās quia cum suis p̄ribus apl'is nati sunt ei filii imitatores xp̄i:& tunc tales haberet quos constitueret p̄ncipes super omnem terrā. Quid dicitis uos religiosi in uestris actibus sepe contumeliosi? Quid dicitis inq͂ noui falsificatores xp̄i & eius exēpli? Ex austeritate inqunt uite cōtemplatio īpeditur. Corpus sanū abundans uestimentū:cella decora:locus spaciosus:ꝓuocant animam ad gaudendum in deū.

Temperate dicitis agendũ est: discretio mr̃ est uirtutum. O falsi & subdoli: non discretio carnis ẽ uirtutum mr̃: sed uicioꝝ nutrix: prudẽtia enim carnis mors est: prudentia uero spũs uita & pax. Non pax ioas regis ámonitaꝝ qui in typo ur̃o uiri iabes galaad uultis eruere oculos dexteros &c. i. Re. ix. Sed illa pax quam xp̃s reliquit discipulis uice hereditatis cum tormentis Io. xvi. Vnde etiam aliqui taliũ dogmatizare presumunt: ꝙ religio ordinata ad cõtemplationẽ esset imperfecta: nisi haberet sufficientes diuitias: quia inquieta & discursiua sollicitudie sui: nouorum demoniorum annunciator est iste: ac si regnum dei esset esca & potus: & non potius iustitia pax: & gaudium in spiritu sancto. Non sic docuit apostolus: qui & altius fortius istis fuit in contemplatione ad tertium celum raptus in paradisũ dei: non carnis ubi audiuit archana uerba &c. & iõ non ut homo locutus est: sicut isti qui carnales sũt & secundum hominem ambulant in doctrina sua. Sed quid dicit docens contemplari ut deo uiuam: xp̃o crucifixus sum cruci. Non dicit sufficientiam carnis retinui: cellam pulchram & spatiosam construxi: sed confixus sum cruci: & sic deo per contẽplationem uixi & iunctus fui. Non sic docuit suos predicatores. d. Qui autem sunt xp̃i carnem suam crucifixerũt cũ ui. & ↄcu. Nõ sic nr̃ emanuel hodie mũdũ ĩtrãs docuit ꝑ exẽplũ. Nõ sic docuit ↄtẽplari apostolos suos docens in monte. Nolite solliciti esse inquit anime uestre. d. Quid manducabimus aut quid bibemus: uel corpori uestro induamini. Sed aiunt ideo ut non simus solliciti & in contemplatione retrahamur uolumus sufficientiam hẽre. Nequaꝗ ita est. Sed aliter docet noster emanuel: ꝗ scit reprobare malũ & eligere bonũ. Ná subdit iterum replicando postꝗ posuerat exempla eterne ꝓuidentie super uegetabilia & sensibilia: Nolite ergo solliciti esse. s. temporalia retinẽdo: uel mendicata auare seruando: quod ẽ cogitare de crastino: qđ & eisdem iesus ꝓhibet & arguit: quia hec ẽ cura gẽtium non xp̃i discipuloꝝ: hec inqt omnia gentes inquirunt. Sed quõ uult eos uiuere? Audi quõ. Scit autem pr̃ ur̃ ꝙ his oĩbus indigetis: uult ergo ꝙ uiuamus in firma spe diuine ꝓmissionis: ut qñ necessitas iminet: non dubitemus eam adesse. Necessitatem autem intellige discrete nõ ea discretõe quá docet istoꝝ carnalitas: sed quá docet discipłoꝝ imitabilitas. Nec oportet dubitare qn pater prouideat quando est necesse: prouidet autem inspirando fidelibus [illegible] sibi largiantur quod necesse est. Nec ꝓpter hoc debet seruari superflua elemosyna: nec recipi: quia qui hodie inspirauit & cras: & pro toto tẽpore inspirabit. Vnde sicut dicit Cris. Nõ. dicit scit enim deus: sed pater uester quia his omnibus indigetis. Pater autem ei subiecto filio & paruulo qui horum typum tenet quotidie uictum necessarium subministrat. Nec dubitare oportet: ꝙ qui te pauperem esse uoluit: & ipsum in sue paupertatis cruce imitari: noluit a punctura clauoꝝ paupertatis expertem esse. Qui claui sunt fames: sitis: asperitas uestimenta & penuria placibiliũ carnis: nec ista cõtemplationem minuunt in christi uere discipulo: sed expediunt & quasi ale aquile ad alta celorũ sustollunt: & quasi xp̃iane delicie apostolicam mentem reficiunt. Mihi ait apostolus absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi: per quem mihi mundus crucifixus est: & ego mundo. Sed hñ absq; dubio illorum contemplationem impedit: qui non nisi uentre plene nouerunt eterne patrie dulcedinem pregustare. Et qui frustra se credũt secundum sententiam Herony. a prese[n]tibus delitiis ad celestes posse transire. Hec est enĩ mirabilis paupertas: que nullum uult sentire defectum: uere mathematica est: & ut derisorie loquar matta & fatua: que se dicit nihil possidere proprium: & uult habere magis opulentum usum: ꝗ hi a quibus mendicando conquirunt. Et nonne bene falsificatus est in talium discrepatione & transgressiõe odibili discipulatus iesu christi. Vis ꝙ tibi probẽ per euidentiam facti. Attende postꝗ hec noua doctrina & discrepatio horrida inundauit: & uide quantum creuit in talibus professoribus contemplationis deuotio: charitatis feruor: strenuitatis uigor: exempla ritatis euidentia: predicationis efficacia: pax interna & mutua amicicia. Et si foderis parietem: uidebis abhominationes maiores: quas isti faciũt hic. Hec est uorago uitiorum que ĩ talibus iam quasi ab oĩbus scaturire sentitur: quia iam talium pseudo istorum uitiorum abundantia nulla potest trigiuesatione celari: concludit aperte se habere malam originis fontem: & falsam ac peruersam radicem. Et timendum est nisi deus succurrat ne statum euangelicum uel religiosum reducat aut iam reduxerit ad pessimum finem. Parco autem & non ultra ꝓcedo quia tale in hoc ceci: & sue saluti cõtrarii: qui ex nota sibi sua infectione multiplici non possunt hñ ab aliis abstinere cognosci. Et multa febre insaniẽtes in medicum nulla uolunt redargutione curari. Certe ipsi uel sero cognoscent ꝙ melius erat eis paruuli nostri iesu xp̃i sequi penalitatem & crucem & paternoꝝ suoꝝ seruorum xp̃i repetitoꝝ imitari exempla: ꝗ sensu sue carnis inflari & ambulare per deuia. Et uere melius erat: uel ueritatem religionis ñ agnoscere: non profiteri: non sumere: ꝗ post agnitam retrorsum conuerti ab eo quod traditum ẽ eis ecclesie sancte mandato. ¶ Fortis ergo in bello nr̃ iesu naue: Eccle. xlvi. Successor moysi in prophetis quia nos strenue pugnare docuit: dum triplici uirtutum acie predicta tres ordines dentium bestie confregit. Sed nota ꝙ successor noster iesus noster dicitur in prophetis: prophetie sunt figure mystice operum legis & ueteris testamenti & preliorũ eius que procul fantur uirtutem spiritualium bellorum paruuli iesu & uirtutum eius que illis preliis succedunt: sicut ueritas figure: & signatum signo: unde prostratio inimicorum moysi quo ad corpora ẽ ꝓstratio christi hostium quo ad uitia secundum fo-

mam superius descriptam. Et tres uirtutes cum q̄bus pugnauit quasi tres obstetrices paruuli iesu obstetricandi scientiam habentes nostro nascenti paruulo astiterūt. Nam & austeritas siue puritas iesu nostram assumit austeritatem: & rigor austeritatis parit puritatem: puritas inq̄ penalis cum de uētre matris extraxit: cantans & iubilans in penis carnis cum paruulo uagiente. O beata infantia p̄ quā mundo est reddita uita. Paupertas autem pannis īuoluit canens. O felices panni & cetera. Humilitas in presepio reclinauit dicens. O felix presepium & cetera. Quotiens ergo has tres obstetrices inueneris cum maria .i. cum penitente anima: saluatorem noueris esse natum. Quia hoc inquit angelus erit uobis signum. Et tu quidem anima mea pactum fecisti: cum his ut manerent tecum. Iunxisti te humilitati: cum uouisti obedientiam. Iunxisti te paupertati: cum exclusisti omnem terrenam substantiam. Desponsata es puritati: cum uouisti mūdiciam. Caueas ne tibi dicatur quod de quibusdam dicitur: dissipauerunt fedus & ruperūt uicula. ¶ Sed si istum paruulum in te natum uis nutrire & fouere: attende quia.

Est inuoluendus
Reclinandus
Custodiendus
Leuandus
Lauandus
Deducendus
Et cibandus.

¶ Et ad hec omnia explicanda querende sunt nutrices gratiose uirginis quia ē uirginitatis filius .i. speciose uirtutes: hec autem sunt filie. Iob & iō inueniuntur in domo eius. ¶ Excludende autem sūt rugose uetule: tempore .s. inueterate malicie: quia malo oculo tenellum paruulum hēnt fascinare: & non debent esse sole: quia uirtutes consociantur in charitate. Adducent̄ īquit psalmista regi nato uirgines in plurali: ut seruiant sedulo officō post eam reginā q̄ ip̄m de spiritu sancto genuit. Sunt enim gemine ad omnia officia. ¶ Primo ergo inuoluēdus est paruulus: sed non nisi mundis pannis debet inuolui: ferant ergo due puelle pannos mundos. Vna pannos abluat: p̄mittens q̄ eos quotidie lauabit: hec est contritio que dicit. Lauabo per singulas noctes lectum meum &c. Altera pānos extendit ut desiccentur ad solem: hec est confessio que abscondita p̄ducit in lucem. d. Dixi confitebor &c. ¶ Secundo ad reclinandum puerum due se offerunt: una lectum parat: hec sancta meditatio que sternit cor floribus scripturarum & cātat cum sponsa: lectulus noster floridus. Reliqua puerum reclinat: hec est charitas que iesum amplexatur brachiis amoris & inter sua suauissima ubera facit dormire. d. Fasciculus myrrhe dilectus meus mihi inter ubera cōmorabitur. ¶ Tertio ad puerum custodiendum due se offerunt. Vna eum custodit a strepitu intrinseco: hec est tranquillitas que claudit cubiculum: que si modicum quid sinistrum audierit clamat. Quis es tu qui clamas & inquietas regem: primo Regum .xxvi. Reliqua eum custodit ab incursu extrinseco: hec est emulatio que nihil sinistrum sinit intrare in tota domo cordis uel corporis: que si uiderit oculum: aurem uel aliquē sensum aliquid apportare nociuum: clamat: filii mortis estis uos: quia non custoditis dominum uestrū regem .i. Re. xxvi. Hanc beatus petrus pastor pueri ut clauicularius regis nostri locat ostiariā multo meliorem q̄ illa quam inuenit in domo principis sacerdotum: Io. xviii. Et magis sollicitam q̄ illa que purgās triticū isbosech odormiuit .ii. Re. iiii. Quis est inquit beatus petrus qui nobis noceat: si boni emulatores fueritis. Anima mea hanc loca ad ianuam cordis si uis xp̄m custodire: quia dura sicut infernus emulatio nulli parcēs offense. ¶ Quarto ad puerum leuandum due se offerunt: una eum excitat & euoluit: quotiens sonuerit horologiū amoris: hec ē sollicita deuotio que singula mysteria uoluit & ruminat: quibus quasi pannis inuolutus ē puer noster iesus qui amictus est lumine sicut uestimento. Reuela ait psalmista. oculos meos & considerabo mirabilia de lege tua. Deuotio est feruor mentis resoluens animam in xp̄m p̄s. Deus deus meus ad te de luce uigilo. Sitiuit &c. Alta uero eū alloquitur: sed non nisi de legitima licentia silentium frangit: hec est attenta oratio que dicit paruulo: domine labia mea aperies &c. huiusmodi uox dulcis est puulo: & ideo postea simul cantant deuotō & orō: Exurge quare obdormis dn̄e. ¶ Quinto ad puerum balneandum due se offerūt: una balneum pat: hec est pietas que uidens lachrymantē puerum & audiens eius ploratum educit aquā calidam abundāter de fontibus cordis sui. d. Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est. Et non solum aqua abluit: sed unguento pungit cum dicit: factum est cor meum tāq̄ cera liquescens: unde & ubera sponse fragrant unguentis optimis. Altera puerum tenet hec est perseuerantia: que tādiu tenet donec sibi placuerit in hac lachrymarum ualle ī aquis nostre miserie balneari. d. Tenui eum nec dimittam. ¶ Sexto ad puerum deducendum due se offerunt. Vna eum gestat. d. cum ap̄lo. Glorificate deum in cordibus uestris: hec est obedientia nō coacta que a posteriori supra dorsum portat honera contra cor: sed materna & uoluntaria: que filium a parte anteriori portat supra pectus deliciose int̄ brachia. Et sic uult portari paruulus nr̄ iesus: pone me ait ut signaculum supra cor tuum: & sicut signaculum super brachium tuum. Altera p̄cauet ne garula offendat ad lapidem impatientie: & sic ledat paruulum quacūq̄ occasione: hec est circumspectō q̄ iugiter clamat obedieti iusto. Qui se existimat stare: uideat ne cadat. Cantant ergo he due deducētes paruulum. Incipit obedientia iubilans in operibus. In manibus portabunt te. Respondet circunspectio precauens ab exterioribus? Ne unq̄ offen-

das ad lapidem pedem tuum. Septimo ad puerum cibandum se due offerunt: una eum pascit: hec est misericordia que membra eius reficit. Cui etiam dicit dominus. Esuriui: & dedisti mihi manducare: hoc tamen non de furfure qui est cibus porcorum imitatrix caym: sed de simila delicatissima imitatrix abel pat polentam: deinde in manu pueri ponit pomum: cantans omnia poma noua & uetera dilecte mi seruaui tibi. Altera eum lactat & potat. Hec est mansuetudo que de cordis uberibus dulces sermones eliquat. Nonne inquit ecclesiasticus: ardorem refrigerabit ros? Sic & uerbum dulce hic iubilat sponso. d. dabo tibi de uino condito. Et ideo puer iesus sponsus huic loquitur. d. Fauus distillans labia tua mel & lac sub lingua tua. Istis officium dulciter explentibus & nunc reclinantibus: nunc excitantibus: nunc pascentibus: nunc deducentibus & cetera: in spirituali tripudio perficiuntur ista omnia. Et puer iesus crescit etate sapientia & gratia coram deo & hominibus. Circa quartum. s. natiuitatis suppositum: debes scire quod natiuitas potest attribui dupliciter alicui. Vno modo sicut subiecto. Alio modo sicut termino: sicut subiecto attribuitur ei quod nascitur: hoc autem proprie est ipostasis non natura. Cum enim nasci sit quoddam generari: sicut generatur aliquid ad hoc quod sit: ita nascitur aliquid ad hoc quod sit. Esse autem proprie rei subsistentis est: nam forma que non subsistit dicitur esse solum: quia eo aliquid est. Et ideo natiuitas tanquam subiecto nascendi attribuitur persone: uel ipostasi: sed sicut termino attribuitur natiuitas nature. Terminus enim generationis cuiuslibet & natiuitatis est forma: & ideo propter idemptitatem que est in diuinis inter naturam & personam: quandoque natura ponitur pro persona: quia diuina natura est subsistens. Et propter hoc Aug. dicit diuinam naturam esse conceptam & natam de uirgine: quia. s. persona filii est concepta & nata secundum humanam naturam. Et quia motus siue mutatio denominatur a termino motus: & non a subiecto: & humana natura est terminus natiuitatis temporalis: ideo secundum istam temporalem natiuitatem de uirgine: rationabiliter dicitur temporaliter natus in carne. Et quia eadem est persona in humana & diuina natura uerbum: & in diuina natura est de patre eternaliter genitus & natus: ideo necesse est sibi duas natiuitates attribuere: temporalem. s. & eternam. Et idcirco sicut dicitur deus pater uerus filii per eternam natiuitatem: sic & beata uirgo que de purissimis sanguinibus suis ipsum concepit & genuit & peperit debet uere dici mater non tantum xpi secundum quod homo: sed ipsius persone filii dei simpliciter: quia uere concepit & peperit personam genite nature: hic autem est dei filius. Nunquam enim iste homo fuit homo nisi in diuino supposito. Et ideo quia sicut supradictum est: suppositum est proprie id quod generatur & concipitur secundum aliquam naturam que est generationis terminus: & in illo homine non est suppositum nisi filii dei: propriissime dici debet secundum hec beatissima uirgo maria mater dei. Et tunc hic terminus dei supponit pro persona filii: ratione adiuncti. Et sic patet quod in xpo sunt due natiuitates: secus autem de filiatione. Non enim oportet duas filiationes in xpo poni. Quidam autem attendentes ad filiationis causam que est natiuitas: ponunt in xpo filiationes duas. Alii uero magis catholice & subtilius attendentes ad filiationis subiectum quod est persona uel ipostasis uel suppositum ponunt in xpo filiationem unam: sicut & unam ipostasim uel personam: unitas enim rationalis uel eius pluralitas non attenditur secundum terminos: sed secundum causam uel subiectum. Secundum terminos quidem non attenditur: quia quilibet homo in se duas filiationes haberet. unam ad patrem aliam ad matrem. Sed recte consideranti apparet eadem relatione unumquemque ad patrem matremque referri propter unitatem essentie: eadem enim natiuitate ex utraque nascitur: & est eadem ratione de magistro: qui eadem doctrina multos docet discipulos: & de domino: qui eadem potestate gubernat multos subiectos. Si uero sint diuerse cause differentes specie: ex consequenti uiderentur relationes specie differe. Et ideo nihil prohibet plures tales relationes eidem inesse: sicut aliquis quosdam docet in grammatica: quosdam in logica: & sic de aliis: tamen alia est ratio magisterii utriusque: & ideo diuersis relationibus ad utrosque refertur. Manifestum autem est quod non est una & eadem natiuitas in xpo que eternaliter nascitur de patre: & temporaliter de matre: unde si quis ad hoc respiceret: diceret duas filiationes esse in xpo secundum diuersos natiuitatum terminos: diuinitatis & humanitatis: sed quia subiectum filiationis non est natura: sed solum persona & in xpo non est nisi persona: idcirco non potest esse in xpo aliqua filiatio personalis: que non sit in persona: omnis autem relatio que ex deo dicitur in tempore: non ponit aliquid in deo secundum rem sed secundum rationem tantum. Et ideo filiatio qua xps refertur ad matrem non potest esse realis in persona filii: sed solum secundum rationem. Et sic quantum ad aliquid utraque opinio uerum dicit. Sed propter uitandos errores proprius loquitur illa: que unam tantum filiationem ponit in xpo propter unitatem suppositi. Licet autem in persona filii dei non sit realis relatio ad matrem sed secundum rationem tantum: dicitur tamen realiter filius uirginis matris ex relatione reali maternitatis ipsius uirginis ad xpm: & relatione dicitur filius ad matrem que cointelligitur relatiuum matris ad ipsum sicut deus dicitur dominus relatione qua cointelligitur realis relatio qua creatura deo subiicitur. Et quamuis relatio domini non sit realis in deo: tamen realiter est dominus ex reali subiectione creature ad ipsum. Et ideo sicut deus est dominus uere creature: sic uere dei filius est filius sue matris uirginis. Sic ergo patet quod istius benedicte natiuitatis suppositum est uerbum eternum: uideamus ergo cum iocunditate

nostre benedicte solennitatis suppositum quod est deus eternus: & dicamus cum sanctis pastoribus: uideamus hoc uerbum quod factum est: ubi ad exemplum pastorum proponitur natiuitas saluatoris.

Vt attente excolēda: quod probat affectuositas uidendi

Vt digne reuerenda: quod probat dignitas uerbi.

Vt deuote amplectenda: quod probat utilitas facti

Videamus igitur uerbum cum sanctis pastoribus in uestigium creature: quia quelibet creatura refertur ad uerbum. Sicut uestigium repñtans unum uerū & bonum. Sapiētie.xiii. A magnitudine enim spēi & creature poterit eorum creator cognosci & uideri. Videamus secundo quod est iocundius in obiecto assumpte nature debentes cum ioanne ꝑme Io.i.ꝙ fuit ab initō: quod audiuimus: quod uidimus oculis nostris: quod perspeximus: & manus nostre cōtrectauerunt de uerbo uite. O ꝗ iocūdū & delectabile uidere uerbum infantulum & puulum de uirgine natum. Multi reges & ꝓphete desiderarunt uidere & non uiderunt. Nostri autē btī oculi qui uident uerbum infantulum laudantes & glorificantes deum in omnibus que audierant & uiderant cum sanctis pastoribus. Sic enim annunciauerūt angeli & nob̄ promiserūt ꝓphete uerbū. Tertio uidetur in speculo lucis eterne: quod est iocundissimum: huiusmodi enim uisio est tota merces uita btā: btītudo sūma Geñ.xxxii. Vidi dñm facie ad faciem: & salua facta est anima mea. Tunc.n. uidebimus eum sicuti est amabimus & laudabimus in fine & sine fine. Sed uis uidere: ꝗ digna est ista natiuitas ex dignitate uerbi: considera eius diuinitatem & uidebis hoc uerbum ut generatum eternaliter: ideo genitum non factum. Etenim. In principio erat uerbum: uidebis ꝙ per ipsum subsistit causaliter quicquid est factum. Nam omnia ꝑ ipsum facta sunt &c. uidebis ꝙ in ipso uiuit subsistit exemplariter omne creatum: immo etiā & creabile: ꝙ quodcūqȝ factum est in ipso uita erat. Et sic hoc uerbum est.

Eternaliter manans

Temporaliter creans

Exemplariter repñtans.

Sed quia hoc uerbum sub istis conditionibus nostrum obtundit & reuerberat oculum immensitate luminis: uideamus ipsū iocūde sub factione carnis: uideamus hoc uerbum: licet enī multa sint uerba particularia: sed hoc est uniuersale summum & perfectum: uideamus igitur ipsum discretiue & signanter.

Eternaliter increatum

Personaliter incarnatum

Corporaliter immolatum

Mentaliter inspiratum

Speculanter reuelatum.

Et sic hoc benedictū uerbum erit nobis omīa: qȝ Ex primo est principium productionis. Ex secundo est medium repationis. Ex tertio est precium redemptionis. Ex quarto est ferculum refectionis Ex quinto est speculum fruitionis. Attende igitur circa uerbū increatū quod est.

Nascibiliter manans

Liberaliter spirans

Exemplariter creans.

De primo. In principio erat uerbū gl'ia. In pře filius a quo nascibiliter gignitur: ex fecunditate nature ut splendor a luce: noticia a mente: uerbum a dicente. De secundo: Ecclesiastici primo. Fons & sapientie dei uerbum in excelsis: uerbum dicitur fons sapientie intransitiue.i. fons qui est sapīa. Est enim secūdum Aug. uerbum cum amore noticia: dicitur autem fons ratione fecunditatis spiratiue. Sed in excelsis.i. in equalitate pr̄is in unitate notionis: ī fecunditate numinis: quia hi duo sūt unum principium spiratiuum ꝓcessibilis amoris. De tertio ad Hebre.xi. fide itelligimus aptata esse secula uerbo dei: ut ex inuisibilibus uisibilia fierent: ubi uerbum dicitur: ratō dispositiua: idea simulatiua & cā productiua: fide ergo intelligimus ap. &c. quātum ad rationē dispositiuā: ut ex iuisibilibus quantum ad ideam: simulatiuam fierent: quantū ad causam productiuam. Hec ergo de uerbo increato factiuo non facto tantillo dicta sunt. Sed circa uerbum personaliter icarnatum uide: quia sit deus hō unitur primū postremo: supremū infimo: uerbum hōi: unde & merito dictum est. Io.i. Verbū caro factum est &c.i. hō: synodoche pars ꝓ toto: & propť expressionē maiorem & humiliorē dignationē dī uerbum factū caro: non conuersiua mutatione alteratione: mixtione: uel cōpositione: sed mutua assumptione Insertione: substantificatione in supposito diuine persone. Tanta enim fuit illa unio secundū Aug. ut deum faceret hoīem & hominem deū. Vt autem intelligas quō ratio uerbi ad diuina transfert': audi Aug. xv. de trinitate sic dicentē. Quis autem potest intelligere uerbū: non solum anq̄ sonet: sed etiam anteq̄ sonoꝶ eius imagīes cogitatione uoluant'. Iam potest uidere per hoc speculum atqȝ in hoc enigmate aliquā illius uerbi siľitudinē: de quo dictū est. In principio erat uerbum & uerbū erat apud deū: & deus erat uerbū. Necesse est enim: cū unum loquimur: idquod scimus loqmur: ut ex ipā quā memoria tenemus nascat quod eius mōi sit orō: cuius modi est illa scīa de qua nascitur. Formata quippe cogitatio ab ea re quā scimus uerbū ē quod in corde dicimus: quod nec grecum est: nec latinuū: nec alicuius lingue altius. Sed cū id opus ē in coꝶ qbus loqmur proferre noticiā aliquod signū quo significet assumit' ꝑinde uerbū quod foris sonat signū ē uerbi quod intus lucet: cui magis uerbi cōpetit nomē. Nā illud quod ꝓfertur carnis ore: uox uerbi est: uerbūqȝ & ipsum dicit' ꝓpter illud a quo ut foris appet assumptū ē. Et iterum dicit: sicut enī scīa nostra illi scīe dei. Sic & nīm

uerbum dissimile est illi uerbo dei quod natum est de pr̄is essentia: uerbū enim dei pr̄is unigenitus filius p oīa pr̄i sil'is & equalis. Hic est oīno quod pr̄ non tn̄ pr̄. Iste filius: ille pr̄. Ac per hoc nouit omia que nouit pr̄: proīde tanq̄ seipsum dicens pr̄ genuit uerbum equale sibi per oīa. Non enī seipsum integre & perfecte dixisset: si aliquid minus aut amplius esset in eius uerbo: q̄ in seipso: Nostrum autē uerbum quod interius inuenimus: est utiq; ei sil'e: quantum enim sit ei dissimile non pigeat intueri: Hec Aug. Sic ergo uides ꝙ uerbum in diuinis est paternus conceptus qui est dei filius sibi similis: & coequalis: & coeternus. Et istud uerbum secundū Augustinum est simile & dissimile nostro. Simile quidem.

Ratione originalis emanationis
Ratione secretalis occultationis
Ratione exemplaris dispositionis
Ratione naturalis impmixtionis.

Quia sicut uerbum orit' a mēte sine diminutiōe: qn̄ plene dicit se: & cognoscit se: sic filius a pr̄e ī oī moda equalitate. ps̄. Eructauit cor meū &c. Item sicut uerbū intelligibile notū est solum intelligenti: sic filius solo generāti: Prouer. xxv. Gloria domini est celare uerbū. i. gloria pr̄is est generationis cōsubstātialis: & coequalis impscrutabile sacramentum: Matth. xi. Nemo nouit filium nisi pr̄ &c. Itē sicut oēm rōnabilem actionē p̄cedit cogitatio: sic pater ab eterno oīa creabilia disposuit in uerbo. Aug. Ipe est ars plena oīum rationum uiuentium. Et ad hebre. xi. Fide intelligimus &c. Sic & in xp̄o uerbum uoce induit' & uoce sentit' nec transit ī carnem dū carni unit'. Et licet sit tanta similitudo: est tn̄ maior dissimilitudo: uerbum autem creatum differt a dicente per.

Essentiam
Durationem
Dignitatem
Virtutem.

Sed inter uerbū increatum & generātem cōtra hec quattuor p oppositū repent'. Essentialis idēptitas. Eadem coeternitas generalis dignitas. Par uirtuositas. De primo Io. i. deus erat uerbū. De. ii. ps̄. Verbum tuū permanet in celo &c. De. iii. eccle. i. Fons sapie &c. De. iiii. ad Hebre. i. Portans oīa uerbo uirtutis sue. Sic ergo potes uidere istud bn̄dictū subiectum eternū uerbū: & nostre solennitatis suppositū. Istud Ioānes describit in euāgelio tertie misse: uñ debes notare ꝙ triplex est natiuitas huius uerbi. Vna etn̄alis: de qua dictū est modo. Alia tēporalis de qua dictū est supra. Tertia sp̄ūalis que orit' in mēte iustificati hoīs. Cuius modū satis collige ex supradictis. Nam orit' ad modū aurore: uel solis in n̄ro hemispio: non ꝙ fiat ī terra uel extra: sed qa īcipit lumē suū spargere in terra. Ita non fit xp̄s in nobis uel ex nobis: sed lumē gr̄e sue īfundit nobis quo facto inhītat corda n̄ra & eis appet ut lux ī terra: & ideo dicit' oriri ī nobis. Et de hoc dr̄ Esa. lviii. Si abstuleris de medio tui cathenā: & desieris extēdere digitū: & loq quod nō pdest: cū effuderis esurienti aīam tuā: & aīam afflictam īpleueris: orietur in tenebris lux tua &c.

Natiuitas de pr̄e facit festum eternum
Natiuitas de matre facit festum hodiernū
Natiuitas in mente facit festum quotidianum'.

Propter diuersas rōnes tres he natiuitates repn̄tantur in tribus missis hodiernis. Ita tn̄ ꝙ p̄ma missa q̄ dr̄ in aurora: semp repn̄tet illā que orit' ī aīa. Et quia h̄ ē ex dei benignitate cū nostra coopatione: ideo in illa missa ponit' ep̄l'a de apparitiōe diuine benignitatis. Appuit inq̄t benignitas &c. ubi m̄ltū orit' ista natiuitas dignatiua. In euangelio ponitur uirtuositas pastoꝝ: q pcuti sūt lumē gr̄e per angelū reuelantem. Vnde uenerūt festināt̄es & inuenerunt uerbū. In introitu ponit' fulgor illustrantis gr̄e & iubilatio huius natiuitatis ex pte. Lux in q̄t fulgebit hodie sup nos qa natus ē &c. Pulchrū ē in his cogitare si scias deducere. Due autē xp̄i natiuitates tp̄alis & eterna diuersis respectibus ī utraq; alia repn̄tat' missa. Nā si cōsideret' tēporalis q̄tū ad assūpti amictus obscuritatē & penalitatē: sic declarat in media nocte ut dictū est: & ideo ponitur euāgeliū in quo refert' natus de uirgine. Si uero cōsideretur quantū ad uisibilis uerbi nobis oñsū humanitatē: sic signat' in clara luce maioris misse: pp quod ibi cantatur: puer natus &c. Si uero cōsideret' eterna q̄tū ad occultationis archanū repn̄tat' in media nocte: uñ & ibi cantat' in introitu: dominus dixit ad me. Si uero cōsideret' quātū ad pfectiōis cōplemētū: secūdū ꝙ gignit' ilis ut radius a sole: splēdor: a luce uerbū a dicēte: ut ples a pente: quia secūdum hoc generat' in splēdoribus scōꝝ ex utero añ luciferꝝ. Sic repn̄tat' in missa solēniori: q̄ catat' ī. iii. uñ & ibi ī ep̄l'a oñdit' p̄eminētia huius uerbi respectu oīs create locutionis. Et oñdit' eius excellētia dn̄i respcū angelice subiectionis. Et oñdit' stabilitas regni respectu et̄ne inuariationis. In euāgelio enī aquila grandis magnaꝝ alaꝝ. Io. quedam ē rusticus piscator indoctus uolat ad libanū trinitatis & fert nobis medullā cedri filiū patris q media p̄sona ē in trinitate: Ezechiel'. xvii. d. In pricipio erat uerbū &c. ubi sic dicit. Criso. Aliis euāgelistis ab incarnatōe incipiētibus: hic' solū ad et̄na extendit uolatū. qa. n. ipse nouit ipioꝝ hereses cōfutare: q̄ m̄ltipl'r circa dei filiū erant: iō describit ip̄m ut uerbū.

Eternaliter manatiuū. In principio.
Temporaliter pductiuū. Ibi oīa per ipsum.
Humiliter discessiuū & carnis assūptiuū. Ibi. Et uerbū caro.

Diuinitatem ergo eius exp̄mit quantum ad duratiōis eternitatē. in p̄ma ppōne. In pricipio erat. Quātū ad distinctionis psonalitatē ī. ii. ppōe Et uerbū erat apud deū. Quantū ad diuisiōis unitatem in. iii. ppōne. Et deus erat uerbum. Quantum ad coequalitatē incircūcisionē & ueritatē ī. iiii ppōne. Hoc erat in principio apud deum. Aliter posset dici ꝙ.

In prima orit' uerbi uicinitas in pr̄e: & tunc. In pn̄cipio erat uerbū: & tunc idem ē ac si dicatur. In

patre indiuisibiliter erat uerbum
In secunda orit' proprietas in personali distinctiõe
Apud enim dicit distinctionẽ:ut confundatur Sabellius. Et uerbum erat apud deum.
In tertia unitas in essentie idiuisiõe. Et deus.e.uer.
In quarta coeuitas in duratiõe cum dicit. Hoc erat in principio apud deum: uel in quarta secundum originem colligit omnia que dixerat:in prima in qua erat uerbum quia in principio.
In secunda apud quem:quia apud deum
In tertia quid erat uerbum:quia deus.
In ultima demonstrat uerbũ predictũ itegꝝ & cõpletum.d. Hoc erat i principio apud deum: hoc.s. uerbum quod erat deus:erat in principio.i. in eternitate:uel in patre apud deum:apud distinctiõe psonali:deum unitate essentiali. Quia uero heretici dicebant dei filium carnalit' de patre genitũ:& aliqui minorem:& aliqui maiorẽ:aliq impotẽtiorẽ: aliqui ponebant in natura diuisionẽ. Ideo hereses ex sufflans:& carnales ad spũalia eleuãs intelligenda potius dicit. In principio erat uerbũ:quia spũaliter generatur:q̃ in principio erat filius : qa filius a mente grossa carnaliter intelligitur:ubi nota ꝙ qa in illa generatione est.
Idemptitas nature
Spiritualitas geniture
Coexñtia mensure.
Ideo uolens scriptura ista exprimere in filii generatione:uocat eũ filiũ uerbũ:splendorem & radiũ:ppter quod ex gestis cõcilii ephesini sic scribit'. Alicubi siquidem filiũ appellat patris:alicubi autẽ uerbum uocat:alicubi autem splendorem scriptura diuina singuloꝝ noium de illo.d.ut intelligas ea q̃ de xpo dicunt esse circa.i.blasphemia:quia eni tu us filius eiusdem tibi nature sit:uolens secundo ondere unã naturã pris & filii:dicit filium pris. Deinde quia natiuitas & filius apud nos ostentationem prebet passionis:ideoq̃ hũc filium appellat & uerbum:ipassibilitatem eius isto noie demonstrans. Sed quoniã pr quisq̃ factus ut homo indubitãter senior q̃ filius demonstrat':ne hoc ipsũ de diuina natura putares:splendorem uocat unigenitũ pris Splendor quidẽ nascitur ex sole:nõ autem intelligitur sole posterior existere:ergo semp pris filiũ splẽdor tibi denũciet:ipassibilitatẽ natiuitatis ostendat uerbum. Consubstantialitatẽ uero filii nomẽ insinuet homo uerbi hec ibi. Vbi uero euangelista ondit uerbũ uniuersaliter productiuũ : ostendit illud potentissimũ ad creandũ:qa per ipsũ oia facta sunt unde Aug. super Geñ. ad lrãm. Cum oia p ipsũ facta sunt oñditur & lux per ipsũ facta:cum dixit deus. Fiat lux:& similiter de aliis:quod ita est:eternũ est:quod ait deus. Fiat lux:qa uerbũ dei deus apud deum pri coeternus est:q̃uis creatura tẽporalis facta sit. Cũ eni uerba sint tẽporis cum dicimus qñ & aliqñ:eternũ tñ est in uerbo dei qñ aliqd fieri debeat:& tũc fit qñ fieri debuisset. Et in illo uerbo ẽ i quo non est qñ & aliqñ:que in totũ illud uerbum eternũ est indeficiens ad disponendum. Sine ipso factum ẽ nihil. Origenes in omelia. Ne estimares ea q̃ per uerba facta sunt p se exñtia: non contentus a uerbo ait. Et sine ipso factũ est nihil. Nihil factũ est extra ipsũ:quia ipse ambit omnia conseruãs ea: cognoscẽs ad gubernãdũ. Quod factum est i ipo uita erat:cognitionẽ prebens ad oia illustranda:qa uita erat lux hoium & lux in tenebris:lucet quia i creatura rõnali:q̃ ex se tenebra est resplendet. Sed tenebre eam nõ cõprehenderũt.i.peccatores: quia lucẽ habitat inaccessibilem:supple eis:& etiã in oibus nisi condescendit unde uide ꝙ triplex ẽ cognitio siue comprehẽsio.s.
Per inclusionem:& sic deus ẽ incõprehensibilis
Aptam uisionẽ & sic cõprehẽdit' a sanctis in pria.
Per amatiuã adhesionẽ:& sic comprehendit' a iustis in uia. Tertium autẽ quõ.s.uerbũ est humiliter condescensiuũ:& hois assũptiuũ:tibi expositũ ẽ supra:& exponet' infra. Ad pñs autẽ scias ꝙ ipm describit.
Quantum ad unionis uinculum:cum dicit uerbũ caro factum est.
Quantum ad cõuersatõis exẽplũ. Et hitauit.i.nobis
Quantum ad redemptionis beneficiũ siue fructũ
Et uidimus gloria eius quasi unigeniti a patre.
Circa quintũ principale.s.naturã uisibilẽ huius bndicte natiuitatis:que ꝓpe notat':cũ uerbũ dicit' factũ. Debes scire ꝙ ualde ruminãdũ ẽ quõ hoc bñdictũ uerbũ est fcm̃. Primo uisibile p carnis assumptionẽ:sicut eni sol i sua rota ẽ iproportionabil' ad uidẽdũ:sed nube tegit':ut eius aspectus sit oculo uisibilis. Sic dei filius i natura ꝓpa est lux iaccessibil': sed humanitate uestit':ut sit nobis uisibilis. Solem inquit:Ezechiel.xxxii.c.nube tegã &c. Et Esa.xix. Ecce ascendet dominus super nubem leuem & ingrediet' egyptum. Et quod hi nubẽ uocãt. Iob saccũ appellat.d. Saccũ consui sup gentẽ meã. Secũdo factũ ẽ nobis sil'e p conuersationẽ: Ad phil'.ii. In sil'itudinẽ hoium factus & hitu iuentus ut hõ. Et ad hebre.ii. Debuit p oia fribus assimilari : supple naturaliter preter ignorantiã & peccatũ q̃ sunt i nobis uiciosa:nõ naturalia. Tertio factũ ẽ passibile per spontaneam subiectionẽ:factus obediens usq̃ ad mortẽ:Ad phil.ii. Sed qa signanter di factũ caro. Scias ꝙ factũ ẽ caro ꝑter carnẽ:immo cõtra carnẽ:quia concupiscẽtiã uitauit:& ipsã i nobis expugnauit:factũ solũ in similitudinẽ carnis peccati:qa uere naturã habuit carnis penalis:& iõ culpabili similis:nõ culpabilis. Vnde lex spũs uite in xpo iesu nos liberauit a lege pcti & mortis:qa Ad Ro. viii. Deus filiũ suũ mittens in sil'itudinẽ carnis peccati & de pctõ dãnauit pctm̃ i carne. Caro eni xpi innocentissima nõ peccatrix sed peccatrici sil'is: ꝑpter sustinẽtiam mortis pctm̃ i carne dãnauit:dũ pctm̃ carnis ꝓhibuit:& ꝓ illo penã soluit:& legẽ pcti carnis & fomitẽ debilitauit. Occidit q̃dẽ ut est culpa: sed ut ẽ cõcupiscẽa nõ extirpauit:sed subiugauit ne nolẽtibus dñari posset. Nihil eni dãnatiõis ẽ in his q

in xp̄o sūt: q non secundū carnē ābulant: qa uerbū factū cōfregit iugum carnis & tulit a nobis opprobrium fomitis: sed non seqmur incitantē ¶ Fctm est secūdo caro iuxta carnē ,ppter unitatē assumptionis: factus est ei ex semie dauid secundū carnem q p̄destiatus ē filius dei ī uirtute Ro. i. ī huius figura dr̄. ii. Ro. xviiii. Fratres mei uos: os meū & caro mea uos. ¶ Factū est etiam. iii. infra carnē ,ppter ,pfunditatē humilitatis usq3 ad mortē crucis: propter quod meruit donū exauditionis: Hebre. v. In diebus carnis sue preces supplicationesq3 ad eū q posset illū a mortuis saluū facere cū clamore ualido offerens exauditus ē ,p sua reuerentia. Ad nos igitur dr̄ illud. p̄me pe. iiii. Xp̄o igit passo in carne & uos eadē cogitatiōe armami: quia q passus ē ī carne desiit a peccatis: ut nō iā hoīum desideriis: sed uolūtati dei quod reliquū ē in carne uiuat tpis. Quare? qa caro & sanguis regnū dei non possidebūt. p̄me ad Cor. xv. Quid eni nequius q̄ quod cogitauit caro & sanguis? Eccle. xvii. Beatus ergo q non seqt reuelationē carnis & sanguinis ad exemplū petri: sed inspirationē patris celestis. ¶ Factū est etiā q̄rto uerbū caro supra carnē ,ppter īmunitatē corporalis incinerationis & sublimitatē exaltatiōis. Caro eni eius non uidit corruptionem: Act. iii. Sed caro uerbi reqeuit in spe celestis resurrectiōis: quā & ascēdēdo ad dexterā p̄ris locauit. Si ergo carnalis aīa carnē uis diligere: nullā nisi carnem xp̄i ames. Hec eni sola est q̄ corruptōnē non uidit neq3 sensit: nec habuit: nec ī conceptu: nec in cōuictu: nec ī occubitu: sed ,p ipsa corruptiōe extinguēda ipse factus sacrificiū cōtinue tuas amaritudines degustauit. In hanc te transformes: hāc ī cogites: de hac tuā replcas fantasiam ut nihil corporale uel sensualē libeat cogitare nisi hanc b̄n̄dictā carnē iesu quā eternum dei uerbū assūpsit: ut sic cū ista & in ista habere merearis tue cōuersationis exemplū: tue eruditionis magr̄m: tue recōciliationis sacrificiū: tue refectiōis uiaticū: tue cōtemplatiōis speculū & immensa angelo2 tue beatificationis premiū. O caro uiuificatiua: o b̄titudinis mee materia: o mee punitiōis solutiua: o satiatiua mei desiderii: transforma me ī te ut in te uiuā: in te requiescā: te cogitē: te comedā: ut tu sis mihi liber studii: tu lectus somni: tu archa thesauri: tu trāquillatio aī: tu plena crucifixio mee carni peccati: tu plena transformatio cordis mei in te eternū uerbū: quod in te & ,p te hītauit in nobis plenum gratie & ueritatis. ¶ Quantum ad sextū .s. quantū ad pientem uirginem sunt huius natiuitatis solennia gaudiosa. Que eni lingua dicere: ul quis intellectus cogitare sufficiat: quale fuit gaudium: quale tripudiū illius gl'iosissime puelle honestissime & decore uirgīs matris? qui cū sic staret in diuersorio in noctis medio. Noctis dico pauperta tis & uilitatis destituta temporali subsidio: in frigore & nuditate paupcula contenta tunicula. Sicut Criso. dicit. Qualem decebat uxorem carpentarii peregre constitutam: seruientium priuatam obsequio: in medio frigoris quiescentem in diuersorio iuxta presepium bouis & asini. His īquit regiis sceematibus regina celi magnificata in terris: corpore plena deo erat: in qua plenitudo diuinitatis corporaliter habitabat. Sed mente erat plena deo: plena angelorum consortio: recumbens in celi palatio: īmo in trinitatis medio omnium electorum refecta gustu materno. Sic nostra uirgo stans subito sine dolore sine apertura: deum paruulum genuit: ,p illam uiam quam natura instituit: q̄ est in aliis porta apertionis in generatione ,plis. In hac aūt fuit sigillum & porta clausa perpetue uirginitatis: & tamen per illam eandem flos de uirga: sicut radius de luce inuiolata incarnatus deus tanq̄ sponsus de thalamo suo exultauit ut gigas ad currendam uiā passibilitatis assumpte. Qui mortuus & sepultus & grandi lapide inclusus: & sigillatus immortalis exiuit in carne tumulo clauso exultans. primogenitus ex mortuis ad sedendum & persistendum in eternum in gloria dei patris. O flos de radice: quātum odorem dimisisti in illo thalamo uirginalis uteri: in quo nouem mensibus quiescens & cubās matris sanctissime lilia comedisti: in tuū conuertēs corpus eius sanctissimos sanguines spiritu sancto plenos usq3 ad augmentum corporis quantū necesse fuit usq3 ad complementum hore natiuitatis De his liliis eterne flos iesu fabricasti tui corporis fundamentum. De his constituisti & refecisti tue radicabilitatis humidum. De his nouem mensibus sumpsisti purissimum: mundissimum: dilectissimum. gratiosissimum: delectabilissimum nutrimentum. In hac mensa me tuum fratrem respicias: & introducas me in thalamum matris mee genitricis tue: ut possim totus conuerti in sue uiscera pietatis: & fac me dulcis emanuel comedere dulce butyrum & pingue sacratissime uirginis: impinguate spiritu sancto: duro & insipido carnalis fomitis caseo reprobato: quem spiritus sanctus exclusit. Fac me tecum suauissime gustare dulcissimum mel reliquationis cordis sui in feruore amoris & transformationis uite: reiecto aculeo omnis ire & malitie: & pugnantis superbie: ut sic tecum discam reprobare malum: & eligere bonum. O q̄ iocundum festum tue matri fecisti: quando te uidit deum paruulum filium uteri sui: quem suum creatorem: beatificatorem: redemptorem adorauit humiliter: suscepit reuerenter: strinxit suauiter: osculata est dulciter. O utinam oscularetur me osculo oris sui: qui sic dulcissime uacat obsequiis genitricis sue: mundissime sponse sue: gratiosissime filie: reuerendissime sororis sue: amantissime sedule baiule genitricis obstetricis: & gerule.

T p̄ī in l̄c 59 ml'j

Vere mater mea dulcissima: meliora sunt ube-
ra tua uino. s. carnalis amoris fragrantia unguẽtis
optimis eterne suauitatis. Hoc unguẽto paruulus
noster unctus ẽ amorẽ suauitatis amplexus: hoc
cibo mundissimo uberũ tuorũ quorũ paruulo la-
cte passus ẽ: paruo quidẽ: quia de humili pectore:
sed abundantissimo: qa de reliquato amore nec
posset ales esurire ꝑpinas labiis et̃ni uerbi suggen
tis a pectore amoris sui. O paruule iesu plus suggis
de sanctissime uirginis corde in quo te genuit nec
unquam quam de eius pectorali corpore de cu-
ius carne spiritu sancto conceptus hodie exire per
partũ eius uoluisti tẽporaliter natus de cuius carne
fecit tibi paruulã tunicã statutis diebus tanq̃ alteri
samueli: quã nouẽ mẽsibus breuitate cõtexuit: qua
te deũ paruulũ induit accepta acu a spiritu sãcto: cũ
qua tibi saccũ humanitatis cõsuit super splendidã
cutẽ tue diuinitatis. De mẽte sue fecit tibi aulã am
plã & regalẽ & perpetuã: in qua cõtinue nasceris ꝑ
pter actus interruptionẽ: & semper natus es ꝑpter
actus perfectionẽ. In hãc stas ĩmobilis amictus mẽ
tis sue lumine: sicut uestimẽto. Ipsa ẽ tibi aula: ipsa
palatiũ: ipsa cõsistoriũ: ipsa adiutoriũ: ipsa refectoriũ
abũdãtiũ ferculoꝝ: ipsa lectus floridus suauiũ sapo
rũ: ipsa cella aromatica fragrãtiũ odorũ: ipsa armari
um triũphãtiũ armorũ: ipsa bibliotheca spiritualiũ
studioꝝ. Ipsa altũ soliũ tue maiestatis: ipsa reclina-
toriũ totius trinitatis: ipsa cõflatoriũ ardẽtis chari-
tatis. Ad hanc uenisti cũ p̃re & spũ sancto qñ ĩueni
sti cenaculũ grãde stratũ: & tẽplũ cõsecratũ apud eã
mansionẽ fecisti: & in ea cõsecrasti festũ eternũ: nul
lis unq̃ tẽporibus finiẽdũ. Hanc tantã & talẽ regi
nã glorie m̃rem gratie portãtẽ & gestãtẽ regẽ celo
rũ & dominũ tantis cinxisti funiculis paupertatis
ut nõ habuerit unde te inuoluerit: nõ habuerit ubi
te reclinauerit nisi in angusto p̃sepio: quod a deuo
tione bestiarũ accepit mutuo reprobata tenacitate
hominũ pro quibus sol natus ẽ mũdo. Ab his mu
tuo accepit fenũ de quo tibi strauit durũ lectũ: quia
non habuit molles culcitras: nec pelles callidas: nec
cortinas pictas: sed rex celi & terre feno iacere pro-
tulit &c. Vides quales saltus facit in mẽtẽ uirginis
iste spõsus saliens ĩ mõtibus trãsiliẽs colles. Enu-
mera altas & uarias considerationes mẽtis uirgina
lis: que nunc respicit eum deum ĩmẽsũ: nunc liga-
tum paruulũ: nunc gaudiũ angeloꝝ: nunc uagien
tẽ infantulũ: nunc in medio patris & spiritus sancti
nunc ĩ medio bouis & asini: nũc aperientem ocu-
los multo lucidiores sole super oẽ creatũ: nũc clau
dentẽ illos ad modicũ sõnũ: nunc replẽtẽ celum &
terrã: nũc artatũ intra presepiũ: nũc panẽ eternum
cibũ angelorũ: nũc gratiosũ puerũ lactãtẽ pectus
suũ: uerbũ quod didicit totã paternã sciẽtiã: infan-
tẽ tacẽtẽ ad pastorũ p̃ntiam: eternã letitiã celi potẽ
tatus: tẽporalẽ lachrymã nostri ĩcolatus: ignẽ replẽ
tẽ celũ calore: paruulum frigescentẽ in medio hye-
me: deum eterni patris filiũ omnium beatorum sa
tiatiuũ. O beatũ paruulũ hominẽ: pauperis matris
natũ: hominum uiatorum ĩformatiũ exẽplum. O
uirgo beatissima misericordissima mater mea quis
existimare: intueri: reuereri: & cogitare sufficiat istã
tui cordis perfectionẽ: stabilẽ fixionem: circũspectã
relationem: deuotam considerationem: debitã põ
derationẽ: sanctissimam uenerationem: plenissimã
transformationem: qua cor tuũ spiritu sancto ple-
num & ab ipso agitatũ & motum miris & ineffa-
bilibus modis ferebatur ad ista. Solus iste dilectus
tuus emanuel natus tuus uerbũ quod dicit omnia
nõ solũ creata: sed paterna precordia: solus inq̃ ille.
Materni humillima: sapientissima & cõstãtissima
uirgo m̃r sapientie dei a pastoribus argumẽta fidei
accepisti. Maria inq̃t euangelica cõseruabat omnia
uerba hec cõferẽs ĩ corde suo. Quid hec? quid de-
mõstrat istud hec? Nũqd sola uerba pastoꝝ? Vtiq;
oculo litterali: sed oĩa uerba superius dicta & innu-
merabilia demonstrat deuoto oculo filiali. Sed qd
cum mater amabilis & uenerabilis concepisti sine
pudore: portasti sine onere: peperisti sine dolore: i-
mo cum immenso iubilo & dulcore? quid nuq̃ erit
Dabitur hoc sanctum canibus: & hec rutilatissime
margarite porcis spergentur? Nequaq̃. Sed abscõ-
datur thesaurus noster in agro: & pecunia nostra
reponatur in sacculo. Nam & eternum uerbum se
abscondit ĩ ĩfantulo: & deus maiestatis in paruulo
& ĩpletor celi in presepio: & rex angelorum in be-
stiali consortio: & thesaurus celi in paupere panni-
culo. Fac & tu similiter mater esto tacens: & quasi ñ
uidens: cum plene scias omnia: que ex spiritus san-
cti docta discipula facta: & ãgelorũ magistra. Opia
tur ergo conceptus sine semine tua disponsatione
grauidatio sine onere tua repletiõe: partus sine do
lore: paruuli uatigitibus & merore abscõdatur le-
gali purificatione tua incorruptio infantis inno-
centia solita circuncisione. O mater nostra ad-
uocata sollicita: procuratrix fida: tu es mediatrix
inter nos & paruulum: sed ipse est mediator dei
& hominum: uterq; ergo lapis ãgularis: sed ille p̃n
cipalis & tu collateralis: ambos reprobauerunt edi
ficantes superflua qui sequi renuerunt nostre paup
tatis exẽpla. Et tamen ambo facti estis ab artifice ce
li. Ille in caput anguli unionis naturarũ: tu in caput
generationis earum. Aliter etiam ambo: quia ĩ uo
bis singulariter apparet iunctura nostri & dei. Ipse
enim tuus iesus & sancta mater figuratur per sichẽ
filium emor qui adamauit dinam & seipsum circũ
cidit in pactum societatis ut eam acciperet. Si-
chẽ inquit pater eternus in mysterio filii mei ani-
ma adhesit filie uestre: loquitur deus pater orbi
mundano in quo seruit natura misera multiplici
malo: quia filius dei naturam humanã adamauit
ut uerbi & spõsã. Iũgamus inq̃t: p̃r ad hoĩes uicis-
sim cõubia filias ũras tradite nobis: & filias ñras

accipite. & habitate nobiscum: terra in potestate ue
stra est: exercete negotiamini & possidete eam.
Sed & ipse filius amore ebrius homines alloquitur
Inueniam gratiá coram uobis: & quecũq; statueri
tis dabo: augete doté & munera postulate: libens
tribuá quod petieritis: tantum date mihi puellam
hanc uxorem. Sed & nos non unius nature possu-
mus respõdere quod sequitur. In hoc ualebimus fe
derari. Si uolueritis eẽ similes nĩi: & circuncidat' oĩs
masculini sexus: tunc dabimus & accipiemus mu-
tuo filias uĩas & nĩas: & habitabimus uobiscũ: eri
musq; populus unus. Si át circũcidi nolueritis tol
lemus filiá nostram & recedemus a uobis. Placuit
oblatio emor & syché filio suo nec distulit adole-
scens quod petebat' iplere. Amabat. n. puellá ual-
de: & ipse erat inclytus i omni domo pĩis sui. Quid
sibi uolũt hec oĩa? Magna certe continét nĩi & dei
confederationis mysteria. Emor & syché signant
patré & filiũ. Iacob & eius ples genus humanum
dina naturá institutá: que debet esse hoĩs filia: qa
talis debuit ab eo propagari: unde dina interpreta
tur cá uel iudiciũ: quia puritaté reqrit: quá i creatio
ne dedit. Hanc diná siché adamauit. qa naturá mũ
dá assumere uoluit: & qa in se causá & iudiciũ deri-
uauit: sed rectitudo dei & hoĩs differebat. Deus
enim iménsus & in omni perfectione & gloria dila
tatur: homo paruulus & miseria pressus: & ab om-
ni uirtute & gloria circũcisus: ppter quod & emor
p siché diná petés responsioné accepit. Nõ ualebi
mus federare si eẽ nolueritis similes &c. q. d. Non
possumus uniri iménsitati uestre nisi uos iungami-
ni paruitati nĩe: & sub nĩa penalitate. Sichem qui
interpretatur labor uel humectatio. i. dei filius fiat
nĩe penalitati subiectus. Ita q; super humerum fiat
principatus nĩi laboris: & circũcidatur in uobis oĩs
masculini sexus. Hi. s. sunt maschulini sexus in filio
dei: potẽtia: sapiẽtia gloria. Iustitia celestis militia:
& similia inditia maiestatis: hec masculina debue-
runt circũcidi si dina debuit utiliter accipi. Placuit
oblatio pĩi & filio: & circũcisa est dei maiestas in in
colatu nĩo. Circũcisioné oĩum istorũ potuisti su-
pra satis aspicere. ¶ O amor oĩa uincens quomo-
do inamorasti dei filiũ de nĩa natura. Propter ethi
opissam iurgati sunt cõtra moysé: aaron: & maria:
pncipes sacerdotũ & synagoga: sed & post eos in
multis prauitas heretica que dedignat' credere de-
um uerũ carni nĩe uniri: & penalia nĩa perpeti. Sed
humerus iste. i. fortitudo iesu: qa fortis é ut mors
dilectio: nõ dedignat' oblatũ pactum recipere: nec
patri displicuit ad hoc filiũ mittere. Placuit inquit
oblatio eorũ: haud dubiũ assũptionis pennarũ no
strarũ emor & siché filio eius: quia placuit patri fili
um mittere: filioq; placuit carné assumere: nõ qua
lécũq; sed circũcisá ab omni gloria & delectatiõe
terrena. Nec distulit ait scriptura adolescés quin sta
tim quod petebat' ipleret. Adolescens dicit' filius
dei: qa gratiosus: iocũdus: hilaris: & amabilis mo-
re adolescentis q nõ distulit iplere ipsa petita: qa in

instáti fuit i utero uirginis hõ factus: despectus: pe
nalis: & paup. Amabat. n. puellá ualde: qa dilige-
bat puritaté sue intense mũditie. Et ipse cũ eẽt icly-
tus i domo pĩis sui: ut amor magis gratuitus mõ
straret'. Ná ipse é unicus & inclytus filius in domo
. i. in eẽntia pĩis eẽni. Sed attende diuersitaté filiaꝝ
in qbus fit federatio: & ostẽdet' tibi amoris maior
dignatio. Que sũt filie tue qs das nobis deus eẽne
Mee inqt filie sũt speciosissime: & nõ sunt eis simi
les in uniuersa terra: he sunt eterna gloria in hono
re iméso: & incõtristabilis letitia i honore sũmo. O
q̃ dissimiles sũt nĩe uerecũdia. s. & angustia: igno-
rátia & culpa. He sũt quas deo nĩo offerimus nos
habere: sed sapiens Emanuel scit malũ reprobare &
eligere bonũ: cõdénare mẽdacé & approbare uerũ.
Mentimini iqt. Nõ oẽs he sunt filie: sed due san-
guisuge: & pessime meretrices dicẽte scriptura: pro
uer. xxx. Sanguisuge: due sunt filie dicẽtes affer af-
fer. He sunt ignorária status nĩi & eterni boni cũ fa
stigio inclyti: has meretrices respuo: has cõburere
uenio igne crucifixi amoris: qa mihi mũdus cruci-
fixus é & ego mũdo. Sed nec alie sunt filie: qa non
sũt a creatiõe bõitatis diue: sed sunt ancille iustitie
punitiue: filias alias meliores habetis qs mihi of-
ferre deberetis: ptes. s. itegral' nature corpus & aiam
quas miseri pstituistis p uestrá culpá: he sunt duo
dine cõpleméta: cuius amore láguore has duas mi
hi date i rectitudiné inocẽtie: & doté quátacunq;
uolueritis. Sed ob stuprũ quod ipsi fecerát genera-
tio praua & adultá adulterátes uerbũ dei & symo-
niace negotiátes de cultu eius: propter quod stu-
prũ cõtinuatum tertio die qñ grauissimus é dolor
uulnerũ. i. iuuẽtute cõpleta boni iesu qñ fuit hõ p-
fectus: & quádo magnus é dolor naturá perdere.
Ná pma dies fuit ifátia: secũda adolescẽtia: tertia iu
uẽtus. Arreptis ipsis gladiis linguarũ suaꝝ depopu
lati sũt urbé totá hũanitatis assũpte: & occiderũt il-
lũ q erat hũerus portatiõis suoꝝ scelerũ: & laborũ
satisfactionis penarũ. In quo occiderũt pĩem & fili
um: qa rei dei sũt occisione: q uiderũt: & oderũt be
nedictũ iesũ: & piissimũ pĩem suũ q eis misit filiũ
suũ. d. forsitan uerebũtur filium meum: Mat. xxi.
Nos át carissimi simus benedicto nĩo cognato: im
mo patri redẽptori: fratri & precipuo amatori deuo
ti & grati: negotiemur i t̃ra carnis sue bñdicte & re
uerẽdissime mĩis eius: eorũ exẽpla imitátes deuo-
te dimisso mẽdatio dolo & flagitio ipsis phariseis:
quia nobis dilectis filiis ueritas eterna est orta de
benedicta terra antiquitus regis Dauid & nostri be
nedicti iesu patris spiritu repromissa quando spiri
tu prophetico preteritum nunciauit pro futuro.
¶ Hec est gloriosissima maria omnium patriarcha
rum filia & nĩa mĩ reuerẽdissima: ueritas inquit de
terra orta é: ubi & attende
Ipsius parientis uirginis de q̃ loqmur cõgnitaté
Nascentis prolis p qua loquimur dignitaté
Natiuitatis in qua iocũdamur ueritaté
¶ Primũ probat terre consideratio: terra inquit

Secundū ꝓbat noīs expressio: ueritas ait
Tertiū probat originis sanctificatio: orta est.
Vide ergo benedictā terram uirginis marie: de qua loqmur: & bene cōsidera: qa ē imobilis q̄tū ad sitū quod probat fidei soliditas: ps. Fundasti terrā sup stabilitatē suā &c.
Non sicut aer se circūuolués per pusillanimitatem
Nō sicut aqua deorsū flués p ipfectiōis cupiditatē
Nō sicut ignis ī altū scādēs p elatiōis malignitatē.
Sed sicut terra seipsam stabiliēs: imo per spiritū sanctum stans p fidei firmitatē: per cōtēplatiōis imobilitatē: per administrationis sublimitatem. Que supradicta si debite reuoluas & deuote consideres uidebis aperte ꝙ aliis deficientibus & se cōuoluentibus de uno in aliud in hac sola beatissima uirgine: & sanctissima eius ꝑle uerū eē probabis: quod scribitur Eccle.i. Terra in eternū stat. Fuit etiā fertilis q̄tū ad fructū quod probat uirginalis fecūditas. Maledicta fuit steril' ī lege. Sed certe sterilitas dici pōt fecunditas de puro hoīe: qa parit fructum uite: sed cōcipit cū pudore: portat cū anxietate: parturit cū dolore. Nec mirū quia ista ē terra arida: & ē mons gelboe ubi nō cadit ros nec pluuia gratie: terra maledicta proxima germinans spinas & tribulos his a quibus collitur: qa qui in carne semiat de carne metet corruptionē. Manifesta sūt eius opera annūciāte apostolo. Ad gal.v. Que sunt fornicatio: imūditia &c. que ibi enumera: & q talia agūt regnū dei nō cōsequētur: qa prothoplausto dicitur Maledicta terra in ope tuo. Et Eue que ē huic maledictioni subiecta. Multiplicabo erūnas tuas: & conceptus tuos: in dolore paries filios &c. At econtra hodie dn̄s dedit benignitatē sup terrā cordis & corpis nr̄e beatissime uirginis q̄ uniuersa rigabat' celestibus aqs sicut paradisus dn̄i. Et iō ipsa nr̄a terra ī benedictiōe nobis data quā quod in alt'a axa gemente & flente: & sup asinū corporis sui plene sedentē per trāqllā possessionē accepit irriguū superius: & irriguū iferius. s. hūilitatis ꝓfūditatē: & uirginitatis fecūditatē: nō qualecūq; sed dei. Et iō maledictio eue in benedictionē mutatur marie: & Eue plantum marie cantus exclusit: & illa in tristitia peperit filios culpe: & benedicta maria in letitia & turpitudo diuina parturiuit. Tūc ipletū ē illud uaticiniū Esa.iiii. In die illa inqt erit germē dn̄i ī magnificentia & gloria: & fructus terre sublimis ualde: & exultatio his q saluati fuerit de israel: & ifra.xxxvi. Germinās germinabit: & exultabit letabūda & laudans: Nec mir̄ qa gl'ia libani data ē ei: decor carmeli & saron. O terra benedicta: o ager plenus: cui benedixit dominus: da nobis benedictū fructū uentris tui: qa fructus tuus dulcis gutturi meo. Cui diximus. In umbra tua uiuemus in gentibus: fructus enim tuus fructus spiritus ē: qa uera & natural' caro uētris tui de spū sancto cōcepta nobis ī fructus spiritus ē cōuersa: fructus āt spiritus ait Apo. ad Gala.v. Caritas: pax: gaudiū: patiētiā: benignitas: bonitas: lōganimitas: mansuetudo: fides: modestia: cōtinentia castitas. O carissimi si in his fructibus uiuimus ī spū: & ideo spiritu ābulemus: deus autem spiritus ē: & ipse factus est caro: ut caro tua spiritus fiat: totū hoc fuit in benedicta terra uirgine maria: de qua dauid canit. Benedixisti dn̄e terrā tuam &c.
Fuit tertio delectabilis hec benedicta terra quātum ad usū: & hoc ꝓbat honestatis amenitas: quia flores istius benedicte uirginis fructus honoris & honestatis. Hec ē illa t'ra ꝓmissa fidelibus: deut.vi. quā locutus ē dn̄s deus patrū nr̄oꝝ dare uobis terrā lacte & melle manātē. Hec illa paradisus uoluptatis quā plātauit deus a ꝑncipio: qa dn̄s eā possedit in initio uiarū suarū: in qua posuit hominē quem formauerat ut oparet' & custodiret illā: & opatus ē ī ea si bene cōsiderabis
Gratie plenitudinē
Morū pulchritudinem
Oīum bonoꝝ multitudinē.
Vnde de terra ꝓmissionis dr̄ deut'o.viii. ꝙ ē terra riuorū: aquaꝝ: & fōtiū: terra fructifera: ubi sūt uinee & oliueta: & diuersi generis amena plātaria. O humana natura exaltata: isigne beata: q̄ ī oībus precedētibus fuisti terra iculta: sed ī bn̄dicta uirgine facta es quasi ortus uoluptatis. De secūdo. s. de dignitate ꝑlis satis dictū ē supra. Sed qa hic ista bn̄dicta ꝑles uocat' ueritas: scias ꝙ ipsa fuit
Veritas irrefragabilis in promissione. Io.xiiii. Ego sum uia ueritas & uita &c.
Veritas irrephēsibilis ī ꝑdicatiōe. Mat.xxii. Scimus quia uerax &c.
Nec mirū qa ipe p'mus sermo ueritas ē
Veritas īsupabilis in passiōe Esdre.iii. Veritas manet & iualescit in eternū: & uiuit: & obtinet ī secula seculoꝝ. De ortu scias ꝙ fuit triplex uidelicet.
Serenitatis cōtra obscuritatē ignorātie: ps.lxxxxvi. lux.or.ē iustis
Pietatis cōtra prauitatē malitie. Mat.v. Solē suum oriri facit sup bonos & malos
Suauitatis cōtra infirmitatē cōcupiscētie: Hest.viii. Iudeis noua lex oriri uisa ē & Malachie ult. Orietur uobis timētibus nomē meū sol iustitie. Sic ergo pōt uidere si reducis ad memoriā supradictā: ꝙ benedicta t'rra uirgo maria fuit nobis ī signū federis obseruādi: qa a nobis auferet' pudor & dolor: & ꝙ nobis daret' dulcor & honor p bn̄dictū iesū ī ipsa affinitate cōtracta: & iō sibi debuit oīno ī cōceptu auferri cōcupiscētia: ut uirgo gloriaret' de fecūditate: & nō cōfūderet' de amissa uirginitate: sed simul dei & hoīs mr̄ eēt & uirgo: & debuit parere sine tristitia: imo cū iubilo & letitia. Qui. n. aliis p angelū de sua natitate ānūciat gaudiū magnū nō debuit mr̄i sue facere molestie stimulū: unde nota ꝙ ipossibile fuit beatā uirginē dolere ex pte boni iesu: dolor. n. ꝑētis causat' ex apptiōe meatuū p quos proles egredit': dictū ē āt supra ꝙ clauso sigillo uirginitatis nulla facta aptiōe p ianuā uie cōis exiit. Dolor ēt partus ex maledictione est sequens concupiscentie maculā a qbus uirgo imunis fuit & idcirco ī nullo fatigata: sed multū de eius aspectu hilaris & iocunda: ipsū puerū genuit: & mater & obstetrix fu

it ut dicit Criso. & pbat. Et Hiero. contra heliodorum. Nulla heliodorũ obstetrix: ibi nulla muliercularũ sedulitas intercessit. Ipsa mater & obstetrix fuit: pánis enim ĩuoluit infátẽ: & in presepio reclinauit: que sententia apochryphorũ delirameta côuincit: hec Hiero. Vide ergo ꝙ liber ille de ortu saluatoris a Hiero. propter illa que cõtinet uocatur apocryphorũ deliramenta & falsa. Sentit hec etiá Criso. qui in multis reprobat illum librũ. hec & Grego. & quicũq; illuminatus xp̃o deuotus. Vide etiam ꝙ nec decuit maternã teneritudinẽ & diligentiam circa puerũ iesum & dei filiũ taliũ muliercularum manibus tradere: que cũ multo dulcore illa spiritus sancti secreta cõmertia ipsa sola tractabat occulte. Hoc etiá requirebat necessitas paupertatis: q̃ nec hospitiũ: nec panniculos erat necessarios ꝓcurare sinebat: unde nec precium tales mulierculas côducẽdi. Ad hoc etiam debes notare ꝙ mysteria dignitatis tá matris q̃ prolis partim manifestantur: partim occultantur: sicut patet diligenter intuenti & perscrutanti que facta sunt circa ipsũ: unde & uirginitas nõ debuit tantũ manifestari ꝙ muliercule ad tactum uel uisũ accederẽt porte sigillate: ut & in hoc esset meritũ fidei de nõ uisis. Nec debuit sic occultari: quin hoc posset cõcludi probabilibus signis: unde & mater astat iocũda & gratiosa: nõ in pallore & fatigatione mulieris corrupte: & per parturitionem confracte: sed in decore & uigore faciei uirginee: ꝓpter quod agilis letabũda & iubilans puerꝫ

Leuat deuotissime
Lauat iocũdissime
Satiat dulcorissime
Reclinat reuerendissime.

Et ipsa se sentiẽs ĩdubitáter spũs sãcti tẽplũ cõsecratũ & carnẽ filii carnẽ dei & oĩa que circa illá carnem fuerũt tanq̃ preciosissimas reliquias future deuotioni fideliũ reseruauit. Miraris hoc? Audi quod plus mireris. Nihil omittit sedula mr̃ & dei uerbũ & nostre fidei. Conseruabat inquit maria uerba pastorũ cõferens ĩ corde suo. Et nũqd cõseruabat opera carismatũ spũs sancti facta in corpore suo: & infantilia necessitatis paruuli dei signa applicata dei uerbo ĩ assũpta carne erit negligens cõseruare? Nõ eá latuit ipsius sancte prolis & sui glorificatio: & futura fideliũ filiorũ generatio & deuotio: quos oẽs tamẽ portabat & generabat: lactabat & nutriebat cũ paruulo iesu taliũ filiorũ primogenito in affectu pio gestu materno: quorũ cõsolatiõi & reuerẽtie filii: & experientie condescensionis dei talia cõseruabat: & nisi nõ haberẽt talia xp̃i cunabula: carnẽ xp̃i circũcisam: sanctissimũ umbilicũ p quẽ adhesit sue sãctissime mr̃i nisi taliũ fuisset sapiẽtissima uirgo sedula cõseruare: unde nõ debet tibi eẽ incredulum: q̃m cũ multa deuotione: imo nobis aridis inexpressibilis amoris trásformatione ipsa conseruauerit: uiderit: tetigerit oĩa illa q̃ illi diuino corpori quomodolibet applicata fore cernebat. Et fenum & fasciam & paupertatis panniculos: & omnia illa que enumerare ẽ lõgũ. Cũ quanta reuerẽtia ipsa tractauerit xp̃i ĩfantilia: uel illa que urgẽte necessitate nature de illo sacro corpore uerbi exibant: non est nobis expressibile: quia non dubito ꝙ ad hec intuenda beatissima trinitas ipsa creatrix & superinfinita suo mõ admiratiue cõiubilat: & ipsa tota celestis hierarchia subiectiua reuerentia deuote miratᷣ: & sacratissime uirginis mysterio colletatur: unde & ista fuit uera matᷣ que satagebat circa paruuli iesu ministeriũ. Attende át ꝙ licet sancti admirantes & collaudantes xp̃i paupertatẽ dicant eũ caruisse cunabulis in suo ortu: sicut & uerũ ẽ: potuit tñ postea Ioseph cũ eẽt faber cunabula fabricare: maxime postq̃ exiuerunt de stabulo. & puerꝫ obtulerũt ĩ tẽplo.

O bone ioseph parce nobis: q̃a nũc nos occupát magnalia ꝓlis & mr̃is: sed expecta paruulũ & quod cum merito tuo paruulus dederit de tuis magnalibus exp̃memus. Interim autẽ iubila & letare ĩ tua coniuge uirgine dei mr̃e: & in uerbo dei filio tibi dato sub diuinissimi & uirginalis matrimonii mirabili sacramento.

Exulta inquit & lauda dei ĩmẽsã benignitatẽ: & attẽde cũ risu ĩterioris letitie beatissimá uirginẽ paruulo ministrátẽ. Amplectere tu sancte senex uirgo: spõsus uirginis: & pr̃ dei. uerbũ Sic. n. te appellat sacrata dei uirgo nõ fallax loquẽs ad illũ cui mẽtiri: nec ẽ securũ. Pater tuus ait mr̃ ad puerꝫ iesũ: & ego dolẽtes querebamus te. Amplectere inq̃ & osculare diná ꝓlẽ & uirginalẽ carnẽ tibi datá non ad generádũ ut uirgini: sed ad obsequẽdũ & fruendũ: ad ineffabiliter honorádũ: & associa me ĩdignũ tripudio mẽtis tue: esto sollicitus ministrare mr̃i & ꝓli: & nitaris eos pascere: nec totũ de tue opatiõis cõmertio quãtũ de ĩtimis uisceribus cordis tui: & ista modica sufficiant nũc dicta de reuerendissima mr̃e.

Quid. n. poterimus dicere circa septimũ. s. circa ãgelorꝫ mysteriũ? Et nũqd non credis circa paruuli p̃sepiũ affuisse angelorꝫ frequẽtia? Numquid credis eos honorare stabulũ in quo uidebát iacere deũ amore paruulũ? Nõ horrebát p̃sepiũ q̃ ĩ eo comedebát panẽ suũ: ĩmo táto deuotius tátorũ maiestatẽ ibi adorabant: & bonitatẽ degustabant: quáto deuotius experiebantur pietatem nõ solũ ad ipsos sed ẽt ad homines miseros. Et q̃nto magis uidebát dei dignationẽ propter redemptionem hominum suorum conciuium: bestiarũ nõ horrebát consortium ipsi suppleuerũt nr̃m defectũ: ipsi proprie satagebant circa paruuli ministeriũ. An putas illud presepium benedictũ tunc fore ignotum beatis spiritibus: quod non occultabatur ĩmundis animalibus: uiderunt diem istũ & letati sũt. Ipsi ꝓprie sciuerũt uenerari honorare & adorare

Maiestatẽ & paruitatem
Sapientiá & mutitatẽ
Opulentiam & paupertatẽ
Gloriam & uilitatem
Iustitiam & ligaturam
Beatũ risũ & paruuli fletũ
Ipsi ponderant celum & stabulũ

Thronū & presepiū
Stolam & fasciā
Medium personarū
Et socium bestiarum
Carnē & uerbum.

O qs est ex uobis: qui rapiatur ī spiritu & ī medio angelorum sublimatus ad celos: portet fasciā: portet panniculos: fenū: presepiū: stabulū: portet bouē & asinum: & predicet sūmis seraphī miram dignationem dei. Et uersa uice cantet eis: gloriam in infimis deo: & in celo sedes hominibus bone uoluntatis: unitus est deus nostre nature: qui est beatitudo charitatis nostre. Puto φ cum maiori deuotiōe talis reciperetur ab angelis in sūmo celo: q̄ recipiatur a nobis angelus cantans in mundo de puero nato. Protendatur hic affectus non sermo: & deuota mens contēplatione sit longa: & in talibus loq̄tur silentiū quia talis deficit uerbum. Attende autē angelorum mirabilē charitatē & sollicitudinem circa reuelationē incarnati uerbi. Angelus mariam: angelus Ioseph: angelus pastores adducit: unde Ambro. in omelia. O q̄ est iste magnus princeps ī angelorum collegio: per quem mundo nuntiatur princeps regum terre. Multum in se gaudet qui tātum gaudium nobis nūciat extra se. Multū splendet spirituali lumine: qui noctem tenebrosā illuminat corpotali splendore. Angelus inquit stetit iuxta illos: nōdū circa pastores sūmos. Tales enim figurabant simplices illi: & claritas dei circūfulsit illos. O quantus splendor hodie in celo oritur: quādo & de illius abundantia in terris per angelum claritas seminatur. Non legisti unq̄ in tali splēdore angelos apparere: quia nunquā legisti eos nunciare splendorē paterne glorie ortū eē. Vides fidelē nuncium? Attendis ministrū sollicitū? illustrat: confortat: gaudio letificat: natum saluatorē ānunciat: quē exprimit

Vnctionē sanctitatis: quia xp̄m
Plenitudinem potestatis: qa dominus
Originem dignitatis: quia in ciuitate dauid
Signū nostre humanitatis hoc uobis signū

Inuenietis infantē quo ad etatē puerilē pannis inuolutū: quo ad amictū tenuē: & positū in presepio quo ad rigorē cōpassibilē: ubi post fastigia maiestatis dat signa exēplaritatis: ut in primis doceat reueri christū dn̄m regē natū deū uerbū. Et hoc itellexerunt. d. uideamus hoc uerbū quod factū ē ut salutē ille qui scripsit spiritu intellexit: licet debeamus credere illos eē illustratos plena fide. In secundis docet imitari

Per humilitatē paruulū
Per paupertatē inuolutū
Per austeritatē in duro presepio reclinatū

In quibus tribus per xp̄i exēplaritatē fugantur uitia: & renouatur uita perfecta. Et ne parua uideret angeli unius auctoritas: statim huic tanq̄ principi multitudo celestiū agminū iungitur cantantiū & dicentium. Gloria &c. Et bene chorus angelorum ueniens militie celestis uocabulū accipit: qui & duci illi potēti in prelio: qui ad bellandas aereas potestates apparuit humiliter obsecūdat. Et ipse potestates easdem contrarias ne mortales tantū tentare ualeant quātum uolūt: fortiter armis celestibus perturbat. Quia uero deus & homo nascitur: iure hominibus pax: & gloria deo cantatur: ut sapiens angelus propriis laudibus utrāq; cōmēdat naturā. Quia uero uno angelo nunciāte deū in carne uerbū: reliqui assumūt canticū: ultra hoc φ in p̄mo angelo litteraliter principatū ostēdit a nobis exēplariter inuidiā repellit: ut cū quid boni in fratre uideamus: non ad iuidiā & morsū uipeream linguā laxemus: sed ad dei laudem & iubilū. Olim q̄dem angeli scribunt ad puniendū missi: puta ad isrl'itas ad dauid ad sodomitas: ad uallē fletiū. Ecōtra nūc cantādo iubilant propter datū nobis salutis remedium: quia quos infirmos prius abiectosq; despexerant necessitates iustitie nascente in carne domino iā socios uenerātur pietate misericordie nobis ipēse gratulantes. Vnde cū angeli nostram medicinā implere nō possēt per ministeriū sue custodie gaudent & cantāt se accepisse adiutorē potentē: & medicū sufficientē in cura ifirmitatis nostre. Et qa culpā nouerāt quā a nobis expellebat dei ī carne persona nata: ideo pacē hoībus nunciāt: qui bona uoluntate medici remedia suscipere nō recusant.

Et uide charitatē: qa cū ad puniēdū uenerint: nusq̄ leguntur uenisse iocundi: sed cū pacē nunciāt: iubilant luminosi. Nec mireris si angeli descendūt ī terrā libenter q̄diu ī ea peregrinat' uerbi persona in assumpta natura: qa tunc terra fit celū quādo continet deum. Ipsi enim spiritus āgelici: radiū sue luminositatis ad nostre infirmitatis aspectū dirigūt & assurgūt in cōtēplationis triplicē gustū Aspiciunt enim nostrā humanitatē in centro diuinitatis stabilitā sine sui accidētalitate in uerbo ypostatico. Nō enim accidētalis ē illa unio: sed substantialis: ut dictū est supra. Aspiciunt secūdo diuinitatē in centro nostre humanitatis exinanitā sine sui passibilitate ī uirginali utero. Aspiciunt tertio nostrā infirmitatem in centro sue sublimitatis cōiunctā: & carnem supra suā naturā sublimatā sine tēporalitate in eterno palatio. Et ideo

Propter p̄mū duabus aliis ītellectus & uolūtas eleuantur in gratiarū actionē
Propter secūdū duabus aliis iclināt' ī admiratiōem
Propt' tertiū duabus aliis dilatāt' ī mutuā dilectōnē

Et ideo secūdū Esaie uaticiniū & Ioan. testimoniū iubilāt & cātāt ter. Sanctus: Sanctus: Sanctus dominus deus: & accipiūt iocūda mixtura

Cū creatu culpe iustitiā cōcordatā
Cum statu miserie innocentiam copulatam
Cum occasu uie celeritatē patrie cōtemperatam.

Non est ergo mirum si laudant deum omnes uirtutes eius: si laudant astra matutina: si iubilant omnes filii dei: quia oculo ad oculum non solum angeli: sed omnis caro uidet salutare dei.

Ex quo ergo paruulus noster iesus facit nobis de terra celum: & sic in carne manifestat nobis seipsũ. Iubilemus cum angelis deo salutari nostro cantantes & dicentes. Gloria in excelsis deo: & ĩ terra pax hominibus bone uoluntatis: quia hodie natus est nobis saluator: qui ẽ christus dominus in ciuitate Dauid: & dilatato tripudio euangelizemus gaudium omni creature: quia omnis creatura assumpta est in uerbo hodie assumpto omnis creature assũpte & humana natura in deum fertur

Affectu sociali ut in fratrem naturalem
Affectu parentali ut in natã prolem
Affectu filiali ut in naturalem patrẽ.

De quibus omnibus iubilat ĩ dulcore recepto ĩ diuersis personis ab unico iesu diuerso sapore. Et secũdum hunc triplicẽ gustum: & suauitatis iubiliũ cõpositum est de christo iesu triplex dulce canticum. Secundum primum gustũ cantauit Zacharias luce primo. Benedictus dominus deus israel &c: Propter secundum iubilat tympanistria nostra electa mater uirgo maria: que de concepta prole singulariter gloriatur. d. Magnificat anima mea dominũ. Iuxta tertium gustum cantat simeon tenens deum paruulum cognoscens deum suum & dominum uniuersorum: qui pacem dat filiis propter hereditarium testamentum: unde: & dicit. Nunc dimittis domine &c. Oẽs ergo gentes simul cũ his nr̃is cãtoribus plaudite manibus: & iubilate deo iacob & cum singulorum exercitu cantate canticũ nouũ paruulo: quia mirabilia fecit in celo & in terra ĩ mari: & in omnibus abyssis. Attendamus cũ gaudio ad pastores cum q̃bus magnificauit dominus misericordiam suam: quos & paruulus noster cũ nascitur grandi mysterio facit uigilare: noctis uigilias custodire supra suum gregem attendere: angelum eius astare

In diuina illustratione cecitatis tenebrose
In diuina confortatione infirmitatis timorose
In diuina annunciatiõe salutis gratiose
In diuina informatione conuersationis uirtuose.

Sic enim scribitur ꝙ claritas dei circũfulsit illos ꝙ angelus timorem expulit: gaudiosum saluatoris ortum nunciauit: signum imitationis subiunxit. Sed uideamus quantũ ei profecit influentia gratie. Nã ceperunt se mutuo confortare charitatis effectu cũ ad inuicem se hortantur. d. Transeamus usq; bethleem &c. & uideamus hoc uerbũ. Cepernnt simul festinare strenuitatis effectu & uenerunt inquit festinanter. Nescit tarda molimina spiritus sancti gratia: unde statim ꝙ discessit angelus ab eis. Ceperũt simul exultare in suauitatis fructu: cum simul sanctorum laborum suorum gloriosum fructum reperiunt: quem & suauiter gustant: unde scribitur. Inuenerunt mariam & ioseph: & infantem positum in presepio: & cognouerunt de uerbo. Ceperunt simul predicare ueritatis affatu conuertentes populum. Et omnes inquit qui audierunt mirati sunt & de uerbis que dicta erant a pastoribus ad ipsos. Ceperunt simul in suam paruitatem resilire humilitatis actu: omnia in deum referentes: unde subiungitur. Reuersi sunt pastores: supple intra sue nihilitatis uicinium glorificantes & laudantes deum in omnibus que audierãt & uiderant. Ad pastores moderni temporis in omnibus tonsores uelleris parum curantes de pascua gregis. Confundat uos paruulus natus in recognitione tante offensionis: & reducat uos ad exẽplum imitationis istorum benedictorum pastorum: quorum uita datur nobis imitabiliter

Quantũ ad ipsorũ curam sollicitã
Quantum ad numerum diffusionẽ plenariã
Quantum ad fructuum secutam efficatiam

Custodes igitur uigilant noctis uigilias attendẽtes supra insufficientias & ignorantias. Nã quattuor sunt noctis uigilie dicente euangelista de saluatore: ꝙ uenit ad eos quarta uigilia noctis ambulans supra mare. Secundum typum: sicut antiqui romani diuidebant noctem: sic insufficientias uestras & defectus diuidite: & custodientes attẽdite: & uos dignos cura ipsorum reputare nolite. Prima uigilia natiuitatis immunditia: & utinã non sic sequatur conuersatio & uita. Secunda iniquitatis malitia: & utinam in nobis sic essent occulta: ꝙ non publica: ut solum nobis & non populo essent nociua. Tertia peregrinationis miseria: a quo quãtum potest & plus q̃ debet uidetur se excludere carnis cura quam facitis in desideriis: uestimentis: cibis: & aliis delitiis & mundanis põpis eam curantes expellere. Sed quanto plura uobis impenditis: plura rapitis: plura congregatis: miseriores uos esse ostenditis. Quorum miseria non est expulsa: sed operta tanta consũmit que ad multorum pauperũ penuriam sufficerent releuandam. Sed de uobis dicitur. Diuitias q̃s deuorauit euomet: & de ore suo extrahet eas deus exigendo in tormentis ꝙ ibi reposuit in delitiis. Et illud de impia fornicaria. Quãtum glorificauit se & in delitiis fuit: tantum date ei tormentum & lutum. Et ideo utinam uos curaret quarta uigilia que est magnum remedium contra ista. Hec est mortis memoria ut in ista uideret uos bonus iesus princeps pastorum laborantes in remigando. s. fructus turbulentos uite uestre per talem memoriam conari sedare: forsitan uos iuuaret ambulans ipse supra mare: & increparet fluctus uestre tempestuose uite: dicens impio uestro mari. Obmutesce. i. de cetero quiesce. & te & populum inficere: & eccl'iam malis exemplis turbare: forsitan fieret tranquillitas magna: ita ut etiam tu mirareris in mutatione dextere excelsi in te facta: & diceres de paruulo iesu per uite reformationem nato eius admirandam pietatem: bonitatem: potestatem super te miserũ peccatorꝫ peccatorẽ q̃lis ẽ hic: q̃a uẽti & mare obediũt ei. Hec quarta uigilia ẽ resurrectionis diluculum: in quo christus prius ĩ te mortuus a corde in te resurrexit per gloriã ut ambules in nouitate uite.

Prima ergo uigilia facit te excubare ut tibi uilescas.
Secũda ut te affligas
Tertia ut teipsũ defleas
Quarta ut timeas.

Et memineris ad sapiẽtiã: q̃ initiũ sapiẽtie timor
dñi: i quo forte icipiet in te illucescere sapiẽtiam cru
cis christi. Felices illi pastores quibus datum est
in his noctis uigiliis uigilare. Quia tunc sicut
apti gregem defendere tam ne latro subdole deci-
piat q̃ ne lupus uiolenter rapiat: pro his enim duo
bus pastores sunt solliciti noctis tẽpore circa gregẽ
Non est dubium ꝙ tunc astaret angelus: & uestrã
ignorantiam illustraret: doceret quid fugiendum.
& quid agẽdum. Infirmitatẽ erigeret ad cõplendũ:
& uos magno gaudio letificaret: quia annunciaret
in reformato populo: ad uestrum exẽplum natum
iesum in salute eorum. Et tunc amplius uos ani-
maret ad reformationem tam uestri q̃ populi per
exẽplũ conuersationis christi.d.uobis. hoc uobis
signũ. Tunc etiã sequeretur participiũ receptorum
munerum: que i his benedictis pastoribus effulse-
runt eo ꝙ coapti sunt gratie secũdũ influxũ angeli
nũciãtis. Tũc ẽt uos cõfortaretis mutuo uice pasto
ris per charitatis affectũ ad uidẽdũ paruulũ ad imi
tandũ xp̃m. Et tunc cessarẽt iuidie: emulationes: de
tractiones: ipugnationes: litigia. quibus mũdũ fe-
datis: solũ curantes tẽporalia. Nec mirũ. quia cura-
retis transire in bethleẽ. i. tẽporales distractiones re
linquere: ut ab ipsis expediti: possetis domum pa
tris. i. ecclesiã & cultũ sacri altaris pacifice colere: &
in oblationẽ sancti sacrificii pro recõciliatione dei:
ꝓ salute populi: pro refectione uestri solum curare
tis uidere uerbũ quod factũ ẽ nobis ab ipso iesu:
ebrii curaretis uidere charitatem etiam: in exẽplũ: in
precium: in cibũ: in sacrificiũ: in nature consortiũ:
& in beatitudinis premium. Tunc esset tanta festi-
nantia strenuitatis ꝙ ignis charitatis nunq̃ diceret
sufficit quiescendo in pigritia: sed semper iretis de
uirtute in uirtutem: ubi uidetur deus deorum in sy
on. Tunc etiam simul exultaretis in suauitatis fru-
ctu gustantes & uidentes ꝙ dulcis est dominus: &
cantantes in uiis domini quoniam magna est glo
ria domini: essetisq; sicut animalia diuini cultus: q̃
uidit Eze. i. Quia ubi erat ipetus spiritus illuc gra-
diebantur: essetq; uestra conuersatio splendor ignis
illustrantis deuotos. Et de splendore uestre sancti-
tatis fulgur egrediens: impios & peruersos tam cẽ
sura iustitie q̃ timore uestre reuerentie confodiẽs:
& conuertens: tunc inueniretis mariam iocũde ue
stri officii matrem aduocatam. Hec est munda con
scientia que pro uobis apud paruulum aduocaret:
& ioseph. i. augmentum gratie ꝙ semper in meli-
us uos procedere facit: & infantem positum in pre
sepio uobis appositum: ad continuum refectionis
gustum: ut in omnibus uestra onera supportaret ue
stra officia expleret: uestra desideria satiaret. Sic & co
gnosceretis de uerbo quod dictum est a bono iesu
Iugum enim meum suaue est: & onus meum leue.
Tunc uestra predicatio non esset in doctis huma-
ne sapientie uerbis: sed in ostensione spiritus & uir
tutis omnem intellectum audientium in obsequi
um christi paruuli conuertentes: & captiuitates ut
uerificetur in uobis quod de sanctis istis pastori-
bus dicitur. Et omnes qui audierunt mirati sunt de
uerbis que dicta sunt a pastoribus ad illos. Tunc sã
cta eccl'ia quasi altera uirgo maria conseruaret: & cõ
ferret in corde suo omnia uerba uestra. Et quia i uia
perfectionis cum consumauerit homo: tunc incipi
et. Idcirco quod plura ex uestro officio uideretis
cõuersione commoda: tanto magis redeuntes uos
metipsos reuersi intra uos ad uestra consideranda
infirma: uos inabyssantes in uestram humilitatem
Et rursus uos eleuaret ad plenius gratia super uos
ad dei bonitatem & imensitatem plenius degustã
dam: & sublimius contẽplandam. Et sic ceteris si-
miles predictis animalibus bene agiles & mobi-
les ab influxu gratie: ut diceretur de uobis: sicut de
illis dictum est: ꝙ ibant & reuertebantur in simili-
tudinem fulguris choruscantis. Tunc uerum esset
quod concludit euangelium. Reuersi sunt pastores
laudantes & glorificantes deum in omnibus que
audierant: & uiderant sicut dictũ est ad illos. Cir
ca uero nonum & ultimum. s. uniuersitatis testimo
nium: quia iam superius dicta sunt multa. Breuiter
aliqua restringamus in alia forma. Nam tota beatis
sima trinitas mundi creatrix dat paruulo nato testi
monium: quia deus est: & media persona in reliq̃s
duabus coequalis & coeterna: dum in eius ingres-
su in mundum totã mundi machinam letificauit si
gnis & miraculis imutauit. Ipsa celestis hierarchia
dat testimonium ꝙ puer natus dux belli ẽ & uicto
rie triũphator. Cui sue militie mittit exercitum qui
cantat gloriam uictorie & pacis reformare. Ipsa ce-
lorũ natura dat testimoniũ iesu: ꝙ est sol lucis: &
fons luminis: dum in eius ortu nouam stellã mit
tit: que ad eius presepium adorandũ attrahit reges
mundi. Ipse etiã materialis sol dat christo testimo
niũ ꝙ ipse est radius incorruptionis uirginee pro-
cedens a uirgine sicut radius de stella uel sole: oẽm
mundi gloriam suo splendore redditurus obscurã:
dum hodie Sibilla gloriam Octauiani qui ꝓ deo
eum colere uolebat fauor populi humiliauit sub lu
mine christi: ostendens In solis circulo uirginẽ ma
trem cũ paruulo. Et illum inducẽs ꝙ paruuli sub-
dere imperio dicens. Hec est ara celi que hodie ẽ re
uerenda ecclesia matris & pueri. Vbi fratres mino-
res habitant in sancta maria de ara celi paruulo mi-
nistrantes. Natura inferior dat ei testimonium i ae
re ꝙ natus iesus ẽ lux noctis mundane: dum circa
pastores fulsit media nocte. In liquidis enim sancti-
tatis unctio & pietatis oleum pro lassatis sub one-
re dum in taberna emeritoria erupit fons olei deflu
ens in reumata tibertina ꝙ sapor & condimentum
nostre insipiẽtis aque iesus natus aduenit. Anima
lia dãt sibi testimoniũ ꝙ ipse iesus ẽ exẽplar obediẽ
tie sub iugo dñi ipĩ & forma pñie i labore uirtual

exercitii: dum bouem iugo domitum: & laboriosũ asinum ad suũ mittit obsequium. Arbusta uegetabilia dant sibi testimoniũ: quia ipse suauitatis odor ẽ: & ipse de seipso predixit. Quasi balsamum non mixtum odor meus: dum in huius argumentum uinee engaddi hac nocte balsamũ protulerũt. Elementum terrenũ & materiale edificium dãt sibi testimoniũ ꝙ ipse est spiritualis & uictoriosa pax de qua prius predictũ ẽ: faciet dominus pacem oĩbus qui longe & pacẽ his qui prope. Et ꝙ ipse pacis carnalis potens destructor ẽ: quia uera guerra ẽ dum in tẽplo pacis ipsum concussit: dirupit & confregit. Infernus ipse conturbatus ẽ in occursum aduentus eius: dat iesu testimoniũ: quia ipse iesus mundicia est: dũ ĩmundã corruptionem nature in sceleratis absorbuit: & de tanto fetore mundum purgauit in ortu ipsius: qui non põt sustinere nisi lilia puritatis. Et sic nato paruulo probatᷣ tota mundi machina deseruire. Letentur igitur celi & exultet terra & dent testimonium: quia natus est hodie saluator qui est christus dominus in ciuitate dauid. Et sic orto sole iesu de sacratissima uirgine matre liber hic primus clauditur. Manifestata. s. ubiq; preclaritate originis iesu. In quo arboris huius dilecta collocata est radix.

Explicit primus liber in christo iesu.

Incipit prologus libri secundi.

Ex premissis superiori libro patuit ꝙ infinitus sit circulus quem facit huius sacre arboris radix: que in utraq; natiuitate dilecti iesu est declarata consistere: dum infinitas iesu de infinito patre eternaliter gignitur: & per temporalem conceptum & ortum eius assumpta natura per unionẽ in sua persona ad infinitã gloriã subleuatur. Huius ergo gloriose radicis ut erigatur stipes consimilis humor effunditur & pullulat ĩ circulare uulnus circũcisionis assumpte: ut sicut radix eius fuit humanum non habere suppositum ut excresceret in diuinum. Sic eius stipes per humiliationis sacramentum: nihilominus continue erigatur ĩ altũ: unde: & ab humilitate circuncisionis incipit liber iste.

Iesus conformis patribus capitulũ pmũ

Incipit liber secundus.

Infans igitur iesus dei uerbum in carne in ipso natiuitatis exordio tibi anima fedus obseruare uolens confirmitatis contracte: dum circũcisionis cauteriũ: quod erat peccati originalis remedium: & uulnus dolorosũ nõ abhorruit pro te pati: ubi signum simul tui pudoris: & tui doloris recepit supplicium: que duo a tua affinitate suscepit ut tibi supra dictum est: ut ecõuerso tibi suam letitiam & gloriam eternaliter largiret.

Attende autem & deuote rumina quanto dolore uirginis matris quassabantur uiscera, quando uidit dei filiũ tã tenellũ ĩ carne sua: carnẽ & sanguinẽ suum reiicere in circũcisionis uulnere: & cũ quanta deuotiõe recollegit sãguinẽ qui emanauit a uulnere & carnis pticulam quam circuncisio amputauit. Attende etiam paruulum iesum: imo eternũ dei ꝑ uerbũ in paruulo pre dolore uulneris eiulante: & uide ipsũ & partes generationis in quibus hoc uulnus fiebat: que maxime sunt doloris sensibiles magnis cruciari doloribus: ut tuas feditates & lasciuias in eisdẽ purgaret. O q̃ ingratus es sibi si ad memoriam tanti piaculi tue carnis ĩmunditiam nõ restringas? Quid putas doloris fuisse in matre: quãdo ista uidebat in dei filio paruulo & tenello: cum quanta passione uiscerum suorum & effusione lachrymarũ nitebatur blandiri paruulo: & ipsũ dolentem & plorantem consolari blanditiis: & cõfouere mãmillis & sanctis brachiis pissime stringere & in eius amore pariter & eius dolore transfigi? Quid etiam sentire potes de sancto Ioseph: qui ipsum nõ dubitabat dei filium: quẽ forte oportuit eẽ circũcisionis ministrum: cũ & ista cũ cõpassione faceret & istos dolores cerneret: & in puero & in matre? O sponse sanguinũ ꝙ tu es nature assumpte dei uerbum charitate ad peccatores ebrium in te dira passione austerũ: q̃ cito uoluisti istam carnẽ tuam uirgineam sanguinare? O sol iustitie in ortu & occasu uoluisti rubore sauguineo rutilare: & in ortu rutilat triste celum future pluuie maioris effusionis sãguinee in aliis tribus uulneribus signatiuum. Sed & in occasu fuisti diuine seueritatis signum: dũ celũ tui corporis totali aspersione sanguinis apparuit rubicundum: ut nebulas nostre mortis tue passionis rubore fugares: ut mortem nostrã destrueres moriens: & serenam uitã nobis reparares gloriose resurgens. Associa ergo te anima mea uirgini matri: & sancto seni Ioseph cõpatientibus & cõlachrymantibus puero. Et in paruulo iesu attendens tue iniquitatis cauteriũ. Canta cum dilecti lachrymarũ profluuio: propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos deus filium suum misit in similitudinẽ carnis peccati. Et quia in hac sanguinis effusiõe cõsecratur tibi: & ĩponitur ei nomen dilectissimũ iesus de quo infra dicetur. Non timeas addere all'a. Hec pro cõtẽplatione circũcisionis boni iesu sint dicta. Sed nunc attende quid scribit euangelista Postq̃ consumati sunt &c. ubi breuis littera & grãdis sententia offeruntur tibi & uerbi nati altissima sacramenta. Sed intellige ꝙ hec omnia aliud literaliter sonant: aliud figuraliter monstrant: aliud moraliter indicant, aliud anagogice signant. Numerus enim octonarius literaliter sonat initium iterate reuolutionis. Quando enim cõputando dies: tunc reuoluere uolẽtes dies circulariter reducimus octauũ ad primũ. Figuraliter uero mõstrat indiciũ euangelice perfectionis: unde & septenarius legi: & octonarius euãgelio congruit Moraliter autem idi

cat exemplũ uirtuose reformationis. Anagorice ue
ro presagium future resurrectionis. ¶ Primo igitur
litteraliter concipiendo intelligendum est: ꝙ iuxta
sensũ hypostaticum in hoc uerbo
Replicatur natalis letitia
Indicatur legalis obseruantia
Declaratur puerilis infantia.
Octaua enim die replicatur &c. Coram oculis no-
stris. Consumati sunt inquit dies octo: sed sub titu
lo circũcisionis indicatur &c. ut circũcideretur &c.
Sed per pueri nominationem declaratur &c. Puer
dicit. Et quantum ad hec tria dicitur in geñ. Infans
octo dierum circũcidetur in uobis. ¶ Si autẽ que-
ratur quis sit iste puer recurre ad ea que sunt supra-
dicta de natiuitatis supposito: & aliqualiter poteris
respondere. Sed cum circũcisio data sit in pactum
obligationis: & puer iste non solũ uiuens: sed etiã
moriens sit inter mortuos liber: Sit etiam data i si-
gnum discretionis: & puer iste distinguatur ab
oĩ creatura: ratione unionis personalis. nam puer
iste natus est dei filius nobis datus. Sic etiam data
in remedium creationis: & puer iste natus sit anti-
dotum uniuersalis salutis. Ipse enim saluum faciet
populũ a peccatis eorum.
Quid sibi & pacto
Quid sibi & signo
Quidue sibi & remedio.
Et ideo merito queritur quare uoluit circũcidi. Cui
possumus respondere ꝙ circũcisus est puer iesus.
In testimonium uere incarnationis
In signum legalis iplectionis
In similitudinem patriarchalis cõformationis
In actũ iudaice confutationis
In subsidium cerimonialis subleuationis
In signum etiam obseruate pactionis
In mysterium spiritualis purificationis: seu circũcisi
onis: que est tam per gratiam a culpa: q̃ per gloriã
a miseria. ¶ Primo enim ostendit i hec ueritatem
carnis humane contra manicheum dicentẽ corpus
christi cõsubstantiale diuinitati: cõtra ualentinum
dicentem christum de celo corpus attulisse: unde
posset hic adduci figura Isaac: quando palpauit Ia-
cob. Accede inquit proprius ut tangam te & pro-
bem an sis filius meus an nõ? Adapta quia circũci
sionis tactu uerus filius matris uirginis probatus
est in experimento passibilis carnis. ¶ Secũdo ap-
probauit obseruantiam legis diuine ostendens ꝙ
iste est ille qui legem uenerat nõ soluere: sed adim-
plere. Et quia circũcisio nõ ex moyse est: sed ex pa-
tribus. Io. vii. ideo ¶ Tertio ostendit se illum qui i
benedictione abrahe fuerat sibi & aliis repromis-
sus: dum seruauit circũcisionis mandatũ: cum sibi
benedictionem omnium gentiũ repromisit & no
men augmẽtauit: & sic se conformem patribus red
didit. ¶ Quarto per hoc iudeos confutauit: q. oc-
casionem eum repellendi acciperent si sic distictio
nis signaculum recusaret. ¶ Quinto in hoc ꝙ se
circumcidit onus in se legis sustinuit: & alios a

legis onere liberauit: dum illud cerimoniale sum
mũ inter iudeos a fidelibus suis abstulit: secundũ
illud ad Gal. iiii. Misit deus filium suũ factũ ex mu
liere: factum sub lege: ut eos qui sub lege erant redi
meret. ¶ Sexto in hoc confirmauit nobis pactũ
ut dictũ ẽ supra: quia pudorem nostrũ & dolorẽ
uno peccati cauterio i se suscepit. Septimũ expone
tur ĩfra. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ nõ debuit circũci
di: quia circũcisio dabatur in pactum ꝙ christus es
set de semine Abrahee nasciturus: unde in signum
distinctiõis ab aliis populis portauit ipse & filii eius
qui cõputantur in semine: in mẽbro generationis.
Et ita dicitur hoc cõpletũ fuisse in christi natiuitate
ac ex hoc cessasse signum: quia uelut signatum: &
ideo non debuisse christũ circũcidi circũcisione ex-
clusa. Potest enim dici ꝙ circũcisio significabat hoc
ꝙ dictum ẽ. s. christum nasciturum de semine abra
he: sed & remotio carnalis pellicule in mẽbro gene
rationis facta significat spoliationem debere fieri
uetuste generationis: qua eramus natura filii ire ex
peccato ade: a qua uetustate liberamur per passionẽ
christi & eius resurrectionem quam etiam signifi-
cabat circũcisio ut infra dicetur: & ideo hec figura
non plene fuit cõpleta nec exsufflata de medio do
nec christus passus fuit & a mortuis resurrexit. Et iõ
decuit christũ tanq̃ abrahee filium circũcidi: & pre-
ceptum de circuncisione seruare: q̃diu non mortifi
cauit cerimonialia legis: quod solum fuit in corpo
ris sui morte. ¶ Nec sequitur ꝙ nos debeamus cir
cuncidi ad eius exemplum: licet dicat Io. xiii. Exẽ-
plum dedi uobis &c. Non enim hoc ĩtelligit quo
ad obligatiõem legis cerimonialis: sed quo ad ex-
empla uirtutis. In hoc etiam nobis dedit exẽplũ ut
unusquisq; in tempore suo secundũ ꝙ suo cõgru-
it tẽpori: quia omniũ negotio tẽpus ẽ & opportu-
nitas ut dicitur Eccle. viii. Et sola illa que sunt per
se bona: & adhuc adeo precepta omni tempore
obligant. ¶ Dedit etiam hec in exẽplum illius spi
ritualis circũcisionis in nobis fiende: de qua infra
dicetur: propter quod dicit Origenes. Sicut mor-
tui sumus cũ illo moriente: & cõsurreximus cũ chri
sto resurgẽte: ita circũcisi sumus spirituali circũcisio
ne non manufacta i expoliatione corporis carnis:
sed circũcisione domini nñi iesu xpi. ¶ Et ideo de-
bes scire ꝙ de cetero circũcidi carnaliter mortiferũ
ẽ & xpo cõtumeliosũ: propter quod dicit Apo. ad
gal. v. Si circũcidimini: xps nihil uobis prodest. Tã
tum ergo sit de lrali circũcisione. ¶ Quantũ ad secũ-
dum. s. qd significet allegorice uerbũ propositum
scias ꝙ nobis isinuat. Institutio cultus ecclesie: De
stitutio ritus synagoge: Reformatio lapsus nature
ꝑmũ habetur ex nostri cõsideratiõe: secũdũ ex my
sterii consecratione: tertiũ ex pueri figuratione. Cõ
gruit enim institutioni ecclesie: que instructa est in
euangelica perfectione cui seruit numerus octona
rius: sicut legi septenarius: unde & diem sabbati se-
ptimã iudei obligabãt: xpiani octauã in dñica. Et
in hac parte septenarius iperfectũ signat: quia ad

resurrectionis gloriam non attingit octonario designatã: unde ut dicit apostolus ad hebreos: vii. Neminem ad perfectum adduxit lex. Continebat enim lex antiqua secundũ corticẽ littere.
Documenta obscura
Precepta imperfecta
Iudicia seuera
Onerosa cerimonialia
Sacramenta inefficacia
Permissa indebita
Promissa insufficientia.
Sed econtra lex euangelica dicit.
Declarauit documenta
Perfecit precepta
Mitigauit iudicia
Instituit salubria consilia
Ordinauit sacramenta efficacia
Abstulit indebita
Promisit eterna.
In huius signum dicitur Leui. xxiii. Dies octauus erit saluberrimus atq; sãctissimus. De ista perfectione legis euãgelice dicit August. contra faustũ. Sacramenta legis erãt iniciatiua xp̃i: que in aduentu suo consũmata sunt: & inuẽta sunt alia
Virtute maiora
Vtilitate meliora
Actu faciliora
Et numero pauciora.
In signum huius perfectionis diem octauum nostre redẽptionis in xp̃o precessere septem dies. s.
Creationis in principio
Transgressionis in paradiso
Punitionis in diluuio
Afflictionis in egypto
Tentationis in deserto
Exaltationis in regno
Et captiuitatis in exilio.
Propter quod dicitur Eccle. xi. Da ptes septẽ necnõ & octo: glo. Vetus testamẽtũ cuius septimus dies. i. sabbatũ honorat᷑. nouum pp dominicũ diem: sine altera. n. non ualet altera: quod intelligas quo ad fidei credulitatẽ & sciẽtie ueritatẽ. Consumatio mysterii pbat secũdo destructionẽ synagoge. Reprobata. n. & ablata ẽ illa circuncisio legalis: figuralis: penalis: carnal᷑: & successit baptismus.
Obligatiõe uniuersalior: qr obligat oẽm populũ.
Curatiõe generalior: qr curat utrũq; sexnm.
Perceptiõe facilior: qr ẽ p aque lauacrũ.
Perfectiõe fecũdior: qr amplioris gratie donũ.
Aufert. n. omnẽ culpe & pene defectũ: & renouat hominẽ in nonũ xp̃m: secũdũ illud ap̃l'i ad Gal᷑. ultimo. In xp̃o iesu neq; circũcisio aliqd nalet neq; p̃putiũ: sed noua creatura. i. regeneratio & noua uita p fidẽ xp̃i. Tertio cõfiguratio pueri: quã probat p lapsus reparationẽ. Per hũc. n. puera renouatur natura: & fit ĩ nobis renouatio g̃tiosa: ĩ cuius figura restituta ẽ caro Naamã leprosi: sicut caro pueri. iiii. Re. v. Naamã leprosus lapsũ hũanũ genus sig̃t: quod tũc lauat᷑ septies: cũ p. vii. xp̃i sacramenta curat᷑ Tũc. n. caro restituit᷑ ut caro pueri: quãdo p fidẽ regenerat᷑ ad imaginẽ xp̃i. Fuit etiã ĩ signũ p̃terite inobediẽtie p̃ntis & uigẽtis cõcupiscentie: pp quod ad Roma. iiii. Signũ circũcisiõis accepit Abrahã signaculũ iusticie fidei. que ẽ in p̃putio. Sic. n. ĩ signũ latrocinii p̃ris sui: & ĩobediẽtiã adeo cõtamĩati sũt filii hñtes alligaturã uulnera & medicamẽtũ: tñ prius fuit abrahã iustificatus q̃ circũcisus: unde circuncisio nõ fuit in eo signũ iustitie q̃ sibi daret᷑ ĩ circũcisiõe: sed ãte colate sed fuit signũ obedientie & fidei sue: & origĩalis culpe cõtracte. Fuit etiam in signum reprimende concupiscentie que uiget in membris illis: & que traducitur per actum generationis: & ideo generatiõis porta ubi erigebat᷑ uexillũ diaboli signũ ĩobediẽtie cõtumacie: & cõcupiscẽtie. Talia. n. sũt illa mẽbra q̃ ñ obediũt rõni. Et iõ oportuit poni ĩ eis signum iusticie fidei. q̃ ẽ in adherentia ad deũ & obedientia ad repressionem rebelliõis predicte. quod fiebat carnaliter tunc prout cõgruebat populo carnali & rudi. Fuit etiam in signum redemptionis future per passionem christi circumcisio sibi recepta: ut arras nostre redemptionis ostenderet: secundum illud ad Romanos: xv. Dico christum iesum ministrũ fuisse circuncisionis propter ueritatem dei ad confirmandas promissiones patrum: q. d. Idcirco circuncisionis canterium infans accepit similis patribus ut arras precii infans solueret uehemens im mundum ad mercandum animas nostras: & in fine uite sue quasi diues mercator totũ soluens precium in nundinarũ fine: ostendit se confirmasse pactum factum patribus de humana redẽptione: unde et arra fuit similis precio: quia uulnus rotũdum et penalissimum: in signum q̃ eius passio faciebat circulum qui est figura pfecta: non habens finẽ uel principium: nisi ratione significãtis: sic & christi passio non habuit estimabilitatem nec comprehensionẽ humane rationis: nisi in quantum exterius aliquid significat ĩ ul'neribus: sed ĩ se ẽ ĩestimabilis nobis & fuit perfecta satisfatio diuini honoris & nostre redemptionis. Et uere fuit circularis: quia undiq; circũcisus acerbitate doloris. Huius ergo precii dedit arras in kl'is ianuarii: qui quidem mensis secundum antiquas fabulas dicitur esse consecratus Iano deorum antiquissimo: qui habens duas facies fingebatur: unam ante & alteram retro. Sic hec dies consecratur nostro paruulo iesu: qui dicit p Esaiam. Ante me non est formatus deus: & post me non erit: & habet duas celebres rationes: unã a natiuitate cuius est dies octaua: & hec respicit retro: Alteram a passione: quia totus sanguis fũdendus erat: & hec respicit ante: & ex hoc respectu nomen salutis accepit. s. Iesus: quod repletum fuit in sexta feria: ut opus recreationis responderet creationi: Vtrunque enim inchoatum fuit in dominica die: & perfectum ĩ sexta feria. Quia die dominica mũdum creauit: qua die natus & circumcisus fuit. Sex-

sa feria creationē consummauit: qua etiam die re
demptionem nostram complens: cuius circuncisio
fuerat iniciatum signum dixit. Consumatum est:
ubi & in ueritate dei confirmat promissiones pa
trum ministerio circuncisionis circularis doloris:
ut nos simus circuncisi: qui spiritu deo uiuimus &
seruimus: & gloriamur in christo iesu. idest istam
circuncisionem debemus conseruare in spiritu ui
te perfecte & ccũcise: ad Philipen. tertio. Iuxta
uero sensum tropologicum simul & anagoricum
insinuatur nobis

Quid appetendũ: quia claritas glorie
Quid abstergendũ: quia feditas scorie
Quid amplectendũ: quia nouitas gratie.

Dies octauus predicat claritatem glorie. Cum
enim prima etas sit infantium: secũda puerorũ: ter
tia adolescentiũ: quarta iuuenũ: quinta senũ: sexta
decrepitorũ: septia moriētiũ: octaua resurgentiũ: re
cte per octauũ accipimus resurrectionis stolā. Con
gruit etiam octaua resurrectioni xp̄i: q̄a octaua die
a mortuis resurrexit. In huius signũ dr̄ leuit. ꝙ dies
octaua erit sabbatũ. i. requies ubi quietabit̃

Intellectus in uisione
Affectus in fruitione
Totus homo in gloriosa corporis resurrectiōe.

Hec erit secũda circũcisio quā faciet nobis iesus
exclusa miseria q̄ nobis facit ꝑ psonā de qua p̄ma
collata gratia. Et hec secũda fuit figurata ꝑ illā quā
fecit iosue q̄ secũdo circũcidit populũ in colle pre
putiorꝫ iosue. qnto hic ꝑ die octaua ī qua circũcisio
est facta: & pro circũcisiōe anagorica. Sed pro tro
pologica debes scire ꝙ circũcisio abdicat deformi
tatem scorie. i. ꝑpucia omniũ uitiorũ: deutero. quar
to. Circũcidite ꝑpucia cordis ur̃i: & hoc ē quā xp̄s
approbat: & in se figurat: de corde. n. ut ipse ait exe
unt cogitationes male: homicidia: adulteria: forni
cationes: blasphemie: hec sũt q̄ coinqnāt hominē
& iō hec sunt resecāda. Debes āt scire: ꝙ licet radi
ces uiciorũ nō possint a nobis eradicari dũ sumus ī
corpe mortis huius: debēt tñ eorꝫ pululatiōes pessi
me ī corde: ī ore ī opere oriētes: & crescētes quotti
die iugiter circũcidi. Et de hac circũcisione solliciti
sũt apostoli & prophete: unde Hiere. iiii. dicit. Cir
cuncidimini domino uiri iuda: & auferte prepucia
cordium uestrorũ habitatores hierusalem: ne forte
egrediatur indignatio: & succendat̃: & non sit qui
extinguat: hec est circũcisio cordis: non littera: sed
spiritu. Cuius laus nō est ex hominibus: sed ex deo
Et nullus melior cultellus ad circũcidēdũ cor q̄ pe
trinus: petra āt erat xp̄s. unde dr̄ Exo. iiii. Tulit se
phora acutissimā petrā & circũcidit ꝑpuciũ filii sui
Sephora īterpretat̃ speculās eũ. Hec ē aīa xp̄o cōsi
gurari sollicita: q̄ xp̄m cōtinue speculatur p̄ītē in
corde suo: propter quod dicitur: ꝙ tulit acutissimā
petrā. i. christũ acutissimũ in uidendo nostra defor
mia: & zelotipissimũ in puniēdo sponsā: & in pre
scindendo ab ea omnia adulterina plantaria: ac per
hoc adiutorium: & cum hoc speculo: imo cũ hoc

gladio simul timoroso & amatiuo circũcidit ꝑpu
tium filii sui qui āputat inordinatũ cōceptum cor
dis sui. Post hanc sequitur oris circũcisio: de qua
ex hũilitate cōquerit̃ moyses. Exo. vi. Ab heri īcir
cũcisus labiis ego sũ. O q̄ta circũcidenda sũt ī lin
gua q̄ ē iqetũ malũ: plenũ ueneno mortifero. Et li
cet in omnibus lingua sit circũcidenda: tamen ī re
ligioso & predicatore: & uiro ecclesiastico maxime
habent locum: unde & labia eius debent circunci
di. Primo ab errore deuiationis ut non sint in eo la
bia falsitatis: quia abominatio domino labia falsi
tatis. Prouer. xiii. Secũdo a tumore ostentatiōis ut
non sint in eo labia uanitatis: quia delictũ oris eo
rum sermonē labiorꝫ ipsorꝫ. Et prouer. xxvi. Quo
modo si argento solido uis ornare uas fictile: sic la
bia tumentia cũ corde pessimo sociata: uolũtas. n.
regis labia iusta: puer. xvi. Tertio a fauore adulatio
nis ut nō sint ī eo labia īpietatis nec labia dolosa ī
corde & corde loquantur: sed sint labii unius & ser
monũ eorũdē. Adulatoria. n. uerba auditorem im
pellunt ad casũ. Quo contra dicitur: puer. x. Labia
iusti erudiunt plurimos. Vltimo debent circun
cidi opa extrinseca. Opera enim circũcidũtur. quā
do omnes sensus circũcidũtur ab occasionibus pec
catorũ: propter quod dicit Apost. i. ad Cor. vii. Cir
cũcisus aliquis uocatus ē: non adducat ꝑpuciũ. i. Si
circuncidit dominus cor cōtritũ: precidat opus ex
trinsecũ: & nō adducat sensibus suis trāsgressionis
prepuciũ: quod ē pellicula quedā in mēbris cōcupi
scentie: signans īmundā dilectiōnē cuiuscũq; ope
ris uiciosi. Et qui circũcisus ē ꝑ baptismũ ab origi
nali nō adducat ꝑpuciũ actualis. Isti sunt falsissimi
de q̄bus legit̃. i. mach. i. Fecerũt sibi ꝑpucia & pelli
culas aptabāt ne uiderentur circũcisi. Sic & isti con
cupiscentias iterant: ac si non essent baptizati. Nec
uidētur differre ab ethnicis: & paganis: appropriate
tamen sunt uiri religiosi mali & clerici: qui in suis
sceleribus etiam & seculares sepe uicisse uidentur.

Omnes autem circũcisiones ꝑdicte domino de
bent fieri: & non hominibus: sicut dictum ē supra.
Circũcidimini domino. i. exēplo domini: & pp do
minum nō ꝑpter mũdũ. Sed multi tales religiosi
uel clerici semper sunt similes sychem: qui se circun
cidit ut accipet dinam. Geñ. xxxiiii. Simulatos mo
res cōponētes & se uirtuosos mētientes ut accipiāt
dinam pulchrā: & decorā. i. eis placibilē tēporalem
ꝑbēdā: cathedrā: uel prelaturā: & cũ his tēporalem
abũdātiā q̄ circũcidũt caput in tonsura clericali: nō
ut domino seruiant: sed ut tēporalia ecclesie possi
deant: unde & ibidem seq̄tur. Si circũcidamus ma
sculos nostros: ritũ gētis imitātes: & substātia eorꝫ
& pecora: & cũcta q̄ possidēt nostra erũt. Sic tales
ypocrite falso imitātur ritũ honestatis: & sũt simi
les uulpibus ut dicit Hiero. ad presidiũ. Vulpes si
diu esurit uolutat se in puluere: & fingit se mortuā
& dũ ueniũt uolatilia & uolũt eā comedere: come
duntur ab ea. Sic ypocrite fingunt se mortuos mũ
o: & uilitatis puluere se cōspergunt ut aues capiāt:

quas esuriunt.s.diuitias transitorias:que ad modū auiū a possidente auolāt:& sic sepe alio mysterio dum auis ecclesia uult eos capere ad suū mysteriū ab ipsis comeditur:quia miserabiliter a talibus deuoratur. Sed proch dolor:iam nō intrant i ecclesiā sepe uulpes simulata sanctitate: sed sepe sus lota in uolutabro luti:quia sepe ꝓmouetur deformis & infamis in uita. Quod cōtra dicit Eze.. Omnis incircūcisus non ingredietur in sanctuarium meū. Sufficiāt inquit uobis domus israel omnia scelera uestra:eo ꝙ inducitis filios alienos icircūcisos carne:ut sint in sanctuario meo:& polluāt illud.q.d. Sufficiant uobis prelatis scelera uestre indignitatis quibus indigne ecclesiam possidetis:sed nō sufficiunt:quia non estis contenti mali esse super populum meū:nisi etiā ꝓmoueatis filios uestros : alienos.i.quos non genuit ecclesia.i.electio legitima spiritu sancto facta:sed carnalis affectio & parātella:ut sint filii alieni a promotiōe uocatiōis dei incircūcisi carne:incōpositi conuersatiōe & hi ponūtur in sanctuario & polluūt illud:quia ponunt in dignitatibus sāctis:& reddunt eas polutas & despicabiles plebibus subiectis. Hi sunt illi miseri q per carnē & sanguinē uolunt hereditate possidere sanctuariū dei:filios & nepotes in dignitatibus & beneficiis:secūdū legē sanguinis & carnis i scandalum ecclesiis preponētes:nō solū contra legē iesu xp̄i:q dicit principi pastorū petro. Caro & sanguis regnū dei non possidebunt. Sed cōtra legem ueteris testamēti:Deuteronomii.xxxiiii. Amonites & moabite nō intrabunt in ecclesiam dei i sempiternum. Prochdolor isti soli intrant alicubi aliis expulsis. Amon filius generis mei:uel filius populi mei uel matris flectus:filii generis sunt cognati & nepotes:filii populi mei sunt cociues. Hi intrāt contra dei documētū in ecclesiam dei:qr multi prelati impii & scelesti uix uolunt pingue bn̄ficiū uel altū dare alicui ex ꝑsone sufficiētia: uel ispiratiōe diuīa: sed uel ex amore carnis uel sāguinis:uel simoniaci mūeris:uel amicitie tp̄alis. O tot sunt exēpla ꝙ magis miramur hodie aliquid fieri canonice i talibus sine macula & simoniaca labe:q̄ hec nostra bestialia i dignitate prelatica in uoce hoīs loq:hi sūt matris fletus:quod satis patet:qr si lapides eccl'ie hērēt rationē clamarēt illud Hieremie.ix. Quis dabit capiti meo aquā:& occulis meis fontē lachrymarū:& plorabo defectus populi mei:qr ista antichristi ꝑncipalia mēbra cōtra dei filiū uidēt' uenisse aīas ꝑdere:nō saluare. Hi sūt filii alieni:q matri ecclesie mētiunt' & iueterati sunt in uia aliena:& claudicāt a semitis & uestigiis xp̄i. Prochnephas: hoc nō sufficit ut itrent amonites i eccl'iam dei: sed ꝙ terra sustinere nō debet:itrāt & moabites. Moab iterpretat' ex p̄re. Hi sūt proprii filii:sub nepotum nomīe palliati:& quod deterius ē sepe apti & spurii:qui p p̄res suos eccl'ie spurios simul & adulteros & nō spōsos:qr male itrant:peius regnāt:ecclesiis ꝑferuntur:unde Moab & Amon fuerūt simul Loth filii & nepotes incestuoso stupro p uini ebrietatem generati in mōte. O q̄ malla est ista ebrietas:q̄ sic sūt ebrii amore carnali:cū sint sp̄uales spōsi eccl'ie:nesciūt nisi carnalit' amare & carnalit' ꝓmouere. Magnus ē iste mōs superbie:quo ipius se credit per carnalem suorum institutionē hereditate dei ecclesiam possidere. Incestus est ipse pessimus:ac si spiritualem filiam aliquis dicat sue carnis uxorem. Peius isti faciunt.qr sp̄ualem ecclesiā dei filio proprio sanguine desponsatam:i qua sicut isti sp̄uales uice christi sponsi:& alio modo patres & filii ipsi faciunt eam sui carnalis amoris meretricem & adulterā. Et hinc ē ꝙ eternus sponsus propt' peccata talium:& etiā populorum sepe iudicat ecclesiam suam iuditio adulterarum:dum eā exuit ornamentis sponsalibus sp̄ualis uite:& eam dimittit ꝑ stribulari a talium pessimo regimine:ut magis in talibus meretrix appareat:recedens a uiro & uaga & profuga super terrā. quasi sponsa descendens de celo:a deo parata & uirgo xp̄o ornata. O puer iesu circūcixe ꝑ nobis. circūcide ab hac tua sponsa: que facie deformata appet rugosa & uetula i multis maleficās & maleficata adulterās & adulterata. Circuncide inq̄ meretricos actus munera & postribulum:aufer ab ea omne maleficium adulterinū: & memor esto adolescētie eius:& charitatis despōsationis tue:quādo te secuta est in deserto paupertatis & penurie & crucis tue:& renoua dies eius sicut a pricipio:& uoca dilectam tuam & charissimā sponsam tuā:pp miseratiōes tuas magnas:reddēs sibi ornamēta sponsalia:& laua eā sanguine tuo:& exhibe eā tibi gloriosam ecclesiam:non habentem maculam neq rugam:ut de cetero te uocet uirum suum:ducem uirginitatis sue:& in hac sp̄uali circūcisione uocet te dilectissimum iesum auctorem salutis sue:& sponsum charitatis desponsationis sue & reformatorem deuiationis preterite:& dilectissimum fecundatorem sterilitatis sue i lectum feruētis amoris sacratissime crucis tue:in qua cum ea sūmi amoris matrimonium consumasti. Ibi enim ꝓpe fuisti iesus saluans populum tuum a peccatis eorum:& hec est octaua dies in qua fuisti tu domine plenarie circuncisus in corpore mortis huius.

Prima dies fuit incarnatio in uirginali utero
Secunda fuit natiuitas & reclinatio i presepio
Tertia fuit tua solēnis presentatio magni mysterii figura in iudaico templo
Quarta fuit cōpassibilis peregrinatio:qua infās cū matre uirgīe ānis septē fuisti in egypto
Quinta fuit tua solēnis baptizatio
Sexta fuit conuersatio in deserto:& uictoria de hoste maligno
Septima fuit sp̄ualis predicatio
Octaua fuit tua cōpassibilis crucifixio:i q̄ ꝓp̄e uocaris dulcissimus iesus scē tue ecclesie saluator & spōsus.

Iesus ꝓnomiatus Cap.ii.

QVid dicemus de nomine quod est super omne nomen:& quo nomine nomina-

bimus innominabila? O nomē nō solū super oē nomē: sed nomen quod es oīa

Nomen uerbum: quia. In principio erat uerbum Nomē pnomē: qa oīum electoꝝ pōceris p noībus: nomē participiū: quia partē capit nominis: partēq; uerbi: quia de hoīe cepisti naturā nō culpā: & es uerbū uerā retinēs uerbi psonā: & uerbi occultās gloriam: simul uiator & cōprehensor totū habēs quod ē hominis: totū quod ē dei sine cōmixtione nature uel distinctiōe psone. O uerbū aduerbiū q hominē assūptū facis stare iuxta uerbū diuinū suū te faciens suppositū. O uerbū ppositio cui accidit casus mortis ut sis primogenitus ex mortuis. O uerbum interiectio: qui interponis te ut fidelem mediatorem inter diuinā iustitiam & dānatā naturam O uerbū cōiunctio: qui cōiungis sūmū infimo: deum limo: uerbū homini: uirginitatē matri: corpus ecclesie: tue fidei: lapsū miserie glorie summi dei. Quomodo ergo eris uerbū nomē: cū sit uerbum uocatum. Quis nāq; incōprehensibilitatē notabit & dignū nomine nominabit? Cōtrahere uerbum imēsum & induas paruulum ut fias uerbū abbreuiatum: qui es uerbū infinitū: quod solū dicit lingua paterna: & audire letatur auris angelica. Dicat te pater infātulū & audire te poterit tota ecclesia peregrina. Et quia soluis inimicitias in carne tua: p hāc assumptā carnē tu dices anime mee. Salus tua ego sū Vocabaris antiquitus dominus deus exercitū: & dominus ultionum & dominus iustus noster. O dulce uerbū abbreuiatū ppter amorē nostrū: uoca seruos tuos noīe alio in quo qui benedictus fuerit benedicat in domino: Amen. uoca inquit noīe alio & tunc in dño gaudebo: facto filio uirginis: nostro fratre uterino: paruulo uerbo. Et nunc iam loquere nobis infans puer assūpte humanitatis: & nō loqtur nobis deus maiestatis: quia licet hoc nomē sit sanctū: & tamē terribile: & ideo effundatur ut oleū nomē tuū: & tūc exultabo in iesu deo meo. Attēde autē anima quid sit illud uerbū. Simul ē imensum & paruulū: & iesus filius dei patris & uirginis matris. Sicut etiam uniuerse uie domini sunt misericordia & ueritas. Sic uniuersa iesu spōsa uocabula sparsa in diuina scriptura cōplector in duo. Nullum ut arbitror reperietur nomen quod non sonet aut gratiā pietatis: aut potentiā maiestatis. Duo inquit dauid audiui: quia potestas dei est & tibi dñe misericordia. Ecce habes duo noīa: nomē potētie sanctū & terribile dominus iustus noster. Et que tibi dicta sunt supra & in scriptura multa similia. Nomen pietatis insinuat emanuel. Sed mlta noīa dicit Esa. admirabilis consiliarius: deus fortis: pater futuri seculi: princeps pacis. In his tria sunt noīa potētie. s. admirabilis: deus: fortis. Tria misericordie: cōsiliarius: pater futuri seculi: princeps pacis. Sed si ista duo sunt noia sponsi. s. misericordia & potentia: & sponsa cantat sponso. Oleum effusū nomē tuum quod horum effundit ut fiat unctionis unguentū? Perfectio nomē potentie & maiestatis transfunditur: & effunditur in nomen pietatis & gratie per iesum christum saluatorem: ut uerbi gratia. Nomē quod est deus non ne suauiter in id quod est emanuel effunditur cū dulcis misericordia insinuatur: quia uobiscū deus. Sic & admirabilis in hoc q est consiliarius: & deus fortis in ea que sunt pater futuri seculi & princeps pacis. Et dominus iustus noster misericors & miserator dominus. Et illud quod tā terribiliter sonuit. Ego dominus: in Pater noster qui es in celis. Serui nominantur amici: & resurrectio non saltem discipulis: sed fratribus nunciatur. Sic ego sum qui sū: quod dixit dominus moysi: statim effudit in nomē pietatis cū subiūxit. Ego sū deus abraham: deus Isaac: & deus Iacob: ubi deus angelorū dicitur: deus hominū & nomē celis cognitum est per moysē terris effusū. Auarus fuit ille effusor: qui non nisi populo iudeoꝝ nomē salutis effudit: sed largus iesus effudit usq; ad terminos orbis terre. Venient inq ab oriente & occidente: & recūbent cū abrahā: isaac: & iacob in regno celorū. Sed dimissis aliis nominibus effūdamus iesū nostris: quem sponsa uocat oleū effusū. Sed pmo uideamus quis ipsum uocat iesū: & quare. Nam certe iesus ē nomē effusionis: cū uerbū se in carne effudit: uide quomodo alterauit noīa potentie. Nā inquit Esa. xxx. Ecce nomen domini uenit de longinquo: ardēs furor eius & grauis ad portandū. Ecce q terribile ubi ardor. furor: & pondus: ad cōburendū: ad seruiēdū: ad obruendū. Sed hec in marie uisceribus temperata sunt per iesum xpm

Ardor redactus est ad tēperātiā

Furor ad mansuetudinē

Pondus ad leuitatem:

ut iam filius ab hoc uocetur philos: eo q amor dici uideatur. luce. i. Quod enim ex te nascetur sāctū uocabitur filius dei. Hoc est quod hic dicitur. Vocatum ē nomē eius iesus: ubi & nominis nouitas & bonitas cōmendat: hoc igitur nomine uocatus ē a patre cui saluauit hereditatē. s. hominē quē creauit In apocryphis esdre dicitur. Reuelabit filius meus his qui cū eo iocūdabuntur: & mouetur filius meus iesus & conuertetur seculū. In huius figura dixit angelus ioseph. Pariet filiū & uocabis nomē eius iesū: ipse. n. saluum faciet populū a peccatis eorum. Quis. n. auderet eterno uerbo nomē īponere: nisi dicens pater incipiet. propter quod Esa. lxii. Vocabitur tibi nomē nouum: quod os domini nomiauit. q. d. Ille qui eternaliter uerbum dicit. Hoc nomen iesus nobis nominandū cōcessit. Secūdo mater nominauit eum iesum: cui saluauit integritatē. Luce. i. Concipies in utero: & paries filiū: & uocabis nomen eius iesum. Concipies. i. totum capies simul in te & ex te. Addit in utero. q. d. Iam cōcepisti mente: quē conceptura eras carne: & paries filiū non statim post conceptū: ut quasi hospes unius noctis uiator parte transeat: sed moram faciet nouē mensibus. Sicut spōsus libēter moratur in thalamo ubi delectabilē inuenit mansionem nunquā

a te euellédū ex fastidio. Sed qr & aliis ciuitatibus oportet eū euágelizare: & te uirginé facere matré multorꝶ filiorꝶ letáté: & quádo egreditur saluat si gillū: & facit gaudiū. Nō sic béiamí fecit. Rachael. Genesis. xxv. Et ideo uocauit eū filiū doloris sui. p̄. Re. iiii. uocauit uxor phynees filiū suū icabath .i. ingloriū: utraqꝫ psona dolor̄ i ptu occubuit. Sed beata uirgo in ptu suo a dolore & pudore libera p iesū nō solū saluata: sed letificata: uocauit iesū salua toré gaudiosū: qr in ptu risū fecit sibi dominus: ut ōnis qui audierit sibi dilectus filius colletet̄ eidé. Vocauit & angelus hoc nomé iesus: p̄usq̄ in utero cōciperet̄: qr repauit eius itegritaté. Vocauit & mūdus totus hūc puulū natū hodie iesus cui cō tulit diuiná cōformitaté ut ōnis natura i hóie assū pto: ad dei unioné attingat: qr missit deus filiū suū in mūdū ut saluetur mūdus p ipm. Io. iii. hoc ergo nomen est

Apatre prenominatum
Ab angelo uocatum
Ab angelo nuntiatum
Mundo collatum
Ab apostolis predicatum

Omni die nō cessabát in téplo & circa domos do cétes & euágelizátes iesū xp̄m. Act. v. Ecce. q̄ dul ce euágeliū: xp̄us unctus: xp̄us salus: unctio dulcis salus util̄: ōe tulit pūctū. q miscuit utile dulci. Sic il le tanq̄ cádelabꝶ sáctū super quod hoc nomé fuit Sicut lucerna splédens: & sicut fulgur mūdū illumi nans. Paulus uas electiōis ubiqꝫ euuágelizás iesū portauit nomé eius corá gétibus: & filiis isrl̄. Sic & ip̄e gloriat̄ in huius nominis salubris sciétia p̄e. ad Corꝶ. ii. Nihil reputaui me scire iter uas nisi iesum xp̄m: & hūc crucifixū. Est etiá ab ōnibus adoratū Ad phyl̄. ii. Deus exaltauit illum & dedit illi no mé ꝙ ē sup ōe nomé: ut i noīe iesu ōe genu flectat̄ An non omnis creatura genuflectit nomini eius cum in omni creatura fiant mirabilia ꝑpter nomé eius: Oq̄ uenerádum est credentibus: & abeo salu tem expectantibus: cuius nominis iuocatio est ita mirabilis ac uenerabilis creaturis omnibus: ut stati mutetur ad nutum eius. Et ab omnibus inuocan dum: qr omnibus salutiferum. Ioel̄. ii. Omnis qui cūqꝫ inuocauerit nomé domini saluus erit. De quo auté nomine intelligat aperit petrus. Act. iiii. d. Nō est aliud nomé sub celo datum hominibus: i quo oporteat nos saluos fieri. Et iterū. Non est in ali quo alio sal̄. loquitur autem de nomine iesu christi nazareni. Sed si uelimus huius benedicti nominis dulcedine latius effundere saluatorem secūdum il lud Ber. oleū effunde: & senties uirtuté eius. Inuēit̄ nomen iesu

Penitentibus in refrigerium
Egrotantibus in remedum
Pugnantibus in presidium
Patientibus in solatium
Proficientibus in auxilium
Deficientibus in subsidium
Confitentibus in honorem
Predicantibus in testimonium

In uenitur preter hec
Memorantibus in suspirium
Postulantibus in suffragium
Experientibus in fructum
Peruenientibus in premium

Propter hec omnia sit nomé domini benedictum in secula: quia ante solé permanet nomé eius. Refe runtur auté istorū p̄ma quattuor ad statum incipi entium: secunda quattuor ad statum proficiétium Primo ergo est nomen iesus penitentibus in refu gium. Quis peccator non timeat nomé potentie quis audeat sustinere dominum ultionū: Sed ecce iesus dulce refugiū in quo exinanit̄ maiestas: & dul cescit pietas. Ipse est spes unica redeuntibus ad ue niam: de quo. Mat. i. uocabis ait angelus nomen eius iesum. Nec caret effectu fidelis inuocatio hu ius nominis: prime. Ioánis. ii. Scribo uobis filioli mei: qr dimittūt̄ uobis peccata uestra ꝑpter nomé eius. Nota exemplū ualde optimum qr nullum inuocaté hoc nomé iesus in tota silua euágelii legi tur accepisse repulsá. Sed dánata morte culpe: rema net morbus concupiscétie: unde recurrendum ē ad nomé iesu: qr ipse est egrotátibus in remediū: hoc est enim nomé iesu: de quo. Mat. ultimo. In nomi ne meo demonia eicient linguis loquétur nouis serpétes tollent: idest serpétinas suggestiones: & si mortiferꝶ quid biberint tráseundo quippe ad mo dum potus: nō masticando per morá: uenenū sci licet male delectatiōis: nō eis nocebit: ad morté sup ple: super egros manus inponent & bene habebūt Habes ergo aīa mea secūdū. Ber. reconditū ele ctuariū in uasculo huius uocabuli: qđ ē iesus: ꝙ nul li tempore pesti: iueniatur ineficax. Habes aīa mea in nōie iesu: unde actus tuos prauos corrigas: uel minus perfectos dilligenter impleas: unde sensus tuos aut ne corrūpentur serues: aut si occupantur sanes. Exemplū de infirmo: qué sanauit dyonisius adhuc ifidelis: p̄nte paulo ad nomé iesu. Sed si cō tentus pharao surgat ad scandala: adhuc recurrédū est ad nomen iesu: qr ipse est pugnátibus in p̄sidi um. Subiecit enim omné feritaté inimicoꝶ: unde: luce. x. dicitur. Reuersi sunt auté septuagitaduo cū gaudio dicétes: Domine etiá demonia subiiciunt̄ nobis i nomine tuo. Et ait illis: Videbá sathaná si cut fulgur de celo cadenté. Ecce dedi uobis potesta tem calcádi supra serpentes & scorpiones & supra omné uirtuté inimici: & nihil uobis nocebit. Verū tamen inhoc nolite gauder̄: qr spiritus uobis sub i ciuntur: & cetera. Nota ꝙ non dimittit rex libenter milité strenuū ac fidelé seruū suū nomé inuocanté & clamáté pire: unde in p̄s. lxxxx. protegam eum qm̄ cognouit nomé meū. Et puerbiorꝶ. xviii. Tur ris fortissima nomé dn̄i. Ad ip̄m recurrit iustus & exaltabit̄: Sicut currit beata agatha: q̄ feras imites ad nomen iesu xp̄i mansuescere asserebat. Sed q̄uis nō p̄mittat deus seruos suos i téptatiōe succūbere

permittit tamē eos multas afflictiones sustinere. Sed nō desperandū nec obliuiscendū nōis iesu: qa ipsū ē patiētibus i solatiū: unde cōsolat' patientes: Mat.v. Beati estis cum ma. &c. Ideo ibant apostoli gaudentes &c. Act.v. Et mēti inflāmate puto q̄ ē inestimabilis letitia solū in ebriatione amoris sui: & appetitu similitudinis cordis & corporis sui: nullo alio p̄mio expectato. Et nōne uides q̄ sepe ē gaudiū hoī pati ꝑ amico mortali: tamē nescit ille ꝑ quo passio sustinet'. Quāto magis ꝑ deo imortali: qui oīa cōtinet: & ꝑ dilectissimo iesu: qui oīa portat in nobis: & p̄mo oīa portauit ꝑ nobis. Hoc attēdens paulus Act.xxi. Ego ait nō solū alligari in hierusalem: sed mori paratus sū ꝑ noīe dñi iesu. Sic ergo nomē dñi iesu ē incipiētibus
In refrigeriū cōtra reatū culpe
In remedium contra morbū cōcupiscentie
In presidiū cōtra malum culpe
In solatiū cōtra malū pene
Sicut ergo ualet nomē dñi iesu cōtra malū &c. Ita ꝑficientibus ualet ad bonū. Primo .n. ē procedentibus in auxilium: unde i ps.xxii. Deduxit me sup semitas iustitie propter nomē suū. Itē pp nomē suum p̄stat mihi totius honestatis exēplū. Ber. Siquidem cū noīo iesum hominē mihi ꝑpono mitē humilē corde: sobriū: benignū: castū: misericordem: & deniq; omni honestate cōspicuū. Ideo tibi sēper i sinu sit iesus sēper in manu: quo tui oēs sensus in ipsū dirigantur & actus: ps. Dñe in lumine uultu tui ābulabūt: & in noīe tuo exal. Itē qa laborantes cōtingit deficere: adhuc ē in subsidiū deficiētibus quod figuratū ē. Act.iii. ubi ait petrus illi claudo. In noīe iesu christi surge & ābula: & sequit' ibidē de sanatione eius. Si .n. sedes per pigritiā: te xp̄s sanat excitādo torporē. Si per ipotētiā sanat cōferēdo uigorē: Ber. Cū iesū noīo hoīem mihi propono: q̄ & suo ēxēplo me sanat & roborat adiutorio: Itē qa nō solū ꝑficit in opatione uirtutis: sed in uerbo ueritatis nomē iesu nō solū iuuat operantes sed honorat credentes. Est .n. confitētibus i' honorem. Ioan.i. Dedit eis potestatē filios dei fieri: his q̄ credūt i noīe eius. Et hic nō ē modicus honor. Si .n. filii & heredes: heredes q̄dē dei: coheredes autē xp̄i: hec cognoscebat q̄ se nō permittebat adorari a ioāne Apoc.xxi. Vide ait ne feceris: cōseruus .n. tuus sū & fratrū tuorū habentiū testimoniū iesu. Itē nō solū ē cōfitētibus in honorē: sed predicantibus i testimoniū: profecti .n. apostoli p̄dicauerūt: ubiq; dño cooperante & sermonē cōfirmāte sequētibus signis: qa re uera fiebāt in noīe iesu: unde dī Mat. ulti. In noīe meo demonia eiicient &c. Itē nota q̄ illud quod tūc cōfirmat ꝑ modū illustrationibus lumīosis scripturas declarātibus cōtra doctrinas falsas hereticorū: cōfirmat ēt nūc refectiōibus dulcorosis i mētibus electorū: Et iō eccl'ia xp̄i sponsa eius testimonio sēper fulta iubilat in ps. Deus docuisti me a iuuētute mea: & usq; nunc ꝑnunciabo mirabilia tua. Sic igit' ipsū nomē dñi iesu ē salutare proficientibus
Adiuuādo ꝑcedētes
Releuando deficientes
Honorando confitentes
Promouendo predicantes.
Propterea nomē dñi iesu ē memorātibus in suspiriū: unde Ber. Dulcis iesu memoria dās uera cordis gaudia: sed sup mel & oīa dulcis tua p̄ntia. Nil canit' suauius: audit' nil iocūdius. Nil cogitat' dulcius q̄ iesus dei filius. Idē Ber. Si scribis n̄ sapit mihi si nō legero ibi iesū. Si disputes aut cōferas non sapit mihi nisi sonuerit ibi iesus. Heccine sic faciunt sic moderni predicantes: qui dimittentes sepe iesu uerba & sp̄us sancti & apostolorū gloriātur cū boatu oris loquētes sepe mulierculis & secularibus propriis uerbis Aristotelis pagani: Aueroys saraceni & aliorū inimicātiū cruci christi. Et licet ueritas a quocūq; dicatur sit a spiritu sancto: tamē insipida ē taliū allegatio & ut plurimū fastuosa: & sepe de ignorantia scripture ꝑcedens: qa sepe quod allegant aridū: siccū: iperfectū de scriptura pagani dānati multomelius: plenius: sapidius: & liberalius: ac hilarius iuenit' i scriptura xp̄i: & alicuius eius sācti discipuli: q̄ ē dulcorata charitatis sapore: & istos tales i predicaionibus & sermonibus adducere: qui licet dicant aliq̄ uera. dicunt tñ m'lta falsa & periculosa ē aliis ministrare materiā: q̄ ad eorū nanū studium inducātur. Sed redeamus ad nr̄m iesū: & cum ap'lo nō ostēdamus nos aliq̄d scire nisi xp̄m iesū: & hunc crucifixū exēplo bti ignacii: & cētrū & circūferentiā cordis nr̄i sculpētes iesū: q̄ ipsū iesum uiuens & moriens eructabat de corde pleno: & mortuus reliq̄t ītra se scriptū litteris aureis in corde corporeo. Est iterū nomē iesu postulātibus i suffragiū .Io.xvi. Si quid petieritis patrem i noīe meo dabit uobis &c. Nec mirū qa nomē iesu titulus ē nostre petitiōis i gl'ia dei p̄ris. Eius .n. nos ꝑfitemur filii q̄ ipsū iuocātes ꝑ fidē sumus ei cōfigurati. Sed uis istius tituli cōtra salutē petētibus aduersatur ꝑpter q̄d' sācta mat' eccl'ia q̄ sēp petit salutaria: & sēp est xp̄i sp̄ōsa in ōnibus petitionibus suis adiūgit: per dñm nostrū ih̄m. Et ideo nūq̄ repulsā patit': quin sēp exaudiat' ād fructū salutis. Est iterū nomē ih̄u experiētibus in fructū & delectamētū. Ber. Nō est tātū lux nomē ih̄u: sed cibus est. An nō totiēs confortaris: quotiēs ih̄u recordaris. Oleū est enī nomē ih̄u. Aridus ē enī ōnis aīe cibus nisi hoc oleo cōdiat'. Quid enī ita mētē cogitātis impinguat: q̄ ita exercitatos repat sēsus: uirtutes roborat: uegetat mores: & castas fouet affectiones: Tua ih̄u dilectio: grata mētis refectio: replet sine fastidio: dās famē desiderio. Est postremo nomē ih̄u pueniētibus ad p̄miū. Est enī nō pua gloria beatis q̄ isigniunt' nomine saluatoris: unde. Apoc. ultimo. Serui eius .i. agni seruiēt ei. Et uidebūt faciē eius & nomē eius in frōtibus eorū quasi corroborati eius nomīe tāq̄ diademate. ps. Gl'iabūt in te ōes q̄ diligūt nomē tuū ideo. Apoc.xiiii. Illa .cxliiii. milia qui stāt cū

agno & fruūť ipo.describūť hēre nomē eius:& nomē patris eius scriptū in frōtibus suis. Et hic q̄druplex effectus quo ad statū pfectoꝝ
Excitat memorātes ad deuotionem
Quietat postulātes p exauditionem
Satiat experiētes p refectionem
Coronat perueniētes per sui figurationem & deificationem
Potest autē aptius & breuius distingui sic ꝙ nomen iesu est
Penitētibus in refugium saluationis
Pugnātibus in presidiū ꝓtectionis
Patientibus in remediū consolationis
Hoc quo ad īcipiētes:cōtra malū triplex culpe:pugne:& pene. Itē nomē iesu est
Credētibus in honorē dignitatis
Predicatoribus in testimoniū ueritatis
Laborātibus in testimoniū uirtutis
Hoc quo ad ꝑficiētes:secūdū ꝙ cōueuit tripl'r ꝑficere:corde:ore:& opere. Itē nomē iesu est
Meditātibus in suspiriū deuotionis
Postulātibus in suffragiū orationis
Expiētibus in fructū refectionis
Hoc quo ad contēplātes:secūdū ꝙ cōtingit deum memorari meditādo:postulare orādo:expiri gustando. Vltimo nomē iesu est ꝑueniētibus in p̄miū retributionis quo ad beatos.in statu glorie.
O nomē sup ōne nomē qd' cōtinet ōne nomē: nec ip̄e figure litterarū quibus cōponeris uacāt a prophetia tue significationis: nam.i.h.s.& titulus faciunt iesus
I.persona diuinitatis
H.inspiratio sanctitatis
S.inclinatio maiestatis
Titulus redēptio captiuitatis
I.ūq̄ psōa diuinitatis. Est.n.media uocaliū & uerbū filius dei media personaꝝ. Sed quid:I.litera mīma est in forma:maxima ī sacramēto:psona filii dei exinanita in puulo iesu nostro:maxima ī mūdo redēptio Est enī.I.litera in metro mō uocalis:mō simplex cōsonās:mō duplex. Itē.I.mō simplex lr̄a:mō syllaba:mō dictio ē:uerbi grā. Simplex uocalis ē ī hoc uerbo ibo. Simplex cōsonās:ut in hac ditione iesus. Duplex cōsonās:ut in hac dictiōe maior cū inter duas uocales ponit'. Sill'a ē in p̄dicto uerbo. Ibo. Dictio ē cū.I:uerbū impatiuū ponit'.i.uade. Magnū ergo mysteriū ē ꝙ.I.lr̄a caput ē in nomīe iesu. Sup hoc caput:caput ōim eccl'iarū fundat' romana eccl'ia. Media īter uocales designat' qr media in uocatione gentiū: q̄ p quinq₃ uocales designāt':ꝓpter quinariū sēsū:in quibus uixerūt dicit. ysaias de uocatione gētiū. In die illa utiq₃ xp̄i iesu erūt quīq₃ ciuitates in terra egypti.s.mūdi loquentis lingua chananea.i.celi xp̄ianitatis. Ciuitas solis uocabit' una:hec ē. Romana eccl'ia:dignitate:ueritate:sanctitate una & sūma. Simplex lr̄a est.I.ī puulitate infantis. Syllaba est in sono p̄dicātis. Dictio ē I.ī uerbo impātis: uocalis est.I.p se solū faciens in gratia p̄destinactionis. Simplex cōsonās est in grā iustifficatiōis. Duplex cōsonās est in duplici stola fruictionis. Est enī duplex cōsonās in offitio mediationis inter deū et hominē. Mediator dei & hōinū.hō xp̄s iesus ait. Apo. Itē.I.est duplex cōsonās in uinculo unionis. Vbi duo uel tres & cetera Mat. Alter est duplex cōsonās in unione aīe & carnis in persona diuinitatis H est aspiratio sanctitatis. Cū enī ōnes lr̄e sint:sola ista nō est lr̄a:sed aspirationis nota. Quia ōnis hūana cōceptio hēt plenā litterā uirilis seminationis:iesu nostri cōceptio habuit solā notā sp̄us sancti īspirationis. Nō enī ī uirgine est cōceptus humano semine:sed mystico.spiramine. Et sicut h. ē ī metro:hac si nō sit: Sic & spiratio sp̄us sācti sic ē ad coceptū hōis christi:ac si non sit ad coruptionē uirginal' uteri. H.lr̄a est octaua:& illu cōuenit qr octauū noui testamēti p resurrectiōis mysteriū octauo die resurgēs cōsecrauit. Iste benedictus iesus aspiratio uoluit fieri qr de inspiratione cōcipi uoluit:unde & sponsa uirgo maria mater & filia:soror & dilecta. Dilectus inq̄t meus mihi de substātia sp̄us sui ministrat sacrādo & fecūdādo uteꝝ. Et ego illi:illū cōcipiēdo de substātia carnis mee ministro sāguinē purissimū qui pascit' inter lilia castitatis & integritatis corporis mei:donec spiret dies.i.per inspirationem spiritus sancti formetur ille qui ē dies & lux noui testamēti. Et incliuentur umbre testamenti ueteris ipsum adorantes tanq̄ ueritatem & corpus sue umbrositatis. Sed qr per hoc ꝙ conceptus est ī matris utero inclinatū est dei uerbū in puulo. Ideo.s.cuius figura si fiat rc̄ta lr̄a:altitudo ē supius īcliāta siḡt descēsū Et ideo .s.saluatoris sigillum tenens & sanctitatis aspitate iustitie suscitaret:que p sonū.r.a sp̄ū lr̄e.s.q̄ p̄cedit figurat' ab illa aspitate rigorē īclinat iustitie faciēs suauē sonū misericordre. Que lr̄a si capitalis ponat' ex toto se hūiliat:& quasi se īclinat ī hac forma.s.& tota contrahit':abbreuiat' & dilatat'. Sic & uerbū altissimū abbreuiatū ī puulo ī amore nr̄o in noīe iesu pio. Adhuc addas titulū:& fit redēptio captiuoꝝ & ītegrat' nomē suauissimū iesu sup oīa benedictus deus Adhuc hēs mysteria ī iesu noīe si ipsū uis extēdere.& tūc occurrūt tibi q̄nq₃ lr̄e.I.e.s.u.s. Que p̄ma tibi oñdūt q̄nariū assūptiōis q̄nq₃ sēsuū nr̄e carnis:quos crucifixit tanq̄ reges mūdi n̄ regētes sed tyranizātes ī patibulo crucis. Sicut habet' Iosue. Et iō ē sensus secūdus q̄narius passiōis ī uulneribus carnis seu corpis ut supra dictū ē:ē diuina p̄sona. Et ipsius uulneratio de illata iniuria a pfida natura. Nā.e.ex signo apparet lāceata ex sono pfert' angustiata:qa & ipse deus p inundātem malitiā:tactus dolore intrinsecus ait. Delebo inq̄t hominē Sed felix mutatio ubi.s.sequit':ubi erit saluatio scilicet ī clinatio maiestatis:& mutatio furoris:in mutationē amoris. Saluabo inq̄ hōiem. Sed qr p p̄mū .s.inclinat' ad sumēdā nostre nature ueritatē p secūdū.s.inclinat' ad sumēdā reatus penalitatē:ut sic fiat saluatio hōis & satisfactio. Per u.q̄d

ẽ i medio significat satisfactõis mõus dũ ululat ad deũ: suspirãdo & suspirat: cõtinet cordis gẽitũ: ex pirat i cruce dimittẽdo corpus cõfixũ & expirãdo i manus pris spũm: tã suũ q̃ oium elcoꝝ. Et iõ.u. ẽ ultia uocaliũ: qr ibi fuit ultimũ & cõsumatũ amoris signũ: & ultiũ ibi emisit sui amoris spũm & sue orois: suiq; clãoris uerbũ. O.u. infra clausũ: cũ multa cõpassiõe recordandũ: qr sic hũit iesus nr̃ nr̃e pene suppliciũ cõtinue expirãdo & moriendo i corde: & suauissimũ thymiama fragrans sacrificii extius afflictus i corpore: maxie qñ fuit cõfixus i cruce: ubi spirauit acerbitate supplicii: & igne passionis decoctus fuit agnus assatus i odorẽ holocausti Adhuc ualet i modo ꝓferẽdi: in sono expirat sola int̃ uocales: O quot mysteria in isto bñdicto iesu nostro. Attende aũt ꝙ multe sũt rõnes ipõnis nomium. Noia.n. debẽt rerũ ꝓprietatibus rñdere. Noia aũt singulariũ hoium a diuersis circũstãtiis i ponũt: nã iponũt quedã a tpe i quo nascũt: Sicut a noibus scoꝝ. Quedã a gener: ut a nobilibus pẽtibus: sicut de Ioãne dr: Luce.i. Quedã ab euẽtu: sicut Ioseph uocauit filiũ suũ Manassẽ.d. Obliuisci me fecit deus oium laboꝝ: Geñ.xxxxi. Quedam ex q̃litate nascẽtiũ: sic de Esau qui erat ruffus: & in modũ pellis hispidus: uocatũ est nomẽ eius Esau: siue edom: qd̕ iterp̃tat rubeus uel sãguineus. Nomina uero q̃ ab hoibus iponũt: his modis simili bus accidũt. Noia uero q̃ iponũt diuinitus sẽp significãt aliquod g̃tuitũ donũ diuitus datũ: Sicut Geñ.xxvii. dcñ ẽ abrahe: uocaberis abrahã: qr patrẽ multaꝝ gẽtiũ te cõstitui. Et Matth.xvi. dictũ ẽ Petro. Tu es petrus &c. Quia ergo hõi xp̃o hoc sũmũ munus g̃re collatũ erat: ut p ꝑsonalẽ unionẽ oẽs possent saluare: ideo cõueniẽt uocatũ ẽ nomẽ eius iesus: hoc noie a deo patre p̃mo dcõ iuisibil̃r: ab angl̕o nũciato sẽsibilit: a matre uel Ioseph hodie iposito firmit i circũcisiõe: quã credo fecisse ioseph. Et hoc mõ ẽ nomẽ noium: nulli alteri i hoc sẽsu cõicatũ Et i isto noie p̃nt icludi oĩa dei noĩa: q̃ dei pietatẽ ad nos: uel eius g̃re munus cõtiner uident. Et nota ꝙ i circũcisiõe ideo iponit: qr simul abraham a deo hũit ãpliationẽ nois: & signũ circũcisiõis. Geñ.xvii. Et qr eẽ nature ifecte & corrupte: quod facit hoiem filiũ ire: mẽte fideli reputat ꝑ no eẽ: ideo int̃ fideles ppl̕os nusq̃ legit nomẽ ipositũ: nisi acceperũt origĩal culpe remediũ. Sicut iudei i circũcisiõe & xp̃iani i baptismo. In cu ius signũ dicit Salomõ ꝓuer.iiii. Ego filius pris mei tenellus: & unigẽitus corã mr̃e mea: ubi dicit glo. Quare Salomõ se unigenitũ coram matre uocat: quẽ frẽm uterinũ p̃cessisse scriptura testatur: nisi qr ille mox natus sine noie q̃si nũq̃ eẽt de uita decessit. Nõ.n. hẽt ueꝝ eẽ ad utilitatẽ: q ñ debet hẽre et̃nã beatitudinẽ. Hũit iudea quosdã iesus: si cut dicit. B. p̃cedẽs istũ: quoꝝ uacuis gl̕iat uocabulis. Illa.n. nec lucẽt: nec pascũt: nec medẽt: ideo synagoga in tenebris ẽ usq; adhuc: fame & ifirmitate laborans: nec satiabit nec sanabit: quousq; sciat meũ iesũ dñari iacob & finiũ terre. Triplicẽ iesũ ibi legimus. Iesũ nũe: iste dr saluare ab exilio deserti: qr iste diuidit t̃rã ꝓmissiõis iosue. Iesũ filium iosedech. Iste dr saluar: qr edificat tẽplũ ubi agit sũmũ sacerdotiũ: Zacha.iiii. Audi iesu sacerdos magne. Iesũ filiũ sirach i eccl̕iastico: q fuit doctor & ꝓpha. Primus dedit t̃rã arẽtẽ captiuitãte ꝑdẽdã: sed iesus nr̃ t̃rã uiuẽtẽ btitudie et̃nã. Scd̕s edificauit tẽplũ figurale: ubi offert sacrificia aĩaliũ. Iesus nr̃ reedificauit tẽplũ uirtutis & g̃re: i se ruinosã reedificãdo naturã: i quo obtulit sui cordis & corporis holocaustũ. Tertius fuit doctor & ꝓpha: sed nõ sua uirtute: & adhuc docuit i figuris ueteris testamẽti: & ꝓphauit i uerbis multe obscuritatis. At noster propheta iesus est propheta potens in opere & sermone: figuras explicans & umbras clarificans: docens in doctrina dei: sicut potestatem habens: non sicut scribe eorum. Vides quidem ꝙ illi non sunt ueri iesus: sed premissi sunt tanq̃ baculus Helisei ad mortuum puerum uenientes: et sua interpretari nomina nequiuerunt: uacua qui errant a uera salute. Superpositus est mortuo baculus: & non erat uox neque sensus: quoniam baculus erat. Descendit qui baculum misit: quia descendit uerus iesus qui eos premisit: et mox ꝓbans se esse iesum saluum fecit populum suum a peccatis eorum. Et est uox & sensus. nec instar priorum est salute uacuus. Sed audi quid fecit: unde uox et sensus uitaque reddiit: ut ait Ber. Nam uir iste propheta: potens in opere & sermone: de excelso celorum monte descendens: quasi alter Heliseus de monte carmelo: uisitare dignatus est me: cum sim puluis et cinis: inclinare se dignatus est: & iacenti contrahi: & coequari paruo: ceco impartiri lumen oculorum suorũ: & os mutum proprii oris osculo soluere: debilesq; manus suarum roborare tactu: & flatum qui exierat sua inspiratione refundere. Suauiter rumino ista & replentur uiscera mea: & interiora mea saginantur: & omnia ossa mea germinãt laudem: hec quotidie singuli in nobis sentimus cum cordi tribuit sentire fideliter fide & intellectu: quia proferre utiliter: et manu efficaciter operari. Sequitur ꝙ oscitauit puerum septies: quod in resuscitata ecclesia uides impleri: dum septies in die laudes iubilat saluatori: Oscitabis & tu septies. s. quinque sensus exteriores & duos interiores: inspiramini prophetie iesu tibi facte interius addas & conformes: ut cantes et dicas. Cor meum et caro mea exultauerunt in deum uiuum. Vtinam ergo huic nostro iesu sic simus familiares ut ipsum plene noscamus ex nomine: quia hoc nomen est honorandum. Est enim nomen magni dei: & ideo nomẽ iperiale: p̃s. Afferte dño gl̕iam & honorem: Exodi.xx. Altare de terra facietis mihi: et offeretis

ſuper eo holocauſta & pacifica ueſtra :oues ueſtras
& boues in omni loco in quo memoria fuerit no
minis mei.
Et nomē ſecundo memorandũ:quia nomē eius ē
nomē uiri uirtuoſi. Ideo Eſa.xxvi.Domine no-
mē tuũ & memoriale tuũ ī deſiderio aīe.p̄s . Si
obliti ſumus nomē dei nr̄i:& ſi expādimus ma
nus noſtras ad deum alienum.
Eſt tertio nomē amplectandũ:quia nomē amici iō
nomen amabile: Abac.iii.Ego aũt in dn̄o gau-
debo & exaltabo in deo ieſu meo.
Eſt quarto nomē īuocandũ:quia adiutoris & ſalua
toris benigniſſimi:& ideo uenerabile:Act.x. Non
eſt aliud nomē ſub celo datũ &c. ¶ Audiſti de ieſu
nr̄o:& de noīe hodie ipoſito. Audi de noīe p̄ribus
pmiſſo figurato ſingulariter in antiquo.
Sacerdotio
In regno
In prophetia
In prelio.
¶ Hoc nomē eſt xp̄s q latine dr̄ unctus:uel unctō
Nam ungebant iſte quattuor pſone:ſacerdotes:re
ges:pph̄e:& pugiles. Et xp̄s fuit ſacerdos morien
do:rex reſurgendo:proph̄a predicādo:pugil in pa
tiendo:& unctus eſt oleo p̄ cōſortibus ſuis . ¶ Cō
feramus rē noī. Hoc nomē xp̄s ſicut dicit papias n̄
ſcribit lr̄is latinis:ſed grecis.ſ.x.p.s.& apice ſupſcri
pto Syllabizando in latio nihil ſonat. Rō huius eſt
certa excellētia dignitatis huius noīs:qa iſta unctō
manat a pector dei p̄ris:nec p̄t īuēiri ī nr̄is apothe
cis ue ſonet nr̄is lr̄is. Sil'e dicit Gre.ī plogo mora
liũ de dei hebreoꝶ noīe:tetragrāmatō:qd' ī ātiqs
litteris hebreoꝶ īuenit ſcriptũ lr̄is hebreis:& ē ſcri
bibile:& nō effabile:propter reuerētiā tāti noīs. Eſ
dras enī adinuēit nouas lr̄as ut dr̄:in quibus reſtau
rauit deſtructos liberos:ſed iſtud nomē ut dr̄ ſcrip
ſit lr̄is antiqs. ¶ Attende igit p̄mo qd indicat.x.
Ingerit enī figurā crucis.p.indicat cōflictũ paſſio-
nis.C.uel.S.innuit triũphũ coronatiōis. Sed apex
ſuppoſitus demōſtrat titulũ ſuperſcriptionis. Po-
ſuerunt ait. Ioānes titulũ ſuper caput eius cām ip-
ſius ſcriptam. Ieſus nazarenus:rex iudeoꝶ. Sic ergo
hoc nomen xp̄s dicit tibi.
Vexillum crucifixionis amplectendũ
Conflictum paſſionis aggregandũ
Triũphum coronationis acquirendũ
Titulum ſuperſcriptionis contemplādum.
Vt ſic cōpleta ſit unctio & cōponat unguentum :
quo uulnus principaliter ungit. Ergo in titulo le-
ge pph̄am unctũ. In triũpho regē ſublimatum. In
paſſione ſacerdotē imolatũ. In uexillo pugilē ho-
noratũ. Et tūc cũ ſamaritana poſſimus dicere. Scio
quia meſſias uenit qui dr̄ xp̄s. ¶ Attende igit . x.
litteram unctionis:& hoc pprio magno & ſtupen
do myſterio ſp̄ūs ſancti p̄ōt dici lr̄a.x.latinoꝶ
littere.xxi.ſunt:due extreme.y.z.ex grecis ſunt aſ-
ſumpte. Iſte.xxi.fuerunt rome īuente ſub auguſto
eo tempore quo xp̄s natus ē mundo:licet ipſi ne-
ſcirent qd ſignificarent. Vñ h̄ unctiōis lr̄a ſub au-
guſto rome īuenta in crucis figura:ſignificabat ꝙ
ille qui naſcebat in t̄ris eēt uerus auguſtus & au-
ctor ſalutis:q & rome erigeret uexillũ ſue crucis:&
ibi inſtitueret unctionē ſacre ſedis. Et hec lr̄a.x.ſēp
ē duplex conſonans:quia regnũ & ſacerdotiũ ſiml'
in xp̄o ſignificat & exprimit:& deũ & hominē in
una perſona unit. Et ſemp xp̄s conſonat ī una per
ſona:quaſi in una lr̄a diuine glorie:& hũane natu-
re. ¶ Eſt autē ſemiuocalis:cuius ſonus īcipit ab .I.
& terminatur in .S. quia eius dignitas incipit a diui
nitate:& termīat in īclinatiōe hũanitatis aſſumpte
Et idē ſonus permāet in hac lr̄a & in ſyllaba coniũ
cta:unde idē ſonat.x.lr̄a & ſyllaba:ꝙ.I.&.ſ. copula
ta:ꝙ idem eſt xp̄s quod deus homo. Dictum ē āt
ſupra in ieſu noīe:ꝙ.I.ſignificat perſonā filii me-
diā ī trinitate.x.aũt ut uides dicit illā eandem pſo
nā in aſſũpta humanitate:& ipſā hũanitatem ī di-
na pſona cũ multiplici dignitate. ¶ Vides ergo q̄
mirabili ſacramento ſe oſculāt .I.&.x.& rome īue-
nit dũ xp̄s naſcit:& tn̄ ipſa eſt.xiii.poſt.i.qa ieſus
ſaluator poſt duodenariā uocationem apl'oꝶ con
ſecrationem & ſcificationem a xp̄o & expulſionem
de iudaiſmo:p.xiii.paulũ cui uiuere xp̄s eſt: & qui
xp̄o cruci cōfixus erat ieſus p̄dicat romano orbi :
uel romane urbi:& p coapl'm petrũ in quo repn̄ta
tur.I.tanq̄ p pōtificem ſũmũ rome cōſecrata eſt ſe
des uncta:in qua xp̄i regia dignitas . Sacerdotalis
ſcitas:uirtualis ſtrenuitas:& pph̄alis ueritas cōtine
tur. Quod quidē habuit romana ciuitas:p.p.i.per
xp̄i paſſionis conflictũ. Qui rome ī ſcis martyri-
bus multiplex portauit martyriũ:poſt quod paſſi
oni martyꝶ datũ eſt. O rotundũ qa corona coro-
nauit ſiluestꝶ. ¶ Hoc ſignificat.p.lr̄a:cuius figura
eſt baculus:habens.o.poſt ſe qa poſt baculũ paſſi
onis martyꝶ fuit datũ.o.ut eſt dictũ p̄us. In cuius
etiā ſignũ in lr̄is noīs xp̄i:poſt.p.ſeqtur.c.que ſigt
reſurrectionis triũphũ. ¶ Sed attende ꝙ.C.eſt .o.
dīnutũ:quia dignitas pontificũ ī hac uita nō eſt cō
pleta:donec.C.terminet .i.p̄ns corona gr̄e:in. lit-
terā.o.eterne uite:unde nec ipſa eccl'ia regiũ feſtũ
al'r debet acceptare:niſi ut illius eterni regni ſignũ
& principiũ ſup has tres lr̄as p titulũ ſupſcriptio-
nis:quia data pace per conſtantinum data ſunt cō
cilia:ubi uere ieſus qui apparuerat ſacerdos & pu-
gil:& Rex ſe prophetam miniſtrauit:dum per eos
ſanctorum patrum & doctorum eterne ſapientie :
eructauit archana procul faciens heretica figmen-
ta. ¶ Nunc de toto nomine chriſti faciatis trium
phale uexillum ſuper populum chriſtianum: quia
hoc nomē ſicut materiale uexillũ.
Eſt diſtinctum aduerſantium.
exercitus hoſtium p uexilla
Eſt imitatiuum comitantium. Tota enim populi
comitiua debet ſequi uexillum ducis
Eſt hortatiuum preliantium:quando enim preliā
tes uidēt p̄cedere uexillũ:& hoſtes proſternere
inſequuntur ſtrenue.

Est ostensiuum triumphatiuum: quando aduersantes superatur: uexillum eorum deiicitur & cōculcatur: & triumphatium erigitur & exaltatur: sic uexillū crucis & xp̄i nomen
Distinguit castra xp̄iane militie
Counit & iūgit membra ecclesie
Inducit & animat ad conflictū penitentie
Ostendit insignia perfecte uictorie.
Distinctionem huius nominis ostēdit Aposto.i. ad corinth.i. Nos predicamus iesum crucifixum: iudeis quidem scādalum: gentibus autem stultitiā. ipsis autem uocatis sanctis christum dei uirtutem & dei sapientiam. Vnionem istius uexilii & nominis xp̄i ostēdit: ad Gal'.ii.d. Xp̄o confixus sū cruci: uiuo aūt iam non ego: uiuit uero in me xp̄s. & uideas ꝙ uexillū unit populū duci: & inter se. Etiō populus xp̄i est xp̄o crucifixo conformis: quia qui xp̄i sūt: carnē suam crucifixerūt cū uitiis & cōcupiscentiis. Hortationē preliātiū ostendit ipse iesus p se. Qui uult inqt uenir post me &c. Ostensionem pfecte uictorie post uirtuosam pugnam ostendit Apost. ad Gal'. ultimo. Mihi absit gloriari nisi in cruce domini nr̄i iesu xp̄i. Cuius nomen xp̄s iesus benedicatur in secula seculorum. Amen.

Iesus in stella fulgidus Ca.iii

SAluatore nato: in oriēte stella mire claritatis apparuit: q̄ iesū patris splendorē: & matris radiū gētibus nūciauit. Non.n. decentiori signo corporali splēdor pr̄is hūit reuelari: qui ē et̄na & sp̄ūalis lux: q̄ corporali luce pfulgide stelle: q ut lux i mūdū uenerat ad mūdi tenebras effugādas. Sed multo maioris splēdoris stella mētibus eoꝝ illuxit: que fecit eos intelligere cui
In auro offerrent subiectiuā reuerentiam: tāq̄ regi
In thure adoratiōis latriā: tanq̄ deo
In myrrha professionē sue redēptionis p suppliciū mortis assūpte. Sic ergo illustrati stati uenerunt sequētes stelle ducatum
Letanter
Festināter
Reuerenter
Ita ꝙ adiutorio nati pueri sup dromedarios aīalia uelocia: lōgū uie spaciū in.xiii. diebus pegerūt: et xiii. die ad scm̄ puenientes p̄sepiū: iuenerūt sacram uirginem matrem: & dei uerbū i assūpta natura: & hūilr̄ pcūbūt pedibus iesu pueri & uirgis matris affluēt̄ offerūt: & admoniti p aliā uiam ad propria redeūt i fide firmati. Hec enim dies triplici decoratur miraculo
Adoratione paruuli
Consecratione baptismi
Operariōe miraculi.
De p̄mo refert euāgelista matth̄ ii. qđ dcm̄ est hodie ēt tricesimo āno fuit xp̄s a ioāne baptizatus: & ibi maximū fuit mysteriū trinitatis: & post reuoluto āno hac eadē die ad nuptias mutauit dn̄s aquā in uinum: & ibi māifestata fuit gl'ia diuinitatis. Et ista p̄figurauerūt magna mysteria: q̄ sūt i eccl'ia scā cōpleta. Nā cōuocatio magoꝝ sig̃t uocationē ecclesie de gētibus: unde hodiernū festū ppe ē ecclesie festū qr hodie i tribus magis pducta ē ad xp̄m & i baptismo cōiūcta ē p matrimoniū: & i miraculo ē ipsa tota trāsformata a sua aquositate isipida. i sapidissimū sp̄osi gustū: & i eius amoris inebriationē & feruidū uinū: unde hodie cātat̄: hodie celesti sp̄oso cōiūcta ē &c. Vbi cōtēplatiue eccl'ia simul cōprehēdit oīa: & i suā desp̄osatiōnē trāsformat: & pp hoc p̄ multis aliis festis: q̄ quo ad xp̄m maiora uidēt̄: qr g̃ta ē tot bn̄ficiis rep̄n̄tatis i ea. Hoc festū solēnitate celebritatis: rn̄soriis antiphōis & sermonibus ē dotatū. Et qr hoc festū māifestatio noīat̄: iō debes scire: ꝙ natiuitas xp̄i eē nō debuit oībus manifesta. Primo ne īpeditum fuisset redēptionis. bn̄ficiū. i. ad Corith ii. Si cognouissēt nūq̄ dn̄m gl'ie crucifixissēt &c. Scd̄o ne diminutū fuisset fidei meritū. Iustitia.n. dei est p fidē iesu xp̄i: ad Ro. iii. Fides aūt ē argumētū nō appētiū &c: ad Heb. xi.. Tertio ne hūanitatis ueritas uenisset in dubiū. Vnde August. ońdit i ep̄l'a ad uolusianū. Si nullas ex puulo i iuuētutē imitarēt etates: nullos cibos: nullos capet sōnos: nōne opiōnē cōfirmaret erroris: nec hoīem ullū ullo modo suscepisse crederet̄. Et uñ oīa mirabilr̄ faceret: auferret qđ misericordiē fecit. Debuit tñ aliqbus māifestari electis secūdū ordinē sapie dei: q uiderēt̄ q̄si oīum electoꝝ rep̄n̄tare psonas: Etiō oībus conditionibus hoīum xp̄s ih̄s puer ē māifestatus. Nā pastores erāt isr̄eti ce: & magi gētiles: illi đ ppe: isti đ lōgiquo: utq; ad angularē lapidē currūt. Est & alia diuersitas: nā magi sapiētes & potētes: pastores simplices & uiles. Māifestatus ē ēt i magnis pcōribus: In Symeone & Anna iustis. Etiā uiris & mulieribus: platis: subditis: clericis: & plebeis: ut per hoc natus Iesus ońderet nullā cōditionē hoīum a sua salute excludi. Māifestatus ē ēt cōuēiēti mō & ordīe: scd̄m ꝙ cōgruebat cōditiōi psonaꝝ: & p̄figuratiōi futurorum. Nā pastores rep̄n̄tāt p̄mitias cōuersiōis iudeoꝝ: In qbus scd̄m ap̄l'm.i. Cor. nō multi nobiles: nō multi potētes: sed q̄ ifirma sūt mūdi elegit deus. Et qr ap̄l'i electi ex iudeis facti sūt pastores primi eccl'ie: ideo ualde cōgrue ipsa natiuitatis hora & die: fcā ē eis xp̄i nati ānūtiatio. Et qr iudeis cōsuetū erat fieri diuia rn̄sa p angl'os: ūde ēt legē acceperūt i dispositiōe angl'oꝝ: sicut dr̄ Act. vii. Idcirco p angl'os eis cōgrue nūtiat̄: ꝙ ēt firma fuit ꝙ angl's magni cōsilii xp̄s iesus in sua psona ipsis ap̄l'is erat euāgelizaturus seipsū. Magi uero sapientes & potētes: & ēt malefici fuisse dicūt̄ rep̄n̄tātes eccl'iam de gētibus q̄ malefica erat p ydolatriā: sapiēs p astutiā ut malefaceret: & nō bn̄: potēs p orbis monarchiā: illustrata p irradiationē stellarē p̄dicatiōis ap̄l'oꝝ tāq̄ de alto celo resplēdēte exterius: & iuisibilē stellā fidei cōmouēte itius: colla subdidit nato paruulo xp̄o: & similr̄ mūera obtulit. Sicut dicetur infra. Et quia sicut dicit Aug. i sermone de epiphania. Erat abrahe in numerabilis pro-

missa successio:sicut stelle celi. Ac per hoc nõ carnis semine:sed fidei fecunditate generanda:ut celestis ꝓgenies ecclesie designaret̃ in magis in ortu noui syderis. Excitant̃ & geniti a xp̃o per fidem abrahe computantur in semine. Etiã conditioni magorũ hoc fuit cõgruũ:quia assueti erãt in cõsideratõe stellaꝝ. Et ut dicit Criso. ꝑ consueta eis dominus condescẽdit. ¶ Quia uero iusti & in spũalibus exercitati internis illustrationibus docent̃ a deo. Idcirco non exterior opinio:sed interior inspiratio spũs scĩ senes iustos die quadragesimo symeonẽ & Annã fecit i templo xp̃m natum cognoscere:adorare:laudare: & ei fide dignũ testimoniũ ꝑhibere. Quod conueniebat etiã figure. ¶ In his etiã figurat̃ ecclesia contemplatiua:que in renouatione euangelici status ꝑ abundantem spũs sancti internũ influxum honestate matura tãq̃ senex:contemplatione iubilosa tanq̃ cantans:illustratione luminosa tanq̃ prophetãs maxĩe de gladio transfixionis cordialis xp̃i iesu & uirginis matris:operatiõe uirtuosa:xp̃m baiulans brachiis charitatis dei templum reformabit & letificabit:ita ut totius quasi eius status sit quedã xp̃i p̃ntatio & oblatio in templo celestis patrie deo p̃ri. Et tunc iterato cõplebit̃ ꝓphetia Aggei: ꝙ huius domus maior erit gloria q̃ prioris:quia desideratus cunctis gentibus & maiori sanctitate desiderii se offerret sponse sue in templo ecclesie renouate. Et quia ille est status perfectionis: & p̃rio quod aĩale:deinde quod spũale est. Idcirco manifestatio magoꝝ precedit p̃ntationẽ xp̃i in templo.i. manifestationẽ factam in tẽplo Symeõi & Anne. Quia etiam isti duo sunt signa perfecte conuersionis iudeorum in fine temporum post plenitudinem gẽtium ad euangelicum statum. ¶ Quia uero de stella in qua magis fulgidus iesus apparuit nunc ẽ sermo:uideamus q̃ breui uerbo sue peregrinationis ĩsinuant cãm & finem cum dicunt. Vidimus stellã eius in oriente: & uenimus adorare eũ:ubi ꝑ causa. Proponunt prodigiosã uocationem: ꝑ fine supponunt obsequiosã deuotionẽ. Primũ probat claritas illustrationis:cum dicit̃:uidimus &c. Secundum ꝓbat pietas religionis:cũ addit̃. Et uenimus adorare eum. ¶ Circa primum.s. prodigium uocationis ipsorum.

Primo exponunt ueritatem inspirationis
Secundo nouitatem apparitionis
Tertio dignitatem generationis.

¶ Primum ꝓbat sensus app̃hendentis:quia immutatio particularis:soli enim magi stellam aspexerunt. Vnde leo papa: dedit aspicientibus intellectum qui prestitit signum: Esa. xlviiii. Reges uidebunt &c. Reges inquit uidebunt exteriori miraculo & consurgent concordes deuotione: cõformes oblatione: & adorabunt uerbum in carne: deum in homine. ¶ Secundum probat modus appentis: quia illustratio singularis:cum addit̃ Stellam: hec enim stella quando uolebat qui eam regebat latebat & lucebat:stabat: & ibat: Matth. xx. Stella quam uiderant in oriente antecedebat eos usq; dũ ueniẽs staret supra ubi erat puer.

In oriente apparuerat
In ciuitate latuerat
In uia antecedebat
Supra puerum residebat.

¶ Tertium probat situs orientis. Cum dicitur in oriente:quia origo supnalis. Et in hoc exprimitur dignitas nascentis: Zacharie. vi. Ecce uir:oriens nomen eius. Luce primo. Visitauit nos oriens &c. & Esa. ¶ Quis suscitabit ab oriente iustum qui ẽt ascendit ab oriente. p̃s. lxvii. Qui ascendit super celum celi ad orientem sicut. Qui etiam uenturus ẽ ab oriente mystice: Matth. xxiiii. Sicut fulgur exit ab oriente &c. Ideo nomine orientis notatur dignitas eius cuius stella in oriente magis apparuit. ¶ Circa sacramentum huius apparitionis considerare conuenit quadruplicem stellam in his benedictis magis.

Ipsi enim stellam uidebant
Stellam habeant
Stellam credebant
Stellam querebant.

Stellam uidebant que est globus luminans uidelicet sydus nouitatis. Stellam habebant:que est radius salutaris:uidelicet fides ueritatis. Stellam credebant que est fructus specularis:uidelicet uultus diuinitatis. Stellam querebãt: que est partus singularis:uidelicet partus uirginitatis. ¶ Circa primam stellam considerare debemus appẽtis formam:causam & horam. Quantum ad formam differebat ab aliis.

Quidditate:quia elementaliter mixta
Quantitate:quia dimensionaliter pua
Qualitate:quia interscalariter uisa
localitate:quia ĩnaturaliter sita
Processionalitate:quia irregulariter mota.

¶ Nisi esset elementaliter mixta non esset in aere. Nisi esset parua:non posset puerum figurare: quia cooperiret totam unam ciuitatem si eẽt de illis magnis que sunt in celo. ¶ Latebat etiam & lucebat uicissim: uñ intrantibus ciuitatẽ latuit: exeuntibus patuit:ut humanũ cõsiliũ q̃rentibus dñm subtrahi figuraret:uel appẽtis stelle & ꝑdicatis scripture duplex testimoniũ magos letificaret: & ut i magoꝝ fide iudeoꝝ ꝑfidiã ꝯfũderet. Nisi materialit̃ sita eẽt magos ꝑ uiã nõ dirigeret:rcẽ ꝓcedẽdo ad locũ ubi puer erat Aug. Et plenũ xp̃o obseqũ tẽpauit gradũ donec magos ꝑducat ad pueꝝ obseqũ ꝑbuit:ñ ĩpiũ adduxit hospiciũ irradiabat aplissimo lumine tecta nati ꝑfudit:sicq; discessit:hec Aug. & Cris. Stetit supra caput pueri:q̃si diceret h̃ ẽ:ut qa loquẽdo mr̃are ñ potat stãdo mõstraret. Hoc ul' modico uiso de forma:quãtũ ad cãm appitõis debes scire:ꝙ stelle que sunt in celo.

Habent distinguere tempora
Habent figurare naturalia.
habent influere in generatione et corruptione

istorum inferiorum. Sed nihil possunt super liberum arbitrium. Sed ista stella ad nihil horum apparuit: sed solum ut saluatoris ortũ uiam & locum ostenderet & lumen fidei ad statum credentiũ prefiguraret. Quãtum ad apparitiõis horã: licet Criso. uideatur dicere omel. vi. super Matth: q in forma pueri crucem in capite habentis magis apparuit & de nato puero: uiamq3 instruxit: & q per bieniũ apparuit ante natiuitatem: tamẽ hoc coiter ab aliis non tenetur. De hora quicquid sit de signo & modo nec. Crisostomus afirmat sed recitat. Ideo tenet cõmuniter: q hora natiuitatis apparuit: unde. Augustinus. Eo nascente lux noua in terra est reuelata: quo moriente solis est claritas obscurata. Licet. Augustinus in. Sermone de epiphya dicat q fere ante bienium stella apparuit magis nesciẽtibus quid significaret: quando natus est xp̄us notificatũ ẽ eis q eius esset ortus signũ. Itaq3 eius auctoritas i hac p te est dubia. Itẽ. Hieronymus i. Glo. Stella domini ce natiuitatis nũcia q nũq p̄us apparuit: sed eã tũc puer creauit & magis p̄uiã deputauit: q pacto officio mox esse desiit. Nec tamẽ hora natalis est hora fatalis. Nascũt enim sub eodẽ cõstellatiõis puncto.

Difformes i naturalibus: ut pfectus & mõstruosus
In moralibus: ut electus & reprobus
In artificialibus: ut hebes: & industrius
In conditionibus: ut liber & seruus

Econtra sub diuersa constellatione conformes: etiã ipe ptolomeus dicit. Iudicia que tibi trado sũt inter necessariũ & cõtingẽs. Et in eodẽ. Astrologus nõ dicere debet rem spaliter: sed ul'r qr sapiẽtis aĩa dominabit astris. Licet autẽ aliqui uocẽt fatum id qd deus facit cõcurrẽtibus õnibus causis i regimĩe uniuersi. Nullo tamẽ mõ est dicẽdum q effectus fatalis sit aliqua influẽtia stelle ad coactionem uoluntatis humane. Et qr sic cõiter errãtes appellant fatũ. Ideo illud est nomẽ suspectũ. Licet a Boecio sub p̄mo sensu sit sane acceptũ. Et ideo dicit Augustinus. Quidã nõ astrorum cõstitutionẽ: sed õium cõnexionẽ: seriẽq3 causarum deo sũmo tribuunt: quia ipam dei uoluntatẽ uel potestatẽ fatũ appellant: teneãt sentẽtiã: sed corrigant linguã. Hec autẽ stella nullo mõ dat occasionẽ erroris: q puer iesus fit natus sub decreto stellarũ sed magis ostẽdit q stelle sunt sub potestate eius unde: Gregorius: dũ nõ puer ad stellã: sed stella ad puerum uenit: nõ fatũ pueri stella dici potest. Sed si dici liceat: illius stelle fatum his qui apparuit puer fuit. De hac stella potest sumi illud qd dicitur. Numerorum. xxiiii. Oriet stella ex iacob: unde etiã credũt aliqui hos reges doctrinam balaã secutos. Et ideo ad apparitionẽ stelle facile fuisse cõmotos ad natũ iesum querẽdũ i iudea Ego autẽ magis estimo causã fuisse eorum aduentus eorum celeris irradiationẽ iesu uocãtis eos ad se: sola gratuita sua misericordia. Circa secũdã stellã attẽdẽdum: q magi excitati exteriori lumine: interius illustrati sunt fide: & hec stella est quã hẽbant qua pgebaut. Ecc. qninto. Quasi stella matutina in medio nebule: fides dicitur stella

Entitate pura
Venustate clara
Auctoritate firma

Est autem matutina: quia est uirtus prima fides est sperandarum rerum substantia idest fundametũ & principiũ: Hebreorum. xi. Sed in medio nebule in statu miserie: speculũ in enigmate inuoluta caligine ii. Pe. i. Quasi lucerna ardens i caliginoso loco: donec dies illucescat & lucifer oriatur in cordibus uestris hec est dies glorie: & lucifer uisionis beate q succedit fidei. Dicitur etiã luna lucens: dũ non obtenebratur errore: nõ obliquatur itentione: sed pficit operans p dilectionẽ. Hec lucet in diebus suis durante stadio uite presentis. Sed uidetur hodie uenisse clangor tertie tube. Apoc. viii. Tertius angelus tuba cecinit & cecidit de celo stella magna ardens tanq facula: & cecidit in tertiã partẽ fluminũ & fontes aquarum & nomẽ stelle dicitur absinthiũ: & multi homines mortui sunt de aqs: quia amare facte sunt. Attende q tuba p̄mi angeli excitauit ad bellũ contra seuitiã tyrãnorum: tuba secũdi contra perfidiam hereticorum tuba tertii contra fallatiam phorum: uidete ait. Apostolus ad col. ii. ne quis uos seducat p pphiã & inanẽ fallatiã. Mundana enim phia dicitur stella propter curiositatẽ intelligentie. Sed de cello cadit cũ p̄me ueritati non consentit: & de ueritate fidei experimẽtũ querit. Cadit etiã quia a ueritate deficit: & multos uanitate decipit. Nomẽ autẽ stelle dicitur absinthiũ & hoc uere illi qui gustauit ueram stellam fidei: qui firmus in christo iesu stat tanq i firmamento celi. Cuius absinthii amaritudine obtenebrescit sensus cognitionis: refrigescit uirtus dilectionis: obstupescit gustus deuotionis: quod satis cum dolore probamus in phis nostris. Cadit etiam in tertiam partem fluminum: quia quidam credentium ueritati catholice assentiunt humiliter. Quidam inquirunt studiose & fideliter. Quidam peruertunt maliciose & nequitius: quibus infectis turbatur ordo scientiarũ quia scripturas peruertunt: siccatur origo gratiarum: quia a deo se auertunt: & ideo scaturit doctrina errorum eorum: quia magistros falsitatis se faciunt Et ex hoc sequit q multi moriunt in aquarum amaritudie: cadẽtes a charitate ruẽtes a ueritate obstinati ifidelitate. Hec ẽ stella quam magi malefici hodie contemplantur que non ducit eos ad puerum iesum: sed ad absinthiosum infernum. Non solum autem ista stella est phia mundana sed multo uerius dignitas prelatica: Que debet esse.

Pura intentione in se & exemplaritate: ad proximũ
Influens oratione & protectione per subsidiũ
Fixa stabilitate & trãsformatione per exemplũ

Hec cadit de celo in multis: quia intentio est simoniaca: cognitio ceca: instructio nulla: conuersatio feda: & uita tota a christo deiecta. Hec cadit i tertiam partẽ fluminum. i. diuitiarum abyssũ q: fluminibus cõparant pp continuũ dilapsum a pos-

sessoribus suis. Non enim diuitias ecclesiasticas conuertunt ad duas ptes bonas.s.ad ampliandum diuinum cultum: & pauperum usū: ppter quas dedit eas ecclesie deuotio fidelium: sed cōuertunt eas in tertiam partem abusionis & malum trinariū.s.
In fastuositatem pompe
In carnalitatem lasciuie
In distributionem parentele.

Et quia sepe redditus ad hoc non sufficiunt: plebes subiectas spoliant: beneficia symoniace dispensant: iudicia & correctiones intorquent ad congregandas pecunias non ad conuertendas animas.

O sydera erratica: & astra absinthiosa: utinam essetis fōtes sine aqua amara: quia multo melius eēt ecclesie: q̄ uobis deficeret temporalis substantia: q̄ q̄ sic esset in xp̄i contumeliam dispensata. Vere cecidistis de celo.i.de dignitatis solio: cecidit corona capitis uestri a sublimitate meriti: utinam sic cecidisset a regimine populi: ue uobis: quia peccastis non solum committendo in uestra persona: sed alios puertendo exemplaritate mala. Sed heu ista stella dicitur magna ardens tanq̄ facula: quia magna ē uestra potestas & sublimis dignitas: sed ardet in uobis ut facula radix omnium uitiorum cupiditas: uere abstulistis officia tyrannis: quia sepe aufertis pacem de terra: & facitis uos capita ptium & depopulatores plebis. Heccine est ista cura pastoralis ciuitates diuidere: ciues expellere: imo filios spoliare uris uenenatis & malignis consiliis? Sed heu nimis lōgus ē iste planctus in destructiōe filie populi mei: dū iniquitas egredit᷑ a senioribus qui ppl'm regere uidebant᷑. Hi sunt designati in tertia parte stellarum: quas draco traxit ī terram: quia isti exclusi a numero sanctorum prelatorum qui sunt actiui sollicitudine populi: contemplatiui speculatōe dei: sunt per suggestionem diaboli uenenatam miserabiliter deiecti & facti sunt predones populi: & subiecti cleri.

Similiter stella est religio sancta.
Fixa professione
Munda purgatione
Mota subiectione
Electa paupertate
Clara exemplaritate.

O q̄ miserabiliter cecidit: quia in multis pfessio est fracta: conuersatio est feda. Obediētia parua uel nulla: immo sepe repugnat contumacia: paupertas miserabiliter prostrata: & exemplaritas deformata: in tertiam partem fluminum & fontium miserabiliter in abyssata: quia cum non habeant diuitias: hereditarias a parentibus nec prebendas pingues in ecclesiasticis reditibus existimantes questū pietatem: habent mendicitatem insatiabilem: & ī missis ac aliis spiritualibus uendendis officiis multam symoniacam labē: & uolunt esse pauperes nomine ad uanitatem glorie: sed nihil uolunt sentire de usu paupere in carnis austeritate.

O q̄ mala est ista stella & q̄ absinthiosa: & quanta amaritudine repleuit tam aquas scripture q̄ predicationis sancte: q̄ et aquas exemplaritatis uite sue. His enim modis aquas sepe accipimus in scripturis. Vere amare facte sunt & populi moriuntur: quia amarum est populis eos audire predicare magna & grandia & nō facere minima & sepe ad questum pecuniarie predicationes & confessiones conuertere: & de aliis pauperculis non curare.

Hec ē enim illa cometa stella que significat mortem principis: quia corrupto statu sublimi: nihil uidetur populis remanere ī ecclesia de uita xp̄i. Vere coma istius stelle est quasi coma mulieris uane: immo ut meretricis. Molles cibo: molles & dissoluti exemplo molliciē cántes in omni suo consortio. Vere tales stelle non sunt munde in conspectu paruuli nostri iesu: immo sūt eclypsate: quia uerterunt ei dorsum: & non faciem & inter se & solem xp̄m interposuerunt suam carnalitatem & obscuram uitam: & non recipiunt radios sue illustratiōis: paupertatis. humilitatis & cōtinue crucifixiōis: immo facti quasi gentiles & pagani: eis uersum est in stulticiam uerbū crucis. Dimittamus comam huius stelle quia nimis est meretricialiter capillata: utinā non adueniat spōsus zelotes & decaluet uerticem filiarum syon que ambulant extento collo & nutibus oculorum. Vertamus sermonem nostrum ad stellam nrām paruulum iesum: qui est tertia stella. quam magi querebant: unde Glo. sup Matth. Noua stella nouū hominem indicat. Stella est xp̄s quam seq debemus Apoca. ultimo. Ego sum radix & generans dauid stella splendida & matutina: glo. Huius mundi noctem illuminans: humanitas enim xp̄i fuit lux huius mundi. Et ad Roma.iiii. Ego lux ueni in mundum. Sed heu homines de quibus dictum ē supra magis dilexerunt tenebras: q̄ lucem. Nec mirum quia erant eorum mala opera: & omnis qui male agit odit lucem. Satis clare se male agere ostendūt dum reprehensionem & reprehensorem sustinere non possunt: sed strident dentibus in eum. Christus antem noster est stella: uelint nolint illi ab ipso parum illuminabuntur. Et dicitur radix per influentiam: quia rami erecti in hac radice uiuificantur: & per hanc radicem ornatur.
Frondibus efficacis locutionis
Floribus redolentis conuersationis
Fecūdat᷑ fructibus strēnue opatōis & degustationis suauis.

Hic autem iesus paruulus dicitur stella propter puritatem in nomine in se fulgida propter claritatem refulgentem in alios: sed matutina propter nouitatem reformationis gratie.

Hanc stellam debemus querere cum benedictis magis: & ex ipsa nobis proueniat multiplex radius: quo illustratur & perficitur totus mūdus. De hoc dicit Apo. prime ad corīthi.

Factus est nobis christus a deo sapiā & iustitia: scificatio & redēptio: ut a sapiā pcedat radius illustrās: a iustitia īformās: a sanctifcatōe expians: a redemptione liberans.

Quarta est stella quā magi credebāt. Querebant enim paruulum ie

sum quem credebant deum suum & propter hoc
non offenduntur stabulo:non presepio non pãni
culis paupertatis:non sollicitudine uirginis ma-
tris. Sed magis attendentes diuinitatis condescen
sionem:discunt

In paruulo profundam humilitatem
In pãniculis amabilem paupertatem
In presepio carnis austeritatem
In stabulo abiicere pompositatem
In Sanctissima uirgine imitari eius inuiolabilẽ pu
ritatem. Sic isti magi per aliam uiam redeunt in
regionem suam. Non magi:sed christiani. Non re
ges põposi:sed hnmiles christi discipuli. Non ua-
cantes lasciuie:sed mundicie. Non spoliantes tiran
ni:sed elemosynarii euangelici non querentes põ
pã mundi sed regnum celi O felix fulgor qui sic
eos illustrauit:ut nihil querentes non dubitantes
non disputantes:non cauillãtes: solo sõno a deo a
moniti:facti sunt obedientes humiliter & subiecti
unde. Crisostomus. Intuere inquit magorum fidẽ:
qualiter non scandalizati sunt in seipsis:dicentes.
Si magnus est puer hic:que necessitas fuge est:&
oculte recessionis:hoc enim est uere fidei non que
rere causas eorum que uere precipiuntur:sed suade
ri solum ab eis. Et iterum dicit. Crisostomus. Cum
autem reuersi fuissent:manserunt colentes deũ &
pdicãtes mltos erudierũt:deĩde cũ thomas iuisset
ad prouinciã illam:adiuncti sunt ei & baptizati fa
cti sunt adiuctores predicationis eius: uere ergo
puer iesus fuit eis fulgidius plus in stella fidei. q̃
in stella signi:licet utroque fulgore clarus. Quia
uero hodierna solemnitas a stella dicitur epiphania
ab epy. quod est supra:& phanos apparitio:seu ma
nifestatio. Theophania dicitur a theos qđ est deus
& phanos apparitio:quasi adeo facta manifestatio
quia trinitas apparuisse dicitur in baptismo in ex
trinseco signo. Quia etiam dicitur bethphania in
tertio miraculo a beth qđ est domus:& phanos ma
nifestatio:quia in domo nuptiarum manifestatus
est in operationis miraculo. Et sic ex omnibus cau
sis huius festiuitatis apparitionis:manifestationis
nomen accepit:ideo tibi quadruplicem apparitio
nem collige ex scripturis que in his magis uirtuo
se refulget

Prima est apparitio representationis corporalis:ex
stelle significatione:que fit per sensibile signũ
Secunda spiritualis reuelationis ex interna inspira
tione: que est eruditiua per formalem uisũ
Tertia personalis incarnationis:que est executiua
per uisibilem uerbum
Quarta supernalis intuitionis:que est beatificatiua
per trinitatis obiectum. Et omnes istas habuerunt
isti benedicti magi. Quia
Primam in stelle fulgore
Secundam in fidei claritate
Tertiam in iesu inuentione
Quarta gaudent hodie in eterna fruictione
Et licet uideatur tibi hoc repeti quod dictum est
supra:tamen sub alio & deuoto sapore si attendas
modos quibus deus nostre sensibilitati condescen
dit in simbolicis signis:siue apparitionibus extrin
secis nostre cecitati: & reuelationibus internis no
stre difficultati ad bonum in exemplis sue humani
tatis nostram miseriam excludit in obiecto beatifi
ce trinitatis:unde ad stellam magorum possunt ad
duci apparitiones extrinsece ueteris testamenti. Si
cut enim hec stella suum officium habuit solũ ad
christum ducere. Sic & omnes ille ueteris testamẽ
ti apparitiones extrinsece:ad hanc ordinabantur &
ad hanc adducte si recte intelligatur in qua apparu
it uerbum in carne:unde tam benedictis magis q̃
omnibus patribus antiquis potest dici illud leui-
tici nono Hodie apparebit nobis deus .q.d. respõ
dens ansietati sanctorum patrum:qui querebant ĩ
carne uerbum. Respondens etiam interrogationi
bus sanctorum magorum:qui itinerãtes .xiii. diebus
dicebant & querebant ubi est et cetera. Multipha-
rie multisq; modis deus loquens olim patribus
in prophetis & mysticis signis:& nobis magis iã
xii. diebus factum est extrinsecum signum. Sed ho
die aufertur uobis lassitudo inquisitionis:quia erit
uestra peregrinatio determinata:dabitur certitudo
inquisitionis:quia apparebit ĩcarnatio presentata:
offertur plenitudo consolatiõis:quia erit letitia cõ
sũmata quo ad iter presens: quia hodie apparebit
rex regum & dominus dominantium: amore no
stri factus paruulus in medio animalium. Discurre
per figuras & inuoca patriarchas & prophetas. Ve
ni moyses & uide rubum inconbustum immo latẽ
tem matre uirgiuitatem:in paruulo & carne penale
fulgentem diuinitatem:& p alios similes ĩ scriptu-
ra. Ex secnnda reuelatione:tam illustrationis fi
dei: q̃ amonitionis in somno per imaginariã ui-
sionẽ:debes ĩtelligere qđ dũ sumus in uia:cõmũit
non sit nobis reuelatio sine forma imaginaria:sed
anima ibi non sistit:sed refert ad intelligibilia ma
xime:quando ad hoc fiunt:quia spiritus sactus:uel
per se uel per angelos format nostram imaginẽm
illustrat cum sibi placet ad intelligentiarum ratio
nem. Alioquin si anima ibi sistit accipit occasionẽ
erroris. Vnde Sanctus daniel uidẽs imaginarie qr
uolebat ibi sistere & per se non poterat intelligere
diu ieiunauit & fleuit & pro claro intellectu orauit
propt quod angelus superior dixit ĩferiori: qđ face
ret eum intelligere uisionem:Intellgentia enĩ opus
est in uisione:& in re dubia nullo modo credẽdũ
uisioni imaginarie:nisi ex ipsa formaretur intelle-
ctio clara. Et hec est causa quare taliter uidentes se
pe pferũt falsa licet uidet uera qr licet hẽant adeo
uisũ nõ hẽnt ĩtellectũ:sed exponũt sepe p ppũm
sẽsũ. Est tñ iste modus cõis ĩ pmis cõsolationibus
quas deus facit aĩe. Et ĩuenimus ĩ ueteri testamẽto
quod istud fecit destinãdo ad prophandũ: illustrã
do eorum intelligentias:sicut de samuele pmi Re.
iii. & Nume. xii. Si quis fuerit ppha int uos:per ui
sionẽ & sõnia appebo ei. Etiã ad sublimãdũ & gu-

bernandum fit uisio:sicut.iii.Ro.iii.apparuit dominus per somnum salomoni. Etiam cōfirmādo ad sequendam diuinam uoluntatem ꝑ rectitudinem conscie:unde & sic apparuit Ioseph:Matth.i. Omnium istaꝝ apparitionū finis est apparitio tertia.s. xp̄i incarnatio pn̄tata:ut iam nobis sufficiat uerbū dei pr̄is in assumpta carne uisibili pro oī uisione & ꝑ omnibus p̄mis uisionibus.
Ad illustrandum prophetantes
Ad informandum presidentes
Ad rectificandum errantes.
Sufficit una apparitio q̄ est apparitio lōga:magna:clara:plena:& perfecta. Et hoc habentibus oculos mentis irradicatos a xp̄o sole:& ab eius interna inspiratōne. Hec est sacra scriptura q̄ nobis est ꝑ xp̄m iesum reuelata quando ipsum uerbum patris apparuit in tunica passibilitatis ad exemplandū statum uiatoꝝ. Apparuit enim gratia saluatoris nr̄i dei oībus hominibus erudiēs nos:ad titū.ii. Et sic apparens reuelauit scripturā:quia gr̄a & ueritas per iesū xp̄m facta est:unde & in huius signū uelum templi scissum est. Item quando apparuit ī stola īmortalitatis resurgens a mortuis ad premonstrandum statum beatorum. Vnde & in die resurrectionis apparens discipulis īsuflauit & dedit eis sp̄m sc̄m ut intelligerent scripturas:& Ac.i.p̄buit seipsum uiuum in multis argumentis per dies.xl.apparēs eis & loquens de regno dei. Tertio enim cōsumabit & clarificabit omnes istas apparitiones:cum appebit in gloria maiestatis ad iudicādum singuloꝝ merita Et ideo nullus debet iudicare:quousq̧ ueniat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarū. Tūc enim apparebit signum filii hominis in celo:Matth.xxiiii. Nulla ergo apparitio ē de cetero desiderāda nisi intueri xp̄m iesum:& hunc crucifixum. Et de quarta apparitione que est essentialis intuitiōis in obiecto trinitatis non est presumendum aliqd dicere nisi ꝙ est contentum in scriptura sacra. Sufficit nobis ꝙ illa apparitio est.
Perhēniter uiuificatiua
Feliciter quietatiua
Sublimiter deificatiua
Et ita tradit nobis scriptura. Nam de primo ad Colo.iii.uita nostra abscondita est cum xp̄o ī deo:cum autem xp̄s apparuerit uita nostra:tunc & uos apparebitis cum ipso in gloria. Et ideo dum peregrinamur in fide:sufficit nobis gloriari in spe. De .ii.in p̄s.xvi. Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo:satiabor cū appuerit gloria tua. Quid plus queris quando diuino conspectui pn̄taberis:& tibi promittitur plena & uera satietas in uisione maiestatis? Noli plus scrutari fantastitas uisiones:quia scrutator maiestatis opprimetur a gloria. De iii.p̄me:Io.iii. Charissimi modo filii dei sumus sed nondum apparuit quid erimus. Scimus autē qm̄ cum apparuerit sil'es ei erimus quoniā uidebimus eum sicuti est. Et omnis qui habet spem hanc ī ea sanctificat se sicut & ille sanctus est. Hec ergo est illa stella & illa apparitio clara que magos duxit ad xp̄m:quia sacra scriptura splendida & certa tres personas nostre mentis pleni illustratas ducit.
Ad xp̄i exemplum
Ad xp̄i uerum
Ad xp̄i summum bonum.
Secundum ꝙ ipse dicit. Ego sum uia ueritas & uita:& qui ab hac deuiat ad herodem.i. ad humanam rationem:que gloriatur in pelle sensibilis expirati perdit fulgorem stelle quem sibi prestiterat ītellectus scripture:de quibus stellis erraticis satis dictum est supra. Sit ergo benedictus iesus.
Nostra exterior illustratio in exemplo
Mentis nostre illuminatio in luce gratie
Nostra continua uisio in contuitu crucis sue
Nostra felix expectatio in amplexu beatitudīs sue.
In qua benedicti magi nunc in eterno regno:sicut stellam sue beatitudinis non in presepio:sed in sinu paterno ipsum feliciter intuentur.

Iesus magis monstratus. Cap.iiii.

SAcramentum uocationis nostre in his bn̄dictus magis diuina pietas ingerit an̄ oculos cordis nostri. Manifestatus ē enim ut dicit Aug.in sermone de ephia in ipsis cunabulis infantie sue puer iesus his qui prope:& his qui longe erant iudeis in pastoꝝ propinquitate. Gentibus in magoꝝ longiquitate. Nec illis doctis. Nec istis iustis. Hi ergo beati reges nostre iustificatōnis & uocationis figura suo facto nos incitant & excitant ut iesum puerum adoremus:& istorum benedictorum regum imitemur exempla. Reddit autem nobis istos admirabiles & imitabiles:ac reuera uenerabiles.
Labor itinerationis
Ausus confessionis
Actus subiectionis
Munus oblationis
Gressus reuersionis.
Attēde ergo ꝙ a labore itineris nō retardauit istos beatos magos longitudo uiarum:quia de extremis terre finibus uenerunt ad xp̄m:uel saltem de longinqua regione non eos retraxit.
Difficultas temporum:quia in hyeme
Non multitudo expensarum:quas oportuit facere
Non teneritudo cōplexionū:qa erāt delicate p̄sōe
Non periculū personarum:quia eis poterant fieri multe insidie:sed attendit eos.
Fidei feruor
Spei uigor
Charitatis ardor
Extrinseci luminis splendor
Interior illustratio radiosior.
Vt nec ad temporis momentum potuerint uel timore persone:uel amore patrie:uel negligētia seu desidia aliqua retardari:quin statim currerent ad uidendum paruulum:quem didicerant celo teste iā natum. Erubesce miser xp̄iane:non imitari beatorum magorum exemplum saltē postq̄ puulus

tuus iesus: iam nō una stella: sed mille milibus miraculis sanctorum exēplis martyrum uictoriis tuā pigritiam excitat & tuā cecitatē illustrat: precipue qa iā stabulū mutauit in celi palatiū: presepiū in regis soliū: uirginis gremiū in patris sinū: paruulitatē in maiestatē: panniculos & fasciā in gloriosam stolā: lachrymas & uagitus ī celi cōcentus: mutitatē infātie in locutionē paterne substātie. Societatē bestiarū in exercitū angelorum. Vere pie timeas ad dexterā patris iam sedentē: quē herodes pertimuit matris ubera lābētē. Saltē patefacta gloria te debes attrahere: si nō uis benedictos magos ad adorandā infantiā sociare. Sed dicite benedicti magi dicite ad meā negligentiā excitandā: ad meam inertiā roborandam: & ad meam affectionem īformandam

Quis uos mouit oīa sic cito relinquere?
Quis uos adiuuit tā celeriter currere?
Quis uos direxit in tā longo itinere?
Quis uos confortauit in sustinēdo laborē?

Audi ergo beatos magos respondentes & diligenter attende: & tu fac similiter. Nostra peregrinatio inquiunt.

Habuit uestigiū inderiuabile: qa stella precessit.
Habuit solatiū īfatigabile: qa nobiscū fuit
Habuit desideriū inestimabile quia in domum introduxit.
Habuit stipendium indefectibile quia ad eū duxit:

O miseri sequimini uiriliter. Quia nos habuimus quasi figuram: uos ueritatem expressam. Nos precessit stelle fulgor: uos xp̄i cōuersationis splendor. Nos associauit solatiū stelle: uos commutatio christi persone. Nostrū desideriū inflāmauit iesus paruulus: uestrū iā trāsformat iesus gloriosus. Stella nos introduxit ī stabulū ubi erat cū uirgine matre deus īfans: xp̄s uos ītroducit ī celū: ubi ipse ē eternaliter ī dextera dei patris regnās. Quare ergo nō curitis: qa ipse iesus exultauit: ut gigas ad currēdā uiā. Vide uestigiū inderiuabile: uide xp̄i cōuersationem: ferrata ē uia nō equorū passibus: sed benedicti iesu pedibus & manibus clauatis ī ligno crucis. Nō potestis deuiar: qa quattuor crucis brachia mūdi sperā includūt. Secure uos ad sequelā inuitat. d. Mat. iii. uenite post me. Ego sū uia: ego lux ego ostium

Via deducit
Lux perducit
Ostium ītroducit.

Ecce christus dicit. Discite a me. Beatus Petrus dicit: ut sequamini uestigia eius. Iob consensit. Vestigia eius secutus ē pes meus. Quid ad hec rn̄debimus fratres: uel quā excusationē hēre poterimus. Nā non te christus īuitat ad faciēdū miracula: sed ad eius sequēda uestigia & ad ruminanda & āplexanda crucis sue opprobria. Luce. ix. Si qs uult uenire post me abneget semetipsū: & tollat crucē suā & sequatur me. Hec ē myrrha quā portauerūt benedicti magi: & offerunt xp̄o: qa mortificationem christi in suo corpore circūferunt. Secundo habet solatiū infatigabile: uidelicet xp̄i consolationē & coīcatiōem. Mat. ultimo. Ecce ego uobiscum sū usq̧ ad cōsumationē seculi. Et iterū uenite ad me oēs qui laboratis & onerati estis: & ego reficiam uos. Ego. n. sum cibus & potus Ego baculus: ego iumētū: ego uirga.

Cibus conformationis. Io. vi. Caro mea uere ē cibus & sanguis meus &c.
Potus delectationis ibidem
Baculus sustentationis
Virga consolationis.

Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Iacob ī baculo isto transiuit iordanē. Gen. xxxii. Quod si uulneratus es aut infirmis: ipse ē iumentum supportationis. In ps. i. Vt iumētū factus sum apud te &c. Super hoc iumentū samaritanus īposuit sautiatū. Nulla ē ergo excusatio si non sequeris ex quo benedictus iesus te sua supportatione & solatio continue reficere ꝓmittit. Hoc autem tale solatiū non uendit: nō prestat uel cōmutat: sed gratuite donat ipso dicente. Si quis sitit ueniat ad me & bibat: & qui uult accipiat aquā uite gratis. Tertio habet desideriū inestimabile. s. regni cōsiderationē. ps. Quēadmodū desiderat ceruus ad fontes aquarū &c. Desiderat ceruus fontē: cecus lucē: afflictus pacē: eger sanitatem: esuriens cibum: periclitans portū: & omnis natura finē proprium. Super omnia uero desiderat anima sancta deum. Augu. Fecisti nos domine a te &c. Est enim omnium desideriorum nostrorū finis: qa dilectus & desiderabilis totus: cui desiderio mens deuota.

Infatigabiliter currit
Indeclinabiliter recedit
Inextimabiliter proficit.

Ambrosius de uirginitate. Omnia nobis christus ē. Si uulnus curare desideras medicus ē. Si febribus estuaris fons ē. Si iniquitate grauaris iustitia est. Si auxilio indiges uirtus est. Si celum desideras uia ē. Si mortē times uita ē. Si tenebras fugis lux ē. Si cibū queris alimentū ē. Gustate ergo & uidete quoniā suauis est dominus. Quarto habet stipendiū indefectibile: uidelicet premiū cōsumatū: ps. Euntes ibant & flebāt mittentes semina sua. Veniētes autē uenient cū exultatione portātes manipulos suos. Manipuli qui seminantur in lachrymis meritorū: colliguntur in premiis gaudiorum. Sunt āt isti manipuli

Laus continua
Letitia perpetua
Gaudium de uisione dei
Fruitio summi boni
Cognitio uniuersi
Pax absq̧ cōtuibatrone omnis mali.

Esaie. li. Qui redempti sunt a domino reuertētur: & uenient in syon laudantes: & letitia sempiterna super capita eorum: gaudium & exultationem obtinebunt: & fugiet dolor & gemitus. Sic ergo

ueniunt benedicti magi nec in labore deficiũt:do nec ueniant ad uidendũ paruulũ natum. Secundo principaliter reddit eos imitabilis ausus confessionis. Non enim timuerunt in pñtia regis iniq confiteri dignitatem regalem nati pueri in terra aliena:quoniam herodiana furia qui sentiebant se tyrannicum regem & usurpatione non successiõe regnare. O beati magi prius christi confessores q̃ cõtemplatores. An nescitis ꝗ qui confitetur regem in alterius regno:regnanti facit iniuriam? An creditis ꝗ uobis parcat crudelis herodes qui nec filiis propriis pepercit:sed plures trucidauit ex eis? Qui etiam in paruulis innocentibus nephanda crudelitate & diabolica operatione lac uberum cum puerorum sanguine miscuit. Sed puto ꝗ magi beati iam illustrati a paruulo quem nondum uidistis.iã cũ apostolo eius paulo alligari & mori parati estis in hierusalem pro nomine domini nostri iesu christi. Sed audi magorum nostrorum infusam sapiẽtiam. Veniunt & inquirunt:querunt & dicunt:ubi est qui natus est rex iudeorum? Vidimus stellam ĩ oriente: & uenimus adorare eum. Audi ergo qa aliud dicunt:& aliud querunt:aliud scrutantur:aliud confitentur. Nã quattuor profitentur:& unum solũ inquirũt:pfitentur enim

Recentẽ natiuitatẽ:quia natus est
Antiquã auctoritatẽ:qa rex iudeorum
Prodigii nouitatẽ:qa uidimus stellam &c.
Deliberatã uolũtatẽ:qa uenimus &c.

Immo & si subtiliter penses nati diuinitatem. Si enim rex a regendo dicit:nullus proprie rex nascitur nisi per quem dum nascitur regnũ regitur. Hoc autem solum conuenit illi benedicto iesu qui ab ĩ instanti natiuitatis sue sciuit & potuit administrare regnum creature uniuerse. Quis est ait Augu. rex:tam paruus:tam magnus:nondum in terris loquitur:& in celis edicta propo nens qui in alto fulget:& in humili latet? Certe ipse est rex regum: & dominus dominantium. Et ideo magi in ipso fidentes non uerentur ante faciem regis iniqui confiteri eius regiam dignitatem:de supradictis non querunt:unum solum querunt humilitatis presepium & nati paruuli in carne locum:cum dicunt:ubi est. Non autem querũt ubi illius qui propter nos alicubi factus ẽ. Et ideo occurramus benedicte magorum questioni:& annunciemus eis de paruulo iesu quem querunt domino nostro deo:quia ĩ multiplici ubi ipsum inuenimus:in diebus peregrinationis sue:& in glorificatione assumpte nature. Inuenimus enim eũ

Incarnatũ in utero
Inclinatum in presepio
Peregrinantem in mũdo
Triuphantem in ligno
Quiescentem in sepulchro
Presidentem in celo.

Iuxta sex differentias ubi secundũ locum:sed nunc benedictis regibus quadruplex ubi conferamus

Vbi uestibulũ carnis
Vbi patibulum crucis
Vbi pretorium iudicis
Vbi palatium principis

In uestibulo carnis est dispensatorium doctrinarum
In patibulo crucis propitiatorium offensaꝝ
In pretorio iudicis auditorium causarum
In palatio principis promptuarium delitiarum.

O beati magi uultis uidere primum:ubi.s.uestibulum carnis in quo uerbum carne uestitum est ĩ utero uirginis. Hec est tunica inconsutilis desuper contexta per totum:quia eius uita tota est exẽplaris. Hec est corrigia insolubilis quia eius unionis ligatura inexplicabilis. In hoc ubi est dispensatorium doctrinarum:quia in sue natiuitatis exordio docuit facto quod postea erat docturus uerbo:docuit inquam

Humilitatem: qa in stabulo
Charitatẽ:qa.s.in medio animaliũ
Austeritatẽ:qa in presepio
Paupertatẽ:qa sine hospitio.

Audi lectorem humilitatis. Iacet in stabulo:qui fulget in celo. Iam clamat facto illud Mat.xi. Discite a me &c. Has scolas querebant discipuli.d. Rabbi ubi habitas? ut humiles humilem sequerentur. Intellectuali igitur prudentia ẽ:ut ubi maiestas se exinaniuit:uermiculus nõ intumescat:puer.xi.ubi superbia:ibi cõtumelia:ubi ãt humilitas ibi ẽ sapiẽtia? Audi lectionem charitatis. Iacet in medio inter bouem & asinum:populum gentilem & iudaicum:utrũq; uocans & saluãs. Quod ergo nõ fecit:postea docuit Mat.xiiii.ubi duo uel tres &c. Hec ãt cõgregatio tũc ẽ ĩ eius nõie cũ ẽ ueritas pfectiõis:affectiõis:dilectionis:& cõpassionis. Ecce igit xps in medio

Non superius cum elatis
Non inferius cũ simulatis
Non a dextris cũ adulatoribus
Non a sinistris cũ detractoribus
Non retro cũ insidiatoribus & inuidentibus
Non ante cum aperte impugnantibus & psequentibus.

Audite lectionem austeritatis. Iacet in presepio in duris stramentis:in uilibus pannis:non sicut ĩ domibus regũ:& quod peius clericorũ:& quod horribilius est religiosorum:qui mollibus uestiũtur. Mat.xi. Induebatur diues epulo:purpura: & bysso luce.xvi. Sic & dormiũt optimates capita populoꝝ in lectis eburneis & in lectis suis lasciuiunt in mollibus culcitris & uanis coopertoriis. Amos.vi. xpo autẽ sufficit presepiũ cum feno. Frustra autem pro multis clamat nunc facto illud Ioan.xii. Qui mihi ministrat me sequatur & ubi ego sum:illic & minister meus erit. Quid est ait Augustinus me sequatur nisi me imitetur. Sed audite similem lectionem paupertatis que satis conduditur ex premissis. Iacet in presepio sine hospitio. Sicut postea fuit

peregrinus in mundo. Mat.viii.uulpes foueas habent:& uolucres celi nidos:filius autē hominis ñ habet ubi caput suū reclinet. Glo. Cū ita sim paup ut nec hospicium quod sit meum habeam: nec inuenio pauperem iesum unq̄ fecisse huius paupertatis decipulā:ut iuxta se procuratorem haberet q̄ defenderet proprietatē loci:cuius iesus haberet necessariū usum. Sed sicut uerus pauper nihil in terra possidens uoluit ab omni loco libere posse expelli. Vnde & herodes eū fugauit etiam a toto regno: nazarei uoluerunt eū precipitare in proprie originis solo:unde & ab ipsis fugit:scribe & pharisei cū lapidibus eum expulerūt de tēplo:finaliter in crucis patibulo expulsus fuit de mundo hic & discipulos docuit.d. Si uos persecuti fuerint in unam ciuitatē fugite in aliam. Non sic impii:non sic. Non enim parat fugam:sed uindictam:& non solum fugantes:sed iuste eos de suis excessibus arguentes sustinere non possunt:immo etiam ad primū uerbum statim ostendunt ei dentes caninos,& mordent:& lacerant famā eius. Et ideo bone iesu i hac tua paupertatis doctrina paucos auditores habes: pauciores professores: paucissimos obseruatores: loqueris enim eis lingua barbara:quā nō cepit eorum imitationis sequela:& ideo qui uidebant te foris expulsū:& rerū proprietate priuatum:fugerunt a te.p̄me ad Cor.i.ubi sapiens:ubi scriba:ubi conq̄sitionē huius seculi? Nunq̄ in scolis paruuli xp̄i docentis. Nequaquā domine immo omnes declinauerunt simul inutiles facti sūt: non est qui faciat bunum:non est usq; ad unum. Tertio ubi sunt principes gentium: & qui dominātur sup bestias que sunt super terrā. Qui in auribus celi ludunt qui argentū thesaurizant:& aurū in quo cōfidunt homines:& non ē finis acquisitionis eorum. Qui argētum fabricant & solliciti sunt:nec est inuentio operum illorū. Exterminati sunt & ad inferos descenderunt. Fugite illud ubi benedicti reges:quia ibi ē habitatio inimicorū paruuli regis iesu. Sed ad ubi paruuli iesu uos ducit stella clara quam uidistis in oriente:que p̄cedet uos usq; dū ueniēs stabit supra ubi ē puer:hec est sapientia eterni uerbi q̄ stat supra sequētes ubi sue paruulitatis. Supra sequentes ubi humilitatis & paupertatis prescripte. Stat inquam supra illustrando intellectum : inflammando affectum:dulcorando & reficiendo totum animū. Roborando affectum extrinsecum:repellēdo hostis maligni incursum:procul ergo a christi pauperibus diffidentia omnis abscedat:quia edent pauperes:& saturabuntur:& laudabunt dominū q̄ requirunt eum. Secundum ubi de quo respondeamus sanctis magis interrogantibus est patibulū crucis:ubi passer.i.actiuus inuenit sibi domū firmitatis:& turtur.i.contēplatiuus nidum securitatis ubi reponat pullos suos.i.conceptus & opera charitatis. Ibi turris.i.castrum:ibi specula.i. presidiū. Ibi colliduntur exercitus hostium. Iudic.v.ubi collisi sunt currus & hostium suffocatusē exercitus: ibi narrentur iustitie domini. Iustitie inquā domini: q̄a ibi ē iustitiarius pro nobis dominus iesus:factus pro nobis peccator magnus : quia omniū peccatis punitus. Quia si in uiridi ligno hoc faciunt pro peccatis alienis:in arido quid fiet pro peccatis propriis. Vere maximum & precipuum argumentum iustitie domini est:quando proprio filio non pepcit amorosus pater quando tradidit eum in tam terribilem mortē:ex quo se uoluit operire nostrorum reatibus peccatorum:uere pellicule edorum similitudinem maioris expresserant:quia ex quo pellem peccatorum ade quantū ad soluendū reatum uoluit inducere:oportuit eum penam mortis exoluere. Ibi ergo pro christo narrentur iustitie domini. Sed re uera nobis longius & iocundius narrentur misericordie domini:quia ex iustitia quam recepit nobis misericordiam exhibuit. Vbi sunt aut p̄pheta misericordie tue antique domine? Certe ubi est propitiatorium offensarum:& ubi manat profluū gratiarum. Ibi ergo sunt misericordie tue domine iesu:ab antiquis patribus repromisse:ubi te uideo affixum pedibus suspendētē executiōem sētentie:extensum manibus uocantem ad cōuersionem p̄nie:inclinato capite offerentem remissionē offense. Aperto latere inuitātē ad receptionē gratie uide ergo misericordiā suspendentē sententiā: unde fixis pedibus stat:non ad executionē sententie p̄cedit:substinet:dissimilat:expectat:non irascitur per singulos dies. Sap.xi. Misereris omniū domine quoniam tua sunt:omnia potes: & dissimulas peccata hominū propter penitentiā. Et re uera misericordie domini:quia nō sumus cōsūpti. Treñ.iii. Et miror si hoc in se quilibet non miratur. Et tamē sepe

Ipso sustinente peccata multiplicantur

Ipso dissimulante aggrauantur

Ipso ēt expectante animi idurātur.

Et enim quia non cito profertur contra malos sententia:absq; nullo timore filii hominum perpetrāt mala. Eccle.viii. Sed secundū duritiam cordis ipsorum:& cor ipenitens thesaurizāt sibi irā in die ire: & reuelationis iusti iuditii dei: Ad Roma.ii. Vide etiam misericordiam uocantem ad penitētiam. Extēdit manus suas ut uocet & trahat:inspirat:predicat:& flagellat ut cōuertaris & cōfitearis. An ignoras:quia benignitas dei ad penitētiam te adducit? ad Ro.ii. Ad uos igitur o ingrati scelesti:& obstinati est uox ista crucifixi horrenda. p̄uer.i. Vocaui & renuistis:extēdi manū meā & non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meū:& increpatiōes meas neglexistis. Ego quoq; in interitu uestri ridebo:& subsānabo cum uobis id quod timebatis aduenerit. Vide ergo misericordiam remittentē offensas:caput inclinat:quia paratus peccatū remittere:ad osculū recipere:pacem offerre. Hiere.iii. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis:sed reuertere ad me dicit dominus. Sed de multis uerum est quod dicit idem Hiere.v. Indurauerunt

runt faciem suam super petram:& noluerũt reuerti. Vide etiam misericordiã offerentem gratiam. Stat aperto latere unde fluxit sanguis redemptionis & aqua ablutionis: unde fluxit regeneratio & refectio Omnes ergo sitientes uenite ad aquas:& qui nõ habetis argentũ: properate emite & comedite. Venite emite absq; argento:& absq; ulla cõmutatione uinum & lac &c. Que dicuntur Esa.lv. Sed heu q dam dereliquerunt hunc fontem aque uiue:& foderunt sibi cisternas dissipatas.i. concupiscẽtias suas animas dissipantes. Sicut conquentur dominus per Hiere. Et ideo ueniet tẽpus quando ipsi clamabunt cum diuite epulone: lingua nostra siti aruit. Sed qui obturant aures suas ne audiant christũ pauperem clamantem in ligno: clamabit & ipse: & nõ exaudietur in gehenne supplitio. Vbi sunt ergo misericordie tue antique domine.

Certe cruci affixe
In cruce extense
Per crucem inclinate
Et de latere benedicti iesu
Affluente reducte.

Propter hec cantat sponsa in canticis. Indica mihi quẽ diligit anima mea ubi pascas in cena per sacramentum: ubi cubes ĩ meridie pene per acerbũ supplicium. Et exprimit sponsa huius ubi desideria et ubi abundauit delictum superabundet & gr̃a. Ro.v. Ad cor ergo reuertere anima mea. Et ut dicitur Baruch.iii. Disce in patibulo crucis & titulo crucifixi iesu: ubi sit prudentia: ubi sit uirtus: ubi sit intellectus: ut scias simul ubi sit lõgitudo uite & uictus ubi lumen oculorum & pax. Tertium & quartum ubi.s. pretorii iudicis & palatii principis in tractatu iuditii & regni infra dicetur. Sic ergo benedicti magi querentes ubi nascẽtis & nati pueri confitentur multiplicem titulum dignitatis Tertio reddit eos nobis comẽdabiles actus subiectionis: unde dicit ꝙ bethleem uenerunt: domum intrauerunt: humiliter procederunt: fideliter adorauerunt. O sapientes magi quid facitis: in fascia puerum adorantes. Adoramus inquiunt & sapiẽter fecimus. Sic enim

Profitemur diuinitatẽ
Reueremur dignitatẽ
Reprehendimus conformitatem
Imploramus pietatem
Cõmittimus nostrã fragilitatem.

Primo profitemur diuinitatem in assumente uerbo ꝙ oportet adorari tanq̃ principium nostre creationis: mediũ nostre gubernatiõis: finis nostre beatificationis: luce.iiii. Dominum deum tuum adorabis: hoc tributum ab omni creatura requirit: quod certe debemus reddere semp habitu: sepe actu: oẽs sancti fuerunt solliciti hoc reddere tributum. Ille q ab hoc uoluit eximi.s. lucifer meruit profundari. Reueremur secũdo dignitatem in homine assumpto. Nam ille paruulus rex erat:& habebat scriptũ in uestimento suo & in femore. Rex regum & dominus dominantium. Apoc.xix. Vestimẽtum potest significare assũptam humanitatẽ: femur quod est fontale principium generationis significat generationem eternã: quasi dicat beatus Ioãnes. Rex erat secũdũ utrãq; naturam. Recordare ergo xp̃iane: quia in nomine domini iesu omne genu flectitur & flecte genua apiculo amoroso: ne forte cum pharaone tunc incipias cogitare quando ĩcipies ultionẽ sentire. Reprehendimus tertio conformitatem. Ipse enim propter nos de celo descẽdit ad terram: dum se humiliauit formam serui accipiens. Et ideo nos omnia nostra sublimia deponamus ĩ cõspectu eius: uenite ergo una nobiscũ adoremus eũ quia ipse est dominus deus noster. Ipse paruulus ẽ excelsus dominus qui humilia respicit in celo & in terra. Imploramus quarto pietatẽ. Et hec adoratio est penitentiũ qui se prosternunt ad pedes iesu misericodiã rogaturi: ps. Coram illo ꝓcidẽt ethyopes: immo pro remissionis gratia candidati. Curre ergo peccator ad pedes paruuli & nec tibi uilis uideat locus: qa ibi beata peccatrix induit sanctitatẽ Egrediet̃.n. diabolus ãte pedes eius. Baruch.iii. Cõmittimus qnto nostrã fragilitatẽ. Sic adorãdo oẽm nostrã sollicitudinẽ ꝓiicientes ĩ eũ qm̃ ipsi cura ẽ de nobis. Ego per illud modicũ ꝙ sumus sum me ꝓuidẽtie & tutele ut in peregrinatione quã facimus ab herodis insidiis nos defendat: quod & fecit. Nã eos in sõnis ãmonuit ne ad herodem redirent. Quarto oñdit nobis eos cõmẽdabiles munus oblationis. Amor ãt ẽ ꝑncipium quod a deo nobis datur: in quo omnia dona donantur. Tanta igitur sunt seq̃tia munera q̃tus ẽ amor in aĩa. Ad exemplum autem istorum beatoꝶ magorum offeramus multa munera: qa de istis scribit̃ ꝙ obtulerũt ei aurũ thus & myrrhã. Historice obtulerũt domino magi.

Aurum in pauptatis subsidiũ
Thus in stabularis fetoris remediũ
Myrrhã in teneritudinis puerilis osequium.

Allegorice autem. Aurum protestatur regis potestatẽ. Thus dei maiestatem. Myrrha carnis mortalitatem. Tropologice nos informant quid debemus offerre: tam abiiciendo uicium: q̃ accipiendo uirtutis exercitium. Abiiciẽdo quidẽ: qa aurũ ꝓcedit in diuitiis. Thus ẽ excellẽtius in sacrificiis: & significat sublimitatẽ honorũ. Myrrha adhibetur delitiis carnis: que multũ precedit in unguentis. Ista paruulo nostro offerimus si pro amore suo uitia abiicimus. Alio modo nos instruunt.s. ut offeramus aurũ splendentis cognitionis. Thus ardentis deuotionis. Myrrham carnis mortificationis: uel aurum dilectio caritatis. Thus oratio sanctitatis. Myrrha cõpassio pietatis. Anagogice uero. Aurum figurat in prima splendorẽ uisionis. Thus dulcorem siue resolutionem fruitionis. Myrrha tenorẽ incorruptionis. Talis multitudo munerum accepta ẽ a deo. Eccle.vii. Secundo offerenda sũt munera magna copiositate: & hoc respicit magnam dilectionẽ: propter ꝙ hic dicitur ꝙ apertis thesauris

suis obtulerunt. Apertio thesaurorum significat multitudinem munerũ: ps. Reges tharsis & insule munera offerent. Mnnus regium: munus magnũ unde secũdi Paral.ix. dicitur ꝙ oẽs reges deferebãt regi Salomoni munera uasa argentea & aurea: uestes & arma & aromata. Regalis oblatio isti nostro paruulo est diuinatiua dilectio ut eius amor in nostra regat omnes mentis nr̃e affectiones: & in ipsũ referat: & dominet eisdẽ. Munus exterius ẽ signũ iniectionis amoris. Amat paruulus iesus sibi offerentem superfluũ magis offerentem necessariũ: maxime offerẽtẽ seipsũ. Obtulit uidua duo minuta totum necessariũ suũ uictũ: & excessiue cõmendatur a xp̃o. Duo minuta corpus & animã: hii sunt duo hynnuli capree quos diligit sponsa: imo ipsi sunt spõse ubera: uel duo heduli quos preparat Rebecca quibus pater Isaac libenter uescitur: dum corpus & anima xp̃o iesu ĩ pñia dedicantur. Talibus muneribus filie tyri.i. penitentes aĩe multum deprecabuntur: hec sunt munera que duces offerunt. Singuli duces per singulos dies offerunt munera in dedicatione altaris. Ibi enim legitur ꝙ obtulerunt multa dona & magna. Tertio debent offerri paruulo iesu munera chara preciositate: & hoc respicit puram affectionem: ubi.n. est pura affectio: ibi chara & preciosa oblatio. Gen.xliii. Sumite de optimis terre frugibus in uasis uestris: & deferte uiro munera: fructus optimi: fructus p̃matiui: quia fructus penitentie digni. Nam sera penitentia magis uidetur ex ĩpossibilitate peccandi q̃ ex uoluntate penitendi: primitiua enim erant Iacob & Serotina laban. Talia munera generosa obtulit Zacheus. Luce.xvi. Ecce inquit dimidium bonoꝝ meorũ dñe do pauperibus.

Ecce munus gratiosum: quia prõptum
Ecce munus copiosum: quia bonorum
Ecce munus uirtuosum: quia meorum
Ecce munus fructuosũ: qa do pauperibus
Ecce munus recta intentione purgatum.

Et ita de proprio: quia si quem defraudaui reddo quadruplũ. Quarto offerẽda sũt xp̃o munera digna gratiositate: & hoc respicit piam deuotionem: unde benedicti magi dicuntur procidisse & adorasse. Munera talia sunt placabilia: unde Abel obtulit dignus: digna: digne: gratus: gratis: grata: unde respexit dominus ad abel & ad munera eius. geñ.iiii. Premissis talibus muneribus placabis faciem principis. Vnde dicitur in eccle. ꝙ donũ hominis dilatat uiam eius: & ante princip̃e spacium facit ei. Talia munera obtulit & premisit iacob. Gen.xxvii. Placabo eũ muneribus que precedunt: & postea uidebo illum. Vltimo reddit nobis istos magos imitabiles gressus reuersionis: per aliam.n. uia &c. de quo quia dictũ ẽ supra sufficiat hoc dixisse: quia regio nostra paradisus ẽ: a qua uisibilia sequendo digressimus: sed ad eam necesse est flendo: & uisibilia cõtẽpnendo atq; appetitum carnis refrenando redeamus. Attende autem ꝙ in toto decursu historie huius diei nobis describitur modus

Diuine prouidentie
Humane malitie
Et hostilis pugne.

Nam quando deus uult aliquẽ solennem statum quasi alterum christum in mundũ nasci facere: tres reges trinitatis cultores seipsos regendo sibiipsis dominantes in oriente uident stellã: quia prescıũt illustrationem orientis gr̃e: quequidem illustratio facit eos

Promotos ad laborandũ
Audaces ad confitendũ
Viuaces ad predicãdũ
Liberales ad offerendũ
Deuotos ad inquirendum
Subiectos ad adorandum.

Et quia oĩs illustratio diuina mentẽ subicit his q tenent typum dei in terra. Ideo tales reges stella ducit ad hierusalem que erat sedes magisteri: ciuitas sacrificii: cultus diuini: & principatus regni. Et qa in ortum nouitatis introducendum in talibus que uidentur uicem dei tenere in terra est corrupta religio: excecata cogitatio: deprauata affectio: deformata conuersatio. Ideo in accessu ad tales dispensationes: stelle radius se occultat: quia in talibus illustrationibus circa primordia dispensationis statuũ oritur dubitatio ne deuiẽt errãdo nisi in antiquorum auctoritate eorum uita fundetur: quod utiq; uerũ ẽ: quia semper deus noua inserit personis quibus personis tempore magorum moysi & prophetis & sanctis patriarchis quorum typum tenere uidebantur qui patriarcharum fidem fermentauerunt: moysi legem danauerunt: prophetias carnaliter intelligẽdo ad ea que amabant intorquebant falsificabant: & peruertebant: partim errantes cecitate: partim magnificantes uoluntate: auersi ab intellectu spirituali & carnali sensu: a terrena curuati: unde tunc carnaliter sapuerũt cum herode scribe & pharisei. Sicut dicit leo papa: ut temporalem saperent ducẽ. Sicut ille terrenum metuebat consortem: unde signanter dicitur. Cum herodes regnaret in hierusalem: q interpretatur pelliceus. siue glorians in pellibus: & erat alienigena a sanguine israel: quia in talibus temporibus regnat sensus carnis & sanguinis: quia oĩno est alienus a dei intentione & regno. Nam caro & sanguis regnum dei non possidebunt: & nihil nequius q̃ quod excogitauit tunc etiam matri carnalis est ad ea que diligunt: & ad suum carnalem sensum scripturarum intorquent. Et spiritualis sensus ex eorum malignitate absconditur: & fiũt aliorũ duces ceci: uiam spiritualem & perfectam abscondẽtes & deprauãtes: unde nũc r̃ndẽtes herodi dixerũt In bethleem. Sic enim scriptum ẽ. Et tu bethleem terra iuda nequaquã minima es ĩ principibus iuda ex te enim mihi egredietur qui sit dominator ĩ israel. Vbi secundum Remigium redarguũtur de ignorantia. Et secundum Criso: de malitia: precidere.n. illud regnum quod ostendebat iesu nati esse ete

num: & ipsum iesum esse dei filium. Nam tacuerũt
hic. Et egressus eius sicut a principio dierum eterni
tatis: quod idem est secundum Criso. ac si. d. In p̃n
cipio erat uerbum: quod quidem eis accidit uel ex
carnalitate intellectus qua deprehensi non ferebã
tur in eternitatem messye uenturi: sed solum in tẽ-
poralitate presentis regni: uel ex iniquitate falsifica
uerunt prophetiã tacẽtes quod optimũ erat in ea:
unde & fuerunt causa necis paruulorum. Si. n. He-
rodes audisset regnum paruuli nati iesu esse eternũ
& ipsum dei filium: forsitan in furorem non se ere-
xisset contra eum. Non ergo mirum si tanta mali-
gnitas splẽdorem stelle occultat siue obfuscat: ipsã
a benedictorum regum fugat aspectibus. Sic sepe
contingit ꝙ illi qui radium stelle uiderunt ad ado-
randum & imitandum inspirandum sancte uolũ-
tatis lumen dum ad tales accedunt eorum magi-
sterio lumen perdunt. Sed si ab eis contingat rece-
dere: cum maiori gaudio lumen quod se absconde
rat redit. Et uide ꝙ sicut isti sunt causa mortis in-
nocentium & perturbationis carnalis regis: Sic fal
si & peruersi magistri sunt causa mortis orientis lu
minis & perturbationis contra nascentem iesũ ter
rene potestatis. Et uide quid faciat carnalis popu-
lus iudeorum in consũmatione sue malitie. Qua-
lia enim receperant ab egyptiis in nece puerorum
suorum: talia exercent in morte innocentium pro
pter odium illius nati iesu qui eis fuerat in patri-
bus repromissus ut per hoc clament facto: ꝙ ipsi fa
cti sunt ueri egyptii ĩ malitia obstinati. Et illi quos
persequuntur facti sunt ueri hebrei quibus promis
sa cõplentur. Et illis exclusis tanq̃ adulteris ad illos
quos prosequũtur patrẽ successio deriuatur. Sic &
qui nunc persequũtur euangelicam uitã & ad eius
paupertatem excludendam & falsificandam scri-
pturas peruertunt: non sunt ueri successores bene-
dictorum magorum: sed heredes crudelitatis He-
rodis & impie falsitatis scribarum & phariseorum.
¶ Nota autem quid faciunt benedicti magi: quia
quod ueritatis audiunt: illud accipiunt ad sue uite
directiuum: quod peruersitatis aduertũt: illud ab ii
ciunt per diuinũ cõsiliũ. Sic & benedicti magi no-
stri temporis ab illorum imitatiõibus quod de scri
ptura proferunt recipiunt & persiciũt: quod de ma
litia ostendunt compatiendo reiciunt & nesciunt.
Et tunc qui uias perfectionis accipiunt ab ipsis uo
cantur magi quasi illudentes: & illusi ab eis tẽpora
libus opprobriis: & priuati sepe tẽporalibus bonis
illudentes eis: bona illusione de spiritualibus do
nis. Nam illis in sua cecitate & carnalitate dimissis
stella interne irradiationis duce: que precedit eos in
lumine xp̃i uite & scriptura ueritatis intellectu in
testimonium prohibente ipsi ad bethleem domũ
ueri panis accedunt. Ipsi ortum status perfecti repe
riunt: adorant & assumunt: & a falsis doctoribus
medullam legis christum iesum rapiunt: & eos lu
minis uacuos in sua uana fatuositate relinquunt.
Attende autem ꝙ talium peruersitas christum po
test fugare a seipsa: sed non cõprehendere: sed utiq̃
ad aliam religionẽ mittere: quia eis excisis ab ele-
ctorum numero nomen proprium religione natũ
acquirunt: nec eis quos persequuntur nocere sinun
tur: sed eis coronas preparant ignorantes. Sed nõ
est pretereundum ꝙ herodes falsum spopõdit ob
sequium & illum promittit adorare quẽ querit oc
cidere: quia talium uitanda peruersitas: quando in
principio uidet spiritum oriri qui eorum carnalem
uitam ĩpugnat dum ipsum uidet fortem & ualli-
dum & non acquiescentem uite carnalis dolosas &
uirtiginosas perfectionis uias falsa promissione p̃-
tendit: & se perfectionis statum habere talibus fin
git ut in eis possit ortũ luminis extinguere: & eos
ad carnalẽ eorum sequelam inflectere. O q̃ felices
essent hii cum herode si conuerterent ad religio-
nem: quod disponunt ad fraudem. Sed quid hero
diani impii ĩmobilem et eternam dispositionem
orientis paruuli euertere conamini: destructio hu-
ius status non ẽ temporis uestri. Nichil hac uestra
malignitate proficitis: nec illis nocetis quos affligi
tis. Nec spiritum extinguetis a quo uos extigui &
confundi pertimescitis: uelitis: nolitis sancti magi
nostri & uere reges: & heredes celestis regni cursũ
consumabũt itineris. Inuenient stabulum pauper-
tatis quod ingredientur per obseruantiam plenari
am. Adorabunt presepium paruulitatis per humili
tatem profundam. Offerent paruulo aurum splen
dentis intelligentie: thus inflãmationis perfecte:
myrrham mortificationis plene. Et responso acce-
pto de uestra dolositate: per uiam a uestra carnalita
te diuersam in regionem euangelice uite cum leti
tia reuertentur. Et uobis dimittentes carnalia terrã
uinentium spiritualem & sanctam eternaliter pos-
sidebunt.

¶ Iesus redẽptus paruulus cap. v.

Attende anima mea: ꝙ postq̃ tuus iesus
cum sua dulcissima matre tẽpus a lege sta
tutum in presepii paupertate & stabuli ui
litate perfecit. Iam humilitatis magistra cum paruu
lo iesu noluit lege exẽptionis uti: licet excellentias
suas multas tam in se q̃ ĩ prole pre aliis possideret.
Nec excellentias suas uoluit hominibus uendere:
cõmunia onera fugiendo: sed diuinitati retribuen-
da seruare. Contra multos qui si quid excellentie ĩ
aliqua congregatione habent statim pre aliis se ex
tollunt: onera cõmunia fugiunt. & multa ostenta-
tione pretensa uendunt carius donum dei: quod p̃
aliis non uendendum: sed cõmunicandum recepe
runt a deo. ¶ Virgo uero beata cum paruulo iesu
noluit presepium relinquere etiam postq̃ regũ ma
gnifica colla subdidit paruulo regi nato. Et sicut
omnibus semper pauperibus magis non onerosa
sed utilis esse uoluit. Sic presepium filii a pauperũ
pabulo non uacauit: semper sibi dura retinens ut
aliis delectabilia propinaret. Nec illa sancta bethle-

em debuit in christi puerperio eē uacua in suis pauperibus a beneficio nati regis. Nam qui propt̄ miseriam inopum & gemitum pauperum assumpserat nostre humanitatis amictum: licet ī se pauperrimus esse uoluerit: uoluit tamē sibi offerri unde necessitati pauperum prouideret: propter quod mater pauperis iesu que ipsum nouem mensibus in uentre portauerat: in cuius mente semper quiescebat plene nouerat mentē filii ꝙ uenerat pauperum misereri: & in seipso semper pauptatis uinculis circuncingi. Vnde ipsa beatissima uirgo maria plena spiritu paupertatis iesu thesauros regum deuotiōe ob'atos liberalissima caritate absq; mora pauperibus regionis distribuit. Nō enim potuit manibus marie uirginis aliquid adherere temporalis substantie: que iam audiebat paruulum in omnibus signis que assumere uoluit paupertatis altitudinem mirabilis uocis tonitruo commendare. Et ideo q̄dragesimo die paupercula mater cum paruulo iesu sancto ualefacientes presepio ipsum dimittentes deuotioni fidelium multis carismatibus plenum ipsum templum donum iesu principale & summum in materiale templum: & ipsa uerum tēplum domini spiritus sancti in habitatione sacratum cum pauperum hostia introduxit. Ipsa primogenita dignitate & gratia post filium omnis rationalis nature p̄ntat in tēplo benedicti domini iesum bene dictum primogenitum omnis creature. O quāta nouitas: o quanta admirabilis iocunditas: presentatur tēplum templo: deus deo presentatur: q nūq̄ abfuit sistitur domino: qui eternus & uerus dominus semper fuit. Consecratur hostiis consecratio omnis creature: Redimitur minus redemptio captiuitatis nostre: Offertur manibus uirginis eterna oblatio dei patris: sed in matre sanctissima puritas purificatur: uirginitas recōciliatur: sanctitas expiatur: dei fecunditas a peccato mundatur. Sancte symeon senex uenisti in spiritu in templum & nunq̄ spiritus tibi hec magnalia reuelauit. Nosti quale tēplum domini: imo qualia tēpla domini? Nam mater domini & filius ambo templum domini. Nosti inq̄ qualia tēpla tuum ingrediuntur tēplum: plane nosti quia in spiritu uenisti: plane nosti quia responsum accepisti a spiritu sancto nō uisurum te mortē nisi uideres christū domini. Mortē ueram uidere non poteris. Non enim auderet se ingerere mors illis oculis quos ueta uita christus sua uisione sacrauit. Expectasti redemptionē israel: uide ergo & letare: quia hic est quem redemptionem misit dominus populo suo. Scis quis est iste cuius uterq; parens facit nobis donationem. Nam deus pater eterna charitate nobis dedit filiū quem eternaliter genuit. Sic enim deus dilexit mūdum: ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in ipsum non pereat: sed habeat uitā eternam. Ecce redemptio a patre donata. Sed uide etiam dignissimam dei patris sponsam gloriosam uirginem mariam simili charitate respondentem eterno patri. q. d. Das tu filium qui tuus & meus est p te mihi misericorditer datus: dabo & ego charitate uiscerali quod a te recepi: dabo & meipsam: quibus & tu dignaris filium tuū dare: dabo

Charitate festina: qa prius nō potui
Charitate integra: qa nihil retinui
Charitate cōmunicata: quia nulli inuidi
Charitate consūmata: hoc ab ipso didici.

Video enim ꝙ ipse benedictus iesus qui se ipsū mihi dedit in filium: omnibus se dat
In conuersationis exemplum
In redemptionis pretium
In peregrinationis consortium
In refectionis uiaticum
In beatitudinis premium

Et quomodo me possum retinere a dando: que tota sum plena suo dono. Nam spiritus sancti donū in quo: omnia dona donātur: ipse superuenit ī me & ipse me totam omnibus donat: & donare me facit totaliter & totum illum benedictum fructū uētris mei eternum deum qui eius opere carnem sūpsit in me. Currite currite omnes gentes: accipite de plenitudine persone in ipsa incarnatione & p ipsam donate. Currite senes cantate cum Symeone Currite uidue predicate cum anna. Currite uirgines letamini cum maria. Currite uiri accingimini uirtute cum sancto Ioseph. Currite paruuli cum iesu. Currite iusti accipite letitiam. Currite peccatores accipite ueniam. Currite angeli & obstupescite seraphi deum paruulum redimi: & puritatem uirgineam expurgari: libertatem diuinam legi subiici: & addiscite in scholis paruuli iesu: quia excelsus dominus: & humilia respicit in celo & in terra. Attende autem anima mea iocunditatem istius diei. Nā ille cuius desiderio anxiabatur mundus in omnibus electis: & cuius expectatione humana natura eius electa sponsa languerat ultra quinq; milia annorum: hodie exhibetur p manus sacratissime uirginis omnibus electis: & ab omnibus recipitur per manus iustissimi Symeonis: & auctoritate totius trinitatis ratificatur instrumentum nostre donationis. Nam auctoritate legis a patre data uoluntate filii: qui ibi est in assumpta natura inspiratione spiritus sancti qui nostrum procuratorem Symeonem adduxit per manus sacratissime uirginis: que deum & hominem ut uera mater possidebat: uere fit nobis ista donatio. Et attende que dicta tibi sunt supra de uirginis charitate: quia nec plus patuit. Nam primo passu quando sanctum reliquit presepium statim uenit ad templum domini quod solum erat in orbe terrarum. In hoc ergo templo tā q̄ in cōmuni loco digno sacerdoti persone cōmuni & omnium procuratori: liberalissima mater omnibus filius gratie dat unigenitum suum. Et ipse benedictus Symeon non dubium itelligit donum & recipit oblatum & predicit mysteriū. Ecce

inquit positus est hic in ruinam & in resurrectionē multorum in israel & in signum cui contradicetur: & tuam ipsius animam pertransibit gladius. O fidelem procuratorem: o uerissimum preconem: quia simul predicit quod ex munere accepto euenit in diuersitate hominum. Et exprimit fideliter ad quid recepit dominum iesum datū: quia ad humanam redemptionem per gladium dire mortis: ad humanam informationem per doctrinam & uitam perfecte uirtutis: hec sunt in ruinam impiorū impugnantium christum: & in resurrectionem deuotorum imitantium christi exemplum: hec sunt gladius crucifixionis uiscerum maternorum: quia ipsa continue gladiata acutissimis doloribus cordis iesu & continuis penuriis & molestiis diuine sue carnis gladiatur ipie super hoc contumeliis & ingratitudinibus perfidorum. O quot contradixerunt tibi uirgo beata: & filio tuo

In panniculis paupertatis
In actibus humilitatis
In ardoribus charitatis
In passionibus assumpte humanitatis.

Vides beata uirgo qualia tibi responsa dat procurator noster sanctus Symeon: uides ad quid recepit paruulum: utiq; recepit ad nostre redemptiōis precium per crucis supplicium & tue amare transfixionis gladium: uis ergo ista conditione nobis dare dilectum. Et ego ait beata uirgo noui quid facio: quid dono: quid recipio: quia recipio adoptatorū supplitia: pro quibus expiandis: redimendis: curādis: unigenitum dono: qui & uerus agnus: & solus agnus: qui abstulit peccata mundi: quem sola diues offero: quia sola agnum habeo: quem sine pudore concepi: sine grauedine portaui: sine dolore peperi: cum plena uirginitate deum hominem de spiritu sancto genui. Et hic ē uerus & solus agnus: q a nullo nisi a me matre ditissima omniū gratia potuit offerri pro miserabilibus pauperibus adoptatis filiis redimendis: qui duplici gemitu culpe & pene tenentur captiui: unde & aues gemētes cum uero agno obtuli: ut oblatio ueri agni recipiat gemitum culpe simul & pene: unde & turtures & columbas obtuli: quia gemitus cōteplatione & actione in filio meo exclusi: & duplicem gemitum inestimabilem & incōprehensibilem. s. mentis & carnis in filio meo expressi: unde & gemitu incōprehēsibilitas designatur manualis. Sicut enim quod uolat: super terram eleuatur. Scio ergo quod dono imo sola post ipsū filium scio: quia sola ad eius immensurabilis doloris participium pre aliis accedo & idcirco plenissima & perfectissima charitate dilectissimum filium meum iesum dono ad informādos: ad instruendos: ad redimendos: & reficiendos & ad glorificandos: qui huius redemptionis & beneficii uolunt esse participes. Et meipsam ipsorū aduocatā: genitricem: tutricē: & gerulam: excusatricem & defensatricē ab omnibus hostibus: & dispēsatricem bonorum fieri imobili charitate promitto. O sancte Symeon procurator mundi canta pro toto mundo: & postea iubilabis pro teipso. Secure potes dicere. Suscepimus deus misericordiam tuam in medio tēpli tui. Non redarguit sapientia: & non fuit locus excusationi. Concepit iustitia & non fuit locus appellationi. Mandauit executioni potentia: & non fuit locus defensioni. Et hec oīa probamus cum dolore in primo hoīe. Gen. iii. Et ideo talia non queramus: sed desideramus misericordiam que reprehensiones anullat: sentētias cassat: penas exsufflat: & omnia in seipsa in bono reformat. Nunc gratias agamus & cum fideli nostro procuratore symeone iubilando cantemus. Suscepimus deus misericordiam tuam. Tunc enim decet hominem gratias agere: quando se scit plenam doni possessionem habere. Nam in annunciatiōe audiuit & letata ē syon: quando uirgini factum est dei uerbum in utero. In natiuitate audiuimus & uidimus uerbum quod factum est. Narrauerunt populi & mirati sunt qui audierunt. Sed nondum recepit ecclesia: nondum fuit in possessione pacifica. Venerunt magi & adierunt hierosolimam: sed per aliam uiam redierunt. Nec per hoc possessionē acceperat ecclesia: sed hodie a matre cōmuni gloriosa uirgine in loco cōmuni: quia in templo persone cōmuni: quia symeoni facta est donatio: & introducta est ecclesia in possessionem doni: quia suscepit quo indigebat. s. misericordiam: & illi congruebat: quia deum paruulum. unde & subdit. Secundum nomen tuum: ita & laus tua. Et ratione liberationis subdit secura. d. Iustitia plena est dextera tua. q. d. populus. Recepisti honorem in iesu oblatione: quantum dedecoris fuit cōmissum in crimine. Iubilemus ergo cōmuni tripudio gratias agentes pro recepto beneficio dicētes. Suscepimus deus misericordiam &c. Et uere misericordiam: quia dominus iesus misericordia nostra: non solum misericors & miserator: sed ipsa misericordia nuncupatur: quia ex misericordia datus: quia misericordia plenus: quia ad miserandum paratus & missus. Nunc ergo quia tempus miserendi deus: attende miseri ad misericordiam ne cū acceperit tēpus post uestras miserias culpas in penas ipe iustitias icipiat iudicare. Sed attende anima mea q; quattuor tibi opponuntur i hac solēnitate deuotionis zelo contemplanda

a. Tēplum sanctū quod repletur
b. Matris exēplum que purificatur spiritu scō fecūda
c. Hostia paruuli imo paruulus hostia in quo est oīs oblatio cōsumata.
d. Sāctū collegiū a quo ē hodierna pcessio celebrata

Et cū ista possint cōsiderari simul & diuisim accipe de oībus i cōi iubilationis tripudiū: & postmodū accepta a quolibet sigillati tue cōtēplatiōis gaudiū.

Et quia in templo sunt omnia ista consumata:ideo sub templi nomine omnia ista adunantur. Nam olim predictũ est. Mala.iii. Statim ueniet ad templum &c. Ná hodie.
Proponitur uirtualis sanctitatis documentũ
Panditur legalis ueritatis uelamentum
Apitur spũalis nouitatis testamentum.
Vnde statim ueniet ad templum sanctum suum:ut peccatores doceat sanctitatem.
Dominator quem uos queritis:ut credentibus exhibeat ueritatem.
Et angelus testamenti qué uos uultis:ut noue grẽe accipiat claritatem.
Nobis igitur peccatoribus uigilanter intuendũ est ꝙ in oblatione pueri iesu in templo sanctitatis est quadruplex documentum. Ostẽditur enim nobis.
Puritatis studium & diligentia:cum purificatur
Charitatis preconium & resonantia cum cantu letificatur.
Humilitatis fastigium & eminentia cum magnificantur.
Suauitatis stillicidium & exuberantia cum uiui petunt ut moriantur.
Et hoc iuxta uenientes paruuli iesu proprietates misericorditer exhibentur. Venit enim paruulus iesus:ut.
Flosculus uirginei candoris
Circulus etherei decoris
Iubilus intranei dulcoris
Riuulus delectabilis saporis.
Et ideo puer iesus in medio templi puritati insistit:humilitatem ostendit: charitatem intendit: suauitatem infundit. Sed attende ꝙ hec beata solennitas est a quattuor prophetis solenniter predicata. Nam Zacharias Aggeus Thobias:& malachias de hoc prophetant. Noe Samuel Salamon Hieremias hanc prefigurant. Concordabimus igitur figuras & prophetas cum his que iesus paruulus fecit. Primo igitur qui in mundum uenerat ut flos puritati insistit:quando matrem purissimam cum se purissimo purificari uoluit. Ipse est enĩ flos de radice iesse:& mater uirga aaron que in ortu ecclesie hodie diuersa expandit lilia puritatis. Et ut uideas qa purificatõe nõ indiguit:sed puritatem docuit:Audi legem Exo.xiii. Mulier que suscepto semine peperit masculum:ipsa quidam imunda erit vii.diebus. In quibus nemo sine immũdicia legis eam uel eius uestem uel lectum contingere: uel ei cohabitare ualebat: & puero circũciso.viii.die ipsa xxx.diebus tanq̃ immunda ab igressu arcebatur tẽpli: & .xl.die debebat filium offerre cum precio filii & ex oblatione puer fiebat dñi. Sed redimi poterat a parentibus quinq; siclis argenteis:preter leuitam qui erat seruitio domini mancipatus. Pro primogenito offerebatur primogenitus animalis agnus si diues erat par turturum:aut duos pullos columbarum:si pauperes essent. Oblatio & presentatio erat cõis omnibus nascentibus. Redemptio & commutatio erat propria primogenitorum. In signum ꝙ dñs i egypto percussit primogẽita egypti:& ex hoc primogenita israel erant domini:hec lex primogenitorum habetur Exo.xiii. Non solũ autem primogenita hoium. sed etiam omniũ aialium primogenita erant domini in populo israel.
Hec autem omnia in puero iesu & mr̃e eius impleta sunt. Impleuerunt inquit euangelica omnia secundum legem domini. Quis nõ aduertat sicut ait Ber. in hoc sermone:matrẽ domini non legari nisi enim moyses preuidisset sine semne uirginem parituram:quid necesse fuit de suscepto semine: cũ aliter parere non posset fieri mentionem:nec uuluam aperuit:sed intrante & exeunte domino porta orientalis iugiter clausa fuit secundum Ezechielem Vterq; igitur fuit puritatis flos qui quidem expanditur in quattuor folia que sunt.
Pudor mundicie impura reiiciens
Figor penitentie reatum abiiciens
Rubor uerecundie mores componens
Timor reuerentie se legi subiiciens.
In hec quattuor folia iste flos est expansus. Nã pro sola opinione immundicie uirgo mundissima euitatur ut immunda. Ita ut nullus eam tangere uel cohabitare ei aliquis ualeat usq; ad circuncisionem pueri sine legis immundicia. Puer etiam peccator reputatur qui tollit peccata mũdi:& per.xl. dierum tempus.q. per pn̄ie tempus:a templi arcetur ingressu. Quo completo sine redemptione pueri & determinate hostie:templum ingredi non presumunt. Sistitur puer domino:quasi longinquus & efficitur domini:qui uerus est deus & dominus non redimitur leuita quasi seruitio domini mancipatus & redimitur pontifex futurorum bonorum & redemptor omnium:quasi originalis peccati debito obligatus. Templũ domini materiale beata uirgo ueretur ingredi:que peperit templũ eternũ:quod natũ est ex ea:Sicut ex uero spũs sancti tẽplo:legi purificationis subiicitur:que ipso partu purior efficit:fontem pariens puritatis:Splendor glorie ad purificãdũ inducit:q purgationẽ facere uenerat delictorum. Quid faceret ꝓ ipuritate contracta q tantũ purificatiõi isistũt ꝓ sola opiata. Audi quõ ꝓpĥia cõsonat & figura Mal.ii. Et Nee.iii. ꝓpĥa describit puritatis actus. Sacerdos describit purificatõis:effcũs ꝓpĥa sic ait. Ecce uẽiet dñs exercituũ:& qs poterit cogitare diẽ aduẽtus eius &c. usq; ad finẽ hodierne epl̃e. Nisi igitur esset natus sine uirili semine:cur non posset cogitari dies aduentus eius quasi dicat:quia non uenit secundum legem nature:non potest humanus intellectus modum ueniendi ipsius comprehẽdere. Attribuit autem ꝓpĥa sibi quattuor actus iuxta quattuor folia ꝓdicte puritatis. Qui sunt.

Mundare

Colare
Conflare
Purgare.
Mundando macula tergitur
Colando scoria reiicitur
Conflando rubigo consumitur
Purgando nihil imundũ relinquitur.

Igitur pudor abstrahit culppe maculam. Rigor abiicit reatus scoriã: rubor consumit rubiginem sẽsuum. Timor repellit carnalem affectum. Et sicut ignis purgans metalla nihil relinquit quod non liquefaciat: & herba berith siue fullonum purgans uestimenta non relinquit filũ uel pilũ quod nõ cõtingat: sic deus noster qui hodie insistit puritati: electos suos usq; ad minimas cogitationes purgat. Nam deus noster ignis consumens est. Et puer iesus ignẽ uenit mittere in terrã. Luce.xiii. ut quod cõmissum est culpe ꝑcoquatᷣ cum fletu: recoletur & purum aurꝫ & argentũ remaneat & sic purgatis offerentibus placebit deo in eternũ sacrificium cõuersorꝫ. Tuncq; ad alios predicandos ipsi tales sũt uere angelus quẽ mittit dominus ante faciẽ suam ut post taliũ predicationes in templo aĩarꝫ audientium statim ueniat iesus dominator: iesus in dei ꝑsona: & angelus testamẽti in assumpta natura: ab auditoribus uolitus & quesitus. Audisti ꝓphiã: audi figurã sub Neemia: ex igne reperto ĩ ualle purificata sũt ara ligna & hostia. Et ideo festiuitas purificatio est uocata. De qua dictum est in figura purificationis nr̃e a Hiere. q; non reuelabuntᷣ quousq; maiestas domini appeat in templo. Puritas igiᷣ secundũ predicta folia effecit puros.

Affectus
Affatus
Effectus.

Ara igitur affectio munda: ligna orõ feruida: hostia sensualitas regulata: petra uita solitaria: que motus nõ defluit uoluntate. Attendant igitur ministri domini: & qui ei ministrant in templo ubi iam non puer iesus ꝑtatᷣ: sed iesus gloriosus & resuscitatus conficiᷣ in memoriale passionis recepte: cum quanta puritate debent reiicere omnia que sũt carnis: & audiant iesum dicentem illud: Luce.xiiii. Si quis uenit ad me & nõ odit patrem suum &c. Oi ergo carnali affectioni renũciet: qui puritati studet.

Secundo uenit in templum ut humilitatem oñderet: quia radius diuinitatis uestitus est nube humanitatis: ac reflexus in circulum & recuruatus ad sumendum seruilem habitum hodie tibi apparuit quattuor humilitatis coloribus decoratus: uerus enim humilis.

Satagit in bonis occultari
Non refugit sine sua culpa malus reputari
Appetit aliis subiici
Elegit cum humilibus inueniri.

Et ideo in xp̃o sancto & in mr̃e scissima magna fuit humilitas nihil diuinũ ostendere: maior nihil sanctum pretendere: maxima utrũq; occultare. Et hic est primus color. Secũdus color fuit se subiicere legi peccantium. Nam magna humilitas fuit querere corporalem mundiciam. Querebat enim absolui ab irregularitate legis. Maior querere inocẽtiam: maxima pretẽdere oꝛigialẽ culpã. Tertius color fuit se subiicere legi iudicatiũ: nã ut ait Cyrillus Magna fuit humilitas se subiicere legi. Maior ꝗ̃ ex legis necessitate: maxia ãt legi ꝑ hoiem date. Quartus color fuit se subiicere legi ignobilium. Nã magne humilitatis fuit pretendere se quasi fabri primogenitum. Sed maioris quasi egenũ & pauperẽ ad offerẽdũ. Maxime autẽ quasi seruum necessario redimendum. Audi quõ his concordat ꝓphia cum figura. Aggeus cũ noe pr̃iarcha: propheta describit humanitatis gradũ: patriarcha designat humanitatis modũ. Aggeus adhuc modicũ & ego mouebo celum & terrã: mare & arida: & mouebo oẽs gẽtes & ueniet desideratus cũctis gentibus: & ĩplebo domum istam gloria. Modicũ istud est modicitas humiliationis xp̃i hoĩs: quia in eius incarnatione q̃si motũ est celum diuinitatis: dũ descendit in uirgis uterꝫ. Et terra humanitatis dũ ascendit ad unionis gradũ. Et mare.i. precordia uirginis marie: que mota sunt ad statũ maternitatis diuine: & aridam ipsã. Scilicet iudaicã ꝑfidiam ab humore gr̃e siccã: que mota est ad odiũ impugnationis maligne. Et mouebo omnes gentes: quia prĩcipes gentiũ reuerebuntᷣ humilitatẽ xp̃i: tñ sublimitatẽ contẽpsit uilitas iudeorꝫ. Et quia deũ humilatũ desiderat fides gentiũ: ideo in oblatione hũili hodierna ueniet desideratus cunctis gentibus. Et ĩplebo domũ istam gloria humilitatis pueri iesu & uirginis mr̃is eius. Ex qua sũme dei gloria manifestatᷣ: & ĩ humilibus exaltatᷣ: uñ & Symeon cantat hodie: qa ipse iesus ẽ lumẽ gentiũ: & gl̃ia plebis israel: secundũ spiritum non secundũ carnẽ. Nã israel secundũ carnẽ predicit iesum positum in ruinã humilitatis. Noe aũt patriarcha modũ humiliatiõis figurat ꝑ archã. Nã cũ obtulisset hostias de aĩalibus mundis odoratus dominus odorẽ suauitatis statim promisit arcũ & signũ federis inᷣ deũ & terrã. Nihil erat mũdum ĩ natura hoĩs nisi iesus & uirgo: & tñ cum legi immundorꝫ hodie subiiciᷣ humiliter & mera uoluntate: delectatus dominus oblationis odore ꝓmittit arcũ federis in signũ recõciliationis obducẽdo celum diuinitatis nube humanitatis & terra & mari genita.i. ex uirgine maria & iudeis orta. Sicut dicit propheta: Mouebo celum & terram. Et arcus fidelitatis & pietatis apparuit in nube: quando deus uoluit crucifigi in carne. In cuius carnis uictoria summe apparuit gloriosus. Et hec est gloria que hodie implet domum. Quia hec oblatio crucis sacrificium figurauit. Cum igitur diuina maiestas tantũ humiliatᷣ: quid tu miserabil aĩa mea honores appetis: humilia refugis? Statim ait ꝓphia ueniet. Si uis uenire post ipsum: audi alte

eum eius consiliũ: Mat.xviii. Si qs uult uenire post me: abneget semetipsũ: & tollat crucẽ suã & sequatur me &c. Beda nisi quis a seipso deficiat: ad eum qui supra ipsum est non appropinquat. ¶ Tertio hodie uenit in tẽplũ: ut charitatẽ accenderet. Nam ille celestis cantus contentus humanis auribus se diffundens mũdũ impleuit: hodie mũdis propriis melodiis secundũ Cirillũ. Concurrit enim hodie ad diuine laudis preconiũ omnis gradus: omnis status: oĩs etas: oĩs sexus secundũ Ambrosiũ. Oĩs gradus: quia deus hõ: mr̃ uirgo: sponsus castus: senex obsequiosus. Ecce prima chorda. Oĩs status matrimonialis: uidualis: uirginalis: diuinus angelicus: humanus. Omnis etas: infantilis: puerilis: senilis: & uirilis. Omnis sexus: masculinus: femininus rationalis: & irrõnalis. Sicut patet in auibus oblatis. ¶ Nunc uideamus quõ concordat figura cum ꝓphia. Salomon cũ thobia. Nã thobias ꝑbet laudis cantica: Salomon laudis instrumẽta. Thobias ergo preuidet templũ reedificadũ: & ideo omnes ꝓuocat ad laudẽ. Thobi. penult. Cuius canticũ cõcordat etiã litteraliter cũ cantico symeonis. Iste enĩ consolationẽ israel expectabat: ille ꝑuidebat: & qa iste consolationẽ recipit: iõ dicit. Nũc dimittis &c. Ille predixit oẽs qui gaudẽt super pacẽ tuã. Iste laudat. d. Quia uiderũt oculi mei salutare tuũ. Quod parasti ãte faciem oĩum populoꝝ. Ille predicit. Nationes ex longinquo uenient ad te: & adorabit dominum in te. Iste iubilat tenens deũ paruulum. d. Lumẽ ad reuelationẽ gentium &c. Ille uidẽs pueri effectũ iubilat ad hierusalẽ dicens: luce splendida fulgebis: & postea p omẽs uicos tuos hierusalem cantabit' all'a. Sub Salomone autẽ. ii. Re. ii. dr̃: cũ primo ducerent archã domini in tẽplũ domini: impleuit gloria dñi templũ domĩ pariter laudãtibus tubis psalteriis & cytharis cõcrepãtibus illud. Cãticũ thob. Confitemini dño qm̃ bonus. Statim. n. ueniet. ¶ Quid dormis hũana pigritia? quid torpes? quid hũano & mundano tumultu strepis? Cur iubilo nõ cõicas cũ pfectis? Cur nõ laudas cũ iustis? Audi cõsiliũ eius: Matth. xiiii. Si uis pfectus esse. i. cũ iustis me recipere: stude mundũ contẽnere: qa paup & inops laudabũt nomẽ tuum. ¶ Nã in ꝓcessiõe hodierna fuit mũdus calcatus: quia oblatio paupeꝝ ibi apparuit: fuit armonicus contentus sine discordia sil'itudinis. Nullum enĩ ibi locũ peccatũ hũit: omnes iusti: oẽs sancti: oẽs diuersis gradibus fuerũt pfecti. ¶ Sed auaricia indeuota cum audit sibi dici. Relinq oĩa r̃ndet. Venite occidamus eum & nr̃a erit hereditas: Matth. xxii. Occidamus istam inspiratiõnẽ: & hẽbimus tranquillam huius mundi possessionem. Quãdiu enĩ stim lus conscie remordebit: nequaq̃ terrena possessio delectabit. Ita respondet secularis auaricia. Aliter r̃ndet clericalis Symõia q̃ pauptatẽ spũs sibi pdicari nõ uult nec ul't p pauperes suam auariciã reprehendi: quorũ primã tenẽs Criso. dicit: p istos inquit dimittit ppl'us oblationũ consuetudinẽ: q̃ ad lucrũ nr̃m ptinet iurisdictiõis: aufert' iustitie sacrificiũ: fitq; dei possessio nõ nr̃a &c. ¶ Quarto uenit hodie in tẽplum ut suauitatẽ infunderet. Nã hoc est uinũ cõditũ quod sponsa in canticis desiderat: quod inebriat ac exhilarat: quod esaias ꝓpha comendat. ¶ Hodie istud uinũ quattuor spẽbus confectũ & sibi bibit gustibus exuberantie dulcoris: & mundo toti ꝓpinat suauitatẽ iubilatõnis. O quãta fuit ĩ eo suauitas contractando eũ: quẽ sciebat esse deũ conditorem seculoꝝ premiũ btoꝝ: & absortus fuit in celestiũ ꝓlibatione: plus desiderauit ad limbũ ascendere: q̃ esse in loco ubi posset xp̃m offerre. ¶ Et quia iste expectabat redemptionẽ israel. Et israel secundum carnẽ ĩpugnaturus erat xp̃m: noluit iste senex cũ illo ppl'o dure ceruicis uiuere: quia forsitã preuidebat statim pueꝝ iesum de sua terra debere expellere: unde mortẽ petendo nõ fugit xp̃i consortiũ: sed horruit ppl'i sui malignũ flagitium. Et ideo in ãplexu pueri suauitate ebrius petiit in pace dimitti. ¶ Hic concordat Zacharias: cũ Samuele: quoꝝ ꝑmus explicãs suauitatis interne excessum: ꝓpha enĩ dicit: ueniet dñs meus &c. Et nõ erit lux inqt iudeis incredulis sed frigus penetrãs emulationis: & gelu constringens obduratiõis: sed ĩ mundi uespe erit eis lux euãg'lice pfectõis. Interĩ aũt exhibẽt' de isrl̃ p uirginẽ & ap'l'os: imo p ip̃m xp̃m q̃ ẽ lapis israel ptiũ ad mare oriẽtale. s. Cõuersionis gentiũ: & tandẽ in fine influet ad mare nouissimũ iudeoꝝ. ¶ Nec mireris si p uino condito quod tibi in ꝓphia ꝓmittit': audias aquã: qa si in nuptiis cũ xp̃o fueris: in uinũ optimũ cõuerte ur. Et aliter exuberãtia suauitatis diuine dr̃ uinũ rõne suauitatis: dr̃ autẽ mare rõne multiplicitatis. ¶ In figura aũt ꝑmi Re. i. Oblatus est puer Samuel hely. s. xp̃s hodie Symeoni. Et hoc in tribus uitulis & tribus modiis farine: & ĩ amphora uini mr̃e exclamante. Exultauit cor meũ ĩ dño. ¶ Cor ĩfirmũ cur tibi iste potus desipit? Audi uocẽ in tẽplo predicantis. Si quis sitit &c. Hec est aqua samaritane q̃ fit in bibẽte fons aque salientis: in uitam eternã. Sed uanitas mũdi: sicut dicit Hiere. i. Dereliquit fontem aque uiue: & fodit sibi cisternas dissipatas: que non pñt cõtinere: qa adinuentiões eorũ sunt ad humanas delicias qui multis hic amaritudinibus respergun tur: & in eternas amaritudines finaliter demergun tur. ¶ Audisti de tota materia solennitatis hodierne sub aduentu domini ad templum. Nunc de ipso templo in speciali considera & attende templum quadruplex ad quod aduenit dominus. Primum est uteri uirginalis. Et hoc est a salomõe edificatum Sapie. ix. Dixisti me edificare templum in monte sancto tuo: & in ciuitate habitationis tue Altare in similitudinem tabernaculi sancti tui: quod preparasti ab initio. Est autem hoc templum ex.

Artifice gratiosum
Materia preciosum
Forma spaciosum
Fine gloriosum.

De primo.ii.parali.tertio. Strauit Salomon pauimentum tẽpli preciosissimo marmore decore multo. Salomon pacificus est artifex xp̄s uel spiritus sãctus. Marmor uirginis: pauimentũ humilitatis: decor uirtutum ueritas: ex quibus concluditur gratiositas. Secundo.ii.Re.vi. Nihil erat ĩ templo qđ non auro tegeretur.i.in maria nihil erat quo ñ charitate uestiret᷑. De tertio.iii.Re.vi. Omẽs parietes templi per circuitum sculpsit uariis celaturis & torno: celatura uarietatis: pulchritudo honestatis: tornum promptitudo uoluntatis. Ex quibus probat᷑ decor speciositatis. De quarto.ii. Re.xxii. Exaudiuit de templo sancto suo uocem meam: & clamor meus uenit ad aures eius. Sicut enim rei fugiunt ad ecclesiam: sic peccatores ad mariam: unde Salomon fecit in templo fenestras obliquas ꝓpter obliquatos a culpa: quibus maria celi fenestra facta ẽ. Et ad hoc templum uenit deus ut mãifestaret gloriam & misericordiã suam. Primo in ea: ipsam exaltando ad materñã dignitatẽ. Secundo in aliis ꝑ eã adoptando & uocando ad ueniam: unde & in ipsa possumus dicere & cantare: Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Secũdum templum est ecclesie militantis sub Esdra: & Neemia reedificatum in figura: fuit autem hoc templum in.

Angustia fundatum
Concordia eleuatum
Abundantia ornatum
Letitia purificatum.

De primo.i.Esdre.iii. fundato templo domini a cementariis steterũt sacerdotes domini in ornatu suo cum tubis. In tubis enim notat᷑ angustia: fũdata enim fuit ecclesia cemento confecto ex sãguine martyꝝ: ex sabulo confessoꝝ: ex calce uirginũ: unde ad Eph.ii.dr̄ superedificati sup fundamentũ apostoloꝝ & prophetaꝝ ipso sũmo angulari lapide xp̄o iesu: in quo oĩs edificatio constructa crescit in templum scm̄ in dño: hec angustia bñ describit᷑ in Neemia: ubi dr̄ ꝙ una manu tenebant lanceã & alia faciebant opus: hoc fundamentũ nititur carnis cõcupiscentia euertere. p̄s. polluerunt tabernaculũ sanctum tuum. De.ii.p̄mi.Esdre.iii. filii iuda quasi uir unus instabant super eos qui faciebant opus in templo. Multitudinis autẽ credentiũ erat cor unum: & anima una.

Vnanimitate cõformitatis ad deum
Integritatis ad se
Charitatis ad proximum.

Hoc edificiũ nitit᷑ destruere discordia: Mat.xxvii. Velum tẽpli scissũ est: ubi enĩ discordia oritur: ibi⁹ expirat᷑: & morit᷑: & crucifigitur. Isti de templo domini faciũt templum nanee.ii.Mach.i. Qui interpretatur piscina eoꝝ & significat linguã fluentem discordiã. In tali tẽplo cecidit rex cũ uniuerso exercitu suo. De tertio p̄mi.Esdre.i. Protulit rex uasa aurea & argentea: primi Malach.iiii. Fecerunt uasa sancta noua: & intulerunt candelabrum & altare incensoꝝ & mẽsã in tẽplũ. Vasa autem sunt.

Aurea per sapientiam
Argentea per eloquentiam
Candelabrum doctoꝝ scientia
Altare incensoꝝ deuotio oratoꝝ
Mensa deuota scripture meditatio.

Vel proprius xp̄i uita in cuius meditatione refici debet aĩa xp̄iana. Sed hic sedis ornatus ignorantia & desidia dissipat᷑ p̄mi.Mach.ii. Et sancta ĩ mãu extraneoꝝ facta sunt. templũ eius sicut hõ ignobilis: uasa glorie eius captiua abducta sunt: uasorum captiuatio est scripture sãcte lectio & opeꝝ uite xp̄i obliuio. Isti faciũt de templo dei templũ diane & Iouis Act.xix. Diana egritudo suscitans interp̄tat᷑ Iupiter inimicus uel sepans. Et sigñt ignorãtes & a xp̄i similitudine difformes qui malo exẽplo in populo egritudines suscitant & nõ curant: & sic populum a deo sepãt. De quarto p̄mi Esdre.vi. Cõsũmato tẽplo sacerdotes purificari fecerũt solennitatẽ in magna leticia. Et.ii.Mach.i. Facturi purificationẽ templi necessario diximus significare uobis &c. Hanc leticiã turbat Inuidia &c. Apo.iii. Exierunt de tẽplo angeli habentes plagas mũdicie dei: & impletũ est templũ fumo: & nemo poterat ĩtrare tẽplũ donec cõsumarẽt᷑ plage angeloꝝ. Isti faciunt de tẽplo dei tẽplũ dagon p̄mi Ro.iiii. qui interpretat᷑ pisces tristicie & sigñt inuidos. Has quattuor malicias dissipãtes tẽplũ dñi describit Naũ.ii. Porte fluuioꝝ apte sunt ꝑ cõcupiscẽtiam: & templũ ad solũ dirutũ est ꝑ discordiã. Miles captiuus adductus ẽ ꝑ ignorantiã: & ancille gemẽtes & murmurãtes ĩ cordibus suis ꝑ inuidiã. Vnde qui uident statũ primitiue ecclesie ĩ p̄mis fundatoribus: & moderne in transgressoribus: flere pñt: p̄mi Esdre.iii. Seniores q̄ uiderãt tẽplum prius & templũ quod erat in oculis eoꝝ: flebant uoce magna. Ad hoc templũ uenit dominus ad exequẽdã iustitiã: Luce.xx. Venit iesus ĩ templũ & cepit eiicere uendentes & emẽtes. Tertiũ tẽplũ est aĩe spiritualis Ezecheli in trãsmigratione monstratum: fuit autem hoc templũ dispositũ.in.

Mensuris per temperantiam
Cellaturis per sapientiam
Edificiis per obedientiam
Sacrificiis per perseuerantiam.

De primo Ezech.vi. Vir qui hẽbat in manu funiculũ metiebat᷑ longitudinẽ tẽpli: uir christus: funiculus uite sue rectus decursus: templũ aĩma: hoc templum metitur: quando anima uite christi configuratur. Istud proprie datur angelo sexte tube: datus est ei calamus ut metiretur templum: que sit latitudo: longitudo: sublimitas: & profundum eius. Longitudo .s. patientie: latitudo misericordie. Altitudo contẽplationis extatice: ꝓfundum humilitatis. ꝓprie. Que omnia mensurantur uniuscuiusq; electoꝝ secundũ mensuram conformitatis sue ad xp̄m iesu: quã ei in seipso distribuit: & in qua debet aĩa quietari. Et hec ẽ uera tẽperantia: nec

minus uelle nec plus. De.ii. Ezechie. xli. Celata erãt in ipsis ostiis tẽpli cherubin & sculptura palmarum: sicut in parietibus expressa erant cherubi plena oculis: facies contẽplationis: ostiũ orõ penetrãs celum: cherubi in ostiis: in orõne contemplatio: sculptura palmarum in parietibus: consideratio mirabilis sapie & uictoriose corone i xpi actibus: maxime .s. sue uilitatis & tribulationis. Que maxie debet cõsiderare qui intus ẽ ostiũ p prelationis officiũ. De tertio Hiere. xxx. Edificabitur ciuitas in excelso suo & tẽplum iuxta ordinẽ suum fundabit. Ciuitas in excelso edificat cum aĩa tota intentione in xpm leuat. sed templũ iuxta ordinẽ suum fundat: dum secundum gradũ obedientie xpi aĩa in sĩitudinem xpi obediẽtie tota currit in ea que sunt pprie contraria uoluntati. Etiam isto mõ tẽplum fundat dũ sine rebellione i ecclesia obseruatur obediẽtia a statu inferioris subditi usq ad statũ summi pontificis secundũ cuius nutũ in totũ corpus ecclesie deriuatur. Et ipse super omnem aliã creaturam debet esse in xpo iesu subiectus: & sub eius obedientia regulatus. In cuius figura dr: Eccle. l. Simõ onie filius sacerdos magnus suffulsit domũ: corroborauit templum. Templi autẽ altitudo ab ipso fundata est. Simon audiens obedienter sũmus sacerdos est filius onie metientis domio. s. iesu xpo qui ad diuinum honorem in se & in suis metitus est regulas diuie uoluntatis: cuius legitimus filius p conformẽ obedientiam ad xpm facit oia supradicta. De. iiii. in ps. Offerentur in leticia & exultatione adducent i templũ regis. In cuius figura dr Ezech. xlvi. Cum fecerit princeps spontaneũ holocaustũ apietur ei porta que respicit ad orientẽ: holocaustum quod totũ igne crematur significat illum qui p amoris incendiũ mente & corpore in xpi similitudinẽ transformatur: ut & corpus mortificet in suis sensibus & anima & in suis appetitibus. Et illud ẽ holocaustum spontaneũ: quoniã maximũ delectamentum est aĩe sic mortificari ppter xpm. Tunc autẽ ei porta orientalis apitur: quia gloria aĩe xpi tam in splẽdore luminis q in ardore amoris ei reuelat & dat. Ad hoc templũ uenit dominus ad habitandũ per gratiam. prime ad Cor. iii. Nescitis quia templum dei estis & spũs scũs habitat in uobis. Quartũ templum est ecclesie triumphãtis. Io. in Apo. reuelatum. ps dñs in templo sancto suo &c. Hoc templum est edificatũ ex lapidibus quadratis in eccl'ia militãti. ii. Ro. vi. Malleus & securis nõ sunt audita in domo cum edificaretur: quia prius poliebant & quadrabant in libano: & postea collocabantur in templo. Sic lapides uiui omnes. s. electus in templo ecclesie militantis quadrantur in libano puritatis xpi: & in eius merito: & postea in ecclesia triumphanti collocãtur in eius pmio p proportionalem corrñdentiam unde.

Temperantie redditur in corruptio
Prudentie perfecta cognitio
Obedientie exaltatio
Perseuerantie indefessa gratiarum actio.

De primo Apo. iii. Qui uicerit supple delectationes mundanas per temperantiam ad sĩitudinẽ uite xpi: faciam eũ colũnã. i. firmissimũ & immobilẽ in possessione pacifica pmii i ipso xpo iesu. Et foris non egrediet amplius p uertibilitatis impotentiã uel defectũ: quia nihil poterit minuere in se de influxu grẽ sibi date in xpo ihu: & per ipsũ xpm iesum. De. ii. Apo. xxi. Dñs deus omnipotens templum i lius est & agnus: & ciuitas illa nõ eget sole: neq luna ut luceant in ea: sed claritas dei illuminabit illam: & lucerna eius est agnus: felix ergo qui purgatus est ad uidendã tantã luis claritatem De. iii. Esa. vi. Vidi dñm sedentẽ sup solium excelsum & eleuatũ: hic notatur.

Clara uiso: uidi dominũ
Visus quietatio: sedentem
Sedentis exaltatio: super soliũ excelsũ
Plenitudo fruitionis quantũ ad aspectũ hũanitatis

Et ea que sub ipso erant replebant tẽplũ. Ex utraq ergo erit diuersimode gl'ie plenitudo. De quarto Apo. vii. Isti sũt qui uenerũt ex magna tribulatione & lauerũt stolas suas i sanguine agni. Ideo sũt ante thronũ dei: & seruiunt ei die ac nocte in templo eius. Hi sũt qui uenerũt ad similitudinẽ xpi cõtinuantes p pseuerantiã ex magna tribulatiõe cum xpo crucifixo quẽ sustinuerũt per patiam: & lauerunt stolas suas innocentiam custodientes: & dealbauerunt eas in sanguine agni p passionis frequẽtem memoriã. Ideo sunt ante thronũ dei p eternã assistentiã in xpo iesu plantati. Et seruiunt ei die ac nocte in templo eius per grarum actionem & laudẽ indefessã. Ad hoc templum uenit dominus ad manifestandam gloriam suam. ps. In templo eius omnes dicent gloriam: Circa secũdum pncipale. s. matris purificationem: attende q btã uirgo uenit hodie ad templum dispensatiue propter nos.

Vt plena puritate: quia non indigebat purificatõe
Vt plena hũilitate: quia nõ tenebat ex lege
Vt plena paupertate: quia uẽit cũ pauperum obl'one
Vt plena pietate: quia cũ mentis deuotiõe.

Et ideo mente purissima ob nullam peccati commissionem: Exo. uigesimoquinto. Facies mensam de lignis setim & deaurabis auro purissimo siue mundissimo. Mensa ista in qua duodecim panes propositionis seruantur designat mentem uirginis gloriose: i qua. xii. articuli ex quibus facta fuit structura symboli apostolici tanq spũales panes reseruati fuerunt ad refectionem oĩum electorum. Siue per. xii. panes significantur oẽs perfectõnes christi uite in duodenario numero tanq superabundanti. Que quidem in mente uirginis fuerunt cum magna deuotione serua e: & ideo dicit deaurata: quia dono sapientie & gratie desuper fusa: nullum in ea locum habuit peccatum. Puriss'ma in carne ob unampeccati ablationem hoc figurat: Prouer. uigesimoquinto. Aufer rubiginem de ar-

gento & egredietur uas purissimum: hoc factum est quando corpus beate uirginis post conceptionem sanctificatum remansit integerrimum: sicut argentum pulchrum & candidum: in nullo rebellans uel tardans effectum gratie xpi iesu: qui hitabat in uirginis mente. Purissima in prole ob nullius peccati transfusionem: Prouer. tertio. primi & purissimi fructus eius. Iste e xps iesus benedictus fructus uentris uirginis qui tenet primatum in puritate. Quoniam igitur quod purissimum est: purificatione non eget: non propter se seu obligatoriam aliquam actionem purificari uoluit sed propter nostram utilitatem.

Ad exemplum purificationis spiritualis: de qua dicitur: Act. uigesimoquito: Fide purificans corda eorum

Ad fundamentum purificationis sacrametalis de qua: Malach. ultimo. Purgabit filios leui

Ad complementum purgationis figuralis quam hodie terminauit: consumauit & exclusit pro tempore quo fuit uera puritas euangelii publicata: de qua Leuit. decimosecundo. Cum completi fuerint dies purgationis sue &c. Ad perfectam igit purgationem spiritualem: cuius nobis exeplu beata uirgo tradidit necessaria est.

Virtus purgans in corde: & hec est pnia purgans a malis precedentibus. Virtus purgans in corpore & hec est temperantia purgans a malis imminetibus. Virtus purgans in opere: & hec est mia preseruans a malis futuris: & purgans ab omnibus. ¶ De primo Iaco. v. Emundate manus peccatores & purificate corda duplices animo. De secudo Iosue decimoseptimo. Transibis ad montes & succides tibi atq purgabis ad habitandum spacia & poteris ultra procedere cum subuerteris chananeum: quem dicis ferreos habere currus & esse fortissimum. ¶ De. iii. prouer. decimoquarto. Per misericordiam & fidem purgantur peccata. ¶ Huic autem triplici purgationi corridet triplex effectus. Primus est mitigatio incendiorum: & hic respondet pnie: cuius lamentis mitigantur incendia per que oportet transire omnem peccantem ut ingrediatur incendium: secundu illud. Nu. xxxi. Omne quod potest transire p flamam igne purgabitur. s. purgatorii: uel aqua expiationis. s. lachrymaru i cotritione sanctificabit. ¶ Secudus effectus est manifestatio mysteriorum: & hic rndet temperantie: cuius bnficio manifestantur & reuelantur mysteria In huius figura: Iudic. vi. Cum excuteret gedeon triticu atq purgaret: apparuit ei angelus domini. Et danieli. & sociis suis abstinentibus reuelatum e p noctem regis mysterium: unde & daniel in abstinetia sua multa meruit uidere secreta: sicut sua continet pphia. ¶ Tertius effectus est multiplicatio meritoru: & hic rndet misericordie: cuius gre multiplicant spiritualia merita: Io. xvi. Omne qui fert fructum purgabit eu ut fructu plus afferat. ¶ Circa tertium. s. circa oblationem boni iesu debes notare q legimus puer iesum in templo offerri. Et debemus offerri in teplo eccl'ie xpi cum turture: columba: siue agno.

Vt simus castissimi sicut turtures p sanctimonie puritatem: Esa. lii. Mundamini qui fertis uasa domini: Cant. secundo pulchre sunt gene tue sicut turturis.

Vt simus fecundissimi: sicut columbe p doctrine fertilitatem uel sedulitatem: Esa. lxiii. Quasi columbe ad fenestras suas.

Vt simus mansuetissimi sicut agni per uite sanctitatem: Hiere. xi. Ego quasi agnus mansuetus q portatur ad uictimam &c. ¶ Secundo legimus puer iesum baiulatum & susceptu ab expectantibus qui gerunt typu subditoru quoru est de manu prelatoru xpm iesum suscipere. Ad quod reqritur q heat.

More Symeonis benignitatem. Sapientie primo. Benignus est spiritus sapientie: & i maliuolam animam non introibit sapientia & cetera. Vnde de ipso scriptum est quod spiritus sanctus erat in eo.

More anne humilitate: quia Iaco. iiii. deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam.

More utriusq longaminitatem. Si enim perseuerauerit pulsans surget amicus & dabit illi &c. Luce. xi Et de Symeone scriptum est q erat expectans consolatioem israel. Et de ana q usq ad anos. lxxxiiii. pmanens uidua n discedebat de teplo ieiuiis & obsecratoibus serues dno nocte & die: Lu. ii ¶ Tertio legimus puerum iesum in templo inuentum ab inquirentibus qui gerunt typum doctoru & predicatoru quoru est in scripturis xpm requirere: unde dicuntur parentes xpi post triduum eum repperisse in medio doctoru. Quia post tridu intellectus preparatorii litteralis allegorici & moralis peruenitur ad intellectum anagogicum qui transit in superna hierusalem: & circuit omnes agelicas officinas: donec in medio tepli celestis inueniat xpm iesu audiete angelos & interrogante: ut merito dicat q mirabant oes sup prudetia & responsis eius: uel aliter ut primus dies sit lectio que est in scripto: secundus collatio que est in uerbo: tertius memoria que est in aio: quartus in quo inuenit est oro: deuotio contemplatio & transformatio que amplexans iesum in gustu filiali ad minus cum dulcore dicit. Fili quid fecisti nobis sic & cetera. In hac autem oblatione christi iesu initiatur consumationi obligatione legalium: sed perficitur in obligatione crucis p mortis iesu holocaustum. Et de utraq uerum est quod dicit Esa. quinquagesimotertio. Oblatus est quia ipse uoluit: quia nec in prima potuit tenere obligatio legis. Nec secundam potuit preualere uiolentia hostis. Sed in utraq fuit holocaustu spotaneum sue bonitatis. Et de utraq maxime de una dicit Apostolus ad Hebre. nono. Vna oblatione consummauit in eternum sacerdotes. ¶ Et gratia huius oblationis sciendum q in ueteri testamento fiebat oblatio de sex generibus animalium: de

tribus uolatilium:que sunt passer:turtur: & columba:de tribus gressibilium que sunt bos ouis:& capra:& de his animalibus que ad hec genera reducuntur:& hec oblatio inducta erat pp peccati reatũ demonstrandum:deus enim creauit hominem innocentem:in qua si uixisset non erat necesse animalium sanguine expiari:nec propriam sensualitatem & carnem mactare:quod significatur in animalis morte.Sed postquam cecidit non potuit releuari nisi per immolationem agni immaculati: & per precium sanguinis iesu christi:unde per sacrificia animalium & auium non auferebatur peccatũ: sed per illa significabatur immolatio illius agni q tollit peccatum mundi.Et per illa instruebatur homo immolare bestialitatem suam sui praui desiderii:siue in peccatis spiritualibus:que per aues: siue in carnalibus que per bestias designantur. ¶ Attetende autem quod homo in statu innocentie habuit.

Sagacitatem in ingenio
Rectitudinem in iudicio
Bonitatem in affectu
Strenuitatem in effectu
Sobrietatem in uictu
Mansuetudinem in conuictu.

¶ Sed econtra quando peccauit cecidit sagacitate in hebetudinem. A rectitudine in curuitatem. A bonitate in maliciam. A strenuitate i segniciem. A sobrietate in ingluuiem. A mansuetudine in atrocitatem. ¶ Nota ergo ꝙ non potuit reuocari.

In sagacitatem nisi per sollicitudinem uigilantie.
In rectitudinem: nisi per simplicitatem innocentie
In bonitatem: nisi per sinceritatem beniuolentie
In strenuitatem: nisi per promptitudinem obedientie
In sobrietatem: nisi per austeritatem parsimonie
In mansuetudinem: nisi per tractabilitatem tolerantie

¶ Propter renouationem ergo hominis ab hebetudine in sagacitatem: per sollicitudinem uigilantie offerebatur passer:Leuit.decimotertio.unde ps uigilaui & factus sum sicut passer solitarius i tecto Et hoc est primum. ¶ Propter secundum offerebantur columbe:Leuit.decimotertio. Et Matth. decimo.Estote simplices sicut columbe. ¶ Propter tertium offerebantur turtures sincere & fideles in diligendo:unde hic dicitur:par turturum. ¶ Propter quartum offerebantur boues siue uituli & uacce que sunt animalia obedientia:Prouerbi. decimoquinto.ubi non sunt boues presepe uacuum est. ¶ Propter quintum offerebantur capre siue hedi:que sunt animalia habentia pilum lectum & cibum asperũ:Can.quarto.Capilli tui sicut greges tonsarum:que ascenderunt de monte galaad.

¶ Propter sextum offerebantur boues & agni: q sunt animalia mansuetissima usq; ad morté: Mat. x.Ecce ego mitto uos sicut oues in medio lupoꝝ. Quia ergo oblatio christi hec omnia nobis restituit:quia fuit.

Sollicitissimus in uigilantia ad modum passeris
Simplicissimus in innocentia ad modum columbe.
Sincerissimus in beniuolentia ad modum turturis
Promptissimus in obediẽtia ad modum bouis
Austerissimus in persimoniã ad modũ capre
Patientissimus in substinentia ad modum agni.
Ideo in omnibus oblationibus prefiguratus est.

¶ Attende autem ꝙ quedam dicebantur sacrificia:& hec proprie erant de aĩmalibus. Nec añ octauum diem natiuitatis sue poterant offerri.Nec eadem die mater & fetus eius. Quedam proprie dicebantur oblationes:& he erant de materia sicca: ut de simila: pane:& thure:& panes uel cocti i clybano:uel in craticula:uel in sartagine:uel in aqua: & illa dicebantur lagana oleo lita. Aliquando fiebat oblatio de liquidis:ut uino & oleo:& hĩ prope dicebatur titatio.Scriptura tamen indifferenter utitur aliquando his uocabulis:dicebatur autem hostia de aĩmalibus ab hebreis que offerebatur ad hostium tabernaculi:uictima a uinciendo:quia ducebatur uincta.A gentibus dicebatur hostia pro hostibus uincendis:uictima pro iam uictis. Mel autem & fermentum nunq̃ domino offerebantur. Sal autem semper.Et si offerebatur ouis:cauda offerebatur cũ adipe. Quia nunq̃ carnalis delectatio & maligna corruptio possunt deo placere: discretiouero omne sacrificium condit & simplicitatem innocentie:deus semper perseuerare precipit.

¶ Erat autem diuersus ritus offerẽdi animalia uolatilia & gressibilia.Nam gressibilia offerebantur a sacerdote detracta pelle: artubus in frustra concisis:quibus lotis cum capite & pedibus & intestinis adolebat omnia super altare in holocaustum. Et hic reputatur modus offerendi opera uite actiue.Hoc adiuncto ꝙ omnis adeps qui est pinguendo intestinorum diuini est iure perpetuo. Et sunt tres adipes.Adeps uitaliũ.i.cordis & uẽtris:adeps epatis siue iecoris:quod reticulũ dicitur. Et adeps renum:& hic semper adolebatur domino cum renunculis. ¶ Vbi attendendum ꝙ omnis dilectõ que per adipes & omnis spiritualis generatio que per renes est domino adolenda. Oblatio autem auium fiebat hoc modo. Confringebãt sacerdos collum sola manu.Non enim licebat leuare ferrũ super auem:& retorto capite sub ascella:ungue autem colli ubi fractum erat rupebat effuso sanguine circa crepidinem altaris uesiculam gutturis & plumas proiiciebat ad orientem in locum communem: confractisque ascellis manu adolebat ea super alrare in holocaustum & cetera. ¶ In his attende modum oblationis & purificati-

onis uite contemplatiue:ad cuius contemplatio-
nem semper debet mens alas confringere:ne te-
mere offeratur:collum rumpere ne nimis presum
ptuose iungi xp̄o capiti reputetur:Nō tñ ferro sed
manu:quia non diuisione peccati:sed operatione
humili:ubi & ungue sue insensibilitatis in experiē
tia diuinorum fundat sanguinem sui carnalis affe-
ctus:quem forsitan hūit;in diuinis gustibus.Et ue
siculam gutturis.i.tumorem proprie reputationis
ex gustibus diuinis:& plumas uolatus contēpla-
tionis in speculationibus altis ꝓiciat ad orientem
in locum cinerum.i.anihilet per sue fragilis origīs
& debilitatis respectum.Et sic totam suam contē-
plationem incineratā in se & deo flāmeam adole
as super altare.i.super xp̄m iesum:ab ipso:& in ip-
so:& per ipsum omnia recognoscens.Ip̄e enim est
altare nostrum:& sacerdos & hostia:sacrificiū:obla
tio & libamen.Ip̄e quidem sacrificium animalium
ut dictum est supra:hostia per quam celum intratˀ
& hostis superatur:uictima quia uictus pro nobis
nos uictores efficit:& hostia pacifica:quia pacifica
uit per sanguinem crucis sue que in celis & que in
terris sunt.Saluatoris hostia:quia saluum fecit po-
pulum suum a peccatis eorum:hostia holocausti:
quia ignem uenit mittere in terram:& seipsum to
tum flamma amoris accendit. Ipse holocaustum
animaliū gressibilium p opera actiue:quia cepit ie
sus facere & docere.Ip̄e holocaustum auium per ac
tum contemplatiuum:quia resplenduit facies eius
sicut sol.In ip̄o enim omnis adeps cuiuscunq; pin
gnis deuotionis:in ip̄o oīs reminiculi cuiuscunq;
spiritualis regeneratōis.Ip̄e caput& membra om-
nis stricte compaginationis.Ip̄e sanguis omnis di
gne aspersionis septenarie:quia septies fudit san-
guinem.Ip̄e est altare sacratissimum quod non al-
terius sanguine expiatur:sed proprio sanguine:nō
tā aspgitur q̄ qn̄q; largissimis fluuiis irrigatur.Et ī
omnibus membris & atthomis corporis sui in ꝓ
prii sāguinis sudore lauatur q̄ uera libatio aridoꝝ:
quanta compassione est recogitandum ꝙ mēbra
tua sicca omī humore uitali: & arefacta euacuatōe
sanguinis tui in altari crucis multipliciter obtulisti
in simillā puritatis.In panem propositionis qui sē
per nostro appetitui est gustandus:panis coctus ī
clibano absconsiōis per incomprehensibilitatem
amoris qui te in corde decoxit:panis assatus in cra
ticula per publicum crucis supplicium:pāis frixus
in patella stridens & strepens per dolosi clamoris
suspirium longanimi charitate dilatatū.Thus sua
uissimi odoris per non interuptum tue deuotio-
nis interne & ante conspectum diuitatis tue imen
sum.Sal sapientie & discretionis semper excludes
superfluum & diminutum:& ad omnia discretissi
me tuum circumferendo respectum. Quia autem
mel dulcedinis infecte & fermentum corruptōnis
maligne in te solo & purissima matre tua bone ie-
su non fuit.

Tu uitula ruffa pro peccato summi sacerdotis
Tu hircus immolatus pro peccato principis
Tu uitulus pro peccato synagoge uel populi
Tu capra pro peccato cuiuslibet singularis filii
Tu hircus immolatus in die expiationis per sup-
plicium.
Tu hircus emissus in desertum celi per actum ascē
sionis. Et ideo non immerito hac una oblatiōe
omnes cerimoniales oblationes ueteris testamen
ti te ipsum figurantes complesti & euacuasti: & in
oblatione tui que hodie est inchoata: & in tua sa-
cratissima morte est completa consumasti in eter-
num sanctificatos. De his autem oblationibus
habetur:Leuit.primo secundo:&.vi. quasi per to-
tum. Circa quartum.s.circa alias personas que
processionem integrant hodiernam:debes atten-
dere quod tibi dictum est supra.s.ꝙ per manifesta
tionem in presepio pastoribus figurabatur noticia
boni iesu facta conuerse ecclesie de iudeis:per ma-
nifestationem factam hodie significatur plena ma
nifestatio xp̄i in fine temporum fienda iudeis si-
mul & gentibus in renouatione euangelici status.
Vbi nota ꝙ relinquitur stabulum & animalia:
& uenitur ad templum quod est in hierusalem:pu
rificatur purissimus:quasi extraneus:presentatur fi
lius quasi seruus:& redimitur omnium dominus
Recipientes eum ueniunt in spiritu in templum:
non qualescunq;:sed senes communem salutem
expectantes:iesum manibus baiulantes & deuote
cantātes:& ipsius iesu plene cognoscentes ruinam
in reprobis:& resurrectionem in electis:contradi-
ctionem in actibus malis & transfixionis gladium
in affectibus materne compassionis. O qualia
sunt ista hierusalem castigauit te dominus:qui us-
q; nunc te dimisit in stabulo cum bestiali caterua.
Sed beatus ero si fuerint reliquie cordis mei ad ui-
dendam claritatem sancte ecclesie:qn̄ iesus non in
ter bestias iacebit in stabulo : sed in medio templi
dei sancte senectutis manibus baiulatur:& in con-
templationis iubilo mortificatis actibus destructi
uis qui non sunt uita sed mors iubilatur ī pacis dul
core. Vis uidere uirginem cum paruulo iacētes
in stabulo cum ignorantia bestiali:uide ueritatem
auctoritatis & confessionem fidei stare modo ī me
dio ecclesie stabilitate infimo temporalium:in ster
core carnalitatum.In feno spinoso:ubi sunt sentes
discordie.Rixe.odia.Inuidie pompe superbie:aua
ricie:& pessime symonie.O sentes horrende sic di-
cte:quia uestro acumine sentire uos facitis. Quo
stupendo & diabolo miraculo isēsibiles facti estis.
Nam que cōsueuistis pungere:nunc uidemini de
lectare.Nam prelati miseri:& clerici lasciui:religiosi
desidiosi esse sub sentibus delicias computant: &
iam sensu spirituali perdito his sentibus lacerati:li-
targico morbo sopiti:nequaq; de punctiōibus cō-
querūtur.In quibus ecclesia gemit & dicit. Vulne
rauerunt me & non dolui:percusserunt me & non
sensi:tulerunt pallium meum custodes murorum
&c. O q̄ proprie dicit custodes murorum: non

animarum:quia non uidentur prelati spiritualium carismatum:sed diuitiarum & pomparum temporalium habere custodiam:qui nec dolent uulnera peccatorum:nec se sentiunt trahi ad infernum. Et hi tulerunt sancte ecclesie pallium:quia eidem abstulerunt uite christi & sancte conuersationis amictum. Sed utinam stabulum uacuum esset a bestiis. Sed ibi est bos castratus:quia ibi est status prelaticus:qui cum debeat esse castratus a generatiõe carnali & affectu temporalium amicorum: qui adhuc diabolo faciente recuperauit testiculos:& a spirituali generatione fidelium patitur castraturam. Iugum domini suaue & sanctum in supportatiõe pauperum & inopum:& in consolatione tribulatorum fidelium:reiecit bos iste cornupeta feriẽs & uulnerans non consolans:& iugo mundi & diaboli ad supportandum.s.onera omnium carnalium suorum propinquorum & ad sustinenda exercitia querelarum:& discordias partium captiuatas ceruices inclinat:utiq; ruminat bos iste excellentia amicorum ditationem:nepotũ discordias & maligna consilia partium scindit ungula:utinam carnem totam propriam scinderet & nõ plebem subiectam. Aliter etiam per prudentiam carnis perscindit suã maledictam ungulam in terrenam astutiam contrarius nostro emanueli:quia hic bos didicit ĩ suis malignis consiliis reprobare bonum:& eligere malum. Satis hec sentiunt in multis regionibus misere ciuitates talibus impositionibus & pastorum tyrannia quassate. Sed & asinus peculãtie non deficit nostro stabulo:qui quanta stoliditate ignorãtie sacre scripture sit pressus:magis gemendum q̃ referendum. Sed & non uacat ab astutia asinina: cuius in hoc dicitur esse cautela ut iuxta sepes & muros diuertendo:uel onera deponat eorum confractõe: uel sepe pedem sedentis allidat. O cum quanto est gemitu referendum:quia quandocunq; tales asini uolunt onerari curis uiduarum: uel pupillorum uel emendationibus peccatorum ad materias suas & sepes spinosas diuertunt: asserẽdo se esse occupatos in cõsiliis & magnis negotiis castrorum & uillarum & in curis sue carnis & in gurgitationibus suis edendo & dormiendo:quibus tanta occupatiõe inherent ꝙ animarum onera que portare deberent conterunt & allidunt. Discurre per templa: respice altaria:uideas aulas & cameras & uidebis eorum habitacula regum apparatum. Si respicias templa apparebunt in multis locis stabula iumẽtorum. Si cõsideres apparatum mẽsarum domicellorum: equorum & aliorum que spectant ad mundi pompam: & discurras per dioceses & superioribus comparares paramenta altarium calices & corporalia & modum sacerdotum:& omnia que spectant ad diuinum cultum:uidebis ꝙ in istis corpus ipsorum ꝑlatorum uidetur factum templum. Templum autem dei quo ad eius cultum ut stabulum inquinatur:unde talis recte uidetur asinus diabolo cui bastum suum imposuit ad infernalia onera cum suauitate portanda: hec pro malicia huius temporis de qua magis est flendum q̃ referendum:quia nihil remansit in statibus in ista ecclesia quod non sit quo ad uite deformationem corruptum: & quod non in bestialitatem degeneret iumentinã. Sed altius attollendo aspectum ad perfectionem futuram in ecclesia renouanda apparet si quis sciat contemplari scripturarum mysteria ꝙ tempus ecclesie de gentibus:quod per duas spirituales generationes extenditur respectu perfectiõis cumulãde:quã expectamus:tam in claritate luminum:q̃ in ardore affectuum:q̃ etiam in plenitudine omnium carismatum:uidetur quidam attributus puerilis infantie:respectu senilis prudẽtie:& quasi quoddam stabulum plenum bestiis & feno spinoso propter defectum temporalium & ignorantiam clericorum respectu paupertatis euangelice renouande: ut merito iste status respectu prioris templum domini dici possit:quia iste status purificatur ab amore distractiuo temporalium & eleuatur quantum licet in carne passibili per contemplationis excessum in ecclesie triumphantis occursum:illustratur per diuinum radium ad cognoscendum uerum lumen iesum & eius perfectissimum statum in utriusque textu inclusum:& ipsum in manibus uite conformis baiulat per strenuissimum actum. Vnde & spiritu sancto singulariter dicitur status iste repleri & in feruore spiritus in templum christi uite adduci: propter quod & persone hodierne. Symeon & anna singulariter commendantur. Ecclesia enim illius status digna erit commendatione:& erat senilis maturitatis experientie & claritatis mortificationis uanitatis mundi & carnis iubilationis contemplationis interne quietis:& omnia in christo possidens a seipso deficiens in ipso uidebitur totaliter transformari:& continue ruminabit christum ihm ut summam perfectionis status & semetipsum ut sentinam omnis defectus. Et hoc optime ostendunt uerba cantici Symeonis: in quibus mystice comprehenduntur omnia supradicta & multa alia & totius solennitatis materia. Nam hoc festum ut ex supradictis patet est ex quattuor principalit᷑ dedicatum scilicet.

Ex huius senis gratulatione
Diuine prolis oblatione
Probate anus testificatione
Munde uirginis parturitione.

Et secundum hoc festũ nobis ꝓponit᷑ ĩ exẽplũ serenissime tranquilitatis. Suauissime ioconditatis ꝓfundissime humilitatis. Ad hec autem declarãda in quatuor uersiculis cantici introducitur bñdictus iesus in primo uersu ut pax tranquillans mẽtes simplicium. In secundo uersu ut salus corroborans & aĩans uires debilium. In tertio uersu:ut lux clarificans corda contẽplantium. In quarto uersu:ut gloria magnificans statum humilium. Exemplum

Pacis est in senis congratulatione
Salutis in prolis oblatione

Luminis in anus probatione
Glorie sublimentis in uirginis purificatione
Conemur ergo & nos gustare spiritus primitias: ut preocupemus faciem domini. Experiamur i nobis quid fiendum est dei munere in uniuersali ecclesia
Expectemus ut sit in nobis
Pax tranquilla
Charitas feconda
Suauitas ioconda
Humilitas profunda
Dicit ergo: Nunc dimittis: ubi dicitur xp̄us ut pax tranquillans. Est autem ista pax ut dei uoluntas fiat in nobis ad quam habēdam oportet nos dimitti a duplici malo uinculo amoris & odii quo i quietatur mens cuiuslibet turbati. Aut. n. inquietatur quis quia i se & in amico non habet quod uult. s. qualemcunq̧ prosperitatem. Et habet quod non uult. s. persecutionem ab illo uel prosperitatē i alio Et ut aperte loquar mens carnalis desiderat in se & ī amicis prospa: & nulla aduersa. In hoste oīa aduersa: & nulla prospa: qđ si secus accidat uel turbatᷣ ul̄ perturbatur. Ab hoc ergo oportet dimitti animū qui ad quietem inspirat & aspirat: ut. s. se & oīa a se amata diuine uoluntati subiiciat: & omne quod carnaliter diligit dimittat libere propter deum: ut & corpus & animā dimittat regi secundum diuine uoluntatis cursum & magis se habeat suspectum ī consolationibus sibi uel suis datis: q̄ in tribulationibus illatis: & omnem quem patitur persecutorē ꝑpter deum: & secundum deum appetat prospera ri cum letitia: & odiat pati cum tristitia: & istud est illud odium sanctum anime sue idest uolūtatis animalis: quod requiritur ad christi discipulatum cum dicit. Si quis uenit ad me & non odit & cetera. Et hoc est amicū diligere in deum: & inimicum ꝑ pter deum: unde & anima secure petit pro inimico prospera: & hilariter sustinet: uel ad minus patientᷣ in se & in amico aduersa: ¶ Ad sustinendum autē tranquillā inimici prosperitatem: & illatam aduersitatem ab eo: duo possunt te inducere. s. dei conformitas: quia deus ipsum sustinet: imo qđ plus est ipsum te: & tuos tribulari iubet: licet enim nō iubeat ipsius peruersam uoluntatem: tamen ipsius uoluntatis effectum prout pertinet ad tuam tribulationem. Quod attendens dauid patientissimus cum sibi malediceret Semey. ii. Re. xvi. dixit dominus precepit ei ut malediceret dauid. Et qr ista sunt occulta dei iuditia: imo in electos bn̄ficia: ideo subiunxit dauid. Et quis est qui audeat dicere: q̄re sic fecerit: dimitte ut maledicat iuxta preceptū domini ¶ Secunda ratio patientie est consideratio infirmitatis proximi & sui: debet enim mens considerare q̄ prona est humana miseria ad lapsum experientia sui. Ideo offendēti proximo magis debet cōpati q̄ irasci. Due rationes sequentes non solum cōcludunt patientiam in aduersis: sed letitiam & delectationem respectu inferentis potissime: quia oīs anima peccatrix purgatione indiget: que proprie p

tribulationem habetur: debes ergo aduersitatē tibi diligere tanq̄ necessaria inferentem
Ipsa ē enī tuus barbitonsor: qr radit superflua
Est tuus lotor: qr purgat inmunda.
Est tibi insuflator q tui peccatoris intima calefacit
Est tuus reductor ad deū a quo eras dispsus
¶ Vides ergo quāta bona tibi ministrat: debes ergo eū tenere: diligere: non: odire. Quod si dicis ex his argumento culpam non purgo: irascaris cōtra teipsum: qr hoc est tue impatientie: non illius iniurie. Sicut si ex bono cibo tibi ministrato stomacū dolere contingat. illius autem malam uolūtatem debes deo dimittere iudicandam & operationem illius tibi utilem a deo transmissam tanq̄ dei beneficium acceptare. ¶ Secunda ratio est quia sicut aīa peccatrix indiget purgari: ita indiget ꝓmoueri: ꝓmotio autem est acceder̄ ad similitudinem christi: quod quidem tibi facit precipue tribulationū multiplex quadratura: unde tibi est tribulator. Sicut artifex quadrans: & in te sculpens christi figuram: ut merearis in superno edificio collocari. Est faber optimus qui tibi fabricat coronam: qui quot in te tribulationes donat uel in aliis: tot in tua corona lapides preciosos locat. Quid ergo tam utili labori nō debes secundum preceptum diuinum orationis stipendium: & delectationis effectum? ¶ Ad hec addas unum propter quod debet esse omni mente dulcissimū inimicum diligere: quia christus cui nihil possumus redere pro his que pro nobis sustinuit: hoc a nobis petit & precepit & paternam similitudinem promittit: cū dicit. Diligite inimicos uestros. benefacite his qui oderunt uos: orate ꝑ persequentibus & calūniantibus uos ut sitis filii patris uestri. Et concludit. Estote ergo perfecti & cet. ¶ O anima misera quid uadis querendo: hec audiens a iesu tuo? Euiscerare in dilectiōe inimici: que tibi tanta bona facit: ꝓ ad similitudinem diuine ꝑfectionis adducit. Et erubesce de cetero ipsum uocare inimicum. Sed illum uoca inimicum qui tuū nutrit carnaliter affectum: Non autem ad ista pertigere poterit qui temporalium loculos uel proprie uoluntatis possidere cupit. Et ideo non potest ad pacem attingere qui non uult per paupertatē euangelicam esse imitator & professor christi uite. Propter quod cum dixisset. Nunc dimittis seruum tuū domine: addidit in pace incarnati uerbi: per cōuersationis exemplum. Et ideo hec mentis quietudo omnem conscientie stimulum excludit: non extinguendo ueritatem in conscientia. Sicut dicit illa caterua diaboli: que spurcicias innominabilis īmōditie operans dicit in eis quiescende tanq̄ in operibus naturaliter delectatiuis: & in usu mēbrorum a creatore conditorum. sed de hoc alias quia istius secte & pessime nomen est mors: & sequitur eam infernus. Non enim ille est usus membrorum: sed abusus pessimus. Nec mulieres sunt communes secūdum sectam odibilem pessimi. Nicolai: cuius maliciam isti imitantur: & addunt horrenda: q̄ sūt

magis silentio occultanda. Hec autem mentis tranquillitas, & priuatio remorsus est conscientie p maximam innocentiam uite: non solum fugiēdo delectamenta illicita: & diuinis preceptis ꝓhibita: sed ēt temperatissime utendo concessis: & tanta repletur suauitate celi & obedientia diuini beneplaciti ꝙ horret omne delectamentum sensitiuum: qđ secundum dei mandatum aut consilium non est reducibile & reductum in deum. Et non solum uitat mortale peccatum & frequentiam uenialium: sed omnino nullum ueniale uult committere ex deliberato consensu. Quod si aliquando in hoc ruat multum se ex hoc in cōspectu dei uilificat. Hec itaqꝫ pax & tranquillitas mentis supponit exclusionem amoris & odii inordinati respectu sui & proximi. Supponit exclusionem delectamenti sensitiui: nisi quantum est necessarium sustentationi nature. Et in isto multo magis fruitur deo: ꝗ̄ illo sustantiuo. Supponit etiam clausuram sensuum: ut non rumores querat: sed audire fugiat: & spectacula alia omnia quecūqꝫ possunt mentem trahere per diuersa. Quiescit etiam respectu diuinorum beneficiorum in suo presenti non distracta per uaga desideria: que menti occurrunt & respectu boni. Et attende ꝙ labor stultorum affligit eos qui nesciūt per orbem pergere. Vnde est hoc ꝙ tot perfectioni insistere se dicunt: & tam pauci sciunt eam inuenire? Certe hoc est quantum ego possum imperfectus agnoscere: quia sepe sub spē maioris boni distrahuntur: & non humiles in seipsis nesciunt colere donum receptum: & deo de ipso gratias agere: nec requiescere sub dei uoluntate: sed inordinatis appetitibus inquietantur propria affectiōe. Hic autem status tenet mentem sub deo mortuam & nihil ab eo uult recipere nisi quod uult dare preter exclusionem peccati: quia in peccatis nō uideo posse esse quietem nisi mortiferam. Ad hec autem ipsum inducunt tria. Primum est recognitō sue indignitatis: quia omni dei dono quantumcunqꝫ modico reputat se indignum: & semper uidet se deum impugnare sub donis receptis: unde & sibi dicit. Quia temeritate audeo maiora appetere: qui in donis receptis nunꝗ̄ me uolui exercere? Cogita quomodo recogitasti. Qui te creauit rationis capacem. Qui ad suam noticiam adducere uoluit. Qui pro te deus summus ad tantam uilitatem descēdit & in tua natura tam dura sustinuit. Quid plus petis ab illo a quo tanta recepisti: tot sceleribus irretita? & sic dum anima resilit in propriam paruitatem contentatur sub domini uoluntate. Secundum quod eam reddit quietam est maxima estiatō omnium que sunt dei. Charitas enim que charum tenet amatum quando leuatur ad eius contemplationem uidet eum tam immensum: ꝙ omne bonum suum intuetur ut quoddā pelagus: unde credo ꝙ non est ita minimum dei donū: quod si anima ruminaret illud cum gratiarum actione ipsam non induceret ad feruorem: & per augmentum sui non excluderet omne peccatum? Debet etiam anima peccatis obnoxia considerare ꝙ magnum dei donum est: ꝙ deus eam non permisit maioribus sceleribus infici: & non deo attribuere sua peccata dicendo. Quare me sic reliquit: & quare me sic cadere permisit? Et deo improperando modica bona que facit: ac si essent sua: dicēdo. Ego dimisi mūdum: & studeo imitari christum: & nō quero ab eo nisi seipsum: & tamen me dimittit siccam & aridā & oīs sue dulcedinis inexptē: & tentationibus me subiicit: & in peccatis cadere me permittit. O misera anima non est iste sermo q misericordiā puocet: sed furorem & iram & indignationem adducat. Et hec est causa quare multi qui se dicunt perfectionem insequi: & decidunt & nūqꝫ eam attigūt: nisi modum conuertant loquendi & sentiendi. Intra ergo uiam perfectionis anima misera: & uerte lamentum tuū super te & deo gratias agas: nō irroges iniurias nec causeris ꝙ aliis bona faciat: sed dicas. Stupeo & admiror ꝙ deus pre ceteris uicinis meis melioribus me de mundi profundo elegit: Stupeo ꝙ mihi indigno dedit affectum sequendi se & desiderandi sue passioni configi. Stupeo ꝙ me sepius cadere non permisit. Ideoqꝫ ifinite gratie sint tibi inestimabili dono tuo. Multum ego bene dignus sum: ut omni peccato succumbā: quia non cognoui tuum lumen gratie quo me dignatus es illustrare ut cognoscerē te inestimabili amore mei seruilē assumpsisse naturam: & mortē pertulisse tā durā. Dico tibi aīa si hac uia incesseris: cito deus dissoluet a te colligationes impietatis: & tollet peccatorū tuoꝝ fasciculos deprimentes: ratio autē maxima quietudinis mē: is ē ꝙ anima quē sic de deo ī bonitate sentit non dubitat quin eā dominus uelit ad uitā eternā. Et hoc reputat tantum donum & tam gratuite datum: & ita congrue a deo dispositum in merito christi iesu: quod nihil uult nisi quod in eo disposuit: & eo loco: tempore & modo quo in ipso benedicto iesu eternaliter dare decreuit. Non est autem hoc sentire presumptionis: sed profundo humilitatis: que est ī suo sentimēto magna nimis ut & semper se reputet indignam: & tamen propter meritum christi iesu non dubitet huiusmodi bonitatem dare diuinam. Cuius humilitatis signum est: quia semper proficit in imitatione christi uite: & in fuga omnis culpe: & ꝙ nihil timet nisi laqueum diuine offense: & quantum necessitatis nature sue patitur cōfringit delectamēta sue partis sensitiue. Sed que semper uult ambulare in relaxatione uite sue: & in appetitu promotionis mundane: & non curare de perfectione regule promisse: si cum hoc reddit se securam de perceptione eterne glorie: hoc uere est presumptionis temerarie: & cecitatis decepte.

Tertia ratio principalissima quietis & desiderii stabiliti & que supplet defectum precedentis ē ꝙ

talis aīa nihil sētit se ī se nec diligit se ī se nec ꝑpse: sed totam ī xp̄o se sentit & diligit: & iesum christū putat suum sūmum bonum: & ideo in eius beatitudine iam beatam se sentit. Et quia uidet ꝙ christo iesu nihil in eternum potest deficere: nescit qd plus habeat desiderare: quia in ipso se sentit deum & omnia possidere. Et ideo status talis anime ē iubilare in gloria dei & christi hominis: & de hoc cōtinue laudare & magnificarē beatissimā trinitatem: de se nihil cogitare nec appetere nisi ꝙ deus eā locet in christo iesu: Appetit non effectione reciproca boni proprii: sed pro complemēto diuini beneplaciti. Et h̄ ad nihil aliud studet: nisi ad reformandum in se similitudinem uite christi secundum influxum cōmotionis dei. Nec decipitur sicut multi: ut uelit sequi proprium appetitum sub spē maioris honoris dei & utilitatis proximi: qr in hoc ipsa cognoscit ꝙ est summus honor dei in seipsa: ꝙ ipsa mortua iaceat sub diuina uolūtate tanq̄ summe obedientissima in nullo rebellans. Et ideo iubilat primū uersum. Nunc dimittis seruum tuum domīe. s. solutum ab omni amore sui & plene subiectum tibi. Secūdum uerbum tuum idest secundū similitudinem ad tuum uerbum iesum incarnatū: in pace idest in mentis plena tranquillitate. Et hec ē doctrīa pauli subtilit̄ īserta ī oībus epistolis suis. De hac pace dicebat iesus xp̄s. Ioānis. xvi. Pacē relīquo uobis: Pacē meā do uobis. Et de hac apostol̄. ii. Cor. xiii. Pacem habete: & deus pacis & dilectionis erit uobiscum. Ad hanc hortatur ad hebreos xii. pacem sequimini cum omnibus & sanctimōiā sine qua nemo uidebit: deum unde & de his dicit. Ber. Obtento pacis osculo senex in pace relinquit prenuncians tamē christum in signū positum: cui contradicetur. Omnino uerum est: quia contradicitur signo pacis ab his qui oderunt pacē: que quidem pax datur solum hominibus bone uolūtatis quibus uera pax est a dei uolūtate: non ad dādum sub spē cuiuscūq; boni. Sic ergo patet quomō christus iesus est pax tranquillās mētis suppliciū. Secundus uersus est in quo christus introducitur ut salus corroborans mentes debiliū in quo est magnum charitatis īcendium: quando attenditur ꝙ pro omnibus oblatus est in preciū. Et in hoc est ratio pacis predicte istud salutare preciū continue intueri. Quia inquit: uiderunt oculi mei salutare tuū Ideo dimictor in pace q̄ excuperat omnē sensum. Et h̄ attende si uis in pace dimitti: oporret te cōtinue in contuitu iesu christi & suorum operum exerceri: ut studeas nil aliud cogitare. Et hec est radix & ianua omnis perfectionis: & ī hoc debet eē sūmū studium: ut semper ante oculos mentis tue aliqualiter teneas christū iesū uel aliquē eius actū. In hoc certe studio edomatur concupiscentia: infirmatur gula: corripitur lingua: & excluduntur quasi sine labore omnia uicia. Qui autem particulariter uult laborare ad aliquod uicium corrigendum: sine hoc studio multum laborabit & forte parum uel nihil obtinebit: & propter hoc oporteret refrenari appetitum superuacuum: qui nō ex cōtentus cogitare de christo: uel de suis minimis: nisi ferat in altas radices sue diuinitatis. Et hec fuit causa q̄re multi ruerunt a uia ueritatis: quia nescierunt ī christo humiliter exerceri. Nihil est enim in operibus uite eius ita minimum quod si ponderetur modo debito non debeat diligenter anime satiare appetitū: imo quando descendit in eius uiliora: ut ꝙ infātiles necessitates: & egestiones nature patiebatur puer deus ligatus in fascia: tantum obstupescit & admiratur ꝙ magis delectat animam amoris experiētia: ꝙ propter ipsam deus talia sustinuerit: q̄ ꝙ spiritus seraphicos ī celo creauerat. O anima mea immergere tota ī has uilitates a deo assūptas & scias ꝙ eas in eternum non sufficis contemplari & hoc est contemplari altitudinē hominis christi. Quantum enim deus descendit: tantum assumptum hominem exaltauit: & extali descensu boni iesū omnis sublimitas electorum exiuit. Quomō autem debeas exercere te ī uidendo iesum salutare tuum: quere ifra ī tractatu de cruce perfectorum. Ille igitur exercetur in cruce iesu: qui ipsum iugiter reuoluit ante oculos mētis sue: & qui moleste fert quando aliquid aliud siue affectiuum siue delectatiuum occupat mentem suam: Quod si contingat: statim manu sollicitudis abiicit & purgat. Et hic est qui dicere potest. Quia uiderunt oculi mei salutare tuum iugiter contemplando xp̄i presentiā & in omnibus christum iesum q̄tumcūq; mihi secūdū sensum displicibilibus operari salutem: uidet enim expresse anima que sentit dei bonitatē quicquid deus permittit: uelfacit totum secundū illas eternas leges cum electo paulo salutare: Et anima transformata in christum in omni electo saluato reputat se saluatam. Et de omnibus ut de salute propria deum laudare & magnificare: non cessat: imo quod stupendius est uidet dānationem reproborꝫ ad suam cooperari salutem. Et quia ī eis iugiter uidet horrorem diuine iustitie & christi hominis: & amore inflāmari electorum: ideo in eis contemplatur iesum suum optimum salutare. Maximū autem signum ꝙ anima est ad ueram salutem adducta est: quando est nihil in sui cordis scrutinio ī uenit se timere nisi de iniuria & offensa dei: & uoluntatis proprie complacentia in tantum ꝙ etiam ipsam paradisi gloriam nō diligit propter suum cōmodum: licet sic eam diligere liceat: sed solum propter diuinum beneplacitum: ut ī ipso: & de ipso eē num decretum diuini consilii in christi iesu merito & primo compleatur. Et hoc nō est se uidere: sed domini salutare. Procul est ab hac mente omnis inuidia: que recombeus in nouissimo loco in nuptiis dilecti felicius se beatam reputat in capite suo christo: & in quolibet eius membro: q̄ ī semetipsa. Et hoc quia diligit bonum inquantum bonum ē

non inquantum proprium:& semper in proximo estimat maius bonum:q̄ in seipsa:& magis dei honoratiuum:ac per hoc securius delectatur in bonis aliorum:immo in illis se uidet dona altissimi possidere sine defectu:& in seipsa semper conspicit collatorum donorum impiam destructionem. Hec anima nisi sue malicie irasci non nouit:nec in se unde gloriari debeat conspicit sed unde cōfondi: propter quod omnibus desiderat subiici tanq̄ dominis suis:christum in illis conspiciens & nulli patit̄ se proponi. Hec nullius rei est auara nisi diuini honoris:quia nunq̄ sibi uidetur:ꝙ a se:& i se possit debite honorari. Omnia enim alia arbitratur ut stercora:& terrena inplicamenta reputat inpedimenta & detrimenta:ut christum expedite teneat:& nullius rei sollicitudine implicata. Et quia etiam omnium aliorum necessitates supplere satagit: christum in eis indigentem conspiciens:& in propriis penuriis tanq̄ in crucis christi conformibus delectari:propt̄ quod nulli rei parcit quī eas effundat liberaliter ad aliorum indigentiam subleuandam:& i omnibus ipsa patitur eorum molestias:& reficitur in consolationibus eorundē. ¶ Procul etiā ab hac anima oīs accidia & desidia:quia semper uellet occupari in dilecti iesu contemplatione continua:uel in obsequiosa suppletione uillitatis & necessitatis christi mēbrorum:semper i scala ueri iacob christi iesu uel ascēdens in deum:uel descendens ad proximum: etiā sit in hac anima admirabilis status:ut aleuatio contemplationis in christum in flāmet acctionem ad proximū:& humilis inclinatio & fructuosa occupatio proximi eā altius eleuet in admiratiōe sublimitatis & dignationis dei. Et sepe sic per christi transformationem mirabilem & gratiam datur isti anime efficacissimū donum quo acctio contemplationem eleuet:& contemplatio roboret actionem. Quod maxime ex hoc contingit:quia i omnibus uidet christum & in omnibus christo mistrat:quē semper in omnibus actiōibus ut finis deo homi cui in membris seruit sedule contemplatur. ¶ Hec excellentissime fuerunt in christi matre & i apostolico statu post eam propter quod:operatio manuum & sollicitudo ecclesiarum pauli:contemplationem sustulit non despexit. Et licet i aliquibus qui non ad tantum astendunt successiue ista in animabus suis fiant:non tamen est mihi dubium aliquibus animabus fore collatum: ut simul i actum cōtemplationis & strenue actionis ferantur amati iesu diuinitatis participio qui simul conprehēsor extitit & uiator. ¶ Procul est ab hac anima omnis delectatio gulositatis & lascuie:que sic est intenta cōtinue delectari solum in christo iesu ꝙ etiam licita delectamenta fugit ne eam distrahant a dilecto. Et hec omnia contingunt in anima ex beneficio iesu christi:quando oculi eius ipsum iesum contemplātur iugiter domini salutare. ¶ Hoc fuit figuratum ī monte transfigurationis. Mat. xvii. quādo prostratis discipulis haud dubium:quia proprie fragilitatis experientia tacti a christo iesu tactu inq̄ transformatiuo in se leuantes oculos neminem uiderūt nisi solum iesum. ¶ Sequit̄ tertius uersus. Quod parasti:ante fatiem omnium populorum:lumē ad reuelationem gentium:hic enim uersus sententia terminatur:licet & alio modo terminari possit:ubi notatur exemplum suauitatis quia inducitur xp̄us ut lux clarificans aspectum contemplatiuum: ubi in christo iesu introducitur fuisse

Actio prompta
Exemplatio clara
Claritas diffusa

Et ex his. Illustratio perfecta. unde & exemplum uidue perficitur prophe que longo tempore i actione prompta:& ad exemplaritatē perfectionis adducta omnibus propinabat christo lumina presentia paruuli iesu:qui uera lux ē interius illustrata: unde dicitur uidua usq; ad ānos. lxxxiiii. seruiēs deo ieiuniis & obsecrationibus die ac nocte. Ecce actō prompta. Et h̄ ipsa hora superuenit in templo ubi est omnis congregatio fidelium. Ecce exemplaritas clara. Et loquebatur de eo omnibus qui expectabant redemptionem israel. Ecce claritas diffusa ¶ Sed quia confitebatur domino & loquebatur de illo ostenditur interius:christi lumine illuminata:que in paruulo iesu cognouit deum & ipsū predicauit saluatorem omnium. Sic anima ad exēplū istius benedicte anime esto uidua in te mortificās illius amorem:qui non est tuus uir. s. inordinatam reputationem mundi & tui & tota feraris in contēplationem illius qui in operatione salutis tue roborauit brachium dextrum:ut mente dicatur paratus & expeditus ad omne opus tue salutis: hec. n. paratura ē assūpta natura: que tota fuit tue salutis oposa:& in hoc stat tua pfectio:ut sicut uides xp̄m dominū iesū & deum in natura assūpta opari salutē ad sil'itudinē dei. Sicut dictū ē tibi supra i tractatu de incarnatione: sic totū studiū tuum xp̄i uirtutes in te renouare:& tūc audies Esa. tibi tuū ꝑponēt iesū pauit inq̄ dominus brachiū sanctū suū in cōspectu omniū gētiū:& uidebit oīs caro salutare dei nostri. Cui & tu rūdebis paratus sū & nō sū turbatus ut custodiā mādata tua:q. d. licet opatio uirtutis tue sēsui carnis uideatur austera:tn̄ nō sū turbatus:sed iā mandatū tue inspirationis interne opari uirtutes tibi christe similes sum paratus:& tunc in anima ē actio prompta propter exēplaritatē clarā: ¶ Dicit autē ante faciē omniū populoꝝ:quasi dicat: Factus est ipse bonus iesus exēplum omnium quod exprimit cū dict. Ante faciē. Quod enim faciē antecedit exemplariter deducit. Vnde. Genesis ultimo dicitur Et ipse erit expectatio gentium:omnes enim gentes debent eum non solum expectare:sed & cōspicere:ut exemplum imitandum:& ad ipsius exēplū reformare sue conuersationis statum:propter diffusionem charitatis dicit uult. Quod parasti ante faci

Quod parasti

em omnium populorum:propter quod datur itel
ligi ꝙ quantum est ex parte sua non ē defectus qui
omnes saluentur & quin omnes redimantᷣ. ¶ O q̄
tum est hoc ad diligendum bonum iesum. Si eni
uis:saluatus es. Si uis:redemptus es. Si uis:christo
conformis es. Sed hoc est dei donum:quod quidē
donum est tibi a deo paratum:nisi malitia tue ini
quitatis resistat. Et hoc optime docet interna illu
stratio:propᷣ quod optime dr̄:hic iesus lumē com
muniter se diffundens. ¶ Huius luminis illustra
tio ē rō trāqllitatis:qr ī lumīe ihū uidemus lumen
rōnis clarificate:qđ ī toto decursu creature secūdū
ordinem diuine prouidentie deus bene omnia fe
cit:& ꝙ omnia bene operatur siue agendo:siue ꝑ
mittendo ad melius electorum:& ꝙ quantum po
test salua sapienti mixtura iustitie & misericordie se
cundum cursum quem pro meliori elegit tenere
omnibus condescendit. Et omnes electos predi
ctis suppositis quantum in se permittunt ipsi deū
agere per uias meliores deducit ad illam mensurā
gratie & glorie:ad quam in xp̄o iesu eos eternalitᷣ
predestinauit:etiam clarissime uidet ratio in lumīe
iesu:ꝙ omnis defectus est ex parte nostra:quem ta
men defectum facit ad suum finem misericordiē
subseruire. Nec ideo non est defectus: quia ex eo
deus elicit bonum:sed tanto maior est & grauior
quanto tantam gratiam a qua finaliter uincitur ma
ligne impugnat. ¶ Ex hac clarificatione luminis
quietatur anima:ut illum ordinem quem deus ele
git habeat pro optimo: & nullo modo nisi quātū
ad tempus appetit imitari. Sed quia illi ordo est oc
cultus: nec potest in multis cognosci:nisi per reue
lationem dei & euidentiam facti. Et iste ordo sepe
est a deo preuisus compleri ꝑ nostra suspiria & opa
extrinseca:non tanq̄ per causas principales: sed tan
q̄ per preambulas dispositiones deo placibiles: &
nobis utiles:& diuine honori subseruientes: & nō
xp̄i uerbis per suam gratiam conformantes: ideo
aīa illuminata non redditᷣ pigra:nec ociosa qn stu
deat ad ea que secundum exteriora signa uidentᷣ
deo beneplaacira:tamen operatur quieta non im
patiens si sua impediantur cogitamina semper cer
ta ꝙ deus deducet eam ad meliora:& ideo impedi
menta reputat adiutoria:quia subseruiunt ad illud
quod finaliter uult. Non enim uniuersaliter nec de
se nec de alio uult nisi quod deus disposuit:qa cer
ta est ꝙ dei dispositio terminatur semper in hono
rē sui & hominis dei ihū xp̄i:& totius corporis sui:
Et ideo quando anima aliquod bonum desiderat
uel sibi uel aliis quomodocūq; permittitur si est se
cundum ordinem uirtutis statim est certa & quie
ta ꝙ illud dabitur uel melius:esto ꝙ daretur cōtra
rium. Semper enim melius est quod deus facit.
¶ Et si dicat amor recuruus ꝙ nō est melius sibi:
destruit dei omnipotentiam istud malum sibi: qa
hec instantia solum uenit ex uitiosa omnis mali ra
dice:scilicet inordinato amore sui. Anima autem q̄
a seipsa deficit & in deum transit id quod est meli
us ad diuinum honorem & ad electorum salutem
reputat melius sibi:& ita est. Et ideo simpliciter est
uerum ꝙ ipsa recipit quod intendit:uel melius:&
hoc est stupendum dei beneficium:& quia omnia
que ad suum solum bonum anima respicit:illud di
minuet. Et que solum diuinum honorem querit:
& de se & propter se nihil intendit. Hanc recompē
sationem a deo recipit:quia omnia que sunt & bo
na & mala a quocunq; fiant:ad honorem illius ani
me & utilitatem ipse deus seruire disposuit. Felix ē
ergo anima illa que reciprocationem sui perdit in
operibus quibuscunq;:quia deus illius procurator
est factus:& ideo de nullo tristatur:nec de offensa
eius:quia ipse bene scit deum non posse diligere:
licet nouerit ꝙ de ipsa scit suum honorem eligere
propter quod de omnibus predictis quietatur: qa
sibi per euidentiam:uel ꝙ deus melius misericor
diter fecit:uel prudenter permisit. In uno semp tri
statur:quando meminit se tantam dei bonitatem
offendisse:que super ipsam tam abunde diffunditᷣ:
ut etiam ipsa sua pessima mala ex infinita sapientia
& potentia sibi faciat cooperari in bonum: & ideo
ex suorum malorum memoria humilius & fortius
assurgit ad semetipsam:& mente & corpore trans
formandam in xp̄m. In omnibus uero aliis preter
peccata que uidet esse facta statim quietatur: & est
diuine uoluntati cōformis. Nec hic aliquid dimit
titur de compassione proximi:secundum ꝙ ex ue
ritate procedit. ¶ Hec autem anima secure iubilat
tertium uersum.d. Quod parasti ante faciē omni
um populorum:lumē ad reuelationem gentium.
Et gratias agens in omnibus dei operibus: dicit il
lud ps. Benedictus qui uenit in nomine domini:
deus dominus & illuxit nobis. Et infert. Constitui
te diem solennem in condensis:omnes prouocās
creaturas ut deo solenniter agant pro omnibus q̄
fecit:quasi pro omnibus suis beneficiis condensa
tis. Et hoc usq; ad cornu altaris usq; ad exaltationē
xp̄i hominis ueri altaris:qui de omnibus dei operi
bus sublimatur. ¶ Sequitur quartum exemplum
profundissime humilitatis:ubi proponitur nobis
deus ut gloria magnificans statum humilium: &
hoc optime sequitur ad lumen predictum. Qui.n.
uidet deum omnia benefacere:& seipsum uidet cla
re:non solum in suis malis actibus deum offende
re:sed in dei donis optimis ex se semper ipsum im
pugnare. Quid habet iste aliud facere:nisi seipsum
annihilare sub deo per profundissimam humilita
tem:& recogitare in solo iesu:& per solum iesū om
nem gloriam electorum. Illud enim est quod sup
omnia facit mentem resilire in abissum iniquitatis
proprie:quando uidet expresse:ꝙ in se & per se: &
ex se:omnia mala fecit:& ꝙ in omnibus dei donis
resistit & ipsa dimittit:& ꝙ ipsa semper de omni
bus suis operibus acciperet deprauationem sui &
reatum eterni supplicii:nisi erigeretur per meritum

christi & transportaretur in ipsum: in quo est sibi omnis gratia & omnis gloria ab eterno predestiata. Et quia talem se sentit anima: ideo in omnibus donis dei quantumcunq; paruissimis semp se annihilat: nihil in eis uidens de se nisi destructionem & diminutionem eorum: & ideo in ipsis magis q̄rit purgationem pnie: q̄ habeat inflationem laudis uane: propter quod ponitur exemplum gloriose uirginis que inducitur purgari de partu filii dei: & legem immundarum parturientium obseruare. Quod quante fuerit humilitatis: non necessitatis: aliqualiter tibi dictum est supra. Et quia humilitas exaltari meretur in gloria: quia in omnibus replens se contumelia: idcirco iesus inducitur ī quarta clausula ut gloria exaltans humiles: cum dicitur. Et gloriam plebis tue israel: ubi nota q̄ singulariter dicit gloria plebis: plebs enim nomen inferioris status populi: unde ignobiles dicuntur plebei. Talium ergo qui sic se ignobiles in omnibus recognoscunt christus est gloria: quia in ipso solo sentiunt se habere quicqd est gloria dignum: unde & isti iubilāt iesu. Tu es gloria mea & exaltans caput meum. Et audiunt sibi dici illud apostoli. Qui gloriatur ī domino glorietur: hi sunt qui singulariter sentiunt se dei possessionem: abnegantes seipsos ī semetipsis: & nihil uolentes nec desiderantes de se in quibuscunq; bonis: nature fortune gratie & glorie: nisi illud quod iesus christus eternaliter secundum suam diuinitatem de ipsis disposuit: & tēporaliter in merito sue humanitatis perfecit: & hoc sigr̄ur per pronomen possessiuū secunde persone: cū dicit plebis tue. s. in se humilitate & a te bene possesse: & iō tue p te ad primatum uisionis diuine glorie sublimate: ut merito dicatur israel: qui interpretatur uidens deum uel princeps cum deo. Et sicut in humilitate mens se sentit infirmam: sic & in xp̄i gl'ia se sentiat uirtutibus plenā: ut merito dicatur israel. Nam que cognoscebat se cecam in cognitione dei dicatur uidens deum: & que uidebat principalissimam radicem omnis mali sui: iam se in christo sentiat unitam deo: & in ipso non nisi bonum posse diligere & facere: exaltata ad participium dignitatis: ut merito dicatur princeps cum deo. Vides q̄ sapienter iubilat senex noster Symeon & q̄ bene prefigurat statum reformationis contemplatiue ecclesie que erit in plena abnegatione sui & mūdi cōtemptu per spiritum paupertatis & uirginalis puritatis & ut continue gustu magnalium christi hominis & sue diuinitatis. O q̄ desiderabilis est status iste in quo anima se sentit totam transformatā in iesum uiatorem & comprehēsorem: crucifixum & gloriosum: peregrinum & regnantem: dominum & hominem indiuisibili unione. Exurge ergo uirgo beata: relinque stabulum & iumenta ecclesie distracte per temporalia: & ipsam ecclesiam filii tui sponsam adduc tecum ad montem contemplationis sancte: & introduc in templum reformate uite tui dilecti iesu. Sicut iurauit ad abraham patrem nostrum in testamento ueteri. Et sicut nouissime diebus iste promisit pauperum patriarche frācisco: qui ad similitudinem abrahe signum dominici federis & promisse reformationis portauit in crucifixione carnis sue per impressionem sacrorum stigmatum apparitione seraphica eiusdem filii tui iesu ut sibi constaret prolem suam ad similitudinem crucifixe uite iesu configurandam mente: sicut pre ceteris ipse configuratus est carne. Signum autem crucifixionis accepit abraham in prole in fedus quod de eius humanitate assumeret persona filii dei: & q̄ de ipso propagaretur caro diuina. Sic & franciscus signum seraphice impressionis amorose: cuius ab ipso iesu immediate accepit impressam: in carne: in fedus inuiolabilis promissionis: quod natura diuina iesu crucifixi propagaretur in eius prole. Et per prolem diffunderetur spiritu sancto flante in tota latitudine orbis terre. Et sicut semen abrahe in apostolis christi personam per semiationem fidei portauit & propagauit in toto orbe terrarum: ita semen francisci immo in ipso francisco: semen iesu christi: & spiritus sui christi crucifixam uitam in transformatione ardoris seraphici per uniuersam ecclesiam seminabit & propagabit & perfectorum multitudinem seraphico calculo consignabit. Quātum autem ista cum totis precordiis expectāda pfectō iā p̄mitias sui gustus & status aliquoꝝ mentibus generet: norunt illi qui personarum simplicium singulari priuilegio spiritus sancti preuenti non dedignantur honestum & sanctum habere consortium: & quarum si perfectiones attendantur iam ipse possident quod nos anxie expectamus. In quorum scilicet uerbis & statu potest luculenter aduerti quod magnificauit dominus facere cum simplicibus & in contemplationibus eorum magnificat filium suum iesum: & uirtutes sue sanctissime uite: & per sentimenta inestimabilis altitudinis humanitatis christi: que talium mentibus p transformationem contemplationis dulcores instillat: a quorum experientia subtilium philosophorum longius distat qui humilem & paruulum iesum in paruulis & simplicibus spernunt & quod nequius est sepe impie persequuntur dicentes experimenta bonitatis iesu fantasmata: & diabolica fore figmenta illorum imitantes crudelitatem & duritiam cordis: quibus illa uerba annunciationis & resurrectionis iesu per sanctas mulieres de liramentis similia uidebantur: sed utinam uel tarde redarguti a iesu credant gloriam resurgentis: quod quidem facient si dignabitur iesus eorum duritiam utiliter increpare.

Iesus infans fugatus. Cap. vi.

IN isto capitulo q̃ttuor principaliter conti
nentur. Prmo ipsius iesu: & matris benedi
cte: tam in fugiendo q̃ in redeundo pere-
grinatio. Secũdo paruulorum occisorum commẽ
datio. Tertio mystica huius historie pro malis pre
sentibus expositio: Quarto ipsius beati ioseph su
pra promissa perfectionis descriptio. Quantum
ad primũ scias ꝙ consumatis legis diuine precep-
tis: cũ deuotissima uirgo cũ iesu & scõ ioseph nu-
tritio paruuli nazareth ꝑperaret: siue tũc: siue circa
illud tp̃s apparuit ĩ somnis angelus ioseph & pro
pter futuram persecutionem herodis ipsum cum
paruulo iesu & matre uirgine iubet fugere in egy
ptum. O bone iesu: q̃ tempestiuam incipis persecu
tionem accipere: & q̃ paruulus & peregrinus esse ꝑ
nobis in terra lõginqua: & tibi & tuis ignota. No-
luisti enim tuam puerilem infantiam inter matris
ubera tutam esse: quin a crudeli tyrãno querebaris
ad mortem. Fugisti domine iesu a facie regis iniqui
& suggens matris ubera magister bonus: legisti
lectionem patiẽtie imitatoribus tuis exemplo nõ
uerbo: adimplens in te: & in tua piissima matre: qđ
postea docturus fueras. Si uos persecuti fuerint in
una ciuitate: fugite in aliam. Addidisti ad hoc bone
iesu: ꝙ non ad ciuitatem uicinam tua terminatur
fuga: sed ad gentem tibi barbaram & multarum
dietarum diuisione longinquam: transiens ut fer
tur per desertum asperum ubi & cibi & hospitii
& umbraculi inopia & asperitatis & estus & ali
orum affligentium copia habebatur. Expergi
scere anima mea & cum multo lachrymarum fletu
intuere regem glorie agnum mansuetissimum ie
sum fugere ab insultu lupi rapacis: Et ipsam gra
tiosissimam dominam uirginem & iuuenem as-
pice peregrinam: & sanctum senem ioseph utrius-
ꝙ necessitatibus sollicitum & anxium contempla
re. Iunge te eis in uia comes & adiuua ma-
trem uirginem onus suaue portantem puerum
iesum. Et si forte ipsa dignabitur tibi ipsum cõ-
mittere baiulandum: diligenter pondera anima
mea misera que laborem fugis: & quietem pro
curas: con quantis sudoribus & fatigationibus
cum quanta mentis anxietate & sollicitudine be-
ata uirgo mater sedule est intenta ne puer iesus
lederetur abestu ymbre: uel frigore: & cum quã
to austero cibo & uix cum aque potu tantum
uie spatium peregerunt. Sed & lassata membra
uirginei corporis & illius sancti senis ioseph:
immo quod plus est: paruuli dei iesu duri strati
accubitu potius affligi poterant quam foueri.
Sed & egyptum perueniens beata uirgo non
inuenit palatium regium nec copiam thesauro-
rum in preteriti laboris solatium: sed ut pauper-
cula peregrina pauperculum conducens tuguri-
um. de labore suarum sanctarum manuum & san
cti senis ioseph pauperrime uictitabat. Potes
ibi etiam intueri omnem superfluitatem & curio
sitatem exclusam. Non ibi sunt uestimenta du-
plicia delicata uel mollia: non curiosa utensilia: sed
uix necessaria ruda & paupercula: magis que nu
ditatem tegerent & mortem arcerent: quam que
delicias modo quocunq; prestarent. Talibus
stipendiis pro tuis peccatis acceptis puer iesus
cum suis sanctis parentibus septennium in egy-
pto peregit. Quibus completis iterum angelus
domini monet ioseph & matrem: puerum iesum
ad terram israel reducere impio rege defuncto: qui
pro sceleribus suis dura fuit morte consũptus.
Attende autem hic anima mea & contempla
re maiorem laborem in reditu septennis iesu q̃
in fuga paruuli perpendisti. Tunc enim ut par-
uulus infans poterat baiulari Nunc iam grandiu
sculus: nec commode portari nec per se adhuc te
nellus poterat tantum uie spatium ambulare. Si
ue enim peditando: siue super asinum reductus fu
erit: multos fuit labores expertus bonus iesus: tã
in cibo austero: q̃ quia iam tunc non alebatur lacte
materno: q̃ in lectulo duro: trasiens per desertum:
quia tunc iam credibile non est ipsum dum for
te fugeret in cunabulo dormitasse. O anima mea
tota reliquare in lachrymis in meditatione tante
austeritatis circa dilectum iesum & delicatum: &
teneram eius uirginem matrem: & uide eos mu
tua in seipsis & duplici crucifixione confixos dũ
sibi mutuo compatiuntur in penis: & ambo si-
mul sic macerantur pro nobis: utinam posses de
te lectulum facere quem sterneres lassato iesu de
cubanti in terra: utinam de corde tuo posses pa
nes recentes paruulo iesu & eius matri in feruẽ
ti charitate decoquere: quos putes panes duros
& aridos & forsitan biscoctos uix posse rodere
intueri deuote: & rationabiliter meditari. Utinam
in abnndantia lachrymarũ posses eis refrigeran
tis aque offerre poculum: qui sepe itinerantes: &
sitibundi uel nihil quod bibant inueniunt: nisi
aquam calidam & insipidam ex suis sarcinulis
sumunt. Intuere eos pre lassitudine sepe seden
tes in estu in defectu umbrali & quantum potes
extende tua uiscera charitatis & compassionis ad
eos & desidera eis ũbraculũ texere ꝑpis intestinis.
O anima mea crudelis & ipia in recognitione
beneficiorum iesu exercere quantum potes & me-
ditare austeram crucem peregrinationis paruuli
iesu: & illius tenelle puelle uirginis matris. Et ui

de ꝙ tante austeritatis stigmata tue uite informande subseruiunt. Nec decipiaris exemplo peruersorum siue clericorum siue religiosorum: qui christi austeritatem fermentant: siue uite lasciuia & euangelicam paupertatem deludunt ociositate & affluentia usus rerum: non attendentes ꝙ puer iesus et eius innocens mater non solum non habuerūt supflua: sed uix assūpserūt necessaria: et hec austera de labore manuū suaꝝ ut pluriūū extraxit beata uirgo: & etiam de laboribus sancti senis ioseph. Sed & paruulus iesus totus plenus pietate & compassione ad labores eorum quantum sciuit & potuit secundum infantilem suum statum eis conlaborando sedulo subseruiuit.

Cum enim ipse in omnibus ordinatissimus fuerit: in ipsis fecit quod decuit pauperem suum statum: secundum ꝙ filius fabri putabatur. ¶ Vnde non est inconueniens cogitare: immo ualde deuotum: ꝙ aquam afferret sacratissime matri: ignem accenderet: & aquam in manibus tam ipsius q̄ ioseph humiliter propinaret. Nec fuit supbie in illis sanctis parentibus talia obsequia a deo humanato suscipere: sed magis fuit humilis obedientie: quia instinctus spiritus sancti interius eis dictabat ꝙ sic deus homo uolebat ab utroq̨ tractari: & quod dixit uerbo ioanni baptiste trepidari: & quod dixit uerbo ioanni baptiste trepidare sacrum uerticem domini tangenti: & petro respuenti obsequium: dum uellet eis humilis iesus pedes lauare: hoc multo fortius dixit spiritus iesu tā ioseph: q̄ matri uirgini in corde. Debes tamen credere ꝙ talia reincidendo ab ipso profundissime annihilabantur sub ipso: & interius fortissime efficiebantur ab ipso: & ad ipsum: & in ipsum. Et ꝙ multum obedientia meritoria erat ei talia recipere a iesu. Ipse uero hoc faciebat ut omnem humilitatem impleret: et eorum necessitati seruiret: ac laborum particeps esset: cum ipsi non haberent alium in seruitiis adiutorem. Et hoc in ipso uidendo obstupebant: unde non sufficimus cogitare quales fuerunt transmutationes cordis ipsorum in ipso in omnibus que experiebantur in illo: maxime uirginis matris eius.

¶ Perueniens autem ad terram iuda uerus heres dauid regis iesus: non est coronatus in regem sed fugit in partes galilee ad admonitionem angelicam iterum factam ioseph propter regnum archelai: qui paterne nequitie heres pro impio patre regnabat: ¶ Attende autem ꝙ conatus herodiane malitie: que in iesum effectum occisionis non habuit: hunc in occisione paruulorum innocentium impie consummauit. Mittens enim impius rex crudelitatis satellites in bethleem & in omnibus finibus eius: pueros occidit a bimatu & infra. Et quantum super istos beatos paruulos herodis iniquitas non abundauit: tantum in eis paruuli iesu gratia beneditionis effulsit. Super enim omnes alios sanctos quemlibet istorum puerorum singulari priuilegio decorauit. Nullus enim unquā sanctus occisus legitur pro christi persoua: nec ꝙ tyranni ipsum occiderent loco persone christi: licet omnes occisi fuerint pro fide & charitate christi: hoc autem singulis puerorum est prestitum: ꝙ in singulis cruentus rex intendebat solum occidere christum: unde quem metuit nesciuit infantem: sententiam insuspectam sibi tulit etatem. ¶ Et fuit ista atrox cordis malitia: que cor iesu dure transfixit: quando crudelis bestia tantum odiuit saluatorem natum: ꝙ ut ipsum posset extinguere omnium paruulorum illius regionis exercitū trucidauit. ¶ Conueniens autem fuit ordo diuine sapientie: ut paruulus ipse iesus qui mortificationem crucis iam portabat in corde: in sue natiuitatis primordiis paruulos comites haberet occisos in carne. In quibus futura sanctorum martyrum conditio figuratur: & tyrannorum delusio in herodis deceptione exprimitur. Non enim quem quesiuit occidit: & paruulis quos occidit nocuit. Sic & impii tyranni matres persequentes fidem christi querebant extinguere: quam potius auxere uellent nolent ex suo scelere. nec sanctis martyribus potuerunt obesse: quos rex celi pro susceptis suppliciis habuit eternaliter coronare. ¶ Hi autem paruuli benedicti recte fuerunt beatorum martyrum figura: innocentes: infātes: impotentes & patientes.

Innocentes: quia sine culpa

Infantes: quia sine querella

Impotentes: quia sine defendendi resistentia

Patientes: quia nulla in eis contra occisores iracundia: immo forsitan occidentibus & splendentibus gladiis arridebant. Sic sacratissimi martyres fuerūt

Innocentes: quia passi sunt pro iusticia.

Infantes: quia non murmure non querimonia.

Impotentes: quia nulla terrena fulti potentia.

Patientes: quia ad persecutores leti ac gratiositate placati. Hos autem persecuta est herodiana peruersitas. Herodes enim interpretatur pelliceis gloriosus: & significat tyrannos: quia in mortis pellicea corporis huius gloriari uoluerunt in summo huius uite: & huius uite gloriam defendere: quā christi martyres contemnendam exemplo crucifixi iesu uerbo et opere populis predicabant.

¶ Hi ergo innocentes benedicti sunt martyrum flores: quos in medio magni frigoris infidelitatis exortos quedam persecutionis pruina decoxit. hos flores collegit puer noster iesus:

q descēdit in hortum ecclesie ut lilia colligeret: & sibi sertū ex eis digne applicationis ītexuit. In hiis accepit lilium purissimi candoris. Sine macula enim sunt ante thronum dei. In istis rosas uernantis ruboris: qa eos in effusione proprii sanguinis baptizauit. In his uiolam paruulam minoris etatis quia in eis infantibus & lactentibus laudem sue cōfessionis in tollerata morte perfecit. ¶ Hos credo singulari munere gratie ī animabus repleuit. Quibus enim tale dedit priuilegium: ut eos uice sue persone exterius mori faceret: non dubium ꝙ in animabus suis gratiam infudit qua ipsos sue perfectiōi singulariter similauit. Nec dicat humana astutia que ex peruersitate sua semper minuit dei dona. Quid meruerunt hii paruuli qui non habuerunt usum liberi arbitrii? Audi paulum dicentem. Diuisiones autem gratiarum sunt: idem autem spiritus: qui dona distribuit & diuidit singulis prout uult: unde spiritus iesu omnibus electis meruit quicquid fuerunt in christo iesu: aliter non fuerunt nec sunt: que sunt in esse gratie & glorie. Quid mirum ergo si & his paruulis quos fecit seipsum in patiēdo exterius: uoluit interius aliquod maximum donum correspondens exteriori tribuere quod ignores? Non sit ergo oculus tuus neq̄ in estimando paruulos uiles: quia in eis singulariter bonus & liberalis iesus apparere dignatus est: unde & eorum instruit causam: preparat gratiam: abbreuiat uiam: confert gloriam: uindicat iniuriam: ut secure possit martyribus dicere. Sinite paruulos uenire ad me: quia curam eorum sollicite gero: ut sedulus dux sue militie triūphalis collator uictoriose corone. Tales enim uolo ꝙ subdātur humiliter potētie mee: qui adhereant simpliciter ueritati mee: qui conformentur integraliter uoluntati mee: & qui suspirent cordialiter bonitati mee: & qui figurentur finaliter felicitati mee. ¶ Et pro eis potest introduci iesus ad patrem fortissime allegare eorum iuuamen: tandem eorum martyrium: ut dicat illud iob.i. Pueros percusserunt gladio: & effugi ego solus ut nunciarē tibi. Que uox allegorice sumpta est: accusātis: allegantis: pulsantis. ¶ Primo accusat puer iesus apud patrem immanitatem interfectionis: quod probat percussio uniuersalis cū dr̄. Pueros percusserunt gladio. Inhumanitatis enim signum est: ꝙ nec multitudini parcitur: quin primo multitudo pro uno occiditur. ¶ Secundo allegat peruersitatem intentionis: quod probat persecutio personalis: cum additur. Et effugi ego solus. Peruersissima enim erat intentio: quia solus. Sola enim christianitas intendebatur occidi. ¶ Tertio postulat seueritatem ultionis: quod probat denunciatio iudicialis: cū subditur ut nunciarem tibi: denuntiatur. n. patri per iesum non ignoranti: sed sollicite iudicanti. Itaq3 beati paruuli quorum martyrium ē compassibile pro etate: & ē delectabile pro felicitate: & pueri iesu societate sunt conformes iesu puritate: paruitate triumphali morte: ut in eis compleatur illud Esa.viii. Ecce ego & pueri mei quos dedit mihi dominus hii pueri sequuntur agnum indiuisibili comitiua. Sequuntur enim pueri puerum

In celibatu priuilegii uirginalis
In candidatu martyrii triumphalis
In concentu cantici spiritualis.

¶ In his enim puer iesus precedit & deducit pueros innocentes. Esa.xi. puer paruulus minabit eos Agnus enim iesus quem sequuntur reget eos & deducet eos ad uite fontes aquarum. Apoc.vii. ¶ Vtrum autem in eis irradiatio diuine gratie ad tantum influxit ut eis dederit usum rationis & gratiam cognitiōis: redemptoris: in cuius persona querebantur occidi: nullatenus auderem asserere: quia ex sacro textu nō mihi occurrit posse probari: legi tamen quandam historiam que intitulatur cassiodoro: ubi scribitur ꝙ matres paruulorum uidētes occisionem nephariam exerceri in paruulis fugiebant in subterraneas specus: & ibi paruulis blandientes ne flerent: & exterius audi possent: ubera dulciter puerorum labiis īmittebant. At illi ac si essent rationis capaces: & ad coronam martyrii anhelantes agitantes capita respuebant ubera: & toto nisu corporis spontanei uidebantur conari altas uoces ploratus emittere ut uel sic uiderentur se offerre martyrio: & carnifices appellare: hoc si uerum ē nescio. Indubitanter tamen teneo: ꝙ singularissima gratia puer iesus hos flores celicos & sue infantie sodales dilectos & uice sue persone cum tanta crudelitate occisos: magne gratie p̄mio decorauit Cum enim isti sint primi qui pro christo nato persecutionem suscepisse legantur: & ut tibi dictum est supra: sint sacri martyrii fundamenta: non uidetur conueniens quin abunde participauerint gratiā redempturis. ¶ Exurge ergo anima mea: & paruulo iesu & matri occurre: & tu ipsa una de paruulis quasi conuersata in medio cedis & aspera sanguine innocentium dicas. Pueros percusserunt gladio &c. Forsitan tibi puer iesus respondebit. Et ego noui & presens fui: & pueri mei mecum sunt in cubili ī secreta quete pectoris patris eterni: quia quos mūdus persequitur pater amplectitur: & quos temporalitas cruciat eternalitas coronat: unde & tu sequere patientiam paruulorum: quia uenit iesus in mūdum docens crucem tollere & mortis angustias ꝑ iustitia non timere. Et ideo hoc in beatis paruulis uoluit demonstrare. ¶ Attende autem & uide diuine dispensationis mysterium circa paruulum iesum: qa in eius operibus futura tempora figurabat. ¶ Fuga enim in egyptum de nocte propter Herodis nequitiam: signat fugandum dei cultum de medio iudeorum: & reducendum ad ec

clesiam de gentibus propter carnalē sensum circa ueteris testamēti litterā & uēturā psecutiōem spiritualis intelligentie i apostolis paruulis & hūilibus corde. Et iudeis relicta nocte ignorātie & erroris. In q̄ ecclesia de gentibus pdurat septēnio: donec eius septem tēpora in apl'is & martyribus: doctoribus uirginibus siue anachoricis: cenobitis: conuentualibus: euangelicis: pauperibus: antechristi persecutoribus: et eius deiectione & morte plenarie compleatur. Que tempora sub miris & profundis mysteriis in Apocalypsi ioannis multipliciter sunt descripta. Quibus completis non nocte sed die reuertentur in terram iuda confessionis & laudis facta conuersione iudeorum & gentium in ecclesia contemplatiua: in qua est spiritus concordie utriusq; populi & utriusq; testamenti: & fiet unum ouile & unus pastor. Cuius conuersionis initiatio precedit in euangelicis pauperibus: in quibus spiritus iesu propter timorem archelai regnantis secessit in partes galilee in ciuitatem que uocatur Nazareth habitat Archelaus ipe impii herodis heres est appetitus carnalis pompe & opulentie et superstitionis phariseice: qui usque adhuc regnat in iudea: idest in carnali ecclesia: ubi deberet esse diuini cultus & laudis cathedra: que tamen in puersis est facta domus negotiationis & latronum spelunca: & eis est paruula christi uita in paupertate & humilitate & crucifixione presentis pompe & lasciuie multipliciter odiosa: propter quod christi uita in uiris euangelicis a talium conuersatione declinat: & in plena transfiguratione mundi contemptus & fastus in uita florida & innocenti habitat: & in eis continue proficit etate.i. propositi firmitate, sapientia diuinorum luminū refulgentia: que continue recipit abundantius talium simplicium uita & gratia diuinorum gustuū & ardorum & renouationum christi uirtutū apud deum ex intentiōe rectissima: & apud homines ex emplorum multiplici efficacia: propter que ad ipius christi imitanda uestigia conuertuntur. Hos autem paruulos spiritus superstitionis impie & religionis phariseice tanq̄ alter herodes impius glorians in pelle hipocritalis apparentie: & alienus a sanguine iudeorum extinguere & occidere nititur in eis: querens neccare iesum paruulum oriētem: sed eius impii frustrabatur conatus. Redibit enim uelint nolint spiritus paupertatis & ueritatis iesu christi: quem fugauerunt de medio sui: & dabitur eis regnum gratie quod est subterius celum tanq̄ populi sanctorum altissimi secundum uaticinium Dañ. pro eorum occisione auditum i excelso summe trinitatis consistorio uox lachrymationis & fletus. Quia sancta rachel que interpretatur ouis uicta scilicet innocentissima & perfectionis ecclesia & euangelica regula: que in predictorum persecutorum est peruersitate sepulta: filios suos paruulos.i. bona & uigorosa proposita de obseruantia perfectionis uite christi deplorat amarissime taliū malignorum pestifera persuasione tanq̄ crudeli persecutione occisa. Et non uult consolari qr nō sunt: quia non potest equaminiter ferre q̄ christi imitationis instinctus interius: exterius non appareat p opus. Dicuntur autem talium uigorosa & alta pposita significari per paruulos: tum quia humilia: tum quia de nouo exorta: tum quia talium puersorum aspernatione contenta. Quicquid enim alte uirtutis hodie nascitur in populo christiano talium hipocritarum: impia carnis prudentia suffocatur: & extinguitur sue carnalis conuersationis & remissionis exemplo & doctrina: sicut in hoc opusculo est in pluribus locis abunde deductum. Vnde sunt imitatores malitie pharaonis: qui sicut ipe in flumine egypti: sic & ipsi resolutiōe sui mali exempli & peruersi sensus sui: in quo sequuntur uanitatem mundi: dicentes tamen se esse imitatores christi: maligna astutia spiritum christi opprimūt: masculinum necantes: & femininum reseruantes.

His expeditis iam nunc restat tempus ut secundum promissum ad considerationem perfectionum sancti senis iosep sponsi sacratissime uirginis & nutrici paruuli iesu contemplationis aciem conuertamus. Apparet.n. mirandus uir iste si ipm consideremus per respectum ad uirginem: ad diuinam plem: ad eternum patrem: & ad omnium sanctorum patrum exercitum precedentem. In respectu enim ad sanctam uirginem oportet uirum hunc esse mirādum: tam ratione uirtutis matrimonialis: q̄ etiam ratione sedule administrationis: cū inter illos fuerit uerissimum matrimonium per dei inspirationem contractum: & in matrimonio fiat unio animarum: in tantum q̄ una dicuntur persona sponsus & sponsa. Quomodo posset cogitare mens equa q̄ tanta unione uniret spiritus sanctus menti sacratissime uirginis aliquam animam nisi ei i uirtutum operatione similimam. Vnde credo istum sanctum uirum ioseph fuisse mundissimum in uirginitate: profundissimum in humilitate: ardētissimum in amore: altissimum in contemplatiōe: sollicitissimum pro omnium salute ad similitudinem illius uirginis sponse sue. Et quia uirgo sciebat quanta erat matrimonialis unio i spirituali amore: & istum sciebat per spiritum sanctum sibi datum in sponsum: & sue uirginitatis custodem: & ad participandum secum in charitatis amore et obsequiosa sollicitudine diuinissimam prolem incarnati uerbi ihu. Ideo credo q̄ ex totius sui cordis affectu istum sanctum ioseph sincerissime diligebat: unde & creditur ambos uirgines fuisse uoto & pari consensu. Et si uirgo mater dei tanta impetrat sceleratis peccatoribus hostibus filii sui: quanta putas impetrauit carismata huic tā sollicitissimo sponso sui pudoris & amoris castissimi. Certe cum oīa que sunt uxoris sint uiri: credo q̄ beata uirgo totū thesaurum cordis sui quem ioseph poterat recipere

ei liberaliter exhibebat. Ex secundo respectu sci licet ex cohabitationis cum uirgine potest cogno sci: ꝙ magna perfectio generabatur ī eo ex sanctis simo uirginis exemplo & cōtubernio. Cum enim agnosceret dei matrem & spiritu sancto plenam: cū quanta reuerentia: humilitate & puritate estiman dus ē hītasse cū ea? Et si nos miseri ex cohītatiōe sa ctorꝫ uirorꝫ: q nihil sunt respectu uirgis tātū sepe ꝓficimus q̄tū ē estimādū ipm cū hac sacratissima uirgine coniuge sua per spiritum sanctum data in uirtute profecisse? Hec autem ratio maxime exten ditur ad cohabitationē boni iesu: cum quo usq; ad diem mortis sue: ut pater officio: & nutritius bene ficio hītauit. Licet āt quo tempore fuerit mortuus non legatur in textu: tamē probabiliter creditur ꝙ mortuus est ante passionem domini. Non enim absens fuisset a christi cruce: & ipso uiuēte nō opor tuisset sacratissimā uirginem alteri recomendare ꝑ morientem iesum. Forte etiam mortuus fuit ante christi baptismū: quia tunc nulla mētio fieri uidet in euangelio de ipso: nisi ꝙ īproperabant xp̄o iesu fuisse fabri filium. Ex tertio respectu .s. sollicite obsequiositatis magna fuit acquisita perfectio ī Io seph. Si enim mater unum auemaria non dimittit remuneratione uacuum: quanta gratitudine respō debat cordialiter illi quē se uidebat sollicite labora re pro nutriendo ipsū & filium suum? Et maxime non erat modici ponderis in corde uirginis ꝙ sā ctus ioseph tot periculis se exponebat pro conser uanda uita christi ipsum deducendo in egyptum: & reducendo & ducendo eum in hierusalē ad festa secundum legis preceptū: & īnumeris aliis que lō gum esset narrare. Vnde omnibus pēsatis que aīa deuota circa ioseph & sacratissimā uirginem pōt rationabiliter contēplari non auderem dicere: ꝙ be ata uirgo non dilexerit ioseph quātum oēm aliam creaturam uel supra post benedictū fructū sui uen tris iesum. Et hoc dico de amore sociali. Nā de cha ritate illos plus diligit qui sunt meliores. Et respe ctu etiam ad diuinam prolem iesum stupende de buerunt esse uirtutes sancti ioseph: due enim ratio nes ultime dicte .s. cohabitatio & ministratio ma xime debuerunt in ioseph perfectiones augere. Sed preter hanc est tertia: ꝙ iesus in omnibus se ha bebat ad eum in exterioribus signis reuerenter & obedienter sicut ad patrem suum. Contemplare anima quanto charitatis feruore debuit flagrare Io seph ruminando corde & oculis intuendo ꝙ filius dei se fecerat filium suū. & elegerat eum ad se nu triendū: baiulandū: regendū: conseruandum in ne cessitatibus uite sue mortalis. O q̄ dulcia oscula ab ipso recepit. O quanta dulcedine audiebat bal bucientem paruulum se patrem uocare: & cum quāta suauitate sentiebat se dulciter amplexari. Co gita etiam quāta cōpassione in itineribus que fece runt paruulū iesum ex labore lassatum: cum eēt grā diusculus in suo gremio requiescere faciebat. Quia enim amore transformatiuo ferebatur in ipsū ut ī dilectissimū filiū sibi in coniuge sua uirgine per spi ritum sanctū datū: ideo secure mater prudētissima que probauerat ipsius affectum ad iesum loquens ad eundem filiū reinuētū audacter. d. Ego & pater tuus &c. ubi singulariter est no tandū ꝙ hic solum legitur uirginem uerū in eo patris monstrasse affe ctum. Si enim secundū leges humanas approba tas a deo pōt extraneus adoptata in filium: multo magis dei filius datus Ioseph in sua sacratissima uir gine coniuge sub uirginalis matrimonii sacramen to debet merito eius filius appellari: & credi ꝙ ī io seph fuerit gustus paternalis amoris respectu dei fi lii iesu christi: licet sancta ecclesia propter uitandam hereticorum calūniā non nominet eumpatrem ni si cum determinatione .s. putatiuum & īfantilis ne cessitatis ministrum: propter quod etiam nec de eo solēnizat & q̄ maxime qua ad limbum descendit & ad uetus pertinet testamentum. Ad cōmēdā dam autem excellentiam huius ioseph debes nota re quod in omnibus infantilibus illis neces sitatibus: & aliis nostre infirmitatis signis que ui debat in bono iesu contēplabatur: & gustabat alti tudinem īmensitatis dei ad talia pro nostro amore pro nobis redimendis: inflamandis: informandis multipliciter inclinatam. Et: quātū ꝑutas in hiis re liquatā animam sancti ioseph ista intuendo oculis carnis: quando & saxea nostra corda ista meditādo uidentur deficere pre suauitate amoris & summe dignationis dei. Vbi nota anima mea ꝙ quātū te metipsam magis exercitabis & diutius figes tue contemplationis aspectum in uilitatibus & neces sitatibus nostre nature: quas pro nobis assumpsit christus: tantum sublimius & altius deum altissi mum honorabis & eius dignatiōem sūmam sua uius degustabis: dulcius enim mihi sapit ꝙ altissi mus deus & īmensissimus & beatissimus uoluit ī clinari ad nostram paruulitatem: & in presepio arta ri ad nostram infirmitatem: & suis sanctis oculis deflere nostram calamitatem: q̄ ꝙ miracula poten tie uoluit facere: mortuos suscitando uel etiam ꝙ uoluerit angelorum naturam producere: suam īfir mitatem manifestando: utrūq; tamen equali boni tate perficit: sed in ipso magis sapiunt nobis sue ui scera charitatis. Ex quarto respectu .s. ad deum pa trem. Magnus fuit uir iste ioseph cuius primatus similitudinem ipse eternus pater sibi liberali chari tate contribuit super filium incarnatum. Et si no taueris regulam sepe in hoc opusculo repetitam: ꝙ quando diuina gratia aliquem eligit ad aliquē sta tum: omnia carismata illi tribuit: qui illum statū co piose decorant: efficaciter concludens ꝙ omnium uirtutum perfectio in ioseph altissime adunatur. Ex quinto respectu. s. ad totum cetum preceden tium patrum debes scire ꝙ hec ē felix clausula ueteris testamenti in qua patriarchalis dignitas promis sum consequitur fructum: unde hic solus corpora

raliter possedit quod eis dei dignatio repromisit Merito ergo significatur per illum patriarcham ioseph:qui populis frumēta seruauit.Sed & hic illum precedit: quia non solum egyptiis panem corporalis uite: sed omnibus electis panem de celo:qui celestem uitam tribuit: cum multa solli citudine enutriuit. Memento ergo nostri bene dicti ioseph: & tue orationis suffragio semper da nobis hunc panem.Sed & beatissimam uirginem tuam sponsam nobis redde propitiam:& impetra nos indignos in dilectos filios adoptari ab ipsa.

Iesus puer pficiēs: Iesus matri absētatus: Iesus inuētus instruēs: Iesus dulcor amatus. Ca.vii.

Crescente iesu etate & corpore: paulatim manifestabat signa uirtutis & gratie que latebat in mente:& ideo ne fantasma putaretur nature assumptio:fidelissima fuerunt signa infantie: nihil supra hominem pretēdens in com muni conuersatione:unde pastores:magi:& Symeon uiderunt puerum:nulla ab aliorum puerorum conditionibus in exterioribus signis uarietate distinctum. Quia enim utrunq; erat necessarium credere ad salutem & uerum:scilicet deum & uerū hominem esse iesum in eadem persona filii dei utraq; unita natura.Idcirco sicut testimonia diuitatis eius oportuit esse sublimia:sic & ueritatis & īfirmitatis assumpte nature debuit ostendere iesus certissima signa:& ideo sicut ad hoc expediebat: sic & signa sue potentie & sapientie temperabat:ut ista crescerent etate crescente.Conueniens autem fuit ut aliquid ostenderet etiam in pueritia:per quod declararet nec ignorantiam nec peccatum se contraxisse uel assumpsisse ex nobis.Et ideo cum factus esset annorum duodecī:tempus fuit sapiētie ostendende:& singularis reuerentie cultus dei: quia in hac etate ingeniositas pueri declaratur:.que in eo tantum patuit in plenitudine sapientie:ut summi doctores legis mirarentur super prudentia & responsis eius: Vt autem exemplum humilitatis daret iuuenibus quantuncunq; perfectis in scientia & iuuirtute:dicitur ꝙ sedebat in medio doctorum audiens & interrogans humiliter & prudēter. Debuit etiam eis dare exemplum eterni patris colendi in spiritu:non in carne:propter quod parentes suos quantuncunq; sanctissimos fugit:& in templo domini cōuersatur. Quia uero istud est singularissimum inter omnia que de optimo & sapientissimo iesu euāgelica narrat hystoria: idcirco sunt huius actus circunstantie cum admiratione spiritus quantum ipse benedictus iesus tribuit ponderande. Et uidetur stupor ꝙ puer iesus sanctos parentes:maxime gloriosissimam matrem uirginē sic uoluit affligere & sine licencia eius:cui lege filiali erat subiectus remanere in templo. Qualis etiam crudelitatis uidetur fuisse:matrem innocentissimam tanti doloris aculeo uulnerare: q̄ etiam indiscreta fuisse uidetur illa responsio:quando cum esset cum scribis & phariseis:& in illo templo carnali dicit se esse in his que patris sunt:& non potius in obedientia humili & conuersatione cum matre uirgīe:que erat spiritualissimum dei templum. Si etiam cōsideres modos se habendi sacre uirginis & ioseph ad puerum stupenda occurrunt: tanto magis admirabilia:quanto a carnali sensu magis ꝛeprehensibilia iudicantur. Videntur eni reprehensibiles de negligentia in custodia pueri iesu: quia non fuerunt solliciti unius diei spatio ipm habere presentem. Quid etiam dolebant puerum iesum esse perditum per puerilem nesciētiam: cum ipsum scirent eternam dei patris sapientiam? Aut quid dolebant uel ipsum errare:uel sibi aliquid mali accidisse in uico:cum utrūq; fore impossibile nō debuerant dubitare.Simplicitatis & repprehensibilitatis uidetur fuisse illum requirere inter cognatos & notos:qui uenerat cognatorum carnalium predicare relinquendum esse affectum. Cum etiā mater eum reinuenit quomodo audet quasi increpatiōe alloqui deum suum.Fili:quid fecisti nobis sic. Nunquā oblita fuerat uirgo infirmitatis feminee & latentis in puero iesu diuinitatis sue.Nā uidet' ꝙ hec duo ab humilitate uirginea & ab oculo considerationis sue unquā debuerit separari. Et nunq̄ nō uidetur materiam prebuisse erroris: quando in loco solenni templi coram iudeis christi emulis uocat ioseph patrem suum.d.Pater tuus & ego dolentes querebamus te &c.Cum ipsa certissime sciret solum eternum patrem genuisse iesum in sue diuinitatis naturam: & seipsam uirginem existentem in conceptu & partu sola spiritus sancti operatione eundem iesum secundum hūanitatem mundissime genuisse. Quomodo etiam ignorātes fuerunt tam ioseph q̄ uirgo beata ꝙ nō intellexerunt uerbum iesu: quando respondit ꝙ oportebat eum esse in his que patris sui erant nūq̄ ignorauerunt iesum habere patrem? Quid etiam fecit deuota mater uel sapientia patris puer iesus quod eum impedisse uidetur:& retraxisse ne esset in his que patris sui sunt:quia statim relicto tēplo uenit cum eis in nazareth. Aut quomodo ipse iesus obediuit matri temporali relinquendo ea que sūt patris eterni. Quomodo etiam dei filio audet mulier principari:quia dicitur ꝙ erat subditus illis Hec omnia sunt stupenda:& tanto maiori sapientia dei plena:quanto magis prima facie uidentur īfirma:unde hic includuntur tam alta mysteria q̄ obstupescit infirmitas q̄ in hiis aperire os suum si uel modicum dicam quando spiritus iesus inspirare dignatur ut scribam. Primo enim puer iesus sapientissime se habuit:& misericordissime in oībus supradictis secundum moderamen sue eterne sapientie omnia disponentis. Nam decuit ipsū

in illa etate in qua liberum arbitrium incipit uigere in homine dare exẽplum iuuenibus relinquendi suos carnales affectus: & ꝙ propter suorum cõpassionẽ indebitam nullatenus omittãt ea que sunt ꝑfectionis assumere: & ꝙ sciant se non eẽ obligatos parentibus carnis: quinetiam ipsis prohibentibus possint aggredi uias perfectionis & religiosi cultus patris eterni: unde & hic & alibi uidetur affectũ carnis uerbotenus aspernari dure in exterioribus signis matri uel de matre respondens: unde & Io.ii. miracula facturus matri respondit. Quid mihi & tibi est mulier? &c. Et Mat.xii. uni sibi dicenti. Ecce mater tua: & fratres tui foris stant querentes te. Respondit. Que est mater mea: & qui sunt fratres mei? Vnde spiritualibus discipulis ipsum sequentibus dixit. Ecce mater mea & fratres mei. In quibus omnibus matrem suam sacratissimam uirginem tẽplum spiritus sancti nullo modo despexit: sed cultum eterni patris ei sanctissime anteponit: dans oĩbus exemplum ꝙ carnalis affectus parentũ & eorum consortium est magnum obstaculũ ne spiritus feratur in deum: & ne sancta religio in homine ueniat ad perfectũ: unde & eos dominus: luce. xiiii. sancto odio docet odiri ut eius discipulatus possit perfecte attingi. d. Si quis uenit ad me: & nõ odit patrẽ suum & matrem & uxores & filios & fratres & sorores: adhuc autẽ & animam suã: non põt meus eẽ discipulus. Si ergo iesus exẽplaritate prestanda matrẽ sanctissimã: que in nullo ipsum uolebat uel poterat ĩpedire: fugit. Magne ergo fuit exẽplantatis omnibus quod fecit puer iesus ĩ tẽplo in maria uirgine matre dimissa. Ideo autẽ latenter remansit ut non petẽdã licentiam de religione assumenda carnis parentibus nos doceret. Non etiam crudelis fuit in matre: licet sibi prestiterit doloris materiã: quin potius ut piissimus sacratissime mẽtis promotor & exercitator in uia amoris uoluit eam in infãtia sua ĩ utroqꝫ gustu amoris ostẽdere sũme perfectam. Est. n. duplex gustus amoris: unus suauissimus & transformatiuus in amati ꝑñtia: quem xp̃s exhibuit matri sue in preteritis actibus cõiunctiouis sue: cum etiã suauibus osculis & amplexibus tã mẽte q̃ corpore exhibitis sancte matri. Alius ẽ gustus amarus: afflictiuus: exercitatiuus: promotiuus mentis: & in altiuolo discessu amati ex ꝑditiõe dilecti quo aĩa tota ab ipso depẽdẽs q̃escere nõ põt: sẽper zelotipa ne ex aliqua culpa discedat: & sẽper in seipsa deficiẽs: nisi intentiõe amati se sẽper refectã inueniat: & ĩ ipsũ totaliter transiens deficiat a seipsa. Ex quo sequitur ꝙ anima circuit querens dilectum ab omni creatura querẽs auxiliũ ut inueniat quẽ diligit anima sua. Quẽ dolorẽ fuisse in ea mõ uirtuosissimo ipsa mĩ oñdit cũ dicit. Dolẽtes querebamus te. In cuius ẽt participio Ioseph sanctum associat: & sicut humilis sibi preponit. d. pater tuus & ego. Licet ãt sacratissima uirgo non indiguit in talibus exerceri: que a conceptionis dei instãti super plena fuit hitatione spiritus sancti: tñ propter nr̃am exẽplaritatẽ formandã rõnabiliter fecit puer iesus sic se habendo ad eam cũ utriusqꝫ uita tota nobis fuerit suffragio & exẽplo: ut oñderet q̃tũ ꝓficit aĩa in tali expiẽtia doloris de amati absentia & inq̃sitiõe sollicita: qa sẽper copiosiori dulcedine redit dilectus ad curã: qñ negligẽtie culpa eã nõ reddit indignã: idcirco iesu reiuẽto singularit̃ nũc gustũ expmit filialẽ. d. fili. Et qa aĩa singularit̃ admirat' ordinẽ dĩne sapientie in tali exercitio aĩe: & ĩ absẽtatiõe & reditione sui nõ ualet cõprehendere altissimos modos eius: semper tñ multipliciter amorosos. Idcirco admiratiue subiungitur. Quid fecisti nobis sic? Cuius ignorantiã in aliis animalibus loquor non ĩmẽe: curialiter sponsus increpat. illuminat & ad alta sue diuinitatis eleuat, dicens. Nesciebatis: quia ĩ his q̃ pr̃is mei sũt oportet me eẽ: Et iõ ab eius ĩmẽsitate absorta secũdũ doctrinã dionysii in mystica theologia perdit rõem & mẽtẽ & in sanctissima tenebra caliginis moysi ad cõtemplationis sublimata excessũ: fit sibi species similitudinis glorie domini in uertice montis quasi ignis ardẽs potiusq̃ claritas refulgens: quia tãta sentit in amoris ardore ꝙ intellectus capere nõ sufficit: donec deposito corpore mortis huius facie ad faciem cõtẽpletur dilectũ: propter quod sequitur. Et ipsi non ĩtellexerunt uerbũ quod locutus est ad illos: qa nõ capit per intellectũ quod sentit per affectũ. Interim tñ se sentit inestimabiliter amore condescẽsionis spõsi purificari & refici: & in suis desideriis quietari pp quod seq̃t': ꝙ descendit cum eis & erat subditus illis. O ad quãtam altitudinẽ adduxit animam dolor separationis a sponso & sollicita inquisitio de illo: quia cum altissimo gustu redit floridus filius & subiectus. Vtiliter ergo se absentat amorosus sponsus ut copiosus redeat: & utiliter perdit dominum: qui recipit filium & subiectum. Vnde licet credendum sit ꝙ sepissime uirgo beata dilectum iesum uocauerit filium: in magno amoris dulcore: nunq̃ tamen legitur nisi modo. Nunq̃ etiam legitur iesum parentibus fuisse subditum nisi in hoc loco: licet semper filiali reuerentia & humili seruitio eis fuerit subditus: q̃diu sub eorum deguit disciplina: ut per hoc ostendatur ꝙ experientia tribulationũ pro amato & solicita inquisitio pro ipso perdito: meretur intimam coniunctionem dei cum mente: que nomine filiationis exprimitur: qui plenariam adimpletionem uoluntatis spõse in omni eo quod ad suam pertinet puritatem & humilitatem: quod nomine descensionis in nazareth: & subiectionis humilis declaratur. Vides ergo q̃ utiliter seruiuit nobis dilectus iesus de maternis doloribus in isto suo mystico actu: sicut etiam nobis seruiuit de omnibus actibus sue passibilis uite. Esse autẽ in illo templo materiali in medio doctorum diuine legis uocauit sapiẽs iesus esse in his que patris sunt respectu

cohabitationis materne: non illo iudeos forsitan
peccatores preponẽs sanctitati sacratissime sue ma
tris. sed propter figuram quam tenebãt ministri
templi & doctores legis dei de cultu spirituali et
reuerentia summi dei: & propter figuram carnalis
generationis & affectionis temporalium propin-
quorum: que in hoc puncto representat matrem
propter generationem carnis iesu: uoluit spiritua
lem affectum carnali fore preponendum: eo ꝙ in
carnali affectione non est cultus & reuerẽtia sum
mi patris. ¶ Quia uero consuetudo fuit iudeis se
orsum uiros seorsum mulieres ad festa ascenden-
do & redeundo procedere: ideo sine utriusqꝫ ne-
gligentia potuit alter parentum estimare cum al-
tero iesum fore: ut sic usqꝫ ad sero non aduerterẽt
se paruulum perdidisse. Ioseph etiam ex humilita
te multum dimittebat puerum esse cum matre.
Mater etiam charitate plena & gratitudie & reue-
rentia ad ioseph erat sibi de eo liberalis: & cogno-
scens amorem spiritus sancti in ioseph feruere ad
sollicitam custodiam & obsequiosam tutellá pue
ri iesu: ipsum ei liberaliter dimittebat: & secure cre
debat: unde nulla fuit negligentia in ea. ¶ Alias
etiam non est dubitandum ꝙ spiritus iesu hoc fe-
cit & fieri uoluit sine matris offensa: secuudũ com
munem autem consuetudinem conuersationis ie
su ad statum sue infantilis etatis ipsum debite re-
quisiuit primo inter cognatos & notos: quia tunc
cum illis erat uerisimilius pro tunc iesum inueniri
debere: cum quibus consueuerat socialiter habita-
re. Sed ad intellectum spiritualem formandum uo
luit inueniri iesus: tam ut doceret suam sublimita
tem que superat omnem cognationẽ & notitiam
carnis: q̃ etiam ut doceret sicut obiectum est esse
dissoluendam ligaturam carnis & sanguinis. ¶ Et
in hoc etiam modo inquisitionis iesu fuit beata
uirgo contemplantium forma: qui primo gradu
suum agnoscunt defectum: & aduertunt in modo
suo actu uel merito ex se ipsis ĩ se fore iesũ. i. salutẽ
& cõtemplantes omnem notitiam sensibilis mõ
di in tota cognatiõe esse creati non inueniunt ue-
rum iesum anime sue salutem. Et ideo absqꝫ mo-
ra contemnentes mundana rapti ad sublimia in a-
morem inuisibilium quasi in alteram hierusalem
pacifice uisionis satagunt eleuari: & in templo be
atissime trinitatis in medio illorum spiritualium
luminum inueniunt iesum sedẽtem eternali quie-
te mediam in trinitate personam aliquãtulum in-
ferius descendentes in templo celestis hierarchie:
in medio spirituum supernorum tanq̃ doctorem
infirmitatis humane inueniunt iesum sedẽtem in
dextera dei patris: audientem eorum desideria: &
plenariam sanctitatem: & interrogantem illos tam
eorum infirma q̃ eis sublimia claritatis sue splẽdo-
ribus plenarie ingerendo eisdem: ita ut stupeant
summi seraphĩ super prudentia humilitatis iesu &
responsis eius. i. super receptis influẽtiis diuinis ab
eodem. ¶ Aliter etiam inferius descendẽtes possu

mus dicere ꝙ anima que in malitiosa uita sua sen-
tit non esse secum iesum in infirmitate ĩcipiẽs ip̃a
querit inter cognatos & notos: dum eorum affe-
ctibus irrectita uult cum eorum conuersatione &
amore carnali & occupatiõibus eorum que carnis
sunt querere anime sue salutem: que si illuminatur
a radio iesu: & flagrat amore perfecto in ip̃a: sentit
se inuenire eum non posse in tali conuersatiõe pe
destri: & ad meliora prouocata redit ad hierusalem
uisionem pacificam mundi contemptus & tẽplũ
sacre religionis ingrediens in medio uirorum spi-
ritualium tanq̃ doctorum salubrium ĩuenit iesum
sedentem per tranquillitatem desideriorum: qua
eos separat ab omni appetitu & strepitu munda-
norum: ubi & audit eorum suspiria: & interrogat
eorum infirma. Ibi enim anima inuẽto iesu admi
ratur ꝙ tam diu sua miseria eam separauit a uita p-
fecta & dulcore suauissimo fruens inuento iesu dul
citer eum filium nominat: cui hereditate uult tra-
dere in quieta possessione seipsam. Et admiratur p
quot aufractus sue p̃terite uite eam duxit iesus ad
quietem optatam dicendo: Quid fecisti nobis sic?
Cuius ignorantiam increpans iesus respoudit: ꝙ
archanum consilinm dei patris de sola salute nesci
uit: de quo obstupefaciens ipsam & in sua humi-
lians ignorantia sue condescendit ĩfirmitati: locãs
eam in Nazareth florida. s. conscientie puritate: in
qua sic illi subiicitur: ut ostendat clare anime illu-
minate: ꝙ omne quod sit in decursu prouidentie
dei electorum saluti subseruit. Et in hac consciẽtie
puritate: & uirtutis inuiolabilis contemplatione
clarissima fit tranquillatio mentis. In qua per aug-
mẽtũ sp̃ũalium luminũ ĩ illa aĩa iesus proficit sapiẽ
expiẽtie & etate roboris & cõstãtie & gr̃a charita-
tis feruide tã in secreto contẽplationis dei q̃ ĩ pu-
blico salutaris exẽpli. ¶ Quod ãt postea queritur
quid mater sancta dolebat. R̃ndeo ꝙ iesum perdi-
tum non dubitabat: sed secundum origenem po-
terat cogitare ex humilitate ne forte aliq̃d uidisset:
ꝙ oculos sue iustitie offendisset in mundo: quacũ
qꝫ ex causa: & eam reliquens redisset ad celos: cum
illi placeret iterum reuersurus. Licet etiam per spi
ritum sanctum edocta forsitan posset noscere ꝙ
ante debebat cõplere redemptionis nostre myste-
rium q̃ redderet ad patrẽ: & nosceret ꝙ ante condẽ
dum erat euangelium: & per os dilecti filii sui iesu
predicandũ fuerat dei regnum q̃ ipse crucis sustine
ret supplicium. Potuit tamẽ rationabiliter timere
ne nouas persecutiones & passiones uellet susti-
nere iesus in sua puerili etate que ipsum multipli-
citer affligerent: & nõ eius uitam finirent. Et ideo
multũ potuit formidare ne in manus aliquorũ im
piorum hostium dei incidisset puer iesus: & ꝙ for-
sitan propter hoc absentasset se ab ea ne ipsa ni-
mis pateretur uidens eum talia sustinere. ¶ Hec p
tanto dixerim: quia salua reuerentia omniũ qui lo-
quuntur de sapientia mentis sacratissime uirginis:
credo ꝙ in conceptu filii dei est sic per spiritum san

ctum edocta de tota principalitate perfectionis xpi
uite: & de eius austeritate & morte: & cordis chari-
tate & diuinitate sue persone: ꝙ nō credo aliquem
prophetā preuiū uel apostolū posterū ad eius ple-
nitudinē attigisse. Potuit tamē de his sicut supra
dictū est aliquas particulares conditiones & circū-
stantias loci: & modi: & tēporis nescire: de quibus
tamē posterius certificati sunt per euidētiam facti.
Et ideo nescientia intentionis pueri iesu in hac ab
sentatione sui ab ea potuit multis respectibus mul
tas causas doloris in eius mente causare: ut merito
credatur excessiue doluisse. ❡ Sed quid querimus
tantū causas sui doloris: cū hī fuerit sufficiens cau-
sa ignorare. s. quid factum est de iesu: & seipsam si-
ne ipso uidere: & tante rei mysterium ignorare? Et
ad hoc est bonum exēplum Origenis: ut sicut quā
do tu legis scripturas. & earum intellectum nō ca
pis: anxiaris & queris intelligere quod dicunt: non
ꝙ eas errare dubites: sed ꝙ te non intelligere doles
Sic circa uirginē & Ioseph contigisse dicit: quod q
dem de uirgine intelligendum est modo ꝑdicto.
❡ Nō āt fuit presūptuosa increpatio filii dei: sed de
uota allocutio interni suspirii quando dicit. Fili qd
fecisti nobis sic? Sed fuit admiratio facti insoliti &
expressio doloris intimi pro sollicitudine inquisi-
tionis ipsius iesu & gustu dulcoris maximi in gau
dio reinuenti. Non etiam fuit erroris materia: ꝙ Io
seph patrem ipsius uocat: sed gratitudo maxima
deuotissime uirginis: que hoc modo ipsius sancti
Ioseph puero iesu uoluit affectum referre: quasi di-
cat. Vere Ioseph paternam in te prerogatiuam me-
ruit: quam sibi alto spiritus tui cōsilio tribuisti: qa
uere gemuit & doluit: & in querendo te affectu pa
terno fideliter laborauit: ideo dico ꝙ non fuit erro
ris materia: quia nōdum erat tempus dīnitatis sue
manifestāde aperte. Quod autē iesus respondit.
Et quid est ꝙ me querebatis? Non fuit increpatio
īgratitudinis ad dolorē uiscerum m̄ nostrorū: sed fuit
sublimatio mētis uirginee: & ioseph ad sublimita-
tē ineffabilium magnaliū diuinitatis sue. q. d. puer
iesus. Noui & accepto & pōderaui affectum uestrū
& dolorem uestrum imēsum: & istud ē magnum
quid: sed maius est illud quod reddam: quia ꝑ affe
ctu materno redditur uobis gloria non genera-
tionis pueri hominis: sed filii dei patris: quē sēper
oportet esse i hiis q̄ patris sunt: eandem eternaliter
cum ipso habendo naturam. Et hunc tibi sacra uir
go concessum ē generare ut sis ipsius uera & natu-
ralis mater. Et tibi Ioseph datum est talem enutri-
re: & eius matrem uirginem custodire: cum tāti di
gnitate officii uoceris pater filii dei propter meritū
ministerii: qa qui solū matrē sue humāitatis habet
in terris tantum unū patrem sue dīne persone ha-
bet i celis. Et ideo magnū premium reseruatur ue
stro dolori & inquetudinis labori. Quod āt dicit
& ipsi non intellexerunt uerbum quod locutus est
ad eos. Non intelligas in matre ignorantiam sim-
pliciter: quia etiam nec de Ioseph potest intelligi ꝙ
ignorauerit se dicere filium dei patris: sed secundū
Orig. Nesciebant utrum dicens in hiis que patris
mei sunt: aliquid aliud ulterius inuere uoluerit. Po
test tamē illud uerbum tripliciter exponi: primo ut
dicantur non itellexisse uerbum: quia ac si non in-
telligerent eum se respectu circūstantium ostende
runt. Non enim ibi publice adorauerunt ut filiū
dei: nec ut filium dei assistentibus predicauerūt eū
dem: sed statim ut hominem: & puerum obedien
tem: & ut filium proprium secum ducunt. Sic enī
sciebant ipsum uelle fieri pro tunc circa eum: licet ī
cordibus suis intelligerent ꝙ de patre eterno loq-
batur: & ipsum, ut sūmum deum in sue mentis ꝑ
stratione humiliter adorarent. & pro tāto dicit euā
gelista eos non intellexisse uerbum uolens dare
intelligi modum extrinsecum quem habuerūt pa
rentes ad puerum iesum: licet enim secundum Be
dam. Tunc puer iesum in medio doctorum mani
festauerit signa sue utriusq; nature hūanitatis. s. eos
ut puer audiēdo: dītatis uero ī alte rīdēdo & sub
tiliter eorum superans intellectum. Ipse tamen ie-
sus sicut semper consueuit sublimibus subnectit
humilia: ut qui in medio doctotum fuerat hono-
ratus in sapientia: humiliaretur in parentum pau-
perum & despectorum obedientia subiectiua. Sic
enim ubiq; ista cōnectit: ut in uarietate signorum
utriusq; nature: & illuminetur fides humilium: &
exerceatur iuste ex sua malitia supercilium supbo
rum. Secundo potest exponi saltem pro ioseph eo
modo quo dictum est supra de expositiōe Orige.
& cetera. ❡ Tertio modo potest dici ꝙ esse in his q̄
patris sunt. s. mutua intimitas circūicessionis di-
uinarum personarum est tam altum diuinitatis se
cretum: ꝙ uirgo dum fuit peregrina ī corpore: nō
sufficit intelligere. Et licet multū alte ascēderit cō
tēplatio uirgis ī intellectu uerbi iesu: nō tamen tā
tam plenitudinē ibi intelexit: quātam bn̄dictus ie
sus: qui uerbū protulit: & est uerbū eterni patris.
Quā differentiā matris ad filium uolens euāgeli-
sta exprimere dicit ipsam simul cū ioseph nō in-
tellexisse. Et merito respectu altitudinis itellectus
iesu pōt dici mater & quecūq; alia creatura nō itel
ligere q̄ dicūtur. ❡ Aliquo igit̄ istorum modoꝝ
itelligas uerba euāgelii: que aliquā ignorantiā in
matre dei uident̄ pretēdere. ❡ Non etiā fuit teme
ritatis ī mr̄e ut supra q̄rebas: ꝙ ipm a tēplo quasi
ab his que pr̄is sunt retraxerit. Nec insipiētie fuit
iesu ꝙ dimittens ea: cū matre descēderit: qr ibi tan
tum stetit quātum uoluit: & quātum conueniens
fuit. ❡ Voluit. n. uno actu sic euidēter suā sapiam
declarare: ꝙ eius silentiū usq; ad trigesimū ānum
non ignorātie sed mirāde hūilitati & imitāde exē
plaritati ab oībus posteris posset ascribi. In hoc
etiam notabile exemplū dedit ꝙ nō debemus ꝑ
tinaciter nr̄o sensui īherere: etiā ī his que sepe ꝑ no
bis meliora uident̄: qr statim dimisso templo uo
lūtati materne subiiciēs sensum suū ī matris cōsi
lium & uolitum cōmutasse uidet̄: licet in se ordo

d' ꝓpositiõis iesu immutabilis perseueret. Quia
uero in hoc facto iesu miranda sapie mysteria con-
tinentur: que sapientissima uirgo mater secundum
statum sue materne dignitatis plene per spiritum
sanctum cognoscebat. Idõ scribit euangelista ꝙ mr̃
eius conseruabat oĩa uerba hec conferens in corde
suo. Super quo uerbo dicit Grecus cõsidera pru
dentissimã mulierẽ mariã uere sapie matrẽ qualiter
scolaris fit pueri. Non eni ut puero: nec ut uiro sed
ut deo uacabat ulterius. Et illius uoces & opa: uo-
ces diuinas & opa reputabat. Idcirco nihil ex dictis
aut actis ab eo in cassũ illi patebat. Sed sicut ipsum
uerbũ patris in uisceribus: ita nũc eiusdem modos
& dicta concipiebat in corde suo quodãmodo &
fouebat. Et hoc quidẽ in p̃nti contẽplabat': hoc at̃
expectabat in futurũ clarius reuelandũ & hoc qui-
dẽ tãq̃ reg'la & legẽ p totã uitã utebat': hec grecus
Criso. uero super ioannẽ de hoc facto dicit. Nul
lum quippe miraculũ fecit in pueritia dominus:
hoc tñ unum ꝓdit lucas per quod mirabilis uide-
batur. Propter quod liber de infantia saluatoris nõ
tm̃ est ut apocryphus sed ut erroneus respuendus:
unde & grecus uocat eũ figmentũ diaboli: dicens
sic de hoc facto quod lucas narrat: hec est demõstra
tio p̃ma sapie & ueritas pueri iesu. Que nãq; pueri
lia eius uocant diabolice putamus esse considera-
tionis: nisi quis ea sola uelit acceptare: nequaq̃ his
q̃ tenemus oppugnãtia: sed magis consona ꝓphe
ticis uerbis dictis in p̃s. Speciosus forma pre filiis
hominũ &c. Et mr̃i cui obediens & moribus face-
tus & uisu non mõ uenerandus & placidus ad lo-
quendũ facũdus & dulcis & prouidus: & multum
strenuitate cognitus: tanq̃ qui repletus sapiã fuerat
& sic in aliis sue conuersationis & locutionis: q̃uis
supra hoiem cernimus & rõ: mansuetudo ei p̃cipu
um. Sup hec autẽ omnia nihil ascendit sup uerticẽ
eius: nec hũana manus extenta mr̃na. Hinc pos
sumus utilitatẽ consequi: dũ enim mariã icrepat ie
sus querentẽ ipsum inter ꝓpinquos: dimissionẽ ui
culorũ sanguis aptissime suggerit ostẽdens ꝙ non
cõuenit metã pfectionis attingere eũ qui uagatur
adhuc in his que corpori cõferunt: & ꝙ hoc defi-
cit a pfectione: ꝓpter cognatorũ affectũ: huc usq;
grecus. Licet at̃ scd̃m Ber. ꝙ feia deo pricipet' sit
sublimitas sine socio: & ꝙ deus mulieri obtẽperet
humilitas sine exẽplo: debes tñ indubitanter tene
re ꝙ humilima uirgo cũ tanta exteriori moderatio
ne & cũ tanta interiori humiliatiõe humilis obedi
entie recipiebat obseq̃a uteri filii sui filii dei iesu ꝙ
non solũ fastũ uitauit temeritatis & arrogãtie: sed
ꝓfundissime humilitatis merita cumulauit. Hoc
enim fecit obediens illi qui se exterius ad inestima
bilis humilitatis exemplũ uolebat tractari. Et hoc
interius ut deus precipiebat uirgini matri ꝙ exte-
rius uolebat circa se hoiem fieri unde q̃cunq; uir
go beata aliquid presciebat dei filio iesu: stupenda
perfectione resiliebat in ꝓpriã paruitatem admirãs
& gustans altissime imensitatis sublimitatem dei:
sic ꝓfunde cõdescendentis in hoie iesu eius mãda
to supposito. Sic ergo potes uidere ꝙ i iesu pue
ro & in sacratissima uirgine & Ioseph magna sunt
declarata mysteria: magna data sunt uirtutum exẽ-
pla. Nulla dei honoris ostendicula. Nulla reprehẽ-
sione digna sunt acta. Quomodo uero puer ie
sus in illo triduo habuit corporis necessaria: ex tex
tu non legitur nisi quod btũs Ber. dicit ꝙ i illo tri
duo elemosynas necessarias: sicut pauperculus in
populo hostiatim collegit. Potes etiam satis rõ
nabiliter cogitare: ꝙ in aliquo austero loco: uel in
edibus tẽpli: uel alibi ut paup dormiuit: p hoc dãs
exemplũ omnibus ad pfectionem diuini cultus at
tingere uolentibus oĩa relinquere: & de delitiis cor-
poris non curare. O anima mea associa te paup
culo iesu & uadas cum eo pro elemosyna confiden
tenter & mentis manu sue puritatis collectus: &
sui dulcoris amore conditus delectabilibus sagina
re: multum enim delicate nutriris: que non nisi dei
amore comedis. Quicq̃d enim pauperes euangeli
ci colligũt ꝓ dei eis amore largitur. Quia uero
in hoc uno iesu opere app ret etatis & sapientie ie-
su quo ad manifestationem profectus: & in mater
nis uisceribus pro iesu absentatione doloris acule-
us: ut in responsionibus doctorũ in ipso iesu ma-
gne prudentie sensus: & in allocutõe reuerenti dul
cissimus in matre filiatiõis gustus. Ideo ut aĩa mea
hos respectus gustaret in uersibus: de hoc uno fa-
cto multiplicauit eosdem: cũ dicitur. Iesus puer
proficiens: iesus matri absentatus: iesus inuentus i
struens: iesus dulcor amatus.

Licet propter connexionem materie i uno tractatu omnes premissos uersiculos uo-
luerim adunare: quod in pluribus locis mi
hi contigisse propter eandem causam: patet hunc
percurrenti tractatum: hoc autem singulare opus
iesu post complementum duodenarii decimoter-
tio anno factum miraculum mysteriorum cõtinet
intellectum. Sicut enim post triduum nunc est in-
uentus in templo: ita secundum Ambro: fuit indiciũ
ꝙ triumphalis illius passionis & mortis in sede ce-
lesti & diuino honore fidei nostre se ostenderet re
surgens qui mortuus credebatur: uel quia secundũ
glo: quesitus aduentus xp̃i a patriarchis ante legẽ
ñ est inuẽtus quesitus a gentibus sub grã inuenit'.
Moraliter uero post triduum confessionis con-
tritionis: & satisfactionis inuenitur iesus perditus i
commissione peccati innocentia restituta. Post
triduum etiam consiliorum iesu. s. castitatis obedi-
entie & paupertatis euangelice tanq̃ in perfectiõis
templo inueni t' iesus sedẽs in mẽtis trãquillitate:
quasi in medio spirituum supernorum. Atten-
de autem ꝙ sicut decimotertio die facta fuit ma-
nifestatio iesu tribus magis in presepio. Sic in. xiii.
centenario facta est multa manifestatio in ecclesia
dei sapientie christiane multiplicatis multum diui
ne sapientie radiis & religioni paupertatis maxime
renouata euangelica uita in pauperum patriarcha

francisco. Qui sicut magister sapientie xpiane: qua si in sede crucifixi iesu maiestati miratus apparet accepto charactere uulnerum passionis iesu christi in carne. Timendum est autem unum ecclesie: ne ipsa negligenter agente in carnalibus suis principibus in magistris: & in ipsis declinante ad propria appetitus mūdani remaneat puer iesu cum simplicibus & pauperibus in statu sublimi euangelici status: tā q̄ in uera hierusalem uisiōis & pacis. Et ipsa haud dubium frustra estimante iesum fore in comitatu sui multiplicis apparatus: utinā saltem uel sero cognoscat sibi habere iesum: et talium cura superflua & distractione nociua: quod quidem recognoscere debeat: tamen istum modum uiuendi preferentibus animabus in tanta fastuositate pompe: & in multa tyrannide incompassionis fraterne & status huius sollicitudine congregandi temporalia p tot dolos & fraudens & symoniacas labes: tam in ecclesiasticis q̄ in religiosis multis: nunc euident̄ xpi doctrinam apparēs & uitam et pro animabus sollicitudinem piam luce clarius impie pugnante noscatur. Sed in talibus mater ecclesia adhuc ignorās & ceca: & carnalibus affectibus maculata: non uidetur iesum requirere nisi inter cognatos & notos: qa religiosi ea que carnis sunt sapientes non possunt a propria habitatione: & a carnalium propinquorꝝ inordinata affectione diuelli. Sed ipsi clerici maiores: & minores atq; mediocres non uidentur scire querere: nisi que sunt carnis & sanguinis: & iō magis uidentur presulis parentum promotionis tam & ditationis eorum: q̄ animarum salutis & prouisionis pauperum ī quibus christus usq; adhuc suspirat & gemit indigens cibo & uestimento: & consolationis refrigerio: & parum est illis cure qui patrimonio crucifixi se ingurgitant abunde: & ipso abutuntur impie qui iuxta prophetam dormiunt in lectis eburneis: & lasciuiunt in stratis suis: & optimo unguento delibuti nihil compatiuntur sup contritione ioseph qui in talibus pauperibus non inueniunt christum: sed in eis reperiuntur pluries exempla antexpi. ¶ In talibus completur prophetia Ezechiel' .xxxiiii. Filii hominis propheta de filiis israel pastoribus qui pascebant semetipsos. Nō ne greges a pastoribus pascuntur: lac comedebatis & lana cooperiebamini & quod crassum est occidebatis: gregem autem meum nō pascebatur: quod infirmum fuit non consolidastis: & quod egrotū fuit non sanastis: quod fractum fuit non alligastis & quod abiectum fuit non reduxistis: & quod perit non quesistis: sed cum austeritate improperabatis eis & cum potentia. Et disperse sunt oues mee: eo ꝙ non esset pastor: & facte sunt in deuoratione omnium bestiarum agri: & dispersi sunt & errauerunt greges mei in montibus cunctis & uniuerso colle excelso: & super omnem faciem terre dispsi sunt greges mei. ¶ Hec cum dolore & cum lachrymis cordis & corporis uidemus esse completa & superat materiam presentis temporis uatici-

nium preuisionis: unde superabundantia scelerum nimis superabunde exponit hūc textum. ¶ In his igitur usq; hodie remanet christus perditus: & nō queritur nisi ubi non est. i. in carnalibus affectionibus: & in cognatione carnis & sanguinis. Non redibis autem in hierusalem requirens iesum in his impiis errabunda ecclesia: nisi per gratiam iterum renouata: quam oportet super eam abunde diffundi: ut tantum malum in ea possit deleri per iustitiā disperdentem reprobos: & per misericordiam de nouo creantē electos: qui cum suspirio oratiōis & uirtute exemplorum in claritate doctrinalium luminum per reformationem uite christi iesu subiectos informent in quibus sancta ecclesia iterū redeat in hierusalem unde discessit: & introeat in templum cordialium immolationum: & passionum iesu christi: & omium laborum uite sue. In quorum medio tanq̄ sublimis ueritatis doctorum audiat ipsum ad omnia dubia sua respondentem: & ignorātiam status preteriti & negligentiam ueri cultus diuini fortissime arguentem. Cui obtemperans ecclesia: mater & sponsa sentiat iesum descendentem sibi in uisceribus pietatis: ipsam reformans & pastoribus & subiectis ad statum floridum puritatis In qua ministret ipse pastor iesus per uiros qui sint secundum cor suum pascua salubria tam efficacis doctrine: q̄ sanctissime uite ad similitudinem crucifixionis uite ipsius principalis pastoris & principis christi iesu. Et hoc est quod ipse promittit ī eodem propheta: & ī eodem capitulo: ubi primo excludit ipsos a gregis pastura. d. propterea pastoris audite uerbum domini: ubi repertis eorum sceleribus subdit: Ecce ego super pastores requiram gregem meum de manu eorum: & cessare eos faciam: ut ultra non pascant gregem meum: nec pascant ultra semetipsos. ¶ Et si bene attendatur decursus lr̄e: nulla ratio allegatur quare deus uelit misereri dissipatis gregibus nisi importabilis malitia presidentium eis. Sed nec de ouibus dicitur ꝙ ad pastorem uerum suspirent: ut per hoc ostendatur: ꝙ nō humana iustitia sed solum dei superfluens misericordia gratuito dono hic tribuit mundo indigno: propter quod subdit postea. Suscitabo super pecora mea pastorem unum qui pascat ea seruum meū dauid. Ipse pascet ea & erit eis in pastorem: ego autem dominus ero eis in deum: & seruus meus dauid in medio eorum princeps. Et cessare faciam bestias pessimas de terra: & qui habitant in desertis securi dormient in salicibus. Et concludit quod ī hoc cognoscetur sola dei bonitas in eo ꝙ ex magna dei misericordia dissipat mala: & adducit bōa Et scient inquit quia ego dominus cum contriuero cathenas iugi eorum: & eruero eos de manu imperantium sibi. Vnde infra capitulo trigesimosexto ostendens ꝙ omnino tanto bono populus est indignus dicit. Nam propter uos ego faciam dicit dominus deus: notum sit uobis ꝙ propter nomē meum sanctum confundimini & erubescite super

niis uestris domus isrl' in die qua mundauero uos ex omnibus iniquitatibus uestris. ¶ Et hoc est oĩs perfectionis ianua consumatioq; se cogitare diuinis indignos beneficiis: & ꝙ bona que deus facit nobis nullam habent rationem ex nobis: sed solũ procedunt ab infinita diuini nominis bõitate: utinam cito contingat nobis sic perditum iesum feliciter reperire.

¶ Iesus flos flori subiacens: iesus flos ĩmoratus: iesus alumpnis obsequẽs: iesus aporiatus. Cap. viii.

De inuento iesu a matre sanctissima: & a sene ioseph ad galileam reducitur: & cum eis in nazareth habitans multa puritate: paupertate: humilitate: & obsequiositate: de quibus nihil legitur in euangelio usq; ad trigesimum annum quando ad iordanem ueniens a ioanne uoluit baptizari. ¶ Quod quidem tanto est mirabilius quanto occultius. Et multum nos instruit spiritus sanctus nihil scribendo de iesu christo: ꝙ mlt' tum hic loquitur de uerbo silentium: quando deficit eius extrinsecum uerbum. ¶ Ex his autem que dicit lucas capitulo secundo: ꝙ descendit cum eis nazareth & erat subditus illis: & ex his que Matth. secundo dicit. Dum reduceretur puer iesus de egypto ꝙ ueniens habitauit in nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per prophetas: quoniam nazarenus uocabitur. Et ex hoc quod dicitur. M. primo. Dum baptizaret ioannes in illis diebus factũ est uenit iesus a nazareth galilee satis datur intelligi ꝙ in isto tempore ĩtermedio habitauit iesus nazareth sub parentum obedientia cum ipsis participans sue paupertatis angustias: propter quod dicitur. Iesus flos flori subiacens: iesus flos immoratus. i. Purissimus iesus purissime matri obediens: quia sicut ipse fuit totus floridus intus & extra: sic in ciuitate florida habitauit. Nazareth enim interpretatur flos: ut significet floridam conuersationẽ habitantis in ea iesu & uirginis matris eius. Et q̃a in multa obsequiositate: tam sue matri q̃ Ioseph iesus seruiuit humiliter: idcirco posui: Iesus alũpnis obsequens. Sed quia in multa paupertate & laborum sudore cum parentibus pauperculis uictitauit pauper iesus: idcirco subdidi: Iesus aporiatus. Aporia enim idem est ꝙ sine poro: & uocatur necessitas siue anxietas que non habent spiraculum euadendi. ¶ Et quia multas necessitates paupertatum habuit iesus & mater eius pro eo: in quibus necesse fuit eos multos sustinere necessariorum defectus secundum statum altissime paupertatis: quam pro nobis uoluntarie elegerat obseruandam: tam in' fuga ĩ egyptum: & in reditu ĩ nazareth sicut dictum est supra: & in aliis pluribus punctis in sue uite decursu. Idcirco deuote dixerim: Iesus aporiatus. Duplicis autem perfectionis exemplum nobis exhibuit magister perfectionis iesus in isto ĩtermedio silentio uite sue. Informauit enim plene humilitatem actiue: & quietem contemplatiue. ¶ Pro actiua dicitur ꝙ in subiectione uiuebat: ubi debes scire ꝙ ista subiectio fuit multorum laborum & austeritatum participatio: unde basilius in libro religiõis. Ab ipsa enim primeua etate parentibus obediens iesus quemlibet laborem corporeum humiliter & reuerenter sustinuit. Cum enim homines essẽt honesti & iusti: egeni tamen necessariorum penuriam patientes: teste presepio partus uenerandi ministro manifestum est ꝙ sudores corporeos continue frequentabant necessaria sibi inde querentes. Iesus obediens illis ut scriptura testatur: etiam in sustinendo labores subiectionem plenariam ostendebat. Hec Basilius. ¶ Alias etiam ualde est probabile: ꝙ magister omnis perfectionis iesus cum esset sanus & fortis corpore iuuenili etate: licet complexionis delicatissime: quantum etiam ad suorum laborum dolores multiplicandos assumpsit: cum uideret senem ioseph pro conquerendo uictu in laborando sudare tam sibi q̃ sue sanctissime matri: ꝙ ipsum se dule & sepe cum multa charitate iuuabat. Et cum uideret matrem sicut dicit Ber. colo & acu conquirere uictum sibi & alia necessaria domus: tam pro ipso q̃ pro ioseph deuoto ministerio facere: credẽdum est ꝙ eum multa compassione iuuabat: aquã afferendo a fonte: ignem accendendo ad necessaria decoquenda: & in aliis prout necessitas requirebat. Nec expectabat curialis & compassiuus & pietate plenus iesus quod adhuc requireretur a nutricibus suis: immo credo ꝙ etiam ipsis inuitis multis se subdebat laboribus tam ad uite actiue formã da exempla q̃ ad ostendendum eis sue mentis cõpassiua precordia. ¶ Vnde non est paruipendendum ad ista probanda quod magister in hystoriis refert ꝙ prope nazareth adhuc monstratur fons de quo antiqua traditiõe refertur ꝙ puer iesus hauriebat aquam afferens eam matri sue. Qui enim uenerat omnium peccatorum onera supportare: non uidetur uoluisse sanctis suis parentibus onus laboris & paupertatis sine sua societate relinquere. Propter quod non uidetur mihi improbabile dicere nec indeuotum tradere benedictum iesum cum ioseph laborasse in arte fabrili. Qui suffragare uidetur illud quod referunt euangeliste: quod iudei in despectum uocabant eum fabri filium. d. Nonne hic est filius fabri & marie? Et hec erant uerba nazareorum admirantium in iesu doctrina. Ex quo uidetur ꝙ ista proferrẽt: quia cum sepe laborare eum uiderant & nunq̃ litteras didicisse: ideo dispectiue simul & admiratiue in sua incredulitate concludebant ꝙ magis deberet scire laborare in arte fabrili in qua multum sudauerat: q̃ in expositione scriptura quam nunq̃ didicerat: ¶ O anima mea ociosa & pigra excute de tua carne inerciam & noli la-

bores manuum fugere: sed cum delicato iesu cum
multa pena laborante labores assume. Nec uelis pa
nem ociosa comedere: & in aliorum laboribus &
peccatis corporis tu delicias querere: quia hic panis
est amarus: quando in ociositate uite redemptiões
peccatorum populi in abundantia elemosynarum
absq; debita correspondentia spiritualis laboris p
eis assumpta impie comeduntur: hinc scriptum est.
Diuitias quas deuorauit euomet: & de ore suo ex
trahet eas deus haud dubium in supplicio tormen
torum. ¶ Nec habeant uelamen excusationis reli-
giosi uoluptuosi nihil curantes de paupere usu &
penuriis paupertatis debent ꝙ a martha & ab aliis
recipientibus iesu ministrabatur sibi abunde & de
licate: quia ad pauperes spectat humiliter & tempe
rate recipere que apponuntur eis in domibus alie-
nis. ¶ Sed utinam tales a christi imitatione nõ di-
screpent: qui cum tanta temperãtia sumebat appo
sita ꝙ eo magis edificabat astãtes quo delicata eius
superflue & inordinate trahere non poterant appe
titum. Vnde credo ꝙ ualde parum & ex curialitate
contingebat de cibariis delicatis: sed in penurioso
uictu quando cum ioseph & paupercula matre de-
gebat pauperem usum & statum docuit euangeli-
cos professores: eos tunc informans cum quanta
penuria debeant in suis domibus uictitare insua-
dentes manuum laboribus: maxime illi qui sapiẽ-
tialium studiorum & spiritualium exercitiorum
non sunt occupationibus dedicati. ¶ O anima
mea intuere pauperculum illum conuictum sancti
senis Ioseph & uirginis matris: & iuuenis iesu in
una mensa manducantium pauperiẽ: qui obserua
bant uerbum prophete .d. Labores manuum tuarꝫ
manducabis & bene tibi erit. Et uide eos in paup-
tatis domicilio duris stramentis lassata membra re
quiei dõare: & cum eis deuote recumbe: & eos imi
tare in ocio uitando. Omnes enim patres fortissi-
mo odio ocium detestantur. Propter quod cura fu
it eis in regulis suis omnes regulares professores
ad laborẽ inducere: ne ociositati uacarent. Nulli .n.
creature licitũ ẽ uiuerẽ ociose: q̄n oporteat eos si ue
lint adetnã qetẽ uẽire per uiã laborꝫ sibi cõpetẽtiũ
incedere: & tempus sibi concessum uirtuosis operi
bus occupare. ¶ Reges enim & principes debent
insudare & studere populo sibi subiecto prouidere
utilia & deo eos promouenti ad honorum fastigia
debita seruitute seruire: unde non est eis licitũ ocia
ri. Quanto magis deo sacrati, pontifices & clerici
assumpti in partem domini debent tam in studiis
diuine scripture q̄ suspiriis orationis deuote: q̄ etiã
cantibus diuine laudis: & in subuentionibus com
passionis fraterne: & in meditationibus contem-
plationis alte: continuis exercitiis domino deserui
re: unde eos oportet tanta sollicitudine laborare in
cura dominici gregis: ut secura conscientia possint
christo dicere cuius filiam .s. sanctam &
immaculatam ecclesiam quod Iacob refertur dixis-
se laban. Gen. trigesimoprimo uiginti annis fui te
cum. duplici obseruantia custodiens decalogi diui
ni preceptum: pro honore .s. dei & pro salute proxi
mi. Oues tue & capre non fuerunt steriles: defectu
scilicet predicationis doctrine & exemplaritatis ui
te mee. Arietes gregis tui non comedi: quia altas
uirtutes populi tui non mee sanctitati attribui siue
eorum temporalia honores & fastigia mihi non
usurpaui: nec captum a bestia ostendi tibi: quia sta-
tim per orationis suspirium in populo omnem
emendaui defectum: ego dannum omne redde-
bam: quia eorum imperfectionem mihi attribue-
bam: quicquid furto peribat a me requirebas: quia
etiam eorum occulta mala ex formidine tue iusti-
tie quasi r̄dditurus rationem de omnibus agitatus
internis stimulis deplorabam: die noctuq; estu ure
bar & gelu: quia & in prosperis timore constringe
bar: & in aduersis ad dilatationem impugnantium
dilatabar: & omnes tuarum ouium me prosecutio
nis urebar: fugiebat somnus ab oculis meis: quia
sciebam me in caulis positum ut uigilarem in cura
non ut torperem ignauia: sed per .xx. annos in do
mo tua seruiui tibi. Felix clericus uel prelatus qui
christo presentatus in morte talia de cura sue eccle-
sie poterit respondere. ¶ Sed heu me miserum:
quia possum in typo Esaie mutare prelatorum uo
cabulum. Qui enim consueuerant uocari princi-
pes israel: possunt uocari: sicut ipse dicit capitulo .i.
Audite uerbum domini principes sodomorum:
peccata enim illorum non solum deriuata: sed mul
tiplicata uidentur in clericis: unde & alibi hierusa-
lem sodome comparatur: immo & postponitur
cum dicitur Ezechiel. decimosexto. Hec fuit ini-
quitas sodome sororis tue superbia saturitas panis
& abundantia: & ocium ipsius & filiarum eius: &
manum egeno & pauperi non porrigebãt. ¶ Sed
heu ista non sufficiunt mala: sed iustificatur sodo-
ma in multorum clericorum malitia. Nõ enim eis
sufficit ocium: sed adducunt & maleficium: nec sa-
turitas panis: sed superfluitas multorum ferculorꝫ
adiungitur & malitia ebrietatis. Non sufficit eis ut
manus egeno & pauperi non porrigant: sed bona
pauperum in ecclesiasticis edificiis uel beneficiis dis
sipant luxuriose: & quod peius est pauperes sub
ditos multiplici calumnia propriis spoliant & sepe
flagellant. ¶ Sed redeamus ad laborem iesu & ui-
deant religiosi maxime qui gloriantur ꝙ per eos
uite christi perfectio propagatur: q̄ ociose in do-
mo domini conuersentur & meminerint illius sen-
tentie iesu christi ꝙ omne uerbum ociosum quod
locuti fuerint homines: reddent rationem de eo in
die iudicii Matth. decimosecundo. Et si hec est sen
tentia super homines seculares de uerbis ociosis:
qualem possunt expectare hi qui ratione altitudi
nis status sui sepe angelorum censentur nomini-
bus de tanta ociositate temporis & deceptione to
tius mundi in eorum orationibus confidentis.

totius mundi in eorum orationibus confidentis. Legant sanctas antiquorum regulas. Basilii: Augu. & Benedicti de opere mōachorum: & qđ nūc nouissime seraphicus scribit franciscus: fratres illi q bus dedit dominus gratiam laborandi &c. & in tota uita sua: & in se: & i uiris uirtutis & deuotissimis sociis suis hoc confirmat exemplo. Certe paulus doctor gentium in fide & ueritate: & predicator euangelii raptus usq; ad tertium celum in excessibus Act. xx. Manibus laborat: & de hoc gloriatur d. Quoniam ad ea que mihi opus erant & his qui mecum sunt ministrauerūt manus iste. Erat enim artis scenofactorie .i. suebat & fabricabat tētoria: sicut exponit Beda super actus apostolorum. Et ipe .i. ad Corin. nono. Non sumus usi hac potestate. s. sumendi necessaria a populo: ne quod offendiculū demus euangelio christi. O quot offendicula dātur hodie in ociositate religiosorum: quando uiri fortes & sani recentes & colorati circuerunt per uicos & plateas ciuitatis: non dilectum querentes cū sponsa: sed eum effugantes ociositate & uanissima uita: qui nec uacat studio orationis uel edificatione locutionis: nec ad labores humiles & utiles manus suas apponunt. Et qui in domibus propriis non nisi laborando uiuere poterant: sub habitu religionis ociositati & deliciis uacant. Contra quos Basilius dicit in regula: ꝙ caueant sibi ne qui in labore & austeritate uictitabant in seculo: querant ociari: & deliciose uiuere in monasterio: ne per hoc monasteria fiant gule & lasciuie nutrimenta. Nec debent uelle uiuere in equalitate illorum qui diuitias & delicias in seculo reliquerunt. Hi enim querere nō debent quod in seculo non habebant: nec debent sua preterita uitia uelle enutrire. Posui Basilii sententiam non uerba. Hec enim est radix principalis: unde tota reformatio religionis manauit: tam i antiquis monachis: q̄ in religiosis nouissimis pauperitatis. Antiquitus quidam impii magistri iniq scripserunt contra pauperes euangelicos uacantes sapientie studio & orationis. d. Ociosos ꝙ manuali labori non uacant: quorum maliciam plene detestans. eis non intendo fauere. Sed contra illos loquor qui sub porticibus in murmure: & discursibus per uicos & per plateas tempus consumunt: orationis & scripture studium ignorantes. O quātum' esset de tempore pro orando & studendo & laborando aliquando si exemplo christi & matris uelimus ocium euitare. Hic pro exemplaritate laboris iesu: in quo uite actiue datur exemplum. Sed quia non solum exercitari quibuscunq; dedit exemplum iesus humilibus & despectis: ideo anima mea considera ꝙ iesus noluit uictum acquirere de legendo in cathedra: uel de principando in ecclesia: cum tamē esset plenus sapientia: & fultus auctoritate paterna. Sed exercitia humillima assumpsit: in quibus & esset laboriosus i opere: & uilis & despectus in reputatione. Et attende ꝙ quicqđ sapientie & ingeniositatis ostendit in pueritia: totum silentium sue uirilitatis ad uilitatis reputationem subseruire coegit. Etenim eo ipso quo tante prudentie in eo apparuerunt indicia poterunt parentes & uicini cogitare q̄ grandis effectus debuit magnus magister existere: honores acquirere: parētes promouere: patriam honorare: & diuitias cumulare. Cunq; ipsum uiderent silere ut simplicem: manibus laborare ut ineptum ad alia: nil astutie ad regimen mundi pretendere: & talia similia que potest satis mens deuota hic sibi formare. Astuti uicini secundum mundi prudentiam habuerunt eum despicere: & ut uilem & inutilem iudicare. In quo difficillime uirtutis dat exemplum iesus & consūmate perfectionis: ut scilicet uir sanctus & in omnibus sufficiens: plene omnes honores mundi contemnat & seruilem & inutilem reputari cōcupiscat: & ꝙ ex operibus sue alte uirtutis nihil confusionis in hominum fama querat. O quantum est hoc: & q̄ alte loquitur imperfectionis doctrina silentio faber noster iesus uirtutum optimus fabricator. O stupenda perfectio: ueras uirtutes abscondit iesus: & diuitias & excellentias ut possint uilitati dimitti Et falsos defectus pretendit ad mundi gloriam cōculcandam. Et nos excerebrati in appetitu mundani fastus falsas uirtutes pretendimus in oculis hominum: & uera uitia occultamus: ut possimus inaniter gloriari de fama uirtutum: quarum plene uacuitatem sentimus: & uitiis contrariis pleni sumus. Erubesce hypocrisis subdola: desine mendatio te uestire: in falso colore ueritatis pro falsa gloria uane laudis: quia filius dei non solum gloria diuinitatis se expoliauit: sed etiam altissimas sue humanitatis uirtutes occultat: ut se pro te confusione induat: & te per stupenda humilitatis exempla ad tue uilitatis cogitationem salutarem inducat. Si enim aliquis uellet obsistere: ꝙ nequaq̄ tanto tempore uacauit iesus a manifestāda gloria diuinitatis: & dicat ꝙ multa omiserunt euāgeliste que fecit perfecte: responderi potest ꝙ ea facere que dicta sunt supra fuit plene manifestare illud ꝓ quo uenerat. s. uiam uirtutum & perfectionis: quā prius uoluit ostendere facto: q̄ uerbo. Sed ꝙ nihil notabile fecerit ex uerbis ipsius iesu: Io. decimo quinto potest cōcludi cum dicit apostolis: Vos de me testimonium perhibebitis: quia ab initio mecum estis. Et ex uerbis petri. d. Act. i. in electione mathie. Oportet ex his uiris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo intrauit & exiuit inter nos dominus iesus incipiens a baptismate ioannis &c. Ex quibus aperte concluditur ꝙ usq; ad baptismum ioannis: & usq; ad collectionē discipulorum uacasse uidetur: sicut euangelistarum silentium satis probat. Hoc sentit Ber. dicens super illo uerbo: eterni patris. Ipsum audite. Ecce domine iesu: uel nunc iam loquere quousq; siles? quousq; dissimulas? diu tacuisti: & ualde diu: uel nunc

iam loquere: licentiam habes loquendi a patre: q̄-
diu dei uirtus & dei sapientia quasi infirmus aliq̄s
insipiens lates in populo? q̄diu nobilis rex & dn̄s
celi fabri filium te pateris appellari pariter & puta-
ri? Et inde lucas euangelista: quoniam adhuc filius
ioseph putabatur. O uirtus xp̄i humilitatis q̄ ple-
ne confundis sapientiam mee uanitatis? parum ali
quid scio: uel magna scire mihi uideor & iam sile-
re non possum: impudēter & imprudēter ingerēs
me & offerens promptus ad loquēdum: uelox ad
docendum: tardus ad audiendum: & christus cum
tanto tempore silebat cum seipsum abscondebat
nunq̄ inanem gloriam ītuebat: nobis timebat ab
illa quibus nouerat esse timēdum: tacebat ore: sed
instruebat opere: & quod postea docuit uerbo in-
struebat exemplo. Discite a me quia mitis sum &
humilis corde. Nam de infantia domini parum ali
quid audio: & iam usq; adhunc. xiii. annum nihil ī
uenio. Nunc uero latere non potest qui tam mani
feste demonstratur a patre: hec Ber. ¶ Sic ergo po
tes uidere duplicem instructionem uite actiue: pri
mo in assumptione laboris & paupertatis penuria:
in quibus ostenditur obsequiositas & laboriositas
& tamē hec sunt in delicata natura tenelli iesu. Se-
cundo in contemptu fame & honoris mūdi & ab
sconsione sapientie sue: in quibus datur profunde
humilitatis exemplum. Et hoc debet facere uerus
christianus actiuus semper habitans in nazareth. s.
florida conscientia uite munde & humili subiectio
ne cunctorum. Non igitur fuit ociosus faber no-
ster iesus: sed efficacissime fabricauit humilitatis ex
emplum quo tanq̄ electissimo gladio & singulari
iesus usus est ad luciferi superbiam iugulandā: hic
est gladius apollonii in quo noster machabeus pu
gnat omnibus diebus uite sue. i. Mach. iii. Apollo
nius uero miraculum uel mirabilis interpretatur.
Summum eloquium miraculorum est. xxxii. ānis
summus deus in nostris uilibus conuersari elegit
ut nos uermes uilissimos posset ad humilitatis ex
emplum inducere. Et ī hoc mirabilis simul & ama
bilis apparet omni menti deuote: hunc gladium
apportasse de celis propheta ostēdit cum dicit. Ac
cingere gladio tuo super femur tuum potentissi-
me. p̄s. xliiii. Super femur enim humāitatis assum
pte potentissimus deus se gladio patientie & hu-
militatis accinxit ad hostiles nequitias destruēdas.
Nam gladio potentie uti noluit: quin potius lamē
tatur ipse dauid hunc in passione iesu auersum ab
eo fuisse. d. Auertisti adiutorium gladii eius: & nō
es auxiliatus ei in bello. p̄s. lxxxviii. ¶ Humilitatis
ergo gladio ad similitudinem dilecti iesu accinge-
re tu super femur multitudinis tui defectus: quem
ad exacuendum hunc gladiū debes reuoluere iugi
ter ante oculos mentis tue: & exercere te in operi-
bus uilitatis. Oportet enim humiliationem prece
dere in tali exercitio: si uirtutum custos humilitas
desideratur haberi. Unde Ber. in quadā epistola. Si
uirtutem appetis humilitatis: uiam non refugias
humiliationis: nam si non poteris humiliari: non
poteris ad humilitatem prouehi. Item super canti
cis. Nisi humilitatis merito maxime minime non
obtinetur. Tu ergo cum te humiliari uideris habe
to illud signum in bono animo: argumentum est
gratie propinquitatis. ¶ Est autem duplex humi-
litas: una quam parit ueritas: alia quam format cha
ritas. Omnes enim si sine simulatione uelimus di
scutere: uilissimos & defectu plenos nos inueni-
mus in corde. Et ex hac uera nostri cognitione ue
limus nolimus nos uiles sentimus: sed tales exten
us reputari non patimur. Sumus humiles sed ueri-
tatis cognitione: non uirtutis amore. Nam si radi
us qui interius illustrauit ad cognitionē nostri nos
inflammasset ad amorem uera & summi boni: ta-
les nos uideri uellemus exterius proximis: quales
nobis ipsis ueritas descripsit in animo. Alioquin
nobis timendum est: quoniam dolose egimus in
conspectu dei: ne nostra iniquitas inueniat ad odi
um. Pondus īquit scriptura & pondus utrūq; abo
minatio est apud deum. Quid ergo exterius te
magnipendis superbie pondere: cum tibi ipsi inte
rius uilescas? Esto igitur deo subiectus & omni hu
mane creature propter deum: humilitas enim ueri
tatem inchoat: quia humilibus deus dat grām: in-
choatam augmentat & conseruat: quia sp̄us domi
ni sup humilē requiescit: reseruatā consūmat: quia
uirtus in īfirmitate perficit. Hoc est in humilitate
inimicā omnis grē: oīsq; pctī initiū debellat super
biā & ab utroq; homine illius ꝓpulsat tyrannidē.
Que quidem cū ex aliis bonis uiriū suaꝝ incremē
tum assumat: huic scē humilitati confusa succūbit.
Et idcirco multa alia uitia dimittit prudens iesus:
ut uere humilitatis possit uirtutē nutrire: uñ Ber. su
per Missus est Nimirū conseruāde humilitatis grā
solet electos suos diuina pietas exercere: ut quanto
quis plus ꝓficit eo minus se reputat profecisse. Nā
usq; ad summi exercitii sp̄ualis gradū si quis ꝓfece
rit: aliqd ei de primo gradu īpfectionis relinquitur
ut uix sibi p̄ma uideat adeptus. Hec Ber. ¶ Hec in
īfimo exemplaritatis iesu pfectionis actiue & con
templatiue uite tibi de humilitate scripsi: ut apte
noueris hūilitatē pfectiōis utriusq; uite fore initiū
crementū mediū & finē. Hec enim deū plene orat
quia magna gloria dei solius & ab humilibus ho
norat: Eccle. iii. Et ideo qui se humiliat exaltabit.
¶ Attende autē extatice contemplationis exem
plū in longo tempore occultatiōis iesu. Tria enim
integrant contemplationē.

Puritas interioꝝ: quia in maliuolā animam non ī
troibit sapientia.

Clausura omniū sensuum: quia mors intrat per fe
nestras apertas.

Obedientia internaꝝ inspirationū: quia hec solū
modo grā plene possidet animū: unde & xp̄s obe
diuit ductus in desertum a spiritu. ¶ Horꝝ autem
triū in magistro cōtemplatōis iesu claret exemplū
Primū quia habitauit in nazareth que interp̄tatur

flos. Et ideo ipossibile est ueram contemplationē esse in aia: q̄ more upupe facit in stercore nidū suū Ibi enim cōputrescunt iumenta. Nō ibi aquila uolat ad alta: nā ipsa edificat ī petra nō q̄licūq; sed ardua. Item est petra & flos: quia iesus flos in puritate: petra firmitate & arduitate crucis sue. In puritate ergo iesu & oīum operum eius debet conuersari mens que uult cōtēplatōni uacare & puritatem habere. Nihil est quod tantū aiam mundet ab oī uitiorꝝ sorde: q̄tū continua ruminatio crucis xpi & uite. Et hoc est habitare in flore: habitare in iesu. Ipse enim dicit: Ego flos cāpi &c. Ipse ē & hortus cōclusus in quo solū inuenitur nitor uirtutū: & liliorum cādor: in quibus conscientia dealbat. ¶ Et iō necessarium est secundū. s. custodia sensuū: ut nihil uelis sentire nisi solum iesū: quod eleganter notat in eo q̄ ī isto toto tempore de iesu ab euāgelistis siletur: & sic eius occultatur uita: ac si in illo tempore non fuisset: ut in hoc uir cōtemplator doceat expsse seū oportet sic clausū ab his que sunt mundi uiuere ut solo corpore: & non mēte in mūdo uerset: quod nullo modo facere poteris: nisi r̄ddas te mortuum oī curiositati sensuū: ut nihil uelis sentire: uł qui nisi solū iesū & hunc crucifixū: & ī eo solum figas tue contemplationis intuitū: ut sp iesū: uł aliq̄d eius ante oculos mentis tue uertas. ¶ Hoc significat immobilis ille aspectus facierū cherubī: q̄ solū propitiatoriū uersis uultibus & se ibi mutuo respiciūt. iii. Re. ¶ Vt oīa tua in xp̄m respicias & q̄cūq; spūales amicos nō nisi in eo uideas de uultu nō curās p̄sentia corporali: & quotiēscūq; contigat te in talibus distrahi cū magna uerecundia ad iesum redeas rubore pfusus q̄ circa aliud fuerit uaga mens tua. Ac si infinitus deus & mortuus p te in amore iesus non sufficeret tuā replere aniam: & eam sine socio possidere. ¶ Ad hec autē duo suffragat tertium. s. obediētia internarꝝ inspirationū: q̄ quidē in hoc consistit ut aīa q̄etata ab oī amore sui & cuiuscūq; alterius nisi xp̄i iesu. In solo illo: & p ipsum: & p ipso: uelit quicq̄d uult: & nihil aliud appetat p se: uel pximo nisi quod in xp̄o iesu: & p spū acq̄sitū est & datū. Et iō aīa ī se mortua & īspiratiōi diuīe plene subiecta dimittit se duci put sp̄s xp̄i uult se sibi offerre: & quicq̄d post a spū suggeritur de xp̄o meditandū & cōtēplādū: ibi figit sue cōtēplatiōis aspectus: īmo ibi figitur p dn̄um donū. Nec aliq̄d quod ad xp̄m pertineat reputat uile uel modicū: quia totū aspicit ut diuinū. ¶ Hec aūt humilis obediētia contēplatiui status ē oīum summa: quia in hac plene mortificat uoluntas ī semet ipsa: & hec significatur in obedientia iesu sacratissime uirgini marie & ioseph. Hi enim duo, diuersas cogitationes spūs sancti gr̄e in mēte signāt secundū interp̄tationes diuersas nominū predictorꝝ. Siue enī gr̄a agitet mentē ad augmentū spiritualiū luminum: siue uirtualiū exemplorꝝ quod nomē ioseph intelligitur q interpretat augmentū uł appositio. Siue ad amaritudines passionū iesu xp̄i: quod noīe marie itelligit: q̄ interpretat amarꝝ mare. Siue ad nouas illuminationes magnaliū xp̄i iesu. Nā maria alit interp̄tat illumiata. Siue ad allocutionē illuminatiuā pximi: quia maria iterpretat illumiatrix. Siue ad dn̄atiuū contemptū oīum mūdanorꝝ: quod noīe marie intelligit que interpretat dn̄a. Siue modis aliis quibuscūq; agitet mens a spū sacto statim mens obedit subiecta oī influxui: & ducentē sequit. In se tū sic stat mortua ut nihil ibi pro se q̄rat: sed solū honorē dei & similitudinē uirtutū xp̄i in se & in pximo intendit pure: & hoc est iesū parentibus esse subiectū. ¶ Qualibus autem inspirationibus mens secure debeat obedire dr̄ infra lib. iiii. cap. Iesus spirans afflatibus. ¶ Licet autē h̄ dicatur optimū signū ad cogitandū que sūt diuina q̄n aīa non uidet se ibi in aliquo pprio delectamēto p se: uel pro alio: sed solū honorē diuinū. Fixio autē cogitationū mentis contēplantis figuratur in hoc q̄ in sola nazareth non īde discurrēs iesus dr̄ conuersatus: uagatio enim corporis per diuersa loca dispergit sensus p multa fantasmata. Et hec ē causa q̄re in multis contēplatiuis secundū famam post lōga annorꝝ spatia adhuc non est in eis contemplatō inchoata. ¶ Potes ergo uidere si uis debite ponderare q̄ multū seruiuit nobis & magnas uirtutes fabricauit faber noster iesus in silentio sui usq; ad tēpus baptismi. ¶ Et hic liber secundus terminationem accipiet erecta stipite arboris crucifixe, uite iħu per utriusq; uite perfectissimum & altum exemplum.

¶ Explicit liber secundus.

¶ Incipit prologus libri tertii.

Erecto arboris stipite per humilitatis profundum & utriusq; uite actum altissimum in correspondentia ad immensitatem radicis: iam nunc modo consimili dilatari incipit in gratissimos ramos: dū ab humilitate subiectionis iesu ioanni baptiste hic liber incipit tertius. ¶ Ad cuius humilitatem qua oēm impleuit iustitiam: sequitur sublimis exaltatio ipsius iesu: dum ī ipso & per ipsum super suum baptismum trinitatis mysteriū: & fecundatiua uirtus iesu in ramos diffundenda apostolici cetus celis patentibus reuelatur quiescente super ipso spū scō in spē columbe animalis uolatilis: & se leuantis in aera: & multum in ple fecundi. ¶ A consummata ergo humilitate illius inchoantes hunc librꝝ dicimus.

Iesus preconem audiens. Cap.i.

Consumatio enim tempore siletii & humilis subiectionis iesu: secundum altissime dispõnis archanū: iā uolēs exire ad publicū: & ex magna charitate uolens sue diuinitatis manifestare secretū: uoluit ante se mittere preconē auctenticū Ioannem baptistā sanctissimū: qui & ipse usq; ad illa tēpora magno cōtemplatiōis silentio: & rigide maceratiōis exemplo latuerat ī deserto. Qui sicut nouus homo baptizando: regnū celoꝝ p̄dicādo: iesum prenunciando: uiā xp̄i preparando precessit. Fuit autē tante pfectiōis & fame: ut xp̄s a ppl'is crederet': pp quod sūmi pontifices de hierusalē ad ipsum solenē legationē miserunt: an ipse esset xp̄s sollicite requirentes. Ioannes aūt hūilitatis forma a se negat oīa sublimia. Nam ait. Non sū xp̄s: non sū helyas: nō sum ꝓpha: ubi principalē sanctificationis statum & feruētis charitatis zelū: & sublimis contemplationis radiū non sibi temerarie attribuit: sed in ꝓpria humilitate consistit. Et ideo de se secūdo cōfitet' humilia: ego uos baptizo ī aqua: ego nō sū dignus soluere calciamēta: & tñ uerissime nomīe uocis se describit quo ad hūilitatē charitatē ad iesum: & dignitatē per ipsum: uox enim est.

Duratōe breuissima ī factōe cōtraria. Ecce hūilitas.

Tota ad alteꝝ in dependentia & iteriori uerbo uestita. Ecce charitas.

Verbi significatiua & prenūciatiua. Ecce dignitas.

Tertio predicat de xp̄o magnalia. Medius uīm stetit quē uos nescitis &c. Vbi oñdit in xp̄o officiū

Mediatiue recōciliationis: medius uestrum stetit.

Dignatiue cōdescēsiōis: ipse ē qui post me uenit.

Eterne antecessiōis: ante me factus est.

Verissime baptizatiōis: qa ipse est q bapti.ī spū scō

Diuine generationis: quia uidi. & testi.phi.qa hi ē.

Altissime & celestis predicatiōis cuius cōpatiōe reputo mea uerba terrena: Qui de terra ē de terra loquitur.

Mansuete oblationis: & efficacis redēptōis p holocaustū mortis: quia ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi.

Plenissime purgationis oīum sibi credentiū p ifusionem spūs sci: cuius uētilabꝛ in manu sua & mūdabit areā suā. Iudiciarie discussiōis & sententiationis & felicis remuneratiōis: quia securis ad' radicem posita est &c. Et in multis aliis excellentiis cōmendauit iesū: & discipulos suos pia sollicitudine dirigebat ad xp̄m. Sed & bñdictus iesus uicem sibi reddidit cumulatā. Nā ipsum sanctificauit ī utero ut dictū ē supra & multaꝝ uirtutū preconio cōmendauit. Nam de eius.

Vite austeritate dicit eū nō manducare neq; bibere

Testimonii ueritate dicit iudeis: uos misistis ad ioannē: supple de me querentes: & ille testimonium perhibuit ueritati.

Constantie firmitate: quia arūdo a uento agitata non fuit.

Conuersationis rigiditate: quia molle non habuit uestimentum.

Prophetie sublimitate: quia plus q̄ propheta fuit.

Officii dignitate: quia cum angelum nominauit.

Omnis perfectionis apice & singularitate quia inter natos mulieꝝ nō surrexit maior. Et sicut cōmendauit eum uerbo: sic eū honorauit facto: quia sue predicationi diu detulit: quia ioanne predicante: paꝝ predicauit: quia ipsum predicantē hūiliter audiuit. Et ipse iesus predicans eius predicationis uerba repetiit. s. penitentia agite &c. Et ipsū & eius opa receptiōe sui baptismatis auctenticū reddidit: & multipliciter confirmauit. Precessit ergo.

Lucerna: & secutus est sol

Aurora: & post uenit dies

Amicus: & post uenit sponsus

Preco: & post uenit iudex

Baptizans aqua lauās corpora: & post uenit baptizans in spū tribuens carismata.

Predicans remissionem peccatorum: & post uenit purgationem faciens delictoꝝ. Quod autem dixi q̄ baptiste predicationem iesus audiuit humiliter sicut unus de populo licet inuenerim allegatum a Criso. tñ pōt satis probabiliter colligi ex euāgelio postq̄ eni scriptū est: Matth.iii. q̄ ī illis diebus erat Ioanes baptista predicans baptismū pnīe: scribit' ī fra tūc uenit iesus a galilea ad ioannē ut baptizaretur ab eo: & hoc fuit in publico. Quia dr' luce. iii. Factum est autē cum baptizaret' oīs populus: & iesu baptizato. Baptizandi autem ad auditum predicationis sue mouebantur: & finito sermone lauabātur ab eo. Vnde datur intelligi satis luculēter q̄ magister humilitatis iesus de nouo ueniens a galilea sedebat humiliter cum aliis audiens deuote predicationem preconis. Et cum publicani & peccatores dicuntur baptizati fore a ioanne: in quoꝝ medio & alioꝝ populoꝝ legit' iesus baptizatus ab eo Potes in hoc facto perfecte addiscere consuetā humilitatē iesu xp̄i: ubi cōfunditur humana supbia: q̄ a sapientibus dedignatur addiscere: & semper uult quasi a se loquens noua seipsam ostentare: cum sapientia dei patris humiliter ioannem audierit & a sua predicatiōe loqui exorsus sit. Hic autem nolo preterire perfectissimum obedientie exemplum datum uiris spiritualibus a ioanne ut deo seruiant secundum internum spiritus instinctum: non secundum eorum uoluntatem sub specie spiritus apparētis. Quid delectabilius & spiritualius & deo secundum humanam reputationem acceptius: & animarum saluti utilius: q̄ cum iesu corporaliter cōuersari. In quo enim talis familiaritas poterat non prodesse? Et quantum debet flagrare humanum desiderium dei uerbum iesum uidere: tangere: reuereri: amplecti in sua uiuificatissima carne cum

scriptum sit. Quotquod eum tangebant salui fiebant:& tamen Ioannes de hoc fecit abstinentiam:donec dilectus iesus uenit baptizãdus adipsũ Scriptum est enim Ioan.i.Et ego nesciebam eũ: sed qui me misit dixit mihi.Super quẽ uidens spiritum descendẽtem &c.ubi dicitur ꝙ accepit signũ ut in facie corporali cognosceret eum. Non enim potest intelligi ꝙ nesciret uenisse christum & filiũ dei esse iesum:cum in matris utero accepit hoc donum:ut dictum est supra:sed uult dicere ꝙ nesciebat sensuali notitia: quia in deserto solitarius iam xxx.annis:uel quasi non uiderat eum:immo forte nunq̃.Et facit Ioannes spiritus sancti consilio ut testimonium incogniti:& nulla extrinseca familiaritate coniuncti esset penitus in suspectum. Obediuit ergo Ioannes in re tam difficili spiritui sancto & non uoluntati sue ut abstineret ab illius uisione & contubernio:in quem totus erat transformatus in animo deficiens a seipso. Quid ergo dicet ad hec spiritualium stoliditas que sub spetie diuini profectus infirmorum offendunt oculos:prelatorum prouocant animos: & non possũt a propriorum appetituum familiaritate distingui:sciant ꝙ non sequũtur consilium spiritus sancti qui per apostolum dicit.ii.ad Cor.vi.Nemini dantes ullam offensionẽ ut non uituperetur ministerium nostrum.Licet autem aliqui exponant illud.Et ego nesciebam eũ:ꝙ Ioannes ignorauerit utrũ potestatẽ baptizandi interius sibi soli iesu retinuerit.Non tamen ẽ uerisimile ꝙ Ioannes ignorauerit ꝙ impossibile est per alium q̃ per deum remitti peccata :quod est interius baptizare sed magis est uerum secundum Criso.ꝙ eum non cognoscebat in facie. Magne autem patiẽtie & supportationis omnium tribulationum & opprobriorum huius uite stupendum datur exemplum in eius carceratione & morte:quando attẽdit mẽs multis sceleribus irretita:ꝙ Ioannes sanctificatus in utero sic sine reprehensione conuersatus in deserto tam excellenter magnificatus diuine uocis testimonio sic est a deo permissus per manus adulterorum carcerari:& ad petitionem ipudẽtissime meretricis amputato capite tanti uatis:factum est de ipsius capite ludibrium in illo obscuro cõuiuio saltatricũ. Quomodo enim ibi conculcatur omnis uite pompa:quando sublimissimum uatem & summum Baptistam:& amicum fidelissimum cũ tanto opprobrio uoluit sapientia christi de mũdo exire. Quis igitur querat nisi insipiẽs temporales honores in morte:In hoc enim exemplo:& q̃ maxime in sue crucis opprobrio:& in aliorum amicorum suorum tam multiplici perpesso martyrio:non solum datur uere christum diligentibus materia contempnendi omnes uite huius honores:uerum etiam appetendi ad similitudinem christi iesu: & sui sublimi preconis in huius mundi uilitate uiuere: in obprobrio exterioris fame pro amore iustitie uitam finire.

Iesus uir baptizatus cap.ii.

Cum ad etatis.xxx.annum uenisset regenerator uite spiritualis iesus:quoniam in sacramento baptismatis omnem animã recipere sanctissima ordinatione disposuit:ut prius faceret q̃ doceret magister humilitatis iesus prius in se recepit:quod recipiendum omnibus imperauit Et hic adisce suam ordinatissimam lectiõem humilitatis profunde.Nullum enim remedium legitur suo tempore fuisse contra peccatum: quin ipse recipere uoluerit agnus sine peccato qui uenerat aliorum emundare peccata:ut ueris penitentibus uerecundiã auferret:& ipsos ad salutaria remedia querenda:sine quibus iustificari non poterant:suo exẽplo feruentius animaret:unde circuncisus fuit die octaua:&.xl.presentatus in templo.Et nunc maiori humilitate iam trigenarius uoluit Ioannis baptisma recipere:quod publicanis & peccatoribus dabatur in penitentie signum.Attende ergo o anima ꝙ dei filius tanq̃ peccator:& immundus pro te coram populo denudatur:& aquis iordanis in signũ spiritualis ablutionis immergitur:unde nec mirũ si baptista contremuit in tam stupendo humilitatis exemplo uidens iesum:quem sciebat totum mundum debere baptizari spiritu sancto:sic humiliter uelle baptizari ab ipso ad omnem gradum iustitie in humilitate complendum :unde ipse dixit. Ego a te debeo baptizari:& tu uenis ad me? Nec mirũ quia ipsum cognouerat filium dei. Sic enim dixit Ioannes primo.Ego uidi & testimonium perhibui:quia hic est filius dei. Rationabiliter autem fuit Ioannem baptizare in aqua:ut sicut dicit Crisostomus. Per nouitatem signi maiorem multitudinem attraheret populi:& illis concurrentibus ferret testimonium de diuinitate & sanctitate christi. Et ut tali baptismo homines assuesceret ad unum christi baptismum.Et ut eos in signo tali ad penitentiam inducens ad christi aduentum & redẽptionis sacramentum digne recipiendum animas prepararet:unde beda dicit ꝙ sicut cathetizatio baptizandorum ad baptismum disponit: sic baptismus Ioan.ad christi baptisma.Et ideo nõ ẽ uertendum in dubium ꝙ baptizati baptismo Ioãnis fuerunt christi baptisma e iterum baptizati. Et hoc ẽ quod dicit Augustinus Qui baptizati sunt baptismo conserui:oportet ꝙ baptizentur baptismo domini. Vnde Augustinus dicit ad selentianum. Apostolos qui fuerunt Ioannis discipuli a christo baptizatos:ut christus haberet baptizatos seruos per quos ceteros baptizaret:imo quod plus est Crisostomus super Mat.dicit super illo uerbo. Ego a te debeo baptizari. Quando christus dixit . Sine modo : ostenditur ꝙ postea christus baptizauit Ioannem:& hoc dicit in quibusdã libris apocryphis scriptum esse.Certum tamen ẽ ut Hieronymus dicit sup Mat.ꝙ sicut xp̃s fuit baptizatus a Ioãne.Ita ioannes a christo erat i spũ baptizãdus

❡Fuit baptismus Ioan. a deo:sicut ipse dicit Io.i. Qui me misit baptizare in aqua ad illos effectus qui dicti sunt supra:ubi patet ꝙ baptismus ioánis habuit exteriorem ablutionem & ritum ad assuefaciendum ad christi baptismum:non tamen habuit interiorem baptizationem per spiritum sanctum. Et ideo non afferebat gratiam quia illud seruabatur christo. Secundum illud Io.i. Gratia & ueritas &c. sed preparabat ad ipsā sicut ipse dicit. Non sum ego christus:sed sum missus ante illū. Et ideo tali baptismo conueniens fuit christum baptizari: quia christus spirituali regeneratione non indiguit que non dabatur in baptismo Ioannis:ut per hoc ostendatur ꝙ christus baptizatus est ut aquā sanctificaret tactu sue carnis mundissime:non ut sanctificatam acciperet:unde & spiritualem regenerationem aquis tribuit quo ad tria scilicet quo ad uim

Peccatorum mundatiuā

Temptationum refrigeratiuam

Et ex collectione uirtutum & donorum spiritualiū uiuificatiuam secundum triplicem aque proprietatem:lauandi:refrigerandi:& generandi:per uitalem humorem in plantis & herbis. ❡Conueniēs autem fuit ꝙ christus baptizaretur in aquis iordanis:& ratione nominis:& ratione multiplicis signi in eo in ueteri testamento preostensi. Iordanis enī interpretatur descensio eorum:eo ꝙ christus descēdebat humiliando se in baptismo ad nostrorū peccatorum remedium:sicut dicit Nazanzenus. Baptizatus est christus ut totus uetus Adam īmergatur. Interpretatur enim filius iuditii ut in fluxu sanguinis christi in quo fuit riuus iuditii dei patris super unigenitum suū pro nobis:ostendatur nostrū consecrare baptisma. Iordanis enim fuit ille fluuius per cuius transitum filii israel intrauerunt in terrā promissiōis. In signū ꝙ nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto non potest introire in regnū dei:sicut dicitur Io.i. ❡Ad quod etiam pertinet ꝙ helyas diuisit aquas iordanis qui erat ī curru igneo raptus ī celum:ut dicitur.iiii.Re.ii. Quia transeuntibus per aquam baptismi per ignem spiritus sancti patet aditus paradisi. Instituit autē benedictus iesus suum baptismum in aqua non solum ꝑpter causas predictas:sed ex maxima materia:quia aqua est materia omni loco communis.: & in omni aq̄ materiali:ubi saluatur species potest baptismus cōferri:& ut ostenderet christus iesus seipsum eē solum ministrum interioris baptizationis: licet autē conueniens sit ꝙ a sacerdote qui uicem eius gerit illud sacramentum recipiatur:tamen in necessitatis articulo clericus & laicus:uir & mulier: christianus & paganus potest christi conferre baptismum:dū tamen in debita forma & aqua:& cum hac intentiōe ꝙ ītendat facere quod facit eccl'ia christi:quātūcunqꝫ paganus non credat per fidem suam aliquod baptisma ad remissionem peccatorum ualere. Vbi autem sacerdos non clericus:ubi clericus nō laycus:ubi laicus uir:non mulier:ubi fidelis:nō infidelis debet presumere baptizare:& peccat aliter dās uel recipiens. ❡Et licet sepe non recipiat ad utilitatem:semper tamen recipit sacramenti ueritatē si intendit recipere quod etiam donat:quia quantūcūqꝫ dans uel recipiens uera fide non credat:ut alio modo baptizatus ē aliquis a quocūqꝫ baptisma uerum sit datum:sed de transgressione ritus ecclesiastici debet qui in culpa est penitere. Forma autē baptismi est inuocatio beatissime trinitatis cum intētione baptizandi prolata:& dicatur. Ego te baptizo in nomine patris & filii & spiritus sancti. ❡De congruitate autem & institutione est ꝙ unus baptizatum recipiat de sacro fonte qui pro baptizato respondeat ecclesie & credat pro paruulo. Et ideo unus debet esse non plures. Qui etiam paruulum adultum realiter de fide instruere & de sua spōsione monere:maxime si inter infideles conuersari cōtingat. Vbi autem est conuersatio inter fideles qui continue sacris predicationibus instruuntur: & baptizatus habet parentes sollicitos & fideles: forte patrinus a tali tentione absoluitur. Sanum tamē cōsilium est ꝙ pro loco & tempore salubriter instruat baptizatum. ❡Licet autem christus fuerit baptizatus in etate uirili:non tamen expedit propter periculum mortis paruuli baptisma differri:licet in adultis qui habent interdum remedium deuotionis & fide sacramenti possit rationabiliter differri: ut recipiatur solēniter tempore ab ecclesia ordinato. Sciant tamen ꝙ si sine sacramento decesserint: licet salutis habeant beneficium:non tamen sunt a pena purgatori plenarie absoluti. ❡Iudei autem & pagani non debent statim baptizari quando sacramentum petunt:& maxime iudei qui proni sūt ad uomitum:sed eorum est fides probanda:ne per baratarias & sacramenti contumelias decipiant ecclesiam:& christi beneficium ueniat in cōtemptum. ❡Si tamen casus infirmitatis uel periculum accederet:ut in bello uel mari:statim potest & debet eis baptismus conferri. Conueniens tamen fuit christum in perfecta etate baptismum recipere. ❡Primo quia ante susceptionem sacramenti non disposuerat predicare:ad quod etas perfecta requiritur. ❡Secundo sicut dicit Criso. super Mat. quia ꝑ baptismum debebant legalia euacuare. Et ideo in etate perfecta uoluit baptismum suscipere: ut ostendat illa excludere non ex īpotentia obseruandi:sed gratia alleuiandi. ❡Tertio ut daretur intelligi ꝙ baptismus christi parit perfectos:secundum illud ad ephe.iiii. Donec occurramus omnes in unitatē fidei & agnitionis filii dei:in uirum perfectum: in mensuram etatis plenitudinis christi: unde & ipsa proprietas numeri ternarii:& denarii per ternarium trinitatis & denarium mandatorum legis perfectionem significat fidei & operum ad quam ordinatur baptismus. ❡Quia uero christus fuit fundamētū & causa efficiēs secundū diuinitatē & memoria secūdū humanitatem omnis spūalis effectus ꝗ

ex baptismo consequitur: ideo in baptismo suo
ostēduntur corporalia signa eorū que spiritualiter
efficit in quocunq; sine fictione ipsum recipiente
christi baptismum. Dicit enim Criso. super Mat. ꝙ
in principiis spiritualium rerum semper sensibiles
apparent uisioues: ut si postea nō fiant ex his que
facta sunt recipiant fidem inuisibilis effectus qui
corporalibus signis delectantur. Et ideo super chri
stum baptizatum corporali spetie spiritus sanctus
in colūba descendit: ut postea inuisibiliter credatur
descendere super omnes: quia etiam baptizatis: ce
lum aperitur: & baptisinus est a uirtute celesti & ad
fidem atq; amorem inuisibilium que latent in celo
baptizatos inducit: ideo super baptismum christi
celum dicitur aperiri: quia etiam ī baptismo fit ado
ptatio spiritualis per gratiam in filios dei: & hoc p
meritum iesu qui ē naturalis filius dei patris: ideo
super christum baptizatum uox patris intonuit cor
porali auditu. ¶ Et quia effectus baptismi a tota
trinitate procedit: & ad uisionem beate trinitatis
inducit. Idcirco in baptismo christi manifestat te-
stimonium trinitatis: pater in uoce: filius in huma
nitate: spiritus sanctus in colūbe spetie. Dicitur au
tem in colūbe spetie: quia illa columba in proprie-
tatibus suis fuit species spiritus sancti demonstra-
tiua presentie spiritus sancti: & fuit uera columba
in spetie animalis: ad hoc solum miraculose pro-
ducta: & statim post ad preiacentem materiam est
reducta. Non iuncta spiritu sācto: ut supposito: sed
ut signum signato sicut dicit Augustinus de ago-
ne christiano. ¶ Apertio autem celorum potest
rationabiliter intelligi aliquis corporalis fulgor lu
cis circa baptizatum iesum quem fulgorem sicut
& alia corporalia signa potuerunt uidere circūstan
tes: sicut narrat Crisostomus: licet hoc reliquat sub
dubio. Non autem potest intelligi statio corpora-
lis celi. Sed altius est intuendum: ꝙ apertio celorū
fuerit intellectualis uisio christi iesu qui tunc intel-
lectualiter uidit in suo merito omni baptizato ui-
sionem summi celi beate trinitatis fuisse apertam:
& hoc dicit littera que dicit. Aperti sunt ei celi: licet
autem hoc uiderit ab instanti sue conceptionis: ta
men rationabiliter dicitur: quando quasi in perso-
na omnium baptizatur: ut per hoc ostendatur ꝙ ī
eius merito est factum: quod in nobis per trāsfor-
mationem in ipsum est denuo fiendum. Cuius ui
sionis potest dici signum extrinsecus splēdor: qui
propter magnitudinem luminis dictus est apertio
celi. ¶ Rationabiliter autem pater manifestatur in
uoce: quia prius proprie est dicere uerbum eternū:
unde & significatum huius uocis illam eternam
generationem patris: & uerbi filiationem inducit:
cum dicitur. Hic est filius &c. quasi dicat. In hoc so
lo placitum meum cōstitui: & ideo baptizatus so
lus mihi placet: quia christus efficitur per gratiam
transformantem in ipsum. Videtur etiam Criso. di
cere: ꝙ uox fuerit audita a populo. Et ideo ne crede
retur super Io. facta colūba apparens super iesum

singulariter declarauit uocem de ipso prolatā. Su-
per iesum autem baptizatum in colūbe specie spi-
ritus sanctus apparuit: ut ostendat baptizandum si
ne fictione debere accedere: quia sicut dicitur Sapiē
tie. i. Spiritus sanctus discipline effugiet fictū. Co-
lumba autem est animal simplex: dolo & astutia ca
rens: propter quod iesus dicit. Estote prudētes &c.
¶ Secundo ad designandum septem dona spiri-
tus sancti: que in columbe proprietatibus figuran
tur. Tertio ad designandum effectum proprium
baptismi qui est remissio peccatorum & reconcilia
tio ad deum. Columba enim est animal mansue-
tum. Et ideo sicut dicit Criso. sup Mat. In diluuio
colūba apparuit ramum ferens oliue cōmunem or
bis terrarum tranquillitatem annuntians. Quarto
ad designandum cōmunem effectum baptismi q
est consecutio ecclesie unitatis. Ad eph. v. Christus
tradidit semetipsum: ut exhiberet gloriosam eccle
siam non habentem maculam neq; rugam aut ali
quid huiusmodi mundans eam lauacro aque ī uer
bo uite: unde in canticis de ecclesia dicitur. Vna est
columba mea. Est enim columba animal amicabi
le & aggregabile. ¶ Quinta & precipua ratio est
quia colūba est animal fecundum & amorosū: pa-
cificum & gemebundum: & purum: & per baptis-
mi sacramentum christus iesus infusione amoris
fecunda debuit multitudinem electorum genera-
re innocentem puram: & per sue passionis confi
gurationem continentie gemebundam. ¶ Circa
hoc sacramentum fiunt aliqui errores. Primus ē
felicianorum baptismum in aqua non recipientiū
sed solum spirituale in anima sufficere dicunt. Con
tra quos dicit iesus Io. iii. Nisi quis renatus fuerit
ex aqua &c. ¶ Secundus error fuit donaristarū ba-
ptizantium eos qui sunt a catholicis baptizati. Cō
tra quos dicitur ad ephe. iiii. Vna fides unum ba-
ptisma. ¶ Est & alius error eorum: nam dicunt ꝙ
homo in peccato existens baptizare nō potest. Cō
tra quos dicitur Io. primo. Super quem uideris spi
ritum descendentem: & manentem super eum: hic
est qui baptizat in spiritu sancto &c. Vnde nō no
cet suscipienti malus minister: nec in hoc: nec in
aliis sacramentis: quia christus est illius minister p-
fectus: qui interius per seipsum efficit sacramentū.
¶ Quartus error est pelagianorum qui dicūt pue
ros: propterea baptizari: ut per regenerationē ado-
ptati dmittantur ad regnum dei de bono melius
translati in ista renouatione ab aliqua obligatiōe
ueteris uinculi absoluti & sic anichilant originale
peccatum. Huic etiam errori appropiquat opinio
que dicit ꝙ paruuli non baptizati licet puniantur
carentia uisionis dei: nulla tamen puniuntur pena
sensibili in carne uel mente. ¶ Addunt ꝙ maiori
consolatione prediti q̄ possit aliquis homo per na
turam in hac uita habere. Dicunt enim ꝙ in sepa-
ratione anime infunduntur eis species quibus eo-
rum natura intellectualis perficitur: i cuius cogniti
one ī perpetuū delectātur. Hec autem uidet fuisse

beatitudo: quam philosophi aliqui pagani posuis se uidentur hominis summum bonum. Hac uero opinione repudiata aliqui temperantius dicunt ꝙ nec delectantur nec dolent: nec mente ab aliqua specie: nec corpore ab infernali igne: quia nullam habent concupiscentiam contractam. Et ideo sunt in loco inferni tenebroso & uili: nec per hoc eorū sensus affligitur: quia diuina sapientia temperante sicut nihil commiserunt per proprium actum: sic nullum patiuntur lesiuum: & eorum naturales appetitus restringit & refrenat: & corporis statum consolidat & firmat. Et in eodem statu quantum ad corpus: & quantum ad animam siue quo ad cognitiuā: siue quo ad effectiuam eos perpetuat: ut nec proficiant nec deficiant: nec letentur nec tristentur: sed sic uniformiter uiuant in eternum: uidetur enim istis durum & asperum: ꝙ deus qui tam misericorditer agit cum istis impiis & peccatoribus sic seuere agat cum paruulis: qui omnino non potuerunt uitare nec mortem culpe: nec mortem carnis ut in perpetuum crucientur in igne. Quia uero auctoritates sanctorū dicentium ꝙ igne cruciātur non possunt euacuari: maxime Augustini: q abundanter exprimit penam paruulorum quantum ad carentiam uisionis dei: & quantum ad loci uilitatē: dicens & uolens reducere ad medium supradictū .s. solius pene carentie uisionis propter predictam heresim loquens contra illam simpliciter asserit eos cum aliis peccatoribus eternaliter in infernum dānari. Istum autē intellectum explanat in enchiridion: ubi dicit penam eorum esse mitissimā: p quod datur intelligi: ꝙ non puniuntur pena alicuius cruciatus mente uel carne. Hec auctoritatū expositio mihi multum est odiosa ꝙ sancti mentiantur uel de industria asserant falsum uel producant: nec habent sancti talem modum hereses īpugnandi p īrefragabiles ueritates. Et ꝙ dicunt ꝙ in ench. quādo dicit penam paruulorum mitissimam: predictū habuit intellectum: & quod in hoc se explanauit de dictis in aliis locis manifeste apparet falsissimum perlegenti illius libri textum: loquitur enim de gradu penarum infernalium dānatorum oīum ubi dicit ꝙ ordo diuine iustitie eos punit secundū peccatorum gradum secundum quem qui pauciora peccata cōmiserit ibi mitius punitur ab igne: q̄ q plura. Et addit mitissima satis est eorum pena qui peccatum originale contraxerūt: & nullum addiderunt: ubi aperte ostenditur ꝙ eos in una congerie reproborum locat. Sicut ibi mitius punitur qui solum unum peccat q̄ duo uel mille: Sic qui nullum super originale addidit omnium mitius punitur: & ita dat intellectum ex textu illius qui pena ignis punitur: licet mitissima respectu aliorum. Non ergo eam dicit mitissimam simpliciter: sed respectu pene actualium peccatorꝝ. Non ergo potest textus ille reduci ad solam penam carentie uisionis. Primo illa heresis pelagiana priuat paruulos uisione dei & regno celorū: sed dat illis ut Augustinus dicit in hyponosticō qualēcūq; requiē in altero loco unde ibi bene reprobat Augustinus opinionē illorum qui dicunt ꝙ habent magnam consolationē ut erat pelagius: dicit enim. Sicut duo sunt loca dextra iudicis & sinistra. Ita in dextra sunt omnes electi quorum est uita eterna & regnum celorum: de quorum numero certe non baptizatus excipit. In sinistra sunt omnes reprobi: quorum est maledictio & ignis eternus & supplitium eternum: hi dicens non duorum locorum diuisionem dedi nisi duorum tantum fingis tertium locum de officina peruersi dogmatis: ubi possidere quantulācunq; requiem tuus paruulus possit. Iudex non dedit nisi dextram & sinistram. Omnibus qui sunt in sinistra dicit. Ite maledicti &c. Et sequitur ibunt hi in supplicium eternum: paruulus ergo tuus nō baptizatus cum diabolo eterno igne arsurus est: hec est sententia Augustini & quasi textus nihil īmutādo eius sententiam: ubi potes uidere ꝙ ex textu euangelii. Mat. xxv. & ex uerbis christi probat que dicit. Nec potes dicere ꝙ paruuli non erunt in iuditio: dicit enim ibi textus ꝙ congregabuntur ante eum omnes gentes: ubi interlinearius dicit: oīs etas: omnis sexus. Gregorius etiam mor. ix. sup illo uerbo: multiplicantur uulnera mea etiam sine causa eandem confirmat sententiam cum Augustino dicens sic. Nōnulli & enim a presenti luce prius subtrahuntur q̄ ad promerenda bona malaue actiue uite perueniant: quos quia a culpa originis salutis sacramenta nō liberant: & hic ex proprio nihil egerunt: & illic ad tormenta perueniunt quibus unum uulnus est corporaliter nasci: aliud carnaliter mori. Sed quia post mortem eternaq; mors sequitur occultoq; eius iusto iuditio etiam sine causa uulnera multiplicantur: perpetua quippe tormēta percipiunt etiam qui nihil ex uolnntate propria peccauerunt. Hinc nāq; scriptum est. Non est mundus in cōspectu eius: nec infans cuius unius diei uita super terra. Et per semetipsam ueritas. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto: non potest intrare in regnum dei. Hinc paulus ait. Eramus natura filii ire sicut & ceteri: qui utiq; nomē proprium adiungentes ex solo originis reatu perimuntur qd ille in illo extremo examine: quantum ad humani sensus estimationem: nec sine causa uulnerantur: sed tamen sub diuina districtione iustum ē ut propago mortalis ualde infructuosa arbor etiā in ramis conseruet amaritudiuem quam traxit a radice. Ait enim. In turbine conteret me & multiplicabit uulnera mea etiam sine causa. Ac si aperte humani generis dāna considerans dicat. Districtus iudex qua eos animaduersiōe trucidat quos culpa proprie actionis damnat. Si illos in eternum percutit quos reatus arbitrii non abiecit. Hec Grego. Vbi aperte apparet ꝙ erūt ī iuditio: & ꝙ uult eos puniri pena sesus quia pluries eos replicat pati tormēta ppetua. Tormētū autem dicitur. q. torquens mentē. i. ardēs. Cōcordat etiam cum Augustino in

enc̄h.ꝙ percutiuntur in eternum a iudice:sed minus q̄ qui patiuntur ex propria actione. ¶In legēda enim sancti hylarii pictaueñ.episcopi & doctoris dicitur de quadā muliere cuius nō baptizatum filium suscitauit:ꝙ plus dolebat eius eternā mortem gehenne q̄ subtractionem eius uite. ¶Licet autem in libro yposticon Augu.loquatur contra pelagianum. In libro tamen de fide ad petrum intendit dare regulas fidei non excessiue nec prope loqui:& ideo repetit ad singulas regulas: firmissime tene & nullatenus dubites.q.d.Hec ē firma & clara ueritas fidei christiane.Inter quas regulas ponit istam sic.d.Firmissime tene & nullatenus dubites paruulos qui sine sacramento baptismatis ex hoc seculo transeunt eterni ignis supplitio puniendos. ¶Item ibidem. Quisquis ita uiuere incipit ut ante finiat uitā:q̄ ab originali obligatione soluatur si unius diei uel unius hore spacio anima uixit ī corpore. ¶Necesse est tam cum eodem corpore inter mirabilia gehenne supplitia sustinere. hec Augustinus. Item Apost.ad Roma.v. Regnauit mors ab Adā usq; ad moysē:etiam in eos qui non peccauerunt in similitudine p̄uaricationis ade ubi dicit glo.Regnum mortis est cum quis ab eterna luce diuiditur:& ad eam que secunda est nos perducit:hoc regnum mortis regnauit ab adam usq; ad moysē de quo minus uidetur:quia nondum p legem erat peccatum manifestū. Hoc regnum sola gratia christi destruxit:quod in sanctis patribus antiquis preter quos in omnes regnauit:& in oēs qui non sua uoluntate peccauerunt sicut Adā: sed originali solo tenebant̄:ubi expresse patet ꝙ utrāq; penam gehenne:& carentiam uisionis dei tanq̄ duas distinguit & utrāq; paruulus attribuit. ¶Primo Ioann. apoc.xx.dicit:Et qui non est inuentus in libro uite scriptus:missus est in stagnum ignis Et supra dixit ꝙ illud stagnum ignis ardet sulphure:& ꝙ infernus & mors mittuntur in eum: ubi aperte ostendit ꝙ qui non sunt in libro uite iesu per fidem uel fidei sacramentum omnes ardent in stagno ignis. ¶Primo nunq̄ inuenitur aliquis sanctus uel aliquis sacer textus istas duas penas carentiam uisionis dei in eternum:& penam tormētorum sensibilium abinuicem separare.s. ut dicat̄ originali peccato solam penam carentie uisiōis dei debitam:sicut dicit magister sententiarum: qui. licet multa bona dixerit in hoc & in multis aliis locis non bene dixerit nec teneatur. Augustinus tamen.xxi.de ciuitate dei.c.xxiii.expresse dicit ꝙ nō est medium dare:imo qui non est in regno celorū semper erit in eterno supplitio:Sed nec alicuius sāncti dictum ego legi:ubi dicatur ꝙ priuatus in eternum a regno celorum non patiatur eternum supplitium. Quis enim potest dicere ꝙ peccatum originale nō mereatur penam sensus:cum uideamus paruulos terribiles penas sustinere & amarissimā mortem. Nec ualet iuditio meo solutio quā faciūt predicti ad instantiam:dicunt enim ꝙ non ē simile de pena temporali & eterna:quia pene temporales non tantum sunt punitiue:sed promotiue: & ī hac uita multis dantur dei amicis. Licet enim iste pene sint promotiue bonorum:& quantum est de se omnium habentium usum liberi arbitrii:paruulorum tamen sine baptismo decedentium pene sunt punitiue. ¶Primo si deus potest temporaliter punire paruulos acerbissima pena sensus: hoc non est nisi propter peccatum originale:quod habent ꝙ talem penam mereantur: aliter deus esset iniustus innocentem puniendo iniuste:& ita est īpossibile deum iniustitiam facere in uno instanti tēporis:sicut in infinito eternitatis. Iustum ē ergo ꝙ deus punit paruulum in tempore:quia culpam habet punitione dignam: ergo qui eam habebit in perpetuum iustum est cum penā sēsus habere

¶Primo predicti magistri manifestantes quid est originale:dicunt ꝙ originale est concupiscentia q̄ priuat hominem debita iustitia:& ponit in eo iordinatum appetitum boni gustabilis intensum & inordinatum. Et ratio huius est ista:quia originale peccatum non tantum dicit boni debiti priuationem:sed etiam dicit ordinis & iustitie subuersionē Hec sunt uerba unius eorum:que etiam ab omnibus conceduntur. Originale enim infectionem dicit subuersiuam mentis & omni malo in habitu:ad quod postea inclinat ad indebitum. Et sic patet quod dicit denominationem sui propter se: & denominationē omnium aliorum ad suum uitiosum amorem:unde diligit se ad delectationem carnis:& ad delitias huius uite non tendens in deum nec in amorem inuisibilium nec diligentes deum nisi ut seruum proprie uoluntatis. Et illud in eternum manet in anima nisi prope christi passionem & mortē sacramento sue gratie deleatur. Quis ergo dicet iniustum si tanta malitia puniatur doloribus in eternum. Siue ergo actam siue contractam diuina iustitia habet in eternū punire iniquitatem Et ibi est duplex iniquitas.s.perditio originalis iustitie:& infectio cōcupiscentie: & ideo duplici debent pena puniri.s.carentia uisionis:& pena ignis Nec sufficere ostenditur quod dicunt:ꝙ propter feditatem concupiscentie puniuntur loci uilitate:nō sensu doloris. Concupiscentia enim dicit malignitatem omnium spiritualium peccatorum cum feditate carnalium. Et ideo sicut debetur uilitati feditas:Sic & angustia malignitati. ¶Primum loci uilitas nulla uidetur eis pena ex quo nō immutant̄ dolore uel tristitia ab aliquo extrinseco uel letitia: Ex quo sequitur ꝙ aliquid est positiuum in originali peccato secundū istos parum aut nihil puniri

¶Primum cum christus dicatur effectū sue passionis & mortis manifestare ī baptismo quod datur ī remediū peccati originał principaliter:licet et̄ deleat omnia actualia: quid necesse fuit tam dolorosos in carne sēsus & angustias pati:& in mente tot

dolores & tantos:si peccatum originale penas &
dolores eterne mortis non meretur:maxime cum
principaliter passio christi ad purgandum peccatũ
nature ordinetur:ut sicut per inobedientiam unius
hominis.s.ade peccatores constituti sunt multi.Ita
per unius hois obediẽtiã iusti cõstituatur multi.Ad
Roma.v.Et sic etiam patet ꝙ tota deductio apo
stoli:& ꝙ passio xpi & mors nõ redemit a delicto
& morte quã in Adam contraximus:licet ẽt oĩum
peccatorum aliorum dilectio sit in christo. ¶ Non
ergo uidetur dicere securum:ꝙ peccatum pro quo
deus homo sustinuit dolores sensibiles non mere
atur puniri sensibiliter in eternum. ¶ Et quod ad-
ducitur pro ratione:ꝙ dure uidetur deum ita seue-
re agere cum paruulis:ut eos crearet in eternum ar
suros:cum sceleratissimis uiris multã misericordiã
faciat .Miror ꝙ sapientia christiana potuit hoc di-
cere uel conferre:cum illi peccatores scelerati pecca
tores de quibus loquitur:sint christo incorporati ꝑ
sacramentum fidei & contritiõis donum:paruuli
autẽ sicut serpentes & uiperea genimina: & inimi
ci dei:& natura filii ire:& preuaricatores & fractõ-
res federis domini . Omnia enim hec mala & plu
ra alia eis attribuit scriptura pro peccato nature ui
tiose & dãnate:pro quo etiam principaliter dicit̃
christus tanta sustinuisse supplicia ut ẽ dictum su-
pra.In quibus omnes redemit ab eternis supplici-
is:quod non est uerum:si dicta opinio dicit uerum
imo mille milia paruuli in christo baptizati sunt in
regno celorum quos non redemit a doloribus in-
ferni si peccatum originale non debet eternis igni
bus cruciari:imo paruuli illi nõ debent de hoc xpo
esse ingrati:quia talia non erant passuri in solo ori
ginali uitam finientes.sed solum sibi regratiari de-
bent ꝙ per suam gratiam obtinent regnũ. Quod
quidem multum appropinquat heresi pelagii si qs
diligenter aspiciat. ¶ Primũ quomodo sequitur ĩ
ratione sua:ꝙ si deus multas misericordias facit
electis quãtũcũqȝ sceleratis qui sunt christi iesu filii
per gratiam:& mẽbra corporis eius ꝙ crudelis sit
deus:si puniat paruulos:qui sicut dictum est supra
sunt reprobi & mẽbra diaboli in eternum:hoc enĩ
uidetur destruere regulam sanctorum de redẽptio-
ne electorum qui dicunt ꝙ ex mera gratia eis dat̃
quod omnibus debebatur:ut habeant electi un-
de gratias agant per donum misericordie:& repro
bi non inueniant quid reprehendant in iuditio &
decreto iustitie. ¶ Quia igitur predicta opinio nec
uere fulcitur sanctorum dictis nec textu sacre scri-
pture:imo magis expresse ei repugnare uidetur:&
quia uidetur quadam humana ratione & fatua pie
tate moueri:que quidem parũ nouit ponderare iu
ditia dei que sẽper sunt irreprehensibilia: & tamẽ
occulta uelut abyssus multa & maxime introducti
one & punitione originalis peccati: cuius reatum
contra sanctorum dicta parum põderare uidetur:
Ac per hoc diminuere necessitatẽ christi aduentus
& redemptionis eius:& ex cõsequenti diminuit af

fectum gratitudinis & dilectionis nostri & omniũ
ad iesum qui in diuersis doloribus uixit.xxxiii.an-
nis pro purgãda natura a reatu originis & aliis cul
pis nostris. ¶ Ideo teneo cum Augustino:Grego
rio:& cũ sacro textu sententie iesu christi.Mat.xxv.
ꝙ totum corpus reproborum in paruulis & gran-
deuis in eterno igne cum diabolo cruciabitur:licet
distinguam sicut distinguit Augustinus in enchi.
ꝙ ibi est in cruciatibus gradus ꝓ grauedine & mul
tiplicatione peccatorum:& qui pro solo originali
ibi sunt minima pena puniuntur secundum ꝙ alii
pro actualibus puniuntur secundum sceleris gra-
dum:pro tanto enim pena ẽ mitis:quia semper pu
nit citra condignum. ¶ Quia uero totum funda-
mentum opiniõis predicte (quã reputo magis ui
am ad excludendum meritum christi: & ad mul
ta mala)fundatur in hoc:ꝙ non relucet in tali pu-
nitione paruulorum misericordia dei:que simul cũ
iustitia debet apparere in omnibus operibus suis
& dicunt ibi deum crudelem mõstrari:licet ad hoc
reprobandum debeat sufficere ꝙ sancti qui de deo
pissime senserunt hoc non reputant crudele.Sicut
patet per Gre. in auctoritate predicta.Et quãtũcũ-
qȝ annecterent a carnali sensu hoc durum reputari
tamen asserunt hoc iuste fieri a deo & misericordi-
ter.Tamen occurrit una sententia siue opinio:que
multorum magistrorum fuisse uidetur ab antiquo
.s.ꝙ paruuli sic sine regeneratione christi iesu dece-
dentes:eternaliter tenentur a diuina iustitia & mise
ricordia:& sapientia sine liberi arbitrii usu:& actua-
li cognitione.In quo quidem modo dicendi: pre-
dicta tria eleganter saluare uidetur. ¶ Iustitiam qa
sicut mẽbra diaboli & serpentes uenenosi:& de re-
proborum collegio ardent in eternum:que tamen
est tẽperata correspondens culpe. Sicut enim illa
culpa est nature: non persone:Sic in eis purgat̃ na
turalis sensus nature infernali igne: non tamen est
proprie punitio que dicitur persone: quia persona
sumitur proprie per dignitatem rationis & uolun
tatis:que quidem:quia in eis non uenerunt ĩ actũ:
ideo proprie ratio & uoluntas non patiuntur pe-
nam supplicii:proprie enim dicitur pati liberum ar
bitrium quando patitur contra sue uoluntatis ap-
petitum repugnantem in contrarium:& penã uer
mis interius corrodentis:que quidem est summa
ratio doloris in damnatis.Et ab ista eximuntur par
uuli tẽperante misericordia iustitiam: ut sicut non
peccauerunt per propriam uoluntatem:Sic non ha
beant uoluntatis crutiatum.Et ita relucet ibi mise-
ricordia:quia ex magna misericordia tenentur si-
ne usu liberi arbitrii quam habent dãnati ad suo-
rum dolorum augmentum:imo est eis tanq̃ sum-
mum tormentum per quod affligũtur:& pena dã
ni:& pena sẽsus:& pena uermis rodentis per con-
scientie remorsum:& excandescens odiũ ĩ dinã iu
stitiã punientẽ.Sapientia autem diuina ĩ hoc relucet
maxime ꝙ sic sciuit distinguere origiale ab actuali
in ordine supplicii:& ꝙ facit respondere cũ miseri

cordia & iustitia cruciatū pene reatui nature. Et ꝙ sic tenet eos in ignibus tanq̄ subita monstra nature ad demōstrādā magnitudinē trāsgressiōis ꝑmarie & necessitatē xp̄i grē & redēptiōis eius per mortem dolorosam: ut sic pateat omnibus electis a quanta pena eos liberauit christi iesu gratia sine eorum aliquo merito. Ac per hoc sint sibi in eternum plenissime grati. Hec ergo uidetur mihi magis catholica & sacro textui consona opinio: nō tamen ē hic aliquid temere affirmandū nisi dominus aliter reuelaret: quia status alterius uite quo ad premia & supplitia omnia sunt remota ab apprehensione rationis humane: & ideo auctoritatibus ē credēdum sanctorum reuelationibus in hac parte. Et parum ualet fantastica ratio subtilitatis paganice. Quod & Augustinus asserit de ciuitate dei loquēs contra platonicos ꝙ multa absurda de statu anime separate dixerunt dicētes. Cur ergo non potius diuinitati credimus de his rebus quas humano ingenio inuestigare non possumus: loquitur autem ibi de statu anime separate de quo credendum nō platoni: sed sanctis asserit: & idcirco supra positum modum non assero: licet mihi uideatur probabilis.

¶ Hoc āt cū sanctis assero in solo originali decedētes tā sensus q̄ dāni perpetua tormēta perpetuo suscipere: quod Augu. tanq̄ regula fidei tenēdum nō formidat asserere. ¶ Contra tamē predicta dicerent prime opinionis sectatores: ꝙ nō uidetur bene intelligibile ꝙ anima usu rationis priuetur & uoluntatis. Cui respondemus ꝙ cū separatio anime a corpore sit opus diuine iustitie propter peccatum non nature condite talis est status anime separate per diuinā potentiā qualē requirit meritum uel demeritum per culpam uel gratiā ipsius anime dum uiuit in corpore. Et sicut corpora dānatorū nō uiuunt naturaliter in igne: sed per rigorem diuine iustitie: Sic nō ē naturale animabus paruulorū priuari usu liberi arbitrii in eternū: sed ē effectus iustitie correspondens culpe contracte. ¶ Quomodo etiā ē uerisimile ꝙ aliqui eorum dicūt ꝙ aīe paruuli reprobi & mortis filii ut dictū ē supra: ꝙ nō ē in christo iesu infūdetur species a creatione que suam cognitionem illuminet in creaturarū cognitione: cū certum sit ꝙ nec misericordia nec gratia datur in alia uita dānate nature: nisi redēpte per xp̄m iesū: ipsi nature cōseruatᵉ eē ad suū supplitium & honorem iustitie secūdū sententiam sanctoꝝ. Ex hoc. n. sequitur ꝙ ipie predicatᵉ ꝙ tales paruuli plus habent delectationis: cum priuentur omnū pena sensus: & habeant delectamētū intellectus q̄ possit habere homo i ista uita i delectamēto nature. Quod an sit catholicū & sacre scripture dictis consonum & honorificū redemptioni iesu christi: nullus qui legit ignorat. ¶ Certe esto ꝙ eēt uerum: quod tamen est falsissimum: & si bene examinatur nimis est heresi conforme: tamē hoc est stolidissimū populis predicare. Cū hec si materia minus curādi de remedio baptismi & ipsis mētibus est occasio fetus extinguendi sine remedio sacramenti christi iesu: Sicut ego experimēto probaui in una pessima silicida que se excusabat ꝙ maius malū iminebat sibi de opprobrio huius uite si paruuli fletus fuisset auditus q̄ puulus de morte habebat. Ego inq̄ illa pessima audiui predicatores dicentes: ꝙ habent maius gaudium quod perdere non possunt: q̄ posset aliquis homo in hac uita habere. ¶ Alias etiam secundum philosophorū sententias cum anima creatur i corpore sicut tabula rasa & nihil possit cognoscere per naturam nisi quod per apprehensionem sensuum respicit in corpore: dicunt ꝙ anima separata paruuli que nullā speciem secū trahit cū non habeat inatas ut posset cognoscere: nisi sibi noue species darentur a creatione ꝙ si uerū est quod nō dico non ē magne difficultatis sustinere ligamen huius rōnis per diuinam iustitiam in paruulo. Multo enim maiora inconuenientia & magis ordini diuine sapientie repugnātia uidentur includi in dicto eoꝝ. s. ꝙ anima paruuli que habet totam subuersionem originalis rectitudinis: & que habet habitualem concupiscentiam inclinātē ad malum & retrahentem a bono: & alia mala que dicta sunt supra sic sit mortificata sine gratia christi iesu: & diuine uolnntati subiecta: ꝙ non doleat de tāto malo dāni proprii: sicut ē perdere regnū celi: & ꝙ ita equanimiter portet suam locationem in carcere tenebroso igne inferni quantūcūq; secundum eos nō uratur ab illo. Et si a nullo affligitur: ꝙ nō delectetur saltem in quiete sui esse & naturalis luminis: & ꝙ sic sit recta sub diuina iustitia: ꝙ in nullo sibi cōtradicat eorum uoluntas uitio plena. Quomodo enī est credibile ꝙ uoluntas plena omni habitu uitioso sicut est uoluntas talis paruuli si ueniat ad usum liberi arbitrii: ꝙ non producat actus similes habitibus: maxime cū idem doctor dicat ꝙ deordinatio originalis culpe est similis manui uel mēbro tremulo ex uirtute paralysi ex defectu regitiue & paruulo equino sine retinaculo freni quod tantum probant electi in hac uita ꝙ redēpti per gratiā xp̄i iesu: & adiuti multis uirtutibus & exemplis uite & passionis eius uix quando ueniunt ad sūmam perfectionis gratie possunt sub diuina iustitia contemplari de his que facit in regimine mundi. ¶ Quomodo autem rationabile est aut credibile ꝙ anima paruuli uenienti tanto malo in usu liberi arbitrii sic suas concupiscentias refrenet: & sic sit ordinata sub deo ut in nullo murmuret uel tristetur de rigore diuine iustitie super se & super alios dānatos quos uidet in tam acerbissimis tormentis adere? Magnā enim gratiam accepit a deo luminis clari si clare uidet sine resistentia: ꝙ iustum est sic eam puniri.

¶ Merito ergo dixi ꝙ multo difficiliora sunt ista ad sustinendum animabus paruulorum: q̄ ꝙ p diuinam iustitiam: & sapientiā & misericordiā seruētᵉ sine usu liberi arbitrii modo predicto. Exurge ergo aīa mea i grāꝝ actionē de generatiōe sacri baptismi misericordiosissimi natuᵉ xp̄i iesu et esto grā dolori

bus mortis sue & angustiose effusionis sanguinis
eius in quo es baptizata: & lota: & humiliter reco-
gnosce pro te: & pro tota redempta natura paruu-
la & grãdeua ꝙ te liberauit ab exilio eterne patrie:
& ab eterno cruciatu ignis gehenne. Et quantum
potes tuas culpas arguas: & tue nature uitia & be-
neficium gratie christi iesu te iustificantis honora
& noli erubescere remediũ querere tue uitiose uite
in sacramentali confessione tue iniquitatis quan-
tumcũq; occulte: siue tuis prelatis: siue aliis aucto-
ritate clauium gerentibus uicem christi exẽplo illi-
us benedicti iesu qui pro te informanda & redimẽ-
da licet esset dei filius & innocens agnus: uoluit ta-
men publice & in conspectu populi ac si eẽt pec-
cator sicut alii publicani Ioannis baptismate ba-
ptizari.

Iesus desertũ incolẽs. Cap.iii.

BAptizatus autẽ dominus iesus cõlesti de
aqua ascendisse dicitur & ductus a spiritu
in desertum: ubi.xl. diebus &.xl. nocti-
bus sine esurie ieiunauit. Attende ergo aĩa mea
carnalis & misera exemplum boni iesu: qui post etẽ-
ni patris testimonium tantum post sancti spiritus
descensum post apertionem celorum procedit ad
solitudinis desertum & cum bestiis propter te ĩ so-
litudine cõmoratur: ubi in defectu lecti: ibi & tecti
pro te informanda & redimenda macerat carnem
suam: ut qui pro te baptizatus fuerat in aqua ut ait
Criso. baptizaretur in austera uita & tẽptatione ho-
stili. Ideo autem ante predicationis sue decursum
dominus intrat desertum: ut doceat ꝙ qui debent
aliis predicare: prius debeant contemplationi ua-
care in solitudine cordis sui separati a mundo: ut ꝑ-
dicatio sit refusio contẽplationis accepte: & perfe-
ctionis redundantis & plene non impedimẽtum
distractionis sue salutis. Quod quidem illi conue-
nit qui inexperti in uia contẽplationis populorũ
multitudini se immiscent. Hec est enim causa qua-
re status prelatorum & predicantium ꝑponitur sta-
tui in solitudine uiuentium: quia solitarii uacant ĩ
contẽplatione assuefieri & uirtutibus per studium
proprii exercitii in gratia christi iesu repleri: predi-
catores uero & prelati supponuntur uirtutibus ple-
ni & contemplatione perfecti de sua plenitudine
aliis refundentes: debent enim esse conche lapidee
que in aqueductibus prius implentur ꝙ effluãt ut
sic plene sine suo dãno aliis effluant & refundant.
Sed heu hodie sunt canales in quibus nihil aque
permanet: sed totum refunditur usibus aliorũ: qa
hi uerba scripture tãtũ pro aliis addiscere uident
& cum eis de uirtutibus multa predicent: in seipsis
sunt multis sceleribus deformati: & ideo parum de
fructu sequitur in populo: quia quod dicunt uer-
bo uastant exẽplo. At non sic multipliciter euã-
gelice predicationis iesus: qui prius & plus fecit ꝙ
docuerit: & ante exitum ad predicationis officium
innocens agnus diuinam carnem suam multipli-
ter macerauit. In hoc dans exemplum ꝙ spiritus sã-
ctus mentem sanctificans prius eam ducit ad pro-
prie uite perfectionẽ per exercitia perfecte actionis
& contẽplationis quietem: ꝙ eam ĩpellat ad discur-
rendum pro aliorũ procuranda salute. Et ideo qui
se talibus officiis ingerunt ante huius uite perfecti-
onem adeptam a spiritu presũptionis & uanitatis
trahuntur non a spiritu charitatis proximorũ pro-
curande salutis. Nam perfecta charitas incipit a se
ipsa. Et spiritus sanctus prius fuit datus apostolis
in flatu participationis christi perfectionis & uite
ꝙ daretur pro aliis in specie lingue. Per hoc etiã
ostendit iesus ꝙ uita solitaria & austera ẽ principa-
liter eligenda tanꝙ perfectiua sui in mortificatione
uitiorum carnis: & distinctionis mẽtis: uita uero ꝑ-
dicationis & cure aliorum non est nisi a uiris perfe-
ctis sola miseratione infirmorum procurande salu-
tis accipienda: propter quod omnis perfectionis
dissipatiuum arbitror tantum discursum & euaga-
tionem: & inuolutionem in negotiis mundi: que
omnia nunc apparent in religiosis huius tempo-
ris. Et quia ĩperfecti accedunt ad ista exercitia predi-
cationũ: confessionũ: & discursuum sub specie salu-
tis proximi: & suam dissipationem procurant: & se-
pe paruum fructũ aliis fatiunt: qn imo suarum im-
perfectionum ad alios exẽpla transmittunt. Pro-
pter ꝙ anima mea cum benedicto iesu solitudinis
secreta rimare: & esto cũ bestiis sicut de ipso legitur
per uanitatem mundi appetentibus: licet curare nõ
debeas: sed multum gaudere ꝙ reputeris bestialis
& ubicũq; fueris uirtuosam solitudinem tibi edifi-
cari studeas: mentem tuã ab omnibus separãdo:
quia tunc benedictus iesus te associabit in mente:
& desertum tuum quasi delitias ponet. Hãc artem
docet Ber. sermone.xl. super Cant. d. Tu inꝙ si ad
spiritus sancti incitamenta moueris & inardescis
dare operam quomodo animã tuã facias sponsam
dei: sedeas secundum prophetam solitarius quo-
niam leuasti te supra te oratio supra te angelorum
domino despõsari. An non supra te adherere deo
atq; unum spiritum esse cum eo. Sede itaq; solitari-
us sicut turtur. Nihil tibi & turbis: nihil cum multi-
tudine ceterorum etiamq; ipsum obliuiscere popu-
lum tuum & domum patris tui: & concupiscet rex
decorem tuum. O sancta anima esto sola: ut so-
li omnium domino serues teipsã quẽ tibi ex oĩbus
elegisti: fuge publicũ: fuge & ipsos domesticos.
Secede ab amicis & intimis: etiam & ab illo qui ti-
bi ministrat. An nescis te uerecũdũ habere sponsũ
& qui nequaꝙ uelit tibi indulgere presentiam pre-
sentibus ceteris. Secede ergo: sed mente: nõ corpo-
re: sed intentione: sed deuotione: sed spiritu. Spiri-
tus enim ante faciẽ tuã xp̃s dominus: spiritusq; req-
rit nõ corporis solitudinẽ: ꝙꝙ & corpore interdum
non otiose te separas cum oportune potes prese-
tum ĩ tẽpore oratiõis: tenes ẽt in hoc & mandatum
sponsi & formã. Tu iquit cũ oraueris intra in cubi-
culũ tuũ: & clauso ostio ora patrem tuum: & quod
dixit fecit. Solus in oratiõe pernoctabat non mo-

do se abscondens a turbis: Sed ne ullum quidem discipulorum nec ullū domesticorū admittēs: deniq etiam tres secum intimos adduxerat cum ultimo properabat ad mortē. Auulsus est & ab ipsis orare uolens: ergo & tu fac similiter cum orare uolueris de cetero tibi sola indicitur mentis & spiritus solitudo. Solus es si nō cōmunia cogites: si nō affectes pñtia: si despicias quod multi suscipiūt: Si fastidias quod oēs desiderāt: si iurgia deuites: si dāna non sentias: si nō recorderis iniuriarum. Alioqn nec si solus corpore es: solus es. Vides ne posse eē te: & solum cum inter multos es: & inter multos cum solus es? Solus es in quantūcūq hominū uerseris frequentia: tantum caue aliene conuersationis esse: aut curiosus explorator aut temerarius iudex: etiam si perperā quid actū deprehendas: nec sic iudices proximū: magis autem excusa. Excusa intentionem si opus non potes: puta ignorantiā: puta subreptionem: puta casum. Quod si oēm oino dissimulationem rei certitudo recusat: suade nihilominus ipse tibi: & dicito apud temetipsum: uehemens fuit nimis tētatio: quid de me illa fecisset si accepisset in me similiter potestatem? Et memēto me modo alloqui spōsam & nō amicū spōsi instruere cui alia ratio ē diligentius obseruādi ne qs peccet & explorādi: an peccet & emendandi si peccatum fuerit: a qua sane necessitate sponsa libera ē soli uiuens sibi & ipsi quem diligit spōso: & domino suo qui est super omnia benedictus i secula deus amē: hucusq Ber. Vbi eleganter docet similitudinem mētis & pro loco & tēpore quantū fieri pōt solitudinē corporis. Que multis modis exēplo boni iesu suffragat solitudini mentis & carnis motibus reprimēdis. O aīa mea amplectere bonum iesū solitariū in deserto. Esto una de illis feris cū quibus uersatur: qa sepe oportet ipsum bonū iesum tuas ferinas & crudeles cōmotiones patienter portare: & bestiales tuos motus uerecundo declinare aspectu: qui in deserto corporis tui sibi soli & cui sunt nati: & tuam beluinam feritatem a qua cōtinue offenditur benignissimus & pius iesus sue consolationis blandimento pacificat: & iesus de recepta iniuria te eruentem bestiā humiliter appellat ad pacem. O crudelis bestia recognosce benignitatem & patientiam te supportātis tam diu boni iesu: & tua feritate deposita humiliter pedibus eius aduoluere: & coram ipso tuas iniquitates ama re deplora: ueniam pete: emendam propone: tuas necessitates expone: & post cōtrictionis lachrymas & oscula pedum erige uultum tuū ād sue diuine faciei aspectum & cōtēplare piissimos radios uultus eius si forte respiciens in faciem xpi tui merearis eius efficacissima influentia trahi: ut in ardore spiritus clames & dicas quasi sponsa diligens & dilecta. Osculetur me osculo oris sui. Quod si dignat cōcedere clamabis & dices: uulnerata charitate ego sum & ideo amore langueo: nisi transportes me ab ipsa & loces me in medio cordis tui. Quod si ad sua intima te traxerit mētium transformator iesus: primū quod iniquitas sit dotaliciū quo sponsus sāguinū tibi fuit in doloribus crucis amaris tā mētis q̄ sue dulcissime carnis: & in ipsis tanq̄ in immēso oceano imēsurabilis & dolorati amoris totā teipsā submergere: & ibi dolorosū lamētū assume.d. Veni in altitudine maris: & tēpestas dimersit me. Et cōtēplare illud mare magnum & spaciosum manibus ad natandum. In quo reptibilia omnium anxietatum & dolorum omniū electorū qui in eius corporis uirtute manibus & pedibus reptando pcedunt: quorum nō ē numerus. Et si i hoc mari pene per gratiam xpi iesu tota imersa quātū ipse donat scrutata fueris inumeras & imēsas doloris rationes cordis eius: & gustaueris absinthium amaritudinis eius statim ne te demergat tempestas aque amorosus sponsus iesus te faciet saltare ad mare sue abyssalis & imensurabilis glorie degustande: ut apte cognoscas q secundum multitudinem dolorū suorum in corde suo cōsolationes eius persone diuine clarificauerūt animam eius. Et aperte tibi ostēdet in ipso esse cōpletum: quod dominatur a mari usq ad mare: & quod per plenum donum uoluntatis inflāmate & in dei persona unite ē simul mare imensurabilis pene: & inestimabilis glorie. Et sic in teipso senties quod in ipso contēplaris: hoc est mare uitreū & mixtū igne. Apoc.xv. Supra quod statim electi uictores habentes cytharas dei & cantantes canticum moysi serui dei & canticum agni: ubi simul pietas amoris christi iesu intolerantia passionum pro amore dei & salute electorum & imēsitas glorie collata iesu canitur ab electis in cythara mortis & in iubilo exultationis secundum concordiam utriusq testamenti ut clare uideatur in mari uitreo: quod etiam per euidentiam uirtuti aperte .x.cap. uocatur simile christallo. In hoc mari aīa dum est in uia in summo perfectionis apice baptizatur semper: tamen nubes associatur mari propē defectum uisionis aperte: ut sic status uie & patrie distinguantur. In hoc deserto solitudinis cum dilecto iesu cōmorare anima mea toto quadragenario tempore peregrinationis: donec ad quinquagesimū glorie transferaris. Scias autem q non nisi te spiritu sancto ducēte exēplo & merito spōsi tui iesu ad illud poteris peruenire. Secūdū āt quattuor tibi predicta distincte attendas

Primum osculum pedū

Secūdū faciei

Tertium transformationem intra cor suum in mare amarum

Quartum resultationem in mare uitreum splēdidissime glorie.

Volo intra quadruplex desertū spū iesu me adiuuante te ducere

Primū ē austeritatis sustinentia

Secūdū ē religiositatis eminentia

Terium ē excessus cōtēplationis extatice

Quartū ē status cōsciētie trāquillate

Et ista quattuor deserta representantur: p ea q i deserto sensibiliter discernuntur secudum quadruplicem ductionem: agitationem: expulsionem spiritus sancti: hec enim tria de spiritu iesu dicutur. Mat. iiii. Ductus est: luce. iiii. Agitebatur a spiritu. Mat. primo Expulit eum spiritus. Vt autem itelligas q absq dubio spiritus iste est spiritus sanctus lucas premittit. Iesus autem plenus spiritu sancto regressus est a iordane: & agebatur a spiritu in desertum ita q

Spiritus timoris & fortitudinis ducit ad primu
Spiritus scientie & consilii ducit ad secundum
Spus intellectus & pietatis ducit ad tertiu
Spus sapientie introducit ad quartum

Diuersimode enim combinari possut dona spiritus sancti. Primu autem desertum est penitentie: quia sicut in deserto est inopia uictualiu: copia spinarum & ueprium: secreta cubilia animaliu: Sic in penitentia uera debent esse

Refectionis parcitas
Tribulationis asperitas
Et proprie considerationis puitas & prauitas

a. Propter primum dicitur Hieremie secundo. Miseratus sum tui miserans adolescetiam tuam & charitatem disponsationis tue: quando secuta es me in deserto in terra que no seminatur sanctus israel domino premitie frugum eius. In terra que non seminatur non abundant uictualia. Miseretur ergo dominus illius qui ex timore offensionis preterite sibi subtrahit delectabilia carnis: & hunc finale timorem adiuuat spiritus fortitudinis ut penitens manum mittat ad fortia austeritatis. Et hic incipit spiritualis uita: secudum illud ad Roma. octauo. Si spiritu facta carnis mortificaueritis uiuetis. Et tunc ex parcitate refectionis efficitur sanctus contra inquinamenta carnis Israel uidens deum miserantem patrem & punietem iudicem & adiutore fortem contra ignoratiam cece mentis. Et tuc premitia frugu eius: idest presentia sancte conuersationis & austere operationis eius sunt domino presentate per recognitione beneficii ab eo: ut in merito iesu se in chore sentiat: & eius honorem intendat. Propter asperitates tribulationum & tetationum que penitetem comitantur: dicitur. Exo. xv. q filii israel de mari rubro egressi fuerunt in deserto sur: ambulauerut q tribus diebus per solitudinem: & non i uenerut aqua donec uenirent i marath ubi inuenerut aquas amaras quas propter amaritudinem bibere no potuerunt: donec immisso ligno in dulcedinem sunt conuerse. Egressus enim de periculosa conuersatione preteriti sceleris: quasi rubri maris & in cedentibus per desertum penitentie triduo: confessionis contrictionis & satisfactiois occurunt angustie tetationis multiplicis: Sicut in ps. dicitur: Ostedisti populo tuo dura. Nec potest hec aqua bibi: eo q inportabilis eis penitetia & amara. Sed cu ad memoriam reducitur lignu crucis & amaritudo qua portauit iesus pro nobis: ex sola misericordia compassionis ad nos dulcescit omnis amaritudo tribulationis: & uerificatur illud prophicu. Computrescet iugu afatie olei: ideoq de benedicta cruce catamus. Dulce lignum dulces clauos: & c. Propter tertiu dicitur. Mat. i. Surgens iesus abiit in desertum locu ibi q orabat: quia sicut fere solent per die euagari per nemora: de nocte repetunt secreta cubicula: Sic penites a peccatis surges: & distractionis relinques ad secretum conscientie debet redire: & semetipsum considerando in dignum: post orationis suspiriu in spe uenie potest requiescere tamq in secreto cubili.

b. Secundu desertum e eminetia regularis uite. In deserto enim est

Hominum solitudo
Florum pulchritudo
Auium cantantium dulcedo

Quia in religione debet esse reclusio sensuu & separatio a conuersatione hominu maxime pentum & propinquoru: pulchritudo & odor uirtualium exemplorum. Contentus cocors & suauis dulcedo spiritualium promissionu propter quod dicitur. Exo. tertio. Cu minasset moyses gregem ad interiora deserti: apparuit ei dominus: qdiu autem moyses comixtus egyptiis fuit: non apparuit ei dominus: qr qui curis secularibus & parentum affectionibus est impeditus: non est ad perfectionem religionis aptus. Nec feratur istantia q religiosi paupertatis multum talibus imiscentur: quia cu lachrymis e rum minandum nunc qliter intestatus est status: qualiter prostrata religio. Et qui optimus est in eis qua si spina de sepe: h per coruptionem statuu dico. Alias multe seculares persone perfecte hodie sunt per mundum disperse: quorum consilio & exeplo no sunt regi religiones relaxate. Et ideo uoletibus ad perfectionem ascendere oportet non attendere hominum relaxatorum exempla: & diligenter attendere quid dicunt antiquorum patrum reuelationes instituentium regulas & ab ipso dicta & exempla suam conuersationem formare. Hec sunt hodie interiora deserti: quia communis transgressio ueritatem regularem abscondit: & sanctorum patrum exempla desertauit. Questum eim reputant pietatem & abundantiam spiritualem ordinationem religionum carnalitatem paretum suoru: charitate & pietatem obseruantie preceptorum. Cotra quos hieronymus dicit: per calcatum perge patrem: & p calcatam perge matrem: genus pietatis est impiu esse pro christo. Et beatus Anthonius moachis conuersantibus iuxta parentes quantumcuq in exteriori conuersatione religionis & bona intentione ibi morantibus dicit: q a superno iudice in eoru computabuntur numero: quoru tribulationibus & consolationibus uariantur in animo. Quid ergo dicemus de illis qui & oino turbantur & facto implicantur: & parentibus suis & amicis resistetibus aduersantur uerbis: signis: discursibus: ab aliis secularibus & populis & a suis fratribus eis aperte sunt dissimiles cognoscuntur: primo quod peius e multi reperiuntur qui tanto sunt studiosiores & presu

ꝑuosiores ad male tractandum: referendum & ꝓcurandum quanto sub habitu religionis occultantur a ceteris: & quanto minus timent: ꝙ propter reuerentiam sui ordinis manus eis ab hostibus ipo-nantur ultrices. Et quia non onerantur de portatione armorum: & leue ẽ eis iacula mittere in deordinatione uerborum. Cõmixti.n. sũt inter gẽtes & c.

Moyses ergo sanctus assumptus de aquis egypti.i. religiosus conuersus a uanitatibus mũdi iminet gregem ad interiora deserti.i. cogitatiõum suarum studium conuertat & contuitum ad obseruantiam regule & status promissi recogitãs quales fuerunt fundatores primi. Et ibi apparebit sibi dominus in igne flãme rubi. Et uidebit ꝙ ibi est gratie lux: sed nõ cõburitur rubus: uidebit ibi expresse ꝙ in regula & paternis exẽplis ẽ ignis diuini amoris & lux ueritatis que propter malitiam filiorum nõ põt cõburere spinas deformationũ & punitionis regule: & resistentis conatus. Et ideo audit dominum sibi dicentem. Solue calciamenta tua.i. dissolue a te exẽplũ imitande exẽplaritatis: transgressionis & relaxationis cõmunis: qui eorum exẽplo male calciatus recedis: locus enim in quo stas idest status in quo pro perfectione consequenda te locas: terra sancta ẽ: quia regula firma & imobilis plena sanctitatis: consiliis & preceptis. Vtinam deus talẽ iueniat super quem similem eductionem fatiat de filiis suis a malitia huius tẽporis illi quẽ moyses fecit de filiis israel tyrãnide egyptiaca tribulatis. Nõ minus enim nunc q̃ tunc affligitur spiritus ueritatis: quia in luto & latere & palearum recollectione pro edificandis uanitatis edificiis opprimuntur: & in uoluptuose discursionis fluuio per carnis prudentiam submerguntur omnes qui onũtur generis masculini.

Sed dimissis lamentis transgressionum ad considerationem illius qui gregem ad interiora deserti minauit: conuertamus stilũ cui opti me conuenit quod dicitᷓ Iob.xxxix. Quis dimisit onagrum liberũ & uincula eius quis soluit? Onager ẽ asinus siluestrer: qui onera leuia regule & sua uia per cõmunẽ trãsgressionẽ siluestricata libenter assumit: & maculis distractionũ & iperfectarũ intricationũ que sũt uera onera ẽ solutus. Sed qa hoc est ualde mirabile ꝙ iuuenes in medio iperfectoꝝ senũ iuoluti eorum consiliis & exẽplis sciant se ab eorũ iperfectiõe excutere: & ad perfectionẽ regule anhelare. Ideo dominus ponit hoc i hoĩe: quia ualde rarum ẽ & difficile: & nũq̃ nisi dei munere: quo recepto facile ẽ & dulce.

Enumerat autẽ dominus munera que tali aĩe cõfert: cũ ait. Cui dedi i solitudine domũ: qa.s. intellectũ & affectũ eius auertit ne sequeretur cõe relaxationis malũ: & pacifice & quiete sequeretur solitarius sue professionis uotum: & tranquille inhabitaret mentis secretũ ꝑ custodiam sensuum: & tabernaculũ eius in terra salsuginis. Salsugo sitim accẽdit: & desideriũ talis animẽ ad imitationẽ christi uite inflãmatur continue & semper sitit ad maiorẽ christi cõformitatẽ attingere.

Attendendũ ẽ autẽ ꝙ dominus ẽ in solitudine: qa habitũ mentis sue stabiliet fixe ut dictum ẽ in regule obseruatione que propter causas predictas solitaria ẽ effecta. Tabernaculũ uero ẽ in terra salsuginis: quia desideria eius & actus qui ad modum tabernaculi uariantur semper sunt in ardoribus & suspiriis uite cruciformis. Sequitur. Cõtemꝑnit multitudinẽ ciuitatis: quia non dimittit uiam perfectionis propter transgressionem multitudinis. Clamorem exactoris non audit. Exactor ẽ uenter & tota uita carnalis. Cuius uocem necessitatis ita audit in necessariis nutriendo carnem ut clamorem exactoris spernat a superfluis abstinendo & carnis premendo lasciuiam. Circũspicit montes pascue sue: & uirentia quoq; perquirit: quia eminentias christi uite tanq̃ altos mõtes non solum inspicit: sed & circũspicit: quia omnes operationes tam christi hominis q̃ diuine dignatiõis: & ex hoc quasi cuiusdam circularis immensitatis intelligit & uirorem mentalis humoris charitatis .s. christi iesu & & in omnibus operibus suis perquirit & in his tã q̃ in propriis pascuis iugiter meditando se reficit. Propter quod non est mirum si a multitudine ciuitatis se diuidet quẽ christi charitas lactat: & ad solitudinem ducit: ubi loquitur ad cor eius uerba bona: uerba cõsolatoria

Sue.s. uite exempla
Sui interni amoris indicia
Sui ducatus clara lumina
Sui influxus continua adiutoria.

Cui propter tenebras consiliorum ipsum retrahẽtium: ad cuius sequelam quasi singularitatem supꝑficiosam in intimis cordis clamat. Qui sequitᷓ me non ambulat in tenebris. Item ꝙ certus sit: ꝙ cum sit talis: ꝙ hec non ẽ reprehẽsibilis singularitas: sed uirtualis cõmunitas: quia hoc est sequi consilium principis hoc est primi patris fundatoris francisci immo principalis fundatoris christi: & est seruare statum uniuersalis consilii professionis cõmunis. Aliter autem si propterea suam relaxationem uocant uiam cõmunem: quia est plurium: & hanc singularem: quia est paucorum: tunc uia transgressionis: est uia cõmunis & laudabilis: & uia perfectionis erit uitiositas singularis. Et quis nisi cecus audeat hec dicere. Via ergo uere cõmunitatis laudabilis est obseruantia promisse professionis.

Secũdo ad similitudinem florum pulchritudinis est in ista religione pulchritudo exemplorum sanctorũ uirorum. Sicut enim in deserto inueniuntur multi & pulchri flores: Sic & in ipsa religione in uiris spiritualibus gratiose uirtutes: propter quod dicit ps. Pinguescent speciosa deserti. Sicut enim apes pinguescunt: & mel colligunt in floribus. Sic prudentes iuuenes in scõꝝ senioꝝ moribns. Sed uel mltitudo bestiaꝝ icipit deserta penetrare & flores cõculcãt & stercoribus fedant. Ita heu mõ in multis religionibus statuta regularia per bestialem multitudinẽ prauis moribus conculcantᷓ & multis spur

citiis maculantur: & desertum religionis quod consueuerat esse infirmis preparatorium: adiutorium: presidium uirtutis: nunc propter successionem malorum inundantium est periculũ ibi uiuere etiam perfectis

Vix enim inter eos potest obseruari paupertas propter abundantiam omnium

Vix puritas austeritas propter deliciaꝝ abussum & multiplex feditatis exemplum

Vix obedientie ueritas propter presidentiũ sepe inductionẽ ad malũ: & ad promisse regule fermẽtũ: unde in hoc deserto uidi tantũ in habitare malum: ut uix possit obseruari perfectio: nisi quasi p dei miraculũ & ducatum. Sicut dicit deutero .viii. ductor tuus fuit. s. deus in solitudine magna atq; terribili. In qua erat serpens flatu adurens ut scorpio atq; dypsas: & nulle oĩo aque. Qui induxit in nos riuos de petra durissima: & cibauit te mãna in solitudine quia nescierunt patres tui. Illi. s. qui te ad ordinem adduxerunt. Nam defoꝛmati sunt maliciosa transgressiõe regule: & relaxatiõe uite: recedentes a uia primorum patrum: & regule promisse. Et hec solitudo terribilis. O quot serpentes hic sũt suo malo exemplo adurentes: & scorpiones blandimento false discretionis cruciantes aculeo pessimo. De q bus dicitur Apoc.viiii. Et dyspas qui siti occidit: qr tam ambitionis q̃ auaritie & gulositatis ipsorũ est insatiabilis appetitus. Contra quem de petra durissime passionis iesu riuus aque refrigerantis hanc sitim educitur uolẽtibus regulam obseruare. Et ideo pro deformitatis moꝛsibus satis conculcantur flores primorum parentũ uel patrum: & regularium promissionum dicitur. Isa. li. Consolabit dominus syon: & consolabitur ruinas eius: & ponet desertũ eius quasi delitias & solitudinẽ eius: quasi hortum domini. Consolatur enim domiuus religiosos per multiplicẽ promissionem hereditatis eterne: etiam consolabit ruinas eius: quia licet multum sit difficile in casu culpa: tamen pius est eis benignus pat tanq̃ filiis in uenia. Et ponet desertum eius quasi delitias: quia istas difficiles regulares obseruantias in multas delitias & consolationes conuertit: etiã solitudinem eius quasi hortum domini: quia in solitudinẽ seperationis ab imitatione peruersoꝝ facit eos germinare germina uirtutum. Alios etiam sanctos religiosos q satagunt reformare seipsos: & alios: consolatur dominus quia eos multorum aliorum conuersione: quasi hortũ faciet crescere iu multa uirtutum abũdantia: & diuinorum consolatiõe bonorum. Ad illud secundum desertum primo disposuit spiritus scientie cuius est omnia ĩ suo ualore ponderare: & gradum omniũ cognoscere. Cuius semitam perficit spiritus consilii: cuius est mentem perficere ad amplexanda cum dulcore & pleua obseruãtia consilia iesu christi qui in uotis sanctarum regularum cõtinentur. Et secũdũ q᷑ perfactores sunt regule: perfectius ibi christi consilia obseruantur: propterea euangelica regula tenet simplici ter gradum sũmũ. Tertium desertum est cõtẽplationis extatice. De quo dicitur. Canti. iii. Que ẽ ista que ascendit per desertũ sicut uirgula fumi: &c. Et hoc desertũ sequitur ad secundum anima enim fugiens aliorum consortium eleuatur ad contemplationis donum. In contemplatione autem sunt tres diete: prima est suum defectum plene cognoscere: ut seipsum derelictum uideat ab omni uirtute Non solum quia pronus est ad faciendũ mala: sed difficilis & durus ad reconciliandum dei dona. Et ut melius possit humiliari: debet se in tanta malitia contueri: q᷑ quasi omnes alios respectu sui uideat perfectos. Sicut dicitur. Ioelis secundo. Quasi hortus uoluptatis terram coram eo: & post eum solitudo deserti. Tnnc hortus uoluptatis ẽ omnis terra coram contemplatore: quãdo animas proximorum reputat plenas uirtute. Et post eum solitudo deserti quia tota uita sua preterita uidetur ut uacua omnis boni. Et talis si plene est illuminatus a gratia: se reputat omnium pessimum Nec est periculũ reputando se peiorem q̃ forte sit in oculis dei: duplici de causa. Prima est: quia ex te semper sic est quia. si aliter est hoc est ex gratia iesu christi quã tibi non debes atribuere. Secunda est: quia etiã ista gratia propter tuos defectus quibus eam ĩpugnas debes te reputare nouissimum: etiam respectu cuiuscumq; sceleratissimi. Sicut dicit. Ber. super. Cant. Sermone. xxxvii. Quid ĩquit scis o homo. Si unus iste sceleratissimus quem putas horrendũ non modo pre te quem forte iam sobriẽ & iuste & pie uiuere confidis: sed & preceteris omnibus: sceleratis tã q̃ omnium sceleratissimũ. Quid scis si te & illis õibus mutatione dextere excelsi melior quidem in se futurus sit in domino uero iã sit. Et propterea non mediocrem: non uel penultimũ: non ipsum saltẽ ĩter nouissimũ eligere locum nos uoluit. Sed recũbe inquit in nouissimo loco: ut solus uidelicet omnium nouissimus sedeas: teq; nemini nõ domino preponas: sed nec comparare presumas: hec: Ber. Et supra posuit exemplum de ostio depresso p quod intrãti non est periculum multum se inclinare: sed si uel modicum se plus erexerit statim frontem & caput quassat: ad quod uitandum est consilium iesu se nouissimum omnium reputare in hoc deserto. Sicut dicit primi. Mach. ii. descẽderũt multi querentes iudicium & iustitiam ĩ deserto: In hoc enim descensu est iudicium discussionis sui: & iustitia sanctificationis dei. Et talem humilitatẽ demonstrant sancti angeli posse reperiri ĩ anima uestita carne mortali: & hanc reputant sublimiter ascendisse in omni perfectione: unde etiam dicunt. Que est ista que ascendit per desertum idest per sue defectibilitatis continuum aspectum & etiam gemitum Et quia anima que totaliter deficit in seipsa: statim assumitur a benedicti iesu misericordia. Deo sequitur secunda dieta: que quidem est continua contemplatio excessiui iesu morientis & passionati pro nobis. Sed in hac anima: a seipsa excedit & in iesu

dolores transit & continue in sua cruce habitaculū facit. Iste est excessus ꝗ moyses & helyas loquebātur cum christo in monte transfigurato: loquebat' ait lucas de excessu quem completurus erat in hierusalem. Et quia anime ī se deficienti utile ē & necessarium & delectabile in christi passione & morte morari: ideo cum petro talis anima dicit. Bonū est nos hic esse. ¶ Hec sunt enim illa munitissima loca de quibus legitur primi Re. xxiii. Morabatur autem dauid in deserto in locis munitissimis: mansitqꝫ in monte solitudinis ziph in monte opaco. Dauid enim noster manufortis iesus in suis deuotis filiis: quos in suam mortem transformat: moratur in locis munitissimis sue uictoriosissime crucis in altitudine sui cordialissimi doloris. Recte dicitur solitudo ziph: que interpretatur florens uel germinans: licet enim quo ad sanitatem corporalem ibi defloruerit quo tamen ad pugnam triūphalē ibi floruit rosa martyrii lilium candentis aī & purissimi: uiola humilis indulgentie & patientie respectu inimici: & ex his omnibus germinat multitudinē secūdā populi: & quelibet anima similitudinē amoris sui crucifixi & mortui: ut ibi anima se genitam cognoscens illud apostoli ad phil'. ii. Christo confixus sum cruci: uiuo autem iam non ego &c. Secūdo ut ostendatur ꝙ hic est contēplationis excessus subditur in monte opaco. .i. obscuro: que quidem obscuritas significat superexcessum sapiētie abscō se in cruce: ꝙ uocat apostolus stultum dei carnalibus: & tamen sapientiam perfectorum. In cuius signum christo pendente in cruce tenebre facte sūt usqꝫ in horam nonam: ut ostēdatur ꝙ excessus sui doloris & sapientialis amoris facit mentem excedere ab experimento sui luminis naturalis & transfert in extaticum lumen dei. Et quia in illo ardore amoris anima plus sentit ꝗ intelligit: ideo dicitur ꝗsi uirgula fumi ex aromatibus myrrhe & thuris. Thuribulum enim mentis est aureum per charitatem: rotundum per obedientiam & humilitatem. Inferius clausum per omnium terrenorum contēptum. Superius apertum per contemplationem celestium: licet habeat paruam formam propter īperfectionem intellectualium luminum: per illa tamē conscendunt feruida desideria amorum & passionum & transformationum cordialium & deuotorum ardorū amoris christi iesu: quasi myrrhe & thuris. Et quanto magis sunt stricta foramina intellectus: sepe ad ea que non plene intelligit exardescit flāma affectus. ¶ Ex quo sequitur tertia dieta. s. ꝙ mens inamorata de iesu quantūcunqꝫ minima tātum reputat ꝙ nihil excipit ab eius memoria. Et nihil est ita paruum de iesu siue uerbum: siue nomen: siue necessitates infantiles nature iesu: siue quicqd aliud sit: quod non teneat eam fixam & ī amorosa contēplatione stabilitam tanꝗ res summi dei: & pro ipsa anima ex amore assumpta. Et hoc est nihil negligere: & amatum carissimum reputare: & hoc pōt figurari .ii. Re. xv. ubi dicit' ꝙ rex Dauid transgrediebatur torrentem cedron & cunctus populus incedebat contra uiam oliue que respicit ad desertum. Cedron significat decursum christi uite: quem trangressus ē ex passibili carne. Cunctus populus huius regni est status & actus christi conuersationis. Qui status incedit cōtra uiam oliue: quia omnis actus eius est ex pinguedine sue dulcissime ad nos misericordie. Sed hec oliua respicit desertum: quia eius misericordia que in eius corde ad nos flagrabat facit eum etiam a patre & sine ipso in multis angustiis & penis pro nobis derelictum. In quo ipsemet sui amoris excessū ad nos admirans clamabat in cruce. Deus meus deus meus ut quid dereliquisti me. Et hoc est quod subditur. Et uniuersi pulueris pigmentarii. Puluis tenuis & minutus & multus est uite christi quo ad sua miracula īnumerabilis actus. Et iste puluis est pigmentarii ab infinita iesu sapientia pro nostra salute electus. Non enim nostrum fuit eligere pigmenta: nec qualis debuit eē christi uita: sed sapientie dei que in ipso est: & per ipsum facientem oīa que nos debent prouocare ad amorem sui. In his igitur tribus dietis contemplationis iesu & sue passibilis uite scilicet in dilectione sui & transformatione in passionē & mortem christi & in ruminatione & summa estimatione & gratiarum actione oīs actus iesu quantūcūqꝫ minimi sepe rapitur anima in excessu sui. Et hoc est desertum mara de quo dictum est supra. Hec est uia trium dierum de qua dicitur ꝙ erant ambulantes filii israel tribus diebus per desertum ethan. & castrametati sunt in mara. Ethan interpretatur fortis siue robustus: siue fortis eorum ac perfectio eorum: & significat benedictum iesum: cuius amor in se fortis & robustus est & fortitudo nostra & nostra perfectio per hoc desertum in quo totus iesus quo ad se derelictus est & nobis datur. Ambulatur tribus diebus predictis sed castrametatur in mara: quia habitatio cordis nostri debet eē infinita ī abyssali amaritudine mortis sue in quo debet esse talis excessus nostri amoris. ¶ Ad hoc tertium desertum ducit spiritus intellectus & pietatis: qa intellectus facit penetrare abyssales altitudines perfectionis amoris cordis benedicti iesu ad nos. Ac per hoc incomprehensibiles doloris excessus quos inestimabili amore sustinuit tam ex respectu diuini honoris recōpensandi: ꝗ respectu uirtutis operande ꝗ etiā respectu humani generis pene adimende. Et postꝗ sic donum intellectus inabyssauit rationem: donum pietatis transformat uoluntatem per passionem ad cognita & per liquefactiuum amorem ad christi iesu ruminata supplitia. ¶ Quartum desertum est mētis tranquillate: licet enim in superiori deserto sit accessus a seipso in mari pene iesu. tamen non tranquillatur nisi procedat ad mare glorie uisionis personalis utriusqꝫ nature: dicitur autem ista gloria desertum nō qualitercunqꝫ: sed artificiose edificatū. Solent enim magni reges habere nemorosa deser

ta ad speciales delitias maxima artificiositate edificata & deliciositate secretissima & amenissima plena: unde Salamon edificauit domum saltus lybani in qua erant omnia sua aromata & pigmenta & deliciosa solatia: unde ipe dicit. Ecclesiastes.ii. feci hortos & pomeria & conseui ea cunctis generibus arborum. Istud desertum est humanitas unita. In quo anima habet cellarium scilicet
Superabundantiā diuine suauitatis
Refectorium eterne satietatis
Dormitorium interne tranquillitatis

Unde bene in deserto humanitatis iesu ē anime retributiuum: quicquid anima fecit propter iesu cōsilium sumendo uotum paupertatis obedientie & puritatis: quia paupertas possidet cellarium: obedientia refectoriū: puritas lectum pacatiuum & quietatiuum. Cellarium igitur est abundantia suauissimi amoris dei quem experitur anima in consideratione unionis iesu ī persona filii dei: In quo gustat anima tantam dei abundantiā in amore ad uniuersam creaturam: ꝙ non uidetur sibi ꝙ aliqua creatura debeat aliquid plus appetere ex quo se uidet deū in iesu unione. Et habet ꝑ maiori dono ꝙ sit unita deo iesu: ꝙ si sine iesu in quocūq; alio uniret᷑. Et sciat anima ꝙ quanto plus poterit crescere in amore humanitatis iesu: & delectationis glorie eius humanitatis nō habito respectu ad seipsum: tāto plus sublimatur in transformatione immensissime delectationis diuinitatis eius. O anima mea hic tota ex te exeas & nunq̄ in te redeas: quia in te nō nisi tibi male est. Transeas in iesum in quo cū ipso deus es: & millesies milies plus te totā euiscera ī gratiarum actione: ut persona filii dei de hoc ꝙ benedicti iesu humanitatem personali unione uniuit: & te in ipsa: quasi te sine iesu aliter assumpsisset. Si enim extra te exis ꝙ simpliciter melius est diligere: & in ipso optimo delectari. Quod si nullum dubiū est ꝙ multo melius fuit illud qđ deus diligit ab eterno facere in assumptione iesu: q̄ si fecisset aliud: ad quod tua uel cuiuscūq; fantasia uagatur: concludit᷑ expresse ꝙ multo magis debet delectari anima in eo ꝙ humanitas iesu est deo unita: q̄ in aliqua alia fictione: q̄ in sua fantasia confingat seu componat: & ideo anima perfecta que omnino nō diligit se nisi in deo & ē euacuata suo amore uicioso reputat suū melius simpliciter quod est deo magis honorificum: & ibi uerius ipsa diligit ubi magis esse deum cognoscit: unde quia uidet deum honorari unione iesu: ideo ibi se reputat tanto melius uniri deo: q̄ in quolibet alio modo: quanto ibi non dubitat deum amplius honorari: immo hoc cogitare de se reputat deo magis contumeliosum: ac ꝑ hoc sibi molestum ut quendam infernum. Ad hoc nō contingit anima que nescit a proprio amore exire. Si ad hunc gradum potes ascendere: poteris uidere quid est pro amore iesu pauperem esse. Cum enim deus faceret delectamenta bonorum naturalium ī quibus nunc cōprehenduntur bona fortune delectamenta habituum uirtualium: & in multis uiris delectamenta tolerantie passionum in humilitate profunda. Et sepe appetitum zelo iusticie eternaliū punitionum sine sui cōmissa offensa & delectamēta fruictionis patrie plenissima pauptas sui ꝑ amore iesu est omnibus istis spoliatū fore: in his omnibus nihil uelle nisi id quod benedictus iesus de illa anima ī se: & ad se: & per se: eterna ordinatione disposuit: unde ista anima non uult in se nec pro se delectari in aliquo predictorum bonorum. Et si queras quare: respondet: quia nō sum mea: nec aliquid est mei in me: & pro me. Bonum totum quod sū in iesu sum. Nihil uolo eligere: quia nescio quod circa me sit dei uelle. Scit spōsus meus iesus qui ē mecum meum scire: & meum uelle: & meum esse. Et ideo nihil uolo nisi ꝙ certa sum illum uelle: uult autem quod me precipit facere. In his me uolo exercere nō propter aliud premiū nisi propt᷑ illud quod ē mihi datum scilicet quod deus est. Et si ipse est deus: & ego nō sum presumptuosa: superba ut lucifer esse uoluit: sed transformatione amorosa & extatica per quam mihi meum malum esse deficit: quia uiuo ego: iam non ego. Hoc declarat. Augustinus super psalmū in auctoritate posita in libro quarto capitulo decimo. Et hoc est spiritu pauperē esse. Et ideo pluries dixi: ꝙ uera paupertas ē dei sine aliqua destractione possessio: predictis eni affectionibus reciprocis a mente excluxis nihil remanet quod impediat deum pacifice possideri.

Non mireris autem ꝙ inter delectamenta a deo creata que enumeraui appetitum iustitie sui ī eternum pro offensis preteritis sine adiectione nouarū offensionum: quia non solum hoc est bonum cōmune sed est excessiue aīme rectitudo. Ad quā profunda humilitas in recognitione sue iniquitatis & zelotipice transformationis: caritas ad rectitudinē iusticie dei duxit animam: dum uidet iustissimum & dei honorificum ꝙ tantum scelus ab eo commissum puniatur in eternum. Et suauissimi dulcoris ē gustus in tanto amore iustitie dei: ꝙ hoc appetit pro honore sui. Et ad hoc sepe gratie excessus rapit mentem sponse: unde si sibi reuelaretur: ꝙ hoc ul᷑t dei iustitia accipit hoc anima cum suauitate pacifica: & plus sepe: cum electione ꝓmptissima: et hoc intellige de pena separata a culpa. Quod autem hoc sit rationabile probat psalmus: Letabit᷑ iustus cum uident uindictam. Si letabitur uidendo uindictam in alio nec seipso nequaq̄ iustus est: sed cruentus: licet enim talis punitio a mente carnali apphēdatur: quasi desperans a domino ex separatione: nequaq̄ tamen sic accipit mens a spiritus sancti feruore ad hunc zelum commota. Si enim beatitudo sua uera consistat in fruictione uoluntatis dei non sue hoc anima pro sua beatitudine accipit qđ uolūtas dei de ipsa ab eterno elegit. Et ideo ibi anima simpliciter fruitur diuina uolunrate: etiam si sit in suis penis eternis. Et quia humilitatis abyssus & iustitie zelus sepe uult in penis proprium eligere pro

dei honore statim paupertas spiritus frenum apponit. Nequaq̃ mihi faciam proprium non habere: non si est mea: sed sponsi. Et ideo ꝙ fecit de me in se uolo esse: fruitio mea est uidere continue & ruminare ꝙ ipse est deus. Et ex quo ipse est deus & non potest illatio solui quin semper deus sit deus: & quin iesus assũptus unitus semper sit deus unione personali in quo est gloria omnium mẽbrorũ suorum in ipso: & cum ipso: & per ipsum: iam me sentio gloriosam: iam non me sentio: sed ipsũ sentio. Hoc est desertum de quo dicit Esa. xliii. Dedi in deserto aquas: & in imo flumina: ut darem populo meo potum electo meo. In isto deserto bene dicti iesu dedit dominus aquas glorie pro se & pro omnibus electis. Sicut ipse samaritane promisit. Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei: non sitiet in eternum: sed aqua quam ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientis in uitam eternam. Hec sunt flumina que de uentre credentium fluunt aque uiue: quia dilatatis brachiis sue mentis natat in infinitate glorie dei & in imensitate in se & in humanitate assumpta boni iesu. Sicut ergo de cellario repletꝰ refectorium: sic de spiritu paupertatis perficitꝰ obedientie uotum. Et sicut paupertas recipit abundantiam suauitatis: sic obedientia dulcedinem suauitatis. Hec autem obedientia ideo est prõpta & in omni dei uoluntate satia: eo ꝙ ipsa gustat q̃ bonus est dominus per sapientie donum. Vbi est humilitas ibi est sapientia. Et ideo clare uidet ꝙ omnia q̃ contingunt: & in hac uita & in alia sunt ad dei honorem subseruientia: & ad salutem electorum ordinata: propter quod semper est leta: quia uidet ꝙ sẽper complentur dei uolũta: uel uno modo uel alio. Habet autem hec obedientia triplicem respectũ deum honorandi: primo in gustatione cõtemplationis glorie iesu: in quo isto modo deo obedit: quia multo plus delectatur contemplando iesum beatum q̃ se beatificandum. Et plus expectat & desiderat frui gloria diuinitatis & humanitatis iesu: q̃ sua: & a propria nititur desiderium auertere: & ad illam iesu conuertere. Et sepe pluribus animabus datꝰ: ꝙ hec sine labore ab ipo bñdicto iesu recipiũt in actu: sed semper in habitu. Et de gloria iesu transit ad penas quas sustinuit: & secundũ imensitatẽ eorum que expertus est in christi gloria trãsformatur in eius dolorem & penam. Secunda obediẽtia est ꝙ prelatum quem sibi dominus dat semper ut christum respicit: & sicut christo iesu dulciter & reuerenter sine aliqua rebellione obedit nulla difficultate retracta uel persecutione remota: nisi forsan propter malitiam corruptionis temporis prelati deformati aliquid perciperent uel suaderent ꝙ regule professionisꝰ destrueret professionem: hoc excluso etiam in his que quãtũ ad extrinsecam apparentiã aliquando minus bona uidentur uiri perfecti nocunt uoluntatem suorum prelatorum uisionibus

subdere illa recompensando in maiora. s. inobediẽtie merita. Tertia obedientia quam facit talis aĩa deo est ꝙ de se: & de omui re sibi dilecta secundum sensum currit tranquille in oppositum afflictiuum & ideo obedit deo in dimittendo conuersationem amici locutionem & delectationem in eius tẽporalibus bonis & eius damna complectitur a deo uolita inquantum sunt suipsius afflictiua: & ipsum a meditatione sui cordis abscõdit. Et ad omnia ista persecutorem suũ delectabiliter introducit. Et hoc modo anima sequitur inspirationes iesu: prout dicitur in quarto libro in primo capitulo: Iesus spinis afflatibus. Multum enim debet mens erubescere q̃ debeat aliquid perfectionis habere: nisi multo dulcius amarissimum hostem amplectatur pro amore iesu q̃ quẽcunq; amicum: parentem uel filiũ pro ligatura sanguinis: uel seruitii temporalis: quod ad minus deberet facere dulcedine rationis. Sed est imperfectionis magne signum si in hoc sensualis appetitus repugnat in tantum ꝙ retardet promptitudinem rationis: licet in hoc & in aliis prudens iesus ad humilitatẽ seruandam permittit animas sũmas perfectiones habentes in quibusdam infirmis imperfectionibus ruere que reprehensibiles eẽnt etiam nouitiali feruori. Non est ergo mirum si talis anima que hic pro dilecto iesu sic currit ad curãda contraria in eodem dilecto iesu satiatur suauitate diuina. Et quia obedientia in omnibus animã sub deo ꝑponit: idcirco eam in christum totaliter transponit. De hoc deserto delitioso dicitur numer. xxiiii. dirigens balaam contra desertum uultũ suum eleuans oculos uidit israel in tentoriis commorantem per tribus suas & infra. O q̃ pulchra tabernacula tua iacob & tentoria tua israel ut ualles nemorose ut horti iuxta fluuios irrigui: ut tabernacula que fixit dominus: quasi cedri prope aquas. Balaam in uerbis istis potest significare celestes angelos admirantes altitudinem talis anime: unde contra istorum animam que in deserto presentis uite tanta obedientia est deo subdita dirigẽtes uultum considerationis sue uident eam in tentoriis commorantẽ per tribus suas. Tentoria significãt facilitatem motus. Ordinationes autem tribuum significant ordinationem omnium actuum & appetituum: uidentes igitur angeli in hac uita animã tanta perfectione obedientie in omnium exteriorꝝ & interiorum ordinatione deo subiectam extollũt pulchritudinem & decorem uirtualium in ipsa dicentes. Quoniam pulchra tabernacula &c. Et ratio ne humilitatis profunde & deuotionis pinguissime cõparat eam uallibus & arboribus consitis quasi uirtutibus altis & hortis irriguis ex cultura oĩs unionis uirtualis: & ex irrigatione diuinorum influxuum tanq̃ irriguorum fluminum: propter quod dixit. Tabernacula que fixit dominus: quia obediẽtia sicut mobilis ad imperium. Sic mobilis ad affe

ctum ẽ simpliciter diuinum opus. Et quia hec obedictia eleuat animam ad altitudinem predicte sapiẽtie:ideo dixit quasi cedri prope aquas: quasi dicat. Sapientia hec est quasi natura angelica non humana:& hoc est propter infusas irrigationes continuas satietates dei in dulcore quem gustant optimi ĩ omnibus operibus suis. Non est mirum si ex duobus primis:scilicet cellario & refectorio seqꝫ tertiũ.

¶ Est autem tertius lectus pacatus & tranquillus. Cum enim paupertas nihil de se nihil retineat & obedientia totam se sub deo subiiciat: quid potest esse quod puritatem illius anime possit maculare: & tranquillitatem illius cõscietie stimulare? ¶ Propter quod debes scire ꝙ puritas respondet obediẽtie & modis eius:& ideo nulla anima potest esse deo plena:nisi obediẽtia subiecta:nec obedientia ẽ deo plene subdita nisi sit pura. Nõ aũt põt esse pura:nisi totalit̃ deo subiecta:nec plene deo subiecta: nisi per pauptatẽ spũs exeat de seipsa. Et ideo iste tres uirtutes ĩ plenitudĩe simul currũt. ¶ Tũc aũt est anima castissima quando non adulteratur nec secum:nec cum alio:sed seruat se mundissimam & integrã sponsam suo cui desponsatur triplici respectu quietis:in quo castissima se ei conseruat. ¶ Primus respectus huius sancti matimonii est nihil ꝓpter se appetere:nihil propter se fugere:nisi solũ ꝓpter iesu sponsi amorem. Et lectus connubii est qescere in his in quibus quieuit dilectus iesus. Est autem sibi desponsata ad gustandum honorem dei: & gloriam dei & hominis iesus:quia solum dei ẽ: & quia dei honor est & uoluntas animam illam sic eius gloriam continue degustare non habito respectu ad aliquod bonum proprium. Sicut dicitur infra de cruce perfectorum capitulo: Iesus cruce ditatus. In secondo respectu est sibi desponsata ut castissime gustet amaritudines passionum quas in sua mente & carne portauit sponsus pasionatus iesus quas continue uidet portare in suis uiatoribus mẽbris:& omnium necessitates in seipsa miranda cõpassione reuoluit & sollicita pietate supplet:& offẽsas dei in quibus glorificatus iesus non potest dolere uice iesu amarissime deplorat. Et nihil aliud amaritudinis sentit in mondo nisi ꝙ tantum uidet diuinam bonitatem contempni & maiestatẽ offendi ab aliquo impio peccatore. Nihilominus & uice iesu:peccatoribus ex corde compatiens modis quibus potest eorum conuersatione plorat ad deum & suspirosus gemitibus iugiter diuinam misericordiam interpellat:non obstanteqꝫ certa sit ꝙ deus de omnibus malis suum honorẽ eliget & melius electorum. Tanto enim mala sunt peiora de se quãto deus omnipotentissimus & optimus crudelius offenditur:qui per omnipotentiam suam de malis honorem suum trahit & de peccatis & culpis facit occasionaliter augeri gratias electorum:imo illud est quod mentes seraphicas facit ardere in amore dei:& ĩ dolore peccati. Et quia per humilitatem ꝓfundam talis anima recumbit ĩ nouissimo loco nuptiarum dilecti iesu:& omnes electos uidet iesus: multo melius ꝙ uideat semetipsum. Ideo suauissimum est deum rogare ad similitudinem spõsi sui ꝙ omnes penas corporis christi in quibuscũqꝫ suis mẽbris faciat eam portare illis absolutis a pena & hoc pura intentione habens pro premio sufficiẽti liberationem illorum in quos amore spõsi a semet ipsa accepit. ¶ Plura que hic dicuntur clarificant ꝙ dicta sunt super: Nunc dimittis:aliqua hic dicta ibi sunt clariora. ¶ Tertius respectus puritatis est quẽ habet ad iesum propter amorem reformandarum uirtutum ipsius iesu in se que sibi est desponsata ad fugiendum delectamenta omnium sensuum:nisi in quantum per ipsos sensus in omnibus speculat̃ sponsum iesum & membrorum ipsius salutẽ. Propter quod & non propter appetitũ glorie alicuius sic est ĩ omnibus temperata circunspecta & clausa: ꝙ etiam necessariam sustentactionem nature incipit cum tanta modestia:ꝙ in illis magis gustat spõsum ꝙ temporalem cibum. Et quantum expedit aliis ĩformãdis etiam ab illis que sue debilitati aliquando necessaria forent subtrahit manum suam.

¶ Ad lectum sponsi pertinent ista tria pacifice possidere & cum tranquillitate mentis & delectatiõe ad ista currere sine dificultate propter amorẽ similitudinis sponsi iesu & uirtutum eius: quia sponsa creuit in iesu. ¶ Cũ difficultate autem ad ista satagere est infibris uirtutis. Non tantum autem predicta pertinent ad tranquillitatem lectuli:sed patiẽtia & possessio omnium uirtutum. Quia enĩ omnes uirtutes sunt cõnexe:ideo qui plene habet unã habet omnes. Et ideo omnis uirtus consumata ꝑfecta facit animam quiescere in lecto pacifici salomonis ueri iesu:quia undiqꝫ uicit hostes & quod maxime in paupertate refulget: tali igitur anime delectabiliter dicit sponsus in amplexu & oscula ruens. Tota pulchra es amica mea:& macula non est ĩ te. Hanc admirantur angelorum exercitus sic adhuc in carne manentem tranquillatam sponso iesu sed non minus iesum tranquillum in eius puritate sponsali.d.Cant. Que est ista que ascendit de deserto:deliciis affluens ĩnixa super dilectum suum.

¶ Potes enim uidere per superius dicta ꝙ non in se nititur:sed dilecto ĩnititur. In cuius ĩnixu ẽ deliciarum affluentia & mens trãquillata:& in hoc sapore est perfectio quantum capio maior ꝙ possit haberi in hac miserabili carne ab anima peccatrice. Sed quis plus capiet plura ponet:& ideo adiuratio spõsi ꝙ non excitetur dilecta ab iniquitate alicuius creati per capreas ceruos qꝫ camporum:idest non incurrat offensas ciuiũ supnorũ: uidet̃ in hac dilecta spõsa ĩpleri:ꝙ nullo potest euẽtu a spõsi trãqllitate mutari. Ciues enim celestes dicuntur capree propter limpiditatem uisus:dicũtur cerui propter agilitatem saltus:sed camporum propter exclusionẽ omnis distractiui nexus. Et quia spõsa benedicta

est per perfectionem naturalem in eorum societate tranquillata:ideo sub interminatione eorum offense est ipsius sponse inquietatio iterdicta:quasi dicat:ipsa est sicut unus ex nobis. Sicut ergo non permittit sponsus suum interrumpi palatium:nec quietem turbari spirituum supernorum: sic non permittit huius benedicte anime cor floridum: in quo sponsus dormit per suauissimum somnum: & hoc est ipsam semper in sponso fore tranquillam. Attende autem q̃ plena tranquillitas sponse fugit simul cum distractione turbatiua:omnem tepiditatem & orationum negligentiam & incompassionem fraternam. Et quomodo omnia omnibus sit semper manens tranquilla: & sic fugit omnem malitiam heretice libertatis: nam ipsam format iesus emanuel: qui nouit reprobare malum & eligere bonum. Ad illud autem ultimum desertum ducit spiritus sapientie iesu in eo cuius uoluntas & bonitas purissime saporantur a sponsa.

Quia uero benedictus Iesus in deserto quadraginta diebus legitur ieiunasse:ideo secundum quattuor quadragenas benedicti iesu in quadruplici deserto prescripto quadrupliciter ieiunatur. In primo ieiunatur a peccatis mortalibus & delitiis carnis. In secundo ieiunatur a curis secularibus & quibusdam sotietatibus & affectióibus distractiuis. In tertio ieiunat᷑ ab oī reputatióe sui. In quarto ieiunat᷑ ab omni amore sui & omnis creati in quantum tale. Et quia in quolibet ieiunio est refectio sua: ideo ī primo comeduntur quinq; panes ordeacei propter penitentialem asperitatem sensualis uite afflictiuã & anime satiatiuam: quia in ea spes uite degustatur. In secundo comeduntur septem panes triticei propter multitudinem donorum spiritus sancti: que acquiritur in statu religioso & separatione ab amore mundano. In tertio comeditur uitulus saginatus in receptione filii dissipatoris a patre occisus: quia pinguissimus amor cordis iesu in immolatione mortis eius pro nobis peccatoribus redimendis continue degustatur. In quarto comeditur panis celicus suauissimum manna glorie dei & hominis iesu christi. Prima quadragesima potest significari per quadragenam presepii. Sicut enim in parturitione sacratissime uirginis in fetore stabuli: & in asperitate presepii & societate bestiali & refectione tenui & fascia ligamẽti stetit bonus iesus: ita penitens in parturitione mundi propositi per contritionis spiritum stat in memoria preterite offensionis tanq̃ in fetore stabuli in pugna bestialium tentationum: quibus uelit nolit pluries sotiatur: licet & aliter bestie significent. Bos ruminationem eorum que pro nobis christus fecit. Asinus iugem deprecationẽ oneris per satisfactionem impositi. Debet & esse duricia presepii per asperitatem uestis & lectuli: & in cibo tenui per asperitatem ieiunii: & in fascia ligamenti per obseruantiam sacerdotalis precepti in toto quadragenario penitentie: donec ipsa consumetur: & tanquam purgatus in templo dei presentetur. Secundum ieiunium potest figurari p quadragesimam qua christus latuit in deserto. Sicut enim christus tunc fuit solitarius: sic & religiosus debet esse totaliter a mundo semotus: & in oratione & silentio totus a seipso reclusus: quod si fecerit sciat ꝙ exemplo iesu post uictoriam hostis loco consortii hominum habebit consortia angelorum. Tertium ieiunium figuratur per quadragesimam horarũ: qua christi caro fuit mortua & sua uita priuata quia qui ad excessum contemplationis mortis christi ascendunt: sentiunt in se quod apostolus dicit ad Col᷑. tertio. Mortui enim estis: & uita uestra abscondita est cum christo in deo. Et illud: Consepulti enim estis christo per baptismum eius in morte. Quartum ieiunium in quo est plena satietas: quia ibi ieiunatur ab omni malo: & reficitur omni bono: figuratur per quadragenarium dierum: quibus dispensatiue iesus gloriosus stetit in terra quantum fuit necessarium apparens discipulis: loquens & admonens & se exhibens: ad fidem erigens eos & subleuans: ad spem attrahens eos & transformans signis mirificis ad amorem: & post subito euanescens.

Et quia iste quartus status solus aliene cure potest intendere: idcirco licet sit totus transformatus in diuinitatis abyssum & in deum hominem simul gloriosum & passum: tamen mira condescẽsione foras exit ad proximum solum similia his q̃ dicta sũt supra christum facere discipulis & ipse populis & spiritualibus personis. Et necessitate expleta ab eis subito euanescit: quia a populorũ turbine & cum familiaritate celerrime a se abscõdit. Hec enim causat in auditoribus appreciationem & reuerentiam auditorum: & in predicationibus obseruantiam suarum uirtutum & fugam mundialium uanitatum: & sufficientiam ad nutrimentum & regimen populorum. Hauriunt enim ab uberibus christi iesu in secreto solitudinis auide quod pro loco & tempore utiliter & discrete populo effundunt abunde: recordantur ꝙ gallus est auis pulchra: sed continua sui apparitione uilescit: & tactus manus auium pennas deordinat & deformat. Et si diu teneantur in manu sua sudore humectat: & fit inhabilis ad uolandum. Spirituales aues hoc experte nouerunt. Vnde & benedictus iesus predicatorum forma post inquietationem turbarum dixit. Venite seorsum in desertum locum: & requiescite pusillum. Erant enim qui ueniebant & redibant multi: & nec spacium manducandi habebant: Matth᷑. sexto. Sic sepe propter multitudinẽ familiaritatũ ĩpedit᷑ mãducatio spũaliũ suauitatũ: nec inuenit anima ad hoc tp̃s qetũ.

Licet autem moyses & helyas eodē numero die
rum quo & xps ieiunasse legantur: multum tamen
differenti uirtute. Nam moyses non esuriit refectus
suauitate diuini eloquii & consortii. Helyas est refe
ctus efficatia mirabili & refectione solidi & durabi-
lis cibi: qui tanto tempore diuina uirtute calorē na
turalem occupauit ne cōsumeret uitales humores:
& corpus in debita fortitudine substentauit: proptē
quod dicitur ꝙ ābulauit. xl. diebus: & . xl. noctibus
in fortitudine cibi illius. Christus uero uirtute ꝓ
prie potentie corpus in qua dispositione uoluit te
nuit sine esurie. Et quia hoc fecit ex feruenti nostre
salutis amore quo uoluit se pro nobis tanto tem-
pore delectatione comestionis priuare: ideo suum
ieiunium plenum est uirtute & exemplaritate: do-
cens nos animū a delectabilitate carnis ītrahere: &
in occupatione diuinorum gustuum internū satia
re palatū. Et ut nos doceret modū: dicitur ꝙ est
ductus a spū in desertum. Quando enim ī amore
spūs sancti anima desertatur a cura delectationū sē
sibilium ut compleat illud quod dicit Apostolus.
Curam carnis ne feceritis in desideriis uestris per ta
lem mentis recollectionē & amorosam intentionē
ad sublimia dei facile est sibi sine esurie ieiunare a
delectationibus carnis & mundi. Gustato enī spū
desipit omnis caro. Quātū autē possit amor di-
uinus in anima: ostendit a minori ī auarorꝫ amorē.
Sepe enī mercatores iuuenes: & gulosi dum in nū
dinis occupant: uel in receptione pecunie: uel ī pla
cibili negociatione obliuiscuntur comedere: nec sē
tiunt se esurire. Quanto magis spūalis amor: hoc
potest facere in spūaliū occupatione. Sed mēs ocio
sa & uaga non uidetur aliud uelle habere facere nisi
cogitare de sua esurie: & pro cibo tenui gemere: &
hore tarditatē cāre: unde non est mirꝫ si tali est gra
ue ieiunare. Ne autē aliquid deesset exemplarita
ti nos dirigētī iesu dr̄ ꝙ postea esuriit. Vbi dicit hy
larius: ꝙ sue nature hominem dereliquit. Arbitror
ego ꝙ natura iesu per diuinā potentiā sustentata ī
quadragenario fuit sibi relicta ad penalē esuriē: ut
tm̄ esuriret quantū talis exinanitio requirebat: & te
nebat natura in fortitudinem ne deficeret: si ut in
debito robore stantē: esuries eum amplius crucia-
ret. Ita ꝙ tūc ieiuniū quadragesime licet nō habue
rit effectū ad destruendū ꝑ debilitatē subiectū: hūit
tamē effectū fortissimū ad inferendum famis cru-
ciatum. Non enim credo ꝙ ista fuerit cōis esuries:
sicut homo quando post digestionem cibi incipit
esurire. Sed puto ꝙ in hac uita non fuerit esuries si
milis ei: quā tunc xps pro nostra exemplaritate assū
psit. Dicitur autem infra aliquid sit e in xpi passi
one quia naturam seruauit in robore usqꝫ ad ulti-
mum īstans mortis. Ex quo sequitur ꝙ dolorosius
passus fuerit. Illud autem cōueniebat xpi honori in
uictorioso triumpho & nostre utilitati in dando ex
emplo. Propter quod dicit hylarius ubi supra: ꝙ ñ
erat a deo diabolus: sed a carne uincendus. Tanta
enim intensio famis quam diabolus attentare fuit
permissus in homine quem uidebat aduertit: dedit
ei uictorie speciem maxime: quia uidit maximam af-
flictionem famis & cibi distantiam: Et quanto fa-
mes fuit acutior: tanto tentatio fortior: & uictoria
gloriosior: & exemplaritas clarior: unde cum ma-
gna patientia bonus iesus necessitatem & afflictio
nem sue diuine carnis sustinuit: expectando per lō
gam horam finem tentationis. Et ad honorem ui
ctorie xpi: & ad afflictionem sue inocentissime car
nis uidetur se recolligisse fames in unum & ꝙ tan-
gere non potuit q̄diu noluit per quadragēarii tem
pus nunc licentia data quasi simul adunata pugilē
nostrum inuasit tētans quasi tempestas ualida ob
ruere. Sed gigas noster xps iesus fixus stetit & pa-
tiens: hostem deiecit prudentia: & famē patientia
superauit. O anima mea ne quid tibi de uirtutū
perfectione: & carnis subiugatione blandiri: ne cor
pus tuum uas infectionis perditionis & macule:
uel ieiunii abstinentia macerare. Ecce dei caro ꝓ uir
tutum opatiōe perfecta acutissima affligitur ꝓ exē
plaritate danda ieiunandi carni infecte & peccato
subiecte. Quid igitur dicis tu spūalis fallaciter:
ueraciterqꝫ carnalis? Est ne caro tua purgata a fomi
te que usqꝫ ad mortē scaturit spurcissima feditate.
Nullus uiuens in carne presumat se a ieiunio exi-
mere: uidens iesum dei filium ieiunare. Quāqꝫ
autem certum sit omnibus xpi athletis abstinētie
rigorem necessarium esse his qui perfectionem mē
tis per dei gratiam conseruare conantur: quia tamē
noui insurgūt heretici spiritu feditatis pleni: & alii
spiritu presumptionis fatue sub pretextu puritatis
consecute: qui uidentur impie dicere: ꝙ abstinentia
nihil habet facere cum perfectione: & hi se uocant
de spiritu libertatis ut libere male agant. Idarco ad
destruendum hoc dogma peruersum: ueritatē hāc
lucidam roboremus tam per exempla: q̄ per docu-
menta sanctorum. Et primum quidem euange
lice perfectionis precursor suo exemplo eam destru
it: & eam gabriel angelus in eius commendatione
deiecit. Ait enim Luce primo. Erit enim magnus
coram domino: uinum & siceram non bibet & ce.
ergo abstinentia coram domino magnum reddit.
Hoc ipsum uas electionis paulus sibi necessari-
um asserit. d. i. ad Corin. nono. Castigo corpus me
um & in seruitutem redigo: ne forte cum aliis pre
dicauerim ipse reprobus efficiar. Ad hoc facit
multum quod Eusebius in ecclesiastica hystoria li-
bro secundo refert ꝙ inter sanctos episcopos quos
euangelica uita instituit: uinum nemo gustare con
ueuit: nec aliquam carnem: tantum aqua est eis
potus: & panis cum sale & hysopo cibus.
De austeritate autem eorum quorum uitam
constat fuisse perfectionis exemplar pretermitto
narrare: quia de eis libri sunt pleni. Le-

ge Hieronymum ad eustochium: & collatiões san ctorum patrum: quas scribit Cassianus: & uitas san ctorum patrum: & potius mirari poteris q̃ imitari. Beatus quoq; Basilius & eius regula monachis orientalibus esum carnis inhibuit. Sanctus mar tinus pietate plenus: & uir apostolicus in suo mo nasterio monachis secũ degentibus uini poculum cõcedere noluit: sicut de ipõ narrat Sulpitius. Et sacer uir benedictus sanis monachis esum carnium interdicit. Vides ergo ꝙ in uiris sanctis uigor abstinentie emicuit. Secundo ne quid ad certi tudinem desit: aliis sanctorum auctoritatibus pro bandum est: ꝙ abstinere a uino & carnibus sub de bitis circunstantiis sit perfectum. Hieronymus ad demetriadem. Conceduntur quidem nuptie carni um uini usus: sed horum abstinentia consilio per fectiore suadetur. Idem quoq; contra Iouinianum Si uis perfectus esse: bonum est uinum non bibe re & carnes non manducare: quia melius ẽ animã saginare q̃ corpus. Augustinus etiam de fide ad pe trum sic ait. Humiles serui christi qui cupiunt deo sine impedimento seruire: coniugia non appetũt: a uino & carnibus abstinent quãtum ualitudo cor poris permittit: non ꝙ peccatum sit coniuges ha bere: aut carnes uinumq; percipere. Ad hoc fa cit Gregorius: xxx. libro moralium. Nullus inquã palmam spiritualis certaminis apprehendit: q uõ in semetipsõ prius per afflictam concupiscentiam carnis incentiua deuicit: neq; ad conflictum spiritu alis agonis assurgit: si non prius intra nosmetipsos hostis publicus guleq; appetitus edomet. Hie ronymus contra Iouinianum: si quis existimat iter abundantiam ciborum & potuum se perfecte ua care sapientie posse: hoc est uersari inter delitias et delitiarum uitiis non teneri: seipsum decipit. Et ĩ fra quomodo nuptiis uirginitatẽ: saturitati & car nibus ieiunia spiritumq; preferimus: hec hierony. Si igitur uacare sapientie perfectorum est uirgi nitas prefertur nuptiis: & saturitas ieiunio: sicut ꝑ fectum imperfecto: restat ꝙ de genere operis ab stinere a carnibus aliisq; cibariis actum dicit conso num perfectioni. Et econtra: his uti perfectionem quandam importat quantum est de sui generis na tura: nisi ad perfectionem reducatur per circunstan tiam superans dietam: ut pote cum quis plenam habet abstinendi uoluntatem: & tamen huiusmo di cibariis utitur sobrie pro loco & tempore: uel qr hoc requirit necessitas sustentationis proprie ꝓ pter egritudinem seu infirmitatem: uel utilitas edi ficationis fraterne per charitatem cõdescensiuam. In quibus duobus casibus si uirtutis perfectio ha betur ĩ corde: bene ostenditur in receptionis sobri etate: & in hoc quia nunquam de ore suo exibit re laxationis commendatio: immo reuerentia & laus omnis anime abstinentis & sue infirmitatis: siue spiritus siue corporis humilis confessio: quia sem per timebit propter amorem uirtutis interne: ne actus exterior qui imperfectus uidetur trahatur ab alis in exemplum. Et ideo condescensio non erit sepe: sed raro: nisi forte al' multa sequeretur utili tas: & tunc sobrietatem abstinentium predicabit. Quia uero predicti heretici ad damnatiõis sue cumulum pro se scripturas peruertendo adducũt: idcirco oportet aliquid breuiter respondere. Addu cunt enim illud apostoli primo ad Corinth. viii. Esca uos non cõmedat deo. Glosa supra ex tertio libro augustini de doctrina christiana. Quid locis & temporibus & personis conueniat diligenter at tendendũ est ne temere flagitia reprehendamus: fieri enim potest ut sine aliquo uitio: cupidine uel uoracitatis cibo pretiosissimo sapiens utatur: insi piens autem fedissima gule flamma ĩ uilissimum exardescat. Et sanus quisq; ualuerit more domini pisce uesci: q̃ lenticula: more Esau: aut ordeo more iumentorum. Similiter Gregorius tertio libro mo ralium. Non cibus sed appetitus in uitio est: unde lautiores cibos plerũq; sine culpa sumimus: & ab iectiores non sine reatu conscientie degustamus: hinc esau primogenituram pro lenticula perdidit. Et Helyas in heremo uirtutem cordis carnes eden do seruauit: unde & antiquus hostis primum sibi hominem non carne sed pomo subdiit: & christũ non carne sed pane tẽtauit. His auctoritatibus quas stolide pro se adducunt non plus potest cõ cludi: nisi ꝙ pro loco & tempore sub debitis circũ stãtiis põt uir ꝑfectus delicata cibaria sumer' tẽpera te & sobrie. Et hoc ẽ uiciosũ sup̃flue uilia cibaria gulose sũere: & hoc nullus dubitat eẽ uer. Quia tamen delicata cibaria sunt excitatiua concupiscen tie: ideo ab illis abstinere est salubre: ac per hoc cũ sit difficile & arduum & supererogationis de natu ra sui generis colligitur esse perfectum: tanq̃ ad ꝑ fectionem preparans: & ipsum promouens & cõ seruans. Vnde Hieronymus contra iouinianum hereticum: cuius heresis non fuit laudare luxuria: nec hebrietatem uel crapulam: licet enim malus fuerit: ista dixisse non legitur: sed pudicitiam con iugalem equauerit uirginitati: & usum ciborum & abstinentiam equalis apud deum meriti senserit: quem isti impii & mali heretici ĩ malitia multum excedunt. Dicit ergo sic hieronymus contra here sim predictam: quam reprobat: facit esum carniũ cunctis nationibus esse communem: & passim li cere quantum ad illos quorum conuersatio in ce lis est: qui super Pythagoram & Empedoclem & omnes sapientie sectatores. Non enim debemus cui nascimur sed cui renascimur: quoniã repugnan tem carnem & ad libidinem incentiua rapientem in edia subiugamus: hec hieronymus: quibus ostẽ dit abstinentiam uiris perfectis & celestibus con uenire: & hoc per uirtutem tem perantie refrenan tis carnis lasciuiam. Sed spiritualis ratio est al tissime paupertatis professoribus quia singulariter ualet ad hanc professionem seruãdã. Vnde hiero. ad Saluiam scribit: ubi uile olusculum & panis ci bus potusq; moderatus: ibi diuitie supuacue sunt

Idem contra iouinianum. Si uis perfectus esse bonum est uinum non bibere: & carnes non manducare: nam grandis anime exaltatio est cum puo fueris contentus: mundũ habere sub pedibus & oẽm eius potentiam & eius epulas ac libidines propter que diuitie inquiruntur uilibus commutare cibis. Sic igitur patet ꝙ bonum abstinentie de suo genere est perfectionis. Quia uero hi filii mortis quo ad aliquos ex eis dicunt ꝙ abstinentia competit inchoantibus & iuuenibus imperfectis: non autem uiris in quibus concupiscentie sunt pacate: ideo duplici debent contritione confundi. Primo ostendẽdo ꝙ nũq̃ uel raro in hac uita conuenit. Secũdo ꝙ esto ꝙ ita esset: adhuc multis aliis rationibus competit abstinentia perfectis. Contra primum audi Hiero. ad Eustochiũ. Quadiu habemus thesaurum in uasis fictilibus: & cõcupiscit caro aduersus spm̃ & spũs aduersus carnem: nulla est certa uictoria. Et paulo post. Si apostolus uas electionis & p̄paratus in euangelium xp̄i ob carnis aculeos & incentiua uitioꝝ reprimit corpus suũ & seruituti subiicit ne aliis predicans ipse reprobus inueniatur. Si post nuditatem: ieiunia: famẽ: flagella: supplicia in semetipsum cõuersus exclamat. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius: tu putas securum esse debeꝛ. Caue ergo ne aliq̃n de te dicat deus: uirgo israel cecidit & non est qui resuscitet eam. Item Hiero. ad saluiam. Scimus ab ap̄lo dcm̃. Omnis creatura dei bona & nihil reiiciendũ: quod cũ gratiarum actione pcipitur. Sed idẽ loquitur bonũ est non manducare carnẽ: & non bibere uinum. Comedant carnes qui carnalibus deseruiũt quoꝝ feruor despumat ĩ coitu: q malignitate mortis generationi & libidini dant operam: quoꝝ uteri portant fetus: eaꝝ intestina carnibus impleãtur. Tu uero que in tumulo maritum sepelisti & omẽs piter uoluptates: nihil alid' necesse habes nisi perseuerare ieiuniis. Ex his uerbis Hiero. satis patet: ꝙ nullus debet confidere quin ipsum oporteat concupiscentias edomare: & ꝙ non pui periculi res est abstinentie perfectioni detrahere: ac p hoc ab ea animos perfecte ueritati studentiũ reuocare. Non solum enim ad refrenanda uenerea utilis est abstinẽtia: sed etiam ad temperanda uana solacia & uerba ociosa: difficile nãq; sicut dicebat pater noster btũs franciscus est necessitati corporis satisfacere: & pnitati sensuum non parere. Secundũ etiam pbatꝛ ꝙ aliis causis competit ieiunare perfectis q̃ pro uitandis stimulis carnis. Sacer enim ambro. in li. de ieiunio ostendit non tam miserie huius seculi ieiunare q̃ innocentie padisi: cum ait. Itaq; terrenũ nequis nouellũ putet esse ieiuniũ prius: usus mundi a ieiunio cepit: q̃ lux clara resplenduit. Vbi cibus cepit: ibi finis factus est mundi: ibi cepit sua incremẽta nescire: ibi ceperunt diuina circa eum opera seminari. Quo indicio declaratum est ꝙ per cibos mundus haberet minui: per quos desiit & augeri. Et ut sciamus nouellũ non esse ieiuniũ: prius in paradiso legem constituit de ieiunio. Sciebat enim ꝙ p escã culpa haberet intrare. Hec ambro. Idem etiam ĩ eodem. Cur inquit helyam dignum celo diuina iudicauit sententia: ut cũ ipse raperetꝛ corpore: qui celesti uita uiuebat in corpore & superne usum conuersationis exhibebat in terris. Quid ergo est ieiunium nisi substantia & imago celestis? Ieiuniũ refectio est aĩe: & cibus mentis. Ieiuniũ uita est angelorum: culpe mors: excidiũ delitiarum: remediũ salutis: radix gr̃e: fundamentũ castitatis. Hoc ad deum gradu ticius puenitur: hoc gradu helyas ascẽdit aũq̃ curru. In hac uirtute & spũ helye uenit ioannes: deniq; in deserto ille uacauit ieiuniis. Et ideo quia uite humane possibilẽ continentiã supgressus fuerat: non homo sed angelus confirmatus est. In his uerbis satis pbatur ppositũ. Et ieiuniũ compaturꝛ angelice uite: & quidẽ satis digne. Cum enim sicut dicit Dionysius hierar. celestis triplex est actus .s. purgatio: illuminatio: & perfectio. Ad hec p ieiunii obseruantiam peruenitꝛ. Et ideo ieiunare magis est angelica uita q̃ terrena. Per ieiuniũ obtinetur p fecta custodia sanctitatis. Primo quantũ ad declinationem carnaliũ desideriorꝝ seu uitiorum: de qua etiam dictum est supra. Et tunc iterũ audi Hiero. ad demetriadẽ. Post cogitationũ diligentissimam cautionẽ: ieiunioꝝ tibi arma sumenda sunt & canẽdum cum dauid: humiliaui in ieiunio aĩam meam. paulo post. Ignita sunt diaboli iacula que simul uulnerant & inflãmant & a rege babylonis tribus pueris preparatꝛ. Et quõ ibi quartus habens spẽm filii dei intensos mitigauit ardores: sic & in animo uirginali rore celesti & ieiunioꝝ frigore puellaris calor extinguitꝛ & humano corpori angeloꝝ conuersatio preparatꝛ. De hinc etiam propter debellatõnem spiritualium hostium. iuxta illud Ambro. lib. de ieiunio. Iudith ieiunans omni tempore uiduitatis sue: his armis munita processit: & omnium assirioꝝ circũuenit exercitũ: sobrii uigore consilii abstulit holoferni caput: seruauit pudicitiã: uictoriam reportauit. Hester quoq; pulchrior facta ieiunio: oẽ genus suũ a psecutiõe liberauit: ita ut regẽ sibi faceret esse subiectũ: nõ libidinis ardore flãmatũ: sed celesti miseratiõe conuersũ ut imperiũ retorqueretur & honor sacris redderetꝛ altaribus. Est ergo ieiuniũ sacrificiũ recõciliatiõis: uirtutũ ĩcremẽtũ quod fecit femĩas fortiores. Secũdo etiã p ieiuniũ ĩpetratꝛ pfecta ĩtelligẽtia ueritatis: pmo qdẽ ĩ opandis cuiusmodi ẽ ueritas diuine legis: ut ait Ambro. ĩ li. de ieiũio. Moyses iqt de ieiũio legẽ dedit: ipsũ quo ꝙ ieiunãtẽ non uoces magne: non fulgura: nõ nubes umbrosa & fumigãs syna pturiuit. Neq; enim introisset in nubẽ: & uocẽ dei loquentis de medio ignis sine periculo audisset salutis: nisi munitus armis ieiunii. Quadraginta enim diebus ieiunauit in monte: ut legem acciperet a domino deo nostro. Et in superioribus quidẽ montis lex dabatur moysi ieiunãti: in inferioribus uero pp̄lo manducanti: preuaricatio enĩ sacrilega attendebatur man-

ducantium. Quo spectaculo motus fregit tabulas moyses indignū iudicās ut ebrio pplo lex daret. Similiter factum ē de patre nostro francisco: q xl. diebus ī solitudine montis ieiunauit in pane & aqua: & ibi sicut accepit ex ore domini: ut ipe post asserit sacratissimā regulā scribi fecit: quam satis uiolat gulosorum ingluuies. Impetratur etiam per ieiunium intelligentia ueritatis ī speculandis. Iuxta quod dicit Hieronymus cōtra iouinianum. Daniel atq; tres pueri reuelationē ieiunio merentur: pasciq; legumibus pulchriores & prudētiores inueniunt. Eodē quoq; libro dicit Helias. Quadraginta dierū ieiunio preparatus deū uidit in monte oreb: audiuitq; ab eo. Quid tu hic agis Helia? Multo familiarior uox ista q̄ illa: Adam ubi es? Ille enim pastū terrebat & perditum: hec ieiunanti famulo blandiebatur. Tertio per ieiuniū acquiritur cōstantia perfecte uirtutis. Primū quidem ad faciendum ardua. Circa quod Ambrosius ubi supra. Magna ē uirtus ieiunii: deniq; tā speciosa militia est ut & xp̄m delectaret ieiunare: tam ualida: ut ad celum hoīes eleuaret. Et ut hūanis magis q̄ diuinis utar exēplis. Helias ieiuno ore clausit celum ieiunus filiū uidue ab iferis suscitauit: ieiunus ore pluuias deposuit: ieiunus ignē eduxit e celo: ieiunus curru raptus ē ad celū: & .xl. dierū ieiunio diuinam acquisiuit penitētiam. Tūc deniq; plus meruit q̄ amplius ieiunauit. Quis.n. hūana uirtute igneos equos & currus potuisset ascēdere. nisi qui naturā corporis icorruptibilis ieiunii humani uirtute mutasset. Dat etiam ieiuniū uirtutem superādi aduersa: sicut ibi dicit Ambrosius. Est quedā creature natura: quam adamātem uocant: nec facile igne consumitur q̄ iposita focis ignescit: illico sublata de flāma tanquā aquarum infusiōe munda resplēdet. Talia erant hebreorū corpora & de ieiunio in adamantis trāsformata naturam: uapore ignis non ad dispendiū sui: sed ad gratiā mutabantur. Daniel quoq; trium ebdomadaꝝ ieiunio leōes docuit ieiunare missus in lacū. In adamātinam soliditatem abstinētie rigore membra duratus non patuit uulneri: sic eum constrinxerāt ieiunia. ut ī eius corpore ferarum morsibus locus esse non posset. Clausa tenebant leones ora: que abstinētia ꝓphetice sanctitatis cōprimebat: ut ea fere aprire nō possent: ueluti quibusdam uinculis alligata. Colligitur igit̄ ex predictis ꝙ per ieiuniū obtinetur perfectio sanctitatis sapientie & uirtutis: per que mēs humana purgatur: illuminatur: atq; perficitur istar hierarchie celestis. Ab omnibus igitur seruari debet & appeti: sed maxime ab his qui cupiūt eē ꝑfecti: unde & hec tria breuit̄ exp̄mit Gregoriana illa prefatio q̄ dr̄. Qui corporali ieiunio uitia comprimis: mentem eleuas: uirtutem largiris & p̄mia. Et augustinus in quodam sermone. Ieiunium inquit purgat mentem: subleuat sensum: carnem spiritui subiicit: cor facit contritum & humiliatū: q̄d deus non spernit: cōcupie nebulas dissoluit: libidinū ardores extīguit: castitatis lumē accēdit: uerbositatē ñ amat: diuitias sup̄fluitatē idicat: sup̄biā calcat: humilitatē commēdat: hec de ieiunio diffusius diximus: ut os ipiorum uiam aperiens relaxationi carnis: obstruat factorum dictis: uel quod plus cupimus conuertatur. Sed adhuc ipii econtra uirus iniquitatis effūdunt dicentes. Nunc tempus ē spiritus sancti: qui ē spiritus libertatis & animā interius ꝑficit: ut omnia mūdi delectamēta in deum referat: & de abstinētia parū curat. Sancti autē locuti sūt pro tēporibus suis: quibus tanta spiritus copia nō dabatur. Adducūt etiam ꝓ se aliquas q̄s peruertunt scripturas: ut illud ap̄li: Omnis creatura dei bona. Et iterū. Omnia munda mundis. Et illud euangelicū. Quod non intrat ī os &c. Dicunt etiam sanctos locutos cōtra iniuriosos q nesciūt delectamēta referre in deū: unde & adducunt illud de libro Augustini questionū euāgelii: ꝙ nō interest q̄d alimētoꝝ: uel quantū quis accipiat: dūmodo illud agat ꝓ conueniētia hoīum cū quibus uiuit. Et ꝙ peius est: dicunt ꝙ istos notauit ap̄lus cū dixit. In nouissimis diebus discedent quidam a fide: attēdentes spiritibus erroris. ꝓhibentes nubere & abstinere a cibis quos deus creauit. Vbi sicut Hieronymus exponit cōtra Iouinianū textus itelligitur sic. Reprobat inq̄t ap̄lus eos q ꝓhibebant nubere: & iubebāt a cibis abstinere: sed manicheū designat & ceteros hereticos: q abstinētiam idicūt ꝑpetuā ad destruēdū opera creatoris. Nos aūt creaturas omnes laudamus: & matrimōio uirgītatem & abstinētiam luxurie: Ieiunia p̄ferimus saturitati. & a diebus ioānis baptiste ieiunātis & uirginis regnum celorū uim patitur. In his uerbis Hieronymi satis apitur intētio apostoli ī auctoritate ultima: & ī omnibus ꝑallegatis & similibus ubi ostēditur ꝙ error illoꝝ qui creaturas dannabant & dicebant a deo male factas: sicut Manicheus reprobare intēdit. Et ideo nihil ad propositū uerbū euāgelii: reprobans sup̄stitionē phariseorū. Quod.n. ibi xp̄s phariseos de superstitiōe nouerit euangelicus status aperte declarat. Et ideo sup̄stitiosas traditiones phariseoꝝ intendit christus excludere: & ciborum diffictiones secundum cerimonialia legis tam xp̄s q̄ apostolus ostēdit nō esse seruanda christianis. Vnde super illud uerbo: Non quod intrat in os &c. Dicit glosa. Vno sermōe omnis sup̄sticiosa obseruatio eliditur: dū in discernēdis cibis religio putatur. Quod de illa intelligendū est distinctione secundum phariseoꝝ cerimoniam: que in cibis constituit imunditie cām: & qui delitiosa curiositate & sup̄stitiositate obseruare iubebat: nō solum cerimoniales leges: sed etiā superaddit s curiositatibus suis. Contra ista loquitur xp̄s. Discernere autem in cibis inter delicata & aspa: uilia & ꝑ ciosa more sanctorum est secundum euangelicam doctrinā & obseruationē apostolicā. Si autē illud uerbū apostoli: Omnis creatura dei bona: & nihil reiiciēdum quod cum gratiarū actione percipitur

uniuersaliter itelligitur alit̃ q̃ dictũ ẽ supra: sequit̃ ꝙ secure possimus uti ꝓ appetitu uoluntatis nostre oĩbus creaturis: cũ cibi & potus sint dei creature multipliciter a deo formate. Et ita secundũ istã expositionẽ pestiferã sequitur ꝙ comedere & bibere: & luxuriari cũ q̃buscũq; mulieribus & aliis brutalibus usibus cõtra naturam: quos Apostolus uocat passiones ignominie erunt licita: non peccata: non reiciẽda: sed cũ gratiarum actõne quotiẽs placuerit exercenda. Vides diabolicũ finẽ ad quem secta ista deducit. Vere istis respondendũ esset non disputatione sed igne. Et sicut abunde patet oĩ sciẽti & intelligenti litteras: ista sunt non solum contra principia fidei xpiane: sed etiam contra naturale iudiciũ rationis: & contra dictamen nature: cum apostolus dicat uno uerbo oĩa ista exsuflãs de medio: fornicatio autẽ & oĩs immundicia non noiet̃ in uobis sicut decet sãctos. Ecce ꝙ sanctus apl's & uirgo mundissimus non solũ actum nephariũ & internũ consensum ꝓhibet xpianis de carnis spurcitiis preter matrimonii actũ ordinatũ a deo: sed & quodcũq; scurrile uerbum: per quod patet ꝙ huic infernali immũdicie est oĩno silentium imponendum. Quod ãt ꝓ radice erroris assumunt .s. ꝙ nunc est tempus spũs sancti qui est spũs libertatis quia sicut ait Apo. ii. ad Cor. iii. Vbi spũs domini: ibi libertas: omnino est contra eos. Cum enĩ singulariter dicatur spũs sanctus a sanctitate que sue attribuitur bonitati quã in creatura efficit: sanctitas aũt in scriptura in pluribus locis attribuitur corporali mundicie que ex interna sanctificatione procedit. Si nunc uero est tempus spiritus sancti: tempus est corporalis mundicie & mentalis a contagiis carnis Dicit enim apostolus: hec est uoluntas dei sanctificatio uestra: ut sciat unusquisq; uẽm possidere uas suum in sanctificatione & honore: ubi sanctificationem uocat apostolus continentiam ab opibus carnis. Multa alia dicit ipse. Sed quid aliud querimus q̃ exemplum sũmi magistri iesu: qui nõ nisi de uirgine nasci uoluit. Ioannem ut uirginem cõseruaret de nuptiis uocauit castitatis seruãde consilium dedit: quando petro dicenti. Non expedit nubere. R̃ndit iesus. Sunt eunuchi qui se castrauerunt ꝓpẽ regnũ celorum. Et quia illud erat perfectũ & arduum subiũxit. Qui potest capere capiat. Si igitur tempus est spũs sci & iesus de spũ sancto dicit. Cũ uenerit ille testimoniũ perhibebit de me: igit̃ nũc est tempus conseruandi xp̃i perfectũ cõsiliũ de uirginitate & castitate seruanda. Et nunc uere est tempus spũ sancti quia est tẽpus euangelice perfectionis obseruande. Ideo diabolus aciem suã cõtra spiritũ sanctum in his brutalissimis ordinauit. Cum enim spũs sanctus dicatur sanctus ĩpollutus & castus: qui in eos intrauit ad talia operanda: ẽ ille spiritus qui intrauit in porcos. Qui a benedicto iesu a filiis suis eiecto hos in porcos requirente iustitia iesu permissiue possidẽdos intrauit & ĩ ꝓceps eos misit in mare spumantis luxurie: haud dubium in mare eterne amaritudinis demergendos: nisi fuerint ipsius iesu miseratõe diuina cõuersi. Quod autem adducũt uerbũ apostoli. Vbi spũs &c. dicentes ꝙ recipientes copiosum donũ spiritus sci libere pñt comessationibus & uoluptatibus delectari. Attende ꝙ iste est spũs diaboli: & non dei qui sẽp uellet peccare impune quẽ non est dubium receperunt. Sed spũs scũs est spũs libertatis: quia quos replet: non timore pene facit seruire: sed filiali amore in xp̃i imitatõe pfectarꝫ uirtutũ exercitium seruare facit feruide non coacte. Nam talibus multo delectabilius est opari uirtuosa opa propter amorẽ sim̃itudinis reformationis nostri iesu: q̃ possint ipsi brutales porci in suis spurcitiis delectari. Quia enĩ hec secta pessima apiendo sentinã inferni aerẽ uite spũalis fetida exaltatione cõmaculat. Ideo de ea loqui aĩa mea non preualet sine horrendo fetore: uñ non inuenio sufficiens nomẽ quo possit digne innominabilis eorꝫ spurcitia appellari: nisi ꝙ uidetur mihi supra oẽm heresim preteritã posse dici contumelia iesu xp̃i & abhominatio spũs sancti. Neuter enim eorꝫ talia concedit sed horret. Et in tantum animã facit horrere ꝙ non solũ illa nephanda: sed matrimoniorꝫ cõmercia licita qñ perfecte mentem inhitat sustinere non sinit: Et hi sũt ligati m̃rimonio nisi ꝓpter dei preceptũ & matrimonii debitũ repetẽdi reddendũ: uel forte ex diuino oraculo prople ad cultũ dei: non ꝙ ibi sit transgressio si debite fiat: sed status est imperfectus: quẽ aĩa ad pfectionẽ uocata cũ multa potest difficultate portare. Hec est ergo libertas .s. sanctitatis quã ꝓ magnis delitiis habet libidinũ uinculis liberari: & non abstinet timore legis: sed amore uirtutis: & hoc mõ intelligit̃: lex nõ est posita iusto. Et illud. Non accepistis iterꝫ spm̃ in timore: sed accepistis spm̃ adoptionis filiorꝫ in libertatẽ glorie filiorꝫ dei. Et oĩs bona libertas in scriptura ꝓmissa nõ intelligitur ꝙ cõcupiscẽtia libere pascat̃ in actibus malis sed ꝙ libera amore iustitie: nõ tm̃ amore pene refrenet̃ & occidat̃ in uitiis & actibus suis. Quod aũt spũs scũs doceat comedere non dicit spm̃ scm̃ qui sup iesum descẽdisse legit̃ in baptismo: cũ dicat̃: Luce. iiii. ꝙ iesus plenus spũ scõ agebat̃ a spũ in desertũ: ubi ieiunauit. xl. diebus & .xl. noctibus. Et ibi pugnauit cõtra diabolũ suggestionẽ gule repugnans: & hoc cum ipse nõ indigeret ad nr̃m fecit exẽplũ. Et hoc est quod Hiero. dicit ad demetriadẽ. Saluator hũani generis qui uirtutis & conuersationis nobis reliquit exẽplũ post baptismũ statim assumit̃ a spũ: ut pugnet cõtra diabolũ & tñ hostis ãtiquus post xl. dierꝫ ieiuniũ molit̃ insidias. Itẽ glosa sup illud. Ductus ẽ iesus &c. Hic est ordo scẽ cõuersationis ut post acceptã spũs sancti grãm cõtra diabolũ artius accingamur. Et Ambro. de laude ieiunii: preliatus est xps ut uinceret nõ ꝙ ipse egeret certamĩe: sed ut nobis ꝓliãdi formã ꝓberet: & postea daret grãm triũphãdi. Certamen nr̃m ieiuniũ ẽ diu ieiunat saluator: & sic ad eum tentator accessit.

Et primo gule direxit spiculū: & cibū uelut escam laquei pretēdit: dominus ieiuniū ptulit: ut laqueos tentatiōis uiculaq; dissolueret. Illo laqueo adā fuerat strāgulatus: hac absolutiōe q̄stionis homo ē liberatus: hec Ambrosius. Quod autē dicunt ꝙ sancti loquebātur pro suo tēpore: quibus non erat datum tātum quātū eis lumen scripture menti xp̄iane hoc sufficeret ad eorū aduertendū insaniam ꝙ sanctis pteritis uidētur detrahere. Sed esto ꝙ nūc maior abundantia spiritus sācti detur i declaratiōe scripture seqtur ꝙ plenius & clarius ostēdetur ex scriptura abominato uitiorꝫ & decor uirtutum: cū ipse deus uocetur dominus uirtutū: quatum spūs sanctus ē dator per habitationem internam. Ac per hoc sequitur ꝙ plus illi qui prioribus sanctis tali erūt dono repleti: maiores erūt omnis gule & luxurie: & omnis spiritualis malitie inimici magis de munditia mentis & corporis: & sobrietate cibi & potus: : & omnis spiritualis exercitii erunt solliciti. Quod si tales sunt non sunt sanctorum emuli: sed filii & imitatores: quibus si pficiant sancti non inuident. Hoc contra iniquitatis spiritus dixisse sufficiat: cum tamen hoc solum debuerit sufficere: ꝙ saluator noster & magister iesus uirginitatis obseruator & filius desertū austeritatis incoluit: & quadragīta dierum numero ieiunauit. Ad quem imitandum si mentem intrauerit spiritus sanctus inducit.

Iesus hoste tentatus. Cap.iiii.

Attende autē ꝙ benedictus iesus post receptionem baptismi: & descensus spiritus sancti: & solitudinē deserti: & uigorem ieiunii: tētari uoluit astutiis diaboli. Et primo propter exemplum confortatiuum ut nō turbemur: si in bonis operibus & diuinis seruitiis nos tentamenta circundant. Sicut enim dicit Hylarius i sanctificatis: maxime delectamēta diaboli grassantur: quia uictoria est magis operta de sanctis. Et iō dicit Crisostomus in omelia. Propter hoc accepisti arma: nō ut uaces: sed ut prelieris: ideoq; tentationē a te deus nō prohibet.

Primo quidē ut uicas: q̄m multo factus es fortior.
Secundo ut magnitudine donorum nō extolaris.
Tertio ut diabolus experientia cognoscat ꝙ perfecte ab eo discessisti.
Quarto ut per hoc fortior redaris
Quinto ut crediti tibi thesauri signum accipias.

Nec.n.diabolus supueniet tibi ad tētandū nisi te in maiori honore effectum uideret: ubi multas causas & utilitates tētationis describit. Non solum autē confortat nos bn̄dictus iesus: qr tētatio signum est accepte gratie: sed etiā ex tentationibus quas ipse recepit i nobis efficit triumphū uictorie. In suis enim tētationibus nostras tentationes uicit: & in iesu & per iesum prostratus ē diabolus in omnibus xp̄i membris. Et hoc est ꝙ dicit Gregorius i omelia. Nō erit indignū redemptori nostro ꝙ tētari uoluit qui uenerat occidi: ut sic tentatiōes nostras suis tētatiōibus uinceret: sicut mortem nostrā sua morte supauit. Et hoc sit tibi regulare ꝙ in omnibus que xp̄s assūpsit pro nobis: nos & omnia nostra sunt deo grata: & in illis ē nobis de hostibus data uictoria. Vnde ieiunia nostra carnē domant & uincunt propter xp̄i ieiuniū.

In xp̄i solitudine datur xp̄i membris uirtus: ut se separent a mala societate: & possint cum iesu solitario stare.
In eius orōne oīum mēbrorꝫ exauditur oratio.
In eius cōtritiōe oīum cōtritorꝫ delet' trāgressio.
In eius morte oīs nr̄a mortificat' infectio.
In eius resurrectione oēs resurgemus a peccato: & resurrectiōis nr̄e certitudinē recepimus cū illo.
In eius beatitudine beatificamur.
In eius assumptione in celis loquamur.

Nec aliquid sumus nisi per gratiā dei in ipo: et qr ipse est bonum membrorum suorum: ideo in omni sua actione semp actuali renouatiōe ad oīa mēbra: ad oēs suos status, pfectus & defectus: hos expellēdo: illos pmerendo cōuertit respectum secundū opus quod faciebat tali effectui cōgruebat. Merito ergo dixeri ꝙ in eius tētatiōe uicimus: & ꝙ ipse tētari uoluit i cōfortationis exēplum. Et ꝙ tētatio nobis signū ē recepte gratie & adiutorii xp̄i penitētie: ut ex dictis patet. Secūdo i ostēsiōe cōpassionis pie: qr ut dr̄ ad Hebreos.iiii. Nō habemus pōtificē q nō possit cōpati ifirmitatibus nostris: tētatū aūt p oīa pro similitudine absq; pcō. Tertio pp exēplum iformatiuū. Dat.n.nobis uincēdi doctrinā: & diaboli detegit astutiā. Doctrina uicēdi ē per patiētiam: unde & ipse patienter famem sustinuit: & seipsum corporal: ē deferri p spaciū longū pmisit: sed nec ei in minimo cosēsit: nec i diaboli uerbis: nec i rebus oblatis sibi i aliquo cōplacuit: sed statī pmos ictus suggestiōis ianes exclusit: O sactissima & efficacissima ars uicēdi diabolum in benedicti iesu dato exemplo. Qui uult ergo uincere patientia se muniat: & omnem turbationem abiiciat. Ad quod faciendum optime ualet consideratio eorum que anima recipit a deo: & nō turbari de non habito: hoc iesus facit cum patienter respondit. Nō in solo pane uiuit homo &c. Ibi enim sicut infra exponetur iesus considerauit unionis donum: & ideo impatiens esse non debuit propter panis defectum. Sed tu considera a quot malis quibus dignus fuisti: te deus protexit: & quot bona indigno tribuit: & tunc non turbaberis si te ad modicum dereliquit: hec sunt illa responsa molli que si deo rn̄deas anima mea frangunt iram diuinam: ut non turbationes & tentationes augmentet. Iuxta illud: Prouer.xv. Responsio mollis frangit irā &c. Sicut enim cōtra lapidē machine opponitur culcitra: fenum: palea: uel aliquid molle: ut non dissoluatur murus uel claustrum. Sic semper contra turbationes & tentationes diaboli debet opponi patientia & cōsideratio multiplicis doni dei & commissi flagicii: nec propter impatientiā

animus prosternatur. Si ergo aliquid tibi contingat tentationis & tribulationis: ad eternam utilitatem estima prouenire: & utilitates tentationis considera. Sicut enim ursus ictibus impinguatur: & arbor nucis ut fertur: quanto melius uerberatur & excutitur in uno anno: tanto plus fructificat in sequenti. Ita patiens patitur & melioratur obprobriis.

¶ Quicquid ergo tibi contingat tribulationis & tentationis ut dictum est: ad tuam utilitatem estima prouenire: & utilitates tentationis considera. Tribulatio enim.

Est rasorium quo deus radit electos: ut sint parati ad festum magnum paradisi

Est fornax qua purgatur aurum: ut fiant ex eo uasa splendentia future gl'ie contentiua.

Est malleus quo tunduntur species pigmenti celestis: ut odoriferum spirent unguentum & charitas eorum ad modum auri tribulationum persecutionibus dilatate. In tribulatione enĩ ait psalmista: dilatasti mihi

Est etiã ignis in quo sicut incensũ electi ponũt': ut ad celum odor ascẽdat.

Est etiam sicut Sal. ꝙ arcet uermes & conseruat a peccati putredine: unde Leuit. xi. Omnis oblatio sale condietur.

Est sicut stimulus pungens: ut ad paradisum curramus: unde sicut uos trahit ad illam partem ad quam stimulatur: sic electi boues iesu qui portant eius iugum suaue in tribulationibus currunt ad ipsum.

Est etiam ferculum: pro quo edendo xp̄s uenit ad terras. Et ideo nullus miles iesu debet regis xp̄i fastidire pulmentum: quia si apparet amarum: condias xp̄i sanguine & dulcescet: si iniuriosum & afflictiuum: flagellum tibi uidetur panis nimis ad esũ durus: fac offas ĩ xp̄i uulneribus: & durissimus etiã tibi nil nocebit. Molesta enim mundi testimoniũ dant nobis ꝙ de mundo non sumus. Nam canes non domesticos sed extraneos lacerant: propt' qd' dicit iesus: Io. xv. Si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diligeret. Ergo tribulationes amplectere patienter: quia quot habes tribulationes: tot habes fabros tibi fabricantes coronam. Nam excoriatores Bartholomei sibi texerunt tunicam ĩmortalem. Et lapidatores Stephani ignorantes posuerunt in capite eius coronam de lapide precioso

¶ Patientia igitur est honor spiritualis pugne: honor enim tibi est si tuus tibi famuletur hostis. Nec est dedecus militis: si in bello eius frangitur ensis: uel si eius equus moritur & non denunciat': uel si eius castrum machinis diruitur & nõ reddatur. Sic sic qui tribulationibus quatitur honoratur si patiẽtia cõseruatur. Hoc ẽ primum documentũ artis uincendi a iesu datum: quia patienter tulit. Secundum documentum quia prudenter respondit. Vnde de uerbis scripture tanq̃ de inuincibili armamento arma defensionis assumit: prudentia enim eius percussit superbum: Iob. xxvi. In quo dat nobis exemplũ ꝙ statim debemus recurrere ad monita & precepta scripture: & secundum illa negando consensum hostis fallacias apire: hec est funda regis dauid in qua limpidissimos lapides. i. sententias claras & immolabiles de torrente cursus scripture: more dauid debemus in frõtem iactare golie: ut nec aliqd minimũ assentiamus uel delectemur in suggestione oblata. Nam illud quod diabolus suggerit pro delectamento ad attrahendum mẽtẽ: est sicut esca qua operitur hamus piscatoris: & occultatur laqueus aucupis. Et ideo si non uis capi: fuge simul escã & hamum: cibum & laqueum ut fugas diabolice suggestionis delectamentum. Venenum enim nõ offertur nisi sub aliquo dulci. Sic & tentatio diaboli sub aliquo delectabili: uel bono apparenti. Sed nisi cor uenenum tetigerit per consensum: non occidit. Et si delectatio non adsit: non inficit. In capite ergo diabolum percute: quia ad modum accipitris caput habet debile: facile est in pĩcipio diabolo resistere cum adiutorio gratie: dum tentatio est solũ extra: per suggestionem: non intus per delectationem. Sed si anima incipit delectari facile ruit per cõsensum: quia introducit hostem in castrum. Documentum ergo iesu est ut per prudentiam ĩtellectus scripture discooperiatur hostis decipula: & per constantiam non inclinetur consensu: uel delectatione illicita. Instruxit etiam nos ut nũq̃ de uostra sanctitate uel gratie prerogatiua reddamus nos securos. Si enim diabolus post. xxx. annos tante perfectõis decursus uite iesu ad xp̄m tentandum presumpsit accedere: nullus debet presumere quĩ diabolus eũ audeat & possit tentare. ¶ Propter quod etiam iesus post sublimissimam uocem patris celi apertionem: & descensum spiritus sancti & inhabitationẽ solitariam deserti in quo oĩno supra statum hominis. xl. diebus uixit: Visibilem insultum hostis sustinuit ad hoc ostendẽdũ ꝙ qñ hõ puenit ad sublimissimum statum: tunc est sibi cauendum ab hostis insultu. Vnde principium ruine talium est securitatis presũptio. ¶ Datur etiam exẽplum ĩ hoc ꝙ uita solitaria qualis fuit anachoritarũ in deserto habitantium nõ est impefectorũ: unde inexperti ruerent ibi propter atroces hostis ĩsidias. Imperfectis autẽ utile ẽ in sancta congregatione habitare. ¶ Attẽde aũt ꝙ beda exponẽs illud Marci primo: ꝙ erat cũ bestiis ĩ deserto. xl: diebus & . xl. noctibus: & tẽtabatur a sathana: dicit ꝙ quadraginta diebus tẽtatus fuit iesus ĩ deserto ĩsultibus demonis: quod ĩtelligi nõ solum potest de istis tribus tẽtationibus: quas credimus factas inuisibili specie, assũpto corpore a demone: quas matth. & Lu. narrant factas post. xl. dierũ ieiuniũ: quando iesus exurire ĩcepit: sed de qbusdã aliis ĩpugnationibus q̃s iesus illo ieiũii tẽpore ẽ forte a diabolo passus. ¶ Non. n. oportet nos dubitare: ꝙ quãtũ diabolo licuit: & tantũ quantũ xp̄o honorificũ & nobis utile fuit: semp sollicitus circa homine xp̄m fuit: q̃quid mali potuit exercere suggerẽdo persequẽ

do per se:& per alios totis suis fallatiis incitando homines cõtra christum. Cum.n.christus uenerit pro se & pro toto electorum corpore expugnare diabolum:decens fuit ꝙ eius fortissimum pateret insultum. Et cũ omnium electorum tota uita sit tẽtatio super terram in bello iustitie: multo fortius uita principalis ducis & uictoris iesu in tentationibus decurrit:propter quod licet christus per diuinitaté suá omnia moderaretur nõ coacte: tamẽ diabolus astutissime & malignissime semper insidiabatur ei & sue sanctissime matri. Sed attende ꝙ tẽtatio a carne proprie non uocatur a sanctis tribulatio pene:quam caro dat nature necessitate:sicut fames:sitis:lassitudo corporis:& dolor suscepti ulneris:licet ista sint in nobis per carnis naturam: & sepe sint sanctis materia tẽtationis. His enim modis posset christus dici tẽtatus a carne:quia acerbiores penas in ea sustinuit:q̃ aliqua creatura uiatrix. Non tamen isto modo accipiunt sancti uel scriptura carnem quando loquuntur de tentationibus carnis. Nam modo predicto in uiris perfectis spiritum non impugnat:sed roborat qui in penis carnis sepe multipliciter delectantur propter diuinum honorem. Sed alio modo caro consideratur ut infecta libidine & concupiscentia & sẽper a bono retrahens & inclinans ad malum. Secundũ quẽ modum dicit Apostolus ꝙ caro cõcupiscit &c. Illo mõ ꝑprie accipitur tẽtatio carnis. Et ẽ unus de illis tribus ferocibus inimicis:de quibus dicitur. Mũdus caro demonia.di.m.pre. Hunc tertium hostem.s.carnem:primo modo xp̃s non habuit:ideo nunq̃ dicitur fuisse tẽtatus a carne. Hec eni tẽtatio est ab originali infectione:que semper esset culpa mortalis ad minus morte originalis peccati: nisi eẽt per christi gratiá emundata & in regenerato nõ imputata ad mortem:quia in illis est exercitiũ pene non flagitiũ culpe nisi forsitan uenialis ex inclinatione mẽtis propter quod dicit Augu. Nõ nullum peccatum est:cũ caro concupiscit aduersus spiritum. Et hec sententia Pauli ad Ro.viii. ubi dicit. Nihil ergo dánationis ẽ his qui in christo sunt qui non secundũ carnẽ ambulant. Lex enim spiritus uite in christo iesu liberauit me a lege peccati & mortis. Et.vii.capitulo satis probat atrocitatem cõcupiscentie carnis:& quasi ab isto malo carnis oriuntur omnia mala quo facile deuincit̃ ab hostibus ceteris. Isto ergo hoste infectionis carnis a mundissimo iesu pugile nostro excluso:& ab eius mũdissima matre:ab aliis duobus hostibus mũdo & diabolo fuerunt atrotius ceteris omnibus impugnati:& ideo super omnes uictoriosi:ꝑpter quod licet in primo quadregenario de quo dicit Beda. Spirituales susciperet illius hostis insultus: tamen in tota uita sua sustinuit persecutiões excitatas ab eo cum sua dulcissima matre. An non statim incepit persecutio iesu adhuc existente in utero quan do suspitio Ioseph surrexit de sacratissima matre: si tamẽ ẽ uerũ quod supradixi. An nõ magna tẽtatio fuit pregnantẽ uirginẽ & pauperẽ cogi bethleem ascendere per legem:& dure ne spatium ut tributum seruitutis solueret idolatre regi? An non tibi uidetur durum ꝙ ibi nullam humanam curialitatẽ inuenit:sed in diuersorio iumentorum deũ genitũ in tanta paupertate & austeritate cum bestiis fuit reclinare coacta? An non statim serpẽs uenena diffudit contra pueꝝ iesũ:quando herodis incitauit insaniam? Nũqd nõ cõpulsus ẽ puer iesus principes suos sáctos magos per aliá uiá reuerti facere:& ipse fugere in egyptũ:& ibi morari septẽnio peregrinus & pauper:& de reuersione in egypto ad galileá declinare timore impii archelai. Omnes ergo paupertates despectus & labores & persecutiones in uerbis & factis usq; ad emissionem spiritus in patibulo crucis:q̃ oía benedictus iesus cum sua matre tá abunde sustinuit: fuerunt tẽtatiões a diabolo & a mundo per se & per sua mẽbra uictoriosũ ducẽ iesum quãtũ ex parte tẽtationũ fortissime ipugnantes:sed ex parte pugilis iesu fuerunt anullate & tan q̃ nihilum reputate:unde nec in minima punctura potuerũt imittere tá intẽsa diaboli iacula:& indiuisibile pectus uirtuosi iesu:& sue iuictissime mr̃is uictoriosi triũphi:sed nunq̃ ad casum uel minimũ: unde in isto tẽtatiõis mõ tẽtationes hostis fuerunt omniũ sũme:& ut creditur a sũmo lucifero hoste: sed ex parte uincentis iesu fuerunt nulle:imo ꝑ eius uictoriam sunt tẽtationes oíum mẽbroꝝ suoꝝ penitus anullate:ut in eius uictoria omnes uincant. Quod autem dicit̃:Luce.iiii.ꝙ recessit diabolus a christo usq; ad tẽpus:hoc intelligit̃ quãtum ad impositionem manus in ipsum & uisibilem tẽtatiõis aspectum. Nũc.n.presũpsit diabolus portare christum corporaliter:ut tẽtãdo deciperet a quo actu recessit. Sed post tẽpus i suis mẽbris redit i corpus eius atrociter seuiens:& ipsum per eorum manus crudelissime crucifigens. Et hoc est quod dicit ambrosius super Lucá. Recessit diabolus a xp̃o usq; ad tẽpus:quia postea nõ tẽptaturus:sed aperte pugnaturus aduenit tẽpore.s.passionis. Et tamẽ per illá impugnationem uidebat̃ christum fortiter tẽtari a tristitia:& ipatiẽtia & odio proximorum. Sicut in deserto de delectatione gule & cõtẽptu dei ꝑ idolatriam:ipsum ipse inducẽs ad adorãdũ seipsum. Tota ergo uita iesu ut patet fuit tẽtatio multum acuta. Sed quia spiritualiter h̃ fuit uisibilis cõgressus cum demone exterius apparente & presumente iesum manu tangere & portare:ideo singularit̃ iesus nunc dicit̃ tẽtatus ab hoste. Sicut autẽ dicit Augustinus.ix.de ci.dei. Christus tantum inotuit demonibus quantum uoluit:nõ per id quod est uita eterna:sed per quedam temporalia sue uirtutis officia:ex quibus quẽdam coniecturam habebant christum eẽ filium dei. Quia rursus in eo quedam signa humane infirmitatis uidebát: ideo ipsum esse dei filium dubitabant: unde & dicitur Mat.iiii.ꝙ postq̃ christus esuriit tẽtator accessit. Attende autem ꝙ artificiose spiritus sanctus hu

ius tentationis scribit processũ: tã ex parte succũbẽtis diaboli: q̃ ex parte triũphãtis xpi. Nã ex parte diaboli ponit tria uidelicet
Presũptuosũ insultum
Astutum processum
Opprobriosum recessum.
Ex parte xpi alia tria. s.
Artificiosum occursum
Virtuosum congressum
Victoriosum triũphum.
Primus enim christus artificiose occurrit. Nã spiritus sancti cõsilio post baptismũ debuit exire ad uincendũ uniuersum mundũ peccato subiectum: prius uoluit occurrere diabolo: & ipsũ tãq̃ pncipem congressione solitaria superare. Et quia sicut dicit Augustinus. xiii. de trinitate diabolus non potentia sed iustitia superandus fuit. Ideo secundũ Ambrosium prudenti consilio desertum intrauit ut sic diabolum prouocaret: opus assumẽdo perfectum Hoc enim modo sicut dicit Criso. Oẽs filii dei spiritum sanctum habẽtes nõ sunt cõtenti sedere ocio sed spiritus sanctus urget eos aliquod magnũ apprehendere opus quod est in deserto esse. Quãtum ad diabolum: quia ibi iniustitia non ẽ in qua diabolus delectatur: & ideo oẽ opus bonũ est extra carnẽ & mũdũ. Tali ergo hasta docuit nos prouocare diabolum: quod non ẽ presumptionis sed uirtutis. Dare autẽ occasionẽ per opera infirma: sicut stare iuxta mulieres & similia: illud ẽ periculose exponere & peccare. Nunc autẽ quia profundissima humilitate prudens iesus opus assũpsit de genere actus perfectum fugere mundũ: ieiunare: orationi uacare: diabolũ reddit anxium: an ipse sit deus: potuit enim cogitare quid de deo & deserto: qd sibi & pnic tã austere & econtra quomõ põt hic ieiunio quadragenario esurire hic deus uidetur & nõ hõ. Et si dicas q moysen & helyam tãto tẽpore no uerat ieiunasse. Rñdet Criso. sup Mat. d. sic Moyses & helyas. xl. diebus ieiunauerunt: & homines erant: sed illi ieiunantes esuriebant & sustinebant. Iste. xl. diebus uon esuriit: sed postea. Esurire autem & non manducare: patiẽtie ẽ humane. Non esurire autem diuine nature: hec Criso. Vel hoc modo uel alio non est dubiũ q potuit istorum tria differẽtia considerare ieiunia ut dictum est supra: Cum autẽ uidit eum postea esurire fortissime: tunc presumpsit accedere: & cupit hanc ueritatem inquirere. Sic ergo uide prudentẽ xpi occursum. Sed nunc attende diaboli presũptuosum insultũ. Nam sicut dicit Criso. super Mat. Sicut diabolus oẽs hoĩes excecabat: sic modo inuisibiliter a christo est excecatus. Non. n. cogitabat superbus diabolus quoniã fortis athleta ad ea que infima sunt descendere potuit Et ideo presũptuose tanq̃ infirmũ inuadit. Audi astutũ processũ. Non enim eodẽ modo unicuiq; diabolus suggerit: sed secundũ q eum dispositum inuenit. Et ideo uiris spiritualibus a leuibus incipit: ut ad peiora perducat: unde nunc estimãs christum spiritualissimũ uirum & dubitãs fore deum. Primo ipsũ tẽtat de eo quod appetũt quãtũcunq; perfecti. i. de sustẽtatione nature p cibũ. Secundo processit ad illud i quo spũales uiri aliqñ deficiunt: ut. s. aliqua ad oñsionẽ operẽtur mira. In quo põt eẽ humane glorie appetitus. Tertio tẽtationẽ perduxit ad illud quod iã nõ ẽ spũaliũ sed carnaliũ. s. diuitias mundi appetere & honores: unde i primis duabus tẽtationibus ad aliqd mi: & ad uanitatẽ intẽdebat iducere magni. cẽtiã sue estimationis quã de iesu oñdebat se habere: cũ premittit dicens. Si filius dei es. In tertia uero quia appetitũ tẽporaliũ & opprobriosum sue adorationis casum intendebat inducere dei filiationẽ non repetit. Et quia in secunda manifeste rẽ periculi suadebat dicens. Mitte te deorsũ. Idcirco ad hoc inducere nititur falsa allegatione scripture. Sicut & i tertia ipsum allicit falsa ostensione sue potestatis & promissione mendacii: uides ergo astutũ processum. Licet autem euangelista modo suo narret ea que sũt de substantia facti: potest tamen mẽs illuminata sapiẽter estimare: q diabolus ex parte sua multa dixit & fecit. Et modos efficacissimos & astutos inuenit ut tantũ athleta iesum deiicer & decipere posset. unde credendũ ẽ ipsum in forma speciosissima apparuisse: & post multa cõpassionem tãte abstinentie & famis quã sentiebat in iesum ostendisse: & p uerba adulationis & laudis magnam confidentiã de iesu sanctitate & magna dilectiõe: ad ipsũ quoq; reuerentiam ostẽdisse. Et si hec non faceret iesus quod suadebat ipse pro bono necessario: multum se oñderet eius sanctitatẽ discredere: & ideo tandẽ pponit quod petit. d. Si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant: & credo q in ista prima tẽtatione diabolus quantũ poterat occultabat se eẽ spiritum separatum: ignorans q christus substantiam eius nudam cerneret. Licet autẽ diabolus contra iesũ & oĩa eius mẽbra suas efficaces formaret sagittas. In ueritate ãt sunt debiles & infirme: quod spiritus sanctus nunc in hac iesu triplici tentatione aperte demonstrat. Nam opinio q dei filiationem pponit sibi non esse acquiescendum aperte concludit. In hoc autẽ quod dicit: dic ut lapides isti panes fiant. Aperte demõstrat spiritus sanctus: q oĩs delectatio peccati quã diabolus suggerit ẽ dura: sicca: & insipida: & ad delectandum de se inepta: sicut lapis quẽ monstrat. Et q non ẽ uerũ q possit mentẽ ad delectationem inflectere talium: nisi mens prebeat ei assensum uel per delectationẽ quasi apperiat os suum: unde dicit. Dic ut lapides &c. quod si tu non dixeris ex tua debilitate: non possũ dicere ego quia nihil tibi sine te noceo. Nec in ueritate sunt panes sed lapides: nisi tua dementata mẽs contra naturam talia ut cibos accipiat. Et sicut lapis non potest corpus reficere: sic nulla peccati suggestio potest sanctam mentem delectare: hec pro spirituali intellectu litteraliter: cum christo famescenti demonstrans lapides uoluit eum inducere ut in fa-

mis necessitate: & pro aliqua uana in conspectu tē tatis ostentatione miraculum faceret ubi ex obliquo eum ad ĩpatientiam prouocabat: quasi dicat. Diu ieiunasti & deo seruisti: sed tāta ē sibi cura de te ꝙ non nisi lapides tibi monstrat pro cibo. ¶ Iesus autē ostendit se uirtuosum habere congressum sicut leo papa dicit. Propositū christi erat humilitate uincere: unde & aduersarium uicit testimonio legis: non potestate uirtutis: ut hoc ipso & hominē plus honoret & aduersarium plus puniret: cum hostis generis humani non quasi a deo: sed quasi ab homine uinceretur: unde & responsionem suā in humilitate fundauit. ¶ Attende autē ꝙ in istis responsionibus iesus diabolum confudit & ad rem: licet diabolus non intellexerit plene respondit: & generalem suam doctrinā nunc contra diabolum inchoauit. ¶ Primo enim diabolū confudit dicens licet homo sit carnis fragilitati coniunctus: tanta tamen dei dulcedine fruitur ut uitā suam nō estimet dignā solo cibo carnali: sed in omni uerbo dei quantūcūq; minimo delectatur. In quo diabolus potuit confundi qui sine carne & tētatione habēs cibum in celo deseruit tētādo deum in delectationibus magnis. ¶ Secundo respondit ad rem quia uere filius dei erat: quasi dicat: homo quem cernis non uiuit in solo pane corporali: sed in omni uerbo dei.i.in uerbo perfecto: ut oē sit idem ꝙ perfectum.i.in dei filio tanq̄ in proprio supposito per gratiam unionis. ¶ Ostendit etiam ꝙ ipse aduenerat ad retrahendū homines a carnalibus desideriis que significantur noīe panis: & eos reficere suis spiritualibus uerbis. Sic ergo uides q̄ prudenter uicit: & q̄ plene diabolū confudit. ¶ Quia tamē cecus ē diabolus presūptione non intelligens alte quid dixerat amplius ex christi humilitate presumpsit: unde & tunc dicitur ꝙ assūpsit eum in sanctam ciuitatē: & statuit eū supra pinnaculum tēpli: ut ubi multos uanitatis uitio uicerat: xp̄m quoq; prosterneret. ¶ Dicit autem Criso. ꝙ licet ad ostētationē suam diabolus intenderet ut oēs uiderent: ipse āt xp̄s diabolo nesciente sic agebat ut a nemine uideret̄. Et fuit iste astutus ordo malitie: quia enim uidit iesū non moueri cibi appetitu: uoluit eū mouere inanis gl'ie fastu: unde forsitan hoc suadebat sibi ꝙ sic sanctus erat ꝙ uolebat per aera tanq̄ dignum sanctitate portans eum merito eleuari a terra. Et forte aliquē inuisibilem spiritum de sociis suis ipsum faciebat portari: & ipse forte sē mentiens bonum angelū ex reuerentia se associare dicebat sicut dictū ē supra ꝙ iesus non uideret demonē i sua natura. ¶ Et supra pīnacl'm tēpli ipsum statuit tanq̄ summum amicum dei: quasi diceret. Sicut non est locus in terra dignior isto. Sic nullus ē sanctior te ipso: & ideo secure mitte te deorsū: quia qui te tanto spacio sic portauit per aera plene defēdet per manus angelorum ne forte offendaris in casu collisione lapidea. Secundum enim istū modum forsitan credens xp̄m decipere: suadebat ei ꝙ illuc portatus fuisset diuina uirtute. Quod autē sic fuerit nō affirmo. Sed certum est ꝙ in isto tam celeri uolatu uel motu non potuit se diabolus occultare quin cognosceretur exterius a iesu eē spiritus separatus. ¶ Attende autem astutias hostis. Nā quia ad primā tētationē christus per scripturā responderat: deutero.vi. Nunc nititur eum decipere falsa allegatione.ps.xc. Vnde ꝙ super aspidem &c. non ponderauit ut cecus. Et hoc adducit fallaciter ut astutus: ubi dicit Hiero. ꝙ non de christo sed de uiro sancto prophetia ē. Falsas autē de scripturis diaboli sagittas uerarum scripturarum frangit clipeis. ¶ Vbi nota ꝙ diaboli & mēbrorū suorum ē officium scripturas peruertere: xp̄i autem & discipulorum eius ueris sententiis illorum fallacias confutare. Sicut autem supra dixi debilitas aperitur diaboli ꝙ nihil pōt nisi quantum deus permittit utiliter: uel quantū homo se subiicit negligent̄: unde & christū portare potuit: sed deorsum mittere non potuit. ¶ Ostendit etiam uelit nolit diabolus in uerbis suis ꝙ hominē a creatura querere gloriā modo quocūq; ē deorsū se mittere: quia factus est homo solius dei gloriam contēplari & in opibus suis a solo deo gloriam expectare. Respondit autē hic iesus sicut dictum ē supra cōfundēs diabolum qui dictum deum suum tētare p̄sūpsit: unde Hilarius. Diabolum omni conatu confundens & deū se protestatur & dn̄m. Sicut antem dicit Criso. hoc dixit uerbis occultis. Non dicit. Non me tētabis: sed dominum deum tuum: quod poterat oīs homo iustus dicere. Quia deū tētat: qui dei honorē tentat. In hoc autem eum confudit: quia ostendit eum suggerere rem periculi utilitate carentem: cū aliter posset descendere. ¶ Vnde Augustinus contra faustū.xxi. pertinet ad sanctam doctrinā quando habet homo quid faciat non tētare dominum deum suū. ¶ Et dicit Hieronymus ꝙ necessaria testimonia deutro. tantū pertulit ut legis secunde sacramēta mōstraret. ¶ Ostēdit etiam suam ordinariam doctrinam iesus in responsione prefata: ꝙ.s. uenerat discooperire hominibus diabolica tentamenta: & eos docere nō tētare deum in presūptuosis operibus. ¶ Sic autem xp̄s tēperauit respōsionem ut in maiorem procederet ausū: unde & ipsū assūpsit in montem excelsum: & ostendit ei oīa regna terre & gloriam eorū. Postq̄ enim gulā & spiritualis fame gloriam occultare nouerat xp̄m: ad tēporalem superbiam & auaritiam conuertit insidias. ¶ Quomodo autem hoc ostendit: diuerse sūt sententie sanctorum. Criso. uidetur dicere ꝙ digito mōstrabat sibi prouincias & uniuscuiusq; regni hoīes & statū uerbis exponebat. ¶ Contra quod uidetur ꝙ lucas dicit. In momēto tēporis. Ad illa enim que dicit Criso. maius tēpus requiritur ut uidetur. ¶ Origenes exponit ꝙ ostēdit quomō uitiose regnabat p diuersa uitia in toto mūdo: quomodo alios regit fornicatioe: alios auaritia &c. ¶ Cuiusdam autem magistri dicta legi: qui propter uer

bū luce.q dicit ꝙ oīa in mometo &c.dicebat opinatiue non assertiue ꝙ diabolus forsitan in hac tertia presūptione prius presumēs a deo prestigium fecit ī xp̄i sensitiuo:& subito ipsū uoluit alterare & representauit spēm mūdi n organo sensus. Nō ē āt dubium diabolū multa posse si permittatur supra sensum humanū:& dicebat ꝙ nō uidebat hoc incredibile nec inhonorificū christo: quāto.n. est plus diabolus permissus facere:tāto est maiori deiectione confusus .Nec aliqua deceptio fuit in iesu quia suū rōnale ī pleno persistebat lumine ueritatis.Nec magnū ē mirū si permisit diabolum in suū sensitiuū formare species sine intellectu:quia illud sensitiuum permisit diaboli membris sic dure clauis affligi quin potius summa christi ostedit dignatio patienter talia sustinendo.& ꝙ hoc fecerat diabolus in eius sensibus non aduertēs christi lucidū intellectū de ipsius malitia:& nullā deceptionem in eo fore tam presumptuose & mēdaciter de tali dominio se cepit iactare:& ipsū mēdacē de totius mundi promissione ad honorabilem casū sue adoratiōis inducere:ubi uelit nolit diabolus ostendit ꝙ tēporalia appetere homini q ē ad eterna creatus adorare diabolum ne qcqd creatū ē honorabilis casus:unde Apostolus uocat auaritiā idolorum seruitutē:quā hic cōiungit diabolo. Christus āt in hac tertia tētatione tāto plenius deiecit diabolum:quāto plus ipse presumpserat.Et licet oēs sue humanitatis iniurias patienter portauerit:ubi tamē in dei iniuriā se adorari poposcit ipsū reiectiōe fortissima confudit dicēs.Vade retro sathanas:ubi sic dicit Hiero.Non dixit ut petro quē uolebat ad sui imitationē inducere:sed uade sathana ut subaudiatur confusus uade:& in tua intētione deiectus in ignē eternū q paratus ē tibi & angelis tuis. Vel sicut exponit Remigius secūdū aliqua exēplaria apponit̄ retro.i.reminiscere:& recordare in q̄ta gloria conditus fuisti:& in quātā miseriā cecidisti.Dicit aūt Crisosto.ꝙ exemplo christi nostras iniurias debemus magnanimiter sustinere:dei autē iniurias nec usq; ad auditū sufferre. Et attende ꝙ plene nunc diabolū christus cōfudit.d.dn̄m deū tuū &c. Vbi ostendit dn̄s se eē illū quē uellet nollet diabolus adoraret.Et ꝙ in oibus ī quibus dei permissione tantū excesserat dei honori & uictorie xp̄i inuitus seruiuit.Tanto.n.magis confusus ē diabolus quanto magis seuire permissus:& tanto magis iesus honoratus.Quod ostēdit iesus cum dicit.Illi soli seruies:qa diabolus deo & electis seuiendo subseruiuit:ubi ēt generalē suā doctrinā xp̄s cōtinuat:ꝙ.s.ad hoc uenerat ut doceret homines deum adorare:& illi soli pura intentione seruire. Siue āt sit uerus modus recitatus:siue nō de modo immutationis sensuū iesu nihil euāgelice depit uerітati:quia quocūq; mō fuerit:uerum ē quod euangelium scribit.Rabanus tn̄ uidet̄ prima facie obsistere.Super quo uerbo dicit sic. Ostēdit āt hec oīa deo:nō ꝙ ipse uisum eius āpliare potuerit:aut aliquod ignotū demonstrare:sed uanitatē pōpe mūdane quā ipse diligebat quasi speciosam & desiderabilē pōpā uerbi ostēdens in amorē christo suggerens uenire uolebat:ubi uidet̄ quo ad aliquid cum Criso.concordare Sed quid textui luce dicentis. Ostēdit ei oīa regna orbis terre ī momēto tēporis Quid magis concordet & uictoriā xp̄i magis honoret:& presūptionē diaboli magis confutet:diligens lector aduertat & sufficit mihi.Vidisti ex parte diaboli astutū processū:& ex parte xp̄i uirtuosū cōgressū.Nunc audi ex parte diaboli confusibilem fugā:& ex parte xp̄i triūphalem uictoriā.Tunc ait Mat.Reliq̄t eū diabolus.Lucas uero cōsumata oī tētatiōe diabolus recessit ab eo usq; ad tēpus.Illud usq; ad tēpus ē supra expositū.In recessu uero & fuga confusus diabolus demonstratur.Nam audito uade sathana:statim sensit diabolns se esse deprehensum

Vt mēdacē & ueritati aduersariū ī ꝓmissis

Vt dolosū & sal'tis hostē in persuasis

Vt ābitiosū & dei iniuriosū ī postulatione adorationis

Vt īpotētē & confusū & debilē in concupitis.

Et ideo efficaci dei uirtute se superatū sentiēs deiectus & prostratus abscessit. Licet āt Crisos. uideatur attribuere diuinitati illū recessū.d.ꝙ nō quasi obediens ꝓcepto recessit:sed diuinitas xp̄i & spiritus sanctus q erat ī eo excussit uim diaboli & inde diabolū eiecit:possumus dicere ꝙ licet diuinitas oīa faciat:tamē uirtuosis actibus a xp̄o in humanitate factis diabolus ē deuictus. Sequitur triūphus iesu.Et ecce angeli accesserunt & ministrabant ei. Quid āt ministrauerint:licet multipliciter possit exponi ꝙ ministrauerūt sibi in oibus obedientes ad nutū:ut serui domino & hoc sēper fecerunt ī toto uite sue decursu.Sicut placuit ipsi iesu:tn̄ hic singularit̄ in uictorie signū applaudūt deo triūphanti in īfirmitate assūpta.Et sicut credo sibi cibos ad ministrauerunt qbus idigebat esuriens natura. In signū ꝙ pugnantibus nobis assistunt & applaudunt seruiūtq; uictoribus.Quid āt ꝓus fuerit aut deportatio iesu supra pinnaculū tēpli aut deportatio supra mōtē & tentatio uniuersalis dominii.Augu.de cōsensu euangelistarū reliq̄t incertum:nihil tn̄ ad rē pertinet dicit dū oīa facta eē manifestū sit. Glo.uero uidet̄ dicere ꝙ lucas q ponit ultimam tētationē:quā Mat.ponit mediā:ordinationē seruauit historie.Sed Mat.refert tētatiōes secundū ordinē quo ī adā facte sunt. Nam ꝓmo sollicitauit mētē ꝓmi hois de ligni uetiti iesu. Gen̄.iii.cū precepit &c. Secundo de inani gloria.d.aperient̄ oculi uestri &c.Tertio ꝑducit tētationē usq; ad extremā superbiā.d.Eritis sicut dii &c. Si āt diligenter attēdat̄ uterq; textus Mathei & luce:magis uidetur matheus seruare ordinē historie. Nā post illud uerbū.Non in solo pane &c.pōit. Tūc assumpsit eū diabolus in sanctā ciuitatē &c. Tunc uero dicit ordinē tēporis ad imediate precedēs ī tētatio

ne.iii.dicit.Iterū assūpsit &c. Illud autē iterū dicit ordinē ad precedens ex quo uidetur ꝙ iā primo ipsum assūpserat portans ad tēplū. Luce uero.iiii. nō ponūtur uerba designantia conditionem: sed narrantia factū: unde tā in tertia q̃ in secunda tentatione dicit. Et duxit illū diabolus in montem excelsū in secūda q̃ ponit in tˢtia. Et duxit eū i hierusalē: & statuit eum supra pinnaculum templi. Alias āt probabiliter uidetˢ ꝙ ultima tētatio fuerit illa in qua xp̄s hostem obiurgādo deiecit: & eius fallaciā denudauit dicens uade sathana. Et hoc uidetur sentire Criso. Non.n.est uerisimile ꝙ diabolus tanta reiectione confusus ipsum āplius pro tūc presumpsisset attingere. Et hoc magis concordat uictorioso fini pugilis iesu tētationi prefate. Or do āt quē tenuit lucas multū nostre instructiōi seruire uidetˢ. Nā p̄mo diabolus tētat de peccatis carnalibus. Et p̄mo de gula q̃ ē ianua oīs spuricie: ꝙ si pp sui uilitatē inuenerit hominē resistentē sibi: tētat de ābitione tēporalis dn̄ii. In quo tn̄ secūdum Ambro. ē horrenda seruitus. unde dicit ibi. Si cadēs adoraueris me. Habet ābitio domesticū periculum ut enim dominetˢ aliis primo seruit & curuatˢ obsequio: ut honore dn̄etur: & dū uult eē sublimior fit remissior. Postq̃ āt diabolus uidit hoīem refutare honores & carnalitatē cōtēnere: tunc sibi insidiatˢ: ut ponat illū i pinnaculū tēpli.s.in famā hoīm de gˡia sanctitatis: & tanq̃ in sanctitate uite scripturā portātē expressā: quia facto sibi uidetˢ iplere quod dicit. Reputatˢ se magisterio dignū uel reuerētia hominū uel titulo dignitatis. Et illud malū tardius uincitˢ. Ideo in huius signū a luca hec tētatio ultimo ponitˢ. Non.n. secūdū ābro. dixisset: ꝙ consumata oī tētatione recessit diabolus ab eo: nisi in ipsis primis premissis eēt oīum delictorum materia. Cause āt tētationū sunt cause cupiditatis. Sicut delectatio carnis: & auiditas tēporaliū & potestatis appetitus glorie & fame sanctitatis. Propter quod patet ꝙ uictor noster iesus omnē tētatiōem perfecte deiecit tētatus ꝑ oīa ꝑ similitudine absq̧ peccato.

Iesus paruulos colligens. cap.v.

Q Via triūphalis pugil iesus mundū se calcasse ondit aspitate deserti: & supple carnem uicerat rigore ieiunii: & principem mundi luciferum uincendo prostrauerat: tēpus est ut ad publicū exeat & iā mūdo manifestaret quod erat. Quia uero desertum illud i quo ieiunauit quod ē intˢ hierusalē & hierico: & quarātena uocatˢ & mōs ille in quo diabolū expulit: & i quo credun tur ei angeli ministrasse nō multū distat a loco ubi cōueniebāt apl'i ad baptismum ioannis. In uigore spūs descēdēs de mōte & cōsuete humilitatis seruās exēplū: ueuit ad Ioānē: tā ut ioānes suā p̄sentiā honoraret: q̃ ut ab ipso in cōspectu populi testimoniū acciperet: q̃ ēt ut iuxta eterne dispositionis archanū aliquos ex discipulis Ioānis sibi uniret. Tūc igitur sicut dicitˢ Ioā.i. uidit Io. iesū uenientē ad se: & ait Ecce agnus dei: ecce q tollit peccata mūdi & cetera q̃ibi ponūtur. Vbi sublimis ꝑco & fideˢ amicus & seruus iesu ioānes ꝑferendo gratiosā inocentiā & potestatē tollendi peccata: & de diuinitate iesu testimoniū reddidit xp̄o asserens se habuisse dei oraculū in deserto: & hoc ꝑ spūm scūm uisibiliter descēdētē sup xp̄m cognouisse sensibili signo: unde & conclusit. Et ego uidi & testimoniū perhibui: q̃a hic ē filius dei. Iesu āt i partibus illis aliq̃diu morante: altera die ꝑcedebat i conspectu Ioannis duobus ex discipulis suis existentibus secū. Stabat inq̃t euangelista: Ioānes & discipuli eius duo ubi . iterū repetiit. Ecce agnus dei &c. O aīa mea cū quāta pietate putas baptistā ioānē ꝑferre gratiosā inocētiā agni imaculati iesu: & cū quāta reliquatione uiscerē i cōpassione ipsius iesu ꝑferebat holocaustū sue deuotissime mortis i quo agnus xp̄s moriēs tulit peccata mūdi: pp qdˢ solitus erat hoc repetere: ꝙ semp cōsueuerat illud rumiare. Totus.n. bn̄dictus baptista xp̄i passiōe & morte trāsfixus & q̄to minus per eius obediētiā xp̄m seq̄batˢ corpe: tāto magis i eius passiōes & dolores trāsformatus ipsū iesū comitabatˢ in mēte. Intuere tu aīa mea ābulātē iesū & tibi ipsi dic: q̃a hic ē agnus māsuetissimus ꝑ te mēte & sue uite austentate i charitatis ardore im[mo]latus i totius uite sue decursu. Et scias ꝙ agnus ab agnoscēdo dr̄ q̃ alloq̄tˢ i altari deuotus baptista.d. agnus ter: q̃a tria agnouit h̄ agnus in cruce.s.

Patrē cui dure obediuit moriendo.

Matrē quā discipulo cōmēdauit moriēdo

Latronē & oīum electoꝝ cetū i ipso q̃ sua morte redemit: & i paradisū eadē die ꝑduxit. Ingessit autē Ioānes suoꝝ discipuloꝝ mētibus excellētiā sui xp̄i iesu & eos totis conatibus ad iesū inducebat seq̄ndū: pp qdˢ duo discipuli audiētes secuti sūt eū: quorū unus fuit andreas. Et itelligas ꝙ secūdū ꝙ coīter dr̄ triplex fuit discipuloꝝ uocatio

Prima fuit ad xp̄i notitiā

Secūda ad eius familiarem sequelā

Tertia fuit ad indiuiduā christi copulam.

Postquā adhuc redierunt ad propria: per quā perfecte adheserunt iesu oīa relinquētes: p̄ma scribitˢ Io.i. Secūda luce.v. Tertia Mat.iiii. In p̄ma ādreas primo uenit ad iesū & adduxit petꝝ & philippū & nathanael. Intuēs āt iesus petꝝ & iā in eterno ordine suū p̄noscēs uicarium statim sibi nomē iposuit uel iponēdū p̄dixit: Tu es inq̄t simō filius Ioāna.i. humilis & obediēs mihi per grām adoptionis: & per illam gratiā per quā tu es humilis & obediēs mihi ꝑ illā totius mūdi ꝑlatus eris. Et iō uocaberis petrus.i. agnoscēs uel firmitas: q̃a i cognitiōe fidei ꝑ dilectiōnē operātis ad imitationē dei hominis firmus eris: & post me totū mūdū firmabis. In crastinū iesus uocauit Philippum: Philippus Nathanael duxit ad christum quem magno extulit preconio dicens. Ecce uere israelita i quo dolus nō ē: qdˢ fecit iesus ne putaretˢ ex defectu nathanael ꝙ ipsū in apl'm nō elegit. Attende āt ꝙ in gallileā ua-

dés de gallilea xp̄s discipulos elegit ut p hoc oñderet: q transiens iesus ab oi mūdi amore i tali trāmi gratiōe uiuētes: & nihil de mūdo qrentes suos fecit eē discipulos: pp qđ ipse dixit: qa de mūdo nō estis: sed ego elegi uos de mūdo. Io. xv. Elegit aūt pauprimos: unde Criso. dicit q reficiebāt retia qa tātus erat i eis pauptatis excessus ut laniata retia reparēt: noua nequeūtes hēre. Elegit simplicissimos tā in lr̄atura q̄ i mūdi astutia. Elegit despectissimos qa nihil habebāt de mūdi nobilitate uel pōpa. Elegit hūilimos & pmptos obedictia: ūde stati acqeuerūt uocati relinquētes oīa: unde licet tertio sint uocati: tñ nō plene intellexerūt intētionē xp̄i de oibus relinquēdis usq; ad tertiā uicē quo itellecto sta tim oīa reliquerūt. Posset dici sicut dicunt multi q solū hi fuerunt uocati. Et Mar. & Mat. dicūt breuiter: lucas ponit aptius sicut Augu. de consēsu euāgelistaꝝ: primo ponit cōius cū dr̄ q tertia uice sunt uocati. Et tunc pōt rīderi q allecti amore iesu secuti sūt eū oīa relinquētes ad tēpus. Sed tñ ibi nō refert luc. q xp̄s eis dixerit ut sequerentur eū: sed tātū predicit Petro q cepit pisces i signum q hoies eēt capturus rethe p̄dicatiōis discrete. Nō intelligitur sicut Augu. ponit qn̄ postea ad ꝓpa sūt reuersi In sola. n. tertia dr̄ eis uenite post me. Ex quibus segt̄ q plene obediētes fuerunt xp̄i mādato. Elegit āt tales iesus. p̄mo qa pauptatē sipli citatē mūdi despectū humilē obediētia diligit iesus tanq̄ sibi cōformia: & pfectiōis fūdamēta. Secūdo ut ostēderet q electio mere erat gratuita: qa nihil erat in apl̄is per quod uiderentur dispositi ad apostolicā dignitatem. Et ideo prudentia & scia in apostolis & alie eminentie magis fuerunt miraculose: magisq; gratuite. Vnde Grego. xxxiii. moꝝ dicit sic. Predicatores dn̄s infirmos abiectosq; hēre studit q fideles popl̄os ad sp̄ualis pr̄ie edificia supna colligerēt: unde dn̄s i euāgelio natha. laudat: nec tñ in sortē p̄dicatiōis enumerat: qa ad p̄dicādū eū tales uenire debuerant: q de laude ꝓpa nihil habebāt ut tāto solius ueritatis cognosceret̄ eē qđ agerēt quāto apte cerneret̄ q ad hoc agēdū p se idonei nō fuissēt: ut ergo mira potētia per p̄dicatoꝝ līguas claresceret p̄us mirabilit̄ actū ē ut tādē p̄dicantiū meritū nullū eēt. Itē Io. moꝝ dicit q iesus p̄us collegit idoctos: & postea ph̄os: & nō p oratores docuit piscatores: sed mira potētia p piscatores subegit oratores. Et moꝝ. ix. & xiii. & xv. & xxix. capitul̄: dr̄ q dn̄s elegit stultos secūdū mūdū & pauperes. Quo cōtra dr̄ moꝝ. xiii. ca. iiii. q sicut icarnata ueritas i predicatiōe sua elegit paupes idiotas & simplices: sic antixp̄s astutos & dulces: & huiusmōi sciētiā h̄ntes electurus ē: qđ uidemus eē cōpletū in mystico antixp̄o sicut ifra patebit li. iiii. ca. viii. Tertio ut sicut Augu. de ciuitate dei dicit cōuersio mūdi p eos magis appareat mira seu miraculosa. Dicit. n. q h̄ ē sūma oium miraculoꝝ q hominibus paupibus simplicibus paucis: qa. xii. rem incredibilē mūdus credidit. Et idcirco si qs credit eos fecisse mirabilia que scribunt̄ credat ipse p illa miracula. Si āt dicit eos non fecisse miracula credat hoc uno oīum miraculoꝝ sūmo q rē sic incredibilē talibus uiris eā predicantibus totus mūdus sine miraculo credidit. Et qui de cetero incredulus manet iā magnū & malū & sibiipsi miraculū. Quarto ut ostēderet se xp̄s diuinitatis consuetudinē obseruare: cuius ē ꝓpriū opari de nihilo: & iō hoies oīno nullos ad ea q̄ intēdit facere. q. sēp uidet̄ eligere ut sibi attribuat̄ qđ ē uirtutis & gr̄e: & ñ glorietur oīs caro corā illo: unde i ueti testamēto elegit pastores: sic̄ dicit Iacob Gen̄. xlvii. pastores ouium sumus serui tui & nos & pr̄es nostri. Et moyses pascebat greges. Exodi. iii. Et gedeonē minimum elegit i domo pr̄is sui. Iudic. vi. Et. i. regū. ix. saul de mīma tribu & humilē tūc elegit in regē quo p supbiā reprobato p̄mi regū. xvi. elegit. dd'. tāte paruitatis & despectus: ut nec dignus reputaret̄ a patre p̄ntari: prophe. Et hiere. nesciētē loq & puerū i prophetā consecrauit. Hiere. i. ca. Et sēp minima placuerūt deo: pp qđ ēt solēnissimas uictorias per feminas i scriptura pfecit: ut de delbora Iael. Iudith hester. Et hoc ut gloriā suā alteri non daret. Soli. n. deo eē debet honor & gl̄ia. Ad quā cōseruādā sēp elegit hūilia & reprobauit superba. Luce āt. v. describūtur tria in iesu pp q̄ fuit multū amabilis eius seq̄la p q̄ ēt cuilibet hōi rōabil̄r acqrit̄ comitiua. P̄mū ē gr̄ositas sermōis q̄ orit̄ i xp̄o: ibi: qa turbe irruebāt i eū ut audirēt eius uerba. Nūq̄ sic locutus ē hō. dr̄ Ioā. vii. Loqbat̄. n. utilia: dulcia: placita & uera: unde uerbū eius ardebat sicut facula multo magis q̄ elie. Secūdū ē cōformitas cōuersatiōis q̄ oñdit̄ fuisse in eo i humili cohabitatiōe: qa ascendit i nauim uilis piscatoris nō horrens eius cōsortiū. Et cū eēt rex angeloꝝ rogat̄ nō pcipit: unde dicit luc. xxii. Ego i medio ur̄m sū sicut q ministrat. Et Mat. xx. Filius hois nō uenit ministrari: sed ministrare. Tertiū ē largitas r̄mūeratiōis q̄ oritur in abūdanti remuneratione piscatoris. Nā statim dedit sibi tantā multitudinē pisciū ut iplerēt ambas nauiculas. Hec āt ml̄tū reddūt hoiem gratiosū: pfigurauit āt iesus hoc qn̄ dixit petro: duc i altū. i. i ꝓfūdū eo qđ de quadruplici ꝓfundo faceret ipsū & alios apl̄os educere aīas s.

Vilitatis Cecitatis Calamitatis Mortalitatis.	Et educerent eos i quadruplex: altū. s. maiestatis excelse ad uenandū numina oipotētie. Eccle. vii. Et alta pfūditas qs inueniet eā? Claritatis sūme ad speculādū lumina sapiētie. Ad Ro. xi. O altitudo diuitiaꝝ sapiētie & scie dei &c. Suauitatis eterne ad degustādū carismata gr̄e. Eccle. xliii. Altitudinis firmamētū ē pulchritudo eius &c. Eṫnitatis gl̄ie ad desiderādū p̄mia uite. ps. xcii. Mirabilis in altis dn̄s domū tuā decet scitudo dn̄e in lōgitudine dierū. Retiā āt quibus apl̄i talia sunt piscati: sūt

Conuersationis exēplum Eruditionis uerbum Oratiōis suffragium Supportationis beneficiū	De p̄mo & ad Cor. vii. Capite nos neminē lesimus &c.

De secūdo: luce.v.Ex hoc enim iā eris hoīes capiēs. De tertio:Cant.secūdo.Sonet uox tua in auribus meis.Vox.n.tua dulcis & facies tua decora.Capite nobis uulpes &c. De quarto & ad Cor.xiii.Cū eēm astutus dolo uos cepi.Quod āt h̄ sint retia oñdit Ambro.sup lucā.Deniq̄ si aliis ipet' ut laxēt retia sua.Soli petro dr̄.Duc i altū.i.pfūdū disputationū recessus.Que st̄ āt apl'oꝝ retia q̄ laxari iubēt:nisi uerboꝝ cōplexiōes:& q̄si qdā ořonis sinus & disputationū recessus.Et scdm Bedā rūpit' rete: sed n̄ labit' piscis:qa suos dn̄s & iter psecutionū scādala seruat.In uerbo āt dei hoc rete laxat': qa secūdū ābro.nō ē hoc hūane facūdie opus:sed supne uocatiōis ē munus. Quod āt petrus dixit iesu.Exi a me secūdū ābro.significat ꝙ xp̄o opis ē attribuenda pfectio:ut gloria uana sep a nobis exeat:& uera cōfessio nos peccatores ostēdat:q̄ q̄dē si pura fuerit nos ad maiora pducit:unde & petrus hic cōfortat'.& future dignitatis grā pmittit'. Hi āt apl'i significantur merito noīe paruuloꝝ:tales.n.dn̄s diligit i qbus paruuli cōditionē iueniat: ut secūdum paulū sint malitia paruuli.Innocentes i opōne: ut qbus pn̄t obseqose seruiāt:& se a nocumēta iferentibus nō defēdāt.Veraces in locutiōe:ut fidelit' tradita pferāt & nō dolo audita inficiāt.Suaues i affectione:ut oēs diligāt:nemīnē odiant. Priuatos oī possessione:ut de se uel suis potestatē n̄ habeāt:pp quod dr̄ ad Gal'.iiii.Quāto tpe heres paruulus est &c.Tales elegit dn̄s paupes i hac uita:& subiectos oībus:sed i alt'a heredes celestiū oībus p̄sidentes: unde de his paulus.Omniū ait me seruum feci.

Alias nō uult dn̄s ꝙ hi q eliguntur ab eo recognoscant se in defectibus paruulorū:ut quod ex eis fact sit grā:nō natura:unde in natura paruulorū

Est originalis concupiscentia
Actualis ignorantia
Corporalis impotentia.

Cōtra tria bona p̄dicta a qbus iesus liber liberos suos reddit:pp qd' q̄rētibus de maioritate regni celoꝝ discipulis in typo sui puuli ponit exēplum.d. Quicūq̄ humiliauerit se sicut puulus iste &c.mat.xviii.Et ē notādū ꝙ tm̄ sex apostoloꝝ uocationis modus in euāgl'io scribit' petri & andree:iacobi et ioānis:philippi & mathei. De quatuor p̄mis Io..i.addit de philippo.Mat.ix.de Matheo.& Luce.v. Et istius mathei uocatio sepatim scribit':& iter miracula ponit':nā post multā clarificationē nois iesu quatuor p̄mi uocāt' de piscatiōe:& ultimus iste matheus de negotiatiōe & exactiōe.Et significat ꝙ in p̄ncipio aduētus ipsius pu iesu apl'os eligebat:quibus de pfūdo idolatrie & uniuersal' lasciuie:& amore uite pcellis ppl'os ad xp̄i fidē tāq̄ ad solidū littus adduceret.Sed ml'tiplicatis miracul':& sedēte ecclesia ad theoloneū negociatiōis curis tpalibus iplicita:& i aliqbus reprobis exactionē simoniace ipietatis exercēte p nouū suū aduētū in sp̄ū ad euāgelice pfectiōis statum negociātē uocat frācīscū i eius euāgelicū cetū.Qui uēditis oībus xp̄i uite margaritā q̄siuit sollicite & inuenit & emit.Et ipsius certe possessiōis i p̄pe carnis pelle istrumētū portauit auctētici notarii iesu manu cōscriptū & signi sui charactere premunitū. Attēde āt ꝙ sicut in uocatione Mathei mira ostēditur pietas saluatoris:qa publicanū uocat ad statū euāgelicum & malignitas cetus phariseici detrahentis:qa murmurauerūt p diabolicū zelū:unde seq̄t' & murmurabāt scribe & pharisei:sic in renouatiōe euāgelici status superborū supercilīū pietati xp̄i detraxit:ꝙ ad tā sublimē statum peccatores & simplices exaltauit. Vn̄ notat' ꝙ in uocatiōe Mat.aliqua singularia ponūt':q̄ i aliorum uocatione scripta n̄ st̄.s.ꝙ leui fecit magnū cōuiuiū i domo sua: & erat ibi iesus cū turbis & pccōribus siml' cū discipul' suis cōuiuatus.Postea ponit' murmuratio & detractio facta christo ab his q religione & scītate illo tpe se reputabant excedere. In qua detractione

Primo inuidia describitur ex murmure
Secūdo arguit' ex lumine ueritatis perspicue
Tertio arguta cōfūdit' ex temeritate cecitatis cōmote:unde & ignaros eos uocat.d.Eūtes discite &c.
Quarto cōfusa repellit' i rectitudīe eq̄tatis iustitie

Nō ueni uocar' iustos &c.qa uocatio tal' de medio tāti mali ē signū maxīe pietatis.Iō p̄mo describit' ꝙ uidit iesus mat.ocl'o pietatis & clemētie.Scd̄o describit' statu' malitiose culpe:publicanū sedetē i theloneo.Tertio ponit' cōsēsus uolūtatis pmpte. Et surgēs secutus ē eū.Quarto effectus charitatis feruide:qa cōuiuiū magnū fecit leui i domo sua.Vbi nota ꝙ i renouatiōe euāgelice uite ē magna recognitio:imo maxīa p̄pe iniq̄tatis.unde & Mat. uocat se publicanū.Et frācīscus minimus uocat se maximū pccōrē. Est magna dedicatio scītatis:unde & iste i luca uocat' leui q iterp̄tat' additus uel appositus ul' assūptus ad altū cōtēplatiōis extatice.Appositus ad sil'em statū p̄me eccl'ie.Et iō ē ibi'etio plena abnegatio p̄pe uolūtatis & plena trāsformatio xp̄i sil'itudis.Et notat' abnegatio i surgēdo: qa p p̄a uolūtas sp i malo psternit.Sil'itudo i seq̄ndo:sicut imago q̄ dr̄ ab imitādo.Ex quo seq̄t' q̄rtū.s. ꝙ ibi ē plena trāq̄llatio mētis & refectio gustus suauitatis in gl'ia xp̄i hois & sue diuinitatis .Et alie perfectiōes q̄ tibi descripte sūt supra i cātico simeōis q̄ oīa cōueniūt i cōuiuio magno.Licet.n.i apl'is fuerit oīs pfectio:tn̄ tāta clarificatō luminū:& tāta trāsformatio amoris i xp̄m & trāq̄llatio mētiū p cōtēplatiōis excessū:n̄ fuit dāda neq̄ data:sicut patet i tuēti i ml'tiplicatiōe cōuersoꝝ q̄ta debet dari i apertiōe sexti signaculi:& i cōuersiōe mystici theolonei i quo usq̄ adhuc Mat.sedet:qa nōdū facta ē in auribus eius & mēte efficax uox reformatiōis eccl'ie iesu ut xp̄m sequat' ad euāgelicū statū:hoc quo ad p̄ncipes q sedēt i theoloneo. Quia uero iā facta illa uocatio i aliqbus paupibus & hūilibus suam iniq̄tatē recognoscētibus:in qbus huiusmodi dādi sp̄us p̄mitie plibātur:in quorū āt gustibus iam apparet ꝙ amator & amatus iesus in mētibus eoꝝ cū magna suauitate discūbit:iō nec murmur deest nec reprehensio nō tā ipsoꝝ hūiliū q̄ secūdū cōde-

scensiue pietatis iesu ascẽdẽdo scribis & ueracit̃ pha
riseis audita nõ dubiũ: qa nõ ẽ opus ualẽtibus me
dicus: & ex temeritate reputãt se ualẽtes. Nec mi-
nus certe p eos seqt̃ icrepatio sue ignorãtis igna-
uie qua pfectiõis uiã sũt negligẽtes addiscere quã
tñ ceci iactãt se scire: ut eis dicat̃. Eũtes discite. Et
utinã nõ sequat̃ duꝝ iuditiũ reprobatiõis mentis
obstinate cũ dr̃ euãgelii snia. Nõ ueni uocar̃ iustos
Nõ.n. põt iuditio meo peior a quocũqꝫ audiri snia
q̃ ꝙ xp̃s nõ uenerit eũ uocare p ipẽdẽda sibi miseri
cordia. Et si snia nõ fert̃ sup eos ad eternã dãnatio
nẽ qd̃ multũ desidero: tñ adhuc idubie fert̃ ꝙ ad p
fectiõem euãgelicã nõ uocant̃ p opus temeritate
reputatiõis prop̃e p̃bẽte obstaculũ. Sicut.n. dictũ ẽ
supra temerarios & de p̃pa cõfidẽtes sapiẽtia & iu-
stitia & mĩme puulos hũilitate pfũda iesus ama-
tor hũiliũ nõ elegit hoc de uocatiõe apl̃oꝝ sil̃ di-
xi: licet nõ sil̃ facta fuerit. Nota ꝙ i apl̃is fuerunt
xii. p̃rogatiue mirabiles: pp quas in.xii. duodenari
is i scriptura rõnabil̃r figurãt̃ q̃ qdẽ p̃rogatiue pnt
i pfectiõis senario cõbiari. Prio fuerũt pfecti cõtẽ
ptores mũdi uanitatũ: & hi sr̃.xii. quos elegit ihs
p̃cipiẽs ne qd tollerẽt: & ml̃ta dicũt de hoc & ad h̃
ptinẽtia. Mat.iiii. Figurati p euãgelicã margaritã q̃
ramificat̃ i.xii. margaritas p singulas portas hieru
salẽ. Apoc.xx. Scd̃o cõiũgit̃ huic p̃rogatiua. Sunt
.n. heredes & filii celestis regis figurati in.xii. filiis
iacob. geñ.xlii. Tertio fuerũt exaratores pfũdi hu
mani maleficii: acꝑ hoc supportatores pii defectuũ
pximi figurati i.xii. bobus maris enei.iii. Re.vii. &
In.xii. iugis boũ i qbus arabat helyseus: & qa q se
hũiliat exaltabit̃. Io.iiii. Sũt ipatores & reges eccle
siastici soli figurati i.xii. leũculis sustẽtãtibus soliũ
pacifici Sal̃onis.iii. Re. Quito fuerũt stabiles & fi
xi i amore xp̃i figurati i.xii. lapidibus: & locati arti
ficiose i pector̃ sũmi põtificis. Exo. ultio. Et ex hoc
cõseq̃nt̃ fuerũt.vi. lapides fũdamẽtales celestis edi
ficii: unde ab istis sũt cõpositi.xii. articuli fidei figu
rati i.xii. lapidibus p̃ciosis: & i.xii. fũdamẽtis cele-
stis hierl̃m. Apoc.xxi. Et in.xii: lapidibus sũptis de
iordãis alueo: ꝙ in.xii. aliis ibi repositis Ios.i. Se-
ptimo fuerũt exploratores sagaces diui cõsilii figu
rati p.xii. exploratores missos a moyse. Nũeri.xiii.
Octauo ex hoc fuerũt sapiẽtes duces & p̃ncipes
uictorial̃ p̃lii: figurati p.xii. p̃ncipes tribuũ isrl̃. Nu
meri.ii. Nec noiet Nono fuerũt magr̃i & docto-
res lũis ecclesiastici & euãgelici uerbo & exẽplo fi-
gurati i.xii. stellis corõe ml̃ieris. Apoc.xii. Et in.xii
fõtibus q erãt i helyn. Numeri.xxxiii. Et ex hoc. De
cimo erũt iudices seculi & assessores iudicis xp̃i. uñ
dicũt̃ sedere sup sedes.xii. iudicãtes.xii. tribus isrl̃.
Luce.xxii. Et Mat.xix. Vundecimo fuerũt itrodu-
ctores & clauigeri eterni palatii: unde cuilibet eorũ
dr̃ i psõa eccl̃ie. Mat.ix. Quodcũqꝫ ligaueritis &c.
figurati p.xii. portas citatis hierl̃. Apoc.xx Et ex h̃
Duodecimo sũt distributores & dispẽsatores ce
lestis cõuiuii: figurati p.xii. p̃ncipes puidẽtes ciba
ria mẽse Sal̃onis.iii. Re.iiii. Et p̃mi pal̃.v. hi sũt.xii
mimi euãgelici: q sũt oim maximi qa maxio oium

iesu sr̃ pfecta imitatiõe cõiũcti. Cõuertere ergo aĩa
mea i regem tuã q̃ i aĩe gr̃e tui plena cõsistit: & par
uulã: & inocẽtẽ & subiectã p oia iesu tuo saluatori
te reddas si forte ocl̃os sue pietatis ad te cõuertẽs
tibi reuelare dignet̃ euãgelice pfectiõis & trãsfor-
matiõis archãum ꝙ sapiẽtibus & prudẽtibus pris
uolũtate testat̃ abscõsi. Quod cũ fecerit p grã suã
festinãter assurge: & iugũ dñi suaue & leue cũ toto
mẽtis ardore te offer portare patũ ut merearis nũe
rari i nũero mioꝝ quos i iuditio & de secreto sui
cordis extrahẽs iesus fidelibus examinãdis uice sui
recepisse obseqa pit̃ oñdit. Iesus mr̃e rogatus.

Ttẽde aĩa mea si uis i reuerẽtia gl̃iose uir
ginis accẽdi ꝙ i sacris nuptiis iesus initia
sue mãifestatiõis oñdit & deuotiss̃ mam
mr̃em suã grãdi p̃uilegio honorauit: ut sicut ipsa
fuerat genitrix sue psõe cõcipiẽdo ipsũ i utero per
spũm scũm: sic eẽt genitrix spũal̃r sue mãifestatio
nis & fame & cõuersiõis eccl̃ie ipsã merẽdo eodẽ
spũ p orõis sue efficaciss̃ mũ actũ qd̃ uerbo breui
sicut breuiloqua exp̃ss̃ t filio: licet affectu cõpassiõis
pmaxio & supplicatiõis i corde suo cũ dicit uinũ
nõ habẽt: Cũ.n. in uino sit.
Splẽdor coloris
Dulcor saporis
Calor uigoris
Que oĩa tollũtur ab aqua
uoluit oñdere puriss̃ma mr̃
i spũali sẽsu pii filio iesu ꝙ
Claritatẽ cognitionis sue persone &
Dulcorẽ refectiõis sue diuinitatis &
Vigorẽ sublimitatis potentie nõ nouerat mũdus.
Et ideo supplicabat ꝙ
Intellectũ squalẽtẽ illũiaret
Affectũ desipiẽtẽ imutaret
Effectũ deficiẽtẽ roboraret
Vt talia opa faceret q-
bus illumiaret fidẽ: eri
geret spẽ: & accende
ret ad amorẽ: licet ãt uideat̃ dure bñgnissimus iesus
rñdisse mr̃i dulcissime: tñ si mysterii penetret̃ ocul
tũ eã sublimit̃ exaltauit dũ exaudiuit eã plene pro
mũdo idigno: & oñdit cõmertiũ qd̃ hẽbat cũ deo
.d.ei. Quid mihi & tibi ẽ ml̃ier? In mysterio dicit.
q̃ magnũ ẽ istud uiculũ quo et̃na dilectiõe tibi fi
liãl̃r subiectus: ut q sũ filius dei pr̃is: sim filius tue
ifirmitatis q̃ ml̃ieris noĩe designat̃. q.d. Nil deo
hõi & tibi mulieri. Est mei uiculũ ꝙ q sũ filius dei
sim filius utri tui. Sed hoc uolo te scire ꝙ pẽsata mũ
di malitia q̃ nõ meret̃ meã notitiã. Nõdũ uenit ho
ra mea: sed tua deuota p̃catio meã dilectionẽ icli-
nat ut id faciã p tuo uoto de quo faciẽdo hora nõ
ẽ p mũdi pccõ. Et sic meritũ uirgĩs de ñ hora fecit
horã: ut nec xp̃s sine debita hora p uirgĩs meritũ
miracl̃m fecerit: & cũ mũdus nouerit ꝙ quo ad su
um demeritũ hora nõ fuit. Vñ uide ꝙ illi duo sera-
phini mr̃ & filius dei mutuo ardore feruentes aliis
cognitiões mutue & alta trãsuolãt p̃p̃o eis idioma
te si breuit̃ & alte loqt̃ & mutuo itelligũt ꝙ mens
pedestris ignorat: pp qd̃ mater uocem filii: tanq̃
plenissime exaudientis agnoscens dicit ministris:
quodcũqꝫ dixerit uobis facite. q.d. Audiui uerbũ:
& cognosco affectum. Sic ergo potes uidere
ꝙ btĩssima uirgo sicut pepit nob̃ filii di psonã. Sic
mater nr̃e gr̃e nũc pepit nob̃ eius noticiã. O q̃tũ

ẽ hoc ꝙ sacratissie uirgi oẽs rdeptões filii sint deuo
ti: oia.n. i mãu mris posuit gtissimus filius. Sicut i
dispẽsatrice oium grarꝫ: sicut ipse oia a pre accepit
ñ solũ ut deꝰ: sed ut hõ fõs oĩs meriti oim rdeptorꝫ
Quia uero istd pmũ miraculũ qd legit fecisse ihs
bñdcũs q oia fecit i sapia: tal'r hoc miraculũ fecit: &
tal'r euãgl'ista describit: Io. ii. & qtũ ad tps & qtũ ad
locũ: & qtũ ad modũ: & qtũ ad ichoatõnis initiũ: &
qtũ ad fructificatõis bonũ ut i ipo oim purissi iesu
operꝫ pfcio demõstret. Tps.n. fuit dies. iii. lral'r. iii
dies fuit a uerb q dixerat supra a pma uocatõe aplo
rũ: sed spũal'r ul't oñder: ꝙ maifestatõ xpi psõe per
uirtutis miracl'a & salutis bñficia ostituebat etiã diẽ
mũdi decursus q dies gre appellat Nã pma dies
fuit sb lege natre i pmis priarchis. scda sb ueti lege
sb moyse & pphis. tria i luie gre ex claritate xpi p
sõe & uite: & ex diffusiõe i eccl'a sue doctrie. Gra.n
& ueritas p iesũ xpm fcã ẽ: ut oñdat clar oibꝰ xpia
nis: ꝙ bñficia rdeptõis & salutis ihu ex mera gra dã
tur i mũdo scdm prm pmissa: & pphiarꝫ uaticiia &
sb nllo merito cadũt: cũ sit ois meriti fũdamtũ. Et
ad hoc ducũt oia xpi opa & eiꝰ doctria Locus ãt
dr chana galilee: q optie ouẽit xpi opi & doctrine.
Chana.n. zelus: galilea trãsmigratõ itptat: ut p h
oñdat ꝙ pius ihs nro aõre ebriꝰ & ex nre salutis ze
lo trãmigrauit a seipo mris pẽalitates & durã mor
tẽ assũes ut nras pẽas & mortes deleret. Et ad hoc
oia eiꝰ opa ordiari uidet. Doctria ãt xpi nos zelo
tes de aõre dei & sui facer dẽt. In q ab amore sui &
& nri i bñdcm iesũ trãsmigrar nos docuit. Sicut ip
se p aõre nro a seipo trãsmiguit Modꝰ ãt fuit de
ficiẽte uio affcũ icedẽte mĩno ipletis hydriis usq
ad sũmũ p mris documẽtũ & xpi pceptũ. Vbi oñ
dit ꝙ ab his oibꝰ miracul' xpi ihu uãitas & ostẽra
tõ fuerit exclusa: & sp ea fecit ex rõnali cã p utilitate
& ncitate nra: qd mrat uini defcũs: & ꝙ hoc sp me
ret nob uirgo bñdcã: q post filiũ i oi merito tenet
pmatũ: & post mrem hoc meret i sua deuotiõe &
fide mr eccl'a. Et sicut ad lrãm xps uoluit expectar
ꝙ bñ notꝰ eẽt mistris uini defcũs: ut p hoc plus gte
rcipet effcũs. sic i miracul' & i aliis eiꝰ bñficiis uult
ꝙ aia suũ defcm cognoscat: & ꝙ mera gra: ñ ex ali
quo suo merito dei dõa rcipiat: p qd & iubet aq im
pleri hydrias usq ad sũmũ: qa nullo mõ ul't deꝰ p
der suũ donũ. Perdit ãt nisi sit cognitũ qd solũ sit
p hũilitatis spm: pp qd sepe elcõs suos quos ad ma
xia eleuar itẽdit mltis tribl'onibꝰ & aliis clpis deii
cit: sicut de dauid & petro bts gre. põit exẽplũ. xxx
iii. morꝫ. Vñ i ps. Imple fa. eorꝫ igno. &c. pp qd i sa
nitatibꝰ oferẽdis petebat ihs sepe sanadorꝫ ofessio
nẽ: & osẽsũ: ut p hoc rduceret eos ad cognoscendũ
morbũ. Vñ et dilcm lazarꝫ noluit libar ifirmũ nec
suscitare mortuũ dõec ꝙ feret ẽ dcm. Sic & nouita
tes statuũ sublimiũ q st qdã resurrectõ peiorꝫ i me
lius ñ ul't itroducer: dõec fetor corruptõis porꝫ sta
tuũ exhalet p mũdũ. Et hoc ẽ hydrias ipleri usq ad
sũmũ: ut extiꝰ respgẽtibꝰ hydriis appeat aq: ñ uinũ
sicut ergo i illa aq nll'a fuit potẽtia nat'alis ut sbo
fieret uinũ: sed mera ptãs sup obediam creat'e. Sic
i aq pccorꝫ nrorꝫ nll'a ẽ ad grãm dispõ: sed hoc ẽ so
lũ p ifinitã dei potẽtiã misericordit itũdẽt gre do
nũ omutatis pfcẽ nrm affcm Quia uero oim ele
ctorꝫ pisslia uirgo mr ẽ & aduocata: iõ affcuose no
stros defcũs filio suggerit: & nos ad eiꝰ mõita ser
uãda suffragio orõis dispõit: & bñdci iesu obserua
tis pceptis ipe oia nra mala i sua ouertit bõa Qua
tũ ad ichoatõis initiũ dẽs scir: ꝙ oẽ dinũ donũ ab
hũilitate sumit initiũ: & hũilitas i nris defcibꝰ suit
fũdamtũ. et scdm ꝙ st gdꝰ gre sic gdꝰ iferior rspcũ
supioris dr defectiuus & sepe ipfecbꝰ: ñ tñ tal' defe
ctus ul' ipfcio ut sepꝰ dicit pccm. Nõ.n. ois ipfcio
ẽ clpa nec ois defcũs: sed solũ illiꝰ gdꝰ ul' circũstan
tie quẽ psõa scdm suũ statũ dẽt hẽre. Tñ qa mlti st
gdꝰ i ascẽsu thrõi uenssi sal'onis. s. dñi nri ihu xpi iõ
qñ aia ad supiorẽ gdũ ascẽdit: totꝰ suꝰ statꝰ pitꝰ ul'
sibi aq mutata i uinũ: qa i oibꝰ potẽtis tã itioribꝰ
q extioribꝰ ul' sibi differre a primo.

In colore puritatis
In calore charitatis
In sapore suauitatis
In uigore ptãtis

Quãtũ uinũ aquã supar di
gnoscit: pp qd signat hydrie
st sex q ẽ nũerꝰ laboris: q usq
ad sũmũ iplet: qa tũc singul're
dino bñficio aia pmittit i ipfcione iferioris statꝰ la
borar: & illas ipfcões abũde cognoscer: & mltas i
eis ãxietates & sepe tribl'ões hẽre: ut stupẽdiꝰ audi
at osol'onis uerbũ subito fcẽ mutatõis i dini dulco
ris uinũ. Et sic patet osũatõis oplemtũ ꝙ sp ẽ ad g
dũ dine pticipatõis bõitatis hactenꝰ i exptũ Sic
potes uider i gnãlibꝰ opibꝰ dei qtũ ad tres status
pncipales mũdi. pmus ẽ statꝰ synagoge iudeorꝫ q
ophẽdit qcqd fuit añ xpm. scdus ẽ gẽtiũ. tertiꝰ ouer
siõis iudeorꝫ & gẽtiũ i ouile dñicũ: siue. Primꝰ di
ci pt statꝰ ueris testi Scds noui Tertiꝰ decl'atõis
ocordie utriusq. Nõ.n. st tria testa sed duo: tñ noua
clarificatõ itellcũs tã noui q ueris uocat sps ocor
die utriusq: q utiq fiẽdã aptio sibi sigilli: & cãtꝰ. vi
tube & ãgeb philadelphie: & qlibet. vi. ps apo. eui
dẽt oñdit si adsit sps q odidit librꝫ In quolibet ãt
horꝫ statuũ st due hydrie q circa finẽ sue imutatõis
i meliꝰ ipler aq maifestatõis sue defectibilitatis usq
ad sũmũ. Et licet qlibet statꝰ p suo tpe sit bonꝰ
tñ respcũ melioris seqntis ẽ aqus. Et hic mlta my
steria mlta explicatõe idigẽtia otinet Dẽs ãt scir
ꝙ triplicẽ aq mutationẽ solẽnit scripta describit: q
huic mysterio ouẽit Moyses.n. aqs mutauit i sãgui
nẽ Exo. vii. Ihs i uinũ Io. ii. Helyas i ignẽ. iii. Re. x
viii. Sigt ãt p mutationẽ aquarꝫ i sãguinẽ mutatio
seu coruptio pcedẽtis status: Sicut tpe xpi moyses
q sigt scribas & phiseos: aqs scripturarꝫ sanctarum
suo puerso intellectu cõuertit i sãguinẽ psecutõis
inocẽtium. s. xpi iesu & discipulorꝫ suorꝫ Aliter
etiam carnales obseruantie suarum cerimoniarum
ipsas tãq necessarias seruãtibus post clarificatã do
ctrinã datã p xpm Xps aũt i noua ichoatiõe sui
status aquas ueteris testi cõuertit i uinũ sue iocũdis
sime societatis & iebriãtis amoris i carne assumpta.
Sed. s. s. aduẽiẽs i die pẽth. q p helyã sigt aquã con
uertit i ignẽ. Appropate aũt uetus testm aqs cõuer
tit i sãguinẽ: qa sãguinẽ fũdebãt: trãsgressores le

¶Iesus a matre rogatus

gis pcã sãguis pũiens:& ĩ bellis legis hostes occi-dẽs. ¶Pius aũt xp̃s aq̃s cõuertit ĩ uinũ qa piissimo cordis amore & suaui bñficio ĩimicis ĩ pop̃a ipsos cõuertere docuit:& legẽ amoris iebriãtis & iugum suaue tradidit xp̃iãis. ¶Sed helyas uẽiẽs quo ad t̃tiũ statũ aq̃s testi noui & ueẗis cõuertit ĩ ignẽ flammãtis amoris & total̃r q̃tũ deus disposuit m̃rici ecclesie trãsformãtis in ipsũ bñdcm̃ iesũ deũ & hominẽ sil̃ crucifixũ & gl̃iosũ. Vñ.iii.Re.xviii. Helyas fecit aq̃ductũ quasi p duas aratiũculas ĩ circuitu altaris:qa utriusq; testi scripturas circa altar̃ ĩcarnati dei hoĩs & mysteriũ sue crucis adducẽs quattuor hydrias aq̃:scd̃m quattuor scripture facies:legalẽ: hystorialẽ:sp̃ualẽ:& p̃phalẽ. Tertõ iussit fũdi scd̃m ĩtellectũ triplicẽ:l̃ralẽ:mysticũ:& moralẽ:ut p mysticũ intelligas allegorice & anagogice secretũ. Et cõpositis lignis oĩum bñficiorũ hũano generi fcõrũ sup altare iesu oĩbus mẽbris corporis mystici quo ad diuersos status q fuerũt ĩ eccl̃ia diligẽt & distracte locatis holocaustũ & ligna:& lapides:puluerẽ quoq; & aqua q̃ erat ĩ aq̃ductu ignis de celo descẽdẽs oĩa cõuertẽs in flamã:tũcq; oĩs pp̃l's clamauit dñs ip̃e ẽ deus. ¶O aĩa mea deficias & ñ loquaris. Inexp̃sibil̃ eñi ẽ abũdãtia carismatũ sup eccl̃iam electorũ desig̃ta effũdi:qñ sacerdotes baal & p̃phas eius dig̃bit̃ dñs trucidare ĩ sp̃ũ & uirtute helye:qñ q̃cq̃d ẽ fcm̃ a p̃ncipio mũdi ĩ iudiciis & bñficiis ĩ scripturis & gestis ĩ gratiis & culpis. In elcis & reprobis: api et sp̃s iesu usq; ad mimos pulueres fuisse amorẽ flãmeũ dei ad hõrãdũ & p̃mouẽdũ & trãsformãdũ ĩ deũ hũanitatẽ assũptã p gr̃am unionis ad filii dei p̃sonalitatẽ & quodlibet eius mẽbrorũ ĩcorporãdũ p ardẽtissimã charitatẽ. Tũcq; oĩs pp̃l's electorũ ex ĩtimis p̃cordiis repleti sp̃ũ scõ interius & exterius clamabũt:qr dñs ip̃e ẽ deus. ¶O deus piissime excita potẽtiã tuã & uẽi:& oñde nobis ĩdignis faciẽ tuã scãm:& da nobis misericordit̃ illud tuũ desideratissimũ salutare:utinã celos disrũpes ĩgnãtis & eminẽtis sup̃bie:& descẽderes p effcm̃ gr̃e p̃promisse. A facie uirtutis tue mõtes s̃rbie & t̃re rel'oĩs deficerẽt. Et sic exustio olle feruẽtis.s.appetitu mũdãe gl̃ie & reputatõis t̃re:utiq; exusti tabescerẽt de nigrati & cõfusi a sublimi gl̃ia scitatis uere quã apperere facies tũc ĩ pp̃l'o electorũ. ¶O eccl̃ia nũc talibus denigrata lege Esa.liiii.qa ut mulierẽ derelictã & merẽtem sp̃ũ uocauit te dñs & uxorẽ adolescẽtia abiectam: dicit dñs deus tuus qa talibus mal̃ p̃latis & falsis hypocritis credidit se r̃gẽdã:sed nũc cito sibi qd̃ seq̃t̃ ĩferet. Cõuertẽs disp̃siões tuas ad pũctũ & ĩ modico dereliq te:& ĩ miseratõib' magnis cõgregabo te. Et sicut ĩ dieb' noe cui iuraui: ut nõ ultra ĩducerẽ aquas diluuii sup t̃rã. Sicut iuraui ut ñ ĩrascar tibi & nõ ĩcrepẽ te &c. ¶O aĩa mea deduc q̃si torrẽtẽ luctũ amarũ:qa ĩ dieb' tuis ĩdeformatõis scẽ m̃ris eccl̃ie ista lamẽta sic hñde cõpleri ĩspicis ut p̃l'a expiaris mala & flagicia ĩ ocl'is q̃ ĩ codicib' iuenisti:ut merearis associari uiris uirtutũ:s̃r quorũ frõtes ẽ signũ thau:qa gemũt & dolẽt sup cõtritõe uiduate sp̃õse quo iudicio adulterãtis his ur̃ pturbatõib' pturbari il'lu snia ĩdicata:qa posuisse ur̃ eã ĩ p̃stibulo meretricũ. Clama ne cesses quasi tuba exalta uocẽ oronis ad deũ sup mõtẽ eminẽtis ɔtẽplationis ascẽde:si forte dilcm̃ sp̃õsũ cõsp̃itias aduenire & audias eũ scẽ eccl̃e dicer̃ p effcm̃ q̃d iã ẽ an̄ p̃missũ. Ecce ego sternã lapides tuos p ordinẽ:& fũdabo te ĩ saphiris:& ponã iaspidẽ p̃pugnacl'a tua:& portas tuas ĩ lapides scl̃ptos:& oẽs t̃miõs tuos ĩ lapides desiderabiles ũiuersos filios tuos doctos a dño & m̃ltitudinẽ pacis filiis tuis:& ĩ iustitia fũdaberis. ¶Exurge aĩa mea & de sõno excutere p̃oris cordis & associare uiris uirtutis ĩ q̃b' iã fut̃e p̃fectõis ascendit aurora. Et illũ uiɋ sp̃õsũ eccie secũ luctãtẽ ãplecter̃ Qui si se excutiat dixeritq; tibi q̃ iã appet aurora p̃dcã ĩ paucis:& idcirco ad te post̃labat se dimitti:cõfidẽti assecuratõe r̃ndeas. Nõ dimittã te nisi bñdixeris mihi:ut iã ad luctã puerorũ q̃ dilcã tua sponsa sublimis pastorib' usq; nũc fuit iacob:isr̃l'ec ĩcipiat ĩ iocũdo statu & asp̃cũ tuorũ radicaliũ luminũ:& ãplexu tuarũ suauiũ scitatũ & gustuũ diorũ. ¶Tange pie il'lu neruũ femoris huius sp̃õse q̃ tota uiuit ĩ affcũ carnis & sãguĩs & mal̃ delcãtiõib' põpe & abũdãtie tpal̃:claudicet bõe il'lu sp̃õsa tua uer̃ ɔtrato pede ut nulla tp̃ralia tãgat:nec neruũ sẽsual̃ & carnal̃ uite cõedat ãplius typo tibi dilci pp̃l'i isr̃l's: ut sic tota aqua distractiõis p̃tite p ueri helye sp̃m̃ ĩ ignẽ aõris flãmei p̃fcõis uite tue dilcẽ il'lu efficacit̃ ɔuertat̃. ¶Si ãt uis istã p̃fcõnẽ ĩ script̃a lucide speculari: porta sp̃m̃ iesu sup suũ donũ tecũ:q tibi illuiet textũ & studeas.l.ca.Esa.ubi post iudicia gẽtiũ & multa mala descripta pp̃l'is suis ĩcipit cũ p̃missis ɔsol'onib' cõfortar̃:& sic usq; ad finẽ libri discurre:q̃ oĩa uno mõ s̃t ɔpleta ĩ aduẽtu xp̃i p̃sõe p dõa exhibita hũnaitati assũpte. Et q̃tũ ad aliq̃d ĩ ɔuersiõe eccl̃e d̃ gẽtib'. Sed m̃l'to plẽius ẽ ĩplẽdũ ĩ p̃fcõe uite euangelice dãda cõtẽplatĩe eccl̃ie ex cõcordi cõuersiõe utriusq; pp̃l'i ɔgregate:cũ oĩs isr̃l' saluus fiet. Sic p̃missiões oẽs p p̃phas p̃dcẽ illi pp̃l'o ĩplende post reditũ de captiuitate babilõie hãc p̃fectionẽ cõtinẽt ĩtrĩseco ĩtellcũ. ¶Sed & reedificatõ tẽpli sub esdra & Neemia huiusmõi ẽ figura tẽpli r̃formãdi. Et uisio ezech.de illo magno tẽplo a.xl.ca.& ultra hãc p̃fectionẽ figurat:q̃ ĩtelliger̃ ñ pot̃is nisi ĩ uisiõib' dei ad t̃rã adducaris uerorũ isr̃l'itorũ:& sup mõtẽ cõtẽplationis excelse dimittaris q̃escere:& noueris per expiẽtiã:q̃ in sp̃ũ:nõ in carne ẽ edificiũ eccl̃ie ciuitatis:que ad austrum meridiei respicit:ubi sponsa in amore sui crucifixi dormit in monte: & introducaris in apertum latus precordiorum amoris il'lu. Quo intra cordis sui ĩtima hãc dilectam p̃cessus operũ sp̃õsi eccl̃ie iesu sumat initiũ a uilitate aq̃a & ĩ uinũ iebriatũ carismatũ cõsuat̃. ¶Quãtũ uero ad fructificatiõis bonũ dẽl attẽdere q̃ uini cõditõ architriclio defert̃. Sp̃õsus aduocat̃ cõsuetudo hoĩum allegat̃ & sing̃laris mõus sp̃õsi sub admiratõe p̃põit̃. ¶Architriclinus iste ẽ iudiciũ r̃onis illuiate q̃ gustat uinũ ĩmutatõis xp̃i p saporẽ amoris:quo gustato sp̃õsus iesus ĩ admiratõe sp̃s aduocat̃ p orõnis suspiriũ:& g̃titudĩs deuotũ affectũ.

Cōsiderat̄ diuersus ꝓcessus mūdi fallacie diaboli ce astutie & ipfectōis cōtracte. In qbus oibus i de lectatōe pcci pōit̄ pmo q̄ ū ad appētiā mētis dece pte uinū appētis bōi: & cū p demētationē rōnis in ebriosā stultitiā gustauerit delicias pccōꝝ: pōit̄ sibi uinū de eius uua fellis: & botrus amarissius ifernaliū tormētoꝝ. Spōsus āt eťne sapie ihs uinū bonū & gl'ie usq̄ adhuc seruat elcis: qr paulatie p amaritudies extrīsece pnie eos ad eťnas māducēs delicias sp adhuc dū uiuūt i carne argumētādal seruat ut i oi icremēto gr̄e iubilās & exultās aīa possi t dicere Bōe ihu tu āt seruasti bonū uinū usq̄ adhuc: donec tota lr carne soluta iebriet̄ ab ubertate domus dei: ut sic spōsū teneat ꝙ iā n̄ sibi sufsit qd̄ qrat. Hoc ergo itiū signoꝝ ihu sic modicū ē exp̄ssū sapiēt̄ ē fcm a sapiēte iesu i chana galilee: ubi pt̄ uideri apte ꝙ magnif.ce xp̄i māifestet̄ gl'ia: ut merito i eū cre dāt discipl'i gustato uīo i qd̄ cōuersa ē aq̄. Lral'r āt iste architriclius dcūs ē pnceps triū mēsaꝝ. Et pōt dupl'r itelligi: ul' pnceps mistrātiu: ul' scd'm Cris. pnceps icūbētiū ceťis hōratior iuitatis cui prio po cula ꝓpināt̄. Discipuli aūt h̄ dn̄r iesu ul' quos iā elegerat scd'm aliquos ad pscām seqlā: ul' qd̄ magis crēdo & ē magis cōe quos iā uocauerat circa iordanē pria uocatōe ad sui noticiā trāsferēdos ad pfectā seqlā: quos uiso miraculo cōfirmauit ad fidē. Expōit aūt Aug. ꝙ mr̄i rn̄dit ꝙ eius naturā nō cognoscebat i faciēdo miracl'a qr h̄ ut deus opat̄ n̄ ut hō. Et ꝙ nōdū erat sue mortis hora i q̄ paťet ex mr̄is nat'a i q̄ ihs eā cognoscere sollicite curat: hec snīa bn̄ itell'cā est sancta deuota & uera: sed nullum preiudicium facit prime. Alia etiam miracula que fecit iesus non solum fecit ut deus: sed ut homo deus: unde plene & ꝓpe imutatio naturaꝝ pt attribui hoi: tā uniōe psōali: q̄ dīne uirtutis cōicatōe sublimi. Oīs.n.creatura obedit illi hoi n̄ solum ad motū localē: sed ad naturalē trāsmutatōnē. Sed magis cū de miracul' xp̄i aget̄ ifra hoc explanabit̄ ubi duplicis opōnis iesu ꝓpetas distiguet̄. Hoc āt pmū miraculū ihu eius eťna sapia optie disposuit fieri icōuiuio nuptiali: ut i frēte suoꝝ opeꝝ cognoscat̄ apte ꝙ ipē ē unicus spōsus ul'is eccl'ie: & cuius libet singularis aīe sibi iferuore iebriātis amoris p sui miraculosā cōuersionē misericordit̄ despōsāde. Et ut oñdat̄ ꝙ oīa pegriatōis uite iesu sūt ad istud nuptiale cōnubiū ichoādū: pmouēdū: hōrādū: & eťnal'r cōsumādū. si iohes spōsus nuptiaꝝ fuit quē bn̄dcūs ihs scd'm Hier. uocauit de nuptiis ad bn̄dcm̄ celibatū & uirgitatē. Et forsitā ex hūilitate ipē tacuit ꝙ fuerit ille spōsus uel alius uirgis pīquus. Cū dr̄: ꝙ mr̄ iesu erat ibi. Deuotissia igr̄ uirgo rumoꝝ taliū refuga nō uidet̄ ibi fuisse: nisi ex mag̃ cōiūctōis cā: ul' forsitā ex mystica sapia q̄ mr̄ ea cognoscebat fut'a: Ihs āt q iā cepat se māifestare mūdo: & iā scd'm formā pauptatis euāgl'ice paup discurrebat p mūdū: uocatus dr̄ cū discipul' suis ul' q futuri erāt: & iā eū fort e familiatus licet forte nō idiuisibilit̄ seq̄bant̄. Ex quo ēt uidet̄ ꝙ spōsus eis erat familiaritate cōiūctus. Vtrū āt ueꝝ sit hunc fuisse ioānē: nihil temerē asseramus. Sed p hie. ɔstat eū eē notatū i cōuiuio nuptiali ꝙ multū cōcordat mysteriis q̄ i dilci Iohis tā i euāgelio q̄ i apoc. figurāt̄ psōa: hoc eni i eo fuit singulare p oibꝰ apl'is: qr figurat illū statū eccl'e d̄ quo tibi sepe fatio mētōnē qr ad ipm tota mēte suspiro. In quo iā n̄ distracta p tpralia & carnalia ut pedisēq̄ sed tota i camera eťne recollectōis iclusa qete & trāqlle pulchritudinē faciei spōsi: tformata i se spōsi uita eccl'ia spōsa icipiat & i suauissio lecto nuptias cōnubii cordis iesu qd̄ sibi i cruce apuit soporata eius suauissmis uacet amplexibꝰ sil' gustās cū crucifixo amaritudinē sue mortis & cū gl'ioso ihu sue gl'iā deitatis. Et qr suauissme tūc sibi dat̄ gustar̄ sue uilitatis nihilū & i oi bono defcm̄: & se oi dei dono idignū. iō pleissie cognoscet̄ scd'm statū uie: ꝙ uera dei dilcio erit cā sola & pcipua tāti status pp qd̄ sublimis discipulus Ioānes cū mag̃ hūilitate i huius rei typo uocat se n̄ iesū diligētē sed ab eo dilectū. Et ieffabilia narrat puilegia de seipso: qd̄ qdē scd'm lrām fuit uerissmū Sed cū hoc figurat ꝙ ille status ē i tāta xp̄i trāsformatōe formādus & i iesu pectore i cena ultia statuī eccl'ie soporādus qd̄ dubitar̄ n̄ pōt qn a xp̄o sit excesse dilectus. Et qr nihil meritis suis attribuet: iđ circo n̄ diligētē: sed dilcm̄ nouerit se uocar̄. Quod ēt āgelo philadelphie locutō dīna ꝓmittit. Et sciet inqt qm̄ ego te dilexi: cuius hūilitatis pogatiuā p̄ m tīt cū dicit. Eo ꝙ modicā hēs uirtutē. s. hūilitatē scd'm glo. Status. n. de quo nūc dico siqs mysteria scripturaꝝ scrutet̄ ꝓfūdissie hūilitatis excellētissime cōtēplatōis & suauitatis & plene trāsformatōis i xp̄m tā passū q̄ gl'iosū: ac p hoc dignitatis sublimissie futurus describit̄ ut merito ɔpleat̄ ipo. Qui se hūiliat exaltabit̄: pp qd̄ ēt lo. circa se ml'ta puil'ia scribit: sed pfectōes ex se sibi nullas attribuit: qn potius hūilitatis fut'e i ipo figura pōit̄: qn̄ Apoc. i. i uisiōe filii hois tāq̄ mortuus ad pedes eius dr̄ cecidisse: i quo illa plēa pauptas sp̄s & hūilitas obedīe i q bus ē sp̄ual' mors totius sui status uitiosi eē figuratur de q̄ i pl'ibus capl'is ē supra descriptū. Propter quā formādā n̄ dabit̄ illi statui tātus excessus rigoris abstinētie & ieffabiliū ieiūnioꝝ q̄ i anachōitis legūt̄ ut sibi ipi oīo uilescat nl'o tn̄ mō ad relaxationē uite: ul' ad aliqd spōsū offēdēs: ul' suū uirgineū ortū pōt idiari: qn potius se uilissimū reputabit ꝙ non poterit predictos scōꝝ rigores attingere & in ipsismet paucis que summe & plenarie paupertatē modestiam temperantiam: & gule mortificationē oñdet: ut pote q i oibus gustat dilectū. Hec aūt dīna sapia facit ut ois status hēat in se unū hūilietur. Et i alio qd reuereat̄ hūil'r & miret̄: pp qd̄ credo illā sentinā iferni illoꝝ pessimoꝝ q se uocāt de sp̄ū libertatis cōtra hāc sublimē xp̄i militiā nunc a diabolo seiari p mūdū: nō & pmitie iolumitatis sp̄s q nūc i pl'ibus altis psōis appet: & illius pessme se t ne fetor q i multis spurcissmis sub titulo sp̄us nares sp̄ualiū horroris detestatione replet testimoniū mēti occulte redit: ꝙ desiderabilis status pdci iā ascēdit aurora haud dubiū i plenā diē cito formāda.

Ex hoc aũt q iesus sua pñtia honorat nuptias: sacramẽtũ mrimonii approbat. Et ex hoc q Io. inde uocat̃ ad celibatũ ppetuũ nõ dãnat matrimonium ut dicũt heretici: sed uirgitatẽ ptulit: uñ ibi significatũ est q mrimoniũ ratificatũ p uerba de pñti ãte carnalẽ copulã p spũalẽ mortẽ que ẽ i pfecta xpi se qla disrũpit̃ xpo ut põtifice i melius cõmutante: tũcq aqua carnalis cõnubii cõuertit̃ tali aĩe in sua uissimũ uinũ nuptialis copule iesu xpi. Nã ex sacra scriptura in utroq testamẽto matrimoniũ cõfirmatur & extollit̃: semp tñ i nouo testõ uirgitas preponitur. In ueteri enĩ cõmendatur.

Ex ĩstituentis auctoritate quia a deo. Geñ. i. Non ẽ bonũ hoĩem esse solũ &c.

Ex loci dignitate: quia i padiso: ut patet ibidem.

Ex tpris diuturnitate quia ante lapsum: fuisset enĩ tunc coniugiũ iofficiũ: nõ in remediũ.

Ex reuelationis ueritate ibidẽ: pp hãc dimittet homo prẽm & mrẽm &c. In nouo cõmẽdatur.

Ex pñtia auctentica: Io. ii.

Ex snĩa euãgelica. Quos deus cõiũxit &c. Mat. xix

Ex doctrĩa aplica. pme ad Cor. vii. his q mrimõio iũcti sũt precipio nõ ego sed dñs &c.

Ex miraculi refulgentia. Cũ in uinũ est aqua cõuersa Io. ii. Quia uero de nuptiis ẽ sermo: attẽde aĩa mea quas nuptias debes eligere. Sũt enĩ nuptie.

Excusabiles pp cõiugale officium

Exoptabiles pp spũale cõmertiũ

Expectabiles pp dotale stipendium

Execrabiles pp infernale suppliciũ.

Prime sũt cõiugales q̃ dicũt̃ sacramẽtales q̃ signt unionẽ psonalẽ in xpo & unionẽ spũalẽ aĩaꝝ cum deo: & unionẽ nuptialẽ ecclesie cũ agno: q̃ ad lrãm ẽ copula indiuisibilis & sẽper durat in eccl'ia p idiuisionẽ copl'e uĩs eccl'e cũ põtifice xpo sũmo. Ad eph. v. Sacramẽtũ hoc magnũ ẽ: ego aũt dico i xpo & ecclesia. Dicũt̃ aũt excusabiles: qa licet añ lapsũ solũ esset in offñ generatiõis: natura tñ corrupta & lege ppagatiõis ifecta ex tũc fuit i remediũ excusãs actũ ifectũ: ppter triplex bonũ cõiugii. Sacri: prolis: & fidei. Lex igit̃ mrimon i licita est & scã ubi itẽdit̃ spõsio ppetuitatis & iseparabilitatis sic unita uniti. Osee. ii. Despõsabo te mihi i sempiternũ: ubi attẽdit̃ successio posteritatis ad cultũ & honorẽ dei. Thob. viii. Tu scis dñe: quia ñ luxurie cã accipio sororẽ meã coniugẽ: sed ex sola posteritatis dilectõe in q̃ bñdicat̃ nomẽ tuũ in scl'a scl'oꝝ. Vbi seruat̃ intẽtio fidelitatis in redditiõe debiti & exhibitõe seruitii mutui: Osee. ii. Spõsabo te mihi in fide. Vbi igit̃ istud triplex bonũ occurrẽte affectu & in loco debito intendit̃ & seruat̃ actus q alias esset dãnabilis: excusat̃: & tũc est in remediũ etiã formatiõis: cũ bonũ plis querit̃ pdcis circũstãtiis statibus etiã sic excusat̃ si ppter cauendã formationẽ intẽdit̃ ad minus a mortali: quia raro fit sine ueniali. Vbi uero bonũ puertit̃ qa ibi ẽ affectus illicitus nõ cõiugalis: sed meretritius: utẽs sua tãq nõ sua: sicut ducit brutalis ĩpetus: ubi etiã modus tẽpus & locus libidinis explẽde cã peruertit̃ abusus nõ excusat: sed dãnat potius & accusat. Quia sicut dicit Augu. talia execrabilit̃ fiũt i meretrice sed execrabilius in uxore. Si igit̃ iesus cũ sua matre dulcissima & discipulis iteresse debeat: & si uolunt cõiugati q aquas lasciuie in uinum casti amoris cõuertat: oportet q sit honorabile cõnubiũ in oĩbus & thorus imaculatus: hebre. ultĩo. Secunde nuptie sunt exoptabiles pp spũale cõmertiũ & cõnubiũ int̃ aĩam sponsam: & iesum sponsum.

Cõtrahit̃ aũt hoc cõnubiũ in baptismali inocẽtia.

Ratificat̃ i uirtualis opis efficatia

Consumat̃ in finali pseuerantia.

Ad istas nuptias uocat ueritas: locat humilitas: ornat charitas: uocat igit̃ ueritas: Matth. xxii. Ecce prandiũ meũ paui &c. q. d. saluator. Seruate pmissionẽ fidei: non uiolãtes thoꝝ spũalis cõiugii: quia tauri mei &c. i. fides p aplos & martyres & eoꝝ sãguinẽ ẽ firmata. Vel thauri sunt opa actiõis xpi ihu que fecit in corruptõe altilia sũt pingues deuotões & amores & uolatus cõtẽplationis iesu quas fecit i mẽte: q oĩa sũt ĩmolata i cruce p dolores ieffabiles i qbus est nobis patus oĩs gustus nuptial' amoris. O q̃ mire sũt iste nuptie dũ pparãt̃. Quicqd. n. fecit deus abinitio scl'i: qcqd sustinuit bñdictus ihs in carne passibili istaꝝ nuptiaꝝ ppatio fuit. Mire dũ ad eas electi uocãtur quilibet suo modo. Petrus de piscatiõis offõ: Mattheus de theoloneo Io. de nuptiali cõuiuio. Et quidã p blãdicias bñficioꝝ introducũt̃. Alius p aspa flagella pducit̃ & mõis i numeris qbus bonus iesus uocare dignat̃ ad has nuptias puenit̃. Mire dũ gustãt̃: quia ibi.

Intellectus gustat ueritatẽ

Affectus suauissimã bonitatẽ

Aĩus altissimã maiestatẽ

Effectus efficacissimam potestatem.

Ibi masticat̃ bñdcũs iesus q̃tũ ad suã ĩcõphẽsibilitatẽ & q̃tũ ad eoꝝ q̃ fecit i carne cõtinuã rumiationẽ. Ibi suauissime bibitur recepta iustificatio: firma gl'ie pmissio & ipsius supne gl'ie p miras imissiões prelibatio. Mire dũ recusant̃. Miꝝ enim est quõ hũana malitia tãta bonitate iesu in sua hũanitate expta tot predicatõibus & ĩspiratõibus ĩuitata: tot bñficiis attracta: tot cõmiatiõibus ĩrita: tot exẽplis & expimẽtis de mũdi uãitate & uite breuitate edocta põt has nuptias recusar̃. O q̃ ifelices fuerũt se excusantes quos decepit.

Vxor concupiscentie.

Iugum excellentie.

Villa auaricie.

Mire dũ trãsferũt̃. pmo enĩ ihs uocauit ad has nuptias potẽtes nobiles: sapiẽtes diuites: sanos fortes & i oĩbus i hoc scl'o fortunatos: hec enĩ dona dei sũt pma & pncipal' uocatio quãtũ ẽ ex pte dei: qd hãc uocationẽ pmo i nature ĩstitutõne seruauit: & q nũc talia dona tribuat i statu miserie: magis ĩuitatio ẽ ex pte dãtis & doni: ut ipsi bñdicto iesu ex ipsis dõis hũiliẽt̃ ipm recognoscẽtes datorẽ: & ipi ex

ois fideli obsequat. Nō eni abiicit nobiles rex regū & dñs dñantiū. Nec fortes: fortitudo dei: nec pulchros: speciosus forma p filiis hoium. Nec diuites i quo sūt oēs thesauri: sed abusio mētis puerse que dōis suis ipugnat iesū facit nuptiaꝝ ipsaꝝ trāsferri delicias ad paupes debiles: cecos & claudos: qbus nulla suppetūt nec placēt cōmoda huius uite. Sic igit trāslatū ē regnū dei a gēte reproba q ābulat in magnis & i mirabilibus sup se: & a pplo graui pleno iniqtate q icrassatus ipinguatus: dilatatus dereliqt deū factorē suū: ad despectos & hūiles & xpi pauptatē & crucē imitātes: quoꝝ quosdā itroducit p suaues & uolūtarias ispiratiōes: quosdā uero p aspas tribulatiōes. Ad has nuptias itrare cōpellit: & sic miro dei cōsilio trāsferūt a reprobis ad electos. Mire dū obsecrāt: qr bñdcūs iesus q nūc arguit obsecrat & icrepat istat opportūe: iportūe ut ad has itret nuptias receptis & ppatis prudētibus uirginibus & clausa ianua sic rectitudie suc iustitie obseruit igressū: ut nulla allegatiōe: nulla obsecratōe nulla alterius intcessiōe aditū apiat ei q nūc eiul clamorē ut uēiat audire cōtēnit. Secūdo in his nuptiis locat hūilitas: Matth. iiii. Cū inuitatus fueris ad nuptias recumbe in nouissimo loco. Tres aūt sūt gradus humilitatis.

Primus est se abiiciendū cognoscere
Secundus defecto se abiicere
Tertius nouissimū ab oibus abiici appetere.

In hoc nouissimo te ipsū loca qa bñdictus iesus uult huic nouissimo dare. Et nūc ē hora nouissima teipsū nouissimandi. Ex quo nouissimo mō deus hūiliatus p te dicto & fcō & uerbo clamat. Nouissimus sū uiroꝝ. Si ergo erigeris cōfūderis: si uolas rumes: & dicet tibi: da huic locū. Si te locaueris i nouissimo: q te uocauit iesus locabit in sūmo. d. Amice ascende superius. Vbi aie humili datur.

Amplexus amicitie
Gradus reuerentie
Titulus honoris & glorie.

Tertio dixi q i his nuptiis ornat charitas: unde sine ueste charitatis accedēs expellitur: cōfundit & pūit Mat. xxii. Amice quō huc intrasti nō hñs uestē nuptialē &c. ubi arguitur ut.

Prodigiosus: quia fictus amicus
Presumptuosus: quia accessit indignus
Opprobriosus: quia defecit ornatus.

Et attende sequētia: qa pdigiosus ligatus fuerit: qr psūptuosus obmutuit: qa opprobriosus tenebras exteriores incurrit: ubi erit fletus &c. Tertie nuptie sū expectabiles & desiderabiles pp regule doticiū quod ē celeste regnū quod desideramus & patienter expectamus sicut agricola fructū. Iaco. ulti. Ad has inuitati.

Respiciunt: ad obsequiū determinate dispōnis
Recipiūt: ad tripudiū interne consolationis
Reficiūt per cōuiuiū eterne refectionis.

Respectus eni diuine gre nos disperit p merita que facit nos opari debita & grosi sponsi iesu obseque qa p que disponimur ut recipiamur. Et econtra in dispositi repellūt: Matth. xxv. uirgines pate erant &c. Virgines iste cōposite & ornate ad similitudinē glīose regie uirgīs mrīs agni q agno assistit a dextris in uestitu deaurato &c. cū spōso itrāt ad nuptias. Et attēde ibi qdruplicē ornatū istaꝝ spōsarum scilicet.

Scitatem affectionis in titulo uirginitatis
Simplicitate intentiōis in oleo iocunditatis
Strenuitatē opationis in lāpade claritatis
Sedulitatem expectationis in sagacitate puidētis.

He eni prudentes uirgies oleū simul cū lāpadibus accepūt: qd fatue comiserūt: & acceptū uendere & distrahere noluerūt qnimo de eo sue cōsciē lampades ornauerūt. Nō ē miꝝ si sic dispōite recipiūt ad trepudiū: Apoc. xviii. Gaudeamus & exultemus & demus gloriā deo quia uenerūt nuptie agni & uxor eius ppauit se. Et datū ē ei ut se cooperiat bysso splendēti & cādido. Gaudiū eni intrinsecū de bono icreato. Exltatio extrīseca de bono creato. gaudiū ē de bono dino. Exultatio de bono proprio & de toto collegio: ut pfecte hītet glia i tra nra: uxor agni bysso splēdēti & cādido opit dū aia glificati corporis imortalitate uestit. Tertio reficiūt &c. Apoca. xix. Scribe bti qui ad cenā agni uocati sunt In hac cena.

Diuersa apponuntur fercula
Proponuntur specula
Assumuntur pocula
Subnectuntur firma sedilia.

Ferculū recipit dilectionē: speculū cognitionē: poculū delectationē. Sedile ppetuā tētionē. Quarte nuptie sūt execrabiles pccoꝝ: qa i illis fides uiolat: thorus maculat: fedus sepat. Primo in his nuptiis uiolat fides q pmissa ē i baptismo ubi spirituale cōnubiū ē cōtractū. Aia peccās: pactū puaricans: uotū uiolans: fidē datā euacuat: uiolat: & ifrigit: dū a deo p pccm auersa adulterat cum diabolo carne: & mūdo. Sic ergo cōmisso crimie adulterii peccāt ille nuptie contra bonū fidei: Sap. xiiii. Neq uitā neq nuptias mūdas iā custodiūt. O felix aia. Sponsus tuus est amator zelotipus. Ego inqt deus zelotes Exo. xx. Locus ēt tuus ē augustus. An gustatū ē eni stratū ita ut alter decidat & pallium breue utrūq opire nō pōt ait Esa. xxviii. ca. Nō eni simul eē pōt adulter & sponsus. In his etiā nuptiis thorus maculat: dū p pccm gra subtrahit: & uirtutibus abscedentibus aie imago fedat. Egressus ē enim a filia syon ois decor eius Treñ. iiii. Spōsa debet esset plchra: Can. iiii. Tota pulchra es aica mea. Et Sap. xiiii. Aiaꝝ iqnatio natitatis imutatio: nuptiaꝝ icōstātia iordiatō: mchie & ipudicitie sup ple i cōmissiōe pcci: ex istomaclato thoro nascit p les ifamis: exps hereditatis & sic iste nuptie peccāt cōtra bonū plis: dū i fructu pnie & opibus iustitie qbus debet hereditas glie aia cōcipit dolorē & pit iiqtatē: pcm uero cū cōsūatū fuerit generat mortē: Ia. i. In his ēt nuptiis fedus sepat. Et pp hec spō

sa q̄ assumi debet ad cõuiuiũ exẽplo uaschi deiecta de solio submergit' in isernũ: dũ peccat cõtra sacra mẽti bonũ: & sic nuptie baptismalis regeneratiõis aie preuaricate ꝓmissionis p pcc̄m sepato cõiugio p eterne damnationis sniam cõuertũt' i luctũ. Opprobriosũ est eni aie xp̄iane uel religiose & ecclesiastice repudiari a sponso: q̄ iudaice: gentili uel seculari: primi Mach. xiiii. Cõuerse sũt nuptie in luctum: uox musicoꝝ ipsoꝝ in lamentũ. Expgiscere ergo aia mea: & has execrabiles nuptias tota mente deuita: & ad spũales spõsi iesu amplexus ĩtima affectione aspira. Et si tibi deficit unũ spũalis letitie: attende piissimam mr̄em ꝓ te appellare ad sponsũ: allegantẽ ꝙ uinũ non habes. Nec patit' quod petit' a mr̄e non fieri a bono iesu q mr̄em precipit honorari: si tñ sis scẽ mr̄is monita seruare sollicita: & pii iesu obseruare mãdata: hydrias potẽtiaꝝ tuaꝝ tam mentis q̄ corporis ĩpleas aqua lachrymaꝝ & fletuũ in te oẽ recognoscens defectũ: & sic gemituosis suspiriis anhelãs ad sponsũ: indubitãter expectes: qđ dũ non aduertes pius iesus tuas aquas isipidas optimũ conuertet in uinũ.

Iesus pastor circuiens. Cap. vii.

Qonuocatis discipulis & mirabili manifestatiõe cognito iã iesu a pl'ibus potẽtie & gr̄e pleno cepit se ueꝝ pastorẽ iesus ostendere: & p ciuitates & castra sollicite circuire ut errantes oues posset reducere ad pascua celestis ouilis oĩbus dans & annuncians cibũ uite. Quãta aũt sollicitudine laborauerit perditas oues reducere ad pascua: ipse pastor ostendit i pabola pastoris & ouis cẽtesime pdite: multaq; cura quesite & tãdẽ ĩuẽte: & in humeris deportate cũ gaudio. Sed apte in typo sui bonũ pastorẽ describit: dũ dicit. Bonus pastor aiam suã dat ꝓ ouibus suis. Quod & ipse efficaciter ĩplens de se põt rõnabiliter dicere. Ego sum pastor bonus. Quãta aũt censura iudicii morbidas oues & gregẽ ĩficiẽtes arguerit scribas .s. & phariseos ipsoꝝ uitia describẽdo i oculis suis testes sunt p̄dicatiões eius cõtra eos in multis locis i euangelio scripte. Maxime: Matth. xxiii. Vbi multotiẽs uocat eos cecos & hypocritas a dei ueritate auersos. Sed & quãta pietate publicanis & peccatoribus ad pniam conuersis se mansuetũ & affabilẽ reddiderit murmur nõ ueritus phieoꝝ aũt scãdalũ asserẽs pp male hñtes se uenisse in mũdũ: testes ĩuoco & adduco in mediũ. Mattheũ: zacheũ: peccatricẽ illã ad eius pedes ꝓstratã: & adulterio mulierẽ dep̄hensã. Hunc ergo pastorẽ piissimũ iesũ dilectũ aia mea more Matthei pfecte sectare: more zachei hospitõ suscipe: more peccatricis unguento punge: more adultere in eius pietate cõfide: si forte phieos te accusãtes excludat: & a pietate cordis eius sniam absolutionis merearis audire. Nemo te cõdemnauit mulier: nec ego te cõdemnabo. Et quia tã censura iustitie q̄ affectus mie & uera cordis iesu i omẽs charitate procedũt q uult oẽs hoies saluos fieri: & neiem uult pire. Idcirco uolens reliquere btissimũ petrũ sui pastoratus uicariũ: ter ipsum de' dilectiõe examinat. Cui & .iii. repetens pasce: ex charitatis rectitudie & pietate in amoris feruore sibi oues & agnos corporis mystici pascẽdos cõmendat. Et ut a suo exemplo nõ deuiet q pro amore ouiũ tradidit aiam suã tunc eidem petro martyriũ quod pro dei amore & sollicita cura ouiũ sustinere debebat exp̄sit: qñ postea surgens cũ ibi pl'es essent discipuli singulariter petro dixit. Sequere me. Io. ultio. More aũt bõi pastoris iesus multa fecit ouibus. Nam oues redemit cũ in cruce detinerẽt' a raptore. Sic & bonus iesus primas oues adã & euã q errauerũt & ĩtrauerũt prohibita pascua pomi uetiti cũ toto grege propagatiõis ipsoꝝ quos impius raptor lucifer i carcer' tenebat ĩferni: uitã suã dãs pro eis carcere cõfracto redemit. Propter quod Io. x. dicit. Aiam meã pono ꝓ ouibus meis. Oues defendit qñ sũt obsesse uel infestate a lupis: quod ipse pastor iesus fecit: cũ ꝓ eaꝝ defensiõe cõfregit potentias bestialis caterue: arcũ: scutũ: gladiũ: & bellũ. Oues deducit ut ꝓficiant: quod fecit dñs i ascensiõe qñ iter ad eterna pascua p̄parauit. Erãt eni pascua gl'ie ouibus clausa fossato ꝓfundo cõcupiscentie & muro diine sniẽ. Sed pius pastor ihs ĩformãs põtifices de suo corpore: pontem ouibus fecit i cruce: ne de cetero i cõcupiie cadãt ꝓfundũ. Et muꝝ fregit diine sniẽ cõstringens suũ corpus i morte & portas frãgens obserate clausure: unde Mich. ii. Ascendit iter pandens ante eos. Et Io. x. Cũ ꝓp̄as oues emiserit añ eas uadit: & oues ipsũ sequũt': qa sciũt uocem eius. Iste igit' pius iesus solus est uerus pastor qui solus põt per ostium nr̄e mentis intrare: ostium enim mentis nr̄e affectio nr̄a quam solus iesus potest satiare hic habet ꝓprias oues per eternã electionem quas uocat per internã inspirationem: sed nomiatim: qa scđm ꝙ de uno quoq; per meritum mortis sue in seipso disposuit: secundũ hoc eis gr̄e donũ infundit. Et añ eas uadit p exẽplarẽ uitam: quia sciunt uocem eius p secretoꝝ iesu intelligentiã. De his proprie dicit: Io. iiii. Et nõ põt qsq̄ eas rape de manu mea. Hic ẽ ille paup de quo. ii. Re. xii. dixit nathã ad dauid ꝙ ouẽ emerat quã nutrierat: q̄ de pãe eius edebat: & de calice eius bibebat: & in sinu suo dormiebat quã ĩpius raptor abduxit: & piũ pastorẽ occidit: cui etiã duꝝ iudiciũ reseruat'. Tales oues xp̄s corpe & sanguine suo pascit tãq̄ uiatico ne deficiãt quas & locat in lectulo cordis sui: de quo oĩbus electis suis fecit ouile. Hos generales effectus xp̄s facit quotidie singulariter fidelibus suis.

Redimit eos a carcere cũ eos reuocat a peccato.

Defendit cũ ꝓtegit a tentatiõis laqueo.

Deducit cũ ꝓmouet in bono.

Pascit cum beatificat in celo.

Quia uero ter dictũ ẽ btõ petro pasce sicut & pius pastor iesus ter pauit: uerbo exẽplo & subsidio. Idcirco nota ꝙ quilibet pastor debet pascer' quolibet istoꝝ mõꝝ oues suã. Nã tripl'r debet pascer' uerbo .s. exhortatõis de pnia faciẽda: Eccle. xviii. q miam

habet: docet & erudit q̄ pastor gregem suum. Miserator excipiens doctrinā miserationis a p̄mo pastore iesu qui docet ꝓfectores alta cōsilia: erudit simplices precepta coīa: & modificat uerba ꝓ auditorꝝ côueiêtia. Sicut enim diues hō hēt diuersi generis gregē quē una proprietate possidet & diuersis cibariis nutrit & replet: sic pastor ecclesiasticus multos hēt regere & docere unus & inaiatus in seipso psistens diuersa nutrit pastura cū puulis lacte opus sit: solido cibo grādeuis. Et hoc ē gregē erudire: & ut pastor docere. Secundo pascit uerbo consolatiōis de assequēda gl'ia: Exo. iii. Moyses pascebat oues ietro. Cūq; miasset gregē ad interiora deserti uenit ad mōtē dei oreb. Moysi māuductio: pastorꝝ cōsolatio: ductio ouiū ad interiora deserti: exercitatio subditorꝝ ad cōtēplāda gaudia paradisi: q appellatur desertum propter quinq; que sequuntur uidelicet.

Amenitatem florꝝ	Quomō pastor se debet hēre ad subditos.
Loci secessum	
Auium contentum	
Viriditatem herbarꝝ	
Abundantiā fructuum.	

Que oīa sunt secundū līam in deserto & agro: uel uiridario culto & secūdū sp̄ualē intelligentiā in paradiso culto: puētio autē ad montē dei oreb q̄ īterp̄tat' mēsa: refectio ē q̄ debet' in futuro in ipsa super excellentissima diuinitatis & hūanitatis natura: & nihilominus in p̄nti sentit' p̄libādo ī quadā iocunditate interna. ❡ Sic eni pastor materialis nūc umbrosa & secreta ouibus ꝓuidet ad refrigerium loca: nūc herbosa & mollia ad recubitū: nūc leuia cātilenosa & suauia adhibet ad remouēdū fastidiū: dum suauitate fistule gregē q̄si alloquit' cātās suauitatis aliq̄d uel amoris. ❡ Terrio uerbo correctōis de tremēda s̄nia. Mich. i. Pasce ppl'm tuū ī uirga tua: gregē hereditatis tue: q̄a p ptātē ordinariā notorii & ī corrigibiles sūt cōpellēdi. Et bn̄ dicit pasce ī uirga ut ī uerbo correctiōis sit tp̄ramentū ne nimia austeritate exulceret: uel ex nimia leuitate resoluat. Nā si taces: approbare uideris. Si excedis sp̄ūs idignationis & furoris agitatur sub pallio zeli atq; feruoris. ❡ In signū huius discrete prudentie Simon īstituendus pastor a xp̄o cognomiatus ē petrus. i. agnoscēs uel firmitas ut sapiā sit ī itellectu: firmitas ī affectu & effectu: unde & Ietro dixit. Moysi de īstituendis pastoribus. Elige tibi uiros sapiētes. Exo. xviii. Sed ꝓchdolor cōpletū ē uerbū: Esa. lvi. Ipsi pastores ignorauerūt intelligētiā: & iō nō pascūt uerbo. Nā uerbū exhortatiōis côuersū ē in taciturnitatem Hiere. x. Nō ē qui extendat ultra tētoriū meū. Nō ē q erigat pelles: q̄a stulte egerūt pastores & dn̄m nō exq̄sierūt ꝓpterea nec ītellexerūt: & oīs grex eorū dispersus ē. Ita conq̄rit' dn̄s. Nō ē qui ecclesiam dei ī fide āplificet: ī charitate dilatet: quia pastores stulte agūt ex defectu bōi opis: deū nō īquirūt ex defectu pie intētiōis: nō ītelligūt pīculū quod īcurrūt ex defectu optimi lumīs. Et grex eorꝝ dispgit' uel se diuidēdo ab unitate sacramētorꝝ: uel errādo a uia mādatorꝝ uel resiliēdo a sp̄e ꝓmissorꝝ. Verbū cōsolatiōis ī obiurgationē: Zach. xi. Summe tibi uasa pastoris stulti: quia ecce ego suscitabo ī t'ra pastorē qui derelicta nō uisitabit: & dispersa non q̄ret: & contritū nō sanabit: & id quod stat nō nutriet: & carnes pinguiū comedet & ungulas ipsorꝝ dissoluet: uasa pastoris: pāis ī pera: uerbū p̄dicatiōis ī memoria: canis in fune: zelus cū discretiōe: baculus cū uirga: auctoritas grauis: & correctio mediocris: cornu cū fistula: timor diuini examīs: & spes ex dulcedīe diuine miseratiōis: hec uasa decoris & gr̄e ī bono pastore auferūt' ab ignorante & stulto. ❡ Heu heu in diebus nr̄is: tales & tales habuimus: nā derelicta nō uisitāt: peccatores ad pēitētiā nō excitāt dispersa nō querūt: errātes nō reducūt: nō sanāt cōtritos: tētatos nō curāt: id quod stat nō nutriūt: piiciētes côualescere nō sinūt: carnes pīguiū comedūt .i. quod pīguedīs est ī tēporalibus in dn̄iū suū conuertūt: & ungulas dissoluūt: q̄a corda prius uinculis charitatis unita diuidūt: & iō implet' illud Gen̄. xl: Detestāt' egyptii oēs pastores ouiū: q̄a raro īueniūt' aliqui peccatores subditi q mō pro salute aīe sue querāt suū ep̄m aut in cōfessiōe uelint adire sacerdotē ꝓpūm: q̄a cōspiciūt in ipsis: & audiūt nūc uerā s̄niam pauli. Oēs que sua sūt querūt & cetera. ❡ Verbū correctiōis uersū est ī remissionē: & iō p cōsequēs in seditionē: Hier. l. Grex perditus factus ē populus meus: pastores seduxerūt eos: quod fit cū publicos & notorios pccōres nō corripiunt sed sustinēt: & p pecuniis excōicatos absoluūt p̄ter ordinē iuris. ❡ O aīa mea assume tibi lamtū sr ptritiōe filie ppl'i mei: q̄a ocl'is tuis uidisti pastorē & pastores nō solū nō correctores sed ēt auaros: quorꝝ oīs amicitia uidet' fuisse in malitia. Nā sceleratos & īfames hoīes habebāt in sua familia: hos aūt ꝓmouebāt ī sua eccl'ia: pios & scōs repellebant cū iniuria lugebāt dari gratis bn̄ficia. Nō dabant' scā nisi ꝓ pecūia. Nō curabāt' nisi parētela: & q bonus accedebat redibat cū malitia. ❡ Hiccine uero ē iste pastor singulariter dei quo dcm̄ ē supra tāq̄ stulto & adultero debēt uasa pastoralia digne auferri: & sua ñ fuisse oībus ppl'is demr̄ari. Nūc fuisset uir ille cētēarius solū: qr ml'tos iā hūimus tales & eēt tolerabile malū & gemēs tacerē. ❡ Sed nūq̄d ñ iste uerus ē lupus q rapit & dispergit oues: scismata facta nutrit: nō facta sua malitia de nouo ꝓducit: ciuitates turbat & diuidit: regna comouet: & paces impedit clerꝝ deformat: relationē turbat: ppl'os captiuat. Symoniā approbat: auariciā p̄dicat: lasciuiā exaltat gulā ꝓuocat: pōpā & superbiā sup cathedrā locat iracūdiā & furorē quasi sibi despōsat: miam fugat: pietatē anullat: charitatē firmentat. Et nunq̄d talibus opibus fidē non euacuat: & spē oēm diuini iudicii & p̄mii quātū ex se ab oībus fidelibus uidet' rapere: p̄dictas & multas īnumeras alias malitias quibus nec deum timere nec hominē uereri uidetur: nec futurū iudicium & eternum premium expectare.

¶ Quid ultra facturus est hõ peccati filius perditiõis q exaltatur & extollit' supra omne illud quod dr̄ aut colitur deus: ita ut in templo dei sedeat ostē dens se tãq̄ sit dn̄s: destruat & hũc. Sicut illũ est destructurus dn̄s spũ oris sui & interficiat illustratiõe aduentus sui. Oēs enim pastores qui in malitia cõ ueniunt pn̄t dici unus malus pastor & ad omnes qui talia faciunt pn̄t predicta referri. ¶ Vidisti quõ dei populus pascitur & nõ pascit' uerbo: uide ergo quõ pasci debet exēplo utiq; triplici. s. ¶ Pn̄ie exterioris. prime Pe. v. Pascite q̄ i uobis est gregem dei ꝓuidentes non coacte: sed spontanee secundũ deũ neq; turpis lucri gratia: sed uolũtarie. Neq; ut dn̄antes in clero: sed forma facti gregis ex animo: ut cũ apparuerit princeps pastorum percipiatis immarcessibilem glorie coronam: forma inquit facti gregis ex animo: quia penitentia in pastore exemplũ est pn̄ie & mortificationis in grege. Et hoc fieri debet ex animo. s. propriam emendandi uitam & informandi plebem subiectam: & si non indigeat ꝑ seipso: debet tñ propter alios custodire uias duras. ¶ Patientie interioris: Esa. xl. Sicut pastor gregem suum pascit: in brachio suo portabit: & in sinu suo leuabit: fetas ipse portabit. E patia enim & compassione interiori pius pastor iesus agnos iualidos ad ambulandum per aspera supportat in sinu suo infũdendo suauia: fetas oues in humeris patientie sue portat dãs tempus ad penitentiã: ut quod ceperũt per debile ꝓpositũ: expectatione roboret' & ducat' ad actũ. In hoc docens pius iesus pastores ecclesie ut ex interiori patiētia & cõpassione ad oues oĩum imbecillitates nouerit supportare. Et secure in oĩone allegent ad ipsum iesum pastorē exptum illud. Gen̄. xxxiii. Nosti dn̄e q; paruulos hēam & teneros & oues & boues fetas mecum: quas si plus in ambulando fecero laborare: morientur una cũcti greges. ¶ Vigilantie & dilectionis: Luce. ii. Pastores erant in regiõe eadē uigilãtes & custodientes uigilias noctis. Vigilantes dicit & custodiētes: ut ꝑ uigiliã ferãtur in deũ & per custodiã descēdãt ad populum. ¶ Sed heu sicut ecclesia cõmutat sapiētes i ignaros: sic spũales i carnales. Nã de pastoribus dicit': Esa. l. Oēs i uiã suã declinauerũt. i. scd̄m placitũ sue concupiscētie uiuũt. Nam.

Exemplũ pn̄ie degenerat in uoluptatē peculantie Zach. x. Sup pastores iratus ē furor meus: & sup hyrcos uisitabo: hyrcus est animal peculãs & fetidũ: hic ē pastor carnalis ꝑ iordinatõnem gule: & fetidus ꝑ cõcupiscētiã luxurie. Sup tales irascitur furor dn̄i in pn̄ti: sicut sepe patet in eoꝝ detestabili morte: sed uisitabit i futuro: qn̄ corpus & aĩam pimet morte gehēne.

Exemplum patiētie degenerat icrudelitatē tyrãnie Ezech. xxxiiii. h̄ dicit dn̄s ad pastores. Cũ austeritate imperabatis eis: & seqt' lateribus & hũeris cõpingebatis ĩfirma pecora donec dispgerēt' foras: & carnibus uĩis uētilabatis. In ipio: isolētia: i humeris & lateribus: ostētatio & supbia. In uentilatione cornuũ: uiolētia exactio: & rapina.

Exemplum sollicitudĩs & uigilantie degenerat in tepiditatē negligētie Naũ. iii. Dormierũt pastores tui rex assur. Assur interpretatur factura uigilans ad tentandũ. i. diabolus qui factura est dei. Cuius pastores. s. quos sua malitia facit locari in ecclesia non uigilãt ꝑ curã: sed dormiũt ꝑ negligentiã: uel sub ꝓtextu studii suã ꝓcurãt absentiã: uel ꝑ haustu maioris bn̄ficii i curia trahũt morã: semp tñ uolũt suã exfructare prebendã: Zach. xi. O pastor & idolũ derelinquēs gregē. Et sicut apl's dicit. Scimus qm̄ idolum nihil est: & ipsi in ecclesiis nihil sunt & nihil faciunt nec cantant deo: nec seruiunt populo: hi ergo non pascũt exēplo. Vide quõ dei ppl's tertio debet pasci subsidio: & hoc triplici uidelicet.

Temporali: Hiere. vi. Pascet unusq̄sq; qui sub mãu sua sũt. Nã secundũ Greg. Qui terrenã substantiam plus q̄ oues diligit meritum pastoris ꝑdit

Corporali: Io. x. Bonus pastor aĩam suam dat pro ouibus suis: quia ingruēte necessitate mors corporalis sustinenda ē ꝑ subditoꝝ salute. Sicut dictũ est supra exēplo bn̄dicti iesu & petri.

Spũali: Amos. iii. Quõ si eruat pastor duo crura de ore leõis: aut extremũ auricule: sic eruent' filii isrl' q̄ hitant in samaria q̄ interpretat' custodia: qa pastores custodientes subditos suos ꝑ suffragiũ oĩonis eos eruere pn̄t a ptãte demonũ. i. Re. xvii. Pascebat seruus tuus gregē pr̄is sui: & ueniebat ursus & leo: & tollebat arietē de medio gregis: & ꝑsequebar eos & ꝑcutiebã: eruebãq; de ore eoꝝ & illi cõsurgebãt aduersum me: & apprehendebã mentum eoꝝ: & suffocabã interficiebãq; eos. Nã & leonem & ursũ interfeci ego seruus tuus &c. ¶ Sed ꝓ dolor: nõ pascũt pastores ppl'm subsidio: quia sicut in ꝓallegata auctoritate Esa. l. dr̄: unusq̄sq; ad auaritiã declinauit a sũmo usq; ad nouissimũ loqt' de pastoribus. Expõat al'r qui uoluerit ubi nihil excipit': nihil relinqt' ab hac malignitate exēptũ a summo enĩ usq; ad nouissimũ: Ille eni q caput languidũ fuit idolũ & nõ pastor: rapinã: auaritiã: simoniã: i oēs status sua mala exēplaritate ꝓpagasse uidet' usq; ad nouissimã plebetulã: qa enĩ spoliauit eos: a subiectis rape spolia didicerũt. ¶ Sic igit' cupidi pascũt subsidio corporali: qa fures sũt & latrones. Ezech. xxxiiii: Lac cõedebat' & lãis opiebamĩ quod crassũ est comedebatis: & gregē meũ non pascebatis. Ecce furtũ mãifestũ paupibus cibũ subripe. Ber. Cõcedit' tibi q; si altari seruis de altari uiuas: non ut de altario luxurieris: & cõpares tibi frena: & sellas depictas. Quicq̄d enĩ ꝓter necessariũ uictũ & uestitũ accepis: sacrilegiũ ē: furtũ est: rapina est. ¶ Nõ corporali qa sũt ociosores: Zac. xi. Pastores occidebãt & nõ dolebãt: & uenũdabãt eos dicētes. Bn̄dictus dn̄s diuites facti sumus. ¶ Occidũt ad lr̄am sepe: & si nõ manu ꝓpa: tñ aliena: & si nõ gladio: tñ lingua & cõsilio. Occidũt etiã aĩas dãtes mala cõsilia & nõ curãtes aliqñ surgere de lecto: uel de mẽsa: ut ministrēt paupibus sacramēta: parꝫ curãtes de aĩa:

multū curātes tēporalia. Nō spūali: quia sunt pditores: Hiere.xlviii. Quis filis mei: qs sustinebit me? Quis est iste pastor qui resistat uultui meo? In hoc enī uultui resistūt: qa eius uolūtatē & pcepta nō faciūt. Sed aliter uellet sibi dñs resisti a sacerdotibus.s. ꝙ occurrerēt sibi: sicut moyses resistebar snie dñi p salute popl'i. Isto igit' mō pōt exponi uerbū pmissū: ubi despectiue dicit dñs. Et q ē iste pastor q resistat uultui meo.q.d. faciat ille me reuocar' sētētiā iracūdie sup subiectū ppl'm occurrēdo mihi.
Cum maleficiis lasciuie
Cum cōmessationibus gule
Cū pōpa superbie Cum cura sue parentele
Cū fuga ecclesie Cum precipitio lingue.
Quādo mihi det officiū debitum soluere. Hec cine sunt suffragia quibus de manu mea ppl'm liberabit. Nōne ergo isti sunt pditores q nō militant sed fugiūt de prelio. Stipēdia pugnātiū accipiunt: & emergēte pugna fugiunt: imo quod peius est aduersariis ad depopulādū se iungūt: Io.x. Mercenarius autē & qui non est pastor &c. He aūt reprehensiones sunt contra eos solū qui talia agunt Nā pastoris officium sanctum est. Est enim populi reductiuū in deū: primo quidē multiplici metaphora q̄ de eis in scriptura scribitur.s.

Architecti	Agricole	Pastoris
Fideiussoris	Medici	Speculatoris
Ducis	Parentis &	Nutricis.

Primo pontificale offm̄ describit' sub metaphora architecti pp eruditionem credibiliū. prime ad Cor.iii. ut sapiēs architectus fundamentum posui. Quid enī sunt lapides in edificio nisi articuli fidei in aīo in quo hītat xp̄s tanq̄ in tēplo suo. Ad eph.ii. Superedificati sup fundamētū &c. Et paulo post dicit iesum habitare per fidē ī cordibus uestris. Ac per hoc sicut se habet edificator ad edificiū sic sacerdotes ad ppl'm in fidei ueritate fundandū & pmouendum. Secūdo sub methaphora agricole propter plantationes uirtutū quas irrigare dicit' p documentū scripturarꝫ prime. Ad cor.iii. Ego plantaui &c. Si.n. ecclesiasticus ppl's hortus est & paradisus plantatus & uirēs per multiformitatē uirtutū recte informator plebiū in doctrina morꝫ dr' agriculator designatus per hoīem pmū quē posuit deus in paradisū ut operaret' & custodiret illū. Tertio sub metaphora pastoris p sollicitudinē ouium Io.x. Qui intrat per ostiū in ouile: pastor est ouiū. Et de hoc satis est dictū supra. Quarto sub metaphora fideiussoris siue aduocati propter interuētionē precū ad deū: & obligationē sui: Ad hebr.v. Oīs nāqꝫ pontifex ex hoībus assumptus p hoībus cōstituit' in his que sūt ad deū ut offerat dona & sacrificia pro pccis. Agit enī pontifex cās hominum apud deū ut aduocatus & etiā agere debet cām dei apud hoīem sue cure cōmissū: prime Re.xx. Custodi uirū istū: q si lapsus fuerit erit aīa tua p aīa illius. Ecce ꝙ est fideiussor Prouer.vi. Si spoponderis pro amico tuo defixisti apud extraneū manum tuam.

Quinto sub metaphora medici propter curationē plagarꝫ hostiliū quod insinuat pabola illius q ī cidit in latrones: Luce.x. Vbi samaritanus alligauit uulnera eius infundens oleū & uinū designās piissimū medicū & eius qui tenet locum in medela uitiorꝫ Iaco.v. Infirmatur qs i uobis &c. Sexto sub metaphora speculatoris pp prenunciationē iminētiū piculorꝫ: Ezech.iii. Et filii hoīs speculatorē dedi te domui israel. De quo cōsequēter adiungit ꝙ discrimina populis annūciare si neglexerit sanguinē aīarum illorꝫ de māu eius requiret. Septimo sub metaphora ducis ferētis uexillū ad repulsionē hostiū īstar illius nobilis machabei: primi Mach.iii qui induit se lorica sicut gygas & ptegebat castra gladio suo: pest.n. ecclesie que ē terribilis ut castrorum acies ordinata Can.vi. Et deputat' ad custodiendū lectulū Salomonis quē.lx. fortes ambiūt ex fortissimis israel: oēs tenentes gladios: & ad bella doctissimi Can.iii. Octauo sub metaphora pentis. prime Corin.iiii. dicit Apostolus in xp̄o iesu: p euangelium ego uos genui. Ecce metaphora pris. Audi metaphorā mr̄is ad Gal'.iiii. filioli mei quos iterū pturio donec iesus formet' in uobis. O q̄ dulcis pastoris debet esse affectus ad subditos. In quorū charitate utriusqꝫ pentis unitur affectus. Nono sub metaphora baiule uel nutricis q̄ tentatū cibū tribuit puulo ipsum portando debilē & mamillis lactando. prime Cor.iii. Tāq̄ paruulis in xp̄o lac potū uobis dedi non escā. Idē alibi Tanq̄ si nutrix filiū suū foueat. Ecce hūisti.ix. metaphoras: quibus pontifices & pastores aīarꝫ in suis officiis comparant' has similitudines bonus iesus suo bn̄dicto ore describit & sibi conuenire in pphis p spiritū suū aū predixit primū in parabolici edificatoris qui edificat domū suā supra petrā & se ostendit architectū Petro.d. Sup hāc petram edificabo ecclesiam & cetera.
Est etiā agricola in parabola seminantis
Est pastor in parabola pastoris
Est aduocatus dicēte apl'o aduocatū habemus &c. hoc offm̄ ualenter executus est i horto in plixa oratione quam fecit ad prēm: Io.xvii.
Est medicus in parabola uulnerati qui incidit in latrones: medicū se uocat in uocatione: Matth.d. Non est inqt opus ualentibus medicus qd' approbauit in oībus curis quas fecit.
Dicit etiā se esse speculatorē piissimū & uigilantissimū iesus ascendens in hierusalē qn̄ predixit ciuitatis excidiū sup quā sacrilegā pius iesus assūpsit lamētū: Luce.xix.
Ducē se obtulit: cū ait. Si quis uult post me uenir: &c: Matth.x. quod & fcō mōstrauit: qn̄ ip̄e dux iesus i pma atie cōmisit cō demōe: qn̄ Mat.iiii. ipsū supauit i tētatiōe Sed q̄ maxie qn̄ ipsū debellauit i cruce: & baiulās sibi crucē &c.
Patrē piissimū se obtulit i receptiōe filii pdigii redeūtis ad prēm: Luce.xv.
Tenerrimā mrēm se obtulit sub methafora gallie:

q̄ cū suis filiis īfirmat᷑. Quotiēs inquit uolui: & cc. Mat.xxiii. ¶ Nutricē se sollicitā ondit ī mł'tiplicati one panū ta.v. ordei: q̄.vii. tritici: ubi & discretionē inuit nutrimēti. Mat. & Mar. ¶ Sed & nutricē īper scrutabilis amoris tūc maxime se ondit quādo nos suo sanguine cibauit. Vade & tu pastor eius uicarie & fac similiter. Sed multiplicatis ruinis in edificio & artificiis debilitata manu. Multiplicatis mal' her bis ī agro & multis defectibus cultore lassato. Am bulātibus gregibus p deuia & pastore negligente ī cura. Multiplicatis debitis in plebe cōmissa & fi deiussore deficiēte thesauro. Et apostematis uulne ribus infirmis & medico parit᷑ in firmato Vallatis castris scōꝝ mł'tiplicitate hostiū & speculator᷑ ex oculato. Facta strage ī plebe fideliū & duce ducto captiuo. Et mortuo p̄re & filiis orphanatis pdicitā te matre & periento aborsum. In nutrice exsiccatis mammillis ut non inferāt cibum sed sepe uenenū Nouos auditores missit dominus populo suo: mi serationis uiscera super ipsum effundēs dū nouos uirtute ipsos religiosos sanctos quos in omnibus supradictis in primus suis patribus & acie in eius coniuncta fecit in omnibus premissis uirtutibus tam in se q̄ in populis refulgere. Quod & adhuc p ipsorū ueraces imitatores nō desit misericorditer operari in populis. ¶ Sed defle mat᷑ eccł'ia tuā in fectiuā labē q̄ innumerosā multitudinē tam cleri: q̄ ppł'i in curristi. Nam trāsgressionū tuaꝝ mł'titudo tantā ī tue religionis aere cāuit epidimiā ut sancta religio tibi sana ad tuā medelā misericordiier a pio iesu pastore emissa de celo ex tue cōuersationis con sortio sit infecta. Et quanto purior de sublimi celo descēdit: tanto tue infectionis exaltatio magis eius īntima corūptionis uitio penetrauit. ¶ Eleua uo cē tuā infirma sponsa in eiulatū & fletū: qr quos a spōso iesu efficacissimos recepisti medicos oportet te tenere: de quibus nō hēs medicinā ipsos curare ī firmos: quoꝝ ē tāto magis dolorosa plaga quāto ad sił'itudinē xp̄oforis uite eoꝝ creata fuerat d'licata natura. Iā quasi qui ī eoꝝ offensis: pōpis: auaritiis & descursibus uanis instituta uidet᷑ eoꝝ malicia de ricoꝝ typo ihrł'm q̄ sororē suā samariā idolatrā & ipiā iustificasse dicit᷑ p ezechielē pp̄ham. ¶ Exurge igit᷑ m̄r eccł'ia: te ipam cura: & istos īforma & ad di lectū iesū piissimū spōsū amorosa & cōtrita emitte suspiria ut te totā collapsā quo ad generalitatē statu um sua īfinitissima pietate eleuar᷑ dignet᷑. ¶ Reduc ad mentē tuā pores patres uerosq̧ pastores: petrū dico & paulū utrūq̧ Ioānē & ceteros apł'os: christi martyres & docto res: qr eoꝝ pfectio īterīt. Et ipsā saltē cōspiciēs a lōge p ipa pdita cū Iob.ca.xxviii. Sume lamentū & dic. Quis mihi tribuat ut ut sim iuxta mēses p̄stinos scd'm dies quibus deus custo diebat me: qn̄ splēdebat lucerna eius super caput meū: & ad lumē eius ābulabā in tenebris. Sicut fui ī diebus adolescētie mee: qn̄ secrete deus erat ī ta bernaculo meo qn̄ erat oīpotēs mecū: & ī circuitu meo pueri mei & ce. ¶ Et totū illud capitulū assū me lamētū dolorosū pditionis tue pfectiōis ātiq̄. Et capł'm sequēs: xxx. qd' īcipit. Nūc autē derident me iuniores tp̄re. Et sūme in fletū & lachrymas p tua trāsgressione: p qua ex deformitate uite & mo rū presidētiū a sectis erroneis iuuenibus & lasciuis multipliciter derideri si forte uideat te sponsus tu uste uidericontemptiui & reformet te ppter no mē sanctū suū qd' tuo malo exēplo in gētibus est pollutū. Et reducat te ad pastorem & ep̄m dulcissi mū iesū xp̄m uita & moribus imitādū in tua mul titudie. Sicut & p ipius ih̄u bn̄ficiū facit in paucoꝝ uiroꝝ sp̄ualiū paucitate quos nisi tibi dn̄s q̄si pau ca semina reliquisset q̄si sodoma fuisses īabissata la scuia: & gomorre sił'em te monstrasses. ¶ Sed per eos exibit sapiētissimus ac benignissimus pastor ie sus uerū & electū semē gratie iterū seminare.

¶ Iesus uigor lassatus. ¶ Cap. viii.

Pastor iste iesus ciuitates & castella circuiēs non cū multoꝝ equorum apparatu discur rit: sed nudis pedibus ābulat pedester: nō baculum in uia: non auꝝ uel pecuniam in zona sed lōga itinera fatigās estu: imbre: defectu cibi & hos pici pluries fatigat᷑ qui est uigor & fortitudo uirtu tū ut pote super oīa benedictus deus. ¶ Iā memo rare aīa mea ad lassitudines benedicti iesu cū multa compassione ruminādas ī corde: qd' dictū ē supra de fuga iesu in egyptum & reditu septēnis ipius ab egypto: & qūo ueniēs a galilea ad.Io. per lōgū uie spatiū solus uadit pedester & pauper. ¶ Sił'r etiam in oībus itineribus suis dilig ēter attēde aīa mea q̄ nūq̄ legi ip̄m usum fuisse iumēto: nisi cū ueniens ihrł'm: ad formādū regnū glorie p solū sue crucis ut rex recepi uoluit: & hūilitatis magr̄ pp mysteriū & exēplū asina & pullo modico uie spatio fuit usus ¶ Hec autē est sanctoꝝ sentētia: quā expresse ostē dit euangelista ī łr'a: unde. Crisostomus sup.Io. sup illo uerbo: iesus fatigatus ex itinere: xp̄s igit᷑ ī sama ria accedens uitā facilē & deliciosā abiciēs: laborio sam sequēs: nō subiugalibus utit᷑: sed ita difficulter incedit: ut ex itinere fatiget᷑: erudiens nos ita super fluis alienos esse: ut multa necessaria abscidamus a nobis. Et hoc euangelista ostēdit. d. iesus igit᷑ fati gatus ex itinere. ¶ Quod autē nudis pedibus ierit. Ambrosius ī libro de fuga seculi dicit iesus discipu los sine calciamētis & sine pecunia misit: ne secū te rena portarēt. ¶ Ideo hieronymus ad. Eustochium Moyses & iesus naue nudis in terrā pedibus iubēt ī cedere: & discipuli sine calciamētoꝝ onere & uin culis pelliū nudi ad predicationē euāgelii destināt᷑ & milites uestimētis iesu forte diuisis caligas non habuere quas tollerēt. Nec enim hēre poterat dn̄s quod phibuerat in seruis. In his oportet christū & apostolos nudis pedibus ābulasse ad łr'am debere ī telligi. ¶ Idē quoq̧ ad Iouinianū de mōachis. Di scipuli toto orbe pegrini nō es in zona: non uirgā ī manu: nec caligas hūere in pedibus. ¶ Itē in ulti ma omel᷑. sup. Mat. Apostoli unica tunica induti & discalciati circuierūt & omnes supauerūt. ¶ Itē idē

ome.xxxii. dicit iesus apostolis. Nūquid aliqd defuit uobis qñ misi uos nudos & discalciatos? Et eusebius libro sexto ecclesiastice hystorie in laudē. Origenis sic ait. Ante oīa uero precepta euangelica & uoces saluatoris sūmo amore & studio implendas esse censebat quibus precipitur duas tunicas nō habēdas nec calciamētis utēdū: nec de crastino cogitādum. Et paulo post: deniq̧ & per multos ānos traditur absq̧ oī calciamēto nudis incessisse uestigiis. ¶ Ex quibus patet q̄ Orig. sentētia fuit & multorum doctoꝝ xp̄m sine calciamētis iuisse: & idē apostolis mādasse. Nec obstat q̄ aliqui contra se adducunt uerbū babptiste. d. Cuius non sū dignus corrigiā calciamēti soluere. Considerēt textus & glose: & aperte uidebit̄ q̄ Io. ibi uerbis mysticis & parabolicis utit̄. Cū xp̄m dicit ī manu habere uentilabrum &: securī ꝓpter quod sicut ꝓpter hoc ītelligi uult districtionē futuri examinis. Sic per calciamēti corrigiā mysteriū incarnationis. ¶ Glo. calciamentū in carnationis mysteriū. Corrigia: mysterii ligatura: & multa alia silīa: de quibus trāseo. ¶ Alias enī modus loquēdi usitatus hoīs respectu alterius se hūiliantis q̄ sit idignus minimū seruitiū sibi faceī quod ī corrigia calciamēti ondit̄: & q̄ nō intēdit asserere xp̄m calciatū icedere: patet ex hoc: q̄ sicut patet cōsiderāti textū: Matth. iii. hoc testimoniū fuit anteq̄ xp̄s uenīret ad baptismū: & tūc Io. nō cognoscebat eū quantū ad faciē corporis & amictū. Sicut dī: Io. i. Et ita nesciebat utrū nudis pedibus uel calciamentis icederet. ¶ Et si quis adducat q̄ angelus dixit ad petrū. Calcia te caligas tuas: ac p hoc petrus & alii apl̄i nō fuerūt discalciati. Audiat bedā super hoc passu ī originali dicētē ꝓ caligul̄ uel caligis ut quidā hēnt grecus habet sandalia: & dicta sūt a calio pedū: uel quasi a colligādo. Hoc enī genus calciamētoꝝ in euāgelio legit̄ apl̄is fuisse ꝑmissum: hec Beda. Cui consonat papias grāmaticus. d. Calige uel caligule. i. sandalia dicta sūt a callo pedū: uel quasi colligādo: qa ad pedes ligāt̄. Sic igit̄ patet q̄ xp̄s nudis pedibus īcessit: licet aūt multas passiōes hūerit iesus tā ex puersitate impugnantiū: q̄ ex ruditate tā discipuloꝝ q̄ alioꝝ q tardi erāt ad credendū: & rudes ad ite ligēdū & sepe ex grossicie īprouidi ad obsequendū & cōpatiendū: secundū teneritudinē sue cōplexionis & affligentis laboris. Singulariter tū eius fatigatio exprimit̄: Io. iiii. ubi ex itinere legit̄ fatigatus corporal̄r: & ex fatigatione illa alia spūalis pōt intelligi ex labore quē hūit in cōuersione samaritane. ¶ Virga huius fatigatiōis illud euāgeliū transcurramus: ubi singulariter quattuor demrantur uidelicet.

Itineratio laboriosa in euangelii principio.
Collatio grosa in mulieris colloquio
Informatio uirtuosa apl̄is ostensa de spūali cibo
Predicatio fructuosa cōuerso samaritanoꝝ popl̄o.

¶ Nam ex ciuitate illa multi crediderūt cū samaritana q̄ sigt uel generaliter ecclesiā de gentibus: uel spāliter quālibet aīam que. vii. ictibus pcussa a xp̄o in septimo ictu relicta hydria mortua ē pccō. ¶ Et licet sex gradibus usq̧ nūc cū aliquali resistētia sep in suo malo deficiēdo in xp̄i bono ꝓcederet: tam ī pricipio eū q̄si hostē alloquit̄: iesus ergo sic artificiose cōtra samaritanā pugnat & ipsā expugnat. Nā

ꝑmo petit obsequiū — Scd̄o ꝓmittit bn̄ficiū
Tertio explicat ignotū — q̄rto aduocat eius uirꝫ
Quito appetit secretū — Sexto declarat dubiū
Septimo manifestat seipsum.

Ecōtra mulier spūaliter ītelligēdo de puteo mundane malitie nolebat delectatōnē haurire hydria cō cupiscētie. ¶ Litteralit̄ aūt uoluit haurire aquā de puteo: quā & nō dedit xp̄o potēti: sed qōnē reddidit sitiēti: ꝑmo ergo uēit haurire: secūdo noluit dare: sed quasi emulū & hostem iesū appellat iudeū. In. iii. iā in reuerētiā trāsiens uocat dn̄m. In. iiii. iam liberalē attendēs: donū gr̄e petit. In. v. iā in ueritate ꝑficiēs dicit iesum. In. vi. iā suā iniquitatē cognoscēs magnificat iesū p ꝓph̄ie donū. In. vii. iam ad xp̄m sursū tendēs noīat xp̄m. In. viii. p manifestissimā bonitatē iesu q̄ lipidissime & clarissime pius iesus seipsum exprimit. d. Ego sū q loquor tecū: stati mulier ī seipsa deficiēs & tota ī xp̄m trāsiens ī figura mūdi cōtēptus siti nō curauit: puteū despexit: hydriā reliq̄t: & tūc facta ē apl̄a ī ciuitate ueniēs prudēter & sagacit̄ xp̄m p̄dicat: & iā eius amore ebria decreuit sua pctā māifestare: ut xp̄i posset gl̄iam p̄dicare. ¶ Vn̄ Orꝫ. dicit. Et fere q̄si quodā apl̄o ad ciues utit̄ hac muliere adeo eā iflāmans p uerba: ut āphora dimissa iret ad ciuitatem relatura cū cōciuibus. Reliq̄t ergo hydriā suā mulier ñ curās de corpore atq̧ de uiliori pp utilitatē pl̄iū. Inest quoq̧ nr̄a omissis corporeis & neglectis satagere ad īptiēdū aliis de cōmodis acq̄sitis. ¶ Et Criso. Sicut apl̄i uocati dimiserūt retia: sic ista dimisit hydriā: & euāgelicū opus fecit: & nō unū tm̄ uocat: sed ītegram ciuitatē Aug. in lib. Sed. q. dicit q̄ relicta hydria discessit mulier. Nō negligēter pretereūdū hydria. n. amorē huius secl̄i sigt. i. cupiditatem quā hoīes de tenebrosa ꝓfūditate cuius imaginē puteus gerit: hoc est de t̄rena cōuersatiōe hauriūt uoluptatem: oportet āt ut credens xp̄o scl̄o renūciet. ¶ Idē sup Io. ꝓiecit ergo cupiditatem & ꝓpauit ānūciare ueritatem. Discāt q uolūt euāgelizare ut prius hydriā ad puteū ꝓiciant: uide igit̄ q̄ euāgelica pauptas p̄us ē data mulieribus. Multū ergo contra xp̄m pugnāt q m̄leres a xp̄i pauptate alienāt: ac si xp̄s fuerit isipiēs: & nesciuerit hanc stultā eoꝝ ꝓuidentiā q̄ mulier ē fragilis. Et iō ut dicūt sibi pauptas non cōpetit. ¶ Errauit ergo iesus marthā & magdalenā: imo & suā dignissimā m̄rem faciens pauptatē euāgelicā obseruare. Nō hūit cōsiliū iesus sapīa patris. Nec eius successor petrus spū scō plenus cum sapiētibus nr̄is. Nā qñ cōsiliū patenter dedit iesus dicit ī mattheo. xix. Oīs q reliquerit domū uel frēs aut sorores aut patrē aut matrē aut uxorē aut filios aut agros pp nomē meū: centuplū accipiet & uitā eīnā possidebit. Nō excipit ide mulieres: nec Act. iiii. cū dr̄. Quotquot erāt possessores agroꝝ ac domoꝝ &c. ¶ Has pūctiōes igero cōtra prudētiam

carnis: q̄ tm̄ nr̄is fundauit tp̄ibus: ut pfectionē euā gelice paupertatis: quā bn̄dictus ih̄s p suū signifer franciscum i mundo renouauerat in sexu muliebri ut btissima clara in scō ordine suo sic exsufflauerit de medio: ut scām regulam quā signifer franciscus ediderat abstuleris eis etiam diu repugnantibus.

Nec mirū si diabolus nūc uolēs destruerē pfectionē euāgelii fecit eos icipere a mlr̄iere suā antiquam uictoriā mēorās: qr & iā i ip̄is carnalibus usus paupertatis euāgelice cetus tātū refugit ut iā non possit aliq̄ trigiuersatione celari q̄ qui mlr̄ieres paupertate euāgelica pfuauerūt eā puiribus odiētes parū ul' nihil uolētes de usu i suo tm̄ uolētes falso noīe gl'iari

Sed & mlr̄ieres paupculas quas uocat sp̄us dn̄i ad pfcm̄ psequi nō desistūt: timētes confūdi si eis accidat qd' dicit' phiseis: q̄ publicani & meretrices pcedēt uos in regno dei: un̄ & oēs qui altā paupertaté seruare uoluerūt uidēt' horrere qui i eorū scō ope eorū trāsgressio ppl'o denudat'. Et ē ista horrenda malitia parū ul' nihil pfectiōnis ne perdāt i noīe nō posse i aliis pfectionē sustinere: h̄ p malitia huius tp̄is sub qua amare gemo sint dicta

Sed nūc ad samaritane redeamus pcessū. Ad lr̄ām fatigatus iesus petiit bibere mulieri. Sed sicut dicit. Augustinus sue salutis auidus eius fidē magis bibere poptabat. In quo sigt̄ q̄ tp̄oralia petit nos relīqre quo ad pfectos: uel largit' distribuere quo ad alios: ut p hoc possimus sua sp̄ualia cape tpalium amore sublato.

Felix mercatio xp̄o dare nr̄a uitia relīquēdo & eius uirtutes accipe felicius possidere celestia p terrenis: felicissima xp̄m possidere: p nobis ad hūc finē cōflictus iesu samaritanā adduxit.

Vnde in.ii. cōflictu celestiū preeminētiā apit sup typo aq̄ uiue q̄ satiat dū fiet in eo fons aq̄ salientis in uitā eternā Ille cruciāt dū quis plus bibit ex eis fcūs idropicus āplius sitit.

De his uerū dixit xp̄o mulier illa loquēs. Neq̄ inqt in quo haurias habes & puteus altus ē hydria hauriēdi cōcupiscētia ē: puteus uoluptatis uorago: uere paup iesu nō hēs i quo haurias: qr nulla ē in te cōcupia nulla auaritia: nulla supbia: has malas hydrias quas nō hēs monēs nos relinquere: uere tu melior es ātiquis pr̄ibus qui aquas uite nequiuerūt donare.

Attēde q̄ aqua uiua secūdū augustinū ē illa sola q̄ fluit cōsequēt sue origī unita: hec donū dei: qd' nūq̄ est sine sp̄ū sancto imo sine tota trinitate: qd' nos optat iesus ab ip̄o peti ut donet sitiēti sitir: un̄. Orū. Nā q̄si dogma ē neiem accipe donū dīnū ex nō querētibus illud iesū eni salua torē: iubet pr̄ poscere ut det illi p̄s postula a me & dabo tibi gētes hereditatē tuā &c. Et ip̄e Saluator. petite & accipietis. Et ideo signant' dicit petisses & dedisse tibi: Hec. Ori. unde & subleuata mlr̄ier aquā petiit: licet adhuc criminaliter sapiat.

Pete tu aīa mea a iesu saluatore tuo aquā uiuā. s. s. ut nō sitias uoluptatis statū & tuā cōcupiam haurir festia. Sed qr carnal' mlr̄ier n̄ capit sp̄ualia dona: uirū iesus aduocat: qr ad ītelligibilia subleuat: uirū scd'm. Aug. uocat ītellectū illuiatū h̄ ē. n. uir aīe: qr portio supior significat' p uirū. Sed hūc uirū nō hēt qr exēplū nō nouit. Ip̄e eni est lux uera que & ce.

Conuertere tu aīa mea cū samaritana: & si forte errasti: qr uirū nō hēs: qr a xp̄o edocta. v. sēsus te adulterātes agnoscēs: & .vi. quē ex eis cōcepisti errorē adhuc peiorē adulterū recognoscas ut ad .vii. xp̄m tota mēte pcurras

Alit' pōt dici q̄ hec mulier hūerat quinq̄ uiros. & tūc uirū nō hūisse: sed adultero eē cōiūctā qr infācia iualida quasi p uiribus utit' quinq̄ sensibus nō ultra cognoscēs: sed tūc est adultera: quādo cognoscēs: ītellectū erroneū format ex eis.

Aut etiā pōt dici p sinagoga q̄. v. libros moysi uiros hūit sed falsas traditiōes & adulterinas plātationes phiseorū recipiēs declinauit a uiro suo. Vult igit' dicere iesus mlr̄ieri q̄ intellectu illuiato audita pcipat & tūc aquā postulatā pcipiet. Et sic. Aug. dicit q̄ fortasse ut intelligentibus. Augusti. indicaret. v. corporis sēsus. v. uirorū noīe designari.

Primus carnales m̄siones q̄ i lr̄a patēt. vi. m̄siōe noīat xp̄m Sed qr futurū expectat adhuc nō p̄ntē agnoscit in sola. vii. iesū accipit uerū sp̄osū relicta hydria & anūciās xp̄m.

Ad lr̄am autē attēde qūo mulier audītis malis suis nō turbationē: sed cōuersionē accepit unde & illū quē uocauit pph̄am: de salubri q̄ne ppulsat. s. d'orois loco.

O aīa mea uide q̄ p̄mū cōuersationis bonū ē scire qd: & quo: & qūo ores Non certe i mōte reputationis tue Non i templo supstitionis & fame Sed i sp̄ū feruētis amoris: & i uirtute fidei illustrantis hi sūt ueri adoratores quos q̄rit pr̄: q̄ i sp̄ū & ueritate adorāt. In sp̄ū & i plena cōformitate uolūtatis ad ip̄m. Qui eni ad heret deo: unus sp̄s ē cū eo: In ueritate illuiāte rōnis: ut nō dubites ip̄m sēp facere qd' melius ē hoc est qd' Iacobus dicit postulet autē i fide nihil hesitās

Ad lr̄am autē xp̄s r̄ndet q̄ni optime qr neq̄ i mōnte illo ubi samaritana adorabat deū q̄si localē. Nec i hierosolimis ubi adorabāt deū iudei i cerimonialibus obseruātis: sed in sp̄ū. i. i fide: qr deus ubiq̄ & sp̄us ē & ueritate. i. nuda reuelatione cognitionis eorū q̄ i figura ueteris testameti sūt opta.

Licet autē supra iudeorū & samaritanorū ad orōnē mlr̄ierē eleuare intēdat: pfert tm̄ iudeos samaritanis i cultu ueri dei: qr iudei unū deū p legē cognoscebāt. Samaritani uero deū & idola sociabāt. In h̄ et pfert iudeos qr salus idē ip̄e xp̄s saluator ē ex iudeis ortus: uel scd'm Orū p samaritanos ītelligūt' heretici male scipturas ītelligētes qui nesciētes quid credūt suā fictionē adorant.

Per xp̄m āt & suos qbus seip̄m assotiat significatur: cognitio ueritatis fidei q̄ ex iudaicis dictis in lr̄is pphetarū uenit chatholicus. Si autē i sp̄ū & ueritate adorare didiceris scias q̄ messias i mēte ueit & audies illū clara uoce dicētē. Ego sū q̄ loquor tecū.

O q̄ bonū fructū fecit xp̄i disputatio. Nā statim hec mlr̄ier r̄licta hydria translata in xp̄m trāsiolat de mōdo.

Tertia ps huius euāgelii est in formatio uirtuosa: ubi attēde tria q̄ xp̄s fecit
Primo ōndit suū inestimabile desideriū
Secundo ōndit' habilitatē ip̄orū
Tertio ōndit mercedē predicatorum

Desiderium apte declarat quia discipulis ipsum ro
gantibus: manducare: manifeste rñdit. Ego cibum
hẽo maducare q̃ uos nescitis. Sup quo theophilus
Cõsiderandũ ẽ ꝙ cibos ab aliis oblatos dñs susci-
pere solebat: nõ ꝙ alieno ministerio idigeret q dat
escã oĩ carni. Sed ut deferẽtes meritũ cõseqrent̃ sib̃
ꝗ formã tradẽs nõ erubescere pauptatẽ: nec graue
putare ab aliis nutriri. Propriũ & necessarium ẽ
doctoribus alios habere ꝓcuratores ciboꝝ: ut ipsi
de nullo curãtes uerbi mĩstrationẽ ꝓcurẽt sollicite.
Hec ille. Alias possumus bñ dicere ꝙ scd'm hũa
nitatẽ nature idigebat: & tãto plus nobis: quanto
delicatiõr & pauperior erat. Nõ est ergo mirũ scd'm
Aug. si mulier nõ itelligebat aquã: quia ecce disci-
puli nõ itelligũt escã. Sed qui biberat mulierẽ appe
tebat comedere multitudinẽ. O iestimabilis di-
lectio nr̃e salutis flagrãs i corde iesu. Nã lassatus ex
itinere estu feruẽte ieiunus & sitibũdus iã hora sex
ta sitiẽs fortit̃ nõ uidet̃ bibisse: nisi mulieris fidem
& quasi ex eius cõuersiõe refrigeratus i aĩo sitis sui
corporis nõ curauit ãgustias. Sed ex nũc rogãtibus
discipulis ex cõpassione discreta ad magr̃m lassatũ
rñdit se desiderare ꝓ cibo cõuersionẽ ppl'oꝝ quos
mulier trahebat ad ipsũ. Meus inq̃t cibus ẽ: ut faciã
uolũtatẽ eius q me misit. Vñ Or. idoneus cibus
filio dei cũ actor p̃rne gl'ie uoluntatis ut perficiat̃
opus eius: hoc uelle i se metipso ꝓtestãs ꝙ erat in
p̃re. Solus aũt filius perfecti opis p̃rne uolũtatis ẽ
capax. Ceteri uero sc̃i nihil p̃ter diuinã pagũt uolũ-
tatẽ q dixit. Meus cibus est &c. Proprius. n. eius
cibus efficit̃ ut pficiat̃ opus eius: ut si opus eius ẽ
rõnalis creatura quã trãsgressio fecit ipfectã: hãc p-
fecit filius dei cũ ad eã uerbũ caro fcm̃ accessit. Nã
naturã itegrã & perfectã oĩ carentem uitio assũpsit
i qua & oẽs electos pfecit. Insuper ẽt si opus dei
dr̃ ipletio uolũtatis sue: ipse solus ex grã ꝓpã & si-
ne defectu perficere potuit. In quo solo nos omẽs
pfecisse dei uoluntatẽ dicimur: qr eius superplena
perfectio nr̃as excusat pfectiones: qd' ergo i nobis
ipsis cũ multis ipfectiõibus ichoat̃ & fit i ipso per-
fecto iesu: plena pfectõe pficit̃. Hic ergo fuit si-
bi cibus continuus quoad uixit i natura passibilis
carnis: ut cũ iestimabili charitatis excessu: dolẽdo:
applicãdo: diligẽdo seruiẽdo ꝓ nobis deitati i dei
pfectiõe nr̃as ipfectões excludẽs: nos ipsos i seipo
redderet plene pfectos: scd'm mẽsurã status uniuf-
cuiusꝗ mẽbri. Sicut requirit dispõ sue locatiõis in
corpore mystico: quã sibi in seipso benignissimus
iesus largitor distribuit. Quid ergo iesu fameli-
co de nr̃a salute ꝓpã opera repñtãt perfecta xp̃i nau
seã ꝓuocans cuius cibus est ut iperfecta perficiat.
Quod uero dicũt scd'm eius doctrinã in oĩbus
bñfactis: serui inutiles sumus: & quãto plus proce
dũt in uirtutẽ opere: tãto magis ex se uidẽt opera
illa uastare & sic sẽper benigno iesu i oĩbus se accu-
sãt deficere. Hi aũt suauissimus cibus iesu quos
sibi icorporare desiderat: & quoꝝ opera iperfecta ꝑ
ficit i seipso. Põt ẽt dici ꝙ opus dei fuit lex uetus q̃
perfecit iplẽdo: & eã cessare faciẽs oĩbus q̃ i eis erãt
perfectis a corporali cultu ipsã sp̃ualẽ reduxit. No
ta ꝙ gradati dixit. Meus cibus ẽ &c. Postea subiun
xit: ut perficiã opus eius: quia p̃ncipalis xp̃i perfe-
ctio & intẽtio fuit seruare dei uolũtatẽ & uiuere in
altissima operatiõe uirtutũ. Ex hoc cõsecutiẽ itẽde
bat opus dei perficere redimẽdo genus hũanum.
Opus aũt dei per excellẽtiã ẽ mĩa eius qua nos
errabũdos rduxit. ps. Et mĩa eius oĩa opera eius: &
qa hoc ẽ per fidẽ xp̃i iesu: iõ Io. vi. dicit. Opus dei ẽ
ut credatis i eũ q̃ misit ille. Oñdit aũt h̃ hũiliatõ
nẽ ppl'oꝝ ad cõuersionẽ sub metaphora albescẽtis
messis. Et quia lr̃alis messis quattuor distabat mẽ
sibus: de sp̃uali se loqui inotuit. d. leuare oculos ue
stros & uidete regiões qr albe sunt ad messẽ. In
quo deuotionẽ aduenieñtiũ exp̃ssit. Sicut. n. messis
q̃n icipit albere: maturationẽ oñdit & ꝓpe est ut re
cõdat̃ in horreo. Sic & accessus deuotoꝝ popl'oꝝ
ad dei uerbũ audiendũ signũ est desiderii cõuersio
nis ad deũ. Sed heu quia ꝓ defectu ueroꝝ p̃dica
toꝝ uerificat̃ qd' dr̃ i luca. Messis quidẽ multa: opa
rii aũt pauci: qr multa ẽ deuotio ppl'i: & pauci sunt
p̃dicatores ueri: quia qd' dicũt uerbo oñdãt exẽplo
Cuius deuotiõis signũ ẽ: ꝙ ꝓpter mala exẽpla que
uidẽt adhuc nõ desinũt accedere ad audiẽdum dei
uerbũ. Et licet uideant eos sepe loquaces & uanos
& i uita deformes: tñ deuoti ppl'i recordãt̃ snie sal
uatoris q ait. Oĩa que dixerint uobis &c. & uerbis
scis reficiũt̃ & mala p̃dicatoꝝ opa nõ sequũt̃. O
quot sũt uerbosi. Nã totus mũdus plenus ẽ uerbis
& quasi ad hoc solũ studere uidẽt̃ religiosi istius tẽ
poris ut discant loq nõ facere: ꝓpter qd' figurant̃
ꝑ arborẽ illã cui dñs maledixit: qr nõ hẽbat fructũ
opeꝝ quẽ iesus esuriebat i ea sed tñ folia uerboꝝ
Ex cuius maledictõe subsecutũ ẽ ꝙ & folia aruerũt
Prochdolor iã uidemus ipletũ: qa q deberent es
se exemplũ alioꝝ: sicut carent factis ita deficiũt uer
bis: & circuentes ꝑ domos & plateas loquentes ex
hitu interno loquũt̃ de mũdo de guerris: de p̃ti-
bus de nouis de truphis de inutilibus & uanis.
Propter qd' tũc & i sermonibus uerba ipsoꝝ sũt
insipida & arida: & qd' peius ẽ tales p̃dicatores lo-
quaces: p̃dicatores ueros persequũt̃ & ueraces. Et
hoc faciũt tã ex malitia qua obstiati odiũt bonũ q̃
ex erubescẽtia quia ꝑ aptã uirtutẽ taliũ suũ uidẽtur
denudare defectũ. Quãtũ enim dĩt stipula a sagit
ta electa: tãtũ differre cognoscantur a ppl'is istoꝝ:
& illoꝝ p̃dicatiũ uerba. Nã hoꝝ uerba corda pene
trãt: illoꝝ uero aerẽ uerberãt: hoꝝ appetitũ satiant:
illoꝝ nauseã ꝓuocãt. Quod bñ sig̃t uana uenatio
ipsius esau q mane discurrẽs cũ arcu & pharetra ue
nationẽ accepit que bñdictionẽ p̃ris ñ meruit: quã
mior frat̃ eius subripuit. Attẽde lector: & ꝑ ea q̃
uides & palpas figurã exponas. Sed redeamus ad
textũ: leuate ait iesus oculos ur̃os & uidete. q. d. So
li illi q oculos mẽtis leuãt debite uerba mea põde-
rant: & illi soli messẽ albescere ppl'o cũ cognoscũt
& p̃dicatiõis fructũ in horreũ celeste recõdũt. Ta
les oparios desiderabat iesus & nos desiderare do-
cebat. d. Rogate ergo dñm messis &c. Vñ Augu.

sup.Io. In opus iesu feruebat: & oparios mittere dis
pōebat. Circa t̃tiū.s.circa ꝑdicatoꝝ ꝑmiū: attēde ꝙ
xp̃s ꝑdicaturus ꝑmiū ōndit pſcīſ ďbeř eē mercedē
etnā nō tpralē: cū dicit. Mercedē accipit & ꝯgregat
fructū ĩ uitā etnā. Et p h̃ distīguit uanos ꝑdicatores
a ueris: & addit ut qui semiat simľ gaudeat & ꝙ me
tit. Quia ꝓphe seminātes xp̃i ad uentū in ꝓphis ꝗ
gaudēt cū apľis in christo iesu receperūt ꝓmissa.
¶ Vt eni.d. Aug. disparis tpris labores hūerūt: mer
cedē accepturi simľ uitā eternā: unde Inuidia ꝓcul
ē a scis: qr metēs & seminās simľ gaudēt: cōtra con
suetudinē tpalis euētus ĩ quo mľtū dolet seminās
si metať ab alio. Et qr hoc sepe contingit iō addit
& ad aptat xp̃s cōe ꝓuerbiū: qr alius ē qui seminat
& alius ē ꝙ metit: qr alius fuit status pĩarcharū: Ali
us apľoꝝ: licet idē sit ꝑmiū: pp qď dicit. Ego mit-
to uos metere qď uos nō laborastis. Quia pfectio
quā messuerūt apľi de obseruatiōe euangelice uite
fuit pĩarchis & ꝓphis ꝑdicta: tñ tpraliū & martyrii
onera sūt eis ĩposita: ĩ quibus laborauerūt portan
tes pōdus diei & estus: Aquoꝝ laboribus tāꝗ ma-
tura messis uita apľica fuit exēpta: ut merito dicať:
Alii laborauerūt & uos & ce. qr status pfectionis &
ad uētus iesu: cū multo labore ꝗsi p quedā semina
occultatus fuit ĩ illis ĩ quibus darā cognitionē & p
fectiōis sequelā sūt apľi introducti. ¶ Vnde dicit.
Criso. Ego misi uos metere qď uos nō laborastis
.q.d. ubi minor labor ē ibi maior delcātio. Ad hoc
uos reseruaui & qď labriosius ē hoc fuit ꝓphetarū
.s. mittere semina. ¶ Vbi nota quāta ē cōnexio sta
tuū corporis mystici: qr sēper ꝑmus status respectu
sequētis se hēt p modū semis: & sequēs ad modū
messis: ut se inuicē reuereāť & diligāt & ĩquolibet
sit ꝑrogatia sue uirtutis: unde & ꝑmus status se hēt
ad modū radicis: scďus ad modū fructus uľ ĩsertio
nis. ¶ Et attēde & uide: ꝙ sicut messis ꝑcedit ĩ sua
uitate & fructu: seminatio uero ĩ labore & sollicitu
dine pro fructu: Sic posteriores status supsūt dario
res ĩ cognitiōe: & suauiores ĩ fruictiōe: & iō leuio-
res ĩ obseruatiōe: pp supabūdās adiutoriū grẽ: uñ
cū minori labore altitudinē uirtutū obseruāt: ꝑores
uero sūt intēdētia desiderii laboris & conatus ad sta
tus sequētes: sicut impfectio ad pfectionē tēdit. Et
iō sicut dicit. Aug. apľi fuerūt messores respectu ꝓ
phaꝝ: sed seiatores respectu statuū sequētiū. ¶ Licet
autē pp cōnexionē sui ad xp̃i psonā apľi oēm pfe-
ctionē in xp̃i iesu pfecta imitatiōe messuerit: qr tñ
usqꝫ in finē tēpoꝝ hāc ĩ ecclʼiam nō trāsfundūt: ut
patet p tpralia ꝗ possidet. Ideo status apľoꝝ quātū
ad h̃ & totus decursus ecclʼie se hēt ĩ rōne seis & la
bore seiandi & anxie sollicitudinis ꝓseruādo: quod
oriť ĩspectu illius desiďrabilis messis ꝗ dabiť uiris
pfectis ĩ ĩnouatiōe ecclʼie cōtēplatiue exsufflatis de
medio curis carnis & sollicitudinibus distractiuis:
de quo statu desiderabili ipľibus locis dictū est su
pra. ¶ Pro quarto ĩtroducendo estimo ꝙ signū si
gnoꝝ stigmatū xp̃i iesu fuit datū frācisco a cuius si
gnato mľtū dediarūt filii aliēi: pp qď usqꝫ ad h̃ h̃ ē
ĩtardata pfcō nōdū ĩtroducta de ꝓxio ĩ electis semi
nibus paupibus & despectis: qui metēt pfectionē
ꝓmissā: & eā in posteꝝ seiabūt quibus repetēť oīa
clarificato mō ꝗ ab ipō iesu: apľis dicebāť. ¶ Isti er
go metēt labores quos eccľa seminauit ĩ sanguine
martyrū: ĩ studiis doctoꝝ: inpenitētiis anachoritaꝝ
In sollicitudinibus sāctoꝝ pōtificū: & ĩ tota labori
osa ꝓpagie ꝑteritoꝝ tēpoꝝ. Que oīa in alta pfecti
one: recipiēt p supabūdātiā.s.s. quē iesus ĩ eos diffū
det eos trāsformās in amaritudinē sue passionis: &
in altas cōtēplʼones & uolatus seraphicos ĩ gloria
sue deitatis. Quod ōndit frācisci cōsignatio passio
nalis p alatū iesū ĩ seraphĩ spē appentē: Et qr spūs
sāctus mētē plene illuiat in cognitiōe dei & sui: qñ
hñde dať. Idcirco hi singľr ꝑrogatiua hūilitatis ful
gebūt: unde & si ꝑores sācti maiora pcipiāt: seipos
tñ plenissima reuerētia illis subiiciēt eoꝝ laboribus
sed ꝗ maxie xp̃i & apľoꝝ atribuētes ꝙ tātā suauita
tē sp̃s metuūt. Propter ꝙ hi singľr scďm expositi
onē beati frācisci sūt illi minimi quos uice sui iudex
iesus fidelibus exaīndis ōndit ĩ ꝗbus pietatis opa
ab eis recepisse se dicit quos ꝓ hūilitatis ꝑrogatiua
& plena resilitio ĩ nihilū creature: non paruos: sed
mīmos appellat. Cuius formā fracīscus sequēs frēs
suos appellauit mīores. Ocū quāta suauitate audi
rē ꝙ obseruatores euāgelii mīmi fraticelľcľi noīa
rēť a mūdo. Et sicut descēdūt noīe: sic se sepelirēt
ĩ hūilitate ꝙ hec uirtus est illa ꝗ altitudinem metit
diuīe maiestatis. ¶ Ad hoꝝ āt ĩtellcm̃ neꝗꝗ altitu
do supbie: nec ĩtellcūs eoꝝ ꝗ ĩ t̃rā statuerūt ocľos
declinare: sed quos leuat hūilitas p nihilū sui ad co
gnitionē dei: & hi albescere regiōes p odorē ad ue
niētis status ꝑdicti cōspiciūt & seipos pant p ĩnfusi
onē.s.s. totaľr anihilare per Imitationē iesu. ¶ No
ta ergo ꝙ status cōuersionis eccľie ď gētibus ĩ apo
stolis & ꝑmis cōuersis messis ē respectu ueteris te-
stamēti & seiariū respectu futuri status pfecte obser
uātie euāgelii in eccľa reformata & cōuersiōe utrius
ꝙ ppľi. Messis ē respectu ꝑteriti decursus eccľiastici
& seiariū respectu glorie padixi ĩ cōsumatiōe scľi.
Messis ē respectu oīū statuū ꝑdictoꝝ: sed maxie re
spectu tertii qr ad eius cōtēplationē plenius a ppin
quat. ¶ Ad hec autē ē intelligedū: ꝙ sicut apľis da
ta ē noua eleuatio ĩtellcūs respectu ueteris testamē
ti. Sic & nūc uiris apľicis dāda ē spūalis illustratio
cōcordie utriusqꝫ. ¶ Ad qď ĩtelligēdū nota qūo il
lustrationē noui testamēti respcū ueteris. Oꝝ. de-
scribit sup hūc locū.d. leuate oculos uestros. In pľi
bus locis scripture hoc legiť iubēte nobis uerbo di
uino extollere ac subleuare cōsideratiōes & cogita
tiōes deorsū cōsitas nec ualētes erigi nisi eleuante
illos iesu. Nemo eni ĩ passionibus cōsistēs & uiuēs
corporaľr hūc ꝓpositū seruat mādatū. Qua pp ꝗ
taľ ē nō uidebit regiones si albescūt ad messem: cū
adest uerbū dei illustrās singľas regiōes scripture
fecūdas ĩ eius aduētu. Et ei oīa sensibilia sūt quasi
regiones albe pate ad messē ꝑsto exñtibus & leuāti
bus ocľos rōne ꝗ de qualibet ē: ut quibus fulgor
ē recipiat ꝓfuse uerbū ueritatis. Quia aūt metit pre
dicās messes duplex hēt metēdo emolumētū unū

qdē dū accipit pmiū: unū dicit q metit mercedē accipit. Alterū qd' seqt'. Cōgregat fructū i uitā eternā Bonū hitū quēdā denotat itellectus: q ē fructus ex ipsa speculatōe pueniēs. Arbitror aūt q in quali bet doctria semināt q pncipia excogitāt: q suscipiētes alii ac ptractātes si qd noui poterūt expmer cōiūgētes fructū iuētionis sue gratia posteris cā metēdo: quasi maturos fructus aggregēt. Quanto aūt hoc magis i arte artiū expedit contemplari. Si qdē seminātes sūt moyses & pphe pcinētes aduētū xpi. Metētes āt sūt apl'i q xpm susceperūt. Semē āt erat tota rō scdm reuelationē mysterii tpribꝫ ptis obfuscati silētio. Regiones āt. i. legales ac phice scripture nōdū albuerāt his q aduētus uerbi neqq exriterūt capaces. Quod āt sil' serēs & metēs gaudeat: erit cū puatio meroris & āgustie i futo sit seculo: dū tn iesus trāsfiguret' i gl'ia sil' cū messoribꝫ Petro Iacobo & Ioāne Moyse & Helya. Satores piē gaudēt i uidēdo filii dei gl'iam. Attēde tn si hoc qd' dico alius & alius itelliger pōt pp aliā & aliā uite cōuersatōnē i qua hoies iustificati sūt ut liceat dicere. Aliū qdē legiscultorē: aliū uero euāgelii & tn exultāt sil' dū idē finis ab ūo deo p unū xpm i uno spū scō reponit'. Ad labores āt pphaꝝ & moysi uenerūt apl'i istruete dño iesu metētes ac in horrea colligētes aie sue itellcm i scripturis illoꝝ reconditū: & sēp q debite capiūt disciplinā poꝝ labores ad maiorē euidētiā trahūt ñ tātū laborātes sūt qtū q scia cōdiderunt: hec Oꝛ. Ecce p Oꝛ. uide quō illustratio apl'oꝝ fuit ad uidēdū xpi fidē & icarnationē ipsius i lre ueteris testi decursu: & eis: messes albescere fuit. Hec i scripturis clare itellexerūt metere fuit credere fide p dilectionē opāte: & seiare fuit hoc aliis pdicare. Dicit āt q seiatores & messores simul gauisi sūt i gl'ia reformati. Per oīa sil'e itellige i tpribus istis scdm q huic statui cōgruit. Nā sicut tūc mūdo misericordit' fuit data filii dei psōa i carne: illa cuius fide seianda fuit eccl'a cuius seiatōis fuerat mā i pphis ɔtēta: q tn iudeis cecis fuit clausa Sic nūc dāda ē & i pte data ē pfectiōis xpi imitatoria uita scdm q a xpo pure apl'is fuit tradita: q qdē ab eis pure seruata nō fuit plene ad hec tpa i eccl'ia ppagata. Frācīscus ergo & eius legitia ples: & alii huius mūdi plei cōtēptores nūc metūt clar' qd usq nūc i psōis singularibꝫ qtū ad ml'tas pfcōnes eoꝝ ē ppagatū occulte: & i utriusq pagīa testi reoꝝ giōes albescūt ad messē uel q nūc itelligūt huius plene remuneratōis & pfcōis tēpus ul' restare: sil' āt gaudēt & q metēt: & q seiant. Quia pfectō apl'ica i his nouis apl'is renouata facit apl'os petrū & paulū: & Ioānē & ceteros gaudere i his nouis imitatōibus suis tāq i legitia ple: & tāq i his q metūt uite pfectionē: de seibus fidei ab eis pdicate q quidē ondūt familiarissime appitiōes scē hoꝝ pauperum pⁱarche frācisco & eius cōmilitōi & sectationi pcipuo scō frī egidio uiro p oībus nrī tpis i cōtēplatōne extatico. Cui āno quo btūs pr ex hoc mūdo trāsiuit: iesus xps & scissima mr' eius & apl'oꝝ cetus i medio eoꝝ frācīscus a uigilia natiuitatis dñi usq ad festū scē appitiōis quasi quotidie appuisse dñr & ei talia reuelasse q nrīs dcīs fidē plenā dare uidentur. Vt p hoc ondat' q hi sacri messores euāgelici statū cū pmis seiatoribꝫ apl'is sūme cōcordi gaudēt leticia quos & imitāt' ɔformi nūc uita. Sed redeamꝰ ad fatigationē iesu q nrō amore ebrius de nrā cōuersione delcāt' & recreat'. Et sicut uidisti q samaritanā cū ml'ta pietate ē uenatus ut capet: sic & sepe econtra aliqbꝫ obdurescere uidet': ut p sollicitū studiū capiat' ab eis & qrat' auidius dū se elōgare ur'. Hoc tn sciat aīa qcūq sit illa q nulla qrit iesū: nisi p infusionē grē sue pmo sit a xpo ipsa qsita. Sed q ifūdit amorē itimū & iēnū accēdit desideriū sepe dissil'at dare appetitū: qd' i chananea: Matth. xv. apte mrāuit: ubi quasi sicut samaritana ipm fatigauerat differēdo cōuersionē. Sic qsi iesus chananeā fatigat differēdo exauditionē. Et ē status quē chananea repsētat sublimis menti & cruciatus q maxi dū dilcm ñ destituit subseq: nec ualet cōseq. Sed hec dilci dilatio si pseuerauerit qrēs spōsa ad abūdātē ipius copiā rumiat': xps de hac chananea quattuor euāgelica demrāt.

Magnitudinē affectiōis
Dilationē exauditiōis
Celsitudinē cōmēdatiōis
Plenitudinē satisfactōnis.

Magnitudinē affectiōis demonstrat tria. s. sollicita isecutio: fortis exclamatio & cōpassiua petitō. Nā sic Mar. dicit. In domū ad iesū accessit: iliis ei uerbū ñ rñdit: sed qsi fugiēs de domo exiit: hec i secuta illū de finibus illis egressa fuit p quā sigt' aīa quo ad pñs q pccm & pcci circūstātias dimisit: & tn dei pmissiōe a diabolo ml'tis tētatōibꝫ & tribulatinibus molestat': ex qbus i dei amore excrescēs fortius clamat. Sed attēde q si hec aīa esset plena reumate calamitatis: uel hret os clausū negligētia tepiditatis: ul' deficeret i uirtute amoris clamar' omitteret: qa nō posset. Hec. n. iii. clamorē corporalē ipediūt. Reuma: oris clausio: & uirtutis defectō: q qdē feruēs amor ab aīa qtūcūq tētata excludit. Propē qd' cōpatiētes apl'i p ea assumūt dñtes: dimitte illā &c. Aie. n. p xpo pugnāti celestis militie adest psidiū. Sed uide q cōpassiue suā necessitatē allegat. Filia mea male a demōio uexat': hec ē uolūtas filia rōnis quā allegat male uexari qñ tētat' tētatōe hostili: ac p cōsequēs dr' amatus fugere: & hostis adeē qd' aīa nūc sustinēs nō cessat clamare. Seqt' scdm. s. exauditiōis dilatio: nā nō rñdit ei uerbū. O q durū ē aie i tētatiōe afflicte clamare & ñ exaudiri? Tūc enī aīa quasi i medio fluctuū tota cōfrigit': & quasi se derlictā a dilecto arbitrat'. Sed uide obdurescer' iesū Allegāt apl'i p ea qbꝫ rñdit multū dure. Non sū iqt missus nisi ad oues q perūt domus isrl'. O q durus ē hic sermo qñ i amaritudie tēpestatis uidet' iesus rñdere aīe tribulate nō succurrēdo: quasi ñ sit de ouibus isrl'. i. de numero elcoꝝ. Sed ad lrām uoluit xps dicere q pncipal'r erat missus ad iudeos & nō ad gētiles. Sed tu aīa tribulata nō discedas a chananee exēplo. Nā & ipsa fortius se igessit: & quasi pcurrens ad pedes iesu psternit. d. dñe adiuua me. Sed multū obdurat' iesus qa ml'tiplicata pce: mul-

tiplicatur: negatio sed probatur hic sponsa uirum sustineat uilificari & iniuriari a sponso quod super omnia amarum est. Sed sicut pbata fuit i clamore feruēs: i sequela diligēs: in negatiōe sustinēs. Sic iu ruia recepta hūilis & patiēs cōprobat᷑. Nā li xp̄s uocat iudeos filios: hāc & sui sil'es canes appellat. O q̄ sepe xp̄s talē missionē aīe tribulate scit facere ut eā tantū i manibus hostiū sinat incidere: & tātā sui obdurationē oñdat: q̄. q. aīe uidet᷑ q̄ a spōso audiat q̄ ē pessima oīm creaturaꝝ. O si uerbū de ore dñi sciat rape more chananee totū ut aptū fontē facit: effluere iesū q̄ sic oñdit thesauros grē obserasse: etiā inquit dñe canis sū. O aīa mea dicas & tu iesu. Canis sū & imūda: & a te digna excludi: nec p̄sumo petere magnitudinē panis integri: qr cōtēta sū tuis minutis sagiari: da mihi nūc tue hūilitatis isfirma cogitare: qr non peto p̄sūptuose tue deitatis archana penetrare: uolo sub mēsa dñoꝝ edere i terra uilitatis mee: qr oībus electis uolo me supponere: nec ipis me i aliquo cōpare. Vidisti fidē pbatam uiuā uerā & firmā. Audisti spōsū obdurescere: sed uideas q̄ pcedit de caritate qđ oñdit cōmēdatio. O inquit m'ier gl'osa cōnubio: fecūda utero: sedula misterio cōfidēs de amato: magna ē fides tua: qr qđ i mea hūilitate ē mimū: credis sufficere ad tue salutis remediū: Magna ē fides tua q̄ in obduratione spōsi credis pmptitudinē tuā & medicinā remedii opportuni. Si hūeritis fidē ait xp̄s q̄tū granū sinapis. i. in me qui exterius sū hūilis despectus & puus: Interius tñ deitatis uirtute magnus: dicetis huic mōti mihi. s. q̄ sū mōs factus de lapide sine maibus abscisō. Trāsi hīc & trāsiet: de aduersitate ad pspitatē: de tribulatiōe ad cōsolatiōem te trāsire faciet. O plenū gaudium: quietatio desiderii: & plena possessio spōsi: hēas igit᷑ p regl'a: q̄ tētationes electorum sunt maxime promotiones & purgationes eorum & hūiliatio tribul'onis ē ad uerā hūilitatē uiatici. Nā nisi fallor supius distinxi dr̄iam hūilitatis & hūiliatiōnis. Optimū uero signū uicitatis spōsi ē pfūda hūiliatio quā cōcoitat᷑ hūilitas. Etiā eadē aīa sepe xp̄s in se i teptatiōem samaritane oñdit qua aīa eū fatigat eius inspiratiōibus nolēs acquiescer: & obduratiōem chananee que uidet᷑ sequētē se fugere. Sed si fatigatiōnes corporales spōsi sui iesu aīa uoluerit colligere: & cū afectu rūinare: patiēter portabit si eam pmittit spōsus affligi: imo ipe met uidet᷑ eā tētationibus & tribulatiōibus fatigare.

Iesus pro nobis indigens. cap.ix.

INter ceteras uirtutes quas dei filius iesus ex alto deitatis secreto attulit mūdo: ē altissime pauptatis amorē: & ipius pauptatis obseruātiā i se & i sua mr̄e scissima qđ quidē facto oñdit: uerbo p̄dixit: & discipl'is maxīe apl'is obseruandā iiūxit. Et qr quasi totū p̄ntis tpris malū pp falsificatiōem pauptatis iesu & sue dulcissime mr̄is mūdo euenit. Idcirco hoc capitulū plenius extēdēres pp dulcedinē maxīe pauptatis & neccessitatem clarificādi eius despōsatiōnē a xp̄o. xviii. ptibus potest distīgui. In quarū p̄ma oñdit᷑ q̄uo iesus xp̄s & eius piissima mr̄ hāc tāq̄ suā p̄rogatiuā ppā seruauerūt: simul cū hoc declarātes q̄ est illa pauptas q̄ p p̄ce dicit᷑ euāgelica. In secūda oñdit᷑ q̄ iesus eā i posuit apl'is sub p̄cepto. In tertia excluditur fall'a usus opulēti ab euāgelica pauptate. In q̄ta iterū hec pauptas auctoritatibus approbat᷑. Postea secūt᷑. xii. instātie cōtra eā: & ipaꝝ sol'ones: q̄ simul cū p̄dictis faciūt ptes. xvi. p̄mus. xvii. eius duodena p̄rogatiua mr̄at᷑. xviii. p pl'es sil'itudies & auctoritates pauptatis gl'ia cōmēdat᷑ ad ānūciādū māsuetis. Circa p̄mū sciat᷑ q̄ xp̄m pauptatē p̄dicaturꝝ & obseruaturꝝ sigl'ariter p̄dixere pphe: unde: Isaias. lxi. sup me: q̄ unxerit me: misit me. Et q̄ pfectio xp̄i singl'arit᷑ ad paupes deberet trāsfūdi qđ E sa. xxix. dicit. Paupes hoīes i scō isrl' exultabūt. Et dauid i eius p̄sona & i laboribus a iuētute mea paup sū ego. p̄s. lxxxvii. Et p̄s. lxxi. Qui totus ē de xp̄o. Deus iudiciū tuū regi da: singl'ariter oñdit q̄ p paupibus xp̄s uenit. Et q̄ hec uirtus singl'ariter esset p̄dicāda in suo aduentu ipe ihs oñdit cū Ioāni post m'ta miraculoꝝ signa: pcipuū sui ad uētus signū intulit. d. paupes euāgelizāt᷑: hoc dicebat iō pp qđ p̄dicare uenerat. Nā q̄ regnū celoꝝ p̄dicare uenerat rōnabilit᷑ uoluit terena cōtēnere: pp qđ & apl'us dicit. ii. Cor. viii. Sicut gratiā dñi nr̄i iesu xp̄i: q̄m cū diues eēt pp nos egēus fcūs ē. Xp̄s ergo fūdamētū rel'onis xp̄iane pauptatē in se eē uoluit: hic oñs q̄ fides q̄ p dilectiōem opat᷑: quāto plus crescit: tāto plus sepat a terenis. Cupiditas āt oīm maloꝝ ē radix: quā quidā appetētes errauerūt a fide. Thy. vi. Ex hac qppe radice cū ānexa supbia: uniuersa mala origīe: fomētū & incremētū susceperūt: pp qđ ciuitatis babilonice fūdamētū eē ab angelo phibet᷑. Et ideo benedictus iesus qui in hoc apparuit ut dissoluat opera diaboli oppositū cupiditatis paupertatem altissimā perfectionis instituit fundamentum: unde super. Mat. Ecce nos reliquimus omnia & ce. dicit. Bernardus. Optime & non ad insipientiam tibi: nam & mondus trāsit & cōcupiscētia eius: & re. iquere hoc magis expedit q̄ relinqui ab eo. Et qr cupiditatis uiciū radicatur in nō ordinato affectu mētis: occasionē uero & fomētū sumit a rebus extra possessis: gēma hec oim maloꝝ āputat᷑ cupiditas: & babilōis euertit᷑ fundamētū. Propt᷑ qđ pfcōis euāgelice p quā xp̄o cōfiguramur ipa pauptas spūs scđm quādā analogiā & coherētiā ad fidē & caritatē radix ē fūdamētū pp qđ xp̄s pfectiōis magr̄ noue ihrl'm descēdētis de celo fūdamēta piiciēs a scē pauptatis excellētia sup sit iniciū. d. Beati paupes spū q̄m ipoꝝ ē regnū celoꝝ. Mat. v. Deīde tribuēs de pfectiōis aggressiōe cōsiliū p̄mū ad hāc suo iuitat exēplo. d. Si uis pfectus eē. Vade & uēde oīa q̄ hēs & da paupibus: & hēbis thesaurū i celo & ueni seq̄re me. Mat. xix. quē locū tractās: hiero. i epl'a ad d'metriadē ait. Apl'ici fastigii ē pfecte [illegible] paupibus [illegible] buere: & sic leuē atq̄ expeditū ad celestia subuolare. Cū autē circa tpaliū possessionē duo cōtigat cōsiderar᷑ dñiniū. s. & usū: sit q̄usus ānexus necessario uite p̄nti usus dico facti nō uiris: euāgelice pfectio

nis ē possessiōes t'renas qtū ad dn̄iniū ꝓpetatē & ius utēdi reliq̄re usū uero nō oīo reliq̄re seu reiicere sed artare tantum ꝙ sit extreme paupertatis que ē euāgelica ac clarꝫ isigne. Iuxta illud. Apl'i Thy. vi. hn̄tes alimēta & q̄bus tegamur his cōtēti simus. ¶ Ex his pōt colligi euāgl'ice paupītatis rō: ꝙ ipa ex excessu feruētis amoris ad xp̄m ih̄m imitādū ē uirtus tpaliū abdicatia bonorꝫ: q̄ qs nihil ꝓp̄ū habēs sustētat' de n̄ suo. ¶ Hoc āt dupl'r cōtigit. Cū .n. sit duplex rerꝫ dn̄iniū: p̄uatū. s. & cōe: unū q̄dē spectās ad d'tmiatā psonā: alt'ū uero ad de'tmiatū collegiū. Et cū p̄mū abdicari possit sc̄do remoto: possit ēt abdicari sc̄d'm cū p̄mo. Duplex ē sc̄d'm h̄ ꝓfessio paupta is: una q̄dē q̄ qs oīū tpaliū abdicato p̄uato dn̄inio sustētat' de n̄ suo. i. n̄ sibi ꝓp̄o: nec suo collegio: tn̄ iur' cū aliis d' collegio suo possesso. Alia uero ē q̄ qs oium rerꝫ abdicato dn̄inio: & oī iure tā ꝓp̄o q̄ cōi sustētat' de n̄ suo. i. nec sibi ꝓp̄o nec suo collegio i cōi: sed alieno: pie tn̄ sibi ab alio ꝓ sustētatiōe collato. ¶ Pria paupītatis forma p̄cessit i turba credētiū: de q̄ i actibus dr̄. Mlt'itudinis credētiū erat cor unū & aīa una: &c. Quē scripture locū tractās Hiero. ad Demetri. ait. In actib. apl'orꝫ: qn̄ dn̄i n̄ri ih̄u xp̄i calebat cruor: & feruebat recēs fides i credētibus: uēdebāt oēs possessiones suas: & p̄cia eorꝫ ad apl'orꝫ pōebāt pedes: ut ōn̄de rēt pecūias eē calcādas: & dabat' oīb' ꝓut cuiq; oꝑ'et pecūias eē calcādas ... pus erat. ¶ Hic ēt fuit tradita forma eccl'iastice seu cenobice uite. Iuxta q̄d' glo. Bede dicit ibidē. Qui ita uiuūt ut sint eis oīa cōia: i domo cenobite uacāt. ¶ Sc̄d'm āt paupītatis exēplū p̄cessit i uita apostolorꝫ: q̄d' pfcōis magr̄ eisdē instituit: qn̄ ipos ad p̄dicādū misit: sicut legit' i math. x. Nolite possidere aurꝫ neq; argētū &c: dignus ē .n. oparius cibo suo: ubi glo. Prope modū necessaria uite āputat ne ul' curēt de crastio: q̄ docēt oīa regi a deo: nec ipsa necessaria: nec celariū secū h̄eant: nihil p̄t' uestimentū: nec ēt mīma. In his igit' uerbis dn̄s apl'is & p̄dicatoribus ueritatis: extreme ac penuriose paupītatis forma obseruādā ipōit qtū ad carētiā nō solū possessionū: sed ēt pecūiarꝫ & aliorꝫ mobiliū: ut tanq̄ ueri paupes i sūma rerꝫ cōstituti pēuria: carerēt pecūiis: alimēta n̄ ferrēt: sīplici uestitu cōtēti eēnt & sine calciamētis icederēt. Quod āt ih̄s illā seruauerit: ōn̄dit cri. sup mat. ome. xxii. Ne possideatis aurꝫ neq; argē. iqt: neq; pā i uia. Quia .n. ꝑ opa eā ōn̄dit tūc iā & legis lationē q̄ ē a uerbis ualidiorē iducit qn̄ & facilis susceptibilis sermo fc̄us est opibus suis p̄us crucifīcatus: ubi sibi ōn̄dit ꝑ opa. Audi eum dicētē. Filius hoīs nō h̄et ubi caput suum recliet ¶ Nec i hoc fuit solus: sed & discipl'is suis tribuit hanc appēdissā: i. ōn̄sionē sc̄d'm papiā: hec Criso. Glo. ēt sup illud math. v. Vulpes foueas h̄n̄t: & uolucres celi nidos. Quid me ꝑ lucra fc̄i uis seq̄: cū ita sim paup: ut nec hospitiū q̄d' meū sit habeam. ¶ Quod si forte qs dicat nō ꝓp̄ū h̄uisse hospitiū: sed cōe. Obuiat idē Criso. i sermoē de ꝑditiōe iude. Quos iquit p̄ciosorꝫ marmorꝫ pōpa delectat: cognoscāt xp̄m dn̄m oīum: q̄ locū i quo caput reclinaret nō h̄uit: & ideo discipl'i ip̄m interrogāt & dicūt Vbi uis pemus tibi ut māduces pasca: hec criso. ¶ Sed si xp̄s h̄uisset domiciliū cōe id discipl'i nō ignorassēt: sed & xp̄s loco non caruisset ubi caput recliaret: & pascha cōederet. ¶ Altissimā quoq; dn̄i paupītatē declarās Hiero. ad Nepocianū ait Turpe ē an fores sacerdotis dn̄i crucifixi & paupis et q̄ cibo quoq; uescebat' aliēo: lictores cōsulū & milites excubār. ¶ Fuitq; xp̄s uere pauprimus alieno cibo s̄b̄stētatus. Hoc ip̄m Ber. i quodā sermōe. Cū fc̄us eēt ih̄s ānorꝫ. xii. dicit apte. Vt te dn̄e ꝑ oīa n̄re paupītati cōformares: & oēs uite n̄re calamitates suscipes: q̄si unus i turba paupū stipē & elemosynā seriatī ꝑ ostia māducabas. Quis dabit me buccellarꝫ mēdicatarꝫ ꝑticipē fieri: & illius diui edulii reliq̄is sagiari. ¶ Anselmus quoq; i lib: d' sacramētis Paup ita fuit ih̄s: ut uēiēs i mūdū nō i sua sed aliēa domo nasceret': & natus ꝑp iopiā loci i p̄sepio brutorꝫ aīaliū pōeret': & uiuēs n̄ h̄eret ubi hītaret: Nec moriēs un̄ nuditatē suā tegeret: Nec mortuus un̄ iuolueret': nec sepl'chrū aut locū ubi corpus mortuum locaret'. Ex his colligit' ꝙ xp̄s paup fuit i ortu: paup i uite ꝓgressu: paup i exitu. ¶ Sāe ut hāc paupītatē amabilē rēderet mūdo: pauprimā elegit matrē. paupītatis defcūs uolūtarie sustiuit: & ut paup & iops discalciatus icessit. ¶ De paupītate nāq; matris eius dicit Beda super Matth': exponens illud: Si quis mihi ministrat me sequatur. Cōsideremus iquit qua uia graditur: ut sequi mereamur. Ecce cū dominus sit: & creator angelorum suscepturus naturam nostram: secundum quam in uterum uirginis uenit. nasci tn̄ in hoc mūdo per diuites uoluit: pauperes parentes elegit: unde & agnus qui pro illo offeretur defuit: columbarum pullos & par turturꝫ ad sacrificiū mr̄ iuenit. ¶ His cōcordat Criso. sup mat. omel'. viii. Pariēs q̄dē maria filiū confestī illū i p̄sepio reclinauit: q̄a multis cōueniētibus ꝓpter descriptionem non erat locum inuenire. Sed quid defuit qui suasit magos adorare: nihil eni sensibilium magnum erat illic: sed presepe & tuguriū & mater pauper & nuda: magorum uideas ꝓphetiam. Idem quoq; in omelia epyphanie ad magos loquens dicit sic. Viderunt pandochium tenebrosum & sordidum magis animalibus q̄ hoībus aptum: in quo nemo erat contentus secedere: nisi itinerum necessitate coactus: matremq; eius uix tunicam habentem unam: non ad ornatum corporis: sed ad tegumētum nuditatis proficientem. ¶ Quod autem pauperrime uixerit dicit glo. super primo Matthei uigesimosecundo. Circunspectis omnibus si quis eum hospitio reciperet: tante ei paupertatis: & ita nulli adulatus fuit: ut i tāta urbe nullum inueuiret hospitium. Super quem locum etiā Beda i orīgiali dicit. Intelligēdū ē ꝙ tāte paupītatis dn̄s fuit ut in urbe maxima nullum hospitium: nullam mansionem inuenerit: sed i agro paruulo aput lazarum sororesq; eius habitaret. Constat igit' ꝙ xp̄s n̄ solū hospitio sed etiā pretio quo illud cōduceret caruit: tūc necessitate cōpulsus

de ciuitate exuit illo uidelicet die quo eādē urbē tā
q̄ rex asello uectus ītrauit:hoc ipsū & glo.sup illud
Io.xiiii.Venit.n.p̄nceps mūdi huius & ī me nō ha
bet qcq̄ expssius asserit.Noluit dn̄s habere quod p
deret:paup erat ne hēret diabolus qd̓ auferret:sed
oē tēporale siue cōe siue ꝓp̄pum:& auferri pōt & p
di:tādē ut paup discalciatus incessit. Vestimentis
uero necessariis carere nō potuit: uolens tn̄ sūme
in pauptatis nuditate uitā cōcludere nudus elegit
in cruce pēdere.

Secūda pars ꝙ pauptas fuit īposita apostolis sub
precepto.

QVia uero magr̄ pauptatis iesus hāc p no
bis sic penuriosā paupertatē assūpsit ut p
fectionē huius uirtutis ī se ondēret & no
bis exēplo mōstraret.Iō scīs apl̄is tanq̄ sue scitatis
imitatoribus pfectis hāc extreme pauptatis formā
seruari pcepit:sicut ī euāgelio legit̓ Mat.Mar.& lu
ce.Nā Mat.x.dicit̓.Hos.xii.misit iesus p̄cipiēs eis
.d.In uiā gētiū ne ābulaueritis ubi premissa forma
pauptatis describit̓.Et ī p̄ncipio.xi.ca.Et factum ē
cū cōsumasset iesus p̄cipiēs.xii.discipul̓ ubi sp̄us sā
ctus p os Mat.exprimit ī p̄ncipio locutiōis & ī fi
ne ꝙ pauptatis pfectio īposita est a xp̄o iesu apl̄is
sub p̄cepto. Licet āt ex textu sit certū & euidens ni
si maligne sensus lr̄e distrahat̓:ad oē tn̄ dubietatis
scrupulū āmouēdū scōꝝ auctoritatibus cōfirmet̓
Nā sup illud Mat.Nolite possidere auꝝ dicit Cri
so.ꝙ ml̓ta p hoc unū eis mādat.p̄mo qdē nō su
spectos faciēs apl̄os: scd̄o āt ab oī eos eruēs sollici
tudine ut uacatiōem oēm sermōi tribuāt:tertio do
cēs eos suā uirtutē hoc eis:& postea dixit. Nunqd
aliqd uobis defuit qn̄ misi uos nudos & discalcia
tos . Et ī orbē terrarū doctores erat missurus: pp
h̄ āgelos eos ex hoībus ut ita dicā cōstituit ab oī
bus absoluēs eos uite sollicitudīe.Et post intende
qualr̄ oībus eos denudās oīa eis dedit pmittēs in
domibus eoꝝ q docēt pmanere:& nihil hn̄tes in
troire. Si āt ī aliena patria existētes ut apud igno
tos abeūtes nihil āplius oportet peti quotidiano
cibo:ml̓to magis domi manētēs hucusqꝫ Criso.
Idē quoqꝫ omelia ultima sup Mat.Si bonū eēt au
rū hēre:hoc utiqꝫ dedisset apl̄is xp̄s q ineffabilia eis
tribuit bona.Nūc āt nō solū nō dedit:sed ēt hēre p
hibuit.Iōqꝫ petrus nō solū nō uerecūdatur sed de
corat̓ ēt in pauptate.d.Argētū & auꝝ nō est mihi
&c.Sup p̄fatū locū Mat.Rabanus ī origiali sic ait.
Cōseqnt̓ h̄ p̄cipit euāgelizatoribus ueritatis qbus
an̄ dixerat.Gratis accepistis gratis date.Si.n.sic p̄di
cāt ut p̄miū nō accipiāt auri & argēti:supflua ē aua
ritia argēti:nūmoꝝqꝫ possessio.Nā si hūissēt aurum
uel argētū uideret̓ nō cā salutis hominū: sed lucri
cā p̄dicare. Ideqꝫ subiungit ꝙ ditias renūciauerat
ꝓpe modū necessaria uite āputat:ut apl̄i doctores
uere religiōis q docebāt omnia gubernari diuina
prouidentia seipsos ondērent nil cogitare de cra
stino. Ex hoc p̄cepto arguit p̄hos q a uulgo uo
cātur barozite uerius atropite:ꝙ cōtēptores seculi
existētes & oīa ꝓ nichilo ducētes celaria secū uehāt

His ēt Beda sup Mar.consona dicit:p̄cepit eis ne
qd tollerēt ī uia nisi uirgā tm̄. Tāta inqt p̄dicatori
debet eē fiducia in deo ut p̄ntis uite sūptus q̄uis n̄
puideat:tamē sibi eos nō deesse certissime sciat:nec
dū mēs eius occupat̓ ad tpalia:minus aliis puideat
etn̄a.Idē paulo post subdit.Illa apl̄is loqbat̓ ut se
curi nō possiderēt:nec portarēt huic uite necessaria
nec magna nec mīma.Iō nō posuit hic uirgā ostē
dēs a fidelibus oīa deberi ministris suis nulla sup
flua querētibus. His cōcordat Ambro.sup illud
Luc.Nil tuleritis ī uia:nec uirgā:nec perā:nec panē
nec pecuniā:qual̓ debet eē q euāgelizat regnū dei
p̄ceptis euāgelicis designat̓:ut sine uirga:sin̄ pera :
sine calciamētis.i.subsidii sclaris admīcula nō reqꝛ
rēs fideiqꝫ totus putet sibi quo minus ea reqrit ma
gis posse subpetē. Ad qd̓ ēt facit qd̓ ab eodē dr̄ sr̄
illud Luc.Nolite portare sacculū neqꝫ perā.Si pro
hibemur auꝝ possidere qd eripet̓ apostolus petrus
p̄mus executor dn̄ice sn̄ie:ostēdēs nō ī uanū acce
pisse dn̄i mādata cū posceret̓ a paupe ut ei aliqd pe
cunie largiret̓ ait.Argētū & auꝝ non habeo &c.
tn̄ nō tā ī hoc gl̓iat̓ petrus ꝙ auꝝ & argētū nō ha
bet q̄ ꝙ seruet dn̄i mādatū q dicit.Nolite possidere
auꝝ:hoc ē dicere.Vides me xp̄i discipulū:& aurū a
me reqris?Aliud nobis multo p̄ciosius auro dona
uit.Cui cōcordat qd̓ dicit Augu.de mirabilibus sa
cre scripture.In excusatiōe iqt elyne & pauptatis p
fessione petrus paralitico ait.Surge & ābula: illud
magistri seruās p̄ceptū.Nolite possidere auꝝ neqꝫ
argentū. Qui enim soli deo seruierat de iīquo mā
mona expeditus fuerat uerbo impi morbo ligatū
cito soluebat. Hoc ipsū Ber.ad Euge.li.ii. confir
mat.Ille locus in quo otio:ubi sedula uiget sollici
citudo oīum eccl̓iaꝝ.Nā qd aliud tibi dimisit scūs
apl̄s:quod habeo hoc tibi do.Quod illud meum.
Scio neqꝫ aurum: neqꝫ argentū:cum ipse dicat au
rum & argentum non est mihi. Et infra. Esto ꝙ
alia quacunqꝫ ratione hoc tibi uendices: sed non
apostolico iure.Nec.n.ille tibi dare potuit qd̓ non
habuit. Idipsū Hiero.ad gerūtiā dicit expressius:
Apostoli in toto orbe peregrini: non es in zona:
nec uirgam in manu:non caligas habuere in pedi
bus.Criso.ēt de laudibus pauli.Paulus inqt pecu
niā nō possidet.Nam ipse hoc testatur:usqꝫ ī hanc
inqt horam esurimus & sitimus:& nudi sumus &
colaphis cedimur. Quid dico pecuniam?cum ille
necessarium sepe non haberet cibū.nec qd̓ se circū
daret uestimentū. Ex p̄dictis auctoritatibus frater
Bonauētura cōclusit sic septimo cap̄lo apologie
sue: cuius capituli titulus ē Rubrica.

Quod uoluntaria & penuriosa paupertate fūdamē
tum euangelice perfectiōis īstruitur:& que hic pos
sunt uideri cōtraria dissoluuntur.

Concludit igitur sic.Ex his omnibus aperte colli
gitur scriptā paupertatis formam:qua nihil possi
detur:nec in proprio:nec in cōmuni:& in summa
reꝝ penuria uiuit̓ apl̄is fuisse p̄ceptā:& ab eisdem
seruatam:h̄ predictus doctor.

Tertia pars cōtra cōtēnentes usum pauperem

Miror ergo uñ meis tpibus h̄ mõstruosa: & cõtra dcã scõꝝ doctria: ꝙ usus paup nõ includit̃ i uoto pfcõis euãg'lice: & i pfessiõe altissime paupṫatis a xpo docte: & ap'lis iposite: et a btõ frãcisco i reg'la pmisse. Sed uideo ꝙ ide pro cessus: ide & alia mala his tpibus i mũdo uenerũt a fl'itate r'lionis & appẽtie hypocritalis: q̃ ad tãtum malũ pueĩt: ut nõ sufficiat eis laxatc uiuere: quiimmo ne i sua trãsgressiõe appeãt degeneres filii: paupṫatẽ euãg'licã ab eis i relaxatiõe uiuendi q̃si ex oi pte pstratã nitũt̃ puerse & ipie puerteṙ i mõ docẽdi & dicẽdi. d. ꝙ paupes uti rebus nõ ẽ de sub'a euãg'lice paupṫatis. qḋ tñ ridiculosũ uĩ mihi: ꝙ ñ solũ sapiẽtibus & doctoribus i sacra scriptura: sed ẽt puto ꝙ oĩbus scl'aribus appere debeat mõstruosum. Quis. n. unq̃ audiuit ꝙ tpalia ab aliquo reliquant̃ ut fugiat usũ paupẽ & hẽat opulẽtum. Et q̃re diligũt̃ ipie: & cõtra dei p̃ceptũ ab auaris: nisi q'r p'eas arbitrãt̃: licet f'l'o se posse oẽm idigẽtiã fugeṙ. Et licet auari aliquo mõ strĩcte utãt̃ rebus: hoc non ẽ ꝙ usũ pẽuriosũ diligãt: sed q'r ditias cõsumi formidãt uñ si hoc ñ timerẽt ñ subest rõ q̃re nõ semp ex eis usũ opulẽtũ hñt. Vele ergo abũde uti rebus: & nihil deficeṙ: & cũ h̄ se paupẽ euãg'licũ dicere uideat q̃tã blasphemiã xpo & ap'lis ipõat: q eũ talẽ paupṫatẽ docuisse asserit. Ad illud ãt malũ ducit longa trãsgressio. Iustũ. n. ẽ ut q diu i trãsgressiõe p opera fuit: adhuc iuste deducat̃: ut male sẽtiat i doctrĩam qḋ figuratũ fuit i illa ficulnea. Et hoc maxĩe cõtingit q̃n scĩtatis p̃sũptio & uite relaxatio cõiũgunt̃.

Ne. n. ex relaxatiõe uilescãt suoꝝ uitioꝝ fomẽta sub uerboꝝ iuolutiõe dogmatizant & trahẽtes eos affcũ cõcupie ad sua fouẽda ipfcõis scripturã nitũt̃ attraheṙ repugnãtẽ cõdescẽsiõibus xpi: quas aliq̃n legũt fcãs ad cõfortãdũ ifirmos ad suã nutriẽdã caligĩnẽ abutẽtes. Quoꝝ sermo nõ ut tuba ap'lica clare itõat ueritatẽ: sed ut cãcer serpit q̃si i q'busdã specubus subt̃raneis uenenũ iperfcõnis sub noĩe discretiõis i auditores trãsfundẽs. Et q'r illos ueros xpi discip'los q usũ paupẽ obseruãt: & ab eis obseruãdã sub uĩculo pfessiõis: asserũt iponeṙ obseruatoribus euãg'lice reg'le rẽ pic'li p̃cipitii nõ uirtutis: q'r ex hoc seq̃ret̃ ꝙ q̃cũq; ĩcipit bonũ prãdiũ in domo diuitum: tũc nõ seruat paupẽ usũ: & ita frãgit uotũ: & cõmittit mortale pcm̃. Et q iacet in domo alicuius diuitis i p̃cioso loco: & q stãt cũ regibus: p̃ncipibus cardĩalibus: & prelatis aliis non seruãt usũ paupẽ: cũ uiuãt de illoꝝ opulẽtia dñoꝝ & multas tales adducũt istãtias. Ex q̃bus seq̃t̃ paupẽ usũ eẽ re p̃cipitii & i obseruabilẽ: & p hoc uitii & ñ uirtutis. Ad cl'ificationẽ ergo huius sãcti paupis usus dicũt paupes euãg'lici: ꝙ nõ fuit itẽtio paupṫatẽ docẽtis & seruãtis xpi ih̄u: nec scõrũ ap'loꝝ eius: nec sui ĩnouatoris frãcisci: ꝙ usus pauper accipiat̃ i uoto pfitẽtis i attomo idiuisibili & icõmutabili: ut sep eodẽ cibo: eodẽ idumẽto: eodẽ utãt̃ hitac'l'o: ill' p oĩa sep cõformari: sed usus pauper hẽt mediũ uirtutis: qḋ mediũ nõ sep destruit̃ uno actu q̃licũq;. sed isto modo usus paup semp ẽ de necessitate euãg'lice pfcõis: ut neq; extĩatio sapiẽtis & eius iudiciũ sic ferat̃ sup uitã pficiẽtis paupṫatẽ euãg'licã ꝙ pẽsatis circũstãtiis psoe sanitate: egritudĩe debilitate roboṙ & statu cõis officii i quo occupat̃ p salute aĩaꝝ & uita eius: iudicet̃ merito paup usus & nõ diues: pẽuriosus & nõ opulẽtus.

Quod si sapiẽtis iudiciũ nõ possit sic ferri super uita tal' pfitẽtis: q̃nimo ex sue uite excessu hẽat iudicare eũ usũ opulẽtũ & nõ paupẽ: tũc status eius ẽ piculosus: & hoc itellige de cibis: uestimentis: & hitac'l'is: i q̃bus cõiter cõuersãt̃ talis pfessor: sicut sũt loca q̃ p eoꝝ hitatiõibus cõstruũt̃: tunice lecti q & q̃ p eius usu fiũt. Cibaria q̃ sibi ordĩarie i suis hitatiõibus p̃parãt̃: ut ẽsilia oĩa q̃ p suis coĩbus usibus hñt̃. In q̃bus oĩbus ĩlucẽṙ dñt austeritas: uilitas & paupṫas scd'm g̃dũ utẽtis: utibilis & usus.

Prop̃t qḋ patet ꝙ fãtastica ẽ illa istãtia q̃ supius ferebat̃ de uno bono lecto ul' prãdio i aliena domo Nã ad usũ paupẽ spectat hũilit̃ suscipe illud quod paupibus mĩstrat̃: Vnde & xps dixit ap'lis. Edẽtes & bibẽtes q̃ apud illos sũt: qḋ frãciscus repetẽs dicit i reg'la de oĩbus cibis q appo. e. l. m. quod ñ deuiat a cõi statu paupũ huius mũdi: q i aliẽis domibus sepe abũdãt: & i suis tuguriũc'lis pauprime uiuũtãt: licet magna sit dĩa iṫ paupes quos facit necessitas: & quos sci euãg'lii facit charitas. Primi sepe dũ abũdãt se igurgitãt: scd'i sep secũ sue paupṫatis amorẽ portãt: & ideo ubiq; sũt paupes & tẽpati: pp qḋ nõ sũt tales admodũ glutonũ q libẽt circuũt domos diuitũ: ut ipleãt uẽtrẽ suũ: q̃nimo si ad tales declĩant hoc faciũt exẽplo iesu xpi: q nõ uẽit uocare iustos sed pcõres ad pñiam. Et sic tempate illoꝝ bõis utũt̃ q eoꝝ accẽsus ab ipsismet diuitibus ñ uolũt eoꝝ signa pẽsare magis zelo salutis eoꝝ ascribit̃ q̃ ĩfrunito aĩo iputet̃.

Cuius uirtutis multi hodie q se p̃dicatores ueritatis iactant cõtraria exẽpla mũdo trãsmittũt: ueri aũt paupṫatis amatores i aliẽis domibus q̃tũ pñt sup̃fluitatẽ rep̃mũt: & i hitaculis eoꝝ usibus a fidelibus cõcessis: scẽ paupṫatis strictũ usũ custodiũt.

De his uero q morãt̃ i curiis q̃buscũq; p obediẽtiã. s. suoꝝ p'latoꝝ eos iuictos districte cõpelli cõtigit: dicẽdũ ꝙ ipis nõ ẽ mora dãnabilis sed actus uirtutis: ꝙ illis dñis cũ q̃bus morant̃: sint paupṫatis p̃dicatores p exẽplaritatẽ opeꝝ: & sic se oñdãt ueros mũdi cõtẽptores.

Si aũt eoꝝ morã i curiis pcurẽt: & sicut secl'ares ibi alii clerici uel laici comessatiõibus uacẽt: & sic a penuriose paupṫatis austeritate declinãt q̃s dubitat q̃n sicut paupṫas ab eorum uoluntate discessit: sic & in eoꝝ operibus penitus euanescat.

Vnde i eoꝝ typo q flagellãdi erãt i mẽte a d'mo bus trãsgressoribus offẽsaꝝ p̃r eoꝝ frãciscus flagellatus corpe letet̃ i domibus magnatoꝝ. Quãdo ãt paup usus ex reg'la bti frãcisci apte clarescit i textu r̃spcũ hñtis oc'los mẽtis. Infra tñ abũde pbabit̃ dũ de ipsius pfcõe sp̃alius aget̃. Sed nũc tm̃ dixisse sufficiat. Tñ attẽde ꝙ fr̃ Bonauẽ. in tota apologia sua nõ q̃lẽcũq; paupṫatẽ defẽdit: sed illã quã uocat pẽuriosã & euãg'licã q̃ ad artũ necessitatis usũ seruã

dū se uoto astruxit. Et hanc asserit xp̄i eē & discipu
lorū eius: & beati francisci: & sue scē regule ꝓfessoꝝ
Et hoc patet ī toto discursu libri istius. Et de hac di
cit sic eiusdē libri ca.xii. aliquātulū an̄ mediū. Euan
gelica uero paupertas ꝓ eo ꝙ ad eternā spē subleuat
tanq̄ q̄ ī celis totalit̄ thesaurizat perfecte eā ꝑmitti
suadet oībus tpalibus debere nudari q̄tū ad effectū
atq; dominiū & arta sustentatiōē necessitatis eē cō
tētū quantū ad usū & hic ē ipsius modus siue regu
la: ꝙ sic relinquat dominiū ꝙ nō reiciat usū: sic re
tineat usū ꝙ nō reseruet dn̄iū. Sic artitudinē usus
seruet ꝙ sustētationē uite necessariā nō deuitet. Sic
necessitati subueīat: ꝙ ab artitudīe nō recedat: hec
dcūs doctor: qbus nil clarius ad ꝓpositū scribi pōt.

Quarta pars ubi ꝓbat̄ paup usus & paupertas.

SEd iā ueritatē hāc sic lucidā pp tenebras
palpabiles huius tēporis iterꝝ auctorita
tibus fulciamus. Et ꝓbemus ꝙ hec penu
riosa paupertas a xp̄o & eius discipulis seu apl̄is cō
sulitur assumēda tāq̄ perfectiōis uia ab his q uolūt
eoꝝ uestigia imitari: qd̄ claret ī cōsilio adolescenti
dato ī Mat. Si uis pfectus eē: uade & uēde oīa &c.
ueni sequere me. Quod exponens rabanus ait.
In potestate nostra ē utrꝝ uelimus eē perfecti: tamē
quicūq; uoluerit eē pfectus debet uēdere oīa q̄ hēt
& nō ex pte uēdere sicut ananias & saphyra: sed to
tum & sic preparare sibi thesaurꝝ in celo. Nec hoc ad
perfectiōnē sufficit nisi saluatorē sequat̄. Cōstat āt
ꝙ xp̄s in sūma reꝝ penuria uixit: hoc ipsū & Apo.
.ii. ad Cor.viii. persuadet. Scitis inqt gratiā dn̄i nr̄i
iesu xp̄i: qm̄ pp nos egenus factus ē cū eēt diues
ut illius inopia uos diuites eētis. Et in hoc cōsiliū
dotatū. Sup quo Augu. in origīali fcūs ē egenus
in tātū ꝙ nō haberet qd̄ hn̄t uulpes & ī hoc cōsili
um do. Subaudit̄ ut eius paupertatē imitemur. Idē
quoq; in libro de bono cōiugali. Nō ideo malum
ē iustū aut ꝓphetā ī domo sua suscipe: qa nec do
mū hēre debet ut quod melius ē faciat q̄ uult ad
pfectū xp̄m seq. In quo Augu. pfecte declarat ꝙ
alieno suscipi tecto ei maxime competit q pfecte
christū imitari cupit. Ad idē ē quod dicit Criso. sup
Io. ome.xix. Oīa agamus p q̄ xp̄m imitētur. Quid
ergo xp̄s ait. Vulpes foueas hn̄t &c. Idē sup Mat.
ome.ix. Si ab honore qdē q ī iferioribus ē palatiis
pecunie nos expulerūt cōtēptibiles erūt: celoꝝ āt
rege quotidie clamāte & differente: qa difficile est
cū illis celū ītrare: nō ꝓiciemus uniuersa: & nō de
sistemus ab oībus rebus: ut cū libera facie regnū ī
grediamur. His cōcordat hiero. ad eliodoꝝ. No
lo te huius pegrinatiōis terreat difficultas q xp̄m
queris & eius crede sermōibus: ꝑmum querite re
gnū dei & iustitiā eius &c. Nō pera tibi sumēda: n̄
uirga. affatim diues ē q cū xp̄o paup ē. Idē ad rusti
cū monachū. Si habes substātiā uēde & da paupi
bus. Si nō habes grādi onere liberatus es. Nudum
xp̄m nudus seq̄re: duꝝ magnū difficile: sed magna
sūt merita: ꝑmia. Cōstat āt ꝙ sicut fr̄ Bonauētura
dicit ubi supra ꝙ duritia & difficultas nō ē cū pro
p̄etas reꝝ cōtēnit̄ nisi penuria comitet̄: unde qa
tales religiosi penuriā fugiūt: sicut apte claret mū
do: multi paupes in seculo libēter intrāt ordinem
ut possint uitare pecuniā. Itē ad supiora facit qd̄
dicit Grego. nazāzenus in apologia sua libro.ii. si
paupertatē & penuriā exprobrarunt iste sunt diuitie
mee. Ista me nō solū gloriātē: sed ēt arrogātē facit.
Videor. n. mihi h̄ audire ab inimicis: qa uestigiis il
lius īcedā q ꝓ nobis fcūs ē paup cū eēt uere diues
At utinā exuere me possē istis pāniculis qbus cir
cūdari uideor: ut nudus effugiā spinas seculi q̄ reti
nēt & reuocāt pgentes ad dn̄m h̄ ille. His con
sonāt q̄ dicit Ber. Habet̄ ī euāgelio & pfectiōis cō
siliū & infirmitatis remediū. Nolite thesaurizare
uobis thesauros ī terra: h̄ perfectiōis ē: si qdē filius
hoīs ubi caput suū̄ clinet nō habet: petro nec ioā
ni enim nec auꝝ: nec argentū erat. Paulus simplici
uictu uestituq; cōtētus hoc ipsū labore manuū ac
qrebat: sed nō oēs capiūt uerbū hoc: sicut nec oēs
cōsiliū castitatis: h̄ Ber. Genādus de eccle. dog.
Bonū ē inqt facultates cū dispēsatione. i. paulatine
paupibus erogare: sed melius ē p intētiōe sequē
di dn̄m semel donare: & absolui sollicitudine &
egere cū xp̄o: sed q habet unde sustentet̄ in cōi ꝓ
prie nō dr̄ egenus nisi forte ex parcitate usurpanti
um sibi bona coīa & nolētiū aliis debite cōpartiri
sicut in multis monasteriis patet hodie ī qbus est
dissipata obseruātia regularis. Nā de illis quibus
erāt oīa cōia in Actis dr̄. Nec erat qsq̄ egens inter
eos. Deinde ut uideas que sit perfecta abrenūcia
tiōis forma. Attēde qd̄ dicit Beda sup illud. Mat.
Relictis oībus secutus ē eū &c. pfecta nobis abre
nuntiatiōis formā seculi tribuit: dū nō solū lucra
uectigalia: sed & picula cōtēpsit. Tāta. n. cupidita
te seqndi dn̄m ductus ē ut nihil prsus de huius
uite rebus uel cogitationē sibimet reseruauerit. Per
h̄ sacroꝝ doctoꝝ testimonia tā manifesta q̄ certa
& alia m̄lta q̄ reticēt̄ ad p̄ns irrefragabilit̄ pōt con
cludi ꝙ xp̄m & apl̄os imitari nō solū quo ad abdi
catiōem ꝓpetatū: uerꝝ ēt quo ad extremā tēporali
um rerū penuriā nō solū ē licitū sed laudabile & p
fectū: & plus possumus addere ꝙ tenet perfectio
nis respectu tpaliū sūmū gradum. Non tn̄ ex hoc
debet uel pōt iferri ꝙ abdicat̄ reꝝ ꝓpetatibus pos
sideri aliqd ī cōi sit simpl̄r aliquid iperfectū: quia
habet perfectiōnē suo statui rn̄dētē: qr pfectio pau
ptatis plures hēt g̅dus: sicut ifra aliq̄liter ostēdet̄.

De.xii. instantiis responsionis persone ꝙ sancti cō
mendant uirtutes non habitus.

QVia uero huius luminosa claritas altissi
me paupertatis q̄ in penuria pauperis usus
iesū sequit̄ obnubilatur ab ipsius paup
tatis emulis multis modis falsificando scoꝝ dicta
& facta & sinistra applicando ad sua uitia nutrien
da. Idcirco adducimus.xii. instātias quas cōtra pau
pertatē & eius usū allegant: & eiusdem nos instru
ente paupertatis magistro iesu per orationem dis
soluemus. Primo quidem adducunt cōtra prealle
gata uitā sanctorum qui nō debuerūt alit̄ docere q̄
uiuere seu q̄ uixerit: & ipi habuerūt diuitias in cōi.

Quibus uidemus q mos cōsueuit eē piis doctoribus ut prerogatiuas uirtutū eas qbus carēt se uidet i aliis admiret̄ & pdicēt: & cū magna hūilitate comēdēt. Redeamus igit̄ ad scōꝝ auctores: q i aliis reuerēt̄ & diligūt q sibi deesse cognoscūt: & gemūt:sicut hiero. ad palmachiū scribēs:uirginitatē iqt i celū effero:n̄ qr hēo:sed qr magis miror q nō hēo.Ingenua.n.& uerecūda confessio ē: qd ipse nō hēs:in aliis pdicare:nunqd quia grauis corpore terre hereo:auium non miror uolatus.

Criso.ēt sup Mat.egyptios mōachos laudās ait omel̄.viii.Nūc ueniēs i heremū egypti padiso hāc uidebis meliorē effcām.Et.n.ē uidet̄ ubiq̧ rel̄ionē illius xpi exercitū & regalē regē & superioꝝ uirtutū urbāitatē.Extriseca.n.oīa exuti ultra rursus pcedūt corpis opatōne ad idigētiā cibū sumētes neq̧.n. qn̄ ieiunāt & uigilāt uacare p diē dignū extimant: sed noctes qdē sacris hinis:dies i orōnibus & manuū opibus cōsumūt. Verecundemur igit̄ oēs & paupes & diuites:cum illi penitus nil hn̄tes nisi corpus & manus litigēt ipēsas hēre:supple de labore manuū indigētibus subuenir̄. Nos.x.milibus ītus recōditis neq̧ supflua adhuc tāgimus:hec cristo.Qui doctor scūs & uerax q̄si ad suā & alioꝝ cōfusionē pauptatis:excellētiā i monachis egypti cōmēdat. Sic̄e p oīa facer dicit Amb.omel̄.xvi. sup gen̄.Iesus dn̄s sacerdotibus suis qd pcipit audiamus.Qui nō renūciauerit oībus &c.Cōtremisco h̄ dicēs:meus.n.pmus oium accusator existo: negat xp̄s suū eē discipl̄m quē uidit aliqd possidētē: & eū qui n̄ renūciat oībus que possidet.Et qd agimus:quō h̄ nō legimus:q nō solū nō r̄nūciamus his q possidemus:sed acqrer̄ uolumus ea q̄ nunq̄ hūimus.Nunqd nam qr nos r̄darguit coscīa tegere n̄ pferre q scripta sūt possumus? Nolo duplicis crimis eē reus.Cōfiteor palā audiēte popl̄o h̄ scripta eē:sed ex hoc saltē cōmoniti festinemus trāsire a sacerdotibus pharaōis:qbus ē t̄rena possessio: ad sacerdotes dn̄i:qbus t̄rena ps nō ē:qbus portio dn̄s. Talis.n.erat ille q dicebat.ii.ad Cor. Sicut egētes multos aūt &c.Paulus ē h̄ q in talibus gl̄iā his sacri doctoris ueracibus & hūilibus uerbis nihil expssius ad ppositū dici pōt. Et Grego.iii. dial̄.uitā isaac describēs ait.Seruus oīpotentis dei egressus urbē nō lōge desertū locū repit.ibiq̧ sibi habitaculū hūile cōstruxit:ad quē dū m̄lti pgerēt exēplo illius et̄ ne uite accēdi desiderio ceperūt atq̧ sub eius magisterio i dei seruitio se dederūt.Cūq̧ ei crebro discipl̄i suaderent ut p usu monasterii possessiōes q offerebāt accipet:ille sollicitus fortē sētiā tenebat.d.Mōachus q i t̄ra possessiones qrit mōachus nō ē.Hec greg. Qui cum mōachus & ipse eēt i mōasterio qd possessiōibus ipē dotauerat:uitā duxisse laudabilē:tn̄ isaac possessiōes cōes recusare mirat̄ & laudat:q i sacro mōte supra ciuitatē spoletū hitās ex uno latere sacrā uallem sacrauit quā ex alio later̄ ciuitatē assisi.s.frāciscus cum deo duota uirgīe clara penuriose pauptatis obseruātia decorauit. Ex pdcis ipie psūptiōis eē cōuincit̄: uirtutē nō hitā nō spner̄ & phde ptiacie ipam uirtutē nō hitam i aliis cōdenar̄.Et si eius doceret̄ uita extreme pauptatis no eē p oīa cōsona sathanicū ē q pp hoc ipius doctrīa pfcōi paupū r̄pugnādo cōtradicat. Scd̄o cōtra h̄ q de pauptate dcā sūt: adducūt uerba Au.cōtra adamāciū manich̄. q pfactū de pauptatis forma mādatū apl̄is datum dicit spālit̄ eē pscrutādū.Et alibi lib.ii.de cōcordia euāgelistaꝝ cap.xiii.dicit pmissiue eē itelligēdū. Cui uidemus q cū matth̄.dicat expsse q pcepit eis ihs ne qd tollerēt in uia:& ipe una cū aliis expositoribus:sicut ex pmissis claret itelligēdū ad l̄ram doceat:si hoc alibi simplicit̄ & ueritati euāgl̄ice apte cōtrairet. Quod ne tāto doctori ipie ipoat̄:eius exponēda sūt uerba.Attēde ergo q cū apl̄i fuerit pmi fūdatores rel̄ionis xpiane & pfessores pfessionis excelse:pfessores iq̄ & sicut puate psōe:& sicut exēplaria qdā pfcōis oībus uolētibus pfessionem euāgl̄icā obseruar̄:pdcā dn̄i uerba possumus itelliger̄ eis dcā tāq̄ fūdatoribus xpiane religiōis:& sic itelligūt̄ extēdi p modū pcepti spūalit̄ itellecti ad oēs:ut.s.nullus hēat affcm̄ inordiatū possidēdi aliqd tpale.Sed tn̄ nō oēs artāt̄ ut hāc uite regulam ad l̄ram teneāt.s.ut nihil quoquo mō possideāt:sicut ipii māichei ipie dogmatizāt. Ideo cōtra eos loquēs hereticoꝝ malleus aug.cōtra adamāciū ostēdit q hec uerba spūalit̄ itelligēda sūt si sic accipiant̄ tāq̄ oībus sint pcepta. Intelliger̄ ēt possumus dcā fuisse apl̄is uerba pdcā sicut ceṫis psōis & uiris pfcis:pmisq̧ pdicatoribus euāgl̄ice pfcōis. Et sic cū duo isinuēt̄ i uerbis istis.s.abdicatio tpaliū & receptio stipēdii.Primū itelligit̄ fuisse pceptū & ad l̄ram obseruādū:sicut dicūt textus & glo. Vn̄ Beda Missis ad pdicādū discipl̄is ne qd tollerēt i uia pcepit.Scd̄m āt nō fuisse pceptū sed pmissū. Vnde glo.sup illud Lu.x:In eadē domo māete &c. Qui saccū & perā phibuit:sūptus ex pdicatiōe cōcessit. Et Rabanus sup Mat.Claret āt dn̄m hoc nō ita pcepisse tāq̄ euāgl̄iste uiuer̄ aliūde nō debeāt:q̄ cis pbētibus qbus ān̄ciant euāgl̄m: alioqn cōtra h̄ pceptū fecit apl̄s q uictū de opibus manuū suarū trāsigebat:sed ptātē dedisse i q̄ scirent h̄ sibi deberi cū ptās dat̄:licet cuiq̧ nō uti & tāq̄ de iur̄ suo h̄ peter̄:h̄ Rabanus. Ex pdcis māifeste colligit̄ q pdcā dn̄i uerba iuxta cōsideratiōes pmissas itelligi pn̄t & spūalit̄ & ad l̄ram ut cōsulta & ut pcepta: & ut pmissa:pp hoc oīs cōtrarietas de medio tollit̄.

Quidē āt doctores ex eo q dcm̄ ē q paulus n̄ accipiebat uictū a stipēdiis illoꝝ qbus euāgl̄izabat sed de labore manuū uictitabat:dicūt qdā isaniam circa istā mat̄iā magis deridēdā uiro pfcō q̄ i scripto r̄digēdā.s.q q ppoꝝ thauroꝝ sūptus portat: euāgl̄m pdicādo:h̄ a pfcōe n̄ d̄ficit:sed superogat

Quod si intelligat̄ q possidēs diuitias & ex eis sumptus i pdicatiōe euāgelii portās superrogat pfectionē cōsulte p christū & apostolis ipotētie in preceptū: hic ipie blasphemat christum & sue perfectionis scutū.Si uero intelligat̄ q qui nihil possidens euāgeliū in paupertate predicās & ob hoc

nihil omittēdo de his q̄ spectāt ad salutē aīaꝝ de labore manuū suaꝝ uictitat sicut Rabanus supra di cit de paulo hic utiq; super erogat. Et hoc modo ē sane dictū quia ap̄licis uiris euangelizantibus re gnū dei: & in tali labore sufficienter occupatis con cessū est a xp̄o iesu de elemosynis uiuere absq; alio manuū opere seu labore: hec dicta sᵗ p illa paupta tis calūnia effuganda. Arguūt tertio ex Hiero. ad Nepotianū ubi dicit ꝙ uiuens de decimis & alta ris oblatiōibus sustentatus nudā crucē nudus seqᵗ tāq̄ perfectio pauptatis sūma consistat in uiuendo de dictis decimis & oblationibus sicut sacerdotes & clerici uiuūt. Quibus r̄ndemus ꝙ est multiplex gradus & differentia nuditatis

Alia est cordis ¶ Alia ē cordis & corporis.

Nuditas cordis ē per expoliationem spiritus ab oī īperfecto affectu auaritie & cupiditatis. Et de hac Grego. ī ome. Nudi cū nudo luctari debemus: te neatᵗ hoc qdē intelligitᵗ generalitᵗ dictū oībus chri stianis sicut supra exposui p̄ceptū de nil possiden do ad oēs debere referri sp̄ualitᵗ intelligēdo. Nudi ditas corporalis & cordis triplicē habet gradū. Ná q̄dā ē magna q̄ attēditᵗ ī abiectiōe oīs supfluitatis & ppꝛietarie possessionis & oīs peculii. Et hoc q̄q̄ nō sit de necessitate: ē tamē de cōgruētia status & ordinis clericalis: in cuius figura q̄n tōsorantur di cunt. Dn̄s ps hereditatis mee &c. Et de hac Hiero. ad Nepotiā. Si āt ego ps dn̄i sū & funiculū heredi tatis eius: nec accipio partē iter ceteras tribus: sed q̄si leuita & sacerdos uiuo de decimis & altari seruiēs altaris oblatione sustētor habēs uictū & uestitum his contētus ero: & nudā crucē nudus sequar. Est & alia nuditas maior que nō solū consistit in his: ueꝝ ēt in abnegatiōe potestatis possidēdi ppꝛ̄ū: & abnegatiōe ppꝛie uolūtatis. Et hᵗ cōpetit regulari bus & cenobitis de quibus Hiero. ad Elyodoꝝ. Nolo p̄stine necessitudis recorderis. Nudos amat heremus. Nudos hic itelligit Hiero. nō solū a fa cultatū expropꝛiatiōe: ueꝝ ēt a ppꝛ̄a uolūtate. Iuxta il lud ber. de colloq̄o sermōis & iesu. Age ergo & re linq̄re. oīa disponis: te quoq; iter reliquēda enume rare memēto: iesus uero maxime & p̄ncipaliter ab nega teipsū si ipsū sequi deliberas q̄ semetipsū exi naniuit pp te. ¶ Est & tertia nuditas maxima q̄ consistit in his q̄ dicta sūt: & insuper in abdicatiōe oīs trāsitorie facultatis cū penuria & indigentia op portune sustētatiōis. Et hᵗ cōpetit ap̄lis & ap̄licis uiris. Et de hac dicit glo. sup illud Mat. x. Quicūq; Minimis istis calicē aque frigide &c. Minimi sunt q̄ penitus nihil habēt: & in hoc mūdo tales fuerūt ap̄li. Vn̄ hiero. ad exuperāciū ait. Nemo ap̄lis pau perior fuit: & nemo pro dn̄o tātū reliqt. Et uidua illa q̄ duo minuta misit in gazofilatiū cūctis pfertᵗ diuitibus: qa totū quod hūit dedit. Ad hāc nudi tatē tāq̄ sūme pfectā hortatᵗ idē Hiero. i ep̄la quā misit ad paulinā. Vis ait eē pfecta & i p̄mo stare fa stigio dignitatis: fac quod fecerunt ap̄li. Ven. o. q̄ ha. & da pau. & seq̄re saluatorē: & nudā solāq; cru cē nuda seq̄ris ¶ In his facer Hiero. asser it ꝙ ea pau

ptas ad pfectiōis uestigit attigiū: qa qs expssius & cōformius nuditatē crucis āplectitᵗ: & nudū crucifi xū imitatᵗ. Arguit ēt. iiii. qa dicit Gre. cēsū n̄ eē ī cul pa: sed affectū. Et iō nō tpalia hēre: sed tēporalia di ligere peccatū ē. Cui r̄ndemus ꝙ si quis sentiat ꝙ cēsus siue res tēporalis sit culpa cāľr uel formaľr .i. ꝙ nō possit sine dānatiōne possideri: errat cū ma nicheo: & hoc grego. reprobat. Si āt qs intelligat censū eē occasionē culpe: a s̄nia ueritatis nō deuiat cū ipsa ueritas dicat ī Mat. Quā difficile q pecuniā hēnt ī regnū dei introibūt. Nullo. n. mō pecunia īpedimētū difficultatis dei regnū itrare uolētibus p̄ stat nisi uľ qa ē occasio īclinatiōis ad malū uel di stractiōis a bono ¶ Hoc scōꝛ testimoniis manife ste mōstratᵗ. Nā ꝙ sit īfectiue cupiditatis Ambro. īdcit ī li. de offi. Semel īquit auari illecebrosa pecca ta q̄ habētes cōtamināt. Cui ēt ber. cōcordat de col loq̄o sermōis & iesu hᵗ fugiēdarū diuitiarū p̄cipua cā est: qa uix aut nūq̄ sine amore ualeāt possideri: limosa siqdē & uoluptuosa nimis nō mō exterior uerū ēt iterior substātia n̄ra uidetᵗ ēt facile cor hu manū oībus q̄ freq̄ntᵗ adheret. Itē Augu. sup ps. cxxii. Nō sūt ait iste uere dicie: sed mēdicitas quia q̄to magis habūdāt tāto magis crescit īopia aua ritie. No sūt uere diuitie q̄ plus augēt cupiditatem eis q eas possidēt. Et sic patet ꝙ īficiūt concupisci bilē & extollūt irascibilē qa sūt occasio uanitatis & supbie. Augu. de lapsu mūdi. In diuitiis nihil tā ca uēdū ē q̄ supbie moribus. Qui. n. nō habēt diuiti as nō hn̄t unde extollāt. Idē de uerbis dn̄i. Nihil ē ꝙ sic generet diuitie sicut supbiā. Oē granū oē ger mē hēt uermē suū: uermis ditiaꝝ ē supbia. Quod uero sit distractiōis occasio: & ꝙ dispgat rōnē ma nifeste isinuat Gre. i. moꝝ. Solet iqt reꝝ habūdan tia a timore dīno mētē soluere: q̄tū huius aīm exi git diuersa cogitare. Nā cū foras p mľtas dispgitᵗ stare ī itimis fixa phibetᵗ ¶ Itē ī o me. Exut q semi nat &c. Quis. n. unq̄ mihi crederet si spinas ditias iterptari uoluisse: maxīe cū ille pūgāt: iste delectent & tn̄ spine sūt: qa cogitationū suarū pūctiōibus mētē lacerāt. Sic igitᵗ patet ꝙ q̄uis cēsus formalitᵗ seu cāľr n̄ sit culpa: ē tn̄ magna occasio ruēdi. Pro pter quod opes a saluatore spinis cōpantᵗ: & ab am bro. illecebre dicūtᵗ. Et qa sicut patet ex premissis uim rōnalē distrahūt: irascibilē extollūt: cōcupisci bilē alliciūt: ac p hoc miserā animā multipliciter submergūt. Nō solū sūt illecebris: sed periculis ple ne: & hoc tā quo ad ipsaꝝ dn̄iū q̄ quo ad ipsaꝝ re laxatū usū & opulētū. Vnde Augu. de lapsu mūdi Dicie ipse quas putas plenas eē: delitiis pleniores sūt piculorū. Cū itaq; pfectiōis sit nō solū predi cta uitare. ueꝝ ēt occasiōes peccatoꝝ & rōnū īpe dimēta ad plenū succidere dn̄te Grego. i moꝝ. Quod solus i illicita cadit q se a licitis caute non restringit: liquido claret ꝙ q̄uis possessiōes & pecu niā hēre de se nō sit peccatū: sed licitū tamē ē eas abdicare & uoluntarie eis carere pro christo perfe ctum ¶ Quod si forte quis diuitiarum amator & [illegible] pugnator paupertatis dicat ꝙ a tpalibus

rebus iperfectis mētibus dat' occō peccādi nō pfe
ctis q̄si magis cōperat statui ipsoꝝ ditias fugere:
eisq̄ carer: & hoc nō expediat uiris pfcis. Qui ita
erronee asserit: xp̄i xp̄u uite atq̄ doctrie aduersatur
apte. Neq̄.n.scd'm h' pphanū dogma ihs pfcissi-
mus debuit carer ditiis: nec hoc docuisset pfectis:
cū tn̄ dixerit. Si uis pfcūs eē uēde oia & da' paupi-
bus. Nunqd & ap'li pfci nō erāt q̄bus dcm̄ ē. No-
lite possider aurū &c: qd' uerbū tractās Amb. lib. de
officiis ait. Nolite possider auꝝ ul' argētū: neq̄ pe
rā: q̄ snīa uelut falce pululātē i hūanis pectoribus
succidit auariciā. Ex his dat' itelligi ꝙ pp uitādā
occōnē mali: fuit ap'lis iterdcā auaricia: cū tn̄ eēnt p
fecti: ueꝝ ē q̄dem ꝙ tpalia uel pcōꝝ occasiōes nō
tm̄ pn̄t in uiris pfcis distractionē imitere: & pci oc-
casionē dare q̄tū prebent mentibus infirmoꝝ: sed
q̄tūlicet pua itellectus distractio uel illectio appe-
titus mentibus pfcōꝝ ad et'na suspēsis ē magis dis
sona q̄ lōge amor ipfectis circa filioꝝ educationē:
& curā rei familiaris occupatis. Hic ē ꝙ pfecta rerū
tpaliū abdicatio perfcis cōsulit' non iperfectis: nisi
uelint eē perfecti. Impfecti.n.pp suā modicā cha-
ritatē nō pn̄t xp̄i cōsilioꝝ grauamia: q̄ tn̄ in se sūt
facillima & leuia cū hilaritate & suauitate portare:
qr multū obsistit puritas cōsilioꝝ xp̄i i ipoꝝ imp-
fectiōibus: & ideo eis uident' grauia: sicut infirmis
oculis g̃uis ē lux solaris. Nā ipis iperfcis sūt peccā
maiora uitāda p mādatoꝝ obseruantiā: pfectis āt
cōpetit supfluas cogitatiōes uitare: sicut Grego. in
.ii. moral'. docet. Spalit' explicans nazareorum ritū
pfectiōisq̄ figurā. Deuotiōe inq̄t cōpleta nazare-
us radere capillos: igneq̄ sacrificii ponere iubetur.
qr tūc ad perfcōis sūmam ptingimus: cū sic exteri
ora uitia uicimus: ut ēt cogitatiōes supfluas a mē
te resecemus: q̄s nimiꝝ igne sacrificii cōcremare ē
flāmis diuini amoris itēdere: ut totū cor i dei amo
re ardeat: & cogitationes supfluas cōcremās quasi
nazarei capillos deuotiōis pfecte cōsumat. Argu
unt q̄nto pauptatis hostes: ꝙ illa ꝓmissio xp̄i ihu
p̄mii cētupli obuiat cōsilio de pauptatis pfectiōe
seruāda usq̄ ad exitū uite. Quibus r̄ndemus ꝙ ista
ꝓmissio cētupli ad sp̄ūalia dona refert'. Nō.n. pfe-
ctionis mag̃r iesus aliq̄d promisit qd' sit fomentū
cupiditatis: & auaricie nutrimentū: qd' q̄dē seq̄ret':
si cētuplatas ditias r̄promitteret i hac uita. Vn̄ Hie-
ro. sup math: & ēt Rabanus q̄si eisdē uerbis utēs.
Occōne huius snīe q̄de itroducūt ānos mille post
resurrectionē dicētes. Nobis tūc centuplū oium re
rū q̄s dimisimus: & uitā eternā eē reddēdā. Nō itel
ligētes ꝙ & si i ceteris digna sit retributio i uxori-
bus appareat turpitudo: ut q unā ꝓ dn̄o dimiserit:
cētū accipiat i futuro. Sensus ergo ē: q dimiserit car
nalia ꝓ saluatore: recipiet sp̄ūalia: q̄ i cōparatiōe &
merito sui ita erūt: q̄si ꝓ uno numerus cētenarius
cōpet'. Qui ēt Grego. cōsonat sup Ezech. ome.
vi. Nec ideo scūs uir t'rena deserit ut h' possidere in
hoc mūdo ml'tiplicius possit: sed p cētenariū nūe-
rum pfectio designat': qr q̄squis ꝓ dei amore tpa-
lia cōtēnit hic pfectionē mētis recipit: ut ea nō ap-
petat q̄ cōtempsit. Cēties itaq̄ recipit qd' dedit: q̄
pfcōis sp̄m accipiēs t'renis nō idiget: & si h' nō hēt
hec Greg. Cui cōsentit Ber. i sermōe. I. de btō Pe.
Dixit Simonpetrus ad ihm. Quid ē cētuplū istud
frēs: nisi cōsolationis uisitatiōes p̄mitieq̄ sp̄ūs qui
sup mel dulcis ē. Et post pauca. Nō pr̄ aut mat: nō
domus aut ager ē: nō cibus aut uestis: nō demum
t'renū aliquid: aut tpale uel corpale delectatiōibus
sup oia hoc dulcius ē: uniuersi his iocūdius ē: & q̄-
cunq̄ desiderāt' in hoc seculo nequā huic non ua
lent cōpari. Quod si forte q̄s ptinacius obsistat
tā p textū Marci q̄ per Aug. cōtra adamāciū mani-
cheū: asserens oia tpalia esse ꝓmissa a xp̄o: un̄ debe
mus ꝓmissionē receptionem huius debere itelli-
gi p modū charitatiue coionis: n̄ p modū possessi
onis. Quid sit āt ista coio infra dicet'. Vnde Beda
sup illud Mat. Non ē qui reliq̄rit domū &c. Quia
nimiꝝ a frībus & a cōsortibus sui ꝓpositi q ei spi-
rituali glutio colligāt': multo g̃torem i hac uita re-
cipiēt caritatē. Cui consonat glo. ibidē. Oēs scī &
q̄cunq̄ hn̄t coicāt' ei. Et Aug. contra adamāciū: Fi
deli totus mūdus ditiaꝝ est: uel certe itelligēdū ꝓ
modū cuiusdā cecitatis ꝓmissiōis contra maniche
os q dicebāt hec tpalia bona a tenebrarum pricipe
fuisse creata: & ab illo solo repromitti & dari: a xp̄o
aūt ihiberi. Ideo hec nobis ꝓmittūt' a deo ad he
reticoꝝ cōfundēdā perfidiā: & a cordibus fideliū
oēm amouēdā diffidētia. Vnde sup illud Mat. Hec
oia adiicient' uobis ēt nō q̄rētibus: q̄bus si subtra-
hant': ad ꝓbationē est. Si largiant' ad gr̃aꝝ actionē
Et Aug. sup illud Io. Vado piscari. Cur nō inuenit
aliq̄d un̄ uiueret: cū dn̄s ꝓmisit. d. Primū q̄rite reg.
dei &c: ꝓrsus dn̄s dicit: & qd' ꝓmisit ipleuit. Nam
q̄s alius pisces q caperet' apposuit? Cōstat igit' ꝓ
missionē huiusmōi p modū ꝓmissiōis debere itel
ligi ad tollēdā diffidētiā: nō per modū augmētati
onis tpalis substātie: qr hoc nō eēt cupiditatē absci
dere sed augere. Vnde & Hiero. sup Math. omelia
lxiii. Nil ita obsistit cupiditati: sicut desistere a lucrā
di cōcupiscētia: sicut amarā colerā abstinētia & eua
cuatio facilius ē enimhomines
obiectionē pulueris q̄escer facer desideriū. Et aug.
lxxxiii. q. Quasi charitatis uenenū ē spes adipiscen
doꝝ tpaliū. Si ergo xp̄s multiplicationē p modū
possessiōis discip'lis relinq̄ret: charitatē i eis pime-
ret nō nutriret dū possessiōis t'rene cētuplatiōe ꝓ-
missa tpaliū bonoꝝ affluētiā spandā doceret poti
usq̄ spnēdā: qd' ipiū ē sentire de xp̄i doctrīa. Ar
gūt. vi pauptatis emuli ꝙ modus ap'lice uite pau
ptatis p̄scripte aduersat'. Legit'.n. i actibus ap'loꝝ.
ꝙ multitudis credētiū erāt oia coia: & ꝙ reꝝ uēdi
taꝝ p̄cia ponebant' ad pedes ap'loꝝ. Ad qd' r̄nde-
mus ꝙ neq̄q̄ ē itelligēdū ꝙ ap'li aliquid ꝓp̄ū uel
cōe possederit: qr ista coitas n̄ refert' ad ap'los: sed
ad turbā: sicut glo. ibi isinuat. Discernit iq̄t ibi or-
dinē doctoꝝ & auditoꝝ. Nā multitudo credentiū
spretis rebus copula charitatis iuicem tenebātur.

Apostoli uero uirtute flagrátes christi mysteria pãdebant: hec glosa que per ipsum textum declarat ꝙ sicut illa rerum cõmunitas erat turbarum: sic & signorum uirtus erat apostolorũ. Ad hoc etiã facere uidetur ꝙ in legenda sancti Augustini dicitur ꝙ regula illa de qua ĩ actibus apostolorũ dicit᷑. Erat sub apostolis constituta: cũ dr̃. Erant illis oĩa coĩa &c. que de hoc ibi sunt scripta. Si ãt referretur cõmunitas huius ad apostolos: eẽt regula illa nõ sub apostolis constituta: sed super apostolos ipsos ligans & obligans constituta. Neqꝫ his repugnat quod seq᷑ ꝙ añ pedes apl'orꝝ ipsorꝝ p̃diorꝝ precia ponebant᷑. Quia ut dicit Hiero. ad demetriadem uirginẽ: hoc faciebant ut docerent pecunias eẽ calcandas uel ut se & sua apostolice dispositioni cõmitterẽt: sicut docet Ambro. sup epl'am secũdã ad Cor. ubi loq̃s de apl'is dicit q̃tũ ad p̃ntẽ uitã ptiet: pauperes uidebãtur: sed sp̃uales diuicias credẽtibus largiebantur. Egeni in terris: in celis diuites: ut nihil habentes & oĩa possidentes. Hoc.n. fuit in apostolis gloriosum: ut sine sollicitudĩe & nomĩe possidendi nõ solum ea q̃ in possessionibus erant: sed & eorũ dominos possiderẽt: hec Ambro. Ex q̃bus ĩsinuat ꝙ apostolis in sua egestate manẽtibus sue dispositioni quo ad res & p̃sonas p̃tia illa eccl'ie suberãt. Redeamus igit᷑ ad pauptatem amabilẽ status apostolici. in q̃ Petru s intrãs sanctum templũ paupi elemosynã a se petenti r̃ndit. Argentũ & aurum non ẽ mihi: ubi glo. Memor illius p̃cepti: Nolite posside re aurũ nec argentũ: pecuniam q̃ ad pedes apl'orꝝ ponebat᷑ non sibi recondebant: sed ad usus pauperꝝ qui p̃imonia sua relinquebant: ubi patet ad r̃nsionẽ petri ꝙ apostoli nihil h̃uerũt: nec ĩ ꝓprio nec in cõi: nec aliqua regl'a habet aliquid in cõmuni: licet non possint subditi dicere se illud habere: ut persone singulares: tamẽ prelati non possunt negare se illud habere inquãtũ sunt persone cões: petrus ãt apostolorũ oĩum princeps aperte asserit. Argentũ & aurũ nõ ẽ mihi. Hanc etiã paupertatis formã Ioã. euãgelista seruauit cũ suis discipulis inter quos duobus qui reliquerant opes pro nimia egestate tẽtatis: sicut scribitur in eius legenda ait. Nunq̃d non ualet manus domini: ut faciat seruos suos diuitiis affluentes? Sed in hoc certamẽ stituit animarum: ut sciant se eternas habituros diuitias qui pro eius noĩe tẽporales opes habere noluerũt: unde apostolus paulus de se simul & de aliis apostolis Corinthiis scribit dicens. Vsqꝫ in hanc horam esurimus & sitimus & colaphis cedimur. Ecce egestas in uiuere. Et instabiles sumus. Ecce defectus domus proprie: ubi glo. Vsqꝫ in hanc horam .i. continẽtie. Et alibi ad Cor. In fame & siti: in frigore & nuditate. Hanc penuriosam uitam duxisse apostolũ non ad tempus: sed continue prefata gloria insinuat. Et superius allegata Criso. de laudibus pauli auctoritas confirmat. Si quando igit᷑ dicit se habere omnia & abundare bon᷒ debet: nec põt intelligi secundum rerũ opulentiam: sed quantum ad sufficientiam mẽtis: de qua Augu. libro de beata uita. Nullus perfectus aliquo eget: & quod uidetur corpori necessarium sumeret si affuerit. Et si non affuerit: istarũ rerum nõ frangeretur inopia. Ad hanc perfectionẽ hortatur sapiens cum dicit: Fili mi ne in uita tua indigeas: melius est enim mori q̃ indigere. Hoc enim modo est perfectum consilium ut uitetur mentis egestas que rerum penuria perturbatur. Apostolus enim paulus licet fuerit passus latronum periculũ: nõ tamẽ portabat quod latrones caperent. Vnde Ambro. in originali tractans hoc uerbũ periculis latronum. Cum in ciuitate diabolus eum interficere non posset: sibi latrones excitabat in uia: cum sibi tamẽ nil ferret quod latrones caperent. Cui concordat Criso. de laudibus pauli. Iob cum oues & boues haberet innumeras: erat in pauperes liberalis. Paulus uero nihil amplius corpore suo possidens de hoc ipso indigentibus sufficienter ministrabat. Miram pauli ex hac laude perpendere ualemus inopiam: cum nihil preter corpus haberet. Miram nihilominus strenuitatis affluentiam: ut non solum sibi sufficeret: uerum etiam aliis abundaret. Ex premissis patet ꝙ statutus apostolorũ fuit in penuriosa paupertate. Sed si quis in dictis doctorum superficialit᷑ uidetur obsistere: potest & debet exponi secundũ predicta. Addunt alio predicti paupertatis hostes instantiam loculorum christi ad perfectã paupertatis obseruantiam obscurandam. Quibus respondemus ꝙ christi loculi non dissonãt a sue paupertatis altitudine exẽplari: si quãdo & quare ipos habere necesse fuit pia mẽtis attentione pensetur. Nam unigenitus dei filius christus qui cum diues esset in õmnibus pro nobis adeo factus est egenus ut alieno cibo & habitaculo uteretur. non sine magna dispensatione eterni consilii loculos fecit deferri. Caueant igitur amatores loculorum: quia illorum custodem deputauit quem sciebat furẽ & proditorẽ eẽ futurũ: habuit autẽ xp̃s loculos

Ad consolãdũ infirmos

Ad refellendũ improbos

Ad informandum electos seu perfectos.

Vnde huiusmodi actus habere loculos in xp̃o respectu infirmorum fuit condescensio ad consolandũ illos qui loculis carere nolunt: sicut Augustinus ait ĩ libro de ope misericordiarꝝ. Dominus memor misericordie sue infirmioribus cõpatiens cũ ei aliquid possent ministrare loculos habebat ĩ quibus mitteretur pecũia que ferebat᷑ utiqꝫ a fidelibus bonis eorum uictui necessaria quos inde cõmẽdauit. Respectu autẽ ipiorum fuit actus cõminatorius: primo quidem ad refellendũ hereticos qui loculos reprobabãt: unde Augustinus sup Io. omel. xlviii. Quare loculos habuit cui ãgeli ministrabãt nisi quia eccl'ia. ipsius loculos habitura erat: unde loculos habebat ut doceret non esse peccatũ loculos habere. Augustinus in his refellit manicheorum iniquitatẽ cõdẽnantiũ ecclesie statum propter

rerum temporalium possessiones. Secundo fuit cō minatorius ad currendum auaros qui loculos concupiscunt: quia nullus de xp̄i discipulis p̄īt nisi q̄ loculos portauit. Vnde Criso. super Io. omelia lxv. dicit. Si uero quis scrutabitur quis furi existenti recollegit loculos pauperum & dispensare facit auarū exn̄te: ut oēm absciderei occōem: sufficientē enim habebat ex loculo concupiscentie mitigationem. Sed propter nequitiam multam quā uolebat iesus comprimere multa condescendentiū adcūtes non recusabat subripi rem obstinens pniciosam cōcupiscentiam & oēm auferens occōem. Hec Cris. aperte declarans q̄ non penuria paupertatis: sed nequitia cupiditatis mētis cā fuit tante impietatis. Respectu uero perfectoꝶ fuit actus informatorius: primo quantū ad modum habēdi fuit forma perfectionis in ecclesiasticis personis maxime monachoꝶ & cenobitaꝶ nullus sibi quicq̄ appropꝛiet sed habeant oīa in cōi. Vnde Aug. omelia. lxvii. super Io. Habebat dominus loculos & a fidelibus oblata suis conseruans necessitatibus & aliis indigentibus tribuebat. Tunc primū ecclesiastice pecunie forma est instituta: ut intelligeremus quod precepit non cogitandū de crastino non ad hoc fuisse p̄ceptum ut nihil pecūie seruaretur a scīs: sed ne deo ppē illa seruiatur: hec Aug. Qui formam regulariē uiuentium & in cōi possidentium describens ait: sicut habet. xii. q. i. Non dicatis. Cū huius nostre cōgregationis fratres non solū facultatibus: sed etiā uoluntatibus ꝓpriis i ipsius ordinis susceptione renunciauerint: certū est eos nihil habere: possidere: dare: uel accipere sine superioris sui licentia debere. Quantū uero ad modū dispensandi exemplo xp̄i ecclesiastica bona dispensent: ut secūdo forma perfectionis in ecclesia prelatis data ad sustentationem ministroꝶ eccl'ie: & ad paupeꝶ releuādas miserias. Vn̄ Criso super Io. omelia. ii. de locul' xp̄i dicit sic. Qualiter non perā: non uirgā iubens deferre marsupium ferebat? Et r̄ndens dicit ad iopū indigentiā: ut discas q̄m ualde pauperem & crucifixum huius oportet multam facere: procurationē: multa enim dispensans ad nostram doctrinā agebat. In his ostendit q̄ uiris perfectis competit: miserabilium personaꝶ curā habere quod maxime locū habet in prelatis ecclesie: quoꝶ perfectioni cōsonat ut spiritualiter & etiam temporaliter pascendis sibi gentibus cōmissis intendant. Vnde ꝓsper in li. de uita contemplatiua. Scientes uiri sancti nil aliud esse res ecclesie nisi uota fidelium & p̄cia peccatorum: & patrimonia paupeꝶ: non eas uendicarunt in usus suos ut ꝓprias sed ut cōmēdatas pauperibus erogarunt: hec possidendo contempnere docuerunt: nō sibi sed aliis possidere cupiditate habendi facultates ecclesie ambire: sed pietate subueniendi eas suscipere: & quod habet ecclesia cum oībus nihil habentibus hr̄e cōe. Nec aliquid īde eis que sibi sufficiunt de suo erogare cum nihil habentibus dare q̄ perdere. Quantum uero ad modū utendi forma fuit perfectionis ipsis apostolis ac ceteris in euangelicā paupertatē ꝓfessis: ut. s. p se talibus non utant': unde super illud: Mat. Vade ad mare: dicit glo. Dn̄s fuit tante paupertatis ut un̄ tributa solueret non haberet. Iudas q̄dem cōia in loculis habebat: sed res paupeꝶ in usus suos conuertere nephas duxit: ad ipsum: dans exemplū nobis: hec glo. In exēplū uiri pfectis ut non iudicent loculos hn̄tes. Vn̄ magr̄ hugo de sancto uictore i expōne illius ps. Bonū est confiteri dn̄o: dicit sic: hēbat xp̄s loculos & que dabant' suscipiebat conformās se impfectis: paulus autem noluit sūptus suscipere de euangelio sed gratis fcūs est minister uerbi: & inuenit' aliq̄d maius fecisse q̄ xp̄s. Christus autē i numero ipfectoꝶ inueniri uoluit: ne presumeret n̄ accipiētes & confunderent' accipiētes & estiaret' n̄ esse xp̄ianus faciens quod facere uoluit xp̄s. Cui cōcordat Aug. sup p̄s. ciii. Hūit inquit dn̄s loculos sicut dictū est: de quibusdem religiosis feīs q̄ ministrabāt ei de suba sua futurus eiicit nil talē q̄rens: & oīa ꝓuincialibus donans. Sed q̄a multi infirmi ista q̄situri erāt magis īfirmoꝶ ꝓsonas suscepit xp̄s sublimius paulus q̄ supra predicti īfirmi. Nūq̄d & xp̄o sublimius paulus q̄a & misericordius. Cū enī uideret paulū illa nō esse q̄situꝶ: ꝓuidit ne damnaret q̄situꝶ: & prebuit exēplū infirmo. Ex his apte monstratur q̄ uiris pfectis & euangelicis dat' exemplū in xp̄i loculis de non iudicandis infirmioribus gradibus non de assumēdo in seipsis. Aliq̄bus t̄n uidetur q̄ ipsismet etiam euāgelicis ꝓfessoribus in hoc det' forma ut tp̄re persecutionis instantis & fortis etiā ꝓ seipsis possit loculis uti. Cū aliter pp p̄secutionis rabiē uiuendi non pateret' facultas: ponētes exemplū de xp̄i discipulis transeuntibus p terras samaritanoꝶ q̄ui ipsis nolebant necessaria ministrare: & ideo abierant in ciuitate ut emerēt cibos Io. iiii. Et hoc modo exponit beda uerba xp̄i: Luce. xxii. dn̄s. Nunc q̄ habet saculū: tollat similiter & perā. d. Magr̄ itaq; dn̄sq; uirtutum ut modū discretionis īsinuet missis ad predicādū discipulis ne q̄d tollerent in uia precepit. s. ordinans: ut q̄ euangelium annunciant de euangelio uiuant. Mortis uero īstante piculo etiā nunc simul gerentē pastoris gregē sil' q̄ ꝑsequente congruā tēpoꝛi regulā decreuit pecuniā. s. uictui necessariā donec sepata ꝑsecutionis īsania tēpus euangelizandi redeat tollere permittēdo: hec Beda. Vbi non sicut q̄dam impie asserūt dicit manifestū de pauptate non deportando pecuniā datā apl'is: nūc reuolutā a xp̄o: sed potius cū discretionis moderamine: durante t̄n extrema necessitate ꝓ uictu necessario tempato. Non sic tēperāt n̄ri tp̄is religiosi p mūdū discurrētes cū bursariis & bursis plenis q̄ non sūt ītus ꝑsecutores nec mortis instāte piculo: sed gulositatis sue inundante ꝓfluuio bursarios ducunt & late in tabernis expendunt: & in tantum cōem stratā suis pecuniis corrumpunt ut ueri pauperes sue ꝓfessionis cōsortes per eam euntes & incedentes uix possit credi ipsos

pecuniam nõ deferre. Ac per hoc ipsorum trãsgressio: bonorum est pauperum afflictiua: quia fideliũ deuotio pp ipsorum abundãtiã superfluã istos uix potest credere egere. Patet igit̃ ex p̃dictis ꝙ paupertatis trahere non pñt: sed ad exemplũ pietatis & hostes loculos christi ad fomentum cupiditatis hũilitatis multipliciter menti deuote subseruiunt. Sicut enim in saluatore crucifixo iesu nil fuit quod secl'ares gl'ias aut delicias saperet: Sic nihil egit aut docuit p quod mundi diuitias appetẽdas esse mõstraret: quin potius ut nos ad perfecte paupertatis amorem accederet in huius mundi cãpo hostẽ expugnaturus ingrediens de pauprima mr̃e pauprimus exiit sed & se hostiam offerens deo ut pontifex nudus in cruce pepẽdit: nec nõ ut uirtutis eius tãq̃ perfectissime rectitudinis nequaq̃ discordaret medium ab extremis: tota ipsius uita canticũ extitit paupertatis. Adducũt. viii. crudeliter instãtiã contra uirtuosam mẽdicitatẽ rꝫ necessariaꝝ quã includit euangelici status uirtuosa paupertas dicentes hanc esse defectiuam & trãsgressiuã apl'ici documenti quia huius mundi pauperes non laborant manualiter & ideo dicunt eos uiuere damnabiliter ociosos. Precepit enim apostolus quibusdam ut cum silentio panẽ suum manibus operando manducent. Ad quod econtrario rñdemus ꝙ nõ p̃cepit apl's laborem oĩbus generaliter: sed sicut patet ex textu quibusdam duntaxat ociose & curiose & inquiete uiuentibus opus manuum imperat: ne blãdiciis & adulationibus & questu sibi uictũ querant uolentes de elemosynis uiuere cũ dispẽdio salutis ꝓprie & impedimento salutis aliene: sicut multi falsi pauperes tẽporibus nr̃is faciũt: quorum ociosa uita scandalum non subsidium prebet mundo. Hos nequaq̃ in hac rñsione defendere intendimus quoꝝ reprehensibilem uitã cum tedio audimus & cum pudore uidemus: & cum dolore portamus: unde contra tales ĩ pluribus locis uerboꝝ nostroꝝ sagitte percutiunt. Sed nunc est intentio nostra circa ueros euangelicos pauperes qui perfectioni menti inuigilant: & sp̃uali studio & sapiẽtie pro salute zelo & aĩaꝝ sollicita occupatione intendunt a rusticano & mãuali opere ul' labore exemptos eẽ decerno. Et ꝓpterea cauillationibus impugnantiũ rñdemus. Superiora enim ad que uacant nesciunt sine adminiculo scripturaꝝ ad quaꝝ preclaram ĩtelligẽtiã peruenire nõ pñt nisi p studium sapiale quod cõsistit in legendo: meditando: orando: contemplando: audiendo: conferendo: & predicando. Ideo recte competit eius studii sp̃ualis oꝑatio septiformis maxime or̃onis exercitiũ uirtuosum. Ad quod tã in regula q̃ ĩ uita p̃r̃ spiritualis laboris franciscus eos efficaciter trahit. Et q̃a difficultas huius studii totum hominem requirit. Iuxta quod figuratum est in exo. xxv. Vbi precepit dñs ꝙ uectes quibus ferenda erat archa semp essent ĩ circulis. Quod exponens greg. ait. Qui ad officiũ predicatõnis excubant: a lectionis studio nequaq̃ recedant. Ignominiosum est enim si nũc quis querat discere cũ debet aliis q̃oẽs enodare. Iõ q̃ huic studio septiformi sollicite intendunt quia magis est sublĩe in se & difficile menti expediens ecclesie & necessarium plebi etiam si non laborent operibus manuum: digni tamen sunt ꝙ ab ecclesia sustentẽtur: secundum illud deuteronomii. xxv. Non alligabis os boui triturãti in area fruges tuas. Glosa: uictum non subtrahas predicatori ut uacet or̃oni & predicatõi. Et alia glosa ibidem. Occupati in doctrina non pñt sibi ꝓuidere necessaria. Ex quibus propositum aperte concluditur: his concordat Ambro. super illud Luce. x. Maria optimam partem elegit &c. d. Nec arguas eos ociosos quos uides studere sapientie: hanc enĩ sibi cohabitantem hũit. Salomon pacificus. Deniq; apostoli non reputauerunt equum relinquere uerbum dei: & ministrare mensis: huic etiam concordat. Hiero. ĩ prologo super Iob. Si aut fiscellam iunco texerem: aut palmaꝝ folia manibus complicarem: ut ĩ sudore uultus mei comederem panem meum: & uentris opus sollicita mente tractarẽ nullus nec reprehenderet. Nunc autem quia iuxta saluatoris sñiam operari uolo cibum qui non perit falsarius uocor. Ad idem quoq; facit quod super illud p̃s. Defecerunt oculi mei. d. Aug. Non est ociosus qui tm̃ uerbo dei studet: nec pluris est qui exẽplum operatur: q̃ qui studium uirtutis cognoscendum exercet. Nam sapientia maximum opus ẽ: & antefertur maria que audiebat marthe que mistrabat: hec Aug. Quibus nõ resistit illud quod Aug. scribit de opere monachoꝝ: cum ibi loquatur contra quosdam hereticos asserentes monachis nõ licere studere uite actiue uel aliquid operari: male intelligentes euangelium xp̃i: ꝙ oportet semper orare & nunq̃ deficere: qd' doctor ibidẽ p argumentũ conuincit. Simul etiam arguit monachos ñ cũ ĩ mundo essent layci: nec predicationi: nec saluti aĩe intenderent: non tm̃ uolebant corporaliter laborare nec operari. Et qui fuissent in seculo laboriosi & pauperes iam ꝓfessi monasticam uitam ab aliis sũptus accipere non solum sibi licitum: sed etiam debitum esse sentiebant. Contra quos Aug. Isti inquit frẽs temere arrogant quantũ effectio ut huius habeant ꝑtãtem: si euangeliste sunt habent: si ministri altaris. Si dispensatores sacroꝝ. Si saltem aliq̃d habebant in seculo: quo facile sine artifitio sustentarent' habeant uitam qui indigentibus dispti sẽ credenda est eoꝝ infirmitas. et ferenda: hec Aug. Ex quibus colligitur ꝙ quattuor generibus hominum digne & iuste competit ab aliis pasci: q̃q̃ ꝓpriis mãibus non laborent. s.

Qui alios pascunt uerbo utilis uerbo predicatõis.
Vel altaris uiatico & dispensator sacramẽtorum ut sacerdotes.
Vel diuino uocant ministerio ut reliqui clerici.
Vel qui pauperes parauerunt distributione sue substantie. Vbi nota ꝙ qui religionem intrãtes sua distribuunt parentibus suis hoc priuilegio sunt p̃-

nati: quos beatus franciscus in legenda fratres mu scas & defraudatores pauperum appellat. Secundum hoc igitur illi quibus aliqua predictarum cōditionum competit digni sunt ut de euangelio uiuant. Illi uero qbus plures digniores existūt: qbus aut oēs ut puta q celebrāt: pdicāt: confessiōes audiunt: & tpalium affluentiam contēpserunt maxie digni esse pbantur. Quibus uero oēs desunt & ualidi sūt & pauperes: nec ociosi nec infructuosi sint sibi & onerosi eccl'ie iuxta sniam Aug. laborare tenētur: nisi per hoc excusentur q eis qui predictas excusationes habent deseruiunt & assistunt: & iō cum eis sustentari merent'. Iuxta quod mysterialiter designat' in Iob. ubi dr. Boues arabant & asine pascebātur iuxta illos. Illaq; astruit lege sātitum qua strenuus ille pugnator dauid iuste decreuerat q equa portio sit descendentium ad plium & remanentiū ad sarcinas. Porro si quantūlibet idiote & simplices tante sunt deuotionis in prece: tante distinctionis in uita: tante edificationis i pplo quod eq fructificant solo exemplo q̄ alii uerbo & exemplo excusantur per merita uite & si desint uerba doctrine. Tales enim contemplationi & predictis perfectionum studiis aptos ad opera manualia uelle compellere non est aliud q̄ a dei sapia uelle reuocare. Et filios israel instar phylistinorū diorum arma pripere &c. more phonis opis duris luti et lateris: iugoq; seruitutis importabilis a dei seruitio pturbare: quēadmodū insinuatur i exo. p hoc q pharao dixit. Quare moyses & aaron sollicitatis ppl'm ab operibus suis? Ite ad onera ura: ubi glo. Ambr. ex omelia. iii. sup exo. Hode si moyses & aaron. i. pphticus & sacerdotalis sermo aiam sollicitant ad seruitium dei exire de seculo renunciare oibus attēdere legi & uerbo dei: cōtinue audies unanimes & aicos phonis dicētes: uidete quō seducūt hoies: qli ter puertuntur adolescentes: ne laborent: ne militent: nec agant aliquid qd'eis pfit: relictis oibus necessariis inertias sectant' & ocium laborare nolunt & ocii occasionem requirunt. His uerbis beatus Ambro. predicte cauillationis dolus patenter detegit' & ex supradictis omnibus efficaciter fugatur. Adducunt nono cauillatores paupertatis altissime i ipsius iniuriā: q nō sit uirtutis nō tenere medium: sed uitiosam extremū maxime dicēte Ambro. q non sūt diffundende opes: sed dispensande Hec uero ut aiunt pdigalis & uitiosa paupertas sic oia indiscrete effundit: q nihil sibi nec in cōi nec i ppo ul' spāli reseruat unde uiuere possit. Verum consimili rōne posset uirginitas scā ostendi nō laude sed uituperio digna: quasi extremum non medium teneat: Vnde ab oī concubitu siue illicito: siue concesso se tam mente q̄ carne sequestrat. Quod dogma pphanū aliqui magri erroris i derogatione sacratissime uirginis & sue sacrate & uirginee plis iesu sub uerborū murmure p sue imunitate cōcupie ut arbitror dicere non uerent': quorū errorē & incredibilē nō solum xpiāis deuotis: sed ipsismet paganis silentio ad refellendum paupertatis calūpniam conuertamus sermonē. Et ista per traditā a sanctis fidei mr̄e imobilē regulā de uirginitatis excellentia nr̄am rn̄sionem fundemus. d. q sicut aliud est mediū pudicitie cōiugalis aliud sāctimonie uirginalis: ita aliud est medium largitatis politice: aliud paupertatis euangelice. Largitas enim politica que circa mundana uersat' possessionum terrenarū nequaq̄ dissuadet abrenunciationem a xpo consultā: sed potius bonorū iuste possessorū dilectionē moderatā dispensationē largam & piam. Licet etiā pter distractionē quam in mēte faciunt tpales diuitie multi phorū eas reliquerūt ac pp studiū sapie docuerunt reliquendas pp dilectionis moderantiam dicit. Salomon in puerbiis i psona uiri pollitici non euangelici & magis p statu ueteris testi q̄ noui. Duo rogaui te: ne deneges mihi. Mendicitatē & diuitias ne dederis mihi: ppt dispensationis pietatē p tpe & statu quo diuitie assumūtur i usum uirtutum: dr Eccle. vii. Vtilior est sapia cum diuitiis: & magis prodest uidentibus solem: quia uidelicet paupibus infirmis & debilibus multum est iocundū & etiā utile: qn̄ pascunt' a suis pastoribus: non solū uerbo & exēplo: sed etiā tpra li subsidio: hoc modo pōt accipi mediū politicū. Euangelica uero pauptas q̄ calcatis ditiis i celis possessorē locat: suadet oibus tpalibus ppriis & cōibus qtū ad effectū & dn̄iū denudari: & arta sustētatione necessitatis quātū ad usū pauperū sustentati Et hic est suus modus siue sua medietas i quo mediatorē dei & hoium iesum pauperē nitit' imitari: q sic relinquat dn̄iū q non reiiciat usum: sic recipiat usum q nō reseruet dn̄ium. Sic mediū usus paupis seruet q sustentationē nature necessariā non deuitet. Sic necessitati subueiat: q ab artitudie usus paupis non recedat. Igit' pp ul'em abdicationē paupertatis possessionis & depositionē affcūs freni dicit Hiero. ad lucillū. Seipsum offerre xpianorū est & apl'orū: qui duo pauptatis sue minuta mittētes totū censum quē hūerant dn̄o tradiderūt & merent' audire. Sedebitis sup sedes. xii. iudicantes duodeci tribus isrl'. Propter artitudinē uero sustētatiōis q̄tū ad usū in psona huius paupis: dicit Apl'us. i. ad thy. vi. Habentes alimēta & qbus tegamur his cōtēti simus: habētes dicit n̄ q̄tū ad ppetatē dn̄ii: sed quantū ad facultatē utēdi p quē modū dicimur eē quod utimur etiā si non sit nobis ppum: sed gratis aliunde uobis collatū. Hunc pauptatis modum uirtuosū mediator dei & hoium dei uirtus & sapia iesus xps in seipso nō monstrauit q̄ sicut dicit Hie. ad Nepotianū alieno cibo uescebat'. Hunc & apl's paulus imitator ipsius pcipuus secutus est. In cuius laudibus dicit. Criso. q nihil hēbat nisi corpus: sed in hoc exemplū aliis prebuit cū ait. Imitatores mei estote sicut & ego xpi. Igit' hunc uiuendi modū tā q̄ a medio recedentē uirtutis arguere: nihil aliud est q̄ magrm ueritatis atq; uirtutū iesum de excessu uitioso culpare. Cum quo ueri pauperes spū non re-

fugiunt a fatua mundi sapientia uilipendi. Dili-
genter tñ oportet aduertere: q sicut alio & alio mõ
tenet medium a ueritate politica & animi purgati.
Sic etiá deformiter mediũ tenet ciuiliter largus ex
rectitudine uirtutis: & xp̃iformiter egenus in btitu
dine pauptatis. Et hoc est quod i auctoritate argu
mentádo allegata trũcate Ambr. isinuat. Ceterũ iqt
non uult dñs sil' effundi opes sed dispẽsari in quo
explicat mediũ largitatis politice. Sed ne qs ex hoc
crederet q modũ pauptatis euangelice nõ appro-
baret i mediate subiungit. Vbi forte helyseus bo
ues suos occidit & pauit paupes ex eo quod hũit:
& in nulla re ueret' domestica sed relictis oíbus in
disciplinã pphicã daret: hec Ambro. Addit ut euã-
gelicam pauptatẽ subtiliter extolleret que singula-
riter in helyseo & in magr̃o suo helya i figura pces-
sit. Decio calũniádi nõ se armát scẽ médicitatis
euãgelice contẽptores & hoc cũ multa malicia tri
furcata.

Primo allegantes q non sit opus uirtutis pfecte.
Secundo q non sit opus uirtutis iocunde.
Tertio ac ipiissimo mõ q sit opus transgressionis
pnitiose. Pro primo calũniose arguunt q nobil'
& xp̃o iesu accepta médicitas non hẽat annexam
euãgelicã btitudinẽ: sed mentalẽ ipfectõnẽ: p quo
Act. ii. dicit Apl's paulus ore dñi iesu: beatius est da
re q̃ accipe. Ex quo seqt' q pfectiors esset huiusmõi
pauperes si essent i statu el'yas dantiũ: q̃ ex eo q sũt
in statu recipientiũ. Et si in statu illorũ esset q el'yas
libent' tribuũt potius q̃ illorũ q accipiunt: cõ dicat
Hiero. ad nepotian. Nunq̃ petentes raro accipia-
mus rogati. Et aug. sup ps. ciii. In loculos hẽndis
& exigẽdis quoddámõ anonã xp̃s non petendo:
sed tribuẽdo indigentiã suscepit. Ex qbus uide
tur posse inferri q status clericorũ pbendas hẽntiũ
xp̃o sit sublimior: & pfectior statu medicãtium &
pauperũ miorũ. Verũ si huius rõcinationis funda-
mẽtũ uigilantius attendat' magis uidet' ex hac cã
pauperũ uirtuosa extolli. Si eni beatius est dare q̃ ac
cipe: ille minime ẽ btũs q plura bõa accipit & pau
ca largit'. Cũ ergo oía eccl'iastica bona sicut dicit
Prosper sint uota fideliũ pciũ peccatorũ & pimoni
um pauperũ: seqtur q qcũq3 redditus ecclesiasticos
hẽt cũ longe plus accipiat q̃ aliis largiat' magis erit
pingui acceptõe miser: q̃ exili donatione beatus.
Ecõtra uerus paup q pp xp̃m oía deserit q dis-
pgit nõ solũ q̃ hũit sed etiã q̃ cõcupisceř potuit &
p hoc totũ mũdũ p xp̃o dimisit: & dedit: & parum
aut modicum pro sustentatione eius nature con-
tentus erit scd̃m hanc rõnem acceptiõe parcissima
minime miser: & donatiõe largissima ac iocũda sũ
me btũs. Cui cõsonare uidet' euangelicus textus q
scd̃m criso. habet in greco beati médici: quoniá ip-
sorũ ẽ regnum celorũ. Vbi latinus hẽt paupetes spi
ritu. Quibus etiá cõcordat. ãbrosius li. de offi. pau
per ait & si nõ habet unde reddat pecuniam reddit
gratiá: in quo certũ ẽ q plus reddit q̃ accepit: pecu
nia. n. nũmo soluit': gratia uero nũquã exigit': red-

dẽdo uacuat' pecuniá: gratia aũt & beatitudo solu-
tis etiá similitudo retinet': hec. Ambrosius. Ex
his euidẽs est q predicta dñi nostri iesu xp̃i auctori
tas cõtra euãgelicos pauperes retorqueri non põt.
Alius põt hic eẽ sẽsus scd̃m glosã bede ibidẽ: n ilł
q relictis oíbus secuti sunt dñm diuites elemosyna
rios preponit: sed illos maxime q cũctis que possi-
dẽt renũciãtes laborát nihilominus opando mani
bus ut habeát uñ tribuant necessitatẽ patienti. His
cassianus cõsonat de istitutione monasticorũ hec ẽ
inqt i ptinens beatorũ largitas quã accip entis pe-
nuria q nõ d recõditis auaricie thesauris ipẽdit'. sed
de fructibus operis proprii iprouide profertur.
Ex quibus hẽtur q si quis in paupertate & exerci
tio studii spiritualis laboris mãuũ intẽdẽs seipsũ &
alios imitator apostoli opus agit maioris erogatio
nis q̃ qui ab aliis requirit & accipit. Et iõ oís perfe-
ctionis amator frãciscus ad laborẽ manualẽ sectato
res suos: & filios modrate magis q̃ turpius petere i
duxit. Et qa huius pfectionis q paupertatẽ euan
gelicã fingunt nisi cá studii turpe ẽ médicare. ideo
statutũ fuit incartaginẽsi cõcilio: q clericus pauper
uictũ & uestitũ artificio suo que eret. Et quia i
clericis secularibus ecclesia nõdum apostolicá pfe
ctionẽ accepit: iõ statutũ ẽ: sicut patet de cõs. d. i. ut
nulla ecclesia dedicere nisi prius sit dotata. ob hoc
uidelicet ut clerici i ea ministrãtes habeát unde ui-
uát. Similiter ẽt per noua iura itroductũ ẽ ut cle
rici sine titulis non debeát ordinari: q si ordinati fu
erit ab ordinibus suspẽdátur. Que quidẽ iura certũ
ẽ nullatenus eos tãgere nisi p xp̃i nomine i extrẽa
paupertate ad imitationẽ iesu uiuere deuouerunt.
Quare aũt uerba aug. q dicit iesũ non petẽdo sed
pbẽdo idigentiã suscepisse intelligi debeát: ipemet
aperit cũ subsequẽter subiũgit exempla de christo
zacheo: helya: & uidua dicens: cũ quisq3 sactũ susce
pit nõ suscepto sed suscipiẽti prestat'. q. d. q dñs i
exigẽdo annonã nõ querebat cõmodũ pp̃iũ sed
meritũ alienũ. Quo fiebat ut xp̃m suscipiẽti plus
pstaret' ex merito q̃ suscepto cõferret' ex dono: q d
nõ solũ hẽt ueritatẽ in capite iesu: uerũ etiá in mẽ
bris eius pauperculis p quibus bñfactoribus eorũ
mercedẽ repromittit. mat. xxv. cum dicit q̃diu feci-
stis uni d his fratribus meis minimis: mihi fecistis
& alibi: qcũq3 potũ dederit uob calicẽ aque frigide
in nomine meo qa xp̃i estis: amẽ dico uobis nõ p-
det mercedẽ suã mar. ix. &c. & ibi glo. minimi sũt
q nihil penitus hñt in hoc seculo: iudices etiá erũt
cũ xp̃o: ualde igit' paupes q nihil habẽt i hoc mũ-
do & aque frigide calice idigent: sed nihilominus
ualde sũt diuites in quorũ susceptione xp̃s se sucipi
asserit & qbus iudiciariã ptãtem repromittit. Se
cũda calũnia huiusmõi ẽ q̃ dicunt q nõ sit opus uir
tutis iocũde cũ uirtutis annexũ hẽat opus spiritua-
le solatiũ hec uero médicitas trahit secũ pẽalẽ crucia
tũ: rõne cuius ut dicũt iprecat' eá pp̃heta cũ dr̃: Nu
tãtes trasferũtur filii eius & médicẽt ps. cviii. sed &
ex sacro canõe médicantẽ clericũ dixerũt infelicem

ad cuius cauillationis dissolutioné & cósimiliũ ítelligendum est φ quintuplex: est mendicitatis differétia: origine: mõ. efficacia. disperata. Prima ẽ q̃ parit calamitas: & hec est in psonis miserabilibus & egenis: habés annexũ penalé cruciatũ cum merito sisit cũ patientia q̃lis fuit mendicitas lazari ulcerosi iacẽtis ad ianuã diuitis &c. hác imprecat' propheta dauid zelo iusticie filiis impiorum. Et quia ẽ multorum causa maloꝝ quãdo ẽ cum impatiẽtia: iõ eã abhorrebat sapiens in personam hoïs infirmi & timentis per egestaté inuoluntariam ad ipatiẽtiã cópelli: unde postquã premisit: egestatem ne dederis mihi subiunxit: ne egestate cópulsus furerif & periuré nom̃ dei mei. Et hec ẽ ꝓprie médicitas dicta: iuxta quod isydorus dicit li. x. ethicoꝝ: médicus dictus ẽ: quasi minus hñs unde degat: uel q̃si manu dicẽs necessitaté suam. Secunda est quam parit cupiditas que ẽ in pauperibus simulatis: habens annexum cruciatum culpabilé: in quo torquent' oẽs auari & cupidi non tã famis corporalis inedia q̃ spũalis nequitia per insatiabilé auaritie uoracitaté: iuxta illd iob. attenuetur fame robur eius: & inedia iuadat costas illius: & hanc dissuadet apostolus. i. ad tessal' iiii. d. nullius aliquid desideretis glo. Ne dũ rogetis uel tollatis: in quo ꝓhibet ꝓpositionũ cupiditatis rei aliene & petitóis nr̃e ex ipsa ueniente: iuxta illud ad ephesios. iiii. qui furabat' iã nõ furetur: magis autem laboret operando manibus suis qđ bonum ẽ: ut habeat unde tribuat necessitaté ꝑatiẽti &c. Tertia est quã paruit tristicia: & hec est in médicãtibus ualidis & ociosis: habens annexũ cũ cruciatu solatium uiciosũ atq; fantasticum: studiosum. n. laborem refugiunt & ociosam uitam & pnitiosam que ẽ uera fatigatio libenter icurrunt: ac p hoc fructuose quęré uirtutis pdunt: iuxta illud sapien. Prouer. xxi. desideria occidũt pigꝛ: noluerũt. n. q̃cq̃ manus eius opari: & iteꝝ p frigus piger arare noluit: médicabit ergo estate & nõ dabit' ei: & huiusmodi médicitas nedũ lege dĩna sed etiã ciuili ꝓhibet': ut auté ab hac apl's reuocet opus manuale iniũgit thessalonicensibus: audiuimus quosdã inter uos ãbulare inquiete nihil operátes: sed curiose agentes. His aũt qui huiusmõi sũt denũciamus ut cũ silẽtio operantes pané suũ mãducét: cuius mãdati glo. rõnem reddit d. q ad alienã mésam frequenter accedit ocio deditus necesse ẽ pascenti se adulari: multa. n. alia hanc médicitaté sequunt' uicia: qa ociũ taliũ oĩum malorũ est fnia. Quarta est quã pariter industria q̃ est in pauperibus studiosis circa disciplinã scolasticã occupatis habens annexium cum cruciatu penurie solatium uirtuti in mente. q̃ adeo mentes generosas oblectat ut multis diebus laboribus & erũnis pleni iocũdi uideant': & parua pre maguitudine dilectóis: mauultq; cum rubore addiscere q̃ delicate uiuẽdo ignorare: quod i pl'im is uidimus qui cum médicãdo uiu re didicerint postea exeũtes ueri uirtutum magnum locũ in ecclesia dei tenuerũt: & de talibus: augu. in li. de ope monachoꝝ dicit: φ eis bona opera fideliũ & subsidia supplẽdoꝝ necessariorum deesse nõ debent cum ad erudiẽdũ aĩum ita uacant ut corporalia huiusmodi opa geri non possint: qui si uacantes studio litterarum possint de elemosynis uiuere: ml'to magis uacantes studio gemituum cordialium & contemplationum sublimiũ hoc licite possunt: licet sint idiote quando tale exertitium nõ sinit eos laborare manibus. Quinta est quam paruit iusticia que ẽ i pauperibus uoluntariis imũibus ab amoꝛ tẽporalis lucri & corpore corporalis quietis hñs annexũ cum cruciatu solatium uirtuosum: est uerum φ sic mendicantes solius mouentur amore paupertatis extreme & imitationis dilecti iesu quam ideo amplectuntur ut liberius sapientie uacent que christus est: & efficacius ad cultum uirtutum iesu attingant quo magis in camio paupertatis electi.

Ipsius penuria purgentur a crimine.
Ipsius erubescentia humilientur in corpore.
Ipsius persimonia castigentur in carne.
Ipsius deuota gratitudine conciliẽtur ad ꝓximũ.
Ipsius cõdescẽdẽti benignitate cõfigurẽt' ad xp̃m.
Ipsius uirtutũ collatõe surgũ agant' ad deũ.

He sunt sex utilitates huius sancte mendicitatis supra nominate & ĩfra ꝓbande cũ de laude penuriose paupertatis ꝓpter xp̃m assumpte agetur: q̃ quã nullus sane mentis dubitare queat: quin penuria purget: erubescentia humiliet: persimonia castiget: gratitudo accepti benefici benefactori concilíet: condescensio benigne ac uoluntarie paupertatis configuret ad xp̃m: qui cum diues esset amore nostre salutis effici uoluit egenus & pauper: celsitudo pauptatis q̃ quis oĩa calcat & seipsũ cum omnibus sursum agat in deum: nõ solũ per spũs libertatem ueꝝ etiã pp experientiã incõmodorum que pauperes comitatur: dicente beato gregorio. φ mala que nos hic premunt: ad deũ nos ire compellunr. licet autem molesta sint.

Auaris penuria.
Scribis erubescentia.
Lasciuis frugalitas.
Indeuotis actio gratiarum.
Infidelibus conformitas ad xp̃m.
Desperatis eleuatio mentis in deum.

Verumtamẽ pauperibus solatiũ est penuria humilibus despici cõtinẽtibus castigari: caritatiuis cõsiliari beneficio. credẽtibus cõfigurari hoĩ xp̃o: sperantibus sequestrari a mundo & coniungi ipsi bñdicto iesu eterno deo. Ad quorum omnium affirmatiõem hoc sufficit qđ dicit: greg. primo libro dialogorum: sicut superbi honoribus: sic plerum φ humiles sua despectione gratulantur: cũq; se in alienis oculis uilescere sentiunt idcirco gaudent φ hoc iuditium confirmari intelligunt: quod de se & ipsi habuerunt. Huius uirtuose mendicitatis spirituale solatium uiri carnales ignorant: qui & eius laudatores phariseorũ more auari derident uiri sancti diligunt & toto desiderio concupiscunt: unde

de beato frãcisco scribitur: nemo tam auri: q̃ iste cu
pidus paupertatis: nec thesauri custodiendi solliciti
or ullus quam iste huiusmodi euangelice: margari
te: & quia ĩ aquirẽdis elemosynis nõ cupiditatis tra
hebatur q̃stu: sed spiritus libertate & dulcis iesu si-
militudine dulcorosa: ideo solitus erat in solẽniori-
bus festis ꝓ iocũditate spiritus mẽdicare huiusmo
di mẽdicitatis sacte dulcore etiam a magnis inuita
tus cardinalibus priuari uolebat. ¶ Innumera fe-
cit de quibus pauca in legenda sũt scripta: ĩ quibus
aperte ꝓbatur ipsum pre deuotione ebrium huius
sãcte & penuriose paupertatis amore. De hac com
mẽdat hier. illam deuotissimam paulam. d. ꝙ hoc
hẽbat uoti ut mẽdicãs ꝓ xp̃o moreret̃ & unũ nũ-
mum filie non relinqueret: & in funere suo alieno
syndone inuolueretur. ¶ Deniq; ipsissima oĩum ca
uillationum ẽ hec terria huius decimi modi qua ĩ-
piissimi mẽdicitatis hostes ipsã incriminant̃ ꝙ sit o
pus transgressiõis pnitiose dñtes ꝙ uiri euãglici q
elemosynas cũ tanta uirtute petunt ut dcm̃ ẽ supra
sunt uiri sanguinũ: qa ualidi & fortes accipiunt pa-
nẽ egenoꝝ qui operari non possũt: ac per hoc: quo
dãmodo ipsos fame occidũt: adoptantes super eos
uerbum eccle. xxxiiii. dicẽtis. Panis egentium uita
pauperis ẽ q defraudat illũ homo sãguinis ẽ. ¶ In
super etiã addũt ꝙ sunt ecclesie onerosi & periculis
multis que ꝓcedũt ex inopia q̃ se exponũt cũ iteꝝ
dicat ecclesiasticus pp inopiã multi perierũt. ¶ Ex
qbus etiam sequi uidet̃ ꝙ talem mẽdicitatem ꝓfi-
teri & in ea uiuere: non ẽ res meriti: sed peccati: q ta
lia loqt̃ more ꝓditoris: iude ĩ ipsis pauperibus uiris
ꝑsequit̃ xp̃m deũ hominẽ iopem & mẽdicũ & cõ
punctũ corde nitit̃ mortificare: & ipse est uere uir
sanguinum: & dolosus q non dimidiabit dies suos
pauper aũt sẽp sperabit in dño: & exultabit in deo
salutari suo & ĩ sancta mẽdicitate: ꝓcedet de uirtu-
te ĩ uirtutẽ: donec uideat deũ deoꝝ in syon iesum
xp̃m exẽplar & p̃miũ paupeꝝ miorum. ¶ Hi enĩ
euangelici uiri qui ꝓpriis facultatibus renunciaue-
rũt: & saluti aĩaꝝ intẽdũt nõ sunt uiri sanguinũ: sed
uiri misericordie quorum nomina obliuionẽ nõ ac
ceperunt: qm̃ ex abundanti misericordia corporalia
bona largiti sunt ad sustinẽdũ corda pauperum &
spiritualia bona quottidie largiũtur ad sustentatio-
nem oĩum aĩarum: & ideo digni sunt ut ab ecclesia
sustentent̃: q̃ nõ grauant: sed alleuiãt: multo magis
q̃ illi qui ecclesiarum reddituũ ubertate piguescũt:
quos cũ plurimi eorũ habere potuissẽt: multo pfec-
tius elegerunt cum christo paupere mẽdicãdo ege
re. ¶ Nullum ergo defraudant pauperem qñ poti
us omnia paupeꝝ agunt dum suis sacris exẽplis &
monitus pios homines ad opera pietatis inducũt.
Sustentatio aũt corporalis eis multo magis debet̃
q̃ pauperibus ceteris: eo quia magis sunt uoluntati
pauperes magisque xp̃o similes magisque deuoti.
¶ Vnde Hier. cõtra uigilantium. nõ negamus cũ
ctis pauperibus si tãta sit largitas stipes esse porrigẽ
dãs. i. stipẽdia Apostolus docet qppe faciendã esse

elemosynam ad omnes: maxime autem ad dome-
sticos fidei de qbus dominus loqt̃ ĩ euangelio. Faci
te uobis amicos de iniquo. s. de mammona iniqta-
tis qui uos recipiãt ĩ eterna tabernacula. Nunquid
isti pauperes inter quorum pannos & igluuiẽ cor-
poris flagrantis libido dñatur pñt habere taberna-
cula q nõ pñtia possident neq; futura. nõ. n. simpli
citer pauperes: sed pauperes spũ appellant̃ de qbus
p̃s: beatus q intelligit super egenum & paupere: in
uulgi pauperibus nequaquã ĩtelligimus sed elemo
syna opus est: in sãctis uero pauperibus beatitudo
est intelligentie ut ei tribuat qui erubescit accipe &
cum acceperit dolet metẽs carnalia: & seminãs spiri
tualia: hucusq; hier. ¶ Ex qbus patet ꝙ singl'r debet̃
eis pre ceteris sustentatio lege misericordie: debet̃
etiam eis lege iustitie tanq̃ predicatoribus ueritatis
quãq; iuste exigere pñt non iure fori: sicut prelati ĩ
qbus acceptio stipendiorum nõ est mendicitas sed
potestas/ sed: iure poli & ordinatione iesu/ eam exi-
gere possunt & debent per modum humilitatis: ui
delicet pro amore iesu gratis petendo ut alii mereã
tur dando. & ipsi humilientur accipiẽdo: unde ber-
nardus ad fratres de monte dei. Cum diues esset ie
sus pauper pro nobis factus est: & qui uoluntarie
paupertatis dedit preceptum: ipse eiusdem ĩ semet-
ipso formam dignatus est demõstrare: ut enim sci
ant euangelici pauperes quid eis faciendum sit ipe
etiã a fidelibus pasci uoluit: nõ nũq̃ aũt ab infideli
bus: sed ut fideles faceret: uite necessaria accipere nõ
recusauit. Cõstãs est aũt ꝙ ber. non loqtur ibi de p̃
latis sed de religiosis paupibus: huiusmodi ãt pau-
peres sustẽtare ꝓ xp̃o maioris ẽ meriti q̃ edificar̃ ba
silicã. unñ hie. ad demetriadẽ alii edificẽt ecclesias ue
stiãt parietes marmore: & illud nec reprehẽdo: nec
annuo unusq̃sq; ĩ suo sensu habũdet: melius ẽ hoc
facere q̃ repositis opibꝰ ĩcubare: sed tibi ad ꝓpositũ
ẽ xp̃m uestire in paupibus: uisitare in languẽtibus:
pascere in esurientibus: suscipere in his q tecto ĩdi-
gẽt maxime in domesticos fidei uirginũ alere mo-
nasteria seruoꝝ dei & paupeꝝ spiritu habere curã q
diebus ac noctibus seruiũt deo suo: q ĩ terra põiti ĩ-
mitãtur angeloꝝ cõuersationem: & nihil loquunt̃
nisi q̃d ad laudẽ dei ptinet: hñtesq; uictũ & uestitũ
his gaudẽt diuitiis: qui plus hẽre nolũt suũ seruat
propositũ: alioqn si amplius desiderãt his q̃ ne-
cessaria sũt ꝓbant̃ nõ digni. ¶ Ex his hier. uerbis
colligit̃ ꝙ sustẽtare huiusmõi paupes euãgelicos: ẽ
opus pietatis maxime ac p hoc ipsos ꝑsequẽdo ca
lũniari scelus ẽ nõ parue pfidie: ñ. n. ẽ inopia cã ma-
loꝝ ut asserũt sed ẽ ãputatrix ut ĩfra ꝓbabit̃ oĩum
maloꝝ radicũ: nõ. n. multi deliquerũt pp inopiam
quã dilexerũt: sed quã oderũt ul' certe &c. glo. dicit
uerbũ intelligitur non est inopia rerum temporali
um uel spiritualium carismatum. ¶ Hoc idcirco di
ximus non qa cõmẽdemus effrenatam mendicãtiũ
multitudinem aut omnem mẽdicãdi modũ ut p-
fectũ appellar̃ uelimus sed eum dũtaxat quã supra
descripsimus pfectionẽ euangelicã ꝓfiteri: nec lau-

clamus: imo fortiter horremus eos q perfectionis titulo abutunt: tā in patiā penurie: q in cupiditate auaricie: ut usū opulentū habeant & latū q in ocio sitate pigritie cū sint fortes & ualidi: sed ex defectu spūs & spūalis exercitii ociosi. Cōtra quos currit instantia defectu laboris manualis & cupidē acquisitionis & plene subtractiōis aliis paupibus eorū q ipsi in suo multiplici aplo & supfluo usu cōsumūt qui merito iuxta pfatā auctoritatē Hiero. ēt necessariis pbant indigni. Adducūt. xi. cauillationē pauptatis emli ad ipius uirtuosā pēuriā cauillādā dicentes q uita sacerdotū leuitarū & scōrū pātriarcharū qui diuitiis abundarūt fuit figura pfectiōis euāgelice. Et iō si nouū testamentū nō repugnat qn potius cōsonat. Sicut rota i medio rote. Nullo mō euāgelii pfectio cōsistit in carētia huiusmōi possessionū: sed potius habendo eas cū domino dicatas. Hec aūt rō: quia multas absurditates cōtinet displicibiles scis nō tā nrō q ipsorū testio refellit & nō tā falsa q heretica esse pbat: cū cōtra textū apl'i perfectionē euangelicā dicat in leuitatis possessiōibus & eorū statibus contineri: uñ Apost. ad hebre. vii. Si cōsumatio inqt. i. pfectio scdm glo. p sacerdotiū leuiticū erat: qd adhuc necessariū fuit scdm ordinē melchisadech aliū surgere sacerdotē: & non scdm ordinē aarō dici? translato sacerdotio necesse est ut legis translatio fiat: ubi glo. hic incipit noui & ueteris testamēti drias dare: quia illud ipfectū: hoc autem pfectū. Cui consonat quod idē apl's consequenter adiūgit: umbrā inqt hns lex futurorū bonorū: non ipsam imaginē rerū nunq pōt accedētes pfectos facere: nō est ergo pfectio uirtutū & cōsiliorū euāgelii i lrali obseruātia mādatorū dei legaliū: & i mō uiuendi illorū pōtificū reqrēda: uñ sicut i figurali umbra: qa hoc mō dr rota i medio rote: nō p lralis obseruātie equalitatē i utroq testō: sed per spūalē itelligētie allegoricā pfigurationē. Audi sup hoc hie. ad nepotianū: nec uero mihi aliqs oppōat. d. i iudee templo lucernas: mēsas: thuribula: patellas: cyphos mortariola etiā ex auro fabricata: Tūc hec probant a dño qn sacerdotes hostias imolabāt: & sāguis pecudū erat redēptio peccatorū: qq hec omnia i figura pcesserit: nūc uero cū paupertate domus sue dñs dedicauerit cogitemus crucē eius: & diuitias lutum reputabimus. Quid miramur q xps uocat iniquū māmonam qd suscipimus & amamus qd se no habere petrus testat alioqn si tm litterā sequimur & i auro atq diuitiis simplex nos delectet historia cum auro seruemus &c. Ducūt pōtifices uxores uirgīes lepra corporis aīe uitiis pferatur crescamus & multiplicemus & repleamus terrā. Figamus. vii. mense tabernacula & solēnia ieiunia buccinis cōcrepēus Quod si hec oīa spiritualia spūalibus cōparātes intelligamus ut dñs noster intellexit & iterptatus est: sabbatū: aut aurū repudiemus cū ceteris supstitionibus uideorū: aut si aurū placet placeāt & iudei quos cū auro approbare necesse ē aut dānare: hec hie. A quo luce clarius rō pma dissoluit & euāgelice pauptatis: pfectio noue legi pprie cōuenire docet: qa sicut illis idicta nō erat castitatis itegritas: sic nec cōsulta paupertas. Vñ hiero. ad eustochiū: aliud fuit in lege ueteri felicitas i q dicit beatus qui hēt semē i syon & repromissio fit diuitiarū: stati aūt uir filius dei igressus ē sup terrā sibi nouā legē istituit: ut qui ab angelis adorabat incelis: hēret angelos i terris tūc holofernis caput Iudith cōtinēs amputauit: tūc Iacobus & ioannes relicto pre rete & nauicula secuti sūt saluatorē affectū carnis & uincula seculi & curā domus pariter reliqētes: tūc pmo auditū ē. Qui uult uenire post me &c. Nemo. n. miles cū uxore pgit ad bellū: discipulo ad sepulturā pris ire cupienti nō pmittit: uulpes foueā hnt filius aūt hois nō habet ubi caput suū reclinet: ne forte cōtristeris angustē pmansurus hec hiero. Cui cōcordat bernar. i. s. de colloqo symōis & iesu lōge iqt aliud ē i luto aqrū multarū dimersi psūdo maris iter capere terrēa licite possidēdo ad ipsā nouis gressibus undā calcare oīa relinquēdo sed tpi gratie hec progatiua debebatur. Antiquorū patrū sane diebus donec in terris uideret & cōuersari iter hoies dñs maiestatis nō erat euāgelice forma pfectōis: sed spūm ipsū deū solū i terris loqbat spū. At ubi uerbum caro factū est: & habitauit i nob iā i eo tradita ē imago uite & cōuersiōis exēplar. qd optebat etiā imitari ut utroq sequentes uestigio nō ulterius cū patriarcha: iacob altero femore claudicemus: nec illud dicimus tanq si saluari qs uel huius nequeat tpe si secus egerit: sed ut gradū agnoscat ppum & locū pfectōis aut discipli natus officiū nō usurpet. His duobus ueritatis precombus confundētur uiri nostri tpis a quibus sub pietatis spē p antiquorū patrū diuitias sub dolo euāgelica ipugnat pauptas. Quod aūt dicūt fugiētes paupertatis penuriā q uolūt esse similes abrahe iacob & dauid. Audiant rnsionē eiusdē ber. ubi supra: Excusarēt se fortasse aliq dicētes: abraā: isaac: & iacob ceteriq sci nunq nō terrenas diuitias habuisse legūt: sufficit nobis eē sicut illi fuerūt. Neq. n. sumus nris tpibz meliores: si cl'pabil eēt possessio diuitiarū: nunq illi in diuitiis tātā gratiā obtinerent a dño. Quid respōdebimus nouis imitatoribus sāctorū ueterū: iponāt uitulū sup altare dñi mactēt arietes ircosq imolēt: qa abraā hoc fecit: sed iqūt statum ultra nō habent ubi reuelata ē ueritas transiuit umbra: qd si ipsas quoq diuitias tpales umbrā dixerimus fuisse futurorū. in figura siqdē legimus eis oīa cōtigisse. Dēiq q terrenas palam diuitias possiderēt sci perfecti cū sola trena palā pmitterētur a domino: ubi sane celestiū pmissio sonuit necesse ē spiritualibus spiritualia comparare: & mutuari sacrificiū spe munerata hec ber. Ex quibus & aliis premissis liquet: q facta sanctorū patrū ueteris testamēti quo ad diuitias & ad multa alia non sūt trahēda i exemplū cōiter xpianis: per quod patet isania multorū professorū euangelice pauptatis: qui exēplo salomonis opulēti regis dicūt se dñi honorare sūptuosas fabricas de his que deberēt pauperes xpi com

dere erigendo: in quibus infirmorum & pauperum uacua uite scientia defraudant ipsas in talibus con-sumendo dispésādas. Adducūt.xii.peuriose pau pertatis fastidiosi hostes de pfectiōe ecclesie q̄ scā ē i possessione cōi sbe tpalis: nitētes rōnes sophisticas inducere ad pbādū ecclesiasticas possessiōes ad pfectōis facere cumulū: tāq̄ pfectius sit illis i xp̄o af fluere q̄ p xp̄o carere: q nō solū gl'iam paupertatis euacuat: ueꝝ etiā fūdamētū ipsius ecclesie xp̄m & eius apl'os maculatis q neq̄quā ut pbatū ē supra posse derūt alīq̄ tpale: licet antiq uerbis isanis & ptermittēdis xp̄m & apl'os tpalia possedisse nitātur pbare.

Quibus ridemus ueritaté approbātes & erroris fall'am cōfutātes: ueꝝ ē.n. q facultates ecclesie scā ītētiōe a scīs & pñibus recepte fuerūt: sed & sine sue pfectionis lesione ueꝝ ē etiā q xp̄s iesus scd̄m eterne dispositōis archanū ualere puidit tpe cōgruo ecclesie ipsā sublimādo ad regni coronā & sibi dādo possessionū tpaliū ampla pp utilitatē multiplcē q̄ sācti pres munere sci sp̄us sciuerūt elicere affectum suū non inuiscando eisdē: & ipsa uirtualr dispone do. Et sic error manicheoꝝ q dei eccl'iam pter possessiones acceptas a statu iustitie & pfectiōis asserūt esse collapsā: nesciuerunt eni uel noluerunt distinguere uarios perfectōis gradus quibus perfe ctōis fons xp̄s uario mō sponsā suā in diuersis statibus ornat de quibus infra dicet' cap. Iesus perfcā consulens. In qbus tñ status paupertatis xp̄i & apl'orū & modus quē iposuit eis se hēndi ad tēporalia obtinet sūmū gradū: pter qd' sicut approbamus ueꝝ: Sic & reprobamus errorē. s. q possessio tēporaliū faciat ad perfectionis culmē. Cū eni ex supra dictis est supabūdē mōstratū q xp̄s & apl'i tēporalia possidere noluerūt: pfectiōis culmē scd̄m istud dogma pphanū assecuti nō sūt. Qui uero modū uiuēdi pñtiū tēpoꝝ in abūdātia tēporaliū uite xp̄i pfert & apl'oꝝ: quod dicere ē impiū & pphanum.

Vnde Hiero. monachi uitā describēs ait: scribere disposui ab aduētu saluatoris usq; ad nr̄am: ab apl'is usq; ad huius tpis feces quō & p quos xp̄i ecclesia nata sit & adulta psecutorib9 creuerit martyriis coronata sit: etiā postq̄ ad xp̄iaos pricipes uenerit potētia & diuitiis maior sed uirtutibus sit minor effecta

In his hiero. uerbis clare eligit' error prefatus. Se qt' eni qui plus abūdant i eccl'iasticis redditibus hi pfectiores existāt & q absq; detrimēto pfectiōis ad rligionē paupertatis altissime nequaq̄ se trāsferre pos sent: qn potius ecōtra paupertatis erūnas abiicere: & ad facultates eccl'iasticas aspirare scm̄ erit atq; pfcm̄.

O quot nūc pfecti essent in mūdo secūdū illud dogma pphanū & antixp̄ianū cōmētū. Quos derides Hiero. ad nepotianū ironice ait. Sint ditiores mōachi q̄ añ fuerit secl'ares: possideāt opes sub xp̄o paupe: quos sub locuplete diabolo nō hūerunt & suspiret eos eccl'ia diuites quos mūdus renuit ante mēdicos. Quia uero diuitiaꝝ quarūcūq; possessio & si possit esse absq; pccō & sine pfectiōis detrimento in aliquo statu maxīe in platis pfectis: eos tñ cōmēdare excessiue oīno scōꝝ doctrine repugnat ambiciosas mētes ad desideriū ipsaꝝ inclinat: pp qd' sci ab eoꝝ appetitu retrahūtur quātū sciunt. Redditus eni ecclesiastici sūt illecebrose diuitie: & piculose: etiā ipsemet pfectis uiris sepe pbent occasionem ruine: & ideo relinquere eas pfectiōis ē: pfectio eni non tātū dicit iustitie rectitudinē: uerū etiā expeditionē. Vñ gre. iiii. moꝝ. Raꝝ ualde est ut q possidēt auꝝ ad requiē redeāt. Cū p semetipsam ueritas dicat. Quoniā difficile ē q pecunias hēnt intrare in regnū celoꝝ. Itē in. iiii. dia. Cura rei familiaris uix sine culpa agit' etiā ab hīs q qualiter culpas declinare debēt non ignorant. Cui concordat Ambro. in lib. de offi. Si bñ memineris nil utile nō q ad uite illius eterne psit grām differimus: nō quod ad delectationē pñtis nec alia cōmoda in facultatibus sed icommoda huiusmōi reputamus si non reiiciant' ea q̄ oneri magis cū ad sūt estimamus q̄ dispēsatio cū erogāt'.

Idē quoq; in alia pte libri sic ait. Nullum adminiculū prestant diuitie ad uitā btām: quod euident' demōstrauit dn̄s in euāgelio dicēs. Bti paupes spiritu &c. Bti qui esuritis &c. Itaq; paupertatē: famē: dolorē: q̄ putāt' mala non solū impedimēto nō esse ad beatam uitā: sed etiā cām & uiā esse euidētissime pnunciatū ē. Sed & illa q̄ uidet' bōa diuitias sacietatē & leticiā ex pte doloris & detrimētū esse ad fructum btitudinis dñico declaratū ē iudicio liquet. Sic ergo non adminiculo non sunt ad uitam eternā corporis bona: sed etiam dispensatio: hec Ambro. Vbi superior error apertissime confutatur. Quod si dicat cauillator ita intelligi de possessionibus secularium: non de ecclesiasticis bonis que sunt sanctificata domino. Respondetur sibi euidentiam facti & sāctorum dictis. Non enim dicuntur domino sanctificata: quia aliquid in seipsis sanctum contineant: uel quia sanctum faciant continentem: sed quia nō nisi cum sanctitate mentis debet adhiberi sine dilectionis affectu: & non nisi sancte debent expendi. Quod satis probat auctoritas prosperi de uita superius allegata. Sed Augu. pro primo sic dicit in fine libri: unde malum. Qui inquit bene uult uti tēporalibus bonis non eis amore conglutinetur & uelut membra animi sui faciat quod fit amādo: ne cum reserari ceperint cum cruciatu & tabe fedēt sed eis totus superferatur: & habere illa atq; regere paratus: amittere uero & non habere paratior. Cui concordat grego. nazanzenus in quodam ser. contra persecutores ecclesie. Si facultatibus inquit defraudabunt quibus nimis sed facilius malas abscidere quas nō hēo. Si aūt eccl'iasticus ē utiq; pro quo omnis pugna & omne certamen est. An ignoramus q pecūie cupiditatē & loculoꝝ fraudē ad pdicationē pficiscit' xp̄i. Ad hoc qd' dicit Ambro. i li. de off. q xp̄s apl'os sine auro misit: eccl'ias sine auro aggregauit. Iterū qa plurimū possidet nō abundat: quia nihil est quicquid in seculo est: & qui

exiguum hēt non minuit: qa nihil ē cōnectit res si ne dispēdio ē q̄ tota est dispendiū. Ex his sanctorꝝ dictis patet ꝙ bona ecclesiastica licet sine amore debeāt possideri: sūt tū illecebrosa & multorꝝ malorꝝ occasio abiecti. Quod tñ uidemus ipressuris huius tpis in symoniis: i litigiis clericorꝝ: & i abusoribus bonorꝝ ecclesie: & in unguētis crebris pp appetitū sue abundantie excitatis. Et de hoc magis flendū ē q̄ scribēdū: nec de his experiēdis occupandi sumus: qa ea ubiq̄ in urbe romana experitur mūdus Tm̄.n. in hoc erūnoso tpe multiplicata sūt i tpalibus eccl'ie: ut parꝝ ualde sit qd' reperit' in dictis sanctorꝝ respectu eorꝝ q̄ exp̄mitur in intuitu malorū p̄sentiū. Licet acutus expugnator ꝓstibuli clericorꝝ eximius doctor omnis sanctitatis amator bea Ber. Sagittas acutas & plurimas miserit cōtra ipsorū lasciuiā: ponā hic unā de sagittis parū acutam respectu aliarꝝ. Ait.n. sic de colloq̄s simonis & iesu. Ditatas dotatas uidemus ecclesias a potētibus & diuitibus huius seculi: q i opibus bonis dites iuxta pauli admonitionē amicos sibi facere studuerūt de māmona a quibus i eterna tabernacula reciperētur qd' diu sperarēt ab aliis se recipi q daues uidēt' habere. Sed heu data est ista prouidentia eorum in occasionē carnis ꝙ sibi atq̄ aliis in celo tabernacula facere debuerāt i terra cōiūgūt domū ad domum & copulāt agrū ad agrum. Quod rapuit ab ore apl'orꝝ huius tēporis uerbū gratie: uerbum fidutie. Ecce nos reliq̄mus oīa & secuti sumus te. Ecce.n. ut plus sit. Et sacerdotes diuites fieri uolūt. Similiter Et suā h̄ & abūdātiā suā recipiunt cōsolationē. Similiter amicis egerēt: & ipsi ut aliena tabernacula reciperētur: & ipsi ut propria nō habētes. Beati .n. paupes spū qm̄ ipsorꝝ ē regnū celorū: h̄ Ber.

Quomō āt sancti antiq̄ pastores tēporalia ecclesie dispēsabāt cū ipsorꝝ cōtēptu & spiritu paupertatis: quomō inter rerꝝ afflūētiū copias sic uiuebant sicut egētes: multos autē locupletētes tāq̄ nihil habentes & oīa possidentes: satis ostēdūt perfectiōes eorꝝ in ꝓpriis legendis cōtēte. Nihilominus alisum gradum pfectōis ipsimet attribuūt apl'ice paupertati: quod satis apte mōstrat Hiero. i cōmēdationē unius sancti epi de quo sic scribit ad rusticum. Sanctus exupius eps tolose uidue sareptane imitator esuriēs pascit alios & ore pallēte ieiuniis: fame torquet' aliena: oēm substātiā xp̄i uisceribus erogauit. Nihil eo dignius q corpus xp̄i canistro uimineo sanguinē portat i uitro. Qui auaritiā ꝓiecit de tēplo: qui cathedras uendētiū colūbas mēsasq̄ subuertit: māmone & nūmulariorꝝ era dispersit: ut domus dei domus orōnis uocaret' & nō spelūca latronū: huius sectat' uestigia & ceterorꝝ q̄ uirtutū illius sil'es sūt quos sacerdotiū & humiliores facit & pauperiores. Aut si pfectiōes desideras exi cū abrahā de patria & de cognatiōe tua. Si habes substātiam uende & da pauperibus: si nō habes grandi onere es liberatus: nudū xp̄m nudus seq̄ns: durū: graue difficile: sed magna sūt p̄mia. In his Hiero. uerbis distiguit' apte pfectio bn̄ dispēsātis tpalia ecclesie & pfectio xp̄m nudū sequētis per spūm pauptatis extreme q̄ qdē ē pfectio euāgelica seu apl'ica: sicut idē dicit ad demetriadē. Apl'i fastigii pfecteq̄ uirtutis ē: uēder oīa & paupibus distribuere: & sic leuem & expeditū cū xp̄o ad celestia subuolare. Quia igit' sacri doctores duplicē pfectionē tāgūt: de quibus magis infra dicet'. s. perfectio q̄ habet' i. cōibus bonis eccl'ie: de q̄bus sācti dicūt ꝙ dn̄o cōsecrātur. Et qa eorꝝ dominiū nō debēt sibi ministri ecclesiarum proprietate dānabili uendicare: & ꝙ bona huius magis sunt celestia: q̄ mundana: magis communia q̄ priuata h̄ prima est. Alia est in paupertate apostolica & penuriosa. Ideo ad euidentiam eiusdē distinguemus. Primo quadruplicē rerꝝ tēporalium cōmunitatem ex quadruplici iure manātē. Et postmodum diuidemus duodenam prerogatiuā paupertatem apostolicam cōmendantē. Prima cōmunitas est que manat iure necessitatis nature: que fit ut omnis res ad nature sustentationē idonea quātūcunq̄ sit alicui persone appropriata illius fiat qui indiget necessitate extrema: & hoc potest dici ius poli: cui discordare non pōt ius fori. Et huic cōmunitati renunciare non est possible pro eo ꝙ manat ex iure naturali inserto homini quia dei est imago & creatura dignissima: propter quam sunt omnia mundana creata. Secunda est que emanat ex iure charitatis fraterne que fit ut omnia sint iustorum excōmunicatione quadam charitatis que sūt propria singulorum fiant uniuersorum cōmunia: secundum illud Apostoli. i. ad Cori. iii. Oīa uestra sunt. De qua Augu. sup lo. ome. vi. loq̄ns contra donatistas. Veniāt inq̄t ad catholicam ecclesiam & nobiscum habeant non solum terram: sed & eum qui fecit celum & terram. Et huic cōmunitati renūciare non est licitum: quia manat ex iure diuinitus infuso per quod est unita in colūba. i. in uniuersali ecclesia. A qua quidē uniuersitate & communitate nullus potest discedere seruata lege diuina: que tota cōpletur in charitate & in h̄ centuplatur q̄cq̄d ꝓ deo relinquitur etiam in hac uita. Tertia cōmunitas est que emanat ex iure ciuilitatis mundane q̄ fit ut unius imperii regni uel ciuitatis una fiat res uel unius societatis mercatorum uel pugnatorum cōmune fiat lucrum & damnum: uel unius familie indiuise una fiat hereditas cōmunis. Et huic communitati renunciare ē de pfectiōis euāgelice necessitate: qa talis cōitas p̄sonalē icludit necessitatē que manat ex iure diuinitus istituto. Cū ēt ānexa sunt q̄ occasionaliter inducūt difficultatē ad bonum: & pronitatē ad malū. Ac p h̄ perfectioni euangelice aduersat'. Et iō aīe scē huiusmodi suadetur diuisio: ut in ps. dicit'. Audi filia: & uide & inclina aurē tuā & obliuiscere populū tuū & domū p̄ris tui. Quarta cōitas ē q̄ manat ex iure dotationis ecclesie q̄ par

añi ē dinū: parti ē hūanū. Si quis subtiliter pēset dicta canonū & scōꝝ: hac cōitate fit ut oīa bona q̄ cōferunt̄ ecclesiis domino dedicēt̄ ad cōem subsitentationē ministroꝝ suoꝝ & pauperū. Et hec cōitas ē i omnibus ecclesiis collegatis habētibus possessiones. Et huic cōitati nolle renuntiare nō facit hominē iperfectū qa tenere pōt salua perfectiōe secūdū aliquē perfectionis statum. Sicut apparet in religiosis cenobitis & in prelatis perfectis & sanctis secūdū statū suum q̄ tpalia possident i cōi: qa talis cōmunitas ex iure diuinitatis manat: ut de altari uiuat q̄ seruit altari. Et sunt illis oīa cōia q̄bus ē cor unū & aīa una: unus spiritualis spū & una uiuēdi forma: tamē renunciare facit ad euangelice pfectionis culmē: & dicit euāgelice perfectionis statū: pro eo uidelicet ꝙ talis cōitas q̄q̄ manet ex iure dīno: manat ēt ex iure humano: & qa nō solū ē spiritual̄ uerū ēt tēporal̄. Et qa licet in ea excludat̄ proprietas psonalis cōcluditur: tamē proprietas collegialis cuius ēt quelibet persona de collegio particeps eē dignoscit̄: nō solū quātū ad usū uerū ēt quātū ad dominiū: dū unusq̄sq̄ auctoritatē habēs a iure ad res sue ecclesie recuperādas & exceptionē ad defendēdas: ꝙ uere declarat dñiipsaꝝ rerū agētē uel recipiētē aliqualiter eē pticipē. Quoniā igit̄ ē ualde difficile oībus abdicatis i sola paupertate gaudere quod ē apostolica status: difficile ē nihilominus psonali pprietate exclusa sola ecclesiastica cōitate eē cōtentū: quod ē prope cenobitici status i quo cōcōmitatur castitatis uotū cū abnegatione pprie uolūtatis: ideo ē utrūq̄ pfectū licet impari gradu: ¶ Et per h̄ patet ꝙ paupertas altissīma q̄ ē apostolica nihil sub celo possidet tēporale: sed denudās possessionem ab omni iure & opulētia rerū usus: nudus sequitur crucifixum.

Quod pauptas ualet ad quatuor quoꝝ quodlibet sequitur tria bona & sūt. xii.

QVius āt pauptatis altissime q̄ cōsistit i penuria usus rerū tpaliū exterior nō solum i expropatione interna: ē multiplex utilitas distiguēda. ¶ Est.n. figurata p illā euāgelicam margaritam q̄ tāte preciositatis ē ut p illa emenda sint oīa distrahēda: ualet.n. specialiter ad quattuor.

Ad exterminiū iniquitatis
Ad exertitiū pfecte uirtutis
Ad possessionē pfecte iocunditatis
Ad publicationē euāgelice p̄dicatiōis.

¶ Primo pp expiationē culpaꝝ ppetractarum. Est.n. caminus expurgans & eluminās sordes uitioroꝝ. Iuxta illud Esa. xlviii. Elegi te i camio pauptatis: quod maxime de illa paupertate intelligit̄ q̄ non tātū uolūtatē p reꝝ cōtēptū afficit: uerū ēt corpus p penuriā affligit. De qua Grego. in ome. de lazaro & diuite: purgat ignis inopie etiā diuitis bona remunerauit felicitas trāseūtis uite. Illū paupertas afflixit & tersit & istū abundantia remunerauit & repulit. Et infra. de pauperibus uero sollicite pēsate: quia eoꝝ uitā magistra paupertas cruciat quousq̄ ad rectitudinē perducat: h̄ Grego. Quod si purgat pauptas necessitatis cā radice charitatis multo magis illa pennriosa paupertas purgat quā feruēs charitas i uoto uolūtatis cāt. Secūdo pp subtractiōem occasionū peccādi q̄ sicut diuitiarū affluētia crescūt sic uolūtaria pauptate minuuntur: unde Criso. sup epl̄am ad hebꝛ. Ser. secūdo xpianus i paupertate cōstitutus q̄ cū diuitiis magnis q̄uo h̄ ē qa excludit a se supbie typū: nō erit arrogans sed patiēs obtēperans: & pudicus: mitis & patiens. Qui uero i ditiis cōstitutus ē multa illū adhuc. bona ipediūt. ¶ Inspiciamus ergo q̄ sit q̄ diues opat̄: rapit aliena: estuat cupiditate: nephandos nō desinit perpetrare cōcubitus: maleficia cūcta cōmittit. Nōne uniuersa h̄ ex diuitiis cōspicis generari. Iterū quoq̄ in pauperie magis q̄ in ditiis uirtutes facil̄r possidemus: nec mihi dicas ꝙ i hac uita dites nullā uīdictā suscipiūt Nā cū oībus malis suis ēt hoc malū hn̄t ditie quia malignitate peccātes ab ultiōibus tuēt̄. Et q̄ ditias possidet sp peccās nulla pena reuocat̄ sed sine ullis remediis uulnera suscipit pccōꝝ & frenū illi ipouit: hucusq̄ Criso. Quod si forte aliq̄s dicat ꝙ de paupie mlta mala oriūt̄: Rn̄det iferius. xviii. ser. Nemo caēt̄ p pauptate tāq̄ pauptas cā sit ml̄ totū maloꝝ neq̄ obloquat̄ xp̄o q̄ pfectionē illā dixit. Si uis pfectus eē &c. hoc ipse & uerbis dixit & opibus cōprobauit & ostendit & per discipulos suos docuit. Sectemur ergo pauptatē: maximū q̄ppe bonū ē. Nihil.n. opulētius eo q̄ pauptatē spōte diligit & cū alacritate suscipit. ¶ Valet ēt. iii. ad iniqtatū exterminū pp uitiosarū radicū abscisiōem: ūn criso. ser. eodē. Abiiciamus q̄cūq̄ corpus florere faciunt: uiciāt āt aiam: ut puta sunt ditie: delitie: & gloria. Cūcta h̄ carnis sīt & amoris corporeositas: non amemus āpliora: sed pauptatē sēp sectemur istam. Magnū.n. bonū ē: sed sapiētia paupis īnqt p nihilo: hētur. Et iteꝝ ditias & pauptates ne dederis mihi: & ex camio pauptatis liba me: q̄re ergo illa dcā sūt & in ueti testamēto dicebātur ubi ml̄ta ditiaꝝ rō hēbat̄: ubi pauptatis erat pl̄imus ɔtēptus ubi h̄ qdē maledictio erat. Sed nūc nequaq̄ ita ē. Si uis audire pauptatis p̄dicamēta ipsā & pfessus ē iesus: & dixit. Filius hois n̄ hēt ubi caput suū rcliet. Et iterū discipul̄ suis dicebat. Nolite possidere auꝝ neq̄ argētū. Et eis dicebat petrus q̄ ex sua natiuitate erat claudus. Argētū & auꝝ nō ē mihi. Et in ipso qdē ueti: testamēto. Nā helyas p̄ter melotē nihil hēbat. Nōne helysens: nōne ioā. hucusq̄ Criso. ¶ Pauptatis tollerātiā laudat: qa p eā corpaliū rerum amor abscidit̄ q̄ ē p̄ma radix uitioꝝ: laudat ēt quia per eam absciditur: secūda q̄ ē timor male hūilias. unde & consequenter adiungit: uides ꝙ maxime fiduciam facit h̄ pauptas. diues seruus est obnoxius dānis & tribuens omni uolenti ei nocere: ille āt nihil hēt: proscriptione non timet nec cōdemnationem. Nequaquā enim paupertas fuit sine fiducia Tunc iesus cum paupertate mittebat apostolos in causam opus habentem multa fiducia: ualde enim

ē fortis paup̄ & nō habet unde iniuriam patiatur:
hec uerba Crisostomi intelligi non possunt nisi de
paupertate que nihil habet:nec tria superiora aliqd
concludunt de paupꝫtate monastica que gloriatur
se solū nihil possidere:& oīa uelle habere in usu a-
bundanti & rerum ubertate. Sed penuriosa paup
tas que ē euangelica ex his cōcludit̄ mł'tū ualere ad
exterminiū oīs culpe. Valet secūdo penuriosa pau
pertas ad exercitū uirtutis perfecte:primum quidē
quia per eam uirtus acquisita probatur:ūde Amb'.
in primo libro de offi. Non pōt quis premiū acci-
pere nisi legitime certauerit:nec gloriosa uictoria
ubi non fuerint laboriosa certamina. Ideoq; domi
nus in euangelio. Sancti pauperes spiritu &c. Non
dicit beati diuites:sed pauperes. Ibi.n. incipit beati
tudo diuino iuditio ubi erūna estimatur humana
ſ̄ Ambro. cōstat āt ꝙ erūna non est in paupertate
rōne cōtēptus rerū ī mente:sed ex sola expropria-
tione penurie tēporalis quā sustinemus ī corpore.
Secūdo uidelicet quia uirtus própta custoditur
Vnde Hiero. ad paulinum. Socrates thebanus ho-
mo quondā ditissimus:cum ad ph̄andum athenas
pergeret magnū auri pondus abiecit. Nec putauit
se uirtutes posse simul & diuitias possidere. Deniq;
& tu audita sentētia saluatoris. Si uis pfectus eē &c.
uerba uertis in opera:& nudā crucē sequeris purisq;
manibus:& candido pectore pauperē te spiritu
& operibus gloriare expediētior & leuior conde-
scendens scalā Iacob. Videlicet ēt tertio quia uir-
tus custodita expeditius in finē perducit. Iuxta di
ctū Crisostomi sup epl'as ad hebre. sermōe.v. Nō
habētes diuitias:ñ pp ĥ doleamus: sed gratias ma
gis uniuersoꝝ deo ac dn̄o referamus:qa nos par-
uo labore eandē mercedē potuerimus quā diuites
promereri:& si uoluerimus ēt ampliorē. Nā ex par
uis magna lucramur. Huic ēt Grego. super euā-
geliū uocationis apostoloꝝ in ome. consonās ait.
Regnū celoꝝ tantū ualet quantum habes. Et ite-
rum ibidē. Ante dei oculos nunq̄ ē uacua manus a
munere:cū archa cordis fuerit plena bona uolunta
te. Quapropt̄ cū uolūtas ubi deest posibilitas p fa
cto reputaret̄:& sanctis pauperibus q̄ diuitibus uel
le & facere. Multū igit̄ facit paupertatis inopia ad
uirtutū expeditionē. Vñ euāgelici paupes discurrē-
tes p mūdū quot uidēt necessitates xp̄i fidelibus:
tot habent cordiū cruces:& imolatōes ī suis uiscera
bus pietatis:unde & illi sunt magis elemosynarii ī
affectu & ab omni seclusi auaritia:nulli rei extrinse
ce parcunt quin ea liberaliter tribuāt pro christi pau
perū releuando defectu. Quo contra his fallaces
pauperes q nihil uolunt subire penurie usus arida
portant ultra ad aridos pauperes & medicos. Et ñ
solū de sibi necessariis nil uolūt indigentibus ipar-
tiri:sed multis superfluitatibus quasi continue sata
gunt superfundi. Expoliantes alios pauperes neces
sario uictu in his q̄ cōsumūt suo superfluo usu & fa
stu. Hac ergo fallaci paupertate exclusa de medio
que oīum ē uitiorū sentina:uerā pauptatē euange-
licam extollamus:qa plurimū uidelicet ad exerci-
tium plurimaꝝ uirtutū:ut dictū ē:& āplius foret di
cendū nisi modus uoluntatis nos artaret: qa p eā
uirtus pfecta probat̄:& in finē multū expedite re-
ducit. Consequēter ēt ualet hec alta & penuriosa
paupertas ad perfruitionē iocunditatis interne: &
ad extaticā eleuatiōm contēplationis excelse. Pri-
mo quidē rōne extrīsece securitatis. Excludit enim
omnē timorem mundanum & humanum seruilē
& uitiosū iperfectū & formidolosū. Vnde Criso.
in ome. ultima super Mat. Diuitē necesse ē multum
indigere & turpiter seruire:formidare & suspicari:
& timore eoꝝ q suspicant̄ oculos & calūniatoris
ora:& auaroꝝ cōcupiscentias:sed nō paupertas ali-
quid tale:sed contrariū uniuersis regina ē pluribus
non subiecta:sed munita portibus tranqllis & pa-
lestra:& gynnasiū ph̄ie. Constat āt ꝙ pauptas furi-
bus non subiacet:ea potissimū ē in qua nihil habe
tur:de qua subdit̄ ibidē. Audite quicūq; estis pau-
peres magni:& quicūq; ditari cōcupiscitis nō pau-
perem eē malū:sed nō uelle pauperē eē:& nec ma
lū extima paupertatē:& non erit tibi malū:& si phi
losophans multū ē bonorū finis & origo. Nec
tātū dat securitatē penuriosa pauptas in hoc seculo
uiuēti:& in futuro iuditio. Vnde Ber. sup ps̄. Qui
habitat &c. felix paupertas uoluntaria oīa relinquē
tiū propter te domine iesu:felix tamē que tā secu-
ros tā gloriosos ī illo singulari fulgore electorum
in illo tremēdo examine meritoꝝ: & in illo tanto
discrimine iuditioꝝ. Ex qbus seqtur ꝙ penuriosa
& euāgelica paupertas reddit securissimum profitē
tē:qd̄ multū ualet ad perfruitionē interne letitie.
Sed mirabiliter cōfert ad sublimationē contēplatio
nis excelse:quia ī nullo sollicitatur aīus:nec etiam
pro necessario uictu:pp qd̄ xp̄s iesus a sanctis pau
peribus apl'is quos sup mōtē pfecte contēplatio-
nis extulit:oēmq; sollicitudinē amouit.d. Nolite
solliciti eē aīe &c. Vbi notat̄ ꝙ oīs diffidētia amo
uetur a pauperibus xp̄i cū eis dr̄ ꝙ pus q̄rat regnū
dei & iustitiā eius:& hec oīa adiicient̄ uobis. Est tñ
q̄dā diffidētia q̄ prouenit ex peruersitate q̄ hēt infi
delitatē & desperationē ānexā:ut puta cū qs de bo
no diffidit:uel qa nō credit dn̄m curare humana tā
q̄ ifidelis:uel estimat se a deo derelictū pp peccata
sua tanq̄ desperatus:& talis diffidentia & sollicitu-
do pcedēs ex ipsa oībus phibet̄:& cōfidētia illi op
posita oībus pcipit̄. Est & alia diffidētia q̄ ex pu
sillanimitate cordis ueniēs hēt annexā remissiōem
amoris doni:& superfluū amorē suū:& hec stare po
test cū charitate ipfecta. Et iō ĥ pusillanimitas diffi
denda:& sollicitudo ex ipsa pueniēs euangelicis &
pfectis uiris inhibet̄:& cōfidētia eidē opposita per
fectis iniungit̄ quatenus cōtēplatores ueritatis al-
gorē pusillanimitatis sollicitudinem pro necessari
is fugiāt & calorem charitatis confidenter de deo
cū pmptitudīe ad pferēda pauptatis icōmoda con
stāt assumāt:& ī iubilo iocūditatis inne fit ei secu
ra mēs quasi iuge cōuiuium & sit eis sicut uolatus

securus & liber ad contemplandum deum. ¶ Ad
hac cõfidẽtiã Augu. inuitat in libro de elymosina.
Metuis igr̃ ne patrimoniũ tuũ forte deficiat si ex
eo opari largiter ceperis. Quãdo.n. uiro iusto dees
se possint subsidia cum scriptũ sit. Non occidet de
us animã iusti fame: helyas in solitudine coruis mi
nistrantibus pascit᷑. Et danieli i lacu leonum ĩpre
dã iussu regis incluso prãdiũ diuinitus apportatur
& timemus ne operãti & deũ promerenti desint
alimẽta cũ ipse ĩ euãgelio ad exprobationẽ aliorũ
quorum est mens dura: & fides parua contestetur
& dicat. Aspicite uolatilia celi que nõ serũt neq; me
tunt neq; cõgregant in horrea: & pr̃ uester cele
stis pascit illa. Volucres deus pascit in quibus nul
lus diuine rei sensus ẽ: nec cibus nec potus deest: &
tibi xp̃iano: tibi dei seruo caro existimas aliquid de
futurũ. An putas q pascit xp̃m: a xp̃o nõ pascatur:
aut eis terrena deerunt: quibus deus & celestia non
desunt. Vnde hec incredula cogitatio ẽ: unde ĩpia
& sacrilega cogitatio: h̃ Augu. Nota ergo sup uer
bũ dñi q singulariter uolatilia celi se pascere dicit:
qa uacãtes cõtẽplationi uolatibus singulari cura
nutriuntur ab ipso. Ipsi enim sunt q excellenter pa
scunt christũ de intimis sue mẽtis occupati conti
nue in cõtẽplatione magnaliũ sue potẽtie: & dolo
re & crucis sue assũpte nature. ¶ Vnde excellentis
sime uidelicet pauptas euangelica ad cõtẽplatiõis
celsitudinẽ sequẽdã. Nã ipsoꝝ ẽ singulariter regnũ
celorum: unde pluries dixi qđ repetere non piget
ꝙ paupertas euangelica est tranquilla & pacifica
dei possessio absq; distractionis sollicitudine mo
lestia & ĩpedimẽto: per quod patet ꝙ doctores illi
q dicunt ꝙ religio ordinata ad cõtẽplationẽ esset
ĩperfecta nisi haberet sufficiẽtiã oĩum tẽporalium
ignorant: & pauptatis bonũ: & alte cõtẽplationis
statum. ¶ Nã per hoc sequeretur ut dimittamus
de xp̃o iesu ꝙ beatissima mater eius & sãcti aposto
li fuissent in contẽplationis altitudine. ĩperfecti &
inquieti. Nã aliquãdo fuerunt pauperes penuriosi
ut ex predictis patet abunde. ¶ Secundo uidelicet
ad iocũditatẽ ĩternã rõne expectate mercedis: un
de sup illud Iob.xii. Deridetur iusti simplicitatis lã
pas cõtẽpta apud cogitationes diuitum: parata ad
tẽpus statutũ dicit Grego. Statutũ quippe cõtẽpte
lãpadis ẽ tẽpus extremi iuditii predestinatis. Tunc
diues reproboꝝ oculis patescet: quia cecitati pote
stati sunt submissi q terrena oĩa reliquerũt. ¶ Qui
qs enim diuini amoris stimulo excitatus h̃ terrena
despexerit. Ille proculdubio honorẽ iudiciarie pote
statis obtinebit: ut simul tunc iudex cũ iudice ueni
at qui nũc consideratione iuditii sese spõtanea pau
pertate castigat: h̃ Grego. Liquet ergo ꝙ pauptas
pro qua quis deridet᷑ & cõtẽnit᷑ ea potissima ẽ: que
annexã hẽt exteriorẽ penuriã & uilificatiõem. Vn
de Ber. Ser.cliii. Duo hẽt pauptas: dominiũ seque
tiũ afflictiõem. s. & utilitatẽ de quibus ꝓpheta. Vi
de inqt domine humilitatẽ meã & laborẽ meũ: &
propterea in terra sua duplicia possidebunt: ut pro
pudore sit honor iuditiarie potestatis: pro labore
refrigeriũ placidissime sessionis. Hec.n.ẽ que casti
gat purgat: probat humiliat & exaltat. ¶ Pauperta
tẽ igit᷑ penuriosã comitat᷑ letitia mẽtis: unde sup il
lũ psal. Ego sum paup & dolens &c. glo dicit. Lau
dabo ĩme & ĩ mẽbris meis nomẽ dei mei cũ canti
co. i. cũ delectatione: qa si oĩa desunt: deus tu mecũ
es. ¶ Sed constat ꝙ nullus ẽ illo pauperior: cui oĩa
desũt: nec illi tamẽ deest mẽtalis iocũditas ac ꝑ hoc
nec cõtẽplatiõis sublimitas: pp quod subdit᷑ uide
ant paupes & letẽtur: querite dominũ & uiuet aĩa
uestra. Tertio quoq; ad ipsum ualde: uidelicet rõne
perfuse cõsolationis. Ome.iiii dicit Criso. Descen
damus inqt ad pauptatis caminum uideamus qui
ãbulãt ĩ eo zelatoꝝ colla cõculcãtis uideamus chri
stum hominẽ in camĩo psalẽtẽ: gratias agentẽ pau
pertati ultime alligatã & multã feruẽtẽ deo lauda
tionẽ. Etenim pueris illis tribus similes sunt qui
paupertatẽ cũ gratiarũ actione ferũt. Nã & igne ter
ribilius paupertas incẽdere consueuit: sed illos pue
ros nequaq̃ incẽdit. Ita ut nunc sup pauptate si gra
tia egeris uincula dissoluũtur & flãma extinguitur
& si non extincta fuerit quod multo mirabilius est
pro flãma ros orit᷑. Quod & in prophetizãtibus
ẽ: quoniam in paupere diuitibus disponuntur co
piosius: & in medio camĩo rore puro potiũtur. Et
enim maximus ẽ ros nõ detineri concupiscentia di
uitiaꝝ: & illi tunc cõtẽpnẽtes regẽ facti sunt rege
emuliores. Et tu utiq; si despexeris mundana ne
gotia mundo eris honorabilior secũdum sanctos
illos quibus mundus nõ erat dignus: ut igitur di
gnus celo efficiaris deride ꝑsentia. Ita.n. & hic eris
clarior: & futuris potieris bonis: hucusq; Criso. Eui
denter ostendens ꝙ uoluntaria penuria rerum est
q̃ maxime utilis ad perfruitionem interne iocũdita
tis. ¶ Valet etiã quarto ad publicationẽ euangeli
ce predicationis: primo quia facit eam magis credi
bilem: unde Criso. omc.xv. super Mat. Talis est lu
minis uirtus ut nõ solũ luceat: sed ẽt illuc ducat il
los qui sequuntur. Cum.n. uiderint omnia presen
tia nos cõtẽnẽtes & ad futura preparatos ante oẽm
sermonẽ operibus nostris credent. Quis enim ita
ẽ amens ut uidens eum qui heri lasciuiebat & dita
batur: omnia exutũ: & ad famem & inopiam & du
ram uitam & pericula & sanguinem & occisionem
& omnia que uidentur periculosa preparatam nõ
manifestam accipiat hinc futuroꝝ demonstratiõm
Si ãt presentibus nos implicuerimus & ĩmiscueri
mus qualiter potuerunt credere ꝙ ad possessionẽ
aliã festinemus: hucusq; Criso. In his demonstrans
clare: ꝙ uoluntarie & penuriose paupertatis exem
plum in predicatore magis credibilem facit euan
gelicam predicationem. In quo & aperte confun
duntur ꝑdicatores huius tpis q se paupes iactant
impudens excessus. Et aperte concluditur ꝙ in
hoc cõsistit ratio quare eis ad fructum salutis: paꝝ
aut nihil credit mũdus. Scđo ẽt uidelicet ad hoc ꝙ
eã reddit ualde efficacẽ. Iuxta qđ Dama.li.iiii.dicit

Euāgelii diuine cognitiōis pdicatū ē: nō bellis: sed carneis exercitationibus aduesarios deuincēs. Sed pauci nudi paupes & illiterati: uerbati & morti ficati crucifixū corpe mortuū pdicātes: sapiētibus & isipiētibus pualuerūt. li dama. Et sil'ia i nři tpis pdicatiōibus fierent si adppl'ū sil'ia uerba & exēpla deferrent. Tertio ēt uidelicet ad hoc qꝫ efficit eā magis acceptabilē: unde sup illud Mat. Dignus est operarius mercede &c. dicit Criso. ome. xxxii. Manifestum qm̄ ad eos cibari oportebat: ut nec ipsi magna sapiant aduersus eos qui docebantur omnia prebentes: & nihil accipiētes ab ipsis. Neqꝫ ipsi rursus abscidantur tāq̄ despecti ab eis: uult dicere Criso. qꝫ magis conuinctio amoris erat: quando uidebāt apostolos a qbus oīa uerba salutis recipiebant sibi familiariter uniti in acceptione familiariorū ad uictum: qa per li patebat qꝫ nō despiciebant populū ifirmū. Cū igitur uolūtaria rerū penuria euangelii predicationē magis reddat predicabilē & credibilē: efficacem & acceptabilē: ac per hoc auditores inducat ad fidē: erigat ad spem: & elliciat ad charitatē: manifestum ē qꝫ maxime: uidelicet ad euangelice ueritatis predicationē. Cuius ēt euidēs signū ē qꝫ per apostolos pauperes rebus & spiritu q̄q̄ numero diffusa est euangelica ueritas in orbē uniuersū: ut de ipsis uerū dictū sit. In oēm terrā exiuit &c. Vnde & Criso. ome. xlvi. super Mat. Si āt homines. xii. orbē terraꝝ conuerterunt: excogitate q̄ta ē uestra malitia: cū tanti existentes qui regun tur nō possumus corrigere quos mūdis oportebat sufficere & eē fermētū. Sed figurā habebant: sed nō signa eos mirabiles fecerunt. Multi &enim demones piiciētes: qa iniqtatē operati sunt nō sunt facti mirabiles: sed puniti. Sed qd inqt eꝙ eos magnos ostendit pecūiaꝝ cōtēptus: glorie despectus ab omnibus uite huius negotiis ereptio. Quia sine hoc habuissent: & si christū mortuū suscitassēt nō solū nulli profecissēt: sed & seductores estimati fuissent. hucusqꝫ Criso. Quia ex his uerbis patēt oportet qꝫ nihil tātū ualuit ad dillatādū xpi euāgeliū quātū pfectus contēptus oīum mūdanorū. Cū igit' uoluntaria pauptas & penuriosa sicut ex predictis elucet ualores incōparabiles quattuor habeat triplicatos: ad quos maxime uidelicet: qa simpliciē cōfigurat' & assimilat paupi uite iesu & sue penuriose morti: quia nudus in cruce pepēdit. Recte designatur per unā euangelicā margaritā: uerū ēt p. xii. illas prefulgidas gēmas i portis noue hierusalē descēdētis de celo. p magno sui ualore miraqꝫ pulchritudine positas quibus & noīa. xii. pauperū. l. in fundamētis collocata respōdēt: sicut Io. apoc. xii. scribit. Designātur ēt p. xii. lapides i typico rōnali quarta ordinatione distictos. In quibus noīa tribuū. xii israel moyses legit' scripsisse. Quibus succedit duodenus ille apostoloꝝ decalogus q i spū pauptatis iesu cōsecuti sūt pmissiones patrū: & p uerbo abrahe semine cōputātur: his. n. tāq̄. xii. filiis uiri israel sup humerali sūmis pōtificis cōscriptis: & per propa noīa significatis sūma paūptas iducit'. Sic. n. scribit Mat. xii. Noīa apostoloꝝ sūt hec: pmus Simon q dr̄ petrus: & sic ceteris noīatis subiūgit. Hos. xii. misit iesus pcipiēs eis. Nolite possidere auꝝ: neqꝫ argētū &c. q ibi ponūtur de pfecta pauptatis forma. In qbus superhumerale uite ap'lice cū rōnali perfectiōis & pauptatis altiss. me p charitatē regni celestis tanq̄ uitta hyacenthina idissolubili iūctura cōstringit cū iterponit. Gratis accepistis: gratis date. Hoc suphumerali & rōnali uerus pōtifex nř xps iesus adornatus fuit dū sācte pauptatis perfectionē uerbo docuit & exēplo mōstrauit: & tūc potiss. me quādo uerus pōtifex p ppriū sāguinē igressus i scā paup & nudus i recōciliatiōis sacrificium p nobis opulēte uiuētibus i cruce pepēdit.

Sed redeamus ad spōse pauptatis cōmendāde decorē ipsiusqꝫ ualorē. si forsitan & ipsi puocati nobiscū deformitatē meretricis abiiciāt: & legitime sponse pauptatis promisse amplexibus mēte cōuersa suspirēt. Est. n. icōparabilis huius pciositas margarite oī pciositati terrene ut ait Criso. sup Mat. ome. xlvi. Quid ait si qs tibi proponeret: ferrū: aurū & possessiōes pecunias ut fenū cōtēnere nō utiqꝫ hoc susciperes magis & ualde decēter & tibi: & hoc utiqꝫ hoīes maxime attraxisses. Et si hoīes niderēt fenū auꝝ effici concupiscerēt & ipsi hanc uirtutē ut sūmā: & augeret' eis utiqꝫ pecuniarū cupido. Si āt uiderēt oēs auꝝ ut fenū despiciētes olim utiqꝫ ab egritudine eruti essēt. Audistis preciositatē margarite: nūc audi simul ualorē & pulchritudinē spōse. Itē in ome. ultima. Si qs tibi pncipatū & ciuiles potestates ciuitatū & diuitias & lasciuias pponeret: deinde pauptatē & posses accipe quodcūqꝫ uelles: hāc cōfestim rapes si cognosceres eius pulchritudinē. Mihi āt pauptas cuidā puelle pulchre & speciose similis eē uidet'. Cum hac helyas educatus ē i celū raptus: btā illa rapina. Cū hac helyseus claruit: cū hac iesus & apostoli oēs Sed ēt ipsā huius puelle pulchritudinē ītueamur. Et. n. eius oculus ē purus & preclarus nil habēs turbulētū: sed māsuetus: trāqllus: delectabil': ad oēs respiciēs mitis hūilis: nullū odiū habēs: nullū aduertēs. Os illi & lingua sana ē cōtinua gratiarum actio plena retributiōe & nutibus & uerbis amicabilibus. Si āt uis & pfectionē mēbroꝝ eius uidere lōga est & multo excelsior q̄ superhabūdātia. Si autē fugiunt eam multi ne mireris: &enim alias uirtutes fugiunt insipiētes: sed contumeliis ut pauper a diuitibus. Rursus mihi inopie laudes dicis: quoniam est beatus qui conuicium patitur: sed hoc ferre ammonet inopia. Si esurit paup: & paulus esuriebat. Si nō habet requiē nec filius hoīs hēt ubi reclinet caput suū. In his expresse declarat os aureū qꝫ uoluntaria inopia non solū est magne preciositatis sed mire pulchritudīs: & qꝫ plus ē magne opulētie & honoris. Sicut idē uir sanctus ait super Io. ome. xlvii. Anima inopis quidem fulget uoluntarii uelut margarita fulgēs: florescit āt ut rosa. Nō ē enim

Hic tinea. non fur. nō sollicitudo huius uite negotiorū: sed sicut angelus ita conuersatur. Vis anime huius pulchritudinē uidere: uis inopie diuitias addiscere. Non subiacet demonibus: non assistit regi sed assistit deo. Non militat cū angelis: non habet archas duas uel tres uel decem: sed talem abundantiā: ut habere mundū uniuersum nil esse existimet non thesaurum sed celum: non īdiget seruis: magis autē seruos possessiones & cogitatiōes que regum dominātūr: regnū: aurū: & omnia talia quēadmodū ludibria puerorū deridet: & sicut rotas pilā hec oīa extimat eē cōtēptibilia: habet. n. mūdū quē nunc uidere qui in his ludūt. Quid igit̄ pauperibus melius ē. Nunqd pauimētū hēt celū. Si ergo pauimentū tale ē: cogita tectū. Si nō habet equos & currus quid auri in his opus est qui supra nubes uehi debet & eē cū christo. Hucusq; Io. os auri. Ignitus: fulgidus: pōderosus & pretiosus eloquiis uoluntarie pauptatis q penuriā usus rerū habet annexā admirabilē pulchritudinē p̄ciositatēq; cōmēdat: qa tamē nō reuelantur hec mūdi sapientibus. Iuxta illud Mat. Abscondisti hec a sapientibus: & reuelasti ea paruulis. Non p̄ponūtur carnalibus: sed spiritualibus. Iuxta illud. Nolite sanctum dare canibus &c. Non innotescūt amatoribus diuitiarū sed paupertatis amatoribus & despectis qui iam uicerūt mūdū. Iuxta illud apoc ii. Vincenti dabo mā na absconditū & dabo illi calculū cādidū: & i calculo nomē nouū scriptū quod nemo scit nisi qui accipit. Pauptas ē calculus ille actiue & passiue: qa paupertas seipsā: & oīa mūdana calcat: & per humilitatis spiritū ab oībus uult calcari: & in hoc calculo est nomen dei magni tetragramatō scriptū: quod legi poterat nō proferri: quia pauptatis cōfiguratiue iesu delitias pōt pauper spiritu aliqualiter sentire: nō loq. Iō pauptas huius per thesaurū abscōditū in agro designat̄: quē q inuenit hō abscondit & pre gaudio uadit & uendit uniuersa que habet & emit agrum illum. Si quis igitur sustantie paupertatis uult noscere ualorem aut in se: aut i expientia studeat: aut exptorū sniē cōquiescat. Iuxta quod Ber. i epl'a quā scribit ad thomā quē amor scie retardabat a p̄posito ueniēdi ad religionē ait. Quam salubrius disceres xp̄m iesū & hūc crucifixū: quam utiq; sciētiā: haud facile nisi q mūdo crucifixus fuerit attendit: falleris fili falleris si te putes inuenire apud mūdū magistriū quē soli discipuli iesu mundi contēptores dei munere assequūtur. Nec. n. hāc lectio docet sed unctio: nō eruditio sed exercitatio in mandatis domini. His Bernardi sacris eloquiis multorū religiosorū huius tēporis uana studia feriuntur. Et ideo quia magis lectione sciētifica q̄ unctiōe deuota uitam suā occupant: parum est eis sepe de uirtuosa & euangelica uita creditū. Sed utinā saltē ociositatē suā uel talibus studiis occuparēt: qa quod cū dolore referimus ipsorū multitudinē quasi de mane usq; ad uesperā nisi forte illo modico tēpore in quo licet male & indeuote sepe diuinū officiū dicūt: uidemus eos sub porticibus uanis uerbis & ociositati uacare: uel per uicos & plateas ciuitatis discurrere non ingrētes dilectū iesum: sed uanū cōtēplātes mūdi decursū: & circa quē partim suspiratū: partim relictū eorū misera uidet̄ uita lāguere. Hec uere & his similia que loquimur supra & infra contra solos uitiosos dicimus: de quorum uitiis respectu eius quod ē satis loquimur temperate. Quod āt pauptas male sit amata: experiētia cognoscitur. Dicit. n. Criso. ome. xxxviii. super Mat. Vnū ē q̄cūq; dixero. Nil reputabāt sermo theologie talis qualis rerū experiētia. Ideo uellē quēdam illorū q iā i illū deuenerūt prophetie uerticē nobis adesse: & tūc manifeste uiderē huius rei declaratiōnē: & qualiter nulli eorū q diligūt pauptatē acceptarent ditari. x. milibus prebenti: tanq̄ q nō lamentātur in solitudinibus: sed rident & saltant in his q diadema sibi circūponūt magis in paupertate decorantur. Si igitur paupertatis ualorem: pulchritudinem & delitias sola experientia & unctio docet illi qui in usū tēporaliū delitiis & honoribus abundare satagūt: & omnē pauptatis austeritatē fugiūt nec experti sunt: nec expiri uolūt: necesse hn̄t q huiusmōi sūt circa hāc matiā cōtra ueros paupertatis amatores desistere garrulare ne tanq̄ ceci uideantur de coloribus disputare. Taliū temeritatē Hiero. ad demetriadē redarguēs ait. Quidā cū loq nesciāt tacere nō pn̄t. Docēt scripturas quas nō ītelligunt & cū aliis persuaserint accipiūt supciliū p p̄us īperitorū magistri q̄ doctoris discipuli. Bonū. n. ē obedire maioribus & parere p̄ceptis: & post regulas scripture uite sue tramitē ab aliis discere. Nec p̄ceptore uti pessimo presūptione sua: hucusq; Hiero. Hoc p̄ceptore pessimo si multi fallaces paupes huius tēporis nō uterent̄: nequaq̄ in sugillationē paupertatis penuriose quā christus seruauit & docuit ueros paupes artitudinē usus paupis āplectētes tā superstitiosos arguerēt: nec religionis destructores asserērēt. Cū apte clarescat q xp̄m iesū p̄mū paupertatis magr̄m & eius apl'os & p̄mos p̄res ordinum fūdatores & maxīe paupum p̄riarchā frācīscū ī regē penuria satagāt imitari. Aliqua sublimia de pauptate dicta sunt sub tractatu illo capitulo. iii. Iesus desertū incolēs. Duo errores cōtra pauptatē.

Attēde āt q circa pauptatis altissime statū duo errores ipi cōtraria uia decurrūt. Manicheus. n. errauit dicēs ad altitudinē paupatis euāgelice oēm xp̄ianū obligari: nesciēs discernere īter ea q̄ xp̄s pfectis cōsuluit: & īter ea i qbus ipfectis misericorditer cōdescēdit: usus ē illo pessimo fūdameto ponēs unū p̄ncipiū oīum malorū a quo oīa uisibilia creata sūt. Cōtra quē in symbolo dr̄. Credo i unū deū patrē oīpotētē factorem celi & t̄re: & addit: uisibiliū & inuisibilium. Et hūc elidens paulus. Deus inquit fecit hunc mundum & ea que in eo sunt. Contra hunc ipsū maniche um qui ēt in multis aliis errauit. Augustinus scribit & contra eius impiam prolē faustū & adimantum

contraria acie incedit uigilātius ius possessionis attribuens paupertati. Contra que satis scribit Hieronymus. Ad cuius increpationē error ille ut nihil apparentie habens: iā dudū ē: dormitauerit: hunc excitasse nostris temporibus uidentur magistri erroris Guil. de sancto amore q̄ sine amore dei melius dici posset. Et quidā Girardus īpietatis illius discipulus quos eleganter eximius doctor frater bonauētura cōfudit. Noua labes tunc insurrexit cōtra altissime paupertatis usū penuriosum & altū: quo uirtus paupertatis efficaciter usū opulētū & latū exsufflauit de medio: imo etiam contēplabilis redditur & incerta reputatur non solū ab occultatis uiris pfectis: sed etiā a quolibet intelligente quantūcūq; amatore mundano. Propter quod quia dulce ē loqui: & dulcius ē perfectiōis archana scrutari quā multorum ruditas porcina cōmaculat. Idcirco prolixiorem tractatū pro ipsius defensione compegimus quasi requireret capitularis angustia: q̄ etiā propter multiplices detrahentiū morsus nisi sumus sancto rum patrum depressa allegatione firmare: ut iter securū & clarū per artū usum penuriose paupertatis christi iesu pateat uolentibus perfectionis euangelice regulā icalūniabiliter obseruare.

Iesus inhonoratus. Cap.x.

Expergiscere aīa mea neq; & impia que despectus refugis & ad honores aspiras: & intuere dilectū iesum regē regum: & eterni patris filium i totius uite sue decursu propter te redimēdā & informādā multiplici inhonorationi subiectū: quinimo & cōtumeliis iniuriosis a reproba plebe despectum. Excepta.n. illa ultima imo i iniuriarū exercitu q̄bus repletus fuit circa tēpus passionis sue quādo finaliter in opprobriosa cruce opprobrioso modo inter sceleratos uoluit pro nostra redēptione pēdere: quod fuit in uite sue exitu. Inuenio tamē ipsū dilectum & super omnia honorātū iesum multiplici iniuria fuisse confusum & inhonoratū in uite sue decursu. Fuit enim a iudeis sicut sacra euangelii docet historia inhonoratus: in uerbis: in factis: in cordialibus machinationibus & estimationibus impiis. In quibus primo fuit inhonoratus & iniuriose confusus imposito sibi multiplici defectu: sapiētie: innocentie: potentie: sequele originis: seu parētele uel prosapie & religionis diuine. Imponētes sibi defectū sapientie quo ad naturalē industriā Io.x. Quid eum auditis. Dicebant.n. Demonū habet & insanit? Et alibi dicebāt q̄ in furiā uersus ē. Mar.iii. Ipsi furiosa mēte reprobi qui pacificū splendorem eterne sapientie iesū audebant de furia increpare. De defectu litterature & noticie legis dei sibi iponebant cū dicebant. Io.vii. Quomodo hic litteras scit cum nō didicerit. Quod āt ista admiratio de idignatione & uilificatione procederet ostenditur cum dicit̄ Et scandalizabantur in eo. Mar.vi. Quod autē reputarent suā scientiam dubiā ostendunt. Io.ix. dicētes. Nos scimus q̄ moysi est deus locutus: hunc āt nescimus unde sit: ūde glo. dicit q̄ Moyses docuit a deo accepit: de hoc nescimus unde acceperit. Nos autē cū beato petro dicamus magistro ueritatis iesu. Verba uite eterne habes. Et cū iudeis conuersus confiteamur. Io.vii. Nunquā sic locutus est homo. Et ipse forsitan nobis explicādo suam sapientiam respondebit. Verba que ego locutus sū uobis spūs & uita sunt. Io.vi. Multa circa despectum sapientie eius sibi iniuriosa & inhonorabilia locuti sunt in diuersis euāgelistis & tā respectu eius q̄ dixerūt ei: pauca scripta sunt. Contra eius innocentiā multipliciter prorūpūt asserentes eum peccatorem respectu sui: seductorem respectu populi: transgressorē respectu legis moysi: blasphematorem respectu dei. Et quod nequius ē diabolo con iunctū in societate cōmertii. Pro primo dicunt Io. .ix. Scimus quia hic homo peccator ē. Cōtra quos tamen secura mēte allegat suā innocentiā. d. Quis ex uobis arguet me de peccato? Et Mat.xi. Ecce hō uorax & potator uini. uer. panē qui de celo descendit. & dat uitā mūdo de edacitate redarguunt: cum tamen ipse semper sobriissime uixerit & sobrietatē docuerit dicēs: luce.xxi. In crapula & ebrietate. Dicamus ergo de benedicto iesu contra iudeorū perfidiam & mendacitatē cū deuotissimo petro: prime pe.ii. peccatū nō fecit nec inuentus est dolus i ore eius &c. Pro secūdo dicit Io.vii. Seducit turbas: Et Mat.xxvii. Recordati sumus: quia seductor ille &c. Et luce.xxiii. Hunc inuenimus subuertentem gētē nostrā: cū tamen summa cupiditate uellet eos ad modū galline nutrire: & sub alis sue protectiōis eorum infirmitatē assumēdo saluare & curare. Ideo dicitur Mat: xxiii. Quoties uolui cōgregare filios tuos &c. Et alibi. Filius hominis uenit querere & saluum facere quod perierat: luce.xix. Pro tertio dicunt Io.ix. Non est hic homo a deo qui sabbatū nō custodit. Contra quos dicitur Mat.xii. Dominus est filius hominis etiam sabbati. Pluries āt sicut patet in multis locis de hoc redarguerunt eū Et ipse semper humiliter satisfecit.

Aliq̄n rōnē assumēs a paterna filiatione ut Io.v. pr̄ meus usq; mō operat̄: & ego opor. q. d. Sicut opa creatiōis q̄ maifesta sūt attribuūt̄ pr̄i scā sūt i sex diebus: & sic opa redēptiōis ego una cū pr̄e inchoo septimo die: p hoc secūdū Ambro. se oñdens esse creatorē: q̄ opa diei septīe que ad redēptionē pertinebāt. vi. creationis operibus intexebat.

Aliquando cōuincit eos ex operibus bōitatis & utilitatis: ut i luca ubi post plura dicit licet sabbatis curare. Et alibi hec probat ostēdens q̄ merito magis & melius est hominibus subuenire q̄ bestiis. quod tamen ipsi faciebant sine uiolatione sabbati. Aliquando conuincit eos ex legis similitudie & cōpone: ut ibi & in sabbato circūcidit hoiem: si circōcisiōem accipit hō i sabbato. Ex quo apte cōcludit q̄ opus suū erat mlto precius & utilius q̄ opus circūcisionis legalis: & ideo multo magis exēptū a reprehensione mandati de sabbato.

¶ Aliquando eos conuincit ex auctoritatis pote-
state: ut Mat.xii. Dominus ē filius hominis ēt sab
bati. Pro quo sepe imponunt ei blasphemā ut ibi
De bono opere non lapidamus te. sed de blasphe
mia quia tu ipse cum homo sis facis teipsum deū.
Et pluries tanq̄ dei blasphematorē & arrogantem
iesum impie reprehenderunt. Contra quos tamen
humiliter respondit: Ego honorifico patrem meū
& uos inhonorastis me. Ego gloriam meā nō que
ro. In multis operibus nostre salutis. Iudei mortis
filii & uere blasphemie sanctificato dei filio iesu cri
men blasphemie iniecerunt. ¶ Pro quinto dicebāt
illi filii diaboli opera benedicti iesu attribuētes dia
bolo. Luce.xi. Et Mat.xii. In beelzebub prīcipe de-
moniorum eiicit demonia: calūniantes iesū q̄ oc
culto cōmertio cum demone eiicit demonia de ob
sessis corporibus. Quibus respondens iesus pro-
bauit q̄ in digito dei.i. in spiritu sancto: per cuius
amplissimū donum ipse benedictus iesus erat de-
us per gratiam unionis: & per hoc eiiciebat demo
nia q̄ ipse expellebat uirtutis & potestatis efficatia:
nō demonū occulta amicitia: que nullo modo po
test stare cum effectibus christi. Quia diabolus di-
spergit humanam mentem a uero dei cultu quam
uere christus recollegit ingēti charitatis affectu &
efficatia uirtutis sue: fortem armatum diabolum de
atrio mentis humane: quam per exclusam christi
gratiam pacifice possidet per fortitudinis sue potē
tiam misericorditer stillando gratiam suam menti
bus redēptor alligat: & ipsum de tabernaculis hu-
mane mentis cum tota uitiorum suorum armatu
ra diuidit & expellit. Ex quibus omnibus pla-
ne concludi potetat iudeis q̄ profecto peruenit in
eis regnum dei idest totum regnū diuine gratie
sanctis patribus repromissū per christi dei & homi
nis & saluatoris aduentum. Quod quia ingratissi-
me receperunt non solum unū demonium secula-
ris uite habitauit in eis: sed uniuersitas demonū &
spiritualium uitiorꝝ eos in maligna ostinatiōe pos
sedit inducens eos ad blasphemandū deum huma
natum: & ipsum ad mortem querendum ut meri-
to & rationabiliter conueniat eis illud Io.viii. uos
ex prē diabolo estis & desideria prīs uestri uultis fa
cere. Ille ab initio homicida erat & in ueritate nō ste
tit. ¶ Simile contigit omnibus ad altum statum uo
catis qui ex mentis ingratitudine & diabolica frau
de proprie salutis statum impugnando peruertunt
sicut & infra notatū ē in capitulo illo: Iesus cruce di
ratus: in expositiōne pharisayce crucis. ¶ Sic igit̄ ui
des quomodo impie pharysei & iudei inhonora-
bant benedictum iesum ipsum omnimoda inno-
centia spoliantes. Cuius nos deuoti filii cum Ioā.
baptista innocētiā predicantes in eius innocentia.
confidamus. d. Io. i. Ecce agnus dei &c. ¶ Defe-
ctum potētie iposuerunt non solum sicut dictum
est supra opera sue potentie & uirtutis attribuentes
diabolo: sed etiam miracula que ab ipso facta expsē-
se a sua potentia detrahentes: sicut Io.ix. dicebat ce

co. Supple da gloriam deo qui te liberauit p seipsū
non per hominem istum: quia nos scimus: quia
hic homo peccator est. q.d. Nos scimus: quia per
ipsum non est factum miraculum. Contra quos sā
ctus cecus constanter respondit. Vnum scio: qa cū
cecus essem modo uideo: & sibi attribuens miracu
lum adiunxit. In hoc enim mirabile ē: quia uos ne
scitis unde sit & aperuit oculos meos. ¶ Multis ali
is modis sue potentie detrahebant sibi īponentes
infirma: & sue maculantes potentie miracula uł di
centes non eē uera: uel non esse sua: uel esse male fa
cta: sicut Ioā.v. dicebant illi qui.xxxviii. annis iacue
rat in grabato. Sabbatum est: non licet tibi tolle-
re grabatum tuum. Quibus ille cum iam mēte sa
nus eēt respondit: q̄ qui fecerat eum sanum dede-
rat ei salubre mandatum. Qui me ait sanū fecit: il-
le mihi dixit. Tolle grabatum tuū & uade &c. Fu-
gientes igitur malitiam iudeorum omnipotētis ie
su potentie detrāhentium cum sancto leproso no-
strā īfirmitatē recognoscētes: adoremus benedictū
iesum dicentes. Domine si uis potes me mundare.
Si ipse fortassis nostram infirmitatem uisitans tan
gat nos sue benedicte uirtutis effectu: & dicat uolo
mundare. Mat.viii. ¶ Pro defectu sequele dicebāt
Io.vii. Nunqd aliquis ex principibus credidit i eū?
sed turba hec que non nouit legem maledicti sunt.
Sed & uilitatē discipulorum suorum sibi iponebāt.
Nōne fratres sui sc̄ Iacobus & Ioānes? Etiā de ami-
citia peccatorꝝ ipsum inculpabant. Mat.ix. Quare
cum publicanis & peccatoribus manducat magi-
ster uester? Luce.xv. Erant appropinquantes ad ie-
sū publicani & peccatores &c. Et luce.xix. Et cum
uiderent omnes murmurabant dicentes q̄ ad ho
minem peccatorem diuertisset. Quibus efficaciter
rn̄dit nō excusās hāc infamiā: sed suā exprimēs mi
sericordiā & reprobās falsam iustitiam. Mat.ix. Nō
est opus ualentibus medicus: sed male habentibus
& sequit̄. Non enim ueni uocare iustos sed pecca-
tores. ¶ O miseri pharysei euntes.i. discedentes a
uestra sapiētia ceca: discite dei misericordiam q̄ sup
exaltat iuditium & uestram infectiuam malitiā &
penitētiā: quia dicitis q̄ peccatores recipiat celestis
modus. Cū i tota massa pditiōis nullū iesus iueniat
q̄ nō sit miserabilit̄ egrotus. ¶ O dura sentētia sup
falsā iustitiā. Nō ueni uocare iustos sed pecatores.
Si iuxta sētētiā apostoli. Ad Ro. Quos p̄destina-
uit hos & uocauit. Si hos iustos miseros uocare nō
uenit illos nec p̄destinauit: & ibi multa uide de hoc
¶ Pro defectu originis siue prosapie ipsum iho-
norabant. d. p̄mo p uoluntate prīe. Io.vii. Scrutare
scripturas qa a galilea ppheta nō surgit. ¶ Pro de-
fectu parētele dicūt Io.vi. Nōne hic ē filius Ioseph
cuius nos nouimus patrem & matrē? Quomodo
dicit h̄: qa descēdi de celo. Et.v. Mar. Nōne hic est
fabri filius & marie frat̄ Iacobi & Ioseph & Iude &
Simonis? Et alibi. Nonne mater eius maria dicitur
q.d. Mulier plebea paupercula & despecta: pro cu-
ius paupertate & uilitate arguebant iesū christū nō

eē christū.d.Io.vii.Nōne ex semine dauid christus
uenit:& de bethleem castello.q.d.ex hoc patet ꝙ
xp̄s nō ē iesus:q̄a nec de semine dauid nec in beth
leē natus cū ipse sit galileus:patet autē ꝙ in hac ui
lificatione & in aliis que blasphemando dixerunt.
Mentita ē iniq̄tas sibi. ¶ Benigne & pie iesu non
horruisti paupercule matris infamiā quā predesti-
nasti omnium creaturarū fore reginam:& quā uo-
luisti secūdū carnē ex semine dauid regis oriri:uolu
isti uilitate & paupertate despici:ut in uilitate humi
litatē seruares:& in exēplaritate nobilitatē fastus hu
mani despiciēdā eē ostenderes:pp̄ quod in omni
mundano despectu fuit totus sanctissime uite tue
decursus quod & eē uoluisti in tua sanctissima ma-
tre:& eē precipis in tua perfecta & imitatoria prole
Tabescente igitur p̄ncipū & pharyseoꝝ perfidia cū
turba simpliciū christo dicamus. Osanna filio da-
uid:benedictus q̄ uenit in nomine dn̄i &c.Mat.xxi
¶ Pro defectu religionis diuine docebāt eū Io.viii
samaritanū .q.in diuino cultu hereticū nō iudeum
ꝓ cuius defectus calūniā continuādā ēt cōspiran-
do statuerāt Io.ix.ꝙ si quis eū cōfiteret̄ eē christū
extra synagogā fieret. ¶ Quia uero ipsi iudei he-
rant heretici in diuino cultu:& a diuini cultus sede
precidēdi: ideo hāc infamiā qua uocant eum sama
ritanū christus iesus non curauit uitare.Tū quia q̄
oēs saluare uenerat:nullā gentē uolebat spernere.
Tū q̄a ēt sciebat sibi significatū huius nominis cō
uenire.Samaritanus.n.custos i terpretatur: & ipse
est dominus qui custodit nos:& qui solus ē pro-
tector omniū electorum. ¶ Extra uero synagogā
excludebāt iesum:& illū cōfitētes illi q̄ a dei cultu
& regno excludi debebant ex sua malitia. Et sicut
tunc fuit.Sic in similibus tēporibus simili neq̄tia i-
uolutis contingit. ¶ Sicut.n. tunc ex diuturna &
longa transgressione diuine legis in scribis & pre-
sūptuosa ābitione & prelatione plebis & symonia-
ca & contētiosa procuratione dignitatis in princi-
pibus sacerdotū ex falsa & hypocritali apparentia iu
stitie in pharyseis & sub typo suarū obseruādaꝝ tra
ditionum uera falsificatione totius religiose & uir-
tuose obseruatiōis cōtēta i legis medulla.
Scientia scribarū ē excecata
Potestas principum fuit deordiata
Religio pharyseoꝝ fuit simulata.
Ac per hoc reprobata:& simul hec tria genera ho-
minum propter amorē reciprocum & carnalē ho-
noris proprii: cauillose tamen excusantur sub zelo
honoris domini:& propter timorem carnalis sub
stractionis suoꝝ appetituum coopertum falsa su-
spitione qua dicebāt sentire deleri tēplum dei. Pro
pter ista inquā:& propter multa alia que sequūtur
Ad hoc dati sunt omnes hi in reprobum sensū ut
cōspirarent unanimiter malitiosissime cōtra xp̄m ie
sum uerum principē sacerdotū uerū cultorem eter-
ni dei & tēplū spiritus sancti in assūpta natura: eter
nū deum in unita persona. Et dicunt se honorare
deū cuius filium crucifixerunt:& pretendentes le-
gis zelū occiderunt finē legis christum:& dicen-
tes se seruare hereditatē sanctorum patrum extra he
reditatē iesum eiecerunt heredem legitimum. Ac
per hoc reprobata ē eorum potestas ut possint ma
le facere & nō bene:eoꝝ excecata magistralitas ut
ut sint duces ceci & ipulsos precipitii.Eorum ē su-
perstitiosa & reproba facta religiositas ut sint falsi
iniusti & uiri impii:& omni spurcitia pleni:& exte-
rius hypocrisi dealbati.Et his exclusus datus ē prin
cipatus uiris humilibus- fidis simpli
cibus celibatis publicanis & peccatoribus. ¶ Sic ꝑ
omnia intellige i finalibus tēporibus circa natiōes
reprobas & miras dei imutatiōes contingere. Nā
tunc pp̄ longā & diuturnā trāsgressionē in simili-
bus statibus illos in iuditio stupēdo confundit ut
prelatio deordinet̄ & precipiat mala & prohibeat
bona ac per hoc sit reproba.Scientia excecatur ut p̄
latione ad predictā ruinā ipellat: & quod uerū est
& salutiferū nō agnoscat.Religio falsificet̄ ut per
hypocresim tantū in oculis hominū se diffundat:
& interius uacua omni perfectiōe in dei oculis eua
nascat:& pre oībus furiosa in sua uanitate confidēs
contra oriētē nouū statū de celo q̄ suā denudat hy
pocrisim per furiā inardescat:ac in eū dētibus stri-
deat sicut & tunc uidemus ꝙ p̄ncipales in christi
passione fuerunt pharysei:q̄bus intēta rōne:& de-
ceptionis conatu p̄ncipes sunt imitati ut populū
facerent consentire:imo acclamare & expetere mor
tem christi.In quo ēt secūdū eos exquisitā malitiā
nihil poterūt dānabile inuenire:quia etiā false cri-
minationes cū exquisita fraude adducte prima fa-
cie apparebāt inepte & maligne conficte. ¶ Ad
hanc autē malorū uoraginem & sic horrendā cali-
ginē multis sue malitie gradibus peruenerunt.Nā
p̄mo uiderūt ipii christi uitā innocētē:doctrinā ue
racē:ipsiūq; tēporalia reiicere ad quorū haustū ipsi
continue erāt solliciti corde:ac per hoc christi sta-
tui eoꝝ malitia denudāti detraheṙ ceperūt. Sr̄iter
de christi humilitate contra eorū superbiam & eius
sanctimonia contra eorū lasciuiā ex inuidia cepe-
rūt sibi detrahere.Et quia doctrinam suam xp̄s ie
sus confirmabat per opera potētie diuine: ceperūt
miracula falsificare:& que falsificare non poterant
ex modo agendi:quia in sabbato ceperunt reprehē
dere:& que hoc modo non poterunt inficere:cepe
runt principi demoniorum attribuere:sed quando
nihil tale potuerūt dicere sicut in resuscitatione La
zari ceperunt ira & inuidia tabescere ac de eius mor
te tractare.Et quia ꝑ oīa supradicta uidebāt uirtuo
sum iesum populū ad suā sequelam attrahere:& ad
uerū dei cultū reiecto falso inducere: ceperūt chri-
stum iesū diffamare uerbis.persequi factis expelle
re de suis terris reprobū ostendere de suis sententi
is:& cōtra omnes ipsum sequentes & cōfitētes tā
q̄ contra diuinū cultus destructores sententias ful
minare.Ex quibus secutum est ꝙ pauci erant qui
in eorum conspectu auderent christum confiteri ni
si christi perfecti discipuli.Et inundante persecutio

nis procella in crucifixiõe iesu sola dilectissima ma
ter in fide remãsit. ¶ Sic pcessit ergo psecutio per
sone xpi. Sicut per oĩa aduertunt xpi iesu discipuli ĩ
hoc tẽpore illuminati circa crucifixionẽ uite xpi. Et
et nunc tribus clauis eũ in cruce figentibus falsa sa-
piẽtia arguẽte nãq; hypocrisi ĩpugãte reproba po-
tẽtia condẽnantẽ: pendens in cruce sic confixa do-
loribus cũ clamore ualido & lachrymis expirarĩ uide
tur. ¶ Idcirco nullus audet eam confiteri nisi hi q
amore materno xp̃m iesum crucifixũ & sue pfecti-
onis spiritũ intra sue mẽtis uiscera p amorẽ seraphi
cũ portãt inclusum. Hi typo matris omniũ priuati
potẽtia & replecti doloribus pro crucifixione uite
iesu lamẽtis & suspiriis uacant: lamẽta continue re-
plicãt: que tãto sibi uerius cõpetere sentiũt: quãto
uerã ihrl'm & uerum dei tẽplũ nunc plãgũt p prin
cipes babilonis destrui. tãto preciosius q̃ tũc fiebat
quãto ueritas figurã superat: & corpus umbram.
¶ Hoc deducto mihi mõ occurit data occasiõe ab
inhonoratione iesu qui tanq̃ in diuino cultu here
ticus excomũicabit' ab ipsis qr nunc similia sustiet
spiritus paupertat s. ¶ Ex predictis patet qũo bñ
dictus iesus fuit ml'tiformit' inhonoratus ab ipsis:
& multis affectus iniuris falsis uerbis q̃ ut epilogã
do pstrigã: uide aĩa & cõsidera cũlamẽto q tuus ie
sus super oĩa benedictus deus pte substinuit uoca
ri in despectum paupercule mr̃is filius & fabri frat'
pauperum: de uili pentela. Iacobi & Ioãnis de uili
patria galileus & quod peius est peccator: peccato-
rum amicus uorator & uini potator seductor po
puli: blasphemus dei: uiolator sabbati expũgnator
moysi: commotor populi: Insanus & furiosus de
moniacus & demoniorũ sotius: literarũ indoctus.
Samaritanus & ĩ diuina lege hereticus Quid in iu
riarum defecit benignissimo iesu? Vbi est ergo simi
litudo spõsi tui reproba anima mea? Si laudari desi
deras: & ĩproperia illata non portas: benedictus ie
sus falsissimas iniurias pro te sustinuit: & suas ueras
iustitias despiciet falsa crimina sibi imponi. Et tu
uis superbia ceca in tuis peccatis laudari & non re
prehendi & falsis in te uirtutibus gloriari & uano
rumore extolli. ¶ O quanta dissimilitudo est in aĩa
tali ad dilectum iesum. Non eius sponsa: sed emu-
la probatur: que pro imitatione iesu tolerantia in
iurie non gloriatur. Et non solum uerbis nephariis
sed factis impiis inhonoratus est benedictus iesus
Nam preter apprehensionem crucis de qua dicen-
dum ẽ infra paruulus fuit de terra iudeorum expul
sus & ĩ egyptum fugatus. Mat. secundo. ¶ Postea
docere incipiens fuit ĩ nazareth: luce quarto de syna
goga contumeliose eiectus: & cum uituperio extra
ciuitatem expulsus & usq; ad supercilium montis
ductus & ibi precipicio intentatus: postea Ierosoli
mis. Ioãnis. viii. pro ueritate doctrine uoluit lapida
ri quod non semel: sed pluries attẽtauerũt. Similit'.
Ioãnis. vii. misserunt principes ministros ut appre
henderent iesum. Non solum ab hostibus talia su
stinuit in factis: sed etiam samaritanis recep hospi-
tio uoluit: ut dicit lucas tẽpore necessitatis. Sed &
sepe acceptus in ml'tis locis potest cogitari q sicut
mendicus & pauper fuit cũ multa uilitate tractatus
imo ab illis cũ quibus fuerat nutritus despiciebat'
. s. a fratibus suis: qui nec credebant in eum. Ioãnis.
septimo. Sed ab illis cũ qbus fuerat nutritus cõpa
triotis & parentibus fuit ĩ multo depectu habitus.
Ioãnis etiam. vi. ubi dicitur q uolebat in iudeã am
bulare qr querebãt eũ iudei interficere. Sequitur.
Neq; enim fratres eius credebãt in eũ. Illi enim pũ
gebant ac si mũdanã gloriam quererẽt dicẽtes. Si
hec facis manifesta teip̃m mũdo. ¶ Licet autẽ ista
referri ad discipulos non credã: tñ ipsi. Sicut grossi
& inexperti: & nõdũ abũdãtia spiritus sancti pleni
nondũ plene cognoscẽtes iesum ip̃m non fuerũt
dum esset in carne passibilli ut dignus erat ueneran
quin potius ipse benedictus iesus etiã ĩ eis multos
supportauerit defectus & multas reuerentias nõ so
lum patienter: sed amorose sustinuit. ¶ O bone ie
su quomodo inter uiros huius uite semp inglorio
sus fuit aspectus tuus: & quot factis iiuriis in tue ui
te decursũ ab ingrato humano genere irreuerẽtias
& iniurias suscepisti. Nã pluries soluitur: paup: sine
pecunia male uestitus: & nudis pedibus circuisti p
mundũ: sicut exeuãgelio credi potest: ut puta quan
do a nazareth uenisti ad Ioãnẽ ante baptismũ. Si
cut dicitur. Mat. tertio. Et quãdo rediit post baptis
mũ iterũ in nazareth ante comitiuã indiuisibilem
apl'orum forsitã uenit solus: & tunc potest credi p
babiliter mẽdicasse qr p extraneas terras uadẽs pe
cuniam nõ portabat. Et forsitã tũc multas recepit
iniurias: & propeticione elimosynarũ contumelias
reportauit. ¶ Quod si aliñ receptus attende
Quã uiliter & penuriose cibatur
Quã hũiliter sedet: & q̃ deuote recipit
Quã singl'arit' comedit: q̃ grate recognoscit
Quã patiẽter pũctiõis audit: q̃ hũil'r rñdet
Quã salubrit' istruit: quot dilectiõis signa: p̃tẽdit
Quẽ enim laborare fecimus in peccatis nr̃is forsi-
tam dũ sic peregrinus icederet & elemosynas pete
ret fuit de ociositate redargutus. ¶ Miror quomõ
anima xp̃iani quantũcũq; parũ fidelis & xp̃o deuo
ta potest mẽte ruminare q dei filius propter ip̃am
redimendam ad talia despicabilia sustinẽda descen
derit sine cordis scissione interna: & extrinseca ĩ mu
tatione perfecta ad ben edicti iesu sustinẽdos am-
plexãdos & imitẽdos despectus. ¶ O aĩa mea asso
tia te iiuriato iesu & ip̃m in omnibus suis despecti-
bus cõtẽplare & ĩhonoratũ ab aliis nitere totis uiri
bus pro te & pro electis honorare: & nullo modo
dubites q inter iniuriantes ei pro tua malitia tu ob
tinebis principatũ: qr te sẽtio ista sine corde reuol-
uere: & ad iniuriam leto corde portãdam sequit' te
habere sed peregrina es ad emendandũ benedicto
iesu honoris defectum: quẽ te sibi subtraxisse in co
ta uita tua recognoscis. ¶ Sed ille qui ab infantia
portare iniurias didicit: tuas usq; hodie portare nõ
desistit. ¶ Fuit tertio inhonoratus bñdictus iesus

in cordialibus machinationibus & internis esti-
mationibus impiorum. O quanta sunt hec: & quis ista
cogitare & estimare sufficiat que turpiter illa na-
tio reproba principum sacerdotum: scribarum: & que maxime
pharyseorum qui grandi supcilio se xpo opponentes
& ipsum ut sceleratum & dei blasphemum i cordibus re
putantes sibimet formabant de iesu fantasma propha
num & quantum cum respectu sui pharysaici cultus secundum
dei cultorem iesum reputabant blasphemum dei hostem
legis transgressorem: & mundi gloriam querere: & ueram
dei gloriam non docere: unde merito eos reprehendit
de pluribus locis de suis cogitationibu s nephan-
dis maxime luce.xv. ubi dicitur quod cognoscens iesus
cogitationes eorum dixit ad eos: ut quid cogitatis mala
in cordibus uestris? O benigne iesu qui perlucide ui-
disti illorum scelerata corda: in quibus te sic ipie descri
bebant: & ex quibus sepe imo quasi continue te dila
cerabant: diuellebant & conspuebant: ut ipium dei hostem:
sediciosumque latronem & diuini nominis usurpatorem
rapacem: & paterni honoris dissipatorem: quem tamen pre
omni creato sedula mente & perfecta colebas: imo i
quo solo & non alibi est uerissimus dei cultus. ¶ Quis
enim enumerare sufficeret: quot cruces: quot mor-
tes: quot uerba: quot improperia: ille reprobe mentes
benedicto iesu dicebant seu cogitabant: ruminabant
pertractabant: & cupiebant inferre: sed & tam horrida
corda horribiles xpo ipiorum oculorum suorum emitte-
bant aspectus toruos & deformes uultus crudeles
& subsanationis & iracundie plenos pretendebant
gestus: ut in benegnissimum iesum insania cordis eorum
& per extera signa toruo uiderentur furore bachari:
die & nocte christi mortem exquisitam & horridam illa
ipia corda tractabant: & intra sua beluina cogitami
na totum decapillando corrodebant dentibus: lacera
bant manibus & pedibus conterebant. Et quomodo
possent hoc facere opere: quod impie continue tra-
ctabant in corde cruciatu continuo satagentes magis-
seipsos cruciabant perfidia: quia adhuc iplenda occur-
rebant ipedimenta. ¶ Hec fuit summa inhonoratio &
contumelia filii dei iesu quem uidebant: & in hoc ap
paruit magna patientia benigni iesu qua non solum
eos i predictis malis sustinuit: sed etiam continue
pro eorum conuersione ad patrem orauit. Et in audito
preteritis seculis dilectionis feruore pro tam scelestis
redimendis seipsum satisfactionis precium obtulit eter-
no patri ipsamet quam intulerunt acerbissima morte.
¶ Sic ergo potes uidere de iesu benigno & patien
tissimo sponso tuo quecunque es aia xpi iesu deo de-
uota quomodo uerbis & factis: & internarum cogita
tionum tractatibus ipiis non solum inhonoratus despe
ctus & uilificatus: sed etiam iniuriatus & contumeliis af
fectus fuit patiens iesus ac ipie blasphematus.

¶ Iesus miranda faciens. ¶ Cap.xi.

Non solum pro sua uilitate sic despectus fuit
iesus ab ipia gente: cum a sue uite princi-
pio usque ad extremum mortis sue sicut fide
lia fuerunt assumpte humanitatis indicia. Sic etiam diui
nitatis unite: i principio: medio: & fine apparuerunt
euidentissima signa per diuine maiestatis miracu-
la sepe circa ipsum & per ipsum effecta. ¶ Unde &
miracula que fecit i carne mortali fide dignum testimo
nium & sufficiens prebebat diuinitatis & humanitatis
in eo sicut ipse dixit Io.v. Opera que dedit pater ut fa
ciam ipsa testimonium perhibent de me. Que qui-
dem miraculosa opera considerare conuenit: primo sub
ratione comi: postea sub speciali. Et primo uidendum quo
modo eius diuinitas per ea sufficienter probatur:
quomodo ea ipsum decens fuerit facere diuina uirtu
te: quomodo congruo tempore sciuit ea monstrare.
¶ Primo ergo quia sua miraculosa opera per respe
ctum fuerunt diuinitatis sue testimonium fide dignum.
¶ Primo quidem secundum speciem operum: quia transcen
debant omnem potestatem uirtutis create: & ideo non po
terant fieri nisi diuina uirtute. Et propter hoc cecus a xpo
illuminatus dicebat. Io.ix. A seculo non est auditum: quia
quis aperuit oculos ceci nati. Nisi esset hic a deo non po
terat facere quicquam. Secundo propter modum miracula facien
di: quia propria uirtute miracula faciebat non ad inuo-
cationem alterius nominis quam sui: Ideo luce.vi. Uirtus de
illo exibat & sanabat omnes: propter quod ostenditur
sicut Cyrillus dicit quod non accipiebat aliam uirtutem: sed
cum esset naturaliter deus propriam super infirmos osten
debat uirtutem: & propterea miracula faciebat ¶ Un
de super illud Mat.viii. Eiiciebat spiritus uerbo: & omnes
male habentes curauit: dicit Criso. Intende quam multi
tudinem curatam monstrant euangeliste non unumquemque
curatum narrantes: sed uno uerbo pelagus ineffabile
miraculorum inducentes. Et ex hoc ostendebatur quod habe-
bat deo patri coequalem uirtutem. Secundum illud Io.v.
Quecunque pater facit: hec & filius similiter facit. Et ibi-
dem sicut pater suscitat mortuos & uiuificat. Sic & fili
us quos uult uiuificat. ¶ Tertio ex ipsa doctrina que
se deum & dei filium asserebat: & nisi esset uera nequaquam
diuina uirtus assisteret i miraculis faciendis. Et hec est
omnium fortior ratio. Impossibile est enim tam scelesto menda
tio quantum esset illud si non esset uerum deum ferre testimonium
per opera infinite uirtutis & que fecit ipse iesus i carne
mortali: & que post eius glorificationem ad dexteram
patris i huius sublimissime ueritatis assertione usque
hodie i fide sancte ecclesie fuerit: propter quod dicitur de his
que faciebat ipse Mat.i. Que nam est hec doctrina
noua: quia in potestate spiritibus imundis impat &
obediunt ei. ¶ Nec obstat contra hanc iexpugnabi
lem ueritatem si dicatur quod similia miracula & ante & post
ab aliis leguntur facta sicut gentiles obiiciunt: & Au-
gustinus refert in epistola ad uolusianum. Nulla inqui
unt competentibus signis tante maiestatis indicia cla-
ruerunt: quia carnalis illa purgatio: debilium cura red
dita uita defunctis: & si alia considerantur deo par
ua sunt. Et ad hoc respondet Augu. Fatemur & nos ta-
lia quidem fecisse prophetas: sed & ipse moyses & ce
teri prophete deum uerum prophetauerunt: & ei gloriam
magnam reddiderunt: quia postea talia & ipse face
re uoluit ne esset absurdum quod per illos fecerat si ipse
non faceret. ¶ Sed tamen aliquid proprium debuit fa
cere: nasci de uirgine: resurgere a mortuis: & celum

ascendere hic deo qui para putat qd plus expectet ignoro unde homine assumpto alium mundū facere debuit ut esse crederemus: per qđ factus ē mūdus. Nec isti equales in hoc fieri posset. Si autē minorē fecerit infra istū: hoc para similiter putaretur. Cui obiectōi apte rn̄det: quā ēt alit̄ ī fellimus qr q̄ alii fecerūt in nomine alieno: xp̄us excellētissie fecit in suo: & per ipos: & in ipis xp̄us opatus ē unde sup illud. Ioānis. xv. Si opera nō fecissē in eis & ce. dicit. Augustinus. Nulla ī opibus xp̄i uidet̄ esse maiora q̄ suscitatō mortuoꝝ: qđ scimus & ātiquos fecisse pp̄has: fecit tn̄ aliqua xp̄us: que nullus alius fecit. Sed rn̄det̄ nobis & alios fecisse: q̄ nec ipe: nec alius fecit: sed ꝙ tā multa uicia & malas egritudines uexatiōesq̄ mortaliū nullus oīno legit̄ fecisse antiquoꝝ ut enim taceat̄ ꝙ iubēdo sicut occurebat saluos fecit: ut. Marcus dicit quocūq̄ introibat in uicos aut in uillas: aut in ciuitates in plateis ponebant infirmos & deprecabāt̄ eū ut uel saltim fimbriam uestmēti eius tangerent: & quotquot tāgebāt eum salui fiebant: hec nemo alius fecit ī eis. Sic enim intelligendū est ꝙ ait in eis: non īter illos aut corā eis: sed prorsus in eis qr sanauit eos nec tn̄ alius fecit quicūq̄ in eis talia opa fecit quoniā quisquis alius homo talia ī ipo faciēte fecit: hec autē nō illis faciētibus fecit. Vbi apte cōcludit. Augustinus ꝙ in omnibus miraculis factis ante & post xp̄s est auctor: cuiusp otestate fiūt aquocūq̄ fiant. Propter qđ etiā discipuli xp̄o maiora fecerūt. Sicut ipe dicit Ioānis. xiiii. Qui credit in me opa que ego facio & ipe faciet & maiora hoꝝ faciet. Sicut exemplum ponit Augustinus tractās hoc uerbū ꝙ xp̄o predicāte adolescēs diues tristis abscessit discipulis predicātibus tēporalia multa populus ml̄tus dereliquit & ait. Ecce maiora fecit predicatio alloquētibus: q̄ allocutio audiētibus. Et īfra. Audi ergo. Qui credit in me: opera que ego fatio: & ipe faciet: prius ego fatio: de inde ipe faciet. Sic ergo uides ꝙ nullus similia facit christo. Nullus enim operatur suo noie nec testimoniū de se dicit Vnū ergo miraculum diuine potētie factū in tali assertione esset testimōium fide dignū deuote mēti & illuminate: qđ faciens iesus ipe deus sit sicut unus actus rationis ī homine est sufficiēs argumētum ꝙ ipe sit rationalis. Circa secūdum scias ꝙ decēs fuit xp̄m talia miracula facere. Cōcedit̄ etiā diuinitus homini miracula facere ꝑpter duo. Primo & principaliter ad cōfirmādū ueritatē doctrīe: qr enim ea que sunt fidei excedūt humanā rōnē: & non possūt de facili simplici mēti rōne probari: oportet ꝙ ꝓbētur p miracula uirtutis dei: ut dū aliquis facit opera que solus deus potest facere ea que dicūt̄ credāt̄ a deo procedētia. Sicut littere sigillate sigillo r̄gis credūt̄ ex uoluntate regis manate. Et ideo xp̄s fecit miracula in quibus se deū esse ꝓbauit. Et licet miracula minuāt mentū fidei: inquātū per hoc oñdit̄ duritia auditoris: tamē melius est eis ꝙ per miracula cōuertantur ad fidem: q̄ ꝙ sine eis in infidelitate permaneant.

Propter quod dicit̄ ꝑme ad. Cor. xiii. Signa infidelibus data sunt ut. s. conuertantur ad fidē. Secundo fiunt miracula ad oñdēdum presentiā dei in homine: ut dū homo facit opa soli deo possibilia credatur deus per gratiā habitare in eo. Ideo dicit̄ ad Gal̄. iii. Qui tribuit nobis spiritū & opatur in nobis uirtutes: utrūq̄ autē erat circa xp̄m mūdo manifestādū. s. ꝙ esset deus per gratiam in eo: non adoptionis: sed ꝑsonalis unionis & ꝙ eius sup̄nalis doctrina & perfectionū cōsilia essent adeo. Et ideo cōuementissimū fuit ut in suis opibus benedictus iesus miracula oparet̄: unde. Ioānis. iiii. dicit̄. Si mihi non uultis credere opibus credite. Et qr uera miracula nō possūt fieri nisi uirtute solius dei: cui solū subest rerū imutare naturas & ordinē quod est de rōne miraculi. Ideo deus homo iesus opabat̄ ī uirtute diuina: ita ꝙ una natura agit in xp̄o cū coīcatione alterius: īquātū. s. humana natura ē instrumētum diuine actionis: & actio humana a diuina natura accepit uirtutē: ut supra ostēsū est. ix. c. primi libri: cū de xp̄i duplici actione tractaremus. Nec obstat si aliqñ ī miracl̄is xp̄s orasse legat̄: qr sicut dicit Criso. sup illđ. Mat. xiiii. Acceptis. v. paibus & duobus piscibus. Oportebat inqt de xp̄o credi quoniā a patre est: & quoniā ei eq̄lis ē. Et ideo ut utrūque oñdat: nunc quidē cū potestate: nūc autē orās miracula facit. Et in minoribus quidē respicit in celum: puta in mltiplicatione panū. In maioribus autē q̄ sunt solius in potestate dei ut puta cū peccata dimisit mortuos suscitauit: h̄. Crisostomus. Quod autem dicit: Ioānes. xi. ꝙ in resuscitatione lazari oculos subleuauit: non fecit pp suffragiū: sed pp exemplū unde dicit pp populū qui circūstat dixi: ut credāt qr tu me misisti. Licet autē aliqua eorū que xp̄us faciebat possent aliter fieri q̄ uirtute diuina: sicut pharisei xp̄o īponebant ꝙ in belzebub principe demonioꝝ eiicit demonia: non tamē eo mō quo xp̄us expulit: possūt nisi uirtute dinina expelli: ut. s. de corpore expellantur & mēte: quod eleganter xp̄us probat eisdē. Sicut supra dictum est. Congruo autē tempore xp̄us cepit miracula facere licet enim oīs creatura sue natiuitati testimoniū peribuerit ut supra probatū est: tn̄ ipm miraculū nō decuit facere īpio uocis sue ī infantili etate. Sicut dicit Crisostomus sup. Io. Decēter īquit nō incepit facere signa ex ꝑma etate: exstimasset enim fantasticā esse īcarnationē: etiam qr ut dictū est supra: miracl̄a fiūt ad cōfirmationē doctrīe: & ad manifestationē ꝑsone. Et xp̄us noluit ante. xxx. ānū docere nec se ipm manifestare. Ideo ante illud tēpus nō decuit miracula facere nec fecit. Sicut enī ī pluribus locis supra ꝓbatū. Circa miracl̄a autē xp̄i in sp̄ali est quadrifaria cōsideratio: que miracula fecit

In angelicis spiritibus
In corporibus celestibus
In hoibus & in creaturis irrōnabilibus

Circa sp̄us angelicos attēde ꝙ effectus redēptiōis xp̄i & sue doctrine erat: hoies a diabolica potestate

erripe & āgelorꝫ glorie sociare. Et idcirco deus oēs debuit de corporibus humanis īperio sue potestatis expellere secūdū illud Io.xii. Nūc pnceps huius mundi eiicietˀ foras & scōs angelos deuotis facere apparere secūdū ilud ad colo.i. Pacificās per sāguinē crucis sue que ī celis & q̄ in terris sunt. In cuius signū in natiuitate pacifici regis iesu & resurrectione & ascensiōe ipsius ipsemet fecit deuotis suis angelos suos pacifice & consolatorie apparere. Circa autē angelos sanctos nō oportuit illud miraculo se oñdi: demones sicut fuerunt expellendi: sic uirtute potētie christi fuerūt multipliciter coercēdi: & iō cōpulsi sunt: & adhuc hodie cōpellūtur ueritatē uoluntarii confiteri: de qua tātū circa xp̄m poterunt & hodie corporis eius mēbra pn̄t & nō plus q̄ p electorū utilitate xp̄s iesus dignatur cōcedere. Multa tamē fallaciter oñdūt se scire q̄ nesciunt. Vnde Augu.ix.de ci.dei: xp̄s inqt tantum innotuit demonibus quātū uoluit: tantū uoluit q̄tū oportuit. Sed inotuit eis nō sicut angelis sanctis p id quod est uita eterna sed p quedā tp alia sue uirtutis effectiua. Quod āt aliqn demones de corporibus hominū eos molestarent: sicut Mat.ix.dr̄ q demō ad preceptū iesu exclamās & multū discerpēs hoiem exiit ab eo & factus ē sicut mortuus. Ita q multi dicerēt quia mortuus ē: & q in porcos se mitterent: & eos precipitarēt in mare: ut dr̄ Mat.viii. Non fuit qa p̄ualerēt demones īperanti iesu ut plus possent ledere q̄ ipse permitteret: sed fuit ut per talia opa demonū nos salubriter instrueret: sicut Criso. dicit super Mat. q iesus pmisit demonibus in porcos ire: non quasi a demonibus psuasus: sed p̄mo qdē ut instruat magnitudinē nocumēti demonū: q uel in eo q pn̄t nocere hominibus insidiantˀ. Secūdo ut hoies discerent qm̄ nec aduersus porcos aliquid facere auderit nisi ut ipse concesserit. Tertio ut ostenderet q grauiora in illos hoies operati eēnt q̄ ī illos porcos nisi diuina puidētia eēnt adiuti: h̄ criso. Potest addi quartū ut ostenderet iesus q a rōnabiliter uiuētibus demones exeūt: & a porcinis moribus inuolutos plena possessione diuino dei iuditio introeūtes in mari bullientis cōcupiscentie eos suffocando p̄cipites mergunt. Hominem autē de quo exit diabolus affligit: ut ostēdat q̄ inuolūtarius exit: & q q̄ peius pōt facit: a qua tn̄ afflictione xp̄s liberat. Sed uelut homo mortuus dimittitˀ in signū sp̄ualis mortis introducēde q̄ uere uita ē ut Hiero. dicit: qa scīs dicitˀ. Mortui estis & uita abscondita ē cū xp̄o in deo. Secūdo circa corpa celestia debuit iesus facere miracula. Mutatio.n. istorꝫ corporū inferiorꝫ multis casibus pōt contingere: sed cursū celestiū solus deus pōt mutare. Et ideo ad suam deitatē pbādā maxime fuit couenienis iesū i eius miracula facere. Et hoc ē qdˀ dicit Dio. in ep̄la ad policarpū. Cognoscere oportet nō aliter posse peruerti aliqd celestis ordinationis & motus nisi causā haberet & adhuc motorē q facit oīa & mutat secūdū suū sermonē. Tunc āt fuit maxime cōsequēs eius deitatis potētiā testimoniū habere a celesti natura quādo eius infirmitas multū mōstrabatˀ in terra: quod quidē fuit quādo fuit paruulus ligatus in presepio: sed maxime qn̄ fuit crucifixus & mortuus in crucis patibulo. Et ideo utroq; tēpore iesu despecto in terris celū testimoniū reddidit. Nā primo dicit maximus in sermone natiuitatis. Si presepe despicias: erige paulisper oculos: & nouā in celo stellam protestantē mūdo natiuitatē dominicā contuere. Pro secūdo dū iesus crucifixus eēt de quo dicit paulus.ii.corin.ultimo q crucifixus ē in infirmitate: sed uiuit ex uirtute dei: dr̄ luce.xxiii. q tenebre facte sunt super uniuersā terrā usq; in horā nonā: & obscuratus est sol. Et qa tunc sol iustitie totus luminosus iesus morte illata ab īpiis obscurabatˀ in mortē. Et eius deuotissima mr̄ tanq̄ luna plena oī lumine gratie a sole iesu obscurabatˀ: cū ipso doloribus mortalibus ī suo corde receptis. Ideo tūc maxime fuit cōueniēs ad testimoniū deitatis iesu q p̄ncipalia luminaria mundi: sol & luna cursū naturalē mutarēt in moriētis uirtute. Et hoc est quod dicit Criso. super Mat. Hoc ē signum q petētibus dare promittebat.d. Generatio praua & adultera signū querit: & signū nō dabitur ei nisi signū Ione pphete per hoc crucē significans & resurrectionē. Etenim multo mirabilius ē in eo q crucifixus erat h̄ fieri q̄ ābulante eo super terrā. Nō āt pp hoc sicut īfra patebit debuit īmutare. Et hoc ē quod Ambro. dicit.xxii. cōtra faustū. Et habetur in glo. super illud ad Roma.ii. Contra naturā insertus &c. Deus creator & oīum creaturarū conditor nil cōtra naturā facit: qa idē ē cuiuscūq; natura qdˀ facit.q.d. Naturalis creature obedientia sic est sub creatore q illud ē bonū create nature: quod de ea creator uult facere. Circa miraculū āt eclypsis: nota q per eā nō ē peruersus tēporꝫ cursus. Nā secundū Hiero. ille tenebre facte sūt per h̄ q sol lucis sue radios abscōdit: dicit tn̄ sup Mat. Videtˀ āt luminare maius retraxisse radios suos ne pēdētē uideret dominū: aut īpii luce sua blasphemātes fruerētur. Talis āt sermo tropicus ē: nā radiorꝫ retractio non sic ē intelligēda quasi radios retrahere uel remittere sit in solis potestate. Nō.n. ex electione sed natura radios emittit: ut dicit Diony.vi.c.de di.no. Sed dicitˀ retrahere radios inquātū diuina uirtute ē factū ut solis radii nō uenirēt ad terrā. Orige. āt dicit hoc accidisse p īterpositionē nubiū super Mat. Sed circa hoc magis credēdū ē Dio. q hoc dicit contigisse p interpositionē lune inter nos & solem qdˀ oculata fide se asserit aspexisse: dicit.n. in ep̄la ad policarpū. Inopinabiliē soli lunā insideutē uidebamus ī egypto.s. existētes: ut ibidē dr̄: & designat ibi quattuor miracula: quorꝫ p̄mū ē q eclypsis per interpositionē lune nunq̄ accidit nisi tēpore coiūctiōis utriusq;. Tunc āt luna.xv. erat in oppositione ad solē: unde dicit ibi. Nō.n. erat couenie ens tēpus. Secūdū miraculū ē q circa horam sextā luna uisa fuisset simul cū sole in medio celi. In ue-

ſperis apparuit ĩ loco ſuo.i.in oriẽte oppoſita ſoli un
de dcit.Et rurſũ uidimus ipam.ſ.lunã hora nona.ſ.
in qua receſſit a ſole ceſſãtibus tenebris uſqꝫ ad ue-
ſpã ſupnaturaliter reſtitutã ad dyametrũ ſolis.i.dy
ametraliter eſſe ſoli cõiũcta.Et ſic patet ꝙ nõ ẽ tur-
batus cõſuetus tẽporis curſus qr uirtute diuina ẽ fa
ctũ:ad ſolẽ ſupnaturaliter accederet:& poſt a ſole re
cedẽs ad ꝓpriũ locũ rediret. Tertiũ miraculũ eſt
ꝙ naturaliter ſolis eclypſis ſẽp incipit ab occidẽtali
pte & ꝑuenit ad oriẽtalẽ:de cuius rõne ptrãſeo.Et
hoc ẽ qḋ dicit eclipſim & ipam ex oriẽte uidimus
inchoatã & uſqꝫ ad ſolarẽ terminũ ueniẽtẽ poſt ite-
rũ regrediẽtẽ:& hoc eſt dicere ꝙ totũ ſolẽ eclypſa-
uit. Quartũ miraculũ fuit ꝙ ĩ naturali eclypſi ex
eadẽ pte incipit relucere ex qua pte eclypſis incipit
obſcurari:qr.ſ.luna ſe ſoli ſubiiciẽs & nr̃o aſpectui ĩ
terponẽs naturali ſuo motu ſolẽ ptrãſit uerſus oriẽ
tẽ:mouet̃ enĩ citius ſole:qr hẽt orbẽ minorẽ:& ita
ptẽ occidẽtalẽ ſolis ꝙ̃ ꝑmo occupat & ꝑmo reliqt
Sed luna tũc miraculoſe ab oriẽte uerſus occidẽtem
rediens nõ pertrãſit ſolẽ:ſed poſtꝙ̃ ꝑuenit ad termi
nũ ſolis uerſus occidẽtẽ ſole eclypſato in toto reuer
ſa eſt uerſus occidentem:quã ultimo occupat ꝑmo
& poſtea relinquit:& ſic exparte oriẽtis ĩchoat ecly
pſis & ĩ parte occidẽtis ꝑmo reaparuit claritas ſolis.
Et hoc ẽ qḋ dicit.Et rurſus uidimus nõ ex eadẽ p
te ſolis & defectũ & repugnatiõem:ſed ecõtra:ſecũ
dũ diametrũ facta. Quintũ miraculũ addit.Cri
ſoſtomus ſup.Mat.ꝙ tribus horis tũc tenebre per
mãſerũt cũ eclypſis in momẽto trãſeat:unde datur
intelligi miraculoſe ſub ſole quieuit:uel ad eius ob
ſcurationẽ magis lente mota ſit.Nõ ẽ autẽ incõue
niẽs credere hoꝝ ꝑdictoꝝ triũ doctoꝝ ſimul quo
ad aliquid uerã eſſe ſentẽtiã:qr hoc magis honorat
miraculũ & oñdit multiplicius creaturaꝝ ſup mori
ẽtẽ ieſũ ſecũdũ illos factũ fuiſſe lamẽtũ.Cũ enĩ lũa
totũ ſeculũ ſimul ſcḋm oẽs ptes ſuas cũ minor ſit
obſcurare nõ poſſit ad hoc ut plena reddat̃ obſcuri
tas.Verum eſt ꝙ dicit.Hiero.ſolẽ radios retraxiſſe
& lunã ſimul cũ hec opacare ſe in ipioꝝ oculis ob
ſcurãdis ĩ cõpaſſionẽ ihũ creatoris moriẽtis. Sed
ꝙ.d.Oꝝ.quaſdã tenebroſas nubes multas & ma-
gnas tunc occurriſſe ſup hirl'm & terrã iudee: cõueĩ
enter dicit̃ ad grauãdũ tenebroſitatẽ ſceleratoꝝ iu-
deoꝝ:& ad oñdẽdũ etiã ꝙ ipſſiones aeris occurũt
ad pii ieſu mortẽ lamẽtandã. Circa miracula ĩ ho
minibus facta ſcias ꝙ piiſſimus hoĩm ſaluator ihũs
qui de ſe ipo dicit.Io.iii.Nõ miſſit deus filiũ ſuũ in
mũdũ ut iudicet mũdũ:ſed ut ſaluet̃ mũdus per ip
ſũ:circa hoĩes uoluit multiplicia ſalutis miracula fa-
cere & unũ uoluit miraculoſe ꝑcutere: ut uniuerſa-
lem & ſpalẽ ſaluatorẽ oñderet:& confirmaret facto
qḋ dixerat uerbo:filius hoĩs nõ uenit hoĩes ꝑdere
ſed ſaluare.Cũ autẽ miracula ſint opa diuine poten
tie ſua uirtute ptãtiua uirtutes ĩmutat circa corpo-
rales egritudines humanoꝝ corporũ maxĩe debuit
hãc oñdere ptãtẽ ut ꝑ hoc oñderet ꝙ ẽt ſpũales mẽ
tis egritudines expellere uenerat ſi uellet ei uolun-
tarie conſentire.Nã ſicut ea que ſũt ad finẽ ab ipo
differre noſcũt̃.Sic miraculoſa corporum
debẽt differre ab effectu ſalutis aĩaꝝ. Ad hoc enim
ordinabãt̃ a ſaluatore ieſu tanꝙ̃ ad finẽ itẽtũ: & qr
ſalus aĩaꝝ nõ eſt niſi ꝑ nr̃e uolũtatis cõſenſũ:ideir
co nõ decuit ſaluatorẽ ieſũ ſubito ꝑmutare ptina-
ces uolũtates ſuoꝝ hoſtiũ ad ꝓprie ſalutis bonum:
nec illuſtrare tenebras ſuoꝝ cordiũ ad cognoſcẽdũ
ieſũ:qr ſaluare hoĩem uenerat nõ eius uolũtatẽ op-
ꝑmẽdo:ſed ꝑ exteriora miracula inducẽdo ad fidẽ
qua iuſtificamur. Que quidẽ rectitudo ĩ nobis fit
ꝑ gratiã ꝑueniẽte intellectũ & ĩ mutatẽ affectũ no
ſtrũ ab affectu mali ad boni dilectionẽ ĩmutando
uolũtatis cõſẽſũ.Inquo conſẽſu ĩ bono ſi plenus ẽ
ſanitas mẽtis cõſiſtit quẽ poſſumus ĩ nobis ĩpedi-
re nõ facere. Sola enim gratia hũc cõſẽſũ ĩ nobis
facit nobis nõ reſiſtẽtibus nõ ex noſtra uirtute bo
no cõſẽtiẽtibus:ſed cũ gratia & ꝑ grãm.Idcirco exi
gẽte diuina iuſtitia noluit nec debuit rectus & pius
ieſus facinoroſas & cecas mẽtes ſuoꝝ hoſtiũ ſubi
to ĩmutare ad ſue ſalutis cõſẽſũ ipis rebellantibus
ſue ſaluti.Nihilominus hoc plene poterat: ſicut ex
habũdãti miſericordia fecit in paulũ.Et ideo iuſtifi
care hoĩem iſto mõ infundẽdo ſapiẽtiã & uolũtatẽ
ĩmutãdo ꝑ grãm magis ſpectat ad miraculoꝝ finẽ
& fructũ ꝙ̃ ad opationẽ & actũ loquẽdo de miracu
lis que exterius faciebat xp̃us ad ſue ꝑſone teſtimo
niũ & doctrinã.Nihilominus & hoc ſũmũ miracu
loꝝ ac oĩm mirabiliũ finẽ & intentũ & ultimũ ipe
ſaluator ieſus tũc fecit:& uſqꝫ ĩ finẽ faciet ad ſui cor
dis cecitatẽ & ꝑuerſitatẽ: potiſſimis modis cõuer
tẽdo electos.Et hoc faciet occultis modis.Non tũ
miꝝ ſi ex tũc circa ĩmutabilitatẽ & ad
ſapiẽtiã & iuſtitiã multa miracula fecit in ſuis ele-
ctis.Nã in mundo ad iuſtitiã patuit eius uirtus in
inuocatione apl'oꝝ quos ſubito potẽter ac miſeri-
corditer ĩmutauit:ut patuit. Mar.i. Mat.iiii. Sed ꝙ̃
maxime.Hieronymus in ome.viii.ĩ eius cõuerſi-
one.Mat.unde ibi ſupra illud.Surgẽs ſecutus & ce.
Hiero.fulgor ipe & maieſtas deitatis occulte: que
etiã ĩ facie relucebat humana uidẽtes ad ſe attrahe
re poterat ex ꝑmo aſpectu.Et ipe humilis.Mat.cõ
ueſionẽ ſuã inter miracula ſimpliciter ſcribit ſimpli
cibus diſcipulis ſapiẽtiã infudit. Propter qḋ di-
citur luce.xxi.Dabo uobis os & ſapiẽtiã cui nõ po
terũt reſiſtere & cõtradicere oẽs aduerſarii ueſtri.
Quod quidẽ quãtũ inter ſẽſibilia quãtũ ad illu-
minationẽ mẽtis miracula de quibus nunc loqui-
mur cõputamus.Sed quãtũ ad exteriorẽ actũ ꝑdi-
cationis inquãtũ.ſ.uidebãt hoĩes illos idiotas &
ſimplices ſubito in ſua locutione ĩ ſcripturaꝝ expo
ſitione ſup alios legis doctores apparere ſapiẽtes.
Propter qḋ dicitur. Act.iiii.uidentes iudei petri cũ
ſtãtiã:& Io.cõpto ꝙ hoĩes eſſent ſine litteris & ĩ-
diote admirabãt̃. Et hi ſpirituales effectus ſunt
manifeſta teſtimonia xp̃i doctrĩe & uirtutis magis
ꝙ̃ ea ꝙ̃ fiunt in miraculis corporis:ſecũdũ ꝙ dicitur
ad hebreos.ii. Teſtante deo ſignis & portẽtis & ua

nis uirtutibus & spiritus sancti distributionibus.
Nihilominus ipe benedictus iesus licet i hostibus
noluerit facere miracula imutationis mētis modo
predicto: fecit tamen circa inferiores eorū uires mł
ta portēta. Vnde super illud Mat.xxi. Eiciebat emē
tes & uendētes dicit Hiero. Mihi inter oīa signa q̄
fecit dominus hoc uidetur mirabilius eē: ꝙ unus
hō & illo tēpore cōtēptibilis potuerit ad unius fla
gelli uerbera tantam eiicere multitudinē. Igneum
enim quoddā & sydereū radiabat ex oculis eius &
deitatis maiestas lucebat i facie. Et Ori. dicit super
Io. hoc est maius miraculū ex quo aqua conuersa i
uinū eo ꝙ illic subsistit inanimata materia: hi uero
tot milia hominū cogantur ingenia. ¶ Et super il
lud Io.xviii. Abierunt retrorsum & ceciderunt in ter
ram. Vna uox defensione turbā pro armis terribi
lem sine telo ullo percussit repulit & prostrauit: de
us enim latitabat in carne: & ad idē pertinet quod
dicit' luce.x. Iesus āt transiens p mediū illoꝝ ibat.
Vbi dicit Criso. ꝙ in medio insidiantiū & nō ap
prehendentiū deietatis eminētiā ostēdebat. Et ꝙ
dicit Io.viii. Iesus abscōdit se & exiuit de tēplo. Ex
ponit Aug. d. ꝙ nō abscondit se in angulo tēpli:
uel post murū aut colūnā: sed celica potestate se red
dens inuisibilē insidiantibus prostratis per mediū
illoꝝ exiuit. Ex quibus oībus claret aperte ꝙ quā
do uoluit oīpotēs iesus sua uirtute potuit aīas ho
minū imutare nō solū iustificando & sapientiā in
fundēdo quod ptinet ad miraculoꝝ finē: sed etiā
exterius alliciēdo: alterādo: terrēdo: stupefaciendo
quod ptinet quo ad tēporalia miracula. Multa talia
fecit in die palmaꝝ de qbus infra dicet' in p̄mo ca.
Iesus asello latus. Similia miracula nō ē dubiū ipm
sepe facere circa mēbroꝝ suoꝝ tutelā & ipugnanti
um malitiā ꝙ sepe ad pacifice audiēdos electos de
his que sibi sūt ualde molesta imutat eoꝝ furiā ne
ipsos persequat': refrenat eoꝝ audaciā: & oculos &
astutos conatus sepe infatuat & ebetat & quasi ex
ut per ipsoꝝ medicinā illi pauperculi sic teneantur ab eis: licet aliquādo ēt ipsos repro
bos p suos pauperculos furere sinat. Sicut & ipse i
corpus pprium furere permisit iudeoꝝ insaniam.
¶ Cū multa iocunditate expecto illud uirorū mi
raculū quod per uiros uirtutis mūdo despectos fa
ciat flagellū de funiculis paupertatis & es nūmula
riorum effundat: & symoniacos auaros & supbos
de ecclesie tēplo eiciat: & cathedras uendētiū colū
bas euertat. ¶ Sic ergo iuxta optimi & pii iesu mo
dū circa miracula facta i mutationibus animaꝝ ho
minū: nunc āttēde modū quē tenuit circa miracu
la corporis. ¶ Nam qa piissimus iesus mūdū sal
uare uenerat nō solū diuina uirtute: sed ēt p myste
rium carnis assūpte: que qdē natura assūpta ē istru
mētū diuine psone: ideo frequēter in resuscitatiōe
mortuoꝝ uel sanatiōe infirmoꝝ: ut oñdat pulchri
tudinē sue ptātis: sanat uł suscitat uerbo īperii ēt in
absentia corpis sui: sicut Io.iiii. patet de filio reguli
Cui dixit. Vade filius tuus uiuit. Et ēt in filia chana
nee. Mat.xv. ¶ Aliquādo uero & frequēter utebat'
aliqua ptinēte ad humanitatē ipsius ut tactu manu
um & similiū ut carnē suā doceat instrumētū fore
nostre salutis: unde super illud Luce.iiii. Singulis
manus īponēs curabat oēs dicit Cirillus quāuis ut
deus oēs pellere uerbo morbos potuisset: tāgit ta
mē eos oñdēs ppriā carnē eē efficacē ad p̄stādum
remedia. ¶ Et super illud Io.ix. Fecit lutū ex sputo
dicit Augu. De saliua lutū fecit: quia uerbū caro fa
ctū ē. Aliquādo ēt i his corporalibus signis uolu
it significare spiritualia instrumēta: unde hic sicut
dicit Criso. Lutū fecit ex sputo: ad significandū ꝙ
ipsemet erat q ex luto terre hominē formauerat. Et
super illud Mar.viii. Et expuēs in oculos eius ipo
sitis manibus suis &c. dicit Criso. Expuit quidem
& manus īponit: uolēs ostēdere ꝙ uerbū diuinum
operationi adiunctū mirabilia facit & perficit. Ma
nus .n. operatiōis ē ostēsiua: sputū sermonis ex ore
prolati. ¶ Est ēt circa miracula xp̄i cōsiderādum ꝙ
cōmuniter pfectissima opa faciebat: unde sup illud
Io.xi. Oīs hō p̄mū bonū uinū ponit &c. dicit Cri
sosto. Talia sunt xp̄i miracula ut multo his q̄ p na
turā fiunt speciosiora & utiliora fiunt. Et similiter
in instāti infirmis perfectā sanitatē cōferebat: unde
super illud Mat.viii. Surrexit & ministrabat eis: di
cit Hiero. Sanitas q̄ cōfertur a domino tota simul
specialit' aut in ceco illo quē curasse dr̄ Mat.viii. cō
trariū apparuit. Nā p̄mo iperfecte uidit: uideo inqt
homines sicut arbores ābulātes. Deinde posuit ite
rū iesus manus sup oculos eius & cepit uidere &
restitutus ē ita ut clare uideret oīa. Et sic patet ꝙ eū
p̄mo iperfecte postmodū perfecte curauit. Quod
ut dicit Criso. accidit pp infidelitatē ipsius: uel pro
pter mysteriū sicut dicit Beda: qa uno uerbo simul
totū curare potuit: & paulatim curat ut magnitudi
nē humane cecitatis ostēdat qd' uix & quasi p gra
dus ad lucē redeat: & gratiā suā nobis indicet per
quam sacramēta adiuuat. ¶ Per similem modum
sepe per sanctos suos pius & sapiens iesus facien
do miracula non simul: sed successiue curat: secun
dum sue dispositionis eternam sapientiam sua mi
racula monstrando: nunc sanando perfecte simul
nunc paulatiue & successiue: prout fidei & utilitati
recipientium cum reparamēto sue iustitie expedire
cognoscit. ¶ Nec sunt talia despicienda miracula
sed magis cum gratiarum actiōe recipiēdū ē qcqd
illud sit p scōs suos impartiri dignatur. Semp eni
addit qd' melius ē ibi declarat' q̄ opat'. Quia uero
dictū ē supra ꝙ finis xp̄i erat salus aiaꝝ: & iperfectū
ē ꝙ finē nō cōseqtur: ideo ut eius opa eēnt pfecta
decebat ut nullū curaret in corpore quē ēt nō cura
ret i mēte: unde sup illud Io.vii. Totū hoiem sanū
fecit in sabbato: dicit Augu. Curatus ē ut sanus eēt
i corpe: credidit ut sanus eēt i aīa. ¶ Aliqñ tñ i spe
ciali exp̄mebat aīe salutē. s. ꝙ Mat.ix. dixit paralitico
Dimittūtur tibi pccā tua. Quia sicut dicit Hiero.
Ex hoc nob̄ itelligētia dat' pp pccā plerūq3 euenire
corporū debilitatiōem: & iō forsitan prius dimit-

tũtur peccata ut causis debitis ablatis restituatur sanitas. Et ideo uidetꝫ q͞ de p̄dictis dimissis faciat mentionẽ: ut illa ondat egritudis fore cãm. Licet autẽ dimittere peccata maius sit q̃ sanare corpa: qr tñ illud occultũ est: & hoc mãifestũ: ꝓbat minus notũ tñ in se maius. s. hr̃e potestatẽ dimittẽdi peccata: ꝑ illud q͞ est i se minus tñ hoibus notius. s. sanare corpora miraculose. Et tñ argumẽtũ est efficax & forte q͞ utrũq; est solius dei potẽtie. Et ideo sicut miraculum ꝓbat iesũ deũ: ita ꝓbat ipm̃ posse dimittere peccata: unde h̄ exp̄ssisse xp̄us per miraculum probat se deũ: cũ dicit. Vt autẽ sciatis qr filius hominis habet potestatẽ in terra dimittendi peccata: ait palytico. Tibi dico surge tolle grabatum tuum & cetera. Sicut enim deum esse probari nõ potest per alliud notius secũdum rem: quia nihil est uerius: sed per aliquid notius intellectiui audientis. sic christũ esse deum inter creata nihil habet notius: uel uerius per quod possit probari. Nihil enim est uerius q̃ iesum esse dei filium & filii dei personã in assumpta carne Sed hoc nobis ꝓbat per aliqua minus uera. Sicut patet per imutationem corporum soli deo possibilem: hec autẽ sua miracula magister ois uirtutis iesus aliquando ocultari p̄cepit: ut. Mat. ix. uidete ne quis sciat: aliquando publicari: ut. Mat. v. liberato a demonio dixit uade in domũ tuam & nuntia quãta fecit tibi deus ut sicut dicit Crisostomus. Super primum uerbum. Erudiat nos ꝓhibere eos qui uolunt nos propter nos laudari. Si autem ad gloriam domini refferãtur non debemus ꝓhibere: sed magis iniũgere ut hoc fiat. Non autem solum circa rationales creaturas omnipotens deus debuit miracula facere: sed etiam circa irrõnabiles & insensibiles debuit suam uirtutem mõstrare: ut sic sue diuinitati ꝓbetꝫ omnis natura subiecta. Quia uero aliqua bruta ꝓpinq; se habent scd̃m genus ad hoiem unde & in eodem die cũ hoie facte sunt nõ oportebat q͞ circa brutoꝝ corpus aliq̃ miracula faceret: quia quãtũ ad naturam corporalem & sensibilẽ eadem rõne cũ oibus censebitꝫ: & multo fortius mãifestabatur uirtus in corporibus hoim. Pisces autẽ cũ uiuãt in aqua magis a natura hoim differũt: unde & in alio die sunt facti in quo miracula fecit i copiosa captura piscium: ut legitur luce. v. & Io. ultio. Et in pisce quem petrus cepit in cuius ore staterem repit. Quod autẽ porci i mari precipitati sũt nõ est opus diuini miraculi sed nequitie demonum ex iesu dispensatiua & utili permissione. In plantis autem miraculum fecit: cũ ad uerbũ illius ficulnea aruit. Mat. xxi. Nec propter hec sicut dicit. Crisostomus super. Mat. q͞ in plantis & brutis aliq̃ñ tale do minus operatur: queras quare sicata sit ficulnea iuste ut. Mat. dicitur: hoc nisi querere ẽ ultime demẽtie: quia. s. in talibus non inuenitꝫ culpa & pena: sed miraculũ inspice factorem. Non facit creator iiuriã possidenti si creatura sua ad aliorum salutẽ suo utatꝫ arbitrio. Sed magis ut hylarius dicit super. Mat. Ibi deitatis diuine reperimus argumentũ. Nã ubi afferre uoluit & procurare perse salutis exemplum uirtutem suã i hũanis corporibus exercuit: ubi uero i cõtumaces: formas ferietis cõstituebat facere speciem in damno arboris indicauit. In aere uero & aqua benedictus iesus miracula fecit que nouit sue pietati cõgruere: ut legitur. Mat. viii. Imperauit uentis & mari. & facta ẽ tranquillitas magna. De his & aliis plr̄ibus miraculis eius infra dicetꝫ p̄ticularter. Nõ conueniebat pacifico iesu qui omnia in statũ pacis & trãquillitatis reuocare uenerat: ut uel turbationẽ aeris uel diuisionem aquarum induceret. Sicut moyses mare diuisit: & Helyas & Iosue Iordanem. Et quando dabatur lex in monte synai fuerunt i aere tonitrua & micantia fulgora. Sicut & helyas fecit. tertio regum. xviii. Postq̃ baal prophetas occidit. Quod autem hoc facere non debebat pium iesum ostendit. Apostolus ad hebreos. xii. dicendo. Non enim accessistis ad tractabilem ignem & turbinem & caliginem & procellam & tube sonum: & uocem uerborum quandiu audierunt excusauerunt se ne eis fieret uerbum. Et infra. Sed accessistis ad syon montem & ciuitatem dei omnipotẽtis hierusalem celestẽ. Et post. Et iã testamenti noui mediatorem iesum & sanguinis aspersionem melius loquentem q̃ abel. Circa passionem tamen scissum est uelum templi: ad ostendendum reserationem mysteriorum legis. Apperta sunt monumenta: ad ostẽdendum q͞ ꝑ eius mortem daretur mortuis uita. Terra mota est: & lapides scissi sunt: ad ostendendum q͞ lapidea hominum corda per eius debent passionem scindi & q͞ totus iste mũdus debet ad bonum passionis moriẽtis iesu uirtute mori. Tanta ergo miracula facienti in uniuersa creatura omnipotenti iesu cum psalmista cantemus. Domine dominus nr̃ q̃ admirabile est nomẽ tuum in uniuersa terra

Iesus uerbis sensatus cap. xii.

Paterne sapientie splendor: & ueritatis magister sapiens iesus qui usq; ad tempus tricennarium tacuit: postmodum aperiens os suum celestem mundo sapientiam in sue predicationis affluentia eructauit: quod maxime discipulis fecit tam in sermone quem eis fecit in monte: q̃ in illo quem eis fecit in die Iouis sancto per crucis suplicium egressurus de corpore: his enim electis discipulis dei tanq̃ sapientie uasculis gratuita electione magistri iesu datum ẽ nosce mysterium regni dei. Ac per hoc uerbi incarnati abundantius aliis uerbis splendentibus illustrari. Licet autem magistri iesu sapientia magis super electos discipulos fulserit uniuersaliter cum respectu omnium uerbum patris iesu in omnibus uerbis suis sẽsatus apparuit: quod triplici effectu ostendit: fuit enim
Suauissimus in attrahendo
Clarissimus in manifestando

Efficacissimus in coniũgendo
Pro eius suauitatis sapientia dicebant ministri iudeorum:qui missi fuerãt apprehendere eum.Io.viii. Nũq̃ sic locutus ẽ hõ.Et turbe mirabãt ĩ uerb̃ grẽ que pcedebãt de ore eius.Et Symonpetrus uerborum eius suauitate attractus p se & ceteris discipulis ait Io.vi.Dñe ad quẽ ibimus?uerba uite eterne hẽs.Et nos credimus & cognouimus quia tu es christus filius dei. Propt̃ disertionẽ ĩ rõnẽ reddẽdo tãq̃ nouus magister laudabat̃: Mat.i. Que nã est hec doctria noua?Et Luce.iiii.Cũ aperuisset iesus prophetiã & legisset:spũs dñi sup me euãgelizare paupibus misit me &c.Sequit̃ q̃ oĩum oculi erãt itẽdẽtes ĩ eũ ĩ synagoga.Et hac mãifestatione utebãt̃ apl̃i qñ cũ eis erat singularis.& eis sicut Mar.dicit diuĩa disserebat. Propt̃ ptãtẽ ĩ cõuincẽdo dicit Lu.Fcm̃ ẽ dũ h̃ diceret erubescebãt oẽs aduersarii eius.Et licet fuerit ue⁊ spãlit̃ de ill̃ q̃ tũc dicebat singl̃r:fuit tñ uniuersalit̃ ue⁊:qr sermõis efficacia oẽs aduersarios suos cõfudit:q̃tũcũq̃ sui tpibus uoluit rñdere:sicut patuit ĩ oĩbus disputatiõibus quas hũit cũ scribis & ph̃iseis & ĩ calũniis sibi ĩpositis uel attẽtatis:ut de uiolatione sabbati de quo pluries eos cõuicit:& de aliis calũnis sibi impositis:de q̃bus aliq̃d dcm̃ est supra capl̃o:Iesus ĩ honoratus:.Patet ẽt ĩ tẽtatiõe multiplici quã ei fecerũt:ut Mat.xv de trãsgressiõe traditionũ senio⁊ q̃ discipl̃i nõ lauabãt manus cũ panẽ mãducabãt: Et de qõne cẽsus:ut⁊ liceret dari cesari.Et de muliere ĩ adult̃io deprehẽsa.Et calũnia resurrectiõis ĩ muliere q̃ hũit.vii.uiros.Et de qõne pcipui mãdato⁊ fcã a legis doctore:& de multis aliis qõnibus sibi fcĩs:ĩ q̃bus oĩbus ueritatis hostes cõfusi remãserũt:sicut q̃ maxĩe patet ĩ multis disputatĩoĩbus quas singl̃arit̃ ille dilcũs discipl̃s Io. collector uerbo⁊ etñi uerbi ihu ĩ decursu euãgl̃i sui põit maxime.v.vi.vii.&.viii.capl̃is.& q̃si p totũ euangeliũ suũ pp q̃d merito põt cõcludi de efficacia ptãtis sapiẽtie ihu q̃d̃ scribit̃ Mat.xxii.Nẽo potat ei rñdẽr uerbũ:nec ausus fuit q̃sq̃ ex illa hora eũ ãplius iterrogare. Ad euidẽtiã oĩpotẽtis efficatie uerborũ etñe sapiẽ ihu ẽ maxĩe põderãdũ:q̃ ĩ rñsiõibus q̃s fecit eterna sapĩa iesus hostibus suis cõit̃ tria facit
Respõdet ad questionem realiter
Respõdet ad hominẽ condecenter
Doctrinã suã ordinariam cõtinuat euidẽter.
Rñdere ad rẽ est aliq̃d dicere unũ q̃site qõnis ueritas pateat illũinate mẽti:hoc p tanto dico q̃ nõ patet ceco cordi q̃ ad rẽ ptinet rñdere.Sicut splẽdẽtẽ ueritatẽ sua⁊ rñsionũ pfida ignorãtia iudeorum nõ aduertit. Rñdere ad hoiem cõdecẽter ẽ eius malitiã fraudulentã detegere & percutere uitium: unde ĩpingere nitit̃ in magist⁊. Ordĩaria uero xp̃i doctrina dignitate sue psone & gr̃as & officia & cãs assũpte nature:& sui aduẽtus ĩ carne : quam sapiẽs iesus tunc singulariter cõtinuauit:qñ ipsam temptatorũ pfidia adhuc ĩpedire uisa fuit. In quo maxĩe oñditur sue sapiẽ efficacia:q̃ sic illo⁊ mala faciebat sue ĩtentioni subseruire:ut ĩde expediat ad suũ ĩtentũ & ad sui aduẽtus manifestandum beneficium:unde adhuc sibi dare conant̃ impii ĩpedimentum. Vt si fortis pugil in campo certamĩs positus quidq̃d sibi ab hoste proiicit̃ ad ĩterũ:ut̃ ĩ hostẽ retorqueat:uel iu suũ subseruire faciat fundamẽtum:hoc aũt est magne sapiẽ scire ĩtueri ĩ sapientia iesu:& si in lumĩe loquentis iesu lector ad uerba sacri euangelii cũ humilitate accesserit cum magno intellectus tripudio in respõsionibus iesu tria superius dicta contineri excellenter aduertere poterit. Exẽpli causa adduco illud .Mat.xxii. quando mittunt pharisei discipulos cum herodianis ut caperent iesum in sermone cũ multis blanditiis dicẽtes. Licet censum dari cesari an nõ? Vbi eleganter noto tria predicta Nam ad homines respõdit:eorum discoperiẽs fallaciam: ostẽdens eos in laudibus subdolos:& in questiõe malignos.Cognita inquit iesus nequitia illorũ dixit. Quid me tentatis hypocrite? Ad rem respõdit: cum dixit.Reddite que sũt cesaris cesari:& que sũt dei deo:propter quod sequitur. Et audientes mirati sunt & abierunt:quasi de sua malitia confusi & sua intentione priuati. Ordinariam etiam suam continnat doctrinam.Cum eni proposuisset parabolam de nuptiis filio regis factis:in quibus docuit se animarum sponsum.Qua propter nõ sine charitatis ornamento in sua copula recipitur & parabolam cõclusit. Multi sunt uocati:pauci uero electi. Predictis impedimenta prestantibus p dolosam ĩterpositam questionem suam: ordinariam continuauit doctrinam:ostendens alio typo q̃ sicut anima redempra est sponsa iesu.quã tamen de ornamento charitatis examinat & pro defectu repudiat.Et sic ipsa est moneta regia eterni regis naturali insignita imagine:& uirtuali similitndie subscripta. De quorum integritate uel superinduta peregrina deformitate diabolici characteris ih̃s examinator aduenit:& reprobator characteris diabolici:quasi imaginis cesaris & recolector similitudinis dei:propter quod nummisma petit ostendi:qr que sunt in facie anime per contritionem & operationem nostram iubet examinari in oculis dei: & inuentam deformitatem inuectiue redarguit cũ ex questione mentem ad sui confusionem inducit dicendo.Cuius est imago hec & superscriptio? Quod si anima confusa ex confessione iudicat se peccatricem:recognoscens dicat cesaris.i:demonis. Cesar enim interpretatur presideus princeps:& potest significare illum qui est princeps super omnes filios superbie. Audi remedium p salutis.Reddite ergo que sunt Cesaris cesari. & que sunt dei deo. Cesari uero reddere ẽ diabolo sua tẽtamẽta resistẽdo refũdẽr:& deo purã cõseruãdo naturã:& ab ipo oẽm r̃cognoscẽr gr̃am:h̃ tibi exempli gr̃a dicta sunt:licet & multis

aliis modis possit hec figura exponi. Circa aūt magistralem eterni uerbi sapientiam debes notare quattuor scilicet.

Quod decēs fuit iesum primo solis ꝑdicare iudeis

Secundo etiam cum scandalo ipse sue predicationis debuit predicare ueritatem.

Tertio docere debuit publice non occulte.

Quarto ꝙ docere debuit solū uerbo & nō scripto.

Pro primo potes notare quod licet de bīdicto iesu sit scriptū: Esa. xlviiii. Paꝝ est ut sis mihi seruus ad suscitandas tribus israel cōuertendasque feces iacob: dedi enim te in lucē gentiū ut sis salus mea usque ad extremū terre. Tamē a principio fuit cōueniens: tā per apl'os: q̄ p christum iesum predicationis sue aduentū solum exhiberi iudeis. Primo quidem ut ostēderet p suum aduentum īpleri ꝓmissiones pr̄m: que iudeis & non gentibus pr̄ia facie fieri uidēt'. Propter quod Roma. xv. Dico ait Apostolus xp̄m iesum ministrū fuisse circūcisionis. i. apl'm & ꝑdicatorē iudeoꝝ ꝓpter ueritatē dei ad cōfirmādas ꝓmissiones patrū. Secūdo pp cōseruandum ordinē hierarchicū quē semp deus in oībus seruat. Quapropter dr̄ ad ro. xiii. Que a deo sunt: ordinata sūt. Et iudeis qui deo erāt propinquores p fidē & cultū unius dei decuit prius xp̄i doctrina ꝓponi & p eos ad gentes trāsmitti: sicut p supiores angelos ad inferiores diuina lu̇ia deueniūt: unde sup illud mat. xv. Nō sū missus nisi ad oues q̄ pierūt domus israel. dicit Io. non hoc dicit qn ad gentes missus sit: sed ꝙ primo ad isr̄l missus ē. Et hoc ē quod dicit' Esa. ultimo: mittā ex his qui saluati fuerint. i. ex iudeis ad gentes: & multis enaratis nationibus dicit: & annūciabūt gloriā meam: unde aperte hūc ordinē describit propheta. Tertio ut a iudeis auferret scandalū: uel saltem materiam scandali unde sup illd' mat. x. In uiā gētium ne abieritis dicit hier. Oportebat ꝑmo aduētū xp̄i nūciare iudeis ne iustā haberēt excusationē dicētes ꝙ ad gentes & samaritanos populos miserit. Quarto ut oñderet sue passionis fructū & meritū in cōuersione gētiū per q̄ meruit gentibus piissimus iesus sue redēptiōis notitiam & ab eis excludi idolatriā: & i eis predicari sui nominis gloriā: pp quod dicit' Apoca. secūdo. q uicerit dabo ei potestatem sup gētes: & reget eos: sicut & ego accepi a pr̄e meo: & ad phil. secūdo dr̄. ꝙ factus ē obediēs usq̧ ad mortē: mortē aūt crucis: pp qd̄ & deus exaltauit illū & dōauit illi nom̄ &c. Et iō passionē suā noluit ante aliis publcari doctrinā: sed post passionē suā dicit matth. ulti. docete oēs gentes. & predicate euāgelium omni creature Hāc rationem iesus innuit cum iminēte passione q dam gentiles uellent uidere iesum r̄ndit. io. xiii. nisi granum frumēti cadens in terrā mortuū fuerit nullū fructū affert: uñ dicit aug. ꝙ ipse erat granū mortificandū i infidelitate iudeoꝝ: & multiplicādū i fide ppl'orū: & sicut nō decuit sapiētē iesū a ꝑncipio cōiter suā doctrinā ad terras gentiū mittere: ut iudeis tanq̄ ꝑmogeīto ppl'o honor debitus seruarētur: ita non debuit gentiles omnino repelleri ne spes salutis eis oīo ꝑcluderet': & pp hoc aliqui gētiles particulariter sūt admissi pp excellētiā fidei & deuotōis eoꝝ sicut cēturio & mulier sanguiflua: & chananea i quibus magna fides ecclesie tāquā in suis primitiuis fuit dulciter accepta a benigno iesu & cōmēdata magnifice. Quia uero ꝓmissiones pr̄m etiam: i iudeoꝝ ppl'o ipossibile erat euacuari: idcirco i ipsoꝝ iconuersione quā cū magno gaudio expectamus meritū persone xp̄i & sue passiōis: uite & sublimitatis glorie ꝑgustabūtur magnalia. Eoꝝ. n. conuersio erit pfecta: ita ꝙ i filiis iudeoꝝ futuris apparebit emēdata malitia: & ipsi metēt habūde xp̄i doctrine lumina & pfectionis exēpla que nūc uidētur ociose a iesu super patres eoꝝ icredulos seminata. Et passionē iesu a pr̄ibus suis illatam sup oēs alios plāgunt p amara suspiria singulariter cōplātati & cōsepulti similitudini mortis iesu: ita ꝙ i eis apparebit ꝙ nō ociose intus eos. xxxiii. ānis i carne mortali uixit: unde & figure que illam conuersionem significāt multū ꝑcellēter diuinā familiaritatē pretēdūt in eis respcū ꝑteriti status: sicut patet i resuscitatione filii archisynagogi: ut ifra dicet' & sicut aliqd i illo. ca. iesus redemptus paruulus: de symeōe & eius cātico ē supra dictū. O benigne iesu q mihi peccatori dedisti anxie suspirare ad illius statū sublimis excellentiā & illis felicibus iudeis non inuidere. sed tota mente colletari ad tuā gloriā: p illā superexcessiuā gratiā quā i primo tpe te supelectos tuos idignus cognosco uelle effūdere te humiliter & instāter deprecor ut more catelli tui de micis illius superabundātis conuiuii tui me digneris reficere meritis illoꝝ sicut excellenter perfectoꝝ q i sua natura nōdū sūt: & in tua bonitate & uolūtate imutabiles sūt. Circa secūdū debes scire: ꝙ sicut p excellentiā pfectiōis pr̄m & filioꝝ futuroꝝ debuit benedictus iesus in sua psona tm̄ ꝑdicare uideis: sic pp malitiā & scādalū iudeoꝝ tūc ꝑn̄tiū nō debuit dimittere qn aperte pāderet ueritatē & utilitatē sue sapiētie doctrinalis qa salus multitudinis: & utilitas electoꝝ quā redēptor iesus clare uidebat ē ꝑferēda paci quorūcūq̧ singulariū hoīum. In finalibus aūt tpibus sēp sūt aliq pestilētes q alios uidētur regere q i doctrina iflātur scīa & de falsa ꝑsumūt iusticia: & tales ꝓterue seuiūt cōtra ueritatis sp̄m oriētis & multitudinē plebiū simpliciū q̄ parata est seq ac credere pertinaci malitia & dolosa astucia toto conatu īpediūt ne in splendore noui luminis accipiāt remediū ꝑdicate salutis. Quod licet uideatur nouū qa noua pfectōe nouiter explicatū tm̄ antiqū est qa in antiqs & auctenticis medullitus est inclusum: sicut christus dicebat iudeis: scrutamini scripturas i quibus uos putatis uitam eternam habere. Et ille sūt q̄ testimoniū phibēt de me. & iudeis zelātibus p moyse dixit: ē q accusat uos moyses i quō spatis si moysi creditis: forsitan & mihi: de me ille scripsit

Io.v. Tales.n.hypocrite nouũ uirtutis spm̄ psequẽtes gl'iant' se ãtiquã doctrinã defẽder':& p ãtiquorũ prm̄ hõre zelar'. Quod cõtra xp̃s ondit ꝙ ẽt scripturã ignorãt:& scõꝝ prm̄ cõtra se iracũdiã puocãt:unᷓ & gl'iãtibus i pr̃e abraham dixit Io.viii. Vos ex pr̃e diabolo estis:& desideria pris ur̃i uultis facere. Sil'r & ioan.i caõica oñdit euãgl'ii doctrinã nõ ẽẽ nouã:sed ãtiquã.d.Nõ mãdatum nouũ scribo uobis sed mãdatũ uetus:qđ audistis ab initio:qr cũ noua spũs scĩ illũinatio p scriptũ circa scripture itelligẽtiã:& circa pfcõnẽ assũmẽdã dabatur discipl'is suis:Io.xiii.Mãdatũ nouũ do uobis:&c. Pro uitãdo ergo scãdalo:nec xp̃s uoluit ueritatẽ omittere:nec eoꝝ scãdalum docendo uitare. Impugnabant enim salutem simplicis populi': tũ qr impugnabant christi doctrinã per quã solã poterat esse salus:tũ ẽt qr suis prauis moribus uitam populi corrũpebãt.Et qđ ẽ peius ista duo mala q̃ sub spẽ bõa ppl'o suadebãt:ad hoc pbãdũ scripturaꝝ itelligẽtiã subuertẽtes. Propt' qđ utilius erat ut appareret hostes xp̃i publice q̃ sibi blãdiẽtes i facie & ab eius seq̃lla ppl'os reuocarẽt occulte.Ex publico.n.ipoꝝ scãdalo cõtra xp̃m poterat inotescere ꝙ exq̃sita malitia & iuidia detrahebãt ei & eius salutari doctrĩe:pp qđ nec eius scãdalũ uitare debuit:sicut nec fecit:nec tã scãdalizare eos debuit nec uoluit nisi ex uirtute sue doctrĩe ul' scitate uite quã p eoꝝ scãdalo:nec debuit nec uoluit omitter': qn potius illa q̃ potuit alit' facere i ocl'is eoꝝ uoluit facere i sabbõ unᷓ accipiebãt matiã cecitatis:qr đ idustria uoluit uirus latẽtis malitie ipoꝝ miserator simpliciũ iesus maĩfestare ppl'is: ne seducerẽt' ab eis.Et eos sicut digni erãt aplius excecare:& tñ faciebat opus scm̄ & utile:qr cerimonialẽ obseruãtiã sabbati de qua curabãt ph'isei & de eius destructõe mortali nõ curabãt:debuit retificare & apire ppl'is. Sil'iter & aliis suis obseruãtus superstitiosis debuit eoꝝ carnalẽ hypocrisim & cecitatẽ detegere:De q̃bus dr̃ Mat.& Mar.Ph'isei.n.nisi crebro lauẽt manus suas nõ mãducãt panẽ: tenẽtes traditionẽ senioꝝ:& a foro uẽientes nisi baptizati ñ comedũt. Et alia m'ta sũt q̃ tradita sũt illis seruar' baptismata calicũ & urceoꝝ & eramẽtoꝝ & lectoꝝ. Pro q̃bus oĩbus acute ibi cõfundit eos uocãs hypocritas ex testimõio Esa.Eoꝝ cultũ dei uanũ reprobãs tanq̃ externus cultũ appentie hypocrisis & intius uacuũ ueritate mortali:ex quo fuerũt fortit' scãdalizati: ñ scripta sũt Mar.vii. Propt' qđ Mat.xv dr̃:ꝙ discipuli dixerũt ei.Scis qr iudei audito hoc uerbo scãdalizati sũt.At ille rñdẽs ait.Oĩs plãtatio quã non plãtauit pr̃ meus celestis eradicabit'.Sinite illos:ceci sũt & duces cecoꝝ.Ex q̃bus patet expresse ꝙ eorũ scãdalũ puipẽdit:& puipẽdere debuit:qr ipi populũ uere ad eternũ scãdalũ deducebãt. Mat.ẽt legimus.xvii.ꝙ ipse recte uitauit scãdalũ gẽtiliũ:q petebãt dragmã:ubi pbato ꝙ ipse nõ tenebat' soluere:uoluit tñ soluere p superrogationẽ:nolẽs eos turbare:unᷓ ipẽ dixit petro.Vt ãt nõ scãdalizemus eos uade ad mare &c. Ibi dr̃ ꝙ fecit solui censũ p se:& p petro ad euitãdũ scãdalũ:ubi nota misericordiã:sapiam:pietatẽ:simulq; iustitiã bñdicti iesu.Quia.n.scribe & ph'isei ipugnabãt spm̄ xp̃i: et obstiata eorum malitia scãdalizabãt' de oĩpotẽtis iesu doctrĩa:& idcirco erãt excecãdi: & a dei cultu pscidendi:iõ eoꝝ scãdalũ nõ curauit:& nõ curãdũ discipl'is dixit:qn potius docẽdo & faciẽdo ea q̃ erãt dĩni hõris mõis illis displicibilibus ipoꝝ scãdalũ occõnalit' augmẽtauit:& q̃si de idustria pcurare appuit. Quia uero colligẽtes didragma & gẽtiles & simplices iudei & ifirmitate & ignorantia sumebãt scãdalũ ex omissiõe aliquoꝝ ex q̃bus iesus & eius discipl'i erãt liberi:licet illa facere nõ esset pcm̄:sed magis superogationũ.Idcirco qr pius ih̃s tales uocare uenerat:eoꝝ scãdalũ pie uitat: p hoc dãs exẽplũ i similibus tp̃ibus pusilloꝝ scãdali q pati erãt seq spũm gr̃e totis uiribus debẽr' uitari.Et illoꝝ q sũt similes ph'iseis & scribis q scandalizãt' de his de q̃bus edificari debuerũt scãdala puipẽdi. Pro pmo dr̃ mat.xviii.Quicũq; scãdalizauerit unũ ex pusillis istis q i me credũt:expedit ei ut suspẽdat' mola asinaria i collo eius:& demergat' i profundũ maris.Mola asinaria põt inelligi uita laboriosa:& pfũdũ maris ĩtelligi pfũdũ hũilitatis & tribulationis. Vult ergo oñdere ꝙ uiri uirtutũ exẽplares i pricipiis statuũ maxĩe:debent labores & multas tribulatiões mũdi uiriliter sustinere:ut poss nt simplices & rudes ppl'os attrahere:& eoꝝ scãdalo cauere:pp' quod dicebat apo. Si esca scãdalizat frẽm meũ:carnes nõ comedã i eternũ.Btũs frãcicus sciens se datum aliis i exẽplũ:licet inocẽs ẽẽt eius caro:& nullo modo pp offẽsas egeret flagello:cõtinuo tñ illi penas renouabat & onera:custodiẽs pp alios uias duras:dicebat enĩ. Si linguis hoĩum loq̃r & ãgl'oꝝ:charitatẽ ãt non hẽam:& pximis uirtutũ exẽplar nõ monstrẽ:parũ psũ aliis:mihi nihil. Hoc itaq; mõ exẽplo magistri pfcõnis iesu & strenuii eius imitatoris pauli & fidelis renouatoris eius frãcisci pusilloꝝ scãdala uitare debemus:& molã asinariã in collo portare. Tales.n.scõs asinos dñs eq̃tare dignat':& felici sessiõe sup eos cũ scõꝝ angl'oꝝ iubilo eos i ciuitatẽ supni hierl'm itroducit. Pro puipendẽdo ãt scãdalũ hypocritaꝝ & ph'iseoꝝ q uolũt famã hẽre & scitatis opa ñ facer':dicebat apl'is suis pdicãs.Emulant' uos & nõ bñ.& subuerter' nos uolũt ut illos emulemur. Tales.n:q opa pfcõis facere nolunt uolẽtes ipediũt:& ad sua carnalia opa imitãda inducẽtes :& cogẽtes eos q pfcõni iuigilãt: ipsos a pfcõne subuertũt:caudã lõga uulpĩe astutie super anũ iperfcõis portãtes ne ipsoꝝ appeãt in oculis puipẽdenda. Pro taliũ uitãdo cõsortiũ & p uitãdo scãdalũ:iesus dicebat apl'is Luce:xii.Attendite a fermẽto ph'iseoꝝ qđ ẽ hypocrisis.Istud ẽst fermẽtũ malitie & neq̃tie qđ totã massã religiõis corrũpit:ne uiuat i azimis sinceritatis & ueritatis uite pfcẽ. Quia tñ diuina & sacta perfectiõe crescẽte &

sub bñdcõ filio ĩ elcĩs debet ħ impie uulpis cauda cruentari & ipsius reuelari opprobriũ:ĩ cuius tñ no dosa aufractu q̃diu stat ita lõga cetus electoꝝ affligit̃:idcirco cõsolationẽ ꝑmittit.d.Nihil optũ: qđ ñ ĩuelet̃ &c. Quia uero ill' de pfcã ueritate nascit̃ scandalum quam spiritus iesus in aure cordis suis paupibus loquit̃:idcirco p̃cipit ueritatẽ ĩspiratã publice p̃dicari:& illoꝝ obstiatoꝝ scãdalũ puipẽdi.d. qđ dico uob̃ ĩ tenebris:p̃dicate s̃r tecta. Patet igit̃ ꝙ taliũ obstinatorũ & ueritatẽ ꝑsequẽtiũ ñ uult iesus uitari scãdalũ:sed ad pfecta opa acrius ꝑuocari Nõ enĩ scãdalizant̃ nisi đ ope pfecto:moꝛ pħonis masculũ oẽs sue relaxatõis iactãtes in flumine:& femininũ fragile nutriẽtes ĩ obseq̃ũ sue ĩperfecte uite. Hoꝝ exẽpla tñ ĩ nr̃is doloribus multiplicata uidemus ꝙ gemẽtes ĩ talibus pñt cũ dauid lugere dicẽtes.Circũdederũt me sicut apes &c. hec est ultio puritatis ut a suis ĩpugnatiõibus cõuertant̃ : licet:apl's.d.p̃me ad choꝝ:q̃rto:sine offẽsiõe estote iudeis & gẽtibus:& ecclesie dei . Et p̃me ad thy. v. seniorẽ ne ĩcrepaueris:sed obsecra ut p̃rem . Nõ fecit cõtra hoc xp̃s nec imitatores pauli faciũt: qa ĩtelligit paulus sine affectu esse ut nulli fcõ suo uel dicto rectis occõ det̃ ruine. Si tñ scãdalũ de ueritate nascit̃ siue uite:siue doctrine:tutius scãdalum nasci ꝑmittit̃:q̃ ueritas relinq̃t̃.dicit gre.hõrare aũt seniores & nõ ĩcrepare:apl's ĩtelligit de illis sẽioribus q nõ etate uel auctoritate sed etiã scĩtate & honestate s̃t senes:scđm illud.Numeri.xi.cõgrega mihi.x. uiros de senioribus isrl' quos tu nosti ꝙ senes sũt.s. nõ tm̃ etate t̃pis:sed scĩtate uirtutis:si aũt auctoritatẽ senectutis ĩ istrumẽtũ malitie uirtutis publice peccãdo & alios suo male exẽplo deformãdo manẽte & aciter ĩcrepãdi sũt:et a spũ iunioris:qđ ꝓbat̃ da. xiii.ubi dr̃:ꝙ suscitauit dñs spm pueri iunioris &c. seq̃t ꝙ dixit ad p̃mũ:ĩueterate dieꝝ maloꝝ & ad secũdũ:semẽ canaã & nõ iuda:spẽs decepit te & ꝯcupiscẽtia subuertit cor tuũ. Circa tertiũ sciẽdũ:ꝙ iesus publice:& nõ occulto p̃dicauit:& sic p̃dicare debuit:sicut ipse dixit:ego palã locutus sũ mũdo:ego sp docui ĩ synagoga & ĩ tẽplo quo oẽs iudei cõueniunt &c. Ad cuius euidẽtiã ẽ sciẽdũ.ꝙ doctrĩa alicuius põt ẽẽ ĩ occulto tripl'r:uno mõ q̃tũ ad ĩtẽtionẽ docẽtis q ĩtẽdit suã doctrĩnã nõ manifestare m̃ltis sed magis occultare:qđ duplici cã cõtingit:q̃nq̃ ex ĩuidia docẽtis:q supbe uult ĩ scĩa solus apparere: qđ ĩ xp̃o locũ ñ hũit q̃nimo dicere potuit illđ sapiẽtie.vii.sine fictõe didici & sine ĩuidia cõico:& honestatẽ illius nõ abscõdo:q̃nq̃ cõtigit pp ĩ honestatẽ eoꝝ q̃ docẽtur:sicut augu.docet sup io.ꝙ q̃dã sunt mala q̃ portare nõ põt q̃l'cũq̃ pudor humanus:ũn de doctrina hereticoꝝ.ix.puer. dr̃ aque furtiue dulciores sũt.doctrĩa aũt xp̃i fuit mũdissima:& uera:de q̃ mar.iiii.dr̃:Nũq̃ uenit lucerna.i.uera & hõesta doctrina ut sub modio ponat̃. Alio mõ aliq̃ doctrina dr̃ ĩ occulto quia paucis p̃ponit̃:& sic christus in occulto non docuit:quia uel doctrĩnã suã turbe ꝓposuit uel suis in cõi dixit discipulis:ut ipi postea tpe cõgruo docerẽt turbas:ũn aug.dicit sup io.qs ĩ occulto cũ corã tot hoibus loq̃t̃:ꝙ p eos uelit innotescer̃ m̃ltis. Tertõ mõ aliq̃ doctrina ẽ ĩ occulto q̃tũ ad docendi modũ.& sic xp̃s q̃busdã turbis locutus ẽ ĩ occl'to parabolis utẽs ad spiritualia anũtiãda mysteria : ad q̃ capiẽda ñ erãt idonei: uel forsitã digni:& tñ xp̃s tm̃ audiẽtibus dabat intelligere in hiis que docebat:quantum sue iusticie:& pietati uidebat congruere. Vasis tamẽ gratie & sapientie sue apostolis suis parabolas expõebat.per quos sapiẽtia christi deuenirẽt ad alios :sicut essent idõei: secũdũ illud scde ad thy.secũdo.quo audisti a me p multos testes hec commendo fidelibus hominibus'qui idonei erunt & alios docere. apostolis aũt dicit ihs luce.viii.Vobis datũ est nosce mysteriũ regni dei:ceteris autẽ in parabolis &c.quod figuratũ fuit.Numeri.iiii.ubi mandatur qđ'filii aaron inuoluerent in uasa sanctuarii:que leuite inuoluta portarent. Licet autem dicatur mat.xiii.ꝙ sine parabolis nõ loquebat̃ ad turbas:illud ĩtelligẽdũ est secũdum criso.per illũ sermonẽ quem tũc fecit|: q̃uis & alias sine parabolis turbis m̃lta locutus fuerit. sed quia nullũ fere sermonẽ explicat ubi nõ p parabolã aliqd significauerit: quanuis ĩ eo aliqua proprie dixerit.Non enim discipulis suis dominus omnia profunda sue sapientie manifestat cum eis dicit:io. xvi.adhuc multa habeo uobis dicere que nõ potestis portare modo. Et si scintillam sermõis eius sustinere certe nec sũmi seraph hoĩs iesu sapiẽtiam cõprehendunt:quin potius ut dicitur:ezechiel'.i.cũ fieret uox super firmamẽtum quod erat sup caput eorum stabãt & submittebãt alas suas. Et licet ĩ ezechiele uocetur seraph:esaie tamẽ.vi.dicitur ꝙ seraphin uelabãt facies suas:sicut exponit diony.ĩ typo eius qđ' dicĩ ũ ẽ: quicquid tamen secũdum uiarum suarum moderamen sapiens iesus palam proposuisse dicitur:licet non omnes intellexerint eum sicut dicit:aug.intelligendum ẽ sic dixisse dominũ. Palam locutus sũ mundo:acsi dixisset:multi me audierũt:& rursus:non erat palam:qa nõ intelligebãt Nec erat contra hoc qđ mat.x.dixit:qđ ĩ aure auditis:predicate super tecta:sicut hylarius exponens hoc dixit:Non legimus dominum solitum fuisse sermocinari noctibus & doctrinã in tenebris tradidisse:sed hoc dicit quia omĩs sermo eius carnalibus tenebrescit:& uerbum eius infidelibus nox est. uel secũdũ:Hiero.comparatiue legitur:quia erudiebat in paruo iudicie loco respectu totius mundi:In quo per apostolorum predicationem debebat christi publicari doctrina. Fuit autem multum conueniẽs christum in parabolis loqui:parabola enim est sensibilium rerum acceptio ad spiritualia firmanda.& quia una figura possunt significari innumera: ideo maxime altos magistros decet in parabolis loqui: quorum est doctrina breuiloqua.quod christo maxime conuenit:qui uerbum eternum paterne sapiẽtiie sepsũ ĩ breui archa recluserat hũanã assumẽdo naturã:ut ex h̄ merito dicat̄ uerbũ abbreuiatũ fecit

dominus sup trā &c. Secūdo qr p hoc decebat sēsibilia debere & posse ad spūalia & diuina refferre. Tertio qr p hoc sapiens ihs magis illustrabat & fortius exercebat hūiles discipl'os & execrabat impios phariseos: & eis archana sapie sue abscondebat: seruās hūilis iesus qđ ipe scē precepit. Nolite scm dare canibus. Quarto ut mō docēdi utriusq̄ nature ueritatē ihs incarnatū uerbū ondēret. Sicut.n.i pabola carnis & spūalis sēsus corpalibus figuris obuoluitur: sic & spūs q deus ē dei filius & carne nestitus & dei uerbū etnū ligua corpali i assumpta carne pfne sapie eructat archana. Multis aliis rōnibus pōt pacē iesū decētissime fuisse locutū: licet hoc p sūma rōne deuote & fideli mēti suf ficiat solū. s. scire q̄ sit de facto pceder & loqui xp̄s elegit. Non.n. dubitat mens deuota & illumiata a iesu q̄ optimo & decētissimo mō cum xp̄s fecit & ex eo quodcūq; sit illud optimū ē q̄ illud dicere uel facere iesus deus & homo elegit. Circa q̄tū debes scire q̄ nō decuit prudētē iesum qui oia facit in sapia doctrinā suam tradere scripto sed uerbo. Primo pp dignitatis sue excellentiā. Cū.n. xp̄s eēt summus doctor: sūmum docendi modū cōpetebat accipe: ut. s. uerbo uocali i discipulorum iprimeret cordibus. Propter quod dr Mar.i. q̄ erat docēs eos: sicut ptātem hn̄s. Vnde ēt apud gētiles Pythagoras & Socrates excellētissimi doctores inter eos nihil scribere uoluerūt. Scripta.n. ordināt ad i pressionē doctrine i cordibus auditoꝝ sicut ad finem. Et maioris efficacie ē doctrinam suā imp̄mere uerbo q̄ scripto: unde testimoniū increate sapie iesu: q̄ ipse ē magister magroꝝ iterius iprimens: fuit pmaximūq; simplices & idiotas apl'os tāta & tā alta retiner fecit sine scripto sed solo impressiuo uerbo de ipius iesu sublimitate doctrīe. Secūdo pp excellētiā doctrīe iesu q̄ l'ris cōphēdi nō pōt: scd'm illud Io. ultio. Sūt & alia multa q̄ fecit iesus q̄ si scriberēt p singl'a: nec ipm arbitror mūdū cape posse eos q scribēdi sūt libros: sicut dicit Aug. Nō spacio locoꝝ credēdū est mūdū cape nō posse sed capacitate legētiū cōprehendi nō posse. Si āt iesus suā doctrīam scripto mādasset p se: nihil ultius de iesu doctrīa hoies estiārēt: q̄ qđ ipamet doctrīa ptēderet. Tertio ut ordie hierarchico ad oēs sua doctrīa pcederet: dū ipe discipulos suos uerbo docuit: q postmōm alios uerbo & scripto docuerūt: uñ & de sapia dr Prouer.ix. q̄ misit ancillas suas ad arcē & ad menia ciuitatis. He ancille fuerūt apl'ice mētes dociles & subiecte. Si āt ipsemet iesus suam doctrinā scripsisset: cū oēs leger potuisset imediate peruenisset ad oēs. Sic ergo patet q̄ sapia iesu prudent elegit nō scripto: sed uerbo docere. Nec obstat q̄ lex uetus dicat a deo scripta: Exo. xxiiii. Dabo tibi tabulas lapideas & legē atq; mādata q̄ scripsi. Sicut.n. lex uetus sēsibilibus figuris dabat populo rudi: sic cosequēt sēsibilibus figuris debuit scribi. Sed doctrīa christi iesu q̄ dr lex spūs uite scribi nō debuit attramēto: sed spū dei uiui: nō in tabl'is lapideis: sed i tabl'is cordis: ut dicit apl's scd'e ad Coꝝ.iii. Et si dicat sicut ad hebꝝ.x. dr: q̄ ūbrā hēt lex futuroꝝ bonoꝝ: & iō sicut moyses dedit librū legis scriptū: sic secūdus legislator ihs tradidit scriptū uerbū. Dicēdū ē q̄ nō ē simile de iesu & moyse. Moyses.n. fuit hō defectiuus & ideo uite potuit eē liber exēplaris nō plene: sed libꝝ iformatiuū dedit libꝝ scripture. Iesus uero ex toto se itus & extra ē liber uite cōtinēs: mittēs lumiaria uite cōtinēs exēpla: iuxta qđ demest moysi. Inspice & fac scd'm exēplar qđ tibi mōstratū ē: nā & ipse exultauit ut ipse uideret ihm: uidit & gauisus ē. Scriptura ergo legis i tabl'is lapideis n̄ fuit ūbra ul' figura q̄ iesus scriber deberet i chartis. Sed qr ipe uerus lapis abscissus de mōte eminētie uirgīalis istabili & indeli bili firmitare sue cōuersatiōis scriberet exēpla xp̄iāe pfcōnis: q legeret imitādo uiueret uita pfecta. Et tn̄ sicut lex dr scripta mānu ul' digito dī: sic doctrīa euāgl'ica scripta ē p apl'os q̄si māibus xp̄i. Et hoc ē q̄ dicit aug. i lib. de cōsensu euangl'istaꝝ. Oibus discipl'is suis tāq̄ mēbris corporis sui xp̄s ē caput. Itaq; cū illi scripserīt q̄ ipse oñdit & dixit. neq̄q̄ dicēdū ē q̄ ipse nō scripserit qn̄ mēbra eius id opata sūt qđ dictāte capite cognouerūt. Quicq̄d.n. de suis fcīs & dcīs nos legere uoluit: hoc scribēdū illis tāq̄ suis māibus ipauit. Qui uero scripturis apl'oꝝ credere nolūt: nec ipsi iesu scribenti crederēt: cū ipe eis dicat. Qui uos audit me audit: & q uos spnit me spnit. Incipit Tractatus de pfectiōe. Iesus perfecta consulens cap.xiii.

Sicut āt sapiēs iesus i oibus uerbis suis sēsatus appuit: sic & i oibus discipl'is suis magr' pfectiōis iesus pfcā cōsulit: & i uite sue cursu: & i se & i deuotissima matre sua pfectionem tenuit: & i oibus pfectus exn̄s: siue cōdescēdendo ifirmis: siue alte uolādo i sblimibus uirtutibus pprius oibus saluator oīm uiā salutis oñdit: & i se singularē pfcōis uite semitā declarauit. Et q̄ ipfcōnis aliis uidēt assumēs i se maioris pfcōis ex hoc charitarē oñdēs nō solū carne sed ēt mēte cōdescēdit i firmis: sicut i tractatu de paupertate in scōrū dictis pluribus superius fuit allegatum: dū de paupertatis eius altitudine ageretur. Aduidēdū autē quō bndictus iesus perfecta cōsuluit. Primo tria preābula ponunt. In quoꝝ primo oñdit q̄ sine lesiōe pfectiōis in multis condescēdit ifirmis. In secūdo: q̄ non uult iesus q̄ ipsū imitentur uiri pfecti i oibus extrīsecis actibus suis. In tertio quō perfectio & iperfectio drn̄t: nō quō uirtus & uitiū: nō sicut meritū & peccatū. Post hec pambula quarto declarabitur quid ad pfectionē consilioꝝ iesu substātialiter cōtineat: & i quo iperfectionū statū trāscedit: i qua etiam pte ē expositio orōnis dñice. Quito multiformitas status pfecti uiri distīguet. Sexto ipsoꝝ statuū adiuicē cōpatio oñdet. Et sic i.vi. partibus capl'm cōsumabit. Primum preambulum q̄ sine lesione pfectionis iesus condescendit infirmis.

AD declarationem p̄mi ponuntur prio dcā scōꝝ:postea distinguet̄ bonū & malū: pfectum & ipfectū:ut p hec uideat̄ quō ihs cū perfectionis rectitudine cōdescendit ifirmis. Dicit enī Ambro.super illud:Luce.xxii. Transfer calicē hūc a me. Erant inqt hoc loco qui tristitiā saluatoris ad argumētū inolite potius a p̄ncipio q̄ suscepte ad tp̄s infirmitatis inclināt:& naturali cupiunt detorquere snīe. Nunq̄ enī magis pietatē maiestatēq; dn̄i admirator. Minus enī mihi detulerat nisi meū suscepisset affectū. Vbi sacer Ambro.oñdit ꝙ pfectio mentis iesu condescēdit infirmis spālē mētis horrorē assumens ad impfectoꝝ se actui cōformandū:p̄ter illam generalē carnis infirmitatē quā ab origine sūpserat. Cui concordat Aug.sup p̄s. ciii. Habuit inqt dn̄s loculos:sicut dcm̄ est de qbusdam religiosis femīs q̄ ministrabāt ei de suba sua. Futurus erat paulus nihil tale aliū querens:& oīa puintialibus donās:sed quia multi infirmi ista q̄situri erant magis infirmoꝝ psonas suscepit xp̄s. Sublimius paulus nūq̄ & xp̄o?immo sublimius xp̄us: quia misericordius. Cum enī uideret paulū ista non esse q̄situꝝ puidit ne dānaret q̄situꝝ: & p̄buit exēplū infirmo:quo cū uideret & gaudentes & feruentes ad martyriū passionis exaltaturos ī ipsa passione fortes centenarios maturos ad horreū tamen quorūdā infirmoꝝ quos uidebat posse turbari uentura passione ne deficerēt:sed potius uoluntatē humanā uoluntati creatoris coniungerent:eoꝝ psonam uoluit in passiōe suscipere xp̄s dicēdo. Tristis est aīa mea usq; ad mortē. Hic aug. claris uerbis oñdit ꝙ sublimis pfectionis fuit in xp̄o talia opa ī perfectionis assumere. In qbus non tm̄ carne infirmis condescendit sed benignissima mente. Vt autē clarescat in qbus magr̄ uite nr̄e iesus uiam perfectionis edocuit:& in cuius sūma perfectione interius retēta imperfectiōis opa egit exterius. Nota ꝙ sicut bonū & malū tripliciter dr̄. In genere:ex circūstantia:& scd̄m se:sic pfectū & imperfectū. Bonū nāq; in genere est actus transiens supra naturā debitam ut ire ad eccl'iam:dare elemosynā. Bonū ex circūstantia est actus circūstantiis laudabilibus informatus. Sicut dare elemosynam debitis circunstātiis seruatis circa dantem & recipientē circa loca tempora:& psonas. Hec duo bona deprauari p̄nt p alicuius circunstantie defectū:& maxime pp inordinationē intentionis:ut pote si quis dādo elemosynā uel ieiunādo querat gloriam humanā p̄ncipalit̄:& intendat. Tertium bonū est bonū secundum se: quod nullo mō p̄ot male fieri. Sicut est opus uirtutis a charitatis radice procedens:& hec sūt opera dei in nobis. Sicut est de habitu unde procedunt. Aug. dicit ꝙ uirtus est bona qualitas mentis q̄ recte uiuit̄:quā deus nobis & sine nobis opatur. Per hunc etiam modū:tripliciter dicitur malum. Malū in genere:qui ē actus transiens super materiam indebitam:ut occidere hominem. Malū ex circūstantia est actus informatus circūstantia indebita ut comedere ante horā. Malū ex se sunt illa q̄ mox noīata cōmixta sunt malo ut mētiri: fornicari:odire ueritatem:& approbare errorē. Sil'i etiam mō pfcm̄ tripliciter dr̄:perfectū in genere est actus difficilis & excellēs ut pote oīa relinquere:uirtutē seruare:religionē intrare:pfectum ex circunstantia dicitur actus predictus debitis circūstantiis adornatus:ut relinquere diuitias gaudenter & humiliter p p̄ter honorē dei & edificatōnē pximi:pfectū scd̄m se est actus difficilis a uirtutis sublimitate pcedens & est motus feruide & extatice pfectiōis:īmo dilectōis in deū: uel pure & plene dilcōis ad inimicū. Iuxta hūc modū tripl'r dr̄ imperfectū.s. in genere:ut actus fragilis ad quē humana fragilitas inclinat̄:sicut mortē fugere:ieiunia soluere:uel pecuniā possidere:impfectū ex circūstantia ē actus informatus circunstātia inclinante ad ifimū iustitie statū ut uim faciēti & iniurianti:dimittere uestē pp fugam maioris iniurie. Impfectū scd̄m se est actus qui nō stat cū euāgelica pfectiōe:sicut in matrimoniū cōsentire:uxorē ducere:uel fugere pauptatē. Cum igitur tā ml'tipliciť dicat̄ impfectus q̄ pfcūs actus claꝝ est ꝙ sicut malū in gener̄ p̄ot fieri bonum ex circūstantia:ut occidere hoīem auctoritate iudicis: q̄a maleficus ē:& quia lex iubet:& quia rei publice confert. Et econtrario bonū in genere p̄ot fieri malū ex circūstantia:ut dare elemosynā pp inanē gl'iā sic & pfectū in genere p̄ot fieri ipfectum ex circunstantia:ut relinq̄re sua modica bona ut recipiat maiora bona ecclesiastica:uel religionē intrare ut penuria fugiat̄:uel ab oī carnali libidine abstinere pp uitam carnis plōgandam. Ecōtrario ipfectum in genere potest fieri pfectū ex circūstantia:ut fugere mortem ut quis gl'iosius & fructuosius & ī opportunius patiat̄ p honore dei & salute proximi quō fugit xp̄s & apl'us paulus. Sic & in consimilibus ē dicendum ac intelligendum. Ex his patere p̄ot quid de pfectione operum iesu ueraciter sentiēdū ē. Nam cū loquimur de operibus xp̄i:potest fieri sermo de opere interiori uel exteriori. Interius dicimus opus opans:uel illud quod in sua efficit mēte. Exterius dicimus operatum opus quod patet ī oculis hominum uel in animo sensitiuo. Omne aūt opus xp̄i opans uel interius in mente est perfectissimum quia ex charitate perfectissima procedit & ē actus pfectissime uirtutis. Opus uero exterius in se consideratum aliqñ fuit pfectum de genere actus:ut morti se offerre:animam pro ouibus dare. Aliquando imperfectū:ut a facie persequentium fugere:& seipsum abscondere & tristem esse:& mortem timere:& pro amotione calicis exorare. Veruntamen hoc opus relatum ad incendium charitatis iesu:& rationem & causam quare hec faciebat:& ad diuinam personam iesu xp̄i cuius erat opus:non solum non erat imperfectum:sed erat p fectissime pfectum. Vnde Bernardus in sermōe de beato Andrea tractans illud. Si fieri potest transeat a me calix iste. Agnosco in duce belli pusilla

nimem trepitudinem. Agnosco uocem egroti in medico. Agnosco infirmātem gallinam cum pullis. Considero charitatem: stupeo indignationem: expauesco humilitatem. Misericors deus nō beati Andree robustum suscepit affectum: quia nō sanis est opus medicus: sed male se habētibus. Si forte quēpiam dignatio scandelizat: plane mereatur audire. An oculus tuus neq̄ ē: quia ego bonus sum: cui enim odor uite in mortem est. Quid magnum fuerat domīe iesu si accedēte hora propter quam ueneras ītrepidus stares tanq̄ qui potestatē habebas ponendi animam tuā: & nemo tollebat eam a te? An nō longe gloriosus fuit: quando quidem totū propter nos agebatur: unde non solum passio corporis: sed etiam cordis affectio ꝓ nobis faceret: & quos uiuificabat mors tua: nihilominus & tribulatio robustos: & mestitia letos: & tedium alacres: & turbatio quietos faceret: & ꝯsolatio consolatos: hucusq; Ber. ¶ Et supra habuistis ab augustino ꝙ sublimius aliqd fecerit Paulus quantum ad extrinsecum opus: nec tamē paulus sublimius christo: imo christus sublimius: qr misericordius. Quando dicit ꝙ ipsa condescensio: qua christus condescendebat īfirmis & imperfectis: & sublimitate procedebat perfectissime charitatis. ¶ Ac ꝑ hoc uerū est ꝙ christi opera infirmorum in se suscipiendo personam de genere actus īfirma & imperfecta erant. Verum est nihilominus ꝙ illorum opposita laudabiliter possunt fieri: & laudabilius est facere illa perfectis pro loco & tēpore: q̄ in hoc imitari christū in exteriori opere: uerū etiam ꝙ nū quā ex hoc discipulus est super magistrum: qr nullus tanta charitate ascendit ad illa fortia: quāta christus condescendit ad ista infirma.

¶ Secundum preambulum ꝙ uiri perfecti non sequūtur iesum in omnibus extrinsecis actibus suis.

PRo secundo preambulo sciendum est ꝙ benedictus iesus non uult ꝙ in omni exteriori opere uir ad perfectionē anhelans ipsum debeat imitari: quia aliqua sibi conueniunt sicut uniuersali exēplari omnium saluandoꝝ: & sicut uniuersali medico & medicine omnium infirmorum: que aliquis uir particularis laudabilius omittit q̄ facit: sicut pius iesus mulieres se cōcomitātes & sustātātes habuit: quia sicut dicit Hieronymus inter iudeos cōsuetudinis non reprehensibilis fuit: paulus tamē perfecte fecit: qui gentibus predicans hoc ipsum ad euitandum scandalum recusat. Similiter cōmunis omnium saluator iesus inter homines habitauit perfectus baptista Ioānes ad reddendum insuspectum christo testimonium: in deserto solitarius uixit: iesus pius condescēsor uinum bibit. Ioannes baptista rigidus predicator uinum & siceram non bibit. Iesus cū muliere solus locutus fuit: sectator puritatis christi Ioannes mulierū consortia fugit. Christus peccatrici deosculandos pedes prebuit. Sanctus uir peccatoribus predicās tactum mulieꝝ abhorret & abegit. Christus sciēter loculos seruādos furi commisit. Sapiēs prelatus nō fidum dispēsatorem reppellēs fidum requirit. Christus misertus pauperibus loculos habuit. Paulus propriis laborans manibus pauperes sustētabat. Omnium fortitudo iesus imminente passiōe sua trepidauit. Andreas letus & gaudens crucem salutauit. Sic & in pluribus aliis potest inductio fieri: ut in fuga & loculis ī quibus benedictus iesus suam charitatē ex qua talia procedebant opera: imitādam proponit uiris pfectis. Sed in exteriori opere non solum imitationem nō querit: sed contrariū uiris perfectis aliquādo suadendo: aliquando predicādo imponit: sicut de pecūia patet, quā apl'is precepit nō portare. Sicut & apostolos cōfortauit ad ītrepide portāda tyrannorum supplitia. d. Nolite timeř eos qui occidūt corpus: sicut & benedictus iesus eternū uerbum & ars plena omniū rationum uiuentium ē exemplar perfectum & ydea oīum creaturarum: ita ꝙ sine aliqua imperfectiōe diuinitatis sue omnis creatura quātūcūq; modica represētatur in ea: sicut & quātum participat diuini exemplaris similitudinem tm̄ est. & non plus. Et q̄libet creatura habet propriā rationē: quā imitatur ī esse diuīo: & ad cuius exemplar ē facta. Sic & omniū redemptor iesus uniuersale principium gratie fons & exēplar omnis iustificationis create: secūdum suam humanitatē in sue charitatis īmensitate continet omnē gratiā & omnē gradū glorie datū & donandū: & ut credo dabilem omni redēpte nature. ¶ Nec aliquid siue modicum: siue magnū gratie uel uirtutis ē ī membris iesu: nisi illud ꝙ ipse eisdē in seipso meruit: dispēsauit: & distribuit: & ꝓ ipsis ī seipso a sua deitate accepit. Nec aliqd sumus ī eē gratie: nisi ꝙ benignus iesus ī seipso nos fecit. ¶ Et sicut diuinū uerbum iesus sine īperfectione sue pulchritudis eterne: fecit uarias figuras formas ī corporibus: quaꝝ aliq̄ in respectu superioꝝ uident imfecte: licet in sua specie sint pfecte: sicut incarnatū uerbum in sue cōuersatiōis uniuersali exēplo uarios mēbroꝝ figurauit status & actus: quoꝝ aliq̄ ex genere opis sūt īperfecti correspōdentes suis impfectis mēbris: q̄ tū membra perfectionē hn̄t debitā scd̄m illū gradum gr̄e ad quem electrix charitas iesus eos elegit & sibi ī seipō & ī suo merito dispēsauit. ¶ Et illa opa piissimi iesu q̄ exterius īperfecta appent ī ipsa radice charitatis sue tāto sūt sublimius pfecta sicut dictū est supra: quāto maioris miseratiōis cōdescēsione sūt a piissimo corde iesu exhibita & assūpta: ut dictum ē supra. ¶ Aduidendū autē in quibus actibus uniuersale exēplar uirtutis iesu se exhibet imitādū uiris perfectis: distinguemus actus multiformes q in xpo iesu refulgēt. Nā in christo iesu actus quidam

Ostendunt sublimitatē potentie: ut sup aquas nudis pedibus ambulare: elementa conuertere: panes multiplicare: seipsum transfigurare: & cetera miracula facere: Quidam

Ostendunt lucem sapientie & archana celestia referre: secreta cordium scrutari: futura precedere.

Ostendũt quidam seueritatem iudicii & potentie iudiciarie: ut eiicere uendentes & emẽtes de templo: & cathedras uendentium columbas eiicere & dura increpatione ferire pontifices.

Ostendunt quidam officii dignitatem: ut sacramẽtum conficere corporis sui: imponere manus & peccata relaxare.

Ostendunt quidam condescensionem misericordie: ut latere in persecutione: fugere: sudare: trepidare: contristari in morte: loculos portare: & ꝑ amotione calicis pr̃em exorare.

Ostendunt quidam & respiciunt informationem uite perfecte. Sicut paupertatem seruare: uirginitatẽ custodire: deo & hominibus se ipsum subiicere: pedes discipulorum lauare: peruigiles noctes in oratione ducere: pro crucifixoribus exorare: & seipsum morti etiam pro inimicis offerre. ¶ Cũ igitur sex sint huiusmodi actuum uarietates: ĩ ultimis his dũtaxat est imitari ipsum perfectum. Nam in his que sunt excellentie singularis est impium & luciferianum: nisi fuerit alicuius priuilegii singularis dono impositum & concessum. ¶ In his autem que sũt seueritatis & dignitatis est presidentium & prelatorum. ¶ In his uero que condescensionis sunt infirmorum & imperfectorum est imitari xp̃m quantum ad actum extrinsecum. Non ꝙ imperfectorũ sit condescendere quantum ad actum intrinsecum & aliquando extrinsecum est perfectorum. Sed imperfectorum est similia facere ĩ sue uite decursu que in talibus condescensionibus exterius christus ostẽdit. ¶ Quod perfectio & imperfectio non dr̃nt sicut uirtus & uitium.

Pro tertio preambulo attendendum ẽ ꝙ imperfectio non differt a perfectione: ut multi ignorantes dicunt sicut rectitudo & discortitudo sicut iustitia & peccatum: sicut: puritas & pollutio: sicut gloria & ignorantia: sicut uita & mors: sicut sanitas & egritudo: sicut incessus rectus & claudicatio: quia ex hoc multa sequũtur absurda. Nec perfectio & imperfectio dr̃nt sicut contraria: sed sicut maius bonum: & minus bonum. Ac per hec sicut maius meritorium: & minus: sicut maius dei forme: & minus: sicut gloria & sanctitas maior & minor. Quod licet intelligentibus sit ꝑse notum: tamen de hoc ostendamus sententiam sanctorum. Dicit enim Ambro. pr̃io libro de offi. Officium omne aut medium: aut perfectum est: ꝙ ea q̃ approbare possumus scripture auctoritate cõuenire: & in euangelio dixisse dominum. Si uis ad uitam ingredi serua mandata. Nõ occides &c. hec media sunt officia de quibus aliquid deest. Ideo sequitur. Si uis perfectus esse &c. Hoc est igitur perfectum officium: quod greci cathothema .i. correctionem uocant: quo corriguntur omnia que aliquos poterant lapsus habere: hec Ambro. ¶ Ex q̃bus colligitur ꝙ medium est officium imperfecti & nullum dicit peccatum cum consistat in obseruantia mandatorum. ¶ Cui consonat Aug. de bono coniugali. Quid dicturi sumus aduersus euidẽtissimam apostoli uocem dicentis. Qui nubit nõ peccat: & si acceperis uxorem non peccas: & si nupserit uirgo non peccat: hec certe non dubitare fas est nuptias non esse peccatum. Non utiq; nuptias sed ueniam concedit Apo. Non quis ambigat absurdissime dici non eos peccasse quibus uenia dat̃: sed illum concubitum secundum ueniam cõcedit qui fit propter incontinentiam: non solum causa procreandi: sed etiam nulla causa procreandi: q̃ nuptie fieri non coguntur: sed ignosci impetrant. Cõcubitus enim sola causa generandi inculpabilis: solus ille nuptialis est: hec Aug. ¶ Constat autem ꝙ nuptie non stant cum euangelica perfectione: que eunuchizare docet perfectionis iesus propter regnum celorum: igitur in perfectis coniugatis non requirit ueniam. Multa enim similia Aug. docet in eodem libro. Bonum inquit erat ꝙ martha occupata circa ministerium erat sanctorum: sed melior quod maria soror eius. Bonum susanne in coniugali castitate laudamus: sed tamen ei bonũ uidue anne ac multo magis marie uirginis ãteponimus. Bonum erat quod faciebant qui de substantia sua xp̃o & eius discipulis ministrabant. Sed melius q̃ omnem substantiam suam dimiserunt ut xp̃m dominum expeditiores sequerentur: hec Aug. ¶ Hieronymus quoq; ad demetriadem: prohibent mala: precipiuntur bona: conceduntur media: suadentur perfecta. In duobus primis esse peccatum concluditur. Reliqua uero in nostra potestate cuncta sunt posita: ut aut utamur concessis ac licitis: aut ob maius premium ea que nobis permissa sunt respuamus. ¶ Ex his sanctorum auctoritatibus clare patet ꝙ imperfectio nullam dicit culpam: sed dr̃nt sicut maius bonum: & minus bonũ: ꝙ ex hoc minus intelligens aduertere potest ꝙ recenter baptizatus quãq̃ nondum peruenerit ad apicem perfectionis boni: nulla tamen est infectus labe peccati. Circa materiam perfectionis quattuor declarantur articuli.

His ergo preambulis prenotatis: nobis considerandum est in quo perfectionis euangelice que in cõsiliis iesu continetur summa consistit: quid ue perfectionis status ad statum imperfectionis adiiciat: quotq; modis perfectionẽ reperiri contingat: tandemq; per quẽ modũ unus status perfectionis alterum transcendat in ipsa perfectione. ¶ Sciendum igitur ꝙ radix: forma finis: complementum: & uinculum perfectionis charitas est ad quam magister summus xp̃s leges & ꝓphetas & per consequens uniuersa dei documenta reducit. ¶ Charitas uero triplicem habet statum.

Vnum infimum in obseruantia mandatoꝝ dei.

Secundum medium q̃ cõsistit in obseruatiõe & impletione sp̃ualium consilioꝝ.

Tertiũ.sup̄mũ qui cõsistit ĩ pfruitõe premiorum.
Ideo triplex est perfectionis differentia in scriptura sacra descripta.
Vna necessitas de q̃ deutero.xviii.perfectus eris.& absq; macula corã dño deo tuo.Glo.absq; macula crĩali.Et de hoc p̄sper de uita cõtemplatiũa. perfecti sunt qui uolẽdo quod deus uult p̄cibus nullis quibus offendatur acquiescunt.
Secunda est perfectio supererrogatõis: de qua dicitur Math.xviiii.Si uis perfectus esse:uade & uẽde oĩa que habes & da pauperibus:& hẽbis thesaurũ ĩ celo & ueni seq̃re me.Et de hac Hiero.ad Heliodorũ.p̄fectus seruus christi nihil preter christũ:aut si p̄ter xp̄m aliquid habet perfectus nõ est
Tertia perfectio est illuĩate plenitudinis.& hec est patrie.de qua sapiẽs ĩ puer.iiii.Iustorũ semita quasi lux splẽdens p̄cedit & crescit usq; ad perfectũ diem idest diẽ uisionis fulgidã claritatẽ. Prima & secũda p̄fectio differũt a tertia: sicut meritũ & premiũ. sicut uia & p̄ria.media quoq; differt a p̄ma:sicut distiguunt cõsiliũ & preceptũ. Oĩa uero tam cõsilia q̃ p̄cepta referũt ad charitatis illius impletionẽ & excellentiã uel obseruantiã:quã sic describit apo. ĩ.ad thy.i.Finis p̄cepti est charitas de corde puro:& & cõscia bona:& fide non ficta. insinuãs triplicẽ actũ charitatis scilicet
Declinare malũ cũ dicit:de corde puro
Prosequi bonũ cũ dicit:conscientia bona
Patienter ferre aduersa cũ dicit:& fide non ficta.
Glo.i.non fictili uel fragili.sed cõtra aduersa forti. Quia uero hic triplex charitatis actus duobus modis ab habitu uirtutis egredit̃ uel secundũ legẽ precepti & obligatiõis necc̃ie & utilis q̃d includit omẽs qui uolũt saluari:uel secundũ legẽ consilii & obligatõis spõtanee & sp̃alis.q̃d solũ suadetur hiis qui perfecte desiderãt cõfigurari ad xp̄m iesum .& sequens includit p̄mum.Et superaddit q̃tum possibilitas uiatoris admittit diuerso tamẽ gradu in diuersis:hinc est q; secundũ cũ p̄mo dicit̃ p̄fectum. Primũ uero absq; secũdo q̃q̃ sit aliquo mõ p̄fectũ secũdi tamẽ respectu dicit̃ imp̄fectũ.sicut supra uisum est per Ambro.in li.de officiis. Cum igitur de perfectiõe euangelica loq̄mur dicentes q; iesus perfeta cõsuluit cõiter de hac media intendimus loqui:& istiusmõi p̄fectionis notificationẽ ex precedentibus colligere possumus.s.q; ipsa sit conformitas uiatoris ad xp̄m.i.per illũ uirtutis habitum quo supererrogatiue benedicti ih̃u seq̃ẽdo cõsilia declinantur mala efficiunt̃ bona & proferũt aduersa. In hiis.n.tribus tres partes euangelice perfectionis magister iesus non solũ uoluit declinare mala innocenter uiuẽdo:sed etiã oẽm ocaxionẽ extrisecam euellendo radicẽ in exteriori sua cõuersatõe fugiendo.Et ideo pauperrimus semper fuit ut supra patuit de uirgine natus uirgo mundissimus & honestissimus semper fuit. Et licet esset secundũ q; homo rex regum & dominus dominantium secundũ personam dei filius tamen semetipsum exinaniuit: non solum accipiens serui naturam. sed etiam seruilem & subiectam deo & hominibus ducendo uitam.propter quod beatissime marie uirgini matri & Iosep subditus fuit:& patri usq; ad mortem obediuit. In his ergo tribus trinam malã radicem que tres dentium ordĩes bestie quibus carnalium uitam deuorat perfecte cõtriuit. ac per hec ab omni malo & mali occasione perfecte declinauit:he radices sunt.
Auaritia siue concupiscentia oculorum.
Luxuria siue concupiscentia carnis.
Superbia uite.
Postquam autem sic mala omnia perfecte declinauit in se declinanda docuit in perfectionis sue cõsiliis. In primo dedit consilium paup̄tatis:ĩ quo consuluit omnia tẽporalia iura derelinq̄:cum dicit. Si uis perfectus esse uade & uende omnia que hẽs. Et si possibilitas adest pauperibus disperge cũ subdit.Et da pauperibus.& penurioso & stricto rerum usu alienarum amore dei concessarum cõtentari.q̃tum ad neccessitatem uite in eo quod subdit.Et ueni sequere me.Nã sicut supra probatum est. uixit ĩ paupere usu. In secũdo dedit consiliũ profundissime humilitatis.Math .xvi. Qui uult uenire post me abneget semetipsum:& tollat crucẽ suã & seq̃tur me:& de sua uoluntate nihil retinẽdo sibi tollat crucem suam.i.diuinas inspirationes interius etiã imponẽs prelatis exterius cõtra proprie uoluntatis appetitũ cõplendo:ac per hoc ad ipsius semp̄ studens cruciatũ.& sequat̃ me.ut in his semper perseueret usq; ad mortem : & in hoc superbiã & omnẽ eius prolẽ funditus eradicat. Pro tertio consilio dicit Math.xviiii.Sũt eunuchi qui.s. propter bonũ mũdicie desiderate se castrauerũt.i. omnẽ actũ de carne absciderũt propter regnũ celorũ propter imitandum xp̄m mundissimũ & uirginẽ mundissimã in quibus solis celestis mundicia plene regnat.
Et quia semper oportet istos falcem acutam portare in mãibus ad se iugiter castigandũ & amputãdum pululatões carnalis libidinis que in membris continue germinant urticas & spinas appetituum immundorum.Et hoc est summe difficile cõtinue amputationi uacare : & ab omni etiã concesso carnis actu abstinere.Idcirco hec singulariter subiungit consulendo non precipiendo. Qui potest capere capiat. Et quia idẽ est perfectissimũ dei donum nullo modo ex nobis.Ideo Petro dicenti.Non expedit nubere.R̃ndit iesus gratie zelator. Non oẽs capiunt uerbum istud.sed quibus datum est. Et tunc distincte diuersis modis continẽtie subiugit euangelice puritatis consiliũ.sicut dictũ est: quam mundiciam docet custodiri in affectibus:operibus:& in omnibus sensibus. In hac igitur triplici supererogatõe declinatiue triformis origis oĩs mali ie sus christus docuit p̄mã ptem cõsistere p̄fectionis euangelice & omnis regule perfectiue. Secundã uero perfectionis partẽ notificatio suprap̄osita dicit consistere in proseq̃ndo bona q̃ secũdũ duplicẽ

uitá.s.actiuá & cõtẽplatiuá in duobus consistit.s. cõdescẽsione ad ꝓximũ: & i sursũ actiõe mẽtis i deum. ¶ Cõsistit autẽ superogatio charitatis ad proximũ in eo:ꝙ secũdũ legẽ iustitie & misericordie: amoris signa & beneficia non solũ ad amicos:uerũ etiam ad inimicos benignitate largiflua ꝓtendũt. Secundum illud.Mat.v.Diligite inimicos uestros & ce.Et subiungit. Estote pfecti & ce. ¶ Per hunc etiam modũ superogatiua sursũ mentis actio in deum in hoc attenditur:ut secũdũ legẽ mẽtalis munditie ac pacis per amorem extaticũ in diuinos splẽdores & ardores mens deuota sacrum sentiat & patiatur ut dictũ ẽ supra excessũ. Quia secũdum illud Apl'i.ii.Cor.v.Siue mente excedimus deo: siue sobrii simus uobis. Et hic est cibus solidus pfectorũ eoꝝ q exercitatos habẽt sensus in orationis studio. pro quo dicit iesus oportet semp orare:& nũq̃ deficere.Et multum ad orationis studiũ efficaciter idu cit apostolos:dum eis in multis uerbis exhortatiuis & parabolis inductiuis docet in oratione apud patrem instare oportune:ostendens piissimum patris affectum ad affluenter dandum humiliter postulata. ¶ Licet autem misericors deus sit liberalissimus & promptior ad dandum: q̃ nos ad recipiendum:uult tamen orari a nobis ut occasionem habeat largiendi:non solum oratione mentali:que ẽ ascensus mentis in deum:uerum etiam uocali que est petitio decentium adeo non solũ propter nosipsos:uerum etiam per sanctos tanq̃ per coadiutores nobis diuinitus datos. ¶ Horum autem ratio est: quia licet humilimus & misericors iesus sit sũme bonus in seipso:est tamẽ siml' misericors & iustus in opere propter suam misericordiam libentissime condescendens humane miserie suam gratiam infũdendo.Et semper primá gratiam dat sine aliquo merito maxime condigni. Quia uero simul cũ hoc est iustus:ideo donum perfectum non dat nisi desideranti de lege cõi.Nec gratiam nisi regratianti. Nec impendit misericordiam nisi miseriam suá recognoscenti. ¶ Nihilominus regratiare:desiderare recognoscere se miserum :totum a gratia sua procedit:que nisi preueniat:in anima corrupta nullo modo sunt ista. ¶ Vult ergo dominus per gratiam suam peti:ne uilescat nobilitas doni. Quoniá ergo orantis est

Diuinum affectare sussidium
Proprium allegare defectum
Gratias agere pp beneficiũ gratis datum

Hinc ẽ ꝙ deus uult his orari ut iustius sua munera largiatur. ¶ Quia uero ad hoc desiderium sursum tendit ad impetrandum efficaciter dona diuina:necesse est ꝙ affectio nostra sit feruida:& cogitatio i unũ collecta:& expectatio nostra sit certa & firma. Et quia cor nostrum frequenter est tepidum dispersum & pauidum:propter peccati remorsũ: nec audet per seipsum sepe comparere ante diuinum conspectum:hinc est ꝙ dominus uoluit nos orare:nõ tantum mentaliter: uerum etiam uocaliter ad nostri affectus tepidi excitationem: inflanmationem & recollectionem cogitationum per sensum uerborum que uocaliter proferimus. ¶ Voluit etiam nos orare:& ab ipso petere per sanctos & sanctas & ipsosmet orare pro nobis ad dandam fiduciam pauidis:& qui non audent:uel non possunt impetrare per se:per idoneos impetratores obtineant: ac per hoc in orantibus humilitas obseruatur.In sanctis intercedenntibus dignitas declaratur. In omnibus christi membris charitas & unitas ostẽditur: quia inferiora ad superiora fiducialiter recurrunt:& superiora inferioribus liberaliter condescendunt. ¶ Rursus quia deus iustus & misericors exaudire non debet nisi in his que spectant ad suum honorem & nostram salutem:que quidem nescimus nisi doceamur ab ipso : deo piissimus iesus ne uagaremur incerti:formá nobis posuit in oratione quá docuit.In qua sub septenario petitionum uniuersitas conprehenditur petendorum. ¶ Si autem consideretur quis hanc orationem sanctissimá composuit:quia iesus aperte uidebitur:quia nec sapiẽtius: nec ordinatius:nec feruẽtius: nec efficacius:nec salubrius pouit ab alio q̃ ab ipso ea nr̃e orõnis forma componi. Nam ipse benedictus & misericors iesus splendor paterne sapientie clarissime cognouit que decebat eum dare:& expediebat nos recipere. ¶ Iesus autem amore nostro tantum ebrius ut mortẽ p nobis liberandis eligeret ex ardentissimo amore in hac oratione posuit quicquid nobis necessarium & utile uidit. ¶ Et quia tota nostra uilitas fuit & ẽ deum colere perfecte: quem iesus homo ꝓ nobis perfecte coluit.Id circo hanc orationem illo modo composuit quo magis dicendo in ea deus collatur a nobis.Et ideo nulli dubium esse debet quin ista perfectissima sit oratio:& super omnes alias perfectissime ruminanda :& eterno patri feruentissime & confidentissime proponenda in merito & charitate instruentis iesu. ¶ Consulo tamen omni ipsam recitanti ꝙ mentem suam colligat & erigat ad intellectum & charitatem iesu instituentis ipam qui tunc perfectissime diligens membra sua actu uidebat omnes eorum defectus & necessitates:affectus & deuotiones: & omnibus suum applicauit amorem. ¶ Et ideo dicat orans ad christum. Me totum intromitto in alium splẽdorem intellectus: & in illum ardorem affectus quem habuisti inamorate de nobis iesu:quando hác orationem composuisti & dixisti pro nobis membris tuis: & pro me misero peccatore. ¶ Ad totam autem beatissimá trinitatem que in paterno premittitur nomine dicat in corde suo ꝙ in merito & charitate redemptoris iesu & anime sue accedit ad suũ aspectum: hoc solum & nihil aliud intendens petere ꝙ anima iesu pro se & pro omnibus hanc orationem dicendo petere intendebat. ¶ Attende autem ꝙ due sunt radices diuini cultus in quibus uere colit' deus.Et has in principio orationis ante petitiones iesus ꝑ fundamento locat

Prima est sentire de deo piissime. Et pro hac dicit. Pater noster: ut & piissimum te faciat sẽtire deũ cui dat uocabulum paternum & affectum cũ dicit. Pater. Et in teipso te piissime faciat diligere omnem proximum quem ad summi patris tecum filiationem associat: cum dicit. noster. & ñ meus. In quibus duobus uerbis perfecte duo pcepta charitatis substernit.

Secunda radix est sentire de deo altissime ut per primã scias eam uelle: & per secundam posse. Altitudo autem sui esse nobis sensualibus ingeritur p eius existentiam in altissimo celo etiam corporali. Sed spiritualiter eleuando intellectum per esse i celis uult intelligi siue ostendere deum esse in altissimis sue nature proprietatibus incomprehensibilibus & celatis: & etiam q̧ est i altissimis sãctis quos celos uocat. Ac per hoc nostra augetur fiducia: cum ipsi solliciti sint pro nobis inter quos est principalissima beata uirgo maria. ¶ Postea format petitiones quarum prime tres animam formant siue ordinant in deum: quattuor sequentes specialiter respiciunt hominis defectum. Prima petitio petit regulari hominem ad deum totam nostram intentionem. Secunda petit nos esse perfecte dei possessorẽ Tertia petit i nobis ad deũ nullã eẽ rebellionem: sed perfectam in ipsum transformationem. ¶ Prima dicit. Sanctificetur nomen tuum. i. talis sit tota uita mea: q̧ nomen tuum sanctificetur i ea. Et hoc est primum & summum quod debet anima petere q̧ in se dei factura laudetur: & glorificetur ille qui fecit eam. Ac per hec appareat sanctus & bonus talem creaturam faciendo: & talem sibi tribuẽdo uitam: & hoc quidem erit si addatur secunda petitio pro qua secundo addit. Adueniat regnum tuum. i. sicut regnum tuum est optimum. Sic ad me ueniat ut me plene possideat in omnibus interioribus & exterioribus meis. Nam si aliquid remanserit non a te possessum: in me non sanctificabitur nomen tuum. Nũc autem a te plene possidebor si tue uoluntati per omnia subiacebo. Et hoc est quod petit tertia petitio pro qua subiungit. Fiat uolũtas tua sicut in celo & in terra. i. sicut in patria uolũtas beatorum est ibi tibi sine rebellione subiecta. Sic & nostra sit qui sumus in uia. Illi celum & nos terra: uel sicut fit in celo mentis. Sic fiat in terra totius status inferioris: uel sicut in celo tui influxus & immisse gratie fiat uoluntas tua. Sic sit in terra nostri affcũs operationis extrinsece: uel altius. Sicut in celo assũpte nature iesu. Sic sit in terra infirmitatis nostre q̃ sumus eius membra. ¶ Tunc autem uoluntas dei fit in nobis quando tota uoluntas nostra est p xp̃i gratiam mortificata & exclusa a nobis: ut in omnibus nihil uelimus de nobis uel de aliquo creatura nisi quod & pro quo deus uult: & sicut ab eterno in suo secreto disposuit: & in christo iesu impleuit. ¶ Et in hoc stat plene uoluntas deo subiecta & in se mortua & in deo totaliter trãsportata. Et hoc est q̧ dicit. Fiat uoluntas tua sicut in celo & in terra: sicut in tuo celato: & eterno cõsilio est factum & dispositum: sic fiat in terra. i. in omni creatura que respectu eius terra est per opus extrinsecum. ¶ Et sic uides q̧ istud petere est plenissime dei uolũtati cõformem esse: & unam uoluntatem sine rebellione sub deo annihilatam iacere. Et hoc est nomen dei in nobis sanctificari: & suum regnum ad nos plenarie aduenire. ¶ Vnde uides q̧ petitiones ipse se mutuo continent: & una est explicatio alterius: & i una intelliguntur omẽs. ¶ Ad hanc autem possũt reduci inferiores quattuor: quia hic est solus panis qui est super omnem creatam subãm: ut sit super substantialis qui est & quotidianus. i. quotidie sumẽdus: quem solum debemus comedere: & a deo petere: ut in hoc reficiamur nos nihil uelle nisi diuinam uoluntatem perficere ¶ In hoc solo sunt nostra debita que debemus petere nobis dimitti si inueniamur in aliquo diuine uoluntati contrarii: hec est sola tentatio in qua debemus petere non induci ne in nobis aliquid remaneat uel initatur proprie uoluntati sub specie cuiuscunq̧ boni proprii uel alieni. ¶ Et in hoc plene ab omni malo liberemur: quia in deo transeũtes efficimur dii & filii dei excelsi. ¶ O q̃ innumera hic continentur altissima & inexplicabilia menti infirme. Sed descendendo iferius prosequamur quia diximus q̧ quattuor petitiones ultime nostre fragilitatis significant defectum. Nam ad tria superiora petita habemus duplicem defectum. ¶ Impotentie quia ad hec nõ possumus attingere. Maliciose resistentie: quia hec conamur impugnare. Contra primum est quarta petitio. Panẽ nostrum quotidianum da nobis hodie: ubi nomine panis intelligitur omne adiutorium: tam sustentationis nature q̃ collatiõis gratie ad cõseruanda & consequenda. Pro secũdo subnectit terra: quia enim collationem gratie impedit preterita culpa: presens pugna: pẽalitas cõtracta. Idcirco hoc triplex impedimẽtum postulat ammoueri. ¶ Aliter possumus dicere q̧ nomine panis intelligitur sustentatio corporalis que petitur temperata: unde Cassiodorus dicit super hoc. Qui superflue comedunt: non petunt panem quotidianum: sed multorum dierum. Qui uero nolunt communicare non possunt dicere nostrum. Pro quinta petit dimitti debita. i. peccata preterita cui & ratio subditur dimissio fraterna. ¶ Pro sexta petit in tentationem ñ induci per consensum. q̧ est a tentatione superari. Non enim petit non tentari: quia hoc posset esse damnosum: sed petit de tentatione triumphare. ¶ Pro septima petit liberari a malo omnis pene: tam presentis: q̃ future. ¶ Aliter has septem petitiones distingunt aliqui: quia tres prime spectant ad premium patrie: quattuor ad uiaticum uie. ¶ Ad primum spectant tria: uisio summi ueri: quia non uidetur nisi a mundis & sanctis. Et hoc petitur cũ dicitur. Sanctificetur nomen tuum. i. tui nominis noticia mundis & sanctis donetur. Secundum est tentio summi ardui que reges facit. Et hoc petitur

cum dicitur. Adueniat regnum tuum. Tertium est
fruitio summi boni que non dat᷑ nisi diuine uolū
tati subiectis. Pro pͥmo dicit᷑ fiat uolū tas tua & ce.
Que autem spectant ad meritum uie. Aut sunt
adiuuantia: & sic petuntur in pane quottidiano: In
quo quicquid est necessarium spiritui siue corpori
postulatur. Aut sunt impedientia. Et sic sunt mala
presentia: preterita: uel futura. Aut sunt mala culpe
uel pene. Primum petitur āmoueri ī dimissionē
debitorum. Secundum in uictoria tentationū. Ter
tium in liberatione ab oppressione malorum om
nium. Et in hoc stat dominice orationis sufficiētia
& complementum. Et quia sicut omnis uirtus
corporis per gustum oris enutritur i omnibus mē
bris. Sic per affectum uoluntatis orando a piissimo
deo intra os anime: quod est ipsa uoluntas nutri-
mentum gratie infunditur questio anima reficitur
& dulcoratur: letificatur: uegetatur: roboratur: ut
omnem partem compleat perfectionis in oratiōe:
& in robore percepto perfecte declinet mala: & ꝓ
sequatur bona: & ut pferat patienter aduersa. Id
circo perfectionis magister iesus stupende & mira
biliter pluries dedit discipulis suis orationis exem-
plū. Nā ad uitādū mala dum turba uoluit eum re
gem facere: & ad superbiam uite inducere & disci-
puli intrarent in uentosum mare dicitur ꝙ ascendit
in montem solus orare: ut ostenderet orationis ui
gorem ad prosequendum bona quādo apostolos
uoluit eligere: legitur pernoctasse in oratione: ut
dicitur luce. vi. Et ut ostenderet ꝙ in uirtute ora
tionis proferuntur aduersa in illa septimana peno-
sa dicit lucas: ꝙ exibat noctibus in montem oliua
rum: & ꝙ erat pernoctans in oratione dei. Et quā
do uoluit morti occurere: eam pro omnibus mori
turis uincere & omnia corporis sui tam in se quan
in membris suis aduersa tollerare & triumphanter
superare: orationis armaturam assumpsit: cum pro
cidens in faciem suam factus in agonia prolixius
orabat. Cum quanto autem feruore nos uellet
orare: exemplo monstrauit: dum inaudito feruoris
excessu factus est sudor orantis & agonizantis pro
nobis piissimi iesu sicut gutte sanguinis decurrētis
ī terram: ostenderet ꝙ sola uirtute orationis est oī
um hostium prostrata uictoria: & charitatis dulce-
do in ea acquiritur patienter supportatiua iniuriarū
& ad inimicos benefica. Ideo ab oratione chri-
stus surgens in dei & proximi amore feruidus oc-
currens turbis hec tria ostendit.

Dum furentem turbam uocis sue uerbo terre pro
strauit

Fetidum osculum impiissimi proditoris benigne
suscepit

Muttilati hostis auriculam serui pontificis tactu su
auissime sue manus sanauit.

Hec sunt ergo militie nostre orationum studia:
que non sunt carnalia: sed potentia deo ad destru-
ctionem mutationum sine quibus in uanum labo
rat & orat qui perfectionis non dico culmen: sed
initium se credit posse consequi uel saluare. Hec
sunt scuta aurea: que perfectionis fabricator tanꝗ
uerus Salomon pacificus iesus fecit i armamētario
domus salutis. s. apostolici status: que secundum i
trinsecam & extrinsecam perfectionis duplicem p
tem occulta constituit: ut per hoc ostendat ꝙ in
preciosissimo: purissimo: luminosissimo: feruentissi
mo: patientissimo: auree orationis studio predicta
perfectio conquiritur: roboratur: consumatur: & cō
seruatur. Propter quod dicitur ꝙ. Armigei regis
idest uiri perfecti: ante faciem regis portabant ea
cum ingrederetur domum domini. Hanc armatu-
ram imitator perfectionis christi iesu franciscus in
ponebat cum dicebat. Et non curent nescientes lit
teras litteras addiscere: in quarum supple uacatio-
nem itellectus dispergitur: & a uirtuosa oratione
distrahit᷑: sed attēdāt ꝙ sup oīa desiderare debent
spiritū domini & sanctam eius orationem: orare
semper ad deum puro corde. Et quia sancti pa-
tres religiōis studio fūdamēta iacuerūt: iō ī multa
pacis cōcordia religionū suaꝝ possederūt initia &
diuinarum illustrationum adeo receperūt sapien-
tissima lumina: & animas suas apostolica dei tem
pla possederunt: unde de quolibet potest Salomo
nis assumi figura: de quo dicitur. Eccle. xxxxvii. Sa
lomon imperauit in diebus pacis cui subiecit deus
omnes hostes ut conderet domum nomini suo:
& pareret sanctitatē in sempiternum: quasi flumi
ne sapientie ad insulas longe diuulgatum est no-
men tuum & cetera. Multa ibi pulcra dicuntur que
licet ad omnium religionum patres possent referi:
singulariter tamen ad minimum minorum paci-
ficum & euangelicum patriarchā franciscū. Sed
ꝓchdolor de suis degeneribus filiis potest nō mi-
nus ueraciter assumi quod seqt᷑. Et fratrem habu
it salomon: & sepultus est cum patribus suis: & de
reliquit post se de semine sue gentis stultitiam &
īminutum a prudentia roboam: qui auertit gentē
consilio suo. Vere stultitia generis est īmutatio
consiliorum patris: & diminutio prudētie: & refuta
tio hereditatis paterne. Auertūt autē gentem con
silio suo: qr auertunt religionē ab obseruando te-
stamēto paterno: & more stolidissimi roboā dimit
tentes consilia piorum & primorum fundatorum
secuti sunt relaxationem & gulam quasi adolescē-
tiam suam. Sed cum dolore uideamus cōplemē
tum: quod iterum sequitur. Cōmouit ei bellū rex
egypti intrauit ihrl'm & depdatus est templum: &
thesaurum regum: & ducenta scuta aurea que pater
eius Salamon fecit: quia uanitas mundi bellū mo-
uit religiosis & obtinuit ac expoliauit templū: & ui
olauit dominicū cultum: asportauit thesauū: quia
depdata est omnē pfectionē uirtutū. Clypeos ardo
rum mētaliū & anagogicoꝝ gustuū quos sācti pa
tres fecerant in religione sup omna studia mētaliū
orationnm adamātes. Hec mūdi pessima uaītas
a rel'ionibus sustulit cū eis orōnū mētaliū p distra-
ctionē [illegible] & uanitates & abitiones regiminū &c.

impediunt exercitia: ut magna pars religiosoꝝ huius temporis ignorent nō solum internoꝝ mentalium excessuū experimenta: sed etiam ignorent ipsa uocabula. Et quando legunt in scriptis non intelligunt: & quando audiunt a personis expertis derident & despiciunt: quinimo excessus mentales & contemplationes alias sublimium: quasi omnes propter suam experiētiam demonum oppressiões & deceptiones estiment: & ideo multas altas personas a mentalis orationis studio perturbant. Nec est minus uera illa figura que de talibus dicit̄ ꝙ ꝓ scutis aureis perditis fecit scuta enea: qr de generes religiosi ab aurea patrum suoꝝ charitate & anagogica perfectione exclusi per mundi distractiuā curā spoliati scuta enea configunt: dum de lachrymosis & mentalibus excessionibus nō curantes ī sola oratione uocali confidunt: quam etiam ipsam cū insipiditate interna in oculis hoīm opponendo transcurrunt: & per uana studia litterarum ut uerbosi nō operosi mundo appeant: tempus consumunt: magis studentes in dictis paganicis: q̄ ī deuotis sāctorum dictis: & quod peius est in congregandis temporalibus: locis mutandis: & superfluis edificiis de rapinis pauperum construendis: sic mentem suam distrahunt & ab interna quiete diuellunt: ut nec in pace interna uiuant: nec altum sue perfectionis statum cognoscant. Nec diuinarum immissionum alta sentimenta percipiant: sed in quadam superficie se metipsos paralogizando: ac semetipsos decipiētes in his sibi religiosam obseruantiam fingant: & quasi colorem aureum in oculis secularium: uerum tamen auricalcū superstitiosa uanitate cōpingūt: dū in his se ostendunt sue saluti seruire. Tabulata scuta tradidit iste roboam in manu ducum scutariorum & eorum qui excubabāt ante ostium domus regis: quia in talibus quasi tota eorum uita studēt: & ad talia intendentes uolunt habere ꝑlatos: & talibus uacare studiis suos compelluut subditos: & ī talibus se gloriantur ordinem promouisse dicentes. Tot studia pħica feci in ista prouincia: & loca tā alta & tam ampla erexi edificia: tot ordini procuraui temporalia loca. In his miserrimi sui status calūniis & sue perfectionis iniuriis gloriant̄ se dignos fuisse prelatos: & diuinum cultum & ordinis promouisse statum: ac per hoc dignitosum in ecclesia tenent locum. Propter quod optime in predicta figura continentur. Cū ingrederet̄ roboam in domū domini portabant scuta aurea qui p̄ ceteris habebant officium. In his ergo scutis gloriantur qui se dicunt in huius tēporis religione pfectos. Omittimus de illis dicere qui etiam de hoc arido studio non curantes ociositatibus & uanis digressibus: & quantum possunt comessationibus uacant: ī quibus non est tegumentum predictorū scutorū quia inde est aperta transgressio & ānihilata perfectio & ordinis deuotio sepulta in carne. Hec forsitā nimis disgrediendo prolongamus pro magno desiderio quod habemus: ut omnes legentes attendāt ad oronis studiū: & ꝑ ingentis doloris aculeo quo pcutimus ipsum a xp̄o iesu pfectiꝝo consilioꝝ exercitū de medio religionis sublatū. Sed iā ad propositū redeamus. Tertia igitur perfectōis portio cōsistit in superogatiua tolerātia aduersoꝝ: que attendit̄ nō solū in hoc ꝙ quis patienter aduersa pferat cū sibi supueniāt que secūdū legem dei declinari ñ pñt: quoniā ad hec oēs tenent̄: uerū ut ex feruore diuini amoris ꝓ honore dei & similitudine crucifixi iesu magno desiderio illa poptet: & cū magno gaudio illa sustineat: sicut dicit Apo. ad hebre. xii. Per patiētiam curramus ad ꝓpositū nobis certamē aspiciētes in auctorē fidei & consumatorē iesum: q ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucē. Secūdū etiam ꝙ Iacobus dicit. i. ca. Oē gaudiū extimate frēs mei cū in tentationes uarias incideritis. Cōcludēs postea patiā opus pfectū habet ut sitis pfecti & integri in nullo deficiētes: hec nāq; est cōsumatio perfectionis & charitatis: propter quod dr̄ Io. x. Perfcā charitas foras mittit timorē. Et petrus si q̄d patimini ꝑpter iustitia btī: hāc singulariter pfectionis sūmā magr̄ iesus exēplificauit ī seipso a suis cunabilis usq; ad patibulū crucis. Ad hāc quicunq; habet amorē: ad similitudinē pfectionis iesu cōtinue īsudare debet: ut quātū expedit diuino honori & glorificande ueritati & cōfigurāde in similitudine dei & hoīs iesu psecuti ab impiis: tribulati in psecutiōibus uiuāt: ut de ipso xp̄s dicat pfectus quisq; erit si sit sicut magister suus. Hanc btītudinis uie summā magister patie iesus declarauit in sermone quē fecit in cena discipulis: de hoc fundamētum faciēs suo usitato iuramento cōtestans &.d. Ioānis. xiii. Amen amē dico uobis nō ē seruus maior dn̄o suo: neq; apostolus maior ē eo q misit illum. Si hec scitis: btī eritis si feceritis ea. Et infra. xv. idem repetēs dicit. Mementote sermōis mei quem ego dixi uobis. Non est seruus maior dn̄o suo. Si me persecuti sunt: & uos persequentur. Si sermonem meū seruauerunt: & uestrum seruabūt. Ac si apte dicat. In hoc est beatitudo uestra perfecta in hac uita: ut pro ueritate uite & doctrine patientes nunq̄ aliud appetatis honoris: consolationis: & opulentie rerum: q̄ ꝙ in me dn̄o uestro magistro & saluatore refulget. O q̄ breuis sufficiens & subtilis est hec doctrina iesu: ad omnis perfectionis cacumen attingens: ut nihil aliud desideret q̄ ꝙ ipius benedicti iesu dei & hominis uita refulget. Vere anima que dignatione ipsius hāc recognoscit ipso benedicto iesu cōfortatore ꝓ sua presenti beatitudine tota mente desiderat: & in hoc est omnium consumatio scripturarum: & in hoc uniuersa lex pendet & prophete. De his perfectionibus est supra dictum in illo capitulo: Iesus redemptus paruulus. Et in illo: Iesus desertum incolens. Et infra: Iesus cruce ditatus. In tertia cruce que perfectorum dicitur plene dicta sunt. Ex predictis igitur colligitur ꝙ spiritualis perfectionis in similitudinē illius noe archa: cum sit tricamerata inferius in triplici auulsione malorum: &

bicamerata in medio in duplici persecutione bono rum consumatur in cubito iocunde tolerantie aduersorum: & sicut illa requieuit in montibus ualles relinquens: & discipulos ad perfectionē formandos ad perfectionis altitudinem ducens: & ibi xp̄s eterna sapia os suum sapienter apiens a pfectione paupertatis expoliatione incipiēs & fundamentū ponens. vi. predicta eo ordine quo dicta sunt docuit i aduersorum leta tolerantia sanctifice perfectionis finiens statū. A fundamento igitur inchoans pfectam oīum abrenunciationem sanctificat. d. Bti paupes spū &c. secundo addens. Bti mites: īducēs abnegationē ppriē uoluntatis & sensuū: qua si qs īnitit īmitis & proteruus efficitur. Tertio subdens. Bti qui lugent oēm uanā lasciuiam & carnalē leticiam: ac uoluptatis fugat concupiscētiā. De hic quarto subiungens. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam. Et beati misericordes attrahit ad iustitiam & zelotypā uoluntatem aliene procurande salutis: & piam cōdescensiuā supportationem aliene infirmitatis: necessitatis & iniquitatis. Post hec psuadens. Bti mundo corde. Et bti pacifici: allicit ad sursum actionem limpidā & claram in intellectu & tranquillam & pacificam in affectu. Quibus diuinus amor in aīa pfecti uiri est extasim faciens: ut dicit diony. de diuinis noībus. In quibus duobus anima pfecti uiri salomonis & hierl'm sedes efficitur: que uisio pacis interpretatur. Tandē in cubito patiē concludens oēm consumationē doctrine btifice. Bti qui psecutionem patiūt' ppter iustitiam': quoniā ipsorum est regnum celorum: ubi quasi circulū faciens uenit ad principiū pfectionis: integritatem ut in hec ostendat consistere qui in hoc uno sūma cōpletur uniuersorum. Et quia pati psecutionem propter iustitiam: & simpliciter paupe*rum* spū: quia non humano fulciunt' auxilio sed nec fulciri uolūt quia in hoc consistit sue uoluntarie paupertatis pfectio: quia sicut sunt paupes rebus: sic amicis & carnalibus adiutoriis. Idcirco regnū celorum pro pmio ponitur utrobiq;. Ac per hoc senaria perfectio minoris mundi in esse repationis & gratie directe correspondet senarie productioni mundialis machīe in esse nature. Vnde sicut illorum tria prima ptinēt ad distinctionem: tria ad ornatū: sic suo modo & hic in cuius rei testimonium euangelice regule institutione franciscus in principio sue regule: tria pponit primo uouenda tanq̄ fundamenta altissima ut infra patebit. Regula & uita ait fratrū miorum hec est. s. dn̄i nr̄i iesu xp̄i sanctū euangeliū seruare uiuēdo: & in obedientia sine ppo: & castitate. Alia uero tria postmodū ut desiderata cōmendat tāq̄ cōplementa & ad hec toto conatu etiam in uita & regula frēs inducit. d. Attendāt frēs q̄ super oia debent desiderare habere spūm dn̄i & scām eius operationem: orare semp ad deum puro corde: & habere humilitatem & patientiam: in persecutione & in infirmitate: & diligere eos qui nos persequuntur apprehendunt: & arguunt ubi tria utilia tangit expsse. Nam primo sursū agit in deum: & subiūgere ualens ordinationem & condescensionem ad proximum interponit in medio tolerantiam aduersorum. Igit' in tribus primis uir perfectus crucifigit' mūdo: in tribus sequentibus conformis efficitur iesu xp̄o: ut quasi sex alis seraphicis tribus primis quasi sinistris a mundialibus eleuatur: & tribus ultimis quasi dextris in diuina feratur digne. Proīde huic pauperculo francisco qui perfectionem euangelii pfecte seruauit & docuit apparens xp̄s i seraphica forma stigmata piissime passionis sue passionatus xp̄s tāq̄ sigillum signatū & appropriatū īpressit. Vt circa finalissimum tēporum piculosam caliginē manifestum nobis in uia perfectionis ostēderet signū quo reficimur perfecte uirtutis exemplar & finis crucifixum iesum: ac per hec edocemur perfectionem attingere: si tamen discamus non alta sapere cum de generibus filiis: sed hūilibus consentire cū pauperculis: minimis & despectis.

Multiplex distinguitur hic perfectio.

Postq̄ ergo euangelica perfectio consiliorū xp̄i in quibus subtiliter consistat est dictum Et etiam quid supra omnem statum addāt precepta seruantium. Nunc est eius multiformitas distinguenda. Non enim consistit perfectio in internis habitibus tātū: sed etiam in extrinsecis exercitiis perfecte uirtutis: huius autem uirtutis exercitia taliter superogantium pro imitatione iesu in triplici differentia reperiri contingit. Aut enim fiunt ex mera uoluntate absq; obligatione perpetua & tunc dicunt quādam perfectionem actionis & mentis. Aut fiunt cum obligatione uoti perpetui sicut in statu religionis in manu prelati: & tunc dicunt statum perfecte sanctificationis operis & subiecti. Aut fiunt de debito excellentie status suscepti officii: & tunc dicunt statum pastoralis dignitatis ouium xp̄i. In quibus ultimis modis aut perfectis actibus non solum est debitus: uerum etiam ad actus perfectionis in eternum astrictus. Et hec quidem astrictio de perfectione nō minuit: sed potius culmen superinducit: quia de temporali facit eternum: dū non licet resilire a uoto: & de nostro facit diuinū: dum non solum actum: sed etiam uoluntatem dedicans deo totum illi quod est offert redigit sub iure diuino. Dūq; propriam sanctificat uoluntatem que est īpreciabile bonū & maxime charū, & peroptimum: offert deo sacrificium medullatum: ac per hoc perfectum & integrum. i. optimo deo sūme acceptum. Et hoc est sacerdotale officium oīum perfectorum. In quo non est distinctio: iudei & greci: masculi & femine: serui & liberi quia omnibus uolentibus esse perfectis conuenit illud anthomatice quod prime petri. ii. dicit'. Vos estis genus electum &c. Propterea aug. tractās illud ps. Sicut iurauit dn̄o &c. ait. Quid uouemus deo: nisi ut simus templum dei: nil enim gratius possumus deo offerre: q̄ ut dicamus illud Esa. Possidet nos: hec Aug. Si ergo perfectius possidet qui

Iesus perfecta consulens

possidet quantum ad proprietatem quam quisq̧
ad usum tantū: pfectius se deo sanctificat qui deo
se offert & quo ad usum operis: & quo ad arbitriū
uolūtatis. Queadmodum Anselmus i libro de
similitudinibus p exemplū spirituale patēter ostē-
dit i duobus: quoꝝ unus tempore suo offert do-
mino arboris fructum: sed retinet proprietatē. Al-
ter uero largitur utrūq̧. Et huius donū secundi &
oblationem tanq̄ liberalius offerētis dicit merito
debeř preferri. Ac per hec iuxta huius similitudinē
opus uouentis deo acceptabilius esse confirmat ac
pro eo uidelicet ꝙ sic introductam uoluntatem ex
mera liberalitate necessitas gratiositatem obsequi
non minuit: sed consumit. Idem quoq̧ scribens
epō parisiensi: & eum redarguens ꝙ quēdam cleri
cum de mōasterio sancti martini extraxerat ait sic.
Si omnia agenda sunt cum consilio: cuius magis
cōsilio q̄ eius q admirabil' cōsilarius deus fortis di
citur. Ipse quoq̧ consulit ad perfectionem tenden
tibus ut omnia relinquant & sequantur: & hoc cō
silio magis in monasterio: q̄ in alio uite pposito
sancti patres itellexerunt. Hoc ipsum Gregori-
us in registro scribens desiderio epō pro clerico uo
lente intrare religionem. Sicut minime ei fit impe-
dimentum nostra infirmitas: magis tamen aposto
li monitione succedit: ut feruor huius desiderii i eo
non tepescat: ut quia turbatio secularium tumultu
segregās quietis desiderio monasteri ptiū. Rur-
sus ecclesiasticaꝝ curarū nō debeat tumultibus im
plicari: sed in dei laudibus secure pmittatur liber ab
his oībus ut postulat remanere. Bernadus quo
que in libro de prepto et dispensatione. Audire in
quā uultis ame unde īter cetera penitentie exerci-
tia monesticalis disciplina meruerit hanc prerogati
uam ut secundum baptisma nuncupetur. Arbitror
perfectam mundi abrenunciationem: ac singularē
uite excelentiam spiritualis que pēminet uniuerse
uite humane generis. Huius conuersatio que pro
fessores & amatores suos angelis similes & dissimi
les hominibus fecit imo differentia i homine refor
mari imaginem configurans dum pro illo ꝙ mor
tificamus membra nostra que sunt super terrā sur-
sum xp̄m induimur: complantati similitudini mor
tis eius. Idem astruit glo: leuiti. xxxiiii. Alii dicit
uouent uitulos: Alii arietes uel domos. Nazareus
semetipsum hoc enim est uotum nazarei qđ est su
per omne uotum: filius enim uel filia: aut pecunia:
aut pdiū extra nos est. Semetipsum deo offerre nec
alio labore: sed proprio placare perfectius & eminē
tius est omnibus uotis. Ex his omnibus aperte
clarescit ꝙ religionis uotum in statu perfectionis
collocat & quō obseruatur religio: plurimum ad iu
uat ad perfecte uirtutis exercitium: custodiā & com
plementum. Quod intelligentes sancti patres
in. iiii. consilio toletano statuerunt ꝙ liber sit cleri-
cus religionis ingressu dicentes. Sicut placuit cleri-
cos monasteriorū propositū appetentes qr meli-
orem sequi uitam cupiunt libere esse debere ab epi
scopis ad monasteriorum i gressus. Propter qđ
patet error aliquorum modernorū carnaliū & igno
rantium proprium statū excellentiū qui dicunt ꝙ
sacerdotes & clerici intrantes religionem descēdūt
secundum gradū quod utiq̧ est uerum ꝙ descen-
dūt scđm gradū humilitatis perfecte: sed ascendūt
ad culmē perfectionis euangelice: qđ patet luce cla
rius nec esse nec seruari cōmuniter in sacerdotibus
regularibus quantūcūq̧ curatis. Hoc autem qđ
non solum auctoritatibus sanctoꝝ probari potest
īnumeris sanctoꝝ exemplis qui de statu cl'icali ad
religionem transierunt adeo certum est ꝙ si quis
uoluerit dicere contrariū non minus uideatur deci
pere q̄ errare. Si quis autem errore deceptus ma
iori ignorantia prefatis conetur obsistere: asserēdo
qđ perfectius sit remanere in scl'o & in uoluntario
exercitio perfecte uirtutis: quia circa magis difficile
uirtus consistit: & difficilius est inter multimodas
occasiones peccata uitare: & mirabilius est homi-
nem imedio flāmarum non uri inter numerosio
res hostium acies: & frequentiores insultus: & ma
iora bellorum discrimina de hostibus triunphare.
Respondebimus non ideo statum esse minoris
uirtutis: qr est maioris securitatis. Nec ideo statū ali
quē perfectioris esse iustitie qr proximior est ruine
Nec etiam ideo magis eē pfectum quia difficilius
contingit in ipso uitare peccatum Est ergo tri-
plex difficultas: quedam proueniēs ex arduitate &
nobilitate generis operatiōis. Sicut ab omni carna
li abstinere cōmertio. Abrenūtiare perfecte scl'o: &
propter deum alteri se subiicere uoto. Hec absq̧
dubio meritum augent. Iuxta illud. Mat. Intrate p
angustam portam: ubi glo. Angustum est omnia
pretermittere: unum solum diligere: unū querere:
ad unum quotidie pulsare: prospera non ābire ad
uersa non timere. Maior q̧ affinitatis angustia repe
ritur iu obseruantia consiliorum iesu q̄ in obseruan
tia cōmuniū mandatoꝝ. Et hec dicit. Hieronymus
ad Rusticum monacum. Est & alia difficultas p
ueniens ex uiciositate persone agentis. Sicut homi
ni auaro difficilius est dare minimum seu minima
& pauca: q̄ largo magna & mlta. Et superbo se al-
teri subiicere: & guloso ieiunare: & carnalibus diffi
cilius continere. Et hec difficultas minuit meritum
& auget miseriam & defectū: unde hieronymus ad
Eustochium. Soror tua blesilla etate maior: sed pro
posito minor post acceptum maritū septimo mē
se uiduata est. O infelix humana conditio & futuri
nescia: nam & uirginitatis coronam: & nuptiarū p
didit uoluptatem q̄q̄ secundum pudicitie gradum
teneat quasi iam per momenta sustinere estimans
cruces spectantem quotidie in sorore qđ ipsa perdi
dit & cū difficilius expte cadat uoluptatis minoris
continentie habere mercedem. Est tertia difficul
tas ex circunstātiis ānexis extrinsecus originē tra-
hens. Sicut difficilius est abstinere cum apponunt
delicata cibaria: difficilius temporalia bona contē-
nere quando offerunt magna & pulcra difficilius

continere in consortio feminaꝝ. Et hec difficultas per accñs & indirecte auget aliquando meritũ: sed directe & quantum est de se magis est uia ad ruinã ¶ Et ideo uir perfectus animo oĩno eam debet fugere: nisi uel uinculo obedientie: uel magno & euidenti profectu salutis aliene cum probabili securitate sui: uelit hec sustinere ad tempus. ¶ Aliter autẽ presumentes sepe uidimus ad maximam deuenire ruinam: & ideo expedit ad perfectionem uirtutis & meriti difficultatem huius fugere non amplecti.

¶ Vnde Aug. de singularitate clericorum. Lubrica spes est que inter fomenta peccati saluare se sperat. Incerta uictoria inter hostilia arma pugnare: & impossibilis liberatio flammis circundari: nec ardere.

¶ Audi etiam hier. contra uigilãcium hereticum qui statum secularem religioni conabatur preferre. Cur inquit supple uigilantius pergis ad heremum .s. ut te non audiam: non uideam: ut tuo furore nõ mouear: ut tua bella non patiar nec capiat oculus mentis ut non me forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus. ¶ Respondebis hoc non est pugnare: sed fugere: sta in acie: aduersariis armatus obsiste: ut postq̃ uiceris coroneris: fateor imbecillitatẽ meam. Nolo spe pugnare uictorie: ne perdam aliñ uictoriam. Si fugero gladiũ deuitaui. Si stetero: aut cadẽdũ ẽ mihi aut uicẽdũ: qd necesse ẽ certa dimittere & incerta sectari. Non securitas est uicino serpente dormire: potest fieri ut me non mordeat. Et potest fieri ut aliquando me mordeat. Et quod de libidine diximus refertur ad auaritiam & ad omnia alia uitia que uitantur solitudine. Et ideo urbium frequentiam: declinamus ne facere compellamur que nos non tam natura cogit facere q̃ uoluptas. Hec Hieronymus. ¶ In quibus confutatur error uigilãcii: suorumq; sequatium aduersus quos & paulo ante premittit. ¶ Quod autem asserit uigilancius melius facere eos qui utuntur rebus suis: & paulatim fructus rerum suarum pauperibus diuidere: q̃ illos qui possessionibus uenditis simul omnia largiuntur: nam non a me sibi sed a domino respondebitur. Si uis perfectus esse uade & uende omnia que habes & da pauperibus &c. ad eum loquitur qui uult perfectus esse: qui cũ apostolis patrem: nauiculam: & rete dimittit iste est: quem tu laudas. Secundus aut tertius gradus ẽ dummodo sciamus prima secundis & tertiis preferenda: hec hieronymus. ¶ Sicut dixi de religionis uoto: sic intellige de officio prelationis quod sine culmine uirtutis & meriti: non est uera sublimatio: sed uirtutis distractio: nec gloriosa excellentia sed periculosa ruina. ¶ Qua propter ad prelationis statum non congruit accedere nisi perfectũ obediã spũs sci astrictũ ut ait Greg. in pastorali Virtutibus pollẽs coactus ad regimẽ ueniat: uirtutibus uacuus nec coactus accedat. Status enĩ prelationis pfectionẽ requirit iã hĩtam: quia ordinatᷣ ad ipsam exercendã. ¶ Status uero religionis inducit nõ hĩtam: quia ordinatᷣ ad ipsam acquirendã: unde Grego. in registro. Viã capitis mei sequens sũmopere decreueram esse opprobrium hoĩum & abiectõ plebis: ut tanto ueracius intus ascenderẽ quãto foris humilius iacerẽ. ¶ Ad euidentiã autẽ huius difficultatis nota: ꝙ uiuere cũ talibus circũstantiis ĩpellentibus sit laudabile & auget meritũ: qñ talia occurrũt uolentibus & nolẽtibus nobis: nec eis delectationẽ accipiẽtibus cũ talibus ad ruinam se imittere: & cũ talibus morã facere uolũtarie: nisi circunstantiis corrñdentibus supra positis presũptuosis: & temerariũ: & uituperio magis q̃ laude dignum.

¶ Et licet aliqñ talis euadat carnalitatis casũ: sepe ex hoc peius interius labitᷣ p superbie superciliũ. Et quãto sua castitas sibi mũdior uidebatᷣ & fortior: tãto est immundior & peior. ¶ Nullo enim mõ dũ sumus in carne fragili debemus nos sine grãdi necessitate piculo exponere: nec de infirmitate presumere. Sed qñ deus uel preceptũ prelati uel grandis zelus salutis pximi nos mouet: talibus nos exponere debemus patienter: & uiriliter uincere coronati & de uictoriis iesu protectõe cõfidere. ¶ Quod si aliquis obiiciat ꝙ supra dictũ est ꝙ pfectoꝝ ẽ sibi pro ueritate tribulationẽ & maiora pcurare. Rñdemus ꝙ non est simile de illasciuiis lasciuie: & tribulationibus angustie. Nam tribulatiões ad deum ire cõpellũt etiã ipfectos: & sepe effrenes edomãt mentes: uoluptates uero & tpaliũ effluentie & mũdani honores debilẽ spũm frangunt: fortem emolliunt: & eũ qui perfectus uidetur sepe cõsternunt.

¶ Alias enĩ perfecti & discreti uiri tribulationibus & martyriis se exponũt pro ueritate doctrine & uite: & castigatione interne lasciuie.

¶ De comparatione statutũ pfectionis: & ꝙ in eis est gradus & in eodem genere & in diuerso.

Hic ergo distinctis pfectionũ statibus: patet ꝙ secundũ comparationẽ in eis est gradus & ĩ eodem genere: & in diuerso: & in utroq; mõ pñt adinuicem compari. ¶ Cũ enĩ seipsum castrare pp regnũ celoꝝ per actũ continentie sit pfectũ: certũ est ꝙ perfectiori mõ fit illud p uirginalẽ cõtinentiã: que fructu cõparatur centesimo: q̃ p uidualẽ: que sexagesimo in euangelica parabola designatᷣ. ¶ Non est ergo contra naturam pfectionis ꝙ unũ dicatur perfectius alio: & etiam unus hõ in pfecto religionis statu consistens secundum argumentũ grẽ in eodem diuersis gradibus & temporibus est seipso perfectior: secundum ꝙ magis appropinquat ad transformationem mentis & operis ĩ pfectum iesum & uestigia crucis sue. ¶ Possũt ergo considerari seu comparari tres pfectiones predicte que consistunt.

In exercitio uirtutis sine uoto
In assumptione religionis cum uoto
In prelatis iniuncto officio in eodem.

Generẽ uel diuerso: scã ergo cõpatõe ĩ eodẽ genere

primo scd'm exercitiũ pfcē uirtutis scd'm q̄ singulares psone. Distinguūt' ēt religiōis eiusdē status. Illa pfectiō est eminētior i qua radix charitatis est pinguior: & sublimitas opationis excellētior: & fraterne edificatiōis fructus uberior: q̄q̄ huius perfectiōis totius origo sit charitas: multū tñ facit ad eius complementū opatio: Gregorio attestante q̄ i omel' Pentec. de dilectiōe cōditoris ligua manus & uita requirant'. Nunq̄ dei amor ociosus ē: opat' .n. magna si est. Si aūt opari desinit: amor non est. Multum etiam facit genus & nobilitas operis. Clarum est enim aureole premium non deberi tantum habitui uirtutis intrinseco: sed cum hoc operi priuil'iato: utpote predicationi: martyrio: & uirginitati. Multum etiam ualet edificatio proximi: cū deus dicat uiris perfectis. Vos estis lux mundi: sic luceat lux uestra coram hominibus ut uideāt opera uestra bona: & glorificēt patrem uestrum qui in celis est. Similiter quantum ad uotum religiōis illius professio preponitur in qua uouetur pauper tas altior: obedientia uilior: & forma castitatis honestior. Nam ista tria sicut expresse patet: & gradus habent: & & minus & plus recipiunt: ac per hoc i maiori statu constituut professorem suum quanto mouentur sublimius: potissime si ad uotum sequatur obseruantia promisse regule plene & perfecte. Ita q̄ ex hoc austerius castigatur corpus: fructuosius edificetur proximus: & reuerentius colatur deus. Consistit autem castigatio corporis in artitudine uestium: uictualium edificiorum: uerborū cum austeritate laborum: uigiliarū: & aliarum corporalium afflictionum: edificatio uero proximi in, exhibendis
Exemplis uirtutis
Documentis scripturarum
Remediis sacramentorum
Presidiis regiminum
Indiciis iustitiarum &
Beneficiis miserationum.
Cultus aūt dei licet fundamentaliter stet perfectius in maiori trāsformatiōe cordialis amoris & continue meditatiōis in xp̄m iesum & eius crucifixum statū: uel aliquē sue uite actum: uel i sue diuinitatis pelagū isinitum tñ exterius consistit i reuerenti ac iugi frequētatione psalmor̄ himnor̄ spiritualiū: ac orationū: missarum: & aliarum deuotarum orationum. Hec autē omnia simul reperire i aliquo uno statu religionis precellentius q̄ i aliis ualde difficile & fortassis impossibile uidetur diligenter cōsideranti. Et ideo q̄uis unus religionis status alterum excedat in uotis substantialibus: ac p hoc sit simpliciter perfectior si debita obseruantia comitetur non preferri potest in oībus aliis: cū quilibet status aliquid prerogatiue spalis obtieat: quo sancta mater nostra i xp̄i iesu spōsa ecclesia tanq̄ in uestitu deaurato circūdata uarietate decorat' & deiformis efficit'. Per hunc etiam modū secūdum officium prelatorum excellentior ē perfectio i qua eminentior confert dignitas ordinis uidelicet
Ad purgandum
Ad illuminandum &
Perficiendum.
Onerosior iponitur sarcina laboris in pascēdo commissum gregem: exēplo: uerbo: & temporali subsidio: uberior etiam comitat' fructuositas salutis i eo q̄ psidet: & i eis qui subsūt & i ceteris redēptis iesu: ad quos presidētes exēplo peueniūt. Regrit igit' huius pfectiōis eminētior sublimitas ut platus eccl'ie xp̄i sponse, q̄to sublimius p̄est cōformis dignitati iesu xp̄i: tāto sāctius uiuat: & sollicitius i uigilet: & fructuosius gregē pascat: ut sicut dignitatē iesu sublimius pticipat: sic scītatē sci icōg iesu excellētius itus phēat p contēplationē: & exterius p alte uirtutis exē pla subditis foris ondat. Si āt fiat cōparatio p fcōis ad pfectionē i diuerso genere: quēadmodū & statu: dici pōt itelligi cū suppositiōe: uel precise uel suppositiue. Absq̄ dubio maior ē pfectio q̄ attēdit' scd'm exercitiū uirtutis: accipiēdo .s. illa sola expte rel'ionis & platiōis: in qbus hec duo differūt a uolūtario exercitio pfecte uirtutis aliqd aliud appens ultra hec supaddendo prio excluso. Sic uidemus q̄ ē hec abusiua cōparatio & nulla i iure pfcōnis. Nā uotū rel'ionis sine exercitatiōe pfcē uirtutis corrūsione regule psitētis non ē pfectio: sed puersio: nō pfcōis sublimitas: sed simulatio scītatis & ruina uirtutū. Vnde si uiri se i uirtutibus exercētes i seculo sibi cauēt ab igressu rel'iōis: qr uidēt regulā sublimē & artā: & iniqte psitētiū deprauatā: & qd' peius est i aliqbus religiōibus multi pl'r uitiosā & lubricā: & correctionē ul' puā uel nullā: ac p hoc profitētes in tali mō uiuēdi se mutuo ipellūt ad ruinā: tali cā rel'ionē fugere: & al'r solitarie uiuēdo seruare uitā scām nō ē a religiōe deficere: sed ē rel'ionis defectū gemere: & trāsgressionis laqueum sapiēti cautella deuitare. Cū igit' generalis sit regl'a: q̄ corruptio melioris ē peior: nihil ifelicius uel scelestius q̄ altū gradū cōsequi uoto: uel officio: & illū a tali sua malitiosa uita mltipl'r ignar'. Tales .n. ppe dicūt' sacrilegi: q̄ se deo sacratos p scītatis statū uiolāt': & spūi grē cōtumeliā irrogāt: dū i seipsis grām destruūt: & ceteris cōtētibiles rddūt. Heu quātus dolor ē uider' utrāq̄ pfcōnē sic cōculcari: sic i ceno miserie & malitie uolutari: ut i multis scl'aribus exercitii uirtual' efficacia cōfūdat hodie uitā plator̄: & statū rel'ionum. Sed nūc ista omittamus. qr ista psequi nimis ē dur̄ & plixū lamentū. Sed sicut dixi d' rel'ionis uoto: sic intellige de officio plātois quod sine culmine uirtutum & meriti non est uere sublimatio sed defectio: non excellentia gloriosa: sed ruina periculosa pro eo q̄ potentes potenter tormenta patientur & durissimum iudicium his qui presunt fiet. Cum igitur perfectio status sine ratione meriti: siue officii: siue exercitii uirtutum nō solum sit modicum bonū: sed potius horrendū dei iudiciū perfectio uero meriti nō possit obtineri sine chari

tate: que est donũ spũs sancti: & nemo ex suo opere extrinseco possit nisi indocte asserere ꝙ alterũ in hoc dono precellat: cum etiã semper sibi debeat eẽ dubius utrum charitatẽ habeat. Nullus abel imperfectione se superferre presumat: quin potius debet uiri quantuncunqꝫ perfecti: iuxta doctrinã apostoli superiores sibi inuicem arbitrari: immo sicut alibi est traditum in libro magne perfectionis signum quando aliquis quãtũcunqꝫ apparenter perfectus nõ se sentit ex seipso nisi peccatorũ maximũ & donorum dei in se: & ex se esse ipsum destructorem.

Porro de cõpatione statuum prelationis & religionis possumus loqui secundũ ꝙ nunc expimento uidetur. Et tunc non est dubium ꝙ religiosi obseruantes suam ꝓfessionem: quia ex hoc solum totaliter debent dici religiosi: multo sunt pfectiores ĩ uirtutibus: q̃ illi qui secundũ malitiã huius temporis dicũtur reputari boni prelati. Non enĩ attendit hodie ꝙ hẽant culmen pfectionis debitũ officio suo ut bñ reputentur. Sed quia multitudo eorum plus facit infinita mala q̃ bona: ideo quasi sufficienter reputat bonus: quia non est apte malus ꝑtialis uel diuisor & ĩmundus: & fidelium ecclesie expoliator.

Plura aũt pfectionis signa in religiosis famosis mundus reqrit: licet & ipsi ut sepe diximus corruperint uiã suã. Quod cõi iudicio hoium confirmatur: qa multo plus qñ uir religiosus ĩtegre facit aliqd reprehensibile: q̃ si hoc cõmittat qui dr̃ ꝓlatus.

Primo est tanta corruptio hodie illius status: ꝙ ad eius opa non multũ attentur ut ad uirtutũ exẽpla: ĩmo cõcedit iudiciũ mũdi prelatis auctoritatẽ: religiosis attribuit sanctitatẽ. Et ideo hodie etiã carnales hoies appetentes dignitates iudicant ambitiosos tãq̃ querentes diuitias & honores: & paꝝ aliud ibi appeti aliqd cernitur. Vñ Greg. in pastorali dicit ꝙ tũc laudabile erat epatũ querere: quãdo ꝑ hunc queqꝫ dubiũ non erat ad supplicii grãm puenire. Sed aptum & horribile testimoniũ est: ꝙ ecclesia dei in illo statu ad ꝓfundũ maloꝝ deuenerat: ꝙ status prelationis q rõne sublimitatis & honoris: & reqrit adeo pfectionis in eo est etiã ipsis sũmis seraph merito tremebũdus ab ĩmundis hodie nullius experientie & uirtutis & pue & insufficientis scie non solũ ambitiose appetit. Sed & nephas est auribus audire a uiris scis aperte apreciari uenit a talibus & sepe tyrãnice usurpatur. Nõ ergo miꝝ si sedent in cathedra pestilentie: si pestilenter regũt populum q per ostiũ pestilentie ĩtrauerunt. Si uero stricte respiciamus nõ quod fit: sed fiendũ est: & hoc loquẽdo quantũ ad ea que sunt de congruẽtia & suba utriusqꝫ status. Sic simpliciter dicendũ est: ꝙ status prelationis & eius perfectio est eminẽtior: queadmodũ insinuat diony. in li. de ãgelica Hierarcha. d. Sicut qui dicit hierarchã sũmũ dicit sacroꝝ uniuersoꝝ ornatũ. Ita dicẽs hierarchã mõstrat in deũ manẽtem: & diuinũ uirũ in oĩ hierarchia ꝑfectũ.

Similiter Hiero. ad fabulã. Tanta debet eẽ scia & eruditio pontificis dei: ut gressus eius & motus & uniuersa uocalia securitatẽ mentis concipiat & toto eã habitu resonet & ornatu: ut quicquid facit aut loquitur sit doctrina populorũ.

Itẽ ad oceanũ futurus pastor ecclesie talis eligat cuius compatione subiectus ppl's merito grex dicat. Et grego. in pastorali. Tanto debet actionẽ ppl'i actio precedere ꝑsulis: quãtũ distare solet a grege uita pastoris.

Quãtum ad prelationis statũ non congruit accedere nisi perfectũ: obedia spũs sancti astrictum ut ibidẽ ait Grego. uirtutibus pollens coactus, ad regimen accedat: uirtutibus uacuus nec etiam coactus accedat. Status enĩ prelationis perfectionẽ requirit iam hitã: quia ordinatur ad ipsã exercendã. Status uero religionis non hitã: quia ordinatur ad eã acquirẽdam: unde pccõres & imperfectos amittit ut iustos efficiat & perfectos.

Propter qd' q̃q̃ prelationis status in perfectionis sit altior: religionis tamen est securior: & moribus nostris curandis expeditior: pro' eo ꝙ a multis periculis eruit: quibus status prelationis exponit.

Primũ quidẽ rõne cõnexi honoris. Iuxta illud Augu. super ꝑs. iiii. Quanto plus honoramur tanto plus periclitamur. Huius autem ꝑiculi occasionẽ manifestat Greg. super illud Iob. qui dicit: uir apostata unusquisqꝫ ut rector quotiens extollitur ĩ eo ꝙ regit: totiens plausu superbie a sũmo rectoris officio separatur.

Item in registro' uiã capitis mei sequẽs sũmope decreueram esse opprobriũ hoĩum & abiectio plebis: ut tãto ueratius intus ascenderẽ: quãto foris humilius iacerẽ.

Adiacet igitur sube prelatiõis periculum rõne honoꝝ: quia tenetur nõ solũ ad ea que sũt salutis ꝓprie: sed etiam plebis sibi cõmisse. Nã ei pro quolibet subditoꝝ dr̃. Custodi uirũ istũ: qui si lapsus fuerit: ꝑ aĩa illius aĩa tua erit.

Itẽ rõne occupatiõis & distractiue dispẽsationis tpalium: unde grego. vii. li. moꝝ. Qui dispensandis rebus terrenis presidet aculei hostis iaculis latius patet. Nã cũ ad ministrãda mens exterius efficaciter se extendere nititur: a sui cõsideratiõe separatur: propter qd' flens ꝑmo dialogoꝝ dicit cõpando seipsum ꝓ statu monachatus & põtificii. Infelix aĩmus meus meminit quõ rebus oĩbus eminebat: & nulla nisi celestia cogitabat. Nunc autẽ occasiõe cure pastoralis post tã pulchrã quietis sue spẽm terreni actus fedatur puluere: cunqꝫ ꝑ condescẽsione multoꝝ ad exteriora se sparserit etiã cũ interiora appetit: ad h' sepculdubio minorẽ reddit.

Religiosi uero qui promouẽtur in epos tenentur ad regulares obseruantias sue professiõis que nõ ĩpediũt pontificale officiũ: quia status religionis cõpatur ad statũ pontificalẽ sicut dispositio ad pfectionẽ: dispõ uero ñ tollitur pfectõe aduẽiente: nisi ĩqtũ pfcõi ꝛepugnat. Sicut clerico fcõ magio ñ cõuenit cõiter ꝙ sit auditor: ꝙ tñ legat & meditet magis sibi cõuenit q̃ ante. Sic ad oĩa que pfecta imitatõe xp̃i iesu in uirtutibus sue cure pastoralis infulgent: & in his que perfectionẽ simpliciter cõtinent: multo magis cõueit religiosis epis exercen q̃ ante.

Vñ dr̃. xvi. q. i. de

mōachis qui ad clericatus ordinē perueniunt. Sta
tuimus nō debere a priori ꝓposito discedere. Ma
net igitur religiosus epūs obligatus ad continētiā
& paupˀtatē: & ad portandū habitū sue religionis:
q̄ est huius obligatiōis signū. ¶ Ad ea uero q̄ re
pudiant suo officio: ut sūt solitudo & subiectio po
ris sue religiōis ꝑlatis non tenetˀ. Et quātū ad hec
& similia dicitˀ.xviii.q.i. Monachū canōica electio
a iugo regule mōastice professionis absoluit: & sa
cra ordiatio de monacho epm facit. ¶ Item testa
mentū facere non pōt sine pape licētia: qr sola di
spensatio reꝝ ecclesiasticaꝝ est ei cōmissa: q̄ morte
finitˀ: uiuens aūt pōt dare sine dilapidatiōe eccl'ie:
maxime debet paupibus dispēsare: & pōt etiam ꝓ
ꝓpinquis & cōsanguineis si indigēt necessariis.
Vnde Ambro. dicit in lib. de officiis. Proximos se
minis tui ne despicias si indidigere cognoscas: nō
tñ illi ditiores fieri uelint: eo ꝙ potes cōferre pau
peribus. ¶ Singulariter aūt etiā ipsi tenentˀ in his
malū exēplum cauere: & in oībus indigētibus sue
diocesis: maxime scd'm gradū bonitatis & pauper
tatis eoꝝ se prebere cōes. Et mortalissimū est ī san
guie crucifixi aliis paupibus neglectis suos uelle di
tare parētes cuicūqꝫ prelato: & eos etiā diuitiis ec
clesie uelle facere de nono uolēs qui prius noscūtˀ
populares cōmunes. Nam talis de fame & penu
riis paupeꝝ ditat suos parētes: quos sibi rapinam
& sacrilegium iesus pr̄ paupū imputabit. ¶ Appet
itaqꝫ ꝙ prelatiōis status & religiōis est excelsus: &
iō ipm aspnere simul est ꝓsūptuosū & stultū. Pro
pter qd' Au.xix. de ciuitate dei dicit. Locus supior
sine quo populus regi nō pōt: & si ita administre
tur ut decet: tamen indecenter appetitur. Et ideo
Gregorius.xviii.moral'. Sācti uiri nequaq̄ curas ex
trinsecas appetunt sed occulto ordine sibi superi
positas gemunt. Et q̄uis illas propter meliorē in
tentionem fugiāt: tamen propter subditam men
tem portant: quas quidem sūmopere si liceat uita
re festināt: sed timentes occultas dispensatiōes dei
tenent. Tenent quod fugerunt: exercent quod ui
tant. ¶ Ex his aperte colligitur ꝙ locus prelatio
nis ꝓ sublimitate quidē gradus & multiformitate
periculi a uiris iam approbate uirtutis potest cum
coatione & formidine suscipi. A peccatoribus ue
ro & infirmis tota debet intentione uitari: & a nul
lis prorsus appeti: & ab omnibus honorari: quia
cōstituit in dignitates hominis iesu xp̄i. ¶ Status
autē religionis ab uniuersis tam iustis q̄ peccatori
bus: tam perfectis q̄ imperfectis: tam sapientibus
q̄ simplicibus licite potest appeti: & a nullis de
bet contemni. ¶ Ab his uero qui uocantur diuini
tus secure suscipi: & studiose obseruari potest: qr ī
tali obseruātia similitudo acquiritur perfectionis
& sanctitatis & mortificationis crucifixe uite per
fectiouis magistri hominis dei iesu christi.

¶ cap.xiiii.

¶ Iesus transfiguratus

QVi in monte perfectionis iesu christi
sublimia obseruando consilia: cum Pe
tro: Iacobo: & Ioanne conscenderit transforma
tus in similitudinem crucifixe uite iesu: merebitur
cum eis uidere gloriam transformati. ¶ In signū
autem ꝙ circuncisio mentis cum christo patiente
pro nobis ducit ad excessum contemplationis cla
ritatis ipsius gloriosi iesu: dicitur ꝙ Moyses & He
lias loquebantur excessum quem completurus e
rat in hierusalem: excessum scilicet amoris: doloris
& uigoris: quem pius & robustus bellator noster
iesus ostendit in conflictu passionis & mortis.
Modus autem eleuationis mentalis in illo facto
iesu: quod scribitur Matthei.xvii. Et luce.ix. aperte
nobis ostenditur quadruplici gradu

Primo enim mens affligitur per exercitium & de
siderium

Secundo dulcoratur per internum gustum

Tertio illud quod diligit charum ei efficitur per io
cundum amplexum

Quarto secretum tenetur ꝓpter timorem no
cturnum.

¶ Et hi quattuor gradus in euangelio aperte ostē
duntur. Quantum ad primum in quo mens affli
gitur: aduerte ꝙ christus predixerat eis suam passio
nem & mortem: & eos animauerat ad tollerantiā
passionum: & ne terrerentur ab afflictiōibus imita
torie crucis iesu: ipse christus ostendit eis gloriam
quam eis in remunerationem tribueret. ¶ Oppor
tet enim secundum apostolum operantem agri
colam primū de fructibus pcipere. Idcirco oppor
tet nos primo crucem perfectionis predicte in fa
ctis christi iesu per iugem sue passiōis & crucispre
sentiam ī corde gestare: ac etiam ad similitudinem
apostoli in corpore circunferre: & hoc est in mon
te ascendere e: immo ascendente iesu secum duci in
spiritus uirtute. Qui enim negociantur & delitian
tur in luctuosa planicie efficiuntur ad talia gustāda
inexperti. Status.n. seculi qui hac figꝰtur ualle est

Locus exilii
Locus contagii
Lapsus periculi
Lectus ocii.

¶ Econtrario status huius perfectiōis mōtane est

Status stabilitatis contra exilium
Sanctitatis contra contagium
Securitatis contra periculum
Strenuitatis conta ocium.

¶ Et ideo qui a benedicto iesu ducūtur ad mon
tem salutis eruti a sodomorum incendio non de
bent post tergum respiceꝛ ad uallem lasciuie sodo
morum: sed ascensu celeri seipsos cum Loth ī mō
te saluos facere: ne exemplo uxoris Loth uertātur
in statuam salis: statuam inquam hypocritalem ha
bentem figuram religiōis: sed uacuam religionis
ueritatē. Sal autem sterilitatem habet in se: & aliis
condimentum prestat salubre. In cuius figuram be
nedictus iesus anteq̄ celum ascenderet ascendit in
montem oliuarum: & anteq̄ corpus suum gloria
resurrectionis uestiret ascendit in crucem.

Hoc exemplũ deberet nobis sufficere ꝓ omni ratione: unde anima bñdicti iesu similitudine adiuncta nullam aliã rationẽ querit: nec aliud pmium intẽdit ut delectetur in passionibus crucis: nisi xpi similitudĩe frui: ĩmo statim ĩnebriatur crucis amore: quãdo audit ꝙ bñdictus iesus.xxxiii.annis eã pro nobis in corde portauit & corpore. Et qñ ascendit in celum eam uoluit ĩ mũdo relinquere: sicut q̃ insignia uulnerũ portãs ipse locaret in sede celesti. Ad hunc montẽ leuemus oculos nostros: q̃a inde ueniet auxiliũ nobis. Et hoc notatur cum dicit' ꝙ discipulos duxit ĩ montem excelsum propter status altitudinẽ: sed seorsum propter separationẽ ab omni mundanoꝝ affectu: & singularem experientiam crucis sue. Quantũ ad secũdũ nota ꝙ mens post afflictionem in presentia dulcoratur dilecti. Et ideo xp̃s ostendit uultum gloriosũ post montis ascensũ: & hoc cum testimonio legis & prophetaꝝ: ubi apostoli quasi mortui ceciderit: q̃r fortis est ut mors dilectio in tali amati iesu aspectu. Mentem enim quam celestis dilectio semel ĩuaserit: ab omni amore mundi & sui funditus occidit. Cuius signum est ꝙ sicut homo mortuus nullum habens actum proprium: sed corpus suũ solum mouetur pro uolũtate impellentium: sic anima que ad hanc transfigutationem ascẽderit sentit ꝙ in se debet esse mortua: & nullo motu affectionis proprie debet agi: sed a solo iesu ut membrũ sibi unitum: & ab eo uiuificatum ex sola inspiratione dei pro honore sui & iesu christi cõformitate moueri. Et tunc sicut manus mota ab imperio anime: facit in uirtute anime quicquid facit & sentit eam sibi intrinsecam & se mouẽtem: sic etiam ista anima sentit christum in se solum principalem motorẽ: & audit paternã uocẽ super se transformatã in iesum dicẽtem sibi. Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui: ipsum audite: quasi dicat. O multitudo uirium: actuum: conceptuum: sensuum huius anime transformitate. Audite iesum in uobis loquentem: uos instruentem: uos monẽtem: uos in se tranformantem: quia hic ẽ filius meus iesus qui in uobis habitat: filius meus naturalis & eternus pro uobis incarnatus: crucifixus & mortuus: in quo solo mihi complacui: uos in ipso eternaliter eligendo. Et nihil ex uobis mihi placet: sed in ipso iesu dilecto filio meo: in quo uos estis filii mei dilecti facti & ipsius iesus & eius uiuacissima & iunctissima membra. Stemus ergo cum anima in uertice talis montis dilectum nobis datum filium expectantes Thobiam: quia montes hi diuine perfectionis iesu fluunt lac & mel sapientie & dulcoris. Et cum beata hester dicamus iesu beato assuero. Valde enim admirabilis es domine: & facies tua plena est gratiarum: & cum Daniele simus uiri desideriorum dicentes. Domine in uisione tua dissolute sunt compages mee: & nihil remansit in me ultra uiriũ: sed & halitus meus ĩtercludit': idest in uisione mee transformationis dissolute sũt mee concupiscentie ex me ipso me compaginantes in malo: & nihil uirium reputationis proprie ĩ me de me remansit eruditis a lege & prophetis: a moyse .s. & helia: per excessum inestimabilis amoris omnia opera nostra operatus est in nobis: & ideo intercluso uitali anhelitu omnis dilectionis mee: nũuo ego: iam non ego: uiuit autem in me christus.

Origenes autem dicit hec mystice exponẽdo: quia in sex diebus perfecti numeri totus factus est uisibilis mundus: qui transcendit omnes mũdi res potest ostendere super montem excelsum: & gloriam aspicere uerbi dei. Et infra dicit. Vide cum aliquis sic transierit sexto die uidebit' transfiguratum iesum ante oculos cordis sui. Diuersas enim habet dei uerbũ formas. Appet unicuiq; scd'm ꝙ uidenti expedire cognouerit: & nemini supra quod capit ostendit semetipsum: unde non dicit simpliciter transfiguratus est: sed coram eis. In euangeliis enim iesus simpliciter intelligitur ab eis qui nõ ascendunt per exercitationem uerborum spiritualium super excelsum sapientie montem. Eis autem qui ascendunt iam non secundum carnem cognoscitur: sed deus uerbum intelligitur. Coram his ergo transfiguratur iesus: & non coram illis qui sũt deorsum in conuersatione terrena uiuentes. Hi autem coram quibus transfiguratur facti sunt filii dei: & oritur eis sol iustitie. Et uestimenta eius fiũt cãdida sicut lana q̃ sũt sermões & lr̃e euãgeliorum quibus est iesus indutus: sed etiam illa que ab apostolis dicuntur de eo.s. Sicut Criso. super Matthe. dicit ideo non confestim promissione sursum eos ducit: sed post dies sex: ut horum dierum spatio uehementiori concupiscentia repleti repleti qui assumendi erant sollicita mente ascenderent. Ideo autẽ hos iesus assumpsit: quoniam aliis potiores erant: intende autem qualiter: Matthe. autem non occultat eos qui prepositi sunt sibi: licet etiam Io. precipuas faciat laudes petri commemorans: ab emulatione enim & uana gloria mundus fuit apostolorum chorus. Vel secundum remigium solummodo secum tres discipulos sumit: quia multi sunt uocati pauci uero electi. Et in his tribus ostenditur tota electorum perfectio. Nam omnes electi aut sunt.

Actiui cum iacobo

Aut contemplatiui cum ioanne

Aut utrorũque prelati cum petro.

Post hunc gradum sequitur tertius: etiã quo mens dulcoratur: amplexatur: & stringit dilectum clamans cum spõsa: Cant.ii. Inueni quem diligit anima mea tenui eum: nec dimittam. Et considerans ista non transitiue sed permansiue iebriata cũ petro dicit. Domine bonum est nos hic' esse. O q̃ bonum & suaue: & ideo pre nimio dulcore oblita sui pro dei honore & proximi faciamus hic tria tabernacula: tibi unum: moysi unum: & helie unum: nesciens inquit quid diceret.

Quantumcunque enim ĩ hac uita eleuemur in

deum:multis implemur ignorantiis nostri & dei. Et ideo sepe petimus multa fieri nobis multis modis:que multo meliori modo i dei eterno decreto & immerito iesu sunt facta. Vnde nec hic fuerunt petenda tabernacula frondiũ:quia i domo patris sunt eterna tabernacula: imo palatia stabilium mãsionum. Hic est mons dei Oreb:qui interpretatur mensa:ad quem moyses gregem ducit:ad quẽ helias ieiunans peruenit. In quo sibilus aure tenuis presentia iesu auditur. O anima mea te confortã tem audi Esaiam dicẽtem. Venite ascendamus ad montem domini &c. Quo ad quartum patet ꝙ anima amatum tenens charum: tanquã solum & summum thesaurum:ne perdat tenet secretum: Et ideo dilectum quasi fasciculum sponsa inter ubera quasi inter intima precordia:non extra per uana & ostentatiua uerba & facta uoluit collocare:unde & thesaurus euangelicus absconditur ut seruetur:quia depredari desiderat qui thesaurum publice in uiam portat. Et ideo hic dicitur ꝙ eleuantes oculos neminem uiderunt nisi solum iesum:& ꝓhibiti sunt discipuli ne uisionem dicerent usqꝫ post transitum in gloriam immortalem. In quo ostenditur ꝙ ex quo charitatem christi sentimus : & sic in ipsum transimus nihil uidemus quod nos molestet:nisi illa que dolorem iniecerunt iesu & eius passioni:& nihil aliud flebile reputantes in mundo:nisi ꝙ deus est ita crudeliter ab hominibus & a nobis offensus:& pro his soluendis & emendis & nobis redimendis iesus dei filius : & omnibus doloribus nostris & omnium hominum innumerabilibus modis crucifixus & mortuus. Nihil etiam reputamus delectabile nec iocundum nisi ꝙ iesus homo est deus:& ineffabilibus modis in trinitatis gloria assumptus:& in se & in membris suis perfectus uirtutibus & plene beatus:& quod nihil de his potest sibi deficere in eternum:hoc est leuare oculos & neminem uidere nisi iesum. Sed nemini dicere uisionem:est nõ se uerbis:gestibus actibus:uel signis quibuscunqꝫ iactare:a nulla creatura gloriam uel reputationem querere:in solo secreto cordis iesu totam spem suam locare : ceteris membris iesu uelle semper uilior apparere:& se in corde uilissimum reputare. Et in tali silentio expectare solum iesum qui reformabit corpus humilitatis nostre &c. Cuius exemplum in concha marina seu ostrea habemus:ꝙ recepto rore celesti se claudit:& pretiosam margaritam,suis intimis sic clausam gignit. Nunc ad certificationem huius operis litteraliter accedamus:quattuor hic breuiter exponentes.

Primo quomodo fuit conueniens christum transfigurari.

Secundo quomodo fuit conueniens hanc transfigurationem in gloria claritatis ostendi

Tertio de congruentia testium.

Quarto de testimonio paterne uocis.

Circa primum scias ꝙ conueniens fuit christũ transfigurari pro pter causam in parte superius tactam.s.prop ter animandos discipulos certitudĩe premii ad tollerãtiam passionum:ut.s.in spem premii oculos mẽtis sue dirigerẽt:& populos de premii expectatiõe certificarẽt. Non.n.passiões & dolores iesu & membrorũ suorum sunt delectabiles uel uirtuose:nec appetende nisi inquantum in eis & ex eis deus honoratur & eius uoluntas implet̃ & in nobis eius amor seruatur. Non aũt cederent in honorem dei:nisi ex eis eliceret ĩcompabilitet excellentiora bona ꝗ̃ illa uidebãtur mala:ut.s.pro temporalibus iniuriis & despectibus eliceret & iuste retribueret sublimes & eternos honores ꝓ cruciatibus dulcores:pro penuriis superabũdantias: eternas:pro humane uite perditiõe diuinã & eternam uitam. Propter quod dominus iesus quãdo predicabat discipulis passionem:statim tanquã principale intentũ submittebat gloriam resurgentis:unde & fũdamẽtũ ꝑdicatiõis apl'ice aresurrectiõe ĩcipit : ppq̃d de eis dicit̃:uirtute magna reddebãt apostoli testimonium resurrectiõis iesu xp̄i domini nostri. Vnde nec xp̄s uoluit publice ꝑdicari:donec a mortuis resurrexit. Hãc certitudinẽ ponit petrus pro fũdamento secũda epistola.i.c. Nõ.n.ait indoctas fabulas secuti notã fecimus uobis domini nostri iesu xp̄i uirtutẽ & prescientiam usqꝫ ibi. In monte sancto. Hec ergo cã quare trãsfigurari uoluit:unde Beda sup Matth. Pia prouisiõe factũ est ut contemplatiõe semper manentis gaudii: ad deriuata fortius aduersa tollerẽt. Nec fuit ista trãsfiguratio mutatio figure:sed glorificatio, & splẽdor faciei & carnis sue redũdans a gloria anime. Circa secũdũ nota:ꝙ conueniens fuit iesum gloriam suã manifestare ĩ dote claritatis:quis.n. dotes sint quattuor:sola tamẽ claritas cognoscitur magis ipsius persone ĩ se:& est magis glorie manifestatiua. Alie uero tres nõ percipiunt̃:nisi aliquo actu:passione uel motu. Noster aũt iesus ĩ se oñdit illarum trium indicia:puta ut habetur in euangelio

Agilitatis:cũ supra maris undas ambulauit

Subtilitatis:quãdo clauso exiuit uirginis utero

Impassibilitatis:quãdo de manibus iudeoꝝ eũ ꝑcipitare uel lapidare uolentiũ illesus euasit:uel melius quãdo corpus suũ discipl'is sub sacramẽto mõ ĩpassibili comedendũ tradidit iaudito charitatis excessu. Nec tamẽ pp illas trãsfiguratus dr̃:sed pp solã claritatẽ ꝗ̃ ptinet ad aspectũ ꝑsone. Claritas aũt quã in trãsfiguratiõe xp̄s assũpsit fuit claritas glorie quãtũ ad essẽtiã:nõ tamẽ quãtũ ad modũ essẽdi. Claritas enĩ corporis gloriosi deriuat̃ ab aĩe claritate sicut dicit Aug. in ep̄la ad dioscoꝝ. Et similiter ut damascenus dicit. Claritas corporis xp̄i iesu deriuata est a diuinitate ipsius : & a gloria aĩe eius Quod enĩ a prĩcipio cõceptõis xp̄i iesu gloria aĩe nõ redundaret in corpus eius:ex quadam dispensatiõe dĩna factũ ẽ ut ĩ corpore nr̃e redẽptõis passibili explerẽt̃ mysteria. Nõ tñ pp hoc adẽpta ẽ ptãs iesu deriuãdi gl'iã aĩe & corpus cũ uellet quo ad oẽs

dotes: & hoc ipse fecit q̃tū ad claritatē i trāsfigura
tiōe. ¶ Aliter tn̄ quātū ad modū q̄ ē in corpe glo-
rificato. Nā ad corpus glorificatū redūdabat clari-
tas aīe: sicut q̄dā qualitas p̄manēs corpus efficiens
& ipsum stabiliēs i eternū: uñ fulgere corpaliter nō
ē miracl'osū i corpore glorioso. In trāsfiguratōe ue
ro iesu deriuata ē claritas a deitate & ab aīa eius ad
corpus p̄ modū passiōis trāseūtis & claritatē & bti
tudinē sue aīe ondētis: & futurā gloriā corpis p̄li-
bātis. ¶ Vñ ille fulgor tūc i corpore xp̄i apparens
miraculosus fuit. Sicut & hoc ipsum ꝙ sup undas
maris ambulauit. Propter quod melius dicit' ꝙ mi
raculose assumpsit actus q̃ assumpserit ipsas dotes:
quia dos noīat quandā claritatem stabiliter imma-
nentē corpori glorioso. Et simile est quantum ad
aīam de uisione qua paulus uidit deum in raptu. Si
uerum ē ꝙ uiderit uisione nuda que pertinet ad be
atos. ¶ Quod autem sancti dicunt ꝙ claritas hec
fuit imaginaria nolunt dicere: quin fuerit uera glo
rie claritas: sed ꝙ non fuit modo stabili & mansiuo
nec per hoc corpus xp̄i est factum gloriosum quā
tum ad omnes dotes: quia corpus xp̄i non est fa-
ctum impassibile: tamen passibilitatem sue glorie
ostendit quantum ad statum & actum sue claritatis
qui sicut apparuit cum uoluit: sic discessit & in pre-
stino statu corpus remansit. ¶ Per claritatem autē
uestiū designatur claritas alioꝝ scōꝝ membrorum
xp̄i in corporibus suis que superabit' a claritate xp̄i
sicut candor niuis a candore solis: unde Greg. xxxii
moꝝ dicit ꝙ uestimenta xp̄i facta sunt splenden-
tia: quia in superne claritatis culmine scī oēs ei luce
fidei fulgentes adherebunt. ¶ Vestium enī nomi-
ne iustos quos sibi adiunget significat. Secundum
illud Esa. xlix. His omnibus uelut ornamento ue-
stieris. Nubes autem lucida obumbrans apostolos
sigt̄ gloriā spūs sancti: uel uirtutem p̄rnam. Vnde
Orig. dicit p̄ quam sancti in futura gloria protegē
tur: quis etiam conuenienter significare posset cla-
ritatem totius mundi tunc renouati querent scōrū
tunc tabernaculum gloriosum: unde petro dispo-
nente tunc tabernacula facere lucida nubes discipu
los obumbrauit. ¶ Si autem querat' quomō apo-
stoloꝝ oculi tantā potuerunt sustinere claritatem:
breuis est responsio: quia iesus cū miraculose suam
claritatē ostendit: potuit ipsorum oculos conforta
re ut uoluit. Potest etiam aliter dici: ꝙ licet claritas
solis propter influentiam caloris consumendo hu
midum oculi affligat in cunctis aspectum: claritas
tn̄ gloriosi corporis hoc non facit: sed confortat &
demulcet aspectum: quod tamē est temerarie nō as
serendū: quia illius claritatis adhuc ignoramus na-
turam. ¶ Quod autem lucas dicit ꝙ facta est spēs
uultus eius altera: non uult dicere ꝙ figuram muta
uerit: sed ꝙ per claritatem faciem alterauit: uñ Hie-
ro. super hunc locum. Vbi splendor faciei ostendit'
& candor scribitur uestiū: non substantia tollitur:
sed gloria cōmutatur. Certe transformatus est iesus
in eam gloriam qua uenturus est postea in regno

suo. Transformatio splendorem addidit: faciē non
subtraxit: ubi & remigius. Si facies domini resplen
duit sicut sol: & facti sicut sol fulgebūt: nūq̄d equa
lis erit claritas domini & seruoꝝ. Nequaq̄. Sed q̄a
nihil inuenit' lucidius sole. Ideo ad māifestandum
exemplū future resurrectionis: facies domini resplē
dere & iusti fulgere dicuntur sicut sol. ¶ Dictum
tamen est supra ad huius distinctionem ostenden-
dam ꝙ facies eius resplēduit sicut sol': uestimenta
eius facta sūt alba sicut nix: ubi Mar. ait. Qualia ful
lo non potest facere sup terrā. Quare secundū glo.
candidi erunt sancti uirtutibus: & oīs uitioꝝ estus
erit ab eis amotus. ¶ Circa tertiū nota ꝙ congruē-
tissime adducit' testium multitudo ad uidendum
gl'iam transformati: que q̄dē testificatio est oī exce
ptione maior: facit enim de celo: de terra: de padiso
& de i ferno: a deo & hoībus: uiuis & mortuis.
¶ Testis de celo fuit deus p̄r: de terra discipuli: de
padiso helias eximius p̄phetaꝝ in zelo feruenti:
de inferno moyses legis lator. Et hanc uoluit sic
manifeste testari: ut supra dictū ē ut homīes nō ti
merēt p̄ caminū tribulatiōis & mortis trāsire ad tā
tā gloriam cōsequendam. Et quia hoc cōueniebat
in utroq̄ testamēto electis: idcirco de antiquo testa
mento adduxit moysen & heliā. De nouo aposto-
los tres: ut in ore duoꝝ uel triū stet oē uerbū. In cu
ius signū ipso ad passionem p̄perante in qua sola
est uia ad hanc p̄ueniendi claritatē glorie: dr̄ Mat.
xxi. ꝙ turbe que sequebant' & que precedebāt cla-
mabāt osāna filio dauid. ¶ Non aūt hic angeli in-
terfuisse dicūt': sed soli hoīes: quia nō illos sed istos
intendebat p̄ desideriū monstrate glorie: ad passio
nis tolerantiā aīare. Quod aūt quedā glo. dicit sup
illud: Luce. ix. Erant autē moyses & helias uisi i ma
iestate: & dicebant excessū eius quē cōpleturus erat
in hier'm &c. Sciēdū ē nō corpora uel aīas moysi
& helie ibi apparuisse: & in subiecta creatura illa cor
pora fuisse formata. Et postea dicit potest etiam
credi quod angelico ministerio hoc factum esset
ut angeli eorum personas assumerent. ¶ Hoc in-
quam quod dicit glosa non est uerum. Quia ab
aliis sanctis & auctenticis inuenitur contrarium.
Et illa glosa dicitur sumpta de libro qui intitulatur
de mirabilibus sacre scripture qui non est plene au
cteticus: sed false attribuitur Augustino: licet mul
ta bona contineat: unde si hic liber aliquādo quasi
Augustini allegetur: hoc per inaduertentiam acci-
dit ex communi usu loquendi. ¶ Hieronymus. n.
expresse asserit contrarium dicens super Mattheū.
Considerādum est ꝙ scribis & phariseis de celo si-
gna petentibus dare noluit: hic uero ut apostolo-
rum augeat fidē dat signum de celo Helia īde de-
scendente quo ascenderat: & Moyse ab iferis resur
gente. Et ꝙ Achaz per Esaiam precipitur ut petat
signum de iferno: uel de excelso. Nō autē intelli-
gendū ē ꝙ aīa moysi corpus suum resūpserit im
mortale: quia in hoc secūdum apostolum christus
est primogenitus ex mortuis. Sed anima eius ap-

paruit per aliquod corpus assũptum in forma glo riosa: uel forte solum talem formabat similē i ocu lis apostolorum sine noua assumptione corporis uirtute diuina. Helias autem apparuit in propo corpore: non quidē de celo est proxime ablatus: sed de aliquo loco eminēti: ut credit de terrestri pa radiso: in quo fuerat in curru igneo raptus. Nō solū autē iesus in forma gloriosa apparuit: sed eti am hi duo sicut remigius exponit. Et textus aper te dicit Luce. ix. cū dicit apparuerūt uisi in maiesta te. Hi autē duo singulariter du cuntur in testi moniū: sicut Crisostomus dicit sup Mattheum. Primo quia turbe dicebāt ipsum esse Heliam: aut hieremiā: aut unum ex prophetis. Capita prophe tarū secū ducit: ut saltem hic differētia uideatur ser uorum & domini. Secūdo quia moyses legem de dit: helias pro zelo legis & glia dei emulator fuit Illis ergo apparētibus cum christo excluditur ca umnia iudeorum accusantium iesum tanq̄ trans gressorem legis & blasphemum patris sibi glo riam usurpando. Tertio ut ostēdat habere potesta tem uite & mortis: & iudicē uiuorū & mortuorū: quia moysen mortuum & heliam uiuum testes ad duxit. Quarto sicut dictum est uolebat eos anima re ad tolerātiam passionum: ideo moyses & helias loquebātur cum eo: sicut dicit Luc. de excessu quē completurus erat in hierusalem. i. de passione & morte. Et ideo hos duos adduxit in medium: qa constanter se morti exposuerūt pro gloria domi ni: aperte se presentādo & resistendo tyrānis: heli as impio achab: moyses pharaoni. Quīto quia uo lebat q̄ discipuli eorum zelarent priuilegia ut fie rent mansueti sicut moyses: & zelantes sicut heli as. Sexto addit hylarius ut ostenderet se iesus pre dicatum per leges & prophetas: quia moyses legē dedit: & helias extitit inter prophetas precipuus. In quorum medio iesus apparet gloriosus: propē quod aut- que est Origenis dicunt. Si quis intelligit spiritualem legem cōuenientem sermonibus iesu: & etiam prophetis absconditam sapientiam christi: ille uidet Moysen & Heliam in gloria una cū iesu ibidē. Exponit aūt Crisosto. q̄ illud uerbum petri: Domine bonum est nos hic esse &c: processit ex feruido & tenerrimo amore ad iesum: quia audierat eum hierosolimam ire uelle. In qua iudei uolebāt eum interficere: & non aude bat contradicere iam dure icrepatus de hoc: sed ut istud iesu desuaderet per aliquam uiam hoc ex pie tate uolebat precludere: & ideo petit ibi taberna cula fieri: ut uel sic inducatur ad morādum. Sed dicit hieronymus. Erras petre: noli tria tabernacu la querere: cum unum sit tabernaculum euange lii iesu christi: in quo lex & prophete recipiendi sunt. Si autem hic queris tria tabernacula: nequaq̄ sermones cum deo conferas. sed fac tria taberna cula: immo unum patri & filio & spiritui sancto. Errat etiam sicut dicit remigius: quia uoluit re gnum electorū in terra: quod dominus in celo da re promiserat. Et quia oblitus ē se esse mortalem: sine morte uoluit eternam felicitatem habere. Et etiam quia languente & moriente mundo uoluit cum paucis in montē quiescere: & quia tabernacu lum de frondibus petiit: ubi deus est eternum ta bernaculum electorū. Non tamē uacat a mysterio uerbi profunde uirtutis: nā tria tabernacula secun dum diuersitatem temporum fuerūt fienda in mō te dei cultus pro salute electorum in gloria dei. V unm factum per moysen quod attribuitur patri in cultu sanctorum patrum ueteris testamenti. Ali ud expressum iesu apparente quod sibi dei filio at tribuitur in cultum noui testamenti quo ad uoca tionem gentilis ecclesie: quod usq; modo durat. Tertium ē Helie: cuius est patrum corda conuerte re in filios: & incredulos ad prudentiam iustorum & parare domino plebem perfectam per spiritum concordie utriusq; testamenti conuersionis & uni onis utriusq; populi in altissimo spiritu pauperta tis euangeliceq; perfectionis. Et hoc attribuitur spiritui sancto: & tamen est unum tabernacu lum in unione charitatis & fidei simul: & tria in di stinctione gradus & status perfecti. Et de hoc fuit & erit alias sermo magis prolixus. In huiusmōi. n. claritudine mysterii uniuersa lex pendet & prophe te: & perfectio intelligentie sacre scripture & expe rimentum perfectionis fundate ecclesie. Circa quartum attende q̄ nunc paterne uocis testimoni um conuenienter auditur: per receptionem enim xp̄i iesu dei filii reformamur ad sui conformitatem imagis. Et hoc dupliciter: primo q̄ per uiam gra tie que confertur in presenti que est iesu conformi tas sed imperfecta. Secundo per cōsumatam refor mationem glorie: secūdū illud. i. Ioānis. iii. Charis simi filii dei sumus. & nondum apparuit quid eri mus: quoniam uidebimus cum sicuti est: quia gra tiam prime reformatiōis per baptismum cōsequi tur. In transfiguratione autem future restauratio nis glorie claritas premonstratur. Ideo tam in ba ptismo q̄ in transfiguratione conueniens fuit mō strari naturalem & diuinam xp̄i iesu filiationē testi monio eterni: quia nemo nouit filium nisi pater. Solus enī ipse est cōscius illius sūme generatiōis: simul cum filio & spiritu sācto: ut p hoc ostēdatur q̄ quicquid ē perfectionis & gratie: siue in uia siue in patria: totum est per illam inestimabilē charita tem pr̄is & filii & spiritus sancti: quia electi sumus conformes fieri imagini filii dei iesu christi: & to tum per inestimabilem cōionem iesu: qua nobis cōmunicat seipsum: & nos in semetipsum transtu lit: faciens nos ueros dei filios adoptiouis in sua gratia: sicut ipse iesus deus homo in sua gratia per personalem unionem ē uerus dei naturalis filius Et qr uenerat actualiter dare gratia in baptismo in quo sue morti configuramur: & gloriā per quā perfecte transfiguramur in deū & hominem iesū xp̄m g̃losū pmittere uerbo. Ideo cōueniēt in trās figuratiōe addit pr̄na istitutio. dil p̄m audite: qd

Sicut ipse nobis dicit: nūc in sua cruce & morte uincenti & per multas tribulationes transeuntes indubitanter celestis regni quam nobis promisit gloriam expectare. Et quia dei maiestas omnem creaturam excellit: ad ostendendam gloriā future uisionis dei: conueniens fuit apostolos in auditu paterne uocis terreri & prosterni: qa sicut dicit Hiero. super Mat. Humana fragilitas cōspectū maioris glorie ferre nō potest. Ab hac autē fragilitate saluamur per piissimi iesu transformatū tactum & consolatoris uerbi influxū: quod Mat. exponit. d. Accessit iesus & tetigit eos, dicens. Surgite nolite timere.

Et quia tam christi formatio per gratiam iustificantē: q̄ dei formatio per gloriam beatificantem ē totius trinitatis beatissime opus īdiuiduum simul & unum. Idcirco tā in baptismo iesu q̄ in transfiguratione apparuit superinfinite trinitatis testimonium expressissimū. Nā in primo uox patris intonuit: filius incarnatus affuit. Spiritus sanctus corporali specie in ipsum sicut colūba descendit. Sed & nunc in transfiguratōe que est sacramentum secunde regenerationis apparet.

Pater in uoce
Flius in homine
Spiritus sanctus in lucida nube.

Et diuersā speciē ad hoc manifestandū assumpsit. Nam quia in baptismo dat innocentiam charitatē & efficatiam operandi. Ideo figuratur per speciem colūbe animalis innocentis: quia sine felle: amorosi quia multū gregalis & socialis & multorū pullorum: ac si uirtuosorum operū generatione fecūdi. Quia uero in resurrectione dabitur electis refrigerium ab omni estu concupiscentie & absconsio & perfectio ab omni malo infirmitatis nature: & dei formis glorie claritas lucida. Idcirco spiritus sāctus ibi per nubem lucidam designatur.

Iesus per noctem uigilans cap. xv.

Excita nunc oēs potētias cordis & corporis tui anima mea: & prepara cor tuum ad uigilandū diluculo: excutere de puluere omnis distractiue occupatiōis: & solue uincula colli tui concupiscentie deprimentis & litargice & negligentie tue a qua te excitare nō potuit eternus pater missis exercitibus patriarcharum & prophetarum tonātibus tonitruis & micātibus fulguribus antiq legis. Quia uero hora est iā te de sōno surgere: neq tibi licet amodo pre tedio dormitare: quia sanctus & uigil de celo descendit. Ecce dicitur tibi q iesus saluator spōsus tuus qui propter te redimendam excitandā te spōsam iflāmandam simul & beatificādā de celo descendit pro te simul adiuuanda & informāda uigilat & pernoctat in mōte orationis deuote: factū ē ait Luce. vi. In diebus illis exiit i mōte orare & erat pernoctās in oratione. O uirga de radice yesse iesu benedicte q existi de gloriosa uirgine: tu es uirga uigilans. Hiere. i. Quā utinam semper uideam contra mea uitia uigilare ut illa expellat: & ipse benedictus iesus ubi habitant illa saluator introeat. Non defuerunt bone iesu i nocte mee horrende malitie uigilie quattuor: aut saltem noctis quarta uigilia: iam meis iniquitatibus consumatis pariter & confusis digneris ad me uēire ambulans & calcans supra mare mee malitie fluctuose: sed simul uigilaui & dormiui dum inique agere laboraui: dum facerem mala uigilaui: sed dormiui ne facerem bona ut pressus somno peccati siliens clamarem faciens dolerē naufragus delitiarer & ociosus impie laborarē. Hec sunt quattuor uigilie ipie noctis mee

Conticinium tumultuosi silentii
Gallicantus delitiosi naufragii
Intēpestum dolorosi solatii
Antelucanum ociosi exercitii.

In prima uigilia fuit labor mēstrualis spurcitie eneruantis p affluētiā i delitiis in quo fuit cōticinium diuine laudis. In secūda uigilia fuit labor in opere sūmalis arrogantie mētis precipitanee per extollentiam in emeritiū. In quo fuit gallicantus ostentatōnis proprie iactantie. In tertia uigilia fuit labor stercoralis opulentie mentem excecantis per astutiam & mollitiem indefensam in diuitiis. Et in hac fuit itempestum insensibilitatis unctionis anxie. In quarta uigilia fuit labor in opere falsitatis umbratice mentē euacuantis per euanescentiam in lucibus nociuis. Et in hac fuit ante lucanum aduersantissime uanitatis mee. Et in hac ad me miserum dignatus es aduenire dum me uidere fecisti: quia opera mea opera inutilia: & quia tota coruscatio uite mee fuit telas aranee texere: Contra has falsas meas uigilias & litargicos somnos uigilasti bone iesu pastor meus & pater meus & factus ē pro me sicut pascer in tecto. Nam cōtra has quattuor uigilias mee pessime noctis habuit: & nox tua quattuor uigilias ut me doceres contra predicta quattuor uigilare. Vnde & te lego pernoctasse in oratione dei & semper in monte ut me doceres q uigilia & oratio mea nihil ualet: nisi sit in te monte & i lapide sumpto de monte eminentie uirginalis. In te ergo sum quod sum: extra te non nisi male sum In te uigilo ut faciam bona: & dormio ut quiescam a mea malitia. In me uigilo ut faciam mala & dormio in te ut sentiam diuīa. O q̄ male uigilaui i prīa uigilia noctis mee que tres horas pessimas habuit In comessationibus ciborum & potuum. In tactibus & spurciciis imūditiarū. In iocis & uanitatibus cātuū. Ex quibus p̄mo pcedunt opa tenebrarum spurcitie menstrualis & effeminate eneruationis. O q̄ malus sōnus ē ille. Qui. n. dormiunt nocte: dormiūt: & qui ebrii sunt nocte ebrii sunt: prime Thesal. v. quasi dicat. In hac nocte ipie uanitatis est quies spurcissime uoluptatis. Hi sunt tres mali operarii: & tres mali laboratores ebriosi lubrici & lasciui.

Primi operantur ad gulositatem

Secundi ad luxuriam & carnalitatē
Tertii ad cantus & discursus risus.
familiaritatem & impudicā inhonestatē. Nec sē opera carnis contra que dicit apostolus ad gal'.v. Spiritu ambulate & desideria carnis non pficietis. Sequitur. Manifesta sunt opa carnis: que sunt ebriositas: comessationes quātum ad primum: fornicatio luxurie quantum ad secundum. Immundicia impudicicie: qtum ad tertium. In hac pma pessime noctis uigilia fuit conticiniū diuine laudis: clamor tumultuose spurcitie sodomorꝝ. Non enī peccator carnalis potest digne laudare deum: imo nec quid laudis sentire: quia totus imergit' in carne: & iacet in lecto spurcitie & luxurie: Nec est dura uigilia. Eccle.xxxi. Vigilia & tortura: & cholera uiro infrunito: somnus sanitatis i hōie parco: hoc est tam horrendū conticiniū diuine laudis: ꝙ non solū nō potest dei laudes dicere: sed sicut totus leprosus & naso corruptus nihil pōt diuine pulchritudinis sentire. Sed qcqd uidet & aspicit qtuncūq3 pulchrū & sanctū statim sua interna malitia ificit: & ad suam spurcitiam concupiscit: & illi pulchritudini quā deus creauit ad suam laudem sua desideria circūponit. Hi sunt fluctus luxurie spumantis maris: quibus nauicula īmundicie occupat': & per quos discipulorꝝ cetus a ihū diuiditur. Illis .n. i his fluctuantibus ipse solus erat in mōte puritatis altissime. Ipse enī est iesus dilectus filius unicornium qui nullā habet imundiciā suscipere: sed i solo uirginitatis gremio soporari dignatur. Cōtra hanc uigilat benedictus iesus: & uigilare nos docet. Attendite inquit. Luce.xxi. Ne grauentur corda uestra in crapula & ebrietate & curis huius uite. Et infra uigilate itaq3 omni tpe orantes ut digni hēamini fuger &c. Exurge ergo aīa mea & lauda i pncipio uigiliarꝝ ut in iuuentute fugias lasciuias uiuentium: & in uirginitate associa in mōte uigilātē iesum sponsum tuum: ꝙ si ab eo cecidisti & dedisti maculam in gloria tua: & inclinasti femora tua mulieribus saltem facias quod scribitur Trēn. ii. Effunde sicut aqua cor tuū ante conspectū domini: ut exciteris in pncipio noctis tue iniquitatis antequ consenescas: quia libido inueterata fit necessitas. In quo habes bonum exemplum de pauone: qui post pmum somnū euigilat' dicit' exclamādo: quia ut dicitur uidens tenebrositatem noctis: & suū non splendere colorē: suā pulchritudinē estimat se perdidisse. O aīa mea clama pauone terribilius: effunde sicut aqua cor tuum: te totam i lachrymarꝝ fluuiū effundēdo: quia ille. s. pauo colorem non perdidit nisi ad tps. Sed tu misera & immūda uirginitatis puilegio expoliata iam in eternum ipam recuperare non potes. Nec ē prima uigilia noctis bone: in qua opera menstrualis spurcitie prime male uigilie conticinii laudis diuine debes uigilare in operibus contritionis & penitētie. De qua Apoca.iii. Penitentiam age. Si ergo non uigilaueris ueniam ad te sicut fur: & nescies qua hora ueniam ad te. Certe hoc est uerum de iudice punitiuo immundicie: & similiter uerum est de hoste impugnantis luxurie qui stupēdo modo negligentes inuadit incaute. Et ideo uolentes fuger periculum sue ruine debent iugiter uigilare: & rigidi in disciplina super custodiam suam stare. Sicut dicitur Luce xii. Si sciret paterfamilias qua hora fur &c. Si prudens est quia nescit horam: debet ducere totam noctem suspectam. Secūda uigilia noctis male est superbe altitudinis in qua uigilant uiri q se reputant excellentes: & uirilitatem suam expendunt in operibus friuolis arrogantie que mentem precipitant ad multas arrogantias & insanias propter superbam excelentiam sui qua uolunt omnibus eminere. Et recte hi ascendūt ut fumus qui q̄to plus ascendit plus deficit: & per horrenda precipicia se ruūt. Qui enim altam faciunt domum suā querunt ruinā. Nec tres habet horas scilicet triplex genus abhominationis.
Dignitatis ecclesiastice i prelatis.
Ostensionis scientie in magistris.
Donationis mundane in secularibus dominiis.
Nec uigilia dici potest gallicātus ad modum galli cantus predicti ambiciosi ad suprascripta expandunt alas suas interni desiderii & conatus extrinseci. De hac pessima uigilia dicit Esaias xxviiii. Succisi sunt qui uigilant super iniquitatem. Isti sunt qui non dormiunt nisi malefecerint: immo eorū malitia in conspectu domini debet uigilare: eo ꝙ ipi uigilant. quia ex ea prouocant sibi lanceam diuine iustitie: unde quilibet eorum dicitur lancea perfossus. Concinit cum Hiere. dicente Trren.i. Vigilauit iugum iniquitatum mearum in manu eius: cōuolute sunt & imposite collo meo. O quot exempla habemus si attendere uolumus quomodo consilium horum impiorum precipitat eos q̄ malos fines & ruinosos uidemus illorum latronum qui non intrant per hostium in ouile dominicū: & uidemus eos mala morte mori in tempore pter euidentissima signa sepe mori indubitanter creduntur in eternitate. Hi tres mali operarii iuxta tres horas huius superbe uigilie.
Ambiciosi.
Indisciplinati.
Contenciosi.
Ambiciosi sunt prelati qui omnino nolunt sustinere alios de scientie ueritate laudari. sed uolunt q̄ si idee inenarrabiles reputari. Contentiosi sunt seculares domini qui semper contendunt: & guerras mouent. Alias etiam cum omnibus comunit' quia in quolibet istorum est sentina malorum. Nec sunt opera diabolica. de quibus prime Io. .iii. Qui facit peccatum ex diabolo est: quoniā ab initio peccauit diabolus. supple peccato superbie. Ipse enim rex est super omnes filios superbie. In hoc loco est piculosissimū dormire. Est. n. i medio fluctuum insidiationis humane: & etiā iubilantis super se diuine sententie quam non potest fa-

gere. ¶ Contra quos dicitur Prouer.xxiii. Eris si-
cut dormiens in medio mari: & quasi sopitus gu-
bernator amisso clauo. ¶ Quantum autem peri-
culum sit dormire in confidentia alti status osten
do exemplo Isboseth. secūdo Re. q̄rto: q̄ dormiēs
fuit occisus. Surgite ergo miseri ambitiosi: egredi-
mini de loco isto: quia delebit dominus ciuitatem
hāc dicit Loth ad suos generos. Gene: xiiii. ¶ Cō-
tra hanc humilis ih̄s uigilat qn̄ humiles prelatos
uoluit ad regendas aīas mittere. Sicut dicit Luce
vi. q̄ postq̄ uigilauerat & orauerat tota nocte: cum
dies factus esset uocauit discipulos suos & elegit
ex ipsis .xii. ap̄los. Qui ergo sentit supbisse in ho-
noribus huius uite. uideat cōtra se uigilātē iesum:
& ipse incipiat uigilare uacās opibus satisfationis
& iusticie: tantū se hūilians descēdēdo post xp̄m:
q̄tum ascendit imitando diabolum diuini iudicii
dei concussus timore. Dicitur enim Math. xiii. q̄
Ianitori precepit ut uigilet. Ianitor iste est timor
humilians qui semper debet uigilare ne deficiat i
operibus penitentie. ¶ Inter omnia enim que de
pauperant animā est superbia: que more tyranni
omnia deuastat frutecta uirtutum: & ideo conuer
si superbi debent se nudos & inopes omnibus bo
nis attendere: & facere sicut pauperes qui nocte ui
gilant: ut opera faciant: & uictum acquirant. De-
bēt enim esse sicut fabri ferrarii: maleo timoris dei
percutientes incudem sue obstinate malitie. De
qua dicitur Eccle. xxxviii. Faber ferrarius sedens cō
tra icudē & cōsiderans opus ferri: uapor ignis urit
carnes eius: & in calore fornacis concertatur: uox
mallei innouat aures eius: & contra similitudinem
uasis oculus eius sequitur: cor suum dabit in con-
sumatione operum: & uigilia sua ornabit imper-
fectionem. ¶ Exemplum huius habemus in pas-
sere solirario: quod est uolatile paruum tenerrime
diligens pullos suos qui in foramine petre nidifi-
cat propter accipitris metum: & uigilare nō cessat.
Et quoniam talis humiliatio contra superbie fastū
est de supernis donis nunquam illud poterit obti-
nere: nisi discat in oratione uigilare: propter quod
de tali dicitur Eccl'. xxxviii. Cor suum dabit ad uer
sandos sulcos: & uigilie eius in sagina uacarum:
quia uere humilis semper uersat sulcos suoꝝ defe
ctuum: & continue uigilat ad considerandum & p
sequendum profectus aliorum. ¶ Tertia uigilia ē
in opere sollicitudinis astare & stercoralis opulētie:
in qua est intempestum dolorosi solacii: ualde. n.
dolorosum est solacium delectari in punctionibus
spinarum. Talis est delectatio auaroꝝ. In hac uigi
lāt proprie senes: quia i eis auaritia iuuenescit. hoc
dicitur intempestum impie tempestatis. Tēpestat
enim tempestatibus extollendorum & fiendorum
edificiorum: & congregandorum thesauroꝝ. Nā
his habundare opulenter: repugnat tranquilitati:
quam tamen ratio illuminata grandinantem repu
gnat tempestatem. ¶ Vnde & Paulus hec omnia
detrimentum fecit: & ut stercora arbitratus est: p-
pter hoc dixi q̄ hec uigilia est intempestū solacii
dolorosi: hec uigilia habet tres horas in quibus la
borant tres mali operarii.
Violentia: in qua rapaces uel raptores.
Continua inobedientia: in qua usurarii.
Dolosa fraudulētia: in qua mercatores & aduocati.
¶ De his malis operariis dicitur Iaco. ii. Nōne di
uites per potentiam opprimunt uos: quo ad rap-
tores. Et ipsi trahunt uos ad iudicia? quo ad usura-
rios. Et ipsi blasphemant nomen bonum quod in
uocatum est super uos: quo ad fraudulentos mer-
catores & aduocatos: qui suis uerbis negociantur
de simplicibus & labiis dolosis in corde: & corde
locuti sunt qui linguam suam docuerūt loqui mē
datium. ¶ Hi uigilant in stercoribus temporaliū
congregandis. De quibus Iob. xxiiii. Quasi ona-
gri in deserto egrediuntur ad opus suum: uigilan-
tesq; ad predam preparant panem libidinis. Et po
test eorum uita somnus non solum uigilia appel-
lari. Hi enim dormiunt in umbra iuniperi pungē-
tis: quibus dicendum est illud Michee. ii. Surgite
& ite quia non habetis hic requiem. ¶ Hi sunt si-
miles molendinariis qui in rumoribus aquarum
suarum dormiunt: sicut & hi in strepitu sollicitudi
num temporalium: unde figurantur in Iona qui
graui sopore dormiebat in naui. Ione. i. ¶ Contra
ista uigilant paupertatis amatores. Vnde postquā
iesus eiecerat symoniacos & mercatores fraudulen
tos de templo dei: dicitur q̄ noctibus exiens mo-
rabatur in monte oliueti: per quod docet nos uigi
lare contra dictam malitiam in operibus compas-
sionis & misericordie. Vnde dicitur Apoca. iii. Esto
uigilans & confirma cetera que moritura erant sci-
licet per peccati tempestatem: siue etiam per tem-
poralium defectum penuria aflicti. quia tā per spi-
ritualem quam per temporalem elemosynam est
indigentibus succurrendum. ¶ Istud est proprie
officium pauperū spiritu: qui a se abiicentes tem-
poralia ipsa dispergunt indigentibus: sollicti & ui
giles pro animabus proximorum: ne per tenta-
tionis consensum rapiantur a lupo. Et hi sunt qui
debēt esse speculatores aliorum: qui nihil habent
perdere pro seipsis. ¶ Tales debent esse prelati q
greges eleganter informent: sicut grues que alter
natim uigilant pro se ipsis habentes sollicitudinē
ne a uenatoribus capiantur. Et una precedit ad si-
militudinem prelatorum. Talibus utiq; obediē-
dum est. Sicut dicitur ad Hebreos. xiii. Obedite p̄
positis uestris. Ipsi enim peruigilant tanquam red
dituri rationem pro animabus uestris: ut cum gau
dio hoc faciunt non gementes. Hoc enim nō ex-
pedit uobis uti: nam tales haberemus uigiles ec-
clesiastice ciuitatis. ¶ Sed multos habemus hypo
critas qui pretendunt se habere animarum zelum:
& attendunt ad questum ad hec laborantes ut co-
medant oues non pascant. ¶ De quibus Prouer.
xvi. Anima laborantis laborat sibi: quia compulit
eum os suum: idest auaricie desiderium quo uide-

subditorum substantiam deuorare. Contra hos uigilat xp̄us pauper in monte: ubi non lectū nec cibum: non tectum nec marmoreum: nec deauratum templum habuisse legit᷑: Sed nudus ab omnibus temporalibus: omnibus pietatis oleum infundere charismata dispensasse. Taliter uigilare cōfortat suos imitatores in paupertatis spiritu ne tentatione temporalium superentur. Math.xxvi. Vigilate & orate ut non intretis in tentationem. Qui.n. uolunt diuites fieri incidūt in tentationē & laqueum diaboli: & desideria multa inutilia & nociua q̄ mergūt hōies in interitū & pditionem.i. Thy.vi.

Quarta uigilia est falsitatis umbratice in uanitatis opere mentē uacuantis per euanescentiā in fructibus nociuis & hec est ante Lucanū ociosi exercitii: in qua laborant omēs predicti qui quando uolunt exaiare tenebras operis sui: & malum assequuntur fructum: recte dicere possunt saluatori p totam noctem laborantes nihil cepimus: suple utile & fructuosum: sed peccatū acquisiuimus & infernum. Vnde quilibet eoꝝ potest lamentari cū Iob vii. Sic et ego habui menses uacuos: & noctes laboriosas enumeraui mihi. Hec uigilia hēt tres horas multipliciter differentes.

Prima est recognoscentium propriam uanitatem.
Secunda est permanentium in sua obstinatione.
Tertia est uane confidentium de dei miseratione qui semper se emēdare proponūt & nūq̄ icipiūt.
Primi operantur ad remigationem emende.
Secūdi operant᷑ cruciatus suos ī tormētis gehēne.
Tertii periclitantur propter defectum ignauie.

Ad primos uenit ih̄s ambulās supra mare & uidens eos ambulantes in hac quarta uigilia noctis. Et qui prius piscati fuerant in sinistra capientes serpentes: iubent᷑ mittere rete in dextra: ut capiāt spiritualium cōsolationū pisces. Secundi desperati a misericordia dei in inferno lamētant᷑.d.illđ Sap.v. Quid nobis profuit superbia: aut diuitiaꝝ iactantia quid contulit uobis? Transierūt oīa illa tāquam umbra: & tanq̄ nuncius precurrens &c.usq; ibi qui est longus textus. In malignitate enim nr̄a consumpti sumus. Vbi nota quomodo sapiens eleganter ostēdit eos deflere tam sui q̄ omniū temporalium quo ad delectamēta huius uite falsitatē breuitatē: siue ulitatē: & perniciositatem. Contra hos omnes uigilat deus homo xp̄s ih̄s orās mori uicinus: & ortatur nos uigilare.d. Vigilate & orate ut non intretis in tentationē. Et Ioh̄.vi. ortatur eos operari contra laborum infructuositatem opus deuotionis & sapiētie.d. Operamini non cibum qui perit: sed qui permanet in uitam eternā: quam filius hominis dabit uobis. Nūc etiam pater signauit deus: & post hoc est opus dei ut credatis in eum quē misit ille. Hoc autem est opus summe sapientie & deuotionis perfecte totam mentē suam in dilectum iesum transportare. Et hic est uerus iustus qui tradidit cor suū ad uigilandū diluculo ad dominum qui fecit illum: & in conspectu altissimi deprecabitur. Eccl'.xxxviiii. Ad ipsum supple dominum iesum xp̄m qui supplet omnis talis anime defectum: & submergit omnem ipsius anime aduersarium: quia iesus colūna ignis & nubis que in uigilia matutina re picit castra egyptiorum electis aduersantium: & subuertit rotas curruū & ferebāt in pfundū. Exo.xiiii. Tūc aīa pacifica uigilat deuotiōi & dormit omni extrinsece distractōni in lecto pacifici Salamonis pacifico trāquilo & quieto: quem.lx.fortes ambiunt ex fortissimis israel. Quia tota malitia celestis exercitus est tali aīe intēta: Propter qđ assecurat᷑ sponsa: iubilat in amplexibus spōsi: & cātat illđ Cant.v. Ego dormio & cor meum uigilat: uigilat cor dormiētis qn̄ uiget affectus mētis in gratia deuotōis ih̄u & contēplatiōis transformatiue in amplexus benedicti ih̄u: tā peregrinātis in mūdo: q̄ pendētis in patibulo: q̄ regnātis in celo. Et quia oīs alia conditio tali aīe tenebrescit: & ab omni distinctōe quiescit. Ideo non solum dicitur dormire: sed etiā in nocte dilectum desiderare. Vnde Esaias.xxvi. Anima mea desiderauit te in nocte: sed & in spū meo & in p̄cordiis meis de mane uigilabo ad te: de mane dicit & nocte: qr & sensus sopiunt᷑ ab exterioribus: & recolligunt᷑ ad interiora. Et a benedicto ih̄u uidet aīa sibi oriri claritatis noue lucem. Iuxta eius pmissionem Prouer.viii. Qui mane uigilauerint ad me: inuenient me. O q̄ dulcis est iubilus talis. Nā assimiliatur Phylomene. Et de huiusmodi conditionis auibus dr̄ ꝙ cū cantāt per totam noctem dilligētius uigilant & cantāt cū diē appropinq̄re ppendūt. Sic & sancti contēplati ad amorē flagrātes dilecti: licet in tota nocte uite pn̄tis uigilēt cū uigilāte ih̄u: tamē cum senserit appropinq̄re padisi aurorā tūc singl'r iubilāt & armonizāt uoces suas de oībus actibus exterioris uite dilecti ih̄u & de oībus uenis cordis sui in mirabili & inextimabili charitate faciētes cytharā suauissime melodie cōtra tristiciā mortis corporee. Iuxta Psal'.xlii. Cōfitebor tibi in cythara &c.

Nic tā uarius iubilationis mōus qui format᷑ in gutture phylomene aliquod exemplū est illius suauissime iubilationis extatice. Nā mirabile est: unde est tāta uox in tā puo corpusculo: tā fixus: tā moderatus sonus sine murmure: dissonātie ḡuis: acutus: circūflexus: cōcissus: creber: plenus:: extētus: ut oē genus iubili & cātus armoniaci uideat᷑ preferre: & oēm pigritiā sōnolentiā & negligentiā ignorare: q̄ oīa ad uarias iubilatōis & deuotionis drīas reffe runt᷑. Dicamus & nos cū sanctis auibus extatice uigilātibus uigilāti pro nobis iesu. Deus deus meus ad te &c. Ad has sacras & pticulares uigilias sanctus abbas Isaac in uia contēplatōis exptus in li.de contēplatōe hortat᷑ quēlibet qui uelit pficere ī uia dei miris mōis & m'tis.d. Noli putare hō ꝙ īter opatōes monachoꝝ sit alia maior uigiliis nocturnis. In ueritate frēs si n̄ fiat religioso dispsio & turbatio in carnalibus rebus: & sollicitudo tēporaliū: & cauerit sibi a mūdo: & custodierit seipm cum

uigiliis:mens eius q̄si cum alis in breui tp̄e uolat & exaltatur in dilectione dei:& cito puenit ad gloriam eius. Et infra monachū pseuerantem in uigiliis cum mentis discretione:ne respicias illū sicut ferentē carnē:hic utiq; angelici cordis est non humani. Et infra. Qui autem hec neglexerit p̄sumo dicere q̄ ignorat ad quid laborat : & dicit mira de utilitate uigiliarum. Dicit tñ q̄ parum pdest uigilare in nocte in orōne:& in die se dispgere : propt̄ duo. Primo quia in die perdit lucrum noctis. Secūdo quia in nocte plenus est fantasmatibus diurnarum distractionū. Et ideo oratio eius ē inquieta & impura:ac per hoc parꝫ deuota:& in deum trāsformatiua. Sed qui se cōtinet a noua distratiōe in die cito cū nocturna uigilia ad pfectionem ascendet. Vnde & de hoc infra dicit. Nā si nocturne meditationi concordem faceres opationē diurnā caloris cordis:nec in medio d̄riam adhiberes in breui tempore amplexaueris pectus iesu. Et infra concludit:unde rogo te qui affectas adipisci mentem studiosam apud deum & agnitionē noue uite toto tp̄e uite tue noli negligere contēplationē uigiliarum:quia per ip̄am aperiuntur oculi tui ad intuendum totam gloriam cōuersationis noue:& uirtutem uie iustitie. Dicit etiam ibidē q̄ si homo uel corpore fatigatus:uel īfirmitate debilitatus nō pōt genuflectere:uel alia corporis exercitia facere ī orando:sicut est stare brachiis extentis ante crucē: se psternere:& tanq̄ moriens p̄dolore ante crucifixum clamare:& similia. Dicit sic. Rogo te in charitate:ut si derelictus fueris in huiusmodi ne possis eadē opari:saltem sedendo uigilia ne dormias in corde tuo:sed oī negotio educ noctem sedens & bona cogitās in intellectu tuo. Et infra confortat omnem hōiem negligentiā excutere:quia se probat homo q̄ dormitatō & ignauia & grauedo corporis & orōnis tedium:& insipiditas mentis: que omnia opprimunt homīem ne uigilare possit uel uelit. Vnde prescidendus est somnus oībus mōis uolēti ad perfectionem ascendere:& in ip̄a perseuerare nisi q̄tum requirit stricta necessitas. Et ī his mirā benedicti iesu potentiā experietur aīa que suam corporis fragilitatem suo sustentabit confortatiuo. Expietur maxīe si uigilia p̄ nimia xp̄m pro se uiglantē attendat: ipsumq; associet in oratione pnoctantē in monte.

Iesus die occupatus. Cap.xvi.

Magister perfectionis iħs & omnis alte uirtutis forma predicti sancti patris Isaac doctrinam suo premonstrauit exemplo : dū non solum pernotabat in uigiliis nocturnis p nostra salute:uerum etiam in die uacabatur pro opere consimili ab omni ociositate cauens & iugiter in nostre salutis operibus se exercens. Propter quod Mar.vi. Quod erant qui ueniebant & qui redibant multi:ita ut nec quidē tempus manducandi haberent. Multum ergo damnauit ocium benedictus iesus dū nec die nec nocte uoluit iterrūpere opus paterni honoris:& exercitium perfecte uirtutis: ex quibus secutum est beneficium nostre salutis.

Inter omnia autem opera sp̄uale exercitium mētis semper fuit in eo:nec unq̄ in eo interruptū tanquam intrinsecum:non solum inq̄tum compheñsor fruitione glorie: sed etiam inq̄tum uiator contemplatione sublimissima uiatori cōueniente quātum ad illum modum quo erat uiator. Et hoc credimus de beata uirgine matre sua:adminus post secundam sanctificationem suam:sicut dictum ē supra. Et ideo labor ille quo mens exercetur contemplatione diuina de genere operis est labor pfectus & sic exercitium corporis que adhuc immediate iūguntur:sicut cantus psalmoꝝ & diuini officii exercitium genuflexionis & clamoꝝ uocalium & cordialium suspirioꝝ & gemituū & fletuū. Et hec post p̄mum modum tenet secundū locum:que p opere alio nō sunt p̄termittenda nisi assit facultas perseuerandi in eis nisi inq̄tum requirit stricta necessitas corporis uel zelus procurande salutis.

Tertium locum tenet exercitium studii illarum scripturarum sanctaꝝ que mentē instruūt & attrahunt ad sensum tenendū in deū:uel uilificationē ī ducūt suum manifestando defectum:uel de statu uirtutum & articulorum fidei & efficatia sacramentorum:& occulta lucta tētationum & aliis necessariis ad intellectū supradictoꝝ tam pro se q̄ pro aliorum salute. Contrarium huius ocupationis faciunt studētes in dictis paganicis & subtilitatibus curiosis que inflant non edificant. Quartum locum tenet exercitium operis manualis uel mechanici in quo est utile occupari tam pro edificatione proximi ne uideamur solū uelle alioꝝ manducare labores:q̄ etiam pro utilitate uitandi ocium ne pereamus iaculis inimici. Et hoc nō est curiosis & uanitatibus mūdi & incōpetentibus pauptati & pauperi usui status euangelici:sicut sunt curiosa edificia alta:ampla: mōstruosa: que magis regalibus fastigiis q̄ pauperibus mendicis apta uidentur.

His ergo exclusis malis opationibus que in superfluitate aggregationis uel edificationū tēporalium pauperum iesu sunt incōpetentes:multū laudo ope mechanico operari duplici causa cū predicta & tribus melioribus exercitiis:nō propter hec impeditur. Quandocūq; autem uidemur constringere uiros euangelicos ad opus manuale in opere isto:sic uolumus inesse ut dictum est in hoc loco: & tali operi priora exercitia anteponi. Nam studiū illud paganicum uanū & garrulū magis ad nocumentū q̄ ad perfectū euangelice uite sentimus nō solū inq̄tū per hec tentamenta carnalium excluduntur:q̄ multo melius & salubrius mōis aliis deuincuntur. Nam per alios modos raro deuincitur luxuria qn fortius per hoc supbia d̄netur:quod nō ē superare:sed perdere. Nequaq̄ eni benedictus iħs talibus studiis docuit tentamēta uincere:uel uirtutes acqrere. Sed dicit q̄ oportet orare:& nunq̄ deficere:qui maxime tale uanitatis studiū aduersat.

Attende autem ꝙ licet in die artificiali ad litteram multũ compassiue fuerit occupatus iħs multas sustinẽdo molestias tam infirmoꝝ uacãdo cure: q̄ indoctoꝝ instruendo ignorantiam: q̄ etiam ĩpiorum impugnãtiam refellendo fallaciam: q̄ etiam in itinerãdo & discurrẽdo pro nobis affligẽdo suam tenerã & delicatã naturã: tñ istũ diẽ latius extendamus. Et cũ ipse benedictus iesus sit sol iustitie: & dies sit solis latio super terrã: dicemus diẽ totum decursum luiose uite benedicti iħu quo luxit in mundo in medio nationis praue & peruerse solũ & uerũ luminare: quia sua luciformi uita effugauit tenebras orbis terre. Et hoc modo uita eius fuit una longa dies: de qua possumus assumere qđ dicitur Eccl'.xlvi. Vna dies facta est quasi duo: qr luciformis eius uita uim duplicis illuminationis perfecte obtinuit: dum & ipse in se perfectus uiribus splenduit: & omniũ elemẽtoꝝ suoꝝ uitam ĩ sue uite merito splẽdidũ fecit. Vere sacratissima dies in benedicto iesu fuit

Longa merito
Longa labore assumpto
Longa dulcore interno
Longa exemplo undiq̧ luminoso

Vere hec sanctissima dies in benedicto iesu de primo non fuit ante & post tam longa dies obediente domino uoci hominis: & pugnãte pro israel. Sicut dicitur Iosue.x. idest diuina misericordia obediente uoci & clamori assumpte nature benedicti iesu & pugnante contra hostem malignitatis nostre pro electorum salute. De hoc Ioħ.xi. Qui ambulat in die non offendit.s.in die exemploꝝ christi: hec dies luminosa opponitur tenebris noctis ꝑ̄fate in alio capitulo: que & ipsa ad similitudinem quattuor uigiliarum noctis predicte quattuor hẽt distinctiones efficatie luminose secundũ quattuor modos considerãdi solem in artificiali die.s.q̄tum ad ortum: ascensum: reflexum siue descẽsum: & occasum. Sicut Ecclesiastes.i. dicitur. Oritur sol & occidit: & ad locũ suum reuertitur &c. Hec igitur dies quam fecit domius: qui dicit. Ego sum lux mũdi. Et quelibet pars huius sancte diei habet tres horas que possunt opponi tenebris noctis horrẽde. Et sicut sunt.xii. illuminationes exemplares solis iustitie ex sue uite decursu que rutillant & resplendent in emisperio mentiũ electoꝝ. Quantum ad benedicti iesu ortum incarnationis & natiuitatis ascensum eminentie conuersationis usq̧ ad baptismum reflexmu siue descensum sue deitatis ad mãifestandũ seipm̃ mũdo indigno per sue ꝑ̄dicatiõis trienniũ: occasum per uictoriose passionis & mortis exterminium & suppliciũ quo ad passibilis uite decursum. In ortu habuit iħs tres horas radiose exemplaritatis: scilicet mũdissime & integerrime puritatis in conceptu in utero sacratissime matris. Et in egressu natiuitatis paupertatis penuriose in inuolutione in panniculis & in reclinatione in presepio austeritatis rigidissime: in circuncisionis uulnere afflictiuo: in quo nobis pissimus iesus & sibi rigidus uoluit apparere in partibus illis multũ sensitiuis uulnus accipiens circulare: ut doceat nos omne delectamentum concupiscentie & superbie circuncidere: quia hoc sustinuit obediens: in quo uerus sol iesus mundo oriens effugauit omniũ tenebrositatum radices. In ascẽsu hũit sol iustitie tres horas radiosi exẽpli. Nã in toto illo decursu legit' fuisse ꝓfundissime subiectõnis & humilitatis tam legi ĩ templo q̄ sanctissime matri & Iosep in sue conuersationis medio. Secundum exemplum fuit exultationis & peregrinationis dum fugit in egyptum stetit & rediit: & ut peregrinus ad gallileam transfugit: nec in terra tribus iuda: unde ortus fuit conuersationẽ habuit in exemplum ꝙ peregrini & aduene debent eligi inter ciues babilonis huius mũdi. Tertia hora radiosa fuit silentium quietis iesu. Nihil enim de eo legitur a.xiii. anno usq̧ ad.xxx. nisi conuersatio cũ Iosep: & silentium de omni facto suo ĩ quo uitam nostram quo ad duplicem uitam actiuam & contẽplatiuam: ut dictum est supra instruxit cum de hoc ageretur in signum huius ternarii ex triplici amoris denario in his tribus predictis sue uite benedictus iesus deduxit decursum. Tertio benedictus iesus in reflexu siue condescẽsu summe pietatis qñ suum aduentum ad nos uoluit mãifestare mũdo: tres horas habuit radiosas in triẽnio ꝑ̄dicatõis sue.

Prima fuit radius uirtuose potentie in ostensis miraculis.
Secunda fuit radius splendentis sapientie in effusis doctrinis.
Tertia fuit radius demulcentis misericordie assumptis consortiis despectoꝝ & pauperum & nuptiis familiaribus peccatoribus ostensis. Huius hodie radiosa testimonia sunt ignobilitates & despectiones secundum mundum in suis apostolis refulgẽtes. Sed & detractiones mordacium iudeoꝝ qui ĩ multis locis de pietate ostensa peccatoribus pietati iesu impie detraxerunt. In his tribus horis refulgent magnificentie dei: essentia: potentia: sapiẽtia: bonitas: per quas iesus manifestans se mundo potuit cognosci per omnia benedictus iesus eẽ deus. Quarto benedictus iesus sol in suo occasu tres horas ostendit radiose uirtutis

Ardentissime charitatis in se uolũtarie exponẽdo
Passibilissime dolorositatis in acerrime patiendo
Victoriosissime strenuitatis mortis dominium absorbendo.

Vel aliter possumus dicere ꝙ he tres hore sunt pacientia in iniuriis: cõstãtia in tormẽtis: uictoria de hoste mortis: ĩ quibus suos martyres exaiauit: cõfortauit: & uictores effecit. He sunt.xii. hore: de quibus potest assumi uerbũ iħu Ioħ.xi. Nõne xii. hore sunt diei? qui hanc die sequitur nõ ambulat in tenebris: & qui in ea ambulat non offendit. Nec sunt opera pr̃is: de quibus Ioħ.viiii. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est

uenit nox.i.deformitas a xp̄i uita q̄n nemo poterit operari. ¶ Imperfectio autem huius diei soli trinitati beatiss̄me: & ipsi hōi ih̄u est pfecte nota:hec est dies de qua dicitur in Zacha.xiiii. Est dies una que nota est dn̄o. Non dies: neq; nox supple decursus naturalis tp̄is:sed decursus eterni & incarnati solis:& in uespe erit lux:qr tūc nox magis illuiata fuit:q̄n magis radiis sue infirmitatis aduesp̄ascēdo p nobis nostras infirmitates assumpsit: & mēbris infirmātibus condescēdit. ¶ Et qr de isto decursu ē totus liber:iō de oībus lrāl'r. p̄seq omitto. Sed huiusōi diei claritatē ad clarificādā aīam p ih̄u radiū cōuertamur. Nā in aīa facit p̄dictos quattuor cursus sp̄ūalis sol iesus. Nam

In ortu ip̄am rorificat per gratificationem
In ascensu ip̄sam clarificat p utriusq; uite pfectōnē
In reflexu ip̄am simplificat per sui exinanitionem
In occasu ip̄am deificat p totalē trāsfigurationē.

¶ Primo ergo inortu &c. Pius ih̄s aīam refrigerās ab estu peccorꝝ. Ad Hebreos p̄mo.dr̄ q̄ ih̄s ē splēdor gl'ie & figura substātie eius purgationē peccatorꝝ faciēs. Et hēt tres horas iesus bn̄dictus secundum tres purgatōes pfectas omniū malorꝝ in plena obseruantia xp̄i cōsiliorꝝ. Et hāc diē nō pōt cogitare uel assumere mēs carnalis. ¶ Hoc enim est tm̄ pfectorꝝ qui oīa mala & occasiones malorꝝ uolūt uitare ad plenū. Huic congruit qd' dicit' Mala.iii. Ecce uēit Et quis poterit cogitare diē aduentus eius? & quis stabit ad uidendū eū? Ipse enim quasi ignis conflās: & q̄si herba fullonū. Nullum pilum omittit subtegiminis:sicut pfectio ortus ih̄u i aīa nihil dimittit pullulationis male radicis. ¶ Secundo suo ascēsu mentē clarificat:dū in actiua suo exēplo eam dirigit:& in contēplatiua sibi radiose interius splendescit:& etiā utriusq; uite alternata occupatōne & prudēti alteru triusq; intermissione eā instruēdo perficit. Et in ista pfectōis summa ut sciat aīa p radiū sciētis ih̄u in ea secundū congruentiā tp̄is & operis:nūc contēplatiue:nūc actiue:nūc in utroq; salubriter occupari. ¶ Et de hoc in pluribus locis sentiēs ih̄m sue contēplatōis & actionis p̄ncipiū influxiuū:mediū reductiuū: terminū q̄etatiuū:dicit cū p̄s.ih̄u xp̄i Tecum p̄ncipium in die uirtutis &c. ¶ Tertio suo reflexu benedictus ih̄s mentē simplificat:dū p exinanitionē sui sub maiestate dei eā icinerat. Et ip̄e se ad sensum ualde p̄prie:qr quanto mēs plus eleuatur in contēplatione dei:tāto fortius & intimius reflectit' in cognitōe sui. ¶ Et hic sunt tres hore:qr sentit se ex originali corruptiōe impfectam: & ex p̄p̄a malicia ad oēm malū p̄mptissimā:& qd' peius est oīs diuini īfluxus & dōi p omnia destructiuā. Et hec est ualde uitalis cōdicio que facit aīam fecūdari oī bono dū sentit se in p̄se: & a malo originis exire:& ad malū tēdere proprie actionis. ¶ Nunc diei cōuenit illud Zacha.xiiii. In die illa exibūt aque uiue de hierl'm:mediū earꝝ ad mare orientale:& mediū ad mar̄ nouissimū:& erit dn̄s rex super omnē terrā:& erit dn̄s unus:& nomen eius unū. Aque uiue sunt p̄dicta cognitio aīam uiuificās:q̄ de hierl'm medio xp̄o ih̄u exeunt i aīam infinitā amaritudinē originalis infectōis & cōcupiscentiā insatiabilē amarissime nr̄e actiōis: i cuius plena cognitōe sit dn̄s rex super terrā talis aīe:dum total'r se sibi subiicit:& a seip̄a deficit: & tūc fit dn̄s unus:& nomē eius unū:q̄n q̄cq̄d bōi aīa in se sentit:totū deo attribuit:& nō ptim deo & ptim sibi. ¶ Ad talis solis reflexū iste seq̄t' occassus: in quo q̄rto mentē deificat sol ih̄s per totalē trāsformatōnem:ut iā i seip̄a deficiēs nihil i se de se sentiat tal' aīa:sed dicat. Mihi uiuer' xp̄s ē. Et hi sunt tres hore

Amor trāsformās ut in deum transeat
Dulcor satians:ut nihil utilius querat.
Vigor fortificans:ut inde non discedat.

¶ Vere hic cōmendat deus charitatē suā in nobis dū sic pius ih̄s nos facit seip̄m. De hac die dr̄ Ioel' ultio. In die illa stillabūt mōtes dulcedinē:& colles fluēt lacte:& per oēs riuos iuda ibūt aque. Montes sunt eminētes pfectōes diuinitatis & hūanitatis iesu a que tūc stillāt i aīam:dū illā in se trāsformant: sed multo melius in eis recognoscat: qr sunt ih̄u: q̄ si sue p̄p̄e essent:qr in se non est:sed i ih̄u: & hec spectāt ad p̄mā horā amoris. ¶ Statim sequit' secūda dulcoris:in qua etiā colles fluūt lac & mel: p colles accipiunt' hūiles condescēdentes quos gustat aīa pietatis ih̄u electis facere:i q̄ miris mōis dulcorat' :& extatice soporat'. Tūc aūt p oēs riuos iuda aq̄ uadūt.q̄n i tertia hora sic uigorat' :q̄ sic i istis pseuerat: q̄ q̄cq̄d ē in ea turpis op̄atio cōis cordis & oris trāseat & maneat fixe in p̄dictis pfectōibus dei hōis iesu xp̄i. ¶ Nec est salubris occupatio in qua semetip̄m ad horas diei eructat uerbū ih̄s lux aīe illuīate eructat:& māifestat:& icorporat semetip̄m. ¶ Ad horꝝ aūt intelligentiā multum faciūt que in aliis capitulis dicta sunt:ubi contēplationis rami amplius dilatantur.

¶ Iesus panes multiplicans. Cap.xvii.

Scriptum est. Qui non laborat non manducet. Et ideo xp̄s cuius oēs uie sunt misericordie & ueritas nō nisi laborantibus in uia iustitie.s.imitatōis sui sue sp̄alis refectionis alimoniam dignatur misericorditer ministrare. Et quia saporosior cibus quē possit habere anima in imitatione iesu occupata est ip̄semet panis uite qui de celo descendit:& qui solū confortat cor hominis. ¶ Ideo primo de ip̄so sumamus.& ip̄sum suauiter comedamus multiplicatum & fractum quinque panibus ordeacis & duobus piscibus. Et in septē triticeis & paucis pisciculis figuratū. Sed nō poterit comedi:immo recognosci talis panis:nisi ubi & de predictis panibus saciasse turbas legitur.s.in loco deserto:nō cuiuscūq; patrie sed galilee. Nam Mar.vi.&.viii.ubi de utroq; miraculo legitur. Etiā in galilea dicitur lassatis turbis ministrasse. Nūc cibū qui no in trāsportatōe pfecta mentis in deū: & derelictis oībus sollicitudibus distractatiuis:& i sola imitatōe iesu nobis occupatis:nō ē uel & sp̄ūa-

ter gustare iesum ordeaceū & triticeum panem.i. secundū utranq; eius perfectionem intrinsecam & extrinsecam: sensualem & intellectiuam. Nam turba infirma circa occupationē extrinsecam domini occupatur. Et ideo in quinque milibus describitur quasi numero sensuali: quia i sensibili iesu uita cōtemplanda imitanda & degustanda perficitur: quā ut sequi delectabiliter possit: duplex spes quasi duo pisces condiūt ordeaceum panem istum: spes.s.ꝙ per ipsum redimemur ab omni malo: & spes ꝙ in bonis celestibus collocamur. ¶ Et hec anima co medēs ordeaceū sensibilium operum iesu fit iumentum. Super quo ipse iesus sedere dignatur fidenter cū ps.lxxii. dicens ad benedictū iesum. Vt iumētum factus sum apud te: & ego semper tecū. Tenuisti manum dexteram meam & in uoluntate tua deduxisti me: & cū gloria suscepisti me: quasi dicat Nihil quero terrenum. Et ideo tali turbe ꝑcipit super fenum sedere & discūbere.i. ꝓpriū corpus calcare: & plene possidere. ¶ Et in hoc fit unū pasca: in quo transeunt sensus nostri in deum. Vnde Ioh.vi. dicitur ꝙ erat proximū pasca dies festus iudeorum. Et hec est summi gradus perfectio. Id circo dicitur Math.vi. ꝙ discubuerunt per cētenos & quinquagintas. ¶ Et quia multa est refectio in cogitatione & gustatione sensitiue uite iesu. Ideo dicitur ꝙ manducauerunt omnes & saturati sunt. Ne autē crederes ꝙ totum comederint quod perfectionis est in operibus illis. Scias ꝙ beneditione iesu frangentis & multiplicantis intellectum i eis supersunt.xii. cophini fragmētorum: scilicet ad numerum .xii. apostolorum: ut scias ꝙ apostolice ꝑfectionis est & non simplicis turbe plene intelligere ea que benedictus ihs pro nobis fecit in passibili carne. Sed adhuc plus ascendit cibi.vii. panum cōsideratio: scilicet iternarum uirtutum & perfectionum mentalium anime iesu. Et ideo ille est panis triticeus & septenarius perfectionis donoꝝ spiritus sancti: in qua consideratione iam non remanet homo in uita iumenti: sed eligitur ad sublimitatē status angelici: ut de ipso possit dici. Panem angelorum manducauit homo &c. ¶ Hoc autem non fit nisi per receptam abundantiam spiritus sancti introducentis mentem in feruore cordialis amoris ad intima iesu exsiccātis omnibus que sunt carnis. Vnde & predictum miraculum dicitur factū post pentecosten tempore magni estus & siccatis hūoribus germinantibus: propter quod de hoc pane nō comederunt nisi uirtuosi uiri & solide quadrature. Ideo dicitur ꝙ erant quattuor milia: nulla mentiōe facta de pueris & mulieribus. Quod cōtra dicitur Math.xiiii. ꝙ de quinque panibus comederūt mulieres & paruuli: quia de sensualibus operibus iesu etiam reficiuntur ifirmi. O q̄ suauis ē ille panis & q̄ multiplicatur in mente hominis deuoti facta beneditione iesu. ¶ Ne credat aliquis ꝙ possit totum comedere: quin multo plus opporteat superfluere: q̄ ipse cum omni creatura quantūcunq; perfecta potuerit degustare: unde superfuerunt septē sporte. O anima mea noli te in alia distrahere: nec alium cibum querere: quia sufficit tibi ad omnem superabundantiam iesus: si tamen ipse se tibi fregerit & multiplicauerit: & quanto plus consideraueris eum: tāto magis tibi superfluet: iuxta illud. Glorificantes eum quantūcunq; ualebitis superualebit adhuc. Illis solis paruum est: & paruus ē panis iste in quibus necdum fractus & benedictus est qui & per opera exteriora interna sublimis iesu in dignitate sue persoue considerare non norunt dicentes. Quid ualet tantum cogitare: & tota die tempus in hoc occupare. Verum est ꝙ fuit cōceptus & natus: & in presepio reclinatus: & in mundo peregrinus. Quid de hoc: hec oīa trāsierunt. Quid ualet ibi tēpus perdere: melius est seipsum i aliis occupare utilibus. ¶ O ceca stoliditas: quid est utile extra iesum: q̄q̄ enim extra ipsum est: est perditio non solum temporis: sed etiam subiecti operantis: & ipm est opus amarum. Anima mea noli audire istos garrulos: quia nihil est salutare: nihil delectabile: nihil refectiuum: nihil perfectiuum: nisi benedictus iesus: & illud quod ipse facere dignatus est in carne ¶ Et utinam anima mea semper posses occupare cor tuum in minori quod in illa carne fuit: uel qd de ea exiuit. Sed in omnibus considera ꝙ deus est ille qui in illis dignatus est se tibi monstrare. Stolidus est ergo qui hanc occupationem non solum reprehendere presumit: sed etiam qui super omne aliud opus quod extra illum est non extollit.

¶ Quarum typum bene Andreas tunc infirmus tenuit cum dicit.viiii. Est hic puer unus qui habet quinque panes ordeaceos & duos pisces. Sed hec quid sunt inter tantos? Et similiter de quattuor milibus dixerunt discipuli: unde illos quis poterit satiare panibus in solitudine. ¶ Sed utrorunq; ignorantiam iesus reffellens utrobiq; precipit discipulis discūbere: qr in utroq; ꝑcipit si aīa uult refici ipam amorose tranquille & absq; distractione cogitare. Nec hoc tibi sufficit aīa nisi ipse dignetur māu sue potentie frangere duriciam cordis tui: & excellentiam opis sui: & sue beneditionis influxus faciat sapere tuo palatui. Quid est donum ꝙ sic deus dilexit mundum: ut filium suum unigenitum daret ad opera nr̄e carnis? Et illud quod post scelera tantaꝝ nostrarum offensionum in assumpta carne uoluit uideri? & sicut homo infirmus uoluit conuersari? O inq̄ raptus: & raptus excessus cui ista multiplicatur si adhuc te itroduxerit: q habet clauem Dauid qui aperit & nemo claudit: claudit & nemo aperit. Non solū uidebuntur tibi superfluere ab eo ꝙ cōꝑhēdere poteris.xii. cophini &.vii. sporte: sed.xii. milia celorum & uniuersum creabile aut creatum abinuicem diuine persone dimissum. ¶ Licet autē sic contingat de toto uite benedicti iesu decursu: & de singulis operibus que fecit in carne. Spāliter tamen quinariū & septenariū referamus ad sue passionis conductū. ¶ Licet autem quinque panes or

deacei possint dici quinque saluatoris uulnera: uel quinaria effusio sanguis iesu ex sua carne fluētis.s.
In sudore
In flagellatione
In coronatione de spinis
In confixione in patibulo crucis &
In ultima apertione lateris
Potest tamen rationabiliter dici q per quinque panes intelligitur qcqd suppliciorū: derisionū: contumeliarū: & flagellorum dolorosorū uulnerum: que in carne sustinuit. Quod pro tāto panis dicitur: quia ibi est nostre refectionis redemptio. Sed ordeaceus & asperrimus: qr ibi est uite amari iesu dolorosa subtractio & extinctio. Qui quidē panis pro sui asperitate erat incōmestibilis: nisi ibi essent duo pisces certissime spei duplicis sequētis operis: scilicet gloriose resurrectionis ipsius iesu i beata carne: & uictoriose ascensionis simul & eterne sessionis in celesti sede. Distinguendo hos panes al'r possumus dicere q sunt
Patientis iniuria
Patientis angustia
Patiendi causa
Passionis forma
In passione penuria: & finalis mortis deficientia. q oēs sunt amari & duri nisi predictis condiantur.
Per septem autem panes possunt significari oēs rōnes dolorose mentis iesu: de quibus uere nihil potest comedi nisi a uiris perfectis: qui p spūs sancti donum in feruore amoris seraphici introducuntur ad sentimenta cordialia pfectionis cordis iesu: & ad iessentiabiles obuias rōnes dolorum: que ab initio sue conceptionis usq ad extremum mortis semper se obtulerūt potentie mentis iesu: ipsam inestimabiliter transfigentes: & maxime dum simul exterius crucifigentur in carne: de quibus infra dr: ubi & fuit prima scriptura huius libri que inchoauit in rōnibus obuiis dolorum cordis iesu benedicti & intensione doloris eius. Hic est panis similagineus & quasi melleus: qui soli sponse seruabatur. De quo dicitur in Ezech. xvi.c. Similā & mel & oleum comedisti: & perducta es ad mundū mulierem. Et in ps̄.cxlvii. Adipe frumenti satiat te. Hoc solo pane inamoratur & impinguatur: decoratur: & deiformatur anima: ut uere dicat' & sit benedicti iesu sponsa dum degustat infirmitatē amoris: quo christus eam adamauit: dum tam infinitos dolores excessiuos continue p ea assumpsit. Ni sunt etiam pauci pisciculi: qui licet sint pauci & parui: tñ iubet apponi.i.a mente considerari.s.pfectiones aliorum sanctorum xp̄i dolores meditantiū & sibi cōpatiētiū maxime sacratissime matris uirginis cuius dolores licet fuerint maximi respectu ois alterius doloris creati: respectu tamen doloris benedicti iesu dilectissimi filii sui sunt ualde pui. Causas autē cordialis doloris iesu: & illius iestimabilis a nobis & oi creature infinite mensure. Possumus & aliter distiguere istos septem panes manibus benedicti iesu & spūs sancti nobis beneditiōe confractos. Edamus in suauitate correspōsiua amoris dicētis pro primo pane primā & radicalem causam doloris iesu esse infinitam misericordiā diuine uolūtatis miseri humano generi dispōnētis. Secundā requisitionem inobliqualis diuine iustitie solū rōne iniurie requirentis. Tertiam cōmensurationem diuine sapie quantitatem doloris pro satisfatione plenaria ois iniurie mille milium mundorum in natura assumpta a diuina persona in mensura omni creature imensurabili dispensantis & miserantis. Quartam efficatiam diuine potentie exequentis in opere: & aiam iesu tam imensurabilis mensure capacē per unionem infinitū de um simul producentis & persone filii dei simul cū carne sua sibi unita eternaliter uiuentis. Quintā splendidam cognitionē & uiuosam sapientiam in aiam benedicti iesu a uerbo influxam oia predicta plenarie cognoscentis: librantis: distinguētis: ponderantis: & plenissime ad plenam sufficientiā cōprehendētis. Sextam inestimabilem ardorē charitatis imensurabilis cordis iesu influxum a uerbo i aiam siue uoluntatem plenissime & ardentissime semetipam totā in pfectis doloribus secundū lumen diuine sapie imergētis imensurabiles omniū dolorū mensuras totaliter amplexantis pro honore dei reddēdo in zelatiuo dolore suarū iniuriarū: & perfectione sui in correspondentia: & exercitio uirtutum similium uerbo assumenti: sicut dictum est supra: dū agetur de perfectōe gratie xp̄i pro humano genere redimēdo & absoluendo ab oi labe cuiuscūq peccati: & pmouēdo & perficiēdo i ope & gradu & statu cuiuscunq meriti respectu cuiuscunq particularis & cuiuscūq operis actus siue interioris siue exterioris q̄tuncūq minimi: quo ad rōnem operis meritorii & deo accepti. Septimam inestimabilem & indefectibilē uigorem potētie in aia benedicti iesu influxū a uerbo ad tenendum imobiliter infixam animā & carnem iesu secundū predictū: ordinem ad ista indefectibiliter & strenuissime tolerāda simpl'r non determinādo certum tēpus: sed q̄ntū placeret diuine misericordie & iustitie & sapie pro tota eternitate: si hoc uellent eligere ita q anima iesu non potuit ex se finem in his. Sed simpliciter pro seculo eterno se exposuit in manu diuine iustitie: & in ipa mirabiliter perdurat: licet diuina iustitia passiones suas ad certum sue passibilis uite terminū finire uoluerit. Horum septem panum ualde paruum ē quod gustamus. Vnde & septem sporte remanēt plene: quas solus spūs septiformis in se gustat, accipiendo perfectionem mentis iesu: & ipsum ihm plene gustare fac faciēdo ipm frui oibus diuitiis p fectoibus: & suis pfectis uirtutibus: tā i se: q in oibus suis m̄bris. Et de his dispēsat mētibus amatiuis secundum proportionem sue sapientie & amoris: quas ad statum seraphicum dignat' assumere.
Multi sunt alii mōi distinguēdi & figurandi pa

nes istos: tam quinq; q̄ septem. Nam quinq; sunt que req̄rūtur in presētia seculariū & septenaria perfectio q̄ requirit in eminētia pfectoꝝ. Vel qnq; panes possunt dici: quinq; libri moysi: & status ueteris testamenti: qui fuit ordeaceus & sensualis aspe ritate timoris conditus: tamē iubilatio psalmodie & spiritus prophetie predicentis suauitatem ꝓmissi iesu. In cuius condimento solus ille panis comedi poterat cum salute. Iuxta illud. Necesse ē impleri omnia que dicta sūt in lege & ꝓphis: & ps de me: luce ultimo. Septem autē panes possunt dici statūs noui testamenti: In quo abunde effunditur spiritus sancti gratia septiformis que animam perficit in uirtute: ut iam non sub testa figure: quasi sub uelato hordeo ueteris testamenti comedat panem asperum: sed purissimū granū frumēti nudū & apertum in ueritate reuelata gratie iesu christi: ut sponse ecclesie dicatur illud Cant. vii. Venter tuus sicut aceruus tritici uallatus liliis pro predicatione & obseruantia: ut etiam pauci comedunt: pisciculi contēplationis uie: qui dicuntur parui & pauci respectu consolationis glorie reseruate. Quia multi alii modi istorum panum sunt: & ab aliis traditi: & diu iā illud capitulū protraximus: faciamus finem in pane uite iesu qui in cenaculo syon quasi electus ad statum extaticum solis discipulis tradidit semet ipsum ministrans in cibum & precium sacrificium & sacramentum. Benedictus sit ergo iesus eternus panis: qui panem se dicit: panē se fecit: panes multiplicauit: panē in seipsū conuertit: ut sic dilecte anime plene sufficiat hic suauissimus panis ui te. Expecta ergo anima mea in deserto iesu: & sustine triduo patienter: dare intelligens per infirmitatem tui: impugnationem tui: subtractionem sui tibi utiliter facit. Nec turberis si pertrāsit hora: & tibi consolatio aduesperascit: quia certissime ipse te resiciet in quinario & septenario hordeo & tritico mitis modis. Si tamē in primo super fenum sederis: & in secūdo uirtute perfecta te quadraueris.

Iesus tranquillās flatus Cap. xviii.

Tranquillus iesus tranqllans omnia & quetum aspicere quiescere est. Istud erit cum uidebimus eum sicuti est. Sed dum sumus in uia sepe abscondit faciem suam: & tunc meto conturbamur: quod maxime facere solet amitis carissimis: unde & discipulis sepe permisit maris turbari. Et ne se assecuret periculis huius uite ex consolationibus receptis dicitur Mar. vi. ꝙ statim post miracula quinq; panum cum sero eēt factum ipse erat solus in terra: unde ascendit in montem solus orare: & tunc in mari ceperunt discipuli laborare in remigando. Erat enim uentus eis cōtrarius. Quot uenti sunt cōtrarii nauigantibus hoc mare magnum & spatiosum: uideamus de his uentis contrariis. Quia nos ipsi sumus uenti contrarii nostre saluti: unde Iob. vii. Memēto mei deus: quia uentus est uita mea. Nota autē ꝙ uenti principales dicūtur quattuor qui habent fieri secūdū quosdam ex ipulsu quattuor brachioꝝ maris cōtra quattuor latera terre: & ex illo conflictu fit motus in aere: & ex illo motu cōcitat̄ uētus secūdū diuersas partes illius cōflictus. i. orientis: occidentis: austri & aqlonis. Hi sunt quattuor uēti de quibus dicitur in Dañ. Quattuor uēti pugnabant i mari magno: licet possint dici quattuor passiones q̄ turbāt mētem carnalis & bestialis: tamen possumus dicere ꝙ hi quattuor uēti sunt quattuor peccata principalia in turbine huius mundi. Vnde quattuor sunt uēti cardinales: & qlibet habet duos collaterales hinc & inde: & sunt. xii. Primus est orientalis: & iste calidus ē & siccus: & significat iram & superbiā q̄ ē calida dum facit hominē furiosum & sepe uenit ab oriēte natiuitatis prosapie: & est sicca ab omni pietate: q̄a sitit uindictā & proximoꝝ oppressionem. Iste uentus faciat tēpestatē in diuitibus nobilibus & potentibus huius seculi. De hoc Hiere. iiii. Ventus urens in uiis q̄ sūt in deserto. i. in corde gratia derelicto: gratia. n. derelinquere mētē sue sup̄bie turbidus fit: qđ dicit̄ Iob. xxvii. Tollet eū uentus urens & auferet: & uelut turbo rapiet eum de loco suo. Ventus urens ē iracundia q̄ aufert homini rationem. Turbo ē superbia q̄ precipitat eum per presumptionem: & tunc rapit eum de loco suo: qñ superbus nō sustinet uideri quod ē: sed multa ostētatione: quasi in omnibus se facit quod nō est. Cōtra turbinē huius uēti est remedium quod habent naute. Nā quando nauis periclitatur qui possunt ad paruam fugere nauiculam liberantur. Sic q̄ potest hic uilitatē suā cognoscere: liberabitur a uento superbie. Secundus ē meredionalis seu australis & iste est calidus & humidus: & significat concupiscentiam q̄ orit̄ ex sanguine qui ē calidus & humidus. Iste facit tempestatē iuuenibus. Nā luxuria calefacit & ardere facit mentem adurendo per ardorem sulphureum: sed humida fluit per humorē fedum. De quolibet tali dicitur. Hier. ii. In desiderio anime sue attraxit uentum amoris sui. Sed quod dolorosius est etiam hunc pestilentem uentum. Hieremias pastoribus attribuit dicens. Pastores tuos pascit uētus & amatores tui i captiuitate ibunt. Contra hāc pestem ē aliud remediū exēplo nautarū: qui quādo naues nimio retrahuntur pondere proiiciūt merces in mare: sic qui humoribus corporis sui in castitate submergitur: hos proiiciat in mari austeritatis & abstinentie amaricantis gulam & uentrē: per uigilias enim & lachrymas suspiria & austera ieiunia euacuantur humores facientes lasciuie tempestates. Tertius est septentrionalis qui dicitur tramontana: qui transit per loca sempiterni frigoris & significat inuidiam & accidiam: & ex malanconia oritur que est frigida & sicca: sicut est iuidia & accidia. Nam inuidia frigida est ad bonum aliorum: & accidia sicca ad propriū: hi facit tēpestatem pauperibus in spiritualibus bonis ꝑ quos nunquam transit calor celestis solis. De his dicitur Osee. Ventum & turbinē metent. Cōtra hunc

uentum in paruulis barculis est remedium q ad terram ueniant. Nam & hi paruuli sunt: quia paruulum occidit inuidia sicut dicit Iob.v.ca.unde remedium istorũ est q ipsi dimittãt inuidiam respectu bonorum proximi: & cum illo incipiãt charitatẽ mercari: & accidiã respectu sue pigritie: & incipiant operari terram corporis sui: quia qui operabitur terram suam satiabitur panibus. Quartus ẽ occidẽtalis: & hic frigidus & humidus ẽ: & significat auaritiam que a flecmate habet ortum: & hic tempestatem facit in senibus. Nam facit frigidũ in retinendo: & humidũ i appetẽdo: nec satiat prop is: sed semper in aliena defluit anxietatibus cupidis. Sicut humidũ nõ terminat termino proprio: sic auaritia nõ nisi in morte terminat que aliena ẽ ab instituta natura. De hoc dicit Eccle.xxiiii. Quasi qui apprehendit uentũ & sequitur umbram: sic qui ascendit ad uisa mendatia.i.ad mendaces & fallaces diuitias: de quibus ps. Vt quid diligitis uanitatem & queritis mendaciũ. Istis ergo oĩbus uẽtis iesus imperauit: quãdo eos omnia relinquere fecit: & tunc in conscientia facta ẽ tranqllitas magna que nulla querunt terrena. Attende q ista quarta turbatio erat in apostolis.

Primo pp defectũ lucis siue claritatis qa nox erat.

Secundo pp defectum dulcedinis siue suauitatis: quia erãt in mari.

Tertio propter insultũ turbinis siue hostilitatis: qa uentus erat contrarius.

Quarto propter defectum roboris siue potestatis: quia laborabant in remigando. Et tanto plus uentus intumescebat. Horum omnium cã fuit xpi absentia. Quando enim anima sẽtit se obtenebrari in recognoscendis: & priuari suauitatibus internis: & ĩpugnari hostibus extrinsecis: & deficere in uiribus propriis: sepe quasi ad peccatum disperationis uenit: unde & hic dicitur q nauicula operiebatur fluctibus: & sepe se credit derelictam a xpo: qui tamẽ eam talibus exponit ut augeatur in merito: unde omnes tribulationes electorum eis a deo procurantur & permittuntur affectu paterno.

Vnde Origenes dicit: q iesus fecit mare turbare & dicit q hec tẽpestas non ex se orta ẽ: sed potestati paruit ĩperantis. Qui educit uentos de thesauris suis. Facta ẽ autẽ tẽpestas magna ut magnũ opus ostẽderetur: h' ãt dicit Ori. de alia tẽpestate de qua habetur Mat.viii. Sed simile ẽ etiam de ista: unde dicit Criso. q h' turbatio typus erat futurarum tẽtationum: de quibus paulus dicit. Nolumus uos ignorare fratres quoniam grauati sumus supra uirtutem ita ut tederet nos etiam uiuere. Facit autem h' iesus electis. Primo ut tẽtatiõibus coronẽtur & honorabilius possideant regnũ uite. Secundo ut demones amplius confundantur: quia permissi sunt electos ita acriter ĩpugnare qui sunt carnis debilitate uestiti. Multum confunduntur illi spiritus arrogantes & superbi: & in hoc maxime deus honorat & deo solẽnissimas uictorias & uniuersaliter diabolũ prosternentes in mundo non consueuit deus facere nisi personas despicabiles & abiectas que in hoc seculo cum Iob non censentur nomine uirorum sed ancillarum: ubi gloriantur dicit deus ad Iob. de superbo demone: q alligabit cũ ancillis suis. Tertio propter custodiã infuse uirtutis: nõ.n. conseruatur uirtus nec auget nisi recognoscatur. Oportet ergo q flumina gratiarũ partialium reintret in mare abyssaliũ meritorum iesu per gratiarum actionem ut iterum fluant per continuationẽ & augmẽtum: quod tunc maxime fit quando anima suũ plene cognoscit defectum: unde & Apo. dicebat. Cũ infirmor tunc fortior sum: nam uirtus in infirmitate perficit recognitionis uidelicet defectus ppri & diuini presidii: propter quod non statim succurrit: sed expectat usq ad quartam uigiliam noctis: unde theophilus dicit q non statim eis astitit: sed per totã noctẽ eos periclitari pmisit ut doceret eos patienter expectare: & non a principio in tribulatione sperare subsidium. Et dicit q cum iesus debet eorum pericula cõpescere tunc maiorem timorem incutit: unde ad tantum eos deduxit q uidẽtes eũ supra mare ambulantẽ estimauerunt fantasma esse ut per hoc etiam eis ostendat q ipsi deficiunt in cognitione non cognoscentes presens adiutorium: & non intelligentes precedens beneficium: unde etiam Mar.vi. dicitur q ipsi nõ intellexerunt de panibus. Erat enim cor eorum obcecatũ: ut per hoc ostendatur q deus notificat anime q ipsa ẽ ingrata & ceca: & adhuc plus est infida: quia uirtutẽ succursus estimat defectionis fantasma. Ad h' aũt notificanda menti etiam iesus dat adiutorium: qa dum animã oppressam iuuare uenit: quasi se alio ire ostendit: unde dicitur q uolebat preterire eos: ac si de eis nõ pertineret ad eum. De hoc simile habuisti supra de chananea: imo quod stupendissimũ ẽ tãtũ placet recognitio sue impossibilitatis ad bonũ: & inabyssatio proprie uoluntatis ad appetẽdũ & perpetrãdũ omne malum: q quando anima ad ista plene de se sentiendũ se reddit difficilem & nõ habet h' sicut cognitionem indubitabilẽ qd nunq ẽ nisi per superbie & presũptionis superciliũ quãtũcũq talem animam deus eternaliter excelsiue dilexerit: & ad sublimẽ statum prouehendã elegerit: tamen propter istud humilitatis profundum in ea formandũ: in quo est omnis boni fundamẽtũ fomẽtum: & cõplementum: aliquando permittit eã ad multa horribilia & sibi cõtraria ruere: sicut est exẽplũ in paulo. Aliquãdo ãt permittit post innumera beneficia & altã experientiam amoris dei horribiliter & uiliter ruere. Exẽplũ de apostolis oĩbus ruẽtibus tpe passionis. Sed q maxime de dauid in adulterio bersabee: & homicidio urie: postq tanta beneficia a deo receperat: & hec oĩa salubrit permittit ut dicit Grego. ut eos sublimius p humilitatẽ erigat q debilius per cecã supbiã stabat: hoc ãt ĩ pluribus locis ẽ actũ. Quarto ut per h' dei potẽtia: sapientia: & bonitas multiplicius innotescat

dum nō solū bona: sed etiam mala electorum facit subseruire saluti: ac per hoc ipsi electi cautius humilius & electius assurgunt ad dilectum iesum amandum in cuius merito & solo adiutorio resurgunt a malo: & proficiunt in bono: ac per hoc sibi nihil de se relinquentes totaliter in iesū transeunt.

¶ Quinto ut satisfaciat diuine iustitie q̄ requirit talium electorū uitā in tribulatione purgari: & p hūc modū gratiā in eis augeri: ubi & uides maximā associationē misericordie saluatoris iesu cū sue rigore iustitie: dū oīa per que iustitia punit ad eterni p̄mii superexcellentiā subseruire facit. ¶ Sexto pōt dici ꝙ etiam hoc facit ut post tribulatiōis experiētiam sue absentie: iocūdius teneatur. Idem. n. bonū perditū & postea reinuentum habet nouā gaudii rationem: quod maxime fieret si in reinuentione haberet augmētū: quod cōmuniter fit electis.

Nullus desperet si tribulatiōibus ipsū iesus exponit: qa per tribulationes ipsum probat: nō reprobat: gratiam auget nō aufert: & letitiam eternā cumulat dū tēporaliter cōtristat: unde apl's ad hebre. Si extra disciplinā estis: iā nō filii: sed adulteri. ¶ De hoc dicit Ber. in sermone. xvi. super Qui habitat. Vtilis ē tribulatio que probationem operatur & ducit ad gloriam: & infra. Res ut dixi necessaria ē tribulatio que in gloriam uertitur: tristitia que mutatur ī gaudium. Sane lōgum quod nemo tollet a nobis & multa ibi de hoc pulchra: Idē sermone. vi. ibidē. Si magnū ibid ecclesie corpus cōsiderare libet: facile satis aduertimus lōge acrius īpugnari spūalis ecclesie: q̄ carnales agit hoc sane semper superbia & inuidiosa malitia perfectiores quosqꝫ uehementius pulsat. Iuxta illud. Esca eius electa. Agit inq̄ & nō sine certa diuini dispensatiōe cōsilii qui qdem nec imperfectiores supra id quod ferre possunt tētari permittit: faciēs cō tētatione prouentū: & perfectioribus nō modo gloriosiores: sed numerosiores parat ex hoste triūphos: h̄ Ber. ¶ Noli ergo timere ꝙ dominus electos suos magnis & multis tribulatiōnibus exponit: sed finaliter non relinqt: unde & pluries pmisit discipulos tēpestari: sed nūq̄ submergi: qn potius secūdū multitudinē doloꝝ suoꝝ in corde suo subite & īsperate cōsolationes benedicti iesu letificāt animas electorum. ¶ Vnde & contra quatuor picula suprascripta quatuor remedia aduenie ns apportat. Nā cōtra tediū noctis & ignorantie aduenit cū diluculo lucis radiose. Cōtra defectum amaritudinis interne uenit cum dulcedine allocutionis: suauissime mēti ingerens infinitū pelagū sue eēntie in qua est mare īmense cōsolationis: & hoc cū dicit. Confidite ego sū: nolite timere unde talis anima reliquatur dulcore. d. illud Cant. Anima mea liquefacta ē: ut dilectus locutus ē. Cōtra hostis tēpestatē aduersantis apportat remediū solide deābulationis: unde dicitur ꝙ uenit ad eos ambulans supra mare. ¶ Suum ambulare supra mare est nos ambulare facere ad similitudinem gressuum suorum quibus calcat per patientiam omnes fluctus tribulatiōis illate: facit nos hillariter per tribulationes incedere: & in medio ipsarum in ueritate ambulare. ¶ Et hoc est maximum signum utilis adiutorii quando tribulationes non auferuntur: sed in medio ipsarum gressus solidi cōferuntur: & hoc est quando uirtus patientie datur que habet opus perfectū: in qua plene anima possidetur. Hoc debent petere qui ad perfectionē aspirant: ꝙ per tribulationes uirtuose procedant: nō ꝙ tribulationes recedāt. Ni āt sūt qui cātāt in uiis dñi quoniam magna est gloria domini. Hoc fortis athleta petrus petit cū dicit. Domine si tu es iube me uenire ad te super aquas &c. Mat. xiiii. uide totum

¶ Quartum remedium quod datur contra quartum defectum. s. nostre uirtutis & roboris tribulationibus subcūbentis: contra quē imperialis accessus potestatis iesu omnia increpantis in mari facta ē tranquillitas magna. ¶ Sed contra uniuersalem radicem predictorum periculorum que fuit christi absentia introducitur uniuersalis radix omniū predictoꝝ remedioꝝ que ē christi socialis & unitiua p̄sentia: cū dicitur ꝙ ascēdit ad illos in naui. In cuius unione est cessatio oīs mali: & dulcoratio oīs afflictui. ¶ Ipse elegerat mētem ad sublimia. Et iste est unus modus quo dulcoratur aqua amara per eleuationem uaporosā in aera a uirtute solis. Ipse ēt oēs tribulationes mentis ostendit pertransisse per oēs ueuas cordis sui: & ideo inde exire debuit dulcorositas: & amore paterno nobis ꝑpinquitas. Et hic ē secundus modus quo dulcoratur aqua amara qū transit per occultos terre meatus in quibus purificationē accipit & dulcorē. Ostenditur etiam in nobis: quia ipse est qui portat & non nos: unde sicut nos non sumus qui loquimur: sed spiritus patris nostri: sic nec nos sumus q portamus: sed uirtus ī nobis habitātis piissimi & uictoriosissimi iesu xp̄i Ipse est enim illud lignū forte & īputribile quod artifex sapiens elegit ad faciendū pontē & nauē nobis infirmis: ut illesi per aquas tribulationis trāseamus: & ipsas dulcoratas leti bibamus. ¶ Et iste est tertius modus quo leguntur aque dulcorate ī exo. cum dicitur: ꝙ ex p̄cepto domini posuit moyses lignū in aquis amaris q̄ in dulcedine sunt cōuerse: huic ligno modico humili & despecto: quod dominus exaltat homines prebent animas suas. Ipse etiam iesus ē eterna sapientia que omnibus dat saporem debitum secundum congruentiam temporis & causaꝝ. Et ideo nobis īmittit: ꝙ dum habitamus in peregrinatione passibilis carnis nihil nobis debet eē dulcius q̄ similitudo christi uite passibilis: & ideo īmittit menti ꝙ nihil debet sibi dulcescere nisi cū christo crucifixo simul crucifigi & cordis sui continue deglutire angustias. ¶ Et hic est quartus modus quo legūtur aque dulcorate & ab amaritudis morte saluate. iiii. Re. ii. dū helyseus fecit uas nouū & misit ī eo sal. & de illo misit ī fōtes aquaꝝ: & dixit: h̄ dicit dominus deus. Sanaui aq̄s has: & non erit in eis ultra mors neqꝫ sterilitas.

Vas nouum est cor per spiritum sanctum a uetustate proprii ardoris translatum in nouitatem amoris iesu: ut eodem gustu saperet omnia. Qui benedictus iesus licet impari gradu & tunc mittitur in fonte omnis amaritudinis nostre.s. nostri amoris uitiosi & reciproci ad nos in quo est fons omnis nostre culpe & tribulationis. Sic ergo uidisti quomodo iesus saluator optimus oes aduersarios flatus tranquillat anime tribulate. Sed atte de q duplici tepore tempestas legitur discipulorum inuasisse nauiculam: primo sicut dictu e: hic iesu absente. scd'o sicut dr Mar.iiii. iesu dormiente: licet in his multa possent significari: tame possumus dicere q absentia iesu christi significat tempestate ab hereticis ortam: eis.n.abest iesus qui fides abest. Dormitio uero significat tempestate a prauis moribus excitatam. Adest quidem peruersis fidelibus per fidei ueritatem: sed eis dormit per operandi negligentiam & torporem: & ideo multarum concupiscentiarum & ambitionu fluctibus talium opprimuntur nauicule: unde ad exaggregatione iniquitatis eorum ualet qd' Mar. dicit q iesus erat in puppi super ceruical dormiens. Puppis e posterior pars nauis in qua significatur q iesum post dorsum piecerunt. Et sicut dicitur de malis senibus in Daniele q auerterunt faciem ne respicerent celum: nec recordarentur iuditiorum iustorum: sic & hic peruersi christiani aduertunt intellectum ne respiciant altitudinem sui status qui sunt christi sanguine precioso redempti ne recordentur iusti iuditi dei. Quapropter iuste codenabit eos in supplitiis: qui tantu neglexerunt spem salutis. Et quod peius est unu molle ceruical posuerunt sub genu iesu: ut suauius ab eorum protectione & auxilio ta aures q sensum auertant. Hoc ceruical est delectatio & requies quam habent impii in diuine offensionis operibus qui letantur cum male fecerint & exultant in rebus pessimis: propter quod christus suauiter dormit & requiescit q tribulentur: & diabolice potestati tradantur. Sicut ipse dicit Prouer.i. Despexistis omne consilium meum: & increpationes meas neglexistis: ego quoq in interitu uestro ridebo & subsanabo cum uobis id quod timebatis aduenerit. Sed attende q diu laborant in remigando: & in aliis proprie industrie instrumentis: tadiu magis inualuit uetus: quia quando mali christiani credunt per alia remedia uentum tribulationis effugere q per salubre penitentiam & oratione deuotam christum excitare: uano labore consumuntur: quia & sua expedut & tribulationem non effugiunt. Et si per hi aliqua do teporaliter cessat periculosius uastat: dum per hi eterna incendia preparat. O q lachrymabiliter hi possent ad presentis teporis malitiam retorqueri ut dicamus iesum dormire negligenter & misericorditer me seruantibus suum statum. Sed danabiliter abesse pertinaciter defendentibus: & sub specie uirtutis colorantibus suum defectum: per hoc exhortationis remedium si uolunt excludere negligentiam: & miseriam: ex quo suum nolunt recognoscere defectum. Secudis stat submersionis periculu: immo necessario habent perire nisi aduenire dignetur dominus. Sed quomodo eis aduenit qui nec in mari dicunt se ee nec in periculis laborare? O q amarum est sibi mare: in eo q suarum amaritudinu eis amaritudo dulcessit q tenebrosior est in eis nox: in eo q suam noctem tenebrosam dicut lucem discretionis. O q est eis tepestior uentorum cofictus quo magis in medio eorum posuerut sui appetitus lectum: dum distractionibus tribulationu statui suo repugnatiu conquiescunt. Hi sunt similes feris marinis que in tepestatibus fluctuum delectantur & appropinquant ad barculas que ad portum festinant: ut eas si possent submergant. Sic & hi amentes & furiosi pauperculos tales turbines fugientes nituntur ad sui imitatione attrahere. ut similis eos unda submergat: quato periculosius periculu defectu roboris & desistentis uirtutis incurrunt: dum in eo q statu suu destruunt per labores multos tepo ralia: & mudanos honores ac status pcurat: & in his uita sua occupant iesu imitatione relicta & causidicationibus & defensionibus suaru malarum libertatum uacaut: hi sunt remi cum qbus laborant inanitus: quia fluctus non minuut: sed intendunt: & dum contra unu litigant multos alios prouocant. O q periculose omniu bonorum radice xpi pntia sunt priuati: & tanto peius quanto falso xpo immo cum antichristo ipsi sunt sociati: dum destructione promisse paupertatis & causidicationem machina sue huilitatis p teporaliu affluentia maculant sue puritatis distractione cotinua ruina interne charitatis qetis & deuotionis & alia similia reputant cultu uere religionis ac in his christu habere dicunt. Sed no miru qa erat cor eorum obcecatu & no intellexerunt de panibus. Nonne sut palpabiles cecitates aptas sue professionis transgressiones tam horribiles dei cultus in oculis mudi ostedere: & de hoc tase de malignitate iactare? Sed hoc accidit eis: qa non intelligunt de panibus. Non.n. spiritualem refectione que est in altis uirtutibus sue perfectionis & professionis & in gustibus mentis intelligunt: propter quod etiam iesum uenientem in factis paruulis uirtutibus deformibus: qui calcant undis sue tumultuose turbuletie & occupationis distractiue oia despiciendo non cognoscunt: sed estimant fantasma deceptionis & pre timore ne uitiositatis ipsorum confringant malitiam clamat multis iurgiis & detractionibus super eos. Sed spiritus ueritatis ab eis prudenter declinat eos in sua malitia dimittendo: sed finaliter non declinabit a naui: qa immo omne semen electum quod in eis fuerit ad se trahet: & tunc se cognoscentes errasse propriam recognoscetes offesa adorabut spum iesu dicetes. Vere filius dei es. Si at his filiis claudicantibus & alieis qui dno iesu metierut n seruates pmissa attribuat & sono quo soportatus iesus ex obligatioe pmisse regle sup ceruical dormiuit i puppi q ppriе

mysterium eis adaptatur qui totũ sue professionis statum proiicientes post tergum suum: dimittunt iesum & eius imitationem perfectam super puppi dormire ad proram sui naui conatus: & cõtinui stu dii procurãdi ea que sui statui aduersantur faciem sue uigilie conuertentes. Sed & ceruical sue mo litiei & relaxate uite & anxie congregationis tẽpo raliũ sub capite iesu ponunt. Quia hi in sua sollicitu dine & procuratione intendunt: ut talibus eorum malefitiis soporatus iesus iustitia exigẽte ad eorũ iubilationẽ non euigilet: sed inundante uento per secutionis super eos qui electi fuerunt ex eis ma lam dimittentes prorã: & ad puppim iam diu obli tam institutionis primarie & perfectionis sue con uertentes aspectum impetu timoris uehementis uidentes se submergi in fluctibus transgressionis sue clamabunt fortissime cordialiter dicentes. Do mine salua nos perimus. Quibus ex pietate ex citatus iesus imperauit uentis & mari eorum trans gressiones & turbulentas dispersiones & amaras occasiones exsufflant: & eorum modicam fidẽ qua timebant se non posse regulam seruare increpabit & tunc fiet tranquillitas magna religionis & eccle sie reformate. Vnde honor coronati regis iesu est principaliter sanctorum martyrum comitiua & mi litia triũphalis: propter quod ab hoc fundamento honorifico incepit se christus in ecclesia honorare dum a martyriis incepit tyrãnorũ quorum perse cutio.ccc.annis durauit. Et sicut legitur dictum a Hiero. Tãta fuit multitudo illius coronate militie ꝙ cõputatis omnibus martyribus: & qui per di uersas partes orbis pro confessione iesu i illis.ccc. annis martyria pertulerunt possunt .ccc. martyres cuilibet diei illius tẽporis assignari.

Iesus lepram eiiciens Cap.xix.

O Anima mea attende iesum de mõte de scendentẽ sublimitatis diuine ad assum ptionem passibilitatis tue: & te totam le prosam attẽdens cum multis lachrymis te proster ne.d.ei. Domine si uis potes me mundare. Si for te tibi cõpatiens extendat manũ sue uirtutis & di cat: uolo mundare. In quo & attende tue iniqui tatis uitium: quia leprosa es: pietatis iesu beneficiũ quia per ipsum mundata es: lepra autem significat omne mortale peccatum: primo quantum ad uitia capitalia: unde lepra est morbus contagiosus per superbiam: quia qui communicat superbo induit superbiam. Eccle.xiii. Ardens per luxuriam faciens sitire per auaritiam: deformans aspectum & faciẽ per iram: reddens hominem abhominabilem per per inuidiam. Nam abhominatio hominũ detra ctor. Prouer.xxiiii. Immundus per gulam. Daniel enim proposuit ne pollueretur de mensa regis põ derosum reddens hominẽ per accidiam. Prouer.xv In merore animi deiicit͛ spiritus. De his septem le uit.xiii. Quicunq; maculatus fuerit lepra habitabit extra castra. Primo igit͛ leprosus separatur ab aliis in quo significatur peccatũ ire cõ quo nullus potest habitare. Prouer.xxii. Eiice derisorẽ & exibit cũ eo iurgiũ: cessabuntq; cause contumelie. Hec est le pra marie que rixata est cũ moyse: & eiecta a castris Nũeri.xii. Maria apparens candens lepra quasi nix Eiiciendi ergo sunt rixosi & iracundi. Numeri.v. Precipe filiis israel ut eiiciãt de castris omnem lepro sum ne contaminent ea cum habitauerat uobiscũ Secundo habebant uestimenta dissuta: hec est le pra inuidie que procurat diuisionem & scissuram. Nituntur enim inuidi illam christi tunicam incon sutilem desuper &c. diuidere. Cũ tamen christi cru cifixores noluerunt eam scindere: hac scinditur uin culum charitatis fraterne. Hec est lepra simonis Luce.vii. Qui inuidebat superne gratie curatione Magdalene. Cui dixit dominus. Aquam pedibus meis non dedisti: oleo caput meum non unxisti: osculum mihi non dedisti: quia inuidi non habẽt lachrymas contritionis in corde: nec oleum charita tis in opere: nec osculum unionis in sermone. Ideo dicitur deute.xxiiii. Obserua diligẽter ne incurras plagã lepre: lepra enim solutio continuitatis & in uidia dissipatio unitatis. Tertio leprosus habet caput nudum. In quo designatur lepra superbie. Caput enim nudat q opera alicuius eminentie uel sanctitatis per presũptionis superbiã ostẽtat. Hec lepra est ozie qui ex presũptione cordis usurpauit sibi officium sacerdotis. Ideo lepra apparuit sibi in fronte ubi ẽ signũ superbie.ii.paral͛.xxvi. Et dicitur ibi ꝙ fuit leprosus usq; ad diẽ mortis sue: quoniã tale peccatum quia corruptionẽ nõ sustinet ut fre quentius percurret in finẽ. Quarto habebat os ue ste contectũ: in quo lepra accidie designatur q̃ non uult per bonũ opus respicere. aliter etiã os ueste contegit͛: cũ accidiosus dominãte uerecũdia nõ cõ fitet͛. Contra quos dicit Iob. Quasi in sinu abscõ sa leprosa efficit͛ dũ accidiosa manus nihil ad iustiti am operatur. Quinto contaminatũ se clamabit in quo significatur lepra luxurie per quã maxime contaminatur anima. Hiero.iii. Si dimiserit uir uxo rẽ suam & recedens ab eo duxerit uirum alterum nũqd contaminata est mulier illa͛ Contaminatũ se clamat qui publice per luxuriam peccat: hec ẽ le pra Ioab.ii.Re.iii. Non deficiat de domo Ioab flu xum seminis sustines & leprosus tenẽs fusum & cadẽs gladio: & indigens pane: qa in ea hõ totus ef feminat͛. Tenet fusum per momẽtaneam delecta tionem: uel propter effeminatorum confusionem quia ibi est eneruatio: cadens gladio per iugem cõ scientie cõpunctionem: hoc enim proprium habet illud peccatum: quia conscientiam pungit: quia ipsa continue naturalis lex arguit quã corrumpit. Indi gens pane: quia omni spirituali consolatione se red dit indignũ. Sexto sordidum se clamat: hec ẽ le pra gule: quia per eam sordidi & animales efficimur Iob.xviii. Quare sorduimus & reputati sumus ut iumentum apud te. Iumenta certis temporibus a coitu abstinent: sed nunquam sobrietatis me dium tenent. Semper enim uacant nutritiue:

sed non semper generatiue: h̄ est lepra naamã qui erat princeps militie regis syrie uir diues sed leprosus. iiii. Re. v. Nobiles enim & diuites maxime infecti sunt lepra gule. Vnde Luce. xvi. dicitur de diuite epulone ꝙ epulabat̃ quottidie splẽdide: hi. n. sunt in epulis suis male cõuiuãtes ut dicit Iudas. Septimo solus habitat extra castra: hec ẽ lepra auaritie. Auarus. n. per interminabilitatẽ & insaciabilitatẽ appetitus infiniti uellet solus totum mundũ occupare. Esa. v. Ve qui cõiũgitis domũ ad domũ: & agrum agro copulatis usq; ad terminũ loci Nũqd habitatis uos soli i medio terre: hec ẽ lepra giezi. iiii. Re. v. Egressus ẽ gieziab helyseo quasi nix & licet omnis auaritia sit mala lepra: simoniaca tñ pessima ẽ q̃ in giezi uẽdẽte gratiã figuratur: unde notabiliter dicitur quasi nix. Nix. n. nocet oculis ne uideant & pedibus itinerantiũ: aliquãdo uiam occultat: quia simonia maxime obcecat prelatos: & errare facit subditos: sed bene sicut helyseus eiecit giezi a se. Sic christus emẽtes & uẽdentes eiicere cepit de tẽplo. Io. ii. Vtinã sit hodie aliqs helyseus & aliqs christi uicarius qui hanc leprã de scũario purget: propter h̄ forte dicitur Luce. xix. ꝙ iesus cepit tales eiicere: quia quod christus cepit facere: debet eius bonus uicarius consumare. Nec sũt septẽ conditiones leprosi: & septẽ persone leprose significantes offensionẽ septẽplicis culpe. Cõtra que mala in sacra scriptura septẽ remedia inueniũtur purgatiua: tamẽ unũ erat remediũ generale & ordinatũ in lege. In quo oĩa figurantur purgari. Ibi erant duo passeres & lignũ cedrinum: & habebant uermiculũ & isopũ: & lauabat̃ patiẽs: radebat̃ & ungebatur: leuit. xiiii. In quibus oĩbus designantur officia septẽ uirtutũ: per que dicte septẽ lepre mundantur. In passere qui a pusillanimitate dicitur secundũ Isidorũ: & ẽ minutũ animal: humilitas designatur per quã superbia mũdatur. Et propter duplicem humilitatem interiorẽ & exteriorẽ sunt duo passeres. In ligno cedrino quod ardebat̃ cuius odore serpẽtes occiduntur & fugiunt. Sobrietas intelligit̃ que motus carnales reprimit & occidit. Tertio ardebatur uermiculus: hic erat coctus bis tinctus: hec est charitas que totam inflãmat animã per modũ dilectionis in deum: & pietatis in ꝓximum: hac lepra mundatur inuidia. Quarto ardebatur isopus petre adherens: & maculas faciei emũdans: h̄ ẽ hilaritas spiritualis per quam mũdatur lepra accidie: ut alacres in dei seruitio ambulemus. Quinto lauabat̃ leprosus. In quo signatur castitas q̃ mũdat lepram luxurie: unde mẽstruate & luxuriose dicit dñs Eze. xvi. laui te aqua & mundaui te & sanguinẽ tuum ex te. Sexto radebatur. Rasio pilorum abiectionem significat superfluorũ: h̄ ẽ liberalitas que mundat lepram auaritie. Septimo leprosus ungebatur sanguine & oleo: hec est tranquillitas mentis que mũdat leprã ire. Sic ergo habes Passeres humilitatis cõtra superbiã
Cedrũ sobrietatis cõtra gulã
Vermiculũ charitatis contra inuidiã
Isopum hilaritatis contra accidiam
Lotionem castitatis contra luxuriam
Rasionẽ liberalitatis contra auaritiã
Vnctionẽ trãquillitatis cõtra iram.

Sunt ẽt specialia remedia i spũalibus lepre mũdatiõibus designata. Nã mũdatio supbie designat̃ p unctionẽ manus moysi q̃ i abstractiõe de sinu apparuit leprosa: qa supbia icurrit̃: dũ hõ exterius apparẽdo extollit. Inuidia mũdat̃ per cõbustionẽ sicut de lepra uestis scribit̃. Sic & inuidus qñ diuino igne iflãmat̃ malitia uestis i eo iuidie cõburitur & aĩa & corpus ad obsequũ xpi & ꝓximi exhibet̃. Accidia simılit̃ curat̃ p manus extẽsionem qñ xps manũ extẽdit & tãgit leprosũ: qa uigorat i fluxu laborãtis accidiosũ. Huic tñ ꝑcipit ꝙ offerat munus qd̃ ꝑcepit Moyses. s. duos passeres corpus & animã: ut q nec bona cogitabat in exteriori ope re: iã utroq; uolet affectionis agilitate. Ita tñ ꝙ unũ passerẽ uiuũ imolet quãtũ ad opa que sũt carnis su per aquas uiuas uiride contritionis: & alterũ passerem. s. uiuũ spũm. s. sinat aduolare in agrũ cõtẽplatiõis libere septies aspersũ sãguine imolari: qa aĩa debet tota agilis fieri in castigatione uili corporis ꝓprii. Et debet lignũ cedrinũ sacratissime crucis passionis iesu: & isopus candidã herbam calefaciẽs & purgans pectora frigida in se habere: isopus inq̃ talis coloris mẽdacium cordis iesu debet ligari ad pedem passeris cum pede angariante ut portet crucẽ uiolenter ad modum simonis: sed cum funiculo serico amoris ignei cocci bis tincti ut tingatur immensa charitate filii dei talia sustinentis in assumpta natura & charitate anime iesu talia acceptantis pro nostra redẽptione. Taliter alia exclusa accidia libere uolat ad alta: h̄ ponit in domo Simonis leprosi: ubi beata magdalena passerem sui cordis ĩmolat super aquas uiuidas lachrymarũ omnis accidie excluso corpore: & alligato prius ad pedes affectus sui cedro extrinsece passionis iesu & isopo ignee charitatis interne cordis iesu cum filio amoris subtilissimi & fortis. Sic distincti in corde & corpore iesu xpi crucifixi austeritate corporis aspersa septies aduolabat ad litteram in contẽplationis agrũ dum. xxx. annis ab omni cura corporis abstinens septies eleuabatur in die ad angelicum & iubilosum consortium celestis psalmodie: hoc modo omnis torpor accidie figuratur. Quarto: lepra ire eo modo debet curari: quo legitur curata lepra marie per separationem a iurgio. Nam sicut legitur Nũeri. xii. Eiecta ẽ de castris septem diebus & post curationem reuersa: qa separãdo se a cõtẽtiõibus & ab occasionibus offẽsionũ ꝓximi curat̃ ira aĩ. Quĩto lepra auaritie figurat̃ p leprã domus cuius cura erat exportatio uasorum domus: & abrasio parietũ quia impossibile est ꝙ auaritia retenta rerum congregatione curetur: sed interius radatur affectus cupiditatis & substantia exportetur per elemosynarum largitatẽ. Sexto lepra luxurie curatur per septẽpli-

cem lotionem aque:que figurata est in lotiõe naamã qui lotus est septies: quia debet lauari & abstergi uniuersaliter cogitationes: locutiones turpes actus:aspectus:gestus:incessus:& omne quod ad illam labem põt inducere. Et tunc restaurat caro ad innocentiam puerilem. Septimo mũdat gula per sollicitam custodiã diuini mandati:quam lepram primus leprosus Adam per inobedientiã incurrit lignum uetitum degustans:quo etiam fit mundatio lepre solo uerbo & dei mandato:maxime illis qui sciunt dicere diabolo suggerenti cibũ inordinatum. Non in solo pane uiuit homo: sed ex omni uerbo quod procedit de ore dei &c. Hoc modo mondati sunt.x.leprosi. Luce.xvii. Qui leuauerunt uocẽ.d.iesu.p̃.&c.quasi.d. Tuũ est precipere:nostrum obedire:unde & solo uerbo curauit eos.d. Ite ostendite &c.& dei mandati obedientia sunt curati:factum est dum irent mondati sunt. Sed quia lepram gule curare incipiunt:sed pauci p̃ficiunt nisi in curatiõe persistant:& suũ ieiuniũ pure in deum referunt. Idcirco licet.x.sint mundati de uno solo dicitur ꝙ ad iesum rediit gratias egit: & ad ipsum iesum refugit:de quo dicitur ꝙ erat samaritanus:quasi custos gule insultus:& in alienigena a concupiscentia carnis sue. Quia uero lepra est uniuersalis corruptio in corpore a uenis incipiẽs:& in frontibus terminata nature uim naturalem inficiens que operatur ĩ epate. Idcirco lepra spiritualis ẽ quedã anime corruptio uniuersaliter in omnibus uiribus sensuum:que sunt affectiua:intellectiua: & operatiua. In operatiua est triplex lepra:una ĩ trãsgressione inchoando malum opus agere: secunda in continuatione assuefaciendo malum opus continuare: tertia in ueterata consuetudine: prima dicitur lepra cutis:secunda carnis:tertia cicatricis. Intellectiua autem est lepra:que est defectus fidei:siue sit in singularis persone corruptiõe: siue ĩ plurium congregatione. Et hec est duplex lepra prima capitis & barbe:secunda domus leprose. In affectiua uero est lepra affectionis:siue sit ex operibus iustitie:siue ex operibus misericordie:prima ẽ lepra cutis:uidelicet ĩchoatiõis bõi operis & exterioris conuersationis de qua dicitur. Homo ĩ cuius carne & cute ortus fuerit diuersus color:siue crustula:aut quasi lucens quippiam.i.plaga lepre adducetur ad sacerdotem:qui cum uiderit lepram & pilos in album mutatos colorem:ipsamq; speciem lepre humiliorem cute & carne reliqua plaga lepre ẽ. Color diuersus alterat cutem:crustulla etiam corrũpit carnem interiorem:per cutem & eius colorem intelligitur nostra conuersatio per quam boni aut mali extimantur ab alis:per carnem que clauditur intra cutem intelligitur nostra conscientia que nobis & dei solum patet oculis. Vbi uero color sanctitatis deficit in actu uel in conuersatione:& apparet corruptio conscientie:aut lucet exterius euidẽtibus signis:lepra est & oportet mundari ad arbitrium sacerdotis. Pili qui insensibiliter de corpore exeũt sunt cogitationes que de corde procedunt. Albedo pilorum que de infirmitate procedit naturalem colorem expellit:hec sunt uerba uel signa que continent uirtutum defectum. Ex quibus manifeste concluditur ꝙ habent in corde malum fundamentum & speciem lepre humiliorẽ carne reliqua ĥ ex actu qui sibi obiicitur intellige sufficientẽ excusationem non habere quin potius ab eo quod prius apparuit uel fuit ipsum conuicit defecisse separabit cum a congregatione ut ne ex familiaritate infundat aliis corruptionis uenenum. Si autẽ lucẽs candor fuerit in cute.i.infamia in sociorum opinione:nec humilior carne reliqua pili coloris pristini.i.sibi proprio certa:nec ab eo confitetur culpa debet eum recludere septẽ diebus:quia debet eum restringere correctiuis ammonitionibus & sollicitis obseruationibus interdicendo sibi actus qui sũt uia ad culpam. Et hoc tãdiu obseruandum ẽ donec uideatur si ab opere peruerso cesset:& in domino sabbatizet. Iterũ ãt.vii.diebus aliis recludendus ẽ: quia sollicita debet obseruari diligentia:& etiam sibi libera data lumina qualis appareat eius uita ne forte in prima clausura fuerit culpa: fuerit abstinentia solo timore pene & obseruantis custodia: quia & lupus captus predam non tangit. Et sequitur. si obscurior fuerit lepra.i.obliti criminis nulla appareat euidentia: & in homine continentur bona scabies est.i.infamia ex sua leuitate suborta. Scabies enim licet mortem non inferat:cutẽ tamen deturpat:sic & conuersationis leuitas licet mortẽ nõ inferat si sola sit:tamẽ famam denigrat. Secunda ẽ lepra carnis uiue & exflorescẽtis in assuefactione cõsuetudinis de qua leuit.xiii. Plaga lepre si fuerit in homine &c. Cũq; color albus in cute fuerit & capillorum mutauerit aspectum: ipsa quoq; caro uiua apparuerit:lepra uetustissima iudicabitur. Capili sũt prolixiores pili ĩ qbus p̃cessus iniq̃tatis uidetur describi. Immutatio capilloꝶ signũ ẽ ꝙ longa cõsuetudine iniquitatis iniquoꝶ affectibus ẽ radicata :hec lepra non exigit sacerdotis discussionem sed meret separationem que dicit uetustissima propter inueteratam consuetudinem: & dicit carnis uiue:quia peruersitas habet apparere. Sed aliquando in uirũ iniustum insurgunt testes iniqui: quando loquũtur homines aduersus iustum iniq tatem:mentiẽtes propter odium ueritatis. Et ideo hec est alia lepra solius calũnie & false criminatiõis: ideo sequitur. Si autem effloruerit discussa lepra in cute: & operuerit omnem carnẽ a capite usq; ad pedes:q̃c q̃d sub aspectu oculoꝶ cadit cõsiderabit eũ sacerdos & teneri lepra minime iudicabit. Hec lepra calũnie impietatis que totũ benedictum iesum operuit & singulariter oĩa mẽbra eius. Nã de eo dicitur Esa.liii. Nos reputauimus eum leprosũ qui cum in cute non corpore fuerit: quia in infamia imposita non est culpa commissa:& dicitur discurrens lepra in cutis superficie: discurrit enim & nunquã figitur:quia non inuenit locum in quo

stabiliatur: unde & de falsis testibus eius dicitur: q conuenientia testimonia non erant. Dicitur omnē carnem eius operire a capite usq; ad pedes: quicqd sub aspectu oculorū cadit: quia omnia opera eius prima & nouissima peruertebant: & qcqd aspicere poterant maculabant. Sed hec lepra discurrens ef florescebat: quia sub obfuscatione infamie apparebat puritas innocentie: hec lepra ē minima quia minuitur homo per patientiam. Et quia displicere malis est laudabile: unde signum magne uirtutis ē impugnari ab impiis. Curatur etiam lepra minima per deformatiua supplicia que deformat speciem carnis: sed causat pulchritudinē mentis: hi fuerunt in martyribus & in christo iesu de qua Isa. liii. Non erat ei species neq; decor. Tertia lepra ē cicatrix que ē ex recidiuatione post bonum sanitatis Et quia duplex est opus prauum: quoddam flagitiosum per intēperantiam in seipsum: quoddam facinorosum per iniuriam ad proximū Ideo duplex ē lepra cicatricis. s. in ulcere & cōbustura. De prima leuit. xiii. Caro & cutis in qua ulcus natum ē & sanatū: & in loca ulceris cicatrix apparuerit alba uel subrufa &c. Vulnus quod corrumpit decorē corporis flagicium ē uiolans speciem nostre honestatis. Si tamē sanatum fuerit & ad cicatricem perductum timendum est ne morbus redeat: sicut apparet eis qui reuertunt ad uomitū. Tunc autem apparet alba macula quando fit recidiuum ex sola contaminata uoluntate. Tunc uero subrufa quando ex certa malitia: & quando fortiter irascuntur contra corrigentes sicut Herodes contra Ioannem. Talis leprosus & contaminatus est pronunciandus. De cōbustura similiter idem caro & cutis quam ignis excusserit: & sanata albam siue rufam habuerit cicatricem &c. Ignis significat iracundiā que tunc exurit carnem humanam quando parit contra pximū discordiam: tunc sanatur quando reformatur. Sed in cicatrice albedo nascitur quando ex surreptione uel infirmitate aliqd pacis uiolatur. Tunc autē est subrufa lepra & contaminanda: quādo rūpitur ex certa malitia. Quarta lepra parat defectum fidei singularis persone: & hec lepra dicitur capitis uel barbe de qua leuit. xiii. Vir siue mulier in cuius capite germinauerit lepra &c. Et ibi dicit q si locus fuerit humilior: & capillus flauus & solito subtilior lepra capitis est aut barbe: & contaminabit eum sacerdos: lepra in capite ē error in fide: de deo uel de christo eius. Nam deus & christus est caput fidelium: & fides caput & salus in anima. Barba autē pfecte uirilitatis indicium est: & significat uirtutes sāctorum: unde inquātū capitis humana scientia. s. christi hominis a christo capite descendit in barbā .i. in sanctorum uitā perfectam. Quodcunq; ergo a cōmuni christi fide & a ueritate doctrine sanctorum deficit in isto locus lepre apparet humilior reliqua carne: quia error ipsius iacet iferius salua credentium fide. Capillus etiam flauus est solito subtilior: quia de suo ingenio presumentes & imaginātes fantastice subtilitates non stāt in uera humilitate. Nam per flauū colorem qui a nigredine recedit & appropinquat albedini significatur fiducia sublimis sui ingenii: uel ex presūptione singularis reuelationis dei: q si alicuius talis fides sancte ecclesie cōmuniter cōferatur: & rationes suas tāq decepto rias aspernantur: non iudicabitur teneri lepra heresis: sed reludetur correctiōe ammonitiōis. Et hoc est quod dicit si locum lepre uiderit equalem carni uicine. i. confessionem similem fidei transire: prohibebit eum donec ab errore quiescat. Sed interdum die septimo intuebitur eum: quia diligenter est considerandum ne forsitan errorem quem dānauit in publico sustineat in secreto. Sed absq; loco male radicis caput & barba eius proprii desiderii sensuum: non similiter & proprii ingenii fiducia detruncat: locus tamen macule non rasus relinquitur: ut erroris memoria habeatur: & quantum malum faciebant i ecclesia suis oculis ostenditur. Sed reluditur septem diebus aliis dum plus q catholicus nominatus fuerit. Quinto dicitur lepra domus & significat defectum fidei in congregatione de qua leuit. xiiii. Si fuerit plaga lepre in edibus: Ibi cuius est domus nuncians sacerdoti. Ista dicuntur in textu q debent sacerdoti nunciare: q sacerdos precipit uasa pferri: q debet eam diligenter considerare & in parietibus attendere: si pallor siue rubor apparet in lapidibus & humidiores sūt ceteris partibus domus. Debet septem diebus claudere: & si lepram creuisse uiderit: lapides inde extrahet & alios loco ipsorū ponet: domus tota intrinsecus raditur & alio luto linitur. Domus est ecclesia: lepra in domo: heresis i collegio. Sacerdos precipit uasa offerri ne contaminentur: quia fideles precipit a talibus separari ne inficiantur. Sacerdos stat ad hostiū domus quando talium considerat ingressus & exitus: pallor color mortis heresim significat: unde & equus pallidus in Apoca. hereticum significat. Sed cum palore est in lapidibus rubor quando ad resistendum coram omnibus apparet in eis zelus & feruor: domū uero claudi precipit: quia fideles ab istis separari iubet: & eorum mala documēta nō audiri: qui ea intrauerit immundus erit. Lapides precipit erui: & in locū imūdum poni: quia doctores talium precipit separari: & illorum errorem excōmunicari. Domum totam precipit radi: quia corporibus omnium auditorum precipit errores euelli: & alios lapides. i. catholicos doctores ibi poni & alio luto. i. alia sana doctrina fides istrui. Sexta lepra est caluitii & recaluatiōis: hec lepra elationis in affectu ex operibus misericordie procedēs tanquā ex cibo sano infirmitas ex inordinatione sumētis De hoc leuit. xiii. Vide cuius capite capilli fluūt caluus & imundus ē. Caluities uero fluxus capillorū in toto capite per quem fluxus nulla pars capitis denudatur: sed cesaries attenuatur: & significat erogationem elymosine de paupertate domus sue. Si autem in parte anteriori ex fluxu capillorum

frons fuerit denudata recaluaster. Et tunc denudat frons cũ affectus temporalium abiicit: & substãtie sue abrenũtiat ut facilius anime sine distractiõe sollicitudines eorũ dominũ contempletur. Sed capilli in parte posteriori retinentur: quando ad solã necessitatem tẽpalia conseruantur: hic recaluaster est qr uir perfectus & illuminatus talis potest reputari. Si autem caluitio: uel in recaluitione albus uel rufus color fuerit exortus: & hoc sacerdos uiderit condemnabit eum: haud dubium lepra ẽ albus color qui est signũ lepre appens in utroq; uertice ẽ eũ p hoc q quis largitur ppria: eius animus in supbiam leuatur. Quo contradicit. Mat. vi. Cũ facis elemosynam nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua & ce. huiusmodi etiam color ibi nascit cũ quis de rapina elemosynã facit. De quo Ecc. xxxiiii. Dona iniquorũ nõ pbat altissimus. Septia lepra ẽ uestiũ: q̃ est elationis in operibus iustitie. De qua leuiti. xiii. uestis linea uel lanea que lepram habuerit stamine uel subtegmine: aut pellis: aut quicquid ex pelle confectũ est si alba uel rufa macula fuerit i fecta lepra reputabit. Attende lcõr q omnia hec i figura cõtigebant illis. Nõ enim sic fuit simplex moyses: ut quicũq; ista legit debet esse quin uideat q ista sunt ridicula. Nihil enim coram deo imũdũ nisi peccatum: qđ in sola uoluntate deordinata cõsistit. Vestis que ornamentũ corporis tribuit: & fomentum uirtutis est iustitia: animã ornans exteriꝰ coram pximo: & fouens interius in conscientia coram deo: ps. cxxxi. Sacerdotes tui induãt iustitiam. Lanea ẽ per exercitiũ actiue uite: linea p similitudinem contemplatiue: & utraq; ornat anima & fouet: puerbiorũ ultimo. Quesiuit lanã & linũ & ce. In stamine fortitudo intentionis: unde & a stando dicit: i subtegmĩe discursus & frequentia bone oponis: p pellem mortificatio corporis p illud qđ conficitur ex pelle multiplex utilitas que ex corporis mortificatione pcedit. Sicut est castitas corporis cõtẽptus mundi: silentiũ & huiusmodi. In macula alba fauor inanis glorie: in rufa malitia iuidie. In stamine ergo est alba macula: uel rufa: cũ nostra intentio deprauata non plene querit gloriam dei: sed fauorem mundi: & tamen de apparẽti utilitate pximi contabescit p iuidiam qr p pximi excellentem famã timet perdere suam reputationem extrisecam. Item in subtegmine & in pelle: quando de mortificatione corporis est appetitus laudis pprie uel dolor felicitatis aliene: uel p maculam rufã potest itelligi crudelitas iudicantis uitam alienã: que maxime i taliũ pelle uel subtegmine solet accidere. Talis uestis debet includi: quia talium anime debet sensus claudi: ne. s. se effundant in oculis hominum & ne aliis irrideant uel ne de eis ferant iuditium q si secus talis lepra non curat lauet aqua contritionis in secreto sue conscientie: & quãtum potest eleuat ab aspectu sue cõsiderationis quicqd in se appet esse uirtutis: q si nec sic correctus fuerit sciat q igne eterno ardebit: maxime si talis lepra ipm sic mortaliter inficiat q a dei honore itentionem auertit. Cum tot sint uarii modi lepram curãdi: unde dictus iesus solus lepre mũdator omnium curam suam per duo curauit: p uerbum. s. & tactũ: de uerbo curauit decẽ: tactu unũ. Quia plene & perfecta cura omnis nostre lepre est pfecta hũilitas diuine obedientie: & tractatus transformatiõis amatiue maxime p benedictũ iesũ inocẽtẽ & purũ p nobis crucifixũ: in cuius sanguine bulliẽte igne spiritus sancti: oĩs nostra lepra consumitur & mundat lauat & restituit sicut pura: qr mẽbrorũ purũ & sanũ efficiunt purissimi iesu xpi

Iesus medela datus   Cap.xx.

Non solum benedictus iesus ex pietate cordis leprosos mũdauit & curauit: sed oĩum infirmitatũ nostrarũ uľis extitit medicina: Et ideo uerbo: tactu: uestimẽto: psens: absens remedia tribuit sanitatũ: & omne genus egritudinis ipe curauit. Nã cecos illuminauit: claudos erexit: mutos soluit: surdos appuit: mũdauit lepsos: sanauit palyticos: liberauit lũaticos expulit febres: eiecit demões: eleuauit curuos: extẽdit cõtractos: purgãit sãguifluos: mortuos suscitauit: ũde. Mar. vi. dicit q quocũq; itroibat iuicos aut uillas aut ciuitates i plateis ponebant infirmos & depcabãtur eum: uel ut fimbriã uestimẽti eius tangerẽt: & quotquot tãgebant eum salui fiebant. Et luce. iiii. dicit q omnes qui habebant infirmos uariis lãgoribus ducebant illos ad iesum. At ille singulis manus iponẽs curabat eos. Licet autem inumera sanitatũ beneficia intulerit medicus hũane salutis iesus: qr tñ sunt. iiii. generales egritudĩes: pp q̃s curãdas pricipalius de se fecit medicinã ut ad mẽtis curã i pñti sequat plena corporis cura in futuro: q̃ mentis egritudĩes sũt

Ignorantia
Impotentia
Malitia et
Concupiscẽtia

Idcirco de. iiii. egritudinibus curatis a iesu his correspõdẽtibus breuiter subnectamus: In quibus xpus se singľariter oñdit medicinam. Et pmo de ceco quẽ luto cõfecto ex sputo pprio ad lucẽ restituit: cõtra malitiam ignorãtie cece. Nã de illo dicit. Ioãnis. viiii. q pteriẽs iesus uidit hoĩem cecũ a natiuitate. Xpi iesu ptentio fuit eius uite peregrinatio que tota est collyriũ nostram illuminans cecitatem qđ ipe declarans dixit: qđiu sũ in hoc mũdo lux sũ mũdi. Et in signũ q ipe est totus uera lux: & uerũ lumẽ uolens illuminare cecũ: lutum fecit ex sputo. Sputũ ẽ eterna sapiẽtia: quia sicut sputũ a capite fluit: sic xpus sapiẽtia eterna a patre pcedit. Ecclesiastici. xxiiii. Ego ex ore altissimi pdii. Terra est caro assũpta de uirgine gloriosa q̃ dedit fructũ suũ qr cõcepit & pepit iesum: filiũ dei. Saliua ergo terre cõiũgit: quando iesus ex uirgine nascit. Et tamen fit lutũ quãdo uerbũ caro factũ est. Et ut oñdatur q hoc fit ad nrãm illuminationẽ: dr q hitauit in nobis: Ioan. i. Ecce curã: uidimus gloriam eius &c. Sicut

dicit qui tale lutũ ſup oculos hũit. Licet autẽ ſo lo uerbo poſſet curare:ſic tñ ut dictũ eſt uoluit face re cũ tactu:ut oſtenderet ſe eẽ illũ reformatorẽ quẽ de luto p̄mi hoïs legimus formatorẽ:& ut oſten deret ſicut dictũ ẽ:ꝙ ſua carnis aſſũptio eſt nr̃a illu minatio:unũ & lutũ lauari p̄cepit.i.a nobis talẽ fidem reqrit ꝙ aſſũptionem nr̃e ifirmitatis credamus ho norẽ ſue deitatis. Et hoc ẽ lauare lutũ:nullã idecen tiã in deo uidere:qr ẽ caro factũ. Et ſicut dicit Theo philus ſup hunc locũ:qdã dicũt ꝙ lutũ nõ fuit de poſitũ:ſed i oculos eſt conuerſũ quod multũ con cordat myſteriis:licet Criſo.cõtrariũ de luto dicere uideat̃:quia i tali lotione nõ amouet̃ a b̃ndicto ie ſu ueritas carnis:ſed i amorẽ tã carnis q̃ uerbi fit to talis traſſformatio nr̃e mentis:& ipſũ uerbũ caro fa ctũ fit oculus diuine cognitiõis. Vñ b̃n dr̃ ꝙ nõ in quacũq; aqua lauat̃:ſed i natatoria ſyloe:quod i terp̃tat̃ miſſus p hoc uerbũ euãgeliſte notãter oñ dens ſacramẽtũ huius piſcine. Sicut hic dicit Aug. Niſi ille fuiſſet miſſus:nemo nr̃m fuiſſet ab iniqta te dimiſſus. Lauare ergo ab oĩ indecẽtia pcci. Mi rabilis aũt cõmendatio huius ceci ex ipſius hũilius obedia:ſicut dicit Criſo.dicas ceci fidẽ:qui nõ con tradixit:nõ cogitauit apud ſemetipſũ:lutũ ſolet ex cecare uidẽtes:ſyloe laui & iã a nullo ſum adiutus: ſi quã uirtutẽ haberet pñs utiq; curaſſet. Sed ſingu lariter obedit:unde ſeqtur abiit & lauit & uenit ui dens. Nota etiã ceci gratitudinẽ:nam cognouit b̃ñficiũ:unde dixit. Ille hõ qui dr̃ ieſus lutũ fecit & unxit ocl'os meos. O b̃ndicte cece:unctionẽ dixit: ut det paſſionẽ. Multũ eni te xp̃s unxit: cũ carnem tuã aſſũpſit:& bene unxit uirtus ieſus qui unctus fuit oleo leticie p̄conſortibus ſuis. Sc̃do exhibu it p̄coniũ. Iuxta illud. Quid dicis de eo q apuit ti bi oculos. Et dixit. Quia pp̃ha eſt & licet parꝝ di xit:tñ uerꝝ dixit:hic uere ẽ pp̃ha quẽturuſ ẽ i mũdũ Et ꝙ multũ dixit cõtra affectũ malignãtiũ & mali gne interrogantiũ:& ieſus ẽ talis propheta: cuius oculis oĩa ſunt nuda & apta. Tertio cõfutat ad uerſarios ſicut patet in textu. Et poſt multa coclu dit̃. In hoc mirabile eſt:ꝙ uos neſcitis unde ſit & apuit oculos meos. Et ĩfra niſi hic eſſet a deo non poſſet facere quicq̃ &c. Iſte aũt benedictus cecuſ ue re eſt mẽte illuĩatus & corpore ſicut prudẽter: ſic ef ficitur. Sic & cõſtanter iudeoꝝ cõfutauit ſuperbiã & pfidiã:qui cũ nõ hẽrent quid reſpõderẽt in eius contumeliã pruperũt. Quarto reddidit debitũ ob ſequiũ:nã corde credidit & ore cõfeſſus fuit dei fi lium ieſũ dicens. Credo dñe & reuerẽtiã in ope:nã procidens adorauit eũ. Sic ergo patet plena illũina tio nr̃e cecitatis:ubi informat mẽs nr̃a illuĩata quõ dẽat deũ colere in opeꝝ huius ceci imitatiõe. Iſte ut dr̃ fuit btũs cedonius:q cũ benedicta magdale na & aliis fuit mari expoſitus. Sicut hẽtur ĩ legẽda magdalene & requieſcit in ſcõ maxio iuxta corpus magdalene. Secũda infirmitas mẽtis dr̃ ĩpotentia: quã xp̃s ieſus pr̃is uirtus curauit:huius curatõ figu ratur ĩ illo qui ĩcidit ĩ latrones:Luce.x. In cuius cu

ratiõis hiſtoria primo nota caſũ. Secũdo remediũ. In caſu nota ꝙ dimiſit primo mẽtis trãquillitatem quia diſcedit ab hierl'm:cõuertit ſe ad tpaliũ uani tatẽ quia ĩ hierico quod interp̃tatur luna:quia tpa lis pſpitas aſſimulatur lune:que habet lucẽ ſepius edypſantem maculatam & uariatam. Modo enim eſt plena::modo uacua ab alio mutata: quia non lucet a ſe. Sic & tpalia nõ lucẽt unde iordiate dẽant appeti niſi ex nr̃a pueriſitate. Tertio in caſu nota latronũ ĩcurſionẽ: bonoꝝ expoliationẽ:uulneꝝ ĩ flictionẽ:& adiutorii deſtitutõnẽ. Nã ſacerdoſ & le uita deſcenderũt eadẽ uia:uiderũt miſerum ptran ſierunt eũ:& nullũ prebuerũt adiutoriũ:quia ſacer dotiũ legis ãtique:uel ipſa lex datã a moyſe uulne ra quidẽ pcci oſtẽderũt:ſed nullũ remediũ plene cu rationis dederũt:lex eni ſubintrauit ut abũdaret de lictũ:& ĩpoſſibi le eſt ſãguĩe tauroꝝ aut hircoꝝ au ferri pccm̃:unde tranſitus iſtoꝝ quia ſine miſericor dia fuit magis uulneratũ afflixit:dũ concupiſcentiã auxit ꝓhibẽdo nõ remediũ cõtulit miſerẽdo:pro pter quod etiã dr̃ ex hoc ſcm̃ ſup hoc peccãs pcc̃m Relictus ẽ igit̃ hic miſer ſemimortuus deo: ſed totus mortuus in ſeipſo. Semimortuus deo dr̃ qui nõdũ incurrerat maleficiũ obſtinatiõis:nec iudiciũ interne dãnatiõis ſed liberari p̄uiſus erat in benefi cio redẽptõis. In ſeipſo erat mortuus: quia hẽbat mortis uulnus & erat ueraciter dei inimicus: nec a cura ex parte ſua poterat eſſe aliquis motus:nec co natus fructuoſus ul' uirtuoſus. Aliter poſſumuſ dicere ꝙ plura fuerũt mala huius deuiãtis.ſ.

Primũ fuit exilii & uagationis

Secundum fuit defectus ſubſidii & ſuſtentatatiõis quia in hierico deſcendebat

Tertium continuitas morbi & effluxionis in eo ꝙ dicit deſcendebat.

Quartum atrocitas inimici:quia incidit ĩ latrones

Quintum demũdatio ſtatus gratuiti & ſtole in nocentie:quia deſpoliauit eum.

Sextũ uulneratio bõi naturalis:quod notatur ĩ pla gis impoſitis in oĩbus mẽbris. Nã in rõne fixa eſt ignorantia. In mẽoria ĩpotentia:in uolũtate mali tia. Eruerunt ſibi oculos ĩtelligentie:pſciderũt au res obedie:obturauerũt nares diſcretiõis:mutilaue rũt linguã diuine laudis: ãputauerũt manuſ opis uirtuoſi:cõfregerunt pedes ſtabilitatis ppetue & greſſus boni:foderũt latus delectõis pximi:& inie cerunt in capite uulnus ſupbie:in oculis toruitatẽ ĩ nuidie. In dentibus ſtridorẽ ire. In corpore triſtitiã melancõie:in manibus rapacitatẽ auaricie:in uẽtre ĩgluuiẽ gule:& in renibus fluxum luxurie. Vide tur tibi ꝙ multa ĩcurrerit hic ſtoliduſ deuiator huic põt dici illud Baruch.iii. Quid eſt ꝙ in terra ĩimi coꝝ es. Inueteraſti in terra aliena:coinquinatus es cum mortuis:deputatus es cum deſcendentibus ĩ infernum:dereliquiſti fontẽ ſapie. Et audi deſtitu tionẽ ſubſidii. Nã oĩa remedia ſine ſamaritano fũt inutilia & iperfecta. Nam p ſacerdotem & leuitam ſtatus ueteris teſtamenti in ſacrificiis & in lege no

tat᷑ m̄ltiplicē defcm̄ huius adiutorii: & nihil ꝓdes
se: imo obesse sine expiētia samaritai. Nā pmo
oñdit᷑ ꝙ lex ātiq̄ hūit auctoritatē ñ stabilē necītatē
ꝓpterqd̄ dicit: ꝙ icidit: nec ipa ratio necessaria fuit:
hūit & effabilitatē. Ideo dr̄ ꝙ sacerdos descēdebat:
habuit infirmitatis idemptitatē: Ideo dicit᷑ ꝙ eadē
uia habuit remedii pticularitatē: unde dicit᷑: Sacer-
dos quidā: qr nō fuit ul̄e omniū gentiū: habuit cō
passiōis uacuitatē: nā ifirmū uidit sed nō succurrit:
habuit durationis breuitatē: cū dicit᷑ ꝙ pterit: quia
siue lex siue ꝓphe poterūt ifirmitatē cognoscere:
sed remediū non afferre: sed oportuit eos ī xp̄m p
transire & quo ad sua figuralia preterire. Sequit᷑
.vii.s. efficacia remedii in medico nostro iesu qui est
medicus et medicina: ueniat igitur magister & me-
dicus qr piissime ifirmatū iacet hūanū genus. Sed
audi prius conditiōes medici: & postea uidebis e-
fficatiam remedii. Sed certe ip̄e benedictus iesus ē
remediū & medicina in omni parte sua. Nā primo
notat᷑ ī eo difformitas cōditionis a uulnerato. Cū
dicit᷑ samaritanus interpretat᷑ custos: hic enim ī no
centiam ꝓ se & ꝓ omnibus custodiuit: quā ille mi
ser deuius ꝑdidit. Secundo sanctitas ꝑfectionis
In eo ꝙ dicit᷑ quidam. Tertio unitas cōuersationis
in eo ꝙ dicit᷑ iter faciēs. Nō descendit eadem uia si
cut sacerdos & leuita sed totus fuit noue ꝑfectiōis
uia. Quarto ueritas īcarnatiōis: qr uēit secus eū: nō
ubi erat ille: sed iuxta: qr nō assūpsit naturā culpabi
lem, sed palpabilē: in sil̄itudinē hominū factus: ubi
Ber. hoīm dicit nō hoīs: qr ꝑmus hō non in carne
peccati: nec ī sil̄itudinē carnis peccati creatus ē: xp̄s
autē in ul̄i hoīm miseria ꝑscius & ꝓfūdius se īmer
sit: ne subtilis ille diabolus magnū pietatis dep̄he
deret sacramētū. Quinto affectuositas cōpassiōis:
uidēs eū misericordia motus ē. Sexto acerbitas tol
lerantie passionis: qr appiās alligauit uulnera eius
infundēs uinū & ol ū: ubi siml̄ & radix q̄ fuit cha-
ritas in approximatiōe & cruciatus doloris notatur
ī ligature copia & uino. Nā tanta fuit exterior passi
bilitas & uilitas ut recte uideret᷑ latro ip se: unde in
medio latronū fixus stabat in cruce: & super se ꝓ to
to latrocinio humane nature suscepit iudiciū diuie
sentētie. Nempe qui sibi in creaturis fere oīa uulne
ra alligauit. Vere ul̄is istius alligature salutis: dū
sic sibi oīa mala nostra ut deleret uniuit & singl̄ari
uelamine omnes in se includens ꝓ omnibus penā
sustinuit debitā & plenissime satisfecit: & omnibus
infudit oleū plene remissionis: & uinū sil̄is confor
mationis & punitionē penitentie & cōpassionis &
imitationis sue crucis. Et ne conqueratur hic in
firmus quod non possit talem medicum imitari
Ideo ponitur .vii.s. intimitas coniūctiōis qr impo-
suit ī iumētū suū .i. in corpus suū. Sicut dicit. Theo
philus. Mēbra naq̄ȝ sua nos fecit & ꝑtcipes corpo
ris sui: ut iā os nostrū & caro nostra sit ut uiuamus
ip̄i: iā non ip̄i: sed uere xp̄i. Ducit ī stabulū: pōt
uno modo introduci ītra domū sue uite passibilis
cursū in quo huius nostre ifirmitatis appuit ī quo
relaxata militia & laboriosa in arbo-
re sue similitudinis requiescūt: dū uidere ip̄m m̄lto
plus nobis in huius uite laboribus isudasse. Et bn̄
curā illius egit: qr si attēdat᷑ sue uite status & opus
plene est curatū quicquid nobis potest esse male fa
ctum. Altera autē die ꝓtulit duos denarios ostē
sionē sue gloriose resurrectionis: & ꝓmissionē nr̄e
sil̄is beatitudinis: qr dū resurrectio nostra gloriosa
futurā gloriam explorauit: hic dedit stabl̄ario aīo
soluto ꝓ se & omnibus suis dicens. Quicquid sup
erogaueris reddam tibi. Superogare est sine ituitu
mercedis ex solo feruore dei: aīaꝶ etiā zelo sui ho-
rum debite rectitudinis deo tota mente seruire: &
in redēptoris iesu sil̄itudinē trāsformari. Quod
qui in reditu sue clare uisionis tanto āpliorē sue re
tributionis accipiunt mercedē: quāto in maiori gra
du amoris: supra solā expectationē mercedis perfe-
ctius facta sūt. Vides ergo q̄ plene medicus iesus
totus ē nostre iniquitatis medela: & q̄ plene ī ip̄o
& per ip̄m est nostra ipotētia firmata. Aliter pn̄t
aliqua ꝑdicta intelligi .s. ꝙ alligat uulnera sacramē-
toꝶ: phiseis: infūdēs oleū: dans sp̄ē remissionis &
beatitudinis: infundēs uinū: scilicet cōpūctionem
nostre transgressionis: & timorē ultionis. Et impo
nit ī iumentum suū: cū peccata nostra ip̄e pertulit ī
corpore suo super lignū: itroduxit ī stabulū .i. ītra
sancte ecclesie collegiū. Curam egit: qr sic uulnera
nostra sanauit. Altera die .s. post diē sue passibilis ui
te qr non uacabat ei ī terra diutius stare cōsumato
nostre redēptionis ope: protulit duos denarios &
dedit stabl̄ario .s. duas claues. Scientiā discernendi
& potētiam absoluendi: & dedit apostoloꝶ colle
gio: uel duos denarios duo p̄cepta charitatis: ul̄ du
os denarios duplicis sue nature articuli .s. diuine &
humane: uel duos denarios: noticia duplicis testa-
mēti: uel duos denarios affectus cordis & effectus
operis & corporis. His omnibus modis dantur
duo denarii: stabl̄ariis. Qui ex omnibus his debēt
solliciti esse ī pascendis gregibus dominicis. Dicit
autem: quicquid superogaueris: reddā tibi. Sup ero
gat apostolus qui de uirginibus p̄ceptum non ha
bet: consiliū dat. Superogat etiā de suis manibus
opatur: ne euāgeliū uenale ostēdat. Superogāt qui
a licitis abstinent: ne debiles scandalizent. Nota
autem ꝙ pius & benedictus iesus samaritanus per
semetip̄m curauit uulneratio postq̄ stabulario tra-
didit curandū: quod etiam seruauit in curatione la
zari. In quo patet ꝙ inutiliter exhibetur cura mini
stri: nisi ueniat dei cura: unde Gregorius. Si discipl̄i
lazaꝶ mortuum soluerent: fetorem magis ostende
rent: q̄ uirtutem. Vides ergo benedicti iesu curā
sollicitam: qr non solum se in medicinam totū im
pedit: sed effectum nostre cure & custodie similiter
ꝓximus & maxime pastoribus committit: uade er-
go & tu fac similiter: quasi .d. secūdū. Crisostomū
Si quem uides oppressum: non dicas nequaq̄ ita ē
siue sit gentilis: siue iudeus & opere egeat no cauil
leris: uix enim habet auxilium quicq̄ȝ mala fuerit

passus. Tertia ĩfirmitas quã curat noster medicus est defluentis nature concupĩa: que est tã carnalitatũ que figurat̃ ĩ cura sanguiflue: q̃ cupiditatum que figurat̃ ĩ cura manus aride: q̃ in plationũ siue honoꝝ tpaliũ: siue spũaliũ que signat̃ in cura hydropici in domo principis phiseoꝝ. Cura ergo fluentis cõcupie est tactus fimbrie uestimẽti iesu: fimbria est ultĩa ps uestis & significat extremũ uite iesu in patibulo crucis. Nã uestimentũ eius dr̃ corpus eius siue caro & eius uita passibilis. Tactus ergo fimbrie ẽ amplexus passiõis sue: qñ deuota aĩa iesu passionẽ ruminat: & carnẽ suã tali cogitatõe & extrinseca edomatõe castigat. Et h̃ retro accedit qñ indignã se tanto bñficio recognoscit: fimbriã tangit qñ tã carnis afflictione q̃ mẽtis cõpassione iesu crucifixo se unit & tũc fluxus cõcupiscẽtie arescit: uñ & ibi dicit. Nã & ego noui uirtutẽ de me exisse: luce. viii. Non ẽ dubiũ ꝙ quotquot eũ sic deuote tetigerũt eius uirtutẽ senserũt: & a fluxu ĩmundicie salui fuerũt. Cupiditas auaricie & eius sanatio significatur in hoĩe hñte manũ aridã. Nã manus arida & cõtracta nihil boni põt facere nec sibi nec alteri. Sic impius auarus & seipsũ cruciat congregãdo: & ꝓximũ ñ adiuuat sibi subueniẽdo. Sed que fuit cura? fecit eũ iesus stare in medio: quia omnis auaricia uult stare in angulo. Stare ergo in medio est charitate feruere corde ad ꝓximos dilatato: & angulo reciproce cupiditatis ab affectu dimisso. Et sic pmo curat̃ auaricia interior que est ex siccitate dilectiõis ĩ corde: postea dicit ĩfirmo. Extende manũ tuã. Manũ extẽdere ẽ extiorẽ sub̃am paupibus describere: & tunc est hõ plene sanatus ab auaricie cupiditate. Tertia cõcupĩa honoꝝ figurat̃ in hydropico: ẽ enĩ hydropisis defectus digestiue ĩ epate inflationẽ humoꝝ generãs: & tumefaciẽs uentrẽ. Epar sigñ affectũ: ubi ergo ꝓpa ueritas nõ digerit̃: ardor ambitõnis generat̃ & tumescit uẽter ĩflatura supbie: & tũc incipit honores anxie desiderare qui recte hydropicus fit: & quãto plus gradati ꝓmouentur: tãto plus sitis in eo maioris ãbitiõis accẽdit̃. Et qa in tali ambitõe aĩa alios fatigat̃: & in seipsa fatigatur: iõ hydropicus in sabbato curatur. Si enĩ mẽs superba uellet in seipsa: & in sue uilitatis cõsideratõe qescere: desineret exterius ãbire. Cui dici põt illud Esaie. xvi. Supbia tua & arrogãtia cordis tui plus ẽ q̃ fortitudo tua. Sed dr̃ luce. xiiii. Ipse uero apphensũ sanauit eũ ac dimisit. Cũ. n. supbus deũ fugiat: & uẽtũ sequatur & umbrã tũc ipsũ iesus apphendit qñ sibi cõfringit honores cupitos. Et qa sepe mẽs exterius hũiliata p deuotionẽ: ad uerã hũilitatẽ p sui cognitionẽ redit: iõ dr̃ ꝙ iesus hũc sic apphensum sanauit: uñ Hiere. li. Apphẽsi st̃ fortes eius: & emarcuit arcus eoꝝ. Fortes apphenduntur: cũ sibi supbi ab hoĩbus humilibus eiciũtur. Sed arcus eorũ emarcescit: cũ ambitio p quã alios sagittabãt intimãte hũilitate de corde euanescit. Sic sanatũ dimittit eũ ad appetendũ & opandũ hũilia reddit. In huius signũ statim pabolã instructiuã de hũilitate sb iungit: ut inuitatus ad nuptias nouissimũ locũ teneat. Et in illa pabola ambitionẽ pncipũ & phiseorũ confutat. Sic igitur bñdictus iesus: triplicẽ concupĩam maloꝝ radicẽ curat. Quarta infirmitas & oĩum hoꝝ pessima est malitia: & hanc figurat iesus & curat in surdo & muto. Nã in surdo significatur malitia obstinatiõis & inobediẽ. In muto cessatio laudis diñe. Et h̃ ẽ naturale ꝙ q generaliter est surdus: est & naturaliter & generaliter mutus. Sic & qui a deo p auditũ sapiam non pcipit: nequaq̃ eius laudes canit: uñ est ista obstinata malitia deũ nolle laudare: & qa qui tã pfidus est indiget adiutorio: ideo de isto dr̃: ꝙ p alios ad iesum adducitur ut curetur. Et quia ualde raꝝ est ut q malitiose peccant misericordiã inueniant: iõ de isto dr̃: ꝙ apprehẽdit eũ de turba seorsũ quia singulare ei pstitit bñficiũ Et ut oñdat q̃ sit graue ex malitia peccare: dr̃ iesum in celũ respicere & ingemiscere. q. d. hoc ẽ opus celestis misericordie nõ hũane: tam delitiosã culpam delere: que filiũ dei simpl'r facit in carne gemere p ipsius culpe intolerabilitate. Et quia sepe diuina misericordia ubi maiorẽ indignitatẽ inuenit: ibi ad suã bonitatẽ ostendẽdã maiorẽ grãm infundit: iã istũ cũ multa familiaritate curat: nã suos bñdictos digitos ĩ auriculas misit: qa seipm familiarissĩe sepe in talibus interius & exterius infundit. Et sequitur ꝙ sapidissimo sputo oris sui linguã eius tetigit: qa sepe talibus celestiũ gustuũ & suaꝝ sublimiũ familiarissimas & saporosissimas suauitates immittit: pter quod sequitur: ꝙ statim aperte sunt aures eius quia talis aĩa aperitur plenitudine ad auditũ diuine obediẽ. Et solutum est uinculũ lingue eius & loq̃batur recte. Tũc aũt recte loquitur cũ sibi oẽm malitiam attribuit: & a deo oẽ bonum recognoscit: & non solum recte confitendo culpam: sed & deuote reddendo grãs & attente ad hoc recolligendo totã animam & iuste corrigendo totam conuersationẽ preteritam. Attende autem ꝙ litteraliter sicut dicit Criso. misit digitos in auriculas eius potens uerbo sanare: ut ostenderet ꝙ diuina uirtute ditatum erat corpus diuinitate unitum & operatio eius. Quia enim propter transgressionem ade multam incurrerat humana natura passionem: ac per hoc membrorum & sensuum lesionem: ueniens iesus in seipso demonstrat perfectionem humãe nature. Et propter hoc digito aures aperuit & sputo loquelam dedit. Theophilus autẽ dicit. Ex sputo tetigit linguã eius: ut ostenderet ꝙ omnia membra sui corporis diuina & sancta existunt. Sicut est sputum quod uincula lingue soluit. Etenim omne sputum est superfluitas: sed in domino omnia diuina fuerunt. Ex quibus patet ꝙ totus iesus ex toto se est factus nostre infirmitatis medela. Vnde & maximã deuotionẽ & delectationẽ debemus concipere cogitando ĩ benedicto iesu etiã supflua sue nature. Quia qd' in aliis est abominabile sustinere supfluũ & imũdũ: in benedicto iesu est maxime charitatis & condescẽsionis ad nos pie

tatis plenū & ostensiuū signum: ac per hoc nostre saluti necessariū & accomodū: & nostre dilectionis fortissimū attractiuū. Immisit autē in auriculas surdi spirituales digitos manus.
Primo pollicē potētie: in quo dat posse resistere malo & posse exerceri ī bono secūdū duas iūncturas pollicis. Omnia inquit apostolus possū in eo qui me confortat. Ad philip. ultimo. Secūdo indicē sapientie: qui dat cognoscere creatorem: redēptorē: & bn̄factorē. Secūdū illud. Deutro. xxxii. utinā saperent & intelligerent & c. hoc autem est amare bona que audit cū omni cōcupiscentia sapie. Et hic est ille digitus qui scribit legē domini siue dei uiui non lapideis tabulis: sed cordis. Tertius digitus est benignitatis & charitatis quo diligūt inimici: ad quē magi & malefici pharaonis non possunt attingere Exo. viii. dicentes. Digitus dei est hic. Non enim poterāt cynifes opari: nec uexationes importunas pati: quia sine feruore dilectiōis spūs scī non pōt pūgens inimicus diligi. Et licet dici possit ꝙ iste digitus hēt tres iuncturas: diligere deum ex toto corde: ex tota mente: & ex tota aīa: uel diligere deum: seipsū: & proximum: tamē has tres iuncturas uolo dar digito auriculari respectu inimici. Prima sit eius letāter: uel saltē patienter sustinere aduersa inflicta. Secunda: con toto corde sibi procurare spiritualia bona. Tertia est pro suo posse sibi succurrere per tēporalia bona: & eius impedire aduersa: h̄ sūt tres iuncture & digiti quibus deus in altum perfectionis statum appendit molem terre idest anime iterna carne uiuentis. Quartus medicus penitentie: cuius iuncture sunt contritio: confessio: & satisfatio hoc digito eiiciuntur demonia: ut possit regnū dei fieri ī aīa. Quintus minimus humilitatis & obedientie preceptorū: ꝓhibitionū: & consiliorū: hic ꝓprie dicitur auricularis: quia aurem facilius intrat & purgat. Non enim ibi dimittit superbie uentū: nec putredinē ꝓprie confidentie: nec terram uel lapidē obstinatiōis maligne sed hūilitatis ꝓprie sēsū quē euacuat: & sue iustitie ṙputationē purgat: & totam cordis affectionē ad obediendū aperit & pat: & illuc diuina sapiētia intrat. Sapiētiam inquit sapiens scribe ī tempore uacuitatis. i. illo tēpore quo aīa plene est euacuata ꝑ spiritū humilitatis: hoc digito iesus inclinatus scribebat in terra. i. ī aīa hūiliata & cōtrita: & deo multū humiliauit & purgauit aurē peccatricem: cū dixit. Nemo te condēnauit mulier nec ego te condēnabo. Nō ē hic digitus sup̄bie roboā qui ait. iii. Re. xii. Mīmus digitus meus ē grossior dorso patris mei: & ꝓpter suam superbiā perdidit magnam partē regni. Nec est illa manus ītegra quā diu expectatā petebat ꝓpha: cū dicebat. Emitte manū tuam de alto. Manus missa de alto ē iesus missus a patre eterno que manus ē medicinalis & curatiua. Nā quicūq̧ bene tangitur ab ip̄a uere confirmatur & confitet. d. Bene oīa fecit. Sic igitur patet: ꝙ qui a planta pedis: usq̧ ad uerticē salutē nō requirit: iesus medicus piissimus in humano genere ad ip̄m totū curādū de se totum medicinā fecit: & in sabbato requietionis eius & unionis in ꝑsona filii dei totū hoīem saluū fecit. Bene ergo dictū est Iesus medela datus: qr nō fuit opus ualentibus medicus sed male habentibus.

Iesus a morte suscitatus Cap.xxi.

Ut autem benedictus iesus ostendat: quia omnibus oīa factus est: nō solū dicit medicina languentiū sed ṙsurrectio ēt mortuoꝝ: q̄admodū ip̄e dicit. Ego sū ṙsurrectio & uita. Licet autem inumeros mortuos & diuersis modis sit credēdū suscitasse dominū: ꝓpter qđ ī signū sui aduentus multitudinē resurgētiū Ioāni adducit ad ꝓpositū. d. Mortui resurgent: tamē speciali spūs sācti consilio in historia euangelii triū exp̄mit resurrectio: in signū triplicis status mortui per iesu gratiā resurgentis. In his ergo tribus personis significat triplex genus spūalis mortis. s. cōsensus: actus: & consuetudo. Et triplex status moriētium. s. incipientium: proficientium & perfectorum. s. laicorū clericorum: & religiosorum. In quibus modus ruie mortis: & resurrectiōis multū differre uidetur. Et ī hac triplici figura uariatur mystica significatio horꝫ trium. Nam in genere peccatorum peccatum solius consensus figuratur per puellam mortuam ī domo: peccatum actus per adolosentem extra portā in lecto: peccatum consuetudiuis per fetorem lazari ī sepulchro. Aliter autē in ruina statuum horꝫ uariatur personarum mysteria. Nam ruina seculariū in iuuene adolescētulo. Mors clericorum in lazaro Mors religiosorum in puella apta cōnubio. Et horū mors & resurrectio: loco: etate: modo: & signo: differre uidentur. Loco differunt: qr puella in domo: adolescens extra portam: Lazarus in monumēto fetens: quia peccatum consensus latet in corde: actus manifestat in aperta uisione: cōsuetudo fetet ex fame corruptione. Differunt etate: Nā puella ānorum. xii. Adolescens maior: lazarus uir perfectus: quia peccatum cogitationis respectiue dicitur puum: ī opere dicitur crescere: sed in consuetudine maxime confirmari: ubi ergo peccatum inuenitur ibi a benedicto iesu resuscitatur. Differt etiam horum resurrectio mō. Nā puella resuscitauit paucis uerbis. d. Puella tibi dico surge: in resurrectiōe uero adolescētis dr̄ ꝙ ꝑmo misericordia motus postea accessit & tetigit loculū: postea p̄lra uerba locutus est: & nō statim resurrexit sed resedit. In resurrectione uero lazari infremuit spiritu & turbauit se ipsum: lachrymatus est: uoce magna clamabit: & tamen cum toto hoc ligatus producitur. In quo notatur ꝙ facilior nostra correctio solius cogitatiōis: sed difficilior est operis: difficilimā uero consuetudinis. Ezechielis. xxiiii. dicitur. Multo labore sudatum est & non exiuit de ea rubigo eius. Differentia uero signorum fert ad diuersas significationes statuum: Sed nihilominus etiam in

modo est alia differentia quo ad testes. Nam puellam sucitauit paucis presentibus. Sed adolosentem turbis astantibus: lazarum congregatis multis nationibus: tā eorum qui uenerant ad consolandum sorores: q̄ eorum qui uenerant ad diem festum. In his ergo uaria mysteria secundum uarias cerimonias figurantur pccōꝝ. ¶ Sed nunc accedamus ad significationem statuum. Et hoc modo hanc suscitationē triplicem exponamus: quia facile ē ad alia diuersimode applicare per adolescētem primo status secularis exprimitur: quem continue mr̄ ecclesia lamentatur: qui bn̄ in Naym moritur que commotio interpretatur quia quotidie quattuor commotionibus cōmouetur.

In gaudio prosperitatis
In dolore aduersitatis
In spe longioris uite
In timore temporalis pene.

His continue terra secularium mouetur ut merito tota illorum conuersatio naym.i.cōmotio noīetur Merito etiam per etatem adolescentie figuratur: qr adolescentia est etas

Virtutis improuida
Laudis auida
Complexione calida
Conuersatione lubrica.

Improuidentia ptinet ad ignorantiā uel stulticiam que respectu spūalis cognitōis in statu seculari abūdat. In cuius signum lapidantes stephanū deposuerunt uestimenta sua penes adolescentem qui uocabatur saulus. Actuū.vii. Et hic est paulus qui dicit se misericordiam consecutum: quoniam ignorans fecit: prime ad thy.i. ¶ Laudis auiditas ptinet ad superbiam & inanē gloriā: unde Eccle.xii. Adolescentia & uoluptas uana sunt: unde & sic p adolescentiū cōsiliū ꝑcipitauit roboā.iii. Re.xii. Hec multū abūdat in secularibus: unde & in eis est maxima cā mortis: unde Hiere.xxii. Ad istū statū loquitur. Locutus sum ad te in abundantia tua: dixisti: non audiā: hec est uia tua ab adolescentia tua: quia nō audisti uocem meā. ¶ Complexionis caliditas pertinet ad auariciam: quia semper mens sitit & diligit temporalia: unde adolescēs audito uerbo iesu abiit tristis. Erat enim multas diuitias habens quas diligens relinquere noluit. ¶ Lubricitas ptinet ad luxuriam: unde dicitur: luce.xv. Adolescentior filius totam substantiam suam dissipauit uiuendo luxuriose. Sed adolescens in his suis malis non solum per consensum intus moritur sed p prauum opus effertur. Nam

Primo distemperatur in subiectione
Secundo languet in delectatione
Tertio moritur in consensu: sed effertur.

In malo actu unde magnum dei beneficium ē: qn̄ etiam post consensum retrahitur ne faciat actū: Iob xxxviii. Quis conclusit ostiis mare quando erumpebat: quasi de uulua procedens. Mare est cor peccatoris per internum consensum amaricatum & cōmotū: sed per dei gratiam intus concluditur quando exterior actus impeditur. ¶ Hunc mr̄ ier uidua deflet cuius fletu iesus misericordia mouet̄: uidua est ecclesia a uiro suo dimissa: dum est in terris peregrina: sed turba ciuitatis est multa cum illa.s. electorum que tota affligitur pp ppl̄i xp̄iāi ruinā. Angeli pacis dicit scriptura amore flebant. ¶ Nota autē ꝙ nullus mortuorum nisi precibus aliorum resurgit: unde & hec meretur uidua: patet in puella. In lazaro maria & martha. In signum ꝙ ī mortuo p peccatum nulla potest esse ratio meritoria: nec ex se ad gratiam dispositiuam: sed est totum ex superinfinita dei misericordia: q̄ mouet̄ merito alieno. Sugul'r autem & principaliter merito quo iesus unicuiꝗ dispensauit in sua passibili uita: unde sequitur ꝙ accessit & tetigit loculum: & hi qui portabant steterunt. ¶ Nota ergo resurrectionis modum. Nā accedit iesus ad defunctum per timoris īcussionem: tangit loculum per cōpunctionis immissionē: sub sistunt mali portitores per passionem & stupefactionem & detestationem peccati: uocat per interne consolatiōis inspirationem & uenie ꝓmissionem: residere dicitur per quietem in dimissione peccati: sed incipit loqui confessiōe flagitii: & laude ac gratia beneficii. ¶ Vide ergo ꝙ in hoc adolescēte modus resurrectionis fuit caput eleuare & pectus & loqui: sed non totaliter locum relinquere: hec dicuntur pro mysterio. Quia secundum historiam & loculum reliquit & sanus ambulauit. Sed figuratiue sic spūs scripsit: resedit qui erat mortuus & cepit loqui: quia status secularis uix adhuc potest resurgere: ut ex malitia deum extrinsece nolit offendere. Sed adhuc resurgens renes & nates tenet ī feretro quia concupiscentiarum & sollicitudinum multo tenetur allectiuo etiam impedimento: sed loqtur: quia suas imperfectiones & offensiones confitetur & caput & uitalia mēbra eleuat: quia sic suscitatus nō p malitiam sed p īfirmitatē peccat: quā īfirmitatē cōtinue p confessionem accusat. Sed quia status secularis in amicitia aliena recipitur: dum facit uiros ꝑfectos sibi amicos p elemosynaꝝ largitionem. Quos q amici sūt ꝓpe mr̄ huius populi: q̄ eum cū paulo orationibus & gemitibus pturiit. Ideo dr̄ ꝙ dedit illū mr̄i sue: qa hoꝝ merito accipiūt b̄n̄ficiū grē. ¶ Loculus in quo iacebat mortuus est cōsciā male secura: Eccle.viii. Sunt impii qui ita securi sūt quasi iustoꝝ facta hēant: portitores igit̄ illius mortui in loculo sunt quattuor facientes eum perseuerare in peccato.

Primus est fiducia uiuēdi de quo: Luce.xii. Aīa hēs multa bona reposita ī ānos plurimos.

Secundus ē leuigatio pcci: Prouer.xxx. Mulier adultera comedit & tetigēs os suum dicit: non sum operata malum &c.

Tertius ē aliene uite consideratio.s. multitudo maloꝝ. Contra quos Eccle.ii. Non pecces in mul-

titudi̅e ciuitatis.i.exemplo multitudinis:quia non minus uritur qui cum multis ardet.

Quartus e̅ uenie remissio:quo co̅tra:Eccl'.v.Ne dicas miseratio dn̄i magna e̅. ¶ In lectulo uero ipse e̅tio̅is & multitudi̅s offe̅sio̅is uita̅ seculare̅ portat i̅petus passionu̅ i q̄bus quotidie m'tis i ordiationibus co̅morat':unde & hic adolescens etiam reuiuiscens i naym comorat':qr uita seculariu̅ etiam post q̄ dimisit mortale peccatu̅ iugit' pturbatur co̅motionibus passionu̅:& ideo oportet q̄ uiuat semper sub m̄ris tutela:ut p eo se̅p sit sollicita pfcior eccl'ia

¶ Circa resuscitatione̅ lazari in qua significatur status clericorum nota q̄ signa̅ter dicitur a deo dilectus & lazarus. i. adiutus uocatus:& iesu hospitio singulariter dignus & ho̅ratus: qr clericalis status habuit singulare̅ dei dilectio̅e̅ & electio̅e̅:unde & hi sunt ps domini:& funiculus hereditatis eius. ¶ Singulariter fuit a deo adiutus.i. pductus ad uite pfectionem:pp̄ter q̄d duabus sororibus meruit hospitari.s.maria & martha:actiua & conte̅platiua uita:quas sorores habuit ut uxores: quia utra̅q; cognouit & sibi subiecit:propter q̄d & marthe extinctus est fluxus sanguinis sicut Ambrosi.d.i tractatu de salute.Iesus autem largu̅ sanguinis fluxu̅ desicauit in martha:& demones expulit de maria: qr ab actiua uita per iesum fuit fugatus fastus omnis uane ostentationis & discursus in appetitu glorie a creatura.Et a maria fugatum est septenariu̅ demonum:qr a uita conte̅platiua fugatum est supcilium ppriarum reputationu̅.In quo co̅sistit uniuersitas omnium malorum:unde de reputa̅te se in sp̄ualibus bonis:potest dici q̄ septem nequitie su̅t i corde eius:de quibus infra libro quarto:Iesus cruce dilatus.Est etiam dignus deo hospite:qr apud statu̅ clericalem est auctoritas de dei regno.Ecce ergo qr status clericalis lazarus dicitur. Iste dicit' i̅firmari: dormir':mortuus esse:& i sepulchro quatriduanus fetere. Sed atte̅de q̄ hec sibi contingunt i bethaia q̄d est magis horrendu̅.Bethania eni̅ uno modo interp̄tatur domus domini dei:qr ex usurpatione donoꝝ dei:hec mala incurrit:unde & dominus co̅queritur admira̅do.d. Quid est q̄d dilectus meus in domo mea fecit scelera multa. ¶ Iste aute̅ status p̄mo infirmatus fuit: quando ab apostoloru̅ statu deficit:& ad temporalia mens anxie se co̅uertit un̄ i te̅poralibus huic statui p̄discursia febrilis orta est du̅ nimis ista curans a sp̄ualibus statim tepefactus est. ¶ Que infirmitas tantu̅ pcessit ut etiam palyticauit manu̅ & caldiaca̅ faceret ad actus conte̅pla i ue. Ita q̄ transformatione̅ huius mortalitatis usq; ad celu̅ trinitatis haꝝ soroꝝ puene̅ru̅t q̄rele: dn̄e iesu.Ecce que̅ amas infirmatur:qr clerus utraq; uita destituit:post infirmitatem soporatur du̅ clerus correctione priuatur.Et hec est prima querela iesu quando malu̅ ad tantu̅ ascendit q̄ prelati sunt infecti:& ad corectione̅ no̅ idonei.Vn̄ dixit discipl'is suis ih̄s:lazarus amicus n̄r dormit.Incrassatus est dilectus & recalcitrauit:incrassatus i̅piguatus dilatatus ad temporalia m'tiplicanda:& sp̄ualia neglige̅da: & factus est sicut populus:Sic & sacerdos & pastores eius qui consueueru̅t uocari uigiles & angelici custodes uocati su̅t homines dormie̅tes.Mat.xiii° Cu̅ inquit dormire̅t homines uenit inimicus eius & superseminauit zinzania̅ i medio tritici. ¶ Optus dolor est iste q̄ dormientibus p̄latis & requiescentibus i a̅more temporaliu̅: diabolus zizaniam semaiuit. Zizania.n.te̅poraliu̅ abu̅da̅tia̅ significat: zizania sopore grauissimo caput dep̄mit in terra. Primo.n.fuit torpor neglige̅tie i tp̄aliu̅ sufficie̅tia. Secundo fuit sopor actiue i te̅poraliu̅ copia Tertio liuor i̅tentionis deprauate: insupse̅minata ¶ Zizania i medio tritici.i.principaliter i̅tendere te̅poralia in cultu dei:& sic semen e̅ illud de quo fructus intenditur.Sic & possessiones temporales su̅t illud propter quod ecclesiastica beneficia appetuntur. ¶ O q̄ malus somnus est iste in quo est reuocatio caloris:quia sunt seipsos amantes:& de populo non curantes:in quo est destructio operationis. Nullius enim actionis libere a dormiente actus egreditur.Sic etiam & in istis nulla exemplaritas uite uirtuose monstratur in quo est ostentatio operationis. ¶ Sicut enim m'ta fantastica & uana ad modum laicorum qui somnia̅t & ostenta̅t se prelatos & diuinationis:cum tame̅ nulla sit ueritas cure:sed somnium fantasmatum hypocritalis appare̅tie ut diceret iesus:uado ut a somno excitem eum: Licet autem a principio dixerit dominus solum de somno curialiter loquens:tamen i illo somno uere erat mortuus.Sic dudum in se ip̄o mortuus erat status clericalis:sed dicebatur sopitus:non mortuus:quia ad hec apparebant aliqua signa prioris uite i aliqua proximiorum utilitate. ¶ Sed postq̄ non solum sibi:sed subditis est inutilis factus:& temporaliu̅ cura:spiritus uitalis in eo extinctus est: tunc iesus dixit discipulis suis & uiris perfectis manifeste:Lazarus mortuus est:quasi dicat.Status iste peruersus e̅ & gaudeo:quia ibi non eram propter uos quasi dicat.Non sum alligatus substantie clericali:& ideo si uultis me sequi uiri simplices utiq; potestis in paupertate uite mee. Quia dum uixi in temporalium presentia: non eram ibi ubi mortuus est clerus.s.i temporalium superefflue̅tia post mortem non est mirum sequitur corruptio̅is fetor:& maxime quatriduano mortuo & in spelunca obscura sepulto. ¶ Propter quod dicitur:q̄ i̅uenit eum quattuor dies iam i̅monumento habe̅tem. ¶ Primus dies e̅ auaritia:no̅ qualiscu̅q;:sed simoniaca. ¶ Secu̅dus e̅ lasciuia no̅ qualiscu̅q;:sed i̅mundissima:& ignominiosa omnibus modis in gula & in luxuria:q̄ magis relinquo deflenda contuentibus:q̄ scribenda lege̅tibus. ¶ Tertius est sup̄bia:non qualiscu̅q;: sed nec luciferiana:sed magis monstruosa.Nam lucifer superbiuit de nobilitate nature:decore forme: claritate intelligentie:& de comitiua sequele.Isti qui supra oe̅ genus ho̅ium su̅t co̅fusibiles & ignomi̅iosi: & tn̄ sup̄bissimi:& un̄ h̄nt he?Nu̅quid qr naturam

ↄstituūt p passionē ignominie. Nūqd quia formā cōuersatiōis habēt porcine turpitudis: potius q̄ hu mane īfirmitatis. Nūqd qa nō solū scripturas ne sciūt: sed de sui ignorātia toti mūdo ridiculū faciūt Nā totus mūdus plenus ē ridiculosis ꝑlatonibus sacerdotū legētiū ī scripturis dīnoꝝ officioꝝ. Nūqd isti pñt supbire se hēre socios āgelos: cū magis daf̄at mūdo ipos hr̄e serpētes uiros īfames & serpētes uñ & mōstruosa ē ista supbia: q̄ ñ pt nisi de horribilibus ignominias gl̄ari. Quarta dies oīum pessima ē ī his īueterata cōsuetudo: ut iā mōstrꝫ sit īuenire unū ab his exēptū uitiis: etiā ꝙ apđ eos excusabile reputet̄ multipharia ī ꝑdictis ignari pestilētiis: dū mō ad passiōes inoīabiles nō descēdant.

O quātū pōt & actio & cōtēplatio lamentari & flere uitalē spm̄ iesu a lazaro recessisse: uere lazare qr dñs nō erat tecū īuenerūt te oīa mala ista: dicūt āt sorores: dñe si fuisses hic lazarus nō esset mortuus &c. q. d. Si pauptas tua & amor fuisset ī ecclesia: nō eēt sepultus clerus ī tāta spurcitia. Et etiā si fuisset hoc ī itentione ꝑmaria: qa. s. pp tuū cultum & aīaꝝ zelū accipet̄ aīarū cura: nō fuisset postea ita corrupta: qr sicut corpus mortuū ad nihilū nisi ad corrūpēdū uiuū: sic taliū ↄuersatio ē oīm uiuētiū secū putrefactio. O q̄ dolorosa mutatio: q debuerūt eē exēplū oīm bōrū: radices fiūt oīum maloꝝ hodie uñ iesus ex his tactus dolore cordis itrinsecus īfremuit spū & maxīa ultōe sup reprobā nationem: & turbauit seipsū: quia illū statū quē loco sui posuerat ī terra: multis ꝑmisit tribulatiōibus pturbari: & īdignās eiulās & plorās dixit: ubi posuistis eum.

Oīa supiora male audiēti aīe īgerens ī hoc uerbo: dicūt ei ueni & uide: sed hoc audire no potuit sine lachrymaꝝ effusiōe. s. tā horrēdā mortē ī dilecto: pp qđ seq̄tur: & lachrymatus ē iesus. Tātā enī cōpassionē oñdet sup clericatū ꝙ hēbit mūdus admirari. d. Ecce quomō amabat eum. Nec uideat̄ tibi modicus dolor qa si querāt ubi ē clerus: nō pōt sibi rñderi nisi ī terra deserta: & opta mortis caligine &c. Vñ & martha. i. actiua extrinseca hodie cōpellit̄ ↄfiteri: dñe iā fetet q̄triduāus. n. ē. Nā maria hec nō loquitur qa ab eis quid nam sit cōtēplatio ignorat̄. Et ut eius status pessimus describatur: de sepulchro eius dr̄ ꝙ erat spelūca obscura corrūptiōis & fetoris cōtētiua. Est iḡt uita eoꝝ obscura: tā ignorātia q̄ deformi uita & īueterata corruptōe fetida. Sed lapis suppōitur qñ scitas auctoritatis oculis seculariū obiicit̄. Et ne sentire corruptionū fetorē uite debeāt ↄhibent. Sed sicut uere auctoritas ē scā quia utiq̄ ē lapis magni pōderis. Sic & multoꝝ est obstīata malitia & ꝑuata oī hñore cōpūctiōis. Et hic ē ꝓprie lapis offensiōis eoꝝ: & petra scādali q̄ supponit̄ eoꝝ uite deformi. Attēde aūt resurrectiōis modū difficilē & laboriosū. Nā tanta ē ista corruptio: ꝙ p deū oportet ꝙ fiat laboratiuo mō: ut iteꝝ possit eis iesus dicere laborare me fecistis ī pccīs uřis. Nā cū fremitu sicut dictū ē ppř oꝝ: & cū turbatōe scismatū: & cū lachrymis iesus p suspiria paup pducet̄ usq̄ ad monumētū ut. s. uelit facere sup reprobatōe iudiciū. Et tunc ꝑmū quod dicit̄ ē tollere lapidē ut sic quo ad īprobādos referat̄. Hoc uerbū ē dcm̄. Tollite ab eis auctoritatē p coꝝ depositionē: & nō cognoscāt eos ꝑlatos: sed lupos: quia ablatū ē ab eis regnū dei & datum est genti facienti fructus eius. Si uero quo ad electos referatur uerbum: lapidem tollere ē eorum duritiā ad compūctionem mollire: & ad proprii fetoris sentimentum reducere: ut paucī o sepulchro offensionis aperte ex uī i fletu sue calamitatis uideatur dei misericordiam prouocare. Et quod ē magnum beneficium per solum christi meritum & suspirium ad clarificationem sui nominis dādū.

Ideo premittitur iesum gratias agere de sua exauditione & proclamatione sue missionis coram populo facere. Et quia talis effectus erat.

Sūmi uigoris & potestatis
Sūme clarificatiuus diuine uirtutis
Sūme īflāmatiuus diuine charitatis
Maxime coniunctiuus diuine societatis.
Plene eductiuus de statu corruptiōis: & mortis. Iō dr̄ ꝙ clamauit iesus uoce magna. d. lazare ueni foras: ut ptās in clamore ueritas in uoce: charitas in magnitudine: societas in propro nomine: quod īterpretatur adiutus: nouitas in egressiōe mōstrat̄.

Et ut ostēdatur uirtuosus effectus qui ad ista sequitur: dr̄ ꝙ statim prodiit qui fuerat mortuus: qa haud dubie de his corruptionibus exibit sanctus clerus. Sed quia sub specie diuini cultus remanebit preteritarum sollicitudinum appetitus. Ac per hoc oculus aspectus eorum non erit in contemplatione clarus non ad ambulandum libere in nouitate future perfectionis expeditus. Et ideo dicitur ligatus manus & pedes infectus & facies eius sudario ligata. Quia uero per uiros perfectionis tunc clare ostendetur illi perfectioni talia non congruere: ideo per eos imperfectōnes dissoluet dominus a talibus: quod notatur in uerbo iesu dicentis. Soluite eum & sinite abire. In hoc autem signo tantū clarificatur nomen domini iesu ut omnes demones inuidia tabescentes compellantur clare dicere. Videtis quod nihil ꝓficimus. Ecce mūdus totus abiit post ipsum. Nam in suscitatione cleri: per illum erit conuersio totius mundi per subiectam reuerentiam sui humilis status & despecti: paupis & māsueti: quod notat̄ cū dr̄. Ecce tāq̄ filie syō ueritatē uite iesu spōsi sui hūiliter speculāti & imitāti. Ecce rex tuus uenit tibi mitis & māsuetus: ipse paup sedens sup pullū asine. Tūc layci & clerici clamabūt: Osāna filio dauid. Ad ostendendū autem predicta dicitur: Io. xii. propterea obuiam uenit ei turba qa audiebat eū fecisse hoc signū. Nihil enim est ꝙ tātū cōuerteret mūdū: q̄tū si uideret cleꝝ uere suscitatū. Tertio cōsiderāda ē suscitatio puelle: de q̄ Matth. ix. In qua figurat̄ religiōis status &

eius pfectio defectio & reformatio isinuat᷑:pfectio
qr filia nō cuiuscūq; sed archisynagogi cui nomen
Iairus:p archisynagogū pnceps eccl'ie iesus meri-
to designat᷑:cui & nomē cōcordat.Iairus.n.iterp̄-
tat᷑ illūinatus.Ihs aūt de se dixit.Ego sū lux mun-
di. Huius archisynagogi scā religio & spālit᷑ fi-
lia:& pprie dr̄ filia:qr sicut filia nutrit᷑ i dulcedine
dīnoꝝ bn̄ficioꝝ:nutrita custodit᷑ i sollicitudie cor
rectionū:custodita tradit᷑ nuptui i āplexu cōtēpla
tionū:sic nupta fecūdat᷑ cōceptu oponū pfcāꝝ.
Sic bn̄dictus ihs & qlibet religiōis fūdator istā fi-
liā nutrit i dulcedie bn̄ficioꝝ maxie icarnatiōis ie-
su:cōuersatiōis passiōis & mortis eius. Hūc cibū
comedebat ouicula illa paupens iesu:de q̄ dr̄ scd̄i
Re.xii.q; nutrierat illā cū filiis suis:simul de pane
illius edēs & de calice bibēs:& i sinu illius dormi-
ens:eratq; ei sicut filia.Hec ē.n.hester abscōdita &
pulcherrima quā Mardocheus adoptauit i filiam.
Scd̄o nutrita custodit᷑ p correctionē:Ec.xxvi.
In filia nō aduertēte se firma custodiā:ne forte ad
iuenta occasiōe abutat᷑ se.In hoc stat religiōis cu-
stodia:ut sit i ea correctiōis diligētia.Esa.iiii.Si ab-
luerit dn̄s sordes filiaꝝ syon & sāguinē hierl'm la-
uerit de medio eius. Tertio correcta nuptui tra-
dit᷑:qr ad pfcōnē adducit᷑:eccl'.vii.Trade filiam &
grāde opus feceris:& hōi sēsato da illā. Quarto
nupta fecūdat᷑:Esa.ultio.Syō pepit filios suos:ubi
ml'ta de spūali fecūdatione dicūt᷑. Hec filia.iiii.
mōis oppōitis morit᷑.Primo qr hēt nutrimētū ue
nenatū:qn̄ nutrit᷑ i hoꝝ excellētiis:Esa.iii.p eo q;
eleuate sūt filie syon:& ābulauerūt extēto collo:hec
ē pma ruia rel'iōis:qn̄ elōgat᷑ fūdamēto hūilitatis
sed sub occulto uenēo diaboli ppinat sibi cibū ela
tiōis iflatiue:dū facit eos appeter sublimia sub titu
lo pusiōis rel'iōis sue:& dū eā pmouer i cōi iten-
dūt:totū supbia ificiūt:& pticulares psōe ad appe
tēdū sīl'ia assuescūt. Ex quo seq̄t᷑ scd̄m adiutori
um ad mortis ruinā:qr hēt custodē pditorē q eam
custodit ab extiori uilitate:ac p hoc eam excludit a
uera hūilitate:un̄ dicūt uiles tūicas:loca hūilia:hita
cula paupcl'a eē dedecus ordīs:q̄ sr̄ uere uirtutes &
rel'iōis fūdamēta cū uera hūilitate itna. Ad qd̄
seq̄t᷑ tˀtium:qr sicut hēt custodē pditorē:ita accipit
spōsū adultinū.Spōsus ē cui cōiungit᷑ p affectū:&
h̄ debet eē hūilitatis & pauptatis spūs:quo contra
spūs adultˀi facit eā dsiderare exaltari i pul'iis:ap-
peter i scīis:pmoueri i assūptis p̄latiōibus. Hoc
pessimū m̄rimōiū ippat sibi hiere.xlvi.c. Cōfusa
es filia egypti & tradita es i māu ppl'i aqlōis:qr un̄
credidit se exaltari:inde hēt ut spuria uilificari:& ut
adultera a mūdo reputari:propter qd̄ cōfusa dicit᷑.
Traditur in manu regis aquilonis.i.in manu am-
bitiosoꝝ p̄latorum:qui eā in ambitiōibus nutriūt
Et uere isti popl'i aqlonis.Aquilo dr̄ aquas ligās:
& hi oēs aquas celestis influxus que descendūt ad
ualles mundani despectus ligant uinculo occupa-
tiōis uitiose & ambitiose.Hec igit᷑ puella illa duo
dena status religionis formosa amorosa subiecta

spūali fecunditati apta:ac per hoc bn̄dicto iesu spō
salitio tradenda:que i malis p̄dictis iacet mortua:
sed i domo paterna abscōsa:& adhuc patrum me
rito & odore nuper preterito occultata:ac per hoc
a mundo supportata:& non nisi a uiris ecclesiasti-
cis plene nota. Vbi usq; dicit Hierony.de sy-
nagoga:habet sibi canētes carmina lugubria:dum
p̄dicti supbi & ceci iactant eā multa perfectiōe sol
licitam:& in his i qbus eam uelint nolint mortuā
cantāt i opibus suis q̄ suā perfectionē mortificāt
eā utilē mundo iactāt:& iesum itroductū in eam
haud dubiū pˀno patrocinio:q in uiris uirtutis i-
ter eos ingrediētibus igredi incipit ad eam resusci
tandā deridēt fatuū reputātes.Sed sicut dicit Cri.
de illis:sic & de his dicimus q; puelle resurrectio-
nem nō merent᷑ uidere.Hoꝝ aūt malitia nō ē cō
tenta illo more solū irridere ih̄m:sed in illis scīs ui
ris atrociter psequūt᷑:ut pote q resurrectionem re
fugiūt:qr mortē cognoscūt:uel forsitā cognitam
pallio operiūt. Modus aūt resurrectionis puelle
est iste.Venit.n.ad domū principis:qr reformat i
rel'ione statū pmi pris:qui i uiris sue legitime filia
tiōis adhuc usq; hodie clamare nō cessat.Filia mea
modo defūcta est.Sed añq intret ad lectū mortis
icrepat tibicines & turbas iqetudinis:qr añq refor
met statū cōitatis:opportet q; rformet turbas tāte
distractiue sollicitudinis:& expellat & faciat qesce
re p̄dictos cātores tā fl'e adulatiōis & mēdose cō-
mēdatiōis. Et tūc itrat ad itima cū perfcē eos fa
cit oīa trāgressiua relinqre.Etiā introducit prēm.i.
pˀnā exēplaritatē:& m̄rem.i.regl'arem pmissionē
& Petrū.i.clarā utriusq; cognitionē:& Iacobū.i.co
natū ad obseruādū:& Ioānē.i.grām ad psiciēdū.
Tenet manū:cū eā sibi associat familiarit᷑ adiun
gēdā:eā familiarit᷑ alloqt᷑ uerbo amatiuo cū dicit.
Puella tibi dico surge:cognosce me sponsū:& itel
lige uerbū.Nō.n.uoco te iueteratā i t̄ra aliēa:cui ru
ge trāsgressionis dāt testimōiū pstibuli.Sed uoco
te puellā quasi uirginē decoratā:rnouatā:& nihilo
minus spōsā fecūdatā spū scō.Tibi ergo dico sur-
ge.i.plene & pfecte tpālia relinq:& ad celestes ele-
uare dulcores:qr āgl'i mei accedēt & ministrabunt
tibi me.i.illū panē celicū & cibū desideratū:qr scio
te oēm aliū cibū fastidire:& hoc ē qd̄ seqtur.Et ius
sit ut darēt illi māducar̄. O dilecte iesu:iā ebrius
uideris de ista spōsa:de q̄ sic locutus es ne remane
at consolatiōe uacua:pp qd̄ de hac sola legit᷑ q; iu
bes illius refectionē haud dubiū relictā celerius p̄-
parari. Vides ergo q̄ dulcit᷑ resuscitat᷑ hec puella
xp̄i spōsa:sed nō erit ifecūda:imo in uniuersā t̄rā
eccl'ie exhibebit odoriferā famā:& eius reformati
one reformabit᷑ eccl'ia tota. Vidisti ergo i triplici
eccl'ie statu:q; sicut pr̄ uiuificat mortuos:sic & ih̄s
usq; hodie nō cessat uiuificare electos. Viuifica
ergo me uiuificator iesus & resuscita me a morte cō
suetudinis praue.In qua usq; hodie fetentē pfite-
or me iacere:ut in merito resurrectionis possim de
cetero in nouitate uite ambulare & puenire ad iocū

ditaté religionis & ecclesie renouate.

Iesus laxans reatus Cap.xxii.

Filius dei iesus q ad hoc apparuit i carne mortali ut dissolueret opa diaboli cuius opus suum é pccm: pprie ppriũ habet quod cõueit sibi soli & sp: pccá misericorditer relaxař. Ná ex affectu ppo nullũ pũit: sed quãtũ é ex se oĩbus misericordiá tribuit. Ipse eni iesus est deus: cui pprium est misereri sẽper & parcere: sed nolẽtibus pccá dimittere: cõpellitur misericordie subtrahere bñficiũ. Iustus eni & rectus é iesus: & seipsũ negare ñ põt Et quia ipse solus ex se é sine pccõ: solus digne peccatũ põt arguere: & i se peccãtibus idulgeř. Quod recognoscens baptista sãctificatus í utero p has duas pprietates inocẽtiá & misericordiá manifestauit eũ.d. Ecce agnus dei: ecce q tollit pccá mũdi. Tãtũ aũt hanc pprietaté.f. dimittere pccá dilexit: q licet filii mortis. scandalizarent ex hoc & ipsũ bñdictũ iesũ dei filiũ: tãq dei blasphemũ psequerẽt ad morté: tñ piissimus iesus p dimissione pccõꝝ libẽter morté suscipiés: mortuus é eni p pccis nostris oẽm modũ dimissiõis pccõꝝ íuenit: qué saluis dei pprietatibus misericordia & iustitia potuit & congruũ fuit inuenire cũ hoc etiá misericordia supexaltáte iudiciũ. Et ut oñderet se auidũ p oẽm modũ remissiõis pccõꝝ. Ideo etiá que cõtra hoc uidẽt facere ad hãc delectabilé opõnẽ fecit pluries subseruire. Sicut sũt ípugnationes phisaice & hostiles: imo quod plus é sp cõtraria: & que ad ruiná ípellũt ad salutaré electioné facit subseruire electis. In cuius signũ ubicũq legiť pccá dimisisse: quasi semp excitantur incursus hostiles: ex quo talis ímissio ab ore piissimo iesu magis clarificať & firmať & ulterius liberalis exhibeť. Et nõ é q se abscõdat a calore sue misericordie: nisi ex pprii cordis malitia eligát ipsũ ípugnare maligne. Pro eoꝝ dimissione a iudeis ut blasphemus iudicatus é: & tádé passus: & mortuus. Inuenio aũt tres modos in opibus misericordis iesu: quibus peccatoribus ueniá idulsit.

Primo per modum deuotionis proprie.

Secũdo p actũ intercessiõis aliene. Sicut i palytico.

Tertio p conatũ accusatiõis frauduléte. Sicut i muliere i adulterio dephensa. De pmo hř luce.vii. de remissiõe facta magdalene. De secũdo hẽtur Math.ix. De tertio Io.viii. Circa autẽ remissioné factam magdalene.

Primo ponitur excessus preuaricationis.

Secundo processus conuersionis: ibi ut audiuit q iesus accubuit &c.

Tertio effectus defensionis ibi. Simon habeo tibi aliquid dicere &c.

Quarto pfectus iustificatõis: ibi remittũť tibi peccata tua &c. Circa puaricatiõis excessus scias q i hac historia fuit excessus pcci tripľr uariatus. Ná in magdalena erat pccm: & querebat remediũ. Sed in phiseo erat pccm nec querebat remediũ: sed iudicabat medicũ & egrotũ: uidés aũt phiseus apud se uerať supbus & fallaciť iustus: egrá rephẽdit de egritudie & medicũ de subuẽtiõe. In aliis statibus erat pccm: & eis nocebat ímediũ: ná dicebát bono odore mortui. Quis est hic q etiá pccá dimittit. Iesus ergo pius: sapiés & iustus i magdaléa pccm dimisit: & in phiseo supbiá cõfudit: in aliis incredulis psidiam dereliqt. Oñdit auté euagelista i peccatrice peccatoꝝ multitudiné & magnitudiné i aduerbio demõstratiuo. Ecce mulier: quod notat admirationé excessus. Et secũdo pcci cõsuetudiné i uocabulo infamatiuo: qa peccatrix: quod nomé sibi ex íuetera ta cõsuetudie cõqsierat. Tertio pccõꝝ ífamiá & certitudiné: quia toti ciuitati ínotuerat. Offenderat aũt deũ uario oculoꝝ aspectu: lasciuio capilloꝝ ornatu. Infectio oris osculo & affatu: delectatiuo unguentoꝝ olfatu: supbo totius corporis ícessu: & inuerecũdo & publico peccandi actu. Ecce magnitudiné excessus transgressionis. Adhuc auté fuit in ea triplex motiuũ quod multũ allicit ad pccm.f.

Corporis pulchritudo

Temporalium plenitudo

Dominii & libertatis relaxatio.

Ná pl'chra fuit: diues fuit: & sub nullius ptáte extitit: quod est oĩum piculosius. Ná sicut Aug. in lib. de.x. chordis dicit. Mulieri quattuor sũt adhibéde custod e.f timor dei custodia: uiri: uerecũdia & cõfusio mũdi: terror legũ & tpalis iudicii que uxores fornicátes cõdẽnant. Custodia auté uiri sicut dicit ibidé debet esse timor dei: & ipsa sua uirilitas. Audi secũdo processũ cõuersionis. Et qa oĩs nr̃a conuersio est.

Per diuine uirtutis influxum in intellectu

Diuine charitatis igniculum in affectu

Diuini roboris brachiũ in conatu.

Ideo hec tria ponuntur per ordinem.

Splendor uirtutis: quia cognouit

Ardor charitatis: quia alabastrum attulit.

Vigor strenuitatis quia uenit & stetit. Et uide q pulchro ordine hec benedicta peccatrix é oĩbus exemplũ cõuersiõis. Ná quo i se habuit delectaméta tot de se hũit holocausta: & quot mõis offẽderat: tot mõis satisfactioné assũpsit. Cõtra ípudentiam peccãdi accepit maximá uerecũdiá pcci: pp qđ dr̃ stás retro: uñ fcđi Parali. ultimo dixit manasses peccator & penités Nõ sũ dignus uidere altitudiné celi: p multitudiné iniqtatũ meaꝝ: uñ nec ista p uerecũdia audebat í facié iesu respicere: sed accessit retro: ut que post tergũ iesum pieccerat: iá i hũanitate assũpta dei hoĩs hũil'r posteriora qrebat. Cõtra supbiá ícessus toto se corpe í terrá pstrauit & totũ corpus ad pedes dñi íclinauit. Et sicut dicit Greg. Nõ uideať tibi despicabilis locus pedũ iesu: ubi scá peccatrix cádoré íduit & scitaté. Multũ amabilis fuit locus pedũ iesu isti amabili peccatrici. Et hũc locum triphariе cõsiderauit. Ná incessus cõsiderationis iesu est nr̃oꝝ peccatoꝝ remissio: & ideo ad pedes iesu peccatrix íuenit ueniam sicut hic dr̃. Incessus conuersationis iesu est nostre cecitatis illuminatio: & totius uite nostre directio: ac totius conuersa-

onis īformatio:& iō ad pedes iesu magdaléa īueīt sapiam:Lu.x.maria secus pedes dñi sedēs audiebat uerbū illius &c.Et Deut.xxxiiii.dr:ꝙ q appropinquāt pedibus eius accipiūt de doctrina eius. Incessus ēt pedū ihū ē totius cordis nři & amoris letificatio:dū aīa se sētit tātū đo charā & a deo dilcām ꝙ ꝓ amore illius deus carnē assūpsit. Itē dñs ihs xxxiii.āīs nobiscū pegrinus īcessit:& ideo ad pedes ipius īueīt leticia:uñ post īsurrectionē de magdaléa:& aliis duabus mariis dr:ꝙ tenuerunt pedes eius uiso gaudio īsurrectiōis:Mat.ultīo.Recte ergo de ista magdaléa dr ꝙ tenuit pedes ihū. Que .n.diu male ābulauerat:uestigia recta q̄rebat: uestigiū.n.signū ē precedētis.Et iō ex uestigiis dei cultor cognoscit & diaboli.Vnde Dan.ꝑ uestigiū cognouit fraudē sacerdotū belis:ꝓbās uolūtatē eorū qui per occulta ostialia belis deuorabant impensa. Sparsit.n.ī circuitu cineres:& mane apuerūt uestigia mulieꝝ:pueroꝝ & puellaꝝ.O si spargerēt cīeres ī circuitu uite multoꝝ:quot īuenirentur uestigia mulierum puerorum:& puellaꝝ deuorantium hereditatem crucifixi.Sed reuertamur ad pedes iesu cū magdalena:& uideamus quomodo cōtra aspectus īpudicos deo ī molat oculos.Nam lachrymis cepit rigare pedes eius & de oculis eius riuos contritionis eduxit. Et intellige ꝙ benedicta magdalena de purissimis oculis quadruplicis generis lachrymas eduxit.Primo cōtritionis:de quibus dicit hic:ꝙ fuerūt tante uirtutis & efficacie:ꝙ impetrauerūt omnium peccatorum remissionē:unde ei hic dixit christus.Remittūtur tibi peccata tua. Secundo habuit lachrymas fraterne compassionis in morte fratris sui:Ioan.xi.Et he fuerūt tāte efficacie.ꝙ īduxerunt iesum ad fletum:& fecerūt suscitare lazarum. Tertio lachrymas trāsformatiui doloris ī christum passum.Vnde Luce.xxiii.dicitur ꝙ sequebatur iesum multitudo populi & mulierū que plāgebant & lamentabantur eum.Certum est aūt ꝙ inter illas erat principaliter maria magdalene & iste īduxerūt iesum ad recōpassionē:unde & dixit. Filie hierl'm nolite flere &c. Vnde Ioan.xix.dicit ꝙ stabat iusta crucē iesu &c. Attende quātus honor est iste bñdicte magdalene factus ab euangelista:qr matri sociat in compassiua trāsfixione & lamentatiua deploratiōe iesu ī eoꝝ oculis crucifixi. He lachryme tātū inundauerunt:ꝙ nō solū morientem defleuerunt:sed in sepultura eius & postea iuxta sepulchrum tantum exereuerūt:ut ī horto illum defleret mortuum quem nesciebat resuscitatū:uñ cor eius potest dici fons hortorū & puteus aquaꝝ uiuentiū:& oculi eius quasi piscine ī esebon. De his dr Ioan.xx.Maria stabat ad monumentū foris plorās.He fuerūt tāte efficacie:tanteq̄ uirtutis: ꝙ nō solum meruerūt angelos uidere:sed etiam dilectū iesum in corpore īmortali sibi primo oīum apparere. Quarto habuit lachrymas deuotiōis & dulcoris celestis patrie: pro cuius dulcore fugit omne consortiū creature clamans & dicēs. Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte: dū dicitur mihi quottidie:ubi est deus tuus. Triginta annis habitauit ī deserto oībus manens incognita:& ibi impleuit omnes hydrias sensuum suoꝝ interiorū & exteriorū irriguis gratiarum: & aquis deuotarū lachrymarum:que in nuptiis dilecti conuerse sunt in uinum optimum. Et licet hoc uino inebriata fuerit ī īgressu celestis glorie:tamē de isto uino magnam prelibationem accepit in concentu angelice melodie.Nam septem uicibus laudes dicebat dilecto leuata in aera in medio angelorum:hec ꝓ lachrymis istius benedicte peccatricis. Contra uanum capillorum ornatum in quo multū mulieres offēdunt sicut dicitur Esaie.iii.Prebuit pedibus iesu obsequiū capilloꝝ:quia capillis capitis sui tergebat.Et licet ꝑ capillos superfluitas tēporaliū intelligat:inq̄tum capilli sunt queđ ā supflua corporis:quibus capillis in pedibus dñi.s.pauperibus debent tergi lachryme necessitatū suarum.Inquantū autem capilli sunt ornamenta capitis de ipso manantes subtiles & longi significāt cogitatiōes subtiles contemplationis & meditatiōis prolixe: que ornant caput deuote mentis:& ab ipsa mente īfluxu diuine gratie oriuntur:immo uerius a capite iesu oriuntur in capite mentis nostre.quia nō sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis tanq̄ ex nobis. Hi capilli precipiuntur a nazareo nutriri: et toto tempore sanctificationis eius nouacula non debet ascendere super caput nazarei:idest distractō impeditiua cogitatus cōtemplatiui.Hi sunt capilli sansonis:Iudicum.xvi.in quibus est sua maxima fortitudo:quia totum robur mētis perfecte est in cogitatione actuum uite christi & charitatis sue īterne.Et durātibus istis capillis ī capite:impossibile est hostem preualere.Sed dalida abstraxit sansonem dormientem in gremio suo.Dalida interpretatur situla uel paupercula.Situla est carnis cōcupiscentia insatiabilis:paupercula ē dei diffidentia: q̄ semper timet sibi temporalia deficere: & sibi semper uidetur parum habere.Hanc Sanson incipit nimis diligere:quando incipit se nimis carnaliter nutrire:& tēporalia sub necessitatis titulo congregar. Cum hac principes philistinorum pactum faciūt:quia huic se demones uirum scm̄ tētando cōiungūt.Cuius tētationis ordo elegāter exprimit Et primo funibus neruicis humētibus ligat: dum propriis cōcupiscentiis edomitus molestatur.Cui addūtur noui funes qui nunquam fuerunt ī opere qr noue tentationes & inexperte immittūtur a demone:sed capillis durantibus quasi fila telarum franguntur:qr durantibus cogitatiōibus xp̄i ī mēte nullius potest esse roboris tētatio carnis uel hostis.Sed procedit tentatio dum & crines plectuntur licio: quia tunc sanctus uir impeditur a contemplatione:quando clauo prelationis & exterioris sollicitudis quasi circūligat & terre īfigit Sed

si caput nõ abradatur: & si multũ uir sanctus ĩpeditur: non tñ ab hoste capit᷑. Tũc át caput raditur: cũ se uolũtarie meretrici aperit: & appetitui ambitiõis inhiantis seruit. Et tũc miser sopore graui in gremio meretricis quiescit: qñ sibi fastus platiõnis dulcescit. Sed tũc misero caput radit: cũ eũ a consueta cõtemplatõe xp̃i uite excludit: a meretrice p̃iicitur: ab hostibus capit᷑: exoculatur: & ad mole obsequiũ deputatur: qa miser ille q pp ambitionẽ cõtemplationẽ reliqt: sepe nõ cõseqtur honorẽ quẽ appetit: & tñ simulatõibus occupatur & taliũ demonũ tẽtationibus exoculat᷑ ne cognoscat bonũ quod perdidit: & malũ quod agit. Et molá uoluit: dũ se de malo ĩ peius ruere pmittit. Hec de capillis magdalene ,plixius dcã sunt. ¶ Contra oris lasciuiá habuit ad pedes iesu oris cõiũctionem hũillimá. Nam osculabat᷑ pedes eius. Osculũ est signũ pacis: & pius iesus ipsam recipiebat ad pacẽ sue imitatiõis que ẽ in pnĩe pncipio incessus rectitudo ut imitet᷑ iesũ deserendo pccm̃: & ,psequendo oẽ bonũ: hic status significabat᷑ p osculũ pedũ. ¶ Sed aius crescens nõ est cõtentus post iesũ cõi uia incedere: sed uult ad opa pfectionis assurgere: & tũc recipit᷑ ad osculum manus. ¶ Ad hoc osculũ fuit recepta magdalena: quando post aduentũ sp̃us sc̃i pfecte ,p xp̃o reliqt omnia. Sed amor ebulliens non est cõtentus quãtacũq3 pfectione opis: nisi transformet᷑ ad intima redemptoris: & iõ desiderat osculũ oris clamás cũ sponsa. Osculetur me osculo oris sui. In quo osculo est.

Cõmensuratio facierꝝ
Coniunctio labiorꝝ
Mixtio anhelituum.

Quia nũq̃ quiescit sponsa bene amare: donec tota cõuersatione xp̃o iesu afiguret᷑ & lingua sua p iesũ sonat intra sua p̃cordiá & nihil nisi iesum spirat nõ sui uiuens sed amati uita. In cuius figura iesus ipse sibilis in die resurrectiõis spirás dedit ap̃lis spiritũ in flatu suo: ut iá non sua: sed uerbi uita uiuerẽt: & eius flatu spirarent & respirarẽt. ¶ Cõtra offensam unguentorꝝ portat unguẽti alabastrũ: de quo in sequẽti capitulo dicet᷑. Vidisti ,pcessũ cõuersionis: uide effectũ defensiõis. Nam cõtra iudiciũ ph̃isei qui eam ipse iudicabat de imũdicia: & iesum de nescia & se nõ intelligebat multo peiorẽ excecatus supbia ,pponit padigma. In quo cõcludit ꝙ ip̃a ẽ multiplicata in merito: anposita ph̃iseo: ac p hoc inocẽtem defendit: & se ,pphetá ostẽdit: & ph̃isei supbiam cõfũdit: & quãtũ fuit ex se cõuertit. Nam dũ sua sñia cõuincitur: quasi freneticus funẽ portat quo ligat᷑. ¶ Est aũt iste modus prudẽtissimus dũ padigma .q. legicũ ponitur & ex ore resistentis dũ nõ aduertit cõtra se sñia extrahit᷑: ex qua postea error proprius demõstrat᷑. Duo igitur debitores sũt. Simon & magdalena: h̃ debebat. 500. qa lasciuia uita suorꝝ sensuũ erat transgressione obligatá. q. v. centenariorꝝ. Alio mõ quia aĩe data sunt qnq3 ĩmedia p̃ceptorꝝ: sacramentorꝝ: uirtutũ: donorꝝ: btitudinũ. Cẽtenarii aũt cõsumatio designat᷑. v. ergo centenariis offendit quia oĩa in se predicta dei dona p pccm̃ suũ destruxisse cognouit. ¶ Quinquaginta in quo medius centenarius & est nũerus quietis significatur defectus omissiõis: a quo uix est liber quicũq3 pfectus: quia uix est aliqs qui multa cõtra deũ obseq̃a nõ omittat: esto ꝙ grauia nõ cõmittat. Et uix iuenitur tá supba presũptio in supcilio lapse iustitie: q nõ recognoscat in se hũc defectũ culpe. Tales autẽ sũt cõiter in amore tepidi: in obseq̃o desidiosi: in ,ppria reputatõe supbi: ac p hoc parꝝ deo obnoxii ac ab ip̃o parũ dilecti: hic est ergo debitor. l. ¶ Conuicto ergo ꝙ mulier supabat in amore ex maioris debiti dimissiõe elegãtissime cõuincit ꝙ eũ supat etiá in exteriori ope: ubi oñdit iesus sui ad ph̃iseũ maiorem dignationẽ. Intraui inqt in domũ tuam: hec autẽ ad me accessit in domũ alienam tali tempor. i. cõuiuii: tali loco: qa ad pedes: tali mõ qa cũ tot lachrymis. Ex quo cõcludit maiorẽ affectionẽ. ¶ Postea ponit tria genera operũ: in quibus ostendit magdalená fecisse maxia: & ph̃iseum non fecisse minima. Primũ fuit opus ,pfundissime hũilitatis: ad pedes iesu. Secũdum ardentissime charitatis ad osculum unionis. Tertium pinguissime deuotionis & rectissime intentionis. ¶ In primo ubi nõ dedit phariseus aquá simplicem erat etiam de cõi usu hospitii. Magdalẽa dedit lachrymarum irriguũ & capillorũ obsequiũ. Ille non dedit aque paululũ hec reliquauit cor suum. ¶ In secundo ille nesciuit diligere summa dei beneficia que intelliguntur in osculo oris sui. Nam illud intelligitur qñ simplicit᷑ osculum datur: hec continue administrabat lachrymas & in eis ardebat charitate accensa: cum tamen hoc sit parꝝ infinito deo: hoc significatur ĩ eo ꝙ dicit. Ex quo intrauit non cessauit ungere pedes meos: ubi ostendit simul humilitatem charitatẽ: & cõtinuitatem: & ex his pfectam trásformatõem: quia solũ propter diuinũ honorem. ¶ Primũ in pedibus: secũdũ in osculo: tertiũ in nõ cessatõe: quartũ cum dicit meos non propter se sed propter me. In tertio ostendit ꝙ nõ habuit ad eum cõem deuotõnem que in osculo designatur & ad eius summum quia in capite. Sed ista hũit singularem: que significatur in unguento: & ad eius infima quãdo pedes unxit. Ex his non est mirũ si sua confunditur superbia: quando concludit deus ex tot rationibus: propter quod dico tibi. Remittuntur ei peccata multa qm̃ dilexit multũ. ¶ Et attende charitatem dei. Nam in cõmendatione eam expresse nominauit. Quia uero defectum in phariseo uolebat curialiter reprehendere indiffinite proposuit dicens. Cui autem minus dimittitur minus diligit. ¶ Vnde & christus in feruore obsequii & amoris tenerrimi ad peccatricem conuertit se ad mulierem: dicens. Dimittuntur tibi peccata tua. ¶ Attende autem quod ex premissis uidetur

magis sequi sic diligit multũ: qm̃ m̃ta dimissa sũt ei. Sed artificiose sapientia ihũ oñsis amoris opibus sic cõclusit. d. Dimittunt̃ ei pcã multa &c. Nã dilectio ihũ remissiõis pc̃i quo ad culpã se hẽt p mo dũ effectus uno mõ. Ideo. n. deũ m̃tũ diligimus qr in remissiõe multorꝫ pcõrꝫ multã dilectionem accipimus: & sic diligimus eũ de suo: & sic põt dici multũ: qr multũ dimissum est ei. Et in dimissiõe m̃tũ ẽ ei datũ de dilectiõe dei: licet ẽt ipa dilectio aliquo mõ sit cã dimissiõis pc̃i. ¶ Est & alia dilcõ quo ad obligationẽ pene: & hec cãtur a dilectione opante opa penitẽtie satisfactiue. Et qr de his opibus fuerat locutus phiseo in commẽdatiõe magdalene: ideo qñ ad hoc concludit. Remittunt̃ ei pcã multa: qm̃ dilexit multũ. ¶ Feruidus. n. dilcõnis actus intior & extior ẽ cã dimissiõis pene & sepe totalis. Sic ergo dimissio culpe cãt dilectionem p cognitionẽ bñficii. Exercitiũ dilectionis & charitatis recepte cãt debiti dimissionem: alias aũt scias ꝙ infusio dilectiõis delet culpã. Recognitio talis dilectiõis ex strenua opatiõe seipsa auget grãm & remittit pcã. ¶ Audisti effectũ defẽsionis: audi pfectum iustificatiõis. Nam illis impiis q murmurabit ilim pccã dimittere ex sua pertinacia neglectis quos excecauit malitia serpẽtina. Sicut. n. serpẽtes moriũtur odore uinee: sic isti odore xp̃i misericordie his inq̃ contẽptis iterato dixit ad mulierẽ. ¶ Fides tua te saluã fecit: uade i pace. Et sibi addit̃ processus in bono & in opando quies in animo: ut semper quiescat sine cõscientie stimulo & appetitu inquieto: & semp pcedit in melius: excluso ocio desidioso. ¶ Nota aũt ꝙ ut ostendat iesus necessitatem grẽ dicit: ꝙ duo debitores nõ hñt unde reddant. Vnde ambr. Heu mihi si nõ petiero concedi mihi debitũ: & ita nõ est dubium ꝙ plus debet q plus accipit: secũdũ homines plus fortasse offẽdit qui plus debuit: sed per misericordiam dominicã mutatur: ut amplius diligat qui amplius dedit. si tñ grãm cõsequat̃. Et ideo qr nihil ẽ qđ digne do offerr possimus: ue mihi si nõ dilexero. Reddamus ergo amorẽ pro debito: hec Amb. ¶ Nota ẽt quõ ihs nr̃ ociũ excludit: i eo ꝙ feneratorẽ se dicit: qui capitale grẽ requirit cũ usura opatiõis strenue. Sed & hypocrisim excludit: qr tal̃ fenerator pecuniã cognoscit: uñ & imaginẽ & similitudinẽ reqrit: quã dedit. ¶ Licet aũt iter doctores tã grecorꝫ q̃ latiorum sit opinio hãc nõ esse magdalenã Mariã sororẽ lazari: sed quandã aliã: Augu. tñ de cõsensu euãgelistarꝫ credit fuisse eandẽ: qđ ẽt probat per textũ Ioan. vi. de sorore. d. ꝙ maria erat q̃ unxerat dñm unguẽto & extsit: cuius fr̃ infirmabat̃. ¶ Vnde & i textu euãgelii patet ꝙ repetit̃ actus unctiõis quẽ lucas dicit: & hoc añ oẽs alias unctiões: uñ & post Ante sex dies pasche: iterꝫ ũxit pedes iesu: ut dicit̃ Ioan. xii. & tũc ẽt forte effudit unguẽtũ sup caput ut dr̃ Mat. xxvi. ¶ Licet. n. potuisset eẽ pma de pedibus i domo Marthe & Marie: & una alia de capite i domo simonis: aliq tñ dicũt ꝙ totũ fuit in domo simonis: simul ubi & ille due sorores dicũt̃ ei fecisse cenã tãq̃ i domo familiaris sui: cũ ipse eẽnt pcipales dñe castri: uñ & Lazarus dr̃ a bethania de castello Marie & Marthe sororꝫ eius. ¶ Quod ista eadẽ fuerit maria satis oñditur Mar. ultimo. ubi dr̃ ꝙ pmo apparuit marie magdalene: de qua eiecerat vii. demõia. Huic sñtie cõcordat Greg. & uniuersaliter tota romana eccl'ia istud tenet ꝙ euangelium huius peccatricis ponit i festo marie sororis lazari. ¶ In hoc aũt magis credendũ est latinis q̃ grecis: qr apud eos i regiõe marsilie pdicauit: & ibi. xxx. ãnis i spelũca permãsit: & sacerdoti scõ se manifestans illã se peccatricẽ eẽ dixit: & ibi corpus suũ diu honorifice requeuit: & i eadẽ regione corpus marthe sororis sue. Nõ debet igit̃ dubitari mariã magdalenã hanc peccatricẽ fuisse. ¶ Vidisti ergo i btã peccatrice quõ iesus peccata dimittit motu deuotionis proprie: nũc i paralytico uide quomodo ihs peccata dimittit merito itercessiõis aliene. De quo Matth. ix. & Mar. ii. & luce. v. dicit̃: ꝙ quattuor uiri i grabato non inuenientes qua pte illũ inferrent: ascẽderunt supra tectũ: & p tegulas illum submiserunt ante xp̃m. ¶ Vbi attende quattuor

Ipsius paralyci destructionẽ
Feruentium magnam deuotionem
Iesu christi miserationem
Pharisẽorꝫ malignam detractionem.

Circa paralytici egritudinẽ: attẽde ꝙ paralypsis dr̃ dissolutio. & ẽ aliqñ particularis: aliqñ uniuersalis: & significat destitutionẽ uirtutũ: & relaxationem ad pcã carnis. De hac dr̃ Hieremie. xxxi. Vsq; quo deliciis dissolueris filia uaga? Priuat aũt sensum & motũ: & aliqbus facit motũ tremulũ. Priuat. n: sensum i illis talibus: ut nõ sẽtiãt q̃ttuor q̃ sẽtirẽ ẽ utile. Primũ diabolicas tẽtatiões: & hoc facit pcm̃ cõsensus & usus: qr scđm Hiero. nõ sentit q cõsẽtit. De talibus dr̃ Prouer. xxiii. Vulnerauerũt me & nõ do lui: traxerũt & nõ sensi. Secũdũ dĩnas suauitates: h̃ fecit amor iumẽtinus: de quo i ps. Posuerũt me abominationẽ sibi. Has seruauerũt illi qbus mãna fuit ad nauseã: Nume. xi. Quis dabit nobis carnes ad uescẽdũ. Et illud ibidẽ. Nihil aliud rspitiũt oculi nr̃i nisi mana. Et illud Treno. iiii. Qui nutriebãt̃ in croceis amplexati sũt stercora. Tertiũ miseriã ppam: & h̃ facit amor cecus sui: & psũptuosus. Eccl. x. Quid supbis trã & cinis? Et qr qñ hõ ifrmitatẽ sentit: deus ipsos defectus pficit: ideo dr̃ i ps. xxx. Infirmata ẽ i pauptate uirtus mea. Et illđ ps. lxvii. Tu uero pfecisti eã. ¶ Quartũ amor auarus rei temporalis sẽtire nõ facit pxiorꝫ afflictiões: ideo de auaro dr̃ Exo. x. Tribus diebus nemo uidit frẽm suum: nec se mouit de loco i quo erat. Nõ mouetur ad deũ p timorẽ & amorẽ. Et si aliquo mõ mouetur hẽt motũ tremulũ nõ regulatũ: qr timore pene aliqtulũ tremit: sed opus bonũ ñ pficit. Et duo timores in misero tali collocãtur. Timor enim seruilis ipsum pungit: & timor carnis sue eũ retrahit. ¶ Isti sũt siles ceruo: de quo dr̃ ꝙ hẽt cor timidũ

sed utinā cū ceruo recipent antidotum. Nam dr̄ q̄ comedit herbas medicinales: ex quibus cor cōfortatur: & os suū cartilogo in eius corde generat᷑: ex quo cor medicinale efficit᷑. Ne herbe sunt opationes xp̄i uite maxīe dolores & passiōes crucis sue quar̄ comestio confortat cor ad aggrediendū ardua. Os.i.robur in corde generat᷑ ad sufferēdū diuersa aduersa: & ex tūc cor illud ē medicinale: tā in se q̄ i aliis ad purgandum pccā. Cause paralysis sunt tres.

Aliqñ nimia frigiditas: hec est auaricia

Aliquando hūor̄ sup̄fluitas: hec est luxuria

Aliquando neruor̄ incisio: hec est superbia et presūptio: quia proprii sentimenti neruū uulnerat. Ecce q̄ malus est lectus palytici: uere uniuersū stratum eius uersatū est in īfirmitate eius. Circa deuotionem offerentium attende sex que essent necessaria in prelatis.

Primū ē manifesta uirtutū p̄fectio: quod notat᷑ cū dicitur: ecce inquit uiri &c.

Secundū est quadratura oīum uirtutū cōsuetudinariū: ut sint quattuor

Tertium ē supportatio p̄xior̄ īfirmor̄: ut portēt in lecto īfirmū.s.palyticū.

Quartū ē ut sollicitudo circa p̄ximū curatōis: & q̄rant inferre eū ante iesū.

Quintū ē ut hēant ad eū: nō carnalē: sed sp̄ualē affectū: ut solū p̄pter deū & celeste premiū: ideo dr̄ q̄ ascenderūt sup tectū.

Sextū est q̄ p̄ñtent eū ad iesum p cōpassionis affectū: & deuote orōnis actū: unde Exo.xxviii. de aarō dr̄: q̄ portabat noīa filior̄ israel sup utrūq̄ hūerū: ob recordationē. Multa ergo fuit deuotio offerētiū hūc palyticū. Circa cōpassionē iesu piissimi attēde q̄ magne pietatis fuit respicere fidē alienā unde p̄mo ipsum cōfortat: ut qui fidē alienā respexerat sibi p̄priam īfundat: cū dicit. Cōfide fili. O uerbū dulcissimū: despectū & debilē totis mēbror̄ cōpaginibus dissolutū filiū uocat: quē ph̄isei nō dignarent᷑ aspicere. Nā scelestissimos pccōres iesus gl̄iat᷑ sibi adoptare p grām: ut in eor̄ infirmitate se ostēdat oīpotentē: uñ istis uidetur dicere uerbū potētie Cōfidite: ego sū nolite timere Mar.vi. Et illud ioānis.xvi. Cōfidite ego uici mūdū. Et uerbū sapie eorū intima scrutātis. Sicut dixit Mat.ix. Cōfide filia fides tua te saluā fecit. Sed & dicit eis uerbū pietatis & clemētie: ut eis dicatur. Bñdictus uir qui cōfidit in dño: & erit dominus fiducia eius. Nā pccā liberaliter donat cū dicit. Dimittuntur tibi peccata tua: ubi sic dicit Niero. Remouet᷑ p̄mo infirmitatis cā: ut sequat᷑ sanitas p̄fecta. Vide.iiii. detrahētiū impugnationē. Nā ceperūt quidā de scribis dicere i fra se: hic blasphemat. Quis pōt peccata dimittere: nisi solus deus. O ipi ph̄isei quis pōt intueri cordis secreta: nisi solus deus. Ergo qa corda ur̄a uideo ego sū q pccā dimitto. Et ego sū qui dico unicuiq̄ saluatico iuxta illud E sa.xliii. Ego sū qui deleo iniqtates tuas propter me. O uerissimū uerbū. Ego sū qui deleo: qa ego solus pccā dimitto: sed pp me quia i merito meo: unicuiq̄ enī p meā hūilitatē in me ipso merui quicqd ipsis ex diuina pietate cōcessi. Intellexerūt ergo & bene: licet maligne nō crediderīt: qa iesus se dicebat deū. Et ideo hāc opinionē cōfirmat: nō excludit cū manifeste & ex nomīe sue hūanitatis dicit. Vt sciatis quia filius hoīs hēt potestatē in terra dimittēdi pccā. In terra dicit nō super terrā: hoc ē i celo: quia nō sūt ibi pccā. Subtus terrā in īferno pccā sūt eterna. In terra uero.s.i hac uita sūt remissibilia. Quō autē sequit᷑ ista cōsequentia dcm̄ est supra: cū de xp̄i misericordia ageret᷑. Attende q̄ hostilitas detrahentiū occasionaliter iuuat: ut maius largiret᷑ bñficium: uñ dedit īfirmo robur p̄fectū cōtra triplicē eius defectū. Nā uix poterat caput leuare: cōtra q̄ dicit. Surge deficiebat i oī robore. Cōtra quod dicit: tolle lectū tuū. Nō poterat ambulare: contra quod dicit: uade. Sed tūc peccator surgit qñ pccm̄ deserit: portat lectū in quo iacuit: qñ peccatū in quo delectationē recepit: i cruciatū oīs p̄nīe cōuertit. Et tūc domū suā uadit: qñ cōsciam suā diligenter discutit. Sic ergo apparuit quō pietas iesu accepit dimittēdi pccā p actionē itercessiōis aliene. Tertio attēde sūmā pietatē iesu cōdonantis & miserētis pccā sūpta occasione a conatu accusationis fraudulēte. Vide q̄ propriū ē bñdicti iesu uelle misereri & pccā dimittere: nō ex detractiōe & murmuratiōe: nec īsidiis malignantiū potuit ab ipendenda misericordia peccatoribus reuocari. Interroga mattheū publicanū: & zacheū pusillū: & fraudulentū. Interroga peccatricē mlı̄erē: interroga palyticū: interroga hāc de qua ē sermo in adulterio dephensā. Et oēs una uoce clamabūt. Ecce agnus dei &c. In historia autē deprehense in adulterio mulieris considera conditiones.

Cetus accusātis

Christi miserentis

Mulieris in medio stantis

Primo in cetu pharisεor̄ fuerūt duo: subdola adulatio: & fallax iterrogatio. Adulatio qa sibi blādiūt᷑ nō magisterii: cuius nolūt eē discip̄li: ut securius & insuspecte procedāt. Secūdo fallax interrogatō: uñ ostēdūt publicū flagitiū: hec mulier mō dep̄hēsa ē in adulterio. Allegāt legis edictū. In lege autē moyses mādauit huiusmōi lapidari: & p̄uocāt ad p̄cipitiū. Tu aūt qd dicis: & īpropant sibi scandalū dū adultera astat & turba. Attende autē q̄ sicut dicit Aug. miraculis fama māsuetudīs diuulgabat᷑ in pp̄lo: uñ hēbat famā: q̄ nullū emittebat a se desolatū & iō h̄ pauerūt sibi laqueū. Cogitauerūt enī q̄ nō posset rep̄hensionē euadere: qa si dicet dimittat᷑: perdet famam mansuetudinis. Si dicet lapidetur: perdet iustitiam legis. Si tacebit non se ostendet doctorem ueritatis: unde merito dr̄. Hoc autē dicebant teutantes eum ut possent accusare eum. Sed mentita est iniqtas sibi: quia semper cantabit cum propheta: propter ueritatem & mansuetudinem & iustitiā. Nā & ueritatē p̄fert: & iustitiam

non offendet: & mansuetudinē seruādo misericor
diā ipendet. Ita ꝙ erit iustitia rectus: ueritate clarus
& māsuetudine pius. ¶ In iesu aūt fuerūt duo ostē
sa: matura discussio: & iusta diffinitio: ex quibus se
cuta est: nō illoꝝ sed xp̄i intentio. s. mulieris abso
lutio. ¶ Primo pōit discussio matura simul & exē
plaris in eo ꝙ se iclinauit & digito in terra scripsit
ꝑ hoc informās iudices ꝙ qñ audiūt accusatores:
non stati fulminēt sniam: sed digito discretōis pri
us examinēt cām. Informat etiam quoscūqꝫ: ut qñ
audit uel uidet ꝓximi culpa inclinet se ad suā in
firmitatem cōsiderandā: & diligenter scribat mali
tiam ꝓpām. Scribebat aūt ad significandū ꝙ ipse
est ille q primo legē scripserat. Inclinatus autē scri
bebat in terra ad ostendendū ꝙ inclinatio sua ad as
sūptionem carnis fecit eū scribere i terra carnis sue
passibilis scripturā nr̄e iformatōis. Et quia hoc fuit
opus sūmi amoris: ideo dr̄ scribere digito. i. de spū
sancto. ¶ Quid aūt scripserit licet multi multa di
cāt: ego tn̄ litteraliter credo ꝙ illud scripserit quod
postea expressit. s. qui sine peccato est &c. Et hec est
sententia Augustini. Et illud uerbū cū uirtute iesu
sufficienter poterat unicuiqꝫ sua peccata igerere: &
inspectorem iesum demōstrare: ut pre uerecundia
quam habuerunt unus post unum exiit: icipiētes
a senioribus q magis debuerūt erubescere: qr etas
senectutis debet eē imaculata. ¶ Dum aūt in terra
qr peccata eoꝝ dr̄ scribere: ondit se eis misericordi
am attulisse nō peccatū. Inde olim dicebat scriptū
i ungue adamātino pp icussionem timoris: i cu
ius signum moysi lex scripta fuit i lapide: qr nō po
terat peccatū delere. ¶ Sed bn̄dictus iesus scripsit i
puluere: quia dat tantā spem uenie: ut modico cō
tritiōis motu: & satisfactōis manu unusqsqꝫ possit
culpā suam delere in uirtute illius q in puluere sue
carnis scripsit lr̄as nr̄e absolutiōis plenarie. ¶ Tūc
aūt uere iclinauit se iesus deorsū: nō solū qr factus
ē homo: sed qr pauprimus & hūilimus hō despe
ctissimus & opprobriatus: & nō solū mulieri sub
iectus uirtualit: sed ipsis linguis blasphemātium:
detrahētiū: diffamātiū: & snantium uoluit cōfusi
biter eē subiectus: & qđ plus est iesus creator om
nium se subiecerat manibus capientiū: uulnerātiū:
trahētium: decapillātiū: & palmis & collaphis eū
pcutiētiū. ¶ Sed & creaturis se i sensibilibus subie
cerat & crudelissimā penā: ut uicula possent eū du
re strīgere: flagella penalit cruētare: spine atrociter
pūgere: claui dilacerādo pforare: crux crucifixū te
nere. Arūdo percutere: uela obūbrare: sputa turpit
adherere: lācea lateris intima penetrare. Et qđ om
nium ē tribilius mors aīam dinam eiicere. ¶ His
oibus uolūtarie se subiecit: q̄ nihil in eū potuissent
agere: nisi ꝓ salute nostra pius iesus se eis uolūta
rie subiecisset. Et tm̄ se deorsū iclīauit ꝙ sub lapide
mortuus iacuit: nō potuisset plus descēder: nec se
plus iclīat cui oēs electoꝝ pene icarnate dicuntur.
¶ Fuit igit in ihū discretio matura fuit i xp̄o diffi
nitio iusta. Qui sine pcō &c. Qui. n. se iclīabat hu
milit expectans eoꝝ erubescēciā & conuersionē a
suis scelenbus: dū uideret eos pseuerātes in qōnis
fraudibus sn̄tiā protulit legis cōseruatiuā: sceleris
repercussiuā: mulieris liberatiuā. ¶ Nā sicut dicit
Aug. nō dicit. Nō lapidet: ne cōtra legē dicere ui
deret. Absit aūt ꝙ diceret: lapidet. Venit. n. non ꝑ
dere qđ iuenerat: sed qrere quod pierat. Quid ergo
rn̄dit. Qui sine pcō est &c. Hec ē uox iustitie: lapi
dem mittat: q. d. Impleat lex: sed nō a ꝑuaricatori
bus legis. Ondit aūt eos eē tales ꝙ magis q̄ muli
er digni erāt lapidari. Et ideo si debuit lex obserua
ri: debuerūt simul cū muliere occidi. ¶ Hūerūt er
go fugere mortis filii: qr nec fontē cognoscebant
grē & uenie ihm: nec uolebāt legis subire suppli
ciū: nec ispectoris suoꝝ sceleꝝ ihm potant sustine
re uultū: & ideo petūt fuge presidiū. ¶ Sed pius
iesus iteꝝ se iclinās scribebat i terra ad lrām: ut eis
liberā exeūdi facultatē tribueret: uultū declinās ab
eis. Sic igit scđm Aug. Illi uoce iustitie tāq̄ tello ꝑ
cussi sese respitiētes: & se reos iueniētes: unus post
aliū oēs recesserūt. Vñ glo. sup illud: Incipiētes a se
nioribus q forte magis erāt rei: & remāsit solus ie
sus & mulier i medio stās. ¶ Au. Credo trita ē illa
mulier: ab il lo se pūiendā timebat: i quo pcm̄ iue
niri nō poterat. Sed q aduersarios repleuerat ligua
iustitie: i illā leuat oculos misericordie. Erexit ergo
se ad soluēdā miserā q se iclinauerat ad sustinēdū
ꝑ ipā penā. Mulieri ait. Vbi sūt q te accusabāt? Ad
hec nō rn̄dit mulier tremefacta sibi maxie conscia:
sed eā cōfortauit. Nemo te cōdēnauit. ¶ Ad hec re
spondit leta. Nemo dn̄e. Nec ego te condēnabo.
Qui solus uerus iudex [illegible] & a me forte
dānari timuisti: qr i me pcm̄ nō inuenisti. O dulcis
simū uerbū: Nec ego te cōdēnabo. Quis ergo me
cōdēnabit dn̄e iesu: cū tibi pr̄ omne iudiciū dede
rit. Si deus ꝓ nobis: qs cōtra nos? Si iesus absoluit.
qs ē qui cōdēnet? Iesus mihi adiutor sit: nō time
bo qđ faciat mihi hō. ¶ Dn̄e ihū: data est tibi ois
ptās in celo & i terra. Dic ergo misero pcōri iugit
i oculis tuis adulro. Nec ego te cōdēnabo. Relicti
sūt duo soli: miseria & misericordia: & ego tibi soli
peccaui: & malū corā te feci. Tu solus ispicis mea
scelera: cui fit soli occulte iiuria: dicit ergo. Nec ego
te cōdēnabo. Et bn̄ dn̄e iesu cōdēnatio ē scđm no
men tuū: ut qđ noiaris saluator. Sed neqꝫ laues cri
minibus q odis iniquitatē: uñ & absolute indicas
peccare: & ipois bn̄ agere. d. Vade: & amplius noli
peccare. ¶ Simil'r duo fuerūt i muliere: pci flagici
um: & remissiōis bn̄ficiū: que ex dc̄is patet. Vides
ergo ꝙ bn̄dictus ihs delectat dimittere pcā peni
tētibus: merito ergo dcm̄ ē. Iesus laxans reatus.

¶ Iesus unguentis redolēs ¶ Cap. xxiiii.

Quia tāta sollicitudīe curauit alioꝝ pcā de
lere piissimus iesus tot ūguētis misericor
die redolebat. Nec miꝝ qr hūc ūxerat de
us pr̄ spū scō & uirtute i assūpta natura: qđ fuit sibi
ꝓuil m icōicabile cuicūqꝫ alti creature: ꝓptea Inqt
ps. xliiii. Vnxit te deus deus tuus. ¶ Licet autem

unguētorum tuorum. Tamen litteraliter unguentis redoluit: quādo deuotissima magdalena domini ante passionem pedes unxit. Et ante sex dies pasche iterum unxit pedes iesu: & tūc uel alias fracto alabro effudit unguētum super caput ipsius recumbentis: quod in sabbato palmarū admiuus de primo traditur ex euāgeliis fore factū: tūc & domus impleta est ex odore. Et ī typo futurorum peruersorum impugnantium perfectionis unguentum mentium uacātium unctioni capitis & pedum iesu. Iudas proditor bono odore ē mortuus: nā uoluit uēder de quo pedes domini & caput debebāt inungi: & cuius mors & sepultura preuenitur: & ī laude operis & preconium operātis per totū mundum euangelium predicari. O domine deus cū quanto dolore refero q̄ nunc iudam uideo resuscitatū: qui & indigne refert hanc perfectissimam unctionem: & fremit dētibus iracūdie: & huic sancte molestus ē mulieri. Nec mulier ē paupercula tua a mūdana necessitate conuersa religio: que sibi nil tpalium retinens: tā de propriis q̄ de alienis pedes tuos bone iesu in fatigatis pauperibus perūgere satagit: q̄ more magdalene pferre bis facit. Nā pmo iungit: dum oīa sua pauperibus distribuit. Secundo iungit: dū deuotioni fideliū sibi tpalia offerētium ad distribuenda paupibus aliis inducit nihil ab eis uolēs accipere pter necessariū uictum. Hoc iudas indigne fert falsus paup: & uerus pdo. & fremit in mulierē quia non amat silem expropriationē. Sed & ipse paupes inuenit: qui unguentū dñico corpori subtrahūt: ut. xxx. uendat denariis & eorum non tā necessitati q̄ rapacitati donet q sunt de quibus ē eidē iude qui fur & loculos hēns: ubi illi qui uolunt eē pauperes sine defectu: & humiles sine despectu patiētes sine iiuria: austeri sine aliqua corporis molestia: immo q̄ monstruosū est & ifernales uolunt eē paupes opulenti: hūiles fastidiosi: patientes caufidici: penitentes lasciui: religiosi relaxati: magri librarii: plati nō curati: cōtēpnentes mūdū: & ipsum brachiis ferreis amplexantes. Iā reuertamur ad pmum obsequū magdalene cuius p uniuersū orbem adhuc flagrat unguentū: & secundū triplicē significationē eam legimus tribus uicibus passe dño unctionē secūdū figurā inchoantiū: pficientiū: & pfectorum. Et licet in magdalene ope: possimus cōsiderare ista ut.

In primo domini pedibus parauerit amare contritionis unguentum.

In secūdo parauerit capiti iesu deuote laudis iubilū ut fuerit unguentum deuotionis.

In tertio pauerit toti corpi iesu ut sit unguētū pie & fine subuentōis: qua iā in se pfecta digne saluti aliene itēdit: tū ipsius unguenti & aliarum duarum de quibus Mar. ultio scribit. Coiūgamus & cōsideremus bndictū iesum in illis tribus mariis: quasi in tribus statibus spūalibus redolere unguentis. Et cōsideremus in illis tribus deuote aie xpi spōse respectu dilecti iesu triplicē statū: triplicē actū: triplicē cōtractū

Sed qd ibi dr. Maria magdalene: maria iacobi & Salome emerūt aromata ut uēiētes ungerēt iesū. Nā status triplex aie significat in horum triplici unctōne cōtractus in sollicita mercatiōe. Emerūt ingt aromata. Nā litteraliter sicut xpm in uita ardēter dilexerūt. Ita & in morte ipsum deuote ungere qsierūt ut corpus mortuū possēt a putredie cōseruare. Sed errabāt bōe mulieres: qa ibalsamatū corpus dñi iesu unctiōe diuinitatis: & si mille ānis stetisset sine aīa nullā recipe poterat corpis corruptelā. Nobis ergo necessaria ē unctio: qa sumus corpus eius & mēbra de mēbris. In qbus multas corruptōes patitur spūalis uita dñi iesu: nisi mystico unguēto sepius inungat. Sed prmo uideamus triplicē statū aīe per has triplices mulieres mystice designatū. s.

Cōuersionis. Cōuersationis. Consumationis.

Primus est status in magdalena designatus: de qua luce. vii. dr q̄ erat peccatrix. Et Mar. ultio q̄ de ea vii. eiecerat demōia: que a peccatore cōuerso p gratiam auferūt. Huic statui cōuersionis duo sūt necessaria que sūt magdalene. i. cōuersiōis mācipia. s.

Retētio memorie & Sollicitudo diligentie.

Quia mēorie ē pterita mala plāgere: & debet eē capax suorum malorum sine extenuatiōe & diminutōne: de magnis nō faciat pua: & de multis nō faciat pauca ut dicat cū ps. Iniquitates mee supgresse sūt caput meū: & multiplicate sūt sup numerum &c. Debet eē mēoria tenax sine obliuiōe: & sine iterruptōne: ut sp recordet & dicat. Iniqtatē meā ego cognosco & pccm̄ meū cōtra me ē sp. Sollicitudo diligētie debet eē audax sine dubitatōe: & sine dilatōe ut nō dubitet accipe opa pnie: & nō differat ichoare. Debet eē uerax sine silatōe ut nō simulet se agere bonū quod nō facit: nec dissimulet ī se eē malū qd callide agit. Et si ista duo mācipia fuerit bñ obsequiosa: durabit magdalene ī cōuersiōis bñficio. Secundus status. ē cōuersatōis: designatus p mariā iacobi q iterptat luctator: qr post cōuersionē qdā est lucta in cōuersatōe uirtuosa. De qua ad eph. ultio. Nō est nobis colluctatio aduersus carnē & sāguinē In cuius figura iacob luctabat Gen. xxxii. Huic sūt necessaria duo mācipia: itellectus & opatio unū istruat: & aliud pagat. Intellectus debet esse subtilis sine nube ignorātie: & fidelis sine errore perfidie. Opatio hūilis sine tumore superbie: & hilaris sine torpore accidie. Tertius status cōsumatōis significat p mariā salome. Interpretatur enī salome pacifica: quia aīa in perfectione consumata iesū scipit in quiete pectoris sui. Et secūdi paly. xxiiii. dr de iosia uiro in uirtutibus consumato. Colligam te ad patres tuos: & infereris in sepulchro tuo in pace. Huic sūt duo mācipia necessaria. s. icensus charitatis ardor: & luiosus uirtutis splēdor: ut pmo uehementer afficiatur ad diligendum deum in tantum ut quasi tota transeat in dilectum: & per unguēta celestia filius dei de celo descendēs attulit: quorum odorem senserat sponsa: que clamabat in canticis. Trahe me post te: curremus in odorē

ute c fol' 7 incipe figno tali #

 ¶ Iesus unguentis redolens

omnes spiritus angelicos uideatur nũtiare dilectio
quia languet amore suo:& dicat cũ ps̃.Defecit ca-
ro mea & cor meum:deus cordis mei & pars mea
deus in eternum.Et hec charitas debet eẽ simul ar
dens per dilectionẽ & feruens per delectationem.
Splendor uirtutis tantum illuceat: ut claustra car-
nis in cogitatione transcendat:semper tamen in co
gnitione se deficere recognoscat:ut dicat illud pri-
me ad Cor.xiii.Nunc experte cognosco:tunc autẽ
cognoscam sicut & cognitus sum.¶ Et hec cogni
tio debet eẽ prudens per discretionem: ut sciat qd
statui suo cõpetat:& tamẽ supereminẽs per supnã
irradiationẽ ut sciat se non proprio lumine uidere
que uidet.De hac exẽplum habemus in raptu pau
li qui audiuit archana uerba que non licet homini
loqui.Sed in his parum põt doctrina humana. Sẽ
tit autẽ experientia.Nam & paulus qui fuit raptus
in paradisum dei:uidit ea que nõ licet homini loq.
Et moyses post uisionẽ dei in monte dicit se inex-
peditioris lingue q̃ heri ꝙ nudiustertius effectum:
parum est enim quicqd in hac uita anima sentit re-
spectu huius quod est:& adhuc multo minus est
quod dicere põt.¶ Post triplicem anime statum
uideamus triplicem actum unctionis:& triplex un
guentum.Nam
Conuersio habet unguẽtũ corporalis pñie
Conuersatio tẽporalis iustitie
Consumatio spiritualis letitie.

¶ Primum fuit unguẽtũ magdalene de qua dicit
Io.xii.ꝙ domus impleta ẽ ex odore unguenti.No
li despicere hoc unguentum sancte peccatricis: qa
odor penitentie spirat usq; ad supercelestes mansio
nes spirituũ bonorũ ut sit gaudium angelis dei su-
per uno peccatore penitẽtiã agente &c.Vide ꝙ an
gelis est gaudiũ ad exaltationem:sed hominibus
est exẽplum ad correptionẽ:& fit de herbis amo-
ris que in nostro habẽtur hortulo:quas facile inue
nit homo:si iniqtates suas sine dissimilatione reco
gitat. Cum istis herbis amaris ad ignem feruẽtis
amoris aromata misceantur.¶ Myrrha inqt sponsa
Cant.iiii.& aloe cum oĩbus pmis unguẽtis:utrũq;
ẽt amarissimũ & a preseruandis corruptiõibus aptũ
& duplicem amaritudinem in penitente figurant.
¶ Prima est amaritudo mortis cum incertitudi-
ne hore.Secunda ẽ incertitudo iuditii cũ incertitu-
dine sententie:ex quibus amarꝫ cõficitur & pungiti
uum unguentũ.¶ Secundum fuit unguentũ stre
nuitatis & iustitie quo unctus est dauid:manufor-
tis & pulchro aspectu:de quo dicitur in ps̃. Inueni
dauid seruũ meũ &c.Hoc unguẽtum conficitur ex
oleo & balsamo.Oleum lucet & balsamũ redolet:
quia ex operibus iustitie procedit lucida consciẽtia
& odorifera fama:ut,puideamus bona nõ solũ co-
rã deo:sed etiam coram omnibus hominibus.
¶ Hoc est sanctum crisma quo unguntur spũales
athlete ecclesie tã pugiles q̃ prelati: qa hoc odore
debent ipsi singulariter fragrare:qa sunt ubera spõ
se:ut unicuiq; eorum ueraciter possit dici illud Cãt.

primo.Meliora sũt ubera tua uino fragrãtia unguẽ
tis optimis.¶ Hoc unguẽtũ multũ ẽ euaporatiuũ
maxime propter balsamũ: quia sancta uita in tali-
bus spargit odorem suũ:ut quilibet eorũ possit di
cere illud.Eccle.xxiii. Quasi balsamũ nõ mixtum
odor meus.¶ Dicitur ꝙ balsamũ purũ hoc modo
cognoscitur:ꝙ si gutta eius in lacte caprino pona-
tur:lac coagulatur & gutta descendit ad fundũ:so-
phisticum uero in aqua supernatat.O q̃ mirabile ẽ
illud experimentũ:per lac caprinũ intelligo excessi
uas cõmẽdationes adulantium de uite perfectiõe.
Sed uerum balsamũ in sancto uiro lac coagulari fa
cit:quia uerba adulatoria in uane blandientibus tri
stitia sue faciei & dura increpatione restringit:& ad
sua congregatus intima ad fundũ sue uilitatis de-
scendit.O q̃ uerum signũ ẽ:ꝙ ẽ balsamũ uerũ quã
do suũ sibi retinet & restituit alienũ:sed sophisticũ
in aqua supenatat:qa cui ueritas nõ subsistit:statim
laudi quãtũcunq; modice aures aperit:facie hilare
scit:& totũ in illorum applausum se spargit.¶ Ter-
tiũ ẽ unguentum spiritualis letitie:quo ungit sum
mus sacerdos Aaron:sicut in ps̃.dicit.Sicut unguẽ
tũ in capite quod descendit in barbam barbã Aarõ
quod descendit in orã uestimẽti eius:hec spũalis le
titia a xp̃o capite principali descendit in capitibus
prelatorꝫ:& descendit in barbã.i. in eorum opera
infirma siue extrema:quia tã in arduis q̃ in paruis
letitiã spiritualem ostendũt.¶ Hi sancti prelati ec
clesie debebant portare in uberibus suis utrũq; un
guentum & conuersationis strenue per opa actiue
& spiritualis letitie per gustũ cõtẽplatiue:ut in pri
mo sint reges & strenui bellatores:& in secũdo sint
pontifices & deuoti oratores:unde hoc unguentũ
conficit ex nardo deuotionis & thure orationis.
De nardo Cant.i. Nardus mea dedit odorẽ suaui
tatis.Nardus herba ẽ humilis crescens in cacumine
montis multos emittens capillos calefaciẽs & de-
siccans.¶ Hec ẽ spiritualis letitia:quia consolatur
deus eos qui se reputant uiles:cum tamẽ in eminẽ
tia uirtutũ habeant statum suum.Et multos capil-
los affectuosarum meditationum emittunt: & in
igne diuini amoris ardent:quẽ tamen in terra cohi
bent per humilitatis conuersationẽ:& a se omnem
carnis abdicant uoluptatem.Bona nardus est ista:
de qua dicitur ꝙ non multum reddit odorem: nisi
conteratur:quia nec sancti uiri suam sanctitatẽ ostẽ
dunt nisi necessitate cogente: & maxime quando
tribulationibus conteruntur:ut Iob:uel quando p
manifestationem suorum magnalium pseudo cõ-
funditur:sicut fuit in paulo.¶ Audi de thure Cant.
iiii.Odor uestimentorum tuorum sicut odor thu-
ris.Ibi enumerãtur diuersa unguenta & omĩa aro-
mata:quia anima orationi dedita ex diuina influen
tia omni uirtuti redditur perfecta:in tantum ꝙ to
ta sua conuersatio uidetur odor thuris: quia aperte
in oculis omnium clarescit:quia totus est mente &
corpore sine fictione translatus in deum. Sicut.n.
odor thuris soli deo offertur:sic & tota eius inten-

tio deo conformatur:& in ipso solo stabilitur. Et hoc est illud unum quod maria elegit. Et quia de dei bonitate nihil dubitat:quin semper quod melius est faciat:ideo eius oratio semper faciem suam i deum stabilit:& ab omni uanitate excludit: & sep i deo letitiam reddit:ut de ea dici possit illud pmi Re.i. Vultus eius non sunt amplius in diuersa mutati:hec autem unguenta tria triplici uenundantur contractu. In triplici apotheca a triplici unguentaria. Nam conuersio emit suum unguentum a quadam discreta unguentaria que dicitur sacerdotalis iurisditio que collata e petro & successoribus suis tam illis qui uoluptati sunt in plenitudine potestatis:q in parte sue sollicitudinis quibus oibus affectus pietatis iesu per insufflationem sui flatus cōmittitur:cum dicitur Io.xx. Accipite spiritū sanctū: quorꝶ remiseritis peccata remittunt᷑ eis:& quorum retinueritis retēta sunt. Illud āt unguētū sumitur de apotheca disciplne.s.de ordinata eorum correctione. De qua ad hebre.xii. Omnis disciplina i presenti uidetur no eē gaudii sed meroris. Et ibidem i disciplina perseuerate tanq̄ filiis uobis offert se deus. Emitur āt donatio cōfessionis legitime. ¶ Cōuersatio emit unguentū suū a quadā unguentaria que uocatur lectio studiosa:que iplet per opera que legitur in scriptura. Et illud sumitur de apotheca sacre scripture. Non extranee in qua sunt precepta & salubria consilia uirtutis eius. De hac prime ad thy. iiii. Attende lectiōi: exhortationi:& doctrine &c.& sequit᷑. Hoc.n.faciens & temetipsū saluū facies: & eos qui te audiunt. Quia sicut piguia pecora signa sunt boni pastoris. Sic disciplinata uita & ordinata familia signū sunt boni doctoris. ¶ Emitur autem a deuotione obediētie & adimpletiōis strenue: qa obedire debemus sacre lectioni:adimpleamus precepta: imitemur exēpla:declinemus prohibita: acquiescamus consiliis:& nō abutamur permissis: secūde ad Cor.ii. Ideo scripsi uobis ut cognoscā expe
perimētum uestrū:an in omnibus obediētes sitis ¶ Consumatio emit unguentū a quadā subtili unguentaria & sublimi:que uocatur cōtēplatio. Abac. ii. Super custodiā meā stabo:& figā gradū meum super munitionē:& cōtēplabor ut uideam quid dicat᷑ mihi:& qd respondeā ad arguētē me. ¶ Cōtēplatio ē liber & perspicax mētis intuitus in tres respiciens partes usquequaq; diffusas ad oīa que proponuntur. Sumitur autē hoc unguentū de apotheca sapiētie:quā paulus loquit᷑ inter perfectos. Hic eni sanctus in sapiētia sua manet:sicut dicit᷑ Eccle. xxvii. Istud unguētū emit᷑ denario aureo.s.cordis munditia qui denarius non est reprobatus propter infidelitatē. Nec falsus per similationē. Nec fractus per interruptionē:sed formatus in fide & ueritate:& ad similitudinē christi uite:& finali perseuerantia rotundatus. De quo Mat.v. Beati mūdo corde &c. ¶ His unguentis iesus inungitur:sed pmū funditur ad pedes:quia anima a sui cōuersione se humiliat:& solum in his que sue sunt utilitatis delectabiliter se occupat:propter quod luce.vii.dicit᷑ ꝙ benedicta magdalena osculabatur pedes iesu:& unguento ungebat. ¶ Secūdū funditur ad caput: dum rectitudinē iustitie obseruamus que in capite designatur:propter quod cetera mēbra regit. Sicut ceteras uirtutes regit iustitia. Mat.vi. Vnge caput tuū:unctio capitis ē cōpati christo i mēbris suis:qd pertinet ad rectitudinē sancte uite. ¶ Tertiū unguētum pertinet ad totū corpus:ut in omni congerie operū nostrorū letitia manifestetur. Prouer.xxvii. Vnguento & uariis odoribus delectatur cor: quia affectiones spiritualis letitie tollūt omne ipedimētum difficultatis in opere uirtuoso. Quo cōtra de accidiosis dicitur Eccle.x. Musce moriētes perdūt suauitatē unguēti: hec omnia unguenta perficit ille benedictus unguētarius:de quo dr̄ Eccle.xxviii. Vnguentarius faciet pigmēta sanitatis & unctiōes conficiet suauitatis qua unctus iesus q xps dicitur: ungit oēm animā quā sanat:ungit inq̄ in remissione peccatorꝶ:ungit in strenuitate operū:ungit in pfectione cōsumata supernorꝶ gustuū & affectuū. In cuius signū incipiētes:unguntur itrātes ad statū pn̄ie in baptismo:ungūtur pficientes i strenuo ope in cōfirmatione:ungūtur exeūtes iā i perfectione cōfirmati & cōsumati q debēt in āplexus spōsi & nude uisionis assumi in extrema unctione:ut sic & pncipio boni pfectus & cōsumatio i uncto iesu recognoscatur in eius interna & continua unctione: ¶ Voluit autē ad passionē appropinquās iesus inungi:& sup caput suū alabastrū frangi: in signū ꝙ cū multa cordis letitia ex amore feruenti & suauissimo ad nos pugil inunctus procedebat ad cāpū certaminis:& ꝙ per fractionē sui mūdissimi corporis in cruce tanq̄ lucidi alabastri:& ab omni concupiscentia refrigerati effūdebat᷑ unguētū grē sup oēs mētes electorū oīum:cuius odore tota domus uniuersalis creature suauissime debuit delectari excepta ipiorꝶ caterua designata in iuda:q sicut uenenum humane nature uoluit hoc suauissimo odore mortis ruinā accipere:& in illa crucis structura:tanq̄ in uirtuosissima apotheca p expressionē sanguinis ppria benedictus iesus unguētarius h facit unguēta. ¶ Que Ber.xxii. Ser. super Cant. a paulo accipit ad quattuor reducta:dū ostēdit eū nobis factum a deo sapientiam:iustitiā:sanctificationē:& redēptionē:q a quattuor uirtutibus cardinalibus ipse exponit:per sanctificationē ipse accipiēs tēperātiā. Et p redēptionē fortitudinē prorsus copiosa redēptio: qa nō gutta:sed unda sanguinis largiter per quinq̄ corporis ptes emanauit. Et postq̄ excusationē nō habēt q in odorē unguētorꝶ horum nō currunt:nisi ad quē minime forte odor puenit. Sed iā in oēm terrā exiuit odor uite:quoniam misericordia domini plena est terra:& misericordia eius sup oīa opa eius. Sic q uitalē hāc sparsā ubiq; fragrātiā nō sentit:& ob hoc nō currit:aut mortuus ē:aut putridus hec Ber. ¶ Et ibi probat ꝙ nunq̄ fuerūt in aliquo uere uirtutes nisi q̄ de effusione unguēti iesu i mē

Iesus asello latus
Iesus uoce laudatus
Iesus & lachrymatus
Iesus zelo armatus
Cap. i.
Iesus rex orbis ueniēs
Iesus urbi cōpatiēs
Iesus tēplum īgrediēs

ribus fideliū diffunduntur. d. sic. Quid uobis cum uirtutibus qui dei uirtutē iesum ignoratis? Vbi nā queso uera prudentia nisi in xpi doctrina? Vnde & uera iustitia nisi de christi misericordia? Et ubi uera tēperātia nisi in christi uita? Et ubi uera fortitudo nisi in christi passione? Et infra. Incassum quidem qs laborat in acqsitione uirtutū si aliūde eas sperā das putat q̄ a domino uirtutū. Cuius doctrina seminarium prudētie. Cuius misericordia opus iustitie. Cuius uita speculū tēperātie. Cuius mors insigne ē fortitudinis: hec Ber. Vbi dicit q̄ unguēta spon si sunt uirtutis fragrantie & suauitatis descendentis in sponsam quibus attrahit' in crucem post ipsū. Nā eius sapiētia ē occultū fidei. Eius eminentia arduū spei: sūma bonitas incendium charitatis: & eius doctrina regula prudētie: eius uita forma tēperantie eius misericordia infusio iustitie: eius strenua passio uigoratio fortitudinis nature. Ni sunt influxus spiritualis tracture dilecti iesu quibus petit sponsa se trahi post dilectū iesū: & ꝑmittit sibi non ocio se recipere: sed simul cū oībus his q sibi uoluerint adhuc delectabiliter currere in odorem unguētoꝝ sue precedentis: dirigētis: adiuuātis: & delectantis persone: donec introducatur in cellā uinariā in qua inebriatur ab ubertate domus sue: ut eam iā nō trahi oporteat odore longinquo sed in amplexibus dilectissimi iesu eternaliter conquiescat. Et hic terminetur liber tertius qui plus q̄ credidi: diffudit ramos doctrine iesu & miraculosorū operum: quibus suā diuinitatē condescendētem humano generi in unione nostre infirmitatis sibi facte per assumptionem passibilis nature nostre mōstrauit.

Explicit felicit' lib tertius arboris crucifixe uite iesu. Incipit eiusdem uite iesu prologus quarti libri.

MVltiplicatis ramis perfectionis uite & doctrine iesu & operationis miraculose mltiplicis: & adhesione disciplinaris cohortis que omnia secundum proportionē radicis & stipitis huius sacre arboris processerunt. Iā tēpus est ut in hoc libro quarto hec felix arbor producatur ad sūmū. Ita tn̄ q̄ eius finis ꝑncipio & medio appareat cōuenire. Nā in oībus premissis claret percurrenti quod scriptū ē: q̄ sūmus deus iesus ꝑ assūptā naturam semp ab humilitate incipiēs creature in suū sūmū uirtualiter reascendat. Qui cū semper hunc ordinē seruauerit cōplēs quod docuit maxime circa suū finē euidētissime demōstrauit: dū ab humilitate aselli incipiēs: & per sacratissime crucis suppliciū usq; ad inferna descēdens: & post uictor mortis gloriose resurgens ad dexterā dei patris eternaliter sessurus ascendens. Et quia sancta mat' ecclesia in die palmarum filii dei iesu incipit passionem: ideo hunc librum quartum ab hac die inchoantes dicimus.

Iesus asello latus
Iesus uoce laudatus
Iesus & lachrymatus
Iesus zelo armatus
Iesus rex orbis ueniēs.
Iesus urbi compatiens
Iesus tēplum ingrediens

Cap. i.

ATtende q̄ i hoc facto domini saluatoris mystico & mirabili cōprehenduntur multa deuota memorie rumināda: que ut facilius occurrerent memorie illius q uult uitā xpi trāscurrere i istos meditādo uersiculos: quod sub uno poterat uersiculo dici. In septē multiplicaui qd' & in aliis locis sepe feci: ubi sūt saluatoris facta mystica & deuota: ut per multos respectus eiusdē facti licet sint diuersa opa multiplicetur & attēdat' deuotio meditātis. Et licet de quolibet posset per se capl'm fieri ualde magnū: pp cōiūctionē memorie & breuitatis amorē simul tractādo pstringo. In hoc autē facto mystico continet' historialiter christi
Recessio de bethania sūmo mane:
Missio discipuloꝝ ꝑ adductione pulli & asine.
Sessio xpi sup iumēta discipl'oꝝ uestibus adornata
Occursus turbaꝝ ipsū ut regē recipientium
Prostratio uestimētoꝝ in uia:
Et cesio de arboribus ramorum oliuarū:
Et baiulatio & oblatio palmaꝝ:
Et omniū simul precedētiū & sequētiū cōcors acclamatio: ut saluarentur ꝑ potētiā noui regis. Insidiatio phariseoꝝ & increpatio dicētiū sibi ut discipulos: & turbas laudātes increparet. Cōpassio benignissima dn̄i iesu cū uidisset sacrilegā ciuitatem: super cuius futurū excidiū i uoces laudantiū cū magno fletu assūpsit lamētū. Comotio totius ciuitatis pro gloria itroeūtis iesu. Et ingressus i tēplū ubi symoniacos & rapaces & ppl'm latrocinio spoliantes: stupēdo miraculo eiecit de tēplo cū duro icretes uerbo. Ibiq; in tēplo multis sanatis cecis & patiōis uerbo. Ibiq; in tēplo multis sanatis cecis & claudis & aliis infirmis acclamātibus pueris. Osāna filio dauid i tēplo: & pharisei tabescētes inuidia & iracūdia dissecati circūdederūt eū. Et ostēdentes īdignationē cordis sui de laude puerorū audierunt cōfutationē per uerbū ꝓpheticū. Et iterū īdigne se rentes expulsionē suoꝝ facinoꝝ de tēplo quesicerūt a xpo. In qua potestate hoc faceret: ubi ꝑ negatiuā nisi fuissent ceci eis plene rn̄dit: & sic benignissimus iesus tota die cū eis disputās ad ipsos cōuertēdos: & i oculis eoꝝ faciēs dn̄itatis miracula & attrahens turbā gētiliū ad se: uoce ad ipsā dilapsa de clarificatione paterna sic dicit. Ioannes passiōis sue modū & mirabilē fructū eis predicens: usq; ad uesperā ꝑdicauit: & circūspectis oībus sicut dicit Mar. cū iā uespera eēt hora: quasi aspiceret si qs eum ex pietate in tota ciuitate sacrilega inuitaret hospitio: & non inueniēs cū suis discipulis ē de ciuitate egressus famelicus & ieiunus. Qui tamē mane a popu

lo instabili fuerat cum tanta gloria introductus: &
sic rediens bethaniã unde mane recesserat magnã
terminauit dictam: ibiq; sicut dicit matheus.xxi.il-
lũ fidelium cõuẽtũ docebat de regno dei. Creditur
autẽ ꝙ sic omni die faciebat & fecerit: & sic cum ali
is conflictatus fuerit & ieiunus sero rediens in be-
thaniã usq; ad feriam quintã in qua fecit paschalẽ
cenã ĩ mõte syon. ¶ Attẽde ãt ꝙ dominus ueniẽs
ad locũ sue passionis & mortis uere ostẽdit se deũ:
ac ꝑ hoc uolũtarie passũ: hodie nãq; potẽtiã sapiẽ-
tiã & bonitatẽ dei appropriata ĩ se patẽter oñdit.
Potẽtiã mirabilẽ ostẽdit ĩ mutãdo mẽtes dñoꝝ ani
maliũ: ut statim qñ discipuli suũ proferrent domi-
niis dicẽtes: dominus hi opus habet: statim dimise
rũt libere: ubi anthonomatice dicit' dñs uniuersal'
Secũdo ĩ attrahẽdo ppl'm ad ipsum sic suscipiẽdo
cũ diuinis honoribus & regio fastu: ubi & attracti
fuerũt plurimi hostes sui. ¶ Tertio suã mirabilem
ostendit potẽtiã qñ in tẽplo solus inermis illos sa
crilegos q iã cõspirauerãt eũ occidere sic eiecit de
tẽplo: & per nullos fuit sibi resistere attẽptatũ. Di-
cit ãt Hiero. ꝙ quoddã igneũ & radiosũ egredie-
batur de facie sue maiestatis ĩsigne. Secũdo osten-
dit magnã sapiẽtiã in cognitione futuroꝝ & cõtin
gẽtiũ causualiũ & absentiũ: quorũ cognitio ẽ pos-
sibilis soli deo. In hoc ꝙ uidit ubi erant animalia:
in eo ꝙ predixit: ꝙ domi dimitterent ea libera. Itẽ
ĩ eo ꝙ ꝑdixit ruinã & destructionẽ illius impie ci-
uitatis: & ordinẽ quo euenit: ultra hoc etiam mira
bilis sapiẽtia ipsa die ĩ multis respõsionibus & pa-
rabolis illos phariseos cõfutauit aperte. ¶ Tertio
ostendit bonitatẽ altissime pietatis cordis sui ĩ hu-
mili habitu quo aduenit: licet enim ita posset acci
pere dextrariũ etiã cuiuscũq; hostis sui sicut asinã:
uoluit tamẽ pietatẽ & mãsuetudinẽ & humilitatẽ
oñdere sup iumẽtũ despectũ & mãsuetũ totũ datũ
obseqis hominũ: nõ adornatũ auro uel serico: sed
uestimẽtis uilibus apostoloꝝ pauperũ uoluit ad-
uenire. ¶ Secũdo sũme oñdit bonitatem cordis sui:
quãdo sic flebile lamẽtũ assumpsit inter uoces lau
dantiũ & diuinũ cultũ & honorẽ regiũ sibi offerẽ
tiũ super excidiũ illius impie ciuitatis q̃ nec de sã-
guine uiui: nec de infamia mortui potuit satiari.
¶ Tertio ostendit affluẽtissimã bonitatẽ suam in
eo ꝙ ĩ tãto honore & applausu ciuitatis & omniũ
subiectionẽ nõ iuit ad palatiũ: nec ad soliũ regium
nec ad tribunal iuditiariũ: ut faceret uĩdictã de suis
sacrilegis homicidis qui iã eũ suo firmo statuto oc
ciderant: sed iuit ad tẽplũ ubi piissime illuminauit
cecos: erexit claudos: & multos sanauit infirmos.
Mansuetissime docuit mortẽ suã: & modum mor
tis etiã cũ alacritate predixit: & uocãs eum clarifica
torẽ sui. Et ne ista bonitas ĩ resolutionẽ degenera
re uideret': eadẽ pietate qua sanauit infirmos: incre
pauit incredulos: & expulit symoniacos: tẽplũ pur
gans a sordibus ĩ figura purgatiõis future ꝑ ipsũ
tẽpli ueri cordiũ electorũ. Sic ergo istũ benedictũ

iesum q ut agnus mãsuetus hodie uenit ad locũ
uictime potes uidere deũ oĩpotentẽ: sapiẽtẽ & op
timũ: ne tibi uilescat quod pro te dedit in morte
sic uolũtarie preciosissimã uitã suã. Preceptũ. n. erat
in lege: ut decimo die agnus introduceret' in ciui-
tatẽ ad locũ ĩmolationis fiende. xiiii. die: pp quod
ut ostenderet tibi iesus cũ quãta prõptitudiue uo-
lũtatis ueniebat ĩmolaturus pro te: cũ tanto hono
re uoluit ciuitatẽ intrare: per hoc tibi significãs ꝙ
se reputabat honoratũ in sũmo. Si ꝑ sue mortis ob
probria & dolorosa supplitia te filiũ mortis posset
educere de ĩferno: unde hodie quelibet anima de-
uota intuẽs christũ in asino sedẽtẽ põt admiratiue
dicere uerbum baptiste. Ecce agnus dei &c. Io. pri
mo. Ecce corporali pñtia demõstrat'. Agnus natu-
rali innocentia cõmẽdat': dei persona ĩ excellentia
sublimatur. ¶ Ecce est aduerbiũ demonstratiuum
triũphalis processionis cũ floribus personalis obla
tionis: prophẽtalis ꝑdicatiõis & figuralis expressio
nis: q̃ oĩa hodie fuerunt ĩpleta & demõstrata sicut
dictũ ẽ supra. Et sicut fuerũt ꝑdicta per zachariam
ꝓphetã. ix. c. Exulta satis filia syon: iubila filia hie-
rusalẽ. Hoc fuit in triũphali processione. Ecce rex tu
us. Rex inq̃ potestate: tuus germanitate: iustus eq-
tate: saluator pietate: hoc fuit ĩpletũ hodie in perso
nali oblatione sui ad locũ certaminis: ut tũc posset
dici oĩbus electis illud Esa. xxxv. Confortate ma-
nus dissolutas: & seqtur. Ecce deus ipse ueniet et sal
uabit nos. & sic uides ĩpletã prophẽtalẽ predicatio-
nẽ. ¶ Seqtur ipse paup ĩmo simul in unũ diues &
paup: paup humanitate: & diues diuinitate. ¶ Seq
tur figuralis expressio cũ dicit'. Et ascendẽs sup asi
nã & sup pullũ filiũ asine: hoc ẽ super populũ iudai
cũ & gentilẽ. Ipse. n. ẽ pax nostra q fecit utraq; unũ
Attẽdat ãt ipsa obstinatio iudeoꝝ. ¶ Quoniã sicut
ait Criso. Nunq̃ uidit in decursu tẽporũ regẽ iudeo
rum tali habitu incedẽtẽ: sed in hoc solo ẽ cõpletũ
qa de hoc solo ante fuerat ꝑdictũ: unde inexcusabi
lis ẽ eoꝝ malitia: qa ĩ toto decursu uite sue passio-
nis & mortis christus processit sicut antea fuerat
prophetatum. ¶ Stupendo autem modo histo-
ria istius diei in mystico significato diuinã sapien
tiam representat

Hic enim figuratur & exemplatur tota xp̃i uictoria
& modus uictorie de toto regno: carnis mundi &
diaboli

Hic mirabiliter instruitur contemptus honoris
mundani

Hic mirabiliter informatur hõ ad moderãtiã ob-
seruandã ĩ omni statu regiminis sui

Hic quarto instruimur quomõ exire debeamus ob
uiam xp̃o in actibus uirtuosis. ¶ Primo uide hic
excellenter significari christi uictoriã: quasi. n. triũ-
phãti de morte: licet hoc nõ caperent faciẽtes oc-
currunt turbe cũ floribus & palmis redẽptori obui
am & uictori triũphanti dant digna obseqa: filium
dei ore gentes predicant in laudẽ xp̃i uoces totiũ

per nubila. Osanna. Sicut. n. nunc benedictus iesus duos discipulos de mōte oliueti in castellū qd' erat contra eos misit: & sic turbā attraxit ad se cum signis supradictis. Sic de monte oliueti. i. de sua pietate altissima & inestimabili in castellum mundi obseratum & obfirmatū in sua pertinacia cōtra uitā xpi misit duos discipulos suos. i. duas emanationes a seipso sinceras: splēdorē. s. uirtutis & ardorē charitatis

Vel duos discipulos pp notitiā duoꝝ testamētoꝝ

Vel duos propter litterā & spiritū

Vel duos propter duo precepta charitatis

Vel duos propter duplicē uite perfectionē: actiuā. s. & contēplatiuā

Vel duos pp duos conuertēdos populos. Synagogā. s. que figurata ē per asinā que fuit domita iugo legis: & ecclesiam de gentibus figuratā per pullū propter lasciuiam cōuersatiōis: quē tamē pullum genuit filiū synagoge: uel duos misit pp duplicē ordinem sublimiū doctorum figuratoꝝ in apostolis & alioꝝ mioꝝ figuratorū in septuaginta discipulis. Ni per īperiū dñi soluūt asinā & pullum nec demones q ꝓus dominabātur eidē audita domini maiestatem ausi sūt prohibere. Sup istos apostoli ponunt sua uestimēta: qa ꝑncipales sancti honorāt inferiores p sua uirtutū patrocinia & p suarū predicationū īplenda lumina: ut sic fiāt dominice sessioni aperti per humilē obediētiā: mādata xp̄i faciētes humiliter: & exēpla sue perfectionis imitātes uiriliter & ardenter. Ni ergo sicut & in aīalibus: sic & ī turbis figurātur. Et istius benedicte multitudinis credētiū plurima turba. s. sacratissimoꝝ martyrū strauerūt uestimēta sua in uia: qa tradiderunt corpora sua propter deū ad supplitia: & sic uiā dn̄o parauerunt p tormēta corpoꝝ suoꝝ: ut sic uenirēt ad ciuitatē cōuerse multitudinis credētiū populoꝝ. Alii āt sunt cōfessores & doctores q cedebāt ramos de arboribus: qa de cōuersationibus primoꝝ patrum accipiētes uirtutū exēpla suā reformauerūt uitam: & sanctis dei īspirationibus occurrētes p opera uiā ordinauerūt xp̄o aliis efficatia prebēdo exēpla: per que xp̄s intrat ad alios possidendos. Alii uero de hac turba sūt sacratissime uirgines: q̄ licet fuerint corpore fragiles: fuerūt tamē uirtute potētes: cum floribus & palmis. i. cū mūditia mētis & carnis: & cū palmis multiplicis passionis exierūt obuiā redēptori: ipsū tanq̄ spōsum sanguine recipiētes: cui cōformabantur p mūditiā & cōiūgebant' p similitudines passiōis sanguinē sibi pro sanguine reddentes ī tollerātia dure mortis. Et sic benedictus iesus oleo sue pietatis diuersimode super electos fundēte fiat finalis coniunctio omniū scōꝝ precedentiū & sequētiū imo una uoce laudātiū suū benignissimū aduentū: & uictoriosū mortis triūphū: & acclamantiū suū benedictū & eternū regē & recognoscētiū ab ipso plenariū reformatiōis beneficiū ī receptione corporū gloriosorū: a quoꝝ cōsortio exclusis ipsis symoniacis: & in dolo & malitia occupātiū dei tēplū Iesus uictoriosus rex & eterni p̄ris filius cū oībus mēbris suis illā supernā ciuitatē eterna pace dotatā perpetuo regnaturus ingreditur in qua ē eterna gratiaꝝ actio & uox laudis. Quomō āt plene ī hoc facto doceat ueritatis magr̄ iesus falsitate honoris mūdani: ac p hoc prouocat ad cōtēptū patet. Si attēdas quattuor in historia hodierna: quoꝝ cōtraria appetūt ambiciosi: nec inueniūt in honoribus suis. Appetūt. n. sublimitatē & excellentiā. Cōtra qd' xp̄s accipit asinā: nō qualēcūq; sed cōmunibus obseqis ppl'i multiplicit' subiugatam: afflictā & inhonoratā. q. d. iesus ābiciosis. Nō appetatis honorē huius uite: qa nō ē excellētia: sed asina uilissima multiplici sollicitudine & timore: & uiliū personaꝝ submissione domita & uilificata: qa quo super plures ābitiosi appetūt dominari: eo necesse habēt pluribus subiici & sepe usq; ad despectissimas uilitates. Secūdo uanitas mūdi & ambitio petit ī honoribus iocūdari: unde & istis magistratibus fiunt cātica & choree in tīpano & choro: in cordis & organo. Cōtra quod dn̄s hodie offerētibus cantica dedit lamēta dū abūde fleuit: p hoc dans intelligere q̄ hoīes mūdi ducūtur ad fletum eternū. Iuxta illud Iob. Tenēt timpanū & cytharā ducunt in bonis dies suos & ī pūcto ad īferna descendūt. Tertio ambitiosi in honoribus sibi securitatē ꝓmittūt: eo. n. fatue dicūt q̄ ē securior quo ē supior. Cōtra qd' hodie iesus uoluit hēre dū sic honoraret' suos insidiatores ad latus: dū dicūt ei pharisei. Audis qd isti dicūt. Increpa eos: & dū ppl'us eū regē acclamabat: ꝑncipes phariseorū eius ptractabāt mortē: p hoc significās q̄ ubi ē status altior ī ista uita: ibi ē casus grauior: sicut satis patet cōsiderāti ruinas magnoꝝ: maxime regū isrl': q sic ꝓditorie iugulabātur a seruis. Quarto hūana stoliditas ꝓmittit sibi in honoribus sacietatē. Credit. n. suū getare appetitū cū cepent dominiū: & repleuit se ipsū de substātia paupum. Iuxta illud Iob. xii. Abūdant tabernacula ꝑdonū. Cōtra qd' iesus hodie in ciuitate honoris nō comedit nec bibit: sed famelicus īde exiuit p hoc oñdēs q̄ honores & abundātia tēporaliū ducūt ad ppetuā egestatē & famē. Sicut patet ī diuite epulone. Quomō āt sic doceatur moderamē ī oī statu regiminis humani: patet si ista quattuor supradicta etiā aliter pertractemus: hodie. n. iesus mirabilem fecit processionem exiens a bethania: & rediens in bethaniam quia omnis processus uirtuosus est ab imperio paterne obedientie exire ad opus ꝑcepti consumandum & post cōsumationē redire ad eādē obediētiā p̄ris regratiādo & recognoscēdo se habuisse ab ipso uigorē operādi & pfecte subiiciēdo nihil sibi glorie retinēdo. Bethania. n. interptat' domus obediētie. In isto ātinere benedictus iesus fecit quattuor uirtuales stationes: quas nos debemus facere in gressibus mētis nr̄e. Incepit nāq; ī hūilitate: pcessit in charitate

pfecit in eqtate: & cōsumauit i paupertate. Et qa oīs humana uia ad pditionē tēdēs p imoderātiā incedit infládo se i honoribus: effundēdo i carnalitatibus: distrahēdo i diuitiis tēporalibus: indignádo i aduersitatibus: ideo benedictus iesus in quolibet istoꝝ quattuor miscuit moderātiā cū supfluitate uitii ut ip sā expelleret: & expellēdā doceret. Náq in pmo gradu sue pcessionis miscuit honorē cū humilitate ut excluderet imoderātiā q̄ ē i honoribus: uñ cū sciret ppl'm exire ei obuiā ad recipiēdū eū ut regē: ecōtrario accepit asine uilitatē & alia hūilia q̄ dcā sūt supra ut eius exēplo christianus edoctus: cum se honor īgerit: se hūiliare addiscat: & lasciuiētē ppl'm uanitates cordis sui sub disciplina subiicere: sciens φ q̄to sub maiori honore aliqd ad dedecus uel patibulū inducit': tāto magis uituperat'. Et hoc cōsiderare multū destruit honoris appetitū: pp qd' dr Zacha.ix. De rege paupe q sedet sup asinā & pullū φ ipse destruet quadrigas effrain. In secūdo gradu sue processiōis miscuit meroris fletū cū alacritatis cantu: ut dictū ē supra: dixit. Si cognouisses & tu q.d. fleres sicut ego: qa q i mūdano solacio delectat': sicut.d. Grego: quasi p prata uirētia ad iteritū ducit': uñ licet gaudiū sit honestū qd' sepe scis uiris offert' a mūdo: sēp tñ debēt tristitiā admiscere: qa eccle.vii. dr. Cor sapiētis ubi ē tristitia & eiusdem li. iiii.ca. Cōsulit φ i die bonoꝝ nō imemor sis maloꝝ: ut sic gaudiū tēperet'. Sed heu hodie hoīes carnales nō in honestis gaudiis occupati: ñ uestes: sed lapides: nō frōdes: sed spinas i itinere xp̄i spargūt obdurati i malo: ut lapis & spinis diuitiaꝝ atq deliciarū hirsuti ad modū ericii: xp̄i uiā & uitā pūgunt & lacerāt tā exēplo q̄ uerbo. In tertio gradu xp̄s exhibuit rigorē eqtatis cōtra falsā pietatē excludēdā imoderātiā in diuitiis. Ná cū introisset in tēplū. inde latrocinā tes eiecit.d. φ domū patris fecerūt speluncā latronū. Attēde āt φ ibi uēdebāt res aptas p sacrificiis & nūmularii stabāt ad sedēdū p prestādis pecuniis ad talia emēdū ut offeretur i tēplo. Sicut nūc candele uēdunt' & huiusmodi talia in ecclesiis ut sacerdotibus offeratur. O q̄ multi sūt hodie tales q sub spetie pietatis modos nouos īueniunt in ecclesiis: qbus a paupibus possint pecuniā extorq̄re: q̄ tñ in subtili dei examine ab eis tanq̄ latrocinia requirētur: nec credāt deū decipere: & suam auariciā excusare: quia xp̄s tales eiecit de templo: ut ōnderet φ qui talia agūt de suo eiitient' regno. Propt' hoc hic cū signo ire singl'arit' contra falsā pietatē armat'. Id.n. singularit' deū turbat φ malignā auariciā & symoniacā fraudē sub spē pietatis & dīni cultus colorat: uult.n. deus φ sibi obediatur in purissima paupertate seruāda: & nō uult honorari supfluo cultu habūdātie quorūcūq pciosorū: maxime autem ab his qui habent' de paupertate uotum: quoꝝ malitia bñ figurata fuit i saul q in destructiōe amalech cōtra dei pceptū pepcit melioribus de gregibus retinēs ut decebat ad diuinū sacrificiū: sed ibi perdidit regnū: qa melior ē obediētia q̄ uictime. Ita ml'ti i simili pdūt sue pfessiōis statū: & p cōseques etnū regnū. Et qa ista malitia cōtter a maioribus uenit. Iō dr̄ facta expulsiōe taliū de tēplo: & sanatis cecis & claudis pueri clamabāt. Osāna filio dauid. De qua tamē phisei murmurabant: qa si aliqñ spūs xp̄i p os alicuius ferueat: & talia uelut idigna tēplo pfessionis pmisse reprehēdat: simplices & pueri illuminātur ad cognoscēdū: & rectificātur ad imitādū: & iō laudāt dei filiū. Ecōtra uero obstinati auctores taliū & imitatores uitii phiseorū: tales p xp̄o zelātes redarguūt. Quibus optia adiuētiōe pōt respōderi: φ si hi tacuerit lapides clamabūt. Esto φ pdicatores ueritatis nō condēnarent talia: lapides supfluitatis & curiositatis in edificiis excessiuis trāsgressionem promissi status alta uoce clamarent. O cōtra quot hodie lapis de pariete clamat: q panes paupeꝝ faciūt lapides suaꝝ uanitatū. Melior eēt sniā i ista pte quā diabolus dicebat. Dic ut lapides isti q sūt supflui & nociui fiant panes: & reficiātur uiscera pupilloꝝ. In quarto gradu miscuit uigorē cū aduersitate ad ipatiētiam tēperādā. Ná cū i mane receptus fuisset cū tāto honore: & sic laborasset p eis tota die: ut dictū ē supra circūspectis oibus ut.d. Mar. Nō īuenit q sibi guttā aque offerret: sed i bethaniā rediit per hoc dans nobis exēplū patiētie: ut equanimit' sustineamus: siue sit fames: siue penuria: siue humana uerecundia licet olim fuerimus diuites: & in honore sublimes. Sed uide qa iesus q cibū nō īuenit in hierusalē ciuitate opulēta: īuenit i bethania uillula: qa sepe diuites sūt obdurati: & auari ipsi iesu: cui sūt paupes liberales. Et sic potes uidere φ bñdictus iesus suam pcessionē hodie i paupertate finiuit: & de uanitate mūdani honoris nudus aufugit. Stupēdo āt mō honor hodierne diei dolorosas & opprobriosas cōditiōes passionis xp̄i ml'tiplicit' augmetauit. Opprobriosius ē.n. statim post sublimes honores uilissime deiici. Et dolorosius ē ab his qui debēt esse amici crudeliter tractari & occidi: uñ i honore benedicti iesu hodie suscepto cōplet' illud pmi Mach.i. Secūdū gloriā eius ml'tiplicata ē ignominia: & solēnitas eius cōuersa ē i luctū. Quod ut aliqualiter uideas: scias φ iudei hodie eū quadrupliciter honorauerūt: & p quolibet honore cito duplex dedecus reddiderūt. Et sic bñdictus iesus suscepit de manu iudeoꝝ ipioꝝ duplicia p oibus pccīs nr̄is. Honorauerūt eum.

In personis propriis
In uerbis laudis
In operibus uirtutis
In rebus suis.

In psonis ppriis: qa pcesserūt ei obuiā personalit' & sic itroduxerūt eū in hierusalē. Sed multiplicata ē eius ignominia: qa idē populus i eodē loco tēporibus eisdē eū crucifixit postmodū: & de eadē ciuitate eū nō equitādo: sed crucē portādo cōtumelio

se eiecit. Nec sufficit una ignominia p uno hono-
re: sed uili pcio uenditus ut latro ab eis capit᷑: & bar
rabas pessimus latro ei preponit᷑. Sic sepe multi p-
sonaliter uadūt ad ecclesiā: uel sumūt fidē catholi-
cā: uel assumūt religionē altā: & sepe multiplicant
malitiosa opa: & sic p uno honore multiplicē igno
miniā faciūt xp̄o: qa ipsū dehonorant corde & ope
re: quē honorāt tm̄ simpliciter pn̄tia psone uel chri
stiani falso noīe: uel religiōis habitu siue religiōis
effectu. ¶ Secūdo ī uerbis & ī laudibus honoraue
rūt eū iudei acclamando eū deū regē iustū & salua
torē in his uerbis. Bn̄dictus q uēit ī noīe domini:
quo ad pm̄ū. Rex israel: quo ad secūdū. Benedictū
regnū pr̄is nr̄i: quo ad tertium. Osanna.i. saluifica:
quo ad quartū. Ecōtra mlʼtiplicata ē ignominia. O
q̄ male cōueniūt. Benedictus q uenit &c. Et tolle
tolle crucifige eū. Rex israel: & nō habemus regē
nisi cesarē. Et benedictū regnū pr̄is nr̄i dauid. s. san
cti & iusti. Et si nō eēt hic malefactor nō tibi tradi
dissemus eū. Et salua nos: & sanguis eius sup nos.
Et saluum te fac: descende de cruce. O quam mala
mutatio gentis exasperantis in uerbis asperis: sed
non sufficit hec ignominia: sed uerbis irrisoriis
& īproperatoriis insultant ei dicētes. Prophiza: &
uach q destruis tēplū dei: & aue rex iudeoꝝ: & si tu
es filius dei descēde de cruce: & multa similia. Ver
tat᷑ ergo in luctū cythara nr̄a: & ne letet᷑ ī laude sua
ne forte extrema gaudii luctus occupet: quia sic in
saluatore nr̄o oēs laudes uituperio cōmutātur.
¶ Tertio honoratus ē ī operibus uirtutis: qa ster-
nētes ramos palmarū & oliuaꝝ: flores & folia pro
sternebāt in uia: p hoc.n. designātur opa uirtuosa
secūdū Grego. O q̄ dissimilis ē ignominia subsecu
ta: q̄ dissimiles sūt rami & crux: flores & spine: folia
& claui: palme & uirge. O mala īmutatio cordis p-
uersi: nō sufficit hoc: nisi ēt mlʼtiplicet᷑ ignominia:
ultra hoc ēt cōsputus & collaphizatus: ac amarissi-
mo felle potatus. ¶ Quarto honorauerunt eū cū
rebus suis: qa uestimēta ei psternebāt in uia: sed cū
reuerētia exuētes & xp̄i pedibus sūmittētes: sed q̄ta
ē ignominia subsecuta: & q̄ multiplicata cuius pri-
us prosternebāt aliena uestimēta: nūc auferebāt sua
& sors super ea mittit᷑. Nō fuit dimissa ei nisi una
tunica. s. caro mūdissima suo sanguine rubricata &
uulneribus lacerata: sed & ab ista fuit anima eius sā
ctissima dolore abiecta. Nec sufficit īpiis q xp̄m nu
dant uestibus suis: nisi ipsū derideāt in alienis. Nūc
chlamide coccinea: nūc purpura: nūc ueste alba: nūc
uelāt oculos: nūc pcutiūt pugnis: nūc polluūt spu
tis: ut sic nō deficiat a multiplicatiōe ignominiosa
dedecoris p gloria suscepti honoris. Sic ergo potes
uidere: q̄ multiplicit᷑ xp̄s hodie mūdanos uilifica-
uit honores. Multiplici.n. de cā istū honorē uoluit
assumere ī fine uite sue: pmo ad oñdēdū q hono-
res mūdani sūt ī sua ptāte. Ita q qn̄ uoluit eos acce
pit: secūdo ut nos ab ipsoꝝ appetitu retraheret si-
cut multipliciter declaratū ē supra. Sicut.n. mr̄ nu-
ces plenas uermibus uitupans īduceret paruulum
ne comederet uermes cū nucibus: si paruulus nol-
let sibi credere: una manu accipet & frāgeret: & par
uulo detestādū uermē ōstēderet. Sic xp̄s hodie fe-
cit paruulis suis: qbus fugā honoꝝ uerbo predica-
uerat & exēplo mōstrauerat ī tota uita sua. Et nūc
in isto honore ultimo assūpto quattuor uermes p-
dictos horribiles sub falso noīe mūdani honoris de
clarauit latere. Tertio sūpsit istū honorē ad passio-
nē suā multiplicit᷑ augmētādā & accelerādā: excitā
do p hoc inuidiā iudeoꝝ: unde & ipsi puocati di-
cebāt: uidetis qa nihil proficimus: ecce totus mun
dus post ipsū abiit: p hoc.n. sunt prouocati nō so-
lum ad citius capiēdum eum: sed etiam ad tractan-
dum eum uilius & crudelius: & īsultandum ei mlʼ-
tiplitius: tanquam ei q malis gratibus suis sic fuis-
set de nouo sublimiter honoratus. Hoc āt fecit Ie-
sus non intentione augmētādi eoꝝ malitiā. sed cō
pleuit quod decebat suā sapientiam & dispositio-
nē paternā: & semper de bono iesu facti sunt phi-
sei ipsi peiores. Quarto sicut dictū ē supra ad oñdē
dū cū q̄ta uolūtatis prōptitudine mortē recipiebat
pro nobis quādo illa faciebat q̄ & accelerabāt eū &
eius cumulabāt angustiā: unde sicut dicūt Ber. &
Criso. Quādiu eū mors insecuta fuit in iudeoꝝ īsi
diis: nihil cōtra ipsū potuit: sed ex quo ipse insecu-
tus ē mortē ea sibi pcurando pro nobis: nec fauor
populi: nec reuerētia loci: nec sanctitas festi potue-
runt ei mortē uel ī minimo retardare. Quis ergo n̄
desiderat totis uisceribus mortē sustinere pro xp̄o
qn̄ uidet eā ipsū bn̄dictū dei filiū pro nobis tot co-
natibus insectari? Suscitauit lazaꝝ: uenit ad cōuiuā
dū secū: excitauit turbā: ut eū reciperēt tanq̄ regem
sūmum: expurgauit tēplū a spurcitia phiseoꝝ. In-
crepauit eoꝝ malitiā: & quottidie stabat cū ipsis p-
dicādo icrepādo: scripturas exponēdo: & filiū dei
se manifestādo: ex quibus omnibus excādescebat
eoꝝ malitia impia: ut eū deglutirent in mortē: quē
tn̄ ex his sūme debebāt diligere: ut uere salutis au-
ctorē: ultimo figuratur quomō debemus exire triū
phādo de uitiis obuiā saluatori. Ipse.n. saluator est
mediator p incarnationē: & redēptor pro passione
triūphator pro resurrectiōe. Remuuerator p extre-
mā remunerationem & retributionem. ¶ Ad simi
litudinē autē honoris hodie xp̄o exhibiti debemus
ei exire obuiā spūalit᷑. Mediatori ramis & floribus
choruscātes ad similitudinē puritatis incarnatiōis
sue. Redēptori salutē aīe postulantes: quia ipse per
mortē suā redemit nos de maledictione legis fa-
ctus pro nobis maledictus: sicut dicit Apostolus.
Triūphatori uocibus & cordibus iubilantes: quia
mortē nr̄am moriēdo destruxit &c. Remuneratori
uestimenta eius pedibus prosternentes. i. tēpora-
lia nostra amore ipsius pauperibus arrogātes q sūt
pedes sui. ¶ Istis enim quattuor modis iudei exe-
untes honorauerūt eū: sicut patet discurrēti histo-
riam. Primo igit᷑ debemus exire ramis & floribus

adornati: unde cātat ecclesia. Occurrūt turbe cū ramis floribus & palmis. Nā per ramos intellige bona opera: per palmas uitiorꝝ uictoriā: sine qbus exire obuiā christo nō possumus: pp quod dicit exo.iii. Cū egrediemini ṅ exhibitis uacui.s.bonis operibus. Quia sicut precipit Exo.xxiii. Nō debes apparere in cōspectu dñi uacuus. Exeas ergo cū uiola hūilitatis: cū lilio castitatis: cū rosa charitatis. His floribus desiderat fulciri spōsa: cū dicit Can.ii. Fulcite me floribus stipate me malis &c. Sed multi in malitiis suis ramos cōuertunt ī flagella: & flores ī spinas more iudeorꝝ. Contra quos Ambro.d. ī sermone. Scitote & firmiter credite ꝙ hodie faciunt christiani male uiuētes: quod tūc fecerūt iudei christū psequētes. ¶ Secūdo debemus xp̄o obuiam ut redēptori exire: salutē aīe postulantes: unde dicitur Mat.xxi. Turbe āt que ꝑcedebāt: & sequebātur clamabāt dicētes. Osanna filio dauid. Osanna saluifica interpretat: hec āt salus facta est in cruce quādo effuso suo sanguine xp̄s operatus ē salutē ī mūdo in medio terre. In qua sanguinis effusione: tā ꝗ precedūt in ueteri testamēto: ꝗ qui sequūtur in nouo cōsequuntur salutē: pp quod ad hebre. ultimo ait ap̄ls. Iesus ut sacrificaret per suū sanguinē populū extra portā passus ē. Exeamus ergo extra castra improperiū eius portātes. ¶ Tertio exire debemus obuiā xp̄o triūphatori uocibus & cordibus iubilātes: triūphator fuit xp̄s in resurrectione: qm̄ ut dicit ap̄ls ad col.ii. Expolians ꝑncipatus & ptātes traduxit cōfidenter palā illos in semetipso ratione cuius sibi debet honor & gloria: hūc honorē exhiberunt sibi iudei. qn̄ sicut dr̄ luce.xix. Ceperūt oēs turbe descendētiū gaudētes laudare deū uoce magna sup oībus que uiderant uirtutibus dicētes. Benedictus ꝗ uenit rex ī noīe dñi: pax in celo & gloria in excelsis. ¶ Quarto debemus exire obuiā remuneratori uestimēta eius sternētes pedibus: hoc fecerūt hodie iudei: de qbus Mat.xxi. Plurima aūt turba strauerūt uestimēta sua ī uia. Sicut āt Grego. dicit ī quadā ome. Quid sūt terrena oīa: nisi q̄dam corporis indumēta? Pedes uero christi sūt paupes quibus mēdicādo discurrit. Istis ergo pedibus uestimēta sternūt: cū bonis tēporalibus sustētātur. Et si tēporalia habētes remuneratione attēdat: bonū ē in paupibus seminare: qa tale semē centuplū reddit fructū: qnod significatū fuit geñ.xxvi. cum de Isaac legit. Seuit isaac ī terra illa: & īuenit in ipso anno cētuplū. Sed multi sūt similes iudeis ꝗ hodie uestimēta sua ꝓsternūt pedibus iesu: & in parasceue ipsū ꝓpriis uestibus spoliauerūt: & flagellis multipliciter afflixerūt. Sic & multi ex una parte elemosynas aliquas faciunt: & ex alia xp̄m denudant per rapinas & usuras: dolos & fraudes: ipsū in pauperibus spoliātes: & multis iniuriis cōtristātes. Sciant ꝙ qcqd pauperibus fit comodi uel iniurie se accepisse in seipso testat Mat.xxv. Quādiu fecistis uni &c. Sic ergo ad similitudinē hodierne ꝓcessiōis uirtuose exeamus xp̄o obuiā oīa mundi gaudia & uana bonorꝝ fastigia relinquētes. Sicut & xp̄s de hierusalē hodie exiuit toto fastu dici excluso ieiunio: & humilis in bethaniam sequenti die ad nostre salutis opera reuersurus: propter quod sequitur aliud capitulum.

Sciens enim iesus benedictus approximare ad finem in hac ultima septimana uite sue licet semper de nostra salute sollicitus fuerit: nunc autē euidētius opere declarauit de sūmo mane rediens in tēplū tota die quasi uacabat predicationibus: beneficiis: & miraculis exponi scripturarꝝ testificantiū ipsū eē deū & filium dei: audiens dolosas phiseorꝝ & scribarꝝ qōes quibus insidiabant ut eū caperēt in sermōe: & ipse sicut agnus māsuetus & nostro amore ebrius semper salutifere respōdebat: licet sepe ad eorꝝ confundendā uel corrigendam malitiam eos punxit usq; ad intima uētris eorꝝ uitia multipliciter denudādo: unde & ml' totiens minatus est eis ue: & uocauit cecos hypocritas & aliis multis noībus qbus eorꝝ scelera denudabat. In hac āt septimana fuit arefactio ficulnee & ne uideretur eos ex iracundia sic increpare cōminādo: nunc eorꝝ malitiam & perfidiam cum multa sapientia in pluribus cōfutauit. In primo reducendo eis ad memoriā testimoniū Ioan. cū dixit baptismum Ioan. eē de celo nō ex hoībus. Secūdo se deū probando per testimoniū dauid qui uocat eū dominum suum. Tertio charitatiue ostendēdo eis suum flagitium cū presentauerunt ei mulierem in adulterio deprehensam cum digito se indinans ꝑ scripturam quam fecit omnia scelera eorū oculis mentis eorum obiecit: proposuit etiam eis malitiā quam cōceperant de eius morte cum multis parabolis: que ratione modi loquendi manifeste conuincebat malitiam iudeorꝝ si uoluissent attendere dum ostendebat se secreta eorꝝ scire: & eos diu in suis sceleribus supportasse: unde & in ista septimana dixit eis parabolā de phariseo & publicano adorantibus in tēplo: ubi eos de presumptione & iactātia notauit expresse: dixit etiam eis parabolam de uinea quam paterfamilias locauit agricolis: ubi eos de expressa malitia necis sue redarguit & ꝙ propter hoc diuini cultus regnum debebat ab eis auferri & dari gēti fructus eius facieti. Dixitq; eis parabolā de rege qui fecit nuptias filio suo: in qua diuinam charitatē ad eos multis signis ostendit: & ꝙ nuptias incarnationis sue ex eorum horrenda malitia & distractione inutili reiiciant: propter quod in tenebras exteriores merito eiciendi erant dei uocationē ipie repellentes. ¶ Dixit etiam eis euersionem hierusalem & dispersionem eorum propter peccatum horribile sue necis. ¶ Ipsi uero econtra dura ceruice & maligno corde resistentes eidē: nunc

dolose querunt cum blandiciis: sicut dictum est su
pra de muliere adultera: & de censu reddendo Cesa
ri: uel non: de mandato magno in lege: & de sadu
ceis: & de muliere que hũit septẽ uiros: & in multis
similibus. Nunc uero increpãtes eũ aperte furiunt:
sicut cũ congregati cõtra ipsum dixerũt. In qua po
testate hoc facis? Et sicut qñ miserunt principes &
pharisei ministros ut capent eum: & in tota ista sep
timana ipm̃ obseruantes dolose nitebantˀ aliquid
capere ex ore eius: ut accusarent eum: & plˀes conati
sunt eũ cape: sed ꝓhibiti sunt id agere: donec ipẽ ie
sus dignatus ẽ se ad capiendũ & occidẽdũ offerre.
In hac etiã septimana ne uideretˀ dicere tãta ex odio
contra eos benignus iesus amonuit eos de reuerẽ
tia cum dixit. Super cathedrã moysi &c. Sic tamen
hortãs ut ea facerẽt que dicũt secundũ legẽ moysi:
non secundũ suas traditiones falsas. Nõ solũ labo
rauit iesus benedictus in colluctatõe cũ impiis pha
riseis: sed ẽt i istructõe facta discipulis suis. Vnde &
ista septimana eos de multis instruxit: & in multis
se deũ oñdit: dũ esse se potentẽ pũire impios demõ
strauit in arefactõe ficulnee. & se ꝓuidentẽ futura in
signis destructõis hierl'm & aduẽtus sui & cõsũma
tionis seculi patenter oñdit. Hortatus ẽ etiã apl'os
ad strenuitatẽ opis sub similitudĩe hõis pegre ꝓfi
ciscẽtis: qui distribuebat talẽta ad uigilantiã circun
spectõis sub sĩl'itudĩe piculi furis: q domũ nõ uigi
lantis pfodit: ostẽdens suũ aduentũ cũ multa laten
tia uẽire: & ad hoc multas sĩl'itudies adduxit. Inter
quas est illa de decẽ uirginibus: ubi dr q fatuis dor
mietibus sine pãtura olei charitatis spõsus aduẽit:
qui receptis sapiẽtibus ianuã clausit: stultis uacuis
derelictis. Finalr etiã suã maiestatã ꝓdixit. dũ se uẽ
turus in maiestate & oẽs gẽtes tanq̃ gregẽ diuidere
in agnos & edos asseruit: qbus ꝓ meritis uitã eter
nã & penã ꝑpetuam retribuet. Merito ergo de ista
septimana in qua tantũ laborauit cõpletˀ qd' dicitˀ
Dañ. ix. Consumabit pactum multis hebdomada
una: pactum eĩm quod nobiscum fecit est qñ natu
ram nostrã assumpsit: quo. s. nobis totã uitam de
dit: ut tota esset redẽptio mortis nostre. In hac heb
domada singulariter consumauit: dum tota die ua
cans predictis q̃ pie creditˀ ieiunabat usque ad ue
speram: tunc in bethaniam rediẽs modicũ sumptu
rus cibum in domo benedicte Magdalene: & no
cte in monte olìueti stabat. Sicut dicit Lucas: perno
ctans in oratione dei. Vnde non ĩmerito dixi. Iesus
pactum perficiens.

Iesus dolo seruatus Cap.iii.

IBi etiã attende q feria quarta ꝑncipes sa
cerdotũ & scribe congregati in atrio Cay
phe propter ea que continue audiebant a
xpo accellerationi mortis eius inardescẽtes de no
uo q̃rebant quõ iesum dolo tenerẽt & occiderent.
Et quia nolebãt eius intentionẽ impediri clamore
& uiolentia populi nolebant in die festo hoc fieri:
sed ante si possent. Iesus autẽ ad suã mortẽ diem fe
stum elegit: qui non pro illorũ consilio: sed pro suo
beneplacito quãdo uoluit passus fuit: & hoc uolu
it ut mors sua magis esset opprobriosa in die solẽ
nitatis facta: ut per hoc oñderet q ipse erat ille: cu
ius mortis pascalis agnus erat figura: & q in eius
morte redemptus populus debebat eternalr festi
nare transiens de corpore mortis huius ad statum
glorie ĩmortalis. Tunc ergo impius Iudas abiit &
pepigit cum illis impiis de tradendo eis ad mortẽ
benedictum iesum pro triginta argẽteis: ubi & ga
uisi sunt impii uidentes se habere adiutorem mor
tis iesu in familia eius: propter quod dies ista est la
mentationis & fletus. In qua caro christi est uendi
ta pro nobis miseris redimendis. Vnde & in hoc ĩ
ieiuniis penitentialibus solennis feria reputatur:
propter quod deuota deberet mens: uel ieiunare ĩ
memoria tanti piaculi uel saltem a carnibus absti
nere. Signanter autem nota q isto pretio uen
ditionis iesu est emptus ager Acheldemach in se
pulturam peregrinorum: de quo nequaq̃ Lucas si
luit in actibus apostolorum: quia in pretio sangui
nis iesu peregrini & aduene: qui nihil in hoc mun
do possident sic sepeliuntur: ut in eius cruciformẽ
uitam totaliter transformati sibi cum apostolo ui
uere christus sit: & mori lucrum.

Iesus subiectis seruiens Cap.iiii.

PRima autẽ die azimorum que uocatur fe
ria quinta: quia in eius uespere occidebatˀ
agnus pascalis: & comedebatur azima: di
scipuli uidentes diem festum appropinquare: & sci
entes iesum regem glorie in hoc mundo hospitiũ
ꝓpriũ nõ habere accesserũt ad ipm̃ dicẽtes. Vbi uis
paremus tibi comedere pasca? qui eis suã diuinita
tem ostẽdit duplici signo: dũ sic potenter illũ iude
um inuitauit: ut hospitium quod sibi & familie sue
parauerat ad celebrandum pasca ipi benedicto iesu
dimitteret libere: & per absentia signa & futura cõ
tingentia se cognoscere limpide demõstrauit. Ait
ergo. Ecce introeuntibus in ciuitatem occurret uo
bis homo amphoram aque baiulans usque ibi: &
illic parate nobis. Per que patet q iste non uidetur
fuisse familiaris. primo: nec christo: nec apostolis:
ut ostendatur uirtuositas potestatis hospitium po
stulantis. Vnde sic se nudauit pater ille familias usu
illius hospitii: & sic ad christum iesum & aposto
los transtulit: ut ex tunc factum fuerit refugium re
collectionis apostolorum: & nunc est ibi ecclesia
que uocatur cenaculum syon. O felix domus
que fuit tantis mysteriis consecrata: ut christus ie
sus ibi legalia consumaret noua sui corporis &
sanguinis sacramẽta inaudita charitate instrueret:
nobilem sermonẽ discipulis faceret: ibiq; post res
surrectionem: pluries discipulis appareret: & ipsam
in die pentecostes descensu ibidem spiritus sancti
consecraret. Felix ille paterfamilias qui tam

grandis charitatis xpo iesu cenaculum preparauit. Quod si nos uolumus facere:ab huius patrisfamilias non declinemus signo: hominem sequamur: qui seruum misit ad hauriendum aquam:& ad ppam domũ portabat. Sic & totius nostre fragilitatis homo exterior hauriat aquam lachrymose cõtritõis in puteo suo ꝓfunde malitie:quã & humeris satisfationis uirtuose portet ad iudiciũ rõnis : quo ipa ratio & uolũtas lota possit dignum iesu cenaculum preparare. Quod si fecerit homo Petrum & Ioannem sui aduentus nũcios destinabit deus: qr si splendorem cognitionis & dulcorẽ deuotionis ingeret tali mẽti:per quos tanq̃ ꝑ ueros nuncios xp̃s plene mentẽ possidebit illuc igressus cũ discipulis suis.i.cũ oĩbus hitibus uirtuosis xp̃s per nouum effectum expurgabit uetus fermentũ:& noua conspersione ipm trnsformabit in sue memoriã passionis. Attende autem ꝙ ista cena bñdicta ẽ multis dotata priuilegiis. Nam benedictus iesus hodie dedit

Exemplum in ablutione pedum
Complementum in exclusione legalium
Conuiuium in institutione sacramentorum
Mandatum in confederatione amoris
Testamentum in pacifica trangllatõe omniũ perturbationum:heredem exclusum ab oĩ affectu mũdatum. Se ducẽ uiam statuẽs per crucis suppliciũ. Se regẽ amoris & penaꝝ:dedit legẽ celestiũ carismatum:Indixit bellum contra ꝑncipes mundi & rectores tenebraꝝ. Stipendiũ sui corpis uiaticũ ꝑmittens se semper esse nobiscum ad nostrum adiutorium:nouũ ꝓmisit premiũ ut pfecte cognoscãt deũ:& quem misit iesum xp̃m. Nouum & nouissimũ de se fecit donum:& ineffabilibus modis consumauit charitatem:dũ se dedit in exemplũ i cibũ & uiaticũ:in documentũ & magisteriũ:in aduocatum & procuratorẽ fidelissimũ. In quo etiã orando pro nobis ad patrem tantũ laborauit ipetrando nobis uictoriã ꝙ inexp̃ssibilis agonie sudor sanguineus testis fuit. Nobis se dedit in pretium :dũ suã inchoauit mortem in sacramẽto repñtatam. Nostrũ se fecit sacerdotem & nostrã hostiã placatiõis eterne:ut merito dicat᷑:Cũ dilexisset suos in finem dilexit eos. Licet aũt ista dies sit plena ieffabilibus signis amoris ad presens: tamen ad tria reducuntur:scilicet ad

Exhibitionem exempli
Consecrationem sacramenti
Placationem sermonis uiscerosi

Habes autẽ attendere ꝙ in ablutione pedũ discipulorũ omnes alias ablutiones cerimoniales ueteris testamenti terminasse & consumasse uidet᷑. Singl'r autem ablutio ista significari uidetur i opere Abrahã: qui dixit Gene.xviii. Afferam pauxillum aque & lauentur pedes uiri:& requiescite sub arbore:ponamq; bucellam panis:cõfortate corda uestra : postea transibitis. Vere autẽ ista uerba nostro dilecto iesu conueniũt qui est Abrahã.i.pater excelsus oĩum credentium. Dicitur autẽ de Abrahã ꝙ fixerat tabernaculum ad radicem mãbre:& ꝙ stabat in hostio tabernaculi in ipso feruore dei. Ostium tabernaculi est exitus mortis xp̃i. Feruor dei est excessus amoris sui. Cum enim omnia fecerit in mensura: hoc solum.i.diligere nunquã fecit in mensura:nec mirum quia ipse spiritum ad mensuram non accepit:licet autem semper in amore excesserit : tamen in hostio tabernaculi hoc est hodie uere in feruore amoris excessit. Hic est ille excessus quem completurus erat in hierusalem:de quo Moyses & Helias sibi loquebantur in monte. Vnde in euangelio hodierno dicitur. Sciens iesus quia uenit eius hora ut transeat ex hoc mundo ad patrem. Ecce ostium tabernaculi:cũ dilexisset suos in finẽ dilexit eos. Ecce feruor dei. hoc autem factum est in hierusalem q̃ sita est ad radicem montis mãbre:ubi dicitur ꝙ fixerat Abrahã tabernaculum. Ipse enim est mõs caluarie qui recte dicitur mambre:idest diuisionis. Ibi enim diuisus est xp̃s in duas partes per separationem aĩe a carne:licet neutrũ fuerit separatum a diuinitate. Ibi etiã iesus qui sicut dr̃ Heb.viii. Ostium illius tabernaculi quod fixit deus & nõ homo fractum ẽ in qnq; uulneꝝ apturas:ut foris expectantes ꝑ istud hostiũ introeãt paradisum. Iste ergo Abrahã.i.xp̃s dixit ad angelos.i.ad angelicos apl'os Afferã pauxillũ illũ aque &c. Vbi licet tã pedũ lotio:q̃ passionis xp̃i recordatio & sacri altaris institutio:sumptio:& fructificatio contineant᷑ exp̃sse: tñ solum primũ qd' ad lotionẽ ꝑtinet ꝓseq̃mur. Dicit ergo. Afferã pauxillũ aque:uere pauxillũ:qr qcqd tu facis bone iesu per actum extrinsecũ licet sit multũ & ualde multũ : est tñ pauxillũ ad tui interni amoris cõpatũ excessum. Sed quid est qd' dicit. Afferam.magis decẽs est ꝙ ego uadã ꝑ aqua dñe mi. Nequaq̃ ita erit ait dñs:non.n.iuenies aquam sed lutũ si tu iueris. Aqua.n.hec ablutiõis perfecte egredit᷑ de tẽplo a latere dextro:teste Ezechi. quia egredit᷑ de medio cordis mei:qđ ẽ domus dñi:de qua egredit᷑ torrẽs ad rigandũ torrentẽ spinaꝝ:qđ est etiã padisus uoluptatis:de qua egredit᷑ fons ad irrigandã & lauandã faciẽ orbis terre:qđ etiã ẽ fõs patẽs domui Dauid in ablutionẽ peccõꝝ & menstruate:qr lancea fecit i eo patulã apturã. Hãc aquã opportet me afferre: qr me opportet pro te aĩam meam ponere. Nemo.n.tollit aĩam meã a meipo: sed ego uolũtarie ad mortẽ me offero: & tibi lauacrum uite mee expono. Ex quo ita est domine affers aquam tu saltem lauabo me manibus meis:ut non te opporteat amplius laborare. Nequaq̃ ita ẽ: ait dominus. Manus tue sanguine plene suut: norunt inficere:non lauare. Si non lauero te non habebis partem mecum. Ego enim sum qui deleo iniquitates tuas propter me. Sic ergo dicamus cũ Petro. Domine non tantum pedes: sed & manus & caput &c. Quod uere i nobis ẽ necesse:qr a plãta pedis usq; ad uerticẽ capitis nõ ẽ i nobis sanitas. Admirare tamen aĩa mea & obstupesce cum Petro

141

dei filium talibus tuis obsequiis occupatum & dic ei. Domine tu mihi lauas pedes. Vbi dicit Augu. Quis es tu: quidem mihi cogitanda sunt potius hec ꝙ dicenda: ne forte qđ ex his uerbis aliqͥtenus quidē digne & concipit anima nō explicet lingua. Quātus enī stupor mentē Petri iuasit: qñ pedibus suis uilissimi piscatoris filiū deiꝰ īclinatum uidit ad ministeriū locationis uere: sicut supra dicit Augu. cū liqͥfactione cordis cogitandū est non effandū. Refert tamen de eo clemēs in itinerario: ꝙ cum beatus Petrus quasi continue fleret ex memoria dulcissimi iesu interrogatus ab eo cur tantū fleret. Respōdit: qñ recordor hūilitatis & pietatis dñi nr̄i iesu xp̄i ꝙ ad pedes meos fuerit inclinatus lauādos: lachrymas cōtinere nō possum: ab hac admiratiōe hūilitatis iesu ille impius ꝑditor alienus fuit. Cui sicut credit Criso. & ego credo cū ipso. Primo xp̄s pedes lauit: qđ notat ipse ex euāgelio cū dicit. Cepit lauare deiñ uēit ad Petrū. Ex quo sicut dic̄ theophilus cōcordās cū Chrisosto. patet qr nō ꝑmitus lauit Petrum ex ceteris uero discipulis nullus attēptasset ante Petrū lauari. Ipse uero solus ꝑditor nec horruit filiū dei hūiliari: uec ꝓhibuit se lauari. O impietas crudelis discipuli ꝗ nec hūilitate obsequii: nec oblatione corꝑis christi a cōcepta malitia potuit uocari. Ceteri uero apostoli ex correctione Petro facta per xp̄m nō fuerūt amplius ausi ꝓhibere. Credendū est enī sicut dicit Crisosto. ꝙ solū ꝑditorē ante Petrū lauit: ut in ip̄o consumaretꝰ charitatis indicium. Si enī aliquē de aliis lauisset utiqꝫ dixisset ex reuerētia iesu quod Petrus dixisse refertur. Quia uero tantū honorē uidit iesus in mēte Petri de ꝓfunda humiliatione: qđ nō fuisset ei persuasū āmonitione cōi. Ideo illā cōminationē intulit quā solus Petrus & nō alius formidabat. Si non lauero inquit te: non hēbis partē mecū: ꝓpter quod hanc non sustinēs Petrus iacturā totū se subdit saluatori. Attēde aūt ꝙ qñ Petrus stupuit & dixit. Dñe tu mihi lauas pedes? xp̄s r̄ndit. Quod ego facio tu nescis modo: scies autē postea. q. d. admirationem mee hūilitatis non tibi minuo: sed augeo: & dico ꝙ tu nūc non sufficis admirari: & non solum non cognoscis mysteriū locationis: sed nec sufficienter estimare potes dignitatē lauātis. Scies autē postea ut amplius admireris tā in receptōe sp̄ūs sancti: ꝙ in plena uisione dei. Notandū aūt ꝙ in historia huius euāgelii xp̄s septē exempla dedit discipulis suis: uidelicet:

Cōsideratiue mortalitatis sciens inquit qr uēit eius hora: ut transeat de hoc mundo &c.
Consumatio charitatis. s. in finē dilexit eos
Contemnēde ꝓspitatis. s. ponit uestimenta sua
Conseruāde castitatis: & cū accepisset lintheum
Desiderāde societatis. Si nō lauero te nō hēbis &c.
Exercēde hūilitatis. Cepit la. pe. discipuloꝝ suoꝝ
Amplectēde benignitatis: quia Iudam tollerauit: reuocauit ꝗtum in se fuit & cōicauit ꝓpter hec septem exēpla dicit in fine euāgelii. Exemplū dedi uobis: Vnde ipse benedictus iesus cū septē exēplis ꝓdictis uidetꝰ figuratus fuisse. Zacha. iiii. Vidi & ecce candelabrum aureū totū & lampas eius sup caput ipsius: & septē lucerne eius super illud. Candelabrū istud est xp̄s iesus qui est totus aureus. i. charitate flāmeus in mysterio huius sanctissime cene. Septē lucerne sunt septem exempla predicta ꝗ lucent uolentibus imitari: quando magister & dn̄s sic uoluit subiectus seruire hūiliter & deuote: ut merito dictum sit. Iesus subiectis seruiens.

Iesus panis sacratus Cap.v.

INter omnia christi opera memoriale sue feruide charitatis & admirabilis potestatis & liberalitatis diffusiue fuit institutio istius uenerabilis sacramenti: qua non solum seipsum dedit in cibum apostolis: sed etiam instituit & potestatem dedit uiris sacerdotibus apostolorum successoribus: ut hoc sacramentum conficerent: & in eternū dum durabit ecclesia peregrina istud haberent uerum sacrificium cibum & uiaticum & memoriale dignissimum sue sacratissime mortis: qđ quidem propter sui summam excellentiam fuit figuratum iustorum antiquorum actibus uirtuosis sicut Abel: Melchisedech: Abraam oblationibus fuit premonstratum sacrificiorum legalium symbolis copiosis ut agni pascalis & aliorum que offerebantur in lege. Fuit reseratum signorum diuinorum frequentiis amorosis: ut manna quo nutriti sunt filii israel in deserto: & aqua que fluit de petra & melle quo illuminati sunt occuli Ionathe: ꝑmo Re. xiiii. & similibus fuit prenunciatum uirorum illuminatorum uaticiniis gloriosis: ut Esaie. Esa. lv. c. Omnes sitientes uenite ad aquas. Et Hieremie de torta panis que satiauit eum in uestibulo carceris. Et Hiere. xxxvii. Et multis siꝉibus Dauid etiam uno uerbo excellentiam huius sacramēti mirabiliter comprehendit cum dicit. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator dn̄s escam dedit timētibus se. ꝑs. cx. Vbi ostēdit sacr̄m ueneratione magnificum rōne sui auctoris: in quo cōcurrit istaꝝ ꝓpetatū unitas siue collectio: cum dicitꝰ. Misericors & miserator dn̄s: quasi petēti quis sit auctor huius sacri. Respondit Dauid. Misericors & miserator dominus. i. ille in quo sunt ille due ꝓpetates. s. miseratio & dn̄atio uniuntꝰ. Nam ut esset deus huius sacri auctor opportuit ꝙ moueretꝰ pietate: & exequeretꝰ potāte. Iuxta dictum Dauid alibi Miserator & misericors dn̄s longanimis & multū misericors. ꝑs. cii. Et ideo auctor huius sacri merito dr̄ misericors & miserator dn̄s. Oñditꝰ etiā hoc sacramētū admiratōe ꝑcipuū rōe sui ualoris. Et hoc oñdit nōiatōis mirabilitas qr nō solū dr̄ mirabile: sed ꝗsi mēoria oīum mirabiliū. Hec ē. n. mēoria infinitissime ꝑtātis: i tā supnali cōuersiōe iuestigabilis sapie: dū sic sciuit se utilꝛ & decēter i cibū & uiaticū & sacrificiū & īdiuisibile cōsortiū mōis mirabilibus exibei. Hec ē mēoria suauisse bōitatis: dū oēs

tũi amoris sic in unum comprehendens uoluit se nobis sic ineffabiliter exhibere:& nos sibi unire & incorporare. Et hoc fuit decens fieri instante passionis hora:ut ꝑus nos in ipm̃ cõuersi secum patiamur & moriamur cũ illo:& ipse in nobis: & ꝑ nobis soluat redẽptoris ꝑciũ:& nos deo i seipo cõformet. O uere admirabilissimũ sacramentũ & oi suauitate plenissimũ:ut merito idẽ Dauid alibi canat. Memoriã abundantie suauitatis tue eructabũt. ps cxliiii. Est etiã delectatione siue dilectiõe dignissimũ rõne sui dulcoris:qđ oñdit cibi nutrientis ꝑꝑetas:cũ dr̃ Escam dedit. Nã hec memoria omniũ mirabiliũ est ordinata:ut sit nostre mẽtis cibatiua:& in deũ trãsformatiua. Et ideo hoc sacrm̃ esce nomine appellat᷑. Nutrit aũt cibus rõne dulcedis. Vnde nec hoc sacramentũ uegetat nisi sapiat ex charitate dulcorẽ. Nec autẽ esca ꝑpõita est oi carni deuote uolẽti accedere plẽa fide:ut uerificet᷑ qđ dĩc Dauid. ps. cxxxv. Qui dat escã oi carni confitemĩ deo celi. Est etiã hoc sacrm̃ timoratõe potissimũ rõe sui timoris:& hoc oñdit subiecti recipiẽtis puritas: q̃ in timore significat᷑:cũ dicit. Timentibus se. Timor enĩ dñi expellit peccatũ:& qui sine timore est non poterit iustificari. Multũ aũt debet purificari ille q̃ debet uas fieri illius q̃ candor est lucis eterne & speculũ sine macula &c. Ad ista ergo quattuor.s. ad conditionẽ auctoris & ministri. Ad cõsiderationẽ ualoris & miraculi:ad cõmendationem nutrimenti & cibi & suscepti beneficii.ad timorationem & purgationẽ subiecti:quod recipe debet intendo tibi reducere q̃ sum de hoc sacro dicturus. De auctore ergo scias ꝙ auctor ẽ ipe deus qui ẽ infinite potẽtie:quã ostẽdit multipl'r in hoc sacramẽto. Vnde benedictus ihs ostẽdit se excelẽtissime eẽ illũ qui naturã cõdidit:qr etiã sic potẽtissime imutauit:& in seipm̃ cõuertit. Et qr ista excellẽtia potẽtie describet᷑ iferius cũ aget᷑ de mirabilibus hic cõtẽtis. Ideo cõsideremus hic infinitissimã bonitatẽ instituẽtis sacramentũ:in quo se fecit nr̃m sacerdotem:hostiã:& sacrificiũ. xp̃s enĩ fuit uerissime sacerdos noster. Officiũ enĩ sacerdotis est esse mediatorem iter deum & populũ:inq̃tũ.s. diuina populo tradit:& inq̃tũ ꝑces populi deo offert: & ꝑ illorũ peccatis deo aliq̃l'r satisfacit:hec aũt ꝑprissime cõueniunt xp̃o. Nã per ipm̃ dona hoĩbus sunt collata: secũdũ illud secũde Pe. ꝑmo: per quẽ.s. xp̃m maxima & ꝑciosa nobis ꝑmissa donauit:ut per hoc efficiamur diuine cõsortes nature. Ipse.n. hũanum genus deo recõciliauit:secũdũ illud Col'.i. In xp̃o cõplacuit omnẽ plenitudinẽ inhitare:& per eũ reconciliare oĩa. Nõ solũ autẽ ipe est sacerdos : sed etiam hostia secũdũ illud Ephe.v. Christus dilexit nos & tradidit semetipm̃ ꝑ nobis oblationẽ & hostiã deo in odorẽ suauitatis. Debes aũt scire ꝙ iesus fuit nobis hostia oĩ mõ. In antiqua lege offerebat᷑ hostia ꝑpter tria.s. ꝑmo ꝑ peccato:ũde ad Hebre. .v. dicit aposto. ꝙ sacerdos ꝑ hoĩbus constituit᷑:ut offerat dona & sacrificia ꝑ peccatis. Secundo ut homo in statu gratie cõseruet᷑ semper dño inherens: in quo eius pax & salus consistit. Et q̃tũ ad hoc est hostia pacificoꝝ pro salute offerentium. De qua habetur Leuit.iii. Tertio, etiam ad hoc ut homo perfecte deo uniatur & totaliter absorbeatur in deũ:qđ maxime erit in gloria:& hoc significat holocaustũ quasi totũ incensum:de quo habetur Leuit. ꝑmo. Ista tria xp̃s in nobis effecit per suũ sacerdotium offerens semetipm̃ pro nobis. Nam ꝑmo nr̃a peccata delecta sunt per ipsum:secũdũ illud ad Roma. .iiii. Traditus est ꝑpter delicta nostra. Secundo per ipsum gratiam salutis accepimus:secundũ illud ad Hebre.v. Factus est oĩbus obtemꝑantibus sibi causa salutis eterne. Tertio per ipm̃ consumationẽ & ꝑfectionẽ gratie & glorie adepti sumus:secundum illud ad Hebre.x. Habemus fiduciam ꝑ sanguinẽ eius in introitu sanctoꝝ. Nam xp̃s est simul hostia ꝑ peccato & pacificoꝝ holocaustum. Et qr sicut dicit Augu.x. de trinitate. Omne sacrificium uisibile inuisibilis sacrificii est sacramentum:idest sacrum signum. Ideo expositio qua christus sic ineffabiliter se exposuit exterius in hostiam & sacrificium tam ĩ isto benedicto sacramento q̃ in crucis patibulo est signum illius ineffabilis expositionis & sacrificatõnis:qua spiritum suum immolat iugiter in templo latissimo cordis sui. In quo latissimo tẽplo seipsum obtulit continue a sue conceptionis initio usque ĩ horam mortis omni menti create modis ineffabilibus. Et ideo tota uita eius fuit una solennissima missa:in qua ipse iesus est templum & altare: sacerdos & hostia deus acceptans sacrificium. Ipse idem offerens seipm̃ secundũ assumptam naturam ipse idem conuertens nos peccatores in semetipm̃:qđ significat conuersio huius sacramenti:ut sit ipse ẽt illi pro quibus offertur. Que missa tanta solennitate cantat᷑ ab omnibus potentiis mẽtis xp̃i & ab omnibus ꝑcordiis charitatis eius:ut in ipsa uirtute accipiat oẽ sacrificiũ nostrũ. Istud ergo sacratissimũ templũ nitatur sacerdos intrare:qñ uult sacrificium offerre:& isti magno sacerdoti iesu se coniungat:& sue ardentissime charitati:quia in eius charitate & oblatione oĩs nr̃a charitas & oblatio consecratur. Maior autem si sic ingrediens poterit esse tãta frigiditate gelidus:ꝙ non statim resoluatur totus:& inflammetur ab ardore fornacis iesu:que tota ardet spiritus sancti igne. Quod autẽ iesus oĩa ista fuerit dicit Augu.iiii. de trinitate sic inquiens. Quoniam quattuor consideranda sunt in omni sacrificio :cui offert᷑:a quo offertur:quid offeratur: pro quibus offeratur. Idem ipse unus uerusq̃ mediator per sacrificium pacis nos reconcilians deo unum cum illo manens cui offeratur : unum in se faciens pro quibus offerebat:unus ipse esset qui offerebat:& quod offerebat. Huius itaq̃ oblationis sic ipe Aug. ait.x. de ci. dei. Nr̃m sacrificiũ & sacrm̃ ait enĩ sit sacerdos ipse xp̃s offerens ipse & oblatio: cuius rei quottidianũ sacrm̃ eẽ uoluit eccl'ie sacrificium. Et sicut ipe se obtulit in uia per ineffabiles

dolores & supplicationes pro nobis. Sic continue nunc se offert deo patri: nō dolore: sed amore sem per uiuēs. Sicut dicit Aposto. ad Hebre. vii. ad inter pellandū p nobis. Et qr sacrificiū suum habet effe ctū eternum. s. glificationem interminabilē electo rum: habet ipm etiā sacerdotē eternū. s. ipm deum in assumpta natura. Ideo uere dr christo. Tu es sa cerdos in eternū: & merito secundū ordinē melchi sedech. Nō solū qr easdē spēs obtulit panē & uinū sed etiā quia in scriptura: sicut dicit Aposto ad He bre. vii. Ipse describitur sine pre & sine mre & sine genealogia: neq initium dierū: neq finem uite ha bens. non qr nō hūit: sed qr de hoc ipo i figurā ta cuit assimillatus sicut idē dicit filio dei q est in ter ris sine pre: & i celo sine matre: & sine genealogia: qui ex charitate nimia noster sacerdos dignatus est fieri. Et qr ipe xps fuit totus sanctitas: sicut dr Lu ce pmo ad uirginē. Quod nascetur ex te sanctum. Ideo minister huius sacri q tenet uicē xpi debet eē totus sanctificatus. Vnde & nullus pōt esse mini ster: nisi p epm tanq p alterū xpm sit cōsecratus in sacerdotē. Et oīa que circa istud sacramentū sunt debent esse sancta & consecrata: ecclia: altare: para mēta: calix: corpale: ut oīa sacerdoti modo stupen do dament & ingerāt sanctitatē: ppter quod etiā ipse sacerdos cōficiēs in psona christi loquit: cuius charitati debet esse per oīa unitus: ut hoc intendat saltē in generali q xps intēdebat. Et qr xps in suo inestimabili actu & habitu fuit coniūctus oibus: q tanq conficiēt & sumēt istud sacramentū: ideo ta in cōfectiōe q in sumptione debet sacerdos se xpi charitati unire: ut qtum deus donat seipm sentiat xpm conficientē: & xpm sumentē: & charitatē suā dilatet ad offerendū sacrificiū p oibus: uel p qbus xps seipm itēdebat offerre. Sentiat ergo iste sacer dos pticipatiue & diuino munere aliquid in se re cipe de eo qd dictū est supra de sacri auctore: q uo catur misericors & miserator dns: ut moueat pie tate: charitate: & cōpassiua memoria mortis iesu: ad conficiendū & celebrandū istud memoriale do minice passionis. Moueat etiā pietate & misercor dia ad salutē populi ipetrandā & pcurandā & offe rendā deo pri dilectissimū filiū suū oblationem & hostiā in sacrificiū recōciliatōis oium peccatorū: & sic erit misericors & miserator. ¶ Exequat aūt po testate collati ordīs: quo uere dns mysterii: & nitat ut possit cōficere se sentire dnm suorū fantasmatū: quo p gre donū sentiat se supferri oibus distractō nibus mādatorū: & uni soli deo adherere: cui debet esse p populo mediator: qd ut possit facere semp portet an oculos mētis sue documentū sapiētis in pverbiis. Si steteris sedere ad mensam potētis dili genter attende q apponunt: sciēs qm opportet te talia pparare. Mensa potētis ē sacrū altare quod est mēsa xpi potētis sacramentū istud potēter efficien tis. Dilligēter ergo attēdere debes nō solū que. s. xpm: sed qual r. s. quo charitatis ardore: quo passio nis dolore: qua tua necessitate: qua consequēti uti litate: qua dei acceptatione: quo xpi doloroso cla more: qta sanguis effusiōe: quo et tpe: qr i sue uite fine: & sua sacratissima morte: ut & tu cōmonaris cū illo: & trāseas a temetipo: & hoc est pparare ta lia & si nō eqlia. Attēde aūt q ipiissimū sacrilegium sit circa celebrationē istius sacri attēdere peccuie q stum: uel quodcūq tpale cōmodū: quod ex hoc li qdo pōt patere: qr dixi q sacerdos debet coniungi xpi gratuite charitati: qr sicut patet solā intēdebat electorū salutē. Ve illis impiis sacerdotibus q a cha ritate distīcti: & cupiditati sacrilege pditoris inde coniūcti de sacro dnici corpis tāto illo pditore ne gotiant scelestius qto sepe p minori pcio sicut p tribus denariis negotiant impie de xpo regnante in celis: q ille qui pro. xxx. uēdidit peregrinū in ter ris. Scelestius etiā illo uendūt: qr ille nō credebat deū quē uēdidit sed hoiem. Vnde & ipse dixit. Pec caui tradēs sanguinē iustū. Isti ergo impii uelit no lint sciūt esse deum quem uēdunt: qui iam morte deuicta subiugauit sibi terminos orbis terre: nec causentur hii scelerati q ille uendidit christum ad mortem: quia sceleratius isti terunt dentibus chri stum in sepulchrum spurcitie uentris sui: & anime sue scelerate christum traiciunt & includunt: quod multo christo est horribilius sepulchrum: q illud nouum sepulchrum iosep iusti quod in syndone mundo cōditum aromatibus claudebatur. Quod & apostolus notat ad Hebre. vi. de impiis sceleratis .d. Rursum crucifigentes sibimetipsis filium dei & ostentui habentes. ¶ Hec pro sacerdotum malitia uitanda dicta sint: ut discat qui hoc legit q nil tē porale debet in hoc sacrificio intendere: qui uult si ne sacrilegio celebrare. Licet autē sic debeat & pos sit aggrauari malitia sacerdotum propter contu meliam quam faciunt sacramento: non est tamen propter hoc temere asserendum q peccatum eorū sit simpliciter maius peccato Iude tradentis christū uel iudeorum crucifigentium: quia non ex tanta malitia cōmuniter procedit: licet quo ad aliquam circunstantiam: quia si plenius cognoscunt christū isti q illi: & pro minori dant pretio: sepe possent ā plius aggrauari. Sic autem docet nos christus ag grauare peccata quantum ad illum respectū i quo excedunt: licet non sint simpliciter grauiora: quan do comparat peccata sodomorum niniuitarum & similium: quos scilicet excedebant in crudelitate: li cet gentes ille facerent plura mala. ¶ Docet enim nos uituperare peccata ad ingerendam confusio nem peccatoribus in illa circunstantia: in qua uidē tur aliqua peccata excedere: licet sepe in multis ma ioribus excedatur.

¶ De magnis mirabilibus que fiunt in hoc bene dicto sacramento.

¶ Secundo debes uidere quō hoc benedictum sa cramentum mirabilium est memoria. Est autem memoria

Mirabilis operationis

Mirabilis sui expressionis

Mirabilis passionis
Mirabilis opationis inq̄:qr in hoc sacro est tanta multitudo mirabiliū ut supet intellectū uiatoris & sensum cōprehēsoris. Vnde hic uere deus ē abscōditus:qr omni sensu uelatus sola fide credit̄:ut uere possit dici cū Esaia. Vere tu es deus absconditus. Esaie.xlv. Vnde ibi abscōdita est fortitudo eius:dū inumera mirabilia fiūt in hora cōsecratōis q̄ latent in abscōdito sacramēto. Ad pn̄s aūt consideremus tria mirabilia :ad que possunt alia reduci:uidelicet:
Virtus operatiua
Virtus cibatiua
Species cōtentiua.
Primo qdē ex pte uirtutis opatiue considera ꝙ in hoc sacro cōcurrūt simul uirtus uerbi creati & increati:huius ut ꝓferētis:illius ut assistētis: huius inuocantis:illius opantis. Vnde xp̄s ex hūilitate ꝓmeruit:ex deitate ꝑfecit:ex hūanitate formā ꝑtulit:& ex diuinitate cōuersionē plenā fecit. Cōcurrunt etiā successiua ꝑlatio & instātanea immutatio: cum corporalis oratio forme sit enūciatiua & opatiua:& tn̄ successiua ē enūciatio & instātanea operatio:qr uirtus infinita dei sine tpe trāssubstātionē panis & uini fac̄ i istāti i ueꝝ corpus & sanguinē xp̄i p ꝑlationē forme sacri q̄ successiue ꝑfert p os ministri cū itentōe animi. Vn̄ finis dicti per opus dei ē cōplemētū facti:Mirabilia sunt hec:ut merito possit intellectus dicere manu qd ē hoc:hec sunt illa abscondita de quibus dicit Esaias xlv. Dabo tibi thesauros abscōditos & archana secretoꝝ: ut scias qr ego sum dn̄s. In hoc enim sacro p hanc infinitā opationē thesauri gratie abscōditi cōferunt̄: & archana secretoꝝ fidei ecclesie ꝓponunt̄: ut sciat intellectus fidelis credēdo ueraciter:qr ip̄e ē dn̄s:qui q̄m oīpotētissimus potuit:qr clemētissimus uoluit:qr ueracissimus & sapiētissimus facit signa & mirabilia in hoc sacro quoꝝ nō ē numerus. Dixit.n. Hoc est corpus meū. Et ideo sancta ecclesia ꝓfitet̄ in xp̄o infallibilē ueritatē:qr sic dixit:& insupabilē potestatē qua potuit. In q̄bus cōcludit sacri irrefragabilē ueritatē ꝙ ita sit. Oīa eni q̄cūq; uoluit dn̄s fecit in celo & i terra:& i mari & in oībus abyssis.
Secūdo cōsidera mirabilia ex pte uirtutis cibatiue. Christus enim est cibus
Indigne sumentē ꝓbans & reprobans
Digne sumentem ꝓbans & approbans
Cibatum sibi incorporans
Post cibationem integre perseuerans
Seipsum con secrans:&
Ex se ipso seipsum cibans
Vides q̄ta sunt mirabilia:de quibus oībus scriptura testat̄. Vere mirabilia tua dn̄e:ideo scrutata ē aīa mea in tue fidei luīe: nō i meo acuīe: q̄a declaratio sermonū tuoꝝ illuīat:& intellectū dat ꝑuulis. Os meū apui & attraxi sp̄m:qr iste solus est q̄ scrutat̄ etiā ꝓfunda dei:al̄r ꝑscutator maiestatis a gl̄ia opp̄met̄. Tertio si cōsideret̄ spēs contētiua occurrit triphatia cōsideratio mirabiliū: scilicet
Quidditas transitiua
Quantitas dimensiua
Qualitas obiectiua.
Quidditas eni substātie pāis & uini trāsit in substantiā corpis & sanguīs xp̄i. In quo transitu sunt mirabilia mirabilissima. Nihil.n.substātie reliquit̄: sed totū cōuertit̄:nihil substernit̄:nihil de nouo ef ficit̄. Solū.n.trāsit aliq̄d in aliq̄d:& tn̄ sine ānihilatione. Nō.n.ē anihilata substātia panis & uini: sed uere in xp̄i corpus & sanguinē cōuersa:nō tn̄ cōfecit xp̄i corpus de nouo. Ibi.n. p cōuersionē alicuius in ip̄m:& ibi ꝑus nō erat. Nihil ibi substernit̄:quia trāsit totū in totū:nullū h̄ns subiectū. Quātitas ēt dimēsiua spēꝝ sine subiecto supra natura subsistit: sub qua sacral̄r cōtinet̄ xp̄s in se dimensionatus a spēbus nō dimēsiue cōtentus in se cōmensuratus: nō tn̄ cōmensuratiue cōtentus signatus: qr sic ip̄e est i altari ubi consecrat̄ ꝙ nō est i alio loco ubi nō cōsecrat̄: nō tn̄ diffinitiue:qr sic ē hic ꝙ nō eodem mō alibi pn̄t esse. Est ibi pōitionē h̄ns i se:nō tam̄ positiue sub spēbus. Est.n.totus i tota spē uisibili: totus in q̄libet pte signabili : totus in q̄libet parte ptibili. Qualitas etiā spēꝝ sensibiliū teriat uisum: alterat gustū:excitat odoratū:imutat tactū. Nullus n.istoꝝ quattuor sensuū discernit istū sp̄ualē cibū. Solus fidelis auditus iudicat uerū dū audit assentit & credit. Hoc ē corpus meū. Fides enim ex auditu Roma.x. Auditui ergo meo dabis gaudiū & leticiam bone ih̄u:dū audio me posse fieri te ip̄m. Hoc .n.tu intēdis i p̄ma cōuersione: nō.n.erat tibi cure panē i te cōuertere:nisi ut p hoc itelligeret xp̄ianus se & debere & posse p tuā infinitā uirtutē in te per gratiā total̄r trāsire. Ip̄a.n. accn̄ia p diuinā uirtutē accipiūt talē modū eēndi & opādi ꝙ ex illis accn̄tibus & circa illa accn̄tia pn̄t oīa fieri: q̄ p̄mo poterāt:q̄n erāt in substātia pāis & uini: durātibus tam̄ illis accn̄tibus tādiu existit ueꝝ corpus xp̄i:q̄ diu n̄ ē facta tal̄ mutatio:ex q̄ seq̄ret̄ corruptio substātie pāis & uini:uel uariatio significati idiuidui: hoc dico qr idiuiduū sigificatū p hoc ꝓnom̄ hoc cōuerti demōstrat̄:& ideo q̄n desineret eē hoc sicut uinū p mixturā alterius liquoris siue:eiusdē:ita ꝙ uariaret totā supficiē:ꝙ nō esset postea hec supficies:sed alia de nouo facta ex mixtura:tūc desineret ibi esse sanguis:& hoc si eēt tota cōmixta. Attēde aūt ꝙ corpus xp̄i i sacro nō compat̄ secūdū ꝓpas dimēsiōes ad spēs sacrales:nec ad corpa q̄ circūstāt. Ideo q̄tū ad talē modū essendi nō dr̄ ꝓp̄e agere & pati. Posuit.n.se ibi bn̄dictus ih̄s mō ipassibili:licet posuit se ibi passibilem:sicut in cena passibilis erat. Et ideo illa que notāt passionem ab extrinseco inferri in actu non conceduntur. Sicut non conceditur ꝙ ibi iesus capiatur:ligetur:percutiatur:uulneretur:& alia huiusmodi. Illa uero que important actiones & passiones ut stans & intra corpus christi existentes conceduntur:quia uera sunt. Vnde si fuisset cōsumatum sacramentum in parasceue:uere dici potuisset ꝙ ubi fuisset corpus christi captum: ligatū

percussum:uulneratum:& mortuum. uere etiam potuisset dici q ibi moriebatur: quia mors est itra per diuisionem principiorum. Et breuiter omnia que fiunt in christi corpore ubicunq est locatum: uere sunt in eo sub sacramento: quia xps & idem corpus eius est utrobiq:licet ibi non fiant prout e ibi:quia omnis actio & passio in corporibus est ratione contactus. Non est autem sub sacramento tangibilis nisi mediantibus speciebus. In his ergo absconditis mirabilius fideliter & firmiter creditis captiuatur intellectus fidelis contra debilitatem sui naturalis luminis credens supernaturale lumen fidei:assentiens uerbo christi. Hoc est sacramtum absconditum a seculis in deo:qui omnia creauit. Sicut dicitur Ephe.iii.quasi dicat Eadem potentia qua de nihilo creauit hoc totum:in totu abscondete conuertit:& sacramentaliter consecrauit. Hoc abscondit deus a sapientibus & prudetibus: & reuelat paruulis iesu christi:qui cum Apostolo dicere possunt. Nos autem spiritum christi habemus:& in hoc mirabiliter ipse sapiens iesus stultā fecit & fatuam ostendit sapientiam huius mundi: qui dei potentie ponunt terminos secundum arrationem cecitatis sue. Non tamen est contra uerā sapientiam & illuminatam etiam rectitudinis nature:sed supra enim ualde conueniens est dicere q deus de sua creatura possit facere quicquid uult: & eam sicut plene dominus uoluerit immutare:& effectus secundarum causarum sine ipsis secundis causis & facere & conseruare:& ea que potest animus distinguere: ut distincta etiam ipse possit distinguere & separar:& unum immutare & conuertere alio non mutato:& conseruare illi eidem esse quod prius habuit per seipsum:& quencunq effectum uoluerit tradere illi quod conseruat in esse primo. Sicut h uere facit in sacramento: dum accidens facit esse sine subiecto. Sicut primo erat in subiecto: dū eidem accidenti confert actiones & passiones:quas prius habebat subiectum: ut possit ex eo generari quicquid poterat ex subiecto posse corrumpi & pati eo modo quo poterat ipsum subiectum. Et ideo licet multi multa dicant circa ea que generantur ex illis speciebus circa quod substantia pāis redit qd non credo:immo puto q sit hereticum q illa substantia que conuersa est in corpus redeat: ut sit materia uermis:uel cibus muris:uel etiam q de nouo creetur materia sub illis speciebus: sub qua fiat tal generatio:licet hoc posset sustineri. Videtur tamen mihi magis honorabile diuino operi:q dicatur q nullum aliud miraculum ibi fiat:nisi illa que i trāsubstanciatione fiunt. Vt tunc per illud miraculum quod habet in se rationem multorum miraculorū detur tale esse accidentibus:& talis uirtus assistente semper diuina potentia:ut ex illis fieri possit: sicut dictum est quicquid poterat ante conuersioné de toto composito ex subiecto & accidente:quāto.n. diuinum opus est efficatius ad plura:tanto uidetur honorabilius esse factum. Et ideo uidet q magis honoretur istud sacramentum quando in uno primo miraculo continētur tot mirabilia:q si dicatur q post illud miraculum fiant alia & alia miracula: licet nihil depereat ueritati sacramenti:dū uere dicatur q substantia panis & uini sit conuersa in uerū corpus:& sanguinem xpi:quod tādiu ibi est q diu illa accidentia durant. Attende autem q dicere xpm esse in altari sacramentaliter est dicere ipm ibi esse uere & cum hoc significatiue. Non enim e uerius in celo q ibi. Et ideo hoc quod est sacral'r non dicit diminutionem ueritatis existētie:sed dicit nouum modū essendi:quod ibi est:non per modum corporis cōmensuratiue & configuratiue spēbus: sed ibi est eo modo quem ipse solus nouit: & qué per deiformitatem glorie comphensoribus manifestat. Hoc ergo quod est sacramētal'r ultra hoc q dicit modū essendi nobis inexpssibilem dicit christum ibi esse significatiue. Significat enim perfectā conuersionem nostri in se:& perfectam unionem mēbrorum ecclesie:& perfectum sacrificium reconciliationis diuine:& perfectam sacietatem charitatis nostre:& pfectam corroborationem nostre infirmitatis:ppter quod est ibi sub talibus speciebus & per talem modum q ista significet. Vnde est ibi per cōuersionem panis & uini ut significet pdictā conuersioné nri in se. Panis fit ex multis granis: uinum ex multis racemis:ut per hoc significet unionem predictam mēbrorum cū capite: & inter se. Panis etiā fit ex grāo trito cribrato & cocto. Vinū est ex acinis de uite generatis:& per calorem solis maturatis:& in torculari fortiter pressis. Que oia significant dolores & angustias illius qui est granū frumenti:q benedicta terra uirgo maria dedit:& e botrus uue:quem gloriosa uirgo benedicta tanq uitis pulcherrima protulit:qui per caloré charitatis eterni pris sic maceratus e amoris nri dulcedie: ut uolūtarie se exposuerit triture & pssure supplicii dure crucis:q e molendinū & clibanus & torcular. Et qr p morté suā fecit se sacrificiū recōciliatōis:q quidē est facta uituli sanguie & hūore sui corpis effuso p nobis. Idcirco in hoc sacro sanguis p se consecratus in calice:& corpus in hostia:ut uere & sensibili sepatōe spēx sit memoriale deuotissimū mortis xpi:quo sub spēbus cōspicimus sanguiné ut effusum:ppter qd etiā i forma sanguis pōit uerbū effusionis cū dr. Qui p nobis & p multis effūdetur:ac p hoc etiā e plenū & pfectū sacrificiū diuine recōciliatōis:in quo fit remissio peccorx. Charitas etiā nra plene satiat': dū se tantū sentit amatam & xpo carā:q ut ipa posset spūal'r deo uiuere. & i ipo frui perfecte xps in morte uoluit suā corporalé uitam in passione totā exponer:& p amore nro con sumere:ut sic chariras nra uere cognosceret se amatam a xpo in tāto excessu q plus nō pōt creatura amari: qd ipse oñdit dicens. Maiorem hac dilectōnem nemo hēt ut aīam suā ponat quis pro amicis suis. Que qdé expōitio significat' in hoc sacramēto:dum sanguis seggregatī consecratur a corpe.

Et quia i hoc amor noster debet satiari & perfecte refici: & cognoscere ꝙ plus nō potest amari: Ideo etiam sumitur sub specie delicatissimi cibi & potus.s.panis & uini:in quibus est plena refectio corporalis. Quia uero i xp̄o regeneramur per baptismū.& res genita que adhuc est debilis indiget nutriri: ut ad debitum reducatur augmentum:ideo etiam datur in specie cibi & potus:ut nostra infirmitas roboretur per panem qui cor hominis confirmat:& nostra peregrinatio letificetur per uinū i ebriantis amoris quod letificat cor hominis. Et qr istud benedictum sacramentum habet tot significare & efficere:ideo diuersa secundum hoc sortitur uocabula. Nā ut est cōmemoratiuum dn̄ice passionis que fuit uerum sacrificium istud sacramentum sacrificiū nominat᷑. Quia uero in isto sacrificio cōtinetur uere xp̄s qui solus fuit hostia placatiōis diuine. Ideo q̄tum ad hoc dicitur hostia. Et si mille milia hostie in mane offerrentur altaribus & in oībus temporibus semper est uera & una sola hostia ih̄us xp̄s qui significat & efficit ecclesiasticam unionem:per quam membra ecclesie coniunguntur in unum xp̄m:ideo nominat᷑ cōmunio:qr per ipam cōmunicamus christo:& quia participamus eius carnē & diuinitatem:& qr participamur & unimur adinuicem per ipsam. Secundum uero ꝙ sacramentum istud est prefiguratiuum fruitionis dei q̄ erit in patria:& fortificatiuum debilitatis nostre dū sumus in uia:ut illuc peruenire possumus:dicitur uiaticū. Et quia istud est optimū:& nobis gratuite datum. Ideo secundum hoc anthinomatice dicitur eucharistia:tamen est proprium nomen eius: quia in hoc solo continetur uere xp̄s:qui est plenus gratia:& a quo i nobis oīs gratia deriuatur. Dicit᷑ etiā in greco methalipsis.i.assumptio:quia ut Damasus dicit per hoc filii diuinitatem assumimus. Et qr omnia hec absconse continentur in eo que sunt sacratissima & secretissima. Ideo etiam anthonomatice dicitur sacramentum. Conuenientissime autem istud sacramentum xp̄s instituit in cena a discipulis recessurus & non ante:dum cum eis erat presentia corporali:quando enim propriam speciem discipulis subtrahebat:tunc se sub sacramento reliquit discipulis cum sua dilecta ecclesia semper sub hac specie moraturus:quod maximi fuit amoris indicium. Cum enim non esset conueniēs ꝙ in carne passibili diucius moraretur in terris modū hunc adiuenit mirabilem:quo sponsam suam nō dimitteret sine carnis sue presentia peregrinam. Et quia semper ipse inuisibiliter intra nos est iuxta illud Luce. Regnum dei intra nos est. Idcirco modū inuēit sub specie cibi & potus quo ad nostra intima itroiret:& nos de se satiaret:& amplexaretur dulciter & statueret firmiter in sue semita uoluntatis:ut semp eū coleremus presentem qui regnabat in celis. Vnde Eusebius dicit ꝙ quia corpus assumptum ablaturus erat ab oculis illaturus syderibus:necesse erat ut die cene sacramentum corporis & sanguinis sui consecraret nobis:ut coleretur iugiter per mysteriū quod semel offerebatur in precium. Secundo etiam fuit conueniēs ut tunc institueret memoriale sue passionis:ut omni tempore apud homines esset rep̄ntatiuum dominice passionis:quia sine fide passionis xp̄i nunq̄ potuit esse salus: secundum illud Roma.iii. Quem posuit deus propitiatorem per fidem in sanguine eius. Et ut ista memoria ex continua celebratione sacramenti iugiter cresceret: debuit institui in xp̄i recessu:quod ipsum corā oculis nostre mentis representaret. Et quia precipuum sacramentum huius erat figura passionis future.iō consumata ueritate & illo celebrato & excluso merito dicit Apostolus.i.Cor.v. Pasca nostrum imolatus est xp̄s. Tertio etiam debuit institui in cēa in recessu istud sacramentum: quia nunq̄ erat tantus amor de nostra delendus memoria: quia que i recessu & ultimo dicuntur a dilectissimis nobis magis memorie cōmendantur:quia tunc maxime inflammatur amicorum affectus. Propter quod dicit Alexander papa. Nihil in sacrificiis esse maius pōt: q̄ corpus & sanguis xp̄i:nec ulla oblatio hac potior est. Ideo ut maiori ueneratione haberetur dominus in ultimo discesu suo a discipulis hoc sacramētum instituit. Aug.etiam in libro responsionū ad Ianuarium dicit sic. Saluator ut uehementius commendaret mysterii illius altitudinem:ultimum hoc uoluit infigere cordibus hominū & memorie discipulorum:a quibus ad passiōem discessurus erat. Sic ergo patet ꝙ istud benedictum sacramentum ē memoria operationis mirabilis. Est etiam memoria passionis dolorabilis:quod licet iā ex dictis pateat:tamen adhuc triformiter manifesto: attendas tamen motiuum quo instituitur:formatiuum quo conficitur:modum quo suscipitur. Ex his enim tribus diligēter exaīatis rep̄ntatur amare memoria passionis dilecti. Motiuum enim quo institutum fuit Aposto.dicit p̄me Cor.xi.cum dicit. Quotienscunq; manducaueritis panem hūc:& calicem bibetis:mortem domini annūciabitis dōec ueniat. Et ipse ih̄s per semet ip̄m dicit Hoc facite i meam cōmemorationem. Ad hoc ergo istud sacramentum conficitur:ut ex eius exercitatione cōtinue intuentes xp̄i sanguinem ut effusum sit memoria nostra repleatur xp̄o passo: ut semper fixus sit in corde nostro:qui pro nobis semel fuit fixus in ligno. Et ideo etiam sacramentum instituit : ut quasi daret nobis plenam possessionem sue passionis & mortis:ut quottidie lauaremur cum suo sanguine:& reficeremur suo corpore:quasi non suffecerit ei quo ad ostensionem amoris: ꝙ semel realiter sanguinem effudit in ligno nisi quottidie tibi effundatur sub sacramento. Vnde ista esca fuit in figura Sapientie.xvi.per ortigometram q̄ est auis uiuens de seminibus uenenatis. Sic & xp̄s qui dicit. Meus cibus est ut faciam uoluntatem eius qui misit me:& uolūtas patris fuit ut biberet calicē passionis:quasi fuerit uolūtas eius ut xp̄us uiueret de

uenenatis cibis. Bibit enim i discipulo tradente: & comedit uenenū cupiditatis in accusantibus: bibit in testibus uenenū falsitatis. Bibit in crucifigētibus uenenū impietatis. O quot semina uenenata trāsierunt intra stomachū istius benedicte auis: si consideres q̄ & qualia passa fuit: que tibi omnia ad mēoriam reducuntur in huius sacramenti celebratione. Si autem consideres formatiuū quo cōficit᷑: oīa ingerunt ad passionē. Ad qđ facit ꝙ numerus dictionū i forma positarū est secūdū numerum plagarum: licet forsitam enim non sit de substātia forme: sed copulatio ad locutiones predictas: sic & ipe modus formandi hostiā: quo inter ferra ignita stringitur & decoquit᷑: ingerit passionis iesu memoriā. Ferrū enim ignitū fuit impia crudelitas iracundie iudeorū i xp̄o.: ferrū multo plus ignitū fuit imobilitas flāme & charitatis xp̄i qua desiderio desiderauit seip̄m offerre i p̄ciū nostre salutis. Primi ferri figura remansit in xp̄i corpore dū uulneratus clauis & fossus spinis: turpatus sputis: ligatus uinculis: uelatus oculis: totus plenus iiuriis: nō apparuit ei spēs neq; decor: formeris hoc ferro & figureris qui accedis ad sacramentū non ut ista inferas xp̄o cū crudelitate iudeorū: sed ut ista libenter perferas cū xp̄o & p̄ xp̄o ad exemplū sanctorū martyrum: & ut crucifixi effigiē transformes in teipsū de eius passione iugiter meditando. Secūdi ferri. s. amoris iesu i te sculpatur figura ut eius amore tā ardenter ferueas: quo tibi parum uideatur ad sĩlitudinē sui p̄ honore dei omnia sustinere mala: & tūc eris ipe hostia formata & cauterizatus sĩlitudine passionis. Infinita sunt huius memorabilia passionis. Si tu anima deuota scieris ruminare i omnibus que circa huius sacramēti celebrationē agunt᷑: si etiā cōsideres modū quo suscipit᷑: uidebis passionis amaritudinē memorari. Nam hostia frangit᷑ p̄ manus sacerdotis: dentibus territur & in stomaco trāsmititur: p̄ quod significatur corporis xp̄i fractio & attritio i flagellis & in spinis: & clauis: & cōsumata i morte & occultatio i sepulchro: facias tu quicūq; sumis ꝙ anime tue uēter sit dignum dei sepulchrum petrinum firmitate propositum nouum reformatione tui sit sindon munda purissime cōscientie: sint aromata sancte uite: sit firmissĩma ligatura cōtinue circūspectiōis tui & obseruantie status tui. Istis ergo mōis dicēte tibi illud. Treen. iii. Recordare paupertatis & transgressionis mee absinthii & fellis: respondeas dillecto morienti pro te. Memoria meōr ero: & tabescet in me anima mea. Quomodo autē tertium in hoc sacramēto fuerit mirabilis exposui p̄ nobis licet pateat ex predictis: tamē hic singłariter nota: ꝙ stupendum amoris signum fuit: ꝙ sic se in sacramento exposuit pro te: & sic quasi noua morte uoluit seipsum p̄ te exponere māibus cuiuscūq; sacerdotis quantūcūq; scelerati dūtaxat catholici. Et quia pro nullius malitia uel pro aliqua iniuria que sibi ibi fiat potest eius presentia uiolari qn̄ sēper ibi sit: rite factis q̄ debēt fieri circa consecrationem & durantibus spēbus. O quantum est in effusione amoris sui si scieris ponderare: & ut tibi aliqualiter ostendam quanta unione xp̄o coniūgeris: uolo hic aliquantulum dilatare sermonem. Ad hoc enim facta est tanta expositio xp̄i in sacramēto ut nō impediatur sacramēti effectus: qui est cōuersio tui in ip̄sū: unde nota ꝙ in ista benedicta parentela xp̄i & coniunctione tui ad ip̄m: non tātū efficeris filius: frater: uel consobrinius: sed efficieris ipse xp̄us per gratiam transformationis. Et ut hanc idētitatem tuam ad xp̄m possis cognoscere: scias ꝙ tribus modis cognoscimus aliquid nobis attinere. s.

Generatione
Nutritione
Familiari allocutione.

Generatione scis te esse hominē: qr ab hoībus generaris: sed non idētitate indiuidui: sed speciei: quia non idem pater qui filius numero: sed spē qr uterq; homo. Ad qđ autem semen saltē pro maiori parte est de supfluo nutrimenti qđ est supfluū idiuiduo speciei neccessariū: at non tale semen quo tu xp̄iane generaris de xp̄o. Non enī ex supfluo: sed sue uite necessario: de tota enim uita sua te genuit: qui te in morte sua baptizari constituit. Cuius signū fuit illa crudelis lancea que latus & cor xp̄i aperuit: ex quo sanguis regenerationis & aqua baptizationis profluit & profluxit: unde & i eius morte submergeris & in baptismo: & quasi nouus xp̄us resurgens de submersione emergeris. Quod significans apostolus dicit. Roma. vi. Consepulti sumus christo p̄ baptismū eius in morte ut in nouitate uie ābulemus. Et quia efficimur nouus christus per gratiam i baptismo: ut ostenderet ueram sui existentiam in nobis. & nostri in se noluit nos spiritualit᷑ genitos de alio enutrire: q̄ de se ipso ut uere ostenderet nos in ipsum transportatos quia ex eisdem sumus ex quibus nutrimur. Ex quibus patet secūdus modus attinentie qui est ex nutritione: unde ipse dicit caro mea uere est cibus & c. Nō quidem conuertendus in naturam cibati que est infecta peccatrix & misera: sed cōuersurus cibatus in naturā sui que est spiritualis & sanctissima: gloriosa & diuina. O q̄ sapidus est hic cibus qui hominem facit deū: & nos a nostra uita que uere mors est funditus occidit: & in dei uitam prouehit. Quia inquit saluator: Ioannis. vi. Qui manducat me uiuit propter me. Et iterum. Qui manducat meam carnem & c. in eo uere sic cibati dicere possumus cum apostolo ad. Gał. ii. uiuo ego: iam non ego: uiuit uero in me christus: ut merito dixerim ꝙ in hoc benedicto sacramento est supramirabilis expositio christi: cū tali modo se nobis tradidit in cibum: uere potest nobis dicere. Quid ultra debui tibi facere & non feci: qđ tui cordis possit duriciam emollire. Tertius etiam modus quo attinentiam alicuius recognoscimus scilicet per familiaria uerba: quo mater uocat nos filiū: & frater fratrem: & sic de ceteris stupendo modo. Si consideremus christi uerba nos ducit in ipsum

Ipse enim dicit se frumentum & nos farinam. Se uitē: & nos palmites. O qualis est ista parentela: n̄ enim facit gradum: sed unionem. Tota enim pasta post fermentationem est de natura fermēti. Et qd palmes respectu uitis: nisi uitis parua respectu magne & pars respectu totius. Sic & intelligas te non christi filium ab ipso separatum: sed eius membrũ in ipso fixum: & totaliter in eius gratiam per ipsius charitatem conuersum. Et ut enfatice & inexplicabiliter unionem sui ad nos ipse exprimeret: alloq̄tur patrem. Ioannis. xvii. Tu in me: & ego in eis assimulans modum quo in nobis est: modo quo in ipso patre est. Etiam dilectionem sui ad nos assimulat dilectioni paterne ad se cum dicit. Sicut dilexit me pater: & ego dilexi uos: hanc autem dilectionē dei ad nos & unionem nostram ad christum Aug. eleganter exprimit super. ps. lxxxv. Inclina domīe aurem tuam &c. dicens. Nullum maius donum p̄stare potuit deus hominibus: q̄ q̄ uerbum suum p̄ quod condidit omnia faceret illis caput: & illos ei tanq̄ membra coaptaret: ut esset filius dei & filius hominis: unus deus cũ patre: & unus homo cum hominibus: ut & quando loquimur ad deum dep̄cantes: non inde filium separemus: & quando precatur corpus non a se separet caput suũ. Sitq; unus saluator corporis sui dominus noster iesus christus filius dei qui & oret pro nobis: & oret in nobis: & oretur a nobis. Orat pro nobis ut sacerdos. Orat in nobis ut caput nostrum. Oratur a nobis ut deus noster. Agnoscamus ergo in illo uoces nostras & uoces eius in nobis. Et infra sequitur. Oratur in forma dei. Orat in forma serui. Ibi creator hic creatus: creaturam mutandam: non mutatus assumēs: & secum nos faciēs unum hominem caput & corpus. Oramus ergo illum in illo: & dicimus cũ illo & dicit nobiscum. Inclina domine aurem tuam & exaudi me. Non ego dico: immo in corpore agnoscat utrunq;: & dicat christus. Ego dico: non dicis aliquid sine illo: & non dicit aliquid sine te: hec Augusti. Licet autem omnes christiani transformētur in christum per efficatiam charitatis: ministri tamen huius sacramenti tenēt personam christi' per cōionem sue excellentissime dignitatis: & efficaciā instrumentalis potestatis in consecratione sacramenti. Vnde cum altissimis affectibus mentis debent sacerdotes parari: & ad consecrationem tanti sacramēti accedere. Sic ergo uides mirabilem memoriam miraculose operationis: amarissime recordationis: amorose expositiōis. Nec sunt illa mirabilia de quibus sola catholica potest ecclesia gloriari & dicere cum Daniele. iii. Signa & mirabilia fecit apud me deus excelsus. Vere enim ista sunt mirabilia que extollere non sufficit etiam angelica natura: que apud solam ecclesiam fiunt: quia extra eā ueri sacrificii non est locus.

De suauitate & dulcendine huius sacramenti.

Octauũ fuit ī pricipio q̄ istud sacramentũ erat tertio dulcedine sue dilectione dignissimũ ratione sui dulcoris: propter proprietatem cibi nutrientis: quia dicitur esca: uere iste est cibus dulcissimus: licet enim ibi sit amaritudo ut dictum est supra per memoriam passionis: est tamen ibi sũma dulcedo propter summam expientiam diuini amoris. Nihil enim dulcius: q̄ sentire sic inestimabiliter a deo se amari. Quia uere istud sacramentũ datur ut cibus nutriens: ideo debet in nobis efficere illa spiritualiter: que corporaliter efficit cibus corporalis: qui quidem.

Mutat palatum delectabiliter
Repat deperditum utiliter
Roborat defectum firmiter.
Perducit debitum effectum efficaciter.

Et quia istud sacramentum non solum est cibus: sed medicina & armatura: ideo expulit morbum & protegit contra hostis insultum. Et per hoc potes uidere q̄ inducit spiritualis dilectionis feruorem: quotidianorum defectuum expurgationem: gratie ī nobis existentis confortationem & augmentationem: in uia dei firmam stabilitionem. Expellit & purgat morbum concupiscentie. Munit & roborat contra insultum tentationis sue per aspera: siue per aduersa: & per ipsum sacramentum multum remittitur de pena nobis debita pro peccatis. Quod autem inducat spiritualis dilectionis feruorē: patet ex hoc quia christus ibi personaliter continetur: unde ad eius p̄ntiam nisi sit defectus ex parte nostri multũ debet feruor charitatis excitari: & quia gratia & ueritas per iesum xp̄m facta est: ideo in hominem ueniens sacramētaliter ipse christus uitam gratie opatur. Iuxta illud Io. vi. Qui manducat me uiuit propter me: unde Cyrillus dicit: uiuificatiuum dei uerbum uniens seipsum proprie carni fecit ipsam uiuificatiuam. Docebatur enim cum nostris quodammodo uniri corporibus per sacram eius carnem: & preciosum eius sanguinem: que accepimus in benedictione uiuificatiua: & in pane & in uino ex quibus multum feruor debet excitari charitatis: unde & in multis deuotis persōis sumptio huius cibi extasim operatur. Quod etiam conferat gratiam roboret & augmentet hoc patet si consideretur q̄ ibi passio christi representatur expresse ut dictum est. Et ideo effectum quem christi passio fecit in mundo hoc sacramentum facit in digne sumente: unde super illud quod Ioan. xix. Continuo exiuit sāguis & aqua: dicit Criso. Quia hinc suscipiunt principium sacra mysteria cum accesseris ad tremendum calicem ut ab ipsa bibiturus christi casta ita accedas: ut ipse dominus dicit Matthe. xxvi. Hic est sanguis meus qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Et ideo sicut christi passio uisa debuit attendere & transformare & augere charitatē amātis: sic & huius celebratio sacramenti: unde damasus comparat hoc sacramentum carboni quem uidit Isa. vi. Carbo enim lignum simplex non ē sed

unitum igni. Ita & panis consecrationis non est
simplex panis: sed unitus diuinitati. Et ideo in
hoc sacramento quantum est ex sui uirtute ha-
bitus gratie & uirtutes cōferuntur: frustra enim
daretur in cibum a xp̄o qui nihil frustra facit enim
effectū spiritualem faceret in anima: quē cibus cor-
poralis facit ī corpore. Vides autē ꝙ cibus corpora
lis sustentat: auget: reparat: & delectat: que omnia
facit istud benedictū sacramentum: unde Ambrosi
us in libro: de sacramētis dicit. Iste panis ē uite eter
ne qui anime nostre substātiam fulcit. Et Crisosto
mus super Ioānē: prestat se nobis desiderantibus &
palpare: & comedere: & amplectere: unde Augusti
nus super Ioānem exclamat. O sacramentū pieta-
tatis: o signū unitatis: o uinculum charitatis: qr oīa
ista xp̄us efficit ī nobis: propter oēs istos effectus
dicit xp̄us Ioānis. vi. Caro mea uere ē cibus &c: ut
ostendat ista ueraciter efficere: propter qd̄ singulari
ter in hoc sacramento secundū illud secūde. Corin.
. v. charitas xp̄i urget nos: & inde est ꝙ urgetur aīa
spiritualiter delectari refici & inebriari dulcedine bo
nitatis xp̄i: secundū illud Cātico. v. Comedite a-
mici mei: bibite & iebriamini charissimi. Quia er-
go xp̄us & eius passio est causa gratie & sp̄ualis refe
ctio: causa feruoris & roboris: manifestū est ꝙ hoc
sacramentum & spiritualem feruorem & firmitatē
gratie & eius augmentum causat in nobis. Causat
etiam apertionem ianue. & consecutionem glorie
quia per suam passionem xp̄us aperuit nobis aditū
uite eterne. Similiter & unio representata per species
panis & uini & spiritualis refectio in ipso contenta
facit nos transire hic per gratiam contemplationis
& glorie gustum: & post mortem in plenū itroitū
Vnde Augustinus sup illo uerbo. Caro mea uere ē
cibus. Cū enim cibo & potu id appetant homines
ut non exuriant neq̄ sitiant: hoc ueraciter non pre
stat nisi iste cibus & potus qui eos a quibus sumi
tur imortales & incorruptibiles facit ī societate san
ctorū ubi pax plena est atq̄ perfecta. Quod autem
roboret in nobis uirtutem persistendi in uia dei &
perueniendi ad gloriam: fuit prophetatū seu mani
festatū ī figura helie. iii: Re. xviiii. ubi dr̄: ꝙ helias
comedit & bibit sub ūbra iunipi: & ābulauit ī forti
tudie cibi illius usq̄ ad montē dei oreb. Habet aūt
uirtutem remittendi uenialia si consideretur ipsum
sacramentum & res sacramenti. Nam hoc sacra-
mentum sumitur ut cibus ut dictum est. Nutrimē
tum autem est ad restaurandum deperditū quod
consumitur ex ui caloris naturalis. Spiritualiter au-
tem in nobis quottidie aliquid perditur ex calore
concupiscētie: ex quo per multa uenialia feruor in
nobis diminuitur charitatis: contra q̄ ē huiusmodi
restauratio sacramenti. Vnde Ambrosius dicit in li
bro de sacramentis ꝙ iste panis quottidianus sumi
tur in remedium quottidiane infirmitatis. Res au-
tem huius sacramenti est charitas: nō solum quātū
ad habitum: sed etiam quantum ad actum qui exci

tatur in hoc sacramento: per quā excitationem ue-
nialia delētur: & purificatur & clarificatur aīa: unde
licet nō possimus semper uiuere sine ueniali: tamen
sepe contingit ꝙ ipsa sumptione anima glorificat᷑
& purificatur ab omni reatu ueniali: & ab omni sco
ria cuiuscūq̄ peccati: perfecte cōfiguratur claritati
solari ipsius iesu: in quē per sumptionem sacramētu
sepe totaliter absorbentur. Istum autē effectū quo
ad tātā pulchritudinem multū impediret mētis di
stractio: maxime si homo accederet cū affectu ueni
aliter peccandi. Quomodo autē debeat mēs recol
ligi: infra exponetur in expositione canonis misse.
Non est autem proprius effectus istius sacramenti
remittere peccata mortalia in sumente: qr nō debet
accedere cū conscientia mortalis peccati. Qui enim
nō uiuit spiritualiter non potest spirituale nutrimē
tum suscipere: nec potest uniri xp̄o ut mēbrū qui ē
a xp̄o precisus per mortale peccatum. Potest au-
tem hoc sacramentum remissionem peccati morta
lis operari dupliciter: uno modo nō perceptū actu
sed uoto: sicut cū quis ex conscientia peccati absti-
net se ex reuerentia: & amore sacramenti appetit su
mere: & ex appetitu meretur aliqualiter de cōgruo
sibi contrictionē infundi: ut sic a peccato liberatus
pure possit accedere. Alio modo etiam pceptū: ab
eo qui est in peccato mortali sic occulto cuius con-
scientiam & affectū nō habet: forte enim p̄mo nō
fuit sufficienter contritus: sed deuote & reuerenter
accedens sepe consequitur per hoc sacramētū grati
am charitatis que contritionē perficit: & peccatum
expullit. pena autem peccati debita p hoc sacramē-
tum remittitur: quia hoc sacramentum nō solū est
sacramētū per sūptionem: sed etiam est sacrificium
per oblationem: & ideo habet effectū remissionis
peccati & pene debite: & in eo qui sumit: & ī eis p
quibus offertur. Hoc autem sacramentū habet ex
ui sacramenti directe effectum illum ad quē est insti
tutum. Sicut nutrire: augere: xp̄o unire: & in xp̄m
trāsformare. Sed qr hec unio fit per charitatē: ex cu
ius feruore & augumento anima cōsequitur remis
sionem: non solum culpe: sed & pene. Licet autē ī
isto sacramēto contineatur totus xp̄us: & memore
tur eius passio que est sufficientissima causa remissi
onis peccati & omnis pene: non hoc operatur
secundum plenitudinem sue efficacie: sed secundū
dispositionem in sumente repertam: & ideo nō se
pe tota pena remittitur: sed quantum ꝛquirit ardor
charitatis ipsum recipientis. In q̄tum uero istud sa-
cramentum est sacrificium nostre oblationis ha-
bet proprie uim satisfactiuam: & ideo inter omnia
satisfactibilia istud est sūmū pro remissione tam pe
ne q̄ culpe. In qua etiam non semper operatur: secū
dum plenitudinem sue efficatie: sed simul compen
sando xp̄i presentiam & imolationem ad deuotū
offerentis affectū: qd̄ xp̄us notauit luce. xxi. de ui-
dua que obtulit duo minuta q̄ plus omibus obtu-
lit considerato suo affectu. Debes autē scire ꝙ ex

hac ratione qua est sacrificium non solum prodest
sumenti: sed etiam omnibus quibus offert. Quia
uero sacerdos est persona publica: & quasi os toti-
us ecclesie que est unum corpus per uinculum cha
ritatis: ideo sumptio sacramenti a sacerdote: nō so-
lum oblatio dicitur totum corpus ecclesie uegeta-
te: unde & sacerdos debet niti statum suum cogno
scere & charitatem suam ad omnes electos plena-
rie dilatare. ¶ Contra autem tentatiões futuras ua
let sumptio huius sacramenti tripliciter. ¶ Primo
quidem quia refrigerat estum concupiscentie: & ro
borat habitum gratie: ex quibus tāq̄ ex cibo & me
dicina mors īterior pellitur: propter quod dicit au-
gusti. super Ioannem. Securus accede: panis est nō
uenenum. ¶ Alio modo premunit ab offensa futu
ra: & est armatura contra spirituales nequitias. In-
quantum enim signum est & memoriale passio-
nis christi: per quam uicti sunt demones fortissime
timent mentem deuotam sumptione huius sacra-
menti munitam: unde Criso. super ioanem. Vt leo
nes flammas spirantes: sic ab illa mente discedimus
terribiles effecti diabolo. Sed qui indigne sumunt
christum crucifigunt cum iudeis & iuda proditore
& ideo plenius isti a diabolo possidentur. ¶ Pensa
tis ergo istis effectibus potes uidere ꝙ intentio xpi
fuit hoc sacramentum instituere ut celebretur quo
tidie: & ideo quilibet christianus debet ipsum sepe
& deuote sumere. Nam tempore apostolorū quo
tidie ab omnibus fidelibus sumebatur: propter ꝙ
patet abusio sacerdotum diu a celebratione cessan
tium. Et ipsa enim sumptione ordinis sacerdotalis
facti sunt ipsi os ecclesie: per cuius oblationem sa-
cramentalem salutare nutrimentum ad membra ce
tera deriuetur: unde impie priuant & seipos & alios
effectibus memoratis. Debēt ergo ubi malum est
medicinam apponere: non bonum a seipsis expel
lere. Malum autem est in malitia sue uite quam de
bent corrigere: & non seipsos & alios tanto bono
priuare. Ipsi enim positi sunt ut sint mediatores in-
ter deum & populum: & ut sibi istud offerant sacri
ficium: in quo solo plene colitur: & ideo debent ni
ti quotidie deo reddere debitum: & populo benefi
cium. ¶ Licet autem sacerdos curatus plus teneat
humano statuto: & etiam quo ad hoc diuino suo
ꝑticulari populo: tamen plus obligatur in conspe-
ctu dei ipsum dignum colere: & toti corpori eccle-
sie influere. Ille qui a deo est sanctificatus & totus si
bi dedicatus per religionis bonum & multiplicia
beneficia diuinarum gratiarum & refectionum mē
talium: unde istum lex celi debet compellere uelle
sepe ut deum honoret sacrificio: & populo subue-
niat beneficio. Quod saluator notat in illa parabo
la de talentis dispensatis seruis: unde dicit grego. ī
omelia. Tanto ergo esse humilior atq; ad seruien-
dum deo promptior quisq; debet ex munere: quā
to obligatiorem se conspicit in reddenda ratione.
Nec subrepat te fatua multorum locutio dicentiū.

Ego non accepi magnos redditus temporalium:
nec dignitatem cure populorum: & ideo non tene
or celebrare. Licet enim plus teneantur quo ad ali-
quid: tu tamen multo plus teneris simpliciter ad ho
norandum deum & diligendum populum si ma-
iora recepisti carismata gratiarum respectu quorum
temporalia nihil sunt. Quod si tuam infirmitatem
causeris & timorem irreuerentie: scias ꝙ iste timor
& resilitio in propriam paruitatem est optima pre-
paratio ad celebrandum: dummodo non graueris
mortalibus: & tuam uitā proponas in melius emē
dare. Et licet non semper consequaris emendatio-
nem plenam: tamen multum tibi suffragat ad hoc
deuota celebratio sacramenti & continua detesta-
tio & uilificatio tui in cōspectu dei. Multū etiam iu
uabit tuam preparaturam: si tu dilates charitatem
ad compassionē electorum & quasi alloquaris do-
minum: pro me non sum dignus accedere: nec au-
derem: sed in uirtute charitatis sancte ecclesie spon
se tue: cuius me dignum fecisti ministrum accedo
tibi offerre sacrificium quod per os tuum benedi-
ctum est quotidianum. Et ad hoc hortatur Ambr.
.d. in quadam oratione. Graue est ꝙ ad mensam tu
am mundo corde: & manibus innocentibus non
uenimus: sed grauius si de peccatis metuimus & sa
crificium non reddamus: unde Aug. in lib. de uer-
bis domini. Quotidie sume quod quotidie tibi ꝓ
sit. Et Ambro. in lib. de sacramentis. Si quotiens ef
funditur sanguinis christi: in remissionem peccato
rum effunditur: debeo semper accipere qui sem
per pecco sēper debeo habere medicinam. ¶ Illud
autem quod dicit Augusti. in libr. de ecclesiasticis
dogmatibus. Quotidie eucharistiam sumere: nec
laudo nec uitupero: proprie referendum est ad lai-
cos non ad sacerdotes: quorum est imolare & offer
re istud sacrificium in cōi ecclesie charitate. Sicut il-
lorum qui in consecratione ordinis christi sponse
instituuntur ministi. Superiora autem fuit dicta cō
tra negligentiam sacerdotum: qui cum debeant ex
charitatis ardore habere alas aquile ad uolandum
ad gustum huius sapidissime esce: sicut dr̄ Iob. ix.
Quasi aquila uolans ad escā: facti sunt similes illis
impiis qui fuerunt horū sacerdotum negligentiū
figura. Sicut dr̄ Numeroꝝ. xi. Anima nostra arida
est: nihil aliud respiciūt oculi nr̄i nisi man. Man. est
sufficientissimus cibus omnis saporis appetibilis:
habet enim omne delectamentum & omnem sa-
porem suauitatis: unde Sapie. xvi. ubi hec habent
dr̄. Angeloꝝ esca nutriuisti populum tuum: ꝑ qua
esca impii murmuratores ubi supra desiderauerunt
carnes & perierunt in sepulchris cōcupie. Sic sic ni
miꝝ ipsi sacerdotes ꝓmpti ad desiderādū q̄ sūt car-
nis fastidio ꝓprie negligentie retrahūt ab hac sua-
uissima cena: & sepe eis diuino iudicio datur reddi
tuum affluentia: in quibus tāq̄ in rebus cupitis se-
pelitur tota affectio mentis sue: ut circa terrena di-
stracti & temporalibus saciati non sentiant que sūt

dei. Hi moriuntur & non in sapia: qbus merito sua cócupiscétia fit sepulchrũ: ac ecótra famelici de bono iesu sentiũt eius suauitaté mirabilé i bñficio sacraméti: qd' qntũ ad suauitaté refectóis: & quo ad multas alias códitóes in man. merito figurat'. Et hoc si consideretur gñatóis modus: qr inuisibiliter de celo descendebat: qr i nocte. Sic & istud sacrificium fide creditur: non humano experimento pbatur. Descensionis locus: qr solũ circa castra filiorũ israel apparebat i deserto: & eis defecit cũ intrauerunt promissionis terram. Sic & illud benedictũ sacramentum non nisi intra ecclesiam & in eius fide conficitur. Recollectionis tempus: qr non nisi sex diebus poterant inueniri. Nam sabbato egressi nõ inuenerunt. Sic & hoc benedictũ sacramentũ non nisi sex diebus huius peregrinationis habet nos reficere. Sabbato enim eterne requiei iuenitur bonus iesus non sacramentis uelatus: sed decore regio manifestus. Mensurationis terminus: qr gomor p singula capita: nec qui plus collegit plus habuit. Nec q minus: minus inuenit. Sic & istud bñdictũ sacramentum non continet maiorem iesum in maiori hostia: q̃ in minori: nec in pluribus q̃ in una. Preparationis ritus: qr igné optime sustinebat: & ad modicũ radium solis tabescebat. Sic & istud benedictũ sacrificium optime sustinet igné feruentis amoris: & rationes ab amoris fornace procedentes optime concludunt sacraméti irrefragabilé ueritaté. ¶ Sol enim humane curiositatis & fantastice rationis q secundum experimenta phie paganice procedit: & ad perscrutationem sacramenti facit eũ liquescere p perfidiam: & deludit semetipsum ut sibi euanescat sacramentum non fidei electorum. ¶ Reseruatióis usus: qr reseruatum scatebat uermibus. Sicut & reseruatum sacramẽtum ad questum temporaliũ scatet uermibus simonie. Soporationis gustus: quia unicuiq3 sapiebat secundum sui desiderium & appetitum. Sic & istud benedictũ sacramẽtũ diuersimode sapit sumentibus secundũ uarias dispositiones q̃s in eis format desideriũ charitatis: hoc est ergo illud benedictũ mána: quo in quadragenario penitentie reficiuntur electi per desertũ presentis uite quod cũ magno desiderio debet appeti & sumi: qr in eo uere recipitur deus homo qui seipsum dat escam omni menti fideli in carne peregrinanti: non ciuibus huius mundi.

¶ Qualiter quis debeat pparari ad susceptionem sacramenti

Dictum fuit in principio huius tractatus q istud sacramẽtum erat quarto timoratióe potissimũ tatione sui nitoris qui requirit i recipientibus puritatem: qr ista esca nõ qualiũcũq3 dicitur: sed timentium deũ: qui p timorem a malo declinant. Et ideo licet multũ confortauerim superius deuota xpi mẽbra: ut secure ad sũptionem sacramenti accedant: hoc intelligere debes de illis quos mortalia peccata nõ grauát: unde & digne accedens debet in consideratione sua ista septem attendere: & nota

Primũ est examinatio conscientie
Secundũ extirpatio iṁũdicie in cogitatione
Tertium excussio negligentie
Quartum exclusio irreuerentie
Quintum premeditatio discretionis: ut hunc cibũ discernat ab aliis
Sestum preocupatio orationis
Septimum predispositio deuotionis

¶ Et propter hec omnia dicitur. i. Cor. xi. probet autem se iquit homo non sophistice falso & ficte per duplicitatem ad cooperiendum humaná uerecundiam: qr istud est igneum coopertorium quo ardet anima in eternũ: non temptatiue discernẽdo: uel dubitando p infidelitatem: non psumptuose contẽpnendo p temeritatem: sed demóstratiue ueraciter per cordis totalitatem: per mẽtis humilitaté: p sinceritaté: & p cordialis amoris flãmeam charitatem: & p probabilitaté: & propriá infirmitatem. Et hoc satis sufficit accedẽti. Alter autem accipit ad iudicium irreuerẽtie dei: contumelie sacraméti: uindicte & sentẽtie sui: unde & reus erit corpis & sanguinis domini: ubi & glosa. Ac si deũ occideret pũiretur. ¶ He cõsiderationes quas debent timẽtes deũ habere q uolũt digne ad sacramẽtũ accedere: figurantur Zacha. iii. ubi dicitur. Super lapidé unũ septẽ occuli sũt lapis unus una fides fundamẽtalis & stabilis & unio charitatis. Septẽ occuli septẽ considerationes pparátes ad reuerẽtiam sacramẽti. ¶ Multis auté figuris. Ná figurat' hoc sacramẽtũ quantũ ad diuersas sui conditiones

Quia est ignitiuum dilectionis figuratur per agnũ assatum. Exodi xii.
Quia est impinguatiuum deuotionis figuratur p uitulum saginatum: luce. xv.
Quia é roboratiuũ actionis figurat' p fauũ sápsonis qui exiuit de ore leonis: Iudicũ. xiiii.
Quia é contẽtiuũ plene refectionis figurat' p sacrificiũ melchisedeh q otulit pané & uinũ gen. xiiii
Quia est memoratiuũ & representatiuũ passionis figuratur per panes propositionis: Exo. xxv.
Quia est plene dulcoratiuũ mẽtis figuratur per cibum máne ut expositũ est supra

Et qr omnia ista si subtiliter examinẽtur possũt representari: & iueniri i figura agni pascalis: ideo aliis dimissis eá aliqualiter p sequamur. ¶ Quátũ enim ad id qd' creditur in isto sacramẽto qui est xpus iesus & quantũ ad id p quod mẽs xpo afficit: qd' est imolatio xpi in cruce: & quátũ ad id p quod sumẽs digne disponit' in hac figura expssius continet'. Iesus é uere agnus dei q tollit peccata mũdi. ¶ Attẽde autem. iiii. que describũt. Exo. xii. que in sũptione istius benedicti agni debent spũaliter obseruari: q̃ sũt: máducádi tempus: Ritus: Cultus: & fructus. Tempus enim erat mẽsis pmus: dies decimus: lũa quartadecima: hora uespertina. Et in his omnibus aliquid spũale itelligimus: mẽse pmo pfectá reformationé penitẽtie: die decimo pfectá obseruationẽ

legis diuine luna.xiiii.perfectam actionem oponis uirtuose:hora uespertina perfectam consumationē perseuerantie. Sola enim perseuerātia secundū ber. inter ceteras uirtutes triumphat. Et ideo licet i aliis temporibus sit quedā agni preparatio:in sola hora uesptina est sumptio:quia semper debet sumi i nū q̄ mortaliter peccandi ꝓposito:ut semper tali menti occidat sol oīs glorie tēporalis:ut quasi i uespera mortis existeret. Sic & ob amorē iesu oīs uite claritas obscuret̄ eidē. Manducādi ritus erat:ꝙ nihil sueret crudū:nihil lixū:nihil frixū:totū assū:totum in tinctū. Crudum sumit qui non cogitat quod recipit:& mentē diligenter non discutit. Lixū sumit qui mēte distracta & terreno affectu hūida & insipiditate tota aquea ad sacīm dissolutus accedit. Frixū sumit qui de sacramento presumptuose inquit. Et sic potes uidere ꝙ crudū sumit desidiosa indiscussio. Lixū accidiosa indeuotio:frixum presumptuosa perscrutatio:sed assū & incensū sumit oposa dilectio. Intinctū lachrymosa deuotio & studiosa grarū actio. Māducandi cultus erat hic:debebat enī esse calciatus pedibus: accīctus renibus:tenēs baculū in manibus & lactucis agrestibus. In his aliquid morale itellige. In pedum calciatione cōculcationē cōcupic & obseruatōnē discipline. In renū accīctōe abiectionē imundicie:& assumptōnē mūdicie: qđ fit in restrictura cogitationis uage & fantasie imunde. In baculi sustentatione tolerantiam pacientie & peregrinationem patrie. In lactucarum comestiōe detestationem culpe & meditationem xpi passionis acerbe:& ex hoc executionem austere penitentie. Si uis ergo digne ad mēsā agni accedere oppor tet te conculcare concupiscentiam:& conseruare disciplinam:assumere continentiam:aduersa tolerare cum pacientia:& peregrinum te reputare in uia & agrestam memoriam passionis degustare cū mente deuota. Et idcirco ante istum cibū fortitudinis debet precedere dieta:ut comedas panē lachrymarū cū ꝓpheta ex recordatiōe crimis. Cū helia panē subcineritiū ex recordatiōe finis. Cū turba euāgelica panē ordeaceū ex mortificatiōe carnis. In quā dieta tibi administrat psalmista uinū cōpunctionis in contritione. Samaritanus uinum compunctionis & curationis in cōfessione. Assuerus uinum consolationis in remissione. Sed ne hec dieta nimis grauaret infirmū:apponit uir euangelicus duos pisces quoꝝ unus est leticia de euasione tormentoꝝ. Alter fiducia de adeptione premioꝝ. Sic ergo dietatus accedit ad mensam agni:ubi ꝓpōitur panis celicus origi : angelicus dulcedine: uiuificus btitudine. Ad quā affert gedeon edū lixatum aqua contritionis. Moyses agnum assatū igne dilectionis: paterfamilias uitulū saginatū adipe deuotionis. Sampson mellis fauū dulcedine contēplatiōis. Spōsa uinum cōditū ex charitate inebriationis. Et ipsa eadē preparat lectū pacificū:quē sexaginta fortes ambiunt quiete soporatiōis. Et tūc dicet aīa. Bonū ē nos hic esse. Manducandi modus & māducantis fructus est:ꝙ sanguine illius agni postes & suplimare signabant:& ex hoc duplicē fructum accipiebāt .s. cōsternatōnē hostium exterius:& defensionē & cōseruationem interius. Et sic in eo qui digne sumit hoc sacramentū:sanguine huius agni & efficacia sacramenti hostes conseruantur:dum tentationes supantur:omnia defensantur dum uirtutes uirtute sacramenti roborant̄:suplimare signatur:dum imago mentis deo assimulatur uterꝗ postis intingitur in quo ostium uoluitur dū diuina & angelica custodia in qua uita nostra defenditur uigoratur dū uirtute sacramenti & deus est nobis magis propitius & angelus circa nos magis sollicitus. Et sic spoliatis egyptiis:liberati a seruitute egredimur xpi crucis sequentes tropheum quod nobis diuidit mare rubrū:& in terrā uiuentium itroducit.

Expositio eorum que fiunt in canone.

Ad intelligendū autem quō mens debeat ordinate ꝓcedere ad celebrationē huius sacramenti debes uidere ea que i canone misse fiunt. Que quidē celebratō misse imolatio noīatur: tū quia expsse sicut dictū est supra est ibi imago & memoria immolatiōis facte in cruce: tū quia effectus ipsius imolationis qui est nostra redemptō & peccatoꝝ remissio:& in xpm crucifixum transformatio recipitur abūdanter:unde etiā in quadā ofone dñica secreta dī. Quotiens huius hostie imolatio celebratur opus nostre redemptionis exercetur. Et quia xps semel oblatus est:sicut dicit Apl'us ad hebre.ix. Ita tm̄ semel in die cuilibet sacerdoti sufficit missā celebrare:unde de cōsecratiōe distinctiōe prima ex decreto Alexādri pape habet̄:ꝙ sufficit sacerdoti unā missā celebrare: quia xps semel passus est:& totū modū redemit. Et ualdē felix est q̄ unā digne celebrare potest:quoniam & ualde absurdū est ꝙ sacerdos duabus ministret ecclesiis:ubi bis in die celebret:uel ꝙ in eadem ecclesia ꝓ temporalibus oblationibus uel quacūꝗ alia causa celebret nisi semel:excepta die priuilegiata natiuitatis dominice. In qua ex certis ratiōibus triplex missa potest & debet celebrari a quolibet :uel audiri. Scut autem non debet plurief celebrari i die. Sic nec debet omitti nisi ex ardua cā quin uel celebretur quotidie : uel missa audiatur deuote:unde & iste panis:luce.xi.a saluatore quotidianus uocatur quia quotidie est sumendus uel suaui gustu uł deuoto auditu:unde & tunc per os sacerdotis sumi spūaliter dicitur ab illo qui deuote assistit. Attende autem ꝙ circa hoc sacramentum quedam fiunt ad representationem que circa dominicam passionem sunt acta : cuius istud sacramētum est memoria ut dictum est supra. Alia fiunt ad reuerentiam & mundiciam huius sacramenti. In quo christus ueraciter & corporaliter continetur. Et hoc non solum sicut in figura. Quedam etiam fiunt ad representandum mundi

ciam & gratiam que requiritur in sumente: unde
& consecrationes adhibent' his rebus que ueniunt
in usũ huius sacramẽti: tũ ad representãdũ sanctita
tem ipsius iesu qui est sanctus sanctoꝝ: tũ etiam ad
representãdũ effectũ scitatis qui i sumẽte ex xp̄i pa
ssione cãtat' secũdũ illud ad hebreos ultimo. Iesus
ut sanctificaret per suum sanguinẽ populũ. Et ideo
regulariter hoc sacramẽtũ non debet celebrari nisi
in eccl'ia p episcopũ consecrata: que quidẽ dicit' do
mus dei secundũ apostolũ. i. thy. iii. uel nisi in ora
torio despali priuilegio domini pape: uel licẽtia epi
scopi. Et licet indulgeatur ꝙ ecclesia non sit conse
crata: nũq̃ tamẽ conceditur quin sup altare lapideũ
consecratum p episcopũ celebret'. Quia licet sepe
in suscipiẽtibus desit sanctitas q̃ signatur p cõsecra
tionẽ ecclesie: nũq̃ tamen deficit sanctitas in sacra
mento: ut in xp̄o iesu: cuius xp̄i iesu sanctitas p alta
re significatur. ¶ Conceditur in itinere positis si ec
clesia defuerit sub diuo uel sub tentorio missa cele
brari: & hoc si habeatur altare portatile. i. lapis con
secratus: & omnia alia que requirũtur ad sacrũ my
sterium celebrandum. Sicut dicitur de consecratio
tione distinctione. i. ca. Concedimus. ¶ Consecra
tur & calix per episcopũ qui debet esse aureus uel ar
genteus: uel de stagno ad minus. De ligno autẽ
uel de uitro nullo modo conceditur: nec de cupro
siue ere: quia uomitũ prouocat: qd' est contra reue
rẽtiam sacramẽti. Corporale etiã bñdicit': & uestes
sacerdotales benedicũt': non qr res inaniate sint su
sceptiue gratie: sed qr ad cosecrationem talium ad
monetur modus rationalis quantũ se debeat dispo
nere: ac per gratiam consecrata accedat ad sacramen
tum: quando nec ipse res inanimate quantũcunq
preciose & munde non debent assumi ad usum sa
cramenti: nisi sint per episcopum qui uicẽ xp̄i spiri
tualiter tenet ad hoc: per sanctitatẽ bñdictionis assũ
pte. Vbi & attende: q̃ abominabile est & horrẽdũ
ꝙ uestes mulierum & lectorũ sepe multiplici spur
citia maculate per auariciam quorũcũq religiosoꝝ
uel sacerdotum sacris altaribus applicentur. Tanta
autem est efficatia gratie xp̄i ꝙ sepe ad humilitatẽ
nostram his rebus inanimatis q̃ sunt p benedictio
nem consecrate fit remissio peccatorũ. Sicut patet
de aspersione aque benedicte & olphatione incẽsi:
unde & nõ nulli uolunt & non indote: ꝙ per ingre
ssum ecclesie consecrate homo consequatur remissi
onem peccatorum uenialium. Sicut & superius di
cta patet inducentes illud ps. Benedixisti domine
terram tuam: idest ecclesiam: remisisti iniquitatem
plebis tue: unde i secundo machabeoꝝ dicit'. iii. ca.
Vere quedam dei uirtus est i loco. Nam ipse qui i
celis habet habitationem: uiuificator & adiutor est
loci illius: propter qd' etiam regulariter sacerdos est
amonendus: ꝙ q̃to reuerentiorem locũ potest eli
gat ad celebrandum: nisi cõmunis cõpassio popu
li aliter suadeat: legitima licentia prius obtenta. Tã
ta autem est sanctitas ecclesie consecrate: ꝙ ligna
& lapides eius in humanum usum nõ debent assu
mi in opera laicorum. Sicut habetur ex Niceno cõ
cilio eadem distinctione. Et ibidem legitur ꝙ palla
altaris: cathedra: candalabrum: & uelũ: si fuerint ue
tustate consumpta incendio dentur: cineres quoq
eorum in baptismario deferantur: aut i pariete: aut
in fossis paumentorum iactẽtur: ne introeũtiũ pe
dibus inquinentur. Vbi attẽdat humana malitia ꝙ
si cineres talium rerum non debent cõculcari pedi
bus hominum: quomodo anima deo deuota & cõ
iuncta per sumptionem sacramenti: conculcat' ster
coribus demonum: & imundiciis meretricũ. Vides
ne misera anima quomodo omnia circa hoc sacra
mentum tibi intonant sanctitatem. Nam corpale ẽ
mundũ: palla mũda: altare: ecclesia: uasa omnia sũt
consecrata & tu filia mortis es in diaboli meretricũ
prostituta: pro qua sola sacranda christus i sacramẽ
to se tanta uoluit sanctitate icludere: & suã tibi co
mittiuã per talem modũ gratie dignanter tribue
re. Vere imperium est sacrilegium sanctitatis sacra
mentum sine sanctitatis reuerentia sumere. Quod
ut aliqualiter pateat ad expositionem eorum que
aguntur in missa aliqua tibi consideranda subiũgo

¶ De uestimentis sacerdotalibus

Quia enim sacerdos debet eẽ seperatus a co
muni hominum cõuersatõne: secundũ il
lud mala. primo: ubi angelus domini uoca
tur: ideo tam ipse q̃ omnes eius ministri insigniũ
tur clericali tonsura: qua fit abrasio capillorũ in mo
dum corone: que recte denudationis capitis signi
ficat claritatem contemplationis: & puritatem intẽ
tionis. Et quia hoc fit per capillorum abrasionem
qui capite oriuntur nihil in se habentes uitale: sigt
ꝙ non solum nociue cogitationes sed etiam uane
& ociose que nobis ex nostra miseria oriunt' debẽt
nouacula sollicite circunspectionis nostre diligen
ter abscindi. Quia etiam capilli sunt quedã corpo
ris superflua: ideo significant ꝙ amor superfluus tẽ
poralium: & cura ipsorum debet sollicitius resecari.
Et quia ex tali rasura coronatur caput: significat ꝙ
nostrum sacerdotium est regale & honorificum in
similitudinem christi regis & sacerdotis. Significat
etiam ꝙ pro magno honore & munere debet ani
ma sibi reputare adeo ꝙ sic caput mentis sue radat
pro christo modo pdicto. Vestitur autem paramẽ
tis sacramentalibus & nõ uestibus cõmunibus: ut
sciat ꝙ in ipso non comunis: sed celestis requirit'
uita. Vnde & fortitudo pacientie in omni tentati
one substernitur in amicto quod caput & hume
ros munit. Pulchritudo mundicie & sactimonie ad
iungitur in alba: que in toto corpore & i omnibus
sesibus esse debet. Que mũdicia nequaq̃ aptabitur
menti nec corpori nisi fortiter cingatur & subciga

tur diligenti custodia sensus sui: & totius appetitus animalis & exterioris hominis. Adiungitur manipulus quasi scutum fidei quod opponat tentationibus inimici. Superadditur stola quasi iugum dñi leue & suaue: quod in longum perseuerantie usq; ad finem uite debet protendi. Superadditur planeta latitudo charitatis que operit multitudinem peccatorum: & que omnium aliarum forma est uirtutũ: ut p hoc detur intelligi ꝙ in charitate dilatata debet sacerdos accedere ad sacra mysteria celebrãda. Et ꝙ debet habere sanctorum prim memoriam que precesserunt in uite xpi exemplaritate cuius memoria ipsius calciatur affectus. Ideo in signum huius premissis omnibus debent calciamenta esse i pedibus sacerdotis de pellibus animalium mortuorum. Cũ autem hoc sacramentum sit memoriale passionis xpi: ut dictum est: i quo xp̃s est sacerdos & hostia: a quo nobis est omnis uirtutis influentia deriuata Idcirco per hec paramenta signantur xpi ludibria: ut sacerdos ad altare accedens sciat se crucifigendũ cum xp̃o: ut & ipse transformatus in ipsum merito sit hostia & oblator: unde & amictus significat uelum quo in derisionem xp̃s fuit uelatus. Alba significat uestimentum album in quo sibi illusit herodes. Cingulum manipulus: stola diuersa uincula q̃bus pluries fuit ligatus: planeta in qua communiter est aliquid purpureum: uel sericum & rubeum significat chlamydem coccineam & uestimentum purpureum: in quo xp̃s fuit irrisus. Sic & flagellatura potest figurari in manipulo qui habet formam scutice. Non enim est inconueniens per idem plura significari. Quia uero ep̃s excellenter tenet figuram & personam xpi: ideo preter hec pamenta habet sandalia rubea: & cyrothecas cum anulo in q̃bus significãtur pedum uulnera & manuum & rubricationes sanguinis emanantis: habet & mitram in capite: In qua significatur corona spinea uulnerans caput xpi: habet & baculum in quo arundo exprimitur: qua fuit xpi corpus percussum: ut sic recognoscãt sacerdotes & epi: ꝙ christi opprobriis adornantur. Quia uero sicut tibi dictum est supra: cum de sancte trinitatis mysterio ageretur: due sunt alte radices ad omnia que sunt fidei. s. sentire de deo altissime & piissime. ideo in istis duabus radicibus sacerdos predisponitur anteꝙ ad altare accedat. De deo enim sentit altissime charitas humiliata per recognitionem sui: quod sacerdos se sẽtit habere dũ incipit a confessione sue iniquitatis & indignitatis. Et timor prosternit nisi spes erigat: idcirco sequit̃ charitas eleuata per fiduciam que de deo sentit. piissime dum ipsum non dubitat benignum remissorem offense: propter quod dicit in plena fiducia remissionis. Aufer a nobis cunctas iniquitates nr̃as. Et sic postulans sanctorum patrocinium qui in altari requiescunt & qui regnant cum xp̃o dicit. Oramus te dñe p merita sanctoꝝ. Osculatur altare in signum pacis & confederatõis sui cum xp̃o: ut iam unum cum xp̃o effectus tranquillus & quietus incipiat celebrare seclusis ab altari & ab eius mente oĩbus tumultibus distractiuis. Quia uero istud est sacramentum totius diuini cultus & ritus fidei cõtẽtiuum: ideo circa istud sacramentũ fit pticipiũ cõiter totius ecclesie: unde sacerdos: sicut caput ẽ actor principalis: clerici sunt ministri: & circunstant omnes populi. Tria uero sunt attendenda in sacra missa.

Uerba que proferũtur que debẽt proferri cum multa diligentia.

Gestus & actus qui fiunt maxime a sacerdote: qui debent attendi cum multa reuerentia.

Defectus qui contingunt ex nostra infirmitate & miseria: qui debent suppleri cum digna penitentia.

De his uerbis que proferuntur in missa.

Circa primum attende ꝙ missa potest diuidi in preparationem: oblationem: consecrationem: sumptionem: & gratiarũ actionem Preparatõ durat usq; ad offertorium. Oblatio usq; ad prefationem. Consecratio usq; ad pater noster: Sũptio usq; ad post cõionem. Grãꝝ actio usq; ad finem. Quia uero scriptum ẽ Eccle. xviii. Ante orõnem prepara aĩam tuã ideo premittitur preparatio quedam ad digne que sequuntur agenda: Cuius ꝑparationis due sunt partres secundum ꝙ duo principalia sunt in nobis. Affectus. s. & intellectus. Primo igitur ꝑparatur affectus: & hoc quadrupliciter primo p laudis iubilũ: q̃a scriptũ est. p̃s. xlix. Sacrificiũ laudis honorificabit me: & illic iter quo ostendam illi salutare dei. Hoc fit in introitu: quia ut in pluribus sumitur de psalmo. uel saltem cũ p̃s. cantatur. Quia ut dicit diony. iii. li. ãgelice hierarchie. p̃s. cõprehendũt p modũ. p̃s. & iubili quicq̃d in sacra scriptura historice cõtinet̃. Secũdo p sue miserie gemitũ dũ misericordia petitur: dicẽdo kyrieleison ter: pro persona p̃ris. Ter xp̃el'. pro persona filii. Ter kyriel'. p p̃sona sp̃us sci cõtra triplicem miseriam. s. ignoratie: culpe: & pene. Etiam ad significandum ꝙ oẽs p̃sone trinitatis sũt in se iuicẽ p essetie unitatẽ simplicitatẽ: & idiuisibilitatẽ. Tertio fit per celestis glorie concentum: ad quam tendimus propter presentem miseriam: dicendo. Gloria in excelsis deo: que cantatur solum in festis: in quibus commemoretur gloria celestis. Intermittitur autẽ in officiis luctuosis que ad commemorationẽ nostre miserie intorquentur. Quarto fit preparatio p orationis suspirium: quam sacerdos facit pro toto populo: ut digni habeantur tantis mysteriis que non debent esse multiplicate. Nam regulariter

in festis duplicibus solum una dicitur prima collecta. In aliis festis uel feriis cōmuniter tantū tres. In missis priuatis non debet numerus quinarius: uel septenarius superari. Secundo preparatur intellectus per instructionem fidelis populi: quod maxime est conueniēs: quia hoc sacramentum est mysterium fidei: unde & quia in hoc sacramēto etiā ē collectio totius populi: propter quod cōmunio siue grece synaxis nominatur. Fit autē hec īstructio dispositiue quidem per doctrinam prophetarum & apostolorum: que in ecclesia legitur per lectores & subdiaconos. Post quam lectionem a choro cātatur graduale & alleluia: quod significat spiritualē exultationem: uel tractus in officiis luctuosis: qui significat spiritualem gemitum. Alterum enim horum uel ambo consequi debet in populo ex predicta doctrina. Perfecte autē populus instruitur p doctrinam in euangelio contentam: que a sūmis ministris legit᷑. s. a diaconibus. Et quia christus i euangelio loquitur tanq̄ diuina ueritas cui credimus secundum illud Ioānis. viii. Si ueritatem dico uobis &c. idcirco ne more illorum icredulorum inueniamur rebelles. Finito euangelio cantat᷑ symbolum fidei: in quo populus ostēdit se per fidem doctrie christi fore subiectum. Cantatur aūt hoc symbolū in festis illis de quibus fit mētio aliqua i hoc symbolo. sicut i festis christi: Ac per hoc i omnibus dominicis & beate uirginis & apostoloꝝ: q hāc fidē fundauerunt: & angeloꝝ qui eam suggerunt: & fideles custodiūt: & sancte crucis in qua nostre fidei mysterium est completum. In aliquibus autem ecclesiis cantatur in festis martyrum qui fuerunt huius sancte fidei defensores. Sed quia principalia fūdamenta sunt in apostolorum martyrio consecuta idcirco rationabiliter sancta mater ecclesia romana nulloꝝ uiroꝝ festiuitatibus: ꝑter apostolos & euāgelistas: attribuit symbolū fidei decātandū. Facta prefatiōe seqt᷑ secunda pars misse: que quidē uocatur oblatio: ubi duo agūtur. Primo laus populi i cantu offertorii: per quod sigt᷑ letitia offerētium: & oro sacerdotis petētis orōnem populi esse deo acceptā. Vnde primi Paralipo. ultimo Dixit Dauid. Ego i simplicitate cordis mei letus obtuli uniuersa hec. & populū tuū qui hic reptus ē uidi cū ingēti gaudio tibi offerre donaria. Dn̄e deus Abraham & Ysaac & israel patrꝫ nostroꝝ custodi ī eternum hanc uolūtatem cordis eorum &c. Attendat autem sacerdos ea que dicta sunt supra: scilicet ꝙ offerendo se coniungat christi charitati & ītentioni in offerendo quasi sentiens se christum: & in illo affectu in quo obtulit: sciens ꝙ altare est ibi pro cruce: paramenta etiam pro preparatoriis passionis ut dictum est supra. Post oblationē sequitur consecratio: que quia supernaturali uirtute agitur: ideo excitatur populi deuotio: ut sursum feratur in deum prefatione Et quia per cōsecrationem uere ibi christus in sacramento est deus homo: cuius sedes proprie est in celo: iuxta ps .x. Dominus in celo sedes eius: ideo mouemur sursum habere corda & ad angelorum cōsortium eleuari. Vnde & respondet chorus. Habemus ad dominum: ne mendax uideatur. Finita prefatione cantat ter Sanctus: quasi uocibus angelicis sociatus. In quo cantu laudatur christi deitas cum angelis & totius trinitatis quantum ad multiplicem commendationem trinitatis & unitatis: & repletiue omnium maiestatis. Laudatur etiam eius humanitas cum pueris iudaicis qui in die palmarum clamauerunt: Osanna in excelsis: Benedictus qui uenit in nomine domini. Deide sacerdos consecrationem secrete peragit: in qua sic procedit Primo quidem commemorat pro quibus hoc sacrificium offertur. Et postea generalit̄ pro omni ecclesia: & pro his qui in sublimitate sunt constituti: pro quibusdam postea specialiter qui specialiter offerunt: uel pro quibus offertur. Secūdo commemorat sanctos quorum patrocinia implorat: & quorum meritis se coniungit: ut digne sacrificium peragatur: cum dicitur: Communicātes & memoriam uenerātes. Et quia sūmum quod potest haberi in digna oblatiōe & consecratione est coniungi christi hominis merito. Ideo in diuersis christi solēnitatibus actus illos sacros commemorat quos in illis diebus christus fecisse refertur ut eis coniūctus dignus huius sacrificii hēat mister. Tertio petitionem concludit ꝙ oblatio pro quibus offertur fiat salutaris: cum dicit. Hanc igitur oblationē: &c. Deinde quarto ad ipsam cōsecrationem accedit: in qua primo petit consecrationis effectum cum dicit Quam oblationem tu deus &c. Secūdo consecrationem peragit per uerba saluatoris: cum dicit. Qui pridie q̄ pateretur &c. Tertio excusat presumptionem per obedientiam ad christi mandatum cum dicit. Vnde & memores Quarto petit hoc sacrificium peractum esse deo acceptum: cum dicit. Supra quē propitiatio. Quinto petit huius sacrificii & sacramenti effectum. Et primo quidem petit intentiones & opera sacrificantium diuino conspectui presentari: tanq̄ accepta grata & digna: & summo altari creatricis essentie presentari: cum dicit. Supplices te rogamus omnipotens deus iube &c. Secundo petit istum effectum sacramenti quo ad mortuos qui sumere non possunt: cum dicit. Memento etiam domine Tertio petit istum effectum sacramenti quo ad ipsos offerentes: & quo ad totum populum: ut in uirtute sacrificii iungantur meritis sanctorum cum dicit. Nobis quoqꝫ peccatoribus: & sic consumatur consecratio secreta.

Deinde agitur de sumptione & receptione sacramēti. Et primo quidē fit spālis preparatio p orationē totius ppl'i q̄ ē oro dn̄ica. In qua & pāis que

tidianus petit' secundũ saluatoris preceptũ:pp qđ excusat se & populum:ne ad presumptionem repu tetur quod tantum sumunt sacramentum. Prepara tur etiam per spiritualem orationem qua sacerdos pro populo petit liberari ab oi malo:cũ dicit secre to:libera nos quesumus domine. Preparatur eti- am populus ad sumptionem per pacem que datur cum dicitur Agnus dei. Est enim hoc sacramẽtum unitatis & pacis. In missis autem defunctorum in quibus hoc sacrificium offertur:non pro pace sed pro requie mortuoꝝ pax intermittitur. Deinde perceptio & sumptio sequitur sacramenti prius hu miliato sacerdote per orões preambulas & coniũ ctas xpi passioni & morti p affectiones transforma tiuas que in ipso sacerdote debent formari: tam ex uerbis que dicunt' in ipsis orationibus in quibus fit mentio de pace relicta p testamento discipulis de morte uiuificatiua & effuso sanguine p nostris peccatis:q̃ etiam ex aspectu sacramẽti in quo sensi- biliter repñtatur xpi passio & mors:dum aspicit sã guinem ut effusum & a corpore separatum per se sanguinem in calice & christi corpus ut mortuũ ex alio latere:licet secundũ rei ueritatẽ totus christus uiuus & ĩmortalis sit sub utraq; spẽ. Sacerdote autẽ refecto per sacramentũ postmodũ aliis cõicandis dispensat:quia ut dicit diony.iii.li.angelice hierar- chie. Qui aliis diuina tradit primo debet ipse parti ceps fieri. Vltimo aũt tota misse celebratio ĩ gra tiaꝝ actione finitur:populo exultãte pro sumptio ne mysterii:quod sigt cantus post cõem: & sacer- dote p orationem gratias referente. Sicut & cena celebrata:christus cum discipulis dixit himnũ: uñ & diaconus ppl'm licentians dicit. Ite missa ẽ.s.ho stia filii dei a deo patre missus est:in nobis in sãcto quod sumpsimus sacramẽto. Et ipsa eadem hostia uobis a deo data:missa est deo in sancto sacrificio quod consumauimus & sibi misimus per ipsum sacerdotem:tanq̃ p dignum ãgelum deferentem: pp quod & tota celebratio huius sacrificii missa dr̃. In officiis autem luctuosis nõ dr̃. Ite missa est: sed tm̃ Benedicamus dño:ut p hoc ostendat' ꝙ diuer- simode format' affectus:dũ sublimia xpi magnalia & sãctorum gloriam celebrat. Et dũ sub sua uł alio rum miseria in gemitu lamentationis suspirat: pp quod uidere potes rationem:quia omnia leta in ta libus officiis omittuntur. Licet autem hoc sacra mẽtũ paucis uerbis cõficiat: quia pauca sunt uerba forme:tñ omnia ista alia sunt addita ĩ canone misse ad preparationem populi & reuerentiam sacrificii. Et ipse canon misse qui pertinet ad consecrationẽ: traditus est nobis solẽniter ab apostolis qui sic tra diderunt sicut formam habuerunt a xpo: & sic ad memoriam eorum fuit reductum spũ sancto inspi rante:unde licet alia contineãtur ibi que a nullo ex primuntur euangelista:nõ ideo debet aliquid omit ti:quia non est minus auctenticum quod ab ipso petro apostolorum principe est ecclesie traditum: q̃ id quod est ab euangelistis transscriptum: cum ex eius auctoritate euangelia sint recepta. Circa autem illa que dicuntur debes attendere:ꝙ quedã dicuntur a choro que pertinent ad totum populũ: quorum quedam chorus inchoat:& illa ꝓsequitur .s.que significant id quod communiter toti popu lo inspiratur. Quedam uero populus prosequitur sacerdote inchoãte:qui est princeps misterii & dux sacri officii. In signum ꝙ talia peruenerunt ad po- pulum ex sola reuelatione diuina. Et quia firma ad hesio fidei:& gloria maiestatis dei sunt in nobis so lo deo interius reuelante & faciente: ideo sacerdos inchoat symbolum fidei & gloria in excelsis:quasi dicat sacerdos. Ista nec sciremus nec cognoscere- mus ex nobis:sed ipse deus reuelat nobis:cuius ui cem fungor ista inchoando. Quedam uero dicun tur per ministros tantũ:sicut doctrina noui & uete ris testamẽti:in signum ꝙ per ministros adeo mis sos est hec doctrina populo nunciata. Quedam ue ro solus sacerdos prosequitur:que scilicet ad propri um sacerdotis officium pertinent. Sicut orationes: sacrificium:oblatio:& consecratio. Et ideo illa que dicenda sunt circa hoc:occulte a sacerdote dicũtur: tum ut ostendatur ꝙ populus non attingat: tum ut ostendatur ꝙ circa christi passionem que in hoc figuratur discipuli non nisi occulte confiteban tur. In omnibus autem que sacerdos dicit:siue pu- blice siue priuate:primo excitat populum ipsum salutando & benedicendo:cum dicit. Dominus uo biscum:& in fine expectat eius assensum ut respõ deat. Amen. Et ideo in his que secrete dicuntur:pu blice premittit. Dominus uobiscum & oremus. Si cut post euangelium. Et subiungit in fine alte: Per omnia secula seculorum. Et ideo sacerdos semper loquitur in plurali orando:quia ipse tota est eccle- sia. In his uero que dicit post Agnus dei que spe- ctant ad preparationem sui ad recipiendum sacra- mentum loquitur in singulari & hoc christo pre- senti:unde nec ibi presalutat populum: nec expe- ctat eius responsum. Attende autem ꝙ sacerdos demonstratur tenere personam christi qui se offe- rebat pro nobis sacrificium deo patri:& ipsum pro nobis orat. Ideo in toto canone communiter sacer dos alloquitur deum patrem obsecrans per illud sacrificium sibi & populo fore placatum. Tunc ue- ro post agnus dei sacerdos conuertitur ad alloquẽ dum christum presentem ut per hoc ostendat ipsũ esse non solum sacrificium quod offertur: sed de- us cui offertur:unde & ipe sacerdos ipsum colit cul tu latrie sub sacramento:cum eum alloquitur di- cens. Domine iesu xpe filii dei uiui. Attẽde autẽ ꝙ in secreta quando sacerdos orat ut nobis fiat cor pus & sanguis dilectissimi filii tui nõ ĩtẽdit orare p pter dubitationẽ ut fiat sacramentũ cõpletum pp ꝓlationẽ forme uerborũ a sacerdote cum intentio-

ne conficiendi super debitam materiam. Sed orat ut talis confectio fiat nobis fructuosa: quia bene posset sacramentum rite compleri cum dāno offerentis & populi: unde signanter dicit. Fiat nobis corpus & sanguis: unde & premisit Quam oblationem facere digneris benedictam.i. secundum Aug. p quā benedicimur: p gratiā ascriptā.i. p quā in celo ascribimur. Ratā.i. per quā in xp̄i uisceribus eē censeamur. Rationabilē.i. per quā a bestiali sensu exuamur. Acceptabilē.i. q nobis ip̄is displicemus: p hāc acceptabiles unico filio simus. Nō eēt āt icōueniēs ēt si i hoc & multis aliis petamus: quod idubitāt fieri certi sumus: sicut & xp̄s Ioan. vii. petit suā clarificationē: quā tñ fieri nō dubitabat. Et nos docuit xp̄s in orōne dñica pricipales petitiōes peti: qs ipossibile ē impediri: sicut sanctificari nomē dei & uolūtatē eius fieri. Licet autē istud sacramētū preferat ex seipso oībus antiquorum sacrificiis tāq ueritas figure & corpus ūbre: tamen sacrificia antiquorum patrum fuerūt deo acceptissima ex eorum deuotiōe. Inter quos pricipatū tenere uidētur tres q cōnumerāt i canone. Abel rōne obl'ōis primarie & patiētissime occisiōis: quā sustinuit ab ip̄o fratre i figura xp̄i occisi ab ip̄a gēte. Abrahā ratiōe primatus fidei: qr sibi primo i scriptura d xp̄o icarnato facta ē repromissio & multiplici alio puilegio fidei sue: q etiā in suis sacrificiis acceptissimus deo fuit & maxie in imolatiōe filii: i quo typū tenuit dei p̄ris. Melchisedech cuius sacerdotium summum dicitur: ut dictum est supra. Et ideo ne minister huius sacrificii: quia uere christū consecrat: seipsum presumptione erigeret super eos quibus hec gratia non est data: humiliatur ut pateat suam deuotionem a deo acceptari ad similitudinem deuotionis illorum patrum non ꝙ intendat petere ꝙ immolatio corporis christi fiat eo modo accepta quo ex parte sacrificii erat sibi accepta immolatio animalis. Quando autē sacerdos dicit. Iube hoc fieri &c. Non debet esse intentio sacerdotis ꝙ petat species sacramentales ferri in celum: nec corpus christi uerum quod ibi esse non desinit: sed petit hoc pro corpore mistico in illis speciebus significato: ut scilicet orationes & affectus populi & sacerdotis angelus assitens diuinis mysteriis deo representet. Licet enim posset appropriate dici de angelo qui est custos sacerdotis offerentis: non tamē oportet sic ad unum angelum orationem restringi: sed nomine angeli potest intelligi celestis exercitus qui est charitatiue unus qui circa ministerium deuote assistit. Sicut enim dicit Ambrosius In hora immolationis aperiuntur celi: descendunt angeli qui ibi assistunt tam ad memoriam presentis domini: q̄ etiam ad adiutorium efficax recollectionis cordis: tam sacerdotis q̄ populi ad reuerentiam sacramenti: & ad impediendum malitiam impugnantis aduersarii. Posset etiam dici iste angelus qui tam sacerdotis mentem q̄ ecclesiasticam unionem petitur in sublime deferri esse iesus christus qui est angelus magni consilii: cuius est specialiter officium totum corpus esse sibi per sumptionem sacramenti specialiter coniunctum in sublime deferri. Sublime autem altare dei dicitur uel ipsa ecclesia triumphans: in cuius medio transferri petimus: uel ipsa supersumma trinitatis essentia: cuius participationem petimus. De quo altari dicitur Exodi uigesimo. Non ascendes per gradus ad altare meum: quia in trinitate. Sed tote tres persone coeterne sibi sunt & coequales. Et ista sufficiant de primo: scilicet de his que dicuntur.

De actis qui fiunt in missa

Circa uero gestus & actus qui fiunt a sacerdote: sicut manuum extensio: signatio: & alia huiusmodi. Sciendum est ꝙ quedam fiunt in hoc sacramento pertinentia ad representationem passionis christi: quedam ad significationem corporis mistici: quedam ad deuotionem & reuerentiam huius sacramenti. Ad memoriam sacramenti spectat modus standi ipsius sacerdotis: qui communiter stat manibus mediocriter extensis & eleuatis in typum christi crucifixionis. Iungunt aliquando manus ad designādum deuotam recollectionem mentis & cordis: qua & orando ipse totus debet ferri in deum: & quam etiam ipse christus se obtulit in sacrificium deo patri. Ipsa etiam crucis signatio singulariter in hoc mysterio iteratur ad exprimendam passionem & crucem in qua istud sacrificium fuit immolatum. Vnde & breuiter tibi reddam rationem unam de omnibus crucibus que fiunt in celebratione huius sacramenti. Debes autem scire ꝙ consecratio huius sacramenti: & acceptatio sacrificii & deuotio offerentis: & fructus eius in omnibus ecclesie membris procedit ex uirtute christi in cruce passi: & immolati pro nobis a quo habemus istud sacrificium ut oblatonem & donum: & ut sacramentum. & omnibus modis quibus dictum est supra. Et ideo ubicunq; fit mentio de aliquo horum: sacerdos crucis signatione utitur: ut per hoc christi passio sibi amplius imprimatur: i quam debet trāsformari offerēdo: ut hec sibi sciat & ecclesie i cruce fore collata. Ne aūt preterisse uideamur tot cruces que fiūt: attende ꝙ in ipsis crucibus xp̄i passio sicut gradatim fuit facta: ita & in his quibusdā gradibus configurat'. Quorum primus fuit traditio facta a iuda iudeis: quod significāt proprie cruces super illa uerba. Hec dona: hec munera: hec sancta sacrificia illib. Ex illo enim maleficio quo traditus est nobis a patre i donū: munus & sacrificiū benigne donatus. Secūdo i ista traditiōe fuit pactio: traditio uenditio & emptio: ac precii sūptio: ex quibus xp̄s uidet' factus eē iudeorum ad occidendū i morte cuius pactiōis maleficiū deus uertit in nobis bonū finē firme traditiōis & possessiōis istius bñdicte hostie nos ad benedicēdū diuina natura spirituali &

corporali: quasi triplici denario nobis dato. Quod significat precium uenditionis triginta denariorū. Ad quod designandum fit iterum triplex signatio super illa uerba. Benedictam: ascriptam: ratam. ¶ Ad designandam autem malitiam proditoris qui nec humilitate obsequii quo sibi pedes lauit: nec beneficio amoris ostensi quo sibi corpus suū tradidit: potuit reuocari. Fit iterū duplex signatio super illa uerba: ut nobis corpus & sanguis fiat dilectissimi non quo ad similitudinem illius impii. ¶ Tertio fuit ipsa passio xp̄i figurara in ipsa consecratōe sacri in cena. Ad qđ designādū fiūt due crucis: una ī cōsecratōe corpis: alia ī cōsecratōe sāguis ubi utrobiq3 dicit᷑. Bn̄dixit. ¶ Quarto fuit xp̄i passio pacta per quinq3 plagas in cruce receptas. Ad quod repn̄tandum fit quintuplex crucis signatio super illa uerba: hostiam purā: hostiā scām: hostiā immaculatā: panem sanctū uite eterne: & calicem salutis perpetue. ¶ Quinto repn̄tatur dura extēsio corporis & effusio sanguinis: & fructus passionis ꝑ trinam crucis signationem: que fit super illis uerbis. Corpus & sanguinem sumpsimus. ¶ Sexto repn̄tatur triplex orō quam fecit in cruce: unam ꝓ psecutoribus cū dixit: pat᷑ ignosce illis. Secūdā ꝓ liberatiōe a morte: tam sua: q̄ oīum electoꝝ: cum dixit Deus meus ut quid dereliquisti me. Tertiam pro adoptione glorie ꝓ omnibus electis suis: quos ꝓprium spiritū noīauit: cum dixit. Pater in manus tuas comēdo spm̄ meum. Et ad hoc significandum fit trina crucis signatio super illa uerba. Sanctificas: uiuificas: bn̄dicas. ¶ Septimo repn̄tantur tres hore quibus pepēdit in cruce. s. a sexta usq3 ad nonam. Et ad hoc significandum fit iteꝝ trina crucis signatio: ad illa uerba. s. Per ipsum cum ipso: & in ipso. ¶ Octauo ad repn̄tandum mortem in qua due ꝑtes gratie humanitatis sunt ab inuicē sepate. s. corpus & aīa: non a diuinitate. Et ad hoc significandū fiunt due cruces subsequentes extra calicem: cū dr̄. Est tibi deo pr̄i &c. quia in charitate mortis xp̄i est oīs gloria dei quā habet ab humana natura. ¶ Nono ne credat᷑ remansisse xp̄m in morte: fit repn̄tatō resurrectiōis xp̄i tertia die ꝑ tres cruces que fiūt ad illa uerba: pax dn̄i sit semꝑ uobiscū. Vnde & signū pacis fcē in eius morte: mortis uulnera seruauit in gl'iosa carne. Quod autē sacerdos quīquies se uertit ad ppl'm sigt̄ ꝙ quinquies se manifestauit ī die pascatis gloriose resurgēs. Salutat āt ppl'm sacerdos se reuoluēs ad ip̄m: in signū salutaris bn̄dictionis quā xp̄s attulit resurgēs a mortuis: cū dixit pax uobis. Et quia ep̄s ut dictū ē principalius xp̄i repn̄tat ꝑsonā: iō solēniter celebrās ī festis ī p̄m a salutatōe q̄ se uertit ad ppl'm dicit pax uobis. Ablutio uero digitoꝝ: & thurificatio incēsi nō ponūt᷑ hic sicut cerimoniales obseruantie iudeoꝝ. Sed quia ista lr̄al'r spectant ad reuerētiā sacramēti: p̄mo quidē de ablutione: qa xp̄s spāliter sub spēbus tractat᷑: non nisi mundis & lotis manibus debet tractari. Secundo pp sigtionē: quia ut diony. dicit. iii. c. eccl'iastice hierarchie. Extremitatū ablutio significat emēdatōnē etiā a minimis pccis: & ab ipsis fantasmatibus cordis. Ipsa uero thurificatio ptinet ad sacrm̄ dupl'r: p̄mo lral'r: ut p bonū odorē depellat᷑ siqđ praui fetoris in loco fuerit quod possit ꝓuocare horrorē. Secūdo sp̄ualiter ad repn̄tandū effectū gr̄e: quia scm̄ sacrificiū ē deo pr̄i odoriferꝝ. Sicut de sacrificio noe dr̄ gen̄. viii. Odoratus est dn̄s odorē suauitatis. Et xxvii. capi. Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni cui bn̄dixit dn̄s: un̄ ipsa thurificatio significat odorē nō tm̄ sacrificii: sed etiā solēnitatē illius diei ī cuius honore sacrificiū celebrat᷑. Que qdē figurata fuit in thymiamate ueteris testi. Et qr oīs gr̄e odor p̄mo ē ab ipso iesu: & in ipso iesu: & ab eo deriuatus ad fideles officio ministroꝝ: secūdū illud. ii. Cor. ii. Odorē noticie sue spgit p nos in oī loco. Idcirco fit thurificatio altaris: p quod xp̄s significat᷑: deinde thurificant᷑ p ordinē oēs. Et quia in magnis solēnitatibus debemus deo singulariter offerre icēsū cordis deuoti quasi p hoc significātes nos sentire ī illis festis quasi ī qbusdā odoribus suauitatē patrie. Ideo in p̄ncipalibus horis: matutiō missa: & uespis fit incēsatio suauis odoris quasi matutinū sacrificiū & uesptinū. ¶ Inclinatōes aūt quas facit sacerdos ī missa: significat hūilitatē obedīe & reuerētiā ex qua passus ē xp̄s: & quam debet sacerdos in sacramēto sētire. ¶ Digitos aūt iūgit post cōsecrationē. s. pollicē cū indice: quibus corpus cōsecratū tetigit ut nō dispgat᷑ si qđ forsitā digitis adhesit. Quod ptinet ad reuerētiā sacri. Cū enī in qualibet pticula sit totus xp̄s multū debet esse sollicitus sacerdos ne ī tāgendo: uel frāgendo: uel sumēdo: uel aliis dispensādo aliqua pticula depeat uel remaneat sup corpali: uel patena: uel calice: uel quod pniciosius est alibi cadat: unde sacerdos qui talia nō pōt discernere: debet a celebratiōe arceri. ¶ Fractio uero hostie significat tria. Primo qdē ipsam diuisionē & fractionem corporis xp̄i factam in passiōe p uulnera. ¶ Secūdo distinctionē corporis mistici secūdū diuersos status & officia. Tertio distributionē gratiarum pcedentiū ex passione & sacramēti efficacia. Significat aūt sicut dicit. Sergius papa de cōse. di. ii. ꝙ trifor me est corpus domini. ¶ Pars ī calice missa corpus xp̄i quod iam resurrexit: demonstrat. s. ipsum xp̄m & btām uirginem. Et si qui alii sunt sancti in gloria cum corporibus gloriosis. Pars comesta & sicca & dentibus trita signat corpus christi peregrinū uiuens & ambulans super terram: quia. s. uiuentes in terra: sicci sunt adhuc ab ubertate domus dei: & passionibus conterunt᷑. Pars in altari usq3 in finem reseruata significat corpus christi quo ad illos quoꝝ corpora remanent in sepulchris: usq3 ad resurrectōnem finalem: quorum tamen anime sunt in purgatorio: uel in celo: hic tamen ritus non seruatur mō. s. ꝙ una pars seruetur in fine misse: nihil tamen deperit significationi qua utraq3 pars sicca sumitur & teritur & significat quod tam uiuentes: quam illi qui sunt in purgatorio. Vel ad minus quorum

teruntur. ¶ Significationem prepositam quidá metrice scribit dicêdo ¶ Hostia diuiditur í partes: tincta beatos plene sicca notat uiuos: reseruata sepultos. ¶ Aliquibus tamen uidetur ꝙ pars in calice missa significat eos qui uiuunt in mūdo: qui sunt calici passionis immissi. ¶ Pars autem extra calicem reseruata significat plene beatos quantum ad animam & corpus. ¶ Pars comesta significat tertios. ¶ Per calicem enim duo possunt significari. Vno modo ipsa passio: iuxta illud Luce uigesimo secundo. Pater si uis transfer hunc calicem a me. ¶ Alio modo beata fruitio: secundū illud ps. xxii. Calix meus inebrians ꝗ̄ preclarus est. Et ideo possunt in talibus diuerse significationes aptari. Et attende ꝙ pars in calice missa: nullo modo potest populo dari in supplemento communionis: quia panem intinctum non porrexit christus nisi iude proditori: licet illa buccella intincta non fuerit corpus christi. ¶ Quod autem post sumptionem sanguinis sacerdos sumit uinum non consecratū: & lauat manus: spectat ad reuerentiam sacramenti: ut. s. humor ille specierum sāguinis abluatur ab ore: & manus lauētur: ne quid adhereat de reliquiis sacramenti.

¶ De defectibus qui possunt euenire in celebratione misse.

Circa tertium auté idest circa defectus qui possunt occurrere ex infirmitate & negligentia in ministerio huius sacramenti: debes notare ꝙ dupliciter talibus defectibus potest occurri. Vno modo sollicite attēdendo facere oīa debito modo & sine defectu secundum ritum ab ecclesia institutum. Vnde maximum periculum ē negligentem esse circa tanti mysterii celebrationē siue ex parte sacerdotis siue ministeriorum. ¶ Vnde aliqui uolūt dicere (quod satis est durum) ꝙ omnis negligentia omissionis circa celebrationem huius sacri mysterii propter sui summam reuerentiam ē mortale peccatum. Licet autem durum sit de omni omissione hoc dicere: tamen si quis omitteret ea que sunt de integritate sacramenti: non est dubium ꝙ esset mortale. Et etiam si quis de industria omitteret ritum ab ecclesia institutum: maxime circa principalia. Sicut est celebrare sine paramentis debitis & uasis & sine principalibus officiis canonice institutis: : epistola & euangelio & similiū: & non admiscendo aquam uino ante consecrationem bene credo ꝙ in talibus ex industria obmissi peccatum incurratur mortale: quia hoc sine contēptu non fieret: pro qualibet autem leui omissiōe ex humana infirmitate que sepe non potest omnium recordari: & multum intenta uni: obliuiscatur alterius: non credo animam debere ad mortem dānari: licet multum omnis negligentia hic debeat reprehendi. ¶ Iste ergo est optimus modus occurrendi defectibus: scilicet precauere ne ueniāt ¶ Alius etiam modus est postꝗ̄ defectus accidit: prout ē possibile salubriter emendare. ¶ Defectus autem potest accidere multipliciter. Primo ex parte ministri: puta si infirmetur: uel moriatur ante completionem sacramenti. ¶ Vbi nota ꝙ si ante consecrationem corporis christi aliquod impedimentum occurrit ministro: non opportet ꝙ per alium suppleatur: quia adhuc nihil factum est. ¶ Si uero post inceptam cōsecrationem: puta cōsecrato corpore: ante consecrationem sangis uel ēt post consecrationem utriusqꝫ: debet misse celebritas per alium sacerdotem suppleri. ¶ Omnes enim unum sumus in christo. Et ideo omnes sacerdotes in tali casu tenent personam unius ministri: & ideo ne sacramentum sit uel sacrificium incompletum ꝑ alium compleri opportet. ¶ Absqꝫ autem tali causa si quis ex negligentia dimitteret mysteria incōpleta: non solum mortaliter peccat: sed etiam sententiam excommunicationis incurrit. Sicut habetur septima questione prima capitulo Nihil: & est statutum concilii toletani. ¶ Alio modo potest esse defectus ex parte ministrantium: ut si offeratur calix cum uino sine aqua. ¶ Et ideo si sacerdos ante consecrationem sanguinis: etiam post consecrationem corporis percipiat aquam non esse in calice: debet statim apponere & consecrare: & in missa procedere: quia appositio aque ut dictum est non est de necessitate sacramenti: debet tamen puniri ille ex cuius negligentia contingit. Nullo autem modo debet aqua uino consecrato misceri: quia sequeretur corruptio sacramenti pro aliqua parte ut dictum est supra. ¶ Si uero percipiat post uerba consecrationis ꝙ uinum non fuit positum in calice: si hoc percipiat ante sumptionem corporis: debet deponi aqua si ibi fuerit: & accipi uinum cum aqua modo consueto: & debet sacerdos resumere uerba canonis: incipiendo a consecratione sanguinis ibi. ¶ Simili modo postea ꝗ̄ &c. & totum compleatur: sicut si antea non percepisset ultra istum punctum in missa. ¶ Si uero perceperit post sumptionem corporis: puta si uolendo sumere sanguinem aquam senserit: debet aliam hostiam nō consecratam accipere: & uinum cum aqua in calice ponere: & consecrare totum de nouo sacramentum in duplici specie: & rite sacrificia consumare. ¶ Si enim inciperet a consecratione sanguinis: & nō haberet hostiam consecratam: uerba non competerent sacramento: & debet postea totum sumere modo consueto: quia perfecta non possunt dici sacrificia nisi perfecto ordine compleantur: sicut dicitur in predicto capitulo concilii toletani. Nec obstat si dicatur ꝙ prius sumpsit aquam que erat in calice: quia preceptum de perfectione sacramenti maioris est ponderis: ꝗ̄ preceptum ꝙ hoc sacramentum sumatur a ieiuniis. Vnde in tali casu debet tale secundū preceptū

omitti propter primum. Similiter si postq̃ sacerdos processit in celebratōne misse:recolat se aliquid sumpsisse in illa die debet conteri & ualde dolere:sed tamen inchoata mysteria rite complere. Si autem sacerdos non recolat se dixisse aliqua eorum que dicere debuit non debet ex hoc mente turbari. Non enim qui multa dicit: recolit omniū que dixit:nisi forte in dicendo aliquid apprehēderit sub ratione iam dicti. Sic enim aliquid efficitur memoriale & fit obiectum memorie inquantum accipitur sub ratione preteriti:a cuius tñ memoria impeditur ex multa attentione eorū que dicit ut si quis attente cogitet illud quod dicit non tñ cogitet se dicere illud:non multum recolit postea se dixisse. Et ideo non potest esse scrupulosus sacerdos in examinando seipsum & luctando ītra se.d.forte dixisti:forte ñ dixisti sed sp̄ suppōere dēt se dixisse: nisi oīno certus eēt plene se ñ dixisse quod raro cōtingit. Ex ipso enim usu proferendo uerbo canonis debet supponere se ea debite dixisse siue protulisse. Si uero constet ei aliqua probabiliter omisisse:que non sunt de necessitate sacramenti:non estimo ꝙ debeat resumere īmutando ordinem sacrificii:sed debet ulterius procedere:ac si nihil esset. Si uero certificetur plene se omisisse aliquid eorum q̃ sunt de necessitate sacramenti.s.formam consecrationis:cum forma sit de integritate. Sicut & materia:idem uidetur faciendum quod dictum est in defectu materie:ut scilicet resumatur a forma consecrationis:& per ordinem reiterentur dicta:ne mutetur ordo sacrificii:ita tamen ꝙ forma super eadem materia nullatenus iteretur. Ubi autem ē dubitatō quod solet accidere conscientiis scrupulosis & obliuiosis:debet argui ꝙ sit dictum illud quod est de necessitate maxime ex ordine loquendi uerborum: ut dictum est supra. Et quia non est uerisimile ꝙ illud solum omiserit:& ad alia uenerit: & ideo talis debet a se huiusmodi cōscientiam repellere:qr sepe est tentatio ab hoste talis lucta ut impediatur deuotio sacramenti. Et sicut dictum est supra. Sepe magna dicentis attentio memoriam impedit nec est per hoc minus dictum. Similiter:quando multe hostie consecrantur:& una sola accipitur in manu a sacerdote:non propter hoc alie minus consecrant̄: esto ꝙ tunc actu non cogitauerit de eisdem:licet.n. ualde decens sit ꝙ intentio feratur tunc super materiam consecrandam:non est autem omnino necessarium propter labilitatem nostre attentiōis sed sufficit habitualis attentio & intentio continuata: & non inrerrupta per actum contrarium illi actui: quo primo posuit hostias & eas obtulit cum intentione consecrandi. Si autem contingat uel propter frigus uel propter negligentiam sacerdotis:ꝙ tota hostia cadat in calicem ante fractionem:uel in fractione:uł quōlibet aliter:non propter hoc omittat procedere:& omnia dicere que dicere debet: qa fractio hostie:& ꝙ una pars mittatur in calicē: magis respiciūt corpus mysticum ut dictum est supra sicut & admixtio aque sigt populum. Et ideo horum pretermissio non facit imperfectionem sacrificii:ut propterea sit necesse aliquid iterare circa celebrationem sacramenti. Est tamen dure negligentia puniēnda. Si autem quod dolorosum est relaxatione contingat ꝙ per negligentiam sacerdotis effundatur sanguis:uel ꝙ stillet alibi. Sic est procedēdum ut habetur de consecratione:di.secunda:ex decreto piiˀ pape. Si per negligentiam stillauit de sanguine in tabula que terre adheret:lingua lambatur & tabula radatur. Si uero non fuerit tabula:sed terra consulo ꝙ lambatur quantum potest:& igne cōburatur siue rasura tabule:siue terre & cinis intra altare condatur:& sacerdos.xl.diebus peniteat. Si aūt super altare stillauerit minister sorbeat:& tribus diebus peniteat. Si super lintheum altaris: & ad aliud lintheum stilla peruenerit:quattuor diebus peniteat. Si usq̧ ad tertium:nouem diebus peniteat:& lintheamina que stilla tetigit:tribus uicibus lauet minister in illa parte ubi sanguis stillauit:calice subtus posito:& aqua ablutionis sumatur: & iuxta altare recondatur:melius tamen esset si sumeretur in potu a ministro:nisi propter abominationem dimittat. Quidam autem ulterius partem illam lintheaminis icidūt & comburunt & cinerem in altari:uł in sacrario reponunt. Subditur autem ibidem ex penitentiali bede presbyteri. Si quis per ebrietatem uel uoracitatem eucharistiam euomerit quadraginta diebus peniteat si laicus est. Clerici: uel monachi diacones seu presbyteri octuaginta diebus peniteant: Si autem infirmitatis causa euomerit: septem diebus peniteat. Et in eadem distinctione ex concilio arelatenensi Qui non bene custodierit sacrificium & mus uel aliquod aliud animal in ecclesia existens id comederit: quadraginta diebus peniteat. Aut pars eius ceciderit:& non inuēta fuerit:trigīta diebus peniteat. Et eadem penitētia uidetur dignus sacerdos uel sacrista per cuius negligētiā hostie cōsecrate que reseruātur in ecclesia putresciūt:& tanto maiori quanto hic sepe culpabilior negligētia reperitur: Predictis autē diebus debet penitens ieiunare:& a cōmunione cessare:pensatis tamē conditiōibus negocii & persone:potest addi & minui ad penitentiam supradictam. Hoc tamē est regulariter obseruandum:ꝙ ubicunq̧ species integre inueniuntur: maxime si appareat forma panis:sunt reuerēter obseruāde:uel etiā sumende:si sine abominatione fieri potest:quia manētibus speciebus manet ibi corpus christi ut dictū est supra. Ea uero ī quibus inueniuntur comburēda sunt:si comode fieri potest:cinere ī sacrario recōdito:sicut de rassura tabule dictū est. Licet autem hoc sacramētum nec bonitatē nec malitiam recipiat a ministro: & ideo quātum ad hoc equalis bonitatis sit missa boni sacerdotis & mali:licet etiam orationis fructus que dicitur p

os sacerdotis inquantum est minister cōmunis ecclesie nō fraudet fructu charitatis cōis: fructus tamen qui debet haberi in missa ob deuotionem offerentis ministri: & grato ministerio ipsius quo ad alios deficit: quo ad ipsum offerētem in suā perniciem ministeria agit: sed in sumendo iudicium sibi māducat & bibit. Et idcirco qlibet fidelis licet possit sumere sacramenta a sacerdote: q̄diu ab ecclesia tolleratur: quia tamē hodie multū deficit correctio & non tolleráda impia tollerant᷑. Cōsulo cuicūq3 fideli: q̄ nulli sacerdoti det occōnem celebrādi de quo sibi plene cōstat q̄ sit ī statu mortalis peccati: quod si omnino notoriū est ipsum fugiat: si occultum est talē modum teneat q̄ aliis nō reuelet. Nō tamē debet aliquis temerarius eē ī iudicādo quod nescit: nec debet alium estimare reū: nisi quādo ex certitudine uitare nō potest. Magne. n. ingratitudinis est ad xp̄m iesum qui tāta charitate condidit sacramētum materiam prebere q̄ in sacramēto contumeliose tractet᷑: magneq3 detestatiōis ē: simoniace celebrare uel emere cui maīā dat abusus quorundā nō solū sacerdotum seculariū: sed etiam religiosoꝝ: qui ut possint extorquere multitudinē pecunie a populo: iueniunt numerū missarum quasi sub circulo anni pfectā deuotionē sacramenti facere dicere missas unius āni. s. tot quot sunt dies anni: accipiētes tres uel quattuor denarios pro missa: uel sub specie maioris deuotiōis & pfectionis que ad millenariū spectat: facere mille missas dicere: uel sub deceptiōe pfectionis sūme: ut possint maiorē pecuniā extorq̄re reduplicant millenariū in seipm & sic hortāt᷑ diuites ut missaꝝ faciāt dici millenariū. i. mille milia missarum: puto q̄ mille milia demonum mentes inhabitāt talium sacerdotū. Hypocrite etiā sacerdotes publice erubescētes pecuniam extorq̄re numerum missarum pro penitentia imponūt: & per hanc uiam sepe simoniace capiūt sub titulo pietatis. Circa hoc sacramentum sunt multi errores. Primus ē dicētium non esse ueꝝ corpus xp̄i in hoc sacramēto: nisi significatiue. Cuius erroris dicitur fuisse aliquando bengarius: cōtra quem dicitur Ioānis sexto. Caro mea uere est cibus &c. Secundus error est accordinatarum offerentiū in sacramento panem & caseum. Tertius est acquiriorum offerētium solum aquā in sacrificiis. Cōtra istos duos est iesus huius sacramenti institutor: qui panem & uinum discipulis dedit. Quartus est error catafrigarū & pepuciatorum: q̄ de infantis sanguīe quē de toto suo corpore minutis punctionū uulneribus extorquēt: panem cū farina faciunt quem pro eucharistia conficere dicunt: quod magis est simile sacrificiis demonum: q̄ fidelium: secundum illud ps. Effuderunt sanguinem innocentem. Quintus error est penpicianorum qui tantum dant mulieribus principatum: ut apud omnes sacerdotes honorentur. Sextus error est pauperū de lugduno dicentiū quencunque iustū posse hoc sacramentum conficere. Contra quos est q̄ dominus solis illis discipulis hanc contulit potestatem quos presbyteros ordinauit. Septimus est error quorundam qui dicuntur adamani: quasi imitantes nuditatem Ade. Nudi nanq3 mares femineq3 conueniunt. Nudi lectores audiunt: nudi orant: nudi ut dicitur sacramenta celebrant. Contra quos dicitur prime Corinth. xiiii. Omnia honeste & secundum ordinem fiant in uobis.

Iesus Iudam corripiens Cap. vi.

IN hac sacratissima cena Iesus multa charitate ut ex supradictis patuit iudam a concepta nequitia studuit reuocare: non solum obsequendo sed etiam increpando: sub uerbis tamen generalibus ita q̄ crimen occultum indebite non prodebat. Vnde & loquens: Vnus ex uobis me traditurus est: & dicens. Non de omnibus uobis dico: & non estis mundi omnes: & similia ingerebat menti proditoris: quia eius cognoscebat impiam uoluntatem: ut tamen charitatiua ostenderetur correpto: nec ipsum aliis prodebat ut possent intelligere tunc: nec omittebat charitatis signa. Sed ut dictum est supra amplius augumentabat. Vnde licet Hylarius dicat super Mattheum: q̄ corpus suum non tradidit iude. Non tamen in hac parte est eius sequenda sententia: quia ratio per quam probat non concludit. Probat enim ex hoc q̄ christus dicit discipulis: cū corporis & sanguinis tradidit mysteria. Bibam illud uobiscum nouum in regno patris mei: idest postq̄ resurrexero comedam & bibam uobiscum in gaudio resurrectionis. Sed iudas non bibit cum eis: quia ante creditur fuisse suspensus q̄ resurrexerit christus: ergo tunc non accepit cum discipulis corpus & sanguinem. Non concludit inq̄: qr xp̄s loq̄tur discipulorū collegio: qd᷑ qdē collegiū manet ueꝝ etiam iuda excluso. Nec ipsum xp̄s exclusit: immo quantum fuit ex parte xp̄i: bibiturus erat cum ipso in resurrectionis gaudio: nisi ipse per suam malitiam apostatasset. Conueniens autē fuit magisterio xp̄i ut occultum peccatorē absq3 accusatione & euidenti pbatione ab alioꝝ cōione nō separet: ut per hoc informaretur ecc̄ia occultos non pdere peccatores. Ipse autem iudas exasperatus ex hoc uideretur a xp̄o occasionem assumere recedendi. Propterea Diony. in libro angelice hierarchie. Et Aug. sup Io. Et Criso. dicunt ipsum sacra mysteria cum aliis discipulis suscepisse. Buccella autē intincta quam sibi dedit: de qua dicitur Ioā. xiii. Nō fuit corpus xp̄i: ut Aug. expresse dicit: quia iam cū aliis sumpserat sed ex pte xp̄i fuit signum dilectionis & familiaritatis ipsi iude. Ioanni uero licet tūc forte plene non intellexerit fuit signum proditionis: & q̄ ficte & infecte ceteris discipulis iungebatur: unde & ista duo sigt intinctio. Aliqua enim intinguntur & inficiuntur: & per hoc significatur sa-

ctio & infectio amicitie iude ad xp̄m. Sed panis intingitur ut sapidius comedatur: & ideo ex p̄te xp̄i fuit signum amoris sapidi & remissionis dulcissime & cordialis perpetrate iniurie & reuocationis plene per signa familiaris amicitie. Sed maledicta aĩma illa que tantam amoris dulcedinem in felleā ꝑditionem conuertit: unde sequitur ꝙ post buccellam introiuit in eum sathanas: quia tunc plenius eum possedit: quando ex tam familiari signo reuocatus fuit: propterea sequitur. Exiuit autem iudas continuo: & tunc dixit ei. Quod facis fac cicius: nō intendens suam malitiam ad scelus impellere sed quod facturus esset se ostenderet cognoscere: & fructum passionis qui ex eius opere sequutus est non ex intentione: ostendit se ardenter desiderare.

Iesus dilecto stratus. Cap.vii.

Sicut autem perditum & ꝑfidum iudam per ceptio sacramenti in maiorem potestatem diaboli tradidit: quia indigne accessit. Sic dilectum ioannem deuote suscipientem ad tantam familiaritatem adduxit ut pectus iesu diuinitate repletum acceperit ad quietem. O felix sōnus & extaticus sancte contemplationis accubitus: qui tūc in hoc dilecto inestimabilia dei beneficia super electorum suorum animas diffundenda in fine temporum figurauit. In hoc enim benedicto somno figuratur ecclesia contemplatiua: que in fine temporum debet ad tam suauem gustum adduci contemplationis: ut uere requiescat in pectore christi: quia sibi debet specialius reuelari archanum unionis personalis in christo: & istius unionis diffusio in corpus suum mysticum: & transformatio mentium in dilectum: propter quam transformationem hi singulariter omnibus temporalibus abdicatis: que tunc erunt materia diuisionis & separationis a christo: reprobatis illis sacrilegis qui de christo iesu & eius cultu simoniace negociantur: ad temporalium questum in hereditatem domini assumuntur: & ad sublimitatem perfectōnis & quietem adducti ab omni distractionis turbine sopiuntur. Qui describuntur in propheta cum dicit. ps.cxxvi. Cum dederit dilectis suis somnum &c. Hi enim dilecti tempore tentationum impii antechristi tam mysti ci q̄ aperti ab omni distractiuo temporalium amore seiuncti in hoc aduerbio demonstratiuo. Ecce inquit hereditas domini: quia hi dilecti nihil querentes de mundo: sed totaliter respicientes in christi pectore configurati nunc similitudini mortis eius in charitatis ardore que tunc quando hic dilectus dormiuit super pectus iesu: in ipso singulariter bulliebat: nihil aliud querunt nisi cum dilecto mori in feruore amoris & tolerantia passionis: & ĩ ipso frui in perfecta quietudine adimpletionis uoluntatis diuine. Et ideo singulariter dicuntur hereditas domini: tum quia singulariter deum possident omnia alia contempnendo: tum quia ab ipso plenarie possidentur per immolationem uolūtatis sue. Et ideo singulariter tanq̄ domini hereditas demonstrantur quia tempore inundantis tempestatis predicte ipsi uidentur reliquie dominice portionis: qui proprie dicuntur filii merces: quia ex singulari christi merito dantur ipsi dei filio pro mercede. In quo etiam innuitur ꝙ hi singularissime diffidentes de propriis meritis & propria utilitate inabyssati de solo christi merito gloriantur: & de hoc sunt contenti: & nihil aliud uolunt nisi illud quod benedictus iesus dum uiueret eis meruit in seipso maxime per supplicia passionis. Et idcirco sunt totaliter in christo passiones & dolores & penurias transformati per altissime paupertatis amorem: hi sunt uiri seraphici legitimi filii francisci: qui dicuntur fructus uētris: quia in uentre carnalis ecclesie absconsi: & non appetentes in exteriori pompa eorum que carnis sunt tan q̄ singularis fructus huius spōse ab eius spōso iesu in successores legitimos assumuntur. De his uerificatur quod sequitur. Sicut sagitte in manu potentis: ita filii excussorum. i. filii excussi: qui in mānu potentis iesu tanq̄ electe sagitte ad inimicos eius uulnerandos: occidendos: & conuertendos expeditissime conuertuntur & diriguntur. Et ideo beatus uir qui impleuit desiderium suum ex ipsis: quia istis singulariter reuelatur manna absconditum. Istis datur liber apertus ut predicent populis tribubus & linguis: quia eis datur intelligentia scripturarum. Istis datur calamus mensure: ut metiantur templū & ciuitatem. i. diuinum cultum instituant & reforment ecclesiam impiorum uitiis deformatam. Istis datur potestas alligandi sathanam. Istis datur firmitas columnaris. Istis datur fundamentaliter: ut in eis noue ecclesie cōtēplatiue structura fūdetur. Isti signantur per ioannē in hoc somno non solū sed in multis que in apocalypsi ipse describit & in leta tolerantia passionum. Sicut enim iste dilectus in feruentis olei dolium missus: non adustus: sed unctus exiit: sicut uenenum benedicto Ioanni mortē non intulit: sed uenenatos suo suffragio suscitauit ut ioannis martyrium defuerit ad penā: & non defuerit ad coronam. Sic & hi dilecti singulariter martyrizantur in dolio feruētis olei. s. ĩ imēsitate bullientis amoris cordis iesu passionati ꝓ nobis: in quo tanq̄ tyrones celestis regni sic cōsecratur: & ad pugnādū pro xp̄o uiriliter animant ut omnia martyria reputēt unctiōes. Hi bibunt cōtinue uenenū mortifeꝝ carnaliū & falsoꝝ christianoꝝ cū quibus uiuūt: eoꝝ supportātes & gementes defectū: ad hoc solūmodo cōuersantes cum eis non ut moriātur in illoꝝ defectibus: sed ut ipsos sustinere ab illa flenda morte: q̄ ex uenenata falsificatione uite christi eos gemētes conspiciuut incurrisse. Sed nūc hi claudant sermones: qa de his nimis grandis ē sermo & interp̄tabilis ad dicendum. Multum enim fuit mysticus ille dilectissimi discipuli super pectus domini sōnus in memoria tāti turbinis

Vte. 8. folia [illegible]

[illegible]

tunc expressi cũ annunciaret saluator psentiã sue mortis. In medio.n.persecutionis & turbinis huius uite absorbentur hi dilecti a fruitione amati iesu:in quo se sentiũt de omnibus dei operibus tranquillatos:cognoscentes in omnibus honorẽ diuinũ:& melius electoꝝ nõ obstãte impiorũ siue demonũ siue hominũ malignitate cõpleri:sicut etiã fuit de sũmo scelere.s.xp̄i uenditionis & occasiõis inique. De qua tunc loqbat̃ xp̄s. Vbi & nota:ꝗ quia istud beneficiũ ẽ gratuitũ donũ:nõ hominis meritum. Ideo hic discipulus dicit̃ a iesu diligi passiue:nõ actiue quia talibus dilectis fortissime imitetur recognitio tantoꝝ donoꝝ que super eos singulariter pre aliis effundent̃:ut reputẽt se parũ diligere:& a se nihil boni eẽ:sed tm̃ a diligentis iesu gratuita bonitate. Attende autẽ ꝗ quia hic status ẽ sũma perfectio mẽtis. Ideo h̃ surrexit ĩpia deceptio hostis qui mẽtes simpliciũ decipit:ac si tã de passione xp̄i:q̃ de afflictione ꝓximi debeãt sub specie qetudinis in uolũtate dei insensibiliter pertransire:& quasi in sola dei fruitione gaudere: non curantes de dei iniuria:siue de proximi ãgustia dicẽtes. Deus omnia ordinat in melius electorũ. Et qdẽ super hoc uero:imo uerissimo h̃ ĩpietatis non debet fundari:qa anima in carne passibili uiuẽs nõ debeat sentire dei iniurias & xp̄i dolores in toto corde electoꝝ. Nec ista ĩpietas & ĩsensibilitas quã Augu.in.xiiii.li.de ciuitate dei ca.viii.p totũ prolixe & aperte ĩprobat & uocat eam stuporẽ mentis & insensibilitatẽ oĩbus uitiis peiorẽ:oñdẽs exẽplo christi & ap̄l'i ꝗ affectiones mẽtis isto modo sunt ordinate sub regula diuine uolũtatis:ut.s. adhibeãtur ubi & quãdo expedit:& oportet:& tũc sũt uirtutis materia & statui cõpetit uiatoris:hec inq̃ impietas nullo modo figurat̃ ĩ sõno dilecti:qn potius ẽ incõpassio diaboli:licet sepe nõ tamẽ tanta malitia deludat incautos. Sed hec ẽ uera qetudo mẽtis q̃ auritur de pectore iesu:ut.s.anima uice dei q̃tũ põt oẽs eius iniurias doleat:& omnes exẽplo xp̄i in seipso recipiat:& ad deplorandũ & lamentãdum ac si ipse quasi eẽt auctor omniũ mirãda cõpassiõe in se retorquens defectus proximoꝝ:& sic sit contẽtus de dei ꝓuidẽtia:ut nõ turbetur cõtra eius ordinem:nec pp culpã moueat̃ cõtra proximũ in rancorẽ. Sed nihilominus oĩa mala que uidet uel sentit fortissime in se recipiat cũ dolore & cõpassione dei:iniurie & angustie proximi:& tãto plus quiescet quãto plenius ista sentit:& hanc suã reputet qetem omnia hec sustinere:ut quies augeat̃ ex angustia:& angustia ex qete uolũtaria:& hoc est participiũ soporis dilecti. Nec obstat cauillatio quam dicunt maligni. Vis tu dolere de eo quod deus facit:& de quo bonũ elicit? Ad quod respõdeo ꝗ uolo dolere dũ sũ in carne passibili:sicut deus me dolere uoluit:& sicut christus me suo exẽplo docuit: nec bonũ qd̾ deus de malo elicit: ĩpedit qn debeat doleri de omni iĩuria dei:sed hoc solũ ĩpedit ĩpatiẽtiam animi. Sic ãt ubiq; ĩ toto libro uolo ĩtelligi mẽtis qetudinẽ:& nr̃e uoluntatis anichilationem sub deo:qa.s.uolumus qd̾ sibi placet nos uelle dũ sumus in carne.

Iesus sermonẽ faciens
Iesus euisceratus   Cap.viii.

Qvãtũ fauus ille post cenã in sermõe quẽ fecit discipulis suis dulcoris habundantiam eructauerit:satis patet perlegenti euãgeliũ cũ oculis mẽtis. Et qa ibi euiscerata sũt intima charitatis sue:nõ debuit ille sermo ab aliis scribi q̃ ab illo discipulo q melleos gustus sũpserat recũbens in pectore sui bullientis ãmoris:pp qd̾ subiũxi:Iesus euisceratus. Quia uero tunc plus q̃ humana mẽs cuiuslibet eleuata sit sufficiẽs capere eterne charitatis ap̄l'is patefecit archana:unde & ille benedictus Ioãnes per spiritum sanctũ memoriã retinẽs uerborum iesu:miro sacramẽto cõscripsit. Licet ãt hec scriptura sit sup oẽs alias aqlini uolatus: tñ hi quibus datũ ẽ nosse mysteriũ regni dei per beneficiũ ipsius iesu:licet semplene ibi cõtẽplãtur beneficũ iesum apostolis predicẽtẽ recessũ per iminẽtiã passionis quã & eis multis replicat uerbis. Cõtemplantur etiam ipsum reuelantẽ sue diuinitatis abyssum:& totius trinitatis mysteriũ & propria personarũ & indiuisibilem unionẽ eẽntie: quia psone singule mutuo se circũincidũt:& mutuo in seipsis existunt. Contẽplãtur ẽt ipsũ contristatos apostolos de passionis iminẽtia cõsolãtẽ:benigne predicãdo sue resurrectionis gloriã:promittẽdo post resurrectionẽ apparitionẽ iocũdã:affirmãdo ex sua morte magni fructus exuberãtiã tã ĩ ipsis ap̄l'is singulariter q̃ generaliter ĩ omni' ecclesia electoꝝ. Cõtẽplãtur ẽt ipsũ promittẽtẽ sp̄us sancti aduẽtũ in abũdantia ad cõsolãdũ apostolorum mẽtes:& fugandã tristitiã:unde & paraclitũ uocat ad illuminandũ & docẽdũ oĩa:& ad fugãdã oẽm nociuam ignorãtiã. Docebit nos inqt omnẽ ueritatem:& multa similia. Ad testificandũ in christo iesu humanitatis innocẽtiã:& diuitatis suppositũ siue personam Et ad tale testimoniũ in apostolis reformandũ ut huius populis predicarent. Ille, inquit testimoniũ perhibebit de me:& uos testimonium perhibebitis. Ad arguendum mundum de impietate sacrilega illate sibi mortis:& deformitate mundane cõuersationis:& temeritate presumptionis contra deum. Cum uenerit inquit ille spiritus ueritatis arguet mundum de peccato & iustitia & de iudicio. Ad pacificandum & tranquillandum corda discipulorum in omni diuino uolito non obstante mundi turbine & persecutionibus multimodis impiorum. Pacem inquit relinquo uobis:pacem meam do uobis. Quod quidem per spiritum sanctum ẽ factum. In cuius receptione apostoli transformati in christi passiones persecutiones mundi pro christo pacem suam & refectiuum cibum sunt arbitrati. Ad imprimendum & manifestandum cordibus apostolorum summam intimitatem christi ad eos. Illo inquit die cognoscetis: quia ego in patre

Iesus sermonem faciens
Iesus euisceratus

meo:& uos in me:et ego in uobis. Ad efficiendum potentes apostolos imitari christi uitam i perfectióibus uirtuosis per exépla uite data mundo:& ad manifestandum christi gloriam per opera miraculosa facta in nomine suo. Qui credit inquit í me opera que ego facio:& ipse faciet & maiora horum faciet:quia ego ad patrem uado. Maiora enim fecerunt quo ad conuersioné multitudinis populorũ licet hec omnia christus in eis misericorditer fecerit:promittit & spiritum sanctũ ad firmiter & imobiliter inhabitãdũ in eis:& eos adiuuãdo in oíbus necessitatibus suis. Apud inqt uos manebit & í uobis erit. Nos.n.effectus & multos alios in eis spiritus sanctus effecit:ad cuius tamẽ aduentum ostendit oíno necessariũ meritũ mortis sue cum dicit. Si enim non abiero:per mortis substinentiam hoc uobis merendo:paraclitus non ueniet ad uos. Si aũt abiero:morté sustinendo pro uobis: mittam eum ad uos .i.dignos uos faciã ut mittat̃: & ideo mittam uobis:licet autẽ ista approprientur spiritui sãcto:tñ sũt trinitatis effecus:& iõ tã pr̃ q̃ filius simĺ cũ spũ sãctoaduẽiũt : pp quod dicit:pater diliget eum:& ad eum ueniemus supple omnes tres psone:& mansioné apud eum faciemus: unde etiam eos consolatur dicens. Non uos relinquã orphanos:uado & uenio ad uos:quod in penthecoste ẽ factũ:quando & ipse nouo modo se reuelauit.

Contemplantur etiam ipsum iesum benedictũ benedictos ipsos apostolos uisceraliter alloquẽté & coniunctionem ipsoꝝ cum ipso & sue humanitatis merita exprimẽté cum dicit. Ego sum uitis:& uos palmites:& manete in dilectione mea:& ipsos singulariter adhortanté ad mutuam dilectionem tanq̃ ad suum singulare preceptum nouo modo datum:& sui disciplinatus euidens signũ dicens. Mandatũ nouum do uobis &c. Et hoc est preceptum meum &c. & in hoc cognoscent omnes: qa estis mei discipuli. Asserit etiam eis euidens sue dilectionis signum:obseruantiam mandatorum . Si quis inquit diligit me sermonem meum seruabit. Et illud. Si diligitis me mandata mea seruate. Cõtéplantur etiam ipsum animãté apostolos ad tollerantiam passionum & uigorose sperandum oém corporis cruciatum. Et primo exemplo sui. Non ẽ inquit seruus maior domino suo. Neq; apostolus maior eo qui misit illum. Sed hoc scitis inquit q̃ nõ debetis in mundo uelle aliter tractari q̃ ego: & illa recipere q̃ ego recepi. Beati eritis si feceritis ea. Et quia appetitus similitudinis christi est maximũ confortamẽtũ ad tollerantiam omnis aduersi:ideo tantum eis replicat dicens. Memẽtote sermõis quẽ ego dixi uobis. Non est seruus maior domino suo idest non eẽ debet nec uelle. Si me inquit persecuti sunt & uos persequẽtur. Secundo confortat eos:qa ista non inferentur sibi propter malitiam criminis proprii:sed propter honorem nominis christi: propter quod est ad portandum maximum solatium

Nec inquit facient uobis propter nomen meũ: qa non nouerunt patrem neq; me. Tertio confortat eos dominus ostendens se totum pondus prelii ipsorum & preaccepisse in seipso:& cum eis & in eis tolerasse:& de eo uictorialiter triũphasse: unde cum pressuras predicit ipsos habituros in mundo: hortatur pacem in seipso habere cum dicit:hec locutus sum uobis:ut in me pacem habeatis. In mũdo presuram habebitis:sed confidite: Ego uici mũdum in me & in uobis & in omnibus electis:propter quod omnis diffidentia & pusillanimitatis timor abscedat:quia iam in me de omnibus est uictoria consumata. Et in hoc felici triũpho concludit sermonem ad apostolos loquens. Quia uero hĩ omnia sunt in apostolis per christi meritum: quod quidem radicem & perfectionem habet per interne christi charitatis incendium ad deum & ad proximum:& per sui suppositi dignitatem quo uere est deus & dei filius:qui meretur omnibus in assumpta natura. Ideo in fine sermonis eleuatis oculis in celum alloquitur deum patrem petens mira & ineffabilia pro seipso homine:& ꝑ toto suo corpore:unde sicut sũmũ bonũ omnium electorum petit clarificationem sui per gloriam resurrectionis in suo corpore:& per firmitaté adhesionis omniũ mẽbrorum ad se caput dignissimum firma fide cũ dicit. Clarifica filium tuũ. In his enim duobus eius clarificatio consistit. Secundo ostendit ex hoc q̃ ex hoc sequitur plena clarificatio trinitatis:ut filius inquit tuus clarificet te. Tertio petit clarificationem ascensionis. Clarifica inquit me apud temetipsum claritate quã habui prius q̃ mundus fieret. Et hoc fuit ipsum equalem ostendendo sibi:& ad suam dexteram collocando. Attende auté q̃ xp̃s allegat rationes meritorias apud patré:ut ista secundum humanitatem obtineat.

Primo qa clarificauit gloriã trinitatis.

Secundo quia cõsumauit opus sue uoluntatis:post ea petit pro ipsis discipulis allegans in eis q̃ patris erant in eterna predestinatione. Tui inquit erant q̃ sibi christo dati erant a patre per tẽporalem uocationem:& mihi eos dedisti. Cõmendat eos

A perseuerantia finali:& sermonem tuum seruauerunt.

A perfectione fidei. Nunc cognoscunt quia omnia dedisti mihi q̃ apud te sunt

Ab inspiratione spũs sancti:qa uerba q̃ dedisti mihi dedi eis supple intus spirando

A cõsensu & cõformitate liberi arbitrii:& ipsi acceperunt

A plenitudine intelligentie dei simul & sublimate fidei:& cognouerunt quia a te exiui:& crediderũt qa tu me misisti.

A plenitudine imitationis christi cum dicit: qa nõ sunt de mundo & plena fuga mundi: & clarificatione nominis christi:cum dicit:quia non sũt de mundo:sicut & ego non sum de mundo: & quia

Iesus sermonem faciẽs
Iesus cuisceratus

clarificatus sum in eis. Non pro his tātū rogat: sed pro omnibus electis. Allegat etiam ꝙ eos in mundum misit in medium hostium ad tollerantiā passionum cum dicit. Sicut tu me misisti in mūdum. Allegat etiam ꝙ eos reliquit presentia corporali: cum dicit. Et iam non sum in mundo: & hi in mūdo sunt: & ego ad te uenio: ubi asserit iam factum de se quod in proximo erat fiendum. s. passionem resurrectionem: & ascensionem: & ideo eis magis erat necessaria paterna custodia: & spiritus sancti abundantia: unde dicit. Cum eẽm cum eis ego seruabam eos. Petit ẽt istis mira. s.

Perfectā unionem ad inuicem: & ad christū

Perfectam cōuersationē ab omni inquinamēto culpe ut serues eos inquit a malo

Perfectam sanctificationem in ueritate gratie. Sanctifica inquit eos in ueritate.

Perfectam consumationem in beatitudine glorie cum dicit. Volo ut ubi ego sum & illi sint mecum ut uideant claritatem meam quam dedisti mihi: & nō qualemcunq; gloriam: sed gustum participationis personalis unionis filii dei cui uniuntur sicut legitima mēbra capiti: & sicut unum corpus christi mysticum unitum plene supposito suo personali: propter quod dicit. Ego claritatem quam dedisti mihi: ut. s. sim deus homo ī diuino supposito: dedi eis per participiū mee unionis: ut sint unū sicut & nos sumus unum. Ego in eis & tu in me: ut sint consumati in unum & cognoscat mūdus: quia tu me misisti & dilexisti eos: sicut me dilexisti. Nec est intelligendum per hoc quod dicit. Ego in eis & tu in me: quin pater & spiritus sanctus sint ī nobis: & nos in eis: sed hic mediatorem se ostendit. Specialis enim relatio est filii dei ad humanam naturam sibi personaliter unitam: ex cuius coniūctione est singulariter mediator. In quo sensu loquitur apostolus. Vox xp̄i: christns autem dei. Attende autē ꝙ licet hanc orationem specialissimā christus secrete potuit facere in qua mirabilem dignitatem sue persone & mirabilem affectionem & cōiunctionem ad sua mēbra ostendit: uoluit tamen manifeste coram apostolis eam facere: & quantū patet ex textu Ioan. in cenaculo syon: ubi & factus est sermo ut notam faceret affectionem suā & sublimissimam sue ueritatis doctrinam: tam presentibus discipulis: q̄ etiam futuris suis mēbris. Tanta est autem altitudo istorum uerborum & euisceratio cordis iesu in manifestatione cordis sui ad nos & expositione sui pro nobis: ꝙ non solum humani affectus: sed lapidosi montes & colles deberent in talium auditu pre amore liquari: sed qui pōt capere capiat. Multum enim sublimiter uolat hec aquila: que nos deos facit in deo: & christos ī christo: & filios in filio: ut iā non sumus homines: sed dii. Iuxta ps. lxxxi. Ego dixi. Dii estis. Consumantur etiam hec uerba in dilectionis dulcore: cū in fine subnectit: ut dilectio qua dilexisti me in eis sit & ego in ipsis. O cor uanum & dispersum: recoligaris aliquando in teipso īmo in christo tuo qui ē tuipse. Et quia nihil tibi decetero scias esse desiderandum: nisi ut tu ī christo iesu sis deus homo deficiens a teipso. Quis ergo poterit decetero uiuere nisi iesu uita amabili & conuersatione consimili cōfigurato similitudini crucis eius: quam ꝓ nobis corpore & mente portauit. Infelix anima mea non facias christum mentiri qui dicit de te & aliis. Et mūdus eos odio habuit: quia non sunt de hoc mūdo sicut nec ego. Sicut tu pater in me: & ego in te: ut & ipsi in nobis unum sint: & illud ego in eis: & tu in me. Nihil ergo extra xp̄m sis: & iam eius beatitudine frueris: & cum iesu glorificato & resuscitato tua conuersatio erit in celis. Huius autem sermōis melliflui quem ip̄e benedictus iesus dedit expositionem pleniorem intendo facere speciali tractatu.

Finito autem sermone iesus benedictus sicut dicitur Ioan. xviii. Egressus ē cū discipulis suis trans torrentem cedron ubi erat hortus: in quē introiuit ipse & discipuli eius. In quo horto illam aliam orationem & agoniam sudoris sanguinei fecisse ipsū alii euangeliste referunt: de qua in sequenti capitulo agetur.

Iesus futura preuidens.
Iesus orans prostratus Cap.ix.

Sicut dicit euangelista. Sciens omnia que uentura erant super eum se oratiōis preinduit armatura: unde & sequitur Iesus orans prostatus. Tunc enim perfecte se adorandū conferens totus pondus belli sui & suorum in seipso triūphaliter recollegit: dans nobis exemplum ꝙ oratio est plena uictoria aduersorum: unde tunc & suum sensitiuū tanto uisum est timore concussum: ut dicatur ꝙ apparuit ei angelus de celo confortans eum: & ꝙ factus in agonia prolixius orabat: & ꝙ factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Licet autem mens christi fuerit in continuo apice summitatis omnium uirtutum: & nunq̄ mutabiles uirtutes uariantes mentem eius intrauerunt: & suum uiuere fuit continue orare in summo & continua agonia uictorie regni mortis: conueniens tamen fuit ꝙ id quod latuit intra sue perfectionis secretum ab utero matris sue ipse signis sensibilibus suis fidelibus reuelaret: qđ maxime imminente mortis transitu decens fuit: &

sicut ille sudor sanguineus est signum omnem humanam superans rationem. Ita agonia dolorum cordis iesu que illo figurabatur sudore comprehēsionem omnis superat creature. Licet autem plena ratio naturalis reddi non possit de tam inestimabili signo doloris in sudore sanguineo: tamen possumus dicere ꝙ aliqliter dispositiue timor & amor bellantes in corde iesu quo adsuum sensitiuum fuerunt in causa: dum enim attenderet tam inestimabile preliū sibi iminere sicut aliqualiter infra dicetur. Timor cōcussit suum sensitiuū ex quo humor sanguineus fuit ad interiora reductus: super quem timorem reiiciendum fortissimus & inestimabilis amor tanꝗ mire imensitatis malleus repercutiens & ipsum excludens: omnes poros corporis iesu & uenas relaxasse uidetur: ut sic toto corpore flueret guttis sanguinis decurrentis in terram. Quod etiam sicut dicit Augustinus fuit signum ꝙ de toto suo corpore quod est ecclesia emanature erant martyrū passiones. O quali ardore erat incensa fornax cordis iesu: que sic carnem suam totam in sudore pro nobis reliquabat. O quali fluuio decurrebat sanguis igne feruenti. Dañ.vii. Fluuius igneus rapidusq; egrediebatur a facie eius. Et attendas ꝙ rationabile fuit ꝙ sic dolores sue mentis ostenderet ut in omnibus mēbris sanguine sudaret. Quia.n. anima est in qualibet parte corporis tota: & est ipsius corporis uita: ideo ad ostendendam immensitatem sui doloris: quo tota passa fuit: debuit dolorē suum significare omnibus membris suis. Et hoc signum sudoris partim fuit memoratiuum omniū dolorum quos ab instanti conceptionis sue in corpore occultauit: partim representatiuum illorum quos in presenti agonia sustinuit: partim pronosticum & figuratiuum tā eorum que debebat in continenti sustinere in corpore proprio ꝗ successu temporis in corpore mistico electorum in quibus & ipse tunc patiebatur. Nam statim uelut athleta bulliens amore & triūphans fortitudine: sciēs omnia que uentura erant super eum: impius occurrit: sicut infra dicitur. Et adimpleuit que deerant doloris in carne sua. Vt enim aduertas ꝗ uerum signum fuit sudor uniuersalis sanguinis in omnibus mēbris: scias ꝙ passus fuit in pedibus non solum confixione in cruce: sed multa fatigatione itineris in sue uite decursu

Cum multo labore peditando
In tibiis corpus supportādo
In genibus procidendo & genuflectendo
In cruribus tunc corpus sustinendo: & in omnibus iuncturis sepe multo labore lassato: utpote tener & delicatus tam duris laboribus subditus: clamādo predicando: orando: uigilando: super dura stramenta iacendo: imo sepe in terra pernoctando: & in deserto .xl. diebus & noctibus culcitram non habuit ad quietem: & sepe cum discipulis pauperibus & despectis fuit in multis locis uiliter & austeriter receptus: & aliquando reiectus: unde lucas dicit ꝙ samarite non receperunt eum qa facies eius erat euntis in hierusalem.

Membra generationis que in nobis sunt pudoris i ipso fuerunt dolorose uulnerata in circūcisione.
Intestina mēbra deseruiētia nutrimēto fuerūt sepe afflicta in dura fame
Mēbra uitalia & respirantia sicut cor & concauū pectoris & similia fuerunt dure afflicta in multorū suspiriorū & gemituum assumptione pro nostra salute
Coste & corporis latera dorsū & uniuersaliter mēbra fuerunt dure afflicta in flagellatione sua i qua superficies carnis sue delicate & tenere fuit dolorose conuulsa : & dilacerata : & sanguine respersa.
Brachia fuerunt dure ligata & constricta: & quātū credo hinc inde: ante & post: contumeliose retorta: tam in horto ꝗ in domo Anne: & cayphe: pylati & herodis: a quibus omnibus locis ligatus processit
Humeri fuerunt dure afflicti crucis onere: & tunc credo collum afflictum chamo in eo posito per quē ad maiorem contumeliā traheretur
Os fuit afflictum tā proditoris osculo fetido: ꝗ aceti & fellis potu amaro
Nares fuerunt afflicti fetore horribili sputorum illorum abominabilium iudeorum.
Sed & facies turpata in quam abominande spuebant. Et non est inconueniens cogitare: ꝙ illa immunda sputa super labia dilectissimi iesu ipulerit ꝙ quantū abominationis sibi fuerit cogita
Gene afflicte & tumefacte
Et tota facies tam alapis ꝗ percussionibus duris.
Oculi fuerunt afflicti & confossi: quia uelati & qa i multiplici fletu sepius reliquati: & quia facies illas diabolicas hostium spirantes in ipsum iracundie ignē sepius uiderunt
Aures fuerūt replete opprobriis
Vertex capitis dure fuit afflictus spinis.
Tota facies mľtū fuit cōfusa uerecundiis: maxīe qn̄ sic saturatus opprobriis fuit corā inimicis adductus ubi & eorum linguis fuit crucifixus. Omnium āt membrorum fuit dolor repetitus in durissima crucis extensione: ubi ratione modi durissime patiebatur in toto corpore. Quid ergo mirum si pondus tantarum passionum attendens: sustinens: & exprimere uolens sic uoluit in sudore mēbrorum relaxare uenas. Sed magis credo internorum dolorum & anxietatū cordis sui imensitatem hoc signo uoluisse exprimere: licet multe rationes sint in hoc si

Iesus futura preuidens
Iesus orans prostratus

gno uoluisse exprimere:licet multe rationes sint in hoc signo contente. Vt át modicum de his doloribus disseramus:cum reuerentia aliquid icipio balbutire:quia quicquid humanis pōt dici uerbis: eo ipso ꝙ dici potuit illos inestimabiles omniũ méti cordis christi dolores non tam exprimit q̃ sepelit dum uidetur dicere quod non dicit. Tamẽ eorum infinitas quo ad nostram estimationem ex tribus uidetur aliqualiter suboriri.s.

Ex multitudine & magnitudine dolorosarum rationum: que in ratione obiectiua continue illi se aie offerebant

Ex uiuacitate potentiarum tam mentis sue q̃ etiã sensitiue sue cõplexionis corporee:que dolorosas illas rationes cum sui plenitudine sustinebat

Ex plenitudine sui dominii sue libertatis tẽdi potentias predictas:& in plena & in continua consideratione taliũ obiectorum a quibus nunq̃ uł modicum dum uixit in carne passibili illas potentias sue mentis declinare permisit. Nec intendas ꝙ sim sic fatuus:ut ista presumam intelligere:& illud modicũ quod in his capio nõ itendo exprimere nisi modicum prelibando:ut detur deuotis aliqualiter materia in ifinito mari dolorũ cordis iesu dilatatis natare spatiis semetipsas in transformatiuis doloribus submergendi. Primo rationes fuerunt sibi młtipliciter innumerabiles :& sic in aggrauatura multiplices:q̃a abyssus est intellectui ad ista sue considerationis applicare aspectum. Primo enim fuerunt omnia peccata preterita:presentia & futura: q̃ ipse simul uidit plenius & clarius:& magis distincte q̃ aliqua mens humana possit intelligere aliq̃d singulate:p̃rio faciebant sibi quinq̧ rationes excessiuas doloris in tanto excessu ꝙ nullus intellectus minor ipso in eternum poterit mẽsurare: & hoc faciebat quodlibet peccatum per se sumptum:ita ꝙ quodlibet peccatum mortale est sicut furca quiq̧ dentium uno ictu faciens uulnerum aperturas:modo cogita & numera tu si potes quot sũt oia simł sũpta:& primo

Quia peccatum ẽ dei iniuriatiuũ

Secundo quia diuine uindicte & iracundie prouocatiuum

Tertio horribilissime macule intra imaginem aie inflictiuum

Quarto totius regni gratie distractiuum

Quinto eterne pene & acerbitatis inferni acquisitiuum.

Christus autem secundum naturam passibilem habuit ista detestari:& de istis dolere quantum requirebat regula perfecte iustitie que in ipso erat. Ita ꝙ de istis tantum dolebat quantũ iustus erat. Ita ꝙ secundum naturam passibilẽ excessus doloris excessui rectitudinis respondebat. In christo fuerunt quinq̧ cõditiones nobiles:ex q̃bus ortus fuit huius doloris excessus:fuit enim

Dei filius
Pacis mediator
Animarum spõsus
Regni gratie restaurator
Saluandorum redẽptor.

Sicut ergo dei filius quantum amauit diuinitatis gloriam tantum doluit dedecus peccati:& ipsius ĩ deũ iniuriam. Modo uade tu & mẽsura:quia pacis mediator. Quantũ dilexit pacem inter deum & creaturam:tantum doluit inimicitiam & irã ex peccato contractam siue causatam:quãtũ diligebat decorem anime:tantum dolebat turpitudinẽ macule Quãtũ diligebat totum regnũ gratie & glorie:tãtum dolebat eius distractionẽ per grauitatem offẽse. Quãtũ amabat gẽtẽ rationalis nature in suo auctore:tãtum dolebat eius eternum cruciatum:& separationem a deo in ignẽ gehẽne. Et isti dolores fuerunt in christo ex rectitudine sue gratie:inquantum erat homo diligens perfectissime deũ & p̃ximum secundum exigentiã tante perfectionis qua erat homo deus:& secundum hoc etiam detestans omne malũ secundũ ꝙ detestabile erat & sibi erat possibile. Et ita uidetur ꝙ isti dolores accipiãt istã primam rationem excessus ex gratia unionis & singularis persone in natura passibili. Esto aũt ꝙ nullum haberet redimere: & nullis uniretur ut caput ad mẽbra:si tamẽ ẽ ista possibile separare. Stupendum autẽ excessum dolores isti accipiunt ex respectu gratie capitis quo factus ẽ redẽptor & emendator omnis mali quod iflictũ fuerat per peccatum. In isto enim respectu accepit ista oĩa lamẽtanda ut sua non cõmittendum:quia peccata non fecit:sed ad soluẽdũ & satisfaciendũ. Et ideo iste est ille magnus peccator & penitentiatus pro omnibus & ĩ omnibus cuius penitentia gaudiũ ẽ in celo plus q̃ super omnibus ordinibus angelorum qui digna penitudine non egerunt. Et quia naturalis ẽ filius dei patris tantum aggrauauit istam iniuriam quantum ipsum dilexit:& inquantum istas iniurias ad satisfaciendum accepit:tantũ dolorem assumpsit p qualibet singulari iniuria omnis peccati:quantum erat grauitas iniurie & requirebat emendam. Et si unius iniurie tanta est grauitas:q̃ta est simul omnium? Ad quãlibet enim suus dolor respectum habuit singularem. Secure audeo dicere ꝙ sufficiẽtem dolorem non posset pura creatura capere: sed inestimabiliter capacitas illius anime ex unione p sonali ad deum ampliata:& hĩ et alia capere potuit in tanto excessu:ꝙ nulla creatura beata uel misera quantum credo cõprehendere potuit in eternum Et ut possis capere quantum paternas iniurias doluit:imaginare si filius imperatoris sũmi uideret ui

lissimũ ribaldellum trahẽtẽ patrẽ suũ imperatorem per capillos & barbam: & per chloachas interficiendo iactaret: & calcibus os & faciem horrende percuteret: quantum ille dilectus illius patris filius talia decernendo amaritudinis degustaret? Et ultra hoc si seipsum in illum rusticum transformaret ut quasi sibi ac si illa fecisset imputaret ad penam. Nihil enim est hoc cõparatione eius quod fuit in christo respectu dolorum iniurie diuinitatis sue: quia uenit ut mediator per ineffabiles dolores fortissimos & unitiuos utriusq; partis deum iratum & mentẽ rebellem pacificando coniunxit. Et ut habeas grossum exẽplũ cogita quãtũ laborauerunt brachia fortissimi pugilis soliditatẽ celorũ inclinantis ad ima & ponderositatẽ terre eleuantis ad alta. Ita qͥ i modico spacio in pacis osculo conuenirent utraq;. Sic laborare eum fecimus in peccatis nostris: quia flexit rigorem diuine iustitie & eleuauit grauissimũ pondus nostre culpe: quia uenit ut sponsus perfectissime diligens sponsarũ decorẽ in doloribus & angustiis totum se reliquauit: & totum se per cineres malitiarum nostrar infudit ut faceret de se lauacrum: ut posset delere & lauare tantam turpitudinẽ & maculam peccatorum. Et istam rationem doloris quam habebat illa dulcissima anima in horrore aspectus macularum nostrarũ quis enarrare sufficiat? Nẽpe ipse est zelotipissimus sponsus: q quãtum amauerit animas tunc ostendit quãdo pro illis in mortem tradidit animam suam. Et ut similiter grossum habeas exẽplum. Si aliquis pulcherrimus sponsus nobilissimus & cõpletissimus circuisset mare & aridam pro una sibi conquirẽda spõsa: quam de uisceribus suis pauisset & nutrisset: & ad debitam formã stature perduxisset: & ex eisdẽ suis uisceribus uestes & ornamenta ei donasset: & fecisset eam reginam nobilissimã & decoram: si illa in oculis sponsi uilissimũ ribaldellum & nigerrimũ ethiopem acciperet & amaret & stercora eius comederet: & de ipsis totam faciem suã deturparet: & sic diceret sponso: modo deosculare: quia me in alia forma habere non poteris: nihil eẽt dolor illius hominis sponsi positi in exẽplo doctoris iesu christi in maculis sponse: qa incõparabiliter plus pro illa fecit: q̃ descriptus ille superius fecisset & ita icõparabiliter peius cum diabolo fornicatur: & turpiorẽ deo spõso ostendit faciem mentis sue. Satis huic exẽplo alludit Eze. xvi. quia uenit ut imperator regni gratie contraxit ex illo respectu ineffabiles & inexpressibiles rationes doloris. Culpa enim totũ regnũ gratie & glorie quantum est ex se anichilat: & dissipat. Hic attende quãtũ horrore habuit & dolore. Ipse enim iesus secundum suum eẽ uidet quasi totaliter gratia. Non enim est conceptus natura li opere: nec subsistit in diuino supposito nisi per infinitam gratiam unionis: habuit ergo horrorẽ culpam sicut destructiuam totaliter sui esse & sue intentionis & esse assumptionis nature. Et quia reparatio regni gratie non est nisi per dilectionẽ culpe: que non habet dolere nisi per dolores correspõdentes offense. Et sic indiguis ex culpa nullo mõ est donabilis gratia. Ideo ex illo respectu fortissime habuit dolere: & per ineffabiles supplicationes & imolatiões sui acquirere gratiam & gloriam sic indignis. Quia ipse uenit ut solutor oium debitor nror & libator a pẽis ifernii: iõ ut nos de his libaret habuit pro quolibet peccato mortali dolorem diuine iustitie exsoluere: & correspõdẽtẽ & ꝑpollentẽ i meritũ diue acceptatiõis cuilibet particulari pene i inferno debite malitie singulor: hoc. n. requirebat diuine iustitie inflexibilis rectitudo & ipsius redẽptoris in ratione satisfaciendi integerrima plenitudo ut nihil remaneret ipunitum a diuina iustitia: nihil remaneret isolitũ a diuina misericordia: ac per hoc sũme honoratur utrũq;. Si ãt ratiões iste protendantur a mẽte deuota: cognoscet aperte qͥ omni menti create in se subsistenti ẽ impossibilis cõprehensio dolorum quos portauit pro nobis dilectus iesus & per consequẽs gratitudinis eorũdẽ. Adhuc ãt omnes isti dolores: tertio replicantur ex respectu ad ingratitudinem redẽptorum inquãtum. s. ipse considerabat illor ingratitudinẽ q post cognitã & receptam tantam & dolorosam in xp̄o iesu redẽptionem iterũ uõ uerẽtur iterare peccata. rursum crucifigentes sibimetipsis iesum & ostentui habentes. Noua ratio doloris: & plurimũ excessiua: post tam dolorosam satisfactionem cognitã & receptã iterum infinite maiestatis iterare iniuriã: post tam laboriosam amicitiã & pacem reformatã & receptam iterum paterne pietatis iracundiã prouocare post tam angustiosam & sũptuosam ablutionẽ macule in qua sponsus totum suum sanguinem effundens: seipsum totum reliquauit in lauacrum: iterum faciem anime sue dilectissime sponse iterati fetoris horrore turpare: post tantam difficultatẽ impetrate gratie & acquisite glorie hereditatis eterne: iterũ eam uilissime repellere & pro fetidissima delectatione quasi nihilũ dissipare. Quid to etiam post tam inestimabilem pene solutiõem pro redimendis infernalibus penis debitis offensionum mortalium peccatorum: iterum ultionẽ tante pene uelle incurrere: & reatum eterni incendii replicare. Que omnia ista trina replicatione istius ternarii mali quinarii totiens repetuntur: quotiens post receptum baptismatis sacramentum a quocũq; fideli iteratur peccatum. Et quanto plura recipit bona: ut puta religionis ingressum: uirtutis exercitiũ sapientiale studium: contẽplationis excessum: exterioris fame & reuerentie statum: prelationis fastigi

Iesus futura preuidens
Iesus orans prostratus

um: plures iterate transgressionis & sue horribilis culpe reconciliatiuum remediū: tanto semper in omni posteriori lapsu aggrauat ipi dilecto iesu suo remissori maioris doloris aculeum: & ipsum in suis sceleribus horribilius crucifigit: q̄ quātū augmētent dolorem in corde iesu ipse solus poterit sicut sunt aliqualiter mensurare. Alia obiecta dolorꝝ fuerūt plura: de qbus magis transeundo q̄ explicando aliquid tango: uidelicet paupertates: fames: sitis: uigilie: labores: despectus: uituperia: infamie: irrogate iniurie: ultro proditiones insidie: tractatus & maligna consilia contra ipsum: ulterius captio: ligatio uilissima tractura: persecutiones: percussiones: flagellationes: sputa: spinarꝫ aculei: dura expetitio ad crucis supplitium a iudeis facta impia sententiatio mortis in ipsū: crucis onus: conclauatio: extensio i patibulo crucis: agonia & transitus mortis. Et oīa alia innumera singularia q̄ sustinuit i corpore mortis nostre: in quibus omnibus tantū sibi cōpassus fuit: & tantū pro seipso doluit: quantum semetipsū dilexit. Tantū autē seipsū dilexit quantū se optimū sine omni malo recognouit: & in diuino supposito radicatum sensit imobili unione: unde in illo respectu sibiipsi condoluit: uice omnium mēbrorū suorꝫ sicut deo in assumpta natura pro humāo genere patienti: unde sicut in aliis: sic & in hoc omnium electorum suorum suppleuit defectū: sibi plene uice eorum regratiando: & sibi plenissime condonando: & nouo respectu expositionis sui seipsū iterum totum reliquans in actione gratiarū deo & sibipsi de tanto beneficio electis collato: & uice omnium electorum sibi plenissime condoluit: & in seipso nos fecit recognoscētes oīa supradicta in quo nos reputamur plene grati beneficio redēptionis: & crucifixi similitudini mortis eius. Iterū excessiuum obiectum dolorum christi fuerunt angustiosissima iacula: que respectu omnium predictorum de seipso uidit continue materna uiscera pertransire. Cum enim beata uirgo fuerit sublimata in cognitione omnium predictorum & aliorū: & in charitate perfecta: quantum decebat statum excelētie materne tantum doluit de omnibus supradictis quantum debuit talis mater: & oēs dolores uirginis continue mētem filii sagittabant: unde nouam crucem isti semper dilecto iesu tribuit crux materna. ¶ Iterum aliud obiectum maiorum dolorum christi fuerunt omnia martyria que unq̄ fuerunt facta aliquibus martyribus pro eius nomine. Et omnes labores: dolores: pene: quocūqꝫ modo fiant que unq̄ fuerunt uel erunt in omnibus electisque omnia plenissime in corde suo recepit mĺ toplus q̄ unq̄ alius poterit recipere ex cordiali cōpassione angustias mortis sue. Ita q̄ nihil penale ē receptum ab aliquo electo: quod nō fuerit multo sublimius q̄ illi qui recepit cordi christi affixū. Nec autem omnia non solum generali respectu in corde suo recepit: sed singulariter singula multo distinctius q̄ ille cui pro suo nomine fuerunt facta. ¶ Ite una alia magna ratio doloris potest considerari q̄ ipse bene uidebat q̄ in omnibus suis doloribus nulla pura creatura posset sibi cōdolere nec cognoscere beneficium sic infinities infinitum: quod ipse sic gratuite impendebat indignis. ¶ Ex parte potētiarum mētis christi fuit dolor eius imensurabilis nobis: & fuit multipliciter plus q̄ possumus intelligere augmentatus: quia intellectus eius plene & excessiue cognouit predictorum omniū grauitatem. Affectus uero siue uoluntas perfectissime detestata est omnium predictorum malignitatē: sicut eorum grauitatē intellectus uoluntati representabat perfecte. Et tunc ex uoluntate satisfaciendi plene suspsit quātā potuit & decuit omnium predictorum acerbitatem: potentie autem inferiores sensitiue fuerunt perfectissime uoluntati subiecte: & cum hoc uiuacissime ad sentiendum dolorem: & cōplexio carnis sue eq̄lissima & delicatissima. Ita q̄ modica molestia multum afflixisset ne dum tantum diluuium transigentis tēpestatis: que. s. uoluntas se & omnes potentias tam intellectuales: q̄ sensitiuas imersit in has amaritudines & in alias nobis ineffabiles quantum decebant: & quantum sufficiebant: imo ut uerius dicamus quātum excedebāt ad deum placandū: & hominem a penis infernalibus redimendum: & ad omnia omnium electorꝫ uicia & peccata excessu uirtualis exercitii annichilādum. Augmentauit etiam multum dolorem istarꝫ potentiarum liberum dominiū: & potestas liberi arbitrii christi iesu tenendi omnes suas potentias fixas in continua adherentia suprascriptorum oium obiectorum. Fuit enim plene potens absqꝫ aliqua resistentia: & uoluntarius absqꝫ interpolatiōe aliqua tenendi semper istas potentias in dolorosis obiectis quantum requirebat rigor diuine iustitie & rectitudo uirtutum mentis sue: & reatus nostre culpe: & quantum erat expediens ad attrahendum quadam amoris suaui uiolentia ad se diligendum plenarie: & ad detestandum peccatum gelida corda nostra. Et ideo in omnibus apud ipsum fuit infinita misericordia respectu nostri & respectu dei redemptio copiosa. O cor durum: quod male habebit in nouissimo quod ad tanti coloris ignem liquari non potest: & ad tot attractionis funes non potest a sua pertinacia remoueri. Quid enim debuit ultra facere & non fecit quod nostri cordis possit duritiem emollire? Et idcirco mens que usqꝫ nunc fuit ingrata & gelida a tanti amoris incendio recalescat & cū Hiere. clamet & dicat Memoria memor ero & cetera.

Iesus ad bellum exiens Cap.x.

QVando scilicet processit obuiam eis & dixit. Que queritis: tunc etiam turba uallatus: cum dixissent ipsi. Nos querimus iesum nazarenum: ipsam turbam uocis sue maiestate pterruit: & impios satellites terre allisit. In quo uere deum se eẽ mõstrauit: q.s. in ueteri testamẽto dixerat. Ego sum q sum. Non solũ autẽ ostendit se deum omnipotentem: sed etiam clementissimũ saluatorem: quando mutilatum seruũ zelo feriẽtis discipuli sue manus tactu lutuose sanauit. Maledictus furor eorum: quia pertinax dum nec maiestatis miraculo: nec pietatis beneficio a concepta malitia potuit reuocari: propter quod & h subiunctũ est. Iesus deus monstratus. Iesus uinculis ligatus. Iesus imperium sustinens. Iesus tractus crudeliter. Quando.s.ab ipio iuda se est passus osculari. Quando.s. truculentas iniecerunt manus in eum: & ipsũ impie ligauerunt. Quando.s. sicut ñ est aliqtenus dubitandum malitiã suam in eum exercentes: cũq de horto extrahẽtes & cũ crudeliter ad pontifices ducentes percutiebant: & eum funibus ligatum trahendo impie multipliciter affligebãt: unde & beatus Ber. dicit q & capillos & pilos barbe euellebãt: & dorsum pugnis: & corpus baculis pungebant: & percutiebant ut in eum exercerent crudelitatem bestialitatis sue: quod & in hoc loco & in multis aliis actibus qui infra nominantur: potest rationabiliter estimari. Iesus ter denegatus. Quando.s.petrus amore feruidus: tamen imanitate trahentium eum & passionis sue inestimabilitate perterritus sequebatur eum a longe ut uideret finem ipse & discipulus ille quem diligebat iesus: ceteris aliis ad ppria dispersis timore: unde etiã dicitur de illo. Adolescens quidam sequebatur amictus sindone super nudo. Qui etiam & ipse Ioannes dilectus qui & in cena recubuerat sup pectus iesu: & tãta signa amoris receperat crudeli passione iesu perterritus nudus effugit. De quo tamẽ dicitur q erat notus põtifici.s.anne: & q dixit ancille hostiarie & introduxit petrum. Qui & ipse petrus tanto honore sublimatus a christo animatus mori pro christo uili examinatione probatus per mulieris uocem & aliorũ astantium: ter negauit se noscere illum pro quo se promiserat moriturũ. Hoc autem sapienter prouidentia diuina permisit multis aliis causis promissionis allegatis a sanctis: ad ostendendum q impii iudei tam crudeliter & tam dure se habebant ad iesũ & ad eius consortium: q colũne celi habuerunt cõtremiscere uidentes dominum & regnum celorũ tam crudeli tractatione diuelli: unde & hi duo singulariter describuntur qui pre ceteris magis honorati & magis dilecti fuerunt singulariter defecisse: ad testimonium q humana infirmitas non fuit sufficiens cum suo redemptore tantum pondus prelii sustinere: licet ab aliquibus dicatur q iste adolescens fuit Iacobus minor: tamen magis creditur q fuit Ioannes: qui primo forte fuit tentus dum sequeretur iesum: & nudus tũc fugit: & statim post amore rediens & petro se associans introduxit eum: uel forte fuga Ioannis fuit postea dum duceretur iesus ad caypham: & hoc magis credo: unde & statim deludentes eum: & uelantes & collaphizantes & cõspuẽtes turpiter: non tam humano furore q bestiali horrore in suo creatore insaniunt: propter quod sequitur. Iesus delusus nequiter. Iesus uultu uelatus. Iesus consputus turpiter. Iesus collaphizatus. Cogita autem durum illud spectaculum quando gene ille que celos adimplent letitia mundumq decore letificant: sic impie credebantur manibus homicidiis: & uultus ille desiderabil' ãgelis: spurcicia sputorũ polluti labii inquinat': & collum illud per quod nobis est effusa doctrina salutis collaphorũ percussione percutitur. Iesus mutus hũiliter. Quãdo.s. interrogatus ab ipso anna & a socero cayphe sue impietatis collega: necnon a pylato pluries: & ab herode etiam qui signa uanitatis ab ipso cupiebat uidere: coram omnibus illa tacuit ex feruenti amore: que sue passionis possent inpedire effectũ: licet enim sicut expediens fuit cõfessus fuerat ueritatem: se uidelicet esse dei filiũ: qui se sic exponebat amore nostri tractãdum peccatorum manibus iniquorum.

Iesus circũrotatus. Cap.xi.

HIc expergiscere anima & attende q ille q implet celum & terram: & stabilis manens dat cuncta moueri: non solum est paulominus ab angelis minoratus: sed etiam uilissimis hominibus & crudelissimis iudeis tanta sua annihilatione subiectus: ut factus quasi pila delusionis eorum ipsum circũrotarent: & de ipso sibi mutuo luderent mittentes ad alterutrum confusione repletum: & alligatura constrictum. Sicut annas misit ad cayphã: cayphas ad pylatum: pylatus ad herodem: herodes ipsum delusum remisit ad pylatum: pylatus ipsum flagellatum: spinis coronatum: uultu uelatum: facie consputum & in derisione chlamide coccinea circũtectum in derisionis spectaculum produxit ad populum. Et ut tibi aliquid breuiter cõprehendã in octo locis ut fiat circulus sue passionis: quia octonarius est numerus circularis in computatione dierum. Idem enim est octauus q primus ut ad circulũ redeatur. In his

inq octo locis fuit iste dilectus iesus sic uilit tractatus ab ipsis: q nulla deuota aia pot istud nũerare sine igẽti dolore uno. s. loco bis supto. s. domo pilati. Sicut & bis ibi fuit ab impiis contumeliis densus. Primo: scilicet i horto ubi fuit captus & ligatus cum circunstantiis deuota anima tibi notis: quod hic & in aliis locis tue ruminatiõi dimitto. Secundo in domo Anne: ubi alapa percussus & examinatus: & a ministro impio reprehensus fuit. Tertio i domo Caiphe: ubi fuit illusus & uultu uelatus: facie consputus: & pro blasphemia morti adiudicatus. Quarto in domo Pilati: ubi fuit accussatus & diffamatus: & a Pilato multipliciter q̃stionatus. Quinto in domo Herodis: ubi fuit ueste alba indutus: & ludibrio habitus uelut stultus. Sexto iterato in domo Pilati ad ipsum remissus: ubi post multas conflictationes examinis fuit denudatus: flagelatus: & in regali solio derisione positus: spinis coronatus: & atrocissime confossus: & arundine percussum caput eius. Septio in loco ubi sicut infra patebit: fuit derisorie populo presentatus: & crucifigi acclamatus: & per Pilatum crucifigi adiudicatus. Octauo in loco Caluarie: ubi fuit crucifixus & mortuus: & alia sustinuit: que hic deuota anima tua perscruteẽ cogitatio. Debes etiam non mediocriter ponderare: q non semel in octo locis prefatis fuit circunrotatus & uilificatus: ac afflictus tuus dilectus iesus: sed in septem uiis intermediis fuit multum contumeliose & iniuriose prostractus: acclamantibus & insultantibus sibi furiis & proteruiis iudeorum. Prima uia fuit ab horto ad domum Anne. Secunda a domo Anne ad domum Caiphe. Tertia a domo Caiphe ad domum Pilati. Quarta a domo Pilati ad domum Herodis. Quinta a domo Herodis iterum ad domum Pilati. Sexta a loco ubi fuit derisus: & spinis coronatus ad illum locũ: ubi fuit coram populo productus: & morti adiudicatus. Septimo ab illo loco ubi fuit sententiatus: usq ad locum Caluarie: ubi fuit crucifixus & mortuus. Non merito ergo anima reuolue cum dolore predicta: & dic. Iesus circunrotatus. Sequitur. Iesus fortiter ligatus. Hoc licet fuerit uerum in omnibus locis sue derisionis: tam in horto: q̃ i domo Anne & Caiphe: singularis tamen contumelia fuit: quando in domo Pilati propria ueste nudatus ligatus ẽ ad columnam: & tunc illa caro uirginea truculentis manibus flagellata est: usq ad multorum liuorum pallorem: & usque ad effusionem sanguinis de illis reuerendissimis scapulis: costis: & membris: ut merito non solum flagelatus: sed et perflagellatus. i. ualde se queti uersiculo subnectatur. Iesus perflagellatus. Iesus punctus crudeliter. Quando scilicet fuit spinarum aculeis caput illud tremendum angelis coronatum. Tunc etiam fuit dure plagatus: quando ictus arundinis superueniens affligebat.

Nec uideatur tibi leuis ictus arundinis: qui super spinas percutiens capiti eius infixas: ipsas tali ictu crudelius profundabat: ut non imerito clamet beatus Bernardus: q usque ad cerebrum spinarum aculei peruenerũt dicens sic. Diuinum illud caput multiplici spinarum densitate densatum: usque ad cerebri teneritudinem confixum est: dum configitur spina. Spinis peccatorum suorum ait dominus per prophetam circundedit me populus iste. Nec Bernardus. Quod forsitan esse potuit per pondus percusionis prefate. Ipse enim spine iunci marini fuerunt fortes & acuti: & directi carni eius infixi: q̃ forte in aliquo loco iuncture ex tali percusione & dura infixione potuerunt usque ad cerebrum penetrare: ut sic uerificetur uerbum beati Bernardi: uel forsitan quod magis est cogitare deuotum. Ipsa duricies spinarum ossa pertransit: quod miraculo uidetur attribuere beatus Bernardus. Nec est inconueniens: q miraculis usus fuerit iesus christus ad suum augmentandum dolorem in carne: sicut infra dicetur: unde & innumera uulnera spinarum fuisse clamat beatus Bernardus. Quodcũque sit multipliciter fuit ipse iesus derisus: & uilificatus: & dolorum punctionibus angustiatus: ut dicatur merito. Iesus dire plagatus. O uanitas impiorum tã hominum q̃ mulierum: qui caput ornant tanta uanitatum multitudine: & curiositate ornatus. Cura impia non recordaris anima illius diuini capitis: quod est angelis tremebundũ: quod pro tua uanitate purganda tanta cõfusione deiicitur: & tam crudeli spinarum infixione quassatur: uere tempus ueniet: nisi peniteas quo a capite christi priuata capiti iungaris lucifero in ignominia & dolore: cui cõiuncta es in tui capitis uanitate: contra Petri apostoli documentum. Iesus productus uiriliter. Hoc fuit quando exiuit foras iesus a Pilato productus portans spineam coronam: & purpureum uestimẽtum: ubi quantum probabiliter capio sic uirilirer fuit productus coram populo: sicut in domo pretorii per suos ministros fuerat tractatus uiliter a Pilato: scilicet nudatus propriis uestibus: cruentatus & liuidus flagellorum ictibus: zona purpurea i derisione amictus: spinis coronatus: uultu uelatus: sputis deturpatus: genis & tota facie ex ictibus alaparum tumidus: ut in conspectu populi appareret bene derisus & uituperatus. Pilatus enim sicut ex euangeliis colligitur: sciens q per inuidiam tradidissent eum: pluries uoluit eum liberare: quod diuersimode attemptauit: scilicet allegatiõe sue innocentie: unde & dicebat. Ego nullã causam mortis inuenio in eo. Cumq ista causa plus prouocasset iudeos ad iram: accedit ad secundam uiam scilicet liberationis. Mutatione fori mittendo eum ad Herodem tanq galileũ sibi ppa dñatione subiectũ: credẽs q herodes nõ iudicaret: sed liberaret sub ditũ suũ: cũq nec sic pfecisset: Herodes. n. illusũ &

derisum nihil de ipso curans: quia iesus noluit co-
ram ipso facere miracula: nolēs beneficium nostre
redemptionis excludere: remisit eum ad Pilatum
pro suo libito cum ipsius Herodis beneplacito iu-
dicandum. ¶ Tertiam compulsus adinuenit uiā:
ut scilicet satiaret iudeorum impietatem contume
liis & suppliciis irrogatis: ut scilicet saturati iudei
opprobriis ipsius mortem amplius non sitirent.
Et ideo dixi ꝙ probabiliter credo quanto uilius &
contumeliosius potuit: iesum coram impiorū oc-
culis presentauit. Vnde & quando ipsum produ-
xit: quia iudei allegauerunt ꝙ dicebat se filium dei:
In derisionem dixit Pilatus. Ecce homo: quasi di-
cat uidetis istum non habere diuinitatis insignia:
sed hominis despecti & uilificati: ac doloribus ple
ni: ludibria in nostris oculis manifestant. ¶ Atten
de autem anima crudele iudicium dei patris super
unigenitum filium suum: ut te meretricem repro-
bam de crudelitate eterne mortis eriperet: ut enim
ostenderet ꝙ dira sententia tibi eternaliter debeba
tur pro sceleribus tuis: qua scilicet & omnia bona a
deo creata: & omnia mala pene: & omnia mala cul
pe tue debebant tibi conuerti in atrocitatem eter-
ni supplicii quasi in aliquo simili super unigenitū
filium suum: qui hanc tuam penam soluendam as
sumpserat: uoluit crudelitatem iudicii demōstrare.
Omnia enim que possunt rationabiliter cogitari:
concurrerunt ad aggrauationem penarum & do-
lorum istius passionati iesu. Et omnis gloria & fa-
ma miraculorum sapientie: eloquentie: sanctitatis:
predicationis: conuersionis populorum: aggrega-
tionis discipulorum sibi sunt conuersa in amaritu
dines supplicii. Sicut facile est uidere subtiliter intu
enti. Sāctitas autem matris: & uirginitas eius: & te
neritas cordis: & dilectio ad ipsum in absinthium
amaritudinis ipsi dilecto iesu multipliciter uerte-
bantur. Ipsa similiter teneritudo & nobilitas com-
plexionis: & limpitudo cognitionis: & sanctitas
uoluntatis qua malū detestabat̄: & sua potētia qua
applicabat potētias obiectis dolorosis: & qua usq;
in finem cōseruauit robur corporis dolorem auge
bat fortissime. ¶ Potes enim uidere ꝙ quanto fue
rat christi in omnibus preclarior fama: tāto oppro
briosior erat horribilis uerecundia subsecuta. Et q̄-
to plus discipulos dilexerat: tanto plus affligeba-
tur in eorum ruina: & quanto plus mater sibi solli-
cite subsecuta fuerat: tanto magis eius doloribus
affligebatur. ¶ Et ut nihil desit christo ad suppli-
cium: omnes modi qui adinuenti sunt ad liberatō
nem ipsius adduxerunt sibi cumulum passionū.
Ex hoc enim ꝙ Pilatus suam innocentiam allega
bat: iudei multas falsas accusationes adducunt. Et
quod horribilius est ut ipsum iesum bene ostende
rent sceleratum ipsi latronem impium: insignem:
& seditiosum: & homicidam horribilem pretule-
runt. ¶ De mutatione fori quo fuit ad herodem
missus acquisita sunt christo noua infamia: noua
ludibria: nouus despectus: & noua irrisio: qua ipm
Herodes cum exercitu suo spernens factus est eis
opprobrium & despectio. ¶ De tertia uia libera-
tionis qua uoluit eum affligere & uitupare: ut uel
sic satiatis iudeis euaderet mortem: secutum est ꝙ
& mortem crudeliorem accepit: & irrisiones pluri-
es a iudeis habuit: & tormenta dura: & deiectiones
horribiles sub hoc titulo a Pilato suscepit. Vnde &
in fine in secūda allegatione dixit Pilatus. Ecce rex
uester. Quod quidem uere est probatum: qui scili
cet omnium opprobriorum & omnium modoꝝ
patiendi: & omnium despectuum & abominatio-
num mundi pungentem & dolorosam portauit
coronam: ut merito dici posset rex dolorum & ui-
tuperiorum & malorum omnium huius uite. Hāc
disgressionem ideo feci: ut perpendat intellectus
acutus quanta districtione iudicabit̄ peccator in ꝓ
prio scelere: si tanta districtione iudicatum est ipm
peccatum: ad satisfaciendum assumptū in ipso mū
di redemptore. Et sicut apparet ꝙ omnia fuerunt
ad tempus christo in dolorem conuersa: sic & im-
piis & peccatoribus reprobis omnia dei dona &
beneficia qualiacunque sunt ex eorum malitia fina
liter in supplicia conuertentur. ¶ Sed nunc ad pro
positū redeamus ꝓducto aūt iesu cum tali piaculo
presentato populo neq; statim quando Pilatus de
risorie: & uolendo eos ad misericordiam prouoca
re dixit. Ecce homo. Responderūt. Tolle tolle: cru
cifige eum. Secundum enim legem debet mori: qꝛ
filium dei se fecit: & multa alia allegantes: sicut e-
uangelica continet littera ipsum Pilatum ad necē
innocentis iesu multipharie incitabant. Que oīa
sub uno uersiculo comprehendens dico: Iesus reus
clamatus: Iesus spretus maligniter. Hoc fuit quan
do Pilatus nescio quo timore uel seruili forte ti-
mens diuinum iudicium super se: quia innocentē
impie condemnabat. ¶ Quartum liberationis ie
su modum reperit de consuetudine iudeorum: qꝛ
in pascha unus reorum liberabatur a morte: & pro
ponens illum iudeis: qui ratione insignis malitie:
& de nouo in populo suscitate discordie & perpe-
trati homicidii ipsi populo merito omnium horri
bilior debuit uideri: ut uel sic christum inocentem
tali scelerato preferret: ipsum iesum spreuerunt: tā
impie q̄ insane ex malignitate cordis eorum accla-
mantes. Dimitte nobis Barrabam: & iesum crucifi
ge. Et ut ostendatur pertinax furor eorum dicitur
ꝙ inualescebant uoces eorum acclamantes iesum
impie crucifigi. O anima deuota excipe illos cla-
mores horribiles: & illas duras impiorum uoces
crudeles tanquam sagittas cor tuum perforantes.
Ausculta & i toto tuo corpe taliū sagittaꝝ uulnera
repn̄ta & imagiare ꝙ oēs ꝓcutiebāt super cor iesu

& uirginis matris eius:ut merito quelibet uox ac-
clamás sit sicut sagitta infixa in ipsum iesum:& ex
multitudine talium sagittarum ipsum iesum quasi
hericium spinis plenum tuo cordi preséta. Quod
si sibi amore coniungeris:& tu ipsa plena compas-
sione clamabis. Vulnerata charitate ego sum.

Iesus sententiatus.

Hoc fuit quando succumbens Pilatus & recedens
ab illo principio boni quod forte seruili timore cō
ceperat:uolens placere iudeis in crudeli sententia
innocentem adiudicauit iesum crucis diro suppli-
cio moriendum. In qua sententia omnium electo
rum eterna damnatio merito charitatis iesu est p
istud iudicium anihilata. Tunc enim deus in hu-
mana natura assumpta in se ad expellendum no-
stra scelera:sicut peccator pro omnibus peccatori-
bus adiudicatus est morti. O anima quecunq;
es christo deuota eris tu insensibilis & petra dura:
ut auditum talis sententie:qua iesus filius dei pro
te adiudicatur diro crucis supplicio non recipias su
per te:quasi gladiũ ancipitem penetrantem a sum
mo capitis tui usque ad plantas pedum: & pertran
seuntem per omnes uenas corporis tui:& diuiden
tem te a uitioso amore tue carnis infecte: & te do-
loribus sue mortis totaliter coniungentem. Nun-
quid non uides qualis est ista mutatio:ut senten-
tia tui eterni supplicii in crucifixionem mutetur fi-
lii dei. Et nōne si ipse uoluit fieri tu in tua recipien
da sententia fies tuipse:ut cunque in sua participá
da angustia. Vere ingrata es anima mea neq̃ & im
pia:nisi auditum talis sententie quasi crucem trans
uersalium gladiorum a capite in pedes: & a manu
in manum semper in teipsa portaueris te dolori-
bus crucis iesu continue transfigentem.

Iesus crucem circunferens.

Hoc fuit quando receptis propriis indumentis cō
tinuo iuxta crucem irrecuperabiliter exuendus ab
eis sub crucis onere dorsum curuare iubetur:& su-
am ipsius portare ignominiam:quando baiulans
sibi crucem exiuit in caluarie locum: qui ex uigilia
preterite noctis: nec non:ex laboribus per totam
illam septimanam assumptis & expTis & multipli
catis angustiis:addito super his onere crucis & im
posito humeris illis tenellis & sanctis:non modi-
cum secundum corpus debilitatus est ipse fortitu-
do debilium deuotus iesus:ut merito dicatur.

Iesùs debilitatus.

Cuius causa adhuc merito ostenditur in sequenti
uersiculo:cum subditur.

Iesus matrem conspiciens.

Hòc fuit sicut legi in quadam historia fidedigna:
quando in quodam concursu uiarum ipso ihu por
tante sue crucis supplicium in humeris suis: mater
eius eum sic tractatum dolorose conspexit. Dicit
enim in prefata historia ꝙ mater ipsius presens in
loco sue condemnationis & ostensionis ad popu-
lum quando Pilatus ip̃m produxit spinea corona
& purpura derisum:ubi postea ipsum adiudicauit
ad mortem:uidens tumultũ populi acclamátis &
sequentis iesum cum duceretur ad crucem per aliá
uiam forsitan breuiorem preuenit occurrere:timés
ne forte posset accedere ad locum:& uidere modũ
dolorosum mortis filii sui:cui & ipsa cōmori & cru
cifigi anxio mentis desiderio anhelabat. Cũq; in
concursu uie conspexisset filium:& ex conditioni
bus faciei ipsius anxietates cordis sui & oppressio-
nem duri oneris aspexisset sincopizasse ubi dicitur
in conspectu filii pre dolore. Quod conspiciens &
ipse totus pietate plenus iesus crucem quam de
doloribus matris semper ĩ corde portabat:licet pos
set sicut semper fecerat suum occultare dolorem:ta
men sibi prefatis occasionibus datis uoluit mani-
festare extrinseco signo:& matrem associare in pe-
na. Vnde & ibi dicitur ꝙ quibusdam signis dolo-
rosis & palloribus pretensis in facie quasi angustia
tus & totus gladiatus super lapidem ibi positum
quasi despectuose & dolorose resedit. Et ex tũc ma
lefici illi qui ipsum ducebant ad necem: uidẽtes eũ
quasi deficere:angariasse dicuntur illum Simonem
cyreneum uenientem de uilla ut tolleret crucẽ eius.
In testimonium illius facti refert historia illa:ꝙ po
stea edificata est ibi ecclesia in honore uirginis ma
tris dei:que uocatur. Sancta Maria de spasmo:& ꝙ
ibi proprie ostendebatur lapis:ubi post defectum
christus tunc ferebatur sedisse. Propter quod subie
ci alium uersiculum

Iesus angustiatus.

Nec si uera sunt non affirmo:non tamen est dubi-
tandum ꝙ multa & ualde multa dolorem xp̃i aug
mentantia & multa signa dolorum maternorum
uiscerum tunc temporis facta sunt:de quibus euá-
gelica historia nihil dicit. Non enim fuit cure euan
gelistis nisi substantialia mortis christi retexere: ce
tera cogitanda relinquentes menti' deuote & inspi
rationi eterne. Mulieres etiam deuote que ipsũ
secute fuerant a Galilea ministrantes ei:& q̈plures
alie:ut arbitrandum est de hierusalem simul cum
illis dominabus nobilibus & deuotis: Maria mag
dalena:& Martha matrem christi comitantes da-
bant in conspectu talium ululatus & fletus: quas
alloquens pius iesus dixit eis. Filie hierusalem no-
lite flere super me. Et predicens eis calamitatem uẽ
turá de occisiōis sue merito:earꝫ suppliciũ suo exẽ-
plo ꝑbauit dicẽs:qr si ĩ uiridi ligno hoc faciũt ĩ ari
do qd fiet.q.d. Si ego totus plenus spũ scō & ni-
tore uirtutũ ꝑ alienis diluẽdis peccatis sic sum igne
passionis decoctus? quid erit super reprobos spiri-
tui gratie repugnantes & exsiccatos omni humo-
re pietatis & compassionis humane? utique inesti-
mabile & eternum incendium uanitatumq; diuine
iustitie proferendum iudicium illos cruciandos ex
pectat. Et huic sententie alludit parabola: quia uiri

de lignum uix cum difficultate incenditur: siccum autem statim aduritur & flammescit. Et pro his duo subnectuntur uersiculi.

Iesus deuotus alloquens
Iesus uirens assatus

Cap. xii.

Perductus autem iesus in monte ad locum caluarie: ubi eum dire mortis anxietas expectabat: ut ostenderet sibi nihil cōmune cum mundo sic omnibus temporalibus est priuatus: ut sic remaneret nudus in conspectu derisorum & populi circunstantis sicut nudus exiuit de utero uirginis. Tuncque plenus charitate & cordis feruore ad explendum in opere nostre redemptiōis mysterium: quod triginta tribus annis inestimabilibus doloribus cōsummauerat corde: pietatem cordis sui internam exterioribus signis in impiorum oculis exprimebat cum mansuetudine: cum pietate: cum tanta deuotione faciei sue: offerens se morti: quod non solum moueri ad pietatem impii persequentes: sed etiam eorum corda naturali quadam compassione debuerant itali aspectu pscindi: quorum uicem duricies lapidosa suppleuit: obstinatione enim maligna ipsum mansuetum non resistentem: sed signis indulgentiam plenissimam precedentem crudelissime & dure tractantes: & in modum pellis trahentes: & dire clauorum aculeis cōfodientes crucis patibulo affixerunt. Cuius tractature duricies exprimitur per prophetam: cum dicitur: Dinumerauerunt sibi omnia ossa mea. Tuncque mansuetus iesus uerbum scilicet miseratiōis & gratie a seculis inauditum super sceleratos effudit dicens. Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt. Vbi non solum de pleno corde indulsit: sed etiam apud patrem pro ipsis eorum ignorantiam allegauit: uere nescierunt quid facerēt: sicut nec ceteri peccatores ceci qui semper ad minus quinque ignorātias habent: & habere probantur: quantacunque malitia eis uideatur inesse. Non enim attendunt

Quantam iudicis maiestatem contemnunt
Quantam patris bonitatem offendunt
Quantam sibi in facie anime macule turpitudinē affligunt
Quantum eterni cruciatus tormentum incurrunt
Quantam etiam glorie beatitudinem perdunt.

Et licet etiam in isto scelere multe ignorantie specialis circunstantie sint connexe: ut enim de ceteris transeam silenter: crassa fuit ignorantia & supina: si christum iesum non cognouerunt dei filium: cum hoc eis ipse per multa opera supernaturalia: & soli deo possibilia comprobasset: quod per ipsorum ignorantiam non solum non fuit excusabilis: sed etiam obstinatione mentis abominabilis & horrenda. Sicut satis ipsemet christus expressit in parabola de colonis uinee: qui domini sui filium occiderunt ipsum heredem asserentes: uidebant enim euidentia signa diuinitatis ipsius: que ex odio christi & inuidia peruertebant: & uerbis quibus expresse fatebatur se filium dei credere noluerunt: unde ipse eis dixit Ioannis quintodecimo. Si non uenissem: & eis locutus non fuissem: peccatum non haberent: nūc autem excussationem non habent de peccato suo. Et postea subdit. Si opera non fecissem in eis: que nemo alius fecit: peccatum non haberent: nunc autem & uiderunt & oderunt me & patrem meum: ubi expresse christus attribuit mortem hominis iusti: sed hominis dei. Et licet dicatur prime Cor. secundo. Si cognouissent: nunquam dominum glorie crucifixissent. Et Petrus actu. tertio. Scio quod per ignorantiam fecistis sicut & principes uestri: tamē hoc debet intelligi quod non cognouerunt per gratiam interius illustrantem: & christo per amorem coniungentem: tamen hoc fuit ex culpa sua. Et licet in minoribus iudeis aliqua ignorantia diminuerit culpam: in ipsis tamen maioribus culpam aggrauauit: sicut omnis ignorantia affectata. Tanto enim odio in christum ferebantur: quod ex affectu peruerso falsificabant omnia eius dicta & miraculosa opera. Nec de eo uolebant audire bona: sed tantū mala pp quod eis publicari potest illud Iob uigessimo primo. dixerunt deo. Recede a nobis: scientiā uiarum tuarum nolumus. Quia tamen ignorātia non prout est affectata: sed ceca aliqualiter diminuit. Ideo christus allegat: quod nesciunt quid faciūt. Potest etiam dici quod infinita benignitas cordis iesu exquirebat uias qualescunque pro eis allegādo ad patrem. Beda etiam dicit quod non pro illis maliciosis: sed pro simplicibus ignorantibus exorauit. Similes nequitias & ignorantias malitiosas & affectatas reperies hodie in phariseis malignis huius temporis respectu regule sancte & christi uite: & modis similibus ueros pauperes euangelicos persequuntur: & eorum sancta uerba deprauant: & eorum omnia dicta & facta interpretātur in malum: uolentes attendere quomodo eorum uerba christi iesu doctrine & facta consonant christi iesu uite: & regule per beatum Franciscum institute. Propter omnia ista deuota superius posita adduntur hi uersiculi

Iesus ad crucem ueniens.
Iesus ueste nudatus.
Iesus morti se offerens.
Iesus dire clauatus
Iesus uexillum erigens.

Hoc fuit quando erectus in cruce ad spectaculum impiis uexillum penitentie & amare contritionis

seipsum prebuit electis ipsum contueutibus mente deuota: siue enim in terra posita cruce extensus fuerit crucifixus: & postmodum ipsum lignum taliter deo insignitum fuerit eleuatum: quod non sine grandi dolore ponderositatis corporis lacerantis & diuellētis carnem & nuos in locis clauorum potuit fieri. Siue etiam per scalas crucem ascenderit: & a pluribus carnificibus crudeliter protractis brachiis fuerit conclauatus: totoq; pondere corporis imprimente super uulnera manuum: aliquis alius in anteriori parte positus crudeliter per tibias trahens ad ima sic enim clauauerunt eum: ex euangelica historia non declaratur aperte: uterq; enim modorum fieri potuit: & speciales duricias afflictionis pretendit. Respice anima iaculo compassionis percussa ad tuum dilectum iesum: & uide eum tue peregrinationis tricoloratum uexillum. Candor enim carnis uirginee: & nigredo liuida flagellorū: & rubor cruoris effusi ipsum tibi tricoloratum ostēdunt: propter quod sequitur:

Iesus tricoloratus

Vt tu ipsa simili formeris effigie: innocentia candida: & tota piissimi iesu sanguie colorata: desiderās toto corde pro amore dilecti iesu tuum sanguinē fundere: ut sue morti sanctissime conformeris.

Iesus scelestos diuidens

Hoc fuit: quando duos latrones crucifixerunt hic & hinc: medium autem iesum. Ad confusionis enī sue augmentum inter latrones scelestos ipsum posuerunt medium: quasi similibus sceleribus inuolutum. Nihil enim defuit iesu de his que potuerūt dedecus mundane uerecundie augmentare. Vnde & in ciuitate metropoli in qua ante sex dies fuerat gloriose receptus in festo solenni azimorum: quādo de uniuerso israel populus conuenire debebat hora meridiana in altam crucē: ut ab omnibus possit uideri nudus totaliter in medio latronum in loco punitionis malefactorum: quasi ad spectaculū opprobrii est erectus. Denudationem autem eius exprimit Ambrosius dicens q; auctor humane salutis sic nudus positus fuit in patibulo crucis: sicut nudus exiuit de utero uirginis. In aliquibus autē historiis non autenticis legitur q; mater uidens eū sic nudum: uelum capitis sui a seipsa amouens ad filii renes proiecit: quod ad aliqualem consolationem uirginis illis locis corporis sui miraculose adhesit: que femoralia in ceteris contegunt ad pudēda celanda: quod an uerum sit nescio. Cum enim tunc esset tempus iudicii pro nobis impiis super filium dei: non uidetur mihi q; circa iesum factum fuerit aliquod miraculum: quod uel dolorem: uel dedecus minueret: uel aliquod adiutorium patienti dei filio ministraret: sed magis ipsemet iesus secūdum suam diuinitatem faciens: & secundum suam charitatem amplectens: elegit omnia facere & permittere que possent augere dedecus: & augmentare dolorem. Vnde christus iesus pendens in cruce: non ad diminutionem: sed augmētum doloris miraculose tenuit naturam ī robore: usque ad ultimū mortis sue. Et quia quanto natura est uiuatior & fortior: tanto dolorosius cruciatur: Hinc est q; ex hoc inestimabilis augebatur dolor: & semper damnificabatur emitteudo uitalem sanguinem: & uirtus conseruabatur: ut intensissimum sentiret dolorem. Fuit autem mirabile in christi passione: quia uelocius mortuus alis latronibus: unde & eorum fregerunt crura: ut morerentur. Et Mar.xv. dicitur q; Pilatus mirabatur si iam obisset. Quando autē clamauit. Pater in manus tuas comendo spiritum meum: subito totum robur nature cessit. Et quanto tunc erat natura robustior: tanto fuit mors dolorosior. Vbi simul attende tria: q; christus uoluntate passus est: & ideo quando uoluit: & quantum uoluit tenuit naturam in robore: & quando uoluit statim natura cessit uulneribus: & expirauit in morte. Secundum uero quod ex his iestimabiliter fuit intensius cruciatus: licet celerius mortuus. Tertium uero q; sic uoluit intendere sui corporis cruciatum: ad purgādum nostri impurissimi corporis delectamentū immūdum. Et quia omēs dolores qui fuerunt in corpore & anima iesu fuerunt ab eius charitate & potestate secundum regulam diuine sapientie commensurati passionis fructui & intentioni. Ideo dixi supra: & dico q; illa miracula fecit in se: & circa se: que dolorem augerent ad predictam mensuram. Et propter hoc non est inconueniens quod Bernardus miraculo attribuit transitus penarum spinarum usque ad cerebrum: quia etiam clamore mortis quod fuit signum uigoris & doloris Centurio miraculo attribuit: Mar. decimo quinto: & ex hoc dixit. Filium dei. Attēde autem q; licet iudeorum insania ad infamiam iesu ipsum inseruerit medium: diuina tamen prouidentia in hoc facto: & futurum iudicium: & redemptionis beneficium signāret expressit. Totum enī genus humanum latrocinio paterne preuaricationis infectum: & infernali cruci debuit iustitia exigēte affigi. In cuius generis medio mundi saluator affixus electos ex mera gratia quasi dextrum latronem iustificando conuertit. Reprobos autem quasi sinistrum latronem exigente iustitia in sua pertinacia dereliquit: ut dexter latro inueniat in misericordia iesu christi: unde gratias agat. Sinister uero in sua obstinatus malitia non inueniat quod reprehendat. Et ideo concordat mysterio q; uterque latro fuit blasphemus conuicians saluatori: quia saluator mundi sicut a reatu nullum liberum reperit. Sic liberandis omnibus uenit: licet fructus libe-

Iesus deuotus alloquens
Iesus uirens affatus

rationis ad solos transferatur electos. Sed hoc non ex defectu redimentis precii uel redemptoris christi: sed ex obcecata malitia obstinati animi reproborum. Quorum figuram tenuit ille latro sinister: qui nec mansuetudine boni iesu cõspecta: nec aspectu miraculorum: quibus tota fuit mundi machina immutata: nec ex benigna ipsius iesu susceptione facta de socio latrone cõuerso: nec ex charitatiua correctione consocii se in maleficio confitentis cõsortem & iesum sibi predicantem insontem uoluit reuocari. Cui ergo iste nisi proprie malitie suam damnationem ascriberet: & cui ille alter latro dexter suam salutem deputare potest nisi respectui gratie ipsius: qui in eius pẽdebat latere: qui ipsum ad se diligendum: confitendum: predicandum: defendendum gratuita miseratione conuertit? Sic ergo uidere potes q̃ crux patientis iesu iam iudicantis solium mentis occultare pretendit. Et sic licet supplicia & opprobria christi fuerint a malignitate ꝑtinacie iudeorum christo inflicta: fuerunt tamen sic a diuina ordinatiõe disposita: ut christi magnalium & eorum que in suo mystico corpore futura fuerant sint figura. Iesus tunc blasphematus.

Hoc fuit quando sufferit impiis iudeis tanta exercuisse ludibria in iesum quibus tota nocte & usq; ad horam crucis totam repleuerat animam eius: quin potius tanq̃ estimatores omni humano pudore eiecto: ipsi scelerati principes sacerdotum cũ scribis & senioribus iudeorum exeuntes de ciuitate ad locum crucifixionis ipsi mansueto iesu insultari accedunt dicentes. Vah qui destruis templum dei: & in triduo illud reedificas. Et alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere. Si rex israel est: descendat nunc de cruce: & credemus ei: & alia multa blasphemantes dicebant in eum. Attende autem anima deuota cum quanto furore ministri talium impiorum sacerdotũ in omnibus actibus sue passionis tractauerunt iesum: quin etiam ipsi principes sacerdotum & scribe & seniores: in quibus debuit apparere maturitas in iudicando ẽt sceleratos ex furore interno ad tantam exterius insaniam proruperunt: ut in festiuitate dierum sanctoꝝ nõ erubescẽtes populũ cõtra oẽm cõsuetudinẽ exierũt ad locũ opprobriosi supplcii morienti iusto sic insultantes impie. Mirabilis enim uerecundia sui status in isto actu apparet: que ex horribili odio in iesum processisse uidetur: propter quod oĩs inanitas & crudelitas que possit narrari facta circa christum per istos impios & eorum satellites: ut placerent eisdem magnam ex ipsorum furia probationem accepit. Cogita q̃ crudeliter ipsum tractabant cum de nocte ipsum haberẽt in domibus suis: quãdo inaudita inpudẽtia sic coram toto populo exeuntes inuectiones pungitiuas & contumelias derisiuas exclamabant contra hominem morientem: & toto corpore sanguine fluentem & pendentem in ligno. Vere nulla anima est sufficiens cogitare circunstantias aggrauantes dolores & angustias mortis christi. Quanto autem cruciatu fuerit afflictus iesus tam mente q̃ corpore ad uerecundiam humane malitie insensibilis creatura testatur: concusso per diuinitatem iesu toto isto sensibili mundo. Nam sol obscuratus est: quasi tanta horrẽs supplicia in suo contueri auctore. Terra ipsa tremuit horrens super se tale supplicium fieri creatori. Lapides compassione franguntur arguentes pertinaciam cordium malignorum. Velum templi scissum est: ostendens propalatam uiam sanctorum in assumptione crucis: quam ipse iesus christus dignatus est sustinere pro nobis. Monumenta sunt aperta: ut per hoc ostendatur q̃ mors crucifixi nostras mortes sua uirtute pellebat: & totus iste sensibilis mundus suo priuatus colore: suo uidebatur compati auctori: & in eius morte lugubre & funereum assumere uestimentum: ac si deus pater: cuius natura fletum & compassionem non recipit uerecunde matri iesu: que sola flebat mortem condemnati iesu pro scelere peccatorum uoluerit quasi comitiuã facere de morte unigeniti lamentanda: & quasi respondet querulosis uerbis uirginis matris: quibus ipsa poterat clamare ad deum. Et nunquid deus omnipotens ego sum sola mater: & tu non es huius dolorati & tui unigeniti pater eternus? Cur ergo me solam flere permittis: que non sola ad ipm filialem recepi respectum: & ubi est amor tuus quẽ in monte expressisti dicens. Hic est filius meus dilectus &c. Nunquid quia a iudeis reiectus: & a discipulo traditus: ab apostolis relictus: & qr spinis coronatus: qua facie consputus: qr toto corpe flagelatus: & qr nũc diris cordis & corpis doloribus cruciatus: ideo tuus esse desiit filius: qr nulla ad ipsum cõpassione moueris: Nunqd ego sola ĩfelix debeo flere filiũ que non sola possedi dilectũ? Cur mihi pater societatem frangis: qua me tibi per spiritum sanctum in matrimoniũ suscepisti in unius generationẽ dilecti. An qr deus es: ideo non bonus es: an qr oĩpotens es insensibilis es: an tu qui ubique pñs es non intueris opprobria & dura cordis iacula: & angustiosissima corpis uulnera que persona filii tui sustinet in assumpta natura: & si mea est natura: nunq̃ non tua est persona. Noli obdurescere pater sancte: sed associa solitariam & mestissimam matrem: quã usq; nũc in obsequiis filii tui fidelem ꝓbasti ancillã: & super quam tue dilectionis uiscera effudisti. Quibus q̃rulationibus pater potuit respondere. Ad punctũ & in modico dereliqui te: & in tribulationibus magnis consolabor te. Nõ me reprehendas si sola mortem filii dei defles in terra: quia tu sola bona es munere meo: reliqui omẽs mali scelere suo compassionem dignam ad meum

unigenitum non ostendunt:non meo defectu sed suo reatu. Sed quid mihi deest in diuinitatis natura consortii fletus tui:ego faciam in mihi subiecta creatura : que tota tecum uoces funereas dabit ad celum. Iste enim sensibilis mundus mihi obedit ad nutum:sed homo impius mihi resistit per suũ malignum conatum quem in contrariis uolo cogere:quia nolo libertatem quam feci destruere:& quia ipse non meruit tantum bonum. Nunc ergo uirgo beata dabo imperium de filio meo deflendo toti orbi mundano. Sol obscurare:& totũ mundum indue uestimentis nigris:& illam spõsam uirginem illius angustiati filii mei associes in lamentis. O terra:terra:terra:cõtremisce de scelere qđ sustentas:& illi amaricate matri tuũ prebe consortium & dolorẽ. O lapidosa duricies supra oẽm duriciem creature argue corda maligna:que nolũt ad compassionem scindi:nec de morte filii mei.pietate molliri. O mors ipsa ex tua crudelitate oĩs uite uoratrix:ostende te compati filio meo: cuius membra depascis:& ãtiquorꝝ mortuorum aperias monumenta:ut uel sic cõfundatur istorꝝ impiorꝝ ĩsensibilis uita. Sic quasi uidet̃ deus pater filiũ flere per naturã corporeã:& sic matri anxie remediũ societatis conferre:quod qr eadẽ est operatio pr̃is & filii:ideo ut oñdat̃ deus esse qui patit̃ in duobus subnectit uersiculis.

Iesus orbem cõcutiens.

Iesus excruciatus.

Quomodo autẽ putas:mr̃na uiscerã dẽ nouo conq̃ssabant̃ cõpassionis affectu ad deũ filiũ morietẽ: qñ sic uidit sup ip̃m flere luiaria celi:terrã tremere sub pedibus suis pro ĩmanitate flagitii:& saxa durissima contra naturã pscindi:ac si lamẽtosis clamoribus deplorantis in cruce filii sensum pie compassionis acciperent. Certe poterat bene concludere ꝙ dicebat matrem illũ flere:quem elementa insensibilia deplorabant.

Iesus latronem erigens Cap.xiii.

Hoc fuit ꝙ benignus saluator in aĩam dextri latronis respexit respectu miserationis & gratie ip̃m tpaliter uocãdo ad sue redẽptionis beneficiũ:sicut ip̃m eternal'r elegerat p̃destinãdo secundũ ꝓpositum uolũtatis sue gratuita sua bonitate:nulla alia cã ex pte ipsius latronis experta. Sicut nec in aliquo electo nõ sola dei gratuita bõitate:qui reprobis occulto suo semp tñ iusto iudicio dat qđ oĩbus debebatur. Electis autẽ ex solo influxu sue bõitatis quo eternal'r apparuerunt sibi in sancto hoc est iesu:temporalis iustificatiõis effectum tribuit:& in eodem iesu perseuerãtie brauium:& in ipso eodem eterne beatitudinis largit̃ aspectum. Quod quidem est ita electorum gratuitum donum sola dei bonitate ipsis impensum: & nullo modo esset eis debitum:cum ipsi essent eterne mortis ut ceteri debitores:non ex electione gratuita qua nos eternaliter elegit in merito passionis filii sui:ut essemus participes sue beatitudinis : cuius nos in presenti uita per gratiam facit consortes imaginis. Et licet tota christi uita fuerit nostre redẽptionis meritũ:tñ i sue mortis doloroso supplicio facta ẽ electorum copiosa redemptio. Et ideo dum thesaurus sue passionis effunderetur in actu ad paternam iustitiam pro nobis:congruum fuit ĩ electum latronem abundãter largiflua charitate cõtribui. Et quia indignus oĩmode quantum ex se ipsis erat sola dei bonitate debebat effundi. Sicut & Dauid canit nulla alia alegata causa. Saluum me fecit.quouiam uoluit me. Ideo congruum fuit ꝙ hic latro sue malitiose uite dimissus forsitan in p̃ncipio passiõis simul cũ reprobato latrõe i saluatorem pium iuxta suũ crucifixum latus blasphemie uerba iactaret:ut declinaretur qđ erat de ipso:& qđ foret per saluatoris gratiam mox futurus. Non tñ assero ꝙ in cruce cum altero blasphemauerit xp̃m: licet pluraliter hoc scribat euangeliũ. Potest eñi secundum Augu. saluari:ut ponatur more scripture plurale ꝓ singulari:& ad gratuitã electiõem suam mõstrandã sufficit tota p̃terita malitia uite sue. Iste aũt latro iuxta dextrum saluatoris latus confixus figuram tenuit omniũ electorꝝ:qui,prius natura filii ire sicut & ceteri:uocant̃ ad eternam beatitudinem solo pii patris miseratiõis respectu. Et ideo erectio istius latronis debuit esse altissima:tam ex condecentia dei gratiam largientis : q̃ etiam ex figura quam tenuit dictus latro:sue uite terminum cum patiente iesu compensato cursu. Mustum enim inebriantis amoris quod tunc de uua iesu exprimebatur in torculari supplicii:quod etiam in futurum in omnes nationes debebat effundi: largifluo participio debuit animã eiecti latrõis replere:& ipam inebriare perfecte:& sic a suo uicioso amore omnis mali alienare totaliter:ut in nouam creaturam sil'itudinis mortis iesu plẽissime formaretur. Vnde & uirtutes huius latronis infuse menti supra cõmunem statum ad alta transcendunt. Quale enim fuit ipsum dei filium credere:quem uidebat ut hominem infirmum contumeliosa morte finiri? Quale etiam fuit ab illo sperare salutem:quem ĩ proprio corpe uidebat oĩ salute ꝓuatũ? Quali charitatis ardore illũ dilexit: quẽ sue mortis p̃cio uidit sibi in ipsa die padisum cõferre tot sceleribus irretito. Vnde & totum quod habuit ipsi iesu in sacrificium p fecti immolauit amoris:mãibus enim & pedibus crucifixus non potuit sibi seruire nisi de corde & ligua:cor sibi ĩ thymiama perfecti amoris & odoris ardẽti charitate sacrauit:lingua sibi exhibuit omni modo. Primo propria & totius generis humani scelera confitendo:asserens nos penalibus angustiis digne plecti:cũ dixit. Et nos quidẽ iuste. Secũ

do angustias christi iesu gratuitas asserens ex sola charitate pcedere eius innocentiam allegando: cũ dixit. Hic autem nihil mali gessit. Ex quo sequitur ꝙ a diuina iustitia nihil pati potuit quod noluit.

Tertio etiá blasphemantem latronem impium charitatiua reprehensione arguebat: cũ dixit. Neq; tu times deum: qui i cadé damnatione es. Vbi forte contra superius dictum posset dici ꝙ nõ blasphemauerit deũ saluatorem: quod si ita est placet. Nõ tamen potest necessario argumento concludi: potuit enim prius blasphemare: postea uisis signis cõuerti: & sic conuersus non conuersum redarguere i blasphemia ꝑdurantem. Quarto toto mentis affectu: & ipsius lingue affatu cũ multa cordis contritione: cũ multa mentis deuotione: & q̃tum pmisit acerbitas supplicii cũ conuersione faciei beígna & humili ad dilectum iesum stupẽde perfectionis & breuitatis orationem effudit: cũ dixit. Domine memento mei cũ ueneris in regnum tuum. In qua oís uirtualis cõplementi perfectio continetur: si deuota mens sciuerit explicare. Et ut modicũ pateat in quanta fide fundatur in moriente eternam uitá credere: in quanta spe erigitur: & sic ab omni mundo reiecto celeste regnum sperare: in qua excessiua charitate liquatur: qui sola dilecti iesu memoria cõtentatur. Quali fulcitur prudentia qr nulla postulauit caduca. Quali fortitudine roboratur: qr sic subito supra omnia sua scelera superfert. Quali tẽperátia contentatur: qr in sola uoluntate saluatoris premii mensuram reliquit. Quali fulcitur iustitia: quia sic oíbus debita tribuit secundum conuenientiam rationis: ut sibi ꝓprie confusionis contumeliam in confessione redderet: proximo transgredienti charitatiuam correctionem impenderet: deo saluatori plenam compassionem sue mortis: & totalem immolationem sue tribueret uoluntati. Vnde nec mirum si sic conuersum latronem saluator sic copiose ditauit: quando in responsione dixit. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso

Vbi pondera
Quantam rem dedit: quia paradisum
Cum quanta celeritate: quia hodie
Cum quali societate: quia mecum
Cum eterna stabilitate: quia eris
Cum iuramenti certitudine: quia amen
Cum alterius internũcii exclusione: qr ego dico
Cum quanta dignatione: qr ignominoso latroni.

Per uirtutem tamen penitentie ex infusa gratia facto digno: cũ dixit. Tibi. Et ideo nõ uilipendẽdus est iste latro: nec locũ modicũ iter sanctos debet arbitrari tenere: sicut ex seq̃nti uersiculo explicatur.

Iesus dans principatus Cap.xiiii.

Hoc enim fuit quando sue matri dedit primatum compassionis: ut esset mare magnum omnis deplorationis & lamentatõnis mortis sue: in qua omnes mentes alie tanquá i mari magno quasi uasa modica exhaurirẽt: de quo magis infra dicetur. Ioanni dilecto discipulo dedit pmatum adoptionis: cum ipsum fecit sue matris filium dicendo. Ecce mater tua. In quo exemplariter omnes electos fecit & istituit legitimos filios charitatis materne. Ipsi enim in Ioanne figurantur in quo est gratia: omnes electi per gratiam adoptantur: unde & ipsi electi si uolunt huius gratie habere participium: debẽt satagere dolores maternorum uiscerum mentaliter experiri in similitudine Ioannis: qui dolores crucifixionis iesu & materne compassionis plus omnibus degustauit. Talibus enim doloribus conquerit᷑ huius filiatio cóis: latroni autem electo primatum associationis contribuit ipse iesus: cum ipsum taliter conuersum iuxta latus suum crucifixum elegit. Singularissima enim priuilegia gratie in isto latrone fulxerunt. Primo quia solus inter membra xp̄i corporaliter passus est crucis supplicium simul cum ipso: in quo decoratur effigiata similitudine saluatoris: quia crucifixus crucifixum associauit: & hoc priuilegium non conuenit alteri cuicunq;: nec obstat ꝙ crucifixus fuerat ꝓ sceleribus suis: quia post plenam conuersionem fuit legitimum mẽbrum xp̄i: & ex tunc pena sua fuit cõfigurata similitudini mortis eius. Secundo etiá solus matrem associauit in lamentatiõe dolorosa morientis filii dei pro sceleribus nostris. Nulla enim creatura huius uite matrem associauit in lamẽto ꝑfato: isto dumtaxat excepto latrone. Licet enim Ioannes & maria magdalena deflerent amare moriẽtem iesum: non tamen ipsum defleuerunt: ut deũ pro redemptiõe hominũ morientem. Vnde & eorum lamenta multa fuerunt informitate insipida. Solius autem latronis huius fuerunt simul cũ maternis uisceribus acceptata lamenta: quia uere deũ credidit sibi infusa fide: quem tamen multo dolor᷑ hominem morientem uidit. Tertium latronis priuilegium in quo non hũit socium fuit: ꝙ xp̄o condemnato ab impiis iudeis tanq̃ reo eius innocentiam publice predicauit: & ipsum saluatorẽ suũ moriẽtem tanq̃ eternum deum: armis quibus potuit ut suus collateral᷑ miles strenue defensauit. Vnde potest probabiliter credi: ꝙ non solum scelestũ increpauit latronem: & sibi xp̄i innocentiam allegauit: & proprium scelus iniecit: sed etiam ꝙ propter iudeos & illos malignos principes: post tam duras contumelias illatas saluatori non associatos de eius suppliciis: que sic impie exierant insultatu ri morienti iesu aspera increpatione confudit: nec est inconueniens credere ꝙ cum ipse superuixerit morti iesu: & uideret maternos gestus uersus filiũ amaritudines exprimentes dolorum: ꝙ aliqua uerba cõpassibilia & affectualia illi quá matrẽ suam uere recognoscebat expressit. Qui enim sciuit se redemptum a xp̄o: non dubitauit se filium uirginis matris eius. Quartum quia solus tunc petiit salutem: quádo saluator eam pro omnibus faciebat. Vnde & abunde recipere debuit: sicut & fecit.

Quintum:quia tunc tenuit figuram & quaſi uicē
omnium electorum:cum ipſe repletus fuerit ſpiri
tu ſancto:tanq̄ electus ad iſta percipienda priuile-
gia:& m̄ſta alia q̄ nō ſufficio explicare:ſcias ꝙ ſpiri
tus ſanctus ipſum inhabitans ipſū agitauit ad oīa
facienda que dicebat ipſum facere tanta īmutatiōe
a xp̄o ſubito īnouatum. Arbitror autē ꝙ electrix
gratia que in iſto ſic ſignanter effulſit:ut eſſet om-
nium redemptorū figura: iſtum latronem tam in
plene compatiendo ieſu:q̄ in predicando eius ſan
ctitatem:q̄ in aſſotiando matrem lamentantē q̄ in
arguendo iudeorum proteruiam & impiam ceci-
tatem:q̄ etiam prouocando omnes aſſiſtentes ad
tanti piaculi pietatem:facit ſtrenuiſſime operari.
Nec obſtat ſi diceres quare euāgeliſte de talibus
nihil ſcribunt.Scribunt enim tantū: ex quo poteſt
menſ deuota iſta enucleare non dicta.Scribunt enī
ipſum a deo electū:ipſum exorāſ xp̄m: & ab eo po
ſtulaſſe regnum .Ex quibus iuculēter apparet ipſū
a xp̄o redemptum:& per ſpiritum ſāctum iuſtifica
tum. Attende autē tu qui es prefactiſ repugnās:
ꝙ quando ipſe ſpiritus ſanctus aliquā creaturā ad
aliquem ſtatum elegit:omnia ſibi tribuit:que de-
cet illum ſtatū habere.Modo cogita ſi decebat chri
ſtum redemptorem mediocriter dare taliter poſtu
lanti latroni:imo uere ip̄m decuit.Sicut ipſe habe-
bat latus corporale aperum ad faciem illius latro-
nis:ꝙ ipſe reſeraret ſui cordis archanum illuſtratiōi
mētis illius electi militis & fidelis ſodalis .Et ꝙ ſi
cut tunc ſine menſura ſcip̄m toti exponebat orbi.
ꝙ ſimiliter ineſtimabiliter effunderet ſe illi menti.
Tunc enim quando muſtum amoris ieſu in torcu
lari crucis exprimebatur compreſſiōe doloris:quo
totus inebriandus fuerat orbis:non debuit quaſi i
paruo ciatho propinari latroni:ſed tota apertio ſue
mentis in torculari cordiſ ieſu quaſi ſine mēſura di-
mergi:unde non puto iſtum latronē:niſi inter ſub
limes dei principes collocandum. Attende autē
ꝙ quandocūꝙ de aliquo electo ſcriptura mētionē
facit in aliquo ſtatu ſublimi:licet nihil dicat : relin-
quit cogitandum expertis mentibus omnia alia
circa ipſum electum:& per illum fore facta q̄ ſtatū
illum copioſe decorant:unde cogita q̄ decuit illum
latronem facere:& tūc poteris uidere ipſum feciſſe
ſtupenda circa prefata:& q̄ nō potuit:ſuppleuit mē
te. Vnde nec mediocriter eſt penſandū: ꝙ xp̄us
ſibi paradiſum promittendo ſingulariter dixit.Me
cum eris:per hoc inſinuans ꝙ iſtum tunc in cruce
habebat rex crucifixus ſicut collateralē militem ſe-
cum ſtrenue cōpugnantē:unde in illo uerbo .Me-
cum eris : anthonomatice exprimitur aſſociatio &
ſimilitudo xp̄i regnantis correſpondentis aſſociati
oni ſimilitudinis morientis .Oro ergo te piiſſime
& potentiſſime latro in regno celoꝝ:ut mihi pecca
tori impio & uero latroni impetres a tuo dilecto ie
ſu:ut ſibi perfecte cōmoriar: uirgini condolenti &
lamentanti filius condolens & collamētator adiū-
gar:xp̄m in ſua uirtute falſificatū ab ipiis zelo uir-
tutis toto corde defendam:& impietatem ſcelerato
rum xp̄m impugatiū zelo charitatis reprehenden-
do conuertam:ut ſic tuaꝝ particeps uirtutū i decur
ſu uite tue paradiſo cōiungar ſocius i fruitione ui-
ſionis beate.

Iesus matri compatiens.capi.xv.

Quis bone ieſu poſſet exp̄mere quāto cōpa
ſſiōis feriebaris telo: quādo materna uiſce
ra cōtuebariſ omni amaritudine tue paſſio
nis repleta .Nec non & ipſam faciem pallidam &
quaſi ſine morte mortuam:& tui ſanguinis aſperſi
one manibus & ueſtibus & faciem cruentatā gemi
tibus anxiam:uoce raucam:lachrymis ꝑfluā:& to-
tam in tuis doloribus inabyſatam: ictibus caſuum
ex uoluntate te tangendi colliſam:& omnis conſo
latiōis ſotietate priuatam:uere enim bone ieſu no-
uam & magnam amaritudinis crucem ex tue ma-
tris tali conſortio pro nobis peccatoribus aſſumpſi
ſti:unde cum nulla creatura minor ipſa dolores cor
dis eius mēſurare ſufficiat:tu ſolus tue dilectiſſime
matri pro te & pro nobis miſeris & īdignis filiis fu
iſti debita menſura compaſſus.Et hoc bone ieſu fu
it ad tui doloris augmentum: quod non ſolum in
te ſed in altero hoc eſt in materno corde fuiſti ſic le
taliter crucifixus . Vt autem tibi anima mea miſe
ra aliqualiter pateat quantus fuit dolor cōpaſſiōis
cordis ieſu ad matrem dilectam:cogita quantū po
tes:quanta fuerit in corde uirginis dolorum mēſu-
ra.Nulla enim ratio fuit in corde uirginis:non ſolū
q̄ minueret ſed que non augumentaret huius dolo
ris uirtutem.ꝙ ſi mens tua ſemper dei diminuens
bona:dicat quod nō debuit tantum dolere cū ſci-
ret iſtum iſta pati uoluntarie:& ſeipſum ſi uellet de
morte:& de pena poſſe redimeꝛ: ſciret etiā ꝙ ip̄am
& omnes electos de infernali gehēna ſua liberaret
morte.Et ꝙ ſicut dei filius tertia die debebat reſur
gere:& ꝙ ex iſta morte iſte filius ſuus deus homo
debebat accipere a deo patre nomen ſuper omne
nomen: quo in nomine eius flecteretur omne ge-
nu:celeſtium ſcilicet terreſtrium:& infernorum.Et
non ſolum ipſi ieſu:ſed etiam propter ipſum ipſe-
met uirgini eius matri . Aduertas carnalis ani-
ma:ꝙ hec omnia dolorem pietatis materne multi
pliciter augmentabant ex iſtorum etiam reſpectu:
ſi tamen eius menti tunc occurrent dolorum acule
is amplius pongebatur . Ad quorum euidenti
am nota duplex fore genus dolorum . Quidam
manantes ex impatientia & deſperatione mentis
a deo & ex cōdeſcendentia odii in proximum qui
bus anima delectatur & in abyſſatur in anguſtia: ꝙ
de deo : uel de proximo ſe uindicare non poteſt:&
ꝙ uelit:nolit penas ſuſtinere ab eiſdem.Iſti ſunt do
lores infernales & prophani qui ſolum reprobis re
ſeruantur.Nec infliguntur electis niſi in quantum
ad tempus ꝑ ſuis peccatis illi impie ciuitati iungū
tur.Abſit antē talis dolor a chriſto:& a corde ma-

terno: & ab omni eius electo. Nunq̃ enim de hoc dolore: uel modicũ degustauit. ¶ Est aliud genus dolorum quod ex complacentia uoluntatis assu-mitur & secundum uirtuales regulas ab eterna in-fluentia dei in electorum mentibus mensuratur. Nec istius doloris posset unam stillam habere crea tura aliqua in seipsa. Est enim ex spiritus sancti in fluxu agitantis mentem ad dolendum quantũ do lere debet. Et sicut iste dolor est semper uirtuosus: ita est semper uoluntarius. Et quanto magis ẽ uo-luntarius tanto magis est incensus. Et quanto ma ior est gratia in anima: tanto est magis uoluntaria ad augmentandum in se omnem uirtualem dolo rem: unde & dolores ineffabiles corporis iesu: de q bus est modicum superius balbutitum: a gratia uni onis sumpserunt sue immensurabilitatis augmen tum: unde & ab aliquibus dr̃: ꝙ illi dolores fuerũt in corde iesu a diuina sapientia dispensati: quod sic ego intelligo: ꝙ diuina sapientia uidens infinitatẽ culparum offensionis uidit quantum dolorem req rebat plena & abundans satisfactio eorundem. Et quia nulla creatura tantam poterat in se dolorum mensuram nisi ꝑ unionem diuini suppositi dilata re in summo. Ideo statuit hominem assumere ĩ uni tatem persone: & ex tali unione illam dilatare assũ-ptam naturam: ad illius inestimabilis mensuratõis receptandam capturam: unde om̃ia obiecta occur-rentia aspectui mentis christi argumenta que men ti carnali concludunt: ꝙ in mente xp̃i ex diuersis & respectibus sue passionis minuerentur dolores: ex sophisticatione carnalis sensus & apprehensione ꝓ cedunt: nec illum uirtuosum dolorem diminuunt: sed augmentant: sed & alium prophanum & ĩfor-mabilem excludunt. ¶ Vnde si argueretur a men-te carnali de christo homine: ꝙ precognitio salutis humane quam preuidebat sequi ex sua morte: & re stauratio ciuitatis superne: & acceleratio resurrectio nis tertia die: & dispositio & acceptatio uoluntatis paterne: & honor predicandus in populo charita-tis sue debuerunt minuere dolorem in christi men te. Respondemus expresse ꝙ ista omnia debuerũt uirtualẽ dolorem augere. Cum enim omnia supra dicta ex christi acquirũtur dolore: tantum dolo-rem debuit christus assumere: & tantum sibi debu it diuina sapientia infundere: quantum sufficeret ad predicta omnia conquirenda. Et ideo si iste nõ fuis sent subsecute gratie: de sua morte nũq̃ uoluisset ñ solum tantũ dolere sed etiam nihil tolerabile assũ-psisset. Et ideo quanto ipse uidebat uicinius resur-rectionem instare tanto sciuit ꝙ pro tempore pas-sibilis uite & maxime passionis illate ampliorem oportuit angustiam assumere: ut posset illorum do lorum a diuina sapientia dipositorum exigente iu stitia immensurabilem mẽsuram adimplere. Quia uero dolor in amore mensuratur: ut quantus est amor alicuius: tantus sit dolor de eius offensa. Et christus ex unione diuina deum amaret inestimabi liter: hoc ipso inquantum passibilis erat habuit do

lere ita immensurabiliter sicut amabat: propter q̃d ad uidendum aliqualem causam illius immensura-bilitatis: imaginare si esset unus deus qui esset to-tus dolor: sicut uerus deus est totus amor: & ille de us doloris uniretur christo unione personali & sibi dolores infunderet: cogita quantum doleret. Sic aliqualiter potest uideri quomodo dolores christi inestimabiles fuerunt: unde & rationes contradicẽ tium fantasmata sunt errantium & ignorantiũ do lorum iesu radicẽ & causam. Sicut ergo tibi aliqua-liter expressi in christo homine. Sic & in ipsius intel ligas reuerendissima matre: ꝙ ad illam immensura bilem mensuram dolorum iesu supra omnem cre aturam spiritu sancto influente accessit: quãtum sta tus materne puritatis & dignitas participii iesu: & nature consortium requirebat: unde cum isti dolo res sint radix omnium uirtutum reducte post deri uationem peccati: nulli dubium est ꝙ in mẽtes hu manas infunduntur sola influentia spiritus sancti. Et ideo quanto mens ẽ magis deputata a labe pec cati: & magis dilatata in amore dei: magis est capa bilis huius doloris intensi. Et quia in christo iesu esse nature assumebatur in unione gratie: ideo om-nes dolores quos afflictio nature passibilis format a consortio gratie: in usum uirtutum reformat: & sic augmentat sicut illa eterna sapientia ad redem-ptionem copiosam requirere cognoscebat. Sic per omnem modum secundum maternos gradus fu-it in dilectissima matre eius. Nam cum ipsa non ꝑ naturam: sed per gratiam simul fuerit uirgo & dei mater: omnes ille operationes nature fuerunt gra-tia superuestite: & ex ipsa spiritus sancti gratia agi-tate & mote: unde & post sanctificationem puto ꝙ in dei matre nullus fuit motus respectu filii quan-tumcunq; uideatur nature: qui non fuerit spiritus sancti gratia agitatus. Quod maxime non dubi-um est in illis motibus quibus ferebatur in christũ tanq̃ in suum filium naturalem: & filium dei patris unde etiam in omni anima electa istud est ineffabi liter uerum: ꝙ quanto magis continue ab omni-bus uitiis depuratur: tanto magis ĩ doloribus chri sti continue crucifigitur. Et ratio est: quia talis cru-cifixio non potest esse nisi ex spiritus sancti in-fluxu ¶ Et est iste dolor operatio spiritus san-cti: quam in anima facit: & ideo anima uitiosa non libere permittit spiritum sanctum agere in se: sed continue contra ipsum bellat & repugnat suorum resistentia uiciorum disputans dubitans & allegans: quod non debuerunt tales dolores esse in corde christi & corpore. Et ꝙ non sit mul-tum necessarium tali participatione dolorum xp̃i iesu continue insudare: & quasi sub specie utilitatis maioris ex uitio suo suo auertens cor a contempla tione talium se in aliis occupat distractiuis & super norum afflatuum destructiuis: & sua malitia ceca dicit sepe se in his plus deo seruire: unde nec ad ex perientiam illius quasi infinite capacitatis christi ie su in doloribus & uirtutibus suis sinit se ducere: pro

ut sepe misera ipsamet experitur: ꝙ ipsam uellet in pellere internus afflatus. Anima autem scelerata ra ro aliquid potest capere: nisi illos superficiales dolo res: quos in ꝑpessione uulnerum uisus est sustinere in corpore: quia non nouit aliter: q̄ secundum suū carnalem sensum spiritualiter estimare. At econtra mens munda permittit intra se spiritum sanctum currere: & absq; aliqua sui resistentia operari in se e manationes uirtutum: sine sui rebellione uel negli gentia: suos cum tota se recipiēdo influxus. Vnde secundum mensuram emundationis a uiciis ē mē sura transformationis per spiritum sanctum in do loribus crucis. Et ideo anima que magis accedit ad puritatis fastigium sentit transformationem totalē dolorum christi: unde non est dubitandum ꝙ errāt dicē tes uiam crucis nouiciales feruores: & dicunt se eleuatos ad altiora solatia: arduitatem intermittē tes uirtutum & in seipsis extinguentes spiritus san cti influxum. Non enim uacat ista crucifixio a sum mo diuinitatis dulcore: immo quanta est transfor matio in christum passum & doloratum: tantum transformaris in deum sublimē & gloriosum: ma xime si uenisti ad purgationem tui uiciosi amoris: ut glorias eterni dei & tropheos uirtutum non di ligas propter te: nec in recuruo amore reciproces: sed in perfectissima abnegatione tui solum diuinā gloriam ut dei est: & uirtutes ipsas ut emanationes uoluntatis diuine: propter hoc tamen q: ipse uult & nulla alia ratione degustes. Et cum ipse saluator dicat: uolo ut ubi ego sum ibi sit minister meus: ta li menti sic abnegatione sui soli sue ministrans uo luntati duplicis status sui similitudinem impartit. Sicut enim ipse simul fuit uiator & cōprehensor: & secundum eandem partem mentis sue simul in in summo beatus & doloratus: sic & tali anime per fecte purgate simul aliquādo perfectam transfor mationem in suis doloribus: & perfectam fruitio nem de fruitione uie locor in suis eternis splendo ribus cōmunicat. Et puto ꝙ forte fuerunt plures ī hac uita ad hanc perfectionem adducti ut simul se sentirent mente & corpore transfixos & inabyssati onibus & ardoribus diuinitatis iesu & paterni pe ctoris ī mentis inabyssatos dulcore. Quod uere ar bitror ī beato francisco post apparitionem seraphi cam esse completum: ꝙ & ipsa apparitio dilecti ie su crucifixi in spē seraph manifeste declarat. Ap paruit enim crucifixus pariter & alatus & simul con fossus uulneribus: & splendoribus flāmeus: ut hac apparitione ostenderet: ꝙ franciscum & carne cruci figeret: & mente transformaret in suos inabyssales dolores: & anagogicos & flāmeos ardores: & sara phicos gustus & contemplationis uolatus sic sua benignitate formaret: ꝙ ī suis meditatiōibus & le gitimis filiis spiritualiter deberet compleri: illa cor poralis effigiatio prothosigniferi crucis frācisci ex tatice signum. Vnde & cū christus crucem accepe rit in utero matris sue: cōtinue eam baiulauerit cor de: & eam formauerit multa austeritate in corpore: nunq̄ dixit Consumatum est: donec toto suo effu so sanguine dilaceratum corpus in dolore affixum cruci reliquit exanime. Nec unq̄ nisi de cruce legi tur spiritum suum in manus recommendasse pater nas: unde multum errat qui credit se aliquid degu staī diuinum: nisi per ostium introducatur sacratissi me crucis. Et si quando anima absorta totaliter in a byssum increati luminis omnium creatorum: tam sui: q̄ aliorum obliuiscatur ad tempus. Si lumen il lud fuerit uere diuinum: & non diabolicum: nec de ceptorium: quanto plus fuerit inabyssata in deum: tanto nouo gradu reperiatur ī altiori participio do lorum inabyssalium crucis christi. Et ideo timeo ꝙ multi eleuantur a cruce dicentes se contemplari di uina: per illum q̄ sedem suam posuit ad aquilonē & sic se similem altissimo fore dixit. Occulte autē presumptiones reputationis proprie talium fatuo rum in spiritu errantium merentur sibi a deo tales excecationes permitti: ut auulsi a porta uerorū gu stuum & fruitionis uirtutum: & diuinorum lumi num: scilicet crucis christi: in quibus deceptoriis ui sionibus & uanis uel internis suis falsis fantasmati bus a diabolo forte ut potest credi formatis fatue delectentur: qui nisi conuertantur: timēdum est ꝙ uorago luciferina subsequetur. Vnde concludo de uotionem istam: ꝙ sicut ex gratia unionis non est finis in christo. Ita non est finis in doloribus suis: sane intelligendo. Nec in uirtutibus & statibus sub limibus ibi contentis. Et quantus est homo in illis statibus: tantus est in diuinitatis splendoribus: un de in uia nullus audeat presumere se non solū non transisse crucis statū: sed nec peruenisse ad eius uel debitum gradum: & quantumcunq; in ea profici at: sciat tamen semper in ea superesse quod querat. Qui autem transisse se dicit: uel nunq̄ eam uere at tingit: uel impie ex ꝓpria cecitate relinquit. Attē de autem ꝙ sicut nulla creatura in hac uita fuit per fecte purgata a fomite: ita nulla fuit sine spiritus sā cti rebellione in illis perfectionibus & uirtutibus q̄s in ea spiritus operari conatur. Et cum inspiratio ni spiritus sancti rebellari non possit nec eius opa tiones impediri: uel minui: sine offensa saltem ue niali: puto ꝙ ista sit causa quare nullus quantūcūq; perfectus: sicut nec ipsi apostoli: uiuit sine offensa delicti. Sola ergo beatissima uirgo plenissime ex purgata liberrime sine aliqua rebelliōe recepit spiri tus sancti influxus: & ideo spiritus sāctus qui ex se semper largus est non auarus: quia ipsam uirginē sine rebellione fecit: ideo eam in omni gratia reple uit: quantum potest creatura capere non unita: & quantum creature capacitas dilatatur ex dignitate materna. Et quia fundamentū & radix omnis gra tie & meritum est dolor cordis & corporis crucis christi iesu: ideo ipsam tantum repleuit in summo

de christi doloribus: quantum non potest omnis creatura capere maternali statu non euecta. Modo cogita & mensura mentem uirgineam: quod si tua modicitas potest facere sicut formice pes potest uno passu totam mundi machinam mensurare. Sed sibi concessum est aliquantulum peditare i latitudine orbis terre. Sic & tu aīma deuota aliquātulum pedita in latissimo mari oceano amaritudinis dolorum uiscerum maternorum. Et cum isti dolores in amore fundentur: omnes rationes intendentes amorem intendebant non dubium pariter & dolorem. Et sicut non minus dilexit ipsum quia sciuit eum esse filium dei: de se naturaliter genitum. Ita non minus: immo inestimabiliter plus doluit: qa uidit filiū dei sic horribiliter tractari: uilificari: & occidi in assumpta natura: & de suis uisceribus concepta natura. Et sicut non fuit minus diligendus dei filius: quia ista uidit pro nostra redemptiōe assumere. Ita sibi fuit magis cōdolēdū: qa sic amorose tā imēsos ꝑ nobis sustinebat dolores. Et sicut ipe maiores dolores assūpsit ꝑ rēdēptōe hūani generis: ꝙ si nullum redemisset electū. Sic & beata uirgo maria sibi magis condoluit: quia ipsa uidebat ꝙ dolores omnium in se portabat: immo sisicut ipse fuit omnium redemptor: ita ipsa fuit omnium genitrix: mediatrix: reconciliatrix: excusatrix: & aduocata omnium peccatorum. Et ideo cum ipsa esset aduocata mundi: tantum dolorem spiritus sanctus suis infudit uisceribus: quantum sufficiebat omnium electorum genitrici: ad excusandam igratitudinem mundi: qui sic dura morte de mundi fabrica suum expellebat auctorem: qui ad ipsos eruēdos de faucibus mortis de sinu patris aduenerat seruilem assumendo naturam: unde ipsa pro se & ꝑ toto mundo dignum deo morienti: & de se genito exhibebat lamentum. Et quanto certius sciebat seipsam per filii mortem redimi: tanto magis sibi grata suo coniungebatur dolori: & quanto sciebat breuius esse tempus: quo mors ad solum triduum debebat in membris christi includi: tanto magis satagebat sibi toto corde commori & consepeliri: & tanto magis uacabat dolori: nullo modo uolens nec etiam pro resurrectione filii dum uiueret in carne passibili a dolore mortis eius participatōne fraudari. Et cum omnes electi regenerentur in christi morte: cuius mortis gustus debet electis esse refectio dulcorosa: dum uiuunt in passibili carne: ipsaqꝫ fuit principaliter redempta: & in ipsa redemptione ad maternam unionem euecta: sicut per gratiam redemptoris ipsum redemptorem sola ipsa genuit: sic per eandem gratiam dolorem sue mentis plenissime sola participauit. Et ad hoc ipsam impulit illud quadruplex principium: de quo supra facta est mentio: ꝙ dignum reddidit sacre conceptioni filii dei consensum: ꝙ in dolorum eius materia replicare non piget. Electrix enim gratia que ipsam ad dignitatem maternam elegerat totam ad compassionem morientis filii impellebat. Ipsa autem celestis Hierarchia omnium angelorum influētia: toto conatu eum Hierarchizabat & sibi influebat: ut sicut dignum erat dignam matrem dei compati et dolere: sicut ipsa plenissime faceret & se haberet circa suum & dei filium pro se: & pro omnibus dilectionis sue filiis morientem. Ipse etiam habitus gratie mētem informans uirgineam: qui ipsam reformabat ad dignitatem maternam: cum plātatio uirtutum omnium uirginee mentis ultimato conatu mentem uirgineam propellebat: ut totaliter in christi penas & dolores angustiata mente saltaret. Quibus uirtutibus magis adiutorium contulit maternalis dilectionis connexio naturalis: qua simul eodem luctu quo lamentabatur morientem deum simul & doleret predilectum filium sibi contumeliose subtractum: & coram suis corporalibus oculis sic per omnem modum penaliter crucifixum. Ipse etiam iesus qui sciebat quod dignum erat matrem suam participare passionem: eam plenissime suis doloribus coiungebat: & hoc ex magno amore: quia bene uidebat ꝙ mater nihil aliud desiderabat pro tunc: sed nec desiderare debebat: ideo eam plene exaudiuit: unde quasi seipsum totum dolorantum intra cor uirginis ad modum sagitte iaciēs dixit. Mulier ecce filius tuus: hoc etiam requirebat tota uniuersalis gratia dispositionis eterne diffundēda in cordibus electorum que sicut apud patrem eternum ex sua gratuita bonitate meruit habere suum filium per mortis supplicium redemptorem: sicut etiam meruit: quia non erat bonum hominē esse solum: adiutorium apud patrem redemptori ꝑ omnia simile aduocatōnis materne. Et ideo dignū fuit ꝙ talis mater: que omnibus filiis gratie preparabatur genitrix digna: digne obsequio morienti deo pro omnibus electis compassionis & lamentationis & participii mortis: que actualiter cor & corpus depascebat: unigeniti dei sacrificium lamentationis & transformatiue crucifixionis efferret. Et iō merito dixi ꝙ menti uirginee nulla ratio occurrebat de filio: nisi in ratione amaritudinis & amaricātis & transfigentis doloris. Et si aliqua ratio menti carnali uideatur posse occurrisse materno aspectui sic absorbebatur ab amaritudine maternorū uiscerum: sicut gutta aque dulcis ab amarissimo mari. Et sicut influxus omnium fluuioꝝ in mari in amaritudinem conuertuntur: sic omnes rationes quas intellectus hebes in solatium considerat uirginis: mare cordis uirginei in amarum lamentum absorbent: unde sicut etiam spiritu sancto afflata: illo tēpore quo meminit ista facta: tum saluatoris carne: omnibus consolatoriis actibus exclusis: quantum potest se in compassionem memorie mortis filii dei inabyssat totaliter. Sic non dubium quod multo plus hoc fecit pro omnibus pia mater. Et

Et ideo ipsa est speculum & exemplum omnium lamentantium mortem xpi: & archa & armarium dolorum corporis boni iesu: quo thesauro suo intercessorio merito omnium debet mentes respergere filiorum: unde & istud uerbum qd dixit iesus demonstrans ioãnem. Mulier ecce filius tuus: licet etiã litteralit fuerit doloris gladius: penetralia cordis uirginei dolorose confodiens cũ doloroso cõmertio filius zebedei sibi cõmutabatur ꝓ filio dei: tamen in intellectu spirituali: quo illi duo seraph: mater & filius semper sibi mutuo loquebãtur: alterius generis dolore materna uiscera perfudit: quasi dicat filii gratie sunt filii tui: qui in peccatis nati per dei gratuitam misericordiam redempti: & post hoc lauacro mee mortis ingrati ĩpetitis ĩiuriis sibi horribiles infligentes maculas: & deo irrogantes iniurias: causas dolorum mortis mee repetere non uerentur. Tu ergo nunc illorum aduocata: & suorum ablutrix scelerum: collige mei sanguinis lauacrum: quo tanq̃ forti lixiuio: filiorum tuorum possis abluere maculas. Collige mee faciei pallores: meorũ uulnerum dolores: mee lamentationis clamores: cordis quos conspicis inestimabiles anxietates: & digno affectu mihi compatere: mihi cõmorians: mihi crucifigere: & omnium istorum ingratorum sic defectus supple: ut meo supposito merito: qui sum omnis boni radix: in te: & in aliis merearis ꝓ istis filiis: quicquid uolueris apud meam clementiam impetrare. Vnde potes uidere anima deuota: ꝙ insatiabilis amor boni iesu: qui omni modo tuam operatur salutem: tuis iam compatiens lapsibus: salutarem in recõmendatione materna tibi ꝓuidebat medelam: & apud propriam iustitiam efficacem tibi constituit aduocatam: unde & ille qui primo meruit huius medicine sanitate potiri discipulus ille quem diligebat iesus: qui sicut in ceteris sic & maxime fuit in ista recomendatione dilectus: non mediocriter fuit ditatus ampliatione uirtutũ istius sacratissime matris uirtutibus & excessiuis meritis: & eius cordialibus affectibus ex unigeniti filii sui illa recõmendatione insertus. Supplico igitur tibi dilectorum dilectissime: & uere dilecte Ioãnes: ꝙ mihi procuratorio iure quo me functus es in receptione possessionis materne: tibi: & mihi: & omnibus peccatoribus ab unigeniti filii charitate largita: me in possessionem sacratissimi beneficii: materni amoris: protectionis: & lauacri: & sacrarum suarum uirtutum optati participii: continuis apud ipsam patrociniis introducas: ut uel modicum possit pungi insensibilitas cordis mei: dolorata mẽoria mortis iesu: quã piissima mater tua mihi & aliis indignis filiis dispensandam in se in unda refudit: ipsi materno conspectui presentato ĩpetrare digneris arido cordi meo simili liquefactione: totum in cõpassiõnis lachrymas emanare. Ex prelibatiõe ergo modica dolorum matris indigne descripta potest aperte clarere: ꝙ sicut solus iesus fuit sibi plene compassus propter immensurabilitatem dolorum mẽtis sue: sic & ipse solus matris affectum plenissime ponderans solus plene cognouit: & solus plene compassus est doloratis aculeis mentis sue: ut merito dictum sit. Iesus matri cõpatiens: unde pie credendum est ꝙ in aspectu eius iuxta crucẽ mlta fuerit lachrymarum abundantia superfusus: propter quod sequatur.

Iesus fletu rigatus. Capi.xvi.

Sane ut nobis detur occasio loquẽdi de fletu pii iesu ex compassione materna: notandum: ꝙ totus uirtuosus sue uite decursus fuit quidam spiritualis fletus contritionis nostrarum offensionum: & dolorum diuinarum iniuriarum & supplicationis remissionis penarum infernalium pro electis: & impetrationis uirtualium perfectionum: & iustificantis gratie mentibus filiorum. Et licet sic fleuerit: fletu mentali: fleuit tamẽ corporalibus occulis tam afflictionem nature sue sensibilis: q̃ etiam maxime reliquato miserationis affectu: ex multiplici miserie nostre causa manante: propter quod fleuit paruulus in presepio: & sepe ĩ matris gremio. Et tu cogita deuota anima: qualibus agitabatur affectibus mens uirginea quando deũ paruulũ filium uteri sui flere uidebat in brachiis suis: puto ꝙ & ipsa copiosis lachrymis filii flectibus iungebatur. De hoc fletu potest sumi illud sapientie septimo. Vocẽ similem omnibus emisi plorãs. Cum autem ipse iesus fecerit & docuerit: ut merito magnus uocetur qui docuit. Beati qui lugent: non seipsum huius beatitudinis benedictione priuauit: maxime cum in eius luctu tanq̃ in radice meriti omnis electorum luctus a diuĩa misericordia acceptetur. Sicut & omne aliud opus meritorium & perfectum in radice eorum que fecit iesus rationẽ acceptationis accipiat: pro ut christi charitas omnium filiorum operibus: & actibus: & affectibus: religione singulari: iuncta. Et ideo omnia opera filiorum uirtuosa acceptantur in christo: & sunt digna

uita eterna: sicut principali agente. Ipse enim secũdum q̃ homo est principalis auctor omnis operis meritorii filiorum: inquantum illud opus diuine acceptationis retributionẽ meretur. Non solũ autẽ in uita abundanter fleuit iesus: sicut in resuscitatione lazari legitur. Et in die palmarum in aspectu ciuitatis disipande pro sue necis flagitio: sed q̃ maxime in patibulo crucis abũde defleuit. Quod declarans apostolus dicit: q̃ cũ clamore ualido & lachrymis seipsum offerens exauditus est ꝓ sua reuerẽtia Quod si lachryme sicut credendum est respondebant clamori uocis: & affectibus mẽtis: & statui sui corporis: non solum fleuerunt illi pii oculi: sed fontes fuerunt irrigui lachrymarum: unde & omnis mens deuota flere cupiens hauriat ibi aquas de fõtibus saluatoris. Et in isto nostro iesu bono completum fuit desiderium Hiere. dicentis. Quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lachrymarum: & plorabo & cetera. Vnde non immerito edocta per spiritum sanctum sancta mater ecclesia tempore christi mortis in eius persona deplorat. Caligauerunt oculi mei a fletu meo. Non est ergo multum admirandum si totum maternum cerebrum defluebat in lachrymis: quando & corpus filii totum fluere sanguinem: & oculos eius in lachrymas quasi fontes effluere suo doloroso contuebatur aspectui. Quid mirum ergo tunc: si etiam dilectus ioannes: & illa beata maria magdalena: q̃ ab ipso bono iesu tot signa dilectionis acceperant: Si isti inq̃ duo dilecti totaliter reliquabantur in lachrymas: & si precordia mentis eorum intenso scindebantur dolore: aspicientes dilectum suum tam doloroso flere ploratu: & totum laceratum: & sanguine cruentatum in duro sui corporis cruciatu.

O anima mea insensibilis & arida: & durior omni petra: tota mente supplica istis duobus dilectis ut ab omnis boni fletus ipso fonte iesu tibi impetrent tibi tui cordis pertinaciam emolliri & in abundantes effluere lachrymas: pro tui compassione dilecti: ut planctu unigeniti plangas eum.

Iesus cruore effluens. Cap.xvii.

QVis sine cordis sincopizatione intueri ualeat illos fontes manuum & pedum iesu emanare sãguinẽ dei: sic ex amore nostri manibus & pedibus lacerati? Quis non uideat ibi apertas catharactas celi ut inundet diluuium gratie ad nostram giganteam superbiam: & carnalem lasciuiam suffocandam: quando capite confosso spinis: corpore diuulso flagellis: manibus & pedibus dilaceratis clauis: & ultra hoc omnibus corporis sui pũctis & atthomis fluentibus sanguine in sudore? Totus enim ipse iesus uidetur in effusione sanguinis reliquatus. O amor qui liquas omnia: quomodo in doloribus pro redemptione mei impii peccatoris reliquasti dilectum. Sed ut undiq; inundaret diluuium: fontes abyssi rupti sunt: penetralia uitalium & cordis iesu: quibus usq; ad intima progrediens dira lancea non pepercit. O febris putrida & continua fetidissime concupiscẽtie mee: quomodo poteris ultra ebullire in corpore mortis mee que in meo dilecto iesu es purgata tam precioso sui sanguinis sudore? Egredere & longius fuge malorum meorum spurcitia: quia sacra boni iesu minutio te expellit: non lãceola educta barbarii. Sed clauis spinis: & lancea: in tanta fluuiorum copia deriuata: ut nisi longius uoluntaria fugias eorum uirtuosos impetus & illapsus non debes impia posse sufferre quin suffoceris & per eas tanto super te effluxo amore. O bone iesu: totus a teipso effusus in me: effunde me peccatorem impium a meipso: & ĩ tua precordia tuo sanguine uacuata transporta. O uirgo beata tota infundere cruore dilecti filii tui: & pro te & pro sceleratis filiis totam te in suo effuso sanguine inabyssa. Sed & tu Ioannes dilecte gusta nunc in uigilia & bibe uinum illius pectoris: super quem in cena ex ardore charitatis iesu recepisti delicatissimum somnum. Sed & tu penitens magdalena: dulcis deuota discipula: & singulariter dilecta: coruinam tuam pellem uite preterite in calido sanguine delicati pueri iesu qui igne amoris feruet & ebullit usq; ad paternum pectus sic totaliter laua: decoque: & purga ruminãs misericordiã ibi ad pedes dilecti iesu impensam: & sic te efficaciter tenẽs a reprehẽsibilibus excusatam: quo tota in suo lauacro candidata columba albissima & dilecta effecta: sicut & uere es: ramum oliue decetero semper tuo portans in ore: pacem peccatoribus annuncians remissionis & gratie: & tu uere sis dilecta: uexillatrix & primiceria omnium per christi sãguinem: & sue mortis incertum ueraciter conuersorum. Sed & mihi sceleratissimo omnium peccatorum tuo utcũq; deuoto perfectam expoliationem ueteris mee malitie & induitionem plenam cruciformis uite christi misericorditer implorare digneris.

Iesus fons desicatus Capi. xviii.

Non est mirum si dilectus iste iesus tot doloribus cordis anxius: tot impiorum flagellis: & opprobriis & laboriosis uigiliis: preterite noctis fatigatus. Nec non & discursibus: & impiorum ictibus impulsiuis: & tot circumrotationibus quibus fuerat ad locum supplicii crucis contumeliose deductus. Nec nō & tanto fluxu humorū lachrymarum: & sāguinis: ī supplicio crucis dolorose portato: sic desiccatus fuit tā corde: q̄ omnibus mēbris: ut merito dicatur. Iesus fons desiccatus. O hydropisis & inestimabilis semper fluens & sitiens mei uitiosi & in omnibus abominabilis appetitus: quomodo non exsiccaberis: ut cureris tāta in dilecto iesu pro te siccitate & siti afflictiua portata. O bone iesu qui pro me misero sic a uitali humore siccaris: sicca me impium & tibi ingratum ab omni desiderio mortifero omnis uiciosi amoris cuiuscunq; creati.

Iesus amorē sitiens. Capi. xix.

Cum naturaliter omnes morientes sitiant: quantam sitim debuit habere fons ille diuinitatis iesus: tantis exsiccationibus arrefactus: puto q͂ nullum corpus in hac uitā tantam penalitatem sustinuit. Licet autem aliam sitim illud uerbum Sitio ingerat spirituali auditui mētis deuote: tamen ipse bonus iesus humectationem refrigerantis & sustentantis uitalis humoris: uoluit nobis exprimere se in nostra effudisse salute. Et ideo corpus eius siti amarissima cruciabatur pro nobis. Quantum prescidit putas uerbum illud precordia uirginee mentis: que in tali anxietate uidens mori dilectum dei & suum filium: & clamorosis uocibus potum expetere: & ipsa non habuit uel aque simplicis modicum unde posset refrigerare ardorem. Potuit autem ipsa filio respondere. Fili dulcissime sic sum circuncincta tue paupertatis & doloris funiculis: ut nec tectū habeam: nec cibum possideam: nec uinum: nec aliquid temporale. Sed & te dilectissimum thesaurum cordis mei quem solum habebam: uideo sic mihi dolorose subtractum ut nec te contingere ualeam: nec uitam in dolore finire. Nec te clamantem pre siti & morientē possū uel aque modico humectare. O bone fili bibe me totam in tuis doloribus reliquatam: effusam: & sauciam: & me intra tuorum dolorum intima introductam exhaurias: ut in me penitus anihilata: tota sim in tuis intimis dolorata. Licet autē dilectus iesus sciret suas penurias & defectus uirtuose portate: & prenosceret expresse: q͂ sibi nō nisi potus ipotabilis & horrende abominabilis preberetur: uoluit tamen sitio exclamare: non solum propter causā descriptam superius: sed etiā ut sitis insatiabilis sui amoris interni seraphicis ardoribus sic loquendo ī gereret: quasi diceret peccatoribus. Ecce q͂ in actibus corporis nihil potest dolorosius: opprobriosius & penalius de cordis mei amore ondi: quia tali morte uitam finio pro uobis redimendis debitoribus mortis. Sed tamen adhuc Sitio: si possibile foret mille milibus modis mortis uobis induratis & insensibilibus: duinum uestre salutis declarare amorem: ut uel sic saxea pectora uestra conterantur: & ad reamandum illum fortiter attrahātur: qui sic gratuite: sic infinite uos omni dignos morte in amore preuenit: propter quod: quia redēptoris fortissime sitiebat amorem: dicitur in prefacto uersiculo. Iesus amorem sitiens. Nihilominus uerbū istud sitio potest ad deum patrem refferri quasi dicat. Manifestaui nomen tuum: opus consumaui quod dedisti mihi & assumptam naturam passibilem sic in tuum honorem consumpsi: ut omnibus exsiccatis & effluxis humoribus uite uideam mortem instare q͂ finis est mee passionis & uite. Sitio tn̄ si possibile foret plus facere. Et si tui honoris est & uolūtatis ī his penis acerbissimis: tāto tēpore in holocaustum tui odoris desidero meipsum offerre: ut quantum est ex mee charitatis uirtute: nullo terminetur fine. Licet enim deitas ad solum trienarium terminū ānorum: uel parum plus terminauerit corpus iesu: & peregrinationis eius holocaustum in penam & cruciatum corporis sui in cruce ad solum trium horarum restrinxerit spatium. Absit tamen ut charitas iesu horum breuiū terminorum fuerit artatione cōtenta: nisi inquantum fuit diuine uoluntati conformis. Sed simpliciter totaliter & libere quantū ex se fuit si diuine uoluntati placuisset ab ea tantum pōdus exigere se optulit & ꝑ toto eterno honore diuini nominis: & redemptione humani generis in omni dolore predurare uirtualiter & letanter. Et si uoluntas reputatur pro facto in quocūq; peccatore gratia informato quando deest facultas: ꝑ quanto & q̄ infinitissimo sacrifitio: reputata & acceptata fuit talis uoluntas in homine deo: uere hoc est reconciliationis sacrificium: & redemptionis preciū infinitum plus beatissime trinitati placabile: q̄ totius mundi culpe potuerint displicere: ut per hāc merito iesu charitate simus copiose redempti. Expgiscere ergo anima mea christi morte redempta & regratiari charitate cordis iesu: non pro trium horarum cruciatu sicut actu fuit in patibulo crucis: sed pro toto affectu & actu mentis sue: quo factus est sacerdos in eternum & pontifex secundum ordinem melchisedech: neq; initium neq; finem hēns uite. i. non habens terminū in sui longitudine & la

Iesus felle potatus. Cap.xx.

titudine charitatis. Nihilominus etiam matri & p
fectis imitatoribus sue crucis: illo uerbo Sitio inge
rere uoluit: q ipse in cruce pendens bibebat & in-
corporabat sibi omnes dolores: oēs passiones: oēs
mētis āgustias: oīa corpis martyria oīa lachrymarꝫ
suspiria: oēs onerosas obediās: omnes austeritates
uirtuosas ieiuniorum fletuum: asperitatis uestimen
torum: frigorum: calorum penuriarum quarūcūqꝫ
opprobriorum: uituperiorum: uilitatum: & iniu
riarum: quas unq̄ ipsi pro suo nomine sustinue-
runt: unde tali sue siti nec fuit cyphus modicus ꝓ-
pinatus suorum dolorum calici & amaritudini sup
infusus. Expressit etiam q āxie desiderabat istos
suos electos talem potum sibi dum uiueret in hac
uita in abundantia propinatum letanter suscipere.

Iesus felle potatus. Cap.xx.

O Quanta fuit impiorum malignitas: que in-
nocēti & iusto homini: & dei filio sic omni
humore pro sua salute siccato in mortis an-
gustia constituto: nec modicum aque frigide uolu
it propinare: quin potius rabida crudelitate furens
acetum: fel: & myrrham diabolica arte cōficiens in
potum suo propinauit auctori: Quorum impieta-
tem horrendam illi multo horribilius imitantur: q
post finitam christi mortem: & resurrectionis pre
dicatam gloriam: & assumptā regeneratōnis grām
suo saluatori ipsorum sitienti iustitiam: abominati
ones horribiles: & amaritudines felleas: acetosa acu
mina: myrrhata fastidia suorum scellerū i spurcitiis
carnis: in superbiis mentis: in iracundiis odiosis: in
desidiosis accidiis & fastidiis omnis boni: & actis
desideriis & studiis omnis mali iniuriose propināt
Quorum potus licet sit abominabilis christi ui-
sceribus in uita seculari & impia: tamen fortissime
christi nauseam prouocat in desidiosa & inepta reli
giosorum uita: qui inaudita crudelitate: non solum
potum suarum spurcitiarum: sicut & seculares faci-
unt: christo bibendum propināt: sed potius quod
dolorosius est: de charitatis uisceribus: intra que be
nignissimus dominus in religionis assumptione
eos receperat: cum intestinorum boni iesu doloro
sa quassatione seipsos diuellunt. Quos ipse signā-
ter exprimit angelo laodicie qui interpretatur cibus
amabilis: cum dicit: quia tepidus es īcipiam te euo
mere ex ore meo. Quos enim in ardore conuersio
nis primarie intra sui stomachi intima amorose re-
ceperat: in sue uite dirigendos sequela noxie tepefa
ctos cum quassatura sui pectoris euomendos esse
prenunciat: tanto horribiliores effectos illis cibis
qui nunq̄ ori dominico applicati sunt. i. peccatori-
bus secularibus: quanto q per nauseam proiicimus
fortius detestamur. In istis enim religiosis bo-
nus iesus exemplar eis & forma uiuendi singulari-
ter sitit sue imitationis amorem: qui econuerso pi
gritias: desidias: ociositates: gulositates: seditiones
ambitiones: paupertatis excessus: apparēcias: hypo
critales: superstitiones superfluas: & idola falsi no-
minis religionis assumpte: defensiones sue malitio
se uite: impugnationes innocentium: reprehensio-
nes bene agentium: ne eorum tepiditas ueniat in
contemptum in arundinea eorum uita: & spongio
sa ac cauernosa malitia hisopo cuiusdam superficia
lis & apparentis amoris: diuini cultus ampliandi s
eis contumeliose non tam bibendam propinant:
q̄ uiolenter ingurgitant ipsi iesu uelit nolit itra sua
uiscera absorbendam. Nituntur enim isti falsi reli-
giosi scelera sua demonstrare uirtutes: & suam rela-
xationem tepidam augmentationem ecclesiasticā:
ac per hoc uirtuosam & prouidā xp̄o probare. Sed
quia ipse nouit decipientem: & eum qui decipitur:
ideo cum gustasset noluit bibere: qui eorum cogni
tam hypocrisim & malitiam noluit approbare: sed
tunc proprie clamauit. Consumatum est: & īclina
to capite emisit spiritum: quando status religionis
corrumpitur: sub specie prouidentie & colore uirtu
tum: tunc illius est consumata malitia nationis: hec
enim esse non potest: cum religio in perfectioni-
bus uirtualibus teneat summum gradum: nisi in-
ferioribus ante corruptis. Et ideo non restat bono
iesu nisi ut inclinato capite: hoc est assumpta & ap
probata & electa & iustificata & illuminata simpli-
citate personarum uilium illius temporis & despe
ctarum in fastu & statu reprobe nationis caute &
occulte ab illa natione expiret. Et quia illis corru
ptis qui debent esse specula aliorum qui regunt do
cent & informant alios: quasi ex ore domini: ut eo
rum relaxationes noxias imitentur dicentes alia eē
superstitiosa non pertinentia ad perfectionis fa-
stigium. Quod etiam scripturis per eorum malitiā
deprauatis approbare nituntur: non restat per ho-
minem reformatio. Ideo cum clamore ualido & la
chrymis ipse bonus iesus tactus dolore intrinsecus
in solas paternas manus suum spiritum recommē-
dat. d. Pater in manus tuas commendo spiritū me
um: quasi dicat Sanctissime pater: corruptum est in
mundo quicq̄ docui: quicq̄ feci: quicq̄ passus fui:
quicq̄ per meos ueros imitatores exemplariter ꝑ-
bui de generibus filiis: & ideo nisi p te fiat reforma
tio non apparet. Tu ergo elige illos qui in secreto
ꝓposito tue sapie tibi placuerunt a ꝑncipio in qui
busmec regenerationis & uite possit continuari
decursus exclusis superbis impiis: qui sic dolo-
rose mei corporis intestina quassauerunt. Vnde &
talibus temporibus stupendis modis & occultissi

mis ueritas diuini cultus a phariseis: scribis & sapi
entibus in oculis suis latenter declinat: & sup per
sonas quantum ad reputationem talium nullius
momenti mirabilibus illuminationibus & uirtuti
bus requiescet. Hoc expresse patuit in reprobatio
ne synagoge cum suis sapientibus & prudentibus
phariseis & scribis electis apostolis simplicibus
paupibus & despectis idiotis & illitteratis: qr iude
is reprobis i tãto cõteptu sũt hiti & ut propria uita
reputarent indigni. Vides autem quomodo deus
eos posuit fundamenta electa & firma omni splẽ
dore & uirtute repleta ad edificium noui status in
conuersione latitudinis orbis terre. Vnde & si ista
latentia fuge diuini spiritus per eundem spiritum
ab ipsorum impiorum rebrobatorum ore proce
deret: euangelium refert dixisse iudeos custodibus
sepulchri noue resurrectionis iesu gloriam nunciã
tibus: dicite quia discipuli eius nocte uenerunt: &
nobis dormientibus furati sunt eum. Vere & non
ad insipientiam eis ipsi benedicti apostoli & chri
sti discipuli nocte uenerunt: uestra quidem impii
iudei: non sua uobis: scilicet relicta cecitate: quia eis
nox uestra sicut dies luminosa resplenduit: & uo
bis dormientibus in torporibus carnis: ipsi furto
sue latentis humilitatis suam perfectionem occul
tantis a mundo: furati sunt uobis regnum gratie
& uirtutis: & intelligentiam omnis boni. Sic per
omnia intellige simile inũdantibus finalibus cor
ruptiõibus omnis status populi christiani in tẽ
poribus antechristi: tam mistici ꝙ aperti. In illis
enim diebus satis christus in cruce sitire potuit: &
non nisi potum impotabilem receptum a reproba
gente: illis solis & paucis exceptis: qui minimita
te sua seipsos abscondent per dei gratiam a turbi
ne tempestatis & uniuersalis ruine: quos christus
iudex in suam indiuiduam unionem assumens in
iudicio cũctis spectandos proponet dicẽs. Quod
uni ex minimis meis fecistis. mihi fecistis: ondẽs
ꝙ istorum minimitas aliis mentibus per antechri
stianas decipulas sue uite pfectiõi adhesit. Pro
expressiõe ergo affectus cordis iesu & effectus mã
litie peccatorum scriptum est: Iesus amore sitiens
Iesus felle potatus.

Iesus clamando moriens Cap.xxi.

Hoc fuit quando ille benedictus & inno
cens agnus: qui est uere sol iustitie trium
horarum spacio in cruce pependerat: iam
consumatis omnibus cum clamore ualido & la
chrymis: ad miserationis manifestandum affectũ:
& diuinitatis declarandam potentiam: spiritum
in manus patris commendans sue uite passibili ter
minum posuit: & mortis nostre amaritudinem
degustauit. Quanto putas tunc dolore com
motam deuotissimam matrem suam in auditu cla
moris letalis diuidentis illam dilectam animam a
corpore huius uite: & in aspectu deuotissime fa
ciei eius benedicti iesu dulcorate in effigie mortis
quando ipsum illi scelesti iudei qui ad ipsum spe
ctaculum insultaturi conuenerant ex tam aperto
piaculo quasi compellebantur reuerti percutientes
pectora sua in signum penitudinis & compassio
nis pro affectu tam deuotissime matris. Licet
autem in ultimo uocis clamore quo dixit: Pater in
manus tuas comendo spiritum meum: pertransie
rit & receperit in se amaritudines mortis nostre: ta
men quia de clamoribus eius est sermo: nota pon
dus septem uerborum que ipsum in cruce factum
euangelium dixisse refert. Vere enim in cruce bo
nus iesus ex abundantia cordis uerba salutifera &
sue mentis qualitatem exprimentia eructauit. Li
cet enim i ipso fuerit omnium uirtutum perfectio
tres tamen in sue crucis supplicio nunc uel tenui
ter exprimo in suis uerbis cõtentas: si quis subtili
ter eas examinauerit. In eius enim corde fuit

Inestinguibilis charitatis ardor.
Inestimabilis acerbitatis dolor.
Insuperabilis strenuitatis uigor.

Et primo de amore explicemus: in quo est om
nium fundamentum. Amor enim ipsius fuit

Remissionis peccatorum
Largitionis donorum
Confederationis animorum
Expositionis sui attractionis animi
Consumationis mire diuini decreti
Recollectionis & recõmendationis intra paternũ
sinũ totius exercitus sui.

Primo ostendit primum uerbum: scilicet remis
sionem miram peccatorum. Pater ignosce illis: qa
nesciunt quid faciunt. Vbi nota ꝙ superefluens
fuit amor cordis iesu super tam impios hostes su
os: quia non solum plene de corde pepercit: sed eti
am cum uerbis inexpressibili efficacia pro ipsis im
piis aduocauit. Vnde nec allocutus est iudicem: ꝙ
prece non flectitur: sed paterno nomine suo blan
diens genitori sibi quasi conclusit nihil filio debe
re negari. Secundo non dixit examina: uide:
pondera: sed ignosce: quasi dicat. Et si iustitia pu
nitionem expetit ex suis actibus: misericordia saltẽ
remittat gemitibus meis. Illud autem relatiuum
illis refertur ad illos crucifixores cecos: debiles: in
firmos & corruptos & ad malum promptos ex in
fectione nature: quasi dicat: pater non perma
neat spiritus tue indignationis in illis: quia ipsi
non sunt spiritus separati: qui ex impia eorum

malignitate offendunt: sed ex carnis sue pondere
sceleribus immerguntur: unde & postea ipsorum
ignorantiam allegauit dicens: quia nesciunt quid
faciunt.i.redemptionis mee & interni amoris be-
neficium non cognoscunt. Addiscas ergo huma
na malitia dilecti iesu crucifixi doctrina: tuas annul
lare iniurias: & pro inferentium tibi conuersione to
to mentis incendio diuinam maiestatem orare.
Non solum autem in hoc uerbo feruens amor ostē
ditur: sed etiam magni doctoris materia euidenter
exprimitur dum dignitas sue persone: & acerbitas
illati supplicii: & charitas sic feruētissima cordis sui
ab omnibus ignoratur & ingrate recipitur. Vi-
gor autem sue mentis expresse ostenditur: quo cru
delium persecutorum suorum iniuriis uictorialiter
superatis eas calcans & ducens pro nihilo sic exces-
siue remisit. Secundum fuit mire largitionis do
norum: cum dixit electo latroni. Amē dico tibi ho
die mecum eris in paradiso. Quod quia superius ē
manifestum: q̄tum iesus eundem latronem dilexe-
rit: dolorem & uigorem in hoc uerbo pandamus.
Non enim fuit modicus dolor menti boni iesu q
de toto cetu discipulorum: & omnium per ipsum
conuersorum: in sue uite decursu & q̄ maxime illi-
us apostolici collegii sic in omnibus dilecti ab ipso
non fuit inuentus uel unus qui ī eum perfecte cre
deret: uel sibi in cruce pendenti digne passionis pre
ferret lamentum ut sue diuinitati exorationis debi
tum cultum: quinimmo latrone confitente in cru-
ce omnes sui dilecti in propria dispersi: ipsum so-
lum sinebant mori: solo duntaxat Ioanne excepto:
qui etiam iuxta latus iesu dolorose deplorans eius
diuinitatem non credidit plena fide. O ubi tu eras
lazare de nobilibus hierusalem en forte te timere
oportuit ne posset tibi reddere uitam pro suo amo
re expositam: qui sibi eam reddiderat nature condi
tione sublatam: ubi & alii qui corporalia & spiritua
lia beneficia receperant. Non est inuentus qui redi-
ret & daret deo gloriam dignam morienti: nec sibi
compassionem offerret: nisi hic alienigena latro: ꝓ
pter quem dolorem amplius etiam motus fuit ip-
se iesus confitentis latronis precordiis: sic se totum
inserere: sicut aliqualiter modicum expressum est su
pra. Vigor etiam mentis iesu in hoc uerbo patē
ter ostenditur: quo nequaq̄ confusus nec uitupera-
tus seu conculcatus fuit tantis doloribus sic contu
meliose receptis: quin in alta sede sue omnipoten-
tie & sue maiestatis regie se sedere sentiret. Pro-
pter quod sicut imperator eternus de omnibus ui-
gorose triumphans cum tanta certitudine & cum
sic honorificis circuustantiis sicut dictum est supra
dilecto & electo latroni contulit paradisum. Ter
tium autem.s.confederationis animorum non so
lum exprimit: sed & uirtualiter efficit ītellectus uer

bi tertii: cum dixit. Mulier ecce filius tuus: deīde di
xit discipulo: ecce mater tua. Vbi cum tota electo-
rum caterua contineatur in subditis & prelatis: mi
ro charitatis eos copulauit federe: cum matris & fi
lii insigniuit nomine: ut per hoc discant prelati ad
subditos se debere habere maternales affectus seu
conceptus: & pie consolationis affatus: & sollicite
prouisionis succursus: ut si necesse fuerit more pie-
tatis materne sibi ipsis esuriant: & satient uiscera pu
pillorum. Sciant ergo se ad subditos debere ma
terna portare ubera: non tyrannica uel pomposa fa
stigia: que quidem ubera illa pia mater que conti-
nue per euangelium in christo filios generabat: &
eos ex materno affectu iugiter percutiens: ipsorum
supportabat defectus: paulum dico apostolum do
ctorem gentium in fide & ueritate se habere osten
dit: & aliis declarauit cum dicebat. Quis īfirmatur
& ego non infirmor: Quis scandalizatur & ego n̄
uror. Et concludendo singula dicit. Omnibus om
nia factus sum. Et ista solatia propinationis mater
norum uberum in subiectos ad duo reducit.s. Gau
dere cum gaudentibus & flere cum flentibus. Si
cut ergo unum uber pietatis materne bene agenti
bus & consolatis propinat lac congratulationis.s.
gaudere cum gaudentibus. Aliud uero omnibus
peccantibus & afflictis lac compassionis: cum dici
tur: flere cū flentibus: ut per hoc & defectus & ꝑfe
ctus subditorum suorum deuoti prelati in semet-
ipsos materna dilectione retroqueant. Vnde &
quando saluator dixit uerbum prefatum.s. Mulier
per hoc prelatis ingerebat ꝙ ad compatiēdum sub
ditis suos debent ruminare defectus expressos no
mine mulieris: & se in perlatione positos ut uacent
conceptioni & generationi spiritualis procreande
prolis: & ipsorum reformationi & educationi salu
bri. Et sciant se habere filios non seruos quibus de
bent prouidere de suis propriis: non eos tyrannice
spoliare. Subditi uero sciant se habere ad prela-
tos suos filiales respectus in omni dilectiōe & esti
matione pia: tanq̄ de amorosis matribus de suis su
perioribus estimātes: & quicq̄d durum & asperum
ab eis manare uidetur: arbitrentur non de tyranni
de odii: sed de medicinali amore manare. Sicut &
ipse qui prelationem instituit amorosam bonus ie
sus illos quos in filios genuit: non de superfluo
nutrimenti: sed de precioso sanguine cordis sui:
nunc blanditur: nunc percutit: nunc flagellat: nūc
ungit: nunc uulnerat: nunc medetur. Que omnia
in prouisionem electorum equali charitate a suis
piis uisceribus in uirilitatem filiorum emanant. O
quis mihi det sanctam matrē ecclesiam christi cha
ritatis glutinio sic copulatā in oībus ꝑlati se m̄res:
& subiecti filios arbitrentur? Vere tunc ipsa esset pa
radisus quietis & pacis: in cuius medio libenter

requiesceret iesus: cui semper i pace factus ē locus.

Dolorem etiam & intensum cordis iesu gestum maternis uisceribus satis illud exprimit uerbum: cum dixit. Mulier: ecce filius tuus: demonstrato Ioanne: quasi dicat: pro tuo dilecto iesu influxu diuinitatis in te uirtuose concepto: quem possidebas in terris: tuum & dei pātris filium. accipe Zebedei filium: hominem comparatione mei uilem & paruulum: quia tuus dilectus quem genuisti iesus: corporaliter nunc finitur in oculis tuis per supplicium dire mortis. Illa etiam demonstratio ecce: totam conditionem dolorosam tam sue mentis q̃ corporis ipsimet iesu & maternis uisceribus: & nunc deuote ruminantibus ingerebat expresse. Vnde infinitum pondus illa demonstratio ingessit cordi materno. Sed & ipsemet iesu cōsideratione reciproca omnes circunstantias dolorum suorum non affectu retorquere uidetur: cum subditur. Ecce mater tua. Vigorem etiam mētis ostendit talis allocutio matris: in qua etiam discipulo sollicita recommendauit curā: & discipulis inseruit in charitate materna. Solent enim uicti doloribus sic suis occupari penis: ut de alienis curis non sufficiant cogitare. Quartum uerbum miram expositionem sui ex amore ad omne difficile represent at expresse: cum dicit. Deus meus: deus meus: ut qd dereliquisti me? Et cum unamet derelictio & expositio sit patris & filii: non uidetur aliud dicere patri: ut quid dereliquisti me: q̃ respectu reciproco super proprium amorem conuerti & admirari stupendo & aliis admirabilis proclamare miram sui expositionem ad tam horribile genus mortis pro sic impiis & igratis. Cuius uere nulla potest alia ratio reddi q̃ sue inestimabilis charitatis incomprehensa mensura. Sciat ergo se non diligere: qui non se uult ad difficilia queque pro amico exponere. Et ista satis potest protrahere hic intuens mens deuota: Dolorem autem cordis ipsius Iesu etiam pretendit in littera: quo deuota boni iesu mens diram dei sententiam pro omnibus peccatoribus in seipsa recipiens & pondus omnium dolorum pfectissime sentiens: ponderans & intuens: q̄si ad ipsum patrem querulla lamentatione proclamat: ꝙ sic passionibus & contumeliis mortis opprobriose sit datus: ut quasi illius beate unionis & inuiolabilis coniunctionis: qua in dei supposito est ista dolorata natura inserta: uideatur oblitus paternus affectus zelo iustitie sue: & ꝙ eum sic crudelitati impiorum carnificum & sue uoluntatis ludibrio dereliquit. Attende autem ꝙ christi natura passibilis aliam derelictionis querelam & maxime expressiuam doloris: tam sue diuinitati & paterno amori: q̃ etiam nobis cū multa compassione sui ruminandam proponit. Quod cum in ceteris iustis & electis dei pro suo honore certantibus influxus diuini dulcoris quasi totam supportauerit & temperauerit uehementiam illati doloris: solus ipse benedictus iesus q̃tum ad hoc est preter ceteros in passionibus derelictus: ut tam intense pateretur: quantum illa natura passibilis pati poterat sine refrigerio aliquo: & quantum requirebat complementū illius mensure: quam sibi eterna sapientia iustitia exigente statuerat: & quātum tantorum scelerum requirebat copiosa redemptio. Et hoc etiam attestatur uirtualis perfectio omnium habituum mentis christi. Quanto enim fortius patitur uirtus nullo alio habito dulcore nisi solo amore ipsiusmet rectitudinalis uirtualis: tanto est sublimior actus qui ab ipso procedit. Potes ergo cogitare ꝙ nec christi passio: nec aliquis actus totius sue uite passibilis est aliquo modo comparabilis: nec passioni nec operationi alicuius sancti quantumcunq; acerbe: immo quod plus est: quasi totum quod fuit doloris & passionis uirtualis in omnibus aliis suis mēbris: multo pabūdantius fuit in capite & fonte omnium nostrorum dolorum uirtualiū & omnium habituum gratie: & tantum & non plus passi' sunt omnes sancti. Et uirtualiter doluerunt quantum sibi benignus iesus eos sibi uniuit ut membra: & quantum dignatus est eis sue passionis communicare dolores. Qui quidem eis tantum communicatur quantum requirit beatitudinis status: que in ipsomet iesu sicut membra ipsius sunt in susceptione eterne beatitudinis recepturi. Suis autem doloribus naturalibus: uel etiam uiolenter illatis: ipsis suis electis immanitate carnificum multo plus & multo dolorosius: immo inestimabiliter plus ipse compassus est: & in seipsum miranda compassione retorsit q̃ aliquis q̃tumcunque deuotus: uel etiam ipsa mater: sua suos proprios dolores iesu potuerit degustare. Et hoc pensato gradu dolorum immensurabilium christi: & modicitate dolorum qui sunt quibuscunq; aliis sanctis illati. Omnes enim dolores electorum gustauit: dum uiueret in carne passibili uirtuali gustu mentis sue: & omnes accepit ut ꝓprios: quia propriorum membrorum in sui amoris feruore: sicut & oēs actus ḡtie uirtutis nūquam fuerunt facti: nec fient in humana natura: inde oīa rationem meriti & diuine acceptationis accipiūt.

Cui respondet btitudinis oium ḡdus. Sic enim inquantum comprehensor fruebatur plene pmiis omnium electorum. Quod apostolus dicere uult cum dicit. Ad ephe. quarto. In charitate crescatis in illo per omnia qui est caput uestrū christus: ex quo

totum corpus compactum & connexum per oēm iuncturam subministrationis secundū operationē in mensuram uniuscuiusq; membri augmentum corporis facit in edificationem sui in charitate. Et totum illud capitulum & epistola de hoc & tota doctrina pauli. O q̄ deuota disputatio huius querulosi lamenti cum responsione paterna rationali & deuota: hic posset formari de derelictione iesu. Ipse enim iesus solus fuit derelictus in alio sensu: quia ipse solus pugnauit ex gratia propria: liber ab omni adiutorio: cui gratia sua tanq̄ radici merito debet conecti: & ideo in seipso fiebat tota suorū dolorū supportatio: quia nullus poterat sibi plene cōpati: sed ipse patiētis & cōpatiētis tenuit i se dolores & actus: uā admodū magni maris: intra cuius abyssalem ambitum ipsius inundationes & fluctus semetipsos elidunt. Sic dolores christi mirabilibus in se refluxibus & reciprocationibus quasi infinitorum respectuum intra solum ambitum immensurabilis capacitatis mentis illius semetipsos illidendo confringunt & conquassant mentem: & quo ad multum: carnem boni iesu. Nullus autem alius sanctus sic potuit derelinqui: qui nullus alius habuit gratiam nec habebit nisi gratie christi insertam: immo nullus est aliquid nisi id quod ipsum iesus in semetipso dignatus est facere: & ideo nullus derelinquitur in passione: nec in aliquo actu uirtutis: quin iesus patiatur & agat cum illo. Ad estimationem etiam dolorum maternorum hanc derelictionem iesu in doloribus suis applica ipsi matri: tu qui ueraciter & deuote suis cōpassiuis doloribus affectas coniungi. Ipsa enim fuit sicut & filius derelicta quantum requirebat gradus materne gratie ut ipsa impleret sibi correspondentem & debitam digne lamentationis & participationis dolorē filii pro se & pro toto mundo redempto: cuius est pia mater. Et ideo omnis dulcoris influxus qui posset predictam mensuram dolorum quomodocunq; minuere: non solum nō posset procedere ex gratia in mente materna: que tota est mater gratie & a gratia mota: Sed potius talis influxus gratiam impugnaret: que ipsam exaltabat ad tantam dignitatem ut esset digna filii morientis consotia: & omnium lamentorum eius a quocunq; electo fierent mater & aduocata. Sed de his plus dictum est supra in illo uersiculo: Iesus matri compatiens. Vigorem autem mentis ipsius iesu uerbum illud efficaciter innuit: dum sic secura confidentia proprie inocentie patris duram super se sententiā tā dolorose: q̄ admiratiue proclamat. Solent enim condemnati pro suis sceleribus male sibi conscii iuxta ipsius iudicis uel modicum posse sustinere aspectum. Intuens enim anima iesu christi & aliis intuendam proponens abyssalem perfectionem omnium uirtutum & perfectissime innocentie: tam in sua mente q̄ carne & tam opprobriosum & dolorosum supplicium mortis super se sic uenire uirtuosum: qui diuinitatem sibi unitam perfectissime iustitie cultu semper honorans: nunq̄ ab eius uoluntate declinauit in pūcto secure allegat ad patrem: q; nullo modo derelinqui debuit ad penam uel modicum pro aliquo sui reatu sceleris: nisi hoc fecisset inestimabilis dilectio charitatis: tam dei patris q̄ sui pro nobis miserabilibus redimendis. Et quia hic est, stupor admirationis nulli menti plene comprehensibilis: ideo in isto uerbo, fortissime clamasse refertur illum uocans deum suum. Suum inq̄ tam unione suppositi: q̄ innocentie cultus ueri. Et certe iste dolorosus lamentator & sincerus amator: & strenuus uictor sic alte intonuit: q; nulla pura creatura potest perfecte prosequi quod incepit. Quintum uerbum miram attractionem omnium ad se sub sitis uocabulo signanter expressit: cum dixit. Sitio. Sicut enim illud quod bibitur delitiose recipitur: & subito ad intima cordis attrahitur. Sic enim ipse in ardore amorose sitis omnes electos suos delitiose bibit & sibi incorporat: & ad intimas uenas cordis sui: & ad archana glorie delectabiliter introducit. Vnde & ipse de seipso predixerat. Et si ego exaltatus fuero a terra: omnia traham ad me ipsum. Qui ergo per sitim amorosam iesu nō trahitur: sentiat se non esse de ouibus: quia suum esse non est sibi nisi malum esse: nisi intra suauissima christi precordia introducatur & ipse tanq̄ christi dignum poculum in amore liquatus. Dolorem etiam uehementissimum christi sitis ostendit: qua nostram desideranti iustitiam & conuersionem gratam & floridam tante abominationis & tante amaritudinis sibi potandam spurcitiam ingerit mens nostra impia: sicut supra aliqualiter est notatum. Victoriosum etiam omnium passionum triumphum i hoc euidenter ostendit: quia non solum non succumbit mortis doloribus quos recepit: sed etiam pro diuino honore & nostra redemptione si foret necessarium amplius sitire se dicit. O amor uincens omnia quomodo uicisti in bono iesu omnem sue mentis & corporis cruciatum? Sextum scilicet miram consumationem diuini decreti: & omnium que ad salutem sunt utilia breuitati admirabili comprehendit: cum dicit. Consumatum est. Vbi nota quod euangelista premittit. Sciens autem iesus q; omnia consumata sunt. Consumate enim fuerunt in eius passione & morte omēs scripture: omnes figure: omnes prophetie: omnia sacrificia: omnia dei promissa: omnia dei precepta.

Nam omnia prophetata & promissa sunt de

eius redemptione : omnia cerimonialia erant de iesu figura : maxime sacrificia: omnia iudicialia sunt in eius condẽnatione : omnia mortalia in eius dilectione : & omnia promissa in sue passionis fructu plenissime consumata. Consumate sunt etiam in eius corpore omnes angustie : omnes illusiones : omnes derisiones : omnes despectiones: omnes peregrinationes : omnes lassitudines: fames: sites : uigilie : flagella : spine : sputa : lachryme : suspiria : & interna desideria . Et cum quodlibet membrum suum accepit passionis suppliciũ in amaro gustu abominabilis potus : lingua non fuit immunis : ut & sic consumata sint mẽbra. Nihilominus tã ĩ cordialibus affectibus q̃ ĩ extrĩsecis actibus totius sue peregrinationis & mortis consumatus est omnis modus amoris: ut iam non cor hominis sed obstinatio demonis illius censeatur impiissime mentis que tot signis consumati amoris receptis a bono iesu: non se in amoris perfectione benedictum iesum reamando consumat : hoc est uerbum omnis perfectionis & gratie quod abbreuiauit cursum totius nostre prolongate & distractiue malitie in consumatione amoris cõtinui. De quo dicitur ꝙ uerbum abbreuiatum fecit dominus super terram . Quantum autem doloris contineat hoc uerbum: excepto ꝙ omnia superiora declarat : speciali oratione concluditur : quia in gustu felleo & amaro quo sua consumata sunt in suppliciis membra : & in toto sue passionis cruciatu consumata omnium modorum dolendi genera: concludit ꝙ eisdem doloribus consumatur & uita. Triumphalem autem uictoriam se de omnibus habuisse patenter ostendit : cum super illum hostem antiquum contra quem pugnare uenerat in nostre infirmitatis natura: omnia sua retorsit iacula: & omni conuenienti modo pugnandi est super caput impii serpentis ingesta confusio : ut ĩ christo iesu & in omnibus membris sit de ipso serpente maligno omnis uictoria consumata. O q̃ longa sententia breuis uerbi: in qua quicquid est a deo decretum: quicquid patribus repromissum: quicquid in decursu scripture scriptum: quicquid ẽ utile & superabundans ad nostre redemptiõis bonum : quicquid potest cogitari ad exprimendum amoris excessum : quicquid potest fieri ad obtinẽdum gloriosum triumphum : est sic mirifice consumatum . Consũma nos consumator omnium bone iesu in omni tuarum uirtutum amorosa sequela: quo nostra culpa consumpta consumemur perfecte in transformatiua similitudine mortis tue. Et quia ista consumationis pfectio singularit̃ debet̃ filiis seraphicis amorose cõfiguratiõis frãcisci: ideo eoꝝ regule ĩserit̃ ut breui amoris cõpendio consumet̃ ĩ xp̃o: cũ ĩ ea scribit̃ qr uerbũ abbreuiatum fecit dominus super terram. Septimũ autem scilicet miram omnium reductionem in deum efficit septimum uerbum : cum dicitur. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Ubi debes attendere: ꝙ ille qui exiuit a patre & uenit im mundum tanquã hamus piscationis paterne: & tanquã sagena charitatis latissime in mari mundi a diuinitate iactata ad littus paterni reducitur pectoris plenus omnibus perfectis & perfectualibus uirtutibus & omnibns adiutoriis & meritis nostre salutis: & ĩtellectus affectus dei hominis actuali & singulari respectu in ipso sue mortis dolore omnes suos electos : & omnia eorum merita dilata charitate complectens in manus recommandauit paternas: & una secum intra paterna uiscera collocauit dum expiraret in mortem: unde nihil de suo extra se reliquit dum exiuit de mundo. Dolorem autem intensissimum illud uerbum pro tanto exprimit: quia quasi uidetur bonissimus iesus paternam alloqui pietatem .q.d. Ecce pater sancte uides q̃ contumeliose de mũdo eiitior : quia omnibus uilipendor . Omnes.n. maledicunt mihi. Vides etiam ꝙ ab omnibus dilectis discipulis derelinquor. Omnes enim me relicto fugerũt. Vides quia in membris singularibus tormentis crucior. Vides quia non est attomus in meo corpore : qui non sit repletus dolore. Vides ꝙ dissipatur corporis armonia: ut iam ibi anime uita subsistere non possit: nec est locus sub celo me dignus nisi maternalis affectus : qui sic est meis doloribus plenus: ut aliquid capere ultra non possit. Anima ergo mea ex suorum immensurabilitate dolorum magis mentem uirginis oppirmeret: ꝙ consolationem conferret. A solo ergo infinitissimo pelago diuinitatis potest dolorum meorum angustia in delitias absorberi: & ideo sic doloratum spiritum in tuas dulcissimas manus expirans commendo. Triumphalis etiam uictoria miro modo in hoc uerbo refulget: cum spiritus ille creatus boni iesu : qui carni coniunctus fuerat: & mũdum peregrinus intrauerat ad diuinum honorem conquirendum laboriosum prelium cum antiquo hoste assumptum : & cum omni malitia creature: de qua debuit electos plene purgatos eruere: & sue similitudini conformare : iam consumata uictoria omnes electos: sicut predictum est & replicare nõ piget in seipso triumphando recolligens de campo huius mundi in locum possessionis secure: & quietis eterne: paterni scilicet pectoris cũ tropheo intrauit perpetue pacis. In signum autem huius uictoriosissimi triumphi in puncto mortis sue in statu quo ceteri morientes uix possunt modicũ flatum emittere : quasi tuba triumphali sic predictum uerbum uictoriosissime clamauit ꝙ mundus iste sensibilis totus a sui clamore concusus se tantam uim ponderis nõ posse sustinere pretendit. Unde quia talis uictoria puri hominis esse non potuit: uidens Centurio ꝙ sic clamans expi

rasset: diuinitati sue perhibens testimonium.d. Vere hic homo filius dei erat. Recognosce ergo anima deuota tue requietionis thalamum: & preparatum tibi a dilectissimo iesu delitiosum lectum i corde paterno: & ibi oia tua bōa degustās: & oia alia ut stercora uilipēdēs i mūdāis distrahi dedignare. Stupenda autem erit anima neq̄ & impia insensibilitas tue obdurationis maligne si ad tam excessiuos clamores morienti iesu qui etiam lapides sciduntur: terram cōcutiunt: celi luminaria feriūt: & qd terribilius est mortem ipsam absorbendo deglutiunt: non tota profundaris in lachrymarum profluuium: luctum unigeniti faciens tibi super mortem dilecti iesu: & amarum planctum super querulosis lamentationibus uocis sue nec teipsam creaturam rationalem reputes: uel saltem insensibilem petram sed infernalem malitiam & diabolicam pertinaciā i tua ingratitudine obduratam: si ad tanti clamoris uocem non frangens: & ad tanti piaculi recordationem non compassiua pietate molliris.

Iesus uita priuatus. Cap.xxii

Sane q̄ durum effectum fecerint dolores inflicti in xp̄i delicatissimo corpore uersiculus iste describit. O qs digne narrare scribere: ul mēte tractare sufficiat cū q̄ta dignatiōe & excessiua dilectiōe nostri dissolui uoluerit bonus iesus illud celeste connubium carnis sue & corporis relinquēdo in cruce per gladium dire mortis suum corpus exanime: ut nos damnatos eterno exilio reuocaret ad indiuisibilem unionem beatitudinis sue? O qs digne stupere sufficiat illam tenebrosam eclypsim celestium luminum gratiosissimorum oculorum boni iesu qui sic interiectu dire crucis obscurantur i morte.? Non mirum si tota mundi machina tenebrescit sic subtracto sole iustitie domio iesu christo & clausis sui oculis gratiosi aspectus. O organū diuinitatis: psalterium & cythara ueri dauid & ueri patrisfamilias symphonia & chorus dulcissima uox boni iesu quis tibi dire mortis silentium imposuit: ut iam nobis miseris in hac uita nō liceat audire auribus corporis concentum tue suauissime melodie. O pectus suauissimum sacratissimum boni iesu sapientie eterne: & thesaurorum gratie contentiuum armarium: qui & insufflans in faciem creature spiraculum uite: quis te priuauit respiratione uitali? O sacratissime manus: que tactu uestro sanabatis infirmos: & non dedignabamini pie leprosos contingere: quis uos dire crucis crudelissime clauis affixit. O pedes recti factorum gressuum qui uestre charitatis incessu: uirtutum omnium posteris uestigia reliquistis: quis uestrū turbauit incursum? Currebatis bene & totam mūdi machinam uestro supportabatis uigore: Quis ergo mundum impediuit exemplo & uos affixit crudeli patibulo? O caro uirginea amantissimi iuuenis spiritu sancto artificiose concepta de castissimis uisceribus uirginis matris: quomodo dilacerata & diuulsa liuida & sanguine cruentata maternis aspectibus dolorosis iniiceris. Ve tibi impia synagoga que omni fera pessima crudelior uitam deuorasti boni iesu: qui tibi pater: sponsus & amantissimus filius a paterna charitate de regalibus sedibus missus fuit? O q̄ crudeliter a tua impietate reiectus fuit iste celestis legatus paterni lateris: cuius carnis pallium intestimōium tue adulterine malitie tuis cruentis manibus ipudica meretrix stipendium tue malitie recepisti. Vere enim puer noster Ioseph tue adulterine uocis non acquiescens ludibrio: spoliatus carnis pallio: de thalamo tui prostibuli ad patnū refugiū nudus aufugit. O q̄ dura erit accusatio tui laceratio uestis sancte corporis dilectissimi iesu: in quo preter scissuras minutas spinis & flagellis diuulsas quinq̄ dolorosas & amplas aperturas uulnerum immisisti. Plange igitur dolorose hierusalem que olim ciuitas sancti: nunc ciuitas homicidii: immo patricidii: immo deicidii horrēdo uocabulo nuncuparis. Super tuam crudelitatem lamentū assume: & exue te uestibus iocunditatis tue: induere ciere & cilicio quia in te est israel saluator occisus. Deduc quasi torrentem lachrymas per diem: & noctem non taceat pupilla oculi tui: quia in tuo inaudito flagitio angelos pacis amare flere compellis: immo ipsam diuinitatis gloriam si foret possibile contra scelens tui immanitatem prouocas ad lamentum. Sed & tu anima deuota mente protractans q̄ excessiuus amor tui animam dilecti iesu propria auulsit a carne habitaculo puritatis & gratie. Erubesce propriam carnem tuam sequi in suis spurcitiis: & eius concupiscentiis horrendis immergi. Assidua illi flagella exemplo bōi iesu: & sic eius uitam uitiosam mortifica: ut in spiritu mortis iesu in nouam reformeris uitam gratie & uirtutum quam tibi bonus iesus in sue carnis pelle diris clauorum calamis & sanguine proprio figurauit.

Iesus pallore decidens. Cap.xxiii.

O Mens christo in suo sanguine desponsata: respice in faciem christi tui: & uide speciosum forma pre filiis hominum non habentem speciem neq̄ decorem: quia uultus ille desiderabilis angelis sue speciositatis robore: & uirginali candore totus decoloratus in morte pallescit. Attende etiam quod densitas capillorum iesu spinarum sanguine cruentata: & coagulati sanguinis pōdere grauis in īclinatione capitis boni iesu cū spū emisit i morte sup sacratissimū pectus reuocata: ipsius totum aspectū faciei eius in mortis

pallore decidentē ad ima: quasi p cancellos deuoti
piaculi tibi intuendū ingerens ipm pectus mortui
iesu sanguine effuso cruentat. ¶ Respice & tu san
cte pater eterne deus unigeniti tui: in quo tibi so
lo complacuit: dolorosam figurā: qui p nostris sce
leribus tibi factus sacerdos & hostia: tunicā habet
thalarem & proprio sanguine rubricatā tibi eterno
deo intra sancta sanctorū penetralium corporis sui
in que solus ipse iesus intrat suorum dolorum &
amorum pontifex summus: thymiama sūmi odo
ris concremat: & in atrio carnis sue: sui corporis i-
molauit holocaustum. Esto ergo sancte pater pla
cabilis sup nequitia populi tui tāte propitiationis
recepta hostia: & clemēti pietate auerte indignati
onem tuam a nobis.

¶ Iesus translanceatus ¶ Cap.xxiiii.

Porro ut scriptura impleretur que dicit. Vi
debunt in quem trāsfixerūt: diuina est or
dinatione dispositum: ut unus militū lā
cea latus illud sacrū aperiendo perfoderet: de quo
sanguine cum aqua manāte precium effunderetur
salutis nostre: quod a fonte iesu.s. cordis archano
perfusū inundaret sacramentis ecclesie ad uite gra
tiā cōferedā: essetq3 iā in christo uiuētibus poculū
fōtis uiui saliētis i uitā eternā. Ecce iā nūc lācea sa
lutis pfidiā populi reprobati casso uulnere i parie-
tem carnis iesu diuina miseratiōe prolata: foramē
fecit in petra: & cauernam i materia tanq̄ habitacu
lum columbinum. Exurge ergo uirgo beata: que
sola es & una iesu dilecti colūba formosa: esto edi
ficans in summo ore foraminis aperti cordis & la-
teris christi tui: recipe dolorosum gladiū quem ti
bi symeon diu prophetia pmisit. Et tuam ait ipsi-
us animam pertransibit gladius: Vere tuam ipsius
quia tua fuit ipsius benedicti iesu mlto plus q̄ tui
in ipsum totaliter per amoris incendium trāspor-
tata. Vere etiam ipsius tuam: quia gladius diri sup-
plicii iesu mortis tuam dilectissimam animam p-
transiuit: totam se in suos trāsportando dolores.
¶ O tu deuote fili huius uirginis matris ingre-
dere cum ipsa deuotissima uirgine intra penetralia
cordis iesu: quod tibi lancea crudeliter aperuit: &
ibi adimpleas illa que desunt passioni christi: degu
stans simul cum uirgīe dolores uulnerum saluato
ris uice ipsius spūs iesu xpi: q iam ipsos sentire nō
potest expiratus i morte pro tua eterna morte sol-
uenda. ¶ Ad breuem autem conclusionem in sū-
ma eorum que dicta sunt de dilecti iesu passione
& morte: scias φ passus est passione
Generalissima
Accerbissima
Ignominiosissima
Interemptoria simul &
Viuificatiua.
Passione inquā generalissima passus est quantum
ad naturā humani generis: nō solum secūdum oīa
membra corporis pricipalia: uerū etiam secūdum
omnem anime potētiam: licet pati nō potuerit se-
cundum diuinam naturam. Et quia ab omni sexu:
etate & statu: & quia i persona & i rebus: & in suis
dilectissimis passus fuit: i quibus cōtinetur omnis
patiendi modus. ¶ Passus est passiōe accerbissima
quia nō solum dolendo ut patiens propter uulne
ra corporis & alia dolorosa obiecta mētis superius
dicta: uerū etiam ut compatiens tā matri q̄ aliis: si
cut dictum ē supra. ¶ Passus est etiā passione igno
miniosa: & propter patibulū crucis: quod erat sup-
pliciū pessimorum: & propter iniquorum latronū
consortiū: in quorum medio fuit crucifixus. ¶ Pas
sus fuit etiā passione iterēptoria per separationem
anime a corpore: salua tamen uniōe utriusq3 cum
diuinitate. Ratio autē quare passio debuit esse ge-
neralissima ē: quia christus satisfaciēs soluit pretiū
pro tota infectiōe nature: qr enim generalitas cor-
ruptiōis i nobis infecerat nō solum corpus & ani-
mam secūdū omnē corporis partem: & omnem
anime potentiā: hinc ē φ christus passus est i om
ni corporis pte. & in potētia anime: & in superiori
portione ratiōis que sūme i deo delectabatur uno
respectu. Alio respectu summe patiebat: quia chri
stus simul uictor fuit & cōphensor. Quia etiam
omnes redemit ab omnium hominū differentiis
passus fuit. Omnem autē extrinsecam passionem
in specie pati non debuit: quia una noscitur alteri
repugnare naturaliter. Sicut i aqua submergi: & in
igne cōburi: sed secundum genus sustinuit omnia
ut dictum ē. ¶ Ratio autē quare passus est passio-
ne acerbissima ē ut satisfaceret pro nostra libidine:
libido enim īfecerat uehementer in nobis carnem
& animam. Et quantum ad peccata spiritualia: &
quantum ad carnalia. ¶ Et quia in carne christi erat
maxima equalitas complexiōis: & pfecta uiuacitas
sensuum: in anima uero summa charitas ad deum:
& summa pietas ad proximum: hinc ē φ uterque
dolor fuit intensissimus. ¶ Ignominiose etiā uo-
luit pati ad nostram superbiam emundandam. Et
quia tumor superbie aliquādo surgit interius ex p̄
sumptione: aliquando exterius ex ostentatione: &
aliquādo aliena laude: hic est ad φ ad delendā om
nem superbiam christus passus est utrunq3 genus
ignominie: & in se patiente: & in comitatu latro-
num: & in uituperiis insultantium sibi. ¶ Postre
mo quia hec omnia nō attingebant diuina impas
sibilem naturam: sed solum humanam: hinc est φ
in morte sic facta est diuisio anime a corpore: ut tñ
salua esset unitas persone. Et unio tam carnis q̄ a-
nime cum diuinitate. Et quia unio anime cum cor
pore facit hominem: & facit uiuum: hic est φ chri
stus non fuit homo in illo triduo: licet caro & ani-
ma unite essent uerbo. Vnde quia mors in huma-
na natura nō potuit īducere mortē i psona q̄ semp
fuit: ideo mortua ē mors i uita: & p xpi mortē ab
sorta ē mors i uictoria: & pnceps mortis deuictus:
ac p hoc hō a morte: & cā mortis p meritū mortis

christi tanq̃ per remedium efficacissimũ liberatur. Et sic fuit passio intemptoria christi: & uiuificatiua nostri.

Iesus matrẽ afficiens. Cap.xxv.

Consumato iam passiōis agone: cũ ipsa mater super morte unigeniti sui uideret celum terramq; lugere: & dolorosum piaculum figure corporis iesu ante suos corporales aspectus attenderet: quomodo putas eam affectam simili i se formatiōe figere. Vere enim ipsum exemplar mortis tanq̃ sigillatiua impressio totam mentem uirgineam sculptura simili figurauit: ut merito dicatur: Iesus matrem afficiens.i.ad se faciens: quia totam eam in sue mortis similitudinem transformauit.

O quantis dolorꝝ stimulis contuebatur mr̃ corpus dilecti filii in cruce pendere: & quasi horrore mortis filii instrumenta ipsa inferentia crucem: clauos: spinas: & lãceam: potuit querulosa pietate de temeritate arguere: & sibi irrogatas iniurias in ipsa insensibilia instrumenta: lamentatione retorquere deuota. Quasi dicat uirgo loquens ad crucem. O dura crux & crudelis in tuum auctorẽ: qua audacia meum dilectissimum filium deum uiuum: & eternum audes super tuam rigiditatem austeram & duram sic crudeli extensione protrahere: & clauis ferreis tibi sic crudeliter alligari. O uos claui creature illius qui uestris uulneribus moritur: quo temeritatis ausu dilectissimam dilectissimi mei filii carnẽ spiritu sãcto conceptam sic atrociter perfodiendo diuellitis? Et uos spine non fuistis create: ut caput uestri pungeretis auctoris. Cur duce creature uestram innatã duritiam non reliquastis uestri timore auctoris. An non aduertistis solem horrere piaculum crudelis operi uestri? terram tremere sustinendo tormentum illati supplicii? Lapides naturali conditione uobis duriores super filii mei dolore perscindi? Certe uos nec uidere: nec nominari audire uestra ipsa crudelitate impediente: uel tenuiter possem: nisi quia uos totaliter filius meus in dulcorem sui humoris conuertit: ut spernere uos nõ possim: sanguis de sanguīe meo: & caro de carne mea. Ipse enim dilectissimus filius meus: uos natura siluestres & duras in sui corporis plantauit deliciosissima paradiso. Et uos sui sanguinis sic humectauit irriguo: ut non iam alius cibus plus mihi placeat q̃ uestra deglutire acumīa: & uos infigere cordi meo. Sed tu crux alte stature si ad me pietate ꝓmota mitti uelles stipite tendere membra dilecti & rigorem tue natiuitatis inflectere ut mihi inclinata me permitteres meum dilectum filium amplexari: iam tuarum iniuriarum oblita pacem tecum compōerem mente deuota. Nanc autem deuotam crucis disputationem & uirginis matris: quidã deuotus passionis christi gratioso tractatu contexuit: quem & hic ex deuotione inserendũ esse decreui.

Lamentatio beate uirginis de cruce

O Crux dura quid fecisti
Multũ certe ꝓsupsisti — Qui creauit omnia.
Christum deum suscepisti.
O Crux redde mihi filium
Iã nõ experto aliũ — Sicut scripture ꝑdicãt.
totum meum solatium
O Crux aperte respice
Vide terram tremere — Nec xp̄m deũ nũciãt.
Solem lumen claudere

Responsio crucis ad beatam uirginem.

Tibi uirgo respondeo
ꝙ ꝑ mũdo ilłm teneo — Vt mũdũ a morte redimat.
Nunc tibi non restituo
Hec est certe lex nature
lugũ graue geniture — Vt mors oẽs recipiat.
Omnes uiuunt isto iure
Mors est quies uiatoris
Finis oĩs ẽ laboris — Oportet ꝙ transeat.
Per mortem corpus redemptoris
Deus mortem ordinauit
Mũdũ morti ſbiugauit — Quod & alis ordinauit.
Propter hoc ip̄e gustauit
Nihil conuenientius
Quã xp̄s dei filius — Secũ ad celũ ꝑuehat.
Patri succurrit penitus
Virgo tu eue filia
Mr̃em dãnatã libera — Mũdus te laude seruiat.
Solue serpentis uincula
Et hec mũdus te laudabit
Paradisus exultabit — Resurrexit die tertia.
Adam xp̄s liberauit

Responsio beate uirginis ad crucem

O Crux tua uerba audio
Nõ tñ dolore careo — Inter latrões uiliter.
Iesum pendere uideo

Responsio crucis ad beatam uirginem.

In me deus se hũiliauit
pp me celũ letificauit — Xp̄s agẽs hũiliter.
Et infernum spoliauit
Sum scala celi ordinata
Sũ xp̄i morte cõsecrata — Vexillũ sũ uictorie.
A deoq; predestinata
Debes ergo tu gaudere
Nõ dẽs mũdo īuidere — Voluit eis rex gl̃ie.
Si per mortem subuenire
Mundus debet hanc amare
Et deuote salutare — Pro christi amicicia.
Se mihi totum inclinare

Responsio pacificate uirginis cum cruce.

Pacem simul habeamus
Amplius ñ cõtẽdamus — Cui sit laus & gl̃ia.
Deo cuncta cõmittamus
Mortem iam non timeamus
Crucẽ oẽs diligamus — Cũ oĩ reuerentia.
Deuote deo seruiamus
Amen.

O quanta impietate uiscera afficiebantur uirginea maternalis amoris: quando adueniente Iosep illo nobili centurione iesu discipulo occulto: & Nichodemo legis doctore: & ipsis deponētibus corpus filii dei de supplicio crucis: ipsa benigna mater corpus ex anime uulneribus sauciū: & cruore madidū suscepit in brachiis charitatis sue. Cogita quāto affectu potens: quia illud lamentū tā uirginis q̄ assistentiū mulierū & xp̄i discipulorū nulla mēs digne poterit explicare. Aspice dilectissimā uirginem corpe dilectissimi iesu filii sui de cruce deposito totam super faciē eius ruere: totam filii faciē lachrymis dolorosis lauare: totā filii sui sanguinē rubricare: & dolorosis gemitibus pectoris anhelitū interdudendo disrumpe: & uix posse pre doloribus uocē formare. Cogita tamen quantam in corde disputationē intexuit: & quō super singula filii sui mēbra deflendo ingemuit. Et puto q̄ nulla ferina mēs ista cōsiderans poterit cordis continere lamēta. Puto enī q̄ tā in passione & morte: q̄ī filii sepultura: & in reuersione in hierusalē ex aspectu signorū sue faciei: & ex purissimis fletibus charitatis sue: nō solū mulieres & hoīes: sed etiam quasi si esset possibile: ipsos lapides prouocauit ad lamentum.

Iesus intumulatus. Cap. xxvi.

Attende anima q̄ soluto precio nostre salutis: & leone strenuo de tribu iuda de antiquo dracōe obtēta uictoria in tyrocinio mortis iā circa dei filiū cōditiones mutant: ut sibi post mortis ludibria exhibeat honorifica sepultura. Vnde & deuoti discipuli Iosep & Nichodemus in sindone mūda conditū multis aromatibus corpus inuoluētes deuote in sepulchro nouo: quod situm erat in horto recondūt. Cogita anima deuota si corpus illud fuit a sanguine lotū: ut cōditure aromatū esset accōmodū illam loturam sanguinis bibere cū amoris dulcore: imo teipam totam ī aquā conuerte: ut merearis illo sacro corpi applicari. Cogita q̄to affectu ille sancte mulieres: que sibi sedule ministrantes dū uiueret illud sacrū corpus nitebant contingere: & se maternis fletibus sociare. Sed & ille dilectus Ioannes expti amoris memoria: & corpalis aspectus figura: dolorū piete perfossus: totū se lamēto sacri corpis: & quali poterat refrigerio suspiriis maternis exhibebat. Vnde puto q̄ istorū ꝓlongatione fletuū & deuotorū luctaminū: quibus mater a filii corpore auelli nō poterat: & q̄bus ipsa illorū corda reliquabat in lachrymas usq̄ ad horam cōplectorii ē sepultura ꝓtracta: ut hora cōplectorii ꝓ tardis accipiat uespis ante solis occasum: ut q̄si possit dici sepultus in uespis. Piam aūt cōcertationē dilatationis sepulture inter deuotā uirginē & aduenietes discipulos: deuotus lamētator passiōis iesu & eximius doctor Bernardus in quodā describit tractatu: de sacre uirginis planctu. Terminato autem sepulture officio cogita cum quantis gestibus ipsum sacrum saxum sepulchri materna complectebantur brachia: rigabāt oculi: osculabantur labia: & totus gestus corporis intra sua ꝓcordia absorbere uidebatur sepulchrum. Amplectere sepulchrū pia mater: & super ipsum ingemina myrrhata suspiria ī tuo recessu: ipsum in tuo dolore asporta: & illud corpale monumentum tui sp̄ualis sepulchri quod filio tuo excedisti in petra stabilissimā cordis tui perfectionē significat. Et si illud monumentum corporale fuit in horto: nō tamen cultu regio & manu exculto. Sacer autē animus tuus hortus conclussus sponsi & pomeriū salamonis pacifici: & uestibulum horti assueri beati. In hoc ergo horto uirtualis pullulationis tue sacratissime mētis dilectissimo filio tuo excidisti monumentū nouum: in quo nunq̄ positum fuit uel ueniale peccatum. Nec tibi defuit sindo mūda uirginalis candoris: Sed nec myrrha & aloes compassionis amare: & aromata fragrantis amoris. In his ergo reporta filium & me peccatorem indignum in petra ad similitudinē tui dignum dilecto tuo filio preparare sepulchrum. Attende autē aīa deo deuota quante iaculationis aspectum prebet maternus contuitus: quando a sepulchro filii dolorose auulsa: facie pallens: respersa sanguine cū anhelosis suspiriis & gemitibus interruptis: & fletibus lachrymosis in manibus dilecti Ioannis: & illorum fidelium deuotorum in ciuitatem reducitur. Certe qui non percutitur: immo qui non contentur cōpassionis affectu in tali memoria uirginis matris: degener est filius: & sua miseratione indignus. Sed & illa Magdalena deuota tanto ferebatur cordis īcendio: tanta pietatis afficiebatur dulcedie: tam ualidis trahebatur uinculis charitatis: ut feminee fragilitatis oblita non terreretur noctis caligine: nec retardaretur persecutorum īmanitate: nec armatura custodum a uisitatione sepulchri: quin potius foris stans: & rigans lachrymis monumentum recedentibus discipulis non recedebat: pro eo q̄ diuine dilectionis igne succensa: tam ualido urebat desiderio: & pacientie uulnerabatur amore: ut nihil ei saperet nisi flere: possetq̄ ueraciter illud eructare propheticum. Fuerūt mihi lachryme mee panes die & nocte: dum dicitur mihi quottidie ubi est deus tuus. Deus meus pro me totus in mortem traditus bone iesu concede mihi: q̄q̄ in omnem modum immerito & īdigno: ut qui his corpore interesse non merui: fideli tamē licet arida eadem mente pertractans illum ad te deum meum pro te crucifixum & mortuum compassionis affectum experiar: quem innocens mater tua: & dilectus tuus discipulus: & frater uterinus per adoptionis gratiam & recomendationem maternam Ioannes apostolus: & penitens Magdalena cum sodalibus suis in ipsa tue passionis hora senserunt. Attēde aūt ī fine tractatus passiōis dilecti iesu q̄ diuīa ꝓuidētia in consumatōe mysterii nr̄e redemptionis: non omne genus mortis digere uoluit.

Vnde nec iugulari uoluit cū innocentibus pueris
impietate herodis: sicut refert Matheus. ¶ Nec pre-
cipitari sustinuit a suis compatriotis impiis nazare
is: sicut refert Lucas. Nec lapidibus obrui ab impi
is scribis & phariseis in hierusalem: sicut narrat Io-
annes. Sed mortem crucis accepit tanq̃ signum ui
ctorie: & tanq̃ significatiuam perfectionis & gra-
tie in totam ecclesiam: per tale mortis beneficium
diffundende. Vnde & talis modus expansionis sic
in cruce est conuenientissimus etiam in ipsa figura
ad omnia impetranda a pietate paterna: ad omnia
diffundenda in electos filios charitate largiflua: ad
omnia amplectēda remissione plenaria: ad omnia
trahenda ad se uirtute mirifica. Propter quod ī cru
ce totus uirtute calescens more solaris radii humo
res deuoti cordis trahit ad se in pluuias resoluēdos
deuoti & cōpassiui ploratus sue sacratissime mor-
tis. ¶ Per naturam uacui quo semetipsum totali-
ter exinaniuit: seipsum effundendo pro te efficacis
sime trahit: quicquid in te est: tam nature: q̃ gratie
& cuiuscunque subsistentie uirtuose: ut seipso eua
cuatus ī morte totus iterum impleri desideret tua
sancta conuersatione & uita. ¶ Per naturam simili
tudinis uirtuosissime trahit totus assimilatus simi-
litudini nostre miserie: preter ignominiam & pec
catum. Vnde & ipse modus moriendi extensionis
in cruce figuram pretendit uirtuose baliste: que re-
spectu ancipiti potest celum iaculare & terram: ut
per ipsam eternus pater quasi per arcum inestima
bilis amoris filium suum crucifixum & mortuum
pro tui expiatione sceleris intra cordis tui intima:
ipsius tui cordis duriciem perforando transfigat.
Sed & tu in terra positus uersa uice pectus potes
iaculare paternum dilectissimum filium suum pro
sui honoris defensione crudeliter dilaceratum &
mortuum in ipso crucis uehiculo: usque ad sua in-
tima arcu affectuosi amoris extenso proiiciēs: quo
iam tibi remissionis beneficium negare non pos-
sit. Vide ergo arcum anima deuota: & benedic qui
fecit illum: qui in se pactum diuini federis represē
tat. Ex ipsa autem penetratiōe clauorum fuit si-
gnum talis perpesio mortis conclauationis & pe
netrationis cordium electorum in memoria tanti
beneficii recepti in supplicio crucis. Ex conuersatio
ne autem integra ossium & membrorum iesu: est
signum perfecte conseruationis omnium: tam di-
uini honoris: q̃ humani generis salutis & promo-
tionis electorum in melius: quo expresse conclu-
ditur ꝙ nullo maligno hostis conatu antiqui po-
test diuini nominis honor: uel eius beneplacitum
uel electorum melius impediri. Ex eleuatione au-
tem sui inter celum & terram est signum meditatō
nis & reconciliationis inter peccatores & deum: in
ter quos fidelis mediator existens deum inclinādo
pietate: & nos eleuando sui amoris infusione in pa
cis dulcissimum osculum in semetipso uirtuose cō
iungit. Propter quod & apostolus dicit ꝙ inimici-
tias soluit in carne sua. Ex ipsa etiam eleuatione &
exaltatione a terra: est signum gloriose uictorie sue
& suorum: & exaltationis super hostilem exercitū:
& eleuationis cordis fidelium suorum ab omni e-
terno amore. Vnde & eleuatur in altum: sicut triū-
phale uexillum. ¶ Ex hoc etiam ꝙ in aere passus
fuit: ostendit ꝙ debellabat aereas potestates: & si-
cut ipse terram honorauerat in ipsa cōuersando uir-
tuose & uirtualiter: & aquam ipsam calcando potē
ter: & in ea sacrum instituendo baptisma: & ignem
honoraturus erat: spiritum sanctum in eius specie
largiendo gratanter. Sic & aerem in ipso bellando
atrociter: & uincendo feliciter speciali prerogatiua
sacrauit: ut non sit in elementari orbe: qui se abscō
dat a calore eius. ¶ Ex ipsa autem totius pondero
si corporis impendentia in solis clauis ligno crucis
infixis: signum fuit ꝙ ponderositas nostri reatus
tota suspenderetur & eleuaretur in contemplatiōis
excessu solis clauis cōfixa spiritualis amoris. ¶ Ipsa
autem affixio corporis iesu & confossio lateris: qua
ipse innocens manibus & mundo corde fuit cruci
fixus ad horam: significat illum impiissimum &
crudelem latronem luciferum: cuius manus sunt
plene sanguine cum tota caterua homicidiali ibi in
eternum fuisse cōfixum: & in omni machinatione
sua confusum. ¶ Nihilhominus etiam nostrorum
peccatorum cyrographum: quo gloriabatur nos
possidere ille tyrannus impius fuit in christi carne
sacratissima totali laceratione conuulsum: ut quia
innocenti corpore clauis durissimis uoluit satelles
impius scribere penam mortis ipso diuinitatis acu
leo sub carne latente: & ipse configeretur hostis: &
erueretur de impiissimis manibus eius quilibet
christi fidelis expurgatus ab omni reatu: tam infe-
ctionis proprie ostensionis: q̃ īfectionis originis.
Vnde & apostolus dicit ꝙ palam triumphans in
semetipso principatus & potestates cyrographum
decreti: quod erat nobis cōtrarium tulit de medio
affigens illud cruci. ¶ Ipsa uero crucis figura que
sola inter figuras rectilineas potest intra se totam
circuli superficiem claudere: significat aperte ꝙ cru
cis mysterium in se claudit totum ambitum gratie
& totum orbem clarificatiōis nostre. Vnde de duo
bus lignis: uno recto: & alio transuersali crucis cō-
paginatur figura: quia due sole sunt gratificate &
beatificate nature: angelica uidelicet & humana.
Vnde & illa bona uidua in libro regum ait ad He
liam. En colligo duo ligna &c. ¶ Vidua illa est ra-
tionalis anima: que in angelis suo uiduata nume-
ro: & in hominibus īfecta peccato: uirilitatis com-
plementum debitum non habebat. Colliguntur
ergo duo ligna: quia in cruce per omnium consu-
matorem iesum angelica ruina perficitur: & huma
na captiuitas liberatur. Et in duobus lignis crucē
compaginantibus utraque potest configurari na-
tura. Et illud quidem lignum quod recta sublimi-
tate erectum est ad celos: significat naturam ange-
licam: que in rectitudine facta officiosissima deuo-
tione & plenaria uoluntate diuine sublimitati ad-

hesit. Illud uero quod transuersum est: humanam designat naturam: que transuersa immo ut uerius dicam euersa: status sui perdidit equitatem. Intuere cum quanto sacramento iungantur in utroque ligno: scissio fit: & ex occasione uulnerum unitior iūctura componitur. Super celestes enim spiritus nō mediocre uulnus acceperunt: cum deus in angel suis reperit prauitatem. Nec contemnenda plaga cum eam resartiri opporteat: quia non restituto sociali numero numerositas cadens facta uideretur ī uanum. Inferior uero natura miserrimi hominis a planta pedis usque ad uerticem ita uenenifera fermentatione infecta est: ut tota scatens sue putredinis uermibus nesciat unde ueniat: aut quo uadat.

Vtrorūque ergo spirituum utrisque uulneribus nō mediocriter habitātibus facta est iūcturalis impressio: que christo iungente ita resarcita est: ut nihil uulnerificum uideatur inesse. Christus enim in utrisque confixus: illos quidem reintegrans numero: hos uero expurgans peccato: utrosq; cauilla corpis sui ualidius nectit: & corpus proprium iuncturis oppōit: ne ualeat resilire. Crux igitur iungit celum & terram: & plene pacificat & perficit naturam angelicam & humanam. Vnde potes uidere quomodo ipsa benedicta crux est firmissimum & indissolubile glutinum: quo conglutinantur rationales creature electionis & gratie: ut ex utrisque illa compleatur ciuitas: cuius participatio in idipsum. Vide etiam quomodo quadripharia angulatione sui: quattuor mundi comprehendit climata: & omnem ad se pertrahat creaturam. Et ne forte occurreret tibi ut ubiq; terrarum currens: redēptorem tuum inuenire nō posses: a quacunq; mūdi parte procedas: siue ab oriente: siue ab occidēte: siue a meridie: uel septentrione: paratus est sustinere uenientem: & blanda confouere dulcedine.

Sed attende quid tibi exprimitur de corde altissimi: uenis ad hominem crucifixum? crucifixus uenias aut crucifigendus. Sic enim christo est dignum: & necessarium tibi: quia qui christi sunt: carnē suam crucifixerunt cum uitiis & concupiscentiis. Et, sibi longe abest gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi per quem eis crucifixus est mundus: & ipsi crucifixi sunt mundo. Non īmerito igitur crucis nomine intelligitur uniuersalis perfectio: quādo piissimus iesus qui crucis mysterium in seipso receperat: imo qui crucis beneficium ex seipso effecerat: ad hanc benedictam crucem toto mentis affectu a suis deuotis imitatoribus assumendam inuitat. Attende ergo consilium dei tui: non solū cū patre regnantis: sed & dilectissimi tui amici pro te ī cruce pendentis: nec falli potest: quia sapientia est: nec te fallere uult: pro quo tam ignominiosam sustinuit penam. Ait ergo. Si quis uult post me uenire: abneget semetipsum: & tollat crucem suam: & sequatur me. Sicut enim in cruce est omnis perfectio: sic in abnegatione proprie uoluntatis est perfecta & grata crucis assumptio. Et merito se uirtuose crucis euacuat: qui non se totaliter sub diuina uoluntate anihilat. Nec ergo beata crux diuine sapientie instrumentum est lignum uite ī medio paradisi hominis per gratiam reformati multo felicius restaurans deperditum: q̄ corporis defectum releuare sufficeret illud corporale lignum. Nec est archa sancti Noe iusti a generationibus suis: in qua sola omne semē gratie reseruatur. Nec est strues lignorum: in qua Abraham pater excelsus filium dilectum immolauit. Hic est arcus & pharetra: quā Ysaac accipi iubet: ut sibi capta deferatur uenatio: q̄ gustata filio benedicat. Nec est scala Iacob: cui uere dominus est innixus: in cuius uirtute descendūt angeli nobis deferentes charismata: & ascendūt ad deum nostra digna desideria representantes. Hic est cyphus ille argēteus diuine sapientie & eloquētie contentiuus: in quo uerus Iosep anguriatur & cognoscit omnem futuram gratiam electorum. Qui etiam iste cyphus in ore Sacci minimi, fratris sui. i. in predicatione Francisci ueste saccina contecti in disquisitione sollicita reperitur. Hec est uirga Moysi: ī qua flagellauit egyptum: apperuit mare rubrum: profundauit Pharaonis exercitum: & eduxit in uirtute populum liberatum: hic petram p cussit: & fluxerunt aque largissime: & bibit populus & iumenta. Nec est columna ignis & nubis: q̄ nobis mundanam obscurans gloriam: & nostram illuminans noctem horrendam ducatu salutifero in terram uiuentium introducit. Hic est clypeus Iosue: quem leuauit cōtra ciuitatem Nay. Hec maxilla Sampsonis. Hic gladius Gedeōis. Hec funda regis Dauid: & baculus pastoralis. Hic tronus ueri Salamonis: & armamentarium domus saltus. Hic armoniacum horologium regis Achaz: ī quo uerus sol iustitie decem lineis retrocessit. Hoc excelsum solium in quo dominū uidit sedere Esaias & Seraphin amorosas laudes infenus acclamātes. Hec ē uirga uigilans Hieremie. Hic thau sacre cōfiguratiōis Ezechielis. Hic est ille lapis modicus percutiens statuam Danielis. Et ut silua figurarum dimissa in claue celestis aperture claudamus mysterium: noueris q; hic est clauis Dauid: que super christi hominis humerum data. Dabo inquit Esaias clauem Dauid super humeris eius: aperit: & nemo claudit: quia sapientia crucis omne archanū aperit sapientie īcreate: quod & sui austeritate claudit impiis excecandis: ut ita ipsam contemnētibus nemo aperire ualeat uias uite. Nec est illa sapientia: quam uas electionis Paulus christo cruci confisus dicit in mysterio absconditam: & sibi per spiritum sanctum reuelatam: quam & uocat sacramentum absconditum a seculis in deo: quia sacratissime crucis mysterium in trinitatis sacrario fuit eternaliter dispositum: tam ad sublimationem assumē

di hominis per opera perfecte uirtutis: q̄ etiam ad redemptionem humani generis per sapientissimū modum prostrationis hostilis & illuminatiōis humilium mentium: qui deo homini non horrerent simili charitate configi. Et qui gloriantur cum apostolo se nihil uelle: nisi christum iesum & tunc crucifixum. Nec est sapientia: quam idem magister gentium inter perfectos loquitur: quam eti ā pro defectu impiorum: qui testamentum christi mortis pollutum dicunt iniquisoperibus nomīat stultum dei. Nihil enim stultius uidetur menti carnali: q̄ uisibilibus delectationibus & mundi uanitatibus crucifigi: & inimicos diligere: & ꝓ illis ī mortem animam tradere: in quibus sapientia consistit christiana. Vnde & nomine stultitie: stultum dei significatur lux inaccessibilis claritatis sapientie dei: quam mens brutalis & ceca stultitiam reputat sensus sui. Attingere ergo mēs sapientie emulatrix & clauem sapientie amplectere splendidissimam: uidelicet crucem: quia ipsa est quam artifex omniū ex omnibus mundi instrumentis elegit: ut de ipsa clauum faceret defensionis: & clauem omnis salutifere apertionis: & nauem sacratissimi transitus ꝑ turbines mundani maris: quo feliciter ad portum eterne peruenitur salutis. Nec est sola signum filii hominis quod in solo celo eleuate mentis cernitur rutilare: quo signo celestis regis: & impii demonis superantur exercitus: quodq̄ in extremo iudicio solares radios superans: eternum christi uictorie & membrorum suorum testimonium redderet ad confusionem nationis reprobate: que uidebunt in quem confixerunt: & ad iubilationem & laudem nationis electe qui amplexabuntur iocundum īstrumentum sue eterne glorie & salutis. Aue igitur sacratissima & immaculata crux: que pulchritudinem & decorem de membris domini mei suscepisti: & ex eius precioso sanguine rubricata amoris incendium & honoris titulum electis tibi ingeris deuotis: securus & gaudens uenio ad te. Ita & tu gaudens suscipias me discipulum eius: qui pependit in te. Eleua me' sanctissima crux mentis suspensione a terra: & recipe me ab hominibus: & redde me meo magistro: ut per te suscipiat me: qui per te me redemit. Sed & tu pie iesu crucifixe nō permittas mentem cui reuelasti mysterium tue crucis: & per ipsam tuis uitalibus uisceribus introducis rursum puluere inquinari mundano: sed in ipsa consumma desiderium meum: ut in tuis sacratissimis & desideratis doloribus totus dū uixero corpore & mente transfigar. Conueniens autem fuit corpus domini iesu sepeliri. Primo ad probandam ueritatem mortis eius: quia nullus cōmuniter sepelitur: nisi constet de morte: Vnde Mar. xv. legitur q̄ Pilatus anteq̄ concederet iesum sepeliri: diligenti inquisitione cognouit eum mortuum esse. Secundo quia per hoc q̄ christus de sepulchro surrexit datur spes resurgendi per ipsum his q̄ sunt in sepulchris: secundum illud Ioannis .v. Omnes qui in monumentis sunt: audient uocem filii dei. Tertio ad exemplum eorum qui per mortem iesu spiritualiter moriuntur peccatis qui abscondun- tur a conturbatione hominum. Quibus & dicitur Colo. tertio. Mortui estis: & uita uestra abscondita est cum christo in deo. Vnde sicut mors efficaciter operata est nostram salutem: sic & sepultura iesu. Propter quod in quodam sermone ephesin concilii dicitur. Nihil horum que saluant homines iniuriam deo facit: que ostendunt eum nō passibilem: sed clementem. Conuenienti autē modo sepelitur in horto in monumento nouo exciso in petra: inunctus myrrha & aloe: inuolutus in sindone mūda aduoluto magno saxo ad ostium monumenti. Primo ad confirmandam fidem mortis & resurrectionis ipsius: sicut infra exponetur. Secundo ad commendandam pietatem & deuotionem iesum sepelientium: & admirandam uictoriam morientis. Vnde licet passio & mors quāto fuit abiectior: tanto magis pacientiam & constātiam iesus commendauerit: ut per hoc abundantius pro nobis satisfaceret. Sepultura tamen honorifica esse debuit: in signum uirtutis morientis iesu: qui contra intentionem occidentium honorifice sepellitur. Vnde Criso. dicit. Ante crucem omīa mesta sunt & infirma: ut autem crucifixus est omīa clariora sunt facta: ut noscas nō purum hominem crucifixum. Tertio ad mysterium spirituals sepulture taliter iesus uoluit sepeliri: & ad figurā emēdationis perfecte peccati Ade: unde in horto sepelitur: quia ille in horto peccauerat. Ideo autem secundum Augustinum: in aliena ponitur sepultura quia non propriam: sed alienam mortem' est' passus: dum pro aliorum salute moritur: licet etiā per hoc extrema iesu demonstretur paupertas: qui sicut uiuens domum non habuit: nec aliquid proprium unde uiueret. Sic & moriēs aliorum elemosynis: & ī mutuato sepulchro est positus. In nouo autem ponitur monumento: ut significet cor nouum creari in illis qui spiritualirer consepeliuntur christo. Vnde & sindon noua mūdissime uite myrrha & aloes mortificationis amare penitentie & odoris bone fame eis deesse non debent. Excisū autem fuit monumentum in petra: in signum q̄ excidenda erant uirtute mortis iesu corda petrina: ut in ipsis christi passi locaretur memoria. Saxū magnum aduoluitur ad ostium monumenti: q̄ grandis & fortis constantia debet super cor apponi: ne furto hostis maligni de ipso corde mortis iesu continuus gemitus & presentia auferatur. Non autem debuit corpus iesu quomodocunq̄ putrefieri uel incinerari: quia putredo cuiuscunque corporis ex infirmitate nature prouenit: que non potest amplius corpus continere in unum. Sicut autē

mors christi non debuit esse ex aliquo morbo uel senio:ne crederetur necessitate nature mori:sed debuit esse ex passione illata:cui se sponte obtulit ihs pro nostra salute. Sic nullo modo uoluit corpus suum qualitetcunque putrefieri:uel resolui: maxime quia hoc nō uidebatur expediens nostre saluti: qui potius urgebat in detrimentum fidei: & iniuriam corporis iesu christi :qui sine aliqua īfectione fomitis cuius incineratio & mors proprie est pena:conceptus est de spiritu sancto:nihil contrahens fomitis:& nihil in mēte relinquēs: ac per hoc incinerari non debuit:quia licet mors fuerit utilis pro nostra salute:quam pertulit dispensatiue:incineratio tamē inexpediens fuit:secundum illud ps in persona iesu dicti. Que utilitas in sanguine meo &c.quasi dicat iesus: si corpus meum putrescat: perdetur sanguinis mei effusi utilitas:dum carni mee non crederetur unita diuinitas. Mansit autem in sepulchro iesus tribus diebus & tribus noctibus per synodochem:sicut computat Augustinus hoc modo. Vt ultima pars sexte ferie accipiatur ꝓ tota die: nox sequēs cum die tota sabati accipiatur pro tota die naturali. Nox uero sequēs sabbatum que ē pͥncipium dominice diei:siue dicatur resurrexisse ihs diluculo secundum Augustinum:siue media nocte secundum Gregorium accipiatur pro tota die dominica. Nam sicut dicit Augustinus tertio de trinitate. Mutatus est ordo temporum : ut sicut pͥmi dies creationis incipiunt a luce:& terminantur in noctem:propter futurum hominis lapsum: sic ꝓpter reformatiōem hominis factam a tenebris nostris ad lucem christum incipiat decetero a nocte: & terminetur in lucem diei:iuxta illud Mathei ultimo. Vespere autem sabbati que lucescit in prima sabbati.i.nocte sabbati que terminatur in luce dominice diei:& signatur in duabus noctibus:& una die quibus christus iacuit in sepulchro : quod una sua simplici morte que propter uirtutem in ea splēdentem merito dicitur lux diei: a nostra duplici & tenebrosa morte tam pene q̄ culpe nos eduxit.

Circa autem passionem mortem & sepulturam christi est secundus articulus de his que pertinent ad humanitatem ipsius:contra quem duplicem errorem nunc inuenio. Primus quidem est manicheorum:qui sicut corpus christi fantasticum asserunt:ita passiones christi non in ueritate sed in fantasia arbitrantur esse. Contra quos dicit Esaias .liii. Vere langores nostros ipse tulit &c. Et illud. Tanquam ouis ad occisionem &c. Quod etiam inducitur Actuum.viii. Secundus est error Galieni:qui in christo iesu unam naturam posuit:sed incorruptibilem & īmortalem. Cōtra quem dicitur prime Pe.tertio. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est &c. Et contra hos errores ponitur in symbolo. Crucifixus mortuus & sepultus.

Iesus infernum adiens Cap.xxvii.

Sane peregrinationis dilecti iesu uirtualiter terminato cursu:quo triginta trium annorum uel circa curriculo nobiscum benignus iesus conuersatus est in passibili carne relicto corpore in cruce confixo : cum draco ille cruentus & rapidus leo estimaret se de occiso agno assecutā esse uictoriam:statim post separationem a carne refulgere cepit in anima descendente ad inferos diuinitatis potentia : quia leo noster fortissimus de tribu iuda assurgens in fortem armatum : & predā electorum suorum uolens ab ipso diripere : personaliter descēdit ī anima ad uisitādum illum electorum cetum:quem idem predo impius a principio mundi usque tunc detinebat inclusum. Vbi stupende dignationis dulcedo in iesu benedicto resplenduit:qui non per subiectam creaturam :cum esset dominus omnium uoluit electos uisitare in profundo. Sed per semetipsum ad ipsos uisitādos amplexandos:osculandos: beatificandos in inferiores terre partes:omnem humiditatem consumādo descendit. Descende tu anima quecunque deuota:& sanctorum patrum toto cordis affectu occurrentium iesu contuere applausum : & audi eos secura uoce cantantes insultando impiissimis principibus mortis. Attollite portas principes uestras: & eleuamini porte eternales:& itroibit rex glorie. Quibus tremore confracti:scilicet ipse impius Lucifer potuit respōdere: Quis est iste rex glorie. Cui insultantes electi inuectiue retorquent. Dominus fortis & potens:dominus potens in prelio : quasi dicant:impie:crudelis:& dire tyranne: iam nos nō potes inclusos tenere: quia dominus fortis & potens:qui in nostra carne passibili tanq̄ in sue infirmitatis femore & uestimēto assumpte nature scriptū habet . Rex regum:& dominus dominantiū: te in prelio mortis sue uictoriose prostrauit. Cumq; iterum ingeminaret quis esset iste rex:de quo tāta predicarent in passibili carne:potuit sua ī confusiōe audire:dominus uirtutum ipse ē rex glorie .i. iste ē ille qui in uirtute sue pacientie quam operatus est in cruce tuam pertinacem superbiam sepeliuit. Et ideo cum tuis sodalibus uos tenebrarum principes attollite portas uestras:& uos eternales porte predestinationis diuine eleuamini omnem impugnantem malitiam superando:& introibit rex glorie secūdum diffinitionem bōitatis diuine. Quod si uos principes mortis tardatis portas uestras tol

uinitatis essentia eos: in loco beatificauit inferni. Licet autem ibi non oporteat esse tales uoces formatas: tamen nostra deuotio que diuina nõ capit nisi circumuelationibus a scriptura sancta ad nostram condescensionem expressis istas uoces & replicationes psalmorum prophetarum & canticum format sibi ad proprium excitandum affectum.

Quod etiam multis sanctorum operibus omeliis & sermõibus factum reperitur deuote. Vnde & potest anima cogitare: ꝙ saluatoris presentientes aduētum illi sancti prophete semetipsos mutuo hortabantur dicētes. Leuate capita uestra &c. Et pio occurrentes saluatoris aspectui: cum multo gaudio & reuerentia ipsum adorantes: amplexantes: & osculantes dixerunt. Domine refugium factus es nobis a generatione in generationem: priusq̃ montes fierent: aut formaretur terra & orbis a seculo & in seculum tu es deus. Nisi quia tu domine adiuuisti nos: semper fuisset in inferno anima nostra: sed memor fuisti opprobrii seruorum tuorum: & redemisti nos deo in sanguine tuo: & fecisti nos deo nostro regnum & sacrificium: & tecum regnabimus in eternum. Benedictus igitur qui uenis ĩ nomine domini deus dominus: & illuxit nobis. Et ideo confitemur tibi: quoniam bonus & laudabilis in secula deus noster. Infinitas autem adaptationes scripture potes tibi in his o deuota anima fabricare: & quando adduxeris hincinde non poteris digne percipere illud iocundissimum festũ & plenissimum gaudium mutuorum amplexuum redemptoris & redemptorum: nec illam confusionem & nequissimum dolorem spirituũ malignorum & triumphalem modum quo christus omnẽ impietatis contrarie confudit conatũ.

Tunc enim extractus leuiatham hamo ipsius per christum ꝑforata maxilla quicquid iuris habere uidebatur ĩ electoꝝ corpore perdidit: propter ꝑsumptionẽ iniurie capitis quod inuasit.

Tunc uerus Sampson moriens: uictoriam de suis hostibus reportauit.

Tunc uerus triumphator mortis iesu impios suppeditauit: & electos sanauit.

Tunc agnus sine macula ĩ sanguine testamẽti sui de lacu in quo non erat aqua uinctos eduxit.

tero effugabit sabbatum figurale. Perniciosa igitur est obseruantia sabbati iudeorum recepta eterna gl ac beatitudinis glorie in populo christiano. Attende autem ꝙ licet illud sabbatum fuerit sanctis patribus delicatum pro aspectu eterni luminis: fuit etiam sabbatum requietionis ipsi dilecto iesu ab operibus nostre redemptionis in sua passione & morte: ipsi tamen uirgini fuit ruminatio dolorose memorie eorum: que uiderat fieri in filii sui dilecta carne & mente: quatuncunque etiam ipsa exterius sabbatizauerit ab aspectu uisionis corporee illorũ uulnerum: que christus iesus die precedenti receperat pro nostra salute. Vnde & ipsa mater sentiens adhuc mortem in corpore diuinitati unito ĩ sepulchro inclusa tota impellebatur a spiritu sancto: & omnis gratie adminiculo: ut ipsa perfecte mortem gustaret in uulneribus saluatoris: cuius corpus adhuc prostractum iacebat in morte. Vnde ipsa in se supplebat: quod anima filii absens & beata sentire non poterat. Nec te moueat ꝙ sciebat filium non dolere in carne: quia satis sufficiebat sibi ad dolorem scire corpus sine uita iacere examine. Nec debuit deus mortuus in assumpta carne: maxime eo tempore quo in ipso durabat mors: non recipere a creatura redempta dignum deplorationis lamentum: quod quia non uidebat fieri ab aliqua creatura uite huius: nec etiam digne posse fieri a secuturis electis: ipsa omniũ mater electorum dignissime ꝓ omnibus fecit. Et quia sola fuit ĩ hoc planctu: ideo in corde suo tantum doloꝝ exercitum adunauit. Ipse enim spiritus sanctus qui in officio sabbati sancti in ipsa ecclesia iam artificiosa coadunauit lamenta: ad memoriam preterite mortis illius inq̃: cuius tota caro iam est in gloria paterne sedis euecta: & hoc ut soli memorie ab electorum gemitu dignũ exhibeatur lamentum. Quanta putas formabat suspiria & compassiua iacula in corde illius sacratissime uirginis matris: que mortem presentem unigeniti filii sui dei non tam recolebat preteritam: q̃ etintuebatur presentem & recentem in uulnerato filii sui corpore nuper morte extincto: cuius adhuc forsitan sanguine ipsa tota erat cruentatione respersa. Propter quod omnia facta circa dilectum suum: que in precedenti die studiose collegit: nunc in cordis sui amplo mortario maleo intentissimi doloris

& ponderis omnia reuoluendo:examinando:pōderando:tam ex pietate suscipientis filii & patientia in omnibus ostensa:q̄ ex nequicia inferentis animi:& exterius crudelitate monstrata studiose cōtriuit. Vnde & amarum salsamētum in hac tritum confecit omnibus deuotis mentibus filiorū:i quo intigant & cōmedant christum crucifixum & mortuum:& in igne passionis acerbe totum assatum & coctum eis in mensa deuote memorie preparatū in cibum. Quicunque ergo uis comedere christi mortem:associa tibi matris amarissimum salsamentum. Attende autem q̄ licet iesus in hoc sabbato quieuerit a dolore: non tamen quieuit a damno & impiorum iniuria iudeorum. Nam & anima fuit suo corpore priuata:& mors inclusa in sua carne:que nisi fuisset caro diuinitati unita: & ab omni infectione fomitis aliena:& spirituali dotata gratia per ipsum mortis uigorem ad incinerationē fuisset adducta:si cōmuni hominum lege mors p̄mitteretur agere in copus quod tenebat prostractum. Sic ergo uides q̄ xp̄us non quieuit a dāno:licet quieuerit a dolore: non etiam ab iniuriis quieuit. Ipsa enim die principes impii sacerdotum non saciati sue supplicio mortis accedentes ad Pilatum:ut seductorem infamantes & custodes armatos in iniuriam corporis circa sepulchrum ponentes:& sigillis malitie sue lapidem consignātes mente pertinaci resurrectionis gloriam impedire nituntur. Sed mentita est iniquitas sibi: & seipsos proprio mendacio peremerunt:& ementes sui cordis perfidiam peccunia copiosa & ueritati resurgentis digna testimonia tribuentes inuiti:non est sapientia:non est prudentia:non est consilium contra dominum. Tanta enim malitia iudeorum de custodiēdo sepulchrum electorum fidei subseruiuit. Nam & prostractio uictoriosa custodum: & fuga: & nunciatio ad principes sacerdotum:ipsosmet impios iudeos de sua machinatione confudit. Potes ergo uidere q̄ passio non fuit consummata p̄fecte:donec gloria anime redundauit in carne: corpus reassumens resuscitatum a morte:& immortalitatis gloria reformatum: propter quod christianus populus qui deflet corruptionem institute nature in creatione primaria: & gaudet solum in reformatione gratie facta per christum: cuius reformationis labor non plene quieuit:ut preostensum est usque ad dominicam diem:& ipsam dominicā pro resurrectionis christi gloria sabbatizauit: litterali sabbato relicto iudeis: qui in solis figuris adhuc uersat̄ uirtute uacui: & dicentes se honorare creatorem:ipsum contumeliose uituperant: labori redemptoris ingrati:cum sit nobis factus inestimabili pietate redemptor:& formator in esse gratie. Ipse idem omnipotēs deus ex misericordia factus homo de uirgine:qui in esse nature de nihilo nos creauit:cui tanto plus grata debet esse humana infirmitas:quia in creatione sine labore dixit solum & facta sunt:Sed in redemptione pre laboris angustia toto corpore sudore sanguineo fluens dixit multa salubria:& audiuit indigna:fecit mira:& pertulit dura. Deuoti ergo filii beatissime uirginis suo compatientes dolori:& configurati similitudini mortis christi sabbatum associant ipsi parasceue:ducentes sabbatum diem amarum in ieiuniis:lachrymis:& afflictionibus carnis. Quia enim sola uirgo iesum digne plorauit in sabbato:& sola fuit columna ecclesie in fidei fundamento. Ideo sibi appropriatur sabbatum:tam in reuerentia celebratōis missa℞:q̄ ēt ī abstinentiis pro suo℞ uenera tione dolorum. Multum enim indeuotus est filius mortis iesu:qui in illa die in qua caro sua mortua iacuit:se uult carnalibus reficere:uel pinguibus uel delicatis:& non potius cum deuotis filiis ieiunare.

Pro isto uirtuoso boni iesu descensu ad iferos: & confractione hostilis nequitie dicuntur duo uersiculi:quos simul tractando compegi.

Iesus infernum adiens.
Iesus frangens conatus Cap.xxviii.

De hoc autem descensu christi ad inferos corpore in sepulchro iacente est tertius articulus fidei ad humanitatem iesu spectans. Contra quem est error quorundam dicentium iesum non descendisse ad inferos per semetipsum:cum tamen Petrus dicat contra hoc Actuum secundo:q̄ non est derelictus in inferno propter quod dicitur q̄ i symbolo apostolico habetur. Descendit ad inferos. Conueniens autem fuit christum ad infernum descendere. Primo quia ueneat omnes penas nostras portare:inter quas erat necessitas descendendi ad inferos. Vnde sicut conueniens fuit eum mori:ut nos liberaret a morte: ita eum illuc descendere:ut nos liberaret ab illo descē su. Propter quod dicitur Ozee. xiii. Ero mors tua o mors:morsus tuus ero inferne. Secundo ut dico diabolo per passionem uinctos eius eriperet: secundum illud Colo. secundo. Expolians potestates & principatus traduxit confidenter. Tertio

ut sicut potestatem suam ostendit in terra uiuẽdo: & moriendo: ita in inferno ostenderet uisitando & illuminando bonos: & terrifice confundendo malos: ut sic in nomine iesu omne genu flectatur etiam infernorum: ut dicitur Philippen. secundo. Descendit autem secundum animam iesus solum ad inferni locum: in quo detinebantur iusti: sed uirtus eius est diffusa in omni loco inferni. Nam uirtus liberans a carentia uisionis fuit diffusa in iustos perfecte purgatos. Virtus liberans a doloribus pene fuit diffusa in purgatorio quantum puto. Credo enim ꝙ omnia sua membra tunc ibi existentia de purgatorio eduxit. Nec obstat quod aliqui dicunt ꝙ passio christi non habet effectum temporalem & transitorium: sed permanentem & sempiternũ: ac per hoc ꝙ tunc non fuit maioris uirtutis q̃ modo: ex quo sequitur ꝙ sicut nunc non liberat nisi finito tempore debite purgationis: sic nec tunc. Duplici enim modo potest huic rationi responderi. Vno modo ꝙ effectus permanens & eternus non impeditur ex hoc ꝙ specialiter in aliquo tempore: & aliquo casu misericordius operetur: sicut etiam dictum est supra: ꝙ singularius influxit uirtus passionis in latronem consocium. Tunc.n. satis uidetur conueniens: ꝙ presentia anime redẽptoris omnia membra sua in inferno existentia sibi gloriose coniunxerit. Et hoc modo potest dici iesus soluisse dolores inferni: quia idem est ignis quo dolent purgandi: & quo cruciantur reprobi. Alio modo potest dici seu solui ratio predicta: dicendo ꝙ diuina sapientia sic sciuit contemperare intensionem pene respectu prolixitatis temporis: quo ibi debebant morari: ut hora descẽsus christi essent plene purgati. Quicquid sit de hoc patrum concludit ratio predicta: quin satis uideatur cõueniens nouum munus liberationis accepisse oẽs electos qui erant in inferno ex piissimi iesu presentia. Ad locum uero damnatorum uirtus descendentis iesu pro tanto fuit diffusa: quia magnificentiam suam uictoriose potestatis monstrauit super Luciferum: & super reproborum omnium cetum impium: eorum malignitatem & incredibilitatem plene conuincens. Quod autem Petrus apostolus dicit prima tertio: ꝙ christus his qui in carcere conclusi erant: spiritu ueniens predicauit his qui fuerant increduli aliquando. Super quo dicit Athanasius: ꝙ corpus christi fuit in sepulchro positum: quando ipse perexit predicare his qui custodia erãt spiritibus. Sicut dixit Petrus. Ex quo sequi uidetur ꝙ ꝑdicauerit damnatis: Nam illi soli erant increduli: sic intelligendum credo: ꝙ his qui in carcere infernali erant conclusi: iesus ueniens spiritu idest secundum animam predicauit: qui increduli fuerant aliquando. Non ꝙ ut incredulos ad fidem ibi conuerteret: sed ut eorum infidelitatem confutaret. Et predicatio nihil aliud intelligi debet ut credo nisi manifestatio diuinitatis eius per effectus terrificos super reprobos in descensu anime iesu. Augustinus tamen predictum uerbum Petri in epistola ad Enodium exponit de operatione diuinitatis eius: quam exercuit a principio mundi: ut sit sensus: ꝙ hi qui in carcere conclusi erant: idest i corpore mortali: quod ratione passionum & fomitis est quasi carcer anime: ueniens spiritu sue diuinitatis predicauit per internas inspirationes: & per externas admonitiones in uerbis iustorum: his inq̃ predicauit qui increduli fuerant aliquando: scilicet Noe ꝑdicanti quando expectabat dei pacientiam: ꝓpter eorum conuersionem deferens penam diluuii. Vnde subdit in diebus Noe cum fabricaretur archa. Et hoc modo exponendo nihil tangit de descensu ad inferos. Dicitur autem totus christus fuisse in inferno: quia totus masculine refertur ad personam: que ubique est tota: & in inferno tota erat in anima: & tota in sepulchro cum carne: & ibi creditur tantum stetisse anima iesu: quantum in sepulchro stetit corpus eius: ut simul illa exiret de inferno: & corpori iuncta glorioso simul utrunque exiret triumphaliter de sepulchro.

Iesus triumphans mortuus
Iesus surgens beatus Cap.xxix.

Quia uero si corpus remaneret in morte & anima christi persisteret in inferioribus partibus terre: nõ appareret uictoria mortis eius. Ideo christus expolians potestates & pricipatus: & palam triumphans illos in semetipso cum illo beatorum exercitu ab inferis uictor ascendit: & sacre quietis domini in sepulchro illucescentem tertia die: que in dierum reuolutione est octauus & primus dei uirtus & sapientia christus: mortis prostracto auctore etiam ipsam mortem que in suo corpore adhuc uidebatur inclusa deuicit: & eternitatis nob̃ additũ apuit: dũ sese a mortuis diuina potẽtia suscitauit: ut notas nobis faceret uias uite. Tũc terremotus factus ẽ magnus & ãgelus dñi in uestimẽto albo & cãdido & aspectu fulgureo descẽdit de celis: piis apparẽs blandus: impiisq; seuerus: propter quod & proteruos perterruit milites: & cõfortauit pauidas mulieres. Merito ergo in his duobus uersiculis dicitur. Iesus triumphans mortuus. Iesus surgens beatus. Ideoq; triũphalis uictoria & resurrectionis letitia maxime representantur in

officio diei misse sabbati sancti que cantatur meridie: & consueuerat cantari antiquitus in resurrectionis nocte: propter quod dies ista e.

Primo fontalis beniuolentie: quia hodie collatum est subleuamen peregrinantibus.

Secundo triu̅phalis uictorie: quia propositu̅ e adiuuamen certantibus.

Tertio precordialis letitie: quia prolatum est solamen laborantibus.

Quarto spiritualis intelligentie: quia remotum est uelamen a considera̅tibus. Et sic hac die recipiu̅t omnes quod eis expedit

Peregrina̅tes fiduciam

Decertantes constantiam

Laborantes perseuerantia̅

Contemplantes refulgentiam

Est igitur hec dies fontalis beniuolentie quia hodie fuit

Mestorum consolatio

Afflictorum liberatio

Peccatorum confortatio

Pusillorum consolidatio.

Et secundum ista quattuor: hec est dies frondose condensationis sacre co̅munionis: solennis baptizationis. Certe illuminationis. Igitur dies ista e frondose condensationis in multiplicatione lectionum & cantuum: quia singulariter letificati su̅t me sti: quia mater afflicta: & sancte mulieres deuote benigna iesu apparitione fuerunt consolate: cum uiderunt in iubilo regem in resurrectionis decore: & multiplicate sunt apparitiones hac die: & diuersis modis gaudia cumulata. Constituite inquit ps. diem solennem in condensis. Est etiam dies sacre co̅munionis: ad confortandum & recreandum afflictos: quia resurrectio eius est afflictorum consolatio & omniu̅ patientium pro christo: unde Iacobus frater domini: & Ioseph ab arimathia fueru̅t ab afflictione liberati sicut dicitur infra: quia per resurrectionem domini etiam liberabantur qui fuerunt in iferno dete̅ti: unde hec nox spoliauit egyptios: ditauit hebreos. Et sic moyses noster de aqs passionum assumptus: prostrauit exercitu̅ pharaonis. Est etiam dies ista solennis baptizationis: quia in hac nocte consueuit magna sole̅nitas baptismi fieri in signum remissionis peccatorum. Hauriant ergo peccatores spem uenie in resurrectione christi in qua iustificamur a peccatis. Est enim hec su̅ma confortatio peccatorum: dum magdalene peccatrici prius apparuit intra mulieres ut infra dicitur & postea petro qui eum negauerat: quem etiam p angelum specialiter nominauit. Mortuus est enim bonus iesus pro peccatis nostris & surrexit propter iustificationem nostram. Ecce igitur dauid arreptitius hircus emissarius & passus pro leproso oblatus effugiunt liberi in ministerio de potestate diaboli: ut ultra non seruiamus peccato. Primum habetur primi Ro. xii. Secundum leuit. xiii. Tertium leuit. xiiii. Est etia̅ dies certe illuminationis cuius flammas lucifer matutinus inueniat: hodie na̅qꝫ fit cereus qui singulariter & sole̅niter benedicitur: & nouo igne illuminatur. In signum ꝙ sole̅ni iocunditate sacra resurrectio domini celebratur: i qua christus nouo splendore gloriosi corporis illustratur & apparens discipulis in corporali spetie usqꝫ ad diem ascensionis distulit ascendere in celum: unde cereus usqꝫ ad diem illam post prandium in ecclesia conseruatur. Significat nihilominus ꝙ hac die facta est pusillorum co̅solidatio: quia hodie reformati sunt discipuli & sancte mulieres in fide resurrectionis. Et ideo quasi cereus noua benedictione a christo consecrantur: & fidei lumine illustrantur quia hodie insufflauit & dedit eis spiritum sanctu̅ & aperuit eis sensum ut intelligerent scripturas. Et sic uides ꝙ merito hec dies est fontalis beniuolentie quo ad quattuor predicta. Est etiam triumphalis uictorie: unde hodie singulariter crux erigit & tanq̅ christi uexillum a subdiacono in missarum solemniis deportatur. Ad cuius aspectum contremiscunt & fugiunt contrarie potestates. Nam dominus in hac die hebetauit: mortis stimulum: qa stimulus mortis peccatum est. Ipse autem factus peccator pro nobis affixit peccatum in cruce: & uictor post mortem clauso prodiit tumulo: qui uiuens & patiens & pro nobis moriens noluit descendere de crucis patibulo. Signum huius uictorie quesierat praua generatio dicens. Si filius dei es descende de cruce. Sed christus eis signum dedit prophetie Ione: passionis: mortis: & sepulture. Nobis autem & electis suis leo fortis de tribu Iuda surgens cum resurrectio̅is tropheo dedit signu̅ de celo: dum uitam celeste̅ nobis manifestauit clauso resurgens sepulchro: clauso subintrans cenaculo Scandens celum aspectu patulo: unde super electos plue̅s de spiritu sancto. Et sic multa maiora dedit: q̅ perfida natio petiit. Quod autem maius sit: inimici nostri sunt iudices. Si enim de cruce descendisset uideretur peccato uictus in patie̅tia pene: sed nunc uictor peccati patientissime mortuus fuit: unde nec proprium tumulum habuit: sed alienum singulare & solitarium: ut alienu̅ & non suum ide purgaret peccatum: ubi est ergo mors stimulus tuus &c. Affixus est cum christo in cruce: ubi & hebetatus manet christo resurgente. Sicut enim in adam omnes moriuntur. Ita & in christo omnes uiuificabuntur sue cruci confixi. Noli ergo descendere de cruce: nisi de crucis memoria: non de crucis amicitia non de crucis presentia: si uis resurgere de tue iniquitatis sepulchro: & gloriosus apparere

cum christo. ¶ Debellauit etiam secũdo mortis zabulũ:& auctorẽ ipsius mortis diabolũ ab eo predã auferẽs calcauit:sicut dictũ ẽ supra. Sampson enim noster gaze seras pandit:& asportans portas scandit montis superciliũ. In maxilla mille strauit:& de tribu sua spernit ipse matrimoniũ. ¶ Tertio etiam prostrauit mortis ergastulũ: dũ ipsã mortẽ moriẽdo destruxit. Mors enim & uita duello conflixere mirando:sed dux uite mortuus iesus christus feliciter regnat uiuus. Sicq̧ factũ est ut mors peccatoris ueniens ex dãnationis necessitate sit mortua: & in gloriã sit resurrectionis translata per mortẽ iusti dei hominis uenientẽ ex misericordie uoluntate. Nam secundũ Augustinum duplici nostre morti ĩpendit suã simplã:ut faceret utranq̧ nostram mortem scilicet tam pene q̃ culpe in uita resurrectionis transire:unde sicut dictum est supra:deiecit carcerem infernalem: ut ibi nullus electus amplius includat̃ & cõpleuit illud Osee. Ero mors tua &c. ¶ Quod exponens Gregorius ome.xiiii.ait. Quia in electis meis te funditus perimo. Ero mors tua o mors. Quia uero illis solis sublatis te experte transfigo: ero morsus tuus inferne. ¶ In cuius triũphalis uictorie signum primũ uerbũ quod post resurrectionẽ dixit discipulis suis fuit: pax uobis. ¶ Quarto amputauit mortis obstaculũ:dũ gladiũ flameum atq̧ uersatilem quẽ diuinũ decretũ posuerat ad custodiã ligni uite. Adam primitus succũbente hodie nostro iesu triũphãte amouit. Amota est enim ista custodia:& paradisi ianua reserata: & terra hereditatis nostre per peccatũ perdita. Iure belli nobis captiuis est reddita per christi uictoriam triũphalẽ unde & ad illam sanctos eductos de inferno iam diuina uisione beatos:christus hodie creditur aduenisse:dum eos in paradiso locauit:unde eiectus fuerat prothoplastus transgressor:& deleuit cyrographum secundum apostolum. ¶ Quo iuste eramus a patria exulati:quantum poterit ueniens in maiestate sua qui tantum potuit in nostra infirmitate & pro nostro scelere crucifixus. ¶ Secure ergo erigatur crucis triumphale uexillum:& in quattuor cornibus suis adornetur lapidibus preciosis qui christi uirtutes representent: cum quibus diaboli uicia superauit.

Vt in sinistro cornu sit patientia que deuicit mortis stimulũ & persecutionẽ illatã.

In dextro obedientiam que deiecit mortis zabulũ & eius trãsgressionẽ temerariã.

In profundo radix oĩum hũilitas q̃ deuicit supbie ergastulũ carceralẽ.

In supremo oĩum charitas q̃ ammouit obstaculũ exulare ut iã reuelata facie ĩ christi lumine gloriã domini speculemur.

¶ Est etiã hec dies

Precordialis letitie:quia hec est dies
Transmirationis humane instabilitatis
Subarrationis hũane ĩmortalitatis
Reuocationis hũane uetustatis
Sublimationis humane fragilitatis.

¶ Nã hodie de instabili mundo uocati sumus:dũ per iesum uocamur ad patriã & mundi contemptum:dum ipse suam gloriã ostensurus mandat discipulis suis q̧ eant in galileam: quasi necesse sit ab huius mundi instabilitate transire uolentem spectari gloriam resurgentis. ¶ Sumus etiã secũdo de premio certificari:dũ christus eternitatis nobis aditum deuicta morte reserauit:& pacificauit nos deo patri:unde dixit discipulis:pax uobis. ¶ Sumus tertio in corpore reuocati quia christus resurgens ex mortuis iam non moritur:& qui suscitauit iesum:suscitabit & mortalia corpora nostra:ut iam secure quo abiit per gloriam caput: eo secura spe tẽdat & corpus. ¶ Sumus quarto sublimiter exaltati dũ in christo sumus super angelos exaltati & angelis consociati & coequati. In cuius signũ post resurrectionẽ ut dicitur in Apoc. Non se permittit angelus a Ioanne adorari:& hoc angeli annunciant: q̄a iesus quasi alter Ioseph eterni patris filius uiuit: & dominatur in omni terra regis eterni:& ideo hodie fit transitus de tristibus ad leta. dum ubiq̧ solẽniter cantatur & redditur alleluia. Quod sacerdos inchoat ter repetens altius itonãdo:ut

Primo alte cantetur Alleluia:quia sumus liberati ab angustia pene.

Secundo altius:quia sumus liberati a transgressione culpe.

Tertio altissime:q̄a in xp̄o sumus transformati in deiformitatẽ glorie.

Vnde & in christo iesu natura nostra est super angelicam sublimata:& nostra penalitas in christi resurrectione absorta. In cuius signum quot horis steterat xp̄s mortuus:tot diebus uixit postea sup terram gloriosus anteq̧ celos ascenderet: ubi regnat perenniter gloriosus nostra iniquitas est emundata:ut sicut christus resurrexit per gloriam patris:sic & nos in nouitate uite ambulemus educti de sepulchro peccati. In cuius etiã signũ hodie nouus ignis excutitur de petra:qui accenditur in cera noua. ¶ Est etiam quarto ista dies spiritualis intelligẽtie. Hodie enim reuelatur christi sublimitas latens sub signaculo:dum leo resurgens librum aperuit: & soluit septẽ signacula eius.i.omnẽ clausurã ueteris testamenti. Aperuit etiam singula sue ĩfirmitatis q̃ quasi uidebãt̃ suam claudere gloriam maiestatis. Que quidẽ signacula sunt ista.

Matris desponsatio:quia conceptus & partus uirgineus uelabatur: ut fabricator hominis:fabri filius putaretur.

Secundum corporis infirmitas: qua potentia & uirtus diuinitatis uelabatur: quia plorans & uagiens & ceteris carnis infirmitatibus subiacens uidebatur.

Tertium circuncisionis cauterium: quod erat peccati originalis remedium: uelans christi innocentiam & medicinam: qua tollere uenerat omne peccatum.

Quartum fuga in egyptum a facie herodis regis: quo diuinum dominium uelabatur ut non posset cognosci filius dei: nec uniuersalis dominus omnis creati.

Quintum trina tentatio: qua se permisit a diabolo tentari & portari: cuius suggestioni non acquiescens: sed ipsum rationabiliter & uirtuose confundens: ipsum dimisit dubium sicut primũ & sibi celauit sue diuinitatis archanũ.

Sextum est crucis supplitium & trãsitus mortis: qñ inter latrones pendens totam uelauit gloriã sue beatissime maiestatis.

Septimum sepultura in qua uelata fuit & abscon̄sa tota spes & efficatia sue uite & fructus restaurationis humane.

Hic est liber clausus flebiliter: qui hodie aperitur letanter: dum eius resurrectionis gloria predicatur. Nam post tres dies sicut ipse predixerat propria uirtute resurgens tanta efficatia se ostendit dominũ maiestatis: quod manifeste patet: ꝙ omnia signacula precedentia & operimenta dignitatis sue fuerũt uoluntaria in ipso non necessaria nec conditionis uere: sed dignationis misericordie. Quod secundũ Bernardum in quodam sermone septiformi uisitatione spiritus. xl. dierum numero reserauit ꝑ adaptationem quãdam magis q̃ per proprietatem necessariam. Nam in spiritu timoris fuit prima apparitio angelorum quando factus est terremotus magnus: & angeli apparuerunt prosternentes custodes & confortantes pauidas mulieres ut reseraret signaculũ: quia qui fabri putabatur filius hic fabricator apparuit angelorum. In spiritu pietatis apparuit simoni petro: quem pre ceteris de negatione christi rea conscientia confundebat: ut qui uisus fuerat infirmus & inualidus puer appareat habere potestatem etiam dimittendi peccata. In spiritu cõscientie apparuit discipulis pergentibus in emaus scripturas eis exponens & ostendens quomodo ꝑ originali culpa mundanda oportuit hoc christum pati. In spiritu fortitudinis apparuit discipulis ianuis clausis ostendens manus & latus in signum uictorie & uirtutis: sicut solent clypeoꝝ foramina demonstrari: confortans eos a timore iudeorum qui prius quasi timidus a facie reguli fugerat ĩ egyptũ. Quod sigillũ maxime reserauit apparens ĩ mõte galilee quando dixit. Data est mihi omnis potestas in celo & in terra &c. In spiritu consilii apparuit frustra in piscatione laborantibus dum mittere in dexteram nauigii rete consuluit: ut tentatas animas in sinistra & inabyssata in gurgite uentris hostilis eriperet a uersutia maligna tempestantis. In spiritu intellectus apparuit illis: quando aperuit sensus illorum ut intelligerent scripturas: quoniam pro nostra redimenda morte necesse erat filium dei crucifigi. In spiritu sapientie apparuit die quadragesimo: quando uiderunt filium hominis ascendere ubi erat prius: qui tamen sub lapide iacuerat tumulatus. Et ideo sicut sepultura totum librum clauserat & quasi in baratrum desperatiõis mentes discipulorum incluserat: sic gloriosa ascensio qua ad dexteram patris sedet oĩum credentiũ spem erexit: fidem confirmauit & charitatem accendit: dum aperte cognouerunt omnia christi facta & dicta: sũma sapientia dei plena & sũma charitatis pietate referta: ad nostrum curandum morbũ: & in ipsum transformandũ affectũ. Secundo fuit reuelata resurrectionis ueritas que latebat sub mendatio iudeorum: sicut explicatur infra. Tertio mutata est temporũ uarietas que latebat sub cõputationis modo. Nam usq; ad resurrectionis noctem dies noctem precessit. Ad significandum lapsũ ade qui a die gratie cecidit in noctem culpe. De cetero autem nox precedit diẽ: in signum ꝙ nox nostre culpe ẽ effugata per renouationẽ christi gratie que nobis est in resurrectione monstrata: propter quod cantamus hodie: ꝙ nox sicut dies illuminabitur.

Quarto propalata est hodie dignitas ecclesie latens sub titulo synagoge. Nã hodie repudiata synagoga tanquã altera uaschi superba electa est benedicta hester humilis & noua sponsa ecclesia. Legalia enim nõ erant mortua nec mortifera donec de latere christi dormientis in cruce quasi noua uirgo formata ẽ ecclesia christi sanguine lota. Et ideo in resurrectione christi synagoga euanuit & ecclesia floruit: & omnis legalis cerimonia simul obiit ita ut nullus ad eas ex tunc seruãdas obligatus fuerit: nondũ tamẽ fuerunt mortifera secundũ Augustinũ quousq; fuit doctrina fidei promulgata. Propter quod hodie singularissime in signũ nuptialis copule xp̄i & ecclesie debent solẽniter tã ministri ecclesie q̃ altaria adornari: quia datum est christi spõse: ut operiat se byssino splendenti & cãdido. Nec est enim illa noua nupta sponsa agni ostensa Ioanni in spiritu quando uidit hierusalem sanctam nouam descendentem de celo &c. Hec dicta sunt pro reuerentia misse sabbati sancti. In qua singulariter christi resurgentis mysterium explicatur. In qua mystice de nocte facimus meridiem: ut ostendatur ꝙ tota cecitas nostre noctis ꝑ gloriam resurgentis est in lumine sue diuinitatis cõ-

uersa. Quia uero in dominice resurrectionis glo
ria innituntur nostre fidei fundamenta sicut dicit
apostolus. Si christus non surrexit inanis est pre
dicatio nostra: quia dolores passionis ipsum in in-
firmitate totaliter defecisse pretenderent: nisi resur
rectiōis gl'ia statim post modicū seq̄ret'. Iō dīna ē
nobis miseratiōe īdultū ne bn̄dicti iesu resurrectio
remāeret occl'ta: & ne usq; i finem sicut ceterorum
dilationē acciperet: & tam diu caro mortua iaceret:
q plene ipsū mortuū fuisse constaret. Vtrūq; enim
fidei nostre necessariū fuerat: quibus etiam iudeorū
nequitiam uel in uita deseruit: dum & mortuū ipsū
fore testant': & in sepulchro conclusū & uana con-
sultatione īpieratis sue custodum sepulchri uendi-
cam attestationē corrupit iusto resurgentis iuditio
perdentes pecuniam: & retinentes perfidiam ne cō
uertantur a suis sceleribus & eius pietate sanentur.
Et quia dulce est cogitare gaudium resurrectionis
dominice: ideo hunc articulum aliquantulum di-
scendamus. Sane resurrectionis hora in euange
lica non expresse declarari uidetur historia: propter
quod doctores hic uarie opinantur. Quidā enim
dicunt q resurrexit in aurora diei dominice. Reliq
uero q in media nocte. Pro quibus multum facit
quod antiquorum habet traditio: q apostoli i ui-
giliis sancti pasce christianum populum usque
ad noctis medium retinentes: & illa hora resurre-
ctionis domini laudes cū populo iubilantes post
populum ad propria dimittebant. Cui etiā cōcor-
dat figura sampsonis: qui usq; ad medium noctis
dormiens: tunc surgens a sōno portas gaze ad sup
cilium montis duxit & tulit. Quod & uerus Sā-
pson de inferno exiens cum comitiua sanctorum
uere compleuit & portas mortis & seras sua potē-
tia eminenti absorbuit: quia ex tunc nullum electo
rum suorum expurgatū a sorde peccati mortis au-
ctor a uisione diuine glorie impedire preualuit.
Multum autem totum officium ecclesiasticum in
resurrectionis missa que cantatur in sabbato sancto
uidetur huic opinioni annuere: quia missa illa que
nunc cantatur in meridie: antiquitus cantabatur in
nocte media resurrectionis dominice. Sed nūc ab
breuiantes mestitie tempus: & occurrentes gau-
dio resurgentis: spiritu sancto dictante comple-
mus corporali aspectu illud quod de illa sacratissi
ma nocte fuerat ante predictum. Nox sicut dies il
luminabitur: & nox illuminatio mea ī delitiis me
is. Vnde & in benedictione cerei sepe huius sacre
noctis comendatur mysterium: cum pluries itera-
tur: hec nox est. In collecta autem dicitur: q deus
qui hanc noctem sacratissimam gloria resurrectio-
nis dominice illustras. Figura etiam litteralis pa
sce iudeorum scilicet liberationis & exitus de egy-
pto: huic uidetur conuenire sententie: quia media
nocte educti sunt de egypto. Media nocte inquit
dominus moysi. Ingrediar egyptum &c. Propt̄
quod nullus euangelistarum uidetur loqui nisi de
hora qua mulieres deuote que ueniebant cum aro
matibus ad monumentum uenerunt. Qua etiam
hora & uidetur fuisse factum quod narrat matheus
cum dicit q uespere sabbati idest nocte sabbati que
lucescit in prima sabbati idest que tenebras suas fi-
nit in aurora dominice diei: uenit maria magdalene
& altera maria uidere sepulchrum: & ecce terremo-
tus factus est magnus: angelus enim domini de-
scendit de celo & accedens reuoluit lapidem. An
gelus enim iste non aperuit sepulchrum domino
resurgenti: sed uirtutem resurrectionis domini mu
lieribus sacris ostendit uacuitate sepulchri. Ipse.n.
qui moriturus pro nobis clauso exiuit utero uirgi-
nis: sigillato exiuit sepulchro: perenniter regnatu-
rus in gloria immortalitatis. Quod uero in au-
rora surrexit: satis expsse ostendit Augustinus .iiii.
de trinitate. Pro hac opinione etiam facit mul-
tum: q sancta ecclesia laudes cātat in aurora in glo
riam resurrectionis dominice. Quicqd autem sit
de resurrectionis hora nihil depent ueritatis resur-
rectionis iesu: cum utraq; hora diuersis modis con
grua format mysteria. Vt autem aliquid breuiter ui
deas de ueritate concordie sacer textus circa uisita-
tionem sepulchri & apparitiones domini noueris
q ille sancte mulieres: & specialit' deuotissima mag
dalena tantum habebat cor plenum memoria cru
delis spectaculi mortis iesu & imaginatione corpo
ris mortui: quod simul cum aliis in sepulchro recō
derant q nihil uidebantur attendere nec sperare ni
si corpus mortuum cum deuotione posse ungere
& tractare. Et quia sciebant duram contra christum
iudeorum malitiam ebulire: uidentes reuolutum la
pidem & angelum christi nunciantem resurrectio
nem iam factā: non credentes uerbis angeli: sed so
lū dolore pcusse perditiōis corporis quod sublatū
credebant: uenerunt ad apostolos maxime magda
lena. Non est enī inconueniens q cicius cucurrerit
que feruentiori agitabatur amore. Item discipuli q
plus ceteris amauerūt: citius cucurrerūt .s. petrus &
Ioannes. Quorum satis cursus actus est mysticus:
qui & ipsi discipuli furto credentes corpus sublatū
tam merore: q pauore pstracti ad semetipsos abie
runt relinquentes sepulchrum: idest sibi prouiden
tes propter metum iudeorum. Tunc ergo sicut lu
cas narrat ille mulieres simul monumentum intrā
tes: uiderunt angelos stantes: qui eis dixerunt.
Quid queritis uiuentem cum mortuis? Quo au-
dito cetere dimittentes sepulchrum & forsitan in
illo horto aliquantulum longe facte: sicut Ioan-
nes dicit. Maria magdalena stabat ad monumētū
foris plorās. Tota.n. ardēs āore iesu & nihil de ipo

in hac uita conspiciens nec sciens ubi quereret eũ: in dolore cordis sui fluebat lachrymis circa sepulchrum ubi certa erat preciosum corpus domini iacuisse. Et quia amor impatiens quiescere non sinit: & semp de nouo sperat inuenire quod querit. Ideo de nouo inclinauit se in monumento iterato querẽs dilectũ: tũc que duos angelos sedere uidit unum ad caput & alium ad pedes: ubi corpus iesu fuerat: sicut Ioannes scribit. Qui dicunt ei. Mulier quid ploras? Quibus illa respondit: quia tulerunt dominũ meũ & nescio ubi posuerũt eũ. De quorũ expositione uerborũ & istius sacre magdalene plures sancti sacras & longas omelias describunt: quas breuitatis causa dimitto. Potest etiam forsitan esse: ꝙ primo maria magdalena propius inclinata circa locũ illum sepulchri ubi corpus iacuerat: & aliis aliquantulum longe stantibus intra sepulchri clausura sola uidit sedentes angelos: & eorũ locutiones accepit. Qui quidẽ angeli stantes sentientes aduenire iesum dominum suum in hortum assurgunt & aliis mariis ipsos uidẽtibus tunc dicũt quod solus lucas refert. Quid queritis uiuẽtẽ cũ mortuis? Conuersa autem maria retrorsũ forte propter assurgentiam angelorum quos deuote conspexit assurgere: nesciens tamen querere uidit dominum non recognoscens ipsum: sed ipsum existimans hortolanum: uerũtamẽ quia ipse in corde suo & electorũ excolebat uirtutum plantaria. Qui dixit ei. Mulier qd ploras? quẽ queris? Illa audiens relatiuũ quem: qui sibi sui cordis referebat amatum. Respondit. Si tu sustulisti eũ dicito mihi: ubi posuisti & ego eum tollã. O amor sic congrua relatione respondens. Quomodo credis magdalena ꝙ hortolanus ille intelligat tuum eũ: cum de nullo adhuc fuerit a te mentio facta cum illo. Sed sicut tu intellexisti suũ quem: ita & ille intellexit: tuũ eũ. Et sibi respondisti. Vere enim ipse solus potuit tollere quẽ tu queris: & ipsum tulit a morte: & in gloriam claritatis euexit: & ipse solus tibi narrare sufficit ubi ipsũ posuit. Attende autẽ quanti uigoris amor in huius mulieris corde flagrabat: licet enim spiritus sanctus in corde eius & ore sic uerba formaret ut operi xp̄i conuenirent: tamen litteraliter ipsa adhuc de resurrectione non sperans credidit istũ hortolanũ horrore cadaueris ipsum forte in aliquo loco uili asportasse de horto. Nec obstat ꝙ ipsa scire potuit ꝙ monumentũ fuit Ioseph & forsitan hortus: & ideo nõ debuit estimare ꝙ predicta causa inde fuisset christus eiectus: quia forte hoc nesciuit uel si sciuit: nõ est inconueniens ꝙ sic dolor impatiens de hoc ꝙ non reperiebat amatũ sibi illa sola ingereret q̄ augmentarent dolorẽ: & alia multa absconderet q̄ portarent: ꝙ ipsa arterat humanirer estimare: propter quod & ipsa arbitrans in aliquo uili loco corpus contumeliose reiectum amore feruens corpus tã magnũ: & centũ libris aromatũ inuolutũ: sola asportare in suis brachiis presumebat: cum dicit. Dicito mihi. O maria fortiter insta: quia iste eum tulit: & iste tibi indicabit: non ut tollas: sed ut gaudeas in amplexu. Tũc dicit ei iesus maria. Que solitam dilecti uocem recognoscens ipsum amore ebrio adorans dulciter uoluit uel saltẽ pedibus amplexari. Qui eam uolens eleuare sublimius non premisit dicens. Noli me tangere: Nondũ enim ascendi ad patrẽ meũ. Vbi nota: ꝙ ut eam quasi de infidelitate argueret: uel forsitan ut eã humiliaret ne nimis presumeret: quia prima omnium ipsũ resurrexisse cernebat: tactũ distulit sibi concedere donec secunda uice sibi cũ aliis appareret. Quanto autem tunc repleta fuerit gaudio que uiuentem uidit: quẽ mortuum sublatũ credebat: quantoq; priuilegio fuerit a christo dotata: que prima omniũ dominũ uidit in uita gloriosa: & ceteris resurrectionẽ nunciauit domini apostolorum apostola constituta: quis enarrare sufficiat? Recepta ergo consolatione dilecti celeriter cucurrit ad socias eis annuncians uiuere saluatorem. Cũq; simul ad apostolos currerent: occurrit eis iesus dicens. Auete. Et simul cum eis sicut desiderauerat tenuit pedes eius: peruenientes autẽ ad apostolos & annunciantes eis quod saluator ipsos fuerat: qui petrum pie & misericorditer ex nomine inuitabat: licet nõ plene nec ipse petrus: nec alii mulierum testimonio fidem darent: tamen aliquod recipiẽntes respiraculum fidei: & aliquam stillã gaudii ceperunt uerborum iesu que dixerat aliqualiter memorari licet & dispensatiue permitterentur a uise mortis iesu angustia detineri. Tunq; probabiliter creditur ꝙ petrus tali nũcio excitatus iterum in feruore cordis solus perrexit uidere sepulchrum. Et tunc modo quo saluatori placuit sibi benignus apparuit: & ipsum benigne cõfortans & ad spem uenie: & ad suum amorẽ inflãmans letificauit primo omnium uirorũ in euangelio positorũ de sua uita beata. Scribit etiam apostolus. i. Corin. xv. ꝙ uisus est iacobo minori. qui frater domini appellatur & ei simillimus fuisse refertur. Qui etiam pro sanctitate uite sue episcopus hierosolimis ordinatus primus in medio apostolorũ post receptionem spiritus sancti missã creditur celebrasse. Attende aũt quante sanctitatis & circũspectionis & honestatis fuerit: qui multis annorum spaciis in medio iudeorũ dura ceruice christũ persequẽtium cũ ipsorum reuerentia remansit illesus: cui soli pro sua reuerentia concedebatur ingredi sancta sanctorũ. Mitissimus enim fuit qui sic discrete sciuit eorum furiã supportare. De isto refert Hieronymus ꝙ dolore mortis iesu sautius se nunquam comedere uouerat: nisi xp̄m uideret resurrexisse a mortuis: huic erat: nisi xp̄m uideret resurrexisse a mortuis: huic ergo appuit dñs & dixit ei: & his qui cũ eo erant. Ponite mensam: deinde panem accipiens dedit ei dicens. Comede dilecte frater: quia filius hominis surrexit a dormientibus. Scribitur etiam in

euãgelio nichodemi ꝙ Ioseph qui christum sepelierat captus fuerat propter hoc a iudeis & reclusus in quodam cubiculo diligenter sigillato: post sabbatum eum interficere ordinabant. Apparuit ergo ei iesus flēti:ꝗ faciē eius extersit & osculū dedit & īde saluis sigillis ī domo ꝓpa collocauit. Postmodū discipulis duobus ambulantibus in emaus iūctus est iesus in specie peregrini. Illisq; cognoscentibus dominum in fractione panis: & reuertentibus in hierusalem cum inuenissent cōgregatos.xi.letantes de apparitione simonis petri: & ipsi narrassent que gesta erant in uia:& quomodo cognouerunt eum in fractione panū. Post hec iterum thoma absente ianuis clausis stetit iesus ī medio & dixit eis. Pax uobis:sicut lucas refert & Ioānes. Et post dies octo iterum stetit iesus ī medio eorum pñte thoma:& palmandas sibi prebuit uulneꝝ cicatrices. Post hoc.xi.discipuli abierunt in galileam: & in monte thabor ut creditur:ubi cōstituerat illis iesus ubi & illa solēnis apparitio:de qua & ante mortē & post resurrectionē:tam per se ꝗ per angelos promiserat:facta fuit:ubi singulariter eum adorasse dicūtur:licet enim nō sit dubitādū ꝙ quādocūq; eis apparebat:eū cū multa reuerētia adorabant. Hic tamen singulariter scribitur: ut per hoc istius apparitionis excellentia demonstretur. Visū etiam ipsū narrat Apostolus.i.Corin.xv.plus ꝗꝗngentis fratribus simul. Quod ubi factum fuerit & quomodo non refertur. Discipulis autē adhuc existentibus in galilea :iuit quadam die simon petrus & filii zebedei:& thomas ꝗ dicitur didymus:& alii ex discipulis eius duo & nathanael septem.s. discipuli piscari ad mare tyberiadis:& tunc eis iterū apparuit stans in littore comedit cū eis: & petro de suo amore examinato sibi oues pascendas cōmisit. Habes ergo preter apparitiones diei ascensiōis xii.hic descriptas:quarum octo solum in euangelio continentur:& due in die ascensionis:& sic sūt decem in euangelio. Due in epistola beati pauli: una ioseph in euangelio nichodemi. Credēdū ē autem ꝙ dilectus ille iesus infra illum quadrigenarium sacratissimorum dierū numeꝝ qui inter resurrectionē & ascensionē defluxit pluries ꝗ scriptū sit discipulis suis apparuit:licet non sine spiritus sancti ministerio ꝯsit scriptū quod scriptum est & qđ omissum ē occultatū. Dicit tamē Augustinus. Nō oīa scripta sunt que dominus cum ipsis discipulis fecit postꝗ surrexit a mortuis. Crebra autem eius erat cum ipis conuersatio:loquitur autem de tempore suprascripto. Quia uero de sacre matris sue cōsolatione aliqua post resurrectionē nihil euangelica narrat historia:non inde credendum ē ꝙ iesus fauus consolationis & gratie:qui omnes alios tantum studuit consolari:oblitus sit solacium excessiuum illi impendere:quam solā nouerat sue mortis in plenitudine amaritudines degustasse. Sed qa cura erat spiritui sancto per euangelicas illas apparitiones describere que carnalibus hominibus de christi resurrectione possent fide dignum testimoniū perhibere:& maternus effectus in eorum oculis minueret uirtutem:ideo nullam posuit apparitionem ex testimonio matris:nihilominus in rei ueritate in omni natura creata post ipsum iesum non ē tantum testimonium ueritatis: quantum in līgua materna. Nec cui tantum credere debeat mens deuota. Sed in hoc imperfectioni carnalium est consultum quorū cecitas ex inserta malitia:omnia dei dona & facta tantum nouit minuere & cauillatiōe. sue mentis ad inficiendam ueritatē semper ītra sui cordis cauernosa uolūtate lutamina: & ea que purā ueritatē astruunt:nec uult nec potest ex seipsa recipere:sed solo spiritus sancti lumine illustrata ipsa pōt credere & amare. Aliud est spiritus sācti motiuum:quo nihil post resurrectionē de matre:& ante per pauca euangelii uerba inseruit:quia illa matris & filii familiaria colloqa & amoris signa sublimia tantum debuerunt humanā capacitatem excedere ꝙ elegit ipsam plus sacro silentio honorare. Quantū.n.personalis unio & materna dignitas excedunt statum creature cōmunis:tantū mutue confederationis inditia:que inter illos duos sūmos dilectos & diligentes.s.matrem & filium in mutuis respectibus fuerunt : mentem superant omnis nostre apprehensionis infirme. Posuit tamen fundamenta ex quibus mens apta maiora concludit ꝗ possit littera uel lingua narrare:ut puta ꝙ modum sue conceptionis altissime angelo nunciante:& spiritu sancto superueniente describit:& eam ut dolorosam matrem unigeniti dei:& in dolore morientis pro nobis iuxta crucis stipitem collocauit. Quod si uerum est: imo quia uerum est illud apostoli. Si socii passionū estis: simul & resurrectionis eritis. Mensura tu postea quātum ipsa uirgo fuit resurrectioni filii sociata: unde non dubium ꝙ eā primo letificauit sue resurrectionis gloriose notitia. Quod etiā sancta ecclesia uidetur innuere:que ipsa die stationem facit rome ad sanctam mariam maiorem. Si enim uelis arguere ꝙ sibi nō apparuit:ꝓmo quia euangeliste nō dicunt:concludes impie:ꝙ ipsum nunꝗ uidit in resurrectionis letitia:quia sicut nec primo. Sic nec ultimo nec medio referunt iesum cōspectui apparuisse materno. Attende autē ꝙ si quis contentiose uel forsitan deuote uult textui deferre euangelii & dicere ꝙ corporali aspectui primo apparuit peccatrici:possit sic merito utriq; sensui tua cōuenire deuotio:ut distinguamus duplicis uisionis modum

Vnum corporalis aspectus

Alium mentalis intuitus.

Primus est debilis & infirmus: & sepe multe deceptioni & uanitati subiectus. Secundus est stabilis certus & clarus:qui de leui non nisi purgatis mēti

ribus exhibetur. Esto igitur ꝙ primum aspectū pro quodam speciali priuilegio bonus iesus peccatoribus uoluerit impartiri: non mihi dubium adminus: ꝙ certissimo mentis intuitu christi resurrectionem uidit: & certitudinaliter cognouit: firmiẽ tenuit: & iocundissimis amplexibus costrinxit. Nunc autem aspectui q̄ parum comparatiue afferat extrinsecus intuitus oculoꝝ: de facili non credit carnalis mens tota immersa sensibus suis. Sed mens eleuata deuota & talibus assueta: & clare intelligit & experimento cognoscit. Huic āt sententie suffragrare uidetur: quod expresse dicit Ambrosius loquens de apparitione facta magdalene: qui.d. nondum discipulis apparuerat: nec ipsi genitrici. Cui etiam non modicū affert suffragium quedam prolixe contēplationis deuotio uirginis matris de filio resurgente: quam quidam sanctus intexuit ꝓlixo sermone quem & abbreuiando intersero: dicit enim ꝙ mens uirginea tota uulnerū filii cauernis inclusa: & intra ipsius sepulchri angustias cōsepulta: uicē ut sic loqui liceat anime boni iesu supplebat in sentimento dolorum passibilis carnis. Cūq; ipsa per spiritum sanctum illuminata resurrectionis horam sentiret instare: aduenientem animam filii: ut in propria gloria assumeret corpus suum sic deuote allocuta est dicens. Quid tu dilecte fili aduenisti facturus. Si uis me tecū absorbere in gloria reddendo depositū quod sola custodio. Si āt in passibili carne uiuente me tuo uis dolore ꝓuare: & has tui corporis scissuras in quibus sola uiuo: tua uis medicina sanare nisi cum pacto nō annuo. Nunq̄ enim tu filii dilecte in ista carne passibili tuo uoluisti priuari dolore. Et nunc quare me uis facere tue conformitatis exortem? An hoc ego a te merui que tibi cōmortua & concrucifixa a me euulsa: tota in tuos saltaui dolores? Aut me ergo ĩ tuā assume gloriam: Aut sicut iam dixi: mihi dimitte tui doloris āgustiā. Cui bēgnissimus filius sue deuota cōsolatione respondit. Mr̄ mea dulcissima non potest pusillus istorum filiorū tuoꝝ grex tua nūc societate priuari: omnes enim deficient nisi tue fidei fulcimēto firmentur: & nimis durum esset eos simul me pastore & patre: & te matre & magistra priuare. Multus est mihi per eos populus acquirēdus qui de uiscerum tuorum charitate procedet. Patienter ergo fer dulcissima mater ꝙ te ad tēpus cum eis relinquam: & meum corpus in gloriam maiestatis assumā. Cui deuota mater ait. Hoc est quod attente considero: quia ĩ tua sacratissima cruce moriens in dolore mihi recōmendasti Ioannē. In quo & tu omnes includēs: omnes electos ĩ meis uisceribus iclusisti. Quomodo ergo eorū apud te operiam multitudinē peccatorū si mihi tue carnis abstuleris palliū? Quomodo ergo lauabo eoꝝ deformes facies si mihi sanguinis tui abstuleris lauachrū? Quomodo etiam eos tuorū uulnerū crucifixioni configam: si ipsorum uulnerum non apparuit signū? Quomodo etiam eos in tua morte sepeliam: si eiusdem mortis tue mihi abstuleris gustū? Istis fili mi dilecte ꝓuideas: & mihi tue passionis instrumēta: clauos: spinas: crucem & lanceam cū tuis doloribus derelinquas: quia sine his ĩ mea passibili non uiuo carne. Scis.n. fili dulcissime ꝙ nunq̄ tue uoluntati uel modicū restiti: & ideo si cōpleas desiderium meum: reddo tibi carnis substantiam: quā de uirginitate mea concepi. At dulcissimus iesus totus flagrans amore materno ĩ auditu sic dolorose querele ac amorose. Mater ait dulcissima uideo ꝙ mea glorificatio per omnia tibi placet: tibi mee mortis & acerbi doloris reliquo thesaurum: instrumenta passionis tue menti infigo: clauos comede qui manus meas & pedes crudeli dente roderunt: spinas glutias: quas humor mei cerebri in meo humectauit dolore: lanceam intra tui cordis archanum includas: que meum cor aperiens intra mea penetralia est sacrata: crucem amplexaris: & in ipsa requiescas: que meo inebriata sāguine omnibus mee passionis filiis tota dulcessit. Nec credas mater dulcissima: ꝙ mee passionis thesaurum quem tecum.xxxiii. annorum curiculo cōgregaui & cōsumaui: uelim de mea memoria tollere quantūcunq; beatus resurrectione. In ipsa mei corporis gloria apparebit figura uictorie: & aperta relinquam uulnera quantūcunq; sanata per q̄ dulcissima mater mea ad cordis mei dulcissimum thalamū & patulum habebis introitum ut ad me intrans: & ad filios exiens non possis offere quod uelis & tuis tribuere filiis: & ipsos pro tua uolūtate recondere & introducere intra mei intima cordis. Exurge ergo gloria mea: quia cōsumata est resurrectio mea. Tunc mater tota transformata in gloriā resurgentis filii ipsum dulcissime se alloquentē audiuit. Resurrexi & adhuc tecum sum alleluia: posuisti sup me manū tuā: mirabilis facta est sciētia tua alleluia ut habetur in introitu. Et primo honori de hoc mille milies alleluia. In quo filius introducitur subito in gloria maiestatis menti matris apparens: ipsam āplexans & osculans & ipsam totam in gloriam resurrectionis sue transformans: ingerit sibi sue resurrectionis presentiam: & indiuisibilem sue societatis copulam: cū dicit. Resurrexi &c. Et de tāta cōpassione & lamētatione sue mortis regratians dicit. Posuisti super te manū tuā. Manus enim hic cōparationem uirginei cordis significat: que tota fuit super filiu morte effusa. Et quia in tantis doloribus nihil perdidit de fidei claritate: & in omnibus se habuit sicut diuine sapientie splendor exigit ideo illam excessiue cōmendans dicit. Mirabilis facta ē scientia tua. Et ideo ambo simul dulcissima mater mea iubilemus iocundissimū alleluia. Hunc usq; pōt uidere ꝙ in contēplatione & uirginis matris & filii pro die resurrectionis sanctus iste deuotos suos ostendit uolatus. Ex quo satis pōt patere ꝙ qcquid sit de corporali aspectu: nullum dubium illi fuit de mentali intuitu: propter quod certissima ad sepulchrum non uenit: quod uacuum fore sci-

uit. Et licet ipsa eēt multiplici doloris collisione qſ sata: tamē etiam reptando ad monumentum uenisset: pre dulcore corporis filii amplexandi si posset nisi sibi certissime de resurrectiōe constaret. Attēde autem ꝙ disputatio superius facta loquitur de cordiali affectu: & uerissimā quantum ad intentionem spiritus sancti in mentem sanctorum dat cōtēplandi materiam. Cum enim inuisibilia dei non nisi mō nr̄o possumus apphēdere: licet nobis ad nr̄um adiutoriū scd̄m nr̄m mōm conueniētia signa conformare: imo ipse spūs scūs format: ut nostri corporis torporem attendat. Sicut enim dicit dionysius nō est possibile superlucere nobis diuinum radium: nisi sacris uelaminibus circūuelatū. Et ideo sicut sacra scriptura introducit deum habētem manus & os: aures & oculos: & alia corporis mēbra: & nunc oculos dicitur claudere: nunc aperire: nunc obsurdescer: nunc audire: nunc loqui: nūc tacere: nunc faciem hilarem pretendere: nunc turbatam. Ex quibus omnibus manuducitur nostra infirmitas: ad intelligendum ꝙ sua in se imutabilis prouidentia per suos effectus in nobis uarias dispositiones prouidet ut oportet. Sic & per ista q̄ sancti in suis contēplationibus scribunt: & mente concipiunt eorum gustui datur participium: & eorum intellectūi datur speculum illorum ineffabilium luminum: & amorosorum gustuum que mēs materna in diuersis actibus a filio suo: & a tota trinitate recepit. Sed indeuota mens ignorans cōmotiones cordium & influxus spiritualis amoris & assueta paganitas manducare se necias .i. isipida sophismata in sua deuotione & cordis ariditate sepe talia deridet. Circa apparitiones autem sensibiles resurgentis iesu attente nos notare conuenit: quomodo ipse piuſ dominus eandem humilitatē benignitatem & charitatem se retinere mōstrauit post sue carn s gloriam: que in sua peregrinatione nobis imitenda ostenderat. Quante enim pietatis fuit: & consolationis ad peccatores deuotos: ꝙ primo apparere uoluit magdalene. Et ut huius pietatis exprimeretur affectio. Marcus in ipsa magdalena flagitium preterite offensionis cōmemorat cum dicit. Surgens iesus mane prima sabbati: primo apparuit marie magdalene: de qua eiecerat septem demonia: quasi dicat. Vide quia qui propter peccatores mortuus est: peccatoribus sue resurrectionis gloriā conquisiuit. Vnde & huic principali peccatrici primo apparuit. Simul & nota ꝙ amatus iesus amāti peccatrici uitā rependit. Quia enī plus oibus amauit & sollicitius q̄siuit: & ad monumētū cū lachrymis perseuerauit. Prima omniū uidit gloriā resurgentis: ubi & simul attēde: ꝙ qr resurrectio ad uitā beatā est status omnino superans cognitionem pegrinātis nature. Ideo licet xp̄s passus fuerit in oculis omniū: per hoc ostendēs nostre conditionē nature: & quid nostre malitie debebatur: nō tn̄ resurgere debuit i oculis peccatoꝝ. partim ne diuina pandant indignis: ptim etiā quia resurrectio gloriosa non est status nostre cōditioni cōueniēs: parti ēt ut seruaret ordo hierarchicus: quo tā sublimia conueniēti ordine solis electis manifestarent amicis. Et hoc primo mediantibus angelis: quoꝝ ē nobis reuelare diuina: ut sic p eos manuducti & eleuati tandē mereamur imediate uidere iesum familiariter apparentē. Et ideo btūs petrus dicit i act. loquēs de resurrectiōe. Dedit eū manifestum fieri non omni populo: sed testibus ꝑordinatis a deo nobis q manducauimus & bibimus cū illo postq̄ resurrexit a mortuis. Et attende ꝙ in his contēptibiles mūdi elegit: qd̄ & cōueniēs fuit: qr enī in creatione rōnalem naturam in alta nobilitatis sublimitate cō diderat: & nobiliores i ea sicut lucifer & adā bonitati creatoris illuserāt de sua alta supbientes natura. Ideo nunc reformator nature & glorie assūptus hō iesus nobilibus & sapiētibus & de se presūmētibus digna punitione illusit. dū ipsis eiectis pauperes simplices & despectos elegit discipulos ad sue redēptionis cognoscendū mysterium: & nūc etiam ad nunciandū sue resurrectionis gloriā ipsismet dilectis discipulis magdalenā quondā peccatricē elegit. Conueniēs .n. hic ordo fuit reformatiōis hūane: ut mlier peccatrix primp recognosceret & nūciaret gloriā resurgētis: q̄ trāsgressionis foueā prima fouit. Vnde & int homines etiā ipsi petro piscatori: & qui eū ter i passione negauerat primo apparuisse refert. Nec tibi uideat petrus ceteris discipulis fuisse debilior: qui eū nō negasse legūt: qr i amore impares petro saluatorē ductum ꝓ nobis ad uictimā citius reliquerunt: & maiori timore pterriti non secuti sunt eū in atriū principis sacerdotū: ubi posset de xp̄i examinari notitia. Vnde fortior ille miles est q uulneratur in prelio q̄ qui timore nec belli campū intrauit. Hoc dixi qr sepe electoꝝ casus etiā in eis maiorum sūt signa uirtutum quātūcūq; dum durāt sepe sūt pessimi q etiā eterna dānatiōe submergerēt: nisi sup manū caderent saluatoris: q eos sua grata pietate ipsis facit cooperari in bonū. Propter qd̄ de electo canit dauid ps. xxxvi. Cum ceciderit non collidetur: qr dn̄s supponit manū suā &c. Impius autē cum cad t non addiciet ut resurgat. Circa autem illam apparitionem qua dilectus iesus i specie peregrini discipulis in uia tertius iunctus est comes. Attende quante dignationis fuit: ꝙ sic in specie peregrini itinerans cum ipsis uadit: loquitur: confortat: arguit: inflāmat: & scripturas exponit. Nonne tibi uidetur bonus iesus ad primordia sue humilitatis redisse? Attende ergo anima mea misera: & in nullo tuo statu humilitatis tibi pebite uirtutē relinque: quia dei filius iesus: cuius humilitas ē sola dignatio pietatis illius noluit actū omittere propter gloriam resurrectionis assūpte. Diligēter nota mutua diligentis christi & discipulorum colloquia: quia i ipsis magna deuotionis materia ē absconsa. Vere enim ille solus est peregrinus in hierusalem: non i illa que sursum est: sed in illa in qua pax carnalis

conquiritur: & homicidii scelere iesus xpus occidit de quorum conuersationis contagio: benedictus iesus nihil cognouit per opus in sua carne passibili. Vide autem quomodo confūdit illorū superbiam: quia semen diuini uerbi spargere nolunt nisi personis sublimibus & multitudini populorum. Istis enim non de apostolorum numero quos maiores efficerat: & solis duobus tā copiosum sermonem labia illa sancta distillauerunt dulciter īcipiēdo a moyse: & in omnibus ꝓphetis & scripturis mysteria sue passionis & gloriose resurrectionis aperiēs. Attēde autē quomodo eorū oculi tenebantur ne eum agnoscerent: quod sicut Crisostomus dicit forsitā opere fiebat sathane: qui exigente uacillatione fidei ipsorum: permittebat iuste eos a resurrectionis cognitione tardare. De specie autē peregrina & similibus infradicetur. Sed nota cū appropinquat hospitio: qr iesus longius ire se finxit. Nihil quidem illa inoffuscabilis ueritas duplicitatem fecit: sed in tali modo illorum charitatem accendit: que si nō exarsisset in maiorem coactionem pretendentis recessum forsitan fuissent indigni: ꝙ ad illorum declinasset hospitium. Etiam talem foris se exibuit: qualis apud eos in eorum conceptibus fuit. Ipsum enim adhuc peregrinū estimabāt a uita: & ideo ire sese longius finxit: qr uere longe & supra id qđ credebant eos eleuare disposuit: dū eos ad credendā gloriā illius de cuius morte tristabant͛ euexit. Vbi sicut dicit augustinus: nota ꝙ hoc non ad mendacium pertinet. Non enim omne quod fingimus mendaciū est: sed quando illud fingimus quod nihil significat tūc ē mēdaciū. Cū aūt fictio nr̄a īfert͛ ad aliquā significationē: nō ē mēdaciū sed aliq̄ figura ueritatis. Alioqui omnia q̄ a sapiētibus & sanctis uiris uel etiam ab ip̄o domino figuratiue dicta sunt mendatia putabuntur: qr secundū iusitatū itellectum non consistit ueritas in talibus dictis. Sicut autem dicta: ita finguntur & facta sine mendacio ad aliquā rē significandā: hec augustinus. Discipuli autem recepto domino in sue carnis hospitio ipsū i fractione panis agnoscunt. Procul aūt abiiciatur illud fabulosum figmentū: quo dicitur ꝙ christus sic panem consuerat frangere manibus curiose. Sicut ceteri cū cultello scindunt: & ideo dicantur tali signo discipuli dominū cognouisse. Non enī est credendū ꝙ sapiens iesus in omnibus actibus suis talem modū panē scindendi accepit qui nulla leuitate uel curiositate: sed sola necessitate uel utilitate operationes miraculosas effecit. Et iste modus dicendi multū diminuit de istorū discipulorū in hac uisione solatio. Tunc enim magis uidentur signū cognouisse q̄ dominū. Nec illius benedicte faciei contuitu: sed i solo panis signo sui gaudii materiam receperūt: ꝓpter quod sicut narrat Gregorius magis ex merito receptiōis dn̄i ad hospiciū & ministrandi sibi tanq̄ peregrino cibū necessariū aptum est illoꝝ oculoꝝ impedimētū: ut qui in auditu uerboꝝ non cognouerūt ipsum. In cōplemēto opeꝝ intuerēt͛ dilcm̄. Vt ꝑ hoc significaret͛ ꝙ auditores legis nō iusti sūt apud dn̄m: sed factores legis iustificabūtur. Sicut etiam dicit Theophylus. ꝑ hoc īnuitur ꝙ sumētibus sacrū panem corporis dn̄i digne. aperiuntur eoꝝ oculi ut eū agnoscant. Quod non de corporalibus quos etiā isti discipuli aptos habebant in uia: sed de mentalibus intelligēdū quibus sp̄uale pcipitur lumen: licet nō sit inconueniens: ꝙ uel ex ꝑte xp̄i sapialiter disponentis ꝓut infra dicetur: uel ex ꝑte hostis eoꝝ corporali aspectui ꝓberetur obstaculum. Quod in recepto beneficio xp̄s amouit: & tunc arbitror subito & in pūcto ipsos uidisse dilecti iesu faciē usitatā: & statim post ipsum euanuisse ab eorum aspectu. Quod si quis uelit extendere ꝙ sic curiose panē fregit hēat sibi. Moraliter autem i hac benedicta apparitione instruimur ꝙ nos qui dubium iter facimus: debemus huius peregrini desiderare cōsortium. Nos autem peregrini uere a terrestri paradiso unde exulauimus per peccatū: ad celestē paradisū uocati sumus. Et ideo ꝓpter insidiantes latrunculos benedictū iesū qui de celo uenit: certū ductorē habemus: si tn̄ ipsum nobiscū manere cogamus: pp quod discipuloꝝ peregrinatio cū iesu hic ponitur nobis in exemplū & de hierl'm in emaus. i. de terrestri in celestē: qa emaus mr̄ festina interpretatur significans illam requiē ad quā festinare debemus. In hac autē pegrinatione quattuor sunt gradus.

Inchoatur euim in feruore celestium desideriorum
Proficit in merore orationum & salubriū eloquiorum.
Progreditur in uigore operū uirtuosoꝝ
Cōsumatur in dulcore gustuum diuiorum. In hoc gradu est in itroitu paradisi & ista desiderata sūt, i ꝓcessu huius pegrinationis. Nā.

Primo se eis associauit
Secundo confabulari cepit
Tertio coactus perstitit
Quarto inuitatus ad cenam.
Sedit & panem confregit. Associat enim se desiderantibus Confabulatur cum orantibus: persistit cū operantibus: cenat cum gustantibus gaudia sempiterna. Sed attende ꝙ sepe in primo gradu oñdit se ignotum. In secundo peregrinum. In tertio quasi fictum. In quarto sublatum. Et licet ista diuersimode possint mysteriari: tamen hic attende cōditiones discipuloꝝ qui representantur ut ceci: ut tardi: ut tristes: ut stulti. Ignotus est enim iesus cecis: peregrinus tardis: fictus tepidis: Absens stultis.
Inchoatur ergo peregrinatio nostra qua ad patriā surgimus in feruore desideriorum celestium: quia sicut peregrini longe exulantes debemus ad patriam anhelare & hoc facit iter festinanter aggredi. Festinamus igitur & nos ingredi in illam requiē. s. celestē hierusalem: que est mr̄ nostra. Quod quidē fit: cū anima preteritoꝝ oblita deserit peccata uilia: & contemnit caduca temporalia: & i anteriora se extendit: cogitans & reputans sola celestia: Nec ti

meas ꝙ egestas cōtemnenti:nec tentatō preualeat
deserenti:quia statim xp̄s se associat sic desideranti:
desiderare enī est ire:quia passus aīe sunt affectus.
Ipse inq̄t iesus appropinquās ibat cū illis. ¶ Adest
enī xp̄s desiderantibus adiuuandū contra hostis ī-
sultus:& ad supplendū quātū expedit corporales
defectus. Nec mirens si eum tecū non uides ambu
lantem:quia oculi corū tenebant̄ ne eū agnoscerēt
¶ Ignotus est enim adhuc cecis:quia post desertō
nem pc̄ci uel abiectōem mūdi adhuc tenētur ocu
li limpiditate praue consuetudinis & reliquiis ten
tationum que remanent post pcc̄m. ¶ Huius exē-
plum habetur in thobia qui angelum nō uidebat
peregrinantē:& ab hoste & penuria liberantem:sed
estimabat eum hoīem. ¶ Sic sic nimiꝝ sepe conti-
git inexpte menti:que illa que diuinitus facit & p
influxus spūs sancti cognoscit sepe ꝓprie industrie
ceca attribuit:que reprehendit̄ cum Io.primo dr̄.iu
deis.Medius uestrū stetit quē uos nescitis.In cuius
cecutientis psōa accipit̄ uerbum:Iob. Si uenerit ad
me non uidebo eū:& si abierit nō intelligā:& tam̄
pn̄s est & patus bonus iesus:qui dicit: Matth. viii.
Si dimitto eos ieiunios in domū suam deficient in
uia:quidā enim ex eis de longe uenerūt. Non ergo
timeat nostra miseria:quia Raphael.i.xp̄s iesus dei
medicina nr̄e peregrinationis itinera nouit:& ten-
tatus per oīa nostre nature penalia pambulauit. Et
ideo ex cōpassione expientie nobis socius erit:& sa
nos ducet & reducet usq̄ ad sue diuinitatis aspectū
¶ Sed heu quia sepe remanet bonus iesus in hieru
salem:& non cognoscūt parentes:maxīe prelati ec-
clesie qui ipsū debēt in subditoꝝ mentibus etiam
pturire:sed estimant eū esse in comitatu multorum
equoꝝ & seruientiū & sollicitudine mundanorum
& abūdantia ferculoꝝ:utinā cognoscentes ibi esse
iesum eadē hora inspiratiōi cōsentirent & cū sanctis
xp̄i pentibus reuerterētur in hierusalem: a qua per
malitiā transgressionis recesserunt requirētes iesum
Sed ceci sunt multi ex eis nec pn̄t uidere lucernam
dn̄i donec extinguat̄ socii heli.i. Regū.iii .qui pre
ciositatē diuinaꝝ inspirationū derelinquendo iesū
estimare nolūt donec extinguat̄ eis oīno:quia tūc
solū recognoscūt qn̄ inflicta uexatio intellectui dat
auditū:qn̄.s.cum heli de sella dignitatis cadētes re
trorsum fractis ceruicibus expirant in infernum.
¶ Secūdo ꝓficit nostra pegrinatio in merore ora-
tionū & salubriū eloquioꝝ:quia post desideria se-
quūtur suspiria & confabulātur & orant deū sibi da
re salubria remedia:unde & hi loquebant̄ de his q̄
acciderant:pegrini enim loquebantur de uia:passio
enim xp̄i est uia ad patrem:propter quod eis xp̄us
etiam materiam locutionis augmentat.d. Qui sūt
hi sermones quos confertis &c.quasi ipse ignora-
ret que tn̄ ptulerat.Sic sepe se intelligere dissimulat
que oramus:que tn̄ intus inspirat:quia pegrinus ē
tardis:& ad hoc dissimulat:ut in nobis augeat qd̄
desiderat. Tu solus inquiūt peregrinus es? O q̄ ml̄
ta essent hic cogitanda aīa mea:quō iste tuus iesus
est solus peregrinus:sed ꝓsequamur quod incepi-
mus. O stulti inquit & tardi corde: quid dubitatis
me uobiscū esse:& uos in utilibus fauorabiliter ex-
audire: Non enim debetis dubitare ꝙ uos uelim re
linquere:p quibus uolui mortem portare: unde &
eius longa facta predicatio discipulis ad hoc tēdit.
Huius exēplū patet: Gen̄.xliiii.cū Ioseph suis fratri
bus peregrinū se offert:& quasi ad alienos durius
loquit̄:quos tn̄ gratis pascit & eis diuitias egypti
tribuit. Sic & iesus apparuit extraneus magdalene
quā sincere dilexit. ¶ Tertio progreditur nr̄a pere
grinatio in uigore uirtuosoꝝ opeꝝ quia uirtuosa
operatio singulariter cogit xp̄m ut nō deserat opā
tem. Coegerūt inquit eū dicētes. Mane nobiscum
dn̄e &c. Aduespascit enim opantibus nisi xp̄s ī ma
neat:quia lux boni opis eis per fastidiū tenebrescit
nisi succurrāt brachia pietatis xp̄i qui oīa opera nr̄a
operatur in nobis. Vnde aīa que se sentit deficere ī
ope penitentie cogat recedentē iesum frequenti p̄
ce allegādo audacter:ꝙ nisi xp̄s remaneat:eius ad-
uespascet intellectus & recedet de affectu eius: & af
fectu sol igneus charitatis. Nec mirens si se finxit
longius ire:& a te recedere:& in labore deserere:qa
fictus est tepidis:unde & isti erant tristes:quod fa-
cit accidia:& ideo finxit se uelle rcedere:ut sic te pos
set de tristitia redarguere:ac p hoc a tepiditate excu
tere:hilarem enī datorē diligit deus. Tamē scias ꝙ
ꝓpter hoc uenit ut tecū remaneat si tn̄ coactus fuit
charitate. Huius exēplū patet ī abrahā: Gen̄.xviii.q
importuna & efficaci p̄ce dn̄m ad prandium retinu
it ne transiret & sibi hilariter preparauit. Et nota ꝙ
ibi subdit̄ abraham dixisse dn̄o:siue angelis ipsius
Idcirco enim declinastis ad seruum uestrū. ¶ Quar
to terminatur dieta nr̄e peregrinationis in dulcore
gustuum diuinoꝝ qn̄ peregrinus perueniēs ad ho
spitium cum gaudio epulatur. Ex quo enim mens
intrat ad secreta dei rimanda p altas meditationes
quasi ad mensam xp̄i sedet:ubi & minutati sibi di
uina franguntur:& tūc incipit dulcedinem dei co-
gnoscere:& quasi quasdam micas dei suauissimas
degustare:unde & hic sequitur ꝙ factum est dum
recumberent ꝙ ipse accepit panem benedixit ac fre
git:& ipsi cognouerunt eum in fractione panis.
¶ Sed nō mireris si cognitus se absentat: quia sub
latus ē stultis.Stulta.n.mens nostra si sēp reficeret̄
a xp̄o:sepius superbiret:unde ut ardentius quera-
tur quando sepe mens assecurata fuerit se absentat
quousq̄ stulticia nostra purgetur :ut nostra igno-
minia & malitia cognoscat̄. Vnde & dicunt. Nōne
cor nostrum ardens erat in nobis:quasi dicant. Ar-
demus dum incendit:frigescimus dum relinquit.
Et per tales saltus reducitur anima ut cognoscat:ꝙ
in se & a se est omne malum:& a sola christi gratia
prouenit sibi bonum. ¶ Cuius exemplum patet
in sponsa: Canti.v. Surrexi inquit ut apparerem di
lecto meo:at ille declinauerat atq̄ trāsierat. Ideoq̄
debet queri per uicos & plateas ciuitatis : unde &
ibi subditur. Anima mea liquefacta est ut dilectus

locutus est mihi quesiui & non inueni illum: uocaui & non respōdit mihi: ubi & sequitur ardentissima inquisitio. Sic etiam conuescens cum discipulis assumptus est ab eis: Act. primo. ad eorū corda ardentius excitanda. Cuius rō secundū Aug. de trinitate est ꝙ quanto crescit desiderium rei habende: tāto maior est fruitio rei accepte. Alia rō disparitionis christi ab anima sepe est nimia curiositas uolendi eius perscrutari secreta: a qua reuocet spōsam spōsus: Can. vi. Auerte oculos tuos a me. i. me curiose perscrutari omitte: sed simpliciter dilige & reuereri quod dignor concedere: quia ipsi aduolare fecerūt .i. curiositas inuestigationis mee meruit subitum recessum & reuocationem tui. Quod etiam dicit' i Eccle. Dixi sapiens efficiar: & ipsa longius recessit a me. Sic itaq; cum peregrino iesu pergamus uiam salutis nostre & hospitemur in hospitiis uirtutum in quibus ipse benedictus iesu suas mansiones sacrauit. Sed & tabernas ibi instituit: ut peregrini nō deficiant pre labore. Primum hospitium fuit in domo paupertatis & indigentie: in quo hospitatus fuit in prima dieta natiuitatis sue. Huic hospitio reliquit hospitalarium statum apostolicum: qui gustat de taberna regni celorum: que est media huic hospitio intendenti. Secundum hospitium fuit in domo puritatis & mundicie. In quo fuit hospitium secunde diete. s. conuersationis uirtuose dilecti iesu. Ad quod peruenitur per uiam austeritatis & penitentie. Sed hic locatur abundans taberna cōtemplationis dulcissime. Quia beati mūdo corde quoniam ipsi deum uidebunt. Huic hospitalarium dimisit sanctum uirginum chorum: quarum est iugiter cantare dilecto. Tertium hospitium est in domo hūilitatis & modestie. In quod itroducit tertia dieta. s. christi doctrina. Discite inquit a me quia mitis sum & hūilis corde Mat. xi. Huic hospitio reliquit hospitalarium sanctorum pontificum & confessorum cetum: qui in luctum humiliationis sue & mititate exemplaritatis uite satagunt per xp̄i doctrinam in hac domo subditos recreare: qui & singulariter gustant de taberna altitudinis diuine: qa magna gloria dei solius ab humilibus honoratur: unde hūiles singulariter dei summum gustant & nihilum creature. Quartum hospitium est i domo ꝓbitatis & constantie. Ad quod deducit quarta dieta. s. christi passionis acerbe: per quam est eius constantia probata. Huic prefecit hospitalarium sāctorum martyrum exercitum qui inebriabantur de taberna uulnerum crucifixi: quia christo in carne passo & ipsi eadem cogitatione armantur. Quintum hospitium est i domo equitatis & iustitie. In quod introducit quinta dieta que fuit de crucis angustia in mortem & sepulturam. Huic prefecit aliū hospitalarium. s. statum doctorum & speculantes tam durum iudicium super dei filium propter peccatum alienum per seueritatem diuie iustitie semet ipsos continue iudicant: & sub dei iustitia trepidāt estimantes qualia sunt super peccatores supplicia ex propriis sceleribus si dei filius pro alienis tot' fuit subiectus doloribus. Quod & ipse christus declarat. d. Si in uiridi ligno hoc faciunt: in arido quid fiet? Et quia qui addit sciam addit & laborem: ideoq; isti in taberna sua satiant peregrinos pane subcineritio recognitionis culpe & aqua contritionis amare: propter quod se baptizant cum sanctis patribus i mari rubro quod fuit sepulture dominice figura. Sextum hospitium est in domo contemplationis tranquillare: ad quod introducit sexta dieta: qū de sepulchro transiit in impassibilitatem carnis. Huic hospitio dantur hospitalarii reformatores status euangelici: cuius quasi uirtutes in impassibilitatem transeunt: dum a se & ab omni amore creato totaliter deficiunt & intra christi immutabilem gratiam totaliter transferuntur. O q̄ bonum hospitiū est hoc. Isti enim reficiuntur in taberna paterni pectoris: quia nihil comedunt nisi gustum diuine uoluntatis. Septimum hospitium est in domo eternitatis glorie. Ad quod introducit septima dieta. s. ascensionis ad celos. Istud hospitium non est hospitale peregrinorum: sed eterna mansio ciuium supernorum. Cui non imponitur hospitalarius huius uite: sed deus trinitas est domus & tibus lectus & iubilus: & deus homo dispensator fidelissimus: & minister gratiosissimus: qui precingit se circūspecta consideratione meritorum & transiens ministrat singulis correspondentia premiorum: prout secundum ministrationem membri uniuscuiusq; eos in suo corpore collocauit & in suo merito iustificauit & in suo premio secundum debitas proportiones beatos effecit. Hanc ergo ciuitatem & nostram patriam cum benedicto peregrino iesu totis desideriis requiramus: & ad illam indeclinabiliter festinemus. Circa ultimam apparitionem huius sacre diei i qua dominus resurrexit: nota ꝙ ad eos iuit ianuis clausis: pacem obtulit: cicatrices uulnerū ostendit: se palpandum prebuit: spiritum sanctum per suam insufflationem dedit: deuote eis scripturas exposuit: charitatiue cum illis manducauit partem piscis assi & fauum mellis: & dulcissimas comestionis sue reliquias dedit eis. Et hec omnia ex luca & Ioanne trahuntur quorum uterq; hanc recitat uisionem: uide autem quot signa uere resurrectionis ostendit. Nam palpandam carnem discipulis p̄buit: quam clausis ianuis introduxit: ut per hoc corpus ostenderet suum eiusdem cuius prius nature sed alterius glorie. Vbi etiam nota: ꝙ non solū ianuis clausis cordis sui fantasmatibus sensuum & carnalium rationum & i congregatōne ad intima omnium tuarum uirium quasi christi discipulorū i plena concordia charitatis uidetur gloria resurgentis uera pax a christo tribui: ut noue uite per christi flatum inspiratio ministretur. Ad hoc enim ore suo benedicto in discipulorum faciem inspirauit resurgens a mortuis: ut per hoc ostenderet ꝙ ab ipso solo post culparum nostrarum mortem est i nobis spiraculum gratie reformantis animam ad im-

passibilitatem uirtutum & glorie dei formis: p hoc etiam minuit: q sicut flatu aereo cor nostrum ispi rando respirando: expirando interiorum coruptio nem emittit: & extrisecam aeri sanitatem ad itima trahit: & sine tali respiratione: nec ad monumētū ui uit cui etiā tatū initit' aīa: ut flatus & spiraculū nōi net'. Sic & i charitatis ardore recepto spiraculo spūs christi omnia expiret christo disformia: semper aspi ret a xp̄o conformia: intus inspiret & recolligat ipsi us exempla: suspiret & respiret continue ipsius rece pta flagitia seu supplitia: & totaliter uiuens non sua sed amati iesu uita clamet cum apostolo. Mihi uiue re christus est &c. Et uiuo ego: iam non ego: uiuit uero in me christus &c. Vulnera autem sue passi onis post gloriam sue resurrectionis discipulis chri stus ostendit & palpanda exhibuit: non solum ut seipsum eundem qui in cruce pependerat demon strarct: sed ut eis imprimeret sue passionis nō inter mittendam eē memoriam: cuius etiam signa circū feret in sue gloria maiestatis. Non ergo obliui scaris boni iesu anima sibi deuota: quia ut tui non obliuisceret': ipse scripturam uulnerum expressiuā tue memorie quam in cruce clauis conferat noluit in sepulchro: relinquere sed in eternum i suo corpo re circunferre. Quis ergo non deficiat totus ase p̄ istius amore dilecti: qui nos sibi tamq̄ crebris & for tissimis uīculis sue dilectiōis astrigit. Vere memo ria memor ero: & in me deficiam bone iesu pre tui amoris uigore: ut in tua benedicta uulnera ualeam subintrare. Nec decetero dolorē causaberis ex mea grossitie transeunte per angusta foramina: quia ea dilatauit tue īmensitas charitatis & gloria resurecti onis doloris passione priuauit. Ingrediar ergo in lo cum tabernaculi admirabilis: quia ipse dilectus me inuitat: dicens: Ingredere benedicte domini: cur fo ris stas: preparaui domū & pabulum gratie non so lum tuo dilecto spiritui: sed etiā iumento corporis tui. Et porte istius mee sancte hirl'm nulli meo di lecto clauduntur etiam nocte cōmissionis offense quando resurgere liceat & dulciter reintrare. At tende autem q &' ista uulnera transferūtur ubiq a strenuo pugile in signum perfecte uictorie & ab aduocato piissimo in auxilium placatiōis paterne: & a iudice equitatis in signum iuste reprobationis mētis in igratitudine obdurate. Non autem serua uit predicta uulnera xp̄us iesus ex difficultate ea sa nandi: qui enim maiora fecerat mortem uincendo: utiq poterat sanar' uulnera. Sed propter causas supe ius dictas & alias īnumeras diuina sapientia malu it ipsa in glorioso corpore reseruare. Nec apparent ibi ut corporis uitia: sed ut strenue uirtutis inditia. Quod etiam de cicatricibus martyrum sentire Au gustinus uidetur sic.d. Nescio aūt quomodo sic af ficimur amore martyꝝ beatorum ut uelimus i illo regno in eorum corporibus uidere uulnerum cica trices que pro xp̄i nomine pertulerunt. Et fortasse uidebimus. Non enī deformitas i eis: sed dignitas erit: & quedā q̄uis in corpe: nō corpis: sed uirtutis pulchtudo fulgebit. Nec ideo si aliqua martyribus āputata & ablata sūt mēbra: sine ipsis mēbris erūt i resurectiōe mortuoꝝ: qbus dictū ē. Capillus capi tis uri ñ pibit: Sed si hoc decebit i illo nouo secl'o: ut idicia gl'iosoꝝ ul' neꝝ i illa imortali carne cernē tur ubi membra ut preciderentur percussa uel secta sunt: ibi cicatrices: sed tamen eisdem mēbris reddi tis: non perditis appebunt. Quanuis itaq omnia que acciderant corpori uitia tunc non erunt: non tamen sunt appellanda uitia: sed uirtutum inditia: hec Augustinus. Circa auté domini comestio nem scias q corpus gloriosum non ex necessitate sed ex potestate potest comedere: non in se icorpo ando cibum: quia nihil extraneum recipit sed eter na soliditate persistit scilicet cōmsumendo ipsum. Aliter enim absorbet aquam terra sitiens. Aliter so lis radius ipsam sui uigoris calore consumens. Sic dominus ex potestate & pietatis dispensatione cū discipulis post resurectionem comedit: ut & uirtu tem reassumpte carnis eius persuasibilem faceret: & sui cordis amorem ad ipsos familiariter demonstra ret. Quia enim conturbati & conteriti estimabant se spiritum uidere: non carnem: seipsum eis palpan dum tribuit: & mirantibus & letantibus familiari ter per effectum cōmestionis uiuté eis sue carnis ostendit: non intendens eis persuadere: q in illa be atitudinis gloria coruptibili idigeatur cibo: sed q plene resurgitur in corpore uero. Attende etiam q in omnibus uisionibus istis: licet ad fidem & spē & charitatem discipulos uellet formare: intendebat tamen illas tres uirtutes erigere in eis ad amplexū future inuisibilis uite inqua i cludimur gloriose in iesu christo sicut membra in corpore: ut qui nunc in nobis patitur: ipe etiam tunc glorificetur in no bis: & nos qui nunc in sue passionis morte conse pelimur & in eius gratie merito radicamur: & per ipsum uirutum opera facimus tunc in sue fruitio nis premio secundum dispensationem portionis nobis debite: quam ipse nobis in seipo ex mera sua charitate distribuit eternaliter dei gloria fruamur in illo: propter quod apparens iesus discipulis suis & dignis argumentis ipsos de fide resurectionis fir mans & erigens eorum mentes & ostensa sibi tam intima familiaritate cōnectens subito dispebat qua si hamus piscationis diuine in illorum mentibus qui tantum stabat cū eis ut ei applicarentur amor: & tunc de profunda uoragine uiciosi amoris recur ui ipsoꝝ eos educens: & a se ipsis quasi totaliter era dicans dū sic disparebat subito in amorem sui ipsi us & inuisibilis glorie transportabat. Sicut mater sollicitissima aquilina prouocans ad uoládum pul los suos: & super eos uolitans extendebat alas su as sup eos: & i humens uirtuis sue asportabat. Vnde & sicut infra dicetur post multos tales uolatus qui bus ipsorum mentes prouocabat ad summa: uno uolatu completo in eorum oculis: ad dexteram pa tris ascendit: & ubi illorum thesaurus erat ibi illoꝝ requiescerent cordia. Et ideo non immerito angeli

eis appetes post ascensum xpi ad celos eos conueniēti nomine appellarunt. d. Viri galilei quid statis aspicientes &c. q. d. Vere uos estis uiri transmigrati a uobis auulsi & xpo inserti. Quia etiam nō decebat xpm i glīosa uita diu morari i terris: iō tā subito dispebat: ne eis occasionē eroris tribueret: ꝙ scilicet resurrexisset sicut prius ad morandum in terris uita animali. Attende autem ꝙ xps corpus suū discipulis ostendit ut ex supradictis patet: uerum palpatione: uiuum comestione: Idem quod prius uulnerum ostensione: gloriosum introductione clausi tenaculi: & subita disparitione sui: per que subtilitas & agilitas demonstrantur corporis gloriosi. Nec est credēdum ꝙ solū eis decies apparuit: imo multotiens cum ad hoc solum suam ascensionem tardaret. xl. diebus ut in eis prefatos sue uirtutis effectus insereret. Quod lucas satis in actibus innuit cum dicit: per dies. xl. in multis argumentis apparuit eis: licet enim non posset concludi ꝙ quotidie apparuerit: uidetur tñ satis expresse innui ꝙ sepe apparuit. Et non solum illa signa sola que scripta sunt amoris: ad eos & sue omnipotentissime maiestatis eis ostendisse credendum est: sed etiam alia tantū ineffabilia: ꝙ spūs sanctus in euangelistis habitans talia signa non inspirauit exprimere: quia incapabilia forent inexpte menti. Et ideo magis elegerūt euāgeliste illa signa sacro silentio honorare: ꝙ parum uel nihil dicere: & inexpressibile uelle narrare. Sic tamen ille discipulus quem diligebat iesus: euangelista Ioannes ista siluit quod scribendo signauit: & menti deuote cogitanda reliquit cum dicit. Multa quidem & alia signa fecit iesus in conspectu discipulorum suorum que non sunt scripta i libro hoc: que si scribantur arbitror nec ipsum mundum posse capere eos qui scribendi sunt libros. Quod non intelligitur de quantitate chartarum sed de altitudine sententiarum. Quod etiam Criso. exponit pncipaliter de signis post resurrectionem ostensis. Licet etiam posset intelligi de multis aliis ante mortem. ¶ Ineffabilis enim fuit ipse bonus iesus i suis excellentiis in assumpta natura. Sicut radicatus & psonaliter plantatus in eterni patris ineffabili uerbo Quod etiam subtilitatem gloriosi corporis ostendit clauso resurgēs sepulchro. Et foribus clausis apparens in discipulorum medio: non est intelligēdum ꝙ fuerit subtilitatis aeree: cum ipse dicat apostolis. Palpate & uidete quoniam spiritus carnem & ossa non habet sicut me uidetis habere. Sed pro tanto subtile dicitur: quia potest omne corpus non gloriosum efficaciter penetrare. Et non obstante illius grossitie simul cum illo esse: & per ipsum libere pertransire. ¶ Quod uero legitur discipulis apparuisse in forma peregrini: & ꝙ oculi eorum tenebantur ne eum agnoscerent: & ꝙ magdalena ipsū hortolanum esse estimauit: non est intelligendum ꝙ in suo corpore glorioso sit uariatio figurarum: que soliditati immutabilis sue glorie repugnaret: sed hec potestas corporis gloriosi ꝙ seipsum manifestat & occultat pro libito: & qualem uult figurā sui formare potest in passibili oculo. Et ideo sapiēs & bonus iesus tales figuras sui in oculis discipulorum formabat quales eorum meritis & statibus & sue intentioni in eis uidebat congruere. Nec ipse iesus resuscitatus laborabat i procurādis uestibus: qui immortali gloria uestitus surrexit. Sed talium uestium in oculis aliorum formabat figuras: quales sua sapientia formanda pro aspicientium qualitate dictabat. Nec in hoc erat falsitas sicut supra in simili per Aug. expresse est probatum. ¶ Attende autē ꝙ in dote claritatis non fuit expediens resurrectionem probari: cum ipsam in transfiguratione monstrasset discipulis: etiam in carne passibili: Nec oculi discipulorum ipsam sustinere potuissent: sicut etiam ibi patuit: propter quod uidetur ꝙ fuisset impedimentum illius familiaris colloquii & amorosi cōsortii: quod eis intendebat ingere: dum eos ex nimio splendore sui prostratos & tremefactos in se non sinisset aspicere. Non autem forte inconueniens est credere: ꝙ in illis ineffabilibus signis de qbus dicit. Ioannes ꝙ non sunt scripta: ipsam excellentiam sue claritatis simul condescensiue & maiestatiue ostenderet: tamen in hoc ꝙ clausis intrauit ianuis & subito disparuit subtilitatem & agilitatem monstrauit. Nam impassibilitas satis ostenditur qr mortem uicit: & uulnera aperta sine dolore dimisit ¶ Considera anima xpo deuota quō iste tuus dilectus iesus ante mortem & post resurrectionem signis flagrauit amoris: & uide eum nunc sollicitum ad releuationem pusilli gregis licet sine anxietate tot signis extrisecis laborare. Ipsi enī fide deficiebant qui ipsum non credebāt deum: iaculo percussi mortis sue & infirmati nimio amore iesu in morte ostenso: quo tamen mens humana sibi magis erat obnoxia. Amore tamē licet informi ipsum ut hoīem diligebant & eius mortem deflebant. Ex reuelatione tamē mulierū & ex memoria uerborum iesu fluctuabāt & uacillabant inter infidelitatem & fidem. Amor eos impellebat discurrere: querere & anxiari & desiderare iesum: infidelitas eos contristabat prosternebat: & reddebat pauidos: quia ipsum totaliter dubitabant extinctum. ¶ Quod in ipsis deuotis mulieribus intellige. s. magdalena & aliis: donec ipse bonus iesus ipsas anteꝗ uiros dignatus est solidare: propter quod ipse benedictus iesus in amore totus datus nostre saluti sicut ante passionē sollicitus fuit cum dolore & pena explere mysterium nr̄e redemptionis: quod & consumauit in gloria resurgendo: sic & post resurrectionem sine pena & dolore: tamen eodem amore quo prius fuit sollicitus ipsum idem nostre redemptionis beneficium mentibus nostre inserere per studium apparitionis frequentate: & discipulorum infirmitatem supportauit & nostram: ut qui prius preparauerat cibum: nunc ut cibus saperet & nutriret: infectum sanaret palatū. Quod manifeste declarat dignatio pietatis thome dubitanti in octaua resurrectionis

Iesus surgens beatus

ostensa:dum ipsi sic misericorditer condescendit:
ut quod ex incredulitate petiit:totum inefabili pie
tate tribuerit. Dixit enim:Infer digitum tuum huc
supple uulneribus imittẽdo clauorum:& uide manus
meas corpali aspetu:& affer manũ tuã: & mitte i la
tus meũ: qđ tibi patulo aperitur affectu & noli eẽ
icredulus sed fidelis. Vide ꝙ eadem omnio repetit
que thomas in sui absentia coram discipulis protu
lit:ut per hoc se deum uerum ostendat qui ubiqꝫ ẽ
& amorose se supportare infirmum cui desiderata
concedit. Attende autem quomodo diuina sapi
entia nobis seruiuit utiliter que cum posset in pͥma
apparitione totam omnium discipulorum dubita
tionem excludere:uoluit tamen aliquos ex eis di-
spensatiue duros & incredulos permittere. Quos
quia multis signis & irrefragabilibus argumentis
sue uerissime resurrectionis in fide firmauit:& illos
ad maiorem sui amoris accẽdit flãmam ex digna-
tione ostensa:& omnium posteriorum amputauit
perfidiam per indubitabilia ueritatis iditia. Vbi
& nota stupendum processum & iocundum gratie
dei semper dirigentis electos in melius:non opere
nostro:sed benefitio suo:quia etiam ipsismet disci-
pulis sua tarditas incredulitas & fuga derelictionis
iesu tempore passionis & mortis ex diuina pietate ẽ
cooperata in bonum:dum exhoc & sue infirmita-
tis qua semper in malum ruerent:nisi eos deus sua
pietate teneret: facti sunt conscii:& semper sub dñe
bonitatis consideratione in se ipsis omnino anulla
ti per humilitatis uirtutem. Auxit etiam in eis
fortissime compassionis absinthium:cũ in memo-
ria passionis & mortis boni iesu memorẽtur sue si
mul derelictionis flagitium:quo semper in sue uti
litatesconfusi maius experiebãtur iesu xpi participi
um passionis. Et quanto plus ipsum attractauerũt
post resurrectionem:ut formarentur ad fidem:tan
to magis postmodum incalescebant amoris feruo
re tenentes in tot signis probatam ipsius dignati-
ssimam charitatem. Quomodo putas thomas fla
grabat amore iesu: dum recordaretur ꝙ manus in
illis fenestris fornacis ardentissimi amoris iesu ex
xpi dulcissima iuitatione posuerat. O bone iesu fac
me indignum participem illorum cõpassionis affe
ctum & charitatis ardorum:quos in tuorũ aposto-
lorum cordibus tot signis tue dilectionis plantasti
ut qui hic percipere corporali aspectu non merui:
saltem codiali transportatione percipiam. Fuit
autem xpi resurrectio omnium prima uerissime fa-
cta: sufficienter probata:& resurrectionis nostre cã
tam i corpore:ꝙ in anima. Primo quidem:quia
resurrectio est a morte erectio. Quod quidem
tunc fit perfecte: quando aliquis taliter resurgit:ꝙ
liberatur non solum a morte:sed etiam a moriendi
possibilitate:& sic fuit in xpo iesu:quem impossibi
le est internum mori:iuxta illud Roma.vi.xpus re
surgens ex mortuis iam non moritur. Aliorum ue
ro oium resurrectio q añ & post illm ad hãc uitã p
miracula surrexerũt:rsurrectio ẽ ipfecta respectu hu
ius de qua loquimur modo:quia eripiuntur tantũ
morte in actu quem prius habuerant: & incipiunt
uiuere iterum necessitati moriendi aliqñ subiecti & ita
mors eis quodam modo dominatur:secũdũ illud
Ro.viii. Corpus quidem mortuũ est propter pec-
catum. Contra quod de iesu dicitur. Mors illi ultra
non dominabitur. Ac per hoc ipse solus & simili
resurrectione resurgentes possunt dici uere resurge
re. Nanc autem ueritatem sufficienter xpus pro
bauit testimonio & argumẽto utroqꝫ i genere suo
certissimo. Est autem usus duplici testimonio quo
rum neutrum potest refelli. Primũ fuit testimoniũ
angelorum ut patet per omnes euãgelistas. Se
cundum fuit testimonium scripturarum quas ipse
ad ostensionem sue resurrectionis exposuit: tam
duobus in uia ut dicitur luce ultimo: ꝙ simul aliis
cõgregatis. Et ut istud testimonium esset efficacis
simum aperuit eis sensum ut ibidem dicitur ut in
telligerent scripturas. Quod ad secundum mo-
dum probandi per argumenta scias ꝙ argumenta
per modum scientie probande hic locum non ha-
bent:quia talia procedunt ex principiis que secun
dum humanam rationem procedunt & esse debẽt
auditoribus nota. Alioquin nihil probatur p illa.
Resurrectio autem est status supra humane nature
cursum ad aliã uitã spectans:& ideo principia eius
uite superant intellectum:propter quod tali modo
non est iesus apostolis argumentis usus. Aliter
accipitur argumentum. Aliquod sensibile signum
quod ad ueritatis manifestationem inducit Actu.
primo. Et hoc modo ad probandam ueram resurre
ctionem & gloriosam sufficientia argumenta apo
stolis ostendit xpus:tam ex parte corporis: ꝙ ex p
te anime. Nã ostendit corpus uerum & solidũ:nec
fantasticum uel aereum:sed palpabille. Ipse uero nu
mero quot prius habuerat cicatricũ resurrectione.
Ex parte uero anime ostendit xpus uiuere uita ue-
getabili & nutritiua: quia cum eis mãducauit & bi
bit:uita animali & sensibili:quia coram eis sẽsibus
ussus fuit uita intellectuali:quia de scripturis: & de
aliis clare diseruit. Naturam etiam diuinã se habere
ostendit per miraculum quod fecit i piscibus capi
endis: sed in hoc maxime quia ipsis uidẽtibus ascẽ
dit ad celos. Nemo enim ascendit ad celũ nisi qui
descendit de celo. Gloriosum autem corpus in
aliquibus mõstrauit dotibus. De quibus omnibus
plenius supra dictum est:licet ergo unum argumẽ
tum per se forsitam minus sufficeret:tamen omnia
simul sumpta perfecte concludunt. Fuit autem
xpi resurrectio nostre resurrectionis causa effitiens
& exemplaris. Meritoria uero propria non dicitur
esse quia omnia nobis meruit ut uiator in passione
& morte. Efficiens quidem: quia licet diuina iusti-
tia sit principalis causa efficiens: quia tamen uerbũ
dei unitum est carni iesus per ipsam tanꝙ per istru-
mentum & tanꝙ per pͥmum i genere resurgentiũ
dicitur omnia humana corpora suscitare. Et hoc est
quod dicit apostolus.i.Cor.xv.christus resurrexit

a mortis primitie dormientium: quoniam quidē p hominem mors & per hominem resurrectio mortuorum. Et hoc siquidem fuit conueniēs ut uirtus uerbi eterni prius effunderetur in carnem propriam & per illam ad omnes alios: Nam humanitas christi tanq̄ instrumentum diuinitatis ipsius in uirtute eius resurrectionem nostram causat: & quātum ad hoc resurrectionem non solum in bonis sed in malis etiam in omnibus effecit. Nam resurrectio corporum ad iustitiam dei spectat: ut ī eis reddatur animabus pro meritis. Causa uero exemplaris licet quo ad aliquid sui respectu uideatur: quia omnes sicut ipse resument corpus proprium & unum: tamē quo ad conformitatem glorie dicitur proprie causa exemplaris resurrectionis electorum. Secundum illud phy.iii. Reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Et ī electos resurrectio christi non solum efficit resurrectionem corporum gloriosam: sed etiam resurrectionem aiarum ad grām ut instrumentum: sicut dictum est. Et quia in resurrectione animarum que fit per gratiam duo concurrunt: remissio culpe: & nouitas uite. Ideo quantum ad efficientiam que est per uirtutem diuinam: tam passio xp̄i q̄ resurrectio est causa iustificationis quo ad utrūq̄3. Sed quantum ad exēplaritatem passio & mors iesu est causa efficiens remissionis per quā peccato morimur. Resurrectō autem causa nouitatis uite: ut sicut christus resurrexit per gloriam patris: ita & nos in nouitate uite ambulemus: ut sicut christus resurgens a mortuis iam non moritur: ita & nos estimantes mortuos quidem peccato esse: uiuentes autem deo non permittamus de cetero regnare peccatum in nostro mortali corpore ut obediamus concupiscentiis eius. Sicut dr̄ Ro.vi. Et quia in hoc stat iustificatio nostra: ideo dr̄ Ro.iiii. quia xp̄s traditus est propter delicta nostra. s. delēda: & resurrexit propt̄ iustificatiōes nr̄as efficiendas & exēplādas. Nā passio & charitas uie christi est omnium meritoria causa. De christi autem resurrectione est quartus articulus. Contra quem primo errat Corinthus: asserens christum non resurrexisse: sed resurrecturum esse. Contra quē satis dictum est. Secundus error est qui imponitur Origeni. q̄ iterum passurus sit iesus pro demonum salute. Contra quem dr̄ Roma.vi. christus resurgens a mortuis &c. Et contra hos errores & similes dicitur in symbolo. Tertia die resurrexit a mortuis.

Iesus decor precipuus Cap.xxx.

AD contemplandum christi resurgentis decorem: attende q̄ ipse pulcherrimus flos de radice iesse qui in incarnatione floruit: in passione defloruit: in resurrectione corporis gloriosa resumptione refloruit: ut omnium esset decor. Nā corpus illud sanctissimum subtile: agile: immortalitate claritatis superuestitum est gloria: ut uere sic sole fulgentius exemplarem pulchritudinem preferens fulgoris corporis electorum suorum: quos sui corporis similitudini in gloria reformabit: de q̄bus dicit in euangelio. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Quod si quilibet iustus ut sol fulgebit: quanti putas fulgoris ipsum iustitie solem? Tanti inq̄ est ut sit speciosior sole & sup omnem stellarum dispositionem: luci comparatus decor precipuus non immerito iudicetur: immo quasi omnis alia lux illius comparatione nigrescat. Aderit & fulgor & singularis decor in locis uulnerum, quasi si in uase aureo fulgeant lapides preciosi qui ipsum oculis electorum suorum simul speciosum & amabilem reddunt: in tātum ut sua uisione nunq̄ possunt fastidiri: sed continue uiuendo desiderent sui speciositatem dilecti. O q̄ beatus ero si fuerint cordis mei reliquie ad uidendum tam interius q̄ exterius illam desiderabilem claritatem.

Iesus orbi prelatus. Cap.xxxi.

OMnium uisionum promissa frequentius & exhibita solennior fuisse uidetur illa in qua dominus apparuit discipulis ī galilea in mōte ubi cōstituerat eis: propter quod & tempore sue passionis fuit eis promissa & de ipsa sola āgelus apparens mulieribus discipulis nunciando mandauit. Non quia non intenderet ante ī hierusalem apparere discipulis sicut & fecit: sed quia ibi solēnius quantum ad lr̄am & magis potestatiue gloriā sue maiestatis ostendit: propter quod etiam ibi singulariter discipulis dixit: omnium sibi potestatem tā celi q̄ terre a patre collatam: propter quod etiam tā q̄ orbis dominus ibi mandatum dedit discipulis: ut mūdum uniuersum percurrerēt: omni creature predicantes euangelium: salutem promittentes credentibus: damnationem cōminando incredulis: & sue societatis promittentes eis indiuisibilem contiuam cum dicit. Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usq̄3 ad consumatiōem seculi. Istius autem unionis tam promissio q̄ exhibitio magni mysterii fuit figura. Sicut enim hic dicitur singulariter apparuisse in monte: & ab eis adoratus fuisse: & q̄ sibi sue potestatis ul'is reuelauit imperium: & q̄ ul'is doctrine & baptismatis dedit mandatum: & sue societatis indiuiduum promisit consortium. Sic in sp̄ūali galilea transportationis cordis ab amore p̄prio & omnium mundanorum & ī locatiōe cordis sui in contemplatione uoluntatis & sapientie dei: & glorificatione hominis xp̄i: tāq̄ in monte sublimi uere adorat' deus in sp̄ū & ueritate: & uere ibi cognoscitur q̄ ipse est dominus orbis terre: in tātum ut inde delectabilius suam uoluntatem in omnibus compleat. Vnde a malignis impugnari uidetur in quibus est tanta doctrina sapientie q̄ mens pacificata in deum tanq̄ in nouo baptismate ab omni sue distractionis labe & creaturarum turbatiōe purgatur: & tunc in omnibus tam bonis q̄ malis pro-

uidentiam & gratiam gustans boni iesu in suorum electorum secura tutela sentit expresse q nunq societas boni iesu quo ad utilitate & succursu necessariu potest deesse electis. Et in hoc uere consistit pax que exuperat oem sensu. Allegorice aute ista significat uisio q in transportatione diuini cultus ad ecclesia de gentibus debebat iesu imperiu singulariter refulgere quo eius ibutus deo trino & gra ablutus baptismali nunq romano orbi assistentia xpi deficeret quatiscunq ipulsionibus petri uideretur fluctuare nauicula: qui potius ipse xps semp ipsius prouidus nauta fluctibus errorum minime ipedire ualentibus ipse sep ipsa in fidei ueritatem perduceret & in littore sue eterne glorie collocaret. Quod uere cernimus esse copletum: dum subiectu sibi orbe terre cernimus: & tanto nomen iesu sublimatu honore quod uere patet seculo toti q ipse iesus magis pris filius taq alter ioseph uerusq saluator uiuit & dnatur non solu in oi terra egypti: uerum etia in oi loco dnationis regis eterni. In ista aute galilea: non solu hac uice: sed pluries credendu est xpm sui pntia cosolationem fecisse discipulis sicut Eusebius narrat. Ad minus certu est p lo. q ibi apparuit simoni petro cum aliis sex in mari piscantibus: quibus p noctem tota laborantibus iesus mane stetit in littore. d. eis q mitteret in dextera nauigii rete. In quo magnorum pisciu coclusa e multitudo sine retis scissura: ubi & Ioannes primo dnm cognouit. Petrus feruetior in mare se mittens ad iesum prior accessit: applicantibus nauigio ceteris: & familiari cosumato couiuio: bonus iesus aplorum pricipe petru de suo amore questionem ter repetendo examinas pascedoru agnorum & ouiu cura comisit: & futura sui passionis in crucis supplitio cosumatione predixit. Ioane sic dimisso finire dies i qete coteplationis extatice: ubi mutuis priuilegiis se inuicem respiciut mutuo duo dilecti Petrus & Ioannes: de quorum precellentia disputare non curo: cum ipsi pacifice sint concordes: & unus in alio dulciter se possidere sentiat quod sibi deesse cognoscit: immo eade charitate gustauit unusquisq iesu xpi efficacia dona in altero: q a xpo recepta dona diligit in seipso. Ipsi enim sunt ciues illius ciuitatis: cuius participatio in idipsum. Attende autem quanti seper petrus ondit fuisse feruoris: quia & ante resurrectionem sup aquas ambulare petiit in similitudine xpi: & nunc aliis discipul' uenientibus cu nauigio in feruore spus se misit in mare. In passioe ex zelo magno xpm defedere uoluit: & unius satellitu amputauit auricula: un & illis xps nunc sibi de amore pre aliis testimoniu dedit: cum dixit. Diligis me plus his: ubi secudu glosam querit quod in ipso cognouit. Et cu sibi dominici ouilis cura comittitur de amore iesu examiatur: qa solus ille magnus est prelatione: qui amore iesu & suarum ouiu dulcedine gradescit. Vbi & nota q ideo h sue passionis suppliciu petro predicit: ut qui uocat ad cura: ad martyriu se sentiat uocari. Quod si gladius psecutionis non ingerit: ipse tn si bonus e pastor grande sibi martyriu iducit: du exemplo sue crucifixe uite subditos ad crucis amore trahit: & oium ipsorum tribulationes paupertates & defectus & pia subuentione in ipsis supplet: & in seipso cordis compassione retorquet. Quod quia bonus iesus princeps pastorum plenissime fecit: ideo nunc petro dicit. Sequere me in similitudine ad subditos charitatis.

Iesus ductor exercitus. Cap.xxxii.

Acrorum igitur dierum quibus fide roborauerat nascentis ecclesie ia instante.xl. die saluator noster iesus illorum btorum spirituu & sanctorum patru qui cu ipso gloriosi de inferno ascaderant aduocato exercitu ia tepus instabat q cu illis terras relinqueret ascensurus ad patre. Vtruq aut ex eis aliquis ia resurrexisset in carne cosumata gloria corporis ipsorum inter scos est suborta cunctatio. Aliqbus eni uidetur pp illud q apl'us sanctoru ueteris stamenti enumerato cathalogo. Ad hebre.xi. dicit: Hi oes testimonio fidei pbati inenti sunt in xpo iesu dno nro pro nobis melius disponete: ne sine nobis cosumerentur. In quo uidet ipse sentire: q corporibus dormientibus in puluere: no sit i eis cosumata gloria donec oium simul facta resurrectoe i coi gaudio maius etia fiat gaudiu singulorum. Et pp nonulla alia testimonia que addunt: q nullius sit facta gloriosa resurrectio: donec oium mebrorum xpi sit cosumata pfectio. Et quia euangelii textus multorum corpa scorum q dormierat cu iesu resurrexisse testat. Qui etiam introeutes in scam ciuitatem resurrectioi xpi fide dignu testimoniu tribuerut: dnt tenentes primam snam q pacto officio pro quo surrexerant in terre puluerem redierut. Aliis aut no minus docte nec minus pie uidet imo forsitan magis q in caluniam testimonii resurrectionis dni cum sacer textus eos cum iesu resurrexisse testet: q similiresurrectione eos cu ipso in puluere redisse dicat. Et ideo hi asserut ipsos beata frui resurrectioue cu xpo: imo & subiungunt: q non est inconueniens credere: q qncuq xpi resurrectionis i ecclesia dies reuoluit annua q aliquibus sanctis electis ab ipso iesu resurrectionis priuilegiu tribuat. Quod.n. resurrexerint plene uidetur probari posse ex eo q beatus petrus ad iudeos loquens de patriarcha dauid: dicit. Et sepulchru eius apud nos e: quasi illis noluerit resurrectiois reuelare archanu. Nec tamen uoluerit dicere ipsum ibi esse sepultu: quasi iam cu xpo resurrexerit & solum sepulchrum remaserit uacuum. Quod etiam glosa super librum gen. quando Iacob petiit in speluca duplici sepeliri cu abraha inuit: sic dices. Cura fuit sanctis in terra pmissionis sepeliri: ut christo resurgente resurgerent. Quicqd autem sit de hoc ultimo. s. de annua resurrectione satis probabile uidetur de primo. Cum his ergo sacris agminibus benedictus iesus ad montem ap

propinquans oliueti: primo recumbentibus un-
decim in ipsa ascensionis die in cenaculo syon: ubi
satis deuote creditur q & beata uirgo mater: & de-
uota magdalena: & nonnulli alii: sicut iesu placuit:
discumbebant: apparuit gloriose iesus: & more so-
lito salutatis astantibus cum ipsis uiscerosa charita
te comedit. ¶ Attende autem q nunc reprehen-
disse dr incredulitatē illorum & duriciam cordis: quia
qui uiderant eum resurrexisse a mortuis nō credide-
rant. ¶ Ubi nota q de hoc omnes excepta sola ma
tre reprehensiōe digni erant. Nam mulieres quan-
tūcunq xpo deuote āgelis q uiderāt eum resurrexis
se a mortuis: credere noluerunt: donec per seipsum
eis saluator apparuit. Ipsi uero discipuli sacris muli
eribus quas nouerant nō esse mēdaces: credere no
luerunt: cum tamen seipsum uidisse & tetigisse nar
rarent. Et quod in aliquibus durius fuit: postq ali-
quibus ipsorum apparuit: alii nec ipsis credere uo-
luerunt. ¶ Merito ergo quando mittuntur ad pre
dicandum gentibus christi resurrectionem: repre-
henduntur: q ad credendum tardi fuerūt & duri:
cum ipse gentes preuēte in eis christi gratia erant
tam faciliter crediture. Licet autem tunc omnes es
sent ex frequentibus apparitionibus christi iā so-
lidati in fide: uoluit tamē eos reprehendere saluta-
ris medicus & magister iesus: ut lectionē humilita
tis quam eis a principio legerat: nunc in recogniti
onem sue defectibilitatis cognoscerent: & quantū
cunq eleuarentur diuino beneficio in altū statum
gratie & uirtutum semper sācte humilitatis & pro
prie recognitionis domino offerrent sacrificium:
i qua sola spiritus domini requiescit. ¶ Quod.n.
opportuit dominum eis post resurrectionem toti
ens apparere: & tot argumentis cum tanta difficul
tate eorum cordibus fidei ueritatem inserere: quā-
tuncunq hoc deus ipsis & aliis sua bonitate ineffa
bili in bonum conuerterit: non tamen sine multo
ipsorum defectu: & innata malitia & duritia cordis
potuit euenire: propter quod etiam omnes electi
quāto plura beneficia a christo recipiūt: tanto ma-
gis suam debilitatem cognoscūt: qua in dei serui-
tio sine tot adminiculis perseuerare nequirent. Et
ideo omne dei donum quāto maius est & subli-
mius si utiliter recipitur: tanto magis in sua nihili-
tate & humilitate recipientem plenius inabyssat.
¶ Post hoc blanda consolatiōe pro suo ascēsu ad
patrem benigne affatur: ostendens q congruū est
peractis pro quibus uenit carnis mysteriis q celo-
rum alta ascendat: ubi & de patris amore: & de mul
ta circa ipsos sollicitudie: & quod maximum est de
mittendo ipis spiritus sancti munere cōsolatus est
eos longo sermone. ¶ Unde quecunq es anima
deo deuota hic multa ad tuā deuotionē potes ad-
ducere: sicut ecclesia tunc tēporis facit: assumēs uer
ba sermonis que eis dixit in cena. Sicut ē illud. Nō
turbetur cor uestrū neq formidet: uado & uenio
ad uos. Si diligeretis me gauderetis utiq quia ua-
do ad patrem: & illud. Ego ueritatē dico uobis: ex
pedit eni ut ego uadā. Si eni nō abiero paraclytus
non ueniet ad uos. Tanta eni suauitate tenebātur
discipuli sui corporalis aspectus: q ipediebantur i
suā inuisibilia rapi. Hoc autē ē spiritu sancto abun
dare. s. in inuisibilem tā diuinitatis iesu: q beatitu-
dinis cōmunicate anime iesu sūma contemplatio
ne sustoli. Unde non modicum est pensandū q si
corporalis effigies faciei iesu: in cuius merito tota
nostra est iserta perfectio debebat abire: ut spiritus
sanctus adueniret: quo pacto pōt sibi aliquis de cu
iusuis creature familiaritate blandiri: uno.n. uerbo
omnis creature terrene quantūcunq sancte nimi-
am excludit familiaritatem. Sicut enim dicit Augu
stinus. Quo sanctior es eo magis alliciunt: & sub
pretextu sermonis blandi imiscet se uiscus impiis-
sime libidinis. Crede inquit mihi: epūs sum non
mentior: cedros libani & gregum arietes sub hac
specie corruisse memini: de quorum casu non ma
gis presumebā q Gregorii uel Ambrosii. ¶ Quid
etiam bernardus sentiat de hac materia audi quid
dicat in sermone tertio ascensionis. Non inqt spi-
ritus & caro: ignis & tepiditas i uno domicilio cō
morautur: presertim cum tepiditas soleat ipsi do-
mino uomitum prouocare. Si enim apostoli carni
adhuc dominice iherentes: que sola sancta: quia sā
cti sanctorum erat: spiritu sācto repleri nequiuerūt:
donec tolleretur ab eis: tu carni que sordida est: &
diuersarū spurcitiarum fantasiis repleta astrictus &
conglutinatus illū meracissimū spiritum te posse
putas suscipere: nisi istis carneis cōsolatiōibus fun
ditus renūciare tēptaueris? Reuera cū iceperis tri-
stitia iplebit cor tuū: sed si pseueraueris tristitia uer
tet' in gaudiū. Et tūc discipulis ab eo multa qrenti
bus: sicut apostolorum actus narrat historia: eorum im
becillitatē ad talia capiēda & itelligēda corpali au-
ditu declarans dixit eis. Nō est uestrum supple ita
inexpertū & modici itellectus sicut modo estis:
nosse tēpora uel momēta que pater posuit i sua po
testate: sed accipietis uirtutē supuenientis spūs scī
in uos: & eritis mihi testes in hierlm & in omni
iudea & samaria & usq ad ultimū tre: q.d. illud qd
alias eis dixisse refert. Multa hēo uobis dicere q nō
potestis portare modo. Paraclytus autem spiritus
scūs quē mittet pr i nomine meo: ille uos docebit
oīa. Et licet tūc dederit pceptū: sicut Mar. refert: q
irēt i uniuersū mūdū: & oī creature euāgeliū pdica
rēt: p hoc ondēs q miraculis & uirtutibus sibi da-
tis ad tātā eis dignitatē efferret q totū mūdū illis
i cōuersiōe subiiceret. Ondit: tn sep eos i suā redu-
cēs uilitatē q ad hoc nō erāt idonei: qtuncunq a
xpo totiēs iformati: nisi eos de nouo i maiori ple-
nitudine spiritus sancti uirtute ex alto uestiret.
Propter quod narrat Lucas q dixit illis. Vos au-
tem sedete in ciuitate: quoadusque induamini
uirtute ex alto: & ego mittam promissum patris i
uos: ubi eis ostendit q spiritus sanctus eos plene
cōsolabitur: & omnem ueritatem utilem pro ipis
& pro aliis eorum cordibus reuelabit: & ipsos for

tes efficiet: ut possint imitari iesum in zelo diuini honoris: & conuersione mūdi usq; ad hilarem tollerantiam passionum. Attolle ergo contemplationis oculos quanta pietate simul fruebantur & liquescebant uiscera pietatis materne in conspectu filii in gloriosa carne: & in auditu corporalis discessus: & cogita mutuos & flammeos respectus quibus illi duo dilecti se mutuis uisceribus inserebāt: & cordialium effectuum sibi refundebāt archana: puto q illas ineffabiles intimationes: & spirituales collocutiones insensibiles aliis quibus mater & filius se intima insertione mutuo fruebātur: nō est possibile exprimere ulli lingue. Sed & exteriora signa reuerentie & amoris quibus eam coram apostolis honorabat: non est dubium q ad magnam reuerentiam illius benedicte uirginis ipsos medullitus attingebant: sed hic honorem us silētio: sed cogitanda relinquamus mēti deuote. Potes etiam cogitare q & ipsa magdalena & dilectus Ioannes: & apostolorū princeps petrus & alii multa christo potuerunt dicere: & multas consolationes ab ipso recipere: que magis cogitanda sunt q scribenda. Non est autem inconueniens credere q apostoli reprehēsi a christo de cordis duricia se cū multa humilitate prosternentes accusant: & petentes a recessuro ueniam: seipsos eidem cum multis lachrymis deuotissime recommēdant: quorum quāto fuerit copiosior contritio & humiliatio magis profunda: tanto christi benigna susceptio fuit magis consolatoriis uerbis plena. His igitur in cenaculo syon cum multa charitate completis dicit Lucas q eduxit eos i bethaniam: quod magis credo ītelligendum fore q pro tāto dicatur eos eduxisse: quia eis precepit q irent ad montem olineti: unde erat ascensurus ad patrem: & sic disparuerit ibidem ab eis denuo reuidendus q q eos precedēdo corporali incessu eduxerit per tantum uie spacium: semper cum eis comes itineris incedendo. Licet & istud concedere non uideatur absurdum: sed multa christi dignatione & apostolorum consolatione repletum. Potuit enim pius iesus hoc ad cōsolationem pusilli gregis quem relicturus erat statim corporali presentia taliter facere: ut eum solū uiderent uirgo mater & discipulorum cetus suo aspectu aliis iudeis qui forsitan in uie spacio aderant: uel quibuscunq; aliis in spacio denegato: Quomodocunq; sit non dubium q mater reuerenda cum sanctis mulieribus: & apostoli cum ceteris discipulis fuerunt in monte olineti cum multa deuotiōe & mentis ardore congregati: ut inde saluatorem aspicerent ascensurum. Circa quē montem beatorum spirituum sanctorum patrum erat congregatus exercitus & tunc inter duas turmas iesus medius stabat utrosq; in seipso & inuicem mirando amore cōnectēs: propter quod dictū est. Iesus ductor exercitus. In baculo enī sacratissime crucis iordanem nostre mortalitatis transiens: nūc cū his duabus sacris turmis: una in se formata per gratiam quam & ad tempus relinquebat ī terris. Altera in se ipso beatificata per gloriam: per quā & ad sue ascensionis societatem adducebat ad celos: reuersus est scilicet ad sedem paterni pectoris: in quo eternaliter requiescit.

Iesus celo leuatus. Capi. xxxiii.

Utrum autem ille benedictus iesus aliquos de illis sanctis patribus qui forsitan iā secum in corporibus gloriosis astabāt uirgi sue matri & ceteris apostolis conspiciendo mōstrauerit: qui & eos sint familiariter allocuti non absurdum est credere: licet sit temerarium affirmare. Pie tamen extimandum est quod licet santi apostoli illum non uiderent sanctorum exercitum: ipsi tamē patres sancti cū multa iocunditate uidebāt illam gloriosam uirginem matrē domini: quā sciebant esse suam matrem & filiam dominam: & reginam: & ī cuius benedictione uentris & ipsi erant a captiuitate educti: & beatitudinis gloriam consecuti. Intuebantur etiam cum multa coniunctione charitatis cordialis illos dilectos sue fidei filios uictoriosos apostolos p quorum strenuos actus & passionū cruciatus debebat tropheum crucis xpi per totū mundum deferri & uniuersus orbis i fide abrahe promissionem possidere hereditatis eterne. Appens ergo ibi matri & discipulis iterum blandis sermonibus alloquens: & eorum commota corda ex tali separatione demulcens cū benignitate multa consolatus est eos: & ad futura confortans prelia p̄dicit eis. In mūdo pressuram habebitis: sed confidite: quia ego uici mūdū. Estote inquit fortes ī bello: & pugnate cū antiquo serpente: & state confidēter quia non est pugna uestra: sed dei: & ego p̄cedam faciem uestram in igne spūs sancti quo ad electos: & uestros inimicos in circuitu inflāmabo. Tūc matrem quanto putas amore cōmotā: & quanto desiderio i gloria filii ferebatur. None tibi uidetur ipse dilectus filius quasi blanda excusatione ostendere matri desiderium quo ferebatur ad ipsam quasi aptis uerbis? O mee nature dignissīa genitrix: & mee peregrinationis & infantilium necessitatum sedula ministratrix: & particeps omnium laborū meorum: que ultimo fuisti mecum cruci confixa: materne dilectionis teneritudo requireret ut te nunc mecū absorberē in gloriā nisi horum dilectorum filiorum tuorum & pusilli gregis mei indigentia moueret: quibus te matrē & cōsolatricem & magistram intima pietate relinquo: & te eis ut ipsorū reginā matrē & dominā recōmādo. Iterum autē ueniā ad te: & assumam ad meipsū: ut ubi sū ego: & tu in eternū sis mecum: quia claritatē quā dedit mihi pater dabo tibi: & eā tibi fidelissima charitate reseruo. Potes etiā rōnabiliter cogitare q uicariū sue cure pastoralis & charitatis petrum apostolū ē singulariter allocutus. Ego rogo p te petre ut nō deficiat fides tua: & tu aliqū cōuersus cōfirma fratres tuos. Tibi subiiciēda tradidi omnia regna mūdi: & tibi dedi claues regni celorum. Nec aliud fixum erit in celo de mundo

q̄ illud quod tuo disponetur arbitrio. Et tu mi dilecte Ioannes memento dilectionis & gratie: quā sē per tibi mea ꝓbasti ostēdisse precordia: dormisti sup pectus istud sanctissime trinitatis sacrariū: recōmendate tibi mr̄is in cruce diligenter exquens officiū: quia p sacri amoris incēdiū ad meū finaliter deduceris ãplexū. O aïa xp̄o deuota igerere te mētalit̄ illi delitioso cōsortio. Intuere dilectū iesū totū signis faciei affluentē signis intime charitatis: & modis quibus decens fuit oium astantiū cōsolari suspiria: ut ipsoꝝ corda fortissime sibi attraheret p ostensa sibi amoris ineffabilia indicia. Sic ergo oibus rite pfectis: mr̄is & discipuloꝝ in terris relinquēs copa: sed corda secū trāsportās ad sūma: eleuatis māibus benedixit eis: & motu suaui & plano in eoꝝ oculis ferebat̄ i celū: tunc optime cōgnuit qđ Matth. scribit uerbū quod eis dixerat: Math. xxviii Ecce ego uobiscū sū oibus diebus usq ad cōsumationē seculi. Arguo meipsū q̄ si aliquid inceperi uelle inserere de signis amoris: qbus tūc m r̄is & discipuloꝝ ad se corda attraxit: quod licet feceri ut occasionē cogitādi legenti tribuerē: inexpressibilia tn̄ fore nō dubito. Pie autē cogitari pōt: q̄ dū eleuatis manibus ferebat̄ in celū: in principio motus aliquādiu uersa facie ad apl'os leuabat̄ ad alta: ubi simul attendendū: q̄ dū uiderent i corpore ascēdentis discipuli crucis signa: ondit q̄ illa asportabat cū ostensiōe eoꝝ supplicaturus ad patrem: & q̄ sue passioni nūq̄ in discipulis deberet pire mēoria: cuius signa uidebant̄ i celesti patria nō deleri. Per hoc etiā inotuit q̄ qui sanguinē pluerat p illa uulnera i supplicio crucis: p ipsa eadē tāq̄ per meritoria istrumēta abūdantia spūs sancti effunderet sublimatus i celis. Intuētes ergo discip'i radios mētis sue emit tūt post xp̄m: & eū corporali comitant̄ aspectu: q̄diu licuit intueri. Adest nubes q̄ celestiū militū obseqū gratiosū iubilantibus cunctis: & uictorie triūphū cantantibus: & mutuis se uocibus exhortantibus precordia laudis de regis ascendentis uictoria sibi iuicem intonabāt. Quāto autem terrore & dolore ululatu & mentis stridore ille teter & horridus demonū cetus de illa pte aeris p quā xp̄s ascenderat tā ꝓprio terrore: q̄ angeloꝝ compulsione aufugit. Vere sicut in electis multiplicabant̄ cantica: ita eis tūc sunt data dolorosa lamenta. Potuit uere sanctorū ille celestis exercitus ad celestes ciues itrepida uoce clamare. Apite portas: quia nobiscum deus. Attollite portas principes uestras & eleuamini porte eternales: ut rex glorie triumphator possit intrare. Occurrite celestes ciues cantate deo & psalmū dicite ei: iter facite ei qui ascendit sup occasum quia dn̄s nomen est illi. Eduxit enim in uinctos i fortitudie: & electos suos in leticia. O cū quanto amore pr̄ totam supnam cōmouet ciuitatē: ut filio uenienti digno occurrat applausu: festinant illa agmina ciuiū supernoꝝ digne occurrere suo regi: & uere unus ex eis non remansit. Potes aūt in tua cōtēplatōe angeloꝝ & scōꝝ mutuas questiones & mīsiones inducere: que non de ignorantia: sed de exercitatōe procedūt: licet autem btūs diony. istas auctoritates de questiōe mioꝝ angeloꝝ & mīsione maioꝝ & ipsiusmet xp̄i ad angelos exponat & bene: non tn̄ illi expositioni preiudicat si sanctoꝝ angelorum & ascendentium hoīm mutuis iubilationibus applicemus. Pn̄t enim sancti angeli admirari & dicere. Quis est iste qui uenit de edom tinctus uestibus de bosra: quasi dicat. Natura ista humana tota infecta quasi sanguine infectiōis originis: ciues suos non consueuit ad sūma trāsmittere. Quibus sancti gloriosi potuerunt respondere. Iste formosus in stola sua. i. totus innocens & uirtuosus ī assūpta natura: qua q̄ induitur stola graditur i multitudine fortitudinis sue. Quia fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. i. superbos demones & exaltauit humiles homines Quare ergo rubrum est indumentum tuum: & uestimenta tua sicut calcantum i torculari. q. d. angeli xp̄o. Si in tanta potentia triumphasti: quid ē qđ apparet de signis passionis recepte? Attende autem hic in mysterio q̄ soli xp̄o de sua passione ingerunt questionem: quia ipse solus de illius immēsitate potuit respondere: unde & dicit. Torcular calcaui solus: & de gentibus non est uir metum. q. d. Sicut solus immensitatem mee passionis sustinui: ita solus mei doloris & uirtutis mensuram cognoui. Attende autem cum quanta reuerentia angeli christum ascendentem adorant: & sibi dignis uocibus iubilant. Gloria laus & honor tibi sit rex xp̄e redemptor. Noīe qui in domini rex benedicte uenis. Nūc tibi regnanti pangimus ecce melos. Benedictus es dn̄e qui ambulas super pēnas uentorum Benedictus es qui sedes sup cherubin & intueris abyssos. Ecce nunc tecum ascendūt tribus tribus domini ut confiteantur nomini sancto tuo & i laude tua glorientur ad letandum in leticia gentis tue ut lauderis cum hereditate tua. Benedicant te celi terra & mare & omnia que in eis sunt: quia uidisti nationes: implesti ruinas: conquassasti capita mortis demonum & inferni: letentur celi & exultet terra: iubilate montes laudem: quia pauperum suoꝝ dominus misertus est. O cum quanto gaudio & amore inexpressibili a nobis illa celestis ciuitas cuius est participatio in idipsum in ascendentibus hominibus sanctis & occurrentibus angelis est cōiuncta in piete xp̄o: qui fecit utraq̄ unum: iubilans uoce concordi. Et maximū illud All'a decantans. Dignus est inquit agnus qui occisus est accipe uirtutem & diuinitatē & sapiām & fortitudinē & honorē & gloriam bn̄dictiōnē. Ascendentibus aūt oībus sit in iubilo & uoce tube regi nr̄o iesu psallentibus sapienter: dū intrarēt celi palatiū. Rex noster xp̄s intonat alta uoce. Pater māifestaui nomē tuū hoībus quos dedisti mihi de mundo: nunc autem pro eis rogo non ꝓ mūdo: quia ad te uenio perenniter regnaturus. Clarifica me pater apud temet psum claritate quam habui priusq̄ mundus fieret.

Pater iuste mundus te nō cognouit: ego autem noui te. Opus cōsumaui quod dedisti mihi: & nemo ex eis periit: nisi filius perditiōis: ut impleatur scriptura. Tui erant: & mihi eos dedisti: & sermonem tuum seruauerūt: & nunc cognouerūt quia omnia que dedisti mihi abs te sunt: quia uerba que dedisti mihi dedi eis: & crediderunt quia tu me misisti. Pro his ergo rogo quos dedisti mihi. quia tui sūt: & omnia mea tua sunt: & tua mea sunt: & clarificatus sum in eis: & iam non sum in mundo: & hi in mundo sunt: & ego ad te uenio. Pater sancte cum essem cum eis: ego seruabam eos in nomine tuo. Non rogo ut tollas eos de mundo: sed ut serues eos a malo. De mūdo non sunt: sicut & ego nō sū de mundo. Sanctifica eos i ueritate: quia sermo tuus ueritas est. Sicut tu me misisti in mundū & ego eos misi in mūdum: & pro eis sanctifico meipsū: ut sint & ipsi sanctificati in ueritate. Nō pro eis autem rogo tantum: sed & pro eis qui credituri sunt per uerbum eorum in me: ut omnes unum sint. Sicut tu pater in me: & ego in te: ut & ipsi in nobis unum sint: ut mundus credat quia tu me misisti: & dilexi eos: sicuti & me dilexisti. Pater quos dedisti mihi: uolo ut ubi ego sum: & illi sint mecū: ut uideāt claritatem meam quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante mundi constitutionem. Notum feci eis nomen tuum & notum faciam: ut dilectio q̄ dilexisti me in ipsis sit: & ego in ipsis. ¶ Ad hec pater benignus & pius potuit respondere. Fili: sicut asseris: tu semper mecum es: & omnia mea tua sunt: & ego clarificaui te in gloriosa resurrectiōe: & iterū clarificabo in spiritus sancti missione: & p totum mundum effundam nomen tuum: ut in nomine tuo omne genu flectatur celestium: terrestrium & infernorū. ¶ Adhuc benedictus iesus: pater inquit gratias tibi ago: quoniā audisti me: ego autem sciebam quoniam semper me audis. ¶ Cui benignus pater. ¶ Sede a dextris meis: quia sedes tua deus in seculum seculi uirga equitatis uirga regni tui. Dilexisti iustitiā & odisti iniquitatem: propterea unxit te homo assumptus oleo leticie pre cōsortibus tuis. Et tu in prīcipio mecum terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribūt tu autem permanes: & omnes sicut uestimentum ueterascēt. Et sicut opertorium mutabis eos & mutabuntur: tu autē idem ipse es & anni tui non deficient. Ponam inimicos tuos scabellū pedum tuorum. Sed & super seruos meos & ancillas meas p quibus me rogasti effundam de spiritu meo: & dabo prodigia in celo sursum: & signa in terra deorsum: ut saluum populum meum faciam: & honorificem in secula nomen tuum. Ideo autem hec uerba hic tam prolixa īserui: quia istius solēnitatis in eis continentur ieffabilia sacramenta. Ubi potes notare cū quāto affectu relictos discipulos patri commendat: & quomodo apud patrem fidelē recepimus aduocatum. Nota etiam qualē unionem in electis postulat: quia etiā unioni diuinaꝝ personarum assimilat. Quanta autem cōnexione ī nobis est ipe christus: ipse excessiue declarat cum dicit. Tu in me & ego i eis. Infelix ergo qui christi scindit unionē: seminator discordie. Hic est uere perditiōis filius: in cuius perditione digne scriptura cōpletur. ¶ Attende autē & pondera uerba superius posita: quia uere eructauit charitatis christi preconia & mirabili efficacia transformant deuotam mētem in christū. Uide etiam paterna uiscera charitatis in amplexu dilectissimi filii: & quomodo ipm benigne collocat i solio: & exaudit dulciter in omni petito: ut iam uere possit uerificari de ipo quod dixerat ipe iesus discipulis. Ipe enim pater amat uos: quia uos me amastis. Attende etiā q̄ reuerenter ipm ut deum adorādum īgerit agminibus angelorum. Nonne tibi uidetur de throno maiestatis intonare: & dicere angelis sanctis. Hic est filius meus dilectus: in quo mihi cōplacui: ipsum audite. Seruite ei cum timore: & exultate ei cum tremore: qa ipe ē deus magnus dominus. & rex magnus super omnes deos. ¶ Eleuato autē iesu ab aspectu matris discipulorūq3: & ipis remanentibus i monte oliueti: quāto putas eos gaudio pro iesu ascendente fuisse repletos. Et quia adhuc erant infirmi: quot lachrymis pro seipsis quos sic uidebant relictos credis fuisse pfusos. Cogita q̄tū potes: quia non digne sufficies estimare cum quanto dulcore osculabantur recedentis iesu illi sacro mōti impressa uestigia. Cum quanto etiā cordis desiderio erecti respiciebant ad summa. Sed benignus iesus totus affluens pietate ad eos: eos consolari nō distulit: cum angelos suos sui recessus & redditus nuncios misit. Uiri inquid galilei quid statis aspitiētes in celum? hic iesus qui assumptus est a uobis in celum: sic ueniet queādmodum uidistis eum eūtem in celum. Galileos uocant quasi cum iesu in celestibus transportatos. ¶ Poterant etiam sancti apostoli angelis respondere. Quo habemus respicere nisi in celum? nonne ipsum continet nostrum thesaurum iesum christum: qui uostrū cor rapuit: nos hic sine corde dimittens: non possumus decetero nisi cum iesu in celestibus cōmorari: & nobis celum libet intueri non terram: uestre autem charitatis admiramur feruorem: quomodo dimittentes īgem uestrum ascendere ad nos placuit aduenire: sed nūciate dilecto: quia amore languemus. ¶ Disparentibus angelis: & iam se discipulis una cum matre ad recessum parantibus est credendum: qꝫ illa sacra uestigia & terram benedictam osculantes cū multa gratiarum actiōe & gaudio magno domū gratias referunt. Sed & ipsam dominam potes dulcissime intueri pro filio iubilantem: & promissionem spiritus sancti dulciter exorantem: & cordis sui exprimentem affectum: & sibi potes attribuere ista uerba.

Iesus decus angelicum
In aure dulce canticum
In ore mel mirificum

Cordis pigmentum celicum.
Qui te gustant esuriunt
Qui bibunt adhuc sitiunt
Desiderare nesciunt
Nisi iesum quem sentiunt.
Desidetate milies
Mi iesu quando uenies
Quando me letam facies
Vt me de iesu facies.
Mi dilecte reuertere
Consors paterne dextere
Mundum uicisti prospere
Iam celi regno fruere.
Sequor quocunq ieris
Mihi tolli non poteris
Cum cor meum abstuleris
Iesus laus nostri generis.

Et conuersa ad discipulos ipsa uirgo: eos potuit dulciter alloqui.d.

Iesus in pace imperat
Qui omnem sensum superat
Nunc semper mens desiderat
Et illo frui properat.
Iesus ad patrem rediit
Regnum celeste subiit
Cor meum a me transiit
Post illum simul abiit
Iam prosequamur laudibus
Iesum himnis & precibus
Vt donet non celestibus
Frui cum celi ciuibus.

Et tunc montem dimittentes: corpore reuersi sūt i hierusalem corpore & in supernam hierusalem simul cum christo ascenderant tota mente. Attende autem ut breui summa comprehendam predicta: quomodo ista benedicta ascensio fuit ordinata congruitate: quia seruauit ordinem diuina lege sanctificatum. Qui se humiliat exaltabitur. Qui.n. ascendit ipse est & qui descendit. Quomodo primaria nouitate? quia hodie primo gleba corporis nostri celestia penetrauit: dum nostram naturam in celorū alta transuexit. Et uide q ossa intra sepulchri angustias paulo ante conclusa: iam nunc angelorum cetibus inferunt': imo & superferuntur. Nec unq̄ fuit nec erit tantū de nouo i illa ciuitate tripudiū quātum hodie q̄n in illa primo ingressu receptus ē de us hō. Quō fuit publica ueritate q̄n uidentibus illis eleuatus est & nubes suscepit eum ab oculis eorū. Quō ēt fuit uirtuosissima ptāte: qa ppā uirtute fuit iesus nullo egens adiutorio sursū uectus: ut merito sibi cantemus. Exaltare dñe i uirtute tua. Dī āt iesus ascēdisse pp ppe uirtutis actū. Eleuatus esse ppter āgelorū & nubis obsequū: quia illi obsequebāt' ut dño: ñ prebebāt auxiliū ut ifirmo. Dī exaltatus pp dignitatis gradū & regni quod accepit fastigiū. Quō etiā fuit uallata societate: qa turba scōrū i sua fide decedentiū ab origine mūdi quos secū ad celestia ducēs ascēdebat: iter pādens āte eos. Quō etiā fuit festina solēnitate: qa tūc ascēdit i iubilo supne ciuitatis sponsus: & in uoce tube uictorie triūpho dotatus. Quis h̄ enarrare sufficiat. Istud eni ē festū festorū: & solēnitas solēnitatū i quo oēs āgeli regi suo iubilāt glōse: sicut in Apo. scribitur Et oēs āgeli stabāt i cōspectu throni & ceciderūt i cōspectu throni i facies suas. Et cātantes & iubilantes. Salus deo nr̄o sedenti sup thronum & agno.

Quā solēnitatē sic Ber. describit i sermone ascensiōis. Solēnitas ista charissimi glōsa ē cōsumatio & adimpletio reliquarū festiuitatū & felix clausula totius itinerarii iesu xpi filii dei merito quia solēnitatis & leticie dies agit' q̄n sol iste supcelestis sol iusticie nr̄is se pñtauit obtutibus. Magna quoq leticia & exultatio multa nimis q̄n cōscisso sacco leticia circūdatus ē & nr̄e dedicauit pmordia resurrectōis: uerūtñ qd mihi solēnitatibus istis: si cōuersatō nr̄a adhuc retinet' i t̄ris? Dico ergo ñ multo minus mihi tollerabilior erit exilii huius hitatio q̄ gehēna: deniq nisi abiero īqt paclytus nō ueniet ad uos: uides ne quēadmodū ceterarū solēnitatū ea quā hodie celebramus & cōsūatione hēat: & fructū declaret: & augeat grām? Sicut.n. cetera oīa eius q p nobis natus ē: ita quoq ipsius ascēsio p nobis fcā ē: & facit p nobis: h̄ Ber. Vbi māifeste cōcludit' q hec i solēnitatibus tenet sūmū. Hodie nāq ipe rex celorū ih̄s suā humanitatē pr̄ne dextere collocauit in throno: hodie angelici spiritus nouum diuinitatis gustum in xpo hoīe accepert: dū deū gustāt i amoris excessu natur̄ create suppositū: & p grē unionē hoīem deū i quē ipi total'r trāsformati p amoris icendiū: etiā i illo gustāt deū. Quod sūme dulcedis ferculū nūq̄ potuit i illa supnorū spirituū citate gustari: donec p xpm iesū ē eorū gustibus dulcit' istillatū. O q̄tus ē iste gustus quo oēs electi i hoīe deo sūt dii. Merito ergo illū plus q̄ se diligeret: i quo plus i seipsis btitudis recipiūt. Hodie ēt illius supne citatis ē restaurata ruia: dū spirituū neq̄ sci pr̄es deserta sedilia possederūt. Hodie pax p xpm i terris fcā ē: dū eccl'ia iudeorū & gētiliū ē unita. Prio eni ipi apl'i coutebāt' gētibus: qbus erat mādatū. In uiā gētiū ne abieritis: sed ite tm̄ ad oues q̄ pierūt domus isrl'. Nūc mādatū accipiūt. Docete oēs gētes: & pdicate euāgelium oi creatur̄: quasi dicat ih̄s: pax ē fcā unus quoq ē pastor: & unū ouile. Nō.n. ē distīctio iudei & greci. Nā idē dn̄s oīm diues i oēs q iuocāt illū. Hodie ēt ē fcā pax it' hoīem & āgelū: dū exercitus ilh̄u xpi scōrū.s. pr̄m i eisdē ordibus cū āgelis collocāt'. Hodie ē fcā pax iter hūanā naturā & deū: dū ipsā sup oēm creaturā euectā i sue dextere collocauit cōsessu Hodie oīum electorū mēs i celestia trāsportat': dū thesaurus cordis iporū iesus xps celorū alta ascēdēs eorū corda ibi posuit: ubi ipe cōsedit. Merito ergo pn̄t āgeli hoībus de hac solēnitate cātare. Cōstitui te diē solēnē i cōdēsis: qa hec iocūdissima dies oīm gaudiorū aduātiōe cōdēsat. Quō ēt fuit sublimis localitate q̄ usq ad āntiquū dierū peruenit pr̄em.s. ēternū: & in eius dextera sibi equalis per omnia glīose

resedit. Quomodo fuit uiuisica largitate: qa post ascensum suum spiritu sancto omnia adimpleuit. Hanc autem solennitatem gratioso dictatu quidam describit: ubi quasi tota hec materia delectabiliter continetur. Incipit autem sic.

Sequentia

Rursum sonet laudis melos
Rex uirtutum scandit celos
Sublimi potentia.
Totus celi potentatus
Erit illi laureatus
Summa cum letitia.
Iubilant & mirantur
Laude simul iocundantur
Circa hec magnalia.
In dulcorem sonant uoces
Distinguuntur per cohortes
Astra celi fulgida.
In amore inardescunt
Querunt sic & extupescunt
Et respondent qui cognoscunt
Iesu mirabilia.

Questio minorum angelorum de regis persona.
Quis est iste gloriosus
Sua forma speciosus.
Tanto fulgens lumine.

Responsio maiorum
Hic est rerum procurator
Ade lapsi reparator
Gratuito munere.

Questio minorum de assumpta natura
Quid est istud quod uestitur
Cur maiestas operitur
Que non eget tegmine.

Responsio maiorum
Hec est uestis illa pia
Caro sumpta de maria
Sine uiri semine.

Questio minorum de passione recepta
Cur est uestis lacerata
Et hinc inde rubricata
Quasi tincta sanguine.

Responsio iesu christi
He sunt plage quas portaui
Hic est sanguis quo manaui
Moriens pro homine.

Questio de comitiua sanctorum
Quis est iste comitatus
Tā sublimis appatus Quasi cinctus agmie.
Quo procedit rex uallatus

Responsio maiorum
He snnt aīe beate
De iferno liberate Pro parentum crimine.
Quo fuerunt captiuate

Nunc simul maiores & minores laudant ascendentem.

Ergo cantent in hac die
Tres celestes hierarchie Laudes & preconia.
Nato uirginis marie.
Qui moriens hostem strauit
Et ifernū spoliauit Resurgens in gloria.
Et de morte triumphauit
Sic naturam reparauit
Et ruinas restaurauit Equa dans fastigia.
Nobis sanctos sociauit
Nunc ascendit sic patenter
Celos penetrat potēt̄ Omnium cacumina.
Et transcendit excellenter
Pater stringit amplexatur
Vnigenitūq; pstrat̄ Cui dedit omnia.
In quo solo iocundatur
In dextra iam patris sedet
Vnde scās mētes ꝑplet Tribuēs carismata.
Et conformes sibi prebet
Rex benigne nos conforta
Et sp tibi nos cōcorda Qui adiples oīa. amē
In te ipsum nos transporta.

Iesus largitor spiritus Cap.xxxiiii.

Ane sacer ille chorus apostolorum i cenaculo syō reductus cū aliis discipulis ipam beatam uirginem ut magistram ueneran-tes:& ut dominam cum ipsa & ceteris mulieribus sacris orationi uacabāt. Sicut enim scribit Lucas in Act. Omnes apostoli a mōte olиueti Hierosolimā regressi erant pseuerantes in orone unanimiter cū mlieribus & maria matre iesu:& fratribus eius. Super quo dicit Hieronymus. Ecce domino iesu ascēdente i celum:cū quibus uacat i scola uirtutum: ac in lege mandatorum dei meditatur:ut ipsa sit forma discipline xpi:& uirginibus ceteris perfectiōis exēplum. Conuersatur etiam cum testibus resurrectionis:& ipsa testis cōuersatur cū senatoribus celi in curia paradisi sub disciplina spiritus sancti totius maiestatis diuine magistra. Inuenitur prima inter pastores summi regis:quorum uita iam non erat de t̄ris sed de celis. In cenaculo ascēdisse legūt̄ quo pascha diligētissime celebrat̄. Ibiq; manebāt cū maria mr̄e dn̄i nr̄i ihu xp̄i unanimit̄ aspirati charitate pseuerātes i oratiōe: donec ex alto īducerēt̄ uirtute. Nam quidem cum domino conuersantes uirtutibus & miraculis pascebantur:bene in oratione perseuerabant nihil hesitantes donec accipēt spiritus sancti munera que poscebant. hec Hieronymus. Vbi potes uidere cum quanto mentis feruore expectabant promissum:nihil dubitantes ꝙ ille qui uiuens in carne in hac uita tot eis signa dilectionis ostenderat eis deficere in promissione nō poterat. Credendum etiam est:ꝙ sicut christus predixerat ꝙ filii nuptiarum non possunt lugere: nec ieiunare:q̄diu cum eis est sponsus. Sed uenient dies cum auferetur ab eis sponsus:& tunc ieiunabūt̄ quo carnem affligendo ieiuniis cum multis lachrymis omnia signa amoris q̄ xp̄s eis in uita oñderat.

& dolores passionis quos in cruce pertulerat: & sacros illos tactus: quibus manus & pedes eius & latus palpando tractauerat simul cum suis negligentiis defectibus & incredulitatibus conferebant durissime proprias deflentes culpas & dulciter admirantes dignatiuas xp̄i misericordias. Accedebant etiã humiliter & deuote ut pie credendũ ẽ ad pedes sacratissime uirginis ipsorũ dñi m̃ris: & tunc cũ ipsa cõferentes de oĩbus. Que tota spũ sancto plena: oĩ filii sui actuũ erat magra & conscia: se eidẽ uirgini cõmẽdabãt hũilit̃: ipsã exorantes ardẽt̃: ut p̄ ipsis apud filiũ ĩtercedere digneret̃: ne eorũ exigentibus culpis: spiritũ sanctũ mittere retardaret. Non enim erat iguorans ille apostolicus cetus: q nec erat spiritu sancto uacuus: licet expectaret maiori copia uestiri: q dona que uult dare altissimus: & uult desiderari ardenter & sibi peti instanter: ut p hoc nostri fiat menti: quod sui futuri est doni. Qui enim iam spiritum sanctum in pluribus suis donis recepissent a xp̄o satis ostendit flatus ille boni iesu quo in sacra resurrectionis die: in facies eorum ĩ sufflans dixit eis. Accipite spiritum sanctum. Quod ostendens leo papa in sermone penthe. sic ait. Spectabat̃ ab apostolis spiritus sanctus. Non ut tunc p̄mo habitator ipsorum esse inciperet: sed ut sacrata primo pectora & feruentius accenderet: & copiosius mũdaret: sua cumulans dona: non inchoãs nec ideo nouus in opere sed ditior largitate. Si autem oratio est ascensio mentis in deum quantũ tũc cũ xp̄o transcendebant mente sursũ acti etiam ab ipsa uirgine m̃re quando recordabant̃ quomodo uiderant ipsum ascendentẽ in celum: eis benedicentem extensis manibus: in quibus apparebant signa clauorũ & omnium aliorũ recordantes que ipsorũ trãsportare ad diuina poterant mentes: p̄pter qd̃ licet numerus iste duodenarius: quo benedictus iesus qui omnia fecit in sapientia mittere tardauit promissum. Sic aliter sacris mysteriis plenus tñ ex ipsius miserationis indultu p̄cessit: ut in hoc disponerentur tempora: exsiccarentur ieiuniis: eleuerentur desideriis: exsubtiliarentur in affectibus suis: & recolligerẽt dicta & acta benedicti iesu siml̃ cũ matre magistra: ut sic ex omnibus circũstantiis disponerent̃ perfecte: ut subito arderent plenissime adueniente spiritus sancti igne. Expergiscere nũc anima quecunq; es xp̄o deuota: & cogita in toto ãni decursu memorialia & insignia xp̄i uite: q̃ ĩ sacris sollẽnitatibus recoluntur natiuitatis & decursus uite: passiois acerbe: resurrectionis gloriose: & ascensionis ad celos: in deuota & arida mẽte recepis: & rea ĩdeuotionis in xp̄m indigna sis recipe spiritus sancti p̄missũ: p̄pter qd̃ ĩ his diebus: ieiuniis & lachrymis uacans: in mẽtis spiritu nitaris ingredi sacrũ illud cenaculũ: & pedibus deuoluta sacre uirginis matris: & principiũ mũdi tota intẽtione eis supplica q tibi ueniam ĩpetrẽt a dilecto iesu & ĩ suo sacro recipiẽtes collegio: te cõsortem fieri receptatiõe p̄ciosi muneris spiritus sc̄i: quo tota cũ eis in xp̄m trãsformeris.

In his etiã diebus exurgẽs petrus in medio fratrũ qui erãt in numero diminutiuo: sermonẽ eis de duodenario nũmero supplẽdo p̄posuit: & sorte diuine lucis cadẽte sup mathiã: cõpletus est sacer ille numerus secũdũ dispositionẽ et̃nã: ut filio p̄ditionis excluso: p spm̃ sanctũ integer seruaret̃. De numero enim ipsorũ nullus postea mortaliter ruit. Licet de numero illorũ aliorũ qui receperũt spm̃ sc̃tũ in die pẽtecostes corruisse plures narrant̃. Ait enim Ioãnes climacus doctor grecus: q .xii. heresiarche ex illo numero corruerũt: de quibus expoĩt uerbũ Ioãnis apostoli dicẽtis. Ex nobis exierũt: sed non erãt ex nobis. Nã si fuissent ex nobis: remansissent utiq; nobiscũ. Quicquid autẽ sit de hoc adminus satis p̄bari uidet̃ ex textu actuũ apostolorũ: q ille Nicolaus unus ex septẽ diaconibus: fuit de numero istorũ .cxx. qui in die pẽtecostes spiritũ sãtũ accepisse narrant̃: cũ tñ ip̄e postea a charitate cadens: auctor fuit ĩpiissime heresis de qua in Apoc. dñs dicit. Odisti facta nicolaitarũ: q̃ & ego odi: hoc autẽ ideo diuĩa sapiẽtia esse p̄misit: ut omnes electi in aliorum casu qui uidebant̃ sublimes in statu: addiscãt seruire dño cũ timore: & ei exultare cũ tremore: & sic semp sacre circũspectionis disciplinã apphẽdãt q p irã dñi de uia iusta nõ cadant: unde etiam licet ap̄l'i tãta fuerĩt nũc spiritus sãcti copiositate firmati: ut faciliter potuerint omne peccatũ mortale uitare: & etiã frequẽtiã uenialiũ: nõ tamẽ credo eos fore factos ĩpossibiles ad peccãdũ. De ueniali enim non est dubium q pluries peccauerũt. Gratius enim spũs sancti ĩ tanta p̄fectione q ab ip̄o cadere sit ĩpossibile: & q nullũ possit peccatũ admitti. Solius est dignitatis materne ut arbitror in hac uita: que in illa sanctificatione qua facta fuit dei mater: tantã copiã spũs sancti accepit: quãtã potest uiatrix accipere: nõ unita deo unione p̄sone: unde nec postea ĩdiguit spiritũ sanctũ recipere: licet nouis semp gaudiis frueret̃ de b̃nficiis filiorũ. Quod autẽ apostoli non fuerint impossibiles ad ruendum: uidetur posse probari per illud Ap̄l'i. i. Cor. ix. Castigo corpus meũ & in seruitutẽ redigo: ne forte cum aliis predicauerim ip̄se reprobus efficiar. Vbi dicit quedã glosa: q est possibile. s. me reprobum fieri: si corpus non castigarẽ. Ex quo uidetur q cõfirmatõ illa licet tantam infirmitatẽ dederit: ut sicut dictum est faciliter possent oẽ peccatũ mortale uitare: non tamẽ fuit impossibile si uoluissent: & nõ debito regimine occasiones peccatorũ cauissent eos peccare mortaliter nisi forte diceres q certũ est q non peccauerũt postea & ideo fuerit impossibile: quia deus eos preuiderat & disposuerat nõ peccaturos. Talis ĩpossibilitas nõ remouet possibilitatẽ cõtingentie creature. Nec obstat si diceres q paulus non recepit spm̃ sanctum in penthe: quia non minus habuit de spiritu sancto postea: q̃ ceteri apostoli. Impossibilitas. n. nolũtatis ad peccandum: nõ est statue coiter huius uite. Hoc eni nõ p̃ot uoluntati inesse nisi eius defectibilitas absorbeat̃ a grã: qd̃ solũ fiet

credo in gloria :excepta uirgine gloriosa. Non dubito tamen ꝙ tanta sunt superuestiti gratia illi duodecim athelete expugnatores mũdi : ꝙ ualde difficile fuisset eos ruere per peccatũ mortale. Et si alicui uidetur imposibile :uolo deuotiõi apostolice denegare. Apostolis igitur ut dictum est congregatis & sacris dispositiõibus eleuatis dũ complerentur dies penteco. quĩquagesimo resurrectionis die: & ab ascensione decimo : hora tertia dum essent cõgregati in unũ : & sederent ut quiescerent tam mente q̃ corpore: factus est repẽte de celo sonus tanquã aduenientis spiritus uehementis: & totam domum replens pre magnitudie sonitus: descendit spiritus sanctus ĩ forma linguarũ ignearũ: & requieuit ĩ magna copia sup eos: sicut scriptum est in actibus apostolorum : quia apparuerũt illis dispertite lingue tanq̃ ignis: seditq; supra singulos eorum: & repleti sũt omnes spiritu sancto: & ceperũt loqui prout spiritus sanctus dabat eloqui illis.

Attendendum ẽ autẽ ꝙ spiritus sanctus semper animam in ueritate cõstituit : & idem est ueritas quod uera humilitas. Ideo ut illam maiestatem discipulus ostenderet: & debilitatem creature ingereret :factus est sonus ipsorum corda concutiens: ut in suum redacti nihilum : postea magis in deum attollerentur in altum. Sonus autẽ ille repẽtinus fuit celestis uehemẽs & replens. Repentinus quia nescit tarda molimina spũs sãcti grã. Subito enim in nouos uiros transportati fuerunt: & nouã augmentationẽ habituum mẽtis: fidei spei: & charitatis: & omnium uirtutũ receperũt. Dicit᷑ autẽ sonus de celo: qr ipos celestes effecit: ut ex tũc posset quilibet dicere. Nostra conuersatio in celis est.

Dicitur autẽ uehemens: qr uehemẽter eos timore filiali nihilauit sub deo: ut si perseuerarẽt: ue eis adimeretur eternũ. Nihilominus uehemẽs fuit: qr mẽtẽ ab omni carnali amore eradicãs: fortit᷑ ipam uehebat ad spirituales ardores: unde & uehemens: quasi mentẽ uehens. Dicit᷑ autem replens: quia spiritus sãctus eos abũde repleuit: ut non resonarent amplius p impatientie murmur: sed sic essent amore celi & iesu christi pleni: ut nihil plus possẽt capere de amore mũdano: sic ex plenitudie supeffluerent: ꝙ tãq̃ dei flumina paradisũ ecclesie abunde rigarẽt. In specie autẽ ignis rationabiliter spiritus sanctus discipulis apparuit: quia sicut iter uisibilia corpora ignis ẽ excellẽtius :dilatato nomine ignis ad totã celestem naturã: sicut sepe sancti dilatant in tantum ut sit principium splẽdoris caloris & uitalis uigoris ĩ corporibus . Sic & ille q eorum imitabatur mentibus: scilicet spũs sanctus est fons radix & origo omnis sapientialis cognitionis : & & omnis meritorii amoris: & omnis spiritualis unificatiõis & opationis uirtutis. Conueniũt etiam proprietates ignis septiformi multiplicationi donorum ipsius spiritus sãcti: & effectui quem in apostolis fecit & facit ĩ uiris apostolicis. Ignis est calefactiuus: illuminatiuus: ascẽsiuus: qr eius ẽ proprie sursum ferri. Solidatiuus: sicut patet ĩ luto & lateribus. Distictiuus materiarum sibi cõuenietium: & sibi iflammabilium: unde secũdum gradus materias sibi cõueniẽtes accipit. & contrarias fugit. Sicut ĩ paleis patet & stupa que cito incendũtur: & in lignis ĩ quibus multiplicatur. Lapides uero raro & tardius in suam similitudinem adducit. Aquam uero & alia similia tanq̃ hostilia stridẽdo fugit . Et ideo distictiuus liquefactiuus: ut patet ĩ cera & metallo. Contratiuus & ĩcineratiuus: ut patet ĩ pelle & omnibus adustis. Sic & spiritus sãctus ut resolutorie procedamus cõtrahit & ĩcinerat per donũ timoris: liquefacit per donũ pietatis: distiguit & discernit per donũ sciẽtie: per quam discrete conuersamur ĩ medio natiõis praue. Solidat & firmat per donũ fortitudis: per quam de omnibus tribulationibus triumphamus. Eleuat & facit ascẽdere p donum cõsilii: per quod promouet ad euãgelica seruanda cõsilia: & ad ardua uirtutum facit ascẽdere. Illuminat per donũ ĩtellectus in cognitione uirtutis dei. Calefacit p donum sapiẽtie in ardore sũmi boni. Sicut autem per istos effectus ignis calefaciẽdo corda inflammat: liquat: purificat & in similitudinem sui immutat: & per hoc metalla renouat: sic hodie spiritus sanctus per cordialem calorem liquefecit apostolorum corda: & purgans a labe peccati. & totaliter transformans in similitudinem christi nouas creaturas effecit.

Iesus clarificatus Cap.xxxv.

Quia uero spiritus sanctus omnia que dixerat & fecerat clarificãdo spiritualiter eos ĩtelligere fecit sicut promiserat dicens. Suggeret uobis omnia q̃cunq; dixero uobis: & me clarificabit: qr de meo accipiet. Ideo cõuenienter non solũ in igne: sed ĩ lingua ignea uoluit apparere. Sicut. n. lingua exprimimus q̃cquid est in corde uerbo conceptũ. Ita spũs scũs tanq̃ ipsius eterni uerbi ad fideliũ corda uehiculũ & expressiuum testimoniũ manifestauit pfecte iesũ quãtũ status regrebat apostolorꝝ. Unde pricipalis ĩtentio spũs sancti est manifestare in cordibus nostris excellẽtias dei ĩ se: & in assumpta natura. Ac per hoc nobis ostendere quãtum nos amauit filius dei: qui talia pro nobis dignatus est facere. Sicut enim nihil sumus in esse gratie nisi in christo iesu: ita nihil aliud in nobis ĩtendit: nisi nos nouos christos facere. Et ut hoc eẽ possimus: christi precordia nobis reuelat quantum nos amorose dilexerit : q̃ spiritualissime & diuinissime omnia fecit: quanta transformatione nos sibi uniuit: ita ut faciat nos experimento apostolicum illud sentire. Viuo ego: iam non ego: uiuit uero in me christus. Tale autem testimonium dat spiritus sanctus de christo menti quam plene illuminat: ut aperte cognoscat ꝙ omnis creatura tã celica q̃ terrena a deo facta est ad fruendum summam diuinitatem : & ad honorandum illum hominem:

quem assumpsit in unitate persone. Unde assu pta natura sublimis iesu uidetur esse principalissimum opus a deo intentum inter oia que produxit. In cuius perfectione uirtutis humanā reparationem: & ruine angelice restauratione: propter ipsius iesu honorem simul intendit: & uniuerse creature meliorauit statū: & consumauit appetitum: cum nihil possit deus creare plus facere q̄ ipsam sibi unire unitate persone. Quod enim melius est: deus magis diligit: & quod maius bonum est: deus magis intendit. Cum igitur natura assumpta sit melior oi creato: & magis bonum magis eam deus itendit: imo in ipsa quo ad aliquid omnium creatorum bonum intendit: dū per ipsū oia meliorauit. Et ideo nō imerito dixerim: q oia creata ordinauit dominus ad honorem illius humanitatis assūpte post illum otdinem quem eis indidit glorie diuinitatis sue: & q hanc excellentiam iesu christi nec ipsi apostoli ante aduentū spūs sācti plene recognoscebāt: nec actus sue dignatiue clementie ipsis ostensos ī decursu uite iesu nouerant ponderare. Ideo spiritus sanctus adueniens omnia eius pondera monstrauit: propter quod sicut ignis congregatis lignis in magnū aceruū quando superuenit: omnia incendit inflāmat: & finaliter incinerat: & quasi inuisibiliter annihilat. Sic & spiritus sanctus in apostolis fecit: quia omnia dicta & acta christi iesu tanq̄ digna cōgregata in eorum cordibus statim spirituali mō fecit clarescere & ardere: & omnia ex imēsurabili christi amore procedere: quo quasi totus pro nobis fuit incineratus in sui humilatione profunda: & sic apostolos annihilauit in se: ut eos in christum totaliter transportaret: unde hodie proprie potuit dicere qlibet apostolorum. Et si christum usq; nunc secūdū carnē nouerimus: sed nunc iam nō nouimus. Sic ergo uides quomodo ī ligua spūs sanctus christū iesum apostolis predicauit de nouo. Et ideo sic christo ībutus linguā igneā fecit: qua ignita christi uerba & facta proferrent: & audientiū mētes adurerēt: & nihil sibi attribuentes scirent q non ipsi sunt q loquūtur: sed spiritus patris eorum qui ī eis loquitur. & in audientium cordibus operatur. Vides ergo quomodo spiritus sanctus concordat cū christo ī humilitatis doctrina. Nullus enim potest plene humiliari nisi per spiritū sanctū cognouerit dei īmensitatem tam ī se: q̄ in aliis que pro nobis fecit & nihilitatē sui tam in suis offensionibus: q̄ etiā in continue resistendo suis in nobis effectibus gratiosis. Et in hoc clarificatur xps: & nos obscuramur: quia ipse est oē bonū nostrū qui nobis oia bene fecit. Cui & nos continue resistimus impie: dum sumus in hac uiciosa carne: quātūcūq; uideamur uirtutibns pleni: & aliorum respectu in eius gratia consumati: imo qui maior est in gratia maiorem se sentit ex se eē ī hac resistentia īpietatis sue. Epilogando ergo claritatem glorie xpi potes uidere: quia uirtus christi que abscōsa uidebatur in cruce: clarificata ē ī inferno dum ipsū spoliauit. Clarificata est in sepulchro: dū gloriose resurrexit. Clarificata est ī mūdo: dum discipulorum mentes in fide resurrectiouis firmauit. Clarificata ē in celo: dū coram eorū oculis comitantibus sanctis angelis & iubilantibus patenter ascendit. Clarificata ē in dextere paterne consensu: dum inde abundanter & uisibiliter spiritum sanctum misit: qui ipsorū apostolorum corda illustrauit: inflāmauit: & transportauit ī christum: & ipsorum ori dedit efficacissimum uerbū ad conuertendum mundū. Cuius hodie premisit signū: dum ad petri predicationē qnq; milia sūt cōuersi: Act. iiii.

Iesus spirans afflatibus Cap. xxxvi.

Sicut autem tunc in primitiua ecclesia dabatur spiritus sanctus uisibilibus signis predicantibus apostolis ceterisq; discipulis. Sic usq; ad finē mūdi benedictus iesus eundem spiritum mēbris suis inspirare non desinit secūdū illam mēsurā qua istos dū uiueret in sui amoris & doloris portauit merito: & tunc ī sui fruitionis gaudio portat in illo beatitudinis regno. Totus enim influxus spiritus sancti in nos ad hoc solū est: ut in nobis fiat de nobis: quod christus de nobis fecit in se. Nihil enim sumus nisi in eo. Et ideo nullus debet nec potest in se minuere spiritus sancti afflatus sine offensa ipsius insufflantis spiritus: quia ex hoc meracissima nostra mēs que semper proprio bono resistit minuere uult illam mesuram: quam christus sibi meruit in se: & ī nobis formare disposuit. Nec dum mens nostra impia quando a spiritu sancto uult duci ad perfectionis fastigia excusare se sub similitudine aliorum dicendo. Sufficit mihi facere quod talis facit uel quod faciunt ceteri in communi: quia in situ corporis proprium locum habet quodlibet membrum & speciale officium: ad qd influit spiritus uiuificationis nature. Sic in christo iesu cuius nos sumus corpus & mēbra: de mēbro spiritus sancti influit cuilibet membro electo illa operāti & facere que congruunt illi statui spiritualis mensure. In qua christus iesus ipsum ī se locauit in merito sue uite passibilis: & locaturus est ī gloria diuinitatis. In hoc stat nostra perfectio ut non contristemus spiritum sanctum dei sibi resistendo īspirationibus suis: quibus se nobis dignatur inserere: sed semper simus obedientes mortificati ī nobis: & solo eius ductu mobiles ad omne bonum perfectum. Ad habendam autem discretionem in istis īspirationibus que est omnium uirtutum auriga: debes scire: q quia limpide flāme inspirationum diuinarum dum sumus in tenebris & umbra mortis non ad plenum illuminat nostrā noctē horrendam: ideo sepe uenit nobis dubitatio ne inspiratio sit deceptio propter illius hostis astutias qui se transfigurat in angelum lucis. Ad cuius fugiēdas decipulas notare debes q influxus gratie: qui ramificantur in habitum uirtutū: donorum & bea-

nota bene

titudinum sicut infra patebit impelli nos ad multiplicem actū.s.intrinsecū qui mentē perficit: & extrinsecum:qui per opus se extendit. Actus interior est quo uirtutes agunt in aīa:sicut charitas eā inflāmat ad plene diligendū deum & proximū: humilitas ad reputandū se uilissimū & omni bono indignū. Temperantia ad refrenādū animū ne delectet carnaliter in aliquo bono creato. Fortitudo: ut nulla aduersitate uacillet uel moueatur a bono. Prudētia ut semper de proximo prout debet estimet bonū: & discrete intus de omni extrinseco formet iudicium. Iustitia ut semper sibi & deo:& proximo intendat reddere plene quod debet. In istis raro uel nūq̄ pōt esse deceptio. Nec ad ista ī te formanda etiam si posset se uellet diabolus imiscere: quia quanto plus ista crescunt tanto perfectius spiritus sanctus inhabitat mentē. Et si in istis ad spiritū sanctū non esset rebellio ipse plene dirigeret: ut in extrinsecis actibus non eēt deceptio. Exteriores autē actus sūt:ut uerbi gratia. Charitas ad deum: iubilatio uocalis:stridor clamoris:& alia signa corporis:ad proximum elemosyna:obsequium ī infirmitate & necessitate & similia. Humilitatis actus extrinseci sunt humiliter respondere:extrinsecos honores uisibiliter fugere:actus uirtutis facere:& per signa exteriora omnibus se subditū reddere: & similia. Temperantie uero actus extrinseci sunt ieiunia: dura & pauca uestimēta:& similia. Fortitudinis uero ardua & dura queq; assumere:periculis se opponere: & in defendēdo ueritatē constantiā pretendere.

Prudentie uero actus sunt discrete loqui omnia facta tam tua q̄ alioꝝ:secūdum q̄ ad te spectat debita circūstantia examinare. Iustitie uero multi sunt actus:respectu tui: sicut dignus es de omnibus tibi confusionem reddere & penitentiam talē facere:q̄ possis ad innocentiam reformari. Respectu proximi:zelus & equitas iudicii in malis:liberalitas beneficii & retributio boni. Respectu dei sicut sūt signa latrie & cultus dei in diuinis officiis & genuflexionibus & actibus corporalis orationis.

Omnibus istis insidiatur angelus sathane & semper per excessum & sepius per remissionem ī discretis parat ruinam:que nunq̄ eis eueniret: nisi quia maligna rebellio mentis eoꝝ qua rebellant spiritui sancto & internis actibus in quibus plena cōsistit perfectio:& in quibus non cadit excessus de leui meruit eos relinqui deceptioni sathane in exterioribus:ut uel ex indiscretione deficiant: uel ex tepiditate omittant:uel ex leuitate in oculis hominum uane glorie mercedē recipiant:& ad dura proximorum sepe inditia dilabantur. Et hoc etiam eis accidit:quia student perfectioni uirtutum quo ad exteriores actus sepe neglectis interioribus perfectionibus mētis. In illis ergo dixi q̄ nullo modo ē diuine inspirationi resistendū:sed sine timore sequendū est:quia semper dicit ad optimum. Attende autem q̄ flatus istius benedicti spiritus animā redificant per septenariū uirtutū uincendo septenanum uicioꝝ:sed quia uicia uicta & iam succūbentia ad hoc stant in anima sinthomatha exaltationum: & inclinationum ad ea ex quibus anima impugnatur & impedit' :ne sine difficultate possit operari uirtutū exercitia. Ideo sepenariū donorum datur ad expediendū potentias mētis:ad agendū actus uirtutum:& ad extinguendū illa sinthomata uiciorū. Et ut tibi aliqtulū claret:scias q̄ isto m ō obliquitates uicioꝝ repellunt:ut timor reliqas supbie: pietas reliquias inuidie. Qui enim pie ad proximum afficiatur:nō ei inuidet. Scientia reliquias ire. Ira.n. est quasi quedam insania. Fortitudo reliquias accidie:que mentem ad bonū reddit inualidam & pigram. Consiliū reliquias auaritie. Consilium enim disponit ad spiritus paupertatem. Intellectus reliqas gule que mentem facit brutalem. Sapientia reliquias luxurie:quia gustato spiritu desipit omnis caro. Istud etiam donorū septenarium expedit uires naturales ad actus sibi conformes. Irascibilis.n. impediri pōt ne ī actus tendat uirtutū:tā per pspera:q̄ per aduersa. Expeditur ergo in prosperis per timorem:& in aduersis per fortitudinem. Concupiscibilis īpediri potest per duritiam ad proximum & per fastidium ad deum. Expeditur ergo ad proximū per pietatē ī ipsū. Ad deū per sapiētie gustū suauissimū. Rationalis uero indiget expediri in uirtutis speculatione:electione:& executiōe. Per donū intellectus expeditur ad uerum speculādum. Per donum consilii ad uerū eligendū. Per donum scientie ad recte exequēdū: per donū enim scientie recte conuersamur in medio nationis praue & peruerse. Tertio etiam istud benedictū septenarium donorū expedit uirtutū actus & officia quod satis sequit' ad pmissa. Nam timor expedit ad temperātiā. Timor enim carnes configit. Pietas uero ad uerā iustitiā:ne in crudelitatē degeneret. Scientia ad prudētiā ne deuiet in astutiā uulpinam. Fortitudo ad patientiā ut non tantū portet per patiētiā que ē uirtus: sed etiam benigna sit ad hostes per fortitudinē que est donum. Consilium ad spem. Dū.n.consiliū ad alta uirtutū mentē uehit:merito spem erigit. Intellectus ad fidem: quia multā firmitatē fides accipit ex dono intellectus dum credita sibi lucescunt per intellectus donum. Sapiētia ad charitatē:unde sicut charitas ē mater & cōsumatio omniū uirtutū:sic sapiētia ē cōsumatio oīum donorū: ut merito de sapiētia possit dici:uenerūt mihi oīa bona pariter cū illa:& innumerabilis honestas per manus illius Sap.vii. Ista etiā dona multū mētē expediunt ad christi passiones imitandas. Sicut enim ad patiendū mouit christum paterna uolūtas uirtus strenuitas:& humana necessitas. Sic etiā in his debemus esse christo cōformes Diuina quidem uoluntas mouet ut cognita per intellectum:ut amata per sapientiam : ut in reuerentia habita per timorem. Humana autem necessitas mouet si cognoscatur per scientiam. Si ad eam miserandā per pietatem animus moueatur:uerūtamē

strenuitas mouet:ut puida in eligedo per consilium: ut uigorosa in pferedo & psistedo:& pseuerãdo per fortitudinē. Expediũt etiã mirabiliter impedimēta uite actiue:& fantasmata repellũt impedientia cõtemplationis uolatũ. Non solũ autē iste spũs sanctus spirat flatus uirtutum in incipiētibus uicia uincere per uirtutes:& in pficiētibus & agētibus expedire per dona supius enumerata: sed etiã spirat beatitudinis perfectos hitus in his que culmen pfectionis attingunt:qui etiã gustant suauissime fructus spũs:& per qnq; spũales sensus boni iesu expiunt delectabilissima sentimēta. Habitus autem beatitudinũ enumerat magister pfectionis iesus pfectionē docens in monte. Et sunt septē.s. paupertas spũs:mititas:luctus: esuries iustitie:misericordia:mũdicia cordis:& pax. Dicunt autē isti habitus beatitudines:qr mentē ad tantã pfectionē adducũt:ut coniũgant eã suo fini.s.xpo iesu qtum est possibile in pegrino decursu. Anima eni sic sinthomata uicioꝝ:siue inficiētes reliqas tã alta perfectione trãscendit:ut pfectissima delectatiõe feratur in oēs illos actus q pfecte cõfigurãt amato: & hoc semp in hac uita eligat p summa beatitudine sua. Propter quod ex his q pfectionē integrãt: & ex his q ad pfectionē disponũt:istaꝝ beatitudinũ sufficiētia declarat & ordo. Ad integritatis eni pfectõnem reqritur necessario pfectus recessus a malo: & mali occasionibus:& pfectus pcessus in bono: & pfectus status in optimo. Malũ autē omne: aut pcedit ex timore supbie:aut ex rancore malitie: aut ex lãgore cõcupiscētie. Ideo ad pfecte elongandũ ab hoc triplici genere mali:sunt tres necessarie beatitudines:q deliciose fruuntur oppositis bonis.
Pauptas eni spũs elongat a malo tumoris: mititas a malo rancoris:luctus a malo libidinis & langore cõcupiscētie. Quia uero pfectus pcessus in bono attēdit secundũ diuinã imitationē: & uniuerse uie dñi:misericordia:& ueritas: hinc est q duplex est beatitudo secundũ has duas uias.s.esuries iustitie: & affectus misericordie. Que si recte cõplentur in nobis:& eas indeclinabiliter teneamus:nos perducunt ad statũ in optimo. Et loquor de optimo huius uite:quod plene cõfirmat i optio patrie. Istud autē optimũ est per limpidã cognitionē ueri: & p tranqllam affectionē boni:quod fit per mũdiciam cordis:que ducit ad deũ uidendũ: & p pacē mētis que pfecte adoptat in filiũ. Si etiã attēdantur dispositiões pambule istaꝝ septē beatitudinũ:poteris uidere quomõ reddũt habentē pfectũ. Dispositiones eni pambule sunt dona supius nomiata.
Timor enim facit recedere a malo:& a mali occasione:& qr radix omniũ maloꝝ ē cupiditas. Ideo disponit ad spũm pauptatis:in qua simul hũilitas iungitur & pauptas:ut sic elongētur uir perfectus a fonte omis culpe scilicet supbia & cupiditate. Nic est q pauptas spũs est fundamentũ totius euagelici status:unde pmo debet hoc fundamētum sternere:qui uult ad culmē pfectionis uenire. secundũ consiliũ xpi dicētis Math. xix. Si uis perfectus esse: uade:& uēde omnia que hēs:& da paupibus. Ecce pfecta pauptas que nihil sibi prsus retinet. Et seqre me. Ecce pfunda hũilitas:que facit ut homo abnegãdo seipsum tollat crucē suam:& sequatur christũ:qui est totius pfectionis pncipalissimũ fundamentũ. Disponit ergo timor sicut uides ad spũm pauptatis. Pietas aũt ad mititatē. Nam q pie ad aliquem afficit:nec illũ irritat:nec irritat ab illo. Scientia dispõit ad luctũ:qm p sciam cognoscimus nos a statu beatitudis relegatos in lacu miserie: & luto fecis. Fortitudo dispõit ad esuriē iustitie. Vt autē intelligas qd sit ista esuries iustitie:scias q est desiderare in te:& in pxio omnē abesse defectũ:& omne esse debitũ bonũ:ut pfecte merearis iustus iueniri corã iudice eqtatis:& cũ hac iustitia q i oibus rectificat animã:sic hõ firmat cũ est dispõitus p fortitudinis donũ:q sic se tenet auide i ea:ut malit uita puari:q aiiustitia separi:quod i martyriũ flore refulsit. Consiliũ disponit ad misericordiã. Nihil eni magis cõsulit deus i scriptura:q facere misericordiam:quod sup oĩa reputat holocausta. Intellectus disponit ad cordis mũditiam. Nam speculatio uirtutis mundat cor nostrum ab omnibus fantasiis. Sapientia disponit ad pacem. Nam sapientia iũgit nos summo uero & bono:in quo est finis & tranquilitas totius nostri rationalis appetitus: qua pace adepta necessario sequitur superabundans delectatio spiritualis:que est in duodenario fructuum spiritus continetur ad insinuandam superabundãtiam delectationnm. Est enim duodenarius numerus abundans in quo insinuatur spiritualium charismatum exuberantia:quibus fruitur & delectatur anima sancti ad statum apostolicum sublimata. Qui ad designandam hanc perfectionem & alias nobis incognitas in ipsis fuisse apostolis in isto sacro numero est eorum cetus electus. Exinde autem homo redditur dispositus & idoneus ad aspectus & amplexus sponsi & sponse:qui fieri habent ineffabiliter secundum sentimenta quinque spiritualium sensuum:in quibus uidetur christi sponsi summa pulchritudo sub ratione splendoris. Auditur armonia sub ratione uerbi. Ipse enim est splendor paterne glorie:& uerbum procedens a paterna mente. Gustatur summa dulcedo sub ratione sapientie comprehendentis utrunqne:uerbum scilicet & splẽdorem. Est enim ipse dilectus iesus sapientia patris:& in ipso omnes thesauri sapientie paterne continentur:quos sponsa sapidissime gustat. Odoratur etiam sponsa summam fragrantiam in bono iesu sub ratione uerbi inspirati in corde: ut dicat. Veni auster & perfla hortum meum & fluant aromata illius. Astringit autem sponsa suauissimo tactu ipsum iesum sub ratione uerbi icar-

nati inter nos corporaliter habitantis & reddētis se
nobis palpabilē: osculabilem: & amplexabilē: per
ardentissimā charitatē: que mētē nostrā per extati-
cum raptū transire facit ex hoc mūdo ad patrem.
Ex his dictis manifeste colligitur ꝙ habitus uirtu
tum prestant exerciciū principaliter incipientibus
& ad opera disponunt actiue. Habitus donorū uiā
expediunt proficientibus & ad ocium contēplati-
ue disponunt. Habitus uero beatitudinum perfe
ctis conueniunt: & utriusq; uite perfectionem con
cludunt. Fructus uero spiritus quos enumerat apo
stolus ad Galla.v. scilicet charitas: gaudium: pax
patientia: benignitas: bonitas: longanimitas: man
suetudo: fides: modestia: continentia: castitas: dele-
ctationes dicūt consequētes opera perfecta. Qui
enim eleuatus est ad habitus beatitudinum: ope-
ra operatur perfecta in quibus delectationes sentit
maximas: que fructus nomine appellantur. Non
solū autem illis.xii. uocabulis que enumerat Apo.
sed etiam multis aliis similibus delectationes fru-
ctuum sentiunt: qui tamē ad hos satis possunt re-
duci. Sensus uero spirituales dicunt perceptiones
mentales circa ueritatē cōtēplandā per experimen-
ta probata. In his gradibus insufflationis spiritua-
lis quibus bonus iesus per spiritum sanctū agitat
mentē & attrahit: consistit scala iacob: cuius cacu-
men tangit celum: & thronus ueri salomōis ī quo
residet pacificus rex & amorosus in dextera patris
sui: ut spōsus preciosissimus & desiderabilis totus:
in quem desiderant angeli prospicere: & ad quem
spirat sanctarum desiderium animarū: sicut deside-
rat ceruus ad fontes aquarū. Vt autem ad thro-
num istius ueri salomonis scias ascendere: distīguo
tibi sex gradus: quibus paulatine & ordinate pro-
cedens: post sextum eius dulcibus amplexibus cō
iungaris. Primus est suauitas: ut. s. homo uacando
& sabbatizando per meditationes sanctas addiscat
gustare ꝙ dulcis est dominus. Reliquie enim cogi
tationū diem festum agent tibi: quando in medita
tione tua exardescit ignis: & ex pregustatione amo
ris dei incipis in corde eius suauitatem sentire. Se
cundus gradus est auiditas: quando. s. anima cepe
rit circa suauitatē assuefieri: nascitur in ea tanta esuri
es: ut nihil eam possit reficere: nisi eum quem amat
perfecte possideat: quod quia non pōt in presenti
attingere: quottidie excedit & egreditur extra se p
amorem extaticū clamans & dicens. Suspendium
elegit anima mea: & ideo si inueneritis dilectū: nū
ciate ei quia amore langueo: & qa ebria feruore no
uicio credit eum quasi posse inuenire in omni cre
ato: unde & sepe tales persone multas simplicita-
tes in suis feruoribus operantur. Tertius gra
dus est saturitas: siue omniū terrenorum fastidiosi
tas: que ex ipsa auiditate habet oriri: & hoc post ml'
tam experientiam. Quia enim uehementissime
desiderat deum: & probauit ꝙ sepe impedimentū
habuit ab illis creaturis: quas sub specie deuotiōis
amauerat: omnia facta satur: & fastidiosa incipit oīa
fastidire. Vnde sicut satur ut cibum sumat: potius
incurrit nauseam ꝗ refectionem. Sic in hoc charita
tis gradu facit anima circa omne terrenū. Quar-
tus gradus ē ebrietas que ex saturitate oritur. Ebrie
tas autē in hoc cōsistit ꝙ quis tanto amore diligat
deum ut iam nō solum fastidiat creature solacium:
sed etiam querat & delectatur inuenire tormētum:
pro solatio reputans omnē penam opprobrium &
flagellū ut configuretur similitudini mortis eius
quem diligit anima sua. Quintus gradus est sa-
turitas que ex ebrietate oritur. Ex hoc enim ꝙ aīa
feruet & desiderat omnia mala inuenire propter
conformitatem amati: sequitur ut iam mittatur fo
ras timor: & tanta cōcipiatur spes de adiutorio dei:
& associatione dilecti: ut nullo modo ab eo se esti-
met posse separari: unde & secure cum apostolo di
cit. Quis me separabit a charitate xp̄i &c. Sextus
gradus est plena & uera tranquillitas: in qua est tan
ta pax & requies: ut anima sit quodāmodo in silen
tio & sōno quasi dormiens in cena super pectus ie
su cum glorioso Ioāne. Hoc autem fit quando aīa
mortua sub deo: a seipsa tota transit: ita ut nihil ue
lit: nihil libeat: nisi illud quod de ipsa uoluerit ordi
nare dilectus. Quid enim mentē potest turbare: ꝗ
omnia que deus facit: uel que circa ipsam fieri per-
mittit accipit sicut suauissimum cibum? In hoc gra
du anima cōpleuit uerbum apostoli petri: omnem
inquit sollicitudinem proiicietes in eū: quoniā ipsi
cura est de uobis. Ista anima sentit quoniam bonus
est dominus & sanctus in omnibus operibus suis
Quomō āt hoc possit intelligi: & per quē modū
deuenitur ad hoc: in sequēti capitulo magis patet.
In tali nāq; mente pax est & status ultimus: & ideo
ibi requiescit uerus salomō: quoniam ī pace factus
est locus eius. Et ideo ualde conuenienter isti gra-
dus significantur per illos sex gradus quibus ascē
debatur ad thronū salomonis. Et propterea dicitur
in Canticis.iii.c. ꝙ ascensum purpureū media cha
ritate constrauit: quia ipossibile est ad istam tranq̄l
litatē pertīgere: nisi charitas animam totaliter deo
reddat ut mortuam & plene subiectam. Et in hoc
est istius uie felicissima uita. Omnes autē istas in-
sufflationes debet anima sic a deo recognoscere: ut
semper illas sentiat ipedire: & ideo nihil habet de
suo unde ualeat gloriari. Quod ostendens Augu-
stinus in libro soliloquiorū: dicit sic capitulo. Qui
sunt ueri pauperes. Scio domine & confiteor docē
te te: quoniam soli illi qui cognoscunt se pauperes
& cōfitentur tibi paupertatē suam: ditabuntur a te:
quoniam qui se diuites existimant cum sint pau-
peres a tuis diuitiis inuenientur exclusi. Ego igit̄
tibi confiteor paupertatem meam: & sit tota gloria
tua: quoniam tuum est bonum: per me.n. domine
fateor ut docuisti me. Nihil aliud sum: ꝗ uniuersa
uanitas & umbra mortis & abyssus quedam tene-
brosa: & terra inanis & uacua: quoniam sine tua be
nedictione non germinat fructum: quia non facit
nisi cōfusionem: peccatū & mortē: sed ꝗcquid unꝗ̄

boni habui a te recepi: quicquid boni habeo: tuum habeo: si qn̄ steti: per te steti: si quando cecidi: p me cecidi. Semper in luto iacuissem: nisi tu me erexisses. Semp cecus fuissem: nisi tu me illuiasses. Quādo cecidi: nunq̄ surrexissem: nisi tu mihi mãus porrexisses. Postq̄ & me erexisti: semper cecidissem: nisi semper me sustinuisses. Semper perissem: nisi me gubernasses. Sic semper domine sic semper gratia tua & misericordia preueuit me: liberans me ab oībus malis: saluans a preteritis: suscitans a p̄ntibus: & muniens a futuris. Precidēs etiā ante me laqueos peccatoꝝ: tollens etiam a me occasiones & casus. Quia nisi tu mihi hoc fecisses: ego omnia mundi peccata fecissem: quoniam scio domine ꝙ nullum peccatū est: quod unq̄ fecerit homo: quod nō possit facere alter homo: si desit creator a quo factus ē homo. Sed ꝙ non facerē tu fecisti: ꝙ abstinerē tu iussisti: & ꝙ tibi crederem: tu gratiam infudisti. Tu naq̄ domine regebas me: cui seruabas me? tibi: & mihi: ut adulteriū & omne peccatum non cōmitterem: temptator defuit: & ut deesset tu fecisti: locus & tempus defuit: & ut hec deessent tu fecisti: affuit tentator: non defuit tempus. Sed ut nō consentirem: tu me tenuisti: uenit tentator tenebrosus ut ē: & ut eū despicerē tu me confortasti. Venit tentator fortis armatus: & ut me nō uinceret: tu eū refrenasti: & me roborasti. Venit tentator se trāsfigurans ī angelū lucis: & ut me non deciperet: tu eū increpasti: & ut eū cognoscerē: tu me illuiasti. Hec Aug. de uerbo ad uerbum. Vbi clare patet ꝙ eius est sententia: ꝙ a nobis nihil possumus facere nisi malum. Sed oīs bona uolūtas & opatio: imo ꝙ plus est bona cogitatio a deo sit in nobis & nobiscū: & omis fuga omnis mali a deo nobis puidetur. Itē Augu. sup illud p̄s. Declinatio sermonū tuoꝝ &c. dicit sic. Qui enim sunt paruuli nisi paupes & infirmi? Noli ergo supbire: noli de tua que nulla est uirtute p̄sumere. Et itelliges q̄re sit a bono deo bōa lex data: que tn̄ uiuificare nō posset. Ad hoc enim lex data est: ut te de magno faceret paruū: ut te ad faciendam legem: uires de tuo non habere mōstraret: ac si inops: indignus: & egenus ad grām consurgeres & clamares. Miserere mihi dn̄e: quoniam infirmus sum. Hoc scrutādo itellexit hic Paulus ꝙ minimus apostoloꝝ Paulus. i. paruulus ostēdit: ideo datam esse legem que iustificare nō potest: quia conclusit scriptura oīa sub peccato: ut pmissio ex fide ihū xp̄i daret' credētibus. Ita domine: ita fac misericors domine: impera qđ nō possit impleri: imo quod imperas non nisi per tuā gratiam possit impleri: ut cū homies per suas uires id implere nequerint omne os obstruatur: & nemo sibi magnus uideat': ut sint omnes paruuli: & reus fiat omnis mūdus tibi: q̄r n̄ iustificabitur ex lege oīs caro corā te: per legem eni cognitio peccati: nūc autē sine lege iustitia tua manifesta est: testimonium hn̄s ex prophetis: hec sunt mirabilia testimonia tua: que scrutata est anima pauuli huius. Et ideo inuenit quia humiliatus est: & paruulus factus est. Quis enim facit mādata tua sicut faciēda sunt. i. ex fide: que per dilectionē operatur: nisi eius in corde per sp̄m sanctum ip̄a dilectō diffundatur: quod iste paruulus etiā confitetur dicens: Os meū aperui & attraxi spintū &c. Hec Augu. Bernardus etiā super Qui habitat: aperte ostendit ꝙ solum in christo & in eius merito nō in opere nostro debet esse spes nostra: super illo uersu. Tu es domine spes mea. d. sic. Quicquid agēdum sit: quicquid declinandum: quicquid tollerandū: quicquid optandum: tu es domine spes mea: hec una mihi omniū promissionū causa: hec tota ratio mee expectationis pretendat alter meritum: sustinere se iactet pondus diei & estus. Se bis ieiunare in sabbato dicat. Postremo uero non esse sicut ceteri hominum glorietur. Mihi autem adherere deo bonum est ponere in domino deo spem meam: quoniam melior est misericordia tua super uitas: quia non est speciosa laus in ore peccatoris. Sperent in aliis: alii forte hic in scientia litterarum: hic in astutia seculi: ille in nobilitate: ille in dignitate: ille in alia qualibet uanitate confidat: propter te domine oīa detrimentū feci: & arbitror ut stercora: quoniam tu es domine spes mea. Speret qui uult in incerto diuitiarum. Ego nō nisi a te uictui necessaria spero. Nimirum fidens in uerbo tuo: in quo abieci omnia. Querite ait primum regnum dei: & iustitiam eius &c. Nempe tibi derelictus est pauper &c. Si mihi p̄mia promittuntur: per te obtinere sperabo: si insurgant aduersum me prelia: si fremat malignum: si seuiat mundus: si aduersum spiritum caro concupiscat: in te ego sperabo domine. Fratres: hoc sapere ex fide uiuere est. Nec alius ex scientia dicere potest ꝙ tu es domine spes mea: nisi cui intus sit persuasum a spiritu: ut quemadmodum admōet propheta. Iactet cogitatum suum in domino: sciens ꝙ nutriendus ab eo sit. Sic etiam & Petrus apostolus ait. Omnem solicitudiēm uestram proiiciētes in eum: quoniam &c. Vt quid enim si hoc sapimus cunctamur omnino abiicere spes miseras: uanas: inutiles: & seductorias: & huic uni tā solide: tam perfecte: tā beate spei tota deuotione: quasi toto feruore spiritus īherere. Sed quid impossibile: quid difficile: qd facilius debeo? aut nōne huius dicta intelligas uolo si decreueris saluare nos continuo liberabimur. Si uiuificare uolueris: uita in uoluntate est. Si p̄mia largiatur eterna: licet ei quod uult facere. An nō de facilitate non dubitas: si ipsa tibi est suspecta uolūtas: plane & uoluntatis testimonia credibilia facta sunt nimis. Maiorem hac dilectiōem nemo habet &c. Deinde quando in se speranti desit illa maiestas: que tam studiose monet in se sperare: certe nō derelinquit sperantes in se: adiuuabit eos: & liberabit eos: & eruet eos a peccatōribus: & saluabit eos: quia sperauerunt in eo. p̄s. xxxvi. Quibus meritis quia sperauerunt in eo. Dulcis causa: attamen efficax & irrefragabilis hec iustitia: sed que ex fide ē: nō ex lege. De quacunque inquit tribulatione clama-

uerint ad me exaudiam eos. Ecce misericordia tribulationes secundũ multitudinẽ eaꝝ cõsolationes eius letificauerũt aĩam tuã: dũmodo nõ ad alia cõuertaris: dũmodo clames ad eũ: dũmodo speres in eũ. Nec hũile aliqd uel terrenũ sed altissimũ ponas refugiũ tuũ. Quis.n.sperauit in eũ & cõfusus est? facilius est celũ & terrã trãsire: q̃ eius uerbũ euacuari. Altissimũ inquit posuisti refugiũ tuũ. Non accedet illuc tentator: non calũniator ascendet: nõ pessimus ille accusator fratrũ attinget. Nẽpe ei dicitur. Hic recolite psalmi pmordia ei dicitur qui in ptectiõe altissimi cõmoraťr. Illuc refugies a pusillanimitate spũs & tẽpestate. Que qdẽ duplex ẽ necessitas fugiẽdi q.s. & itus timores & foris pugne. Minus.n.fugere oportet: si uel iterior magnanimitas exteriores tumultus uiriľr sustineret: uľ exteriori trãquillitate pusillanimitas ppa foueret. Altissimũ ait posuisti refugiũ tuũ. Sepe illuc fugiamus frẽs: munitus est locus: nullus ibi timeť hostis. Vtinã magis ibi semper manere liceret: sed non est hoc temporis huius. Quod modo refugiũ ẽ: qñq; erit habitaculũ sempiternũ. Interim sane & si semp eẽ nõ cõcedit: freq̃uẽter tñ est recurrẽdũ. Nẽpe ad omnẽ tentationẽ: ad omnẽ tribulationẽ: ad omnẽ deniq; cuiuscunq; modi necessitatẽ: aperta est nobis urbs refugii. Sinus matris expansus est: aperta sunt foramina petre: patent uiscera misericordie dei nostri. Hoc refugiũ qui declinant: nihil miꝝ si effugere non merenť. Iam qdẽ finis que dicta sunt ad expositionẽ uersus huius uidemur posse sufficere: si dixisset pph̃a: Quoniã i te spaui: sicut in ps qbusdã iuenitur. Ceteꝝ q dicit. Tu es domine spes mea. forte amplius aliquid & sublimius sonat qď uidelicet nõ mõ in eũ speret eũ. Conueniẽtius siqdem spes nostra dicit qď spamus: q̃ in quo spamus. Sũt aũt forte nõnulli q a dño obtineri corpalia uel spiritualia q̃libet cõcupiscũt: sed pfecta charitas solum sitit quod summũ est tota desiderii uehemẽtia clamãs Quid enim mihi est i celo & a te.q.u.super terram: deus cordis in eternũ. Pulchre nobis utrunq; paucis hodie uerbis hieremie lectio cõmendauit. Bonus es dñe spantibus in te aĩe querẽti te. Vbi sane & ipsam numeri discretionẽ prudẽter aduerte q sperantes quidẽ in dño pluraliter dixerit q hoc uideať cõe multoꝝ: Querentẽ uero eũ singulariter q.s.modo nil sperare nisi ab eo: sed nil querere nisi eũ. Quod si bonus illis q̃to magis isti puide querẽti illũ aĩe respondeť. Altissimũ posuisti refugium tuũ. Neq; enim sic deũ sitiẽs aĩa aut cũ petro ei i terreno mõte faceř tabernaculũ: aut cũ Maria deiceps eũ tãgere uult in terra. Sed plane clamat. Fuge dilecte mi: & assimiliare capree hinuloq; ceruoꝝ super montes bethel. Audiuit eni dicentẽ. Si diligeretis me: gauderetis utiq; qr uado ad patrẽ: qr pater maior me est. Audiuit dicentẽ. Noli me tangere &c. Et celestis iã nõ ignara cõsilii clamat cũ apostolo. Et si cognouimus secundũ carnẽ xp̃m: sed nũc iam nõ nouimus. Super mõtes inqd bethel super oẽm inquit pncipatũ & potestatẽ super angelos & archãgelos cherubin & seraphin. Neq; eni sunt alii montes dei bethel quod sonat plane in dextera patris: ubi nõ sit pater maior eo in dextera altissimi coaltissimũ apprehẽdere cõcupiscẽs. Nec est eni uita eterna fratres: ut patrem cognoscamus ueꝝ deũ: sed & quẽ misit iesum xp̃m super oĩa benedictũ in secula Amen. Hucusq; Bernardus. ¶ Item idẽ in sermõe de septẽ panibus. Tria inqt cõsidero: in qbus tota spes mea consistit

Charitatem adoptionis
Veritatem promissionis
Potestatem redẽptionis.

Murmuret iã q̃tũ uoluerit insipiẽs cogitatio mea dicẽs. Quis enim es tu: aut q̃ta est illa gľia: quibus ue meritis hãc obtinere speras? Et ego fiducialiter rñdebo. Scio cui credidi &c.

Quia in charitate sua adoptauit me
Quia uerax est in promissione
Quia potẽs est i exhibitione ¶ Et licet ei facere qď uoluerit.

Hic est funiculus triplex qui difficile rumpitur: quẽ nobis a patria nostra in hũc carcerẽ usq; detrusum firmiter obsecro teneamus: ut ipse nos subleuet: ipse trahat & ptrahat usq; ad conspectum glorie magni dei: qui est benedictus in secula. Nec ille. ¶ Ex his uerbis patet q sancti spem amouerũt ab omni ppo merito: & totaliter spẽ suã ponebant in xp̃o: & in eius gratie dono. Quia uero quidã q̃runt quid facit gratia: & quid liberũ arbitriũ q̃stio uidetur insipida quo ad multos uidenť eni quere re: ac si gr̃a & libeꝝ arbitriũ i opere meritorio eẽnt duo per se agentia: sed non est hic. Non eni in nostro bono opere ista duo agẽtia separata: sicut duo edificãtes. Sed sunt unũ sicut subiectũ: & aliud sicut agẽs: ita q opatio est totius coniũcti .s. uoluntatis bone: que nõ est bona nisi per gratiam. Et primã bonitatẽ deus in nobis facit infundẽdo gr̃am sine nostro merito. Alioqn gratia iã nõ esset gratia. Ex tũc uolũtas meretur per gr̃am quã accepit: specialẽ tamen difficultatẽ circa gr̃am & libeꝝ arbitriũ faciunt diuersi modi: qbus gr̃a accipiť: & spãlis conditio libertatis. Sed subtiliter intuẽti ualde bene dissoluit istas difficultates Ber. in libro de gr̃a & libero arbitrio in hec uerba. Deus tria hec bonũ cogitare uelle & pficere opatur in nobis

Primũ sine nobis
Secundum nobiscum
Tertiũ ppter eos facit

Siqdem mittẽdo bonã cogitationẽ nos pueit. Inspirãdo etiã bonã uolũtatẽ nos sibi per cõsensum cõiungit: mistrãdo etiã cũ cõsensu facultatẽ: uel facilitatẽ foris per aptũ opus nostrũ iternus opifex i notescit. Sane ipi nos puenire nequaq̃ possumus. Qui aut bonũ neminẽ iuenit: neminẽ saluat quẽ nõ pueit. A deo ergo sine dubio sit nr̃e salutis exordiũ: nõ per nos utiq; nec nobiscũ ueꝝ cõsensus & opus: & si nõ ex nobis: iam nõ tñ sine nobis: & infra. Cũ ergo iuisibiľr itra nos ac nobiscũ actitan

sentimus: soli gratie attribuamus. Ipsa excitat liberum arbitrium cum seminat cogitatum: sanat cum imutat affectum: roborat ut perducat ad actum: seruat ne sentiat defectum. Sic autē ista cum libero arbitrio deus operatur: ut tñ in primo illud preueniat: in ceteris comitetur. Ad hoc itaq; inq; preueniēs ut iam sibi deinceps cooperetur: ita tamen ut quod a sola gratia ceptum est pariter ab utroq; perficitur: mixtim: non sigillati: simul: non uicissim: per singulos pfectus operentur: non ptim gratia: & partim liberū arbitrium: sed totū simul in opere indiuiduo pagunt. Totū quidem hoc: & totum illa: sed quod totum in illo sit: totum est ex illa: hucusq; Bernardus. ¶ Vbi potes uidere q; gratia & liberum arbitrium agūt sic opera meritoria: sicut compositum agit per formam: ut liberum arbitriū sit agens: sed gratia sit causa & ratio actionis. Et hoc dico de illa gratia que unitur libero arbitrio ut forma: quia preter hanc est illa influentia dei que tenet rationē pricipalis agētis in omni agente: que in actione liberi arbitrii est spālis rationis: sicut & liberum arbitriū ē specialis rationis pre ceteris agentibus: imo semp gratia habet spiritum sanctum ut principale agens cui semper coniungitur: & qui per gratiam inhabitat & sanctificat uoluntatem. ¶ Hoc autem cōcludas secundum sancte fidei regulam: q; omne bonū est a deo: & omne malum est a te: ut non glorietur omnis caro coram illo: sed qui gloriatur in domio glorietur. ¶ Quia uero per afflatum spūs sancti factum in nobis per gratiam xpi iustificamur a peccato: iuxta illud Roma. ii. Iustificati gratis per gratiā ipsius. Et de hoc est articulus fidei quartus iter eos qui ad diuinitatem spectant. Ideo hunc articulum exponimus: & errores cōtrarios excludemus. Et qr sub hoc articulo comprehendunt omnia sacramēta ecclesie: & quecunq; ptinēt ad ecclesie unitatem: & ad dona spiritus sancti: & ad iustitiam aīaꝶ. Ideo exclusis erroribus contra hunc articulum in cōi: postea in hoc eodē capitulo de sacramētis singulis q̄tum reqret materia breuiter differemus. ¶ Primus ergo error contra hunc articulum est cherici & ebionis: & etiā nazareoꝶ dicentium gratiam xpi non sufficere ad salutē: nisi a christi seruis circuncisio & alia legis mandata seruent. Cōtra quos dicitur Roma. iii. Arbitramur iustificari hominē per fidem sine opibus legis: & quasi in epistolis Pauli p totū: maxime ad Gala. ¶ Secundus error est donatistaꝶ ponentiū gratiā iesu solū in affrica remāsisse: qr. s. totus alius mundus cōitabat ceciliano carthaginēsi episcopo quē ipsi damnauerant: & in hoc negabant ecclesie unitatē. Cōtra quos dicit Colo. iii. q; in xpo iesu non est gētilis & iudeus: circuncisio & ppucium: barbarus & syrus: seruus & liber. Sed oia & in omnibus christus: uerꝫ est tamen q; si in tota ecclesia reciperetur adulter pro sponso: hereticus p catholico: lupus pro agno: & pro pastore scismaticus & idolatra: qui etiam contra statuta christi & ecclesie usurparet sibi sedem papalem. Si unus solus sibi catholice resisteret: & totus alius mūdus eum predicaret: & ei obediret a toto mundo recederet gratia iesu & auctoritas ecclesie. Et in illo solo qui catholice resisteret remaneret. Hoc autem locum non habuit in hereticis donatistis: apud quos gratia iesu non remansit: quia ibi non fuit. Sed caueant sibi qui nunc uiuunt quomodo hec pro hoc tempore habeant locum: de quibus infra dicetur quinto libro. Iesus falsificatus. ¶ Tertius est error pelagianorum: qui primo negant peccatum originale esse in paruulis. Contra quos dicitur Roma. quinto. Per unum hominem peccatum introiuit i mūdum. Et Dauid ps. l. Ecce enim in iniquitatibus cōceptus sum. Secundo dicunt q; principium bōi operis inest homini a seipso: sed cōsumatio ē a deo. Contra quos dicitur ad Phy. secundo. Deus est qui operatur in nobis & uelle: & perficere in bona uoluntate. Tertio dicunt gratiam dari hominibus secundum sua merita. Contra quos Roma. xi. Si aūt gratia: iam non ex operibus: alioquin gratia iam ñ sit gratia. ¶ Quartus dicitur origenis ponētis oēs animas simul creatas cum angelis: & pro diuersitate eorum que ibi egerunt: quosdam homines uocari ad deum per grām: quosdā in isidelitate relinqui. Contra quos dr̄ Roma. viiii. Cum nūdum nati essent: aut aliqd boni: aut mali egissent: nō ex opibus sed ex uocante deo dictum ē q; maior seruiet minori. ¶ Quintus ē error cathafrigaꝶ: montani: prisce: & alioꝶ dicentium prophetas quasi arreptícios locutos fuisse: & q; non prophetauerunt p spiritum sanctum. Contra quos dicitur secunda Petri. Non enim uoluntate humana allata est pphetia aliquando: sed spiritu sancto inspirati locuti sūt sancti dei homines. ¶ Sextus est error cerdonis dicentis deum legis & prophetarum non esse patrē christi: nec bonum deum esse. Quē etiam māichei secuti sunt legem reprobantes. Contra quos dicit Roma. septimo: q; lex quidem sancta: & mandatū sanctum & iustum & bonum Roma. primo dicit q; deus promiserat ante per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo. ¶ Septimns est eorum q quedam que ad perfectionem uite pertinent asserunt esse de necessitate salutis omnibus: quorum q dam fuerunt qui se arrogantissime apostolos uocauerunt: & nullam spem putant habere salutis eos qui utuntur coniugibus: & propria possident. Alii uero. s. taciani non uescuntur carnibus: easq; abominātur. Quos notat apostolus .i. ad thymo. iiii. Docentes ait abstinere a cibis quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus. Dicunt etiam q; promissio de spiritus sancti aduentu non fuit in apostolis completa: sed in eis. Contra illud quod dicitur actuū secundo. ¶ Thuciani etiam dicunt hominem non posse saluari: nisi oret continue propter uerbum iesu. Luce. xviii. Oppor tet semper orare: & non deficere. Contra quos est intellectus uerbi uerus & impossibilitas adimplendi quod dicunt. Nam secundum Gregorium non

cessat orare: qui non cessat bene facere. Alii uero qui passalonite uocantur: in tantũ silentio studẽt: ut labiis & naribus suis digitũ apponant: & loquẽtes etiam bona damnant. Quidam etiam dixerũt ꝙ homo non potest saluari: nisi sẽp pedibus nudis ambulet. Contra quos omnes & similes dicit apostolus i. Cor. x. Omnia mihi licent: sed non omnia expediunt. Ex quo datur intelligi ꝙ licet aliqua a sanctis uiris assumantur tanꝗ expedientia ad salutem & ad perfectionis culmen: non tamen ꝓpter hoc opposita redduntur illicita. Et expressius contra hoc est uerbũ christi. Math. xviiii. Si uis ad uitam ingredi serua mandata. Et post. Si uis perfectus esse &c. Ex quo. manifeste colligitur ꝙ ad aliqua trahentur perfecti: ad que non sunt ligati imperfecti: sed de his supra satis dictum est. Octauus est error dicentium ecõtrario opera perfectiõis nõ esse preferenda cõi uite fidelium: sicut Iouinianus posuit: ꝙ uirginitas non prefertur coniugio. Contra quos dicitur prima Cor. vii. Qui matrimonio iungit filiam suam bene facit: & qui nõ iungit melius facit. Et sicut uigilantius qui equauit diuitias possidentium statui euangelice paupertatis. Cõtra quem ait christus. Si uis perfectus esse &c. Nonus est negantium liberum arbitrium: sicut negauit qui dixit animas que sunt male dationis non posse peccare. Et sicut multi pagani philosophos sequentes qui in multis diminuunt: & aliqui ex eis anihilant arbitrii libertatem: ac per hoc dicunt nihil esse peccatum. Contra quos dicitur. i. Ioannis secũdo. Hec scribo uobis ut non peccetis. Decimus error est priscilianistarum & etiam matranticorum dicentium homines esse fatalibus stellis ligatos: ita scilicet ꝙ eorum opera sunt astrorũ necessitati subiecta. Contra quos dicitur Hieremie decio. A signis celi nolite metuere: que timent gentes. Ad hũc errorem possunt adduci obseruationes dierum: & omnia sortilegia. Contra que ad Gala. dicitur: Dies obseruatis: & menses: & tempora: & annos: timeo ne forte sine causa laborauerim in uobis. Dicit autẽ timeo propter aliquos simplices: qui ex ignorãtia sepe sine malitia talibus inuoluuntur: alias autem talia facere & talibus attendere iudicatur mortale.

Vndecimus est dicentium ꝙ homines gratiam dei & charitatem habentes non possunt peccare.

Quidam asserunt eos qui aliquando peccant nũꝗ charitatem uel dei gratiam habuisse: alii pessimi heretici peiores primis dicunt ĩ baptizatis electis nullum posse esse peccatum: quãtuncunꝗ scelerata cõmittant. Contra quos dicitur apoca. secundo: Charitatem tuam primam reliquisti: memor esto itaqꝫ unde excideris. Et illud Apoca. tertio. Tene quod habes: ne alius accipiat coronam tuam. Et contra hoc est tota Pauli doctrina. Duodecimus est eorum qui ea que ab ecclesia dei sunt uniuersaliter instituta dicunt non esse de necessitate seruanda: sed qui uoluerit ieiunet: & qui non: nõ: ne uideatur esse sub lege. Et sicut thesoratetice idest quarto decimarii qui dicunt decimatertia lũa pasca esse celebrãdum: quocunqꝫ die septimane occurrerit contra ecclesie statutum. Et eadem ratio est de quibuscunqꝫ aliis a sancta ecclesia institutis. Contra quos dicitur Luce decimo: apostolis & eorũ successoribus. Qui uos audit me audit &c. Et Petro singulariter Mat. decimosexto: Quodcunqꝫ ligaueris super terram &c. Et contra hos omnes errores in symbolo apostolorum dicitur. Sanctam ecclesiam catholicã sanctorum cõmunionem. Et in symbolo patrũ. Qui locutus est per prophetas. Et unam sanctam catholicam & apostolicam ecclesiam: sanctorum communionem: remissionem peccatorum.

De septem ecclesie sacramentis.

Nunc restat considerare de sacramentis ecclesie: que sub hoc articulo continentur. Est autem primo sciẽdum sicut dicit Augustinus decimo de ciuitate dei. Sacramentum est sacrum secretum: uel sacre rei signum. Fuerunt aũt in ueteri lege quedam sacramenta. i. sacre rei signa: sicut agnus pascalis: & alia sacramenta legalia: que quidem solum significabant christi gratiam non causabant. Vnde apostolus ad Gala. quarto: uocat ea elementa egena & infirma: quia gratiam conferre non poterant. Sacramenta uero noue legis gratiam christi iesu continent & conferunt quod figurant. In eis enim uirtus christi iesu sub tegumento rerum uisibilium secretius operatur salutem: ut ait Augustinus. Et ideo sacramentum noue legis est ĩuisibilis gratie uisibilis forma: ut eius imagiem gerat: & causa existat per ueritatem passionis iesu sibi immobiliter assistentem. Sicut ablutio que fit in aqua baptismatis representat interiorem mundationem que fit a peccatis per uirtutem baptismi ĩ sanguine iesu christi. Sunt autem sacramenta noue legis septem scilicet: Baptismus: Confirmatio: Eucharistia: Penitentia: Extrema unctio: Ordo: & Matrimonium. Quorum prima quinque ordinãtur ad uitam spiritualem. Sumitur autem uita spiritualis in eis secundum conformitatem uite corporalis in qua homo perficitur.

Primo quidem per generationem qua nascitur.

Secundo per augmentum quo ad quantitatem & uirtutem perfectam perducitur.

Tertio per cibum quo uita & uirtus hominis sustẽtatur. Et hec quidẽ sufficerẽt si nunꝗ ĩfirmari cõtingeret. Sed quia frequenter infirmatur. Ideo

Quarto per medicinas sanatio procuratur: sic est ĩ uita spirituali.

Primo qdẽ eget homo regeneratiõe: ꝗ fit per baptismũ secũdũ illud Ioãnis. iii. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto: non potest introire in regnum dei. Secundo opportet ꝙ homo ac-

cipiat perfectam uirtutem: quasi per quoddam spirituale augmentum per confirmationem ad similitudinem apostolorum: quos spiritus sanctus i eos ueniens confirmauit. Vnde dicit eis Luce ultimo. Sedete in ciuitate donec induamini uirtute ex alto. Tertio opportet q homo spiritualiter nutriat per eucharistiam: secundum illud Ioannis sexto. Nisi manducaueritis carnem filii hominis & cetera. Quarto opportet q homo sanet spiritualiter per penitentiam: secundum illud psalmiste ps: xl. Sana animam meam quia peccaui tibi. Spiritualiter autē & corporaliter simul per extremam unctionem: secundum illud Iacobi quinto. Infirmatur quis in uobis: inducat presbyteros ecclesie & orent super eū: ungentes eum oleo in nomine domini. Quantū ad omnem utilitatem ecclesie ordinantur duo sacramenta: scilicet ordo per quem ecclesia gubernatur: & spiritualiter multiplicatur: & matrimonium per quod corporaliter propagatur. Est autem cōsiderandum q predicta septem sacramenta: quedā habent cōmunia: & quedam propria. Cōmune quidem est omnibus q conferunt gratiam digne sumentibus: & q cōsistant in uerbis & corporalibus signis. Sicut christus sacramentorum auctor uerbū est caro factum. Sicut etiam christi caro sanctissima est: & uirtutem sanctificandi habet per eternū uerbum sibi unitum. Ita materia sacramentorum sanctificatur: & uim sanctificandi habet per uerba que proferuntur in eis. Vnde Augustinus super Ioannem. Accedit uerbum ad elementum & fit sacramētum: propter quod uerba quibus sanctificatur dicuntur sacramentorum forme. Res autem sanctificate dicuntur ipsorum materie: sicut materia baptismi est aqua: & confirmationis crisma. Requiritur etiam in quolibet sacramento persona ministri conferentis illud cum intentione faciendi quod facit ecclesia: quorum trium si aliquid desit: idest si nō sit debita forma uerborum: si non sit debita materia rerum: si non sit minister legitimus intendens conferre in formam ecclesie: non perficitur sacramentum. Impeditur sacramenti effectus p recipientis culpam: puta si imperatus uel fictus accedat: talis enim licet sacramentum sufficiat effectu tamen inutili: quia gratia spiritus sancti se priuat. Quia ut dicitur Sapientie primo. Spiritus sanctus discipline effugiet fictum. E contrario autem aliqui sepe non recipiunt sacramentum iusto impedimēto: prohibiti: qui tamen effectu sacramenti recipiunt: propter deuotionem quam habent in desiderio sacramenti. Sunt etiam quedam propria sacramentis quibusdam. Nam quedam horum imprimunt caracterem idest quoddam spirituale signum beato iesu configuratiuum: & a ceteris distinctiuum: sicut baptismus: confirmatio: & ordo: & istis tribus cōmune est: quia ponunt recipientem i statu notabili: a ceteris non recipientibus separato. Nam baptismus in statu ponit filiationis iesu. Cōfirmatio in statu uirilis militie & pugne contra hostes ipsius iesu. Ordo in statu dignitatis & principatus ecclesie iesu sponse. Et quia ab istis statibus nullus debet excidere: & impossibile est deleri impressum caracterem. Ideo hec sacramenta nunquā iterantur super eandem personam. In aliis uero sacramentis character non imprimitur. Ideo possunt iterari quantum ad personam: non tamen quantū ad consecratam materiam. Potest enim unus homo frequenter eucharistiam sumere: frequenter penitere: frequenter extremam unctionem suscipere: frequenter matrimonium contrahere. Non tamen eadem hostia nisi semel consecrari: nec idem oleū nisi semel benedici. Est autem alia differentia: qr quedam sunt de necessitate salutis: sicut baptismus & penitentia post lapsum: que sunt instituta ad purganda peccata: quibus existentibus homo saluari non potest. Alia autem sacramenta non sic sunt de necessitate salutis: quia sine eis potest esse salus nisi interueniat contemptus: tamen securum non reputo: non niti toto conatu alia tria recipere scilicet confirmationem: eucharistiam: & extremam unctionem: & utique obmittere statutum ecclesie circa sumptionem eucharistie est mortale. Nisi uisis i cōmuni opportet quedam in speciali de singulis dicere: sed de baptismo omittitur: quia satis dictū est libro tertio capitulo secundo. Post baptismū sequitur confirmatio: cuius materia est crisma confectum ex oleo: quod significat nitorem conscientie & balsamo qui significat odorem bone fame per episcopum benedictum. Forma autem huius sacramenti est talis. Consigno te signo crucis & confirmo te crismate salutis in nomine patris & filii & spiritus sancti Amen. Minister autem huius sacramenti est solum episcopus. Non enim licet p̄sbytero confirmandos crismate in fronte inungere: Effectus autem huius sacramenti est q in eo datur spiritus sanctus ad robur: sicut in die penthecostes est datus apostolis: ut confirmatus confiteri libere audeat nomen iesu christi. Et ideo inungitur in fronte: in qua sedes est uerecundie: uel securitatis strenue: & fit ibi crux cum unctione: ut secure & sine erubescentia fidem confiteatur iesu: & precipue crucem christi: que iudeis scandalum: gentibus stultitia: & pati crucem christi suauem & fragrantē reputet unctionem. Contra hoc sacramētum est error grecorum quorundam dicentium q simplex sacerdos potest confirmare. Contra quos dicitur Actuum octauo: q apostoli miserunt Petrum & Ioannem Samariam: ut imponerent manus super eos qui baptizati erant a Philippo diacono: & acciperent spiritum sanctum. Episcopi autem in ecclesia sunt loco apostolorum: & loco illius impositionis manuum hodie confirmatio datur. Tertiū sacramentum est eucharistia: de quo dictum est supra eodem libro: capitulo Iesus panis sacratus.

Quartum est penitentia: cuius quasi materia sunt actus penitentis: qui tres dicuntur penitentie partes: quarum prima est cordis contritio: ad

quam ptinet ꝙ homo doleat de peccato cōmisso: & ꝓponat se nō peccare de cetero. Secūda ps est oris cōfessio.s.ut peccōr oia peccata quoꝝ mēorat cōfiteat̄ pſbr̄o itegre ea nō diuidēs diuersis sacerdotibus. Tertia ps ē satisfactō ꝓ peccatis secūdū arbitriū sacerdotis:que qdem fit precipue per orōnem:ieiuniū:& elemosynā. Forma autē huius sacramenti quā sacerdos debet ꝓferre est. Ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis. Reliqua depcatoria. Misereatur tui &c.sunt de bene esse:& debēt dici.Sed sine illis est itegrum sacr̄m. Ex natura autē forme patet ꝙ pn̄s debet esse qui absoluit̄ sacerdoti.Nā regulare est oībus sacramētis ꝙ semp debet esse materia presens. Minister est sacerdos hn̄s auctoritatē absoluēdi:uel ordinariā:uel a supiori commissam. In casu uero necessitatis mortis potest oīs sacerdos quencūq; cōfitentē absoluere.Effectus huius sacrameti est absolutio peccatoꝝ:& remissio tēporalis pene debite uirtute clauiū secundū illā qtitatē quā tenet ih̄s intra suū secretū. Contra hoc sacr̄m est error manicheoꝝ dicentiū homiem post baptismū peccantē nō posse ueniā conseq per pēitentiā.Contra quos dicitur Apoc.secūdo.Memor esto unde excideris:& age penitentiā & p̄ma opera fac. Secūdus error est modernoꝝ quorundā patarenoꝝ:qui sicut in sacr̄o eucharistie errant:sic & i illo penitētie dicētes ꝙ bonus homo pōt absoluere & nō sacerdos peccator.Contra quos est ꝙ non oībus pſonis sed solū apostolis:quoꝝ in hoc uicē tenēt presbyteri dixit iesus Math.xviii. Quecunq; ligaueritis &c. Tertius error est quorundā dicentiū ꝙ sufficit deo cōfiteri:& non est necessaria confessio sacerdoti.Contra quos est qđ in huiusmodi sacri figura dixit iesus leproso Math.viii.Oſtēde te sacerdoti.Et illud Iaco.v.Confitemī alterutrū peccata uestra:quod ad sacerdotes refert̄. Quītum sacr̄m est extreme unctionis:huius materia est oleum oliue per ep̄m benedictū:& non debet dari infirmo:nisi qn̄ timetur de piculo mortis:qui debet ungi in locis quinq; sensuū.s.

In oculis propter uisum
In auribus propter auditum
In naribus propter odoratum
In ore propter locutionē & gustū
In manibus ꝓpter tactū.Et ultra hoc in pedibus ꝓpter gressum. Inungunt̄ etiā in aliqbus ecclesiis in renibus siue lumbis ꝓpter delectationē cōcupiscētie que uiguit i eis. Forma huius sacri est hec. Per istam sanctā unctionē & suā piissimā misericordiā indulgeat tibi deus quicqd oculoꝝ uitio deliqsti:& sil'r in aliis. Quidā aūt alis uerbis eqpollentibus ꝓferūt formā:qr non est hic tantū piculum de forma ꝓcisa:sicut in eucharistia uel baptismo.Minister huius sacramēti est sacerdos. Effectus eius sanatio mētis & corpis qui habet & dolorē corporalem alleuiare infirmo:& aīe expedire egressum: ꝓpter quod dicit Iaco.v.Infirmatur quis in uobis &c.

Contra hoc sacramentū est error eraptiōicaꝝ: q cōsueuerūt circa suos moriētes quedam agere per oleū:balsamū:& aquam in inuocationibus quas hebraicis uerbis dicūt super capita infirmoꝝ:quod est contra formā ab ecclesia traditam. Sextum sacramentū est ordinis. Sunt autē septem ordines.s. presbyteratus:diaconatus:subdiacōatus:acolitatus: ordo exorciste:lectoris & hostiarii. Clericatus autē ꝓprie non est ordo:sed quedam ꝓfessio uite danti um se diuino ministerio.Episcopatus autem ab aliquibus dicitur ordo:nam ipsum ponit Dionysius principalem:ab aliquibus dicitur eminentia ordis: ab aliquibus dicitur dignitas supaddita ordini sacerdotis.Et aliqui dicunt ꝙ in cōsecratione episcopi non imp̄mitur nouus caracter:sed ampliatur in eo caracter sacerdotalis:magis autē in archiep̄o:magis autē in primate & patriarcha supmaxime i summo pontifice. Quicqd sit de hoc in cōsecratione episcopali canonica secundū omnes datur noua potestas presbytero in ep̄m cōsecrato:que qdem ita ē indelebilis quo ad ea que sequntur ordinem episcopalem:siue uocetur dignitas:siue quicquid uis: quia non est mihi cura de noīe:sed de re: licet meo iudicio debeat merito dici ordo:sicut indelebilis ē potestas que in aliis ordinibus traditur ordinata. Ita asseritur ab omnibus inierabilem esse episcopalem consecrationem:sicut alii inferiores ordines. Vnde sicut impossibile est auferre potestatē sacerdoti quin si conficiat confectum sit uerum corpus christi.Sic impossibile est episcopo auferre potestatem ordinandi:quin si ordinet in forma ecclesie ordinatum sit:& uerus sit ordo collatus.In collatiōe autem episcopatus nouum & spirituale matrimoniū cōtrahitur cum episcopo & ecclesia sua. Quod secundum sententiam Innocentii extra de renūciatione inter corporalia. Habet fortius uinculum: q̄ carnale:& a solo deo potest dissolui. Nec enim nisi a deo dissoluitur:quando a summo pontifice q uicem dei habet in terra mutatur episcopus uel transfertur:quod omni alteri impossibile est potestati. Propter quod cum summus pontifex multo melius integer & unicus sponsus uice christi totius ecclesie peregrine in terris solennius & imobilius uiculum spiritualis connubii contrahit cum romana ecclesia solo dei iuditio:& non humana potestate soluendum:qdiu idem pontifex uiuit intra corpus ecclesie peregrine:a cuius corpore per mortē emittitur:uel per heresim condemnatur: etiam si prius canonice introisset.Et ideo quantūcunq; renunciet summus pontifex non est in terris: qui uice dei super ipsum fungatur:ut renūciationē possit uel debeat acceptare:nisi qui uinculum spiritualis connubii qđ cōtraxit cum uniuersali ecclesia uice xp̄i possit dissoluer̄:& onus pastoralis cure de illius humeris amouere: uel qui possit a subiectione & reuerētia sibi debita subiectam ecclesiam absoluere:& eā ipso uiuēte alteri desponsare. Quod si secus fiat alter q sic introducit̄ adulter est & non sponsus:& ecclesia que sibi subiicitur fit meretrix & nō sponsa

& illa pars ecclesie que a tali prostibulo separat' ex hoc: si in aliquo non erret: redditur legitima spōsa christi: & ad ipsam totius sponsi celestis influentia & auctoritas deriuatur. Ad ostendendum autē quomodo epatus sit ordo: & quomodo nō distinguūt aliqui: & bene q ordo pōt importare ptātem traditā ordinato uel respectu corpis ꝓpi qđ de gloriosa mr̄e maria ppetua uirgine traxit: uel respectu corpis mistici totius ecclesie: quod i sacratissima cruce per tolerantiā mortis redemit. Primo modo accipiēdo ordinē q qlibet p̄sbyter ita plene pōt qcqd est possibile respectu consecratiōis corpis iesu: sicut pōt epūs uel papa. Idcirco supra ordinē sacerdotii nullus est supior hoc mō. Nec ad hec pōt nouus caracter impmi: uel quōlibet ampliari nisi forte ꝓ tanto ampliari dicat' in epo: qr non solū pōt consecrare: sed alteri dare potestatē cōsecrādi: cōferēdo ordines. Et in archiepo ꝓ tāto etiā magis ampliatur: qr nō solū pōt alteri dare potestatē cōsecrādi: sed ēt pōt epos cōfirmare. Et in summo pōtifice ꝓ tāto pōt dici summe ampliari caracter: qr ꝓ suo arbitrio & interno spūs sancti instictu pōt istituere & destituere omnē aliā potestatē intra ecclesie corpus contentā. Secūdo modo accipiēdo ordinē. s. ꝓ respectum ad potestatē traditā sup corpus misticū: dicūt q noua & idelebilis ptās tradit' epo cōsecrato uel ordinato: qua pōt omnes ordines cōferre iferiores cuilibet xpiano: licet peccet dās & recipiēs mō idebito. Et hoc mō dicūt q epatus pōt dici uerus ordo. Et sic dicūt q Dionysius itellexit uocando episcopatū ordinē & epm ierarchā: respectu cuius papa est summus ierarcha: qr summus p̄nceps totius ierarchie ecclesiastice: & qr uirtus huiusmōi ordinis est irregulata sine artatiōe iurisditōis: & oīs iurisditionis origo tanq̄ in xpi iesu summi dei pleno uicario: a quo solo ipam accipit: licet ab hōibus eligat'. Idcirco ꝓ tāto pōt dici quo ad iurisditōē ordo epalis in oībus aliis posse uariationē accipe: qr pōt i oī alio iurisditiōe puari: dū a summo pōtifice pōt oī inferiori epo subiecta plebs auferri: & legitima executio sui ordinis iterdici: & spāle cōnubiū illoꝝ cū ecclesiis pticularibus dissolui: qr iurisditio & regim̄ inferioꝝ a papa tenet': & ipse est totius ecclesie legitimus sponsus: & cui uult pōt auferre: & alteri coniūgere: qr in hoc uice fungit' summi dei. Sicut aūt impossibile est aliquē uice dei fungi in terris preter summū pontificē. Sic ipossibile est summū matrimoniū cū ecclesia ipso catholico uiuēte dissolui: & etiā ab eius subiectione subtrahi: ut dictū ē. Et ideo ipossibile ē in summo pōtifice non solū potestatē summā ordinis deleri: sed etiā iurisditionē respectu oīs ecclesie quōlibet alterari: minui: uel augeri: qr nec a tota ecclesia simul sumpta cū tota sit sibi subiecta: & in eū nihil possit: nec etiā a seipso renūciando: qr nullus pōt auctoritate ꝓpa spōsam spūalem dimittere uel carnalē: & qr nulla ordiata ptās pōt aliqd i sui destrutionē cū hoc sit deficer & nō posse: ac ꝓ hoc nullo statuto suo uel alieno licet sibi aliqd facere qđ p̄us nō licebat: uel aliqd īpediri facere qđ prius poterat nō obstāte renūciatōe millessies facta: qr semp anomala ē & frustra: semper debet ecclesia ad ipm ut ad legitimū spōsum recurrere: & omnē aliū itroductū ut adulteꝝ fugere & horrere. Predicto ergo modo siue ampliat' p̄mus: siue det' nouus respectu ptātis tradite in misticū xpi corpus semper dat' aīe aliqd imobile qcqd illud uocet'. Et hoc modo epatus supra p̄sbyteratū est ordo. Contra aūt predictas rōnes adductas ab hūana iustitia: qr hoc uidit pessimū opus de facto in diebus nr̄is parturipēdens ptrāseo: qr in lumie spūs xpi nullius sunt momēti: sed gemitus cordis mei a p̄ncipio planxerūt tātam cecitatē dn̄ari in hoc mūdo: ꝓ qua continue gemo: & effundo aīam meā in cōspectu domini iesu xpi eterne ecclesie spōsi: ut educat spōsam de manu adulteri: & ipse intra cor meū ꝑ spūm suū efficaciter me cōfortat: dicēs q spuria uitulamia pro quo alia trāslatione scribit'. Adulterine plātationes quas pstibulatio p̄terita in ecclesia generasse uidetur: non dabūt radices altas: & secure me facit dicere cuiq; per adulterium false promoto: & in ecclesia non legitime genito illud Iudith. Heres in domo patris mei esse non poteris: quia de adultera natus es. Et ipse christus omnipotens sponsus ecclesie cito se dare promittit in ea per totum orbem romanum. Omnis plantatio quam non plātauerit pater meus celestis eradicetur: quod certa fide cito expecto impleri. O q̄ dolorosum lamētum prouocat uniuersalis ruina: qua die male bestie & adulterina earum proles sic ubiq; christi sponsam occidit excepta pauca eius particula quam spiritus iesu pro scie conseruauit: ut in ipsam & per ipsam iesus quod ꝑdidit querat: & quod deformatum est reformet: & quod a ueritate excidit in suum uerum lumen adducat: faciet ipse iesus indubitāter nō propter nos: quia aliqualiter omnes quasi errauimus: uel tacendo timore pessime bestie & fugiendo uel eius recipiendo caracterem: sed propter nomen suum magnum quod uocatur iesus saluator: ut non extinguat huius sanctissimi nominis sui in mūdo lucernam. Sed de his nunc transeo scripto: de qbus trāsire non possum dolore interno. Plura querant' de istis in quinto libro. c. Iesus falsificatus: Nunc autem redeamus ad sacramentum ordinis: cuius occasione predicta sunt scripta: quia in predictis diebus malis falsificata est dignitas & ordo papalis & facta est discessio: quam predixit apostolus a uero pastore: & releuatus est homo peccati & filius perditionis qui exaltatus est & eleuatus in superbia corporis sui & operis extrinseci mundo ostensum supra omne quod dicitur deus: & in templo dei tyranniee sedit: & se quasi deum magis infernalem q̄ celestem ostendit. Nam de illa terra tenebrosa in qua ūbra mortis & nullus ordo sed sēpiternus horror ihitat se ad sanctā ecclesiā deueīsse mōstrauit: dū qcqd religiōis & ordīs ueritatis: unitatis & pacis i earepit serpētina astutia & usurpata potētia pturbauit

quem dominus iesus iam interfecit in se: & cito interficiet in mala sua prole & apparenti errore spiritu oris sui: & destruet illustratione aduētus sui: uix possum exire de his uerbis pre doloribus cordis. Huius aūt sacramenti materia est illud materiale signum: per cuius traditionem confert ordo: sicut presbyteratus secundum aliquos traditur p calicis parati ꝑticipationem cum hostia & uino collatione: & diaconatus per collatiouem libri euangelioꝝ. Et quilibet ordinū inferioꝝ tradit per collationē illius rei: que ꝑcipue ꝑtinet ad illius ordinis ministeriū. Secūdū alios uero nō minus doctos hi duo superiores ordines .s. presbyteratus & diaconatus q conferunt per impositionem manus epi: quia manus est organum organoꝝ: ac per hoc significta altitudinē & dignitatem potestatis collate & supernfuse grē in susceptiōe sacroꝝ ordinū supremorū: ꝓpter quod singulariter in his epus manus impōit & uerbum dicit gratie abundātis: cū ait. Accipe spiritum sanctum. Et sacerdoti subiungit. Quoꝝ remiseris peccata &c. Hec opinio magnum habet robur: quia satis ꝓbabiliter creditur ꝙ in primitiua ecclesia apostoli per impositionem manuū ordīes cōtulerīt: sicut aposto. Timotheo scribit. Et tūc hi soli duo .s. presbyteratus & diacōatus & supior epalis ordo solenniter noīatur: & alii īferiores sub ministerio diaconi dant intelligi: quos processu temporis ecclesia explicite declarauit. Quicquid sit de istis opinionibus certū est ꝙ in actu unico dat ordo. Et ideo quia inter sapiētes est dubiū quis sit ille actus de duobus predictis: idcirco multū temerarium est alterutrū de illis omittere. Et ideo ualde solliciti debent esse & ordinātes & ordinati: non solum de predictis duobus actibus: sed de omnibus que ad solēnitatem sacramenti faciunt: sicut in ordinatio ecclesie continetur. Forma huius sacramēti secundum omnes est imperatiua: cū dicitur. Accipe: & ubi dantur instrumēta forma uerborum istis respondet. Illi qui dicunt ꝙ duo ordines supmi dant in impositione manuū: dicūt ꝙ forma ē. Accipe spiritum sanctum &c. Alii uero dicunt ꝙ ē hec. Accipe potestatem offerendi sacrificium &c. Et simile aliquid in diacono cū accipit librum euāgelii. Minister autē huius sacramenti est solus eps qui ordines confert: dn̄s papa hoc concedit abbatibus in minoribus ordinibus. Et uolūt aliqui dicere ꝙ illi minores non sunt ita ꝓpe ordīes: sed dispositiones ꝓambule ad supremos: qui nō nisi ab epis cōferunt: sed de hoc nihil modo curo. Dictum uero ē supra ꝙ omnes epi tenēt totā suā iurisditionem a summo pōtifice: in quo sicut in christi iesu dei uicario remanet totius auctoritatis & iurisditionis eccl'iastice plenitudo. Cōtra hāc ueritatē irrefragabilē insurgūt qdem temere sentiētes: & ad sobrietarem sapere nesciēte q dicūt ꝙ omēs apl'i imediate hūerunt auctoritatem a xp̄o dicente oībus apostolis. Math. xviii. Quecūqꝫ ligaueritis &c. Ita omēs epi imediate tenēt a xp̄o: sicut & papa. Nam ita alii apostoli sicut petrus auctoritatem ligādi & soluēdi a domino iesu imediate accepisse credunt: ac scribunt. Quibus respōdemus: & eos suo ꝓp̄o argumento ligamus: utiqꝫ uerꝫ est ꝙ oēs apostoli imediate acceperūt a christo & uiuente iesu summo pontifice: licet prehonoraret petrus i signum semper donādi ꝑncipatus successionis illius: tamen iurisditionē uiuente iesu super ceteros apostolos non accepit: quo mortuo: & a mortuis suscitato: successorem suū instituit: dum sibi ioannis ultimo pascendoꝝ agnoꝝ & ouium suarū super ceteros iesus curā cōmisit dicens. Diligis me plus his? pasce agnos meos &c. Vt sicut ip̄m ostēdit alios precedere in christi dilectione: sic ipsum pre ceteris reputauit dignū sue auctoritatis: iurisdītōis: & potestatis successione: quā in ipsum transfudit plene: ac per hoc sicut omnes apostoli receperunt auctoritatem imediate a xp̄o: cui erāt subiecti. Sic eā tenuerunt post mortē ipsius & ascēsionē ad celos ab eius uicario beato petro: & sibi plene subiacebāt imo quod plus est: & cum reuerentia & cōplacentia sacratissime uirginis matris dei loquar. Ipsa propter plenitudinem potestatis filii sui in petrū transfusam recognoscebat se: inq̄tū erat mēbrum ecclesie beato petro prelatica auctoritate subiectā: licet beatus petrus ipsam merito sanctitatis ut dei sui genitricem ueneraretur: ac totius ecclesie & suimet: & omniū electoꝝ matrem. O q̄ summa & firma est petri auctoritas & omnium summoꝝ pontificum christi iesu successorum. Et ideo merito dixerim: ꝙ eius auctoritate impossibile est alterari: augeri: minui: uel imitari: Quod cum presumpsit facere perditionis filius qui decessit cum stolida in hac parte sibi construenda caterua. Hoc in tractatu de sacramento ordinis dixi propter immobilitatem legitime institutionis papalis. Illud autem uerbū christi Math. xviii. Quodcunque ligaueris &c. non refertur ad hoc ꝙ quilibet apostolus esset equalis petro: imo si quis inspiciat diligenter intentionem loquentis: ipse loquitur congregationi: propter quā sanctam ecclesiam dat intelligi: apud quam uniuersalis auctoritatis residet plenitudo. Contra hoc aūt sacramentū est error Arrii dicentis ꝓsbyteꝝ ab epo nō discerni: & error multoꝝ ꝑactarenoꝝ dicētium potestatē solis ordinatis concessam a bonis laicis posse exerceri. Septimū sacr̄m ē m̄rimonium: quod ē signū coniūctionis xp̄i & ecclesie. Cā aūt efficiēs m̄rimonii ē mutuus cōsensus ꝑ uerba de p̄nti exp̄ssus. Et ideo forma huius sacri ē omne illud quod pōt mutuū ad hoc cōsensum exprimere. Sed nisi assit īpedimētū expedit uerba exp̄sse ꝓferri: uel mutuo sibi dicāt: Ego accipio te ī meū uirū: uel in meā uxorē: uel ad minus alicui mō uerba eiusdē sentētie utriqꝫ ꝓferēti debent sentire libere in cōiugale uiculum. Materia eni sunt ꝑsone ad cōtrahēdū legītie: & opportet solēniter ī facie eccl'ie m̄rimoniū cōtrahi: quia clandestina m̄rimonia ut sepius malos exitus sortiunt. Est autem triplex

bonum matrimonii. Primũ est proles suscipienda & educanda ad dei cultum. Secundum ẽ fides: quã coniuges debẽt sibi seruare alterutrũ. Tertiũ est sacramentũ.i. idiuisibilitas mrĩmonialis uniõis: pp quod significat idiuisibilẽ coniũctionẽ xpi iesu: & ecclesie spõse sue. Est autẽ contra hoc sacramentũ multiplex error. Primus est tacianorꝫ nuptias dãnãtium: quos secunt͛ pl'es patarenorꝫ secte. Cõtra quos dr̃ Cor.vii. Mulier si nubit non peccat. Secũdus est Iouiniani nuptias uirgitati equãtis: de quo supra dictũ ẽ. Tertius est nicolaitarꝫ: q indiffer̃ter mutuis utunt͛ uxoribus: de qbus Apoc.ii. Odisti facta nicolaitarꝫ: que & ego odi. Sunt alii multi hr̃tici ẽt moderni: q dicunt de illo abomiato spũ libertatis turpia qdam dicẽtes: & abomiabil'r exercentes. Cõtra quos dr̃ ad hebrꝫ. ultimo. Honorabile cõnubiũ in oĩbus & thorus imaculatus: fornicatores.n. & adulteros iudicabit deus. Horꝫ uirtute sacramẽtorꝫ spirat spũs sanctus spũales afflatus: qbus anima quelibet sancta & tota simul ecclesia perfecte sanata ad eternũ iesu spõsaliciũ per sepationẽ a corpe euocatur.

Iesus cruce ditatus Cap.xxxvii.

Attende aĩa crucifixo deuota ꝙ iste tuus iesus cãdidus & rubicũdus electus ex milibus creatorꝫ oẽs thesauros paterne sapientie hũane coĩcandos nature iclusit & collocauit in cruce. In cuius explicatiõe mysterii p cõformitatẽ ipsorꝫ redẽptorꝫ ad suã cruciformẽ uitã: & ipsi ditãtur meritis: & ipse bñdictus iesus omniũ caput ditatur in ipsis tanq̃ in ppis mẽbris. Quia uero filius dei ipm bñdictũ crucis lignũ fecit uitale per cõiunctionẽ corpis sui & hũectationẽ sanguis effusi in ipso. Ideo spũs sanctus qui est ipius emanatio filii sicut & pris: dũ perflat corda fideliũ ipm benedictũ crucis mystertũ in eis plãtat: format: & secundũ diuersos gradus uniõis ad xpm tranrformatiua charitate dispẽsat: pp quod post effusionẽ spiritus sancti merito dixeri: qr tũc iesus est cruce ditatus. Attẽde ꝙ crux put a xpo sumit͛ & filiis dispensat͛ dicit dolorẽ & gaudiũ in pportionata mẽsura a spũs sancti amore pcedẽtia utrũqꝫ equal'r dispensãte. Sicut.n. i fruitiõe beatorꝫ a qbus excludit͛ oẽ tristabile & dolorosum deus honorat͛ & in ipsis beatis & ab ipsis. Et silr in inferno i tormento demonũ & dãnatorꝫ: quo ipi eternal'r torquent͛ absꝙ ullo gaudio deus in ipis plene honorat͛ sed nõ ab ipis: ppter quod & iuste damnãtur. Sic & in ista uita q̃ inter utranqꝫ est media deus laudat͛ & honorat͛ in suis electis: & a suis electis i assumptiõe crucis dolorẽ & gaudiũ cõmiscẽtis per opationẽ perfecte uirtutis. Et ideo ad intelligendũ uirtuales dolores: tã xpi q̃ mẽbrorꝫ suorꝫ nota distinctionẽ tibi supra descriptã in illo capl'o. Iesus matri cõpatiẽs. Distinguamus itaqꝫ qntuplicẽ crucẽ uirtutis.

Prima est ipsius dñi nr̃i iesu christi.
Secũda ẽ sacratissime sue mr̃is.
Tertia pfectorꝫ alio gradu sub ea.
Quarta pficientiũ & suspirantiũ ad pfectũ.
Quinta incipientiũ & multũ uacantiũ circa extrisecũ crucis modũ. Et intellige istos gradus in illis q uidẽt͛ a laxa uita & seculari sciũcti. In his.n. etiam aliqd ẽ crucis quã nõ cẽsui ppter sui modicitatem modo in his gradibus cõprehẽdi: licet infimus gradus hic positus ipsorꝫ defectibus in magna sui pte iungat͛. Sicut ergo iã dixi crux cõprehẽdit gaudiũ & dolorẽ i pportionata mẽsura. Sicut enim duo ligna se itersecãtia faciũt crucẽ: q i medio clauo nẽctunt͛. Sic dolor & gaudiũ: ut gaudiũ uadat i altũ p honorẽ diuinũ: & dolor p trãsuersum pp cõmissum flagitiũ. In amore uero nectunt͛ q̃si in medio clauo: imo qd' plus est ab ipso oriunt͛ eq̃l'r: tanq̃ a radicali pncipio. Mensura ergo uirtuose crucis ẽ mẽsura amoris: a quo pcedit. Mẽsura uero amoris est mẽsura spũs sancti ifluxus: q in illã mentẽ plus influit cui magis unit͛: & quam magis a sua malitiosa rebelliõe depurat. Crux ergo xpi tãta est: q̃ntus est amor eius ad deũ & pximũ. Quot ergo hũit respectus amoris: quasi tot habuit numerosas distinctiones crucis: & in illo respectu in quo amauit magis: magis crucifixus fuit. Quia ergo ipse fuit uerbo unitus psonali uniõe tota capacitas nature ipius que fuit dilatata ex personali unione quantũ nõ potest aliqua creatura cognoscere tota fuit repleta amore: imo tota fuit amor in uerbo. Vides autem hic crucis sue inestimabilitatẽ. Quantũ eim uerbũ dilexit: tantũ suas iniurias doluit: & q̃tum in eo dilectionis fuit tantum delectabatur se iiurias uerbi dolere. Non eni eẽt dolor uirtuosus: nec deo acceptus si doleret iuitus: imo sicut aliis fruebat͛ uirtutibus: ita & ista fruebat͛ suarꝫ summa uirtutũ. Vnde & sicut i rẽ sibi placidissimã & a se imensurabil'r desideratã & amatã: toto ferebat͛ mẽtis conatu: licet eni summe odirẽt dei iiurias: tanq̃ summa mala: tñ summe uolebat: & summe cõabat͛ se illa malla odire. Et attẽde ꝙ i isto respectu nõ minus doluit pro malis demonũ & dãnatorꝫ: licet ad ipos redẽptio nõ trãsiret: q̃ p culpis electorꝫ suorꝫ: imo tãto plus q̃to maior malitia & maior dei iiuria cõtinet͛ i eis. Sic potes reducere oẽs respectus quos hũit ad diuersa obiecta: de qbus dictũ est supra cũ ageret͛ de doloribus cordis ipsius. Cũ ergo teneas ꝙ q̃tus sit amor: tãtus fuerit dolor: & amor fuit ãpliatus secũdũ exigentiã grẽ uniõis: potes aliqual'r uẽire in extimationẽ sui doloris imensurabil'. Si imagieris p ipossibile ꝙ eẽt unus deus uirtuosi doloris: q unirẽt͛ hũanitati iesu psonali uniõe: sicut sibi ueraciter unit͛ uerus deus: q est deus uirtuosi amoris. Hoc autẽ dixi ad aliqualẽ expressionem immensurabilis crucis christi: licet enim ipossibilia supponã: ut ueritas expmat͛. Ad tantum aũt ascendit ista crux ihu in mixtura doloris & gaudii: ut ex radice charitatis Christi: processerit sua fruitio gloriosa: & sua

peregrinatio dolorosa. Secundus gradus crucis est gradus mēne dilectiōis: quā sic spūs sanctus expurgauit a corruptiōis fomite: ut sine aliqua rebellione defectus uel negligētie spūs sanctus operaret in ipsa: tantū eā repleuit abundātia grē: ut ipsa fuerit in oībus consummata q̄tū pōt creatura pfici sine uniōe psonali. Mēsura ergo sui amoris fecit i ea iestimabilitatē illius uirtual crucis: quam ipsa ex toto se plene dolebat i illis respectibus: qbus doluit filius: licet gradu iferiori & filio i pportionali: & in illis doloribus simul se dolere gaudebat. Vnde potes uidere q̄ licet ista crux matris sit imensurabilis respectu nr̄i: est tñ modica respectu mēsure filii. Sed qr de cruce m̄ris & filii in pl'ibus capl'is dictū est supra. Ideo ad crucē quā facit spūs sanctus i aliis xp̄i mēbris accedamus. Sed qd istud: an istud me p̄sumo scire qd sit: minime mihi tāte rei arrogo expiētiam: nec glorior i p̄rogatiua illoꝶ qbus dictū est. Vobis datū ē nosse mysteriū regni dei: potius caute uolo mēsurare meip̄m: ut sciā qd desit mihi. Tñ & si nihil oīo scirem: nihil dicerē: qd' scio tibi nō inuideo: nec subtraho quod nescio. Doceat me ille: q docet hoīem sciam: & si qd recte non dico: emēdet ille & pcat: qui oēs nr̄os supportauit defectus. Iste tertius modus crucis quē sol' pfectis attribui: est cōmixtio doloꝶ & gaudioꝶ qbus ferunt' & replent' & agitant' aīe pfectoꝶ. Ipse aūt spūs sanctus ipsas agitat: replet: & eleuat ad iugiter h̄ndum pre oculis unū dolorē duplicis respectus: & unū gaudiū similiter duplicatū: dolor ē transformatio cordis ipsoꝶ in dolēdo imensitatē iiuriaꝶ: quas beata recepit trinitas: tā ab electoꝶ culpis. q̄ etiā a scelerібus impiis totius reprobe creature. Alius respectus doloris ē in dolēdo & cōpatiēdo doloribus: quos ex hoc & aliis obiectis humana natura portauit i xp̄o.

Istud est ergo trāsuersum istius crucis in xp̄o pfecte: & licet altū suū esset ppe gaudiū uirtuale: qd' mēs eoꝶ cōcipit: dū gaudet se sic uirtuose dolere: tam ut tota pfectio mētis ipsoꝶ cōprehēdat' i hac uirtuosa cruce: possumus dicere q̄ altū istius crucis est fruitio & cōtēplatio gaudiosa: qua spūs sanctus in xp̄o eos eleuat: ut fruant' & gaudeāt de illo gaudio quo credūt: contēplant': & intelligūt illud gaudiū: quo in beata trinitate psone diuine seipsis gaudēt: & ifinities infinite fruunt'. Secundū gaudiū est ferri in illud gaudiū: quod xp̄i hūanitas cōprehēdit fruēdo illo gaudio: quo ipse tres psone fruūtur: & a quo ipsa psonalis unio filii dei suā capacitatē dilatat: licet n̄ possit abyssū diuinitatis cōprehendere q̄tū ē: i quo ēt gaudet & fruit': qr gaudet deū infinite ifinities suā capacitatē supare: unde & sentit sibi bonū esse q̄ uniat'. Ad istius aūt status altitudinē mēs hūana uidere nō pōt nisi pfecte deo uniatur:

Ad uidendum autem quādo deo perfecte unitur recurre ad fundamētum unionis. In christo enim est omnis unionis cōpletio. Vide ergo quomodo fuit facta unio psonalis: & uidebis quomō in te debeat fieri unio amoris. Ad hoc enim ut psonaliter uniat' filio dei humanitatis iesu opportuit ipsam hūanitatē in se nō esse p se ens: nec suppositū: nec psona: ac pro hoc secutū est q̄ diuina natura ē sola in iesu per se exn̄s: & persona filii dei ipsius humanitatis facta ē suppositū & psona. Sic sic nimiꝶ opportet in te fieri aīa que uis ad istius crucis pfectionē attingere: ut qr uniri debes deo unione amoris: & uolūtatis: & per abnegationē pfectā tui deficiat amor ppus & reciprocus tui: & omnis cōplacentia & appetitus uolūtatis tue: ut sicut hūanitas xp̄i nō est suppositū nec psona: sed radicatur & inserit' persone filii dei: ita ut sit sua psona: sic uolūtas tua & amor tuus absorbeatur per influxū spūs sancti ab amore dei & uolūtate ipsius: q̄ ipse spūs sanctus quasi uideatur esse tua uolūtas & amor: ut nihil pp te uelis: sed solū pp iesum: imo nihil uelis nisi ip̄m: & quod ipse. Et ut de ceteris sileam etiam in gloriā paradisi: tal' anime desideriū nō fertur p̄ncipaliter ppter aliam cām: nisi qr deus uult: & quia xp̄s sibi meruit: & uult ipsam sibi sicut mēbrum inserere. Vnde nec ipsam gloriā reciproce diligit pp se: sed propter honorē diuinum: ac per hoc sequit': q̄ talis anima oīa diligit sicut deus: ut deū sup oia: & hūanitatē iesu super oīa: & dignitatem maternā super omnia alia: & oēs gradus sanctoꝶ secundū refulgentiā i eis boni diuini. Semetip̄am autē semp locat in sponsi nuptiis in nouissimo loco: sed cum spōsus uenerit: qui eā inuitauit: dicet sibi. Amice ascēde superius ad meos cordiales amplexus. In tali autē aīa fiūt mirabiles adūatōes diuinorum splēdoꝶ ipsam illuminātes ad omnia: & inflāmantes ardētissime: ipsam trāsportātes i omnia mō diuio. Et qr ista in abyssum cordis iesu itroducitur: ideo plene illuiat' respectu sui: respectu dei: & respectu proximi. Respectu sui cognoscit abyssales malitias infectionis sue. Vnde uidet malitias suas sufficientem causam immo deficientem ad omnia mala: q̄ unquam fuerunt facta per aliquem peccatorem: & non solum ad facta: sed etiam ad noua mala iuenienda: & horribilia scelera: & uidet seipsam solam esse operatricem suorum malorum. Vnde nec carnem: nec mundum: nec diabolum inculpat de sceleribus suis imo cognoscit q̄ ex magno amore deus sibi istos temptatores dederat: ut ipsos uincendo deū honoraret: & ipsa eēt maiori digna corōa: & ip̄a ex sua malitia eis succūbendo uolūtarie & deum uitupauit: & seip̄am ifecit. Videt ēt q̄ sufficiēs est sua malitia totū mundū corrumpe: & ad omnia mala que fiūt inducere: & ad plura alia noua adiueniēda: & hoc. s. si sua malitia nō minueret' a bōitate diuina: que ipsam artauit ad paꝶ uiuendū: & eā reduxit ad unū locū: & regionē unam: & unā familiā specialē. Sed si deus pmitteret eam semper uiuere sine ifusiōe aliq̄ sue grē: & pmitteret eā oīa loca circuire: & cū oibus cōuersari: & alos n̄ defenderet a suis malitiis: ne ificerēt p eā. Videt & cognoscit q̄ oēs ificeret: & ois creature usus puerteret: & alios fa

neret eis abuti ĩ cõtumeliã creatoris: a q̃bus oĩbus sola dei gr̃a retrahit mľtis mõis. Vnde potes uidere q̃ nulla aĩa q̃tūcūq̃ peccatrix & pagana uiuit sine multis gratiis dei: licet nõ hēat illã q̃ ē gratū faciēs: q̃r siue abbreuiãdo eis uitã siue alia ĩpedimēta p̄bēdo eas retrahit ab ĩnumeris malis q̃ faceret: ac p̄ hoc a multis pēis quas incurreret. Vnde & q̃cūq̃ dãnati multa bõa ĩmeriti recipiūt a deo: q̃ omibus optimus ē: & solū a seipis hēnt malū dãnatõis sue qď ĩdubitabili fide credit: q̃sq̃ in ihm recte credit. In cuius merito etiã oēs dãnati hoĩes aliq̃d gr̃e p̄ tãto p̄nt dici recipe: q̃r oĩbus ēt merito xp̄i ut credo aufert̃ mõis p̄dictis: & p̄lĩbus aliis peccãdi facultas: ac p̄ hoc minuit̃ pene acerbitas. Quia etiã p̄p moderamē tētatõis electoꝝ ĩpediunt̃ reprobi: ne tantū possint q̃tū uellēt: & sepe ne tantū uelint q̃tū possent. Ex quo ēt ipsismet minuit̃ ĩtēsio eterne pene: & ēt q̃r ut credo per meritū xp̄i restrictus ē cursus infectiõis nature: ne tantū p̄cedat ad subuersionē potētiaꝝ mētis nr̃e & aĩe sensibilitatē q̃tū p̄ma merebat̃ trãsgressio. Vnde tã ĩ pagãis q̃ ĩ xp̄ianis mľte uident̃ bõe cõditões: quas ĩgrati uocãt naturales rectitudĩes: quas credo esse bñficia gr̃e iesu. In cuius merito ut puto actū ē: ut naturalis infectio originał peccati nõ sic corrūpet q̃cq̃d erat gr̃e & nature: q̃n relinq̃rent̃ hec bõa dispõitoria ad receptionē fidei & gratie redēptoris: q̃ tñ nõ p̄nt ad aliqď bonū meritoriū: nisi iteꝝ in gratiã ihu donū gr̃e gratū facientis sine aliquo ipsoꝝ merito ĩfundat̃ eisdē. O q̃ miris mõis tenet̃ oĩs caro gr̃e saluatoris iesu q̃ nobis sunt occulti: licet nõ sit dubiū q̃ aliq̃ xp̄iani & ĩfideles p̄sequētes & ĩcreduli sibi occasionał r ex xp̄i gr̃a auxerit eternã mortem a p̄p̄a malitia p̄cedentē & resistentē. In q̃bus tñ & aliq̃n gr̃a iesu fulget ad minus: q̃r eis abbreuiauit uitã: & a multis malis eos ĩpediuit. Vnde non credo q̃ sit q̃ se abscondat a calore eius: licet in aliquo respectu reprobi faciãt sibi malū de oĩbus dõis dei. Et hoc ip̄m cognoscit aĩa: qď facerēt oēs electi: nisi eis ex solo xp̄i ihu merito gr̃a subueĩsset: & multi ex eis multo peiora. Ad intelligendum autem propriam malitiã etiam in his que nobis a gratia prohibentur ualet exemplum uasis pleni ueneno mortifero: de quo licet minus recipiat nihilominus est ĩclusa in uase tã sufficiens mortis omnium uiuentium: ut uocetur merito uas mortis & cibus mortificationis omnem animam uiuentem. Sic est aliqualiter de anima ex sua malitia licet non permittatur in omnes actus exire. Cognoscit etiã & uidet anima q̃ solus spiritus sanctus eam tenet: ne delectet̃ in suis uitiis & peccatis: & ne ipsa multiplicet: sibi occasiones aufert: & quod peius est uidet se dolere sepe q̃ eam spiritus sanctus impedit ne delectetur in propriis malitiis: & ne ip̄as opere compleat: & se uidet sic impiissimã dissipatricem sui & profundatricem in omni malo q̃ incõperabiliter plus oportet laborař spiritum sanctum ad deffendendū eam a seipsa: q̃ a diabolo: carne: uel mundo. Videt etiam q̃ omēs uirtutes quas spiritus sanctus ĩ ip̄a uult facere: ipsa sibi eas falsificat: inuoluit: diminuit & questionando & cauillando cõmaculat: & cõtra spiritus sancti lumen sibi falsitates & errores fodit & inquirit: & ipsas diligit & defendit: ita q̃ in suis ueritatibus ipsum spiritum sanctum contumeliose quasi continue demētitur: ipsum reputans falsum in luminibus suis. Et q̃ ista non faciat: hoc solum uenit ex superabundanti lumine spiritus sancti: unde ista anima uidet q̃ tanta lumina spiritus sancti ideo sibi dantur: quia cõmunia uel modica nõ sufficerent abyssum sue inuoluptuose tenebre effugare. Videt etiam q̃ nõ permittit spiritum sanctum in se ex sua malitia resistentie & rebellione carnali operari puritatem: quia omnes suauitates quas spiritus sanctus dat sibi: cõmaculat: nec permittit se eleuari ad gustus spiritualis amoris carnalibus delectata. Et si quando eleuatur nõ p̄mittit se tm̃ eleuari quantum uellet ille fluxus: & postq̃ ibi est: non permittit se teneri: sed semper ex suo pondere ad ima relabitur. Et quantuncunq̃ ista bona destruat spiritus sancti: ipsa tamen non uult reputare se uilē: ĩmo se reputat aliis meliorem: & bona sua accumulat: & aliorum anihilat: & suos sibi defectus occultat: & que deus facit in ea ex mera pietate & gratia dicit processisse de sua industria: & uidet q̃ ipsa est deo ingrata de preteritis beneficiis: & de deo conq̃rit̃ q̃ sibi maiora nõ fecit: & sua peccata anihilat: diabolo: carni: & mūdo ĩpie tribuēdo: ĩmo q̃ blasphemum est ipsi deo dicens q̃ ipsa uitare non potest: quia deus non uult eam adiuuare: cum tamen ipsa continue ipsum & eius adiutorium collaphizando reiiciat. Videt etiam anima se horrere omēs austeritates & omnes penales afflictiones actuum penitentie: & inclinari auide ad delectamenta contraria. Videt etiam se fugere omnem persecutionē omnem tribulationem: & omnem angustiam: & uerecundiam: uel minorationem sui honoris pro defensione ueritatis & honoris christi: ĩmo sic se impiam uidet q̃ ut possit habere honores & delicias huius uite: ueritatem cognitam in seruis dei insequitur & impugnat. Videt etiam se tantum efferri: & sic impie se ipsam amare: ut sola uellet uideri sapiens: bona: & uirtutibus plena: propter quod proximo detrahit: & inuidet bonis suis: nisi p̄ blãdicias & uanas laudes sue ambitioni deseruiat: immo nec ipsum deum diligit: nisi faciat sibi bona: & illam exaltet super omnem creaturam. Et uidet q̃ de semetipsa unum facit iniq̃tatis deum: ad cuius delectandam malitiam more luciferi omĩa ordinare uidetur: & q̃ ista impia mala non sint in seipsa: uidet q̃ solum est ex mera dei gratia: propter quod talis horret semetipsam sicut abyssalem ĩfernum: & armatur plenissimo odio sui: in quo est p̄fectio & consumatio omnis boni. Vnde a tali aĩa nullius appetitur uindicta nisi sue malitie: propter quod sequit̃ q̃ delectat̃ ĩ suis opprobriis & tribulationibus: sicut in uindicta sui horribilis hostis. Et

si a quacunque persona sibi tribulatio inferatur ꝓ magno beneficio recepit: dicens ꝙ deus & semet ipsum & ipsam animā uindicat de suo hoste maligno: propter quod proximo persequenti non irascitur: quin potius ipsum tenere diligit: sicut obedientem ministrum iustitie dei: & sibi magna beneficia conferentem. Et ideo talis anima omnes exclamationes scripture & orationes in quibus petitur deus exurgere & prosternere hostes suos mirādo: & odio sui optimo in seipsam retorquet: & de seipsa dici deuote assumit: seipsam reputans principalissimum hostem dei: & oēs suos cōceptus & actus: quos ipsa a semetipsa & per semetipsam facit: reputat hostilem exercitum dei uoluntatē diuinam rebellantem continue: & nitentem īpedire in se & in aliis omnia dei dona: & ītroducere sua desideria & opera mala: propter quod qñ audit cātari. Exurgat deus & dissipentur &c. Videtur sibi sepe ꝙ etiā sensibiliter uideat cateruam propriorꝫ malorꝫ a semet ipsa per gratiam reuocata exire. & a conspectu diuine maiestatis ipsam dulciter āplexātis aufugerꝰ. Et qñ ad missas accedit: & dicit. Iudica me deus: & discerne causam meā de gente non sancta &c. generalitatem omniū malorum predictorum a se quantū est ex se gēitam petit deuote a causa sui accessus ad altare seperatiue discerni: & semetipsum sentit hominem iniquum & dolosum: a cuius fraude & tyrānide petit eripi. Sic & quādo dicitur de ore leonis libera me domine: semetipsum sentit leonem rugientem seuissimū & iracūdum cōtra omne dei donum circuientē & querētem deuorare omnem gratie influxū: & sic in similibus omibus ītelligas. Nam talis status per maximum dei lumen gustat continue sanctissimū odium sui: certissime sciēs ꝙ deus summe bonus eum fecit inexpugnabilem: ut non possit uinci: nisi ipse seipsum uincat: & ꝙ non possit ledi ab aliquo quocūque creato nisi a semet ipso: & ꝙ tanta est crudelitas sui in seipsum ꝙ non pōt a tyrannide crudeli proprie malitie eripi: nisi ꝑ supereffluens & īfinitum meritum & adiutorium iesu christi. Ex hac recognitione & odio sui sequitꝰ ꝙ perfecta ordinatio ad proximū: quia eū reputat bonum & se malum: & in illo uirtutes & gratias respicit: & defectus & uitia per charitatē operit: nisi forsitan prelatiōis officio urgeretur: & idcirco semper uellet subesse: preesse nunq̄. Et uidet ꝙ a proximo multa beneficia recipit per gratias & uirtutes quas uidet in eo. Ipse uero per malitias quas in se uidet: ut dictum est supra sentit se onerosum ꝓxio & damnosum: & etiam toti mundo: propter quod proximo ī oībus se subiicit & anihilat sub pedibus suis. Et quia gratias dei uidet in se cōtumeliose stare: in proximo uero uidet stare cū dei honorꝰ & mūdi utilitate: gratias proximi cum multa dulcedine intuetur & laudat: suas uero ut fermētatas & uiciis multis āmixtas aspicit: & ideo magis ex eorꝫ aspectibus incinerantur: & flet q̄ inaniter extollatꝰ. Nec ab huiusmōi hūiliatione sui sub proxīo retrahitur

propter pñtem malitiam ꝓximi: qui statim leuat oculos ad secretam prouidentiam dei qui sepe ꝓ presenti pessimos per infusionē sue gratie facit magnos. De hoc Gregorius. xxviiii. morꝫ caplʼo. xiiii. Nemo de suis operibus extollatur. Nemo despiciat eos quos adhuc frigidos uidet. Quis eni crederet ꝙ per apostolatus gloriam lapidatum Stephanum ille precederet: qui in eius morte omnium lapidantium uestimenta seruauit. Sic ergo ad ista dona uel iudicia occulta recurrimus: nullos oīo desperantes nec illis nos in corde nostro preferimus: quibus ꝓ tempore prelati sumus: quia & si iamʼ uidemus q̄tum precessimus: nescimus quantū dū currere ceperint procedamus: hec Grego. Si autem anima libere non potest istam uoraginem malitie estimare de se: ita ut in hanc uirtutem īfluxus spiritus sancti non possit uelocius per ipsam currere: quam agilis equus per planū sciat: ꝙ radicales tumores malitie & superbie & sui uitiosi amoris adhuc uigēt in ipsa: & ipsam in sui cognitione excecant: unde nec istam crucem hēre poterit in se plene. Illuminatur etiam in cognitione dei & humanitatis christi: ꝙ de ipso sentit piissime altissime & sapientissime. Vnde ipsa complet in se illud Sapiētie. Sentite de dño in bonitate: & in simplicitate cordis querite illum. Propter quod sentit ꝙ non solum bene sed optīe omnia fecit & uidet ꝙ suauiter omnia disponit: & potenter omnia & singula ad proprium finem ducit: propter quod pacem habet in omnibus operibus dei: & sentit ꝙ deus q̄tum ex se est omnibus creaturis optime fecit secundum exigentiam ordinis quē elegit. Vnde nec disputat: nec dubitat: nec rationē querit de operibus eius: sciens ꝙ uie eius uie pulchre & omnes semite eius pacifice: licet cū hoc sint inuestigabiles uie eius: ꝙ etiā menti quietate & illumīate dulcissime sapit. Videt enim ꝙ ab intellectu carne artato non debet īuestigari: nec debet uelle cōprehēdi alta profunditas sapīe eius: cuius sapientie non est numerus. Tenet autem certissime ꝙ deus in omnibus facit q̄tum ex se est: quātum melius fieri potest: & debet secundum exigētiam ordinis sapiētie: misericordie: & iustitie: qr ordo non debet omitti: quia si omitteretꝰ non sic in omnibus honor appareret diuinus: quem solum aīa ista sitit. Et nota ꝙ ad malū effectū creatum uel creabilem inq̄tum tale diuina potentia limitatur uel coartatur: nisi possit & illum omitterꝰ: & aliter melius uel plus & minus facere: ita ꝙ semper dōatiue & libere super omne creatum & īmensum superferꝰ: & licet facere ellegerit que non facit: & modo quo facit ꝓ meliori secundum ordinē sapientie iustitie & misericordie: secundum quē eius uoluntas opatur: sicut & qñ: & q̄tum uult. Si tamen aliū ordinem elegisset: imo mille milia aliosꝰ modosꝰ seu ordines producendi: gubernandi: beatificandi creaturas qui utiqꝫ sibi sunt possibiles & nobis ignoti ita saluaret in eis regulas predictas: que libertatem non minuūt: sed decorant & augent: sicut in ordīe

quem nūc elegit pro meliori. Et ideo ita debemus
dicere ꝙ deus facit semper quod est melius: & quā
tum potest secundū ordinem istū dū: tamen ītel-
ligamus ꝙ si aliter uellet facere uel uoluisset ꝙ sē-
per est melius quicquid deus facere eligeret: ita ꝙ
semper eum ītelligamus omni suo effectui creato
quo ad omnia libere superferri. Et ideo sic ītelligas
de potentia dei quo nihilcūq; aliter diceretur in to
tius huius libri decursu: ꝓ quāto autem assumptio
humane nature iesus in unione diuine persone ter
minatur: & dicit respectū ad aliquid increatū nihil
hoc potest intelligi melius. Sicut deo nihil est ma
ius nec utilius. Et singulariter intellige de excellen
tia uirginis marie matris ꝓ ut fecūditas sibi data a
spiritu sancto terminatur ad generationē diuine p
sone in sua humana natura. Et isto modo nihil ie-
su uel eius matre est aliquid factibile uel factū me-
lius nec eque bonū: nec omnia creata alia simul sū
pta. ¶ Ad uidēdū autē quomodo deus optime fa
cit omnia & tamē aliter posset facere: cōsidera aīa ī
deo duplicē modū omnipotētie eius. Primus ē cō
siderare omnipotētiā dei sub absoluta ratiōe sue ī-
firmitatis: non habito respectu ad ordinē quē sibi
statuit in isto mundo creato secūdū exigentiā mi-
sericordie: sapiētie: & iustitie. Et licet uideat ꝙ secū
dum istum respectū potentie ipse posset damnare
electos & saluare reprobos: uidet tamen ꝙ ille qui
non pōt errare non elegit secundū illū modū potē
tie dei operantis secundū regulas misericordie sapī
entie & iustitie saluis naturis: quas in complemētū
uniuersi creauit. Et licet potuerit alium mūdū facerē:
& alio modo: nō tamē debet anima dubitare ꝙ ipē
deus benedictus optimus statim enim arguit nihil
optimū modū elegit & hoc sufficit anime deuote
pro ratione scire: quia deus sic fecit plus querēdo:
ergo optime fecit: ꝓpter quod uidet ꝙ nec demoī
bus nec dānatis sue dānationis uel minimā occasi
onē dedit: imo qđ plus est quantū requisiuit ordo
triū predictoꝝ misericordie sapientie & iustitie eis
salutis ad iuctoriā tribuit. In electis uero ūdet ꝙ ex
mera gratia nulla ratione ex parte ipsoꝝ sue salutis
reperta sue ꝑdestinationis gratiam imptiť. Quare
uero istis & non aliis sufficit aīe fideli & quiescenti
in deo sentire ꝙ ex sua mera & libera uoluntate &
gratuita misericodia sue infiuite bonitatis ꝓcedit:
que quia nō potest nisi rationabilissime agerē: ratio
bilissimū fore non dubitat. Super creaturā uero rō
nalē reprobā super quam uidet stare īmobilem ani
maduersionē sententie iusti iuditii dei non cogitat
ex diuina crudelitate: qr in deo nulla ē uel ex odio
ad eos: cū nihil odiat eoꝝ q̄ fecerit: sed eas nobilis
simas creaturas condiderūt & sibi mľtos effectus
misericordie magne tribuerit talē īmobilē sententiā
ꝓcessisse: imo quanto plus humana infirmitas mi
nus potest dei iudicia cōprehēdere: tāto debet rati
onabilius cogitare ꝙ hoc ꝑꝑ abyssum illius iustitie
& clare rationis refulgentis in ipsa non suffit intue
ri: que tanto magis est iusta quanto magis in eter
nitate firma. ¶ Attende autē ꝙ qr omnes uie dn̄i
misericordie & ueritas: ideo tam in reprobis q̄ in
electis misericordie & iustitie miscet effectus: sed
etiā reprobis illis ex sua malitia effectus misericor-
die corrūpentibus & iustitie actus incitantibus sub
iustitie punitione eoꝝ dolose termiantur euētus:
ꝑꝑ qđ in eis effectus iustitie magis refulgere uideť
In electis uero per gratiam redēptiōis iesu xp̄i īflu
xus sp̄us sancti licet in eis multas faciat iustitias pu
nitiuas: ī sinum tn̄ misericordie eoꝝ uite decursus
in fine dilabitur ꝑꝑ qđ in eis misericordia supexal
tat iudiciū. ¶ Attende etiā ꝙ totus decursus uite
electoꝝ a diuina sapientia ꝑ misericodiā & iustitiā
temperať īfluēte gratia xp̄i in eos secundum illam
mensuram qua predestinatrix gratia illos elegit in
xp̄o: & quam sibi xp̄us meruit in seipso: & ubi eos
christus posuit in merito sue crucis: ibi sunt & ibi
finaliter terminatur. Et ideo secundū maiores infe
ctiōes uiciorū & resistentiaꝝ malitie ꝓprie ī electis
retardatur effectus gratie ꝑ ipsoꝝ rebellionē: donec
sapiētia & iustitia contempantes cum misericordia
eos in xp̄i mensurā eis in xp̄o mēsuratā adducant.
Et qr multi sunt īefecti reputatione sui: & ad se dili
gendū supbe dispositi: qđ quidē iustitia portare nō
potest: imo nisi ista excluderētur ab eis: eoī necessa
rio haberet dānare. Vide amorosū cursū diuine mi
sericordie in talium ꝓ ocuranda salute. Sepe enī ꝑ-
destinatrix gratia tales sic infectos ad maxima caris
mata elegit ī xp̄o: quos nisi sepe relinqueret ruere
in infectionibus carnis sue: deq̄bus ruinis eos pōt
secūdū taxatū ordinem misericordie reuelare: & de
manu diuine iustitie educere peius ruerent in sui ꝑ
sumptuosa reputatione & superbia sue mētis que ē
īpuritas & magis deo odibilis & īportabilis q̄ ani-
ma habere possit. Et qr sicut dictū ē recognitio sue
ꝓfunde iniquitatis & ex hoc odiū sui est fundamē
tū omnis status ꝑfecti. Ad hoc odiū & ad hanc sui
cognitionē tales uenire nō possēt: imo si deus eos
duceret ꝑ uiā puritatis & īnocētie: & eis illā puritatē
daret: etiā quā postea dat post crebrā ruinā ꝑꝑ dis
positiones quas habent sue presūptuose reputatio
nis. Sic ꝑ supbiā īpie ruerent ꝙ saluo ordine diuine
sapiētie & tēperamēto iustitie & misericordie iusti-
tia punitiua eos etenaliter absorberet ꝑꝑ quod qn̄
diuina sapientia & gratia uidet ꝙ nō potest nos du
cere ꝑ uiā sibi placitā puritatis & inocentie uite ad
statū gratie quem nobis mensurauit in xp̄o miseri-
corditer simul & iuste nos permittit dure tentari &
aliquādo dispensatiue ī multa scelera ruere: ut sic in
nobis sepe cofusi saltem sero cognoscamus ꝙ non
habitat in nobis: hoc est in carne nostra bonum: &
multo minus in nostra mente superba. ¶ Attende
autem ꝙ quia tales electi permittuntur tentari pro
pter: cordis eorum superbias edomandas: non solū
debent se reputare infirmos propter porcinas ten-
tationes quas habent: sed superbissimos demones
propter ocultas & radicatas in eis superbias: proṗ
quas dei gratia saluo suo ordine non potuit in eis

operari puritatem ne eis fieret in ruinã. Ex qua hũiliatiõe in nobis effugata sũpbia & amore nr̃i: a quibus orit' oẽ obstaculũ gratie iam ex tunc expurgamur a fecibus cõcupie: ut p hoc transportemur in statũ crucis prefate. Sic ergo potes uidere q lapsus electoꝝ ex diuino munere in eis coopat' in bonũ Sicut bñ declarat Greg. sup illo uerbo: Iob. iiii. Aut pforabis armilla maxillã eius moꝝ. xxxiii. Et i multis aliis locis. Ibi tñ exẽplificat de lapsu dauid & petri: ubi oñdit quõ ex uulneribus carnis deus facit medicamentũ & sanat' uulnera mentis. Quõ uero deus electos p tentationes ducat: & p tentatiões sibi ppãm nihilitatẽ oñdat & eos cadentes sup manũ pietatis sue suscipiat: nec eos pmittat absorberi a culpa sed eos releuet in maiori grã: elegãter beatus Ber. hoc describit sup. Qui hitat: ubi de tẽtationibus loquẽs sic. d. hic premonitos eẽ uos uolo neminẽ sup terrã absq; tentatiõe uicturũ: ut cui forte tollit' aliqua alterã securus: aut pauidus magis expectet: & sic petat ab una liberari: & nũq̃ sibi in corpe mortis huius libertatẽ pfectã seu requiẽ audeat polliceri. Qua i re cõsiderãda nobis est tã benigna erga nos dispensatio diuine pietatis: ut quibusdã tentationibus patiat' nos diutius occupari: ne forte piculosiores occurrant. Ab aliquibus uero citius liberet ut possimus in aliis quas nobis utiliores forte puidet exerceri. Et idẽ Ber. sup Canti. dicit Ser. xiii. Quid mihi cũ uictoria si nec i prelio fui? Imprudẽtissime mihi arrogo uel gloriã sine uictoria: uel uictoriã sine pugna. Itẽ sup qui habitat Tot tentationibus plena est uita nr̃a: ut nõ imerito ipsa tota tentatio debeat appellari. Idẽ in sermone de. xl. Sed qd sumus nos aut que ẽ fortitudo nr̃a: ut tã multis tẽtationibus resistere ualeamus? Hoc erat certe quod querebat deus: ad quod nos ducere p tentatiões satagebat ut uidentes defectũ nr̃m: & q nõ nobis sit auxiliũ aliquod: ad eius misericordiã tota hũilitate recurramus. Idẽ sup qui habitat. Cũ ergo tentatiõis ipetũ sentimus in cogitatione: stati fugiamus ad ipsum: & humiliter postulemus auxiliũ. Oẽs enim aliqñ cadere necesse est: dũ in hoc seculo detinent': sed alii collidunt' & alii non: quia dñs supponit manũ suam. Sed quõ eos discernere potemus: ut segregemus iustos ab iniustis: ueꝝ hoc interest inter eoꝝ casus: q iustus suscipitur a dño: ideoq; fortior resurget. Iniustus aũt cũ ceciderit non adiiciet ut resurgat: imo aut in pudorẽ noxiũ aut in ipudẽtiam cadit: aut eñi excusat quod fecit: & hic ẽ pudor adiiciens peccatũ: aut fit eis frons meretricis: & iam nõ deũ timet nec hoiem reueret': predicatq; sicut sodoma pccm̃ suũ. Iustus aũt sup manũ dñi cadit: & miro quodã mõ etiam ipsũ peccatũ ei iniustitiã coopatur. Nõne cooperat' nobis ille casus in bonũ: unñ meliores efficimur & cautiores. Nõne dñs cadentẽ illũ suscipit qui ab hũilitate suscipit'. In creatione & redẽptione ceterisq; cõibus bñficiis est deus oĩum sed in tentationibus tãq̃ proprium eũ hñt singuli electoꝝ. Sic eñi patus est & cadentẽ suscipere: & eripe fugientẽ ut uideri possit: relictis oĩbus aliis ei soli operã dare propterea expedit oĩ aĩe deũ semp attendere: tãq̃ non solũmõ adiutorẽ: sed etiã ĩspectorem: hec Ber. De utilitate etiã tentationum dicit grego. ix. moꝝ. ca. xi. q deus quos pdire in affrenatione illite libertatis cõspicit obiectiõe aduersitatis frangit. Et. xix. moꝝ. ca. x. ponit' exemplũ helie q tante uirtutis extitit & tot patrator miraculoꝝ fuit: ut ignẽ de celo traheret & duos quinquagenarios & suos cõbureret: celũ a pluuiis clauderet & mortuos suscitaret: & tñ Iezabel q̃uis reginã tñ mulierculã fugit. Sed illa potentia uirtutis: ista infirmitas: custos uirtutis fuit. In miraculis mõstrabatur helias. In infirmitatibus seruabat'. Ponit' etiam ibi exẽplũ pauli cui iesus in conuersione se oñdit: lumen corporis ad tẽpus perdidit: & lumen cordis in ppetuũ accepit: ad ananiam mittit': & uas electiõis uocat': & post de ipsa ciuitate p fenestrã in sporta dimissus per muꝝ fugit: uñ qui in celo deũ conspicit in terra hoiem fugit. In padisũ ducit': & a sathan tẽtatur: & hec oĩa qa uirtus in infirmitate perficitur. Dicit etiã grego. xxii. moꝝ ca. x. q nemo põt p̃lia tentationũ subiicere: sed aliud est bella fortiter ppeti: aliud bellis enormiter expugnari. Et. xxiiii. moꝝ ca. vi. dicit q nõ põt in hac uita tentatio deesse peccati: sed aliud ẽ pccõ tentanti resistere: aliud dãnanti seruire. Et xxvi. moꝝ ca. xx. dr̃ q bestia & diabolus antrũ suũ ingreditur & ibi morat'. i. i mẽtes peccatoꝝ quos tentat: & ad cõsensũ & opationẽ pducit. Sed mẽtes iustoꝝ ingredit' nec ibi morat': quia p grãm phibet'. Et ibi dr̃ q cor iustoꝝ licet sustineat diaboli ipetum: ñ tñ est eius antrũ. Et xxi. moꝝ ca. iii. dicit: q tentatio hũana est qua tangimur &c. nolentes. Sed demoniaca est: cũ ad consensũ sequẽtes astringit: propter quod. xiii. moꝝ. ca. vi. dicit q antiquus hostis nos ad culpã sine nr̃a uolũtate nõ rapit: & quia quod ipse suggerit ex propria uoluntate implemus: quasi cum ipso nos piter uulneramus. Et. xxiiii. moꝝ. dicit q tentatio ẽ bonũ signũ quia diabolus eos pulsare negligit: quos quieto iure se possidere sentit: & ideo post baptismũ se dñs tentare pmisit: ut inueret q membra eius postq̃ ad deũ pficerent tũc acriores ĩsidias tolerarẽt. Et. xxix. moꝝ. ca. xvi. dicit q hostis plus tentat quos ad iustitiã enitescere cõspicit: ut plerũq; plus se urgeri tẽtationibus sentiant: q̃ cũ lucis interne radios nõ uidebant: & has tentatiões dominus tẽperat. Vnde. iii. moꝝ. capitulo. ii. &. xix. dicitur q deus suum electũ custodiendo deserit: & deserendo custodit. Et. ii. moꝝ. capitulo. ix. dicitur q cum multa mala electis eueniunt: dominus ex tempore dispensat: ut que aceruata perimerent possint diuisa tolerari. Et. xxxiii. moralium. capitulo. xii. dicitur q dñs i naribus leuiathã circulum ponit: idest sua potentia eius sagatiam in tentationibus restringit ne contra infirmitates hominum tantum preualeat: quantum perditionis augmento latenter explorat. Et. x. moꝝ. capi. xv. dicitur q deus tentatos nõ de

sent: qr quo nos durius ex dispẽsatione dominus pcutit eo ãplius ex pietate custodit. Et.xxix.mor. capi.xvi.dicitur q̃ spiritus sancti grã tentatiões aduersarii dispensando modificat: ut simul multe nõ eueniãt: & ipe tantũmõ que fieri possũt: illustratã iã dñs animã tangant. Sed.vi.mor. capi.iiii.dicitur q̃ hostis quasi iermis uincit̃ cũ apte mala suggerit sed armatus uenit quãdo bona alia latenter itacta deserẽs alia latenter corrũpit. Et.xxxii.mor. xviii. &.xix.capl'is dicitur q̃ in hoc distant suggestiões behemot a consiliis q̃ p illa aperte noxia suggerit: per hec autẽ q̃si ex bono consulens ad culpã trahit: & q̃ astuta eius consilia dũ blanda psuasione cõsulunt: cor a forti intẽtione puertunt. Dicit autẽ.xxvi. mor. capi.xx.q̃ non reprehẽdimur: si male cogitationes ueniũt: sed cũ morantur qr in bonor corda etiã ueiũt: sed a cordis lumine citius hostẽ repellũt & si repẽtine tẽtantur: nõ cõsentiunt. Quocũq; autem modo tẽtationes electis ueniant: pietates iesu cis i bonnm cõuertit: & hoc mẽs delectabilit̃ ualde cõspicit cũ eã spõsus ad suũ cubiculum itroducit. De hoc Ber. dicit i sermõe.xxiii.super cãtica: loqñs de cubiculo spõse: ubi uocat cubicl'm spõse modũ regiminis quẽ deus tenet circa electos. Est iqt locus ubi uere q̃scẽs & q̃etus cernit̃ deus locus omnio non iudicis: nõ magistri: sed sponsi. Clare ibi agnoscitur misericordia domini ab eterno & usq; in eternum sup timẽtes eum Et felix qui dicere põt: pticeps ego sũ omniũ timẽtium te & custodientium mandata tua. Stat ppositum dei: stat sentẽtia pacis timẽtis eũ: ipsor etiã dissimulans mala: & remunerans bona: ut merito mõ eis nõ tantũ bona: sed & mala cooperentur in bonum. O solus uere beatus cui non iputauit dominus peccatũ. Nam quis nõ habuit peccatum? Nemo. Omnes enim peccauerunt & egẽt gloria dei. Quis accusabit aduersus electos dei? Sufficit mihi ad omnem iustitiã solum habere ppitiũ: cui soli peccaui. Omne qd̃ mihi ipe non iputare decreuerit: sic est quasi nõ fuerit. Non peccare dei iustitia est: hominis iustitia indulgentia dei: uidi hoc & intellexi illius sentẽtie ueritatẽ. Ois qui natus est ex deo nõ peccat: qr generatio celestis seruat eũ. Generatio celestis eterna pdestinatio est qua electos suos deus dilexit & gratificauit i dilecto filio suo ante mundi constitutionẽ: Sic in scõ appentes sibi ut uiderent uirtutẽ suam & gloriam suam quo eius forent consortes hereditatis: cuius & appent conformes imaginis. Hoc igitur aduerti quasi nũq̃ peccasse: quoniã & si qua deliquisse uidentur in tempore: nõ appet in eternitate: qr charitas patris ipsor cooperit multitudinem peccator. Et dixi beatos quor remisse sũt iniquitates & peccata: cum subito tanta quoq; mihi de me suborta ẽ fiducia: & infusa letitia est: quãtus in loco horroris .i.in loco secunde uisionis.s.iudicii reprobor non precesserat timor. Ita ut mihi uisus sim: tanq̃ unus ex illis esse beatus. O si durasset. Iterum atq; iterum uisita me domine in salutari tuo: ad uidendũ in bonitate elector tuor: ad letandum in letitia gentis tue. O uere quietis locus: & quem nõ imerito cubili appellatione cẽsuerimus: in quo deus non quasi turbatus ira: nec uelut distentus cura prospicit̃: sed pbatur uoluntas eius in eo bona beneplacẽs & perfecta uisio ista nõ terret: sed mulcet: inquietã curiositatem sedat: nec excecat nisi fatigat sensũs: sed trãquillat: hic uere quiescit̃. Tranquillus deus trãquillat omnia: & quietũ aspicere quiescere est: cernere est regere: post diuturnas forensium quasi lites causarum dimissis a se turbis causar molestias declinãtẽ: petentẽ de nocte diuersoriũ: cubiculũ introeuntẽ cũ paucis quos hoc secreto & hac familiaritate dignat̃ eo certe securius: quo securius quiescentẽ: eo serenius se habentẽ quo placidius solũ intuentem quos diligit. In hoc archanum & in hoc sanctuariũ dei: si quem fortasse nostrum aliqua hora rapi contingerit poterit quidem h̃ cũ ad nos redierit gl'iari & dicere. Introduxit me rex in cubiculũ suum: hucusq; Ber. ad litterã i predicto sermone. Non propt̃ hoc autem elector peccata sunt eis minus deflẽda & lamentanda: qr deus inde eis eliciat bonũ. Sed tãto magis debet quisq; gemere deũ offendisse: quãto magis sentit ipius bonitatem: eius malitiam in offẽsis horribilibus noluisse derelinquere: imo q̃si isti soli sciunt flere: & suas malitias cognoscere: & solum in eternum domini misericordias decantare Quod autem electorum peccata sint uere culpe & ideo displicibiles: licet sit p se notum mẽti illumiate: qr impossibile est q̃ sũmo bono nõ displiceat malitia & q̃ sũme iustus non puniat male acta: tñ. Gregorius hoc aperte asserit & probat libro mor. .ix.super illud. Iob.ix.uerebar omnia opera mea sciens q̃ non parceres delinquẽti ubi dicit̃ q̃ nequaq̃ peccato pcitur: qr nullatenus sine uindicta relaxat̃: Et ibi probat q̃ delinquẽti pcitur: qr petrus negãs respectum saluatoris: ad contritionis lachrymas uocat̃: & paulus in terra xp̃m persequens ab eo de celo conuertitur: & non sine ultione pcitur: quia ul homo punit uel deus cum homine: unde & de petro subdit̃: q̃ egressus foras fleuit amare. Et de pau lo. Ego ostendam illi quanta & cetera. Similiter ponit ibi exemplum de dauid: cui cum post contritionem dixisset dominus: trãstuli peccatum tuum: tamen post multis cruciatibus afflictus: ac fugiẽs filii persecutionem: reatum culpe quam perpetrauerat exsoluit. Similiter ponit exemplum de peccato originali: quod licet nobis dimittatur i baptismo: tamen ex hoc adhuc corporaliter obimus: & sic pius iesus & parcit dimittendo culpam: & nõ ex toto parcit: quia semper infligit aliquam reatus pe nam: propter quod patet: q̃ nullum peccatum est impunitum etiam in eo qui facit illud: sed maxima charitas iesu ipsas penas punitiuas preteritarum cul parum in electis per uirtutem patientie cõuenit in maxima lucra meritorum: unde & ipsas pũitiones eisdem facit cooperari in bonum. Sicut patet in predictis exemplis. Et licet aliquas penas ab electis re

quirat dei iustitia: tamen principaliter penã soluẽs est piissimi iesu pena pro nobis in sua passione assumpta: propter quod electi transportantur tantum in bonum iesum: uidentes ꝙ ipse solus est bonum redempte nature: quod principaliter gaudẽt & dolent ĩ xp̃o iesu illo duplici dolore & duplici gaudio supra descripto. Et tãtũ reputant se imẽsum gaudiũ quod deus hẽt in se: & quod assũpta natura hẽt in uerbo: ꝙ omnia alia gaudia huius uite quasi fugiũt ut dolorẽ: & ideo nec ab ipsis terrenis gaudiis mentalit̃ imutant̃. Intellige sane ꝙ licet isti habeãt naturales passiões & leticias quas xp̃i pietas ĩ eis duplicat: tñ quietẽ mẽtis & ordinẽ uirtutis ex ipsis nõ ꝑdunt. Similiter tantũ reputant fore dolendũ de diuinis offẽsis: tam a se q̃ ab aliis ĩpie cõmissis: & maxime de illo crudeli opprobrio quod deus ap ĩpiis iudeis recepit: & a nobis ex cõtemptu recipit ĩ natura assumpta: & de immẽso dolore quẽ ex his xp̃s pro nobis sustinuit: ꝙ oẽ aliud tristabile eis quasi nihil occurrit pp quod ĩpi gustant gloriã xp̃i dei ut sũme bonum: & ꝙ non potuit eis melius fieri q̃ ꝙ humanitas xp̃i uniret̃ uerbo ĩ qua sũt & ipsi uniti in tantũ ꝙ saluo ordĩe quem deus statuit: nunq̃ potuit deus ipsismet electis melius facere q̃ xp̃m assumere ĩ unitate persone. Nec unq̃ potuissent uenire ad illũ gradũ ĩ quo gustant deum nisi per hominẽ assumptũ: etiã dato ꝙ eos saluasset sine assumptione nostre nature. Ita etiã fit magnus iste iesus in cordibus suis: ut q̃si uideatur eis ꝙ omnis creatura ordinetur ad christi honorem: & ꝙ propter hoc a deo sit facta: unde & ipsum christum iesum uident ĩ immensitate cordis sui omnium creatorum continere gloriam & pro omnibus deo gratiam & cultum latrie reddere: in tantum ꝙ christus perfecte reddit gratias deo pro creatione demonũ & omnium dãnatoꝝ: & q̃r uidet ꝙ eoꝝ creatio sibi & suis electis ad magnũ honoris titl'm seruit: iõ ex toto xp̃s secuiscerat ut recõpẽset ditati laudes & grãs & debitũ cultũ: quẽ uidet illos ĩpios demões & dãnatos in seipsis diuinitati auferre: q̃uis ñ possũt sibi auferre q̃n eoꝝ cruciatibus honoretur per iustitiam punitiuam. Et sic uides ꝙ in christo iesu deus recuperauit quicquid per demonem tam in se: q̃ in dãnatis uidebatur perdidisse: licet ex hoc iustissimo ordine demonum & dãnatorum eorum exigente malitia: nũq̃ sit saluatio secutura. Ex hac autem ratione potes uidere: ꝙ christus homo omnes sedes ruentium demonum iuste possidẽt: & ideo iuste suis membris tribuit secundum gratiam quam eis mensurauit in merito mortis sue. Vides etiam quomodo christus iniurias loco dei recepit. In ip̃o enim iesu tanq̃ in coniuncta sibi natura deus doluit: & ui tuperatus fuit ab iniuriis omnium culparum: & omnium malorum que unq̃ a demone uel homine sunt commissa uel cõmittentur: propter quod defectum quem non potuerunt facere culpe in deo: fecerunt in homine assumpto: & ideo ipsi homini assumpto potestas iudiciaria ẽ tributa: sicut christus dicit de se. Et potestatem dedit eis iudicium facere &c. quasi dicat. Sicut ipse uice dei iniurias homo deus doluit: ita ipse illarum iniuriarum sententiam apparẽs in humana natura dictabat. Ex clarificatione autẽ istius status in cognitiõe predictorum tam sui q̃ dei: q̃ etiam proximi exeunt isti status: & uirtutum sublimia exercitia. Primus status est una obedientia dei letificata & quietata in omnibns penis: tormentis: & uerecundiis: ac damnis: propter honorem dei & propter conformitatem similitudinis amati christi: & non tantum anima portat patienter: sed & letãter: imo ad similitudiem christi iestimalibi charitate anima omnibus electis coniuncta desiderat & petit a deo pro sua maxima gratia: ꝙ omnes penas & uerecundias: & omnia mala penalia electorum que debent sustinere pro peccatis suis: uel quomodocũ q; aliter. Siue in hac uita: siue in purgatorio sibi tribuat: & ipsam faciat sustinere: nullũ aliud petens ab ipso deo propter istorum sustinẽtiam premium: nisi ꝙ electi liberentur ab eis: & liberere ipsi deo fruãtur. Isto. n. modo sentit anima ꝙ christus omnium electorũ portauit dolores: & quãtum est ex se uoluisset omnia membra sua esse ab omnibus penis etiam temporalibus libera: nisi diuina sapientia & uoluntas aliud ordinasset propter membrorum cõformitatem ad caput: & isto modo exponit Hylarius illã orationẽ xp̃i. Pater si possibile est trãseat a me calix iste. Exit etiã iste status ex experiẽtia predicte crucis: ita ꝙ semper occupat mẽtem suam in christo dilcõ. Et hoc quinq; modis. s. semper aliquo istorum modorum mẽtem suã replendo de ipso christo. Primo cõtẽplãdo eius naturã diuinã & humanã: & personalẽ unionẽ. Secundo eius dulcissima nomĩa. s. filius dei: imago patris: uerbũ: sapiẽtia: lux: splẽdor: radius: & cãdor lucis eterne. Et quo ad humanitatẽ: Iesus sanctus ĩnocẽs: ĩpollutus. rex regũ: & dominus dominãtium: nazarenus: crucifixus: filius uirginis & paupis mulieris: magister ueritatis: & similia. Et nomina designãtia ꝑsonã ĩ duplici natura: sicut christus ĩcarnatus: emanuel: & similia: in q̃bus anima gustat sapide. d. sp̃oso. Oleũ effusum nomen tuum. Tertio modo implet se christo: cõsiderãdo eius uite exemplum: paupertatem: humilitatẽ: patientiã: ieiunium: & omnia alia que in ultimum mortis supplicium terminantur. Considerando quarto eius uerba que sunt dulcissima. Quinto singulariter considerando ea que per suum corpus transierunt: uel inflicta fuerunt a malignitate persequẽtium. Sicut sunt claui & lancea: uel sibi inherentia ex uoluntaria assũptione nostrorum defectuum. Sicut sunt cibi & potus: & ipsorum purgationes: que quanto sunt uiliora: tanto magis dignatiue assumpta: ac per hoc magis in eius amorem transformatiua mẽtem deuotam. Exit etiam status alius ex cognitione predicta: ꝙ plene elongatur ab omni causa mali: quia

in oibus semp uidet deum optimum: & ideo deo nullum dat defectum: seipsam nō potest uidere nisi omniū malorum radicē & abyssalē infernū: ut dictum est supra: proximum semper uidet cū omni amore. Et si aliquē uidet peccare: nō ipsum despicit uel ei insultat sed compatitur & lamentatur pro ipso & considerat ꝙ ipsa multo peius ruisset: nisi diuina gratia prouidisset: ꝓximū autem quātūcunq; sceleratū ꝓ tanto sibi preponit: qr donec nō est dānatus ultimo: semper credit ꝙ deus eruet ipsum de suis pessimis malis: & ad maiorem gradū gratie q̄ ipa habeat ipm eleuabit: uel saltem ipm pōt eleuare qr est multo minus indignus q̄ ipa sit. Et hoc est quod dicit Gregorius in libro.xxiii.moꝝ.capi.xii.ponens exemplum de Stephano: & paulo. Stephanus enim si statum presentem considerauit in paulo multo se illi ꝑferre potuit: dū eum sic crudeliter lapidauit xp̄m confitentem. Sed si ꝓuidit eius futuꝝ statum in apl'atus gradu: multū se illi imparem potuit reputare. ¶ Exit etiam de hoc ductilis obedientia q̄ semper inspirationi interne obedit & de uirtute in uirtutem eius ducatu ꝓcedit: & quāto plus ꝓficit: tanto plus se sub deo humiliat & suam rebellionē accusat: & tāto semper sibi magis sentit superesse quo tendat: & sub ducatu gratie sic ē mortua in suo abnegato: ꝙ sic quietatur in suis penis & tentationibus non delectatis nec cōsentitis. Sicut in eleuationibus & gustibus mētis. Et tanto securius delectatur in his q̄ displicent sibi secundū suum carnalē affectum: quāto magis ē secura in eis ꝙ ibi nō delectatur nisi propter honorē diuinū. In consolationibus uero quātūcūq; spūalibus si uidet se in eis semper sibi est suspecta ne delectetur in ipsis nō totaliter pp deum sed pp suiipsius amorē. Et quia ipa toto suo studio insudat ꝓprio amore mori & in solam dei uoluntatem transferri: ideo studet in sola dei uoluntate stabiliri: ut in ea sit mortuum: tam de se ipsa: q̄ de omnibus creaturis: & uoluntatis plena & contenta de eo quod fecit deus in se ipso: & in omni creato: & maxime de mensura distributa unicuiq; electo in participatione meriti mortis xp̄i: ut nihil uelit de se: nec de aliquo creato: nisi illud qḋ ꝑdestinatrix gratia unicuiq; disponit in xp̄o iesu: pp ipsius ineffabilē charitatē. Ratio autē huius contētationis uolūtatis est: qr iste sublimis status illuminat & certificat mentē ꝙ deus in omnibus optime facit: & ꝙ omnes electos ducit ꝑ illā uiā q̄ melius eos ad predictū xp̄i meritū adducit: & ꝙ oia mala & bona facit & ꝑmittit deus euenire ad melius secundū illum optimū ordinē quē ab eterno elegit. Quia uero xp̄us iesus illud qḋ in se ipo compleuit in nobis per spiritū sanctū uegetat & facit nos sibi assimilari de nouo & supiora mēbra coopari mioribus hierarchico ordine statuit. Idcirco ille perfectus status qui descriptus est supra quietis mētalis nō inducit negligentiā nec uirtutū conatum: & cōtinuum gemitum orationū excludit: quin potius cum ponit animā in perfecto charitatis ardore: totā eā euiscerat ad fugā omnis mali in se: & ad succursum ꝓximi omnibus modis quibus decet: & ad cōtinuum gemitū ut qḋ factū est in celo xp̄i iesu de complemēto uolūtatis diuine fiat & in terra membrorū suorum: & est sollicita exorare ꝓ succursu diuino tam sibi q̄ ꝓximo: qr ipsa ē bene certificata ꝙ istud quod est factū in xp̄o de nobis debet ꝑ influxum spiritus sancti totū fieri ꝑ nos ut assimilemur & configuremur nostro capiti xp̄o iesu. In quo: & per quē quicquid boni agimus opamur. Quomō enim potest in illa anima negligentia cadere q̄ tota in se est mortua: & solum uiuit in xp̄o: & totā se immolat deo pro honore dei & pro salute ꝓximi nullo respectu habito boni proprii: sed solū beneplaciti dei & similitudinis cordis iesu xp̄i. Aut quomō cadit supra spiritū libertatis in illa anima incompassio ad proximū in tribulationibus: quādo ipsa aīa est tota sic data amori eius: ꝙ omnes eius tribulationes petit a domino sicut dictum est supra super se euenire si deo placeat: & illum liberari ab eis: unde ista aīa optime fugit pestem illius uenenati erroris: spiritus libertatis: imo potius malignitatis. Illi enī mortis filii ex hoc uerissimo principio: ꝙ nos nihil boni possumus sine gratia: uolūt: ꝙ quicquid facimus sit a gratia: ac per hoc comedere: & fornicari: & similia dicunt in nobis nō esse culpas: qr gratia mouet: ut dicunt ad ista. Sed hec illuminata crux gratie dicit ꝙ libertas arbitrii defectiua stat coīter dum sumus in uia cū gratia: & ideo potest cōtra lumē grē & diuine legis agere secundū suū malitiosū appetitum: & sic agendo destruit in se gratiā & hoc est peccare: & qr hoc libere elegit contra remorsū gratie: & imperium legis diuine: ideo se auertit a deo ac per hoc facit sibi falsū deū delectatione quā elegit: pp qḋ iustissime in eternum damnatur. At econtra aīa illuminata in hoc gradu licet uideat ꝙ ꝑ se nullum bonū potest. Videt tamē ꝙ male agere pōt: & sufficit ad dānationē: & ꝙ habita gratia pōt ex malitia ꝓpria operari contra gratiā: & ex sola grā pōt gratiam custodire: & secundū illam operari. Et qr gratia ramificatus in habitus uirtutū donoꝝ: & beatitudinū quoq; ē strenue: faciliter: & delectabiliter operari similia xp̄o iesu: & omnia cōtraria aspnari: idcirco talis aīa est in continua fuga maloꝝ & exercitio bonoꝝ: qr semp sicut debet recognoscit a grā: & quādo ab his deficit uel bonū obmittendo uel malum cōmittendo semp se recognoscit ream & solā cām & sibi est quasi infernus uitiis subdi affectu ul' actu uel in his delectari: uel bonū fastidire ex qua sibi uidet īferri iuste a diuina iustitia alium īfernū penalē & econtra est sibi deliciosa paradisus a uitiis habere affectum libeꝝ: & operari secundum similitudinē uirtutum dei hominis xp̄i iesu: & uidet ꝙ gratia ꝓprie habet assimilare deo animā secundum uirtutes quas opatus ē in assūpta natura unde totū ipetum cordis talis aīe grā inducit ad eligendū q̄ xp̄us elegit: & fugiēdū qḋ fugit: & in his solis quiescit. Unde diligit uirtutes pp se: & odit uitia pp se. Nec ūq̄

 Iesus cruce ditatus

ē aīa pfecte recta donec diligit bonū uirtutū pp se
& malum uitioꝝ odit pp se. Excludit ergo solū
status pdictus uacillationē fidei in credendo qr cer
tissima est: qr quicquid petit ꝓ electis accipiet: uel
melius. Excludit etiā anxiā inquietitudinē mentis:
quid uelit facere xp̄us de seipsa uel de alio quocūq;
& curā superfluā de futuro: qr in solo presenti tota
rapta in deo & quietata in cogitando & trāsformā
do se in dolores & gaudia pnominata superius nō
dubitat quin deus in omnibus puideat ad melius
electoꝝ: & ad cōplēdū in mēbris: quod in capite
iam est factū. Ipsa uero sic est contenta de eo quod
sibi & aliis deus fecit in xp̄o ꝙ ipi deo renūtiat de
omni alio bono qđ possit sibi dari nisi in xp̄i meri
to amoroso: & hoc est uere esse pauperē & abnega
tum in xp̄o. Isti autem statui ipse benedictus iesus
uidet participiū tribuere duplicis status quē i seipo
habuit in hac uita. Sicut enim simul ipe fuit uiator
& cōprehensor & inabyssatus in doloribus & frui-
tione trinitatis btē. Sic mirabili & desiderabili mō
concedit tali aīe: ꝙ duplici predicto dolore i sua cru
ce transfigitur: & ad gustandas illas duas glias ele
uatur & ista duo mutuo se argumētant. Quanto
enim plus gustat & amat illas duas glias. s. trinita-
tis & dei hoīs: tanto plus horret: dolet & sētit illos
duos predictos dolores & iniurias factas ipi deo &
hoī assumpto: & quanto plus in istos dolores trās-
formatur: tanto magis se conuertens ad illoꝝ gloriā
iocūdatur & aliquādo absorbetur solum a gaudio
Aliquando trāsfigitur a dolore. Aliquādo mirabili
modo unū nō ipedit aliud: sed in utrūq; tota trans
fertur qđ male inexperta mēs poterit estimare. Et
in huiusmodi operatōibus quibus spiritus sanctus
miris modis agitat aīam sibi deuotā: ualde parum
cōcludūt sophismata philosophantiū: qui falsis ra
tionibus sepe pbant ipossibile fore multa fieri que
mens illuminata cognoscit certa experientia in se a
pio iesu esse completa: & cū hoc clare cognoscit ꝙ
usitatus modus sapientis iesu est ista abscōdere a sa
pientibus & prudentibus: & ea puulis reuelare: &
quasi in omni materia multū intrinseca deuotioni
iesu idē cōtingit: qr in ea multi studentiū huius tē
poris sicut in re sibi ignota calculāt sibi multa uer
ba uaria & indocta: & spiritus sanctus ostendit suis
discipulis: qr in his sola illa experientia facit artem.
In tali autē transportatione cordis est multiplex
gradus. Aliquando enim sic absorbetur: ut a se tota
transeat in amatū & nihil sentiat de se uel de nullo.
Aliquando pōt sentire q̄ circa se fiūt: licet sensibus
non possit libere uti. Aliquādo pōt libere sensibus
suis uti sed non pōt uacuare extrinsecis curis pro
ximi. Aliquando uero tanta spiritus scī fortitudine
roboratur & tanta capacitate dilatatur: ut plene trā
sformata in suprema parte sue mētis repleta: tā de
xp̄i crucifixione: q̄ gloria possit sine sua dānosa di-
stractione plenarie curis intendere proximoꝝ: imo
tunc solū est status prelationis perfectus: qñ sic ē p
donū spūs sancti roboratus. Sentit autē aīa tantam
fortitudinē sui in deo: ut facile & iocundum sit sibi
omne peccatū mortale uitare: & multitudinē ueni
alium: & talis mens si ex deliberatione eligeret ali-
quādo peccare uenialiter: plus horret istū suum de
fectū: & magis corā deo de hoc facit lamētū q̄ faci-
at sepe mēs ifirma si caderet imortale. Et talis mēs
studet ex tota se oēs attractiuas consolationes sēsu
um deuitare: unde plus timet excedere i delectatio
nibus sēsuū: que sibi a diuina bonitate conceduntur
ut eis utatur q̄ mens infirma studet fugere delecta-
tiones peccatoꝝ: unde studet ieiunare quātum pōt
ab omni delectamento tereno: & studet fugere oīa
lamēta q̄ posset facere de suis penis: & illatis iiuriis
sine peccato. Et studet simpliciter fugere solatia cre
aturaꝝ: nisi inquātū in deū tendūt totā se & sua cō
mittens deo. Aliqñ etiā sic absorbetur a trinitatis glo
ria: ut tūc ieiūet ab omni creato: & i nulla creata glo
ria delectetur: & nec se ipsā sentiat: sed solūmō deū
Et hec est perfecta pax: & lectus sponsalis m̄rimo
nii anime & dei. Et hic sponsus adiurat omnes cre
aturas quātūcūq; btās: ut merito dicantur filie hieru
salem: ne hanc dilectā excitare & iquietare psumāt.
Attende autē diligenter: ꝙ totus conatus istius
status est mētē sub diuina obediētia plenissime sta
bilire: & a seipsa totaliter deficere: ut possit transire i
uirtuales perfectōes similitudinis iesu xp̄i & sue ma
tris sanctissime: pp qđ cū multa dulcedine tenet in
imicos suos in pn̄tia dei: orando ꝓ ipis: & libētissie
inuenit uias quibus cū utilitate aīaꝝ suaꝝ possit eis
exterius seruire: & etiā spūaliter & tēporaliter pmo
uet. Affectus uero amicoꝝ maxime carnaliū & sibi
temporaliter obsequentium licet gratāter recogno
scendo debite ponderet: tamen ē sibi semper suspe
ctus: ne excecatio amoris pprii eū decipiat i eisdē.
Peccantibus autē & ruentibus tanta cōpatitur mi-
seratione: ut quasi mater uidetur eos pturire de no-
uo & lamentabiliter eorum deflet scelera & ardētis-
sima charitate in conspectu dei se suis bonis spoli
at: cum tamen semper in se nihil uideat: dona tamē
dei eis applicat usq; ad ultimum sue salutis. Ex
quo etiam sequitur ꝙ in predicte charitatis uigore
sibi oīa duplicatur: tenet tñ circa eos debitas distri
ctionis cēsuras: secundum ꝙ ipismet peccatoribus
& cōmuni statui expedire uidetur: maxime si ad eū
pastoralis cura pertineat nec ppter hoc attēdit mul
torum huius temporis phiseoꝝ duritiam qui in ali
orum ruinis & penis uolunt mundo suam hypocri
talem iustitiam ostentare: qui impii nō attendunt
ꝙ crudeliter pdunt animas: pro quibus benignus
iesus dignatus est mori: qui quassatam arundinem
non confregit & lignum fumigans non extinxit.
Si quādo uero status pdictus dispensatiue pmittatur
in insipiditatem bonorum decidere: ꝙ iugum dn̄i
suaue sibi asperum uideatur: impios se reputāt & se
benedictum iesum dementiri accusant qui dicit. Iu
gum enim meū suaue est & onus meū leue &c. Et
ut breuit' cōcludā ad istū statū reducit' alta pfectio
quā deus dare dignat' i uia in natura corrupta. Mul

ta q̄ spectāt ad pfectiōem huius crucis reqre supra
4 libro.ii.ca.v.Et lib.iii. cap.tertio. Quarta crux q̄
proficientiū esse uidetur:in hoc consistit:ꝙ aliqua
principia superioris status pregustat:& ad illū statū
quando deus animá preuenit i gustibus:toto mē
tis conatu anhelat. Quia uero multū a perfectio
ne deficit:ideo quando diuinis priuatur gustibus:
statí de sua īfirmitate despat:nec credit nisi cū mul
ta formidine & obscuritate:ꝙ deus eam multū te
nere diligat:nec ꝙ eá uelit erigere ad uias pfectio
nis sequēdas. Multū ista uacillat inter bonū & ma
lum:modo uitá īmutat:& sibi multas regulas de
suprapositis firmat:& quádo sentit uel modicum
gustū:statim se credit ascendere sup pennas uento
rum. Et quia adhuc non ē seipsa uacua: ideo mul
tum libēter gustat deū ut seipsum promouētem:
consolantē:& dotantē uirtutibus:& nisi sibi caue
at super uentū proprie reputationis ponitur & alli
ditur ualde. Sed quia benedictus iesus eá ad pfecti
onē elegit:statí ip̄am lumine sue claritatis illustrat:
& in suū rediens nihilū:ad horá amorē illius casti
gat:& eá totá semetipsa euacuat. Sed post modi
cum ip̄a in seip̄am reintrare pmittit:ita ꝙ sibi mi
sericorditer subtrahit sentimentū quod dedit:pro
pter quod anima talis portat semetip̄am ut clauū i
corde:quē tenere dolor est ex remorsu conscientie
& extirpare non preualet. Aliqnando datur sibi
humilitatis sensus:ut querat & circueat per creatu
ras quas spirituales audit:& quasi per eas se credit
posse deuenire quo tēdit. Et quia deus ipsum sem
per i humilitate nutrire disponit:sepe per eorū uer
ba & consortia multa bona sentimēta & feruorum
gustus sibi dominus uidetur tribuere. Permit
tit autem dominus i his sibi multas simplicitates:
& sepe deceptiōes:quas tamen ex radice pie inten
tiōis & sua bonitate supportat:& ad utilitatē mul
tarum experientiarū ei tribuit euenire. Hic status
non potest semetipsum profūdare in cognitione
sue abyssalis malitie:quia cecitas sua semper uela
men excusationis apponit:nec potest plene in re
ctam ferri estimationē proximi:īmo sepe uiros p
fectos propter suam experientiá de modico defe
ctu qui forte ē profectus iudicat:quia tamē tendit
ad perfectum : in tali iudicio nó durat. Hic status
cum dulcedine fruitur amico & suauiter eum strin
git i brachiis coram deo. Et licet uelit ferri propter
p̄ceptum domini ad inimicorum amorem:tamen
cū difficultate:& ad minus cū modico sapore po
test ferri in eorū amorem:& adhuc habet de uela
mine malitie ad excusandū suum defectum:dicen
do ꝙ eos bene diligit inquantū persequūtur & af
fligūt. Sed zelo mouetur cōtra eos:quia destruūt
cōmune bonum. Quia uero ad perfectum tendit
semp est sibi in his suspecta iudicais:& licet difficul
ter:tamen exterius eis seruire conatur. Aliquan
do uero contingit ꝙ tales erūt dotati gratiis gratis
datis pro utilitate proximi:& propt exteriores pe
nitentias quas libenter faciūt & fecerūt ad magná
famá deueniūt populorū. Et quia eis uidetur ꝙ re
uerentia populi & fama cedat in eorū utilitatem &
diuinum honorem:sepe hic zelator efficitur fame
sue:& quasi uxorē propriam uult custodire intactá
ūde & suos mordaces horret sicut destructores cō
munis boni & reuerētiam sanctitatis:& laudū pre
conia uidetur gustare : sicut conchilia siue marine
ostree rorē celi:omnes laudes sibi factas credit ex
puritate mentiū:& ex diuina ordinatione procede
re:omnes mordentes & detrahētes sibi credit cū
diabolo cōmercium habere:& sepe extra se effusus
seipsum in semetip̄o ubi est totus defectuosus nō
uidet:sed in ore populorū se conspiciens:talem ali
quádo se reputat:qualē ipsum adulatores popu
li mentiūtur. Et in hoc ꝙ uidet sua exemplaritate
uel predicatione conuerti:quasi se credit ad partici
pium uirtutū iesu accessisse:quia secum se uidet q̄
si populi saluatorem. In his autē omnibus abyssa
les deceptiones sui carnalis amoris impie latent:&
ubi se dicit zelare salutē populi & honorem dei:ibi
suam uanitatē & luciferianá superbiá cecus pascit.
Quod si miser ille uellet seipsum de propria ceci
tate conuincere deberet se examinare q̄tū studuit
& profecit in portádo hilariter suas reprehēsiōes:
detractiones & infamias pro sustinētia ueritatis:&
quátū in suis opprobriis & penis studuit honora
re deū et proximū:ista cū mētis et corporis leticia
supportádo:& inferentes uisceraliter diligendo.
Quod si iste nūq̄ uoluit:uel si habuit amare susti
nuit:certus sit ꝙ in laudibus populi:& in zelo sue
fame amorem carnalē suimet in contumeliam dei
nutrit. Non dico autem ꝙ iste debeat mala facere:
ut incurrat infamiá:sed debet laudes horrere:sicut
falsitatis preconia:cū in se ipse sentire nō debeat ni
si malū:propter quod sibi debet uideri ꝙ i hoc ex
acerbet deus:qa laudat peccator:iniqu usq; bene
dicit. Attendendū ē uero:ꝙ aīa que in his alte
rationibus a domino adducit ad perfectū: quátū
cunq; uideat magná sui utilitatē i populo:& si ali
quádo permittat tali sagitta feriri: nullo tñ modo
potest i hac pcussione subsistere:quia iá incipit sue
utilitatis cognitione repleri:& iá desiderat i solū ie
sum tráportari:propter quod molestissimū est si
bi applausu populoꝝ laudari:& quádo uitare non
pōt:portat sicut purgatoriū sibi datū semp contra
laudes:suos quos nouit defectus opponēs:& i his
tantū proficit:q̄tum ad perfectionē tendit. Si uero
se sic laudibus populi nō opponit:sed ut crudelis
lamia māmas nudat suarum appentū gratiaꝝ:qui
bus lactat ipios catulos sui fastus:absit ꝙ talē cen
seá in cruce proficientiū cōtineri:qn potius uel infi
ma cruce inferius posita:que multū hypocrisis hēt
ámixtū: talis cōtineri cēsendus est:uel si multū ad
talis laudis acceptionē dilabit i cruce sue uanitatis:
pibit exclusus ab oī cruce uirtutis :nisi resurgat & i
ipsa configet clauis supbie eleuatus:sicut eleuatus
fuit i cruce pincerna ipii pharaonis:q in hoc myste
rio diabolū repsentat:cui & hic celos sue uanitatis

ministrat: & ꝙ peius est se seruire dño gloriat᷑. Et
esto ꝙ nō ad tātū ascēdat sui faustus ut dānari me
reat᷑: tamē oēs uirtutes mētis sue ꝑdicta labes sic dā
nosa cōtrahit: & augmētari nō sinet ut i uiam spūs
eū teneat super uanū. Respectu etiam dei status
iste nō est clarificatus nec quietatus: imo sepe opa
dei discutit: & quid de seipso deus facere intēdat an
xia sollicitudīe querit: & qr adhuc semetipm minus
diligit licet ad spūalia bona qr ea non pōt ut uellet
possidere pacifice de dei sepe cōquerit᷑ bonitate: &
sepe est incredulus de altis uirtutibus pfectorꝝ. Et
qr benedictus iesus ut pia mater amorose: ut pius
medicus p efficaces medicinas hūc intendit ad per
fectionē adducere: ideo ipsum sepe ut eū i ꝓpria re-
cognitione expertum faciat: tentationibus subiicit
spūalibus & carnalibus & noua uitia i suis ꝑoribus
uanitatibus inexperta in xp̄o excitari pmittit: gu-
stus & delectationes suas subtrahit: imo etiā lumia
q̄ dederat sibi obscurat: & cū tā mēte q̄ carne sic tri-
bulationibus circūangit: & ut iste quasi se reietū a
deo hēat reputar᷑: unde & sepe cū multis lachrymis
clamat. Quare oblitus es mei & q̄re cōturbas me:
imo sepe quasi ꝓpe desperationē eū sic dimittit ut
lamētum iob sibi deus uideatur de nouo formare.
Unde etiā timens se totaliter dānandū sepe dicit: p
eat dies in qua natus sum. Sed qr deus ipm ad pfe-
ctionē adducit hic eū non dimittit nec quasi de sua
dānatione ꝓprie eū dolere pmittit. Sed qr uidetur
sibi ꝙ a planta pedis usq; ad uerticē ipe totus & in
tus & extra sit dei iiuria: ideo tanto excādescit odio
cōtra se ꝙ si nō timeret deū offēdere seipm totū si
posset cōteret: ut lagūculā figuli cō tritiōe pualida.
Tūc factus ē magr̄ lamētorꝝ scripture: & ualde be
ne retorquet in se & ea recolligit p scripturas: quia
multa sunt & dolorose ꝓclamāt: & dolor mentis
illius aliquando eū reliquat in contritionis lachry-
mas: & cū magno gaudio sue nihilitatis gustu ipsū
sic sub deo inabyssat ut clamet & dicat: peccaui sup
numerū arene maris & mltiplicata sūt peccata mea.
Et non sum dignus uider᷑ altitudinē celi pre multi
tudīe inqtatis mee: qm̄ irritaui iracūdiā tuā: malum
corā te feci. Et similia multa adducit. Aliqn̄ uero
duriori supplitio lachrymis priuat᷑ & contritionis
dulcore: sed sic repelitur experiētia suorꝝ malorꝝ &
sic ꝓ tūc euacuat᷑ experiētia uirtutum in se ꝙ i odiū
sui totus dissecari uidetur & in eius mēte fit turbo
tēpestatis quo experiētia certa qua sua malitia pal-
pat tanq̄ hūilitas ex una parte pugnat & una data
superbia cōtra se ipsum & in magna pte tota sancta
sic eū ex alia parte facit excandescere in iram & hor
rorem totius esse sui qd᷑ cōfringitur & dessicat᷑: stri
det dentibus: & quasi i omnibus ossibus cōquassa
tur: & se sepe pugnis pcutiens affligitur fortissime
ꝙ cōscientia eū retrahit a sui dilaceratiōe totali qr
sic amarꝝ gustū hēt de odio sui ꝙ uidet᷑ sibi ꝙ suo
rum dolorꝝ remedium foret si totum se dentibus
rodere posset. Tunc & locū solitudinis petens nō
cū lachrymis qr ignis iracūdie sui quasi omnes cor
poris humores absorbuit: sed cū terrifico rugitu tā
dolorosos rumores mittit ad celos: ꝙ q̄si ictus ful
guris de suo corde ad confringendū celū uidet᷑ ex
ire & in principio quasi ꝓpe desperatiōis foueā tñ
multū longe a desperatiōis malitia clamat. Ut qd
deus tardas me suffocare in penis? Qui cepit ipse
me cōterat soluat manum suam: & succidat me: &
hec mihi sit consolatio: ut affligens me dolore non
parcat. Tuncq; in odiū sui rugitus & cōmotiones
tales facit in uentre suo tam mentis q̄ corporis: ꝙ
uidetur quoddā infinitū tonitruū: qd᷑ in nubis con
strictione iactetur. Puto aūt ꝙ inter dolores uirtu
ales iste sit magis afflictiuus: & magis corrodere ui
detur omnes potentias tā mentis q̄ corporis: & in
tantū ascendit: ꝙ anima potius eligeret oīa marty
ria que unq̄ fuerunt facta q̄ tanta dolorꝝ dissecatio
ne perscindi. Et in isto solo filio uidetur stare senti
mentū gratie ipsius anime: qr deū nollet offēdere
ꝓ omnibus bonis & malis que possent fieri uel ap
peti a mente creata: & cū hoc solū nolit nihil aliud
in se uidet & hec ē causa dissecatiōis pfate. Quā
do uero post istas dissecationes mentis sicce diuino
effectu incipit fluere in lachrymas dolorosas cum
tanto dolore: & con tantis lachrymis: & cum tā alto
clamore si liceat: imo aliquando licentiā dolor usur
pat: clamat & dicit. Exurge quare obdormis domi
ne? & similia quia non solum sanctos & angelos &
ipsum deum pietatis fontē uidet᷑ ad sui miserādū
inducere: sed & celū & terrā & isēsibiles lapides se-
cū ad lamēta ꝓuocare uidetur: uidet᷑ ꝙ celis ipro
rare. O celi estis uos facti saxei qr p uos nec ros
nec pluuia distillare uidetur. Sū ego mons gelboe:
Viri dauid maledictione dānatus a quo uel saltē p̄
mitie spūs effugant᷑? Et tu deus cui ꝓpriū ē misere
ri semp & parcere sola te mea uincit malitia: qr con
tines i ira misericordias tuas. Impossibile autē esset
expmere quot lamētorꝝ & flagellorꝝ genera in illa
mente formātur. Per istas autē alterationes con
solationū & tribulationū tandiu mētē ducit altissi
mus: q̄diu putredo sue reputationis educat᷑ ab āfra
ctuosis cauernis mētis illius: & donec eā sic suis re
pleuerit ignominiis ꝙ nūq̄ possit de se nisi malū se
tire: tūc eam mortuā sub suis pedibus sternit. Sicut
in superiori est supra descriptum statu. In his enim
tribulationibus est nexus coniunctionis istorum
duorum statuum. Et quia in his tribulationibus ē:
sciat se appropinquare ad ostium: quo in sponsi in
troducatur cubiculū. Sicut autem tu uides ꝙ arbo-
res momenti modici parum in sua radice figuntur
ut cucurbita. Arbores uero alte stature & duratiōis
magne longiori tempore & profundius figuntur
Sic benedictus & sapientissimus deus & secundū
ꝙ animas ad maiores perfectiones asciuit. Sic eos
in experimentis proprie malitie magis affligit: ut
profundius in humilitate fundentur. Et quia quan
to natura est nobilior: si sit infecta tanto est ad sui
reputationem procliuior. Ideo sepe tales mirabili-
bus cōfractiōibus q̄ssat: & supbas eorꝝ mentes per

modos sr̄pius dictos tā diu p istas angustias circū rotat donec totalit̄ cōfracti mortui a se trāseāt & in istis altissimos status formet. Sepe āt faciliores uias tenet ipse spiritus: qui ubi uult spirat: & uocē eius audis: sed nescis unde ueniat aut quo uadat: Io.iii.

Mēsura istius crucis est scd̄m quantitatem desi derii quo ad supiores status perfectionum aspirat.

Ad uidendū autē quomodo in ista cruce quā in sequēti diuersis gradibus mens proficiat in deū: & quomodo diuersis gradibus recepte gratie mēs ī suo malo deficiēs ad perfectionē formetur: multū ualet quod dicit Gregorius.xxii. Mora.ca.xviii. su per illo uerbo Iob:ca.xxxi. Et in humero meo por tem illū: ubi dicit ꝙ cum mens a uite corruptibilis amore diuertit: quasi qbusdā cordis passibus ad ī teriora proficit. Et ibi dicit ꝙ nemo repēte fit sum mus: sed dū quotidie p perfectionis mentū mēs in altum ducit̄: ad hīc ascēsionis cuiusdā gradibus pue nit̄. De quibus subdit̄. Per singulos gradus meos pronūciabo illū. Et adducit uerbū ps. Deus in gra dibus eius cognoscet̄. Et illud scd̄m aliā translati onem. Exercitatus sū & defecit paulisp spūs meus. Et dicit ꝙ spiritus hoīs ē spūs elationis: & ꝙ p oc cultam grām ad amorē dei tempata desup mensu ra proficimus: qr q̄to in nobis quotidie de dei spū uirtus crescit: tāto noster spūs deficit: & qr malum nrm̄ nō a nobis subito penitus amputat̄: bn̄ pau lisper defecisse dr̄. Tūc uero in deum plene profici mus: cū a nobisipsis fūditus defecerimus. Et ponit exēplū a dn̄o in euāgelio traditū: ubi dicit: per qua litates frugū distincta sunt incrementa mentoꝝ p̄ mū herba: deinde spica: deinde plenū frumentū in spica. Nā paulisp in unaquaqꝫ anima int̄ne grē hu mor exuberat: ut herba in frugē crescat: & ideo ne mo proximū cū adhuc herbā uidet de frumēto de speret. Itē ponit exemplū de Daniele q cū audiuit uocē āgeli iacebat in t̄ra: postea erexit se sup genua sua. Tertio stetit rectus & tremēs. Nā iacentes uer ba dei audimus cū ī peccatis sumus. Sup genua ue ro erigimur: cū pficientes cor a t̄renis separamus. Postremo erecti sed tremētes stamus: cū a terrenis desideriis pfecte subleuati: uerba dei quo plus co gnoscimus: plus timemus. Itē ad idē facit qd̄ gre. dicit ibidē.xxxi. Mo.xxix.&.v. sequētibus capl̄is: in qbus dr̄ quō miles dei a p̄meua cōuersatiōe p ficiat: & a minimis ad maiora succrescat: & quibus gradibus ab īfimis ad supna pueniat. Primo.n. su scipit fieri fortitudinē: deīde facit peccatorum con fessionem: postea incipit se ad alia in quibusdam sustollere: & in quibusdā inherere terre: qr cōuersi onū initia bonis malisqꝫ moribus sunt pmixta: de inde cogitās de futuro iudicio letat̄ parit̄ & timet: quia īchoatis iā bonis: spe de iudicio letus: & nec dum finitis oībus malis perfecte securus non est: sed estimans seruile dominicā presentiā formidat̄: discit iudicem diligere: & timēdo renuit timere: & considerans formidinem pro carnali actione oriri: incipit carnē per abstinentiā domare: deinde tāto

sublimius fraudē hostiū cōspicit quāto districtius corpus propriū quasi hostium adiutorē premit a deo: ut etiā in alieno corde huiuscemodi tētamen ta dephendat: & a mēte proximi īmundoꝝ spūum accessum prohibeat: de qbus callidus hostis terri biliter dei militē tentat: & si supare nō pōt: saltē su perare conat̄: ut uel sic is quē defendere consueue rat perimat̄. Sed miles dei non ꝑpterea curā proxi mi dimittit: nec tētationibus cedit: ꝑpter quod do losus hostis ad acriora tentamēta se uertit. Tentat enim dei militē nō solū de manifesta nequitia: sed etiā insidiose de uirtutis elatiōe: nec nō quedā diffi cultates perplexe eius conatibus opponūt̄: sed ip̄e contra tot argumēta belloꝝ seipm̄ discutit: & qc quid in se terrenū repperit: quotidie proficiendo consumit: & propter aliū quod praue suboritur: agere recta nō metuit: & ad agēda fortia ante inso nantia tēperamenta non trepidat: imo & de tenta tiōibus exultat: quia tāto robustius uirtutes custo dit: q̄to ex tentatiōe concussus infirmitatem suam humilius agnoscit. Deīde proficiens longe preno tat de unaquaqꝫ re: cuius uitii pugnā succrescat: ac mala insidiātia cōspitiēs: primo ne mala quelibet: secundo sero considerat ne incaute bona faciat: & postq̄ praua subiecerit: etiā ipa sibi subiicere recta contēdit. Et quia ex bonis mala oriūt̄: uigilāti stu dio cōspicit quomodo ex doctrina arrogātia: ex iu stitia crudelitas: ex pietate remissio: ex zelo ira: ex māsuetudine torpor oriatur: & ideo ab eis cauet. Quia ergo sua cogitatione omne uitium prius q̄ surripe possit aspicit: ac etiam perpendit: que turba iniquitatū proruat: si mala a se igredi uel pauca p mittat sagaciter deprehendit: tam capitalia uitia q̄ alia ex eis nascētia: & ipa omnia prudent̄ deuitat. Nec omnia prolixe deducit Gregorius: ubi loq̄ns de equo quē dominus Iob describit. Quīta crux est incipiētiū: que proprie consistit in fuga pecca torum mortaliū: timore supplicii: & amore premii mixto tamen cū hoc amore dei. Sed in istis īfirmis raro uenit in eoꝝ mēte amor dei: nisi p̄dictis dua bus circunstantiis sustentatus. Isti multū uersātur adhuc circa amorem sui. Sed qui solebāt amare ad delectamenta carnis: & mundi uanitates: & fugas corporaliū passionum: modo se amant ad fugien da eterna supplicia propt̄ suum dānum: & ad acq renda celestia premia propter delectamentum pro prium quod spectāt. Istis propter suam debilitatē parum posset sapere amor dei: nisi ipsum conside rarēt ut utilē sibi: & ideo in christi passionem ferun tur cum multa compassione: quia eam pro eis su stinuit: & libēter deplorant dolores sui corporis: quia adhuc paꝝ intrant ad illos mentis conatus: & multū dulcit̄ ferunt̄ in christum: cogitantes ꝙ cum ista dolorosa morte eos ex magno amore sal uauit: & quia paꝝ habēt de lumine: magis ex isto respectu ferunt̄ in christū passum: q̄ in eo ꝙ in sua morte tantū refulsit in christo altitudo suaꝝ uir tutū: & tā sublimit̄ honorauit deum. Quia uero

multũ ipi adhuc semetipsos diligunt: nec nouerũt quid ẽ esse abnegatũ sub deo &: quomodo omnia optime facit: licet hoc cũ labore credant: ideo sepe querunt & admirantur quare deus tanta uoluit sustinere: cũ posset solo uerbo saluare: & quare sic uoluit ab electis semp in doloribus uitã duci. Et quia adhuc fumi uitiorũ flant in naribus suis licet propẽ cãs predictas peccata fugiant: tamen est eis magna pena opera abstinẽtie facere. Quia uere semiplene ad perfectionẽ aspirant: & eã adhuc nõ cognoscũt in habitibus mentis: ideo ad eam nituntur in austeritatibus corporis: que qr sunt laboriose multũ: magni ponderis ipsas reputãt apud deũ. Et quia benignus deus sepe eis nouitiales feruores pgustãdos tribuit: ex quibus ad tempus sepe cũ multa facilitate omnia austera supportant: credunt iã se perfectionis culmẽ attingere: qđ tamẽ adhuc cognoscere non merẽtur: pp qđ sicut modicũ experti se facile enũtiant: & de proximis multipliciter hinc inde sẽtentiant: & sepe uiros perfectos qui iam macerauerunt carnẽ: & pp perfectionẽ mentis se portant carne pmortuos: ex quibus debilitati corpori condescendũt: carnales iudicant & a spũ excedisse. Et ut breuiter tibi dicã suo ibuti sensu uellẽt omnes ad sui similitudinẽ regulare: & quicquid eis nocet pp suas miserias: credunt omnibus mortiferũ: & quicquid eis pfuit ad fugiendũ peccatũ: & adhuc est eis necessariũ pp sui ppinquitatẽ ad ipm: totũ uolũt a quocũq seruari. Quod si non fit: lacerant detrahunt: & dicunt tales de spiritu nõ curare: pp quod talibus põt spũs perfectionis dicere. Inimici nostri sũt iudices. Quia uero tales mltũ se & sua diligũt: ideo quasi omnia pter suum pfectũ faciunt: & de suis spũalibus bonis ualde parũ essent pximis liberales: unde & orationes suas & omnia q̃ facinnt solum ad suã salutẽ retorquẽt. Et si aliquando p aliis psalmos uel missas dicunt: multũ se eis seruire estimant & ponderãt. Et ut breuiter tibi cõcludã sicut parũ intrinsecant in cognitione dei: & sic etiã parũ intrinsecãtur in amore dei & pximi: & nisi deus statim in omnibus ad nutũ satisfaciat: conquerũtur & gemunt: & q̃si de omni re sibi displicibili que eis accidit unã longã texturã tribulationũ cõponũt: etiã de qualibet trupha. Et sepe contingit q opera sua ualde modica tanti meriti estimant q magno puncto ẽ deus ũde retribuat tantũ bonũ. Sed posset deus eis respondere sicut & facit cũ postea eos illuminat: q clauahominis fatui non est tãti precii quãti a sua stultitiaponderatur. Attende autẽ q istorũ impfectorũ quo ad presẽs triplicatr differẽtia. Quidam enim sunt quos intendit deus per diuersos gradus paulatine perducere ad perfectum. Quidam uero sunt qui pharisaica psũptione sui imbuti suas imperfectiones perfectiões credũt: reputãt & defendunt. Quidam uero qui licet suas impfectiones cognoscãt: & perfectos reuerantr & diligãt: pprio tñ amore recurui & parũ diuino igne inflãmati: quia ad salutẽ suã statũ quẽ habẽt sibi credũt sufficere: non satagũt pficere & forte intendũt in cursu sue pigritie grossa peccata cauendo cõcludere dies suos. Istis est duꝶ penitẽtiam facere nisi quã nõ possunt uitare: tñ adhuc aspirant ad bonũ: & qđ in se nõ possunt uel uolũt: in aliis diligunt: & deuotamente se illoꝶ meritis ipsos defendẽdo cõiũgũt. In his sepe cõtigit q meritorio istius boni deus ipsos a proprio torpore excutiens ad uiam pfectus uel pfectionis adducit. Et qr isti ex sua imperfectiõe appetunt statũ honorabilẽ inter illos cũ qbus uiuũt: deus sepe occulto beneficio illos a suo appetitu defraudat: & illũ quẽ diligebant mũdiculũ eis cõturbans & destruẽs sic confusos ad sui cognitionẽ adducit. Raro enim contingit q affectus dilectionis ad bonos: & ipoꝶ deuota defensio nõ finaliter attrahit p diuersas uias defẽsores ad currẽdũ post eos. Illi uero qui spũ phisaico ibuũtur multis scaturiũt malis: sepe enim cõtingit q occulto iuditio magis q̃ bñficio dei eis datur austeritatis spũs & cuiusdã compositionis moꝶ: quibus ad plãtiõis statũ idonei iudicantur. Et qr isti semetipsos ut dictum ẽ supra: & omnia sua estimant ualde magna: plationis offitia cũ multa auiditate ãbiunt: & tamen sepe cũ impudẽtia cautllosa & astutia uulpina pcurant. Et licet raro contingat q i talibus ipsi non possint suas presumptiones aduertere: tamen proprio amore ceci semetipsos deludunt: dicentes q hec cum sua multa pena faciunt: propter honorem dei: & cõmunis boni: & quasi uidetur eis q ad hoc deus eos creauerit: ut ex suis suffitientiis: alios regentes aliis preferantur. Isti singulariter gloriantur in poplorũ fama: & quicquid in se superficialis uirtutis potest cognosci: totũ portant in oculis populorum: & qr per tales sepe populus uidetur spiritualem uirtutẽ recipere: istam suam uanitatẽ q̃ toti sunt fumus sibi ipsis abscondunt sub honore dei: & proximorum salute. Et hic currunt illa malla uitia: q̃ in alia cruce tibi descripta sunt supra. Spetialia tamẽ mala hic sequuntur: quia in peiori istius radice fundantur. Vt autem tam reprehensiones interni afflatus: q̃ etiã auctoritatum sanctorum ualidos ictus possint a sua correctione excludere: qui uanitatis uitium efficaciter arguunt: statim clypeum uane excusationis opponunt: dicentes se non querere honorem proprie persone: sed religionis uel societatis sue. Et quia talis status habet aliquid igneum non uitat grossa peccata: & uirtuales operationes aliquas operatur. Quia uero reliquiis peccatorum spiritualium & sepe gule: & uestimentorum & aliorum que uidentur licita suo corpori detinetur: idcirco quasi omnia offitia sua spiritualia sub spetie utilitatis dãtium & sub pretextu q ampliet diuinum cultum: & quasi sub misericordie actu quo abunde teneat suum collegium ad questum temporalium nititr ordiare. Nec dicit se simoniaicum: quia dicit q prĩcipaliter itẽdit honorẽ diuinũ. Quia uero poplus nõ dat libẽter nisi illis quos reputat idigere: & in magna scitate psistere: cum multis similatiõibus

oculis populorum sepe falsas ptendũt idigentias: & mentiuntur cruces austeras: & simulãt pro eis oro nes longas: & modis qbus possunt nitũt eis oste dere statum suũ omnes alios status superare. Et si quis oriat spiritus qui uias uere perfectiõis appe tiat p exẽpla pfcẽ uirtutis: quia tales pharisei uidẽt per ipsorũ uitã suos denudari defectus: & id quod esse perfectionẽ ostendebant populis: apparet uiti orũ caterua: ex quo sequit q deuotio popli ad eos minuitur: & durius sequi formidãt: ne eis tempo raliũ abũdantia subtrahat: contra talem spiritum se armãt: dilacerãt: & suffocant: & sepe si detur facul tas duris psecutionibus anihilare nitunt: dicentes talem spiritũ esse supstitiosum: & perfectionis nõ tenere regulas: sed potius esse hypocritas: & propi capitis: & q nolint sequi statuta maiorum: & seniorũ exẽpla: seipsos seniores uocãtes: cũ tamen non se nectus temporũ sed probatio uirtutũ senes pone re debeat in exemplũ: cũ tanto iunioribus ex sua i fectione sint peiores & pluriũ aggregatiui defectu um: quãto in eis a iuuentute sua semp de malo i pe ius excreuisse noscunt: que eos nũc ad tantã dedu cunt insaniã: ut fraterne inuideant gratie: & uerita tem uelint nolint agnitã prosequant. Ipsi enim a iuuentute sua seniorũ suorum priorum perfectiõis statum fundantiũ dimittentes exempla: trãsgredi entes statuta: & paulatine defluentes ad ima: sic de mersi sunt in baratrũ uitiorum: ut iã occulta mẽs eos tenere diligens: & cũ tota qua potest sollicitudine uitã illorum examinans non possit cognoscere uel ui dere q tales sic particularit i omnibus decidentes: possint dici in numero saluandorum: cũ in eis aperte sue professionis fractio uideat. Eorũ autẽ altera su perbia meruit eos sic excecari horrende: ut cũ ipia pertinacia uitia sua tanq uirtutes defendãt: & hor rẽdas tẽtatiões seu trãsgressiões cõmunes utilita tes ostentare nitunt: & i sanctis uiris spiritu uerita tis accensis: uirtutes esse uitia mentiunt: & sacre o bedientes regule: quia eorũ uitia fugiũt: nominãt transgressiões: & eis noia ifamie multe repperiunt & insidiantur ipie: ut in eis possint maculã repperi re: & si quẽ defectũ in eis ex sua infirmitate reppe riũt: illũ magnificant & diffamãt: & ut horrendũ flagitium dura punitione confundũt: & quantum possunt nituntur studere ut spiritus pfectiõis tali um sic diffamet: q a populo sic contẽnatur q i su is miseriis & miserabilibus uitiis nomẽ perfectio nis remanere solũmodo uideatur. Taliũ malitiam Gregorius xxvi. Mora. ca. xxvii. aperte describit d. Sancti uiri aliena etiam parua mirãtur: sua uero ma gna despiciũt. At contra arrogantes aliena etiam magna despiciunt: sua que uel parua sunt admiran tur: & plerunq de suis malis bona estimãt: de alie nis autem bonis mala sentire nõ cessant. Nã dum propriã gloriam querunt: perniciose student ut qc quid uirtutis ab aliis agitur: iniquitatis nota lacere tur uel uitio: & bone actionis pondus uertũt i ma culam criminis. Hi dicentes se christũ colere: cum potius persequuntur: & moysi se dicentes discipu los esse: patrum leges euacuãt: dum dicũt se senio rum sequi exempla seipos seniores uocantes: cum tamẽ non senectus temporũ sed probatio uirtutũ senes ponere debeat in exemplũ &c. ut supra. Licet autem eorum uitiositas menti illuminate pateat: & perfectiones uirtutum uirorũ spiritualium quos persequũtur: christi solari luce clarescant: tamen ex sua ambitiõe & malitia excecãtur: ut persequentes christum in eis iactẽt: & dicãt christo obsequium se prestare: imitatores impiorũ iudeorũ q dicẽtes se honorare deum patrẽ: crucifixerunt eius filium: & dicẽtes se discipulos Moysi: & obseruatores le gis crucifixerũt illum prophetã quem eis dixerat: & finẽ legis christum abominabiliter reiecerũt. Sic & hi impii & ceci dicentes se christũ colere: & eius euãgelium seruare: ueritatẽ euangelicã & perfectio nem uite christi in suis pauperibus crucifigunt.

Nota autem illa octo ue: que contra phariseos christus pronũciat Matthei. xxiii. ubi uocat octies ipos cecos: & si applicare scieris: uidebis istorum malitie cõuenire: imo nec laborare oportebit: qa aperte & clare iporum malitia applicabit: si tamen iporum malitiã non ignores & uitia. Infelices hi ad quos phariseorũ uitia transierunt. In his relu cet egyptiaca malitia & herodiana crudelitas: quia nascentẽ christũ per uirtutis spiritum in suis pau peribus persequuntur: quasi melius fuisset illis si i seculariũ defectibus remãsissent: q sub scola humi litatis iesu christi superbiã addiscerẽt: & sub pauper tate eius questum auaricie facerent: & sub eius cru cis specie delitias mẽdicarẽt. Istos uidetur christus describere cum loquẽs phariseis dicit Matth. xii. & Luce. xi. Cũ imundus spiritus exierit ab homine: ambulat p loca arida querẽs requiem & non inue nit: tũc dicit. Reuertar in domũ meã unde exiui. Et ueniens inuenit eam uacantẽ: scopis mũdatã & ornatã &c. Spiritus imundus est secularis uite la psus. Iste tũc ab homine exiit: cũ statum religionis assumit: ambulat p loca arida ab humore gratie: qr circuit offẽdẽtes circa secularia: ibi reqẽ nõ iuenit: qr sicut dicit Iob. xxxx. Absorbebit fluuiũ & non mirabit. i. seculare statum trahit ad suũ consensũ: qui status licet sit dictus imediate aridus propter defectũ gratie: uocat tamen fluuius propter aquas lasciuie: & propter lubricũ multiplicate culpe. Nũc ergo absorbet & non minat: quia seculares deci pit & nõ contẽtat. Habet enim fiduciam q iorda nis ifluat in os eius. Iordanis. n. interpretat descẽ sus humilis: & significat statũ religiõis. De hoc sta tu hẽt fiduciã q i os suũ influat: quia eius humili tatẽ p presũptiõis spm: & per alios modos lapsus maculat festiat. Et hoc ẽ q dicit: Reuertar i domũ meã unde exiui. i. in religiosam aiam quam prius possedi. Videt aũt eã uacãtẽ: scopis mũdatam & or natã. Vacatura i istis ẽ defectus pfectiõis pmisse. Sepe. n. i istis contingit: q nunquam ad perfectio nem sue professiõis: nec aspirauerunt desiderio: nec

pertinxerunt actu extrīseco. Mūdatura scope est ex clusio secularis uite: qua illos grossa peccata que cōi ter seculares cōmittunt: uitant ab istis. Ornatura ē quedā religionis apparentia qua cerimoīaliter cul ti sanctos & cōpositos in alioꝝ oculis se ostēdūt: & etiā sepe tales semetipsos credunt. Ex his du obus diabolus plene confidit ꝙ mētem talē ꝑ spū alia uitia possidere possit. Vnde uadit & assumit sep tē alios spūs nequiores se qui sunt hi. Primus spūs ꝑsumptionis & superbie & maxime de statu sancti tatis & ꝑsidentie & regiminis aīaꝝ. Secūdus spūs uanitatis & uane glorie & maxime in exterioribus cultibus hypocritalis apparētie & faustuositate sup stitionū suaꝝ. Tertius spūs rapacitatis & auaritie & maxime expoliationū paupum & questus peccuia rum sub spē honoris diuini cultus & exaltatiōis sui status. In quo implicat symoniaca uenditio spūali um offitioꝝ: & uenditionis missaꝝ. Et est hic mira bilis error: qr cū ipi abūdēt & affluant: qđ patet tā in excessibus edifitioꝝ q̃ uestium: q̃ etiā cōuiuioꝝ suoꝝ nulla misericordia ferunt ad paupes: quin & ab eis incōpassiue recipiant elemosynas: quibus in digerent ipi paupes plus q̃ ipsi rapaces: qui quidē pauperes sepe sibi subtrahūt necessaria: ut possint istis tribuere: & dicunt: dominus retribuet eis plu ra. Et dispensationes incertoꝝ & testamētoꝝ tāta uoracitate sibi assumūt ut sepe nulla uel modica ꝑ ceteris egēs distribuēda relinquere uelint: quin po tius si aliq̃ iuēiūt siue secl'ares siue alii q̃ suā noscen tes abūdātiā & rapacitates ꝑdictas de aliis egēis & popl'is & uiduis & uerecūdis paupibus curā gerāt: & ꝑdictis copiose ñ tribuāt. Suscitāt cōtra illos bel lum & dicunt ꝙ sunt indiscreti & indeuoti in de um: qr meliores paupes non cognoscunt. Et si ali qui eoꝝ edifitiā excessiua reprehēdunt & dicāt eos tēpore caristiaꝝ & gueraꝝ & necessitatū coīum de paupibus paꝝ curare: & minus abunde omnia ad se trahere: dicunt tales reprehēsores: uel sibi non dā tes similes esse iude qui pietatē redarguit magdale ne. d. quid perditio hec? potuit enim istud uenūda ri multo: & dari pauperibus. Matth. xxvi. Et illud. Pauperes enim semper habebitis uobiscum: me au tem non semp hēbitis. Cū tamen ecōuerso posset eis dici: ꝙ cū ceteri pauperes alii satientur & sepe si boni sunt receptis solis necessariis alia renūtiēt lar gientibus: hoꝝ irrationabilis rapacitas semp hētur ad extorquendū pata. Qui si de elemosynis in aliis nō egeāt: mutant loca de locis aptis ad spirituales gemitus transferentes se ad seculares tumultus: di ruunt edifitia sepe suffitientia & bona & mutātes quadrata rotōdis: qr semetipos i uirtutibus alte edi ficare nesciunt: & nolūt semp in distractiuis nego tiis occupati: nūc cōfessiones & familiaritates diui tum: nūc sepulturas usurariorū cū delusoriis cōtra ctibus ad se metipos attrahūt pp lucrū. Ita ꝙ ipoꝝ auaritie uidetur ꝑ phas & nephas insatiabilis & in explebilis appetitus. O pħisei ceci heccine iste est paupertatis amor & euangelice perfectionis status

& emulatio pēurie paupis iesu xpi? Sed cū loquor? Fatuus sū uel ad minus ab eis fatuus reputabor: qr excecati in operibus suis dicūt se cū magdalena un gere pedes dñi: pp quod per totū mūdū debet suo rum excessiuoꝝ edificioꝝ mēoria tanq̃ rectū christi euāgeliū dilatari: & omnibus appere ꝙ ipi sūt ueri cultores dei qui tanta in ecclesiis & locis suis expen dūt. Et qr de talibus multi murmurāt: & spūs qui oritur in uiris uere ꝑfectionis talia euidenter mala ostendit. Ideo sequitur quartus spūs neq̃ in pħiseis ꝑdictis. s. Spūs murmuratiōis & inuidie: quo detra hunt bonis & eoꝝ operibus uirtuosis: ex quorū cōsideratione in oculis populoꝝ eoꝝ remissa uita uilescit. Ad quē sequit quintus spūs neq̃. s. spiritus ĩpugnatiōis ueritatis apte. quā ueritatē qr mordet eoꝝ malitiosā uitam: sustinere non possunt. Et ad hec sequitur sextus spūs. s. spūs excecationis uolū tarie quo ipi nitentes sua remissa defendere & colo rantes appenti scopa cerimonialis status sui, scriptu ras deprauant ad suos colorandos excessus & eas nitunt ad hoc attrahere repugnātes. Ad quod seq tur septimus & ultimus spūs omnium malorum suorū consumatio. s. spūs obdurationis obdurate & finalis impenitentie qui in eis ex ꝑdicta cecitate insurgit. Et ex istis sequit ꝙ nouissima istius hoīs in tali obsessione neq̃ spirituū multo fiunt peiora sua priori seculari & carnali uita: licet & sepe i mul tis talium stent isti septem spiritus neq̃ cum spiritu imūditie occulto & palliato: propter quod dicitur ꝙ istos assumit secū. Et quāto tales hypocrite dicūt & ostendunt plus se impugnare illū imunditie spi ritum propter populoꝝ fauorem: tanto sepe eum itimius receptāt hospitio i occulto: licet cōmunis status istorum phariseorum magis sit in scopatura & ornatura predictis quando aperte imonditie se abscondit: ut possit mentes talium per septē supra dictos nequiores spiritus plenius possider. Ecce ad q̃ malum finem uenit corruptio status alti & ne gligentia ad perfectionis fastigia ascendendi. Absit autem ut talium sic peruersorum hypocritalis peni tentia possit dici uirtuosa crux sed magis suppli cium latronis sinistri qui deum in pena blasphema uit: & mercatio iude impii qui christum numero denariorum uēdidit: unde & merito laqueo se sus pendit: quia dum aliis pant foueam persequētes spiritum innocentem in suis sceleribus sepe sic pē dent: ꝙ diffusis uisceribus suorum secretorum sce lerum medii crepare uidētur quia manifestatis eo rum defectibus ad magnum contemptum ueniūt in populo & clero. Quorum consilium longe sit a me & ab eorum consortio me tam uita q̃ anima nunc sint disiuncta. Nec autem ideo sic seriose de scripsi ut christi discipulus qui uult per uiam perfe ctionis gradatim incedere sciat istos discernere & eos tanq̃ omnis perfectionis pestem discat om nino cauere. Illos autem imperfectos: quos ꝑ ꝑfe ctum gratie diuina sapientia intendit ducere ad perfectum: quasi omnino separat a phariseorum

supercilio. Sed in defectibus aliorum imperfectoꝝ ad suiipsoꝝ hũiliationẽ sepe finit :uolui. Cõiter tñ isti paulatine formant᷑ & adducũt᷑ ad pĉipiũ uirtutũ:que in cruce ꝑficientiũ sunt descripte : & nũc unã ueritatẽ:nũc aliã facit eos apprehendere:& simplr in sil'ibus ruis ariditatũ & defectuũ & altercatõnibns nũc bonoꝝ:nũc maloꝝ eos incipit exercere. Quia uero iste status multũ est adhuc depssus:male sciunt ponderare suos defectus & ꝑfectus : & ideo cũ deũ gustant:dicũt in sua quã reputant abũdãtia Nõ mouebor ĩ eternũ:sed cito si dñs faciẽ auerteret:imo quia pp eoꝝ ĩfectionẽ auertit nimiũ cõturbãt᷑:unde oportet ꝙ a uiris perfectis tales more puuloꝝ ad ubera supportent᷑ & in suis tribulationibus eis adiutoria experta ꝑmittant : uerũ ẽ ꝙ non sunt sufficientes adhuc credere nec acquiescere ei q est scđm altã doctrinam sermoni:propter quod & ꝑfecti debent esse docti:ut sic suũ sciant cõtempare sermonẽ:ꝙ eis sic cibus non suffocatiua oppressio: quod tã paucis est datum. Istoꝝ crux est paulatine suspirare ad uirtutes superius descriptas & sepe in suis operibus & doloribus multum sentiũt de afflictione:paꝝ de leticia:ita ꝙ eoꝝ crux non plene est equa:occupatio autem eis salutaris est occupari circa cogitãdos actus uite christi:& maxĩe crucis eius & sic paulatine proficiendo pueniẽt ad altas ꝑfectiones cordis iesu scđm mensuram eis acquisitam a xp̄o. Nota uero ꝙ multis aliis modis pñt sub his crucibus uarii status distingui influxiui spũs iesu:qui uariis & innumeris modis format sui corporis mystici membra. Nec sic precise distinguũt᷑ status predicti:qn̄ sepe inuicẽ misceant᷑ imo sepe uitia infimi status aliqua remanẽt per sapientem & iustã ꝓuisionẽ iesu in his qui p grãm suam iam substantialẽ in multis obtineant sũmũ gradũ:nec conceditur eisdẽ posse operari in aliquo uirtutis genere sine multa difficultate:quod aliqñ opant᷑ faciliter infirmi qui ĩpari gradu istis grãm iesu xp̄i pticipãt:& hoc ut in eis oĩum uirtutum custos & decor humilitas conseruet᷑. Et sic patet ꝙ diuersis modis ĩ suis membris per afflatũ sui spiritus crucifixi:Iesus cruce ditatur:dum uario modo electi sue crucis similitudini conformantur.

Iesus electam eleuans. Cap.xxxviii.

Ad loquendum de sacratissime matris nostre btĩssime uirginis marie consũptione & trãsitu:incipio a uerbis deuotissimi eius filii btĩ Ber.in principio cuiusdã sermonis de assumptiõe. Hoc inqt totum decurrat ĩgeniũ:& aureus sermo tota reluceat maiestate. Voluntaria oris mei bñplacita faciat sibi dei genitrix:dña mundi:celi regina : ipsa consensũ acuat:dirigat stilũ:& linguam paupis uenustiori respergat eloqo:illustret domũ hanc clariori lumine:& suo conuentu suã pñtiã donare dignet᷑. Sublimis ista dies est splendidior sole refulgens in qua uirgo regalis ad thronũ dei pr̄is euehitur:& in ipsius trinitatis sede reposita naturã angelicã sollicitat ad uidendũ:tota cõglomerat᷑ angelorum frequẽtia:ut uideat reginam sedentẽ a dextris dñi uirtutũ in uestitu deaurato in corpe ĩmaculato circundatã uarietate uirtutũ:multiplicitate distĩctã. Nec est illa dies que celoꝝ officinas sublimiori gradu cumulat:ãnua mũdo angelis continua: continuans hoĩes angelis:& angelos hoĩbus felici federatiõe cõiungens:hec Ber. Et de sua matre sacratissima uirgine maria iudicio meo nullus locutus ẽ deuotius:nullus feruentius:nullus copiosius: nullus sublimius:nullus iocũdius:nullus fecũdius:nullus dl'cius:nll'us ad mouẽdũ pccõres & iustos ad ipsius mr̄is deuotionẽ efficatius. Sed & ipsa uirgo hõrata mater & dulcis iesus primus memorie Ber. dulcius sibi sublimẽ ĩpenderunt honorẽ:dũ intra mr̄ne assumptiones solẽnia ipsum adoptatum sibi ad mr̄num gremiũ assumpserunt. Sed nũc ad stilũ mr̄ne gl'ie redeamus quã dñs Iesus eius filius dulcissime inuitauit:sublimissime eleuauit:triũphalissime ei occurrit:iocundissime eã glorificauit:potentissime coronauit:ĩmediatissime eã sibi locauit:& fontem diuinitatis eius plenissime reseruauit. Sed de duobus primis principaliter nunc intendo dicere: de aliis uero in sequentibus. Sed añ oĩa uolo te scire sicut dicit Hiero. si querat᷑.s. qđ post ascensionem & aduẽtũ spũs sc̄ti btĩssima uirgo mr̄ egerit: unũ ꝓ certo ẽ ꝙ uirgo maria sancta corpe & mente permãsit:& dicit ꝙ gabriel archãgelus ac si celestis paraniphus intactã custodiuit. Et ioãnes apl's cui xp̄s eã de cruce cõmisit dicit ꝙ eius uniuersaliter conuersatio cũ apl'is usq; ad dispsionẽ eoꝝ fuit:quos de incarnatione xp̄i & de resurrectione:& de aliis secretis filii eos & ut pia mater instruxit:credo ꝙ sibi mirabilia dixit. Sicut illa que ãplius cognouit de magnalib' filii q̃ sit datũ uel donatũ ĩ hac uita omibus aliis quibuscũq; Io. tñ eidẽ amplius ac specialius usq; ad uite finẽ deseruiuit. O felix Ioannes in oĩbus ditatus & dotatus singularissimo amore dilecti tui iesu qñ p̄mo te de nuptiis quasi ad suũ nuptialem amorẽ elegit:& uirginem mũdã ac si ppriam sponsã seruauit. Inter discipulos familiarius & dulcius se tibi exhibuit:pectus diuinũ tibi ad recubitũ strauit recedẽs de mundo:te loco sui sue matri substinuit dulcissimis uerbis:de quibus supra dictũ ẽ: & tãto tẽpore te sue mr̄is sanctissime cõturbernio frui uoluit:nõ nisi in oleo feruẽtis amoris te martyrizari sustiuit:ubi a pilis ꝑpaliũ te fecit abradi. Insula tibi aeris turbinẽ tranqllauit:& tibi una die totũ decursũ ecclesie demonstrauit simul quasi omnia dona electis danda non solum in hac uita : sed quasi etiã in futura tibi sublimissima eleuatione:& delectatione iocundissima reuelauit. A ueneno nocumenti te liberꝫ reddidit:tibi ẽt iocũdissimus cũ dulcissima mr̄e & ceteris apl'is apparens ad conuiuium suum amorosissime inuitauit:& tali sufflatorio seraphico

ardore incendit:ut sic flameus ad suos eternos am
amplexus accederes : & ultimo in splendidissima
luce:& dulcissimo & candidissimo manna te hanc
uitam consumari fecit. Sic te priuans mortis dolo-
re:sicut te a carnis corruptione seruauerat. In oibus
his dilecte ioannes typum tenuisti illius felicissimi
status:quem pre omnibus principaliter descripsisti
ecclesie.s.finalis ad contemplationem per pauper-
tatis spm sublimissime eleuande. In cuius etiam si-
gnum omnium apostolorum ultimus post longũ tẽ
poris spacium felici somno nunc martyrio euoca-
ris ad celum. Hic tantus ac talis fuit sacratissime uir
ginis singulariter uice omnium filius:unde Ber.di
cit ipsum & gabrielem:duos uirgines comites per
duos principales leones throni salomõici designa
ri. Non intelligas autẽ q curia celestis nec tota bea
tissima trinitas:nec iesus filius fuerint cõtenti unũ
uirgini assistere de ciuibus paradisi. Nã sicut sue re-
gine & eterni dei mris iugiter assistebat multitudo
militie celestis exercitus & sublimissimo diuinorũ
gustu:ut supra primo lib.dictũ est mater eius actu
continuo in remissa permansit:unde dionysius cũ
ad eam uidendã itroductus fuisset:uidit tantũ splẽ
dorem & angelorum multitudinem innumerabilẽ
circa eam & propriam uirginem tãta luce fulgere :
ut dixisse referatur q eam ut deum adorasset p ma-
gnitudine glorie quã uidebat nisi euangelica fuis-
set fide coactus. Continue ergo inflãmationes & i
dicibiles anagoges cordis uirginei fuerunt inuita-
tiones inestimabiles quibus ad ppie sedis filii uo
cabatur tranquillum. Nihilominus ipse dilectus fi-
lius:& sponsus iesus introducitur Canti.iiii. Dulcis
sime matri blandiens: & eam ad celeste palatium
iocunde inuitans. Veni ait de libano sponsa:uẽi de
libano:ueni coronaberis:de capite amana:de uerti-
ce sanir & hermon:de cubilibus leonum de monti
bus pardorum. Non imerito ut ait Hiero. de libano:
hoc est de candidatione uenire iubetur. Erat enim
cãdida multis meritorum uirtutibus dealbata niue cã
didior spiritus sancti muneribus. ¶ Attende autẽ i
predicta inuitatione meritum:quia de libano:pre-
mium quia coronaberis: transitum intermedium
ad quem inuitatur: ueni:ueni:ueni. Fuit cãdidata
uirgo candore uirginalis innocentie:unde conce-
ptus cordis eius quasi omnes nazarei fuerunt can-
didiores niue:nitidiores lacte:sapphiro pulchriores
Treñ.iiii. ¶ Fuit candidata candore conuersationis
honestissime & omni uirtute composite : ut illa
pricipalissima uxor agni credatur:cui datum est ut
operiat se byssino splendenti & candido Apoc.xix.
Omni enim tempore fuerunt uestimẽta huius uir
ginis candida:& oleum eleuate intentionis de suo
capite non defecit:& ideo iesus eius sponsus & fili
us eam commendat.d.Cãti.i. Tota pulchra es ami
ca mea & macula non est in te. ¶ Fuit candidata cã
dore sapie:quia fuit candor lucis eterne:& certe spe
ciosior sole. Nam secundũ Ber. profunditate sapie
ultra:q̃ credi ualeat beatissima uirgo maria diuine

sapientie penetrauit abyssum:& quantum conditõ
creature patitur illi luci inaccessibili uidebatur ĩmer
sa:quod sicut est uerum in patria. Sic fuit etiam ue-
rum in uia:secundum q patitur conditio peregri-
na. ¶ Nunc ergo tali ac tante triplex inuitatorium
facit iesus sponsus. Siue propter triplex meritum :
siue propter triplex premium:siue propter triplicẽ
transitum:siue propter ipsius transitus triplicem re
spectum. Nam sicut tripliciter candidatur:sic tripli-
citer coronatur ut infra dicetur:& nunc tripliciter ĩ
uitatur. Veni ergo uirgo de loco miserie huius mũ
di. Surge ergo propera amica mea & ueni:huius ui
te relinquendo miserias:propter quod addit Can-
ti.ii. Columba mea in foraminibus petre in cauer-
na macerie. Nam pñs corpus quasi plenum fora-
minibus sensuum:& penalitatibus passionum:me
rito comparatur petre perforate:& macerie depulse
uel pro tanto uocat eam columbam in forami-
nibus petre in cauerna macerie:quia q̃diu uixit dila
tato intuitu:& spacioso uolatu per foramina passio
num corporis iesu:& per cauernam uulneris latera
lis continue ĩ eius doloribus gemuit:a quibus do
loribus nunc ad resurrectionis gaudium inuitatur.
¶ Veni secundo progrediẽdo per chorum hierarchia
rum celestium:nam inuitat eam iesus:ut per medi-
um angelorum transiens eorum uallata societate :
omnium creatorum spirituum superet dignitatẽ.
Surge inquit Canti.ii.propera amica mea: colum-
ba mea:formosa mea & ueni. Iam enĩ hyemps trã-
siit imber abiit & recessit:flores apparuerunt in ter-
ra nostra:hi flores sunt angelici spiritus qui appa-
ruerunt in terra ad sacram uirginem educẽdam de
huius uite ergastulo hi ascenderunt cum uirgĩe as-
cendente desuper riuos aquarum:& sicut dies uer-
ni &c. Tunc ueni dulcissima mater sponsa & filia ĩ-
gredere ĩ hortum delitiarum ad secretum inaccessi-
bile & delectamentum diuinarum personarum in
medium trinitatis beatissime introducta: ueni ait.
Canti.v.in hortum meum soror mea spõsa messui
myrrhã meam cum aromatibus meis. Comedi fa
uum cũ melle meo:& bibi uinũ meum cum lacte
meo. Hic est hortus ille assueri benedicti dei qui re
gia manu & cultu consitus erat. In hoc horto factũ
est grande conuiuium pro comestione & nuptiis
hester:quam amauit rex deus trinitas super omnes
mulieres.i.super omnes creaturas:& posuit diade-
ma regni super caput suum & uoluit eam esse regi-
nam. Istud ẽ diadema spei & corona glorie qua uir
go coronat ut intra trinitatis gloriam ipsa sola plus
sit euecta:& plus beatissime trinitatis gloriam dili-
gat:capiat & sentiat:& fruatur ea:q̃ omnis alia pu-
ra creatura simul sumpta:de cuius gloria post filiũ
participant uniuersi:propter quod sequitur in au-
ctoritate premissa:coronaberis de capite amana &
cetera ut ostẽdat: q sua gloria tantum redundabit
in alios q post filium iesum:ipsa est singularis rõ
salutaris peccorum. Nã in amore uirginis tã ipse iesus
q̃ tota trinitas sceleratissimis peccatoribus frequẽs

indulget. q. d. ueni dilectissima mater mea coronaberis de capite amana: quia corona tua est tante potentie: q omnia quantucunq pessima scelera quibus uolueris dimittentur: & in eorum conuersiōe coronaberis. Amana enim inimicus ei: uel angustians eum: seu comprimens eum: aut coangustiator eius interpretatur. Et potes uidere q per scelestos significat peccatores. San. n. feros hermō anathematizatio. Cubilia leonum sunt uiolente rapine superborum quibus sine contritione quiescunt: pardi secundum glosam propter crudelitatem uel uarietatem malignarum artium: montium nomine significant magnitudinem nocumenti. De his omibus coronatur uirgo: uel eius meritis conuertunt: uel eius meritis a suis filiis deuincuntur: unde per predicta nomina possunt ītelligi diuersa uitia de quorum uictoria tam in se: q̄ in dilectis suis uirgo gloriosissime coronatur: unde & rationem subdit principalem: qua tam uirgo: q̄ alii coronantur. s. inestimabili amore filii dei: que in carnis assumptione nimio fuit uulneratus amore: propter quod dicit uulnerasti cor meum soror mea sponsa: uulnerasti cor meum in uno oculorum tuoꝶ & in uno crine colli tui: unde ibi glosa dicit: pro amore tuo carnem sūpsi: & uulneribus primis in cruce uulnerasti cor meum. Nam primogenita redemptionis filii sui iesu fuit uirgo beata & plus pro ipsa redimenda uenit: q̄ pro omni alia creatura. In ipsa autem fuit duplex unitas. s.

Lucidissime contemplationis: qua tota fuit unita ī filium: & fuit summa omnium contemplatrix: propter hoc dicit. In uno oculorum tuorum idest in uiuifica attentione omnium tuorum cōtemplatiuoꝶ aspectuū.

Perseuerantissime actionis. Ipsa enī fuit summa: & quo ad aliquid sola dilectissimo filio iesu ministratrix: & usq ad finem sibi astitit donec expirans in cruce clamauit: Consumatum est: unde ad opera sua ad honorem & ministerium filii & corporis sui mistici unitiue collegit: propter hoc dicit: In uno crine colli tui. Ipsa enim fuit collum immediate cōiunctum capiti iesu: per quā etiam ei totum corpus iungit electoꝶ: uno ergo colli crine intelligit unitas perfectiōis exterioris ministerii: nam capilli sūt extrinseci & longi operientes collum. Notatur ergo in sūma duplex pfectio in hac sacratissima uirgine actiue. s. & contemplatiue pro quibus in ipsa perficiendis iesus singulariter humanat & patitur: propter quod in his se dicit uulnerari ab ipsa: licet etiam possit dici q ex hac perfectione uirgini data per sue passionis meritum ipse iteꝶ uulnerat amore & complacentia ad sue postulationis uerbū: ut nihil negare possit quod ipsa petere uoluerit ꝑ remissione scelerum quorūcūq. Ad ostendēdum autem q in utraq uita predicta uirgo beatissima fuit in omni perfectione consumata: & quanta pfectione a filio inuitata ascendit ad celum: ponit euāgelium illarum duarum sororum Marthe & marie: per quas utriusq uite significatur pfectio: unde & illud euangelium mistice expositum ē totum gloriose uirginis matris dei: unde ibi describitur sue cōtemplationis perfectio in humili sessione ad pedes iesu: & in auditu diuinissimi uerbi: & in optime partis electione: que nulla uiolentia est ablata: imo nulla actiua potentia extrinseca īterrupta. Sicut de hoc & de aliis eius uirtutibus supra primo libro per plura sunt dicta. Attende autem quattuor circa contemplationem uirginis. Primū est tranquillissima quietatio totius uirginei status: que cātur a profūdissima anihilatione sui sub pedibus filii: in qua anihilatione summe congaudebat se sibi filium superponi. Et quia in his duobus est summa illuminatō mentis: tā pro se q̄ pro aliis: & summum sentimentum amaritudinis passionis iesu: & summum dn̄ū supra omnia impedientia statum mentis: & etiam istud causatur ut plurimum a gratia precedentis superne actionis. Ideo pro his omnibus dr̄ marthe. i. actiue: erat soror nomine maria: que interpretatur illuminata uel illuminatrix: stella maris uel amarū mare: uel domina. Pro duabus autem conditōibus. s. pro mentis quietudine & profundissima humilitate dicit: q sedens secus pedes domini audiebat uerbum illius. Vbi & nota tertiam conditionem q̄ sequitur ad duas primas. Sicut enim nulla unq̄ creatura uiatrix tantum habuit mentis fixionem & qetudinem: nec tante profunditatis abyssum: sic nulla unq̄ ita attente audiuit per contemplationis trāquillum: nec intellexit sic sublimiter ipsum uerbū: ubi & nota immediatum coniunctionis gradum ad filium quia sedebat secus pedes eius: quia eius requies est immediate sub filio & super omnem aliam creaturam. Per istud etiam sedere secus pedes datur intelligi: q erat sibi delectabilissima requies ī oībus christi uestigia imitari. Predictam autem contemplationis sublimitatem superlatiue iesus commendat cum dicit: optimam sibi partem elegit maria. Nam optimum est supra quod nihil est: & pure creatura supra uirginem non est factibilis status seu consignabilis. Et quia iste status est datus uirgini honorabiliter: ideo primo fuit sibi datum copiosissimum donum: unde hunc sublimē statum posset mereri: ac per hoc eligere. Hanc ergo dignitatē uolens christus in ipsa exprimere esse ex merito magis dicit. Elegit sibi: q̄ datum est sibi. Per istud autē sibi datur intelligere huius status incommunicabilitatem. Nam purissima uirgo inuida non est: & iō se totam quātum est ex se effudit gratiis filiorum. Quāuis autem omnia meruerit post filium: & in filio omnibus electis: gradum tamen maternitatis & ad illum sequentia non nisi sibi eligere potuit. Licet in ipsa omnes possideant hunc graudum: sicut & in benedicto iesu omnes sentiūt se unitos. Tangit etiam sue contemplationis continuatum & non interruptum actum: cum dicit. Que non auferetur ab ea: licet enim generaliter exponatur quod contemplatio in patria non aufertur: sed

perficitur. Nihilominus credo q̄ singularem prerogatiuam uirginis uoluit iesus ostendere qua sibi in conceptione eiusdē iesu fuit datū: ut nl'la alia occupatione uel causa: ex tunc optima pars contemplationis que posset dari in uia per interruptionem actus uirgini sit ablata. Pro perfectione sue actionis nota: q̄ sicut nūq̄ fuit similis contemplatrix: sic nūq̄ fuit similis ministratrix: nam alii induunt pauperes de lana ouis: ipsa induit summū diuitē de sanguinibus suis purissimis. Alii de panno: ipsa de corpore suo. Alii pascūt pauperes de pane extrinseco: ipsa pauit deum humanatum lacte suo. Alii suscipiunt pauperem hominem in tugurio: ipsa suscipit deum immensum in corpore suo: cui peregrināti in terris ipsa facta est hospitium gratiosum. Alii pp deum ministrant infirmo: Maria ipsa iesu deo i pauperculo corpore infirmato affectuosissime ministrauit: ipsum lauando: ipsum fasciando: in presepio reclinando: in brachiis baiulando. Alii consolant' plorantes homines: maria paruulum deū plorantē: & ipsa cum iesu paruulo cōpassionato affectuose plorans: ipsum dulcissime consolatur: & suaui allocutōne blanditur. Alii sunt solliciti ne aliquid deficiat in cpi: Maria solicitissima est ministrare & māibus laborare ut subueniat deo homini pro salute omniū indigentium. In quibus omnibus hec martha que interpretatur prouocans uel irritans: siue dominās sua actione strenuissima diabolū prouocauit ad bellum: & irritauit ad scandalum: & sibi dn̄ata est i triūphum: ut merito de ea dicatur: q̄ martha satagebat circa frequens ministerium. Alii incarceratos & uulneratos homines uisitant: & eis compatiuntur dū uiuunt: & mortuos sepeliunt: Maria deo homini iesu pro nobis capto & ligato & dura carceratione ligno crucis affixo: & uulneribus dilaniato tanto dolore compatitur ut sit inexpressibile etiam angelice lingue. Et quia stetit iuxta crucem in doloris fortitudine: & nūq̄ per impatiētiam cecidit. Idcirco dī Que stetit & ait. Et quia contemplatio diuinitatis nihil sibi de doloribus minuit: sed auxit sicut dictū est supra: idcirco introducitur lamentari.d. Domie non est tibi cure &c. Et quia sollicita ruminatione omnium dolorum iesu: & eoꝝ que circa ipsum fiebāt: erat tota cruciata doloribus: q̄d' optime uidebat iesus. Jō hoc grate recognoscens dixit sibi. Martha martha sollicita es & turbaris erga plurima. Solus āt iesus potuit hoc dicere: quia solus potuit maternos dolores mēsurare. Porro ait unum est necessarium: me iesum filium tuum mori atrociter: te matrē cōmori similiter: & mundum redimi liberaliter. Diuinitas quam contemplabatur maria optimam ꝑtem accepit impassibilitatis: que sibi non auferetur recepta morte in assumpta natura. Marthe reliquūtur dolores passionis mee: & claui: spine: sputa: flagella: clamores dolorosi: & aperta uulnera ruminā da: & sparsio sanguinis mei recondenda in amaritudine cordis sui: & corpus mortuum cum mortalibus singultibus amplexandum: osculandum: & sepulture tradendum. Marie reseruatur resurrectio immortalis: & gloria deiformis: quia christus resurrexit a mortuis iam non moritur. Sic ergo uides quomodo per hoc euangelium utriusq̄ uite perfectio in dei matre uirgine commendatur. Potest etiam in hoc euangelio perfectio presentis uite: & future glorie comprehendi uirginis matris dei. Nam primo comprehenditur perfectio sue sanctificationis & uite ante iesu ortum. Secūdo ipsius iesu conceptio. Tertio perfecta cum iesu & post iesum conuersatio. Quarto eius felix assumptio. Pro primo intrauit iesus in quoddam castellum. Nam tunc primo intrauit iesus in eam quando eam sanctificauit. Intrauit autem quoddā castellum: quia tunc uirginem castellum fecit nobile & singularissimum. Nam castellum tria faciunt.

Muri edificatio
Turris erectio
Et montis sublimatio uel uallis ministratio.

Muri edificatio fuit uirginitatis consecratio. Nam in prima sanctificatione: fuit edificatum in dei matre uirginitatis sigillum: & impenetrabilis murus uirginalis munditie. Et uere fuit structura muri huius ex lapide iaspide. Erectio turris fuit plātatio humilitatis: qua de se in nullo presumens sollicita speculatione precauit iacula hostis & humilitatis ictibus tāq̄ potentissimis sagittis superbum confodit luciferum. Hec turris dauid ex qua mille clypei pendent Canti.iiii. In gloriosa uirgine omnis armatura fortium: hec turris libani que est nasus sponse respiciens contra damascum: quia sancta uirginitas facit uerecundam uirginem & prudentem a longe: refugiens omne quod possit murum uirginitatis inficere. Eleuatio mōtis: uel edificatio uallis idē signant. Nam montis subleuatio significat paupertatis altum & perfectum mundi contemptum: hec est naturalis mons euangelice eminentie: que & ad nullum afficitur temporale sed in humano plano fit arce fortalicium: dum circa murum terra euacuatur & fit grande concauum: & significat paupertatem que euacuat omne terrenum: ac per hoc fit fortalicium inexpugnabile: & quietum sine timore accessus. Et ideo in tali castello fit lectulus salomonis pacificus & quietus. In tali castro est abundantia celestis panis: & super eius muros angeli sūt custodes. Pro secundo dicit q̄ mulier quedam martha nomine accepit illum in domum suam. Nam tunc eum suscepit: cum de eius utero iesus carnem assumpsit. Pro tertio uero totum quod supra dictum est de actiua & contemplatiua. Pro quarto dicit: Maria optimā partem elegit: nam elegit optimam omnes alias superantem.

Claritate uisionis
Charitate fruitionis
Vicinitate locationis
Sublimitate honoris
Vniuersitate possessionis
Et uirtuositate influxus siue largitionis.

Sic ergo uirgo gl'iosissima dulcissime a iesu filio ad gloriã iuitat'. Scdo sublimissime eleuat': & ad hãc eleuationẽ potentissie exorat' a filio: ut sibi uideat' dicere illud Esa. li. Eleuare eleuare cõsurge hierl'm. Vere. n. ipsa fuit hierl'm tota pacifica: & tota de dei uisiõe illustrata: & eã ad eleuationẽ tã glorie mẽtis q̃ glorificati corpis iuitat iesus: ut ad sui similitudinẽ resurgat a mortuis. Quis posset exprimere sublimes eleuationes quas uirgo beatissima suscepit a filio dũ hic uiueret: quas recepit dũ ad gloriã hic trãsiret: quas nunc possidet: dũ in throno glorie iuxta ipsum residet? Certe ieffabiles sunt oĩ lingue. Sed lingua scripture multis figuris hanc triplicem eleuationẽ nobis in uirgine mãifestat dũ eleuatã eam ostendit.

Dũ hic uiueret in merito: eleuatõne gratiosa
Dum hinc transiret in premio: eleuatione gl'iosa
Dum sublimiter residet in patrocinio: eleuatione fructuosa. Eleuata nanq3 fuit in carne uiuens.
Per eminentiam sanctitatis supra munditiam uirginum & angelorum.
Per excellentiam conuersationis supra obedientiã martyrũ & confessorũ.
Per euidentiam cõtemplationis supra sapiam prophetarũ & aplorũ. Et hanc triplicem eleuationẽ nobis ostendit scriptura in eleuatione arche. In eleuatione rote. In eleuatione aquile. Pro primo dr̃ Geñ vii. Multiplicate sũt aque p exuberantiam gr̃e sublimantis & sanctificantis. Multiplicatio eni aquarũ in archa: est plenitudo grãrũ in maria. Ipsa ẽ eni fons hortorũ: & puteus aquarũ uiuentiũ Canti. iiii. Et quasi hortus irriguus & sicut fons aquarũ: cuius non deficient aque: Esa. lviii. Ne aque leuauerunt archã hanc: in qua saluatũ ẽ uniuersũ semen generationis electe in sublime a terra ab oĩ terreneitate: & amore ifecto. Dicit autẽ in sublime: quia ad hãc puritatẽ & munditiam nulla pura creatura ascendit nec angeli: nec uirgines. Nã angeli habent munditiam in mente. Virgines eni & mente & carne: sed cum quadã utriusq3 pfectione sup oẽm creaturam eleuata est in sublime. Secundo fuit eleuata per excellentiam conuersationis designata in eleuatione rote: de qua Ezechiel' primo. Apparuit rota una sup terram iuxta aĩalia habẽs quattuor facies & aspectus rotarũ & opus earũ quasi uisio maris. Cum eleuarentur aĩalia de terra: eleuabant' simul & rote: spũs eni uite erat in rotis. Per illa quattuor aĩalia intelligitur doctrina euãgelica: p illã rotã que habet quattuor facies recte intelligit' uirgo maria que habet quattuor uirtutes secundũ quas regit' uita actiua in oĩmoda conformitate ad perfectionẽ euãgelicam. Et qm̃ he uirtutes licet uniant' in grã: distiguntur tamẽ in opatiõe sua: ideo pluraliter subdidit q rote eleuabant': quia uirtutes in ea fuerũt in summo pfectionis tã ad agendũ: q̃ ad patiendum in tãta icomprehensibilitate hũano itellectui: ut merito dicat' q aspectus rotarum & opus earum quasi uisio maris: unde inestimabiliter superauit omnem obedientiam & actionem martyrũ & confessorum. Nã in oĩbus fuit pondus difficultatis ad bonũ: & pnitatis ad malũ. In gloriosa uero uirgie nullum fuit retardatiuum: ideo rota fuit uolubilis secundum omnem spiritus sancti nutum. Tertio per excellentiam contemplationis & hec designata fuit per eleuationem aquile: de qua Iob. xxxix. Nunqd preceptũ tuum eleuabat' aquila: & i arduis ponet nidũ suum? Quõ ista aqla sup oẽs aues fuerit eleuata: & omnes quoscũq3 iupauerit sapia: require supra. Sic ergo uirgo gloriosa fuit tripliciter eleuata i merito. Hanc triplicẽ excellentiam eleganter exprimit spũs sanctus Cant. vi. Vbi dr̃ de uirgine.

Que est ista que pgreditur quasi aurora consurgẽs in sanctificatione.
Pulchra ut luna in conuersatione
Electa ut sol in contemplatione
Terribilis ut castrorũ acies ordinata i oĩum pdictorũ connexione. Secũdo principaliter eleuata in premio eleuatione gloriosa ad culmen dignitatis altissime: latissime: & firmissime ut sit regnũ uirgis altũ latũ: & sempiternũ. Que tria in eleuatione diuie magnititudinis diuine sedis: & montis imobilis figurantur. Pro primo dr̃. Eleuata ẽ magnificentia tua sup celos. Singularis dei magnificentia fuit uirgo gloriosa in cuius exaltatione plus magnificatur deus: & que sua humiliatione deuotionum dilectione: & grãrũ actione: & omium bonorũ dei fruitione plus magnificat deũ: q̃ oĩs creatura alia simul sumpta: unde merito dr̃: Eleuata est super celos. i. sup angelos uniuersos. Quia sicut filius dei sedet ad dexterã maiestatis in excelsis: Hebr. pmo. tanto melior angelis effectus: quanto differentius pre illis nomen hereditauit. Quod nomẽ est ut sit uere deus per gratiam unionis. Sicut & mater iesu tanto melior est omnibus angelis: quanto pre oĩbus abũdat i dignitate maternitatis diue. Pro. ii. dicitur secundi Re. iii. Quomodo iurauit domius dauid sic faciam cum eo ut transferatur regnum de domo saul & eleuetur thronus eius super israel & super iudam adan usq3 bersabee. Thronus iste in quo requescit & sedet dauid noster mãufortis & uultu desiderabilis iesus: dei genitrix fuit que eleuata fuit ad latitudinem regni: ut de ea possit dici q non solum dñatur a dan usq3 bersabee: sed dñatur a mari gratie usq3 ad mare glorie: & a flumine diuinorum influxuum usq3 ad terminos orbis terrarum regnans supra omne creatũ. Pro tertio dicitur Esa. secũdo. Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus domini in uertice montium: & eleuabitur super omnes colles. Mons iste in quo beneplacitum est deo habitare in eo: & de quo abscisus est lapis sine manibus: est uirgo gloriosa de qua sine humano opere natus est christus iesus lapis angularis: qui repleuit uniuersam terram. Hic mons eleuatus est supra colles: quia altitudo uirginis ut est dictum: est sublimissima super summos Et

latissima sup cũctos: & firmissima & inconcussa: ut non possit moueri stabilitas montis q̃diu durat firmitas lapidis. Nec regnum matris quandiu regnat ĩperiũ plis: dr enim dañ.vii. potestas eius ptãs eterna que non auferet: & regnũ eius quod ñ corrũpetur. Nec triplex conditio eleuationis uirginis in primo fuit simul Esaie.vi. preuisa. Vidi ait dñm sedentẽ super soliũ: quia imobiliter requeuit super gloriosã uirginẽ mariã rõne dignitatis firmissime. Soliũ inq̃ excelsũ & eleuatũ rõne dignitatis altissime: & plena erat oĩs terra maiestatis eius rõne dignitatis latissime. Et idẽ decebat scdm Ber. quia nec in mũdo locus dignior fuit uirgĩali utero quo dei filiũ maria suscepit. Nã in celo sublimior regali solio: quo mariã marie filius sublimauit. Tertio principaliter fuit gloriosa uirgo eleuata eleuatione fructuosa in patrocinio: dũ residens in solio iuxta filiũ militantẽ ecclesiã dirigit expediendo uiã: protegit repellendo pugnã: irrigat ĩpetrando grãm: ut ĩ ipsa sit oĩs grã uie & ueritatis & oĩs spes uite & uirtutis: Eccle.xxiiii. Nec eleuatio fructuosa figurata fuit in figurã uirge: arche mosayce: & nebule. Pro pmo dr: Exo.xiiii. Eleua uirgã tuã & extẽde manũ tuã super mare & diuide illud: ut gradiat̃ filii isrľ in medio mari p siccũ: uirga ista ad cuius eleuationẽ pparatur uia pplo dei: est gloriosa maria cuius patrocinio oĩs amaritudo pene de pplo dulcoratur diuidit̃ & siccat̃: uñ Ber. O quisq̃s intelligis te in huius seculi pfluuio magis inter procellas & tempestates fluctuare q̃ ambulare: ne auertas oculos a fulgore huius sideris si non uis submergi pcellis. Si iactaris supbie undis &c. respice stellã: uoca mariã: ipsa nãq̃ est que dedit in mari uiã: & inter fluctus semitam firmissimã. Pro secũdo dr numeri.x. Cũ eleuaret̃ archa dicebat moyses: Surge dñe dissipent̃ inimici tui: & fugiãt qui te oderũt a facie tua qm̃ nãq̃ eleuata fuit uirgo gl'iosa ad celestia: ĩmunita & dissipata fuit demonis potẽtia: ut p ipsa dicatur illud Eccle.xxiiii. Supborũ & sublimiũ colla uirtute calcaui. Pro tertio dr Iob.xxxviii. Nũq̃d eleuabis ĩ nebulã uocem tuã: & ĩpetus aquarũ opient te: uox eleuata ĩ nebula est grã ĩpetrata p uirginis orationem ad quã sequit̃ impetus aquarũ: qa p ipsam impetratur influentia grãrũ & remissio pccõrũ: ideo dicitur Eccle.xliii. Medicina oĩum ĩ festinatõe nebule: hoc est in festina ascensione uirginis marie: quia oẽs q uolũt fiũt pticipes grẽ sue. Ber. Maria oĩbus omĩa facta est: sapientibus & insipientibus copiosissima charitate debitricẽ se fecit: oĩbus misericordie sinũ aperit: ut de plenitudine accipiãt uniuersi. Predicta triplex efficacia uirginalis patrocinii designatur simul in electione nubis: de qua dicit̃ Numeri. x. Eleuata est nubes de tabernaculo federis pfectiq̃ sunt filii israel per turmas suas. Nã de hac legitur. Exo.xiiii. q populum deducebat quãtũ ad primũ: defendebat quãtũ ad secundũ: obũbrabat quantũ ad tertiũ. Nã aliquãdo precedebat: aliqñ sequebat̃: aliqñ supefferebat̃. Sic ergo multipl'r describit̃ uirginis eleuatio: ut merito dicat̃ Iesus electã eleuãs.

Iesus dux laureatus. Cap.xxxix.

O Qui sufficeret exprimere celestis curie solennitatem qñ surrexit rex iesus festiuis & letus & decore regali laureatus: & totam commouit ciuitatem: ut oẽs ciues celi occurrerent matri dei ascendenti? Nã tũc fuit cõpletum: quod scdi Re.vi de dauid est dictũ. Adduxit archã dei cum gaudio & erant cũ dauid septẽ chori uidelicet celestiũ spirituũ: pńarcharũ: pphãrũ: apl'orũ qui transierant: martyrũ: cõfessorũ: atq̃ uirginũ: ut impleat̃ in mře nřa illud. Eccle.xxiiii. In plenitudine sanctorũ detentio mea. O solẽnitas imperialis o iubilus inexpssibilis qui non põt exprimi: nec taceri: dũ dauid & oĩs isrľ deducunt in iubilo archã federis uirginẽ. s. gloriosam. Hoc figuratũ fuit.iii. Re.ii. Vbi dicitur q surrexit rex salomon in occursũ mřis sue & adorauit eã: uel scdm Iosephũ: & amplexatus est eam: posituſq̃ est thronus matri regis: & sedit ad dexterãm eius ubi nota magnificã obuiationem. Mirificã adorationem: altissimam sublimationẽ: & ĩmediatiuã cõiunctionem. Surrexit ergo ipse rex benedictus iesus sue dulcissime matri occurrens. Vnde & quo ad hoc: sicut dicit Ber. hec assumptio aliquid habet excellentius filii dei ascensione: quo ad triũphalẽ occursum: quia soli angeli iesu potuerunt occurrere filio: tñ matri ascendenti filius ipse iesus cũ tota curia tã angelorũ q̃ iustorũ solẽniter occurrens: eã euexit ad btẽ consistorium sessionis. Non solũ autem iesus deus hõ laureatus corpore glorificato: sed ipẽ rex deus trinitas potest dici sacratissime uirgini triũphaliter occurrisse: non motu locali: sed cõplacentia fauorali: & glorificatione & influentia principali. Nã pater per quãdã appropriationem occurrit: amplexatur sponsã castissime dilectionis: singularissime fecundationis: sollicitissime educationis: q̃ singulari munditia uirginitatis patri cõplacuit: cui & filiũ suũ unigenitũ dedit: quẽ de castissimis suis uisceribus concepit & pepit: & diligentissime ipsũ nutriuit: hanc ergo sponsã coram tota celesti curia pater amplexatur dulcissime: & recognoscit mřem unigeniti sui. Domũ inquit Esa.in persona patris maiestatis mee glorificabo. Vnde & ab ipso recipit fontalem fecunditatem ad oẽs generãdos electos & etiam ipsos angelos in gustu aliquo & gradu experientie diuinorũ. Et ex hoc habet a pře rõnem primitatis & sublimitatis imperialis post filium super omnẽ creatam naturam. Occurrit & ipse filius in diuinitate sua omnibus manifestans hanc eẽ uerissimam genitricem sui: que ipsum concepit: peperit & nutriuit: & fideliter sociauit in assumpta natura: & ideo filiali reuerentia ut matrem dignissimam eam dicitur adorasse. O bone iesu omnipotẽs eterne deus: q̃d ẽ q mulierẽ adoras? Adoro inq̃t: quia duo faciũt eã adorãdã. s. Ratio maternitatis: & meritum humilitatis. Nã & mřnitas in ea fuit singu-

laris & humilitas incomparabilis. Adorat ergo iesus matrem: non qualencunq: sed singularis sufficientie: singularis magnificentie: & singularis diligentie. Singularis inq sufficientie: quia sine semine uiri sola ex spũ sancto cõcepit. Singularis magnificentie: quia nulla preter ipsam deũ genuit: nulla alia post partũ uirgo permansit. Singularis diligentie quiá nũq ulla mater tantũ dilexit & tá sollicita pro filio suo fuit: imo nec oẽs alie simul sũpte. Sicut ergo in ipso cõceptu nullũ habuit sociũ. Sic in isto honore nullũ hẽbit consortiũ. Et sicut in tali filio nullá habuit paré: ita & in hoc honore nullá hẽbit consimilé. Et sicut in precordiali sollicitudie nullá habuit compabilé. Ita & in gloria nullam habebit creaturá equalé. Vlterius hunc honorem reqrit in uirgine mentũ abyssalis hũilitatis: ná q se humiliat exaltabit. Et quia in hũilitate nõ habuit creaturá silẽm: in exaltatione non hẽbit consortem.

Est enim triplex modus premiádi uirtutes. Primus est p euacuationé: ut in fide & spe: quibus euacuatis: succedet uisio fidei: & tentio spei. Secundus per cõpletioné: ut in charitate: & i pluribus uirtutibus cardinalibus: qbus addetur completio sine defectu. Tertius est p opationem. Sicut in paupertate & esurie luctu & humilitate: quibus deus promittit hec tria. Vide ergo quõ in regina uirgine eius humilitas & diuina bonitas uident contendere. Maria se humiliat & & solum deus eam exaltat. Maria ñ se solũ hũiliat sed i humilitate sub oi creatura se in abyssat: & deus nõ solum eam exaltat: sed sup oẽm etiá ágelicá creaturam magnificat: & sublimis deus eam ut suá uenssimá matré reuerenter adorat: & ad eá honore inestimabili corpaliter se inclinat. Errant ergo quicũq querunt altũ: nisi p hũilitatis pfundũ cuius erroris ruina testis ẽ supboꝝ. O stupendũ priuilegiũ: & inaudite altitudinis fastigium: ut a muliere dei filius quodámõ recognoscere uideatur suum esse hũanũ. Quid nõ debuit uirgini concedere: quá tantũ uoluit honorare? Certe isto respectu honoris non respiceret dei filius millesies mille milia seraphi: & finities infinitos. Sed nec ipsi oẽs insimul possent uere ipsum diligere: & uere ipõ frui: ut filio uteri sui: hoc sũmo gradu iter gradus pure creature omẽs sũmi seraphi in uirgine sublimantur: q inquantum sunt idem ꝙ uirgo i ipsa & per ipsam gustant diligunt: & fruũtur dei filio ut naturali ipoꝝ filio ex iestiabili dei dilectõe facto filio creature. Sicut autem hec lr̃a adorauit eá describit honoré q dẽt matri a filio. Ita lr̃a Iosephi: áplexatus est eá: pretẽdit amorem qui debet ipi a sponso. Tũc enim btá uirgo quasi altera hester de tridinio feriaꝝ. i. de ecclesia militante adducta est p totá militiá celestis exercitus ad cubiculũ assueri btĩ. s. & sũmi dei: ita ut illi cõueniat illud. ps. lxxii. Tenuisti manũ dexterá meam &c. Quod fuit hodie uere cõpletũ qñ oẽs celestes hierarchie uiderunt eam ascẽdentem: & delitiis diuinoꝝ amplexuũ affluentem enixa sup dilectũ suum. Certe sibi soli & filio note sunt in plenitudine delitie amplexuum mutuoꝝ: quem eũdem spm̃ filium habet & spõsũ: licet possimus si uolumus sponsaliciũ patri attribuere p appropriationẽ. Occurrit & ipse spũs sãctus recognoscẽs fornacem sui amoris & officiná sue mire opa cõis. In qua & de qua fabricatũ est corpus mũdissimũ dei filio: & noua infusa aĩa: ambo simul táq humaná unam naturá integrá & perfectá in psona filii dei uniuit: ostendit spũs sanctus expresse oibus scis & electis: ꝙ in hac officina: & p hanc fabrifecit quicquid i gr̃a mirificũ opatur: & ꝙ i hac totũ ignẽ uirtuose opationis reclusit: quod unq dare disposuit creature. Sic igitur tota trinitas uniformi & concordi uoluntate hanc inestimabilem uirginem oñdit esse.

Suam sponsam incõicabilis charitatis
Celi reginam inattingibilis dignitatis
Mundi dñam ipticipabilis potestatis
Electorum omnium genitricem piá inexsiccabilis pietatis.
Omnium dei hostium conculcatricem triũphalissimá insupabilis strenuitatis.
Omniũ thesauroꝝ celestiũ dispensatricẽ largifluá p sue cõplacentia uoluntatis. Et hic est thronus q positus ẽ a tota trinitate btĩssima mr̃i regis iesu gloriosissime uirgini marie. Thronus inq eburneus q debet castitati: qué ipse salomon. iii. Re. iiii. uarie adornauit. Ná uirtuti pmittitur regnũ celoꝝ: Mat th. xix. Sũt eunuchi qui se castrauerunt pp regnũ celoꝝ. Thronus etiá saphireus qui debet paupertati que celestia non terrena sectat. Sapphirus eni celestis est coloris. Ezech. prio: quasi lapidis sapphiri similitudo throni. Pauptati etiá debet regnũ celoꝝ: Matth. v. Beati pauperes spũ qm̃ &c. Thronus etiam soleus: q debet humilitati que abscõdit & adũbrat omẽm suam excellentiam. ps. lxxxviii. Thronus eius sicut sol in conspectu meo. His igitur scematibus uirgo maria pauper & humilis i perpetuum coronata triumphat. Gaudent & letantur angeli quia uident reginam hodie primo in curia celesti: iam & maiori federe coniunguntur hominibus: quia & si uidissent hominem deum in assumptione sublimatum nunq tamen hominem purum omni alteri creature prepositum. Letatur & celestis curia: quia post ingressum illius diuini corporis iesu: cum quo forsitan aliqua sanctorum glorificata corpora ascenderunt: nullum in decore regio preter uirginem uiderant ascendisse. Quilibet celicus ordo occurrit inueniens in uirgine aliquid speciale: tuncq completum est quod scribitur Iudith. xiii. Occurrerunt omnes ad eam: a minori usq ad maiorem &cetera. Et sic cunctis letantibus astitit regina a dextris filii: dum sedet ad dexteram regis. Nec est dextera misericordie: in qua placuit regine nostre regnare: ut possit miseris misericordiẽ subuenire.

Astat ergo ad succurrendum contra tentaméta demonis.

Astat ad intercedendum contra indignationem iudicis.
Astat ad excusādū defectū nostre infirmitatis.
Astat ad subueniendum accipiens pro nobis plenissime influxum diuinitatis. Sed astat uere regina.
Quia summi regis mater per generosam conceptionem.
Quia sūmi regis filia p generosam adoptionem.
Quia sūmi regis sponsa p gloriosam assumptionē
Sed astat in uestitu deaurato: qa in corpore glorificato: ex cuius splēdore post filiū tota clarescit scitas pdisi. Patet ergo ex dictis supius quō triūphalissime sibi occurrit: & quō eā sibi imediate locauit Sed in sequēti uersiculo etiā plus patebit quō iocūdissime eā glorificauit: & potentissime coronauit: licet iam pateat ex predictis.

Iesus matrem glorificans. Cap.xl.

Quantū dilectus iesus glorificauerit dulcissimā suā matrē: licet ex supradictis aliquātulū clarescere uideat: tñ spūs scūs hoc declarat i Canti.cū de eius gloria itroducit celestes spūs admirari ca.viii. Que ē ista que ascēdit de deserto delitiis affluēs inixa sup dilectū suū ubi in ipsa admirant excellentiā psonalē: que tota fuit exēplū religionis. Que est ista: gloriā singularē qua tota fuit pfectus deuotiōis: ascendit semp eni ascendebat dū uixit: magnificentiā uniuersalē qua ipsa fuit honor hūane cōditionis de deserto. Hoc eni fuit mirificū de hūano genere a gr̄a derelicto talē uirginē posse ascēdere. Opulētiā uirginalē quātū ad fructū subuentiōis p se & p filiis affluxit delitiis: gr̄am icōicabilē pp uinculū cōiunctionis: quia inixa sup dilectū suū. Sup hanc nāq; secūdū Ber. innititur mr̄ illa felitior: & in aureo iclinatorio diuine maiestatis incūbens: inter spōsi: imo filii sui brachia reqescit. O quāta dignitas q̄ spālis potētia initi sup illū quem āgelice ptātes reuerētur aspicere: hoc fuit maximū quod fecit angelos admirari. Nā uiderant eā ascendere i uita sua ad filiū charitate cōfortii. Nā sicut iesus sedet a dextris pr̄is in potioribus bonis pr̄nis. Sic ista bn̄dicta uirgo in potioribus bōis filii sui iesu iuxta ipsum i throno sublimata cōsedit: hoc stupēdū pdigiū ꝙ mulier sic diuine glorie sociatur. Apoc.xii.Ioā. describit dicēs. Mulier amicta sole: & luna sub pedibus eius: & in capite eius corona stellaꝝ duodecim: ubi Io. dilectus huius mr̄is eā intuetur i speculū cōtēplatiōis: qa dicit eā hr̄e solarē amictū: lunare scabellū: & stelleū diadema. Contēplat̄ ergo signū: quod recte fuit signū filii hoīs: qd' hodie ī celo appuit. Nā signū opit & claudit signatū. Et ipsa dei filiū opuit: & in utero suo clausit. Signū etiā ducit in signati notiā: & ipsa sup oēm creaturam ducit in filii sapiam. Exaltabo ait iesus p Esaiā xlix. ad pp̄los signū meū. Solent astrologi dicere solē i medio mēsiū igredi nouū signū: uñ i medio mensis augusti signat̄ sol i uirgine. Sol etiā qñ est in signo i quo creatus ē magnos terre fecunditate facit effectus: propter quod: hodie fit nobis fecundissimus sol iustitie. Nam moratur in uirgine in cuius utero ē creatus: uñ hoc signo apparēte i celo recipit peccator ueniā. Iustus gr̄am: tentatus uictoriā: btūs leticiā: & tota trinitas gloriā. In hoc signo uirginis astronomi xp̄iani clementiā: gr̄am perseuerantiā: & gloriā speculāt̄: unde de signo clementie dr̄ hester.v. ꝙ rex extendit uirgā aureā i signū clemētie. Extendere uirgā est magnificare uirginem gloriosā: uñ sicut hester osculata est uirgā & mutauit regis sniam: & ipetrauit p populo suo ueniam. Sic & hec. De signo gr̄e dr̄. Geñ.ix. Arcū meum ponā i nubibus &c. De signo uictorie.i. Machab. vii. dato signo adiutorii a deo comiserūt iudei cū nichanore: & maiorē ptem exercitus eius uulneribus debilē factam fugere cōpulerūt. De signo glorie: Eccle.xliii. A luna signū diei festi: luminare quod minuit̄ in cōsumatione: & occultat̄ aspectibus hoīum: & tñ est a sole illuīatissima: & tunc erat festum neomenie apud iudeos. Sic beatissima uirgo maria i assūptione ab oculis hoīum abscōsa a tota btissima trinitate dei formata: & filio dei coniuncta festū nobis consecrauit. Sic ergo cū ioanne respice signū gloriose uirgis in speculū cōtemplationis. Respice secūdo sue dignitatis fastigium i solatiū nostre peregrinationis. Nā regine pcedentes ad nuptias ornant̄ ad decentiā: honorant̄ ad reuerentiā: & coronāt̄ ad gloriā. Sic & regina uirgo maria ornat̄ sole: honorat̄ lune suppeditatiōe: coronat̄ duodenario stelle: ubi sol sit sibi uestimentū luna tapetiū. Stelle capitis ornamentū. Dicitur aūt ornata sole: nō solū ppter splendorē diuinitatis in eius mēte: que eius menti sup oēm creaturā splēduit nec solū qr gr̄a hoīs super oēm creaturā ornata fuit sicut ipsius dignissima genitrix qui uerus sol ē. Sed etiā quia splēdor glorie aīe excellentissime uirginis glorificate resplenduit. Sicut Hiero. de uirgīe nō abnuit. Et Aug. argumētis astruit. Et bernardus indubitanter affirmauit. Aug. media & rōnes sunt Mundiciā eā uocat: quia expurgata fuit a carnis libidine: ergo a corporis putredine: quia iesu & gloriose uirginis matris marie una caro fuit. Sed xp̄us corruptionem non uidit: ergo nec mater. Item qa plenitudo gratie ipsam expurgauit a fomite: ergo a fomitis sequela que est incineratio. Itē xp̄s precepit matrem honorari: & suam matrē potuit ab opprobrio uermis defendere: ergo licet debuit facere quod decens fuit & sibi honorabile. Item quia xp̄s uult ꝙ qui ei ministrat ipsum sequatur. Sed sicut angeli quia christo ministrant mente sequuntur ipsum in gloria anime ante diem iudicii. Sic eni uirgo gloriosa sibi plenissime ministrauerit: & mente & corpore ipsum plene gloria secuta est in utroq;. Item secundum Hiero. Nō fuit possibile mariā ñ possidere plene gloriā eterne claritatis. Et scdm Augu.xii. sup geñ. Et secundum ber. de diligendo

deum. Non est hoc plene possibile aie nisi resūpto corpore. Ergo ex utroq; cōcluditur ꝙ necesse ē uirginē in gloria resurrexisse. Itē scd̄m aug. nullus dubitat ꝙ iesus hoc potuit. Minus certe debet dubitare ꝙ uoluit: quia hoc filialē reuerentiā decuit. Itē in integritate uirginitatis materne: plus potuit gr̄a ꝙ̄ natura: ergo & in corporis corruptōne hoc debuit potuisse. Itē quia nūq̄ corpus eius fecit iesus honorari i terris. Ex quo sequit̄ ꝙ ipsum gloriose honorauit in celis. Certe supuacuū uidet̄ mihi ad hoc rōne ꝑbandū fidelibus laborare cū reuelationes certissime ab ipō iesu & eius mr̄e sicut fidelibus suis fecit. Ipsa ergo uirgo maria ē gl̄iosa i quadruplici dote designata in sole. Nos ergo filii imitemur eā in amictu solari: quantum ad

Decorē honestatis in gestu.
Splendorem ueritatis i intellectu
Feruorē charitatis in affectu
Virgorē operis in effectu.

Sed honestas obtegitur ꝑ carnalitatē ut nō habeat decorē: ueritas eclypsatur ꝑ cupiditatē ut nō habeat splendorē. ¶ Charitas extinguit̄ ꝑ ociositatē ut ñ habeat feruorē. Strenuitas anihilat̄ ꝑ hypocrisim & uanitatē: ut nō habeat uigorē. In longū p̄nt ista deduci quātū ad huius temporis malitiā: dū in clericis deturpatur uita: ad questū conuersa est sciā unde nō curant nisi de sciis lucratiuis. In religiosis charitas ē tepida uel nulla: & opatio uel anihilata: uel hypocritalis & uana. Noīe aūt lune mutabilitas & sepe caduca & tēporalia designant̄. Ois autē mutabilitas: uel ē nature ut in creaturis: uel est fortune ut in tēporalibus bonis: uel culpe in pccīs: uel pene in miseriis. Bene ergo luna sub pedibus uirginis esse describit̄: quia oīs natura uirginis potestati substernit̄: & ab utraq; ecclesia triūphante & militante pedes uirginis adorant̄: ut de ea dici possit illud deutero. xxxiii. Oēs sancti in manu eius sunt: & q ap propinquant pedibus eius accipient de doctrina illius. ¶ Noīe etiā lune tēporalia designant̄ in qbus sepe eo quis fit deterior quo ē ipsius abundantior. Idē est de honoribus huius uite: quia multi ꝑ dignitatis gradū accedentes ad deū ab ipso recedūt ꝑ uite demeritū: hanc lunā habuit uirgo sub pedibus calcando ꝑ uoluntariā paupertatē. Et hic est optimus modus possidendi oīa deutero. xi. Ois locus quē calcauerit pes uester: uester erit. ¶ Tertio habuit mutabilitatē culpe sub pedibus ꝑ pfectā gratiam: unde oīs culpa cecidit sub pedibus uirginis: quia p̄ cincta fuit uirtute ad bellū. O ꝙ̄ pulchri sūt gressus tui in calciamentis filia pricipis. Canti. vii. ¶ Quarto noīe lune mutabilitas pene notat̄ i miseriis: hāc uirginē habuit xp̄s sub pedibus in resurrectōe gloriosa: quādo caligo oīs miserie sub pedibus strata fuit: & ascendit sup cherubī & uolauit. ¶ Tertio introducit̄ uirgo coronata stellis. xii. Prouer. iiii. Dabit capiti augmenta gr̄aꝝ: & corona inclyta ꝓteget te: uñ & ad coronā eā uocat cū sibi dicit: ueni de libano coronaberis. Nō coronat̄ autem nisi q legiti me certauerit. Sed maria. xii. fortissima certamia habuit: de quibus felicissime triūphauit. In quolibet eoꝝ accepit coronā gloriosā diuine similitudinis: Esaie. lxii. Eris corona glorie in manu dn̄i: & diadema in manu dei tui. Coronā spei speciosā diuīe firmitudinis. ps. xx. posuisti in capite eius coronā de lapide precioso. Coronā luminosā diuine pulchritudinis: Esa. lxi. Gaudēs gaudebo in dn̄o: & exultabo in deo meo quia īduit me uestimētis salutis & indumentis iustitie circūdedit me: quo ad utranq; stolā quasi sponsū decoratū corona: quia respectu oīum inferioꝝ tenet uicē spōsi & uirilis p̄sidentie & influentie fecundatiue. Respectu autē iesu & totius trinitatis btē tenet uicē recipientis in sūmo singularissime sponse: ꝑpter quod subdit. Et tāq̄ spōsam ornatā monilibus suis: licet autē ibi Ioānes uelit describere ecclesiā primitiuā que instar gloriose uirginis honestate: sapīa: charitate: & uigore maiestatis iesu uestita erat sole iesu pfectionem euuāgelicā & lunā tēporalium in figuralē corticē legis & mūdanā prudentiā nocturnalē & ifrigidatiuā tenebat sub pedibus plenarie calcans spernens ac precellentiam. xii. Apostoloꝝ hēbat in suo capite tāq̄ in suo nūcio supremo: & in sp̄ualis mētis utero habens xp̄m & totū corpus eius misticū: clamabat tā gemitu suspirioꝝ: ꝙ̄ sono p̄dicationū: tn̄ multo fortius hoc de uirgine plenius intelligi hēnt: que singulariter totū corpus misticū siml̄ cū uero xp̄i corpore suo portauit in utero: & in continuis doloribus cordis sui assimulatis doloribus filii singulos ꝑ turiuit. Et i corona. xii. stellaꝝ singl̄r attribuit̄ uirgini tota corona. xii. apl̄oꝝ: qr eius meritis fuerunt electi: & post ruinā in xp̄i morte i fide reformati: & ꝑ eius īstructionē edocti: & per eius orōnes & suspiria sp̄ū scō repleti: uñ & uirgini singulariter attribuitur tota per ipsos facta uictoria mūdi: quia ipsa uirgo ē singulariter illa ciuitas. Apoc. electos omēs cōtinēs: in qua in typo. xii. apostoloꝝ ponūt̄. xii. p̄ciosoꝝ lapidū fundamēta: & similiter. xii. margarite ex qbus fiunt. xii. porte i typo. xii. euangelicorū uiroꝝ: per quos. xii. tribus israel cōuertēt̄ & denuo totus mūdus: sicut infra dicet̄. Quibus oībus tāq̄ stellis. xii. uirgo p̄clarissima coronat̄: quia tota' illorū perfectio post filiū sacratissime uirgi attribuitur & ab ea efficacissime generat̄. In cuius signū inicia tio. vi. & vii. status q i francisco & eius ꝑle finaliter cōplebūt̄: ut infra dicet̄ i sancte matris uirgis fundamētū ecclesie accepit: dū in loco sancte marie de portiūcula statū euāgelicū i utroq; sexu ꝑ frācīscū & clarā pfectissime ichoauit. Cui etiā ecclesie secunda die Augusti uirgo btīssima a filio suo obtinuit in celis & franciscus a papa in terris īdulgentiā remissionis plenarie omnium peccatorum: uides ergo ꝙ̄ iocunde christus matrem glorificauit: & ꝙ̄ potentissime & triumphaliter coronauit.

Iesus fons reseratus. Capi. xli.

Merito glorificatione uirginis marie mrīs dei dixerim fontē diuinitatis iesu plenarie reseratū. Ipsa enī tantū accepit de dei gloria: qtū est pure creature donabile in eternū: & proportionabiliter plus ei ꝙ oībus aliis creaturis simul sūptis est datum. Sicut enī ceteris in uia ꝑ partes dant̄ grē In maria aūt se totā effudit grē plenitudo. Sic & in patria diuine glorie ꝑticipatio quodāmō ꝑ partes datur: sed maria totā diuinitatis penetrauit abyssū: & quantū est possibile creature sine ꝑsonali uniōe luci illi increate est īmersa. Et si considerentur que dicta sunt supra maxime de occursu trinitatis beate apparet ꝙ ipsa ꝑ se inestimabiliter plus ꝑticipat de gloria trinitatis btē: ꝙ oīs pura creatura alia simul sūpta: quod ex hoc ꝓbo euidenter. Nā firmiter tenet eccl'ia ꝙ ipsa est supra oēs ordines angeloꝝ exaltata: ac per hoc alius ꝙ īfra ipsam ad sedē luciferi assumet̄: quia de hoībus oīum angeloꝝ ruina supplet̄. Sed nulli dubiū ē uere catholico & deuoto: qn beata uirgo in hora qua fuit facta mater dei habuit plus de substantialitate grē ꝙ unꝗ habuit aliqua creatura: uel ad minus insanus ē qui eam cuicunꝙ maximo non equaret. Quid super hoc addidit capacitatis & plenitudinis per superuentionem imensurabilem spūs sancti materne generationis inestimabilis amor? Sed quantū supaddit in gratia: tantū superaddidit in gloria. Nihil ergo est grē uel glorie ī creatura inferiori simul sumpta: quod non sit ī ea multo precellentius secūdū doctrinam dionysii ꝙ oīa dona inferioꝝ precellentius a supioribus angelis habent̄: uult enim dionysius ꝙ oīa inferioꝝ ordinū dona in supioribus sint in tanta precellentia: ꝙ quasi non est compatio: quin potius oēs supiores ordines īferioribus cōparant̄: ut circūferētia ad centrū. Quod si ita est cum uirgo gloriosa sit supra oēm ordinē: ac per hoc faciat ordinē per se: qui nō patit̄ propter dignitatē incōicabilem multitudinem ꝑsonaꝝ: sequitur ꝙ ipsa ad oēs inferiores angeloꝝ ordines & hoīum simul sūptoꝝ īproportionabiliter est prelata. Quicqd ergo ē glorie dei amoris & fruitionis in oī inferius glorificata natura tam angelica ꝙ hūana: multo precellentius est in uirgine matre dei: & quātū gradus materni amoris & dignitatis requirit: tātum sup oēs participat dei gloriam & fruitionē inestimabilē ad quā nullus attingit etiam gradu multū inferiori. Nec hic attendas alioꝝ numerosam multitudinē: quia hoc nihil facit ad rē maioritatis glorie substantialis: quia ī spiritibus idē est maius quod melius: quin plus est de substantiali gloria in uno seraphi: ꝙ si in infinitum per impossibile multiplicarentur secundū numeꝝ angeli inferioris ordinis. Nullus autē ordo est ī celo qui tantū supet ordinē īmediate sibi coniunctū quātū materna dignitas & gloria uirginis dei matris supat ordinē seraphicū: & oē creatum inferius.

Ad hanc intelligentiā pōt manuducere consideratio graduū & capacitatū supioꝝ corporalium ecclesiasticorū ordinū & huius uite iurisdictionum. Nā in corporalibus mundi uides ꝙ superiora continent quicquid cōtinent inferiora: & inestimabilit̄ plus. In ordinibus ecclesiasticis uides: ꝙ quid pñt ordines inferiores: pōt sacerdos īcōpabiliter plus. Sic episcopus super sacerdotes in iurisdictionibus etiam temporalibus ꝙ ecclesiasticis uides quō gdatim se continent & superant usꝙ ad sūmū monarcham. Sic & in iurisdictione spūali proceditur usꝙ ad summum papam. Sic & in gradibus glorie sapientissimus deus plenissime ordinauit. Multa autē ad hoc ualentia dicta sunt li. primo cum de filio dei iesu per sacratissimam uirginem ageretur cōceptu. In glorificatione ergo sacratissime uirginis marie matris dei facta est ultimata reseratio fontalis diuinitatis iesu: ut nūꝙ tantū debeat reserari infra illam in oī creatura alia simul sumpta. In abyssum ergo gratie tue beatissima uirgo absorbe me paruulum tuum indignū & impiū impugnatorem perfectionis filii tui & tue: & quia in te claudo hunc librum claudar & ego cum omnibus tuam paupertatem amantibus: & tuam gloriam expectantibus inter maternum tuum piissimum sinum: per illum amorem oī pure creature incōicabilē quem portasti ad filiū dei iesum dulcissimum filiū uteri tui: & ad totam beatissimam trinitatem que ipsam in te incarnauit: cum qua uiuis & regnas post filium tuum: secunda imperio celi in secula seculorum Amen.

Benedictum & adoratum sit nomē domini nostri iesu christi ī celo & in terra: & in mari: & in omnibus abyssis: quia per ipsum oīa facta sūt Amen.

Explicit liber quartus arboris uite crucifixe iesu: fratris ubertini de casali ordinis minorum.

Incipit arboris uite crucifixe iesu Liber quintus.

Iesus prolem multiplicās. Capitulū primum.

Decursis aliqualiter actibus ui te dilecti iesu & sue deuotissi me matris:ipsisq; assumptis i gloriam maiestatis:consuma ta felice arbore crucifixe uite iesu & sue reuerendissime ma tris:ad multiplicem utriusque prolem in propagata ecclesia conuertēdus est stilus tanq̄ ad abūdantem fructū & desiderabilē arboris mēorate:in quo inchoat q̄n tus liber:ut sic deueniamus ordinato ꝓgressu ad il lum quem principaliter intēdimus euangelicū sta tū per minimū minoꝝ Franciscū: imo per ipsum iesum in Francisco in ecclesia renouatū. Ad quoꝝ intelligentiā est notandū q̄ septem status fuerunt in ecclesia formādi & propagādi per uirtutē iesu lu cētis in ipsa:qui possunt per septē filios Iob mysti ce figurari:qui p singulos dies & in ꝓpis domibus singl'r cōuiuiū faciebat. Sic & hic status q̄libet suo tēpore in iesu spūs sancti pinguedine cōuiuat: de quorū trāseamus mysterio:ut ad aliqua īteriora ue niamus. Hi autē septē status sub multis figuris mł tiformiter & multiplici repetitiōe describunt ab illa sublimissima aquila Ioanne in Apoca. qui fuit testa mēti noui singularis propheta. Nam secundū sep tem status eosdē:septē principales uisiones conti net ille liber. In quarum qualibet maxie in qnq; pꝰ oēs septē status uidet pcurrere. Ita tñ q̄ qnque pri mos ad modū cuiusdam carnalis pcurrendo ad sex tum:in quo uidet quedam dilatatio:ac si carnalis i lacū. In sexta uero & septima uisione quid tñ uidet ī his que sunt propria illoꝝ tēpoꝝ occupari. Unde & totū decursum ecclesie ab initio sui usq; ad finē eterne glorie plene describit. Sed & impugnatiōes babylonice ciuitatis similiter circuit: & quasi alter Io sue hierico expugnās:qui multiplicatis circuitis in septimo plene facit corruere muros eius. Prima autē uisio est de septē ecclesiis. Secunda de septē signaculis que īcipit quarto capitulo. Tertia de septem tubis que incipit sexto capitulo. Quar ta de muliere amicta sole cū suis liberis que incipit xii. capitulo. Quinta de septem phialis que inci pit xv. capitulo. Sexta de dānatione meretricis magne babylonis: & de nouis agni nuptiis cū no ua sponsa: & īcipit añ. xvii. capitulū ubi dr̄. Et facta sunt fulgura & uoces & tonitrua: secundū alios in pͥcipio. xvii. capl'i. Septima ē de finali dānatiōe draconis & omniū reproboꝝ: & de finali gl'ificatio nē totius orbis & omniū electoꝝ infra. xx. capl'm. Et uidi thronū magnū: uel a finali renouatione ce li & elemētoꝝ. c. xxi. Et uidi celū nouū. qr in gene rali declinatione istoꝝ aliqualiter potest cognosci cursus plus iesu: & status septuplus eius spōse. Ideo de his aliqua generaliter sunt uidēda. Nam special' declaratio totius libri Apoca. exponi exquirit.

Tangemus ergo breuiter quantum requirit ma teria ista. Primo qui sunt status ecclesie in his uisio nibus descripti: & qualiter describuntur. Secun do quare per septem uisiones distinguunt septem status prefati: & quare in sexta & septima non sic a perte sicut in ceteris distinguunt. Tertio de rōe ordinis septem statuum & septem uisionū. Et qua re primus & secundus uident simul currere: & ter tius & quartus. Et quare in quinta & sexta non agi tur de septem mulieribus bonis uel malis: sicut de septem sigillis uel septem tubis. Quarto quare sextus status describit notabiliter pemīnēs quin que primis. Et quare sexta & septima uisio solū fi nalem statum ecclesie uidentur describere. Qui to unde possit litteralis intelligentia trahi septem statuum predictoꝝ. Sexto quare predicti status siue spatia temporum nō equantur. Septiō quō predictis septem statibus conuenit adaptatio septē dieꝝ origīaliū septem mūdi etatum: & septē nota bilium prelioꝝ sub legis ueteris littera contētoꝝ: & septem sacramentorum: quibus ecclesia a christo sanat. Quantum ergo ad primū sciendum q̄ pri mus status est fundationis primitiue: & pcipue in iudaismo ab apostolis facte. Secundus cōfirma tōis probatiue per martyria facta a paganis in toto orbe. Tertius doctrine illuminatiue ad clarifican dum fidem: & hereses cōfundēdas. Quartus fu it anachoritice uite in solitudine uiuentis austerissi me. Quintus fuit cōdescēsiue sub monachis & clericis temporalia possidentibus. Sextus est re nouationis euāgelice uite: & expugnationis secte antixp̄iane sub pauperibus uolunrariis nihil possi dentibus in hac uita. Septimus prout spectat ad uitā istam est quedam quieta & mira participatio future glorie: ac si celestis hirl'm uideat ascēdisse in terram: prout uero spectat ad aliam est status gene ralis resurrectionis omniū. Pōt tamē sumi pro bea ta quiete sanctaꝝ aiaꝝ & hoc modo est idē q̄ sep tima etas que īchoat a quiete aīe xp̄i in sepulchro. Et hoc modo generalis resurrectio est status octa uus: i cuius mysteriū xp̄s octaua die surrexit. Pri mus status proprie incipit a spūs sancti missione: licet & alio modo ceperit a christi iesu predicatiōe: & alio modo magis remoto ab ortu ipsius iesu. Secundus prope cepit a psecutione facta sub ne rone: quis & alio modo ceperit a lapidatione Ste phani: uel etiā a passione christi. Tertius ꝓpe ce pit a tēpore Cōstātini impatoris ad fidem christi conuersi: seu a tempore beati Siluestri: seu a tempo re Niceni concilii cōtra artianā heresim celebrati. Quartus cepit a tēpore magni Anthonii: seu a tēpore Pauli primi heremite: uel secundū Ioachim a tēpore Iustiniani augusti: sub quo habemus ma gna culta. Quintus uero proprie cepit a tēpore Caroli magni. Sextus uero iniciatus est a tēpore seraphici uiri Francisci: plenius tamen apparebit in

Iesus prolem multiplicans

damnatione babylonis meretricis magne: qn̄ perfectio an uel in uiris eiusdẽ spũs secũ signabit futuram malitiã xp̄i. Septimus autẽ uno mõ inchoat ab iterfectione illius antixp̄i quẽ iudei recipiẽt. Alio mõ ab aduẽtu iudicis xp̄i. Primi quattuor status solẽt aliqñ per quattuor aīalia designari: quorum primus apostolorum & pastorum leoni i auctoritate & cõstantia similat᷑. Secũdus qui est martyrũ uitulo in sacrificiis mactato. Tertius doctorum & cõfessorum hoĩ ratione predito. Quartus uirginũ seu cõtemplatiuorum aquile. Quītus assimilat᷑ sedi generali a quattuor aīalibus sustẽtate: a qua dicũtur manare iudicia iustitie & misericordie. In sexto uero & septimo semper ẽ noua inchoatio: ut infra patebit. In p̄mo eminet p̄ncipatus p̄lationis & cura pastoralis. In secũdo onus passionis & pugna triũphalis. In tertio sonus p̄dicatōis & tuba magistralis. In quarto ornatus sanctitudis & uita singularis. In q̄nto zelus rectitudis & ira iudicialis: ac uita cõdescẽsiua & cõuentualis. In sexto forma xp̄i formatoris ecclesiã reformãs. In septimo uero gloria deiformis ip̄am felicitans & consumãs. Siue in sexto eminet fructus charitatis. In septimo uero gustus felicitatis. Propter qđ i primo p̄eminent pastores ecclesie catholice. In secũdo pugiles xp̄iane militie. In tertio p̄cones xp̄iane sapie. In quarto obseruatores uite celice. In q̄nto iusti zelatores & pii regularis sanctimonie. In sexto reformatores uite euãgelice. In septimo pregustatores eterne glorie. Describuntur autẽ hi status a ioanne nõ solũ p bona eis p̄pa: sed etiã p mala eis oppōita. Primo aũt triũphat᷑ uirtus sanctorum quã in tolerãdo & expugnãdo mala aduersariorum hũerunt: nõ posset nob plene absq̧ illorum descriptõe malorum mõstrari. Secũdo q̄ oppolita iuxta se pōita clarius elucescũt: & inspectio unius cõtrarii plimũ cõfert ad alterius noticiam. Tertio ad mõstrandũ q̄ corpus reproborum cõtinue in hac uita currit cõmixtũ & cõfl ges cũ corpe electorum: corrñdet per cõtrariũ proportionalis exercitus reproborum. Quarto q̄r mala p̄ẽalia exterminantia reprobos: que deus in quolibet statu isligit: multũ cõferũt ad clarificationẽ & cõsolationẽ electorum: et etiã q̄r per huius exterminia declarantur plenius fines statuũ p̄orum: & initia sequẽtiũ: & ideo huius exterminia referunt᷑ in libro Apoca. Quãtum ad secundũ .s. q̄re p septẽ uisiones distiguunt᷑ septies status p̄dicti: & q̄re in sexta & septiã nõ sic. Debes scire q̄ prima ratio est ad idẽ sub plibus signis & silitudibus plenius exp̄mendũ & magnificandũ. Nã aliq̄ p̄p̄etates p̄dictorum statuũ exp̄munt᷑ per unã uisionẽ: que nõ exp̄munt᷑ per aliam: & magnificẽtius concipimus magnitudinẽ alicuius rei quando sub pluribus solẽnibus signis nobis ingeritur ituẽda. Secunda est ad idẽ firmius cõfirmãdum & imp̄mendũ. Vnde Gen. xli. dicit Ioseph Pharaoni: quod aũt uidisti secũdo ad eã rem p̄tinẽs sõnium firmitatis indiciũ est; eo q̄ fiat sermo dei: & uelocius impleat᷑. Tertia est q̄r nullus septẽ statuũ p̄dictorum esset p̄fectus absq̧ septem dõis superius tactis. Quilibet eni status eget cura pastorali. & pugna triumphali. & tuba magistrali: & sic de aliis. Quodlibet etiã predictorum donorum seu officiorum eget cõp̄ticipatione ceterorũ ad suũ debitũ & cõgruum cõplementũ. Nã cura pastoralis nõ p̄ot cõpleri & cõgrue exerceri absq̧ pugna triũphali & p̄dicatione: & absq̧ ornatu sanctitatis uite: & sic de aliis. Ille autẽ status in quo unũ donũ p̄eminet: & cetera illi deseruiũt tanq̄ ad eius p̄fectioñe ordinata denoiatur incõgrue ab illo dono: & tũc etiã per nomeius doni cetera designãtur sub eius ducatu & perfectione inclusa. Et ideo quodlibet donorum p̄dictorum p̄ot subdistigui in septem p̄tes seu p̄p̄etates: ita q̄ prima inapropriate corrñdeat p̄mo statui: & secũda secũdo: & sic de aliis: ut sic sint septies septẽ. Patet. n. primo hoc de primo dono. Nã pastoralis cura insistit primo ouiũ p̄pagationi. Secũdo earum defensioni ab ibribus & lupis. Tertio earũ directioni seu deductioni. Quarto earum pascuali refectioni. Quinto morborum cure pie & morbidarum mediciali extirpationi. Sexto ip̄sarum plene reformationi. Septimo ip̄sarum in suũ ouile reductioni & recolectioni. Constat autẽ q̄ p̄pagatio approp̄at᷑ plãtatōi ap̄lorum: defensio pugne martyrum: directio doctrine: refectio deuotioni anachoritarum: curatio zelo cenobitarum: reformatio p̄fectioni euãgelici status: reductio igressui eterne ui e. Patet hoc etiã de secũdo. s. pugna q̄ i quolibet statu i uenit᷑. Nã p̄ma pugna fuit cõtra carnalẽ cerimoniã & intelligentiã iudeorum. Secũda cõtra idolatriam paganorum. Tertia cõtra p̄fidiã arrianorum & ceterarum heresum. Quarta cõtra sectam saracenorũ. Quita cõtra sectã & mixturã falsorum xp̄ianorum q̄ i q̄nto t̄pe enormiter multiplicant᷑. Sexta contra pestẽ antixp̄i & suorũ sequatiũ. Septima contra aciem demonũ i agone nouissimo ecc̄liam ubiq̧ circũdantiũ. Vel si sextã diuidas in duas: quarũ p̄ma est antixp̄i mistici: secũda uero ãtixp̄i p̄prii: tũc illa de gog nõ ponit᷑ inter prima septẽ capita draconis: sed i cauda ipsius. Vnde & in Apoca. xvii. dicitur: q̄ bestia habens septẽ capita est de. vii. & tñ est ipsa octaua. De tertio dono. s. tuba magistrali patet. Nã doctor intẽdit fidẽ sciare: robrare: explicare: deide p op̄a obseruare: & unicuiq̧ secundũ suã p̄portionẽ cõtentare. Intẽdit etiã auditores xp̄o cõfigurare: & eos ad eternã gloriã p̄ducere. Et patet istorũ actuũ corrñdentia ad septẽ status p̄dictos.

De quarto. s. de sanctitudine contẽplatiuorum & anachoritarum patet. Nã contẽplatio septẽ statuũ ecclesie & diuinarum p̄fectionũ in eis refulgentiũ habet mentẽ cõtemplatiuã p̄ficere secũdũ septẽ actus p̄dictis statibus rñdentes. De q̄nto. s. de zelo rectitudis q̄ designat᷑ i phialis patet q̄ ẽ septiformis p̄ut fert᷑ cõtra genera reproborũ iudeorũ: paganorũ: arrianorũ: sarracenorũ seu mãicheorũ: relaxatorum xp̄ianorũ uite euãgelice ip̄ugnatorũ: q̄ p fantasti-

cas rationes fere omnes articulos fidei nitunt corrumpe: & final'r corruptorũ perfectionis date post mortem antixpi. Item ẽ septiformis: put fertur cõtra quorundã ecclesie p̄mitiue fatuã infantiã: ac deĩde cõtra pueritiam inexptam. Tertio contra adolescentiã leuẽ per oẽm uentũ erroris agitatam. Quarto cõtra ptinaciã inexptã quasi in loco uirilis & stabilis se firmantẽ. Quĩto cõtra senectutẽ remissam. Sexto cõtra seniũ decrepitũ frigidum & defluxũ. Septimo cõtra mortis exitũ despatũ & sui oblitũ. De sexto. s. de forma xpiformi: seu de renouatõe spũs & charitatis fructus: patet hoc ipm qr forma seu fructus iste sicut ĩcohat' in ĩcipiẽtibus q̄ crescit in pficiẽtibus: & pficitur i pfectis: & quot sunt gradus pfectionũ: tot sunt gradus ascẽsus siue augmẽti & quodlibet p̄dictoꝝ. vii. donoꝝ participat aliqd de forma xpi & uite eius. Et idcirco reformatio uite xpi omniũ illoꝝ pp̄etatẽ uirtuosam includit. De septimo ẽt patet q̄ i quolibet. vii. statuũ p̄dictoꝝ est aliqua qetatio spũs i deo: & aliquis gustus dei in quo ẽ illius status sabbatũ. Sic. n. pfectus gradus charitatis ptingit ad pfectũ gustũ: ac p hoc pfectissime sabbatizat: sicut ĩfimus ad infimũ: medius ad mediũ. Item qlibet statuũ hũit aliq̃ pacem p̄ter sue aduersitatis noctẽ: ut ex uespe & mãe fieret dies unus. Quare aũt p̄dicti sex status nõ sic distinguũtur in. vii. uisione &. vi. dicet' infra in quarto notabili: licet de: vii. hic tibi dicã: qr prima ratio ẽ ad designandũ: qr ĩ eterna & finali gloria ñ erit successio statuũ: sicut in hac uita. Secunda ad inuendũ q̄ excessus eterne gl'ie in summa unitatis redundãtia cõprehẽdit pfectões omniũ donoꝝ & statuũ huius uite: nec distĩguit' secundũ artos perfectionis limites. Tertia est put per statũ septimũ describit' felicitas sanctoꝝ facta post mortẽ antixpi danda i hac uita: ut mõstret' q̄ illa ẽ finis & terminus huius seculi & breuis respectu prioꝝ tẽporũ. Idcirco septima uisio nõ explicauit successiuã distinctionẽ tẽpoꝝ: ppter hoc in aptione septimi signaculi dicit'. Factũ est silentiũ media hora: & in septia tuba dicit' breuiter: factũ ẽ regnũ huius mundi dei nñi. Et in septima phiala nihil põit' aliud nisi factũ secundũ alios q ibi ĩmediate post sextã ĩcipiñt uisionẽ. Attendendũ aũt q̄ prima uisio septẽ ecclesias Asye l'ral'r tãgit: ad quas Ioãnes scribit: que ordinãte sapia dei hũerunt tales cõditiones ad designandũ status septẽ tpoꝝ futuroꝝ. In reliqs uero uisionibus paꝝ uel nihil est l'rale: nisi q̄ ueꝝ est sub illis figuris hominẽ uidisse: & illis. vii. status generales ecclesie obscure magis describit q̃ clare. Conueniens aũt fuit q̄ excellẽs pphetia hẽret aliqd l'rale: in quo de p̄nti posset sua pphia cognosci: ut ex hoc ñ dubitaret' de futuris per spũm sanctũ loq. Et ideo cõditões illaꝝ ecclesiaꝝ q̃ sic erant per spũm sanctũ absens cognouit: ut sić cognouit absẽtia locoꝝ: sic & futura que adhuc nõ sunt ĩ tpe cognoscere mõstraret'. Et hic est etiã q̄ Esaias & Hieremias & ceteri pphete p̄dixerunt aliqua suis tpibus uẽtura: que facta sunt fidedigna. Secũda ratio quare sic obscure locutus ẽ: fuit ne si pp̄etates futuroꝝ operũ & statuũ clare p̄dicarent': impedirent' certamia uni cuiq; septẽ statuũ occursura. Tertia ẽ ut indigni excludant' a gr̃a donoꝝ: & intelligẽtia diuinoꝝ luminũ & statuũ per uelamia scripturaꝝ. Quarta est: ut dei gl'iosa opa & ipsoꝝ archana ex hoc hẽantur in maiori estimatione & reuerẽtia: & ut intellectus eoꝝ & pceptio soli xpi merito & gr̃e describatur: qui quos uult ad ista intelligẽda illuminat.

Quantũ ad tertiũ nota q̄ optime isti status sunt ordinati. Cũ. n. xps ih̄s & eius primitiua eccl'ia sint radix & cõplementũ omniũ statuũ sequentiũ: debuit ipse primo ĩtroduci cũ sua benedicta mr̄e & electis discipul': & qr suo statui obsistit sua impia synagoga: ideo necesse fuit aggredi p̄mũ bellũ post hoc. Secũdo cũ ipse ih̄s eẽt omniũ deus dñs & redẽptor ad cõfusionẽ illius ipie synagoge: q̄ illum repulerat: debuit ipse i totũ orbẽ omniũ terraꝝ nationũ diffundi: que cũ eẽnt idolatre & pessimis moribus imbuti: opportuit fieri bellũ fortissimũ ad talia excludẽda. Tertio in fine huius belli debuit totus orbis subici sceptro xpi: put factũ ẽ tpe constãtini. Et qr tunc xpi diuinitas & hũanitas eius & beatissime trinitatis fides toti orbi debuit clarius explicari: ex tũc claruit ordo doctoꝝ. Quia uero hũanus sensus nõ preualet ĩtelligere eternã dei generationẽ: & psonaꝝ distĩctionẽ: & naturaꝝ unionẽ in psona iesu: & sic de ceteris pfunditatibus fidei. Idcirco p̄sumẽtes de subtilitate ĩtellectus sui: iuste sũt traditi deceptionibus demonũ: ac p hoc in multas hereses sunt plapsi: ppter quas opportuit moueri tertiũ bellũ sacroꝝ doctoꝝ cõtra ĩsidias heresum. Quia uero intelligẽtia diuinorũ paꝝ aut nihil prodest absq; uita pfecta secundũ diuina dicta: ideo in quarto statu refulsit celestis uita anachoritarũ: & p̄cipue in desertis arabie egypti tali uite congruis. Quia uero infectio hũani generis & sue carnis nõ patit' tã arduã uitã in hoc seculo pdurare: casus aũtẽ a statu tã arduo grauẽ hypocrisim & remissionẽ aut aptã apostasiã inducit: talis autẽ lapsus cũ prio lapsu pfidaꝝ heresum dignus ẽ iudicio & extermino grãdi. Idcirco circa finẽ quarti status cõtra hr̃tinica oĩa fere deuastãs & subiugãs: & ideo cõtra illã cos & hypocritas & remissos supuenit secta saracemotũ est quartũ bellũ. Ecclesia eni xpi que nullo mõ a mũdo debet excludi in paucis suis reliquiis fuit a deo defensa: & in unã p̄tẽ terre recollecta. Et qr erũt cõgruẽtior sede Petri & romãi impii ideo in qnto tpe qd' cepit a Carolo magno facta est defensio & recollectio ista: qui multũ fortiter saracẽicam bestiã expugnauit. Tũc & cõgrue instituta est uita cõdescẽsiua: ut nequeũtibus in arduis pdurare daret' locus gr̃e i mediocri statu. Et qr nõ seruantibus cõdescensiua & cõia debet feruere zelus correptõis: idcirco sanctoꝝ p̄rum cõtra subditos fortiter zelus exarsit. Et qr cõdescẽsiõis gr̃a multi de facili abutunt': & in cõsuetudiales relaxationes decidũt

que & enormiter crescūt. Idcirco circa finē q̄nti tpis creuit tāta relaxatio uite ad ea que carnis sunt: q̄ tota spūalis uita xp̄i uidet̄ exsufflata de medio: sed de hoc magis dicet̄ in sequenti cap̄lo. Quia uero post tāta dei dona & post tantoꝝ statuū magnalia sic horribiliter ruere diuinā iracundiā ad iudiciū ꝓuocat: idcirco in fine q̄nti status & i initio. vi. recte dr̄ babylon meretrix cōdēnari: & ille magnus terre motus fieri: q in aptione sexti signaculi est descriptus. Et q̄m post plenitudinē gentiū debet secundū apl̄m oīs israel cōuerti ad xp̄m: & i fine opis debet esse pfectior oīs forma: & suo exēplari pfectius assil̄ari. Ideo tūc singl̄r debet apparere pfecta renouatio xp̄i uite: & seq cōuersio synagoge. Quia uero hoc nō debet nec cōgrue pōt fieri sine fortissimo & uirtuoso certaīe: idcirco i eodē sexto statu docet liber Apoca. fore grauissima certamia duplicis antixp̄i mistici & apti. Post hoc autē cōueniēter dat̄ sanitas pax & pgustatio glorie in ecclesia contēplatiua: & tandē in eterna gloria: multe autē alie sunt huius ordinis rōnes que dimittunt̄ ad p̄sens.

De ordine uisionū que describunt̄ in apoca. scias q̄ secundū ordinē septē donoꝝ seu officioꝝ uel statuū p̄scriptoꝝ ordinant̄ uisiōes i Apoca. libro. Nā prima ē de septē ep̄is & eoꝝ ecclesiis & directius respicit pastoralē curā & eius septiformitatem: & cōueniēter est de angelis & eius ecclesiis: qr̄ status pastoralis totus debet esse in p̄sona p̄latoꝝ angelicus: & pro subditis sollicitus. Secūda uero que ē de p̄liis designatis in eq̄s: & eoꝝ eq̄tibus respicit directius certamen martyꝝ & eius septiformitatē: & rōabiliter ē ista uisio de sigillis & aptura eoꝝ: qr summum dei secretum ē: qr suos electos tot martyriis subiicit: cuius secretū apitur cū uictoria subseq̄tur. Tertia uero que ē de septē angelis tubicinātibus directe respicit sonorā p̄dicationē doctoꝝ & eius septiformitatē: & recte describit̄ in angelis cū tuba: qr doctores debēt esse & uita & contēplatione angelici & artius uiuere q̄ aliis imponunt ad modū tube. Quarta ē de muliere amicta sole: & eius uirginea ꝓle: & hoc directius respicit statū uirgineū & contēplatiuoꝝ & eius septiformitatē: & optime in m̄liere amicta sole: qr talis status celestis est & nō terrenus. Quīta ē de effussiōe vii. phialaꝝ: & respicit zelū correctoꝝ & eius deformitatē: & dr̄ esse de septē angelis: qr q debet aliū zelatiue corrigere: debet in se angelicā uitā ōndere. Sexta est de dānatōe meretricis: & bestie hn̄tis capita septē: & de nouis nuptiis agni & sue spōse post meretricis dānationē fiendis. Hoc directius respicit reiectionē babylonice prauitatis & renouationem forme xp̄i: & septiformitatē p̄fate reiectionis & renouationis. Nā in occisione p̄mi capitis bestie fit p̄ma renouatio: & sic de singulis. Septima uero que ē de finali gloria ecclesie respicit septimū donū patēter & eius deformitatē. Vnde est ibi celū nouū & terra noua: & oīa inouata. Multe rōnes mire & magnifice sunt illius libri nobis occulte: qr sicut: dicit Hiero. Plura hēt sacramēta q̄ uerba. De secunda p̄te huius tertii notabilis: qr primus status & secundus uident̄ simul curreī. Et circa hoc debes scire q̄ si per status intelligat̄ eoꝝ dona & officia: tunc in quolibet tp̄e currūt oēs: & etiā aliq̄n in una p̄sona continent̄ oēs. Vnde Petrus fuit pastor: martyr: & doctor: & solitarius sepe & austerus: & plerunq̄ cōdescensiuus: & euāgelice uite ꝓfessor: & maximus celestiū degustator: sic Ioānes: sic Paulus: sic ceteri apostoli: sic multi seq̄ntes pastores uni p̄fecti: p̄ut uero status distiguūtur ab iuicē per certā ꝓprioꝝ donoꝝ & officioꝝ p̄eminētiā ad multitudinē p̄sonaꝝ in ipsis cōcurrentiū: sicut cōcurrit p̄mus cū initio secūdi. Primo qr apostoli fundauerūt ecclesiam: non solū inter iudeos: sed inter paganos & ex ipsis: & ideo ad eos uincendū opportuit ab eis pati. Secundo qr decuit eos xp̄o passo conformari cuius erant filii: ac fidem quā p̄dicauerūt sanguine cōfirmare. Tertia cōis est oibus statibus: debuit enī seq̄ns inchoari ante cessionē prioris. Nā ꝓpter maiorē cognitionē statuū: tū qr sicut infans formatur in utero m̄ris an̄q̄ p exitū distinguat̄ ab ea: & sicut puulus p̄us nutrit̄ & docet̄ a p̄re: an̄q̄ ip̄o mortuo fiat heres eius & r̄ctor domus sue. Sic expedit seq̄ntē statū formari: & nutriri i utero prioris: & p̄cipue regi ab eo quasi a tutoī uel patre. Vnde & status doctoꝝ ichoatus ē tp̄e martyꝝ. Nā Clemēs in Alexādria doctor origen̄ doctoris famosissimi claruit cū ip̄o an̄ tēpus beati Siluestri fere p. vi. annos: q̄uis Origenes p̄dicauerit usq̄ ad Fabianū papam sicut & status monachoꝝ & canōicoꝝ q̄nto tēpoī multiplicatus cepit sub quarto tp̄e. Sic & sextus status a beato Francisco & ceteris paup̄tatis ordibus inchoatus ē: durāte adhuc q̄nto & cōcurrēte cum ipso iā p annos centū. Et hic ē q̄ huius statibus uarii fines & uaria assignant̄ initia. Dat̄ & alia rō: ut si prior status oīo deficeret an̄ initiū seq̄ntis: desolaretur terra a lumīe utriusq̄: est & alia. Aliq̄n .n. inchoat̄ seq̄ns status an̄ finē prioris: ut ꝓbet̄ & ipugnet̄ a zelatoribus primi. Et hoc hēt rōem q̄n̄ primus ꝓpter suam impfectionem debet effugari & mutari in melius: & hac rōe xp̄s incepit sub ueteri lege: & renouatio euāgelice uite sub fecibus q̄nti. Aliq̄n uero seq̄ns inchoat̄ ante finē prioris & pfectioris: ut initiū seq̄ntis exēplarius & plenius p̄ticipet pfectionē prioris. Et hac rōne status martyꝝ sub apostolis: & status monachoꝝ & canonicoꝝ sub anachoritis incepūt. Spālis aūt ratio assignatur q̄re t̄tius cū quarto doctoꝝ cū anachoritis cōcurris se dicuut̄: nō q̄ p̄sone fuerint in eodē statu: sed qr fuerūt in eodē tp̄e: ideo autē eodē tp̄e cōcurrerūt qr sicut affectus exigit noticiā itellectus: nec ista noticia est sancta absq̄ sancto affectu. Sic exercitatio affectualis & contēplatio anachoritaꝝ & sanctoꝝ idiotaꝝ eguit p̄claro lumīe doctoꝝ: nec illud claꝝ esse potuit absq̄ p̄cellētia uite. Vnde ad mutuū obsequiū & ad meridiē uniuersi orbis tūc ad fidē conuersi simul clarificandū & inflāmandū debuerunt

simul illi duo status cõcurrere: sicut autẽ noticia pit amorẽ: qr nõ põt amari nisi cognitũ: sic status doctorũ pmittit ante statũ anachoritarũ. In quarta enĩ uisione Apoca. xii. ostẽdunt cõcurrere: ubi dicitur q̃ date sunt mulieri due ale aqle ut uolaret i desertũ. Quod autẽ de facto insimul cõcurrerũt patet ex cronicis. Nam Antonius magnus & doctor Athanasius simul fuerũt: & ambo tpe Cõstantini tẽ por etiã Hylari & Ambrosii doctorũ floruerũt. Machatius & Isodorus & alius Macharius & Moyses & Beniami: & tpe Hieronymi & Augustini & Gregorii nazanzeni multi fuerũt anachorite: ut ex eorum dictis patet: secũdũ uero Ioachim libro tertio cõcordie status ecclesie nõ sumit proprie: primo tẽpore porũ anachoritarũ sed solũ a tẽpore Iustiniani usq3 ad tẽpus Caroli. Suponit enĩ q̃ illo tpe status ille in multitudine solẽniori claruerit. Sed hic satis tertius & quartus status etiã tpe distĩguitur.

Sextus uero currit cũ secũdo nõ in eodẽ tẽpore sed in celebri martyrũ multitudĩe: qr utrobiq3 martyriũ. Et qr tpe tribulatõis ẽ amouẽda correctio: & imitãda cõsolatio: ideo sola secũda & sexta ecclesia angeli eorũ non rephendunt: sed multipliciter cõmẽdant & cõfortant. In modo martyriorũ magna est differentia secundi & sexti: nã martyria ab idolatris facta nullũ certamen dubitationis inferebant martyribus pter nimiã euidentiã pagãici erroris. In sexto aũt tpe nõ solũ pulsabant martyres per tormẽta corporũ sicut fuit factũ a pagãis: aut p subtilitatẽ rõnum: aut per ĩtorta testimõia scripturarũ: aut per silationẽ sanctitatis hypocritarũ: que omia fuerũt in martyriis hereticorũ: imo cũ oibus pdcis: & q̃ plus ẽ cũ falsis miraculis a tortoribus factis: de qbus satis dicit Grego. xxxii. morũ sup illo uerbo Iob. Stringit caudã suã quasi cedrũ: pensemus ait q̃ erit hũane mẽtis illa tentatio: qñ pius martyr corpus tormẽtis subiicit: & tria ante eius oculos miracula tortor facit: pulsabãt eos per falsam imaginẽ diuie ptãtis & auctoritatis. Tũc. n. surgent pseudo xpi falsi xpi uicarii cõtra electos: sicut Anna & Caiphas cõtra xpm. Erũt ergo tormẽta intẽsiue maiora: tpe aũt paganorũ fuerũt extẽsiue plra: nã quasi p ccc. annos durauit psecutio. Quare uero in quarta uisione & sexta non agit de septẽ mulieribus: sed solũ de una tm̃: dicendũ q̃ qr in pma uisione propter distinctionẽ statuũ egerat de septẽ ecclesiis: in secũda de peptẽ sigillis: in tertia de septẽ tubis: i quarta de septẽ phialis: ne pter talẽ distinctionẽ crederet tota ecclesia sanctorũ ab initio xpi & etiã usq3 i finẽ seculi non esse una: idcirco in quarta uisione i qua cõsistit meridies ecclesie de gẽtibus describit in oibus statibus unã esse ecclesiã electorũ: quasi mulierẽ unã sole amictã: attamen hñtem prolẽ uariã & uarios exercitus corridentes septẽ dracõis capitibus. Sexta uero docet totã cateruã reproborũ esse unã meretricem: & unã bestiã hñtem septẽ capita contra plem septuplã sancte mulieris in quarta uisione descripte: unde & in sexta eadẽ replicat bestia de qua mẽtio facta fuerat in quarta. Circa quartũ quare. s. status sextus describit semp notabilr pemines qnq3 primis: & sicut status priorũ & tanquã initiũ noui seculi euacuãs quoddã uetus seculũ: qd in fecibus qnti repit multiplr deturpatũ: debes scire q̃ hoc hẽt rõnes altissimas & multas: sed ad pñs tres tm̃ tangimus: quarũ pma ẽ ex solẽnitate triũ psonarũ dei: & triũ finaliũ pfectionũ seu proprietatũ xpi. Prima nãq3 pfectio xpi & clarificatio nomis sui est eius singularis psona: & psonal unio in diuina natura cõsistẽs: ex qua sibi soli cõpetit pprietas adoptionis: & secundũ hoc fuit xps finis legis ueteris: secundũ aplm Roma. x. Secũda ẽ eius singularis & exẽplaris uita quã aplis iposuit: & i seipo exẽplauit: & i libris euãgelicis solẽniter scribi fecit. Huius autẽ uite pfecte imitatio & participatio ẽ: & debet eẽ finis nre actiõis & uite secũdũ illud. Finis pcepti ẽ charitas: que. s. imitationẽ xpi uite perfecta cõsumat. Tertia xpi pfectio est eius eterna gloria secundũ beatificationẽ utriusq3 nature: & in hac est finis totius beatitudis nre: secundũ illud apli pmo Corũ. xv. Deide finis cũ tradiderit regnũ deo & patri. Sicut ergo ad solẽnizationẽ xpi redẽptoris decuit uetera expelli: & totũ orbẽ gentiũ per ipsius fidẽ & grãm renouari: & hoc sub aliquo solẽni tpe & p opera solẽnia: sic ad celebriorẽ solennizationẽ uite ipius iesu decuit aliud sequẽs tẽpus statui: in quo mutatis ueteribus iterũ renouaret orbis per lucẽ & gratiã uite iesu renouate in mũdo. Sicq3 tertio reiecta tota uetustate huius seculi renouaret & cõsumaret seculũ per gloriã & in gloria xpi in omni resurrectione cõpleta: pter quod dicit Esaie. xxx. Erit lux lune sicut lux solis: & lux solis erit septemplr sicut lux septẽ dierũ in die qua alligauerit dñs uulnus populi sui: & pcussurã plage eius sanauerit. Nam i prima die aduẽtus xpi psone in mundũ lunaris defectus cerimõiarũ legis in xpi solarẽ lucẽ & grãm cõmutat. & ipsa lux solis. i. gratia ecclesie de gentibus que xpm credit redẽptorẽ cũ multis tm̃ impfectionibus distractionis temporaliũ maxie in statu quinto: & in fecibus finis eius: & in statu sexto sep templr in plena clarificatione & reformatiõe xpi uite in mundũ: ubi & dabit plena clarificatio super abundans respectu porũ tẽporũ: tunc autẽ erit sicut lux sepẽ dierũ splendidissima: qñ in luce glorie dei formis uidebimus sicuti ẽ: & hoc terno die secundũ plus & minus alligat & sanat uulnus corrupte nature. Ex hoc autẽ cõsurgit solẽnissima & pclarissima reptatio summe trinitatis & unitatis dei i generalibus statibus mũdi. Nã secundũ hoc tẽpus patrũ xpi & ueteris testamẽti magis reptat deum patrẽ ut secundũ ad filiũ generandũ. Ad hoc enĩ fuit tota lex & pphia & totus prior dei populus a deo uirtualr fecũdatus & singlr electus & ordiatus: ut xpm singlr pcederet: pmitteret: pdiceret: cõcipet & pturiret: & sic status ueteris testamẽti appropriaret patri: xps uero deus homo & dei filius & hominis mundũ renouãs & redimẽs quo ad primũ aduen

tũ in carnẽ dicitur sibi appropriare statũ noui testa
menti: & sic status ecclesie de gẽtibus appropriatur
filio. Sancta uero & singularis participatio & solenni
zatio sanctissime sue uite & charitatis in scripturis
ubiq; appropriat' spũi sancto a pr̃e & filio procedẽti: &
utrunq; clarificãti: & ideo cõgrue repñtat' per sub-
sequẽs tẽpus renouationis orbis per uitã xp̃i: i quo
prior populus iudeo⁊ q̃ fuerat pr̃is imago: & po-
pulus gẽtiũ qui fuerat filii: & postq̃ suscepit xp̃m
iã fere totus a xp̃i fide uera defecit: & sub antixp̃o
peius deficiet: restituet' & reuniet' sub uitali & uiui
fico calore & lumie uite xp̃i per uiuificũ & unitiuũ
eius sp̃ũm & patris sui. Status uero eterne gl'ie tri-
bus tpibus predictis succedẽs assil'iat' unitati & es-
sentie triũ psona⁊: qr ibi erit deus oĩa in oĩbus: &
oĩa unũ in ipso. Ex hoc autẽ nõ intẽdimus psonas
diuinas separe: nec ipsa⁊ cultũ sed proprietatẽ & ap-
propriationẽ tẽpo⁊ distiguere. Secũda ratio est ex
pte diuersarũ pfectionũ seu diuersorũ graduũ eius
dem in ecclesia xp̃i distiguere & ordiate introducẽ
do⁊. Sicut eni multi gradus pfectionũ sunt iter in
fimũ & supmũ: sic decuit q̃ ecclesia ab ifimo ad su
premũ ascẽderet p gradus iter medios: tanq̃ p pam
bulas dispões pcurrẽtes ultimã formã. Et ideo ut
finis ecclesie cõcordaret fini synagoge seu poris se-
culi: in cuius sexta etate tanq̃ finis poris seculi uẽit:
elegit deus sextũ tẽpus ecclesie ad suã formã & ui-
tã in ip̃o pfectius exp̃mendũ. Si aũt cõtra istã ratio
nẽ obiicias q̃ pfectio qnti status nõ ẽ gradus supe
rior ad quattuor status priores: ascendẽs & appro-
ximãs ad finalẽ pfectionẽ pdictã: imo secundũ su-
pradicta uidet' esse infima conditio & magis distra
ctiua q̃ fuerit in eccl'ia. Triplex est ad hoc respõsio.
Prima est qr licet cõdescẽsio qnti status i intimis
pro q̃bus fit: sit impfectior in sanctis tñ arduas per
fectiones po⁊ statuũ in hitibus mẽtis tenentibus:
& ex sola charitate & ifirmo⁊ salute cõdescendenti
bus est ipsa cõdescẽsio ad pfectionis augmentũ: p
ut paret in xp̃o infirmis cõdescendẽte. Vnde Ade
subtracta ẽ fortis costa ad formationẽ Eue: & reple
uit deus carnẽ pro ea. i. pietate cõdescendẽtis p ro-
bore solitarie austeritatis. Secũda ẽ qr primi sta-
tus remãserũt in merito & i fama & in scripto & in
celesti sancto⁊ premio. Et ideo sufragant' huic qui
to: ut in pfectione ad pfectionẽ ascendãt: sicut etiã
status omniũ patrũ ueteris testamẽti cõuersioni iu
deo⁊ suffragabat' p tpe pro quo fiet. Tertia est
qr nõ solũ pores pfectiones disponũt ad ultimã &
supmã: imo etiã ipa⁊ remissiones & casus enormes
ac iuditia terribilia p istis inflicta: licet nõ sic dispo-
nant' per se sicut pma: sed oĩo per accñs: tñ istud per
accñs multũ deus attẽdit sepe i opibus suis: ut gr̃a
& gloria & honor sibi soli attribuatur de oĩ bono.
Ex hoc cõmendabilior apparet gr̃a donatõis & p
fectionis ultime: & exẽplo pterito⁊ casuũ: & iudi-
cio⁊ timore eius humilius: sincerius: formatius ac
prudẽtius & firmius assumit': & seruat altitudo sta-
tus supmi ex mera gratia sine meriti rõne donati.

Et ideo talis pfectio cõiter nõ introducit': uel non
plene clarificat': nisi in defectu prioris ex multis pre
cedẽtibus casibus. Et hec ẽ ratio apostoli ad Gala.
iii. multũ deducta: ubi & dicit q̃ conclusit scriptura
oĩa sub peccato: & alibi. s. Roma. xi. cõclusit ei dicẽs
oĩa in crudelitate: ut misericordia donetur ex mera
xp̃i gr̃a & fide: & nõ gloriet' oĩs caro coram illo.
Tertia ratio ad principale huius pr̃is est ex respe
ctu duplicis populi gẽtilis & iudaici per xp̃m con-
uertẽdi. Licet eni iudaicus esset primo ad xp̃m solẽ
niter deducendus: nisi gr̃e iesu tã impie rebellasset:
ac per hoc se fecisset indignũ: & nisi incõprehẽsibi-
lis & rectissimus ordo diuine pdestinatõis al'r ordi
nasset: nihilominus nõ erat sic final'r excludendus
qn circa finẽ seculi aliqd solẽne tẽpus sue reseruare
tur cõuersioni: & ex hoc duplex sumit' argumentũ
ad pbandũ sextũ tẽpus ecclesie esse solẽne. Pri-
mũ est qr si in cõuersione gẽtilis populi fuit solen
nis renouatio totius mundi hñs sua solẽnia tpa &
opa: non minus decet hoc fieri in cõuersiõe israel:
imo q̃to magis xp̃s & eius mater fuerũt singl'r illi
populo dati: & ex eis nati: & cũ eis conuersati: & si-
cut pncipal'r salus huius populi fuit a deo per pro-
phetas expressius pmissa pr̃ibus: & iuramẽto firma
ta. Ita pfectior & solẽnior & xp̃o honorabilior est
illi populo conuersio reseruata. Vnde non imerito
sibi seruatus est finis seculi & ecclesie: ut sicut i ip̃o
populo iudeo⁊ principiũ & finis eccl'ie xp̃i & oĩs
boni totius mũdi: & in gẽtili populo fit ratio sub-
adiũcti seu medii interserti. Et hoc expresse exp̃mit
clarus itellcũs ueteris testamẽti. Sed & doctria xp̃i
in parabolis suis & opibus pluribus: & maxĩe in pa
rabola adolescentis & senioris filii: cũ pater ad seni
orem egressus introducit eũ. d. Luce. xv. Fili tu sem
per mecũ es: & oĩa mea tua sunt: per quẽ intelligit'
pfecta habitatio in donis sp̃ũs sancti populi iudeo
rum: & pfecta coniũctio xp̃i uite. Similiter & in re-
suscitatione filie Archisynagogi: p qua xp̃s uenerat
rogatus a patre: & in medio introducit' curatio mu
lieris fluentis sanguine: per quam est gẽtilitas figu
rata. Secundũ argumentũ ad ppositũ est: qr po
pulus gẽtilis: qui iuxta pdicta primo cõuerti debu
it: sic fuit per idolatriam cecus & rudis moribus &
incõpositus: q̃ stati in primo introitu non fuit suf
ficienter aptus & dispositus ad plenã intelligentiã
lumĩs alti & perfectã mutationẽ uite xp̃i. Et ideo p
diuersa curricula tẽpo⁊ debuit magis ac magis il-
lumiari ad intelligentiã fidei: & per diuersa exẽpla-
ria statuũ & sancto⁊ ducũ debuit successiue subleua
ri ad assequendã pfectã uitã xp̃i. Rursus sicut oĩs di
es habet mane: meridiẽ: & uesperã: sic & oĩs status
populi dei in hac uita decurrit. Nam in eterna uita
erit semper meridies absq; nocte. Tẽpus ergo plẽi
tudĩs gentiũ sub xp̃o iesu debuit ante cõuersionem
populi iudaici hẽre mane & meridiẽ & uesperã. Si-
cut & ille populus etiã sub lege Moysi. Et hoc iam
uidemus quasi in facto cõpletũ: & a Ioanne i Apo
ca. descriptũ. Nã eius mane cõmixtũ tenebris ido-

latrie fuit ab initio usq; ad Constantinum. Eius ue
ro meridies fuit in pclara doctrina & cõtẽplatiõe
& uita doctoꝝ & anachoritaꝝ. Declinatio uero hu
ius solis fuit in qnto tpe: cuius uespam & iã quasi
noctem in fecibus huius qnti cũ nimis doloribus
expimur: & cũ Babylon meretrix & bestia portans
eam fuerit in suo summo: & miror si iam nõ est: &
forte summũ eius trãsiuit i turbinibus mortis filii
qui pcessit: tũc dr̃ nox eius tenebrosissima: de qua
dictũ ẽ in ps. Posui tenebras & facta ẽ nox: i ipsa p
transibũt oẽs bestie silue. Ipse sunt bestie sexta die
formate: post quas iformatus ẽ homo ad imaginẽ
dei: qr post has cõuertetur israel cũ reliqs gẽtium:
& apparebit xpiformis uita imago iesu i euãgelica
regula reformata. Ex pdictis aũt patet quare sexta
& septima uisio describũt principr̃ solũ finalẽ sta
tũ ecclesie. Fit. n. hoc ad plenius designandũ ꝙ in
sexto & septimo statu debet fieri solẽnis finis prio
rum tpoꝝ: & quoddam sanctũ & nouũ seculũ itro
duci. Et nota ꝙ qñ dr̃ ꝙ status sextus est perfectissi
mus respectu poꝝ: nõ itelligit respectu xpi & uir
ginis & sue societatis i sanctis aplis: sed quo ad ini
cia cõuersionis gentiliũ i multitudine ipfecta: licet
ubiq; oĩs cõmendatio statuũ debeat sane intelligi:
qr i quolibet ẽ aliquid progatiue spãlis in quo põt
ceteris anferri. Circa qntũ. s. unde possit litteralr̃
trahi pncipalis intelligẽtia septẽ statuũ predictoꝝ
in uisionibus Apoca. debes scire: ꝙ licet multum sit
obscuꝝ i sex uisionibus qd cuilibet statuũ debeat
applicari: maxĩe qr nihil sic dr̃ lralr̃ de uno statu: qn
mistice ad aliud possit referri: tñ ex duobus uel tri
bus insimul cõpatis põt itellectui illumĩato & fide
li clare mõstrari ꝙ. vii. status predictos itẽdit Ioan
nes describere: & sextũ statũ & septimũ sic solẽnes
pre aliis demõstrare. Ad qd intelligendũ debes sci
re ꝙ qlibet uisio hẽt quoddã radicale se hẽns ad sep
tem status sequentes: sicut radix ad ramos: & sicut
fons ad riuos ipsos continens triformiter: cãlr̃: exẽ
plariter: & collectiue. Hoc aũt nõ fit clare in sexta &
septima uisione huius libri: agitur de pmordiali ac
medio & finali statu ecclesie: xps aũt put in princi
pio & fine Apoca. dr̃: est alpha & o pncipiũ & finis:
p que tanq̃ p extrema subintelligit ꝙ ipse ẽ mediũ
& mediator. Et ideo decuit ꝙ i his uisionibus pre
mitteret xps tanq̃ radicale & fontale pncipiũ toti
us eccl'ie & oĩum statuũ eius: ac deiñ i medio pces
suũ statuũ ifulgeret eius mediatõ: & i fine ꝙ ipe eẽt
omniũ cõsumatio & finis. Et ideo sic uisiones ut
plimũ ordinant: ꝙ pma ps eaꝝ ẽ tanq̃ fons & ra
dix. Secũda uero quasi stipes qnq; nodoꝝ: seu qua
si cõductus ex fonte deductus hẽns qnq; respiracu
la. Tertia uero est quasi ramoꝝ diffusio cũ foliis &
fructibus suis: seu quasi emissio aque ex cõductu in
magnũ lacũ: ex quo tota ciuitas dei potat & irriga
tur. Quinq; eñ status ecclesie describunt hic quasi
per modũ stricti stipitis uel cõductus. Sextus uero
status describit quasi qeta fruitio p esum fructuũ:
& poculũ aquaꝝ: sicq; cũ septẽario statuũ refulget

ibi admirabilr̃ mysteriũ trinitatis. Quia uero xps ẽ
cã efficiẽs & exẽplaris: & etiã contẽtiua omniũ sta
tuũ: ideo radix uisionũ pponit sub hoc trino respe
ctu. Transeo aũt qr illũ textũ nũc exponere non ua
cat: tñ claret intelligẽti quẽ xps introducit. In sexta
uero & i septima uisione nõ pmittit sic plene talis
radix: primo qr in qnq; uisionibus pcedẽtibus satis
patebat xpm eẽ radicem: Secũdo qr illa que cõtinẽ
tur in illis duabus uisionibus in iudiciis & bñficiis
sunt tãte altitudis: qr nõ potuit dubitari illoꝝ xpm
esse radicẽ & cãm. Tertio lralr̃ põt dici ꝙ ut qdã fi
nis solẽnis pteritoꝝ: & quoddã solẽne initiũ noui
seculi mõstrat esse in sexto statu: & plenius in septi
mo. Idcirco sexta & septima uisio nõ agũt de qnq;
tpibus poribus: nisi solũ cõmemoratiue & cõsuma
tiue ad distĩctionẽ sexti & septimi status plenius de
clarandã. Et idcirco non opportuit talẽ radicẽ põi:
que ut dictũ ẽ oẽs status cõprehẽsorie cõtinet.
Accedẽtes ergo ad pricipale ppositũ dicimus ꝙ i
telligentia litteralis istoꝝ statuũ pbatur & trahitur
ex duobus uel tribus insimul cõpatis. Trahitur
enim primo ex pncipalibus duabus ptibus uisio
num. s. ex radicali & ex finali: & ex ordine quinque
priorũ mẽbroꝝ ad sextũ & septimũ tanq̃ ad finem
suũ. Secũdo trahit ex doctrina noui testamenti
ad Apoca. cõpata: sicut & litteralis intelligẽtia pro
phetaꝝ ueteris testamẽti in pte trahit ex libris lega
libus et historiis. Tertio trahit ex pphiis finaliũ
tpum in ueteris testamẽti sentẽtiis scriptis. Quod
aũt ex primo trahat breuiter sic declaro. Radix ue
ro uisionũ illaꝝ apte demonstrat ꝙ inchoãt a xpo
incarnato passo & resuscitato. Vltimũ uero mẽ
brũ ipsaꝝ & ultima uisio libri Apoca. apte demon
strat ꝙ ipsaꝝ finis simplr̃ est uita eterna in fine secu
li reuelãda: secundũ qd aũt eius pfecta pticipatõ in
uita ista paulo añ finẽ seculi degustanda. Sextũ ue
ro mẽbrũ ipsaꝝ uisionũ in sexta uisione libri Apo
ca. declarat: ꝙ in sexto tpe ecclesie est reuelanda sin
gularis pfectio uite & sapĩe xpi: & ꝙ uetustas poris
tẽporis ẽ sic uniuersaliter repellẽda: ut uideat quod
dam nouũ seculũ seu noua ecclesia tũc formari: ue
teribus iã deiectis. Sicut in xpi pmo aduẽtu forma
ta ẽ noua ecclesia: ueteri synagoga reiecta. Et hinc ẽ
ꝙ in his uisionibus pñtat triplex xpi aduentus.
Primus in carne mundũ redimẽs & ecclesiã fun
dans. Secũdus in spiritu euãgelice uite reformãs
& pficiẽs ecclesiam pmitus iã fedatã. Tertius ad
iudiciũ glorificans electos cunctaq; cõsumans. Li
cet alius secũdus aduẽtus sit in toto decursu eccl'ie:
& etiã in glificatione sanctoꝝ: qr in omni statu spi
ritus xpi pficit omnes sanctos. Nihilominus recte
& congrue per quandam anthonomasiam appro
priatur tempori sexto: qr in eo singulariter uidetur
iesus uenire ad suam uitam in sancto spiritu in sua
ecclesia renouanda: & seipm uidet quasi in electis
formare per similitudinẽ uite sue. Rursus quinq;
mẽbra sic distincte & interscalariter erunt inter radi
cem uisionũ & inter septimũ membrum ꝙ ex hoc

ip̄o apte insinuat᷑ pro ipsa designari quinq̧ solēnia tēpora cū suis solennibus statibus & opibus de diuinitate percurrētibus ab initio ecclesie usq̧ ad sextum statū. Que aūt essent ista tpa uel opera: aut in quo pūcto inchoarent & finirent non potuit a nobis cōiter sciri uel inuestigari nisi per realē & manifestū aduentū ipsoꝝ: ac preclarā & solēnem imitationē status sexti: aut per reuelationē spālem dei. Et ideo sicut solēnis imitatio noui testamēti facta in sexta mūdi etate cū ꝑcursione quinq̧ etatū elucidat itelligentiā ꝓphaꝝ quo ad primū xp̄i aduētū: & quo ad tpa ipm̄ precurrentia: sic solennis nūciatio sexti status cū ꝑcursione .v. prioꝝ elucidat itelligentiam libri Apoca. & ceteroꝝ libroꝝ ꝓphalū: quo ad secundū xp̄i aduentū: & quo ad tpa ꝑcurrētia tam primū q̃ secundū aduentū: pp quod in ip̄o sexto tpe erit sol sapie xp̄iane septupl'r lucēs sicut lux septem dieꝝ. Quod autē ex secūdo. s. ex his que scripta sunt in euāgelijs & epistolis cū collatione quorundam in Apoca. scriptoꝝ trahat᷑ lralis intelligētia ꝑdictaꝝ sic declaro. Nā in apertione sexti signaculi dicunt᷑ .xij. tribus israel signate: & tūc innumerabilis populus uniuersi orbis adducendus ad xp̄m Ro. aūt .xi. dicit apostolus q̧ cecitas ex pte ꝑdurat i isrl': donec plenitudo gentiū itraret: & tūc oīs israel saluus fiet. Ergo ex utriusq̧ collectōe habet᷑ q̧ i statu sexto ecclesie debet plenitudo gentiū intrasse: quia tūc i sexto signaculo dicūt᷑ signari tribus isrl': & oīs isrl' cōuerti ad xp̄m. Itē Paulus ibidē dicit: q̧ si delictū iudeoꝝ delicta sunt mūdi: & diminutio eorum sunt diuitie gentiū: q̃to magis plenitudo eoꝝ. Ergo secundū ap̄l'm: si casus iudeoꝝ in primo christi aduētu uenit per accn̄s ad diuitias collisionis & fidei gentiū: multo magis cōfert ad hoc ip̄m plena cōuersio iudeoꝝ circa finē mūdi fiēda. Et sic patet q̧ ex utriusq̧ collatione hētur q̧ i sexto tpe ecclesie debet pleitudo gentiū cū toto israele plenius cōuerti ad xp̄m: q̃ fuerit in primo tpe casus iudeoꝝ a xp̄o. Itē sub sexto angelo tuba canēte scribit᷑ descendere angelus hēns faciē solis: & i manu librū aptū qui. s. liber erat prius uisus septē signaculis clausus & clamauit q̧ in tempore septimi angeli tuba canēte cōsumabit᷑ consilium dei per ꝓphetas suos euāgelizatū: datoq̧ libro Ioanni. i. contēplatiuo & euangelico statui per Ioannem designato dixit sibi: oportet te iteꝝ prophetizare populis & gentibus & linguis & regibus multis: subditq̧ de ciuitate sancta calcanda mensibus .xlij. Et de duobus testibus eodē tpe ꝓphetaturis & ꝓdigia magna facturis: & tandē resurrectionem & occisionem ipsoꝝ: & ꝑter septē milia hominū tūc a deo occisa: reliq i timorē sunt missi: & dederūt gloriam deo. i. ad xp̄m sunt conuersi. Christus aūt Math. xvij. dicit q̧ Helias uēturus est & restituet oīa. Iuxta quod Malach. ultio dr̄. Ecce ego mittā uobis Heliam prophetam anq̄ ueniat dies dn̄i magnus & horribilis: & conuertet corda patrū ad filios: & corda filioꝝ ad patres. Ergo ex istoꝝ mutua collatione hētur q̧ in sexto tēpore ecclesie debet liber xp̄iane sapie plenius apiri & comedi: & uniuersis gentibus iteꝝ pdicari. Et q̧ Helias cū altero cōteste suo consocio sit tūc uenturus ad conuertendū corda iudeoꝝ ad fidē & intelligentiā sanctoꝝ prm̄ & ꝓphaꝝ: & ut Iesus asserit uēturus est ad restituēda oīa: sicq̧ cū suo conteste occidetur a bestia que ascendit de abysso: put dicit Ioānes ibidē. Quomodo autem tertio ex prophetis ꝓbent᷑ predicta scias q̧ ex ip̄is ꝓbatur: q̧ maior ps israelis erat excidēda in primo xp̄i aduentu: & totus orbis gentium tunc conuertendus ad christum: & q̧ post quandam plenitudinem tpis debet iteꝝ ꝑcellenter conuerti: & cum toto israele in christo iocundari. Ex quo habetur q̧ mundus primo conuersus debuit fere totus a xp̄o conuerti ante generalē conuersionem iudeoꝝ: quod iam multū uidemus esse completum. Quomodo autē hoc ex prophetis probetur huius breui cursus huic operi interserere non permittit: quia tractatum prolixiorem exigit. Sed nunc supponatur quia forte de hoc faciemus specialem tractatum: tamen spiritus in hoc euidenter satis illud manifestat percurrenti textum ꝓphetarum cum lumine ipsius Iesu. Ex predictis patet q̧ principalis intelligentia sexti & septimi membri uisionū Apoca. fortius probatur: & probari potest: q̃ intelligentia intermediorum inter ipsum & sextū: seu inter radicem & sextum membrum: & ita clara intelligentia ipsorum dependet ab intelligentia sexti. Sicut & ratio eorum que sunt ad finem depēdet a fine. Vnde autem probentur septem membra ipsarum uisionum principaliter referri ad eosdem septē status ecclesie facile est aduertere: tam ex hoc q̧ septimum membrum cuiuslibet eorum principaliter & clare refertur ad eundem sextum statum ecclesie: & ultimū mēbrum ad ultimū statum: q̃ ex hoc q̧ initiū ipsarum uisionum aperte inchoat a primo christi aduentu & ab initio ecclesie primitiue: q̃ ex hoc q̧ in membris intermediis ponitur secundum tertium quartum: aut aliud a parte designans successiuum ordinem inter ipsa: sicut in uisione de muliere amicta sole. Item multum patet ex hoc q̧ si omnia priora mēbra uisionum ad inuicem conferas: & similiter omnia secunda: & sic de aliis. Aperte uidebis omnia prima ad idem primū referri cōcorditer: & similiter omnia secunda ad idem secundū: & sic de aliis. Et hoc iterum uerum est q̧ prima intelligentia eiusdē primi multum clarificatur ex mutua collatione omnium priorum. Et idem est de omnibus aliis mēbris. Vnde etiā probetur ibi tm̄ esse septem uisiones principales: facile colligitur ex predictis: quia quelibet quinque priorum sic decurrit ab initio eccl'ie per medium usque ad finem: q̧ ex hoc quelibet aperte se exhibet ut unam totalē. Sexta uero sic ꝑncipaliter insistit ad monstrandū dānationē babylōis: & ea que post eius dānationē usq̧ ad finē mūdi sequunt᷑ q̧ apte declarat se eē unā uisionē totalē. De septia uero quocūq̧ eā icipias satis patet. Si qs tn̄ uisionē ligatōis sathāe usq̧ ad eius

solutionē & dānationē ponat ꝑ una uisiōe totali:
ita ꝙ ipa sit septia: & alia ultima sit octaua ñ curo re
sistere: qr secūdū diuersos respectus est ibi assignari
septima & octaua: iuxta quod alibi dr̄ bestia fuisse
de septia: & nihilominus eē. viii. ¶ Quantū autē
ad. vi. scias ꝙ predcī status scd̄m spacia tpoꝝ non
equāt: imo qntus durauit ꝑ quingētos annos: su-
mēdo eius initiū a translatiōe impii romani a gre-
cis in Carolū magnū fcā ut dr̄ octuagesimoꝑmo
āno xp̄i. Sumendo uero eius initiū a pr̄e Pipio: ad
dunt fere. lxx. anni. Quattuor āt primi status insi-
mul sumpti duranerūt minus octingētis ānis: int
quos secūdus status martyꝝ longe plus durauit q̄
status apl̄oꝝ. Quartus ēt status prout eius initiū
sumit a tpe iustiniani durauit circa centum ānos.
Si uero sumatur ab antonio magno multū fuisset
longus status: sed post cētū annos p̄dcōs a iustini
ano saraceni oēs illas partes destruxerūt: acceperūt
egyptum & hierusalē & affricā. Et circa annos dñi
septingentesimo uigesimo ceperūt hyspaniam &
depopulauerunt sardiniam: & fuit ista fera bestia
pessima: que a quarto tempore ecclesie usq; ad no
stra tempora plurimam stragem dedit. Ratio au-
tem diuersitatis horum temporū licet sit i secreto
dei qui ista distinxit secundum influentias diuer-
sas gratiarum: & preciositatem temporum nō an-
noꝝ: tñ possumus ad hoc cōgruētiā assignare. Dif
fusio. n. fidei ꝑ apl̄os i orbē uniuersū debuit eē ue
lox instar lucis solaris: & istar fulguris i uniuersa su
bito discurrens. Hoc enim maxime fuit in gloriā
christi & lucis sue: unde in apparitione primi signa
culi dicitur exisse uincens ut uinceret. Martyria ue
ro martyres configurantia christo passo & testimo
nium dantia christo & eius fidei & posteris reliquē
tia uirtutis exemplum debuerunt esse multa & diu
turna. Primo propter maiorem gloriam christi: &
propter maiorem confirmationem fidei. Secundo
propter maiorem coronam maioremq; societatem
illius triumphalis militie: unde & a prima persecu-
tione neronis usq; ad persecutionem Iuliani apo-
state qui mortis filius uisus est idolatriam renoua-
re fuerunt circiter trecenti anni: & a passione xp̄i us-
q; ad pacem christianis datam sub constantino qua
si totidem anni: qui numerus bene congruit statui
martyrum pro fide trinitatis recipientium centena
rium fructum martyrii. Stupor aūt fuit ueritatis xp̄i
in electis suis quarto tempore paruo secundū mo-
dum apparente respiraculo durauerunt in tanta ꝑ-
fectione fidei & uirtutis. ¶ De tertio uero & quar
to statu patet: ꝙ doctrina doctorum & uita contē-
platiuorum debuit habere suam durationem per
quam in utroq; ostenderetur plena claritas luminis
& uigor uirtutis: licet Ioachim dicat ꝙ status ana-
choritarum proficiendo decreuit: unde dicit ꝙ pa-
rum durauit propter malitiam illarum regionum:
in quibus uisus est floruisse ad horam. Incepit enim
ut dictum est a Iustiniano secundum ipsum tamen
incipiendo ab antonio & paulo & hylarione dius

durauit. Alias autem fragilitas humane carnis non
patitur tantum statum diu in altitudinem perdu-
rare. ¶ Quintus uero status pluribus ex causis de
buit esse longus. ¶ Prima est quia eius conde-
scensio nostre infirmitati proportionabilis potuit
in multitudine perdurare. ¶ Secunda quia in ipso
debuit terminari tempus plenitudinis gentium:
prout distinguit a tempore cōuersionis iudeo-
rum inter que debuit esse grandis euacuatō uete-
rum carnalitatū ex uniti remissione nascentiū: &
hoc ꝑ grāde iudiciū punitiuū. Vt aūt hoc iudiciū
appeat iustius & maturius debuit diu tolerari ipi-
us īfirmitas: & per diuersos status religionū eius
citari iniquitas: uñ in isto quīto floruerunt mona
chi nigri: orti sunt monachi albi tanq̄ duplex mis
sio nūciorum pro fructu uinee ihu ad p̄latos tāq̄
cultores euāgelice uinee: post quos misit ad eos d
us pater filiū suū. i. euangelicū statū in similitudinē
filii uiuētis qui uenit in fine quinti status ad inti-
mandū sextum: quē cultores extra uineā ut ī fra pa-
tebit eiecerūt: & impie occiderunt pp quod malos
male perdet: & uineam suā locabit aliis agricolis.
ipsi sunt eni illa meretrix condemnāda in sexto sta
tu post cuius excessum noua spōsa cū magno all'a
coniūgit agno. ¶ Tertia ratio quare debuit ꝓlixe
durare est: qr post tot certamina in p̄mis quattuor
statibus habita decuit dari ecclesie longam pacem:
ut ondēretur gr̄a copiosa. Nā propter horrēdas he-
reses que in eccl'ia pullularūt a tēpore Constantini
usq; ad tēpus saracenoꝝ inundauerūt: digna fuit ec
cl'ia tunc tēporis non defendi. Vnde & bestia sara-
cenica & p̄us etiā arriana maxime in quattuor pessi
mis gētibus in quibus tunc inualuit: grecis: gotis:
uandalis: longobardis tantū deuastauit eccl'iam:
ꝙ Greg. magnus circa finem quinti temporis fe-
re credit extremum iudicium adesse. Sicut patet in
ome. super illud. Erūt signa in sole &c. & sic debu-
isset esse exigente iustitia ꝙ & hoc ipsum aperte
demōstrat aptio qnti signaculi ubi sācti ītroducū-
tur dñm ad iusticiam ꝓuocare. Sed ex mia tandiu
est supportata imperfectio quinti status pro com-
plendo numerū electorum & propter alias rōnes
quanplures quas propter prolixitatem omitto
¶ De sexto uero statu uidetur Ioachī uelle dicere
ī aliqbus locis ꝙ parum duret q̄si. n. sexto & septi
mo non uidetur dare nisi duos tercenarios ānorū
Nam xlii. generatiōes ipse distinguit artificiose &
prudenter sicut uir illuīnatus et sanctus & ad intel-
lectū sexti tpris eccl'ie spālissime illustratus: sed ua-
rio mō. Sicut in dcīs suis. & maxīe libro q̄rto de cō
cordia in fine & ī p̄ncipio expōnis sup Apoc. ip-
se accipit sextum & septimū sigillum: & maxime
septimū. Quicquid sit de hoc non est dubitādum
ecclesiam a damnatione Babylonis: idest ecclesie
carnalis usq; ad finem seculi habere tantum tem-
poris spacium: ꝙ totus orbis & totus israel con-
uertatur ad christum: & ꝙ illud tēpus crescat a ma-
ne per gradus cōgruos usq; ad meridiem: deinde ꝑ

gradus congruos decrescat ad tantā uesperā & noctem iniqtatis: ꝙ uix īueniat' fides in terra: & ꝙ pp abundātiam malitie xp̄s quasi cōpellatur ad iudicium uenire. Absit enī ꝙ tertius status principalis seculi qui est sextus noui testamēti appropīte gerēs imaginē spiritus sancti sit momētaneus: aut tanto opi iproportionabil'r breuiatus. Quod aūt sic debeat descēdere ille status primo patet rōne. Ridiculū est enī dicere ꝙ summā pfectionē ecclesie q̄ erit in cōuersione iudeoꝝ & totius orbis post mortem antixp̄i magni: deus nolit durare nisi per .xxx. & .l. dies uel menses: ut aliq fabulant': & ꝙ tūc simul cū tēpestatibus antixp̄i facta post ita plena cōuersiōe & nulla subsecuta generali ruina culpe: deus uelit iterū subito tēpestatem generare: seu general' iudicii inducere: & statū q in summa pfectiōe de nouo formauerat nihil uelit durare: & debitū cursum & occasum hēre. Vnde prout septimus status sumit' i hac uita: in fine debet malis pessimis abūdare: qd' apte ondit xp̄s Luce.xviii.d. Cū uenerit filius hōis putas īueniet.fi.super terrā? Certe si ueniret ad iudiciū imediate post cōuersionē iudeoꝝ & orbis terre post mortē antixp̄i: nunq̄ tantā fidē in terra q̄tā tūc īueniret: & iā tūc dies dn̄i ad iudiciū non ueniret tanq̄ fur: nec sic diluuii dies: qr oēs essent parati. Secūdo cōtradicit iesus Mathei.xxiiii. ꝙ sicut fuit in diebus Noe ante diluuiū erant comedētes & bibētes & nubētes &c. & nō cognouerūt.i.nō crediderūt: donec uēit diluuiū. Ita erit aduētus filii hominis. Et paulo āte dicit ꝙ surgēt pseudo christi & pseudo pphete facturi tribulationē maximā: & luminaria obscurabunt': & tūc uidebūt filiū hōis uenientē in nubibus celi. Vnde finis status septimi & finis qnti: & finis qnte etatis mūdi.s.finis synagoge assiil'ant' sibi. Sed qr semp corruptio melioris est peior: ideo peior est malitia finis carnal' eccl'ie i qnto statu q̄ malitia synagoge: non qdē in ope: qr nihil pōt esse peius q̄ xp̄m psonal'r occidere: sed multo peius ingratitudine & in tantoꝝ bonoꝝ corruptione: q̄to maior est gr̄a ecclesie q̄ synagoge. Et qa futura pfectio ecclesie contēplatiue erit omniū summa: ideo eius corruptio erit omniū pessima in tantū ꝙ ex hoc seqtur uniuersalis mūdi ruina. Sed qr oīpotēs & optimus iesus semp de maiori malo in uniuersalibus statibus elicit maius bonum. Idcirco de illo malo eliciet summū bonū.s.beatitudinem cōpletā omniū. Sic & de malo meretricis babylonice eliciet reformationē pfectionis uite: & statū optimū ecclesie contēplatiue qui erit optimus de hac uita. Et sil'r de malo synagoge elicuit primā reformationē gentilis ecclesie. Vnde & in his tribus tēporibus dr̄ iesus singl'r iudicare. In primo synagogam. In secūdo meretricē babylonicā. In tertio totā mūdi machinā: de ultimo est patens. De primo dr̄ Math.iii.a Ioanne baptista. Iam securis ad radicē arboris pōita ē. Et paulo post. Cuius uētilabrum i manu eius. Et Luce.iii.si'ia. Vbi Ioānes ostēdit ꝙ deus debeat iudicare synagogā. De secūdo uero dr̄ in tota sexta uisiōe.xviii.ca.ubi agit' de iudicio meretricis magne. Quantū ad septimū sciendū ꝙ predictis statibus adaptant' opa septē dieꝝ formationis mūdi. Nā in primo statu ecclesie ortus ē ih̄s lux mūdi: eiusq; fides illuxit orbi: diuisitq; lucem fidei a tenebris pfidie: & maxīe synagoge. In secūdo uero statu martyꝝ factū est ī celo.i.ī celesti ecclesia firmatū patiētie & cōstantie martyꝝ. pp qd' desideria uite supne diuisa sunt a desideriis huius uite quasi supiores ab inferioribus. In tertio uero statu doctoꝝ & pontificū seqstrate sunt aque nationū idolatrantiū a terra fideliū tpe Cōstantini: & apparuit arida exclusa tēpestate martyrioꝝ: & ptulit ecclesia herbā uirentē simpliciū: & ligna pomifera doctoꝝ fructuum eminentiū sp̄ualis doctrine. In quarto uero fulserūt anachoite ī celo.i.ī uita celesti quasi lumīaria celi ecclesie: quoꝝ patres fuerūt sicut sol: multitudo uero sicut stelle in locis suis solitarie fixe: qdam uero actiui inferiores fuerūt sicut luna. In quinto uero tpe quo ad eius pncipiū fuerūt sp̄ualiores monachi uelut aues uolantes: clerici uero commixti gentibus fuerūt quasi pisces ī aqs. In hac autē die dictū ē. Crescite & multiplicamini. Nūquā enī ī pteritis tpibus sic monachi uel ecclesie in tali uita que cōueniret pl'ibus ordinate uiuentibus tantū creuerūt: qtū in qnto tpe: qr nō tm̄ clericoꝝ & monachoꝝ uerꝝ etiā eccl'iaꝝ & monasteriorum nō est facile numeꝝ īuenire. Vnde q̄uis uita monachoꝝ quarti tēporis fuerit clarior: nō tm̄ fecundior: nec sic hēns sensum uiuū & tenerum pietatis. Aues enī & pisces pabundāt ī sensu lumīaribus celi: hac tm̄ icipiūt misteria prauitatis exsuflande: qr hac die creata sunt mūda piter & īmunda. Sunt.n.pisces & aues mūdi & īmundi: & ī fine huius qunti īmundicia sup īmundiciā inūdauit. In sexta aūt die sicut ī sexto tpe primo creata sunt irrōabilia.s.iumenta: & reptilia: & bestie: qr in fine qnti & in pricipio sexti inūdauerūt iumēta carnaliū: & reptilia auaroꝝ & bestie supboꝝ: & tm̄ simul cū hoc creatus est hō ad imaginē dei cū muliere ex ipo formata. Quia ordo euāgelicus tanq̄ hō rōnalis ad dei imaginem factus in hoc sexto tempore creatus est: & ipsi iesu subiiciet omnē terrā: preerit enim oibus primo formatis: & distinguetur in collegio prelatoꝝ & subditorum quasi ī uxorem & uirum. Dies uero septimus erit benedictus beatificatus: & liber ab omni opere & labore seruili: & fruēs pace q̄ exupat omnē sensum. Secūdo isti status assiil'ant' septē mundi etatibus: sicut enī in pma creatus est orbis: & generatio Cayn occiso Abel segregata ē a generatōe filiorum dei: & a generatōe Seth: sic ī primo statu formata est ecclesia: & a filiis xp̄i iesu homicida synagoga est p apl'os sepata. Et sicut ī pncipio secunde etatis fabricata ē archa p Noe iussu dei: ī qua semen electum a diluuio saluaretur. Leuataq; archa in altum super montes requieuit altissimos diluuio exsiccato. Sic in secundo statu per robur sacratorum martyꝝ in eoꝝ fide ecclesia est saluata a diluuio pa

ganorũ: & p diluuiũ sanguinis martyrũ tũc effusi eleuata est fides & eccl'ia sup uerticẽ regũ & imperii romanorũ idolatrie diluuio exsiccato. ¶ Secundo ẽt ĩ tertia etate submersis sodomitis ĩ mari mortuo: egyptiis in mari rubro: data ẽ lex populo & chore: Dathã & Abyron: ceterosq3 scismaticos de filiis israel absorbuit ira dei. Sic in tertio statu luxuria & idolatria gentiũ p mortẽ xp̃iq3 sanguinẽ submersa. Data ẽ lex in cõciliis p̃rm eccl'iasticorũ decretorũ & regulariũ statutorũ populo xp̃i: & sup scismaticos hereticos pl'imos tũc efferbuit ira dei. & multa sunt similia hĩc inde. ¶ Sicut & in quarta etate Dauid deiectis syriis & phylisteis: ceterisq3 hostibus & edificata hierl'm diuinũ cultũ p psalmodie iubilũ ãpliauit. Sic & ĩ quarto statu eccl'ie a Iustiniano impatore extirpati sunt heretici arriani de grecia: affrica & de Italia: & paulo post de hyspania: & per magnũ Gregoriũ q fuit quasi alter Dauid quẽ deus reppit uirũ secundũ cor suũ: ãpliatus est cultus dei in sede Petri: ordinauitq3 eccl'iasticũ officiũ: & tantũ solennius q̃ añ fuerat ordinatũ. ¶ Sicut etiã in q̃nta etate destructa iudea & hierl'm p chaldeos: & p̃us .x. tribubus p assyrios restitutus populus iuda ĩ terrã suã: nec ex tũc pullulauit in eis spina idolatrie sicut ante. Sic destructis oriẽtalibus ecclesiis p sarracẽos: & latina eccl'ia fere uastata p eos: & ẽt p longobardos p̃us paganos: & factos postmodũ arrianos: restitutus ẽ latinus populus p Carolũ: nec ex tũc idola p̃orũ hereticorũ tantũ inũdauerũt ĩ eis: q̃uis sicut tũc circa finẽ fuit ceca heresis mãicheorũ & ualdensiũ. ¶ Sicut ĩ secũda etate reiecto carnali iudaismo & uetustate p̃oris seculi uenit nouus hõ xp̃s ih̃s cũ noua uita: lege & cruce: Sic ĩ sexto statu apparuit nouus hõ Franciscus cũ euãgelico statu q̃nq3 plagis a xp̃o iesu crucifixus & cõfiguratus in carne: cuius uita & regula sicut & xp̃i p̃sona tũc fuit nõ dubiũ crucifixa & sepulta. Sed & sigillis impiorũ sub lapide clausa ẽ: ne a morte resurgat multis custodiis deputatis: cuius clarã resurrectionẽ & ascensionẽ sublimẽ & nouã sp̃us sancti pentecosten cũ multo gaudio expectamus. ¶ Et sicut septima etas a sabbato q̃etis dñi in sepulchro iniciata ẽ: cõtinẽs q̃etẽ & pacẽ aĩarũ defunctorũ. Sic & septimo statu plene cõplebit': quod nũc in multis sanctis p̃sonis mundo sepultis & mortuis cernimus esse cõpletũ: ut de illis dicat' Iohi: scribe. Beati mortui q in dño moriunt': amodo iã dicit sp̃us ut requiescat a laboribus suis. Sic certe & hodie uero Ioanni speculãti p̃dicta dicitur q̃ attẽdat & scribat q̃ta pace fruunt' ad sil'itudinẽ status septimi aliq̃ aĩe mortue mõdo: que quasi cõtinue in extatico spiritu req̃escũt. ¶ Tertio sciendũ q̃ hii septẽ status cõformant' septẽ preliis & tẽporibus sub lege seu sub israelitico populo consumatis. Vnde & Ioachim sanctus abbas secundũ illa prelia septem signacula libri ueteris testamenti assignat: in q̃bus signabant' septẽ prelia septẽ sp̃ualiũ statuũ predictorũ in xp̃i ecclesia consumãda. Et secundũ eundẽ ĩ primo signaculo fuit p̃secutio egyptiorũ: in secũdo chananeorũ: in tertio syriorũ: ĩ quarto assyriorũ: in q̃nto chaldeorũ: in sexto p̃cussa Babylone a medis fuit iterũ preliũ assyriorũ a sancta Iudith deuictũ: & ĩ tp̃e septĩo hester bellũ Aman q populũ debellare uoluit iudeorũ. His aũt septẽ signaculis in labore cõpletis secutũ est septimũ: in quo req̃escitur a scriptura laborũ reedificato tẽplo sub Esdra & Neemia. Nihilominus in fine huius septimi fuit antiochus impius templũ cõtaminãs: cui restiterũt strenui machabei. Post hoc autẽ apparuit iesus in carne. Igitur primo bello quod fuit ab egyptiis corr̃ndet conflictus iudeorum cum xp̃o & apostolis. ¶ Secundo facto a chananeis corr̃ndet conflictus paganorũ contra martyres. ¶ Tertio a tempore Dauid usq3 ad Heliam & Heliseum facto a syriis & philisteis: & a scismate decem tribuum cõtra regnum iuda: correspondet conflictus multarũ gentium arrianarũ. ¶ Quarto uero facto ab assyriis captiuantibus decem tribus: & fere deuomentibus regnũ iuda: correspondet uastatio sarracenorũ de qua dictum est supra. ¶ Quinto uero facto a chaldeis seu babylonicis: correspondet conflictus spiritualiũ xp̃ianorum quinti tẽporis: quem a carnalibus & quasi a babylonicis patiunt': maxime circa finẽ quinti: sub quo per meretricium babylonis sp̃us tenetur oĩo captiuus. ¶ Sexto uero corr̃ndet noua percussio babylonis: quã de nouo plene fieri expectamus: ubi & sil'ia Iudith & Hester: agnus iesus bellorum triumphator demõstrabitur electis. ¶ Septimo uero facto ab ãtiocho correspondet cõflictus futurus a nouissimo Gog in fine septimi. Nec dubiũ q̃ cõtra ip̃m preparabit iesus strenuos machabeos: post quorũ mortẽ ad iudiciũ uẽiet triumphator iesus oĩa discussurus. ¶ Septẽ etiã status predicti septem sacramentis cõformant'. Nam primus status fundatõis apl'orũ conformat' baptismatis regenerationi. ¶ Secundus uero militie martyrũ conformatur confirmationi: per quam xp̃iani p̃pe ponuntur in statu pugilum. ¶ Tertius uero doctorum assil'at' sacerdotali ordini: qui secundũ Dionysium est illumĩatiuus. ¶ Refectio uero eucharistie deuotioni anachoritarũ. ¶ Penitẽtia uero multum congruit & expedit iniquitatibus quinti status. ¶ Matrimoniũ uero nuptias xp̃i & ecclesie ĩ sexto fiendas optime prefigurat. Vnde & in sexta uisiõe dicitur. Gaudeamus & exultemus q̃r uenerũt nuptie agni: & uxor eius prepauit se. ¶ Vnctio aũt extrema cõgruit suauitati & paci status ultimi: in quo uerificabit' illud de filio reguli: heri hora .vii. reliq̃t eũ febris. ¶ Ex p̃dictis patet facil'r q̃l'r p intelligentiã libri Apoca. elucidat' obscuritas ueteris scripture & mãifestat' distĩctio .vii statuũ eccl'ie: quasi septẽplicis xp̃i p̃lis. Illã scripturã elucidat p̃mo p concordiã. Si. n. septenarios ĩ scripturis põitos coaptes ad septẽarios Apoc. ĩnumera mysteria tibi clarescẽt: ut uerbi gratia: quare lex post sex ãnos laboris uoluit super terrã sabbatizare ãno vii. aut post septẽ septenas annorũ statuit annũ iubileũ: annũ remissionis

aut post septē hebdomadas a pasca legē dari: & pēthecostes coli: aut septē lucernas luceri in candelabro: aut mariā leprosam septē diebus stare extra castra: & capillos Sampsonis distingui in septē crinis: aut Iob hēre septē filios: & septē milia ouiū: aut ꝙ sapiā septē colūnas dicit̄ excidisse. Et Esaias septem mulieres unū apphēdisse uirū dominum. i. ihm xpm & sic de aliis septenariis scripturaꝝ. ¶ Secūdo multū elucidat scripturā distinguēdo tres fines seu tres xpi aduētus in ꝓphetis idistīcte iuolutos. Sicut enī uiro distāti a magno mōte duas magnas uallel seu planicies inter se cōtinēte: ac p cōsequēs ex hoc terno uidet̄ mōs ille: nō ut trinus sed tm̄ ut unus mōs nullis uallibus distīctus. Ex quo uero uir iste stat super primū montē: uidet primā uallē & duos mōtes uallē illā cōcludētes: ex quo stat in mōte secūdo: sicut i medio uidet duas ualles cū montiū ipsam includentiū trinitate. Sic iudei qui fuerūt primi ante xpi aduentū quasi añ primū montē nō distixerunt inter primū & postremū: sed sumpserunt totū pro uno: semel tm̄ expectātes messiā: xpiani uero statū ecclesie sextū ꝑeūtes distīguūt. qdē iter primū & ultimū tanq̄ iā pōiti sup primū: & tanq̄ uidētes mediū cōuersionis spatiū gentiū: quod inter primū & ultimū cōtinet̄. Cōiter tm̄ nō distigu .t iter illū qui est in extremo iudicio: & iter illū q erat in statu sexto: qn̄ secundū apl̄m xps illustratione sui aduētus interficiet antixp̄m. Qui aūt statuent̄ in sexto tpe ecclesie uel in spū uidēt & distīguūt ip̄m a primo & postremo: uidētq hāc distīctionē in libris ꝓphicis: & in his que a xp̄o & apl̄is dicta sunt de finali xpi aduentu: & de finali statu mūdi artificiose cōtineri. Tūc etiā uident ꝙ licet opa prioꝝ qnq etatū concordent cū qnq ꝑmis ecclesie statibus: & septē prelia seu signacula sub lege cōpleta cōcordēt cū septē ecclesie statibus. Nihilominus mutatio ueterꝝ institutio nouoꝝ facta in quolibet ꝑdictoꝝ ꝑncipalius dirigit̄ significandū mutationē & renouationē factam uel fiendā in tertio xpi aduētu pfecto .i. in ꝑmo statu ecclesie & i sexto & i extremo iudicio. Vnde & spūs ꝓphicus ueteris testamēti ad hos tres ꝑncipalius currit: nec mirū qr ꝑncipalis intētio eoꝝ de xp̄o & circa xp̄m fuit pphare eius aduentū in carnē passibilē & redēptionē nr̄am per eius mortem fiendā: ac deīde post cōuersionē plenitudīs gentiū pro mittere cōuersionē oīs isrl̄is: & postremo mundū iudicandū a xp̄o per reproboꝝ penā: & electorum gl̄iam oīa consumāte. Vnde in diuersis uisionibus libri Apoca. miris & occultis modis ad hec tria maxime ad secundū & tertiū ꝓphias ueteres & figuras Ioānes spū sancto plenus adaptat. Ex quibus clare scit de his que diximus intētio ꝓphetaꝝ. Nos aūt septē status ꝓlixius deduximus: qr multū ualet cōsiderare ꝑdicta ad intellectū totius scripture: & maxime Apoca. & ad uitāda picula huius tpis: qui sumus iā a centū annis initio sexti: & submergimur a fecibus quinti. In cuius fine status xpianus & ipse iesus in eis uilificatus est multipl̄r: sicut ifra dicet̄: Vnde ipsa uilificatio minor secūda sequenti capitulo continetur.

¶ Iesus uilificatus ¶ Cap.ii.

Sicut ex predictis patet quintus status ecclesie fuit zelatiue correptionis: & pie condescensionis multiplicatis tpalibus i ecclesia largiflua deuotiōe fideliū: & ipsa ecclesia multo sublimius q̄ ꝑus sup oēs reges & principes triūphal̄r exaltata. Fuit aūt cōueniēs tpalia ab oī ptāte iesu ecclesie sue dari. ¶ Primo ad ostēdendū ꝙ ipse ē creator oīpotēs uisibiliū & inuisibiliū: & ꝙ oīs creatura est sibi plene subiecta: & ideo creatura sub diuersis circūstantiis & regulis pōt sancta ecclesia bene uti: & hoc ad confutandā heresim ipii Manichei & sequentiū ip̄m. ¶ Secūdo ad oñdendū ꝙ deus non reprobat etiā i nouo testamēto statū diuitū: regū: principū: & baronū: licet ipse in pauptate: & hūilitate: & austeritate crucis uixerit in hac uita: propter quod etiā ad formandum uariū statū in ecclesia uoluit ipam eccl̄iā honoribus extollere: & i tēporalibus abūdare. Quia etiā cōueniēs fuit ꝙ regia ptās & mūdi dominiū secundū aliquē statū pn̄tis uite i suis uicariis ifulgeret ad iformādū oēs reges & diuites ꝙ ad formā ꝑoꝝ scōꝝ pōtificū deberēt tenere i honoribus hūilitatē & uilitatē sui: & familiarem & dulcē cōdescēsionē populi: & simul cū rigiditate iustitie cōtra malefactores hērent: pietatē mīe sup bonos: ut sil̄r discerent diuites in exēplo ꝑlatoꝝ ecclesie diuitias nō in pōpis huius mūdi expēdere: nec de eis i nutrimto suoꝝ corpoꝝ lasciuire: sed ad modū renūculi dn̄o oblati i ueteri testō in medio pinguedīs tpaliū macie abstinētie cōseruare & adipem abūdātie tpaliū paupibus indigētibus elargiri: hec qdē in ꝑmis epīs & abbatibus qnti tpis: & ēt q̄rti plenius refulserūt: zelo seueritatis puniētes abutentes p̄rimoīo crucifixi: & ip̄m piissime i mīe opibus dispēsāntes: in qbus ēt tāta refulsit hūilitas: ut qlibet eoꝝ dicere uideret̄ ad ꝑlationē assumptus cum hūilli rege Dauid. Exaltatus aūt hūiliatus sū & cōturbatus. Nā nō assumebant̄ nisi uirtutibus plena uocatōe spūs sancti: qbus ꝑlatio onus erat ꝑmens sollicitudīe: & sue dignitatis icognitiōe: nō honor eleuās uāitate. Alia rō fuit ut magis eēt grata & recognita pfectio xpi uite in pauptate & despectu & cruce. Ex hoc enī ꝙ ecclesia p honores & tpalia ad tantā spurcitiā maloꝝ deuēit: patet ꝙ modus uite xpi quē elegit i carne passibili fuit pfectior oīo alio ad tpalia se hēndi. Ad quā qdē cognitionē sic lucidā nō deuēisset ecclesia: nisi expta fuisset tantā sentinā malloꝝ: q ipam i suis tpalibus nō oppssit: ac p hoc nō ita grate suscepisset sublimissimū donū crucifixoris uite euāgelice sibi dādē. ¶ Patet itaq ꝙ sapiēti cōsilio spūs sancti eccl̄ia ē i tpalibus exaltata: nā ꝑter rōnes ꝑdictas ꝓuidit eterna electio multos per illā uiam saluandos: q martyꝝ. supplicia & alta paupertatis culmina non fuerunt apti suscipere

ac per hoc & defecissent i illis. Vnde & secundū ꝙ expedit electis q sunt in terra: semp deus statū i ecclesia moderat' hoc pro ifirmis. Imperfectis uero pōtificibus & clericis fuit uirtus probata sublimis: dū sic sciuerint hūilitatē seruare in honoribus: austeritatē in deliciis: & in abūdantia pauptatē. Quia uero paucissimoꝝ ē istud: ideo paulatine relaxatio tantū icreuit: ꝙ illud qd' fuit in uirtutis instrumentū: in trāsgressionē iportabilē ē couersum. Lapsum aūt istū in fecibus qnti tpis oēs qnarii Apoca. q respiciūt qntū statū stupēdo mō declarauit. Nā qnte ecclesie sardis dr nomē hēs ꝙ uiuas & mortuus es: & sibi multa mala dicit & paucissima bona: & si nō se correxerit subitū & improuissum iudiciū cōminat'. Et in aptione qnti sigilli itroducitur tāta impatientia sanctoꝝ: licet sciret etiā mistica ꝙ nō uident' mala inūdantia plus portare. In cantu uero qnte tube stellaris claritas status ecclesiastici, in tantā auariciā tpaliū quasi in terrā dicitur cecidisse: ꝙ puteū abyssi apuisse dicit': qr oēm uiā malefaciēdi in supbia: in lasciuia: in crudelitate: in symonia: & i aliis malitiis innumeris sua mala exēplaritate subditis submistrat: ꝑpter qd' tantū ē uilificatus ihs in statu illoꝝ q uident' cultū eccl'ie regere: ꝙ deformitas uite illorū magnā pbuit occōnem: ut fundaret multitudo patarenoꝝ diuersaꝝ heresum: maxie māichee q tēporalia & oēm actū carnis condānāt: licet. n. heresis ipia sit & ceca tñ occōnem accepit sue renouatiōis: ut diceret eccl'iam in receptōe tpaliū deuiasse: quia māifeste appebat pessimus abussus eoꝝ in clericis & mōachis: & eos imitātibus malis xp̄ianis: & maxime qr illi q iter eos dicunt' epi maximā ptendūt uite sanctitatē in pauptate exteriori austeritate & ficta hūilitate: in qbus uitia oppōita ecclesie multū reddūt ecōtrario eā uilē. Quia uero plenior malitia huius quinti status maxie apparet in contēptu spiritus dei apparētis in eo in uiris pfectis Francisco & Dñico: & eoꝝ uirtuosa ple: quā fumus huius pessimi putei horrēda lepra infecit: in quo maxime stat pugna huius qnti cū pncipio sexti. Ideo plenā explicationē hoꝝ maloꝝ dimittemus describere: donec de corruptiōe hoꝝ nouoꝝ statuū disseremus. Et hic illud quod supra in fine pcedētis capl'i secundam uilificationē uocauimus ihu xp̄i sufficiat dicere: ꝙ in tāta uilitate tūc tpis erat ecclesia: ꝙ nisi per nouā prolē spūs pauptatis subueīsset iesus: iā tunc iudiciū mortis erat ecclesia subitura: sicut expresse ostēdunt calamitates heresum: que ecclesie supficiē opprimebāt. Sed & piissimus iesus ad clarificationē istoꝝ duoꝝ lumiariū tā summis potificibus q̄ aliis fidelibus hoc ipm plibus reuelatōibus declarauit: maxie cū lateranensem eccl'iam ruine pximā hoꝝ duoꝝ paupeꝝ humeris sustētari: lux uera ihs uicario suo mōstrauit. Sed ut de hoc trāseamus: euidentia facti necessitatē hoꝝ ordinū manifestat.

Iesus Franciscum generans Ca. iii.

Habundantibus in fine qnti iumentis lasciuie reptilibus auaritie bestiis superbie: & his oībus tota deturpata couersatōe ecclesie pegrine: ac p hoc ipsam corrodēte hypocritali caterua ipietatis heretice: licet idignaret' zelotes iesu cōtra malitiā sponse: que in magna mltitudie post adulteros declīabat: non cōtinuit tñ i ira misericordiā suā: sed ultimā citationē ad ecclesiā qnti tpis destinauit: suscitās i medio eius uiros ueritatis excelse cupiditatē extirpātes: uoluptatē extermināntes: dignitatē recusantes: duplicitatē execrātes: ueritatem defendētes: charitatē incēdentes: honestatem reformātes: ac xp̄m ihm singlr pre ceteris imitātes: q & exēplo sue uite fortissime arguerūt deformatā ecclesiam: & uerbo pdicatōis excitauerūt plebē ad penitentiā: & argumēto defensionis cōfuderūt prauitatē hereticā: & patrocinio orōnis placauerūt irā diuina. Inter quos in typo Helie & Enoch Franciscus & Dñicus singlr claruerunt: quoꝝ primus seraphico calculo purgatus: & ardore celico inflāmatus totū mundū incēdere uidebat'. Secūdus uero ut cherub extētus & ptegens lumie sapie clarus & uerbo predicationis fecūdus sup mūdi tenebras clarius radiauit: quas pprietates pmitus i filios transfuderunt: licet in utrisqꝫ splēdor & ardor in abūdātia spiritus cōiungant'. Quia uero totū malū qnti tēporis fuit in deprauatione uanitatis multiplicis q̄ ex cupiditate & abūdantia tēporaliū trahit fomētū: idcirco ille qui tpalia radicalius a se & a suo statu exclusit: ille pncipalis dr huius tpis reformator. Et qr in ipō sextus status ecclesie inchoat': in quo debet esse reformatio xp̄i uite: ideo pōt dici ꝙ ipse p illū primū hominē figurat': quē deus deliberato cōsilio post qnqꝫ dieꝝ opa fecit ad imaginē silitudis sue: ut cūctis tpibus dñet'. Adde hic quō per hoc non intēdis dicere ꝙ sancti sexti status sint maiores apostolis: qui ratione indiuisibilis christi sequele intelliguntur fore exceptuati omnibus aliis comparati: quorum Dominicus in spirituali reformatione accipitur in uniuersali & pleno & perfecto terrenoꝝ contētu. Licet autem uterqꝫ predictorum sanctoꝝ plene & perfecte secundum suum statum calcauerit mundū: & calcandū mādauerit proli sue. Quia tamen nunc assumpsimus tractare de illo: cuius status singulariter impugnatur: nunc a corrumpentibus euangelicam uitam & a principio fortius extitit impugnatus a subdolis magistris impugnantibus paupertatem altissimā. Idcirco ad istū singulariter conuertemus sermonem: cui & singularius potest dici ꝙ ipse fuit signaculum similitudinis uite christi: tam uestigio conuersationis: q̄ fastigio contemplationis: q̄ prodigio admirationis: q̄ etiam priuilegio consignationis uulneꝝ passionis sacratissime iesu christi. Nam si de conuersatōe loquamur q̄ta similitudine uitā christi passibilem studuerit imitari quis enarrare sufficiat? Nam totum studium eius publicum & puatum ad hoc tendebat: ut xp̄i uestigia opta & obliuioni tradita i se & in aliis

renouaret: & istud fuit singulare priuilegium istius bn̄dicti Fracisci: quo uitā iesu primū meruit uniuersaliter & sollicite in statu cōmuni & durabili ordinis sui ecclesie sancte dare. Nā licet sancti apostoli huius uite fuerint singularia fundamēta post ip̄m summū & primū lapidē angularē xp̄m iesum: quo oīs edificatio ecclesiastici status construit crescit & cōsumatur: qr tamē sicut ex p̄dictis patet synagoga fuit pro culpa pfidie excludēda: & gētilitas nō fuit ad tante altitudīs receptionē idonea. Idcirco statū pfectionis euangelice uite ostēdit sp̄s sanctus apostolis nō esse tūc tp̄is in multitudine trāsfundēdum. Vnde nec ipsi illū statū ecclesiis quas rexerūt: imposuerūt seruandū: sicut ip̄i impositum a xp̄o acceperant: & plenarie seruauerūt. Nā hoc seruabat tertio generali statui totius mundi: in quo singl'r rep̄sentat sp̄us sancti psona & aptioni sexti signaculi sicut sexto statui ecclesie: in quo erat dāda ecclesie xp̄i uita: & ad principiū pfectionis uite iesu: quasi facto nouo circulo: & noue ecclesie initio redeūdum ad primā. Et idcirco dixi tibi supra q hic sextus status singl'r respicit xp̄i tempus: in cuius figura in aptōe sexti signaculi Vidi ait Ioannes alteɝ angelū ascendentē ab ortu solis habentē signū dei uiui: ubi & dicit Ioachin sup Apoca. Angelus iste est ille quē xp̄s per cōcordiā respicit futurus ī p̄ncipio tertii status. Sic ergo patet q illumiātio data Ioachin dicit ī p̄ncipio sexti status unū angelicū uiɝ mūdo dari: quē xp̄s per cōcordiā respicit: qr uite xp̄i renouator singulariter appebit. Et ego audiui a solenni doctore istius ordinis q frater Bonauētura tūc general' minister & doctor solēnis p̄nte p̄fato doctore q mihi dixit: q in cap̄lo parisiensi solēniter p̄dicauit: q ip̄e erat certus & certificatus q beatus Frācīscus erat angelus sexti signaculi. & q ad litterā de ipso & eius statu & ordine euāgelista Ioānes intellexit: & q in sp̄ū ip̄m uidit qn̄ p̄dicta uerba ptulit: & suoɝ filiorū pfecte xp̄m imitantiū collegiū aspexit in oībus senariis huius libri. Et hic p̄dictus frater Bonauētura ibidē cū maxīo feruore asseruit: ut ab illo audiui: si mēoria me nō fallit: scire se certissime p solēnes & īdubitabiles reuelatōes factas talibus psonis: q de hoc non poterat dubitare. Cōstat autē mihi q hoc scribo p multa testimoīa sanctoɝ fratrū antiquoɝ q tā ip̄i beato Frācisco q̄ pl'ibus sotioɝ: quoɝ apostolica uita oēm suspitionē excludit ab itellectu nō pfido: īuido: subuerso clare extitit reuelatū: qbus & fundamentū ordīs & pfectus: & horrēda ruina: & defectus & resurrectio gl'iosa ī sil'itudīe solaris aspectus xp̄i uite: non unica reuelatōe sed inumeris: & eis īdubitabilibus māifesta fuerunt sic clare: q ista sub īdubitabili certitudīe asserebāt: nec ē negligendum testimoniū deo deuoti sancti & maioris perfectionis uiri: q in diebus nr̄is extiterit: q̄tū in exterioribus colligi pōt signis sanctissimi frīs Ioānis de parma: qui generalis istius ordis fuit & clarissimus doctor & uirtuosissimus p̄dicator & tāte pfectiōis in austeritate & hūilitate & charitate contēplatiōis sublimitate & solitudīe: & fuga oīs uāitatis mūdāe & totus zelo dei corosus pro deprauatōe quā uidebat huius status & ecclesie: & tante constātie in huius ueritatis assertione multis ,pter hoc patientissime portaris persecutionibus & uilificationibus maximis: p quibus etiā nō omissit corā pluribus summis pontificibus & q̄pluribus cardīalibus hāc ueritatem ardenter asserere: q merito iter uiros zelotes & seraphicos: & celestis ecclesie magnos sanctos a illm sincere diligētibus & imitantibus certissime reputat'. Nā & ip̄e in feruore sp̄s seniles confortans actus & uigorē gratie nō nature. iiii. Ioānis euāgeliste discipulus errantē Asyā xp̄o iūgere cupiebat. Et ob hoc ab illius tp̄is pōtifice obtēta licētia dū illuc ,pcederet: & ad ciuitatē marchie Camerinū noīe puenisset a xp̄o iesu: quē in pfecta obseruātia euāgelii & regule & testamēti beati p̄ris Francisci sincere coluerat ad celestē gloriā euocat': cuius glorificationis in celis tam multiplicia miraculoɝ testimonia gl'ificatoɝ suorū humiliū ill's reddidit mūdo: q raro memi me legisse alicuius sancti magis multiplicata miracl'a a multis diebus. Nā & mortuos plures suscitauit: & a piculo mortis apto q̄pl'es eripuit: cecis: mutis: surdis: fractis: cōtractis: aridis: & omniū ifirmitatum necessitatibus in tāta copia subuenit: q q̄to minus a carnali ecclesia quā arguebat fortissime extitit approbatus: tāto magis uidetur in celesti ecclesia numerosa miraculoɝ opatiōe dotatus. Hic autē plenissime asserebat: sicut & ego auribus meis indignis ab eius sancto ore audiui: q sextū signaculū in Francisco & eius statu accipiat ortum: & q in cōfusione uite & regule sue per transgressores filios & eius fauētes malos p̄latos debebat iniqtas ecclesia cōsumari. Illius inq que nō hierusalem & sponsa iesu nominatur: sed Babylon & meretrix & ipudica: cuius iudicium clarificationem christi uite plenissimam reddet: & pro cuius damnatione in sexta uisione Apoca. tam solenne a sanctis cantatur alleluia. Credo autem uerissime ueritatis sue defensorem iesum. Ideo tam multiplicia miracula ad inuocationem huius uiri sanctissimi ostēdisse: ut ueritas quam ip̄se predicabat ecclesie carnali: & a carnalibus filiis Francisci multum odibiiis: omnibus habentibus fidei occulos ut certa refulgeat: & ut a deo de celis indubitabile testimonium accipiēs firma fide & deuote seruetur. Nam & ego tunc iuuenis qui semper contremui ī meis trāsgressionibus de inobseruantia status promissi quarto anno ante eius felicem transitum expressum uerbum audiui ab eius ore sanctissimo: intuens ī eius angelicam faciem. Vnde ait secure filii quia an̄ quattuor annos deus tibi expresse ostendet quem debeas sequi: & cuius ueritatis uerbum debeat inuiolabiliter obseruari eram in loco gieci: ubi angelicus uir angelicam uitam ducens in festo beati Iacobi octauo. kl'. augusti dum congrebar: post q̄ oīa peccata mea confessus fuerā: q nesciebam quē seq deberē: quia tam prelati ecclesie q̄ prelati ordinis hāc

relaxationē uite non solū sustinebāt: sed etiā impo nebāt. Ipse uero eis oīo cōtraria loq̄bat: & tūc mihi lachrymāti ad sanctos pedes eius ut credo genufle ctēti i recessu ꝑtulit uerbū p̄fatū. Quarto uero āno postea. xx. ut credo die marcii in p̄dicte doctrie cō-tinuatōe feliciter migrauit ad celos: & dū ego in re motis agerē: & i mł'tis distractionibus & mestitiis uiuerē ꝑpter status ꝑfectionē lectionis officio p̄sus in die pētecostes subito dū ad alia tenderē: Frat Salomon mister marchie uenit ad locū: asserēs san ctū dei Ioannē decessisse: & inumeris miraculis cho ruscare: & licet mēs mea eēt ad alia intēta: & nihil co gitarē de his que a sancto audiuerā: subito ac si lan cea penetrasset cor meū ad spūs xp̄i ueritatē sequē-dā oīa p̄dicta mihi reuocant' ad mentē: & ac si ip̄m uiderē p̄ntem cordi meo infigebat dicēs. Ecce quē debeas seq. Nā deus non est testis mendatii: q doctrinā meā tanta multitudie miraculoꝝ cōfirmat. Nec pro memoria & testimoīo illius bn̄dicti sancti sint dicta: quē & ip̄m nō dubito ad angelū sexti si-gnaculi ꝑtinere: uere puto ip̄m figuratū fuisse p il-lū angelū q Ioanni admirāti oñdit sacramentū mu lieris & bestie: & dānationē meretricis magne. xvii. c. Sed & illū angelū credo fore: q. xix. c. descēdisse de celo refert'. Nā & ille de uita celi: & influxu regis celi iesu descēdit. Et hic singl'r hūit potestatē ma-gnā tā obseruādi euāgelicā uitā in medio trāsgres-soꝝ: q̄ arguēdi ceruices durissimas quorūcunq; pre sidentiū impioꝝ. Sed & terra totius ecclesie q̄ uolu it christo fructificare illuiata ē a gl'ia uite eius. Iste i fortitudie spūs cōtinue exclamauit: ꝙ impia Baby-lon a uero dei cultu ceciderat: & illa q̄ illud capl'm Apoca. plenius māifestat: & cū toto suo cōatu po-pulū electoꝝ hortatus est exire de medio eius. Vn de & audio ꝙ illos sanctos imitatores Frācisci imo dn̄i iħu xp̄i: q mł'tas ꝑsecutiones passi sunt ꝑ obser uātia regule & testamēti p̄ris sui: cū nō posset i me dio Babylōis in obseruātia euāgelii uiuere: ad par tes Asye declinare cōsuluit: donec reformatores euā gelici status pius iħs ecclesie dignaret' cōcedere: eis ꝑphice p̄dicēs eos illic saluādos a facie tēpestatis.

¶ Nunc igit' redeamus ad ꝑfectionē Francisci quē angelū sexti signaculi fuisse nō solū aliena testimo nia: sed ꝑfectissima sua uita declarat. Nā ipse ab or-tu solis descēdit: qr p actus ortus uite xp̄i passibilis semp de uirtute in uirtutē ascendēs sanctā cōuersa tionē xp̄i uite cōfigurauit. Et in hoc excellēter ha-buit signū dei uiui: ꝑ cuius uite merito etiā singl'r in corpe suo hēre meruit uere signa uulneꝝ crucifi-xi. Vita autē xp̄i singl'issime fulsit: ut ex euāgelii pa tet obseruātia in crucifixione: in hūilitate ꝑfunda: i paupertate extrema: & in feruore charitatis: & deside rio nostre salutis: & per suppliciū sue crucis: & piissi ma cōdescēsione & cōpassione peccatoribus & af-flitis. Sed eius q̄maxia ꝑfectio fuit in interiori cul-tu & ꝑfectione charitatis diuine: que actu cōtinuo pro se & pro oībus mēbris suis: ditati cui erat i ꝑso na unitus cultū debite seruitutis īpēdit. Quātū ad austeritatē uite lege legendā: i qua licet modicū sit: tamē eius mirā austeritatē ꝑpēdere poteris: qr ei be nedictus iħs uirgo & uirgitatis filius puritatē uole bat transfundere: & i carne corrupta sui cōtinua ip̄i us crucifixione non pōt plēa mūditia uiuere. Idcir-co piissimus iesus ut nos aīaret ad nr̄e corrupte car nis crucifixionē austerā pp seruandā mūdiciā: diui nam suā carnē multiplici cruce dū uixit afflixit: qd' ip̄ius legitimus filius & imitator Franciscus atten-dens tāta rigiditate disciplinē i uictu: uestitu: & ha-bitaculo: somnio: & aliis similibus sensuales appe-titus arcebat: ut uix necessaria sumeret sustētatōi na ture. Et licet post longā penitētiam inocēs eius ca ro nullo ꝑpter offensam idigeret flagello: cōtinuo tn̄ ei renuabat austeritates & onera: custodiēs & ip̄e ꝑpter alios uias duras. Vnde & corpus suū frēm a-sinū appellabat: cui cōtinue duros iponebat labo-res: aspa tegumēta: & stramenta p̄bebat: & ip̄m uili & paruo pabulo sustētabat: & ut plenā cordis obti neret mūditiam ab omni familiaritate que iterius posset inficere & exterius male edificare sic abstine bat ꝑfecte: ꝙ quasi nullā mulierē in facie cognosce bat: & eaꝝ cōsortia tanq̄ puritatis pestē summo o-pē uitari iubebat. Et qr se i uale lachrymaꝝ cogno scebat degere cōtinue uiuebat in fletibus: pp quod ad tantā sinceritatē mētis & munditiā carnis deue nerat: ut iā uideret' statū inocētie assecutus. Nā & legit' in legēda sua quasi creaturis oībus etiā insen sibilibus impasse: ut in hoc gradu grē inocentiā ex cedat nature. Nam & ignis suū contēpsauit ardorē: & aqua imutauit saporē: & aer i nocte clarā p̄buit lucē: & petra sicca sapidū reddidit fontē: ut sic ino-cēti Fracisco ꝑbent' elemēta seruire. ¶ In hūilitate uero ꝑfunda & extirpatōe totius mundane glorie sic ꝑfectissime imitatus est xp̄m: ut & se & ordinē suū toti mundo uoluerit subiicere: & ut posset esse omnium minimus nihil uoluit de auctoritate ec-clesie habere: nisi hoc solum ꝙ eius auctoritate pos set sanctum euangelium obseruare. Nam salutem animarum uolebat procurare cum humilitatis uir-tute: non cum pomposa auctoritate: & omnino li-cet haberet summos pontifices plures ad suam uo luntatem propter sanctitatis deuotionem plenarie inclinatos: nullum unq̄ priuilegiū uoluit peter' uel recipere: i quo posset sua humilis subiectio minui: quia uolebat omnibus subiici: & sic per humilita-tis subiectionem in christi charitate omnibus dn̄a-ri. ¶ Sciebat enim ꝙ humilitas tractabilis quasi res mollis dum duro cedit: durum intra seipsam inclu dit: durum uero dum duro resistit & oppositum & seipsum confringit. Propter quod in sancto testa-mento Franciscus precipit omnibus fratribus pre-latis & subditis: ut nullam litteram ab apostolica sede peterent: nec pro predicatione exercenda: nec pro persecutione uitanda. Dicebat enim humilis Franciscus ꝙ dum humiliter ab episcopis & sacer-dotibus licentiam peterent: ipsos ecclesie pasto-res ex humilitatis exemplo edificarent: ꝙ & si ne-

garent ipsos per patientiā & humilitatē cōuerterēt:
& in seipis patiēter portādo cōseruarēt pfectionis
uirtutem: ꝙ si auctoritate ꝑuilegii cōtra platoꝝ uo
lūtatem frēs hoc facerēt in seipsis tali auctoritate e
lati: nō hūiliter sustinerēt: & prelatos alti cordis ad
resistendū eis & detrahendū mouerēt: & sic dū du
rū duro collidit᷑: in utroque scandalū excitat᷑: & uer
bū ueritatis sine efficatia ꝑponit᷑: qr humilitatis ex
emplū non in loquēte uidet᷑. Si autē semel uel bis
uel tertio etiā ipi prelati ꝑdicationē fratrū impedi
uerint: si semp hūilitatē & patientiā ostēderent: &
populo ꝑdicabūt facto: & durū cor prelati emolliēt
sancto exēplo in tm̄ ut nō solum concedat: sed &
reqret & appetat taliū sanctoꝝ fratrū ꝑdicationem
audire: & tūc plus edificabit una talis predicatio q̄
mille in cōtentōibus & miorata hūilitate: quod &
ipse probauit: ut legēda cōtinet in epo imoleñ. O
q̄ plene apparet ꝙ ualidior fuit uia Francisci. Nā &
nūc multi auctoritate sunt fulti: & multi cōtra resi
stētes elati: & multiplicatis uerbosis sermonibus ra
ro cōuersio sequi uidet᷑. Vnde & in frībus ipm mo
lestātibus qr nollent in tā ꝓfunda hūilitate oībus
subiici cū eiulatu magno uocis rn̄dit. O frēs mei o
frēs mei uos uos uultis mihi auferre uictoriam mū
di. Nā xp̄s misit me mundū uincere in ꝓfunda oī
bus subiectione: ut amore ad ipm trahā aīas per hu
militatis exēplum. Et addebat frēs mei dū omibus
uos hūiliabitis oēs cōuertetis: & qui uos impie ꝑ
sequent᷑ uestra ꝓbata patiētia cōuertent᷑ ad xp̄m: &
uestroꝝ satagēt pedū uestigia osculari. Nec tm̄ de
beo uelle desiderare sub spe salutis alioꝝ libertatē
hēre: ꝙ ego uelim meā ꝓfundā hūilitatē que statui
meo cōpetit ꝑdere: qr in hoc & ego in uirtute pro
ficio: & populus in salute in misericordia. Similia di
cebat frībus: uolēs eos ab omni pōpa ecclesie exclu
dere. & in hūilitate seruare. Vnde & ꝓpter hoc ipos
uocauit miores: ut maiores non ꝑsumerēt fieri: nec
statum prelationis aliquo modo ipsos uolebat ap
petere. Vnde dn̄o hostiensi suo patri dixit. Si uultis
ꝙ faciant fructū in ecclesia dei tenete eos ī statu uo
cationis eoꝝ: & ad prelationes ecclesie nullatenus
ascendere permittatis. Quantū fructū fecerint as
sumpti ad status ecclesiasticos de hoc ordine & de
aliis ordinibus pauptatis: narrent hi qui sentiūt: di
cant de eoꝝ excessibus conturbati. Nā satis cogno
uit mūdus eos ascēdisse dignitate: sed descēdisse uir
tute: & in multis eoꝝ factis ꝓbatur ꝙ ī tali promo
tione relaxationem proprie uite quesierūt non per
fectum conuersionis aliene. Nam abstinentes pri
mo efficiuntur gulosi pauperes tenacissimi & auari
& despecti: superbi & fastuosi: & qui de mundo exi
erant religiones intrātes ad mundū redeūt digni
tate assumpta: dum pentes ditant: & de pauperibus
non curant: & qui cōsueuerant ꝑdicando pro aīaꝝ
salute zelare: nunc uidentur plus multis aliis aīaꝝ
salutē negligere: solū ad cōgreganda tēporalia pro
se & pro parētibus anhelare: & q̄to magis ab infan
tia in ordinibus fuerant pauptate uacui: tāto magis
nunc uidentur satagere reimpleri. O q̄ uerus ꝓphe
ta fuit Franciscus: & q̄ta mala in ordibus fecit ista
promotio. Nā quasi ad hoc uidet᷑ studentiū itētio
tēdere: & in his qui aliq̄ sufficientiā hēnt uidet᷑ hec
ambicio ebullire. Vnde & curias circuūt: moras cū
prelatis contrahūt: adulant᷑ eisdē: & non solū nō re
cusant: sed quasi totis conatibus per astutas uias &
simulationes & cauillationes procurāt: & ad tantū
deuenerunt ꝙ uidet᷑ cōpleri sicut populus: sic & sa
cerdos: & sicut clericus: sic religiosus ambiciosus &
uagus: & qr sic intrāt nō est miꝝ si non edificāt sed
conturbāt. Pax ē hoc: & pro malitia tēporis deficit
sermo. At ecōtra hūilis Franciscus ad cōseruationē
humilitatis profunde: & ad cōfusionē ambitionis
future noluit ad sacerdotiū ꝓmoueri. Sciebat enim
ꝙ usq; ad clarificationē sexti status non erat regim̄
aīaꝝ per uiam prelationis dandū utiliter spūi paup
tatis. Nam tūc sicut noui apostoli ipsi describuntur
colūne status futuri: sicut expresse angelo philadel
phie xp̄s ꝓmittit: haud dubiū ꝙ in typo huius sta
tus. Vnde sibi dicit᷑ ꝙ modicam habet uirtutē glo
sa .i. humilitatem. Prius eni debuit status paupta
tis in hūilitate probari: ut postea in prelatōe nō ad
disceret extolli: Quia uero multi suā supbiā palliāt
ꝙ nisi fuissent priuilegia nō potuissent clericorum
portare molestias. Dupliciter ex beati Francisci uer
bis possumus respōdere: unū est ꝙ uiris pfectis q̄
les debent hi esse nihil debet esse molestū nisi q̄do
cōpellunt᷑ ad peccandū. Ad hoc autē nullus potest
cōpelli inuitus. Et si dicas ꝙ tribulationes multas
imponerēt: quas non possent ex sua impfectione
portare. Respondēdum est ꝙ tales nō debuerūt ui
am tāte perfectionis assumere: nec per suas ipfectō
nes debēt statū perfectionis destruere. Aliter re
spōdeamus ꝙ qr a ꝑncipio ipsi cepunt clericis resi
stere: & tēporalia per uiam questus & deuotōis mis
saꝝ minus auide rapere. Idcirco ceperūt durius mo
lestare. Sed si suā humilitatē & pauptatē seruassent
in sua puritate dulce eis fuisset molestias sustinere:
nec poterant multū affligi: quia nihil hēbant perde
re: & si in uno loco affligebant᷑: uolebat Franciscus
eos fugere. nō ꝑ ꝑuilegia resister᷑: & ire ad alia lo
ca per penitentiā facere: hoc docet secundū euange
liū qđ ꝓmisimus dicēs ex ore iesu. Si uos ꝑsecuti
fuerint in una ciuitate fugite in aliā: hoc sancti pr̄is
Frācisci repetit sanctissimū testamētū. Sed quō hoc
audiēt: qui ad modū magnoꝝ diutū palacia edifi
cant: & a terris sue origis uix pn̄t per suoꝝ prelato
rum ꝑcepta auelli: & ibidem sanctos fratres aliūde
ortos sustinere non pn̄t: nihil hēnt hi tales facer᷑ cū
Frācisco: sed est timendū ne sit cū diabolo ps eoꝝ.
Et cū hi libēter audiāt ꝙ Frācīscus & eius status ē
ecclesie reformatio: & mūdi sustētamentū si uolūt
sup alios supbire: quō superbia reformabūt? Et qr
ueꝝ ē pmū: idcirco notū ē ꝙ nunq̄ mūdus debuit
hēre tāte hūilitatis ꝓfundū post benedictū iesum
& hūilimā matrē & apl̄oꝝ collegiū. q̄tū status hic
paupeꝝ mioꝝ: & quo qr recesserūt est deformatio

Augmētata. Et quia franciscus humilitate sup̄biā calcauerat: iō sup̄bos demōes auctoritate arcebat: p̄ hoc ostēdens q̄ status suus sup̄biam exsufflabat de mūdo: quod q̄dē fiet inuitis sup̄bis corruptoribus huius status. Nā si quis more frācisci hūilitatē iesu semp̄ portaret p̄ oculis: p̄ dulci filitudine ipsius cū mira cordis dulcedie se oībus subdert: & molestū esset sibi aliis p̄cipe: nō pere: licet aūt b̄ndictus franciscus hūilitatē & obediām cōmendaret p̄ maxie: & eā sic seruaret: q̄ fr̄i socio semp eā uolebat facere: tn̄ quia p̄uidit q̄ iuxta iter obedie ip̄ii debebāt scandalū ponere: p̄cepturi cōtra regule paupτatē: iō sūmā obediām ipōnēs subditis: h̄ tā ip̄sis: q̄ p̄latis apposuit frenū salutis: dū p̄latis dixit. Nō p̄cipientes aliq̄d quod sit cōtra aīam & regulā nr̄am: & sb̄ditis dixit: obediāt i oībus que p̄miserūt dn̄o obseruare: & nō sint cōtraria aīe & regule: hec obedie forma i scā regula cōtēta ab illius corde manauit: q̄ de seipso dixit. Descēdi de celo: nō ut faciā uolūtatem meā: sed uolūtatē eius q̄ misit me: & tn̄ ph̄seis traditōes suas discipulis iponentibus dixit. Irritū fecistis dei mandatū pp̄ traditōes ur̄as falsas. Nā obedia francisci: nec maiorē puritatē: nec maiorē itegritatē: nec maiorē p̄funditatē cōtinere pōt: q̄a i omībus obedit: & in traditiōibus falsis regulā destruentibus nō obedit: q̄a illud obedire ē apostatare. Nā cū prelatus p̄ regulā auctoritatē hēat cōtra regulam p̄cipe uel obedire: ē a regula apostatare. Quid uolumus plus p̄seq̄ de hūilitate frācisci: cū ipse i omī fuerit minimus minoꝝ: ut merito cōpet minimo nato. s. Ioas q̄ liberatus fuit occisione athalie: minimo semi. s. grano synapis: quod creuit in arborem magnā minimo sancto. s. paulo ad eph̄. iii. cui datū est secreta mysteria nūciare. Mihi ait oīum scoꝝ minimo data est grā huius in gentibus euāgelizare: inuestigabiles diuitias grē xp̄i: & illuminare oēs que sit dispensatio sacri abscōditi a seculis in deo. Et etiā cōpat minimo fr̄i. s. beniami q̄ franciscū multipliciter figurauit i hortū in quo mr̄em occidit: q̄r franciscus lasciuiā quinti tp̄is intermedio ortus & i suo ortu pleno regula reformata occidet in scolatu: q̄a couersabat cū pr̄e i terra chanaan: & pr̄is aīa ex eius aīa pēdebat: q̄a semp cū uolūtate pr̄is eterni i celo feruētis amoris xp̄iformis uitā plenarie obseruabat in qua plene pr̄m b̄nplaciti uolūtas q̄escit i ornatu & accubitu: quē a fr̄e ioseph recepit: & in reuelatōe noticie facta fr̄ibus in suo aduentu. Nā ibi dr̄ q̄ ps beniami. v. ptibus alioꝝ fr̄m ptes excessit: & q̄. v. stolas optimas sibi dedit: & q̄ postea nō se potuit cōtinere q̄n fr̄ibus diceret in p̄ntia beniami. Ego sū ioseph quē uēdidistis: tn̄ cyphus sapie ioseph occulte positus i sacco: fecit eū p̄us ut latronē r̄duci: hec oīa cōtinet̄ gen̄. xliii. & xliiii. O francisce uerissimus beniami ioseph p̄mogenitus fecit te sedere ad mēsā euāgelice uite: cū fr̄ibus tuis ceteris ?cis: ibi pars tua excessit alia. v. ptibus sacratoꝝ uulneꝝ: p̄ q̄ q̄nq̄ stolas optimas recipies p̄mioꝝ i tuo aduētu. ii. Nā p̄mo se fr̄ibus iudeis scd̄m carnē xp̄s reuelabit q̄a reformata tua regula & cū ip̄a tota ecclesia pp̄ls isrl̄ ad euāgelicā uitā & xp̄i plenā noticiā reducet̄ sed p̄us opprobriū latrocinii p̄cedit: iā ip̄sum ocul̄ uidemus: dum in sacco humilis obseruantie paupertatis & despectus filioꝝ tuoꝝ cyphus euangelice sapie & obseruantie regule tue: & ?issimi testi cōtinet̄ absconsus: i quo uere iesus uerus augur in p̄dictis paupculis speculat̄ futura. Et nūc pp̄ hunc cyphū quē portāt uidemus eos more latronū tractari: & sicut inimicos xp̄i uinculari: flagellari: excōicari: & hereticos reputari extraneos a b̄ndictione iesu: & quasi more alterius ioseph nō cōmouent̄ uiscera tua sup fr̄e tuo beniami? Nūq̄d reduxisti te ad secretū thalamū: ut ibi facias cōpassiōis fletū? Egredere foras piissime iesu & irrue sup collū tuum: ut utriusq̄ cōpleat̄ desideriū. Nā & utriusq̄ & desideriū & collū est unū: & oñde q̄ ipse est legitimus filius & uterius tue scissime & pauprime mr̄is: & da q̄nq̄ stolas gloriosissime resurrectiōis frācisco: ut illis uisis audeat ad tuā uitā accedere donū sp̄us pr̄is tui: ut sic cognoscat q̄ tu uere uiuis in sp̄ū paupertatis: & dn̄aris uelint. nolit sup tenebras trāsgressoꝝ ut de te uere dicat̄ illud. Mortuus ē: & quasi nō est mortuus: silem eni reliquit post se: sicut appuit in frācisci p̄sona te reuixisse: sic nūc appareat: piissime iesu i eius p̄le: ut hūilitatis sp̄ū reformata. Quia uero signū singulare xp̄i iesu & aduentus eius fuit predicata uirgitas hūilitas & paupertas: & de duabus p̄libatū ē modicū: i tertia. s. in paupτate: thesaurū abscōditū: p̄ quo cōquirēdo uendēda sunt oīa: iesus sapīa pr̄is cōstituit & ad hāc obseruandā suo exēplo alios induxit: & in eā euāgelicā p̄fectionem cōstare decreuit. Nā in hoc ē firma petra: in qua domus fundat̄ euāgelica nullis obruēda collisiōibus fluctuū: nec amouēda in uētoꝝ flatibus & himbribus pluuiaꝝ: nec cōcutiēda ictibus tēpestatū: huic in hac uita iesus possessionē pacificā regni celorum tradidit: cū tn̄ aliis uirtutibus solū de futuro p̄misit. Quia qui uerā paupτatē in feruore sp̄ūs imitantur necesse est de celestibus uiuāt: quia de bōis τreīs nō curāt: & dulces micas que cadūt de mēsa angeloꝝ in p̄nti exilio felici palato degustāt: hec ē illa p̄prie uirtus altissima xp̄i iesu in qua singulare signū eius iprimitur his qui eā in sue p̄fectiōis ambitu satagūt obseruare. Nā nihil p̄fectionis illi deerit: q̄ hāc uirtutē plena fide: feruētissimo amore obseruantia iuiolata sponsabit: nec solū ē uirtus ista paupertas: sed uirtutū oīum p̄fectio & regina. Nā omniū uirtutū cacumia sue obseruatiōi substernit: & super oīa obseruantē iesu dei filio cōfigurat: uñ & in hac renouatione consistit perfectio omnis status p̄pt̄ quod franciscus emulator similitudinis iesu a sue couersationis primordio ad scām paupτatē querendam & oī studio secūdum xp̄i similitudinē obseruādā totum suū conuertit conatū: nihil dubitans aduersi: nihil timens sinistri: nullū subterfugiens laborē: nullam declinans corporis egritudinē: si dn̄e paupτatis possit frui amplexibus. Incepit curiosius

D

explorator inquirere:circuire uicos plateas ecclesie
& status singulo℞ pcunctan:querẽs ab eis q̃tũ dili
gũt euangelicã pauptatẽ. Erat uerbũ absc̃oditũ au
dientibus & uelut barbaro℞ ab oĩbus statibus igno
ratũ horrebãt solo auditu:& quasi loquenti maledi
cebãt:dicẽtes pauptas quã queris tibi sit & filiis tu
is & semi tuo post te:nobis det deliti is pfrui: & di
uitiis abũdare:quo audito franciscus a cõibus stati
bus:ibo ait ad optimates pontifices & loquar eis :
ipsi enĩ cognouerũt uiã dñi & iudiciũ dei sui:qr for
sitan hi cões ignobiles sũt & stulti dñi sui iesu semi
tã ignorãtes:sed & ipsi pontifices durius rñderunt
dicentes. Que nã hec ẽ doctrina noua quã ifers au
ribus nr̃is:qs põt uiuere sine temporaliũ possessio
ne:nũqd tu melior es q̃ pr̃es nostri q dederũt no
bis tẽporalia:& in tpalibus abũdãtes ecclesias pos
siderũt. Quid ẽ q dicit nobis modicũ pauptas. ne
scimus qd loqueris. Admiratus franciscus & paup
tatis spũs ebrius ad orationis studiũ cõuertit se:ce
pit inuocare iesum pauptatis magr̃m. O dñe iħu ait
oñde mihi semitas tue dilectissĩme pauptatis. Sitio
enĩ q testm̃ uetus noui fuit figura illis pmisisti:qr
ois locus quẽ calcauerit pes uester ur̃ erit: cã care ẽ
cõtẽpnere pauptas oĩa calcat:ergo oĩum est rgina.
Sed dñe mi pie iesu miserer̃ mei & dñe paupertatis.
Nã & ego eius amore anxior:nec sine ipsa requie
scere possũ:dñe mi tu nosti q me de ista iamorasti:
sed & ipa sedet in tristitia ab oĩbus repulsa:fcã ẽ q̃si
mulier uidua:dñã gentiũ uilis & cõtẽptibilis:dum
oĩum regina uirtutũ & cõquerit̃ sedens in sterqli
nio q oẽs amici eius spreuerũt eã:& facti sunt eius
inimici:& ipsos pbant iã diu est adulteros & non
sponsos:uide dñe iesu quia pauptas p tanto ẽ regi
nã uirtutũ p quãto relictis angelo℞ sedibus descẽ
disti ad terras:ut ipsam posses charitate ppetua de
sponsare & oẽs pfectiõis filios in ipa:& ex ipa:& p
ipam pducere:que & tibi cũ tanta fidelitate adhe
sit q & in mr̃is utero inchoauit suũ obsequiũ dum
corpus aĩatũ ut creditur habuisti oĩm minimũ: sed
& orientẽ ex utero in p̄sepio scõ recepit & stabulo
& conuersantẽ in mũdo sic oĩbus te priuauit: ut ca
pitis rclinatorio faceret te carere. Sed & fidelissima
consorcia dũ ad bellũ nr̃e redẽptõnis accederes:te
est comitata fideliter:& in ipso passiõis cõflictu in
diuiduus armiger astitit:& discipulis recedentibus
& negantibus nomen tuũ ipsa non discessit:sed te
tunc cũ toto comitatu suo℞ principũ fidelibus so
ciauit:imo ipa mr̃e propter altitudinẽ crucis:que ta
men te sola tũc fideliter coluit:& affectu anxio tuis
passionibus iuncta fuit:ipsa inq̃ tali mr̃e te non ua
lente contingere domina pauptas cũ omibus suis
penuriis:tãq̃ tibi gratissimus domicellus te plus q̃
unq̃ fuit strictius amplexata:& tuo cruciatu precor
dialius iuncta:propter quod nec sibi uacauit crucẽ
polire:nec rusticano more cõpõere:& ipsos clauos
ut creditur non in sufficienti numero uulneribus fa
bricauit:nec ipsos exacuit:nec poliuit:sed tres rudes
& aspos & obtusos adiuuandũ tuũ suppliciũ prepa
rauit:& dũ sitis moreris ardore:ipsa fidelis spõsa fe
licite affuit:ut nec modicũ aque posses hr̃e:sed & p
satellites ipos tante amaritudis confecit poculũ:q
gustare potius potuisti q̃ bibere. In cuius igitur spõ
se strictis ãplexibus aĩam emisisti:sed nec ip a fide
lis sponsa tuis defuit exequiis sepulture:nec tibi ali
qd in sepulchro in unguẽtis in lintheis hr̃e pmisit
nisi ab aliis mutuatũ:nec hec scissima sponsa tue re
surrectioni defuit:quia in eius ãplexus gloriose re
surgẽs i sepulchro oẽ mutuatũ & aduẽticiũ reliqui
sti:hanc tecũ asportasti ad celos:mũdanis reliquẽs
oĩa que sũt mundi:& tũc dñe paupertati signaculũ
regni celo℞ ad signandũ electos uolentes incedeř
per perfectionis semitã reliquisti. O quis nõ dili
gat dñam pauptatẽ hanc pre oĩbus:a te peto hoc p̃
uilegio consignari:exopto hoc thesauro ditari:po
stulo ut mihi & meis in eternũ sit pprium paupri
me iesu propter nomẽ tuũ nihil posse sub celo pro
priũ possidere:& aliẽis rebus semp cũ usus penuria
dũ uiuit caro misera sustentari:cuius petitioni piissi
mus ãnuit:& pauptatis altitudinẽ & affe tui imisit
& intellectui reuelauit:& affectu plene seruare con
cessit:& singulari priuilegio sup oẽs sanctos prio
res in eius ple transfundere uoluit:ut eius religioi
scẽ hoc solum sit proprium:nihil posse in eternum
sub celo habere pprium sed alienaru rerũ uiuere stri
cto usu. Et quia franciscus scãm societatẽ dñe paup
tatis & mundane psecutionis quas xp̃s legitimas
uxores habuit noluit dissociar̃:sed utrasq; equa cha
ritate diligere:imo unica quia quasi nõ sũt due:sed
una. Idcirco ut plene possideret regnũ celo℞:quod
utriq; est datũ oẽ illud quod poster psequentes ar
cere uoluit abdicar̃. Et propter hoc qr ius p̃uilegio
rũ & pauptatẽ exsufflat & persecutionẽ anullat : &
sic diuortiũ mrimonii sancti pcurat:idcirco nullam
uoluit bullã:nullũ priuilegiũ : nisi hoc solũ q sua
paupertas maculari non posset:a quo nũc gemit in
statu suo℞ posterorũ se subdole spoliatũ. Nã & hic
status a hierusalem descendit i hiericho & incidit i
latrones:qui ipsum non semiuiuũ reliquerunt: sed
plene mortuum:& iam quatriduo fetentẽ putredi
ne incluserunt sepulchro:& tali possessione furẽtes
amentia gloriantur:hanc ruinam sanctus preuidit
cui & singulariter in tota uita suã obuiare conten
dit. Nam & in legenda dicitur:q in hoc singularit̃
suus offendebatur aspectus si quid in fratribus ui
det quod paupertati non per oĩa consonaret: doce
bat fr̃es ut paupe℞ more pauperculas casas erige
rent:quas non habitarent ut proprias:sed ut pere
grini & aduene alienas:hoc est dictu q uolentibus
eos inde expellere:nullo iure suo uel alieno : nulla
proprietate:nulla astucia:nulla more dilatione resi
sterent:sed tãq̃ penitus aliena dimitterent cũ plena
domini confidentia:arbitrantes per spiritum san
ctum ad loca alia suis occultis instinctibus etiam p
sequentium rabiẽ se uocari. Et hec est cã quare pau
pertas & temporalis persecuto sunt sorores & eis
claues regni celorum non tm̃ promissorie:sed pos

sessine conceduntur: quia tēporalis persecutio pōt totum mūdum auferre: paupertas uero euangelica nihil quod mundi sit potest defendere. Et qr prudētissimus creator nullā creaturā sīn loco fecit: paupertas uero & psecutio in mūdo locū ñ habeant eis possessorie: ex nūc eis celicas sedes dedit: certe aīalis hō non pcipit ista: nec ipostor macularū dñe paupertatis: nec qui eius cōsortiū ī angaria portat: uł eius paupem usū dolose fermentat: poterit ista sentire: sed qui hēnt spm xpi qui pauptatem docuit & seruauit: cū xpo ista sentient & iocūde obseruant. Dr ī legenda pris ꝗ mandabat domos erectas dirui: aut frēs ex inde amoueri: si quid in eis pcipet quod rōne appropriationis uel sūptuū contrariū esset euangelice pauptati: hanc dicebat sui ordinis fundamētū cui sic structura religionis initit' ut ipsius firmitate firmetur: & euersione fūditus euertat'. O ꝗ dolorosa consequentia sequit' ad predicta. Nā si scissimi patris uerba sunt uera: immo qr de ipsis dubitare filiis ē hereticum esse in regula sua: sequit' ꝗ cū dolore attendimus ꝗ nō est firma religio: sed euersa: nam a locis singulis totis uiribus est excōicata paupertas: quod tantum in oculis mundi patet: ut singulis ciuitatibus sumptuosiora palatia cōiter & curiosiora loca: & maiora mundane uanitatis insignia sunt ista: que a talibus pauperibus construuntur. Hec sunt uerba & significata: que quidā sanctus doctor huius sancte paupertatis pfessor & zelator strenuus in quodā suo tractatu quem de cōmertio paupertatis fecit: inseruit: gemens & ipe sup malis que uidit: qui tñ nostro respectu nihil potuit intueri. Nam sicut molaris lapis magnus rapido cursu in mari proiectus descendit ad fundum. Sic a temporibus illius doctoris & citra pondus amoris tēporalium sic traxit huius status multitudinem ad profundum: ut iam non malū reputent pauptatē expellere: sed nephas & apostasiā putent ꝓ uera paupertate zelare: unde qui de pauptate cōtra publicos excessus loquitur maxime ipsos transgressores iudicans: hostis publicus reputatur: & hoc dico si de illa paupertate sit sermo quā perfectio pfessionis indicit: que omnia ita de medio tollit. Dicit ergo uir ille sanctus introducens dñam paupertatē conqueri de ruina. Surrexerunt quidam in nobis: qui nō erāt ex nobis quidam filii belial: loquentes uana: operātes iniqua: dicentes se esse pauperes cum non eēnt: & me quā dilexerant toto corde gloriosi uiri de qbus locuta sum spreuerunt & maculauerunt sequētes uiam balaam ex bosor: q mercedem iniquitatis amauit: homines corrupti mente & a ueritate priuati: existimantes questū esse pietatem hoīes assumentes sancte religionis habitum: qui nouum hominē non induerunt sed ueterē palliarunt: detrahebant senioribus suis: & eorum qui sancte conuersationis institutores fuerūt: uitam & mores in occulto mordebant: uocantes eos indiscretos & imisericordes: crudeles: & me quā assumpserunt dicebant ociosam: insipidā: turpem: incultā: exanguē: & mortuam: & multa dicit doctor ille sanctus ad prouocādum gemitum super paupertatis ruinam quam paulatine cernebat. Sed nūc nō alienis indigemus uerbis: quia publicis factis non solū amatores paupertatis prouocantur ad gemitum: sed cōiter hoīes mundi scandalizantur per malum exemplū: & diuites & potentes faciunt in derisū: ꝗ tales excessus facientes uelint pauperes noīari. Sed redeamus ad paupertatem sancti: qui eam nunc sponsā: nunc sororē: nunc mrem: nunc dñam: nunc reginam appellare solebat. Et quia sic paupertatem plena fide amabat: pauperꝫ ꝓuisor deus tante sufficientie francisci penuriam fecit: ꝗ in multis miraculis nec cibus nec potus: nec domus deerat: cum pecunie & artis & nature facultate defecisse constabant. Qualis fuerit intentio francisci in paupertate seruanda ipe osdit: cum fratri Richerio de marchia uiro sācto & nobili: & beato patri multū dilecto de paupertate querenti: respondit cum infirmitate de qua mortuus ē in domo epi assisinatis iaceret debilis: pater sanctus que uerba cū suo latino h interpono: sicut scūs pr socius bti francisci multū continuus: frater leo manu sua conscripsit. Interrogauit aūt sic frater Richierius de obseruantia regule quo ad paupertatis articulum dic mihi pater intentionem tuam quā hēs modo & credis habere usqꝫ ad diem mortis: ut ualeam certificari de intentione de uoluntate prima & ultima: utrum nos fratres derici qui tot libros hēmus: possimus illos haber: q̄uis dicamus ꝗ sint religionis. Dixit ad eum beatus franciscus: dico frater ꝗ hec fuit mea uoluntas & ē prima & ultima mea itētio si fratres mihi credidissent: ꝗ nullus fr debeat habere nisi uestimentum. Sicut regula nr̄a nobis concedit cum cingula & femoralibus. Hec ē responsio sci: postea dicit sanctus frater leo: ꝗ beatus franciscus dixit sicut per reuelationem acceperat: ꝗ religio frm minorum est quidā pusillus grex quē filius dei ī hac nouissima hora patri suo postulauit dicens. Pater uellem ꝗ faceres & dares mihi quēdā populum nouum & humilem ī hac nouissima hora: qui esset dissimilis in humilitate & pauptate ab omnibus aliis qui precesserunt & esset contentus habere me solum: & ait pater dilecto filio suo. Fili mi factum est quod postulasti: & addebat beatus franciscus. Non est magnum si domius uoluit habere quendam paruum populū inter ceteros alios qui precesserunt qui esset contentus habere ipsum solum altissimum & gloriosum: unde beatus franciscus dicebat sicut ex reuelatione acceperat: ꝗ ideo uoluit ut uocarentur fratres minores: quia iste est populus quem filius suo patri postulauit. De quo dicit in euangelio ipse filius dei. Nolite timere pusillus grex: quia complacuit patri uestro dare uobis regnum. Et iterum. Quod uni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Quod licet de omnibus pauperibus spiritualibus dixisset: precipue tamen predixit religionem fratrum minorum esse uenturam in ecclesia sua: postea sanctus frater leo mouet que

stionem dicens. Si uero aliquis frater uoluerit dicere: cur beatus fräciscus tempore suo istam districtä paupertatem: sicut dixit fratri Ro. non fecit fratres obseruare: & obseruando non mandauit: nos qui cum ipso fuimus respõdemus sicut audiuimus ex ore eius: ipse fratribus hec & alia plura dixit: ac in regula plura scribi fecit: que cum assidua oratione & meditatione a domino postulabat pro utilitate religionis: affirmans eam esse penitus domini uoluntatem. Sed postq̃ ostendit eis grauia & importabilia uidebantur: ignorantes tunc que erant uentura in religione post mortem eius: & quia multum timebat scandalum in se & in fratribus: nolebat cum ipsis contendere & coram deo se excusabat. Item dixit idem: ꝙ quodam tempore quidam minister petebat intellectum beati francisci de capitulo paupertatis. Respondit beatus franciscus. Ego sic intelligere uolo ꝙ fratres nihil debeant habere preter uestimentum cum chorda & femoralibus: sicut in regula continetur: & qui necessitate cogũtur possint portare calciamenta. Et dixit ad eum mister. Quid faciam ego: qm̄ habeo tot libros: qui ualent magis. l. libris: hoc autem dixit quia uolebat eos habere de conscientia sua: maxime quia cum reprehẽsione cõsciẽtie habebat tot libros cum sciret beatũ franciscum intrinsece intelligere capitulum paupertatis: & dixit ad eum beatus franciscus: frater nec debeo nec possum uenire contra conscientiam meã: & professionem sancti euangelii quã ꝓfessi sumus Unde dicente hoc beato francisco: minister fcũs est tristis. Videns autem beatus fräciscus illum eẽ turbatum cum magno feruore spiritus dixit ad eũ ĩ persona omnium frm̃. Vos frẽs minores ab omĩbus uultis uideri & uocari obseruatores sancti euangelii: & ĩ operibus uultis habere loculos. Verum licet minister sciret ꝙ secundum regulam fratres tenentur sanctum euangelium obseruare fecerunt remoueri illud capl'm de regula: ubi dr̃. Nihil tuleritis in uia &c. credentes se non teneri ad obseruantiam perfectionis sancti euangelii. Qua pp beatus franciscus cognoscens hoc p spm̃ sanctum corã q̃busdam fratribus dixit: putant fratres ministri deũ & me decipere: immo ut sciant & cognoscant oẽs fratres se teneri ad obseruandã perfectionẽ sancti euangelii in principio & in fine regule uolo ꝙ sit scriptum ꝙ fratres teneantur euangeliũ dñi nostri iesu xp̄i obseruare: ut fratres sint inexcusabiles corã eoꝝ deo: que dñs pro salute & utilitate aĩe mee & frm̃ posuit ĩ ore meo. Ex quo ipsis annunciaui & ãnuncio uolo ipsis operibus ostendere & dño operante in perpetuum obseruare: unde ipse ad lr̃am sãctum euangelium obseruauit a pricipio: ex quo fratres habere cepit: usq; in diẽ mortis sue. Similit̃ dicit fr leo: ꝙ beatus. F. nolebat ꝙ fratres essent cupidi de scĩa & de libris: sed uolebat & fratribus p̄dicabat: ut studerent habere purã & scãm simplicitatẽ: orationem scãm & dñam pauptatem: in q̄bus edificauerunt sancti & primi fratres: & hanc credebat se curiorẽ uiã ꝓ salute anime: non ut despiceret & cõtẽpneret scãm sciam: imo omnes qui erant sapiẽtes in religione & omnes sapientes nimio uenerabatur affectu: queadmodũ ipse testat̃ in testõ suo: dicẽs sanctos theologos qui ministrant nobis uerba diuina debemus honorare & uenerari tãq̃ q̃ ministrant nobis spm̃ & uitã: sed futura prospiciens: cognoscebat p spm̃ sanctũ: & etiã multotiens fratribus dixit: ꝙ frẽs multi sub occasione edificandi alios dimitterent uocationem suã: uidelicet puram & sanctã simplicitatem & orõnem sanctã: & dominã nostram pauptatẽ. Accidet illis ꝙ uñ crediderunt postea accendi ad deuotionem & amorẽ dei ꝑpter intellectũ scripture: inde occasionaliter remanebũt intus frigidi & quasi uacui: & sic ad pristinam uocationẽ reuerti nõ poterunt: maxime quia amiserunt tẽpus uiuendi scđm uocationẽ. Nam multi sunt q totũ studiũ suũ & sollicitudinẽ suam die noctuq; ponũt in scĩa: dimittentes uocationẽ suam sanctã: & deuotã orationem: & cũ aliquibus uel ꝑp'o predicauerint uel nouerint aliquos inde edificari uel conuerti ad penitentiam inflant̃: uel se extollũt de lucro alieno: qm̄ quos credunt suis uerbis edificari uel ad penitentiam conuerti: dñs edificat & conuertit orationibus scõꝝ frm: licet illud ipsi ignorẽt: qr sic est uolũtas dei ut illud non aduertant ne ĩde superbiant. Isti sunt fratres mei tabule rotunde: qui latitant in remotis & desertis locis: ut diligentius uacent orationi & meditatõi: sua & alioꝝ peccata plorantes. Quoꝝ sanctitas a deo cognoscit̃: & aliquãdo a fratribus & hoĩbus ignorat̃: postea dicit idem sanctus frater leo: ꝙ fratres omnes tam minores q̃ predicatores informabat ad opera: dicẽs eis ꝙ pp prelationem & officium & sollicitudinem predicãdi non deberent dimittere scãm orationẽ: ire ꝓ elemosyna & operari manibus suis sicut alii fratres ꝓpter bonum exemplũ & lucrum aĩaꝝ suaꝝ & aliorum: unde ipse tãq̃ fidelis zelator xp̄i dum corpore fuit sanus impabat in se quod docebat fratres suos. Post uerba illa dicit sanctus frater leo: ꝙ bis in duobus locis cum mirabilibus modis quos omitto negauit licentiã uni nouicio tenendi psalterium licet ille nouicius diceret: ꝙ minister generalis uolebat sibi concedere: sed deuotus ille nolebat habere nisi de licentia sancti qui iam cessarat officio regiminis ordinis propter relaxationem quã uidebat oriri. In secũda autem uice dixit illi nouicio: & ego iã tentatus fui habere libros. Sed ut de hoc cognoscerem domini uoluntatem tuli librum ubi erant euangelia domini scripta & oraui dñm ut in ipa aptione libri suam uoluntatem de his mihi ostenderetur: & oratione finita in prima aptione libri occurrit mihi uerbum illud sancti euangelii: uobis datum est nosce mysteriũ regni dei: ceteris aũt in pabolis: & ait. Tot sunt qui ascendunt ad sciam ꝙ beatus erit qui fecerit se sterilem amore domini dei: postea elapsis pluribus mensibus cũ esset beatus franciscus apud ecclesiam sancte marie de por-

tiuncula iuxta cellam post domum in uia: & iterum il le fr locutus ē sibi de psalterio. Cui dixit btūs franciscus: uade & facias inde sicut dixerit tibi minister tuus: quo audito frater ille cepit redire p uiā unde uenerat: btūs aūt fran. remanens in uia cepit cōsiderare id quod dixerat illi fratri: & stati clamauit post eū dicens. Expecta me fr expecta: & sic iuit usq ad illū dicēs illi. Reuerttere mecū fr: & ostende mihi locū ubi dixi tibi q faceres de psalterio sicut diceret tibi minister tuus: & puenientibus ad illū locū ubi illi dixerat uerbū illud. b. f. inclinauit se coram fratre: & stans flexo genu dixit: mea culpa fr mea culpa: qm qcūq uult esse frater minor non debet habere nisi tunicas: sicut regula sibi cōcedit & femoralia: & q necessitate cogūt uel ifirmitate possint portare calceos: unde quotquot frēs ueniebāt ad eū ad habēdū cōsiliū eius: tale rñsū exhibebat eis. Itē narrat idē fr leo: q dū pr sanctus iaceret in palatio de quo dictū est supra ifirmus: unus de socijs scī dixit ei: pr ignosce mihi: quoniā q tibi dicere uolo: iam plures considerauerūt. Tu scis queādmodū olim p grām dei uiguit in puritate perfectionis tota religio: quō. s. uniuersi frēs cū feruore & sollicitudine i oibus obseruabant scām pauptatē. s. in puis & paupculis edificijs: in puis & paupculis utensilibus: i puis & paupculis libris: in paupculis uestimentis. Et sicut i his ita & in alijs exterioribus: unius erant uolūtatis: solliciti seruare oīa que pertinent ad nostram pfectionem & uocationem: & bonū exemplum. Sic erant unanimes in dilectiōe dei & pximi: nūc aūt a puo tpe citra cepit hec puritas & perfectō dissimiliter uariari: licet multi dicant & excusent frēs: & pp multitudinē dicant nō posse hec seruari a fratribus: imo multi fratres de his magis q de supradictis credūt ppl'm inde edificari: & ex ipsis uidet magis honeste pp illa uiuere & cōuersari. Vnde quasi p nihil rputant uiā simplicitatis & huius pauptatis: que fuerūt initiū & fundamētū nr̄e religionis: qua pp hoc cōsiderantes: credimus q tibi displiceat: sed plurimū admiramur: si tibi displicet cur sustines: & nō corrigis. b. f. dixit: dn̄s indulgeat tibi fr: quoniā uis esse mihi cōtrarius: & aduersarius & me iplicare i his q nō ptinent ad officiū meū & ait. Vsquequo habui officiū frm: & fratres manserūt in pfessione & uocatione sua: licet ab initio mee cōuersionis ad xpm infirmus fuerim: cū pua mea sollicitudine eis satisfaciebam exēplo & predicatione. Sed postq cōsideraui q dn̄s frm numerum multiplicaret: & q ipsi pp cupiditatē & inopiā spūs a uia recta & secura p quam soliti erant ābulare declinare inceperūt: & ampliorē uiā sicut dixisti incedere: non attendentes suā pfessionē & uocationē: & bonū exemplū: nec dimittere iter quod iā ceperūt pp predicationē meā & exēplū meū recōmendaui dn̄o & ministris fratrū religionē: Quoniā licet tempore quo renūciaui & dimisi officiū frm corā fratribus me excusarē in capi. generali q pp infirmitatē meā de ipsis curā & sollicitudinē habere nō possem: tn̄ si scdm uoluntatem meā frēs ambulassent & ambularent pp ipsorum consolationē nollē q aliū ministrū haberent pter me usq in diē mortis mee: quoniā ex quo fidelis & bonus subditus uoluntatē sui prelati cognoscit & obseruat: puā sollicitudinē platū habere oportet de illo: imo tantū gauderem de frm bonitate & consolatus essem pp lucrū meū & salutē ipsorum: q si iacerē in lecto infirmus nō grauaret me satisfacere eis. Et ait meū officiū ē spūale: uidelicet prelatio super fratres: quia debeo dn̄ari uitiis: & debeo illa emendare: non possum predicatione & exēplo: nolo carnifex fieri ad pcutiendū & flagellandū sicut ptātes huius seculi: quoniā confido in dn̄o q ahuc inimici iuisibiles qui sunt castaldi dn̄i ad puniendum in hoc seculo & in futuro eos q transgrediunt mādata dei: sumēt de illis uindictā: facientes ipos corrigi ab hoibus huius seculi in opprobriū & uerecūdiā ipsorum: & reuertent ad pfessionē & uocationē suā. Verūtn̄ usq ad diē mortis mee exēplo & opatōne nō cessabo docere fratres ambulare p uiam quā mihi ostendit deus: & ego ondi eis & ipsos informaui ut sint inexcusabiles corā dn̄o: & ego corā ipo de ipsis: & de me nō tenear ulterius reddere rationem unde tunc in suo testō fecit scribi q oēs domus fratrū ex luto & lignis deberent cōstrui: i signū sancte pauptatis & humilitatis: & q ecclesie que p fratribus construūt essent pue: immo uoluit ut hoc inciperet reformari: & maxime de domibus ex luto & lignis cōstructis: & de oibus alijs bonis exemplis in loco sancte marie de portiuncula: que fuit pmus locus: ubi postq fratres manserūt: cepit dn̄s fratres multiplicare: ut in eternū esset hoc memoriale ceteris fratribus qui sunt uenturi & erunt ad religionē. Sed quidā dixerunt q hoc non uidebatur eis bonum q domus fratrū deberent construi ex luto & lignis: quoniā in multis puincijs cariora sūt ligna lapidibus. Et beatus franciscus nolebat contendere cū eis: quia erat ualde infirmus: & quoniam erat p pe mortē: quia parum postea uixit: unde scripsit postea in testō suo. Caueant sibi fratres ut ecclesias & habitacula & oīa alia que pro ipsis cōstruunt: q pecuniā non recipiant nisi esset sicut decet scām pauptatem quā regula promisimus: semp ibi hospitantes sicut aduene & peregrini. Nos uero qui cum ipso fuimus: qn̄ scripsit regulā & fere oīa sua scripta: testimoniū phibemus: q plura fecit scribi in regla & alijs suis scriptis de quibus plures fratres fuerūt sibi contrarii & maxime prelati: unde accedit q in his in quibus fratres fuerunt contrarii beato francisco in uita sua: nūc post mortē essent ualde utilia toti religioni. Sed quia ipse plurimū timebat scandalū: condescendebat uoluntatibus fratrū: sed sepe dixit hunc sermonē. Ve illis fratribus q sunt mihi cōtrarii de hoc quod cognosco: q uoluntas dei est p maiori utilitate religionis: licet inuitus cōdescendā uoluntati eorum: unde sepe dicebat socijs suis. In hoc ē dolor meus & afflictio q ea que cū multo labore orōis & meditatōis a deo p misericordiā suā obti

neo ꝓ utilitate pñti & futura totius religiõis & ab ipso sũ certificatus: ꝙ scdm uoluntatẽ eius sũt & aliqui frẽs ex auctoritate & ꝓuidentia sue scie euacuãt & sunt mihi contrarii dicentes. Ista sunt tenenda & ista non. Sed quia ut dictũ est tantũ timebat scãdalũ ꝙ multa pmittebat & in multis cõdescendebat uoluntatibus eoꝝ que nõ erant scdm uoluntatem suá: huc usqꝫ uerba sancti leonis. Ex quibus clare patet ꝙ pfectissimus zelator fuerit altissime paupertatis & illius que uere euangelica debet dici. Et ex his apte claret: ꝙ ex tunc mala cepit pullulare radix: que nunc i pessimũ fructũ excreuit. O qtus dolor fuisset pr̃no cordi si oculus corpis uidisset mala tpis nr̃i: uidit autẽ in spũ & tristatus est: & fuit sibi cá sicut patet ex predictis quasi resignauit frm officio: quia cursũ future ruine ipedire non poterat. Quõ aũt hoc diuine ꝓuidentie cõgruũ fuerit: quátũ iesus dederit infra dicemus. Quõ uero amicus sponsi iesu franciscus in feruore charitatis & desiderio fr̃ne salutis ipsi iesu se studuerit conformare: ex hoc manifeste clarescit: ꝙ a pricipio cõuersionis usqꝫ ad finẽ semp in ardore amoris iesu quasi ignis excreuit. Ná afflatus spũs sancti caminũ cordis sui iugiter incendebat: uñ & subito ad auditum amoris diuini excitabat̃: afficiebat̃: inflámabatur i tantũ: ut quasi iugiter uideret̃ cũ spõsa clamare: fulcite me floribus: stipate malis: quia amore lágueo: Ex oĩbus creaturis hunc suũ incẽdebat amorẽ. Cõtuebatur in pulchris pulcherrimũ: in infirmis autẽ infirmitates quas pius iesus pro nostra salute portauit: de oĩbus sibi scalá faciens ad apprehẽdendũ dilectũ. Tanta aũt singularitate amoris in xp̃m crucifixũ trãsformabat̃ continue ꝙ nõ solũ mẽte sed & corpore ipsius iesu crucifixi effigie meruit figurari: zelus uero superne salutis tantũ sua depascebat uiscera: ꝙ nõ se reputabat xp̃i amicũ: nisi cõtinue foueret aĩas quas redemit: hinc sibi in or̃one lucta: in predicatione discursus: in exemplis dádis excessus. De isto amoris feruore multa sunt in legenda: maxime istud notabile signũ electõis eterne ad seraphicũ statũ ꝙ aiebat cũ iá perfecte xp̃m induerat: ꝙ cũ adhuc in hitu seculari uiueret: uocẽ dñi expssiuá amoris absqꝫ cordis imutatione audire uix poterat talẽ censũ pro tẽporalibus elemosynis cõferre nobilẽ prodigalitatẽ dicebat: & eos q paꝝ appreciabant̃ oblatũ diuini amoris censũ iudicabat stultissimos: ꝑ eo ꝙ solius iesu amore nobis regnũ cõquisiuit eternũ: & solius iesu qui nos in tanto excessu amauit multũ sit amor amandus: uñ cum ap̃lo possumus secure dicere: ꝓpter iesum & amorẽ ipsius oĩa detrimẽtũ feci & arbitror ut stercora: ut xp̃m lucrifaciá. Et quia in solo amore est plenus & perfectus dei cultus: & totum esse humane nature xp̃i iesu fuit quedá pfecta dei cultura ꝑ se: & ꝓ oĩ creato plenissime deũ colens regratians & laudans: & oĩs boni principium recognoscens: ac per hoc in hoc oĩs creature defectũ supplens: sicut de hoc alibi dictum est. Idcirco eius conceptio hũana dr̃ eẽ de spiritu sancto: propter quod ipse circa sue predicatiõis primordia uolens hunc perfectũ dei cultũ per abũdantissimá sancti spũs repletionẽ secundum ꝙ hõ in seipso ostendere: dicebat de se luce. iiii. Spũs dñi sup me ꝓpter quod unxit me &c. In hoc pfecto dei cultu emulator sue pfectionis franciscus iesum studuit imitari. Ná cõtinue p mentis incendiũ imolabat deo spm̃. Sed & per rigorẽ ieiunii & aliaꝝ austeritatũ continue mactabat corpus exterius i atrio sacrificans holocaustũ: & in tẽplo interius cõcremás thymiama. Tantũ autẽ desiderabat p martyrii sustinentiam xp̃o crucifixo esse cõformis: ꝙ trina uice laborẽ repetiit ad transitũ infideliũ: ut effusione ságuinis sui ꝓ honore noĩs iesu se posset sibi offerre sacrificiũ medullatũ. Et quia de or̃one simul cũ cõtemplatione dicetur: in qua est uerus dei cultus: iõ hĩ pertranseo: sed quod manus hoĩs in effusione ságuinis fran. facere noluit: hoc manu sua sanctissima iesus fecit ipsum mentaliter & corporaliter martyrizans & uulnerás doloribus & uulneribus sue sáctissime crucis: unde de eo põt dici illud Hebꝛ. vii. Assimulatus filio dei manet sacerdos in eternũ. Quia uero tota bñdicti iesu uita fuit pccõribus data in redemptionis preciũ: in conuersatiõis exemplũ: i cõtẽplationis speculũ: & secundũ tẽperamentũ congruentie: in eruditionis mysteriũ: & infirmitatis debiliũ cõdescensiuũ remediũ. Idcirco piissimi iesu imitator. f. i his qtũ poterat studebat imitari iesum fr̃ne saluti & infirmitati piissime cõdescẽdẽs. Pietas eni que scdm ap̃lm ad oĩa ualet francisci erat sic radicata in itimis: que nõ solũ ad nature consortes sed ad omia creata piissime mouebat̃. Spáliter tñ ad aĩas xp̃i iesu precioso sanguĩe redẽptas: cũ cerneret eas inquinari aliqua sorde pcci: tanta miseratiõis teneritudine cũ fletuũ abundantia ferebat̃: ut eas uideret̃ táq mr̃ i xp̃o cõtinue pturire: uñ etiá aĩalia ac si eius pietatis affectũ pciperent sic plene afficiebãtur ad ipsum: ut miraculose domaret ferociá: domesticaret siluestria: mãsueta doceret: & brutoꝝ naturá hoĩ iam lapso rebellẽ ad sui obedientiá iclinaret. Sicut in legẽda sua in lupis & fasianis & lepusculis: in piscibus & pluribus auibus: in agnis ouibus pluribus miraculis est cõscriptũ. Quid miꝝ ergo si pietas cordis sui ad mẽbra ferebat̃ iesu: que tá tenero affectu ad bestiales mouet̃? Nec ẽ miꝝ si in predicatione sua scissima corda conuertebant̃ ferociá: q bus in scõ & uerba documentũ & scá prestabát exẽplũ & charitatis scintille fulgurátes in facie emittebát iaculũ: & piissime cõpassionis signa pbebát unguentum: sed & tota mundi machina multiplicatis miraculis reddebát testimoniũ. Nec miꝝ quia missionẽ ad predicationis officiũ non ꝓpa psũptione: sed dei reuelantis cõpulsione susceperat. Ná cũ esset ita uirtutibus plenus: diuine ueritatis illustratus fulgoribus ardor áplexuũ sponsi & salutis ꝓximi in suo corde mouebat cõflictũ. Ná amplexus fugá & sollicitudinem appetebat: gemitus ouiũ pua taꝝ uero pabulo pietatis cõdescensionem instan-

tissime requirebat: humilitas dicebat ad iesum. Im-
peditioris lingue effectus sũ: ex quo locutus es ad
seruũ tuũ. Amor tue imitationis me impellit ut cõ
descendã ad ꝓximũ. Vilitas retrahit: quia scio me
indignũ. Et quia totũ me tue uoluntati supposui:
tui mandati impiũ expectabo: quia tuũ ipiũ oẽm
põt supplere defectũ. Reuelatiõe itaq; facta sancto
dei uiro siluestro: & sacratissime uirgini clare: ꝙ bñ
placitũ dei erat ꝙ ad pconiũ predicationis exiret: cũ
tanto feruore: & cũ tanta corporis agilitate cepit se
cundũ diuinã uoluntatẽ pcurrere: ac si facta manu
dei sup eũ nouã induisset de celo uirtutẽ. Et ut oñ-
deret sapia iesu ꝙ pdicatio francisci hoĩes bestiales
& pedestres faceret ad celestia cognoscenda & desi
deranda alatos. Primus sue predicationis impetus
sup multitudinẽ auiũ est directus: sed & in hoc etiã
signũ fuit ꝙ spũs ueritatis in eo ad futura uolabat:
q p spm̃ ꝓphie multis multa futura predixit & pdi
cebat: nõ in doctis humane sapie uerbis: sed in ostẽ
sione spũs ueritatis: & tantũ fuit in aiaꝝ zelo conti
nuus ꝙ postq̃ fuit seraphico calculo manuũ xp̃i cru
cis stigmatibus insignitus: quia pp excrescentes in
pedibus clauos ãbulare non poterat: faciebat cor-
pus emortuũ p ciuitates & castella circũuehi: ut ad
crucẽ xp̃i ferendã crucifixis eloquiis ceteros aiaret.
Et licet multa tẽperantia & edificatiõe cunctoꝝ in
qualitate ciboꝝ cõformaret se ceteris: regressus tñ
ad interiora solitã retinebat abstinentie pcitatẽ & i
quietationibus relictis turbaꝝ solitaria q̃rebat ami
ca meroribus: lachrymis deuotionis rigabat: quod
seminauerat uerbo & consideratione sue fragilitatis
extergebat: si quid pluris adhesisset ibi in contem-
plationis excessibus multiplicatis splendoribus &
ardoribus charitatis & refortificatis uiribus ex dulci
iesu amplexibus cum tanto feruore spũs redibat ad
ppl'os: ut uideret' sermo eius celestibus iaculis ful-
gurare: oĩs etas oĩsq; sexus approperabat uiꝝ no-
uũ mundo datũ & cernere & audire. Fugabant' a
regione demonia pre timore uirtutis: aderat mili-
tie celestis exercitus iubilans in tã magnificis laudi
bus conditoris sui. Cõuertebant' pccõres pessimi:
promouebant' ipfecti: cõfirmabant' & letabant' pfe
cti dño opante & sermonẽ confirmãte multis mira
culoꝝ sequentibus signis. Non obliuiscebat' fran-
ciscus quin semp rediret ad solitudinis locum post
modica spacia tẽpoꝝ: licet etiã dũ conuersaret' cum
turbis & die ac nocte quantũ poterat de medio ip-
soꝝ exiens solitudini & cõtemplationi uacaret: hãc
formã cõuersandi & pdicandi continue frĩbus idi-
cebat: pp quod ut pie condescenderet ad ꝓximum
uoluit loca frm̃ esse uicina habitationibus hoium
ne tã nimia fieret cõmixtio & ut possent quietum
cõtẽplatiõis & orationis conseruare studiũ. Sic uo
luit esse uicinus ꝙ extraneus: sic uoluit loca esse iux
ta populos ꝙ & extra eoꝝ habitationes in locis q̃e
te solitudini congruis locarent'. In hoc piũ imita-
tus magrm iesum: q ut daret exemplũ predicatori
bus euangelici status sic condescendendi aliis ꝙ sã
cte solitudinis iura seruarent. Triplici ex cã legit'
se sepasse a turbis: nam aliqñ pp recreationem quie
tis: ut Mar. vi. dixit iesus discipulis suis. Venite seor
sum in desertũ locũ & requiescite pusillũ. Quã-
doq; uero cã orationis ut luce. vi. dr̃ factum est i il
lis diebus exiit orare in montẽ & erat pnoctans in
oratione Ambro. Ad precepta uirtutis suo nos for
mat exẽplo. Quãdoq; uero propter uitationem
humane laudis: ut ioãnis. vi. dr̃ quando uoluerunt
eũ rapere & facere sibi regẽ post miraculũ de pani-
bus: propter quod fugit iteꝝ in montẽ ipse solus.
Et similiter qñ uoluit pfecta docere: ut Matth. v. ui
dens iesus turbã ascendit in montẽ: ubi Criso. per
h ꝙ non in ciuitate & foro: sed in monte & solitu-
dine sedit erudiuit nos nihil ad ostentationẽ facere
& a tumultibus abscedere: maxime cũ de uitiis dis-
putar' opporteat. Nosti lector pdicta dicit dauid
ꝙ filii alieni claudicauerunt a semitis suis: claudus
licet male p uiam gradiatur. Non ergo hi sunt filii
alieni: quia nec bene nec male per uiã regule gradi
untur: hi sunt ergo filii subuersores & ꝓprie regule
scorpiones: imo uenus apti leones & illa mala be-
stia que supra q̃ credi põt uniuersa uastabat qr nihil
est uite fran. nec ꝓmisse regule: quod non sit p eos
fractum conculcatũ & deuoratũ. Cum tãta admira
tione ista scribo ꝙ cor uidet' scidi per mediũ: & uix
manus ad dilacerationem cõtineo & uocẽ a furio-
so clamore. Nã ego q interiora palpo & uideo tan
tam conuenientiã inter regulã & uitam: inter p̃rem
& filios: quantam inter albũ & nigrũ: inter agnum
& lupũ: inter iustũ & impium: inter couersores aĩa
rũ: & subuersores crudeles. Nã non solũ nolunt ser
uare quod promiserũt: sed sicut sepe dictũ est & se
pe flendum est uolentes seruare atrociter psequũt'.
Et nonne uides quicũq; oculos habes ꝙ non suffi
cit eis circuire p foꝝ: nisi & in medio fori constitu
ant locũ suũ: certe ꝙ oĩa non sint in foro hoc non
est quia non desiderent: sed quia ibi se locare nõ p̃
ualent: sed ubicũq; sunt foꝝ faciunt: foꝝ uoco mul
titudinẽ hoĩum: quia manibus & pedibus reptant
ut ad loca sua confluxũ gentiũ trahant. Nec in hoc
cuiuscũq; status collegii uel psone piudicium for-
midant. Quod luce clarius patet ex capitis uanita-
te procedere: ex qua nihil uident' nisi mũdum fa-
mã & gloriam queritare. Et licet dicant se ꝓ utilita
te aiaꝝ facere: põt eis dici ꝙ stulta ẽ utilitas aliena
in qua salus & professio dissipatur propria. Sed nũ
qd franciscus plus hũit de zelo animaꝝ ut sic loq̃r
in ungue pedis sui q̃ ipsi habeant: uel se habere pos
sent simulare in tota distractione assũpti exercitii.
Sed uis uidere mendaciũ ꝙ non est zelus aiaꝝ: sed
questus tẽporalium & pecuniaꝝ & mundanorum
fauoꝝ. Nam tales paupibus & dare non ualẽtibus
cõiter se familiares non exhibent nec eoꝝ sepultu
ras uel pnias affectant: nec aliã religiosã domũ que
simul cũ eis salutẽ aiaꝝ ꝓcuret: pñt in sua uicinia su
stinere. Nõ ergo est aiarum zelus sed hũane cupidi
tatis questus. Et licet dicãt multa uerba uulpina &

dolosa ad suorũ uelamen defectuũ: que tñ nullã apparentiam in ueritate spũs habent: hoc tñ non pñt ipsi uelare hoi scienti uitã eorꝝ & regulã & sanctissimũ testm̃ & alia uerba bti francisci: que p dei reuelationem asseruit: quin ipsi sint trãsgressores status pmissi & contumelie pris sui. Tamen nec hic nec alibi assero ꝙ de necessitate salutis sit totius ordinis seruare testm̃ sanctissimũ: & alia perfectionis opa: q̃ beatus. f. de euãgelii perfectione esse asseruit: sed bene dico constanter ꝙ pris refutare testm̃ scissimũ: & eius nolle seruare monita: non est plene seruare euãgelicũ statũ: & est magne retrocessionis indiciũ: uñ etiã ibi icepit declinatio pfectionis eorꝝ que nunc terminata est in ruinã: licet enim seruare regulã secũdum declarationes & dilatationes quas procurauerunt a multis romanis pontificibus sit seruare sufficiẽter q̃tũ ptiet ad necessitatẽ salutis: nõ tñ illis modis seruatur illa sũma perfectio quã btũs. f. asserit se a xp̃o accepisse: & quã ipse seruauit in se & uolebat a fratribus obseruari. Sed est quidam alius modus qui utiq; potest dici euangelica perfectio: sicut & illi sũmi pontifices asseruerũt in suis scriptis. Sed qd his imoramur uerbis: quia iudicio diuino factũ est ꝙ quanto plura quesierunt circa hoc declaratõnum remedia: tanto magis ruerunt: uñ & a tempore quo Nicolaus tertius ultimam declarationẽ fecit que q̃tũ potuit uisa est regulam exponere: adaptando ad modũ obseruantie: q̃ tẽpore suo fuit sibi notus: ac si lapis molaris fuisset appensus ad uentrẽ ordinis. Sic postea oĩbus relaxationibus: quasi in maris pfũdũ pcipite se imersit. Palpaui ego q iã in multis ãnis in ordine steterã: & licet restrinxerit multos excessus quos uidebat in respectu illo curare se credẽs tñ tantũ ordo relaxationis est fcõ: ꝙ medicina fcã ẽ mortifera: dum ꝓhibuit aliquid districta cẽsura: uñ mundus timeret murmurare de suis excessibus: & unde ipsi sunt occasionaliter relaxati: unde nec mũdus ignorare hodie potest si comparet facta & scripta: quin etiã suaꝝ expõnũ & declarationũ & dilatationũ appeant transgressores. Et est stupor quare querit̃ expositio sup lr̃am sic aptam: quia nulla difficultas est in regule intelligentia. Sed in hoc est difficultas: ꝙ illorũ uita concordet cũ illa lr̃a: & sẽp fratres uoluerunt in uita ruere: & concordiã cum illa sũme perfectionis lr̃a querere. Et hanc concordiam uoluerũt p auctoritatẽ sũmi põtificis obtinere. Sed nec hoc miraculũ subest potentie dei: cũ nõ sit posse sed deficere & mentiri facere: uel dicere contradictoria simul uera: & oĩs homo q hẽat clarã intelligentiam & sciat grãmaticã: si palpauerit uitam & legerit regulã: cognoscet apte: ꝙ sicut ens & nõ ens hec duo cõtradictorie opponũt̃: uñ & magnã cãm hñt ex eorũ transgressione illi q dicunt: ꝙ pfectio euangelica adhuc non est romane ecclesie data: falsũ est tñ quia data est in francisco: sed in malis successoribus est corrupta: nec debet de nouo dari sed per dei potentiã & bonitatẽ infinitã eadẽ suscitari. Nã p mõ uerũ est ꝙ sunt cõmixti inter gẽtes & didicerunt opa eorũ & seruierũt sculptilibus eorum: & factũ est illis in scandalũ: & quod dolorosius est imolauerunt filios & filias suas demõiis: dũ spũalia sua officia sunt in questũ symoniacũ & adulatoriũ quasi uniuersaliter conuersa: ac p hoc demonibus imolata: hoc est forũ in quo hodie religiosi ut plurimũ constituũt loca sua. Non sic franciscus quẽ pfectus iesus ad imaginẽ uite sue: in sil'itudinẽ conuersationis sue: in pfecta obseruantia euangelii ad honorẽ sui: & salutẽ ppl'i sui: perfectissime quãtum humana fragilitas patit̃: & quãtũ reqrit mensura sue gratie figurauit: ut in ip̃o possit uere iesus dicere. Suscitauit mihi dñs semẽ aliud ꝓ abel: quia pro choro ap̃l'ico p martyriũ imolato: & synagoga prius fundato: suscitauit iesus franciscũ & eius statũ in orbe romano. Sic ergo paret quõ franciscus fuit sil'is bñdicto iesu fastigio conuersationis. Quãtũ autem in ipso uita contẽplatiua refulsit: q̃tũq; in suis studiũ orõnis amauerit: ex dictis in uita sua aliqualiter patet: pp quod ad similitudinẽ iesu sentiẽs franciscus corpe se peregrinũ a dño: cũ iam ad terrena desideria p charitatẽ xp̃i iesu totus eẽt factus foris insensibilis: sine intermissione orans spm̃ deo cõtendebat exhibere pñtẽ. Erat oratio contemplanti solatiũ: dum superna ꝯ circuitu mansionũ: angelorum conciuis iam factus eorum contemplabatur archana: ac feruenti desiderio querebat dilectum: a quo solum cum carnis pies disiũgebat. Erat & opãti presidiũ: dum in omnibus que agebat de sua diffidens industria per orationis instantiam a benedicto iesu dirigi postulabat: modis q̃bus poterat fratres ad orationis studium incitabat. Et ipse sic continue sollicitus erat orationi uacare: ut ambulãs & sedens: laborãs & uacans: intus & foris: semper uideretur orare: ita ut appareret sancte orationi non solum quicquid erat in eo cordis & corporis: uerũ etiam operis & temporis dedicasse. Suspendebatur multotiens tanto contemplationis excessu: ut supra semetipsum raptus: & ultra humanum sensum aliquid sentiens que agerentur circa se omnino nesciret. Et quia spiritus hominis ex solitudine congregatur ad intima: & copula sponsi fugit turbarũ spectamina: idcirco solitaria loca querens ad ecclesias derelictas nocte oraturus pergebat: ubi licet demonum horribiles sustineret pugnas: qui se cum manu ad manum sensibiliter confligebant: uolentes impedire orationis studium: tamen de ipsis uictorialius triumphans remanebat solitarius & pacatus. Tunc nemora replebat gemitibus: ubi ipse a fratribus aliquando ipsum obseruantibus auditus est clamorosis uocibus pro peccatoribus apud dei interpellare clementiam: & deplorare alta uoce: quasi coram se positam dominicam passionem. Ibi uisus est nocte orans manibus ad modum crucis protensis: toto corpore sublenatus a terra: nubecula quedam fulgente circun-

datus:ut illustrationis mirabilis intra mentē:mira circa corpus plustratio testis esset. Ibi occulta diuine sapientie pandebant̄:ibi dicit qđ ī regula scripserat qđ in scīssimo testamēto posuit: & quicquid fratribus obseruandū mādauit. Nam & sicut certissime patet ad tantam serenitatē mentis indefesū orōnis studiū cū continua exercitatiōe uirtutū uirū dei ꝑduxerat:ut q̄uis nō hēret sacrarꝫ litterarꝫ ꝑitiā ꝑ doctrinā:eterne tamē lucis irradiatus fulgoribus: scripturarꝫ profūda miro itellcūs scrutaretur acumīe. Ibi a deo obtinuit clarum spiritum ꝓphie:quo tempore suo multa predixit futura: q̄ secundū eius uerbum certitudīaliter euenerūt. Sicut de multis patet in legenda. Ibi singulariter & clarissime sibi fuit reuelatus ordinis processus: & uia quā xp̄us uolebat ip̄os fratres tenere:quā continue idem sanctus patribus explicabat uerbo: & monstrabat exēplo. Ibi nihilominus reuelata fuit uia ruinosa qua fratres incederent:quā & modis quibus potuit īpediuit dū uixit: & dū intraret ītra limīa gloriosi iesu in lecto mortis decubās:in sanctissimo testamēto ꝓhibuit sed frustra quo ad peruersos:qr eorꝫ ꝓ̄sumptuosa & stulta carnis prudentia:& malitia obstinata ꝑ̄ualuit: licet in luce uerborꝫ eius & sanctissimi testamēti legitimi filii q̄q̄ hoc tempore pauci proficiscantur ꝑ uestigia iesu christi multis persecutionibus a carnis filiis molestati. Nam & iste pater sanctissimus:quasi alter abraham duos filios habuit:unum de ancilla &unum de libera. Qui autem de ancilla:secundum carnem natus est & secundum carnis prudentiam: plane claret ipsum ut plurimum īcessisse. Sed ille qui de libera per repromissionem non dubitās ꝙ nō est mētitus xp̄us seruo suo francisco: nec ip̄e fidelis seruus franciscus mētitus est in his q̄ scripsit ī regula & īsanctissimo testamēto. Et ideo ꝑ ip̄ius regule a titudinē & lr̄e obseruantiā incedentes securi nil dubitant ibi impossibile uel inobseruabile contineri. Sed sicut tūc qui secundū carnē natus ē ꝑsequebatur eū q secūdū spiritū:ita & nūc. Nā nōminus modo uerum ē q̄ tūc:ꝙ iste ismael uir sagittarius ē undiq꜃ filios legitimos & regule ꝑsecutionibus:reprehēsiōibus:preceptis iordinatis:& sententiis duris sagittās. Sed quid dicit scriptura. Eiice ancillam & filiū eius : qr nō erit heres filius ancille cū filio libere. Nā dictum est abrahe. In ysaac uocabitur tibi semen: licet & illū faciā ī gentē magnā qr semē tuū est:hūc ancille filiū & in obseruantia regule illegitimū cū magnis cordis gemitibus eiici postulamus. Non quidē ab hereditate paterna sibi uellet in regule incedere uia: sed a sua operatione ꝑuersa & ab usurpatione falsi nōis:& legitimi persecutione heredis. Nā & pater sāctissimus hec omnia in luce cōtēplationis & fieri preuidit:& exp̄ssis uerbis predixit. Sic & ī dictis & ī scriptis sancti uiri & socii sui fratris leonis repert̄ur expresse. Et ego audiui a uiro uirtutis & sanctitatis ꝓbato legitimo patris filio reuerendo toti orbi ubi cognoscitur frate conrado de ofida: qui quinquaginta ānis uel circa tunica chorda & femoralibus diues in medio nationis praue & peruerse ꝑ uiā regule & sanctissimi testamēti sine querela incedit: licet ip̄e īnumeras persecutiones & examinatiōes ac si foret hereticus:qr regulā obseruat a filiis carnis sustinuisse ꝓbatur: licet etiam omnes q gemūt sup malis populi sui ipsum reuereāt̄ ut patrē:& q̄bus dei ꝓuidētiis etiā ab his q eū īpugnerūt aliq̄s obtīuerit sp̄us libertates: & sustineat̄ ubicūq꜃ ꝑp timorē populi :cuius fauorē sicut & de ceteris faciunt illius sci uiri famositate mēdicāt:ab hoc tn̄ scō uiro frate cōrado pl̄ies audiui ꝙ ip̄e oīa ꝑ̄dicta & ml̄to plura & maiora audiuit a frate scō leone ꝑ̄dicto & a scis p̄ribus frate maseo & a fratre cesolo & a pluribus aliis sci uiri sociis:q̄ & ip̄e expectat cū flectibus conpassiuo desiderio uidere cōplecta. A magna etiā ego multitudine fratrum qui cū sanctissimo patre fratre egidio uixerūt cū familiaritate multa hominū priorū sentētiā audiui:& multorꝫ maiorꝫ & ab eodē scō patre ꝑ̄dici q̄ uiderētur īcredibilia donec erūt cōpleta. Nā sicut deo charus & scūs uir scūs masseus miles de perusio q nuper migrauit ad celos pl̄ies mihi narrauit cū lachrymis Sanctus uir egidius tāto eiulatu clamabat sup regule destructionē quā uidebat:ꝙ ignorātibus uiam sp̄us quasi uidebatur īsanus:nec potuisset sustinere:nisi qr īnumeris uicibus fuit certificatus a xp̄o iesu de huius fine ruīe & de renouatiōe sanctissime regule & totius ecclesie. Huiusmodi uero uiri sci egidii sanctitatē quis enarrare sufficiat:ip̄e eni fuit quartus frater mīor : tertius legitimus patris filius: qui tanta uigorositate opum prius seruiuit in exercitio actiue ut uere sicut martha circa plurima uirtutum exercitia & actiue ministeria ꝑ labores manuū ꝑ obsequia leprosorꝫ:& ꝑ alia uilitatis opera continue satagere uideretur :ī q̄bus ꝑseuerauit donec sic fuit raptus ī cōtēplatione ab influxu amoris iesu:ꝙ magis ciuis celestis q̄ terenus uidebatur uiuens in carne. A multis audiui q uiderūt ꝙ statim nominata gloria paradisi ī illius rapiebatur dulcedinē ꝑ mētis excessum. Hic qn̄ uidebat lcōres ul̄ ad studia aspirātes irrisorie de pugnis ambarꝫ manuū faciebat tubā: ꝑ eo ꝙ sicut exponebat exp̄sse ꝙ ip̄orꝫ studium & sciētia uidebatur ad quandā uanā tubā fame & pompe seculi ordinata. Hic uidēs carnalē gloriā quā habebāt filii uani de miraculis sci patris:ꝑ̄dixit se impetrasse a domino ut propter sua miracula nō erigeretur uana fabrica :nec gloriaretur ociosa uita illorum qui se gloriantur patres habuisse sanctissimos:quorꝫ nolūt uestigia imitari. Nā ꝑp euidētiam sc̄itatis signa istius beatissimi sci patris egidii qr uniuersaliter mundo patebant:multi expectabant fratres quasi similia per ip̄m fieri uel maiora q̄ per beatum patrem Franciscum fieri sentiebant : qđ qr ip̄m nō latuit in uigore spiritus: audio ip̄m respondisse ꝑ̄dicta. Et addidit ꝙ ꝑp sua bn̄ficia nō edificarent maleficiū cōtra regulā edifici excessiui ꝑ mira-

cula q̄ a dn̄o obtinēt: qn̄imo si posset ad ruinā scō rū toto conamīe niteret: licet pp īdubitalē fueretiā quā ad scm̄ prēm btm̄. F. hēbat: sustīeret φ sup corpus suū notabilis fieret eccl'ia q̄ sēsuali pp'o igereret sue eminētia scitatis. Sed omnia alia edificia fortissime phorrebat. De uirtutibus & cōtēplatiōibus & q̄si cōtinuo mētis excessu: i quo usq̄ ad finē uite sue pseuerauit & se exercuit: hic scūs pr̄ Egidius nō posset breuit̄ explicari: qr magnū uolumē p se scitatis sue uita requireret. Tertio fuit similis hic euangelicus uir Fran. bn̄dicto ihu pdigio admiratiōis: unde cōueīt sibi illud Eccle. xlv. Similē illū fecit in gloria scōꝝ. Gl'ia scōꝝ in hac uita ē claritas miraculoꝝ: i qbus btūs Fran. ihu sil'is singulariter fuit. Vt .n. ad lram nos cōuertamus: hic sicut ih's aquā i uinum cōuertit: panes multiplicauit: & de nauicula i medio fluctuū maris miraculose imota p se a terra abducta docuit turbas audiētes i littore. Nunc ois creatura q̄si ad nutū uidebat̄ parere: ac si in ipo eēt status inocētie restitutus. Et ut cet'a taceā: cecos illumīauit: surdos: claudos: palyticos: oīum īfirmitatū generibus laborātes curauit: leprosos mūdauit: demōes effugauit: captiuos eripuit: naufragis succurrit: & q̄plures mortuos suscitauit. In qbus omnibus uix est iuētus sil'is illi: q tot miraculis in uita & ī morte claruerit iam a statu ecclesie primitiue.

Quarto fuit sil'is puilegio cōsignatiōis: un̄ singulant̄ sibi cōuenit illud Dani. iii. Spes quarti sil'is filio dei. Fuit. n. q̄rtus it̄ pricipales leuitas: Stephanū: Laurētiū: Vicentiū: & frācis cum. Fuit & q̄rtus it̄ ordinū pr̄iarchas: bn̄dictū Augusti. Dn̄icū & frācis cū: & hoc quo ad latios. Nā iter grecos fuit primus regule īstitutor pclarus uir Basilius: cuius regula ad pfectionē euāgelii magis uidet̄ accedere. Hic uero Frācis cus fuit signifer

Sigilli auctoritatis
Vexilli strenuitatis
Et signaculi charitatis.

De qbus īfra dicet̄. Fuit ergo filio dissil'is nō sil'itudīe eq̄litatis qua lucifer eē uoluit sil'is altissimo. Esa. xiiii. sed sil'itudīe cōformitatis: q̄lis ē sil'itudo addiscētis ad īstruētē: acq̄escētis ad cōsulētē: obediētis ad īpantē: imitātis ad exēplātē. Hoc aūt ppe ē cū uolūtas n̄ra uolūtati diuīe cōformat̄ ī uolito: ī uolēti motiuo: & uolēdi mō: & i fine ītēto: ut uolitū sit bōitas: motiuū charitas: modus liberalitas: finis dei felicitas qua dei uolūtas cōplet̄ in oībus. Sed ultra has sil'itudīes fuit i. F. corpalis cōsignationis singl'itas: ut pp singl'itatē incōicabilē: & pmis tpibus iexptā: possit de deo admiratiue īterrogare psōas. Quis sil'is deo i filiis dei? Hic. n. fuit singl'arit̄ filius dei bn̄dicti ihu

Subiectus ad honorādum
Attentus ad imitandum
Gratus ad recognoscendū
Promptus ad obediendū
Consignatus ad testificādū & deuincēdū: & istam mādū & trāsformādū totū mūdū pfectionē sequi uolētiū i sil'itudinē crucifixi. Sed heu cui sil'es dicā hoīes generatiōis huius q recesserūt de uia pr̄is sui? Sil'es sūt pueris sedētibus ī foro: & loq̄ntibus ad īuicē. Luce. vii. Sil'es sūt pueris: qr uoluptuosi: sedētibus ī foro: qr desidiosi: & loq̄ntibus ad inuicē: qr negociosi. Nō q̄dē de his q̄ acciderūt ī xp̄i passiōe: sicut eūtes emaus: de suis uanitatibus & mūdi rumoribus: qr tumlt̄uosi. Hos tumultus quos ī eis ābitio & locoꝝ appropatio: & charitatis extīctio: & uāitatis effusio pepit: sentiūt puuli q i medio eorū uiuūt: q admodū barchaꝝ puaꝝ ī mari turbulēto corruptiōis huius status pdcōꝝ tēpestatibus agitāt̄. Hi sūt. iiii. uēti pessimi q pugnāt ī hoc magno & horrido mari. Vtinā iam nūc istāte q̄rta noctis uigilia & appropīq̄te aurora uēiat ad nos ih's cū patre n̄ro. F. & has trāsgressiōis ūdas faciat nos calcare.

Iesus seraph alatus Cap. iiii.

Post q̄ uir scūs & deo charus. F. uitā redemptoris ihu obliuiōi a mūdo traditā in sua cōuersatiōe scā descripserat: & ī regl'a statuerat euāgl'ica: sicut īfra dicet̄: ut plene toti mundo cōstaret φ hec erat uita ipius saluatoris ihu quā ī regl'a & ī uita dscripserat. Ipe piissimus & misecors ī generationē futurā ih's sciēs psecutiōes malas expositiōes & trāsgressiōes: quas pati debebat regl'a euāgelica: & īmutatio. F. pscā: ut toti mūdo cōstaret talia opātes eē mortis filios: & ihu crucifixo cōtrarios: ut puo possit īstitutionē regl'e tpe: tā uitā. F. q̄ īstitutā regulā signo sui pōtificii cōsignat̄ miraculo oibus scl'is iaudito ī carne btī. F. īpmēs sil'itudinē uulneꝝ sue sacratissime passiōis: quas biennio suo sacro portauit ī corpe armiger xp̄i. F. cōtra naturā uiuēs apto latere: ex quo sacꝝ sāguinē fūdebat mēoriale effusi p nobis sāguis dei uiui. Stupēda sūt hec signa: & ī maximā reuerētiā scī: & amorē piissimi ihu: & ī securitatē īdubitabilē seq̄le xp̄i īducētia contemplātēs. Nā sūt

Rememoratiua ex pte dei
Demōstratiua ex pte sancti
Pronostica ex parte nostri Nā piissimus ih's ī hac impressione sublimi demōstrauit
Suā beniuolētiā acceptantem Franciscū
Diuinā suā prouidētiā prouidētem de ipo
Suā iustitiam conseruantem ipm
Suā potentiam contra naturam īpmentem ī ipo.

Nā ī signū beniuolētie acceptātis aīco suo fidelissimo: imo dilectissimo filio: imo alt'i se sue sil'itudinis ipsi sit characteres: sue carni īprimēs q̄nq̄ speciosissimas margaritas sigtiuas celestis thesauri. v. lipidissimos lapides expugnatiuos golie aduersarii. v. uernātissimas rosas ornatiuas nuptialis thalami. Sic dilecte spōse psone. F. p mēte & carne inq̄ens p Aggeū prophetā. Ponā te quasi signaculū: q̄m elegi te: ponā inq̄t ih's quasi p temetipm nō p aliū appuit: sicut ī sua psona non ī alia carnē assumpsit: & in sua carne cōuersatione passibili pfectionē euāgelicā exemplauit. Sit p semetipm franciscum in sue pfectionis acceptate signaculum figurauit.

Dicit autē quasi signaculū pp defectū anologie q̄ ē in oī alia pfectione extrema a xp̄o iesu. Nō enim pn̄t equari adoptio gr̄e & generatio nature: & psonalis unio cōformitas uolūtatū. Dicit autē qm̄ elegi te quasi mera gr̄a te feci āgelū sexti signacl'i quē ex oibus filiis gr̄e ad hoc elegi: q̄ ifirma mūdi eligo ut fortia queq; cōfūdā. Secūdo hec signa ex pte iesu i carne fran. demōstrabāt sapiam puidētē. Rex .n. sapientissimus illud qđ nulla uult obliuione deleri: signo sue maioris appentie signat. Et qr renouationē sue passionis quā in corde francisci sculpserat p continuā trāsformationē sue crucis: & ipius sue crucis pfectionē uirtuosam quā in regula scā descripserat: nulla uolebat maculatione fucari. Idcirco ad ppetuā rei memoriā sue passionis signa ipressit in carne francisci: ut nō dicat humana segnities ad fugiēdum xp̄i uestigia occasiones exquirēs. Signa nō uidimus: iā nō est pp̄ha. Sed dicit iesus de francisco cuilibet ipius legitimo filio & imitari sollicito illud. Exo. xiii. Erat quasi signū i manu tua. i. obseruatione cōpleta regl'e pmisse. Erit signū i carne. f. testimoniū idubitabile q̄ p ipsum reuocata est uita mea. Sequitur: & quasi appensū āte oculos tuos ob recordationē: ut sicut qđ ante oculos pēdet nō pōt obliuiōi tradi. Sic nec a mentibus filiorum cadat memoria patris sāctissimi: nec peat obliuione fusus sanguis iesu xp̄i q in nouis francisci uulneribus recalescit. Tertio signa felicia uulnerum signauerunt iustitiā cōseruantē. Domus euāgelice signātur cruce picta: ut sub ptectione papali psistere cognoscātur. Et pontifices pp hoc cōsignāt ecclesias ut ipsarum cōsecratio uideatur. Templū ergo sanctissimū aīe & carnis francisci & regulā institutā ab ip̄o consignauit & consecrauit pontifex sūmus iesus & sub sua ptectione accepit: ut de cetero nullus audeat sibi esse molestus: qr stigmata domini iesu i suo corpore portat: & fratribus plene constaret: q̄ regula ē tanta ptectione munita: q̄ quicūq; hanc regulā secuti fuerint: pax sup illos & misericordia & sup isrl' dei: unde primo super franciscū signatū fuit thau protectionis diuine. Sed & eius est officiū signare thau: super frontes uirorum gementiū & dolentiū de conculatione & transgressione regule & cōsigre ut non pereat in exterminio iminētis presure quo dei ira seuit in regule transgressores. Quarto in sacris uulneribus sancti signat iesus potētiā ipriměte qua imprimit terrorem aduersariis: & amorē filiis. Nam he sunt littere anulo regis assueri signate quibus nullus contradicere audet: quantūcūq; non appetat imitari sed i filiis legitimis tantum potentia iesu amorē imprimit & uigorem: ut non dubitent: q̄ sicut uirtus iesu uitam francisci sensibilē per supernaturalē potentiam tenuit in corpore uulnerato. Sic etiam contra naturales nostre carnis defectus uirtus iesu ipsos pteget & ptexit in litterali obseruātia rigoris illius sanctissime regule sup quā sic aperte influit uigor sanguinis crucifixi. Certe nullus debet dubitare: quin tota eius uita regetur a christo siue in tribulatione: siue in consolatione: siue in infirmitate: siue i sanitate: qui uoluerit huius sanctissime regule seruare promissum: nec i eius obseruantia permittet aliquid euenire nisi salutiferum & perutile obseruanti: hoc est signum de quo dicere potest iesus francisco illud. Exo. iii. Ego ero tecum autem hoc habebis signum q̄ misi te cum eduxeris populum meum de egypto sacrificabis domino in monte sancto: hoc est signum quod iesus promittit ad populos exaltandos: hoc ē signū funiculi coccinei qui pendet in fenestra corporis francisci: quo. Raab meretrix a iericho exterminio defensatur. Aspitiant ergo elephantes sanguinem uue aut mori in rubentibus uulneribus patris sui: acuant prelium contra omnes obseruantiam sancte regule impugnantes: nō dubitantes per imprimentis iesu potentiam sub signo uirtutis sue celestem uictoriam affuturam. Vide igitur in sacris signis quibus regula sigillatur piissimum iesum: sancte regule obseruatores amplexantem beniuolentiam: ut legitimos filios illustrantem sapientia: ut consiliarios suos ac secretarios ac mundo predicatores & nuntios conseruantem iustitia: ut domesticos proprios roborantem potentia: ut sue uinee operarios ac ex his omnibus reficientem sufficiētia temporali autem affluentia spirituali: ut in uigore spiritus primum querant regnum dei & iustitiam eius: nō dubitantes q̄ omnia mala adiicientur plenissime a promissore iesu qui huius promissionis pignus dedit eis signa sacratissime passionis in carne a maculis patris ipsorum: hoc ergo ē: q̄ significāt sacratissima ul'nera ex parte dei. Ex pte uero pr̄is santissimi sunt ista signa insignia

Intensi decoris: siue mūdissime puritatis
Incēsi amoris: siue ardentissime charitatis
Immēsi uigoris: siue strenuissime pbitatis
Impensi honoris: siue sublissime dignitatis

Primo decorē oňderūt post mortē cū i candidissima carne i̊surrectiōis spēm pmōstrāte claui nigrescerent: & uulnus lateris ut uernās roseus flos ruberet. Sed in uita fuerūt signa perfecte expurgationis ab oī corruptione i aīa & i carne. Speculū eni maculatū: & aqua turbata uel lutosa nō reddūt spēm: sed politū speculū & aqua purissima & quieta. O q̄ perfecte redderet speculū figurā oppositā qn̄ tāte esset uirtutis q̄ etiā ex parte plūbi i̊dderet spēm decorā & clarā: sicut faceret ex pte uitri. Vitri similitudinē tenet aīa. f. plūbi caro. Quātus ergo dcor puritatis fuit i frācisci aīa ad reddēdū imaginē redēptoris iesu qn̄ & i carne sic sculpta fulgebat redēptoris eius figura? Certe iestimabile signū puritatis. f. fuit talis figuratio euaporās i carne satis est pbabile: & multū deuotū credere: q̄ seraphica manus iesu tunc illā carnē purgauit ab oī rebellione. Vere de eo pōt dici illud. Ezech. xxviii. Tu signaculū similitudis plenus sapētia & pfectus decore i deliciis padisi dei fuisti: oīs lapis pciosus operimentum tuū. Sil'itudo pr̄is ē, uerbum dei speciosissima spēs & formosissi-

ma forma. Pulcherrimus ergo & uenustissimus erat fran. q signaculũ dicit̃ similitudis tã formose. Cãdor.n.est lucis etne: & speculũ maiestatis: & imago bonitatis illius: pbat pspectiuus: q quãto mediũ ẽ purius & sincerius: tãto magis pceptiuũ specierũ. Quia igit̃ corpus.f. fuit sic figuratum specie crucifixi: signũ ẽ q caro fuit purissima: & aĩa puritate quasi deificata. Tu igit̃. F. signaculum similitudinis plenus sapiẽtia. Sapiẽtia. F. erat celica: desursũ descẽdẽs: pudica: pacifica: modesta: suadibils rationis cõsentiẽs: plẽa misericordia & fructibus bonis. At ecõtra multoꝝ sapientia ẽ terrena: q̃stuosa aĩalis: quia uoluptuosa: diabolica: quia litigiosa & impugnatiua bonoꝝ. Sequit̃ perfectus decore. Fuit .n. perfectus decore uirtutũ: morũ: & stigmatum. Nũc.n. decorem pbat

Innocẽtia: qua bestiolas & auiculas affectu desiderabili ad se traxit.

Caro que post mortẽ quasi glorificata resplẽduit.

Anima que sub specie stelle prefulgide in empireo se recepit. Sed & miracula q̃plura qbus postmodũ choruscauit. Secũdo fuerunt insignia ardẽtissime charitatis. Nõ ẽ fornax accẽsa qñ flamma exiit p lata. O quo amore. F. ardebat: cui ãplissimi cordis rgio ñ suffecit quin flãma amoris euaporaret p qnq; corporis apturas fecit sibi fenestras ignis ille uiolẽt: qr ĩtra fran. aĩam claudi nõ poterat: & ideo penetrauit & incẽdit carnẽ uicinã: ut postmodum cũcta mundi climata iflãmaret. O quãti uigoris ẽ ille ignis q mare humidũ icẽdit? Et quid caro ad ignem spũs sancti: nisi humidum mare flamma eius extiguens? O q̃ ardebat dessiccata ab omni amore mũdi regio mẽtis fran. quãdo sic hũide carnis sue flãmescebat & rubebat spiritus sancti igne. Pone me ait ihũs ut signaculũ sup brachiũ tuum: quia fortis ẽ ut mors dilectio: dura sicut ifernus emulatio: lãpades eius lãpades ignis atq; flammarum. Aque multe nõ potuerũt extinguere charitatem. Vide ornatissimũ charitatis processum: primo quidẽ fuit ĩ corde: pone me ait iesus ut signaculũ sup cor tuũ. Iesum ut signaculũ super cor ponit: qui nihil ĩtra cor nisi ihm̃ recipit. Secũdo fuit ĩ opere: ut signaculũ ait sup brachiũ tuum. Signaculum super brachiũ est iesus: quãdo oĩa fiunt ad honorem suũ: & ad sue imitationis exemplũ. Omnia ait apostolus ĩ gloria dñi nostri facite: quia fortis ẽ ut mors dilectio. Mors uno ictu trifurcato separat animã a mũdi habitatiõe: a suoꝝ societate: & a carnis uniõe: ac p hoc ab omni passiõe nudũ emittit: cuius dilectio morti compatur post iesũ & apostolos: ita plene sicut dilectio iflãmati Fran. & eius status. Nam tria p̃dicta in eo fecit plenissime spũs sancti amor: sed & uirtuti mortis sue regule perfectio compatur: quia mẽtem quã eius obseruantia accipit: ab amore mũdi fũditus occidit: & uere ad hũc amorẽ sequit̃ dura: sicut ifernus emulatio. Sicut.n. infernus nulli pcit: sic amor ĩ corde fran. & in uita suit tãte emulationis ad similitudinẽ crucifixe uite iesu: q nulli pcebat tẽpori: loco: cõditioni: psone: infirmitati sue cuicũq; resistẽtie: quin omnia superans semp & ubiq; uellet xp̃i uestigia imitari. Non memini me ĩ tam bona significatione repperisse ĩfernum. Recordent̃ ergo filii in oĩ afflictiõe & pssura qr dura sicut ifernus emulatio. Emulamini ait apostolus carismata meliora: nihil melius xp̃i uita: cuius lãpades ignis atq; flãmarum: quia incendũt & illuminãt totũ mundũ: & aque tribulationũ q̃tuncunq; multe magis accendũt charitatẽ sic flammatã q̃ extingũt. Erupit autẽ hic ignis spũs sancti in lãpades flãmarum per fenestras uulnerum

Virtute imaginatiõis predicte

Virtutẽ admiratiõis pmotiue

Virtute dilectiõis tã apparẽtis iesu: q̃ suscipiẽtis. f. perfectiue. Nam scd̃m mũdi sapientes imaginata fortissime contigit in te acciderũt. Sequit̃ eñi multum corpus animã ĩ actionibus suis. Et idcirco cõtinua imagĩatio xp̃i passiõis que a pricipio fuit in corde francisci fuit magna dispositio ut ad hãc realitatẽ ueniret. Nã & circa cõuersionis sue p̃mordia appuit ei iesus uelut crucifixus: & memoria passionis eius uisceribus cordis eius a deo ẽ ipressa medulitus: ut & plagas dilecti ihũ oculus mẽtis q̃si iugit̃ cerneret: & uix exterius a lachrymosis gemitibus cõtinere ualeret. Huius passiõis inhitantis ĩtra mẽtẽ Fran. fuerũt idicia oracula celitus fcã: tam in palacio cũ armis cruce signatis quod ipe uidit: q̃ ipa appitio quã nũc diximus sibi fcãm: q̃ crux quã uidit frater Siluester ex suo ore pcedẽtẽ: & crux gladialis quã facer uidit pacificus uiscera sua transfigere: & forma crucis ĩ sua eleuatiõe ĩ aere: cũ de titulo crucis scissimus p̃dicator imitator frãcisci p̃dicabat antonius: iuxta qd̃ pspexit ãglicus uir monaldus. Sed & sacꝝ thau: qd̃ ĩ facie frãcisci ipam uenustãs appuit q̃si sex teistmõia credibilia facta sũt nimis: dũ ab hac septiã ĩ qua ihs eidẽ ipressit stigmata: accipiũt testimonium firmitatis. Et hĩc tanq̃ dispõnes p̃ambule cõgrue p̃mittũt̃. Scd̃o fuerũt impssa uirtute admiratiõis pmotiue. Nã pepit oues iacob uarios fetus ĩ aspectu uirgaꝝ. Hac admiratiõe suspẽsus .f. ĩ uisiõe dilecti ihũ sub spẽ seraph totus pmouebat̃: ut ipius figuraret̃ effigie. Intellexit nãq; dño reuelãte q ob hoc huius uisio sic suis fuerat pñtata cõspectibus: ut aĩcus xp̃i p̃nosceret se nõ p martyriũ carnis: sed p icẽdiũ mẽtis totum ĩ crucifixi ihũ similitudinẽ trãsformãdũ. Sed t̃tio uirtute dilectiõis fuerũt ĩpressa pfectiue. Nã igneus ihs scitillãs diuitate & hũana facie apparente supra cor & corpus frãcisci tam flãmeũ ignem & uigorosũ effudit: ut fieret cor suũ taq̃ cera liquescẽs: quia diuinus amor habet uim laq̃fatiuã ut ẽ dictũ & uim figuratiuã ad modũ cere fluentis in sculpturam sigilli. Sic. F. & mente & carne totus fluxit ĩtra sculpturam uulnerum apparentis dilecti & transformatus est amans in amatum: igitur ignis hẽt uim resilitiuam & depascens terrestrem materiam semp tendit ad sũma: quia eius ẽ proprium sursum ferri:

ideo ignis diuini amoris depascens cor. F. & carnē
incēdens: eam figurando inflāmauit & ad sua alta
subuexit. Completum est in illo qd' autē petebat
de seipso. Absorbeat queso domine mentē meam
ab omnibus que sub celo sunt ignita & melliflua
uis amoris tui: ut amore amoris tui moriar: qr amo
re amoris mei dignatus es mori. Intelligant er-
go filii effigiati patris ī corde incendio appantiōis
seraphice ꝙ effigiari debent ipi ignea iesu crucifixi
one in mente: ut sint quasi quidā xpicole crucifixi
iesūculi sua uita uiuentes in pm se transformatos
sentientes in passibili carne. ¶ Intellexi fuisse reue-
latum sanctissimo patri ꝙ ipse singulariter erat mis
sus in mundum ad restaurandū ruinam seraphici
ordinis. Non enim ē dubiū ꝙ de illo ordine fuisset
lucifer si stetisset & summus: ūde magnam stragē
suoꝝ īcōpariū ī illo ordīe fecisse creditur que de flā
meis mēbris iesu reparari debebit. Affirmabat etiā
sanctus ille frater maseus q uisionem uidit: de qua
in legēda habetur ꝙ sedes illa q uā uidit seruari. f. fu
it dcā sibi fuisse luciferi: qd' frat bonauētura hūana
discretione conticuit: propter detrahentiū morsus
ne impersuasibilis in illis pmordiis esset sermo. Sic
& multa alia magnalia sācti tacuit: maxime illa que
uidebantur nimis defectum transgressionis disco-
perire quā oculis suis cernebat in filiis: licet nec oīa
tacuerit: sed qsi sub cl'acl'o multa dixit: ūde & ī illa
uisione occulte posuit ꝙ sedes illa ceteris erat sub-
limior. Credo autem ꝙ quo ad multa locū luciferi
. f. tenet in celo. sed quis locū eius quo ad omnia
teneat hoc iesu dispensatori sedium est seruandum
arbitrio: nā nec ipse nec mater illa sunt sede conten
ti: quia ipsam impropo cionaliter ātecellūt. ¶ Fu-
erunt tertio signa. f. īsignia strenuissime probitatis
Et strenuissimos milites faciūt reges prouidi ī bel
lis periculosis regalia insignia baiulare. Quia igi
tur. f. sūmum regis iesu signum suo gestauit ī cor-
pori: singulari pualuit pbitate. Firmū ait apostolus
firmamētū dei stat hēns signaculum hoc. ii. thy. ii.
Stetit. f. in bello tentationis ī modū firmissimi fun
damēti. Et nōne ut renouatum fūdamētū edificiū
ecclesie stabiliuit? sicut per uisionē domini inocētii
comprobatur. Primū fundamentum est ipse euan
gelice religionis & futuri sublimissimi tertii status
mūdi. Istud fundamentum

Humilitas profundauit
Patientia conquadrauit
Pauperras exterśit
Charitas comendauit
Oratio & comtemplatio in fabricā erexit.

Leuate ait hier. ī syon signū. Syon speculās & refor
mās uitā xpi iesu aīa fuit. f. ubi sicut in altiori loco
xpus uexillū posuit q licet sit eminētior situ & eui
dentior uisu: nō tn̄ piculosior casu: Nā ibidē est al-
tū qd' pfundū: qr q se humiliat exaltabit': & ubi hūi
litas: ibi ē sapia xpiana. ¶ Quarto fuerūt. f. īsignia
sublimissime dignitatis. O quanta dignitas eisdem
uestibus cū iesu celi rege uestiri: hec est purpura re-
gis iuncta carnalibus humanitas. s. xpi iesu fluens ri
uulis sanguinis proprii in quo quasi in sanguine pi
scis uirgineā suā carnē ītinxit. Hac purpura uestiuit
Ihs rex militem. F. dū fecit sibi palliū coccineū: dūi
carnē suā aspersit sanguine uulneꝝ: hoc fuit maxie
dignitatis fastigiū: ut merito sibi cōueniat illud Ec
cle. xlv. Corōa aurea sup caput eius expssa signo sci
tatis. Sic ergo sigficāt signa īsignia uulneꝝ crucifixi
mira ex parte francisci. ¶ Vltimo ex parte nostri sūt
significatiua mirabiliter nā sūt efficaciter

Excitātia tepidos ad deuotionē exemplariter
Adducentia deuios ad directionem fiducialiter
Cōfortantia timidos ad tuitionē sublimiter
Attollētia īfirmos ad fruitionē feliciter.

O quātū excitant tepidos. Nā primo extrahūtur
uexilla picta & cruces picte & mortue: & per manū
peccatricē sepe fabricate: & fit sibi reuerētia pp me-
moriā crucifixi. Quid igitur faciēdū est imagini ui
ue sanctificate flāmee sculpte in carne. F. digito dei
uiui? O quāte reuerētie est uidere: tangere minimū
opus qd' manibus suis iesus fecisset: quāto magis
illud sublime opus qd' ad totius mūdi inflāmatio-
nem sic sapienter sic amabiliter fecit: sculpsit figura
uit: inflāmauit: & consecrauit? O quāte reuerentie
locus iste sacer mōs alucrne: in quo sic singulariter
sic sublimiter &: sic familiariter: sic efficaciter in for
ma seraphica dignatus ē iesus apparere & fundatio
nē tertii status mūdi: sic sigilare: sic inflāmare: sic in
signire: non solū hominibus: sed seraphicis spiriti
bus reddere. Vere locus iste est domus dei & porta
celi: uere locus spūalis incendii quē illi duo seraph
magnus & puus uoluerūt sua presentia inflāmare.
O misera & gelida aīa mea cui indigne cōcessum ē
habitare ī fornace celestis īcendii: & ibi de flāmeo
iesu & ab ipo īflāmato. F. īsipido stilo scribere. Cer
te si non esses dura glatie frigidior: nūq posses ī te
subsistere tāto probato p piissimi iesu misericordiā
igne sed fons omnis mali quicquid iesus & piissia
eius mater & eius signifer. F. sui infundunt incēdii
aqueus tuus humor carnis & mundi supernatans
extinguunt. Non est remediū bone iesu nisi celum
& terrā sic incendas ꝙ mee inestimabilis frigidita-
tis mensura: uelim nolim undiqꝫ uallata flāmescat.
Mirum est autem qd' mihi accidit: qr licet ex debi
litate de mōte sacro descenderim ut alibi scriberē:
non potuit nec minimū uerbū scribi: qd' huic opi
posset aptari imo totū oportuit destrui & refici ite-
rato. Pone ignem tuum iesu piissime & influentia
tue apparitionis seraphice in hac tua scriptura trans
funde & ne malitia actoris & tui uilissimi instrumē
ti fructum legentis impediat inuiscera tui amoris
īcendium ī scriptura: ut supra legentes tuus ignis
scintillet & eos aiet ad tuam passionem deflendā:
sequendam: & imitādam ad uitam euāgelicam &
pmissam ad obseruandam dimissis deuiationibus
accēdāt. ¶ Testis es tu radix iesse qui stas ī signū
populoꝝ & qui ad excitandos tepidos īsignisti. F.
ꝙ nihil aliud ī hac scriptura me mouit: & utinā tibi

placeret ꝙ semper nomē ignoret᷑ actoris:ne istru-
menti malitia efficatiā tue principalis īfluentie im
pediret:fiat tamē uolūtas tua pauper pietatis iesu
sicut ī celo & ī terra. Sed & tu pat᷑ frācisce ꝓde chri-
sto stigmata tibi ī hoc sacro loco īpressa:ut cito tua
regula reformet᷑:& nō tam tepida q̄ gelida corda
tuo īflament᷑ exēplo:imo christi sanguine renoua
to ¶ Secūdo sunt ista signa ex hoc dirigentia deui
os:quia facta plus monent q̄ uerba:& operationes
sunt credibiliores sermōibus. Idcirco facto nō solū
uerbo iesus xp̄s direxit deuios stigmata imprimen
do .f. Nam in cōpitis uiarū erigūtut cruces:ut uia
regia cognoscat᷑:& ab ip̄a nullatenus deuietur. Pro
pter quod & uia regule signata fuit signo iesu. Sed
heu nō crediderūt uerbis signi prioris:declinantes
a semitis suis. Nā & Daniel ꝓphetice scripsit signa
uisionēq̧ post dies multos. A domine iesu uisio
ꝓtelata ē ī dies:quia usq̧ hodie ī cōmuni nō serua
ta ē regula sic signata:& iā desolatiōis eius plus q̄
septuagesimus ānus ē:lōgior fuit nostra captiuitas
q̄ illa quā fecit filia babylōis misera filiis isrl̄is. Assū
me ergo alterꝝ Zorobabel seruū tuum:& pone eū
quasi signaculū:& fac egredi sermonē a facie tua:
ut iterū reedificet᷑ hierusalē & templū quod in ea
destructū est:quia nisi captiuitatis huius abbreuia-
ueris dies:saluari nō poterunt omnis caro. ¶ Tertio
sunt hec signa īsignia fiducialiᷓ confortātia timi-
dos peregre transeūtes ꝑ barbaras natiōes. Confi
dunt quādo deferunt lr̄as securi conductus. Sed iā
nunc ī carne .f. regulā sigilasti ip̄o precedēte intrepi
de deduxisti populū tuū precedēs in colūna ignis
& nubis:& uidētibus icredulis filiis fecisti signa ī-
gētia:& custodisti ab omni uia ꝓficiscētes:sed non
defuerūt cucumeri & pepōes pori & cepe:& allia:
& olle carniū egypti que facerēt pfidos retrorsum
cōuerti. O quot ꝓstrata sūt corpora ī sepulchris cō
cupiscētie:& quot de regula murmurauerūt q a ser
pētibus perierūt. Nā & illa p̄sumptuosa Maria pru
dētia carnis:quā uocauerunt discretionē puidā nō
loculos sed amplos thesauros ī libris:calicibus:pa
ramētis:& palaciis faciētē:usq̧ hodie extra castra
regularis obseruātie ī claustris & magnificis locis
perdurat leprosa. Cura eā pater sanctissime & potē
tissime iesu:& imple faciem eius ignominia:quia
pater suus amoreus & mater cethea nimis abunde
sup faciem conuersatiōis extrinsece abominabili-
ter spreuit:& eā fetidissime maculauit. Cū eam pa
ter misericordiarū ad preces fidelis tui .f. quasi alte-
rius Moysi cui ipsa detraxit:suam corrumpendo
regulam:dicens per falsam discretionem ꝙ & si-
bi dominus ē locutus. Nam iudiciū manifeste sup
eam est:quia corpus eius apparet candens lepra si-
cut nix. O mala nix:que refrigerasti corpus ītra:&
extra mundum secularium excecasti:purga eam pur
gator sordiū nr̄aꝝ iesu:quia īpleti sūt dies purga-
tiōis eius. Et saltē miserere illi pauperçule tue ma-
tri uere genitrici marie:que ī stabulo hūani oppro
brii:& in p̄sepio usus pauperrimi in paupertatis pan-

niculis te reclinat exul & pegrina:uō ī bethleē sed
intra exteras natiōes:ubi etiā tuū presepiū deuian
tiū molestia pturbat᷑:& puulus tuus sp̄us natus in
eis herodiana crudelitate q̄ritur:iugulat᷑:uinculat᷑:
& occiditur:& uox flentiū suoꝝ ī rama auditur:&
tua gratiosa rachel flet filios suos psequi:& n̄ uult
consolari quia nō sunt ī pace dimissi sanctā regulā
obseruare. Nā littere securi cōductus tui in stigma
tibus .f. sunt p̄sumptiōe temeraria dilacerate:& iti-
nerātes sub eius cōfidētia ad nihilum iam redacti.
¶ Fac q̄so quod sequit᷑ opus iesu in hoc ultimo
iiii. signo:nā sūt attollētia hūiles ad fruitionē. Ele
ua ergo hūiles tuos ī signū tui hūilis filii:fac appa
rere ī celo corporis gl'ificati .f. fac ip̄m resurgere q̄
dormit ī t̄re puluere. Nā & ꝑdixisti ꝑ os Hieremie
prophete sci. xxxii. Et īprimet᷑ ī libro signum:& te
stis adhibebit᷑ ī t̄ra beniami. O dn̄e īpressisti signū
ī libro .f. sed reposuisti illud ī uase fictili & usq̧ ho-
die thesaurus euāgelici agri nō emittit᷑:& liber si-
gnatus & sigillatus uulneribus tuis contēnitur. &
cōplesti uerbū tuū:quod ī t̄ra beniamin filii dexte
re tue possideat᷑ possessio altissime paupertatis:de q̄
dixisti ī libro signato. Hec sit portio uestra q̄ pdu-
cit ī terrā uiuentiū tui dilectissimi f̄res totaliᷓ īherē
tes nisi aliud ꝑ nomie dei nr̄i iesu xp̄i ī populum
subdit celo hr̄:uel Cōpletū est scissime pat᷑ qđ ꝓ-
misisti ī illo ꝓp̄ha:ꝙ erāt filii israel & filii iuda iu-
giᷓ faciētes malū ī oculis eius ab adolescentia sua:
quousq̧ nūc exacerbāt te ī ope manuum suaꝝ. Et
nūc dn̄e tradisti eos & pricipes eoꝝ & ꝓp̄has eoꝝ
& ciuitatē scām in manu regis babylonis:& dilace
rauerūt libꝝ quē signasti seruo tuo .f. Misereᷓ ergo
nr̄i p̄r misericordiaꝝ:cōfirma nobis ēptiōis euāge
lici thesauri libꝝ signatū:ī quo posuisti stipulatio
nes & rata uerba .f. ꝓmissiōis q̄ dixisti patri nr̄o .f.
& signa forisecus uulnera patētia in celo & ī t̄ra:ꝓ
p̄t qđ cōueio te hodie oīum tuaꝝ ꝓmissionū ip̄e
ctor ihu ꝑ illud iuiolabile testamētū qđ renouasti
in carne .f. & ꝑ illud īmobile iuramentū:qđ sibi ꝑ
temetip̄m appēs iurasti tangēs sacrosca manu tua
libꝝ quē cōsecrasti carnis sue:& seraphico calc'o si
gilasti. Adiuro igiᷓ te ī loco ꝓmissiōis huius ꝑ illa
q̄ mēorani sacratissima signa tua:ut puulis orpha-
nis deformes scissimū testamētū p̄ris qđ reiecerāt
a pncipio filii abalienati retrorsū:ꝓꝑ qđ merito tra
didisti eos ī desideria sua:ut faciāt ea q̄ nō cōueni-
unt. Et ego miser de retrocedētibus fui & sum:sed
hoc solū hēo spei:ꝙ gemo super malis q̄ uideo:&
quasi cōtiue cor mihi scidiᷓ p̄ dolore & desiderio
cū multis puulis tuis quoꝝ gemitus & cōtēptus
tibi piissime pat᷑ allego quos ī eis formasti:ut pfi-
cere digneris desideria q̄ īmisisti. Nā cū eis ut dixi
toto corde desidero seruare īuiolabiliᷓ scissimā re
gulā quā signasti sp̄u ꝓmissiōis scō:& scissimū te
stamētū .f. p̄ris nr̄i:quod nō sine effusiōe sanguis
dedicasti:& confitebor tibi hodie peccata mea &
p̄rum meoꝝ. Respice q̄s dn̄e ad hūilitatem nr̄am:
nā īminuti sumus dn̄e plus q̄ oēs gētes. Nā oculi

dimur:& iugulamur in uia spiritus tui & non audemus nec in dolore clamare nec ostendere nos sentire nec exterius lachrymari nec dicere ꝙ mors nō sit saluberrima uita. Deus meus q̄ durus est hic carcer ueritatis tue ꝙ nō solū ueritas uinculat̄ & in plateis occidit̄:sed ipa ueritas cōpellitur se ipsam negare:& sub dn̄io mendacii profiteri. Nam & si hec mee confessionis contritio ad manus illorū qui regunt populum tuum deueniret:tota huius libelli scriptura:puto ꝙ nō deficeret scarpellum scribe ad dilacerandum librum:nec aula hyemalis algoris nec rabies furiosa ad comburēdum ipsum nec mihi neruus nec locus lutuosus deficeret. Hic. Intuere ergo domine & respice opprobrium nostrū & fac nobiscum misericodiam:non propter nos:quia digni sumus omni malo sed propter nomen tuum magnum quod pollutum est inter gentes & propter uitā tuā sanctissimā: q̄ mēdatio trāsgressionis nr̄e ondit̄ mūdo leprosa:& ī ppat̄ eccl'ie tue scē ꝙ uita tua nō appet ī ea. Expectamus ergo misericordiam tuam quā festināter mittere digneris sicut locutus es ad patres nostros & sicut locuti sūt huius sancti ordinis tui licet maculati trāsgressoꝝ ifamia pphe priores q & mala q̄ patimur ꝑdixerūt:& resurrectōnē quā petimus ꝑmiserūt:locutus sū ergo insipide de uulneribus sancti tui q̄ apparitio tua piissime iesu crucifixe corpori sacro impressit. Sed & nūc loquēdū restat de inchoatione quā fecisti in hoc sacratissimo monte in eius parte.s. occidentali mane in aurora circa festū exaltationis sācte crucis ad gl'iā patris nostri & ad cōfirmationē status euāgelici imitationē solēnē generalis tertii status mūdi qui appriētate attribuitur spūi scō. Nam qr ipse spūs sanctus amor est ad iniciādū eius statū:qui totus in seraphico amore flāmescit:digne formā seraphicā assumpsisti qr totus ardor spūs sancti diffundendus in eternū super creaturā humanā de ardore tue crucis & de tui īmensurabilis amoris plagis & non aliunde manat: Ideo inter alas splendidas & ignitas seraphice apparitiōis tuā crucifixiōē dignatus es demonstrare:ad ondendū ꝙ iste status spūs sancti abundanter in hoc consistit:ꝙ tui perfecti filii nec sint nec sentiāt nec exterius ostendāt nisi te iesum per ardorē spūs sancti ꝓ indignis omnibus crucifixū. Et id circo in latere montis occidētali mane ut eis occidatur omne ꝓpriū & sit in eis plene totius mundi occasus & transformationis uite gloriosissimus & nouus ortus. Et quia hoc fit ꝑ spiritum paupertatis q̄ sterelis ē terenis & fecūda celestibus: & a terre ualle sublimis & separata a strepitu mūdanorum. Idcirco uiꝝ seraphicādū . F. duxisti ad excelsum montē solitarium & siluestrē & separatū a mūdo & omnibus mūdi delectationibus sterilē & priuatū. Et licet ubiqꝫ felix iste mons sit tēporalibus sterilis:tamē in illā parte quā tua apparitiōe dignatus es cōsecrare erat saxi magni eminētis & alti preruptum ubi nihil comestibile nascitur:& ibi consecrasti franciscū ūt ꝑsignares statū istum super te benedicte iesu petra stabilē cōstitutū & ab omni alia spe preruptum diuisum & separatum in altitudine tue pauperrime uite tanq̄ in celestibus diuitiis fecūdatum & ab omni delectatione mūdi priuatum & mente & corpore in tua crucifixione transfixum & transformatum:propterea patrem nostrum ibi corporaliter transfixisti. Sed qr adhuc statū nullus potest ascendere nisi per te sibi dent̄ pēne ut aquile. Ideo sex alis tā splendidis q̄ ignitis altus & ornatus dignatus es apparere. Splendor alarū est luminosa clarificatio scripturarum q̄ huic statui per te datur sine studio paganico curioso & uano supbe inflatiuo & simplicitate cū qua est tua sācta sapida sermotiatio distractiuo qd̄ itelligēs. F. scrīpsit ī seraphica regula. Nō curent nesciētes lrās litteras discere: sed attēdant ꝙ sup omnia debēt habere spiritum dei & sanctam eius operationē orār semper ad deum puro corde hoc est studium ī quo datur splēdor alaꝝ tuarum paterne glorie splendor iesu & intelligētia scripturaꝝ potissime uerborum tuorum sanctissimorū in quoꝝ plena intelligentia sapientia interna consistit. O q̄ turpiter errant qui aliunde q̄ a te eterno uerbo se credunt uerboꝝ tue temporalis dignatiue locutionis itelligentiā obtinere sed expiētia docet usqꝫ hodie ꝙ qui alia uia incesserunt euanueriut & uani facti sūnt:& manifeste cōuincūtur errasse. Ignitura alaꝝ tuaꝝ ignitionē cordiū huius fornacei status ꝑfigurat:ꝑsignata similiter ī aīalibus ezechielis de quibus dicitur ꝙ hec erat uisio discurrens in medio aīalium. Splendor ignis: & de igne fulgur egrediens & ꝙ aīalia ibāt & reuertebātur in similitudinē fulgoris coruscātis. Et ꝙ similitudo aīalium & aspectus eorū quasi carbo ignis ardētium & quasi aspectus lampadaꝝ. O benedicte ih̄u talia aīalia tu fecisti ī mōte sācto isto. Nā quodlibet eoꝝ est cōpositū ex aceruo carbonū ignis ardentiū & ex continua collectioue & rumi natione igneoꝝ actūū uite tue in carne passibili a principio tui sanctissimi cōceptus & uirginalis ortus in utero & ex utero sanctissime tue matris & usqꝫ ad exitum de mundo in duro supplitio crucis & ex lucētibus lāpadibus tue lūiose resurrectiōis & quadragenarii dignatiue ꝓbationis ipsius usqꝫ ad sublimē ascensiōnē & collateralē sessiōnē eterni patris. Nō mirum si talia aīalia ad impetū spūs tui uadunt & reuertēt̄ in similitudinē fulguris choruscantis. Nā sūt quedam aiāte effigies tue sacratissime uite q̄ tuus spūs uiuificauit solus de quolibet eoꝝ cōtinue sentit & clamat. Viuo ego iā nō ego uiuit uero in me xp̄us. Nā mobile eoꝝ sicut dicit Dionysius de seraph ꝑ est ad diuina cōtinuum actu tamē etiā superferui dum. His uero proprietates cōueniūt quibus propriū ꝑ igneū tuū spiritū est sursū in te ferri:in te reliquari omnes tibi assimilare:nūq̄ sufficit dicere:omnem humorem cōcupiscentie desiccari: omnia tenebrosa clarificare dura emollire cruda decoquere: presūptionem pelleam extensam contraherere frigidam & aqueam mundane conuersionis uitā

in te facere ebulire: & uitalē calorem ī eis facere & fouere: & ī tui similitudinem omnia transformare: non in propria materia sed in aliena luce. ¶ O quot alia sunt que ī hoc tuo spirituali igne abscōdisti timentibus te. Quodlibet etiā horū sanctorꝝ anima lium ē sex alis alatū iuxta descriptionem Ioānis: q & ipse fuit unū & pricipale ex istis: & ipsorū typum ī singulari tui dilectiōe & ī rcubitu delitioso sup tuū sacratissimum pectus: & in oleato martyrio: & abrasione capillorꝝ suorū ī sancto exilio īsule trāquillate & sublimate: cōtemplationis reuelate: & in sapido esu & absconditi māne: & ī fine requietionis & mortis seraphice quasi liber signatus mira tui sapiētia tenuit: & mentibus a te illūinatis explicat & oñdit. Sed & adhuc sacrarū alarꝝ senarius sic filios tuos ornat bone iesu: sicut & tu ornatus dignatus es apparerē: ut due ad caput extēdantur: due totum uellēt corpus descēdentes ad pedes: due ad uolādū p latera extendant. Quis hunc misticū alarꝝ tuarꝝ ornatū plene presumat exponere? Dicā paruulus tuus quod sētio: & quod a prioribus a te illuminatis accipio. Sed parce qa ī cōpleta expositione deficio: & uir pollutus labiis ego sū: & īdignus loq de tanto mysterio. Sed he mistice ale multiformi expositiōe multa figurāt. Nā primo respectu tui sublimis iesu dei hominis iste ale pfectionē ī tuis filiis istā ostēdūt: ut due que extēdunt ad caput significent reuerentiā tuorū magnalium: quarꝝ una ala ē grandis estimatio tui eē. Alia excluxa pſumptio pscructatiōis temerarie: due que descēdūt ad pedes: tuorꝝ iudiciorū abyssalis cognitio: & ipsorꝝ timorata formido. Due quibus ad uolādum totis ornatibus extendunt: sunt fides tue redemptiōis: & spes pmisse beatitūdīs. Nam tota cōpositio corporis: & alarꝝ ipsorꝝ charitas ē & ignis. Alie due que uelāt caput sūt quies pacifica ī receptis donis: & exclusa temeritas pſumptiōis de aliis qbus contentant: & nolūt cognoscere de tua magnificētia plus q̄ reuelare digṅaris: nec ultra data dona pſumūt. Due q̄ descēdūt ad pedes: sunt sancta estimatio tuorū iudiciorū: & magnifica cōgratulatio beneficiorꝝ omni exclusa īuidia: qa scrutari nolūt: sed humiliter reuereri: nō dubitantes te optimū semp optime facere. Due quibus uolāt sūt plenum & perfectū exercitium utriusq̧ uite scd'm dona a te data misericorditer: ī quo tibi seruiūt fidelit nō deuiantes: nec supra nec īfra. Felix que sic alare dignaberis. Aliter ut due prime sint respectu tui. s. aspectus ueritatis & haustus charitatis. Due respectu pximi: uis illuminatiua & uis īflāmatiua. Due respectu sui: innocentia: iustitia: custodia: & diligētia. Aliter iste ale ut duas habeāt respectu tui bone iesu: que sunt deuota oratio: & īdefessa gratiarum actio: iuxta documentū apostoli primo ad Corin. quīto. Qui docet sine ītermissiōe orare: & in oibus gratias agere. Duas respectu proximi: que sūt remissio iniuriarū & largitio elemosynarū. Duas respectu sui: quibus uolent continue ad deum suū: que sunt intētio recta: & actio perfecta. Dicit etiā dilectus tuus Dionysius de angelica hierarchia: q in seraphī primus binarius alarꝝ significat sup̄nas eorū intelligētias: & medius medias: & īfimus īfimas: & possunt accipi pro uisione eorꝝ que sūt tote bone iesu que est omniū prima: & pro uisione eorꝝ que ad ipm spectāt que ē media: & pro uisiōe eorꝝ que sunt eis extrinseca: que ē oium infima. Et dicit Dionysius q per alas tenētes caput designat ipsorum reuerētia ad nullatenus pscructādū altiora sua facultate. Per alas uero tegētes pedes reuerētia ad nō perscrutandū nimis pfunda. Per alas uero medias qbus semper uolabat monstrabat eorū incessabilis & altiuola motio opationū imitatiuarꝝ dei mensurā facultatis sue nō excedētium: nec ab illa deficientiū: hec inter omnes pie iesu mihi placet expositio: quam & supra me fecisti ponere substātialiter: & nūc ī dictis filii tui repire licet. Et alit possit dici multipliciter sicut reuelabis cui uolueris: q ītellectū das paruulis tuis. Nā & p sex alas pōt significari ītelligentia sacre scripture cōtinentis opa sex etatū: uel altiuola dei dilectio & clarificatio ex ipis opibus surgens: quā singularit das seraphicis tuis. Tertius autē ordo alarū seu ualde in altū: & expāsio & uolatus amoris appropriat seraphi scd'm Dionysiū: quia cognitio uolatiua ī deū & charitas plene trāsformatiua in honorē dei: perfectionē sui: & utilitatē proximi: isti statui felicissimo conueniūt: quem apparitiōe seraphica hic cōsecrauit illis. Et hec tria pfectissime faciūt cognoscēdo & amādo benedictum iesum tā in se q̄ ī omni creato: propter quod quo ad charitatē descripti sūt ignei: ut dictū est supra quo ad cognitionē dicitur a christo: q ī circuitu & ītus plena sūt oculis: qr pspicacit & circūspecte uidet sua īteriora & exteriora: & interiora diuinitatis iesu: & exteriora assūpte nature. Et similiter interiora & exteriora ecclesie & sacre scripture: & pcauēt hostiles īsultus ipiorꝝ: & ī circuitu ambulāt: & īsidias diaboli: q tanq̄ leo circuit querēs quē deuoret. Et dicunt requiē non habere die neq̧ nocte idest nūq̄ cessare a dei laude: qui ē trinus in psonis: & unus in natura in diuinitate. Et ipse iesus est trinus ī natura & unus ī psona ī nostre redemptiōis opere. Et nota q sanctis anīalibus attribuit illuminatus Io. actū indefesum & continuum laudis diphicus q ī angelico uiro francisco & in isto sancto mōte ē ichoatus sublimat animā quātū patit penem: iubilationē: & gratiarꝝ actionē patrie. s. ī qui sorbet a diuīa laude & gratiarꝝ actiōe ut totum suum esse & uiuere sit deū laudare & sibi gratias agere. Et hoc ē illud quod magister pfectiōis iesus primū & pricipalit docet petendū ab eterno patre cū dicat. Sanctificet nomē tuū. De his autē dictū est in orone dominica. ¶ Isti igitur benedicti seraphici uiri ī typo seraphi sic describunt in esaia: in di-

spositione ornatus quo ad alas ut dictum ē supra. Sed & ibi ondit̄ in eis multiformitas actus: qr ipsi seraphi sunt stātes: qr affixi quieti interminabilis eternitatis: clamātes: qr accēsi laude incōprehensibilis maiestatis. Sic & tui uiri seraphici quos in hoc tuo scō monte formasti in primo pre p charitatis incēdiū: stant p uictoriā uitiorum: uelant per paruipendētiā meritorum: oīa referentes i te xp̄m omnibus oīa merentem: uolant per contemptū terenorum: plene suppeditantes mūdum: clamant per desideriū eternorū: in oībus & ex oībus te ih̄m laudātes creatorem suū: & per te hominē ascendentes ad te deum laudantes gloriā trinitatis i se: & refusā in tuā assūptam naturā modo iestimabili omni mēti. His modis ē allata tua scīssima & seraphica regula: quā hic plantasti: fundasti: & confirmasti in mōte hereditatis tue: & omnes obseruatores sic facit p̄ alis ornatos: & multiformitate actuū uirtuosos. Nam duas glorias predictas supra libro: cap̄lo beatissime trinitatis i se tibi assūptas hoi plenissime cōmunicate p te & pro omni creato facit suos pfessores gustare: & a tanta magnificentia i paruitatē propriam resilire: & a se deficere. Vnde & sunt cōtenti de illo solo: quod i te & p te est eis communicatū de gloria p̄dicta trinitatis btē: & ē sua btitudo te btm esse: & sua cognitio te oīa scire: & sua pfectio te in nullo posse deficere: nā i te: & nō i se subsistūt. Et he due ale quas hec scā regula portat i te capite suo ih̄u: q̄ i ea notāt̄ in altissima pauptate cū dicit. Hec ē illa celsitudo altissime pauptatis &c. Quod autē hec pauptatis celsitudo duas alas p̄dictas continet: memini me supra ondisse in capitulo de tuo deserto bone iesu. Alie due q̄ extendūt̄ i latū & ornāt dextrā & sinistrā in utraq3 uelantes & ptegētes: sūt pfectio duplicis uite actiue & cōtemplatiue: in quibus sūme pficit hec tua scīssima regula. Nā p sinistra ala actiue dicit: frēs qbus dedit dusgrām laborādi laborēt &c. Pro alia ala attēdāt q sup oīa desiderare debēt hēre spūm dei &c. Sic bone iesu pfectos i se pfessores p geminā alam predictā reddit etiā alatos & pfectos respectu filiorum tuorum qui uiuūt i mūdo quasi duabus alis descēdentibus ad pedes: quarum prima ē edificatio uite: secūda illumiatio doctrie. Pro p̄ma dicit. Moneo quoq3 & exhortor eosdē frēs meos: ut qn̄ uadūt p mūdū non litigēt &c. Pro secūda dicit. In predicatiōe quā faciūt sint examiata & casta &c. Sed qr inē alas dignatus es bone iesu ondere crucifixā effigiem: ideo i hoc docuisti scām regulam tuā suos perficere professores: dū ad perferēdas persecutiōes: & inimicos uiscerālit̄ diligēdos: efficacit̄ iducit dicens: & hēre patiētiam i infirmitate: & ita diligere eos q nos persecūt̄ & rephendūt & arguūt &c. O q̄ bene stigmatizasti & alasti hanc sacratissimam regulā: quā seraphicus paē.F. in pelle sue conuersationis portabat descriptā: & p tuā munitā: ac p hoc idubitabilem & auctenticā. Alit̄ hec tua regula trip'ici binario ornata alat̄: dū i triplici p̄ncipali uoto gemina uolat ala. Nā alie regu'e q̄si uidēt̄ ordiate ad pficiendū p̄pū solū subiectū: unde dicūt̄ mōachales quasi unius custodes. Hec uero ē euāgelica que facit uirū perfectum. Huius pfectio est post p̄priā pfectionē similē in aliis generare: q̄ secūda ala sibi addit̄ ex eo q totā ordinasti ipam ad predicationē mūdi & eius conuersionem. Paupertas itaq3 ipius ē alata: dum oīa sua distribuit: & p exemplū & per uerbū predicatiōis ad distribuendū alios inducit. Castitas ē alata: dū & in se ē mūdissima: & per conuersationē cū imundis uerbo & exēplo in eis munditiā parit. Obediētia est alata dū nō solū obedit ad perfectionē sui agendo & cōtēplando: sed etiā ad cōuersionē pximi predicādo: pegrinādo & discurrēdo. Nec ē illa bn̄dicta mulier amicta sole sub cuius pedibus stat defectibiliū tpāliū luna: cuius ptus ē filius masculus uir pfectus q rapit̄ ad deū: & ad thronum eius. Contra hāc surgit draco terrimus cū capitibus & cornibus suis a quo se plene defēdit hec scā mulier tua spōsa: dū in quolibet uotorum suorū dāt̄ due sibi ale p̄dicte aqle magne: sicut dr̄ i apoc. xii. O uertit̄ in luctū cithara mea: nā oēs ale p̄dicte uident̄ auelli: dū & i seipis huius pfessores deficiunt: & mūdū mala exēplaritate corrūpūt. Nā & in multis obliquat̄ intētio & puertit̄ actio: pstrepunt litigiose cause: paupibus rapiūt̄ elemosyne: tepescit oro: & p grām actiōe surgit igratitudo: pauptas fit opulēta: ac p hoc castitas maculata: obediētia proterua: p̄dicatio uana: iutilis & q̄stuaria. Cōgruit huic fletui illud Dan.vii. Aspitiebā donec auulse sunt ale eius & sublata ē de tra. Sed pditis alis seraphicis utinā non insererent̄ ale in locis priorum spūum malignorum. de qbus dr̄ Apoc.ix. de malis locustis q̄ exierunt de puteo abyssi. Vox alarum earum sicut uox curruum & equorum multorum currētiū ad bellū. Talium alarum uox est sicut

Curruum q̄tum ad iactantiā fastuositatis
Equorum q̄tum ad lasciuiam uoluptatis
Multorum q̄tum ad imoderantiā cupiditatis
Currentiū q̄tum ad iconstantiam prauitatis
Ad bellū q̄tū ad inuidiā seueritatis & interne dissēsionis & iniquitatis.

Tali male ale dr̄ Hiere.ii. In alis tuis iuentus ē sanguis aiarum pauperum & inocentiū. Sed redeamus ad seraphicū uirum.F. sic appitione seraphica ih̄u cōsignatū: & uideamus quō iste bn̄dictus est āgelus sexti status. Nā cōuenit sibi & eius pli in hac sua signatiōe qd̄ scribit Io. Apoc.iii. ang'o filadephie: filadelphia aūt iterpretat̄ saluans adhesionē dn̄i. O q̄ pprie est ista scā religio: & istius religiōis sanctissimus paē ista filadelphia & eius angelus. Nam hic saluat̄ hereditas uite xp̄i & plena adhesio crucis sue. Optime sibi cōueniūt omnia q̄ illi dicunt̄ ange'o: q̄ omnia nō uacat exponere. Sed accipiamus triumphalem uictoriam eius. Qui uicerit inquit faciā eū colūnam in tēplo dei mei: & foras non egredietur amplius: & scribam sup eū nomen dei mei. & nomē ciuitatis dei noue hierusalem que descen-

dit de celo a deo meo & nomē meū nouū. Quod hic & alibi iesus dicit dei mei: uel aliquid simile nō dicit nisi ratione sue humanitatis tantū secundum quā est subiectus patri & sue psone & spūi sancto: tanq̄ deo suo: uerissimus eius cultor: p premio aut tē huius uictorie sciens q̄ uincēs ē.f. de quo cantat q̄ uincit mūdū & uiciū se uicto uictor iclytus. Nō autē q̄ h̄ sibi pmittit illud qd̄ pprie spectat ad hūc tertiū mūdi statū p abundantissimū spūs sancti influxū. f. uictoriosū ingressū in xp̄m: qr in isto ingressu & mēs intrat in deū hoīnē iesū: & deus hō & eius uita intrat in ip̄m. Ideo h̄ duo tangit. Primū sub figura colūne intrantis tēplū: Secūdū per ea que scribuntur super ip̄m: ut tēplū sit immēsa scitas diuini esse intra quā introducitur mēs infirma stabilitiōe in contēplatiua erectiōe in totius diuini cultus sup portatiōe p sustinētiā īfirmoꝝ ipfectionis rotūditate: uel quadratura uirtutū. Taliter itrat mēs seraphica in deū modū colūne firme recte sustinētis tectū & cōiter est rotonda uel quadra & intra tēpli ambitū inclusa. Si uero p tēplū intelligatur materialis ecclesia: sic colūne tēplū sustētant & ornant & in medio stant. Et hoc modo stat. f. & quilibet eius filius in religione sancta & in dei ecclesia. Sicut & in celesti curia suo modo stant. Nam superiores ordines sūt sustentatiui inferioꝝ: ipoꝝ q̄ hūilis simplicitas & simplex spūalitas se hēt ad inferiores q̄ sunt minus uniti & magis dispersi: sicut centrū ad spherā: aut sicut spūs ad corpus. Et hoc ostendit typus tēpli occupantis maius spatiū q̄ colūna: ut sicut i primis apl̄is fuit ecclesie fundatio in fide. Sic i istis fit erectio ecclesie & sustentatio alte & finalis cōtemplationis & pfectionis ipsius: pp qd̄ sibi dicitur: q̄ foras nō egredietur amplius: nō solū quātū ad exitū apostasie: sed quātū ad distractionē cuiusq̄ occupationis terrene: in quo includitur amor paupertatis altissime a quo nullo modo uult exire. Quo ad ea que scribunt̄ sup ip̄m. Scias q̄ i tali mente tria scribuntur: p̄mo excessiua uisio & dulcis cōtēplatio diuinitatis triū personaꝝ & beatifice glorie qua se inuicem fruūt̄. Et hoc notat̄ per hoc q̄ dicit̄. Scribā super illum nomē dei mei. Nam sic intrat dei gl̄ia in animā: ut in hoc sūme beata sit: q̄ de dei beatitudine sūme letat̄. Secundū qd̄ inscribitur est totius ciuitatis dei & collegii sanctoꝝ: siue in uia: siue i patria pfecta coniuncto: quasi in hoc consistit: q̄ talis anima in omnibus plene possidet ea & q̄ sūt oīm sentit sua tanto iocundius q̄ propria: quanto in illis indignitatem non respicit: sed se semper sentit indignam: & bonorum omniū uastatricē: huiusmōi autem ciuitatis dicitur descendere de celo a deo: qr tota oritur sanctorum letitia ab īmensitate dei designata per celum: sic tamen q̄ infinitum est inferior deo. Aliter etiam descendit de celo per hūilitatē nō solū sub deo sed etiā in suo proprio celesti loco reputans se indignam ac per hoc de ipso descendens ¶ Pro ut autem hic ponit̄ reformatio sexti status per hierusalem nouam significatur pacifica contēplatio dei & reformatio mundi per plenum mūdi cōtemptum que dicitur noua qr nouo dono a deo facta. Et hoc singulariter supra. f. & uiros ei similes dicitur inscribi: quia tota in eis habet iniciari: fundari: sustentari. ¶ Tertium quod inscribitur est contēplatio xp̄i secundum q̄ homo: & ut redemptor: & ut mediator est. Et hoc notatur per hoc q̄ dicit. Et nomen meum nouum. Dicit autem nouum: quia unio sue hūanitatis i diuina persona: & illud qd̄ in eo factum est: & per eum est illud in quo cōsistit tota renouatio electorum. Et attende q̄ ideo ultimo ponit nomen suum: ut ostendat perfectum contēplationis modum: qui est a deo descendere i ciuitatem sanctorum: & in xp̄m iesum redire: & ibi quiescere per dulcem amplexū: ut sic fiat circulus gloriosus a deo per sanctos in deum hominem sanctum sanctorum. Vide autem quomodo isti statui datur singularis clarificatio notitie dei & totius ciuitatis sue: & singularis ingressus & notitia in opus redemptionis nostre: & in xp̄m iesum. Super hunc autem benedictum franciscum est scriptum nomen dei patris: dū factus est pater spiritualis religionis mūdi. Nomē uero noue hierusalem sibi inscriptum est: cū per suauitatem amoris est eius mēs digna facta ut uocetur xp̄i sponsa & mater pia & matris genite p lis iesu. Nomen uero christi iesu nouum sibi in scribitur: cum crucifixi effigies non solum eius mente sed in corpore figuratur: ut sic antonomasice intra omnia christi membra christus uocatur: portans inter illos primatum. De quibus dicitur. Nolite tangere christos meos. ¶ Vide autem q̄ ordinate tanguntur illa que eidem patri fuerunt i hoc sacro mōte collata: quorum: primum est perfecta mundi & sui uictoria. Secundum est contemplationis iocunde & alte & stabilis fundamentalis iniciatio. Tertiū est multiplicande prolis perfecte promissio. Quartum est perfecta uulnerū christi & sui nominis crucifixi impressio: pro primo dicit. Qui uicerit. Nam in isto loco austero solitario ieiunans & orans plene se ipsum uicit & mundum. Pro secundo dicit faciam illum colūnam i templo dei mei: & foras nō egredietur: & scribam super illum nomen dei mei quia super firmissimam petram etiam ad litterā ipe .f. noua templi dei colūna fuit in hoc in isto sacro monte corporaliter positus: & i sublimi illa appitione christi de notitia dei singulariter illustratus: & in statu gratie & paupertatis unitiue eternaliter confirmatus. Vnde dicitur q̄ lectabatur in gratioso aspectu quo a christo sub spētie seraph cernebat se cōspici. Addens q̄ is qui sibi appuerat aliqua dixerat q̄ nulli dum uiueret apiret. Certe talia fuerunt de magnalibus diuinoꝝ qd̄ nō plene sufficiūt humane aures audire. Pro. iii. dr̄. Et nomē ciuitatis &c. qr tunc fuit sibi pmissum q̄ ordo suus usq̄ ad finem mūdi duraret: & sibi reuelata est & sue regl̄e mors & resurrectio. Et audiui unū stupendū qd̄ cū nulla temeritate assero: sed deuote deuotis recito. Audiui aūt a scō uiro fratre Corado & a pluribus aliis

fidedignis: ꝙ btūs Franciscus post suam glorifica-
tionem in celis reuelauit sancto fratri leoni: & ali-
quibus aliis reuelatum dicitur: ꝙ ĩ hac apparitione
christus predixit Francisco tribulationes sui status
& ecclesie: & condēnationē & corruptionē sue re-
gule: & tantam confusionē mentium spiritualium
uirorū: & filiorum suoꝝ propter uniuersalem im-
pugnationem istius regule: ꝙ ad eorum conforta-
tionem & illuminationem ipsum resuscitaret piissi
mus iesus in corpore glorioso: & ip̄m faceret p̄di
ctis paruulis suis uisibilit̄ apparere. ¶ Quid de hoc
erit potest expectari deuote: sed non asseri temera-
rie: tamen deuotiōi multū ratio suffragatur: ut sicut
Franciscus fuit singulariter similis xp̄o ih̄u simili-
tudine passionis: sic sit etiam sibi cōformis pre aliis
anticipatione resurrectionis: & maxime ad confor-
tandam fidē & ueritatem de euāgelica uita: quā uo
luit renouare in Francisco que eisdē modis patitur
a carnali ecclesia: sicut infra patebit: a q̄bus synago
ga passa est xp̄i p̄sona: ac p̄ hoc ĩ. F. resurgente resur
gat. ¶ Pro quo aūt continet̄ in auctoritate prefata
Apoc. nomen meū nouū. Nā ĩscriptio noīs ih̄u: cu
ius cognomē est crucifixus est ĩpressio noua & in-
audita uulneꝝ ĩ. F. carne uiua: p̄ qua ĩpressione cō-
cludit̄ ĩ legēda. Disparēs uisio mirabilē ĩ corde ip̄i-
us reliq̄t ardorē: sed & ĩ carne nō minus mirabilem
signoꝝ ĩpressit effigiē &c. Si quis uelit subtilit̄ tex-
tum Apoc. ĩspicere: mirabilis & desiderabilis ĩscri-
ptio & ĩpressio b̄ndci ih̄u promittit̄ uiris seraphicis
t̄tii status mūdi & eccl'ie sexti. Nā sexto angelo ut
nūc audistis mira fit ĩscriptio ĩ sexti signaculi aptio
ne. Ascēdit angelus hn̄s signū dei uiui. In cātu sex-
te tube app̄et angelus q̄si ĩ similitudĩe xp̄i: q̄ librū
hēt aptū. In q̄rta uisiōe Apoc. p̄ sexto statu & sci il
lius t̄pis dicit ꝙ uidit supra montē syon agnū stan
tem: & cū eo. cxliiii. milia hn̄tes nomen eius: & no
men p̄ris eius scriptū in frontibus suis. Et q̄r ut ex
toto isto libello patet figura & p̄fectio xp̄i ih̄u ĩ al
tissima paup̄tate & extrema cōsistit: ideo sextus an
gelus phialā iracūdie dei ĩ flumē magnum eufra-
tem effudit: p̄ quē t̄palium abundantia ĩtelligit̄: q̄r
in hoc est ira illius sexti status: & ĩ hoc sentit dei ira
cūdiā ꝙ paup̄tas euāgelica fermētat̄: quā t̄n̄ p̄ tres
sp̄ūs ĩmundos ĩ modū ranaꝝ p̄cipit ĩpuḡri: quos
nūc non uacat exponere. ¶ Postremo ĩ sexta uisio
ne ĩtroducūt̄ hii sancti: ut nuptiali cōnubio q̄si ele
ctissima sp̄ōsa ih̄u sibi cōiūcti: & amplexibus strin-
gi: & facie ad faciē figurari: osculātes sp̄ōsū: ab eo
recipiētes fecūditatē sp̄ūs sci. Nā hoc significat tā-
ta iubilatio illius iocūdissimi all'a p̄ nuptiis agni &
uxore eius: cuius nuptialis fecūditatis & oīum p̄-
dictoꝝ precessit ĩchoata p̄fectio ĩ aīa. f. cuius calor
ab āplexu seraph corpus. F. ap̄uit ĩ quinq̄ locis: ut
plene sp̄ōsa sit apta fecūditati sp̄ōsi: tā ĩ gressu affe
ctuū: q̄ in māibus opū: & q̄maxime ĩ trāsformati-
one cordialissima oīum intimoꝝ ĩ aptione lat̄is fi
gurata. Felix hic mōs scūs: quē tāto p̄uilegio altissi
mus ih̄s dignatus ē ĩsignire. Vere mōs dei mons
pĩguis & mōs libani puritatis: mōs syon specula-
tiōis diuīoꝝ: & mons p̄fectionis legis q̄si sinai: in
quo non. n. mādatū sufficiētie. sed cōsiliū supero-
gatiōis p̄fcē feliciori igne ĩcendit̄ & s̄cificat̄. Ibi ar-
det rubus: & nō cōburit̄ spina: q̄r in illa lege ardet
cōcupīa: & nō remittūt̄ p̄ccā. Et hoc reuelauit dn̄s
moysi. Hic ardet appens ih̄s: & cōsumit cōcupiam
& purgauit oīs p̄cci scoriā in. F. & ĩcēdit seraphicā
regulā patā ad p̄fcōis semitā toti mundo. Hic est
mons tēpli dei mons moria: ĩ quo pacificus n̄r ue
rus Salomō ih̄s templū edificat: non de lapidibus
ferro quadratis et politis: sed dei xp̄i clauis: lācea:
& spinis q̄dratis & sculptis in uiris plenarie mūdo
crucifixis: & p̄ abyssum nihilitatis p̄prie supra im-
mobile fūdamētū passiōis sue fundatis: & cemēto
charitatis seraphice ĩdiuisibilit̄ coniūctis. Vere uo-
cabit̄ mōs iste mōs tēpli domini: mōs sanctifica-
tus & terribilis apparebit locus iste demonibus: &
per carnalem sensum impugnatoribus euangelici
status: ueris uero imitatoribus crucifixi: & successo
ribus Francisci semper apparebit deus esse secum ĩ
loco isto: & in his que hic facta sunt erit domus
dei & porta celi.

¶ Iesus normam constituens ¶ Ca.v.

Euangelicam uitā perfectio totius nostre
creature ih̄s in se: & ĩ sua dulcissima matre
tanq̄ in montibus sanctis & ĩ mobilibus
fundamentis ĩ omnimoda perfectione locauit: dū
uirgo natus de uirgĩe ip̄a cum sua sanctissima ma-
tre in extrema paupertate: in profundissima humi
litate legi humilit̄ obedientes: & eterno patri usq̄
ad durum supplicium crucis in perfecta op̄atione
uirtutū & diuinorum continua contemplatione:
indiuisibili coniunctione uixerūt diligentes inimi
cos: & solum pro salute inimicorum totam suam
uitam exponentes et tendentes in mortem. Nam
nullū amicū habuit nisi quem inimici dilectione
p̄uenit. In christo ergo iesu et in sua sāctissima ma
tre euangelice perfectionis fundatur regula: et hāc
suam perfectionem analogice in apostolos trans-
fudit: et eis seruandā imposuit. Idcirco non solum
euangelica quia in christo et a christo instituta: sed
etiam dicitur apostolica regula: quia a christo iesu
apostolis imposita: et ab ipsis usq̄ ad mortē serua
ta: hec in ecclesia non fuit per apostolos transfu-
sa ut dictum est supra: nec eā habebat ecclesia quā
do ip̄am benedictus iesus in. F. renouare incepit.
Quod ex hoc liquet aperte: quia sicut ĩ tertio capi
tulo legende dicitur dum uitam euangelicam sibi
a domino papa Franciscus peteret confirmari: no
uum aliquid & supra uires humanas arduum car-
dinalibus aliquibus uidebatur quod exsufflatum
est: quia hoc erat ih̄u christi euāgelium blasphema
re. Patet igitur ꝙ fundamentum euāgelice & apo-
stolice regule in ecclesia quātum ad renouationem
ip̄ius fecit iesus de Francisco. ¶ Quod h̄ sit ead

quá apl'is ipofuit:patet ex pmo motiuo.ex pgres su medio:& ex cõformatiõis ultio:& obseruatione f.i facto & explicatiõe sue intẽtionis nõ semel: sed pluries uerbo expresso. Nam motiuũ fuit auditus euangelii dũ missá audiret de apostolis cũ lectũ est euágeliũ in quo discipulis ad predicandũ mittẽdis formá tribuit euágelicá in uiuẽdo:ne uidelicet possideant aurum uel argentũ : nec i' zonis pecuniá nec peram in uia:nec duas tunicas hẽant:nec deferant calciamenta: nec uirgam . Continuo eni.f.feruore cordis omnẽ sollicitudinẽ apposuit qualit' audita perficeret & se in apostolice regule transformauit rectitudinem . Et qr spũalis hítus in euangelio apostolis non iponitur:sed uniuersaliter eis dicitur ꝙ tollant xpi crucem.Idcirco.f.per crucifixi doctrinam habitum in modicũ crucis formauit:ut crucifixa mens sub crucifixi tũica militaret. Promotiuũ huius regule fuit apertio libri euágelici p inspirationem spũs sancti:in cuius trina apertiõe perfecta expꝓpriatio & pfecta sui abnegatio & uite carnalis crucifixio & iesu sequela pfecta occurrit : hec ait uir sáctus est uita & regula nostra omniũq; q nostre uoluerit societati cõiũgi.Inter pmotiuá etiá & nostri intẽti pbatiua est illud: qd' eodẽ.iii.c.legẽdũ cõtinet' ꝙ.s.famulus xpi.f.scripsit sibi & fratribus suis simplicibus uerbis formulá uite in quo sancti euangelii obseruantia p fundamento idissolubiliter collocata:pauca q̃dá alia iseruit:q̃ ad uniformẽ uiuendi modũ necessaria uidebantur:ꝙ etiá plenitudinẽ obseruátie euangelii peteret sibi p regula cõfirmari a papa:hoc ostendit ibidem formido repugantiũ pp talis status arduá nouitatẽ:& inexperiẽtiá in tẽporalibus pteritis in ecclesia. Ostendit etiá illumíata allegatio uenerandi uiri domini Ioánis de sácto paulo episcopi Sabiñ dũ dicit cũ petat hic paup cõfirmari sibi formá euangelice uite &c. Oñdit etiam hoc cõtinentia formule illius tũc cõposite quá ego legi & hẽbá in manu quando ista scripsi in qua mĺ'titudo euangelicoꝝ consilioꝝ continetur & habet duplũ uel triplũ de littera:licet nihil plus hẽat in sẽtẽtia q̃ hec sacra regula quá nũc hẽmus q̃ postea fuit p spiritũ sáctũ scripta & diuino celitus dato testimonio:& papali munimine cõfirmata. Cõfirmatiuũ & ultimũ huius regule fuit ipius ad cõpendiosa uerba reductio celica testificatio & papalis confirmatio.Pro pmo dicitur.iiii.c.legende: ꝙ post multum pfectũ ordinis modico.s.tempore ante ipressionem sacroꝝ stigmatũ fuit dei reuelatione cõmõitus in uisione de micis panũ & hostia confecta:& i lepra que sequebatur & digne sumẽtibus. Cũq; nõ intelligeret mysteriũ uisionis:uigil in oratione psistens audiuit uocem de celo dicentem sibi.f. mice pterite noctis uerba euangelica sunt hostia regula: lepra iniquitas. O q̃ dolorose uidemus hanc uisionẽ uerificatá. Sed de hac lepra satis dictũ ẽ supra & infra dicetur si tñ de ea satis dici potest: hanc igitur uisionem secutus est in montem quẽdam iuxta reate:ubi dicitur fons colũbe cum duobus uiris uirtutis & sanctis:frate rufino & fratre leone spũ scõ ducẽte cõscendit:ut & nomen loci emanationi spiritus sancti congruit:quia & ibi regula in qua initiatur tertius status mundi qui spiritui sancto attribuitur:de spiritus sancti fonte processit:ubi pane tátũ & aqua contentus ieiunans scribi fecit regulá: secũdum quod sibi spiritus sanctus reuelauit:quam uicarius suus traditam sibi seruandam perdidit postq̃ de monte sanctus conscendit. Sed iterato uir sanctus ad locũ solitudinis rediit:& ieiunás orás & flens eá instar prioris repauit:qr & pmá & secundá ac si ex ore dei uerba suscipet spũ sancto flante conscripsit. Nec est illa que hodie p totũ p sũmũ põtificem confirmata destruit. In hac in principio continetur p fundamẽto idissolubili regula & uita minoꝝ fratrum:hec est dñi nostri iesu xpi sanctũ euangeliũ obseruare & in fine cõcluditur táq̃ cõfirmata pfecõ.f.paupertatem & hũilitatẽ & scm̃ euágelium dei qd' firmiter pmissimus obseruemus:p qd' patet ꝙ intentio fuit beati.f.ad illa eadẽ se obligare & ordinẽ suũ totũ:ad q̃ cognoscere poterat xpm apostolos obligasse. Et ut expediá me de quarto & quito sic semper.f.& eius pmi socii uiri pfecti seruauerunt de facto. Sic se intelligere & intellexisse qñcũq; occurrebat loquẽdi materia exprimebat efficacissio uerbo. Sicut in uerbis sancti fratris leonis suprascriptis cõtinet' expresse. Et qui de hoc dubitat:aspera in plano:curuũ in recto: ambiguũ in certo satagit iuenire. Absit autẽ ꝙ in tali pmissione aliquid cõtineatur piculi:qr omniũ nostroꝝ piculoꝝ exsufflator iesus nihil piculosũ cõsuluit uel mandauit. Et pfessio sancti euágelii & eius obseruátia non aliter intelligit' q̃ tradita reperitur a xpo:& apostolis iposita:uidelicet consilia ut consilia:& precepta ut precepta seruentur. Et quicquid sub precepto apl'is est ipositum:transgredi est mortale:& non aliter. Et qr de hoc posset esse uaria sententia.Ideo sapiens iesus & spũs scũs hec clarificans posuit mundissimá puritatẽ extremá paupertatem: obediẽtiam plenissimá & abnegationem sui perfectam:táq̃ totius euágelice perfectionis fũdamẽta sub uoto stabili & firmo omnia alia in quibus uerbum precepti uel equipollens non exprimitur sub consiliis continẽtur: siue in regula:siue in euágeliis conscribantur. Ná sicut bene dicunt i hoc tam sũmi pontifices q̃ doctores ad nullum aliud consiliũ sub uoto obligatorio ad mortale se obligant euangelice regule pfessores nisi sub tali uinculo in regula sit expressũ. Sed & ego non recordor nec scio ꝙ aliquod perfectionis consilium sit impositum apostolis sub pcepto:extra illa que in regula continẽtur. Ceca certe multũ est & impia illa opinio q̃ dicit ꝙ pmittentes aliquá regulam uel sanctum euangeliũ obseruare obligamur: sub uinculo mortalis peccati ita si transgrediũt' ea q̃ ibi sunt per modũ consilii: sicut ea q̃ ibi sunt sub uerbo pcepti. Sed nec aliter xps intendit nisi ut cõsilia sint ut cõsilia:nec alit' apl'i seruauerũt : ná xpus cõsuluit apostolis oẽ ueniale uitare. Sicut & qlibet

sapiēs cōsuleret: maxīe cū dicit Mat.v. Estote ergo pfecti sicut & pr̄ ur̄ celestis pfectus ē: quod magis secundum debitam anologiam potuerūt in desiderio habere apostoli q̄ in facto. Nā & Iacobus dicit .iii.c. In multis offendimus omnes. A quo se non excludit ēt Io. Si dixerimus peccatum nos nō habere mendacē facimus deum. Et apostolus ad Gal.ii. dicit: ꝙ petrus reprehēsibilis erat. Vbi Aug. dicit expresse ꝙ peccauit uenialiter. Ex quo certū est ꝙ consiliū erat pretermissum: tamē insanus est uel q̄ ista apl'o īputet ad mortale peccatū: uel qui dicat eos non fuisse obligatos ad seruandū sanctum euāgelium. Hic igitur nec alibi ī toto hoc libro nihil intendo dicere contra papalem sentētiā: sed p̄nam ipe excōmunicat supradictos errores. Quo ad testimoniū celicum quod ista regula habuit a domino ih̄u christo: audi lector & recōde in penetralibus cordis tui. Nam quod sequit̄ a sācto fratre Conrado predicto & uiua uoce audiuit a sācto fratre leone qui presens erat: & regulā scripsit. Et hoc ipm̄ in qubusdā rotulis manu sua cōscriptis: quos cōmendauit in mōasterio sancte Clare custodiendos ad futurorū memoriā dicitur cōtineri. In illis autem multa scripsit: sicut ex ore patris audiuerat: in factis suis uiderat: in quibus magnalia continentur de stupēdis sancti: & de futura corruptiōe regule: & de futura renouatione ipsius: & de magnaliis circa regule institutionem & renouationē a deo: & de intentiōe beati Francisci super obseruātiam regule: sicut ipe illam eandem intētionem dicebat se accepisse a christo: que īdustria frater Bonauentura omisit: & noluit in legēda publice scribeř: maxime quia aliqua erāt ibi in q̄bus etiā ex tunc deuiatio regule publice mōstrabat̄: & nolebat fratres ante tēpus extraneis infamare. Claret autē ꝙ multo melius fuisset ea scribere: quia nō tanta postea forsitan fuisset secuta ruina: maxime istud quod sequit̄ iam ex tunc non seruabat̄: cū multo dolore audiui illos rotulos fuisse distractos: & forsitan perditos: maxime quosdam ex eis. Narrauit autē & scripsit sic sāctus frater leo: ꝙ ipo cū beato Francisco ieiunante in mōte pro regula conscribenda: spiritus diaboli qui a pricipio contra hanc sacratissimā regulam offendicula excitauit: timore humano cōmouit multitudinem ministrorū & aliorū qui reputabant̄ discreti cōuenire reate: qui accedētes ad fratrem Heliam sibi dixerūt: ꝙ ex parte ipoꝝ ascenderet ad uirū sanctū: & diceret sibi uerba que īfra scribent̄. Cūq̄ ille dixisset nequaq̄ audere accedere: quia timeret a sancto dura maledictiōe feriri: maxime quia nūq̄ aliquid cū tanto spiritu fecit: cū quanto nūc istam regulam facit conscribi. Multis hincinde dictis finaliter conuenerūt ꝙ simul pergeret ipe cū eis. Quia uero semper erat de icrepatiōe sancti timidus: deo disponente noluit cū illis fratribus mōtē ascendeř sed una cū eis p̄ uallē profundam cui sācti cela eminebat in altū subtus ipam cellā aduenit. Disposuerat autem timore & reuerentia pterritus trina uice sanctum uocare ex nomīe: ipo uero non respondēte retrorsum redire. In primo autē clamore quo clamauit. Estatī admiratus uir sāctus e cela foris exiit ad rupis preruptū: uidensq̄ tantā multitudinē fratrū simul cū illo in uale cōsistere: admiratus q̄d q̄reret reqsiuit. Cui ille helias ex oīum p̄sōa alta uoce r̄ndit. Isti sūt ministri & discreti frēs italie: q̄ cognoscētes tui rigorē spūs: & audientes ꝙ nouā conscribi facis regulā tibi denūciant p̄ se & pro aliis ꝙ nolunt ꝙ aliquid facias scribi quod eos obliget: nisi manifestauens eis. Audiēs hec uir scūs eiulatu magno uocē leuauit ad celū dicēs. Fortissime dn̄e audis quid isti iā dicunt? Tūc piissimus ih̄s cōpassus angustiis sci: & confirmationē plenā uoleus facere future generatiōi: clamauit alta uoce de celo: ita ꝙ per uallē & montē intellecta fuit & audita uox clara dicēs. Fran. ego sum ih̄s q̄ tibi loquor de celo. Regula p̄ me est fcā: & tu nihil ibi posuisti de tuo. Ego cognosco adiutoriū quod dare uolo: & fragilitatē nature: & istis pensatis scio ꝙ regula ualde bene pōt seruari: & ideo sicut scripta ē: uolo ꝙ seruet̄ ad l'ram sine aliqua glosa: & qui nolunt recedāt: q̄a ī ea nihil uolo mutari. Audito tonitruo uocis xp̄i: exultauit uir sanctus ī spū: & frībus dixit q̄ astabāt in ualle. Audistis bn̄dictū ih̄m fratres mei: uultis ꝙ faciā iteꝝ uobis dici. Videtis apte ꝙ regula est dn̄i nostri ih̄u xp̄i: nō mea: & ꝙ ipe quicquid ē ibi posuit. Tremefacti frēs percutiētes pectora: capita submittūt: & ueniā petūt: & bn̄dictione recepta ad p̄pria reuertunt̄. Hec testat̄ ille scūs frat̄ leo q̄ p̄sens fuit ad omnia: & dn̄m ih̄m christum loquentē audiuit. Quis ergo de celo erit incredulus. Nō ergo de celo obduremus corda n̄ra ī regule obseruātia: q̄r in persona illoꝝ oībus de celo locutus est iesus dans testimoniū regule sancte & apostolice. Et in signū ꝙ hec est apostolica regula: ipam ī.xii. distinxit capitula: quasi ī.xii. fūdamenta apostolica: & in.xii. portas p̄ q̄s itrat̄ ī euāgelica uita tanq̄ noua hierl'm q̄ descēdit a deo d'celo: ī q̄bus portis scripta sūt noīa.xii. apl'oꝝ & agni: nec dubiū ꝙ fluuius aq̄ uiue p̄cedit de sede dei & agni ī mediū platee eius: q̄r influxus spūs sci abūde diffundit̄ in latitudine charitatis: p̄ quā solā euāgelica reg'la constāt̄ assumit̄: utilit̄ p̄mittit̄: & iuiolabilit̄ obseruat̄. Et quia ut ex p̄dcis patet ī tractatu pauptatis a ih̄u & apl'is obseruata ē pauptas extrema: nō solū ī hītu ex p̄p̄ atiōis inīno: sed insiguis paupis usus exterius declarātibus eā. Idcirco utrūq̄ ī hac sacratissima regula cōtinet̄ sicut efficacit̄ zelator pauptatis & huius reg'le p̄fessor: & ualde solēnis clericus frat̄ Hugo de digna ī bello quē cōpegit & nominauit de finibus pauptatis iuxta uotū mioꝝ: ubi apte cōcludit ꝙ sicut nihil hēt quo ad diuinū sub celo p̄priū: ita ex p̄fessiōis uoto debet seruare paupertatis isigne usum. Et ī fine cōcludit: ꝙ quo ad strictū & paupē usum. Et ī fine cōcludit: ꝙ hoc ē huius scē religiōis p̄priū ī uniuersis & singulis ꝙ nihil ī his q̄ transeūt pōt habere propriū. Nihil.n. eis magis improprium q̄ proprium: & nihil

magis propriū q̄ hoc ipsum qđ nihil ē possideat īpropriū amō & usq̄ i sempiternum. Et ad probādum pauperē usum includi intra huius ꝓfessionis uotum aliqua de suis uerbis intrisero. Dicit ꝙ oīs religio & quelibet pars religionis habet īsigne suum quo ueraciter se dicit a cuius insignis excessu ꝑtenso externus mēsuratˀ interioris religionis & eius cuiuslibet partis excessus. Interior quidē religio in ip̄a interius consistit uoluntate: exterior uero quod insigne dicitur interioris foris in ip̄a sp̄ē & cū uolumus mēsurare quātalibet sit uel esse debeat iterior ad exteriorem cōfugimus: & ex illius altitudinē interioris altitudinē mēsuramus. Alioquin cū paupertatē nostrā ceteroꝝ cōferimus pauptati: falso recurrimus ad nostrā exteriorē: quatenus ex nostre excessu extioris: ad eoꝝ extiorē inferamus: q̄tus sit aut esse debeat excessus nostre iterioris ad eoꝝ intiorē. Et sicut tunc est uerbum ueꝝ: q̄n qđ est in dicente est in uerbo. Ita quoq̄ est ueꝝ signū q̄n qđ est in signato est in signo: alioq̄n uerbū & signū utrunq̄ mēdax & falsū. Cū igitur exterior pauptas signum sit & uerbū interioris esse debet interius in re: qđ re fulget foris i sp̄ē: alioq̄n uero nō est hec adequatio aut opa ꝑ uiribus nō prestatˀ: & sic nō ē religio: sed potius hypocrisis & superstitio uel maīfesta transgressio. Habet igitur pauptas extrema que i interiori ꝑfectione cōsistit suū uerū insigne: ꝑ quod exterius se dicit: qđ quidē est facultate suppetēte de necessitate ꝑfectionis interne. Ita ꝙ sub eadē ꝓmissione cadit interior ꝑfectio & suū īsigne unde & dicit idē doctor sic. Extrema pauptas ē q̄ status alicuius uniuersos & singulos equaliter includēs: & reꝝ oīm ꝓprietatē excludens insignibus ip̄am in ultio declarātibus decora ē. Pauptas itaq̄ mioꝝ: pauptas extrema est: eo ꝙ his conditionibus oīo dotata est. Hec enim pariter uniuersos & singulos icludit: ut liquet ex ip̄a sūmi pōtificis cōsulatiōe. Dicimus inquit ꝙ nec in sp̄āli nec in coī debet ꝓprietatē hr̄e: & regula fratres nihil sibi appriēt: nec locū: nec domū: nec aliquā aliā rem. Porro insignia q̄ miores in extremo cōsistere pauptatis declarant: & eoꝝ statū q̄ plurimū eo ip̄o decorant in eoꝝ regula euidēter expressa sunt. Primū quidē ꝙ in his q̄ ueniūt ad ordinem indicitur in usus paupeꝝ eroganda facultas Secundū uero uestimētoꝝ uilitas. Tertiū est mutatorie uestis ablata numerositas. Quartū pedū nuditas. Quintū interdicta eq̄tandi pōpositas. Sextū pegrinatio & inestimabilitas. Septimū uictus & uestitus mendicata necessitas. Octauū acq̄rendi pecuniā & recipiēdi sublata possibilitas. Nonū uero uocabli despectabilitas. Noīs despectabilitas ob hoc inter īsignia pauptatis numeratur extreme: q̄r hoc est horrendū insigne ꝙ qui minor debet esse mundo: uelit tēporalibus abūdare. Dicit autē idē doctor sic. Nulli q̄ uoto astrictus sit ad obseruātiā insigniū extreme pauptatis licitū est aliquibus uti unde seq̄tur destructio extreme pauptatis. Ordo autē minorum pr̄ter in uniuersis & singulis uoto astrictus est ad obseruantiā insignū extreme paupertatis. Ordini igitur minoꝝ nec in uniuersis & singulis licitū ē aliquibus uti: unde sequitur destructio insigniū extreme pauptatis. Probatio maioris patet ex illo principio. s. ꝙ uno uoto abdicātur oīa uoto incōpossibilia: uti enim aliquibus unde sequatur destructio extreme pauptatis icōpossibile ē uoto īsigniū extreme pauptatis. Probatio minoris patet ex illo principio uidelicet ꝙ quicquid illicitū est aliter in genere professoꝝ ꝓpria immutare uolūtate aut est enim illicitum deo ꝓhibente: aut hoīe uices dei tenente: aut efficatia sponte iā inite obligationis obsistēte. Cū igitur in ordine mioꝝ uniuersis & singulis cōstet esse illicitū insignia pauptatis extreme digesta supnis ꝓpria īmutare uoluntate nec sit illicitū deo prohibente nec hoīe uices dei gerente: relinquit ꝙ ē licitū efficatia nō sponte inite obligationis obsistente. Ordo igitur mioꝝ pr̄ i uniuersis & singulis ad obseruantiā insigniū extreme pauptatis uoto astrictus est. Huius. n. imutare uoto īsigniū pauptatis extreme icōpossibile hec rō illius sci uiri; ꝓbauerat autē supius principia in quibus se fūdat. Probat autem postea idē doctor ꝙ eisdem fratribus ex regula cōceditur usus reꝝ ad sustentationē nature: & ad illa offitia ad que ex uoto regule obligantur. Sicut ē uti libris & scriptis ad diuinū offitiū celebrandū. Nā ꝑficere in notitia diuinaꝝ scripturaꝝ licet non sibi ꝓhibeatur ex regula: nullo tamē modo iponitˀ quin magis excluditur ex uerbis regule inquātum nimia sollicitudo de hoc & fastuosa uoluntas appendi in his purā simplicitatē & inocentiā & hūilitatem ꝓfundam: & orationis & deuotionis iugē istātiam ad q̄ efficaciter regula inducit sua distractione & uiciositate ipediunt. Nec predicare iponit nisi examinatis & approbatis a geneali mīstro quin potius ꝑsumptionē in talibus multū subtrahit. Sed sic examiatus dicit ꝙ sint examinata & casta eoꝝ eloquia ad utilitatē & edificationē pp̄li: anūtiando eis uitia & uirtutes: penā & gloriā cū breuitate sermonis. Et licet hec supponant scientiā & sciētia studiū: & studiū usū libroꝝ: tn̄ ex his q̄ dicta sūt supra de uerbis sci fratris leonis: quomodo r̄ndit fratri Richerio & mīstro & nouitio petenti psalteriū: patet ꝙ nō fuit itentio beati. f. ꝙ fratres haberēt tot salmas laboꝝ ad usū ꝓprium: imo nec unicū libꝝ: imo sicut dixit sanctus leo ex ore ipsius uolebat ꝙ i cōi ad hoc hērentur libri sufficiētes & pauperes nō superflui nec curiosi: nec alitˀ a propati. Et patet ꝙ nō fuit itētio patris ꝙ isti hoīes rudes & grossi niterētur ꝑ studiū litteraꝝ in quo paꝝ ꝓficiunt extinguere deuotiōis spiritū: & obsequiose hūilitatis exercitiū: nec ꝙ pp hoc acq̄rerent sibi quātūcūq̄ de licentia numerositatē libroꝝ & cōpositoꝝ sermonū. Sed si q̄ hēbāt naturalis ingenii industriā: & super infusam gratiā ad scripturaꝝ intelligentiā ex quibus essent habiles sine dāno spiritus sui contepato studio libroꝝ cōmuniū ad predicatiōis offitiū uoluit talibus a ministro generali offitiū imponi: & tales adhortatur

ad debite pferēdū uerbū dei. Nā ista effrenata mul
titudo p̄dicatoꝝ q̄ nūc ē: q coīt & ī uita & ī sc̄ia dfi
ciūt: nūq̄ fuit de ītētiōe sc̄i. Et luce clarius patet ꝙ
& ī se & ī aliis fructus ipedit aīaꝝ: dū ad cōtētionē
āmbitionē: curiositatē: uanitatē: & q̄stū: ut plrimū
in multis p̄dicatio ē conuersa. Sciāt ergo singuli:
ꝙ de ītētiōe. F. & regule subale est eis paupes esse
deuotos: oposos & hūiles. Accidētale uero & ex-
traneū sine istis & nociuū populis p̄dicare. Illis ue
ro suppōitis & sufficiētia litterature: & q̄maxime
feruoris spūs q melius p̄dicat bn̄placitū est ihu &
scē regule: & pri. F. q ad hoc testatus ē statū suum
missum a deo: ut primo exēplo uite postea uerbo
doctrīe ad amorē crucifixi gētem attraherēt. In utē
silibus ergo cōibus tā diuinoꝝ officioꝝ q̄ libroꝝ
ad stadiū scripturaꝝ fuit intentio. F. addiscere illos
q in scriptura pficerent: & populis predicarēt. Nā
appropata cuicūq; ut dictū est. F. horrebat. Dicit
idē doctor illumiatus. Sane sūmope cauendū ē ne
sub colore necessitatis excessus se igerat supfluita-
tis. Supflui nāq; adiectio in signū pauptatis extre
me destructio ē: & ideo uoto īsigniū pauptatis ex
treme supfluū incōpossibile: icōpossibile est aūt su
pfluū: quo ablato sufficit reliquū. Excessus aūt su
pflui cōsistit maxime ī numero: quātitate: sūptu &
decore. Duo igit supfluūt si unū sufficit: multū si
paꝝ: sūptuosum si uile: speciosū si despectibile. Ce
teꝝ ubi necessitas ueracit icōgruit: & si paupertas
nūq̄ isigne tn̄ pauptatis necessitati cedit: hec p̄dcūs
doctor. Et ex quibus & ī oibus aliis p̄dictis patet
q̄to lumie spūs sc̄i. F. per illū in se hitantē dum ad
celū uellet ascēdere scissimū condidit testamentū.
Nā oīa que ibi dicit: & p̄cepta q̄ facit ad purissimā
obseruatiā euāglii & pmisse regle subālit ordināt
Nā illud qd̄ uidet grauius de lr̄is non petēdis qs
dubitat ꝙ ius puilegii hēre est aliqd̄ ius hr̄e. Et nū
quid nō ē hoc cōtradictoriū uoto nihil pēitus ha-
bēdi? nec ī aliquo iure: nec ī aliq̄ re? & tn̄ regula di-
cit nō cōsulēdo: sed p̄cipiēdo. Frēs nihil sibi appro
priēt: nec locū: nec domū: nec aliquā rē: res & aliqd
q̄ h̄ negāt sūt duo trāscēdēda: & sūt unil'es negati
ue cui pticlaris affirmatio cōtradictorie aduersat.
Sed ait. Papa potuit dispensare & fecit: & dixit nos
n̄ teneri ad mādatū testamēti. Rn̄deo qa hoc puī-
dit futuroꝝ inspector. F. s. hāc status sui dissipatio
nē magis q̄ dispēsationē futurā. Idcirco q̄tum ex se
fuit uolēs obuiare prohibuit hoc nō peti: nec ego
dico teneri te ex stricto iure hūano preceptis scissi-
mi testamēti: nisi iq̄tū itra substātiā p̄ceptoꝝ regu
le icludūtur. Sed dicis: si papa nos absoluit: tn̄ nos
obligas. Dico ꝙ nolo absolui ego a successiōe pr̄i-
na. Et sicur dixit illuminata dei clara: uolo absolui a
pccis meis a papa: sed nō ab obseruādis cōsiliis ie-
su xp̄i. Quicqd aūt ī pfectione expropatiōis: & in
signum extreme paupertatis includit in iesu chri-
sti cōsiliis ē iclusū. Et licet papa possit facer̄ de mo
nacho nō mōachū: nūq̄ tn̄ pōt facere ꝙ mōachus
obseruet regulā: & habeat proprium. Sicut nec ipe
pōt facere contradictoria simul uera: ꝙ tu sis sine
omni pprio: & petas & p̄cipias aliqd proprium.
Quod si utilit & scē fecit p utilitate cōi de mona
cho nō mōachum dat sibi nouū statū. Sic & uiuere
scd̄m puilegia papa ia contra id qd̄ est ī regula p-
missum: uel a scō expressū: est facere unū alium no
uum statū: & destruere primū. In quo quidē statu
si scd̄m regulā uirtutis a spū sancto fit ē qdē salus:
sed nō illa q̄ erat ī principio. Et si puilegia addunt
ad pfectionē: est ī secūdo pfectio noui status. Si di
minuunt est nouū statū cōcedere respectu prioris
absq; dubio iperfectū. Non opportet aūt h̄ uerba
multiplicare: qr oēs declarationes sup regulā facte
fuerūt cōdescēdentes impfectiōi: & puidentes trās
gressioni. Et licet in coꝝ obseruantia sit salus illius
qui regulā scd̄m illas declaratiōes pmittūt: ac per
hoc sit obseruatia regule illo modo: tn̄ cecus est q
nō uidit: ꝙ hec nō est obseruātia scd̄m itentionē
& expositionē. f. q melius oībus utpote illumina-
tus a xp̄o cognouit itentionem euangelii & status
sui. Ubi ergo deuotio inchoauit q̄ descēdit ī hāc
abyssum ī qua nulla seruat declaratio: ubi petita est
destructio scissimi testamēti. Et ad illud redeundū
est: ut per pr̄is uestigia in recto itinere gradiat: nec
hic aliqd dico quod ī eius obseruantia non seruet
ad salutē regule: nec ipe unq̄ dicit nec dicere potuit
ꝙ sua declaratio iponeret fratribus seruare regulā:
scd̄m illam perfectionem quam beatus frāciscus ī
suo posuit testamēto: sed potius ab illa pfectione
& obseruantia testamēti paterni: sicut & predecesso
res fecerāt frēs absoluit. Et sicut p̄dictus scūs frat
hugo se excusat & ego. Dicit. n. sic. Ne quis me re-
gule iudicet expositorē: sed potius ex regula: ul' ex
eo ꝙ euidentius existit regula regule defēsorem.
Quis. n. glosā regule: quis expōnem: quis deniq;
iudicabit commētum: si aduersus eos q asperꝝ in-
ueniūt in plano: curuū in recto: ambiguum in cer
to: aliud ī regula: uel ex eo ꝙ euidētius existit regu
la ad regule defensionē in argumētum adducitur?
Certe cū in toto decursu huius opis patet aduersus
glosantes regulā: & per malā obseruātiam confrin
gentis impetus mei sermōis decurrit: ut lr̄a regule
& sine glosa aliqua obseruet. Igitur ex p̄dictis colli
gitur ꝙ piissimus ih̄s in cōstitutione huius regule
principalis ē actor: & hec ē illa eadem uita & perfe
ctio que ī euāgelio continet: & miro spūs artificio
in hac p eius spūm confecta regula breui compen
dio includitur & plenarie replicat.

Iesus tunc renouatus. Ca.vi.

Iesus cōsignator seraphici uiri. F. & sacratis
sime regule institutor non solū sue passio
nis renouauit memoriā: sed euāgelice p-
fectionis in utroq; sexu renouauit uitā. Nam p do
ctrinā & F. monita deo charissima & sponsa scissi-
ma clara renouauit pfecte: & eidē & filiabus eius le
gitimis: & regulā eiusdē pfcōnis cū sua illi spū scō
docēte dictauit: quā sacratissia uirgo pfcissima imi
tatrix ihu paupis spōsi sui cū tāta discretione & ex-

tremo usu pauptatis extreme ipleuit:ut uere & ipa
& eius filie tote seraphice appent. Nec modicū uer
bū sustinere poterant aures ille sanctissime quo ut
dicunt humanā discretionē: sed realiter serpētina p
suasione altitudo pauptatis pmisse deficeret. Unde
& a domino papa alexandro uolēti eā a uoto paup
tatis absoluere: & possessionibus mōasteriū ditare.
respondit illuminata uirgo supra positū uerbū.f.
a peccatis nō ab obseruandis cōsiliis iesu xpi ab ipo
se uelle absolui. Tantū uero sciuit facere serpens an
tiqus psuasiōe illoꝝ: q iam a sua paupertate defece
rāt: & pcuratione illius q illius ordinis erat iter car-
dinales ptector: dominus Ioānes de ursinis q fuit
postea nicholaus papa tertius qui sibi nouā regulā
ipe cōposuit cardinalis exīs & ab altissima paup-
tate deiecit: & in gradu uilissimo respectu poris alti
ssimi collocauit: qd manifeste claret: si prime regule
quā p spiritū sanctū.f.composuit: & huius regule
quā hic dedit legat textura. Nā tantū differūt: quā
tum altū & imū: crudū & insipidū: seraphicū & per
fectum. Et qr ipe etiā ptector nostri ordinis erat:
fecit dura precepta mandari p mundū: q nullus fra
ter psumeret dissuadere illis sororibus q non recip
ent suā confectionē quā fecerat p urbanū papā bul
lari: perfectione alterius regule refutata. Sed psecu
tiones & cōminationes multe facte sunt fragili illi
sexui aliquibus monasteriis ex eis p multos ānos
resistentibus: ne sua confectio cōmodaretur ab eis.
Certe utrū hoc a spū sancto fuerit nisi sicut a pmit
tēte & puniente peccata reꝝ exitus docet. Nā mo-
nasteria illa q seraphica charitate ardebant in austeri
tate & oratione & cōtinuis lachrymaꝝ gemitibus
& opere manuū: & exercitatione uirtutū facta sunt
ociositate & litigiis & tot impfectionibus & defe-
ctibus plena ex tunc: q quantū in sanctitate institu
tores regularū illaꝝ differūt: tantū uidetur differre
obseruātia earundē. O quātus dolor mihi est cogi
tare q aliqui hoīes sua sapiētia imo psūptuosa stul
titia ausi fuerunt uniuersaliter euāgelicū statū i toto
femineo sexu corrūpere & mutare: quē a principio
iesus in utroq cōstituit: & in beato.f.& sponsa sua
clara cū tota perfectiōe reformauit: & per tot mira
cula per ipm lapidē pmariū facta clarā: dico glorifi
catā i celis sic magnifice confirmauit. Nā dicere pi
culosum & stolidū esse statū euangelice perfectio
nis in muliere est blasphemare xpm qui suam ma-
trem sanctissimā eandem secum paupertatē seruare
uoluit. Sicut patet ex his q i tractatu de sua pauper
tate sunt dicta. Et eodē consilio uiris & mulieribus
euangelicā perfectionē suasit. Inde incepit ruina &
usq ad nos licet alio mō ē plenarie deriuata. ¶ Nō
obstante tamen malitia istorum iesus per.f.& clarā
est renouatus in femineo sexu: sed p tertiū ordinē
quē pater sanctus instituit fuit in omni statu eccl'ia
renouatus. Nam status ille qui ordo penitentiū d
citur mares & feminas: clericos & laicos: uirgines
nuptas: & uiduas in sancti patris institutiōe admit
tit: & datur eis per spiritū magne pfectionis regl'a
& forma uiuēdi secūdū gradū quē spūs scūs tali sta
tui expedire ditauit. Sic & tūc i oībus regionibus
orbis romani exēplo istoꝝ lapidū ignitoꝝ.f.dico
& fratrū suoꝝ plebes aīabātur ad penitētie gemitū
& ml'titudo uigorosa ad currēdū post xpm p semi
tam regule renouate. Et ideo celeriter tota ecclesia
quasi hortus irriguus celestiū hoꝝ nubiū salutari ri
gata pluuia multiplici pullulatione uirtutū fuit dei
munere fecūdata. Nā scā paupertas quā solā defere
bāt p sūptibus faciebat ipos fratres ad oēm obedi
entia pmptos: robustos ad labores & itinera expe
ditos: & quia nihil terrenū hēbāt: nihil q timebāt
amittere: securi erāt ubiq nullo pauore suspēsi: nul
la cura distracti: tanq q absq mētis pturbatiōe uiue
bant & sine sollicitudie diē crastinū & serotinū ho
spitiū expectabāt. Multa qppe eis i diuersis ptibus
orbis iferebāt cōuitia tāq psōis despectabilibus &
ignotis: uerum amor euangl'ii xpi adeo ipos faciē
tes effecerat ut qrerent potius ibi esse ubi psecutio-
nes paterētur i corpore: q ubi cogniti scitate ipoꝝ
mūdano possent gloriari fauore. Ipa quoq reꝝ pe
nuria supabundās eis uidebat ubertas: qr dū exteri
us deficiebāt delectabilia mūdi: supabūdabat i eis
suauitas spūs sci: uidebatur ituentibus hoīs alterius
seculi quippe & mente & fatie in celū intenti suriū
oēs trahere conabātur. Predicant xpm iesū & hūc
crucifixū insup excessiua charitate cūctoꝝ: nō indo
ctis hūane sapiētie uerbis sed in oñsione spūs & ue
ritatis. Non miꝝ si ex talibus cultoribus cepit iesu
xpi uinea germinare germīe odoris dñi & pductis
ex se floribus suauitatis honoris & honestatis ube
res fructus afferre. Et qr nō erāt occupati i curiosita
te studii & phaleratiōe sermonū libꝝ iesu xpi & di-
gnatiua opa uita eius cōtiue reuoluebāt & ibi a ma
gistro ueritatis accipiebāt auide qd aliis effūdebāt
abūde: & qd plātabāt sermone & cōtinue fouebāt
orōne & lachrymaꝝ imbribus irrigabāt. In talibus
sermoībus docuit pr scūs suos pmos filios baiulo
uerbi dei puidere qd dicerent: & plus fructificauit
scā simplicitas i crucis sermōe: q falerata pōpositas
q nostris tēporibus abūdauit in tanta gra sūmoꝝ
pōtificū cardinaliū platoꝝ alioꝝ: & clericoꝝ ml'to
rū regū & pncipū nobiliū & coīm psonaꝝ receptus
ē ordo ut oīs sexus cū ml'ta reuerētia infra pauca tē
pora satageret uideret nouos uiros magis ecclesiasti
cos q terrenos. Et qdē fil'i sibi pgressu sapia xpi iesu
ifātilē notitiā euāgelice uite assilare uoluit sacre &
gratiose infantie sue assumpte uature. Nā sicut sua
persona nata fuit in synagoga ex mundissima uirgi
ne spiritu sancto fecunda: & cū magno honore fu
it a pastoribus uisitata a regibus adorata: & mune
ribus honorata: & a sancto sene symeone sāctis ma
nibus baiulata. Sic conueniens fuit q i ecclesia qn
ti temporis per spiritum paupertatis sancta oriret
religio: quā & in manibus sue ptectiōis baiularēt
sūmi pontifices & iubilarēt xpo iesu p nouo lumi

nis ortu & gloria plebis dei. Sed & reges & principes & ppl'ares letarentur pro appentia noui spūs totam orbis faciem renouantis. Sed sicut sacri pueri iesu non fuit tuta infantia quin hostis herodes īpius se paret ad iugulandum simulata pietate: suis cultoribus spondens obsequiū. Sic & inchoata ista uita sanctissima: statim hostilis concupiscentia que suppeditabatur per ipsam: & fraudulenta inuidia q̄ in ortu gratie contabescit insidias parauerunt: sicut sequens capitulum demonstrabit.

Iesus despectus iterum. Cap. vii.

Christus iesus patris eterna sapientia: spiritū uite sue in ecclesia renouatum: in almo sancto confessore francisco per easdem semitas ducere uoluit: per quas ipse pius iesus dignatus est incedere in decursu uite sue assumpte nature. Et idcirco ad similitudinem persequentes herodis qui pelliceus interpretatur uiros pelliceos in pelle sue appentie: & mundane in eis refulgentis prudentie gloriantes: cetui sanctorum simplicium hostis procuratione maligni immisceri permisit: hi tāq̄ uetus fermentum immixti azimis sinceritatis .f. ceperunt totam massam paupertatis & simplicitatis illarum columbarū uolantium īpediendo corrumpere: & sub specie antiquorꝝ prīm sanctorum & antiquarū religionū eorꝝ sil'itudies ītra hūc seraphicū statū & nouū ītroducerē uelle sb̄ spē prudētie: & cōuersatōis magis ordīate ac fructificatōis utilioris eccl'ie: un̄ & loca illa primaria ī tuguriunculis consistentia edificare muris: paulatine libros multiplicare in fauore nobilium sub specie salutis ipsorum & aliorum sibi complacere ceperunt: seipsos circa extranea ista distrahere: & paulatine paupratem ditare humanitus scām simplicitatem instruere: & ignitum illū ardorem seraphicum sue refrigerationis aqua tepescere facere. Et quia in feruore incendii prīm illa eorꝝ frigiditas satis magnus calor mūdo gelido appebat: declinatio illa mortis prenuncia uisū eis aliene salutis condescensio ꝓuida: ac per hoc dei honoris procuratiua: multo amplius q̄ paupertas simplicitas austeritas: & utilitas illa prima a sanctissimo patre fūdata. Et quia uir ille zelotes .f. spū dei plenus ī his presentiebat ꝑfectionis sibi a xp̄o iesu reuelante ruinam: cepit talibus fortiter resistere: & eorum carnis prudentiā mortiferam predicare: & eorꝝ opera trāsgressionis initia cum multo zelo sancte ire destruere: unde & in legenda etiam scribitur: ꝙ mandabat domos erectas dirui: uel fratres exinde amoueri: & multa circa hoc & stupenda fecit in confusionem astutie īpugnantiū spm̄ eius: que frater bonauentura in legenda modicū pertranseundo tetigit: q̄a nolebat antique nostre ruine initia legentibus publicare: ac per hoc licet dispensatiue deus hoc permiserit: & secundum humanā prudentiā hoc ip̄e fecerit: fuit tm̄ magna occasio cecitatis multorum: quia ꝑferuens zelus sancti contra mortis initia est absconsus. Refero unum qd' semel audiui relatōe certissima cōtra supfluitatē & curiositatē hituū factū a scō. Nam cum frater helias q semp uidebat' sicut caro concupiscere contra spiritum sancti: licet sub specie discretionis & boni fecisset unum habitum: qui ī lōgitudine & latitudine & magnitudie manicarum & caputii: & preciositate panni illam uilitatem m̄l'to deformem quā sanctus instituerat uidebatur excedere: uocans illum coram multis fratribus dixit ꝙ sibi prestaret habitum quem portabat: qui illum induens super suum: facta subcictura & gestibus in rugatione tunice & aptatione caputii in capite & ī toto corpore: quos in spiritu preuidebat fiendos a filiis cepit eleuato capite: inflato pectore: fastuosa maturitate incedere: & cum uocis boatu fratres in aspectu stupentes salutare inflata & insipida uoce dicendo. Bone gentes dominus det uobis pacem. Quo facto in feruore spiritus cum iracundie signo contumeliose extrahendo habitum: longe proiecit & dixit ad heliam audientibus aliis. Sic incedent bastardi ordinis: postea in suo habitu despecto breui & stricto: in quo sicut ceteri primi fratres mūdi crucifixo uidebatur: mutata facie in mansuetudinem piam: & oībus gestibus corporis alteratis: in charitatis pie & humilitatis profunde inditia: cepit per illos eosdem fratres incedere: & cum tanto eos affectu: eis dando pacem domini salutarem: ꝙ affectus salutis eorꝝ uidebatur in facie īlucere. Et dixit ad heliam & ceteros fratres: hic est modus incedendi in legitimis filiis meis. Quo facto cepit in medio fratrum sedere: & eos in uerbis efficacibus ad conseruationem sue paupertatis & uilitatis inducere: & inundantiam futuram pullulantium defectuum aperire. Ne uero credas spiritum .f. deceptum fuisse in helia: scias ꝙ semel ceppi ī quadā historia quā nūc pretermitto propter breuitatem ꝙ dum helias secūdum istum mundi fastū quadā die frēs & pauperibus non curasset indignatus uir deo plenus precepit sibi ꝙ in crastinum multo meliorem refectionem studeret fratribus preparare: quia ipse uolebat dispositor mense esse. Cūq; coquinarium & alios despectos fratres ordinate iuxta se collocasset: dixit helie & aliis qui se reputabant aliquid esse. Ite sedete sicut uultis uos alii. Nam in die precedenti helias illud simplicibus dixerat. Cunq; captata hora turbatus helias sanctum patrem de indiscretione argueret dicens: ꝙ uiros famosos qui sustinebant ordinem confudisset. Sanctus pater spiritus auctoritate recepta super ipsum clamando respondit: helia helia tua fastuosa pompositas & carnis prudentia: & tui similium ordinem meum ducet ad nihilum: & totam ueritatem euangelici spiritus uacuabunt. Sed stupendum est de isto deo qui talem te cognoscit: & uult ꝙ in tuis manibus ordinē derelinquam. Credo ꝙ talem dat eis pastorem: quales futura s

oues esse cognoscit. Innumera fuerunt talia & maiora in quibus a principio in celo huius religionis factum est prelium magnum: & semper. fran. tanq̃ alter michael euangelii dux: & eius legitimi filii cũ dracone pugnabant uenenatas astutias detegẽtes. Semp enĩ fuit in sacro isto ordine spũs seraphice pfectõis trãsfusus: licet nũc p uniuersalẽ crucifixionẽ sicut infra dicet' in maloꝝ inundantia sit sepultus. Quia uero ad tantam pfectionẽ malum i facie sua non auderet accedere antiquus hostis ad solita arma recurrit. Nã corruptiões status euãgelici & paularinas ruinas: puidentias utiles & religiosas ordinationes & cõformitates ordinũ pcedentiũ nominabat: & facta relaxatione pma ut eã posset obtinere pacifice magnũ muꝝ resistentie ne ultra procederet pmittebat dicẽs p frẽs quos sua fecerat instrumenta ad hoc ad scm̃: & post ipsius translatõnẽ i celũ ad ceteros uiros uirtutis hoc oĩo est necessarium uirtuosũ & puidũ fieri: sed nequaq̃ sustineremus q ultra pauptas scã uiolaret' in aliquo: quia in illa sumus stabili affectione fundati: & sicut semp scdm tpa deducens eos ad peiora uersutus serpens p tales modos eos deduxit ad calamitatẽ in qua mõ in fecibus eos tenet. Sed sicut ex supradictis uerbis sãcti fris leonis patet: & ex his que dicit legẽda: nũq̃ potuit scm̃ prem in aliquo tali facere cõsentire. Sed q̃n uidit se cũ eis infructuoso labore cõsumi: gemẽs tolerauit quod corrigere non potuit. Semp tñ predicebat cũ doloꝛ que futura cernebat: & q sicut nouus hõ & nouus ordo non debebat i his que paupertatẽ minuũt: & uilitatẽ & despectũ: & crucificationẽ corporũ cõformatiuã ad iesum crucifixũ ad aliquẽ priorẽ statũ respicere uel ordinẽ: nisi solũ ad uestigia dñi iesu xpi: unde cũ semel frẽs lrati & secũdũ mũdũ discrecti ad dñm hugolinũ cardinalẽ: qui postea greg. ix. ẽ di ꝯus in capitulo generali proposuissẽt dicentes q btũs. f. uerba prudentie & cõformitatis ad alios ordines audire nõ poterat: ac p hoc rogabat ipsũ dñm q frẽm. f. de hoc humiliter admõeret. Idẽ pr & ptector ordinis q ex magna deuotione ad scãm mariã de portiuncula ad capl'm generale aduenerat btm̃. f. uocauit ad ptẽ: & dixit. Fr. f. multa bona tibi fecit altissimus & inter alia magnos tibi dedit prudentes & lratos: & qui nouerũt dicta scõꝝ & prioꝝ ordinũ instituta: qui & sunt sufficientes: & nõ solũ ordinẽ: sed & mũdum regere: opportet ergo te eorum consiliis regi: & paulatie prioribus ordinibus conformari. Cui illuminatus a deo. f. humiliter & constanter respondit. Sãcte pr & dñe mi scio q hec non sunt uerba uestra: eamus ad frẽs oẽs: & ego corã dñatione ura eis utiliter secundũ uoluntatẽ dñi rñdebo. Cũq; fuisset i medio totus seraphico feruore flagrans cũ multa humiliatione sui ueritate puia cepit loqui. Frẽs mei hoĩem simplicẽ & sine aliqua sufficientia uas pditum sine scriptura sine aliquo bono me iesus xps elegit: ut quod in me fecerit soli sue bonitati & infinitissime potentie tribuat': & statũ nouũ & uitã suã perfectã uoluit mihi & uobis ex inestimabili misericordia dare indignis: & dixit mihi q unã pfectionẽ nouã per nos uolebat dare mundo prioribus tpibus ecclesie inexptã: & ideo dixit mihi q ad nullũ sãctũ uel ad uerba eoꝝ in informatione status nři attenderẽ: nisi solũ ad ipsum & ad suã pijssimã mřem & aplicũ statum: & in his que facio eius consiliũ requiro: & suam uoluntatẽ de oĩbus que ad ordinẽ istũ spectant expostulo. Nõ ergo allegetis mihi aliqđ aliud: quia ipse uoluntatẽ suã plenissime mihi idigno manifestat. Auditis his stupuit dñs cardinalis & fratribus dixit. Quiescite frẽs: & sequamini patrem uestrũ: quia in eo habetis securũ cõductũ. Innumera fuerunt alia in quibus uirtuose resistẽtie sãcti pris in opibus miris & uerbis refulgent: & relaxatiões inchoate in astutia hũana & conatibus demonũ declarãt': que opportet pp breuitatẽ omittere. Nã etiam demones cõsiliũ fecerunt tunc tpis q nõ poterãt de nouo statu obtinere uictoriã: nisi suos nobiscum ponerẽt: & sub maiori uirtutũ specie nobis uitia ppinarẽt. Sicut tunc reuelatione uindica est monstratũ: & modus ruine declarat. Ex his uides manifeste: q a principio simul cũ pfectione orta est infectio status nři: & uix puerperiũ euãgelice uite in uita. f. quasi in cuna psepii potuit pacẽ hẽre: uñ & in francisco pñtato in capitl'o celesti stati uita eius captiuata in egyptũ aufugit: q statim refutato sanctissimo testamẽto humano timore quasi timore herodis ex tunc uixit in tenebris ignorãtie sui status. Quãtũ autẽ zelum habuerit postq̃ iã cesserat officio: omnibus fratribus exprimens dei uoluntatem & suã: de obseruantia regule patet ex subscripta lr̃a quã in fine dieꝝ suoꝝ capitulo generali direxit q oĩbus fratribus in hac forma. In nomine summe trinitatis & sancte unitatis: patris & filii: & spũs sancti. Amen. ¶ Reuerendis & multum diligendis fratribus uniuersis generali ministro religionis minorum domino suo & ministris ceteris generalibus & custodibus & sacerdotibus fraternitatis eiusdem in christo humilibus: & oĩbus fratribus simplicibus & obedientibus primis & nouissimis: frat. f. homo uilis & caducus ur̃ paruulus seruus: salutẽ in eo qui redemit nos & lauit in preciosissimo sanguine suo: cuius nomen audientes: adorate eũ cum timore & reuerentia proni i terra dominus iesus xps altissimi filius nomen illi qui est benedictus in secula. Amen. ¶ Audite domini filii & fratres mei: & auribus percipite uerba mea: inclinate aurẽ cordis uestri: & obedite uoci filii dei. Seruate in toto corde uestro mandata eius: & consilia perfecta mẽte implete. Confitemini ei quoniam bonus: & exaltate eum in operibus uestris: quoniam ideo misit uos in uniuerso mundo: ut uerbo & opere detis testimonium uoci eius: & faciatis scire omnes: quoniam non est omnipotens pter eũ. In disciplina & obedientia scã pseuerate: & que pmisistis ei bono & firmo proposito adimplete: tanq̃ filiis offert se uobis dominus deus. ¶ Deprecor itaque

omnes fratres cum osculo pedum: & ea charitate
qua possum: ut omnem reuerentiam & omnem
honorem q̄tūcūq; poteritis exhibeatis sanctissimo
corpori & sanguini dn̄i nostri iesu xp̄i: in quo que i
celis & que in terris sunt pacificata & recōciliata sūt
oīpotenti deo. Rogo etiā in dn̄o oēs fratres meos
sacerdotes q̄ sunt & erunt & esse cupiunt sacerdo-
tes altissimi: ꝙ q̄ncūq; missam celebrare uoluerint
puri pure faciant cū reuerentia ueꝝ sacrificiū sanctis
simi corporis & sanguinis dn̄i nr̄i iesu xp̄i: sancta in
tentione & mūda: non ꝓ ulla terrena re: neq; timo
re uel amore alicuius hoīs: quasi placentes hoibus
sed oīs uoluntas q̄tū adiuuat gr̄a oīpotentis ad eū
dirigat̄ & solū ipi sūmo deo tm̄ placere desideretis:
quia ibi ipse opat̄ sicut sibi placet. Quoniā sicut ip
se dicit hoc facite i meā cōmemorationē. Si quis ali
ter fecerit: iudas traditor efficitur. Recordamini frēs
mei sacerdotes quod scriptū est de lege moysi: quā
transgredientes in corporalibus sine ulla miseratio
ne per sn̄iam dn̄i moriebant̄: quanto maiora & de
teriora merent̄ pati supplicia qui filiū dei cōculca-
uerint & sanguinē testi pollutū duxerint: in quo sci
ficati sunt: & spūi gratie contumelia fecerint: despi
citur enim homo pollutus: & conculcat agnum dei
q̄n sicut dicit Apostolus: nō diiudicans & discernēs
scm̄ panē xp̄i ab aliis cibariis uel operibus: idignus
māducat: cū dn̄s per ꝓphām dicat. Maledictus hō
qui opus dei facit fraudulenter. Et ꝓpterea sacerdo
tes qui nolunt hoc ponere super cor: in ueritate cō
demnat dicens. Maledicam bn̄dictionibus uestris.

Audite fratres mei si btā uirgo maria sic honora
tur ut est dignū: quia ipsum portauit i scissimo ute
ro. Si baptista Ioannes cōtremuit & nō audet sctū
dei uerticē tangere. Si sepulchrū in quo ꝑ aliquod
tempus iacuit ueneratur: quantū debet esse sanctus
iustus & dignus: q̄ non iam mortuū: sed in eternū
uictuꝝ & glorificatū: in quē desiderant angeli pro
spicere contractat manibus corde & ore sumit: &
aliis assumēdū prebet. Videte dignitatē ur̄am frēs
sacerdotes & estote scī: quia sanctus est & sicut sup
oēs pp hoc mysteriū honorauit uos dn̄s: ita & uos
sup oēs ipsum diligite: reueremini & honorate: ma
gna miseria & miseranda infirmitas: quādo ipsum
sic p̄ntem habetis: & uos aliquid aliud in toto mū
do curatis: totus hō paueat: totus mundus contre
miscat: & celum exultet: q̄n super altare in māibus
sacerdotis est ip̄e filius dei uiui. O admiranda alti-
tudo & stupenda dignatio: o humilitas sublimis:
o sublimitas humilis: ꝙ dn̄s uniuersitatis deus &
dei filius sic se humiliat: ut pro nostra salute sub mo
dica panis formula se abscondit. Videte fratres hu-
militatem dei: & effūdite corā illo corda uestra: hu
miliamini & uos: ut exaltemini ab eo. Nihil ergo
de uobis retineatis uobis: ut totos uos recipiat: q̄
se uobis totū exhibet. Moneo preterea & exhortor
in dn̄o: ut in locis in quibus frēs morat̄ una tm̄ ce
lebret̄ missa in die secundū formā sancte ecclesie.
Si uero in loco plures fuerint sacerdotes: sit ꝑ amo
rem charitatis alter contentus audita celebratione
alterius sacerdotis: quia p̄ntes & absentes replet q̄
eo digni sunt dn̄s iesus xp̄s. Qui licet in pluribus
locis esse uideatur: tamen indiuisibilis manet: & ali
qua detrimenta nō nouit: sed unus ubiq; sicut ei
placet opat̄ cum dn̄o deo patre: & spiritu sancto pa
dyto in secula seculoꝝ. Amen.

Et quia qui est ex
deo uerba dei audit: debemus ꝓinde nos qui spūa
lius diuinis sumus officiis deputati: non solū audi
re & facere que dicit deus: ueꝝ etiā ad insinuandā i
nobis altitudinem creatoris nr̄i: & in ipso subiectiō
nem nostram uasa & officialia cetera custodire: que
continent uerba sua sancta. Propterea moneo oēs
fratres meos & in xp̄o conforto: quatenus ubicūq;
īuenerit dīna uerba scripta: sicut p̄nt uenerēt & quā
tum ad eos spectat si non sunt reposita bene: uel i-
honeste iaceren t in loco aliquo dispersa: recolligāt
& reponant: honorantes in sermonibus dn̄m qui
locutus est. Multa enim sanctificātur per uerba dei
& uirtute uerborum christi altaris conficitur sacrā
tum. Cōfiteor preterea deo patri: & filio & spiritui
sancto & beate marie perpetue uirgini: & omnibus
sāctis in celo & in terra: & generali ministro huius
religionis nostre: sicut uenerabili domino meo: &
oibus sacerdotibus ordinis nostri: & omibus aliis
fratribus meis bn̄dictis omnia peccata mea. In m̄l
tis offendi mea graui culpa. Specialiter ꝙ regulam
quā domino promisi non seruaui: nec officium si-
cut regula precepit dixi siue negligentia siue infir-
mitatis mee occasione: siue quia ignorās sū & idio
ta. Ideoq; per omnia oro sicut possum generalem
dominum meum ministrū: ut faciat regulam ab oi
bus obseruari: & clerici dicant officium cum deuo-
tione coram deo: ut possint per ueritatē mentis pla
cere deo: & non cum lasciuitate uocis aures populi
demulcere: & non attendētes melodiam uocis: sed
consonantiā mentis ut uox concordet menti: mēs
uero concordet deo. Ego enim promitto hec firmi
ter custodire: sicut dederit mihi gratiam deus: & h̄
fratribus qui mecum sunt obseruanda tradam in of
ficio & ceteris aliis constitutis. Quicunq; autem
fratrum hec obseruare noluerint: non teneo eos ca
tholicos nec fratres meos: nolo etiam ipsos uidere
nec loqui donec penitentiam egerint: hoc dico de
omnibus aliis qui uagando uadunt postposita re-
gule disciplina: quoniam dominus noster iesus chri
stus dedit uitam suam ne perderet sanctissimi pa-
tris obedientiam. Ego frater fran. homo uilis &
indigna creatura domini dei dico per dominum
iesum christum generali ministro totius religionis
nostre: & oibus generalibus mistris q̄ post eū erūt
& ceteris custodibus & guardianis qui sunt: &
erunt: ut hoc scriptum habeant operentur: & stu-
diose reponant. Et exoro ipsos ut q̄ scripta sūt i eo
sollicite faciant custodiri: ac diligētius obseruari: &
secundū bn̄placitū oipotentis dei nūc semp donec
fuerit mundus iste bn̄dicti uos a domino q̄ feceritis
ista: & in eternum dominus sit uobiscum. Amen.

Quia uero istud uidet' dei stupendū iudicium q tanta pfectio quasi simul in ortu deficeret. Idcirco tibi aliquas ratiūculas pono ex qbus hoc contigisse uidet': tā ex pte nr̄i q̄ ex pte dei: q̄ etiā ex pte ecc'ie status quinti. Ex pte qdē nr̄i: quia ꝓmpti sumus aspa fugere: de sulimis dei ueritatibus dubitare: diuina oracula etiā de uia secura i dubiū ducere. & magis ꝓpo sensui: q̄ alterius spūi inherere. Si bñ notas hec ē cā ruine. Nā herodes pelliceus de suo corpe nimis tener aspi ratē pauptatis cepit uelle lenire: & ueritatē euangelice uite in dubiū possibilitatis obseruantie ducere. Oracula dei cepit in.f. dubitare & precepta spūs scī p eū data sue prudētie postponere: dicens magis deū honorari i his que carnalis prudētia suggerebat: & si bene notas principium oīs ruine fuit questionatio de ꝑcepto. Nam signū est q nō uult uel grauat' obedire uel dubitat de ꝑcipiēte q cām ꝑcepti ānullando utilitatē: & q̄rēdo uiā aliā nitit' pscrutari: uñ ab hac ichoauit serpens ꝓthoplaustū seducēs. Cur inqt ꝑcepit uobis deus &c. dānū in obseruantia & utilitatē in trāsgressione suggessit. d. Scit deus q apient' oculi ur̄i. In quacūq3 die comederitis eritis sicut dii &c. uidetis q cecitatē in obseruātia: sciam i transgressione mētit'. Sed uere nō uidebāt malū obseruātes ꝑceptum & sic erat cecitas luminosa: sciuerūt p transgressionē oē malū quod uenit sup eos: & sic fuit scia & expientia dolorosa: uere sic ꝑncipiū ruīe istius religionis fuit querere: quō illud quod iesus de celo miserat posset ad lr̄am obseruari qd' tñ ipse uidebat seruari sine glosa: & adiutoriū ꝓmittebat: uñ patet q dubitauerunt de ꝓmittente. Nec fran. & egidius quasi iosue & caleph exploratores ꝓmissionis dīne potuerūt rebelles & incredulos ad dei ꝓmissa erigere. O q̄ ꝓpa est figura: patet etiam q maiorē utilitatē mendacio seducti quesierunt deuiādo p inordinatā ordinationē locoꝝ libroꝝ: & similiū q̄ sācte pauptatis & puritatis ꝓmissionē seruādo. Et sicut demō ꝑmos pentes assecurauit a pena dicens. Nequaq̄ moriemini: sed eritis sicut dii. Sic istos excecādo assecurauit a culpa dicēs. In hoc intentionē euāgelici non offendi: sed honorē ipsius multiplicius cumulari: extollens ipsos ad sui status appentiam: ac & si his ceteris iteꝝ replicaret. Eritis sicut dii. Nā sic eoꝝ apuit oculos: ut eis pulchra faceret oīa delectabilia mūdi: que uirtus sancte regule obscurabat. Et quia hūana infirmitas postq̄ incepit pedē de lubrico ponere: se usq3 in fundū lubricando pducit: & maxie si in declinatiōe mortis lubricū statuat'. Ideo ex pte ifirmitatis hūane satis patet rō quare hic status hūerit ruere in pfūdū: & semp corruptio melioris est peior: & delicatioris complexionis eius ē ifirmitas corrosiua: idcirco corruptōnes intrantes nobilitatē cōplexionis euāgelici status: habuerūt eum ad pessima deducere: rspectu status sui: & ueloci ruina prosternere. Nā multū est status auis corruptus si nudata alis & pēnis supgradiat' pedibus: licet adhuc uentre non reptet more serpentiū. Nec se debet nō cecidisse auis a suo statu dicere sic incedens: licet gradiat' minus icōposite q̄ bufones. Quia et humana cecitas que a presūptione orit' crescit crescente ꝑsumptione & diuino iudicio: ex hoc meretur nō solū derelinqui a sublimitate grē: sed etiā a cōi influxu diuinoꝝ noticie. Idcirco recedente a talibus luce grē: fiunt in eis tenebre palpabiles toti mūdo: quas tñ ipsi obstinata mēte durius obcecati lucē asserūt utilitatis cōis: uñ fit q nō solū non possunt corrigi: sed correptores: communis utilitatis nomināt corruptores: & cōtra hoc horribiles pugnas mouēt. Ex pte dei multiplex ratio sumitur. Nā primo diuina iustitia reqrit se relinquētē relinquere: & a se recedentem pmittere deuiare: & de se diffidentem auxilio nō fulcire: & sue carnis querentem delicias: & horrentē molestias: tentatiōibus relaxationū exponere: & celesti consolatione priuare: & ꝓprio sensu cōtra diuinū consiliū innitentem pmittere excecari: & cōuersionis fugientē remedia pmittere obdurari: & cateruā uitioꝝ sequentē: permittere ad tantā malitiā deuenire: q uiā pfectorū hēant ipugnare. Ex pte etiā diuine sapie fuit cōueniens ut mūdo ostēderet tenebras suas quibus ꝑmo habuerunt lucē sapie sue: que in euāgelica uita refulget: uelut tenebras refutare. Nā simile fecit de predicatōe sue psone. Itē p hoc uoluit maiorem suam sapiam ostendere: ut infatuaret mūdi prudentiam & euangelicam uitā ab eis eiectā in simplicibus faceret clarius refulgere: etiam mirabilis dei sapientia refulsit & refulgebit plus q̄n in tot cauillationibus sophismatū: & in tanta sapientia: licet stolida magroꝝ mundi & pſoꝝ repugnantium simplices suos illuminat: & per rectam uiam euangelice obseruantie perducit & per eos hanc dei esse sapientiam: & totam oppositorum inflatiuam sapientiam esse mentis insaniam mundo luce clarius demonstrabit. Item ex parte potentie. Nam sicut potentius fuit a morte resurgere: q̄ se preseruare a morte. Sic magis sua potentia honorabitur: dum hanc uitam sepultam sub lapide obstinationis grādis: & sigillis multe auctoritatis sub armatura custodie hostilis uiolenter in morte detentam inuitis quibuslibet gloriosam excitabit a morte prostratis uelut mortuis impietatis custodibus: & i cecitatis sue mendaciis derelictis personis despectabilibus: quasi mulieribus annunciabit gloriam resurgentis. Maiorem etiam potentiam ostendet: dum hos simplices sic per obseruantiam regule in persecutione prostratos: subito princeps mundi faciet ad euangelium reformandum. Ex parte etiam misericordie & bonitatis dei ratio sumitur: qui per istam relaxationem multos infirmos ad uiam salutis perduxit: licet minoris qui per aliam nullatenus uiam peruenissent. Item magna misericordia dei in electos suos hic refulget: qui de malis aliorum eos gloriosiores efficiet: & in eorum persecutionibus & cecitatibus mirandas electis fabricauit coronas: & in ruinis huius status utilissi-

mas eis prouidit cautelas. Et breuiter in hoc plene monstrauit iesus: q hec est uita sua: quia similibus modis eam duxit: quibus precessit sua persona. Et sicut ex sue persecutione & reprobatione & occisione synagoga est a cultu dei eiecta: & spirituali matrimōio sepata. Sic & carnalis ecclesia ex similibus opibus euangelicam uitam in reprobum sensum & babylon meretrix pessima nominatur: quantum ad illos qui in eius reprobatione consentiunt cuius horrendum uitium in sexta uisione Apoc. describitur.

Ex parte etiam quinti status ecclesie debuit talis corruptio euangelice regule faciliter euenire. Nam cum in ortu ipsius per. f. magna relaxatio & corruptio omnis status abundaret & uita euangelica uersaretur in medio: faciliter in manibus eorum potuit infici sicut psona sana i aere pestilētie: & i hoc maximam infectionem deus ostendit esse in hoc quinto statu: quando sic subito tantam sanitatem sua infectione occidit. Quia etiam in statu. f. respectu relaxationis inuente magis refulgebat austeritas: que prelatis ac religiosis ceteris & populis in predicta relaxatione uiuentibus: & non immerito apparere potuit excessiua: & humanis uiribus tam longa infectione prostratis impossibilis: & propter expiētiam diuinorum que relaxationi sue tales dei pietatem inclinant indiscretam & a deo non requisitam poterant secundum suam carnalem sapientiam reputare regule litteram. Idcirco tepescens spiritus in terra degentium ad suam relaxationem: sub specie uirtutis & discretionis fouendam magnum habuit adiutorium: tam ab inclinatione pontificum qui credebant se in hoc dei pietatem & misericordiam & salubrem prouidentiam imitari: q etiam ab exhortatione & exemplantate relaxatarum religionum: q etiam a deuotione & largifiua ministratione temporalium a multitudine populorum. Et idcirco summi pontifices huius status prompti & liberales ad spiritualem rigorem regule inflectēdū: & ad exponendum regulam secūdum appetitum fratrum: & ad concedendum priuilegia que ordinē istum redderent inclytum in ecclesia quinti status & in hoc crediderunt deo seruire: & forsitan multū ex tali meruerunt deuotione quia dei ignorabant archanum & uidebatur eis salubriter prouidere ecclesie: si istum ordinem secundum talem considerationem ad amplam capiendam multitudinem in quadam latitudine uiuendi respectu restitutionis primarie confouerent: Sed propheta Esaias uerum dixit huic ordini quia multiplicasti gentem: nō magnificasti leticiam. Quod. f. ad litteram exposuit de hoc facto: addens q nequaq deus in multitudine filiorum inutilium delectatur. Et quia non est mirum si puer sumens mammas baiule preter cōplexionem quā ex mre traxit: naturā suam alterat a nutrientis natura: idcirco non est mirandū si ordo iste alterauit perfectionem primariā infectus mammis quinte opulentie enutritus. Quia uero istorū perfectio quantūcūq degenerans semper alte emicuit sup relaxationes innumeras clericoꝝ et multoꝝ religiosoꝝ: hinc est q quasi semp ad istum ordinē aspexerūt: tanq ad pfectiōis magrm: pp quod istorū continuata declinatio maxīe ruine alioꝝ prestauit fomentū: & modica relaxatio in his uisa ad maximas illos induxit: pp quod horrenda fuit dānositas corruptio huius status. Et intellige q scdm proportionē suā eodē modo in ruina pcessit ordo frm pdicatoꝝ a pfectione primaria quā beatus dominicus ppagauit: imo quod peius est: duo hi ordines emula transgressione concertant quō cōtinue possint peius deficere ab imitatione paterna. Nā emulant se inuicē in acqsitione libertatū & priuilegioꝝ in familiaritatibus regū cardinaliū: principū: & potentū: in acqsitione & multiplicatione reꝝ tēporalium: in fastuositate predicationū: in confessiōibus testamētis: sepulturis diuinitum: & dispensatōe pecuniarum in mutationibus locorum: & immanibus edificioꝝ: & in oībus que mundi pompā & iactantiā uident inducere. Et quia respectu alioꝝ religiosoꝝ & clericoꝝ uitā mūdā seruare uident ab adulteriis & talia uident punire: & i noticia scripturaꝝ & in aliqua compōne moꝝ extrinsecoꝝ pollere uident: ideo quasi oīa eorum uitia a populis supportant. Et quia sanitas hoꝝ ordinū maxime euāgelici non potuit sine horrenda infectione ecclesie & negligentia corrigendi ad tam manifesta & publica transgressoria deuenire. Idcirco nunc in his ultimis temporibus & ultimo fine quinti tanta corruptio inundauit in tota ecclesia: q quinto angelo ecclesie Sardis dicit Ioannes. Nomē habes q uiuas & mortuus es: & ostendit uniuersalē corruptionem illius ecclesie: nisi quia inquit habes pauca noīa in sardis qui non inquinauerunt uestimenta sua. Et hi absq dubio sunt ille reliquie quas nobis deus p seie reliquit: in quibus reformabat munditiā septi status: pro quibus sequitur ambulabūt mecū in albis: quia digni sunt. Quia uero fumus formationū ecclesie uidetur usq ad stellas inficiēdas ascēdere: ut quasi uideat tota de libro uite electoꝝ deleta. Idcirco uincentibus tantū allectiuū imūdicie huius tēporis sic pmittit iesus dicens. Qui uicerit sic uestietur uestimentis albis: & nō delebo nomē eius de libro uite. Et quia i fine huius quinti p pseudo pōtifices: ut infra dicet cōpulsi sunt xpiani ueritatem abnegare & confiteri mendaciū: idcirco talibus qui huic pestilentie contradixerunt iesus promittendo subnectit. Et cōfitebor nomē eius corā pre meo: & corā angelis eius. In aptiōe etiā sexti signaculi hoc exponēdo pro ultimo fine fecis huius introducuntur aīe scōꝝ interfectoꝝ pp uerbū dei & pp testiōniū quod hēbāt &c. Et licet oīa uerba illa hēant diuersū sēsū: scdm diuersas huius qnti tpis ptes p fe ce tn i ultio iundante hēt unū respectū ad scōs q sc i celo: & aliū ad illos q sūt in terra. In primis aūt est interfecta omnis miseria: & sunt mortui huic uite. In secundis autem quia de eis intendo prosequi est mortua huius quinti status concupiscentia: &

No. def. pdicatorum & Minoribus

ideo tāq̄ in mundo mortui dicuntur stare sub altare dei: quod ē crux & passio iesu xpi & ueritas fidei eius sup quo nos & nr̄a offerimus deo pr̄i: sub hoc stant: tum quia uere subsunt xp̄o & eius passioni & ueritati sue fidei tanq̄ supiori: tum quia a xp̄o & sue passionis merito proteguntur: tū quia sub alis glorie sue abscondunt͛: nunc in spe a malis huius uite: & eternaliter in gloria abscondent͛: tum etiam quia ob altaris huius fidem & deuotionem ad eius imitationē iugiter imolant͛. Dicūtur aūt interfecti pp uerbū dei & testimoniū quod habebāt: quia mortui sunt mūdo: ut obseruent ueritatē euangelii iesu xp̄i: & de ea testimoniū reddant mūdo. Dicūt͛ aūt clamare uoce magna: quia pp inundantiā maloꝝ que uident in xp̄i contumeliā & sui status īundare fortissimo desiderio expetunt dei iustitiam in īprobos: & dei misericordiam liberantē electos. Vsq̄ quo dn̄e aiunt sanctus & uerus? quasi dicant: cum sis sanctus: non potes non odire tantā iniquitatē: & cum sis uerus nō potes nō implere mala que cōmīatus es reprobis: & bona que promisisti electis. Iudicare aūt & uindicare sanguinē scōꝝ est dare iudiciū ōn̄siuū meritis & perfectōis uite quā tenent: & horrende malitie puersoꝝ: per hoc designat͛ q̄ a multis etiā scīs uiris pp tantoꝝ maloꝝ odiū: iminere putabitur finis mūdi. Designat͛ etiā scōs huius temporis admirari: quare h̄ tanta pax malorum eis durat que facit eos in dei contumeliā: & scōꝝ iniuriam amplius insanire. Designat͛ etiā q̄ magnalia totius futuri orbis nullis aut paucis sūt apta: usq̄ ad finē status quinti: & ideo illis scīs qui stāt uere ut mūdo mortui sub altari crucis iesu reuelabitur & iam est in pte reuelatū: q̄ quiete expectent glorosa rn̄soria & dona scibilia: que sub quarta aptione sexti signaculi mundo dabūt͛. Quia uero durū est in tanto turbine expectare: ideo dr̄ q̄ date sunt eis singule stole albe: quia secundū diuersos tēpoꝝ gradus dant͛ eis conscīe purificate ab horrēda uita illorū cū quibus hītant: & contēplatiōes sublimate de uoluntate ꝓuidentie dei. Per hoc aūt q̄ requiescāt tempus adhuc modicum: datur intelligi quod in uoluntate dei requiescunt continue in expectatione dei suspensi. Ad hanc requiem inducit eos motiuo triplici. Et primū est cōpletio numeri electoꝝ in quo consistit honorificentia sūmi dei: & nihil de sua predestinatione relinquat īplendū. Secundū est mutua confraternitas & cōis obsequiositas sūmi pr̄is: cum dicit. Cōserui & frēs eoꝝ: quasi dicat: eiusdē pr̄is sunt filii: & eiusdem euāgelii erūt serui. Tertium est conformitas tentationū: & martyrii eorūdē cum dicit. Interficiendi sunt sicut illi: quasi dicat. Ad hoc conuertendi sunt qui uidentur modo inimici: ut sil͛ia cum illis pp iesum sustineant. Et hec sunt ualde notabilia: ut oīs zelus iracundie in ueris seruis iesu contra peccantium malitiam conquiescat: & in salutis illoꝝ expectatione & procuratione dulcescat. Vt aūt inundata malitia in corruptione euangelice uite que nunc est ex scriptura plenius elucescat: audi quid dicitur in cantu quinte tube. Apoc.ix. Vidi ait stellā de celo cecidisse in terram: & data est ei clauis putei abyssi & aperuit puteum abyssi: & ascendit fumus putei: fumus fornacis magne: & obscuratus est sol: & aer de fumo putei: & de fumo putei exierunt locuste in terram: & data est eis potestas sicut habent scorpiones terre potestatem: & preceptum est illis ne lederent fenū terre neq̄ omne uiride: neq̄ omnem arborem: nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis: & dictum est illis ne occiderent eos: sed ut cruciarent mensibus quinq̄. Et cruciatus eoꝝ ut cruciatus scorpii cum pcutit hoīem: & in diebus illis querent homines mortem & non inuenient eam & desiderabunt mori & mors fugiet ab eis. Et similitudines locustarum similes equis paratis ad prelium: & super capita eoꝝ tanq̄ corone similes auro: & facies eorum tāq̄ facies hominis: & habebant capillos sicut capillos mulierum: & dentes eorum sicut dentes leonum erant: & habebant loricas sicut loricas ferreas: & uox alarum illarum sicut uox curruum equorum multorum currentium in bellum: & habebant caudas similes scorpionum & aculei erant in caudis earum: & potestas earū nocere hominibus mensibus quinq̄ & habebant super se regem angelum abyssi cui nomen hebraice abaddon: grece autem apolion: & latine habet nomen exterminans. Ve unum abiit: & ecce adhuc ueniunt duo ue hec sunt illa que in gemitum nostri temporis & in cauda quinti status maxīe post corruptionem euangelice uite aquila nostra ioannes p̄dicit futura. Absit autē q̄ ego animal terrenum ꝑmittam tibi hec reserare ad plenum: sed inter innumeras significationes quas spiritus sanctus hic habuit malitiam huius temporis non dubito litteraliter hic contentam: & principale littere significatū ad ista referri: sicut & alie quinq̄ partes huius libri ut dictum est supra. Ad euidentiam autem huius littere nota q̄ communia mala omnibus ecclesie statibus & humano generi coīa: erant tria grauissima circa finem quinti temporis uentura. Quoꝝ primum fuit horrenda & effrenata laxatio clericoꝝ monachorum & uulgarium plebium. Secundum a predicta sumens occasionem est pestifera inundatio hereticorum manicheorum ualdensium: & similium heresum. Tertium est multiplicatio hypocrisaria religiosorum & spiritus christi & uite eius ab omnibus impugnatio: q̄uis sub diuersis modis & fraudibus & ostensis falsis defensionibus eius: ex quibus tribus simul sumptis fit tam perplexa tētatio: ut fere in errorem inducantur electi: immo ad tempus permittuntur errare: sed finaliter per christi misericordiam liberentur: unaquaq̄ autem istarū triū tētationū tangitur in hac pte: & ideo oportet hanc litteram tibi exponi. Pro primo autem pro enormi relaxatione quasi omnium tanguntur septem. Primo fontalis cā relaxatōis huius que fuit casus epoꝝ & abbatum in enormes cupiditates &

ambitiones & lasciuias uite quorum status primu uidebatur in ecclesia quasi in celo fulgens stella: s pro hoc dicit: uidi stellam de celo cecidisse in terrã: .i. in terrestrem auariciã & lasciuiã: & data est illi clauis putei abyssi &c. i. data est ei ptãs apiendi ipsum. Puteus abyssi habet infernalem flãmã: & fumositatem obscuram: & pfunditatem uoraginosã quasi ĩmensam & innumerosã: & societatẽ demoniacam. Apire ergo puteũ abyssi in populo quinti status fuit peruerso exemplo & regimine malo soluer frenũ carnalis cõcupiscentie & auaricie & terrene astutie & malitie: & sec'aris lasciuie: ac pompose seu demoniace superbie: quod quidem frenum erat prius in ecclesia tam p dei & suoꝝ preceptoꝝ ac iudicioꝝ timorem: q̃ per sanctoꝝ prelatoꝝ disciplinã rigidam & seuerã correptionẽ ad se & ad suos subditos fortiter infrenandos: & etiam p scẽ societatis exemplũ: & zelum nequeuntẽ in se nec ĩ socius tolerare enormitates predictas. Fuit prelatis in predicta gradati ruentibus data seu pmissa ptãs apiendi puteum cordiũ ad cõcupiendũ & effundendũ mala pdicta. Tũ quia malũ quod a prelatis gerit' facile trahitur a subditis in exemplũ & sequũt' ipsum ut caput & ducem. Tum quia prelatis nõ solũ dissimulantibus & negligentibus mala subditoꝝ corrigere & punire: sed etiam fauorem pbentibus his q peccãt: grex subditoꝝ de se pronus ad malũ cito labit' & tandẽ pcipitatur. Tum quia ob culpam huiusmodi platorũ deus pmisit subditos tentari: & a demonibus ad talia impelli. Secundo tangitur grauitas mali de apto iam puteo exeuntis cũ ait. Et ascendit fumus &c. fumus iste est oẽ extrĩsecũ malũ opus & signũ & de cordiali flãma luxurie: auaricie: supbie: ire: inuidie: & maliciose astutie procedens. Et quãto iste fumus est maior et grossior: et de maiori et de peiori flãma exiens: tanto plus pungit et confundit oculos intuentiũ: et tanto plus non solũ corã fidelibus sed etiam infidelibus solarem fidei ecclesie et totius religionis xpiane claritatem obscurat: hec aũt omia sunt sicut quidã aer medius p cuius purũ et pspicuum radius ueri solis iesus uenit ad locũ deuotorũ: qui aer in predicta malitia est horribiliter obscuratus & fetidus factus. Tertio tangit' quedã spãlis plaga quorũdã pestiferorũ de pdicto fumo exeuntiũ: cũ subdit. Et de fumo putei exierunt locuste in terrã. Quãuis per has locustas possint designari oẽs mali xpiani status corrupti: quorum malitia ẽ multa & publica & multorũ lesiua & cruciatiua: magis tñ proprie quo ad hunc primũ sẽsum designat prauam multitudinẽ clericoꝝ & monachoꝝ et iudicum et ceteroꝝ curialiũ qui plurimos et tpaliter et spũaliter pungunt et cruciant multis modis: qui oẽs de fumo putei exierũt: quia de prauo exemplo effrenationis prefate originẽ sui mali traxerũt: et ẽt quia quasi infernales ciues et demões magis q̃ homines de puteo inferni cũ pdicto fumo exẽpli pessimi uident' exisse. Vocant autẽ locuste: tũ quia ad modũ locustaꝝ alte saliunt p elationẽ: et hoc po-

stremis cruribus quia uerã gloriã quasi finaliter intendunt in omnibus: et ad terrã recidunt semp per cupiditatũ affectus. Tũ quia istaꝝ locustarũ alit' postremis cruribus saliunt pponendo. s. in fine penitentiam agere: et sic spantes ad gloriam eternã salire: pedibus uero anterioribus et toto ore adherent terre uirentia cũcta rodentes: Tũ quia locusta ẽ aial puũ: et secundũ legem mũdũ: habetq3 alas non ad altũ et diuturnũ uolatũ: sed ad infimũ et modicũ. Et ideo paꝝ designat hypocritas habilitatis et mũdicie contẽplatiui uolatus simulatores alioꝝ uitam detractionibus corrodentes: & aliorũ bona tẽporalia deuorantes: siue p auctoritatẽ ecclesiasticã: siue p oblationem quasi scis factam: siue per questũ quasi sub spẽ pietatis exactũ: siue p symoniacã fraudẽ: ptim etiam designat leues & uolatiles clericos & monachos sectantes carnalia: deuorãtes spũalis uite uirorem. Quarto describit potestatem nocendi eis a deo pmissam & cohibitionẽ ipsius p misericordiam dei prouidã cũ subdit: & data est illis potestas nocendi sicut habent scorpiones terre. Scorpio apparet facie blandus & quasi brachiis ad amplexandũ expansis: sed cauda retro pungit & nocet suũ toxicũ infundendo. Sic perfecti hypocrite cum quodã exteriori & anteriori blandimento & fauore explẽt finaliter suas intentiones malas: siue tpalia extorquendo: siue cũ his cũ quibus se iungunt suas explendo luxurias: siue transfundendo in eos suas uitas puersas. Deinde p cohibitionem subdit. Et preceptum est illis ne lederent fenum &c. per fenum &c. uirentia designat simplicem humilitatem & uirorem fidei pie & honeste uite seruantes: per arborem uero perfectos & solidos: facientes fructum eminentium operum. Non permittit ergo deus eos ledi: nisi prius ipsi seipsos ledant per prauum consensum: & per hoc finaliter ostendit pius iħs q electis suis omnia mala predicta non permittit nocere: facit eis proficere ad pertingendum ad illam mensuram meriti quã in seipso & in sua morte eis eterna predestinatione disposuit. Carnalibus uero qui signum fidei & charitatis iesu non habent ĩ frõtibus. i. in constanti & aperto consensu mentis: nec in facie exterioris operis: tam in spũalibus q̃ in temporalibus nocent. Et tñ in his secundum limitatẽ dei prouidentie coartantur: pro quo dictum est illis ne occiderent eos. i. non permittuntur a deo: ut sic repente eos in eterna morte precipitent: quin q̃diu sunt in hac uita sensibili possint per penitentiã ab illorum lesura sanari. Quinto describit grauitatẽ doloris predictam sequentis puncturam: unde subdit. Sed ut cruciarent mensibus quinq3 &c. Secundum R. i. quinq3 mensibus cruciantur carnales pe. ipsos: quia per quinq3 sensus adherent transitoriis. Permittuntur aliquando pro illorum oblatione affligi a reprobis: ut sic ab illorũ amore retracti ad uera bona querenda assurgant: uel per quinq3 sensus: uoluit designare totum tempus quinti status ut quinarius quinario responderet: non q in

toto quinto tempore sic inundauerunt huiusmodi locuste: sed quia ex copia tempalium ecclesie & monasteriorū quinti temporis data cepit occasio & incensiuū predictorꝝ malorꝝ: & etiam quia in eo sep fuerunt aliqui similes predictis locustis. Alias etiā decursus quinti status iam dictis annis durauit: in cuius fine sine dubio non uersamur: uel quia carnales quinti temporis uacant precipue delitiis & cupiditatibus quinqꝫ sensuum in iuuenili etate: que maxime floret circa etatē tricenariā. Ideo cruciatum ex hoc tm̄ designat ꝑ quinarium & tricenarium: id est per quinqꝫ menses.xxx.dierꝝ. Per cruciatum aūt designatur hic pungitiuus remorsus cōscīe & timor gehēne: qui fidelibus cum predictis locustis ī gratuia predicta cadentibus non potest discernere de facili. Designat etiā iram & offensā: quā temporalit dānificati & iniuriati habent contra predictas locustas. Designat etiam merorē & consternationē quā multi de tantis malis ꝑ locustas factis concipiunt: ita ꝙ pp periculum ruendi in tentationes predictarū locustarꝝ uiuere pertimescunt. Multi etiā ꝓ euasione tantorū malorꝝ & tā piculosarum tentatōnū quibus quasi nesciunt quid credere debeant: peroptarent aperta martyria: & non iueniunt: propter pacem tempori quinto datam: fit eis in pace amaritudo amarissima. Sexto describit septem malas ꝓprietates: & ultimo octauam superius positam harum malarꝝ locustarꝝ: pro prima dicit. Et similit(u)dines locustarꝝ similes equis patis in prelium.i. sunt fortes & animosi & ꝓmpti: & a demonibus quasi ab equitibus uel equitantibus agitati: ad omnem rixam & uindictam & ledēdū hoīes tam spūaliter ꝙ temporaliter & ad causidicationes: & horrenda litigia expediti. Pro secundo dicit. Et super capita eorum.i.equorꝝ tanꝙ coro(n)e similes auro. Nā gloriātur cum male fecerint: & per superbiam & temporalis glorie affluentiam & per ꝑliorꝝ suorꝝ uictoriā reputant se quasi coronatos reges: & etiam sepe sibi promittunt eterna premia: quia dicunt se pugnare ꝓ ecclesie libertate. Signanter autem dicit tanꝙ corone & similes auro: quia eorū spes & gloria nō est uera: sed uana & falsa: nec aurꝝ celestis glorie: sed auricalcū sil'itudinis fraudulente. Pro tertia dicit facies earꝝ sicut facies hoīm: qa fingūt se hūanos & modestos & cūcta rationabil'r agere. Pro quarta dicit. Et habebant capillos mulierum: quia cogitationes eorum & actus realiter sunt molles & effeminati: & alios ad molliciē pertrahentes. Pro quinta dicit. Et dentes earum sicut dentes leonum erāt tū propter crudelitatem detractōnū uitam & famā alienam rodentium absqꝫ cōscīe freno: & precipue suorum emulorꝝ: tū propter impiam rapacitatem temporalium per symoniā & mō quocūqꝫ. Pro sexta dicit. Et habebant loricas ferreas.i.sic sunt armati dura pertinacia: ne spūs iesu intret ad eorū corda: ꝙ nulla possunt sagitta diuini eloquii aut increpationis salutifere penetrari. Pro sep(t)ima dicit. Et uox alarum earum sicut uox curruum equorum currentium ī bellū: id est fama & sonus tumultuosi uolatus eorum ad opera sua maligna: & ad sua pōposa extrinseca nutrienda: sic est tumultuosus subditorum cum quibus habitat turbatiuus: ac si sup illos populos hostilis ueniret exercitus: quia etiam ale quibus uolare uidentur clerici: est cultus dei ī diuīs officiis: ut oñdat' pessimus modus quo illud faciūt. Dr̄ ꝙ sōitus alarꝝ ē sicut sōitus curruū & equorū currētiū in bellum: quia sic tumultuose & cōfuse illud percurrunt: ac si finem officii intēderent debellare: & magis uidetur rumor curruum perturbātium ꝙ cātus uel deuota prolatio prouocātium ad celestes dulcores. Pro octaua dicit. Et habebant caudas similes scorpionum: & aculei erant in caudis earum: & potestas earum nocere mensibus quinqꝫ. Per caudam designatur finalis & occulta intentio: uel actuum sequela: per caudam autem scorpionis uenenosam: & qñ uult pungere uersus superiora & anteriora recuruatam: designatur intentio & efficacia uenenata in prauis eorum moribus uel erroribus & hoc sub fraudulenta spē: quasi per hoc ducat & stimulet ad reuerentiam dei in suis uicariis: ꝙ si ad bona superiora & anteriora pr̄m exempla. In caudis igitur locustarum sunt aculei. Tum quia subtiliter & acute penetrant corda illorꝝ quibus se familiariter applicant. Tum quia puncturam peccati & remorsus in corde illorum relinquunt. Tum qa sepe eos in temporalibus astute & subtiliter ledūt. De mensibus quinqꝫ est supra expositum: licet ultra hoc possit dici: ꝙ ꝓut per has locustas significātur mali prelati in quibus non est legitima auctoritas: nec legitimus usus clauis: tunc potestas talium non est nisi nocere: quinqꝫ mensibus: quia nō pn̄t nocere nisi ꝓ pn̄ti & in bonis temporalibus. Nam in spiritualibus pn̄t illos quidem ꝙ non habēt uigorem illuminate fidei cruciare ꝑ formidinem suarum sn̄iarum: sed nequaꝙ occidere: quia talibus a uero cultu dei & animarum regimine destitutorū sn̄ie non pn̄t apire uel claudere celum. Et quia hoc in fine quinti temporis erat futurꝝ: ut infra dicetur: ideo hoc credo a spiritu sancto predictum. Septimo ostendit summū regem ipsorꝝ: quia enim uidētur fideles: licet moribus praui: ne ex hoc credantur esse de regno & familia xpi. Ideo contra hoc subdit ꝙ habebant super se regem angelum abyssi: cui nomen hebraice abaddon: grece autem apolion: & latine habens nomen exterminans: hoc ultimum dicunt aliquid addidisse latinum interpretē: quia liber in greco est scriptus. Ideo autem nomē eius hebraice & grece traditur: ut ostenderetur ꝙ omnium malorum de omnibus nationibus hic talis est pri(n)ceps: uel per excellentiam malitie: uel per immensitatem potētie ul' uniuersitatem. Possumus autem cum hoc dicere: ꝙ non est inconueniens ꝙ spūs sā(n)ctus ꝑ os. Ioannis nomen istud expresserit in lingua latina: cum ipse bene sciret ꝙ quintus status ecclesie ad latinam magis pertineret ecclesiam: & tales locuste cum rege suo hanc principaliter deuastarēt:

licet autem per angelū abyssi uniuersaliter possit intelligi diabolus: tamē cū hoc uidetᷣ mihi ꝙ hic angelus abyssi uocetur ille qui per abyssalē malitiā demonū & illoꝝ ꝓcurationem malignā: & suiipius ambitiosam astutiā: que in omni malo erat inabyssata ad gradū summi pōtifici nō canōice sed fraudulenter ascendit: quē sic tyrannice usurpauit: ut supra q̄ credi posset uniuersaliter cōtrastaret: qui fuerunt in gemitibus preteriti tēporis: sciunt ꝙ ꝓprie additū est: & latine hēns nomē exterminās. Nam licet in multitudine locustaꝝ sint diuerse ꝓprietates male predicte a diuersis malis locustis diuersimode ꝑticipate: si quis subtiliter oculos mētis aperiat: & oēs modos & actus uite & regiminis huius extermiationis diligēter examiēt: uidebit oēs tanq̄ in maloꝝ principe couniri: ut merito dicatᷣ angl's abyssi & rex huius pessime uastitatis. Deinde ꝑ secūda tentatione. s. manicheoꝝ hereticoꝝ & patarenoꝝ inūdantiū est expōitio sancti abbatis Ioachim ꝙ stella de celo cadēs fuit aliqs clericus scīa litteraꝝ imbutus: qui clauē scientie praui dogmatis & potestatē inuestigādi ꝓfunda sapie false non dei accepit a pr̄e mēdacii. Puteus aūt abyssi est ꝓfunditas hūane malitie & astutie adinuentionis false: de qua fumus erroris ꝓcedit solē & aerē obscurantis: quia nō solū plebei sed & multi sacerdotes & religiosi: multiq; ꝑncipes & milites fuerūt hoc errore infecti. Heretici autē ex hoc errore geniti sunt locuste de fumo putei exeuntes: quos apostolus. i. thy. iiii. satis aperte & litteraliter tangit dicens. Spiritus aūt manifesse dicit ꝙ in nouissimis tpibus discedēt quidam a fide attendētes spiritibus erroris & doctrinis demonioꝝ & hypocrisi loquentiū mendacium: & cauteriatā. i. adustā & corruptā hēntiū suā conscientiā ꝓhibentiū nubere: & abstinere supple docentiū a cibis quos deus creauit &c. Ad lr̄am eni māichei condēnat matrimoniū & oēm creaturā corporalē: tanq̄ secundū eos a deo malo creatā: & ideo a qbusdam cibis dicūt abstinendū: sicut ab augmētatiuis substātie dei mali in edētibus ipos: & ex hoc etiam cōdemnāt matrimoniū: qr per eius actū dicūt augeri substātias a deo malo creatas. Non aūt ꝑmittuntur ledere fenū. i. simplices fideles q̄ interrogati ab hereticis mox aures auertūt: dicētes nō esse suum: sed clericoꝝ disputare de fide. Non etiā possunt ledere arbores. i. ꝑfectos & ꝑitos in fide: sed solū carnales signo dei carētes. i. zelo fidei: ac reuerētia xp̄i & eccl'ie sue sancte. Quod autē nō ꝑmissum est occidere sed cruciare mēsibus qnq; dictū est respectu illoꝝ carnaliū: quos nō oīo in suū errorem trahūt: sed solū suis stimulis in dubiū ualde cruciatiuū inducūt: detrahēdo. s. fidelibus pp mala exēpla que i prelatis & clericis abundare demonstrant. Vnde & hec est una de maximis causis: que illi apparētiam prestat errori. Nec aūt istar scorpii faciūt sub blanda spe & cōpassione aīaꝝ: quas dicūt se uelle ad uiā salutis reducere. De predictis aūt sic scorpiōali stimule & dubio fortiter cruciatis: non tn̄ i eoꝝ heresim traductis: nec a uera fide extinctis subditᷣ ꝙ tales q̄rent mortē & non inueniēt: qr predictū cruciatum ad maiorem mortē reputāt: & ante eligerent mori q̄ ꝑdictis stimulis cōtra ueritatē fidei cruciari: sed nō uult iesus eos mori: sed sic tentationibus exerceri. Ne locuste sunt quasi equi parati in preliū: qr pro suo errore defendēdo & ꝓpagādo sunt aīosi usque ad mortē. Per faciem aūt hūanā ficta humilitas: per dētes uero leonū uera imanitas designatᷣ. Per capillos uero mulieꝝ qui longiores sunt q̄ uiroꝝ designatur orōnis ꝓlixitas & opandi assiduitas quibus suū errorē debili ratione ornant: & in his qui ꝑfecti dicuntᷣ inter eos in suppliciū oculis apparēter componūt. Designatur etiā carnalis malitia & superfluitas reꝝ & relaxatio uite: quam suis credētibus cōcedunt: qui de suis ꝑfectis non sunt: concedūt autem illis oīa mala facere: dūmodo finalr̄ uelit ab eis manuū impōitionē recipe. Per alas autē designantᷣ hi qui apud illos uocantᷣ ꝑfecti: qui grādi uerborum strepitu cōtra omnes resistentes sue fidei se uolare paratos asserūt ad modū equoꝝ currentiū ad bellū. Habēt etiā sup se regem angelū abyssi: qr unū quē dicūt apostolicum hēnt super se: cui sunt oēs subiecti. Licet autē abundauerit heresis circa finē quinti status: in cuius finē tentatio mistici antixp̄i qui est ꝑcursor & prepator uie illius magni & aperti: ꝑ quē debet fieri ut in septima uisione dicitur iudiciū meretricis: ꝙ tamē fundamentū illius tā mistici q̄ aperti non debeant esse ꝑncipaliter de erroribus manichei satis patet. Primo qr hec secta hactenus ꝑ ꝑl'es doctores & ꝑcipue per augu. est sufficiēter cōuicta & exsufflata de medio. Nā hic suo tpe inundauit in Affrica: & ipse solēne uolumē contra faustū composuit manicheū. Non est autē apud deū consuetū ꝙ reprobata & cōuicta plene iteꝝ reducatur in preliū principale. Vnde contra hanc impiā sectam nō opportet diutius insudare: nisi solū circa uilissimas feces scopis lacalibus extirpādas. Nihilominus qr ille filius mortis nulli fidei stabilis erit: non est incōueniens ꝙ dum nitetur ascendere ꝙ & hanc sectā & alias pessimas sibi fauentes sustineat: donec i culmine positus uolet se deum facere predicari. Secunda ratio est quia finales tentationes debent esse sic subtiles & philosophice apparentes: ut quasi electi si esset possibile in illos inducantur errores. Secta autem paterenica & manicheorum habet multos ita bestiales errores: ꝙ non sunt apti seducere sapientes. Vnde prophetia paganica unum summū deum ponens: & temporalia sub aliquo respectu magnificans & exsufflans ista que sunt fidei: in quibus intellectus captiuatur humanus magis ad hoc apta uidetur. Quod & apostolus per spiritum sanctum uidetur presensisse: cum dicit ad Col. ii. c. Videte ne quis uos seducat per philosophiam & inanem fallaciam secundum huius mundi elementa: & non secudum xp̄m. Quod diabolus ualde bene presentiens iam uidetur preparasse materiam: dum sectam Aristotilis per religiosos in culmine posuit:

sicut infra dicetur. Tertia ratio ad hoc est ex respectu ad exercitium & illuminationem electorum: tam ex influxu spiritus sancti: quam ex tentatione diaboli procurandum: sicut enim patet ex supradictis totus impetus spiritus sancti ad fundandum tertium statum generale mundi: & sextum particularem ecclesie est ad renouationem perfectam euangelice uite: quam totaliter destruit paganica secta. In his ergo magis spiritus sanctus exercebit electos: quam in confutatione erroris bestialis manichei. Et quia diabolus hoc ualde bene presentit: ideo per uiros religiosos sic paganicos inuoluit errores: & sic procurat eos principiis fidei commisceri: quod multum preparauit apparentiam: ut ueritas euangelii sub illis dolis de medio exsuffletur. Intellige autem quod dolus erit talis: quod qui destruent euangelium: defendere euangelium se iactabunt. Et sicut pontifices: & scribe: & pharisei se defendere dicebant legem: & legis cultum: & honorare deum: & tamen ipsi crucifixerunt filium dei legis medullam & finem. Sic similibus modis similes istis in ecclesia dicent se tenere locum xpi: & ueritatem docere euangelii & tamen ipsi ueram medullam euangelii & perfectionem uite xpi horrendis transgressionibus & malitiosissimis condemnationibus crucifigent. Ad hoc est impetus diaboli contra influxum spiritus sancti. Et hic sicut in alio capitulo exponam tibi; & est supra expositum satis & iam plene completum. Vtrum autem aliquid aliud solemnius & apertius circa perfectionem euangelicam condenandam sit futurum ignoro. Nam illud quod factum est sufficienter excludit a uero dei cultu: facientes & ipsos esse pessimos hereticos & antexpianos uera ratione concludit: si pertinaciter perstiterint in eisdem. Ad primum ergo & tertium sensum harum locustarum magis currit generalis impetus reprobationis & malitie quinti status. Possunt autem litterales expositiones de his locustis superius facte in primo modo expositionis ad hanc tertiam expositionem de hypocritis impugnatoribus xpi uite faciliter applicari. Et ideo pro tertio sensu generales conditiones transcurro. Casus enim huius stelle de celo in terram habentis clauem putei abyssi ipsumque aperientis est quorundam altiorum & doctiorum & nouissimorum religiosorum casus in terrenas cupiditates: & in paganorum curiosas scientias: & in multas opiniones periculosas: sectas diuersas: & scismata in ecclesia excitantes. Accepunt enim ingenium & clauem & ad aperiendam & extollendam doctrinam Aristo. & Auero. & plurium paganorum: & quasi in aliis nihil studet: & ad excogitandum profunda & uoragiosa dogmata obscurantia solem sapientie xpiane & euangelice uite: & purum aerem religiosi status maculantia miris dolis: in tantum quod quidam eorum dicunt paupertatem altissimam nihil habentium in communi non esse de substantia perfectionis euangelici status: & quod melius est habere sufficientiam aut saltem necessaria in communi & contemplatiuo que hoc non habet: ingeta & imperfecta consistit: & qui proprios sumptus portaret: quasi loculos in predicatione euangelii non deficit: sed superrogat perfectioni. Alii uero his contradicentes dicunt usum pauperem & artum debitis circunstantiis regulatum: ut dictum est supra non cadere sub uoto euangelice paupertatis: quod & de facto in uita ostendunt ipsi se credere multum relaxate uiuentes: imo contrarium asserentes quasi hereticos condemnare nituntur. Quidam etiam seculares magistri abundantiam temporalium in communi preposuerunt in suis scriptis paupertati extreme pauperis iesu xpi: imo & ipsam condemnauerunt impie: ut dictum est supra. Quidam etiam maioris apparentie dicunt quod sacerdotes curati descendunt secundum gradum: si euangelicam perfectionem uoto religionis assumunt: & quod se subiicere homini pro deum: quod est plene abnegare seipsum imperfectis conuenit non perfectis: dicuntque quod paupertas non est uirtus: quia priuationem dicit: cum tamen certum sit quod magis positiuum ponat in anima: quam communis uirtus. Vnde & ipsa uirtus est perfectorum: uel aliquid communi uirtute melius. Alii etiam filii diaboli hoc ipsum dicunt de uirginitate: quia non tenet medium in delectationibus tactus: imo quod tales horrende incident in extremum. Quidam uero solum seculares sed religiosi talia dogmata paganica suis theologicis tractatibus miscuerunt: ut ex his multi clerici prius philantes occasione accepta omnes articulos fidei nideant reiicere preter unitatem dei: dicuntque philosophiam solam mundanam esse ueram: & humano regimini sufficere ad uirtuose uiuendum: dicuntque mundum ab eterno fuisse: & deum per se & immediate nihil posse operari de nouo: quia quicquid immediate potuit fecit necessario ab eterno. Sequuntur quod errores Auer. & non ponunt in libero arbitrio nisi quandam falsam insufficientem & chimericam libertatem. Malus est iste puteus abyssi: & mala apertio eius: peior est fumus: & pessimus fructus eius. Nam de fumo predicti casus & aptionis: licet non quo ad omnes errores predictos exierunt locuste. i. religiosi paganice philosophie sequaces leues & uolatiles cupidi & carnales hypocritaliter uiuentes: & uirentia perfectionis queque rodentes: qui contra omnes eis non fauentes animosissime cunctantur quasi equi currentes in bello: & contra statum uirorum spiritualium eorum hypocrisim perfecta conuersatione denudantium: zelum amarum: & bellum acutum assumunt. Vox autem alarum. i. suarum sententiarum quas altissimas & preuolantes esse presumunt: in miris litigiis clamoribus & furiis est sicut uox rotarum & tumultuosi exercitus currentis in bellum. Nec autem que iam diu est fuerunt inicialiter seiata continuo succrescentes defectuoso augmento malam consumationem preferunt de propinquo. In his tamen malis non permittuntur ledere: uel nocere spiritum perfectorum quasi arborum: nec etiam simplicium uirorum spiritus uite xpi seruantium: uel deuote adherentium eis. Ceteros uero hincinde uacillantes: qui bene uident se a sua professione deficere: nec tamen habent nouum scriptum in fronte mentis ut eam uelint: uel posse se credant plene seruare. Sic uenenatis aculeis tonum & exemplorum suorum cruciat quod mori peligerent: antequam uiuere in tanto conscientie cruciatu. Bene nouerunt hoc illi qui sunt in religionibus relaxatis: qui tamen a spiritu dei non sunt plene mortui: sed a relaxationibus locustarum percussi & tracti

Nam illi qui nō totaliter cruciant̄ sunt de numero
locustarum percutientiū: mensibus aūt quinque du
rat tēpus: potestas locustarꝫ & cruciatus ꝑcussorū:
quia dū tpalia eis abnndabunt & sensuales appeti-
tus eorꝫ qnqꝫ mēsibus designati: iter eos uiuentes
ut dictū est taliter cruciabūt. Horꝫ autē defectus a-
postolus.ii.ad thymo.iii.describit apte.d. Hoc aūt
scito ꝙ in nouissimis diebus instabūt tpa ꝑiculosa
& erūt hoies seipos amātes: cupidi: elati: superbi:
blasphemi: parentibus nō obediētes: supple q fun
dauerūt religiosos status: igrati: scelesti: sine affectō
ne: sine pace: criatores: incōtinētes: imites: sine bēi-
gnitate: ꝓditores: ꝓterui: tumidi: ceci: uoluptatum
amatores magis q̄ dei: hēntes spēm pietatis supple
diuini cultus & zeli aiarꝫ & religionis: uirtutē autē
eius abnegātes.i. suas regulas nō seruātes. Nā in re
gule obseruātia religiōis est uirtus: qr uero tpe Pau
li pseudo erāt apl'i sil'es illis: ideo subdit: & hos.i.
horꝫ similes de uita. Ex his enī sunt q penetrant do
mos: & captiuas ducūt mulieres oneratas peccatis:
que seducunt̄ uariis desideriis: semp discētes & nū
q̄ ad sciam ueritatis ꝑuenētes: & qr semp adiscunt
studio uano: ideo nō illuminant̄ ad ueritatē a spiri-
tu sancto: & ideo sequit̄ impugnatio ueritatis per
eos dū subdit. Quēadmodū aūt Ioannes & mam
bres restiterūt Moysi: ita & isti restiterūt ueritati ho
mines corrupti mēte reprobi circa fidē. Quia uero
eorꝫ grauis & ultima ad nocendū ptās nō est nisi ꝑ
breue tēpus: quod pp electos breuiatū est: & ꝙ hic
noie quinqꝫ mensiū exꝓmitur. Ideo apostolus sub
dit: sed ultra nō proficient: insipientia enim eorꝫ
fuit manifesta: erit omnibus sicut illorum fuit: li-
cet hi autē quinqꝫ mēses sint supra expositi: forsitā
tamen per quinqꝫ mēses designant̄ ad lr̄am: ꝙ for
te tāto tpe uel circa ꝓmittent̄ huius locuste atroci
us seuire. Sicut & iudei in qnqꝫ uel sex mēsibus ul-
timis xp̄m fuerūt atrocius persecuti: sicut a festo se
nophegie usqꝫ pasca: quod tūc fuit.viii.kl'.aplis: &
tūc ꝑut Ioannis.vii.dr̄. Querebant enī eū iudei in
terficere: pp quod in iudeā ambulare nolebat. Per
facies uero hōis in locustis significat̄ in his hypo-
critis blādimentū adulationis & ꝓtēsa hūana discre
tio in oibus suis factis. Per capillos uero mulierum
subtiles & lōgos significat̄ subtil' & cōtinuata solli
citudo & excogitatio defendēdi sua transgressoria
opa: & relaxatōis sue statū: de talibus capillis ordi-
nātes caput suarꝫ intētionū oñdentes plebibus se
oia ista facer̄ pie pp dei cultū & utilitatē populorꝫ:
quasi dicētes se esse martyres pietatis ad xp̄m ꝑ ta-
lia opera cōcipiendū i eis. Niero. per mulierꝫ capil-
los dicit ꝙ hēnt conceptus & actus uoluptuosos.
Quia i his est realis rapacitas & deuoratio eorꝫ ex
qbus deberēt paupes sustētari: ideo dr̄ ꝙ dentes ea
rum sicut dētes leonū erāt: q uult aliqd de ore eorꝫ
eruere: ꝓbabit i eis dētes nō dubiū leoninos: & qr
nullā de talibus reꝑhēsionē sustinere possunt: nec
ꝓmittūt ad intima sua itrare cōpunctionis spiritū:
& semper in oibus iuenīūt durꝫ excusatiōis obsta-
culū: idcirco dr̄ ꝙ hēbant loricas quasi loricas ferre
as. Quia uero in oibus his malis dñt se esse dei pu
giles & equi defensionis eius: ac per hoc coronādi
facil'r. Idcirco dr̄ ꝙ super capita taliū erāt corone si
miles auro. Real'r aūt ipsi sunt coronati hedera an
tiochi ꝑ trāsgressione pn̄ti: sed si nō cōuertēt̄ coro
nans coronabit eos dn̄s tribulatione iferni. Et no-
ta ꝙ quinqꝫ mēses forte significāt ꝙ i fine qnti sta
tus erat xp̄i spūs crucifigēdus quasi quinqꝫ plagis
in ueracibus imitatoribus suis: ut uere possent dici
māibus & pedibus & latere uulnerati. Nam per ma
nus significat̄ appētia celebris auctoritatis ecclesie
generalis & seq̄la multitudis: qbus manus cōfodi
unt uirorꝫ spūaliū eis cōtraria iponētes. Vnde dicūt
eos esse iobediētes & cōtumaces ꝑlatis suis & eccle
sie dei: & uiros paucos & ceruicosos: & diuersos a
tota multitudie ordis sui. Pedes uero per quos in
fundamēto uero figimur trāsfigunt i uiris euāgeli
cis: qr cōtra scripturas & cōtra ꝑorꝫ pr̄m cōia docu-
mēta dicūt eos figi i ꝓp̄a stultitia & uisionibus ua
nis: & ꝙ ipossibilia accipiūt obseruare: & cōtra exē-
plū xp̄i & apostolorꝫ loculos hēntiū ut dicunt eos
uiuere asseuerāt: latus uero trāsfigūt: dū fauore ami
citie & ꝑtātis eorꝫ: & oblatis ꝓmissionibus: & icus-
sis terroribus multos cōcipiētes spūm euāgelice re
gule a taliū uirorꝫ imitatione perturbāt. Ne aūt lo
custe āgelū abyssi de quo dictū ē supra singl'r hūe-
runt regē suū i suo statu: qr per eius potentiā uiros
euāgelicos de latina ecclesia eiecerunt: & tanq̄ regē
suū in statu suo falso magnificis ꝑdicationibus ex
tulerūt. Vide ergo q̄ exꝓsse malitia huius tpis i cā-
tu qnte tube exꝓmit̄. Sed & i oibus qnariis Apoc.
sil'ia declarant̄: & nō solū in qnariis: sed ēt in senari
is: qr bonū pauptatis renouatū i tertiodecio cēte-
nario in ordibus mēdicātibus ad sexti signaculi re
fert̄ insignia & corruptio ipsorꝫ maxie euangelici
status ad sexti ultima feculēta: i cuius feculēta ut pa
tet mltipl'r ē spūs iesu illussus ꝑiter & despectus.

Iesus falsificatus Cap.viii.

Sicut autē pius & patiens dn̄s post illusionē
& despectū & post mltas iiurias fuit cruci
fixus & mortuus: sic & post mltas illusio
nes spūs sui i relaxatōibus mltis mortificata ē ueri
tas nō solū uite sed scie & doctrine & ꝑlatōis roma
ne. Vt autē uideas quō hec mala fuerūt a spū scō ꝑ
Ioannē ꝑdicta: & ut mltorꝫ dictorꝫ & dicēdorꝫ sit
magis ueritas clara: opportet ꝙ distiguamus diuer
sa initia sexti status & ultima sexti: qr i isto interme
dio debuit ꝓcedere tētatio mistici antixp̄i: sicut in
plēo statu sexti debet isurgere tēpestas antixp̄i ap-
ti. Sicut aūt i synagoga & eccl'ia siue status legis &
euāgelii simul bellādo cucurrerūt usqꝫ ad destructō
nē hierl'm factā ꝑ Vespesianū & Thytū. Sic iā ꝑ cē
tum annos & usqꝫ ad deuastationē eccl'ie ꝑ ātixp̄m
aptū currūt siml' feces eccl'ie & claritas noui status.
Dicūt ergo aliq de iniciatiōe sexti signaculi ꝙ ice-
pit i reuelatōe facta abbati Ioachin: q q̄si ꝓus solen
niter in eccl'ia hūc statū describendo ꝑdixit. Alii di

[Fr]ancistus euange[lice] uite fundator

cūt q̄ icepit i cōuersione beati Francisci:q̄ fuit euā gelice uite fundator. Alii dicunt q̄ incepit i zelo re nouati spūs uirorū spūaliū de uita Francisci rebellā tiū trāsgressionibus uolentiū regulā & sanctissimū testamentū prīs obseruare pfecte:& a condēnatōe obseruātie euāgelice uite in uiris eisdē. Alii autē q̄ ab exterminio Babylonis per .x. cornua bestie q̄ dr̄ antixp̄s aptus. Sane oēs has sentētias credo ueras: & diuersis rspectibus solēnem ueritatē hēre. Quos respectus nesciētes distiguere doctrinā multorū il lumiatorū falsam estimauere doctrinā. Nam tales drías i ichoatōe eccl'ie p euāgeliū tibi tradā. Nā Lu cas inchoat euāgeliū xp̄i a Zachatie sacerdotio:cui de Ioāne pcursore facta ē pmissio & pphica reuela tio de xp̄o stati uēturo. Math. uero ab humana xp̄i generatōe. Marcus a xp̄i & Ioānis pdicatōe. Ioan nes a uerbi trinitate. Sic sexta opatio a reuelatōe fa cta scō abbati Ioachī & sīl'ibus sue pdicatōis exp̄sse sūpsit initiū. A renouatōe uero regule euāgelice p seraphicū uirū .F. sumpsit sue plātatiōis exordiū. A pdicatōe uero & zelo spūaliū suscitatorū:& a noua babylōe reprobatorū sumpsit reflorītōis seu repul lulatōis augmentū. A destructōe uero babylōis su met sue clarificatōis cōplemētū:iuxta qd' dicimus euāgelii obseruantiā clarificatā:qn̄ obseruātia lega liū est facta mortifera:& hierl'm trena destructa. Si milia repies in pphis. Nā initiū .lxx. annorū capti uitatis uno mō est a .xiii. anno Iosie: sub quo cepit Hieremias eā pdicare:& teriant' i p̄mo āno Darii. Sicut patet Zach .i. Sil'e hēs de .lx. ebdōadibus dan̄ de qbus trāseo. Et sicut pphie diuersis mōis ad illa initia & fines aptant':sic & i uisiōibus Apoca. conti git. Sil'e hēs exēplū i itroductōe eccl'ie p xp̄m. Nā nō ē dubiū q̄ ml'ta facta ē ipletio pphiarū i xp̄i or tu:ml'ta i sue pdicatōis decursu:ml'ta i sue amorose mortis trāsitu:ml'ta i spūs sancti i die pētecostes a bundāti descēsu:ml'ta i exitu aplorū a synagoge p fidia:ml'ta ēt hierl'm & synagoga destructa. Sic & scđm istos modos diuersos diuersa eccl'ie đ gētibꝰ sumunt' initia:& cursus plēitudis tpm eius diuer simode teriant'. Nā numerus tpis eius apte descri bit' in pl'ibus locis apoc. q̄ numerus est mille .cclx. āni:sup quē numerū abbas Ioachin oēs suas reuela tiones fundauit:q̄ fuit uir magni lumis & uirtutis: & maxie libros cōcordie noui & ueteris testamēti: in qbus mira pportōe .xlii. generatōes secundi sta tus .s. ecclesie de gētibus .xlii. generatōibus status p̄ mi:quas Mat. pōit sic cōcordādo describit. Accipit aūt .xlii. tricenarios ānorū p .xlii. generatōibus secū di status. Quare autē sic accipiat tricēarios p gene rationibus singul' ōndit libro .ii. d. q̄ nouū testamē tū differt a ueteri:sicut sol a luna:& ideo generatio nes ueteris testamēti ad modū lune crescētis & de crescētis p dissil'es ānos currūt. In nouo aūt debue rūt eē stabiles:sicut qr xp̄s sol iustitie regnat i ppl'o xp̄iano:& subdit:igit' i testō nouo nō secundū car nē accipiēda ē generatio sed scđm spūm. Iuxta illđ Math .i. Quod i ea natū ē ex spū scō ē. Et qm .xxx.

Abbas Ioachim

ānorū erat xp̄s qn̄ cepit hēre spūales recte spatiū ge neratōis i nouo testō .xxx. ānorū numero teriat':ma xie cū hoc significet' i nūero dierū: qbus ml'ier pa scit' i solitudie a facie serpētis:accepto die p āno:& mille .cclx. diebus p totidē ānis:multa dicit ibi de ista materia. Attendendū aūt q̄ spūs sanctus pphi cus sepe tangit mentē ad generalia unius status:& ex illis generalibus dimittit postea negotiari itel'e ctū hūanū:& i illo tali negotio pōt se fl'itas imisce ri:nō tn̄ pp hoc p̄mū lumē ē fl'm:& illa fl'a cōcl'io elicita p tāto nō ē erronea:qr nō ē ptinaciter affir mata:& ab ill' nō nisi cū dubietate accepta:licet ali qn̄ simpl'r pferat'. Hoc dico q̄ generalia status ter tii scūs hic abbas & cōditōes opationū sexti signa culi clara luce pspexit. Spāles uero cōditōes & cer tas significatōes tpm sub opiniōe descripsit. Et iō ē excusandus:qr cū luce aurore sexti status fuit i te nebris sexti:tn̄ illa general' significatio cōcordie in choādo numerū ml'tis a xp̄i ortu:quā ip̄e abbas ac cepit usq; ad tp̄s suū magnā hēt rōem & notabilē ueritatē. Dicit aūt li .ii. concordie:q̄ tertii status ini tia p̄sto sunt:& ip̄e fuit usq; .m.ccv. & āno sequēti q̄ fuit sextus generatōis .xli. fuit fundatus initial'r ter tius status. F. ichoāte statū euāgelicū renouare. Ex tūc aūt oīs psecutio facta euāgelico statui ad psecu tōes ptinet antixp̄i:& i seqnti generatōe .xlii. cepit psecutio quorundā magrorū cōdēnantiū euāgelicā pauptatē. In ip̄a ēt fuit Fredericus .ii. cū suis cōplici bus eccl'iam dei atrociter psequens:cuius adhuc rma net mala cauda. Prout aūt ichoat' istud tp̄s a christi baptismo:sic i generatōe .xli. cepūt hi duo ordines euāgelici p totā eccl'iā latinā i doctrina florere:& i xlii. generatōe ml'ti fuerūt errores pisius ānxp̄iano rū heresum fundam̄ta:q̄ fuerūt p ep̄m & magros dānati. Prout uero ichoant' .m.cclx. āni a xp̄i morte sic i .xli. appuerūt mala Mafredi & Corradini:cōtra quos rex Carolus ē uocatus. Et i .xlii. generatōe Pe trus rex aragonū iuasit regnū Sicilie:cuius opus nō dū finē accepit. In fine āt .xli. s. ab icarnatōe xp̄i .m. cclxxxiii ānis trāsactis q̄ st' ab eius passiōe & mor te:& ascēsu ad celos:& missiōe spūs scī recte pdcūs numerus ml'ieris:i quo tpe ip̄a mulier i apl'is ē fun data cōplet' pdictus numerus q̄ ml'ieri attribuit' .c. xii. & tūc illa horrēda nouitas reiectōis Celestini pa pe & usurpatōis successoris sup eccl'iā ē adducta. At tēde aūt q̄ cōgrue ibi i .iiii. uisiōe ē dictū post raptū filii sui:haud dubiū xp̄i ih̄u q̄ ē beatissime uirgis & dīne:pp qd' tria siml' itelligūt'. Primus status xp̄ia ne pfessiōis a statu iudaismi factus seqstratus & so litarius. Secūdus spūalis & celestis cōuersatio & cō tēplatio q̄ ē a carnalibus solitaria:ad quā tūc fuit ec clesia subleuata. Tertiū ē gētilitas rōana: q̄ tūc erat a deo & diuio cultu deserta. De hac solitudie dicit' Esa .xxxii. Erit desertū i chermel .i. romana eccl'ia sic pinguis i gratiis: sicut p̄us fuerat iudea & chermel .i. iudea i saltū reputabit':& hitabit i solitudie iudi ciū & iustitia. Et ca .xxxv. Letabit' deserta & i uia:&

exultabit solitudo:& florebit quasi lilium:& mlta sunt silia i pphis:& seqt i apoc.q i deserto gētilitatis hēt locū a deo patū:ut ibi pascāt eā diebus.m.cclx.certū ē aūt q a xpi morte fuit synagoga reprobata.Vnde ppe qtū ad illā Ioh.xii.dr.Nūc iudiciū ē mūdi:qr illa debebat iudicari.Et qr tūc sicut i radice diabolus de gētilitate expelli:idcirco seqt nūc pnceps huius mūdi eiiciet foras. Hoc aūt ad lram rndit ihs qn gētiles dixerūt.Dñe ihm uolumus uidere.Notabilis ergo finis istius mansiōis uidet signari i fine.m.cclx.ānoꝝ ab hoc terio:ut tūc uideatur hec māsio iterrūpi:quo ad regimis romane ecclesie ueritatē:quod magis declarabo ifra: cū qntā ptē uisionis huius his fecibus qnti tpis applicabo. Do aūt tibi duo mysteria qbus cōueiens fuit tāto tpe iudeā relinq & statū euāgelicū i gētilitatē ptēdi:anq cōuerteret incredula synagoga. Nam sicut plebs iudeoꝝ nolēs creder duobus exploratoribus terre pmisse.xl.dieꝝ nūo pagrāte:put dr Nu.xiii. Sic pro icredulitate eius ad pdicationē xpi & Ioh.m.cclx.diebus seu tribus ānis cū dimidio factā daret sibi i pēa ānus pro die:ita q nō itraret terrā sanctā:seu statū redēptōis xpi:usq dū cōsumarēt .m.cclx.āni:dr ei sic Nu.xiiii.Filii uri uagerūt i deserto ānis.xl.:& portabūt fornicationē uestrā dōec cōsumant cadauera prm i deserto iuxta nūm.xl. dieꝝ: qbus cōsiderastis terrā:ānus p die iputabit. Secundū mysteriū ut unitas & simplicitas & hūilis puitas xpi ihu pdicātis i carne mortali oñdat redundare i plenū:seu ānualē solis circuitū: & ut ex hoc plenius appeat q tēpus eccl'ie in plēitudie gentiū & hēt notabilē plēitudinē:sicut usq ad xpm plenitudinē hūit tps ueteris testamēti:& de hac dr Gal.iiii.Ac ubi uēit plenitudo tpis misit deus filiū suū. De pma uero plēitudie gentiū dr ad roma.xi.dōec plēitudo gentiū itrauerit:& sic oīs israel saluus erit: & hoc uocat aposto.mysteriū.i.ualde secretū ibidē. Nūerus aūt.m.cclx.dieꝝ cōtinet i se.xlii.mēses annoꝝ:ut sicut p.xlii.māsiōes cucurrit ppls i deserto ab exitu de egypto usq ad igressum terre pmisse: & ab Abrahā usq ad xpm currit Math.p.xlii.generatōes.Sic etiā i deserto gētiliū p.xlii.menses.xxx. qsi spūaliū generationū a recessu eius a synagoga usq ad reditū eius ad illā itroducendā ad xpm i fide cucurrit.Hic aūt nūs pp diuersa mysteria nūoꝝ icludēda uarie noiat:ut pfectōes mltiplices oñdat i eo.Nā nōiat tps:& tpa:& dimidiū tpis:q sūt tres āni & dimidius.Noiant.xlii.mēses:&.m.cclx.dies ut ēt pp pmam cām ab itellectu excludant idigni. Quia uero mysteria nō sūt certa pp eoꝝ uariationē mltis mōis possibile ordie cōgruo p euidentiā sci appet:tūc q illud itēdebat spūs scūs i mysterio claudere qd pfectū appet:idcirco ad facta nri tpis accedamus & qntā ptē huius uisiōis ad h applicemus. Quia uero hec uisio.iiii.sub typo mlieris uidet ecclesiasticā describere dignitatē:q i pmo est mlier amicta sole:& i fine qnti quo ad malos ē babylon & meretrix iudicāda.Idcirco i ista uisiōe qnta ps sūmitatē maloꝝ platōis eccl'ie i suo peiori uidet describere.Recordare āt q sicut supradixi tibi pphas triplicē xpi aduentū i eadē lre textura pdicere:& i aliq pte lre magis se offert unus:& i alia alius:tn totū simul itellectū pphie elucidat:ac p hoc ē obscura intelligētia i pphis.Sic & hic liber plēissimus & fecūdus i sensibus plura cōtinet i sua textura.Tn qr misticus anxps parat uiā apto:idcirco sp qn de uno loqt:reliquū itus claudit:misticus anxps nō erit uerus platus:sed pseudo xps:& spūm xpi i uita euangelica condēnabit:ut dcm ē supra: & idcirco tenet typū Anne & Caiphe xpm condēnantiū. Apertus anxps faciet iudiciū de babylōe.Nō dubiū: qr forte iuēiet iā eā iudicatā:& postea pugnabit cū ueritatis pcōibus Enoc & Heliā:q iacebūt mortui i plateis ciuitatis magne:q dr spualr Sodoma & egyptus: ubi & dñs eoꝝ crucifixus ē.Vide lector mysterium ad tps istud circa spūales Enoc & Heliā.F.f.& Dñicum : qui missi sunt precones secundi aduentus christi:sicut & illi tertii aduentus ad iuditiū: & pugnabūt.imo pugnauerūt cōtra misticū anxpm in platea ciuitatis magne.i.i latitudie relaxatōis eccl'ie iacēt mortui i statu corrupto i filiis: qr ad initia ecclesie sunt plapsi:i qbus uitiis cōsistit misticus anxps:q oīa uitia i uno ipio magis i plēitudie appebūt:uel iā appuerūt.Nā sicut iste aduētus medius xpi ihu dr rēouatio spūs eius euāgelico statu dato eccl'ie i mltis plonis:licet āgls hēns signū dei .F. sit pncipal i eis.Sic anxps iste misticus q huic repugnat aduētui i caterua feculēta qnti status:q i locustis ē supra expōita continet.Licet sit ibi unus ultimus rex eoꝝ pp oīmodā pncipalitatē i malo:ad tātū aūt malū nō potuisset subito deduci scitas platorū qnti tpis nisi magno tpe pus icepissent ruere p ābitōes pōposas:& tpaliū fastuositates supfluas & mltplicatas:symōiacas auaricias:& electōes puersas:& carnales pmotōes suoꝝ:& negligētias spūaliū cultuū & altaꝝ uirtutū:ut sic malis dispōibus p ābul pōitis:tandē diabolus posset huius pessimi itroducere malā formā.Nā Iason & Menelaus & alchimus & mlti alii symōiaci & hōicide pcedūt:anq ueiant ānas & caiphas i qbus synagoga efficit deicida:sic & i eccl'ia mlti plei uitiis:& apiētes uias mltis malis:& multaꝝ occissores uirtutū pcesseīt:anq āgelus abyssi pōeret rex locustaꝝ:q occidit xpi spiritū & euāgelicū statū eius:quē paulo an Celestius eū pcedēs i ltimis.F.filius p bullā autēticā ordiauerat reflorere.Nec uideat hoc modicū:qr successu tēporis breui deus hoc fuisse scelus maximū declarabit.Et bñ ita paꝝ uidebant reputare pncipes sacerdotū & phisei occisionē xpi quā fecerūt:cū dicebāt Mat.xxvii. Recordati sumus q seductor ille dixit adhuc uiuēs:post tres dies resurgā:xpm & eius resurrectionē derisionē hēntes:nec p eius morte scā emisserūt unū cyathū uini bibere:qn potius solatis de eius morte uacabāt. Testē iuoco oīporentē ihm:q i hoc sacro mōte in testimoniū sacratissime regule & doctrīe.F.ipm dignatus ē p semetipm seraphico calculo cōsignare:q sicut ipossibile ē euāgelicā regulā euacuari:& signiferꝝ xpi.F.i suo itroitu i celū fuisse seductū uel seductorē. Sic ipossibile est qn illa lra & puilegiū euāgelice regule & sancti

simi testamēti: quā bullauit bone mēorie celestinus ñ ueiet ad tātā exaltationē spūs ihu xpi p totū mūdū: quē cognoscet oīs futura natio φ ī illa pfectōe tūc īnouāda stat nūc pn̄lis itētio sps ihu xpi: nec erret eccl'ia ī cognitōe mali qd' fecit: qr nisi p suas relaxatōes occidisset euāgelicā uitā & illos duos testes pdcōs q hodie iacēt ī sua platea sine capitibus cōiunctionis pfectionis paterne: non potuisset ipsa deuēire ad tantā calamitatē: φ ueritatē uirtutis al's auctoritatis ī sūmo capite p itrusionē erroneā & durationē uiolentā tanto tpe pdidisset. Nā hi duo testes ueritatis re constātia restitissent: q nūc testimoniū mortis sue fuerūt pseudo pphe illius mistici āxpi. Ad plenā aūt declaratiōnē totius istius tractatus & supiorꝫ opportet q̄si totū librū apoca. expōi: ī qbus dare patet istius tpis ruina: si spūs ihu librū signatū apire dignet': sed cursus huius uoluis ñ admittit: sed salte qntā pte q̄rte uisiōis ad pn̄s addūco: q̄ icipit. xii. c. ī fine. Et iratus ē draco ī mulierē: & abiit facere preliū cū reliquis & cetera. Iratus draco dr: qr tāto magis ī eccl'iā furit: q̄to magis a scīs cōfussus fuerit: & qr una uia ꝓstractus p illā eandē ñ audet resurgere. Ideo dolosus dr abire ī nouā malitiā īueīre. Et qr circa finē q̄rti status p saracēicā bestiam & hereses mltas oriētales: pl'es priarchales deuastauit eccl'ias: iratus φ romanā tanq̄ xpi singularē sponsam: & ab ipo ꝓtectā nō potuit fermētare: nec p hostilitatē destruer'. Iō ipa sic filiabus suis orbata dr: q̄si reliq. i. a pori uastitate relicta: & qr ī ipa fuit fides uera: & uita scā: & auctoritas certa quo ad pmū cursū qnti status ī pontificibus scīs: iō ꝓ his tribus tria dicit: p pmo φ sunt de seīe eius: ꝓ secūdo φ custodiūt mādata dei: p tertio φ hēnt testimoniū iesu xpi. Et qr istā sanctā eccl'iā nō potuit uicere p hereses & martyria: nec p saracēica bella: ideo q̄siuit uenenū īducēdo relaxationē omniū uitiorꝫ ī effrenata multiplicatione temporalium. Quātum ad hoc dicit. Et stetit sup arenā maris q̄si dicat tpalibus se eccl'ia iuuit ī extirpatōe heresū tpalibus resistit bellis saracēorꝫ pace tpali fugit mortes martyriorꝫ. In tpalibus ergo qbus nūc uirtuose utit' opportet qntū pliū excitare: ñ ad auferen̄ sibi sicut erat q̄rtū bellū saracēorꝫ: sed ad ꝓcurandū āplius inūdare: ut p uerso eorꝫ usu efficiat' uitiosa: & spōso odibil': & mihi adultero uiro coniungatur. Temporalia autem per arenam terream puluerosam & sterilem significantur. In his durauit tentatio iam annis qngētis: & stati textus currit ad ultimū qnti status: ubi taliū malorꝫ fuit īundatia turbulēta: quā noīe maris appellāt: cū dicit. Et uidi de mari &c. Et licet istud ca. xiii. hēat suā reuelationē ad ān̄xpm aptū: tñ nūc applicamus ad suū pcursorē misticū. Attēde aūt φ in hoc libro qñ fit cōpatio maris & terre: si referant' ad īfideles & fideles: tūc pmi significant' noīe maris pp fluctuatōes ī erroribus & pccis: & secūdi noīe terre pp stabilitatē fidei & fecūditatē operꝫ. Si aūt laicorꝫ & clericorꝫ pmi sunt mare: secūdi terra. Sil'r si clericorꝫ & religiosorꝫ pmi sunt mare pp fluctus supbie: & spumas luxurie: & abyssum astutie: & aquas abundātes tpal' opulētie: & cōtinuū motū auaritie: & amaritudinē causidicatōis & male uite: & ml'tis aliis cāis. Religiosi dicunt' terra pp conditiones oppōitas q̄ repiunt' ī terra: q̄ refulgere debēt in eis. De utroq; statu hic describit' diuerso cursu & ordie mala bestia ascēdisse ad apl'icā sedē: de q bus nūc agimus. Pro pma dicit φ uidit de mari. i. de tēpestuosa uita clericali bestiā q̄si uastiā ascēdisse qr ascēdit usq; ad summū eccl'ie statū. Dr aūt habere vii. capita hec bestia secundū Ricar. qr abūdant ī ea vii. capitalia uitia: &. x. cornua: qr elate & supbe efferūtur cōtra decalogi mādata. Dicit aūt. x. diademata esse sup cornua: qr letat' cū malefecerit & exultat in rebus pessimis. Dicit' aūt sil'is pardo pp dolosas uarietates & fraudes & simulatōes quas scit ad explēdas diuersas malitias: q̄si diuersos colores induere: pedes eius sicut pedes ursi: qr īmundos & rapaces hēt affectus. Os eius sicut os leōis: qr cōminatiue & terrifice & cōcertiue ī suo furore magis uidet' leonine fremere q̄ loq hūane: nisi qñ uarietas pardi reqreret. Seqtur. Et dedit illi draco uirtutē suam & ptātem magnā. qr ī uirtute & ueuenata fraude diaboli ascēdisse uidet' & regnasse tyrānice: & uoluntatē suā ī multis cōplesse. Seqt'. Et uidi unū de capitibus suis q̄si occissum ī morte: & plaga mortis eius curata ē: & admirata ē uniuersa terra post bestiā. Dictū ē ibi φ. vii. capita sunt. vii. pncipalia uitia: ī qbus supbia pncipat': que ī hoc ī ipo fuit summa: φ se uidit quasi deū sup orbē regnare: & cōtra oīa iura cōmunia nullo apiēte os orbē eccl'ie tyrānice usurpare. Hoc caput accepit plagā mortis: dū p duos cardinales colūnēses in hoc utiq; dei milites licet in eius ꝓmotōe magni fuerit pccōres: forsitan cū ceteris diuio iuditio demētati: q alicui aīco ṙuelauit misericorditer: φ si hūisset peiorē: ipm pmisisset a diabolo locari ī sede: qr hoc peccata eccl'ie exigebant. Tūc inqt p hos duos cardīales plagā mortis accepit: qñ publice p eos dictū ē & solēniter publicatū: φ canōice nō itrauit uiuēte Celestio: cuius resignatio cū tāta malitia & fraude ꝓcurata p hūc seductorem & alios cōplices suos nō ualuit: qui nullo mō potuit ṙsignar'. nō. n. aliquo mō debuit excecata eccl'ia reticer': qn potius ueritati faueret. Et licet ml'ti ml'ta dicāt de itētōe faciētiū plagā: ego tñ credo uere φ fuerūt a spū dn̄i agitati fame & ueritatis solide cōprobata in ml'tis. Sed & testimoniū ē magnū φ spūs dn̄i rexit eos: qr ī psecutōe pterita ad magnū culmē pfectōis ascēdisse dicunt': miraculose ī ml'tis psecutōibus dicunt' a deo ꝓtecti. Hoc unū saltem magnū mirabile patet mundo: φ cū pdicta bestia sic terrifice psideret: & minis & muneribus & dolositatibus īnumeris: & ut mihi cōstat diuinis oracul' sanctis psonis factis a deo malignorꝫ spūum auxilis: φ ēt usq; ad me secretissimorꝫ suorꝫ reuelatiōe uerꝫ esse pueīt: nullo tñ mō ad eorꝫ cōprehensionē potuit pueīre. Cecus ē certe q nō uidet eos dei ꝓtectione saluatos. Sed esto φ mali hoīes eēnt: & malitiose hec dicerēt: qd' nō credo: imo hoc ꝓ magno mūere idubitāter teneo sibi īspiratū a xpo. Nūqd nō debuit ceca eccl'ia exaīare audita & uidere φ nūq̄ in tpibus pteritis sil'e accidit: ut īfra ostēdā: & φ

istud pambulū est ad dissolutionē uniōis naturaꝝ in ihu:q̄ erit error principalis maximi antixpi. Hoc ergo fuit plaga mortis:qr oīo hic debuit mori sup bia auctoritatis eius fr̄a:sed curata est plaga mortis eius:& admirata ē uniuersa t̄ra post bestiā. Modus āt cure eius ifra describit᷑ eodē ca.narratis mal᷑ que fecerat cura eius:cū dicit. Et uidi aliā bestiā ascendē tem de terra:& hēbat cornua duo sil᷑ia agni:& loq̄ bat᷑ sicut draco:nisi hec mala bestia ascēdisset: q̄ hu milis esse debuit:plaga mortis illius fere nō potuis set curari. Hec bestia ascēdens de terra ē religiosoꝝ caterua:q̄ ad dignitates eccl᷑iasticas iā ē diu multū ascēdere aspirauit:qd᷑ cognoscēs pardus ī medicinā plage sue multos ꝓmouere curabat:& iō ipa anhe lās ascēdere q̄tū potuit ueritati restitit:caput pessi mū uulnerati & cur᷑ adhibuit medicinā pdicādo:as serēdo eius legitimā auctoritatē & snīas extollēdo. Cām aūt quare hec mala bestia curare potuit:hanc tā legitime mortis plagā exp̄mit Ioannes cū dicit: ꝙ hēbat duo cornua similia agni. Cornua quibus agnus sine macula ihs uētilauit mūdū & expugna uit diabolū fuerūt scitas uite & ueritas doctrine. Et qr mūdus hic usq̄ hodie ī religiosis nouis mēdicā tibus credidit. Idcirco istis duobus cornibus.s. scia q̄ crediderūt eos ueritatē scire:& scitatē credita q̄ n̄ dubitabāt eos tāte f̄ritati uelle fauere. Sic fuit oīo curata plaga ueri uulneris:nec magis firmata fuerit cruēta bestia hoꝝ cura:q̄ debilitata fuerit mortiferi uulneris pcursura. Potest ēt p hec duo cornua ī reli giosa bestia significari eminētia duoꝝ ordinū:qui uident᷑ ihm pegriuū & pauperē & scm̄ magīm sin gulariter imitari:ac p h̄ sil᷑es esse eis q̄ fuerūt ī cura pdicte bestie in diuersis gradibus p̄ncipales: tñ qr ex eis cardīales:archiep̄i:ep̄i:& ordinū illoꝝ prelati lectores:& magr̄i alii & magni & pui cōiter pdica bāt pdicta: nō miꝝ si tātoꝝ uiroꝝ caterua apturā uulneris imensi repelere & curare potuerit. Et tñ ita fuit ltimus ictus ꝙ multitudo inūabilis ferā mor tē in auctoritate bestie uel credebat ꝓ certo:uel cū multa pplexitate cōscīe & dolore uiuebāt. Et in h̄ fuit ꝓpe pūctio caude scorpii locustaꝝ q̄ hic impi us abyssi angelus p̄sidebat. Vt aūt pateret mūdo q̄ falsa & mortifera cornua fuerūt ista:dicit Ioānes ꝙ absit ꝙ fuerit uera cornua agni:sed ipa hypocrisis simulata. Vnde dicit ꝙ hec bestia loq̄bat᷑ sicut dra co:qr spū diaboli cecata & demētata:& uāitate & su pbie appetitu honoꝝ & p̄uilegioꝝ suoꝝ:& timor᷑ pdendi ea agitata & ipulsa a uerbis simulatoriis & bestiā cōmendātibus plena:qcqd sit de aliis condi tionibus eius de auctoritate sua magnifice loq̄ban tur. Vt aūt āplius declaret mala q̄ fecit hec bestia:di cit ꝙ fecit oēs hitantes ī terra adorare bestiā primā cuius plaga mortis curata ē:qr oēs ferūt eius aucto ritatē reuereri:& ad eius idulgentiā falsam totū mū dū cū miris adoratiōibus adduxerūt. Et signa ma gna dr̄ fecisse:& ī ptāte p̄oris bestie ī cōspectu eius: ita ut ignē de celo faceret cadere ī terrā in cōspectu omniū hominū:qr ī cōspectu eius & ubiq̄ p totū mundū plenitudīe auctoritatis eius fulti:ac si ī con spectu eius pdicabāt ueritatē & scitatē auctoritatis sue ignē furētis iracūdie dei & eterne mortis facien tes supresistētes descendere de celo fidei xpiane:& ēt ignē spūs sancti & eterne b̄ndictōis dei falsa pro missione spōdentes oībus adorātibus p obedienti am hūilē huius male bestie uolūtatē. Vnde & p sen tētias faciebāt occidi oēs q̄ nō adorabāt imaginem bestie.i.q̄ eius bestiales snīas tanq̄ malitie sue ima gīes nō seruabāt tanq̄ ueras & diuinas. Ne aūt cre deres ꝙ cōminatio posset nocere uel iuuare ꝓmis sio:dicit spūs scūs p os Ioānis ꝙ hec bestia seducit hitantes ī terra:q̄ seduxit a ueritate & seql̄a p̄mi ue ri pontificis totū mundū & huius malitiose bestie subdit ptāti. Potest aūt dici ꝙ per illa signa magna de celo itelligunt᷑ tria:q̄ falsificabat illa mala bestia tanq̄ faciēs tria horribilia signa fr̄a corā mūdo: & totū faciebat ī uirtute ptātis p̄oris bestie:qr nō au debāt sic sublimato & potēti resistere:& sperabant istis adulatōibus p eā ad dignitatē ascēdere:sicut & ī multis cōtingit ad ipoꝝ finalē ruinā. Primū aūt si gnū fuit grādis auctoritas eccl᷑ie totius:q̄ ī colegio cardinaliū uidet᷑ cōsistere:& ipsi hoc fecerāt: ac per hoc cōtradicere erat:ut dicebāt eccl᷑ie auctoritatē de struere:& cōtumacit᷑ nō obedire. Sed hoc fuit falsis simū signū:qr ī hoc ē maxīa auctoritas eccl᷑ie ꝙ a deo ē:nō a seipa. Et iō eoipo ē potētissima: quo p seipam nō pōt destrui:nec p aliud minus deo. Di cere ergo cardīales uel eccl᷑iā hoc nō posse:ē dicere eccl᷑iā sūme posse:sicut eoipo deus ē summe oīpo tens:quo suā oīpotentiā sibi ē ipossibile destruer᷑. Sic & piissimus deus potentiā suā ī summū pōtifi cē trāsfundēs licet electionē ipius eccl᷑ie cōcessent: electionē tñ suo tm̄ iudicio r̄seruauit. In hoc ergo signo mala bestia eduxit hitantes ī terra. Scdm si gnū fuit grādis sapie & uniuersal᷑ snīe magroꝝum suoꝝ q̄bus cōtradicere uidebat᷑ stultū:hereticū: & isanū.sed hoc fuit fl᷑m signū:sicut & p̄mū:qr scōꝝ snīe magis ē standū:quoꝝ fuit diuina sapīa:q̄ ista tiue scīe huius tpis seductorii:q̄ aere fumoso & ce co pagāe scīe ē isecta:& ideo ipi erāt stolidi errātes & insanii:qr ex p̄sumptōe capitis sui p̄sumebāt san ctoꝝ prm̄ & doctoꝝ & cōsilioꝝ diffinitōibus con trarie. Sicut abūde pōt ꝓbari:pcurrēdo scōꝝ cano nū istituta. Tertiū signū fuit sophistica argumē tātio rōnū:quas ex subtilitate hūani igenii semet ipm palogizātis:ac p hoc seductoris & seducti: ad hec ꝓbāda pp̄l᷑is adducebāt dn̄tes ml᷑ta iania. De q̄bus pōimus tm̄ duo:quoꝝ unū ē ꝙ papa potest oīa diffinire:& noua cōdere:secundū ꝙ cuilibet li cet suo iuri resignar᷑. Quoꝝ p̄mū ē irrefragabiliter ueꝝ:sed pessime adductū ad ꝓpositū: cū dr̄ ꝙ pa pa pōt statuere ꝙ oīs papa possit resignare: & de h̄ nouū ius facere. Cū.n.deus possit oīa:seipm non pōt destruere:uel statuere se non esse. Sic nec papa aliq̄d potuit statuere:qd᷑ auctoritatē ꝓpriam faciat uacillare:nec pōt aliq̄d statutum facere:qd᷑ sibi uel successoribus suis tribuat uel minuat posse:nec ali

quid determinare quod sancto euāgelio & canoni biblie īueniat' ueraciter repugnare. Sicut ē iste antixp̄ianus articulus in quē errorē malitia succedentis bestie occulto suo iudicio pmisit deus incidere simplicē celestinū: q magis ut arbitror subiectiue: q maligne ī hoc lapsus est: nō aduertēs tantū malū seq: & credēs se redire sine dāno eccl'ie ad suā optatam qetē. Credo .n. q ī hoc ptinaciter nō firmatus fuisset: si collegiū cardialiū nō acceptasset errorem: sed stulti facti sunt pncipes mēpheos sapiētes cōsiliarii Pharaōis & dedert eccl'ie cōsiliū insipiēs: sed sic exigebant sue pores malitie: de qbus dictum ē supra. Immobilē auctoritatē summi pōtificis xp̄s ihs ostdit: cū dicit: Tu es Petrus: & sup hāc petram edificabo eccl'iam meā .i. sup me petrā firmā. Et sicut impossibile ē dicere q hūana natura renūciet uniōi psōali filii dei: ul' q sepet' ab ea: & soluat' uiculū unionis diuine: sic ēt īpossibile ē q ihs caput eccl'ie renūciet regimē eccl'ie pegrine. Sic īpossibile ml'ti reputant q eius uicarius & uniuersal' spōsus sūmus pōtifex possit separi ab officio regimis eccl'ie: & maxime mō fraudulēto & fallaci: sicut fuit utiq celestinus. Et qr anxp̄s aptus illā unionē diuinā xp̄i iesu separe nitet': ad qd' dispōit assertio possibilitatis separationis summi pōtificis ab eccl'ia. Id circo dixeri q hic ē error anxp̄ianus: & q inuētor huius erroris est misticus anxp̄s illius magni pcursor. Huic concordat Ioānes ī canōica sua pma .iiii. c. oīs q soluit iesum ī carne uenisse: hic ē anxp̄s. Quod autē istud mrimoniū spūale sic ī xp̄o significet. Dicit aposto. ad Ephe. v. loquēs de mrimōio. Qui uxorē diligit: seipm diligit: nemo unq carnē suam odio hūit: sed nutrit & fouet eā: sicut & xp̄s eccl'iam: qr mēbra sumus corpis eius de carne eius & de ossibus eius: ppter hoc relinquet hō prem & matrē suā: & adherebit uxori sue: & erūt duo ī carne una. Sacramētum hoc magnū ē. Ego aūt dico ī xp̄o & ī eccl'ia: qsi dicat licet sit unio magna uiri carnal' & uxoris: tn̄ inestimabil'r maior ē iter xp̄m & eccl'iā: ac p hoc eadē ē iter summū pōtificē & eccl'iam totā: qr ipe ē xp̄us eius. Huic cōcordat expsse decretal' Innocētii extra de trāsla. epi. inter corpalia. Falsitas secūdi pncipii q dr q cuilibet licet renūtiare iuri suo pp stoliditatem allegatōis nō esset digna rn̄sione: qr papal' auctoritas nō ē ius hōis: sed sūmi dei: a cuius collactiōe & destitutōe depēdet: sicut patet ī decretali pallegata: ī qua dr q mrimoniū pticularis epi & sue eccl'ie n̄ pōt nisi p dn̄m separi: & cū fit p summū pōtificē: q uice dei fungit' nō debet dici fieri nisi p deū: cuius auctoritate fungit': nec ulli epō licet auctoritate ppria a sua eccl'ia separi: ubi ad ppoitū patet q ius episcopi nō ē ī ptāte epi: nec eccl'ia eccl'ie ppe: nec superioris archiepi: nisi solū ī ptāte illius q fungit' plenarie uice dei. O q expssū & irrefragabile argumentū est istud ad pncipale itentū: qd' īpossibile est sūmū pontificē renūciare: qs eni sup eū uice dei fūgit' sup terrā: ut eum absoluat ab uniōe sacramētal' cōiugii spōse xp̄i: cui eā xp̄s īmobil'r alligauit? Certe sola mors hoc uiculū diuidit: q sūmo pōtifici dat' a capite pncipali iesu: sicut uidet mēbris util'r expedire. In signū huius īsepabil' uniōis usq ad mortē le his ultio cū dixisset ihs Petro: pasce: pasce: pasce: pdixit ei martyriū mortis sue: & postea dixit: seqre me. q. d. hoc ē me seq sollicite oues pascere: & eas nūq dimittere qtacūq necitate: sed p eis martyriū sustinere. Ius ergo pōtificii nō hōis ē sed dei: nisi forsitan ābitiosoz q nō ad aiaz salutē sed ad cordis sui ābitionē p fraudulētas malitias pōtificatus procurāt.

Sed redeamus ad textū apoc. quē expōebamus. Audisti tria mala signa & falsa q hec bestia q pl'ibus locis nocat pseudo pphiam p falsā scitatis & scie appentiā & ppl'i seductionē malā fecisse dr ī fauorem poris bestie corā mūdo. Seqt'. Et datū ē illi ut daret spūm imagini bestie: & ut loquat' imago bestie: qr diabolo pcurāte: & dei iuditio pmittēte cōcessū est huic pseudo pphe & bestie ascēdēti de terra: ut auctoritas illius pme bestie q real'r erat exanimis & sine uita diuini iuris appeat uiua & spūalis: & qsi locutōe recta canōice itroducta: & ut inie eius tanq a uero plato solutionē uel ligaturā ltimā loqret': ac si bestie imago loqt'. Quod āt seqt' q oēs pusillos: & magnos: & diuites: & paupes: & liberos: & seruos faciat hre characterē bestie ī māu dextra: aut in frōtibus: & ne qs possit emere uel uēdere nisi hēat characterē nōis bestie: aut nom: aut nūm nōis eius hoc ē characterē bestie portare ī frōte: uel nom: uel nūm nominis: ptātem eius māifeste cōfiteri quo ap pmū: & magnificare quo ad secundū: & oēs sentētias eius firmas tenere quo ad tertiū. Portare uero predicta in dextra ē id quod mandat efficaciter adimplere. Non posse autem emere & uendere sine his est non posse beneficia ī eccl'ia cōseq uel cōferre: & spiritualia commercia predicādi legendi sacramenta ministrādi sine his nō posse facere: quod ad litteram uidimus esse completum: & per bestiā hanc efficaciter predicatum. Certe tunc surrexerunt pseudo christi: idest falsi pontifices: & pseudo prophete .i. falsi rligiosi: & dedert signa magna pdicta & pl'a sil'ia. Nā depōiti sūt epi: archiepi: cardiales: & ml'ti alii plati rel'iosi: pl'es icarcerati: & spūali gladio occisi & aliis suppliciis corpali morte mortui: qr pdictos characters noluert portar: & q peius ē qr suspecti erāt de hoc licet portarēt malū characterē: qr tn̄ cōtra uiros uirtutis n̄ erāt pmpti mala facer' p īpio bestie sui status piculo sbiacebāt: uñ & ad lram uidimus qsi oēs platos curie characterizatos signo bestie & leuātes ī hūeris publice cōtra ueritatis pugilles falsas cruces qbus ēt pseudo pphe missi p mūdum a bestia ppl'os cōsignabāt. Quia uero n̄ fuit opus sapia dīna ad tātā cognoscēdā fraudē. Idcirco seqt': hī ē sapia: q hēt itellectū cōputet nūez bestie nūerus eī hōis ē: & numerus eius sexcēti lxvi. cū in toto isto li. sit sapia ihu ml'tū necessaria: n̄ est dubiū hī singl'arissime eē pfūdissima sapie sue mysteria: qn̄ sapiētissimus ihs dicit hī ē sapia. Ne āt hac oīo nos dimittat ī anes adiuuat nos cū dicit. Qui hēt itel-

lectũ supple p spũs sancti donũ cõputet numerũ
bestie. Numerus.n.hoīs ē q̃si dicat: malitia hũana
& astutia ñ dei potētia: & electio canonica eũ leua-
uit ī sede: & numerose eius sñie hũane sũt: ñ dĩne.
Et qr p nos esset īpossibile tãtã fraudē detegere: ul'
eius numerꝝ cõputare: ideo misericordit' nos iuuit
apponēdo: & numerus eius sexcēti.lxvi.h̃ dicit. Ioa
chim ꝙ misticũ significatũ noīs eius ñ pōt a nobis
sciri ul' exponi usqꝫ quo rueletr nomē ipius. Opor-
tet.n. p̄mo sciri qũo iste nũerus scd'm lr̃am cõgru-
at noī eius: ne spũalis ītellectus q seqt' sit q̃si ianis.
Et Ri. dicit: ꝙ sãcti doctores dicũt: cũ liber iste gre
ce sit editus: ē numerus iste secũdũ grecos q̃rēdus:
apud quos oẽs lr̃e aliquē numerꝝ significant. Spũs
ergo sãctus p hos duos doctores nos mittit: p unũ
.s. Ri. ad grecos: p aliũ.s. ad Ioachī ad ,pp̃ũ nomen
bestie. Audi stupēdũ & iocũdũ bñficiũ spũs sancti.
Ego audiui a duobus uere euãgelicis uiris quorũ
unus optie scit grecũ: & alius aliq̃tulũ: ꝙ dum lege
ret ad mēsã ille q melius scit librũ Iustini martyris
doctoris greci sup apo. & uenisset ad hũc locũ qd'
idē Iustinus cõputãdo lr̃as grecas cõpōit ex litteris
huius nũeri apud grecos nomē istud bñdictos qui
noiatiuus singularis huius noīs latini bñdictus: &
dicit ꝙ hoc ē nomē futurꝝ p̃dicte bestie. Quid cla
rius ad ,ppositũ dici pōt. Ille q legit mihi dixit sic eē
duo q audierũt dũ legeret' ad mēsã illis paupibus
euãgelicis q timore utriusqꝫ bestie p̃dicte cõfuge-
rat ad grecos: ut ibi paupcule uictitarēt: dixeīt mihi
ꝙ tota illa cõgregatio pauperꝝ spũ hoc audito ex-
ultauit & risit: & q legebat subrisit sil'r dixit ad frẽs
Si bñdictus de anagria q nũc regnat sciret hoc ip̄e
miteret totis uiribus suis ut hēret & cõbureret li-
brũ istũ q sic apte eius apit fr̃itatē. Si ãt istud nomē
referat' ad scd'am bestiã q̃ dedit spm̃ imagini eius:
& p hãc scd'am bestiã ītelligat' successor eius: sicut i
fra exponet': apte tũc uidet' q̃ ,pprie nomē eius est
istud: nã ip̄e fuit spũ scõ faciēte ,pp̃o noīe sui p̃de-
cessoris uocatus: ut oñderet ih̃s mũdo hoc noīe fr̃i
tatē auctoritatis p̄mi ī hũc ,pp̃e fuisse trãsfusã: & ꝙ
ip̄e erat illa bestia mala ascēdēs de t̃ra r̃ligiosi status
q falsas sñias p̄me bestie carẽtes oī spũ uite aiare &
loq̃ facere: dũ eas tãq̃ ueras seruauit & fecit ab aliis
obseruari. Sed de hoc īfra. Applicãdo uero hoc no
mē bestie ad pseudo ,pph̃as de q̄bus loq̄bamur: no
ta ꝙ magni doctores duo noīa cõposuerũt latīa q̃
p̃dictis duobus cornibus falso sil'antibus agnum
p̃nt ,pp̃e adaptari: quorꝝ p̄mũ ē dicor lux: scd'm do
li crux. Et ex eisdē lr̃is ordinatis alr̃ cõponũt'. In q-
bus lr̃e numerales apud latios cõponũt pfectũ nu
merꝝ noīs bestie: & supsũt due lr̃e.o.&.r.q̃ ñ signi-
ficãt nũerꝝ aliquē sed cõponũt hãc syllabã ī auribus
fideliũ or. Nã ī p̃dcis uocabul' sũt he lr̃e nũales.d
qd' significat q̃ngēta.c.cētũ.l.q̃nq̃ginta.x.decē.v.
q̃nqꝫ.i.unũ: q̃ simĩ iũcta faciũt sexcēta: lxvi. Dcm̃ ē
ãt ꝙ duo cornua rel'iose bestie erant fama ueritatis
scie & scitatis uite: ī p̄ma.i.ī scia ip̄i dicũt' dicor lux
qr se reputãt ī sapia mũdi lucē. Sed uere ī ea ē dici ñ
eē qr iã p cõuersionē ad pagãica studia: & p nauaje
sacre scriptur̃: de cuius ueritate parꝝ ī eis ē: nisi fam.ã
In scd'o ip̄i se r̃putãt p pñiam crucifixos: & oñdũt
de se ppl'is uerbalit' magnas cruces: sed qr spũs san
ctus hãc crucē hypocritalē & dolosã oñdet: idcirco
ī scd'o uocabulo optie dr̃ doli crux. Quia uero qñ
mũdus cognoscere īcipiet sic turpit' se p eos ī q̄bus
cõfidebat fuisse deceptũ: fortissime horrebit fraudē
tãtã: idcirco addit'.o.&.r. ut' ostendatur horror im-
portabilis quem ex hoc mundus incurret. Ex
pōito ergo textu ,p ista mala bestia religiosa: redea-
mus ad explicãda mala que supra refert textus post
curã huius uulneris ppetrasse hãc sacrilegã bestiã:
ubi p̄mo p̄mittit ꝙ adorauerũt draconē q dedit po
testatē bestie: ubi ē singl'r notãdũ ꝙ spũs scũs uult
hec oñdere: ꝙ ip̄m ,p papa tenere: & eius scias ,pse-
qui quo ad aliquos malitiosos pitos fuit' q̃si diabo
lũ adorare: & adorauerũt bestiã dñtes: qs sil'is be-
stie? & q poterit pugnare cũ illa? Ad lr̃am.n. facta tã
ta p̃dicatōe p mundũ p pseudo pph̃as ꝙ ip̄e erat
ltimus papa: & ꝙ illi duo milites xp̄i & cardiales ca
tholici cũ oībus eos sequentibus erant patareni: &
ꝙ omniũ pccõrꝝ remissio dabat' eũtibus ad eos ca
piendũ: occidendũ: & diripiendũ bona ip̄orꝝ: & ip
sis fugatis & castris eorꝝ destructis: ipsis fugiētibus
de mũdi aspectu: tũc totus mũdus cepit flecter̃ col
la: & bestialē eius auctoritatē adorar̃ & dicer̃. Quis
unq̃ int' papas fuit huic sil'is in potētia: & qs potit
pugnare cũ eo: si istos tã inclytos tã potētes fuga-
uit de mũdo: quis ultra cõtra eã apparere audebit.
Seqt'. Et datũ ē ei os loquēs magna & blasphemiã
Narrēt hi q audieīt & uidēt textũ hũc malitiã eius
dũ ñ magna ī supbia sed maxīa: & ñ blasphemiã in
singulari: sed blasphemias ī pl'ali contra xp̄i spm̃ &
eius scõs & dixit & fecit. Seqt'. Et data ē ei ptãs fa-
cere mēses.xlii. h̃ numerus significat pp q̃dragena
riũ & binariũ pñiam ñ q̃lēcũqꝫ sed pñiam pfcõrũ
pp p̃ceptũ geminũ charitatis ī quo ē pfcã dilcio dei
& ,pxi: cõtra hos ē data ei potētia mēsura lũatica &
ñ solea: qa pp tpalē potētiã ī tpalibus fũdatã q̃si lu
ne mēsura datũ ē ei ī tpalibus pēis posse scõs afflige
re ñ ī auctoritate spũali sol' ih̃u eos in spũ & regno
gr̃e & gl'e posse leder̃ ul' ligar̃: & idcirco ptãs eius
lũaticis mēsibus: & ñ ãnis solaribus mistice mēsura
tur: cum dicitur mēsibus.xlii. Quia singulariter cõ
tra uiros perfectos sua iracundia exardebat: qr istis
spiritus iesu suggerebat ipsum esse predictam be-
stiã & nõ papã pp qd' seqtur. Et apernit os suũ in
blasphemias: ad deũ blasphemare nomē eius & ta
bernaculũ eius & eos q ī celo hitant: licet tota uita
eius et auctoritas & uerba fuerit oīum p̃dcõrũ: blas
phemia singl'r tñ uerificatũ ē ī psecutiōe quã fecit
illis scīs uiris q seruabãt regulã & scissimũ testamē
tũ bti.f. immo euãgeliũ dñi nr̃i ih̃u xp̄i. Nã bullã
dñi celestini p̃dicta scissima cõtinētem destruere &
blasphemare: & apire os suũ ī blasphemias ad deũ
.s. ih̃m: imo pr̃em & filiũ & spũm scm̃: q illã uitam
ī assũpto hoīe mũdo dederũt: & p illã uitã notifi-

cãt nomẽ ihu:& singľr i se uiuẽtibus sicut i ꝓprio tabernaculo reqescit:& talibus hitationẽ celicã tribuit:nõ terrenã.pp qď dr̃ blasphemarẽ nomẽ eius & tabernaculũ eius:& eos q̃ i celo hitãt. Quia uero istos duos cardinales ꝑdictos pp talẽ cãm taľr tractare:fuit deũ blasphemare:ꝑ quo pugnabãt:& nomẽ eius.i.auctoritatẽ nõis eius quã defẽdebãt:& tabernaculũ eius.i.sãctã eccľiam q̃ apď eos spũaliť erat:& eos q̃ hitant i celo:qr post plenã cõuersionẽ a ꝑtentis malis:& g̃tã deo patiẽtiã i aduersis:fecit eos i contẽplationẽ & ꝓtectione celica hitare. Quia uero utrũq; genus ꝑdcõꝝ scõꝝ tpaliter de eccľia expulit:nec mundo latino appere ꝑmisit:iõ dr̃ q; datũ ẽ ei bellũ facere cũ scis & uincer eos quo ad tpalẽ potẽtiã:ꝑ q̃ subdit q; data ẽ illi ptãs i oẽm tribũ & ppľm & gẽtẽ & linguam. Quia uero tota mľtitudo eccľie carnaľ fuerent ei fuit subiecta:iõ de ꝑdcis tribus ppľis & linguis & gentibus dr̃:q; adorauerũt oẽs eã.s.bestiã. Et qr i hoc fuerũt ťreni nõ celici:iõ dicit q; hitabãt i ťra:& qr istud fuit reꝓbatiõis ñ elcõis:iõ dicunť nomĩa eoꝝ ñ eẽ scripta i li.uite agni:q ẽ occisus ab origine mũdi. Et qr talia uidere i eccľia scã dei ignorãtes dei iudicia ad inpaciam ꝓuocat:iõ scõs & electos ad hec q̃ sũt occultissima attẽte cõsiderãda iducit:& qr uult ꝑdicere iudiciũ dei sup hãc bestiã:iõ auditũ excitat dicẽs Si q̃s habet aures audiẽdi audiat. Dicit ãt si q̃s:quia rarus fuit q̃ hoc añ fcm̃ notauerit. Seqť:q i captiuitatẽ duxerit:i captiuitatẽ uadet:q gladio occiderit:oppťet eũ gladio occidi. Quia.n.ꝑdixerat curã uľneris eius & excellẽtiã ptãtis q̃ scõs uincebat:captiuabat & occidebat:ne ista crederẽť a deo ñ iudicari subdit ꝑdicta:q̃ licet ꝑ captiuitate iferni & gladio sñie oris ihu sint idubitabiľr uera:tñ uidet mũdus hec i ꝑdcã bestia dei mirãdo iudicio fore cõpleta:dũ fuit uilissime captiuatus i gladio mľte uilitatis & fuge & ꝑsecutiõis ẽ mortuus. Et qr iudiciũ publicũ qď facit de malis i pñti hiis:& facit de hac bestia:& certitudo iudicii qď faciet de futuro scõꝝ patiẽtiã iuuat ad mala tolerãda p ipos illata:idcirco h̃ dr̃:h̃ ẽ pacia & fides scõꝝ qr i hoc iuuať eoꝝ patia q; h̃ uideť aliq̃ dei iudicia & i futuro idubitãť expectãt oĩa iudicanda. Aliť possumus uulnus bestie & curatõnẽ eius exponeř:ut uulnus ipius sit horrẽda mors & finis eius:& solẽnis percussio auctoritatis eius supbe tãq̃ ꝑncipaľ capitis eius fcã p idytũ phylippũ ŕgẽ frãcoꝝ i cõsilio cõgregato ꝑlurius põtificum & doctoꝝ cľicoꝝ reľiosoꝝ ꝑncipũ militũ:& ppľoꝝ mľtoꝝ die ꝑcursoris ihu uľ i crastio i quo solẽniť statuit examiare facta predicte bestie ꝓpositis horribilibus q̃ de ea ad eius aures ꝑuenerãt:ex q̃bus ñ xp̃i uicarius:sed uere antixp̃i magni ꝑcursor si ꝓbata fuerit clarissime appebit ñ solũ ex ꝑdcã qr usurpauit sibi sedẽ eccľie:sed qr uita eius scelestissima esset & heretica:si ꝑfatus rex ꝓbaret ꝓposita. Nã tãto uulneř ex tũc ẽ ꝑcussa eius auctoritas:ac si uice dei uulnus ifixisset i caput eius. Prefatus rex idytus in h̃ actu extriseco ñ dubiũ pugil xp̃i:uñ ipe stati:q̃si post miserabiľr captus & mortuus uidebatur seculo:sicut corpe ita & auctoritate i oĩbus p se factis mortuus eẽ:qr oẽs credebãt stati oĩa eius opa ãnullari. Sed stati post ipm ascẽdit ꝑdcã bestia de religiõis ťra.s.bñdictus eius successor:q nomẽ istud spũ scõ faciẽte ad illumiationẽ fideliũ:licet h̃ ipe ñ itẽderit.s.bñdictus elegit:& ñ dubiũ q; i uirtute ꝑoris ascẽdit:& sup suo pessimo fũdamẽto cõtẽptus duobus ꝑdictis uiris cardinalibus ueris & i uirtute scľaris potẽtie & ŕgis sicilie ꝑoris bestie auctoritati fauẽtes falsis admissis cardialibus:& ueris exclusis itrusus ascẽdit:q faciẽs pullulatões sue origini debitas & i fniis sequẽs ꝑoris errorẽ:usus ẽ dar spm̃ imagini bestie ꝑme:& facere eũ loq. Hec bestia dr̃ hr̃e cornua siľia agni qr famã uite & scie:ut puta i magistro tãti ordis ꝑ̃rito tãq̃ magna cornua i ipo ꝑľs attẽdebat ex q̃bus uiuificata sũt i opione multoꝝ opa ꝑdecessoris:& uniuersa ťra admirata ẽ post bestiales sñias ꝑme:maxie facta nescio cuiusmõi ficta cõcordia cũ ꝑdcõ ꝑcutiẽte ŕge:dixitq; mũdus q; de cetero nullus auderet ꝑoris bestie sñias expugnař:tũcq; occisus ẽ.i.ꝑputatus excõicatus qcũq; ꝑdictas sñias noluit adorař:& negociatõ spũaľ ẽ i eccľia ꝓhibita oĩbus q ñ hẽrẽt signũ huius bestie & ꝑdicte quoꝝ auctoritas pari falsitate ꝑcurrit:licet istius ultie bestie ꝓ tãto sit peior:ꝑ q̃nto maioris hypocrisis pallio ueri siľitudinẽ ꝑtendebat. Sed hec uere loq̃bať sicut draco:qr a diabolo mota oĩa ꝑoris seq̃bať mala:& sic totũ textũ adapta:hec aũt i suo maligno ope xp̃i nomẽ & eius tabnaculũ in celesti uita scõꝝ uiroꝝ euãgelicoꝝ de q̃bus dcm̃ ẽ supra ꝑniciosius blasphẽauit:dãs durissimas sñias cõtra illos catholicolissimos uiros:ut sicut heretici dãnarenť. Nõ mireris ergo si nomẽ istud misticũ liťťalius ad hãc scďam bestiã ŕferri uideť:qr hec est tãto peior ꝑma q̃nto maľ ꝑoribus ad magis nocẽdi fama sãctitatis accreuit. Nã isignis crudelitas & ifamia oĩs mali ꝑme bestie ab ãtiquo publicata per mũdũ q̃si oẽs xp̃ianos ad horrorem suaꝝ sñiaꝝ & opũ idicebat. Huius uero ꝑseudo ꝓphe:nam sic a iohe uocať:tãtũ mũdo fama cõplacuit:ut de eo & eius opibus nulla uidereť oriri suspicio:q cecitas ẽt usq; hodie mľtos sapiẽtes demẽtař uideť:q tñ opa altius ñ dicũtur teneř. Sed he sũt tenebre palpabiles cũ luce clarius cõstet scďm oĩa canõica iura:q; si ꝑmus ñ fuit uerus põtifex:nec iste. In tãtũ ãt ista est peior bestia & nocibilior ꝑma:i q̃ntũ fcm̃ suũ i oculis simplicium uideť maculã ñ hr̃e. Nam ꝑma erat ita horrida bestia:& sic horrido mõ itrusa:q; uix fuit hõ i mũdo sibi ita cõiũctus pp oĩa mala q̃ cõcurrebãt i ea:q i eius ñ uacillaret sñiis. Et ꝑus itroitus suus oĩbus ipossibiľ uidebať. Sed istius bestie hypocritalis appẽtia sic uideť uiuificasse oĩa fcã illius:ut mľti iã ñ dubitẽt tenere qď ab isto cõfirmatũ uidetur:uñ cũ de ãtixp̃o dicať duo sibi q̃si male cõpossibilia.s.horrẽda & appta malitia oĩm ultra q̃ credi põt destructiua & stupẽda hypocrisis & simulatõ q̃ ĩ magno antixp̃o uerificari poterũt ꝑ diuersis tpi-

bus ut pmū i fine:secūdū i pncipio cōpleat. In his duobus q sūt misticus ātixps ecōtrario ē cōpletū: qr pmus fuit aptus uastator:h callidus & timidus sillator. Et qr i pmo cognoscēdo ñ erat difficultas: sed i portādo aduersitas:idcirco de pma bestia dictū ē:h ē pacia. Quia uero i secūdo ñ fuit tāta ferocitas sed hypocrisis & calliditas:& ad cognoscēdum maxia difficultas:idcirco i secūda bestia dr:h ē sapia q hēt itellectū cōputet numer bestie:qr hō ē carnalis & carnalr psidēs. Et ad hec pp stupēdā appentiam quā uidebat ptēder sua auctoritas curauit spūs scūs p unū misticū numer nomen eius pdicare:& lras nois eius numerar i greca lingua i q h liber est scriptus:uñ supradictū ē q Iustinus martyr sup hūc locū ex lris grecis hoc nomē cōposuit:benedictos .i.bñdcūs:nec uacat a mysterio q lĩgua i q h lib scriptus ē & ab illo scō martyre cōpositus:ñ hēt.b.sed u.ut oñdat q p istū ñ bñdcio daret eccle ut spabat sed ue.dū ue poris malitie cōfirmaret. Et qr tal erat ista tēratio:ut nisi breuiaret:salua ñ fieret oīs caro: idcirco misericors ihs dies breuiauit istius. Et qr malignitas operum illius:ac per hoc damnositas eccle i isto tāq i nutrimēto fūdat:ideo ppū illius nomē ad huius dignitatē deuenit:qr ppa malitia & illius usurpatio fuit huic scde bestie desponsata hor duor figura fuit i anna & caipha:nā de anna dr q erat socer caiphe:qr eius filiā hēbat uxorē. Sic & pmus fuit socer istius q adulterā filiā suā ecclīā nō catholicā xpi sponsā sedē usurpatā cepit ab ipo & p ipm. Et licet utriusq cōsilio occisus sit xps:sub anno tñ pōtificii caiphe extitit crucifixus. Sic & ab isto atrocior crux & mors data ē xpi uite in pdictis paupibus florescēti. Nota uero q uenedictos ē nomiauitus singularis i greco:sed i latio formā hēt accusatiui plalis:qr licet pmus fuerit ēt apud grecos noiatiue famosus in malo:ābo tñ apud latinos de usurpata auctoritate & malitiis accusant:nā licet icepisset callide ut hypocrita & timidus satis patet mūdo q erat i curia:q malitiā pmi icipiebat sequt sui adulterii gener aptus. Et qr nō fuisset portabile onus misericors ihs āputanit tāti mali cōmetū. Vide ēt q ppe his duobus cōpō duor noim latinorū de numero nois bestie a doctoribus fcā spū scō dictāte iā dudū añq iste due bestie apperēt secūdū ipor ppetates aptant. Nā pma bestia i oī pōpa ecclesiastica & magnificētia ipiali uisus ē dicere dicor lux. Secūdus ex falsa scitatis appentia merito dr dolī crux:& ista duo faciūt plene misticū ātixpm tā in his duabus bestiis:q i tota carnali malitia qnti status quo ad ultimū fecis eius:nā clerici uolūt lucere oī huius mūdi pspitate:quā religiosor hypocrisis dolose se fuger mūdo mētit. Innumera oracula diuina fecit dñs seruis suis.licet hoc pateat illumiatis mētibus ex dei scriptū:& eor opibus de his duabus bestiis mal:qr nec alr bene potuisset sustinere malor iacturā:uñ ego itellexi a psona fide digna q dixit mihi adhuc uiuente bestia pma:q pñs erat ipe qñ una psona i seruitō dei p oīa ab ātiquo pbata dixerat illis duobus cardīalibus de colūna dū fugerēt a facie illius serpētis. Armetis uos ad paciam: qr pmitto uobis q post istū hēbitis unū peiorem. Cūq illi stuperēt & mlta dicerēt:reputātes ipossibile q aliqs peior illo cōsurgeret:illumiata a deo pdicta psona rñdit:dicite mihi si iste q regnat cū oībus malis suis i cōspcū mūdi scitatis famā hēret:ñ eēt bñ peior q sit:qbus rñdētibus q sic:subiūxit:talē hēbitis uos:q i fama scitatis exñs istius mala sequtur. Scio psonā cui xps dixit i raptu:q h ñ erat papa nec cardinalis:sed fr pdicator:cui cū isdē dño allegaret:q nullo uiuēte alio erat electus:& a duabus ptibus cardinaliū ātiquor & legitimor:ac p hoc legitimus uideret:rñdit ihus:oues omēs ñ fuerūt uocate ad gregē:sed malitiose cōtēpte:& iō pastor ñ ē nec fuit h q sic fuit electus:h fuit i die natiuitatis btīssimi ihu illo sedē usurpāte. Itē alia uice uni fuit oñsa splēdidissima sedes auro gēmis & margaritis ornata:nimia pulchritudine fulgēs:ad cuius sedis latus cathena ferrea applicatus malleus pēdebat deformis & niger:& hāc sedē circūstabāt btūs petrus & btūs iohes euāgelista:& seraphicus uir frācīscus Cūq qlibet dixisset cām sue pñtie illi & mlta alia q nō scribo:dixerūt uidēti:hec ē romana sedes:malleus ille teter & niger:q extra ē cathena ferrea applicatus ē iste bñdictus q tpali uiolētia q adhuc ñ sinit ueritatē exurgere applicatus ē sedi:ñ tñ ē itra:qr uidet papa & ñ ē:sed ñ dubites qr stati altissimus eū occidet:& a xpo ihu dabit sedes tali:hoc fuit circa mediū madii:& modico post ipe decessit:post cuius trāsitū die dñica sequēti illi eidē fuit reuellatū sic a dño ihu xpo. Scias q licet aliq cardinales ātiq conent illū quē deus elegit i sede ponere:tñ mō ñ poterūt pualere:quia rigor mee iustitie pmittit ad hec guida mala oriri sub cōtinuatiōe poris malitie: & fiet unū grāde malū isti eccle de tra lōginq:& plura dixerūt singlaria opa tii successoris quē dixit sedē oppssur añq sederet ille:de quo dixerat ei dē q legitie sederet & oīa iformaret. Mlta sūt silia i oraculis dei de qbus ptraseo:qr ēt scripturas hoc declarā:es cursus uolumis ñ pmittit adducere: Sed tñ ñ ptrāsibo phialā qntā iracūdie dei de q.xvi.ca. apoc. Et qntus āgelus ait effudit phialā suā sup sedē bestie:& factū ē regnū eius tenebrosum:& mādu cauert liguas suas p dolor & blasphēarūt deū celi p doloribus & uulneribus suis:& ñ egert pniam ex opibus suis:applicando ad feces huius qnti:iste angelus q phialā ire dei effudit sup bestialem sedē amātiū tpalia & negligētiū spūalia eccle:licet sit totus cetus pdicator q a pncipio abūdātie tpalium hāc bestialitatē deo displicere clamauit:singlr tñ in hoc fine āgelus h sūt illi uiri uirtutis q cessiōi & se di ab hiis bestiis occupate zelo spūs sci se opponētes regnū eor pdicabāt oībus tenebrosū:q ita cito ab hiis bestiis & ab eor caterua pp dolorē uulneris qd i eor auctoritate faciebāt denorati fuerūt q nullū fructū i eis facere potuerūt. Et ut oñdatur furor grādis iracūdie har bestiar i istos & affectus eos totalr deuorādi:dr q māducauert linguas suas. Nā lingue secūdū Ricardū sup hūc locū sūt pdicatores sci q sūt lingue pctorū eis date pp ipor cōuersionē ad deū:has cōmāducauerūt qñ simul ne

quissime cū suis sceleribus eos deuorāt. Et qr talia facer̄ ē impie blasphemare deū bn̄ficiū q̄ has scās li guas eis misit: idcirco dr̄ ꝙ blasphemauerūt deū ce li p̄ doloribus & uulneribus a scāꝝ linguaꝝ rephē sione ifiictus: & ꝙ nō egerūt pn̄iam ab opibus su is malis. Licet āt septē phiale respiciāt q̄libet suū tē pus: qr tn̄ singl'r sunt q̄nta uisio Apoc. ut ondat ꝙ oia mala eccl'ie i fine q̄nti ueniūt sup eā adduco ti bi oēs: breuit' ondēs ꝙ i iactura haꝝ duaꝝ bestiaꝝ sup eccl'iam singl'r dina iracūdia eas effudit exigēti bus oibus p̄cedētibus malis & oibus bn̄ficiis pp eoꝝ igratitudinē i hoc malicioso tpe dissipatis. Prima phiala effusa ē i t'ra & factū ē uulnus pessimū & seuū int' hoies q̄ hēbāt characterē bestie & i eos q̄ adorauerūt bestiā & imaginē eius. Per t'rā ifimā in telligūtur scl'ares iter quos q̄ seuū uulnus guerraꝝ & discordie sit factū p has malas bestias gemitus xp̄ianitatis p̄clamat. Secūda phiala effusa ē i mari & factū ē sanguis tāq̄ mortui. Per mare intelligit' scriptura: sup cuius doctoribus iracūdia dei effusa ē ut scripturas puerterēt & sanguinē et'ni dei & imu tabilis ih'u xp̄i q̄ auctoritatē sūmi pōtificis idelebi lē fecit: fecerūt sicut hoīs mortui: q̄a ad modū hūa ni p̄ncipatus dixerūt ip̄am de hoīm cōsensu posse mutari & ab hoīe occidi: & idcirco seq̄t' ꝙ oīs aīa uiuēs i mari. i. utens sacra scriptura secūdū errorem eoꝝ mortua ē i hac heresi horrēda. Alii' facti sūt do ctores sicut hoīes mortui & sine sanguie uiue' cō stātie: qr m'lti q̄ p̄mo dicebāt hoc eē ipossibile: ui dētes uigorē bestie facti sūt tanq̄ mortui a corde & solēnit' det'minauerūt eē uerꝝ qd' p'us ipossibile af firmabāt. Multi ēt q̄ ueritatē hēbāt i corde tāq̄ hēn tes sanguinē mortuū n̄ fuerūt ausi p̄ferr̄: & sic mor tua ē oīs aīa uiuēs i eoꝝ doctria. Tertia phiala effu sa ē sup flumia & fōtes aquaꝝ & factus ē sāguinis p flumia & fōtes q̄ a mari exeūt itelligūtur scie utri usq; iuris q̄ secūdū fūdam̄ta sacre scripture p̄cedūt: q̄ recte facte sūt sanguis qui significat horrēdā uio letiā mortis & deceptionē mortiferā plebis: dū cō tra omniū scōꝝ p̄cedētiū doctrinā & scōꝝ pōtifi cū iura hūc pessimū sanguinē mortis itroduxerūt i eccl'ia bibēdū ppl'is. Sed & ip̄i p̄mo excecati hunc horridū sanguinē usq; ad feces biberūt. Iustū autē fuit sicut clamat angelus aquaꝝ ꝙ iuriste sāguinē biberūt: qr sāguinē fuderāt p̄phaꝝ: & p p̄phas in hoc loco itelligūt' scōꝝ patrū statuta q̄ p̄cul fant' modū quē debēt iuriste tenere i causis sectandis & aduocādis. Et qr puersissime usi sūt iuribus ponen tes fl'm i uerꝝ: & uerꝝ i fl'm: ac p hoc q̄si sanguina uerunt iura. Idcirco iustū fuit ꝙ ip̄i excecarent': & p ueritate q̄ ibi ē de imobili ueritate palpabili bibe rēt hoc sāguinolētū mēdatiū mortis et'ne. Angelus ergo aq̄ꝝ ē ueritas scōꝝ canonū p eos puersa q̄' cla mat qr hoc iustū ē ut similia patiant'. Alius āgelus ē charitas p̄ximi q̄ eoꝝ spoliationē idebitā uitat: & lucrū tpaliū i aduocatis si adest modificat: & qr hec fuit i eis puersa a lōgo tpe qr p horrēda auaritia: & f'sificabāt & p̄lōgabāt cās: ideo dr̄. Et audiuit alt'ū supple āgelū dicētē & cōfirmātē p̄dcām sn̄iam Eti am dn̄e deus op̄s uera & iusta iudicia tua qr super

caput aduocatoꝝ p eoꝝ horrēdū mēdatiū posuisti bestiā q̄ totū lucrū ip̄oꝝ absorbuit: narrēt ip̄i si hoc ē uerꝝ. Nā oēs cās ul' q̄si oēs ip̄e p libito symōiace & carnal'r diffiniebat sine aduocatoꝝ patrocinio & lucra maligna q̄ p abusū cōsueuerūt sparsim fieri p uarios officiarios curie ip̄e q̄si total'r extraxerat ad seip̄m. Quarta phiala effusa ē i sole: p solē calidū & claꝝ itelligit' religiosus status q̄ arder̄ debet chari tate & fulgere ueritate. Sup istos ira dei supuēit cū ip̄os i hac aiaduersiōe iduci p̄misit: dū cōtra opini onē totius mūdi sic solēnit' hāc pessimā bestiā p̄di cauerunt. Seq̄t'. Et datū ē illi affligere hoīes estu & igni & estuauerūt hoīes estu magno: & blasphēa uerūt nomē dei hn̄tis p̄tātē sup has plagas neq; egerūt pn̄iam ut darēt illi gl'iam: estu siccat' uirētia Igni liquāt' ēt lapides & dura metalla & perit oīs hoīs uita. Religiosis ergo i hac iracūdia dei datū ē estu & igne affligere hoīes qr pp feruētissimas p̄di catiōes q̄s fecerūt cōminantes ppl'is exsiccationē oīs g'rē i p̄n̄ti & i et'nū icēdiū de futuro: nisi hūc te nerēt papā & eius seruarēt sn̄ias. Idcirco cōtra natu rale iudiciū & lumē cōe g'rē xp̄iane ex talibus cō minatiōibus faciebāt cōscīas fideliū diuersis luctis & ipulsibus estuar̄. Et qr ut dcm̄ ē supra seruar̄ eius mandata i pia fuit deū blasphemare: iō dr̄. Et blas phemarūt nomē dei. Et qr ad hāc blasphemiā mo uebāt' p̄dicto timore decepti: ideo subditur: hn̄tis p̄tātē sup has plagas q̄si dicat imo dicebāt. Si non esset h̄ dei potētia n̄ plene dn̄aret': & hostes suos de lesset de mūdo. Et qr taliū pseudo religiosoꝝ p̄di catiōe faciebāt secure mala q̄ mādabat: idcirco seq̄t' Neq; egerūt pn̄iam ut darēt illi gl'iam. Quita phi ala effusa ē sup sedē bestie: & factū ē regnū eius te nebrosū: pret' expōem q̄ de hac phiala facta ē supra pōt dici ꝙ singl'r sedes bestie ē collegiū cardinaliū sup quos singl'r regnauit eos plene suppeditādo: q̄ facti sūt tenebrosi excecati & excōicātes mūdū & oēs cōtrariū p̄dicātes singl'r māducauerunt: maxie duo uiri p̄dicti cardiales p̄n̄t dici lingue alioꝝ quas corroserūt siml' cū bestia p̄ dolore ꝙ ausi sint dice re eos siml' cū eis erronee p̄cessisse. Sexta phiala ef fusa ē sup flumē magnū eufratrē: p eufratrē q̄ it'preta tur frugifer siue humus aut puluerulētus p̄n̄t signi ficari duo: primo fructus sp̄ualis g'rē in eccl'ia. Sup hūc effusa ē phiala iracūdie dei & siccate sūt aq̄ eius tpe haꝝ bestiaꝝ qr p usū clauiū i mīstris p eos fa ctis: nec ab eis aliq̄ stilla g'rē descēdit de fluuio padi si: p qd' patuit uia demōibus q̄ regnāt sup origina lē corruptionē ad sensibiliū appetitū quā' fecerunt lucere ad modū solis p appetitū tpalis gl'ie siccatis imbribus g'rē q̄ talia uobis obscurāt. Tunc de ore dracōis & bestie & pseudo p̄p̄he uidit iohēs exire tres sp̄us imūdos i modū ranaꝝ: destitutis. n. sic a g'rā sci sp̄us ppl'is tria uicia singl'r abūdauerunt. s. dolosa astucia faciēdi mala sub sp̄ē liciti & guerras & alia & coopiēdi ne appeant male fcā. Secūdo be stialis uita oīs carnalitatis & gule. iii. falsa spes pn̄ie & imissiōis i fine. Et aptop̄ate loquēdo p̄mus exiit de ore draconis. ii. de ore bestie. iii. de ore pseudo p̄p̄he. Dicūtur hii imundi sp̄us i mūdo ranarum.

Sicut eni rana hēt oculos pminētes & sine opculo & ē garrula carēs cauda. Sic dolosa astutia significat in pminētia oculorum. Infrunitus appetitus sensibilium & delcābiliū carnis significat i defectu oper culi oculorum rane. Sensus eni taliū nullo freno q̄si opculo retrahūtur a cōtinuo aspectu delcābilium carnis & cōtinua mora in talibus significat: i mora rane in putridis aquis: falsa uero spes pnie i fine q̄ ē cā cōtinuationis malorum significat p garritum rane sine canda. Et i hoc mltiplicādo ē magna malitia de modis: ideo dr̄ q sunt spūs demoniorum faciētes signa & pcedūt ad reges totius t̄re cōgregare illos in plium ad diē magnū oipotētis dei. Tria superiora uicia sūt sufficiētes nuncii diaboli ad oīa uicia t̄rena q̄ noīe regnū terre significant cōgregāda in aīa in pnicīosū pliū contra diē magnum oipotētis. Dei dies magnus ē dies mortis i quo oipotētia dei oñdit instabiliter figendo aīam uel in mortē eternā: uel i eternā uitam. Ad pliandū ergo cōtra deū ut eius misericordia nolit uincere eis pcendo repugnāte eorum malitia que iusticiā puocat: dicūtur cōgregari uicia ut Pseudo ppha.i.pmissa pnia falsus appareat: & qr talibus malitiosis mors uenit iprouisa: ideo dicit Iohes de deo oipotēte ecce uenit sicut fur: btūs q uigilat contra pmū spūm bestialis imūdicie ne imūdus ābulet & uideat turpitudinē suā contra falsam pmissionē i fine: p qua ēt imediate pmisit. Ecce uenit sicut fur. Dicit autē q tres spūs imūdi cōgregāt uicia in locū q dr̄ hebraice hermagedō uel secūdū aliā lrām armagedō nā utraq; lrā ē ibi & utrūq; nomē hēt interptationem couenientē. Nā armagedon interptat mons globosus uel mons furū. Secundū Ricardū hermagedon interpretat consurgēs tētatio. Et qr oīa hec uicia exēplariter ppl'i trahebāt ab hac mala bestia psidēte: ideo dicūtur oīa cōgrega i i istum tāq̄ i locū suū ut pugnēt contra deū oipotētē & trāssūdāt ad oēs: ideo dicit q uocat h magedon.i.mōs pp tpalem potētiā & supbiā & euidētē malorum suorū apparentiā. Sed dr̄ mōs furum p mltiplicatā tpalium rapacitatē fraudulētā: sed globosus p cauernosaim & anfractuosā astutiā: & qr talia uidere i sede ecclesie fuit horrēda tētatio ppl'is & alta & eos supans: ideo interptat cōsurgēs tētatio uel uigilās tētatio: qr uisus est totis uiribus ad semināda mala et scandala uigilare. Pōt aūt dici q tres spūs imūdi significāt tres corruptiones q̄ in tribus statibus singulari abūdauerūt sub ipo. Nā de ore dracōis exiuit uersuta & uenenata & symōiaca pmotio platorū: de ore pseudo pphe exiuit falsa simulatio & hypocrisis mltiplicata rligiosorum: de ore bestie exiuit bestialis uita & rixa uastās oīa pplorum. Inqtū autem p eufratrē humerum & puluerulētū significat abūdātia tpaliū eccl'ie: bñ ē effusa sup illā iracundiā dei dū ea p fas & nefas occulte & publice uiolent & symoniace extorsit. & i locū pdcis īterptatiōibus cōgruum cōgregauit tā p dracōis uersutā astutiā: q̄ p bestialitatis rapacitatē: aptā ēt p pseudo ppham false indulgētie: & alterius utilitatis ecclesie sepius allegate: p has cōgregauit tres spūs immūdos milites clericos: & rligiosos ad belladū cōtra oipotētiā dei: cuius ueritatē & sedis firmitatē uoluit extirpare. Septima phiala effusa ē in aerē.i.uitalē respirationē fidei xpiane q̄ pdcis mōis est ab hac bestia corrupta & fermētata: pp qd' seqt'. Exiuit uox magna a throno dei dicēs: factū ē. Et h finit secūdū aliquos magros qnta pncipalis uisio huius libri maxie secūdū Ioachim: hec uox magna ē magna dei snīa q̄ exiuit de tēplo sue scitatis plene detestātis mala a throno sue stabilis iustiae irrefragabil'r pūientis flagicia cōmissa p has bestias & p totā carnalitatē malitie pcedētis. Dicit aūt: fcm̄ ē qd' ē uerbū breuissimum sed inumeris mystēriis & sentētiis plenū. Nā uno mō uult dicere: fcm̄ ē cōplemētū malitie cōsūate i cōdenatiōe spūs xpi. Alio mō factū ē cōplemētū culpe ut carnalitas eccl'ie nō possit aplius sustētari. Et credo q in hoc stat cōsumatio malorum carnalis: eccl'ie qa oīs malitia ipsius in hiis bestiis & i cauda iparū q̄ ē turpius qd' sit in bestia finiet': qr hec radix imitatores sepabit a uera xpi eccl'ia. Alias ēt fcm̄ est dei nr̄i regnū sicut dr̄ & xpi eius: qr de cetero iualescet & regnabit spūs panptatis: & fiet iudiciū dānationis meretricis magne: p aerē aūt ifectū q ificit oēs hītātes in eo significat infectio curie romane: q̄ licet a porībus tpibus sit infecta: singl'r tpe huius bestie fuit hītatio eius ianua inferni: & societas eius oīm cohītantiū infectiua. Vel p aerē pōt significari uita spūaliū uirorum in quorum spē tanq̄ in uitali aere respirat & uiuit eccl'ia ifirmorum: sup hanc tpe huius bestie effusa ē phiala iracūdie dei punitiue: ex q̄ punitione qcqd erat in illo statu purgabile & pbabile & excitabile p tribulationes & mundi molestias ē purgatū: pp qd' a throno maiestatis de tēplo scitatis dei exiit uox clare snīe & magne pmotionis & magne pūitionis eorum i ppagatione noui status & magne pūitionis hostiū xpi iesu i eis: & hec uox dicit: factū ē.s.ignū eccl'ie & fidei uere & religionis xpiane huius aeris sic purgati: & in hoc aere factum est iudicium bestialis caterue siue carnaliter effluentis & totaliter de ormate in oculis mundi: siue mala sua hypocritalit' occultantis: dū uitalis aer spūs iesu xpi & uite eius in altissima pauptate & euāgelica pfectiōe effici t' eis mortiferus occasionalit' dū ñ solū seq nolūt sed ipm psequāt' heretice & atrocit' crucifigunt: & isto mō aer salubris doctrine xpi fuit factus mortiferus phariseis. Tota āt lrā apoc. h applicata ad misticū antixpm habet suū modū quo applicabit' ad aptū. Sed nūc tm̄ dixisse sufficiat ut appeat q̄ dolorose pnt dicer' q i hoc tpe oculos mētis habēt: Ihus falsificatus. Quia uero supra pluries dcm̄ ē q institutio huius bestie sup sedē uiuēte celestino fuit temeraria & noua: & nūq̄ a porībus scītis psūpta cū tā mlti pape fuerit scītissimi & hūiles & portabāt cū pena maxima onus plationis & credere poterāt pp scitatē status q electio ad meliorē se uel eq̄ bonū pcederet cum mlti uer' colūne i eccl'ia suo tpe

niuerēt: & tñ nullo mō tēptauerūt renūciare: uel si ē fcm̄ nullo mō eccl'ia acceptauit: qr hoc ipossibile reputauit: & hāc rōnē nil'tū cogētē si qs ispiciat lumē pteritū i eccl'ia & scitatē cū tenebris & mal. t iis tpis cōparādo aliq inficiāt iuriste dicentes sil'ia fcā fuisse tā i clemēte ꝗ ēt i marcellino: q̄ ēt tpe martirii.xi.miliū uirginū: & hac frīssima allegatiōe multoꝝ q hoc tā nonū & ipossibile reputāt cōscias deceperūt. Ideo rñdemus in illis tribus: uel in qbuscūq; aliis nihil sil'e pcessisse. Quod enī.viii.q.i.su p illo cap. Si petrus: dicit q̄ dā glosa ꝙ clemēs fuit primus post petrū apl'icus seu papa: uidēs aūt clemēs ꝙ hoc esset pniciosū exēplū.s. si aliqs sibi eligeret successorē: sicut petrus elegerat eū sibi: rñūciauit papatui & tūc electus ē linus: quo mortuo electus est cletus: & hoc mortuo iteꝝ electus ē clemēs: hec inq̄ notula apte textui capl'i cōtradicit. Nā ibi. Iohes papa scribit germāie & gallie eccl'iis dicēs. Quāuis petrus pnceps apl'oꝝ sibi adiutores asciuerit. i. associauerit linū & cletū ñ tñ ptātē pōtificii aut normā eis tradidit: sed successori suo clemēti q apl'icā sedē & ptātē pōtificalē tradēte beato petro tenere pmeruit: linus uero & cletus mīstrabāt exteriora: petrus aūt orationi et uerbo insistebat. Videt' ergo Iohes papa expsse dicere ꝙ linus & cletus dicti sūt romani psules: nō qr uere fuerint pāpe sicut clemēs sed qr etiā uiuēte btō petro erāt uicarii eius i misterio exterioꝝ: unde & auctoritate petri uiuētis ordiationes fecerūt. Glosa uero predicta uidet' miti cōcordare dictū huius Iohis pape: et hieronymi i li. illustrium uirorum dicētis ꝙ clemēs fuit romanus epūs quartus post petrum: q̄uis aliq dicāt ipm fuisse secūdū. Sed uidet' stādū solēni epl'e Iohis ad tā solēnes eccl'ias. Nā & glosa illa male sentit de petro q̄si ipe in sua morte errās malū exēplum posteroꝝ & eccl'ie piculū sibi elegerit successorē p cuius corrigēdo errore clemēs uoluerit resignare. Nā eadem rōne q̄ petrus in hoc crederet' errasse posset credi falso statuisse rome sedē papalē. Nō enī nisi ab eo hoc hūit eccl'ia: pterea in festo scī clemētis secūdū breuiariū romane eccl'ie legit' ꝙ ipe ex pcepto btī petri suscepit pōtificatū eccl'ie gubernādum & ꝙ ideo linus & cletus añ eū cōscribūtur: qr ab ipo pricipe apl'orum ad ministeriū sacerdotale exhibendū sūt ipi ordinati. Item in festo scti cleti legit' ꝙ cletus ex pcepto btī petri.xxv.psbyteros ordiauit in urbe roma. De btō etiā lino i eius festo legit': h ex pcepto btī petri instituit ut mulier in eccl'ia uelato capite itroiret: ex quo patet: ꝙ linus & cletus fuerūt uicarii btī petri ipo uiuēte q ex eius pcepto que uidebant' expediēda ordinabāt: ūde patet ꝙ nihil ibi fuit simile. Quod q̄dā alie notule arguūt ꝙ papa seipsū pōt iudicialit' deponere qr.xxi.di.ca. Nūc aūt dicit nicholaus papa: ꝙ cum tpe diocletiani & maximiani marcellinus papa cōpulsus a paganis thurificasset idolis: eo lecto ppt' hoc uniuersorum epoꝝ cōcilio cū papa accusasset se defecisse: nullus eo pausus ē pferri sniam: sed dixerit ex tuo ore iudica cām tuā nō nro iudicio: nā pma sedes nō iudicabit' a quoq̄. Nā ex hoc & silibus glose arguunt ꝙ papa nō possit se ipsum iudicare illo mō quo alios iudicat & cōdēnat: sed solū eo mō quo penitēs seipm iudicat cū sua pecā pniālit' punit. Et illud qd' .ii.q.vii. Nos si in cōpetēter aliqd eg mus nro aut uroꝝ missorū cūcta uolumus ordinar iudicio: ubi loqtur leo papa lodouico augusto. Et ppt' hoc dicit glosā ꝙ papa pōt se subicere alioꝝ iudicio. Et ēt sup illud. Nemo iudicabit pmā sedem: dicit alia glosa nisi se alicuius iudicio submittat. Nō ē itelligēdū ꝙ possit se sic subicere alioꝝ iudicio ꝙ illi ex hoc hēant ptātem iudiciariā sup eū: nisi eū in foro cōsciē se suo sacramētalit' subicit cōfessori qd' facit nō ut papa sed ut peccōr. Alias aūt subiectio eius semp ē libera & ppotēs iudicati & talis submissio est cuiusdā hūilis cōdescēsionis & pacis. Illud etiā qd' dr' tpe.xi.miliū uirginū de papa recedēte cum eis: licet illa historia sit apocrifa: si tñ ē uera magis ē p nobis q̄ contra: qr uidet' mihi ꝙ legeri ꝙ uicarium dereliquit q eius auctor tate rexit nec unq̄ est inuentū ꝙ eo uiuēte uel quocūq; alio sūmo pōtifice postq̄ incepit admistrare & papatui cōsentire ꝙ eius renūciatio fuerit acceptata et fcā electio successoris: unde nō ē dubiū ꝙ dei iudicio pūitiuo & diabolo pcurāte accidit scandalū nup factū: i quo falsificatus ē ihus fi'o xpo & uero antixpo eccl'iam destruente

Iesus doctor humilium. cap. ix.

Post tēpestatē pissimus iesus hūilibus suis serenus apparet: & quos in turbinibus seuiētes bestie conseruauit in sua ueritate: iā incipit mūdo facere clarescere: ut p iporum ueritatē & pbatā uirtutē lucret' pius iesus ad ueritatis reducēdo semitā illos quos male bestie fermētādo seduxerūt. Et qr eaꝝ seductione plenaria: que nūc instat erit clarificatio sexti status. Ideo h hūiliū exaltatio p illū angelū quē iohes describit.x.ca. post sextum tubiciniū designat'. Nam de illo dicit sic Ioachi. Quicūq; erit iste predicator ueritatis fortis esse describit': qr robustus erit in fide & de celo descēdet. i. de uita cōtēplatiua ad actiuam: et amictus erit nube: qr iudutus erit scriptura pphiaꝝ: & irim hēbit in capite: qr spm̄ scm̄ & misticū seu spūalē itellectū scripturaꝝ hēbit in mēte. Sicut enī arcus celestis apparet iūctus nubibus celi. Sic scripturis pphiaꝝ misticus intellectus ad aduersarios cōuincēdos. Et subdit. Ego aūt angelū istū secūdū lrām aut enoch fore puto aut heliā: uerūtñ put hoc deus melius nouit: unū dico p certo: ꝙ hic angelus significat psonalit' magnū aliquē pdicatorē: q̄uis spūalit' ad mltos uiros spūales tunc tpis futuros cōpetēter ualeat itorqueri. Sane facies angeli silis ē soli qr in hoc sexto tpe oppret dei cōtēplationē i modū solis splendescere et pduci ad noticiā eoꝝ q designātur i petro: iacob: & Iohe latinoꝝ grecorū: & hebreoꝝ: pmo qdē latinoꝝ: deinde grecoꝝ tertio hebreoꝝ: ut fiāt nouissimi q erāt pmi: & ecōuerso: hec Ioachi: licet aūt mysteria sexti status sin-

gulariṫ adaptemus ad fracifcũ & ad eius statũ qr in eo magis relucet reformatio uite xp̄i:nõ excludiṫ qn de hoc angelo & de m̄ltis aliis possit applicari mysteriũ ad beatũ dn̄icũ uirũ utiq; angelice dignitatis:& ad eius statũ & sil'es:secũdũ φ plus & minus appropinquãt euãgelice uite q̄ in itẽtiõe iesu principalius sedet. Sicut ergo post xp̄m iesũ & apostolos eius in hoc tenet pricipatũ fracifcus. Sic et p hũc ãgelũ in se & in ꝓle sua singulariṫ designat'.& maxime solẽnis clarificatio nũc futura:& priceps huius renouatiõis post destructiõnẽ regni p̄dictarũ bestiaꝝ & locustaꝝ & regis earũ:de qbus Iohes paulũ supra hũc angelũ fecit sermonẽ i hoc angelo figurat'. Nã fortis erit uirtutis cõstãtia:descẽdet de celo.i.de alto cõteplatiõis statu ad regimẽ aiarum: et qr celesti munere mũdo dabit idigno:sed ne uideat' cõteplationẽ p̄dere:diciṫ φ erit amictus nube .i.extacite cõteplatiõis caligine:q̄ secũdũ dionysiũ uere misticã hẽbit irim in capite.i.arcualẽ refulgẽtiã ueri solis iesu:qr uiscerosa charitas ipsius erit ad n̄ras supportãdas miserias i mẽte illius ipressa:facies eius erit ut sol:qt in singulari cõteplatiõe xp̄i iesu & eius uite appebit splẽdidus istar solis & diuine lucis inflãmatus & illumiatus i se:& illumians alios & iflãmãs & hẽbit ẽt pedes rectos & solidos & ignitos ut colũna ignis:qr ardenti affectu curret uirtuose & recte ad oium ꝓcurãdã salutẽ:hẽbit ẽt librũ euãgelii xp̄i aptũ i manu:qr i pleno ope faciet obseruari euãgelicũ statũ & ip̄m reserabit oĩbus clara luce. Et pedẽ dextrũ tenebit sup mare ifideliũ nationũ qr p ip̄m m̄ltaꝝ ꝓcurabiṫ cõuersio ad xp̄m iesũ:& qr ad hoc erit suus ipetus ideo dr̄ ibidẽ dextrũ pedẽ tenere:põt ẽt dici φ ꝓ tãto pedẽ dextrũ tenebit sup mar̄ qr ꝓmptior erit ad aduersa tolerãda q̄ ad cõsolatiões recipiẽdas:uel supra mare pp̄l'oꝝ cõuertẽdoꝝ pp̄'s p̄steret:q̄ sup terrã hypocritaliũ religiosoꝝ. Et nota φ h̄ angelus ñ posuit nec mar̄ nec terrã sup se:sed sub pedibus suis:qa p altissimã pauptatẽ austerietatẽ & hũilitatẽ oĩa mũdana calcabit. Sic & totus status euãgelicus p ip̄m renouãdus simul cũ ip̄o descẽdet de celo p ꝓfundissimam sui humiliationẽ et erit hũli pauptate agilimus & fecũdus sicut nube amictus:& de hoc statu p salutarẽ pluuiã fecũdabit eccl'iam:hẽbitq; p̄ ceteris p̄cedẽtibus librũ scriptuṙ coptũ. Diciṫ aũt clamaturus sicut leo rugiens qr cõtra errores & uicia obduratorũ:& maxiẽ cõtra malignitates bestiaꝝ poꝝ cũ forti idignatiõe loqtur:& terribile dei iudiciũ i pxio uẽtuꝝ cũ sũma auctoritate p̄dicet ut bestie cõtremiscant. Ratio aũt magnitudinis huius clamoris erit ex hoc qr postq̄ libet erit aptus diue uolũtatis nullum uelamen excusationis relinqtur: & ẽt pp̄ nimiã resistẽtiã & m̄ltitudinẽ obduratorũ oppte bit clamare:& pp̄' p̄'nũ zelũ quẽ ad oẽs hẽbit sicut leo ad catulos excitãdos ad uitã & pp̄' leoninã cõstãtiã & esuriẽ:de eoꝝ salute ut leo rugiẽs curret ad aĩaꝝ escã & p̄dã dr̄ ẽt φ cũ clamasset locuta sunt septẽ tonitrua uoces suas. Secũdũ Ioachi hec septẽ tonitrua sũt septẽ sp̄es dei q misi i oẽm terrã sp̄ũales & allegoricas uoces uelut e t'tio celo emittunt cõcordãtes rugitui ãgeli:tã i reboãdo magnalia & archana gl'ie dei & opeꝝ eius & p̄cipue eoꝝ q̄ tũc i mẽtibus cõteplatiuis fiẽt:q̄ i tonãdo t'ribilia dei iudicia. Septiformis ẽ gr̄a sp̄us sc̄i:& septiformis itelligẽtia septẽ etatũ mũdi & septẽ signaculoꝝ ueteris testamẽti & septẽ statuũ eccl'ie & iudiciũ sc̄oꝝ i his q iã p̄cesserũt istar uii.tonitruoꝝ clamãt maxia dona gr̄aꝝ danda electis & horribilia iudicia ip̄is tũc fiẽda:dicunṫ ãt hec tonitrua ad clamorẽ angeli loq qr ad edificationẽ p̄clare doctrine ip̄ius apte se igerẽt mẽtibus pfectoꝝ. Et qr sp̄us sc̄us septenaria donoꝝ suoꝝ diffusione i cordibus audiẽtiũ dabit autẽticũ testimoniũ φ uerba eius sũt uerissima. Et qr h̄ ẽ ãgelus sũmi dei:iuxta qd̄ dr̄ actuũ.x.φ petro p̄dicãte cecidit sp̄us sc̄us sup oẽs q audiebant uerbũ. Qualis ãt sit fructus & q̃lis sit eccl'a iformata p istũ maxiẽ euãgelicus status i m̄ltitudine tũc obseruãtiũ ip̄m:Iohes descr bit Apoca.xiiii.postq̄ illas cruẽtas bestias p sapiam sp̄us xp̄i detegẽtis numeꝝ nois eius de medio exsuflauit:cũ dicit uidi & ecce sup mõtẽ syon agnũ stãtẽ:& cũ eo cẽtũ.xliiii. milia:hẽntes nomẽ eius & nomẽ p̄ris eius scriptũ i frõtibus suis. Sicut ei i sexti signaculi apptiõe dicunṫ centũ.xliiii.milia signati:sic & h̄ totidẽ agno assignati:de hisdẽ ei dr̄ utrũq;:h̄ ẽ eccl'ia & status angeli p̄dicti:h̄ ãt numeris ẽ sp̄ualiṫ itelligẽdus:qr pfectiões his numeris designate:huic statu adaptãtur. Sed cũ hoc l'raliṫ ẽ itelligẽdũ φ m̄ltitudo p̄fca & magna ad pfectionẽ euãgelicã cõuerteṫ p hunc numeꝝ designata:& h̄ põiṫ ad cõfortãdũ paupculũ gregẽ q i puo numero bestiaꝝ p̄dictaꝝ atroces portauit isultus. Et ad cõfũdẽdã fallaciã trãsgressorũ huius t'pis q ad suã excusãdã malitiam dicũt φ euãgelica uita p fracifcũ i regl'a r'nouata ñ fuit data p tãta m̄ltitudine:& φ tali m̄ltitudini i obseruabilis ẽ:uñ eos iesus p p̄dictũ ãgelũ decl'abit mẽdaces & p effectũ oñdet:dũ m̄lto pl'es tũc erũt legitimi filii fracifci r'gulã obseruãtes:q̄ nũc sũt spurii r'gulã accusãtes & usũ paupem ñ seruãtes. Significaṫ etiã ad l'ram φ tũc debẽt signari & cõuerti i m̄ltitudie magna iudei q sp̄al'r sũt tribus isr'l:& quoꝝ fuit sinagl'r mons syon:& credo ẽt φ ad l'rãm i mõte syon & i t'ra illa quam icolatus p̄sone iesu sacrauit i uita passibil: & refulgebit clare r'nouatio uite sue ẽt añ aduẽtũ & mortẽ antixp̄i apti qñ iudeoꝝ erit cõuersio p̄ncipal' sed & tũc & añ erit turba magna pp̄l'orũ inũerabilis:de q̄.vii.ca.ẽ dc̄m. Exponẽdo aũt p hac renouatiõe p̄ma q̄ nũc instat septupla p̄rogatiua h̄ electoꝝ mõstrat':p̄ma ẽ eoꝝ ad christũ cõformis & iduidua societas. Nã dicunṫ stare sup mõtẽ syon p quẽ designaṫ alta & solida eminẽtia cõtemplatiui status. Et dicunṫ stare sup mõtẽ:qr secũdũ Richardũ ceteroꝝ cõteplatiuoꝝ eminẽtiã trãscendũt:dicitur aũt hic xp̄s agnus cum quo hi stant & cum sua inocentia et mititate & holocaustica immolatione crucis stant in alto contempla-

tionis: Et intelligũtur ista centũ xliiii. milia esse milia agnorꝝ cũ pricipali agno iesu q̄ dicũtur iesunculi p renouationẽ crucis sue in ihm trãsformati. Secũda ẽ certa et regl'aris cõmẽsuratio pfecti numeri suis apl'icis capitibus cõformati. Nã secũdũ Ioachĩ c. xliiii. m. faciũt xx. legiones corrñdẽtes xxiiii. senioribus circũstãtibus sedẽ dei & agni ita ut cuilibet seniori rñdeat sua legio p imitationẽ pfectã. Et pp hoc datur intelligi ꝙ p istos repñtatur status spũs sci q cõcorditer a p̃re & filio spirat'. Sicut et isti concorditer a ueteri testamẽto & nouo q̃si utriusq; cõcordia & pfectio spirata ꝓcedũt. s. a pfectione. xii. p̃triarcharꝝ: et. xii. apl'orum. tanq̃ xxiiii. seniorꝝ: unde ẽt in signũ huius xv. ca. dicũtur hii cãtare canticũ moysi & canticũ agni. qr quicqd sint iubili cõtẽplationis & pfectionis in utroq; testamẽto uidet' in istos trãsfundi: & labor p̃cedentiũ tẽporꝝ eis cõuerti in iubilatiõis solatiũ: ita ꝙ ex oĩbus et bonis et malis uident' deũ cõtinue iubilare: in oĩbus cognoscẽs ipm̃ sanctissimũ sapiẽtissimũ oĩpotẽtissimũ: ac p hoc ab oĩbus reuerẽdũ humilit' & laudãdũ eternalit'. Tertia p̃rogatiua est fidei & amoris & cõtẽplationis dei p̃ris & filii humanati frõtalis inscriptio p hoc qd' seqtur: hñtes nomen eius & uomẽ p̃ris eius scriptũ in frontibus suis: p nomen designat' famosa noticia q̃ respectu dei nihil ẽ nisi sit amatiua: p frontẽ apta et fortis & uiua dei confessio. Nã frons est ps faciei patula: & ĩ ea signa timoris uel audacie cognoscũtur: p qd' datur intelligi ꝙ talis erit eorũ uita ꝙ in p̃mo aspectu apparebit mũdo ꝙ ipsi sũt plene electores dei et imitatores uite xp̃i iesu ac sint angeli . e familia pricipalis agni: & singulares socii crucis eius: hec ãt appebũt in eis singulari abũdantia spũs sci eis infusa: et nõ alicui hũano merito attributa. Et hic notat' p qd' dr̃ scriptũ hic nomẽ. Spũs eni scũs in ipa inscriptio ne itelligitur: nã inscriptio & ĩfusio gr̃e sibi appropriant'. Quarta p̃rogatiua ẽ p̃cellẽtia iubilatori cãtici istorꝝ pfectorꝝ: quã qdẽ septiformiter magnificat: p̃mo qa dicit. Et audiui uocẽ de celo: ut oñdatur ꝙ eorꝝ iubilatio erit excessiue sublimis et ñ t̃rena sed celestis. Secũdo ꝙ erat irrigua & fecũda et ex magno sanctorꝝ collegio et pluriũ uirtualiũ affectionũ cordis ipsorũ ꝓcedẽs cũ dicit tanq̃ uocem aquarꝝ multarꝝ: siue sit uox pluuie: siue maris: siue flumis qr in eis erit abũdãtia lacrhymarꝝ. Pinguiũ deuotione dei lauantiũ a cõtagione pc̃ti: refrigerãtiũ ab oĩ amore mũdi: amaricantiũ in crucifixione xp̃i: et fecundãtiũ ĩ m'tiplicatione oĩs boni. Tertio oñditur ꝙ hec uox erit altissima & potẽtissime oĩa replens et cõcutiens. unde dicitur. Et tanq̃ uocẽ tonitrui magni. Ipi eni concutient omnẽ terram Et ne crederet' ꝙ ex uoce tonitrui esset imites aliis et in se non iocũdi idcirco seqtur q̃rta p̃rogatiua ꝙ hec uox erit suauis et iocunda: & secũdũ discretiõis regulas ĩ oĩbus modulata et uocẽ quã audiui sicut citharedorꝝ citharizantiũ in citharis suis: Cithara eĩ nõ sonat nisi sit uacua: p qd' datur intelligi ꝙ ĩ eis erit paup̃tas altissima et hũilissima eos euacuãs ab oĩ reputatione sui et substãtia mundi: chorde uero cithare sũt uirtutes que nõ sonant nisi sint extense nec cõcorditer nisi sint ꝓporcionate et debita proportiõe pulset'. Opportet eni affectus uirtuales ad suos fines et ad sua obiecta fixe et attente ꝑtẽdi et unã uirtutẽ alteri coherere ita ꝙ rigor iusticie non excludat dulcorẽ misericordie: nec mititas et leuitas scẽ correctionis zelũ. Cithara etiam põt dici ipe deus cuius q̃libet pfectio p affectuales cõsideratio nes cõtẽplãtis tacta & pulsata reddit cũ aliis mire iocũ litatis sonũ. Cithara est ẽt totũ uersũ ĩ uersũ cuius q̃libet ps debite a cõtẽplator tacta mire sõat dei laudẽ. Singularis etiã horꝝ cithara est iesus xp̃s cũ oĩbus actibus sue passibilis uite: etiã cõfessionis p̃ne: quã citharã facit sonare cõcauitas sue acerbissime passionis qua fuit cauatus et fossus in manibus pedibus & latere & sanguine uacuus & uita. ubi chorde oĩum mẽbrorꝝ suorꝝ & neruorꝝ: & iũcturarꝝ fuerũt extẽte fortissime: organice tñ & musice secũdũ ꝙ exigebat diuine iusticie austeritas & uirtutum iesu strenuitas: & sup nostram miseriam curandam effusa sue pietatis charitas: ubi & sonus doloris uigoris & amoris in eius uoce in cruce clamante septẽpliciter sonuit secũdũ septẽ uerba que dixit: que tibi supra exposui li. iii. c. xxxiii. ĩ quibus omnibus sancti sexti status tanq̃ in cithara salutis humane totã perfectionẽ bonitatis diuine & uirtutum suarum mẽtaliũ & omnium dei operũ sonare facient tanq̃ in ordinatissima armonia nũc lactẽtes cum paruulo: nunc dolentes cum crucifixo: nunc peregrinãtes cum glorioso qui ẽ super oĩa benedictus deus. Huius cithare forma sexto statui dãda p̃mo apparuit in hoc sacro monte cũ in stigmatibus passiõis fundator sexti status frãciscus: a xp̃o factus est citharedus. Et quia non indocte nec rusticane isti iesunculi seu agni citharizantes in agno iesu percutient chordas p̃dicte cithare: sed cum arte perfecta a spũ scõ ĩfusa: ideo dr̃. Sicut citharedorꝝ: qr citharedus non dicitur nisi per artem & frequentem usum mag̃ralit' format sonũ. Quinto ista uox est exufflatiua ueteris fermẽti omnium preteritorꝝ defectuũ & noui status formãs iubilum: proquo sequitur. Et cantabant quasi canticum nouum. Nouum quidem ꝑpter nouitatem uictorie eis datam & ꝑpter nouam citharam incorporationis iesu in ipos & nouam artem spũs sancti in ipsos diffusam Ex quibus omnibus sunt eis cantica inouata: ergo hec uox in deũ erit tota relata & in honorem ciuitatis superne: pro quo dicitur ãte sedem dei & agni & ante q̃ttuor aĩalia et seniores. Septimo hec uox erit singularis gr̃e aliis non cõicata: pro quo dicit. Et nemo poterat dicere canticum nisi illa centum xliiii. milia quia inferior plebs quãtũcũq; ad eos desse & in se ad tante perfectionis iubilum non ascendet. Quinta autem p̃rogatiua istorꝝ ẽ puritas perfecta & imaculata p qua subdit: qui empti sunt de

terra:q̄si dicat x̄pi passiōe & sanguīe eius:ī quo cō
tīue citharizāt redēpti sūt & purgati a x̄po ihu ēpti
one amorosa segregati ab oī uita t̄rena:q̄ ꝓgati-
ua magis explicat̄:cū dr̄.Hi sūt q cū mulieribus nō
sunt coīquinati:uirgīes.n.sūt.Et licet intelligat̄ ꝙ
ī illo statu renouabit̄ scā uirgitas tam mente ꝗ car-
ne:qua oīs muliebris coīquinatio aufugiet longe:
tn̄ noīe mulieꝝ pōt itelligi oīs utilitas creature:cū
qua nō coīqnabunt̄ iordinato amore: sed cū scō
ioāne mūdissimo uirgīe:& post oēs apostolos in
huius signū ultimo reseruato gustabūt optimū ui
nū miraculose opatiōis ihu:qui oēm aquā distra-
ctionis ꝑtite i nuptiali amore cōuertet i celicū ui
nū. Et sicut circa finē uite ihu pueri hebreoꝝ ipm
miraculose glorificauerūt:sic circa finē tēpoꝝ im-
maculatissim pueri & uirgīes de stirpe isrl̄ ad sum
mam ihu uirginis imitationē & familiaritatē cre-
dūt̄ uocādi:ut hi sint agni nouelli mūdissime ouis
uirgīs marie mr̄is agni:q̄ in t̄ra incolatus sui & di-
lectissimi ihu hos īmaculatos uirgīes in sue imacu
late uirginitatis filios adoptabit.Nihilominus no
mīe uirginū intelligit̄ oīs perfecta purgatio ab oī
ꝑtita labe & expīentia carnis.Sicut fuit ī bn̄dicta
magdalena:& ī apl'oꝝ pricipe petro:qui neq̄ꝗ ab
agni cātico excludūt̄.Septima ꝓgatiua est īdiui
sibilis ad x̄pm seq̄lla in sua uita pfecta:p qua dr̄.Et
sequūt̄ agnum quocūq; ierit. Quātū.n.unusq̄sq;
mirat̄ deū & pticipat:in tantū sequit̄ eum. Quo
ergo ī pluribus & altioribus pfectiōibus pticipāt:
uitam eius:ipm magis sequūt̄. Et q̄a ille status
scd̄m principales superogatiuas perfectiones cōsi
lioꝝ x̄pi ipm ihm pro ut est hominibus huius ui
te possibile imitant̄:ideo dicunt̄ eū sequi quocūq;
ierit:& etiā quia ipm semp habent ducem sui itine
ris:& ipm semper speculāt̄ ante oculos mētis sue:
& in ipm totum suum esse dirigūt & trāsformant:
nihilominus oīs creatura in infinitū deficit a perfe
ctione dei hominis ihu x̄pi.Septima ꝓrogatiua ē
uniuersalis ꝓmatus dedicatiōis sancte:& fūdatiōis
noue ecclesie:que ī principalibus coniūctis predcō
angelo ē fundata.Pro qua dicit:hi ēpti sunt ex om
bus:siue ex hoībus scd̄m litterā ueriorē.Ri.tamen
disiunctiue ponit utrāq;.Et ē sensus ꝙ a carnali ui
ta hominū:& a generali corruptiōe hūani generis
sunt p x̄pi gratiā & eius ꝓciosissimū sāguinē singu
larit̄ segregati & empti:ut sint ꝓmitie deo & agno
toti t̄ritati & ipi ihu x̄po charissimi & placibilissimi
q̄ sicut fructus ꝓmi tpis sapidissimi comedūt̄.Di
cunt̄ aūt ꝓmitie deo & agno singularit̄:q̄a totalit̄
sunt trāsformati ī cōtēplatione gl'ie dei:& ī holo-
caustū crucifixiōis agni:& sūt prima fūdamēta t̄tii
status mūdi.Nota aūt q̄ sepe ītpetit eos ēptos:q̄a
singl'aris ꝓprietas status pfectiōis dande ē omnē
spē uanā ꝓprii meriti uacuare:& p hūilitatē profū
dissimā totū mere gr̄e & ēptiōi sanguīs ihu x̄pi at
tribuere:ac p hoc totū suū eē charitate holocaustifi
ca in x̄pi mortē trāsferre:qd̄ ē perfecte nō sibi sed
x̄po uiuere.Ex quo sequit̄ pfecta purgatio oīs ma

li:& idcirco quintā ꝓgatiuam supra positam de
ipoꝝ puritate exaggerat dicēs:ꝙ in ore ipoꝝ non
est iuentū mendaciū:q̄a ī x̄po qui ueritas ē:sūt cor
de:ore:& ope trāsportati.Alias ēt quia religiosi hu
ius tpis sūt duplices & dolosi hypocritales cruces
mūdo pretēdentes:ōndit eos ab hoc uitio alienos
dicēs in ore eoꝝ non iueniri mendaciū: q̄a ueridi
ces simplices sinceri qd̄ ueꝝ est dicūt:semp in ore
portātes ihm.Et q̄a regl'ares obseruātie sūt ut plu
rimū maculate:ut ōndat eos pfecte & ītegre euan-
gelicā pfectionē seruare dicit.Sine macula.n.sunt
ante thronū dei.Quidā dicunt ꝙ an̄ thronum nō
est de textu:quis p modū epistole legat̄ ī ecclesia.
Ri.tn̄ hēt & glo.expōit an̄ thronum dei.i.an̄ dn̄i
iudicē:quia ī oculis eius & nō hoīum iustificari cu
rabūt:& sine macula apparere contra hypocritas q
eos ipugnāt q scd̄m s̄ntiā ioānis oīa opa sua faciūt
ut ab hoībus uideant̄.Vides ergo quō nunc uidē-
tur ī huius tpis calamitate sepulti debent celeriter
a iesu decore humiliū exaltari.

Iesus resuscitatus Cap.x.

Triumphator mortis ihs cuius ꝓprium ē
sup occasū ascēdere:& ī se & in mēbris su-
is de mortis triūphare cōflictu:sicut in ꝓ-
prio corpe duabus noctibus iacuit ī sepulchro:una
interposita die sabbati:in qua a doloribus sexte ferie
requieuit:licet requies festiua resurrectiōis glorio-
sa diei dn̄ice seruaretur. Sic in corpore suo mistico
quasi duabus noctibus uidet̄ subiacere mortis im
perio:dū sub mistico antichristo quasi sub prima
nocte:& postmodū sub aperto quasi sub secunda
nocte que ī luce resurrectionis plenarie christi spiri
tus terminat̄ radios sue lumīose fidei uidet̄ pmit-
tere quo ad populoꝝ multitudinē obūbrari: inter
posita tn̄ die intermedia aliq̄ta.i.pace ī qua mulier ec
clesia possit sibi de ꝓseruatiuis aromatibus preuide
re ad ungēdū corpus misticū dn̄i ihu:ne in horren
da morte caligīe & tenebroso turbine antix̄pi ma-
gni totali corruptiōe feteat & putrescat.Ne sūt due
noctes horrēde:antix̄ps misticus & aptus:ī quoꝝ
medio euāgelicis uiris relinq̄t̄ sabbatismus: ī quo
x̄pi ihu clarificata pauptas illius possit supare insul
tus:ī copia reꝝ plurimos dr̄ occisurus. In qua q̄dē
primaria clarificatiōe erit utiq; dies solēnis & q̄dā
resurrectio x̄pi uite q̄ ī alio mysterio suas hūit duas
noctes precedētes horēdas.Sed plenaria r̄surrectio
x̄pi ihu ī toto mūdo cōuerso post mortem antix̄pi
magni seruat̄:mysteria tn̄ illius resurrectiōis scd̄m
aliqd applicant̄ prime:sicut & mysteria antix̄pi ma
gni mistico adaptāt̄:q̄ est eius ꝓcursor.O gens ce
ca x̄pianoꝝ.Nota ꝙ horrēda percussio fuit ī bestia
supra descripta:nā nūq̄ accidit ī ecclesia sil'e.Nunq̄
.n.fuit aliq̄ heresis uel psecutio pagana q̄ sic oēs fi
deles absorbuerit:q̄n ualētes milites hūerit sacra ec
clesia:q̄ psistētes ī ꝓlio cōtra īsurgētes malitias pu-
gnauerint.Sed ī hac tantus fuit cunctoꝝ timor:ut
hostes bestie uiderēt tāta strage cōfusi:ꝙ q̄si uide
bāt̄ dicere mōtibus & petris:cadite sup nos:& ab

scōdite nos ab ira sedentis in throno: q cū sit cruē ta bestia: se agnū dei mētit᷑. Et ad lrām uel oēs fue rūt sibi cōglomerati i alio malo: uel fuerūt timore cōcussi ut nō apperēt i bello nec dicerēt qđ sētirēt uel fuerūt errore decepti: sibi obediētes ut xpo: uel fuere strage cōfracti: ut fugisse uiderētur de mūdo & nūq̄ uiuētibus apparerēt: magna ergo mors cor poris mistici fuit ista q̄ ipm i tante cauerne abysso tanto tēpore sepultū inclusit: & obstinata corda uel saltē mortua grandis auctoritatis pondere pressit: & falsorꝫ sigillorꝫ sculptura firmauit: sed & malitioso rū custodū armatura nō defuit. Ab hac morte resur gens iesus i spū suo tāq̄ pncipali malitia magnū cā tari allʾa. Sed dñica i albis sequēte pōt introitū illius cui nomē est mors & infernus sequebat᷑ eū: dupli cabit᷑ allʾa: totū corpus populi i orbe dispsi cū prin cipalibus militibus: qui sūt quasi aīa mistici iesu in fide & deuotione iūgētur: tūcq̄ ipe iesus eterni pa tris filius uiuet in cordibus oīm nationum: & quasi alter ioseph fratribus suis secūdū carnē iudeis con uersis nō solū i omni terra egypti: sed in oī dñatiōe regni eterni p totū mundū nūtiabit᷑ dñari. Et qr ad has resurrectiones currit totus ipetus libri apoc. id circo testatur se Ioānes fuisse i spū uisionis horꝫ oī um spūalis i dominica die i qua ad lrām xpus resur rexit ab inferis: & oēs has uisiones i illa eadē die Io ānes uidit: in qua magna applicatio sue itelligētie & subleuatio cōtēplationis altissime & cōfortatio sue memorie designat᷑. Figurat᷑ etiā ꝙ sicut tunc ie sus a mortuis resurgēs de sepulchro exiuit: sic spūa lis uita sua totius scripture spūalis itelligentia erat de seuplchro poris malitie & mortis uiolēte pcessu ra: & ad publicū libere exitura: & ad maximā famili aritatē iesu & cōiunctionis uinculū pmouēda: per suorꝫ uulnerꝫ tactū cōpassiuū & trāsformatiuū: un de eadē die apparēs discipulis uitalē suū flatū eis in misit: & ut intelligerēt scripturas sensus aperuit: & uulnerꝫ cicatrices oñdit: se palpari familiariter uolu it & cū ipis comedit. Hec in hac sacra dñica die quā expectamus iocunde feliciter cōplebūtur: uoluit au tē deus eadē die oīa uideri ad oñdendū: ꝙ quis sint septē uisiones distincte: possūt ñ in unā uisionē re duci: & spiritualiter oīa oībus adaptari pprio suo re spectu ad tēpus sibi corrñdens: p hoc nō mutato in aliquo: sed magis ex aliorꝫ adductiōe pfecta: unde & pme uisionis radix pōt ad uisiōes alias adaptari: & illā nūc adapto ad gloriā status futuri: unde i hac radice ponit pmo septē candelabra. vii. ecclesias de signātia. Nā ecclesie instar candelabrorꝫ sunt sursū in diuina erecte: & ad dei lumē suscipiēdū & diffun dēdū aptate: p dei sapiētiā & charitatē sūt auree: & qr ad modū auri p ignē pbātur: & malleis extēdūt᷑ & sic sursū in celestia: quasi in formā candelabri con tinētis ardorē & lucē sapiētie pducunt᷑. Dicutur au tem. vii. qr uniuersalis ecclesia. vii. statibus distīguit᷑ ut plures est dictū: & uitā & uegetationē accepit a spū septiformi. Postmodū ponit᷑ uisio filii hoīs: in qua xpus sub. xii. pprietatibus apparet: q̄ inʾ plena

resurrectione spūs sui i scīs pastoribus refulgebūt. Prima est assidua ecclesiarꝫ uisitatio & inhitatio: pp qđ apparuit i medio candelabrorꝫ: iuxta qđ sacer dos legalis: leuit. vi. lucernas candelabri i scūario de beat sēp sollicita cura nutrire. Dicitur etiā i medio ihs: qr oībus sāctis exhibet se intime: ut cētrū toti sphere. Secūda ē ad subditos condescēsiua hūilitas & hūanitas: pp qđ dicit silʾem filio hoīs qr tūc sin gulariter ad aīarꝫ salutē & fomētū uiscerosa xpi pie tas assimilabit sibi platorꝫ affectū. Dicit᷑ etiā p hoc statu uidisse similē filio hoīs: qr sue uite erūt quātū possibile ē silʾati. Tertio itegre castitatis & honesta tis sāctitas noīe. s. pōderis q̄ erat uestis sacerdotalis & linea ptigens usq̄ ad pedes: ideoq̄ pōderis id est pedalis est dicta: uel secūdū altos erat tunica hia cintina usq̄ ad pedes in cuius finbris erant itinabu la aurea: & de hac uidet᷑ loq̄ liber sapiētie. xviii. hec .n. uestis hēbat rōale & sup humerale cōiūcta noīe huius in qua significatur hitus celestis castitatis & scitatis pōtifices cōdecēs: p cuius ardua plenitudīe subditur: & pcīnctū ad mamillas zona aurea. Subci gi enī circa renes designat restrictionē cōcupiscētia rū & operꝫ carnis: pcingi uero ad mamullas: desigt ipuritatis oīs restrictionē & affectus cordis. Intelle ctus enī & uolūtas sunt quasi due mamille mentis ppinātis sapie lac & amoris. Itē cīgi zona pellicea est timore mortis & pene honestatē & castitatē ser uare: cingi uero zona aurea est eā seruare ex mero & solido charitatis ardore p amore silʾitudis iesu xpi & sue mūdissime matris. Quarta ē reuerēda & pcla ra sapiētie & cōsilii & oīs diffinitiōis maturitas p se nilē & glʾiosā caniciē capitis designata: unde subdit caput eius & capilli erāt candidi tanq̄ lana alba: & tāq̄ nix p caput uertex mētis & sapiētie: p capillos autē multitudo & ornatus subtilissimorꝫ & spūalis simorꝫ cogitatuū & affectuū: seu plenitudo dono rū spūs sci mētē adornātiū designat᷑. Sicut aūt in la est calor fomētatiuus & mollicies corpi se applicās & cādor cōtēpatior & suauior q̄ in niue. Sic in niue est frigiditatis & cōgelationis algor & rigor & can dor nr̄o uisui itolerabilior: & humor sordiū purga tiuus & terre ipinguatiuus: p q̄ designātur cōditio nes sapiētie xpi q̄ erit eis partim cōdescēsiua &: con tēpata & fomētatiua & sua pietate calefactiua & in eis refrigerans omnem inordinatū amorē & hume ctās & ipinguās totā agriculturā uirtutū: & carnali um affectus faciēs obrigescere in aliis rigide pūgēs eos. Splēdorq̄ eorum i sua plenitudīe nō erit capa bilis ab ifimis. Designat᷑ etiā ꝙ sic eos fouebit sa pientia iesu: ꝙ tamē aciē aspcūs sui p extaticū exces sū faciet caligare: sicut nix oculos corpales. Quinta ē cōtēplationis speculatiue practice i feruore & splē dore pspicacitas nā iesus oēs actus & intētiones & nutus ecclesiarꝫ circūspiciēs eos sibi in hoc secūdū ꝙ erit expediēs silʾabit: ūde subdit. Et oculi eius ue lut flāma ignis: qr spaliter respectu diuinorꝫ hēbūt quasi iugē & flāmeū aspectū. Sexta est uite actiue p fecta opositas. Et pedes eius silʾes aurichalco sicut

in camino ardenti. Aurichalcum ē es nitidissimum
ualde simile auro: & cū est ī camīo ardēti ē ignitissi
mū: ac scītillās & liq̄fciuum: xp̄i aūt corpales actus
& ꝓcessus sūt charitate dei & nr̄i ignitissimi & exē
plarit̄ scītillātes: & etiam dū hic uiueret ī camīo ten
tatiōis ꝓbati: & auro sue et̄ne charitatis sil'issimi. In
hāc formā in illis iħs opat̄ uirtutē: ut feruore secl'i
opent̄. ¶ Septīa ē sue doctrīe celebris resonātia &
irrigatio fecunda: & uox illius tāq̄ uox aquaꝝ mul
taꝝ. Octaua ē ptātiua p̄sidentia & cōtinentia non
solū eccl'iaꝝ sed ēt rectoꝝ: unde subdit. Et hēbat ī
dextera sua septem stellas. Nam. vii. stelle sūt angl'i
& ep̄i ecclesiaꝝ. Tūc aūt singularit̄ se sentiēt in xp̄i
dextra ab ip̄o protecti: & sola amātes celestia: nam
multi ex eis hītant ī sinistra. Ep̄i aūt sic debent sup
eccl'iam lucere & p̄sidere: sicut lux lucerne & scūarii
quia stella sup candelabrum stabat: sicut ēt motus
stellaꝝ & influētia regit: fecūdat: & illumīat t̄rā: sic
scūs prelatus eccl'iam. ¶ Nona ē iudiciarie correcti
onis iustitia: unde subdit. Et de ore eius gladius ex
utraq; pte acutus exibat. i. sīia penetrās cuncta ui
tia: & undiq; absq; psonaꝝ acceptiōe abscidēs: He
bre. iiii. Viuus ē sermo dei & efficax: & penetrabili
or oī gladio ancipiti. Iħs. n. nō solū pcutit extrane
os: sed & suos: iob. ix. Innocētē & impiū ip̄e cōsu
met. Sed inocētē ꝓmouet puniēdo: & ītellige ino
centē respectiue: alias aūt nullus ē inocēs qn sit di
gnus oī pena: uel inocēs dr̄ quis p respectū ad dei
p̄destinationē: p quā ī et̄nitate nō appent uitia ele
ctoꝝ: ut ē dictū supra. Per gladiū ēt ītelligit̄ dei uer
bum penetrās ītima cordiū: & scindēs ab amore ui
tioꝝ: Eph. vi. gladium sp̄us sci qd̄ est uerbum dei.
¶ Decima ē claritatis sue & ueritatis icōp̄hēsibilis
glia: & facies eius sicut sol lucet ī uirtute sua. Sol ī
tota sua uirtute lucet in meridie: & quidē corpalis
facies iħu icōpabilit̄ magis lucet: & p hoc designa
tur ieffabilis claritas & uirtus sue diuitatis: & ēt sue
mentis: q̄ scīs sexti status singl'r refulgebit: un̄ ipsi
erīt singl'ares cōtēplatores gl'ie sūmi dei & hoīs as
sūpti: ī cuius signū post sex dies trāsfiguratus ē iħs
ī mōte: oñdēs faciē solis. ¶ Vndecīa ē ex predictis
sublimitatibus ipressa ī subditos tremefactiua hūi
litas: & cū uidissē eū cecidi ad pedes eius tāq̄ mor
tuus: p qd̄ dat̄ ītelligi ꝙ tāta uisio diuīe maiestatis
īmittet̄ p̄mis p̄fectioribus & p̄latis: ꝙ ipsi sub deo
& xp̄o hoīe: cadēt ī suū nihilū scissima morte anni
hilati ī seip̄is: & de hoc mō moriēdi satis dictū ē su
pra. Hoc significauit casus Ioānis tāq̄ mortui ante
pedes appentis. Significat ēt ꝙ p̄maria refulgētia
xp̄i ī eis plebs s'bditoꝝ sub eis ānihilara cadet q̄si
mortua: de tota pfectione illius status & tpis nihil
attribuētes sibi sed soli iħu: & illis p̄ncipibus suis.
¶ Duodecīa ē hūiliatoꝝ cōfortatiua & subleuati
ua familiaritas: q̄ oñdit̄ ī duobus: ī tactu familiari
& cōfortatiuo: ī uerbo suaui & explicatiuo. Pro p̄
mo dicit: ꝙ posuit dextam suā sup me. Pro secūdo
.d. Noli timere. Deiñ explicat sibi illas suas pfcōes
ex q̄bꝰ fide & noticia āplius poftat cōfortar itres bi
narios explicās pfectionū suaꝝ: primus ē. Ego sū
p̄mus & nouissimus. i. oīum p̄ncipiū & finis: ul' p̄
mus dignitate deitatis: nouissimus hūanitate & ui
litate mortis. Scd's ē. Et sū uiuus & fui mortuus. s.
p ueritate & p uestra salute: & ne credat̄ hec uita si
cut p̄ma posse deficere: subdit: & ecce sum uiuēs in
secula scl'oꝝ: q̄si dicat: bonū ē te hūiliari etiā mori
p me: q sū oīum cā & finis: & q pro te nouissimus
fui & mortuus: & sicut ego p hāc uiā pueni ad glo
riā īmortalē: & meip̄m resuscitaui a morte: ita & tu
me te resuscitāte puenies. Tertius biarius ē. Et hēo
claues mortis & īferni. i. hēo ptātē educēdi quos
cūq; ad sepulturā mortis: tā pene q̄ culpe: & ēt a p
fūdo īfernali gehēne debite pccōri: cuius culpā a
nullo. Et potest p hoc ptās cōdēnādi & absoluēdi
scd'm suā uolūtatē ītelligi. Nec āt miris mōis reso
nabāt noticia īmixta & sētimētis intius ī felici re
surrectiōe status futuri. O q̄ mira & uaria in p̄dcīs
oībus ītelligūt̄: ad q̄ cursus adaptare nō finit. Sicut
aūt ī xp̄o resurgēti a mortuis magnū fuit all'a can
tatū a ioccūdissima mr̄e & discipl'is eius: sic a mr̄e
eccl'ia & uiris pfcīs cātabit̄ iocūdissimū all'a: sicut
satis explicat. xix. Ca. huius lib. ubi dicit Ioānes se
audisse uocē tube magne sicut uocē aq̄ꝝ multarū:
& sicut uocē tōitruoꝝ magnoꝝ dicētiū all'a. Secū
dū Ioachī ichoāte hāc laudē aliquo magno scō q̄
si magna tuba dei statī resonabit laus ī ore ml'toꝝ
q̄ erit q̄si uox aq̄ꝝ multaꝝ. Ad ext̄mū āt maior ef
fecta q̄si tonitruoꝝ magnoꝝ pcutiēt usq; ad fines
t̄re. Itē p hāc trinā sp̄ēm uocis designat̄ triplex ꝓp̄
etas & pfcīo huius laudis. Erit. n. admodū efficax
sicut uox magne tube: & multiformibus deuotio
nibus & cōpūctionibus arefacta humectās quasi
uox aquaꝝ multaꝝ extatice stupefaciēs ex magni
tudīe dei & laudis eius cor & cerebꝝ cōcutiēs & ab
sorbēs q̄si uox tonitruoꝝ magnoꝝ. Motiuū āt hu
ius laudis ē duplex. Primum magnifica mirificētia
dei oīa supātis & ubiq; regnātis: & p nouū effectū
suā oīpotētiā oñdētis: dū totū orbē aufert īprobis
& subiicit scīs. Pro hoc dicit: qm̄ regnauit dn̄s deus
nr̄ oīpotēs. Scd'm ē cōdescēsiua miseratio dei ele
ctoꝝ eccl'iaꝝ sibi spōsalit̄ uniētis: ac p hoc dei oī
potētia & honor uidet̄ nr̄e utilitari dari: dum tāte
maiestati mr̄imōiali charitate unimur. Et pp h' spō
sus haꝝ nuptiaꝝ dr̄ agnus qa oīpotētia iħu cū ma
xima māsuetudīe sue hūili eccl'ie cōdescēdet & uni
etur. Et qa ē sūma iocūditas: iō ꝓ hoc subdit. Gau
deamus ītra cordis iubilo: & exultemus. i. extra sal
temus p̄ gaudio: & demus gl'iam ei. s. q regnauit
deo oīpotēti ī eius laudē oīa referēdo: qa uenerunt
nuptie agni noue. s. & solēnes: & altiores oībus a
liis datis mūdo. Et uox eius. s. spiritualis eccl'ia sex
ti tpris deo iūcta ut uxor ad sp̄ūm dei cōcipiēdū &
ꝓpagandū in filios prepauit se per nuptialia orna
mentia similitudīs sue pfectiss'me uite. Sed qa hec
preparatio tota est dei & non nostra: ideo dicit ꝙ
datum est illi per gratiam iesu sponsi ut operiat
se byssino splendenti & candido. ¶ Quia uero

in corporalibus ornamētis exornata splēdebat: ne crederet q hec mūdissima sponsa paupcula & hūili ma eius uellet imitari pōpā ondit q nullo modo: cū subdit. Byssinū eni sunt iustificationes scōꝝ: qr uirtutibus & exēplis xp̄i iesu & scōꝝ apstoloꝝ eius quibus iustificati sūt & iustitie trāsfuderunt exēpla. Nec spōsa ornata pcedet: nō tēporali pōpa. Quod autē gloriosū sit talibus nuptiis interesse nobis cōfirmat nō solū uerbo: sed etiā auctētico & icredibili scripto: cū subdit. Et dixit mihi. s. angelus q pmā uocē laudis formauerat. Scribe beati q ad cenā nuptiaꝝ agni uocati sūt. Ne eni crederet cōtēptibilis hec solenitas: qr fugata mūdi pōpa i iesu paupertate fūdāt: idcirco i ipa & i uocatiōe ad eā eternā btitudinē pdicat cōtineri. Dicit autē cena nō prādiū: qr hoc cōuiuiū in fine status secundi erit generalis: ut sit tertia cena xp̄i iesu. Prima i fine ueteris legis: seu pmi status. Secūda in fine seculi & hec est de qua hic magis pprie dicitur. Tertia in fine seculi in gloria paradisi. Quia uero difficillimū est credere: q tales nuptie tāta inūdante malitia post modicū sint ipa destructa fiede: imo carnalibus fabulosū appet: idcirco cōfirmat hoc Ioānes nō solū scripto: sed & uerbo dei impossibili falsificari: cū subdit. Et dixit mihi: hec uerba dei uera sunt. Et qr maxima erit reuerentia discipuloꝝ ad magistros: & ouiū ad pastores suos. Idcirco onditur q ioānes cadēs uoluit angelū adorare. Sedqr ecōuerso in statu euāgelice hūilitatis sci prelati non pmittent se more supboꝝ huius tēporis seruiliter a suis subditis adorari: idcirco angelus dicitur phibuisse ioānē: dicens conseruus tuus sum & fratrū tuoꝝ hentiū testimoniū iesu: qr corde & opere se sentiēt cōseruos oim fideliū obsequio mācipatos iuxta qd iesus exēplo & uerbo docuit luc. c. xxii. Qui maior est i uobis fiat iunior. Et ego i medio uestrū sū sicut q mistrat. Hinc ē q petrus pnceps aploꝝ n pmissit se a cornelio adorari: sed eleuauit eū dicēs. Et ipe ego sū sicut & tu. Nota etiā secūdū Ioachi q sicut ħ a sanctis euāgelicis sexti status dictū ē quater all'a: sic destructa babylōe: rediēs ad terrā sanctā cātat quater cāticū dn̄i qd i terra aliena nō licuit imo put i ps dicitur: organa i salicibus suspēderūt. Dicitur eni i libro esdre: q. Primo cātauerūt cū posuerūt altare: & tēpli fūdamēta iecerūt. Secūdo cū tēplū ē cōsumatū. Tertio cū fecerūt festiuitatē tabernaculoꝝ. Quarto qn̄ hirl'm noue ciuitatis ē consumata structura: que quattuor pōt noue babylōis exterminiū spūaliter cōplebūtur. Dicitur autē carnalis eccl'ia noua babylō: q ecclesia uocatur meretrix magna: tum quia ordo uirtutum est in ipsa per deordinationem uitiorum enormiter confusus: & uerus cultus & amor sponsi iesu turpiter adulteratus: tū qr i malo nō solū intēsiue sed etiā extēsiue ē magis: ita q boni i ea sicut pauca grana tritici imēso cuml'o paleaꝝ: tum qr sicut filii israel fuerūt in babylone captiuati & uehemēter oppssi: sic spiritus iustoꝝ huius tēporis supra modū angustiatur & opprimitur a principatu & pdominio babylonis: & uelit uolit in multis meretricis actibus eis seruire cōpellitur. Nō mireris ergo si de casu tanti sceleris cantatur a scis huius uite solēnissimū all'a. Quia etiā. xix. c. apoc. xxiiii. seniores & . iiii. aīalia ceciderūt & adorauerūt deū sedētē sup thronū dn̄tes de ruina babylonis: & respondentes scis huius uite amē all'a. Nā p hos celestes ordies designat. O qsi apoc. oīa posiūt adduci ad gaudiū huius resurrectionis letifice. & ruinā pessime meretricis: ūde i apoc. xiiii. introducit āgelus hn̄s euāgeliū etnū cuius cōditiōes q utiq sūt huius status n uacat exponere: clamans magna uoce: cecidit cecidit babylon illa magna q a uino fornicationis sue potauit oēs gentes. Et qr illud intelligere qūo impletur i carnali eccl'ia ē occultū nisi dono dei maifestēt: idcirco descripta illa muliere meretrice sup bestia coccinea dicitur q hēbant nomē in fronte scriptū mysteriū babylon magna mater fornicationū & abominatioū terre Stupēdā autē cecitatē huius tēporis hic expmit spiritus scūs cū dicit mysteriū. i. occultū: & tn̄ ē in fronte scriptū: qr sine oi uerecūdia i ocl'is oim suū tenet prostibulū. Hec autē ueritas singulart pdicabitur et scis sexti status: qūo. s. horibiliter culpabiliter p antia xp̄m misticū: & cadet penaliter p apertū.

Iesus dolore fulgidus. Capi. xi

Lux uera iesus i oculis electoꝝ i tenebroso aere babylonis a uera intelligētia obscurātis resplēdens: ut ex supradictis satis patet in illoꝝ lūinoso cetu: quos sup alios faciet pfulgere sic potēter ifluet gratie sue lucē q celeriter cōuersis pncipalibus uelit nolit pn̄s ipoꝝ pteruia: āputatis ifructuosis palmitibus totus clarus & splēdidus refulgebit. Vnde supra exposuimus i ipis ihm solarē faciē pmōstrare: pp qd sicut xp̄us iesus educēs discipulos a iudea i galileā sup mōtē: claritatē eis sue resurrectiōis & uniuersal' potestatis ondit: mittens eos predicare i oēs gētes synagoge ruinā & eccl'ie nouā spōsā. Sic & benedictus iesus faciet electis suis i splēdore lucis sue: releuās mysteria noui status ūde. xviii. apoc. post bellū antixp̄i tā mistici q aptū: dicitur post hec uidi aliū āgelū descēdentē de celo hentē potestatē magnā: & terra illumiata ē a gloria eius: p hūc intelligitur ordo doctoꝝ pdicātiū casū iā fcm: q utiq ē alius ab illis q casū pdicauert futurum. Et forte iste angelus erit idē sūmus pontifex de quo supra ē dictū uel alius eius pfectiōis successor: unde & iste dicitur de celo descēdere: pōt intelligi de statu altissimo in quo deus imobiliter & fixe ac si in celo eos locauit cōtinue descēdūt in sua recedētes uilissima p hūilitatis pfundū: & oi gradu gre scēdit: tanto eleuātur & cōfirmāt sublimius: unde & de isto dicitur hentē potestatē magnā. s. secūdū Ioachī in loquēdo uerbū dei. Sicut de dn̄o dicitur q loquebat sicut potestatē hēns: & nō sicut scribe & phisei. Dicitur aūt terra esse illumiata a gl'ia eius qr nō obscuro enigmate sed sicut i claritate solis ānūtiabit oibus uirtutē & exclamauit i fortitudine

 Iesus dolore fulgidus

dicēs. Cecidit cecidit babylō magna & facta ē habi
tatio demonioꝝ:& custodia oīs spūs imūdi & cu
stodia oīs uolucris imūde & odibilis. In fortitudīe
clamat:qa ferucē cōstāt & efficacit attonicās & tre-
mefaciēs auditores. Nec autē ingeminatio ē signū
iocūde & foitis affirmatiōis ruine & eius uehemē
tis ire cōtra meretricis culpā:seu duplicis casus eius
scd̄m duplicē antixp̄m:quia nō solū mala facit:sed
alios ad malefaciēdū cogit. Dr̄ aūt hitatio demōi-
orū:qa p spūm diabolicū possessa & ihitata:nō hēt
diligentē custodiā:nisi de delcātionibus carnis sue
q̄si spūs imūdi:uel de fastuosis uolatibus pompe
mūdāe q̄si uolucris imūde & odibil' sūmo deo.
Tūc aūt singl'r tria p̄dicabunt'.s.iudiciū meretricis
& oīum hn̄tiū characterē bestie & exhortatio ad fu
gā sui cōsortii & seq̄le:& postea iuitatio noue spō
se. Et p his tribus fit mirabilis exl'tatio & iubilatio
Sil'em p̄dicationem hētis de ruina babylonis: Esa.
xiii.& Hiere.l.ca. Ruina aūt babylōie erit gl'ia no-
ue spōse:sicut ubiq̄ q̄si i scripturis pphicis p ruinas
statuū corruptoꝝ fit clarificatio nouoꝝ quos ātiq̄
suffocabat corruptio:uñ & interfectio antixp̄i uocat'
illustratio ih̄u xp̄i:cū dicit apostolus ad thessa.ii.ꝙ
dn̄s ih̄s inficiet eū spū oris sui & destruet illustra-
tione aduētus sui. ¶ Attēde autē ꝙ p̄ter antixp̄m
magnū qui dicet se messiā iudeoꝝ dicūt aliq̄ ma-
gni:ꝙ licet ea q̄ dn̄r.xx.c.de illis gentibus Gog &
magog possint rferri ad p̄dcm̄ an̄xp̄m:q credit' oc-
cisurus enoch & heliā:& post eius mortē fiet plēa
cōuersio iudeoꝝ. Nihilomius magis pprie desig̃t'
ad aliū antixp̄m i fine mūdi futuꝝ. Nec.n.expresse
sonāt uerba Ezechiel'.c.xxxviii.ubi pphetat cōtra
gog & magog:ibi.n.dr̄ ꝙ i nouissimo ānoꝝ ueni
et ad t'rā q̄ reuersa ē a gladio:& cōgregata ē de po
pulis multis ad mōtes isrl':q fuerūt deserti iugiter
&c. Ex hoc.n.patet ꝙ hūc dicit eē uētuꝝ & reuersi
onē isrl' ad ueꝝ cultū xp̄i a quo i captiuitate demo
nū & gētiū trāsmigrauerat. Hiero.āt i cōmēto su-
p ezech. dicit ꝙ iudei putāt gog & magog eē gē-
tes: q̄ trans caucasū mōtē & paludē meotidē & p-
pe caspiū mare ad idiam usq̄ tēdunt'. Dicit plura
de hoc. Aug. āt.xx.de ci.dei.c.xi.dicit ꝙ gētes iste
q̄ i Apoc.appellāt' gog & magog:nō sūt sic accipi
ende. At si sint aliq̄ barbari i aliqua pte t'raꝝ cōsti-
tuti:& ifra toto naq̄ i orbe t'raꝝ significati sūt isti
eē:cū dcm̄ ē nationes q̄ sunt i q̄ttuor angulis t're.
Vult ergo ibi diceī ꝙ hec ē uniuersitas maloꝝ ho
minū q̄ ipugbit electos:nō ad aliquā locū unū cō
gregatos:sed castra scōꝝ & ciuitatē dilectā. Dicit
xp̄i eccl'iam toto orbē diffusam:q̄ ubiq̄ ab ipis mi
ris ciget' āgustiis:& ad resistēdū eis exercitus fortis
erit q̄si castroꝝ acies ordiata. Nec ē sn̄tia Aug. Nō
tñ ē incōuēiens ꝙ i hoc sit gens aliq̄ p̄ncipalis hn̄s
mul'tas sibi toto orbe subiectas. Nec.n.expsse sonāt
uerba dei i Ezech. Vnde Hiero.exponens ibi uerba
dicit ꝙ eis iunget' mosoch:quos Iosephus cappa
doces dicit:deinde tubal quos idē hebreos uel hy-
spanos:hebrei uero italos suspicant'. Et deo credo

ꝙ huius gētis erit unus aliq̄s magnus p̄nceps pre
dicte malitie caput. ¶ Queri aūt pōt q̄re illud pliū
singl'arit' attribuit' diabolo. Cui triplex ē rō. Prima
ē corrn̄dētie:ut sicut ipe maloꝝ p̄ncipator & cōsūa
tor ē:sic utrūq̄ sibi i diuersis uisiōibus ascribat'. In
q̄rta.n.q̄ ē de muliere amicta sole:sibi singl'r ascri-
bit' p̄nopiū oīs mali. In hac uero huius serpētis ul
timus finis eius. Scd̄a ē ꝙ eius ad tētādū ptās non
oīo usq̄ ad finē seculi tollet':& usq̄ quo i iferno to
talit' pfūdet'. Et hoc oñdit' nūc in gog p ultimum
bellū eius:& ultimā dānationē eius. Tertia ē scd̄m
ioachī:qa forte nō iueniet tūc signis mēdacibus:si
cut p̄mus imutādo t'rena:sed q̄si i maiestatis gl'ia:
ut se sil'em altissimo mētiat'. Si aūt q̄rat' an iste no
uissimus goc:uel illius tpris ultimi tētātio sit peior
& atrocior q̄ illius ātixp̄i:q finget se iudeoꝝ messiā
Dicūt qdā ꝙ sicut certamē mortis corporis sancto
rum se habet ad certamen mortis seu transitus ad
statū cōtēplatiōis statice:i quo qs totus morit' sibi
ipsi. Sic se hēt tētatio gog nouissimi ad antixp̄m: q
se iudeoꝝ mētit' mess ā:tūc ei opptebit elcōs certa
re ad fn̄dādū & exēplādū generalē tertiū elcōꝝ sta
tū. Vn̄ pp magnitudinem certamis & opis illius:
mittēdi sūt Enoch & Helias i auxiliū & testioniū
ueritatis oīo ruētis. In fine uero secl'i dicūt ꝙ non
opptet elcōs certare:nisi ad expectādū iudicē: ut p
ip̄m & cū ipo recipiāt regnū celi. Et ideo dicūt ꝙ
p̄ma simpl'r piculosior ē ista:q̄uis ultia i aliq̄bus p̄
mā excedat. Simpl'r tñ nescit' q̄ sit maior:aut si pen
satis oībus sint eq̄les. Vr̄ mihi ꝙ illa ultia quo ad ali
qd erit oīum pessima:qa ipa ē status corruptio me
lioris:& idcirco credo solēnissimos milites p̄patos
ad illā ut honorabilis triuphus sup serpētē pessimū
det' ultie uictorie corpis ih̄u xp̄i:ad quoꝝ strenuita
tē mōstrādā:& eccl'ie illius tpis singl'arissimā itia-
tionē ad xp̄m:dr̄ de illo p̄lio gog:ꝙ circuierūt ca-
stra scōꝝ & ciuitatē dilectā:ut monstrarēt ꝙ eccl'ia
tūc erit i strēuissis militibus ad hostilē & puigilem
pug̃m istar castrēsis exercitus ordiata:& nihilomi-
nus ad xp̄i cōtēplatiuū cubicl'ū & āplexū istar spōse
dilcē & ciuitatis diuitiis spūalibus opulēte,rferta:&
spōso cōiūcta:ac p hoc ꝙ cōtra suos hostes aderit
sibi custodia ih̄u tāq̄ ipam spōsalit' diligētis. Possūt
ēt merito p castra scōꝝ itelligi spālia collegia euan
gelicoꝝ paupū:q usq̄ ad finē erūt p̄ncipales mili-
tes huius status. Per ciuitatē uero dilectā eccl'ia ge-
neralis. Nec āt ciuitas ē fūdata p solarē p̄dicationē
clarificati spūs ih̄u xp̄i:sicut dcm̄ ē:maxie & i pleni
tudīe post mortē illius fi'i messie. Et status ille figu
ratus ē in angelo illo de quo dr̄ Apoc.xix. Vidi ait
unū angl'm stantē in sole:& clamauit uoce magna
oībus auibus q̄ uolabāt p mediū celi. Venite con-
gregamini ad cenā dei magnā. Iste designat altissi
mos & p̄clarissimos contēplatiuos doctores illius
tpis:quoꝝ mēs & uita & cōtēplatio erit tota fixa i
solari gr̄a hois ih̄u xp̄i:ex q̄ sibi splēdebit clare scāꝝ
itelligētia scripturaꝝ. Hic dr̄ clare uoce magna oī-
bus auibus.i.oībus cōtēplatiuis & euāgl'icis uiris

q uolāt cōtiue p imēsā latitudinē charitatis cordis iesu diuersas rimātes rōnes amoris tanq̄ per mediū magni celi. Nos tales iuitat iste pcipuus inter eos: & ad spirituale & serotinū cōuiuiū iesu xpi: qr ad cenā magni dei: qr hec ē ultima cōuersio mūdi: i qua p fortē masticationē spūalis pdicationis & spūalis uite ipoꝝ deuorabitur uniuersitas electoꝝ illius tēporis moritura carni & uiciose cōcupie: ut cōsūpta carne rmāeat purus spūs xpi uite & paupertatis altissime: unde subdit: ut māducetis carnes regis: & carnes equoꝝ & sedētiū i ipis: & carnes hoim liberoꝝ & seruoꝝ & pusilloꝝ & magnoꝝ. Hoc q̄tū ad populos & reges tūc xpo iesu & eius eccl'ie icorporādos significat idē cū illo: q dicitur. Act.x. dictū petro uidenti quadrupedia & serpentia & uolatilia in magno uase uitreo q̄ttuor initiis submisso de celo cui dicitur. Occide & comede. Quibus autē uerbis explicari posset cū quāto gaudio & dulcoroso amore reficiētur sancti de cōuersiōe iudeoꝝ & oīm gētiū tūc fienda. Vnde ber. sup illud Iob. c. xlii. Et dederūt ei unusq̄sq3 ouē unā dicit apire libet oculos fidei & extremū illud sancte ecclesie de suspectione isrl'itici populi cōuiuiū cōtēplari. Ad qd' nimirꝝ cōuiuiū magnus ille helias cōuiuātiū inuitator adhibebit: & tūc ppiqui & noti cū muneribus ad xpm ueniūt: quē i flagella paulo ante positū cōtēpserūt. Et subdit. Quod. n. cernimus magna ex parte iam factū adhuc credimus pfecte fiedū. s. adorabunt eū filie tyri i muneribus. Hoc. n. tūc fiet plēius: cū isrl'iticas mētes ei quē supbientes negauerūt: qnq3 cognito hostiā sue cōfessiōis apportāt. Itē paulo post super illud: dominus bndixit nouissimis. Iob magis q̄ pncipio eius. Multa ad hāc matiā pulchra dicit. Quātū autē ad antixpm & eius cōplices tūc dānādos pfata manducatio carniū eoꝝ designat gaudiū scōꝝ de glorificatiōe xpi sup ipios hostes eius & de ablatiōe ipedimētoꝝ: q̄ pstabāt ipii cultui & imitationi pfectissime uite xpi q̄ duo ex reproboꝝ destructiōe cōsurgēt unde. Esaias. lxvi. c. Vult dicit deus: & sācti egredietur & uidebūt cadauera uiroꝝ q puaricati sunt in me: & erūt usq3 ad sacietatē uisionis oī carnij. Pro utroq3 autem sensu est illud Iob. xxxviiii. ubi de aquila dicit: ubicūq3 cadauer fuerit statī adest. Possūt etiā p aues significari demones: quos sci cōuocant in zelo spūs sci ad sentētiā reproboꝝ: ut ipis dētur iportare pene: quoꝝ uolūtati se subiicerēt delectatiōe culpe. Ne sūt aures lacerantes carnes magni pistoꝝ: Geñ. xxxx. Nas uolucres abigebat abraham. Geñ. xv. Vbi dicit Augusti. p aues demones: & per cadauera designari carnales q a demonibus lacerātur. Pro utroq3 autē sensu cantatur a sanctis ubi dictū est supra iubilosissimū all'a.

Iesus paup firmatus Capi. xii.

Adiutor paupeꝝ iesus: nūc dicitur princeps altissime paupertatis: qr totū pōdus utriusq3 bestie pdicte: & utriusq3 antixpi est in tyrocinio paupertatis: dū Pseudo ppha nititur falsā paupertatē defendere: & uerā destruere: & pncipalis bestia tā mistica q̄ aperta nitit' tēporalia cōgregare: & i rerū copia statuere regnū suū: ac p hoc pricipales horū plioꝝ uictores sūt paupes euāgelici cōtra utrāq3 funestā bestiā strenue dimicātes: & id circo i paupertatis altissime uero cultu hoꝝ plioꝝ uictoria terminatur: dū illa solēni electoꝝ cultu p tanto thesauro amat' & custoditur: ut oibus caducis contēptis: hec sola reputet' euāgelica margarita: pp qd' hūc uersiculū q est finis decursus mēbroꝝ iesu in hac uita io caui in diuitiis paupertatis: qr i hac tota futura ciuitas electoꝝ tertii status quasi seraphicatur. q. s. appebit ab oi trenitate leuata: & uolabit i celū altissime uite xpi simul paupcula & amoris i cēdio crucifixa. Nec est requies septimi status: & hic est modus altus in quo ioā apoc. xxi. fuit i spū ab āgelo eleuatus ubi scām ciuitatē nouā hirl'm descēdētē de celo se uidisse testat': quā a pricipio uidit: & sibi plenius demōstratur: i. vi. Primo uidetur hec ciuitas: sed i. vii. put ad hāc uitā spectat plenius cōsumat'. Hec autē que in illa parte dicūtur: nec totaliter ad eccl'iā pñtis uite nec ex toto referūt' ad statū glorie: sed mixti nūc ad unū: nūc ad aliū statū aptantur. Quaꝝ una rō ē secundū Ri. ut dū scōꝝ magnificis uirtutibus hic descriptis erudimur: celestia eoꝝ premia hic mixta sublimius admiremur. Secūda rō est: qr licet itēdat hic quasi pncipaliter aliquid tāgere de gloria superne ciuitatis: hoc nō potuit nobis expmi i sua paritate: nisi sub qbusdā magnificis btitudibus anologie ptinētibus ad hanc uitā. Ac p hoc sequit' tertia rō: qr simul nobis describitur eccl'ia secūdū duplicē eius statū. s. secūdū pfectionē ad quā i hac uita ascēdetur i plena requie septimi status & secūdū pfectionē future gl'ie eterni āplexus dei licet aliqui dicāt: q hic textus solū uel pricipalius refert' ad reformationē eccl'ie huius uite. De pmo i hac pte nitemur aliqd dicere: de scdo itellectu ifra cū agemus de ciuitate supna: ita tñ q oia q̄si possūt sepe ad utrūq3 referri: dicit itaq3 ioā. q hec sācta ciuitas de celo descēdit ad modū spōse ornate nō a se: sed pata a deo p meritū iesu spōsi sui. Et uocat' ciuitas pp mirā oīum unitatē. hlrl'm uero: qr ibi erit uisio sūme pacis Et ad lrām credo q forte tūc ibi erit pncipal' sedes eccl'ie renouate. Nec descēdit de celo pp cās supius sepe dcās. Singulariter i hac ē dei tabernaculū cum hoibus & hitat i eis. Nota hec tria: ciuitatem: tabernaculum: & habitare in eis: hi sunt gradus uniōis in generali: eccl'ia erit quasi unitas ciuitatis in collegiis spūaliū pauperꝝ: erit iesus i tabernaculo eodē quasi in eadē familia. In pfectissimis uero erit quasi idē cū eis: & hoc nota cū dicit'. Et hitabit i eis: licet oia singulis adaptētur. Pro statu patrie erit hoc simpliciter ueꝝ: & qr i deo ihitāte est psentia ois boni Sic p ipm ē absterlio ois mali: qd' nota p hoc qd' dicit. Et absterget deus oēm lachrymā: qd' pro hac uita erit ueꝝ: qr tūc pora mala cessabūt. Et qr in his est plena renouatio: ideo q sedebat in throno dixit ecce noua facio oia. Et qr hec sūt difficillima ad credēdū: & q h fiāt tā sublimia: & q ibi donēt' eterna:

ideo precipit scribi q̧ hec uerba fidelissima sunt &
uera: & ab ip̄o fiēda: q ē oīa potēt minās & ex bōi-
tate cōsumās. Et sciētibus hūc statū dabit de fonte
aq̄ uiue gratis & uictoriał'r pugnātibus i his bellis
dabit sue diuitatis gustū & adoptiōis amorē itimū
Repetit autē istā ciuitatē descēdere a deo hn̄tē cla-
ritatē dei: qđ p p̄nti ē uerꝝ de clara cōtēplatiōe glo
rie eius: & luciformis uite ih̄u: cuius lumē ē sil'e la
p̄idi iaspidis cōfortātis: & cādor mūdicie i carne q̄
si cristali trāspētis: qa mūdicia mētis appebit i nu-
bibus carnis. Pro futuro uult ōn̄dere plenā gl'iam
mētis & corpis: & p̄ticipatā gl'iam deitatis. Attēde
aūt q̧ sicut i ciuitate p̄mo eligit' locus. Secūdo iaci
unt' fūdamēta cū edificio. Tertio figurāt' & ornāt'
porte. Sic hec dei ciuitas i qua hic paup ih̄s i se & i
suis mēbris dicat'. Primo fuit electa i p̄tribus d̄ qbus
scđm carnē natus ē xp̄s. Secūdo fuit fundata i xp̄o
ih̄u & i apl'is eius. Tertio i scis ētii status q̄si i por-
tis adornabit' p quas uniuersus ppl's fidelis itrabit
ad radicē p̄fcōnis fūdamētal' uite ih̄u. Alias āt oīa
sūt i oībus: nā xp̄s ē fūdamētū. i. ad coꝝ. iii. & osti-
um & ostiarius. Esa. xxvi: Apl'i ēt fuerīt fūdamētū:
Phyl'. ii. Sil'r & pp̄he fuerīt & porte p q̄s ifideles ad
ih̄m itrauerūt. Sed approp̄ate pōt dici ut dcm̄ ē su-
pra. Et sic uī hic lo. portas & fūdamēta distiguere.
Murus āt altus & magnus ex lapide iaspide q se p̄
mo offert ispiciētibus & ipugn̄tibus ciuitatē signi
ficat scōs martyres & doctores q i uirtute solida &
fixa fidei & & in uirore cōuersatiōis uiue cōtra ho
stes eccl'esie fuerūt magni & alti. Fundationē autē
huius ciuitatis attribuit xp̄o siue agno: & apl'is eius
qa tota fides eccl'ie huic fūdamēto initit'. Et dicū
tur. xii. pp apostolicū nūerū & pp supabūdātiā p-
fcōnis tā i ip̄sis q̄ p̄ncipalit' i ih̄u & sua uirtuosissi-
ma m̄re. Et dn̄tur oī lapide p̄tioso ornata: qa i quo
libet scōꝝ apl'oꝝ fuit oīum uirtutū p̄fcio: qa tn̄ sin
gularis p̄rogatiua relucet i quolibet: iō pōit p ordi
nē. xii. p̄tiosos lapides scđm. xii. fūdamēta. Quic-
qd aūt hic dr̄ ē misticū: & iō mēsuratio q̄dratura &
oīa alia sūt significatiua sp̄ualiū cōditionū ciuitatis
scē: & maxīe xp̄i & apl'oꝝ eius. Postea dicūtur. xii.
porte: & i portis. xii. angl'i. & . xii. margarite: p por-
tās singl'as. Sicut. n. ciuitas hūit. xii. m. stadia ut cui
libet fūdamēto rn̄deat millēariū stadioꝝ: sic singu
lis rn̄dēt. xii. āgeli & . xii. margarite. Et sicut quodli
bet fūdamētū dr̄ fuisse ex uno lapide p̄tioso: sic &
hic dr̄ q̧ singule porte erāt ex singulis margaritis
ut p̄fcio portaꝝ p̄fciōi fūdamētoꝝ p oīa coaptet'
Dicit aūt Ri. & ioachim q̧ i unaq̄q̧ porta sūt. xii.
margarite incastrate: xii. uero angeli per singulas
portas sunt quedam incisure & sculpture portas for
tificantes & multipliciter ordinantes. Inuisioni-
bus autem multa mōstrāt' ad mysteriū q̄ i rerū n̄
iueniūt' natura. Sciēdū igit' q̧ licet p apl'os & p ali
os sāctos scđi status generalis mūdi itrauerit mul
titudo ppl'oꝝ ad ih̄m tāq̄ p portas ciuitatis dei: ni
hilominus magis appropriate hoc cōpetit p̄ncipali
bus doctoribus status ētii general': p quos ad chri

stum ih̄m omnis isrl' & itū totus orbis itrabit. Si
cut aūt apl'is magis cōpetit eē cū xp̄o fūdamēta to
tius fidei xp̄iane: sic istis plus cōpetit eē portas ap
tas & explicatores sapie xp̄iane & p̄fectissime xp̄i
uite. Sicut. n. arbor dū ē i sola radice nō pōt sic mō
strari explicite sicut qn̄ ē i ramis: foliis: floribus: &
fructibus cōsumata. Sic arbor seu fabrica eccl'ie seu
diuīe sapie i eius p̄tibus diuersimode refulgētis: n̄
sic potuit nec debuit ab initio explicari: sicut i cōsu
matiōe potīt & debebit. Et iō sicut ab initio mūdi
usq̧ ad xp̄m creuit successiue illumīatio & exp̄ssio-
res p̄phetie de xp̄o: & explicatiōes legis antiq̄. Sic
ē de illumīatiōibus & explicatiōibus xp̄iane sapie i
statu noui testī. Et sicut nouū testamētū ē porta ue
teris: sic & hic status ētius paup̄tatis altissime porta
ē utriusq̧. Quod aūt h̄ p. xii. portas magis d̄ignt'
hi p̄ncipales ētii status: p quos. xii. tribus isrl' intra-
bunt ad xp̄m: patet ex hoc q̧ dicit noīa. xii. tribuū
isrl' i his portis eē scripta: sicut noīa. xii. apl'oꝝ & a-
gni scripta i fūdamētis sūt dicta: un̄ bn̄ dicūt' esse
margarite & ex margaritis: qa singulari cordis & co
poris mūdicia cādescēt tāq̄ ex rore celico cōcepti &
coagulati: & i corde ih̄u & sue dulcissime m̄ris quo
rū fuit singl'aris cordis aptio ad cōcipiēdū p sp̄m
uite sue: hos euāgelicos paupes p̄tiositate meritū
celestiū diuites mūdos & puulos: un̄ dicunt' mini
mi ad modū p̄tiosissime margarite. Scđm āt Ioa-
chim. xii. margarite p singl'as portas: q̄ siml'. cxliiii.
erūt adiutores eoꝝ i p̄dicatiōe euāgl'ii. Sicut. n. sp̄i
ritus helie petit' ab heliseo duplex. Sic in ētio statu
colligēte simul plenitudinem isrl' & gentiū dupli
cabuntur. lxii. q nūerus fuit simplex sub moyse eli
gēte. lxii. seniores & . xii. tribus isrl'. Et sil'r in primo
statu euāgelii simplex fuit eligēte christo ih̄u. lxxii.
quos ad p̄dicādū euāgl'm cū. xii. apl'is destiuauit.
Possunt ēt p has. xii. margaritas significari supabū
dātes p̄fectiōes hoꝝ i quibus exēplaris uita ip̄orū
cōuersis igressū ad xp̄i euāgeliū faciet grosum. Per
duodenariū uero angl'oꝝ pōt significari fortaliciū
comitiue p̄fectoꝝ discipuloꝝ: sicut & supra dictū
ē de. xii. margaritis. Iuxta qđ Lu. & Sylas & titus &
timotheus & Diony. & consimiles erāt i officio p̄
dicatiōis & cura regiminis apostolo paulo conne-
xi. Et isti dicuntur duodecim margarite propt' ma-
gnum uirtutū ornatū. Sed dicūtur angeli pp firma
mētum contra hostilē isultū. Et i quolibet q̄ttuor
lateꝝ ciuitatis dicūtur porte tres: ut scđm ioachim
i singulis partibus fulgeat mysterium trinitatis uel
ad l'ram ille sūt ab oriēte p q̄s itrabūt p̄mi ppl'i q p̄
mo cōuertēt' i occidēte q ultio i aqlōe & austro q
i tpe medio. Per aqlonares uero intelligunt' hi qui
corrigunt feroces & indomitas gentes. Per austra
les uero qui magis dispositos ad claritatem fidei &
charitatis ardorem: uel ad litteram quidam docto-
rum isistēt sp̄aliter plagis mundi conuertendis sibi
spiritus sancti sorte diuisis. Aliter autem spiritualit'
omnia erūt in oībus & erunt porte in oriente no-
stro ad aperiandū intelligentiam n̄re creatiōis & re

dēptiōis p xp̄i passionē & mortē: & rgeneratōis p
sacramētalē grām iesu xp̄i p illā trāsfusam. Nec tria
sūt nostra ps orientalis: tres sūt ad apiēdū aqlonarē
pcellā obscurā & frigidā tēptationū hostiliū: & cer
tamiū mūdi: carnis: & diaboli: & triū radicū oīs ma
li: p quas itrat exercitus oīum uitiorꝫ: quorꝫ plena
cognitio multū hūane mēti uiā salutis apit: ut per
ipsorꝫ fugā & salubrē timorē introeat adiutoriū cru
cifixi iesu & pauptatis eius i quaqꝫ ōis uictoria dabit
electorꝫ exercitui. Sūt etiā tres alie a meridie: ad ap
iendū aīe iesu tres conditiones excessiuas nos illūi
nātes & incēdētes i sūmo: quasi nr̄a meridies: q̄ sūt
ipius iesus itelligibilis charitatis ardor: ifallibilis ue
ritatis splēdor: & ifastibilis suauitatis dulcor: siue io
cūditatis & felicitatis sapor. Nec sūt tria illa meridi
onalia q̄ spōsa petit in iesu dicēs. Indica mihi ubi cu
bes in meridie. Tres etiā sūt ab occidēte: ad apiēdū
nostre peccabilitatis pmptitudinē: & nostre culpa
bilitatis horribilē magnitudinē: & iuste punitionis
dolorē inēmiabilē. Et qr ciuitas septimi status put
in hac uita accipitur: pfecte cognoscet & apiet oīa
ista & ista cognoscēda itroducet electos p suos pn̄
cipales designatos i portis: idcirco i quolibet latere
tres porte fore narrātur. Et qr illa ciuitas erit funda
ta in pfecta uirtutū quadratura: idcirco dicit ꝙ ciui
tas posita erat i quadro: & dicit ꝙ lōgitudo sit eius
cognitio: latitudo sit eius dilectio: altitudo sit i deū
ascēsio p grātiarꝫ actionē & cōtinuā laudē: hec i ce
lesti patria cōplebunt plene. Nā quātū ibi deus co
gnoscitur tātū amatur: & tātū i eius laude & grarꝫ
actione assurgūt. Quātū etiā plōgantur imortali
eternitate tātū dilatatur in ardēti charitate & tantū
hēnt de dignitatis alto: quātū hēnt de dei cogniti
tionis lōgo: & de ipsius charitatis alto. Pro statu
ueto eccl'ie. vii. huius uite significat ꝙ cognitio di
uinorꝫ tunc nō erit insipida & curiosa: sed ardenter
amatiua & efficaciter opatiua: & in dei regnationē
& laudē in oībus sursū acta: & ad hoc solū studebit
cognoscere: ut diligat: & ut dilectionē suā & cogni
tionē p opationē altā in deū erigat. Et qr in oībus
erit secūdū similitudinē iesu mēsurata: idcirco dicit
ꝙ qui loquebatur cū ioāne hēbat mēsurā arūdineā
aureā: & metiebat ciuitatē & portas eius & muros.
Angelus hic potest significare spūs sci influxū: uel
singl'r ipm iesum q in eis ista faciet: uel illū q caput
erit huius reformationis oīa mēsurās secūdū regu
las uite xp̄i. Et p arundinē uacuā & sonātē significa
tur uacuitas pprii sensus & reputatiōis & fragilitas
pnitatis ad malū: q̄ oīa plene in se ex se cognoscēt
Sed qr h̄ p spūs sancti ifluxū & xp̄i iesu meritū idu
ētur charitatis ardore: & sapiētie splēdore: & ualoris
iesu pciositate. Ideo dicit hec arūdo aurea: ac p hoc
dignū sonū poterit pdicationis emittere. Pōt etiā
p arūdinē auream intelligi iesus deus homo: ut in
arundine exinanicō hūanitatis: in auro preciositas
deitatis. Nāc arūdinē singulariter hēbūt angl'i. i. do
ctores illius tēporis: & hāc sēp portabūt i manibus
qr ad mēsurā cōformitatis uite iesu omnē statū ci
uitatis eccl'ie: & portas exēplaris uite: & murū regl'a
ris discipline erunt solliciti mēsurare. Et felix ille sta
tus q in sua mēsura. xii. milia repiet: ut duodenariū
pfectionis donorꝫ xp̄i uite sibi misericorditer date
pducat ad millenariū cōsumationis pfecte. Est autē
millenarius hic stadiorꝫ ad represētādū qr stabunt
exclusis motibus tēpestatū pōrꝫ i pace que exupat
omnē sēsū. Quod autē dicitur mēsura hoīs q̄ ē an
geli p futura simpliciter est uerꝫ. Sicut dicit iesus luce
.xx. ꝙ equales sūt angelis. Sed pcessiuo statu illius
ultime eccl'ie: uult dicere: ꝙ respectu nostre malitie
magis tūc erit āgelica q̄ hūana. Nec autē sūma pax
describitur: qn̄ i apitione septimi sigilli factū est silē
tiū in celo: quoniā media hora. Nā hoc cōuenit fu
ture glorie q̄ erit eterna: & ideo patet ꝙ. vi. statū &
eius pacē nō sep accipit p solo statu eterne gl'ie: sed
p finali & pacifico statu cōtēplatiue eccl'ie. Licet au
tē post mortē antixp̄i statim in uiris pfectis q erūt
porte aliorꝫ fiet hoc silētiū: nō tn̄ cōplebitur i eccl'ia
illius tēporis usqꝫ post totū orbē cōuersū. Istud aūt
silētiū erit tranquillitas magna exterioris pacis: qua
eradicatis oībus bellis pteritis: erit totus orbis sub
iectus iesu. Sicut exp̄mit septima tuba: tūc etiā ma
ior erit pacis iterioris silētiū: i quo toto regno cor
dis & uirtutum paccato interius fit ascensus ad con
templationis excessum: in quo homo silet: & de
us loquitur anime: & sui oblita & in se mortua est
deus facta. Tunc erunt complete prophetie anti
que: que tantam promittunt p christum futuram
pacem. Conflabunt inquit Esaias secundo gladios
suos in uomeres & lanceas suas in falces: non leua
bit gens contra gentem gladium: nec exercebun
tur ultra ad prelium. Tunc enim non solum cor
poralia bella cessabunt: sed etiam spiritualia errorū
& scismatum. Et ideo gladios idest acumina itelle
ctuum & exteriores exercitationes quasi lāceas ma
gis longas cōuertent in uomeres sulcatiuos & re
uolutiuos passionum & dolorum christi hominis
& eius uite passibilis: & sue glorie eternalis & in fal
ces messorias gustuum & fructuum immissorum
ex istis. Principales uero uacabunt ad ista i alios trās
fundenda. Et propter hoc nō immerito dicitur ꝙ
tota structura muri est ex lapide: siue ex iaspidibus
uiridibus & confortatiuis ornatiuis christi uite: in
qua sola erit stabilitas & ornatus: ac per hoc tota ci
uitas anime erit quasi aurum mundum simile ui
tro mundo idest charitatis ardor: ueritatis splēdor
& puritatis nitor. De platea autem ciuitatis singu
lariter dicitur: ꝙ erat aurum mundum: tanq̄ uitrū
perlucidum: licet enim uniuersaliter tunc ecclesia sit
aurum mundum & uitrum: illa tamen pars que pla
tea eius dicitur singulariter dicit uitrū perlucidū &
aurū mūdū. Nā sicut p muros significat pricipalit
malitia martyrꝫ sic p plateā ciuitatis significat cōi
tas altissime paupertatis: que per recollectōnem sui
ad intima ē in medio: sicut platea in ciuitatis corde

Et p latitudinē charitatis ac cōitatē cordis ad omēs
ē platea celo patula: qa cōteplationi apta: nec isti uꝉ
illi istar domoꝝ appropata: sed oibus cōis & i diui
sa. Et quia hoc singularit̄ erit i tertio statu: iō de hac
platea nō fit mētio: nisi postq̄ portas statuit: qa sta
tim uiris euāgelicis hec platea fundabit̄: pp quod
hūc uersiculū dixi sic: Iesus paup firmatus. Quia si
cut scḋi status generalis fuit firmitas i fide dei hūa
nati iesu. Sic & hic tertius erit firmatus in altitudie
pauptatis iesu: que pauptas tūc triūphabit sup oēs
suos ipugnatores: pp qḋ h̄ platea a corruptiua mix
tura hypocritaliū paupeꝝ: & pspicuissima & clarissi
ma contra obscuritatē erroꝝ pnitiū: qa nullus finet̄
dubitari: qn pfcā expropriatio & pauprimus usus re
rū ex ardore imitatōis iesu sit ei clarissime assimilla
ri. Pro tota uero ecclīa illius tpis erit hoꝝ pticipiū:
ut sit ad modū auri solida p̄ciosa & fulgida: & sine
duplicitate & fraudulētia ad modū uitri patula: ac p
hoc mutua charitate multū erūt unita corda: & sibi
iuicē clara. In ecclesia uero btoꝝ oia oibus erūt mu
tuo pura & apta. Dicit aūt. Et tēplū nō uidi i ea: ad
ostendendū q̄ ipsa secūdū se totā nō ptial'r uidebitur
tēplū dei: quia ubicūq̄ fuerit i se & i oibus creaturis
uidebūt̄ deū speculari & meritū & gloriā xp̄i hois
intra radicales pfectiōes dei itroeūtes: & itra itima
merita & sublimia p̄mia xp̄i hois quasi i tēplo cor-
dialis cōsecratōis ipsoꝝ totā btissimā trinitatē iugi
ter cultu latrie colēt: pp quod dr̄: dn̄s deus ops tem
plū illius ē & agnus. Attēdēdū aūt q̄ pp hoc q̄
dicit. Tēplū nō uidi i ea quo ad gloriā btoꝝ: iā pa-
tet q̄ nō erūt ibi materialia tēpla: sed uult dicere q̄
p̄ncipalis gl'ia eoꝝ i qua deū eternalit̄ colēt: erit alie
natio respectus a suo ꝑpo bono uel appropata glo
ria: nec hoc respectiue aliqd magnū iputabūt. q. tē
plū: sed totalit̄ ascribūt̄ ad fruēdū & gaudēdū de i-
finitate gl'ie dei i se: & de iestimabili gl'ia xp̄i hois
i hoc statuēte suū sūmū bonū & fructū quo fruet̄.
.s. q̄ supifinita trinitas ē i se supinfinite ifinities ifi
nitissima & supmilies sup oēm btitudinē supsūme
btā: & q̄ hec oia supra q̄ pōt estimare ois uera crea-
tura sūt hoium assūptio iesu cōicata p grām & glo
riā uniōis: i quo ubi se sentiūt eē qḋ sūt: sicut i prio.
corde & capite. Et scḋm hoc scḋm sil'itudinē i uita
ista facit i aīa pauptas altissima: mō quo tibi eā i plu
ribus capitulis tetigi supra: pp qḋ dicit Ioānes uer-
ba p̄dicta. Attēde aūt quō totā tpalē cōsecratio-
nē aīe: tā hic p grām q̄ i futuro p gloriā: post btissi
mā trinitatē attribuit agno iesu: qa i eo sumus qḋ
sumus. Dicit aūt q̄ ciuitas n̄ eget sole neq̄ luna: qa
i futura pr̄ia nō erit necessaria scriptura noui uel ue-
teris testi: qa i mediate figet aspectū i ipsū luis fōtem
btissime trinitatis & i gloriā hois iesu xp̄i: i quo &
p quē radicabit̄ ipoꝝ subalis gl'ia: sicut & i ipo nūc
radicat̄ grā: n̄ qn fōtē btissime trinitatis uideāt ime
diate & plene scḋm ꝓportionē grē eis cōmēsurate
i xp̄i charitate & morte: sed q̄ ad illā btificā uisionē
hierartice purgabit illuiabit: & pficiet oia sua m̄bra

p cuius hierarticū misteriū & itrisecatōnē ad gloriā
hūanitatis iesu fortius: clarius: feruētius: suauius: fe
rent̄ i gloriā btissime trinitatis. Et hec cōnexio erit
totius illius citatis btē hierartice scḋm gradū i quo
i xp̄i mistico corpe locabūt̄: pp qḋ dicit: q̄ claritas
dei illuiabit illā: & lucerna eius ē agnus. Nota ēt q̄
scḋm qd ea q̄ hic dn̄r fuerūt uerificata i ecclesia p̄mi
status: qa n̄ ē artata ad unū corpale tēplū ueris syna
goge: nec cerimōiali lege tanq̄ luna & ꝓphetiis de
xp̄o uēturo tāq̄ sole eguit: qa xp̄s & eius doctria ubi
q̄ ē eius: tēplū & deitas lux solaris ē eius: & hūani-
tas lucerna lucēs & ardēs i frigore noctis huius. In
ecclesia aūt septimi status huius plenius cōplebit̄:
ita ut multis doctrinis p̄oribus n̄ egeat: p eo q̄ per
cōtēplatōis excessū absq̄ mysterio exterioris uocis
& libri docebit eā sp̄us iesu oēm ueritatē necessariā
ad salutē. Nec ex hoc itelligo q̄ oēm usū tpaliū uꝉ
exterioris doctrie scripture & scōꝝ sacramētoꝝ abii
ciat: sed nūc paucioribus erit cōtēta libris & uerbis:
qa uerbū abbreuiatū faciet dn̄s sup trā: qḋ frācisco
fuit i regula sacra ꝓmissū: uñ nec fuit sibi cure de tā
ta loquacitate uerboꝝ. Quod aūt ista lux circa fi
nē seculi crescat: greg. li. ix. moꝝ. docet exp̄sse super
illud Iob. ix. Qui facit arturū & oriona & hyadas:
ubi multa dicit: & post uergēte eni mūdi fine sup-
na sapia ꝓficit: & largius cū tpe excrescit: hic ioāni
p̄ori pte reuelatōis āgelus dicit. Signa que locuta
sūt. vii. tonitrua: cū tn̄ i eiusdē reuelatiōis termio p̄
cipit dicēs. Ne signeris uerba ꝓphie huius: ps qppe
reuelatōis anrior significari pcipit: t'mius phibet̄: qa
qcqd i scē ecclesie initiis latuit finis quotidie ondit̄.
In illo ergo lumie gētes ābulabūt: & reges terre af
ferēt gl'iam suā & hōrē i illā: qr tūc scḋm dan. rgnū
qḋ ē subter celū oē dabit̄ pp'lo scōꝝ altissimi: tūc &
porte nō claudēt̄: qa patebūt uiscera mie oibus uo
lētibus ad xp̄i grām itroire. Nox ēt prioꝝ erroꝝ: uꝉ
aduersitatū: aut tpaliū qbus noua babylō extitit ne
bulosa seu tenebrosa n̄ erit illic: nec itrabit i ea aliqd
coiquatū i spurcitiis & symōiis & pōpis faciēs abo
miationē sp̄uali gustui & affectui elcōꝝ & menda
ciū duplicitatis fallēs itellectū nisi q scripti sr̄ i libro
uite agni: hoc pro tāto ueꝝ ē: qa n̄ tūc erit tāta mul
titudo reprobꝝ i illo pacifico statu: & i oibus istis
opportet suppleri: q̄ ista n̄ erit ibi sicut p̄us. Alias āt
dū hic uiuit̄ qlibet status hēt defectus ex sua fragili
tate ꝓueniētes & nūq̄ erit plene pegria ecclīa a re-
probis sepata. Sed hec oia p uita btā i plēitudie cur
rūt. Per fluuiū aūt aque uiue splēdidū tāq̄ cristal
lū ꝓcedentē de sede dei & agni i medio platee eius.
pro uita p̄nti significatur impetus splendidissime
trinitatis & personalium originum & ꝓprietatum
diuini esse & munificentie gratie unionis personalis
naturarum magna & inestimabili precellentia di-
gnitatis eius & status sui: & sublimes prerogatiue
dignitatis materie sacratissime uirginis matris agni
que oia abūdanti ipetu sup latitudinē charitatis illi
us unice ecc'ie diffundēt̄: & maxie sup illos q ut di

ctũ ẽ erũt platea eius q.s.p altissimã pauptatẽ erit illi us status pfectio principalis. Lignũ aũt uite quod ex utraq; pte flumis p singulos menses pfert. xii. fructus: hec ẽ uita xpi iesu tã passibilis q̃ eterna: & hr ẽ utraq; ps fluminis. Sinistra mala que ptulit: dextera pmia que possidet & ad que introducit. In utroq; aũt iesus occurrit nobis i mira dulcedie nos reficiens fructibus sue uite dũ in prima nos uirtuose reformat: in scda pte glorificat. In huius ligni sicut dicit ezechiel folia sunt ad medicinam: & fructus ad satietatem: folia sunt xpi uerba & eius sacra: tũ qa ueritate uirescũt: tũ qr fructũ bonoꝝ opeꝝ sub se p tegũt. Sacraméta etiã xpi sũt folia: quia sua silitudie fructus grie cõsignificant celãt & arborẽ eccl'ie ornãt scdm statũ glorie & etiã uie: una ps flumis sup ma ẽ dignitas diuinitatis: alia ifirmitas hũanitatis que ibi est gloriosa. Ita q; in btis una ps fluminis ẽ gloriosus aspectus corporis iesu. Alia ps btificus aspectus diuinitatis eius & gl'ie in xpi iesu aiam redũdantis. Attede aũt quõ bñdictus iesus scissime ciuitati dei tã pegrine q̃ regnãti ẽ oia. Ipse fundamtum ipse murus: ipe platea & porta: ipe téplũ: & oĩs edificatio gloriosa. Ipse splédidus fluuius: ipse fluminis ripa: ipse lignũ uite & fructus uiuificus duodenus. Ipse arũdo aurea mẽsurans oia: ipse rector & regimẽ & cibus & refectio: & oium pleitudo: q sin gulariter agnus uocat' quia i sũmo cõditiõis splendore: & inocentia & mansuetudine erit iuge holocaustũ oblatiõis uiuifice i cordibus oium iugiter se offerens sup altare sue psone eterno pri: & sibi ipsi cuius holocausti forma tũc electoꝝ cordibus imprimetur. Dr aũt.xii.fructus afferre p singulos menses .i.p singulas uite sue cõmẽsuratiões pticulares que utiq; sũt.xii.quasi ãni solaris sue refulgentis uite & dignitatis excelse. Attende aũt q; sicut p.xii.fructus significat' supabũdans refectio: que ex rumina tõe xpi opeꝝ & statuũ orit'. Sic & p.xii.mẽses supabundãs & pfecta multiplicatio cõsideratõis uite iesu: q̃ miris modis & magnificis considerãda distinguit': ita q; p menses huius.xii.pñt cõsiderari.xii.p rogatiue & cõditões in quibus xpi iesu status & uita distĩguit': quod licet possit fieri multis modis: ad pñs tñ ponamus has.xii.sectões quasi.xii.mensuras & mẽses: que sũt pclaritas origis: humilitas conuersatõis: celsitudo uirtutis: plenitudo pietatis: cõfidentia i piculis: patiã i iniuriis: constãtia i cruciatu uictoria in cõflictu: resurrectiõis nouitas: ascensiõis sublimitas: iudicii equitas: regni eternitas. Nã i his .xii.sue uite statibus: que in.xii.mẽsibus a pma origie p pcessũ creature: nram assumẽdo: redimendo: explicãdo: reformãdo: expurgãdo: btificãdo naturã: quasi ab eodem puncto in idem solaris cursus perfectionis iesu quasi in pfecto circulo terminat'. Licet autẽ has aliqui sectões uocent fructus: nos menses noiare maluimus: utrũq; tñ diuersis respectibus rationabiliter dici potest: quibus .xii.mensibus qbus singulis fructibus duodenarius adaptat': qa ex cuiuslibet ruminatõe mens supabũdant' refi

citur: & cũ duodecies.xii.faciat centũ.xliiii.q ẽ nũerus margaritaꝝ que cõtinet' i portis: quasi.xii.principalibus uiris apostolicis huius status tri|p quos utriusq; testi cõcors itelligentia apit'. Idcirco dat' itelligi supabundans refectio & multitudo gustuũ xpi uite: que singulariter debet in hoc statu iocũdissimo & felicissimo abũdare. Quia uero utriusq; status pfectio tã celestis prie: q̃ ecclesie cõtemplatiue: siue sexti uel septimi status multũ humanã uirtutẽ & intellectũ excedit: ac p hoc difficilẽ ipfectoꝝ intellectũ ad credẽdũ reddit. Idcirco angelus tam hic ubi ẽ cõsumatio septimi: q̃ in sexto ubi est nouitas noui cõnubii bis pcipit scribi q; hec uerba uera sũt. Et qr h pmittunt': maiora idcirco addit: hec fidelissima & uera sũt. Et quia non põt humana rõne cognosci: idcirco p angelum i diuino lumine nũciat': tam p illũ q reuelauit ioã.q; p uiros angelicos: per quos reuelabũt' mũdo. Premittit aũt q; oẽ maledictũ nõ erit ãplius: & illa alia que dicũt' in hac parte: que plene cõplebunt' in eterna requie. In hoc autẽ uite statu septio pcellenter abũdabũt bona pdicta respectu prioꝝ statuũ: & maxie respectu status magnificẽtie babylonice meretricis: que in maledictis & adulteriis mõdane opulentie & põpe: in qbus regnabat dicebat se singulariter sponsã agni & regni ipsius magnificentiã honorare: cum tñ ipsa fuerit adulteraliter iuncta oĩbus maleficiis mistici antixpi. Et quia quanto plus crescet diuini luminis claritas tanto plus crescet uera & profunda humilitas. Idcirco tã hic q̃ supra dr ioan. uoluisse profundo casu angelum adorare: & fuisse phibitus: tũ quia mira erit reuerentia filialis subditorũ ad platos: & ppl'oꝝ ad clericos tunc uiros euangelicos: & ipsoꝝ maiorum mira cõdescẽsio: & cõformis hũilitas ad subiectos: & in hoc erit scẽ humilitatis concertatio: qa quãtũ erit ex se semp põpã honoris maiores refugient: & inferiores quãto maiora scitatis signa uiderint i eis tanto magis ipsos honorare curabũt. Quia uero taliũ predicatio tũc erit apta & nuda: idcirco singulariter dr pceptũ ioanni. Ne signaueris uerba phie huius libri. Et rõ reddit': quia h est ultimus mundi status: in quo ad fulgorẽ celestis prie appropiquat' p quo dicit. Tps eni ppe ẽ. Et alia rõ reddit': qa taliũ reuelatio sicut ẽ utilis iustificatõi scõꝝ i patiã ad uersoꝝ i plena mũdificatõe oium cogitatiuũ. Sic p accidẽs facit reprobos i irã excandescere: ut ãplius uelit scõꝝ uitã expugnare: & suis carnalibus sordibus miserabilius iacer': p his duobus malis i reprobis occõnal'r secutis dicit. Qui nocet noceat adhuc & q i sordibus ẽ sordescat adhuc. Et p electis subdit duo bona pdicta: & q iustus ẽ iustificet' adhuc. Et qa finis hoꝝ nõ ẽ usq; post cõsumatũ iudiciũ in quo utrisq; scdm merita rñdebit': idcirco seqt'. Ecce uẽio cito &c. Et ẽt qa tũc singul'r uicius & magnificus aduẽtus iudicis pdicabit' mũdo: qr ad illius solã cõsumationẽ accedẽt. Et ẽ ẽt rõ: qa oibus scis: imo & ipsi filio dei iesu magna fuit cura de cõditionibus iudicii: & precauendo iudicio predicare. Sed

babylon meretrix:q̄ totam spem suā p opa uidet̄ ponere i hac uita:nō pōt sui ruinā nō solū credere: sed uel noīari leuiter audire. Iustū ē ut ipsa dānabili us p̄cipitet̄ incauta:pp quod cū supra de dānatiōe eius agit̄:dr̄ iudex iesus ipsi ut fur uenire. Quia uero in septio tēpore post mortē antixp̄i fortissime legabit̄ ptās sathane:bestia & pseudo pp̄his dānatis idcirco supra.xx.dictū ē ꝙ angelus fortis descendit de celo hēns clauē abyssi & cathenā magnā i mau sua & apphēdit draconē&c. Ex tāta eni diffusione gr̄e xp̄i:quasi āgeli descēdentis de celo legabit̄ antonomatice ptās diaboli : ne respectu illius status possit tēpestare eccl'iam:& eā seducere:sicut i sex statibus reliqs noscit̄ potuisse:& ideo hec uisio q̄ pōitur Apoc.xx.de alligatōe sathane pōt eē finis sexte uel p̄ncipiū septie:uel i alio r̄spectu pōt eē p se una uisio de cuius expōnis uarietate p̄tereo. ¶ Sed h̄ notat̄ ꝙ ligatio sathane pōt ad tria tpa diuersa rōne referri. Nā prio ad tp̄s mortis xp̄i ne possit scōs p̄res i inferno āplius detinere:nec illuc deducere moriētes:& ne possit sic ipedire cōuersionē gentiū ad deum:sicut p̄us fecit a pricipio idolatrie usq; ad xp̄m Scd̄o pōt referri ad tp̄s expulsiōis idolatrie de orbe p cōuersionē cōstantini fcē. Ex tūc eni nō pōt seducere gētes ad colēdū demones & idola sicut prius. Tertio pōt referri ad tp̄s mortis antixp̄i:ex tūc enim legabit̄ ne possit ipedire cōuersionē iudeoꝝ & orbis. ¶ Scd̄o notādū ē quid sit sathane ligatio ul' solutio:& utrū sit solus ligatus respectu p̄destinatorū:& solutio eius respectu finaliter dānatoꝝ. Aug. de hoc.xx.de ciui.dei ca.viii.dicit ꝙ ex p̄destinatis in illā eternā dānationē nullū seducit:& ad hoc alligatus ē:ut nō seducat gētes in qbus eccl'iam p̄destinatoꝝ dn̄s ordiauit:nec eius solutio erit ad hoc ut illā ūq̄ seducere possit de qua dictū ē. Nouit dn̄s qui sūt eius:& iō respectu illoꝝ dr̄ alligatus i certo tpe:quia i illo nouat̄ iesus i aliqbus ifirmis electis nō esse uirtutē p quā eius ptāti solute possēt resistere:& ne illos seducat misericordit̄ ligatus. Quādo uero soluet̄ talis p̄parabit̄ predestinatoꝝ eccl'ia:cū qua illi belligerandū ē:ut uinci tāto eius ipetu insidiisq; nō possit. Deide reddit quattuor rōnes quare tūc soluet̄:prima qr nunq̄ solueret̄ minus apperet eius maligna potētia. Scd̄a qr minus p̄baret̄ scōꝝ patia. Tertia qr minus cognosceret̄ dei sapiētissima p̄uidētia:q̄ tā bene tāto eius malo est usus:nūc infrenādo nūc soluēdo:sicut electoꝝ expediuit honorabili uictorie & saluti. Quarta ut magis exultet dei ciuitas i recognita sui p̄ceptoris mīa:cuius gr̄a tantū supauit isultū. Est & alia rō:quā tetigit lo.cū dicit q in sordibus est &c. Et q scūs est &c.qa tūc uel alias soluit̄:& ut firmēt̄ honorabiles uictorie electoꝝ pugilū:& ut dignū est p eū fiat grādior excecatio & ruina reproboꝝ. ¶ Sciendū aūt ꝙ respectu huius uite nūq̄ eius tētatiua ptās sic ligat̄ uel soluitur:qn sub mēsura a deo prefixa:put ordini sue diuīnis eterne expedit moderatur. Et licet eius ptās quo ad finalē seductionē solū p electis a mero do

no dn̄e mīe & xp̄i gr̄e sit ligata:qa n̄ pmittit̄ i eos q̄tū uellet seuire:& in oē genus sceleꝝ precipitare: & quo ad aliqd p tanto ē respectu electoꝝ soluta: qa eos intermedio cursu uite sepe ad horrēda scelera agēda seducit. Illud ergo tēpus i quo minus seuire pmittit̄ dr̄ eius ligatio:& illud i quo magis solutio ipsius. Per cathenā aūt magnā in manu: significat̄ magna dei ptās scis āgelis & ecclesie p̄latis tūc tpis tradita:ligatiua & frenatiua diaboli ne possit ipedire illū statū:quē tūc deus i ecclesia formare disposuit. Per abyssū aūt in quā diabolus claudit̄ designat̄ scd̄m aug. inumerabilis multitudo ipioꝝ pfunde malitie:q ecclesia dei p̄fundant. In qbus dr̄ missus:nō qr prius nō esset in eis:sed qa exclusus a credentibus ex eoꝝ ptinacia & resistentia nono numeri gr̄e oriētis atrocius a diabolo agitant̄: uel per abyssū designat̄ iterior p̄funditas male uolūtas diaboli itra quā coartat̄ & ligat̄ a deo ne p libitu possit se ad exteriora nocumēta effundere:ac p hoc tanto magis iabyssat̄ in pena fremētis iracūdie sue q̄to plus se abiectū uidet i hoc ꝙ nō pōt homūciōculos ad sua mala attrahere:sed ab eis uilissime cōculcat̄. Nota ꝙ nō solū dicit ꝙ claudit:sed etiā ꝙ sigillauit sup illū.i.sigillū clausure apposuit:tū ad designādū iuiolabilē huius clausure firmitatē: tū scd̄m Aug. ad designādū huius clausure secretū: p quod deus uult esse occultū. Sicut ē de p̄destinatōe:a quibus ē finaliter ligatus:& i quos p ultia reprobatiōe ē seuire pmissus. Sigillū aūt & ligatura pōt dici uniuscuiusq; status pfectio:scd̄m quā i obseruādo claudit̄:uel uiolādo diabolo apit̄. Nā obseruātia sue regularis pfectōis siue p̄ceptoꝝ i statu minoꝝ ē certū sigillū diabolo i quo ab illis seducēdis se cognoscit exclusū. Ecōtra relaxatio & uiolatio debiti status ē tā sibi q̄ aliis signū certū:ꝙ ad eos ē seducendū solutus. ¶ Nota etiā ꝙ nō dicit:ut nō tentet: sed ut nō seducat:qa scis tentari & exerceri p diabolū ad coronā ē utile:nō aūt seduci & i tētationē induci. ¶ Nota aūt.iii.ꝙ mille ānos ligatōis eius scd̄m diuersos diuersa dat̄ itelligētia. Aug. eni.xx.de ciuitate dei ca.vi.dat duplicē itelligentiā huius millenarii:uno mō ꝙ mille āni sumūt̄ synodotice p parte sexti millenarii annoꝝ q scd̄m translationē.lxx.interp̄tū currebat ipse aug.ut eius sextū millenarium quasi post sextū diē sequeret̄ sabbatū regni eterne. Et ut itelligas qd uult dicere aug. opinatiue uidet̄ se itire:ꝙ mundus tm̄ sex mille ānis deberet durare : secundum denarium dierum primordialium operum. Et quia sequendo litteram septuagesima ipse erit quasi in principio millenarii sexti:in cuius fine credebat tentationes ultimas & consumationem seculi euenire. Idcirco ad hunc ultimum malenarium uidetur ligationem & solutionem sathine adaptare : & secundum hoc iam esset statim n ianus finis mundi. Et secundum aliā cōputationē cronicarum iam forte esset transactus ille punctus tpis. Quā opinionē tempate a doctore dictā aliq cū suis cōputatōibus nimis p̄cipitāt affirmāt. Nā

qa h̄ erat dubiū in eius mente:ideo ſtati dat aliā generalē ſenſū:dicēs aut mille ānos ꝑ oibus ānis huius ſeculi poſuit:ut pfecto nūero notet̄ ipa tpis plenitudo:& adducit ad hoc ſiſia de ſcriptura. Quidā uero opinātie dicūt:ꝙ ſumēdo ligationē ſathane a tpe expulſiōis idolatrie p cōſtantinū:ille millenarius cōcordat cū mille.cclx.ānis māſiōis m̄lieris i ſolitudie gētilitatis:ſeu cū mille.cclxxx.quos pōit daniel a tpe abominatōis & deſolatōis iudaice facte i xpi morte. Nā put i cronicis ſcribit̄. Anno dn̄i.ccc.xxxiiii.obiit ſcūs papa Silueſter:q.xxxiiii.ānis ꝑfuerat:quo tpe facta ē diaboli ligatura. Si igit̄. xxxiii. ānos uel quattuor ānos qbus uixit excipias: ſunt a morte ſilueſtri finiti mille āni:tpe quo ſolutus diabolus malā beſtiā de qua ſupra dictū ē i ſilueſtri ſe de locauit:& ſcd̄m hoc finis hoꝝ mille ānoꝝ non ꝑōit̄ i ultio exterminio gog:de quo ca.eodē apoc. ſcribit̄:ꝙ in fine ſeptimi ſtatus an̄ iudiciū erit exterminiū ſcd̄m ſn̄iam magis lr̄alē:ſed nihilominus ꝑt tribulatio q̄ nūc inſtat deſignari etiā ſcd̄m iſtos per gog:qr p ipm pōt itelligi multitudo adherentium tā antixpo miſtico q̄ apto:i quibus ptās diaboli i fine qnti & ſexti ꝑncipio ē ſoluta. An āt ſeptimuſ ſtatus de quo nunc ē ſermo:q a morte antixp̄i uſq; ad gog nouiſſimū durat:hēat ad lr̄am mille ānos: hoc penitus ignorat̄. Nā licet ut dictū ē ſupra non ſit mihi dubiū ꝙ hēbit ſuū notabilē ſtatū:tn̄ ignoro eiuſ modū & terminū. Et dico ſicut dicit.Ioachi in.ii.lib.cōcordie:ubi oñſo quare ſcd̄i ſtatus generatōes quadragenario nūerant̄ duabus additis:ſic dicit.Sane tertius ſtatus cuius initia ꝑſto ſūt numerū qnquagenariū ob magnā iubilei libertatem requirit ſed numerum dierum uel menſium illarum generationū penitus ignoramus.Itē libro.v.unū dico:ꝙ myſteria tertii itellectus ſubtiliora ſūt myſteriis ꝑmi:neſcio utrū tēpore tertii ſtatus ſint eo mō breuiora tpibus ſcd̄i:quo tpe ſcd̄i breuiora fuere tēporibus ꝑmi:licet i opibus nō diſcordent. Et ita q̄uis ſicut ē nobis ꝑplexitas dubia:ita & breuitas ſit icerta:ut deo ſoli ſup hoc magiſteriū reſeruet̄:& aliquātulū ſupra dicit:ꝙ ſicut zacharias pr̄ ioā.int̄ ſynagogā & eccleſiā conſtitutus ꝑdixit utiq; ſaluatoris adeſſe pn̄tiam. Sed ea q̄ xp̄s erat facturus:non ē ſeriati itimare pmiſſus. Sic & nos q iter ſcd̄m & tertiū ſtatū cōſtituti ſumus:multa qd̄e de tertio ſtatu cotēplari pmittimur:ordinē uero rei iuxta numeꝝ & diſtictionē opeꝝ aſſignare neqmus:h̄ Ioachim. Quidā tn̄ ſequēdo hebraicā ueritatē:que ab adam uſq; ad xp̄m pōit circiter quattuor.M.ānos opinari uidet̄ ꝙ circa finē ſexte diei in toto uniuerſo deuſ ꝑficiet opus ſuū:& ſequet̄ ſabbatū eterne glorie in quo deus cū ſāctis ſuis requiēſcat ab opibus huius uite.In hoc cōcordare uidet̄ cū ſupradcā opiniōe Augu.quo ad tp̄s duratōis mūdi:ſed i decurſu ꝑterito rū tpoꝝ diſcordat hebraica ueritaſ a.lxx.quos ſeqt̄ aug. Huic ēt opioni cōcordat dcm̄ ātiquoꝝ ſynagoge:q dixerūt duo milia ānos eſſe ante legē uſq; ad abrahā:& duo milia ſub lege:& duo milia ſub meſſia:& ſic ſcd̄m trinā legē nature ſcriptuř & grē': tres binarii millenarioꝝ accipiūt̄ in ānis ſcd̄m myſteria btiſſime trinitatis. Scd̄m hos aūt de ſexto millenario reſtant circiter ſeptingēti āni:q numerus ſatis cōgruit tertio generali ſtatui mūdi ſp̄ui ſcō appropriato:q in ſuis donis i lib.apoc.multū deſcribitur ſeptiformis. Et ſi inciatio tertii ſtatus aliqualit̄ ſumeret̄ quaſi ſcial̄r a tpe quo ſp̄us xp̄i magnos exercitus xp̄ianoꝝ fecit trāſire in terrā ſcām:& innumerabilibus ſaracenis occiſis reſtituere hierl̄m cultui xp̄iano:a quo tpe ordo ciſtercienſiū:tēplarioꝝ hoſpitalioꝝ gradati i eccl'ia icepiſſe dicūt̄:tn̄ cū predictis ſeptingentis ānis. M.uel nongēti āni uident̄ ipleri. Si etiā ſolutionē ſathane reſpectu tēpoꝝ antixp̄i ichoes a tpe illo i quo ſub qnta tuba ſtella de celo cadēs apuit puteū abyſſi:ex quo cepit ſtatus clericalis & monachalis abuti diuitiis:tūc a xp̄i reſurrectiōe uſq; ad tp̄s illud ſūt circiter mille āni:i quibuſ ſancti dicūt̄ regnare cū xp̄o. Multa circa hanc materiā dicit Ioachī i libro de ſemibus:iueſtigās finē tēpoꝝ a radicibus lr̄aꝝ:predicti tn̄ q ſūt illius opinionis ꝙ ſeptingēti āni ul̄ circa dicūt:curſui tertii ſtatus mūdi adaptāt ad hāc numeꝝ mediā horā ſilētii ſup aptiōe ſeptimi ſignacl'i ſcriptā. Volūt enī ꝙ iſtud tp̄s ſit quaſi mediū reſpectu illius in quo decurrit eccl'ia pleītudis gentiū:que in fine tertii decimi cētenarii p beſtiā ē corrupta. Dicūt ēt ꝙ ex hoc nō opportet ſcire diē uel ānū aduentus xp̄i ad iudiciū:qa ſub ipſis numeris generalibus nō explicant̄ minutie dieꝝ menſiū:uel ānoꝝ:que qdē uariis myſteriis diuerſificant̄ ad claudendū idignis ꝑcioſos & ꝑūctales termīos iudiciorū generaliū dei. Dicūt etiā ꝙ ſi dies.i.āni duo milia.ccc.daniel' ichoent̄ a cōculcatōe ſāctuarii fcā p antiochū:a qua daniel uidet̄ ibi ichoare:ex tūc enī uſq; ad ortū xp̄i ſūt circit̄ āni.cc.& uſq; ad finē huius.c.nr̄i ſūt mille qngēti: & ſic ꝑter cētenariū uite crucifixiōis xp̄i uite a franciſco uſq; nūc:q p lr̄am.x.figurat̄ ſcd̄m ioachī īſtarēt ſeptingenti āni p hoc tertio ſtatu mūdi. Adhuc aūt durat.c.x.lr̄e:& nō trāſierūt de eo niſi.liii. anni quod patet ſcd̄m cōputationē ioachi i lib.de ſemibus lr̄arū:& ſcd̄m hoc a cōculcatōe facta p ātiochū uſq; ad ueſpam huius ſcl'i & mane futuri ſunt āni duo milia tricēti. Nec breuit̄ recitaui nihil hn̄s certū:ſed ut poſſit aliqual̄r appareř:ꝙ hic ſeptimus ſtatus hēbit ſuā ꝑcelationē in numero ānorū ſapiētie xp̄i ieſu noto:mihi aūt oio icerto. Et qn̄ i magnis corruptōibus erit mūdus ut dictū ē ſupra:qn̄ illa ſocietas gog.caſtra ſcōrū & ciuitatem dilectā ipie expugnabit:quorū horrēda malitia ieſū uēire ad iudiciū ꝑuocabit. Circa aūt recitatōeſ ānorū ex aliis cronicis:q̄ ex textu ſacre ſcripture:de quibus hic & alibi i hoc lib.ex diuerſis eſt ſermo:nihil itendo temere aſſerere:pp mirabilē falſitatē taliū hiſtoriarū:que etiā doctores ꝑcipuos uident̄ aln̄ decepiſſe:ſed recito qd̄ aliqn̄ ur̄ probabile:ut ſic quātū fas eſt ueritas temporum colligatur. Quid autem ſignificet cōgregnatio ſanctorū cū xp̄o p mille annos

pfectos:excluso illo brutali errore cyliarcarum:de quo dicit Aug.xx.de ci.ca.vii.dicendū q̄ significat tam regnū gr̄e:quo sci dū hic uiuūt:spāliť rgnāt cū xpo: q̄ regnū gl'ie in quo sancti ante resusceptionē suorū corpoꝝ regnant.In hac ergo ciuitate reqetionis pfecte i altissima pauptate & euāgelica pfectiōe firmata:fac nos interim pie iesu requiescere:& ab insidijs diaboli seducētis nos misericorditer protege: ut securi possimus tremendū iudiciū:i trāqlla pace conscie & contēplationis celice expectare.

Iesus testis ueridicus.Cap.xiii.

Altissimus iesus q in sue cōuersatōis exēplo oibus se uiā misericorditer fecit:& in eterno p̄mio se uitā btīs oñdet:in oīum generali iudicio ueritatē se patenter oībus iudicio demonstrabit.Et quia uiuens i carne tria singulariter futura p̄dixit.s.uniuersale iudiciū:cōmotionē omniū uirtutū celestiū:& turbationē inferioꝝ:& uniuersalē resurrectionē oīum.Idcirco hec tria dicūť ultimā oīum cōsumationē pcedere:siue maloꝝ i reclusione penaꝝ:siue electoꝝ in locatōne celestiū sediū:& io tria predicta i hoc ca.psequamur. Circa aūt uniuersale iudiciū hic sciri opportet:q iuxta attestationē iesu ē oīno futurum:in quo deus p dn̄m nr̄m ihm xpm iudicabit uiuos & mortuos:bonos & malos scd'm exigentiā meritoꝝ.In hoc aūt iudicio fiet libroꝝ aptio:qbus merita & demerita uniuersoꝝ sibi ipsi & inuicē inotescent:faciente hoc uirtute illius libri uite.s.iesu uerbi misericorditer icarnati:qui in forma diuinitatis nō uidebiť nisi a bonis:in forma uero hūanitatis i qua & sniam pmulgabit uidebiť tā a bonis q̄ a malis:licet in eadē forma terribil' apparebit reprobis:& blandus electis:quoꝝ oīum rō pōt sumi:q sicut ops iesus oīa secundū altitudinē sue uirtutis pducit:sic secundū rectitudinē ueritatis deducit:& scd'm bonitatis plenitudinē felicē cōsumabit.Et quia nature rōnali que libera ē ad suos actus dederat legē iustitie scd'm quā regulareť i merito:per quā si uellet actus suos ordinaret i deū ex qua efficereť digna regno:uel si nollet fieret digna supplicio:cuius uoluntatis actus sepe i hac uita p malitiosā uertiginē occultanť:hinc ē q ad manifestandū in iesu altitudinē uirtutis rectitudinē ueritatis:& plenitudinē bonitatis:necesse est seq uniuersale iudiciū:in quo fient retributiones abunde p̄mioꝝ:apte declaratiōes meritoꝝ:& irreuocabiles latiōes sniaꝝ:ut iustis & abūdis retributōibus stipēdioꝝ sūme bonitatis plēitudo aptis declaratiōibus meritoꝝ ueritatis rectitudo:& in irreuocabilitate sniaꝝ sūme uirtutis & ptātis iesu altitudo: cunctis certa claritate appant. Primū igiť quia iusta retributio respicit culpā:cui debeť pena:uel iustitiā p xpi grām:cui debeť gl'ia:& uniuersi filii ade hāc hēnt uel illā necesse est uniuersale iudiciū has drias demōstrare.Rursus qr apta declaratio meritoꝝ reqrit q sic appeat:& quid agi debuit scd'm regulā iustitie:& qd ē actū a uolūtate libertatis hūane: hinc ē q & libri cōscie apieť:ut appeat ipsa iustitia scd'm quā approbāda uel reprobāda sunt merita.Postremo qa irreuocabilis snia dēt fieri ab eo q possit audiri:& a quo nō possit appellari:& dei lux sūme delectabilis nō possit facie ad faciē uideri sine deiformitate imaginis:& iocūditate btitudis:q iuste reprobis ē negatū.Idcirco necesse ē q iudex appeat i effigie creature.Quia uero pura creatura auctoritatē nō hēt a qua appellari nō possit:hinc ē q necesse ē q iudex nr̄ & deus sit q iudicet p auctoritatē sumā:& hō sit q uideať & disceptet cū pccōribus examinādo & pferēdo sniam.Et qr una uox disceptationis terret culpabiles:assecurat inocētes:hic ē q una eius facies & electos letificabit & ipios deterrebit. Liber aūt uite secūdū aug.xx.de ciui.dei ca.xiiii.ē qdā uis dīna qua fiet ut unicuiq cūcta opa sua bona uel mala i mēoriā reuoceť:& mentis intuitu mira celeritate cernāť:ut scia accuset & excuset cōsciam:qdē uis dīna libri nomē accepit:qa i eo quodāmō legiť quicquid ea faciēte recoliť.Per libros aūt i plurali scd'm eūdē itelligūť sci ueteris & noui testi:qr mali iudicabūť ex cōpatōe iustoꝝ.De his libris dr̄ Apoca.xx.Et libri apti sūt.Et alius liber aptus ē:qui est uite.Pōt etiā dici libroꝝ aptio: aptio cōsciaꝝ ut dictū ē:qua oēs i oībus oīa bona uel mala unq̄ facta:uel dicta uel cogitata:ac si in libro apte legēť.Liber etiā uite i certa scia & lex & iustitia dei:& spāliter eius electrix mīa ispectu pdestinatorum ad eternā uitā qui quidē tūc p cōsumatā gloriā oībus apieť electis.Per euidentiā aūt exterioris effectus apieť dānatis.Scd'm eni huius libri legē & iustitiā ienarrabilē aptā ad ppriā cōsciam & oīum assistntiū iudiciū tāq pluriū librorū:qui uelint nolīt cōtestabūť & cōcordabūť iustitie p̄mi libri:pfereť snia iusta & clara & irreuocabilis i etnū:pp qd̄ seqť i apoc.q iudicati sūt mortui ex his que scripta erāt i libris scd'm opa ipsorū. Cōuciēs āt fuit q iudiciaria ptās dareť iesu xpo etiā scd'm q hō: respectu oīs uniuersaliť creature:pmo qdē & principaliter ppter grām unionis.Secūdo qr p hūilitatē passionis hūana natura meruit etiā sup angelos exaltari.Sicut dr̄ phy.ii.ut i noīe iesu oē genu flectať: & etiā ne deus uideať crudeliter se hre ad hoies:illū oñdit iudicē:quē eis effecerat frēm.Quia etiā secundum Aug.in.iii.de trinitate:inferiora quodā ordine reguntur a deo p supiora:opportet dicere q oia regātur p aīam xpi:que est super oēm creaturā: & post illū p mrēm suam uirginē gloriosā. Circa scd'm .s.generalē cōmotionē oīum:licet illa cōmotio sit p multa signa pcedentia iudiciū:de qbus nūc ppe plixitatē ptranseo:qr i multis multa legūť.Singulariter tn̄ i flagratōe ignū hoc erit amplius manifestū.Ignis.n.pcedet an faciē iudicis:quo terre facies exureť:ita q huius mūdi spēs mūdanorū ignis cōflatōe pibit.Dr̄ aūt transire figurā huius mūdi n̄ qrū ad destructiōnē totalē huius mūdi sēsibilis:sed qa p actū istius ignis oīa elemēta iflamātis consumentur:uegetabilia & aīalia purgabuntur: & nouabunť elementa:maxime aer & terra:purgabuntur

iusti: & adurentur reprobi: quibus factis cessabit etiam motus celi ut sic completo numero electorum fiat quodammodo inouatio & pmiatio corporum mundanorum. Quorum omnium ratio sumitur: quoniam sicut deus homo iesus secundum sapientiam suam ordinatissimam totum mundum istum sensibilem maiorem fecit propter mundum istum minorem. scilicet hominem: qui inter deum & res istas inferiores in medio collocatus est: hinc est quod ut omnia sibi inuicem congruant: & habitatio cum habitatore habeat armoniam homine bene instituto debuit mundus iste in bono & quieto statu institui: homine labente debuit etiam iste mundus deteriorari: homine perturbato debuit perturbari: homine expurgato debuit expurgari: homine inouato debuit inouari: & homine consumato debuit quietari: ut sic cognoscat homo creatus & redemptus per iesum quanto sibi alliget amore: & quod sic propter ipsum omnia creauit: sic secundum sui status exigentiam omnia alterauit. Primo igitur mundus iste perturbari debet homine perturbato: sicut stetit cum stante: & quando cecidit cum labente. Quia enim in futuro iudicio propter seueritatem iudicis ostendendam contra peccatum necesse est omnium corda terreri: & maxime peccatorum: qui uniuersorum deum contempserunt. Ideo omnis creatura ut suo conformetur auctori: uidebitur accipere telum uel zelum: & ut formetur perturbato homini habitatori conueniens erit totius orbis ordines commoueri horrende. Et quia nihil intensius: uelocius & horribilius in agendo commouet alia elementa quam ignis ex omni parte currens: hinc est quod necesse est quod ipsius iudicis faciem ignis precedat: non ex una parte tantum: sed ex omni parte mundi: ut sit triplex concursus elementalis & terrestris: & forsitan ignis purgatorii & infernalis: ut per infernalem reprobi adurantur & per purgatorium iusti purgentur: per terrestrem terre nascentia consumantur: per elementalem elementa subtilientur: & ad inouationis faciem disponantur: & similiter cum hoc cetera perturbentur: ut non solum homines & demones: uerum etiam uidentes angeli uideantur terreri: ac per hoc inimici iesu tremore concutientur & conculcabuntur potentia pedum eius. Rursus quoniam mundus iste purgari debet a scoria auaricie & malitie: & a frigiditate charitatis extincte. Sicut in primo diluuio purgatus fuit a fetore luxurie: indiget etiam propter ultimum instans temporis purgari uelociter intime & perfecte: hinc est quod sicut mundus prius deletus est: & quodammodo purgatus per elementum aque quod est mundatiuum: & frigidum contra ardorem & fetorem luxurie. Sic finaliter mundus purgabitur per ignem propter refrigerium charitatis & frigus malitie & auaricie que regnat in fine quasi in ipsius senecta. Et quia maxime sunt adherentia hec uitia: necesse est quod purgans sic actionis intime: intime uiolentie & accelerate: quod non contingit reperire in elemento alio quam in igne: ac per hoc per ignem huius mundi sensibilis facies exuretur. Amplius quia mundus iste inouari debet cum homine inouato: nec inouari potest aliquid in nouam formam nisi precedat uetustatem: & quodammodo disponatur dispositione noua superinducta: hinc est quod cum ignis maxime habeat uirtutem expulsiuam forme extranee: habeat etiam uim subtiliatiuam & celesti nature cognatam: congrue per ignem fieri debet purgatio similiter & inouatio: ita quod geminam hanc efficaciam quantum ad aliquid ante aduentum iudicis faciet: quantum autem ad complementum post sine lationem perficiet. Et quia inouatio fit ad nouitatem incorruptibilem: quam dare non est in potentia alicuius creature: hinc est quod licet in illa purgatione & inouatione ignis illud agat per naturalem uirtutem: ut inflammare & purgare: calefacere & subtiliare: tamen necesse est quod cum illa uirtute naturali sit uirtus operans supra naturam. scilicet omnipotentia iesu: cuius imperio fiet conflagrationis initium: & cuius uirtute fiet etiam complementum. Postremo quoniam iste mundus consumari debet homine consumato: & tunc est homo consumatus quando in gloria completus erit in numero electorum: ad quem tendunt omnia sicut ad finem completum: necesse est facta completione illius numeri terminari & quietari motus nature celestis: necesse est etiam terminari transmutationes elementales & generationes & corruptiones in animalibus & in plantis. Cum enim ista omnia ordinentur ad formam nobilissimam: que est anima rationalis & ad seruitium hominis: posito statu in homine: necesse est poni in aliquo subsequente: & ideo corpora celestia recepta quiete & luminis plenitudine dicuntur remunerari elementa: quia aplius non habent uim multiplicandi se per transmutationem mutuam: dicuntur transire non quantum ad substantiam: sed quantum ad actum & passionem mutuam: uegetabilia uero & sensibilia quia non habent uitam perpetuam qualis competit statui nobilitatis future: necesse est in propria consumari natura: ita tamen quod saluantur in principiis: & quodammodo in simili: uidelicet in homine: qui similitudinem habet cum omni genere creature: & ideo in ipsius inouatione & glorificatione possunt dici omnia inouari & quodammodo pmiari. De his in Apoca. xxi. Et uidi celum nouum & terram nouam: primum enim celum & prima terra abiit: & mare iam non est ibi. Sed secundum hanc applicationem Io. loquitur de renouatione corporum celestium & elementalium: quia dicuntur abire non quo ad substantiam: sed quo ad priorem qualitatem. De quibus Aug. xx. de ci. dei etiam concordat cum his que dicta sunt supra. Verum tamen dicere quod generale iudicium precedat prius: quam mundi species inouetur: quod opportet intelligi sicut dictum est supra quantum ad eius complementum. Alias autem ante uniuersalem resurrectionem omnium quam non est dubium precedere iudicium: ignis conflagratorius precedet faciem iudicis. Dicit autem xvi. ca. de ci. dei. Aug. quod ait: & mare iam non est utrum illo ardore siccetur non facile dixerim: potest tamen dici quod non dixit: aqua iam non est sed mare: ubi euidenter ostendit aquam non penitus anullari: sed illam amaritudinem & grossiciem per reclusionem aquarum ad unum locum propter uitam animalium terrestrium: quam uocamus mare: tunc omnino deficere: aqua purgata & subtiliata & in sua sphera diffusa. De hoc igne. i. cor. iii. dicitur quod dies domini in igne reuelabitur: & uniuscuiusque opus quale fuerit ignis probabit: tuncque uerum erit quod dicit idem Ro. viii. Ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertatem glorie filiorum dei. Et hoc uult dicere uerbum quod premittit. scilicet expectatio creature reuelationem filiorum dei expectat. i. expectat creatura generabilis & corruptibilis quod reueletur per complementum numeri electorum & tunc cessabit generationis officium & inmutatio elementorum: & motus omnium orbium: & ipsa creatura que taliter seruit seipsam corrumpendo & mouendo propter obedientiam illius qui eam sic subiecit in spe talis finis: tunc libera erit aliqualiter similis glorie filio-

rum dei: sui renouatione & stabilitione suscepta: q̄ si premio obedientie sui motus: & hoc est ingemiscere creatura & ꝑturire per tales scilicet labores: donec hic mundus durat: subseruire electorum multiplicationi & uite: quia similitudinarie loquendo impatienter tales motus feret creatura: nisi obedientia creatoris eam ad hoc subiecisset in spe finis peccati: in quo per hominem & in homine omnis quodámodo beatificatur creatura. ¶ Circa tertium de resurrectione corporum scias ꝙ oium corpora resurgent: multa in eis existẽte distinctione quantũ ad ordinem dignitatis. Ná mali resurgent cũ suis deformitatibus & penalibus miseriis: & defectibus quos hũerunt in uia. In btís aũt natura seruabit: & uitia detrahent: & oés resurgent in integro corpore: & plena etate & debita mẽsura membrorum: ut sic oés sci currát in uirũ pfectũ in mensurá etatis plenitudis xpi. Surgẽt aũt tá in bonis q̃ in malis corpora eadem numero: que prius ex eisdẽ ptibus constituta: salua totius uarietate nature: nõ solũ quátum ad mẽbra principalia: & humiditatem radicalẽ: uerũ etiá saluis capillis & ceteris membris que faciũt ad decentiá corporis. Ita ꝙ in quascũq; auras uel si nus nature puluis hũani corporis cedat: ad eá aíam redibit uirtute oípotentie iesu: que ipsum primitus ut uiueret & cresceret aiauit. Quorum oíum rõ potest assũi: ꝙ ualentissimus & sufficientissimus iesus principiũ gratiarum nrãrum & premiorum ẽ potentissimus & dementissimus & iustissimus. Et licet secũdũ quádá appropriationẽ potentia in cõstitutione naturarũ: demẽtia i collatiõe grãrum: iustitia in retributiõe meritorum appareant: tñ in singulis sunt singula: qa hec tria nullatenus adinuicem sepant. Et in ope retributiõis est necesse ista tria concurrere: ut fiat secũdum ꝙ exigit rectitudo iustitie: reformatio grẽ: & cõpletio nature. Quia ergo scd̃m iustitiam necessario reqrit ut hõ qui meruit uel demeruit in anima simul & corpore puniat uel pmiet simul in utroq; iõ necesse est utrũq; habet hoiem: ac p hoc corpus resurgere. Reformatõ etiam gratie reqrit ut totum corpus assimilet capiti iesu: cuius corpus mortuũ necessariũ fuit resurgere: quia unitũ diuinitati iseparabiliter. Cõpletio uero nature reqrit ut hõ cũ cõstet simul ex corpore & aía tanq̃ ex forma & materia q̃ mutuũ habent appetitũ & inclinationẽ mutuá resurgat corpore. Ex his ergo tribus constitutõe nature: ifusione grẽ & retributiõe iustitie scd̃m quas uniuersitas hẽt regi oía clamant hominẽ resuscitandũ: ut tollat oís excusatio illius q hanc ueritatẽ fidei obsurdescunt: & merito cõtra tales insensatos uniuersus pugnabit orbis terrarum. Primo igit qm̃ resurrectio debet esse scd̃m exigentiá ordinis diuine iustitie: que reddit unicuiq; quod suũ est ꝓ loco & tẽpore: & oís aía corpori semel etiá ad punctũ temporis unita: habet in eo uel culpá uel grãm: necesse est ꝙ oés resurgant. Et qr distinctus debet esse status retributiõis a statu uie: & resurrectio spectat ad statũ retributiõis: ut nõ confundat ordo uniuersi: & ut fides habeat meritũ que credit quod nõ uidet & ut certius & clarius appeat eqtas diuine iustitie: & ut fiat cõsumatio retributiõis finalis i angelis & hoíbus: reqrit hoc diuina iustitia: ut oés resurgát simul quantũ ẽ de lege cõi: quod dico pp xp̃m iesũ: & eius btíssimam matrẽ gloriosá uirginẽ mariá & aliquos alios q secundũ bñplacitũ iesu & rõnibus certis ante generalẽ oíum resurrectionẽ gloriose resurgent. Quia uero malis debet pena & miseria: & bonis gloria: ideo & si simul resurgant tẽpore: ualde tñ dissimiles erũt in cõditõe. Ná quia malis resurrectio nõ est ad uitá: sed ad suppliciũ: necesse ẽ ꝙ ipsi cũ infirmitatibus & deformitatibus & defectibus suscitent: pp quod dicit paulus. Oés quidẽ resurgemus: sed nõ oés imutabimur. Rursus quia resurrectio debet esse secundũ exigentiá cõsumatiõis grẽ: & pfcá grá facit nos cõformes xp̃i ihũ capiti nostro: in quo nullus fuit defectus mẽbrorum: & pfecta etas & debita statura: & effigies formosa: opportunũ est ꝙ boni suscitent in optimis cõditiõibus: ac p hoc necesse est ꝙ in eis uitia detrahant: & natura seruet. Opportunũ est etiá: ut si quod mẽbrũ deerat suppleat: si aliqua erat supfluitas auferat. Si aliq membrorum deordinatio corrigat. Si puulus erat ad quantitatẽ etatis iesu quá hẽbat in uigore occulto nature ipse puulus: licet nõ in mole: diuina uirtute deducatur. Si decrepitus: ad eandẽ etatẽ deducatur. Si gigas si gnanus: ad eandẽ mensurá cõgruá limitet. Ita tñ ꝙ gigas nihil pdet de sue ueritate nature ut sic oés integri & perfecti occurrát in mẽsurá etatis plenitudinis xp̃i. ¶ Postremo quia resurrectio debet esse scd̃m exigentiá pfectionis nature: & natura spũs rõnalis exigit ꝙ uiuificet corpus ꝓpriũ: quia proprius actus in ꝓpria materia hẽt fieri: necesse est ꝙ idẽ corpus numero resurgat: alioquin non esset resurrectio uera. Reqrit etiá natura anime ratõnalis & immortalis: quia sicut habet esse perpetuũ sic corpus habeat cui perpetuo influat uitam: ac per hoc corpus quod anime unit: ex ipsa unione ordinationẽ habet ad icorruptionẽ ppetuá: ita tñ ꝙ illud in quo consistit statura totius corporis: sicut sẽ mẽbra principalia: & etiá humiditas radicalis & caro scd̃m spẽm habeat ordinationẽ necessariá. Alia uero. s. caro scd̃m materiá & ptes que sũt ad bñ esse corpis hẽat ordiatiõẽ de cõgruo: quẽ qdẽ ordinẽ qr deus ipressit nature: & natura ñ põt illud pficere qa nõ põt mortuũ suscitare: & ipsa diña ꝓuidentia nihil frustra possuit i aspectu nature: oío ipse cõpleuit. Necesse ẽ igit ꝙ ipsius uirtute reparet idẽ numero ex oíbus ptibus constitutũ: & salua tota ueritate nature. Et cũ hoc natura nõ possit: quia nec idẽ corpus numero destructũ repare cũ nõ possit in tota rei substantia: nec corpus immortale efficere: cũ omne per naturam generabile sit corruptibile necesse est ꝙ resurrectio ñ semíalibus nec naturalibus cáis attribuat: sed pmordialibus & etnis: ut fiat secũdum cursũ mirabilẽ & supnalem omnipotentie iesu: & sue impium uoluntatis: qñ & quomodo ad

honorem sui nominis: & complementum sui mistici corporis: & ostensionem sue rectissime equitatis eligere ipse uoluerit. Et hoc ondit ioannes Apoca.xx. ubi dicit. Et uidi mortuos magnos & pusillos stantes in cospectu throni: & postq dixit de aptione librorum redit ad monstrandum quomodo uirtute presidentis iesu in throno: omis creatura reddiit corpora & spiritus defunctorum. Et dedit inqt mare mortuos suos qui in eo erant: & mors & ifernus dederunt mortuos suos qui in eis erant. Secundum Ri. non dicit terram mortuos dedisse: qa hoc non fuit multum difficile credere. Sed hoc dixit mari & inferno: & morti: de quibus magis poterat dubium esse: per mortem enim accipit penas inferni: & per infernum locum ipsius pene: que dabunt spiritus mortuorum. Mare uero sub quo intelligitur & terra dabit mortuos. i. corpora mortuorum. Secudum Aug. autem. xx. de ciuitate dei p mare intelligitur hoc seculum quod reddet mortuos. i. homines hic uiuentes in corpore mortali: quod secundu Apostolum mortuum est peccato: mors uero. i. status post mortem: & infernus. i. locus dănatoru reddiderunt illos qui iam erant mortui: subditq; q fortе dictum est mors propter bonos qui passi sunt mortem non infernum. Infernus autẽ propter malos qui ibi puniuntur. Circa generalem autem resurrectionem mortuorum est articulus fidei quintus de his que pertinent ad diuinitatem quo ad effectus uirtutis diuine: de quo dicitur. i. ad Cori. xv. Omnes quidem resurgemus. Contra hanc auctoritatem sut errores plurimi: quorum primus est error ualẽtini q carnis resurrectõnẽ negauit: quem etiam plures heretici sunt secuti. Contra quem dicit. i. ad corinthios. xv. Si christus predicatur q resurrexit a mortuis: quomodo quidam dicunt in uobis q resurrectio mortuorum non est? Secundus error est hymenei & phileti: contra quos dicit apostolus. ii. Thy. ii. q a ueritate exciderunt: dicentes resurrectionem iam factam: uel quia non credebant resurrectionem: nisi spiritualem: uel quia nõ dicebãt alios resurrecturos: nisi illos qui cum christo resurrexerant. Tertius error est quorundam modernorum hereticorum qui dicunt resurrectionem futuram non eorudem corporum: sed anime reassumẽt quedam corpora celestia. Contra quos apostolus dicit: ifra ad Cor. xv. Opportet corruptibile hoc inducere incorruptibile & mortale hoc inducere inmortale. Quartus error est euthicis pathe constantinopolitani: qui posuit q corpora nostra erũt aerea & uento silia: ut grego. narrat in. xvii. moraliu Contra quem est q dominus post resurrectionem suam corpus suum discipulis suis palpandum prebuit. d. luce ultimo: palpate & uidete: cu tamen apostolus dicit phyl. iii. q iesus reformabit corpus humilitatis nostre cõfiguratum corpori claritatis sue. Quintus est error dicentium q corpora humana post resurrectionem uertentur in spiritum: contra quos luce ultimo dicit iesus. Spiritus carnem & ossa non habet sicut me uidetis habere. Sextus error gerici qui mille annos post resurrectionem in terreno regno christi fabulabantur futuros in quibus homines carnales uentris & libidinis uoluptates habebunt: contra quem dicit iesus Matth. xxii. In resurrectione nec nubent: nec nubentur: sed erũt sicut angeli dei in celo. Quidam etiam dixerunt: q post resurrectionem mortuorum in eodem statu: in quo nunc est mundus remanebit: qui potest esse error septimus: licet satis possit reduci ad hunc sextum contra quos dicitur Apoc. xxi. Vidi celum nouum & terram nouam. Et Roma. viii. Ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis i libertatem glorie filiorum dei. Et contra omnes hos errores dicitur in symbolo apostolorum. Carnis resurrectionẽ Et in symbolo patrum. Expecto resurrectionẽ mortuorum. Sic igitur patet q iesus testis ueridicus in premissis omnibus apparebit.

Iesus iudex iratus. Cap. xiiii.

Licet ira q̃ ẽ turbatio aĩ: nec in diuinitate iesu: nec in sua gloriosa humanitate possit consistere: effectus tamen maximus ire sue utriusq; nature ostendetur aperte in ultimo finali iudicio quando in eternum sine aliqua immutatione uel iterruptione damnabit eterno supplicio impios hostes suos: quod aperte designat iesus i parabola de nuptiis factis filio regis: Matth. xxii. Vbi dicitur p renuentibus conuiuium & affligentibus seruos regis. Rex autem cum audisset iratus est: & missis exercitibus suis perdidit homicidas illos. Cuius iram Ioannes apertius apit Apoc. vi. cum dicit de reprobis: q dicent montibus & petris. Cadite super nos & abscondite nos a facie sedentis super thronum: & ab ira agni: quoniam uenit dies magnus ire ipsorum: quod & maxime ostendit cum de damnatiõe meretricis magne per quam dilatato mysterio intelligitur tota impiorum caterua: & de sedente in throno qui iudicat eam dicitur. Et ipse calcabit torcular uini ire dei omnipotentis. Certe huius torcularis uua fellis: & botrus amarissimus: quod ostendit. Io. apoc. ix. & xiii. de quolibet habente charactẽrem bestie per quem itelligitur peccatum: quod assimulatur diabolo. d. hic bibet de uino dei ire: qd' mixtum est mero in calice ire ipsius. Ex quibus oĩbus claret q fortissimus effectus ire iudicis iesu sup damnatos effunditur. Modum autem sui iudicii ipse describit: Matth. xxv. dicens. Cum uenerit filius hominis in maiestate sua: in qua historia status futuri iudicii quo ad quattuor eleganter describit. Et primo quantum ad regalem aduentum: siue quantum ad apparentiam iudicis. Secundo quãtum ad generalem occursum: siue subitam congregationem multitudinis: ibi. Et tunc congregabuntur. Tertio quantum ad iudicialem processum: siue charitatem examinis: ibi. Esuriui enim. Quarto quantum ad finalem successu siue celebritatẽ executiõis

immutabilis. ibi. Et ibunt hi in supplicium eternū. Quātum ad primū nota ꝙ hic dicitur filius hominis: quia sicut dictum ē supra iudicabit ī assumpta natura: & sic tangit iudicis suppositū. Dicit autem in maiestate sua: & sic tāgit modū: quia apparebit ī forma gloriosa. Dicit. Et omnes angeli eius cum eo: & sic tertio ponit cōsortium. Sedebit ī sede maiestatis sue: & sic q̄rto pōit thronū. Qualis autē & quāta sit ista maiestas: Apoc. xx describit cum dicitur. Vidi thronum magnū & candidum: & sedētem super eum: a cuius cōspectu fugit terra & celum: & locus nō est inuētus ab eis. Vbi ꝑ thronum magnum & candidū designat regia & iudiciaria maiestas: & gloria diuinitatis xp̄i: & celsitudo & cādor mūdicie: & gloria humanitatis christi: in qua sedet eius deitas sicut ī throno: uel per thronū tota ecclesia sanctoꝝ & ordinum superiorum: que tā angelorum q̄ hominum luce gloria cādidata exprimitur: ī qua ih̄s deus homo singulariter sicut super thronum suum maiestatiue sedere uidebitur. Dicit autem fugisse celū & terra a conspectu eius: quia ꝑ claritate hūanitatis ih̄u: obumbrabit respectiue omnis alia gloria creata: sicut lux candelarū & stellarum ad aduētum solis disparere uidebitur. Et pro tāta magnificentia dicit. Non ē iuentus locus ab eis. i. respectu eius sic sunt quasi nihil: & tamen hoc est sūmum gaudium eorum: ꝙ sic in immensum super omne creatū uident gloriosum iesum exaltatum: qui ē eis plus q̄ ipsi sibi. Aut sic dicitur pre summa reuerētia maiestatis iesu: qua angeli & homines beati in propriā paruitatē & nihilitatē resiliēt: uel etiam celum & terra dicuntur fugere a cōspectu eius pre magnitudie maiestatis sic apparentis: qua stupor mirabilis etiā apprehendet electos: & quasi timor secudum ꝙ ē possibile statui glorie: dum uiscera infinitissime pietatis ih̄u sic uidebuntur eternaliter claudi reprobis & furorem sue zelātis iustitie sic sup eorum scelera debachari. Timor aūt iste & stupor nullā afflictionē ī beatis pōet: sed magis erit quidā modus exterior: secūdum ꝙ requiret tremēda apparentia regis: quinimmo quia gratuita regis ih̄u misericordia ex mero amore ab hoc tremendo iudicio se cognoscēt liberos: & ip̄m sibi sentiēt magis spōsū q̄ iudicē: iudiciali reliq̄būtur amore & gaudio iubilabūt. Pro reprobis uero celū. i. ipsorū supbia: & terra. i. ipoꝝ auaricia: siue ipoꝝ mala sp̄ualia, & carnalia: quo ad eoꝝ delcāmēta & possibilitatē āplius nocendi electis fugiēt a cōspectu sedētis. Ricar. uero legit hic de fuga celi & terre: quātum ad sp̄em persentis: sicut dictum est supra. Nomine autem angelorū intelliguntur uiri angelici & perfecti qui secū in maiestate uenire dicūt: qa & ipsi maiestatiue sup īferiores q̄si assessores iudicis ī sedibus p̄sidebūt. Iuxta quod ih̄s dicit. Sedebitis super sedes. xii. Et intellige ꝙ nomīe. xii. licet intelligātur principales apostoli: intelligitur tamen superabundans numerus perfectorum imitatorum christi: qui ad apostolicā dignitatem ascendēt. Circa secundum principale quod ē generalis occursus: scias ꝙ cōgregabuntur: sicut dicit glosa hic omnes gētes. i. omnis etas omnis sexus. De hoc autē dicuntur multa Matth. xxiiii. talis autem cōgregatio fiet uirtute diuina uelocissime per mysteria angelorū. Circa tertium scilicet iudicialē processum: scias ꝙ in sententia electorū quattuor continētur. Nam inuitat eos ad hereditatem cum dicit. Venite. Secūdo dat benedictionem: benedicti patris mei. Tertio cōfert possessionem: possidete regnū. Quarto possessiōis confirmationem: paratū uobis a constitutione mundi. O dulcissima allocutio & uox cū iocūditate plenissima: inuitari ad amplexum totius beatissime trinitatis: & ad eternam & quietam possessionē sue glorie regalis. Attendendum aūt quomodo totū hoc attribuit eterne benedictioni paterne pietatis: qua benedictus deus & pater domini nostri ih̄u christi benedixit nos ī omni benedictiōe spirituali ī celestibus in christo ih̄u: sicut elegit nos ī ip̄o ante mūdi constitutionē: ut essemus sancti & imaculati ante conspectū eius in charitate ad eph. i. Pro his etiam electis nota quattuor cōditiones bonas. Prima ē nobilitas locationis: quia locabūtur ad dexteram. Secunda ē nobilitas uocationis: quia uocabūtur ad societatē diuinā. Tertia ē nobilitas benedictionis: quia dabit eis benedictionē paternam. Quarta est nobilitas coronatiōis: quia coram omnibus de uitiis dabit ei uictoriam. Deinde pro malis etiā quattuor īplicat contra eos. quia primo repellet a suo consortio: cū dicet. Discedite. Secūdo excōmunicabit siue maledicet: maledicti. Tertio cremabit siue affliget: in ignem eternum. Quarto alligabit siue coniūget: qui paratus est diabolo & angelis eius. O uerbū pertingēs usq; ad diuisionem anime a deo: compagū quoq; & medullaꝝ & omnium intimorū cordis & corporis cōcussiuum. Discedite a me. Vere ī hoc est priuatio omnis boni. & radicatio oīs mali: ūde nullus pōt a deo diuelli: qn malis oībus repleat: licet plus & minus scd̄m gradum culpe: unde insanum est querere medium & erroneū iter et̄ni ignis supplicii: & possider celeste regnū. Nā iudex ih̄s oēs sn̄tias diuidēs: mediū aliud nō inuenit: sed de his dictū est supra libro t̄tio. ubi de pena puuloꝝ est tactū: Reddit autē rōnem ꝓ utraq; sn̄tia affirmationē & negationē misericordie opum. Pōt aūt rōnabilit̄ q̄ri q̄re de solis opibus misericordie iudex examiat. Secūdo q̄ sunt hi minimi ī q̄bus se illa recepisse uel nō recepisse asseruit. Tertio cū de eis nulla fit prius facta mētio: unde sic subito illos ꝑduxit ī mediū. Pro primo nota ꝙ q̄ttuor ordīes coram iudice stabūt ī multitudie illa. Primi ap̄li & eoꝝ imitatores p̄fecti. Secūdi oēs saluati ī statu secl'ari: & hi sunt ex p̄te elcōꝝ. Tertii erūt īfideles & pagani: nihil ptinentes ad gratiam. Quarti reprobi xp̄iani. Oēs ergo iudicabūt' sn̄iati onis iudicio: qa oēs recipiūt ꝑ merito. Soli aūt mali p̄uitiōis supplicio: sed soli mediocrit̄ boni de se

H

cundo ordine: & reprobi xpiani allocutione iudicis & disceptatione examinis iudicari dicűtur. Ná infi deles nec xpi allocutione sunt digni: quia tunc om nibus luce clarius manifestű erit nihil ad saluté per tinere de tota massa corrupte nature in adá: nihilq; ab incendi s eterni ignis exemptű a cõsortio dána tionis diaboli: nisi tãtum illud qd' p fidem & chari taté appebit gatie iesu redéptoris insertű: qd' xpus uolens exprimere Ioánis. iii. dicit. Qui non credit iá iudicatus é: uiri perfecti sunt assessores iesu xpi & ideo eorum facta nõ indigent discuti. Inter utrosq; medii indigent examinari. Examinátur autem de pietatis opibus: primo qr sub istis ex parte bonorum possunt omnia bona intelligi: & spirituales elemo syne & corporales: quas táto perfectius adimplent pauperes euangelici: quáto pfectius xpo ministrát. Pro malis est multiplex ratio condénandi: qr talia opera naturali inclinatione facere debuerűt: & ideo illa omittere fuit impiű & horribile. Secundo ut ostendatur qr dánantur ex solla omissione bonorum tá du ra sententia: qualis illorum erit dánatio qui ex com missione usurarum: rapinarum: blasfemiarum: in iuriarum & homicidiorum: & aliorum scelerum: que in prauis operibus committuntur. Et ideo sepe datur sententia solum super omissa: ut per hoc quasi expressibilis uideatur sententia quá dabit sup cõmissa: ac per hoc magis aggrauatur silétio. Alias autem Ioá. in apoc. satis exprimit cõmissiones scele rum in iudicio acute dannari. Alia ratio & ut credo magis litteralis fuit ostendere conditiones uite cõ munis: i quibus currit iperfectorum uita. Videtur enim iesus uelle ostendere: q principalis ratio susti nentie mundi & glorie saluandorum est amor iesu ad obseruatores uite sue: & obseruationis apl'ice: q quidem status per altissimá paupertaté & oĩmodá abnegationem sui facit obseruatores pfectos: qua si iesunculos i quorum amore & pfectione inferiorű supportátur defectus. Et q nullus potest saluari ni si per fidem & amorem iesu christo coniunctus: & ipse pauperculus i műdo uiuens omnibus his opi bus indiguit: per quorum exhibitionem sibi osté debatur in facientibus amor ad ipm. Idcirco de his solis examinat. q. d. amor & fides electorum ad me est causa salutis eorum: defectus horum i reprobis ipsos dánandos ostendit. Et ut antonomasice osté dat uiros perfectos esse meditatores coniunctiõis inferiorum ad iesum: examinat inferiores de illis opi bus: que amore iesu suis minimis exibuerunt. Vt per hoc eis ostendat q imperfectio uite eorum per istorum cõiunctionem a suis defectibus expurgata facta est christo grata: & isti sunt spirituales amici: q defectiuá uitam secularium emendant: recipientes ipsos in eterna tabernacula. Sicut Augustinus dicit .xxi. de ciuiate dei. Et hieronimus tractans questi onem de uillico: & de hoc supra dictum est i tracta tu de de paupettate iesu. Quia ergo ieiunia & orati ones & uigilie secularium uidentur quedam opera eorum propria: licet de genere actus quo ad aliqd precedát elemosyná dű i illis anima uel corpus dá tur iesu: in hac uero temporalis substantia: ut osten dat iesus q illorum status non esset sufficiens nisi esset perfectioni minimorum coniunctus: non ex aminat eos de illis q̃ uidebűtur eorum ppria: sed de illis operibus in quibus eorum inperfectio mi nimis uidetur coniuncta. Et quia tales minimi ad similitudinem iesu nihil habétes i hac uita: talibus operibus indigent idcirco de illis solis examinat in feriorem statű. Pro secunda uero questione nota q quia talis status ánihilat animá in se: & perfecte transformat in iesum: ad ostendendam & honoran dam hanc minimitatis transformationem. Et preui debat iesus in finali eccl'ia. vi. status & septimi hác minimitatem se uelle formare: sicut satis dictű est supra. Ideo ad ostendendam affectionem quá hét iesus non solum ad predictos minimos: sed etiam propter eos ad eis beneficos: & horrendá detestati onem quá habet ad imisericordes in eosdem. Idcir co singulariter super nationem q̃ in illo tempore abundabit talia opera itroducit: per que i predictis minimis amari & sepe appreciari iudicat: ab omni bus uel contemni. Perpendat ergo peruersitas impiorum q̃ tales pauperes minimos persequitur impie: quanta animaduersione ipsos ira agni per cutiet: quando ex sola eis negatiõe misericordie sic dure condénat: & ut ostendat q quilibet minimo rű potest uere dicere illud pauli ad Galatas secűdo. Viuo ego iá nõ ego & cetera: idcirco eos sic appli cat. Pro tertia questione nota: q quia hi minimi cõmuniter pro nihilo habentur in seculo: ut osten dat eos principes esse paradisi: & idé secum esse: & maiorem admirabilitatem glorie ipsorum ingerat tam electis q̃ reprobis: idcirco sicut excellenter ho noratos quasi ex insperato eos producit in mediű unde uideatur in eis compleri quia facile est in ocu lis domini subito honestare pauperem. Si queras unde eos produxit: cum de eorum aduentu nulla sit prius facta mentio: potest dici q tanq̃ quasdam uenas occultas cordis sui: in quas uisceralis cordis iesu transfonditur charitas: ac si de uulnere naturali sic ipsos qui in doloribus corporis iesu semper ha bitauerunt dum uiuerent: produxisse uidetur: ubi sicut in uita in corde iesu se absconderunt in meri to. Sic in eodem corde iesu ipsorum premium uide atur absconsum. Potest etiam dici q ideo de eis non est facta mentio specialis: quia sub nomine fi lii hominis aduenientis: istos uult itelligi uenisse. Nam hi sunt proprie qui sequuntur agnű quocűq; ierit. Vel quia in istis singulariter maiestatiua gloria iesu exprimitur: ideo sub nomie maiestatis sue po sunt intelligi aduenisse: nam istis tanq̃ suis assesso ribus cõmunicauit iudiciariam dignitatem: uel qr in istis dum uiuerent christus singulariter regnauit pacifice: ideo in istis i patria singulariter apparer ie sus requiescere & sedere: ac per hoc hi posunt intelli gi p sedé maiestatis xpi: uel quia eorum uita in ter ris magis fuit angelica q̃ hűana: ideo cõprehendű

tur sub noie angeloꝝ:qui cũ filio hoĩs uenisse dicũ
tur. Quartã uero ptem huius euangelii.s.finalẽ
successum sñie tã supplicii reproboꝝ q̃ premii ele-
ctoꝝ duo sequẽtia capl'a declarabũt. De aduẽtu ie-
su ad iudiciũ ẽ sextus articulus ultĩus de his qui ad
hũanitatẽ eius spectant:de quo mõ ĩ euãgẽlio ẽ di
ctũ:Et Pe.dicit actuũ.x.Hic ẽ q̃ constitutus ẽ adeo
iudex uiuoꝝ & mortuoꝝ.Circa hoc errãt illi de q̃
bus dr̃ scd'e Pe.iii. Venient ĩ nouissimis diebus in
deceptione illusores iuxta ꝓpas cõcupiscẽtias ãbu
lantes & dicentes.Vbi ẽ ꝓmissio aut aduẽtus eius?
Hi negãt iudiciũ generale futuꝝ.Contra quos dr̃
Iob.xix.Fugite a facie gladii.qm̃ ultor iniqtatis est
gladius:& scitote eẽ iudiciũ.Vñ in symbolo dr̃. In
de uenturus est iudicare uiuos & mortuos.

Iesus uictor magnificus Cap.xv.

Statim aũt ore iudicis ihũ sup ipsos prola
ta sñtia:eius magnifica oñdetur uictoria.
Tũc & patẽt clarescet oĩbus q̃ malum &
amaꝝ fuit reprobis ipos reliquisse dñm deũ ipo-
rum. Tũc & sola uexatio ĩtellectũ dat auditui:dum
eoꝝ oculos apiet pena:quos clausit culpa. Tũc et
cognoscet' q̃ uere dictũ est q̃ celũ & terra trãsibũt:
uerba aũt doctrĩe & misericordie ihũ permanẽt in
etnũ. Tũc appebit euident' oĩbus:q̃ nõ fuit cõtẽ-
nẽda sapĩa paupis ihũ ĩ hũilitate uiuẽtis ĩ mundo.
Videbit uniuersus orbis q̃ uicit leo de tribu iuda:
tã ĩ se q̃ in oĩbus suis mẽbris.Et oĩs expõ tã sui q̃
suoꝝ ad tẽtamẽta hostilia:& illa mortis supplicia:
fuit archanũ uictoriose sapĩe xpi:cuius prudẽtia in
oĩbus pcussit supbũ.Ac p hoc appebit q̃ licet pii-
simus ihs ĩ se & ĩ suis oculis mũdi aliqñ hosti ãti-
quo uideret' succũbere.Illud tñ fuit uigoriosius tri
umphare:dũ oĩa mala tã culpe q̃ pene facta ĩ mun
do p reprobos uel electos appebit agni ihũ subser
uisse uictorie:& p infinite ue misericordie oĩpo ten
tiã efficacẽ ipammet mala electoꝝ eis coopata fuis
se ĩ bonũ:ut ad illã mẽsurã ptingerẽt triũphalis co
rone ihũ:quã eis añ mũdi cõstitutionem ĩ merito
hoĩs xpi electris & pdestinãs pĩna charitas dispon
sauit.Tũc cõpletũ erit q̃ ĩ aptione primi sigculi de
igressu xpi ĩ capũ huius plii io.scribit ĩ Apoc.vi.Vi
di ait & ecce equus albus:& q̃ sedebat sup eũ hẽ-
bat arcũ:& data ẽ ei corona:& exiuit uĩcẽs ut uiue-
ret.Vere hic fuit leo ihs cũ suo apl'ico cetu:q̃ in al
bo equo sue inocẽtis & uirgĩalis uite ĩ se & ĩ sua di
lectissima mr̃e felix sessor & mũditie possessor con
tra truculẽtũ hostẽ exiuit:data sibi ĩ oĩbus corona
uictorie.Et ideo exiuit uĩcẽs patĩa:ut uĩceret ipos
pfũdãdos iustissime ĩ gehẽnã:ul' uĩcẽs ĩ ꝓpa mor
te:ut uĩceret ĩ oĩbus suppliciis elcoꝝ.Hic hẽbat ar
cũ:qa tota uita iesu mors & patĩa tã ĩ se q̃ in mẽ-
bris fuit q̃dã arcual' sagittatio tã ipius capitis repro
boꝝ luciferi q̃ sue hostilis cohortis.Vere sedit ĩ for
ti arcu ihũ:cuius sagitte sagitte potẽtis & sagitte sa
lutis dñi cõtra syros.Hñc arcũ ĩ iudicio sicut pdixit
dauid:tetẽdit & pauit illũ:& ĩ eo pauit uasa mortis
sagittas suas ardẽtibus effecit. Qualis aũt fuerit
mors:quã sagittalis sñtia uictoris ihũ in reprobos
iaciet.Debes scire q̃ erit ĩ pena ĩfernali in loco cor
porali deorsum circa cẽtrũ terre:ĩ quo lucifer & oẽs
reprobi tam hoĩes q̃ spũs maligni etnalit' cruciãt'.
Affligunt' aũt omnes eodẽ corporali igne q̃ cõcre
mabit & affliget spũs & corpora:& cũ semper affli
gat:nũq̃ aũt corpora cõsumẽtur. Affliget aũt plus
& minus scd'm exigentiã meritoꝝ.Huius afflictio
ni ignis coniũcta erit afflictio scd'm omnes sẽsus.
Coiuncta erit & pena uermis corrodẽtis iterius:&
dei & oĩs boni carentia uisioĩs.Ita q̃ in his penis
erit uarietas:& cũ uarietate accerbitas:& cũ acerbita
te itermĩabilitas:ita q̃ ad reproboꝝ suppliciũ tor-
mentoꝝ fumus ascendet in secula seculoꝝ. Quorũ
oĩum ratio in hoc põt attendi q̃ ihs sũmus deus q̃
oĩa habet ĩ summo:etiã est sũme rectus. Cũ ergo ĩ
retribuendo agat scd'm iustitie rectitudinẽ:quia iu
stus est:& seipm negare nõ põt:opportet q̃ pecca
tum puniatur scd'm q̃titatem culpe in his qui legẽ
contẽnentes misericordie:& p impenitentiã ipe-
gerunt ĩ seueritatẽ iustitie. Quoniã ergo iusticia ie
sũ peccatorẽ ipium debet punire scd'm' exigẽtiam
culpe:& culpa mortalis ad quã succedit finalis im-
penitẽtia:ipa hẽt in se rõnem deordinationis ppe
tue:deordiatĩoĩs libidinose: deordinatĩoĩs multi-
mode:neccesse ẽ q̃ ipa puniat' penaꝝ etnitate:acer
bitate:& multiformitate. Primo ergo deordinatio
nis ppetue pena debet eẽ ppetua:qa peccatum qd'
quis cõmittit uel cõtrahit:& de quo nũq̃ penitet:
uel nũq̃ remedium habet:ppetuo in aĩa durat:& a
uita ppetua.s deo sepat:& a uolũtate procedit: uel
ipa ẽ q̃ ĩ peccato uellet ppetuo delectari : licet dele-
ctatio illa trãsiens sit momẽtanea:quia tñ deordia
tio cõsequens hẽt carẽtiam finis:idcirco sicut pena
corrñdens debet fine carere. Et idcirco sicut hõ in
suo ppetuo nõ apoit finem pccõ.Sic deus ĩ suo p-
petuo a pũiendo nõ desinit:& sicut cõtra infinitũ
peccauit:sic extẽsiue penã recipit ĩfinitã. Nã ĩtẽsiue
ñ põt:qnimo ĩtẽsiue pũit deus citra cõdignũ ut ñ
cõtieat ĩ ira misericordiã suã:ut ille dilecte sorores
misericordia & iusticia nũq̃ ĩ dei ope ab ĩuicẽ sepẽ-
tur.Iustũ ẽ autẽ ualde q̃ sicut uolũtas reproborum
post mortẽ semp malo adheret sine susceptioẽ pe-
nitẽtie: sic deus sẽp affligat sine ĩmutatioẽ sñie exi
gẽte hoc deordĩatioẽ ppetua q̃ remanet ĩ dãnatis
Rursus qm̃ deordiatioĩs libidiose pena debet esse
afflictiua:qa delectatio pũitur p tristitiã cõtrariã:&
spũs rõnabil' ĩ pdicãdo cõuertit ad se bonũ ꝓpriũ
falsum & ĩmũdũ libidiose amãdo:& ex hoc cõten
sit diuinũ ipiũ:& diuinũ & sũmũ bonũ ꝓmissum:
hic ẽ q̃ ex hoc q̃ illa delectatio iproba pfcẽ pũiat':
ĩ q̃ sil' ẽ delectio cũ cõtẽptu:necesse ẽ q̃ ad pũitio-
nẽ illius cõtẽptus & delectationis peccator siue sit
hõ:siue spũs angelicus pcipitet' in locũ infinitũ:&
maxĩe a statu glorie elõgatũ:hoc ẽ ĩ pfundissimũ
ĩfernũ. Necesse ẽ etiã q̃ q̃ ibi exponat affligendus
in fine nature.s.corporali.ac p hoc patiatur a feci-
bus corporũ mundanoꝝ:ut ĩ fecibus designat' &

igne & sulphure cõcremetur: unde secundũ sancto rum sententiam quicquid est afflictiuũ deforme & imundũ: totum in suo equipollenti descendet ad miseros cruciandos. Et qm̃ spiritus qui per natu ram preponitur corpi: & in corpus habet influere: & ipm̃ mouere dignitatem nature p culpã puertit & se subiicit uilitati peccati: hinc est q̧ secundũ ordi nem iustitie debet ordinari: ut tã peccator spiritus q̃ homo: igni copeo alligetur: non ut in illũ ĩfluat uitam: sed ut diuino decreto ab eo suscipiat penã. Cũ enim rei pene igni quã horret p timorẽ diuini tus imissum sic inseparabiliter spiritus alligatur: quã & sentit nociuã & lesiuam: & sue uoluntati contra riam: necesse est q̧ ex hoc atrociter tormentetur. Et qr ignis ille ẽ instrumentũ diuine iustitie: ac p hoc nõ agit nisi secundũ dispositionem peccati & rea tus maxime ex improbitate libidinis procedentis & in hoc non est equaliter in omnibus. Hinc est q̧ ab eodem igne alii cremantur plus & alii minus. Si cut ab eodem igne aliter uritur palea: aliter combu ritur lignum: aliter incenditur ferrum. Et ideo dicit Augusti. q̧ inter istas penas afflictiuas dãnatorum illa est mitissima: q̃ in solo originali decentes ĩfli git: sicut dictum est supra. Nã omnes rationes ita de illis secundũ suum gradũ cõcludũt: sicut de pec catoribus aliis. Habuerunt enim omnes has de lectationes ĩprobas & fastidiũ in delectatiões eter nas ĩ omniũ malorũ radice. s. originalibus hñtibus malis actu ipsorum animã deturpãtibus: deordinã tibus: & adeo separantibus. Et q̧ uoluntas eorum actu non cõcupisceret hoc non fuit nisi qr impedi ente ĩfirmitate etatis in nullũ actũ potuit exire: sed actu erat deformata malis habitibus ex quibus nõ habito remedio in eternum procederet actus ma lus: sicut serpens dormiens: non minus habet uene num: licet minus ledat: & idcirco affligũtur ab igne licet minus aliis quibuscunq; dãnatis. Quoniã au tem illa peccata & reatus distinctio: secundum quã afflictiua actio ignis moderatur in eodem est uni formis: & nũq̃ crescit. Hinc est q̧ iesu imperio mo derante ignis ille sic agit: q̧ semper urit & non con sumitur: sed affligit & non interimit: quia non agit principaliter & ꝓprie ad sue forme multiplicationẽ sed ad pacis aĩe in seipsa & in corpore pturbationẽ & ipsius spũs diabolici: ĩ seipso: & totius illius ĩpro be societatis mutuo: unde fit noua ademptio: nec substantie consumptio ut sic in eadem pena neque eternitatẽ acerbitas: neq; acerbitatẽ tollat eternitas. Prostremo quoniam deordinationis multimode pena debet esse multimoda: & ĩ omni peccato mor tali deordinata cõuersio ad bonum cõmutabile: & inordinatio uoluntatis: contradicit tamẽ rationi re cte: hinc est q̧ omnes actualiter peccãtes qui erunt dãnati: punientur penã triplici: propter auersionẽ carẽtia uisionis dei: propter cõuersionẽ pena incen dii: propter pugnam ratiõis & uoluntatis: & succũ bentia rationis pena uermis. Et sic ex hac multipli citate penarũ afflicti uarie acerbe: & eternaliter cre mabuntur. Hac sola pena uermis: qr non fuit in eis actualis lucta rationis & uoluntatis: puulos credo carere. Nam pro auersione & conuersione est in eis carentia debite iustitie: & infectio feda cõtracte cõ cupiscẽtie: ex quibus anima eorum est plene a deo auersa: & ad bonum cõmutabile libidinose amãdũ tota conuersa: has multiplicitates & acerbitates pe nar̃ lo. dscribit cũ dicit. Infernus & mors missi sũt in stagnũ ignis ĩ fine. xx. capitulo Apoc. Sed augẽs diabolus uocatur mors & infernus secundũ Augu quia primus auctor mortis: & penarum infernorũ acquisitor. Et subdit cũ dicit: qui non est inuentus in libro uite scriptus: missus est ĩ stagnũ ignis: per quos ĩtelliguntur omnes alii reprobi. Certe ĩ libro uite nullus scribetur nisi per fidem iesu: uel fidei sa cramentum: quorum utroq; non baptizati paruuli caruerunt. Dicit autem ioãnes. xix. c. q̧ hoc stagnũ est ardens sulphure: ubi dicit q̧ apprehensa est be stia & cum ea pseudo propheta: & uiui missi sũt hi duo ĩ stagnum ignis ardentis sulphure: ad demõ strandum fetidum & turbulentum illum ignẽ: & atrocissimum ad ardendum: de quo ita erit plenus ille locus: ac si esset stagnum plenum metallo liqua to & ignito ante ignem sulphureum: in quo etiam quia stagnum a stando dicitur stabilis eternitas illa rum penarum innuitur. Talis immissio autem dici tur mors secunda respectu prime que fuit separatio anime a corpore: quia in hac secunda fit mentio in utroq;. Quia uero illud de bestia & pseudo ꝓpha licet generaliter possit intelligi de ultima dãnatiõe omnium: quia uiui uita nature dicuntur mitti ĩ sta gnum: ad ostendendum uiuacem sensum in eis pe narum acerbum: litteraliter tamen uidetur ibi loqui ioãnes de illa uictoria quam faciet agnus interficiẽs antichristum: unde & per illa uerba illi duo uidenẽ aperte dici q̧ bestia & pseudo propheta designãt hic personaliter duos uiros: quorum unus ẽ rex & caput bestie idest bestialium nationum. Alius uero est caput pseudo prophetarum facientium signa. Licet autem paulus dicat q̧ dominus iesus interfi ciet antichristum: & q̧ omnes resurgent: ex quo se quitur q̧ omnes morientur: tamen hi duo dicunẽ uiui missi in stagnum ignis: quia sicut terra aperta absorbuit uiuos datham & abyron: & tamen in hoc fuerunt mortui & extincti. Sicut in illo ẽremo tu qui tangitur undecimo capitulo in sexta tuba ubi agitur de resurrectione helie & enoch: forsitan aperietur horribiliter terra: ac si eius hiatus pertin geret usque ad inferos: & isti duo singulariter & forte plures alii cum eis uiui precipitabuntur in uo raginem illam: ubi eorum extinguentur corpora sed spiritus eorum uiui descendent in sulphureum ardorem inferni. Et ex tam horrẽdo iudicio sume tur magna occasio cõuersiõis iudeor̃ q susceperãt antixp̃m. Et huic põt adaptari ꝓphetia zach. xiiii. cap. q dicit q̧ scidet mõs oliuar̃: & fugiẽt ĩ die illa sicut fugerũt a fatie terremotus ĩ die ezechie regis: quicquid sit de hoc: sub illa uictoria de qua nunc

agimus: in qua & bestia & pseudo pplia & ceteri te
probi in suppliciū demergent eternū. ¶ Circa ea q̄
dicūt in hoc ca. ē sextus articulus fidei ultimus de
his que ptinēt ad diuinitatē: q a ē de effectu diuine
uirtutis in remuneratōe bonoꝝ: & pūitione malo
rum: scd̄m illud. ps. lxi. Tu reddes unicuiqꝫ secūdū
opa sua. Et cōtra hoc sunt errores multi: quoꝝ pri
mus ē dicētiū q̄ aīa morit cū corpe. Sic arabs asse
rit: uel etiā post modicū zeno dixit ut recitat ī lib.
de ecclesiasticis dogmatibus contra quē ē q̄d apo
dicit phyl. i. Desideriū hn̄s dissolui & eē cū xp̄o. Et
Apoc. vi. uidi sub altare dei aīas iterfectoꝝ pp uer
bū dei. Et illud quod iesus cōtra seducess: Mattli.
xxii. De abrahā isaac & iacob: n̄ ē deus mortuorum
sed uiuentiū. Secūdus ē Origeñ. q posuit hoīes &
demōes dānatos iteꝝ posse purgari & redire ī glo
riā. Ad quod seqt etiā & sibi iponit hoīes sanctos
& āgelos btos iteꝝ posse ad mala deduci. Quod
ē cōtra iesū dicentē mattli. xxv. Ibūt hi in suppliciū
eternū: iusti aūt ī uitā eternā. ¶ Tertius ē error dicē
tiū aīa p̄mia & oēs penas maloꝝ futuras esse equa
les. Cōtra quoꝝ p̄mū dr̄. p̄me ad coꝝ. xv. Sicut stel
la differt a stella ī claritate. Sic & resurrectio mortuo
rū. Contra scd̄m uero dicit iesus iudeis: Mattli. xi.
tyro & sydoni remissius erit ī die iudicii: q̄ uobis.
Quartus ē error dicētiū aīas maloꝝ non stati post
mortē descendere ad infernū: nec aliquas scōꝝ ani
mas ītrare padisū. Cōtra quos dicit iesus. Luce xvi
Mortuus ē diues & sepultus ē ī inferno. Et scd̄e ad
coꝝ. v. dr̄. Si terrestris domus nostra huius hitatio
nis dissoluat; domū hēmus nō manufactā cōser
uatā ī celis. ¶ Quintus error ē dicētiū nō esse pur
gatoriū aīaꝝ post mortē eaꝝ. s. ī charitate credētes
aliqd purgabile secū fuerūt. Cōtra quos dr̄. i. ad co
rin. iii. Si q̄s edificauerit sup fundamētū ſ fidei per
dilectione opationis lignū ferrū stipulā detrimētū
patiet: ipse aūt saluus erit: sic tn̄ quasi p ignē. Cōtra
hos errores dr̄ breuiter ī symbolo apl̄ico: uitā eter
nā amē: uel uitā futuri seculi: ut habetur in symbo
lo patrum.

¶ Iesus sponsus ornatus. Cap. xvi.

O Aīa mea leua caput tuū in spū: & intuere di
lectissimū iesū in se ordinatissimū & ornam
tū oīum electoꝝ illā ciuitatē dilectissimam
uniuersalē. s. angeloꝝ btōꝝ: & hoīum comitiuā: tā
q̄ comptā sponsā: agni mr̄e & electissima spōsa tā
q̄ in principale capite post iesū totā unitam. Intue
re inq̄ illā talē totalē ac tantā sponsā ipsū iesum ui
sceralī charitate brachiis āplexantē: & ipsam secū cū
triūpho uictorie & iubilo nuptialis leticie ī eternū
palatiū ītroducentē. In quo ultimo electoꝝ tripu
dio: oīs iubilus: oīs leticia: oīs sponsalis cōsumatur
ornatus. Tūc & ipe benedictus iesus in assūpta hūa
nitate unū corpus misticū pfectū & cōpletū faciēs
cū sua electissima spōsa: ac simul cū ea una spōsa p
fecta totius btissime trinitatis: ipsi deo omipotenti
trino & uno: tāq̄ eterno spōso intrinseca indiuidua
amorosa: iubilosa ac btificata copula nuptialis mri
monii cōiungit in eternū: licet ī sola filii psona tāq̄
ī pprio supposito radicet. Ex hac aūt unione nō so
lū ipse agnus iesus scd̄m q̄ ho btificabitur pfecte:
sed oīa mēbra sua scd̄m gradū scd̄m quē ī suo me
rito soli ipsa sibi uniuit. Erit aūt ī eis premiū substā
tiale: cōsubstantiale: & accidentale: premiū mq̄ sub
stantiale in uisione fruitiōe: & tentione unius sum
mi boni. s. dei trini & uni: quē oēs uidebūt facie ad
faciē: hoc ē nude & sine uelamie: quo fruēt delecta
biliter & auide: quē tenebūt eternaliter & q̄ete. Pre
miū aero cōsubale cōsistit in gloria corpis: que se
cūda stola corpis dr̄. qua resūpta pfectius aīa beata
tendit in sūmū bonū. Et hec stola consistit in qua
druplici corpis dote: claritatis: subtilitatis: agilitatis:
ipassibilitatis: que erunt scd̄m plus & minus scd̄m
maioritatē & minoritatē hite charitatis. Premiū at
accn̄tale p quādā excellētiā cōsistit ī quodā decore
spāli supuecto: q̄ q̄dem ab aliq̄bus aureola nūcupa
tur: & debet opi excellēti: quod maxime in triplici
genere reperitur: s. martyrio predicatione strenua: &
cōtinentia uirginali. Et in oībus predictis seruabit
gradus & distinctio scd̄m exigentiā meritoꝝ. ¶ Ut
aūt letet aīa in speculatione rōnis istoꝝ que rōna
biliter facit iesus pōt hoꝝ oīum reddi rō: attenden
do eius potentiā sūmā: sapiam: clemētiam & iusti
tiā. Nā p potentiā appropriate creat: p sapiam gu
bernat: p clementiā reparat: p iustitiā retribuendo
consumat. Nā potentiā sūme manifestauit in eo q̄
nō solū creauit spūs ppe se: & corpa ppe nihil: sed
mirabilius ad laudē sue oīpotentie: spm̄ & corpus
uniuit ī hoīe in unitate nature & psone. s. rōnalem
aīam tāq̄ formam: & corpus humanū ut materiā.
Sapiam uero manifestauit prudentissime gubernā
do: nam ipse p se supremū hoīs regit. s. mentē quā
illustrat. Infinium uero. s. corpus perliberum uolū
tatis arbitrium ut sic exteriora subiaceāt spiritui: spi
ritus: uero deo. Clementiam uero summe manife
stauit: dum ad repationem hoīs non solū assūpsit
hominis naturam: uerū & ipsius hoīs penam: quā
in seipso p hoībus uoluit: & ī seipo oībus pportio
natā grām acq̄siuit. Et ideo req̄rit iustitia q̄ taliter
ī se iustificatis & dicatis in merito retribuat & pre
mio in gloriam sempiternam. Igitur resoluendo
hoc exigit retribuendo equa repatio: gratuita gub
natio ordinata & productio uirtuosa: nam horum
omnium consumatio est in gloria. Primum igitur
quoniam istorum oīum p̄matio debet fieri scd̄m
q̄ exigit retributio iusta: & productio dei fecit ratio
nalem spm̄ ppe se scd̄m uim diuine imaginis & ca
pacem istius sūme trinitatis: q̄m clementia iesu re
dimentis reformauit ut uiuerent secundum sapien
tem gloriam eterne legis: hinc est q̄ nullo minus
deo pōt rōnalis spūs premiari: nec eius capacitas &
desiderium quietari: & iō datur ei in p̄miū dei sor
mitatis glorie: p quam deo effectus conformis &
ratione uideat ipm̄ clare: & uoluntate diligat ple
ne: & memoriam teneat sine fine: ut sic totā anima

uiuat in diuinitate iesus ota deceat I tibus uiribus suis tota deo trino & uno cõfiguretur tota illi uniatur: tota in illo requiescat: ac per hoc non sua: sed dei uiuat uita beata & gloriosa. Rursus quoniã illa retributio fieri debet secundum q exigit nõ solum retributio & productio: uerũ etiã gubernatio & deus in productione corpus anime alligauit: & naturali & mutuo appetitu in integrum copulauit. Ad gubernationem uero subiecit: & i statu meriti fecit ut spiritus cõdescenderet & intẽderet corpori gubernãdo propter exercitiũ & ĩ merendo: & naturalis appetitus anime nõ patitur q anima sit plene btã: nisi restituat ei corpus ad qd naturalit' idinat necesse ẽ oibus q̃ttuor cõditiõibus diuitus p̃dõs exigẽtibus: q aĩe reddatur propriũ corpus. Quia uero ordo regunis sapientie dei non sustinet: q restituat corpus spũi beato ad impedimentũ: sed potius ad gaudii cõplemẽtũ idcirco oportet q spiritui beato restituat corpus ppũ p oia sibi conforme & ubiectũ q̃ potest corpus ẽt spiritui p gloriam cõformari. Quoniam ergo spiritus est uisiõe lucis eterne dei trini & uni clarificatus: ideo dicitur in eius corde claritas lucis resultare p maxima: quia dilectiõe illius sũmi spiritus est sũme spirituali effectus: ideo in corpore habere debet correspondentẽ subtilitatẽ & spũalitatẽ: qr i mente trinitatis factus est spiritus oĩo ĩpassibiliũ: ideo debet esse in eius corpore oĩmoda ĩpassibilitas tã extra q̃ intra. Quia uero in his omnibus spũs est pmptissimus ad tendẽdum in deũ: ideo debet in corpore glorioso sũma agilitas repperiri. Quoniam igit' p hiat quattuor pprietates sit corpus cõforme spiritui & etiam subiectum: hinc est q in his quattuor precipue dotari dicitur ratione quorum idoneitatẽ habet sequi spiritum & locari in regione celesti que est regio beatorum: ac p hoc a sũmo capite iesu deo descendit ipsius unguẽtum: usq3 ad oram uestimẽti hũani corporis ad qd plenitudo dulcedinis & beatitudĩs ebrietas redundant & quantum est condecens deriuatur. Postremo qr in diuersis christi mẽbris diuersa sunt carismata gratiarum: non solum quantum ad interiora adoria: uerum etiam quantum ad exteriora exercitia: & non solum quantũ ad perfectionem charitatis in merite uerum etiam quantũ ad perfectionis decorẽ in naturali corpore. Hinc est q aliquibus mẽbris iesu non solum stola anime cũ tribus eius dotibus: & stola corporis cũ quattuor: uerum etiam excellentia decoris & gaudii debetur p pter excellentiã perfectionis & decoris hiti in corpore uirtuoso: que maxime cõsistit in triplici puilegio opere: secundum tres uires anime. Secundum rationalem est declinatio cõcupiscentianĩ perintegritatem ppetuam continentie uirginalis. Secũdũ irascibilem est propter honorẽ iesu & sui nominis perpessio mortis. At ideirco p̃dicatoribus: uirginibus & martyribus debet' illa excellẽtia premii que aureola nominatur que ad honorem facit: nõ solũ anime uerũ etiam corporis qr non redditur uoluntati tantũ: sed opeti exu insecũ sustinẽti sibi meritũ

& premium charitatis in quo consistit consumata ĩtegritas & plenitudo omniũ bonorum spectantium ad beatitudinis complementum. Hanc igitur supne ciuitatis beatitudiem perfectam quo ad oia premissa beatus ioãnes apo c. ultimo eleganter se uidisse testatur: dum per angelum in montem altũ sublimis contemplationis sustollitur. Nam pro generali totius ciuitatis gloria dicit q ostendit sibi ciuitatẽ hierusalem sanctã descẽdentẽ de celo a deo: quia per sublime dei potentiã: sapientiam: misericordiam: iustitiam: hec gloria huic sancte ciuitati tribuitur a quo tamen subiectiue & humiliter sepe se deficere recognoscit. Et dicit habentem claritatẽ: & reliqua que i generali dicit p uniuersalẽ dei formitatem glorie ciuium supernorum. Et quia a claritate gloriosorum corporũ resultat status luminosus & confortatiuus & illuminatiuus & iocundatiuus & stabilitiuus omnĩũ ciuium supernorum: idcirco dicit q lumen eius est simile lapidi precioso tanq̃ lapidis iaspidis sicut cristalũ: & ibi uarias significationes exprimit istius ciuitatis: quã etiã uocat spõsam ornatã uiro suo: & ut omnes pprietates supiores nobiles ibi adaptemus incipiẽdo a corporibus possumus dicere q claritas corporũ figuratur ibi i splẽdore aureo: cum dicit q ipsa ciuitas aurũ mundũ. Subtilitas in paruitate uitri cum dicit: simile uitro mundo. Impassibilitas in stabilitate lapidis sẽp uirentis: de quo tota structura muri consistit. Agilitas in uelocitate uniuersalis mensure qua mensurãtur ẽt latera ciuitatis: p qd dat' ĩtelligi motus uelocissimus beatoꝝ tã i spũ q̃ i corpore quo agilẽ & absq3 tarditate mouẽt' ad oia dei opa cõtẽplãda: & oia totius mũdi machine latera: uelocissime pcurrẽda mensuranda. Triplex autẽ prorogatiua aureole significat' i dignitate portaꝝ: q dicũt' semp apte p corrñdentiã ad p̃dicatiõis meritũ p quã tãq̃ p aptinã supne ciuitatis portã intratur ad xp̃m. Dicũtur etiã esse margarite: siue ex margaritis p prorogatiuã mũdicie & uirginalis cõtinẽtie. Dicũt ẽt angulate p singl'ari fortalitio roboris & cõstãtie & expositione sui ad mortes & passiões suas quascunq3. Quo aũt ãgelus fortitudinẽ sigñificet & cõnexionẽ robusti amoris p defẽsione diuini honoris ex mĩtis apper: nã i ãgulis ẽ fortitudo domus. Iob. i. Cõcussit quattuor ãgulos domus: ppterea xp̃s lapis dicitur ãgularis. Attẽde aũt q he tres prorogatiue martyrii uirginitatis & doctrine rõnabiliter attribuũt' portis pquas significãt' plati: qr hec tria debẽt i eis singulariter refulgere: quo ad tres dotes aĩe. Pro uisiõe dei sũmi & glĩa hoĩs xp̃i. Dicit q ciuitas non eget sole neq3 luna: nã claritas dei illumĩabit eã: & lucerna eius ẽ agnus. Pro dulcissima & sufficiẽtissĩa fruitione plene refectiõis uolũtatis ponit fluuiũ aque uiue splẽdidũ pcedẽtẽ de sede dei & agni i medio platee eius. i. suauissimũ refectiõe dulcorẽ i repletione uolũtati p charitatẽ dilatate. Et qr nõ solũ ẽ potus: sed suauissimus cibus: ideo de supabũdãtibus fructibus ligni uite. Tertio uero Imutabilis & etna significat' i plẽnitate fluuii: & uniuersitate mẽsiũ.

dni qbus ligni uite fructus affert. Et de hoc qȝ dicit
q̄ oē malū nō erit ibi ī ppetuū: nec nox: nec mēda
ciū: nec idigētia ēt cuiuscūqȝ nobilis creature. Pro
plenaria uero satisfactiōe & deificatiōe totius mētis
dicit q̄ dn̄s deus ops tēplū dei ē & agnus. De his
aūt supra ī alio capl'o dcā sūt plura huic iocūdo spō
salitio adaptāda. Iesus rex regum dn̄s. Cap. xvii.

Sicut gratiosissimus iesus se toti ciuitati electo
rū exhibebit ut sponsum: sic se exhibebit
ut regem speciosissimū simul & dignissi-
mū & oīpotentissimum. Nā hic est uere rex pacifi-
cus cuius uultum desiderat uniuersa terra: hic est ue
rus assuerus: qui tertio anno sui imperii .i. tertio ad
uentu post īnitiationē sui iudicii fecit grande conui-
uium cūctis principibus & pueris suis: hoc est illud
regnū quod dei omnipotentia suscitauit: quod oīa
alia regna cōminuit & ipsum remāsit eternū & solū
eius prās eterna: que nō auferet & regnū quod nō
corrūpet: cui oēs tribus ppl'i & lingue seruient ī ēt
nū: huius sublissimi regis magnificētiam Io. descri
bit Apoc. ix. cū dicit: uidi celū aptū: & ecce equus al
bus: & q̄ sedebat sup cum uocabat fidelis & uerax:
& cū iustitia iudicat pugnat &c. Licet ist' d' posset ex
poni de suo aduētu ad interitū antixpi: tñ p ultima
gloria padisi appebit celū aptū oibus beatis: qbus
uniuersa reuelabunt secreta: & tunc uidebunt equū
albū: hoiem xpm uictoriosissimū: & candore glo-
riosum: cui filii dei persona insidet tanq̄ .s. unite na-
ture: uel equus albus est corpus eius gloriosū: tam
pprium q̄ misticū: cui singulariter iesus insidet: ip-
sum trāquille & plenarie possidendo. Tunc appare
bit fidelis & uerax: & attendēdo pmissa: & docēdo
salubria: que oīa apparebūt per opus cōpleta: & cū
iustitia iudicat & pugnat: quia istos iustissime beati
ficabit: & reprobos eorum hostes psternet. Oculi
autem eius sicut flāma ignis: quia singulariter eius
aspectus erit ardentissimo amore sup electos effu-
sus: dicit autē in capite suo habere diademata mul-
ta: qa p se & p oibus suis membris apparebit subli
miter coronatus: & singulis coronas tribuens glo-
riose uictorie: & amodo euidenter sup oīa regnatu
rus: habens nomen scriptū: quod nemo nouit nisi
ipse: quia plenarie suam gloriā beatifice uniōis nul
lus totaliter & comprehensiue cognoscet: uel p se
& absqȝ ipso. Ipse enim pōt aliis qbus uoluerit rue
lare: Matth. xi. Hoc autem nomē scripsit ei pr̄: cum
eum ab eterno genuit: & tandē tota trinitas scripsit
illud in humanitate iesu: cum ipsam filio dei uni-
uit: & uestitus erat ueste aspersa sanguine .i. humāi
tate p nobis occisa: & sanguine rubricata: que qdē
passio semp in eo per meritum & premium per sān
ctissima signa indebilia gloriosorum uulnerū appe
bit. Sublimitas autē rationis eius est ratio uerbalis
& eterna sapiētia dei patris in qua totum paternū
esse omnibus electis exprimit: propter quod dr̄ q̄
uocabat nomē eius uerbū dei. Pro celesti āt comi
tiua oium dr̄: q̄ exercitus qui sūt ī celo celestē uitā
agentes ipsū in equis albis sequūt .i. ī glorificatis

corpibus: uelut oium suorum pmiorum ducē & rēgem.
Si uero noīe istorum spūs designētur āgelici p equos
albos inferiores spūs: & p eqtes supiorum ordies de-
signāt: uel respectu oium equi albi designāt uirtu-
tes eorum uectiuas & robustas: candore glorie dealba
tas. Respectu uero prelii antixpi: de quo ibi litterali-
ter agit designāt hi exercitus magis pp̄e scōs tunc
uiuētes quasi in celo ī euāgelica uita: quos iesus mē
te & corpe dealbabit & fortissime muniet & īflam
mabit & aīabit more uictoriosiorum equorum & dedu-
cet secū ad expugnandū antexp̄m & exercitū eius.
Tūc etiā scī habebūt pre oculis sic iugiter xp̄m tāq̄
suū regē & ducē: ac si ipsum sensibiliter uiderēt ī ce
lis currentē ueloci ter ad triūphū. Ioachi sup hūc
locū mota qōne an xp̄s tunc p seipsū appeat in tpe
tāte necessitatis ut prelier contra ātixp̄m & suos m̄
dec. Ergo puto q̄ p seipsū ueniet ad destruendū eū.
Ideoqȝ uisus ē sedere sup equū albū: qr ī corpor suo
mūdo appebit bonis & malis: hec ille: quod nō cre
do ad l'ram tūc de xpo ipleri: sed forsitan tūc de ali
quo electo suo: & maxīe in signifero suo francisco
corporalit glorioso: & toto candore albo uictoriā
huius pugne pficiet: uel forsitan in aliquo sublimi
scō tūc aliorum principe de his q̄ uiuēt hic corporali
ter supradicta faciet: quare nihil hic uolumus. Et qr
sup hūc si ita fuerit singul'r īsedebit xp̄s: ideo hec ui
ctoria ex noīe attribuit xpo: uñ & dc ore eius gladi
us pcedet acutus: qa scd̄m apl'm ip̄m interficiet spi
ritu oris sui. Et ipse pcutiet gentes quasdā ad corru
ptionis fructū: & ipse reget rebelles in uirga ferrea
iustitie inflexibilis: supra quos calcat torcular uini
furoris ire dei oipotentis: quia ipse pmit ipios pe-
nis mortiferis: quas deus trinitas: quasi furibūdus
& iratus eius iniustitie mensura ppinat. Pro hac
aūt sublimissima potentia iesu dr̄ q̄ habet ī uestim
to & ī femore suo scriptū: Rex rḡu & dn̄s dominā-
dium. In uestimēto designat iustitia. Iuxta illud: Iob
xxix. Iustitia indutus sū. In femore aūt ppagatio p
lis. Quidā enī dn̄ant: quia dignis opibus & stre-
nuis plii pmerent. Quidā uero sūt regū filii & he
redes: utroqȝ aūt mō cōpetit xpo esse regē regū: nā
ip̄e ē consubstantialis filius dei pr̄is: & naturalis he
res regni eius. Ipse etiā ppassus meruit nomē quod
est sup oē nomē: & p triumphalē potentiā huius
uictoriose obtinuit passionis. Itē in uestimēto sue
hūanitatis & in femore sue carnis īscripsit deus tri-
nitas regiam maiestatem & potestatem diuinitatis
eius & psōe filii: qñ ipsam psonaliter uniuit sue hu
manati & carni. Dicit āt Rex regū & dn̄s dominā-
tium: nō solū qr excellentissime ēst rex sup oēs. Si-
cut dr̄ uirgo uirginū: sed etiā quia electi sup quos
ip̄e iesus rgnat: post ipsū & in ipo & p ipsū sūt crea
torum reges & dn̄i. Per uestimentum aūt itelligūtur
oia quecūqȝ extrinseca: p femur aūt multū carneū ī
telligūt īfirma: siue minus fortia: & in his singul'r
dī eē scripta magnificentissima eius maiestas: qr ni-
hil ē ī iesu: nec de iesu ī quo non appeat ipsum esse
semp sūmū regem & dn̄m. Vel per uestimentum

possunt intelligi sancti pfecti. Per femur: illi uero q quasi sola regeneratione xp̄i per baptismũ quasi ex suo femore ppagati obtinẽt regnũ celi. In utrisq; aũt scriptũ est nominatiuũ & regnũ nomen xp̄i. Sicut aũt ip̄e illis successiõe paterna: & strenua passionis uictoria obtinet nomẽ istud: sic & suos emulatores pfectos uult utroq; mõ sue maiestatis glia ĩsigniri: licet ipo͛ victoria non sit ex ipius uictoriosissimi ihu p pagatiõe cõtinua: cuius grã & principium & mediũ & finem oĩs uictorie cõsequũt: ac p hoc si cũ ihu sũt reges regũ: & dñi dñantiũ: ĩ ip̄o & cũ ip̄o: & p ip̄m solũ oĩa possidentes. O q̃ gloriosũ ẽ huius excellẽtissimi regis ihu regnũ: in quo cũ ihu regnt oẽs iusti: cuius rex ẽ ueritas: pax: & charitas: uita eťnitas: ĩ quo ẽ ptãs excellẽs: sapiẽtia fulgens: fons bonitatis p oĩa se diffundẽs: nec regnãtium pluralitate diuidiť: nec participatiõe minuiť: nec numerositate confunditť: nec inequalitate inordinať: nec circũscribiť loco: nec uariať motibus: nec tempore mensurať.

Iesus finis optatus Cap.xviii.

AD finem oĩum designato͛ ihm: hoc ultimũ nos ducit capitulũ: qa btitudo & finis noster in eius btitudĩe cõsumať: q ẽ fons & origo oĩum bono͛: & ipo͛ cremẽtũ & ultimũ cõplemẽtũ: quod de ip̄o dicit Ioan. dilectus. Ego alpha & o: p̄ncipiũ & finis. Quia sicut p uerbũ eťnaliť dcm̃ oĩa pducũť: sic p uerbũ carni unitũ promouẽť & finiũť. Ac p hoc uere & ppeihs ẽ finis nr̃ ip̄e & dñs noster: cuius nũc desiderio uiuimus: & ĩ eius pleõ ãplexu satiabimur. Ip̄e hoc nr̃m desiderium accẽdit: cũ in fine Apoc. Ioan. dicit. Sp̄õsus & sponsa dicũt: ueni: q.d. sponsus ihs: & sp̄õsa uirgo gloriosissima maria: & tota bto͛ ecclesia dicũt ueni. i. nostr͛ desideriũ accẽdũt. q̃si nos auide expectates ad p̄miũ boni sui summi. Quidã libri hñt sp̄ũs & sp̄õsa dicũt ueni: & dicũt q greci sic hñt: & tunc ẽ sensus q ihs tã p se q̃ per inspirationes suas factas in mente sp̄õsa accendit desideriũ sui aduentus: cui & illi q sunt uera sp̄õsa affectuose concordant. Qui audit ergo hãc. s. uiscerabilẽ inuitationẽ uerbo & ope plena f. de & uisceralissima charitate dicat: ueni. i. totus accẽdať ĩ ardoř desiderii supple in huius boni. Vnde & ihs amore effusus se liberaliť offert dicẽs. Qui sitit ueniat: & qui uult accipiat aquã uite gratis: qa tã pma grã q̃ oẽs alie a sũma & gratuita chatitate xp̄i ihu liberaliť p̄destinať: offertur & dať. In huius ergo ultimi finis ihu desiderio tã intenso libr͛ claudamus. d. cũ Ioãne. Veni dñe ihu. Ab ip̄o. n. ihu eterni p̄ris filio: & eius emanatione eťna: p oĩum ab ip̄o creatorẽ: & assũpte sue nature glîosã mysteria: & p ppagatos diuersos status a sp̄ũ ip̄ius ihu in sua ecclia peregrĩa: & eťni regni eius sublimia in hũc dulcissimũ finẽ: ip̄o ihu piissimo nos misericordiť deducẽte puenimus: adiuti p̄sidus sacratissime uirgĩs marie m̃ris eius: & ptectiuis custodiis btissimi archã. Michae. cuius nũc porum uespo͛ cãtauimus solẽnia & seraphicis ĩflammationibus & suffragiis protosigniferi uulneruna crucifixi Frãcisci: in cuius loco & mõte sacro ipressiõis eorũdem sacro͛ uulne͛: nũc ĩ uigilia archangeli michaelis: cuius tpe hi quod nũc sancti frẽs faciũt: quadragesimã ieiunãt: ad hũc terminũ: & libri huius cõplemẽtũ nos ihu misericordia clemenťadduxit. Sũmo ergo oĩum pricipio & pfectissimo fini: ip̄i ihu grãs referamus, q nos decursis tãtis pelagis pduxit ad portũ: orãtes suppliciť & trementer: ut si in aliqbus locis aliť locuti fuimus q̃ ip̄e uoluerit pster ĩdulgẽtiã deliquẽti. Quod si ẽ q pie corrigat: & ĩuidũ dẽtẽ amoueat: ne forte magis suis nutriẽdis uitiis & excusãdis in oculis mũdi q̃ nostre correptiõi ĩtendat: ac p hoc cõtra se pungentẽ ueritatẽ: iacula tendat malitia nõ charitate pmotus: dũ adhuc uiuo paratus sum correptionẽ suscipe. Si autẽ piissimi ihu uelox uocatio me subtraxerit ex hac luce: romana ecclesia cui per spiritũ ihu datũ ẽ uniuersale magisteriũ postq̃ fuerit a fecibus truculente bestie expurgata: si qua ĩdigna eẽ pspexerit: dignetur obsecro emendare. Cui soli & eius correptiõi librum: & me plene submitto: & solius sedis apostolice: in cuius fide me uiuere pfiteor: examinationi: emendationi: & protectioni relinquo omnia que ĩ huius libri serie continentur. Et omne quod contra illã cẽt detestor: nec aliquid cõtra eius iudicium teneo: sentio: uel affirmo. Et si esset ĩ dictis meis plene reuoco. Nec aliquis inferior presumat cõtra hũc librum aliqd innouare: quod esset ĩ iniuriam sũme sedis: cui soli emẽdandus liber diuĩo spiritu & trãsmissus. Nam quicquid ĩ his que scripsimus minus bene diximus nobis ĩputamus: tamẽ in conspectu ip̄ius iesu loquimur: q recto zelo & sincera charitate oĩum: ut aperiať oculus mẽtis ad intuẽda hortẽda & corrigenda inũdantia uitia status presentis. Si quid uere digne spiritus iesu christi fecit nos dicere: illi fideliť reddimus: & ip̄i soli ihu gratie persoluantur: Qui cum patre & spiritu sancto uiuit & regnat immensus & eternus: & deus benedictus ac benedicendus in secula seculorum. Amen.

Liber qui intitulatur Arbor uite crucifixe Iesu deuotissimi fratris Vbertini de Casali ordinis minorũ feliciť explicit. Impressus Venetiis p Andreã de Bonettis de Papia. Anno .M.CCCC. LXXXV. Die. xii. Martii. Ioãne Mocenico indyto principe regnante.

TABVLA

Tabula capituloꝝ huius libri ītitulati Arbor uite crucifixe iesu: deuotissimi fris Vbertini de Casali ordis minoꝝ feliciter īcipit. Nec mireris si ī processu huius libri nō sēp unicuiq; capitulo pcise unus solus uersiculus hic īfra cōsignatoꝝ adaptet: qm̄ interdū & pp cōiunctionē memorie nec nō & & breuitatis amore congruū erat sub uno eodem q; capitulo plures uersiculos colligari ac simul tractando perstringi.

Capitula libri primi

Cap.		charta
i	Iesus ex pte genitus	iiii
ii	Iesus spirator natus	iiii
iii	Iesus creator inclytus	v
iiii	Iesus gubernans status	vi
v	Iesus pmissus patribus	viii
vi	Iesus faber uirgineus	viii
vii	Iesus annunciatus	x
viii	Iesus emissus celitus	xii
ix	Iesus plene dotatus	xvi
x	Iesus ioanni intimus	xxii
xi	Iesus maria natus	xxv

Capitula libri secundi

i	Iesus conformis patribus	xxxix
ii	Iesus prenominatus	xli
iii	Iesus in stella fulgidus	xlvi
iiii	Iesus magis monstratus	xlviii
v	Iesus redemptus puulus	l
vi	Iesus infans fugatus	lix
vii	Iesus puer pficiens:	lxii
	Iesus matri absentatus:	
	Iesus inuetus instruens:	
	Iesus dulcor amatus.	
viii	Iesus flos flori subiacens:	lxv
	Iesus flore imoratus:	
	Iesus alūpnis obsequens:	
	Iesus aporiatus.	

Capitula libri tertii

i	Iesus preconē audiens	lxvii
ii	Iesus uir baptizatus	lxviii
iii	Iesus desertum incolens	lxxi
iiii	Iesus hoste tentatus	lxxix
v	Iesus paruulos colligens	lxxxii
vi	Iesus matre rogatus	lxxxiii
vii	Iesus pastor circuiens	lxxxvi
viii	Iesus uigor lassatus	lxxxviii
ix	Iesus p nobis indigens	lxxxxi
x	Iesus inhonoratus	ciii
xi	Iesus miranda faciens	cv
xii	Iesus uerbis sensatus	cvii
xiii	Iesus pfecta consulens	cx
xiiii	Iesus transfiguratus	cxvii
xv	Iesus p noctem uigilans	cxix
xvi	Iesus die occupatus	cxxi
xvii	Iesus panes multiplicans	cxxii
xviii	Iesus tranquillans flatus	cxxiiii
xix	Iesus leprā eiciens	cxxvi
xx	Iesus medela datus	cxxviii
xxi	Iesus a morte suscitans	cxxx
xxii	Iesus laxans reatus	cxxxii
xxiii	Iesus unguentis redolens	cxxxv

Capitula libri quarti

i	Iesus asello latus:	cxxxvii
	Iesus rex orbis ueniens:	
	Iesus digne laudatus:	
	Iesus urbi compatiens:	
	Iesus lachrymatus:	
	Iesus templū ingrediens:	
	Iesus zelo armatus.	
ii	Iesus pactū pficiens	cxxxix
iii	Iesus dolo seruatus	cxl
iiii	Iesus subiectis seruiens	cxl
v	Iesus panis sacratus	cxli
vi	Iesus iudā corripiens	cli
vii	Iesus dilecto stratus	cli
viii	Iesus sermonem faciens:	clii
	Iesus euisceratus.	
ix	Iesus futura preuidens:	cliii
	Iesus orans pstratus.	
x	Iesus ad bellum exiens:	clv
	Iesus deus monstratus:	
	Iesus imperium sustinens:	
	Iesus uinculis ligatus:	
	Iesus tractus crudeliter:	
	Iesus ter denegatus:	
	Iesus delusus nequiter:	
	Iesus uultu uelatus:	
	Iesus consputus turpiter:	
	Iesus collaphizatus:	
	Iesus mutus humiliter.	
xi	Iesus circūrotatus:	clv
	Iesus ligatus fortiter:	
	Iesus spinis coronatus:	
	Iesus punctus crudeliter:	
	Iesus dire plagatus:	
	Iesus productus uiliter:	
	Iesus reus clamatus:	
	Iesus spretus maligniter:	
	Iesus sententiatus:	
	Iesus crucem circunferens:	
	Iesus debilitatus:	
	Iesus matrem conspiciens:	
	Iesus angustiatus.	
xii	Iesus deuotas alloquens:	clvii
	Iesus uirens assatus:	
	Iesus ad crucem ueniens:	
	Iesus ueste nudatus:	
	Iesus morti se offerens:	
	Iesus dire clauatus:	
	Iesus uexillum erigens:	
	Iesus tricoloratus:	
	Iesus scelestos diuidēs:	
	Iesus tunc blasphematus:	
	Iesus orbem concutiens:	
	Iesus excruciatus.	
xiii	Iesus latronem erigens	clxix

TABVLA

xiiii	Ieſus dans principatus	clix
xv	Ieſus matri compatiens	clx
xvi	Ieſus fletu rigatus	clxii
xvii	Ieſus cruore effluens	clxii
xviii	Ieſus fons deſiccatus	clxiii
xix	Ieſus amorem ſitiens	clxiii
xx	Ieſus felle potatus	clxiii
xxi	Ieſus clamando moriens	clxiiii
xxii	Ieſus uita priuatus	clxvi
xxiii	Ieſus pallore decidens	clxvi
xxiiii	Ieſus tranſlãceatus	clxvii
xxv	Ieſus matrem afficiens	clxvii
xxvi	Ieſus intumulatus	clxvii
xxvii	Ieſus infernum adiens	clxx
xxviii	Ieſus frangens conatus	clxxi
xxix	Ieſus triumphans mortuus	clxxi
[illegible]	Ieſus ſurgens beatus	clxxi
xxx	Ieſus decor precipuus	clxxix
xxxi	Ieſus orbi prelatus	clxxix
xxxii	Ieſus ductor exercitus	clxxix
xxxiii	Ieſus celo eleuatus	clxxx
xxxiiii	Ieſus largitor ſpiritus	clxxxii
xxxv	Ieſus clarificatus	clxxxiii
xxxvi	Ieſus ſpirans afflatibus	clxxxiiii
xxxvii	Ieſus cruce ditatus	clxxxx
xxxviii	Ieſus electam eleuans	clxxxxviii
xxxix	Ieſus dux laureatus	cc
xl	Ieſus matrem glorificans	cci
xli	Ieſus fons reſeratus	ccii
	Capitula libri qnti.	
i	Ieſus prolem multiplicans	cciiii
ii	Ieſus uilificatus	ccix
iii	Ieſus franciſcum generãs	ccx
iiii	Ieſus ſeraph alatus	ccxvi
v	Ieſus normam conſtituens	ccxxi
vi	Ieſus tunc renouatus	ccxxiii
vii	Ieſus deſpectus iterum	ccxxiiii
viii	Ieſus falſificatus	ccxxviii
ix	Ieſus doctor humilium	ccxxxiiii
x	Ieſus reſuſcitatus	ccxxxvi
xi	Ieſus decore fulgidus	ccxxxvii
xii	Ieſus pauper firmatus	ccxxxviii.
xiii	Ieſus teſtis ueridicus	ccxlii
xiiii	Ieſus iudex iratus	ccxliii
xv	Ieſus uictor magnificus	ccxlv
xvi	Ieſus ſponſus ornatus	ccxlvi
xvii	Ieſus rex regũ dñs	ccxlvii
xviii	Ieſus finis optatus	ccxlvii

Laus deo

Regiſtrum

a
prima uacat
Incipit
fregi:&
ut propter

b
tio:ſed
habitauit
hic dici
ergo in

c
omnino
eſt dubium
differunt
nus de

d
primo
perbia
uatorem
mus ab

e
culis
mam
noſtre
patre

f
cat exemplũ
ta feria
bimus
pmittit

g
tuus
peregrinus
ſuis
em debuit

h
animarum
magis
non
chriſti

i
diſpoſitionis.
uiis
totius
flos

k
do ſe
ptuoſiores
dolores
dei

l
do per
mis
ne.iii.
De ſecundo

m
multum
ome.xxxii.
Deſiderium
quidem

n
rerum
uati
ad cuius
damus

o
eſſe chriſtũ
in cordialibus
eripere
riis uirtutibus

p
Tertium
prima
impediunt
poſſidet

q
Secundi
ſubditorum
Attende
ter guſtare

r
frons
tatur
tatis
titudine

ſ
omnes
tibus
p nubila
ſe eiecit

t
uenenatis
unitum
dei
ciam &

u
tunc
clarificatus
gno uoluiſſe
um:plures

x
Quintum
ut ſepe
Et ideo
Ieſus fons

y
O quãta
heſit
mors
& ponderis

z
conquiritur
locutus
eis
a mortis

A
quem aſſumpſit
ſtrenuitas
boni
ſentimus

B
quem nunc
ferit:
in omnibus
ta que
modos
oculis

C
Incipit
cas rationes
ſimul
latrie

D
augmenta
ſeſſiue
ciuncula
tiſſime

E
ſpoſitione
fide dignus
ſapiens
ad debite

F
licet autem
Nam illi
exultabit
iſtud

G
terra
in camino
dicens. Cecidit
ideo precipit

H
immutabilis
tur ſub noie
agimus

Finis

